

MONVMENTA
GERMANIAE
HISTORICA

INDE AB ANNO CHRISTI QVINGENTESIMO
VSQVE AD ANNVM MILLESIMVM
ET QVINGENTESIMVM

EDIDIT

SOCIETAS APERIENDIS FONTIBVS
RERVVM GERMANICARVM MEDII AEVI.

AVCTORVM ANTIQVISSIMORVM TOMVS XV

ALDHELMI OPERA

EDIDIT

RVDOLFVS EHWALD

ADIECTAE SVNT TABVLAE V

BEROLINI
APVD WEIDMANNOS
MCMXIX

MONVMENTA
GERMANIAE
HISTORICA

INDE AB ANNO CHRISTI QVINGENTESIMO
VSQVE AD ANNVM MILLESIMVM
ET QVINGENTESIMVM

EDIDIT

SOCIETAS APERIENDIS FONTIBVS
RERVVM GERMANICARVM MEDII AEVI.

AVCTORVM ANTIQVISSIMORVM TOMVS XV

ALDHELMI OPERA

EDIDIT

RVDOLFVS EHWALD

ADIECTAE SVNT TABVLAE V

BEROLINI
APVD WEIDMANNOS
MCMXIX

ALDHELMI OPERA

EDIDIT

RVDOLFVS EHWALD

ADIECTAE SVNT TABVLAE V

BEROLINI
APVD WEIDMANNOS
MCMXIX

ALDEPHI OPERA

ALDEPHI OPERA

Aulae Vimariensis officina thypographica.

Quod ante bellum imprimi coeptum est, nunc post bellum lugubre absolvi opus Aldhelmianum; diu me labor pressit, nunc, cum depono, gravior de patria cura me angit ac vexat. Ad Aldhelmum, cuius penes nos est codex illustris, a Ludovico Traube, viro admirabili, vocatus sum, cuius industria indefessa et solertia diligentissima totae erant in studiis Medii Aevi excolendis et promovendis. Qui cum intellexisset, Aldhelmus Anglosaxo, qui omnium Germanicae stirpis hominum primus litteras attigit, quanti pretii et quantae auctoritatis esset ad initia Germanicarum litterarum investiganda, quamvis non esset popularis noster, tamen in numerum eorum scriptorum adsciscendum curavit, quos percenseri et textu firmato edi eorum omnium interesset, qui ad accuratiorem aetatis illius pervenire vellent cognitionem. Ipse enim quam misera eius esset condicio, probe erat expertus. Atque dux insignis et admonitor strenuus vir ille mihi extitit et permansit, dum inter mortales est versatus, sed antequam ad opera Aldhelmi ipsa accederem, morte amicorum animis et universae studiorum illorum sodalitati luctuosissima abreptus est.

Susceperam studia Aldhelmiana, cum codices Germanicos, Helveticos, Austriacos, Belgicos, Batavos, Petropolitanum Q I 15 — alterum Petropolitanum, quoniam transmitti non poterat, ipse non inspexi — Gothae excussissem, programme Gothano anno 1904 de carmine Aldhelmi conscripto; deinde in symbolis pro Alberto de Bamberg 1905 editis in aenigmata Aldhelmi inquisivi, quae ad plane novam disponendi rationem esse redigenda intellexeram. Hoc opusculo confecto

in Britanniam, quae patria Aldhelmi plurimos eius etiam nunc servat codices, et in Francogalliam, quo primum studia Aldhelmiana transierunt, profectus sum consilio Holder-Eggeri adiutus: et dici vix potest neque unquam immemor esse potero, quanta F. Jenkinson Cantabrigiensis et G. F. Warner Londiniensis me comitate exceperint et quam alacri me sublevaverint auxilio, id quod eo lubentius confiteor, quo magis iam exacerbato populorum odio abhinc diu desideratum iri arbitror. Satis autem ad rem illic perpetrandam munitus ac praeparatus esse mihi videbar libro excellenti A. Napieri lecto, qui *Old english glosses* inscribitur (Oxonii 1900).

Redux in patriam, quae peregre conquisiveram, studiose explicare conatus de vita et scriptis Aldhelmi egi in actis Academiae Erfurtensis anno 1907. Tum demum ad textum recensendum atque edendum me accinxi, cum satis me novisse res ad Aldhelmum pertinentes et a codicibus satis habiturum esse me subsidii confiderem; nam ab illis plurimum firmamenti venturum esse ad verba Aldhelmi aliquatenus vix intelligenda iam perspexeram. Atque fausta fortuna evenit, ut ad omnes Aldhelmi libros locupletes testes nanciscerer; in carminibus enim ecclesiasticis mihi praesto erat codex Phillippicus nunc Berolinensis, in tractatu metrico Augiensis (Caroliruhensis) et Lemovicensis (Parisinus), in aenigmatibus Corbeiensis (Petropolitanus), in prosa de virginitate Wirceburgensis, in carmine Murbacensis (Gothanus), in carminibus rhythmicis Vindobonensis, quem Jaffé iam adhibuerat, in epistulis cod. Vindobonensis et Britannicus 7 D XXIV, quibus codicibus ita usus sum, ut par erat eorum praestantiae. In carminibus rhythmicis vero mihi succurrit Wilhelmi Meyeri Spirensis sollertia omni laude dignissima, qui vir egregius in his studiis, in quibus vixit, obiit quorumque decus erat praeclarum. Per totum autem opus consilium praebuit integerrimum et auxilium tulit optimum Karolus Strecker, qui quamquam arma sumpserat, tamen ne inter belli quidem strepitum litteras, quantum posset, fovere desiit atque etiam indicem orthographicum meis addere non dedignatus est indicibus.

Nunc tandem confectum est opus, quod tanto labore, tanto studio, tanta patientia suscepi et retinui, quae ne frustra adhibita sint oro optoque; pro auxilio autem, quod mihi per tantum tempus tam laetum quam triste in plagellis corrigendis ministrare nunquam dubitaverunt M. Schneider et G. Magnus, gratias his viris habeo agoque quam maximas.

Gothae 12. Ianuario 1919.

RUDOLFUS EHWALD.

CONTINENTUR HOC TOMO

	pag.
De vita Aldhelmi et scriptis	IX—XXIV
Errata et addenda	XXV
Aldhelmi carmina ecclesiastica; praefatio	3— 11
Carmina	11— 32
Aldhelmus de metris et enigmatibus ac pedum regulis; praefatio	35— 58
Aldhelmus de metris et enigmatibus ac pedum regulis	59— 204
Epitome tractatus Aldhelmiani	205—207
Aldhelmus de virginitate. I. Prosa; praefatio	211—225
Prosa	226—323
Aldhelmi de virginitate. II. Carmen; praefatio	327—349
Carmen	350—471
Epistulae	475—503
Chartae	507— 516
Carmina rhythmica; praefatio	519—523
Carmina	523—537
Indices	541—765

DE VITA ALDHELMI ET SCRIPTIS.

Primus omnium Aldhelmi mentionem fecit Beda Venerabilis in historia ecclesiastica gentis Anglorum (V 18) viginti duobus annis post quam obiit Aldhelmus scripta; ex hac eorum, quae mediæ aevi scriptores de eo fere proferunt, omnis memoria manavit¹⁾. Quae praeterea de eo cognita habemus, eorum potissimus auctor est Willelmus Malmesberiensis, qui anno 1125 (cf. De gestis pontif. p. 442 Ham.) totum quintum de Gestis pontificum librum Aldhelmi, celeberrimi monasterii sui abbatis, rebus narrandis tribuit; praecesserat ei Faricius Abendonensis²⁾ († 1117), homo Italus, qui ipse quoque monachus fuerat Malmesberiensis, successit Capgravius († 1464). Faricium, quem ipse legit, Willelmus, monasterii sui bibliothecarius, et testimoniorum multitudine et iudicii auctoritate superat; Capgravius novi nil attulit³⁾.

Nomen Aldhelmi in codicibus fere ubique Aldhelmus vel Althelmus (corruptelas manifestas omitto) scribitur, etiam in Chronicis Anglosaxonicis (vide Two of the Saxon Chronicles ed. C. Plummer, Oxford 1899, I 41 ad annum 709) Aldhelm audit recteque sic nomen scribi ipsius episcopi testimonio probari iam suo iure monuit Willelmus: nimirum in metrica aenigmatum praefatione per acrostichum et telestichum composita sic, per H, scriptum est. Adde quod nomen magistri discipulus (carm. rhythm. IV 15. 51) cassem priscum et ipse Aldhelmus in epistula ad Wihtfridum (Will. Malm. V 332, in marg. codicis Oxoniensis collegii Magdal.) galeam veterem interpretatus est alterque discipulus

1) Vide Hermannum Contractum (MG. SS. V 97 ad annum 705), Sigebertum Gemblacensem De scriptt. eccles. c. 66, Anonymum Mellicensem. c. 60; Hermannus Contractus octo vitia inducit, sed is Alcuinum sequens; cf. I. A. Fabricius, Biblioth. ecclesiastica (Hamburgi 1718) p. 100. 108. 148. Sua et nova de eo attulit Ademar grammaticus in codice nunc Leidensi, olim Lemovicensi (cf. praef. ad epist. ad Acircium p. 46); primus inter recentiores de Aldhelmo rettulit Trithemius Sponhemensis; cf. Fabricius p. 65. Quae de eo recenti aetate acta sunt, ea collegit omnia et sano iudicio persecutus est M. Manitius in Geschichte der Lateinischen Literatur des Mittelalters I p. 134—141, vide etiam Hans von Schubert, Gesch. der christl. Kirche im Frühmittelalter 1907, I p. 280 sq. 2) Quod dicit Faricius p. 365 G. se quodam antiquissimo codice usum esse, quem in eiusdem (?) ecclesiae armario repererit, hoc non ad Aldhelmi libros quos antea memoraverat pertinet, uti interpretatus est Boenhoffius, Aldhelm von Malmesbury (Dresden 1894) p. 14, sed ad ea quae, ex Beda non nominato, modo attulerat, quae etiam Willelmus affert p. 341. — De libro vitae, quem Willelmus nominat p. 390 H. cf. Faricius p. 355 G., nihil constat. Non recte in solo codice Musci Britannici Ms. Cotton. Faustina IV legi Faricium Boenhoffius dicit; extat etiam in codice Cantabrigiensi Collegii Corporis Christi 161 saec. XII. 3) Quae praeterea afferuntur ex eulogio et excerpta Lelandi (cf. Boenhoff p. 22 sqq. et edit. Giles. p. 339) nullius sunt pretii; quae bene hic explicata sunt, ex Willelmo sunt desumpta. Mabillon (AA. SS. ordin. S. Bened. III 210), Egwinum, Osmundum, Eadmerum de Aldhelmo scripsisse conicit: at Egwinus († 717) in aliquo scripto commemoravit Aldhelmum (Willelm. Malm. p. 384); quod Faricius p. 370 G. dicit in eius vitae volumine, de ipsius Egwini vita a Brihtwaldo, non de vita Aldhelmi ab Egwino scripta dictum est. Oswinus episcopus Saresberiensis † 1099 (cf. Willelm. Malm. p. 424) adfuit, cum ossa Aldhelmi in scrinio decenter immissa sunt et os brachii sinistri, reliquias Sancti flagitans, accepit: vitam eius eum scripsisse non tradit Willelmus; Eadmerus autem de Anselmo Cantuariensi († 1109), non de Aldhelmo scripsit (Will. Malm. p. 74. 112 sqq.), cf. etiam Boenhoff p. 30; vide Potthast s. Vita Aldhelmi p. 1130.

(*carm. rhythm. I 1*) Aldhelmum, ad nomen eius alludens, casses catholice¹⁾ alloquitur. Quod vero Faricius nomen eius fuisse dicit Aldelmum = senem alium (p. 357 G.), hoc eis quas modo attuli interpretationibus refutatur, quodque idem dicit, Adelmum eum dictum esse in titulis St. Dunstani (p. 371 G.), hoc Willelmus recte poetica licentia, ut versus staret, illum ipsum mutasse asserit (p. 407 Ham.). Anglosaxonice Ealdhelm appellatus est, ut appellatur ab eo, qui laudes eius mira quadam anglosaxonici, latini, graeci sermonis commixtione protulit in codice Cantabrigiensi Collegii Corporis Christi 336, saec. X, qui olim fuit Ecclesiae Christi Cantuariensis, ante carmen de virginitate (cf. p. 219 et Napier, *Old English glosses*, Oxonii 1900 p. XIV), Ealdhelm aepel sceop; nominis forma Idhelm legitur in enumeratione episcoporum Scireburnensium in codice Parisino 943 cf. L. Delisle, *Le cabinet des mss. III* 268, *New Palaeogr. Soc. III* tab. 112, Aeld[helm] in carmine Anglosaxonico apud Wright, *Biogr. Brit. lit. I* 60.

Quo anno natus sit, traditum non est nec annos aetatis eius ullam scripturam misisse in calculum Willelmus (p. 385 Ham.) dicit, sed item suo iure non minorem eum iudicat obiisse septuagenario, ita ut, cum die Maii vicesimo quinto decessisse eum constet, anno fere 639 natus esse putandus sit, quam tamen calculationem Willelmus ipse eo perturbat, quod pusionem eum (p. 334 H.) Cantuariam venisse dicit ad Hadrianum, qui non prius quam a. 670 Cantuarii docere coepit, deceptus sane eo, quod Aldhelmus in epistula Hadrianum salutans eum suae rudis infantiae venerandum praeceptorem appellat: sed hoc non proprio sensu accipiendum, sed ad spiritalem infantiam referendum est. Ad annum vero 639 bene etiam hoc quadrat, quod Aldhelmus ante a. 675 iam presbyter erat factus a Leutherio (Hlothere) episcopo: scilicet Willelmus p. 347 H. ipse Leutharius, inquit, eum in presbyterum, post in abbatem evexit (cf. Willelmum p. 347 H. Aldhelmo presbytero et Bedam h. e. V 18 Aldhelm cum adhuc esset presbyter et abbas monasterii), quam ad dignitatem si eodem anno atque Beda (h. e. V 24 p. 357 Plummer) promotus est, anno vitae tricesimo eam accepit. Nec non quadrat locus quidam in prooemio epistulae ad Acircium²⁾, ubi Aldhelmus viginti annis antequam eum librum scriberet (et scriptus est ad Aldfridum regem rerum anno 685 potitum) inextricabile se pignus pepigisse cum rege dicit p. 61, 8 et pridem pubertatis tempore iam cum eo se esse coniunctum: hoc pridem si decem fere annos significare putamus pubertatisque tempus cum Aldhelmo ipso (prosa de virg. c. LIX) referimus ad annum decimum quintum, ad eundem fere annum 639 pervenimus.

Patrem eius fuisse Kenten³⁾, non Inae regis germanum, sed arctissima necessitudine consanguineum, ex Alfredi Magni regis, qui carmina Aldhelmi anglosaxonica collegit, libro manuali (handbok) Willelmus (p. 333 H.) testatur; unde qui accuratiora de eius

1) Cf. L. Traube, *Karoling. Dichtungen* p. 130 sq. 2) Nomen Acircii, quod regi aquilonalis imperii sceptrum gubernanti optime est inditum (cf. p. 72, 16 arcturus... quia numquam occasurus semper brumali circio copulatur, p. 303, 5 cum infinito duelli apparatu a circio proficiscens; affert Mazzoni ipse — dedit hoc quasi Aldhelmi esset — c. rh. 1, 73 aquilonis a circio) ut ab Alfredo amoveat, D. Mazzoni in *Didascaleio III* (1914) 170 sq. operam dedit; non Acircio sed a circio legendum esse censet, codice Amandino (itt. acircio. Aldalmus) et codice Vaticano (a. circio) innixus. Sed nomen proprium in allocutione necessarium est, nec quomodo Alfredus a circio regni sui sceptrum gubernare posset dici, Mazzonius explicavit; adde quod a circio aquilonalis imperii sceptrum gubernans verborum idem significantium copia est vix tolerabilis et vix Aldhelmiana. Quod idem vir doctus hunc Alfredum eundem esse atque Ehfridum interpretatur, ad quem Aldhelmus epistolam illam et rerum et sermonis causa insignem scripsit (vide p. 487), hoc iam Hahnus et Boenhoffius sunt suspicati, sed non melius illis ipse rem suam probavit; nam in tota illa epistula ne levissimum quidem signum deprehenditur, quo Ehfridum regali stirpe esse oriundum moneamur. 3) Kenten ex Kenteni = Chentuni, Centwini corruptum esse, coniectura est verisimilis Boenhoffii p. 36; sed ex nomine nil amplius concludendum est. Qui eum nominat Kenter, Wright, *Biogr. Brit. Litteraria I* 209, lapsu calami ita scripsisse videtur; alii patrem Chentun vel Chenred (Lelandus) vel Kenred (Baleus) appellant.

origine elici posse putaverunt et putant, veluti Kenten eundem esse ac Centuvinum regem († 685 cf. W. Hunt in *Diction. of Nat. Biogr.* I 245) vel Buggam, cuius ecclesiam celebravit, sororem Aldhelmi fuisse (H. Hahn, *Realencycl. für protest. Theol.* I 326), coniecturas faciunt nullo certo fundamento innixas; quod Kenten frater Inae regis ferebatur (Faricius p. 356 G., Capgravius p. 383 G.), sub cuius regno floruit Aldhelmus cuiusque praesidio ac tutela utebatur, hoc iam Willelmus ipse refutavit p. 332 H.; sed regio genere quin episcopus Scireburnensis sit oriundus, dubitari non potest, et quod in primo prosae de virginitate capite Iustinam, Cuthburgam, Osburgam sibi contribulibus necessitudinum nexibus conglutinatas appellat, hoc de Cuthburga quidem optime potest demonstrari: nam haec, priusquam Bercingensis sanctimonialis fieret, Alfredi (Acircii) Northanumbrorum regis non diu coniux, ut soror fuit Inae regis ita Aldhelmi fuit consanguinea. Qui vero ex carmine rhythmico V 21 sqq. Summo satore sobolis Satus fuisti nobilis, Generosa progenitus Genetrice aliquid deduci posse opinatur de parentibus Aldhelmi (Boenhoff, Aldhelm p. 36. 38), is hoc carmen ad Hovam, Aethilcaldi amicum, non ad Aldhelmum datum esse obliviscitur. Germanum origine i. e. Anglosaxonem se fuisse ipse praedicavit Aldhelmus in epistula ad Acircium p. 202, 5 omnisque eius docet vita. Quo loco natus sit, non constat: nam inde quod praedia alicubi habebat, conicere eum illinc originem ducere suam (cf. Boenhoff p. 36), mera est hariolatio; Scireburnensem regionem patriam eius esse, ex Willelmo (p. 375 H.) discimus.

Cum adollescere Aldhelmus, in Westsaxonia, ut Dicu Scottus in Saxonia Australi, in loco qui vocatur Bosanhamm (Beda h. e. IV 13), Maildus (Maildubh) (de nomine confer Plummer ad Bedam h. e. V 18 p. 310), nomine Scottus, eruditione philosophus, professione monachus (Willelm. V 189 p. 334 H.) Hibernicam institutionem in Britanniam proferens scholam aperuerat, cuius discipuli procedente tempore magistri sequaces ex scolaribus monachi effecti in conventum non exiguum coaluere: a magistri nomine loco nomen inditum est Maldufesburg, quod postea in Malmesburiam (Malmesbury) transiit. Huic scholae Hibernica doctrina et ratione institutae primum traditum esse Aldhelmum Leutherius, episcopus Westsaxonum, testis est, quem Willelmus (V 189 p. 334 H.) in diplomate, quo Aldhelmo abbatiam dedit, professum esse narrat a primaevo infantiae flore atque ab ipso tirocinio rudimentorum liberalibus litterarum studiis Maldufesbirgi eruditum et in gremio matris ecclesiae eum eruditum vitam duxisse; et conspirat, quod legitur in epistula Scotti cuiusdam ignoti, Aldhelmum a quodam sancto viro de gente Scottorum nutritum esse. Prima litterarum elementa Cantuarii didicisse eum Willelmus fallaci epistulae ad Hadrianum interpretatione ductus posuit multique eum sunt secuti. Sed eum iam tum monachum esse factum, non tum demum, cum ex Theodori institutione rediit, ut narrat Willelmus p. 333 H., ex epistula ad Leutherium data videtur apparere, quam composuit, cum Cantuarii litteris operam dedit, in qua in consortio fratrum, quos in fine sodalium catervam nominat, diei natalis Domini sollemnitatem celebrare se voluisse episcopo narrat.

Quid maxime tum in Maildusi schola tractatum sit, nescimus: eadem, quae Scotti fere docebant, etiam illic tractata esse videntur cf. Roger, *L'enseignement des lettres classiques d'Ausone à Alcuin* (Paris 1905) p. 257 sqq. 263; quod legitur in *Antiquitatum Meldunensium libro* (p. 339 G.) scholarum consortio et exemplo S. Aldhelmum ad plenum informatum artem dialecticam coepisse erudire, hoc quid sibi velit, nescio; sed Hibernicae institutionis vestigia imprimis in epistola ad Ehfriidum apparere arbitror. Nova autem institutio, haud ita multo postquam illam Scotticam adiit, aperta est, cum Theodorus archiepiscopus et Hadrianus abbas Cantuariam venissent, qui dici vix potest quantum ad omnes tam ecclesiae quam scholae res ad Romanum morem immutandas valuerint; de eis Beda, acerrimus eorum admirator, initio libri quarti historiae ecclesiasticae prudenter et exacte narravit.

Uighardo presbytero, viro de gente Anglorum in ecclesiasticis disciplinis doctissimo, quem Romam miserant Cantuariorum et Northanumbrorum reges, ut archiepiscopus ibi ordinaretur, Romae mortuo Vitalianus papa oportere mitti intellegens in Britanniam, si causam Romanam illic valere vellet, viros strenuos et tam Scottorum doctrinae quam Britonum heterodoxiae et Anglorum discordiae pares, Hadrianum abbatem natione Afrum, sacris litteris diligenter imbutum, monasterialibus simul et ecclesiasticis disciplinis institutum Graecae pariter et Latinae linguae peritissimum elegerat, qui gravissimum illud munus subiret. Repudiaverat hunc honorem Hadrianus, sed commendaverat monachum Theodorum, Tarsi, Pauli apostoli in patria, natum, virum et saeculari et diuina litteratura et Graece instructum et Latine, probum moribus et aetate venerandum, seque illum in Britanniam comitaturum esse promiserat: una cum Hadriano Theodorus VI Kalendas Iunias a. d. DCLXVIII missus est. Prior Cantuarium venit Theodorus sub die VI Kalendarum Iuniarum DCLXVIII remanente etiamtum in Gallia Hadriano; non ita multo post (cf. Beda IV 1 p. 204 Pl.), nec tamen prius quam anno 670 advenit Hadrianus, qui inde ab adventu suo iam abbatiam St. Pauli et Petri rexit, quam usque ad illud tempus Benedictus Biscop duos annos administraverat a Theodoro ipso institutus cf. Hist. abbat. = Beda h. e. p. 367 Pl. Anno igitur 670 vel 671 nova schola Cantuariensis est condita. Benedicti autem Biscopi, qui egregie eandem et causam et rationem fovit atque ipse Aldhelmus, miror quod nulla omnino mentio legitur apud Aldhelmum, apud quem ne Ademnani quidem aut Ceolfridi aut Bedae fit mentio. Ad novos autem praeceptores Cantuarienses, quorum gloria celerrime et ipsorum et sociorum virtute pervulgata est, accessit ipso magisterii eorum initio Aldhelmus ut Ceolfridus, qui ei fere fuit aequalis (natus 642, mortuus 716 cf. Beda hist. abbat. § 22, presbyter anno 669 cf. Hist. abbat. non. § 3), praeceptor Bedae et abbas, et brevi post — ut videtur — Albinus, qui Bedam (cf. praefationem ad hist. eccles. p. 6 Pl.) commovit, ut historiam ecclesiasticam scriberet, et Winfridi, qui postea Bonifatius dictus est, magister. Et quia, ut Beda h. e. IV 2 de Theodoro et Hadriano dicit, litteris sacris simul et saecularibus abundanter ambo erant instructi, congregata discipulorum caterva scientiae salutaris cotidie flumina inrigandis eorum cordibus emanabant, ita ut etiam metricae artis, astronomiae et arithmeticae ecclesiasticae disciplinam inter sacrorum apicum volumina suis auditoribus contraderent. Indicio est, quod usque hodie supersunt de eorum discipulis, qui Latinam Graecamque linguam aequae ut propriam, in qua nati sunt, norunt. Neque umquam prorsus ex quo Britanniam petierunt Angli, feliciora fuerunt tempora, dum et fortissimos Christianosque habentes reges cunctis barbaris nationibus essent terrori, et omnium vota ad nuper audita caelestis regni gaudia penderent, et quicumque lectionibus sacris cuperent erudiri, haberent in promptu magistros, qui docerent. Sed et sonos cantandi in ecclesia, quos eatenus in Cantia tantum noverant, ab hoc tempore per omnes Anglorum ecclesias docere coeperunt.

De eis autem, quibus Cantuarii operam dedit, Aldhelmus ipse nos docuit luculentissime in epistula ad Leutherium data; partem eorum ad metricam artem pertinentium referendam repetiit in epistula ad Acircium; quantum vero omnem Britanniam debere putarit egregiis illis duobus magistris, in epistula ad Ehfridum patefecit, qua simul quantum ad scholas Saxonicas Hibernicis aequandas atque adeo ad eas illis superiores faciendas valuerint, 'tripudians' explicat. Unum autem premendum esse arbitror, quod in epistula ad Leutherium ne verbo quidem commemoravit studia Graeca, quae Bedae testimonio pariter atque Latina Cantuarii culta esse constat. Hinc si concludatur, didicisse Aldhelmum grammaticam Graecam et legisse Graeca Cantuarii, sed non suo ingenio ad ea esse adductum nec peculiari eorum studio esse commotum, hoc optime cum eo concordat, quod in adhibendis scriptoribus Graecis in libris suis secutum esse eum videmus. Nam quaecumque ad ea quae profert ex historia ecclesiastica illustranda affert exempla, in eis nullum habemus ex Graecis auctoribus allatum; quae affert ad eos redeuntia, ex versio-

nibus Latinis desumpta sunt. Laudat sane Graecorum traditionem de pliadibus exponens (epist. ad Acirc. p. 72), sed haec nomen solum attingunt, quemadmodum quae de schemate dicit, cui Graecorum grammatici climax vocabulum indiderunt (l. l. p. 74, 16 G.). Laudat praxapostolon (ib. p. 70, 19), sed addit titulum Latinum Actus Apostolorum nec dicit quicquam, quod Graece sonet; in prosa de virginitate c. LVII septuaginta translatorum versionem laudat, sed affert, quae ex antiqua testamenti veteris versione sunt desumpta. Nominat prosa de virg. c. XXIX Homerum, p. 83, 4 Homeri Iliada, sed pro exemplo, dicitque p. 202, 22 Hesiodum et Homerum et ceteros Graecos quadrifariam agriculturam deprompsisse, sed haec ipsa nullum eorum legisse demonstrant; p. 76, 1 Aristotelis philosophorum acerrimi aenigmata cum Simfosii aenigmatibus componit, sed, quae de eis profert, ex Hieronymo adversus Rufinum III 29 desumpsit. In prosa de virginitate c. XVII Sanctum Basilium narrat erga ta ex emeron edidisse, sed addit statim translata haec esse in Latinum; cf. etiam James in *The Cambridge hist. of English lit.* I 77. Nimirum in omnibus hisce nullum cernitur vestigium, quo eo ducimur, ut concludamus, quae in Graecorum notitia inceperit Cantii, postea eum continuasse et usurpasse. Idem demonstrant tenuissimae graecarum formarum (naucleu 230, 13, threnus c 2123) et graecae dictionis (cata experimentum 491, 20 ad doxam onomatis cyrii) reliquiae et verborum graecorum (cf. p. 95, 4sq., 199, 21sq.) interpretatio. Itaque ne in metricis quidem ea, quae apud Latinos non leguntur, ad Graecos fontes referenda esse arbitror cf. ad p. 91, 22. 94, 13. Etiam Hebraice eum didicisse et prophetarum exempla, Davidis psalmos, Salomonis tria volumina Hebraicis litteris bene novisse et legem Mosaicam Faricius tradidit (p. 357 G.), sed nullum testimonium vel documentum talis doctrinae exstat; nam mene tekelpares p. 251, 23 nil probat. Scientiae gloria, qua ferebatur, etiam hoc postulare videbatur ut crederetur; quae de nominibus hebraicis dicit, ex Hieronymo mutuatus est. At contra musicae studio Aldhelmum Cantuarii se diligenter dedisse, eis verisimile fit, quae de eo cantandi peritissimo prodita sunt. Quanto autem amore quantaque gratia coluerit Hadrianum, epistulae quam ad eum scripsit fragmentum epistulaeque allocutio docent; Theodori archiepiscopi scolasticum ipse se dicit in diplomatis subscriptione Kemble cod. diplom. I 18 (a. 680).

Post prima elementa, quae quamdiu coluerit non constat, iterum Cantuarii eum versatum esse. ex epistula ad Hadrianum data (Will. Malm. V 189 p. 335 H.) cognoscimus, quae, antequam abbas factus esset, scripta esse videtur; triennio antequam hac epistula Hadrianum salutat, corporeae fragilitatis valitudine ex altera hac institutione Cantuariensi domum redire se coactum esse scribit; qui eum a. 672 iterum Cantuarii fuisse arbitratur, is a vero haud longe aberrabit. *

Anno 675 (cf. Will. p. 385 H.) post Maildufi mortem a Leutherio, quem ipsum Theodorus episcopum ordinaverat, abbas factus est monasterii Malmesburiensis, ubi Pehtelmus, primus postea Candidae casae episcopus (cf. H. Hahn, Bonifaz p. 163 sq.), diaconus vel monachus cum eo vixerat (Beda V 18), secundum Willelmum (III 115 p. 257 H.) discipulatus eius interfuerat. Hunc annum indicat Willelmus ex ea ipsa, qua Leutharius Aldhelmo et abbatiam et bona monasterii tradiderat, charta (p. 334. 348 H., Wrightius Biogr. Brit. I 212¹) falso eam anno 680 datam esse dicit; licet de chartae ipsius verbis ac tenore dubitari possit (cf. quae ad eam ipsam adnotavi et Boenhoff p. 60), de tempore ipso dubitari non potest; quod Florentius Worcestrensis (Plummer ad Bedam II 309) et Faricius (p. 380 G.) Aldhelmum anno Dominicae incarnationis sexcentesimo sexagesimo et circiter sexto a Beato Eleutherio ordinatum esse narrat, stare nullo modo potest, quoniam — ut hoc unum afferam — Leutharius anno demum 670 ad episcopatum pervenit cf. Willelm. Malm. p. 159 H., Plummer ad Bedam III 7 p. 141 (II p. 147). Abbate autem

1) Wrightius l. l. p. 209 eum circa annum 656 natum esse suspicans Willelmo duci credidit.

Aldhelmo¹⁾, qui etiam hac re Britanniae suae et ecclesiae Romanae prodesse volebat, schola Malmesburiensis celeriter ad eum florem est adducta, quo tum usam esse eam epistolae a Wilhelmo servatae testantur atque etiam post mortem ipsius celebratam esse exempla Lulli et Willelmi demonstrant.

Nec litterarum tantum institutione sed etiam nova aedificandi arte Aldhelmus fuit insignis, quod G. F. Brownius (*St. Aldhelm, his life and times*, London 1903) et W. B. Wildman (*Life of S. Ealdhelm*, London 1905) fusius libellis lepidis explicaverunt: cum hac arte coniuncta sunt carmina ecclesiastica, quibus, quae vel ipse vel alii exstruxerunt, more ex Italia allato exornavit. Sed ante omnia id eum ut clericum studuisse, ut in ecclesia Britannica Romana causa triumpharet, luculentissime epistula ad Geruntium regem declarat, qua idem contra Britones adsequi conatus est, quod Scottis Wilfridus et Adamnanus Naitoni, Pictorum regi, Bedae nimirum verbis, Ceolfrid commendaverunt; quam epistolam abbatem eum scripsisse Beda V 18 (cum adhuc esset presbyter et abbas cf. p. VI)²⁾ testis est. Abbas autem etiam ea omnia scripsit, de quibus infra erit disserendum. Nec intra Malmesburium coenobialia sua continuit consilia, sed etiam nova duo condidit monasteria From et Bradeford (on Avon), quorum ipse fuit abbas (cf. Boenhoff p. 67 sq.), quae tamen sua iam aetate in nihilum defecisse Willelmus (p. 346 H.) narrat.

Abbatem etiam, aevi populiue sui morem maximeque Benedicti Biscopi exemplum secutum, Romam profectum esse non solum Faricii Willelmique narrationibus, quae iter Romanum commorationemque Aldhelmi in urbe aeterna fabellis multis et miris exornant, sed etiam Scotti ignoti epistula constat, qui eum Romae advenam fuisse dicit (p. 494, 14): inde Sergii papae privilegium rettulit, ad quod, quae de itinere illo dicenda sunt, collegi p. 512. Sed qui carmine rhythmico altero iter illud descriptum putant, ut Boenhoffius p. 77, ei neque carmen illud recte interpretantur neque, a quo auctore compositum sit, reputant. Tantam autem eis, quae in ecclesia scholaeque effecerat, laudem et auctoritatem erat adsecutus, ut Haedda, totius Westsaxoniae episcopo, defuncto, cuius episcopatus in duas iam parochias (Beda V 18 et Willelmus p. 375 H.) divisus est, in Scireburnensem et Wintonensem, anno 705 episcopatum Scireburnensem obtineret, cum altera sedes Daniheli daretur, qui ipse quoque Malmesburiensis fuerat scholasticus (Willelmus p. 357 H.); cum episcopatu abbatiam usque ad vitae finem monachorum precibus commotus administravit. Mortuus est anno 709 in villa, quae est in pago Sumerssetensi, Dulting vocabulo (Willelm. p. 382 H.) sepultusque in monasterio Malmesberiensi in Sancti Michaelis ecclesia (Willelm. p. 385 H.): eodem anno etiam Hadrianus abbas, magister Aldhelmi, et Wilfridus episcopus, amicus Aldhelmi, obierunt.

Instaurata est memoria Aldhelmi a Dunstano celeberrimo archiepiscopo Cantuariensi († a. d. 988), qui in monasterio Malmesburiensi campanas organumque et vasa sacra ei dedicavit Danorumque metuens rapinas corpus tum in argenteo scrinio depositum iam 'lapideo composuit tumulo' (Willelm. p. 407 sq. H.). Anno 1080 Lanfrancus archiepiscopus legem in totam promulgavit Angliam, qua eum incunctanter haberi et coli pro Sancto praeciperet statimque annuales ad festum eius institutae sunt nundinae (Willelm.

1) Faricius p. 357 G. narrat Inam regem ad confirmandam Aldhelmi litteralem scientiam graiae (sic cod. Cantabrig., non gratiae) facundiae . . bonos doctores apprime peritos ab Athenis conduxisse: confundit igitur ea, quae parum accurate de duobus magistris Cantuariensibus, de quibus nil narrat, audiverat, et ea, quae de Inae cum Aldhelmo necessitudine cognita habuit. Ina enim qui arcessere tum potuit magistros Athenis nisi per Italiam Romamque?

2) Etiam Bonifatius anno fere tricesimo presbyter factus est cf. Willibaldus vita Bonifat. c. 3 p. 12 Levison: sanctae humilitatis profectu XXX aut eo amplius annorum habens aetatem . . ad sacerdotalis officii gradum . . accessit. Certus autem annus tunc presbyterio definitus esse non videtur, sed episcopo suo arbitrio etiam ante annum tricesimum id deferre licuisse cf. Boenhoff p. 56. Ut Blandunius Aldhelmus appellaretur a multis prioribus, inde accidit, quod — cf. Lelandus, *Commentarii de Scriptoribus Brit.* I 98 — Malmesburium Britannico nomine Blandunum (Caer Blandune) dicebatur.

p. 428 H.); festum autem Aldhelmi colebatur die Maii vicesimo quinto, qui dies tum pro natali eius habebatur (Willelm. p. 415 H.).

Cum Benedictini eum ordinis sui fratrem — sic iam Trithemius, *De scriptoribus ecclesiasticis*, Basileae 1494 f. 39^v — putarent, Mabillo de eo in *Annalibus ordinis S. Benedicti II* p. 12. 48 scribit et in *Actis sanctorum ordinis Benedicti I* 220—224 vitam eius narravit: at nullum exstat documentum, quo septimo iam saeculo in Britannia Benedicti regulam observatam esse probetur, quamquam Willelmus Malmesburiensis III 104 p. 236 H. Wilfridum gloriatum esse narrat, quod sanctissimi Benedicti regulam a monachis observari iusserit. Quid, quod ipse Benedictus Biscop, qui (cf. Bedae Hist. abbatum § 11 = Beda ed. Plummer I p. 375) ex decem et septem monasteriis, quae inter longos suae crebre peregrinationis discursus optima comperisset, ea, quae fratribus statuisset, omnia didicisse et in privilegia suae congregationis nonnulla ex Benedicti regula se recepisse dicit, docet ne in eis quidem monasteriis, quae tum condebantur, eam totam esse receptam, et quod Aldhelmus dicit de Benedicto carm. de virg. v. 870 sqq. — laudavit hos versus etiam Mabillo *Acta* p. 224 —

Primo qui statuit nostrae certamina vitae,
Qualiter optatam teneant coenobia normam,
Quoque modo properet directo tramite sanctus
Ad supera scandens caelorum culmina cultor,

hoc ut novisse eum Benedicti monasteriorum conditoris merita demonstrat, ita ne levissimo quidem indicio eum secundum eius regulam vitam suam coenobialem instituisse declarat; in prosae vero capite XXX nihil omnino de regula Benedicti refert, sed de sola hymni Benedictus qui venit in nomine Dei harmonia loquitur.

Aldhelmus, quem rectissime Wrightius, *Biogr. Brit. lit.* I 214 parentem poesis Anglo-latinae appellat, eis quae scripsit etiam maiorem certeque firmiorem gloriam et admirationem acquisivit quam eis quae gessit, quae gloria et admiratio non solum apud aequales eosque, qui brevi post vixerunt, vigeat, sed etiam apud eos, qui diplomata saeculi exaraverunt, certis testimoniis elucet. Ac scripsit Aldhelmus non pauca, quamvis quae ab eis, qui inde a saeculo XVI de eo egerunt, multa addita sint, quae aut per errorem pro peculiaribus operibus sunt putata aut ad eum omnino non pertinent. Primus ea omnia, Lelandum secutus et augens, Ioannes Baleus Basileae 1559 enumerat in libro, qui *Scriptorum illustrium maioris Britanniae . . collectio* inscribitur, cuius in *Centuria prima n. LXXXIII Aldhelmiana* leguntur; inde sua non solum *Centuriatores q. d. in Septima Centuria ecclesiasticae historiae* (Basileae 1562) ceperunt, sed etiam Polycarpus Leyser in *Historia poetarum et poematum medii aevi* (Hala Magdeb. 1721) p. 199 sqq.

Iam apud Faricium (p. 364 G.) legitur: Scripsit (Aldhelmus) aenigmata et de laude virginum geminato opere, prosa scilicet et carmine librum eximium (de laude — eximium Beda h. e. V 18). Contextuit vero septiformem librum novi ac veteris testamenti floribus et de septena supputatione ex disciplinis collecta philosophorum pertinente ad septiforme donum spiritus sancti. Scripsit et de admiratione fraternae caritatis volumen unum, ex (l. de) insensibilium rerum natura, quae secundum metaphoram sermocinari figurantur; composuit alterum de pedum regulis, (de) metaplasmo, synaloepha, scansione et eclipsi (l. ectlipsi), de metrica alterna (l. alternae) interrogationis et responsionis vicissitudine duabus literis discreta; similia, sed hisce praemissis Praeterea ad quendam Aldfridum regem Northanimbrorum . . edidit librum haec continentem capitula, scripsit Willelmus p. 334 H.: si conferuntur utraque haec cum capitulorum indice, quem edidi in *Festschr. für A. v. Bamberg* p. 14 et in hac editione ante tractatum p. 59 sq. repetivi, nemo non videt, ea, quae a Baleo pro Aldhelmianis libris nominantur, referenda esse ad capitula primae partis epistulae, quam Aldhelmus ad Acircium scripsit; hanc autem partem solam continuisse videtur codex is, qui retinuit in Britannia tractatus

memoriam. Sic autem ex Balei indice duae fere partes tertiae tolluntur de libris Aldhelmianis. Paucis attingam cetera.

Affertur apud Baleum, Centuriatores, Leyserum pro Aldhelmi poemate De vita monachorum. Exstat hoc carmen in codicibus Musei Britannici Caligula A 11 et Vespas. D 19; incipit a versibus

Quid deceat monachum vel qualis debeat esse,
Qui iubet ut dicam, porrigat ipse manum!

Editum est carmen a Wrightio in *Satiricis poetis* II 175 (Migne CLVIII col 687 sqq.); sed non ab Aldhelmo id esse compositum, vel metrum docet; est poema Nigelli vel alius poetae saeculi XII cf. *Catal. of Romances in the Depart. of Manusc. in the British Mus.* by H. L. D. Ward II 691 et *Diction. of Nat. Biogr.* XLI p. 63.

Adiungit Baleus librum De metrorum generibus: Aonio rediens deducam vertice; addit Leyserus: de arte metrica scriptum exstat inter libros manuscriptos Isaaci Vossii n. 294. Diversa hic sunt composita; nam versus a Baleo laudatus ille est Vergilianus, quo et Aldhelmus (p. 202, 16) in epistula ad Acircium utitur et Willelmus in loco apud Aldhelmum non exstante p. 336 H., liber Aldhelmi non est. Codex autem Vossianus 294 est Leidensis Voss. 8. 15. XII. olim Lemovicensis, de quo dixi in prolegomenis ad aenigmata p. 46; continetur in eo epitome prioris partis epistolae ad Acircium. Porro Leyserus Baleum secutus nominat De laude Sanctorum liber I initio: Metrica si libet (libeat Baleus). Hexametro carmine scriptus fuit, quod ex fragmentis colligitur, quae exhibentur ab Aimonio (l. Aymoino) Floriacensi in sermone de S. Benedicto et leguntur in Bibliotheca Floriacensi per Ioh. a Bosco Lugduni 1610 (lege 1605): afferuntur ab Aymoino (p. 292 sqq.) versus carm. de virg. 842—880 (de Benedicto) et 2024—2050 (de Scolastica). Quamvis iterum diversa uterque laudet, tamen vitae sanctorum nil nisi partes carminis de virginitate intelligendae sunt. Dialogum autem metricum (Baleus dialogus meretricum!), quem deinde afferunt Baleus et Leyser, iam Wrightius p. 219 ex Willelmi De metro alterna interrogatione et responsione fictum esse recte vidit. Quae vero s. n. XI commemorat Leyserus versus in laudem solis, quaestiones aenigmatum rhetoricae artis aliaque (omissis tamen ipsius Aldhelmi, quae in eodem codice primo loco leguntur, aenigmatibus) ad codicem Lipsiensem, de quo egit (cf. p. 48) egregie M. Hauptius opusc. I 289, sunt referenda; quae laudat Leyserus, nil habent Aldhelmianum.

Alia quoque secundum falsam coniecturam Aldhelmo sunt adscripta: Delrio in libello, in quo aenigmata edidit, eiusdem codicis Leodiensis monosticha, quae re vera sunt Alcuini (PlaC I 275 sqq.), ei tribuit; Giles p. 130—134 ex codice Parisino 8318 saec. X primus publici iuris sibi visus est facere Fragmentum, ut videtur, de die iudicii, quod Aldhelmi esse credidit; adscripserat sane in Parisino manus saec. XVII. fol. 73^a Aldelmus, credo propter subscriptionem fol. 80^r post carmina Aldhelmi ecclesiastica exstantem: expl opuscula aldhelmi; sed illi versus ipsi alieni sunt ab Aldhelmo multoque ante iam erant editi inter carmina Cypriani cf. Cyprianus ed. Hartel III p. LXVII et meam praef. ad carm. eccles. p. 9; ac ne id quidem, quod Hartel dubitans ipse coniecit, recensionem istam esse Aldhelmi, ulla causa idonea sublevatur. Postremo M. Manitius (Nunt. acad. Vindob. class. phil.-hist. CXII p. 538) suspicatus est, grammaticam scripsisse Aldhelmum, propter ea, quae scribit Aldhelmus Epist. ad Acirc. p. 156, 4 coniux, quod nomen in nominativo et vocativo cum additamento n litterae libro VI de nomine recolo disseruisse: sed codices post nomen recte habent, quod omiserunt Mai et Giles, Priscianum et apud Priscianum VI 278 H. ista leguntur; concidit igitur coniectura Manitii, cui iam refragatus erat A. Ebert, conciduntque, quae superstruxit Roger, *L'enseignement etc.* p. 292, adnot. 1 p. XX.¹⁾

1) Boenhoffius p. 97 inter libros Aldhelmi enumerat 1) libros de nomine: laudat loco eo Aldhelmus Priscianum cf. supra p. XIII. 2) panagyrica tam saecularium literariae verbositatis facundia edi-

Etiam ex eis, quae anglosaxonice scripsisse ferebatur, unum exstare putabant opus; nimirum Baleus scripsit: etiam psalterium transtulit in linguam Anglosaxonicam multique — ut e. g. Carolus Spelmannus, *Psalterium Davidis Latino-Saxonicum vetus*, Londini 1640 et Thomas Mareschellus apud Fr. Iunium, *Quatuor N. F. Iesu Christi versiones*, Dordrecht 1605; haec mecum communicavit K. Wildhagen — hoc sibi persuaserunt; sed quamvis saepe repetitum sit, translatio illa nec usquam reperta est (cf. etiam Wright l. l. p. 222) nec in Aldhelmi aequaliumque libris quicquam servatum est, quo ad eam adducamur opinionem, ut tale quid eum umquam temptavisse putemus. Redire videtur haec traditio ad id, quod Lelandus (*Commentarii de scriptoribus Britannicis* . . ed. A. Hall, Oxonii 1709, I 100) narrat, vidisse se inter Aldhelmi reliquias Meilduni Davidis psalterium literis Saxonice longiusculis scriptum. Carmina autem anglosaxonica composuisse Aldhelmum (cf. Willelm. Malm. p. 336 H.) constat, sed ea, quamquam collegerat ea Alfredus rex, perierunt omnia. Cynewulfi, quae exstant, aenigmata Aldhelmi esse suspicatus est Wuelckerus (*Engl. Litgesch.* p. 34); sed haec vel eo refutatur coniectura, quod apud Cynewulfum imitatio Aldhelmiana invenitur, qua non intellexisse Cynewulfum, quae scripserit Aldhelmus, colligendum est.

Servata igitur sunt sola Latina Aldhelmi scripta, nec tamen omnia. Nam perierunt, quos Willelmus p. 344 H. eum scripsisse tradit sermones, quos etiam Cellanus in epistola sua commemorat, qui petit ab eo, ut paucos transmittat sibi sermunculos, et perierunt carmina rhythmica, qualia composuisse eum ex epistula Lulli ad Dealwinum (*MG. Epist.* I 338, 24) comperimus: pauca quaedam rhythmice ab eo scripta ad nos in prosa de virginitate (c. VII. XXIII) et in charta III pervenerunt; ex eis autem carminibus, quae Aldhelmi nomine feruntur, nullum esse Aldhelmi in proll. p. 521 demonstravi. Etiam epistularum partem tantum habemus servatam; quae Malmesburii olim collectae partim in Vindobonensi 751 saec. IX (cf. E. Duemmler, *MG. Epist.* I 219 sqq.) nunc exstant, partim apud Willelmum traditae, partim separatim divulgatae sunt; etiam fragmenta duo apud Willelmum leguntur, alterum p. 357 H. (lectionibus frequenter, orationibus instanter incumberebat, ut, sicut ipse in quadam epistola dixit, 'legens dominum loquentem audiret, orans dominum alloqueretur'), alterum p. 332 H. (in epistola ad Withfridum aperte se priscam protectionis galeam dicit vide p. 479, 1).

Itaque non omnia habemus, quae pius abbas — nam in abbatatus tempora omnia, quae edidit, puto incidere — composuit: sunt autem haec praeter epistulas et carmina ecclesiastica, quae in prolegomenis studui declarare et suo adscribere tempori; Epistula ad Acircium et Prosa de virginitate et carmen; de hisce paucis hic absolvendum est. Epistulam ad Acircium (cf. p. VI adnot. 2) olim post libros de virginitate (cf. *Festschrift für Albert von Bamberg* p. 2) scripsisse Aldhelmum arbitratus sum: erravi versibus in ea insertis deceptus; nunc rectius rem percepisse mihi videor nec iam episcopatum puto indicari loco prosae de virginitate c. II (cf. *progr. Goth.* 1904 p. 2); nam ad pontificale conciliabulum proficisci potuit etiam abbas; abbas autem si iter illud fecit, facilius intelligitur, quod fraternis sodalium catervis se comitatum esse dicit; adde, quod etiam in epistula ad Geruntium in concilio episcoporum a se petatum esse narrat, ut epistulam scriberet: tum autem eum abbatem fuisse et epistolae allocutio et Beda docent. Quod vero in tractatu metrico p. 203, 3 Difficillima sudoris et laboris industria aesi gravi sarcina oppressum se dicit et in prosa de virginitate c. LIX pastoralis curae sarcina gravatum

torum quam etiam spiritualium ecclesiastici dogmatis stilo elucubratorum voluminum scripta cf. Aethilwaldi epist. p. 495, 8: sunt libri, quos legit, non quos scripsit Aldhelmus. 3) bona lance constructos . . fastos diversorum florum depictos cf. Cellani epist. p. 498, 11: libros de virginitate conscriptos intelligendos esse puto. 4) de schematibus: sunt partes tractatus metrici p. 83 sq. cf. quae adnotavi ad epitomen codicis Vossiani p. 206. 5) Ius romanum: iuri operam dedisse Aldhelmus narrat in epist. ad Leutherium, sed de eo scripsisse se non dicit.

negotiorumque terrenorum ponderibus oppressum, hoc non minus ad abbatatum quam ad episcopatum puto convenire.

Decernere autem rem videtur epistola ad Acircium p. 76, 5, ubi profitetur Aldhelmus se enigmatum propositiones componere nixum esse velut in quodam gymnasio prima ingenioli rudimenta exercitari cupientem, ut venire posset ad praestantioris operis materiem: hic aenigmata primum ipsius esse carmen dicit et metricas expositiones — hae sunt praestantior operis materies — brevi post illud se scripsisse; ea autem, quae de numeri septenarii vi ac virtute disserit, p. 75, 16 praefatiunculam aenigmatum appellat. Sic hunc librum, in quo satis vario de argumento agitur, ad unum corpus colligit, cuius partes singulae licet non uno eodemque tempore sint scriptae, tamen non diu inter se distant et uno consilio continentur. De versu vero de virginitate 530, qui fere idem in epistula ad Acircium p. 93, 24 legitur, ceterisque, quos epistula et carmen communes habent, quomodo iudicem, in prolegomenis ad epistolam dixi; ad tempus eius definiendum nihil valet. Epistula autem quo tempore edita sit, indicia et vestigia sunt levia illa quidem, sed tamen non nulla. Ut supra locum quendam primi capituli, quo de mutua inter se Acirciumque Aldhelmus dixit amicitia, aliquatenus convenire ostendi cum anno 685 (cf. p. VI sq.), ita in praefatione prosae de virginitate simile invenimus testimonium; nam illic inter sanctimoniales Bercingenses nominari videmus Cuthburgam quandam contribulibus Aldhelmo necessitudinum nexibus conglutinatam. Fuit haec (cf. ad h. l.) filia Inae regis, qui Aldhelmi fuit consanguineus, aliquamdiu Alfredi, regis Northanumbrorum, i. e. eius, ad quem epistula data est, uxor (cf. p. VII), quae tamen post breve coniugium sanctimonialis facta est Bercingensis, deinde abbatisa Wimburnensis. Aldfredus rex factus est 685 (cf. Beda h. e. IV 19): tum Cuthburga eius fuit uxor; cum prosam de virginitate scripsit Aldhelmus, Bercingae Deo serviebat; itaque eo adducimur, ut prosam anno fere 686 scriptam esse putare possimus.

*Aenigmata igitur prima sunt, quae Aldhelmus c. a. 685 composuit carmina, deinde scripsit quae prosaice cum eis coniunxit, tum prosam brevique post carmen de virginitate, quod in illa iam promiserat c. LX cuiusque sententias extremas (orantem pro vobis beatitudinem vestra alma trinitas, una deitatis substantia et trina personarum subsistentia totius mundi monarchiam gubernans ex alto caeli culmine iugiter tueri dignetur) in carminis prooemio (Omnipotens genitor mundum ditione gubernans — —. Est namque in deitate manens substantia simplex, in deitate manet quoque subsistentia triplex) repetivit. Necnon finem epistolae p. 202, 5 cum fine prosae p. 320, 3 concordare in *Festschrift für A. v. Bamberg* p. 3 demonstravi; sed haec ut haud longo tempore disiunctos esse illos locos docent, ita uter prior compositus sit, non potest diiudicari.*

Iam vero cum studiis Cantuariensibus, quae iterum Cantii commorans coluisse se in epistula ad Leutherium profitetur Aldhelmus, arctissime cohaeret tractatus metricus et, quod tum viderat, rariorem doctorum numerositatem inveniri i. e. paucos talium rerum, quas didicisse eum, qui Latinos versus componere vellet, oportebat, esse magistros, causam fuisse credo, qua ad eam scribendam adductus est: nam id ante omnia egisse eum puto, ut in ipsa Britannia ita erudirentur et excolerentur discipuli, ut ea, quibus doctrinae elegantia conderetur, tenerent. Centena metrorum genera in epistula ad Leutherium commemorat: dicit de eis in epistula ad Acircium p. 77, 21, 78, 6, 150, 4; de (litteris) tonis (sillabis Willelm.) pedibus verba facit ad Leutherium: disserit de eis ad Acircium p. 77, 19 sqq., 150, 1 sqq.; de pathetica septenae divisionis disciplina loquitur ad Leutherium p. 477, 6: disputat de eisdem — sed sex tantum numerat — ad Acircium p. 94, 13 sqq.; versuum monoscemorum etc. ad Leutherium mentionem facit: fusius de eisdem ad Acircium p. 78 sqq., 83 sqq. quae dicenda sunt, affert; item quae ad Leutherium de versibus catalecticis et ypercatalecticis posuit, in epistula ad Acircium p. 92 explicat. Haec autem studia, quorum adiumentum tractatum metricum esse voluit, nemini aptius commendare

potuit Aldhelmus quam regi Alfredo Adamnani amico, ad quem Beda carmen de Cuthberto misit, qui (cf. ad epist. not. 1) apud Hibernos eruditus vir erat doctissimus, quem (p. 201, 25) hoc opusculum . contra omnes aemulorum — i. e. Scotticorum sciolorum epist. ad Ehfrid. p. 493, 12 — catapultas et venenata garrulorum iacula, quae de faretra obliqui livoris plerumque intorquere nituntur, inexpugnabili metrorum pelta et grammaticorum parma protecturum esse sperabat, laetoque animo primum se hominem Germanicae gentis talem librum se composuisse ei profitetur¹). In hoc vero libri huius singularis quaedam posita est auctoritas, quod omnino primus est ad res scholasticas pertinens, qui ab homine Germano est conscriptus.

Libri autem eius, qui doctrina undecumque conquisita refertissimus est, partes ex fontibus maxime variis sunt inrigatae. Quae de septenario numero collegit, ea, etsi in Isidori libro numerorum (V 179 sqq. Migne) nonnulla inveniebat, quae adhiberet, tamen ipse conquisivisse videtur: plus uno loco ab Isidoro abhorrentia affert (cf. ad 71, 17. 72, 1); duobus locis ea, quae ad sua fusius explicanda Aldhelmus disserit, ex Hieronymo desumpsit, quem diligenter et bono cum usu legit. Ceteram partem primam et partem tertiam maxime ex metricis Romanis, quos non nominat, mutuatus est Aldhelmus, fortasse etiam formam dialogi, quamvis ad Augustini, Isidori, Iunili (p. 81) exemplum lectores releget; certe vel ipsum dialogi initium ex Audacis excerptis per interrogationem et responsum ita desumptum est (p. 82, 6), ut in Aldhelmi contextu parum recte constet; sed hoc novavit, ut Iunilii exemplo quamvis inverso ordine Graecis litteris Δ et Χ (p. 81, 17 sqq.) uteretur, quas codices recte retinuerunt et inde ab Aldhelmo multi grammatici illum secuti ad personas dialogi distinguendas adhibebant.

Quaecumque bonae frugis sunt in epistula ad Acircium, ex Audacis Excerptis in metrica prioris partis expositione inde a p. 82 transtulit: quae in usum suum convertit, ad singulos locos adscripsi; notavit haec Manitius, cum H. Keil (Gr. L. VII 316) iam Audacem ab Aldhelmo adhibitum esse pronuntiasset. Atque Audacem, non Victorinum auctorem secutum esse Aldhelmum eo probatur, quod item atque Audax post quam XII p. 83, 15 omisit, quod Victorinus Gr. L. VI 210, 16 habet, quod hic legeretur necesse erat: qui maximus est, non plus quam decem et septem, et quod p. 83, 4 legit, quod corruptum apud Audacem invenit, Ilias Homeri vel Aeneidos Vergilii. Sed auxit, quae Audax ministrabat, p. 84—89 nonnullis suis, quae tam apte inventa videbantur Cruindmelo, saeculi noni metrico, ut partem eorum in suam artem transsumeret. Nec satisfecit Audax Aldhelmo (p. 92) in eis, quae de versibus districto, diviso, mixto, priapeio exposuit: hic omnia — alium auctorem secutus an ipse ab Audace bene explicata perturbans, incertum est — plane temere invertit; p. 89. 94 ex Servio quaedam repetivisse videtur. Nec tamen Victorini disciplinam omnino repudiavit; nam quae p. 90—91 attulit ad species versuum Vergilianorum declarandas, ea Victorini exemplum prae se ferunt; quae ipse inseruit p. 90, 10 sqq., parum ad ea, quae postea explicat, conveniunt. Quod vero Roger, L'enseignement p. 362 et 377, 2 suspicatur, etiam Graecos metricos ad sua Aldhelmum adscivisse, hoc propter universam Aldhelmi rationem in auctoribus adhibendis usurpatam concedere nequeo; didicisse talia apud Hadrianum nec probari potest nec refutari, sed verisimile est. Etiam Bonifatium hac tractatus parte in sua arte esse usum, eis declaratur, quae not. 1 p. 96 (cf. etiam not. 1 p. 204) adscripsi.

Plane alia sunt, quae in altera metricae expositionis parte Aldhelmus tractat, quae fere tota in eo posita est, ut exemplis allatis, quae breviter de rebus metricis disserit, explicet et illustret: haec autem ut legitimam solam quantitatem respiciunt, et quantum

1) In Antiquitatum Meldunensis Coenobii (Giles p. 339) narratur: postea (cum Cantuarii per aliquod tempus studuisset) cum sociis sub Maildulfo monacho attonsus est, vivente Maildulfo post tonsionem eius annos quatuordecim. Probat haec Manitius, Gesch. d. Lat. Lit. des Mittelalters I p. 135: sed refutant ea, quae de annis ipsis constant.

tum ei sit datum, docent et quam diligenter Aldhelmus in eis observandis sit versatus, ita ut, quae tamen in versibus ipse deliquerit, eo magis sit mirandum. Separanda hic sunt de eis, quae de pedibus exponit, ea, quae initio huius partis de pedum numero et divisione, et in fine de prosodia explicat: in fine etiam dialogicam formam omittit. Quae initio (c. CXII) disserit, ex Isidoro et Donato cum interpretibus eius Sergio et Pompeio desumpta sunt; nec mirum igitur est, quod hic etiam praecessorum auctoritatem nominat. In fine autem etsi priora cum Isidoro orig. I 19 et Donato communia habet, tamen, quae de sinzigiis affert, in eis non habemus, quem cum eo componamus: nam quem laudat Manitius p. 67 Iulianum Toletanum, nihil apud illum legitur, quod ad Aldhelmum p. 201 possit afferre. In pedibus vero enarrandis fere totus suus est ac proprius. Quae colligit, quamquam in eis saepissime aliorum scrinia expilat nec semel ad suam copiam declarandam etiam ex grammaticis, Prisciano et Donato maxime, auxilium petit, tamen plurima ipse sibi debet: suoque iure dicere potuit (p. 77, 22 sqq.) singulis quibusque pedibus tantam exemplorum copiam adcumulantem ex diversis orationum partibus se congegisse, quantum ad praesentis opusculi normam providentioris indicii gratia sufficere crediderit cf. etiam Pauly-Wissowa *Real-Encyclopädie* I 1356 sq. Ac ne in eis quidem, quae ad numeros versuum dividendos et de accentu eorum exponit, etsi ab auctore aliquo eum sua mutuatum esse constare videtur, tamen quis eum adiuverit, possumus investigare. Similia sane sunt, quae M. Manitius ex Iuliano Toletano (*Auctarium voluminis II Patrum Toletanorum opera auctoritate et expensis Francisci Cardinalis de Lorenzana, Romae MDCCXCVII*; usus sum exemplari Berolinensi) in *Sitzungsber. der Wien. Akad.* CXII 597 sqq. conscripsit, sed rectissime Roger, *L'enseignement* p. 329, 6 Aldhelmum Iuliano usum esse negat Manitiusque ipse (*Gesch. d. lat. Lit. d. Mittelalt.* I 137, 4) ei adsentiri nunc, aut saltem non firmiter adversari videtur: utrumque, Aldhelmum et Iulianum equidem ad eundem redire puto auctorem, qui tamen ipse est ignotus. De hac igitur parte accuratius iudicari non potest. Nec certus auctor indagari potest eorum, quae de animalium vocibus p. 179, 18 apud eum leguntur, quae ut dubitari non potest, quin ad Suetonium redeant, ita num ipse ea alphabetico ordine digesserit Aldhelmus, minime constat; nec unde longam de praepositionum verborumque mutationibus expositionem in quaestione, quam de epitrito quarto instituit, p. 194 intrusam sumpserit, potest definiri; nam quamquam ad introducendam eam Donatum (Gr. L. IV 391, 13 K. = Servius Gr. L. IV 442, 43) ut illustrem grammaticae artis commentatorem secutus est, tamen in eis ipsis, quae affert, neminem habemus, a quo sua eum sumpsisse possimus confirmare, ita ut haec eadem, quae in pedibus ipsis explicandis apparent, ipsius industria collecta esse videantur; sed quae in capite illo de orthographia (p. 194 sqq.) exposuit, aut ipse in scribendo non observavit, aut codicum auctoritas in hisce quaestionibus nulla est: cum autem illic firmam regulam ab Aldhelmo observatam esse credam supra codices redeuntem, in ea ipsum certis verbis suam normam profitentem sequendum esse puto.

In aenigmatibus vero Aldhelmus ipse se Simfosii exemplo excitatum esse profitetur; nam quod Aristotelem quoque exemplo sibi fuisse dicit, hoc ad ea sola, quae p. 76, 1 attuli, referendum est. Sed in pangendis ipsis poematiis, etsi in elocutione, ut mos eius est, aliorum decora sibi induit, Aldhelmus multo magis aliorum exemplum factus est quam praecessores habuit; nam et Tatuinus et Eusebius eum secuti sunt aliique eius imitatores possunt enumerari, quos in notis adscripsi (cf. *Festschrift für A. v. Bamberg* p. 15 sqq.). Sed hoc in argumento populare quoddam exercuit studium; nam aenigmatibus delectatos esse Anglosaxones vel Alcuinus testis est, maximeque placuisse Aldhelmi aenigmata magno codicum, qui separatim ea tradiderunt eaque tam sola quam cum aliis poetis coniuncta habent, numero comprobatur. Inter imitatores autem etiam Cynewulfum enumerandum esse certissimo aenigmatibus C, cuius carminis etiam alios versus imitatur Cynewulfus, versus tricesimi tertii testimonio probari puto: nam quod Ald-

helmus dicit: plus pernix aquilis, Zephyris velocior alis ita vertit *Cynevulfus*: ic mæg fromlicor fleógan þonne pernex, ex epitheto illo nomen alitis ipse fingens.

Sed si epistolam ad *Acircium* praesertim scholasticam ob causam videtur composuisse, in libris de virginitate scriptis ecclesiasticum vel monachale consilium secutus est. Nam cum in vita sanctimonialium sub regmine coenobii conversantium tam propter superbiam quam propter luxuriam multa labi et vacillare videret, ratione et exemplis eis occurrere et sanctimoniales ita admonere constituit, ut menda illa corrigerentur; de ratione in prooemio et in epilogo verba fecit, exempla, quibus afferendis maxime operam dedit, in medio posuit. Argumentum, quod sumpsit, iam ab ecclesiasticis scriptoribus saepissime erat tractatum: scripserant de virginitate *Augustinus* (de sancta virginitate), *Hieronymus* (ep. ad *Eustochium* et adversus *Scrinianum*), *Tertullianus* (de velandis virginibus), *Cyprianus* (de habitu virginum), *Ambrosius* (de virginibus ad *Marcellinam*, De virginitate, De institutione virginis, exhortatio virginitatis), *Arnobius* (de virginibus); versibus quoque — ut omittam *Damasum* papam, quem versu prosaque de virginitate scripsisse *Hieronymus* ad *Eustochium* c. 22 narrat — *Venantius Fortunatus* et *Alcimus Avitus* laudes virginitatis propagaverant; de vitiorum autem et virtutum certamine, quod in prosa de virginitate *Aldhelmus* attigit, in carmine omni versuum pompa prosecutus est, *Prudentius* in libro celeberrimo de psychomachia multo cum aequalium posterorumque plausu egerat: cum hoc autem, ut id hic iam absolvam, praeter consilium tractationis nihil habet commune. Nec tamen tanta in copia ullius auctoris ita *Anglosaxo* amplexus est in prooemio cap. I—XIX exemplum, ut ab eo pendere eum possimus dicere. In multis quidem, quae notavi, cum aliis consensit: in eis, quae de flagitiosis octo vitiorum radicibus ad *Cassianum Massiliensem*, cuius praecepta ipse in carmine poetice dilatavit, ac *Gregorii Moralia* suam expositionem conformavit et sub finem prooemii satis longum locum, quem unde sumpsisset adhuc latebat, ex *Passione S. Victoriae* transcripsit; in certamine autem virtutum ac vitiorum ne in carmine quidem *Prudentii* psychomachia ad *Aldhelmum* valuit.

Sed inde a capite XX—LII, quibus in capitibus exempla proponit virginitatis, omnia ita explicavit, ut fontes eius detegere etiam nunc possimus; inter quos maxime refert notare, quae ex *Actis Sanctorum* q. d. desumpsit: nam eorum testis *Aldhelmus* est plerumque antiquissimus, ita ut ea, qua illic traduntur, forma *Aldhelmi* testimonio ad septimum iam saeculum referantur; haec autem inter fontes eius nondum sunt enumerata, et magnus eius in eis colligendis fuit labor. Disposuit autem exempla ita, ut primum ex vetere (XX. XXI), deinde (XXIII. XXIIII.) ex novo testamento, adhibitis tamen traditionis sacrae interpretamentis, virgines nominet — et virgines ab illo et mares et feminas nominari notandum est, cf. *L. Mayer*, *Wochenschrift f. klass. Philol.* 1918 p. 394 ff. et 431 —, tum ad patrum historiam transeat: enumerat *Clementem* (adhibita est *Rufini* versio recognitionum *Clementis*), *Silvestrum* (*Acta Sanctorum*), *Ambrosium* (*Paulini* vita *Ambrosii*), *Martinum* (*Sulpicii Severi* vita *Martini*), *Gregorium Nazanzenum* (*Rufini* hist. eccles. et prologus in libris *Gregorii*), *Basilium* (*Rufini* versio *Regulae Basilii* et homiliarum; *Cassianus*), *Felicem* (*Passio Felicis* in *Actis Sanctorum*), *Antonium* (*Rufini* hist. eccles.; *Hieronymus* de viris illustribus), *Paulum* (*Hieronymi* vita *Pauli*), *Hilarionem* (*Hieronymi* vita *Hilarionis*), *Iohannem* (*Rufini* hist. monachorum), *Benedictum* (*Gregorii* dialogi cf. ad carm. v. 858 sq.), *Malchum* (*Hieronymi* vita *Malchi*), *Narcissum* (*Rufini* *Eusebii* hist. eccles.), *Athanasium* (*Rufini* *Eusebii* hist. eccles.), *Babylam* (*Acta Babylae*), *Cosmam* et *Damianum* (*Acta Cosmae et Damiani*), *Chrysantum* (*Acta Chrysanti*), *Iulianum* (*Acta Iuliani et Basilissae*), *Amon* (*Rufini* hist. monachorum), *Apollonium* (*Rufini* hist. monachorum). His absolutis ad feminas transit, quarum numerum incipit a *Maria*, deinde praedicat *Caeciliam* (*Acta Sanctorum*), *Agatham* (*Acta Sanctorum*), *Luciam* (cf. *Surius*, De probatis Sanctorum historiis VI. Col. Agr. 1575), *Iustinam* (*Acta Sanctorum*), *Eugeniam* (*Pseudo-Rufini* vita *Eugeniae*), *Agnam* (*Pseudo-Ambrosius* in *Actis S.*), *Teclam* et *Eulalam* (*Mombritius*, vitae

Sanctorum II), *Scolasticam* (Gregorii dialogi), *Christinam* (Acta S.), *Dorotheam* (Acta S.), *Constantinam* (Acta S.), *Eustochium* (Hieronymi epist. 22), *Demetriadem* (Pelagii epistola ad Demetriadem), *Chioniam*, *Irenen*, *Agapen* (Acta S.), *Rufinam et Secundam* (Acta S.), *Anatoliam et Victoriam* (Acta S.), de Gervasio et Protasio vide Ps.-Ambrosii ep. II (LIII) = IV 821 Migne: atque omnia haec enarrans tam arcte sua ad auctores suos adaptat, ut saepissime ipsa verba consentiant. Ex hac autem explicatione, quam paucis locis exceptis in carmine repetivit, luculentissime, quantopere ecclesiasticas litteras Aldhelmus noverit, potest intellegi. In eis, quae sequuntur, Gregorii et Cypriani, deinde Augustini maxime locis usus luxuriam sanctimonialium vituperat. Sed in his non minus, quam in epilogo, aliorum sententiis suas confirmans et decorans ea explicat, quae sibi explicanda videntur.

Ad haec autem in rebus tractandis adiumenta non minor accedit eorum, quae ad sermonem ipsum excolendum et decorandum Aldhelmus adiunxit, copia: nam non solum in Maildufi institutione Hibernicam didicisse eum elocutionem elucet ex plurimis, in quibus cum faminibus Hispericis tam in verbis ipsis quam in verborum compositione non sola in epistula ad Ehfriidum, sed etiam in ceteris omnibus libris, etsi in his rarius, conferendus est, sed etiam Cantuarii tam scriptores ecclesiasticos ethnicosque diligenter legerat quam poetas classicos, inter quos ut non fuisse Horatium constat, ita num fuerit Ovidius — sed confer ad aenigma XCV — dubium est, et christianos: eos, quos affert, in indice peculiari collegi. Sed omnia miro et fatali elegantiae studio, quo simplicia simpliciter dicere vetari sibi videbatur, ad tam artificiosam et quaesitam dicendi rationem invertit, ut saepissime, quid sibi velit, quasi per ambages profiteatur: et maior haec in prosa, in qua liberius excurrerebat, quam in versibus, ubi metrum eum coartabat, est licentia; in utraque eiusdem litterae assiduitate vel maxime gaudet. In una autem re plane diversus est ab Hibernis: in periodorum constructione et amplitudine, quas tam longas saepe facit, ut vix possint circumspici, quasque per verborum assonantiam et commatum clausulas, in quibus ecclesiasticorum scriptorum, Augustini maxime et Cypriani et Sedulii, morem auxit, quam maxime decorare ausus est.

Atque hac de re pauca mihi videntur addenda. Quo loco Aldhelmus de versuum suorum forma disserit (carm. de virg. v. 47), ipse quaestionem subdifficilem (cf. Arevalo ad Sedulium proll. p. 98 sq.) dictionis movet ambiguitate, cum dicit

Colaue cum pedibus pergunt et commata ternis.

Pedes quidem terni qui sint, ipse dactylo, spondeo, trocheo enumeratis explicat, cum pedibus ternis autem secundum eius dictionem idem est ac pedibus tribus. Cola vero et commata eae a technicis intelliguntur versuum partes, quae nascuntur verbis aut in fine pedum aut intra pedes terminatis. Docet hoc — Aldhelmus ne in tractatu quidem metrico hoc attigit — Pompeius (Gramm. lat. V 133 K.): partes . . ipsius capitis (i. e. periodi) appellantur cola et commata . hoc quidem apud oratores indifferens est; apud poetas autem multum interest inter colon et comma . nam ubi post duos pedes superest syllaba, comma est; ubi post duos pedes nihil, colon est: ut puta arma virumque cano; . . Si dicas 'Tityre maxime', Tityre maxime duo sunt dactyli, ecce nihil superest, sed ipsi pedes finiunt ipsam elocutionem, quae appellatur colon.' Idem apparet altero loco p. 278, 9, ubi de pyrrhichio et iambo dicit: Si praedicta coniugationum verba (i. e. pyrrhichius et iambus) sine contextu partium orationis et absque metrorum versificatione proferuntur, pyrrhichii aut iambi regulis mancipantur; quod si in dactylico carmine scandendi ratio et caesurarum divisio per cola et commata sequestrare compulerunt, spondei dumtaxat aut dactyli legibus subiugantur: per cola igitur scanditur singulis pedibus absolutis, per commata caesurae penthemimeris et hephthemimeris notantur, ita ut post pedes duos vel tres una syllaba supersit. Quam doctrinam valuisse apud Anglosaxones demonstratur eis, quae Beda in Arte metrica (Gramm. Lat. VII 126 K.) praecipit. Nil aliud igitur

versu supra allato dixit Aldhelmus quam versibus ex dactylis, spondeis, trocheis per cola et commata dispositis pangere se velle carmen suum; similiter de Prospero (p. 319, 12): quod Prosper per cola et commata mellitis versuum epigrammatibus indulcavit, similiterque de Sedulio v. 1442 ut quondam vates cola cum commate prompsit. Quid, quod versus et commata quasi synonyma coniunxit v. 23 non rogo ruricolae versus et commata Musas et de XII aris IX 1: Hic quoque commemorat metrorum comma Philippum, ubi metrorum comma idem valet ac versus. Itaque quod in prosa de virg. c. IV dicit: disciplinas . . pedibus poeticis compactas per cola et commata hoc est pentimemerin et eptimemerin diremptas (intellegit artes metricas versibus compositas) et in tractatu metrico p. 6, 11sq. metrorum versibus indesinenter secundum poeticae traditionis disciplinam cola vel commata seu pentimemerin et eptimemerin annectere progressis binis aut ternis pedibus se procurasse, satis clarum est, in utroque loco verba, quae post commata leguntur, nil pertinere ad cola, sed ad sola commata. Alio autem sensu vocabula adhibuit in prosa de virg. c. XXXII, ubi Alexandrum pontificem laudat, quod a prima iuventute insignis factus sit tam notariorum characteres quam grammaticorum periodos colo et commate sequestratim distinctas affabiliter instruendo: quippe hic de prosa agitur, cuius structuram artificiosam grammatici docebant, et, ut Sedulium poetam cola cum commate scripsisse dixit Aldhelmus, ita carm. de virg. v. 2188 dicit Hieronymum Demetriadis eximiam vitam scripsisse commate i. e. prosa artificiose composita. Artificiosa autem haec dispositio in primis in clausulis cernebatur, quam ipse Aldhelmus totam accentu, non quantitate condidisse primo statim sententiae fine indicavit, quo prologum de virginitate conclusit: sospitatis salutem: $\bar{\cdot} - | - \bar{\cdot} -$. Nec clausulas suas intra eas formas continuit, quas (cf. W. Meyer, Ges. Abh. II 266 sqq.) medii aevi dictatores postea secuti sunt; nam etiamsi cursum planum ($\bar{\cdot} - | - \bar{\cdot} -$), tardum ($\bar{\cdot} - | - \bar{\cdot} \cup -$), velocem ($\bar{\cdot} - - | - - \bar{\cdot} -$) ipse longe saepissime adhibet, tamen ne liberioribus quidem quibusdam formis abstinuit, quae ad hasce redigendae sunt rationes 1. $\bar{\cdot} \cup - | - \bar{\cdot} -$ (spécie splendescit, póndere cogúntur, rívilis sacrátur) 2. $\bar{\cdot} \cup - | - \bar{\cdot} \cup -$ (infelíciter fraudábitur, praesagmínibus porténderat) atque adeo ad clausulam quasi ditrochaicam recurrit: reformávit státum, erudíri fécit, sermóne suásit (cf. W. Meyer p. 269) nec raro ultima verba ita ponit, ut bisyllabum a trisyllabo; quod primam syllabam acutam habet, excipiat: $\bar{\cdot} - | \bar{\cdot} \cup -$ (fecúndat sémíne, adísse gárriunt, per órbe[m] cláruit). Omnes autem per clausulas hasce rhythmica, quae sermonem Aldhelmianum obtinet, ratio et conformatio cum ostentatione quadam definitur ac confirmatur; in quam orationis concludendae consuetudinem non defuturum esse spero, qui accuratius inquirat.

Aldhelmi igitur oratio plane mira est recteque Traube (Vorlesungen und Abhandl. II 175) dicit omnem eius latinitatem artificiosam esse et stilo omni carere; proprium eius esse rarioribus uti vocabulis. Tamen non defuerunt, qui miram eius orationem admirati atque fallacem ipsius elegantiam aemulati imitarentur: carmina quidem eius ecclesiastica quasi pro novis edidit scriptor codicis Phillippici Berolinensis (cf. p. 9), alius ex versibus Aldhelmianis suos decorare sibi visus est (p. 6); carminis de virginitate partes vel non mutatae vel aliis Aldhelmi versibus appositae repetitae sunt (vide p. 386; 389 v. 842, 397 v. 1034, 400 v. 1123, 436 v. 2024, 437 v. 2051), tractatus metricus excerptus traditus est in Ademari codice p. 206. Sed in carminibus suis suisque in narrationibus eum ut ducem et signiferum secuti sunt Aethilwulfus (vide Traube, Karoling. Dichtungen p. 18 sqq.), Aethilwaldus, auctor miraculorum Niniae, qui vel totum versum Aldhelmi (c. e III 26) suis interposuit, Paulus Albarus Hispanus, Angelomus Luxoviensis, Bonifatius cum Ecburga et Dodone, Lullus cum Deneharto, Cuthberto, Sigebaldo, Eangytha, Heaburga, Aeffled abbatissa, Leobgitha (cf. p. 202. 355), Cruindmelus, Tatuinus, Eusebius, auctores aenigmatum Bernensium et Anglicorum, Cynewulf, Stephanus in vita Wilfridi, Willibaldus in vita Bonifatii (ad 291, 7 W. Levison Histor. Zeitschr. 116 p. 444 adscripsit c. 2

p. 7, 19), auctor vitae S. Galli (v. 239 Aldh. v. 920), auctor carminis in S. Paulum (Aldh. p. 20); nominandus est Aldhelmi studiosus Alcuinus quoque (Aldh. p. 8), qui etiam inter Euboricensis bibliothecae libros Aldhelmum commemoravit v. 1546 (Quidquid et Althelmus docuit). Sed non diu constabat gloria Aldhelmi, cuius diligentes adseclae etiam ii sunt, qui chartas Malmesberienses ad dictionem Aldhelmianam rettulerunt; evanuit et discussa est saeculo decimo: Hrotsvit in argumento quamvis eodem eum non est secuta. De Aldhelmi memoria apud posteros manente videnda sunt ea, quae scripsi Annalibus regiae acad. Erfurtensis NS XXXIII 23 sqq.

Restat, ut pauca addam de carminibus quae Aldhelmi putabantur rhythmicis. De quibus cum ipse egissem p. 519 sqq., denuo egit in dissertatione, quae summa cum laude nominanda est, Wilhelmus Meyer Spirensis in Nuntiis Regiae societatis Gottingensium Phil.-hist. Class. 1916 p. 628—644; quae ibi statuit vir doctissimus, ea fere omnia recipienda sunt¹⁾, praeterquam quod versibus longiusculis carmina composita esse vult et Aethilwaldi locum interpretatione alia concipiendum praecipit: nam Aethilwaldi verba haec mihi perspicua videntur et ipsa Vindobonensis codicis dispositio (cf. p. 629) videtur vetare.

1) Wilhelmus Meyer, cuius mors post Traubii obitum haec studia atque has litteras gravissime afflixit, censet legendum esse: I 4 flagitantibus, 7 pepigeram, 8 fueram, 12 graminibus, 16 camara, 18 monarchia, 69 caecatur V, [113 flaminibus V], [123 grata V], 138 prodigia, 139 precordia, 141 lumina, 144 et temporibus, 149 Sic. V; II 46 abspernentes V, 59 rhitis V, 75 essent V, 105 perflorida V, disparabile 136; III 13 ore halitum corpore, 24 solamina, 25 sublimiter; IV 16 lumine; V 24 genetrice et editus, 25 statura adest agilis.

ERRATA ET ADDENDA.

In textu:

- p. 16, 1 non hic sed his.
 26 v. 7 non concionaretur sed contionaretur.
 52, 1 non dispositionum sed dispositionum.
 62, 8 non protoplastorum sed protoplasterum.
 64, 4. 170, 16 non suillum sed suellum.
 68, 13 non: non solum sed: non solum.
 74, 14 non horrendum sed horrendam.
 101, VII, 2 non Fortuna; sed Fortuna,
 107, XII, 3 non tamen, sed sed tamen sed.
 146, 21 non en sed em.
 167, 25 non Solin. IX 8 sed Solin. X 12.
 168, 30 non tres sed III (vel tria).
 178, 25 non componuntur per sed componuntur,
 per.
 182, 28 non geminata sed geminato.
 183, 10 non Iuvenal. III sed Iuvenal. IIII.
 184, 4 non Iuvenal. I 1, 397 sed Iuvenal. I 3, 97.
 185, 5 non umbrella sed umbella (cf. 171, 18).
 214, 5 non 30. 951 sed 30. 591.
 232, 8 non certatim sed catervatim.
 232, 23 non grammaticorum sed grammaticorum
 regulas.
 254, 15 non nec non sed necnon.
 256, 5 et 6 non Cor. sed II Cor.
 268, 18 non incunabulis sed cunabulis.
 287, 24 non colobium, sed colobium
 291, 7 confer: Willibaldi Vita Bonifatii c. 2 p. 7, 9
 ed. Levison.
 294, 13 vel trudere tollendum putat P. de Winter-
 feld, Hrotsvit p. 99 sq.
 307, 20 adde: Hieron. in Cant. I 4.
 314, 19 non I. Petr. 3, 3 sed I. Timoth. 2, 9.
 327, 6 non: c e II 33 sed: c e III 33; addendum
 est: c 22.
 366 v. 320 non nec non sed necnon.
 375 v. 524 non clementem sed Clementem (?).
 405 v. 1251 non sanctum sed sanctam.
 438 v. 2057 non sordent sed squalent.
 525 v. 69 non caecatus sed caecatur (W. Meyer).
 527 v. 123 non quarta sed grata (= V; W. Meyer).

In commentario:

- ad I 6 non: IV 2 sed: IV 1, 2.
 III 27 adde ecclesia cf. t 182, 4.
 IV 1 dele: cf. IV 1.

- p. 58 post Leodiensis Delrii adde: Bertiniani apo-
 graphon = Leidensis 490 (vide p. 40)
 saec. XVIII = b.
 145 ad C 5 non iurabit sed iuvabit.
 183, 1 adnot. adde: c e III 27.
 197, 7. 8 (546 lin. ult.) adde: Rufinus, hist. eccles.
 X 2 cf. Lit. Zentralblatt 1915 p. 871.
 231 adnot. l dele: G, itemque 234 adn. 5, 237 adnot. 4.
 283 adnot. k adde ad p: 230 adnot. c.
 330 ad rhythmos Gothanos confer nunc disputa-
 tionem egregiam W. Meyeri, Nunt. Regiae
 societ. lit. Gotting. Phil.-hist. Cl. 1916,
 645 sq.
 358 ad v. 132 adscribe: = v. 832.
 365 ad v. 280 adscribe: v. 2459 non gerunt sed
 ferunt.
 381 ad versus allatos vide: C. Weymann. Münch.
 Museum für Philol. des Mittelalt. u. der
 Renaiss. III 167 (v. 11 legendum: Terno
 mense suis).
 419 v. 159 non unas sed uvas.
 433 ad v. 1920 rescindens cf. praef. aenigm. VG
 et indicem metr. p. 155, 2.
 439 v. 2085 non: 2142 sed: 2143.
 441 v. 2155 non Porro sed v. 567 Porro e. q. s. et
 cf. 1643.
 494, 1 pro Glengio . famulo coni. Glengo . fa-
 bulo D. Mazzoni, Didaskaleion III 167.
 495 adnot. B non epistulam; sed epistulam.
 508 adnot. f. non: M sed: W.
 545 s. v. Hieronymus adde in Isaiam VII. XIX
 p. 287, 3; ad v. Iovinianum adde: 2, 8
 p. 394 v. 958.
 547 ad Aurora adde: c 1393.
 549 s. Eugenius et Eugenia, quae coniungenda
 erant, separata sunt.
 550 s. v. Hierusolima legendum caelestis Hieru-
 solima.
 550 s. v. Ira addendum est: c 2633.
 552 s. v. Parcae: Parcarum 261, 5; s. v. Paulus:
 c 485; s. v. Priscianus: Priscianum 156, 4;
 post Proserpinae adde: 79, 13.
 552 adde Quirites 492, 11.
 554 ante Vergilius insere Vergiliae a 53, 7.

In indice verborum velim correctae: p. 569; s. v.
 bubuleus dele: -corum et tragelaeorum et novum
 lemma constitue: bubulus] bubulorum et tragela-
 eorum 155, 20.

In publicum emissurus priorem operum Aldhelmianorum fasciculum non multa habeo, quae praemittam. Nam quae de auctore, de libris eius, de sermone atque arte metrica dicenda sunt, alteri parti addam indicesque eidem adiungam; quae de libris, qui nunc eduntur, praemonenda videbantur, in praefationibus eorum exposui. Ex quo in campo hoc ab aliis fere evitato versari coepi, iam novem praeterlapsi sunt anni, quibus quae ad editionem opus erant, indagavi collegi tractavi: hoc utinam bene adhibitum sit tempus ad opera auctoris recensenda eius, qui ut doctrina studioque ecclesiastico eminebat dicendique genere plane singulari ipse paene singularis exstitit, ita primus litteras docebat primusque litteris gloriam in eo acquisivit Germanicae nationis populo, a quo nova et ecclesiae et scientiae inauguratio profecta est. Quid effecerim in his libris criticorum diligentia adhuc carentibus edendis, benigne iudicetur, neque vero ipse, diligentiae quidem et laboris strenui mihi conscius, hanc operae meae partem emittam, quin pie Ludovici Traubii, viri in hoc litterarum genere incomparabilis atque studiis his lugubri sorte crepti, memoriam recolam, qui ad Aldhelmum me incitavit, eisque gratias agam quam maximas, qui in textu corrigendo me optime adiuverunt, Mauricio Schneidero olim collegae, Hugoni Magno amico, Carolo Streckero, socio indefesso, cuius industria nec erranti nec languescenti mihi umquam defuit.

Mense Iulio a. d. 1913.

Rudolfus Ehwald.

Corrigenda sunt

p. 168, 30 pro tres lege III vel tria.

p. 185, 5 pro umbrella lege umbella cf. 171, 18.

p. 214, 5 pro n. 30. 951 lege n. 30. 591.

ALDHELM

⟨CARMINA ECCLESIASTICA.⟩

ADDITIONAL

EXHIBITS TO BE SUBMITTED

PRAEFATIO.

Mira atque varia carminum, quae nunc primum coniuncta eo, quo oportet, ordine eduntur, fuit fortuna. Nam ut primum in Britannia separatim fuisse videntur tradita, veluti solum tertium noverat Aethilwulfus (L. Traube Karol. Dicht. p. 45), et ut titulus cod. Vaticani ad sola II et IV primitus pertinuisse putandus est (cf. ad II 1), ita qui in continenti scripti sunt codices vel maxime inter se dissentiunt: atqui ei, qui quidem ad nos pervenerunt, codices in continenti scripti sunt omnes. Ex his unus Berolinensis sive Phillippicus, qui olim St. Albini apud Andegavenses fuit, scriptus saeculo nono vestigia carminis primi servavit, quod in ceteris deest, in centonibus duobus, quos ceteris praemisit librarius carminibus; carmen tertium, quod Giles posuit ante cetera, in quibuscumque legitur codicibus, in eis positum est post secundum, sed omisit totum Sangallensis s. IX librarius propter temporum, ut mihi quidem videtur, rationem, qua Inam, regem Saxoniae occidentalis, coniungi non posse perspexit cum Walafrido, cui carmina in codice illo videntur fuisse adscripta. Quae vero carmine quarto continentur poematia ad XII aras pertinentia, eorum ordo — non dico hic de versuum ipsorum perturbatione — ita perturbatus est, ut in tribus codicibus i. e. in Berolinensi s. IX, in Parisino s. X, in Vaticano-Reginensi s. X versus, quibus duodecim se digessisse nomina praedicat poeta, non duodecim sed tredecim antecedant poematia: nec tamen codices illi tres de sede carminis tertii decimi — de Mathia — consentiunt, cum in uno medium inter cetera ponatur (Berol.), in duobus ante ipsum epilogum; recte post epilogum habent versus de Mathia duo tantum codices Sangallensis et Bertinianus. Adde quod in duobus tantum libris manuscriptis carmina vero auctori tribuuntur: nimirum in Parisino in fine legitur expl opuscula aldhelmi et in Vaticano-Reginensi in initio Incipiunt opuscula Aldelm epi; Berolinensis nomen auctoris omisit, Sangallensis Walafridi Strabi, Quercetani Bertinianus Alcuini esse carmina testatur. Una cum alio quodam Aldhelmi opere unus is codex conexa ea habuit, cuius in Parisino 8318 quaternio unus servatus est.

Nec minus de carminibus istis variant editores. Primum c. II (IX 1 G) et c. IV. V (IX 2—14 G) e codice Sangallensi inter Walafridi Strabi carmina ab H. Canisio in Antiquae lectionis volumine VI (Ingolstadii 1604) p. 658—667 edita sunt, quam editionem in Thesauro monumentorum (Antwerp 1725) II 2, 256—262 repetiit Iac. Basnagius, qui primus commotus Velseri iudicio propter ea, quae in Sangallensi ante epilogum leguntur (HIC FORTUNATUS. XII APLOS PRO PECCATIS SUIS ORAT), Fortunato adscribere ea volentis dubitandum esse professus est, num carmina ista Walafridi essent putanda; Canisius enim solum id carmen, quod ecclesiastica haec praecedat De Michaelē archangelo (cf. PlaC II, 263) non videri sibi dixerat esse Strabi aut a Strabo alterius nomine esse scriptum; errat igitur V. Rose (Cat. Berol. mscr. Lat. I 378), cum dicit non putasse Canisium carminum illorum auctorem Walafridum. Adiecit autem Basnagius in

praefatione eadem, qua Velseri sententiam illam promulgavit, ne aliquid horum desideraret lector, carmen novum, quod ex vetustissimo manuscripto Steph. Baluzius in Miscellaneorum libro quarto Parisiis 1683 p. 551sq. ediderat atque ipse quoque inscripserat Walafrido. Carmen hoc versuum quadraginta quatuor, cuius titulus erat In Basilica Sancti Petri et Pauli post quatuor versus ex c. I (X G) et IV 4 (IX 5 G) adsumptos continebat versus carminis tertii i. e. de Buggae ecclesia 1—11. 17—19. 31—39. 42. 43. 12—16. 20—26. 28—30, quo versuum ordine temere inverso rectissime V. Rose docuit apparere, codicem, ex quo desumpserit sua Baluzius, fuisse eum, qui nunc est Berolinensis, illa aetate in collegio Iesuitarum Claromontano Parisiensi adservabatur.

Practerierat autem Baluzium et Basnagium carmen istud totum iam ac recto versuum ordine editum esse alio tamen nomine ornatum ab Andrea Quercetano Parisiis 1617 inter Magistri Albini Flacci Alchvini poemata, quae tunc primum ex bibliotheca S. Bertini in lucem dedit in editionis suae p. 1674sq. vir ille doctissimus, adscribens tamen ad c. II (IX 1) carmen hoc inter Walafridi Strabi Poemata editum est similiterque ad c. III (IX 2) Editum est et hoc carmen cum XI sequentibus inter Strabi Poemata; recte autem carmen de Buggae ecclesia, codici nimirum suo obsecutus, inter haec duo, nihil de origine eius admonens (etiam epilogus de aris Iam bis sena simul e. q. s. et carmen de Mathia suo loco apud eum leguntur), posuerat. Retinuit carmina illa inter Alcuini opera, relegato tamen inter supposita carmine de Buggae ecclesia, etiam Frobenius (Alcuini opera VI 219sq. = n. CLI—CLXVI), pro relegato inserens Versus Alcuini de ecclesia sancti Liutgeri, atque sic disposita etiam in Mignii Patrologia tomo CI — prodiit 1863 — leguntur. De Aldhelmo nemodum cogitaverat.

Primum sub huius nomine unum saltem de Buggae ecclesia carmen editum invenitur in Angeli Maii Classicis Auctoribus vol. V 387—390, qui haecce adnotavit: Ego denique in vetere admodum vaticano codice tum integrum suumque carmen, tum verum eiusdem auctorem deprehendi S. ALDHELMUM, cui disserte inscribitur, quippe qui reapse Ynio regnante vixit, ut ipsemet in carmine adfirmat; ad versum autem 40 (Qua fulgent arae bis seno nomine sacrae) adscripsit: Nempe duodecim apostolis sacratae. Nam his aris quoque carmina Aldhelmi in codice vaticano, quae sub mentito Alcuini nomine in editionibus leguntur. Codice eo, quo usus est A. Maius, usum iam esse Abrahamum Gronovium, qui novam operum Aldhelmi editionem praeparaverat, ex collectaneis eius (= cod. Leidens. 393. I. II) a S. G. de Vriesio amicissime transmissis didici, in quorum parte altera duo eiusdem codicis apographa — alteri adscriptum est ex cod. Vat. Regio-Alexandrino 251 à pag. 1 — habentur hunc prae se ferentia titulum Incipiunt opuscula Aldhelm epi | De sancta Maria et XII apostolorum (sc. aris; corr. apostolis); differunt aliquatenus in ordine versuum, sed in utraque quin unus idemque repraesentetur codex, nulla esse potest dubitatio. Excipiunt autem in Vaticano inter se carmina ut in Parisino 8318 id est c. II (IX 1), III (VIII), IV (IX 2—13), V (IX 14, 1—7. 11—13), IV 13 (IX 14, 14—20); in Gronovianis collectaneis carminum hic est ordo: II (IX 1), III (VIII), IV (IX 2. 3. 7—10. 4—6. 11—13), V (IX 14, 1—13), IV (IX 14 14—20). Omnia tandem Aldhelmo reddidit, etiam Parisini 8318 auctoritate nixus, in editione sua Aldhelmi (Oxonii 1844) J. A. Giles, sed ne is quidem rectum ordinem, quamvis praeter ultima duo carmina omnia recte pergant in Parisino, restituit; quod vero addit, posterius carmen (= II + IV 1—13. + V) inter opera Rhabani Mauri et Alcuini exstare, in hoc pro more suo errat. Sed ut in prosa de virginitate edenda Whartonium, in carmine Canisium, ita in carminibus hisce edendis Giles Quercetanum, quem ne nominavit quidem, tanta incuria est secutus, ut quasi totus illi addictus omnia illius seu potius Bertiniani codicis menda ac peccata vel contra sensum apertum atque adeo contra Parisini auctoritatem renovaret.

Ad Aldhelmum vero omnia haec referenda esse et codicum Vaticani Parisinique testimonium et rerum temporumque ratio et res metrica et genus dicendi luculenter declarant.

Quae quamdiu non constabant, cum specie aliqua veritatis Velseri, quam supra commemoravi, opinio poterat respici; sed vel hoc testimonium evanescit reputantibus nobis, *Fortunati carmina* in codice olim *Centulensi*, nunc *Petrop. F XIV 1* — sciens omitto *Parisinum 8318*, in quo quamquam *Fortunatus* ante haec de aris carmina legitur, tamen nihil hinc potest concludi, quoniam in hoc codice diversorum olim codicum partes sunt conexae — una cum *Aldhelmianis* (cf. *F. Leo*, prooemium *Venantii Fort.* p. VIII sqq.) esse tradita: hoc si etiam in eo codice evenit, ad quem haec epigrammata redeunt, facile accidere potuit, ut nomen *Fortunati* ad illa transferretur, quemadmodum *Sisebuti versus* (*Anthol. lat. ed. Riese n. 483, 2*) ab *Aldhelmo ipso* in tractatu metrico (p. 232, 4 G) pro *Isidoriano* laudatur, quoniam hoc carmen in codice *Isidoriano* est traditum. Notum quidem est, *Fortunati carmina* ad inscriptiones ecclesiasticas in *Britannia* esse adhibita: velut ipse *Ina rex*, *Aldhelmi amicus et propinquus*, partes duorum (carm. III 7, 1—12, 17, 18 et II 10, 17—26) ad carmen unum conflatas, mutatis tantum eis locis, quibus nomina propria continebantur, ecclesiae suae *Glastoniensi* inscripsit (*Acta Sanctorum Febr. I 906 sq.*). At in hisce, quae nunc omnes *Aldhelmi* esse consentiunt, omnia ingenii *Aldhelmiani* et moris prae se ferunt indicia.

Sed de singulis videamus carminibus!

Quod carmen ego primo posui loco, id *Faricius* in vita *Aldhelmi* (p. 362 G) eum die quadam scripsisse dicit, cum in regina urbium apostolorum ecclesiam ingrederetur ad laudem eorum memoria dignam; sed meram hanc esse coniecturam eamque fallacem vel inde apparet, quod nulla tum *Romae* fuit *S. Petri et Pauli* ecclesia, ad quam merito referretur: nam ecclesia *S. Petri* a vinculis, quae apostolorum appellata est (cf. *de Rossi Inscr. christ. urbis Romae II 1, 110*), martyrum memoriae erat dedicata nec ulla martyrii memoria in versibus *Aldhelmi* exstat; altera autem ecclesia eorum in *Sacra Via* (cf. *de Rossi l. l. et Armellini, chiese di Roma p. 148*) a *Paulo I* demum papa consecrata est; si quis de oratorio et monasterio *S. Petri et Pauli* prope *S. Martinum* interpretari velit (*Armellini p. 218*), etiam hoc post mortem demum *Aldhelmi* a *Sergio III* conditum est. Rectius igitur *Willelmus Malmesburiensis* (de gest. pont. V 197 p. 345 H) secundum eam, quae in monasterio suo iam obtinuit, traditionem narrare videtur, compositum esse carmen ad celebrandam eam ecclesiam *Malmesburiensem*, quam, cum conderet monasterium, amplificatam et augustiorem factam veteri ecclesiae a *Maildufo* exstructae superstruxit; quemadmodum enim monasterium ipsum (cf. privilegium *Sergii* = chart. IV), sic principalis ecclesia illa *Petro et Paulo* erat dicata, veluti illo tempore hi apostolorum principes in aliis multis *Britanniae* ecclesiis colebantur e. g. prope *Cantuarium* (*Beda h. e. I 33*), cuius exemplum plurimum videtur valuisse apud *Aldhelmum*, scholae *Cantuariensis* alumnus, prope *Wintoniam* (*Beda III 7*), *Glastoniae* (*Acta S. Febr. I p. 906*), cuius monasterium *Ina rex Aldhelmi* consilio a novo fecit (*Will. Malmesb. de gest. pont. II 91 p. 196 H, V 209 p. 354 H, gest. reg. I 35*); etiam monasteria *Wyremuthense* et *Ingirwense* pro uno monasterio in duobus locis posito beatorum apostolorum *Petri et Pauli* *Ceolfridus* rexit (*Beda Hist. abbat. I 15*). Hinc etiam temporis oritur significatio: nam non multo postquam abbas factus est (a. 675), ecclesiam illam amplificasse denuoque consecrasse *Aldhelmum* consentaneum esse videtur, ita ut omnium, quaecumque scripsit *Aldhelmus*, carminum putandum sit vetustissimum; ante annum 680 compositum esse docet versus sextus, qui ut hoc loco primum legitur, ita laudatur in epistola ad *Geruntium*, si modo recte posui, epistolam illam hoc anno esse scriptam. Universum carmen qui contineat codex, non exstat; *Faricius* servavit in vita *Aldhelmi* et non sine versuum discrepantia atque interpolationibus *Willelmus*; sed in carminibus duobus, quae in codice *Andegavensi* ante cetera carmina ecclesiastica eodem, qui in ceteris tenetur, ordine tradita leguntur, tam luculenta eius vestigia apparent, ut non solum e codice aliquo, in quo cum ceteris coniuncta erant, ad auctorem horum ipsorum venisse notitiam, sed etiam ordinem, quo ea invenit, servatum fuisse constet.

Quae carmina quamquam iam V. Rose in Catalogo Berolinensi (Mscr. Lat. I p. 376) edidit, tamen ego ea hic ex codice descripta repetam, ne poetae Aldhelmiani haecce inter Aldhelmi carmina desint.

In pagina codicis Andegavensis 29^r, cuius in parte superiore ultima duo dittochei Prudentiani leguntur epigrammata, post intervallum duarum linearum nullo auctoris nomine notato sequuntur haecce:

(I.) IN AVLA SANCTAE DEI GENETRICIS MARIAE.

- Hic veneranda rudis sacrantur culmina templi,
 Grandia quae christi gestant vexilla triumphis.
 Hac celebratur honor sanctae genetricis in aula,
 Ardua regnorum quae nunc super ethera flagrat.
 5 Maria, quae gremio sobolem portare beatum
 Et dominum mater meruisti gignere natum,
 O novum in mundo lumen te virgine fusum
 Sceptra tenens celi christus processit in orbem.
 Femina o felix et fortunata virago,
 10 Quae iubar inmensum promisti sole paterno,
 Tu decus astrorum terraque poloque refulgens,
 Quaeque salutiferi gestabas membra tonantis
 Numine divino sortita puerpera prolem,
 Ausculta clemens populorum vota precantum,
 15 Marcida qui riguis umectant imbribus ora ||
 Et prece flagranti torrent peccamina vitae 29^v
 Semper in ede nova christi genetrice dicata,
 Quatenus hic scelerum detur indulgentia perpes
 Densa de pietate fluens et fronte paterno,
 20 Dignis qui numquam populis torrescit in evum.

(II.) IN BASILICA SANCTORUM PETRI ET PAVLI.

Hic Petrus et Paulus, quadrati luminaria mundi,
 Precipui patres, populi qui frena gubernant,
 Carminibus crebris alma venerantur in aula:
 Claviger etherius, portam qui pandit in ethra

[I] 1 veneranda A sacrantur A Ab eodem versu (Hic veneranda rudis s. c. c.) incipiens et eodem titulo inscriptum carmen legitur etiam in codice Cheltenhamiano 1825 s. XI vide W. Meyer, *Abh. der Bayer. Akad. d. Wiss. XVII* (1886) p. 413. 2 grandia q xpf A 3 Haec A 4 q A & hera A
 5 q A 8 Serepta s. l. Scripta A 11 austrorum A 12 iestabas A 13 Nomine A 15 umectat A
 16 precete — vult3 A 17 nota A 19 pietate A

[II] 4 & hera A

[I] 1 = Aldh. I (X) 1 Hic celebranda rudis florescit gloria templi; II (IX 1), 2 Cui u. r. s. c. t.
 2 = I (X) 2 Limpida quae sacri signat vexilla triumphi; II (IX 1) 3 Et nova consurgunt sacris
 v. t. 3 = II (IX 1) 4 Hac celebratur honor sanctae genetricis in aula 9 = *ibid.* v. 7
 Femina praepollens et sacra puerpera virgo 14 I (X) 8 Exaudi c. p. v. p.; II (IX 1) 8 Audi
 clementer p. v. p. 15 = Aldh. I (X) 9; II (IX 1) 9 16 = Aldh. I (X) 11; II (IX 1) et
 crebris precibus delent p. v. 18 = Aldh. I (X) 19 Quatenus hic scelerum detur i. p. 19 *ibid.*
 v. 20 Larga de pietate fluens et fonte superno 20 = *ibid.* v. 21 D. q. n. p. torpescit in aevum

[II] 1 = Aldh. I (X), 3 Hic Petrus et Paulus tenebrosi lumina mundi (*cf. ad h. l.*) 2 = *ibid.*
 v. 4 Praecipui — gubernant 3 = *ibid.* v. 5. 4 = *ibid.* v. 6 (qui pandis)

- 5 Candida celorum recludens regna tonantis,
 Maximus et doctor patulo vocitatus ab axe,
 Vasculum (*l. Vasculum*) Nazorei quod (*l. qui*) gestat nominat (*l. nomina*) natus.
 Hanc domum eterno vallantes iure tuendi
 Vocibus assiduis aures prebete benignas,
 10 Sacra frequentantes aulae qui limina lustrant!

Qui sequuntur versus duodecim, nullam Aldhelmi imitationem prae se ferunt, sed describunt templum virgis varii coloris ornatum; carmen insequens (inscribitur similiter ac primum IN BASILICA BEATE MARIE SEMp VIRGINIS) = (III) constat ex versibus Aldh. II (IX I) 1+2. 4-8. 10-12, quibus ut desunt 13-31, ita subiuncti sunt hi duo:

Hic quoque apostolicis ditantur templa triumphis,
 Qua fulgent are bis seno nomine sacre = *Aldh. III (VIII) 40.*

Carmen quartum (IX), quod item fere ac secundum inscribitur, ab eis versibus orditur, quos in adnotatione critica adscripsi ad c. IV 1.

*In eo igitur, qui praesto erat versuum horum omnium auctori sive repetitori, codice lecta esse carmina I. II. III — hoc sane ordine — ex ipsis versibus satis clare efficitur, cumque ad verbum fere versus ipsi repetiti sint, haud spernendum etiam ad verba ipsa restituenda in codice A nacti sumus adminiculum. Similiter autem auctor carminum Andegavensium Aldhelmi versus in suum usum suo arbitrio convertit, atque librarius Corbeiensis codicis de virginitate (= *Petrop. F. XIX, 1*) versus Aldhelmi cum suis — e. g. conferatur locus de sancto Antonio pauli discipulo (*v. 754 sqq.*) — commiscuit; itemque similiter in codice Phillippico Berolinensi ad primum aenigma Simfosii librarium tres versus novos de suo addidisse videmus. Sed declarant simul versus illi, etiam haec Aldhelmi carmina aliis versificatoribus fuisse exemplo et auxilio ad carmina sua aliis fortasse aedibus et aliis diebus festis destinata pangenda, quod idem eis carminibus declaratur, quae in cod. Parisino 9347 olim Remensi s. IX (et cod. Paris. 2773 s. X) leguntur secundum Aldhelmi c. III 1 (IX 2) et III 3 (IX 4) composita cf. comment. ad h. l.*

*Alterum carmen ad Mariae Virginis ecclesiam pertinet nec dubito equidem, quin etiam hoc — quamvis testimoniis probari non possit — scripserit Aldhelmus de ecclesia aliqua sua. Narrat enim Willelmus (de gest. pont. V 216 p. 361 H) de magnificentissima et celeberrima, quae suo etiam aevo illibata steterit, Aldhelmi ecclesia in honorem genetricis Dei Mariae facta, quam post Petri et Pauli ecclesiam aedificavit, sed antequam Romam abiret (cf. ad chartam IV) i. e. circa annum 685. Carmen autem hoc cavendum est ne ad idem aedificium referatur, quod in carmine III describitur i. e. ad Buggae templum, quoniam in c. II ne levissima quidem Buggae legitur significatio, nec minus cavendum est, ne ad idem illud referantur ea quae sequuntur carmina de XII aris. Qua in re inde ab Angelo Maio seu potius iam inde a carminum codicis Andegavensis auctore multi erraverunt, quoniam in hoc carmine in Mariae ecclesiae dedicationem composito aras bis seno nomine sacras (*v. 40*) fulgere legebant. Sed non de ara in nostro carmine, sed de templo dicitur, et suo iure iam in egregia, quam de his carminibus libro suo de poematis Carolingicis inseruit, disputatiuncula (p. 45) L. Traube monuit, in c. III (VIII) 41 aperte dici, in illa ecclesia apsida Mariae fuisse consecratam, cum eius, in qua XII arae erant constitutae, ecclesiae apsida Petrus 'coronaret'.*

5 tonanti A 6 vicitatur A v. 7 alludere videtur ad id, quod Paulo saepe additur cognomen
 vas electionis; idem videtur esse ac: qui Christianus factus vas Christi (cf. vas electionis) nominatus est.
 8 valantes A 10 ave A

5 = *ibid.* v. 7 6 = *ibid.* v. 12 9 = *ibid.* v. 16 Vocibus orantum nunc aures pande
 benignas 10 = *ibid.* v. 18

Buggae vero templum, de quo tertium hoc carmen est, quo tempore exstructum sit, ipse poeta satis diserte docuit v. 29 et v. 37: conditum sit oportet post mortem Caedualiae regis, qui Romae obiit a. d. XII Kal. Maias a. 689 (Beda h. e. V 7 cf. etiam de Rossi Inscr. Christ. II 1, 288 sq.), primis Inae regis annis i. e. circa a. 690.

Sic tria haec carmina secundum tempora trium ecclesiarum, quae in eis commemorantur, videntur esse ordinata; et coniuncta hoc ordine esse videntur, quoniam ad ecclesias pertinent, cum, quae sequuntur, pertineant ad aras. Minus de hisce reliquis constat. Attamen de quarto coniecturam saltem afferam: legitur IV 7 (IX 8) Nec non Iacobus . . hanc aedem Domini de summo servat Olimpo, quo versu ecclesia Christo dicata indicari videtur: atqui constat ecclesiam principalem Malmesburiensem, de qua est carmen I, non solis Petro et Paulo, sed in honorem Sancti Salvatoris et primorum apostolorum esse consecratam; ad eandem igitur ecclesiam atque carmen primum carmina ista referenda esse videntur, quamquam (cf. e. g. II 1) incertum est indicium; composita autem sunt epigrammata haec iam ante 680, quoniam epistola ad Geruntium, in qua IV 1, 2 laudatur, illo anno est scripta. c. V (IX, XIV) nil prae se fert, quod tempus aut locum significet; hoc unum constat, coniungi non posse cum ceteris propter ea quae IV 12 (Supremus numerum concludat Thaddeus) et 13, 1 (Iam bis sena simul digessi nomina) leguntur (cf. ad V 1) recteque vidit L. Traube, inde quod versu primo legitur Hoc sacer observat dilubrum Mathias — Parisini et Vaticani lectio Hic s. o. ex comparatione ceterorum carminum interpolata est — concludendum esse, alteram quandam hic intellegendam esse ecclesiam.

Carmina ipsa num re vera inscripta fuerint locis eis, quae commemorant, valde dubium est; nam nonnulla quidem eorum longiora sunt, quam quae ita adhibeantur. Sed propterea, quod talia inde a Damaso papa et Paulino Nolano ut in Galliis et Hispania, ita in Britannia placebant, (cf. G. Gröber Grundriss der Rom. Phil. II 1, 114 et de Rossi Inscr. Christ. II 1, XXXVI, XLVIII sqq., LII) Aldhelmum ut Cellanum aequalem (cf. L. Traube Perrona Scottorum p. 488) ad ea se accinxisse verisimile est eumque novisse unam saltem syllogen inscriptionum talium inde apparet, quod in tractatu metrico (p. 277, 5 G) unum ex tali quadam versum hisce verbis laudavit: ut poeta: Virgo Maria tibi Sixtus nova templa dicavit (de Rossi l. l. p. 60); Caedualiae autem regis titulum celeberrimum (Beda V 7, de Rossi l. l. p. 288), cuius cum argumento ipsius carmen III convenit quodque iam mature in syllogas epigraphicas receptum esse codex Centulensis probat, non videtur novisse: nam quae similia habent (v. 19 Caedu. 1—4; v. 20 Caedu. 18; v. 29 Caedu. 14), non tam verborum quam rei necessitudinem demonstrant. Ac ne ipsius quidem Aldhelmi carmina ab aliis imitatione non expressa esse videntur: nominavi iam Aethilwulfum et auctores carminum, quae in codicibus Andegavensi et Remensi leguntur, addo versus codicis Cantuariensis ad IV 2, 1 laudatos; sed qui tempore proxime ad eum accedit, Beda in hymnis in simili argumento tamen certam tractationis similitudinem non ostendit; Alcuinus in carminibus epigraphicis habet, quae apte possis comparare cf. Inscr. Vedast. LXXXVIII, XVII 1 (PlaC I 311) Claviger aetherius servat qui regmina caeli; Inscr. Col. c. CIX, I 1 (PlaC I 335) Claviger aetherius, portas qui pandit Olympi, II 5 Perpetuas nobis portas et pandat Olympi, III 1 Claviger aetherius princeps in principe Christo = Aldh. IV 1, 2 Claviger aethereus portam qui pandit in aethra; XC, XV 1 Hanc baptista potens meritis tutabitur aram, XVIII 1 Hanc quoque servator (Petrus) templi tutabitur aram, CX, I 1 Hanc pius Andreas meritis tutabitur aram = Aldh. IV 3, 1 Hic simul Andreas templi tutabitur aram (sic PSR); c. XC, VII 1 Hac duo praeclari patres venerantur in ara, CX, VII 1 Hac domini frater Iacobus veneratur in ara = Aldh. I 3 sqq. Hic Petrus et Paulus . . Praecipui patres . . alma venerantur in aula.

Ad verba recensenda hi codices praesto mihi fuerunt:

A = Berolinensis 167 = Phillippicus 1825 olim, ut Valentinus Rose docuit, St. Albini apud Andegavenses saec. IX, antiquitus cum Berolinensi n. 171 = Phillippico 1727 coniunctus, in quo Sedulii opus paschale legitur. Codex 167, nunc foliorum quadraginta sex (22,5 × 14 ctm.) in pagina lineis stilo ductis fusco atramento scriptis habet versus vicos nonos; egit de eo V. Rose in Catalogo Berolinensi vol. XII (Manuscr. Lat. I) p. 167, quem vidisse iam supra commemoravi codice hoc usum esse Baluzium ad partem carminis de Buggae ecclesiae edendam. Continet hic codex inde a fol. 29^r—37^r carmina supra p. 6 sq. edita, in quibus reliquiae carminis I (X) deprehenduntur, deinde post partem carminis II et versus in adnotatione critica ad III 1 adscriptos carmen de Buggae ecclesia (III) ceteraque hoc versuum ordine: fol. 30^r—33^v III 1—11. 17—19. 31—39 (v. 40 post II (IX, I) 13. 42. 43. 12—16. 20—26. 28—30. 52—58. 61—85. 44—51. 59. 60 (omisit omnino librarius 27. 41). IV, I (IX, II) 1—12. 33—36. II (IX, III) 1—10. 31—33. 11—30. I (IX, II) 13—32. II (IX, III) 34—36; a fol. 33^r, quae pagina vacat fere tota, — notae leguntur aliquot grammaticae (s. XI) et interpretatio diei paschalis — novus incipit quaternio, in quo leguntur inde a fol. 33^r: IV, III (IX, IV) 1—16. IV (IX, V) 1. 3—14. V (IX, VI) 1—4. 10—19. 5—9. VI (IX, VII) 1—21 (desunt 22—25). V (IX, XIV) 1—7. 11—13 (desunt 8—10). IV, VII (IX, VIII) 1—30. 32—36. 31. VIII (IX, IX) 1—18. IX (IX, X) 1—7. 9. 8. 10—14. X (IX, XI) 1—20. XI (IX, XII) 1—10. XII (IX, XIII) 8—26. 1—7 (versus 27 in fine post epilogum adscriptus est). XIII (IX, XIV 14—20). XII 27. Ex codice insulari scriptura exarato descripta esse haec carmina intelligitur ex librarii erroribus semige pro remige, fertis pro festis, stippe pro stirpe, signamer pro signarier; adscriptas in archetypo glossas in textum recepit: pulcro sacro; praesentis laventis labentis; praemia regna; restat vocat (l. vacat). Cognati ei sunt Parisinus et Vaticanus: confer e. g. IV, VII 8 cutis, 11 villosis-peplis (V. plebis), X 6 mire; in APV desunt IV 13, 8—10; IV, V 5—9 desunt in PV, ut in A suo loco desiderantur, sed in fine carminis sunt addita. Quamvis perturbatus sit codex, tamen textus eius est integer; auctoris nomen in eo non habetur; inscriptiones carminum ex eo desumpsi, quoniam recte conceptas esse vel sylloges Einsidlensis et Alcuini exemplum docet. Baluzius ex eo partem c. III edidit; ad cetera carmina nondum fuit adhibitus.

P = Parisinus 8318 = Colbertinus 5037, Regius 4018; conferenda sunt de eo, quae scripsit W. Hartel Cypriani opp. III p. LXVII. Codex ex diversis partibus compositus post Aratorem, Prudentii psychomachiam picturis illustratam (cf. Rich. Stettiner, Die illustrierten Prudentiushandschriften, Berlin 1905 p. 20 sq.), Fortunatum (c. IX 2) in novo quaternione (= fol. 73—80) saeculo — sic etiam H. Omont iudicavit — decimo scripto (haec folia 24 ctm. alta, 18 ctm. lata in singulis paginis tricenas septenas lineas stilo ductas habent; manus saeculi XVII in fol. 73^r scripsit Aldelmus) continet haecce:

1. fol. 73/74 leguntur versus, quos pro ineditis operis Aldhelmiani reliquiis in editionem suam p. 130—134 Giles recepit; sunt versus pessime corrupti 108—291 carminis De resurrectione mortuorum cf. Cyprianus ed. W. Hartel III 308—325. Carmen ipsum ante Aldhelmum esse scriptum aetas codicis Sangermanensis probat; recensionem Parisini a Sangermanensi dissentientem ad Aldhelmum referendam esse testimonium nullum indicat. Temere obsecutus est Giles inscriptioni Parisini, quam nimirum secundum ea, quae in fine alterius partis leguntur, ipsam a manu recenti demum additam esse supra monui. Inferior pars fol. 74^v vacua est, ita ut ne in eo quidem codice, ex quo versus isti desumpti sunt, plura scripta fuisse videantur.

2. fol. 75^r—80^r continent carmina Aldhelmi ecclesiastica nullo titulo addito; singula poemata, simplici tantum initiali maiore nigra inter se distincta, hunc tenent ordinem II (IX, I), III (VIII), IV, I (IX, II) — IV, XII (IX, XIII; IV, V desunt v. 5—9), V (desunt v. 8—10), IV, XIII: hi versus ita sunt exarati, ut continuo V 13 excipiant

versus IV, XIII 1. 2; hos sequuntur post quatuor linearum intervallum alia manu, sed aequali exarati versus 3—7 et intermisso unius lineae spatio subscriptio expl opuscula al dhe l mi. Etiam hic codex ex codice insulari et glossis instructo derivatus est (habet celebremur pro celebremus, spirabant pro spirabunt, caelsa pro celsa; menstrua volvuntur alternis vicibus tempora festis) ut Andegavensis, quo tamen inferior est.

3. in fol. 80^r scripta est praefatio carminis de virginitate Metrica tirones — Sotsac anim ract e. q. s.; in vacua linea prima nullus legitur titulus.

Hunc codicem novit notavitque J. A. Giles.

Ex eodem fonte derivatus est codex Vaticano-Reginensis 251 = V, tam similis Parisino, ut gemellus fere eius sit habendus, cf. III (VIII) 21 regmine, 44 alternis vicibus tempora (46 centibus P, accentibus V), 59 Istam nempe quo; IV, I (IX, II) 4 hoc, 11 sibi, 24 fanti P fauti V, 33 crucifixus, 35 aeternus; desunt IV, V, 5—9 et IV, XIII 8—10; IV, XIII post V habet. Codex, ut Parisinus, variis partibus est compositus; folia 2—70 scripta sunt saec. X in monasterio S. Benigni Dibionensis; carmina Aldhelmi leguntur 2^r—10^r (16,8 × 10,8 ctm.; 23 versus in pagina). Usus est codice hoc primus, quantum scio, Abraham Gronovius in collectaneis (cf. supra p. 4), deinde Angelus Maius, qui ex eo (cf. l. l.) edidit carmen de ecclesia Buggae; de codice quaerentem me promptissime et officiosissime edocuit F. Ehrle, egregius Vaticanae bibliothecae praefectus, qui etiam curavit, ut folia, in quibus carmina haec scripta sunt, photographice expressa mihi transmitterentur. Continet codex c. II. III. IV, I—XII. V. IV, XIII. Sequuntur 10^r tria carmina DE DUODECIM VIRTUTIBUS HERCULIS = Anth. L. n. 641 R; DE SAMSOME FORTISSIMO et fol. 11^r DE TRIBUS MULIERIBUS VICTRICIBUS ATQ: AB EISDEM DE TOTIDEM VIRIS INTERFECTIS = Anth. L. n. 392 R. Deinde leguntur hi duo versus: Christe tua agmina iubilant voce precelsa | Dum fueris felix semper tibi proximus esto. Pars inferior huius paginae vacat. Inscriptum est carminibus INCIPIUNT OPUSCULA ALDELM EPI || DE SCA MARIA ET XII AP^LIS.

S = Sangallensis 869 saec. IX ex.; 261 paginae (16,5 × 13 ctm.) lineas habentes septenas denas: cf. Scherrer Catal. p. 300, E. Duemmler N. A. IV 271 sqq., PlaC II 263; imago eius exstat in PlaC II tab. III. Ex hoc codice carmina primus edidit H Canisius, cf. supra p. 3. Continet a pag. 236 — titulus carminis DE SCA MARIA VIRGINE ultimam praecedentis paginae lineam obtinet; in hac pagina et in priore legitur CARMEN DE MICHAELE ARCHANGELO — ad pag. 255 carmen II. IV, I—XII (desunt II 21—24, quod notavit m² per R, sed non supplevit). XIII (hoc carmen titulum habet quem adscripsi pag. 3). V, cuius post versum ultimum additum est FINIT; sed auctoris nomen neque in initio neque in fine exstat carminum. Quamquam qui toti syllogae praefixus est titulus INCIPIT PRAEFATIO STRABI VEL STRABONIS, hic num primitus etiam ad nostra carmina revocandus fuerit, licet p. 62 et p. 202 Walafridi nomen repetatur, dubium mihi videtur, quoniam desunt nunc quaterniones XV—XVII, in quibus aliud nomen potest fuisse additum. — Primi carminum versus capitalibus rusticis sunt scripti, singula carmina ut in Vaticano, titulos habent eisdem litteris exaratos, versuum singulorum caesurae puncto notatae sunt, similiter atque in aenigmatibus Berolinensis in caesura punctum cum virgula positum est; rectus vocabulorum ordo signis indicatur, quae similia eis sunt, quibus in aliis codd. Sangallensibus et Anglicis constructio grammatica notatur (cf. progr. Goth. 1904 p. 5 adn. et infra praef. ad prosam de virg.). Manus secunda multa correxit, nonnulla interpolavit. Cum multo praestet codici Quercetani, Canisii editio ea, quam Quercetanus curavit, longe est emendatior.

Ultimo loco nominandus est codex Bertinianus Quercetani, de quo fusius egit E. Duemmler N. A. IV 137 sq., PlaC I 164; qui ex quo Quercetano a Iacobo Sirmondio

commodatus est, amissus esse videtur. Si accurate codicem secutus est Quercetanus, valde erat corruptus; ita factum est, ut etiam textus Gilesii, qui Quercetanum repetivit, esset parum emendatus. Continuit II (IX, I). III (VIII). IV (IX 2-13). V, in ordine carminum cum Sangallensi conspirans; sed solus suo loco etiam carmen de Buggae ecclesia tradidit. Notandum est, nullum carminum horum exstare in Britannia codicem, nullum anglo-saxonice in continenti scriptum; ex Gallia et codex antiquissimus et imitationes gravissimae (in codicibus Andegavensi et Remensi) innotuerunt; unus Sangallensis, qui suo stat talo, non est in Francia scriptus.

I.

IN BASILICA SANCTORVM PETRI ET PAVLI.

*non multo
post a. 675*

Hic celebranda rudis florescit gloria templi,
Limpida quae sacri signat vexilla triumphi;
Hic Petrus et Paulus, tenebrosi lumina mundi,
Praecipui patres, populi qui frena gubernant,
5 Carminibus crebris alma venerantur in aula.
Claviger aetherius, portam qui pandis in aethra,
Candida caelorum recludens regna Tonantis,
Ausculda clemens populorum vota precantum,
Marcida qui riguis umectant imbribus ora;

F = Faricius p. 129 G(iles), cf. p. 362 G. W = Willhelmus Malmesburiensis Gesta pont. V 197 = 345 sq. Ham. A = cod. Berol. Phillippicus; leguntur in eius carminibus centonum instar compositis I. II versus carminis nostri 8. 9. 11. 19-21 et 3-7. 12. 16. 18 iterumque v. 3. — Edidit etiam Th. Wright in Biogr. Brit. I 214. Inscrisit sic A carmen suum secundum a v. 3 incipiens.

3 quadrati luminaria mundi (ex Beda h. e. III 29) A 5 celebrantur W 6 o coeli pro aetherius W
pandit in &hera A 7 candida qui meritis recludis W tonanti A 8 ausculda A, exaudi FW
9 umectat A, humectant FW

1 II 1 sqq. (IX, I 1) Hanc aulam Domini servat tutela Mariae, Cui veneranda rudis sacrantur culmina templi Et nova consurgunt sacris vexilla triumphis v. 2 limpida ad gloria pertinet
3 Verg. Georg. I 5 clarissima mundi Lumina. Arator a. a. II 1219 duo lumina .. mundi. Manilius. Venant. Fort. c. III, VII 3 caelorum portae, lati duo lumina mundi = carmen Glastoniense (Acta S. Febr. I 906 c. 2). Vitalianus papa apud Bedam h. e. III 29 quae tradiderunt sancti apostoli Petrus et Paulus, qui, ut duo luminaria caeli inluminant mundum, sic doctrina eorum corda hominum cotidie inlustrat credentium. Cod. Paris. 8071 carm. 17, 1 (de Rossi Inscr. christ. II 1, 248) Hic Petrus et Paulus mundi (duo) lumina praesunt 6 Arator I 899 Claviger aetherius; 1076 qui portam pandit in astris. M. IV 2 (IX, II 2) Claviger aetherius qui portam pandit in aethra: idem versus in epistola ad Geruntium, in prosa de virgin. c. LV, in tractatu metrico p. 222 G laudatur. Cf. Iuvenc. h. e. III 532 facilem praepandit in aethra et Alcuin Inscr. Colon. c. CIX, I (PlaC I 335) Claviger aetherius, portas qui pandit Olympi. Inscr. Vedast. XVII (PlaC I 311): Claviger aethereus, servat qui regmina caeli.
7 IV 1, 3 (IX, II 3) Ianitor aeternae recludens limina vitae Iuvenc. IV 534 summi per regna Tonantis M. 8 sq. cf. II 8 sq. 9 Verg. Aen. XI 90 guttisque umectat grandibus ora. M. II 8 (IX 1, 8 sq.) Audi clementer populorum vota precantum, Marcida qui riguis umectant imbribus ora. carm. de virg. 1907 Tristia rorifluis umectant imbribus ora. Epist. ad Gerunt. p. 87, 21 G peccatricem ... dominicos pedes fuis lacrimarum imbribus umectantem, ubi vide adnotata.

- 10 Suscipe singultus commissa piacla gementum,
 Qui prece flagranti torrent peccamina vitae!
 Maximus et doctor, patulo vocitatus ab axe,
 14 Cum cuperes Christo priscos praeponere ritus,
 13 Saulus, qui dictus mutato nomine Paulus
 15 Post tenebras claram coepisti cernere lucem,
 Vocibus orantum nunc aures pande benignas
 Et tutor tremulis cum Petro porrige dextram,
 Sacra frequentantes aulae qui limina lustrant,
 Quatenus hic scelerum detur indulgentia perpes
 20 Larga de pietate fluens et fonte superno,
 Dignis qui numquam populis torpescit in aevum!

II.

IN BASILICA BEATAE MARIAE SEMPER VIRGINIS.

c. a. 685

- Hanc aulam Domini servat tutela Mariae,
 Cui veneranda rudis sacrantur culmina templi
 Et nova consurgunt sacris vexilla triumphis.
 Hac celebratur honor sacrae genetricis in aula,
 5 Quae verum genuit lumen de lumine patris;

11 et precete *A* fragranti *F* torrent etiam *A* peccamina uultu *A*, peccamina morum *W*
 12 et *A* en *F* vicitatur *A*, Paulus vocitatus *F*; *W* pro 12—15 habet: Quondam Paule ferox, nunc
 deposita feritate Agne Dei mitis, mutato nomine Pauli; *Farici ordinem inverti.* 16 uocibus assiduis . .
 aures prebete *A* 17 Ut *Wright* 18 aue *A* 19 Quatinus . . celer indulgentia detur *W* 20 Densa
 de pietate . . fronte paterno *A* 21 torrescit *A* *Willelmi textus interpolatus est v. 5. 6. 19 (dētur cf.*
Dracont. de laude Dei III 251 V.)

[II] DE SCĀ MARIA VIRGINE *S*, IN BASILICA BEATE MARIÆ SEMP VIRGINIS *A* qui versus
 habet 1. 2. 4—8. 10. 12. Titulus nullus in *P* fol. 75^r, ubi haec incipiunt carmina; quod fol. 73^r i. e. in prima
 quaternionis etiam Aldhelmiana continentis pagina legitur Aldhelmus, hoc scriptum est saec. XVII. INCIPIUNT
 OPUSCULA ALDELMI EPĪ DE SCĀ MARIA ET XII APĒRM (corr. APĒIS) *V*, add. m² paulo recentior
 & de qb;dā rationib9 grāmaticę artis diūloz auctoz; adscripsit *A*. Mai Inter Alcuipi carmina. Recte scripsisse
 puto manum primam apostolorum: supplendum scilicet est aris. Nescio an in hoc quoque titulo testimonium
 exstet, quo confirmatur carmina II et IV olim sine I et III esse tradita. 1 tutela *A* 2 culmine *A*
 4 Hic *APV* caelebretur *V* genetricis *S*

11 II 12 (IX 1, 12) Et crebris precibus delent peccamina vitae 13 IV 2, 2 (IX, III 2) Cre-
 dulus efficitur mutato nomine Paulus. *de virg.* 485 mutato nomine sanctus Paulus apostolicae meruit
 praeconia famae 14 *act. apost.* 22, 3 sqq.; v. 7 audiui vocem dicentem mihi: Saule, Saule, quid me
 persequeris — *de virg.* 483 voluit . . Christo patrios veterum praeponere ritus 15 *act. apost.* 22, 13
 16 *Iuven.* II 549 dictis pandens vitalibus aures *M*.

[II] 2 I 1 Hic celebranda rudis florescit gloria templi; *Sedul. c. p. II* 209 ardua templi culmina *M*;
de virg. 562 Et potiora rudis sectatur culmina templi 3 I 2 Limpida quae sacri signat vexilla
 triumphi 4 *Aethilwulfus XIV* 21 Quem dedit ille pius magnae genetricis ad aulam 5 *Sedul.*
I 313 Et totum commune patris, de lumine lumen *cf. quae ibi attulit J. Huemer; de virg.* 1686 (Maria)
 mox genuit verum lumen de lumine patris (*praef. v. 24* tu perpetuum prompsisti lumine lumen 1750 et
 clarum lumen de lumine fudit) *cf. Beda in S. Joh. exposit. c. 1 (III 637 sq. M.) et carmen quod M. Hauptius*
edidit in opusc. I 296 v. 5 Lucifer exoriens lumen de lumine profers

Quem clamant Titan almo spiramine vates.

Femina praepollens et sacra puerpera virgo,
Audi clementer populorum vota precantum,
Marcida qui riguis umectant imbribus ora
10 Ac genibus tundunt curvato poplite terram,
Dum veniam fuso lacrimarum fonte merentur
Et crebris precibus delent peccamina vitae!

Haec, inquam, virgo caelesti pignore feta
Edidit ex alvo salvantem saecula regem,
15 Imperium mundi solus qui iure gubernat,
Ut dudum angelico discit virguncula fatu,
Cum pater altithronus Gabrihel misisset ab astris.

Haec fuit, egregius quam promit carmine vates,
Qui Solimis quondam dives regnavit in arvis:

20 Hortus conclusus florenti vertice vernans,
Fons quoque signatus caelesti gurgite pollens
Necnon et turtur tremulus; cui praescius infit
Angelus: 'En sobolem generabis virgo perennem
Atque puerperium paritura puerpera gignes;

25 Filius altithroni faustus vocitetur in aevum!
Spiritus e caelo veniet sanctissimus in te:
Virtus ecce tuo confert umbracula cordi;
Patris obumbrabit te, virgo, celsa potestas.²

Quo dictu matri turgescunt viscera fetu,
30 Qui genitus mundum miseranda labe resolvit
Atque crucifixus polluta piacula tersit.

6 tustā A alto *supra lineam* m m² A 7 ut sacra Quercetanus 8 cimeter A praecantum P
9 ymbribus S umectant PV 10 genib; unt *antecedente lacuna* A tondunt V police A
11 uena A mercatur A, qui post v. 12 pro versibus in *carm. de virg. repetitis* habet: Hic quoque apostolicis
ditantē templa triūphis | Qua fulgent arae bis seno nomine sacrae = III 40 13 haec in qua P faeta S,
foeta P 16 fato V 17 altisonus Quercetanus, altitronus V gabrihel PS 18 Hic fuit ... quem S
19 solimis PSV 20 Hortus *sed per H lineam ducta* S florenti in uertice Quercetanus et Giles
22 tremulus V = *carm. de virg. 1700*, timidus PS preses V, prēsens P 23 sobolem s. l. v m² S
24 gignis S, gignens Quercetanus 25 altitroni V 26 et 27 in una linea scripti P 27 tua
s. l. m² o S 28 te om. P caelsa P obumbravit V 29 matris V; Canisius = *carm. de virg. 1707*,
fetu o *supra* e S 31 dempsit *carm. de virg. 1709*.

6 Praef. *carm. de virg.* 25 Titan quem clamant sacro spiramine vates 7 Prudent. Cathem.
IX 1—9; *de virg. 1676* desponsata viro fecunda puerpera virgo 8 sq. Statius Theb. IV 591 largis
umectant imbribus ora M. cf. ad I 8 sq. 9 cf. I 9 12 I 11 Qui prece flagranti torrent peccamina vitae
13—31 Eadem leguntur in *carm. de virg. 1691—1709* (scelerata piaculo dempsit) cf. ad v. 6; vide etiam
prosam c. XL al. 2 14 *prosa de virg. c. XXXVI* (p. 45, 19 G) credidit Dei filium salvantem saecula
Christum = *de virg. 1692 et 1863* Credidit altithronum salvantem saecula Christum cf. IV, III 7. VI 4.
VIII 4. Bonifat. v. 161 Impia qui proprio salvavit sanguine saecula 15 = *de virg. v. 1693*. cf. etiam 2067
Regibus exceptis, mundum qui iure gubernant cf. III 37 21 Canticum canticorum 4, 12 22 C. c. 2, 14
cf. 5, 2, 6, 8 23 Lucas 1, 26, 31 26 Lucas 1, 35

III.

〈IN ECCLESIA MARIAE A BÜGGE EXSTRVCTA〉.

c. a. 690

Hoc templum Bugge pulchro molimine structum
 Nobilis crexit Centwini filia regis,
 676—685 Qui prius imperium Saxonum rite regebat,
 Donec praesentis contemnens culmina regni
 5 Divitias mundi rerumque reliquit habenas,
 Plurima basilicis impendens rura novellis,
 Qua nunc Christicolae servant monastica iura.

IN SĪ PETRI ET PAULI. || Hic petrus et paulus quadrati luminaria mundi (cf. ad I 3) | Abscidam gemino tutantur numine lautam (IV, I 1. VIII 18. IX 14) | Nec non andreas qui quondam funera loetus (IV, III 1+2) | Passus et in patibulo sancta cum carne pependit (ib. 3: Horrida perpassus). | Hoc templum e. g. s. A, qui versus ipsos hoc ordine habet: 1—11. 17—19. 31—39. 42. 43. 12—16. 20—26. 28—30. 52—58. 61—85. 44—51. 59. 60; desunt 27. 40 (qui legitur in fine carminis II post v. 13). 41. — Nullus titulus in P, in quo nova carmina initiali tantum maiore indicantur; omnes codices ante carmina de aris post carmen in ecclesiam Mariae habent. Primus post Baluzium et Quercetanus sub Aldhelmi nomine edidit Angelus Maius Class. Auctores V 387—390. In V, qui titulum nullum addit, primus versus maiusculis rusticis scriptus est, itemque in carminibus ceteris. 1 Buggae Quercet. pulcro AV molmistruct⁹ A 2 cennuū A, centuumi P, centuini V, Eutuini erexit Quercet. 4 dona et Quercet. contemnens V regna V 5 Diuicias V rerusq — abena A mundi re||rumque (in ras. fuit re) P reliquid P 6 inpondis A inpendens cett. iura Quercet. 7 ruricolae Quercet. monasti||ca (in ras. fuit n) P, monasteria Quercet.

1 Buggam, Centwini regis Westsaxoniae filiam, quae basilicam hanc aedificavit, sunt qui putent (cf. e. g. Bright, *Chapters of early english church history*² p. 392, 5; rem in medio reliquit Mabillo *Annales II* [lib. XXIII] p. 190) fuisse eandem atque abbatisam eam, quae Bonifatii amica et litterarum commercio cum eo coniuncta (Epist. Merow. I 259. 264. 277. 381) in titulo epistolae ab Eangytha abbatisa ad Bonifatium data unica filia eius Heaburg cognomento Bugge (sic cod. Vindob.) appellatur, de cuius depositione Bregowinus (E. M. I 408) ad Lullum scripsit. Sed recte iam H. Hahn (Bonifaz p. 111) admonuit, ipsam temporum rationem huic opinioni adversari, cum credi vix possit, feminam illam, quae post 759 obierit, iam ante 709, quo anno mortuus sit Aldhelmus, condidisse ecclesiam; quae ratio etiam gravioris fit momenti, si non nimis multo post regnum ab Ina susceptum (a. 689) basilicam illam exstructam esse putabimus. Accedit, quod ea quae in epistola Eangythae memorantur, ad ea quae de Bugga, Centwini regis filia, constant, accommodari non possunt. Vixit haec in Westsaxonia, illa in Mercia; hanc Ina rex ut consanguineus fovit; illius matrem — quae Centwini vidua putanda esset, si eius filia Aldhelmi fuisset amica — queri videmus de paupertate et penuria rerum temporalium et de omnium propinquorum morte (E. M. I 262, 4 legendum esse puto additur his omnibus miseria (codd. miseriis) amissa (sic Monac. et Caroliruh. m¹; amisio Vindob.) amicorum et contribulium caterva, propinquorum et consanguineorum turba) et de rege gentem multum exosam habente. His causis commotus Buggam nostram ab illa segregandam esse arbitror; quod haec ab Aldhelmo v. 39 supplex vernacula Christi nominatur, illa ipsa se in epistola ad Bonifatium data vilem vernaculam (E. M. I 264) nominat, hoc nihil probat. H. Hahn in *Realencyclopädie für protest. Theol.* I 326 Buggam Aldhelmi sororem fuisse putat, sed cf. praefat. p. I. — Imitatum esse carmen hoc saeculi noni initio Aethilwulfum Anglosaxonem (huius carmen post Mabillonem edidit E. Duemmler *Plac* I 582 sqq.) docuit L. Traube *Karol. Dicht.* p. 18 sqq. Is etiam carmen de virginitate et aenigmata (cf. ad v. 70) legit. 5 Verg. Aen. VII 600 rerumque reliquit habenas, de virg. 2103 mundique reliquit habenas. — De Centwino rege cf. Plummer ad Bedae h. e. II p. 221 Hahn Bonifaz p. 24. 6 cf. ad chart. III not. a et Will. Malmesb. g. p. V § 205 p. 353 Ham. 7 Aethilwulfus V 18 statuens monastica iura

- Exin sacratam perrexit quaerere vitam,
 Dum proprium linquit Christi pro nomine regnum;
 10 Qui tamen ante tribus gessit certamina pugnis
 Et ternis pariter confecit bella triumphis.
 Sic rexit regnum plures feliciter annos,
 Donec conversus cellam migravit in almam.
 Inde petit superas meritis splendentibus arces
 15 Angelicis turmis ad caeli culmina ductus;
 Caelicolis iunctus laetatur sorte superna.
 Post hunc successit bello famosus et armis
 Rex Caedvalla, potens regni possessor et heres;
 685-688 (689) Sed mox imperium mundi sceptrumque relinquens
 20 Turgida cum ratibus sulcabat caerulea curvis
 Et maris aequoreos lustrabat remige campos.
 Algida ventosis crepitabant carbasa flabris,
 Donec barca rudi pulsabat litora rostro;
 Exin nimbosas transcendit passibus Alpes
 25 Aggeribus niveis et montis vertice saeptas.
 Cuius in adventu gaudet clementia Romae
 Et simul ecclesia laetatur clerus in urbe,
 Dum mergi meruit baptismi gurgite felix.
 Post albas igitur morbo correptus egrescit,
 30 Donec mortalis clausit spiracula vitae
 Alta supernorum conquirens regna polorum,
 Clarum stelligeri conscendens culmen Olympi.

8 & in A	9 reliquit Quercet.	pro s. l. V	11 & ernis A	ri pater P	confecit Quercet.
12 Seu Quercet.	gegmini — annis A	13 almū A	15 celi A	16 celicolis A	latus P, laetatur Quercet.
sorte Quercet.	17 successit in bello A	18 caei inualla — regniq A,	ceduulla PV,	Ceadualla —	
ut haeres Quercet.,	Ceadual De Rossi in epitaphio Inscr. Christ. II 1 p. 288, 4	20 cerula A	21 semige		
capos A, regmine PV,	regmine al. remige Mai (in V nil additum),	remige Quercet.	22 carbassa A		
Algida — algida flabris Quercet.;	qui conj. aequora	23 littora PV Quercet.	rastrō A	25 montes P	
septa A	26 gaudent V	27 deest in A	simul ecclesia P (s. e. = unacum e.),	ecclesiae V,	
ecclesiae Quercet.	28 baptismi V	31 p̄mia regna A	32 olimpi A,	olimpi PV	

13 *Aethilwulfus IV* 15 pater famulos cellam congeffit in almam 14 *Aethilwulfus praef.* 3 atque petas superas meritis splendentibus arces 15 *de aris (IV) II* 36 coetibus angelicis nimbose per aethera ductus *de virg.* 1070 Angelicis iuncti penetrabant coetibus actum *cf. v.* 1503. — *Venant. Fort. c. VIII, III* 5 Coetibus angelicis sociata *cf. vita S. Martini II* 122 17 *de Caedwalla cf. Beda h. e. V* 7 et *Plummer ad Bedam II* 278 sqq. *Bright Chapters p.* 391. 402 sqq. 19 epitaphium apud *Bedam V* 7 v. 1 sqq. Culmen, opes, subolem, pollentia regna, triumphos . . Caedval armipotens liquit amore dei 21 *aenigm.* 92 (VII 4), 5 sq. Non maris aequoreos lustrabam remige campos (*cf. de virg.* 12 et *epist. Eangythae Ep. Merow. I* 262, 15), Nec ratibus pontum sulcabam tramite flexo 24 *exceptus a Chuniberto, Longobardorum rege, cf. Paulus Diac. VI* 15 25 *Verg. IX* 783 vestris . . undique saeptus aggeribus 27 *Aethilwulfus XV* 33 laetatur clerus in urbe = XX 13 (XX 58 per moenia cellae) 29 epitaphium apud *Bedam V* 7 v. 14 quem Christi gratia purgans Protinus albatum vexit in arce poli 30 *Beda l. l.* Hic depositus est Caedval, qui et Petrus, rex Saxonum, sub die XII Kalendarum Maiarum, indictione II 31 *de virg.* 755 Summa supernorum conquirens regna polorum. v. 2862 Alta supernorum qui scandunt arva polorum. *Aethilwulfus praef.* 5 sancta supernorum conscendens castra (*sic L. Traube*)

- Sed hic principibus caelum penetrantibus altum,
 Quorum descripsi iam bina vocabula dudum,
 35 Tertius accepit sceptrum regnator opimum,
 688-725 (?) Quem clamant Ini certo cognomine gentes;
 Qui nunc imperium Saxonum iure gubernat.
 Quo regnante novum praecelsa mole sacellum
 Bugge construxit, supplex vernacula Christi,
 40 Qua fulgent arae bis seno nomine sacrae;
 Insuper absidam consecrat Virginis arae.
 Praesentem ergo diem cuncti celebremus ovantes
 Et reciproca Deo modulemur carmina Christo!
 Menstrua volvuntur alternis tempora festis
 45 Et vicibus certis annorum lustra rotabunt:
 Dulcibus antifonae pulsent concentibus aures
 Classibus et geminis psalmorum concrepet oda;
 Ymnistae crebro vox articulata resultet
 Et celsum quatit clamoso carmine culmen!
 50 Fratres concordi laudemus voce Tonantem
 Cantibus et crebris conclamet turba sororum;

33 principib? A	34 descripsi P	vocabola A	35 regnat A	36 Quam V	Ynni V
In incerto <i>Quercet.</i> , certo <i>om.</i> P	gentis A	38 praecello P	sacellus A	39 Buggæ <i>Quercet.</i>	
construxit A, contruxit s. l. f P	40. 41 desunt in A	40 Quam V	bife nomine V	41 ab-	
sidam (sic!) VP	42 celebremur P, caelebremus V	43 reciproca V	modulemur A, modulemur P		
44 In menstrua dum gignant A	aeternis <i>Quercet.</i>	alternis vicibus tempora PV	45 Et uibus V		
anudrū A	rotabunt <i>codd.</i> Nonne rotantur legendum? cf. <i>Beda martyrol. poet.</i> 17 Bissenis sic namque rotatur				
mensibus annus	46 antifone — concentibus A, ant fane pulsent centibus P, antiphone — accentibus V				
47 concrepent noda A, odas V	48 Hymniste A, Ymniste PV, Hymnis te <i>Quercet.</i>	crebre V	49 cla-		
mosa P, clamosæ V	50 Fratres cum laude <i>Quercet.</i>	51 conclamat PV			

33 *Beda* l. l. Abeunte autem Romam Caedvalla successit in regnum Ini de stirpe regia. — dudum = modo, supra (v. 8. 18) cf. *L. Traube, Karol. Dicht. p. 17 sq.* 36 cf. II 6 37 II 15; de virg. 2067
 Regibus exceptis mundum qui iure gubernant 39 cf. ad v. 1 40 his versibus non significari aras
 easdem, quibus epigrammata c. IV destinata sunt, inde apparet, quod in Buggae basilica apsis Mariae virgini
 dicata erat, in illa ecclesia Petro cf. *L. Traube Karol. Dicht. p. 45* 42 Verg. V 58 laetum cuncti
 celebremus honorem 43 Verg. ecl. X 51 carmina pastoris Siculi modulabor avena. de virg. 65 sed
 fidibus citharae moduletur carmina Christo. *Aethilwulfus* XX 19 Et reciproca suo modulantur carmina
 regi XV 26 Dulcisonae antiphonae modulantur carmina fuse (*codd.* carmine fusae corr. *Traube*) 44 sqq.
 describitur, quomodo ceteri quoque dies festi per singulos menses et anni circulo celebrentur 45 rotabunt
 = circumagentur; cf. Verg. X 362 saxa rotantia; annorum lustra rotabunt (?) dictum videtur secundum Verg.
 I 283 lustris labentibus; de circulo quinquenni non dicit 46 *Aethilwulfus* X 6 Nocturnos fratres
 sacris concentibus hymnos concelebrant XIV 10 modulis culmen caeli concentibus ornant XVIII 15
 Ymnos et psalmos crebris concentibus odant. — XV 26 Dulcisonae antiphonae 47 *carm. rhythm.*
 I 127 sq. Tum binis stantes classibus Celebramus concentibus Matutinam melodiam Ac synaxis psalmo-
 diam . . . *Aethilwulfus* XV 24 classibus in geminis . . . Fratribus inmixtus psalmorum conceinat (*L. Traube*
 concrepat) odas cf. XX 14, XXI 23 48 (cf. v. 54. 58) *Aethilwulfus* XV 27 Ast lector melos voce
 articulata resultans 49 *Aethilwulfus* XV 49 Atque domum gratulans (*L. Traube* quatitans) clamoso
 carmine complet 50 sqq. His versibus constat, monasterium, cuius hic basilica describitur, fuisse et
 monachorum et monacharum, quale fuit etiam Eangythae, Eaburgae-Buggae (cf. ad v. 1) matris cf. Ep. Mer.
 I. 261, 26. Sed ne hac quidem re demonstrari potest, huius filiam hanc condidisse ecclesiam. — *Aethilwulfus*
 XV 30 Fratres concordi comitantur carmine patrem

- Ymnos ac psalmos et responsoria festis
 Congrua promamus subter testudine templi
 Psalterii melos fantes modulamine crebro
 55 Atque decem fidibus nitamur tendere liram,
 Ut psalmista monet bis quinis psallere fibris;
 Unusquisque novum comat cum voce sacellum
 Et lector lectrixve volumina sacra revolvant!
 Istam nempe diem, qua templi festa coruscant,
 60 Nativitate sua sacravit virgo Maria,
 Quam iugiter renovant Augusti tempora mensis,
 Dividitur medio dum torrens Sextilis orbe;
 Qui nobis iterum restaurat gaudia mentis,
 Dum vicibus redeunt solemnia festa Mariae
 65 Et veneranda piis flagrant altaria donis.
 Haec domus interiorius resplendet luce serena,
 Quam sol per vitreas illustret forte fenestras

52 Hynos ac salmos & res ponsoriorum fertis A 53 promemus APV Quercet., promamus Mai. sup̄ter P
 54 Salterii A, Psalterii Quercet. moderamine A, modulemini P 55 Atque ex i. e. Atque X Quercet. decim PV
 fidimus V lyram (y ex i m¹) P 56 salmista A 57 nouum bis scr. V dū uoces acellus A 58 lectrixne V
 * resoluā A, resoluat cett. 59 Ista nempa diem quo A, Istem nempe diem quo Quercet., Istam nempe
 quo (om. diem) PV 61 Quem A renouant om. Quercet. agusti tempore A; Giles dicit, hunc versum
 deesse in editis; sed habent eum et Quercetanus et A. Maius 63 n̄ obiterū A 64 reddeunt A
 sollemnia P 65 flagrent APV, flarent Quercet. 67 inlustret APV, inlustrat Mai., illustrat Giles

53 Verg. I 505 media e testudine templi c. IV 6, 2 sacratum sarta testudine templum Aethilwulfus
 XV 24 (= XX 30) subter testudine templi 54 Venant. Fort. c. IV 7, 15 organa psalterii cecinit
 (Chalactericus) modulamine dulci. M. 56 Ps. 32, 2 Confitemini Domino in cithara, in psalterio decem
 chordarum psallite ei cf. de virg. 68 chordas, quis psalmista pius psallebat cantibus olim 57 Aethil-
 wulfus XX 21 cantibus in crebris comunt et voce sacellum 59 Aethilwulfus XIV 35 vel qua-
 cumque die cum templi festa coruscant 60 Medio Augusto mense (= 15. Aug.) postea celebrabatur
 assumptio Mariae, non nativitas, cui octavus Septembris dies erat dicatus. Sergius papa (678—701) con-
 stituit (cf. Liber pontif. I p. 215 ed. Th. Mommsen) ut diebus adnuntiationis domini, dormitionis et
 nativitatis sanctae dei genetricis semperque virginis . . letania exeat a Sancto Hadriano et ad sanctam
 Mariam populus occurrat; uterque igitur dies tum celebrabatur. Beda in martyrologio poetico (opp. vol. V
 p. 605 M.) adsumptionem ad 15. Augustum refert (Sancta Dei genetrix senas ter constat adire Angelicos
 vecta inter coetus virgo Kalendas), in hymno in diem natalem scripto (opp. V p. 631 M.) de mensis die
 nihil dicit. Videmus igitur de festi die Aldhelmi temporibus nondum constitisse in ecclesia. Bene de hac
 re exposuit G. F. Browne, St. Aldhelm, his life and times p. 240 sq. Ab Aethilwulfo (c. XIV) in descriptione
 templi, quod sacratum est die assumptionis, ceterae quoque dies Mariae sacrae saeculi noni initio celebratae
 ita enumerantur, ut adsumptionem nativitas sequatur; Aldhelmi versum 60 ipse respexit versu 30 Sanctum
 cumque diem sacravit virgo Maria. — de virg. 2782 Quintilis ardens Sextilis aut 63 Aethilwulfus
 XIV 37 aurea dulcisonae restaurat munera mentis 65 Verg. V 53 sollemnis ordine pompas
 exequeretur strueremque suis altaria donis. Aethilwulfus IX 3 munera mira parat: fumant altaria donis
 XXII 72 flammigeris venerans (L. Traube vernant) altaria donis 66 de virg. 500 pectora qui semper
 lustrabit luce serena Verg. I 637 At domus interior regali splendida luxu 67 sq. Beda hist. abbat. I 5
 (p. 368 Plummer) Misit legatarios Galliam (Benedictus a. 675), qui vitri factores, artifices videlicet
 Britanniis eatenus incognitos, ad cancellandas aeclesiae porticumque et caenaculorum eius fenestras
 adducerent. Factumque est, venerunt; nec solum opus postulatum compleverunt, sed et Anglorum ex
 eo gentem huiusmodi artificium nosse ac discere fecerunt. — Vitreas fenestras ecclesiae Parisiacae comme-
 morat Venant. Fort. II 10, 13. — Aethilwulfus XX 25 sq. Quam sol per vitreas illustrans candidus oras
 Limpida praenitido diffundit lumina templo. cf. XX 36 Limpida qui tribuant quadrato lumina templo.

- Limpida quadrato diffundens lumina templo.
 Plurima basilicae sunt ornamenta recentis:
 70 Aurea contortis flavescent pallia filis,
 Quae sunt altaris sacri velamina pulchra,
 Aureus atque calix gemmis fulgescit opertus,
 Ut caelum rutilat stellis ardentibus aptum,
 Ac lata argento constat fabricata patena:
 75 Quae divina gerunt nostrae medicamina vitae;
 Corpore nam Christi sacroque cruore nutrimur.
 Hic crucis ex auro splendet lamina fulvo
 Argentique simul gemmis ornata metalla;
 Hic quoque turibulum capitellis undique cinctum
 80 Pendit de summo fumosa foramina pandens,
 De quibus ambrosia spirabunt tura Sabaea,
 Quando sacerdotes missas offerre iubentur.
 Nunc clara ingenito dicatur gloria patri
 Nec minus et genito promatur gloria nato
 85 Spiritus atque sacer consorti laude fruatur!

68 Limpida A, Lymphida V diffundens A 69 Plurimo V basilicisunt A 70 uillis
Quercet. 71 pulchra V 72 Aureos (u ex o per ras.) A adque V flavescent A 73 celum A
 *74 Sic APV edd. 75 medicamina (a ex e) A 77 lamina P, lumina V 78 ornatā & alio A
 79 turibulum *Quercet.* undique cinctū V 80 Pendit AV *Quercet.*, pendit P, pendet Mai, Giles fumosa V
 81 ambrosia A, ambrosia PV *Quercet.*, ambrosiam Mai, Giles. ambrosia est n. pl. Corp. gl. V 439, 20. spirabunt A,
 spirabant P, spirabantur asabea V 82 iubent A 83 hē A ingenio *Quercet.* 84 promatur A
 85 consorte *Quercet.* fruatur uolunt A

70 *aenigm.* 55 (VI 4), 5 aurea dum fulvis flavescent bulla metallis *Aethihwulfus* XXII 34 aurea cum
 gemmis flavescent lamina fulvis 72 *Aethihwulfus* XIV 19 sq. Aureus iste calix gemmis splendet
 opertus Argentique nitens constat fabricatus in altis (*Traube* opellis), XX 53 Aureus ille calix, tetigi
 quem carmine dudum, Ac late (lata *Traube*) argento pulvere fabricata patena 73 *Verg.* IV 482
 (= VI 797 cf. XI 202) axem umero torquet (Atlans) stellis ardentibus aptum. *Aethihwulfus* XX 29 Ut
 caelum rutilat stellis fulgentibus 75 Quae = calix et patena: *Aethihwulfus* XX 57 Munera quae
 nostrae servant medicamina vitae 77 *vide ad v. 70* 79 sqq. *Aethihwulfus* XXII 69 sqq. Omnibus
 his rutilo capitellis undique cinctum Turibulum pendet (?) fabricatum cominus auro, De quibus altithrono
 spirabant thura Tonanti 81 *Verg.* I 416 centumque Sabaeo ture calent, arae. *georg.* I 57 molles sua
 tura Sabaei (mittunt) 83 *carm. rhythm.* I 199 sq. Doxa Deo ingenito Atque gnato progenito Simul
 cum sancto superna Flatu regente saecula. *Sedul. hymn.* I 109 Gloria magna patri, semper tibi gloria
 nate, Cum sancto spiritu! Gloria magna patri! *Carmen a M. Hauptio opusc.* I 296 editum v. 13 sqq.

IV.

<IN DVODECIM APOSTOLORVM ARIS>.

I. IN SANCTI PETRI.

- Hanc Petrus absidam sanctorum sorte coronat,
 Claviger aethereus, qui portam pandit in aethra,
 Ianitor aeternae recludens limina vitae;
 Omnibus hic geminum digessit dogma per orbem,
 5 Quod binis constat descriptum rite libellis,
 Pectore qui patulo Christi praecepta capessunt.
 Ut prius aequoreas captabat rete catervas
 Linea squamigeris extendens vincula turmis,
 Sic hominum cuneos mundi de gurgite raptos
 10 Ducit ad aeternum caelesti remige regnum,
 Ut sibi salvator vera cum voce spopondit,
 Quando piscantem panda de puppe vocavit.
 Qui ponti pedibus calcavit caerula glauci,
 Sed mare mergentem tumidis non sorbuit undis,
 15 Dexterâ dum Christi turgentia marmora pressit;
 Cuius praestabat defunctis umbra medelam,
 Dum sani rursus redeunt ad lumina vitae,
 Quamvis ante nigrae lustrassent limina mortis.
 Hic quoque poplitibus nec non et crure gemello
 20 Claudum restaurat fretus virtute Tonantis
 Et cito sanatis praecepit pergere plantis,

ITEM IN S^CI PETRI A (habet fol. 31^v: 1—12. 33—36 et fol. 32^r post 2, 30 versus 13—32.) DE
 S^CO PETRO PRINCIPE APOSTOLORU S; versus 1—4. 35. 36 leguntur etiam in codice Remensi =
 Paris. 9347 saec. IX (R) et in codice Parisino 2773 saec. X cf. de Rossi Inscript. Christ. urbis Romae II 1, 257
 et p. LII; cf. ad IV 1. In V adscriptum est: Inter carmina Alcuini. A. Maius 1 uncialibus scriptus
 in SV; item in ceteris carminibus; Petrus porticum et hanc s. s. c. Paris. R 2 &herius — &hera A,
 aethereus (e in i m²) S, aetherius . . in aethram R, &herus s. l. e V qui portam codd. portam qui epist.
 ad Gerunt. p. 88, 5 G in & ha s. l. r V 3 &erne A, &erna V, a&erna P 4 hoc PV gemina Canis.
 (limina S), lumina Paris. R geminêum V 6 capescunt A, capessant Quercet. 7 catabat rete A,
 raptabat P, recte Quercet. Giles 8 sunanigeris A 9 cuneus A, cuneo V 11 sic (sibi) PV, tibi cett.
 12 piscante A vocabat Quercet. 14 hundis (h delet.) A 15 dexte dum s. l. ra m¹ P 16 medellam
 APV, medellâ S 17 Dum s. l. t m³ S 18 ante s. l. m¹ A lumina AV quamuis iam nigrê
 (iam m² inseruit) S 19 nec noc gemello &crure A cruremello s. l. ge V 20 et 21 una linea
 scripti P 21 sanati.s. S plantas V

1 vide ad c. I (Petri et Pauli bas.) 6 3 de virg. 108 sq. pandit regnator Olympi aulae
 caelestis valvas et limina vitae 571 Lucida perpetuae qui pandit limina vitae 1503 pulchraque per-
 petuae penetrantem limina vitae: cf. Iuvenius IV 443 tetigisset limina vitae. M. 5 Intelligendae
 sunt duae Petri epistolae 7 Matth. 4, 18 sqq. cf. IV, V 4 8 Sedul. IV 119 Linea claustra iacit
 12 Arator I 69 parva de puppe vocatus M. 13 Matth. 14, 29 — cf. epist. ad Ehfridum: caerula trans
 ponti glauca et ibi adnotata; de virg. 423 Umida fluctivagi sacrantem caerula ponti Sedul. II 222
 vaga caerula ponti 16 sq. act. apost. 5, 15. 9, 36 sqq. 17 prosa de virg. c. XLV de inferni
 voragine reduxit ad lumina vitae; de virg. 308 18 de virg. 2820 sq. Quatenus ante diem, qui
 vitae lumina claudit, Nec non ante diem, qui mortis limina pandit 19 act. apost. 4, 5. 10.
 20 de virg. 1098 Merserat in pontum fretus virtute Tonantis

- Quem prius ad templum gestabant forte propinqui.
 Hic etiam binos multavit morte malignos,
 Qui pretium fundi celarant fraude nefandum;
 25 Insuper et magicum falsi fantasma Simonis
 Funditus evacuans tetras detrusit in umbras
 Romanum vulgus solvens errore vetusto,
 Qui praecelsa rudis scandit fastigia turris
 Atque coronatus lauri de fronde volavit,
 30 Sed mox aethereas dimittens furcifer auras
 Cernuus ad terram confractis ossibus ambro
 Corruit, et Petro cessit victoria belli;
 Qui cruce confixus gaudens tormenta luebat
 Horrida crudelis passurus vulnera ferri;
 35 Quem Deus aeternis ornatum iure triumphis
 Arbiter omnipotens ad caeli culmina vexit.

II. IN SANCTI PAVLI.

Saulus, qui sanctas multavit carcere turbas,
 Credulus efficitur mutato nomine Paulus,
 Plurima frugiferis dispergens semina verbis.
 De quo sacra seges mundi succrevit in occa;

22 gestabat — propinquus *Quercet.* 23 binus multavit *A*, mutavit *V*, multavit *Quercet.*
 24 p̄ciū celasī *A*, celarunt *PVQuercet.* 25 magi cum fanti *P*, fauti *V* 26 d&ruxit *A*, detrasit
s. l. u V in *om. P* 29 Adque *A* coronati *s. l. us S* 30 &hereas demittens furciferas *uras A*,
 demittens *V*, &thereas (*e in i m²*) dimittens furcifer *SP*, fructifer *Quercet. Giles* 31 ceruus *P* terrā *APV*,
 terras *S* confractib; ossibus ābro *A* ambo *Quercet. Giles* 32 bello in *mg. rli m² S* 33 cruci
 confixu (confixus) *A*, cruce confixus *S*, crucifixus *PV* 34 Orrida *V* 35 a&ernus *PV* in *P* ante hoc
 verbum omnipotes& deletum. 36 lumina *S*

[IV, II] ITEM IN S̄CI PAULI *A*; habet versus hoc ordine 1—10. 31—33. 11—30. 34—36. DE S̄CO
 PAULO APOSTOLO *S*. — In codice Cantabrigiensi 1567 Gg 5, 35 saec. XI in monasterio *S. Augustini Can-*
tuariensi scripto (cf. praefat. carminis de virg.) post aenigmata Bonifatii (cf. PlaC I 15) leguntur versus hi:

Saulus, qui sanctas conclusit carcere turbas,
 Credulus efficitur mutato nomine Paulus.
 Hic erat egregius doctor mundique magister = *de virg. 501*
 Barbara conuertens doctrinis agmina sanctis, = *de virg. 502*
 3 Plurima frugiferis dispergens semina uerbis;
 De quo sacra seges mundi succreuit in occis [id est in satis],
 Quem deus infidum caeli clamauit [uocauit] ab arce:
 Quid me persequeris dura cum calce refragans [recalcitrans]?

Eidem versus Bonifatii aenigmata sequuntur etiam in Vaticano-Palatino 591 saec. XV cf. N. A. IV 99. 1 mul-
tauit Quercet. 3 plurimi P 4 sacre seges A succrescit in orbe S

25 [act. apost. 8, 9 sqq.] *Sulp. Sev. chron. II 28 s. f.* 27 *de virg. 1732 solvens errore vetusto M.*
 36 *de virg. 538 Secum felices (Petrus) ad caeli sidera vexit*

[IV, II] 1 *prosa de virg. c. XXIV; vide ad c. I 13 et de virg. 487 quamvis iam dudum damnaret*
carcere taetro Membra catervarum servantum foedera Christi 3 Alc. Avitus de virg. (c. VI)
 401 *Inde quater terni puris quod mentibus agni Egerunt toto spargentes semina mundo 4 act.*
apost. 9, 4 sqq. 22, 7. 26, 14. occa ab Aldhelmo usurpatur simili sensu ac 'terra arata, aruum', cf. de virg.
c. 38 fertilis coenobiorum seges et fecunda conversationis occa XXXI quatenus .. iugerum occa deperiret
carm. v. 225 qui segetum glumas et laeti caespitis occas Depopulare studet cf. Napier Old engl. glosses
n. 2359

- 5 Quem Deus infidum caeli clamavit ab arce:
 'Quid me persequeris dura cum calce refragans?'
 Ergo diem ac noctem ponti sub gurgite mersus
 Magna supernarum meruit spectacula rerum;
 Tertia caelorum raptus fastigia scandit
- 10 Atque poli proceros vidit cum mente maniplos.
 Quem pithonissa procax clamavit voce proterva:
 Spiritus abscessit Paulo purgante puellam
 In vacuasque procul fugiens evanuit auras.
 Effebum puerum lustrantem tartara mortis
- 15 Suscitatur in proprias anima penetrante medullas.
 Nonne magum merito geminis fraudavit ocellis,
 Cerneret ut numquam splendentem lumine Phoebum?
 Cruribus atque suris claudum restaurat egrotum,
 Quem fortuna prius gressu privavit egentem;
- 20 Sic patrem Pupli, quem febris torsit anhela,
 (Torridus atque calor frigus brumale coquebat
 Nec non extales multavit poena pudenda)
 Curavit citius Domino tribuente medellam.
 Dum sarmenta pius glomeraret Paulus ad ignem,
- 25 Torribus ut pellat brumosis frigora nimbis,
 Vipera dira manum letali dente momordit;
 Sed Paulus gelidum non sensit vulnere virus
 Laedere nec sanctum valuit crudele venenum;
 Denique squamosa contectum pelle celydrum
- 30 Protinus in flammis torrendum tradidit atras.

5 abarcae P 6 refragans A, calcere fragans V, calce fragans P 10 proceras AP, proceros V, proceros S, proceros — maniplos Canis. cf. Corp. Gloss. IV 380, 24 procerus longus altus princeps. — cumente V
 11 pithonissa A (Amiatinus N. T.: puellam habentem spiritum pithonem), pithonissa PSV 12 abscessit A purgante puella P 14 Effebum ASV Quercet., ephebum P, Effoebum S m² Canis. 15 Suscitatur Quercet. medullas A 16 sic A Non magnum S (suprasc. m² Voce), Nonne magnum PV (sed n. eras., ut videtur), Nonne manum Quercet. 17 splendente A 18 ruris A clodum AP egrotum (suppositis punctis deletum et suprasc. egenum m²) S 19 fortu//na P prius Quercet. grēs, primaui A, priuauit amoena S, priuauit P 20 Sic patrē APV, Sicque S puplii — febris A (Amiatinus N. T.: Puplii), pupli PV, publi S, populi Quercet. Giles anela PV 21 Torridus adq. calor frig? bruma aquoqbat A frigus atque pbrumale (sic m¹) P, frigidus brumale Quercet. Torridus ut pellat i. e. a versu 21 ad 25 propter Torridus — Torribus transitur; atque calor v. 21 — Torribus v. 25 excidit; in marg. R m² S 22 multauit APV, multa poena Quercet. Giles pena V 23 medellam P, medella V 24 sar-menta pius A prius Quercet. 25 p//ellat brūmosis A brumosis frigora nimbis (b ex p) V nimbis s. l. i m² S 26 dura A lo&ali AS, la&ali V 29 celydrum A, celydrum S, celidrum PV Quercet. 30 torrentū S

5 de virg. 495 Quem pater ingeminans alta bis clamat ab arce 6 act. apost. 9, 4 sq. 7 act. apost. 9, 8 sq. 8 Verg. georg. IV 3 admiranda tibi levium spectacula rerum; de virg. 655 magna futurarum meruit spectacula rerum; carm. eccles. IV 5, 14 rerum spectacula plura Crevit 9 2 Corinth. 12, 2 10 procēros = egregios, supernos cf. v. 35 et ad IX 9 11 act. apost. 16, 16 sqq. 13 Ovid. met. XIV 432 inque leves paulatim evanuit auras M. 14 act. apost. 20, 9 sqq. 16 act. apost. 13, 8. 11 18 act. apost. 14, 7 20 act. apost. 28, 8 21 Sedul. III 33 Forte Petri validae torrebat lampadis aestu Febris anhela socrum ... Inmensaque calor frigus letale coquebat M.; Lulli epist. (EM. I 384, 37) dum me febris anhelae frigus et calor decoquerent (Sedul. prosa III c. 4 gelidaeque mortis adventus nimia coquebatur flamma membrorum) 22 versus hic circumscribit dysenteriam: acta apost. 28, 8 contigit autem patrem Publii febribus et dysenteria vexatum iacere 24 sq. act. apost. 28, 3 sqq. Arator II 1156 pelleret ut Paulus crescentia frigora nimbis, contulerat sarmenta focis

Postquam complevit labentis tempora vitae,
 Martirium rubro quaesivit sanguine sacrum
 Purpureusque cruor venarum fonte cucurrit.
 Ossa tegat tellus quamvis modo mole sepulcri,
 35 Ast tamen in proceras conscendit spiritus arces
 Coetibus angelicis nimbose per aethera ductus.

III. IN SANCTI ANDREAE.

Hic simul Andreas templum tutabitur ara,
 Petri germanus, qui quondam funera laetus
 Horrida perpessus sancta cum carne pependit.
 Quem Deus oceani lustrantem frustra phasello
 5 Caelitus adscivit gradiens per litora ponti;
 Protinus Andreas compunctus voce Tonantis
 Credidit aeternum salvantem saecula regem
 Pendula capturae contemnens retia spretae
 Et dicto citius Christi praecepta facessit.
 10 Quis numerare valet populos oppida turbis,
 Illius eloquio quae fana profana friabant
 Credula pandentes regi praecordia Christo?
 Nempe vicem Domino solvebat calce cruenta,

31 complevit *PV* p̄sentis lauentis tempora *A* 32 Martirū *A*, martyrium *V* 34 tegat *bis* in
A (primum te per ligaturam) molo *V* sepulchris *A*, sepulcheri *PS* 35 Ast — conscendit *A*, Ast
 tamen in (*suprasc. m²* hinc) p̄ceris (*s. l. e m²*) conscendit *S*, Ast amen — conscendit *V*, Attamen — ascendit
PQuercet. 36 caetibus *PS* nimbosa pera *s. l. h m¹ A* nimbosa *s. l. o S* ducit *Canis*.

[IV, III] IN S̄CI ANDREAE *A*, DE S̄CO ANDREA *S*; in *R* (*cf. ad IV 1, 1*) leguntur versus 1—3 et
 14—16 1 sic *A* templi — aram *PSV*, sed *cf. II 1; IV, IV 2. VI 2.* Andreas hic sanctus templi t.
 aram *R* 2 q̄ōnda funera loetus *A*, loeti *RS*, funere loēi *P*, funere loeti *S*, funera leti ex *aenigm. 67 (VI 7)*, 5,
 funera lethi *Quercet.*, funera lēi *V* 3 s̄ca /// carne *A*, sancta quoque carne *R*, s̄ca carne *P*, s̄ca
 cum carne *SV*, sacrata carne *Quercet. Giles* 4 d̄s a fani lustrante ocaeani *V* *frustra *APSV*
 phasēlo *A*, phasella *P*, fasellum *V cf. tract. metr. p. 294, 5 G*, phasela (*o suprasc.*) *S* 5 littora *PV*
 pontis *V* 6 compunctus *APV* 7 aēternam *V* 8 contemnens *V* spr̄ca *P* 9 ticius *A*
 10 numerosa (*suprasc. are m²*) *S* ualit *A* turmis *S* 11 qui *V* que, e *m²* in *ras. S* friabant (*sic*)
AV cf. de virg. 1541 Idola fracta frians; feriabant *P*, friabunt (*m²* fricabant) *S*, fricabant *Canis. et Quercet.*
 12 credulas *V* 13 solebat (*u suprasc. m²*) *S*

31 *IV, VII 20* transacto praesentis tempore vitae 33 *Sedul. V 287* eque patenti Vulnere
 purpureus cruor et simul unda cucurrit *M.*; *de virg. 1750* Purpureusque cruor stellans de carne fluebat;
 2778 Purpureusque cruor tenera de carne cucurrit *M.* 36 *vide ad c. III (ecclesia Buggae) 15. —*
de virg. 537 Coetibus angelicis *cf. v. 709. 1070. 1502*

[IV, III] 1 *IV, VIII 18* Cuius hoc templum sacrata tuebitur ara et *IX 14.* 2 *sq. IV, I 33*
 Qui cruce confixus gaudens tormenta luebat Horrida crudelis passurus vulnera ferri 4 *Matth. 4, 18;*
IV, XI 5 ponti frustra *de virg. 2336* cum vitreis . . flustris. 6 *Matth. 20. Marc. 18.* 7 *cf.*
ad c. II (in bas. Mariae) 14 8 *Sedul. V 395* Pendula fluctivagam traxerunt retia praedam
 9 *Verg. I 142* dicto citius *georg. IV 548* continuo matris praecepta facessit. *M. de virg. 1286* Interea
 iuvenis patris praecepta facessit 11 *cf. ad epist. ad Ehfrid init.* fanis colebantur . . in profanis
c. IV, IX 4 et Sedul. I 47 quid fana profana proderit . . damnare? *M. Alcuin de sanctis Eub. eccl. 192*
 ruit fani structura profani.

- Dum crucis in patulo suspensus stipite martyr
 15 Ultima mortalis clausit spiracula vitae
 Purpureas sumens Christo regnante coronas.

IV. IN SANCTI IACOBI.

- Hic quoque Iacobus cretus genitore vetusto
 Dilubrum sancto defendit tegmine celsum;
 Qui clamante pio ponti de margine Christo
 Linquebat proprium panda cum puppe parentem.
 5 Primitus Hispanas convertit dogmate gentes
 Barbara divinis convertens agmina dictis,
 Quae priscos dudum ritus et lurida fana
 Daemonis horrendi decepta fraude colebant.
 Plurima hic praesul patravit signa stupendus,
 10 Quae nunc in cartis scribuntur rite quadratis.
 Hunc trux Herodes, regni tetrarcha, tyrannus
 Percussum machera crudeli morte necavit,
 Sed pater excelsus, qui sanctos iure triumphat,
 Vexit in aethereas meritis fulgentibus arces.

V. IN SANCTI IOHANNIS APOSTOLI ET EVANGELISTAE.

Nec minus interea glomeretur virgo Iohannes,
 Quem germana simul iunxit concordia Christo,
 Dum pandam vetulo liquit cum patre carinam

14 patibula (corr. m² patulo) S suspensusti pite matyr A spstipite P 16 Purpureas AV
 xpi P, xpō S coronax (s supasc. m²) A

[IV, IV] ITEM IN S̄CI IACOBI A, DE S̄CO IACOBO FRATRE IOHANN̄ S 1 cr&as — u&ustō A
 bis scripsit versum primum (maiusc. rusticis), semel in fine prioris, semel in initio insequentis paginae V
 v. 2 deest in A dilubrum s̄cm PV 3 damante V x̄fō S 4 proprium (i supasc. m¹) P
 pando PV 5 Hyspanas — docmate gentis A 6 acmina A 7 Qui — uana (supasc. fana m²) S
 8 Demonis AP, Doemonis V 9 Plurima hic (sic) APSV cf. de virg. 542, Plurima sic Giles stupendus
 APV, stupendi (a supra i m²) S, stupenda edd. 10 Quas nunc — cartis A incartis PV 11 herodis
 .. tetharcha tyrannos A tetharcha V 13 S& pater — que s̄cos rire truphat A Sed PV Quem S
 14 aethereas ult. e in i m² S fulgeltib; A

[IV, V] IN S̄CI JOH̄ AP̄ ET EUĠ A; leguntur in A versus hoc ordine 1—4. 10—19. 5—9. etiam in
 PV: 1—4. 10—19, sed 5—9 desunt. DE JOHANNE APOSTOLO ET EUANGELISTA S 1 glomeratur
 PGiles iohs A, iohannis P 2 x̄fō S 3 liquid APV

14 Sedul. V 182 Protinus in patuli suspensus culmine ligni. M. de virg. 1117 Tunc crucis in
 patulum coguntur scandere robur. de virg. 452 Dum crucis in patulo suspensum stipite poenas Cogeret
 .. ferre. 1318 Dum pius in patulum dignatur scandere lignum. aenigm. 76 (IV 15), 6 Stipite de patulo
 dum scanderet arbiter orbis 16 de virg. 2904 Christo regnante per aethram 1244 rubras sumpserunt
 morte coronas 1121 Exin martirii sumpserunt sarta cruenta

[IV, IV] 3 Matth. 4, 21. 22 4 IV, I 12 piscantem panda de puppe vocavit IV, V 3
 8 IV, VIII 13 Idola quae dudum decepta fraude colebat 10 = libris in pergamena scriptis
 cf. IV, V 16; de virg. 1627 quos nunc sacratis describit littera cartis 13 de virg. 1960 Sed Deus,
 insontes qui semper iure triumphat v. 2261 Sed Deus ex alto, qui sanctos iure triumphat Alcuinus vita
 Wilibrordi c. XXXIV 49, 6 (PlaC I 219) Sed Deus omnipotens, sanctos qui iure triumphat.

[IV, V] 1 Verg. georg. II 429 nec minus interea M. = Prudentius psychom. 467 3 cf. IV, IV 4.
 Matth. 4, 21. 22

- Retibus aequoreas claudentem marmore praedas;
 5 Qui prius algosis verrebat caerula remis
 Piscibus insidias nectens sub gurgite ponti;
 Sed clamante Deo luctantes litore limphas
 Retiferamque ratem caro cum fratre relinquit
 Et Dominum sequitur, caeli qui regnat in arce.
 10 Hic fuit egregius Christi regnantis alumnus,
 Omnibus anterior, magno dilectus amore;
 Quem rex extorrem, Romae qui regna regebat,
 Trusit in exilium cumba trans caerula vectum,
 Exul qua positus rerum spectacula plura
 15 Crevit in extasi caelesti numine fretus,
 Quae modo membranis per mundum scripta leguntur.
 Pausat in Effeso praefatus corpore praesul
 Praemia sumpturus, cum clanget classica salpax,
 Ultima dum priscis labuntur tempora saeculis.

VI. IN SANCTI THOMAE APOSTOLI.

Hic Thomas, Didymus nomen sortitus Achivum,
 Servat sacratum sarta testudine templum,
 Vulnera qui tangens crudeli cuspide gesta

4 claudente *P* mormore *V* 5 p⁹ algosis *s. l. o* — remis *s. l. o* *S* post algosis — remis *Canis*.
 prius .. uerebat *Quercet.* 5—9 *om. VP* 7 *S&* — litore limphans *A* 8 relinquit *A* nauem
Quercet. (ratem *AS*) 12 rome *AV* 13 Terrusit *V* cumba trans cerula nectū *A* cymba *PV*
 turba (*corr. cumba*) per cerula *S* 14 Exsul *V* 15 extasin *del. n S* celesti — fletus (*l in r*
m²) *A* munere fretus *S* 16 Quemodo *AP* 17 in effesum *A*, in epheso *PV*, in effeso *S*, pausatque
 effoeto *Quercet. (Giles)*, *Bertin*: pausatque epheso. 18 sumturus — classica salpax *A* salpinx *P*, salpin
Canis. (salpax *SV*)

[IV, VI] IN S^CI THOMAE APOSTOLI *A*; *desunt versus 22—25. DE THOMA QUI DICITUR DIDIMUS S*
 1 dydimus — achium *A* dydymus *P* NOSTRUM (*s. l. men m²*) *S* 2 sacra *A* sarta *PV*
 templi *S* 3 cuspide *V corr. m² S* iesta *A*

5 *Verg. III* 208 caerula verrunt *VI* 320 remis vada livida verrunt *M.* 6 *Iuven. I* 425 sq.
 sinuosa volumina lini, Piscibus insidias, disponere marmoris undis *M.* 9 *de virg.* 1587
 Dominum, caeli qui regnat in arce, .. pulsemus. *cf. 1393. 2287* 10 *cf. de virg.* 460 sqq. 12 *de*
virg. 1123 qui Romae regna regebat 1779 qui mundi regna regebant = 2201. *Notatur Domitianus cf.*
Euseb.-Rufinus h. e. III 18, 1 14 *cf. ad IV, II* 8 15 *de virg.* 2324 ambas trudebant divino
 numine fretas 17 *Eusebius-Rufinus hist. eccl. III* 31, 3 (*ex Polycratis epist. ad Victorem*) magna
 lumina in Asiae partibus dormierunt, quae resuscitabit dominus in novissimo die adventus sui, cum
 veniet in gloria et requirit omnes sanctos suos ... et Iohannes ille, qui supra pectus domini recum-
 bebat .. apud Ephesum dormit (*ἐν Ἐφέσῳ κοιμῆται*). — in Effeso: *cf. de virg.* 2051 in Roma =
 2352 18 *IV, VI* 24 sq. — *de virg.* 1549 et salpax classica clangit 2459 et clangit classica salpax 280
 Dum salpax crepat et clangit vox clara tubarum

[IV, VI] 1 *Iohannes ev. 20, 24 sqq. de virg. c. XXIV* Didymus, quondam dominicae resurrectionis
 incredulus negator, sed visis vulnerum cicatricibus credulus praedicator, qui Eoae tripertitis Indiae
 provincias sereno evangelicae praedicationis lumine illustravit et execranda sacellorum lustramenta et
 inepta pontificum flaminia funditus evacuavit ... *Nominativo nominis in hac constructione utitur Aldhelmus*
cf. IV, IX 6sq. et *de virg.* 540 2 *Aethihwulfus XIV* 22 Plumbea sarta tegunt caesae .. culmina summae

- Credidit extemplo salvantem saecula monarchum,
 5 Quamvis ante foret sociis incredulus almis
 Atque fidem dubio gestaret corde sinistram,
 Dum chaos inferni surgens de morte redemptor
 Linqueret abstrusum vasta comitante caterva;
 Sed mox ambiguum convertit rubra cicatrix
 10 Discipulo palpante trucidis vulnuscule ferri,
 Dum foribus clausis, trepidans qua turba latebat,
 Pacifer intraret Christus salvator in aulam.
 Hunc igitur soboles misit veneranda Tonantis
 Eoas gentes almis convertere biblis
 15 Plurima magnificis patrantem signa triumphis.
 India tum sacris coluit simulacra nefandis
 Doctrinis veterum stolidis instructa parentum,
 Sed confessa fidem Thoma lucrante salutem
 Credidit in Christum, caeli qui sceptrum gubernat.
 20 Denique transacto praesentis tempore vitae
 Protinus aethereum Thomas lustravit Olympum;
 Quem fani flamen veteris cultorque sacelli
 Sanguine rorantem rigido transverberat ense
 Praemia sumpturum, cum tellus sponte dehiscet
 25 Omnia de priscis et surgent corpora tumbis.

VII. IN SANCTI IACOBI APOSTOLI.

Nec non Iacobus Christi matertera cretus
 Et consobrini felici nomine fretus

4 exemplo V saluante A, saluantē secula monarcham (*suprasc. v*) V monarcham Canis.
 5 is credulus S almis A 7 chaos V 8 abstrusum (*s. suprasc. m²*) S, obstrusum Quercet.
 10 crucis vulnuscule om. ferri A; palpanti trucidis Quercet. 12 intrauit S XPC S 13 nunc PV
 soboles S tonantis V 14 Eas V biblis Quercet. 15 magnifica — signat P patrantem A
 16 simulachra Quercet. 17 Docerinis (*sed nis lineis deletum*) A 18 confusa fide Quercet. fide —
 salutem A lucrantem P 19 Credidit A in supra lin. add. V celique sceptrum V 21 & hereū A,
 aethereum (-ium m²) SP thoma PV olimphū A 23 rigida Quercet. 24 deiscet V 25 tumbis
 (*corr. m²*) S

[IV, VII] IN S^CI IACOBI · APOSTOLI A, in quo inter VI et VII leguntur versus IN S^CI MATHIE
 APOSTOLI. — DE IACOBO FILIO ALPHEI S 2 consobrini AV, consobrini fretus nomine felici,
 sed signis supra positus rectus ordo indicatur cf. IX 14 S

4 cf. ad c. II (bas. Mar.) 14 5 Iohannes ev. 20, 27 8 Verg. II 40 magna comitante caterva
 Dracont. de laud. dei II 554 redit almus ab umbris Rex reducum vitae magna comitante caterva Sedul.
 pasch. carm. IV 32 comitante caterva ib. 236 magna stipante caterva = Verg. I 497 cf. ad Plac I 370, 15.
 II 16, 4. IV 405, 31. de virg. 1957 densa comitante caterva 11 Iohannes ev. 20, 26. — Sedul. V 376
 Cum foribus clausis resideret turba fidelis 13 Iuvenc. IV 672 suboles veneranda Tonantis M.
 14 IV, VIII 12 Inde Asiam properat sanctis convertere biblis 19 de virg. 1173 Credidit altithronum,
 caeli qui sceptrum gubernat; 1588 mundi dum sceptrum gubernat. — Beda vita Cuthberti c. XXII 21 regni
 qui sceptrum gubernat M. 20 Paulin. Petricord. vita Martini V 474 praesentis tempore vitae M.
 21 Verg. VI 579 ad aetherium caeli — Olympum M. 23 Verg. XI 8 rorantis sanguine cristas
 XII 304 rigido latus ense ferit M. 24 Verg. VI 24 tellus . . ima dehiscat M. 25 de virg. 278
 Omnia de nigris cum surgent corpora bustis Clausae per campos et tumbae sponte patescent. 1248 cum
 tellus sponte dehiscit Et genus humanum tumbis emergerit atris

- Hanc aedem Domini de summo servat Olimpo;
 Quem plebs Iudaea scaevo bachante tumultu
 5 Pulsum de pinna fullonis sude necavit,
 Quod Christum populis scandens fastigia templi
 Concionaretur crebro sermone sacerdos.
 In cuius genibus cutis callosa refertur,
 Dum crebris vicibus oraret voce Tonantem
 10 Poplitibus flexis tundens pavimenta sacelli.
 Lanea villosi spreuit velamina pepli
 Linea brumosis sumens mantilia flabris;
 Sic quoque flagrantem contempnens corpore nardum
 Thermarum penitus neglexit pectore pompas;
 15 Non cirros capitis ferrata forfice dempsit
 Nec culter malas vestis lanugine rasis.
 Cuius virtutum tanta praeconia constant,
 Ut vindicta necis, quam dira morte luebat,
 Interitus fieret Solimae populique ruina,
 20 Dum Titus Caesar densa comitante caterva
 Cum genitore simul Romanis arcibus orto
 Urbem feriferis vallarent milibus amplam,
 Donec dira fames consumpsit strage catervas
 Moenibus obstructas et muri carcere saeptas.
 25 Tempore quo tenerum mactavit femina natum,
 Insuper assandum veribus transfixit acutis;
 Quem coctum laribus crudelis mater edebat

3 eodem . . . servato lympho A 4 sceuo APV, saeuo S bachante ASV, bacchante P
 tumultu V 5 sic PV rude A fuste S. Quercet. (et Canis.) 7 Gantionaretur — sacerdos A
 Continuar&ur S, Concinnar&ur V 8 sic APV pellis S, pellis Canis. Quercet. 9 crebris uocibus P,
 vicibus crebris S (iuxta v. 10 in S: π ; eadem nota iuxta v. 16 et v. 20) 10 sacellis A 11 Linea A
 villosis — peplis AP, Lanea villosis — plebis V 13 fragrantem Canis. cf. L. Traube Plac III 161
 contempnens V 14 poenitus V neglenscit A pompam Quercet. 15 Nec cyrros V, cirpos P
 ferrata om. A forfice APS, forcipe V dempsit A 16 Nec aliter S (Canis. con. Non a.)
 uestes A malauestes V, malabestis (u supra b m¹?) P (Nec culter malas vestis l. r. recte Quercet.)
 17 constat A 18 nescis V qua A 19 solimi A, solymę P, solimę V, solimae S 20 comitate
 suprasc. n V 22 ferieris suprasc. super i altero e A vallarent APV versus 22 ante 21 et v. 22
 uallaret S = Canis., sic etiam Quercet. 23 dirafa consumpsit trage A dirifames V 24 abstractas
 AV, iam structas P septus A, septis V 25 quo s. l. m² S femina tum P 26 verubus Canis.
 Quercet., veribus codd. 27 actum suprasc. co V

4 de virg. 1414 vasto crepitante tumultu = 2243. 2389. Euseb. Ruf. h. e. II 23, 10 perturbatio erat
 Iudaeorum 5 Eusebius-Rufinus h. e. II 23, 12 statuerunt (Iacobum) supra pinnam templi . . § 16
 et praecipitaverunt . . § 18 et unus ex ipsis fullo arrepto fuste . . cerebro eius inlisis 8 ibid. § 6
 neque enim laneo utebatur indumento sed tantum sindone. solus ingrediebatur templum et iacebat
 super genua sua . . ita ut orando callos faceret in genibus . . § 5 ferrum in caput eius non ascendit, oleo
 non est perunctus, balneis non est usus 10 epist. ad Acirc. p. 327, 1 G. subnixis precibus satagens
 velut flexis genuum poplitibus suppliciter imploro; Bonifat. Epist. Merov. I 234, 11 subnixis precibus
 et flexis poplitibus vestram fraternitatem adiurantes suppliciter efflagitamus Alcuin de sanct. eccl. Eub. 252
 deumque potentem Poplitibus flexis . . adorant 16 vestis barba Corp. gloss. V 400, 44. 489, 23
 18 Euseb.-Rufinus l. l. § 20 20 cf. ad IV, VI 8 21 Suet. vita Vesp. c. 2 Vespasianus natus
 est in Sabinis ultra Reate vico modico, cui nomen est Phalacrine Suet. vita Titi c. 2 (Titus) natus est . .
 prope Septizonium sordidis aedibus 27 laribus = igne. — Hegesippus bell. Iud. V c. XL

- Humanae penitus naturae iura resolvens:
 Horresco referens effebi funus acerbum.
 30 Sic vindicta crucis multavit clade nefandos,
 Sic quoque Iacobi multavit passio sontes!
 Undecies centena simul cecidisse leguntur
 Milia per miseram moribundis civibus urbem;
 Insuper et centum venduntur milia passim,
 35 Quos rigidus ferri neglectos mucro reliquit
 Et famis exigua fugerunt funera stipe.

VIII. IN SANCTI PHILIPPI.

- Hic quoque commemorat metrorum comma Philippum,
 Quem pius aethrali ditavit gratia Christus;
 Barbara qui docuit doctrinis agmina sacris
 Credere per Scithiam salvantem saecula Christum,
 5 Qui dudum tetra torpebant mortis in umbra
 Auctorem lucis tenebroso corde negantes
 Atque creaturae famulantes ordine verso,
 Donec apostolicam hauserunt aure loquelam.
 Limpida perpetui cernentes lumina Phoebi
 10 Omnes certatim merguntur gurgite sacro
 Flagitium sceleris purgantes fonte lavacri.
 Inde Asiam properat sanctis convertere biblis,
 Idola quae dudum decepta fraude colebat,
 Credula sed citius pandit praecordia Christo,
 15 Splendida discipuli dum fantis verba capessit.
 Sic felix Asiae convertit dogmate regnum,

28 iuare soluens V 29 refferens AV ef(ebi (f in p, supra ras. h, infra o m²) S fumus PV
 aceruum APV 30 cum dicta P nefandus A claude (u eras.) V versus 31 hic omissus in A
 legitur post v. 36: iabi (co suprasc. m¹) mulcauit A v. 31 multauit PSV; Quercet. v. 30 mulctauit v. 31 multauit
 31 sontis V 32 leguntur cecidisse V 33 misseram A 34 miljā A 35 rigidus (rigibus Quercet.) —
 *neglectus A, neglectus PSV = Canis, et Quercet. muchro reliquid V reliquit t ex d P 36 famix
 — figerunt — stippe A fugerunt PV stirpe P fuerunt (in marg. m² perier) funera stipe (suprasc.
 r m²) S perierunt Canis. Quercet.

[IV, VIII] IN S̄CI PHILIPPI A, ITEM DE PHILIPPO APOSTOLO X̄PI S 1 comemorat —
 coma philiphū A coma V 2 prius V x̄fc S 3 sagris A 4 scithiam V scithiam saluante
 s̄cula x̄ps P scithiam m¹ schitiam m² S, scientiam V 5 tetras turpebant A 8 Donem V
 auferunt APV exhauserunt Giles loquella A, loquellam S 9 Limphida V 10 sagra A
 11 Fastigium A purgante V lauacra (a in i m²) S 13 Idola; A 14 Sedula (al. Credula)
 Quercet. cicius A, citius PV, potius S x̄pi S 15 discipulo P, discipulidum: m¹ discipulis, sed s
 in d mut. m¹ A capescit A 16 asia — docmate A

28 Verg. IV 27 aut tua iura resolvo M.; de virg. 1238 = 1920 naturae iura resolvens, aenigm. 44 (V 10) 6
 penitus n. i. resolvam 29 Verg. II 204 Horresco referens M.; Hegesipp. l. l. Quid adoriari dicere factum
 Mariae, quod cuiusvis barbari atque impii mens perhorreat. 33 Hieronymus chronicon s. a. Abr.
 2086 Iosephus vero scribit undecies centena milia fame et gladio perisse et alia C milia captivorum
 publice venundata

[IV, VIII] 4 cf. ad II (basil. Mar.) 14 5 psalm. 87, 7 in tenebrosis et in umbra mortis cf.
 106, 10. 14 6 de virg. v. 851 dominum lucis tenebroso corde negabant. Prudent. apoth. 127 corde tene-
 broso M. 10 III 28 Dum mergi meruit baptisme gurgite 12 IV, VI 14 13 IV, IX 3.

In qua post obitum fatali sorte quiescit;
Cuius hoc templum sacrata tuebitur ara.

IX. IN SANCTI BARTHOLOMEI.

Ultima terrarum praepollens India constat,
Quas tres in partes librorum scripta sequestrant.
Idola quae coluit paganis dedita sacris;
Sed Bartholomeus destruxit fana profana
5 Effigies veterum confringens iure deorum;
Ebrea quem clamat peregrinis lingua loquelis
'Proles suspendentis aquas in nubibus atris,'
9 Quod signat procerum 'caelestis' dogma 'profundi,'
8 Umida nimborum dum stillant aethera guttis,
10 Ut quondam cecinit psalmodum carmine vates:
'Ecce, latex rorat tenebrosus nubibus aeris.'
Post haec martirii mercatur sarta cruenta
Et sequitur Dominum pictus cum stigmate Christi;
Cuius hoc templum veneranda tuebitur ara.

X. IN SANCTI MATHEI.

Matheus egregium describens dogma salutis
Ebrea per simplum digessit dicta libellum
Plurima sanctificis narrans miracula scedis,

17 fatalis forte *A* abitum fatali forte *Canis*. 18 arca *S*, ara (*al.* arca) *Quercet*.

[IV, IX] IN S^CI BARTHOLOMEI *A*, DE BARTHOLOMEO APOSTOLO *S* 1 p^pollens (*add.*
1 *m*²) *A* 2 *Quam *codd.* Quam in tres *Quercet*. sequestrant *A* 3 paginis *AP* dedit asacris *A*
4 destruxit fana profana *A* lurida fana *PSV ex IV, IV 7* 5 confringes *suprasc. n V* 6 ebrea *P*,
Hebrea *S* loquellis *A*, loque^llis *S* 7 Prolesuspendentis *V* 8 Umidanim bosisoum *A* Humida
nymborum *S* 9. 8: hoc ordine *A*; 8. 9 *PSV* 9 Quod *APV*, Quem *S*, Quot *con.* *Quercet.* (Quem *Bertin.*)
precerum *V* celesti *A* dona *Quercet*. 10 quondatcecinat *V* salmodum *A* 11 *roratene-
brosis *A*, tenebrosis *codd.* tenebrosus *legendum propter ps. 17, 12* tenebrosa aqua rotat *V* 12 martirii —
festa *A* martirii *V* mercatu sarta *P* 13 constigmate *A* pictis cumstigmatem xpi *P* pictis,
*supra i m*² u *S* pictus in stigmate *Canis*. cum *al.* in *Quercet*. 14 Cuius hoc ueneranda templum
tuebitur ara *S*, sed notis suprapositis rectus ordo indicatur, ut *VII, 2*; arca *con.* *Canis*.

[IV, X] IN AULA S^CI MATHEI *A*, DE MATHEO AP^{LO} ET EUANGELISTA *S* 1 Matheus *AP*
MATEUS *V* togma (*t in d m*²) *A* 2 aebrea *P* degessit *Quercet*. 3 mirificis *S*, sanctificis
cett. mirificis *Quercet*. saedis *AP*, scedis *SV* (*schedis voluit Canis.*), saeculis *Quercet*.

18 *IV, III 1. IX 14. Verg. II 523* haec ara tuebitur omnes *M*.

[IV, IX] 2 circumscribit hic versus quod et *IV, X 4* et alibi *Aldhelmo* est mundus, orbis triquadrus
vel tripertitus *cf. ad IV, X 4* 3 *IV, VIII 13* 4 *cf. ad IV, III 11* 6 *sq. Hieronymus interpret.*
nom. hebr. (ed. Lagarde p. 60, 20 = III p. 883/4 M): Bartholomaeus filius suspendentis aquas vel me;
Syrum est (Aldh. peregrinis loquelis), non Hebraeum 7 *Verg. IV 248* nubibus atris 9 procerum
dogma = egregium dogma *carm. insequ. v. 1* vel dogma supernum *cf. IV, II 10* 11 *psalm. 17, 12*
tenebrosa aqua in nubibus aeris: hic locus ad solum versum 8 referendus est. 12 *de virg. 1121* Exin
martirii sumpserunt sarta cruenta 1444 Post haec martirii mercantur sarta cruenta 1766 Post haec
martirii mercatur sanguine sertam 2341 Ambae martirii mercantes sarta cruenti 13 *IV, VIII 18.*

[IV, X] 2 *Hieron. de viris illustr. III: Matthaeus . . euangelium Christi hebraeis litteris verbisque*
composuit *cf. praefat. in evang. Matthaei (VII 18 M)*

- Quae modo per mundum divulgant scripta triquadrum;
 5 Quem Fison fluuius paradisi fonte redundans
 Mire portendit pandens misteria rerum:
 Fontis designat salvator iure figuram,
 De quo quadrifluis decurrunt flumina rivis:
 Quattuor ut quondam nascentis origine saeculi
 10 Limpida per latum fluxerunt flumina mundum,
 Quae rubros flores et prata virentia glebis
 Gurgitibus puris et glauco rore rigabant,
 Sic doctrina Dei fluxit de fonte quaterno
 Arida divinis irrorans corda scatebris.
 15 Hanc scriptor verax expressit Matheus olim
 Quemque profeta Dei sacro spiramine plenus
 Humana specie vidit signarier olim,
 Quod Christi patres et avos numeraret avorum,
 E quis salvator nostrae cunabula sarcis
 20 Sumpserat in mundo scelerata piacula demens.

4 deulgant A 5 fyson A, phison PV, fison S paradysi, in marg. 2 S 6 Mire
 APV Tropica S Quercet. misteria APV protendit V 8 quadriflui A, quadrifluis V 9 Quattuor V
 saeculis S, sedi V 11 pirata P 12 Puris gurgitis & rore rigabant i supra g; om. glauco A rigabant P
 sed praecedat initium litterae 13 examine quaterno A de fonte PSV Quercet. inrorans PV
 15 matheus APS in marg. proh&a A mattheus V 16 Queque pf&a di A 17 speciae ..
 signamer A 18 patris V 19 E queis Quercet. nostrā cunabula sacri A nostrae — sarcis PV
 nostrae — sarcis in marg. carnis S Saluator noster — sacri Quercet. Giles 20 clemens S sacrata
 (al. scelerata) piacula clemens Quercet.

4 mundum triquadrum Aldhelmus dixit ut Orosius et Auctor incertus faminum Hispericorum (ed. Stowasser Vindob. 1887 cf. ed. Jenkinson p. 93) 4, 6 cf. ad prosam de virg. c. XVIII. — de virg. 1632 Quae nunc per mundum scribuntur rite quadratum; Alcuin. de sanctis Eub. eccl. 288 quae modo per mundum chartis inscripta leguntur 5 Secundum eandem interpretationem typicam Iohannes prosa de virg. c. VII quartus paradisi gurgis dicitur 6 de virg. 1630 Dicta rependebat pandens misteria rerum; Iuven. I 8 aeternae pandens mysteria vitae. M. 7 sqq. Ambrosius liber de paradiso c. III cf. etiam Sedul. III 170 sqq. 9 de virg. 744 mundi nascentis origo = aenigm. 76 (IV 15), 1 16 Ezech. 1, 10. — Sedul. II 176 sacro spiramine plenum M.; de virg. praef. 25 quem clamant sacro spiramine vates; v. 396 Iohannes .. sacro spiramine plenus. M. 17 Hieronymus in Ezech. I p. 10 V. (V 22 M.) Quidam quattuor Euangelia, quos nos quoque in prooemio commentariorum Matthaei (= comm. in ev. Matth. prol. = VII 19 M: Prima hominis facies Matthaeum significat, qui quasi de homine exorsus est scribere: Liber generationis et q. s.) secuti sumus, horum animalium putant nominibus designari: Matthaei, quod quasi hominem descripserit: Liber generationis, filii David, filii Abraham. cf. Hieron. adv. Iovin. I 26 et prosa de virg. c. XXII et XXIII. Sedulius III 173 sqq. Qualiter ex uno paradisi fonte leguntur Quattuor insignes procedere cursibus amnes, Ex quibus in totum sparguntur flumina mundum. Florus II 13 sqq. (PlaC II 516) Quattuor haec uno cecinerunt ore beati (sc. euangelistae), Quattuor ut surgunt paradisi flumina fonte, Quae cunctum largo fecundant gurgite mundum 18 Verg. georg. IV 209 et avi numerantur avorum = Sedul. I 311. M. cf. carm. de virg. 650 19 sq. Sedul. I 353 humanam dignatus sumere formam; II 43 verbum caro factum = Ioh. ev. 1, 14. — de virg. 507 et nostrae sumpsit cunabula sarcis. 1636 sq. Ex quo Salvator nostrae cunabula carnis Sumpserat in terris emundans crimina saeculi. 1709 crucifixus scelerata piacula dempsit

XI. IN SANCTI SIMONIS ZELOTAE.

Simon Zelotes necnon Cananeus idem,
 Inter apostolicos Petri cognomine functus;
 Coetus qui docuit gentiles dogma supernum,
 Ut celsum peterent caelesti tramite regnum;
 5 Cuius in hac aula sacra conservabitur ara,
 Dum polus et tellus ac ponti frustra fatescant,
 Donec supremis scintillent saecula favillis
 Et mundi moles montes collesque liquescant
 Atque creaturae cerarum fluxus adinstar
 10 Machina succumbat flamma crepitante per orbem.

XII. IN SANCTI THADDEI.

Supremus numerum concludat Thaddeus alium,
 Cui cognomen erat praedictum Libbeus olim;
 Quem duxisse ferunt Christi cum grammate scedam
 Abgaro, quondam qui regni sceptrum regebat,
 5 Postquam Tartareum damnavit morte tyrannum
 Et tetrus herebi gaudens emersit ab antris,
 Exin sidereum Christus conscendit Olimpum.
 Dicitur hic etiam vulgato nomine Iudas;
 Cuius praesenti laudes celebrantur in aula.
 10 Qui nobis unum facundo famine bibulum
 Edidit antiquas promulgans ore loquelas,
 Quas Enoch prisco descripsit tempore vates,
 Ante rapax mundum quam pontus plecteret undis,

[IV, XI] IN S^CI SYMONIS · ZELOTES A DE SYMONE ZELOTE APLO S 1 Symon PS
 Chananeus P zelotis PV 2 functus APV, fretus S ex VII 2, functus al. fretus Quercet. 3 Coetus
 (suprasc. v m²) S 5 sic PV sacre conseruatur ara A seruabitur S Quercet. *6 Cum codd.
 et edd. fatiscunt A, fatescunt PV, fatescunt (e in i mut. m²) S, fatiscant Quercet. 7 sup^pmi scintilent
 saecula nauillis A secla supra lin. V suppremis PV 8 liquescunt AV, liquescunt (suprasc. a m²) S
 9 cerarum S 10 Succumb& AV, succumbit///// (suprasc. a m²) S, subcumbat Quercet.

[IV, XII] IN S^CI · · · TATDEI ante 1—7; sed praecedunt versus 8—26 (versus 27 hic deest cf. ad v. 25)
 hoc titulo IN S^CI IUDE APOSTOLI A; DE IUDE APLO QVI ET LEBBEUS CUI NOMEN EST TATHEUS S
 1 Suppremus P nūmerum — tatheus A, thatheus P, TATHEUS S, THADEUS V, concludat tatheus
 Quercet. 2 p^dictū libbeus (eu ex &) A. cuius — predictus P, Cui — predictus V erat. libeus suprasc.
 p^recclarū et supra libeus add. b m² S, praeclarum Canis., praeclarum Bibleus (Libbeus Bert.) Quercet.,
 libbeus V 3 ferant A, fertur S xpi cū grammate scēdam P seclū (scēdam Bert.) Quercet. 4 Abagaro
 Canis., Ab Argo Quercet. quodam V sceptram P, septra V 5 dampnavit P 6 herebi —
 temersit ab antri A erebi cett. cf. carm. de virg. 455 7 concessit olimpū A, consendit V xfc S
 Hunc versum sequitur nullo intervallo epilogus A pro versibus 8. 9 hi in A leguntur (vide supra)

8 Hic quoque confessor romano nomine iudas

9 Discipulus dñi · scā ueneratur in aula

10 Qui nobis unum e. q. s.

10 binum Canis. Quercet. (Giles); unus biblus est epistola Iudae. 11 Ededit A antiquo — loquelas PV,
 loque^las S 12 Quas in hoc A enoc V 13 Anteapax V pontius P pontū V flecteret vndis S

[IV, XI] 10 de virg. v. 2271 flamma crepitante cremari

[IV, XII] 4 Euseb. hist. eccles. I 13. Alcuin. de sanctis Eub. eccl. 23 reges sustinuit merito, qui
 sceptrum regebant 12 Epist. Iud. v. 14.

- Dicens: 'Ecce, venit Dominus cum milibus almis
 15 Ponere iudicium cunctis habitantibus orbem!'
 Quos nubes appellat aqua stillante carentes,
 Frigida quas rapidis dispergunt flamina ventis,
 Nec non arboribus sterili de stipite natis
 Comparat, autumnique quae fructum tempore perdunt;
 20 Sic quoque spumiferis undarum fluctibus aequat
 Errabunda vocans caelorum sidera fontes,
 Quis servata restat tenebrosis poena procellis.
 Nempe feras gentes et Ponti barbara regna
 Iudas ad Dominum doctrinis flexerat almis;
 25 Cuius in Armenia sopitum morte cadaver
 Exsurrecturum fatali fine quiescit,
 Sed tamen aethereas lustravit spiritus arces.

XIII.

- Iam bis sena simul digessi nomina patrum,
 E quibus altithrono conversus credidit orbis.
 Hos precibus verna crebris et pectore pulso,
 Ut mihi clementer noxarum pondera laxent
 5 Et veniam dantes commissa piacula solvant,
 Quatenus in requiem divina gratia fretus
 Ultimus ingrediar Christo regnante per aethram.

15 iuditium *A* 17 rabidis *A* 18 stereli *A* natus *P* 19 Comparat *APV* autūni
 que *A*, autumnique *V*, autumnique quem (que *m*²) *S* 20 Sicq. *S* 21 Errabunda (in *ras.* fuit *h*) *P*
 celorum sydera *A* fontes *S* 22 restat' vocat tenebrosis *A*, Qui servata *Quercet.* (*Giles*) 23 Nymphe-
 feras (supra e prius *i m*²) *S*, Nymphiferas *Canis*. 24 fluxera *V* 25 in Armeniam *A*, armenia
 iam *P*. — In *A* post v. 7 (vide supra de initio carminis) nullo intervallo epilogus, post hunc v. 27 legitur:
 lustrarē — arceps, in marg. uitias *m*² (= vitiosus?) *A*. — 27 aetherias *P*, aethereas *V* lustrarat *V*
 Sed ethereas (e in *i m*²) lustrat sps, supra lin. tam post Sed et nunc post lustrat add. *m*² *S* lustrat nunc *Canis*.

[IV, XIII] Hos septem versus in fine habet post c. XII *A*; item in fine, sed praecedente de Mathia
 carmine versus habent *PV*, post c. XII et sequente carmine de Mathia *S* et Bertinianus *Quercetani*. Nihil
 inscribit *A*, in quo nullum intervallum est inter hos versus et IV, XII 7 cf. ad IV 12 init. et v. 25; HIC
 FORTUNATUS: XII APLOS PRO PECCATIS SUIS ORAT *S* 1 sic *APV*, om. simul, sed post Iam
 alterum iam supra lineam adscripsit *m*² *S* Maiusc. rusticis versus scriptus est in *V* et *S*. Iam iam bis sena
 digessi *Canis*. Post v. 2 intervallum quatuor linearum vacat, post quod alia manus, sed, ut videtur, aequalis
 versus addidit 3—7 *P* 3 berna *P* crebris & pectore fuluo *Quercet.* (= *Giles*), qui pro uerna legendum
 esse suspicatus est venera 3 sq. pectora pulso: ut mihi || clementer *P* 5 commissa pia clare solvant *P*
 piacula resolvant *V* 6 diuina (supra a *m*² o) gratia (suprasc. munere *m*²) *S* freta *P* diuino munere
 fretus *Canis*. diuina gratia sed adscr. diuino munere *Quercet.* 7 Ultima — p aetheras. am *P*, in quo post
 lineam vacuum a manu eadem, quae ultimos versus scripsit, additum legitur EXPE opuscula al dñe l. mi.
 Reliquae quatuor schematis lineae vacant. In *A* post v. 7 legitur (cf. IV, XII 25 et init.) IV, XII 27 et post
 hunc Explicit. — per aethra *S* = *Canis*., aethra *V*. In *V* nullo intervallo sequitur DE DUODECIM VIRTUTIBUS
 HERCULIS.

14 *Epist. Iud.* v. 14 sq. 16 *ibid.* v. 12 19 *ibid.* v. 12 20 *ibid.* v. 13.

[IV, XIII] 3 de virg. v. 31 precibus pulsare Tonantem cf. v. 1524. 2814. cf. ad carm. rhythm. 13
 4 sq. de virg. v. 2871 Ut mihi cum precibus peccati vincla resolvant v. 2819 noxarum solvere vincla
 v. 2822 cuncta piaculorum solvantur gesta meorum 5 *Prudent.* apoth. 544 commissa piacula solvis
 6 sq. de virg. 2903 sq. Ultimus in requiem divino munere fretus Adduci merear Christo regnante per
 aethram. — v. 797 eximia virtutum gratia fretus

V.

IN SANCTI MATHIAE APOSTOLI <ECCLESIA>.

Hoc sacer observat dilubrum Mathias alnum,
 Unus qui fertur de septuaginta fuisse
 Discipulis Domini, sacrum qui dogma docebant;
 Quem Deus electum signavit sorte superna,
 5 Dum Iudas Scarioth strofa deceptus iniqua
 Culmen apostolici celsum perdebat honoris
 Atque fibras olidas tetro cum viscere fudit,
 Cum crepuit medius laqueo suspensus ab alto,
 Qui Dominum lucis redimentem sanguine saecula
 10 Vendidit, ut cupidus fulvum nomisma capessat.
 Mathias idcirco spreto latrone nefando
 In Domino fretus numerum supplevit eundem:
 Iunctus apostolicis gratatur iure triumphis.

[V] *Carmen hoc in A post IV, VI (IX, VII) legitur asterisco in margine impresso, in PV post IV, XII (IX, XIII) ante IV, XIII (IX, XIV 14—20), in S et in Bertiniano post IV, XIII (IX, XIV 14—20) in fine carminum omnium. Ad carmina praecedentia non pertinere docet IV, XII 1 Supremus numerum concludat Thaddeus alnum et IV, XIII 1 iam bis sena simul digessi nomina patrum. IN SĀI MATHIÆ APOSTOLI A ITEM DE MATHIA APLO QUĒ DŌS ELEGIT SORTE PRO IUDA P 1 Hoc ASQuercet., Hic PV delubrum PS matyas (i supra y) A 2 in marg. pubescere i. crescere A (?) 3 Discipulus A sagrum qui A qui sacrum Giles 4 Quam V etectum — superne A 5 i///udas carioth strofi A iuda scarioth P iuda scariot V iudas sarioth stropha S strofa P stropha V 6 apostolice A 7 fibra solidas AP r&ro (suprasc. te supra r V fudit PV fundit AP versus 8—10 desunt APV 10 nomisma S numisma Quercet. 11 sp&co A spr&co V nefande A 12 In dn̄m (corr. m¹) S subpleuit A 13 triumphis FINIT. S*

[V] 4 *act. apost. 1, 24 sqq.* 6 *Beda hymn. II 248 Culmen apostolici duodenum signat honoris M.* 8 *Matthaeus 28, 5 Verg. V 489 malo suspendit ab alto. Sedul. V 131 laqueo suspendit ab alto M.* 9 *Iuven. IV 813 Per dominum lucis Christum cf. de virg. 851 qui dominum lucis tenebroso corde negabant v. 2588 (138) M.* 10 *Matthaeus 26, 15 de virg. 2593 Qui regem caeli redimentem saecula cruore Vendidit argenti caecatus munere demens.*

ALDHELMVS
DE METRIS ET ENIGMATIBVS
AC PEDVM REGVLIS.

IN THE SUPREME COURT OF THE UNITED STATES

WILLIAM J. BROWN, Plaintiff,
vs.
JOHN A. BROWN, Defendant.

WILLIAM J. BROWN, Plaintiff,
vs.
JOHN A. BROWN, Defendant.

DR. WILLIAM J. BROWN, Plaintiff,
vs.
JOHN A. BROWN, Defendant.

AC. J. BROWN, Plaintiff,
vs.
JOHN A. BROWN, Defendant.

WILLIAM J. BROWN, Plaintiff,
vs.
JOHN A. BROWN, Defendant.

WILLIAM J. BROWN, Plaintiff,
vs.
JOHN A. BROWN, Defendant.

WILLIAM J. BROWN, Plaintiff,
vs.
JOHN A. BROWN, Defendant.

PRAEFATIO.

I.

Quotquot Aldhelmi prodiderunt tractatum metricum codices, eos omnes ad communem unum redire fontem, qui non ab Aldhelmo ipso sit patefactus, probari potest certissime. Nam quae in capite de epitrilo quarto eo loco leguntur, ubi de praepositione in agitur, ea non corrupta esse non possunt. Scribit enim Aldhelmus, qui certo ordine illic de praepositionum in compositione vicissitudine disserit, codices si sequimur, deinceps (p. 321 G) de praepositionibus ob, in, con, eis, quae de praepositione con exponit, sub fine (post coarto) haec inserens secundum Maium Gilesiumque (p. 322, 26 sqq. G): occipio, Terentius in Adelphis: Recte, aedepol, spero modo dolores meatu occipiunt; caput occiput sinciput, ex duobus corruptis, id est semis caput. In praepositio corrumpit uerba, ut facio inficio, capio incipio, gradior congredior; partior impertior. Ut Tullius Cicero Lucanus libro decimo: Atque opifex rerum certo sub iure coerces, i. e. demuo ea, quae iam absoluta erant, redintegrans post con de ob et in denuo affert exempla et postremo de praepositione con, quae antea attulerat, denuo dicens, ita ut, quae una dicenda erant de praepositionibus ob in con, plane temere divellantur et ea componantur, quae nihil commune habent. Qua in compositione in eis, quos Maius et Giles sequuntur, codicibus postremo etiam monstrosus illud existit Tullius Cicero Lucanus, quod nomen non vitio traditionis, sed errore scriptoris natum esse M. Manilius coniecit. At si haec omnia usque ad Tullius Cicero — et hoc sunt codices qui confirment — transponantur in paginam antecedentem post occalluit, omnia recte inter se conexa optime fluunt, ita ut mihi dubium non sit, quin olim omnia sic fuerint posita et nunc iterum sic sint ponenda. Nam quod facio — impertior infra denuo leguntur, id hoc loco nil facit, quoniam priore loco allata sunt, ut probent in praepositione corrumpi uerba, loco inferiore id agit Aldhelmus, ut ipsa praepositione integra cohaerentia corrumpi doceat. Redeunt igitur codices nostri — nam non unius classis sunt codices, qui in hac corruptela consentiunt — ad unum codicem librarii alicuius peccato depravatum, qui quae in archetypo suo ad marginem adscripta invenerat, in locum parum idoneum inseruit; nam Aldhelmum talia deliquisse nemo opinabitur, quoniam in dispositione singularum partium nullo in loco sibi reique suae deest.

Sed ex loco eodem illo etiam ea possunt erui, quibus ad codices ipsos secernendos ducamur. Nam in Augiensi codice K et in Parisino = Lemovicensi P¹ locus ille ita terminatur impertior ut tullius cicero inuectiarum lib. III ait 'atque etiam uiro forti collige meo laus impertitur' fateor infiteor quaero inquiri arceo coerceo (carceo P¹) Lucanus libro X, cum in ceteris legatur, ut cum Maio Nazarianum N sequente Giles Lemovicensem nil curans edidit: 'impertior ut tullius cicero lucanus libro X'. Duae igitur constituuntur codicum classes, quarum altera Augiensem et Lemovicensem complectitur, ad alteram reliqui codices sunt relegandi. At hac distributione simul alterum aliquid efficitur:

nam *K* codex et tractatum continet et aenigmata, in *P*¹ haec in tractatu desunt relicto tamen epilogo, cum aenigmata separatim legantur. Apparet igitur etiam eos codices, quibus aenigmata nunc desunt, ad exemplaria redire, in quibus olim illa quoque sint lecta, nec illorum defectu constitui posse codicum auctoritatem et cognationem, ita ut omissa ea esse perspiciatur nullam aliam ob causam, quam quod aliena esse videbantur in opusculo metrico, unde rursus hoc, quod per se ipsum probabile est, concludere licet, aenigmata ipsa iam mature sola esse tradita, quod laetitiam, quam afferebant, doctrina grammatica disturbare librarii nolebant et illa per se corpus faciebant satis conspicuum. Aenignatum autem traditionem ad Aldhelmum ipsum posse referri infra probabitur.

His constitutis de singulis codicibus dicendum est ac primum de vetustissimo omnium codice *K*. Hunc autem codicem Caroliruhensem n. LXXXV olim fuisse Augiensem docet, quod fol. 1^r in margine inferiore infra notas tironianas scriptum est lib' moñ augie maioris, infra quod legitur FUEſTICOR. Iam anno p. Ch. 822 hic codex fuit in bibliotheca Augiensi: nam commemoratur in illius anni catalogo cf. G. Becker Catal. bibl. ant. p. 11 = 6 n. 356 et Th. Gottlieb Mittelalt. Bibl. p. 349. 351. Descripsit codicem in catalogo praeclarissimo Die Reichenauer Handschriften p. 234 A. Holder; de ligatura conferendus est W. Brambach Die Handschriften der Grossh. Badischen Hof- und Landesbibliothek in Karlsruhe I 21; cf. etiam Mone, Anzeiger für Kunde der deutschen Vorzeit VIII 217 sq. Maleyn, Aenigm. Aldh. p. 55—61; Festschr. f. Alb. v. Bamberg p. 10. Codex quadraginta duo habet folia (33 × 23 ctm.) sex conficientia quaterniones, quorum quinque (ā—ē) pleni sunt, sexti duo tantum servata sunt folia; in fine mutilus est, cum desinat (p. 327, 15 G) in huiusmodi negotio ante nām mediocritatem; in tegmine legitur De metris et enigmatibus ac pedum regulis, infra manu alia B. Aldhelmi Epic, supra ³²+. Paginae duabus columnis scriptae vicensenas senas lineas stilo ductas habent; numeri capitulorum rubri viridesque viridibus rubrisque punctis cincti inter duplices schematis lineas positi sunt; etiam initiales litterae similiter positae vario colore sunt conspicuae itemque eae, quae incipiunt et claudunt praefationis aenigmatum versus. Nitidissime codex exaratus est saeculo VIII|IX scriptura Carolingica vocalium ligaturis insigni continetque fol. 1—2^r capitulorum enumerationem, fol. 2^v—15^r col. 2 priorem partem tractatus metrici, fol. 15^r col. 2—23^r col. 1 med. praefationem aenigmatum et aenigmata, inde usque ad finem partem tractatus posteriorem. E codice Gallico esse descriptum ideo mihi verisimile est, quod totum fere per textum consentit cum Lemovicensi *P*¹, quocum, quod gravissimum est, solus servavit ea quae exposuit Aldhelmus p. 242—243, 36 G; quae tamen ex textu avolsa etiam in aliis codicibus Aldhelmianis fuisse lecta eo probatur, quod prior eorum pars post finem tractatus legitur in Nazariano; quam arte autem *K* et *P*¹ inter se sint coniuncti, quae adscripsi ad 292, 34 G satis ostendunt.

De *P*¹ = codice Parisino 2339 olim Lemovicensi in prolegomenis ad carmen de virginitate scripsi: leguntur in eo et aenigmata sine prologo tractatusque metricus cum aenigmatum prologo et ipsum carmen de virginitate, ita ut codex praeter finem totus Aldhelmianis operibus sit expletus; quod Giles dicit opus de metris cum aenigmatibus totum eo contineri, hoc cavendum est ne sic accipiatur, ut aenigmata in tractatu metrico legi putemus. Maxime autem *P*¹ cum *K* cognatio in eis eminet, quae ad exempla in capitulis de singulis pedibus congesta pertinent, quaeque hoc in genere a *K* et *P*¹ novantur et augentur, talia sunt, ut fere omnia in textum sint recipienda. Quae vero de eius cum aliis codicibus necessitudine in Festschrift für A. v. Bamberg p. 11 dixi, antequam codices ipsos inspexi aliorum testimoniis fretus, ea omnia, postquam illos novi, parum recte posita esse intellexi. Nam quae Maius ex codice suo Nazariano p. 220, 7 G Septimo nihil minus — idem secrevisse contestantur edidit, ea nullus alius codex habet nec sunt textus Aldhelmiani, sed in *N* ipso manus altera in margine adiecit; nec omisit *P*¹ Parisinus, quae omisisse eum dicit Giles p. 391, CCCCLXXV — calculationem p. 233, 21 G, nec desunt in *N*, quae Maius

nimirum supra lineam scripta non respexerat, qui mysticis — depingitur p. 223, 33 G. Nonnulla ex Lemovicensi iam in Gilesii, qui priorem eius partem contulit, textum sunt illata.

Et forma textus et indole cum Augiensi componenda sunt fragmenta codicis Sangallensis S saec. IX, quem eundem esse atque eum, qui in vetere catalogo Sangallensi describitur Althelmi de metris et enigmatibus ac pedum regulis vol. I in praefatione ad carmen de virginitate notavi; codicis enim Sangallensis 1394 paginae 122|123. 127|128. 125|126 continent tractatum metricum 237, 12—239, 19, aenigmata 24, 2—36, 6, tractatum metricum 315, 2—316, 32 G. Scriptura insulari duabus columnis linearum vicenarum exaratus in aenigmatibus cum Augiensi concordat (cf. praef. ad aenigm.) itemque in tractatu metrico ita cum Augiensi et Lemovicensi, ut eum ex eodem fonte atque illos derivatum esse videatur constare cf. 237, 12 G ut P¹S, 237, 14 G fato KS, 19 palata s. l. p K plata, in marg. pa (= palata) S, 32 pendens mala mundi KS, 238, 9 quod scemata KS, 10 ueterum auctoritates KP¹S, 238, 19 G harenas KP¹S, in marg. in undas KS 315, 2 G est om. KP¹S, 10 regulam KP¹S, 315, 12 domuerunt fricuerunt KP¹S, 13 ionicum maiorem KS, 31 beaturi — negaturi KP¹S, 316, 5 editores KP¹S, 6 fundibularum KP¹S, 8 cancerosi om. KP¹S, 316, 11 G qui singulari numero K(P¹)S, 13 adnectuntur KP¹S, 14 eodem KP¹S.

Ad Augiensem et Sangallensem tertius, qui tractatum praebet aenigmatibus ornatum i. e. ita ut Aldhelmus eum edidit, codex accedit Nazarianus saec. IX (= N), qui ideo haud exiguum acquisivit auctoritatem, quod primo ex eo editus est tractatus omissis tamen aenigmatibus a Maio 1833. Hic codex Vaticano-Palatinus 1753 in catalogo Laurenschamensi saeculi decimi (cf. G. Becker Catal. bibl. ant. n. 37, 417 = 38, 71; A. Wilmanns Mus. Rhen. XXIII 390) ita commemoratur: ars marci uictorini grammat. et althelmi. de regula metrorum et enigmata simphosii in uno cod. Descripsit codicem A. Reifferscheid Bibl. Patr. Lat. ital. I 307—310, A. Wilmanns l. l. p. 401 sqq., H. Keil Grammat. Lat. VI p. VII; ex eodem E. Duemmler edidit ZfdA XXII 258 sqq. PlaC I 20 sqq. aenigmata ea, in quibus certa Aldhelmi deprehenditur imitatio; cf. de codice etiam proll. ad carmen de virg., Duemmler PlaC I 3, Maleyn aenigm. Aldh. p. 186 sqq.; mihi per Fr. Ehrlii benevolentiam contigit, ut photographico eius uterer exemplari. Legitur Aldhelmus scriptura Carolingica simillima ei, quae exstat in Parisino 16688 (cf. proll. ad carm. de virg.), exaratus fol. 78^v—109^v, antecedit capitulorum index, sequitur (cf. supra p. 36) pars eorum, quae omisit in textu ipso (Δ Enumeratis ergo XXII scematum ordinibus — Aut leues ocreas lento ducunt argento = p. 242, 1—17 G) et adnotatiunculae de aenigmate (Enigma ē obscura sententia per occultam similitudinem rerum. Ut mater me genuit eadem mox gignitur ex me — cf. Aldh. p. 230, 9 G — cum significat aquam in glaciem conuertere et ex eodem rursus effluere cf. Gr. L. VI 19) et de allegoria (Alligoria est tropus, quod (l. quo) aliud significatur quam dicitur ut etiam (l. Et iam) tempus equum fumantia soluere colla (= Verg. georg. II 542) hoc est carmen finiri cf. G. L. VI 641); fol. 110^r tituli sequuntur aenigmatum Simphosii. Aenigmata Aldhelmi leguntur fol. 87^r usque ad 92^v; ad prooemium A. Maius adscripsit ed. i. e. edita et propterea in editione omissa. Sed ut similis est Nazarianus Augiensi argumenti amplitudine et legebantur in eo quamvis non suo loco sed extra textum addita, quae nunc in KP¹ solis exstant, ita textus, quem praebet, ex alio fonte manavit atque is, qui in K et P¹ invenitur: cf. 217, 22 G narrantur KP¹ narratur N, 35 exsanguinibus KP¹ et exsanguinibus N, 218, 16 Baal KP¹ Bahal N, 19 signat KP¹ significat N, 219, 31 columnas eius KP¹ columnas N; post 220, 16 solus in marg. addidit: septimo — contestantur, 220, 10 romphea KP¹ rumphea N, 220, 37 ructuassee KP¹ ructasse N, 221, 5 explandarum KP¹ explanandarum N, 221, 9 quattuor KP¹ om. N, 230, 25 credimus KP¹ credidimus N, 232, 2 explodit KP¹ exprodit N, 235, 4 minimus est K minus est P¹ imus est N, 238, 10 ueterum auctoritates KP¹ ueteres auctores N; alterius autem classis codicem a Nazariani

librario collatum esse huiusque adnotationes in codices cum ipso consentientes transisse optime declarat 297, 32 G, ubi KP^1 discretionis legunt, in N divisionis exstat, sed discretionis adscriptum est, in AFF^3 divisionis discretionis in textu legitur. Sed haec sufficient; longe gravius est, quod cum N ei, quos nondum enumeravi, codices conspirant omnes.

Atque ex his primum affero codices duos St. Amandinos, quibus codicibus in eam ducimur regionem, unde primum in continentem transiere Aldhelmi libri et ubi egregius aenigmatum codex Petropolitanus ortus est. Sed cum hoc ipso num sint Amandini coniuncti, non potest demonstrari, quoniam ipsi aenigmata non retinuerunt, nec verisimile est, quoniam in tractatu ipso aliud secuti sunt textus exemplar. Sunt hi St. Amandini nunc codices Valentiniani 378 (A^1) et 376 (A) saeculo scripti nono vergente aut decimo incipiente; conferendi sunt de eis Mangeart, *Catalogue de Valenciennes* p. 365 sqq. et 368 sqq., Molinier, *Catalogue général des manuscrits des bibl. publ. de France. Départements t. XXV* p. 362, J. Desilve, *De schola Elnonensi Sancti Amandi a saeculo IX ad XII* (Liovanii 1890) p. 154 sqq., de n. 378 H. Keil, *Gr. L. VI* p. VIII: hi omnes eos nono saeculo scriptos esse putant. In indice maiore Elnonensi (cf. Desilve p. 168; hic index compositus a. 1154—1169 cf. L. Delisle, *Cabinet des manusc. I* 318. II 449 ita inscribitur Annotatio librorum Sancti Amandi. Nomina fratrum, quorum cura et providentia scripti sunt libri, quae scire potuimus, desuper adnotauimus) n. 378 notatur: n. CLXXXIX Marius Victorinus de grammatica et varietate metrorum cum versibus de Virgilio sumptis concordantibus veteri et novo testamento. Hucbaldus. Hucbaldus autem hic, monachus Elnonensis clarissimus, obiit a. 930 cf. Wattenbach, *Deutsche Geschichtsquellen I* 336; in indice minore (Desilve p. 151—153; scriptus est 1123—1136) est n. XVIII. Veterem signationem M 255 prae se ferens et saec. XVI inscriptus Liber monasterii Santi Amandi In Pabula ordinis diui Benedicti (in tegmine posteriore manus recens scripsit liber Sancti Amandi in pabula) folia habet 101 (25×17 ctm.; sunt quaterniones undecim, seniones duo, duo folia) linearum undetriginta scriptura Carolingica satis eleganti et firma exarata. Post Marium Victorinum cum Aelio Festo Aphthonio de metris omnibus (in fine legitur: utere Stephane scriptor et lector uti in Nazariano cf. H. Keil, *Gr. L. VI* p. VIII) et Probam Faltoniam ac Sergium foll. 89—101^r (pagina 101^r vacua est) continet tractatus Aldhelmi indicem capitulorum et textum ipsum usque ad sicut poeta promisit dicens = 247, 16 G i. e. eadem in eo habentur atque in Nazariano, ex quo altera manu correcto H. Keil, *Gr. L. VI* p. VIII. XII, eum descriptum esse iudicavit; rectius iudicare is mihi videtur, qui tres codices Nazarianum et St. Amandinum 378 et Bruxellensem 4433 ex eodem codice derivatos esse arbitrabitur. Satis prope ad Nazarianum Amandinus accedit cf. 217, 18 G ext&it A^1N , 34 internicionem A^1N , 218, 33 quadruplicato $A^1(F^2)N$, 219, 27 scribisse A^1N , 220, 1 nemo cludit et nemo aperit A^1N , 222, 24 protuplaustum A^1N , 25 geniseos A^1N , 224, 32 amoenam A^1N , 225, 7 desonam $A^1(K)N$, 226, 24 et om. A^1N , 229, 4 nihil homin^p A^1N , 5 facunda fultus A^1N , 240, 30 calubri A^1N , 241, 3 canora A^1N , 241, 14 aepeidos A^1N ; sed plura sunt, in quibus cum omnibus huius classis consentit codicibus. Sed etiam hoc notandum est, 222, 32 G in N legi notam, qua deesse aliquid significatur, in A^1 eodem loco duarum linearum spatium vacuum esse relictum; sed longe maioris momenti est 228, 30—35 G, ubi in A^1 verba aliquantula — defloravi non suo loco leguntur sed transposita sunt post aenigmatum 228, 37; in N, in quo verba leguntur, uti recte convenient, transpositio ita indicata est, ut ante aliquantula et post defloravi et aenigmatum tria puncta recto ordine posita legantur; in Bruxellensi F, in quo omnia suo habentur loco, tamen in margine inferiore aliquantula — defloravi paene crasa exstant: apparet igitur huius loci ita tantum recte constare rationem, si hi tres codices omnes ex codice eodem manaverunt, in quo aliquantula — defloravi in textu omissa erant et in margine adscripta. Nec quod pars tantum tractatus in codice Amandino legitur, contra hanc sententiam potest afferri. Nam cum capitula omnia I—CXLI praemittantur tractatusque

inscribatur INEPT DE METRIS ET ENIGMATIBVS AC PEDUM REGVLIS, hunc codicem ex codice, qui totum complexus erat tractatum, descriptum esse apparet.

Codex autem Valentinianus 376 (A) — signatura vetus J 128 fol. 1^r exstat — haec continet 1) 1—77^r Albinum in Priscianum; additae sunt sententiae Hieronymi aliorumque de artis grammaticae utilitate 2) 77^r—123^r Donatum de partibus orationis; 112—123 habentur pauca de barbarismis collecta de multis: etiam in Nazariano f. 113 est fragmentum Pompei de barbarismo. Tertio loco in A leguntur Glose de libris grammaticorum de littera et syllaba et accentu et posituris, quarto 142^r—151^r Retractatio reciproce, interrogatio et responsio de pedum regulis Aldhelmi i. e. tractatus metrici pars altera inde ab Expositis enigmatum propositionibus = 273, 19 G usque ad Itē com. Aduena. uerna. unde uernaculus = 308, 22 G; sequitur disputatiuncula de Geometri puncto totius terrae. 152^r—155^r scripta est conlatio de generibus metrorum, 155^r—157^r ars Mauri Servii grammat. de centimetris. 158^r cernitur imago viri benedicens, supra quam scriptum est O crucifer bone lucis sator o mi parens pie, 158^r bis scriptum est Tu dec' omne tuis o sume & nobilis odo. Coniunctus igitur etiam in hoc codice Aldhelmus cum grammaticis libris metricisque, ex quibus qui dialogi forma sunt compositi, in eis personae colloquentium, ut primus in hoc litterarum genere instituerat Aldhelmus, per Δ et X introducuntur. Notatur codex in catalogo maiore: n. XCVIII Albini exceptiones super Priscianum maiorem tres (i. e. cod. St. Amandini 374. 375. 376), Gillebertus unum (sc. comparavit); cum Gillebertus (cf. Desilve p. 129) mortuus sit a. p. Ch. n. MXCV, in bibliothecam St. Amandi hic codex multo post codicem 378 inlatus est. Scriptus est (21 × 13,5 ctm.) a compluribus librariis scriptura, quae codici 378 fere aequalis est — Mangeart eam notam codicis ipsius secutus, quia 'volumen totius bibliothecae antiquissimum scriptum circa annum domini 760' vocatur, falso eum saeculo VIII exaratum dicit — sed longe minor atque nitidior; lineae sunt in paginis trigenae binae; licet non ab eodem librario scriptus sit, tamen codicem A¹ videtur continuasse. Ipsum quoque ex N seu potius fonte codicis illius possis conicere esse descriptum; nam sunt quae cum illo solo communia habet ut 277, 11 G lauo neutrum AN¹, 286, 13 congesto AN, 288, 26 atritu AN, 299, 25 ephitheton AN; sed longe plura sunt, in quibus cum totius alterius classis textu consentit e. g. 276, 38 G cum bFF³N omittit adde uerborum exempla; 283, 1 G legitur collecta AFF³N, 285, 35 populor — medicor AFN, 288, 1 unde aliter AFF³N, 3 tessera gleba fistula AFF³N, 9 alia AFF³N, 292, 25 panthe AFN, 295, 20 exautoria AFF³N, 299, 2 tertii ordinis AFN; loco maxime ad discernendas classes idoneo 292, 34 sqq. eadem atque FF³N habet. Sed ut multa in eo solo leguntur (cf. e. g. 294, 24 necticorax, 294, 25 in fine partitur, 294, 29 antxps, 33 bauscauda, 300, 11 fungitur; figuratur cett.), ita non solum multa, quae KP¹ habent, cum aliis omittit (cf. e. g. 292, 30), sed etiam nonnulla solus iubet exulare velut 295, 1—2 aerugo — caligo, 295, 3 regina — auleum, 8 frontosus — exosus, 22 contundo inpendo, 32 haud facile, 297, 16 arieto, 298, 22 insultatrix, 299, 24 formicinus (propter vitium metricum?), 299, 29 id est paludamento indutus, sicut togatus toga uestitus dicitur, 300, 20 vel capillosus, 21 sic et paludatus id est paludamento togatus, in quibus tam inertia quam emendandi studium potest deprehendi.

De codice Bruxellensi 4433 (= F) saec. X, quem ex eodem archetypo atque N et A¹ fluxisse eis probatur, quae de 228, 30—35 p. 38 scripsi, egi in prolegomenis ad aenigmata et ad carmen de virginitate cf. etiam Festschr. für A. v. Bamberg p. 12 sq. Maleyn, De aenigmatibus Aldhelmi p. 163—169, Mone, Anzeiger für Kunde der deutschen Vorzeit VII 32 sq. In prima eius parte (f. 1—54), quae quinque quaternionibus, uno quinione (n. 2), cui unum folium additum est, et folio duplici constat, Aldhelmi tractatus continetur praemisso capitulorum indice et sequente (50—54) ut in St. Amandino 376 Mauri Servii opusculo de centum metris, omissis tamen aenigmatibus, quae iterum additis capitulorum numeris (XII—CXI) in altera parte f. 55—72^r sequuntur. Plures manus in

codice hoc distinguuntur: fol. 37^a propter scriptorum vicissitudinem p. 304, 15 G (Ad duplam) — 25 (subducitur) exciderunt. Hic autem codex artissime cum codice b et cum F³ coniunctus est.

Codex b est codex Leidensis 490: XVIII Perizonii Q. 85, chartaceus, scriptus saeculo XVIII; inscribitur Ex Ms^{to} S. Bertini Vetustissimo Aldhelmus de metris. In Sancti Bertini monasterio plures adseruatos fuisse Aldhelmi codices Catalogus bibliothecae a G. Beckero, Cat. bibl. antiq. p. 182 editus docet; sed num hic is fuerit, qui in eo notatur: 37 Aldhelmi liber de metris conici potest, sed non probari; nam nec in bibliotheca Sancti Audomari, quo codicum Bertinianorum (cf. P. Lehmann, Franc. Modius p. 112 sq.) pars maxima delata est, nec alibi invenitur. In folio codicis 72 legitur: Petrus Bondam descripsi Zutphaniae D. XV Iulii 1760. Ex apographo, cuius usum liberaliter concesserat Elegantissimus P. Burmannus Secundus. Plura Apographum (desinit p. 277, 31 G: procul dubio pyrrichius generatur) illud non agnoscebat, forte tamen plura desiderantur. Nullum enim indicium adscriptum erat, ex quo constaret Codicem non plura continuisse et in margine adscriptum est: Coniecturae quae his marginibus adscriptae sunt, debentur ei, qui Aldhelmum manu sua ex MS descripserat et cuius Apographum descripsimus. Sunt igitur non Burmanni, ut primo putaveram, sed anonymi; in eo defuerunt et quae 241—242 G leguntur et aenigmata. Codicem autem Bertinianum cum F, si non ex eodem codice descriptus fuerit, attamen ex fonte fere pari deductum esse vel titulus et initium partis alterius p. 273 docent: nam inscribitur b Orditur proemium Aldhelmi de metris et aenigmatibus ac pedum regulis bono scholastico, quemadmodum in F concluditur — verbis partim paene evanidis; scholastico fere totum extinctum est — subscriptio capitulorum et initio partis alterius nullo aenigmatum suppressorum indicio facto in b et F legitur Discipulus. magistro. Itemque in textu mirum quantum consortes sunt hi duo codices, ut 233, 37 in utroque omittitur an producat, 237, 22 eorundem, 228, 34 naturam; in utroque legitur: 216, 20 me memini, 21 vocabulo (bFm²), 217, 17 huc, 24 beatae, 218, 14 conquirenti, 22 scroforum, 219, 36 natiuitatis eius, 220, 12 candalabrum, 225, 8 merecissimo, 227, 36 propinquantem, 229, 19 comata, (232, 4 uero om.), 29 eligiaco, 234, 37 mus (pro imus), 238, 10 ueterum auctores, 241, 22 ut, 244, 14 ipercatalecticus, 245, 38 bocolico; nec pauci sunt loci, in quibus etiam in F³ eadem habentur atque in Fb veluti 220, 6 splenticus, 223, 3 laboris, 234, 27 et ueluti, qui tamen consensus etiam clarior est inter F et F³ solos.

F³ = Bruxellensem 1372 = 9581—95 saec. X, de quo conferendus est J. van den Gheyn in Catalogue des Manuscrits de la bibl. Royale de Belgique II 303 sq. (vide etiam Archiv f. ält. d. Gesch. VIII 530, J. Klein, Eine Handschrift des Nicolaus von Cues Berol. 1866 p. 3, E. Duemmler, Epist. Karolini aevi II 552, qui codicem saeculo IX scriptum esse putat, A. Kiessling, Senecae oratorum et rhetorum sententiae p. V (H. J. Müller, Senecae . . sent. p. X) olim fuisse Nicolai Cusani declarat, quod legitur in apographo saeculi XVI codici adiuncto Interrogatio domini Caroli ex manuscripto Cusano vetustissimo: nam hoc descriptum esse ex codice ipso fol. 51—53 docet varia lectio l. 2, ubi codex vetus habet dirimus, librarius scripsit diximus, sed recte correxit dirigimus cf. Festschr. für Alb. v. Bamberg p. 12. In hoc codice (folia 167; 31 × 23 cm.; 168—70 folia sunt chartacea, in quibus legitur quod modo commemoravi apographon) scriptura Carolina exarato praecedunt Cassiodorus de orthographia, Augustini ars (cf. Gr. L. V 490) et regula, deinde versi duo de mensa: Quisquis amat dictis absentum rodere vitam, Hanc mensam indignam noverit esse sibi. Explē eius ūs in mensa. || Augustine conus(?) divino fulmine lingue Impia demonicae ludibria (tollere) secte Atque loquellosi confundens dogmata ritus Pandis iter verum quo cives tendere monstras Urbis in occidua aequa (l. qua) vita perennis habetur Disce libens inuenis palentem sumere fabam Nutricem vocum monachorum semper amicam; sequuntur moralia, religiosa, ecclesiastica, in his inserta

Cicero de senectute et Senecae suasoriae; scriptus est igitur codex ad usum scholasticum et clericalem. Ipse Aldhelmus fol. 21°—44^r legitur sic inscriptus: incipit de metrica ratione ac pedum regulis Althelmi (sic!) Anglorum archiepi; praemissis capitulorum I—XI titulis (Incipiunt capitula sequentis libri); concluditur tractatus, quasi liber per se scriptus et conclusus, his versibus, quos etiam N in fine tractatus posuit,

Ora pro me sepiissime Dñi caeli carissime,
uti mea innumera xp̄s remittat crimina.

F³ cum F quantopere consentiat, ut omittam 241—242 et 292, 24 G, pauca haec ex primis foliis desumpta demonstrent, 216, 15 G spiritalis FF³, 217, 15 ordinibus nostrae necessitudinis primordia et necdum matura Fm² in marg., om. F³; ibid. tr̄a tr̄a (pro matura) F terra F³, 219, 26 umbraculis (corr. umbrarum) latibulis F umbraculis latibulis F³, 219, 31 fetulenta FF³, 228, 30 opuscula (pro munuscula) F opuscula F³. Nonne, qui talia inter se communia habent, tam prope inter se absunt, ut alterum (credo F³) ex altero (F) descriptum esse maxime verisimile fiat?

Hi sunt codices quos ut reperirem mihi contigit: praeter Nazarianum et Parisinum ad textum Aldhelmi constituendum adhuc nullus est usurpatus. Ex Nazariano, ut supra commemoravi, Aldhelmum publici iuris fecit Angelus Maius in Classicorum Auctorum e Vaticanis codicibus editorum tomo V (Romae 1833) p. 501—589; omisit quae in Nazariano scripta sunt aenigmata utpote iam in Bibliothecam maximam inserta. Repetivit hanc Maii editionem J. A. Giles (Oxonii 1844) ita, ut eam immutatam fere relinqueret, pauca tamen e Parisino adhiberet, ex quo maxime, quae in ipsius editione p. 249 sq. primum leguntur, inseruit. Sed si in edendo libro non multum profecit, hoc tamen optime fecit, quod aenigmata primum cum tractatu coniunxit, ita ut plenum Aldhelmi opus ab eo primum sit editum. Mignii textus is est, quem Giles ediderat.

II.

Aenigmata Aldhelmi, si modo auctori ipsi fides habenda est, prima eius carmina fuisse testimonio eius constare videtur: nimirum ipse in epistula ad Acircium (p. 229, 9 G) centum aenigmata sese composuisse prima ingenio rudimenta exercitari cupientem dicit; quod ad prooemii aenigmatum versum septimum quadrat, quo Deum precatur, ut dictanti sibi metrorum munera largiatur, rudis quo pandere rerum versibus aenigmata queat. Scripserat autem aenigmata Aldhelmus, priusquam tractatum metricum inciperet, quem pro praefatiuncula (cf. p. 228, 29 G) illis addebat; et ut metricam eorum rationem explanaret, capitulum de tripertita syllabarum differentia praemisit et ea, quae de penthemimeri atque hephthemimeri ad versuum compositionem perspicendam respicienda esse putabat. Atque recte sic tantum, si ad absolutum iam aenigmatum corpus refertur, intelligi potest, quod scripsit nostrae exercitationis sollicitudo . . decies denas (vel vices) quinas id est centenas aenigmatum propositiones componere nitebatur. Sed iam in prosaica praefatione et in metrico prooemio id sese agere dicit, ut aenigmatibus addat maius opus (p. 229, 10 G ut venire possit (sc. exercitationis sollicitudo) ad praestantioris operis materiam et prooem. v. 25 sqq. verum si fuerint . . haec aenigmata . . recte decursa . . , incipiam potiora), quod propter sententiarum contextum nullum aliud potest esse nisi tractatus ipsius pars altera amplior. Etsi igitur iam ad finem perduxerat aenigmata, tamen separatim ea edidisse non videtur, quamquam in plurimis codicibus sine tractatu feruntur suntque non pauci codices, in quibus etiam prooemio careant. Hoc recte sic poni ipsa probat dedicatio, quae, nisi novum opus nondum publici iuris factum dedicabatur, non consentanea erat, et quod in ipso vetustissimo et fidissimo codice Petro-

politano aenigmata cum prooemio, in quo tamen simul et ipsorum aenigmatum et operis maioris mentio fit, sunt coniuncta.

Universus vero tractatus quo tempore sit editus, satis distincte definiri vix potest. Nam etsi versus de virginitate 530 (Petrus apostolicae qui culmen praesidet aedis) in tractatu citari videtur (p. 245, 18 G: et alibi poeta dicit: Petrus apostolicae qui culmina praesidet arcis cf. *Festschrift für A. von Bamberg* p. 2) totusque carminis versus 158 (cf. v. 1679) in aenigmate centesimo v. 78 (cf. etiam 88, 3 et carm. de virg. 2500; alia multa in adnotationibus adscripsi) repetitur, tamen ille propter verborum differentiam quamvis levem ex carmine alio, quod periit, sumptus esse videtur, hic nihil valet ad tempus determinandum, cum tam ex carmine in aenigmata quam ex aenigmatibus in carmen tralatus esse possit. Nec certiora inde adsequimur, quod ad Acircium missus est tractatus; qui ut inde ab anno 685 ad annum 705 Northanhumbrore rex fuit, ita nihil affertur, quo ad certum eius annum ducamur, neque inde, quod initio tractatus se ante viginti annos inextricabile conglutinati foederis pignus pepigisse (sed confer etiam praefationem) Aldhelmus scribit, neque inde, quod sub fine tractatus (p. 327 G) gloriatur se primum inter homines Germanicae nationis in huiusmodi negotio . . tantopere desudasse, quoniam haec non ad universum scribendi studium, sed ad ipsum librum de re metrica compositum sunt referenda. Attamen quoniam prima ingenioli rudimenta in aenigmatibus posuisse se profitetur Aldhelmus, etiam tractatum ipsum, in quo illa inclusa sunt, ante cetera maiora eius opera i. e. ante libros de virginitate scriptum esse poterimus conicere; nec tamen nimis verba eius prememus, ut nihil omnino prius scripsisse eum arbitremur: nam carmina nonnulla minora (cf. p. 7) et epistolae nonnullae, in his ea, quae ad Geruntium misit, procul dubio prius orta sunt.

Priusquam autem de textu aenigmatum disputem, de ordine eorum ipsorum absolvendum est, qui pessime ab editoribus est perturbatus, quamvis Aldhelmus ipse eum clare indicaverit. Dicit enim p. 229, 14 G aenigmatum capitula primitus quaternis versiculorum lineis degesta, sequentia vero, iuxta quod se occasio componendarum rerum exhibuerit, quinis aut senis vel etiam septenis metrorum versibus et eo amplius carminari: non dicit igitur secundum versuum numerum se degessisse aenigmata sed post aenigmata tetrasticha in initio posita versuum variare numerum: et talem ordinem agnoscunt codices, quotquot innotuerunt, omnes. At aliter locum intellexit Delrio, qui primum edens aenigmata, quaecumque parem versuum numerum exhibebant, suo arbitrio tacitus una ponebat, distinguens tetrasticha, pentasticha, hexasticha, septenis versibus comprehensa, novenis versibus contexta, denis et pluribus inclusa. Hanc autem dispositionem, quam rectius confusionem dicas, inde ab eo, qui primus editionem repetivit, Reusnero usque ad ultimum eorum editorem Thomam Wrightium omnes repetiverunt prae illius auctoritate codicum, si quos adhibuerunt, testimonium spernentes, atque tantopere omnibus Delrio imposuerat, ut ipse L. Traubius (*Perrona Scottorum* p. 493), litterarum Latinarum medii aevi iudex ut doctissimus ita acerrimus, ordinem in Petropolitano codice exstantem singularem quendam nominaret. Unus Monius (*Anzeiger für Kunde der deutschen Vorzeit* VII (1838) p. 34 suo iure dubitans de Delrii auctoritate codices F (Bruxellensis 4433) et F² (Bruxellensis 9799) secutus in eis, quae pro specimine typis expressit, aenigmatibus codicum suorum ordinem servavit; sed in edendis aenigmatibus ad genuinum eorum ordinem, qui coniuncto auctoris et codicum testimonio constat, quin redeundum sit dubium non esse etiam A. Maleyn in libro de Aldhelmi aenigmatibus edito vidisse iam videtur. Attamen melius, quam editores, Aldhelmi consilium — sed ne is quidem non errans, cum n. 8 pentastichon inter tetrasticha exstans neglexit — librarius is perspezit, cuius notae in codicibus Augiensi, Einsidlensi, Britannico altero, Rawlinsoniano in titulo ipso et in pluribus ad n. 20 et n. 29 leguntur, qui haec adscripsit: Incipiunt aenigmata quaternis versibus contexta, quae Graecorum lingua tetrasticha dicuntur et (ad n. 20) Hec aenigmata

quinque versibus decurrent et (ad n. 29) Item senis vel septenis versibus seu pluribus. Adde, quod etiam et Tatuinus et Eusebius mixtam Aldhelmi dispositionem retinuerunt, quod fusius explicavi in *Festschrift für A. v. Bamberg* p. 7 sqq.

Neque vero de ordine tantum, sed etiam de ambitu aenigmatum controversia est orta: cum in acrostichicae et telestichicae praefationis versu legatur, cecinisse Aldhelmum millenis versibus odas, aenigmata autem non plus quam 764 versus contineant, inde ab eo, qui notam in fine addidit codicis Cantabrigiensis, quam in adnotatione critica ad finem aenigmatum adscripsi, sat multi partem aenigmatum intercidisse contenderunt: quid, quod iam Willelmus Malmesberiensis (*Gesta pontif. Angl.* V 196 p. 343 ed. Ham.) scripserat Exstat et codex eius non ignobilis 'De Enigmatibus', poetae Symphosii emulus, .C. titulis et versibus mille distinctus. At cum nec in aenigmatum numero, qui Simfosiani corporis et coniunctae Tatuini Eusebiique collectionis numerum = C aequat, quicquam desit nec in aenigmatibus ipsis lacunae ullae aut defectus ullus, dummodo codices sequamur, possint inveniri, millenarium versuum numerum non sensu proprio intelligendum esse apparet, sed pro quovis magno esse positum ut in multis aliis Aldhelmi locis cf. prosa de virg. c. VII millena testimoniorum congerie, carm. de virg. 71 maxima millenis auscultans organa flabris, 366 tetrica contemnens millenis damna periculis aenigm. 32, 7. 50, 7, tractat. metr. p. 278, 10 G. Quae cum ita sint, tam in ordine aenigmatum quam in versuum numero constet oportet codicum fides.

Sed ut in hisce omnes conspirant libri manuscripti, ita textus, quem exhibent, forma non unam eandemque demonstrat originem. Nimirum etiam in aenigmatibus duae discernendae sunt recensiones, quamquam non item atque in prosa et carmine de virginitate diversi sunt temporis ratione, sed brevior inter se distant temporis spatio. Atque alteram recensionem prae se ferunt Petropolitanus Q V I 15 olim Corbeiensis (A) et Bruxellensis 10615 olim Cusanus (F¹) et qui eius apographon est, Bruxellensis 9799 ipse quoque olim Cusanus (F²), alteram ceteri omnes, sive aenigmata cum tractatu continent sive sola aenigmata tradunt. Sed singula videamus!

Pro eis, quae 82, 1 leguntur in AF¹F² de mustela: in curvis conversor quadripes arvis (l. antris), in ceteris exstat: in curvas deflecto membra cavernas; 54, 1 in AF¹F² legitur: Credere quis poterit tantis spectacula causis Temperet et fatis rerum contraria fata, in ceteris: Credere quis poterit tantarum foedera rerum Temperet et fatis morum contraria fata; 74, 3 AF¹F² — sed hoc etiam alii — exhibent: Bina mihi constant torto retinacula filo, alii multi Bina mihi constant torto nam bracchia loro. Quodsi in his versibus id consilium apparet, ut oratio clarior fiat et voces eligantur magis propriae et aptiores, longe plura ad orationem corrigendam vel ad vitia metrica emendanda sunt mutata, quae tamen mutationes vitia talia tollunt, qualia Aldhelmi et genere dicendi et metrica incuria excusantur atque confirmantur, ita ut in Aldhelmo sint toleranda eorumque mutatio, sive ab Aldhelmo ipso sive ab alio quodam facta est, mutatio putanda est genuini textus formaeque pristinae; omnes autem hi loci ita comparati sunt, ut lectio difficilior et offensionis aliquid habens in AF¹(F²) extet, lectio quae videri possit emendatior, in ceteris codicibus sive omnibus sive pluribus: cf. 4, 4 rēdundans AEF¹F²N cumulatus cett., cf. ad h. l., 14, 1 Sum namque AF¹ Pulcher et excellens cett.: sed nil mutandum esse docet 86, 1, quod aenigma item incipit a Sum namque tenendumque in his aenigmatibus coniunctioni nam, namque nullam iam apud posteriores inesse notionem causalem cf. W. Meyer ad aenigm. Bern. (Abh. d. I. Cl. der Bayr. Akad. der Wiss. XVII, II p. 416), 18, 4 rēsistere A alii rescindere B¹OR alii, 19, 4 nītet AF¹F² alii, constat cett. fulget t nitet e, 30, 1 dēcem AF¹F² alii, deni (denae) cett., 42, 3 Summa dum exiguis AF¹F² Nam summa exiguis cett., 44, 8 Postmodum et fato AF¹F² Post haec et fato cett., 52, 7 rēpello Am¹F¹F² extinguo cett., 53, 8 Pars cuius AF¹ alii, Cui pars N cett., 53, 9 mānibus . . nigris AP¹L fundo — nigro cett. (etiam F¹F²), 58, 4 rēlabens AF¹F²Lm²

descendens vel descendens cett., 58, 5 rēcondens AF^1F^2 alii, abscondens Am^2 cett., 60, 3 arcister AF^1F^2 alii (arcister legitur etiam in epistula ad Ehfridum) arciferi CELPP⁴, 100, 37 et tarda tēstudo A alii, testudo tarda omisso et F^1F^2 cett.; sed st et sc non necessario producunt syllabam apud Aldhelmum cf. 29, 3 mox tanta gēstamina A alii (Progr. Goth. 1904 p. 9), 4, 3 nēsciat. Nolo plura congerere, unum addo, quod instar sit multorum: 95, 5 legitur fēmora cum crūribus, pulpas cum poplite bino AF^1F^2 (NS^2) — Cruraque cum coxis, suras cum poplite bino Am^2 cett.

Aldhelmi autem ipsius manum ostendere ea, quae in AF^1F^2 leguntur, non modo elocutio Aldhelmiana docet, sed idem verisimile fit origine eius codicis, qui omnium vetustissimus est, Petropolitani A . Hunc enim, qui olim fuit Corbeiensis, L. Traube coniectura sane palmari scriptum esse suspicatus est Perronae, in monasterio eo Franciae septentrionalis, quo Cellanus, Aldhelmi — ut epistularum reliquiae probant — admirator deditissimus, libros Aldhelmi ab ipso auctore, ut sibi ille ipse mitteret, petivit (cf. ad epist. 9. 10). Quamquam in eo, quod servatum est, epistulae frustulo Cellanus non de aenigmatibus, sed de sermunculis Aldhelmum implorat, tamen etiam alia Aldhelmi scripta se iam legisse in eodem fragmento testatur atque operum Aldhelmianorum utique se esse studiosum; eis autem, quae respondit Aldhelmus, tanta similitudo intercedit cum loco epistulae ad Acircium datae, ut responsionis illius et epistulae Acircianae haud multum distare tempus videatur. Sed hoc utut est, de Cellani Aldhelmique commercio non est dubitandum codicisque Petropolitani ea est scriptura, ut eum a monacho Hibernico Perronae scriptum esse probabile fiat: quid igitur magis verisimile quam codicem illum redire ad exemplar aliquod ab Aldhelmo ad Cellanum transmissum? De codice autem ipso fusius hic agere non oportet, quoniam accurate omnia de eo exposuit K. Gillert in Novo archivio V (1880) p. 250 sq. et L. Traube Perrona Scott. p. 492 et A. Maleyn in libro de Aldhelmi aenigmatibus (Petropoli 1905) p. 1 sqq.; sufficit igitur commemorare contineri aenigmata cum prologo metrico in foliis eius 72—79 saec. VIII scriptis.

Codicem autem Petropolitanum alterum (F XIV 1 = R saec. VIII/IX), quamquam in eo ut in A carmen Iohannis celsi rimans misteria celi (cf. Festschrift p. 23 sq.) legitur, non fluxisse ex A , quod Traubius coniecerat, in praefatione ad carmen de virginitate demonstrasse mihi videor; ibidem ea collegi, quae a viris doctis de eo sunt disputata.

Consentit cum A unus ex ceteris codicibus codex Bruxellensis 10615—10729 saeculi XII (F^1), ex quo descriptus est codex Bruxellensis 9799—9809 (F^2) ipse quoque saeculi XII, non ut dixit van den Gheyn, apud quem accurata eius legitur descriptio in Catalogo manuscritorum Bruxellensium II 277, saeculi XI. Utrumque codicem olim hospitalis Nicolai Cusani, deinde bibliothecae Bollandistarum fuisse (F^1 = † 120, F^2 = † MS. 105) notae inscriptae docent; saeculo XV. eos in monasterio S. Iacobi Leodiensis fuisse, ex notis in codice Darmstadiensi fol. 756 — quocum propter scripturae genus cohaeret F^1 — conclusit G. Hellmann, Sedulius Scottus p. 93 sq. Codex F^1 habens folia 231 (28×19 ctm) litteris parvulis a compluribus librariis duabus columnis linearum plerumque septuagenarum est exaratus; folia 191° col. 2—194° col. 2 continent aenigmata; ex verbis fol. 71^b exstantibus, quae ipse primum recte legit (quod in virgilio sancti eucherii deest in libro cirris (Ciris) hic est), L. Traubius conclusit eum scriptum esse in Trevirorum vicinitate; recte ab eodem 'medii aevi florilegium longe pretiosissimum' appellatur. In F^2 (= 204 folia; folia 125—204 duabus columnis scripta) aenigmata leguntur foliis 137° col. 1 usque ad 140° med.; hunc codicem ex codice Bruxellensi 10615, quod in egregia utriusque Bruxellensis descriptione (PlaC III 152 sq.) L. Traubius posuit, descripta habere aenigmata, ut probem, ex plurimis, quae praesto sunt, affero haec: praecedit in utroque idem carmen (Ecbasis captivi) versusque sequuntur eidem Linea xpe tuos prima est quae continet annos; desunt in utroque aenigmata 33, 4—41, 1 (= 2×28 versus i. e. folium unum) in utroque post aenigma 76 tria aenigmata (77 Ficulnea, 78 Cupa vinaria, 79 Sol

et Luna = 28 versus = pagina una) exciderunt, in utroque haec tria in fine post n. 100 sunt adscripta; in F^1 49, 1 legitur fabricata patulis metallis signis transpositionis supra-scriptis, in F^2 patulis fabricata metallis, item 69, 5 fata reorum fecerunt F^1 fecerunt fata reorum F^2 ; n. 62 famaluca s. l. f F^1 famfaluca F^2 , v. 1 madidis s. l. o F^1 madido F^2 , 3 udo de gurgite F^1F^2 , 66, 3 ambarum s. l. o F^1 amborum F^2 , 67, 1 Sic capruin (s. l. osam) crebris (capruin et osam atramento magis nigro postea additum) F^1 Sic crebris F^2 lacuna inter Sic et crebris relicta (legendum erat Sicea pruinosis crebris), 67, 3 quam vissit F^1F^2 (quamvis sit), 91, 1 nutu om. F^1F^2 , 92, 7 om. F^1F^2 , 100, 67 qui vibrat at hō F^1F^2 (= qui vibrat athomo).

Nec tamen, quamquam eiusdem stirpis sunt A et F^1 , quod vel titulorum forma evidentissime probatur, effici posse puto F^1 ex ipso A manavisse; at manavit ex codice illi simillimo, qui tamen iam glossis, quales etiam in A irrepserunt (e. g. 35, 6 libris pro biblis), erat instructus, propter quas facile accidebat, ut hae pro genuina lectione recipe-rentur velut 53, 5, ubi solus A gaza (cett. dono = Am²) servavit, et iam corruptelas, quae in A nondum inveniuntur, inseruerat ut 53, 2 Sed de famoso pro Esseda famoso A.

Cum autem ad eundem codicem archetypum redeant A et F^1 , nil mirum, quod etiam in eo consentiunt, quod uterque cum aenigmatibus coniunxit prooemium metricum, quod alii (cf. adnotat. ad prologum v. 1) quasi nihil ad aenigmata pertinens omiserunt, cum alii (B^1 et codex Leodiensis Delrii) etiam partem tractatus ipsius, qui de aenigmatibus est, addant. In tractatu inserta ea habent soli K et N et codex Sangallensis S, cuius fragmenta tantum extant; St. Amandinus, quamvis in capitulorum tabula aenigmata enumerat, in textu ea omisit, ut F, qui ea extra textum tractatus habet, sed adscriptis numeris, qui numerum capitulorum tractatus excipiunt. Cum solis Aldhelmianis carminibus coniuncta leguntur in Lemovicensi P^1 , sed absque tractatu, seu potius cum tractatu, qui est in P^1 , non conexa, cum aliis aliorum auctorum carminibus in plurimis, ut etiam in Petropolitano et Bruxellensi. Hoc autem maxime mirum, quod in patria poetae non solum nullus extat codex aenigmatum, qui genuinam illam cum tractatu coniunctionem servaverit, sed ne unus quidem, in quo tractatus vel solus sive totus sive pars eius legatur. Mature igitur eius in Anglia oblitterata esse videtur memoria atque ex continenti demum remigrasse videntur aenigmata sola (et pars tractatus prior). Videlicet Beda in historiae ecclesiasticae loco eo (V 18), quo Aldhelmi libros laudat, neque tractatum nominatim affert (scripsit et alia nonnulla) neque aenigmata, Willelmus autem Malmesberiensis (similiterque Faricius) aenigmata cum prooemio pro peculiari opere commemorat et tractatus argumentum describens prioris tantum epistolae ad Acircium missae capitula, ut sunt in St. Amandino 378, enumerat omissis aenigmatibus. Quid, quod etiam in continenti aenigmata ad alium quendam auctorem tralata esse videntur, cum Sigebertus Gemblacensis, qui quo loco secundum aetatis seriem Aldhelmum inter aequales Bedam secutus nominat (ut anonymus Melli-censis), aenigmata omisit (de scriptoribus eccles. c. 66 ed. Fabricius), inter decimi saeculi scriptores Adelimum quendam episcopum laudet (c. 132), qui imitatus Symphrosium . . exprimens et ipse qualitates rerum scripsit Aenigmatum librum & mille uersibus consummavit illum: sicut in capitalibus litteris prologi sui praemonstrat: Adelmus cecinit millenis versibus odas.

Inter eos autem aenigmatum codices, qui ab A et F^1 discedunt, quamquam nonnulli artiore quadam familiaritate inter se attingunt, nullus est, qui omnes huius classis ita superet, ut pro optimo eius duce possit haberi.

Eadem aenigmata numerandi ratione praeter ceteros coniunguntur Augiensis (K) Nazarianus (Palatino-Vaticanus 1753 = N) Bruxellensis 4433 (= F; in apparatu critico carminis de virginitate signum eius est B), quorum duo primi aenigmata in tractatu ipso, tertius una cum tractatu sed extra eius textum post capitulorum enumerationem habet: de K et N supra p. 36. 37, de F in prolegomenis ad carmen actum est; hic pauca,

quae ad aenigmata pertinent, addam. Qui in KN primo aenigmati adscriptus est numerus XII, praecedentem capitulorum numerationem (XI = De metrica praefatione et precatione enigmatibus congruente) excipit, ita ut inde a XII (Terra) singula aenigmata pro capitulis singulis numerentur ad CXI (Creatura); F et ante tractatum (fol. 1^r), in quo omisit aenigmata, inter capitulorum tractatus enumerationem sub numeris XII—CXII aenigmatum titulos habet, et ante aenigmata fol. 55^r—57^r: hunc indicem alterum correctum esse priorem inprimis docet n. CIII (= 91), ubi in inferiore margine — in textu De palma — adscribitur m¹ (?) ex illo De palma quae fecundita frondescit. Fol. 55^r sq. inde a LI usque ad CXII numeri una lineola erasa sunt emendati; quamvis ut in priore indice titulus capitis XI (De metrica praefatione et praecatione (& p̄catione in priore s. l. additum est) enigmatibus congruente) ita in altero legitur, tamen praefatio metrica ante aenigmata deest, ut deest in tractatu; aenigmata duabus manibus sunt scripta, quarum altera incipit a f. 66^v. Quemadmodum autem in numeris, ita etiam in eo consentiunt codices KNF, quod nullus eorum titulos aenigmatum adscripsit; attamen hi tres non eiusdem sunt recensiois, cum K cum P¹, de quo iam acturus sum, consentiat, N et F conspirent.

Sequuntur inter se artissime conexi Parisinus 2339 (P¹) saeculo X et Leidensis Is. Vossii = codex Latinus 8° 15 XII saeculi XI initio scriptus (L). Ille commemoratus est in prolegomenis ad carmen de virginitate: leguntur in eo aenigmata fol. 47^r—58^v; sequitur epistula ad Acircium, in qua fol. 74^r nullo spatio intermisso finem prioris partis (nisi scrupulose interrogationes tuae anticipantes festinationē meā vi quidam (sic) p̄occuparent) excipit praefatio aenigmatum metrica, quae ut ante aenigmata fol. 47^r omissa est, ita hic nulla explicatione addita sine aenigmatibus legitur sequente continuo Δ Expositis igitur. Parisinum hunc olim fuisse Lemovicensem in prolegomenis ad carmen demonstravi; ex eo descriptus est codex, ipse quoque olim Lemovicensis, sed illo multo celebrior, Vossianus, quem, antequam in bibliothecam monasterii St. Martialis veniret, fuisse Ademari grammatici, cultoris St. Martialis Lemovicensis studiosissimi, ex eis comperimus, quae leguntur fol. 141^v: Hic est liber sanctissimi domini nostri Martialis lemovicensis ex libris bonae memoriae ademari grammatici; Nam postquam idem (eras.) multos annos peregit in domini servicio ac simul in monachico ordine in eiusdem patris coenobio: profecturus hierlm ad sepule(h)rum domini nec inde reversurus multos libros in quibus sudaverat eidem suo pastori ac nutritori reliquit ex quibus hic est unus. De Ademaro, qui obiit anno 1034, conferendi sunt L. Mueller Mus. Rhen. XX (1867) 635 sq. V. Rose Catal. codicum latinorum Berolinensium I 202 sqq. L. Delisle Notices et extraits XXXVI 301—320, qui egregie et de codicis auctore atque argumento egit et in tabula tertia imaginem eius dedit, G. Thiele, Der illustrierte Lateinische Aesop. Lugd. Bat. 1905, cf. etiam R. Stettiner, Die illustrierten Prudentiushandsch. p. 11—14 et tabb. praef. p. 18, 2. Partem codicis ipse scripsit Ademarus, partem transcribendam curavit: ea folia (= fol. 147—154, 21 × 15 ctm.), quae Aldhelmiana continent, non ipsius manu litteris minutis sunt exarata. Quantum autem tribuerit Aldhelmo Ademarus et quam prudenti iudicio eius in propagandis studiis grammaticis auctoritatem perspexerit, optime ex brevi grammaticae latinae per prima medii aevi saecula historia potest intelligi, quae codicis foliis 147^v—148^r inserta exstat. Edidit gravissimam hanc enarrationem primus L. Delisle l. l.; initium eius, utpote quod maximi sit ad Aldhelmi litteras momenti (cf. L. Traubē Vorlesungen II 164 sq.), hic repetam: Theodorus monachus quidam a tharso ciliciae atque adrianus abbas scholae grecorum romae quondam positi simulque grecis ac latinis litteris, liberalibus quoque artibus instituti a papa Romano brit(t)aniarum insulae sunt directi ac eandem tam salubribus fidei documentis quam secularis philosophiae inlustrarunt disciplinis. Quorum discipulatu Aldelmus quidam vir venerandus inhaerens Bedam dinoscitur habuisse successorem. Ex cuius fonte quidam cuius nomen excidit fluente hauriens doctrinae Rhabanum cognomento

Maurum eruditorem propriae reliquit successorem *e. q. s.*; in fine legitur: Recapitulatio nominum: T(h)eodorus monachus et abbas adrianus. Aldelmo instituerunt grammaticam artem, Aldelmus Bedam, Beda Rhabanum, Rhabanus Alcuinum, Alcuinus Smaragdum, Smaragdus Theodulfum, Theodulfus Iohannem et (H)eliam reliquit *e. q. s.* Excipiunt hanc enumerationem omitta praefatione aenigmata, quae ut in *P*¹ inscribuntur epygrammata althelmi (in margine quoque additum est epigr̃ althelmi), quo titulo quod utique notandum est, etiam is liber insignitus erat (Adhelmi epigrammatum opera), quem Eulogium ex Pampilonensium territorii Cordubam medio saeculo nono asportasse Albarus testis est (cf. L. Traube *PlaC* III p. 124). In singulis Vossiani lineis bini versus leguntur, interdum ita tertii initium, ut reliqua versus verba in vacuis priorum linearum finibus sint posita. Ex Lemovicensi priore = *P*¹ Ademari voluntate *L* esse transcriptum, non est, quod fusius demonstrarem, cum per totum librum appareat; eum, postquam manu secunda *P*¹ correctus est, ex *P*¹ esse descriptum, ut e plurimis pauca afferam, hi versus doceant: tit. n. 38 tippula l appula l capra aquosa · | vermis *L* Tippula vel appula idem vermis: add. m² in marg. capra aquatica *P*¹; 48, 9 ni tantum sidera trident *L* nittu supasc. v *P*¹ (voluit librarius VII = septem); 51, 2 fulmina *L* flumina l in c et s. l. l m² (voluit culmina sed eradere f oblitus est librarius) *P*¹, 53, 2 mergo l uergo *L* non ergo s. l. m et supra hoc l uergo m² *P*¹, 88 aspis l basiliscus *L* aspis m² add. basiliscus *P*¹, 93, 9 scinifes in marg. scifis *L* scinifes in m. m² scifis *P*¹, 95, 10 palmula que varem *LP*¹, 100, 41 cedit cui stippula *L* cedit cui tippula s. l. s *P*¹. Post aenigmata in *L* (EXPL ENIGMATA DE VARIIS REB; Adelmi ep̃ = *P*¹) leguntur (Incip de metrica arte) excerpta ex tractatu ad Oswaldum, quae edidi post tractatum metricum ipsum.

Cognatum autem cum eo libro archetypo, qui librario codicis *P*¹ (*L*) praesto fuerat, eum codicem fuisse, qui adhibitus est in *PP*⁴OE, docet versuum 100, 61—67 in his codicibus post v. 43 positio. Ac Parisinus quidem 16700 (= *P*), de quo videnda sunt, quae in prolegomenis ad carmen de virginitate dixi, aenigmata (= fol. 99—114) postea demum cum praecedente codicis parte (= fol. 56—98 = carm. de virg.), quae ne ipsa quidem ab initio cum priore parte cohaerebat, coniuncta habuit. Scripta sunt haec folia (fol. 99^r INCIPIUNT ENIGMATA ALDHELMII) a novo librario et incipiunt a prooemio, cuius primus versus rubris maiusculis rusticis exaratus est nec singulari titulo ab illo separantur. Tituli autem aenigmatum in duobus ultimis praecedentis ternionis foliis (= 96^r—98^r; folium 98^r vacuum mansit ut f. 114^r) sunt addita, quo tempore aenigmatum folia cum eis, in quibus carmen de virginitate legitur, in unius codicis corpus erant coniuncta. Communia hic plurima habet cum codice Parisino 8440 saec. X/XI (*P*⁴ = A Gilesii) olim Colbertino 6309 = Regio 6609, de quo conferendus est Catalogus bibliothecae Regiae III 4, 459 A. Riese *Anth. Lat.* II¹, XXV sq. Malcynii liber de aenigmat. Aldhelmi p. 23.: folia (19 × 12, 8 ctm. linearum vicenarum) sunt quadraginta = quatuor quaterniones et unus quinio, cuius folia duo sunt excisa, in fine per I, K, L, M, N notati, unde partem tantum codicis eos esse apparet. Fol. 1^r leguntur Versus cuiusdam poetae ad quendam puellam et Responsio puellae ad poetam (= *Anth. Lat.* R 728. 729), fol. 1^r—11^r aenigmata Simfosii I—XCVII (desunt LI. LXI. LXXI; LXI (de ancora) in fine additum est) 11^r—13^r tituli aenigmatum Aldhelmi numeris I—C additis (INCIPIUNT CAPITULA DE ENIGMATIBVS ALDHELMII; nonnullis titulis adscriptae sunt notae tironianae) fol. 14^r—36^r aenigmata, post quorum finem leguntur versus, quos quamvis ad Aldhelmum non pertinentes post aenigmata edidit Giles. Fol. 37^r legitur carmen anonymum versuum septendecim manu recentiore scriptum: Unde tuos sodes voluisti tendere gressus, quod edidit A. Riese in anthologia sua (ed. I) II p. XXV sq.: in quo notanda sunt haec: sodes = sodales (cf. carm. rhythm. 5, 5), lector = doctus, fasti = libri (cf. L. Traube *Perrona Scott.* p. 478), pompiferum nomen, filoxiniae: Hibernica haec sunt et Aldhelmiana, unde coniectura facienda de carminis origine. 37^r sq. leguntur Uersus

contra aebrietatem *Eugenii Toletani* (carm. VI ed. Vollmer p. 236) et disticon in filomela (*Anth. Lat.* 658 R) 38° De voce hominis (*Anth. Lat.* 730 R) It̄ aurea concordi q: (*Anth. Lat.* 390 R) 39° Ver(sus) de triclinio papae urb̄ romā translāt (ed. Maleyn p. 28 sq.) 40° versus de mensibus (Ianuarius—November: cf. Riese l. l. p. XXVI). In fine igitur ut initio codex mutilus est: habemus partem anthologiae initio medii aevi collectam, in quam recepta erant Aldhelmi aenigmata.

Primum anthologiae alterius circa Ludowici Pii tempora collectae locum aenigmata Aldhelmi obtinent in codice Lipsiensi (Bibl. urbanae Rep. 174 = O saec. IX|X), ut L. Traubius censuit; in Francogallia in pago Aurelianensi scripto atque, praeter vetera carmina et tunc ipsum composita, etiam aenigmata Bernensia q. d. continente; cuius codicis accuratior debetur notitia M. Hauptio (opusc. I 287 sqq.) cf. etiam W. Meyer Ges. Abh. II 155. A. Riese *Anth. Lat.*² I, XXXVII. S. Tafel, *Die Überlieferungsgesch. von Ovids carm. am.* Tübingen 1910 p. 8. Leguntur Aldhelmi aenigmata in foliis 1–13^r; tituli praeter n. 7 in margine sine numeris adscripti sunt, singula aenigmata initiali tantum rubra divisa. Duo versus rubro colore carmini praefixi paene toti evanuerunt; in fine legitur **EXPL ENIGMATA ALDHELMII POË**: Inter folia 8 et 9 (singulae paginae, 20 × 13,5 ctm, versus habent vicenos) desiderantur versus 52, 8–92, 7 = 322 versus: excidit igitur quaternio totus (in marg. fol. 8 legitur Q I); praefatio in O exstat, in qua maxime notandum, quod pro v. 25 in textu legitur Ullaque mundo candida miro sidera nutu, qui versus in P et B in margine legitur. In solo Lipsiensi causa patet, cur fieri potuerit, ut hic versus inreperet: sequitur in eo aenigmata carmen versibus Adoniis compositum (Nunc tibi, Christe, | carmina laeta | laude canemus) in fine mutilum. Textus Aldhelmi multa cum P et assecla eius P⁴ habet, quae concordent: item atque isti duo — sed in hoc consentire etiam P¹L et E iam monui — versus 100, 61–67 habet post 100, 43; legit cum PP⁴ 3, 1 nec in parte omisso et et nullum 3, 4 faciam madidis mundum 4, 4 Et frontemque meam — luxum quam 23, 2 recte 27, 2 duritiam 28, 3 gnossia 30, 1 dene 92, 7 omissus 96, 10 serpit 100, 39 dictu 42 funditque; etiam hinc Gallica codicis Lipsiensis probatur origo.

Varium et multiplex est argumentum codicis Parisini 2773 = P³ saec. XI = Colbertini 4246 Regii 4328 cf. *Catal. biblioth. Regiae* III 4, 330 A. Maleyn p. 108 sqq. A. Riese *Anth. Lat.* I¹, LVIII. Post Prosperi epigrammata habet 1. duo carmina satis corrupta de Iesu (quae eisdem fere corruptelis depravata, sed ordine inverso leguntur in R cf. praefat. ad carm. de virg.), 2. versus Silvii de cognomento salvatoris (Spes ratio via vita salus sapientia lumen e. q. s.). 3. De Andrea, de Petro, de Ioanne baptista, de Iustino, inscriptio arae, de Adriano papa. 4. Versus sybillae (sunt 27 hexametri, quorum initium Iudiciis signum(?) tellus sudore madescit, finis Recedet e caelo ignisque et sulphur et amnis: acrostichon esse oportet Iesus C(h)reistos $\tau\epsilon\omicron\nu$ $\nu\iota\omicron\varsigma$ soter, sed versuum ordo est perturbatus; simile est carmen cod. Lipsiensis (cf. Haupt l. l. p. 289), quod inscribitur Incipit versus Sybillae de iudicio dei. 5. Item versus Sibillae magae (est sermo prosaicus), 6. fol. 24–67 Arator cum praefatione, 7. 68–83 Serenus Samonicus, 8. 83–84^r Versus de filomela (ed. Riese in adnotatione ad *Anth. Lat.* II² p. 131) et de calvo (versus sex omisso titulo; ed. Riese in adnot. ad *Anth. Lat.* II² p. 150), 9. 83^r–85 Epistola ad papam aliquem (sic secundum catalogum; Inc.: Domino elementissimo cunctorumque sub caelo degentium reverentissimo, expl.: et post multorum curricula annorum vos adgreget consortio scōrum). 10. Ad zonam (hexametri et versus adonii: inc. Lumbos cinge tuos manibus ter lumina clara, expl.: Haec volo zona cingat amicum Vivat ut ipse sospes ubique). Ad stolam (Haec humeros cum stola sacrisque altaribus astans Ad dominum puro pectore funde preces). Ad fanonem (distichon cum duobus versibus adonii: Per me tergatur blande quod sorde videtur In labiis oculis in nari-busue tuis. Me rogo prende lector honeste; Monstro (l. Monstra) vidento ceca legenda).

11. 85^r—90^r *Praecepta moralia et Catonis disticha* (Eiusdem versus; in fine Explicit liber Catonis III. In nomine dei summi incipit praefatio Simphosii). 12. 90^r—93 *Simphosius: praef. 3 sqq. et aenigmata 40—100; desunt 59. 78 (sed hoc in fine suppletum). 94^r numeri tituli (I—XCVII) aenigmatum Simphosii tribus columnis: in fine XCVI De monumento | XCVII De ancora) 94^r iterum praefatio Simphosii 1 sqq. et (alia manu) carmen de diebus aegyptiacis (in marg. Isti sunt dies egyptialis; Anth. Lat. 736 R = 680^a ed. 2) 1. 2. 7—19. 21. 13. Aldhelmi aenigmata: 95^r praefatio metrica sine titulo, 95^r—107^r aenigmata 1—100, 36 (tituli sine numeris plerumque in margine); sequuntur columnis duabus ut in Simphosio tituli aenigmatum cum numeris (I De precatione enigmatibus congruente . . XCVIII De creatura retractatio reciproca: ad n. 85 (De ceco nato) numerus deest; ad 91 (De palma) et 92 (De faro editissima) bis idem numerus XCI est adscriptus). 14. Versus rei metricae causa collecti et glossae; Carmen de alphabeto = Versus cuiusdam Scotti de alphabeto = Baehrens Plm V 375 sqq.; saepius haec in codicibus cum aenigmatibus Aldhelmianis coniuncta leguntur ut in B¹CEF¹F², cf. Traube Plac III 153 n. 19; notandum tamen in P³ pro versibus 64—66 legi versus Maximi de Y littera (= Baehrens Plm V 148; sed in P³ primus versus incipit: Littera sum parii) et quinque versus: I quoque maiorum quondam servata vetustas e. q. s.; pro versibus 67—69 versus octo: Sumpsit ab artigraphis Augusti tempore grecis e. q. s.; edidit haec J. Klein Mus. Rhen. XXX 468 sq.; mei topo, quod in versu de littera Z quarto legitur, est pro mei loco vel pro me; hoc, ut verba, quae leguntur graeca in litt. Y v. 16, originem demonstrare videntur Hibernicam); sequuntur versus varii ut Hilarii, Ambrosii, Augustini (Anth. Lat. 721 et 738^a R), Tetrasticon Ovidii Nasonis carmen (Anth. Lat. ed. R. I² p. 16 : 2, 1—4), Martialis. 15. f. 111—123 manu alia scriptus est Comes q. d.: Incipit capitulare euangl^r de circulo anni. Etiam hunc codicem ab initio mutilum esse docet, quod in margine folii 107 legitur XXIV; uno loco mirum in modum consentit cum F; nam 94, 9 in textu legitur 96, 10, qui adscriptus post hunc versum in F in margine legitur.*

Cum carminibus minoribus (f. 5 Disticon de filomela = Anth. Lat. 658 R, Eugenius Toletanus c. 30—33; idem in P et C; 5^r—8 opusculum Beati Eugenii: continet Eugenii praefationem et carm. 1—3. 4. 6. 7. 38. 37. 28. 42. 70; versus, qui intercedunt inter haec et priora Eugenii, ediderunt Maleyn et Vollmer; 58^r—59^r (Alcuini) conflictus veris et hiemis = Plac I 270 carm. LVIII: idem est in P et fuit in C; 59^r—60^r Nomina nouem musarum) et cum tractatibus grammaticis (1—4 Servius Honoratus; 60^r—68^r Dialogus grammaticus, cuius finis est: Sunt et aliae plurimae interiectionum significationes, quae tamen ex his quattuor veluti quibusdam perturbationum fontibus dimanare dicuntur; explicit discipulus; personae significantur per Δ et Χ) coniuncta leguntur aenigmata sine titulo et praefatione in Parisino 7540 = P², fol. 69—74 (Colbert. 5530 Reg. 6069) cf. Catal. bibl. Reg. III 4, 371, J. Klein Mus. Rhen. XXII 299, F. Vollmer editionis Merobaudis, Dracontii, Eugenii praef. p. XLI, A. Maleyn De aen. Aldh. p. 97 sq. Scriptus is codex variis saeculi decimi manibus septuaginta quinque folia habet (18, 5 × 14, 2 ctm.); singula folia versus habent initio vicanos singulos, sub finem vicanos senos. Versus aenigmatum non sunt distincti; aenigmata tituli maiusculis rusticis sine numeris concepti separant; versus ultimus est 63, 10 Littera tolletur e. q. s. Folium ultimum vacuum est; suo iure Maleynius hunc codicem ex libro Anglosaxonicis litteris exarato transscriptum esse coniecit. Ut in eis, quae continet, ita in textu Aldhelmi similia plurima habet codici Vaticano-Reginensi Alexandrino 2078 (= V) saec. X, ut 5, 1 Camnantis, 10, 2 troculentos, 19, 1 Squamosa Vm¹ = P², 3 Torrida om. P²m² in marg. V, 4 qui P²Vm¹, 22, 2 umquam P²Vm¹, 26, 2 veteres, 33, 3 ne garrula (P²Vm¹), 43, 6 curram (P²Vm¹), 44, 7 sum claris, 47, 2 curram, 6 tulerunt, 48, 7 neo (= neu) . . cerura, 49, 2 profundum, 50, 1 viride 52, 2 candescunt, 6 (ut de), 55, 9 trabs Vm¹, 60, 8 pandit s. l. e P² pendit Vm¹; etiam saepius in titulis e. g. 11. 12. 13. 16. 17. 23. 54. 63 P² et V consentiunt.

Hunc ipsum Vaticanum 2078, olim Petavianum saec. IX/X = V descripserunt post Reifferscheidium *Bibliotheca patr. lat. ital.* I 319 sq. E. Duemmler *Neues Archiv* IV 142—145 (cf. *PlaC* I 393 sq.), Peiper, *Alcimus Avitus praef.* p. LXVII, Vollmer l. l. p. XLI, Maleyn p. 78 sqq. Continet codex anthologiam aevi Carolini (= *Hibernicum exulem et Bernouinum* = *Angilbertum*, cf. Traube *Karoling. Dichtungen* p. 52 sqq.) et cum poetis maxime tum probatis ut Avito, Prudentio, Eugenio Toletano (etiam Catonis versus in codice exstant) Aldhelmum, cuius carmen de virginitate ab initio et a fine mutilum (i. e. versus 153—2700) legitur fol. 81—113, et post Authelmi monachi epitaphium (ediderunt Duemmler *PlaC* I 407, Maleyn p. 79), fol. 123—135^r Aldhelmi aenigmata (Incipiunt enigmata aldelmi — Expliciunt enigmata de variis reb; aldelmi (s. l. h) epī) sequente Simfosio. Initio aenigmatum adscriptum legitur manu Angeli Maii: ed. hinc usque ad p. 135 A. Maius. Codex nitide scriptura Carolingica scriptus aenigmata singula (De terra, De vento e. q. s.) additis numeris (I—V praescripto R) separat, primi versus maiusculis sunt scripti; manus secunda et textum correxit et glossas adpersit sat amplas, sed inde a n. 37 rariores, sub finem fere deficiunt. Plurima temere ipse librarius mutavit e. g. 7, 2 quod punit et quod ira vorat, 8, 1 athlante natas m¹, 8, 3 ara poli, 11, 4 capitaliter. Ad n. 23 additum m² legitur in aliis inveni huiusmodi titulum id Binē; qui titulus cum in nullo codicum nostrorum legatur, codices in V adhibitos esse apparet tales, quales nunc non iam exstant; ad 95, 5 recte adscriptum est: iste plus hic versus habetur.

Item cum aliis aliorum carminibus Aldhelmi feruntur aenigmata in Anglicis codicibus, quorum in duobus poetarum aenigmaticorum, si non omnium, attamen laude maxime florentium quasi corpus nobis traditum est. Ex quibus primo loco affero codicem Musei Britannici Regium 15 A XVI = B saec. IX, quem ex monasterio Sancti Augustini Cantuariensis oriundum esse nota fol. 1^a exstans indicat Di. XL g. II (infra scriptum est C. Iuvenus c. a. lib Scti Aug Cant. | z enigmata Adelmi | Scolica glossarum) cf. M. R. James *The ancient libraries of Canterbury and Dover* p. 364 n. 1438 p. 521 (= *Mss. Angliae* n. 8611). Descriptus est codex in [Thompson] *Catalogue of Ancient MSS. in the Brit. Mus.* II 74, ubi folii alterius (ex Iuvenco) addita est imago cf. etiam A. Maleyn p. 190 sqq. et A. Napier *The old Engl. glosses* p. XVIII n. 25: hic codicem saeculo XI adscribit, cum C. Zangemeister (*Sitzungsber. der Wiener Akad.* 1876 (84) p. 514 n. 1 et 2) eum saeculo VIII scriptum esse dicat. Hic quoque codex, si Thompson recte iudicat, in Francia scriptus saeculo IX et saeculo X (fol. 1. 7 et 67 = aenigm. 66, 3—73, 6) suppletus, in Anglia saec. XI cum extrema parte coniunctus continet folia 84 (21 × 14, 5 ctm.; in singulis paginis sunt lineae vicenae octonae) i. e. 1. 1—59^r Iuvenum cf. I. Huemer ed. *Vindob.* p. XXVII. 2. 59^v sine titulo praefationem Aldhelmi aenigmatum v. 1—28 (errat igitur cum Casleio C. Zangemeister, deesse eam dicens) et f. 60 (Incipiunt enigmata Althelmi grāmatī) — 73^v (Expliciunt aenigmata Althelmi aegregii grammatici) Aldhelmi aenigmata; fol. 60—66 altera manus scripsit. Non numerata sunt singula aenigmata, sed dena fere complexa (X. XX. XXX. LXXX. XC); tituli litteris uncialibus in margine leguntur; in fine 73^v initium Bedae libri de arte metrica capitis XXV pars prior (incipiunt de poematibus: Poematos autem genera sunt tria — quo apud nos genera cantica can . . [59^v et 60^r manu recenti (Patricii Youngii) lectores ad cod. Reg. 12 C XXIII = B¹ relegantur]. 3. 74^v (74^r vacuum est) — 83^v scripta sunt manu saeculi XI Scolica glosarum cf. G. Goetz *Corp. Gl.* V 583; fol. 84^a delineatio ecclesiae tribus turribus ornatae, 84^v ornamenta Anglosaxonica cernuntur: haec in codice, postquam in Angliam tralatus est, sunt addita. Ut in forma titulorum cum B¹ et C consentit, ita in textu ab his codicibus saepissime dissentit; quod in margine eius, ut in Parisino 16700, legitur versus ille mirus praef. 25, qui in textu est Lipsiensis, nec tamen artior ei cum illis codicibus intercedit cognatio, non mirum est, quoniam praefatio non ab initio cum textu eius fuit conexas.

Sequitur codex *B*¹ = codex Musei Britannici Regius 12 C XXIII, quem primus ad Aldhelmi textum adhibuit nota *A* insignitum Thomas Wrightius in *The anglo-latin satirical poets and epigrammatists of the twelfth century* vol. II (London 1872) p. 535 sqq. cf. etiam p. 525; ex eodem codice ille Tautunum edidit; cur Eusebium ex eo edere noluerit, item latet atque cur codice optimo usus nec in aenigmatum ordine nec in textu constituendo codicem sequi voluerit, sed in utroque secutus sit Gilesium. Scriptus est codex saeculo decimo, non nono, ut Wrightius et Miss Thompson, quae codicem in Maleynii usum contulit, nec undecimo, ut A. Napier statuit. Codex centum duodequadragesima foliorum (24,5 × 15 ctm.), in quibus vicinae binae sunt lineae, pulcherrime scriptus et decoratus viridibus rubrisque inscriptionibus litterisque initialibus egregie in mirarum beluarum capita desinentibus, olim codex Arundelii, continet post Iuliani prognostica (= Patrolog. Latin. XCVI 453 sqq.) fol. 84^a—103^b Aldhelmi aenigmata, quibus f. 79^a—82^a praemissa sunt (Incipit prologus Aldhelmi super enigmata) ea, quae leguntur in tractatu metrico p. 228, 36 G—229, 36 (Simphosius versificus poeta metricae artis peritia peditus — profari perhibentur), deinde p. 230, 6—233, 3 (Et psalmista — lucem scandentis confundant; finit añ.): has tractatus partes, sed post primum prologum i. e. praefationem metricam, aenigmatibus praemisit etiam Delrio ex codice Leodiensi; sed utrum in hoc ordine Delrio codicem suum secutus sit, an suo arbitratu ordinem ut in aenigmatibus mutaverit, solo codicum aliorum consensu potest discerni. Sequitur in *B*¹ f. 83 praefatio metrica (Incipiunt enigmata Aldhelmi poetae anglisaxonis); in fine legitur Incipiunt enigmata aedita ab Aldhelmo archiepō (corrigere voluit Wrightius Biogr. Brit. Lit. I 210 adnot. archiepiscopi, sed licet re vera falsum sit, tamen genuinum esse docent cod. Rawlinsonianus et Bruxellensis 9583 et Cantabrig. Corp. Christi) Theodori rethoris discipulo dactilico carmine (84^r) Quaternis quoque versibus contexta quae greca lingua tetrastica dicuntur | De terra incipiunt; inde aenigmata leguntur usque ad f. 103^a; in fine Expliciunt enigmata Aldhelmi: Aldhelmum excipit Simphosius (104^r—113^a), hunc Eusebius (—121^a) hunc Tautunus (sic!) 121^a—127^r. In ultimo codicis folio (137) leguntur, ut in *P*³ (cf. supra p. 49) Versus cuiusdam Scotti de alphabeto. Habemus igitur in *B*¹ primam aenigmatum Anglosaxonicorum una cum Simphosianis collectionem, quae etiam aliis aenigmaticis aucta repetita est in codice longe celeberrimo Cantabrigiensi *C*, qui ut *B*¹, olim fuit bibliothecae St. Augustini Cantuariensis cf. proll. ad carm. de virg.

Leguntur in hoc inde a folio 370^a post laudes de philomela aenigmata Eusebii et Tautuini (374^a), deinde post dogmata Albinus ad Carolum imperatorem et Versus cuiusdam Scotti de alphabeto (381^r) Bonifatii aenigmata, tum post minora quaedam, quorum ultimum est epitaphium Alcuini, enigmata Simphosii et Althelmi enigmata mille versibus decurrentia cum praefatione metrica (394^r—407^r) et post Catonem Columbanus de bonis moribus observandis, Beda de die iudicii, duodecim versus paradoxa vel aenigmatica continentes*). Post haec, interiectis eis, quae F. Ienkinson, *Hisperica famina* p. XXXVII enumerat — graecanica pleraque sunt —, leguntur iterum

*)

Nil herebo melius, celo sic (nil?) peius habetur.

Vilius aut potius (peius?), quam quod pretio caret, est quid?

Bis titivicilium plumbum numerat trutinando. In marg. titivicilium si in statera Ter sese cedit (caedit?) prope peiori meliusque. (?) [mittitur, parum valde trahit.

5 Plus honeris hoc est, quod iam minus aggravat orcam (l. arcam?).

Littera quae mutata saporem mutat acerbum? F M MEL

Quae sensum vertit monosyllaba grammata servans, OS

Vel quae pars urbem dissillaba versa parabit? AMOR

Nemo supinum non amat omnipotens nec amantes? NEMO, OMEN

10 Quid dat hac illacque meanti pabula panis? SEGES

Gramma pedem sine sanguine quod tollit copulatum? A | PES

Quae res sola est recta sodalibus uncis? I

versus octo, qui sub aenigmatis forma nomina corporis partium et dispositionum graeca afferunt, adiecta eorum interpretatione, quam littera super singula verba scripta indicat (edidit haec Ienkinson l. l.), deinde post Strabonis versus super Tedeum Bibliotheca magnifica (fol. 423^r—425^v), quo titulo iterum aenigmata comprehenduntur, quae edidit Giles in *Anecdotis Bedae* (London 1851) p. 50—53. Habetur igitur in hoc saeculi undecimi codice plane singulari aenigmatum collectio tam aliunde repetita quam tum demum instituta, quali nulla usquam extat uberior interpositis multis, quae ipsa quoque ad delicias usumque hominis clerici eiusdemque litterati optime quadrabant. Addo in C singulare hoc exstare, quod aenigmatis ultimi versibus nonnullis (100, 9. 10. 17. 20. 21. 28. 29. 34. 35. 70. 73) cryptographice verba litteris uncialibus adscripta sunt, quae ita constant, si pro litteris singulis antecedentes ponuntur.

Codicum autem B¹ et C affinitatem in Aldhelmi aenigmatibus non solum titulorum congruentia probat et quod in utroque codice n. 23 ante n. 50 et pars aenigmatis n. 97 pro aenigmate singulari legitur, sed etiam textus conformatio cf. praef. v. 6 Limphida aen. 3, 1 terramque profundam, 2 nec in parte, 8, 2 choors, 19, 4 constat, 21, 3 suesco 25, 3 calibis, 33, 6 atque tamen vestis, 74, 3 retinacula filo, 4 tyrannum, 5 ingentes, 93, 7 pinniferosque, 94, 1 botris, 95, 5 Femora cum coxis surras, 96, 10 serpit, 97, 11 Virgilium, 100, 4 valebo, 60 pannum; nec tamen simpliciter exemplar suum, quo etiam B¹ usus erat, C transcripsit, sed suo iudicio nonnulla eum mutasse constat e. g. 53, 2, ubi B¹ Famosum gesto nomen, C Sed famosum gesto nomen legit: pro eo, quod esse oportuit Esseda famoso gesto cognomina; corruptionem omissa prima voce et mutato eo, quod est cognomina, inceptam C quocumque modo emendare studuit.

Sequitur codex Oxoniensis Rawlinsonianus E: etiam de hoc dictum est in prolegomenis ad carmen de virginitate. Hunc cum B¹ eiusdem originis esse vel ipsa declarat inscriptio: Incipiunt enigmata ab Aldhelmo archiepō Theodori rethoris discipulo dactilico carmine quaternis quoque versibus contexta e. q. s. cf. supra p. 51; cf. etiam 21, 3 suesco = B¹C, 33, 6 nec duro = B¹, 64, 3 iura = B¹, 20, 2 nigrescens = B¹, 74, 3 retinacula filo = B¹C, 74, 5 ingentes = B¹C, 74, 9 tenues extendere = BB¹C, 94, 7 clades = B¹, 100, 4 valebo B¹m¹Cm¹; sed ut hic, etiam alibi (cf. e. g. 100, 82 inficiens E = B¹C, sed fici Em² in ras.) consensus iste manui demum alteri debetur. Correcturis enim rasurisque plurimis, ut in carmine de virginitate, textus in E mutatus est; sed iam manum primam ex fonte, in quem duae recensiones confluerunt, sua hausisse inde concludendum est, quod 100, 61—67 post v. 43 leguntur et in aliis quoque E cum P¹ consentit cf. e. g. 100, 47. 49. 50. Etiam hoc memorabile est, quod ut in B¹C (et P³), ita etiam in E legitur carmen de alphabeto, sed E hoc habet singulare, quod hi versus (fol. 13^v: C·VERS DE NOMIÑ·LITTERARŪ. || A. Principium vocis veterumque inventio mira; desinit: Per me saepe patet numerus de lege sacratus; desunt igitur versus de V et Z) in aenigmata ipsa sunt recepti; nam post 98, 6, cui praefixus est numerus XCVIII, hoc carmen legitur praefixo numero XCVIII sequiturque sine numero De camelo et postremo n. CI De creatura: carmen autem illud ut tam saepe in codicibus aenigmatum legatur, factum esse videtur propter aenigma n. 30.

Ex Sangallensibus, quos in praefatione ad carmen de virginitate enumeravi, tres tradiderunt aenigmata: is, cuius fragmenta tantum exstant in codice Sangallensi 1394 = S et Sangallensis 242 = S¹ et Bremensis = S²; de fragmentis in prooemio ad tractatum metricum p. 37 dixi, de S¹ et S² hic paucis absolvam. Quamquam ex codicis S reliquiis unum solum folium servatum est aenigmata continens, hoc tamen potest demonstrari, eam, quae codici S subest, textus recensionem eandem esse atque archetypi codicis Augiensis (legitur in KS Item senis vel septenis versibus seu pluribus, in utroque 32, 4 ante 32, 3; 25, 3 metallo, 32, 6 segiti), qui, ut ipse quoque olim Sangallensis, aenigmata in ipso tractatu inclusa habet, et consentire ita cum codice Bremensi =

*S*², ut hunc ex *S* manasse verisimile fiat: nam et ea, quae modo attuli, fere omnia (32, 6 in *S*² legitur segeti) communia habent *S* et *S*² et contra *S*¹ una consentiunt, 34, 6 celebris spoliens (spoliens celebris *S*¹), 35, 5 raucisono (raucisonans *S*¹), 36, 1 acervis (acerbis *S*¹). *Bremensis* autem = *Bremensis* 651, quem strictim iam loco supra memorato tetigi (cf. etiam E. Steinmeyer, *Die althochdeutschen Glossen* IV 395 et progr. *Gothanum* 1904 p. 2sq.) scriptus saec. IX/X, re vera parvus (12,7 × 15 ctm.), ut in catalogo *Sangallensi* saec. IX/X dicitur, foliorum est triginta quatuor; paginae lineas habent denas quaternas, ultimae denas ternas; ab initio et a fine mutilus est; a Bartholomeo Schobingero pervenit ad B. Goldastium, cuius cum libris *Bremam* translatus est. Qui nunc codici inscriptus est titulus *Bedanus Monachus glossae*, ex eo ortus esse videtur, quod in margine folii superiore legitur: a catalogo tribuitur *Bedae* de metrica arte; hoc autem aliquo modo referendum esse suspicatus sum ad catalogi *Sangallensis* indicem Item *Althelmi* de enigmatibus et *bede* de metrica arte. Nunc codex continet 1. fol. 1—6 glossas ad *Aldhelmi* carmen de virginitate a versu 238 ad 1163. 2. fol. 7—34 *Aldhelmi* aenigmata cum praefatione metrica; ultimus aenigmatum versus recenti manu suppletus est; nimirum hic cum sequentibus abscissus perierat.

Tertius codex *S*¹, de quo dixi in prolegomenis ad carmen de virg. (cf. etiam A. Maleyn p. 100 sqq.), primo eius partis, quae ex communi fonte saeculi IX/X desumpta est *Aldhelmum* et *Sedulium* coniungens, loco (p. 21—48) habet aenigmata cum prologo; ultimus versus est 96, 7; reliqua iam a librario sunt omissa. Nam p. 49 vacua est relicta; deinde incipit carmen de virginitate. Vel ea, quae in prologo singularia habet (v. 17 nam omisit, ut *Mōyses* vulgari quantitate constaret; v. 32 laticem — amnis pro laticum (laticis) amnis), interpolationem mutandique libidinem ostendunt, quae per totum deprehenditur librum cf. e. g. 3, 2 non mihi tellure locus est, 14, 1 specieque decorus (specie mirandus), 32, 6 segetis (segeti), 71, 2 conderet (pangeret), 72, 1 formavit (plasmavit), 75, 8 quercus (querno); in eis, quae adnotata in *S*¹ ad textum leguntur, concordat cum *Parisino* tertio cf. 23, 3 quia non plus regi pensant quam pastori et 32, 3 sicut videtur in tabulis *Scottorum*.

Codex *Einsidlensis* (= e), de quo restat ut agam, non uno nomine dignus est, qui paulo accuratius consideretur. Descripsit eum post alios ita, ut priorum descriptiones omnes religiose colligeret, *Gabriel Meyer* in Catalogo codicum manuscriptorum qui in bibliotheca monasterii *Einsidlensis* O. S. B. servantur I 275 sqq. cf. etiam A. Maleyn p. 62—77. Codex duabus partibus compositus in parte altera (= pag. 27—144) anthologiam poetarum christianorum continet, quae similis est *Cantabrigiensi*: leguntur enim in ea *Arator*, *Boethius*, *Prosper*, *Prudentius*, *Bonifatius*, *Aldhelmus*; ac primum leguntur aenigmata 4—18, 2 folio 125, sequuntur (fol. 126—131) carmina 'De virtutibus (et vitiis)' = *Bonifatii* aenigmata, deinde sine prologo cuncta *Aldhelmi* aenigmata (fol. 131—144) (extant in eodem quaternione ac priora, sed alia manu sunt scripta) subscriptis glossis aliquot partim evanidis et Sit nomen dñi benedictum; additum est enoienuem(?). Codex (28 × 21 ctm.) nitide duabus columnis, ut *Augiensis* et *Sangallensis* S, plerumque tricenae ternas lineas habentibus exaratus est saeculo X; tituli rubri plerumque in margine, rarius in textu positi; quamquam nec prosaica nec metrica praefatio in eo legitur, tamen simillimus fuerit oportet codici *Leodiensi* *Sti. Laurentii*, ex quo *Delrio* edidit aenigmata, qua cum editione mira quaedam *Einsidlensi* intercedit necessitudo; unde fit ut etiam apud *Gilesium*, qui numquam vidit *Einsidlensem* a *Maleynio* demum ad *Aldhelmi* textum adhibitum, saepissime eius lectiones inveniantur cf. e. g. 1, 2 quae, 13, 4 meque strepente, 14, 2 et rubro, 19, 4 fulget, 29, 5 Olim ex me sumpserunt, 37, 5 et bissono, 46, 5 (omisit *Delrius*, supplevit *Giles*) larem (om. que), 53, 5 Ditur, 64, 3 iura parenti, 65, 2 tenebras, 67, 2 vertice, 72, 8 fraudor, 76, 1 fui, 80, 2 frangunt, 81, 4 admodum, 10 biblis, 82, 6 Cum, 84, 5 sinzias, 9 numerosa, 89, 3 at non, 96, 5 Saeva (= *S*²), 96, 16 om. *Delrio*,

100, 54 vellere, 81 diffidens (= S²). *Librarium codicis attentum fuisse ad metricos Aldhelmi errores inde apparet, quod saepissime ad versus, in quibus contra metricam artem ille peccavit, adscripsit vitium cf. ad 53, 6.*

*Etiam inter aenigmatum codices unus est saeculi decimi quinti: nam codex Vaticano-Palatinus 591 scriptus anno 1472 foliis 139^v—141^v continet prologum et aenigmata 1—14. 23. 30 (Abecedarium). 32 (pugillaris). 81. 90 ultimumque versum aenigmati 100; cui adscriptum est V'gil'. De codice quicumque scripserunt, nominati inveniuntur apud S. Hellmann, *Sedulius Scottus* p. 14. Prologum descriptum mihi misit L. Traube, cuius ex lectione varia cum comperissem nil inde ad textus emendationem posse peti, aenigmata ipsa conferre omisi.*

*Excerpta ex aenigmatibus, quae ipsa quoque, quantopere placuerint illa, indicant, ut hic codicem R omittam (cf. praef. ad carmen de virg.), qui partem eorum fere dimidiam continet, leguntur in codice Guelferbyitano-Gudianus 331 cf. A. Ebert, *Bibl. Guelferbyt. codd. Graeci et Latini classici* p. 73, 357; 74, 359 et *Zur Handschriftenkunde* p. 137. cf. etiam *Bibliotheca a Marquardo Gudion . . congesta* (Kiloniae 1706) p. 557, 172. Codex, saeculo X/XI scriptus, est undeseptuaginta foliorum (13,75 × 11,2 ctm.), paginae habent lineas stilo ductas vicens; continet foliis 1—63 Fulgentii mythologicarum fabularum librum et allegoriam Virgilianam, quam excipit carmen Ut belli sonuere tubae e. q. s. = *Anth. Lat.* n. 392 R (v. 3 post v. 6, subscriptum De Virgilio); fol. 63^b incipit Disputatio regalis et nobilissimi iuvenis Pippini cū Albino scolastico (= *Patrol. Lat.* CI 975—980), cuius personae non ut in cod. Vindobonensi 808 saec. IX (cf. W. Wilmanns *ZfdA.* XIV (n. s. II) 530 sqq. per Alcuinus) et P(ippinus), sed, ut personae in tractatu Aldhelmi, per Δ et Χ sunt notatae. Post disputationem, in qua multa sunt cum Simfosio concordantia (de Simfosianis Aldhelmianisque cf. J. Klein, *Mus. Rhen.* XXIII 528 sq.), librarius inseruit nullo spatio, sed tantum per lineam seiuncta novem Simfosii aenigmata (1. 4. 13—18. 21; textus disputationis respicit 76. 30. 14. 98. 12. 99. 65) et septendecim Aldhelmi: neque his neque illis auctoris nomen adscriptum est. Tituli primi tantum vocabulorum litteris indicati sunt ut T̄ = terra, V̄ = ventus etc.; aenigmata continuo scripta lineis inter se segregantur. Exstant fol. 67^a Aldhelmi aenigmata 1—4. 10, 1, cui versui eadem appicta est nota, per quam fol. 68^a continuatio significatur a 10, 2 incipiens; sequuntur aenigmata 14. 15. 19. 20. 22. 26; in eadem autem pagina legitur adnotatio grammatica varias Vesper, Vespere, Vesperum, Vespera formas declarans et haud scio an ad Aldhelmi aenigma n. 58 pertinens. fol. 69^b leguntur aenigmata 29. 5. 59. 30 insequente novo aenigmate [= Saturnus]: 'Si caput abstuleris, apparet fortis in armis; | Panditur et sanus, medium si subtrahis intus | Et fit homo plenus, fuerit si calce minutus (cf. Alcuin. p. 979 A sub fin.). Folio autem 67^b post hymnum, cuius initium est Dominus celi rex et conditor, maris et terre fomes et auctor (= *Repert. hymnol.* n. 4823) inserta sunt aenigmata 32. 11: omnia haec aenigmata, si excipis 5. 59 et 32. 11 vulgatum codicum servant ordinem; ut fol. 67^v, ita etiam fol. 68^v et 69^r aenigmatum series interrumpitur: his enim paginis in obliquum sumptis Plotini doctrina de quatuor virtutum ordinibus et virtutum ipsarum discriptio quadripertita invenitur. Ad textum Aldhelmi nihil Guelferbytanus valet; aenigmata eius Aldhelmiana recensionem sequuntur ad grammaticae regulas emendatam.*

In Collectaneo, quod Bedae fertur nomine (Patrologia Lat. XCIV 539 sqq.), Aldhelmi aenigmata, partim cum Simfosianis coniuncta, recepta sunt haecce: 3. 90. 2. 4. 9.; Thomas Cantipratensis nonnulla ex Aldhelmi aenigmatibus suis immiscuit, quae Adhelmo cuidam philosopho 'Ioannis Scoti, ut videtur, fratri' Pitra in Spicilegio Solesmensi III 425 sqq. attribuit. Quae de Onocentauro, Onagro, Harpya, Sirenis ibi leguntur, falso A(l)dhelmi nomine sunt notata; cetera, quae revera ex Adhelmo sunt sumpta, ea ad singula Aldhelmi aenigmata (39. 10. 47. 35. 16. 17. 95. 24. 15. 34) adscripsi.

Editionem aenigmatum Aldhelmi principem q. d. — Basileensem quandam anni 1557, quam J. A. Fabricius, Bibl. Latina, Patavii 1754, I 55 nominat (inde Wright Biogr. lit. Brit. I 222) nusquam exploravi — Martinus Delrio curavit Moguntiae anno 1601: S. Aldhelmi prisci Occidentalium Saxonum episcopi poetica nonnulla. E vetere manu scripto codice per R. P. Martinum Delrio societatis Iesu Presbyterum exscripta. Cum nonnullis eiusdem notulis. Moguntiae Ex Officina Typographica Ioannis Albini Anno MDCI. 12°. 78 pagg. Narrat in praefatione Delrio in membranaceo codice Abbatiae D. Laurentii siti ad moenia Leodiensia se carmen monostichum, quod, cum 'octo vitia castitati noxia' recenseret, propter hunc numeri consensum Aldhelmo adscripsit, et carmen de laude virginum et octeno calculo vitiorum et ut uno loco praefert, Aldelmi, ut alio Althelmi (quae verior scriptura) aenigmata invenisse: edidit ex eo monosticha et aenigmata; carmen de virginitate numquam edidit, quamquam Giles p. VI editionem hanc nominat. Codicem, quo usus est Delrio, periisse iam E. Duemmler (PlaC I 165) doluit, qui tamen mentionem eius non ex Delrii, sed ex Daumii editione monostichorum (1672) desumpsit. Atque monosticha (= pagg. 17–30) quidem revera Alcuini sunt (exstant nunc PlaC I 275 sqq.), non Aldhelmi; aenigmatibus vero prologum metricum, cuius artificiosam per acrostichon et telestichon compositionem non perspexit, et prologum prosaicum (= epist. ad Acirc. 228, 26 G. Symphosius poeta metricae artis peritia praeditus — 229, 36 profari perhibentur + 230, 6 Et psalmista — 233, 3 lucem scandentis confundat omissis 230, 28 Neque enim in tam densa — 230, 33 carentibus et 232, 31. 32 Et Andreas orator — est hominis) praemisit: num hic codicis ordo fuerit, ignorari iam supra monui; certe alius est in codice B¹, qui solus eadem cum aenigmatibus coniunxit. Quam rationem in edendo secutus sit, Delrio non prodidit; hoc tantum ex editionis adornatione elucet, verba textus codicem ipsum repraesentare, in margine per corr(i) significari eas, quae etiam in codice legebantur correctiones, per f (for. fort.) Delrii coniecturas; quae praeterea in margine adiecta leguntur, Delrii sunt notae. Ut in eis, quae praemisit, cum B¹, ita in verbis textus cum e cum consentire iam supra notavi nec non notavi cum horum neutro atque cum nullo omnino codice manuscripto ordinem concordare, quo aenigmata edidit Delrio, qui suo plane arbitrio temere et contra Aldhelmi codicumque auctoritatem omnia ita immutavit, ut mutationem hanc gravissimam ne verbo quidem indicaret. Exhibet editio eius hoc ordine aenigmata: viginti tetrasticha (n. IX est de urtica), quatuordecim pentasticha, tredecim hexasticha, duodeviginti heptasticha (Delrio numerat undeviginti, sed falso aenigmati sexto numerum VII (pro VI) adscripsit etc.), decem octosticha, undecim enneasticha, tredecim 'denis et pluribus (versibus) inclusa'. Sunt igitur in Delrii editione non centum, quot Aldhelmus edidisse se professus est (decies denas . . aenigmatum propositiones: at defuerunt haec verba in Leodiensi!), sed nonaginta novem aenigmata. Si vero quis dixerit, singularem istum ordinem invenisse in codice suo Delrium, unum hoc satis sententiam eam refutare puto, quod aenigma de urtica apud eum inter tetrasticha legitur, quod etsi versus excidisset unus, legi oportuerit inter pentasticha, et quod nr. 91 (hendecastichon) ante 92 (decastichon) legitur non observata scilicet numeri differentia.

Delrii editionem nulla editoris editionisve mentione facta tacite primus recudit in Aenigmatographiae sive Sylloges aenigmatum et griphorum convivalium editione secunda (prodiit Francofurti e collegio Musarum Paltheniano MDCII; editio prior, quae Francofurti impensis M. Georgii Drandii et Philippi Angeli MDIC prodiit, Aldhelmi aenigmata nondum habuerat) Nicolaus Reusnerus Leorinus, foedo plagio omnia vera falsa a Delrio sumens ne numerandi quidem errore in heptastichis correcto: haec editio ut furtiva, ita inutilis est. Utrum ex hac, an ex ipsa Delrii sumpta sint tetrasticha quinque et hexastichon unum, quae Carolus Boscardus, 'typographus iuratus' in libro, qui inscribitur aenigmata et griphi veterum et recentium cum notis Iosephi Castalionis I. C. in Symposium: Ad hec Pythagorae Symbola e. q. s., Duaci 1604 typis expressit, et ambiguum est nec refert; hoc

unum ex editione illa commemorandum, in titulis aenigmatum Boscardum cryptography quadam ei, quae in Cantabrigiensi deprehenditur, simili usum pro vocali littera consonantem insequentem (e. g. SBL pro SAL) posuisse 'ne statim Lector quivis divinare queat aenigmatum solutionem'. Maioris momenti est, quod Delrii editio transsumpta est in Bibliothecam Maximam patrum (in Lugdunensi anni 1687 leguntur vol. XIII 23 sqq.) et in editionem Gilesii: hic, praeterquam quod aenigma de urtica inter pentasticha relegavit, heptastichis unum (n. 19 De aspidē vel basilisco) addidit, in octostichis ea, quae apud Delrium erant I (De pugillaribus) et II (De igne) ad finem huius partis (n. 9. 10) et n. 92 ante n. 91 collocavit, denique quod in versuum ordine textusque verbis pauca quaedam — plerumque ex codicibus Parisinis cf. editionis Gilesianae p. 390 sqq. — mutavit, integram fere Delrii editionem repetivit. Quod dicit p. 391 ad heptast. 12 (n. 66), 5. 6 addere se hos duos versus, immo multos alios, quos nunc primum ipse evulgarit, hoc comparatio cum textu Delriano instituta refutat; sed si quis viderit, quot quanta in textu cum Delrio Giles deliquerit, vix premet, quod aenigma 96 pro pentecidecasticho ipse venditavit, cum tamen ut insequens sedecim sit versuum. Hoc autem optime fecit Giles, quod primus aenigmata, id quod codices iusserunt, una cum tractatu metrico primus edidit, ita ut tandem 'hoc opus integrum vulgaretur'. Hanc editionem ut in ceteris, ita etiam in aenigmatibus secutus est Migne in Patrologiae Latinae tomo nonagesimo nono (Parisiis 1863) col. 183—199, nil mutans vel addens, nisi quod, quae Giles p. 391 collegit, uncinis inclusa in textum Gilesianum inseruit.

Separatim iterum aenigmata exstant in ultima, quae adhuc facta est, eorum editione, quam Londini 1872 curavit Thomas Wrightius in altero volumine libri qui inscribitur *The Anglo-Latin satirical poets and epigrammatists of the twelfth century* p. 535—573; is totus Gilesio addictus, quamvis codicis B¹ (ipse eum notavit A) collatio ei praesto fuerit, per totum paene textum (nonnulla enim ex A correxit) in Gilesii textu acquievit ne id quidem commemorans, ordinem Gilesianum ab eo, quem codex suus praebeat, plane esse diversum.

Quo facilius inter se comparari et deprehendi possit Gilesiani, qui solus adhuc vulgatus est, et codicum ordinis concordantia, utrumque ordinem composui.

COMPVNTVR AENIGMATA HVIVS EDITIONIS ET GILESIANAE:

Numeri Gilesii	huius editionis	Numeri Gilesii	huius editionis
<i>Tetrasticha</i>		<i>(Tetrasticha)</i>	
1 De terra	1 Terra	14 De Bombycibus	12 Bombix
2 De vento	2 Ventus	15 De barbito sive Organo	13 Barbita
3 De nube	3 Nubes	16 De Pavone	14 Pavo
4 De natura	4 Natura	17 De Salamandra	15 Salamandra
5 De Iride vel arcu coelesti	5 Iris	18 De loligine	16 Luligo
6 De Luna	6 Luna	19 De perna	17 Perna
7 De Fato vel Genesi	7 Fatum	<i>Pentasticha</i>	
8 De Sale	19 Salis	1 De Pleiadibus	8 Pliades
9 De Heliotropia sive Solissequa	51 Eliotropus	2 De mirmicoleonte	18 Myrmicoleon
10 De puerpera geminos enixa	90 Puerpera geminas enixa	3 De Ape	20 Apis
11 De adamante lapide	9 Adamas	4 De Lima	21 Lima
12 De Molosso	10 Molosus	5 De Luscinia	22 Acalantida
13 De Poliadis id est folibus fabrorum	11 Poalum	6 De Trutina, quae Momen-tana dicitur	23 Trutina
		7 De Natrice	24 Dracontia
		8 De Magnete ferifero	25 Magnes ferifer

Numeri Gilesii	huius editionis
(Pentasticha)	
9 De Gallinaceo	26 Gallus
10 De Coticulo	27 Coticula
11 De Minotauro	28 Minotaurus
12 De Cacabo sive Lebete	49 Lebes
13 De Myriophyllo	50 Myrifyllon
14 De arca libraria	89 Arca libraria
15 De Urtica	46 Urtica

Hexasticha

1 De aqua	29 Aqua
2 De Cancro qui Nepa vocatur	37 Cancer
3 De Tippula	38 Tippula
4 De Leone	39 Leo
5 De Pipere	40 Piper
6 De Pulvillo	41 Pulvillus
7 De Struthione	42 Strutio
8 De Sanguisuga	43 Sanguisuga
9 De Columba	64 Columba
10 De Pisce	71 Piscis
11 De Bove sive de Iuvenco	83 Iuencus
12 Caecus natus	85 Caecus natus
13 Clypeus	87 Clipeus

Heptasticha

1 De elementis sive Abecedario	30 Elementum
2 De Ciconia	31 Ciconia
3 De lorica	33 Lorica
4 De locusta	34 Locusta
5 De Nycticorace	35 Nycticorax
6 De Cinyphe	36 Scnifes
7 De fusis	45 Fusum
8 De cucuma	54 Cocuma duplex
9 De Hespero sive Vespero	58 Vesper sidus
10 De pugione vel Spatica	61 Pugio
11 De Famfaluca sive Bulla	62 Famfaluca
Aquatica	
12 De Mola	66 Mola
13 De Spelta (sive Tortella)	70 Tortela
14 De fonte	73 Fons
15 De malo arbore vel Melario	76 Melarius
16 De ficulnea	77 Ficulnea
17 De Helleboro	98 Elleborus
18 De Camelo	99 Camellus
19 De aspide vel Basilisco	88 Basiliscus

Numeri Gilesii	huius editionis
Octosticha	
1 De Candela vel linamento	52 Candela
2 De Aquila	57 Aquila
3 De penna Scriptoria	59 Penna
4 De Salpinge	68 Salpex
5 De taxo	69 Taxis
6 De Colosso	72 Colosus
7 De Mustela	82 Mustela
8 De Ariete	86 Aries
9 De pugillaribus	32 Pugillares
10 De igne	44 Ignis
Enneasticha	
1 De hirundine	47 Hirundo
2 De Vertigine Poli	48 Vertigo poli
3 De Arcturo	53 Arcturus
4 De Crismale sive Crismario	55 Crismal
5 De Castore qui Latine fiber dicitur	56 Castor
6 De Catta vel Muricipe vel Pilace	65 Muriceps
7 De Cribello	67 Cribellus
8 De Fundibulo	74 Fundibulum
9 De Calice vitreo	80 Calix vitreus
10 De Scrofa praegnante	84 Scrofa prae-
11 De ebulo	94 Ebulus [gnans
Decasticha	
1 De corvo	63 Corvus
2 De cuppa vinaria	78 Cupa vinaria
3 De Lucifero	81 Lucifer
4 De Pharo	92 Farus edi-
	tissima
Hendecasticha	
1 De Palma arbore quae dactylo foecundata frondescit	91 Palmaquaedactylo fecundata frondescit
2 De Monocero sive Unicorni	60 Monocerus
3 De Sole et Luna	79 Sol et luna
4 De Scintilla	93 Scintilla
Dodecastichon De Crabrone	75 Crabro
Triscaidecastichon De Scylla marina	95 Scilla
Pentecaidecastichon De Elephanto	96 Elefans
Heccaidecastichon De nocte	97 Nox
Polystichon De Creatura	100 Creatura.

CODICES TRACTATVS.

<i>Caroliruhensis</i> n. LXXXV olim <i>Augiensis</i>	saec. VIII/IX	K
<i>Parisinus</i> 2339, olim <i>Lemovicensis</i>	saec. X init.	P ¹
<i>Fragmenta Sangallensia</i> 1394	saec. IX	S
<i>Vaticano-Palatinus</i> 1753 olim <i>Nazarianus</i>	saec. IX	N
<i>Valentinianus</i> 378 olim <i>St. Amandinus</i>	saec. IX/X	A ¹
<i>Valentinianus</i> 376 olim <i>St. Amandinus</i>	saec. IX/X	A
<i>Bruxellensis</i> 4433—4438	saec. X	F
<i>Bruxellensis</i> 9581—9595 olim <i>Cusanus</i>	saec. X	F ²
<i>Leodiensis Delrii</i>	—	D

CODICES AENIGMATVM.

<i>Petropolitanus</i> Q I 15 olim <i>Corbeiensis</i>	saec. VIII	A
<i>Petropolitanus</i> F XIV 1 olim <i>Corbeiensis</i>	saec. VIII/IX	R
<i>Caroliruhensis</i> n. LXXXV olim <i>Augiensis</i>	saec. VIII/IX	K
<i>Vaticano-Palatinus</i> 1753 olim <i>Nazarianus</i>	saec. IX	N
<i>Britannicus Regius</i> 15 A XVI olim <i>Cantuariensis</i>	saec. IX	B
<i>Britannicus Regius</i> 12 CXXIII	saec. X init.	B ¹
<i>Fragmenta Sangallensia</i> 1394	saec. IX	S
<i>Sangallensis</i> 242	saec. IX	S ¹
<i>Parisinus</i> 16700	saec. IX/X	P
<i>Lipsiensis</i> 74	saec. IX/X	O
<i>Oxoniensis Rawlinson</i> C 697 olim <i>Bury St. Edmunds</i>	saec. IX/X	E
<i>Parisinus</i> 2339 olim <i>Lemovicensis</i>	saec. X init.	P ¹
<i>Vossianus</i> 8° 15, XII olim <i>Lemovicensis</i>	saec. X/XI	L
<i>Bremensis</i> 52 olim <i>Sangallensis</i>	saec. X	S ²
<i>Vaticano-Reginensis</i> 2078	saec. X	V
<i>Parisinus</i> 7540	saec. X	P ²
<i>Parisinus</i> 8440	saec. X	P ³
<i>Einsidlensis</i> 302	saec. X	e
<i>Cantabrigiensis</i> Gg V 35 olim <i>Cantuariensis</i>	saec. XI	C
<i>Parisinus</i> 2773	saec. XI	P ³
<i>Bruxellensis</i> 4433—4438	saec. X	F
<i>Bruxellensis</i> 10615 olim <i>Cusanus</i>	saec. XII	F ¹
<i>Bruxellensis</i> 9799 olim <i>Cusanus</i>	saec. XII	F ²
<i>Gudianus</i> 331	saec. X/XI	G
<i>Leodiensis Delrii et corrector eius</i>	—	D, D ¹
<i>Vaticano-Palatinus</i> 591 (prologus; aenigm. I—XV. XXIII. XXX (Abecedarium). XXXII. LXXXI. XC)	saec. XV	p

ALDHELMVS DE METRIS ET ENIGMATIBVS AC PEDVM REGVLIS.

[INCIPIVNT CAPITVLA SEQVENTIS LIBRI. — I. Prohemium et praefatio. — II. De calculo septiformi novi ac veteris instrumenti floribus contexto. — III. De eadem supputatione septinaria ex forasticis philosophorum disciplinis collecta. — IV. Recapitulatio eiusdem numeri ad gratiam spiritus sancti pertinens. — V. Admonitio fraternae caritatis. — VI. Argumenta ratiocinationis. — VII. De insensibilium rerum natura, quae secundum metaphoram sermocinari figurantur. — VIII. De XXVIII pedum regulis. — IX. De metaplasmo, sinalipha et eclipsi versusumque scansione. — X. De alternae interrogationis et responsionis vicissitudine duabus litteris discreta. — XI. De metrica praefatione et precatone enigmatibus congruente. — XII. De terra. — XIII. De vento. — XIV. De nube. — XV. De natura. — XVI. De iri vel arcu caelesti. — XVII. De luna. — XVIII. De fato vel genesi. — XX. De pliadibus. — XX. De adamante lapide. — XXI. De moloso. — XXII. De poalis id est foliis fabrorum. — XXIII. De bombicibus id est vermibus serica facientibus. — XXIV. De barbita id est organo. — XXV. De pavone. — XXVI. De salamandra, quae similis est lacertae. — XXVII. De luligine id est pisce volitante. — XXVIII. De perna, quae multo maior est ostreis, ex cuius velleribus vestis conficitur. — XXIX. De mirmicaleone. — XXX. De sale. — XXXI. De apibus. — XXXII. De lima. — XXXIII. De acalantida, quae latine roscinia seu luscinia dicitur. — XXXIV. De trutina quae momentana dicitur eo, quod ad momentum inclinata vergitur. — XXXV. De dracoea. — XXXVI. De magnete ferifero. — XXXVII. De gallo. — XXXVIII. De coticulo. — XXXIX. De minotauro. — XL. De aqua. — XLI. De elemento vel abecedario. — XLII. De ciconia. — XLIII. De pugillaribus. — XLIV. De lorica. — XLV. De locusta. — XLVI. De nycticorace. — XLVII. De scinife. — XLVIII. De cancro, quae nepa vocatur. — XLIX. De tippula, quae non nando, sed gradiendo aquas transilit. — L. De leone. — LI. De pipere. — LII. De pulvillo. — LIII. De strutione. — LIV. De sanguisuga. — LV. De igne. — LVI. De fuso, quo fila torquentur. — LVII. De urtica. — LVIII. De hirundine. — LIX. De vertigine poli. — LX. De cacabo

Capitula I—CXXI A¹F (CXXII); N, I—CXII K, I—IX F³ cf. etiam Faricius p. 364 G, Willelmus Malmesb. p. 344 Ham. In F leguntur et ante tractatum et ante aenigmata. Edidi ad A¹ et F Incipiunt — libri A¹KNF³ om. F I prohemium A¹F, proemium F³K, praefatio F II septiformis F testamenti K III septinariae K phorasticis A¹K, forasticis F, cf. cap. III init. philosophorum K IV De recapitulatione F sc̃i sp̃s F V karitatis KF³ VI rationationis F³ VII natura quā A¹, naturam F³ viginti VIII F³ XXIII, in marg. VIII F IX m&taplasmi A¹FF³K synalipha KF³, synalipha F et om. A¹FF³ eclipsi K, &clypsi A¹, etclipsi F³, eclipsi F & uersum F³, uersumq; A¹, uersum quae F X De metrica A¹K De metrica p̃fatione interrogationis F³ alterne K, alīn A¹ metrica (in marg. alīne) praefatione interrogationis F XI congruentie A¹ XVII XVI K XVIII flatu K, fatu A¹F XX lapide om. K XXII poa A¹ XXIII serica facientibus F s. l. sericas uestes contextentibus = A¹ XXVII volitante A¹, volante F XXXIII calantida A¹, acalantide s. l. a F latinae F siue F XXXIV menta s. l. noīntana F, noīntana A¹ uergatur F XLI elimto; † s. l. F XLVI necticorace F XLVII sciniphe F, scinife Aldh. XLVIII nepta A¹F XLIX oppula s. l. tip F natando s. l. nan F LI pipero A¹F LVII ortica F LVIII irundine F LX caccabo A¹

seu lebete. — LXI. De mirifullo graece. — LXII. De eliotropo graece, latine soliquia. — LXIII. De candela. — LXIV. De arcturo. — LXV. De cucuma duplici. — LXVI. De crismalio vel crismali. — LXVII. De castore qui latine viber dicitur. — LXVIII. De aquila. — LXIX. De vespero sidere. — LXX. De penna scriptoris. — LXXI. De monocero graece, unicornio latine. — LXXII. De pugione vel spata. — LXXIII. De famfaluca graece, bulla aquatica latine. — LXXIV. De corbo. — LXXV. De columba. — LXXVI. De catta vel muricepe. — LXXVII. De mola. — LXXVIII. De crebello, quo furfures a farina sequestrantur. — LXXIX. De salpice. — LXXX. De taxo. — LXXXI. De tortella. — LXXXII. De pisce. — LXXXIII. De coloso vel toracida. — LXXXIV. De fonte. — LXXXV. De fundibalo. — LXXXVI. De crabrone. LXXXVII. De melario vel malo. — LXXXVIII. De ficulnea. — LXXXIX. De cupa vinaria. — XC. De sole et luna. — XCI. De calice vitreo. — XCII. De lucifero. — XCIII. De mustela. — XCIV. De iuvenco. — XCV. De scrofa praegnante. — XCVI. De caeco nato. — XCVII. De ariete. — XCVIII. De clipeo. — XCIX. De aspidē vel basilisco. — C. De arca libraria. — CI. De puerpera geminos enixa. — CII. De palma. — CIII. De faro editissima. — CIIII. De scintilla. — CV. De ebulo. — CVI. De Scylla. — CVII. De elefante. — CVIII. De nocte. — CIX. De elleboro. — CX. De camello. — CXI. De creatura. — CXII. RETRACTATIO RECIPROCAE INTERROGATIONIS ET RESPONSIONIS DE PEDVM REGVLIS. — CXIII. De pirrhichio sive dibrachi. — CXIV. De spondeo. — CXV. De iambo. — CXVI. De trocheo. — CXVII. De tribracho sive brachisillabo, qui epignomus appellatur. — CXVIII. De moloso vel trimacro, qui et iapetius dicitur. — CXVIX. De anapesto. — CXX. De dactilo. — CXXI. De amphibracho, qui mesites appellatur. — CXXII. De amphimacro qui creticus dicitur. — CXXIII. De bachio. — CXXIV. De palimbachio. — CXXV. De proceleumatico. — CXXVI. De dispondeo. — CXXVII. De diiambō. — CXXVIII. De ditrocheo. — CXXIX. De antispasto. — CXXX. De coriambo. — CXXXI. De ionico minore, qui pomizonius dicitur. — CXXXII. De ionico maiori, qui appellatur zonus. — CXXXIII. De peone I. — CXXXIV. De peone II. — CXXXV. De peone III. — CXXXVI. De peone IIII. — CXXXVII. De epitrito I. — CXXXVIII. De epitrito II. — CXXXIX. De epitrito III. — CXL. De epitrito IIII. — CXLI. EXORTATORIA FINALIS verbi sententia supremam codicelli clausulam continens. — EXPLICIUNT CAPITVLA. — ORDITVR PROEMIVM. INCIPIT DE METRIS ET ENIGMATIBVS AC PEDVM REGVLIS.]

LXI De myrifullon A¹, mirifullon F LXIII candella F pro LXIII per errorem LXIII F: hinc omnes titulorum numeri differunt. LXV cocuma A¹F LXVII uel beber s. l. q̄ lañ m¹, ber m² F LXIX sedere F LXX scribtoris A LXXI lañ. unicornio F LXXII pugine A¹ LXXIII greca id. ē b. a. F LXXVI gatta A¹, gratta s. l. a F murice A¹F LXXVIII furfure A¹ LXXXI tortello A¹, cortello s. l. t et a F LXXXIII toracelo A¹, toraclico, o supra i F LXXXV fundibola A¹, fundibula F LXXXVI crabrone s. l. r F LXXXVII mala A¹F LXXXIX cuba A¹, cuma bauriana s. l. de cuba uinaria F XCIII mutela A¹, matuela s. l. vst F XCV prigna s. l. nte F XCVI conato s. l. ce F XCIX et F CII in marg. inf. CIII. De palma (sic etiam in textu) quae dactilo fecundata frondescit F CIII in marg. in rupibus pelagi pos(ita) F CV ebullo F CVI scilla F CX carmello r expunctum F CXII retractio A¹F CXIII pirrhichio vñ F CXVII tribrachis s. l. o F siue s. l. F brachisyllabo A¹, brachisyllabo F epignomis F CXVIII trimachro F CXX dactylo A¹F CXXI mes||s F CXXII amphimachro F CXXIII bacchio F CXXIV palin bacchio A¹, palin bachio F CXXV proceleumatico A¹ pleomatico s. l. ce et v supra a F CXXXI pomizonus A¹, pomizonius F CXXXII maiore F CXXXIII pone s. l. e F CXLI supræmam A¹ EXPLICIUNT CAPITULA om. F²K ORDITUR — REGULIS A¹KN prohemium A¹ [ORDITUR PREMIUM (suprascr. o m²) INCIPIUNT DE METRIS ENIGMATIBVS AC PEDŪ REGUL L] Orditur prooemium Aldhelmi de Metris et aenigmatibus ac pedum regulis, bono scholastico b ORDI ALDHELM DE METRIS BUS AC PEDŪ REGULIS BONO F INCIPIT DE METRICA RATIONE AC PEDUM REGULIS ALMHELM ANGLORŪ ARCHIEPI F³

DOMINO PRAESTANTISSIMO ET PRAE CETERIS REGALIVM^a DIGNI-
TATVM GRADIBVS GLORIFICANDO MIHIQVE IAM DVDVM SPIRITALIS^b
CLIENTELAE^c CATENIS CONEXO^d, ILLVSTRI^e ACIRCIO¹ AQUILONALIS^f
IMPERII SCEPTRA GVBERNANTI, ILLVSTRIS^g REGALIS REGNI REGIMINA
DISPENSANTI ALDHELMVS^h, CATHOLICAE VERNACVLVSⁱ ECCLESIAE²,
IMMARCESCIBILEM^k SEMPITERNAE SOSPITATIS SALVTEM³.

Giles 216
Mai 501

I. Non ambigo, reverentissime fili, sed profundae credulitatis frena relaxans¹ confido, quod provida sagacitatis vestrae praecordia reminiscantur, nos ante bis bina lustrorum volumina inextricabile conglutinati foederis pignus pepigisse et spiritali^m sodalitat

Sancti Aldhelmi de septenario et de re grammatica ac metrica ad Acircium regem. Mai, EPISTOLA AD ACIRCIVM, SIVE LIBER DE SEPTINARIO, ET DE METRIS, ENIGMATIBVS AC PEDVM REGVLIS
Giles ^a) regalium om. Giles ^b) spiritalis codd., sic semper; spiritalis Giles ^c) clientell(a)e
Fm¹F³KNP¹, clitelae A¹ ^d) connexo b Giles ^e) ill A¹F³P¹, ill bFN ^f) aquilonaris b Mai
g) ill F³KN, ill A¹F ^h) althelmus P¹ ⁱ) uernaculus codd. ^k) immarcescibilem A¹FF³KNP¹A,
imm. edd. ¹) frena laxans s. l. re F ^m) spitalis N, spiritalis FF³Mai, spiritali A¹KP¹

1) Acircium aquilonalis imperii sceptrum gubernantem fuisse Aldfridum regem Northanumbrorum iam Willelmus Malmesburiensis (*Gesta pontif. V* § 196 p. 344 Ham.) coniecit; nomen hoc ei indidisse videtur Aldhelmus, imitatus forsitan Daniel XI 15 de rege Aquilonis verba facientem, ut 'a circio', ubi apud Hibernos (cf. ad epist. ad Efridum praefat.; circius = aquilo cf. e. g. epist. ad Acirc. p. 72, 16) vixerat, eum venisse indicaret. Aldfridus hic, de quo conferendus est Lappenberg *Hist. Brit. I* 180, Hahn, Bonifatius et Lulus p. 6, 3, Reeves ad Adamnannum p. 185, Plummer ad Bedam *hist. eccl. II* 263. 305, regnare coepit a. 685, mortuus est secundum Bedam V 18 anno 705, quo anno Aldhelmus episcopatum obtinuit. Litteris eximie erat instructus, quibus operam dederat apud Hibernos; nominavit eum Beda virum in scripturis doctissimum (IV 24) et virum undecumque doctissimum (V 12); Alcuinus (*De Sanctis Euboricensis ecclesiae v.* 843 sqq.) Efridum fratrem liquisse imperii regmina narrat Aldfrido,

Qui sacris fuerat studiis imbutus ab annis
Aetatis primae, valido sermone sophista,
Acer et ingenio, idem rex atque magister.

Adamnani, doctissimi abbatis monachorum, qui erant in insula Hii (Beda V 15), dicebatur ab Hibernis alumnus (Reeves p. XLIV); Adamnanus ipse ei librum de locis sanctis 'porrexit' (Beda l. l.); optime Plummer p. 263 eum regem dixit philosophum. Nupserat ei Cutburga, Inii, qui 688—725 Westsaxonum rex fuit, soror, quae post breve matrimonium ab eo discessit, ut sanctimonialis fieret Bercingensis (cf. ad pro- sam de virg. c. 1). Coniunctus igitur cum rege Aldhelmus erat non solum litterarum studio sed etiam affinitate, ante quam factum esse puto, ut sponsor Aldfridi baptismo — huc quae de caelestis gratiae praerogativa in primo capite scribit, referenda esse puto — interesset sive patrinus et pater eius spiritalis fieret, unde cognationem spiritualem inter sponsorem et baptizatum oriri putabant (cf. *Realencyclopaedie f. protest. Theol. XIX* 448), quam hic Aldhelmus spiritali clientelam, infra spiritali sodalitem appellat. Si Aldhelmus Aldfrido librum suum non multo post regnum ab eo sumptum misit, Aldfridus, quocum ante bis bina lustrorum volumina i. e. ante annos viginti sit coniunctus, baptizatus est anno fere 665: inde ab hoc anno artior inter ipsum et Aldhelmum intercessit necessitudo. 2) Abbas iam fuit Aldhelmus; similiter scripsit in prosa de virg. supplex ecclesiae vernaculus cf. etiam ad Leutherium supplex almi- tatis vestrae vernaculum ad Hadrianum vernaculus Christi et vestrae pietatis supplex alumnus ad Wihfridum vernaculus supplex 3) prosa de virg. optabilem perpetuae prosperitatis salutem, *Epist. Merow. I* 426 n. 142 optabilem sempiternae sospitatis salutem, Bonifatius (*EM I* 426 n. 30) perpetuae sospitatis salutem, *EM I* 287 n. 37 gloriosam divinae sospitatis salutem, Vigbrechtus (*EM I* 423 n. 138) immarcescibilem sempiternae sospitatis salutem, Cynewulf (*EM I* p. 424 n. 139) aeternam sospitatis in domino salutem cf. *EM I* 259 n. 13. 425 n. 140.

vinculo devotae caritatis contubernia copulasse. Nam pridem, tempore pubertatis nostrae, cum septiformi^a spiritalium charismatum^b munificentia¹ vestra solers^c indolis^d sub manu venerandi pontificis ornaretur, paternum memini me^e nomen^f adeptum teque adoptivae M. 502 dignitatis vocabula^g cum caelestis^h gratiae praerogativa² sortitum. Quem | videlicet spiritalium incrementorum fructum propheticus sermo allegoricis enigmatibusⁱ explanans 5 G. 217 designat virgultum in tipo^k beatæ et incorruptæ Dei gene|trici^l de radice Iesse^m fecundis palmitibus³ pululasseⁿ et purpureum^o surculorum florem^p mysticis^q obumbrationibus prolapsi recuperatorem^r mundi praefigurantem cirografumque^s protoplastorum^t misericorditer abrogantem cum septeno sapientiae intellectu^u ceterarumque virtutum spiritu^v germinasse. Idem^w namque septiformis sacramentorum numerus^x sacrosanctis testamen- 10 torum^x oraculis^y frequentissime adstipulatur^z, cuius numeri misterium^a iterata^b replicatione revolvens de amoenissimo⁵ scripturarum^c paradiso^d quasi quosdam campestrum cauliculos aut vernantes pratorum^e flosculos coacervans ad unius coronae texturam congerere nitar⁶, ut evidentius in propatulo patescat cunctisque scrutinio scrutantibus luce limpidius^f clarescat^g, a quantis profectibus quamque^h sacratis ordinibusⁱ nostrae necessitudinis pri- 15 mordia et necdumⁱ matura^k rudimentorum tirocinia^l originaliter processerint, pululaverint^m, vignerintⁿ.

II. Hic^o, inquam, septiformis laterculorum numerus ab ipso nascentis mundi primordio^p sacer oriundus extitit^q. Nam non solum universitas totius^r creaturae, quam volubilis

a) septiformis Mai, septiforme: e in i P¹ b) karismatū F³ c) sollers FP¹b d) indolis A¹bF³KN i in e m² P¹, indoles epitome, cf. carmen de virg. 1127 e) me memini bFK, memini me A¹F³N, me om. P¹ f) nū K, nū: o supra n et m ex n P¹ g) vocabulo b s. l. a F h) coelestis b i) enigmatibus codd. (aen. b) k) in tipo F³ l) genetricis codd. m) Iesse Giles, iesse (iesse) codd. n) pullulare P¹, pululasse A¹FF³KN, pullulasse Giles o) purpureum FP¹bm² p) flore N, flores Giles q) mysticis A¹ (flore mysticis = F); F³KNP¹ r) recuperationem b s) cirografumque KN, cyrografumque A¹FF³, cyrographum P¹, chirographumque edd. t) protoplaustorum F³K u) intel K, et intellectus A¹bFF³NMai v) spū A¹KF, spiritu b Mai, spiritum Giles w) Isdem codd., sdem s. l. I m² P¹, Idem Mai x) numerus — testamentorum om. F³ sacramentorum sacramentorum oraculis, in marg.: sacrosanctis testamtorū oraculis F y) oraculis A¹ cett. Mai, miraculis P¹ Giles z) adstipulatus K, s in r P¹ a) misterium A¹FKNP² b) itera s. l. ta m¹ F c) scribaturarum A¹, scripturarum s. l. v N d) paradiso P¹ e) pratorum A¹ f) limpidius P¹ g) clarescant P¹ h) q:q; K, quēq; P¹, quamque F³ i) ordinibus nostrae necessitudinis primordia et necdum om. F³, ordinibus — matura in marg. m² F k) fra trā, sed prius punctis deletum F, terra F³ l) tyrocinia FF³K m) pullulaverint b, i ex u P¹ n) uiguerint i ex u P¹; post uiguerint: h, in marg. f II de calculo septiformi noui ac ueteris testamenti florib. cexto F³ o) Hinc b, hūc F p) primordia s. l. o P¹ q) ext&it A¹N r) totius s. l. m² P¹

1) cf. infra septiformis sacramentorum numerus et c. II init. et c. V septiformi misteriorum numero 2) prosa de virg. c. VII specialem divinae dilectionis praerogativam 3) prosa de virg. XIII flos virgulti de radice Iesse descendens. Isaias XI. LII, 2 ascendet sicut virgultum coram eo et sicut radix de terra sitiēti cf. ep. ad Rom. 15, 12 4) Pauli epist. ad Coloss. 2, 14 delens, quod adversus nos erat, chirographum decreti, epist. ad Ehfriid. init. ob inextricabile sons protoplastorum (cf. de virg. c. XI XL) piaculum priscorumque cirografum obliteraturum, ad Gerunt. p. 84, 27 domino et salvatore nostro . . . descendente, ut cirografum protoplasti deleteret, cf. prosa de virg. c. XIII (p. 13, 21 G) 5) Bonifatius EM I 250, 30 ad amoenissimi litus paradisi 6) prosa de virg. XIX s. f. purpureos pudicitiae flores ex sacrorum voluminum prato decerpens pulcherrima virginitatis coronam Christo favente contexere nitar 7) epist. ad cler. Wiltfridi: ab ipso tirocinio rudimentorum 8) prosa de virg. XX s. f. quantum profeticae dignitatis gratia enituerit, fulserit, floruerit (cf. XXI numeravit, pensavit, divisit) cf. infra p. 222 G s. f. imperium conquassans dirupit, confregit, extinxit [et in Tartara trusit] 9) Beda De temporum ratione c. VIII Hebdomada graece a septenario numero nomen accepit, humana quidem consuetudine septenis solum acta diebus, sed scripturae sacrae auctoritate multis speciebus insignis quia dominus sex diebus mundi ornatum complens septima requieuit ab operibus suis laterculorum cf. prosa de virg. c. XXXIX, 9

- et agilis polorum vertigo et bina cingunt emisperia^a, septinario^b ebdomadis^c simplae^d curriculo specie^e multiformi^f patrata narratur^g, cum tamen in ictu et atomo¹ vivens in aeternum creaverit omnia simul², verum etiam optata^h futurorum requies promissorum et beatæⁱ perennis vitae felicitas, quæ^k singulis quibusque meritorum^l emolumentis^m recompensabiturⁿ, non nisi septena^o per temporum incrementa millenario^p numero, seques-
trata reproborum caterva, insontibus et piaculorum crimine carentibus^q tribuitur^r.
Eiusdem^s quoque | supputationis sacramenta patuerunt, si prisca commemorans^t ab origine M. 503
pandam⁴, cum horrenda cataclismorum^u irruptio^v mortalium flagitia^w coercens^x et
scelestis^y vitae pervicaciam^z ultricibus undis abluens cuncta, quæ^a reciproco corporeae^b Verg. Aen.
1 546
vivacitatis spiraculo vescebantur^c, exceptis^d ad propagationem^e sobolis futurae relictis,
usque ad internicionem^f necaret^g diramque Stigii^h Plutonis ingluviem exsanguinibusⁱ
miserorum manibus^j crudeli strage^k satiaret^l: de mundis septena septena^m cenaculumⁿ Gen. 6, 16
et tristega^o sive, ut^p altera continet | translatio, bicameratam et tricameratam^q leguntur G. 218
arcam^r gregatim ingressa^s.
15 Septinaria^s similiter pignorum Iob prosapia in principio libri^t, qui^u prosa^v con- Iob. 1, 2
textitur et deinceps secundum Ebreos^w dactilo^x spondeoque^y scandere fertur^z, et

^a) hemisperia A¹FF²NMai, hiemisperia K, s. l. h P¹, hemispheria b, cf. s. f. c. XI. p. 246, 35 G ^b) septi-
nario FF²KN i in e A¹P¹m² ^c) ebdomadis codd. ^d) simpli s. l. ae F ^e) sp&ie F² ^f) multiforma
P¹Giles ^g) narratur A¹bFF²N, narratur KP¹Mai ^h) opta s. l. ta m² F² ⁱ) beatæ bF, beata cett.
^k) felicitasq: A¹F ^l) meretorum N ^m) emolumentis A¹KN ⁿ) recompensabitur A¹, reconpen-
sabitur, ta supra bit N ^o) septeno AF²KN, septono P¹ ultima litt. incerta F, septena bMai ^p) melle-
nario e in i A¹ ^q) karentibus F² ^r) tribuitur codd. Mai, tribuatur P¹Giles ^s) Eius F² ^t) com-
memorans K ^u) cataclismorum codd., cataclismorum Mai Giles, cathaclismorum F² ^v) incorruptio
bF (puncta supra cor) ^w) flagitatio s. l. itia m² F ^x) coercens codd. ^y) coelestis A¹, caelestis
Giles ^z) pervicaciam bF²KP¹m¹ ^a) cunctaq: A¹bKP¹m¹ ^b) corporea K, corporeae A¹ ^c) uerce-
bantur A¹, uertebantur bFF² ^d) excepti A¹ ^e) propaginem F² ^f) internicionem A¹N, intern-
tionem bF²KP¹ ^g) stigii codd. ^h) exanguibus b, ex sanguinibus F, et exsanguinibus F²N, ex(s)anguini-
bus codd. edd. ⁱ) manibus codd. s. l. m², animabus P¹, animabus Giles ^k) stragi KN ^l) saciaret K
^m) septena septena KF²N, septena A¹bF Mai Giles ⁿ) caenaculum F²P¹Mai, cenaculo bF ^o) tristega
codd., tristega N, tristega Mai, tristegam Giles ^p) tristega ut (om. sive) F², &ut s. l. s F ^q) et
tricameratam om. P¹Giles ^r) archam P¹ ^s) septinaria A¹bKF ^t) liber corr. m² libri P¹ ^u) qui
codd., quod Mai Giles ^v) pipsa puncta super ip F, pro ipsa b ^w) ebraeos A¹, hebreos bFKP¹
^x) dactilo F²P¹ ^y) spondeoque codd. ^z) fertur F

1) in ictu et atomo = uno temporis puncto vel momentaneo ictu (epist. ad Gerunt.) cf. Beda de
rat. temp. c. III, vide etiam ad prosam de virg. c. XXVIII, 1 2) Ecclesiasticus XVIII, 1 Qui vivit in
aeternum, creavit omnia simul cf. Augustinus De genesi VII § 28 3) Beda De rat. temp. c. LXVII fuere,
qui propter septimum diem, in quo requieverit Deus ab operibus suis, sperarent post sex annorum milia
sanctorum laboris in hac vita mortali septimo mille annorum curriculo eos post resurrectionem in hac
ipsa vita immortales in deliciis et multa beatitudine regnatos esse cum Christo ... septimam perpetuae
quietis in alia vita, quam solutae a corporibus percipiunt animae sanctae cum Christo 4) prosa
de virg. LIV ut altius repetens ab origine pandam 5) Verg. I 546 si vescitur aura aetherea
6) Isidorus Lab. numerorum qui in sanctis scripturis occurrunt c. VIII c. 40. Septimo die ingressione Noe
diluviu fuit et septimo mense residens arca quieuit; septena quoque animalia introierunt in arcam
7) Genes. VII 2 versio nova: Ex omnibus animantibus mundis tolle septena et septena; antiqua: septem
et septem 8) Gen. VI 16 versio antiqua inferiora autem arcae bicamerata et tricamerata facies;
nova: deorsum coenacula et tristega facies in eo. cf. Plummer ad Bedae hist. eccl. II p. 313 9) Hie-
ronymus Praef. ad Iob (IX 1110 M): A principio itaque voluminis usque ad verba Iob apud Hebraeos
prosa oratio est; porro a verbis Iob, in quibus ait: Pereat dies e. q. s. usque ad eum locum, ubi ante
finem voluminis scriptum est Idcirco me ipse reprehendo e. q. s. hexametri versus sunt dactylo spondae-
oque currentes. — cf. etiam Gregorii Moral. I 14, 18. Item Beda de arte m. = G. L. VII 243, 10 dicit:
librum beati Hiob simplici hexametro scriptum esse adseverant

Iob. 1, 3 septem^a milia^b lanigerarum^c pecudum^d descripta^e narrantur rursusque in calce voluminis
 Iob. 42, 12 idem^f bidentum^g numerus ad remunerandam illustris^h patientiaeⁱ palmam in duplum resti-
 tutus praedicta misteriorum^k arcana^l praefigurasse monstratur. Denique Esaias^m, nequa-
 quamⁿ pars ultima profetantium^o, septem matronas sub tipo^p septem ecclesiarum virum
 Isaias 4, 1 unum apprehendisse^q, Christum videlicet, caelestium et^r terrestrium reconciliatorem,
 contestatur. Heliae^s autem scelera populi crudelis lamentanti et lugubrem interfectionem
 ad Rom. 11, 4 vaticinantium^t conquerenti^u divinis dictum^v est oraculis: *Reliqui^w mihi septem milia^x*
 Reg. III 19, 18 *virorum, qui non curvaverunt genua ante Baal^y*; qui, dum orbatae^z Sunamitis^a sobolem
 Reg. IV 4, 34. 35 crudelis leti^b sorte^c sopitam septies artus artubus membraque membris copulans susci-
 taverat, redemptorem signat^d genus humanum septiformi spiritus^e gratia a somno^f
 Macc. II 7, 1 sqq. scelerum et labe^g peccati vivificantem^h. Sed et Machabeorumⁱ generosa^k germanitatis^l
 M. 504 pignora, quae^m sub tyrannica Antiochi monarchiaⁿ suellum^o | scrofarum^p contempserunt^q
 edulium et propter divinarum legum caeremonias^r ritusque paternae^s traditionis spurcas
 ethnicorum^t culturas et profanae gentis idolothita^u repudiarunt, non immerito^v septi-
 formem universalis ecclesiae^w speciem praefigurasse noscuntur. Quid? etiam^x illa^y pro-
 Prov. Sal. 9, 1 verbialis aula, cuius architecta^z et opifex^a Sapientia Salomone^b attestante^c legitur
 extitisse, nonne^d septenis columnarum fulcimentis innixa sustentatur^e, cum infertur:
Sapientia aedificavit sibi domum, excidit^f columnas^g septem^h? Curtinaeⁱ quoque taber-
 Exod. 26, 2 naculi purpureis^j ostri et cocci coloribus fucatae^k et^l diversis ansularum nexibus assutae^m
 nonne quadruplicatoⁿ septenae supputationis calculo^o hoc est .XXVIII.^p cubitis in longum^q
 protenduntur^r?

Quod autem septinarius^r numerus nonnumquam^s spiritus paracleti gratiam praefi-
 G. 219 guraverit, interdum vero priscae legis imaginem praetulerit^t, sacra | auctoritate edocemur,
 Eccles. 11, 2 ut est illud: *Da partem his, qui septem sunt!* Sed et^u idem tabernaculum Eleazar,

^a) et septem om. bF, et XII P¹, septem in marg. N, U¹¹ (= septem milia) K, etiam (pro et u¹) in ras. F² ^b) milia om. codd. et edd. ^c) laniger aurumque corr. i. m. lanigerarum F, lanigerarum-que b ^d) pecudum A¹KN, s. l. v m²P¹ ^e) descripta s. l. m², summa P¹, descripta summa Giles ^f) isdem (cf. supra p. 62 not. w) codd. ^g) bidentum A¹bFP¹, bidentium N Mai Giles ^h) inlustris codd. Mai ⁱ) patientie K, patientia add. e m²F ^k) misteriorum F ^l) arcana N, archana cett. ^m) Esaias codd., Isaias P¹Giles ⁿ) nequam s. l. qua P¹ ^o) prophetarum Mai ^p) tipo F² ^q) adprehendisse codd. ^r) et om. F² et s. l. F ^s) heliae codd., hoeliae Fb ^t) uaticinium s. l. inantium m²N ^u) con-quirenti bF (conquerenti vel conquiranti em. corrector) ^v) dudum F² ^w) Reli///q; s. l. ui m²F ^x) milia codd. ^y) Bahal A¹F²N Mai ^z) or///batae F, orabat ac b ^a) sunamitis codd., nonne Sunamitidis legendum? at Sunamitis etiam excerptum^u Ademari ^b) loeti A¹bFN, laeti F², s. l. o m²P¹ ^c) sorte: r in ras. P¹ ^d) significat A¹bFFF²N Mai, signat cett. cf. p. 65, 12 ^e) s²p s. l. m²F ^f) s²u=no F² ^g) labi A¹F²P¹m², babi N ^h) uiuificantem: uiui in ras. F² ⁱ) Machab(a)eorum codd. Mai, macha-biorum N, Maccabaeorum Giles ^k) ueneranda F² ^l) germanitas ti s. l. m²F ^m) que: e in i P¹, pignoraq; b ⁿ) monarchia: a super o F, manarchia A¹ ^o) suellum codd., cf. 294, 5 G, e in i P¹, s. l. i b ^p) scropharum F², scroforum b, a super o prius Fm² ^q) contempsisse b, contemserunt N ^r) ceremonias KP¹N, cerimonias AbFFF² ^s) pat²n A¹ ^t) &hnicorum A¹, &unicorū puncta super n, in marg. hini (voluit igitur &hnicorum) F, et iniquorum F² ^u) idolothita A¹KN, idolathita o super a P¹, idolotita bFFF², idolothyta Mai, idolothuta Giles ^v) inmerito codd. ^w) eccle K ^x) Quid etiam: correxi interpunctionem, Quod A¹b, Quid s. l. o m²F ^y) illa om. Giles ^z) architecta codd. s. l. us P¹, architectus Giles ^a) opifex codd., pontifex Giles ^b) salamone P¹, solomone K ^c) ad-testante bFP¹ ^d) nomen b ^e) sustent² s. l. a m²P¹ ^f) &excidit F² ^g) columnas eius KP¹Giles ^h) curtinae codd., cortinae corr. P¹m², o s. l. b ⁱ) purpureis A¹FP¹m², purpureis s. l. o b, k) fucat(a)e codd., fuscatae P¹Giles ^l) et s. l. P¹ ^m) adscitae b, adsutae tenduntur (sed infra etiam protenduntur). Nonne F² ⁿ) quadruplicato A¹F²N ^o) calculo om. F² ^p) hoc .e. XXVII A¹F, uiginti septem b ^q) protenduntur A² ^r) septinarius A¹N, septenarius cett. ^s) nonnumquam P¹ ^t) protulerit bFFF² ^u) et om. A¹

1) Isidorus lib. numerorum VII § 41 septem quoque mulieres in Isaiia virum apprehenderunt
 2) Gregor. Moral. praef. 7, 17

summi pontificatus infula praeditus¹, septies aspersisse^a legitur de sanguine^b buculae^c Num. 19, 4
 rufae iuxta ritum caeremoniarum^d in holocaustum^e concrematae, cuius cinerum^f reliquias^{ib. 19, 2}
 ad expiationem Israhelitici^g populi proficere superna spoponderunt^h oracula. Glorio-^{ib. 19, 10}
 sissimus etiam regumⁱ, qui antequam primae nativitatis cunabula^k cognosceret, ipso^l
 5 proprii nominis vocabulo piae praesagia pacis^m non immeritoⁿ figuraliter gestabat,
 solemnem^o delubri^p festiuitatem cum omni frequentia filiorum Israhel^q ab introitu Emath^r
 usque ad torrentem Aegypti^s, unde Memphitica regna sceptrum imperiale gubernat^t, Paral. II 7, 8
 septem diebus catervatim celebrasse describitur^u, iuxta quod testamenti veteris brevis^v
 epitoma^w hoc est paralipomenon^x testatur.

¹⁰
 M. 505

Sed ne priscoe legis tantum formula utar et prae|terita saeculorum exemplaria
 solummodo perscruter et rimer, en rudis^y instrumenti, quod arbitror deuteronomii^z
 recapitulatione rite signari^a, plura in propatulo sita et concordi ratione^b respondentia
 suffragantur^c, quia^d furvis tenebrarum latebris cessantibus et nocturnis^e umbrarum^f
 latibulis fatescentibus^g exorto crepusculo clarum et croceum limpidissimi solis iubar totis
 15 terrarum finibus infunditur². Nam sacer dominici^h pectoris accubitorⁱ et quartus
 caelestis paradisi^k gurgis³, ex quo larga laticis vivi flumina perenniter roriflua inundatione
 manantia decurrunt, Smyrnae, Pergamo ac Philadelfiae^l et ceteris per Asiam ecclesiis Apoc. 1, 11
 septupla sermonum serie^m scripsisseⁿ perhibetur⁴. In eodem nihilominus^o apocalipseos^p
 oromate^q septena sigillati voluminis signacula transactae praefigurationis misterium^r ibid. 5, 1
 20 continentia perspicacissimis^s mundi cordis conspectibus^t et ab omni feculenta^u vitiorum
 sentina sublatis cernere promeruit, quae solus de tribu Iuda leo fortissimus bestiarum ibid. v. 5
 ad nullius pavescens occursum, qui iuxta vaticinium patriarchae ad praedam adscendisse^v Gen. 49, 9
 et requiescens^w accubuisse^x memoratur, iure^y caelestium et terrestrium inferorumque^z

a) sic codd. b) sanguinae A¹F c) baculae s. l. v m² F d) caeremoniarum KP¹, ceri-
 moniarum AbFF³N e) holocaustum FP¹, holocaustam Giles f) cinere s. l. v m² A¹ g) israhe-
 litici codd. Mai, Israhelitici Giles h) spopondere b i) regum s. l. m² P¹ k) conabula KP¹
 l) ipsi A¹ m) pia psagia pacis A¹, piae psagia pacis bFF³N Mai, piae pacis praesagia Giles (P¹), priscoe
 pacis (= Aldfrid) cf. Plummer ad Bedae h. eccl. II p. 312; sed intelligendus est Salomo pacificus cf. Hierony-
 mus Onom. sacra ed. Lagarde p. 63, 5 n) immerito codd. o) solemnem A¹KN Mai, sollemnem FF³P¹,
 solennem b Giles p) delubri codd. q) israhel P¹Mai, irh N r) hemat K s) aegypti F
 t) gubernant codd. edd. u) describitur F³ v) braeuis A w) breui sepito N, epito codd., epitoma
 Mai Giles x) paralipenon A, paralypenon F³, hoc est formula in m. m² paralipomenon testatur sed ne
 priscoe legis tantum P¹ y) erudis s. l. n K z) deuteronomii K a) saginari P¹ b) rationi b
 c) suffragatur Mai d) q (= quia) N, quae Mai, q A¹, quam b e) noctis s. l. script. insulari turnis N
 f) umbraculis F³ s. l. ru F g) fatescentibus bFP¹ Giles h) dominici: i ex e m² F, domini s. l. m²
 ci P¹ i) accubitor: o ex u F, acubitor s. l. a P¹, accubitar s. l. o N k) paradysi F³P¹ l) phyla-
 delphiae F³, philadelfi(a)e FKN, filadelfiae P¹ m) serie K, seriem F³ puncto sub m N, series P¹ corr. m²
 serie, ~ eras. F, series Giles n) scripsisse A¹F³N o) nihilominus A¹F³P¹N p) apocalipseos
 FKP¹, appocalipseos A¹N q) oromate codd., oramate Mai, oramat F, horomate Giles cf. ad pros. de
 virg. c. VII r) misterium A¹b m¹FKN s) perspicacissimi b s. l. s m² F³ t) conspectibus A¹bFK,
 aspectibus Giles u) fetulenta Fm¹F³, feculentia P¹, faeculenta Giles v) adscendisse et accubuisse codd.
 w) requiescens s. l. i N x) inuoco b y) inferorumque F³P¹ Giles, et inferorum b

1) Bonifat. EM. I 283, 26 Domino summi pontificatus infula praedito cf. ad prosam de
 virg. XXXIII 2, LIII 7 2) prosa de virg. c. XXII Sed quid in veteribus viris ... otia temporum
 terimus, cum etiam in rudibus et neutericis catholicae fidei sectatoribus, postquam latebrosa prioris
 instrumenti latibula funditus evanuerunt et limpida sequentis testamenti luminaria ... spargerentur,
 innumera beatae virginitatis exempla affatim exuberent. — cf. infra p. 72, 20 croceum solis iubar
 3) cf. ad prosam de virg. VII not. 4 et ad carm. eccles. IV 10, 5 sqq; vide etiam prosam de virg. XXII evange-
 lista tropicus florentis paradisi latex; ibid. c. XXIII et carm. eccles. IV 5, 10 sq. Hic fuit egregius
 Christi regnantis alumnus, Omnibus anterior, magno dilectus amore 4) Isidor. liber numerorum
 X 42, cf. prosam de virg. c. VII

potestatem supergressus aperire nativitatis^a et passionis praerogativa potuit, quia ipse^b
 Apoc. 3, 7 *habere dicitur | clavem David: ipse aperit et nemo cludit, cludit et nemo aperit*^c. Etenim G. 220
 nisi quis obstinata nefandae infidelitatis frena^d in frusta^e confregerit^f eumque medullata
 mentis fiducia^g praedictorum^h sigilla signorum solvisse crediderit, clausis et caecisⁱ
 pupillarum^k orbibus et obtusis^l palpebrarum^m obtutibusⁿ velut^o epilepticus^p et^q scoto-
 maticus^r contemplabitur arcana^s legum et opaca prophetarum. In eadem etiam^t reve-
 lationis extasi aurea septem candelabra¹ et totidem^u sidera^v in dextera habentis pedes
 ibid. 15 auricalco^w clibani^x simillimos, cuiusque ore^y procedebat romphea^z biceps, praedictus
 ibid. 16 salvatoris vicarius^a speculabatur^b. Illud quoque celeberrimum exodi candelabrum^c,
 Exod. 25, 31 cuius stipes obrizo ductilis^d cum calamis ac scifis^e et sperulis^f fabrefactus^g tamquam^h 10
 taxusⁱ frondosa^k aut platanus^l surculosa comptis^m cultibus ornabatur, a praedicto cande-
 labrorum misterioⁿ minime discordare sentio^o; cuius .VII.^p lucernarum lichini^q flammis
 Apoc. 1, 20 vomis^r lampadibus coruscantes^s, e quibus universae ecclesiarum^t lanternae^u claro lumine
 illustrantur^v, aureis nexibus adstricti copulabantur. Ita vas electionis illustre^w et sapiens
 architectus nominisque^x Christi gerulus^y, typicus^z Benjamin *mane comedens praedam* 15
 Gen. 49, 27 *et vespere dividens spolia*, .VII. ecclesiarum^a novalia roscidis sacrorum dogmatum im-
 bribus ubertim perfudit^b.

Zacharias² itidem in ordine vaticinantium undecimus in oromate^c visionis raptus
 et divinae^d contemplationis culmine sublimatus famosum incliti^e lapidis^f spectaculum,
 Zach. 3, 9 qui septenis oculorum obtutibus mistice^g ornatus describitur, spiritali et arcano^h prae-
 cordiorum intuitu et puris conspectibus cernere promeruit. Fundamenta quoque gloriosae
 Ps. 86, 1 civitatis Dei, quaeⁱ psalmista in^k montibus sanctis structa^l commemorat^m, canonicisⁿ

a) natiuitatis eius bF b) q A¹KN, quae ipsi F³, quare Mai c) nemo cludit et nemo aperit
 A¹NMai, nemo claudit (= cett.) & aperit (s. l. nemo m¹) F³, nemo cludit cludit & K, nemclaudit s. l. o F,
 claudit et nemo apperit (antea aperit) P¹, claudit Giles d) frena Giles e) frustra A¹FN f) con-
 frigerit FN s. l. e b g) fiducia s. l. c P¹ h) praedictorum F³Giles i) cecis s. l. oe b k) pupil-
 lorū s. l. a F l) obtusis A¹KN s. l. v P¹ m) palpebrarum: h supra p alterum F n) optutibus P¹
 o) velud K p) epilepticus A¹KP¹N Giles, epilepticus Mai, splenticus F³ in marg. epilepticus F, spleniti-
 cus in marg. epilepticus b, cf. Du Cange s. v. epilepticus et G. Goetz in Thea. gloss. I 392. q) aut bF³
 r) scetomaticus b s) arcana N, archana cett.; sub h punctum b t) alicon A¹, igitur in marg. etiam F
 u) aurea et totidem Giles, aurea om. codd. Mai v) sicira P¹ w) aurocalco A¹KN, auriocalco F³, auri-
 calo FP¹ x) *libani codd., Libani Mai Giles; 'sicut in camino ardenti' apocal. 1, 15 y) cuiq; ore A¹F,
 eore procedebat P¹ z) romphea KP¹, rumphæ A¹FN a) nicurius P¹ b) speculatur P¹Giles
 c) candelabrum F s. l. e b d) doctilis A¹ e) scitis A¹, scifis KR, sciphis P¹, scyfis F, s. l. ph b, scyphis
 Mai Giles, et scifis F³ f) sperulis codd. s. l. h b g) fabrefactis F h) tanquam b i) saxus
 s. l. t F k) frondosam m delet. N l) platanus s. l. a Fb m) sulculosa cotis A¹, comitis bFK
 n) misterio A¹FKN, ministerio F³, mysterio P¹. o) Post sentio inseri voluit N, quae Mai post arcana legum
 et opaca prophetarum inseruit quaeque, in margine codicis Nazariani addita a m², in nullo alio tractatus codice
 leguntur ad apocal. 8, 1 sqq. conscripta: septimo nihilominus eius uoluminis sigillo resoluta post factum super-
 norum ciuium caeleste silentium mediumq. horae interuallum septem angelos cum septenis salpicibus et M. 506
 sistrorum clangoribus horribili classico per totum mundum concrepantibus idem se creuisse contestantur. Huic
 loco et infra (fol. 79r) lineae, in qua legitur copulabantur adpictum est in N hnd. p) cui .IIII. P¹
 q) lichini codd., lychni Mai Giles r) flammis P¹ s) choruscantes F³, coruscantes b t) aeccle-
 siarum A¹ u) uniuersarum lanternae ecclesiarum F³, lanternae b, laternae N v) illustrantur codd.
 w) inlustre codd. x) nominis F³ y) regulus i. m. gerulus m¹F z) typicus Mai Giles a) liii
 aecclesiarum P¹ b) perfundit P¹Giles c) oromate codd., oramate Mai, horamate Giles, cf. p. 65 q.
 d) diuidae s. l. n N, in diuinae Mai e) incliti FF³KP¹ y s. l. b, inclyti N f) lapidis KP¹
 g) mistice AF³KFN, infacie Mai h) archano A¹bm¹F i) diq; P¹, quam b k) psalmistam: m in
 in m²F l) structam b m) commemorat N n) canonicis N

1) Isidor. l. l. § 42 Et Ioannes in apocalypsi vidit stantem Christum in medio septem cande-
 labrorum id est ecclesiarum Ephesiorum, Smyrnensium, Pergamorum, Thyatirarum, Sardium, Philadel-
 phiorum et Laodiciorum 2) Isidorus l. l. § 40

septem epistularum^a rivulis¹ arida et siticulosa nascentis ecclesiae praecordia affluenter^b satiarunt^c et velut^d tenebrosa aqua in nubibus aeris aut stillicidia stillantia hiulcas^e M. 507 fidelium fauces irrorantes^f rigarunt^g; illi | quidem, ut arbitror, divino imbuti^h magisterio et praeceptorum instructiⁱ exemplo hoc successurae posteritati^k rite ruminasse et regula-
G. 221⁵ riter^l ructasse^m referri queuntⁿ, quod ab ipso tenerrimae^o | rudisque infantiae nutritore ceteris ruminandum et ructandum gratuita praecurrente gratia accepisse^p meruerunt^q. Nam summus ecclesiasticae dispensationis auctor et primitivae illustrisque^r familiae in-
formator, quem psalmus, ut praesenti competit^s explanandarum^t rerum^u adminiculo, septua-
gesimus^v septimus *panem caeli* et *panem angelorum* figuraliter vocitans expressit, septem Ps. 77, 24, 25
10 panum^w fragminibus^x divina potius benedictione crescentibus quam lurconum^y rictu comeden- Marc. 8, 7
tium minuentibus quattuor^z milia^a virorum, excepta secundi sexus caterva, evangeliorum Marc. 8, 6
textu narrante legitur pavisse et affatim^b satiasse^c sublatisque fragmentorum reliquiis^d Matth. 15, 34
et collectis buccellarum^e crustulis in frusta con fractis septem corbes^f vel cistellas^g stupendo
cunctis spectaculo replevisse^h. Neenonⁱ legalis illa et famosa^j iubeleorum^k festivitas^l Levit. 25, 4
15 septenis¹ annorum ebdomadibus^m decursisⁿ celebrata, quando sabbatizante agrorum cultura l. l. v. 8
et cessantibus stibariorum^o rastorumque pulverulentis quassationibus iamiamque volvente
mensis septimi circulo horrisonae^p ventosis^q flatibus clangebantur buccinae^r, futura l. l. v. 9
misteriorum^s arcana^t per allegoriam^u figuraliter portendisse declaratur. Porro sacro-
sancta^v penticostes^w solempnitas^x revoluta et reciproca septem ebdomadum vicissitudine
20 nonne huiuscemodi supputationis^y laterculum^z satis competenter^a adstipulari denoscitur^b,
quando paracletus^c ex summa caelorum arce^d, post decem dierum^e indutias^f destinatus^g, A. a. 1, 3. 8. 2, 2
iure *pignus* promissae *hereditatis* vocatus, apostolorum^h praecordia supernorum charis- Eph. 1, 14
M. 508 matumⁱ gratia fecundans^k defusarum^l septuaginta⁵ linguarum^m loquelaⁿ dictavit^o, quas

a) epistularum A¹KP¹N, epistolarum: o ex is F³ b) affluentē K c) saciarunt F s. l. t b,
satiari Mai d) uelud KN e) hilcas s. l. u F f) inrorantes codd., irrorantes Giles g) rigari
Mai h) imbuti Mai Giles i) instructi s. l. u N k) potestati F³ l) reguRauter s. l. l et r N
m) ructuasse KP¹Giles n) quaeunt F³ o) tenerrime P¹ p) accipisse K q) meruere Mai
r) inlustrisque codd. s) competit N Mai Giles t) explandarum KP¹ u) rerum om. F³ v) septua-
gisimus F³P¹, septuagissimus N w) panum om. P¹ x) agminibus F³ y) lurcorum P¹Giles
z) quatuor om. A¹bFN Mai a) millia Giles b) affatim F³Giles, adfatim cett. c) saciasse bFP¹
d) reliquis P¹ e) buccellarum bFF³P, buccellorum s. l. a N f) corbos s. l. e F g) cistellas b et epitome
Ademari, cistella codd. Mai Giles, fistella F³ h) et om. A¹bFKN, non et cett. i) et famosa FK, et
famoso N, famosaque cett. k) iubeleorum codd. Mai, i super e b, iuueliorum K l) septenis om. Mai
m) hebdomadibus Mai Giles n) denesis P¹ o) fabariorum Mai p) horrisono K Mai q) uentis s. l.
os m² P¹ r) buccinae Giles, bucinae codd. s) misteriorum K s. l. y b t) archana bF³P¹ u) alli-
goriam A¹FN v) sacrascā supra a alterum o F w) penticostis KP¹N, penticostis F, penticostes A¹b,
penticostes F³ x) solempnitas bKN Mai, sollempnitas A¹FF³, sollempnitas P¹ y) subputationis P¹ z) la-
tentulum F³ a) competenter A¹KN b) denoscit' K, dinoscitur A¹bP¹, dignoscitur cett. c) paracletus
A¹P¹, paraclytus F³ d) arche P¹ e) dies F³ f) inducias A¹F³ g) destinatus A¹ h) apostu-
lorum N i) carismatū F h s. l. b k) foecundans Giles l) defusurū a s. alt. u A¹, difusarū K
m) XX linguarum A¹, septuaginta in marg. XX F n) loquella codd. Mai o) dictavit KP¹Giles

1) De septem epistolis canonicis cf. Bedae epist. XIV (XCIV 710 M.): Iacobus, Petrus, Iohannes, Iudas septem Epistulas ediderunt, quas ecclesiastica consuetudo catholicas hoc est universales cognominat
2) Isidorus lib. num. X 41 Septem etiam panes populo in evangelio dividuntur et septem sportae super-
fuerunt 3) Gregorius Moral. I 14, 18 Hinc etiam est, quod septimus dies in requiem hominibus
i. e. in sabbatum datus est; hinc est, quod iubileus annus, in quo plenaria requies exprimitur, septem
hebdomadibus consummatur, qui monade addita nostrae adunationis impletur. Isidorus lib. numerorum
VIII 43 4) Isidorus l. l. § 43 Hic numerus multiplicatus per septena, de uno quoque ter mysterio
unitatis adiectio quinquagenarium efficit, in quo die post ascensionem Domini promissus a patre spiritus
sanctus super credentes descendit 5) Septuaginta linguas non novit testamentum novum act. ap. 2, 3; sed
ut in gentium tabula i. e. Genes. c. X inveniri putabantur septuaginta gentes (cf. Gunkel ad Genesin, Göttingen
1901 p. 142), ita septuaginta esse linguas credebant, easque omnes die pentecostes defusas esse in apostolos

- Iudic. 6, 32 et 7, 1 decies septena bellicosi Hirobaal^a id est Gedeonis progenies a nefando Abimelech^b tyrannide^c potius quam legitima^d regnandi monarchia subnixo et^e consanguineae^f germani-
- Iudic. 9, 5 tatis iura et devotae fraternitatis vincula limphatico^g ritu rumpente in vertice scopulorum horribili et inaudita anterioribus saeculis strage crudeliter interfecta praefigurasse monstratur? Cui propter dira parricidiorum^h piacula et abominandaⁱ facinorum^k flagitia
- Iudic. 9, 14, 15 nequaquam frustra senticosus ramnorum^l surculus sub tipo^m spurcissimi et scelestiⁿ antichristi^o | ab Ioatham^p sumpto^q paradiemate^r adsimilabitur^s, uti florulenta caricarum^t G. 222
- Iudic. 9, 10, 12 ficulnea simulque pampinosae vitis palmites^u cum glauci(co)man^vte^v oliveto spreti sceptrum^w imperii^x suscipere rennuerunt^y, quod etiam obumbratae antiquitate^z legis subductaque^a^b putida pecudum^c exta olidasque holocaustomatum^d fibras^e illexit^f. Et radio rudis^g testamenti^h coruscante redemptor noster caelesti claviculario, de quo poeta¹ *Claviger*^h, Aldh. carm. eccl. IV 1, 2 inquitⁱ *aethereus*^k, *portam qui pandit in aethra*^l, sciscitanti, quoties delinquentibus noxa-
- Matth. 18, 22 rum vincula enodanda^m forent, respondit *non solum usque septies, sed usqueⁿ septuagies septies*, id est quinquagies novem^o et quinquies octo^p, quae simul in unam^q redacta^r summam .CCCC.^s et .XC.^t calculantur^u.

13

Undecies quoque septinariae^v generationis propago ab ortu nascentis mundi concatenata fecunditatis^w serie^x decurrens^y, postquam originaliter materia^z informis formatas species per revolvendam^a dierum alternationem accepit^b, usque ad caelestis puerperii veneranda cunabula^c huic misterio^d concordare cognoscitur^e, quam^f Antiochensis^g medicus^h

Luc. 3, 23 sqq. incorruptae virginitatis pudicitia praeditusⁱ texere a prole veneranda Dei inchoans post^j nepotum et pronepotum progeniem gradatim produxit^k avorum et proavorum genimina^l dinumerans^m ac per atavos et | tritavosⁿ rursum^o singillatim^p ordinem genealogiae^q M. 509 recapitulans decursis .LXXVII. generationum laterculis^r protoplaustum^s terminum posuit; quod sacra geneseos^t auctoritate antiquitus praefigurabatur historica relatione dicente:

a) hirobaal *Fb*, hirobabal *A*¹, hirobahal *KN*, hierobabal *F*³, hieroboal *Giles* b) abimelec *P*¹ = epitome *Ademari* c) tyrannide *K* d) legitima *P*¹ e) et om. *KP*¹ f) consanguineae *e* add. *m*² *F* g) limphatico *codd.* h) parricidiorum *s. l. i m*² *P*¹ i) abominanda *F*³*K*, abominando *P*¹ k) facinorum *o ex e m*² *F* l) rhamnorum *Mai Giles* m) suptypo *Fm*¹*N* n) scelestis *FN* o) anticristi *Fb* (h *s. l.*) p) ioatham *A*¹*FFF*³*N*, ioathan *b*, iotham *K*, io&ham *P*¹ q) sumto *P*¹ r) paradeigmatem *Giles* s) adsimilabitur — palmites *om. A*¹, adsimilabitur *bFP*¹*N*, adsimulabitur *F*³*K* t) ut caricarum *F*³, caricarum *N* u) palmitis *P*¹ v) glaucicomante *Manitius*, glaucimante *codd.*, glaucinante *b*, glaci-mante *K* w) sceptrorum *A*¹ x) imperi *K* y) rennuerunt *codd.*, rennere *b* z) obumbrat(a)e (obumbrate *A*¹) antiquitate legis *A*¹*bFKN s. l. a cett.* a) subducta quae *N* b) excidit substantivum aliquod ut ratione c) pecodum *codd.* d) holocaustomatum *A*¹*FNK*, holocaustomatum *P*¹, *om. Mai* e) fybras *F*³ f) inflexit *Giles* g) testamenta *s. l. i A*¹ h) cliuiger *Mai* i) inquit *P*¹ k) aethereus *F* l) &ra *K*, a&h&ra *F* m) enotanda *K*, ¬anda *F*³ n) usque *om. A*¹*bFFF*³*N* o) noueni *codd.*, nouem *bP*¹ p) *octeni *Fb* (sic semper in aliis *Aldhelmi libris*), octani ani in *ras. F*³, octoni *cett.*, octoniq; *P* q) in unum *P*¹ *s. l. a m*² *F* r) radacta *s. l. e N* s) quadringentis *bFFF*³*N Mai*, quadringenti *cett. Giles*, quaddrangenti *s. l. i A*¹, nec quadringentis nec quadringenti ferri potest t) nona-genta *N* u) calculantur u prius in *ras. P*¹ v) septinariae *bFP*¹*N* w) foecunditatis *Giles* x) seriae *P*¹ y) decurrens sed punctis suprapositis repetitum *N* z) materia *A*¹*K s. l. e N*, materiae *cett.* a) euoluentem *Giles* b) accipit *K* c) conabula *KP*¹ d) misterio *A*¹*KF s. l. y b* e) creditur *F*³ in *marg. cognoscitur F* f) quā: a *ex e m*² *F* g) anteocensis *A*¹*KP*¹*N*, aneocensis *F*³, antio-censis *F s. l. h b* h) per *bFFF*³, *p N* i) perduxit *b* k) gemina *A*¹*b* (germina *cj. corrector*) *FN* l) denumerans *A*¹*bFN*, dinumerans post tritavos *F*³ m) &ritavos *K* n) sursum *A*¹*bFFF*³*N* o) sigil-latim *s. l. n Kb* p) genealogiae *KN*, genealogie *P*¹, genealogia: a in *æ m*² *F* q) laterculis generationē *s. l. v additis transpositionis signis N* r) protoplaustum *KFF*³ *Giles*, protoplaustum *A*¹*N* s) geniseos *A*¹*N*

1) poeta = Aldhelmus; de hoc more cf. *Epist. ad Efridum sub finem* 2) carm. de virg. v. 503 Quadripedis vituli Lucas formatur adinstar; Lucida divino scripsit qui dogmata libro Septuaginta patrum scribens et nomina septem, E quibus omnipotens regnorum gloria Christus Gignitur et nostrae sumpsit cunabula carnis 3) prosa de virg. c. XXIV carm. v. 508 sqq.

Septies vindicabitur^a de Cain, de Lamech^b vero septuagies septies¹. Has ultrices poe- Gen. 4, 24
narum^c vindictas intellegibilem Lamech id est totius mundi reatum punientes^d post
totidem generationum^e circulos oblata^f et praesignata saeculis redemptoris nostri nativitas
dirae mortis imperium^g conquassans dirupit^h, confregit, extinxitⁱ et in tartara trusit^k 3.
5 Quid?, inquam, famosus^l ille nepos patriarchae praecipui, remeans ab avunculo^m de Mesopo-
tamia Siriaⁿ 4 cum bis sena pignorum prosapia, iam bis decurso bilustri temporis intervallo, Gen. 31, 17, 18;
qui post angelicae conluctationis^o palestram^p Israheliticae^q stirpis vocabulum adeptus Gen. 32, 28
G. 223 est, nonne cum quadringentis catervarum mililitibus occurrente^r furibunda fratris^s vesania^t
et totius^u germanitatis iura^v propemodum calcitrante ad mitigandum hirsuti^w rabulae
10 rancorem et antiqui livoris^x rabiem^y septies iteratis incurvationum^z vicibus^a cernulus^b Gen. 33, 1, 3
inclinabatur?

Non enim septinarius^c supputationum^d calculus simpla tantum et septupla decursione^e,
 sed etiam decupla^f recapitulationis serie^g mysticam^h portendere allegoriamⁱ catholica
 Patrum decreta sanxerunt, quemadmodum illustris^k *vir desideriorum* ab ipso tirocinio^l Dan. 9, 23
 15 rudimentorum licet in medio barbarae gentis divinis cultibus mancipatus^m et Gabriheleⁿ Dan. 2, 48.
 arcana^o rerum occultis clavibus reserante^p, profetico^q afflatus^r spiritu .LXX. ebdomadibus 1. l. 24
 usque ad cunas Bethlehemitici^s ducis populum Israhel^t gentesque postulas in virga 1. l. 25
 ferrea recturi decursis porrectisque^u declarat hoc est evolutis^v .XCVIII.^w lustrorum
 M. 510 circulis, quod est a vicesimo^x anno Artaxerxis^y regni Persarum | gubernacula tenentis^z
 20 (tunc existente olimpiade^a octuagesima^b quarta) usque in annum decimum quintum^c
 Tiberii^d Caesaris^e, quo redemptio gentium praestulata^f advenisse traditur, solares suppu-
 tantur^g anni .CCCCLXXV. id est^h iuxta lunaremⁱ Ebreorum^k calculationem .CCCCXC.
 adiectis^l quadrantibus et embolismorum incrementis, ut Iulius Africanus, temporum
 scriptor, digessisse^m monstraturⁿ 5. Sirorum^o quoque princeps, quem lurida leprae^p

^a) uindicatur s. l. bi F³ ^b) lamech s. l. h m¹ K ^c) paenarum K ^d) punientis Fb, punientis
 om. F³ ^e) generationem s. l. v N, generationis P¹ Giles ^f) obtata Mai A¹KN ^g) saeculis—imperium
 om. F³ in marg. F³ ^h) dirupit KP¹ ⁱ) extinxit A¹ ^k) h post trusit N, duo versus vacui A¹,
 d et in marg. idem, sed nil praeterea additum F³ ^l) famulosus F³ ^m) aunculo N ⁿ) siriae bFKP¹
^o) conlustrationis Mai ^p) palestrem F³ ^q) hysrahelitice F³ ^r) occurrente F³ ^s) ff K ^t) uae-
 sania A¹N ^u) totus s. l. i K ^v) iure K ^w) hysuti F³ ^x) liboris KP¹N, laboris A¹bFF³
^y) rabiem A¹ ^z) in curvationum Giles, incurvationum N, incurvationum v super b b ^a) uicibus uicib; A¹
^b) cernubus b, cernuus cj. corrector; cf. Thea. gloss. I 202 ^c) septinario A¹Fb ^d) subputationum P¹
^e) decussione K ^f) deculpa A¹ ^g) seriae A¹ ^h) mysticam A¹b (s. l. y) FKNP¹ ⁱ) allegoriam P¹
^k) inlustris codd. ^l) tirocinio K, tironcinia punctum sub n priore et s. l. o N ^m) mancipatur A¹bF³
ⁿ) gabrihele A¹FKP¹N ^o) archana A¹FF³P, archana b ^p) reserate s. l. n K, reserente F s. l. a b
^q) profetico K ^r) afflatus codd. ^s) bethlemitici A¹bKP¹, bethlemitici F³, b&hlemici in marg. b&hlemiti
 F, b&hlemeti N ^t) isrl A¹, isrl P¹N. israhel b Mai ^u) porrectibusque A¹bFF³ ^v) deuolutis A¹,
 euolutis s. l. d m²F³ ^w) XCVIII KP¹N, XCVIII in marg. XCVIII 7 m²F³ ^x) uicissimo A¹P¹, uicissimo
 N s. l. añ m²F³, uicissimo K ^y) artaxersis A¹bN, artaxerxis K, arturxersis P¹ ^z) tenenti b ^a) olym-
 piade Mai Giles ^b) octuagesima A¹bFK, octuagisima P¹, octuagissima N ^c) quintodecimum A¹, XV
 KN, XII F³ ^d) tyberii AFF³KN s. l. i b ^e) cessaris N ^f) prestolata P¹ ^g) supputabantur bN
^h) CCCCLXXVI id est F³, non om. P¹, ut dicit Giles ⁱ) lunarem A¹FF³ ^k) hebreorum FP¹, He-
 braeorum Mai Giles ^l) adlectis Mai ^m) digressisse FK, digressisse s. l. s N ⁿ) monstratur om.
 s. l. X A¹ ^o) sic F³KP¹ ^p) ludalep l ex t A¹, leprae p ex b F

1) Isidorus lib. numeror. c. 40 2) cf. p. 62 not. 8 — 3) epist. ad Ehfrid p. 91, 15 G,
 in tartara trusit, de virg. r. 2552 sub tristia tartara trusit, Verg. IV 243 sub Tartara tristia mittit
 cf. Festschrift für A. v. Bamberg p. 24 4) Deut. 23, 4 de Mesopotamia Syriae cf. Gen. 28, 2. 5. 6.
 5) Hieronymus in comment. in Daniele c. IX (= IV 568 M.) hunc Iulii Africani affert locum: A vicesimo
 autem anno Artaxerxis regis usque ad Christum complentur hebdomadae septuaginta, iuxta lunarem
 Hebraeorum supputationem, qui menses non iuxta solis, sed iuxta lunae cursum numerant. Nam a
 centesimo et quintodecimo anno regni Persarum, quando Artaxerxes, rex eiusdem imperii, vicesimum

Reg. IV 5, 1 sqq. spurcitia^a membratim potius quam particulatim^b elephantino^c tabo^d contexerat, nonne
 1. l. 14 peregrinantis vernaculae incitamento celeberrimum aggressus^e profetam^f, septenis^g vicibus
 horrentem corporis staturam Iordanis alveo^h acclinis etⁱ cernuus incurvans^k, regenerantis^l
 gratiae formam et secundae nativitatis praerogativam, quae ex utero sanctae ecclesiae
 fecundis^m visceribus per baptismi sacramentum fidelibus confertur, manifestissime declara-
 vitⁿ? Igitur septiformem^o supra memoratae supputationis^p calculum, qui^q mysticis^r
 sacrorum canonum floribus depingitur^s, nonne sextus^t eptatici^u voluminis textus cele-
 berrimo triumphorum spectaculo et inexpertis^v usque ad id tempus rerum successibus
 Pet. I 2, 9 declarat^w, quando *genus^v electum et regale sacerdotium populusque acquisitionis^w* utpote^x
 Ios. 6, 8 sqq. stirpe^y | patriarcharum progenitus cum ingenti catervarum falange^z celebre municipium^a 10
 et superis^b invisum^c ebdomadae^d unius^e curriculo lustratum^f sonantibus septem sacer-
 Ios. 6, 24 dotum salpicibus^g id^h est septem buccinisⁱ iubeleorum^k conciso^l clangore per classica
 crepitantibus solotenus^m dirutum funditusⁿ evertit? Quae^o rerum figura futurarum iuxta
 anagogen peractis septem saeculorum voluminibus horrendum ruituri^p mundi terminum
 et ultimam fugacis vitae clausulam portendere^q manifestatur. Ornamenta quippe uni-
 versalis ecclesiae iuxta decreta^r veterum septenis | sacrorum officiorum gradibus con-
 tinentur^s, quae a primo sacramentorum ordine nominatim distincta per exorcistas et
 acolitos^t incrementa virtutum capiunt et usque ad ipsa^u summi^v pontificatus gubernacula
 ac spiritales^w sacerdotum infulas pedetemptim^x pertingunt. Idcirco praxapostolon^y hoc
 a. a. 6, 3 est actus apostolorum^z totidem viros diaconatus officio functos et^a primitivae dispensatores 20
 ecclesiae^b probat, de quibus Arator^c poetica facundia^d fretus refert^e:

a) spurcia P¹ b) quā aparti culatim A¹ c) elefantino F, elephantino: f in ph b d) tabe A¹
 e) adgressus codd. f) pletam K g) septē A¹ h) abeo A¹b (in marg.: analueo?); FF³, albeo KN
 i) adclinis= & F, acclinis Giles k) incurbans N, b in v m² F l) regenerationis b m) foecundis
 Giles fecundus P¹ n) post declaravit in F³: Unde sup̄ ex diuina auctoritate || collecta. o) septiformam A¹F¹
 p) supputationis codd. q) qui — depingitur om. Mai (in N qui — depin(gitur) supra lineam in spatio vacuo
 scriptum est; gitor in textu lectum neglexit Maius) r) sexus bFF³ s. l. t K
 s) septatici A¹F³, eptateci N, eptatici FKP¹ s. l. h b, heptateuchi Mai cf. Du Cange s. v. heptateuchus et
 Alcuini carm. LXIX 105 t) et expertis F³ u) declaratur A¹bKP¹N v) quod genus F³, quado
 genus N, Quando gens electum ex regula sacerdotium P¹ w) acquisitionis Giles x) utpute P¹ y) styrrpe
 bFF³ z) falange b m¹F a) celebrē F³, celebrem quae F, celebreq; A¹, celebreq; nicipium m² add.
 mu N, celebrem quae municipium b (celebre inquam municipium cj. corrector) b) suphis A¹FF³ c) in-
 uisu A¹ d) ebdomade A¹P¹, hebdomadae Mai Giles e) uniu; A¹ f) circulo (corr. m¹ curriculo)
 lustrarum P¹ g) salpacib; s. l. i A h) id. s. l. ē A¹ i) bucinis codd., buccinis Giles k) iube-
 leorum A¹b (s. l. i); FKNP¹, iubeliorum F³ l) concisioñē F³ m) solotenus A¹ n) funditur P¹
 o) Qua F³, Quae s. l. a F p) ruiturum P¹ q) po tendere N r) decretum b s) acholitos A¹P¹,
 acholetos b, acolotos h super e m¹ K, acolitos F³, acholetas F, acholothos N, acoluthos Mai, acolythos Giles
 t) ipsa om. P¹Giles u) summi om. F v) spiritalis P¹, spiritale F³ w) pedetemptim KN, pedeten-
 tim b Giles x) praxapostulon KP¹ y) apōs K, ap̄lm P¹ z) et om. P¹ a) primitivae ecclesiae
 dispensatores P¹, ecclesie primitivae d. K b) orator bFP¹ c) facundia (fecundia: a super e F) licentia
 bFF³ (facundiae licentia cj. corrector b), licentia in textu, facundia in marg. N d) refert⁷ K

regni sui habebat annum (et erat octogesimae et tertiae Olympiadis annus quartus: hoc per errorem mutavit Aldhelmus) usque ad ducentessimam secundam Olympiadem et secundum eiusdem Olympiadis annum Tiberiique Caesaris annum quintumdecimum colliguntur anni quadringenti septuaginta quinque, qui faciunt annos Hebraicos quadringentos nonaginta iuxta lunares (ut diximus) menses. ... Unde Graeci et Iudaei per octo annos trium mensium ἐμβολισμοὺς faciunt. Si enim octies undecim et quartam partem (= dodrantem) volueris supputare, nonaginta dies, hoc est tres menses, efficies — monstratur sc. ab Hieronymo

1) De septem officiorum clericalium gradibus cf. Wetzer et Welte, Kirchenlexicon IX² 1032 sqq. Primus sacrorum ordinum est pontifex = episcopus, ultimus exorcistae et acoluthi

Iura ministerii^a sacris altaribus apti
In septem statuere^b viris!

Arat. I 532 sq.

Sed pro dolor! statim in primo limine novellae^c religionis^d contra orthodoxam^e fidei regulam caninis latratuum rictibus^f ab eodem coetu nefandi Nicolaitae^g nascuntur^h, quorum A. a. 6, 5
sectaⁱ quam perniciosus^k errorum radicibus pululaverit^l et quam venenatis^m hereticae pravitatis frondibus succreueritⁿ, apocalipsis^o angelica relatione^p propalans patefecit, quod Apoc. 2, 6. 6, 5
quinto^q hereticorum capitulo manifestius liquet. Sed ad propositum revertar! Augustin. de haer. c. 5

Nam duplex et anceps Nilotici regnatoris^r somnium futurorum praesagia portendens, quo^s septenas spicarum glumulas^t fertilis culmi summitate^u maturescentes^v cum Gen. 41, 17 sqq.
totidem buculis corpulenta crassitudine saginatis^w amoena^x riparum virecta carpentibus contemplabatur, praedictis numerorum speciebus minime^y refragari deprehenditur. Altera quoque testamenti tabula septem praeceptorum tenore^z scripta^a legebatur et orationis dominicae intercessio suffragatrix et purulentis animarum ulceribus medicina^b refocilatrix^c
G. 225 septem sententiarum serie^d contextitur, siquidem | diurna et nocturna horarum intervalla,
15 quibus indesinenter, quasi quoddam reipublicae^e vectigal et fiscale tributum^f, orationum
M. 512 officia persolvimus^g, septena sinaxeos^h intercapidineⁱ re|voluta rotantur; unde reor
psalmigrafum vatem^k cecinisse: *Septies in die^l laudem dixi tibi^l*. Et alibi eiusdem Ps. 118, 164
psalmistae sacrosancta sermonum oracula praefatae supputationi^m non desonamⁿ pertulere^o
sententiam, dum *eloquia domini eloquia casta^p* meracissimo^q liquidi^r argenti metallo, Ps. 11, 7
20 quod per torridi^s ignis conflatorium, remota squalenti scoriarum^t rubigine, *septuplo* expiari
perhibetur^u, simillima collatione^v coaptasse^w noscuntur.

III. Saeculares quoque et forasticae^x philosophorum^y disciplinae totidem supputationum^z partibus calculari cernuntur, arithmetica^a scilicet, geometrica^b, musica, astronomia^c, astrologia^d, mechanica^e, medicina^f. Sed et^g anniversaria^h temporum vicissitudo, quam
25 psalmista *coronam anniⁱ benignitatis* introducit divinae benedictionis ubertate locupletatam, Ps. 64, 12

^a) ministerii F ^b) staturae A¹, statuere in marg. stature F ^c) novellae om. A¹bFF³ ^d) religionis PN ^e) orthodoxam b (s. l. h) FP¹N ^f) latrantium rictibus F³ ^g) nicolaitice K ^h) nascantur N ⁱ) recta P¹Giles ^k) perniciosus FF³ ^l) pullulaverit bP¹Giles, pululauerat A¹ ^m) uenatis P¹
ⁿ) succreuerat A¹ ^o) apolipsis s. l. ca in K, apocalypsis A¹ ^p) ratione P¹Giles ^q) quinto N
^r) regnatores P¹Giles ^s) quos P¹ ^t) glumula P¹ ^u) sumitate FP¹ ^v) maturiscentes P¹Giles
^w) signatis in marg. saginatis F ^x) amoena A¹, amoenam N, amoenanum F³ ^y) specibiminime A¹, specib;minime N ^z) tenere P¹Giles ^a) scribta N Mai ^b) medicinae Giles ^c) refocilatrix Giles
^d) seriae A¹ ^e) reipuplicae N ^f) fsgal&tributum A¹N ^g) peruoluim; P¹ ^h) sinaxeos bF
ⁱ) intercapidine A¹KFN P¹ Mai ^k) autem A¹ ^l) septem in die F³ ^m) supputationi codd. ⁿ) desonam A¹KN Mai, dissonam cett. ^o) ptullere N ^p) castra P¹Giles ^q) meracissima A¹ s. l. o N, meracissimo F s. l. a b, minacissimo P¹ ^r) aliquidi i. marg., liquidi m¹ F ^s) tordi s. l. ri P¹ ^t) scoriarū s. l. i K, scolariū in marg. . . urū F, scolarium b (corrector cf. scoriarum) ^u) phibit² K ^v) collatione codd., collatione Giles ^w) cooptasse Mai ^x) forastic(a)e A¹FKNb (an scholasticae: corrector), pharastice F³ om. P¹; ante Saeculares j, quo signo in marg. inf. notatur haec nota III. DE EADE SUPPUTATIONE SEPTENA EX PHILOSOPHIS COLLECTA F³ ^y) phylosophorum F³ ^z) supputationum codd. ^a) ar&hmetica A¹P¹, arethimetica KN, aerethmetica F³, ar&him&ica F ^b) gem&rica s. l. o N ^c) astronomia om. A¹ ^d) astologia A¹N ^e) methanicia bN, methanica FF³ ^f) mechanicia P¹ ^g) et om. FP¹Giles, s. l. K ^h) anniuersarium s. l. a F³, uniuersaria P¹ ⁱ) anni om. bKP¹Giles

1) aliter Isidorus lib. numeror. VIII 56: pro universo ponitur, ut est illud: Septies in die laudem dixi tibi 2) prosa de virg. c. VI simillima conlatione declarantur cf. infra p. 329, 10 G Bonifat. EM I 250, 2 3) prosa de virg. c. LIX omnes propemodum philosophorum disciplinas hoc est arithmeticam, geometricam, musicam, astronomiam, astrologiam et mechanicam. Isidorus lib. numeror. § 44 Septem apud veteres annumerantur genera philosophiae: prima arithmetica, secunda geometria, tertia musica, quarta astronomia, quinta astrologia, sexta mechanica, septima medicina. cf. Roger, L'enseignement etc. p. 320. — forasticae pugnae Bonifat. EM I 329, 4 cf. Thes. gloss. I 462

nonne binis et quinquies denis ebdomadatum^{a1} voluminibus et reciproca^b circularum vertigine iugiter rotatur? Nec ipsa superna caelestisque creatura huiusmodi^c supputationis^d laterculo carere cognoscitur, dum corporea^e visibilis mundi factura septenis caelorum orbibus^f pernici volventis sperae^g impetu^h per praeceps vergentibus, licet planetarum retrogradis cursibus tricenturⁱ, circumuallata^k cingitur². Porro lunaris globi³ rotunditas³, quae bis sexies menstruis momentorum suppletionibus¹ per ter^m quinas dierum revolutiones usque ad perfectum pleniluniⁿ circulum crescit totidemque^o dierum alternationes^p marcente^q pulcherrimi vultus forma decrescit^r, septenis figurarum speciebus variatur^s hoc est^t bicornia et sectilia^u ac reliquis, quae^v septiformem ecclesiae speciem designare patrum statuta sanxerunt^w. Nec praetereunda reor pliadis^x vel arcturi^y 10 sidera, de quibus divina oracula^z per turbinem horrenda valitudine^a oppressum^b compellabant^c ita: Numquid^d coniungere valebis micantes stellas^e pliadis^f aut girum^g arcturi poteris^h dissipare? Nam arcturusⁱ Ripheis^j praelatus^k montibus, qui boreo aquilonalis^l poli cardine volvitur, quae^m Scythicaⁿ regna horrendum incolunt barbariem^o, septiformi^p temonis^q et plaustrum sidere^r signatur et quia^r numquam occasurus^s semper brumali^t circio copulatur^u propter vicinitatem axis, non immerito^v rigidam priscae legis austeritatem allegoricis^w enigmatibus praefigurat. Quid referam^x Atlantidas^y patronimico^z dictas³ vocabulo, quas Graecorum traditio a pluralitate pliadis^z, Latina a verno^a tempore^b vergilias seu a merulento^c palmitum racemo^d botrum nuncupaverat? quae dum^e obliquis linearum anfractibus^f a climate orientali emergentes, qua croceum solis iubar exortum^g 20 terris infunditur, metam circuli peragunt, pulchre^h universalis ecclesiae septinariamⁱ charismatum^j distributionem totidem siderum claritate^k praefigurant. Astrorum^l quoque

a) hebdomadarum *Mai Giles*, ebdomadatum etiam *P¹ s. l. h b* b) reciproca *K s. l. o A¹*, reciproco *cett.*
c) huiusmodi *Giles* d) supputationis *s. l. v. N*, supputationis *edd.* e) corpore *s. l. a F* f) ordib; *K*
g) sperie *F³ h s. l. b*, sphaerae *Mai Giles* h) imperii *b* i) tricentur *A¹F²NP¹ Mai*, triplicentur *Fb*,
tricentis *K*, tricenis *Giles* k) circumuallota *P¹* l) subpletionibus *P¹*, supplitionibus *K* m) propter *P¹*
n) plenilunii *bF Mai*, pleniluni *A¹K m¹ NP¹*, plene lune *P¹*, plenae lunae *Giles* o) totidem *om.* que
A¹bFF³N p) alternationis *F* q) marcente *A¹bFF³ Mai*, marcescente *K Giles*, marcescente *P¹* r) decrescit
s. l. r P¹ s) variantur *F* t) hoc est *om.* *F³* u) seti *F³*, sextili *P¹* v) quae in *F³ m¹*
w) sanxerunt *A¹* x) Pleiadis *Giles* y) vel arcturi — pliadis *om.*; *add. in marg. inf. m²F* z) oracula
Fm² a) ualitudine *codd. s. l. e b* b) obpressum *A¹* c) compellabant *codd. Mai*, compellebant *K*,
complebant *F³* d) Ita numquid *A¹K* e) stellantes *Fm²b* f) pliadis *A¹FN Mai*, pliaides *bKP¹*,
Pleiaides *Giles* g) gyrum *A¹ Mai Giles* h) poteris dissipare *A¹bFF³N Mai et textus vet. test., d. p.*
KP¹ Giles i) rifeis *Fb*, ripheis *F³KNP¹*, Riphais *Mai Giles* k) praelatus *codd.*, perlatus *Mai Giles*
l) aquilonis *KP¹*, aquilonalis *FN*, aquilonaris *Mai Giles* m) quasi *F³* n) scythica *A¹bFN*, scythica *F³*,
scythia *P¹*, Scythia *Giles*, Scythica *Mai* o) barbariem *P¹*, barbariam *b* p) demonis *KP¹* q) sidera *A¹*,
sidere *s. l. a F* r) qui *s. l. a F*, q (= quia) *N* s) occasurus *A¹KN* t) copulatus *Mai* u) immerito
codd. v) allegoricis *A¹FN* w) refferam *A¹N* x) athlantidas *N*, athlantidos *cett.* y) patronimico
bFF³K z) pliadis *KP¹*, pliaides *A¹bF³N*, Pleiaidas *Giles* a) auerna *s. l. o N* b) temp^r *F* c) mero-
lento *A¹FF³N s. l. u b* d) racemo *A¹*, racimo *P¹* e) qđd *K*, quod dum *P¹* f) infractibus *Giles*
g) pulchre *b*, pulchrae *F*, pulchre *N* h) septinariam *A¹* i) carismatum *FKN s. l. h b*, karismatū *F³*,
charismatum *A¹P¹ Mai Giles* k) claritates *b* l) a//stror *s. l. ũ m² F*

1) aliter *Isidorus l. l. § 43* Item per annorum curricula septies in sese multiplicatus, adiecta monade una, ad quinquagenarium pervenit 2) *Isidorus § 45* Item tot sunt circuli, tot planetae caeli. *aenigm. 49 (VI 1)*, 7 nec rota .. lymphae currere sic posset, ni septem sidera tricent 3) *Isidorus § 44* Idem quoque septenarius numerus formam lunae complectitur; tot enim habet luna figuras: prima namque bicornis est, secunda sectilis *e. q. s.* 4) cf. *ad aenigmata 53 (VI 3)*, 6 sqq.; vide etiam *Isidorum de nat. rer. c. XXVI* 5) cf. *ad aenigm. 8 (II 1)*, 2 sqq. *Isid. de nat. rer. c. XXVI* 6) Pliades sunt multae iuges stellae, quas etiam botrum appellamus, a multitudine stellarum

situs, quae lingua Argivorum hyadae¹ dicuntur^a, de^b quibus Mantuanus^c vates legitur cecinisse

Arcturum pluviasque hyadas geminosque^d triones^e

Verg. I 744 et
III 516

et quas^f Romulea latinitatis antiquitas suculas vocitavit, septiformis esse monstratur ante frontem aethralis^g tauri locatus, qui zodiaco^h circulo inter .XII. signa contineturⁱ, unde mathematici fatum fortunam^k vel genesim^l aut supremam^m Parcarum filaⁿ, de quibus Maro in bucolicis^o

'Talia', inquit^p, 'saecla'^q suis dixerunt 'currite' fusis

Verg.
ecl. IV 46 sq.

Concordes stabili fatorum^r numine^s Parcae,

se divinare^t et praenoscere posse ridiculosa stoliditate arbitrabantur^u. Nec non et planetarum^v dispar volubilitas, quae praecipitem caeli vertiginem, ut praefati sumus⁴, diverso linearum^w tramite moderantur^x, septenis stellarum curriculis licet inaequali annorum corona rotatur. Sed et furva^y nocturnae caecitatis latibula^z, de quibus cautum

est: *Posuit tenebras latibulum suum*, quae tetro^a telluris^b umbraculo generata perhibentur, Pa. 17, 12

.VII. partibus singillatim sequestratis dirimuntur hoc est^c conticinio^d, intempesto^e, crepusculo etc^f. Fidicula^g quoque concordii modulationis armonia^h resonantem .VII.

constare fidibus rithmicaⁱ musicorum regula declarat, ut Vergilius^k .VII. inquit^l *dis-* Verg. VI 646

crimina vocum^m; .VII. simili modoⁿ spiritalis bibliothecae^o formulas^p | et divinae legis regulas catholica praecessorum monumenta^q luce clariora demonstrant^r. Sed mihi, ut

poeta^r refert^s,

Ante diem clauso componet^t vesper Olimpo^u

Verg. I 374

et alibi

Ante^v leves ergo pascentur in aethere cervi

Verg.
ecl. I 59-62

Et freta destituent nudos in litore^w pisces^x,

^a) hyade K, dicuntur hyadae P¹Giles ^b) de om. P¹ ^c) mantoanus F s. l. u b, matuanus P¹
^d) hyades KP¹Giles, hyades (s. l. a) geminasq; in marg. m² nos E ^e) trines A¹, trones s. l. i N
^f) qua si KP¹ ^g) fronte ma&ralis A¹, frontim&ralis F, &ralis K, &ralis F³, etrales s. l. a et h b, aetralis N
^h) zodiaca FF³, zodiacas N ⁱ) continetur K ^k) fatum fortuna F³ ^l) genesim A¹F³N ^m) sup-
praema N ⁿ) filia F³ ^o) bucolicis F ^p) inquit P¹ ^q) secta F³ ^r) factorum P¹ ^s) nomine A¹
^t) Sed diuinare P¹ ^u) arbitrantur Giles ^v) plantarum Giles ^w) lineari Mai ^x) memorantur
corr. moderantur P¹ ^y) curua A¹b, furua corrigi vult m² curua F, in marg. erat curua b ^z) lati-
bulu F³ ^a) qu&ro K ^b) tulluris N ^c) est om. K ^d) contitio K, conticio P¹ ^e) intem-
peste F³ ^f) eam pro etc F³ ^g) Fidicula F ^h) armonia A¹FKN h s. l. b, modulationissarmonia:
prius s delet. P¹, hermonia F³ ⁱ) rythmica NGiles ^k) uirgilius KF³P¹ ^l) inquit P¹ ^m) simili-
mo F³ ⁿ) bybliothece F³, bibliothicae N ^o) formule P¹ ^p) monumenta A¹bFKNP¹ ^q) decla-
rant F³ ^r) p&a A¹ ^s) ait Giles ^t) componet Giles ^u) olimpo A¹bm¹FK, olimpho P, olympo F³
^v) Ante — pisces om. Giles ^w) in littore F

1) Isidorus Orig. III 71, 12 Hyades dictae ἀπὸ τοῦ ὕειν id est a succo et pluviis. Nam pluvia ὕειν dicitur. Ortu quippe suo efficiunt pluvias, unde et eas Latini succulas appellaverunt, quia, quando nascuntur, pluviarum signa monstrantur, de quibus Vergilius Arcturum pluviasque hyadas. Sunt autem septem in fronte Tauri et oriuntur tempore vernali. cf. Servius ad Aen. I 744 2) Isidorus Orig. XIII 6, 7 Zodiacus autem circulus est, qui duodecim continet signa, ἀπὸ τῶν ζώων id est animalibus ita dictus, Epist. ad Ehfrid. sub. fin. porro de zodiaco, duodecim signorum circulo, quae vertigine caeli volvuntur, ratione ideo tacendum arbitror 3) prosa de virg. c. XXX post . . dissipatas fanaticae gentilitatis caerimonias, quae vitam veritatis expertem fato fortunae et genesi gubernari iuxta mathematicorum constellationem arbitratur; ad aenigm. 7 (I 7), 1 4) supra p. 72, 5 5) Isidorus Orig. V 31, 4 Noctis partes septem sunt: vesper, crepusculum, conticinium, intempestum, gallicinium, matutinum, diluculum 6) Isidorus Orig. III 22, 4 Veteres autem citharam fidicula vel fidem nominaverunt, quia tam concinunt inter se chordae eius, quam bene conveniunt, inter quos fides sit. Antiqua autem cithara septem chordis erat, unde Virgilius: Septem discrimina vocum 7) spir. bibl. = bibliorum

Ante pererratis^a amborum^b finibus exul
 Aut Ararim Parthus^c bibet aut Germania^d Tigrin^e, —
 Quam totos^f possim legum decerpere flores,
 Qui numeris^g .VII. monstrent exempla sacratis.

IV. Sed^h forte quilibet scrupulosusⁱ clanculo^k cordis cogitatu epistularem^l perscrutans^m rusticitatemⁿ perquirat et percontetur^o, cur septinariae^p supputationis calculus^q, quem per utrumque testamentorum^r canonem explanandarum rerum necessitate coactus congesseram, iterum atque iterum septuplo et septuplo perplexa revolutione replicetur. Huiuscemodi sollicitudine permotus recolat et reminiscatur in^a primordio epistulae^r, quam tantopere^s exempli gratia protelaveram^t, inde meam mediocritatem radicem futurae^u locutionis oblato^v huius supputationis^w argumento sumpsisse, unde postmodum fragilis et gracilis ingenii^x frutices et nutabunda verborum vimina patulis^y defusa ramusculis succreverunt^z. Cum igitur tot tantisque sacramentorum vinculis tamque sacratis numerorum nexibus per septiformem spiritus gratiam caritas constringatur, de qua egregius | praedicator, qui tertii caeli secreta scrutabatur^{aa}, Romanis concatenato scemate^{ab} scribens, cui¹⁵ M. 513
 Rom. 5, 4. 5 Graecorum grammatici^{ac} climax^{ad} vocabulum indiderunt^{ae}, ita exorsus est: *Patientia autem^{ae} probationem, probatio vero spem; spes autem^{ad} non confundit, quia caritas^{ae} Dei diffusa^{ae} est in cordibus nostris per spiritum sanctum, qui datus est nobis, operae pretium videtur, ut spiritalis et incircumscrip^{ae}ta^{ae} necessitudo carnali et corruptibiliⁱ parentelae^k praeferatur^l, quandoquidem^m evangelica narrantⁿ instrumenta, quod^o incarnatum Dei verbum, de quo²⁰*
 Ps. 44, 2 scriptum^p est: *Eructavit^{ae} cor meum verbum bonum^r et quod ex utero ante luciferum*
 Ps. 109, 3 psalmista idem cecinit *progenitum*, humanae cognationis^s propinquitatem^t et incontaminatae genetricis^u affectum contra | iura^v ritumque naturae quodammodo dissimulasse^w, G. 228
 et quamvis catholici patres spiritalem sermonum medullam enucleantes latentemque in litteris sensum perscrutantes^x allegorice^y ad sinagogae^z tipum^a retulerint^b, nullatenus^c 25
 tamen sacrosanctae matris personam fuisse historica^d relatione infitiri^e noscuntur. Haec

a) peraratis N Mai, perarratis K b) amborum om. Mai A¹ FF³ KNP¹ c) partus F³ K, partibus ib punctis delet. P¹ d) libetaugermania A, bibit KP¹ e) tigrin FP¹ N, trigin A¹ K, Tigrim Giles f) totus F g) numerus s. l. i F h) ante Sed est f, idemque in marg. inf. positum ante III. RECAPITULATIO EI:DE VII METRI PTINENS AD GRATIA SPS SCI F³ i) scrupulosos s. l. v A¹ m¹ k) calculo cj. corrector b l) epistolarem Giles m) percunctetur A¹ Giles n) septenariae Giles Mai o) calculi P¹, calculum Giles p) testamentorem N q) in om. b r) epistolae Giles s) quam tempore P¹ t) sublato A¹, soblato s. l. v m¹ F u) subputationis P¹ v) putalis P¹ w) succreverint K x) scrutaba///tur F, rimatur in textu, scrutabatur in marg. N y) concatenatoscemate post concatenato s. l. s m² F, concatenatis s. l. o N, cum catenato cj. corrector b, schemate Giles Mai z) gramatici KN a) clemax A¹bm¹KN, demax F, clymax F³ b) indidere b c) añ K d) spesañ F³ e) karitas F³ f) defusa A¹N Mai, difusa P¹ g) uñis s. l. n et punctum sub u N h) in circumscrip^{ae}ta Mai, incircumscrip^{ae}ta A¹ i) corruptili Giles k) parentellae codd., parentelae om. F³ l) pr(a)efertur A¹F³N m) quoniam quidem bFK n) narrat s. l. n F o) quo b, quod nota est sequentis acc. c. inf. p) scrib^{ae}tum A¹ q) eructauit N r) bonum uerbum Giles s) cognitionis P¹ t) propinquantem bF u) genitricis Giles v) jus Mai Giles; om. P¹, contra talem sermonū: om. iura — spiri F³ w) desimulasse A¹bm¹FKN x) perscrutates N y) allegoricae Giles, allegorice K, allegorae F³, allegoricae N z) synagogae A¹bN Mai Giles a) typum F³NP¹ b) retulerunt KP¹Giles, retulerit F³, retullerint A¹N c) hystoria F³ d) infitiri P¹Giles

1) Lullus EM I 389, 11 rusticitatis meae litteras, p. 298, 20 illud etiam petimus, ut rusticitatem huius epistunculae emendes, Leobgytha ibid. p. 281, 7 illud etiam petimus, ut rusticitatem huius epistulae digneris emendare 2) ad epist. I adnot. 5. 3) Leobgytha EM I 281, 12 gracilis ingenioli rudimenta exercitare cupiens 4) Isidorus Orig. II 21, 3 Climax est gradatio, cum ab eo verbo, quo sensus superior terminatur, inferior incipit ac dehinc quasi per gradus dicendi ordo servatur ut est illud Africani: Ex innocentia nascitur dignitas, ex dignitate honor, ex honore imperium, ex imperio libertas

- idcirco tantis verborum ambagibus^a deprompsimus^b, ut pristini fraternitatis affectus, quos praeteritorum evolutis annorum circulis conciliasse^c et copulasse denoscimur^d, recenti quodammodo^e memoria recuperentur et recalescant, ne rotante^f prolixi temporis diuturnitate torpescant aut longa locorum intercapidine^g refrigerant. Vere enim indisruptae^h caritatis vinculumⁱ nec annorum numerositate marcescit nec spatioso terrarum intervallo tabescit; quin potius perfectae caritatis^k praecordia interdum plus absentia pulsat quam praesentia pascit^l, sicut famosus spiritalis palestrae agonitheta^m, qua certantes caelestis palmarum bravium percepturi suntⁿ, affabiliter^o dicebat: *Etsi^p cor|pore absens sum^q, sed Coloss. 2, 5 spiritu praesens.* Non ergo abolenda^r et parvi pendenda^s est haec dextris^t firmata affinitas^u, dum praedictus praedicator sibi et Barnabae inconcussas^v ecclesiarum columnas, Gal. 2, 9 hoc est^w Petrum et Iacobum et Iohannem^x, dextras dedisse^y trepidando^z referat^a.
- V. Heia!² praestantissime et amantissime fili mi, prisco paternitatis^b memor, inextricabilis verae dilectionis ligatura tanto strictius et enixius per succiduas^c saeculorum aetates indisruptis restibus^d reliquum nodetur in aevum^e, quanto constat, quod^f isdem^g concatenatae dilectionis viscus sacro et septiformi misteriorum^h numero glutinosius lentescit. Igitur hac^h praefatiunculaⁱ venerandam celsitudinem vestram affabiliter alloquens^k aliquantula^l metrorum munuscula^m domesticae familiaritatis fiduciaⁿ fretus^o subiunxi^p: praesertim veterum auctoritate provocatus de diversis rerum qualitatibus modo caelestium modo terrestrium materiam^q nactus^r nunc grandem nunc gracilem creaturarum naturam^s considerans strictim^t summatimque defloravi^u.
- VI. Nam Simfiosius^t poeta, versificus^u metricae artis peritia^v praeditus^w, occultas enigmatum^x propositiones exili materia | sumpta^y ludibundis apicibus^z legitur cecinisse et singulas

^a) ambagimus *P¹m¹* ^b) deprompsimus *bFF³* s. l. p *N* ^c) concibasse *P¹* ^d) denoscimus *Mai*, denoscimur *A¹KF*, denoscitur s. l. m *N*, dinoscimur *bF³P¹*, dignoscimur *Giles* ^e) quadam s. l. o *N*
^f) nero tantae *F*, ne uel tanta *b* ^g) intercapidine *Giles* ^h) indisruptae *Fm¹* ⁱ) vinculum — caritatis om. in textu; add. in marg. m² *N* ^k) per caritatis *F³* ^l) poscat s. l. a *F* ^m) agonitheta *A¹P¹N*, agonitheta *F*, agonitheta s. l. h *K*, agonitheta *F³*, agonitheta *Giles* ⁿ) percepturis *b* ^o) affabiliter *bMai Giles* ^p) Et si *Giles* ^q) absensum *A¹P¹* ^r) abolenda *Giles* ^s) penda s. l. den *F*
^t) dextris *Fm¹* ^u) affinitas *Giles* ^v) inconcussas *K* ^w) hoc & *F³m¹* ^x) Ioannem *Giles* ^y) dedisset *bF*, dedidisse *Giles* ^z) tripudiando *Mai Giles* (tripudiando *N*), repudiando *b*, cf. epist. ad Leutherium: decreui . . . trepidians celebrare prosa de virg. XXXIX praecordiis trepudiantibus ^a) refferat *N*; post referat *f*, idemque in marg. inf. positum ante U ADMONITIO FRATNE KARITATIS CUM ARGUMENTO RATIOCINATIONIS *F³* ^b) fraternitatis *P¹Giles* maternitatis s. l. pa *F* cf. p. 62, 3 ^c) succidua *K*
^d) restibus *P¹* ^e) q *N* ^f) iisdem *P¹Giles* ^g) misteriorum *FKP¹* s. l. y *b* ^h) ha||| s. l. c m² *F*
ⁱ) praefatiuncula *KF³* ^k) sic codd. ^l) aliquantula — defloravi omisit hic, infra post enigmatum p. 76, 5 inseruit *A¹*; in *N* post alloquens et post deploravi tria puncta erecto ordine posita sunt, itemque post enigmatum. In *F*, qui haec suo loco habet, in inferiore margine paginae (11^r) iterum m² repetuntur, sed fere erasa sunt: cf. p. 76 adnot. m. ^m) opuscula *F*, opuscula *F³* ⁿ) fiducia *FP¹* om. *F³* ^o) subiunxi s. l. c *K*
^p) materiarum *P¹Giles* ^q) nactus *bGiles* ^r) naturam om. *bF* ^s) strictimque *FF³P¹* cf. p. 81, 10
^t) Inde ab hoc loco usque ad IX fin. haec in codice Leodiensi suo habuit etiam Delrio (= D) eademque leguntur in aenigmatum codice B¹. Symposius *Mai Giles*, simfiosius *bF*, symphosius *A¹DF³*, simposius *KP¹*, simpossius *N*
^u) versificus om. *D* ^v) peritia peritus occultans *F³* ^w) praeditus — sumpta om. *Mai* ^x) aenigmatum *Giles* et sic ubique ^y) sumptas *FN*, sumtas *bD*, sumptus *F³*

1) *Leobgytha EM I 281, 5* ne longa locorum intercapidine oblivione tradas 2) *prosa de virg. c. LX Heia! Christi tirunculae.* 3) *carm. de virg. 2085* reliquum serviret in aevum *Leobgytha EM I 281, 5* quin immo verae dilectionis ligatura reliquum nodetur in aevum 4) *Lullus EM I 379, 30* Antiquae familiaritatis fiducia fretus 5) *Lullus EM I 385, 4* Qua de re scribendi vobis materiam nequaquam incongruam nactus 6) *Sedulius Scottus p. 88 ed. Hellmann* si quae sparsim . . de quibusdam bonis et malis regibus . . sive principibus leguntur, in unum breviter deflorarem opusculum 7) cf. 76, 18

quasque propositionum formulas tribus versiculis^a terminasse; sed et Aristoteles^{b1}, philosophorum^c acerrimus, perplexa nihilominus^d enigmata^e prosae locutionis facundia fretus^f argumentatur^g. Quamobrem nostrae exercitationis sollicitudo horum exemplis instincta et commentis^h adinventionumⁱ stimulata^k decies denas (vel vices) quinas id est centenas^l enigmatum^m propositiones componereⁿ nitebatur^o et velut^p in quodam gimnasio^q prima ingenioli rudimenta exercitari^r cupiens^s, ut venire possit deinceps ad praestantioris operis materiam, si tamen prius^t haec mediocria | metricae definitionis^u regulis^v minime caruerint^w tripertitamque^x sillabarum^y differentiam iuxta perpendicularum^z scandendi rite^{aa} servaverint^{ab}; denique praedicta enigmatum^{ac} capitula primitus quaternis versiculorum lineis degesta^{ad}, sequentia vero, iuxta quod se^{ae} occasio componendarum^b rerum exhibuit^c, 10 quinis aut senis vel etiam^d septenis metrorum versibus et eo amplius carminantur^e, quibus^f indesinenter secundum poeticae traditionis disciplinam^g cola vel commata^f seu pentimemerin^g et eptimemerin^h annectere progressisⁱ binis aut ternis pedibus procuravi; alioquin dactilici^k exametri^l regulae legitima aequitatis lance^e carentes^m lubricis sillabarumⁿ gressibus vacillarent.

VII. Porro^o, quod eadem^p muta insensibilium rerum natura, de qua enigma^q clanculum et latens propositio componitur^{r7}, quasi loqui et^s sermocinari fingitur^t, hoc et in sacris litterarum^u apicibus^s insertum legitur^v, quia nonnumquam^w rationalis^x creatura irrationabilium^y gestu et personis^z utitur et e diverso^a irrationabilis sensusque^b vivacitate carens intellectualium gestu^z et voce fungitur^c: quemadmodum in libro Iudicum diversa 20

- ^a) versibus *Giles* ^b) aristotelis *AF³*, aristotelis *P¹*, aristotelis *K* ^c) philosophorum *F³*
^d) nihil omnis *F*, nihil homin⁴ *A¹N* ^e) aenigmata *Giles Mai* ^f) facunda fultus *A¹N* ^g) argumentat *D*
^h) cōmūta *F* ⁱ) ad inventionem *Giles*, adinventionum *codd.* ^k) stimulata *om. D*
^l) *deciesdenas id est centenas quinas *codd. edd.*, decies — propositiones *om. D* ^m) aenigmatum *Giles Mai*, egmatum *s. l. ni N*, post enigmatum in *A¹* legitur aliquantula — defloravi *cf. p. 75 notam l*
ⁿ) componere *F³Giles* ^o) nitebar *K* ^p) uelud *K* ^q) gymnasia *KP¹ s. l. o N* ^r) exercitare *DGiles*, exercitari (non excitari) *codd.* ^s) diffinitionis *F³P¹* ^t) caruerunt *D* ^u) tripertitam *codd.*, triptitam *Mai*, tripartitam *Giles* ^v) sillabarum *F* ^w) ritum *F³* ^x) seruauerint *om. P¹* ^y) aenigmatum *Giles Mai* ^z) digesta *DGiles*, degesta *A¹FKP¹N s. l. i b*, deiesta *F³* ^{aa}) re *P¹* ^{ab}) componendarum *bF³Giles* ^{ac}) exhibuit *P¹* ^{ad}) uel a&iam *A¹*, aut etiam *P¹* ^{ae}) iuxta carminantur in *marg.* metrorum *F* ^{af}) cōmato *A¹*, comata *bm¹F³* ^{ag}) pentimemerin *FKNP¹bm² (m¹ petem.)*, pentimemerin *DF³*, penthemimerin *A¹*, pentimimerin *Mai*, pentemimerin *Giles* ^{ah}) eptimemerin *FKNP¹*, eptememerin *bm¹ (heptemimerin m²)*, eptimemerin *DF³*, eptimemerin *A¹*, heptimimerin *Mai*, heptemimerin *Giles*
^{ai}) progressi *F³* ^{aj}) dactyllici *A¹KNGiles Mai* ^{al}) exametri *codd. D* ^{am}) currentes *D*, kanentes *F³*
^{an}) syllabarum *Giles Mai*, sillabarum *s. l. y b* ^{ao}) ad Porro: \int et eodem signo in *marg. superiore* \int
UI INSENSIBILIIUM RERŪ NATURA QUE TROPICE LOQ DICUNT^r *F³* ^{ap}) eadem *codd. DMai*, etiam *Giles* ^{aq}) aenigmati *D* ^{ar}) componitur *Giles* ^{as}) et *om. P¹* ^{at}) fingatur *F³* ^{au}) litterarum *Giles*
^{av}) inlegitur *s. l. sertū N* ^{aw}) nonnumquam *Giles*, nunquam *D s. l. non FK* ^{ax}) inrationabili *P¹*
^{ay}) irrationabilium *Giles et sic semper* ^{az}) et personis — gestu *om. D* ^{ba}) e contrario *Giles*, & diuerso *F³*
^b) sensus *om. que Giles* ^{bc}) fingitur *bK, s. l. u m² Fm¹N*

1) *Hieronymus adv. Rufin. III 39 (= XXIII 507 M.)* Pythagorica et illa praecepta sunt: 'Amicorum omnia esse communia' . . . illaque aenigmata, quae diligentissime Aristoteles in suis libris prosequitur: Stateram ne transilias i. e. ne praetergreddi iustitiam; ignem gladio ne fodias . . . coronam minime carpendam . . . cor non comedendum e. q. s. Talia 'aenigmata Aristotelis' legantur e. g. in *Sedulii Scotti collectaneo cf. J. Klein, Über eine Handsch. des Nicolaus von Cues p. 101. V. Rose, Aristot. pseudopigr. p. 201* 2) vide p. 74 adnot. 3 3) pertinet hoc ad 230, 28 — 246, 32 et — 247, 35 G 4) epist. ad Acirc. p. 233, 4 tripertita heroici exametri perpendiculara 5) *Leobgytha EM I 281, 10* versiculos componere nitebar secundum poeticae traditionis disciplinam. — quibus = in quibus vel per quos; colon est pars versus pedis fine compositus, comma partem pedis implet; itaque seu ad hoc tantum pertinet 6) epist. ad Acirc. p. 246, 37 aequis lancibus librata 7) *Donatus (Gr. L. IV p. 402, 5 = Iulianus Toletanus I 206 p. XLVI)* aenigma est obscura intelligentia per occultam similitudinem rerum 8) *prosa de virg. c. XXV* propriis litterarum apicibus *cf. p. 75, 22*

lignorum genera articulata hominis^a voce loquentia monarchum^b quaesisse^c referuntur^d
 (ierunt, inquit^e, *ligna ungere^f super se^g regem*), ubi et^h singillatimⁱ, sicut supra iam Iud. 9, 8.
 diximus¹, ficus et vitis simulque oliva et ad^k extremum^l ramnus^m igne proprio flammisque
 voracibusⁿ Libani cedros^o consumpturus^p iuxta ritum humanae locutionis^q profari per- Iud. 9, 15
 5 hibentur. Huius^r etiam^s tropi figuram in quarto Regum volumine Ioas Israheliticae^t plebis Reg. IV 14, 9
 G. 230 gubernaculo potitus ad Amasiam | regalibus imperii sceptris fulgentem cum furibundo^u
 cavillationis^v ludibrio et probroso^w gannaturae subsannantis^x2 elogio^y crudeliter com-
 M. 518 ponens^z *Carduus*, inquit^a, *Libani misit ad cedrum^b*, | *quae est in Libano*, dicens: *Da*
filiam tuam filio meo uxorem! et reliqua^r; et psalmista omnia ligna silvarum exultasse Ps. 95, 12
 10 et flumina manuum plausibus lusisse camposque gratulabundos extitisse^c ab animali^d ad Ps. 97, 8
 inanimale^e metaforice^f retulit^g3, et illud poeticum

Mater me genuit, eadem^h mox gignitur ex me⁴;

Pompeii comm.
G. L. V. 311, 9 K.

et quot deⁱ mutis aut^k brutis ratiocinationis^l argumenta requiruntur, cum etiam sapientis-
 simus^m cunctorumⁿ retro regum et deinceps nasciturorum in Ecclesiaste^o frequenter
 15 stolidissimorum^p personis utatur^q dicens: *Quid^r habet homo amplius iumento^s aut sapiens* Eccl. 3, 19
stulto? et cetera similia^t. Haec idcirco^u diximus, ne quis^v forte novo nos et inusitato^w et 6, 8
 dicendi argumento et quasi nullis^x priorum vestigiis trito^y praedicta enigmata^z cecinisse
 arbitretur.

VIII. Et^a ut evidentius harum rerum^b ratio claresceret, legitimos septies quaternos metrorum
 20 pedes^c, quibus universa non solum principalia octo genera progrediuntur verum etiam
 species, quae ex eadem stirpe pululantes^d centuplis metrorum^e frondibus contexuntur^e,
 subdidimus^f5 et singulis quibusque^g pedibus tantam^h exemplorum copiam accumulantesⁱ

a) hominis om. D b) monarchiam DKP¹ c) qu(a)esisse codd., quaesisse Giles d) refertur D,
 eueruntur s. l. ref F² e) inquit P¹ f) ungere A¹NMai g) inter se b h) ubi et bFKP¹N, ubi cett.
 i) sigillatim Giles k) ad om. bFN l) et ex remum A¹ m) rhamnus Mai, sed N: ramnus; Giles
 n) ueracib; F² o) caedros A¹bFF² p) consumpturus K Mai q) loquutionis P¹ r) Huius etiam
 tropi — uxorem et reliqua om. D s) a&iam A¹ t) Israeliticae Mai, israhelitici A¹FKN u) furi-
 budo s. l. n A¹, furibunda s. l. o F² v) capillationis KP¹, cabillationis A¹m¹bFF²N, iuallationis cf. corrector b
 w) proboso P¹ x) gannatu (s. l. i) resubsannatis b, subsannatis A¹FKP¹N, subsannatus F² y) elogia P¹
 z) componens Giles a) cardus inquit P¹ b) caedrum bF² c) extitisse DF, extetisse A¹KN,
 i s. l. b d) inanimali bF²K, inannibali P¹, inanimale A¹N e in i F Mai corr. Delrio e) ad animale
 codd., &animale D; corr. Delrio f) metaforicae F g) retulit A¹N h) et eadem N Mai, et eodem A¹
 i) quid de A¹bFKNP¹, qd de F², quod e Giles, quot de Delrio k) ac Giles, aut codd. l) ratio-
 nationis F² s. l. ci K, ratiocinationis P¹ m) sapientis simul D n) cunctorum P¹ o) ecclesiastice
 i. m. astae m² F, aeclesiaste A¹ p) stolitissimorum A¹FK q) utatus A¹ r) Quod D s) amplius
 om. D in lacuna iumento amplius A¹bF² t) et c similia b u) idcirco om. D v) quis om. A¹, quid
 s. l. s m¹K w) usitato K s. l. in N, inusitate D (corr. Delrio) x) nullis quasi D, quasi m¹ s. l.
 ante et K, quasi et nullis P¹, et quasi nullis om. A¹bFF²Mai y) troto P¹m¹, strato D z) enigmat
 P¹, aenigmat D a) ante Et f et in marg. f UII. DE XX OCTO PEDU REGVLIS F² b) rerum
 om. F² c) pedes — metrorum m² scriptura insulari in margine superiore adscripsit N d) pullulantes
 P¹Giles, pululantes prius l ex p A¹ e) contexetur s. l. vn N f) seddidim² A¹ g) quoq; P¹
 h) tantum D i) acomulantes Fbm¹, acumulantes P¹

1) c. II = p. 68, 7 2) prosa de virg. LI subsannantis gannaturae ludibrium c. LVI s. f.
 quasi ridiculosum subsannantis gannaturae opprobrium 3) Isidorus Orig. I 37, 3 sq. quatuor meta-
 phorae discernit genera: ab animali ad animale, ab inanimali ad inanimale, ab inanimali ad animale,
 ab animali ad inanimale (cf. Keil ad Gr. L. IV 399, 12) 4) Versus hic in nulla aenigmatum collectione
 exstans saepius a grammaticis laudatur cf. Donatus l. l., Commentum Einsidl. (Anecd. Helvet. ed. H. Hagen
 p. 272, 37), Iulianus Tolet. I 206 p. XLVI cf. Dietrich ZfDA XI 470 5) Servius de centum metris I 1
 (Gr. L. IV 457 K) Licet audacter, non tamen ineleganter hunc libellum qui volet centimetrum nominabit;
 tot enim metrorum digessi ... sed lecturo haec scienda sunt ... eaque (metra) esse octo principalia,
 iambicum, trochaicum, dactylicum, anapaesticum, choriambicum, antispasticum, ionicum a maiore,

ex diversis^a orationum partibus conguessimus^a, quantam^b ad praesentis opusculi^c normam pro evidentioris^d indicii^e gratia sufficere credimus^f et, quod praecessores^g celeberrimi^h uniformi nominis exemplo propalasseⁱ noscuntur, nos eorundemⁱ vestigia enixius indagantes uberiores exemplorum formulam enucleabimus^k. Neque enim^l in tam densa totius latinitatis silva et nemorosis sillabarum^m saltibus, ubi de singulis verborum radicibus multiplices regularum ramusculos pululasseⁿ antiqua veterum traditio declarat, rudibus facile negotium deprehenditur et praesertim metricae artis disciplina carentibus^o et (nescientibus), qualiter^o vel^p quo pacto longae et breves sillabae^q vel etiam communes^r utrobi^s | competentes^t², quas Graeci dichronas^u dicunt, sagaciter discriminantur. M. 519

IX. Ex^v hac enim triplici sillabarum^w definitione^x potius quam^y de fonte^z aut monte^a 10
Musarum, de quibus Persius Flaccus^b | G. 231

Prol. 1 sqq.

Nec fonte, inquit^c, labra prolui^d caballino

Nec in bicipite somniasse Parnasso

Memini me,

omnis metrorum ratio monstratur et qui versus monoscemi^e, qui pentascemi^f vel qui^g 15
decascemi^h cum .XXIIIⁱ temporibus, excepto si trocheo^k terminentur, rite dicantur^l.
Hac^m tripartitaⁿ discretionis^o normula omnis heroici exametri^p versificatio vel caesurarum^q
scansio principaliter constat, licet sinalipharum^r velut^s quaedam conglutinatio et^t explosa
collisionis^u additamenta^v crebro^w apud poetas lyricos et satiricos^x necessitate metri

^a) ex diuersis — conguessimus om. D ^b) quantum D ^c) opuscoli P¹ ^d) prouidentioris F³
^e) indici P¹, inditii bm¹ ^f) credidimus ND Mai Giles ^g) professores Mai ^h) celeberrimū bFF³
ⁱ) eorundū K, eorumdū bFF³, eorū N ^k) enucleabimus codd. Mai, enucleauimus Giles D ^l) Neque enim — carentibus om. D ^m) sillabarum bFK, siluarum s. l. m² lab N ⁿ) pullulasse P¹ Giles
^o) *aequaliter: punctum infra a et t m² supra e F; post qualiter Delrio: 'aliquid hic deest' ^p) uel om. D
^q) sillabae Fbm¹ ^r) communes A¹N ^s) utrobi codd. Mai, cf. Thes. gloss. II 388, utrobique Giles
^t) competentes bFN ^u) διχρονας D, dicronas KP¹ ^v) ante Ex ῥ et in marg. inf. ῥ UHI DE METAPLASMI SINALIPHĒ ECLIPSI · UERSUŪQ; SCANSIONE F³ ^w) sillabarum bF ^x) diffinitione DP¹
^y) potiusq; P¹, qua D, quam m² s. l. N ^z) fronte in marg. fonte F ^a) at s. l. u A¹, ut s. l. a m¹ K, ā P¹, ā monte D ^b) fraccus s. l. l m² F ^c) inquit F³: t in d P¹ ^d) pollui D (corr. Delrio)
^e) monascemi F, monosceme KP¹, monoschemi Giles Mai ^f) pentascemi D, pentischemi Mai, pentaschemi Giles
^g) quiqui D, quiq; ej. Delrio ^h) decascemi A¹Giles Mai, decascemi F³ ⁱ) cum XXIII s. l. x F, cum XXIII b; adscripsit corrector: addiderat tamen x unum supra. ^k) trochaeo A¹Giles Mai ^l) dictantur D, rite dicantur om. KP¹ ^m) Haec D ⁿ) tripartita Giles ^o) descriptionis Giles, discretionis codd. (etiam P¹) ^p) hexametri Giles Mai, exametri codd. ^q) censurarum A¹bFF³N ^r) sinalipharum bFF³, synalipharum A¹KNP¹, synalepharum Giles ^s) uelut om. D ^t) et om. A¹FF³N ^u) collisionis Giles, conlationis in marg. collisionis K ^v) additāta KF³P¹ s. l. ta F ^w) crebros Fm¹b
^x) satiricos P¹, saturicos A¹bFF³KN, satyricos Giles Mai

ionicum a minore. Audax, quem infra sequitur Aldhelmus, (Gr. L. VII 333 K sq.) quatuor bisyllabos, octo trisyllabos, sedecim tetrasyllabos versus = XXVIII (cf. etiam infra 273, 25 G.) enumerat. Subdidimus h. l. idem atque infra tractauimus; nam haec post aenigmata demum traduntur.

1) propalasse cf. prosa de virg. c. XIII haec — collationes patenter propalabant c. XXXVII stropham prophetica virtute propalatam. epist. ad Acirc. p. 273, 22 G 2) De dichronis non disserit Audax (cf. p. 327); de eis confer Maximi Victorini librum (Gr. L. VI) p. 219. Isidorus Orig. I 14, 1 sq. Syllabae — aut breues sunt aut longae aut communes . . communes autem, quia pro scribentis arbitrio, cum necessitas cogit, et produciuntur et corripiuntur 3) Consentiant, quae hic exponit, cum eis, quae Diomedes libro III (GL I 494 K) et qui eum sequuntur explicant; Diomedes autem p. 496 de monoschematistis, penteschematistis, decaschematistis loquitur; etiam haec ad graecos auctores, non ab Aldhelmo, ut puto, sed ab eius auctoribus adhibitos sunt referenda cf. Draco Stratonice. ed. Herm. p. 136 cf. Roger L'enseignement p. 363, 1 Quae sequuntur, de suo videtur addidisse Aldhelmus, quod, quos affert versus, apud alios grammaticos non inveniuntur. — cf. epist. ad Leutherium: qui versus monoscemi, qui pentascemi, qui decascemi certa pedum mensura trutinantur

interponantur^a, quae maxime ex vocalibus litteris^b vel sillabis^c .m. semivocali^d terminatis gignuntur. Has^e utrasque^f Iunius^g Iuvenalis quinto satirarum^h libroⁱ unius versus tenore simul elisit dicens

Omenta? ut video, nullum discrimen habendum est;

Iuv. V, XIII 118

5 scanditur^k: omen^l spondeus^m, tautvideⁿ dactylus^o per sinalipham^p, onul spondeus, lundis spondeus, crimenha dactylus, bendum est^q spondeus per sinalipham^r. Rursum^s idem satiricus^t libro .IIII.^u

Bellorum exuviae^v, truncis affixa^w tropeis^x;

Iuv. IV, X 133

scanditur^y ita: bello. rumexuvi^z. per sinalipham^a. aetrun. cisaf. fixatro. peis^b. Sic Anneus^c

10 Lucanus, Cordubensis poeta, uno versu^d libri .VIIIe bis elisit dicens

Quare agite, Eoum comites^f, properemus in orbem^g!

Luc. VIII 289

Rursus idem libro .X.^h ait

Hinc tergoⁱ insultant pedites; via nulla saluti

Luc. X 538

et alibi

15 Extremoque epulas mensasque^k petemus ab orbe^l!

Luc. IX 430

Unde Paulus Quaestor¹ elisit .m. litteram^m ita:

Tartaream in sedem sequitur nova nupta maritum.

M. 520 Sic etiamⁿ Prosper, | poeta et rethor^o, in libro, quem epigrammata^p praetitulaverat^q, eandem litteram^r bis elisisse cognoscitur dicens

20 Non coeptum^s aut auctum, non hic mutabile quicquam est;

Prosp. epigr. 3, 5

item infra

Caelestem ad patriam tendens cognosce^t vocantem!

ibid. 31, 1

Haec eadem sinalipha^u versibus^v Sibyllae^w 2 poetridis^x continetur, quae ait

G. 232 Tunc ille^y, aeterni^z species pulcherrima regni; |

25 Focas^a quoque grammaticus primo versu sinalipham^b exprodit^c dicens

Ars mea, multorum es^d, quos saecula prisca tulerunt!

Phocas G. L.
V p. 410 K.

^a) interponentur A¹m¹ ^b) literis Giles ^c) sillabis bFF³ ^d) semiuocalim (om. .m.) Giles, in semiuocali bD, in semiuocalibus P¹ ^e) Hac Giles ^f) utraque s. l. s m² F ^g) Iunius om. b
^h) satirarum P¹, satyrarum cett., satyrrū F³ ⁱ) post libro (cf. supra l): rite dicuntur P¹, rite dicantur K
^k) scanditur om. P¹ ^l) o mens P¹ ^m) spondaeus Giles Mai, spō (sic saepius) A¹FF³ ⁿ) tutuide Giles, tantuide F³ ^o) Dactylus P¹GilesMai, dact A¹F³K, dact b ^p) om. A¹FF³NP¹Mai, per Synalepham Giles ^q) bend est DGiles ^r) per sinalipham om. A¹FF³NP¹ ^s) spondit. Rursum P¹, rursum A¹bKN, rursum Giles ^t) lyricus KP¹, lyricus A¹bFF³NGiles, satyricus Mai ^u) libro III D ^v) exubiae Fb, exubiae F³, exubiae cett. ^w) affixa Giles, affixa D (corr. Delrio) ^x) tropeis Fb, tropeis A¹F³KP¹, tropaeis GilesMaiD ^y) scanditur — tropeis om. P¹ ^z) Bello. rexcubi. Lucanus D, excubiē A¹, exubi F³N ^a) synalepham Giles, synalipham A¹P¹N, sinalipham bFF³ ^b) &rum K, a&hruncis P¹, a&rū. sisad. K, tropeis bKFF³ ^c) Anneus codd. sichananeus P¹ ^d) in uersu b, uerso KP¹
^e) octauī F³KP¹ ^f) comitres P¹ ^g) scanditur ita quar(e)gite. eoum comites properemus in orbem F³ in marg. bF³m² ^h) decimo FF³KP¹ ⁱ) hinc ergo P¹ ^k) mansasq; P¹ ^l) ab urbe F³ ^m) litteram Giles ⁿ) Item Prosper Caelestem — uocantem D ^o) rethor codd., retor s. l. h b ^p) epigrāma F³
^q) protitulauerat Giles, p̄titulauiterat deletum, in marg. p̄titulauerat K ^r) litteram Giles ^s) ceptum bFKN ^t) cognoscere P¹ ^u) synalepha Giles, synalepha D, synalipha KF³P¹Mai, synolipha A¹N, sinalipha Fb ^v) a uersib; K ^w) Sibyllae GilesMai, sibyllae Dbm¹, sibille i alterum ex e P¹, sybell(a)e KF³N, syllabae A¹, sillabe s. l. sibille m² F ^x) p&ridis KP¹ ^y) illi D ^z) aeterna D, corr. Delrio
^a) Phocas MaiGiles, Foccas D ^b) sinalipham bFP¹, synalipham KF³Mai, synolipham A¹, synoliphā s. l. i N, Synalepham Giles ^c) exprodit A¹F³N, explodit cett. in marg. pro F ^d) est Giles, es codd. et Phocas ipse eis A¹

1) L. Müller Mus. Rhen. XXII 86 haec refert ad Laodamiam
helm und Baeda p. 53; laudatur Sibylla etiam p. 245, 16. 30 G

2) cf. M. Manitius Zu Ald-

Isidorus^a vero^b vocales elisit ita:

Sisebutus Anth.
L. 483, 2 R.

Argutusque inter latices et musica flabra^c

et Vergilius^d libro .XI.

Verg. XI 1
et IV 129

Oceanum interea surgens^e Aurora reliquit^f.

Idem libro .VII.^g Aeneidos in uno versu^h geminas, sinaliphamⁱ et^k ecthlipsin^l, com-
prehendit^m ita:

Verg. VII 123

Nunc repeto: Anchisesⁿ fatorum arcana^o reliquit^p;

scanditur enim hoc modo^q: *Nuncrepe^r. toanchi^s. sesfa. torumar^t. canare^u. liquit^v*. Sed
hos duos metaplasmos^w saepe ambiguitas scandendi conturbat, quos talis discretionis^x
differentia^y dirimit: si prior vocalis exploditur^z, erit sinalipha^a; si posterior fuerit explosa, 10
erit^b ecthlipsis^c¹, sicut^d novissimo^e versu libri Regum^f cautum^g legitur

Cyprianus Gallus
(Reg. IV 25, 28)

Purpureis^h maior Persarum in sede tyrannis;

Vergiliusⁱ item libro, quem Pedagogus^k² praetitulavit, cuius principium est^l

Carmina si fuerint te iudice digna^m favoreⁿ,

Reddetur^o titulus^p purpureusque^q nitor;

Si minus^r, aestivas^s poteris convolvere sardas^t

Aut piper aut calvas^u hinc operire nuces,

sillabam^v elisit dicens

Durum^w iter et vitae^x magnus labor,

et Arator^y subdiaconus primo versu terminalem genetivi^z sillabam^a displodit^b dicens 20

Arator ep. ad
Vig. 1

Moenibus undosis bellorum incendia cernens

et infra elegiaco^c versu subiunxit

ib. v. 6

Inque humeris ferimur^d te relevante^e piis, |

M. 521

et Andreas^f orator^g

Anth. Lat.
494 c (766), 10 R.

Filius, inquit^h, ipseⁱ hominis, qui deus est hominis^k. 25

a) hisidorus *Ab*, hesidorus *N e in i m² F*, sesidorus *K*, Isidorus — flabra et om. *D* b) uero om.
bF c) fabra s. l. 1 *A¹K* d) Virgilius *GilesD*, uirg^l *P¹*, uirg^l *F³* e) sugens s. l. r *F* f) reliquid
FP¹ g) VIImo *P¹* h) uniuersu *P¹* i) synaliphas *ANP¹*, synalifas *K*, sinaliphas *bFF³*, Syna-
laephas *Giles*, sinalephram *D* k) uel *bDF³P¹* l) * & hlipsin *AF³K*, ethlipsin *N*, echlipsin *Fb*, e(E)clipsin
P¹Giles, eclipsin *D*, ellipsin *Mai* m) comprehendit *bGiles* n) ancises *A¹F³KNP¹*, hancises *bF*
o) archana *A¹DF³P¹* p) reliquid *A¹FF³* q) ita *GilesD* r) Nanc s. l. v *N* s) tanci *F³* s. l.
h *A¹*, thanci *bFKNP¹* t) fathorar *bFF³KN* u) chanare *P¹*, reana *F³* v) liquid *P¹* w) meta-
plasmas *K* x) descretionis *A¹N* y) deferentia *codd.* z) explodatur *NP¹* a) sinalipha *bFF³*,
synalipha *A¹KP¹N*, sinalephra *D*, Synalapha *Giles* b) explosa erit *P¹* c) ecthclipsis *A¹N*, echclipsis *K*,
ethclipsis *F³*, ethlipsis *bF*, eclipsis *DP¹Giles*, ellipsis *Mai* d) sic *P¹* e) in nouissimo *DGiles*
f) regum libri *K* g) cantum *D* h) purporeis *A¹P¹* s. l. v *K*, purpuras s. l. e *b*, purpuras *F³*
i) Virgilius *GilesD* k) Paedagogum *GilesD*, p(a)edagogus *cett. cf. 74, 16 et carm. de virg. 540* l) cuius
principium est om. *D*; leguntur hi versus quatuor etiam in cod. *Monac. 14505 cf. Hosius ad Lucan. p. 338 et*
in Ambros. C. 74 cf. Baehrens Plm. I 161 m) te digna iudice sed signis transpositionis additis *F³*
n) fouere in marg. fauore *F* o) Reddatur *codd. Riesii anth. lat. n. 675* p) titulis *D*, corr. *Delrio*
q) purpureusque *A¹K*, purpuriis *F* r) Si manus *D*, Sin mauis *Delrio* s) aestuas *F³* t) surdas *D*
u) Aut caluas pueris *cf. Delrio* v) sillabam *bF* w) Dirum s. l. v *K* x) vita *D* y) orator *K*
z) genitui *A¹bF*, genitui *P¹*, genit *K* a) sillabam *b^mFF³*, syllabae *D* b) displosit *D^bGiles*
c) eligiaco *bF*, egiliaco *P¹* d) feremur s. l. i *A¹* e) reuelante *F*, ter releuante *P¹*, derelauante *D*
f) et Andreas — namque om. *D* g) arator, supra a alt. o *bF* h) inquit *P¹* i) ipse s. l. *A¹*, hominis
ipse additis transpositionis siquis *F³* k) hominum *Anthologia*

1) *Diomedes lib. III (GL I 494 K)* ultra (septem decem syllabas) non potest (longiari versus
heroicus), nam si plus habet, excutiuntur per ecthlipsin vel synaliphen *cf. Roger L'enseignement p. 373*
2) *M. Manitius p. 28; secundus versus repetitur p. 284, 4 G; comparat Manitius Horat. epist. II 1, 267 cf.*
L. Mueller Mus. Rhen. XXII 85

Propterea namque^a has duas metaplasmarum^b species ex numero .XXIV.^{c1} indagare et^d explanare nisus sum^e, quia^f per omne corpus poeticorum librorum satis frequenter reperiuntur insertae^g et, nisi sagaci subtilitate praecognitae^h fuerint, diversa impedimentorumⁱ obstacula^k et errorum offendicula^l scandentibus velut iter carpentibus^m generare solent. Idcirco diversos versus metrorum ad sinaliphaeⁿ metaplasma congruentes^o catervatim congesimus, qua|tenus^p his perspectis nullum deinceps explosae^q collisionis^r chaos et^s latebrosus^t confractae sinaliphae^u baratrum^v lucem scandentis confundat aciemque legentis obtundat^w.

X. Igitur^x, triperita heroici^y exametri^z perpendiculara ut certius cognosci queant, strictim^a summamque expedire conabor, sicut^b prisca veterum auctoritas tradidisse monstratur^c. Videor itaque mihi hoc^d planius et apertius posse patefacere, si per interrogationem et responsionem pauxillum^e reciprocis vicibus stilus^f varietur, quemadmodum^g beatus Augustinus^h per multa librorum corpora hoc est soliloquiorum et de libero arbitrio et eo, quem de magistro praetitulavit, et sex libris de musicaⁱ fecisse comprobatur^k, vel Isidorus^l duobus voluminibus², quae sinonima^m vel polionimaⁿ praetitulantur^o; quod genus dictandi ab undecima^p appellativorum nominum specie translatum reor. Hoc itidem Iunilius^q, instituta regularia^r, quae a Paulo Persa^s Sirorum^t scholis^u naviter^v instructo^w didicerat^x, Primasio, sedis apostolicae pontifici^y, scribens 'ne aliqua, inquit^z, confusio per antiquiorum^a, ut adsolet^b, neglegentiam^c proveniret^d, magistro^e X^o graecam litteram^f, discipulis Δ^g praeposui^h, utⁱ ex peregrinis characteribus^k et | quibus

Iunilius praefatio
ad instituta
regularia divinae
legis = LVIII 15
col. 2 Migne

²⁰
M. 522

a) Itaque has D b) metaplasmarum s. l. o N c) XIII A¹K, XXIII in marg. m²F d) indagare et om. D e) nirursum P¹ f) q A¹, qui K, que P¹, qua b g) insertae sunt Giles, sunt om. D, reperiuntur insert(a)e A¹FF³NP¹, reperiuntur Kb h) praecognitae in marg. cognatae m²F i) impedimentorum bFGilesMai k) obscura F³ l) et errorum offendicula om. DGiles m) velut iter carpentibus om. DGiles n) sinaliph(a)e bm¹FF³, senaliphae A¹, synaliph(a)e KNP¹, synalephe D, synalephae Giles o) congruenter D p) quatinus F³ q) explosis: is ex us(?) b r) collisionis bGiles s) et om. DGiles t) latebrosorum K u) ut not. n v) baratrum FKP¹ w) infundat in marg., obtundat m²F, cum fractae synalephae baratro lucem scandentis confundat; cetera om. D; post obtundat |, in marg. inf. | UIII. DE METRICA PFATIONE INTERROGATIVE: ET RESPONSIVE DUAB. GREGORUM LITTERIS DISCRETA. F³ x) Igitur hac K, ac P¹ y) heroici F z) hexametri MaiGiles, exametri codd. hic et infra a) strictimque bFN, strictimque F³ cf. p. 75 s, strictim cett. b) sic P¹ c) memoratur Giles d) hoc s. l. m²N e) pauxillum s. l. ul m²F f) stylus Giles g) quemadmodum F³P¹ h) agustinus N i) libris quae Giles k) comprobatur bGiles l) isidorus Fm¹KNP¹, isidorus s. l. h m²A¹ m) synonyma MaiGiles, synonyma A¹K, synanima s. l. o N, sinonima bFF³P¹ n) polynoma MaiGiles, polynoma A¹N, polionima bFF³KP o) protitulantur Giles p) undecimo s. l. a F q) Iunilius A¹F³KNP¹, Iunilius MaiGiles r) regalia s. l. ari(?) N, regulari s. l. a F s) Persa om. P¹Giles t) Syrorum codd. u) scholis MaiGiles, salis s. l. co m²F v) noniter A¹ w) instructa MaiA¹bN x) dedicerat Abm¹KN y) pontifice F³P¹ z) inquit P¹ a) antiquorum KP¹F³, antiquorum A¹bFN, antiquiorum MaiGiles cf. etiam prosa de virg. LIX p. 79, 32 G et tract. metr. p. 328, 30 G b) assolet Giles c) neglegentiam codd., negligentiam Giles d) pueniret P¹ e) X bF, M cett. f) litteram omnes, etiam Giles g) D Giles, Δ cett.; etiam in textu bF et A¹ semper X et Δ, K M et Δ, F³ primo MΔ deinde XΔ, P¹ primo MΔ, deinde Inf (errogatio vel Inf) et R, vel R et R (esponsio), tum modo M modo X habet. h) praeposui A¹KN, proposui cett. i) .i. bF, ut om. A¹F³N k) characteribus MaiGiles, carecteribus A¹N

1) i. e. XXIV temporum metri cf. Diomedes l. l. 494, 21 2) Hunc titulum Isidori Synonyma (ed. Arevalo vol. VI 472 sqq.) in codicibus non habent, in quibus Liber lamentationum et Soliloquia inscribuntur cf. Ebert Gesch. der christl.-lat. Lit. I² 595, 2. Quae addit Aldhelmus quod genus dictandi etc. ex Isid. Orig. I 7, 14 desumpta videntur: Synonyma hoc est plurinomia eo, quod sit in pluribus nominibus significatio una, ut terra, humus, tellus: idem sunt omnia; leviter erravit, nam haec in Isidori enumeratione viginti octo specierum non undecima, sed duodecima est species.

Latina scriptura non utitur, error omnis penitus^a auferatur^{b 1.} Melius quippe et sagacius^c hoc argumento velut quibusdam cotibus^d animorum ingenia acuuntur. Idcirco praetermissis^e reliquorum^f metrorum generibus, quae centenis² varietatum speciebus dirimuntur^g, praestantissimas dactilici^h exametriⁱ regulas, quod ceterorum omnium^k arcem et infulas possidet^l, praedictis^m litterarumⁿ characteribus^o vicatim^p et alternatim positis pandamus. ⁵

Δ Quot^q sunt genera versuum in dactilico^r metro^s? Χ Quinque. Δ Quid^s est dactilicum^t metrum? Χ Quod constat dactilo^u et spondeo^v. Δ Nonne plerumque ultimus pes trocheo^w terminatur? Χ Quia⁴ nonnulli metricae artis peritia praediti hunc pedem de versu excludendum censuerunt^x, quia^y omnis sillaba^z in ultimo versu adiaforos^a est, id est indifferenter^b accipitur nec interest, utrum corripiatur an producat^c; ¹⁰ unde a^d quibusdam vitiosus^e versus putatur, qui trocheum^f | admittit. Nam ratio exigit, ^{G. 234} ut in pleno versu .XXIV. tempora sint; admissio^g itaque trocheo minuitur temporum numerus et erunt^h tempora .XXIII.ⁱ, qui est versus colobos^k. Δ Superius dixisti .V. genera versuum esse in dactilico exametro; quae sint, nominatim dicito^l. Χ Exameter, pentameter, tetrameter^m, trimeter, dimeter. Δ Exameter rectius dicitur an exametrus? ¹⁵ Χ Utrumque ut Evander etⁿ Evandrus, quorum unum venit ex Graeca^o enuntiatione, alterum ex Latina^p. Δ Exameter ergo sive exametrus quot^q pedibus caeditur? Χ .VI. dactilo et spondeo^r circum se positus aut alterna interpositione variatis. Δ Exametri versus genera quot sunt^s? Χ Tria. Δ Quae? Χ Exameter dactilicus, exameter heroicus, exa|meter iambicus, qui et senarius, qui constat ex simplicibus sex, idemque ²⁰ ex duplicibus trimeter^t. ^{M. 523}

Δ Quid ergo? si versus exameter sex spondeis constiterit, poterit dici dactilicus? ⁵ Χ Vocatur quidem versus^u spondiazon^v, sed metrum dactilicum; nam eiusmodi compositio^w nonnisi in dactilicum metrum cadit. Δ^x Qui sunt versus^y exametri^z dactilici^a?

a) poenitus P¹ b) auferat F³ c) sagacius bm¹FP¹ d) codicib; F e) pr&termisiss K, ptermissis N f) rereliquorum P¹ g) derimuntur A¹ h) dactilici bm¹FP¹ i) exametri codd. k) omnium om. KP¹Mai (N habet) l) p̄sidet F³ m) p̄dictus F³ n) litterarum bGiles o) characteribus MaiGiles p) uicativim b in marg. corrector cf. uicissatim q) Quod P¹, Quot b, in marg.: Vide Maximum Victorinum, ex quo noster multa uerbo tenus descripsit inter Grammaticos pag. 1955. r) dactilico bFF³P¹ s) Quid bF et Audax, Quidem P¹ (pro Quid est), Quod cett. t) dactilicum A¹bm¹F³P¹ u) dactilico F³ v) spondeo codd. w) trocheo codd., troceo K x) censuit F³ y) qui K, que F³, qa P¹ z) sillaba bm¹FK a) adiaforas bm¹F, adiaforis KP¹, adiaforos MaiGiles b) indifferenter F, indeferenter cett., indifferenter Audax c) an producat^c om. bF d) a om. F³ e) uiciosus bFF³ f) trochaeum MaiGiles g) admiso Km¹N h) erum N i) XXtria A¹N k) colophos P¹MaiGiles, colofos cett., colobos Audax et Victorinus l) dicto Fm¹ m) t&ram&er s. l. K n) et om. FP¹GilesMai o) ex greco P¹, ex graeco Giles enuntiatione om. P¹Giles p) latino Giles (latina etiam P¹) q) quod A¹F³N r) pondeo P¹ s) quod A¹F³ t) idemque — trimeter etiam Victorinus et Audax u) uersus om. A¹N v) spondiazon s. l. a K w) compositio Giles x) Inf pro Δ et B hic et infra P¹ y) uersus s. l. m² N z) exametrici G a) dactyli A¹N

1) Apud Iunilium primo Δ (= διδάσκαλος) magistrum, qui interrogat, Χ (= μαθηταί) discipulos, qui respondent, significavit; cf. A. Rahlfs Nachrichten von der Königl. Ges. d. Wiss. zu Göttingen 1891 p. 243; iam Aldhelmus codicibus per antiquariorum incuriam depravatis usus (cf. L. Traube, Vorlesungen II 99 sq.) rem ita invertit, ut discipulus (= Δ) rem omnem quasi tenens quaereret, magister (= Χ) responderet; Aldhelmi exemplum Beda, Alcuinus, Hrabanus, Cruinmehus alii sunt secuti; cf. etiam Keil Gr. L. III 399 et Festschrift für A. von Bamberg p. 5. Iam in libro quaestionum super veteris testamenti libros (cf. Alcinus Avitus ed. Peiper p. LV) Δ et M idem sibi volunt atque apud Aldhelmum. 2) Epist. ad Leuth. centena scilicet metrorum genera pedestri regula discernere. 3) Audax Gr. L. VII 336, 14 — 337, 8 (= Victorinus de metris Gr. L. VI 208, 24 — 209, 18) ad verbum fere ab Aldhelmo adhibitus est; omisit Aldhelmus ea, quae Audax de Cornelio Epicado (= 336, 27 — 337, 3 = Victorinus 209, 9 — 12) attulerat. 4) sic ex Audace cf. Festsch. f. A. v. Bamberg p. 5 sq. 5) Audax 337, 9 — 24 (Victorinus 209, 18 — 210, 12)

✕ Qui tantum sex pedibus dactilicis constant^a praeter^b bella et facta heroum quodlibet aliud continentes, ut, puta, sunt bucolica^c et georgica^d ceteraque huiusmodi^e. Δ Qui sunt^f exametri heroici? ✕ Qui bella et heroum res^g gestas complectuntur^h, velutiⁱ est Ilias Homeri vel Aeneidos^k Vergilii^l vel (libri^m) Lucaniⁿ proelia^o Caesaris^p et Pompei^q decantantis^r.

Δ Quis est pes quintus? ✕ Dactilus. Δ Quare quintus dactilo competit^r? ✕ Quia^s semper in versu, exceptis aliis locis, quibus varie ponitur, quintam^t regionem proprie obtinet minusque lenis est versus, qui quinto loco spondeum habuerit, et vocatur spondiazon^u, ut est ille^v

10 Aut leves ocreas lento ducunt^w argento

Verg. VII 634

et ideo nec^x in fine dactilus debet poni nec^y spondeus in quinto loco, ideoque^z spondeus a quibusdam imus pes^a cognominatur, quod regionem sextam sibi vindicet.

G. 235 Δ Qui modus² est sillabarum in versu exámetro dactilico^b sive exámetro heroico^b?

✕ Omnis versus exámeter dactilicus sive heroicus a .XII. sillabis crescit usque ad decem et septem^c; nam qui minimus^d est, habet sillabas non minus quam .XII. Δ Quid ergo? nonne plerumque invenimus versum .XVIII. aut .XIX. seu .XX. sillabarum, ut sunt hi^e

Sed revocare gradum superasque^f evadere ad auras

Verg. VI 128

item

Laurus erat tecti in^g medio, in penetralibus altis

Verg. VII 59

20 item

Aut onera^h accipiunt venientum etⁱ agmine facto

Verg. I 434 =
georg. 4, 167

item

M. 534 Cara mihi ante | alias neque enim novus iste Dianae^k.

Verg. XI 537

✕ Sunt quidem plerique sillabarum .XVIII., at^l vero .XIX. raro et .XX. aut vix aut nequaquam reperiri^m queuntⁿ. Verum sciendum est in metrica ratione^o numquam computari^p eas sillabas^q, quas superius diximus sinaliphae^r metaplasmmum intercipere; quo fit, ut omnes illi^s versus, qui supra dictum sillabarum^t numerum^u videntur excedere,

^a) constat A¹K ^b) pp¹ P¹ ^c) bucolica F³, buccolica F ^d) giorgica F³P¹N ^e) huiusmodi A¹bKN, huiusmodi cett. Giles ^f) Quisē A¹ ^g) reges g adrasum F ^h) complectuntur F³Giles
ⁱ) et veluti AbFF³N ^k) Aeneis Giles Mai, aeneidos A¹, (a)eneidos codd. Audax (Victorinus Aeneis)
^l) urgl F³, uergilii A¹FN, uirgilii P¹ ^m) *libri om. codd. edd. ⁿ) luciani F³ ^o) polja A¹,
polja N, prelia K, praelia b ^p) cellaris KN ^q) pompeii codd. ^r) competit F³Giles ^s) Qui K
^t) quintum K ^u) spondazon s. l. i K ^v) ut ille N sed s. l. +, in marg. † ^w) ducent P¹ ^x) nec
om. P¹ ^y) sicut nec bKN, sicut om. edd. ^z) ideoq; AbFFKNMai, ideo cett. ^a) imus spes F³, quib;
dā mus, i supra m F, mus; b add. in marg. 'an ultimus? an summus? vel supremus. Sed Maximus Victorinus, unde multa et uerbotenius noster desumpsit, imus habet'. ^b) uersu dactylico hexámetro heroico Giles
heroicos (s. l. v) exámetro: exam. deletum N ^c) sic A¹bFF³N, X & VII P¹ ^d) minimus est K cf.
Audax p. 338, 2, minus est bFP¹, in marg. corrector: lego minimus; imus est A¹N ^e) hii A¹F³KNP¹
^f) supaq; s. l. s A¹ ^g) tecti in codd. edd., contra textum Vergiliū versum Audaci add. Aldh., tecti om.
A¹, infra te puncta F ^h) honera P¹ ⁱ) et agmine codd., aut Verg. Audax, atque Giles ^k) alias
usque Dian(a)e A¹FF³KP¹N, alias &c usque Giles, neque enim nouus iste Dianae b ^l) at s. l. v N, aut
codd. Giles ^m) repperiri A¹FF³NP¹ ⁿ) quaeunt Fbm¹ ^o) ratione F³ ^p) computari Giles
^q) sillabas b, sylt P¹ ^r) sinaliphe b, synaliph(a)e A¹FN, synalipphe P¹, Synalaephae Giles ^s) om̄s
ille P¹, omnis Giles, omnem: m in s F ^t) sillabarum bm¹ ^u) nemerum K

1) Audax p. 337, 16: Ilias Homeri vel Virgilii Aeneidos (Victorinus: Vergilii Aeneis); vel (libri) Lucani — decantantis addidit Aldhelmus. 2) Audax 337, 25 — 338, 24 (= Victorinus 210, 13 — 211, 17) cf. Roger L'enseignement p. 376. Lacuna eadem, quae est apud Audacem (cf. Victorinus 210, 16) post quam .XII., est etiam apud Aldhelmum; pro versu Verg. IV 315 Aldhelmus VI 128. VII 59 attulit; Giles Verg. I 434 atque legit (pro aut = Vergilius, Audax, Victorin.), ita ut exemplum adesset undeviginti syllabarum, qualem adhuc nullum fere inveniri dixit Audax (et Victorinus); Aldhelmus addidit temere aut .XIX. et at vero .XIX. raro, sed versus exemplum non adiecit.

detractis sinaliphis^a ad .XVII. aut .XVI. aut etiam^b ad .XV. redigantur^c, veluti sunt illi, quos supra exempli gratia posueras. Unde sciendum est nullum versum dactilicum exametrum inveniri^d posse, qui numerum sillabarum .XVII. videatur excedere. Itaque omnis versus dactilicus exameter infra hunc numerum usque .XIIe sillabas^f terminatur. Δ^g Precor^h hoc lucidius exponiⁱ et clarius enodari. \times Versus dactilicus exameter, si solis spondeis^k constiterit, erit .XII.^l sillabarum; si unum dactylum habuerit, .XIII.^m; si duos, .XIV.; si tres, .XV.; si quattuorⁿ, .XVI.; si quinque, .XVII.º: ita, quoties dactilus accesserit, toties una sillaba crescit^p.

Δ Exameter versus dactilicus¹ per quot^q species variari decernitur? \times Quantum metrica ratio declarat^r, .XXXII.^s scemata^t habet. Δ Has scematum species per ordinem¹⁰ apertius^u explana! \times In versu .XII. sillabarum una species est: hic est, quem superius diximus² monoscemum^v nuncupari; is quippe^w sine ulla varietate omnes in se spondeos habet, qui ob hoc spondiazon vocatur, ut est

Ennius Ann.
623 V.
Audax p. 336 K.

Hi^x producantur^y legati Minturnenses^z, |

quod genus versificationis adeo durum et horrens est, ut Albinus in libro, quem de¹⁵ metris scripsit^a, vetet^b G. 236

Audax p. 339,
1 sq. K.

spondeo totum concludere versum;

sed adiuncto dactilo quinta regione aptius^c comitur^d. Δ In versu .XIII. sillabarum^e quot^f scemata sunt? \times Quinque sine dubitationis scrupulo. Δ Quomodo quave ratione^g? M. 525
 \times Ibi quippe unus dactilus inter spondeos admissus^h omnibus quinque locis libereⁱ 20 decurrit.

Δ Ad indagandos^k bis .XVI.^l dactilicos metrorum anfractus^m meditantium mentes facilius flectunturⁿ prolatis exemplorum formulis stolidae^o obstrusum ignorantiae latibulum illustrantibus^p quam nuda garrulorum loquacitate verborum. \times Versus .XIII. sillabarum exameter^q singulari dactilo cum quaterno^r spondeo constans quinas, ut diximus, 25 sibi usurpat species. Ponitur loco primo dactilus ita:

In cruce confixus mundum Christus salvavit,

loco secundo ita:

Christus filius aeterni salvavit mundum,

loco tertio ita:

Christus per lignum crucis aufert mundi noxam,

39

^a) sinaliphis *Fb*, synaliphis *A¹NP¹*, synaliphis *K*, synalaephis *Giles* ^b) aut a&iam *A¹*, uel etiam *KP¹Giles* ^c) redicantur *F* ^d) inuenire *A¹KN* ^e) usq; XII *P¹K*, usque ad XII *A¹bFN*
^f) syllabā *P¹*, usque ad duodecimam syllabam *Giles* ^g) *L F³* ^h) praecor *N* ⁱ) expone *Giles*
^k) soli spondeo *P¹K* (spond) ^l) XV *F³* ^m) erit XIII *bF*, erit tredecim *F³*, tridecim *A¹* ⁿ) quattuor *A¹FN* ^o) Si quinque XVII *om. P¹* ^p) toties — crescit, quoties — accesserit *P¹Giles* ^q) per quod *F³*
^r) declaratur *P¹Giles* ^s) XXII *F³*, XXXVI s. l. II *F*, XXXII; in marg. 'erat in contextu XXXVI' *b*
^t) scemata *A¹KP¹F³* ^u) apertius *om. F*, apercius *P¹* ^v) monoscemum *A¹FKP¹*, monoscemam *F³*, monoschemum *h deletum b* ^w) is enim *b* ^x) Hii *codd. P¹* ^y) producantur *codd. edd.*, introducantur *Audax et Victorinus pro Hi prod.* ^z) mintornenses *FF³bm¹*; in marg. 'Male. Max. Victorinus: Forte p. l. Mintornenses' *b* ^a) scripsit *A¹N* ^b) ueteat *KP¹* ^c) apertius *P¹Giles* ^d) in marg. 'comitur uel cernitur legebatur; non enim liquido constabat in MS.' *b* ^e) .XII. sillabarum *Mai*, XII *add. I m² F* ^f) quod *F* ^g) quomodo ue. ratione *A*, quaueroratione *sed puncta supra ro et infra F*
^h) admissus *A¹N* ⁱ) bibere *P¹* ^k) indagandas s. l. o *KN* ^l) bis sedecim *A¹F³* ^m) amfractus *bGiles* ⁿ) flectatur s. l. vn *N* ^o) stolidae *Giles* ^p) illustrantibus *Giles* ^q) hexametri *Giles*
^r) conquaternos *P¹*

1) *Audax* 338, 25 — 339, 5 (= *Victorinus* 211, 18 — 212, 4); scemata *Aldhelmus*, species *Audax*.
2) p. 78, 15. 3) *Haec de suo inseruisse videtur Aldhelmus et ipse composuisse exempla. Primum, secundum, quintum ex eo in librum suum de arte metrica transtulit Cruindmelus p. 31, 22 sqq.*

loco quarto ita:

Scandens in^a ligno Christus dedit arram^b vitae

loco quinto ita:

Suspendens^c mundi Christus peccamina dempsit^d.

- 5 Δ Versus¹ .XIV.º sillabarum quot^f scemata habet? X Certissima definitione^g .X. scematibus constat. Δ Da per ordinem earundem^h specierum rationem! X Autⁱ enim primo et secundo loco dactilus ponitur aut primo et tertio aut primo et quarto aut primo et quinto, aut secundo et tertio aut secundo et quarto aut secundo et quinto, aut tertio et quarto aut tertio et quinto^k, aut quarto et quinto. Hoc modo decupla
10 scematum species alternatim inserta supputatur^l. Δ Da exemplis² horum probationem! X Iuuenius Hispanus primo prologi^m versu huius rei notitiam pandit:

Immortaleⁿ nihil mundi compage^o tenetur

Iuuen. I 1

(scanditur^p ita: *immor. taleni. q hilmun. dicom. pagete. netur*) et infra

Accumulant^r quorum famam laudesque poetae.

Iuuen. I 8

- 15 Sedulius itidem^s in praefatione metrica, quae exámetro et pentámetro^t catalecto^u decurrit, primum versum decasemum texuit:

Paschales^v quicumque dapes conviva requi|ris;

Sedul. I 1

M. 526

Iuuenalis satirarum^w libro .V.

Magna quidem sacris quae dat praecepta libellis:

Iuuenal. V 13, 19

- 20 scanditur^x enim: *magnaqui. y demsa. crisquae. datprae. ceptali. bellis^z*; item^a infra:

Quae tam festa dies, ut^b cesset prodere furem^c;

l. l. 23

Lucanus libro decimo^d

Felix praedo iacet terrarum vindice fato^e.

Lucan. X 21

- Δ Versibus istis, quos exempli gratia protulisse^f visus es, nequaquam^g omnes .X. scematum regulae liquido^h patuerunt, sed tantum tres formulae id est dactilusⁱ loco primo et quinto, item loco secundo et quinto, item loco^k tertio et quinto; residua vero .VII.^l scemata^m necdumⁿ prolata^o delitescunt^p. Quamobrem operae pretium^q reor, ut id, quod passiva definitionis^r generalitate non ad integrum promulgaveras, nunc per^s ordinem eorundem^t scematum recapitulando nequaquam semiplena^u specialitate^v examu-
30 sim^w enucleare^x studeas. X Versus heroici exámetro^y .XIV. sillabarum^z primo loco et secundo dactilum recipit ita²:

Arbiter omnipotens mundi dempsit^a peccata.

a) in om. A¹ b) arrham GilesMai, arram codd., etiam P¹, s. l. h b c) suspensus s. l. m² den N, suspendens Cruindmelus, in marg. 'melius suspensus' b d) dempsit N e) XIII Mai f) quod A¹N g) diffinitione P¹ h) eorundem KP¹ i) At s. l. u A¹ k) aut secundo et quinto — aut tertio et quinto om. Mai l) supputatur codd. m) primologi s. l. p A¹ n) inmortale A¹FF³KN o) compage A¹FF³KN p) scanditur bF³N, scandit Giles cett. q) talini A¹N r) acoumulant A¹, acculant K s) tandem Mai, itidem N t) pantometro F³ u) catalecto A¹bFKP¹, catelecto F³, catalectico s. l. o et puncta infra ico N v) pascales N w) satyrarum codd. x) scandit Giles y) magniqui K z) scanditur — libellis om. F a) et Mai b) aut P¹S (= fragmentum Sangallense a p. 84, 23 ad 89, 26 pertinens), ut K c) finem in marg.: aut furem nam legi vix potuit in Cod. b d) libro .X. FS e) fato A¹KSMai, facto F, facto cett. f) ptullisse N g) nequam F³N h) regulae dactyli Mai i) dactilus om. Mai k) loco om. b l) septem om. Giles m) semata K n) nec s. l. m² dum N o) prolata F³, palata s. l. p K, plata: in marg. pa (i. e. palata) S p) delitescunt A¹NP¹S q) precium b r) passivae & definitionis F³, deffinitionis P¹ s) post P¹ t) eorundem om. bF u) semipleni K, semiplenā F³ v) specialitae F w) texamus inenucleare A¹FN, texamus tu enucleare b x) enucleate K, examusim codd. cf. Thesaurus glossarum I 406 y) heroicis hexameter Mai Giles z) syllabas Giles a) dempsit KS, dempsit Fb ('lego dempsit' in marg.)

1) Audax 339, 5—339, 13 (= Victorinus 212, 4—212, 9) 2) Exempla priora (lin. 11 sqq.) ipse addidit Aldhelmus, posteriora (lin. 32 sqq.) ipse finxit repetiitque ex his versus primum (Arbiter . .) et secundum (Abstulit . .) Cruindmelus p. 31, 30 sqq.

Loco primo et tertio dactilus^a ita:

Abstulit^b in ligno Deus omnem mundi labem;

loco primo et quarto ita:

Lurida quassavit diri^c Deus Orci sceptrum;

loco primo et quinto ita:

Triverat in ligno pendens mundi mala^d Christus;

loco secundo et tertio dactilus

Christus de cruce tetra^e tulit^f mundi peccata;

loco secundo et quarto dactilus

Christus de cruce contrivit mala mundi cuncta;

loco^g secundo et quinto dactilus

Christus^h de cruce salvavit iamⁱ saecula triumphans^g;

loco tertio et quarto dactilus^k

Christus purgavit generis maculas humani^k;

loco tertio et quinto dactilus

Sacra salvavit^l genus humanum cruce Christus;

loco quarto et quinto dactilus

Christus nos servet iam crimina cuncta relaxans^m.

Δ Versus¹ .XV. sillabarum | quot scemataⁿ complectitur^o? X Iuxta quod veterum^m auctoritates^p patefecerunt^q, .X. scematibus, ut ille prior, componitur^r. Nam sicut in illo .XIV. sillabarum dactilus decies variatur, ita in hoc spondeus toties invertitur^s. Δ Harum rerum exempla² versibus ad hanc speciem pertinentibus doceri^t desidero^u. X Lucanus libro .VIII.^v explanat dicens

Lucan. VIII 282

Ardua quippe fides robustos exigit annos

idemque libro .V.^w

Luc. V 800
VI 401

Fertur ad aequoreas ac se^x proiecit in undas^y;

scanditur ita: fertur ad. aequore. asac. sepro. iecitin. undas^z; Vergilius^a in georgicis

georg. II 176

Ascraeumque cano^b Romana per oppida carmen

et Paulus Quaestor^c ait

Arbiter aurarum qui^d fluctibus^e imperat atris.

Ergo^f huiusmodi versus decaschemi^g dicuntur. Δ Huiusmodi^h responsionis argumento mihi minime satisfactumⁱ arbitror, nisi ea, quae particulatim versibus excerpta sunt, universaliter adstipulatione decupla accumuluntur^k. X Versus exameter .XV.

^a) dactylum Giles, dactylus Mai codd., sic et deinceps: saepe daē, dact, dactil legitur ^b) abstullit S
^c) diri om. A¹FF³Nb (in marg.: Incuria scriptoris hic patet; forte patiens deus aut quiduis tale) ^d) pendens
mala mundi KS ^e) t&a infra a punctum, supra ra m² F ^f) tullit N ^g) loco secundo —
triumphans om. P¹Giles ^h) xps SFF³K (sic etiam antea et deinceps) ⁱ) iam om. A¹FF³Nb (in marg.
aliquid deest) ^k) loco II. & |l| daē xps purgavit generas (sic!) m. h. | loco III & |ul| daē xps de cruce
contrivit m. m. c. P¹ ^l) saluabit F³ ^m) relaxans om. P¹ ⁿ) quod scemata KS ^o) complecti-
tur Giles ^p) ueterum auctoritates KP¹S, ueterum auctores A¹bF, ueteres auctores F³N ^q) pate-
fecerant A¹bFF³N ^r) componitur Giles ^s) spontocias uertitur P¹, totius A¹F³N, totiens F ^t) deceri F
^u) desiderio uolueram P¹ ^v) octabo KS, VII add. j m² F ^w) Lucan. V 800 se prosternit harenas
VI 401 hominem proiecit in undas: confudit haec Aldhelmus ^x) axe s. l. c s F ^y) harenas P¹ in marg.
in undas KS, in undas cett. ^z) versus iterum positus F, scanditur — undas F³, in undas hic etiam KP¹S
^a) Uirgilius F³P¹ (Uirg¹); Giles ^b) cana F³ ^c) palus s. l. u S, questor FKP¹ ^d) quid P¹
^e) fructib; s. l. l F ^f) Erga P¹ ^g) decaschemi Mai Giles, uersus decaschemi dicuntur in spatio inter
columnas S ^h) huiusmodi om. S ⁱ) satisfactum esse P¹Giles ^k) cumulentur P¹, ac cumulen-
tur Giles

1) Audax 339, 10 — 339, 13 (Victorinus 212, 9 — 212, 11)

2) Additio Aldhelmiana.

sillabarum^a tribus dactilis^b constans dena, ut diximus, continet scemata hoc modo: loco primo, secundo et tertio dactilus^c

Iam veneranda Dei soboles^d mundum salvavit^e;

loco primo, secundo et quarto dactilus

Iam memoranda^f Dei^d proles cruce salvat^g saecula;

loco primo, secundo et quinto dactilus

En veneranda Dei proles salvat cruce mundum;

loco primo, tertio et quarto dactilus

In cruce suspensus sine crimine salvat mundum^h;

¹⁰ loco primo, tertio et quinto dactilus

Omnibusⁱ in ligno tribuit sperare salutem;

loco primo, quarto et quinto dactilusⁱ

In cruce confixus iam saecula^k prisca novavit;

loco secundo, tertio et quarto dactilus

Mundum iam veneranda^l Dei soboles salvavit^m;

¹⁵ loco secundo, tertio et quinto dactilus

Christo concelebretr honor, qui saecula beavitⁿ; |

^{M. 528} loco secundo, quarto et quinto dactilus

Christo concelebretr praeconia debita mundus;

²⁰ loco tertio, quarto^o et quinto dactilus

Emptus Christo concelebrans^p cane^q carmina mundus.

Δ In versu¹ .XVI.^r sillabarum quot^s scemata continentur? X Totidem species habet, quot^t in .XIII.^u iam patefecimus id est .V. Δ Da² horum scematum argumenta ex libris auctorum prolata! X Lucanus libro .III.

²⁵ Fractarum subita^v ratium periere ruina;

Lucan. III 579

scanditur enim^w: *fracta. rumsubi. tarati^x. umperi. ereru^y. ina*; et notandum, quod hic^z versus et ceteri similes apud metricos laudabiles habentur, ubi numquam in scansione integra pars orationis (non) dirempta^a reperitur^b, sicut in aliis scematum ordinibus crebro invenitur³; Paulus Quaestor in Gratiarum actione ait

³⁰ Oceanum rapidis linquens repetensque^c quadrigis;

Vergilius^d in bucolicis^e

Pergite, Pierides^f! Chromis^g et Mnasullus^h in antro;

Verg. ecl. VI 13

^a) syllabis *P¹Giles*, sillabarum *codd.*, syl⁵ *S* ^b) dactilis *F³KP¹* ^c) dactylum *Giles* ^d) soboles — memoranda *d^f s. l. (dactilus om.) m¹K* ^e) saluabit *A¹K*, saluabūit *N* ^f) memorandi *b*
^g) seruat *P¹Giles*, saluauit *F³ puncta infra uit et s. l. t F* ^h) saluet mundum *A¹bF* ⁱ) Omnibus in ligno — dactilus *om. P¹* ^k) secla *F³KP¹S*, *versum in textu m² scriptura inaulari scripsit N* ^l) inenerranda *b* ^m) saluabit *A¹KN* ⁿ) beauit *codd. (etiam P¹)*, gubernat *Giles* ^o) et quarto *P¹Giles*
^p) concelebras *A¹FNb* (*in marg. num concelebrans*) ^q) cana *K*, uane *F³* ^r) XV *b* in *marg. XVI F*
^s) quod *F³N* ^t) quod *A¹KF³P¹S* ^u) tredecē *S* ^v) subita *NS (= Lucanus)*, subito *cett.*
^w) scanditur enim *s. l. K versus vocabulis non separatis repetitur F* ^x) tarati *Giles*, torati *codd. etiam N*
^y) ereruru *P¹* ^z) hi *Mai*, id *F*, is *b* ^a) *non *om. codd. direpta A¹bFN* ^b) repperit *A¹N*, repperit *K* ^c) reppetensque *A¹* ^d) Virgilius *F³KP¹Giles* ^e) bucolicis *bFF³*, buccolicis *P¹*
^f) pieredes *F³K*, pieridis *P¹* ^g) Chromis — antro *om. b* ^h) mnasullus *codd.*, Mnasyllus *Mai*, Mnasilus *Giles*

1) *Audax 339, 13—15 (Victorinus 212, 11—13)* 2) *Inseruit haec Aldhelmus: ex libris auctorum prolata i. e. ex poetarum libris, non ex Audace desumpta. Infra allata demum de suo addidit.* 3) *Est versus, ut infra p. 244, 23 sqq. explicat, districtus (= coniunctus).*

Persius Flaccus binis versibus iunctis^a ait

Pers. V 19 sq.

Non equidem^b hoc studeo, populatis^c ut mihi nugis

Pagina turgescat^d dare pondus^e idonea fumo^f.

Itaque sicut in versu .XIII. sillabarum dactilus .V. locis invenitur^g, ita in hoc .XVI. sillabarum spondeus isdem^h locis alternare cognoscitur et dicuntur pentascemiⁱ propter praedicta quina^k scemata. Δ Eorundem scematum species^l, quae ordine praepostero^m poeticis versibus prolatae suntⁿ, per ordinem | legitime quinquies^o quadrare absurdum G. 240 non opinor^p. X Heroicus versus .XVI. sillabarum^q .IV.^r dactilis constans .V. species continet ita: loco primo, secundo, tertio et quarto dactilus^s

Iam veneranda Dei soboles cruce mundum salvat^t;

10

loco primo, secundo, tertio^u et quinto dactilus

Iam veneranda patris^v soboles salvat cruce^w mundum;

loco primo, secundo, quarto et quinto dactilus^x

En veneranda^y Dei proles cruce | saecula^z coruscat;

M. 529

loco primo, tertio, quarto et quinto dactilus

15

Iam pietas immensa^a Dei cruce cuncta beavit;

loco secundo, tertio, quarto et quinto dactilus

Mundum iam veneranda Dei soboles cruce salvat.

Δ Quid igitur? in versu sillabarum .XVII.^b quot^c scemata autumas calculanda¹? X Similiter in eo, ut in .XII. sillabis, unum scema contineri^d adstipulor. Δ Quomodo²⁰ vel quo pacto fieri potest, ut minimus versus et maximus concordia scematum lege decurrant, cum tantopere sillabarum numero^e discrepent? X Quia^f ibi spondeus .V. constat locis, hic vero dactilus totidem locis^g inseritur excepto ultimo pede, quem necesse est^h dissyllabumⁱ esse, ne sillabarum amplior^k numerus crescat^l. Δ Dogmatistae^m sententiisⁿ et doctoris sermonibus credula praecordia pando, sed tamen id^o certius ex priscis veterum poematibus experiri^p cupio. X Chronica^q Eusebii Vergilium^r imminente^s metu mortis cecinisse tradunt et epigramma^t, quod epitafium^u vocatur, ad suprema^v exequiarum^w funera composuisse dicendo

Hier. chron.
ol. 190, 2

Mantua me genuit, Calabri^x rapuere, tenet nunc;

^a) cunctis *Fm*¹ ^b) nonne quidem *codd. edd.*, non equidem *Persius* ^c) populatis *codd.*, pullatis *Persius*; sed populatis hic legendum, quoniam versus sedecim syllabarum esse debet, cum dem hoc propter synaloephen pro una syllaba sit. populo: pullulo cf. *F. Jenkinson Fam. Hisp. p. 86* ^d) turgescat *codd.*, turgeat *K*, tergescat *Giles* (turgescat *P*¹) ^e) pondus *om. P*¹, pondis *K* ^f) firmo *b* ^g) inuertitur *P*¹*Giles* ^h) isdem *codd.*, iisdem *Giles* ⁱ) pentascemi *N* ^k) quina *F*³, quinti *cett.*, quinque *NMaiGiles* ^l) species *om. b* ^m) ordinē p̄postero *F* ⁿ) erunt *Mai* ^o) quinquies quinquies *KP*¹*Giles* ^p) oppinor *P*¹ ^q) syllabis *Giles* ^r) quattuor *bF* ^s) dactylus *Mai*, dactylum *Giles* ^t) mundum saluat *K*, saluat mundum *cett.* ^u) I. III s. l. II *K*, lul *P*¹ ^v) dei *P*¹*Giles*, patris *cett.* ^w) cruce saluat *Giles* ^x) dactulus *N*, dactilus *om. b* ^y) eueneranda *b* ^z) faeda *cj. Burman* ^a) immensa *Giles* ^b) decem et septem *NMai*, X & VII *FK* ^c) quod *A*¹*KN* ^d) continere *b* ^e) numero s. l. *F*, *om. F*³ ^f) q̄ *K* ^g) locis *om. K* ^h) quem nec *F*³, nec. ee *A*¹*N*, nec s. l. esse/// *om. est F* ⁱ) dissyllabum *P*¹*GilesMai*, desy(i)llabum *cett.* ^k) amplior amplius *F*³ ^l) ad crescat *P*¹, accrescat *Giles* ^m) dogmatiste *F*³ ⁿ) sententis *F*³*P*¹ ^o) sed nō *F*³, Sed tunc *P*¹ ^p) experire *KP*¹ ^q) Chronia *P*¹ ^r) uirgī *F*³*P*¹, Virgilium *Giles* ^s) imminente *codd.* ^t) epygramma *P*¹, epygramma *F*³, etpigramma *K* ^u) epitafium *A*¹*KP*¹, epithafium *F*³*N* ^v) sumpma *K*, in marg. suprema *F*, supremo *F*³ ^w) exaequarum s. l. i *F*, exaequiarum *b*, exsequiarum *P*¹ ^x) calubri *NA*¹ (*infra* Calabri), Calabri s. l. v *bF*

1) *Audax* 339, 13—19 (*Victorinus* 212, 14—17). Inde a Dogmatistae sententiis usque ad Quid ergo? quae leguntur, *Aldhelmus* ipse addidit. 2) *Hieron. chron.* 190, 2 Ossa eius (sc. *Vergilii*) Neapolim translata in secundo ab urbe miliario sepeliuntur titulo istiusmodi suprascribto quem moriens ipse dictaverat M. m. g.

scanditur ita: *mantua. megenu. itcala. brirapu. erete. netnunc.* Quem Lucanus aemulans^a his verbis imitabatur^b dicens

idem libro sexto Corduba me genuit, rapuit Nero, proelia^c dixi;

Lucan. ed.
Hosius p. 333

Undique praecipiti scopulis^d removentibus aequor;
G. 241 scanditur ita^e: *undique. praecipi. tiscopu. lisremo. ventibus.* | *aequor*^e. At vero^f praedictus vates Mantuanus alibi ita^g refert^h:

Lucan. VI 24

At tubaⁱ terribilem sonitum procul aere canoro^k;

Verg. IX 503

Sedulius et^l monoscemo^m versu inter cetera sic ait:

10 Laudat et egregiae tribuit suaⁿ vota rapinae;

Sed. carm.
pasch. III 128

eodem modo Prosper in epigrammatibus^o cecinit dicens

Recta volens animus sapiens^p et amator honesti.

Prosp. epigr. 67, 1

M. 530 Δ Quid ergo? numquamne^a dactilus in fine ponitur¹? X Potest quidem, ut vult Vergilius^r, sed non^s in eo, qui ceteros^t omnes dactilos^u habet, veluti in georgicis

15 Aut spumas miscent argenti vivaque sulphura^v,

Verg.
georg. III 449

quem^w quidam invertentes^x sic legunt:

et sulphura^y viva.

Rursus idem libro sexto Aeneidos^z

Bis patriae cecidere manus, quin protinus omnia,

Verg. VI 33

20 quem^a quidam^b per sinalipham excludunt nec intelligentes sinalipham tunc esse, cum^c vocales inter se configunt seu solae ut Vergilius^d libro .IV.

Quam tu urbem, soror, hanc cernes, quae surgere regna

Verg. IV 47

et Lucanus libro .V.

Saeva quies pelagi maestoque^e ignava profundo,

Lucan. V 442

25 seu interposita^f consonante ut^g

Longius et volvens fatorum arcana^h movebo,

Verg. I 262

quod nequaquam in praedicto locoⁱ adseri potest; quippe absolutus pes est^k omnia ut in bucolicis^l

Omnia fert aetas

Verg. eol. IX 51

30 et

Omnia vincit amor.

ib. X 69

Posset itaque versus etiam^m ex dactilis sexⁿ constare, si moderno tempore metrici non refutarent^o, veluti versus^p ille est

^a) hemulans A¹ ^b) emitabatur A¹KN ^c) praelia A¹bN ^d) sopolis s. l. c N, scopolis A¹F³P¹ (infra omnes scopulis) F: is scanditur — scopabisremo — aequor in marg. ^e) scanditur — aequor om. Mbm¹, scanditur enim A¹KN ^f) Ad uero F³ ^g) ita om. bF³N ^h) reffert FN ⁱ) atuba F³, tabula P¹ ^k) canora A¹F³N, canona s. l. r F³ ^l) et KP¹, et de cett. ^m) monoscemi P¹, monoscemo K ⁿ) suo P¹ ^o) epygrāmatibus s. l. i P¹, epigramatib; F³K ^p) animi sapiens bF³ ^q) nunquamne Giles ^r) Uirgilius F³Giles, uirgī P¹ ^s) non om. F³ ^t) ceteras FN ^u) 'Spondeos arbitror uoluisse scribere' in marg. b ^v) sulphora A¹P¹N, sulfora K ^w) quam (in marg. legerem quamquam uel quem) b ^x) inſuertentes F³ ^y) sulphora A¹KP¹N, sulphora F³ ^z) aepeidos A¹, epeidos N, enoidos P¹ ^a) qua F³ ^b) quidem in marg. 'Lego quidam ut superius' b ^c) et cum FF³, esse m² supra et N ^d) uirgilius F³N, uirgī P¹ ^e) moestoque Giles ^f) interposito A¹F³N ^g) ut om. bF³ ^h) archana AbKFP¹, arcana N ⁱ) libro Giles ^k) est pes F³ ^l) bucolicis FF³, bucolicis P¹ ^m) a&iam A¹ ⁿ) & dāc VI P¹ ^o) non futarent P¹ ^p) uersus om. A¹

1) Audax 339, 19—340, 5 (Victorinus p. 212, 18—213, 8); pro exemplo Victorini et Audacis: multa quoque et bello passus Aldhelmus Verg. IV 47 et Lucan. V 442, pro multum ille et terris Verg. I 262 attulit; pro si modo (Audax, Victorinus) scripsit si moderno tempore!

Audax p. 340

et alibi

Audax l. l.

Interea tenero mihi bucula pascere gramine^aAt tuba terribilem sonitum^b procul excitat horrida.

Δ Quomodo his versibus, qui dactilo terminantur, metrici vocabulum indiderunt¹? X Apud metricos quidem huiusmodi versus acatalectici^c nuncupantur ut

Sidera pallida defugiunt face territa^d luminis,
ita et superiores .IIe

Δ Enumeratis² ergo .XXXII. scematum ordinibus magnopere efflagito^f, ut enu- G. 242
cleata^g exemplorum serie regulariter edisseras^h, quot species in carminibus Vergiliiⁱ
vel Lucani seu Persi^k Flacci aut Terenti^k Afri deprehendi^k queant. X Ex supra dictis 10
speciebus .XXXII. non amplius quam .X et VII. in poematibus^l memoratorum in-
vestigare valui excepto Terentio^m, qui cum comediarumⁿ volumina Menandrum^o secutus
non heroicis versibus componeret^p, earum prologos^q, cum ab aemulis dente canino carpe-
retur, in defensionem sui velut^r apologiticos^s scenis^t dabat^u. Δ Eadem .X et VII.
species certius cognoscere concupisco. X In versu .XIII. sillabarum duo scemata depre- 15
henduntur^v a Vergilio adsumpta^w, hoc est^x secundo loco et quinto. Nam secundo^y
tantum dactilus^z reperitur^a ut

Verg. VII 634

aut quinto ut^b

Verg. IX 146

et infra

Verg. IX 226

Aut leves ocreas lento ducunt argento

Sed vos electi^c ferro qui scindere vallumDuctores Teucrum primi dilecta^d iuventus.

Δ Ex versu .XIVe sillabarum quot species adsumpsit?^f X IV.^g tantum; aut enim primo
et quinto loco dactilus inseritur ut

a) graminae F b) sonitū s. l. P¹ c) catalectici P¹ Giles, acatalectici cett. d) territē s. l.
a F e) duo superiores notis transpositionis additis F² Δ Enumeratis ergo — aequora uerrens (92, 6)
desunt in A¹ b F F¹; 90, 8 — 90, 18 in N hic desunt, sed in fine tractatus additum est Δ Enumeratis
igitur — lento ducunt argento. Leguntur in K et P¹, ex quo codice Parisino primum ea edidit A. Giles; ab
Aldhelmo quin, ad Victorini credo exemplum, sint scripta, nulla mihi esse videtur dubitatio f) efflagitto K
g) enucleato KP¹ Giles, enucleatu N h) edisseras P¹ i) virgilii P¹ Giles k) persi KP¹, persii N terrenti P¹,
terrentii N, trentia fide prehendi K l) X et VII¹, decem & VII N. — poematib; K m) terrentio KP¹ N
n) comoediarum NGiles o) d menandz N p) om. N q) *prologus KNP¹ Giles: an prologus apolo-
giticus = προλόγους ἀπολογητικούς? cf. carm. v. 2132 threnus = θρηνοὺς; descriptionem N r) velud N
s) *apologiticus P¹ N, apologiticus K, apologeticus Giles t) senis Giles u) dabatur Giles v) deprehen-
s. l. dun K w) uirgito P¹. — adumpta s. l. s N x) est N om. KP¹ Giles y) sic N, secundo duos
KGiles, sec² duos P¹ z) dactilos P¹, dactylos KGiles a) repperitur N, repperiuntur KP¹ Giles b) ut
s. l. K c) Se duo selecti Giles d) dilecta KP¹, et delecta Vergil. e) XIII Giles f) adsumsit K,
adsumptae sunt P¹ Giles g) *VII KP¹ Giles, Victorinus Gr. L. VI 213, 16 Quattuor (UII pro IIII)

1) Servius (Gr. L. IV 461, 16 K): ibycium constat hexametro acatalecto, ut est hoc: sidera pallida
diffugiunt face territa luminis. 2) Inseri haec debebant post Recta volens animus e. q. s. p. 89, 12. —
Audax in excerptis haec non notavit; in regulis ipsis Aldhelmus (90, 8—92, 6 i. e. in eis, quae ut in solis
K et P¹ leguntur, ita argumentum quoddam quasi singulare tractant) consentit cum Victorino Gr. L.
VI 213, 9—214, 22; exempla — laudat viginti versus pro septendecim Victorini — praeter primum i. e. Verg.
VII 634 omnia alia attulit, sed omnia ex Vergilio desumpta. Initio Lucanum et Persium ipse addidit, ut
supra Lucanum (p. 89 adnot. 1); de Terentio, qui omnino huc non pertinet, agit propterea, quod supra
(p. 82, 20) trimetrum commemoraverat; Manilius p. 31 putat haec de Terentio hausta esse ex illius prologo
ad Andriam; canino dente Thesaurus Latinus ex solo Hieronymo (epist. 50, 1 libros canino dente rodere)
affert. — Roger (L'enseignement p. 362) contulit Draconem Stratonice. p. 136 Herm. Sed quaecumque Roger
attulit, ea non tam ipsum Aldhelmi auctorem indicant, quam eum, quem ille secutus est, ad graeca postremo
redisse docent.

- Filius huic contra torquet qui^a sidera mundi
 aut secundo et quinto ut
 Et nox atra polum bigis subvecta tenebat
 aut^b tertio et quinto ut
 5 Urbem orant, taedet pelagi^c perferre laborem^b
 aut quarto et quinto ut
 Stridens traiecto^d haesit^e tepefacta^f cerebro.
 Verg. IX 419
 Δ Ex versu .XV. sillabarum^g quot scematibus fungebatur? X Quamvis huiusmodi
 versus decascemus vocitetur, senas tamen ex eodem adsumpsit^h species; nam aut primo
 10 et secundo loco spondeus reperiturⁱ ut
 Scindit se nubes et in aethera purgat apertum
 aut primo et tertio ut
 Intercludit hiemps^k et terruit auster euntes |
 Verg. II 111
 G. 243 aut primo et quarto ut^l
 15 Cum fletu precibusque tulit^m, per sidera testor
 autⁿ secundo et tertio ut
 Adnuit et totum nutu tremefecit Olimpumⁿ
 Verg. IX 106
 aut secundo et quarto ut
 Iamque vale! torquet medios nox umida^o cursus
 Verg. V 739
 20 aut tertio et quarto ut
 Ascanius meriti tanti non immemor umquam^p.
 Verg. IX 256
 Δ Ex versu .XVI. sillabarum^q quot species sibi usurpasse deprehenditur? X Licet hunc
 versum Graeci pentascemum dixerint, praefatus tamen poeta .IV. species inde adsumpsit^r,
 quia aut^s primo loco spondeus invenitur ut
 25 Cartago^t premat Ausoniam^u, nihil urbibus inde
 Verg. X 54
 et alibi binis^v versibus ut
 Cernat semineci^w sibi me rapere arma cruenta
 Victoremque ferant morientia lumina Turni
 Verg. X 462 sq.
 aut secundo^x ut
 30 Dentibus infrendens gemitu graditurque per aequor
 Verg. III 664
 aut tertio ut^y
 Graiugenumque domos suspectaque linquimus^z arva
 Verg. III 550
 aut quarto ut^a
 Hunc cape consiliis socium et coniunge volentem;
 Verg. V 712
 35 item
 Ascanius galeam ante pedes proiecit inanem^b.
 Verg. V 673
 Δ Porro ex versu .X et VII.^c sillabarum^d quot species adsumpsit? X Unius tantum^e
 scematis sorte gratulatur, sine quo aliorum scematum speciebus funditus carere cogno-
 scitur; quae graece monoscemus versus vocatur, cum praeter^f ultimum pedem ceteri
 40 omnes dactilica^g fungantur scansione ut
 Nos procul inde fugam trepidi celebrare recepto;
 Verg. III 666

a) qui torquet *Giles*, torquet qui *KP¹ Vergil.* b) aut tertio — laborem *om. P¹ Giles* c) pylagi *K*
 d) traiecta *K* e) hesite *P¹ Giles* f) patefacta *P¹ Giles*, tepefacta *K* g) syllabis *P¹* h) assumpsit
KP¹ i) repperitur *KP¹* k) hyems *Giles*, hiemps *K* l) et *P¹* m) tullit *K* n) aut secundo —
 Olimpum *om. Giles*, olȳpum *K*, olimphū *P¹* o) humida *KP¹* p) inmemor *KP¹ unquam Giles* q) syllaba *P¹*
 r) assumpsit *Giles* s) Qui aut *K* t) cartago *KP¹* u) auroniam *P¹* v) dinis *P¹* w) semine *P¹*
 x) aut secundo *om. KP¹ Giles* y) * aut secundo et tertio ut *Giles*, aut .II. & .III. ut *P¹ K* z) linquimus
K = Verg. liquimur P¹ a) * aut quarto et quinto ut *Giles*, aut IIII & V ut *P¹*, aut IIII ut *K* b) inānem *P¹*,
 in amnem *K Giles*, inanem *Verg.* c) X & VII *KP¹*, decem et septem *Giles* d) syll *K* e) Unius
 tam// *P¹* f) pte *P¹* g) dactylica *K*

- item primus versus decimi^a libri
- Verg. X 1 Panditur interea domus omnipotentis Olympi^b
et in duodecimo^c
- Verg. XII 906 Tum lapis ipse viri vacuum per inane volutus
et in georgicis 5
- Verg. georg.
III 201 Ille volat simul arva fuga simul aequora verrens^d.
- Δ Quis est versus heroicus catalectic¹? X Praebet Vergilius^e exemplum dicens
Verg. IX 616 Et tonicae^f manicas^g et habent redimicula mitrae;|
scanditur^h ita: *ettoniⁱ. cæmani. casetha^k. bentredi. micula. mitrae^h*; item^l libro undecimo G. 244
- Verg. XI 75 Fecerat et tenui telas discreverat auro 10
et libro Iudicum
- Cyprian. Gall.
Iudic. v. 18. Septuaginta prius^m trunccaratⁿ corpora regum
et Lucanus libro tertio
- Luc. III 762 Primus Caesareis pelagi decus addidit armis.
- Δ Quis est versus ypercatalectic^o exameter¹? X Ubi^p certo numero .VI. pedum 15
una sillaba subnectitur. Δ Profer versum hoc | modo compositum^p! X M. 531
- Servius Gr. L.
IV 461, 19 Alma Venus Paphon^q ingreditur, rosa luceat ex aditis^r
et alibi
- [Verg. IX 758] Rumpere claustra manu socios gelidis dare de scopulis^s.
Similiter et^t in pentametro dactilico ypercatalectic^u versus^v admittitur ut 20
O Deus omnipotens largire viam precibus^w!
- et alibi
- Servius l. l.
461, 9 Pulchra^x puella comas ambit^y sibi palmitibus.
- Δ Quot sunt species in caesura^y exametri versus²? X Quattuor^z. Δ Pande nomi-
natim earundem^a vocabula caesurarum! X Districtus, divisus, mixtus, priapeius^b. Δ Quis 25
est versus districtus? X Qui in scansione pedum numquam orationem accomodat inte-
gram. Δ Melius^c exemplis quam nuda verbositate^d informor. X Praebet Arator exemplum
- Arator I 871 Mortalisque sibi studium^e proponat origo;

^a) duodecimi *Giles* ^b) Olympi *P¹*, Olympi *Giles* ^c) in XII mo *KP* ^d) uerens *P¹*
^e) uirgil *P¹*, uergilius *s. l. i N*, Virgilius *Giles* ^f) tonicae *codd.*, eanice *F³*, tunicae *MaiGiles* ^g) manicis *P¹*
^h) scanditur — mitrae *om. Mai* ⁱ) et tonicae *codd.* ^k) et *om. F* ^l) item libro XI *KP¹*, idem *cett.*
^m) LXX primus *A¹bFN*, XX prius *KP¹* ⁿ) tunc arat *A¹*, trunccarat *F³* ^o) ipercatalectic^u *F³*, yper-
catalectic^u *A¹KP¹N*, percatalectic^u *F³*, hypercatalectic^u *MaiGiles* ^p) ubi certo — compositum *om.*; in
marg. inf. add. F; compositum *A¹KP¹* ^q) raphon *codd.* ^r) aditis *KFF³*, adytis *cett.* ^s) scopulis *A¹*
^t) Simul et *Giles* ^u) ypercatalectic^u *codd.*, hypercatalectic^u *MaiGiles* ^v) uersus *m¹*, uersibus *m² P¹*
^w) praecib; *N* ^x) pulchra *Giles* ^y) caesura *A¹N* censura *F³* ^z) quattuor *A¹bFFF³N*, IIII *K*
^a) earundem *Mai*, earundē, *supra u ras.*, *insuper n A¹*, earundem *N* ^b) priapeius *KF³*, priapeius *F*:
i inseruit N ^c) Melior *K* ^d) uerbositatem *N* ^e) stadium *A¹*, studium in *marg.* stadium *F³*

1) Nec apud Audacem nec apud Victorinum talia invenit Aldhelmus; nescio an secundum Servium Gr. L IV 461, quocum duos versus communes habet, sua confinxerit. Versus tertium et quartum in librum suum transsumpsit Cruindmelus *Ars metrica* p. 37, 3 sqq. cf. *Epist. ad Leutherium*: qualiter catalectici vel brachycatalectici seu ypercatalectici versus sagaci argumentatione colligantur. 2) Audax 340, 6—341, 2 (*Victorinus* 214, 23—215, 15); et Audax et Victorinus coniunctum, districtum, mixtum, divisum discernunt versus; confudit rem Aldhelmus pro diviso priapeium vocans, coniunctum omittens, divisum post districtum inserens. *Exempla auxit*: coniuncti exemplum unum attulit Audax Verg. II 3; mixti exempla omnia Aldhelmi sunt (pro Verg. I 17); de diviso (= districto) addit sua. Etiam inter mixti exempla unum Audacis (Verg. ecl. 3, 33) omisit, nova duo inseruit; quos pro mixti exemplis versus laudat, etiam ad priapeium quadrare non vidit. Cum Audace, non cum Aldhelmo consentit Iulianus Toletanus I 220 p. XLIX sq. Vide etiam p. 87, 27 sqq.

scanditur ita: *morta. lisquesi. bistudi. umpro. ponato. rigo*^a: ecce, nulla oratio integra in quolibet pede reperta est. Idem alibi

Largiri^b salvantis opem numerusque dierum;

Arator I 683

item Prosper in epigrammatibus

Fallaces semper curis torquentur amaris;

Prosp. ep. 69, 1

Vergilius^c

Infandum^d, regina, iubes renovare dolorem;

Verg. II 3

Simfositius^e poeta districtum versum protulit^f dicens

Dulcis odor nemoris, flamma^g fumoque fatigor.

Simf. aenigm. 47, 1

¹⁰ G. 245 Δ Quis est divisus versus^h? \times Qui in scandendo partes orationis separatasⁱ habet id est ut, quot^k pedes habet, tot et orationis^l (partes habeat)^m, ut puta

Dic mihi, Clio, quisnam primus fingere versus,

Audax p. 340, 14

sed huiusmodiⁿ versum pentimemere^o vel eptimemere^p carentem modernus usus in exametro dactilico non libenter admittit.

¹⁵ Δ Quis est versus mixtus? \times Qui utrumque in se habet, id est partem districti et partem divisi. Δ Facilius ratione flector, si exempla^q praeberis^r. \times Vergilius^s libro .IV.^t

At^u regina gravi iamdudum saucia cura

Verg. IV 1

M. 532 et in|fra

Vulnus alit venis^v et caeco carpitur igne

ibid. v. 2

et Sibilla^w profetissa^x ait

Denumerat^y tacitis tot crimina conscius ultor

et alibi poeta dicit

Petrus apostolicae qui culmina praesidet^z arcis;

[Aldh. carm. v. 530]

²⁵ scanditur ita: *Petrusa. postoli. caequi*: ecce pars districti^a; *culmina. praesidet. arcis*: ecce pars divisi!

Δ Quis est versus caesurae priapeiae^b? \times Qui in^c priapeio metro deprehenditur adscriptus^d. Δ Quale est metrum priapeium? \times Cum exametro^e versu primi tres^e pedes concatenati inter se a reliquis tribus sequentibus divisi separatique sunt. Δ Harum^f

³⁰ rerum experimenta authenticis^g versibus doceri desidero. \times Vergilius^h in bucolicisⁱ

Ut puero Phoebi^k chorus adsurrexerit^l omnis;

Verg. ecl. VI 66

item Sibyllinus^m versus hoc idem declarat

Vivat ut aeternoⁿ bonus ac^o malus ardeat igne;

^a) versus nulla divisione repetitus F, scanditur — origo om. P¹ ^b) largire F² ^c) uirg¹ P¹, Virgilius Giles ^d) Nefandū s. l. In N ^e) symphosius A¹F², simphosius b, sinphosius F, simposius KP¹, Simposius N, Symposius GilesMai ^f) ptullit K ^g) flammās P¹m¹ ^h) ē uersus diuisus P¹
ⁱ) separatus F² ^k) quod FF², qd N ^l) orationes codd., orationis F² ^m) partes habeat om. codd., cf. Audax p. 340, 12 ⁿ) huiusmodi NP¹ ^o) pentimemere codd., pentimere s. l. me N, pentimimere F², penthemimere MaiGiles ^p) eptimemere codd., eptimimere F², heptemimere MaiGiles ^q) exempla codd., exemplum F², exemplo MaiGiles ^r) praeberis codd., probaueris MaiGiles ^s) uirg¹ P¹, uirg¹ F², Virgilius Giles ^t) lib. III. codd., lib. IIII. K ^u) ut P¹ ^v) uuln; aluanus F², alit uen² P¹
^w) sibilla Fbm¹, sibella F², sybella A¹KNP¹, Sibylla MaiGiles ^x) pf&issa K ^y) denumenet P¹
^z) p̄sedit (etiam in scansione) KP¹. Versus nulla divisione repetitus F ^a) districta i supra a P¹. 'Malim ante (qui) ea verba poni: ecce p. d.' b, eē pars districti in marg. N ^b) caesurae F, cēssure F², cessurae N, caesusate Priapeius b ^c) a b ^d) ascriptus P¹, ascriptus A¹bFF²N ^e) exametram uersum Fm¹, exameter in uersu primitus b ^f) Da haž, sed puncta supra Da N ^g) authenticis F² ^h) uirg¹ P¹, Virgilius Giles ⁱ) bucolicis bFF², buccolicis P¹ ^k) poebi A¹FN, phebi P¹, utque uiro Phoebi Audax = Verg. ^l) assurrexerit Giles, adheserit P¹ ^m) sabellinus AbFF²N, sibellinus F¹, sybellinus K, Sibyllinus MaiGiles ⁿ) externo P¹ ^o) at F²

Simf. aen. 98, 2 item Simfosius^aVergilius^d

Verg. ecl. I 62

Ore procax non sum, non sum^b temeraria lingua^c;Aut Ararim Parthus^e bibat^f aut Germania Tigris^g.

Δ Unde dictum est priapeium metrum? X Quod pleraque carmina huiuscemodi^h in honorem Priapi conscriptaⁱ sunt; propter quod multi volunt hoc genus compositionis^k bucolico^l carmini magis convenire^m.

Δ Quidⁿ est pithium^o metrum¹? X Idem, quod exametrum. Δ Unde dictum est^{G. 246} pithium^p? X Quidam arbitrantur ob id, quod hoc genere^q metri oracula primo Apollini^r sint edita^s, qui interfecto pithone^t Pithius^u dictus est, qui, ut fertur, cum in Parnasso¹⁰ pithonem^v serpentem in vindicta^w matris sagittis insequeretur^x, accolae Delfici^y hoc illum versu^z et facundiae coturno^a extulerunt.

Δ Quot^b pathos^{c 2} in dactilico exametro^d inserta^e adstipularis vel quid^f sunt pathos? X Pathos quidem Latina lingua passiones dicuntur, sunt autem numero sex^g: acefalos^h, procefalosⁱ, lagaros^k, procilios^l, dolichuros^m, | miurosⁿ vel spicodis^o. Δ Quid est¹⁵ acefalos^p? X Versus sine capite, cum prima sillaba^q contra naturam producitur^r. Δ Da exemplum auctoritate approbatum^s! X Vergilius^t secundo versu Aeneidos acefalon^u posuit dicens

Verg. I 2

Italiam³ fato profugus;

a) simfosius *b*, simphosius *AK*, sinphosius *F*, simposius *N*, symphosius *F³*, Symposius *MaiGiles*
b) non sum *semel script.* *F³*, alterum add. *m²F* c) lingua *F* d) uergilius *A¹bFMai*, Uerg *K*, uirg *F³*, Virgilius *Giles* e) partus *F* f) bibit *A¹KN* g) tigris *bFN*, trigin *A¹*, gemani otigrin *K*, Tigrim *Giles* h) h//ui;cemodi *A¹* i) conscripta *A¹*, conspta *s. l.* *er N* k) compositionis *NGiles* l) bucolico *bF* m) conueniri *F* n) Quod *Audax N MaiGiles*, quid *codd.* o) pithium *KP¹*, phithium *A¹bFF³N*, Pythium *MaiGiles* p) pithium *A¹KN*, phitium *bFF³*, Pythium *MaiGiles* q) generi *F* r) appolloni *A¹*, appollinis^{is} *F* s) dicta *F³* t) pithone *b*, phitone *A¹F³Km¹N*, phitonē (*corr. m²*) serpentem; in *marg. inf.* pithius pithonē *m²F*, Pythone *MaiGiles* u) pithius *bKFm²N* (in *marg. pro th ser. p*), phitius *F³*, pithius *K*, p//ith|pius (*sic!*) *A¹*, pithon epithius *P¹* v) pithonem *A¹bFm²K*, phithonem *F³P¹* w) in uindicta *A¹FKNP¹*, vindictam *MaiGiles* x) insequeretur *F* y) delfici *A¹KFF³N* z) uersum *Fbm¹* a) coturno *codd.*, cothurno *MaiGiles* b) Quod *AFF³P¹*, Quot sunt *N* c) πάθη *MaiGiles*, p(h)athos *codd.* (etiam *P¹*), pēatos, *s. l.* *h A* d) dactylico et hexametro *MaiGiles*, et *om. codd.*, dactilo *FF³*, exametro etiam *hic codd.* e) inserto *A¹*, insertos *FKP¹N* f) quod *F³* g) numero VII *F³* h) acefalos *codd.*, acephalon *MaiGiles* i) procephalos *codd.*, procephalon *MaiGiles* k) lagaros *codd.*, lagaron *MaiGiles* l) * (= προκοίλιος), procilos *F³*, procylus *cett.*, procylon *MaiGiles* m) * (δολιχόουρος), dulicheros *codd.*, dulicheron *MaiGiles* n) * miurus *codd.*, miuron *MaiGiles* o) spicodis (σπηκώδης) *codd.*, spicadis *b*, spicode *Mai*, sphicode *Giles* p) acefalos *codd.*, acephalon *MaiGiles* q) sillaba *F* r) producitur *codd.*, corripitur *s. l.* producitur *K*, corripitur *MaiGiles* s) approbatum *A¹bFP¹N*, probatum *KF³Giles* t) uirg *P¹*, Virgilius *Giles* u) acefalon *codd.*, acephalon *b*, acephalo *MaiGiles*

1) *Audax* 341, 3—7 (Victorinus 215, 16—18) cf. Isidori Orig. I 39, 15; addit Aldhelmus ut fertur.
2) *Metricorum Latinorum nemo πάθη sex omnia enumeravit, ut inter Graecos ea enumeravit Hephaestion ed. Gaisford p. 181 sq.: προκέφαλος ἀκέφαλος προκοίλιος λάγαρος δολιχόουρος μείουρος* cf. Roger, L'enseignement p. 377 adnot. 2.; sed Graeca haec nota fuisse Latinis Diomedes (Gr. L. I p. 498. 30: ἀκέφαλος, λάγαρος, μείουρος, τραχύς, κόλοβος) Marius Victorinus (Gr. L. VI 67, 17 sqq. ἀκέφαλος, λάγαρος, μείουρος) Terentianus Maurus v. 1933 Servius De C metris (Gr. L. IV 465, 25) declarant, nec tamen omittendum, quod Hephaestion. schol. p. 182 σπηκωειδῆ eundem esse dicit ac λάγαρον, non ac miurum. Itaque ne haec quidem a Graecis Aldhelmum esse mutuatum arbitror, sed e Latinis libris, qui perierunt. In epistula ad Leutherium ipse quoque tantum acefalon, lagaron, procilon nominavit, sed illic non 'sex passiones' affert, sed dicit de pathetica septenae divisionis disciplina. 3) Servius ad Aen. I 2 Sane 'Italiam', i contra naturam producta est, cum sit natura brevis.

etenim barbarismo tribrachum^a pro dactilo^b admisit. Sic et ceterae passiones aut^c in medio aut in fine versus^d inseruntur. Δ Quia^e longum est, ut sciscitatio et solutio earundem^f passionum^g per ordinem enucleetur^h, saltimⁱ extremitas pandatur! Quid^k est miuros^l vel spicodis^m? \times Mysⁿ latine^o mus vel sorex interpretatur, et ex^p eadem prima positione derivativum^q dicitur^r miurus^s vel^t murinus^u vel soricinus. Δ Quid^v adstruis^w esse spicodin^x? \times Spix^y dicitur graece^z crabro, unde derivatur^a spicodis^b, et tamen miurus vel spicodis^b ad unam significationis regulam pertinere noscuntur, quia^c utraque animalia tenui et gracili membrorum extremitate terminantur: ita et^d versus, qui pirrichio^e clauditur, terminatur^f.

10 Δ Quae est caesura^g pentimemeris^h et qualiter interpretaturⁱ? \times Pentimemeris^k latine semiquinaria dicitur^l: emis^l quippe semis est, sicut emisperium^m semisperaⁿ Latina lingua intelligitur^o id est dimidia^p pars poli supra aut infra terram aequis lancibus
G. 247 librata^l. Nam penti|memeris^q in versu heroico dicitur^r, ubi post duos pedes sequitur sillaba^s, quae^t partem orationis terminet^u ut

15 Truncum^v terra tegit, latitant in cespite limphae^w;

Simfos. 72, 1

item Prosper in epigrammatibus^x de oratione Domini

Cum prece sanguineas fundebat corpore guttas.

Prosp. epigr.
71, 3

Δ Quid est eptimemeris^y? \times Latine^z semiseptenaria^a appellatur³ caesura^b, cum post tres pedes sequitur sillaba^c partem orationis^d terminans⁴, ut

20 Musa^e mihi causas^f memora^g

Verg. I 8

et alibi

Nec pepli radios poscunt;

Simf. 17, 2

item Focas^h

Te longinquaⁱ petens | comitem sibi ferre viator.

Phocas
(Gr. L. VII 146)
v. 7

M. 534

- ^a) tribrachum s. l. r b, tribrachū F³ ^b) dactilo A¹FF³ ^c) at s. l. v N ^d) uersus KP¹ om. cett. ^e) q K ^f) earundem bMaiGiles ^g) passionem s. l. v F³N ^h) enucleatur codd., enudatur. F³ ⁱ) saltim FKI¹ ^k) quid P¹ ^l) *miurum codd., miur^z N, mirum F³ ^m) *spicodii A¹FF³N, spicodii b, spicodin KP¹, spicodium Giles, spicodin Mai ⁿ) *Mius codd., Mūs MaiGiles ^o) latinae F ^p) et om. A¹NMaiGiles, et ex KP¹ ^q) diriuatium A¹FP¹, diriuatum KF³N ^r) dī (= dicitur) KP¹ ^s) miurum b ^t) uel om. P¹ ^u) murinus codd., miurinus MaiGiles ^v) Qui Fm¹ ^w) astruis codd. ^x) spicodin codd., spicidin s. l. o F, spicodin MaiGiles ^y) Σφῆξ MaiGiles, Spix codd. ^z) graecae A¹ ^a) diriuatur codd., diriguatur N, deriuatur MaiGiles ^b) spicodis codd., spicodis MaiGiles ^c) q A¹ ^d) Ita et A¹N ^e) pirrichio F³, porricheo K, porrichio P¹, pyrrichio F, pyrricheo N, pyrrichio MaiGiles ^f) terminatur om. KP¹MaiGiles, terminatur s. l. clauditur N ^g) cessura F³P¹ ^h) pentimemeris codd., pintimemeris P¹, penthemimeris MaiGiles ⁱ) inīpra&atur A¹ ^k) pentimemeris codd. ^l) ἡμισὺν MaiGiles, emis codd. s. l. h b ^m) emisperium codd., hemisphaerium MaiGiles ⁿ) semispera s. l. h b, semis.pera s. l. s m²F, semisphaera MaiGiles ^o) intellegitur FN ^p) dimedia FKN, media P¹ ^q) pentimemeris codd., penthemimeris MaiGiles ^r) hieroico N, herodicitur F ^s) syllaba edd. et codd. plurimi ^t) qua A¹ ^u) orationis terminet KP¹, terminet orationis cett. MaiGiles ^v) utrūcum P¹, truncum F³ ^w) limphae bFP¹ ^x) epigrāmatib; KP¹, epigrammatibus A¹, enigmatibus FF³N, aenigmatibus bMaiGiles ^y) eptemimeris s. l. h b, eptimemeris cett., heptemimeris MaiGiles ^z) latinae F ^a) semiseptenaria N ^b) appellatur om., cessura P¹ ^c) sillaba F, syl K ^d) oraī P¹ ^e) mura K ^f) caussas b ^g) memorat KP¹ ^h) focas codd. s. l. Ph b, Phocas MaiGiles ⁱ) longinqua K

1) Roger L'enseignement p. 377, 4 sqq. parum recte ad Audacem et Victorinum lectorem relegat: unde haec sumpserit Aldhelmus, vix potest discerni. Diomedes Gr. L. I 497, 11 K penthemimeris est semiquinaria. — Isidorus Orig. III 43 Hemisphaerium dimidia pars sphaerae est; hemisphaerium supra terras est ea pars caeli, quae a nobis tota videtur; hemisphaerium sub terra est, quae videri non potest, quamdiu sub terra fuerit. 2) Sergius Gr. L. IV 523, 18 fit enim (penthemimeris) sic: ponis duo dactylos sic, ut syllaba, quae relinquitur post duo pedes, terminet partem orationis. 3) Diomedes l. l. 23 heptemimeres Latina lingua translata semiseptenaria. 4) Sergius l. l. 19 item post tres pedes syllaba remanens facit heptemimerem, ut in eadem pars orationis finiatur.

Δ Quae est^a caesura^b trititrochaici^c vel tritus trocheus^d? X Cum tertio loco pes dactilo^e terminatur¹, sicut poeta prompsit^f dicens

Simf. 84, 3

Hoc volo, ne breviter mihi sillaba^g prima legatur

et alibi

Simf. 91, 3

Nec iam terra^h vocor, licet ex me terra paretur;item epigramma Prosperi triton trocheonⁱ protulit^kProsp.
epigr. 94, 5

At bona, quae vere bona sunt nec fine tenentur.

Δ Quae est^l definitio^m caesuraeⁿ tetartitrochaici^o, quam quidam tetarte bucolicon^p nuncupant? X Cum in quarto loco vel regione pars orationis cum dactilo terminatur.

Δ Manifestis^q exemplorum formulis^r hoc evidentius reserari rogo^s. X Vergilius^t prima^u 10 ecloga^v infit

Verg. ecl. I 3

Nos patriae fines et dulcia linquimus arva

et infra

ibid. v. 8

Saepe tener nostris ab ovilibus imbuit^w agnus;

hoc idem Paulinus primo versu

Paul. Nolan. 15, 1

Annua vota mihi^x remeant, simul annua^y linguae,

et notandum, quod² regula^z bucolici^a carminis exigit, ut quartus pes dactilo^b semper clauderetur, quod Vergilius^c victus operis difficultate^d neglexit^e.

Δ Postquam ancipitem metricae artis scrupulum luce clarius^f degessisti^g, iam tempus et ordo rerum exigit, ut promissa enigmatum^h problemataⁱ luculentae urbanitatis 20 versibus patefacias ac deinceps^k singulorum quorumque | pedum excepta sinzigiarum^l 243 superflua confusione rationem regulariter inculces^m. X Iam dudum id facere satagerem, nisi scrupulosae interrogationes tuaeⁿ anticipantes^o festinationem meam vi^p quadam praeoccuparent^q.

a) q ē s. l. K b) caesura F³ c) trititrochaici MaiGiles, duobus vocabulis scriptum codd. tritrochaici s. l. ti F³ d) tritustrochaicus MaiGiles, tritus trocheus codd. e) pes codd., dāc KP¹, dactilo F, dactylo AbN, dactilio F³, per dactylum MaiGiles f) prompsit s. l. p K, promisit codd. edd. Post dicens desinit cod. A¹ g) syllaba codd. h) nec iam terra iam P¹, iam inf uocor F³ i) triton-trochaeon MaiGiles, triton-trocheum bF, tritotrocheon KF³ k) protulit N l) est om. P¹ m) ex definitione K n) caesura P¹ o) sic certe bFP¹N, uno verbo scripta MaiGiles, tetarti trochaici K p) tetarti bucolicon KP¹, tetarte bucolico F, tertarte bucolico b, tetarte bucolicon F³, tertarte s. l. a N, tetarte-bucolicon MaiGiles q) manifestis aut P¹ r) formis Giles s) rogo F³ t) Uirgī P¹, Virgilius Giles u) primo K v) ecloga codd. w) imbuit b, imbuet Giles = Verg. x) mihi F³KP¹, tibi Mai = NGiles y) annue K z) regulā F³ a) bucolici F, bucolici P¹ b) dactilo F³ c) uirgī P¹, uirgī F³, Virgilius Giles d) difficultate F³KN e) neglexit F³, Nelex N f) clarius om. F³ g) degessisti K, degessisti FF³N i supra e b h) aenigmatum bMaiGiles i) problemata FNP¹, problemata s. l. s b k) deinde bF l) sinzigiarum KP¹, sinzigiarum bFF³N, synzigiarum MaiGiles cf. p. 274, 1. 2 G m) conculces suprasc. in m²F n) interrogationistue i ultimum in e m²F o) anticipantes K p) ul K q) occuparent supra o m¹ p F³

1) Haec et sequens confusio, qua interpretatio a verbis ipsis abhorret, ad Aldhelmum ipsum est referenda. Quos attulit Manitius Iuliani Toletani locos (I c. 219), hi ut recte triton trochaeon et tetartion bucolicon explicant, ita, modo totus legatur, cum Aldhelmo nil habent commune; affert quidem Manitius: Cata triton trochaeon quid est? Quoties in tertia regione talis dactylus ponitur; sed apud Iulianum legitur additum: cui si ultimam syllabam dempseris, trochaeus, qui ex duabus reliquis constat orationis partibus, finiat; nec consentit Diomedes vel alius ex prioribus, sed consentit, qui Aldhelmum sequitur, Bonifatius (cf. Mus. Rhen. XXIII 403) tritos trochaeus fit, quotiens in tertia regione pars orationis finitur cum dactylo (sic cod.; Wilmanns legi iubet trochaeo). tetarte bucolicon fit, cum in quarta regione pars orationis cum fine sensus dactylo terminatur. 2) Marius Victorinus (Gr. L. VI 66 1) bucolici metri haec lex est (sc. ut quatuor pedum percussione sensus impleatur), quam per omne opus sui carminis Theocritus Syracusanus observat exceptis paucis versiculis.

ENIGMATA ALDHELMI.

[Praefatio.]

Arbiter, aethereo iugiter qui regmine sceptrA
 Lucifluumque simul caeli regale tribunaL
 Disponis moderans aeternis legibus illuD,
 (Horrida nam multans torsisti membra VehemothH,
 5 Ex alta quondam rueret dum luridus arcE),
 Limpida dictanti metrorum carmina praesuL
 Munera nunc largire, rudis quo pandere reruM
 Versibus enigmata queam clandestina fatV:
 Sic, Deus, indignis tua gratis dona rependiS.

INCIPIUNT ENIGMATA ALDHELMI *AP*¹, INCIPIUNT ENIGMATA ALTHELMI *S*¹, INCIPIUNT ENIGMATA ALDHELMI POETAЕ ANGLI SAXONIS *B*¹, INCIPIUNT ENIGMATA ALDHELMI EPISCOPI DACTILICO CARMINE CONTEXTA *F*¹*F*², INCIPIUNT ALTHELMI ENIGMATA MILLE ŪSIB: CURRENTIA *C*, INCIPIUNT ENIGMATA ALDHELMI DE VARIIS REB; *F*, UERSUS ALDHELMI *E*, INCIPIUNT UERSUS QUI EISDĒ LITTERIS TERMINANTUR A QUIBUS INCIPIUNT *R*. Titulum non habent *KS*² alii.

Prologum omittunt *EeF* (quamvis in capitulatione aenigmatibus praemissa legatur: XI De metrica praefatione et praecatione enigmatibus congruente) *LP*¹, qui cum tamen insertum habet in textu tractatus f. 74^a, *P*²*V*; in tractatu metrico habent aenigmata *KN*; etiam *S* aenigmata in tractatu habuisse inde concludendum est, quod et tractatus et aenigmatum reliquiae eadem scriptura sunt exaratae; una cum tractatu aenigmata traduntur, sed non in ipso tractatu leguntur in *FP*¹, qui codex in tractatu solum prologum retinuit; in *L* aenigmata praecedunt epitomae ex tractatu factae; in *St. Amandino* 378 sola capitulatio habetur, in *Bertiniani* apographo nullum aenigmatum exstat vestigium, prologum solum habet.

Praecedit praefationi prologus prosaicus (INCIPIT PROLOGUS ALDHELMI SUPER ENIGMATA) ex tractatu excerptus (= 75, 21 — 77, 5. 77, 9 — 81, 8) in *B*¹, qui prologus fuerat etiam, post praefationem metricam, in *Leodiensi Delrii*; praefatio metrica sola sine aenigmatibus est in *Monacensi* 23486; cum paucis aenigmatibus legitur in *Vaticano-Palat.* 591 = *p*

1 (a)ethereo *A* alii, (a)etherio *K* alii septrA *A* Acrostichon et telestichon plerique codd. significant.
 4 Hordida suprasc. r m¹*R* mā *Fm*¹, nam supra lin. *P*¹ multans codd., suprasc. mactans *P*⁴, multans *Giles* membraque *p* uehemoh *AF*¹, uehemoth *F*²*KNP*¹*S*¹, uehemot *P*³, beemoth *BCP*⁴, bemot *B*¹, behemoth *OP* (in ras.), bemoth *R* 5 alta suprasc. o m²*N*, alto *K* o in a m¹*P*¹*D* dum rueret *F*¹, rueret cum *F*³ arte *p*, axe *D*¹ 6 Limphida *B*¹*CO*, Limpida suprasc. h m²*E*, Lympida *S*¹*p* dictandi *F*¹*F*²*RP*⁴, ductanti *p* carmine *APP*⁴*R* e in a *P*¹, cantica *F*¹*F*²*P*³, in marg. carmine *N* 7 nunc supra lin. *C* rudisque *p* pandereruM *P*¹ 8 enigmata hic et infra codd. ut in titulo, climata ej. *Delrio* clandestina *Giles* fatuU *A* 9 tua igratis *R*, grata *Em*¹

Prologus hic multa communia habet cum prologo et prima parte carminis de virginitate. Aenigmata non mille continent versus, ut falso ex acrostichi et telestichi versu, qui conferendus est cum carm. de virg. v. 2895 Dum decies denis modulantur milibus odas, iam Willelmus Malmesberiensis conclusit et qui adnotavit ad codicem Cantabrigiensem ea, quae adscripsi in fine commentarii critici; nam millenarius numerus apud Aldhelmum quemlibet magnum numerum indicat cf. e. g. de virg. v. 2787 et *Festschr. für A. v. Bamberg* p. 9, vide etiam p. 43. Imitatus est praefationem artificiose per acrostichon et telestichon ornatam *Ermoldus Nigellus* in prologo carminis de rebus gestis *Ludovici regis* (*Ermoldus* cecinit *Hludoici Caesaris* arma) *PlaC II* p. 4 cf. *inprimis* v. 5. 11. 16. Centum aenigmata composuit Aldhelmus ad exemplum *Simosii*, eundemque numerum *Tatwinus* et *Eusebius* sumpserunt.

1 prol. de virg. v. 7 Arbiter altithronus qui servat sceptrA superna. *Leobythae epist.* (*EM I* 281) Arbiter omnipotens solus qui cuncta creavit. *Milo vita St. Amandi I* 1 Arbiter omnipotens hominum rerumque creator. *Bonifat. aenigm.* 35 Arbiter aethereus condit me calce carentem 2 carm. de virg. 2882 regnatoris .. sublime tribunal, v. 2901 caeleste tribunal. *Euseb. aenigm.* 40, 4 sublime peragro tribunal 4 *Hiob XL* 10. *Gregorius moral.* XXXII 10, 16 Quem sub Behemoth nomine nisi antiquum hostem insinuat? *Isidor. Orig.* VIII 27

AUCTORES ANTIQUISSIMI XV.

- 10 Castalidas nimphas non clamo cantibus istu**C**
 Examen neque spargebat mihi nectar in or**E**;
 Cynthi sic numquam perlustro cacumina, sed ne**C**
 In Parnasso procubui nec somnia vid**I**.
 Nam mihi versificum poterit Deus addere carme**N**
 15 Inspirans stolidae pia gratis munera menti;
 Tangit si mentem, mox laudem corda rependun**T**.
 Metrica nam Moysen declarant carmina vate**M**
 lamdudum cecinisse prisci vexilla tropel
 Late per populos illustria, qua nitidus So**L**
 20 Lustrat ab oceani iam tollens gurgite cepha**L**
 Et psalmista canens metrorum cantica voc**E**
 Natum divino promit generamine nume**N**
 In caelis prius exortum, quam Lucifer orbi
 Splendida formatis fudisset lumina saeculi**S**.
 25 Verum si fuerint bene haec enigmata vers**V**
 Explosis penitus naevis et rusticitat**E**
 Ritu dactilico recte decursa nec erro**R**
 Seduxit vana specie molimina menti**S**,
 Incipiam potiora, sui Deus arida servi**I**,

10 Castalidas *S*¹ nimphas *B*¹*CP*¹ alii nunc clamo u in o *P*¹ 11 Non examen apum spargat
ej. Delrio cf. ad v. 20 michi *p* nectar morte *p* 12 cinthi *KP*¹, cinti *B*, cincti *B*¹*C* *suprasc.* a *m*¹*E*,
 Cynthia *NP*³ perlustra *suprasc.* o *N* 13 per nasso *corr. m*¹*A*, Im parnasso *B*, parnaso *OP*⁴*S*² alii, In paria se
 procubui *p* 14 michi *p* uersificam *suprasc.* u *P*¹ 15 stolidae *Bp* numera *corr. m*²*P*¹ 16 nam
 laudem *S*¹ 17 iam *K*, nam *om. S*¹ moysen *AC*, moysen *KNOP*¹*R* declarat *suprasc.* x *P*¹ carmine *K*,
 carmine *suprasc.* a *N* 18 cecinit *ej. Delrio* prisci *suprasc.* *m*² celebris *A*, almi (*suprasc. man. recenti*
prisci) *B*, celebris *KS*², celebris *DP*³*S*¹, celebris *suprasc.*, prisci *P*¹, celebris *ue(x)* (*scribit hic codex omnes*
prologi versus sex partibus spatio disjunctis) in *textu* omisit addiditque in *marg. N* vix illo *p* trpai *suprasc.*
 o *A*, trophei *BCOS*²*p* alii, trophe *B*¹ 19 illustria *S*¹, inlustra *s. l. i m*² *B* quantidus *suprasc.* i *E*
 20 ob *S*² surgite, *corr. m*²*P*¹ cefal *O*, cephal *hal in ras. R*, gurgite *l (sic) D*, lumen *ej. Delrio non in-*
tellecta carminis forma artificiosa; verum in textu omissum in pagina ima add. E 21 salmista *P*³ can-
 tica *AFP* alii; in *marg.* carmina *N*, carmina *BKP*¹ vel cantica *B*¹*m*² 22 generamina *corr. m*²*R*
 23 coelis *B*¹ exortum prius *P*¹ 24 fulsisset *B*¹*C*, forma fulsisset *O*, fudisset *suprasc.* fulsisset *PP*⁴,
 fudisset *ex fulsisset E* 25 Uere; in *marg.* Ullaque mundo candida miro sidera nutu *B*; hunc *versum*
(pro v. 25) in textu habet O, in marg. imo P cf. p. 48. — bene codd., bona Delrio; receperunt Giles, Wright
 26 plenitus *Km*¹, poenitus *P*¹*P*³*S*¹, paenitus *O* neui sed *F*¹*F*² rustititate *P*, rustitate *P*⁴ versus 26—28
om. R 27 dactylico *N*, dati lico *suprasc.* c *E* recti *P*³ decursu *infra sc. a N*, decurro *corr. m*²*P*
 28 spetie *PP*⁴ mente *S e in i P* 29 Incipiam am ex at *p* pociora *S*¹ uerbi *B*¹*CO*, serui ex
 uerbi *E* 29—36 desunt in *B*

10 *carm. de virg. 24* nec peto Castalidas metrorum cantica nymphas 11 *Hic versus non tam*
ad ea quae c. de virg. 657 sqq. de Ambrosio narravit, referendus esse videtur quam ad ea quae de veteribus
vatibus ferebantur cf. Kiessling ad Hor. c. III 4, 12 13 *Conferendi sunt Persii versus ab Aldhelmo*
ipso supra in tractatu p. 78, 12 sqq. laudati (choliambi 1 sqq.) Nec fonte labra prolui caballino Nec in
 bicipiti somniasse Parnasso Memini, ut repente sic poeta prodirem 17 *Propter prisci vexilla tropei*
hi versus referendi videntur ad carmen Mosis post Pharaonis cladem cantatum (Exod. 15, 1 sqq.), non ad id,
quod Deo iubente (Deuteron. 31, 19) Moses composuit, ut glossa: in Deuteronomio in cod. Regio 12 CXXIII
indicat 20 *carm. de virg. 1016* extollit vipera cephal; pluralis habetur *Euseb. aenigm. 41, 1* septena
 cephal 21 *Ps. 109, 3* ex utero ante luciferum genui te *cf. ps. 2, 7. Augustin. sermon. 86, 10* Illi dies
 unus dies, quia iam nec tempus. *cf. id. de fide, spe et caritate 14. 23. An. hymn. 51, 108* verbum verum
 et verum principium, ex patre natum ante Luciferum. *Mone, Anzeiger VII (1838) 102* a patre genitus
 ante Luciferum 29 *tract. metr. p. 76, 6* prima ingenioli rudimenta exercitari cupiens, ut venire possit
 deinceps ad praestantioris operis materiam *

- 30 Belligero quondam qui vires tradidit IoB,
Viscera perpetui si roris repleat haustV.
Siccis nam laticum duxisti cautibus amneS
Olim, cum cuneus transgresso marmore rubrO
Desertum penetrat, cecinit quod carmine DaviD.
35 Arce poli, genitor, servas qui saecula cunctA,
Solvere iam scelerum noxas dignare nefandaS.

INCIPIVNT ENIGMATA EX DIVERSIS RERVM CREATVRIS COMPOSITA.

TETRAST. 1 (XII)

I. TERRA.

Altrix cunctorum, quos mundus gestat, in orbe
Nuncupor (et merito, quia numquam pignora tantum
Improba sic lacerant maternas dente papillas)
Prole virens aestate, tabescens tempore brumae.

TETRAST. 2 (XIII)

II. VENTVS.

Cernere me nulli possunt nec prendere palmis,
Argutum vocis crepitum cito pando per orbem.

30 Belligeri *suprasc.* o N uiros R, uiris *suprasc.* e N 31 uescera R siroris *codd.*, roris si D,
roris sic D¹, roris si Giles hastu N, austu P 32 laticum *suprasc.* is m²A, laticum B¹CEPOR alii,
laticū: u ex is P¹, laticem S¹, laticam *suprasc.* v, deinde cis N, laticis KGiles duxistis Km¹ cantib;
corr. m²N, caustib; O amnis S¹ 33 Ollim corr. N; O transgresso *suprasc.* s A, transgressu R. In
marg. P¹ adscripsit: qui conuertit petram in stagna aquarum (= ps. 113, 8) 34 caecinit P³ carmine
ex carmen E 35 arce corr. m²N, arte p polli prius l delet. R seruans OPP⁴Rm¹ 36 iam
i ex? O post versum 36 ALDHELMVS CECINIT MILLENIS ŪSIBUS ODAS F¹

INCIPIUNT ENIGMATA EX DIUERSIS RERVM CREATURIS COMPOSITA A, INCIPIUNT ENIG-
MATA QUATERNIS UERSIB: CONTEXTA QUAE GRECORŪ LINGUA TETRASTITA (sic) DICUNT^r Ke,
INCIPIUNT ENIGMATA ALTHELMI GRAMATĪ B, INCIPIUNT ENIGMATA AEDITA AB ALDHELMO
ARCHIEPŌ THEODORI RETHORIS DISCIPULO DACTILICO CARMINE QUATERNIS QUOQUE VERSI-
BUS CONTEXTA QUAE GRECA LINGUA TETRASTICA DICUNTUR B¹E, Incipiunt enigmata aldelmi V,
ENIGMATA ALDELMI epī incipiunt Sed p̄mū de t̄ra C, SEQUUNTUR ITEM EPYGRAMMATA ALTHELMI
P¹L, epigr̄ aldelmi in marg. L (cf. *proll.* p. 47), INCIPIUNT ENIGMATA METRICA R qui inter praefationem
et aenigma alterum, a quo incipit, versus habet, quos edidi in *Festschrift für A. v. Bamberg* p. 25 In rebus tantis e. g. s.

[I] I TERRA (AP²S² alii) vel DE TERRA (BB¹CP alii) *codd.* RI DE TERRA V, DE TERRA
TETRASTICON *suprasc.* quatuor uersuum S¹, XII (cf. *proll.* p. 45) KFN, I Terra E, T̄ G 1 Altris
suprasc. x A, Atrix B cuctorum F quo mundus constat P² in orbe gestat G 2 Noncupor P³
meritum um in o m²V quae De nonquam P², 'mendose valde' Delrio pignera S¹ tantum um
in a m²V 3 Inproboque: oque in ras. V, Improba L sic (*supra lin.*) placerant P¹ denta *suprasc.*
e N 4 aetate P³ tabescentem corr. m¹V

[II] II A VENTUS AES² alii, DE UENTO BB¹C alii, II Ventus E, II DE UENTO P, RII DE
TERRA V, XIII KNF, V̄ G 1 Cernere s. l. re B, Cernerem P³ me s. l. G prenpalmis *suprasc.* m²
dere R, praendere F 2 argutum corr. m²A, argutus corr. m²P³ crepitum uocis Beda

30 Belliger est Hiob, quoniam 'certamina spiritualia pugnae sustinuerat' 32 *tract. metr.* p. 65, 16
ex quo larga laticis vivi flumina . . decurrunt 33 *Exod.* 14, 29, 22. — marmor = mare cf. *Thes. gloss.*
I 681 34 Ps. 77, 13, 15. Bonifat. *aenig.* 81 Antiquus vates cecinit quod carmine David.

[I] Eusebius *aenigm.* 6 [*aenigm.* Bern. 45, W. Meyer, *Ges. Abh.* II 173] 2 Euseb. 6, 1 Quos alo
nascentes, crescentes, scindor ab illis cf. Bern. 5, 5 Nulli sicut mihi pro bonis mala redduntur 4 Simfos.
11, 2 Sole madens, aestate fluens, in frigore siccus

[II] Eusebius 8 (*De vento et igne*), *aenigm.* Bernens. 41, Cynewulf 2; affertur in *collectaneis* q. f.
Bedae (*Migne* XCIV 548 A.) 1 Bern. 5 Cernere me quisquam nequit aut nectere vinclis

Viribus horisonis valeo confringere quercus;
Nam superos ego pulso polos et rura peragro.

TETRAST. 3 (XIV)

III. NVBES.

Versicolor fugiens caelum terramque relinquo,
Non tellure locus mihi, non in parte polorum est:
Exilium nullus modo tam crudele veretur;
Sed madidis mundum faciam frondescere guttis.

TETRAST. 4 (XV)

IV. NATVRA.

Crede mihi, res nulla manet sine me moderante
Et frontem faciemque meam lux nulla videbit.
Quis nesciat ditione mea convexa rotari
Alta poli solisque iubar lunaeque meatus?

TETRAST. 5 (XVI)

V. IRIS.

Taumantis proles priscorum fame fingor,
Ast ego prima mei generis rudimenta retexam:
Sole ruber genitus sum partu nubis aquosae;
Lustro polos passim solos, non scando per austros.

3 horisonis *A* (*suprasc. r*); *P*², orisonis *V* (*suprasc. m*² *h et r*); *P*³*m*¹*O**m*¹ uale *P*² confringere:
frin *m*² in *ras. R* quertus *suprasc. c A*, quercos *E*, quaercus *F* 4 superos ego *F*, superos in *ras.*
fuit *b V* et ego pulso et *r. p. omisso* polos *R*, superos et ego *ē*pulso et *r. p. G* per agros *Vm*¹

[III] III *A* NUBES *AFF*²*P*³, NUPS *S*², NUBS *LP*¹*R*, DE NUBE *BB*¹*C* *aliū*, RIII DE NUBE *V*,
III Nubs *E*, III DE NUBE *P*, XIII *KNF*, *N G* 1 uersculor *A* u in o *B*, uersicolor *suprasc. u ES*² quae *A*
relinquens *P*⁴ terramque profundam *B*¹*C* relinquo in *marg. man. rec.* profundam *B* 2 mihi locus
ē *S*¹, mihi *om. S*² tellue *suprasc. r R*, terre lecocus *P*² n̄ *A*, non in *marg. man. rec. nec B*, nec in
parte *B*¹*CFOPR*, in *om. Delrio* est *om. OS*²*Pm*¹ (*add. m*²) 3 exilius *corr. m*¹*A* nullis *suprasc.*
*v F*¹, nullius *G*, nullum *OPP*⁴ crudele e *ex i R* 4 faciam madidis mundum *OP* guttis *R*

[IV] III *A* NATURA *AES*² *aliū*, DE NATURA *BB*¹*C* *aliū*, RV DE NATURA *V*, IIII Natura *E*,
IIII DE NATURA *P*, XU *KNF*, *N G* 1 me *m*¹ *supra lin. K* non ulla *Delrio* 2 Et frontemque
meam *OPR* luxum quam *n. u. OP* fronte *suprasc. o N*, fontem *s. l. r B*, *S*·faciē frontēq; mea *l. n. v. G*
3 nesciat *ABB*¹*C* *aliū*, nescit *De aliū Beda* (*correpta syllaba ne ut carm. de virg. 2295 cf. praef. v. 18*)
ditione *eOV* conuea *suprasc. x V* 4 que *om. S*¹ iuber *suprasc. a m*²*P*³

[V] *V A* IRIS *AF*¹*P*¹*L*, *IR R*, IRIS *LARCVS P*³, DE IRIDE *B*, DE ARCU CELI *O*, DE IRI
(*YRI P praesc. V*) *VEL(L)ARCV C(A)ELESTI B*¹*ePP*²*S*¹*S*², VI. DE IRI id est *ARCV CAELESTI V*, *V Arcus*
vel iris *E*, De arcu celi (= *O*) hoc est iris *C*, XVI *FKN*, *J G* 1 Taumantis *A codd.*, Tonantis *R*,
Caumantis *P*²*V* (*praesc. T*), *ATHlan/N*is *h add. m*² *O* prolis *R*, prole *s add. m*² *F* priscorum *S*¹
nomine *suprasc. f* fame *L* fingor *i in u m*² *F*, *i ex u P*¹, fungor *Delrio* 2 Aste go *K*, ergo *P*³,
*e*go *F* meigneris *suprasc. e m*² *R* rudimenta retexam *R* 3 Soler uber *m*¹ *V* ruber *A codd.*,
cf. quem iam Maleynius citavit, Serv. ad Aen. V 610 notandum sane etiam de Iride arcum genere masculino
dicere Vergilium, ruber *m*¹, rubens *m*²*FP*¹*Giles*, rubro *Delrio* genitus: us in *a m*¹*P*¹, genita *L*, gemitus *G*
partum *V* nibis *Am*¹, nubes *P*²*Vm*¹, rubis *corr. m*²*P*¹ 4 poles *suprasc. o R* que supra polos *adsc.*
*m*¹*F*, solus *P*²*V* parsim *P*³*R* astros *suprasc. v N*, austros *suprasc. v e*

4 *Aenigm. Angl. 2, 6 (PlaC I 20)* Rura peragro salumque peto

[III] *Aenigm. Angl. 3; affertur in collect. q. f. Bedae l. l. 543 B* 4 *Aenigm. Angl. 3, 6* Ast tamen
imbrifero profundo gurgite mundum, Unde valet populis spissam producere messem

[IV] 4 *Verg. VI 849* caelique meatus Describent radio; *affertur aenigma in collect. q. f. Bedae l. l. p. 543 B*

[V] 1 *Anth. Lat. II 69 R n. 543, 1* Thaumantis proles varianti veste refulgens 2 *Simfos. XIV, 1*
Mira tibi referam nostrae primordia vitae 3 *Verg. VIII 429* (radios) tris nubis aquosae addiderant.
cf. Isid. Orig. XIII 10, 1

TETRAST. 6 (XVII)

VI. LVNA.

Nunc ego cum pelagi fatis communibus insto
Tempora reciprocis convolvens menstrua cyclis:
Ut mihi lucifluae decrescit gloria formae,
Sic augmenta latex redundans gurgite perdit.

TETRAST. 7 (XVIII)

VII. FATVM.

Facundum constat quondam cecinisse poetam:
'Quo Deus et quo dura vocat Fortuna; sequamur!'
Me veteres falso dominam vocitare solebant,
Sceptra regens mundi dum Christi gratia regnet.

PENTAST. 1 (XIX)

VIII. PLIADES.

Nos Athlante satas stolidi dixere priores;
Nam septena cohors est, sed vix cernitur una.

[VI] VI A LUNA AF¹P¹E alii, (L)UNN R, DE LUNA BB¹C alii, VII DE LUNA V, VI Luna E, VI DE LUNA P, XVII FKN 1 pellago Vm¹ factis Am¹, f///tis supra ras. a P¹, fati: s in ras. C, fati a in o sup¹asc. r m²V commonibus K 2 conuolens P³ cydis R s. l. giris m²V, ciclis B¹COS¹ 3 glorie fame R, formae sup¹asc. fame E 4 auctenta P², auctenta P¹ redundans F¹F², redundans sup¹asc. cumulatus A, redundans sup¹asc. cumulatus E, cumulans (= P²) in marg. redundans sup¹asc. cumulatus N, cumulatus FKLPP¹P⁴S¹S²ORe (u in ras.), cumulatis sup¹asc. m² v V, cumulo BP³Delrio, sed confer 6, 2. 12, 2. 18, 4. 52, 7. 58, 4. 82, 5. 86, 7. 96, 5. 99, 3. cf. etiam carm. de virg. 278. 2303; aenigm. 82, 7 omnes codd. habent rēsiduae matres pergit K, sup¹asc. d P³

[VII] VII A FATŪ (= P¹R) add. m² † genesis AF¹F²P³, Fatum L, Fatus vel Genesis E, DE FATO Be, DE FATO VEL GENESI B¹CS², DE FATU vel GENESI P¹P²P⁴S¹, VIII DE FATU: Fatū dicunt esse pagani quicquid dii fan¹ m²V, VII Fatus vel Genesis E, VII DE fatu † Genesi P, XVIII FKN, De fortuna suppl. Delrio 1 quondam s. l. C 2 Quod punit corr. m² Quo deus V, Quod deus et q ūra F¹F² quodora corr. m²V, diēra O vorat r in c m²V furtuna K sequamur in in ras. F 3 dominum u ex a AV, dominam NP², dominum (dñm) BCE cett. 'Ut Ennius, qui heram (Ann. 197 V)' Delrio. 4 Septra P³, xpi sceptraq; regnant O gracia P² regnaet AL, regnat E

[VIII] VIII A PLIADES ARF¹F², VERGILIAE LP¹P², DE PLIADIBUS B¹O (in marg. de septem stellis); PS¹S²C (adsc. † butrion) alii, DE VERGILIIS B, VIII Pliades E, VIII (VIII P) DE PLIADIBUS (= P) id Vergiliis m²V, XVIII FKN, De Vergiliis Delrio 1 atlantē P¹, adlante P, athlate sup¹asc. n m¹A, athlante NBB¹CDEFK plurimi athlante R, athlantenatas n in s m²V natas in marg. satas N, satis F¹F² 2 cohors s in ras. R, choors B¹C, chordis m¹, choors ē m²P¹ seduxi R, sex corr. m²V

[VI] Eusebius 11 (Aenigm. Bern. 59). Isidorus, De nat. rer. XL Quidam autem philosophorum volunt, ait Ambrosius (Hexaem. IV 7, 30), cum augmento lunari crescere oceanum, et tamquam eius quibusdam spirationibus retrorsum trahatur et iterum eiusdem impulsu ac retractu in mensuram propriam refundatur

[VII] 2 = Verg. XII 677. Tractat. metr. p. 73, 6 sqq. Unde mathematici fatum fortunam vel genesin aut suprema Parcarum fila . . se divinare et praenoscerē posse ridiculosa stoliditate arbitrabantur. Prosa de virg. c. XXX [fanatica gentilitas] vitam veritatis expertem fato fortunae et genesi gubernari iuxta mathematicorum constellationem arbitratur. cf. carm. de virg. 1462

[VIII] Tractat. metr. p. 72, 17 sqq. Quid referam Athlantis patronimico dictas vocabulo, quas Graecorum traditio a pluralitate Pliadas, Latina a verno tempore Vergilias dixerit? Isid. Orig. III 70, 13 Pliades a pluralitate dictae . . sunt autem stellae septem ante genua tauri, ex quibus sex videntur, nam latet una. Has Latini vergilias dicunt a temporis significatione, quod est ver, quando exoriuntur. cf. De rer. nat. XXVI 6 1 Verg. III 693 nomen dixerē priores Ortygiam 2 Aenigm. Angl. VII 3 vix postea cernitur una

Arce poli gradimur nec non sub Tartara terrae;
Furvis conspicimur tenebris et luce latemus
3 Nomina de verno ducentes tempore prisca.

TETRAST. 11 (XX)

IX. ADAMAS.

En ego non vereor rigidi discrimina ferri
Flammarum neu torre cremor, sed sanguine capri
Virtus indomiti mollescit dura rigoris.
Sic cruor exsuperat, quem ferrea massa pavescit.

TETRAST. 12 (XXI)

X. MOLOSUS.

Sic me iamdudum rerum veneranda potestas
Fecerat, ut domini truculentos persequar hostes;
Rictibus arma gerens bellorum praelia patro
Et tamen infantum fugiens mox verbera vito.

TETRAST. 13 (XXII)

XI. POALVM.

Flatibus alternis vescor cum fratre gemello;
Non est vita mihi, cum sint spiracula vitae.

3 Ara corr. m^2V grandimur n eras. A tractara corr. m^2R , tatara suprasc. r m^1S^2 4 Fuluis
1 in r P^3 conspicimus S^2 , conspicitur e terris O luo P^2 latemur B^1CE 5 Nomine suprasc.
a m^2P^1 duentes suprasc. c m^1S^2 tempora P^3 priscae R, prisco FF^1F^2O , prica s. l. s m^1N , pisca D

[IX] VIII A ADAMAS $AF^1F^2P^3$, ADAMANS LP^1R , DE ADAMANTE BS^1 , DE ADAMANTE
LAPIDE $B^1CeP^2S^2$, VIII Adamans E, X DE ADAMANTE LAPIDE V, VIII D. A. L PP^4 , XX FKN,
De amante (suprasc. tha m^1) lapide e 1 Nunc ego P^1 ridi suprasc. gi A, rigidi s. l. m^1C , rigidi ex
rigido P^1 discremina R 2 neu codd. (c s. l. m^2V) omnes, etiam Beda, cf. ad carm. de virg. v. 236
creor: c ex t? O si O sagmine A, sanguine ex? V 3 Edomiti virtus D^1 , edomiti AB plurimi
Beda D, indomiti B^1CPP^4Giles , et (suprasc. in) domiti E dira F^1F^2 4 deest S^1 Sic=cruor in ras.
fuit d C exuperat S^1 , upe m^2 in ras. R, exseparat P^1m^1 ferra suprasc. e m^1N , quod BB^1 , que ferrea P^2FF^2

[X] X A MOLOSUS AF^1F^2R alii, Molo L, DE MOLOSO BS^2 alii, X MOLOSUS E, X DE
MOLOSO PP^4 , XI DE MOLOSO add. m^2 De cane V, DE CANE S^1 , De moloso cane O, M G, XXI FKN
1 mea FF^2 2 troculentos P^2V , truculentos n in ras. F, truculentos suprasc. o P^1 , truculent? G psequar
(credo p pro p) A, persequor eKS^2 , persequar D^1 , territem (tritē) F^1F^2 , psequar in marg. tritē F hostas
suprasc. m^2 e R, ostes suprasc. h P^2 3 gerent A praelio A, proelia BB^1S^2 alii, phelia F^1F^2 , pēlia,
pē in ras. P^1 4 At in ras. F, Et non O uisto O, uerbera plango G

[XI] XI A POALUM (suprasc. li et l m^2) FOLLES (suprasc. i m^2) FABROR A, POLALIS R,
XI Folles E, FOLLES $F^2P^1P^3$ (adsc. Poliadis (= D) idē follib; fabrorum = D^1), DE FOLLIBUS B, De
follibus fabrorum C, DE POALEIS id est (i.) FOLLIBVS FABRORUM B^1OP (praesc. XI = P^4), De POLIADI-
BUS t F. F. S^1S^2 , XII DE POA. FOLLE (= P^2) FABRI V FABRIS P^2 , De polialis (poa P^3 in indice) id
est fo(l)libus fab. . (rorum) eP^3 , F G, XXII FKN 1 vescor codd., uxor Giles (pag. 391) cum Delrio
fatre suprasc. r m^1A , cum frem (pro frē!) S^2 2 Nec S^2 uita supra lin. add. m^2P^1 , cā suprasc. ū P^4

[IX] Eugenius Toletan. c. LXII 1 Solinus p. 194, 3 M. (adamantes) nec ferro vincuntur
nec igni domantur: verum tamen si diu in sanguine hircino macerentur . . , aliquando cedunt atque in
particulas dissiliunt. Isid. Orig. XVI 13, 2. Sed ut in tractatu p. 288, 23 G. Plinii librum XXXVII
(non ut falso ediderunt Maius et Gilesius librum XXX) laudat, ita hic non est, cur Plinium ipsum ab
Aldhelmo inspectum esse non putemus: habet autem Plinius XXXVII 59 illa invicta vis (adamantis), du-
arum violentissimarum naturae rerum ferri igniumque contemptrix, hircino rumpitur sanguine cf. ad
XXIV. XXV 3 Eug. Tolet. 2 hircino tactus sanguine mollis erit

[X] Cynewulf 51 cf. Dietrich ZfdA XI 456. 475. Respicit hoc aenigma Thomas Cantiprat. De
nat. rer. IV 64 = Spicileg. Solesm. III 425 n. V) affertur in collect. q. f. Bedae Migne XCIV 548 B

[XI] Cynewulf 38

Ars mea gemmatis dedit ornamenta metallis:
Gratia nulla datur mihi, sed capit alter honorem.

TETRAST. 14 (XXIII)

XII. BOMBIX.

Annua dum redeunt texendi tempora telas,
Lurida setigeris redundant viscera filis,
Moxque genestarum frondosa cacumina scando,
Ut globulos fabricans tum fati sorte quiescam.

TETRAST. 15 (XXIV)

XIII. BARBITA.

Quamvis aere cavo salpictae classica clangant
Et citharae crepitent strepituque tubae modulentur,
Centenos tamen eructant mea viscera cantus;
Me praesente stupet mox musica chorda fibrarum.

TETRAST. 16 (XXV)

XIV. PAVO.

Sum namque excellens specie, mirandus in orbe,
Ossibus ac nervis ac rubro sanguine cretus.

3 ante v. 1 G 4 capitaliter i eras. et vocabula disjuncta V humor est P³

[XII] XII A BOMBIX A (add. m² id uermes (e in i) q̄ siricum tex̄); LP¹, BOMBEX RP³, DE BOMBICE B, BOMBICES F¹F², XIII DE BOMBICIBVS VERMIBVS SIRICO (i in e, o in v m²) FACIENTES (ES in ib; m²) V omisso numero P², DE BOMBICIBVS ID EST VERMIBVS (VERMICIBVS e) SERICAS (SIRICAS e) VESTES CONTEXTENTIBVS (textentibus CS¹) CS¹S²e, XII DE PAMBICIBVS PP⁴, XI Bombocis (suprasc. ex) qui sericas uestes textit E, DE BOMBICIBVS id est VERMIBVS qui seres dicuntur B², De bombicibus, sequuntur notae tironianae, dein sere, tum denuo notae tironianae et siricā O XXIII FKN 1 redeant FF¹F² textenti AR, terendi F² tempora texendi Cm¹, ptempora p prius eras. V, tempola teles suprasc. a P³ 2 setegenis m¹, setigenis m²P¹ redundant A(F¹)F², replentur cett., cf. ad 6, 4. ferro Delrio 3 genestarum codd., genetarum P³, genestrarum F², genistarum edd. 4 Et LOPP¹P⁴, Vt in Et m²V tum A plurimi, cum F³Giles

[XIII] XIII A BARBITA A (add. m² id organū); R (at non sequente aenigmate 13 sed 14); ELP¹P³, XIII DE BARBITA PP⁴, DE BARBITA ID EST ORGANO Be (BARBICA); P², praesc. XIII V, DE ORGANA S¹, DE BARBITA · (i) ORGANA CS², BARBITON F¹F², DE BARBITO · ORGANO O, XIII FKN 1 quanvis A salpict(a)e AB¹FKN multi, SALPICTE C in S m²V, salpice CBEOP⁴ suprasc. t S², salpice m¹, salpistis m²P¹, salpinctae D, salpinctis Giles causica P², CLAUSICA V in S m²V calgant P¹, aelangant P³, clangent De corr. Delrio 2 citare i in ras., suprasc. h m²O, cytare suprasc. h P², cythar(a)e AKN alii, citharae eFF²S¹P¹ crepitant S¹, stpepitu (p = r!) P¹ modolentur OP¹, modulantur suprasc. e E 3 enuctant corr. m²P¹ cantu P² 4 Me praesenti A, pr(a)esente codd., cf. 25, 5, Meque strepente DeGiles stupet codd., stupēt on (sic) F¹, stupent CDF²P⁴m¹Giles chorda ABKFLN alii, corda DF²S²OV Giles suprasc. h E

[XIV] XIII A: inde ab hoc aenigmate numeri deficiunt in A. PAUO AEF¹P¹ alii, DE PAUONE BB¹NO alii, XIII (XV V) DE PAVONE PP⁴V, P G, XXV FKN 1 Sum namque excellens AF¹ cf. aen. 86, 1. Pulcher et excellens cett. etiam G, excellens s. l. c V speciq̄ (ae) KS²e m¹, spetie CP⁴, specie- que decoras S¹ 2 ac neruis A, neruis: uis in ras. R ac rubro codd., et rubro DeGiles creatus: a expunctum P¹, cretus suprasc. c P

4 Poet. lat. min. ed. Baehrens IV n. 156, 2 tulit alter honorem; notum fuisse hoc distichon Aldhelmo docet tractatus metricus p. 309, 18 G, ubi hexameter laudatur.

[XII] (Aenigm. Bernens. 28. 43.) cf. ad. carm. rhythm. II 123. Bombyces hic non vermes Sericos, sed Saturnias carpini (vel spini?) propter genestas esse intellegendos Manitius, Gesch. der lat. Lit. des Mittelalters I 138, 1 dicit.

[XIII] carm. de virg. 71 sqq. 2788 sq. prosa c. XL 1 carm. de virg. 2449 clangit classica salpix = 1549; prosa c. XI classica salpictae metuendum. — Verg. III 239 sq. dat signum .. Misenus aere cavo 4 aenigm. 25, 5 adamante Cypri praesente potentia fraudor

[XIV] Eugen. Tolet. c. XLVIII (Cymewulf 65, Dietrich ZfdA XI 479); carm. de virg. 231 Sic caro, mirandum fatu, putrescere nescit. Isidor. Orig. XII 7, 48 1 Item aenigm. LXXXVI incipit: Sum namque armatus, atque ipsa Bonifatii aenigmata: Aurea nam decem transmisi poma sorori 2 Verg. II 74 quo sanguine cretus

Cum mihi vita comes fuerit, nihil aurea forma
Plus rubet et moriens mea numquam pulpa putrescit.

TETRAST. 17 (XXVI)

XV. SALAMANDRA.

Ignibus in mediis vivens non sentio flammās,
Sed detrimenta rogi penitus ludibria faxo.
Nec crepitante foco nec scintillante favilla
Ardeo, sed flammae flagrantī torre tepescunt.

TETRAST. 18 (XXVII)

XVI. LVLIGO.

Nunc cernenda placent nostrae spectacula vitae:
Cum grege piscoso scrutor maris aequora squamis,
Cum volucrum turma quoque scando per aethera pennis
Et tamen aethereo non possum vivere flatu.

3 Cum mihi comes fuit, *suprasc.* uita P^1 , fuerit *expunctum s. l.* sit sed m^1V , Cum comes fuerit *suprasc.* mihi aurea F^2 , mihi *supra lin.* F^1 , fuerat R nil S^1S^2 *suprasc.* hi N , nihil aurea *corr.* ni laurea O forma *om.* F^1F^2 ; aurea forma *est ablativus* 4 rubet A *codd.* etiam e ; *suprasc.* nitet P^2 ; nitet *Eugen. Toletanus; Delrio Giles* moreens R , meriens *suprasc.* o P^3 mea num(n)quam A *codd.*, numquam mea P^1e *Giles* pulla S^2 , pulta F^2 , polpa *suprasc.* v m^1P^1 putrescit A *codd.*, putrescet $eNP^2P^3Vm^1$ (& in it m^2)

[XV] SALAMANDRA (*add.* m^2 q̄ similis lacerte) A ; ER , SALAMANDRIA P^1 , SALAMANDRA Quae similis lacerte P^3 , XVI DE SALAMANDRA SIMILEM LACERTE V , XV DE S. $BCPP^4$, DE S. quae est similis (s. e S^2B^2) lacert(a)e $B^2S^1S^2e$, De salamandra serpent O , XXVI FKN , S G 1 sentia K , sencio e 2 paenitus A , poenitus OP^3 faxo etiam e , saxo F^1F^2 3 crepitanto R , crepia///nte: a ex t O , decrepitante F^1 , decrepitante F^2 fixo e , foco///: o ex et? O scintilante P^3 , scintillante F , scintillate P^2 , scintillante *Giles* 4 flagranti *eras.* in flagranti A , flagrante *suprasc.* i N , i ex e O , flagrante $S^2F^1F^2$ terre *suprasc.* o A torpescunt P^3 , tepescant R , teperunt K

[XVI] LULIGO (*add.* m^2 piscis uolans) A , L P^1P^3R , Lulligus EF^1 , DE LULIGINE B , XVI DE LILIGINE (LUL) $P^1(P)$ XVII DE LULIGINE (LOLIGINE B^1e) ID EST PISCE UOLANTE VP^2 (*sine numero* = $Be(F)OS^1S^2$) 1 cernenda *corr.* m^1P^1 2 congiege *corr.* m^2F pisco s. l. so V aequora squamis F , squais F^1 , squamus P^3 , scamis O cf. 19, 1. 24, 4. 31, 4. 48, 6, maris aequora maris D 3 p &bra; *om.* pennis P^1 , qtera *suprasc.* † L 4 Sed tamen F^1F^2 aethereo e in i m^2V , aetherio BO , &hreo; possum, non m^2 *supra lin.* (r pro n = ñ = non legit!) P^1

4 *Aenigm. Angl.* 2, 13 fio pulpa putrescens

[XV] *Isid. Orig. XII 4, 36* Ista (salamandra) contra incendia repugnans ignes sola animalium extinguit. Vivit enim in mediis flammis sine dolore et consumptione et non solum quia non uritur, sed extinguit incendium. *Prosa de virg. XXXIV* velut salamandras, quas naturaliter torrentes prunarum globi assare vel cremare nequeunt. *Physiolog. c. 31, vide etiam Thomas Cantiprat. VIII 28 = Spicileg. Solesm. III p. 427 n. XVIII* 2 *Aenigm. XXVI 4* belli discrimina faxo

[XVI] *Cynewulf 73 (Prehn p. 247), Isidor. Orig. XII 6, 47. Respicit haec Thomas Cantiprat. De nat. rer. VI 35 = Spicileg. Solesm. III 426 n. XIII* 1 *Aenigm. XXIX 1* Quis non obstupeat nostri spectacula fati? *LIV 1* Credere quis poterit tantis spectacula causis? 3 *Verg. XI 272* petierunt aethera pennis. *M. Aenigm. XLII 3* nam summa exiguis non trano per aethera pennis. *XXXVIII 6* quod pennis aethera tranet

TETRAST. 19 (XXVIII)

XVII. PERNA.

E geminis nascor per ponti caerula concis
Vellera setigero producens corpore fulva;
En clamidem pepli necnon et pabula pulpae
Confero: sic duplex fati persolvo tributum.

PENTAST. 2 (XXIX)

XVIII. MYRMICOLEON.

Dudum compositis ego nomen gesto figuris:
Ut leo, sic formica vocor sermone Pelasgo
Tropica nominibus signans praesagia duplis,
Cum rostris avium nequeam resistere rostro.
5 Scrutetur sapiens, gemino cur nomine fungar!

TETRAST. 8 (XXX)

XIX. SALIS.

Dudum limpha fui squamoso pisce redundans,
Sed natura novo fati discrimine cessit,

[XVII] PERNA *add.* m^2 maior est ostreis ex cuius uelleris uestis conficitur A , Maior hostrea F^1 , Perna quae maior est multo ostreis E , PERNA quae multo maior est ostreis ex cuius uelleribus uestis conficitur LP^1P^2 , DE PERNA PP^4 , DE PERNA id est OSTRO B , De perna quae maior est ostreis O , XVIII DE PERNA MULTO MAIOR (*sic* V maior P^2) EX CUIUS UELLERIBUS UESTIS (*is in ras.* m^2V veste P^2) CONFICITUR VP^2 (*omisso numero*), DE PERNA QUAE MULTO MAIOR EST OSTREIS S^1 , ostreis — conficitur CeS^2 , conficitur uestis P^1 , XXVIII FKN 1 En S^2Nm^1 (m^2E), Ex V , Et F^1F^2 In geminis P^2 per ponti cerula concis AFP^1V alii, Proponti *Delrio*, *Giles p. 391*, Ponti *Harduin.* chonchis B^1 , cancris O 2 producens A corpora: a in e E 3 clamidem A *codd.*, En damidem m^1 , Fidamidem m^2V , In clamide F^1F^2 pepli C pabula: b ex u S^2 , papula F^2 pupę *suprasc.* 1 S^1

[XVIII] MYRMICOLEON *suprasc.* ca in A , MYRMICOLEON P^2 , Mi(y)rmicoleon ER , Mirmicoleon F^1L , myrmicholeon P^1 , DE MIRMICOLEONE eP^2 , DE MIRMICA (mirtica S^2) LEONE S^1S^2 , De myrcoleonte B , De formica leone B^1O , De leo formica C , XVIII DE MIRMI CO:LEON (*O prius in ras.*) V , XVIII DE MIRMICA LEON PP^4 , XXVIII FKN 1 du/dum A copositis K 2 pelasco e, e in g m^2O 3 Topica O signa ns A , signatis S^2 pę sagia e *adras.* V 4 neam *suprasc.* que m^2V rostris P^1 resistere rostro A alii, rescindere B^1OR *suprasc. vel in marg.* resistere CNP^2P^3V , resist//ere: sist in *ras.* m^2F , rescindere rostra PP^4 5 Scrutatur R sapiens *suprasc.* i A fingar AD^1LORS^2V , fingor D (fingar *cf. Delrio; Giles*) e, *suprasc.* m^2 fungar F , *suprasc.* uel fungor E , fungar P^4S^1 , fungor $BB^1CF^1F^2$

[XIX] SALIS AF^1 *cf. Neue, Formenlehre* P^3 242, SAL ELP^3R , DE SALE BB^1C multi, XX DE SALE V , XVIII De sale PP^4 , XXV FKN 1 Dumdum *corr.* A lympa (limpa) *suprasc.* h AE , limpha $GLOP^1P^3$ squamoso o ex a m^2V , squamosa P^2G , squamo *suprasc.* so m^2P , scamoso *corr.* m^2O 2 noua *suprasc.* o A , noui R facti P^3 cessi R , cesit *suprasc.* m^2s F

[XVII] *Plin. n. h. XXXII 154* appellantur et pernae concharum generis circa Pontias insulas frequentissimae; stant velut suillo crure longo in harena defixae hiantesque, qua latitudo est, pedali non minus spatio cibum venantur, dentes circuitu marginum habent pectinatim spissatos (*hos Aldh. pepli clamidem vocare videtur*), intus spondyli grandis caro est. *Harduinus ad Plini locum hos versus — Bedae dicit — afferens Pontii apud Aldhelmum falso scribit. Simfosius in aenigmate LXXXV de perna suilla loquitur cf. Thomas Cantiprat. de nat. rer. VI 40 = Spicileg. Solesm. III 426 n. XIV.*

[XVIII] *Gregorius moral. V 19, 40* Myrmicoleon (= *Hiob IV 11; apud Isid. Orig. XII 3, 10* formicoleon *audit*) Latine dicitur vel formicarum leo vel certe expressius formica pariter et leo. Recte autem formica et leo nominatur, quia sive volatilibus seu quibuslibet aliis minutis animalibus formica est, ipsis autem formicis leo. Has enim quasi leo devorat, sed ab illis quasi formica devoratur. *vide Thomas Cantiprat. l. l. IX 22 = Spicileg. Solesm. III 427 n. XIX.* 5 *Aenigm. XXVI 3* Penniger experto populorum nomine fungor, *aenigm. C 83* Sciscitor inflatos, fungar quo nomine, sofos.

[XIX] *Aenigm. Bernens. 3.*

AUCTORES ANTIQUISSIMI XV.

Torrída dum calidos patior tormenta per ignes:
Nam cineri facies nivibusque simillima nitet.

PENTAST. 3 (XXXI)

XX. APIS.

Mirificis formata modis, sine semine creta
Dulcia florigeris onero praecordia praedis;
Arte mea crocea flavescent fercula regum.
Semper acuta gero crudelis spicula belli
5 Atque carens manibus fabrorum vinco metalla.

PENTAST. 4 (XXXII)

XXI. LIMA.

Corpore sulcato nec non ferrugine glauca
Sum formata fricans rimis informe metallum.
Auri materias massasque polire sueta
Plano superficiem constans asperrima rerum;
5 Garrio voce carens rauco cum murmure stridens.

PENTAST. 5 (XXXIII)

XXII. ACALANTIDA.

Vox mea diversis variatur pulcra figuris,
Raucisonis numquam modulabor carmina rostris;

3 *Torrída om.* P^2 in *marg.* $m^2 V$ calidis P^4 *suprasc.* o KP , calides *s. l.* o V pacior R tormenta:
t *príus et a in ras.* $m^2 R$ 4 Nunc *Zupitza* cinere *suprasc.* i P^1 qui P i in e V nubibusque FF^2
similima P^1 nitet AB (*suprasc.* scil. constat); KNV multi, constat $B^1 CEFGLOP^1 R$ alii, fulget t, nitet e *Giles*
Post v. 4 haec enigmata .V. (quinque) versibus decurrent $Am^2 BKNP^1$ (non in L) $P^3 S^2$ decurr̄ Ce , decurrunt
 $B^1 E$ u in *ras.* add. *prosa est* $m^2 F$

[XX] APIS $AF^1 P^1 L$ alii, LUNAA R , PES E , De ape *Delrio*, DE APIBUS $B^1 COP^2$ *praesc.* XXI V ,
XX PP^4 . — XXXI FKN , $\bar{A} G$ 1 sine esemine R 2 florigenis K honero $P^1 P^3$ *corr.* V , onera percordia
predis R , $\bar{p}dus G$ 3 cocrea $m^1 A$ regnum P^2 4 aucta $m^1 P^1$, accuta R 5 flaborum $m^1 P^1$ metalli R

[XXI] LIMA $AEF^1 P^1 L$ alii, LUNA R , DE LIMA $CS^1 S^2 P^2$ add.: quam roscina O , DE LIMA
QUAE ROSCINA DICITUR B^1 , DE LIMATE B , XXII (XXI PP^4) DE LIMA VPP^4 , XXXII FKN
1 sulcata $PP^4 R$, sulcato: o ex a KO 2 formata rimis *suprasc.* m^2 , fricans P^1 , fricans R , frigans D
primis: p *expunctum* P^1 , rimis fricans $F^1 F^2$ metallis is in \bar{u} P^2 3 matias A , meterias masasque R ,
materies L , maturias FF^2 plorire P^1 suesco $B^1 CE$ (*cf.* 31, 6); in *marg.* B *man. rec.* suetæ D
4 Plano superficiem $AKNPS^1$ alii, superficiem C , superficie $/// O$, superficie LF^2 , Plano superficie P^3 , Plana
(a ex o) superficie: m *deletum* V , Plana (*subsc.* o m^2) superficie (*subsc.* m m^2) P^1 , Plana superficie DS^2
e ex æ e asperima A (*suprasc.* r); K 5 Gario R raucorum P^3 murmure R . — In *fine fol. 101^r* usque huc P

[XXII] ACALANDIDA *suprasc.* t; add. m^2 quae latine roscinia siue luscinia dicitur A , ACUCANS
LOSOR(?) R , LVSCINIA F^2 , ACALANTIDA P^3 , ACALINTIDA LP^1 , DE ACALYNTICA B , XXIII DE
ALA CANTIA (A ex LE) QUAE LATINE ROSCINIA SEU LASCINIA (*suprasc.* V) DICVNTVR (DICITUR
 m^2) V similia *cett.* *praesc.* XXII PP^4 , DE ACHALANTIDE .i LVSCINIA .e nachtegala S^1 , XXXIII FKN
1 VARIATVR *puncta supra VR*, *s. l.* \bar{p} $m^2 V$ pulcra $AF^2 OP$ alii, *suprasc.* h L , pulchra $CFF^1 KNPS^1 S^2$
alii, pulchra *corr.* P^4 mille figuris G 2 Raucisonis R umquam $P^2 m^1 V m^1$ modulabor OP^3
nostris R , rostros *s. l.* i V

3 *Isid. Orig. XVI* 2, 3 Fugit (sal) ignem, dum sit igneus, sed naturam sequitur, quia ignis et
aqua semper inter se inimica sunt.

[XX] (*Aenigm. Bernens. 21*) *prosa de virg. c. IV. Cyneulc n. 28 (cf. Prehn p. 194)* *Isid. Orig. XII* 8, 1.

[XXI] *Isid. Orig. XIX* 7, 4. Lima dicta eo, quod lene facit; nam limum lene est. 5 *Ovid.*
met. XIII 567 rauco cum murmure M .

[XXII] *Verg. georg. III* 338 *cf. aenigm. LXVIII* 8 Aut arguta simul cantans luscinia ruscis,
Quam lingua propria dicunt acalantida Graeci. 2 *Verg. ecl. X* 51 Carmina pastoris Siculi modula-
bor avena M .

- Spurca colore tamen, sed non sum spreta canendo:
 Sic non cesso canens fato terrente futuro;
 5 Nam me bruma fugat, sed mox aestate redibo.

PENTAST. 6 (XXXIV)

XXIII. TRVTINA.

- Nos geminas olim genuit natura sorores,
 Quas iugiter rectae legis censura gubernat;
 Temnere personas et ius servare solemus.
 Felix in terra fieret mortalibus aevum,
 5 Iustitiae normam si seruent more sororum.

PENTAST. 7 (XXXV)

XXIV. DRACONTIA.

- Me caput horrentis fertur genuisse draconis;
 Augeo purpureis gemmarum lumina fucis,
 Sed mihi non dabitur rigida virtute potestas,
 Si prius occumbat squamoso corpore natrix,
 5 Quam summo spolier capitis de vertice rubra.

3 Spreta (Spta) B¹ONV, Sp&a P³, Spreta Wright coliore Rm¹ tamen sed om. O spraeta A non spreta *suprasc.* sum P¹ si non sum G 4 addidit inter lineas P⁴m¹ Sic concessio *supra* c m² n e canens n m² ex si R facto R torrente LP¹, cernente F¹F² 5 aetate *suprasc.* s P³, mox state P²

[XXIII] TRVTINA A (addit m² momentana eo quod ad momentum inclinatur); EF¹P³ (in marg. quæ momentana dicitur) TRINA *suprasc.* UT P¹, DE TRUTINA BS¹, De trutina siue bilance C, DE trutina quae momentana dicitur etc. *inspersis notis Tironianis* O, XXIII DE TRVTINA Q̄ MTANA (momentana S²) DĒ EO QVOD AD MONVMENTVM (momentum S²) INCLINATA VORAGITVR (uergitur e P²S², vergit B¹) VP² (*praesc.* XXIII) S² omisso numero B¹, XXIII De trutina quae momentana dicitur PP⁴, XXXIII FKN (*adsc.* d&rutina hic sequitur). In CB¹ hoc aenigma legitur post n. 50 (De miri folio); in V m² addidit: In aliis inueni huiusmodi titulum id BINE; *adscriptum* ad v. 3 quia non plus regi pensant quam pastori in S¹ = P³ 1 geminas a ex o P⁴ ollim N n genuit F¹ 2 nocte m¹P³, recte BKOP alii censu censura B gubernat F 3 Temnere AN alii, Tempnere BB¹EeF² alii, Temnere O, Tempore D; Giles 4 fieris *suprasc.* t A, fierit m¹P¹, fieret *suprasc.* n V 5 lusticiae F¹F² normam m in ras. F sueruent A

[XXIV] DRACONTIA AP³, DRACONTEA E, draēti///a(i ex e) P¹, draētia L, DRACTEA F¹, DE DRACONTIA C, DE DRACONTEA BeP², De traētia S², XXXV DE DRACONTEA *corr.* m²V, XXIII De dracontia PP⁴, XXXV FKN, DE DRACONTIA GENVS HERBAE S¹, DE DRACONTI GEMMA ID EST SANGVIS DRACONIS B¹, De Natrice D Giles 2 ageo *suprasc.* v AO purpureis OR facis P¹m¹, sucis O 24, 2—36, 6 exstant in S 3 rigidi *suprasc.* a F¹ 4 Si: S ex N S¹ squamodo *suprasc.* s A, scamoso Om¹ nutrix OR, natrix *suprasc.* v E 5 polier R, spolier *suprasc.* a E, spoliol O rubro F¹F²L deletio o *suprasc.* e E, rubri C

[XXIII] *Isid. Orig. XVI 25, 4* Trutina est gemina ponderum lances aequali examine pendens, facta propter talenta et centenaria appendenda, sicut momentana (*hinc sumptum quod falso additum est in titulo aenigmati*) pro parua modicaque pecunia cf. *aenigm. Bernens 54 (Brandt)*. 3 *respicere videtur ep. Iacobi 2, 1. 9 sq.*

[XXIV] *Solinus p. 133, 2 M. (Plin. n. h. XXXVII 158)* exciditur e cerebris draconum dracontia lapis, sed lapis non est, nisi detrahatur viventibus; nam si obeat prius serpens, cum anima simul evanescit duritie soluta. *Quod Plinius de candore tralucido dicit, non concordat cum v. 2 et 5. Respicit aenigma hoc Thomas Cantiprat. de nat. rer. VIII 15 = Spicileg. Solesm. III 427 n. XVII.*

PENTAST. 8 (XXXVI)

XXV. MAGNES FERRIFER.

Vis mihi naturae dedit, immo creator Olympi,
Id, quo cuncta carent veteris miracula mundi.
Frigida nam chalibis suspendo metalla per auras:
Vi quadam superans sic ferrea fata revinco;
5 Mox adamante Cypri praesente potentia fraudor.

PENTAST. 9 (XXXVII)

XXVI. GALLVS.

Garrulus in tenebris rutilos cecinisse solebam
Augustae lucis radios et lumina Phoebi;
Penniger experto populorum nomine fungor.
Arma ferens pedibus belli discrimina faxo
5 Serratas capitis gestans in vertice cristas.

PENTAST. 10 (XXXVIII)

XXVII. COTICVLA.

Frigidus ex gelido prolatus viscere terrae
Duritiem ferri quadrata fronte polibo
Atque senectutis vereor discrimina numquam,

[XXV] MAGNES FERRIFER *A*, MAGNES *L*, MAGNETIS *RP*¹, MAGNETIS FERRIFER *E*, MAGNETIS FERRI GENERIS *BS*, MAGNETE *m*² *add.* ferrifero *P*³, DE MAGNETE (= *D*), FERRIFERO *CB*¹*eOS* *alii*; *praefixo* XXV *PP*⁴, XXVI DE MAGNANTI FERRI FERRO *V*, De magnetide ferri *S*⁵, XXXVI *FKN* 1 Vim — natura *S*¹, sus *R*, natura edidit *R*, dedit *s. l.* *S*¹, Vis innata mihi dedit: inn. *m.* *m*² *in ras.* *O* olympi *AVP* *alii*, olimphi *CP*, olimpi *eKNRS*, olympi *B*¹ 2 Id: d ex a vel o? *V*, In quo *P*² cuncta *suprasc.* *c m*²*A* ueteres *P*², e in *i* *EV*¹ myndi *P*¹, mundo o in *i* *O* 3 chalybis *ABE*, chalibis *eFKNP*¹*RS* *s add.* *m*²*VS*², chalibi *PP*⁴, calibis *B*¹*COP*³*m*¹*S*¹, chalabis *P*² metallo *BKS* 4 Qui *LP*¹ Ut e fata *suprasc.* *c V*, facta *P*¹*m*¹, fatore uinco: uinco *add.* *m*²*R*, reuinca a in o *m*²*C* 5 adamante: e in *ras.* *S*¹ cypri *suprasc.* *i V*, cipri *CLO*, cypri presente pontia *R* p̄sente p̄sentia frador *s. l.* *v m*²*O*

[XXVI] GALLUS *AEP*¹, DE GALLO *BB*¹*CS* *alii*, *praemisso* XXVI *PP*⁴, XXVII *V*, XXXVII *FKN*, *G* *G*, De gallo gallinaceo *D*, DE GALLINACEO *Giles* 1 Garrulos *F*¹*F*² 2 Auguste *PP*¹*P*⁴, Anguste *G* ladios *S*² rumina *corr.* *m*¹*P*⁴ plebi *P*³ 3 Perniger *P*² populorum: alterum *l adsc.* *V* nominae *S*¹*m*¹ fingor *eO*; *versui adsc.* per notas 'titulum habeo' (*Maleyn*) *P*⁴ 4 gerens *S*² excepto *F*² manibus *P*²*Vm*¹ (*corr.* pedibus) discrimine *AFF*², discrima *P*³, discrimina is et a in *ras.* *O* 5 Sarratas *P*², Serratas: a *super* e *E* capitos *G* gestas *K*, gestens *P*¹ uertice *G*

[XXVII] COTICVLA *AOP*³*R* *cf. tract. metr. p. 306, 26 G*, COTICVLVS *LP*¹, COS UEL COTICULA *E*, DE COTICULO *BB*¹*CeSS*¹ *alii*, *praemisso* XXVIII *V* (*T ex L*), XXVII DE COTICULA *PP*⁴, De coticulo *D*, XXXVIII *FKN* 1 Frigida *R* & gelido *P*² uiscere e in *ras.* *FP*, uiscera *suprasc.* e *E* 2 Duritiem *suprasc.* a *E*, Duriciem *P*²*P*³*S*¹*S*²*V*, Duriciam *R*, Duritiam *COPP*⁴ *alii* terre *P*¹ 3 Aque *S*²*m*¹, Ad que *B* senectuties *A* numquam ante uereor expunctum *S*¹ discrimine *suprasc.* a *P*¹

[XXV] *Eugenius Toletanus c. LX* Magnes ferricolor ferrum suspendere novit: Sit praesens adamas, quod tenet ille, cadit. *cf. Isid. Orig. XVI 4, 1.* (unde factum est, ut in quodam templo simulacrum ex ferro pendere in aere videretur *cf. Plin. n. h. XXXIV 148.*) 13,3. *Solinus p. 193, 17 sqq. M.*; sed quod *Aldh.* adamas Cypri dicit, ex *Plinio ipso (XXXVII 58)* sumpsisse videtur. 5 *Plinius XXXVII 61* Adamas dissidet cum magnete in tantum, ut iuxta positus ferrum non patiatr abstrahi aut, si admotus magnes adprehenderit, rapiat aut auferat. — *Ovid. met. XIV 314* gerens in vertice picum.

[XXVI] 3 *cf. ad XVIII 5* 4 *cf. ad XV 2* 5 *Verg. VI 779* geminae stant vertice cristae. *M.*

[XXVII] *Tatuius 39. 1. Tatuius v. 1* Natam me gelido terrae de viscere dicunt.

- Mulcifer annorum numerum ni dēpserit igne;
 5 Mox rigida species mollescit torribus atris.

PENTAST. 11 (XXXIX)

XXVIII. MINOTAVRVS.

- Sum mihi dissimilis vultu membrisque biformis:
 Cornibus armatus, horrendum cetera fingunt
 Membra virum; fama clarus per Gnossia rura
 Spurius incerto Creta genitore creatus
 5 Ex hominis pecudisque simul cognomine dicor.

HEXAST. 1 (XL)

XXIX. AQVA.

- Quis non obstupeat nostri spectacula fati,
 Dum virtute fero silvarum robora mille,
 Ast acus exilis mox tanta gestamina rumpit?
 Nam volucres caeli nantesque per aequora pisces
 5 Olim sumpserunt ex me primordia vitae:
 Tertia pars mundi mihi constat iure tenenda.

4 Mulciber Wright, Mulcifer *suprasc.* $\bar{V} m^2 O$ mearum *corr.* in numerum A , numer³ P^4 ni dēserit K demserit $F^1 P^4$, depserit *suprasc.* $m P^1$, in dēpserit P^2 igne R , igne *suprasc.* is $m^2 Am^1 FNP^1$, igni $F^1 F^2 D$, ignis s m^2 in *ras.* E , ignis CS , ignus us in $e V$, ignis Delrio, ignis Giles 5 speties PP^4 mollescit: scit m^2 ex? V torris *corr.* $m^2 P^4$ acris c ex t E

[XXVIII] MINOTAURUS $AEF^1 P^1 LR$ (o *eras.*), Monotaurus P^2 , DE MINOTAURO $BB^1 COP^2$ alii; praemisso XXVIII PP^4 , DE MINI TAURO e , De minotaurio S , XXVIII DE MINO LAURO m^2 o *supra* 1 et L in $T m^2 V$, XXXVIII FKN 1 dissimilis *codd.* etiam D , difficilis Giles Wright uultumen(?) brisque m^1 *corr.* $m^2 V$, uultū est brisque P^2 2 Corribus r in $n m^2 R$ armatis B^1 caetera AFP^2 , cetera m^2 ; quid m^1 scripserit, non potest dignosci V figunt *suprasc.* $N m^2 P$ 3 membra P^2 vir PP^4 gnossia $AFKNPS$ alii, gnossia $B^1 COPS^1$, gnosi arura P^1 , pergnos iarura R , rusam in *margin.*, rura manu insulari N 4 incerto creta AS *codd.*, in certo creta F^2 , creto o in $a E$, creto *suprasc.* \bar{t} crēa F , creata: a *eras.* V , cēa *suprasc.* $r P^2$, caeta B , in Creta Delrio, Giles; quod in S^1 *suprascriptum* est s. in, non pro varia scriptura, sed pro interpretamento habendum est 5 Exominis S^2 h *suprasc.* $m^2 V$ pecudis quae F , pecodisq. OS^1 Post XXVIII: Item senis \bar{t} (vel) septenis uersibus (= P^1 ; L non habet) seu plurib; $eKNP^2 S$ addidit Am^2 I(t)em senis uersibus \bar{t} septenis & (\bar{t} B) plurib; BS^2 cf. ad XIX

[XXIX] DE AQVA $ABB^1 CePSS^1$ alii, AQVA $EOF^1 P^1$ alii, XXX DE AQVA V , praemisso XXVIII $P^2 P^4$, XL FKN . Signum tauri ruruppar (sic! ad praecedens aenigma pertinere haec videntur) $R \bar{A} G$ 1 quisne obstupescat $F^1 F^2$ ante obst. *ras.* O , obstupet *suprasc.* a S xri AP^2 , nris S^2 spectala: a prius in *rasura*; *suprasc.* cu S faēti P^2 2 fero \bar{e} S^1 , fe \bar{e} ro K robura P^1 , robora ille F^1 3 Ast acus A *codd.*, An lacus V , A stacus F^1 , Astacus eF^2 Mone Est acus $P^1 m^1$, Arcus at notavit Giles p. 391, Ast *arcus D exillis P^2 , exillis B exillis F mox, quod etiam D habet, om. APP^4 , add. *man. rec.* P^1 ; om. Giles et Wright tot Mone rump & G 4 Non *suprasc.* a $m^2 e$ Natantes BN pisces: es in *ras.* F 5 Olim ex me sumpserunt De , sumserunt FP^1 6 Tercia $P^1 P^2 S^1 S^2 V$ mihi mundi O , mihi est instar iure R , iura $F^1 F^2$, mihi ēstat mihi G . Nescio, an versus hic post tertium legendus sit

[XXVIII] 1 Simfos. 38, 2 (Centaurus) Quattuor insignis pedibus manibusque duabus Dissimilis mihi sum (aenigm. Bern. 19, 1. 32, 1). Respicere huc videtur Thomas Cantiprat. de nat. rer. IV 78 = Spicileg. Solesm. III 426 n. VI. 1 Verg. VI 25 prolesque biformis 3 Verg. VI 22 respondet Gnosia tellus; in hoc versu consentit Aldhelmus cum eis, qualia leguntur apud Servium maiorem ad Verg. VI 25 5 Isid. Orig. XI 3, 38 Porro Minotaurum nomen sumpsisse ex tauro et homine, qualem bestiam dicunt fabulose in Labyrintho inclusam fuisse.

[XXIX] Euseb. 23. Cynewulf 81 2 Euseb. 2 tam grandia pondera porto 3 i. e. naves, quas aqua tulit, ad scopulum acutum appulsae naufragium faciunt 4 Genes. 1, 20 5 carm. de virg. 176 Corpore de spurco sumit primordia vitae.

HEPTAST. 1 (XLI)

XXX. ELEMENTVM.

Nos decem et septem genitae sine voce sorores
 Sex alias nothas non dicimus annumerandas.
 Nascimur ex ferro rursus ferro moribundae
 Necnon et volucris penna volitantis ad aethram;
 5 Terni nos fratres incerta matre creantur.
 Qui cupit instanter sitiens audire docentes,
 Tum cito prompta damus roganti verba silenter.

HEPTAST. 2 (XLII)

XXXI. CICONIA.

Candida forma nitens necnon et furva nigrescens
 Est mihi, dum varia componor imagine pennae;
 Voce carens tremula nam faxo crepacula rostro.
 Quamvis squamigeros discerpam dira colobros,

[XXX] ELEMENTUM F^1F^2 add. m^2 abecedario A, ABECEDARIVM P^1 , abcedario P^3 , abcedarium L, Abece(arium) uel Elen. . . B, ELEMENTA E, DE ELEMENTO D (corr. elementis D^1 (?) (elementum P), \dagger abecedario $B^1CeOP^2SS^1$, \dagger ABEDARIO S^1 , XXXI DELE MENTV (e supra primum E e, V in O m^2), VELABE CE (suprasc. m^2 i) DARIO V, XXX De el . . . \dagger abecetario PP^4 , A G, XLI FKN 1 decem F^1 (decí) $F^2LP^1P^3$ suprasc. m^2 ni A, deni $DeKNP^2SS^1S^2$ corr. dene V, denae BB^1 cj. Delrio, suprasc. cē F, denē $GOPP^4$ septem suprasc. ne F; dēcem falsa quantitate, ut nōuem carm. de virg. 332 aenigm. 84, 4 denae Giles et Wright siuoce suprasc. ne S 2 notas suprasc. h m^2KP^3 , natas F^1F^2 adsc. in marg. S^1 : id I. H. K. Q. X. Y. Z. noth(as) quia de grecis sumptas dicimus: i prius ex e F adnumerandas codd., annumerandus u in a G 3 v. 3 in marg. add. m. altera G Nasci ex ferro F^1F^2 , Nascimus P^2 rursus fero P^3 , rursus suprasc. q; m^2P^4 , rursi m^1 , rursū m^2P^1 moribundi i in e m^2P^1 4 Nec & G et s. l. O penna (suprasc. vt) uolantis O, pinna BS^2 , pennē F^1 , pennē F^2 , poena uoluntatis P^3 , uolantis P^1m^1 aetram A, a&hraim V, aetham suprasc. r S^2 , ethera F^2 , ethra C, ethnam O, etrā s. l. h G 5 Ter //ninos eK, terni: i ex a F, Terminos: os expunctum et suprasc. i et m in n P^3 , Ter qui nos ex Perminos O crearum e 6 instanter: r ex s F instantes Mone instantem F^2 siciens $F^1F^2GS^1$ docentis G 7 Tum codd., Tunc S^2 , An legendum est: Huic? prumpta $AeFm^1P^1m^1$ alii, ppta L, prumta P^3 , promta F^1S^2 roganti S^1 , rogati ti prius in n P^2 v. 7 paene euanidus G

[XXXI] CICONIA AEF^1P^1R alii, DE CICONIA BB^1COP^3 , De cocinia S, praemisso, XXXI P^2P^4 , praemisso XXXII V, XLII FKN 1 formo R necnon om. C 2 Dum uaria m^1 uaria dum m^2E componor A multi, n in m F, componor CP, componens corr. m^2V , componens P^2 paenae R, pinnae e 3 carens suprasc. n P^1 , canens L, tremula nam faxo A codd. (etiam B^1), nam flexo corr. m^2P^1 (faxo L), saxo F^1F^2 crepacula A codd. (etiam B^1) = Eusebius et tractatus metr. p. 309, 30 G, crecula R, crepula suprasc. ac m^2NE , crepicula F, tremula nā faxo tremula P^2 , tremulo faxo crepitacula D^1 Giles Wright 4 scamiferos O, quamigeros F^1 discrepam B, discerpam s. l. S^1 , discepam $P^1m^1P^3$ dire PP^4 colobros $ABGKNOP^2RS$ suprasc. v V, colibros i ex u e, colubros P alii

[XXX] Tatuin. 4. Euseb. 7. Aenigm. Bernens. 25. Cynewulf 14. Isid. Orig. I 4, 10 Decem et septem autem Latinis litteris vetus scriptura constabat, unde et legitimae nominantur . . . sex aliae nothae sunt h k q x y z cf. Isidor. l. l. 11 sqq. 3 ferrum = ferri stimulus aenigm. XXXII 4 = stilus 5 Isid. Orig. l. l. 16 Unicuique autem litterae tria accidunt: nomen, quomodo vocetur; figura, quo caractere signetur, potestas, quae vocalis quae consonans habeatur. Sed rectius glossa in B^1 versum ad 'tres digitos scriptoris' refert additque 'Ignoramus utrum cum penna corvina(e) vel anserina(e) sive calamo perscriptae simus'. Similiter in C legitur: vel digiti scriptoris vagante vel manu scriptoris in carta vel cera cf. carmen in codicibus obuium (praef. ad carm. de virg.) tres digitus scribunt e. g. s.

[XXXI] Euseb. 56. Solinus 171, 3 sqq. M. Respicit hoc aenigma Thomas Cantiprat. De nat. rer. V 28 = Spicileg. Solesm. III 426 n. X 3 Euseb. 2 quatiēte ferensque crepacula rostro

- 5 Non mea letiferis turgescunt membra venenis;
Sic teneros pullos prolemque nutrire suesco
Carne venenata tetroque cruore draconum.

OCTOST. 9 (XLIH)

XXXII. PVGILLARES.

- Melligeris apibus mea prima processit origo,
Sed pars exterior crescebat cetera silvis;
Calciamenta mihi tradebant tergora dura.
Nunc ferri stimulus faciem proscindit amoenam
5 Flexibus et sulcos obliquat adinstar aratri,
Sed semen segiti de caelo ducitur alium,
Quod largos generat millena fruge manipulos.
Heu! tam sancta seges diris extinguitur armis.

HEPTAST. 3 (XLIV)

XXXIII. LORICA.

- Roscida me genuit gelido de viscere tellus;
Non sum setigero lanarum vellere facta,
Licia nulla trahunt nec garrula fila resultant
Nec crocea Seres texunt lanugine vermes
5 Nec radiis carpor duro nec pectine pulsor;

5 laetiferis AOP^1P^2 , loetiferis B^1CE alii, loethiferis B , lotiferis *suprasc.* e F tenebrisuenenis (utrumque m^1) F membra B 6 Sit P^3 teneris *suprasc.* m^1 o e prolem quenotrire R , nutrire in marg. uitium e item ad 4, 2. 32, 1 etc. 7 Cerne B uenena: e alterum ex i O tetrosque B

[XXXII] PVGILLARES AEF^3 , PUGILLARIS LP^1P^3 , TABULA CERRATA R , DE PUGILLARIBVS $B^1CeO(S)$ alii, praemisso XXXIII V , praem. XXXII PP^4 , DE PUGILLARE B , XLIII FKN , \bar{P} G 1 Belligeris P^4 apibus (*suprasc.* \bar{v} m^2) procesit (s *suprasc.* m^1) A prima om. R pcessit *suprasc.* 9 in marg. uitium cf. ad 31, 6 2 exterius P^2 , extior *suprasc.* e P^1 caetera F alii silua *suprasc.* is m^2 N 3 calciamenta A codd., calūta *suprasc.* cia N tergo S^1 , terroga BP^1m^1 v. 4 ante v. 3 eKNSS² in Nm^2 transponi eos vult; ad v. 3 adsc. S^1P^2 : sicut uidetur in tabulis scotorum (tabulas scottorum P^3) 4 Nec ferri F^1F^2 stimulis S^1 , stimulos FF^2 proscendit R amenā G 5 Flexibus R adstar *suprasc.* in V sulcos (o in i = P^1) obliqua (*suprasc.* t) P , sulcos obliqua P^4 , sulcis e 6 segiti $AeKP^3S$, segeti BNS^2V , segetis S^1 , regidi R 7 et 8 om. S^1 7 largus F^1F^2 8 Neu F^2 diri *suprasc.* s N scām seges riges diris R extingitur *suprasc.* v m^2A

[XXXIII] LORICA AP^1L alii, Lurida *suprasc.* e F^1 , Lurica EF ; DE LORICA $BB^1CeO(S)$ alii; praemisso XXXIII PP^4 , XXXIII V , XLIII FKN . In F^1F^2 33, 1—3 excipit 42, 2: exciderunt omnino 33, 4—42, 1. 1 me om. P^2 , tre NP^3 , terre PV 3 Licea s. l. i E ne *suprasc.* c V , negarrula P^2 4 nec non D , non delevit Delrio crocia corr. m^1A lanigene P^2 5 Nerradiis P^3 , dire (an diris?) corr. m^2 in duro V , nec duro B^1E

5 sq. Euseb. 4 sq. nullum vitabo venenum, Quin potius pulli pascentur carne colubri

[XXXII] Tatuinus 5 (De membrana) Eusebius 31 (De cera) et 32 (De membranis) aenigm. Bernens. 24 (De membrana), Cynewulf 27, quo in aenigmate etiam Aldh. n. LIX adhibetur cf. Prehn p. 192; vide etiam Hispanica famina c. 20 Stow. 531—546 Jenk. 2 Hisp. fam. 538 J. Haec (tabula) olim frondea glauci-comi crevit inter robora fundi cf. aenigm. Sangallense 3 (ZfdA XXII 422) vidi vas quoddam de lignis et apibus factum, ferro politum, verbo munitum, plenum et vacuum, una libra pendens 4 sq. Euseb. 31, 1 Equalem specie scindit me vomer acutus 5 Tatuin. 3 sq. In planum me iterum campum sed verteret auctor: Frugiferos cultor sulcos mox irrigat undis, Omnigenam nardi messem mea prata rependunt

[XXXIII] Cynewulf 36, qui Aldhelmi hic curiose pressit vestigia 1 Aenigm. XCVII 1 Florida me genuit nigram corpore tellus, XXVII 1 Frigidus ex gelido prolatus viscere terrae cf. XLIV, 1 5 prosa de virg. c. XXXVIII sindonis peplum . . radiis stridentibus et pectine pulsante texebatur

Et tamen en vestis vulgi sermone vocabor.
Spicula non vereor longis exempta faretris.

HEPTAST. 4 (XLV)

XXXIV. LOCVSTA.

Quamvis agricolis non sim laudabilis hospes,
Fructus agrorum viridi de cespite ruris
Carpo catervatim rodens de stipite libros,
6 Iamdudum celebris spoliens Nilotica regna,
7 Quando decem plagas spurca cum gente luebant.
Cor mihi sub genibus: nam constat carcere saeptum;
5 Pectora poplitibus subduntur more rubetae.

HEPTAST. 5 (XLVI)

XXXV. NYCTICORAX.

Duplicat ars geminis mihi nomen rite figuris;
Nam partem tenebrae retinent partemque volucres.
Raro me quisquam cernet sub luce serena,
Quin magis astriferas ego nocte fovebo latebras.
5 Raucisono medium crepitare per aethera suescens
Romuleis scribor biblis, sed voce Pelasga,
Nomine nocturnas dum semper servo tenebras.

6 enuestis: i *supra prius* e V, Et tamen uestis KOP¹P³S *suprasc.* hec m²F, Atque tamen uestis B¹C
7 nec uereor O *empta suprasc.* ex V, exenta S¹ faretris *suprasc.* r A, faretris S *plurimi*, pharetris eS¹S²

[XXXIV] LOCVSTA AEP¹L *alii*, DE LOCVSTA BB¹CeOS *alii*; *praemisso* XXXV V, XXXIII PP⁴,
XLV NKF 1 agricolis P³ sum BEm¹KSS¹S² laudibilis F, laubilis *suprasc.* da e 2 uiride
ABKNSS¹S², viridi: i in *ras.* e cispite i in e m²O, decespice P¹ 3 catusuatim P² despite *suprasc.*
ti P³, despite ce et ti *suprasc.* E 6 et 7 transposui ante v. 4 propter sententiam et constructionem
grammaticalem. 6 Nam C caelebris P¹, spoliens celebris S¹ nilotica O, nilotica *suprasc.* t m²,
ni lotica C, nilonitica (*puncta sub ni*) P¹, spoliens nilot. reg. in *ras.* E 7 decem P² plagas A,
plagae S², plaga *corr.* plagas B spurca: u ex ? O, spurga P² luebat *suprasc.* n m²S¹, flebant *suprasc.*
v P³ 4 Cur Pm¹ corpore m² in *ras.* B, corpore ex carcere m²E, carce septum P² 5 pecora P²,
pecto *suprasc.* ra e poplitibus (*eras. u*) A, poplitibus S¹ rupetae p ex b O, rubetae L

[XXXV] NYCTICORAX AP¹E, nicticorax P³ (*noctie. L*), DE NICTOCORACE S¹B¹ (*nyctic. S, nectic.*
P¹, nictic. S², noctic. BC), necticore O, XXXVI DE NECHOCORACE (H in TI m²) V, XXXV De nycticorace
P⁴, nicticorace P, XLVI FKN 2 retinent i ex e F pariter P² uolucris *suprasc.* e E 3 quis-
nam P s *add.* m²P⁴, quicquam c in s P² cernet AS *codd.*, cernit Bm²B¹P²P³V, cernit *suprasc.* i E,
cernunt *corr.* m²O, cernat P¹L 4 Qui P³ necte *suprasc.* o A aetiferas atri *suprasc.* m²P¹, etri-
feras *suprasc.* t L, astriferas prius s *expunctum et mutatum* in e? V fauebo FP² tenebras *suprasc.*
late C 5 Raucisono AS *codd.*, Raucisonans B¹S¹, Raucisonus C¹Om¹ us in *ras.* F, Raucisono *corr.* in
us E, us s. l. *man. rec.* B media B¹, medium: um in a E, mediaz i in *ras.* fuit s C, per *add.* m²F
aethera A *codd.*, aethra B¹E, etbra C, aera FNe, aera *suprasc.* a V, era K, era S, aere P³ suescens
suprasc. s A, suescens BB¹CKNS multi, ruescens e, suescens *suprasc.* suetus V, suetus P in *textu om.* *add.*
m²P¹ *adscript* in *marg.* F 6 Rumuleis P²P³ (*supra u prius o*), Rumulis u prius in o, e *supra* i V,
Romuleis: is in *ras.* P¹ libris A, biblis (*byblis cett.*), blilis P², bibbis K¹Cm¹ cf. 81, 10. 89, 2. 100, 71
pelasga g ex c BO, pelasge P², voce suetus pelasga: suetus *delet.* m²P¹ vide v. 5 7 Nomme P¹ seuo
suprasc. r m¹P⁴ latebras O

7 *carm. de virg.* 2276 Spicula dum patitur longis exempta faretris

[XXXIV] Thomas Cantiprat. *De nat. rer.* IX 24 = *Spicileg. Solesm.* III 427 n. XXI 3 *Exodus* 10, 5
corrodet enim omnia ligna quae germinant in agris 6 *Exodus* 10, 14 sq.

[XXXV] Isidor. *Orig.* XII 7, 41 Nycticorax (= Ps. 101, 7) ipsa est noctua, quia noctem amat,
est enim avis lucifuga et solem videre non patitur. cf. *Augustin. enarrat. in psalm.* 101 *serm.* 1—7
Nycticorax avis est amans noctem. *Physiologus* c. 5 (*Euseb.* 58). *Respicit haec Thomas Cantiprat. De nat.*
rer. V 90 = *Spicileg. Solesm.* III 426 n. XII 1 cf. XVIII 1 (XXII 1) 3 *carm. de virg.* 500 luce serena

HEPTAST. 6 (XLVII)

XXXVI. SCNIFES.

Corpore sum gracilis, stimulis armatus acerbis;
 Scando catervatim volitans super ardua pennis
 Sanguineas sumens praedas mucrone cruento
 Quadrupedi parcens nulli; sed spicula trudo
 5 Setigeras pecudum stimulans per vulnera pulpas,
 Olim famosus vexans Memphitica rura;
 Namque toros terebrans taurorum sanguine vescor.

HEXAST. 2 (XLVIII)

XXXVII. CANCER.

Nepa mihi nomen veteres dixere Latini:
 Humida spumiferi spatior per litora ponti;
 Passibus oceanum retrograda transeo versis:
 Et tamen aethereus per me decoratur Olympus,
 5 Dum ruber in caelo bissono sidere scando;
 Ostrea quem metuit duris perterrita saxis.

[XXXVI] SCNIFES *A*, Scy(i)nifes *P³E*, Scinif(e)is *LP¹*, DE SCINIFE *BCOPS¹* alii, praemisso XXXVI *PP⁴*, XXXVII *V*, sciniphe *S²*, scniphe *B¹*, snife *S*, XLVII *FKN* Titulum om. *R* De Cinyphe *Giles Wright cf. K. W. Graber, Hauptquellen des Corpus-, Epinaler und Erfurter Glossares, Erlangen 1909 p. 6* 1 gracilis ci et s in ras. *A*, gracilis *EP²FRV* s *m²S²*, gracili *N* codd. aceruis *A* codd. v in b *OV* supasc. acerbis *BS¹* 3 Sanguineas: a ex i *O*, sanguinea *D* corr. *D¹* sumens: su in ras. *P⁴* praedis *A* mucronae *V*, mucrone *R* 4 Quadrupedi: u in i *m²V* nullo *V*, nulli sum *De* (pro sum *D¹* legi vult dum?) 5 Satigeris e in a *V* pecodum *ABS* multi v super o *PV* praecordia in marg. per uulnera *A*, post uulnera pulpas *R* 6 Ollim *O* nemphitica *P¹* 7 Nam quae *P¹* torus *R*, thoros *PS¹S²P⁴* (in marg. t choros *m²*) terebras supasc. n *A* terebrans codd. tenebrans *KP¹* (corr. *m²*), penetrans *D* *Giles Wright* uescar *S¹* v. 7 ante v. 4 poni vult *Délrio*

[XXXVII] CANCER *EP¹L*, add. *m²*: quae nepa uocatur *A*, quae nepe dicitur i uocatur *P³*, DE CANCRO *S¹B*, quae (qui *O* *m²*) nepa uocatur *B¹eP²S²*, q̄. dī *C*, praemisso XXXVII *PP⁴*, XXXVIII DE CANCRO QVĒ NEPA VOCANT (corr. uocatur) *V*, XLVIII *FKN* 1 Neēpa *O* nomen aēres *P¹* 2 gradior *P*, gradior spatio *P⁴*, spumiferis patior *P¹*, partior *P³*, pacior *P²* lictora corr. *m²* littora *P*, littera supasc. o *P³*, littora *PS¹* 3 oceanus *Bm¹* retrogradu *E* 4 (a)etherius *P¹LeFOVm²*, aetherios *A* olimpus *AeFKN* alii, olimphus *B¹CO* alii 5 ruder supasc. b *P²* et bissono *DeS²* *Giles Wright* 6 metuit *ADCEeLNOPP¹S¹S²* alii genuit supasc. metuit *B*, metuunt *B¹FK* alii *Giles D* in marg., metunt *Wright* duris *ABB¹CENOPP¹S¹* alii; contulit iam *Maleynius Verg. georg. III 230*, dura — saxa, diris *eKLP¹S²* alii, *Giles Wright* perterita *P³*, pertrita *P*, perterritur *Wright*

[XXXVI] *Isid. Orig. XII 8, 14* Cyniphe muscae minutissimae sunt, sed aculeis permolestae, qua tertia plaga superbus populus Aegyptiorum caesus est 1 *XCIII*, 9 et minor existens gracili quam corpore scnifes 2 *XVI 3* scando per aethera pennis 6 *Genes. 8, 16; aen. XXXIII 6* spoliatus Nilotica regna 7 *Hisp. fam. p. 15, 39 Stow. 604 Jenk.* Degestaque carneas terebrant spicula toles. *Isid. Orig. XII 8, 13* fistulam . . qua carnem terebrat (culex); quaest. in *Exod. XIV 4* Corpus autem, cui insederit, acerbissimo terebrat stimulo, ita ut, quem volentem quis videre non valet, sentiat statim stimulantem

[XXXVII] *Nonius p. 145 (99)*: Nepam quidam cancrum putant . . nam vere nepa scorpius dicitur; retrograda v. 3 ad nepam, ruber v. 5 ad cancrum referendum est: talis inconstantia etiam alibi occurrit 5 i. e. signum in zodiaco 6 *Isid. Orig. XII 6, 51* quia valida testa eius (ostreae) aperiri non potest, explorat (cancer), quando ostrea claustra testarum aperiat; tunc cancer latenter lapillum inicit atque impedita conclusione ostreae carnes erodit

HEXAST. 3 (IL)

XXXVIII. TIPPVLA.

Pergo super latices plantis suffulta quaternis
 Nec tamen in limphas vereor quod mergar aquosas,
 Sed pariter terras et flumina calco pedestris;
 Nec natura sinit celerem natare per amnem,
 5 Pontibus aut ratibus fluvios transire feroces;
 Quin potius pedibus gradior super aequora siccis.

HEXAST. 4 (L)

XXXIX. LEO.

Setiger in silvis armatos dentibus apros
 Cornigerosque simul cervos licet ore rudentes
 Contero nec parcens ursorum quasso lacertos;
 Ora cruenta ferens morsus rictusque luporum
 5 Horridus haud vereor regali culmine fretus;
 Dormio nam patulis, non claudens lumina, gemmis.

HEXAST. 5 (LI)

XL. PIPER.

Sum niger exterius rugoso cortice tectus,
 Sed tamen interius candentem gesto medullam.

[XXXVIII] DE TIPPVLA (= PP⁴ praemisso XXXVIII; tipula P²) add. m² quae non nando sed gradiendo aquas transilit Am¹eS¹S²P², DE TYPULA VEL UERMIS GRADIEN ... TRANSIT ... AQVA B additis notis tironianis O, .1. uermi (id est uermis B¹) qui — aqua transulit (?) C, aquas transit B¹, XLVIII KN, XLIX F, XXXVIII DE TIPVLA (suprasc. t appula est autem uermis) QVEM (corr. QVI) NON NATANDO (corr. NANDO) SED GRADIENDO AQVAS TRANSILIT V, TIPPVLA VEL APPVLA (in marg. capra aquatica P¹; uel capra aquosa in textu L) IDEM VERMIS QVI ... TRANSIT LP¹, Stipula, quae ... transilit P³ 1 semper suprasc. super B plantis m² s. l. V subfulta PP⁴, sufflata; in marg. sublata D 2 lymfas eF quor suprasc. d m¹A mergor F s. l. a C aquos///s supra ras. a F 3 pedester CEF 4 Nec: c ex u O celerem natare per amnem A (amnes m²); P¹ (amnes m²) LP (corr. celeres — amnes m. rec. s. e. Gilesii), celerem natare per amnes DeK Giles, celeres enatare per amnes Om¹, celeres natate per amnes EB¹Bm² (sint celebrem m¹); Wright celeres enare per amnes NP²P³P⁴V (corr. m² celerem natate per amnem); F (eña/////re). 6 potius om. S¹ soper suprasc. v V, sopor P² aequosa K saccis suprasc. i m²P¹, sictis P³

[XXXIX] LEO AP¹LP³, Leo vel Igena E, DE LEONE BB¹CeOP² alii, praemisso XL V, XXXVIII PP⁴; L FKN titulum om. R 1 sitiger P³ armatos o ex u S¹, armatus PP⁴, armatas siluis P³ 2 rodentes K 3 ursarum S¹ latertos corr. m¹A, lacertas corr. P⁴, quas sola certas R, quassola certos V: sic saepissime secundum metrum verba discerpuntur 4 cruenta: a ex o O morsus: u supra o A o ex u R, mursus BKS² rictuque P² leonum P¹L (suprasc. up) 5 Hordus aut uerior P², Horrido E, Orridus R, verior R auduere oregali h adsc. et r alterum super o m²V, aut suprasc. h m²OC, haut EKPP¹, legali BS² fredus R 6 dormo suprasc. i A, dormi suprasc. o P nec claudens FK fractus B; versum bis scripsit R

[XL] PIPER AELP¹P³, DE PIPER P² praemisso XLI V, DE PIPERO BB¹CS¹S² praemisso XL PP⁴, De pipere DeO, LI FKN 1 Summiger corr. P³ rugoso o supra u m²A, rogo Em¹P², rogo in marg., rugoso D, rugose suprasc. a m²P¹, rugosa L corte P³ 2 cadentem B gesta V medelam S¹

[XXXVIII] Nonius p. 180 (122) Tippula animal levissimum, quod aquas non nando, sed gradiendo transeat 2 vereor quod mergar: cf. *carm. de virg.* 2251 se .. metuat .. gypsam lacerare *Iuven.* praef. v. 20 nec metus, ut mundi rapiant incendia secum hoc opus 6 *Ovid. met.* XIV 50 summaque decurrit pedibus super aequora siccis. M

[XXXIX] Respicit hoc aenigma Thomas Cantipr. *De nat. rer.* IV 50 = *Spicileg. Solesm.* III 425 n. IV 5 sq. *Isid. Orig.* XII 2, 3 Leo autem Graece, Latine rex interpretatur .. 6 *Isidor.* § 5 Cum dormierint, vigilant oculi (= gemmae) cf. *Physiologus* c. 1

[XL] *Aenigm. Bernens.* 37 1 *Isid. Orig.* XVII 8, 8 (piper) cute rugosa et horrida

- Dilicias, epulas regum luxusque ciborum,
Ius simul et pulpas battutas condo culinae:
5 Sed me subnixum nulla virtute videbis,
Viscera ni fuerint nitidis quassata medullis.

HEXAST. 6 (LII)

XLI. PVLVILLVS.

- Nolo fidem frangas, licet irrita dicta putentur,
Credula sed nostris pande praecordia verbis!
Celsior ad superas possum turgescere nubes,
Si caput aufertur mihi toto corpore dempto;
5 At vero capitis si pressus mole gravabor,
Ima petens iugiter minorari parte videbor.

HEXAST. 7 (LIII)

XLII. STRVTIO.

- Grandia membra mihi plumescunt corpore denso;
Par color accipitri, sed dispar causa volandi,
Summa dum exiguis non trano per aethera pennis,
Sed potius pedibus spatior per squalida rura
5 Ovorum teretes praebens ad pocula testas;
Africa Poenorum me fertur gignere tellus.

3 Dilicias *AKOm¹P¹*, Dilicias in marg. Delicias *D*, Delitias *L*, Dultias corr. *m²* Delicias *V*, Dulcias *CNP²* epulis *L*, aepuli *Bm¹*, æpulas *KP³S²O* luxque *Bm¹* cyborum *eV* 4 bottutas *DP³m¹* battutas *LPP¹P²* suprasc. t *V* cando corr. *m²P¹*, secundo *P³* quoque *m²* super culine *P* 5 uiridebis *C* 6 qualla adsc. *m²* ta *S¹* medullas corr. *m²S¹*

[XLI] PULVILLUS *AELP¹P³*, DE PULVILLO *BCS¹S²* alii, praemisso XLII *V*, XLI *PP⁴*, De pulvillo i. Mimim (*l. Minimum*) ceruical *B¹*, LII *FKN* 1 frangens suprasc. a *E* irrita *Em¹FP¹P³*, irrita cett. 2 ūris *S¹* pando *S¹* suprasc. e *E* 4 capud *A* toto ex todo *V* toto s. l. *S²* dempr&o *m¹*, dempto *m²P¹* 5 Ad *B*, At uem in marg. corr. *P¹*, Aut uero *P²* praessus *AeF*, pessus suprasc. r *S²*, passus *D* Giles 6 om. *O*

[XLII] STRUTIO *AELP¹P³*, DE STRVTIONE *B¹CS¹S²*, praemisso XLII *P⁴*, XLIII DE STRVC-TIONE *V*, XLII et c expuncto *P*, DE STRVCIONE e De structione corr. Stuthione *D*, DE STRVTIONE DENSO *B*, DE STRVTIODENSO corr. *m²* STRVTIONe *P¹* cf. ad v. 1 LIII *FKN*; titulum om. *R* 1 Grandiam *V* membra *B*, uerba *PP⁴*, mibra *m¹* corr. *m²P¹* plumescunt *V*, plumesunt *P³* denso primo titulo adscriptum *m²* suo loco posuit, ubi primo omisum erat *P¹* 2 accipitris *R* dispar—exiguis om. *N* uolanda suprasc. i *P¹*; versum 2 om. Mone 3 Summa dum *AF¹F²* cf. *L. Müller de r. m² 371 cf. ad 44, 8* Nam summa cett. Nam om. *E* ex signis *C* aethra *P⁴*, aetera *P³*, pethera c pinnis e 4 pocius *P³S¹S²*, putius *K* spaciore *P²* per om. *P²* squalida *Fm¹*, squada suprasc. li *K* 5 Orum suprasc. *m²* uo *V*, Quorum *P³* ueteres *O* testes *R* suprasc. as *A* suprasc. a *Le* 6 Affrica *FF¹F²PP⁴RS¹S²* paenorum *KNV*, p|||eno-rum *S¹*, penorum *P²P³*, ponnorum *R*, poenorum corr. *m¹P¹F²* fertur me *B¹O* tellus u ex o *P²*

5 Aenigm. Bernens. 37, 3. 4 Nulla mihi virtus, sospes si mansero semper; Vigeo nam caesus, confractus valeo multum

[XLI] Isid. Orig. XIX 26, 4 Pulvillus dictus a pulvinari, qui est divitum lectus. v. 4 caput est indumentum plumarum, v. 5 hominis incumbentis.

[XLII] Eusebius 57; Isid. Orig. XII 7, 20 2 Hiob 39, 13 Penna struthionis similis est pennis herodii et accipitris 3 Euseb. 57, 2 Et pennas velut usurpans avis advolo numquam altius a terra — cf. XVI 3. Aenigm. Angl. 3, 1 per aera trano

HEXAST. 8 (LIV)

XLIII. SANGVISVGA.

Lurida per latices cenosas lustro paludes;
 Nam mihi composuit nomen fortuna cruentum,
 Rubro dum bibulis vescor de sanguine buccis.
 Ossibus et pedibus geminisque carebo lacertis,
 5 Corpora vulneribus sed mordeo dira trisuleis
 Atque salutiferis sic curam praesto labellis.

OCTOST. 10 (LV)

XLIV. IGNIS.

Me pater et mater gelido genuere rigore,
 Fomitibus siccis dum mox rudimenta vigeant;
 Quorum vi propria fortunam vincere possum,
 Cum nil ni latices mea possint vincere fata.
 5 Sed saltus, scopulos, stagni ferrique metalla
 Comminuens penitus naturae iura resolvam.
 Cum me vita fovet, sum clari sideris instar;
 Postmodum et fato victus pice nigrior exsto.

[XLIII] SANGUISUGA *AF¹F² alii*, SANGUISSUGA *EOP¹L*, DE SANGUISUGA *B¹*, SANGUISUCA *e*, SANGUISSUGA *P²*, sanguisua *B*, sanguisugo *C*, XLIII DE SANGUISSUGA *V*, XLIII sanguisuga *PP⁴*, LIII *FKN* 1 laticum *cj. Delrio* c(a)enosas *AeNV²S² alii P (suprasc. o)*; coenosas *L*, cenosas *PO*, cenosus *P³* paludis *B¹Em¹* 2 fortuna *KP¹* cruentum *A codd.*, creuentum *corr. m¹E*, cruenta *P³*, cruenta *DGiles* 3 Rubra *P³* de *om. P³* 4 geminisque carebo *A codd.*, careo geminisque *D¹Giles*: sic futurum et praesens saepissime in his aenigmatibus inter se excipiunt cf. 27, 2 sq. 57, 4 sq. 64, 5 sq. 65, 5 sq. 69, 2 sqq. 5 corpota *P²* corporibus *A* medeor *S¹* 6 curram *eF¹F²P²Vm¹* Inpsto *P³* libellis *F¹F²*

[XLIV] IGNIS *AF¹F² alii*, DE IGNE *BB¹C alii*, praemisso *XLV V*, XLIII *PP⁴*, LV *FKN*; titulum *om. O* 1 rigori *D¹*, nigore *Giles* 2 Fomitibus: o ex u *P²*, Fontibus *eGiles p. 391* figebant *O* 3 propia r *suprasc. A*, proprio *F¹* fortunam *KB*, fortunam *suprasc. naturam P*, fortuna *P³* uincere fata: fata deletum et in marg. possum *P¹*, possu ex possunt *P* 4 *om. in textu, add. in marg. m²P¹*; nil (*suprasc. hi*) ni laticis (*suprasc. e m²*), mea possint uincere u(?) fata *A*, nil ni *codd.*, nihil ni *P⁴*, hi eras. *F*, ni *om. S¹* nil////ni *S²*, nulli//// ex nihil ni *O*, nihil in *D¹GilesWright* possint *codd. i in ras. P*, possit *B¹*, possunt *S¹GilesWright* fatu (?) *K* 5 scopulus *S²*, scopulos *R* stagni *codd.*, stanni *D¹*, sed cf. *prosa de virg. c. XV* ferri *om. que R* metalla: a in *ras. P* 6 paenitus *K* poenitus *P³*, poentus *O* iure *R*, e in a *V*, iure *P²* resoluam: am in o *V* 7 Dum *S¹* uita *om. OR* sum clari *ABB¹CEe alii*, claris *NP²P³Vm¹*, summi clari *OR*, clari sum *PP⁴Giles* 8 Postmodum *A (m² suprasc. haec) F¹F²*, Post haec *cett., om. V*; post ea sed *Delrio*; item ac 42, 3 ad hiatum tollendum haec mutatio (cf. 57, 8. 63, 10. 81, 3) facta est fato: o ex u *FO*, fatuo ictus (*pro fato uictus*) *R*, pici *suprasc. e A* syderis *S¹*, sideris: i prius in *ras. ex y V* exto *F¹F² alii*, usto *PP⁴*

[XLIII] *Isid. Orig. XII 5, 3* Sanguisuga vermis aquatilis, dicta quia sanguinem sugit 2 Aenigm. *L 3 (de myriofyllo)* Idcirco decies centenum nomen habeo, *XCI 2* tam victrix nomen habendum. *Cod. Salmas. Simfos. v. 97 (27, 2)* Nomen habens atrum, *Eugen. 58, 3* nomen habens furvum cf. *ad prosam de virg. XLIV* Melantia nigro nominis praesagio traducta.

[XLIV] *Tatuin. 33. Euseb. 8. Aenigm. Bernens. 23. 57. Hisperica famina 16^a Stow. = 426 sqq. J. 1 Aenigm. Bernens. 23, 1* Durus mihi pater, dura me generat mater. *Hisp. fam. 440 J.* Duro iam vigit silicis in utero 2 *Hisp. fam. 430 J.* Assida invadit fomite sarmenta 5 *Hisp. fam. 429 sqq.*: Flexosos flammeo torret ramos incendio... Argenteos mollificat fornace metellos Auriæque rubreo liquescunt masse in camino — stagni = stanni cf. *ad pros. de virg. XV* (aurum) cetera argenti et electri stagnique metalla praecellit 6 *carm. de virg. 1139* naturae iura resolvens = *de aris 7, 28; Aenigm. Angl. 11, 3* naturae iura rescidi

HEPTAST. 7 (LVI)

XLV. FVSVM.

- In saltu nascor ramosa fronde virescens,
 Sed fortuna meum mutaverat ordine fatum,
 Dum veho per collum teretem vertigine molam:
 5 Tam longa nullus zona praecingitur heros.
 6 Per me fata virum dicunt decernere Parcas;
 4 Ex quo conficitur regalis stragula pepli.
 7 Frigora dura viros sternant, ni forte resistam.

PENTAST. 15 (LVII)

XLVI. VRTICA.

- Torqueo torquentes, sed nullum torqueo sponte
 Laedere nec quemquam volo, ni prius ipse reatum
 Contrahat et viridem studeat decerpere caulem.
 Fervida mox hominis turgescunt membra nocentis:
 5 Vindico sic noxam stimulisque ulciscor acutis.

ENNEAST. 1 (LVIII)

XLVII. HIRVND.

- Absque cibo plures degebam marcida menses,
 Sed sopor et somnus ieiunia longa tulerunt;

[XLV] FUSUM $AF^1F^2LP^1P^3$, FUSUS Ee , DE FUSO S^1S^2 (add. m^2 quo fila torquentur); B , fila torquente O , QUOD (D expunctum V , quo B^1CP^4 , quod P^2) FILA TORQUENTUR PP^4VB^1C praemisso XLVI V , XLV PP^4 , LVI FKN 1 ramoso B^1EFF^2O uirens P^2 2 Sunt natura K fortuna $suprasc. m^2$ natura A , rotura P^3 , natura $CeFF^1LNP^1$ alii $Giles$ mentem P^2 corr. in meum V mutarat $suprasc.$ ve P^2 3 Tum PP^4 ueo S^2 , ueho NOM^1P^2 , uehor: h delet. V , vehor PP^4 , ueho $suprasc. r m. rec.$ ($Gilesii$) P^1 collum A codd. (cf. *carm. de virg. 1464*, ubi ut hic prima syllaba et pro longa est et per l duplex scribitur), corr. cola V , corr. colum eF , colum D Mone, in collo (ex *carm. de virg. l. l.*) P , $suprasc.$ $p p$ (= pro per) m^2P^4 , $suprasc.$ in collo $m. rec.$ ($Gilesii$) P^1 teretem P^3 , ueterem supra teretem m^2P^1 molam $suprasc. e E$, molē: e ex $a O$, molēm P^1 4 post versum sextum recte ponunt codd.: ex quo post per me ut 37, 4 quem post per me; quarto loco versum posuit $Giles$ iubente $Delrio$. $Wrightius$ collocavit v. 3. 5 (Tam longa) 4 (Ex quo) Versus Ex quo — pepli non omissus in B^1 (*Britannicus Reg. 12 CXXIII*), ut ait $Wrightius$, sed post sextum, ut in ceteris codd., legitur; ex quo $suprasc. man. rec.$ (= $Gilesii$), ex me P regulis P^2 5 Tunc m^1P^1 nullus A , nulla ($suprasc. longa$) nullus S^2 , nullis $suprasc. u m^2P^1$ a zona m^1P^1 haeros L 6 me $s. l. P^4$ uerum F^1F^2 pareas P^1 Ad Parcas adnot. in ima pagina P : tres erant deae irarum vel ultrices scelerum, secundum istum tesipho megera et electo, filiae Terrae vel Orci quae crines serpentinos habebant. In P^4 Plutonis et Noctis filiae dicuntur 7 Figara P^2 dira F^2 uiros $s. l. m^2V$ Sternant AF^1F^2 alii, sternunt B^1CNOm^2 in ras.; $suprasc. a E$, sternent P^1m^2 $Giles$ $Wright$ ni $suprasc. e A$, ne S^2 resistant Bm^1

[XLVI] URTICA $AEF^1P^1LS^1S^2$ alii, DE URTICA BB^1CP^2 ; m^2 in ras. V (sine numero); praemisso XLVI PP^4 , LVII FKN , versum primum supra titulum scripsit V ; omisso versu quinto aenigma hoc $Delrio$ inter tetrasticha posuerat 2 ledere nec quem m^1A nolo F^2 nisi F^2 creatum B 3 contrahat: r in $n m^2F$ caulam S^1 , uocalem F^1F^2 4 nocentes $suprasc. i N$, nocentes F^1F^2 , nocentis $suprasc. it$ (= nitentis) V , nitentis Pm^1 (corr. $Giles$) L 5 versum hunc primus addidit $Giles$; om. De ulciscar P^3

[XLVII] HIRUNDO $AF^1F^2S^1S^2$ alii, irundo LP^1 , DE HIRUNDINE B^1CEOP^2 , praemisso XLVIII V , DE YRUNDI[NE] B , XLVII De hyrundine PP^4D , LVIII FKN 1 cybo V 2 soporet corr. m^1A tulerunt KP^2 , alterum l delet. V , tulerunt ieiunia longa signis transpositionis adscriptis P^4

[XLV] 3 *carm. de virg. 1464* Quod (fusum) vehit in collo tereti vertigine molam — *Isid. Orig. XX 8, 6* Mola a rotunditate sui vocata, ut mala pomorum, sic et Graeci 6 *carm. de virg. 1462 sq.* 7 *Verg. georg. IV 455* ni fata resistant

[XLVI] *Isid. Orig. XVII 9, 44* Urtica vocata, quod tactus eius corpus adurat 1 *Simfos. 44, 1* (Cepa) Mordeo mordentes, ultro non mordeo quemquam. *Aenigm. Bernens. 37, 5* Mordeo mordentem, morsu nec vulnere dentem

[XLVII] Respicit hoc aenigma *Thomas Cantiprat. De nat. rer. V 66 = Spicil. Solesm. III 426 n. XI*

- Pallida purpureo dum glescunt gramine rura,
 Garrula mox crepitat rubicundum carmina guttur.
 3 Post teneros fetus et prolem gentis adultam
 Sponte mea fugiens umbrosas quaero latebras;
 Si vero quisquam pullorum lumina laedat,
 Affero compertum medicans cataplasma salutis
 Quaerens campestrum proprio de nomine florem.

ENNEAST. 2 (LIX)

XLVIII. VERTICO POLI.

- Sic me formavit naturae conditor almus:
 Lustro teres tota spatiosis saecula ciclis;
 Latas in gremio portans cum pondere terras
 Sic maris undantes cumulos et caerula cludo.
 5 Nam nihil in rerum natura tam celer esset,
 Quod pedibus pergat, quod pennis aethera tranet,
 Accola neu ponti volitans per caerula squamis
 Nec rota, per girum quam trudit machina limphae,
 Currere sic posset, ni septem sidera trident.

3 Palida *A*, Pillida *P*², Pallida *i ex u F* purpureo *BKO*, purpure *P*² glescunt *A plurimi*, *e in i* *eP*¹ *V*, gliscunt *CLPm*² *P*⁴ alii gramine *ura corr. m*¹ *P* 4 *om. O*, Gargula *Fm*¹ carmine *eS*², *e ex a F*, *suprasc. a E* guttor *N*, gutur *B* 5 Postternes: *r delet. et ro scriptum supra ne V* fetus *A alii*, foetus *B*¹ *Cm*² *PP*⁴, fraetus *B* 7 quisnam *S*², quisq. *eK* 8 At fero *O*, Affero *B*¹ *CF*¹ alii compertum *S*¹, *m ex n F*, conperta *OP*⁴ captasma *O*, cataphasma *l super h E* 9 campestrae *P*, campistrem *O*, poroprio: prius *o expunctum A*, de proprio campestrum *S*¹

[XLVIII] VERTIGO POLI *AEeF*² *F*² alii, *V. SOLI corr. m*², SOLIS *P*¹, vertigo solis *L*, VERTICO POLI *S*², DE UERTIGINE POLI *BB*¹ *CS*¹ alii, praemisso XLVIII *V (m*² *voluit solis)*; praemisso XLVIII *PP*⁴, titulum *om. R*, LVIII *FKN* 1 natura *P*⁴ 2 Lustra *C* teres tota *codd.*, tota teres *D*¹ *edd.* spatiosus *corr. C* saeculi *m*¹ *A* scia *V a ex o N*, scilicet *F*¹ *F*² ciclis *AB*¹ alii, cyclis *V*, cydis *FNR* alii, caelis *P*³ 3 potans *suprasc. r m*² *R* 4 undatis *P*³, undantis *suprasc. e E* cerula *r supra l N cf.* *ad v. 7* cludo *ABF*¹ *F*² *KNS*¹ *PP*⁴ plurimi, claudio *CeL (suprasc. t clu)*, claudio *Giles* 5 nil in *R*, in *m*² *s. l. P*¹ inserum *P*⁴ nam *h in C* naturae *R* celer: *ce in ras. C*; celer consensus codicum *Aldhelmum pro nominativo generis neutrius usurpasse docet, de cuius forma dubitat Charisius Inst. gr. II p. 214, 12, celere cj. Delrio* 6 pergat *om. R*, pergit *C* quod *s. l. P*³ paeninis *i prius expunctum A* summa per aethera *R* tranat *CRS*¹ 7 Accula *R*, Acola *P*² neo *A (suprasc. m*² *o)*; *BKNP*² *V (suprasc. v)*; neu *cett.*, nec *S*² *e*, ne *R*, *cf. ad aenigm. 9, 2* pontio *o m*² *K* uolutans *AKNP*² *P*³ *Vm*¹ cerura *NP*² *Vm*¹ scamis *O* 8 Noc *P*² rora *B* quan *corr. m*¹ *A*, que *R*, qua *D*, *corr. D*¹ girum *CF*² *NS*² 9 posset *Ae plurimi, suprasc. n V*, posset *B*, posset *P (suprasc. m. rec. = Giles et)*, posset *L*, posset *Giles Wright*, possit *RK*, possint *O*, in quo inter *v. 8 et v. 9 versus — ut videtur ipse nomus — erasus est; non opus esse legi possit propter trident, docent e. g. carm. de virg. 2691 sq. aenigm. 23, 4 sq., 70, 6 sq., 79, 9 sq.* VII (pro septem) *suprasc. m*² *VP*¹, tantum *L non intellecto eo quod P*¹ *m*² *correxerat* fidera *P*¹ tricet *P*²

3 sq. *Verg. georg. IV 306 sq.* Ante novis rubeant quam prata coloribus, ante Garrula quam tignis nidum suspendat hirundo 7 *Isid. Orig. XVII 9, 36* Chelidonia ideo dicitur, vel quod adventu hirundinum videtur erumpere, vel quod pullis hirundinum si oculi auferantur, matres eorum illis ex hac herba mederi dicuntur (*ex Plinio VIII 98: chelidonium visui saluberrimam hirundines monstrare vexatis pullorum oculis illa medentes*)

[XLVIII] 6 *ad XVI 3* 9 *Isid. Orig. III 35* Tanta celeritate sphaera caeli dicitur currere (*de nat. rer. XII* Tanta autem polus celeritate ferri dicitur), ut nisi adversus eius cursum astra curre- rent, quae eam remorarentur, mundi ruinam facerent *cf. Beda de nat. rer. c. XII. Aldh. tract. metr. c. III p. 72, 4* licet planetarum retrogradis cursibus tridentur

PENTAST. 12 (LX)

IL. LEBES.

Horrida, curva, capax, patulis fabricata metallis
 Pendeo nec caelum tangens terramve profundam,
 Ignibus ardescens necnon et gurgite fervens;
 Sic geminas vario patior discrimine pugnās,
 5 Dum latices limphae tolero flammasque feroces.

PENTAST. 13 (LXI)

L. MYRIFYLLON.

Prorsus Achivorum lingua pariterque Latina
 Mille vocor viridi folium de cespite natum.
 Idcirco decies centenum nomen habeo,
 Cauliculis florens quoniam sic nulla frutescit
 5 Herba per innumeros telluris limite sulcos.

TETRAST. 9 (LXII)

LI. ELIOTROPVS.

Sponte mea nascor fecundo cespite vernans;
 Fulgida de croceo flavescent culmina flore.

[IL] LEBES $AF^1F^2S^2m^2$, add. † Cacabus *A*, accabus P^3L , CAÇI CABUS P^1 , DE CACABO BS^1 , † LEBETE COP^2 , XLVIII DE C. SEU L. V (LEBETE ex LEBELE); PP^4 , De caccabo siue lebete B^1 , XLVIII Cacabus vel lebus *E*, LX FKN 1 curba AP^4 capax *codd.*, rapax *DGiles* fricata NP^2V , sricata P^3 , fabrica Km^1 , fabricata *e*, febricata *suprasc.* a P^1 , fabricata in *marg.* m^2 , fricata *F*, fabricata patulis metallis *signis transpositionis additis F^1* 2 Pandeo a in e KV torrens *suprasc.* tangens *C* profundum $Cm^1NPP^2P^3V$, terraeue profundum EF^1 3 non s. l. add. F^1S^1 , necno& s. l. n P^1 arcendens P^3 4 geminis i ex a *C* uariospatior s *delet.* *P* discrimine *corr.* m^2N , discrimine feroces: feroces *delet.* et pugnās *adsc.* m^2P^1 , discrimine pugnās *L*; in utroque *codd.* v. 5 *omissus*, in P^1 add. *m. rec.* = *Giles* 5 tell&o *V* tollero $CF^1m^1P^2$ flamasque *BP*

[L] MYRIFYLLON m^2 , add. graece *A*, MYRIFYLLON *e*, MIRIFOLLUS add. m^2 Grece la^r millefolicio P^3 , tit. om. *B*, Millefolium F^1F^2 praesc. *L E*, mirifillon S^2D (Latine millefolium), mirifolio *O*, \bar{g} mirifillon † millefolium *L*, L DE (*delet.*) MIRI FOLLON (*corr.* FILON) GRE(CE Millefolium latine m^2) *V*, DE MIRMIFILONE S^1 , L De myrifoliis grece (gr.) millefolium latiⁿ PP^4 , De mirifilon (myr. P^1) \bar{g} r mille (me in mi m^2P^1) foliū la^r CP^1 , DE MILLEFOLIO *B*, DE MIRIFOLIO GRECE QUOD EST MILLEFOLIUM LATINE B^1 , LXI FKN 1 rorsus P^4 Achiborum *A* 2 Mile *B* uiride NP^2P^3 , iurude *corr.* m^2 , uiride *R*, uiride: e in i *V* decispite *R* Mille — folium per *tmescin dictum ut penti* — costen 3 centenum: c add. m^2 , e in *ras.* *V* habeo BP^2 4 Clauliculis *corr.* NF^1 , cauliculis LP^1m^1 qn^m *KB*, quō *e*, qm̄ CF^1F^2O fructit *O* 5 quā(?) herba *A* innumeris *suprasc.* o P^4 , o ex i *V*, pernumeros *R* tulluris *N* sulco *B*

[LI] ELIOTROPUS S^2 , \bar{g} l. solisequia *A*, HELIO TROPUS *e*, Eliotrophus :: Grece solisequia latine P^3 , Eliotropus. sisolsequia latinae P^1 , \bar{g} eliotropios † solisequia *L*, Eliotropium F^1F^2 , DELIOTROPO *B*, De Eliotropo quod est solsequium Latine B^1 , LI DE eliotropo \bar{g} r(e) solisequia latine PP^4 *omisso numero CS^1*; similiter alii, LXII FKN, De Heliotropiā seu solisequia *Delrio* = *Giles* 1 cispite i in e *R* uerans *suprasc.* n *A* 2 crocea *suprasc.* o *A* fuluescent *O* flumina (*voluit culmina*) P^1 , fulmina *L*

[IL] *Isid. Orig.* XX 8, 4 Lebetes aenei sunt Graeco sermone vocati; sunt enim ollae minores in usum coquendi paratae 1 *Simfos.* 88, 1 = v. 279 *R.* Rubida (?), curva, capax, alienis horrida guttis cf. *aenigm.* XCIII 8 Truxque capaxque rapaxque feroxque sub aethere spargo

[L] *Plin. n. h.* XXIV, 152 Myriophyllon, quod nostri milifolium vocant, caulis est teneri, similis feniculo, plurimis foliis, unde et nomen accepit 2 *De tmesi cf. ad carm. de virg.* 1605 3 cf. ad XLIII 2

[LI] *Isid. Orig.* XVII 8, 37 (Heliotropium) et sole oriente flores suos aperit; idem se recludit, cum sol occubuerit 1 *Aenigm.* LXXIV 1 vernans ex aequore ruris

Occiduo claudor, sic orto sole patesco:
Unde prudentes posuerunt nomina Graeci.

OCTOST. 1 (LXIII)

LII. CANDELA.

Materia duplici palmis plasmabar apertis.
Interiora mihi candescunt: viscera lino
Seu certe gracili iunco spoliata nitescent;
Sed nunc exterius flavescunt corpora flore,
3 Quae flammisque focosque laremque vomentia fundunt,
Et crebro lacrimae stillant de frontibus udae.
Sic tamen horrendas noctis repello latebras;
Reliquias cinerum mox viscera tosta relinquunt.

ENNEAST. 3 (LXIV)

LIII. ARCTVRVS.

Sidereis stipor turmis in vertice mundi:
Esseda famoso gesto cognomina vulgo;

3 an ut post occiduo omissum est? sic om. P^2 s. l. m^3 V ortu B, horto S^2 , ortoz F patescor V
4 Undei: & supra e V, Inde S^1 pruridentes m^1 , pruridentes P^1 , prudentes *suprasc.* m^1 ro L, prudenter e,
posuere O Post versum finit NF

[LII] CANDELLA A, CANDELA eF^1L alii, adscripto LII E, DE CANDELA BB^1C alii, adscripto
LII PP^4 , LXIII FKN, tit. om. R, De linamento vel candela D, De Candela vel linamento Giles 1 Matera
 Rm^1 duplici C plasmabar A, *suprasc.* o P cf. 54, 7. 61, 1, plasmabor DeF^2KNOS^1 alii, *suprasc.* a F^1
(palmis post plasm; corr. m^2); S^2 , plasmabo repertis m^1 , plumabar apertis corr. m^2 (m^3 = Giles plasmabar) P^1 ,
plamabor P^2 , planabor apertis L 2 Interiora R caudescunt P^2 , candescunt: n ex u m^2V 3 graci-
liunco *suprasc.* m^2 i P^1 , gracili r ex l L, gracilis R iuncto P^2 t eras. V spoliata *suprasc.* m^2 , palliata
uestita V, spaliata o supra a primum m^2P^1 4 nunc m^1 , hinc m^2V , hinc F *suprasc.* m^2 nunc P^1L
(sed utrumque m^1), nec S^1 flauescent u ex b F corpora: a ex e S^2 florum S^2 5 Quem P^1m^1V
flammas K, flammisque DPP^2P^3 focosque: ante f s. l. ne m^2 *suprasc.* re, supra e m^1 o A, refocesque B,
focos quae VP^2 laremque uomentia codd., que om. B^1DeO , *suprasc.* fo m^2A , uomantia S^2 , uomēntia *suprasc.*
i m^2FP^1 , fomentia BK, fomenta *suprasc.* i S^1 , momentia P^2 corr. m^3 , fomenta V, fuma(n)tia D, fūntia e
fundunt *suprasc.* re m^3V om. Rm^1 , larem fumantia (Giles, c: D) 6 stillans *suprasc.* t A, de om. et es m^2
suprasc. e, de fontibus F^1F^2 ude (possit legi ut de) ex inde V, ut de P^2 7 Sic tunc P^2 repello
 F^1F^2 *suprasc.* m^2 extinguo A cf. ad 6, 4, extinguo $CDeLNPP^1$ alii, extingo P^2P^3R *suprasc.* v $EFOP^4V$
latebras Vm^1 , latobras F^1 8 Reliquias P^1m^1 , Reliquias B^1LP^1 , Requias *suprasc.* li N cinerum s. l.
 m^2P tosta ABB^1CKNS^1 multi to||ta P, tostra P^3 , tora E, torta e, *suprasc.* s m^2P^1 , testa m^1 , corr. terta F,
torta Giles relinquunt A — 52, 8 — 92, 2 exciderunt in O

[LIII] ARCTURUS $AELP^1S^2$ multi, arctura F^1F^2 , DE ARCTURO BB^1C , ARTURO S^1 , ARETVRO
 Vm^1 , De areturo: amen P^2 , LIII De areturo PP^4 , LXIII FKN, tit. om. R 1 Sideriis AVm^1 , Sydereis DS^1
stipor: sti m^2 in ras. R, turnus P^2 uirtice S^1m^1 litteris oblitteratis B, uertace E 2 Esseda $ADeS^1LP^1$
alii; versum inter lineas adsc. S^2 , Esseda famoso, Ess& afomoso *suprasc.* d V, Sed in ras. E, Sed de famoso
 $FF^1F^2P^4R$, famosa *suprasc.* o P^1 (Sed de famoso nomen gesto *suprasc.* m. rec. = Giles), famosa P^2 , nomen
gesto FP^2P^4 , nomen s. l. m^1E , gestor V, Famosum nomen gesto B^1 , Sed famosum nomen gesto C cog-
nomine codd. uulgo A alii, uulgus F^1F^2 , uulgi $B^1DeLNRV$ edd. De constructione cf. carm. de virg. 893 et
ad v. 1926. famoso — vulgo idem est ac 33, 6 vulgi sermone

[LII] Eusebius 28 1 LXXII 1 Omnia membra mihi plasmavit corporis auctor; plasmare,
licet etiam alii adhibeant, est vox Hisperica cf. F. Jenkinson p. 85; in faminibus neque formare neque
facere occurrit, Aldhelmus et formare et plasmare dicit. v. 2 lino sc. spoliata 5 larem = ignem
7 Aenigm. Angl. X 6 Sique meo noctis tetras depello tenebras Lumine

[LIII] Arcturus pro Arcto, ut in scholiis ad Germanicum; cf. Isid. De nat. rer. XXVI 3
Arcturus est ille, quem Latini septemtrionem dicunt, qui septem stellarum radiis fulgens in se ipso
revolutus rotatur, qui ideo plaustrum vocatur, quia e. q. s. . . Hic autem in caeli axe constitutus
semper versatur et numquam mergitur, sed dum in se ipso volvitur

In giro volvens iugiter non vergo deorsum,
Cetera ceu properant caelorum lumina ponto.

- 5 Hac gaza ditor, quoniam sum proximus axi,
Qui Ripheis Scithiae praelatus montibus errat,
Vergilias numeris æquans in arce polorum;
Pars cuius inferior Stigia Letheaque palude
Fertur et inferni manibus succumbere nigris.

HEPTAST. 8 (LXV)

LIV. COCVMA DVPLEX.

Credere quis poterit tantis spectacula causis
Temperet et fatis rerum contraria fata?
Ecce larem, laticem quoque gesto in viscere ventris,
Nec tamen undantes vincunt incendia limphae
5 Ignibus aut atris siccantur flumina fontis,
Foedera sed pacis sunt flammæ inter et undas;
Malleus in primo memet formabat et incus.

3 gyro *eFKN* alii uolens *F¹P³* non ergo *suprasc.* in *m²P¹* uerbo deorsu *R* 4 Caetera *P*
ceu *codd.*, seu *Giles* panto *suprasc.* o *P¹* 5 Hac gaza *A* *suprasc.* *m²* Hoc dono = *codd. cett.* ditar
De, ditor *cj. Delrio* quo *P¹m¹*, *suprasc.* *m²* niū, quō *NK*, qm̄ *FV*, qm̄ *R* pfiximus *P³*, proximu
saxi *R* 6 Qui ripheis scy(i)thi(a)e pr(a)elatus *ABB¹CEFP¹R* alii, riphæis scithæ *suprasc.* i *V*, rifeis
stscithiæ *P³*, ripeis scithe *suprasc.* i *P²* prelati *KS¹*, prælates *suprasc.* v *S²*, Riphæis Scyt(h)iaie qui latis
cj. Delrio; Giles Wright errat *suprasc.* n *A*, erat *B* In e adnotatum legitur uitium ut ad v. 8 et ad 1, 4.
4, 2. 31, 6. 32, 2. 60, 7. 69, 8. 73, 6. 76, 6. 81, 7. 83, 3. 89, 3. 100, 58. 83 7 Vergilias e ex i *V*, Virgilias *K*,
Vergileas *P⁴*, Vergoleas *R*, Virgileis *C*, Virgilices *P²* numeris æquans *codd.*, numeras a in i *m²S¹*, æquans
numeris *Giles* populorum *A* 8 Pars cuius *AB¹* (*suprasc.* i cui); *C* (s ex c); *EF¹LP¹* (*corr. Giles*)
cf. L. Müller de r. m². p. 320, Cui pars *NV* *cett. Giles Wright* inferi *adsc.* or *m² F*, inferiori (i in s)
tigia *P¹*, stigma: a in æ *m³V* laetheaque *A* (e prius s. l.); *eFP²*, laetheaque *PP³*, laetheaque *eF*, luteaque *F²*
9 ferni *D* *corr. Delrio* manibus *suprasc.* fundo *A*; *P¹* (*corr. Giles*); *L*, fundo *NV* (*suprasc.* *m³* manibus); *BB¹* *cett.*,
nigris *suprasc.* o *A*; *P¹* (*corr. Giles*) *L*, nigro *cett. suprasc.* is *m³V*, nigros *B*, fundo succumbere nigro *Giles Wright*

[LIV] COCVMA DUPLEX *AeF¹F²S²* *suprasc.* v *P¹* praescripto *LIII E*, Cucuma d. *P³L*, DE
COCUMA (v *suprasc.* *V*, cucumo *C*) DUPLICI *CVS¹P²*, DUPLICE *B* praesc. *LIII P¹P⁴*, DE CACOMA DUPPLICI
B¹, *LXV FKN* 1 tantis spectacula causis *ADeF¹F²*, tantarum foedera rerum *cett. suprasc.* uel tantis,
uel rerum, uel causis *B¹* 2 Temperat *PP⁴* a in e *S²* satis *B¹* rerum *AF¹F²*, morum *cett.*, etiam
De, suprasc. uel rerum *B¹* 3 uiscera *F¹F²* a in e *E*, uertice in marg. uiscere *m¹N*, uiscere in marg. uertice
P³, iniscere *suprasc.* v *m¹K* 4 tamenū *A* undantis *LP¹* i ex e *m²V* limpae *B* 5 aut s. l. *m¹A*,
haut *D* (*cj. Delrio* aut) *E*, haud *B¹* atris *A* *codd.*, audatris *P³*, auatris *adsc.* h et t *P*, a//utatris, *supra*
ras. o *P²*, tetrīs e *Delrio* *edd.* sacantur a in ic *m²V* 6 paucis *B*, pacisunt *suprasc.* s *P²* flamma sint
et undas *F¹F²*, flamas *P* interret *P²* et om. *B* 7 inpromō *Vm¹* formabat *m²*, formauis *V*,
formauit *S¹* *cf. 72, 6* menet n in m *m²S²* inc///us *V*

3 Inde ab Homero (Il. XVIII 489 = Od. V 275) hoc a poetis (Verg. georg. I 246. Ovid. mett.
XIII 726. II 172) notatur 6 Tractat. metr. p. 72, 13 sqq. arcturus Ripheis praelatus montibus, qui boreo
aquilonaris poli cardine voluitur, qua Scithica regna horrendam incolunt barbariem, septiformi temonis
et plaustrī sidere signatur. — Verg. georg. I 240 Mundus, ut ad Scythiam Riphæasque arduus arces
Consurgit ... 7 Aenigm. VIII 3 arce poli 8 sq. Verg. georg. I 242 sq. at illum Sub pedibus Styx
atra videt Manesque profundi

[LIV] Vas coquinarium describere mihi videtur Aldhelmus, non instrumentum ad sacrificiationem
pertinens, ut Dietrich ZfdA XI 480 et Prehn p. 242 putant; duplex dicitur, quoniam vas superius aquam,
inferius ignem vel carbones continet; addit glossa cod. Cottoniani: quam piratae in navibus solent habere.
Ad idem vas referendum est Eusebius 15 (De igne et aqua); 'cucumam simplicem' descripsit Aldh. aenigm.
IL (Lebes) 1 XVI 1 Nunc cernenda placent nostrae spectacula vitae. XXIX 1 Quis non obstupeat
tanti spectacula fati 2 Ovid. fast. IV 787 cunctarum contraria semina rerum Sunt duo, discordes,
ignis et unda, dei 3 larem = ignem (cf. prosa c. XXXII lare crepitante, c. L cera ante larem
liquescit et aenigm. LII 5) secundum sermonem Hispericum cf. F. Jenkinson p. 80 cf. etiam Sedul. c. pasch. I 260

ENNEAST. 4 (LXVI)

LV. CRISMAL.

Alma domus veneror divino munere plena,
 Valvas sed nullus reserat nec limina pandit,
 Culmina ni fuerint aulis sublata quaternis,
 Et licet exterius rutilent de corpore gemmae,
 5 Aurea dum fulvis flavescit bulla metallis,
 Sed tamen uberius ditantur viscera crassa
 Intus, qua species flagrat pulcherrima Christi:
 Candida sanctarum sic floret gloria rerum,
 Nec trabis in templo, surgunt nec tecta columnis.

ENNEAST. 5 (LXVII)

LVI. CASTOR.

Hospes praeruptis habitans in margine ripis
 Non sum torpescens, oris sed belliger armis,
 Quin potius duro vitam sustento labore
 Grossaque prosternens mox ligna securibus uncis;
 5 Humidus in fundo, tranat qua piscis, aquoso
 Saepe caput proprium tingens in gurgite mergo.
 Vulnera fibrarum necnon et lurida tabo
 Membra medens pestemque luemque resolvo necantem;
 Libris corrosis et cortice vescor amara.

[LV] CRISMAL $F^1 F^2 I P^1$, adsc. LV EF cf. *Anecdota Helvet.* = *Gr. Lat. Suppl.* p. 111, 26, 1 CRISMARIVS $AS^2 e$, DE CRISMARO S^1 , DE CH(R)ISMALE $B^1 B$, De crismale 1 (c)rismario C, adsc. LV P^1 , crismali P, Crismal vel Crismarus D, LXVI FKN, tit. om. R 1 docent (pro domus) R plenam P^1 2 baluas ABKN, baluased P^2 dalua corr. $m^2 V$ vuluas D corr. D^1 reserat in limina R 3 add. $m^2 A$ cum fuerint R 4 gemine P^3 5 adsc. formica $F^1 F^2$ cf. ad. 74, 5 bula P^3 6 Sed tum corr. $m^2 V$, Sed t///unc///uberis S^2 7 Intus A codd., Potis D Giles Wright quas CP^2 corr. P^1 , Int quas $F^1 F^2$ spaties a in e $m^2 V$ flagra s. l. t $m^1 A$, flagat: m^2 fraglat V, flagrat D, fragrat D^1 , flagrat species S^1 , flaglat prius l in r L pulcherrima V, pulcherima P^2 8 candidie ie in a V florent S^2 9 trabis supasc. e A, trabis e Fm^2 in m., trabin supasc. si $m^1 N$, trabes e in i $m^2 P^1$, trabes L, trabs $PP^2 F$ (in textu); supasc. e V, traps R, trabes cett. Giles Wright, sed cf. *Georges Lat. Wortf.* p. 696 surgit ex surgunt F, surgit R tecta columnis codd. is eras. R, tacta Giles Wright, culmine tecta uel culmina templi B^1 , culminis tecta PP^1 , tecta columnis culmine E

[LVI] CASTOR $eF^1 F^2 S^2$, qui latine fiber $m^2 A$, qui later (supasc. ine P^1 l \bar{r} L) fiber dicitur $P^1 L$, DE CASTORE QVI LATINE (latinum P^2), FIBER (viber BP^2) DICITUR BB^1 DR CS^1 praesc. LVI EVPP 1 , LXVII FKN 1 HOSTES, T in P $m^2 V$, Hospis K ripis supasc. v K 4 Gossaque B supasc. r S^2 5 Umidus N, Hmidus P^3 , Timidus P^2 tranans ex tranat $m^2 V$ aquoso: o in ras. P^1 , aquosa C 6 Sepe capud A, Spe caput P^1 , Spe caput et L tingiens P, u deletum V, post gurgite ras., mergo om. E 7 fibra rarum B nenū P^3 lucida c eras. P^2 supasc. sordida P 8 medens: d ex t P^2 luemque om. C, lumenque P^3 necantemque B^1 9 cortice: e ex o P^2 vesor supasc. c S^1 amara A alii, supasc. m^2 o V, amaro CLPP $^1 P^1$ Versum 9 post 4 poni vult Delrio

[LV] Tatuin. 12. Cynewulf 42. cf. Dietrich l. l. 474 sq. Prehn p. 223. Quatuor opercula posita esse dicit Aldhelmus super aediculam gemmis auroque decoratam, in qua corporis Christi simulacrum (patena et calix) conditum sit 1 carm. eccles. III (in eccles. Buggae) 70 sqq. — carm. de virg. 2903 divino munere fretus 4 Tatuin. 12, 1 sq. Exterius cernor pulcher formaque decorus, Interius minus haud mulcent mea viscera (cf. v. 7) caros 5 cf. ad carm. de eccles. III 70

[LVI] Plin. n. h. VIII 109 animal (fiber) horrendi morsus arbores iuxta flumina ut ferro caedit; v. 6. 7 castoreum indicatur, de quo cf. Isid. Orig. XII 2, 21 9 Verg. Ecl. VI 62 Phaethontidas musco circumdat amarae Corticis

OCTOST. 2 (LXVIII)

LVII. AQVILA.

- 'Armiger infausti Iovis et raptor Ganimidis'
 Quamquam pellaces cantarent carmine vates,
 Non fueram praepes, quo fertur Dardana proles,
 Sed magis in summis cicnos agitabo fugaces
 3 Arsantesque grues proturbo sub aetheris axe.
 Corpora dum senio corrumpit fessa vetustas,
 Fontibus in liquidis mergentis membra madescunt;
 Post haec restauror praeclaro lumine Phoebi.

HEPTAST. 9 (LXIX)

LVIII. VESPER SIDVS.

- Tempore de primo noctis mihi nomen adhaesit,
 Occiduas mundi complector cardine partes;
 Oceano Titan dum corpus tinxerit alnum
 Et polus in glaucis relabens volvitur undis,
 5 Tum sequor, in vitreis recondens lumina campis
 Et fortunatus, subito ni tollar ab aethra,
 Ut furvas lumen noctis depelleret umbras.

[LVII] AQUILA AeF^1F^2 alii, DE AQUILA BB^1P^2 , praesc. LVIII EPP^4V , LXVIII FKN , tit. om. R
 1 Armiger R infausti F^1F^2 ganimidis $ABNPP^1m^1P^2m^1R$, ganimedis i *supra* e V , ganimedis Fm^1 , ganimedis *cett.* 2 Quamquam Fm^1PP^2 prellaces: re *delet.* V , pcellaces P^2 , pro fallaces *suprasc.* B^1 , fallaces EF^1F^2 cantarunt R , cantarint D^1 Giles carminae P^1S^2 , carmina P^3R 3 feram B prebes R quod V cofertur P^1m^1 Dardara P^3 prolis PP^4R 4 cicnos P^3 , cignos CPP^1S^1 alii, cignis *suprasc.* o F^1 , cygnos B^1 5 Arsantes *sic codd.* (colla \dagger uoces eleuantes. arsis enim eleuatio interpretatur P^3 , vociferantes. arsis i. eleuatio B^1) *corr.* Curantes m^2V , Curantes s. l. s m^2P^1 , Cursantes L , i. m. arsantes F , Aeriasque Manitus ethers *suprasc.* i F^2 , aetheri saxe P^4 , saxe P 6 fera R fest/// savetustas P^2 , venustas D , *corr.* D^1 7 mergentes F^1F^2 mudescunt R , u in a F 8 luminae foebi P^2 , foebi e, phebi F^1F^2 , phepi R

[LVIII] VESPER $F^1F^2P^1LP$, praesc. LVIII E , VESPER SIDUS AS^2 , DE VESPERO SIDERE $S^1B^1P^2$, adsc. LVIII PP^4V , tit. om. BCR , LXVIII FKN 1 dudum pro noctis F mihi om. P^2 adessit A , adessit S^2 , adhessit R 2 complector n in m F 3 Occiano R Titan. Dum V , Tytan PP^3P^1 tinxerit KP^3 , tinxerint V , tinxerint P^2 unum C 4 glaucis v s. l. S^2 , claucis e relabens F^1F^2L , *suprasc.* m^2 descendens A (= Giles) P^1 , descendens D ; (i. m. relabens?) V ; P (e *primum in ras.*) F , descendens $BeNKP^3P^4RS^2$ inuoluitur LP^1 5 Tam S^2R , Dum S^1 uetreis P^2m^1 recondens $F^1F^2LP^2P^3L$ s. l. m^2 abs AFm^2P^1 , abscondens s. l. s S^2 , abscondens s. l. recondens B^1 , abscondens R , abscondens *cett.* Giles Wright cf. ad 6, 4. lumina: a in e m^2V , uoluitur *delet.* *suprasc.* lumina S^2 6 Fortunas m^1P^1 , Fortunatus R ni tollor $B^1S^1F^1F^2$, mox tollor *cj.* Delrio; Giles Wright aethra R , &ra P^3 , aetra A , ethrae *suprasc.* e C nitollarabat (a in e)h:ra V 7 ut *suprasc.* e m^2A , Ust P , Non in *ras.* E furbas s. l. v A , u prius in *ras.* P^2 , albam (= 59, 1) m^2 umbras P^1 , furua flumen F^1F^2

[LVII] 1 Versus factus ad Verg. V 254 quem (Ganymedem) praepes (= Aldh. v. 3) ab Ida Sublimem pedibus rapuit Iovis armiger uncis cf. I 28 rapti Ganymedis; ad infausti cf. aenigm. LXXIX 1 4 agitabo: item futurum cum praesenti tempore coniunctum legitur 43, 4, ubi alia exempla collegi. 5 arsare non legitur in capite de animalium vocibus (tract. metr. p. 303, 19 G: grues gruddant vel gruunt vel grugulant), videtur esse ἀραξ εἰρημέω. 6 Ps. 102 (103), 5 coll. Physiolog. c. 6 7 Verg. georg. IV 18 At liquidi fontes 8 Euseb. 58, 2 vitans luciflui suffundi lumine Phoebi cf. XXVI 2 lumina Phoebi

[LVIII] Isidorus de nat. rer. XXVI 12 Vesperus est stella occidentalis noctem ducens. Hic solem occidentem sequitur et tenebras succedentes praecedat. Cuius figura antichristi exprimit typum, qui tamquam vesper, ut ait Iob, super filios terrae consurgit, ut caecae noctis successu carnalium corda offuscet. Cum hoc aenigmate conferendum est LXXXI de Lucifero 6 Verg. Georg. II 458 O fortunatos nimium, sua si bona norint. — fortunatus, ni tollar = nisi mihi idem accidat ac Lucifero cf. LXXXI 6

OCTOST. 3 (LXX)

LIX. PENNA.

Me dudum genuit candens onocrotalus albam,
 Guttore qui patulo sorbet de gurgite limphas.
 Pergo per albentes directo tramite campos
 Candentique viae vestigia caerula linquo,
 5 Lucida nigratis fuscans anfractibus arva.
 Nec satis est unum per campos pandere callem,
 Semita quin potius milleno tramite tendit,
 Quae non errantes ad caeli culmina vexit.

HENDECAST. 2 (LXXI)

LX. MONOCERVS.

Collibus in celsis saevi discrimina Martis,
 Quamyis venator frustra latrante moloso
 Garriat arcister contorquens spicula ferri,
 Nil vereor, magnis sed fretus viribus altos
 5 Belliger impugnans elefantes vulnere sterno.

[LIX] PENNA $S^1P^1LP^2$, praesc. LVIII E add. m^2 scrip A , PENNA SCRIPTORIS $eF^1F^2S^2$, DE PENNA B , DE PENNA SCRIPTORIS CPP^2 , praesc. LVIII PP^1V , LXX FKN , tit. om. RG 1 dudum codd., pridem *Giles*; prima duo vocabula om. G , genuit dudum S^2 onocrotalus $DeFLNPP^2$, onocrotalis supra o tertium a , supra i v m^2A , onocrotolus G , onocralus R , onocratulus $EB^1CF^1F^2P^4$, onocratalus cett., o supra a prius P^1 album RG 2 patulos sorbet G guttore AKS^2 , gutture P , gurgite S^1G , gurte B degite supasc. gur m^1C 3 directu L , diūso G ramite P^3 camphos A 4 Cadentique B uitae Em^1R , uiae s. l. P^1 5 ligantis i in n m^2P^3 ; in marg. gressibus, ad fuscans relatum K anfractibus supasc. c P^4 , amfractibus P^3P^2 *Giles* arma s. l. v G 6 Nec R unam $eB^1KS^1S^2$, unum s. l. a m^2A , unum R collam Fm^1 7 Semina s. l. ta m^2A q̄ in potius F pandit supasc. te C 8 ante 7, sed transponendi notis additis K Quem corr. e m^2P^1

[LX] MONOCERUS $F^1F^2S^2$, latine unicornus add. m^2A , i gr̄ unicornus latine P^3 , Monoceros LP^1 , MOCERON e , LX Monoceron E , DE MONOCERO idē VNICORNO S^1 , LX DE MONOCERO GRECE VNICORNV (unicorni P) LATINE (LANE supasc. TI V) PP^1V , DE MONOCERATA S^1 , De crunocero GREM unicornu Lane P^2 , De minocerote Grece Unicornio latine B^1 , (D)e monoe(r)ōte uni(c)orno et De monoceronte unicornis C , LXXI FKN , tit. om. R 1 in c(a)ēlis seu F^1F^2 discrimina supra dis m^2 p P^1 marcis P^3 2 uenator A , ueñenator V , uenator om. K moloso codd., Molosso *Giles* 3 Garriatar cy(i)ster F^1B , Carriatar cister F^2 , arcister AB^1eNP^3VF in marg. arcis///// P^2 , arcister K , arcifer RF (in textu) P^1 (supasc. i) S^1 (post f ras.); S^2 , artifer tener D , arciferi contorquet cj. *Delrio*, arciferi $CELPP^4$, arte feri *Giles Wright* cf. *Corp. Gl. V* 339, 40. 340, 2 et *Aldh. epist. ad Ehfrid* 4 Nihil uerior R magnis s. l. v V , magnus P^1 fretus supasc. c. R altus P^2 ; versus 4. 5 ante 2. 3 posuit *Delrio* 5 elifantes CP^1R , e supra i m^2A , elyf(ph)antes PP^4 , elephantis F^1 , elephantes NF^2 , eleuantes B , elefantes cett.

[LIX] *Tatuin. 6. Euseb. 35. Aenigm. Angl. IX. Cynewulf 22 (Prehn p. 192).* 3 *Tatuin. 6, 4* Planos compellor sulcare per aequora campos; *aenigm. Angl. IX* Tetra per albentes linquit vestigia campos 4 *Euseb. 35, 4* Candida conspicior vestigia tetra relinquens 8 *Aenigm. Angl. IX* 8 Lucida stelligeri ducentia ad atria caeli

[LX] *Isid. Orig. XII 2, 12 sq.* Idem (rhinoceros et) monoceros, id est unicornis, eo quod unum cornu in media fronte habeat .. nam et cum elephante saepe certamen habet .. Tanta autem est fortitudinis, ut nulla venantium virtute capiatur; sed, sicut asserunt, qui naturas animalium scripserunt, virgo puella proponitur, quae venienti sinum aperit, in quo ille omni ferocitate deposita caput ponit sicque soporatus velut inermis capitur cf. *Physiolog. c. 22* 3 *Epist. ad Ehfrid. p. 94, 30 G* utpote belliger in meditullio campi arcister. — *Verg. VII 165* Spicula contorquent M

- Heu! fortuna ferox, quae me sic arte fefellit,
 Dum trucido grandes et virgine vincor inermi!
 Nam gremium pandens mox pulchra puerpera prendit
 Et voti compos celsam deducit ad urbem.
 10 Indidit ex cornu nomen mihi lingua Pelasga;
 Sic itidem propria dixerunt voce Latini.

HEPTAST. 10 (LXXII)

LXI. PVGIO.

- De terrae gremiis formabar primitus arte;
 Materia trucibus processit cetera tauris
 Aut potius putidis constat fabricata capellis.
 Per me multorum clauduntur lumina leto,
 5 Qui domini nudus nitor defendere vitam.
 Nam domus est constructa mihi de tergore secto
 Necnon et tabulis, quas findunt stipite, rasis.

HEPTAST. 11 (LXXIII)

LXII. FAMFALVCA.

- De madido nascor rorantibus aethere guttis
 Turgida concrescens liquido de flumine lapsu,
 Sed me nulla valet manus udo gurgite nantem
 Tangere, ni statim rumpantur viscera tactu

6 fortuna *B* ferax *s. l. o V*, forox *P¹*, ferox me sic *B* ante fefellit *P³* 7 uirgini *i in e V*
 inermis *suprasc. i N*, inerui *B*, inhermi *P³* 8 gremiam *s. l. u A* pulchra *N s. l. h P⁴ s. l. L* pr/en-
 dit *eras. a A*, prendit *F*, pandit *s. l. e P²*, pendit *s. l. r m² V*, prodit *D (cj. Delrio prendit)*, pandit *R suprasc. re*
m³ P¹, prendit *om. C* 9 uoci *P³* campos *AF¹F²*, cōmpos *e*, cumpos *B* in *suprasc. ad N* arur-
 bem *P²* 10 lingue *s. l. a P³* palasca *C*, palesga *corr. m¹P¹P³*, pelasga *o m¹ supra e P²*

[LXI] PUGIO *AcF¹F²S³P³*, † spata *LPAm²*, LXI Pugio *m² add.*, gladius *E*, DE PUGIONE *S¹*, DE
 PUGIONE VEL SPATA *B¹CP²*, praesc. LXI *V*, DE PUGIONE VEL SPATICA *B*, praesc. LXI *PP⁴*, LXXII
FKN 1 formabat *D*, formabor *S¹P³ o in a S²* Me terrae gremius formabat *Delrio Giles* primitur *P³*
 2 Materie *C* tauros *o in i P²* 3 Aupotius *t s. l. P* capillis *F* 4 *sq. hoc ordine codd.; versus*
 4. 5 transposuit post 6. 7 *Delrio: non transponendos eos esse, docet nudus et domus inter se opposita*
 4 lumina *u in i m³F* leto *suprasc. o A*, leeto, laeto, loeto *alii* 5 nudos *o in v N* 6 mihi con-
 structa *B¹* tergere *suprasc. o m²V* raso † secto *S¹*, tergo resecto *F¹*, relecto *F²*, tergo secto *C*
 7 Nec non et bulis *F¹F²*, pabulis *s. l. m¹ t C* rassis *ABFKS² corr. m²P⁴e*

[LXII] fam(f)aluca *F¹F²*, greē (quae) bulla aequatica lat. *m²AP¹C(?) (L)*, Famfaluca *i. bulla*
 aquatica *S²*, Grece *b. a. latine dī P³*, LXII Fani facula, *add. m² uel bulla E*, DE FAMFALUCA *B*,
 De *f. gī* quae bulla aquatica *dī S¹*, LXII DE FAFALVCA GRE(CE *m²*) BVLLA AQVATICA LATINE *V*,
 LXII De famfaluca (famfaluca) GR (greē) Lāt *b. a. PP⁴*, De fanfaluca quae bulla aquatica latine *dī S¹*,
 LXXIII *FKN*, tit. fere *eras. e* 1 madis *s. l. di C*, madidis *o supra i alt. F¹* rora///tis *m²C*, guttis *i*
 in *a C*, &hre guttis *K* 2 turgide *suprasc. a A*, turgūda *V* non crescens *C* lapsōs *V*, lapsus *B*, lapru
P³, lapsa (*a ex o?*) *P²* 3 udo de gurgite *F¹F²* 4 tacta *F*

7 Aenigm. LXXIV 4 Ex quibus inmensum trucidabam mole tyranni

[LXI] *Tatuin. 30. Euseb. 36. Cynewulf 21.* 1 cf. LXII 1. XXVII 1. XXXIII 1. LXX 1.
 2 *sq. XXXII 2* Sed pars exterior crescebat cetera silvis; calciamenta mihi tradebant tergora dura
 4 *Verg. X 746* in aeternam clauduntur lumina noctem *M* *Tatuin. 30, 3 sq.* Pangitur et secto cunc-
 tum de robore culmen Pellibus exterius strictim, quae tegmina tute Offensam diris defendunt imbribus
 aulam 5 *Euseb. 36, 2* Corpora nunc defendere, nunc cruciare vicissim Curo

[LXII] 3 *Verg. I 118* nantes in gurgite vasto *M* 4 *Verg. ecl. VII 26* invidia rumpantur ut
 ilia Codro

- 5 Et fragilis tennes flatus discedat in auras.
Ante catervatim per limphas duco cohortes,
Dum plures ortu comites potiuntur eodem.

DECAST. 1 (LXXIV)

LXIII. CORBVS.

- Dum genus humanum truculenta fluenta necarent
Et nova mortales multarent aequora cunctos
Exceptis raris, gignunt qui semina saeculi,
Primus vivendum perdebam foedera iuris
5 Imperio patris contemnens subdere colla;
Unde puto dudum versu dixisse poetam:
'Abluit in terris, quidquid deliquit in undis'.
Nam sobolem numquam dapibus saturabo ciborum,
Ni prius in pulpis plumas nigrescere cernam.
10 Littera tollatur: post haec sine prole manebo.

HEXAST. 9 (LXXV)

LXIV. COLVMBA.

- Cum Deus infandas iam plecteret aequore noxas
Ablueretque simul scelerum contagia limphis,
Prima praecepti complevi iussa parentis
Portendens fructu terris venisse salutem.
5 Mitia quapropter semper praecordia gesto
Et felix praepes nigro sine felle manebo.

5 fragilis *B*, tennes fragilis *S*¹, fragiles tenuis *Giles* discen//dat i *supra* e *m*²*V*, discedat *P*¹, discedat in *marg.* discedat *m*²*F*, descendat *L* 6 cohortes *C* 7 orta s. l. v *V*, orta *Giles* patiuntur *D*, spatiantur *cj. Delrio* edem s. l. o *V*

[LXIII] CORB(US) AN LXIII Corbus s. l. v *E*, Corvus *F*¹*F*²*L**P*¹*P*³, DE COR//BO *P*², LXIII DE CORBO *suprasc.* v *V*, DE CORVO *BB*¹*CS*¹*S*², LXXIII *FKN*, tit. *fere eraso e*, om. tit. *R* 1 negarent *P*², nectarent *Em*¹ 2 Ex noua *P*³ multarent mortales *B*, multarent mortales: mul *supra* ras., in qua fuit ne, t ex c *S*² cunctos equora *additis signis transpositionis S*², equorum *R* 3 maris s. l. r *R* semina saedi *V*, semina caeli *R* saeculis *B* v. 3 in *marg. inf. add. m*¹*S*¹ 4 perdebam p foedera *A* 5 contemnens *CeLP*³*S*¹*S*²*V* 6 Ut de s. l. n *R* uersum *m*¹*P*¹ poeta *D*, corr. *Delrio* 7 delinquit *K*, it ex unt (?) *A*, deliqui *R*, deliquit *P*³*VP*⁴*m*², delinquit *BP* 8 sobolem s. l. v *m*²*P*¹ numquam dapibus *codd.*, nunquam *P*¹, nunquam *B*, dapibus numquam *Giles* saturabo *P*³, saturate corr. *m*²*P*¹ 9 Nisi *B* 10 Litera s. l. t *F* tollatur *P*³ tollaturpor r in st, tur et por separat. *m*²*V*; desinit *P*²

[LXIV] COLUMBA *AF*¹*F*² alii, praesc. LXIII *E*, DE COLUMBA *CBB*¹, praesc. LXIII *VPP*⁴, LXXV *FKN* tit. om. *R* 1 Dum *BPP*⁴*S*¹*S*² plectere *S*², placteret *P*⁴ naxas *supra* na *m*² o *S*¹, nixas *P*¹*m*¹ plecteret aequora *D*, corr. plecteret aequore *D*¹ 2 lymphim corr. *m*¹*N*, limphas s. l. i *F*¹, nymphis corr. lymphis *D* 3 Prima praecepti sic *codd.*, prepti *C*, ego s. l. *S*¹, Prima ego *cj. Delrio; Giles* iura parentis *B*¹*E*, iura parenti *DeGiles* 4 fructum *P*¹*m*¹ uenisse *A* *codd.*, uenire *eF*¹*F*² *Giles* 6 nigre *R*

[LXIII] *Genes.* 8, 7 7 = *Sedul. c. p.* I 175. 8 *Isid. Orig.* XII 7, 43 (*Gregor. moral.* XXX 9, 15) Fertur haec avis, quod editis pullis escam plene non praebeat, priusquam in eis per pennarum nigredinem similitudinem proprii coloris agnoscat 10 *Alcuinus c. LXIII* 2, 5 = 4, 2 (*Plac* I p. 282) Littera tollatur; corbus: orbus.

[LXIV] *Genes.* 8, 11 5 sq. *Isid. Orig.* VII 3, 22 Haec enim avis corporaliter ipso felle caret, habens tantum innocentiam et amorem. *carm. de virg.* 436 Sola caret quoniam crudelis felle veneni 438 Mitia sed gestat candescens ilia praepes

ENNEAST. 6 (LXXVI)

LXV. MVRICEPS.

Fida satis custos conservans pervigil aedes
 Noctibus in furvis caecas lustrabo latebras
 Atris haud perdens oculorum lumen in antris.
 Furibus invisus, vastant qui farris acervos,
 5 Insidiis tacite dispono scandala mortis.
 Et vaga venatrix rimabor lustra ferarum,
 Nec volo cum canibus turmas agitare fugaces,
 Qui mihi latrantes crudelia bella ciebunt.
 Gens exosa mihi tradebat nomen habendum.

HEPTAST. 12 (LXXVII)

LXVI. MOLA.

Nos sumus aequales communi sorte sorores,
 Quae damus ex nostro cunctis alimenta labore.
 Par labor ambarum, dispar fortuna duarum;
 Altera nam cursat, quod numquam altera gessit;
 5 Nec tamen invidiae stimulis agitatur acerbis:
 Utraque, quod mandit, quod ruminat ore patenti,
 Comminuens reddit famulans sine fraude maligna.

ENNEAST. 7 (LXXVIII)

LXVII. CRIBELLVS.

Sicca pruinosa crebris effundo fenestris
 Candentemque nivem iactans de viscere furvo;

[LXV] MVRICEPS $AF^1F^2S^2$, add. id est felis D , CATTA \dagger muriceps P^1L , Catta vel ($\&P^3m^2$) muricepe BP^3 , De catto (cato C) \dagger murice BC , DE MVRICE S^1 , LXV DE CAETA (E in T m^2 , supra A m^2 o) VEL MVRICE (m^2 ipe) V , LXV Muriceps vel Catta E , LXV De cata uel myricipe \dagger pilace PP^4 = Giles (pilacem credo dictum pro phylace = custode v. 1), LXXVI FKN , tit. om. R 1 cu///tos supra ras. s. A , custos B , in marg. cunctos K 2 lustrata ta in ras. m^2R latebras codd., tenebras e Giles 3 Adris P^1m^1 haut BB^1KN , aut s. l. h P^1P^4 anthris AP^4N , atris suprasc. h m^2P^3 , mantris D 4 uarris B acerbos NP^3 , acerbos s. l. v V 5 dipono R 6 uenatrix s. l. r N , venatrix D , corr. D^1 Et uana uenatrix rimabor P^3m^1 7 fugacis R , fugares P^1m^1 turma sagitare C 8 crudelea s. l. i A ci...nt S^1 , ciebant $eEKNP^3S^2$ s. l. v V , a ex u R , sciebunt F^1F^2 , cierent ej . Delrio 9 Gens en m^2V exossa $BKNS^2P^1m^1Vm^1$, exorsa r in s m^2R tradebant B

[LXVI] MOLA AF^1F^2 alii, praesc. LXVI E , DE MOLA S^1CB alii, praesc. LXVI PP^4 V ; LXXVII FKN 1 Non sumus P^3 cōmoni K sortensorores P^3m^1 , sortes errores P^4 2 Quidam N , Quidam P^3 , Quidam V 3 amborum s. l. a F^1Lm^1 sed dispar C fortuna $Fm^1KNP^4m^1$, fortuna s. l. v m^2V 4 Extera s. l. uī altera m^3V cursat A codd., r m^2 supra s V , currat P^1m^1 , currit Giles an non umquam legendum est? gessit D in marg., gessit sic etiam H . Hagen, Antike Raethselpoesie p. 47 5 acerbis $ACeN$ plurimi, b ex u FV 6 sq. se primum evulgavisse dicit Giles, sed leguntur iam apud Delrium 6 utraque quod ruminat quod mandit F^1F^2 patente P^4m^1 7 redit P^1m^1 maligni D (corr. D^1) S^2 , a ex i F

[LXVII] CRIBELLVS $AF^1F^2P^3$, cribellis eS^2 , Cribellus (*Cristellus* L) quo (ex quod P^1) furfures a farina sequestrantur (s. a. f. L) P^1L , LXVII Crebellum E , De cribello ... fures a farina sequestrant C , De crebello que fufure a farina sequestrat B , De crebello quo furfurae a farina sequestrantur B^1 , De c. f. a. f. sequestrante S^1 , LXVII De crebello (crepello PP^4) quo furfures (furfores s. l. v V) a f. sequestrantur VPP^4 , LXXVIII FKN 1 pruinosa in crebris B^1 , Sic capru in (s. l. osam) crebris: capruinosam alio atramento postea interpositum F^1 , Sic crebris F^2m^1 2 Cadentem P^3 uertice *DeGiles* foro P^4 , s. l. pforato P^1

[LXV] 4 Verg. georg. I 185 populatque ingentem farris acervum 6 Verg. georg. II 471 lustra ferarum M 7 Verg. XI 686 Silvis te, Tyrrhene, feras agitare putasti?

[LXVI] Simfiosius 51 (aenigm. Bern. 9), Cynewulf 5 4 Simfos. 51, 2 Quam piger est unus, tantum non est piger alter: Hic manet inmotus, non desinit ille moveri 5 Verg. XI 336 quem gloria Turni Obliqua invidia stimulisque agitabat amaris 7 carm. de virg. 1007 detecta fraude maligna, ubi vide plura

[LXVII] Aenigm. Bernens. 17. Est cribrum, quo farina cernitur 1 pruinosa et candens nix est farina

Et tamen omnis amat, quamvis sit frigida, nimbo
Densior et nebulis late spargatur in aula.

5 Qua sine mortales grassantur funere leti

7 (Sic animae pariter pereunt, dum vita fatescit)

6 Et qua ditati contemnunt limina Ditis.

Liquitur in prunis numquam torrentibus haec nix,
Sed, mirum dictu, magis indurescit ad ignem.

OCTOST. 4 (LXXIX)

LXVIII. SALPIX.

Sum cava, bellantum crepitu quae corda ciebo,
Vocibus horrendis stimulans in bella cohortes.

Idcirco reboans tanto clamore resulto,

Quod nulla interius obtundant viscera vocem;

5 Spiritus in toto sed regnant corpore flabra.

Garrula me poterit numquam superare cicada

Aut arguta simul cantans lusciniā ruscis,

Quam lingua propria dicunt acalantida Graeci.

OCTOST. 5 (LXXX)

LXIX. TAXVS.

Semper habens virides frondenti in corpore crines

Tempore non ullo viduabor tegmine spisso,

Circius et Boreas quamvis et flamina Chauri

Viribus horrendis studeant deglobere frontem;

3 Attam S^1 Et nos *DeGiles*, Et nō K omnes $s. l. i A$ quam uissit F^1F^2 sim *Giles*
nūbo $n m^2$ ex? V , nybo P^1 4 lates pargatur m^1A 5 Quane/// $s. l. si V$ 6 diati $s. l. t m^2P^1$,
ditat(a)e NS^1P^3 , ditae $s. l. ta F^1$, Et qualitate in *marg.*, id & sic quadrati V , dilati *Giles* contendunt m^1 ,
corr. m^2F^1 limina supra prius $i m^2 v F$ 7 ante 6 *codd.*; transposuit *Delrio*; *Giles* Sic ani me
pariter D 'mendosus ac mutilus versus' *Delrio* fatescit $i supra e m^1V$, ferescit D , facessat F^1 cf. *ad pros.*
de virg. c. IV init. 8 Liquitur $s. l. n V$, linquitur $F^1m^1F^2$ in primis D , in prunis D^1 aecnōx $s. l.$
 h, o in $i m^2V$ 9 dictuagis $s. l. m m^2A$; *versum om. L* durescit BB^1C

[LXVIII] SAPPEX $p alt.$ in $l A$, SALPEX F^1F^2 , Salpex $eLP^1P^3S^2$, *praesc.* LXVIII E , De salpice
 BB^1CS^1 , *praesc.* LXVIII VPP^4 , LXXVIII FKN 1 Sdum $d m^2A$, q: A , quae $N alii$ crepituque B^1
 $PP^3P^4V alii$, quae *om. e*, quae *ex quia B*, quae $s. l. i m^3P^1$, q: L , quia *DGiles* 2 orrendis P^3 choortes C
3 clamoresulto $s. l. re m^2N$ 4 obtundant AF^1F^2 $s. l. retrudunt m^2A$, obtundunt B^1 (*nonne legendum:*
obturbant?), retundant De , retrudant $KNP^1P^3 alii$, *suprasc.* m^2 recludant $PP^4(m^1)$, retrudunt BCV , recrudent F
5 Spc F^1 , Spiritus est *genetivus* regnat $s. l. n S^1$, regnant P^1 flagrant F^1F^2 , flabra m^1 , flabris m^2P^1 , fla-
bris L 6 Garrura P^3 unquam corr. m^2B^1 cichada V , cis/// supra *ras. m^2*, cada *fn marg.* CICADA P^1
7 guzta S^2 argua $s. l. t P^1$ rucis $s. l. s A$, rus. m^1P^1 , ruscis: ut rostris m^2V , roscis S^1 , luscis $l in r P^3$
8 achalantica $AFm^2F^1F^2KP^3S^2$, achalantida $BCDeNV$, acalantida B^1LP^1 , achathida P cf. *aenigm. XXII*
grari F^1F^2

[LXIX] TAXUS $AeF^1F^2 alii$, *praesc.* LXVIII E , De taxo BB^1CS^1 , *praesc.* LXVIII VPP^4 ; LXXX
 FKN 1 Sum *suprasc.* emp m^2V frodenti $s. l. n P$ crinē F^1F^2 2 Tempere V nec ullo
 S^1 , iam nullo B^1 spiso N 3 q et F^1F^2 flāmina P^4 , flumina P^3 chauri $A codd.$, chauri corr.
 m^2 Euri V , chauri *suprasc.* m^2 euri P , cauri (cahuri) K , cauri P^3 4 orrendis $s. l. h m^2V$, horendis $s. l. r C$
studeant $s. l. m^2A$, studeat $s. l. n m^2K$ deglobere $A plurimi$, euertere $DEeF$ in *marg.*, K in *marg.*,
Giles frontem $ANPP^3$, $s. l. d m^2V$, $s. l. des m^2F$, frondem $KS^1 alii$, frondes $DEeF^1F^2$, in *marg.* $K Giles$

[LXVIII] 3 *Verg. V* 150 colles clamore resultant M

[LXIX] 3 *Verg. georg. III* 356 frigora cauri

- 5 Sed me pestiferam fecerunt fata reorum,
Cumque venenatus glescit de corpore stipes,
Lurcones rabidi quem carpunt rictibus oris,
Occido mandentum mox plura cadavera leto.

HEPTAST. 13 (LXXXI)

LXX. TORTELLA.

- De terris orior candenti corpore pelta
Et nive fecunda, Vulcani torre rigescens,
Carior et multo quam cetera scuta duelli;
Nec tamen in medio clipei stat ferreus umbo.
5 Me sine quid prodest dirorum parma virorum?
Vix artus animaeque carerent tramite mortis,
Ni forsán validis refrager viribus Orco.

HEXAST. 10 (LXXXII)

LXXI. PISCIS.

- Me pedibus manibusque simul fraudaverat almus
Arbiter, immensum primo dum pangeret orbem.
Fulcior haud volitans veloci praepetis ala
Spiritus alterno vegitat nec corpora flatu.
5 Quamvis in caelis convexa cacumina cernam,
Non tamen undosi contemno marmora ponti.

5 pestiferum *E* rerum *s. l. o F* fata reorum fecerunt *additis notis transpositionis F¹*
6 uenenatis *S¹* glescit *ABB¹C codd.*, e in i *eVP¹* (*P¹* in marg. glis·tis (*l·ris*) animal dormiendo crescens
glis·sis tñ·glis·tis·i· lappa = *L*; cf. ad *carm. de virg.* 2725), gliscet *EF¹F²* 7 Larcones *s. l. v m²P¹*,
Lucones *s. l. r L* rabidis *NP³Vm¹*, rapidi *PF¹F²* 8 Occido: in marg. vitium e cf. ad *LIII* 6 leto
s. l. o m²AL, leto *BeN multi*, letho *D*

[LXX] Tortella *AF¹F²P¹LS²*, praesc. LXX *E*, Tortella *e*, De spelta *D*, De Spelta sive Tortella *Giles*,
De tortella *BB¹CS¹*, praesc. LXX *PP⁴V*, De tortello *s. l. a m²V*, LXXXI *FKN* 1 or//ior *F* candem·
B, candentem *P³* pella *F²* 1 in t *m²V*, spelta *De Giles* 2 niue· *F* facunda *P¹*, foecunda *A? alii*,
fecunda *F¹* vulcani *B* rigescens *m¹P¹*, nigrescens *EB¹* 3 et *s. l. F¹* multa *F*, *s. l. o P¹P⁴*,
multo *s. l. a V* duelle *suprasc.* i *m²V* 4 clepe istat *C* umbo *s. l. brö F* 5 quid *s. l. C* prodem
m¹ prodē *P¹* 6 care//rent *V*, carent *s. l. re L*, carebunt *BB¹C* 7 forsien *S¹* refrager *A codd.*,
etiam *D*, refranger *E*, refragarer *Giles*, sed cf. *XXIII* 5. *LXXIX* 9 de *virg.* 2692

[LXXI] Piscis *AeF¹F²S²*, praesc. LXXI *E*, De pisce *BB¹C*, praesc. LXXI *PP⁴*, DE *deletum et*
is supra PISCE *m²V*; LXXXII *FKN* 1 pedibusque *s. l. manibus F*, manibusq; *s. l. m³P* 2 primum
B¹P⁴ conderet *S¹* orbe *m¹P³* 3 Dulcior *S¹* haut *s. l. d N*, haut *B¹C*, t in d *V* prepetis *m¹*,
perpetis *m²V* hala *ANP³* in marg. ut aula *m²V*, aula *corr. m²P* 4 alterna *s. l. o P¹*, alterna *s. l. P³*
uegitat *AK alii*, *s. l. e m²VP¹*, i in e *F*, uegitat *B¹NP alii*, *Giles* uetetat *P³* 5 unda *corr. m²* in in *V*
6 Nec tamen *B* cont. mar. p. in *ras. P*

[LXIX] 5 *Isid. Orig.* XVII 7, 40 *Taxus* venenata arbor, unde et toxica venena exprimuntur.

[LXX] 1 *LXI* 1 De terrae gremiis formabar primitus arte 2 cf. *LXVII* 2 ad v. 5 cf.
LXVII 5

[LXXI] *Euseb.* 40 (*Aenigm. Bernens.* 30) 1 *Euseb.* 1 sq. Non volo penniger ethram, non vago
rura pedester (cf. v. 3 sq.). Sic manibus pedibusque carens me pinnula fulcit 5 *Hoc ad simulacrum*
caeleste referendum est cf. XXXVII 5

OCTOST. 6 (LXXXIII)

LXXII. COLOSVS.

- Omnia membra mihi plasmavit corporis auctor,
 Nec tamen ex isdem membrorum munia sumpsit,
 Pergere nec plantis oculis nec cernere possum,
 Quamquam nunc patulae constant sub fronte fenestrae.
 5 Nullus anhelanti procedit viscere flatus
 Spicula nec geminis nitor torquere lacertis.
 Heu! frustra factor confinxit corpus inorme,
 Totis membrorum dum frauder sensibus intus.

HEPTAST. 14 (LXXXIV)

LXXIII. FONS.

- Per cava telluris clam serpo celerrimus antra
 Flexos venarum girans anfractibus orbes;
 Cum caream vita sensu quoque funditus expers,
 Quis numerus capiat vel quis laterculus aequet,
 5 Vita viventum generem quot milia partu?
 His neque per caelum rutilantis sidera sperae
 Fluctivagi ponti nec compensantur harenae.

[LXXII] Colosus F^1F^2 , † toracicus m^2A , Coloseus eS^2 , Colosius P^3 , Colosius (corr. m^2), † toracicus P^1 , Colosus † toracicus L , LXXII Colosius · imago E , De coloso S^1 , † toracico CBB^1 , praesc. LXXII PP^1 , add. · i pictura P , LXXII DE COLOSOLUS TORACYDO V , LXXXIII FKN , tit. om. R , Toracicus (toracicus) corruptum mihi videtur ex t(h)oracida, cf. ad carm. rhythm. II 174 1 Omnia mihi membra plasmavit s. l. v K formavit S^1 , cf. 54, 7 2 ex hisdem AB^1Ce plurimi, isdem $BEDL$ (suprasc. m^2 †) S^2 eodem Giles musisumpsi N , sumsi PP^3 4 Queque R putale R constant s. l. a F , constant BLP^1 sub om. N , s. l. m^2V fenestre R 5 Nullus s. l. v S^2 anhelanti A , anhelante R , anhelante BPP^3P^1 , e in i V processit e uescere: e in i m^2S^1 , viscera D 7 Hen R confinxit $EF^1F^2LPP^1R$, s. l. n m^2V inorme s. l. o m^2eK , incline l m^1 in ras. R , enorme DL Giles 8 fraudor $DeGiles$, sensibus intus frauder additis signis transpositionis N

[LXXIII] Fons AeF^1F^2 alii, praesc. LXXIII E , De fonte BB^1C , praesc. LXXIII PP^1V , LXXXIII FKN 1 telluri corr. telluris D dum serpo De celerimus A , s. l. r E , cellerrimus: l alterum del. V intra F^1m^1 2 Flexus NP^3N , Velox e , Felox (in marg. Flexos) K ueneram corr. m^2P^1 girans: in marg. ducens K 3 uitam P^3V , sensu uitae BPP^1 , sensu · uita B^1 , sensu in ras. fuit s S^2 , sensu corr. sensus D quicqd suprasc. m^2 , quoque P^1 4 numeris s. l. v F , numerans m^1 , numerus m^2P laterculis suprasc. v P , latens cultus m^2P^3 quis in marg. S^2 , uelquis lat. m^2 in ras. V 5 Vitia P^3 , uiuentium e generum P^3Vm^1 (corr. m^2); generem s. l. v F quod $AF^1F^2NPP^3S^1$, quod: d in t m^2P^1 , quot B^1C cett. 6 rutilans m^1 , corr. m^2V sphere V , in marg. uitium e; h deletum BP 7 Fluctiuagi B^1CLP^3 , Fluctivagae A alii, Fluctiuage s. l. i P^1 , Fluctiuage m^1S^2 arenae e, arerence S^1 , harenæ B

[LXXII] Commemorat Thomas Cantiprat, III cap. ult. = Spicileg. Solesm. III p. 425 n. II (ubi Colossus pro Molossus legendum) 4 cf. ad carm. de virg. 958

[LXXIII] Cynewulf 81 1 sqq. Euseb. 34, 1 Pergo per innumera flexis discursibus arva 4 laterculus: cf. ad pros. XXXVIII 9 6 cf. XXIX 4 sqq. 7 carm. de virg. 5 fluctivagi refrenans caerula ponti, Miracula Niniae v. 30 Exin fluctivagi conscendit litora ponti

ENNEAST. 8 (LXXXV)

LXXIV. FVNDIBALVM.

- Glauca seges lini vernans ex aequore campi
 Et tergus mihi tradebant primordia fati.
 Bina mihi constant torto retinacula filo,
 Ex quibus immensum trucidabam mole tirannum,
 5 Cum cuperent olim gentis saevire falanges.
 Plus amo cum tereti bellum decernere saxo
 Quam duris pugnans ferrata cuspide contis.
 Tres digiti totum versant super ardua corpus;
 Erro caput circa tenues et tendor in auras.

DODECAST. (LXXXVI)

LXXV. CRABRO.

- Aera per sudum nunc binis remigo pennis
 Horridus et grossae depromo murmura vocis
 Inque cavo densis conversor stipite turmis
 Dulcia conficiens propriis alimenta catervis,
 5 Et tamen humanis horrent haec pabula buccis.
 Sed quicumque cupit dirumpens foedera pacis
 Dirus commaculare domum sub culmine querno,
 Extemplo socias in bellum clamo cohortes,
 Dumque catervatim stridunt et spicula trudunt,
 10 Agmina defugiunt iaculis exterrita diris:

[LXXIV] Fundibalum AF^1F^2 alii, Fundibulus P^3 , LXXIII Fundibula E , De fundibulo BB^1CS^1 , praesc. LXXIII PP^4 , LXXIII De fundibula, m^2 fundibulus V , LXXV FKN 1 campi AB^1EF (*s. l.* ruris) alii, ruris *s. l.* campi $KV(m^2)$, raris P^3 , ruris *cett.* 2 Aet: A eras. P , Aetergus *s. l.* $t P^4$ in N tradebant n eras. P , tradebat CE 3 retinacula filo $ABCEF^1F^2PP^4P^4$, nam brachia filo NP^3S^1V (*in marg. vl retin. . .*); K (*in marg. retinacula — loro*); post brachia longa rasura F , nam brachia loro $BS^2De Giles$ 4 tracda (*s. l. v et i m^2*) bam V ty(i)rannum AB^1CNS^1V alii; supasc. m^2 gigantum A , supasc. gigantē K (*cf. prosa de virg. c. 53 (71, 33 G)*), gigantem BS^2 5 *in marg.* Testudo Formica F^1F^2 , *cf. ad LV 5: quid sibi haec hic velint, nescio* caperent *s. l.* F^1V genus m^1 gentis m^2N , gentes PP^3 , ingentes B^1CE se iure F^1 6 ter&i *s. l.* $i V$, conteriti PP^3P^4 7 durius pugnans D , corr. pugnam D^1 ferreta, e in a V , ferrato B cuspide A alii Vm^1 (m^2 t in d); $D Giles F$, d ex t S^2 , cuspide CFN alii, cuspide B cantis P^3 , contis ex cunctis S^2 9 capud AF^2 circum $D Giles$ tenues extendere BB^1CE

[LXXV] Crabro AF^1F^2e alii, praesc. LXXV E , LXXV De crabrone PP^4 , crabrone *s. l.* $r m^2V$, LXXXVI FKN 1 Era K nunbinis *s. l.* $c N$, bonis *s. l.* $i F$ 2 horridas v *s. l.* m^2A murmura *s. l.* v m^2V , murra B , mormura L 3 In quae P^4 , Namque C stipitae Fm^1 , spite P^4 5 horront o in e m^2V 6 dirupens P^3 foedera *s. l.* e V , foedere *s. l.* a $m^2 = Giles P$ 7 conmaculare A plurimi sub culmine: mine in ras. e querci E , in marg. ulmi F , querno *s. l.* $eus m^2A$, quera F^1F^2 , quercus S^1 , quercu BK *s. l.* $N S^2$ 8 Exemplo m^1 , Extimplo m^2A , Exemplo *s. l.* t S^2 , Extimplo $B^1CEF^1S^1$ alii, Extemplo e in i m^2V , Extymplo P , Exemplo $Giles$ socios B^1 , socians D (*corr. Delrio*) cohortes P^1 9 trudent *s. l.* v m^2V , tradunt D 10 Defugiunt A , difugiunt BNS^2PP^4 , difugiant S^1K , diffugiunt DP^1V alii iaculis sed territa S^1 , iacula: a in is m^2P^1

[LXXIV] 4 Regum I 4. 49 sq. *cf. prosa de virg. c. LIII* 7 Verg. V 208 acuta cuspide contos M .

[LXXV] Cum crabrones quaternas habeant pennas, aut falso descripsit Aldh., quod tamen visu cotidiano noverat, aut bis binis legendum est 5 humanis buccis est datus i. e. pabula, quibus sobolem suam crabrones alunt, non possunt percipere ora humana 6 carm. de virg. 779 dirumpens foedera pacis 9 XXXVI 4 sed spicula trudo

Insontes hosti sic torquent tela nocenti
Plurima, quae constant tetrīs infecta venenis.

HEPTAST. 15 (LXXXVII)

LXXVI. MELARIVS.

Fausta fuit primo mundi nascentis origo,
Donec prostratus succumberet arte maligni;
Ex me tunc priscae processit causa ruinae,
Dulcia quae rudibus tradebam mala colonis.
5 En iterum mundo testor remeasse salutem,
Stipite de patulo dum penderet arbiter orbis
Et poenas lueret soboles veneranda Tonantis.

HEPTAST. 16 (LXXXVIII)

LXXVII. FICVLNEA.

Quis prior in mundo deprompsit tegmina vestis
Aut quis clementer miserum protexit egenum?
Irrita non referam verbis nec frivola fingam.
Primitus in terra proprio de corpore peplum,
5 Ut fama fertur, produxi frondibus altis;
Carica me curvat, dum massis pabula praestat,
Sedulus agricola brumae quas tempore mandit.

11 Insontes *B*, Insontis *S*¹ (*suprasc. mei*), Insonti *i* in *es* *m*²*K* hostis sic *C* torquet *F*¹*F*², torquet
o ex e *C* 12 q: *F* tetras *B*, teris *F*¹*F*², atris *E*

[LXXVI] Melarius *F*¹*F*²*eS*², † malus *m*²*A*, LXXVI Mellarius *E*, Melarium † malo *P*³, Malarium *m*²
† malo *P*¹, De melario † malo *BB*¹*CS*¹, *praesc.* LXXVI *PP*⁴, LXXVI De melario (*s. l.* †) vel mala (*delet.*
*haec m*²) *V*, *tit. om.* *LR*, De malo arbore *D*, De malo arbore vel Melario *Giles*, LXXXVII *FKN* 1 fuit *AR* *codd.*,
fui *De Giles* primo: o in a *P*, prima e 2 prostratus *P* succumberet *R* maligna *N s. l.* i *V*,
maligni *s. l.* a *F* 3 processit *s. l.* r *F* 4 Dulciaque *KV*, Dultia *B* q: *F*, qui rudibus *R* post
tradebam *ras.* (po) *C* 5 remeasse *R*, remeasse in *margin.* ul remeare *V*, remeare *P*¹ 6 Stipite dum
patulo *D*¹ dum pendent *corr. m*²*S*¹, panderet *P*³, penderet in *margin.* uitium e *cf.* 69, 8, penderit *R*
7 penas *C*, poenas e lueret *P*³, luerit *R* suboles *L*, sobolis *R*

[LXXVII] Ficulnea *AF*¹*F*²*eS*² alii, *praesc.* LXXVII *E*, De ficulnea *BB*¹*CS*¹, *praesc.* LXXVII *PP*⁴;
LXXXVIII *FKN*, *tit. om.* *R*. In *F*¹*F*² n. LXXVII. LXXVIII. LXXIX hic desunt; post n. *C* i. e. in fine
aenigmatum libra rius haec tria aenigmata addidit. 1 depomsit *Fm*¹, deprompsit *A* alii, gemina *R*, de
prompsit in mundo *notis transpositionis additis S*² 2 inter *lineas add. S*² comenter *R*, dementer *F*
egentem *S*², aegenum *P*³ 3 irrita *E*, irritum *R* refferam *N*, referam *F* nec *R* fribola *RP*¹,
b ex u *m*²*V*, fribula *Ke*, fribula *s. l.* v *E* 4 promi de corpore *R* peplum p ex b? *F* 5 feritur *P*³,
pertur *R* altibus *B* 6 carica r prius expunctum *P*³ cruat *Fm*¹, curbat *B* papula *KR*
prestat *R*, sis pabula praestat *om.* *L*, pa//ula *E* 7 agricola: la in *ras.* *P*¹ brumae in *margin.* † labro *V*
quas s ex m *V*

11 *Verg. XII* 536 telumque aurata ad tempora torquet *M*. 12 *Verg. VII* 341 Gorgoneis ..
infecta venenis

[LXXVI] 3 *Genes.* 3, 4 sq. *Bonifat. aenigm. v.* 2 sq. 6 *Bonifat. aenigm.* 4 cum lignum vitae
pendebat in arbore mortis. *cf. Distichon codicis Lipsiensis, quod edidit M. Haupt in Ber. der K. S.*
Ges. der Wiss. 1850 p. 9 (*Opusc. I* 295) Adam per lignum mortem deduxit in orbem, Per lignum
populit Christus ab orbe necem

[LXXVII] 3 LXXXV 2 Cum constet verum fallant nec frivola mentem 5 *Genes.* 3, 7
6 caricarum massae etiam prosa de *virg. c. XXXIX* p. 53, 15 *G* et *tract. metr.* p. 155, 19 sqq. commemorantur

DECAST. 2 (LXXXIX)

LXXVIII. CVPA VINARIA.

- En, plures debrians impendo pocula Bacchi,
 Vinitor expressit quae flavescentibus uvis
 Pampinus et viridi genuit de palmito botris,
 Nectare cauponis complens ex vite tabernam.
 5 Sic mea turgescunt ad plenum viscera musto,
 Et tamen inflatum non vexat crapula corpus,
 Quamvis hoc nectar centenis hauserit urnis.
 Proles sum terrae glescens in saltibus altis;
 Materiam cuneis findit sed cultor agrestis
 10 Pinos evertens altis et robora ferro.

HENDECAST. 3 (XC)

LXXIX. SOL ET LVNA.

- Non nos Saturni genuit spurcissima proles
 Iupiter, immensum fingunt quem carmina vatum,
 Nec fuit in Delo mater Latona creatrix;
 Cynthia non dicor nec frater Apollo vocatur,
 5 Sed potius summi genuit regnator Olympi,
 Qui nunc in caelis excelsae praesidet arci.

[LXXVIII] Cupa uinaria AF^1F^2 alii, p ex h S^2 , Cuppa uinaria DeF^3 , LXXVIII Cuba E , LXXVIII Cupa uinaria: Cupa uina m^2V , De cuppa uinaria BB^1C , De cuba uinaria S^1 praesc. LXXVIII PP^4 , LXXXVIII FKN , tit. om. R 1 Cum plures R de///brians: in ras. fuit le V , de brians: de m^2 in ras. R , debrians NP^3 , de ebrians S^1 infundo V , impendo debrians A poculo E bachi $B^1CeF^1F^2R$ multi
 2 Umitur R expressis s. l. t AS^2 , expresit R , expressitq. P^4 q: F , qui R flauiscentis s. l. bu m^2R
 auuis R , ubis s. l. v m^1A , uiuis Vm^1P^3 3 Pampinus F s. l. e P^3 , Pampinis sed R butris ANP^1m^1 ,
 brutris B , botris $B^1CDeLRV$, batris K , butros F s. l. o E 4 uitae S^2 , exiuite R , exuitis C 5 me P^3
 ad plenam PP^4 , plena ciuitcera R 6 infantum corr. m^1P^1 fexat NP^3 7 Quamvis et Delrio
 cetenis m^1A ausurit AP^1L (s. l. t) V , auxurit $FF^1F^2P^3$ ornis $ABeKP^3R$, s. l. v V , hornis in marg.
 urnis F , u///rnis S^2 8 Prolesum P^1m^1 glescens $ABNS^1S^2$ alii, e in i VP^1R , gliscens B^1CeLP
 altos S^2 9 cunctis R , cunenis D corr. Delrio fundit F^1F^2R 10 Pinus R euertes s. l. n m^2F
 altos BB^1D (corr. D^1) KP^3 , o eras. e, altans R robura s. l. o m^2P^1

[LXXIX] Sol et luna AF^1F^2 alii, praesc. LXXVIII E , De sole et luna BB^1CS^1 , praesc. LXXVIII
 PP^4 , LXXVIII De sol et luna punctis supra De positis V , XC FKN , tit. om. R 1 proles P 2 Iopiter K ,
 Ioppiter BB^1C , Iuppiter $DeNRS^1S^2V$ in mensum K quā P^3 3 in dolo s. l. m^2 e V latrona
 r delet. V 4 Chynthia h delet. V , Cynchia P^3 , Chinthia K , Cinthia R neq. R appollo KR , apollo
 s. l. o F uocator R — v. 4 post v. 5 E 5 pocius S^1 olympi e V , olimphi $CEPP^3$ 6 nunin
 s. l. c P excelsa R praesedet B , pēid& P^3m^1 arcy V , ace s. l. r F^1 , arce e in i, ante
 arce ras. F

[LXXVIII] Cynewulf 29 (Dietrich XI 468, Prehn 196 sqq.) 3 carm. de virg. 178 Pampinus in-
 mensos dum gignit palmito botros Vinitor et spoliat frondentes falcibus antes 2792 carpens de pal-
 mite botros 7 Alludere videtur ad etymologiam ab Isidoro (Orig. XX 7, 7) propositam: cupos et
 cupas a capiendo i. e. accipiendo aquas vel vinum vocatas volunt 8 In his potissimum describendis
 Cynewulfus versatur

[LXXIX] Cynewulf 7 (Prehn 167) et 30 (Eusebius 10. 11) 1 sq. Bonifat. aenigm. 61 sq. Igneus
 en genitor fertur mihi Iupiter esse Vocibus et virgo stolidorum fame dicor 2 carm. de virg.
 v. 1373 Iupiter, ingentem quem pompant carmina vatum v. 1330 Veneris spurcissima proles 4 Aliter
 carm. de virg. v. 11 5 cf. ad pros. c. II 6 cf. ad carm. de virg. 530

Dividimus mundum communi lege quadratum:
 Nocturnos regimus cursus et frena dierum.
 Ni soror et frater vaga saecula iure gubernent,
 10 Heu! chaos immensum clauderet cuncta latebris
 Atraque nunc Erebi regnarent Tartara nigri.

ENNEAST. 9 (XCI)

LXXX. CALIX VITREVS.

De rimis lapidum profluxi flumine lento,
 Dum frangant flammae saxorum viscera dura
 Et laxis ardor fornacis regnat habenis;
 Nunc mihi forma capax glacieque simillima lucet.
 5 Nempe volunt plures collum constringere dextra
 Et pulchre digitis lubricum comprehendere corpus;
 Sed mentes muto, dum labris oscula trado
 Dulcia compressis impendens basia buccis,
 Atque pedum gressus titubantes sterno ruina.

DECAST. 3 (XCII)

LXXXI. LVCIFER.

Semper ego clarum praecedo lumine lumen
 Signifer et Phoebi, lustrat qui limpidus orbem,

7 Diffidimus *E*, diuimus *s. l.* di m^2V cummunile: *ge om.* *R*, communi *BK*, v *supra* o alterum *F*, legem (*m delet.*) comuni (*o ex u*) additis signis transpositionis P^3 8 Nocturnus *R* cursos *K* frena *Giles*, et frena in *ras.* *P* 9 Nisi *B*, In soror *R* frs *K* uage *K*, uasaecula *s. l.* ga e gubernant *D* (*corr. D¹*) *eN*, a in e m^2V 10 chaos *CNVP⁴* caus *R*, *s. l.* h P^3 , cahos *L* clauderet *AF¹*, in *marg.* fuscaret *A = R cett.* Rarissima est (*cf. Wagener-Neue Formenl. III 279*) talis ex tertia in secundam coniugationem transitio. cuncta *s. l.* c *A* 11 Utraque *KR*, Atra *om.* que S^1 herebi F^1LV

[LXXX] Calix uitreus AF^1F^2 alii, praesc. LXXX *E*, Calix P^2 , De calice uitreo BB^1CS^1 , praesc. LXXX PP^4V , XCI FKN 1 Démis F^1F^2 , De remis S^2m^1 flumine m^1 , fulmine m^2VP^1 , flumino o in e *N*, sanguine S^1 — v. 1 *om.* *L* 2 frangant, a ex u, P^3 , frangunt *DeGiles*; similiter conj. et ind. post dum inter se excipiunt *carm. de virg. 1363 sq.* flame P^3 , flam/// *P* saxonum *D*, corum *P* (*suprasc. sax $m^3 = Giles$*); P^4 sctorum LP^1 (*suprasc. $m^3 = Giles$ sax*) 3 arbor P^1m^1 regnat *A codd.*, regnant, n delet., *V*, ardet *Giles* abenis *s. l.* h m^2PL (*s. l.* \vdash) 4 glacieque e, glatieque *V*, glatieque *B*, glacie est datus simila *B* constat *L* (*lucet etiam P^1*) 5 Nemphe CKP^3V , nempe *s. l.* certe P^4 collo *s. l.* \bar{v} P^4 constringere *A codd. etiam D*, confringere *CGiles*, constrinxit *s. l.* gere *K* 6 pulcro (*e $m^3 = Giles$*) *P*, pulcre *s. l.* \vdash *L* (*pulchre P^1*), pulche, r *supra* c, *E* comprehendere Vm^1 , conprehere P^4 , comprende *C* 7 mtes, e ex o, P^3 multo *F*, motu P^3m^1 trado a ex u m^2V , trudo *F* (*suprasc. tra m^2*); NP^3 8 compræsis S^2 , conparaësis punctum *supra* a *F* bassia AB^1CKNP^2 , bussia *B*, ba//sia e, ba//lia *supra* *ras.* si *E*, bassia in *marg.* \dagger bachia *V*, bachia *PF*, bacchia P^4 *Giles Wright*, bacchia: puncta *infra* *cch* et *suprasc.* s P^1 9 gressas *K* sterruina *B*

[LXXXI] Lucifer AF^1F^2 alii, praesc. LXXXI *E*, De lucifero BB^1CS^2 , praesc. LXXXI PP^4V , XCII FKN 1 ergo P^3 2 phebi CKP^1 , foebi e, febi, o *infra* e, P^3 et *om.* *C* luxtrat m^1 *s. l.* s *A* limphidus *ACE*, lympidus e

7 *carm. de virg. v. 1632* per mundum scribuntur rite quadratum 10 *Anthol. Lat. I n. 389, 16 sq. R.* Ast ubi iam Titan croceum conscendit in orbem, Cuncta patent, quaecumque tamen nox clausurat atra (*carm. de virg. 215* Caerula dum fuscet tenebris nox saecula furvis)

[LXXX] *Aenigm. Bernens. 2, 6, aenigm. Angl. V. Cyneculf 28 (Prehn p. 195)* 7 *Aenigm. Bernens. 6, 6* Et amica libens oscula porrigo cunctis 8 *aenigm. Angl. V 5* Dulcia quin bibulis tradunt et bassia buccis *Tatuin. 4, 2* Dulcia quod bibulis prestamus pocula buccis 9 *Bernens. 13, 6* Sanguine dum fuso lapsis vestigia versant

[LXXXI] cf. LVIII.

- Per caelum gradiens obliquo tramite flector;
 Eoas partes amo, dum iubar inde meabit
 5 Finibus Indorum, cernunt qui lumina primi.
 O felix olim servata lege Tonantis!
 Heu! post haec cecidi proterva mente superbus;
 Ultio quapropter funestum perculit hostem.
 Sex igitur comites mecum super aethera scandunt,
 10 Gnarus quos poterit per biblos pandere lector.

OCTOST. 7 (XCIII)

LXXXII. MVSTELA.

- Discolor in curvis conversor quadripes antris
 Pugnas exercens dira cum gente draconum.
 Non ego dilecta turgesco prole mariti,
 Nec fecunda viro sobolem sic edidit alvus,
 5 Residuae matres ut sumunt semina partus;
 Quin magis ex aure praegnantur viscera fetu.
 Si vero proles patitur discrimina mortis,
 Dicor habere rudem componens arte medelam.

3 ante v. 2 BeKS¹S² plector, f supra p, S² limite s. l. tra F¹, trimite plector B 4 Cous e, Eoas, o in a, V, Eos NP³ s. l. a m²F amo dum (amodum) codd. etiam B¹, suprasc. magnopere P³, ammodum P⁴S¹ (in marg. maxime); S², ammodum P, admodum De, ad modum E, ad medium cj. Delrio, Giles Wright meavit S¹ 5 inde — finibus Indorum = inde ab extremo Oriente primi: i ex us V, prima S² 6 serua///ta///: in priore ras. fuit n S² 7 Neu B haec codd., hoc Giles caecidi V propterua E, proterua in marg. nitium e 8 Ulcio P³ quopropter C 9 Sed igitur K &ahera V, athera e supra t F 10 quas V per biblos codd., biblis De, e biblis cj. Delrio rector in marg. l N

[LXXXII] Mustella A, Mustela F¹F²LP¹ alii, praesc. LXXXII E, De mustela BB¹C, praesc. LXXXII PP⁴V (q corr. ex ?), XCIII FKN 1 Discor s. l. lo F * in curblis s. l. uis, suprasc. m²a, conuersor quadripes aruis, in marg. m² deflecto membra cauernas A, in curuis conuersor quadrupes aruis F¹F²; antris scripsi collato LXXIII 1 per cava telluris clam serpo celerrimus antra; in curuas deflecto membra cauernas D cett. suprasc. m¹ conuersor quadripes aruis (curuas non mutatum) K, deflectens S¹, deflector S², delecto s. l. f F, cauernis s. l. a F cf. p. 43 2 exertens P⁴ diri C 3 turgesca D, corr. D¹ marito, o in i, V 4 nunc P³ sobolem s. l. v P¹V, subolem L, sobole P³ aedidit PP⁴, reddidit E, si cecidit CP³ 5 Ressiduae e, Si duae E mares s. l. t V sumunt s. l. a m²F, sumant E 6 Quin A codd., Qui in F¹, Quam P³, Quis s. l. n m²F, Cum DeGiles ex aure A codd., exhausta F¹F², auræ Giles pregnantur B, pregnantur D¹ Giles fetu AENK multi, fa&u, foetu, fetu, fetu alii, foeta: a in o P⁴, foeto P, fetus C, flatu e Giles 7 proles in marg. pignus A, pignus F¹F² discrima S² 8 habere F rubem s. l. d F compones s. l. n F ante P¹ medellam A multi, a ex u V, a. m. in ras. m¹F

4 cf. LVIII 2 6 cf. LVIII 6 7 carm. de virg. 2741 sqq. 9 i. e. reliqui planetae sex cf. Isid. de nat. rer. c. XXIII et Bedam de nat. rer. c. X 10 gnarus lector idem est, qui alibi vocatur sofus cf. C 70. 83

[LXXXII] Isid. Orig. XII 4, 7 A mustelis (draco cf. XII 3, 3) tamen vincitur, quas illic homines inferunt cavernis, in quibus delitescit 6 Isid. Orig. XII 3, 3 Falso autem opinantur, qui dicunt mustellam ore concipere cf. Physiol. c. 21 aure effundere partum. Aldh. formam fabellae vel sequitur vel fingit, secundum quam ex aure concipere mustelam ferebant (et ex ore parere cf. Ovid. met. IX 323), nisi forte secundum Isidorum ex ore legendum est 7 carm. de virg. v. 352 mortis discrimina passis. — Nescio an hoc referendum sit ad id, quod Plinius narrat n. h. VIII 98 mustela (vires refovet) rutâ in murium venatum cum iis dimicatione conserta

HEXAST. 11 (XCIV)

LXXXIII. IUVENCVS.

- Arida spumosis dissolvens faucibus ora
 Bis binis bibulus potum de fontibus hausit.
 Vivens nam terrae glebas cum stirpibus imis
 Nisu virtutis validae dirumpo feraces;
 3 At vero linquit dum spiritus algida membra,
 Nexibus horrendis homines constringere possum.

ENNEAST. 10 (XCV)

LXXXIV. SCROFA PRAEGNANS.

- Nunc mihi sunt oculi bis seni in corpore solo
 Bis ternumque caput, sed cetera membra gubernant.
 Nam gradior pedibus suffultus bis duodenis,
 Sed decies novem sunt et sex corporis ungues,
 3 Sinzigias numero pariter similabo pedestres.
 Populus et taxus, viridi quoque fronde salicta
 Sunt invisae mihi, sed fagos glandibus uncas,
 Fructiferas itidem florenti vertice quercus
 Diligo; sic nemorosa simul non spernitur ilex.

[LXXXIII] Iuencus AF^1F^2 alii, praesc. LXXXIII E, DE iuenco BB^1CS^1 , praesc. LXXXIII PP^4V ; XCHIII FKN, De boue add. Delrio, De bove sive de Iuenco Giles 1 inter lineas add. m^2F Adil s. l. m^2 Arida A re (delet.) dissoluens P^3 , resoluens N s. l. m^2 dis V hora P^1m^1 , arua e Delrio 2 Vicinis ej. Delrio bibulis $CEPP^4$ supasc. v m^2P^3 potu P^2m^1 ausi KPP^4P^1 (supasc. h); L (supasc. t) 3 glebos K, globos in marg. uitium e imis om. F^1F^2 4 uirtutes F^1F^2 s. l. i m^2A valide K feroces DeK (ej. feraces Delrio) s. l. a m^2V , feraces, a ex o, F 5 linquit S^1 d in t P^4 dirumpe K, dirumpo P^3 , dirumpo e 6 Nexibus F s. l. e m^2A , Nigibus s. l. x F^1

[LXXXIV] Scropha (corr. f) praegnans AF^1F^2 alii, LXXXIII Scropha (corr. m^1) praegnans E, De scrofa (ph B^1) pr(a)egnante $BB^1CS^1S^2$, praesc. LXXXIII PP^4V , Scrofa praegnante: infra scroffa praegnans S^2 XCV FKV 1 fuit corr. sunt F ex sex S^1 oculis F^1F^2 corpore clauso L 2 capud A set PP^4 gubernant A codd., etiam P^1 , punctum infra n alterum V, gubernat De (uel gubernant) B Giles 3 suffulta B^1L 4 decies novem C, s. l. novies deni A, cf. ad XXX 1; novies deni, s. l. decies viv (= novem) K, novies decies F^2 , novem decies B^1 , novies deni cett. unges F (m^2 s. l. v); u supasc. m^1P^1L 5 Sinzigias B^1CLVm^2 , Sinzuas s. l. m^2 g S^1 , cf. tract. metr. p. 96, 21, Sinzygias ABF, sinzygies, sin(s)igias, sinzigias, synzygias, sinzias De et similia singuli simulabo B^1EP^4S , simulabo v supra i m^2V pedestris S^2 , pestres D 6 uiride s. l. i F, uirida (s. l. i) quoque frondose (m^2 fronde) V, frondose corr. fronde N, fronde P^3 salica P 7 faces F^1F^2 , flagos P^3m^1 , sagos P^1m^1 inglandibus (= iuglandibus) C, glandibus F uncas s. l. a L, uncat D 8 idem B querqus supasc. c F 9 Diligo FF^1F^2N , s. l. m^2 i A, Diligo sic p nemorosa K, numerosa D (corr. D^1) e, nemorara, corr. m^1 rosa E, numerosa B, nemerosa C spornitur F^1

[LXXXIII] Eusebius 37. Aenigm. Angl. XI. Cynewulf 39, qui aenigmati versu quinto Aldhelmum, ut voluit Dietrich XI 450. 455, non Eusebium, ut iudicant A. Ebert, Ber. der Sächs. Ges. d. Wiss. XXIX 50 et Prehn p. 213, videtur indicasse 2 Aenigm. Angl. XI 1 Quando fui iuvenis, bis binis fontibus hausit Euseb. 37, 1. 2 sepe solesco Inter ab uno fonte rivos bis vivere binos 4 Aenigm. Angl. XI 2 Postquam consenui, montes vallesque de imis Sedibus evertens naturae iura rescidi Euseb. 37, 3 si vixero, rumpere colles incipiam 6 Aenigm. Angl. XI 5 Mortuus horrende vivorum stringo lacertos Euseb. 37, 4 vivos moriens aut alligo multos

[LXXXIV] Cynewulf 37. cf. aen. XC 6 Verg. Georg. II 13 Populus et glauca canentia fronde salicta M.

HEXAST. 12 (XCVI)

LXXXV. CAECVS NATVS.

Iam referam verbis tibi, quod vix credere possis,
 Cum constet verum fallant nec frivola mentem.
 Nam dudum dederam soboli munuscula grata,
 Tradere quae numquam poterat mihi quislibet alter,
 5 Dum Deus ex alto fraudaret munere claro,
 In quo cunctorum gaudent praecordia dono.

OCTOST. 8 (XCVII)

LXXXVI. ARIES.

Sum namque armatus rugosis cornibus horrens,
 Herbas arborum buccis decerpo virentes,
 Et tamen astrifero procedens agmine stipor,
 Culmina caelorum quae scandunt celsa catervis.
 5 Turritas urbes capitis certamine quasso
 Oppida murorum prosternens arcibus altis.
 Induo mortales retorto stamine pepli;
 Littera quindecima praestat, quod pars domus adsto.

HEXAST. 13 (XCVIII)

LXXXVII. CLIPEVS.

De salicis trunco, pecoris quoque tergore raso
 Componor patiens discrimina cruda duelli.

[LXXXV] Cecos natus *A*, Coetus: *s. l. c P¹*, C(a)ecus natus *F¹F²P³SL*, praesc. LXXXV *E*, De c(a)eco nato *BB¹SS¹*, praesc. LXXXV *PP⁴*, Deonato *s. l. ce m²V*, LXXXV *FKN* 1 Nam *CPP⁴S¹* credepe *P³* 2 Cum stet *s. l. con m²A*, Dum *S¹* constat *s. l. e m¹C* ni fallant *S¹*, ne *NP³*, suprasc. *c V* fribola *eFKm¹PP⁴*, u supra o *P¹*, fribula *E* mente *P¹m¹* 3 Iamdudum *C* sederam *A* 4 quod *C* poterat *s. l. i m²V*, poterit *EF¹F²LP¹*, *s. l. a m¹C* 5 frauderet *AF¹* (suprasc. *a*); fradaret *s. l. v F* lumine *D Giles* caro *s. l. l m²F* 6 cunctorum *s. l. c m¹A*

[LXXXVI] Aries *AF¹F² ali¹*, LXXXVI Paries *Pm²E*, De ariete *BB¹CS¹*, praesc. LXXXVI *VPP⁴*, XCVII *FKN* 1 Summamque *A* rigosis *D*, strigosis vel rugosis *cj. Delrio* 2 aborum *s. l. r m¹A*, arorum *P³*, arborum *LP¹m¹P⁴Fm¹Pm¹*, arburum *S²m¹* 3 tum corr. *m² in tamen V*, Nec non *B¹* procedens o in e *V*, pr(a)ecedens *eP¹P³* astifero *P⁴*, *s. l. r FP* stirpor prius r expunctum *P¹* 4 qui: i in e *m²V*, q^a *P³*, qⁱ; *F*, quae dictum est quasi praecedat agmen astrorum, cf. XCVI 1 denso milite turmas . . . , quos e. g. s. caelsa *FP³* 5 ubes *s. l. r m¹A* capitis in ras. e squasso: s primum erasum *P³* 6 Oppido *P³* prosternent *s. l. s F* actis *L*, c ex l *mP¹* 7 Indueo e expunctum *P¹* mortalis *F¹F²*, martales (*s. l. o*) retorto suprasc. *g m²A*; stamen pepli = lana, ita ut contorto rectius videatur, sed bene Maleynius contulit Martial. VI 39, 6 retorto crine cf. ad aenigm. VI 4; contorto NV cett. stamite *s. l. n m²F* pepli *C* 8 quindena *s. l. ci m¹A*, quindecim *B¹* qod *s. l. v F* domos *s. l. m¹ u A*, domus *s. l. S¹* adsto *A codd.*, asto *Fm¹F²P³*, adstat *s. l. o e*, exsto *S¹Giles*

[LXXXVII] Clipeus *ALP¹S³ ali¹*, Clypeus *De*, Scutum *F¹F²*, praesc. LXXXVII *E*, De clipeo *BB¹CS¹*, praesc. LXXXVII *VP* (clypeo) *P⁴*, XCVIII *FKN* 1 Da *K* truco *s. l. n N* peccoris *CP¹m¹* tergore *P³*, tergora *P* rasso *ABK ali¹*, nascor *F* 2 conpono *s. l. r m²V* cruda *codd.*, suprasc. *m¹* dura *A*, dura *DeS¹Giles*

[LXXXV] Describi videtur caecus, qui sobolem genuit: dedit huic lucem (= vitam), quam ipsi nemo dare potest, cum Deus ipsum luce privaverit 2 LXXVII 3

[LXXXVI] Cynewulf 54. Significat Aldhelmus deinceps animal, signum caeleste, machinam bellicam, lanam, parietem 7 Aenigm. C 60 seu stamina pepli 8 Anthol. Lat. ed. Riese II n. 771 (= 738^b)

[LXXXVII] Cynewulf 6

AUCTORES ANTIQUISSIMI XV.

Semper ego proprio gestantis corpore corpus
 Conservabo, viri vitam ne dempserit Orcus.
 5 Quis tantos casus aut quis tam plurima leti
 Suscipit in bello crudelis vulnera miles?

HEPTAST. 19 (XCIX)

LXXXVIII. BASILISCVS.

Callidior cunctis aura vescentibus aethrae
 Late per mundum dispersi semina mortis;
 Unde horrenda seges diris succrevit aristis,
 Quam metit ad scelera scortator falce maligna;
 5 Cornigeri multum vereor certamina cervi.
 Namque senescenti spoliabor pelle vetustus
 Atque nova rursus fretus remanebo iuventa.

PENTAST. 14 (C)

LXXXIX. ARCA LIBRARIA.

Nunc mea divinis complentur viscera verbis
 Totaque sacratos gestant praecordia biblos;
 At tamen ex isdem nequeo cognoscere quicquam:
 Infelix fato fraudabor munere tali,
 5 Dum tollunt dirae librorum lumina Parcae.

4 ni s. l. e V, ni EF¹F²LNPPm¹ alii, ne s. l. i F demserit A, denserit P³, dimpserit Vm¹
 5 tantus PP⁴S¹ loeti BB¹eF multi, lae(q)ti KP³F¹, loeto o in i L, lethi D Giles 6 Suscepit
 BFP³NV, s. l. i m²A cf. *Miracula Niniae* v. 4. 116.

[LXXXVIII] Basiliscus † aspis A, Aspis P³, Aspis † basiliscus L, † bas. add. m²P¹, Aspis basiliscus
 eS², Serpens F¹F², LXXXVIII Serpens siue aspes E, De aspide B, De aspide uel basilisco B¹CS¹, praesc.
 LXXXVIII VPP⁴; XCVIII FKN 1 a&re K, aethae in marg. aeris P⁴, a&he S¹ 3 diri P³m¹, segest-
 biris corr. m²V sucreuit s. l. c C, suae creuit corr. m²V, sua reum m¹, succreuit m²P¹ aristris P³,
 arestis P⁴ 4 Qam s. l. v m²N, Qā F mētīt (sic!) F, metet EF¹F², metit& P⁴ ad celera F
 scortator s. l. v m²V, scorator s. l. t F falci i in e m²V, fauce e maligna a ex u P³ 6 Namquae V
 uelle supasc. p F¹ uetusta S¹, uetustustus: tus eras. V 7 nona s. l. u m²A manebo C

[LXXXIX] Arca libraria AS²e alii, praesc. LXXXVIII E, Archa F¹, Arca F², De arca libraria BB¹C,
 praesc. LXXXVIII PP⁴V, De archa libraria S¹, C FKN 1 Tunc Pm¹P⁴, Tum D me NP³, s. l. m² a V
 completur s. l. n F, complectur B, replentur S¹ uircera P¹m¹, uiscer L umbis P¹m¹ 2 sacratis
 s. l. o C, sabrabos B 3 at ex hisdem, s. l. tamen m²A, At non D (in marg. uitium) e Giles, ex hisdem
 BFNLS¹S² cett. neq. eo F¹, neq; (pro nequeo) F² agnoscere corr. m²V 4 fatu S¹ fraudabar
 s. l. o m²P¹ munera V, muneræ S² 5 Dum codd. (etiam e), Nam cj. Delrio; Giles tollunt s. l.
 demunt m²ABF, tollunt B¹C, demunt F¹F²NV cett. Giles, demont Em¹, demu s. l. nt m²P, demum DP⁴
 de corr. m² in dire P¹, dire CKS² librorum lumina s. l. in V, libro P³ parce V

[LXXXVIII] *Isid. Orig. XII* 4, 6. *Solin. p. 126, 14 M* 1 *Genes. 3, 1* Sed et serpens erat
 callidior cunctis animantibus terrae, quae fecerat Dominus Deus 3 *carm. de virg. v. 2499* A quo
 pestiferum glescebat nomen in orbe, Unde seges spissa spurcis succrevit aristis (cf. 2725) 5 *Plin.*
n. h. XXVIII 149 Exitio his (serpentibus) esse cervos nemo ignorat *VIII* 118 Et iis (cervis) est cum
 serpente pugna

[LXXXIX] *Eusebius* 33. *Cynewulf* 50 3 *Euseb. v. 2* Nec tamen illud scire, quid est sapien-
 tia, possum.

TETRAST. 10 (CI)

XC. PVERPERA GEMINAS ENIXA.

Sunt mihi sex oculi, totidem simul auribus hausi,
Sed digitos decies senos in corpore gesto;
Ex quibus ecce quater denis de carne revulsis
Quinquies at tantum video remanere quaternos.

HENDECAST. 1 (CII)

XCI. PALMA.

Omnipotens auctor, nutu qui cuncta creavit,
Mi dedit in mundo tam victrix nomen habendum.
Nomine nempe meo florescit gloria regum,
Martiribus necnon, dum vincunt proelia mundi,
5 Edita caelestis prensant et praemia vitae;
Fron digeris tegitur bellantum turma coronis
Et viridi ramo victor certamine miles.
In summo capitis densescit vertice vellus,
Ex quo multiplicis torquentur tegmina pepli;
10 Sic quoque mellifluis escarum pasco saginis
Nectare per populos tribuens alimenta ciborum.

[XC] Puerpera geminas (sic) enixa *A*, Aldhelmus propter Simfosii versum tertium: Discessere duae femininum adhibuisse videtur; P. geminos e. F^1F^2N alii, praesc. XC *E*, Puerpera P^3 , De p. geminos e. B^1S^1C (in *B* titulus mutilatus); praesc. XC PP^4 , XC De (puncta supra posita) puerpera (s. l. os m^2) geminose nixa *V*, Puerperos geminos enixa P^1 , CI *FKN* 1 septem deletum, suprasc. VI *V* ausi PP^1m^2L , exsto *BDeKS^1S^2Giles*, in marg. hausi *N*, s. l. hausi m^2P^3 , AVRIBVS EX || AVSISTO: Ex et sto expunctum *V* 2 corpor//e e, corporae P^3 3 en quatuor denis *Beda* reuulsis prius 1 delet. et suprasc. u m^2A , reuulsis supra prius u m^2 c *C*, refulsis F^1F^2 , repulsis *Beda* 4 at tamen corr. m^2V , ad tam *C*, at tamen, vel tantum B^1 , ac tantum S^1 uideor NS^1V *Beda*, uideo// e, uideor manere S^1 regnare m^1 , corr. m^2F retinere *Beda* quaternas *V*, q̄tonos corr. F^1

[XCI] Palma $Am^1P^1P^3LS$, quae fecundata frondescit add. Am^2 , quae dactilico fecundata florescit eF^1F^2 , add. m^2S^2 , XCI Palma quae dactilo fecunda frondescit *E*, De palma BB^1 , praesc. XCI *V*, De palmo que dactilo fecundata frondescit *C*, XCI De palma quae dactilo (dactilo *P*, tactilo *e*) frondescit PP^4 , CII *FKN* 1 rector *DGilesWright* nutu om. F^1F^2 2 *Cum suprasc. i *A*, Cui *NV* codd., Cui .|. mihi S^1 , Cui s. l. mihi m^2P^3 , Qui *DeGiles* Quid in mundo m^1 corr. Qui dedit i. m. *F* bictrix s. l. v *A* 3 nēppe *V*, nemphe BB^1CK , nimphe Em^2 mea s. l. o *A* Nempe meo nomine F^1F^2 regum: s. l. i rerum m^1P , i rum m^1P^4 , regnum *B*, n del. m^2P^1 , rerum *D Giles Wright* 4 Matyribus s. l. r *A* nec s. l. m^2V , non om. P^3 , in marg. add. *N* prelia s. l. o *V* vincant dum S^1 5 Aedita *V* (*A* delet. m^2); B^1P^4P (s. l. m^3 dedita), Et dita *D*, corr. D^1 praesant s. l. s *A*, praesant s. l. prendunt m^1P , prensant s. l. prendunt m^2P , pr(a)essant $BF^1F^2NP^3Vm^1$, pr(a)estant FLP^1 (s. l. prensant m^3 i. e. *Giles*); S^1Vm^2 , prensant cett. *Giles* premia m^1 , proelia m^2A , proemia *e* 6 Frondiferis *F*, s. l. g m^2V , Frongideris *B* 8 om. *L* uertite corr. m^1A 9 segmina s. l. t m^1A , regmina $Em^1F^1F^2$, tegmine: e in a *V* plepli *K* 10 quoque *V* mellifluuiescarum m^1V , mellefluis *B*, mellifluus corr. m^2P^1 11 populus s. l. o m^2A

[XC] Simfositius 92. cf. aenigm. LXXXIV; affertur aenigma etiam in collectaneis q. f. Bedae (Migne XCIV 546 C)

[XCI] Isid. Orig. XVII 7, 1 1 cf. ad praef. v. 1 2 cf. aenigm. XCVI et ad XLIII 3 4 carm. de virg. 2022 Dum vincunt sancti fallentis proelia mundi 7 carm. de virg. 197 circi victor certamine 8 Plin. n. h. XIII 30 Coma omnis in cacumine . . . folia . . . ad funes vitiliumque nexus et capitum levia umbracula finduntur

DECAST. 4 (CIII)

XCII. FARVS EDITISSIMA.

- Rupibus in celsis, qua tundunt caerula cautes
 Et salis undantes turgescunt aequore fluctus,
 Machina me summis construxit molibus amplam,
 Navigeros calles ut pandam classibus index.
 5 Non maris aequoreos lustrabam remige campos
 Nec ratibus pontum sulcabam tramite flexo
 Et tamen immensis errantes fluctibus actos
 Arcibus ex celsis signans ad litora duco
 Flammiger imponens torres in turribus altis,
 10 Ignea brumales dum condunt sidera nimbi.

HENDECAST. 4 (CIV)

XCIII. SCINTILLA.

- Quae res in terris armatur robore tanto
 Aut paribus fungi nitatur viribus audax?
 Parva mihi primo constant exordia vitae,
 Sed gracilis grandes soleo prosternere leto,
 5 Quod letum proprii gestant penetralia ventris.
 Nam saltus nemorum densos pariterque frutecta

[XCII] Farus S^2e (*evanidum*); *s. l.* ditissim m^2P^3 , Pharos editissima A , Pharos D , in rupe pelagi sita P^1L , . . us editus B^1 , Farum editum in rupibus pelagi positum F^1F^2 , praesc. XCII E , De faro editissima S^1 , in rupibus pelagi posita C , De foro (De delet. et farus corr. m^2) editissima; add. m^2 : in rupibus pelagi posita V , De pharo editissimo in rupibus pelagi posito B^1 , praesc. XCII (de faro *e. q. s.*) PP^4 ; CIII FKN 1 Ripib; *s. l.* u A , Rupibus b ex u F caelsis: a delet. V , in excelsis: ex delet. F Puppibus D , Rupibus excelsis E cautes in marg. ponti K 2 turgescunt undantes P^4m^1 , turgescunt e ex i P^3 , u ante e sublatum V , undantis $C = E$, turgescunt (u ex o e) aequora ponte De Delrio, aequora *s. l.* e m^2P^1 , equora ponti in marg. fluctus K , aequore fluctus Giles p. 391 3 Machina e summis F^1F^2 construc P^3 , construi corr. m^1F amblam A (corr. *m. rec.*), ampla LP^1 , amplum $EeNP^3S$ 4 paldam *s. l.* n m^1A clasisibus: i prius delet. V 5 Non ex Num V aequoreos ex aequoris F remie C , remine S^2 , reg- mige prius g delet. E 6 Ne cratibus C 7 om. F^1F^2 , Et non K in messis P^1m^1 , Et tamensis *s. l.* inmen e errantis *s. l.* e E actos *s. l.* v m^2V , actus (*id est vias*) vel potius acta Delrio 8 *excelsis codd. litora *s. l.* t m^2V , littora DFm^1P^1 , littera e in o et iterum o suprasc. m^2e , litia F^1F^2 9 Flamiger PP^3 torrens n delet. A , torrens: ens in ras. et puncta infra i et n F turribus P^1 10 ignea a m^2 in ras. O brumales les in ras. F

[XCIII] Scintilla $AeF^1F^2P^1L$ alii, praesc. XCII E , De scintilla BB^1COS^1 , praesc. XCIII PP^4V (De expunctum), CIII FKN 1 Queres P^3 armatur: r prius delet. V , armatus s ex r P^3 , s in r F , amatur *s. l.* r m^2P^1 , sic (punctis suppositis S^2) armatur BS^2 , sic armat K robure NP^3 *s. l.* o A , rubore *s. l.* o P^1 , rubere B 2 uitatur *s. l.* n E 3 prima EOP^3 , promo o in i m^2V costant A , constant t ex s m^2V 4 graciles E , gratilis P^3 grandis i in e m^2V prostenere *s. l.* r P 6 Nān n delet. F densos om. O

[XCII] Isid. Orig. XV 2, 37 = XX 10, 10 2 sal = mare -cf. *carm. de virg. v. 1101* 5 *carm. eccles. III* (in *eccles. Buggae*) 20 sq. Turgida cum ratibus sulcabat caerula curvis Et maris aequoreos lustrabat remige campos 7 Verg. VII 213 fluctibus actos M 9 Verg. IX 470 turribus altis M 10 Verg. V 126 hiberni condunt ubi sidera cori

[XCIII] Bern. 23. Tatuin. 31. Vide etiam ad aenigm. XLIV 1 et 4 cf. XXXVI 1 Corpore sum gracilis, stimulis armatus acerbis 3 XXIX 5 primordia vitae

- Piniferosque simul montes cum molibus altos
 Truxque rapaxque capaxque feroxque sub aethere spargo
 Et minor existens gracili quam corpore scnifes,
 10 Frigida dum genetrix dura generaret ab alvo
 Primitus ex utero producens pignora gentis.

ENNEAST. 11 (CV)

XCIV. EBVLVS.

- Sambucus, in silva putris dum fronde virescit,
 Est mihi par foliis; nam glesco surculus arvis
 Nigros bacarum portans in fronte corimbos.
 Quem medici multum ruris per terga virentem,
 5 Cum scabies morbi pulpas irrepserit aegras,
 Lustrantes orbem crebro quaesisse feruntur:
 Cladibus horrendae, dum vexat viscera tabo,
 Ne virus serpat, possum succurrere, leprae,
 Sic olidas hominum restaurans germine fibras.

7 om. OPP⁴ Pinniferosque B¹C, piniferos quae V, que om. e cummolibus alterum m subl. et 1
 supasc. m²V, molib; A, cum collibus B¹CLP¹ altis CE, alstos FS² 8 rapaxq; m³, s. l. rapax quae V
 cupaxque (s. l. a) ferosque P³, froxque s. l. e m²A, que om. F² capaxque quod omnes codd. (etiam e)
 habent, om. D (Delrio lacunam notavit) Giles Wright serb (s. l. u) ethere S² 9 existens V,
 existens O gratili P³, gracilique eK copore s. l. r m¹A scnifes AB¹KN cf. ad XXXVI, scnifes
 ex scnifes F, scifes s. l. n S¹, scifis in marg. PL, scnifis PF⁴, scinifis ES², scinips: ps ex pes m²V, scnifis B,
 scinifis CP (corr. m³ = Giles in scnifes), scynifis O, sciniphes eF¹F² 10 Frigidum B dudum NV
 generix s. l. t S², genetrix LPS¹ genetraretlabaluo F³, generare ab aluo C 11 pignora S¹ gentes
 F¹V Delrio v. 9—11 transponi vult post v. 3

[XCIV] Ebulus AF¹F²P¹m²L alii (Ebulus D), praesc. XCIII E, De ebulo BCS², De ebulo B¹, debulo O,
 praesc. XCIII PP⁴V (s. l. vo), CV FKN 1 Sabucus s. l. v e, Sabuchus D patris AF¹, prutris B,
 botris CB¹O fronte P³ corimbos supasc. m¹ rubescit A 2 par (supasc. s) cum flos, supasc.
 foliis E, folis BK glesco PL alii, i ex e m²VP¹ furculus B¹, surculus r m²O 3 Nigros o ex i et o
 supasc. V bacharum P¹L, baccarum S² cett., baecarū O fronde d ex t m²O, in fronde B¹ corimbos
 r ex s F 4 Quod O medic (sic!) C ruris m² ex rorio P³ pigo P³, igora BK 5 mobi s. l.
 r A pulpas a ex u S², pulpas r delet. P³ inreperit codd., invaserit D Giles, insemserit corr. m²F
 6 quae=sise F 7 Cladibus n delet. P⁴, Clades B¹EFF¹, Clades ras. etiam super a F horrenda O,
 horrende C alii Giles vexat s. l. m¹ n A, s. l. n m²P¹ (uexant L), vexant n delet. V, uexat CF¹F², uexant
 N cett. Giles tabes cj. Delrio 8 uiros s. l. v m¹A, uires s. l. v S², uiriis F¹F², uirus post s ras. F
 succurrere s. l. v m²N, succurre B, s. l. re m²O, recte sic iam interpunxit A. Maleyn p. 86 9 olidas in
 marg. putridas P, supasc. P⁴, Sicolis das S², holidas EF¹, Si cholidas F² Post v. 9 addidit P³ Letifer
 in fibras dum finis serpat apertas, qui versus (= 96, 10) in F fol. 69 b, cuius paginae versus ultimus est 94, 1,
 legitur in margine inferiore (Loetifer . . . serpat finis aptas)

7 XLIX 1 et Walafridus Strabo, visio Wettini (Plac II 311) 211 Ille feroxque rapaxque minax
 mendaxque sagaxque 10 Aenigm. C 24 Ecce tamen matris homo generabar ab alvo Tatuin. v. 2
 nasci gelido natum de viscere matris

[XCIV] Serv. ad Verg. ecl. X 27 Ebulum genus est herbae sambuco simile. De sambuco ebulo
 cf. Lenz, Botanik der alten Griechen und Römer p. 499. 7 Miracula Niniae 330 sq. foedarat viscera
 tabo; construe: possum succurrere, ne serpat virus leprae cladibus horrendae, dum vexat viscera tabo.

TRISCAIDECAST. (CVI)

XCV. SCILLA.

- Ecce, molosorum nomen mihi fata dederunt
 (Argolicae gentis sic promit lingua loquelis),
 Ex quo me dirae fallebant carmina Circae,
 Quae fontis liquidi maculabat flumina verbis:
 5 Femora cum cruribus, suras cum poplite bino
 Abstulit immiscens crudelis verba virago.
 Pignora nunc pavidi referunt ululantia nautae,
 Tonsis dum trudunt classes et caerula findunt
 Vastos verrentes fluctus grassante procella,
 10 Palmula qua remis succurrit panda per undas,
 Auscultare procul, quae latrant inguina circum.
 Sic me pellexit dudum Titania proles,
 Ut merito vivam salsis in fluctibus exul.

PENTECAIDECAST. (CVII)

XCVI. ELEFANS.

- Ferratas acies et denso milite turmas,
 Bellandi miseros stimulat quos vana cupido,
 Dum maculare student armis pia foedera regni
 Salpex et sorbet ventosis flatibus auras

[XCV] Scilla *AeP¹LP³* (?), *praesc.* XCIII *E*, Scylla *F¹F²*, De Scilla *BCS²O*, id est maris nympha *B¹*, XCV De Scylla (De delet.) *V*, De scilla marina *PP⁴*, CVI *FKN*, in *marg.* *S²*: *R* cf. n.96 1 morosorum *P³*, molesorum *s. l. o P¹*, Molossorum *D* *Giles* facta *Vm¹*, facta *F* 2 gentes e in *i V* promat a in *i m²P¹* loquellis *ABKNVm¹ alii* 3 Exqua *P⁴* dire *V* Circe *P¹LP³*, Circes *Giles* 4 fontes *V* liquida *D*, a *m²*, sed eras. e *Giles*, liquidi fontis *cj. Delrio* fulmina *Vm¹*, post v. 4 versus 3 et 4 repetiti sed erasi *F* 5 Femora cum cruribus suras *Am¹NS¹F¹F²P³* (crucib; *s. l. r m²*), Femora (Foemora *B¹*; *suprasc.* Cruraque) cum coxis (*suprasc.* uel cruribus) suras *B¹C*, Cruraque cum coxis pulpas *Am²FBD²P³m²S²*, suras *EFm² s. l.*; *P⁴Nm²* in *marg.*, suras *PP¹LOm¹*, Cruraque cum coxis suras c. p. b., Femora cum cruribus suras c. p. b. prior versus iterum in *marg. scriptus*, sed erasus; alteri *adsc. m³*: iste plus hic habetur versus *V* poplite *eF²S¹S²*, plite *s. l. m² po V*, poplite o ex u *m²O* bino b ex u *F*, ras. unius litterae ante n *V* 6 abstulit *AK* immiscens *A cett.* crudelis l in *R V* 7 pinora *s. l. g A*, pinnora *P³*, pignora *S¹* paidi *s. l. v F* reser *P³*, rererunt in *marg. ff.* voluit igitur refferunt *N* 8 tonsis e, Contis ex Tonsis *m²O* trude *s. l. m² v, m¹ u P¹*, tradunt *s. l. v O* clases *s. l. s AP³* (e ex i); classis *s. l. e m²P*, classes *s. l. i V* 9 grassante procella *om. L*, crassante *Om¹* 10 qua *A codd.*, que *s. l. m²* a *P³*, quae *S²e*, q. *K*, que uaremis *P¹* (*corr. Giles*); *L* succurit *s. l. r m²A*, succurunt *corr. m²O* panda *s. l. s m²V*, pando *S¹*, pand... *B* 11 ingina ante i ras. et *s. l. v m²O* 13 mereto *Am¹* uiam *s. l. v P¹* saelis *O* esul *s. l. x F*

[XCVI] Elefans *AeF¹F²*, Elephans *P¹P³*, Elefas *L*, XCV Elefas *E*, De Elefante *COS¹*, *praesc.* XCV *V*, XCVI *PP⁴*, De eleph(f)anto *BB¹*, CVII *FKN*, Elephantus *D* 2 Blandi *s. l. el m²V* miseros vel misera *B¹* stimulant *S¹m¹* quos vel quas *B¹* cf. ad LXXXVI 4 una *B¹* 3 cacula restudent a. p. federa *P³* 4 salpiset *P³*, salpinx *Giles* soruet *A* uentoris *B* flatibus *corr. m² faucibus V*

[XCV] Scyllae nomen ab eo quod est *σκύλαξ* derivat Aldhelmus. Argumentum sumpsisse videtur ex Ovidi metamorphoseon lib. XIV 1-74. Respicit hoc aenigma Thomas Cantimprati de nat. rer. VI 47 = Spicil. Solesm. III p. 427 n. XVI. 3 Ovid. met. XIV 58 ter noviens carmen (v. 44) magico demurmurat ore (Circe) 5 Ovid. v. 64 corpus quaerens femorum crurumque pedumque Cerbereos rictus... invenit 8 Verg. III 208 caerula verrunt; tonsae = remi ut Verg. VII 28. X 299 9 Verg. III 668 verrimus... aequora remis v. 290 aequora verrunt 10 Forsitan pro remis legendum sit velis 11 cf. Verg. III 556 Ovid. v. 60 sua foedari latrantibus inguina monstris (Scylla) 12 Titanis apud Ovidium Circe audit v. 14 et XIII 968 13 salsi fluctus dicuntur secundum Verg. V 182 exul: quoniam, utpote Galateae ancilla, cum hac antea habitaverat ad Aetnam

- 5 Raucaque clangenti resultant classica sistro,
Cernere non pavidus didici trux murmura Martis.
Quamquam me turpem nascendi fecerit auctor,
Editus ex alvo dum sumpsi munera vitae,
Ecce tamen morti successit gloria formae,
10 Letifer in fibras dum finis serpat apertas;
Bratea non auri fulvis pretiosa metallis,
Quamvis gemmarum constant ornata lucernis,
Vincere, non quibunt falerarum floribus umquam.
Me flecti genibus fessum natura negavit
15 Poplite seu curvo palpebris tradere somnos,
Quin potius vitam compellor degere stando.

HECCAIDECAS. (CVIII)

XCVII. NOX.

- Florida me genuit nigrantem corpore tellus
Et nil fecundum stereli de viscere promo,
Quamvis Eumenidum narrantes carmine vates
Tartaream partu testentur gignere prolem.
5 Nulla mihi constat certi substantia partus,
Sed modo quadratum complector caerulea mundum.
Est inimica mihi, quae cunctis constat amica,
Saecula dum lustrat, lampas Titania Phoebi;

5. 6 sic A, 5 post 6 BDeEF¹F² ceteri; ante v. 5 G, ante v. 6 p m²V — Raucaque A codd., S(a)eucaque DeS²Giles, Sapica s. l. l K glangenti s. l. c P⁴, clangenti eKS², clangendo P³ resultant CF, resultant s. l. reboant A, rebobant uel resultant B¹, reboant dum eF¹F²KV, reboant dum P³, reboant dum DGiles sistri e 6 Cernerē O pavidis B dedici FNS¹ s. l. i m²A trix F murmura u in ras., s. l. v m²O matrix F, martis a ex o O 7 fecerat B¹PP⁴ actor s. l. v F — Desinit S¹ 8 exulio B sumsi s. l. p m²P 9 successit s. l. succurrit m²P glorie s. l. a F, gloriformae s. l. a m²P, fame in marg. t, formae F, famae B¹ 10 serpar B, serpit B¹OPP⁴L, sepi s. l. r C, dum serpit Giles arestas s. l. per F erravit librarius propter litterarum insularium formas. — v. 10 omiss., in marg. additus (letifer . . dum finis serpat) V itemque N, in quo man. insularis in marg. superiore adscripsit (loetifer . . dum finis serpat) cf. ad 94, 9. 11 bratea A (s. l. m² t); CFKN (in marg.: pluralis); P, brattea BB¹DeOPP¹P³P⁴ t prius ex c V, bratea E cf. carm. de virg. 173 fulvis s. l. m¹C, fuluis F, fuluis P³ pciosa LP⁴, praeciosa S², pr/etiosa O, pretiasa a corr. m²V 12 geramarum S² constet O lucernis supplevit m³ (= Giles?) P; in marg. m²: sillaba et unus pes desunt. 13 uincere me C, me in ras. P s. l. m²P¹, me cj. Delrio felerarum F¹F² s. l. a A, phalerarum O 14 flectisCPP⁴ (s add. m²), flexis E x in ras. O 15 Poblite F¹F²S², Poplite o ex u O cf. 95, 5 subcurvo palpebras tradere somno cj. Delrio, sub curva Giles, sub curvo Wright palpebris K, palpebres e in i m²V v. 16 om. De, in textu omissus, additus in marg. inferiore S²

[XCVII] Nox AeF¹F²K alii, praesc. XCVI E, De nocte BB¹CO, praesc. XCVI V, XCVII PP⁴ — CVIII FKN 1 nigrante i corpore F¹F², corpore P³ 2 nihil COP³, hi eras. eS² fecundū F¹F², Et infecundam cj. Delrio stereli ABLNP¹P³S², e alt. in i OVm² diuiscere P³, uiscere i s. l. m²F pronomo no eras. V 3 Quam O euenidum s. l. m A, euenidum m pro u F carmina cj. Delrio 4 partu P³, pratu corr. m²F testantur OE a in e P plolem P³, prolem parcas P¹, florem S² 5 mi B, mihi s. l. K certis P³ 6 quatotum E complecto s. l. r O 7. 8 hoc ordine codices, 8. 7 Giles. — 7 immica Om¹ q; (suprasc. ve) cunctis V 8 lāpadas P³ tisanian s. l. t m¹A, tinia s. l. m¹ ta S², tytania PP¹ poehbi A, phebi OC, foebi e

[XCVI] 5 carm. de virg. v. 2614 Salpiciis et clangor necnon et classica sistri . . incussere metum versus 9 sqq. ad eboris pretium referendi sunt 12 Plin. h. n. VIII 12 phaleris argenteis, quo maxime gaudent (elephantis) 14 Solin. p. 97, 3 M cuius (animalis) suffragines, ut elephantis, flecti nequeunt; de re vide Brehm Tierleben III³ 15

[XCVII] 4 Verg. XII 846 quas (Diras) et Tartaream Nox intempesta Megaeram Uno eodemque tulit partu

- Diri latrones me semper amare solebant,
 10 Quos gremio tectos nitor defendere fusco.
 Vergilium constat caram cecinisse sororem:
 'Ingrediturque solo et caput inter nubila condit
 Monstrum horrendum, ingens, cui quot sunt corpore plumae,
 Tot vigiles oculi subter, mirabile dictu,
 15 Tot linguae, totidem ora sonant, tot subrigit auris;
 Nocte volat caeli medio terraeque per umbras.'

HEPTAST. 17 (CIX)

XCVIII. ELLEBORVS.

- Ostriger en arvo vernabam frondibus hirtis
 Conquilio similis: sic cocci murice rubro
 Purpureus stillat sanguis de palmite guttis.
 Exuvias vitae mandenti tollere nolo
 5 Mitia nec penitus spoliabunt mente venena;
 Sed tamen insanum vexat dementia cordis,
 Dum rotat in giro vecors vertigine membra.

9 semper me P^3 latrones corr. m^1P^1 10 gremio s. l. i A, græmio: æ (an e) ex a m^2V tectos o ex u O, s. l. v m^2V fuso s. l. s m^1A , fusca O 11 Uirgilium $B^1CeOPP^4S^2$, s. l. e m^1F^1 constat Ae, in marg. K, confateor (puncta infra con) s. l. m^2 , constat F, fateor Am^2 codd., fateor coram E. Versus 11—16 pro novo aenigmate novo titulo E (XCVII Fama) et B^1 (De fama) signant; Fama in margine adscripsit F^1 , de fama N. Post v. 11 codices ponunt versum Ingrediturque — condit, quem Giles Delrium secutus in fine aenigmatis posuit, credo, ne locus Vergilianus a 'que' inciperet; at est correlatio -que .. et (cf. e. g. C 18), quae tamen si non esset, citatus versus Sedulianus ab et incipiens (carm. de virg. 1443) satis codicum ordinem, qui insuper idem est ac Vergilianus, defenderet. Versum ingrediturque e. g. s. omisit F 12 ingediturque s. l. r C quae solo P^1 capud A, d in t P^3 13 Monstrum s. l. n e horrendum P^3 gens E cui quod CBP^3P^4 , cuiquosunt s. l. d corr. m^2 t V sunt om. O, d in t P, sunt s. l. P, om. P^4 in corpore KS^2 14 mirabile s. l. i m^1A dictum Vm^1 15 Ton linguae P^3 subriget B^1 , i ex e O auris $ABeFS^2$ = Verg. aures s. l. i m^2V , auris s. l. e P^1 , auras m^1 , aures m^2E , aures cett. 16 nocte A terrae; s. l. e F super umbras A umbras codd.; Verg. umbram, sed cod. Bern. 167 umbras = Aldhelmus; sub umbras F^1F^2 (cf. Maleyn p. 183)

[XCVIII] Elleborus AeL, Elleuorum F^1F^2 , XCVIII Elleborus E, De elleboro DBB^1C , De eleboro O, CVIII De elleboro PP^4 , XCVII De eleboreo (s. l. l et e deletum) V — CVIII FKN 1 Astriger P^3 , Ostiger F^2 , Ostrier C en s. l. i eras., in marg. B S^2 , in codd.; cf. 9, 1. 17, 3. 33, 6. 78, 1. 100, 21. arbo s. l. v A, auro F^1m^1 , naruo F^1m^1 frontibus s. l. d m^2AN hircis F^1F^2 , hurtis FOP^1e , hortis Em^1 , HISTIS V 2 Conquilio $ACBB^1F^1$ (suprasc. c); F^2KN , Cum quilio m^1 , concilio m^2V , Concilio $DEeFOPP^4S^2$ Giles, suprasc. ch P^1 , conchilio L, consilio s. l. c m^1P^3 , Conchylio similis sit c. m. r. L. Mueller de r. m^2 40 coci s. l. c F, coccy B, cocleae E, cocti D Giles 3 Purpureus u primum ex o O, purpureus N, purpureus P^1 , purpureis E stilliet E palmite s. l. uertice m^2A , uertice s. l. m^2 palmite F, uertice NV cett. Giles gutis corr. m^2F 4 Exucuas P^1m^1 mandeni s. l. t A nollo P^3 5 penitus F, pænitentus OP^4 spoliabunt s. l. a S^2 , spoliabant E 7 om. E gire L uechors B^1C uestigine S^2 , uertigine t in ras., s. l. c e

12 — 16 = Verg. IV 177 + 181 — 184

[XCVIII] De helleboro nigro, qui Romanis idem est ac veratrum nigrum, cf. Fraas, Synopsis florum classicae plantarum p. 132. Ad eius flores purpureos (cf. Leunis, Synopsis II 802 et Hallier, Flora von Deutschland) longo ordine per caulem guttarum modo dispositos optime, quod in A legitur, palmes, non vertex, quod est in ceteris, quadrat. Lenz, Botanik der alten Gr. u. R. p. 284. 2 Prosa de virg. c. LVI Non potuit (Deus) bidentum lanas ... rubro conquillii sanguine .. inficere? v. 6. 7 Plinius XXV 35 (de hyoscyamo) omnia (genera) insaniam gignentia capitisque vertigines

HEPTAST. 18 (CL)

IC. CAMELLVS.

Consul eram quondam, Romanus miles equester
 Arbiter imperio dum regni sceptrum regebat;
 Nunc onus horrendum reportant corpora gippi
 Et premit immensum truculentae sarcina molis.
 5 Terreo cornipedum nunc velox agmen equorum,
 Qui trepidi fugiunt mox quadripedante meatu,
 Dum trucidis aspectant immensos corporis artus.

POLYST. (CXI)

C. CREATVRA.

Conditor, aeternis fulcit qui saecula columnis,
 Rector regnorum, frenans et fulmina lege,
 Pendula dum patuli vertuntur culmina caeli,
 Me varium fecit, primo dum conderet orbem.
 5 Pervigil excubiis: numquam dormire iuvabit,
 Sed tamen extemplo clauduntur lumina somno;
 Nam Deus ut propria mundum ditione gubernat,
 Sic ego complector sub caeli cardine cuncta.
 Segnior est nullus, quoniam me larbula terret,

[IC] Camellus A, Camizlus e cf. ad carn. de virg. 1496, Camelus F¹F²LP¹S², LCI Camelus E, De camelo CB¹, De camezlo O, praesc. XCVIII PP⁴, XCVIII De camello r et l expunctum V, CX FN, CC K 1 quondam s. l. o AF romans F mile sequester F¹F², milessequester e, aequaester F 2 post regni ras., in qua fuit sic S² sceptrum C s. l. r e regebam: m m² in ras. P, regebant OP⁴, regebat om. C 3 Hunc E opus P³ s. l. h V, honus BF¹em⁴, bonus P¹m¹ reportant C s. l. convec A, conuectant supras. reportant B¹, conuectant N cett., conuectant E, conuectant s. l. portant m³P gippi AKNPP⁴ s. l. bb F, pp in bb V, gibbi DL alii, gybbi e, gyppi BP¹P³ 4 truculenta P³ s. l. e m³V, truculente B¹eP¹m¹S² sarcinae molis F¹F² 5 Terreo r delet. F, Torreo B, Terra P³ cornipedem s. l. i et v N nunc uelox agmen (signis transpositionis appositis) aequorum A, nunc uelox appositis transposit. signis S², amen s. l. g m²V, agmen equorum in ras. m²F, aequorum Om¹ 6 om. in textu, add. in marg. inf. F quadrupedante DC = Giles cursu s. l. meatu K 7 immensis P¹m¹, immenso s. l. i V arcus S²

[C] Creatura AeF¹F² alii, De creatura BB¹, De natura (man. poster. creatura) C, d creatura i creatura O, XCVIII De creatura V, praesc. C PP⁴, CI E; CXI FN, CCI K 1 eternus S² fulcet A fulcit EFKN cett., fulsit Giles, qui fulcit ELP¹ saecula u expunctum F 2 frenas s. l. n E flumina CLNP¹ (m² fulmina) V (corr. m²), ulmina D¹ (culmina?) 3 caeli: mundi S²; versum om. e, add. inter lineas S²m¹, in marg. KFm³ 4 prima E 5 Pervigil . . iurabit codd. edd.; interpunxi iuuauit BCm²K, iuuauit Am¹V, iuauit m²VP¹ ualebo B¹m¹C (s. l. iuauit supras. me); m²E in ras. 6 extemplo e in i V, extemplo B¹CEF¹F²O alii, extemplo P cluduntur K 7 iam D¹ mundum propria ELOPP¹P⁴ 8 ergo punctum subter r D (corr. D¹) E carmine e m¹, carmina m in d, e supra a V 9 Regnior B, Signior Om¹P³, Segniorem nullus P¹V, Segnior: r in ras. m², est s. l. E quō FNS² alii, qm V larbula sic codd., s. l. tala masca PP⁴, puca C, fantasmate s. l. laruula F t&et: e ex & et r s. l. m²F; s. l. ut EBNNB (= damma) C

[IC] Similiter ludit in Muris vocabulo Simfiosius n. 25. 5 Eadem de camelis post alios narrat Leo Imp., Tact. 18, 112.

[C] Cynewulf 41: Omissis vv. 51—58 transtulit 1—43. 59—66. 44—50 accurate ipsa Aldhelmi verba in usum suum vertens; retinentur ex Aldhelmo nardus (v. 16), Vulcanus (v. 30), Zephyrus et avis pernex (sic!) v. 35 2 carn. de virg. v. 5 fluctivagi refrenans caerulea ponti 3 ibid. v. 2 qui condit culmina caeli Bonifat. aenigm. 54. 95. 290. 300 4 carn. de virg. v. 740 sq. qualiter aeternus plasmaret saecula rector Atque potentatu quadratum conderet orbem 5 Carm. Salisbur. XIV 8 (PlaC II 647) Pervigil excubiis servas qui tutamine mandros Mirac. Niniae 45 6 Verg. X 746 in aeternam clauduntur lumina noctem georg. IV 496 conditque natantia lumina somnus Catull. 64, 122 devinctam lumina somno 7 carn. de virg. v. 1 mundum ditione gubernans

- 10 Setigero rursus constans audacior apro;
Nullus me superat cupiens vexilla triumphi
Ni Deus, aethrali summus qui regnat in arce.
Prorsus odorato ture flagrantior halans
Olfactum ambrosiae, necnon crescentia glebae
- 15 Lilia purpureis possum conexa rosetis
Vincere spirantis nardi dulcedine plena;
Nunc olida caeni squalentis sorde putresco.
Omnia, quaeque polo sunt subter et axe reguntur,
Dum pater arcitenens concessit, jure gubernio;
- 20 Grossas et graciles rerum compenso figuras.
Altior, en, caelo rimor secreta Tonantis
Et tamen inferior terris tetra Tartara cerno;
Nam senior mundo praecessi tempora prisca,
Ecce, tamen matris horno generabar ab alvo
- 25 Pulchrior auratis, dum fulget fibula, bullis,
Horridior ramnis et spretis vilior algis.
Latior, en, patulis terrarum finibus exto
Et tamen in media concludor parte pugilli,
Frigidior brumis necnon candente pruina,

10 russus *B* constans *om.* *O* cui datior *Vm*¹, audacior *c* *prius delet.* *F*, audacior *B* *s. l.* *a* *F*¹*F*², audacior *ePP*¹*P*⁴*S*² *supra* apro: ut mfp (= leo) *C* 11 vexilla *e* *ex* *i* *O* trophei *s. l.* triumphi *P*¹ 12 nisi (*eras. s*) *S*², nisi *B* (a)etrali *AK* *s. l.* *h* *EOV* arcae *S*²*Om*¹ 13 adorato *s. l.* *o* *F*¹*F*²*P*¹, odoratu *Em*¹ turo *N*, *s. l.* *e* *AV*, turae *FPP*¹ flagrantor *s. l.* *i* *F*, flagrantur *Em*¹, fragrantior *LB*, fragrantior *Delrio* *Giles* *Wright* 14 olfactum *s. l.* *c* *P*¹ crescentiae *e* *delet.* *V*, cressentia *F*¹ 15 purpureis *Lm*¹*OS*² connexa *OF*¹*F*², conexa plena: plena *delet.* *V* 16 nard *K* 17 Ne *s. l.* *c* *F*², Nonc *P*²*m*¹ olido *ABB*¹*CDF**O* *cett.*, olida *De* ceni *AO* alii, coeni *C*, caeni *eS*², geni *D* sorte *s. l.* *d* *A*, *adsc.* ut *DBOKOXN* (= caninum) *C* 18 quotque *Em*¹, q *F*¹*F*², quaque *P*⁴, q̄ *P*¹, quęcumq; *P*³ polo sub- sidunt &: ubsidu *m*² in *ras.* *O* 19 Dum *s. l.* Quod *D* pater *ex* patet *P*⁴ architenens *DENOP*³*S*²*V*, arhitenens *s. l.* *c* *m*²*F* 20 Grassas *s. l.* *o* *C*, Grossos *B*, grossa *p* *F*¹*F*² gratiles *B*, gracilis *s. l.* *e* *V*, gracies *s. l.* *l* *F* compenso *A* *codd.*, uso in *ras.* *E*, compenso *V*, compresso *s. l.* compso (?) *m*²*D*, comprehenso *Fm*¹; *suprasc.* ut *TBQkFOX* (*l. V*) *KA* (= sapientia) dei *C*¹ 21 altio *K* em *s. l.* *n* *A*, altiore *B* (*cf.* *O. Ribbeck Beiträge zur Lehre von den latein. Partikeln* p. 29), en *cett.* totanis *s. l.* *n* *P*³, in *marg.* *adsc.* ut *Bohfmk* (= angeli) *C*, *s. l.* in angelis *S*¹ 22 add. in *marg.* *m*²*E*, tētra *K*, thēra *P*¹ Terris tētra tartara cerno & tamen inferior *O* *supra* terris: ut *efspoft* (demonēs) *C*, in demonibus *S*², videbo *E* 23 *supra* senior: in *chao* *S*² mundi *PP*⁴ pcessit: *t* *delet.* *F*, pcessi: q̄ *ex* *o* *m*²*O* tempore *e* in *a* *m*²*V* priscae *e* *delet.* *F* pcessi (*i* in *ras.*) tempore *prisco* *E*; *adsc.*: qualiter *Bohfmk* (= angeli) *C* 24 *supra* matris: in fructibus terre *S*² horno (*ABFK* alii) *vel* orno (*B*¹*CE* alii) *codd.*; *recte*, est *adver-* *bium* = (in) hoc anno (*P*³) *cf.* *L. Traube, Vorlesungen* II, 95; orno *s. l.* *m*² *h* *O*, horna *Delrio* *Giles* *Wright* generabar *s. l.* *o* *A*, generabo *s. l.* *ar* *m*²*V*, generabor *BEeF*¹*F*²*NP*³ 25 Pulchrior *B*¹*eKNS*² alii, Pulrior *s. l.* *h* *CE*, Pulchior *s. l.* *r* *O* aratis *B* fulgit *N*, *i* in *e* *m*²*V*, *s. l.* bullit *P*³, bulgit *s. l.* *l* *F*¹ 26 horridor *s. l.* *i* *C* rhamnis *Giles* sprætis *P*⁴, spreta *s. l.* *is* *F*¹ uilior *l* *ex* ? *V*, in *marg.* ut *hkskdskxt* (= giricius) *C* 27 exsto *B*¹*eNOP*⁴*S*² 28 media *a* *ex* *o* *V*, medio *BPP*⁴*S*², me//dia *s. l.* in *E* concludior *ior* in *ar* *m*²*V*, concludar *s. l.* *o* *P*¹ par² *super* *ras.* *te* *P*, in *marg.* *xflnkdxmxt* (= vermi- culus) *C* 29 Fridior *s. l.* *gi* *A*, Frigior *P*³ brumis *s. l.* *m*²*V*, brunis *P*³, *s. l.* in aquis *S*² candenti *K*, cadente *F*¹*F*²*P*³*P*⁴ (*s. l.* *n*), *s. l.* sub terra *S*², cadenti *B*, in *marg.* ut *pt* (= os) inferni *CS*²

12 *De aris* *V* 9 caeli qui regnat in arce = *carm. de virg. v. 1588* 20 *Tract. metr. p. 75*, 19 nunc grandem, nunc gracilem creaturarum naturam considerans 21 *Tatuin. aenigm. 1, 2* Vecta per alma poli quis nunc volitare suesco, Abdita nunc terrae penetrans et ima profundum. *Euseb. aenigm. 1, 1* Cum sim infra cunctos, sublimior omnibus adsto 24 *aenigm. 93, 10* Frigida dum genetrix dura generaret ab alvo 25 *carm. de virg. v. 207* Quamvis auratis praecellat fibula bullis 26 *Verg. ecl. VII 42* Horridior rusco, proiecta vilior alga *M* 28 *Iesaias 40, 12* quis mensus est pugillo aquas *cf. L. Traube, Karol. Dicht. p. 152*

- 30 Cum sim Vulcani flammis torrentibus ardens,
Dulcior in palato quam lenti nectaris haustus
Dirior et rursus quam glauca absinthia campi.
Mando dapes mordax lurconum more Ciclopum,
Cum possim iugiter sine victu vivere felix.
- 35 Plus pernix aquilis, Zephiri velocior alis,
Necnon accipitre properantior, et tamen horrens
Lumbricus et limax et tarda testudo palustris
Atque, fimi soboles sordentis, cantarus ater
Me dicto citius vincunt certamine cursus.
- 40 Sum gravior plumbo: scopulorum pondera vergo;
Sum levior pluma, cedit cui tippula limphae;
Nam silici, densas quae fudit viscere flammis,
Durior aut ferro, tostis sed mollior extis.
Cincinnos capitis nam gesto cacumine nullos,
- 45 Ornent qui frontem pompis et tempora setis,
Cum mihi caesaries volitent de vertice crispae,
Plus calamistratis se comunt quae calamistro.
Pinguior, en, multo scrofarum axungia glesco,
Glandiferis iterum referunt dum corpora fagis

30 vulcani B^1 , vulconi o in a m^2V flammis P torrentibus; N ; in marg. ut npt (= mons) ethnae C
31 Dulcior = palato O palatu $BKNP^3N$ u in o m^2V , palto corr. m^2 palatu NS^2 austus P s. l. h V
32 Durior OV russus B , rursum PP^4 glacia s. l. v et i delet. F absinthia LOP^1P^4 , s. l. h
 EF^2F^2 , in marg. absinthio albo E canpi s. l. m A 33 mando s. l. o A apes s. l. d F^1F^2 , dapes
s ex n V , tabes b ex p B lurconū s. l. c m^2O , luscorum s ex r S^2 , lurcorum *Giles Wright*, sed cf. e. g.
69, 7 ciclopum $CFF^2P^1P^3S^2$, cyclopum cett. 34 om. in textu, in marg. adsc. m^2F ; supra victu
scriptum est ut $BNKNB$ (= anima pro anima) C , anima vel angeli adsc. D 35 aliquis corr. aquile V ,
aquile s. l. is m^3 (= *Giles*) P^1 (aquile L) zepheri $CF^1P^1m^1Dm^1$, s. l. i m^2V velocior PP^4 , in marg.
uelox Em^2 halis $BKNVm^1$; in marg. adsc. dphkubuxt (= cogitatus) C 36 &n̄ (pro &tū) K , tū (tantum)
 F , tum corr. m^2 tamen V ; hic desinit P^3 37 Lubricus Em^1 sic A alii; tarde testudo e, tarda et ELP^1S^2 ,
et om. PF^1F^2 , testudo tarda F^1F^2 : interpolationes omnes inde ortae sunt, quod negligere positionem in st
Aldhelmum obliti emendare textum librarii conabantur. — palostris s. l. v L 38 fimi s. l. v m^2V
soboles s. l. v S^2 , o prius c. in u O , sobolis P^1m^1V sordantis e, sordentes O , sordentis m^2 corr. sordi-
scens V , sordescens L carus m^1 , cantarus m^2V aterna na delet. V 39 Me dico ras. post e,
s. l. t E , dictu PP^4Om^1 cicius F^1F^2 uicunt s. l. n S^2 , uincant e currus e 40 Sum
 $AF^1F^2Om^2$ (m^1 Sic); Sic cett. plumbos poculorum corr. m^2P^1 scopurum D , corr. *Delrio* pondere L ,
s. l. a m^3P^1 41 leuor s. l. i A ceustipula Em^2 , centippula C , cur D , corr. *Delrio*, typpula B ,
tipula P , tippulae e delet. N , tippula s. l. s m^2P^1 , stippula L cui bulla aquantia limphae in marg. tippula F
limph(a)e F^1F^2LNV 42 quae (q:) ABB^1Ee alii fundit qu(a)e PP^4C , funditq; O , vincit q̄ L , qs(?) fu-
dit m^1 funditq; V , funditqui F^1F^2 (sed cf. dura silex *Verg. VI 471*) uiscera a in e V , uiscere $F^1F^2Em^1$
43 fero s. l. r O tostis m^1 , tortis m^2V , tortis $eEm^2LP^1S^2$ melior B exstis B^1eS^2 ; v. 43 ante 42 S^2 ,
post v. 43 leguntur vv. 61–67 $ELOPP^1P^4$ 44 cincinnos s. l. n m^2FKO , circinnos r ex n P capitis a
ex o V puncta supra nam V , nam om. P^1P^4 , s. l. E cacumene P^4m^1 nullus u in o V , nullas B
45 Horrent E tempora s. l. i A e in i S^2 , timpora B^1CNP alii fetis P^1m^1 46 cessaries $AFKN$,
necessaries ne et prius s delet. V uolent B , uolitent t ex u O de uert/ce supra ras. i P cispe s. l.
r m^2V , crispo F 47 calamistratis s. l. v m^2V qui EL s. l. æ P^1 , se qui comunt N , comunt qui calam
in ras. V , se comuntq; crinium textor in marg. qui calamistro F 48 Pinguioem B , Pinguiore post e ras. O
en m^2 in ras. E , cf. ad vers. 21 axungia A codd., auxungia BB^1C , ausungia O , ac ungula F^1F^2 , uix
ungia: uix m^2 in ras.; in marg. exungia E , exungia $DGiles$ scrofarum carne subulci (ex v. 50) in marg.
scropharum auxungia glisco F glesco A multi, e in i P^1 , glisco $CF^1F^2LPP^4$, gessco m^1 , glisco m^2V
49 Glandiferis s. l. n P^4 , Calandiferis O refertur B , referū dū O cum EP^1 fulgis corr. m^2V , fragis B

30 *Verg. VI 550* flammis ambit torrentibus amnis M 31 *Bonifat. aenigm. 238* Dulcius ut
mulsum quaerant quam nectaris haustum 35 *Tatuin. aenigm. 1, 4* Sum Salomone sagacior et velocior
Euro; hinc *Cyneulfi* avis 'pernex' 39 *aenigm. XCI 7* victor certamine miles

- 50 Atque saginata laetantur carne subulci;
Sed me dira famis macie torquebit egenam,
Pallida dum iugiter dapibus spoliabor opimis.
Limpida sum, fateor, Titanis clarior orbe,
Candidior nivibus, dum ningit vellera nimbus,
55 Carceris et multo tenebris obscurior atris
Atque latebrosis, ambit quas Tartarus, umbris.
Ut globus astrorum plasmor teres atque rotunda
Sperula seu pilae necnon et forma cristalli;
Et versa vice protendor ceu Serica pensa
60 In gracilem porrecta panum seu stamina pepeli.
Senis, ecce, plagis, latus qua panditur orbis,
Ulterior multo tendor, mirabile fatu;
Infra me suprave nihil per saecula constat
Ni rerum genitor mundum sermone coercens.
65 Grandior in glaucis ballena fluctibus atra
Et minor exiguo, sulcat qui corpora, verme
Aut modico, Phoebi radiis qui vibrat, atomo;
Centenis pedibus gradior per gramina ruris
Et penitus numquam per terram pergo pedester.
70 Sic mea prudentes superat sapientia sofos,

50 saginata s. l. o m²V, saginato s. l. a m²P¹ letentur O, laetentur P¹ s. l. a E, laetanter BS²m¹
subulci u alt. ex li; quid in fine fuerit, incertum est O 51 mira s. l. ed A famis s. l. i V matie B,
matiae t in c OV, maciae S²em¹ egenum F¹, egenum CENO alii, s. l. a m²AP¹, egena L 52 Pallida A
spoliabor ABB¹EOC, plurimi spoliabar PP⁴ satiabor Giles; versum 52 in textu omisit, in marg. addidit
et legi voluit ante v. 51 F 53 Pallida sum fateor F Limpida s. l. h E, Limphida CF, in marg. O
tatanis m¹ corr. m²S² orbi BeKS², orbae a expunctum P¹, orbis i in e, s delet. V, orbi D 54 dum
abluit ningit PP⁴ ninguit O, ningit i alt. in ras. m²E uellere s. l. a E, uellere eGiles nimbo V
55 obscurior s. l. s O 56 ambis s. l. t m¹A, ambiit L quas s. l. m²O tartaras s. l. v m²V ubis
P¹m¹ 57 Ut: u m² in ras. E adque d in t V runda corr. m²V, rotanda PP⁴ 58 S²perula O,
Sperulas s eras. C, in marg. vitium e pila E et om. Om², in ras. E s. l. cristalli s. l. h m²V,
chiristalli i primum delet. P¹, cristalli B metalli C 59 uicac BF protendor CeEFNOP⁴S², pro-
candor m¹ corr. m²V, portendor A(?)Giles ceu A codd., seu Giles sirica AF¹F²LP¹V, s///erica C, penna
s. l. s F², pansa a m² in ras. O 60 In gracilem porrecta A codd., porrector L s. l. a m² (= Giles) P¹
panum AB plurimi, s. l. n V p. cf. tract. metr. p. 307, 9 panniculus a panno, panucula a pano; primam
syllabam suo arbitrio corripuit Aldhelmus, pannum CB¹ELOPP⁴P⁴Vm¹, I glaciem prorectae (in marg. por-
recta) panū F, Porrecta in gracilem pannum Delrio Giles seu AF¹F²KNS²V, ceu CeFLOP⁴P⁴Giles
61 seni secce V, corr. m² pænditur B cf. ad v. 43 62 Ulterior C, Vltior i in e, s. l. ri V morbo m¹,
multo m²V tendor om. O 63 supra me F per m¹, post m²V, post m¹, per m²P¹ constat s. l. n A
64 sermone codd. s. l. sub lege AS², sub lege B, in marg. sermone K coercens s. l. t L, cohercens
BEeF¹F²Om¹ alii 65 glaucis in ras. E bellena NF, bellena e prius in a m²V quam ballena
GilesWright arua F¹F², atra a ex e m²O 66 fulcat V qui: i ex æ m¹E uermie B s. l. is V,
uermi E, uerme bariensis e ex s O 67 foebi e, phebi CEm¹F¹F², pho///bi///: o ex e O fibrat N
s. l. v m²V, uibrat: uib ex iup O athomo VEO (th ex d?), at hō F¹F² 68 centebuis corr. m²V
69 poenitus O super terram LP¹ pego s. l. r F pedester O 70 per rudentes P¹m¹ superet s. l.
a E sofos F¹, in marg. ukoFB (= tineae) C

51 Verg. III 256 dira famis 52 carm. de virg. 1604 fercula qui dapibus largus complevit opimis
53 Bonifat. aenigm. 294 Limpida sum, fateor, saeva sed fraude maligna Tatuin. 1, 5 Clarior et Phoebi radiis
54 Ovid. am. III 5, 11 Candidior nivibus tunc cum cecidere recentes; confer etiam, qui totus locus con-
ferendus est, Ovid. met. XIII 789, Mirac. Niniae 36 lactea .. labuntur vellera celo 61 Dissidet ab
Isidoro et Beda, qui vulgatam terrae discriptionem amplexi quinque zonas esse docent; ipse unde opinionem
veterum quorundam sex zonas discernentium hauserit, nescio 64 cf. v. 12 67 Isid. Orig. XIII 2, 1
(atomi) huc atque illuc ferri dicuntur sicut tenuissimi pulveres, qui infusis per fenestras radiis solis
videntur

- Nec tamen in biblis docuit me littera dives
 Aut umquam quivi, quid constet sillaba, nosse.
 Siccior aestivo torrentis caumate solis,
 Rore madens iterum plus uda flumine fontis;
 75 Salsior et multo tumidi quam marmora ponti
 Et gelidis terrae limphis insulsior erro,
 Multiplici specie cunctorum compta colorum,
 Ex quibus ornatur praesentis machina mundi,
 Lurida cum toto nunc sim fraudata colore.
 80 Auscultate mei credentes famina verbi,
 Pandere quae poterit gnarus vix ore magister
 Et tamen infitians non retur frivola lector!
 Sciscitor inflatos, fungar quo nomine, sofos.

EXPLICIUNT ENIGMATA.

71 om. C me docuit F^1F^2 littera A 72 numquam m delet. P^1 , nunquam B^1 quidui d
 delet. P quod o in i V, qui D^1 constat ELNOV s. l. e P^1 sillaba CB^1S^2V , syllabo N, littera O
 73 Siccio B, Sittior s. l. c m^2V torrentes F^1F^2 s. l. i m^1A , terrentis B caumate s. l. h m^2V , chaumate P^1
 solus s. l. i A, in marg. ut TBM (= sal) C 74 Rore///madens e ex i F *ude s. l. o A, hudo h delet.
 OV, udo cett. fulmine corr. m^2V 75 Falsior P^1 , Saltior F^1 , Salsior F^2 et om. K molto s. l. u A,
 multo o ex a O timidi s. l. v N, tumdi s. l. i F 76 lymphis NV, limpis F insalsior K, insulsior:
 su et si in ras. E error e, erro S^2 , ero C 77 specie e ex ae e compta s. l. p P^4 colorem e in
 v m^2V , colore F^1F^2 78 ortatur D corr. Delrio presentes s. l. i m^2P^1 79 Lurida H in L m^2V
 cum to N sim: m ex nt C 80 famina: am in ras. E, flamina FP^1 (corr. m^3 = Giles famine); famin//e P^4 ,
 famina uer N 81 que e ex i m^2E gnarus s. l. m^1A ore A codd., uxore C s. l. i P^1 , ora Giles
 magistri ri in er m^2V 82 Et tunc V, Et non eKS^1 infitians ALN, infitiens s. l. protendens m^2O ,
 inficiens PP^4V (in marg. ut et tamen inuictans); inficiens B^1C , ficie m^3 in ras. E, inuidians i. m. m^3 in-
 ficians F, inuitians s. l. f m^2P^1 , insinuans F^1F^2 , diffidens DeS^2 , defidens K fribula ABB^1CK s. l. o FP^1
 s. l. vo m^2S^2 o ex u L friuola N alii, u in b V, frifola rifo m^2 in ras. E 83 Scissitor F, Sciscitur E
 inflatos s. l. v m^2V fungar quo ABCe (in marg. uitium); KL, fungor quo $B^1EF^2OPP^4$ s. l. a F^1 , quo
 o m^2 in ras. E, quo fungar Giles sophos A cett. ut v. 70; v. 83 add. man. rec. (Goldastius) Scisc. in-
 flatus e. q. s. S^2 , vide infra de cod. B

EXPLI ENIGMATA AF^1 , Expl ENIGMATA ALDHELMII POE : O, EXPLICIUNT ENIGMATA
 ALDHELMII EFB^1 , E. E. DE UARIIS REB; ALDELMI (suprasc. m^2 h V) EP \bar{I} VP^1 (Aldelmi); L (Aldelmi);
 EXPLICIUNT AENIGMATA ALTHELMII AEGREGII GRAMMATICI (repetitur infra versus ultimus: Suscitor
 inflatus fungor (sic! in textu ipso fungar) quo nomine sophos) B Finit S^2 (manus Goldastii?) cf. P^4 ,
 Finis aenigmatum B. Althelmi Delrio. In F^1F^2 sequuntur aenigmata 89. 90. 91. In Parisino 8440 (= P^4)
 omisa subscriptione leguntur hi versus a Gilesio falso in textum recepti

Aurea dum exili xpo fila acu dedicata (acus exilis aenig. XXIX 3)
 Manu pallida torquet, aereo tum calamo
 Crinigeris pingo paginas lacrimis.
 Pauper poeta nescit antra musarum sicuti ego.
 CRUX BENEDICTA NITET XPI DEDICATA CRUORE.

F I N I T :

Versus quartus laudatur a Servio De centum metris (Gramm. Lat. IV 458, 24) pro exemplo hipponactei sciteque
 cum eo confert F. Jenkinson (Hisperica famina p. XXIII p. 55), quae Rubiscae, carminis Hibernici, auctor
 v. 15 sq. consarcinavit. In codice Cantabrigiensi Gg V 35 (C), in quo nulla exstat subscriptio, quae deest
 etiam F^1F^2NP , manus saec. XV adscripsit: Non explicit, quia deficient versus CC^ti , sed ubi situaretur,
 nescio; ad (l. at) tale quod habetur per capitales litteras et finales, huiusmodi sensus videlicet: Aldhelmus
 cecinit millenis versibus odas, ex quibus CC^ti deficient, sicut numeranti clare patebit.

75 carm. de virg. v. 825 frenabat marmora ponti 78 = carm. de virg. v. 158 Ex quibus ornatur
 praesentis machina mundi cf. Lucret. V 96, item e. g. Milo de sobr. I 369

DE PEDVM REGVLIS.

CXII. Δ Expositis^a enigmatum^b propositionibus et degesta^c metrorum melodia iam promissus rerum ordo¹ efflagitat^d, ut multiformes pedum regulas ex diversis^e orationum partibus² propalare non abnuas, eorum praesertim, quos grammatici^f sibi usurpare noscuntur. \times Generaliter omnium pedum catalogus ter quadragenus et quaternus constat hoc est .CXXIV.^g; sed ex hac perplexa numerositate .XXVIII.^h pedes sequestrantur, quibus metrici poematumⁱ facundia^k freti funguntur quique^l quaternarum mensuram sillabarum^m minime transcendunt. Δ Manifestius hoc et clarius patefactum audire gratulor. \times De duarum natura sillabarum .IV. pedes generantur, de tribus sillabisⁿ .VIII.º procedunt, de quattuor^p .XVI.^q Isti sunt specialiter legitimi^r grammaticorum^s pedes, de quibus centena metrorum disciplina pululaverat^t. Δ Quot^u sunt oratorum pedes, qui^v rethoricae^w artis regula continentur et prosae urbanitate manciantur? \times Ter trigeni^x et ter bini, quod est nonaginta et sex^y, quos Graeca | disertitudo^z sinzigias^a vocitavit³. G. 274 Nam de quinque sillabis .XXXII. pedes formantur, de sex sillabis .LXIV. sinzigiae^b reciproca^c varietate nascuntur. Δ Quot sunt accidentia^d pedum⁵? \times .VII. id est arsis et thesis, numerus sillabarum, tempus, resolutio, figura, metrum. Δ Da differentiam^e inter arsin et thesin^f! \times Arsis interpretatur elevatio, thesis positio; sed arsis in prima parte nominis seu verbi^g ponenda est, thesis in secunda⁶. Nam hae^h particulae propter discretionem temporum pedestrium inventaeⁱ traduntur, verbi gratia polus: po arsis est^k, lus thesis. Sic crocus^l, thronus^m, torusⁿ, aetas, aestas et omnia nomina vel verba, quae

X DE MULTIFORMIS PEDŪ REGULIS EX DIUERSIS ORT PARTIBUS *F³*, RETRACTATIO RECI-
PROCE · INTERROGATIO ET RESP DE PEDŪ REGULIS ALDHELMĪ *A*, DISCIPULUS · MAGISTRO *Fb*,
DE METRIS CONTINUATIO *Giles*, GRAMMATICA ET METRICA *Mai*; titulum non habent *KP¹N*
a) Δ epositis *b* b) aenigmatum *F*, aenigmatum *b* c) degesta *KP¹*, digesta *cett.* d) afflagitat *P¹*
e) diuersi *P¹* f) gramatici *Fbm¹N* g) CXXIII^{or} *A*, CCXXIII *b*, CXXII s. l. II *N* h) XXVII *AF³*
i) poematum *om. b* k) fecundia *P¹* l) funguntur quib; *P¹* m) syllabarum *codd. Giles Mai*, syll *K*,
syll^{te} minime *P¹* n) d&ri sillabis *A* o) VIII *F³* p) quatuor *G*, III^{or} *A* q) XIV *A*
r) legitimi *F³P¹ om. Fb* s) grāmatēru *P*, gramaticorum *N* t) pululauerat *K*, pullulauerat *AbNP¹*
Giles Mai, pollulauerat v *super o F³* u) Quod *P¹* v) pedes quae *A* w) r&horice *KP¹*, rethoricę *FN*
x) triceni *Giles Mai* y) nonaginta sex *supra lin. z K* z) dissertitudo *P¹Mai*, deserdtuto *F³* a) sinzi-
gias *AK*, sinzugias *FF³N*, synzugias *F*, synzigias *b*, sinzias *P¹* b) sinzigie *AKP¹*, sinzugi(a)e *FF³*,
synzugiae *bN* c) necipca *A* d) accedentia *FF³N* e) deferentiam *N* f) arsim & thesin *F³*
g) uerbi seu nominis *AbFF³* h) hec *F³*, hee *P¹* i) inuentre *F³* k) est *om. P¹* l) croceus *F*
m) thronus *om. A* n) thorus totus *F³*

1) cf. supra c. VIII p. 77; vide etiam Pompeium Gr. L. V 120, 22. 122, 30 sqq. 2) p. 77, 22 sq.
tantam exemplorum copiam accumulantes ex diversis orationum partibus congegimus 3) *Isid.*
Orig. I 17, 1 Pedes autem omnes centum viginti quatuor sunt; disyllabi quatuor, trisyllabi octo,
tetrasyllabi sedecim, pentasyllabi duo et triginta, hexasyllabi quatuor et sexaginta; usque ad
quatuor autem syllabas pedes dicuntur; reliquae *συνζυγίαι* vocantur. de *synzygiis* cf. ib. 26, 20. *Donat.*
Gr. L. IV 369, 18; ipse de *synzygiis* agit *Adhelmus* sub finem operis; consentit *Beda d. a. m. = Gr. L.*
VII 242 4) c. VIII p. 78, 5 sq. ubi de singulis verborum radicibus multiplices regularum ramus-
culos pululasse antiqua veterum traditio declarat; notandus est *Servii commentariolus de centum metris.*
5) *Donatus Gr. L. IV 369, 16* accidunt uni cuique pedi arsis et thesis, numerus sillabarum, tempus,
resolutio, figura, metrum; pedes disyllabi sunt quattuor, triyllabi octo, duplices sedecim *Serg. ib. p. 480*
Pompeius Gr. L. V 120, 27 6) *Sergius Gr. L. IV 480, 12 K* Scire etiam debemus, quod uni cuique
pedi accidit: arsis et thesis, hoc est elevatio et positio, sed arsis in prima parte, thesis in secunda
ponenda est. — *Exempla ea afferuntur etiam p. 152, 13 cf. etiam Roger, L'enseignement p. 356*

in pirrichio^a spondeove^b subter adnectere exemplorum formula compellet^c, huic regulae
M. 526 legitime mancipantur. |

Δ Quot sunt divisionum species^d in pedibus, praesertim qui ad grammaticos per-
tinere noscuntur¹? X Iuxta quod praecessorum^e auctoritas tradidisse memoratur, trina
divisionis^f condicio^g definitur^h; quorundam namqueⁱ pedum aequa divisio est^k, quorundam^l
dupla, nonnullorum vero sescupla, et primam^m dactylicam, secundam iambicam, tertiam
peonicamⁿ nuncupari solers^o antiquitas sanxit. Δ Hanc tripertitam divisionum normulam
uberius exponi supplico. X.X. sunt pedes, qui aequam divisionem sortiuntur^o et velut^p pari
temporum lance ponderantur, quos^q arsis et thesis aequali discretionis statera gubernat^r,
10 id est pirrichius^s, spondeus, dactylus, anapestus, proceleumaticus^t, dispondeus^u, diiambus,
ditrocheus, antispastus^v, coriambus^w. Δ Quot^x sunt pedes, qui dupla^y divisionis^z qualitate
partiantur^a? X.VI. id est iambus, trocheus, molosus^b, tribrachus^c, ionicus^d minor, ionicus^d
maior³, quos nunc arsis^e, nunc thesis discordante temporum trutina vergunt et inclinant.
Δ^f Quae est sescupla divisio et quare dicta est vel quot^g pedes eidem divisioni ser-
15 viunt? X^f Sescupla dicta est quasi semis dupla, quia altera^h pars alteram non duplo
G. 275 vincit sed medietate dupli⁴, idcirco aequam divisionem | temporis augmentoⁱ velut^k
momentanae^l exagio^m sescupla superans praeponderat, quamvis dupla gemino armata
tempore eandem sescuplam praecellat. Denique adⁿ eandem pertinent^o sescuplam^p hi^q
.VII. pedes: bacchius^r, palimbachius^s, amphimacrus^t et peones IV⁵. Δ Quo argumento^u

^a) pyrrichio *b* Giles Mai, pyrrichio *AF*, pyrricheo *F³N*, porycheo *K*, porricheo *P¹* ^b) spondeove
Giles Mai ^c) compellit *A*, compellit *F* ^d) species ex species *A* ^e) praecessorum *A*, praecessorum
cett. ut p. 78, 2 ^f) trinae definitionis; nitionis corr. in diuisionis *A* ^g) sic *KN*; diffinitione *P¹*
^h) definitur *KF³*, diffinitur *FP¹* ⁱ) quorundam namque — est in marg. *F*, namque — quorundam om. *F³*
^k) est *K* om. cett. ^l) prima dactylia, secunda iambica tertia peonica *A* ^m) poenica *P¹*, peoniam *b*
ⁿ) solere *Mai* Giles, solers *AF³NK*, sollers *Fb*, sollors *P¹* ^o) sortiuntur *F³* ^p) uelut *N* ^q) quod *F³*
^r) agubernet e in a *m²F*, gubernat *F* ^s) porrichius *P¹*, porrychius *K*, pyrrichius *AF³*, pyrricheus *FN*,
pyrrichius *Mai* Giles ^t) proceleumaticus *AK*, pzeleumaticus supra ras. ce, u supra o *F*, proceleumati-
cus *F³*, proceleusmaticus *Mai* Giles, proceleumaticus — ditrocheus om. *P¹* ^u) di[s]pondeus — coria in
ras. *F³* ^v) antes. *N* ^w) coriambus *AMai*, coriam *bF*, coriam *F³*, choria *K*, choriambus *Giles*
^x) quod *F³* ^y) dupla om. *Mai* Giles, duplas *F* ^z) diuisionu *A* ^a) partiantur *Mai* Giles, parciantur
KF³, sortiuntur *A* ^b) molosus *AKP¹*, mofo *FF³* ^c) tribrachus *A*, tribrachius *K*, tribrachis *P¹*
^d) ionicus *K* ^e) nunarsis s. l. c *F* ^f) Δ . . . M om. *P¹* ^g) quod *F*, uelquo s. l. & *F*
^h) quialtera *P¹* ⁱ) argumento *F³N* in marg. augmento *b* ^k) uelut *K* ^l) momentane *KF³N*,
momentane *AP¹*, momentanae *b*, momentanae *Giles* cf. *Isid. Orig. XVI* 25, 4 trutina est gemina ponderum
lances aequali examine pendens facta propter talenta et centenaria appendenda, sicut momentana pro parua
modicaque pecunia. Eadem et statera nomen ex numero habens, quod duabus lancibus et uno in medio stylo
librata aequaliter stet. cf. ad aenigm. XXIII. ^m) exagio codd. cf. p. 324, 32 *G*, hexagio *Mai* Giles
ⁿ) ad om. *P¹* ^o) pertinet *bF* ^p) sescupla *F* ^q) hii *FNP¹Mai* ^r) bacchius *AP¹Giles*
^s) palimbachus *N*, palimbach. *A*, palimbacchius *Giles* ^t) amphimacrus *P¹*, amphimacus s. l. r *K*, amphi-
macr *A*, amphim *FF³N*, amphimacer *Mai* Giles ^u) quae argumto *F³*

1) *Sergius Gr. L. IV* 481, 11 *K* Omnes pedes tres divisionum formulas tenent, sed has quae ad grammaticos pertinent . . . quarum prima aequa, secunda dupla, tertia sescupla dicitur. Et est aequa divisio in his pedibus, qui soluti tot tempora habent in arsi, quot in thesi —, ut est dactylus; dupla est, quotiens altera pars alteram partem duplo vincit . . . sescupla est, quotiens altera pars alteram partem dimidietate dupli vincit, quae idcirco dicta est sescupla, quia plus ab aequa significat, minus a dupla. — scire etiam debemus, quod aequam divisionem possumus vocare dactylicam, duplam iambicam, sescuplam paeonicam. cf. *Pompeius Gr. L. V* 123 *Roger*, *L'enseignement* p. 329 2) *Pompeius Gr. L. V* 124, 9 sqq. ergo hae sunt divisiones, quae aequae dicuntur et habent hos pedes nec alium habent: pyrrichium habent, spondeum, dactylum, anapaestum, proceleumaticum, dispondeum, diiambum, ditrochaem, antispastum, choriambum. 3) *id. ibid.* p. 124, 24 sqq. 4) *id. ibid.* 124, 28 5) *id. ibid.* p. 125, 1 sq.

quibusve indiciis colligi^a queat^b, utrum ad arsin an ad thesin plura tempora conferantur^c? Omnes sillabae tam nominum quam verborum seu cuiuslibet partis a fine^d, non a principio^e numerantur^f. Quapropter tempora in arsi et thesi accentibus discernuntur, qui^g tribus^h locorum limitibus claudunturⁱ, id est ultimo, paenultimo^j, antepaenultimo. Nam si^k antepaenultima acuitur, quae^l numquam circumflectitur, in arsi plura supputantur tempora; quodsi paenultima acuto aut^m circumflexo accentu pronuntiaturⁿ, thesis uberiorem calculationem praeoccupans^o usurpabit^p.

DE PIRRICHIO^o.

CXIII. Δ Iam nunc exemplorum^p formulas ad pirrichium^q pedem pertinentes inhianter satago audire^r et praesertim ex principalibus orationum partibus id est nominis et verbi^s regula congestas. \times Haec sunt nomina^s, quae multiformi^t quinque declinationum radice vulgo pululasse^u noscuntur^v ut deus, decus, pius, genus, pecus, bonus, modus, domus^w, lupus, lepus, latus, chorus, crocus, torus, thronus^x, dolus, nemus, novus, scelus, opus, locus^y, equus, cibus, reus, comes, Ceres, seges, acus, manus; malus, si nequam^z significare videbitur, ex duabus^a brevibus constat et^b erit pirrichius, ut est etiam

Verg. georg.
III 425

Ille malus Calabris errans^c in saltibus anguis^d

et in bucolicis^e

ecl. VIII 41

ut me^f malus abstulit^g error;

ast vero^h si malus navis fueritⁱ, cui antemnarum^j carbasa et^k rudentes adnectuntur, ad trochei regulam redigitur ex longa et brevi, ut Vergilius^l libro .V. Aeneidos

Verg. V 511

Quis^m, inquit, innexa pedemⁿ malo pendebat ab alto;

necnon etiam malus, si arbor fructifera fuerit, quae melarius vocatur, genere feminino^o ad trocheum^p pertinebit ut in georgicis

Verg. georg.
II 70

Et steriles^q platani malos gessere valentes^r. |

G. 276

Apis, lapis, avis^s, canis, cinis^t, famis, sitis, chelis^u, clamis^v, cutis^w, polus^x, globus, homo^y,^z 23
leo, caro, Maro, ovis, scrobis^y. Similiter et in^z litteram^a praedictus pes terminatur^b,
sed non una eademque declinatione generatur^c, ut pater, puer, piger^d, niger, siler^e,
socer, gener, aper, caper, tener, miser, celer^f, iter, scaber, sacer, ruber, amor, glomer^g, M. 538

a) collegi KP¹N b) quead F³ c) conferantur AF³ d) fines F e) a om. KF³N Mai
Giles f) cluduntur P¹, diuiduntur A g) peneultimo P¹, ante ultimo in N: nominis & uerbi, sed
punctis supra positiss h) si om. FF³N Mai Giles i) qua P¹, quia F³K k) uel P¹ l) pronun-
ciatur AbF m) pocupans F³ n) usurpauit K o) DE PYRRICHIO in marg. superiore alia manu
Pirricius princeps 7 autor reliquorum pedum dicitur; quod (om. cod.) in pirracha habetur nuncupatus est; iuxta
scriptum Victorinus dicit A (cf. Plotium Gr. L. VI 497, 17), De pyrrichio s dibrachio Fb, de pyrricheo F³,
titulum om. N p) Δ Iam nunc exemplorum bis N q) pyrrichium AF³bN r) audire satago F³KP¹
s) noam F³ t) multiforma P¹ u) pullulasse AP¹Mai Giles v) noscent², v supra c K, nascuntur b
(corr.) w) domus om. A x) thoros crocus chorus thronus A, thoros P¹, tronus F³b y) lucus F³
z) sine qua K a) duobus Mai Giles b) et om. F³ c) errans om. AbFF³KN d) angus i supra
u F e) bucolicis bFP¹ f) ne Giles g) abstulit F³ h) At uero A; ast ex et P¹ i) anten-
narum Giles, mn in ras. F³, antenarum P¹ k) et om. A l) uirg^l AP¹, uirgilius F³ m) Queis Giles
n) pedem e ex u F o) foeminino Giles p) throcheu P¹ q) stereles KN r) feminino —
uolentes om. F³ s) auis nauis Mai Giles, auis s. l. N, nauis om. KP¹, lapis nauis canis AbFF³ t) cinis
om. Mai (est in N) Giles u) chelys Giles v) clamis codd., etiam N, s. l. h b, chlamis Mai, chlamys
Giles w) scutis b x) pobus bF y) homo — scrobis om. AbFF³, scrouis KNP¹ z) in s. l. N
a) n litteram A b) pes nominatur A c) generatus Mai Giles d) piper N Mai Giles e) soler Fb
(in marg. an siler) f) caeler F³ g) glemer F³

1) Sergius Gr. L. IV 482, 19 Verum lex accentuum ita est, quod syllabae, in quibus isti poni debeant, a fine numerantur e. q. s. 2) Isid. Orig. XIX 2, 8 malus est arbor navis, qua vela sustinentur

iubar, cruor, honor, sator^a, soror, labor (quod si verbum fuerit deponens, la pro-
ducitur ut

Labitur invalidae deformis gloria flammae)

Sedul. V 92

iecur, ebur^b, ager, timor, liquor¹ (si nomen fuerit tertiae declinationis^c, pirrichius^d est,
ut Arator

de rore dapes^e, de caute liquores

Arat. II 59

et infra

Aereusque^f liquor^g solidis induruit escis;

Arat. II 62

nam si liquor verbum fuerit tertiae coniugationis vel tertii ordinis, ut Valerio grammatico²
vocare^h libuit, trocheus estⁱ ut Vergilius^k in georgicis

canis cum montibus umor¹

Verg. georg.
I 43

Liquitur et Zephiro^m putris se gleba resolvit)

rosaⁿ, faba, aqua, mora, rota, coma, via, toga, gula, scola^o, plaga: si^p climata^q cardinalia
designat^r, pirrichius^s est, ut Ambrosius, Mediolanensis episcopus, exámetro deprompsit^t
dicens

Dumque^u colorati rutilat plaga caerulea mundi³

et Sedulius

Quattuor^v inde plagas quadrati^w colligit^x orbis;

Sedul. V 190

sin vero^y plaga ultrix vindicta^z fuerit, ad trochaicam^a regulam redigitur, ut praedictus
vates evangelici metri vaticinio refert

Qui tegit et plagam trepidat nudare^b medenti.

Sedul. IV 78

Notandum quoque nomina monosyllaba quaedam esse, quae in obliquis^c casibus^d id est
genetivo^e et ablativo pirrichium^f gignunt ut crux crucis, nux nucis^g, grex gregis^h, lar
laris, sal salis, mas maris, nix nivis, nex necis, pix picis, prex precis, pes pedis, grusⁱ
gruis, trabs trabis, bos bovis, dux ducis, trux trucidis.

Δ Expositis igitur^k strictim summatimque nominum regulis^l, quae primi pedis^m
legibus suffragantur, adde verborum exempla!ⁿ | X Verba quoque^o tam primae con-
iugationis quam tertiae correptae pari condicione^p concurrunt^q ut voco^r, veto^s, levo,
seco, neco^t, puto, cavo^u, lito, voro, nego, amo, frico, plico^v, dico, (dicas dicat correpta
paenultima | ut poeta

virgo Mariā, tibi Sixtus^w nova templa dicavi^x,

Sylloge Turon.
42,1 = Inscr.
Rom. ed. de Rossi
II p. 60. 71

a) satur F b) iecor ebor AbFF^a, iecor s. l. v N c) tertiae (tertice Giles) fuerit declinationis
Mai Giles d) porrichius A, pyrri K e) dapes p ex b F f) aerusq; s. l. o N, ereusque K, aerius-
que Ab g) liquo F, loquor P¹ h) uocari AF^aKNP¹ i) est om. bFF^aN k) uirg¹ AF^aP¹
l) montib; amor KP¹, umor N m) zephire s. l. o m²F, sephiro KP¹ n) rosca P¹ o) scola gula KP¹
p) sed F^a q) climata KN, dimmata F^a r) designatur P¹ s) porrychius K, pyrriuchius i supra y
antepaenultima, porrichius P¹ t) deprompsit b u) Dum s. l. que P¹ v) quattuor Giles w) quadra-
tus A x) collegit K y) si uero FK Mai Giles z) uindita K, uadicta i s. l. N a) trochaici A
b) nudari F c) oblicis FKNP¹ s. l. quis b d) cassibus KN e) genetiuo b f) pyrrichium Mai Giles,
pyrric F^aKK g) ncis s. l. v K, nugis F^a h) grecis P¹, gregis pr(a)ex precis AbFF^aNK, pes — picis
om. in textu adscr. in marg. inf. N i) picis grus bFF^a(N) k) Expositae sunt igitur . . regulae Mai Giles
l) 9 regulasq; 9 A m) sedes s. l. i N, sedis Giles n) ad uerborum exemplū P¹, adde uerborum
exemplo K, adde uerborum exempla om. AbFF^aN Mai Giles o) Uerbaq; A p) conditio n A q) con-
curruntur F^a r) & uoco A s) uoto P¹, ueto om. K t) nequo A u) acuo A v) frigo A,
frugo pluco F^a w) syxtus F^aKNMai x) dicauit F, dicauit b

1) Fragmenta Bobbiensia Gr. L. VII 544, 11 Liquor, si nomen est, corripitur; si verbum, producitur

2) Valerius grammaticus est ignotus, quem laudat Aldhelmus etiam p. 172, 12, sed ita, ut vocabulum, quod
eum repudiasse hic dicit, illic adhibeat: lentesco, quod Valerius a prima coniugatione ortum testatur
cf. Manitius p. 64, 1 3) versus hunc non inveni

quod est primae coniugationis^a; ast vero dico dicis dicit^b tertiae^c, ubi paenultima producit ut^d

Iuven. III 229

Dicitis agricolis^e nautisque^f venire fragosam)

paro, aro, crepo, sono, tono, novo, cibo^g, cubo^h, ligoⁱ, mico, creo, meo, beo, rigo, lito, labo^k, loco^l, rogo, iugo, fugo^m, lavoⁿ (nam differt a labo, quod^o est nuto, et lavo^p activum est, labo^q neutrum) roto, pio^r, hio (cuius frequentativum¹ vel iterativum^s est hieto^t hietas hietat^u et inchoativum hisco hiscis hiscit^u), domo, nato^v, gravo, proba, iuvo^w, gelo(unde est^x congelasco^y), volo^z (volo tam^a volantis^b quam volentis personam demonstrans ad pirrichium^c pertinere declaratur ut

Sedul. II 139

volitans per tempora mundus,

10

item

Verg. II 790

et plura^d volentem Dicere deseruit)

cano^e, cado, fremo^f, gemo, fero, gero, tero, sero, sino^g, ago, meto, peto, tego^h, colo, bibo, rego, lego, traho, scioⁱ, cio (unde excire^k), vomo^l, pluo^m, spuoⁿ, emo, nuo^o, queo, eo^p, fluo, luo^q, ruo^r, struo^s, loquor^t, precor, sequor^u, queror, reor, fruor^v, moror. Verba¹⁵ similiter^w defectiva in hanc regulam copulantur ut libet, placet, piget^x, pudet, iuvat^y, decet, liquet, licet. Δ Ergo praedicta verba confusae coniugationis^z, quae in .o. litteram^a terminantur, semper ad pirrichium pertinebunt? X Quoties finalis sillaba corripitur, procul^b dubio pirrichius generatur^c ut

Simfos. 58, 3

Malo manere niger; minus^d ultima fata^e verebor^f

20

vel^g

Simfos. 22, 3

Nec gero magna simul, sed congero multa vicissim^h

et iterum

Simfos. 53, 3

Nolo sepulchraⁱ pati, scio me submergere terrae^k;si vero eadem sillaba producit, iambus certissime procreatur, ut Vergilius^l

25

Verg.
georg. II 176

Ascraeumque cano Romana per oppida carmen; |

scanditur enim: *Ascrae. umqueca. noRo. manaper^m. oppida. carmen.*

G. 273

Δ Potestne pirrichius aut | iambus exametro heroico inseri, dum exempla exametris^m versibus protulisti? X Si praedicta coniugationum verba sine contextu partium orationis et absque metrorum versificatione proferuntur, pirrichiiⁿ aut iambi regulis mancipantur^o; 30

- a) coiūg N b) dicit om. P¹ c) tertia A d) ut om. AbNMaiGiles e) agricolis A
f) nautis P¹ g) cino F³ h) cribo b i) ligno F³ k) lauo b l) luco F³ m) fugo om. P¹
n) labo MaiGiles, lauo labo N, labo lauo bFF³KP¹ o) qf P¹ p) sic bK q) labo actinūlabo ē
neutrū P¹, labūo F, lauo neutrum A, lauo s. l. b N r) pio roto P¹, noto s. l. v F s) interactivum est A,
cuius frequentativum est hietat bF, uel iterativum in marg. add. F t) Ineo F³ u) his. co. cis. cit P¹
v) noto AP¹ w) iuvo KP¹, iugo cett. x) est om. K, et b y) congelesco F³, conglesco P¹, con-
gelasco s. l. u N, congelus A z) tono. loto. uolo tam A a) quam KP¹ b) uoluntatis F³
c) pyrricheum AFKP¹N d) multa Verg. e) cano KP¹, capo cett. f) freno s. l. m N g) simo A
h) meto tego peto KP¹ i) scio cio b, scio fio cio A, scio fio FF³KNP¹, fio scio MaiGiles k) ecire
s. l. x P¹ l) omo s. l. v N m) fluo KP¹ n) spumo N o) emo nuo bFF³KP¹, et monuo
ANMaiGiles; sequitur iuvo P¹, iuco meo creo beo AFF³KNMaiGiles, iuvo meo beo b p) eo KP¹
om. cett. q) luo ante l ras. P¹ r) ruo om. P¹ s) strio bF³NMaiGiles t) liquor A u) secor P¹
v) furor m¹, fruor m²F³ w) simili⁷ K, simil⁷ A, sm¹ P¹, similia cett. x) piet bF³ y) uiuat P¹
z) coniugationis N sic semper a) literam bGiles b) procul dubio pyrrichius generatur definit b
c) gneratur P¹ d) mane reniger F³, maneren. germinus N, manerent, s. l. ni F, germinus F, pro niger
Mai cj: miser e) facta P¹ f) uerebor b ex? F³ g) ut A, ut FNMaiGiles h) uicissem e in i F³
i) sepulchra AF³KNP¹, sepulchre F³ k) ponto m¹ terrae m²A l) uer^g K, uir^g A, uirgilius F³
m) noroimannaper F³, scanditur — carmen in marg. superiore scriptura insulari N (unqueca) n) pyrrichii
AP¹ i in e F³, pyrrichei F³NK o) mancipantur P¹

1) Diomedes I 343, 13 est praeterea hio hias, ex quo iterativum figuratur hieto hietas; inchoativum vero figuratur, hisco hiscis cum dicimus ... gelo gelas gelat, cum inchoativum gelasco facit

quodsi^a in dactilico carmine scandendi ratio et caesurarum divisio per cola et commata^b sequestrare compulerit^c, spondei dumtaxat^d aut dactili legibus subiugantur^e, quod millenis exemplorum formulis sine imposturae^f et falsitatis frivolo^g prolatis facillime probari^h poteritⁱ. Δ Tam multiplex nominum et verborum congestio, quae ad pirrichium^k pertinere dinoscitur^l, quo accentu vel prosodia^m pronuntiaturⁿ? X In disyllabisⁿ, ubi ambae breves fuerint^o, paenultima cum^p acuto accentu profertur.

DE SPONDEO^a.

CXIV. Δ Nunc spondei^r regulas ex diversis orationum partibus exempli gratia congestas promito^s! X Haec^t sunt^u secundi pedis exempla a nominibus^v venientia ut felix, pernix,
10 perdix^w, index, inlex, cortex, remex, cornix, bombix, cervix, audax, forfex^x, forceps, anceps, auceps^y, princeps^z, praeceps, virtus, tellus, aetas, aestas, pumex, iudex, rumex, vertex^a, caudex, codex, mordax, fornax, fallax, Ajax^b, pollex^c, murex, ilex^d, carex^e
(id est herba² asperima, ut Vergilius^f

et carice^g pastus acuta^h;

georg. III 281

15 namⁱ carica fructus de ficulnea nuncupatur³, unde massas^k caricarum conficiunt^l de recentibus ficis; unde^m inconvenienter a quibusdamⁿ famosus^o ille heremita^p Sirorum^q et Sarracenorum^r confinio strictis parsimoniae^s legibus vitam solitariam degens exhausta^t
M. 541 membrorum vitalia et marcida praecordiorum ilia^u quin|que^v caricibus contra rerum naturam sustentasse^w et aluisse describitur^x, cum humanae sit naturae^y carices, quae^z
20 post grossos^a maturescunt, nutrir^b, brutorum^c vero bubulorum^d et tragelaforum^e simulque
G. 279 ibicum^f carici|bus educari^g et vesci^h) simplex, duplex, triplex, vervexⁱ, fornix, radix,

a) Quod si *Mai Giles*, subi corr. si ibi *A* b) comata *F³P¹* c) compulerit *FF³KP¹* d) dun-
taxat *Giles* e) subiugantur *F³NMai Giles* f) impostura *A* g) fribulo *K*, fri bulo *P¹*, fribolo *cett.*
h) conprobari *FF³K* i) poterat *F³*, potest *P¹Mai Giles* k) pyrricē *K*, pyrrichium *A*, pyrricheum *FF³N*,
pyrrichium *P¹Mai Giles* l) denoscitur *K*, dignoscitur *Giles* m) sic *AF³K* n) disyllabis *Mai*,
dissyllabis *P¹Giles*, dissillabis *F*, dyssillabis *F*, dis syl^l *K* o) breues sunt fuerint *F³* p) cum *om. K*,
accento *KF* q) EXPL DE PYRRICHEO INCIPI DE SPON K, EXPLICIT DE PYRRICHIO INCI DE
SPONDEO *FP¹*, Incipit de spondeo *N*, DE SPONDEO *AFF³*, in marg. superiore manus, quae sua etiam ad
cap. XII adscripsit: Spondeus dictus a tractu cantus eius qui per longas tibias in templis suplicantibus editur
.. Anapestus a situ contrario et percussione dactili dicitur unde et antidactilus ANTIIAIECΘAI dictus.
Amphisbracus a gente inuentoris dicitur r) sic *codd.* s) promitto *F³P¹Giles*, pmi-to *F* t) Haec *F³*
u) sunt *om. A* v) nomine (non a nominibus) *P¹* w) *perdex *codd.* x) ferfex *A*. y) auceps
om. AF³ z) princeps s. l. n *F* a) uextex *K* b) aiax *KP¹ om. cett.*; in *N* post fallax spatium
uacuum ut post cornix c) pollex fallax *F³* d) illex *F* e) carix i ex e *F* f) Uirgilius *F³AP¹*
g) et ||||rice *F* h) acute s. l. a *K*, acutasam *F*, acutasam s. l. n *N* i) 7 sane *A* k) masa *KP¹*,
massae *A* l) conficiunt² *A* m) 7 Unde *A* n) a quibus *FF³N* o) formosus *K*, formosis *P¹*
p) heremita *AF³KNP¹* q) syrorum *AKNP¹* r) sarracenorum *P¹* s) parcimoniae *Migne* t) exhausta *P¹*,
exhausta *F*, exausta *F³* u) et marcida praecordiorum ilia *om. A*, p̄cordiarum *KP¹* v) V (pro V) *A*
w) susrentare *P¹* x) describitur *AP¹* y) sit naturae *om. A* z) carices quae *N*, caricesq; *P*, caricesq; *F*
a) p grossos *AF*, p' grossus *P¹*, grosos s prius in ras. *F³* b) nutrire s. l. i *N* c) brotorū s. l. v *F*
d) bobulorum *KNMai Giles*, bubulorum v supra a *F³* e) tragelaforum sic *codd.* f) ibi cum *P¹*
g) edocari *N*, eodecari *F* h) uesci 7 *A* i) uerbex *KFF³P*

1) In hac parte accentus et prosodia pro synonymis adhibita sunt; eodem sensu Aldhelmus dicit
accentus et prosodia (318, 1 Gr.) et prosodia tenoris (176, 4) et tenor (160, 25) et qualitas prosodiae
(p. 315, 33 Gr.) cf. Roger, L'enseignement p. 356, 6. cf. etiam p. 319, 23 accentus qui Graece prosodia
nuncupatur 2) Serv. ad ecl. III 20 Carex autem herba est acuta et durissima sparto similis 3) Isid.
orig. XVII 7, 17 Ficus latine a fecunditate dicitur. Feracior enim est arboribus ceteris; nam ter quater-
que per singulos annos generat fructum... hinc et caricae a copia nominatae. De caricarum massis
cf. etiam aenigm. LVII 6. Quem in sequentibus intellegat, nescio, fortasse Iulianum Edessenum, de quo
similia leguntur in Actis Sanctorum Oct. VIII p. 333

Prisc. VI, 93 =
G. L. II 278 K.

matrix, lodix, victrix, natrix, vivax, verax, pella, †edax^a, sandix^b, mendax, imbrex (quod^c ab arcendis imbribus dicitur¹) auspex (id est qui^d avium auguria^e intendit, auceps vero, qui aucupium exercet^f), complex^g, duplex, triplex^h elix, (elices dicuntur³ sulci maioresⁱ ad siccandos^k agros ducti¹) celox, atrox^m, Pollux, coniuxⁿ, quod nomen Priscianum^o 4 in nominativo et vocativo cum additamento^p .n. litterae^q libro .VI.^r de nomine recole⁵ disseuissse, licet in^s obliquis^t casibus^u penitus deficiat. Veniunt etiam a monosyllabis^v, cum in nominativo et vocativo et^w accusativo plurali flectuntur, ut flos flores^x, mos mores, ros rores^y, pons pontes, fons fontes, rex reges, lex leges, lanx lances, glans glandes^z, plus plures, mus mures, cors cortes^a, cos cotes^b, sors sortes, dos dotes, ars artes, pars^c partes, calx calces, merx^d merces, sol soles (cum ad dies pertinebit ut

Iuven. I 405

Quadragenta^e illi fuerunt^f ex ordine soles)

vox voces, nox noctes, dis dites^g, lis lites, glis gires, puls pultes^h. Δ Da coniugationumⁱ exempla! ✕ Prima et secunda coniugatio^k in secunda persona^l et tertia plurali^m concordant ut libo libas libant, sedo sedas sedant, sudo sudas sudant, item caneo canes canent, polleo polles pollentⁿ, frondeo frondes frondent^o; in quarta autem coniugatione^p 15 secunda tantum^q persona ut hinnio^r hinnis, tinnio^s tinnis, grunnio grunnis^t, trinnio trinnis^u, grincio grincis^v. Sunt etiam verba secundae coniugationis^w, quae indicativo modo^x tempore praeterito perfecto^y prima persona spondeum gignunt, | similiter et imperativo^z 20 modo tempore^z praesenti secunda persona numero singulari ut iubeo^a iussi iube^b, rideo risi ride, mulgeo^c mulsi mulge, fulgeo^d fulsi fulge, torqueo^e torsi torque, algeo alsī alge^d. 20 Sunt alia eiusdem coniugationis^f, quae in praeterito perfecto^g concordant, sed imperativo^h praedicta persona iambum, non spondeumⁱ eliciunt ut faveo favi fave (ut

Sedul. I 135

Christe fave votis)

moveo movi move^k, maneo^l mansi mane, paveo pavi pave^m (ut

Sedul. I 170

Heliamⁿ corvi^o quondam pavere^p ministri |

25

- a) aedax F, audax A, edax F³KP¹Mai, Giles; infra p. 157, 18 edax recte pro iambico affertur
b) sandix codd., radix Mai Giles c) q̄ A imbrexq; F, imbrex quae Mai Giles d) quia FF³ e) auiā
auguria, supra a rasura F f) aucupium intendit A g) complex FN h) duplex triplex codd.
edd.; sed iam supra haec leguntur i) maioris P¹ k) sicandos F, secandos A l) dicti A
m) celox////atrox F n) conlux F, coniunx AKP¹ o) Priscianum codd.; om. Mai Giles p) additō N
q) litterae Giles r) lib. III. K s) licet in om. F t) oblicis FF³KP¹ u) cas K v) monosyll K, monosyllaba P¹
w) et uocatio (uocto F, uocāt A) om. KF³NP¹ x) floris (et—is etiam in ceteris) Fm¹ y) rororis F³ z) glaux glandes K a) cors cortex KP¹ b) cos costes cros cortes F³
c) pras partes F³ d) merx F³ e) quadragenta N f) fuerant P¹ g) dis dītes, lis lites KP¹, lis . . dis cett. h) pulites i an c dubium P¹, pultus s. l. e N i) coniugationū FN
k) coniugatio F, coniugatio. In Mai Giles l) persona om. F m) plurali F, plri A, plr P¹F³, pl K, plura Mai Giles n) pelleo pelles pellent A o) frondes des dent F p) aū coing N q) secundo t nō F³
r) hinneo FF³N s) tinneo FF³N t) grunnio grunnis om. A u) trinnio nis P¹ v) gringio gringis A, gruncio. cis P¹ w) secundo coiūg. F, coiūg N, secundae om. F³, coniugationis uerba A
x) modo om. F y) tēpr p̄senti p̄fecto F z) tempore (u in i); s. l. rasura F a) iubo N, iuueo KP¹ b) iube. fulgeo e. g. s. AFF³NMai Giles c) mulgo N d) mulge fulgeo — alge KP¹
e) torqueo — alge om. codd. praeter KP¹ f) coniugationis N g) imp̄ pf P¹ h) imp̄to m A i) spondeo F, spond P¹ k) moneuiue K l) moneo mansi F m) pauco vive P¹K, pabeo pabi pabe FN
n) Eliam FGiles o) corui s. l. N p) pabere FN; sed hic pauere et infra paut non a paveo sed a pasco!

- 1) Isid. orig. XIX 10, 15 imbrices, quod accipiant imbres 2) Isid. orig. X 1, 13 auspex eo, quod avium auguria intendit, sicut auceps, quod aves capiat 3) Servius ad. georg. I 109 hodieque in aliquibus provinciis elices appellantur sulci ampliores ad siccandos agros ducti 4) Quoniam hic in editionibus omissum erat Prisciani nomen, coniecit Manitius Aldhelmum ipsum scripsisse artem grammaticam cf. etiam Roger L'enseignement p. 292. Restitui locum in Festsch. f. A. v. Bamberg p. 1 Priscian. Gr. L. II 278, 7: 'coniungo, coniunx, coniugis' quod etiam in genetivo differentiae causa n amittit, ne, si 'coniungis' dicamus, verbum putetur.

G. 280 et longe inferius

agmen Pavit inorme^{a)},

Sedul. III 264

sedeo sedi sede^{b)}, video vidi vide et cetera similia. A tertia^{c)} quoque coniugatione, cum in praeteritum perfectum prima persona vergit, spondeus figuratur ut scribo^{d)} scripsi, scalpo^{e)} scalpsi^{f)}, sculpo sculpsi^{g)}, repo repsi, mergo mersi^{h)}, serpo serpsi, cudo cudi, rumpo rupi^{b)}, cedo cessiⁱ⁾, saepio saepsi^{k)}, plaudo plausi, farcio farsis, haurio^{l)} hausi, sarcio sarsi^{m)}, flecto flexi, rego rexi, vehoⁿ⁾ vexi^{o)}, figo fixi, vivo vixi, meo^{p)} minxi^{q)}, tingo tinxi, cingo cinxi^{r)}, sugo suxi, uro ussi^{s)}, trudo trusi^{t)}, coquo coxi^{u)}, duco duxi^{v)}. Sumuntur^{w)} etiam eiusdem pedis^{x)} exempla ab adverbio qualitatis et^{y)} quantitatis ut sancte^{z)}, caste, docte, care, late, longe; si autem haec nomina fuerint vocativi casus, ad trocheum rediguntur, non ad spondeum. Plurima quoque^{a)} participia^{b)} tempore praesenti^{c)} spondei legibus non refragantur, sed suffragantur^{d)} ut dicens, ducens, vivens, turgens, trudens, sternens, stertens^{e)}, scandens. Δ Partes orationum^{f)}, quae spondeo^{g)} subduntur, quo accentu^{h)} proferendae sunt? X Omnes quidem tam positioneⁱ⁾ quam natura longae regulariter acuuntur.

DE IAMBO^{k)}.CXV.
M. 543

Δ Iambici^{l)} pedis exempla primitus a nomine venien[tia] congerere non pigeat! X Nomina, quae iambicis legibus concurrunt, haec esse noscuntur ut silex, senex, calix^{m)}, apex, latexⁿ⁾, tenax, rapax, fugax, sagax^{o)}, minax, edax, emax, varix^{p)} (unde varicosus dicitur, qui varicibus id est tortuosis venarum^{q)} anfractibus^{r)} in poplite et suris pulparum^{s)} deformatur), trilex, triplex^{t)}, salix^{u)}, culex (ut^{v)} Vergilium^{w)} disticon^{x)} fecisse commentaria declarant

Parve culex, pecudum^{y)} custos^{z)}, tibi tale merenti
Funeris officium^{a)} vitae pro munere reddit;

Donati vita
Verg. c. 7
(Cul. 413. 414)

scanditur ita: *parvecu. lexpecu^{a)} dumcu. stostibi. taleme. renti^{b)}*; et hic versus bucolicus^{c)} vocatur), ferox, ferax, sequax, loquax, procax, parens, frequens, recens, cliens, fides, dies, salus; palus paludis, si tertiae declinationis^{d)} fuerit, ad iambum^{e)} pertinere haud dubium^{f)} est, ut Vergilius^{g)} libro .VI. |

G. 281

gemuit sub pondere cymba

Verg. VI 413 sq.

Sutilis^{h)} et multamⁱ⁾ accepit^{k)} rimosa^{l)} paludem,

30 ast vero si secunda declinatione^{m)} genetivusⁿ⁾ in .i. terminabitur, trochaicis legibus rite mancipatur^{p)}, ut ille versificus septimo divinae legis libro de pelice^{q)} fraudulenta^{r)}

^{a)} in orbe AP¹ ^{b)} ede F³ ^{c)} tertia F³ ^{d)} stibo paene dilutum F³, scripsi Mai ^{e)} spalpo spalpsi F³, scapsi F³ ^{f)} sculli F³, sculpo sculpsi om. F³ ^{g)} mergi s. l. o K ^{h)} rumpi F³, rumpi F³ ⁱ⁾ cesso cessi F³ ^{k)} saepio sepsi FF³, ante plaudo mA sculpo culpsi ^{l)} aurio ausi FF³KN, haurio — sarsi om. P¹ ^{m)} sarcis s. l. s K: quod saepio, farcio, haurio, sarcio offert Aldhelmus, oblitus est se de sola tertia loqui coniugatione ⁿ⁾ ueo F³N ^{o)} fexo, o in i K ^{p)} m&o F³ ^{q)} mixi s. l. n K, mexi e in i A ^{r)} einxi F³, cinxo P¹ ^{s)} uri K, usi F³P¹ ^{t)} truxi P¹F³ ^{u)} quoquo F³, coco P³ ^{v)} dixi s. l. v F³, duxu s. l. i N ^{w)} sūmuntur F³ ^{x)} pedes F³ ^{y)} et om. F³ ^{z)} scaē F³ ^{a)} Plurimaq: A ^{b)} parti KP¹ ^{c)} prēs KP¹, p̄sentis F³, p̄sentis tēporis — A ^{d)} subfragantur F³ ^{e)} stertens om. AF³ ^{f)} oracionum F³ ^{g)} spondeis A ^{h)} accentia P¹ ⁱ⁾ posicione F³ ^{k)} DE IAMBO A Incip de iam b F³, EXP DE SPOND (uiride); INCIPIT DE IAMBO (rubrum) K, EXPLICIT DE SPONDEO INCIPIT DE IAMBO P¹, EXPT. INCIP DE IAMBO N titulum om. F³ ^{l)} Iāpici p in b F³ ^{m)} calix calex AFF³N Mai Giles calix om. KP¹ ⁿ⁾ lotex F³ ^{o)} saxax K ^{p)} uatrix P¹ ^{q)} uenerū e in a m²F³ ^{r)} amfractibus Giles ^{s)} tripe///x s. l. l P¹ ^{t)} salex AFF³N Mai Giles, salix KP¹ ^{u)} ut s. l. F³ ^{v)} Uirgilium AF³P² Giles ^{w)} distic FN, dicticon F³ ^{x)} pecodum KP¹Nm¹ ^{y)} custos s. l. v m²F³, custastibi P¹ ^{z)} officium funeris codd., funeris officium Mai Giles ^{a)} lex peco. dum KP¹ ^{b)} custos pro munere reddit Giles ^{c)} bocolicus F³ ^{d)} tertia declinationis F³ ^{e)} iābicum F³, adam///bū s. l. i F³ ^{f)} dibium P¹, dubi s. l. ū m²F³ ^{g)} uirgī AP¹, Virgilius Giles ^{h)} cymbas utilis N, cimbis A, cimbis utilis F³ ⁱ⁾ multum KP¹ ^{k)} accipit FF³KP¹, accipitri mosa N ^{l)} molosa F³ ^{m)} secunde declinationis P¹ ⁿ⁾ genif A, geñ F³, genitiuus Giles ^{o)} ina s. l. i m²F³ ^{p)} mancipitur N, mancipabitur Mai Giles ^{q)} pelice codd., pellice Giles; in marg. § 7 R = nota et require A ^{r)} fraudulenta P³

Samsonis^a, quae subdola pellicatus^b persuasione sinagogae^c tipum^d praetulit^e, eleganter^f cecinisse^g memoratur^h dicens

Cyprian. Gall.
iudic. 679

Suspensa^h nectitⁱ dextra^k palisque^l reflectens

et infra

l. l. 681

Exiliens^m, inquitⁿ, reicit^o palos crinemque^p renodat.

Quaedam etiam verba tam^q primae quam secundae coniugationis^r iambo conveniunt in secunda^s persona numero singulari indicativo et imperativo^t modo ut amas ama, putas puta, paras para^u, aras ara, secas seca, necas neca, vocas voca^v, locas loca. Item de secunda coniugatione^w tantundem reperiuntur^x ut doces doce, moves move, viges vige, riges rige, pates pate (unde inchoativa forma patesce^y), tenes tene, times time, cares 10 care, caves cave, studes stude, manes mane, lates late; sed accepta loquelari^z praepositione^a | a. corrumpitur^b ut lateo lates latet, delitescio delitescis delitescit^c et M. 344 praeterito perfecto^d delituit non delatuit dicimus, ut poeta

Sedul. V 234

sol nube coruscus^e Delituit.

A tertia quoque coniugatione^f infinitivo modo tempore praesentis^g tam verbi passivi quam 15 deponentis iambum formari censeo ut geri, teri, seri, tegi, legi^h, regi, trahi, vehi, mori. A praedictis quoque monosyllabis, quae in pirrichioⁱ explanandarum^k rerum^l gratia praetulimus, cum in dativo singulari^m autⁿ nominativô plurali declinantur, iambicos pedes derivari^o certissima metrorum ratio declarat ut crux cruci cruces (adstipulante Prospero

Prosp. epigr.
71, 5

Nec crucis asperitas potuit terrere volentem)

fax faci faces, trux truci truces^p, nux nuci nuces^q, dux duci duces: sic grues, sues et cetera similia. Sumuntur etiam^r iambici pedes a participiis illorum dumtaxat verborum, quae in pirrichio^s superius digessimus^t ut rigans, litans^u (sicut^v poeta probat | G. 282

Sedul. I 259

stellisque litant, quae luce fugantur;

scanditur *lisqueli*: dactilus), secans, necans, negans, vorans, volans, cavans^w, lavans^x, ligans, micans. Veniunt nihilominus^y a secunda coniugatione^z, quando tribrachus^a in iambum^b transmutatur^c id est cum significationes^d verbi activi et neutralis in participia praesentis temporis convertuntur^e, doceo docens, careo carens^f, rigeo rigens, faveo^g favens, sileo silens, caleo calens, rubeo rubens ut Iuvencus

Iuvenc. III 22 5

Si^h ruber astrifero procedit vesper Olimpoⁱ

- a) sampsonis ANMai Giles b) pellicatus Giles c) sinagoge FF³KN, synagog(a)e AP¹ d) sic KP¹N e) ptulit s. l. ut p F f) eleganter P¹ g) cecisse P¹ h) suspecta in m. suspensa F
i) necat F³ k) dextera F l) palique KP¹ m) exiens AFKNP¹, ens ex zns F³ n) inquit F³
o) reiecit codd., reicit Mai, rejicit Giles p) crinemque FF³ q) quam K cf. p. 154 adn. a. r) coniugationis F s) in sec^o coniug^o K t) imperativo N u) puras pura KP¹ v) uocas uoca necas neca KP¹
w) coniugatione F x) reperiuntur codd. Mai y) patescit F z) loquelari FF³KNP¹Mai
a) positione MaiGiles, prepositione F³ b) corrumpitur A c) delitescio delitescis delitescit KP¹ d) in p¹ A
e) choruscus F³ f) coniug^o F g) praesentis P¹ h) seri teri legi om., tegi A i) *quas codd. — pirrichio KF³, pyrrichio KF³N k) exemplandarum A l) regum K rerū m. 2 in marg. F m) Indicatio singulari N, indi^o singularia F, indi^o sing^o P¹, indica^o singut K, indeca^o A, in om. MaiGiles, indatiuo F³ n) Ut s. l. a F o) diziuari AF³NP¹ p) trux—truces om. KP¹ q) nux nuces nuci m¹F, nuci Mai
r) etiam om. AF³ s) pyrrichio FF³KN, pyrrichio A, porrichio P¹ t) degessimus FF³NMai
u) ligans P¹ v) sic poeta P¹ w) sic KP¹, curuans AFm¹N, cubans F³ x) lauans om. KP¹
y) nihil-h-omin² P² z) coniugatione FN, coniugacione F³ a) tribrachus codd. Mai b) inambū s. l. i F c) cōmutantur A d) significationes e ultimum ex i m²F, significationem P¹, e) conuertuntur ut P¹ f) arceo arcens A g) regio regens faueo (a ex o) uens et sic cetera F h) sic A
i) olymphi A, Olymphi Giles Mai

1) cf. L. Müller Mus. Rhen. XXI 131. Peiper ad Alcim. Avit. p. LXI

et Vergilius^avento semper rubet aurea Phoebe^b.Verg. georg.
I 431

Necnon et^c a tertia coniugatione^d correpta participia venientia iambum gigni arbitror, a quarta autem nusquam repperi^e: utpote^f gero gerens^g, gemo gemens^h, tero terens, sero serensⁱ, ruo ruens, struo struens, alo alens, colo colens, emo emens, lego legens^k, M. 545 premo premens, cano canens. Omnia igitur nomina seu verba vel participia | praedicta ad iambum^l pertinentia acuto accentu^m pronuntiariⁿ legitima grammaticorum^o suadet regula.

DE TROCHEO^p.CXVI. Δ^q Da exempla ad trochaicam legem competentia^r! Χ^q Nomina primitus, quae^s

10 trocheo congruere^t videntur, haec sunt: almus, sanctus, nimpha^u, limpha^v, obba^w, offa^x, occa, sapa (id est defrutum^y), ostrum, rostrum^z, rastrum, sceptrum, scalprum^a, a quo diminutive^b scalpellum, labrum, unde labellum, bulla^c, bucca, gilbus^d, gippus, burrus, barrus, floccus^e, soccus, coccus^f, muscus, luscus, fuscus, Tuscus^g, ruscus^h. Verum haec sufficientⁱ de positione longis^k, quae passim in publico^l et in propatulo sita a metricis 15 facillime deprehenduntur^m; nunc illa, quae naturaliter productione gaudent et quae poetica exemplorum adstipulatione plurimum indigent, breviter annectam ut musa, meta, setaⁿ, creta, theta^o feta^p, spina^q, Roma, ruma, rima, lima, bruma, fama, mirus, dirus, durus^r, funus^s, munus, fumus, prunus, pirus, pinus^t, taxus, malus, flavus^u, canus, sanus, fatus, nanus G. 283 (id est pumilio^v), crinis, finis, funis, clunis^w (unde clunaculum dicitur; sic Iulius | Solinus^x 20 in Collectanea^y rerum memorabilium *Et lassarum^z*, inquit, *capita clunibus per vices sustinent^a*), nudus, udus, ludus, mutus, nutus, tutus, fotus, lotus, totus, motus, notus, nodus, nisus, risus, visus, fretus, spretus, cretus, fulmen, famen, flamen (id est sacerdos delubri), numen, lumen, rumen, plemen, limen, crimen, vimen, gramen, stamen, unde Lucanus de Orfeo^b

Solin.
p. 94, 15 M.

25 Nunc, inquit, plenas posuere colos^c et stamina^d Parcae
Multaque delatis haeserunt saecula filis^e.

Lucan. ed.
Hosius p. 328.

M. 546 A pronomibus quoque trochaici pedes formantur positione | longis^f ut ille, iste, ipse, noster, vester, quisquam, quisnam, isdem^g. Veniunt et a verborum significationibus, quae positionum legibus^h producuntur, ut prendo, scandoⁱ, necto, pecto, cerno, pingo, 30 ningo, mingo^k, fingo, pinso, hisco, quasso, lasso, laxo^l, taxo, faxo, quod anomalum^m est, sperno, texo, vexo, mando, pando, linquo, vinco, subdo, abdo, condo, pango, cingo, tingoⁿ, pungo, quod pupugi^o praeterito dicitur. Δ Quae sunt verba, quae naturae regulis produci

^a) Virgilius *Giles*, uirg^t P¹ ^b) phēbē P¹ ^c) Nec non et a KP¹, Nec a AFF³NMaiGiles
^d) colū N ^e) reperi *Giles* ^f) utpote A, utpute FF³KNP², ut puta MaiGiles ^g) ger///ens r et ras. ex m P¹ ^h) gemo mens et sic cetera F¹ ⁱ) sero rens et sic cetera F³ ^k) lego gens et sic cetera P¹ ^l) adambū s. l. i F¹ ^m) accentu P¹, accutu accentu F³, acentu N ⁿ) pronuntiari FF³
^o) gramaticorum FN ^p) EXPLICIT DE IAMB. (uiride) INCIPIT DE TROCHEO (rubrum) K, EXPL DE IAMB INC D&RCh P¹, expl. INCIP. d&rocheo N, Incip d&rocheo F, DE TROCHEO A titulum om. F³
^q) Δ — Χ om. A ^r) competentia FF³NP¹Mai ^s) primitusq; P ^t) congerere m¹ corr. m²F¹
^u) numpha F³N ^v) limpha P¹, lymphā cett. ^w) obba codd., abba s. l. o N, abba MaiGiles ^x) offa N
^y) sic KP¹N, defrutum AFF³, defrutum MaiGiles ^z) nīm F¹ ^a) scalpum s. l. r K ^b) diminutivae KF³ ^c) bulla om. P¹ ^d) gilbus codd. Mai, gibbus Giles ^e) foccus in marg. floccus m²F¹
^f) coccus om. MaiGiles, occus F¹ ^g) gescus P¹ ^h) ruscus codd., om. MaiGiles ⁱ) sufficient m¹K
^k) longis om. KP¹ ^l) puplico KN ^m) deprehenditur s. l. un N ⁿ) f&a P¹ ^o) t&a A
^p) fo&a P¹ ^q) sspina A ^r) durus om. MaiGiles ^s) fun///us n ex m P¹ ^t) pinus pirus AF¹
^u) fauus F³ ^v) pumilio K ^w) clunis funis KP¹ ^x) solius FF³ ^y) collecta AFF³NMaiGiles, collectanea KP¹ ^z) lassarum FKP¹, classarum AF³, classorū N, lassorum Solinus ^a) sustentent K
^b) orfeo FF³KNP¹, de orpheo ait nunc plenas A ^c) colo& s. l. s F¹ ^d) stramine P¹ ^e) filis om. K, finet s. l. lis N, haeserunt saecula filis om. P¹ ^f) logis s. l. n F¹ ^g) isdem codd. edd., idem puncta infra posita, s insertum m²A ^h) positionibus F³, positionū longib; P¹ ⁱ) sacrido m¹, scando m²A ^k) mingo ningo P¹, ningo om. F¹ ^l) laxo lasso P¹ ^m) anamalum N, anomalū P¹ ⁿ) tingo om. K ^o) pupigi K

maiorum auctoritas decrevit? X Absque scrupulorum obstaculo^a haec esse creduntur^b:
rado, fumo, dico, duco, giro, promo, prodo^c, cudo, lego legas^d (at vero lego legis^e
corripitur), sudo^f, sedo, udo, cogo, cedo^g, dedo, trado, trudo^h (ut in georgicis

Verg. georg.
II 31

Truditur e sicco radix oleaginaⁱ ligno)

credo nolo malo^k (ut

Simfos. 53, 3

Malo manere niger^l, minus ultima fata verebor)

pono, laudo, laedo, oro, clamo, duro, edo, fido, libo, privo^m, vivo, quaero quaesiviⁿ (nam
queror^o questus^p sum pirrichius est), ludo, sumo, sugo^q, plaudo, demo, dego. Huic regulae
concordant etiam passiva communia et^r deponentia tam positione quam natura longa
ut promor, prodor, scrutor, vador, praedor, laetor, bachor^s, nascor, utor^t, tutor, venor, 10
fungor, nitor^u (si verbum deponens est, trocheus^v erit, ut^w

Sedul. I 98

aliquos^x nitor contingere ramos

et rursus^y infra

Sedul. III 122

Nititur aversi vel filum tangere Christi; |

quodsi^z nitor nomen^a fuerit, pirrichius est^b, ut idem poeta

Sedul. II 49

Quis fuit ille nitor Mariae?

et Vergilius¹ libro, qui Pedagogus^c praetitulatur^d,

Reddetur titulus purpureusque^e nitor^f;

sed hic versus non ita scandendus est, ut heroicus, quia colophon in medio et in fine
retinetur), labor, liquor, vescor, causor, tristor, testor, mercor, rimor, piscor, metor^g, grator, 20
ringor^h, miror, frustror, grassor. Participia similiter prae|teriti temporis interdum trochaico M. 547
pedi congruunt ut dictus, lectus, captus, raptus, scriptus, tensusⁱ, mersus, flexus^k, pexus^l,
nexus. Nam praesentia et futura significationum participia^m ad trocheum pertinentiaⁿ,
ni fallor, non repperi^o.

Δ Trochaici pedes quo tenore quibusve^p accentibus pronuntiandi^q sunt, seu arsis 25
et thesis qua divisionum formula dirimuntur et quibus temporum lancibus trutinantur?
X Si trocheus positione longus^r extiterit, acuto-accentu profertur ut lappa, mappa, napta,
cirrus, birrus^s, burrus, barrus, poples, cespes^t; si vero naturaliter^u producitur, circumflexo^v
accentu^w pronuntiari^x lex metrica sanxit. Arsis vero recipit tempora duo et thesis^y
unum^z ut fanum, frenum, granum, bubo, bufo, tufus, tubus, limes, stipes, remes^z. 30

a) abstaculo s. l. o K b) noscuntur P¹ c) prado F³ d) lego legas legat AP¹F, legas. gas N
e) lego legis legit A(F)P¹, lego. git s. l. gis N f) sudo KP¹, subdo NMai Giles g) cedo om. Mai Giles
h) trudo om. Mai Giles i) oleage FF³NMai, oleagena K k) malo nolo KP¹ l) niger codd., miser
conj. Mai m) priuo bis N n) quero quesui P¹, quaesuiro siuieras F³ o) queor F p) quaestus F³
q) *suo codd. edd. r) et om. A s) bacchor Giles t) sic KP¹, rutor cett. Mai Giles
u) fungor. 7 Nitor A, nitor. nitor P¹ v) throcheus P¹ w) &iam s. l. m² v P¹ x) aliquot A
y) rursus codd.; om. Mai Giles z) quotsi P¹ a) p nomen N b) est KP¹, erit cett. c) paedag-
ogus Mai Giles d) pr&ilat' s. l. tu K e) purpureus P¹, purporius F f) notor o in i F
g) metro F h) fingor KP¹ i) terrus P¹, tersus FF³ k) plexus P¹K l) *uexus codd. edd.
m) partipia F³ n) significantia KP¹ o) reperi KGiles, repperi cett. Mai p) quibus om. ue KP¹
q) pronuntiandi FGiles r) positione longus om. Mai Giles s) birris FMai, cyrrus byrrus A, byrrus F³
t) cespes in marg. copes F u) naturaliter codd., natura li(t)tera Mai Giles v) circumflexu FF³
w) acentu N x) pronuntiari FMai Giles y) tempora dua thesis P¹, &thesis K z) remes codd. edd.,
remes remigator Corp. gloss. IV 279, 3. 386, 6

1) Cf. ad p. 80 adn. 2 2) Iulianus Toletanus ars gramm. p. XXI c. 85 Quot tempora habet?
Tria: arsis vendicat duo, thesis unum

DE TRIBRACHO^a.

CXVII.

Δ Expositis disillaborum^b pedum regulis iam nunc pedester ordo^c deposcit, ut trisillabos^d pedes iuxta pollicitationem prologi^e patefacias. ✕ Hi^f sunt tribrachi¹, ex tribus brevibus Graece sic nuncupati, primae declinationis: anima, macula^g, aquila, pedica, palea, ⁵ tonica^h famulaⁱ, patera, hederak, ulula¹, galea, lacrima^m, Asia, Libiaⁿ; item de secunda declinatione^o tam masculina quam neutralia^p nomina ad tribrachum pertinentia: dominus^q, radius, gladius^r, catulus, capulus, querulus, licinus, puteus, pavidus, patulus, Zephirus^s, socius^t, medius, medicus, numerus, rutilus, placidus, titulus, locus, modus, modicus, bibulus, gerulus, gemitus^u, fremitus, humerus, platanus, tumidus, thalamus, fluvius, uterus^v, ¹⁰ oculus, cumulus, solidus, stolidus^w, stupidus^x, rigidus, calidus, validus, varius^y, | monitus, ^{M. 548} ^{G. 285} sonitus, gelidus, trepidus, timidus, | laqueus, tremulus, vetulus, olidus, cuneus, pelagus, geminus, cupidus, nitidus, digitus; item neutra eiusdem declinationis^z eiusdemque pedis ut meritum, pretium, gremium, stabulum, studium, baratrum^a, proprium^b, lolium^c, iugulum, iaculum, spolium, bivium, trivium^d, spatium^e, corium, vitium, speculum; sic^f tertiae^g ¹⁵ quoque^f: facilis, gracilis^h, viridis, facinusⁱ, tenuis. — Verba similiter ex triplici^k coniugatione^l deducta^m tribracho conveniunt; a prima haec sunt ut numeroⁿ, rogito, maculo, propero, dubito, habito, vacuo, temero, ululo, socioⁿ, gemino^o, saturo, satio, tolero^p, tenuo, onero, brevio^q, resero, violo, revoco, comito^r, cumulo^s, glomero, radio, rutilo, titulo, titubo^t, solido, vario, trepido, iugulo, spolio, vitio, memoro^u, vigilo, supero, educo, ²⁰ quod est^v nutrio, remeo, stimulo, similo^w, lapido^x, crepito^y, volito, crucio, itero, glacio^z, macero, simulo^a, lacero, lanio^b, genero, agito. Item de secunda coniugatione^c: iubeo, doceo^d, soleo, studeo, stupeo^e, video, rigeo, tepeo, noceo^f, tabeo, rubeo^g, taceo, habeo, vigeo, egeo^h, caleo, doleo, oleo (ut poetaⁱ

Sedul. III 82

atque olido consuetum vivere ceno,

^a) EXP DE TRŌ · (viride) INCIPIT DE TRIBRACHO (rubrum) K, EXPL D&ROCHEO INCIP DE TRIBRACHO P¹, DE TRIBRACHIS SYLLABO QUI EPIGNOMIS APPELLAT² A, DE TRISYLLABIS F³, De tribrachio N in marg. F ^b) dissillabarum F³, dissyllabarum P¹, dyssyllabarum K ^c) ordo AP¹ om. FF³NKMaiGiles ^d) trisyllabos AFP¹ ^e) pollogitatio: i in o m¹A ^f) Hii FKNP¹ ^g) anima macula KP¹, macula om. cett. ^h) tonica AFKP¹ n supra c F³, tonina N MaiGiles ⁱ) macula ante famula AFF³N ^k) he////dera eras. r F³ ^l) ullula K, l ultimum in ras. P¹ ^m) liorima in marg. lacrima F ⁿ) lybia FF³N ^o) declinationū F, Item secundae declinationis A ^p) neutra P¹ ^q) pertinentia dicimus A ^r) gladius om. AFN MaiGiles cf. p. 163, 15 ^s) zepherus P¹, zephyrus cett. ^t) secius A, sotiu' P¹ ^u) gemitus. gerulus A, gimitus P¹ ^v) aterus KP¹ ^w) stolid//s supra ras. v K ^x) stopidus F ^y) ualidus ualidus uarius K ^z) eius AFF³, eius declinationis N ^a) baratrum A, barathrum cett. ^b) proprium F³ ^c) ludium u prius in o m¹A ^d) bibium tribium KP¹ ^e) spaciū P¹ ^f) sic quoque KP¹ ^g) tertia F ^h) gratilis F ⁱ) facinus s. l. A ^k) simpliciter ex trimplici F³ ^l) coniugationū F ^m) producta P¹ ⁿ) ut numero — temero. ululo. socio KP¹N MaiGiles cf. p. 163, 20 sq. ut ululo socio numero — temero AFF³ sotio P¹ ^o) gemio F ^p) tolerero F, tollero F³N ^q) brebio FKNP¹ ^r) comitto KP¹, (= comitor) mitto FF³N Mai, mutuo A, timeo Giles ^s) camulo P¹ ^t) titabo KP¹ ^u) uitio numero rogito maculo propero memoro N Mai Giles, uitio numero lacero memoro K, uitio memoro FF³, uitio memoro A, spolio numero uitio lacero memoro P¹ ^v) i. i. (id est) A ^w) similo simulo AFF³N MaiGiles, simulo om. KP¹ ^x) lapido p ex b F ^y) crepido F ^z) glatio FF³ ^a) simulo KP om. AFF³N MaiGiles ^b) simulo lanio KP¹ ^c) coniugāt F ^d) doceo o prius ex e P¹ ^e) stupeo om. F ^f) noceo o prius ex e P¹ ^g) nubeo A ^h) ego KP¹ ⁱ) ut poeta om. A

1) Iulian. Tolet. l. l. c. 86 Tribrachus ex quibus syllabis constat? Ex tribus brevibus ut Dominus. Quot tempora habet? Tria: arsis vindicat duo, thesis unum. Tribrachus, qui et choreus appellatur, tribrachus quasi ex tribus brevibus, braxim enim graece breve dicitur, cf. Audacis Gr. L. VII 335, 4.

careo, iaceo, caveo^a, maneo, tumeo, timeo^b, teneo, valeo, niteo, lateo, cieo, pateo^c, voveo, vireo, moneo, paveo, faveo^d, foveo, moveo^e; item de tertia: fodio^f, quatio, odio^g, redimo, venio, facio, rapio, capio, fugio, cupio, sapio^h, metuo, tribuo, statuo, polio, redeoⁱ, iacio^k, ferio, nequeo^l. Item verba passiva^m communia et deponentiaⁿ, quae finali .r. littera^o in prima persona terminantur^p, tribracho^q conveniunt: numeror, temeror, operor, imitor, 5 veneror, dominor, modulator, famulor, iaculor^r, stabulor, meditor^s, popolor^t, epulor, spatior, speculor, moderor^u, gradior^v, orior^w, glomeror^x, comitor^x, stipulor, medicor^y et medeor (tam primae quam secundae coniugationis^z esse^a poetae | declarant: Sedulius M. 549

Sedul. IV 142

Nec tibi parva salus domino medicante Maria,

item Prosper

Prosp. epigr. 42, 9

Inque putres fibras descendat^b cura medentis^c),

mereor, fateor, tueor, gradior, vereor, potior, patior^d, morior, orior^e. A pronomibus vero^f vel participiis cuiuslibet temporis tribrachum haud umquam dirivatum^g reminiscor, G. 285 quamvis in ceteris orationum partibus crebro^h poematibusⁱ insertum recorder ut igitur, quoniam^k, etenim et his similia. Δ Praedicta sermonum exempla quo accentu pro- 15 feruntur? X Omnia propemodum acuuntur, et quia^l antepaenultima accentu^m notaturⁿ, idcirco, ut arbitror, duo tempora^o in tribracho ad arsin et unum ad thesin pertinebunt.

DE MOLOSO^p.

CXVIII.

Δ Da rationem nominum et verborum ad molosum^q pedem pertinentem! X Nomina primitus strictim et summam degerere^r nitor tam singulari quam plurali numero con- 20 gesta^s ut maiestas^l, libertas, tempestas, paupertas, pubertas^t, ubertas, sermones, mangones, lenones^u, praedones^v, musmones, caupones, perones, sutores^w, praecones, lurcones, doctores, lectores^x, lictores^y, tortores, crabrones^z, rumores^a (ut Prosper

Prosp. ep. 21, 3

Non faciles^b pateant scaevis^c rumoribus aures)

Romani, humani, divini, formosi^d, frontosi, setosi^e, muscosi, dumosi^f, obsceni, cancelli, 25 rostrati, nervosi, herbosi, hirsuti, rugosi. Nascitur etiam molosus a verborum generibus tempore praeterito perfecto ut dixisti, vexisti, prompsisti^g, saepsisti^h, repsistiⁱ, scalpsisti^k,

a) careo P¹ b) tumeo timeo codd., timeo om. MaiGiles c) lateo cieo pateo KP¹, paueo cieo uiueo A, lateo pateo cieo cett. d) faueo codd., om. edd., foueo faueo F³N e) meueo P¹ f) fidio AF¹ g) odio KP¹ om. cett. h) sapio codd. sapido K; om. MaiGiles i) redeo om. FF³NMaiGiles k) iaceo F³KP¹ l) dimo nequeo KP¹ m) passia s. l. v F¹ n) commun & deponens P¹, communia om. F³ o) finali littera F¹ p) terminatur in prima persona A q) tribaco F³ r) aculor P¹ s) meditor — glomeror codd.; om. MaiGiles t) pupulor F³ u) mederor s. l. o N v) gradior KP¹ w) odior P¹ x) tomitor KP¹ y) meditor A z) coiug F¹ a) esse om. FMaiGiles, essent A b) discendat FN, discedat P¹ c) post medentis: epulor iaculor comitor spatior speculor mereor KP¹, pupulor iaculor epulor comitor spatior speculor moderor medicor populor (pupulor F³) epulor iaculor comitor spatior speculor moderor medicor AF³NMaiGiles d) aieor gradior vereor potior patior KP¹; vereor tueor gradior patior potior cett. e) morior orior KP¹, orior om. cett. f) uero s. l. m²F g) dirivatum codd., deriuatum MaiGiles h) crebro s. l. r F¹ i) poematib; & eras F³ k) et quoniam AFF³N, et om. KP¹ l) et q PN, & quae A m) accentu F¹ n) notantur F³, profertur KP¹ o) tempore N p) DE MOLOSO FF¹, DE MOLOSO PEDE F³, EXP DE TRIBR (viride) INCIPIT DE MOLOSO (rubrum) K, EXPLIC DETRI INCIPIT demoloso N, DE MOLOSO UEL TRIMACHRO QUI ET IAPETIUS DICITUR A q) molosum codd.: sic semper; molossum MaiGiles r) degerere FKP¹, digerere cett. s) congeste F³, congesto ANMaiGiles t) pubertas codd., om. MaiGiles u) leones A v) pretones F³ w) sutores om. KP¹ x) lectores om. F³ y) lictores codd., om. MaiGiles z) crabranes s. l. m¹ o F³ a) rumores r prius in ras. m², o ex? m²F b) fales s. l. ci N c) sceui AFN, scebis KP¹, ceui F³, saevis Giles d) stamosi A e) saetosi A f) domosi F³ g) prompsisti AF³, pm̄sisti F, prompsisti NMaiGiles h) serpsisti P¹ i) repsisti om. F³ k) scalpsisti om. A

1) Sumpsisse haec potest ex Prisciano Gr. L. II 128

sculpsisti, serpsisti et cetera. A participiis quoque tam praesentis quam futuri temporis^a
 M. 550 oriri molosus dignoscitur, ut dicentes dicturi, | viventes victuri, mergentes mersuri, scindentes
 scissuri, prandentes pransuri, pingentes picturi, tondentes tonsuri^b. Hic ergo pes¹ dupla^c
 divisionis norma^e partitur et acuto^d accentu pronuntiatur^e, et quia^f paenultima^g acuitur,
 5 arsin habere reor tempora duo^h et thesin quattuorⁱ.

DE ANAPESTO^k.

CXIX. Δ Quae sunt exempla anapesticis^l regulis^m mancipata ac subiectaⁿ? X Haec sunt
 nomina anapesto suffragantia^o et concordii ratione respondentia utpote^p deitas, pietas,
 bonitas, novitas, brevitās, levitas, gravitas, probitas^q, feritas, species, sanies, macies^r,
 10 glacies, rabies, scabies, series^s, facies, acies^t et reliqua similia. Verum haec paucula
 G. 287 exemplis anape|sticis congruentia sufficiant, quia^u de praedictis nominibus, quae^v in
 tribracho congegimus^w, anapestus legitime^x generatur^y tam genetivo^z, dativo et ablativo^a
 singulari quam nominativo, accusativo, vocativo et ablativo plurali, si^b masculina seu
 15 feminina^c fuerint primae et secundae declinationis ut anima, aquila, pedica, hedera,
 item dominus, radius, gladius^d, catulus; neutralia autem illa in singulari quidem numero
 per eosdem casus^e anapesto concordant, sed in plurali exceptis dativo et ablativo dis-
 cordant^f; at vero quarta declinatio casibus^g discrepat^h ut sonitus, fremitus, gemitus,
 rugitus, reditus, ruditus. Verba autem tam primae coniugationis quam tertiae, quaeⁱ in
 tribracho proposuimus^k, quando^l ad significationes participiorum rediguntur, solutione
 20 ultimae sillabae^m inⁿ -ans aut in -ens anapesti legibus rite famulabuntur^o, ut | numerans,
 M. 551 rogicans, maculans, properans, dubitans, haec vero de tertia^p: veniens (ut

pulchro^q veniens in corpore virtus)

Verg. V 344

faciens, rapiens^r, capiens, fugiens, metuens^s ut in georgicis

Hoc^t metuens caeli menses et sidera serva.

Verg. georg.
I 335

25 Porro verba secundae coniugationis^u, quae in tribracho praediximus, participiorum signi-
 ficationibus subnexa nequaquam anapesto, sed iambo mancipari^v censeo, quandoquidem^w
 statu trisillaborum^x pedum amisso^y ad regulam^z disillaborum^a rediguntur, ut iubeo
 iubens^b, doceo docens^c, caleo calens, madeo madens, oleo olens. Δ Anapestus qua^d
 divisionis formula partitur et quo accentu profertur? X Eidem anapesto² aequa divisio

^a) tam pr(a)esentis temporis quam futuri *AF³NMaiGiles* tā prē quā futuri temp̄ *K*, tam p̄s quam futuri temp̄ *P¹* ^b) tonsari s. l. v *F*, p̄i tonsuri *F³* ^c) dupla — norma *codd.*, duplam — normam *MaiGiles*
^d) acuto ex acusa *F³* ^e) pronuntiat *F³* ^f) & q *KP¹*, & quae *A* ^g) peneultima *F³* ^h) duo om. *FMaiGiles*, temp̄ -II- *KP¹*, tempora II *A*, temporatus *F³* ⁱ) quattuor *FF³* ^k) DE ANAPEST *F³*, DE ANAPESTO *AF¹*, EXPLICIT DE MOLOSO; INCIPIT DE ANAPESTO *K*, INCIPIT DE ANAPESTO *N*
^l) anapesticis *codd. sic semper* ^m) regulas s. l. i *P¹* ⁿ) mancipata haec sunt, om. ac subiecta *P¹*
^o) subfragantia *NMai* ^p) utpute *P¹* ^q) puitas *K* ^r) maties *F* ^s) senes *F* ^t) acies om. *F*
^u) q *AK*, p *F³*, que *P¹* ^v) qui *K* ^w) congesim *P¹* ^x) legitime *F³P¹* ^y) figuratur *A* ^z) geni-
 tivo *MaiGiles* ^a) noē & abī noē & aī *K*, uocatio *P¹*, & uoē *A*, uoēs *F* ^b) siue *A* ^c) foemi-
 nina *Giles* ^d) gladius om. *P¹MaiGiles* cf. p. 161, 7 ^e) cassus *N* ^f) sed in plur exceptis datiū &
 abī discordant s. l. *K* ^g) cassib; *KN* ^h) discordat *m¹*, discrepat *m²F²* ⁱ) tertiae qui *K* ^k) posu-
 imus *N* ^l) quanto *F³* ^m) ultime syllaba *P* ⁿ) ut in ans *N* ^o) famulantur *P¹* ^p) de
 tertiē *K* ^q) pulchre *AF* ^r) sapiens *K* ^s) metuens fugiens metuens *A* ^t) haec *m¹* s. l. o *K*
^u) seē coniūg uerba *KP¹* ^v) mancipare *AP¹* ^w) qm̄ quidem *AF*, quō quidem *F³K* ^x) trissillabr *K*,
 staturis syllaborū *A* ^y) amiso *N* ^z) ad regularū *P¹* ^a) dissyllr *KP¹* ^b) iubeo bens et item
 cett. *F³* ^c) doceo cent et item cett. *F* ^d) anapestus qui *F³*

1) *Julian. Tolet. p. XXII c. 87* Quot tempora habet? Sex. Cuius diuisionis est? Duplae. Quo-
 modo? Quia arsis habet duo tempora et thesis quatuor 2) *Julian. Tolet. l. l. c. 88* Quot tempora
 habet? Quatuor. Cuius diuisionis est? Aequae, quia arsis duo tempora habet et thesis duo

competit^a, quia^b totidem tempora arsis sibi usurpat, quot in thesi^c continentur. Acutus vero accentus in antepaenultima ponendus est, dum paenultima^d naturaliter corripitur.

DE DACTILO^e.

CXX. Δ Dactilus unde vocabulum nominis proprietate sortitus est? X Auctoritas Graecae interpretationis¹ dactilum digitum nuncupavit^f, qui tribus articulis^g formatur^h; sicⁱ isdem³ pes ternis sillabis continetur. Δ Dicitur dactilici pedis exempla ad eundem regulariter congruentia! X Nomina primitus breviter ponenda | sunt ut fibula, fabula, alea (unde G. 288 aleator^k calculis^l et tesseris^m ludens per aleam), area, ardea, simia, vernulaⁿ, garrula, tippula^o, tessera^p, cartula, sportula, glebula, fistula^q, castula², calculus, (garrulus)^r luridus, squalidus, horridus, frigidus, umidus^r, aridus, Caucasus, carbasus^s, Menalus, frivolus, cer- 10 nuus, culleus^t, caerulus, anulus^u ut illud^v epithalamii^w carmen^x

(Claudian)
Epith. Laur.
v. 73

Anulus^y e digitis^z tollatur^a mollibus asper.

Quaedam ex his principalia sunt et primae positionis ut alea^b, tessera^c, Caucasus; quaedam epitheta^d, quae | nominibus copulantur ut garrulus^e, squalidus, luridus; item populus, 15 si ad arborem pertinet, dactilus est ut^f

Verg. eel.
VII 61

Populus Alcidae gratissima, vitis Iacho^g

et .III. libro georgicorum^h

Verg. georg.
IV 511

Qualis populea maerensⁱ philomela^k sub umbra;

si populus plebs est^l, tribrachus^m erit ut

ibid. IV 5

Mores et studiaⁿ et populos^o et proelia dicam^p. 20

Item neutra ut vinculum, simbolum^q, serpulum, simpulum^r, cimbalum^s, timpanum, sarculum^t, nabulum, lilium, spiculum, crusculum^u, Tusculum^v, plusculum^t, clanculum, ferculum, crustulum^w, succinum^x, unde Iunius Iuvenalis^y satiricus^z libro .III.^a

Iuvenal. sat.
III, IX 50

En, cui tu viridem umbellam, cui sucina^b mittas^c

a) competit *codd.* b) q *KF*³ c) quod in thesi *AP*¹, quo dinthe si *F*³ d) peneultima *F*
e) *EXP DE ANAP (viride) INCIPIT DE DACTYLO (rubrum) K, INCIPIT DE DACTYLO N, DE DACTULO*
U in Y m²F, DE DACTILO AF³P¹ f) nuncupavit *F*³ g) articulis *P*¹ h) formantur *F* i) sicut *P*¹
k) unde aliter *AFF³NMaiGiles*, ut aleator^k *P*¹, ut alior *K* l) calculus *AFNMaiGiles*, & calculus *F*³,
calculis *P*¹*K* m) tesseris *F³NP¹*, theseris *A* n) uernea *KP*¹, uernala *m¹F³* o) tipula *P*¹, tippala *F*³
p) tersera *m¹P¹* q) tessera cartula sportula glebula fistula *KP*¹, tessera gleba fistula *AFF³N*, cartula sportula
glebula *om. MaiGiles* r) garrulus *om. codd. edd.* — umidus *K*, humidus *cett.* s) caucanus carbasus *sic codd.*,
caucosus *K* t) celleus *K*, calleus *s. l. u N* u) anulus *codd. Mai*, anilus *F*, annulus *Giles* v) illud *K*
w) ephithalami *P*¹ x) carmen *codd.*; *om. MaiGiles* y) anulus *codd.*, anitus *s. l. v F³* z) editis *P*¹
a) tollitur *s. l. a F³* b) alea *KP*¹, alia *AFF³N*, Allia *Mai Giles* c) tessera *A* d) ephireta *P*¹,
epytheta *A* e) garulus *s. l. r F* f) ut ē populus *FN* g) iacho *KP*¹, hiacho *A*, ioccho *s. l. a N*
h) et .III. (*s. l. or m²*) lib *F*, et III liber *F³KNP¹*, georgicorum lib III^{to} *A* i) merens *codd.*,
maerens *Mai* k) philomella *FKNP¹*, phylomela *A* l) est plebs *A* m) tribrachys *Giles*, tribacu *F*
n) studea *K* o) in i *P*¹ o) populus *FN*, populos: o ex u *P*¹ p) dica *AK* q) symbolum
serpulum simpulum *A*, simbulum serpulum *F³KP*¹, simpulum serpulum simbulum *NMaiGiles* r) sim-
bulum *F* s) cimbalum *APKF³*, cimbulum *F*, cymbalum *MaiGiles* t) sarculum — plusculum *om. A*
u) crusculum *KP*¹, crustulum *cett.*, cristulum *s. l. v N* v) tureculum *FF³* w) crustulum *KP*¹ *om. cett.*
x) succinum *F³KP*¹ *MaiGiles*, succinum *cett.* y) iunius uenalis *s. l. in P*¹ z) satiricus *F*, sitiricus *s. l.*
*a et a in i P*¹, satyricus *cett.* a) liber III *K*, lib III *FF³N* b) succina *P*¹ *F³Giles* c) mittas *F*
*Iuuenalis mitas P*¹ *Nm*¹ mittis *cett.*

1) *Iulian. Tolet. l. l. c. 89* ideo pes ipse dactylus dicitur, quia graeci digitum dactylum appellant. Dactylus a digito dictus, quod a longiore nodo inchoans in duas desinit breves; sic ipse pes iuncturam unam habet longam et duas breves 2) *Nonius Marcellus p. 548, 48* castula palliolum breve

de quo^a Plinius^b Secundus phisicas rerum historias sagaciter explanans libro .XXXVII.^c Plin. h. n. XXXVII 44
 sic ait: *Transpadanorum^d agrestibus feminis monilium vice^e sucina^f gestantibus, et infra:*
Conchilio^g, inquit, inficiuntur; ceterum attritu^h digitorum accepta anima calorisⁱ ibidem § 48
trahuntⁱ in se paleas ac folia arida, ut magnes^k ferrum, et reliqua. Solet etiam dactilus
 a nominibus figurae^l compositae provenire, quando a verborum significationibus gero
 et fero^m componuntur ut setiger, squamigerⁿ, aliger^o, ferriger^p, furcifer, fatifer^q,
 corniger^r, criniger^s, armiger^t, turriger, naviger, flammiger^u, veliger^v, floriger, fumifer^w,
 somnifer, pinifer^x, pomifer, astrifer, ostrifer, umbrifer^y, conifer^z, glandifer^a, buxifer,
 spumifer, letifer^b, laniger^c ut

10 Lanigerae^d pecudes et equorum^e duellica proles^f.

Lucret. II 661

G. 289 Δ Quadrifaria^f coniugationum^g discrimina possuntne^h | dactilico pediⁱ regulariter
 congruere? X Omnis^k quidem coniugationum quadripartita qualitas competenter dactilo
 mancipatur^l ut verbero, strangulo, postulo, castigo, mastigo^m, basioⁿ, pastino^o, fascino^p,
 fenero, pignero, increpo, excubo, approbo, arrogo^o, excreo, irrigo, crastino^p, milito^q,
 13 exulo, pectino, navigo (ut^r

Gens inimica mihi Tyrrenum^s navigat^t aequor)

Verg. I 67

M. 553 commeo^u, recreo, remi|go, praeparo, advolo, computo, dedico^v, confrico^w; Vergilius^x:

Et pede prosubiget^y terram, fricat arbore^z costas

Verg. georg.
III 256

Δ Da secundae coniugationis^a exempla, quae dactilo suppedient! X Mordeo,
 20 torqueo, haereo, debeo^b, misceo^c, arceo, splendeo, turgeo^b, luceo, algeo, palleo, polleo^d,
 urgeo, censeo, horreo, torpeo^d, torreo, squaleo, floreo, caneo (ut in georgicis

et glauca^e canentia fronde salicta

Verg. georg.
II 13

mulgeo^f, lugeo^g, fulgeo, rideo, impleo, repleo, tondeo, ranceo^h, spondeo, terreo,
 marceoⁱ.

a) Deco F³ b) plenius KF³ e in i P¹ c) XXXVII AF³KNP, XXVII F, XXX Mai, tricesimo
 Giles d) transpañ danorum F e) uittae A f) succina F³P¹Giles g) concilio codd., suc(c)inis
 MaiGiles; an conculio legendum est cf. aenigm. 98, 2? h) attritu AN i) caloris anima . . et folia
 arida et phyliras Plin. — thrahunt N k) magnetes FF³NP¹; magnes lapis Plin. in marg. N A
 l) figere s. l. v P¹, fugare s. l. v m³F m) sero AF³KNMaiGiles, seero P¹, fero F n) squamiger
 turriger nauiger flammiger MaiGiles o) squamiger aliger — pinifer AKFF³P¹ p) feriger A, firrifer FP¹,
 ferriger — armiger post pinnifer aliger MaiGiles q) fatifer om. A, fatifex s. l. r N r) cornifer s. l. g N
 s) criniger AF, crinifer F³N, craniger s. l. K t) armiger om. A u) stammiger A v) ueliger KP¹,
 belliger FF³NMaiGiles, ueliger — buxifer om. A w) funifer P¹ x) pinifer K, pinnifer FF³NP¹MaiGiles
 y) umbifer FF³Mai, qui coniecit umbrifer z) conifer F³KP¹, om. FNMaiGiles a) grandifer MaiGiles,
 glandifer codd. (etiam N) b) lotifer MaiGiles, loetifer AF³N (lo&ifer); la&ifer F c) laniger AF,
 lanigaer F³, lanifer s. l. g N, lanifer KP¹MaiGiles d) laniger. aepucudes F³N e) aequorum FF³
 f) Quadrifaria punctum sub e et supra a P¹, Quadrifaria F g) coniugā F h) possunt ne FP¹Mai,
 nec F³N, necne P¹ i) pede FF³N k) omnes F l) mancipantur F m) mastico NMaiGiles,
 bassia mastigo P¹, basio P¹, bassio cett. n) passino F³ o) arrogo om. A p) fascino — crastino om.
 MaiGiles (sunt in N), castino s. l. r F q) molito F³ r) ut gens ut inimica P¹, nauigi utges F
 s) Tyrrenum G, tyrrenum cett., tirreñū P¹ t) nauigaū F³ u) cōmoneo K, cōmo|neo linea deletum P¹
 v) dedico om. A w) confrigo F x) Virgilius F³Giles, Uergilius FKMai y) psubi giter .rā F
 z) arboris F³ a) coniugationis F, coniugationes e ex i? A b) debeo — turgeo man. insularis in marg. N
 c) misereo FF³NMaiGiles, misero A, misceo KP¹ d) polleo KP¹, om. AFF³NMaiGiles, qui habent polleo
 post torpeo e) glauca F³, ut glauca F f) molgeo F; mulgeo — marceo om. A g) luceo MaiGiles,
 lugeo K, legeo P¹, lugeo luceo FF³N, ludeo s. l. c N h) ranceo KP¹, om. cett. i) marceo K, arceo
 cett. etiam P¹

1) Hunc versum non ex Lucretio ipso, sed ex grammatico aliquo, fortasse ex Nonio Marcello p. 57.

141 Aldhelmus desumpsisse videtur

Δ Da tertiae coniugationis formulas! ✕ Haec sunt verba^a a tertia coniugatione venientia^a ut desero^b, dissero^c, assero, insero, consero, degero^d, ingero, suggero^e, aggero, adstruo, instruo, destruo^f, alluo^g, proluo, diluo^h, confluo, induo, exuo, imbuoⁱ, diruo^k, eruo, obruo, contero, protero, impeto^l, competo^k, ingemo, perstrepo, excolo^m, incoloⁿ, affero, infero^o, confero, diligo, eligo^p, exprimo, comprimo^q, deprimor^r, dirigo^s, conveho^t, adveho, contraho, retraho.

Δ Da quartae! ✕ Fulcio, farcio, sarcio^u, audio^v, punio, mugio^w, sopio, sancio, prurio, garrio, finio, servio, munio^x, exeo, hinnio, mollio, saepio, accio, saevio, ambio, tinnio, bullio, gestio^y, nutrio^x, vestio, dormio, condio^z, haurio^a, vincio, sentio^b. Item in -r terminata: criminor^c, demoror^d, suspicor, auspicor^e, cornicor, aemulor, arbitror, 10 proelior, ordior, osculor, nundinor^f, glorior, gratulor, muneror, molior^g, machinor, praestulor^h, partiorⁱ, sortior, largior, blandior, mentior; sic passiva: sopior, saepior, fulcior, accior, ambior et reliqua. Participia^k dactilo congruentia uspiam reperire^l nequiveram excepto praeterito tempore ut deditus, editus, traditus, inditus, additus. Nam tempus^m participii praeteritum triplicem continet regulam in -tus ut scriptus, sopitus, 13 fultusⁿ, accitus, saeptus^o, aut^p in -sus^q: occisus, | visus, | mersus, tersus, sparsus, missus^r, M. 554 G. 296 aut in -xus^s: crucifixus, complexus, annexus; futura vero participia qualibet^t significatione venientia si paenultima naturaliter producantur^u, circumflexo accentu^v proferuntur ut scripturus, lecturus; si autem positione^w longa fuerint^x, acuuntur ut hauriendus^y, sarciciendus^z: et neutrum dactilo suffragabitur^a. Nam aequis divisionum legibus dirimuntur 20 arsis et thesis tempore bino et bino.

DE AMPHIBRACHO^b.

CXXI. Δ Quare vocitatus est amphibrachus^c? ✕^d Quod ex utraque parte brevibus ambiatur sillabis^e 1, sicut amphitape^f 2 genus vestimenti utrimque^g villosum^h et hirsutum dicitur et amphitheatrum, ubi altrinsecus scenicorum ludibria histrionumque ridiculosa commenta 25

^a) sic K, om. a P, a tertia coniugatione verba venientia NMaiGiles, verba venientia a tertia coniugatione FF³, formulae venientes a t. c. A¹ ^b) dessero KP¹m¹ ^c) disero FF³KN ^d) degere s. l. o F³ ^e) suggeo F³ ^f) instruo destruo KP¹, destruo instruo cett. ^g) adluso P¹ ^h) proluo, diluo om. MaiGiles ⁱ) imbuo P¹ ^k) diruo — competo om. A ^l) inpeto FF³KP¹, competo F³KP¹ ^m) & excolo F³ ⁿ) incolo — comprimo om. MaiGiles ^o) adfero infero om. A ^p) dilego elego KF³, eligo om. A ^q) conprimo AF³KN ^r) deprimor A, describo F³KNPMaiGiles, de||||ribo F ^s) dirego K, dirigo — adveho om. A ^t) conueto KP¹ ^u) sarcio P ^v) audio F ^w) munio mugio A ^x) nutrio — servio om. A ^y) gestio F ^z) candio P¹ ^a) aurio codd. ^b) sensio K ^c) creminor FKN ^d) demor P¹ ^e) auspicor om. KP¹ ^f) nondinor s. l. v P¹ ^g) molior om. A ^h) praestolor MaiGiles ⁱ) patior KP¹, partior — fulcior om. A ^k) DIC PARTICIPIA ante participia F³ ^l) reperire AFP¹ ^m) nāpus FF³, Namq: participiū p̄tm A ⁿ) fulcitus P¹ ^o) accitus septus om. A ^p) aut om. A ^q) in sus aut P¹ ^r) misus F³KN, sparsus missus aut om. A ^s) in xus aut P¹, in xus ut F³N ^t) a qualibet AF³ ^u) producantur KP¹, producantur cett. ^v) accentu P¹ ^w) positionē F ^x) fuerit FN ^y) hauriendus FA, auriendus F³N, audiendus MaiGiles ^z) sartiendus AF ^a) et neutrum — suffragabitur om. A ^b) DE AMPHIBRACHO F, DE AMPHIBRACO AF³, DE ANTBRACHO T expunctum et suprasc. phi P¹, EXP DE DACTYL. INCIP DE ANTEBRAC K, INCIPIT DE AMPHIBRACHO N ^c) amphibrachus F ^d) ✕ om. P¹ ^e) sill F ^f) amphitape KP¹, amphitapete cett. ^g) utrumque A ^h) uillorum P¹

1) Iulian. Tolet. l. l. c. 90 Quot tempora habet? Quatuor. Cuius divisionis est? Nullius, quia Donato — in arte grammatica G. L. IV 370, 3 nil tale legitur — informis et inconditus iudicatur. Unde habet etymologiam? Eo quod ex utraque parte brevem habeat syllabam, una longa in medio consistente 2) Nonius Marcellus p. 540 (370 G.) amfytapae vestes dicuntur utrimque habentes villos. Isidorus orig. XVIII 25, 5, Thes. gloss. I 64

exercentur et praesidente agonitheta^a theatrales^b pancratiariorum^c pompae in scamate^d palestrico^e peraguntur. Ergo amph^f utrimque^g, brachus^h brevis interpretatumⁱ dicitur.

Δ Da exempla ad amphibrachum pertinentia^k! Χ Haec sunt nomina primae declinationis eandem pedis^l regulam adstipulantia^m ut corona, carinaⁿ, lacerna, lucerna^o, acerra, acerva^p, harena^q, arista, papilla, mamilla^r, capella^s, catena, popina, culina, amurca, tabella, querela^t, locusta, marisca, rubeta, camena, pharetra^u, sagitta, loquela^v, medulla, medela^w, taberna, caverna, caterva^x, latebra, terebra^y. Item^z masculina: camellus^a, caminus, caninus^b, egenus, opimus, alumnus, eburnus, coturnus^c, togatus, anhelus^d, libellus, amicus, iniquus, propinquus, profanus, ocellus, avitus, subulcus, bubulcus^e, cinedus^f, Quirinus, tumultus^g, tyrannus, severus, seren^h, lapillusⁱ, honestus, triumphus, cachinus^j, capillus^k, Latinus, amarus, amoenus^l, agellus^m, asellusⁿ, magister, minister, equester, pedester, sequester^o, sinister^p. Item neutralia: macellum, metallum^q, cilindrum, aratrum, sacellum, tropeum^r, talentum, trapetum^s, fritillum^t, lupercal, tribunal, quadrantum, minutal (unde Iuvenalis libro .V.^u

15 hesternum^v medio servare minutal Septembri^v
canistrum, capistrum^w. |

Iuvenal.
V, XIV 129 sq.

G. 291 Δ Da^x verborum quoque exempla coniugationum qualitibus collecta, quas Graeci sinzigias^y vocant; congerere, quaeso^z, non^a pigeat! Χ Volutus^b, sagitto^c, sagino, ut poeta^d non parvam^e sumo saginam

Simfos. 24, 3

20 et infra

Desuper ex alto virides expecto^f saginas;

Simfos. 36, 2

Orosius^g in prosa historica^h: *Informe*, inquit, *prodigium Graeciae*ⁱ luminibus saginabant id est Creticum^k Minotaurum. Sic honoro, coloro, laboro^l, adoro, requiro, anhelus^m, refuto, corusco, cachinnoⁿ, inesco^o, inundo, redundo, caper^p, susurro^q, capesso^r, lacesso, quiesco, cruento, secundo^s, propago, recuso^t, gelasco^u, recondo, saburro (ut Solinus de Solin. IX § M gruib^v ait: *Sublatisque lapillulis ad moderatam gravitatem saburrantur*; Vergilius^w

^a) agonitheta s. l. h P¹, agonitheta codd., agonothea Mai Giles ^b) teathrales A ^c) pran-
tatorū A ^d) scamate KP¹ (cf. Thes. gl. II 237), scamina A, scamma F²N (sed sequitur lacuna),
scama F ^e) palestria A ^f) amphri F ^g) utrumque A ^h) brachus codd., bracus A,
βραχύς Mai Giles ⁱ) hitptatum F, brevis s. l. interpretum s. l. ta: utrumque scriptura insulari N
^k) amphibracho congruentia P¹ ^l) paedis F² ^m) adstipulantia s. l. p N ⁿ) carmina K corr. m²,
camila P¹ ^o) lucerna om. Mai Giles, lacerna om. A ^p) acerra acerua KP¹, acerua acerra cett.
^q) arena P¹ Giles ^r) mamella FF²KN ^s) cappella P¹ ^t) querella AFKNP¹ Mai, quaerella F²,
querela Giles ^u) carmina pharetra KP¹, pharetra camina FF²NGiles, camena Mai, camena om. A
^v) loquella codd. Mai ^w) medella codd., medelle N, medulla medela om. A ^x) caterua
om. A ^y) latebra & rī A ^z) Idem Giles ^a) camelus Mai Giles, camelus F², camellus P¹
^b) cani///nus F ^c) cotturnus K, caturus F, cothurnus Mai Giles ^d) anhellus FF²N, anelus A,
angellus KP¹ ^e) bobulcus FN ^f) canedus FF²P¹, cinaedus — triumphus om. A ^g) seren^h
lapillus KP¹ om. cett. ^h) cacinnus FF²P¹, chacinnus K, om. A ⁱ) capillus lapillus FF²N ^k) an-
moenus P¹ ^l) agellus KP¹ ^m) ascellus KP¹ ⁿ) equester — sequester om. A ^o) sinister & rt A,
sinister K ^p) matellum KP¹ ^q) tropeum KFN, tropaeum Mai Giles ^r) trapetum P¹, trapetum
etiam N, cf. etiam Thes. gloss. II 363, om. Mai Giles ^s) fritillum KP¹m¹, om. A ^t) libro XIV Giles;
Priscianus quoque G. L. II 338 Iuvenalis in V ^u) Hesternum solitus Iuvenalis (et Priscianus) ^v) sep-
timbri P¹ ^w) capistum s. l. r N, capistrum om. Mai Giles, canistrum capistrum om. A ^x) Da om. KP¹
^y) sinzigias AP¹, sintugias F, sinzugias F²N Mai, sinzygias K ^z) quesso K ^a) non pigeat codd.,
ne pigeat Mai Giles cf. p. 301, 20 G ^b) uoluto KP¹, solito F, saluto cett. ^c) sagato s. l. it F²
^d) po&ae N, &ae in ras. m²F ^e) non paruo P¹ ^f) expecto KP¹, expecta cett. ^g) Orolius A,
horosius FF²KNP¹ ^h) prohistorica F, historiā A ⁱ) effossis Graeciae l. Oros., -greci F², gratiae P¹
^k) c&icū F, c&icū A ^l) laboro om. KP¹ ^m) anbello F, anelo A, anhello F²KN ⁿ) cacinno AP¹
^o) inesco — gelasco om. A ^p) caper^qro susurro om. Mai Giles, capro P¹, capso K; sussuro N ^q) capesso
— secundo (suprasc. v) s. l. supra susurro, post propago s. l. secuso gelasco K ^r) grauib; FF²N ^s) que
om. KP¹ ^t) Uergilius FMai, Uerg K, Uirgī AP¹

Verg. georg. IV
194 sq.

saepe lapillos^a

Ut cumbae^b instabiles fluctu iactante saburram^c
Tollunt)

fatigo^d ut

Verg. VIII 94

noctemque diemque fatigant.

Oritur etiam idem pes a verbis primae coniugationis^e, quae^f in pirrichio^g iam con-
gessimus^h his personis: vocamus vocatis vocabam vocabat, vetamus vetatis vetabam
vetabat, litamus litatis litabam litabat, unde Persius Flaccus

Pers. II 75

admoveam templis et farre litaboⁱ,

et a passivo^k litamur^l, litantur, litabar et futuro^m litabor: Prosper

Prosp. epigr.
15, 6

Et de virtutum munere sacra litatⁿ,

Vergilius^o

Verg. II 119

Sanguine quaerendi reditus animaque litandum.

Secunda itidem coniugatio^p isdem^q linearum^r tramitibus amphibracho concurrat ab ea
dumtaxat sermonum serie, quae^s in tribracho superius coacervavimus ut docemus docetis^t 15
docebam docebat et^u a passivo^u docemur docentur docebar et futuro^v docebor; sic M. 555
foveo^w, voveo, iubeo^x, moveo, moneo declinantur. Inchoativa similiter verba tertiae
coniugationis^y a radicibus secundae coniugationis^z pululantia^a amphibrachum^b rite gene-
rabunt^c ut rigeo rigesco, | tepeo tepesco, stupeo stupesco, tabeo tabesco, madeo madesco^d, G. 292
rubeo rubesco, caleo calesco, tumeo^e tumesco, niteo nitesco, aceo acesco, vireo viresco. 20

Δ Potestne^f amphibrachus^g a participiorum significationibus oriundus his regularum
sanctionibus^h subiugari? X Praeteritum et futurumⁱ participii tempus non reor refragari
ut amatus amandus, litatus^k litandus, necatus necandus, cavatus cavandus^l; sic^m docendus,
fovendus, movendusⁿ, sic tegendus, terendus, gerendus, serendus.

Δ Amphibrachus quo accentu pronuntiatur? X Si paenultima positione longa 25
fuerit, acuitur^o ut marisca, noverca, madesco latesco^p; quodsi naturaliter paenultima^q pro-
ducitur, circumflexo accentu profertur ut carina, catena, camena^r, rubeta^s.

Δ Qua divisionis formula famulatur? X Cum praedictis pedibus parem divisionis
non servat regulam^t, sed triplum condicionis incrementum contra simplum temporis
detrimentum repugnat, dum arsis continet unum^u et thesis^v tres^w. 30

DE AMPHIMACRO^x.

CXXII. Δ Luculentum exemplar et evidens indicium^y amphimacroque^z conveniens profer!
X Almitas, trinitas, unitas, caritas, castitas, veritas, orbitas^a, sanctitas^b, dignitas, claritas,

a) lapillos p ex b A b) cymbae KMai Giles, cumb(a)e cett. c) suburram NMai Giles d) Tollunt
fastigie, c supra s A e) coiugt FN f) qui K g) pirrichio A, pyrrichio P¹, pyrricheo FF³KN,
pyrrichio Mai h) congessimus F i) farra litabo KP¹, litabor sed r punctu sublatum N k) A passivo
Mai Giles, et a codd., et a passivis A l) litamus Mai Giles, litamentant² P¹ m) futuro: fuir A, fui F,
fui K, futurum PMai Giles cf. infra n) litabit P¹, litabat K o) Virgilius Giles p) ē = coniugatio P¹,
coniugatio F q) hisdem AF³KNP¹Mai r) liniarum FNMai s) ab eadem taxat ad sermonū seriae
q: F; quae codd. omnes t) docebis Mai Giles u) et om. Mai Giles, & a pas sua: sua in ras. K
v) fuir A, fui P¹, fui K w) faueo K¹P x) iubeo K, iu///beo P¹ y) coiugationis F z) coiug F
a) pullulantia AP¹Mai Giles b) amphibrachym Giles c) generabant s. l. v N d) madeo madesco om. A
e) tumeo om. P¹ f) Potest ne Mai; ante Potest om. Δ P¹ g) amphibracus P¹ h) sanctionibus AFF³,
sancionibus N i) Praeterito & fui P¹ k) latatus s. l. i N l) uacatus uacandus P¹ m) similif A
n) docendus movendus & similif A, movendus fouvendus Mai Giles, fouvend movend terend P¹ o) acuitur A
p) madasca ladasca codd. edd. q) paenultima om. KP¹ r) camena F, camera cett.; om. A s) rubeta
bis N t) parem diuisionis non servat regulam KP¹, non servat parem d. r. cett. u) unū continet K
v) thesis A, tassis s. l. h F³ w) tertium K x) DE AMPHIMACHRO P¹, DE AMPHIMACRO N s. l. (supra R)
r F, DE AMPHYMACRO AF³, EXPLIČ DE ANTEBR; (uiride) INCIPIT DE AMPHIMACH K y) indi-
tium F z) amphimachro KP¹ a) obitas F b) sanctitas — qualitas om. P¹

qualitas, quantitas, densitas, lenitas, caecitas, siccitas^a, vilitas, civitas^b, largitas, vastitas, suauitas, torvitas^c (Solinus in Collectanea rerum memorabilium de panthera^d *Nec terreri*^e, Solin. XVII 6 M. 557 inquit, *nisi sola^f oris torvitate^g*), aequitas, falsitas, sanitas^h, | firmitas, vanitasⁱ, paucitas, raritas. Eodem modo in plurali numero reperiuntur^k ut margines, cardines, furfures, fomites^l, caespites^m, cuspidesⁿ, termites^o, stipites^p, poplites^q, remites^r, remiges^s, gurgites, mergites, bombices, rumices, carices^t, forfices^u, murices^v, sandices^w et^x similia; ita quoque singulari pontifex, artifex, carnifex, aurifex, extispex^y, qui et aruspex^z; opifex vero anapesto competit. A verbis autem exempla amphimacro^z competentia prima persona invenire^a nequivi^b, nisi forte finalis sillaba in -o^c terminata secundum rationem dichro-

10 narum^d producat ut lectito, dormito, territo, cantito, dictito; frequenter namque verbi finalis sillaba authenticis^e illustrium poetarum exemplis reperitur^f produci^g: Vergilius^g

Horrendum et dictu video miserabile^g monstrum |

Verg. III 26

G. 293 et alibi

Teucrosque penates Commendo sociis;

Verg. II 747 sq.

15 sed hoc auctoritate potius quam^h ratione valet. Nam in ceteris personarum declinationibus amphimacrusⁱ crebro insertus^k annotatur^l ut conglobas conglobant^m, ambulas ambulantⁿ, cursitas cursitant, somnias somniant, basias basiant^o (ut Ovidius^p

Dulce^q quiescenti basia^r blanda dabas),

Anth. Lat. II 2
674, 2

expias expiant^s. Oritur et a quarta^t coniugatione^u producta in tertia persona plurali 20 ut farciunt, sarciant^v, tinniunt, hinniunt, sopiunt, saepiunt^w, sanciant^x, bulliunt, acciunt^y. A participiis nihilominus^z tempore praesenti gignitur ut territans^a, basians^b, ampliands^c, expians, imbuens, induens, exuens, ambiens, garriens, pruriens.

Δ Amphimacrus^{d 2} unde vocabulum sumpsit? X Quod ab utraque parte^e longis sillabis circumclusa (brevis)^f cingitur; nam macra^g longa^h et macrologiaⁱ longa

^a) siccitas ciuitas uilitas om. A ^b) uilitas ciuitas KP¹, ciu. uil. cett. ^c) torbitas KP¹
^d) panthe AFN ^e) terreri A; pendent haec apud Solinum ab eo, quod omisit Aldhelmus, tradunt
^f) solo F ^g) toruitas A, torbitate KP¹ ^h) sanitas om. A ⁱ) unitas s. l. a P¹ ^k) reperiuntur K,
repperiuntur P¹, inueniuntur cett. ^l) comites A ^m) caespites KP¹, t in d m²F, cespides F³Mai Giles;
om. A ⁿ) caespides F ^o) termites e ex a P¹ ^p) stupites s. l. i N ^q) poblites F³ ^r) remites
cf. capit. de troch. s. f. ^s) remiges — forfices om. AFF³NMai Giles, habent KP¹ ^t) carices: cornices
KP¹, cornices rumices P¹ ^u) muriceps KP¹ ^v) sandiceps KP¹ ^w) et his sim P¹ ^x) extimfex K,
& t. iflex, supra t: er m²P¹, extipex cett. ^y) qui&a rupex K ^z) amphimachro KP¹, amfimaco F
^a) personam uenire K ^b) nequi KP¹ ^c) sic: in o — reperitur (repperitur N) produci AFF³N, in o
athen(ti)cis inlustrum poetarum exemplis reperitur terminata secundum rationem — finalis syllaba duci KP¹,
finalis syllaba authenticis (athenticis N) illustrium (inlustrum NMai), poetarum exemplis reperitur produci
Mai Giles (om. ab in -o — syllaba) ^d) dicornarum F³, dichonarum F; in marg. N A ^e) authentica
F³, autenticis F, athenticis N ^f) repperitur AFF³Mai ^g) Uirgilius F³AP¹Giles; apud Verg. mirabile
^h) potiusq; P¹ ⁱ) amfimacrus F, amphimachrus P¹, amphimachus K ^k) insertos s. l. v K ^l) anno-
tatur FKNP¹ ^m) conglobat s. l. m²n F ⁿ) ambulabant K ^o) basias basiant K, basia bassiant F,
basias bassiant F³, bassias bassiant AP¹ (corr.); NMai Giles ^p) obidius FKNP¹ ^q) Dulcis codd., etiam
N, ut cod. Lips. I 74; Dulce Mai Giles ^r) basia K, bassia P¹m¹N cett. ^s) expias expiant om. A
^t) quarta A, tertia cett. ^u) coiugatione F ^v) fratiunt F ^w) hinniunt — saepiunt om. F ^x) post
sanciant iterum tinniunt — sanciant A, sancciunt P¹ ^y) caciunt F ^z) nihil hominus FN, nihil ominis P¹
^a) t///ritans F ^b) bassians FF³P¹ (corr.), basians AK ^c) amplias s. l. n K ^d) amphimachrus P¹,
amphimarum s. l. c N ^e) parte om. F³ ^f) breuis Mai Giles; om. codd., etiam N ^g) μακρὰ Mai Giles
^h) macra loga F³N ⁱ) macrologia F, macralongia KP¹, machrologia F

1) Nonius Marcellus p. 9 G. extispices proprie aruspices dicti sunt 2) Iulianus Tolet. p. XXII
c. 91 Quot tempora habet? Quinque. Cuius divisionis est? Sexcuplae. Quomodo? Quia arsis habet
tria tempora, thesis duo. Unde habet etymologiam? Eo quod hinc inde longam habet syllabam
una breui in medio interiacente. — Iulianus Tolet. p. XXX c. 129 Macrologia est longa sententia res non
necessarias comprehendens. Isid. orig. I 34, 8 macrologia longiloquium res non necessarias comprehendens

sententia dicitur¹. Δ Qua divisionis specie idem pes sequestratur? X^a Amphimacrum^b sescupla divisione^c partimur, quia^d arsis et thesis bina^e et trina temporum intercapidine^f dirimuntur. |

DE BACHIO^g.

M. 338

CXXIII.

Δ Dicitur^h exempla ad pedestremⁱ bachii^k regulam pertinentia! X Voluntas, voluptas, facultas, potestas, honestas, iuventus, senectus et propemodum omnia nomina primae vel secundae declinationis^l, quae ad amphibrachum^m superius accumulantes catervatimⁿ congegimus; haec eadem versa vice bachium^o reformabunt in ceteris casibus^p excepto nominativo, accusativo et vocativo singulari et genetivo^q plurali ut popinae, culinae, rubetae; popinas^r, culinas, rubetas; popinis, culinis, rubetis; sic masculina coturni^s, 10 triumphi, tiranni et reliqua. Eodem modo bachio^t concurrunt, quae^u sequuntur^v, ut kalendae, cathedrae, cicutae, cicadae, tiarae^w, tabellae^x, polentae, patellae, olivae, lagoenae^y, fenestrae, saginae, Sibillae^z, supinae, columbae, palumbae, columnae^a, podagrae, Minervae, modestae, molestae^b, | farinae^c; sic et^d masculina ut benigni, maligni, saligni (Vergilius^e G. 294 15 salignas Umbonum^f crates)

Verg. VII 623

papiri, phaselli^g, lacerti, cruenti, suilli^h, miselli, tribuniⁱ, gulosi^k, pusilli^l, pupilli^m, lupiniⁿ, mariti, siluri^o, iuveni, caballi, coculli^p; sic et neutra^q ut theatri, sepulchri^r, flagelli, labelli, tigilli, fritilli, sacelli, macelli. Haec in genetivo quidem singulari praedictis respondent, sed nominativo, accusativo, vocativo plurali discrepant, quia^s in his casibus^t denuo^u ad amphibrachum^v redire noscuntur. 20

Δ Bachius^w¹ unde appellatus est^x? X A Bacho^y, qui et Dionisius^z vocabatur ipse et Liber pater^a, unde et^b sacra, quae Libero a bachantibus^c litabantur^d, Liberalia et Bachanalia^e nec non et orgia^f² nuncupari veterum^g antiquitas verae religionis^h expersⁱ decreverat, | de quibus Vergilius^k M. 339

a) X om. P¹ b) samphimacrus F³, amphinachrum KP¹ c) diuisione e in i m²F³ d) q FN
e) & bina F f) intercapidine codd., inīcapitudine P¹, intercapidine Mai Giles g) DE BACHIO AFN,
DE BACCHIO F³, EXPLICIT DE AMPHIMACHRO INCIPIT DE BACHIO P¹, EXPLIC DE AMPHIMACH
(uiride) INCIPIT DE BACHIO (rubrum) K h) Dicitur codd., Decito e in i F, Dictio Mai Giles i) pedestri
F³, pedestriem P¹ k) bachii F³, bachi AKP¹, bacchii Mai Giles l) decl K, declin P¹, coniugationis
cett., coiug F m) amphimacrum s. l. brachum punctis sub macrum positus N, amphibrachym Giles
n) cater catuatim N o) bachium codd., bachium q A, bacchium Mai Giles p) cas P¹, cassibus N
q) genituo Mai Giles r) pompinas m punctis deletum P¹ s) coturni codd., cothurni Mai Giles
t) concurrunt bachio P¹ u) quae om. P¹ v) secuntur F w) thyrae A, tyrae s. l. i N
x) pabellae b in t A y) lagoone m¹ s. l. ue m²P¹, lago enē K, om. A z) sibille P¹, sybylle i supra
prius y K, sybillae AF³Mai a) columbe s. l. N m²P¹ b) melestae F³ c) farinae om. A d) & s. l.
m¹P¹ e) Uirgilius F³Giles f) saligna sum bonum F³ g) phaselli KP¹, sic con. etiam Mai;
phaphelli N, phapelli s. l. h F, paphelli A, phapbelli F³ h) suelli codd., cf. etiam 218, 22 G., sielli A
i) tribusi KP¹ k) gulosi — cuculli om. A l) pusilli om. P¹ m) pupulli F n) lupini P¹
o) siluri KP¹, silari cett. p) cuculli F, coculli cett. q) simili neut^r om. ut A r) sepulchri
F³NP¹Mai s) q N t) cassib; F u) dunuo P¹ v) amphimachrum KP¹ w) bachius
om. P¹ x) appellat K y) baccho F³P¹Mai Giles z) dionisius AF³K, dionissius F, dyonisius P¹
a) et liberet pater N b) unde et KP¹, unde cett. c) bacchantibus KNMai Giles d) litabat² s. l.
n P¹, litabantur bis, semel expunctum N e) bacchanalia P¹Mai Giles, bacchannalia N f) origia F,
orla K g) ueterum nuncupari A h) relegionis N i) expers m¹, expers m²P¹ k) uirgt AP¹

1) Iulianus Tolet. p. XXII c. 92 Bacchius pes ex quibus syllabis constat? Ex brevi et duabus longis, ut beati. Quot tempora habet? Quinque. Cuius divisionis est? Sexcuplae. Arsis habet duo tempora et thesis tria. Unde habet etymologiam? Bacchius, qui et Palimbacchius dictus, eo quod bacchicis maxime conveniat cantibus, vel quia ipso pede Bacchia id est Liberi sacra celebrantur
2) Servius ad Aenigm. IV 302 Sane sciendum orgia apud Graecos dici sacra omnia . . sed iam abusive sacra Liberi orgia vocantur

qualis, inquit, commotis excita^a sacris
Thias^b, ubi audito stimulant trieterica Bacho
Orgia;

Verg. IV 301 sqq.

idem libro .VI.^c

5 Illa chorum simulans euhantis^d orgia,
quae graece nictelia^e vocantur id est nocturna, unde Vergilius^f

Verg. VI 517

Nocturnusque vocat clamore Citheron^g,

Verg. IV 303

et^h nicticoraxⁱ nocturnus corvus dicitur. Hic ergo pes in sescupla divisione est^k.

CXXIV.

DE PALIMBACHIO^l.

10 Δ^m Ob quam rem antibachiusⁿ vel palimbachiusⁿ dictus est?¹ X^o Antibachius
contrarius bachio sicut antitheta^p contrapositione et Antichristus^q contrarius Christo;
palimbachius vero iterum bachius reciprocis vicibus sillaba immutata vocari dinoscitur.
Δ Da exempla a nominibus venientia et palimbachio^r competentia! X Natura,
fortuna, pressura^s, tonsura, bascauda^t, Aurora^u (ut

15 Aurora in roseis fulgebat^v lutea bigis)

Verg. VII 26

captura, fetura^w, matura^x, rasura, strictura, basterna, persona, fixura^y, pictura, factura^x,
G. 295 scriptura, censura, caesura^z, farrago^a, | Cartago, sartago^b, aerugo^c, salsugo, ferrugo,
lanugo, prurigo^d, uligo^e, caligo^f, formido, fiscella, tessella^g, umbella^h, lanternaⁱ, regina^k,
Europa, urina, formica, testudo, auleum^k, portentum, sarmentum, electrum^l, antiquus,
20 argutus, cristatus, quod tamen participium est sine origine verbi (ut

cristatus^m Achillesⁿ,

Verg. I 468

id est crista et cono galeatus), vittatus^o, versutus^p, astutus^q, cornutus, nervosus, frontosus^r,
squamosus, exosus^r, barbatus, larvatus^s, cerritus^t, unde Hieronimus^u *Flocci pendentes*,
inquit, *imagines umbrasque larvarum, quarum natura esse dicitur terrere parvulos et*

Hieron. Quaest.
hebraic. in ge-
nesin praef. s. l.

a) exercita A b) Thyias Verg. thias K, thisias A, thysays F, thyas s. l. s et y N, thysias F³,
thyasis Mai, thuias Giles c) lib V KP¹ d) euhantis F³KN, eu^zantis F, euantis A s. l. m² h P¹,
Euanthis Mai Giles e) nýctelia AFF³K, nectelia P¹, nyctelia Mai Giles f) uirgilius F³Giles, uirgt AP¹
g) cytheron KP¹Mai, citheron F h) et om. Mai Giles i) nicticorax FF³P¹, nycticorax KMai Giles,
necticorax A k) est om. K, partitur A l) DE PALIMBACHIO AF, DE PALIN BACHIO P¹, DE
PALIM BACHIO N, DE ANTIBACCHIO UEL PAIMBACHIO EXPL. DE BACHIO INČ DE PALIN-
BACHIO K m) Δ om. P¹ n) antibacchius, palimbacchius, bacchius Mai (= N) Giles, uno c codd. vel
omnes vel plurimi o) M om. P¹ p) antit&a K q) antxps A r) palimbachio P¹, palimbacchio K,
palimbaccho N s) psura FK, proessura A t) bascauda Giles, bascauda A, basura/// F, cf. Iuvenal.
XII 46 et Friedländer praef. Iuven. p. III u) aurea P¹ v) fulgeat K w) foetura AF³NP¹
Mai Giles x) matura — factura om. A y) frixura P¹N z) cesura P¹ om. A a) sarrago F,
fartago s. l. r N b) cartago F³KP¹, kartago A, sartago cartago FN c) erugo P¹, aerugo — caligo
om. A d) purigo s. l. r F e) uirigo F, urigo F³ f) calido N g) tesella FN, terella F³
h) sic. codd. edd. i) laína P¹ k) regina — auleum om. A l) electrum om. A m) christatus
F³N, chrystatus K n) achillis A o) uitatus A, uictatus t supra b K p) uersatus P¹ q) astutus
codd. etiam N; om. Mai Giles r) frontosus — exosus om. A s) larvatus KP¹ t) cerratus F³, cerritus
laruatus A u) hieronimus F

1) Iulianus Tolet. l. l. c. 93 Quis isti contrarius? Antibacchius. Ex quibus syllabis constat?
Ex duobus longis et breui ut barbatus. Quot tempora habet? Quinque Unde habet etymolo-
giam? Eo quod contrarius est Bacchio; anti enim graece contra dicitur 2) Priscian. Gr. L. II
122, 5 sq. virago, compago, Carthago, sartago, caligo, uligo, rubigo, ferrugo, aerugo 3) Priscian.
Gr. L. II 562, 12 Sunt quaedam quae cum formam habeant participiorum, tamen carentia tempore
nomina esse ostenduntur ut galeatus . . . cristatus cerritus . . cornutus . . astutus

in angulis^a garrire^b tenebrosis. Sic pauxillus^c, paxillus, taxillus, tantillus^{d1}, cultellus, | M. 560
quorum primitiva sunt paulus^e, palus, talus, tantus^f, culter.

Δ Da verborum regulas^g, quae palimbachii legibus pariter^h amminiculentur!
X Conclamo, declamoⁱ, reclamo, ieiuno, insulto, exulto, obsecro^k, adiuro, corrado^l,
coniuro^k, periuro^m (ut

Claudian. cons.
III Hon. v. 98

Et coniurati veniunt ad classica venti)

commendoⁿ, desudo, defendo, extendo, impingo^o, depromo, exanthlo^p (id est exaurio^q,
nam rota putei exauritoria^r anthlia vocatur), consterno, emungo, invergo, desterno^s,
convecto, compello, detrudo, compungo contundo, impendo^t, ulciscor, percontor^u,
contemplor, irascor, perfungor, amplector, nanciscor, indignor, infirmor, commentor^v; 10
ita inchoativa: squalesco, algescor, horresco^w, frondesco, fulgesco, ignesco, turgesco,
raresco, torresco, torpesco, canesco, floresco, lentesco, quod^x Valerius² a prima coniugatione
ortum testatur, quod^y lento lentas lentat; quod raro contingit ut amasco,
lavasco^z, gelasco. Sed haec de prima et tertia coniugatione^a particulatim depromp-
simus^b, quandoquidem^c de secunda coniugatione^d in prima persona indicativi modi 15
antibachius^e haud^f facile reperiri^g potest, quamvis in ceteris modorum et temporum
declinationibus adsciscatur. Nam a verbis quartae^h coniugationis, quae in dactilo superius
nexuimus, palimbachiusⁱ infinitivo modo^k oriundus extat ut sopire, sancire^k, accire,
bullire, hinnire, farcire, sarcire, haurire^l, gestire, saepire^m, | ambire et cetera. Participia G. 296
quoque futuri temporis praedictiⁿ pedis famulatum minime repudiant^o ut recturus^p, 20
mersurus, sumpturus, missurus^q, lecturus, acturus, visurus^r; sic et a passiva^s significatione
ut mergendus, sumendus, mittendus, at vero regendus, legendus, agendus^t, videndus^u
amphibracho mancipantur. Quaedam participia praeteriti temporis^v palimbachio sup- M. 561
peditant^w ut compactus^x, infectus, mactatus, gestatus^y, detrusus, detorsus^z, perpressus,
depressus, annexus, complexus, defixus^a, attritus, contritus, consultus^b, sed attritus et 25
consultus et nomina sunt et participia; ubi autem regula participiorum fungantur^c,
Vergilius^d declarat dicens

^a) in angelis s. l. v m²F¹ ^b) egarrire FK ^c) pauxillus om. P¹, paxillus om. codd. praeter P¹
et edd., sed necessarium est propter palus; paxillus taxillus P¹ ^d) taxillus tantillus KP¹, tantillus
taxillus cett. ^e) paulus om. P¹ ^f) tantus talus A ^g) regulas u prius in e manus rubrica-
toris F³ ^h) pariliter P¹ ⁱ) declamo KP¹ om. A, desquamo cett. ^k) obsecro coniuro con-
rado adiuro P¹, cumiuro F¹ ^l) contrado F³ ^m) coniuro periuro om. A ⁿ) commodo F¹
^o) inpingo FKNP¹ ^p) exantlo AMai Giles, exanthlo cett., etiam N ^q) exauro F³K i s. l. P¹, exaurio
FN, exaurio A ^r) exauritoria P¹K, cf. prosa de virg. c. IX, exauritoria AFF³N, exhaustoria Mai Giles cf.
Corp. gloss. V 266, 18. 338, 25. 590, 4. 632, 25 ^s) inuergo desterno om. A ^t) contundo impendo om. A
^u) percuntor F om. A ^v) comentor FF³NMai om. A ^w) horresco P¹, horesco K, haeresco cett.
^x) quid F¹ ^y) quid F, quod ē lento P¹ ^z) louasco o in a m²P¹, est idem ac labasco cf. Diomed. G. L.
I p. 343, 7 ^a) coniugatione F¹ ^b) depromsimus FK ^c) qm̄ quidem P¹, quō quidem KF³ ^d) coniug F¹
^e) bacchius K, bachius P¹, antibacchius N ^f) haud facile om. A ^g) repperiri AFF³, repperire
e ex i P¹ ^h) uerbi quartę K, uerbi quarta P¹ ⁱ) palimbachius F³, palimbacchius N ^k) modo —
sancire om. P¹; sancire om. A ^l) aurire FF²KNP¹ ^m) om. A seipire P¹, sepere s. l. i N ⁿ) futuri
tempus p̄dicti F¹ ^o) repudent ia ex ue m²F³, rupidiant N ^p) secturus P¹ ^q) misurus N s. l.
m² s P¹KF³ ^r) uicturus F¹ ^s) a passiva AF³KP; passiva cett. ^t) legendus agendus regendus A
^u) uidendus KP¹, uiuendus cett. ^v) p̄teritorum temporum A ^w) subpeditant A ^x) cumpactus F¹
^y) iactatus A ^z) detorsus P¹, retortus cett., detorsus — defixus om. A ^a) defixus KP¹, defexus cett.
^b) & consultus F¹ ^c) funguntur KP¹ ^d) Uirgilius F²G, nigr̄t AP¹

1) Priscian. Gr. L. II 109, 38 facit igitur paulus, paululus, ex hoc pauxillus pauxillulus 111, 6
(taxillus) 110, 10 (tantillus) 14 (cultellus) 2) De Valerio cf. p. 153 n. 2

Et sulco attritus^a splendescere vomer
et rursus idem

Verg. georg.
I 46

Inconsulti^b abeunt^c sedemque odere^d Sibillae^e;

Verg. III 432

nomen vero est, ubi dicitur: *Ex^f totius senatus consultu^g decretum est*, et Plinius^h
phiscus *Ceterum, inquitⁱ, attritu digitorum accepta caloris anima et reliqua.*

Plin. h. n.
XXXVII 48
cf. supra p. 165, 3

Δ Quo accentu palimbachus^k pronuntiatur^l? ✕ Si paenultima positione producitur,
acutum accentum habebit^m ut devexus, congestus; si vero naturarum decreto prote-
letur, circumflexaⁿ prosodia describitur^o ut indutus, exutus, imbutus^p, obsutus^q, dilutus^r,
explosus, complosus^s, corrosus^t.

DE PROCELEUMATICO^u.

CXXV. Δ^v Enucleatis igitur^w trisillaborum^x pedum regulis operae pretium reor, ut tetra-
syllabos pedes, sicut praefationis ordo sponndit^y, examusim^z digeras. ✕^a Exempla^b
pedum sequentium cursim et particulatim propalanda censeo, siquidem^c de dissyllabis^d
pedibus, quorum exempla^e aliquantula explanatione utcumque digessimus, praedicti
15 tetrasyllabi pedes^f resupinis^g et reciprocis varietatum vicibus componuntur^h. Denique
haec sunt nomina ad proceleumaticumⁱ pertinentia, qui pro geminata^k pirrichii^l vicis-
situdine^m singulariter positus duplicatum revolutionis officium et recapitulationis seriem
continet: crocotulaⁿ, animula¹, miseria, memoria, Italia, quamvis per ectasin^o producat,ur,
M. 562 apicula, calpicula, avicula, fidicula, cuticula, cruceicola^p, benivola, malivola^q, lapideus,
G. 297 equuleus^r, aculeus, itineras^s, facinora^t, pelagicus^u, puerulus^v, manipulus (quod nomen in
dactilico exámetro integrum^w non congruit; idcirco saepissime a poetis^x per sincopam
vocalis^y ·u· exploditur^z: Sedulius^a

Sedul. I 363

Portantes nostros^b Christo veniente maniplos;

Vergilius^c

Verg. georg.
I 399

25

non ore soluto^d

Inmundi meminere sues iactare maniplos^e)

^a) attritus *AFF³* ^b) inconsulti *KP¹ Verg.*, inconsulte *FF³NMai Giles*, inconsultae *A* ^c) habeunt *F³KP¹*, habebunt *F* ^d) odore o in e *P¹* ^e) sibille *P¹*, sybille *AF³* ^f) et s. l. ex *P¹* ^g) consultus *F*; unde hoc sumptum sit, nescio. ^h) plenius *codd.* ⁱ) inquit *F³P¹* ^k) palimbacchus *K* ^l) pronuntiatur s. l. e *F* ^m) acutum habebit accentum *P¹* ⁿ) circumflexa *KP¹* ^o) describitur *F³* ^p) imbutus *A*, inbutus *cett.* ^q) *obrutus *codd. edd.*, obtutus *P¹* ^r) *dirutus *codd.*; om. *Mai Giles*, exutus, obrutus, inbutus, dirutus *K* ^s) complosus *AFP¹Mai* ^t) corrosus *AFP¹Mai* ^u) INCIPIT DE TETRASYLLABIS DE PROCELEUMATICO *A*, INCIPIT DE PROCELEUMATICO *F³N*, EXPL¹ DE PALINBACCHIO: INCIP¹ DE PROCLEOMATICO: *K*, INCIPIT DE PROCLEOMATICO *P¹*, DE PROCLEOMATICO *F*, proceleusmaticus (= *G*) nullus codex. ^v) Δ om. *P¹* ^w) igitur om. *P¹* ^x) trissyllaborum *K* ^y) sponndit *NK* ^z) examusim *P¹*, cf. p. 85, 30 et epist. ad Leuth. adn. 61, exam'sim *K*, examursim *F³N*, examussim *cett.* ^a) *M* om. *P¹* ^b) exemplum *Giles* ^c) Siqsdē *K* ^d) dissyllabis *F*, dissyllabis *K*, dedis syllabis *P¹* ^e) exemplar *NF³Mai Giles* ^f) pedi *A* ^g) resupinis *FF³* ^h) componuntur *F³KP¹* ⁱ) proceleumaticum *N*, proceleumaticum *F³KP¹*, procleomaticum *F*, proceleusmaticum *Mai Giles* ^k) geminata *F* ^l) pirrichei *F*, pirrici *F³*, pyrrichei *KNP¹*, pyrrichii *Mai* ^m) uicissitudine *F³* ⁿ) crocotula c *supra t K* ^o) ectasin *KP¹*, haectasin *A* ^p) cruceicola *N*, crocicola *A*, cruceila *F* ^q) benivola malivola *codd.* ^r) eculeus *AFF³* ^s) itinora *P¹*, itenera *F³* ^t) facinora *F* ^u) pelagicus *AFF³K* ^v) puerulus *F³P¹* ^w) integrum *A*, integri *F³* ^x) opoetis *K* ^y) uocalis *F* ^z) excluditur *AFF³* in marg. plo *N* ^a) prout sedulius *AF*, psedulius *F³* ^b) nostros *KP¹* *Sedul.*, nostro *cett.* ^c) uirg¹ *AF³P¹* ^d) solutos *Verg.* ^e) manipulos *K*, coronas s. l. maniplos *P¹*

1) Exempla ab Audace (Gr. L. VII 335, 27) et Prisciano (Gr. L. II 105. 106. 107. 114. 115) congesta in usum suum Aldhelmus convertit. — De ectasi in vocabulo Italia notata cf. Marium Victorem Gr. L. VI 221, 21 et Bedam Gr. L. VII 251, 26 sqq.

geniculum, latibulum, patibulum. Solet etiam interdum proceleumaticus^a a tertia declinatione per obliquos^b casus^c dativi et ablativi^d progigni ut nemoribus, operibus, lateribus, oneribus^e, comitibus, segitibus^f, cineribus, sceleribus, pecoribus, leporibus, celeribus^g, generibus, gracilibus, facilibus^h, agilibus, teretibusⁱ, veteribus^k, proceribus^l. Genera verborum concordi suffragio¹ proceleumatici regulis obsecundare noscuntur ut misereor^m, opitulorⁿ, arieto^o, humilio, aperio^p, operio, reperio^q, sepelio; unde Prosper elegiaco^r versu non desonam^s protulit sillabarum^t regulam dicens

Prosp. epig. 89,2

Fitque novus vita^u, qui sepelitur^v aqua;

scanditur ita: *fitqueno. vusvi. ta. quisepe. litura. qua*^v. Subiunctivus quoque modus^w tempore praeterito perfecto proceleumatico^x suffragatur^y a secunda dumtaxat^z vel tertia coniugatione^a ut docuerim, tumuerim^b, tenuerim^c, viguerim, habuerim, meruerim^d, stupuerim (ut

Sedul. I 140

Sicca peregrinas stupuerunt marmora plantas;

scanditur^e *nasstupu*: dactilus^e), patuerim, latuerim, statuerim (ut

Inven. I 12

Nam statuit genitor rerum)

Prisc. institut.
de nomine e. q.
s. § 55 (Gr. L.
III 453)

rapuerim, tribuerim, metuerim, nequierim^f. Nam .e. in paenultimo subiunctivi^g modi tempore praeterito^h perfecto semper corripitur, ut Prisciani¹ auctoritas approbatⁱ.

Δ Da divisionis et partitionis^k qualitatem! ✕ Aequa discretionis¹² norma^m proceleumaticusⁿ discriminatur. Idecirco arsis et thesis aequa sillabarum trutina et aequiperante temporum exagio pariter^o ponderabuntur, hoc est bino et bino.

Δ Quo tenore pro|celeumaticus profertur? ✕ Indirupta et inconvulsa firmitatis²⁰ censura semper acuitur.

DE DISPONDEO^p.

G. 298

CXXVI.

Δ^q Quae sunt^r nomina ad dispondeum rite^s congruentia? ✕ Servatores, praeceptores, bellatores, oratores, pastores, aeternales, immortales, infelices, scrutatores, dictatores, mercatores, piscatores^t, regnatores, curatores, luctatores, rimatores^u, auditores, nutritores, venatores, vespellones id est fossarios^v, qui corpora humant; unde Orosius^w

Oros. VII 10, 7
(8, 8)

- ^a) proceleumaticus *K*, proceleomaticus *F*, proceleusmaticus *Mai Giles* ^b) obliquos *F* ^c) cassus *N*
^d) dativo et ablativo *Mai Giles*, dativi & ablativi *F*³, dativi & abl *F* per abbreviationem *AKNP*¹ ^e) lateribus
 oneribus *K* supra o: h *P*¹, oneribus lateribus *cett.* ^f) sic *KP*¹, segetibus *cett.* ^g) celeribus *KP*¹, om. *cett.*
^h) facilibus om. *AFF*³ ⁱ) teretibus *P*¹ ^k) veteribus om. *A* ^l) proceribus — suffragio *man. insularis*
 in marg. *N* ^m) misero *K*, miserō *P*¹ ⁿ) opitulo rarietas *K* ^o) arieto om. *A* ^p) aperio s. l. *K*
^q) re|perio *F* ^r) eleaco s. l. gi *K* ^s) dissonam *P*¹, desonum *K* ^t) sic *F* ^u) uitae (infra
 uita) *P*¹ ^v) qui sepelitur — litura. qua om. *AFF*³ *NMai Giles*; legitur in *KP*¹ ^w) modus om.
^x) proceleumatico *F*³ *KP*¹ ^y) suffragati *F* ^z) dumtaxat *Giles* ^a) coniugatione *F*
^b) timuerim *AMai Giles*, tumuerim etiam *N* ^c) tenuerim om. *Mai Giles*; est etiam in *N* ^d) meruerim
AF, metuerim *F*³; in *cett.* deest ^e) scanditur — dactilus om. *A* ^f) nequierim *F*, nequierim *cett.*,
 metuerim nequierim om. *A* ^g) subiunctivi *AFF*³ *NP*¹, subiunctivi *K* ^h) tēp³ p̄f *F*, temp³ p̄i p̄f
*AP*¹ *K*, temp³ p̄fē p̄terito *F*³ *N* ⁱ) adprobat *F*³, probat *A*, apbat *F* ^k) divisiones et partitiones *F*
^l) discretionis *KP*¹, diuisionis, in marg. discretionis *N*, diuisionis discretionis *AFF*³ ^m) norma *codd.*,
 formula *Mai Giles* ⁿ) pe|umatico *N* ^o) pariliter *P*¹ ^p) DE DISPONDEO *AFF*³ *NP*¹, EXP DE
 PROCLEOM INC DE DISPOND³ *K* ^q) Δ om. *P*¹ ^r) erunt *F*³ ^s) ritae *F* ^t) pescatores *FF*³
^u) primatores *KP*¹ ^v) fossarios *codd.*, fossarii *Mai Giles* ^w) horosius *F*³ *KNP*, et orosius *A*

1) Priscianus Gr. L. III 453, 28 praeteritum perfectum subiunctivi a praeterito perfecto indicati fit, quod mutat i finalem in e correptam et adsumit rim 2) Iulianus Tolet. p. XXIII c. 94 Quales pedes sequuntur? Quadrisyllabi. Qui pes sequitur? Proceleumaticus. Ex quibus syllabis constat? Ex quatuor brevibus ut Bononius. Quot tempora habet? Quatuor. Cuius divisionis est? Aequae; arsis habet duo tempora et thesis duo. Simplex pes est an duplex? Duplex, quia ex duobus pyrrichii constat.

Per vespellones, inquit^a, in *Tiberim*^b tractum est. Verba quoque tam praeteriti temporis quam futuri^c his regulis opitulantur ut mulcaverunt^d, sulcaverunt, stipaverunt, sudaverunt, illexerunt^e, perrexerunt; item futuri^f: conquassabunt, umectabunt^g, exanthlabunt^h, resultabuntⁱ et reliqua. Sunt itidem^k nomina verbalia^l in -trix desinentia feminina^m, sicut masculinaⁿ in -tor terminantur; sed feminina disponde^o mancipantur, masculina vero correptione ultimae^p sillabae epitriti quarti subiectionis iugum ferre non recusant ut indagator indagatrix^q, collaudator collaudatrix^r, declamator declamatrix, suffragator suffragatrix, exaltator exaltatrix^s, commendator commendatrix^t, commentator commentatrix^u (quod oritur a verbo commentor^v commentaris commentatur^w, unde et commentum et commentarium^x), inflammatrix^y, insultatrix, dispensatrix^z, assentatrix¹, unde Prosper, cum² de crimine adulationis^a loqueretur, subiunxit dicens

Lingua assentatrix vitium peccantis acerbat^b.

Prosp. epigr. 88, 1

Oritur etiam a participiorum significationibus praedicti pedis regula ut contorquentes, impingentes^c, suffragantes, allegantes^d, retrudentes, ieiunantes^e, exundantes^f, emungentes^g, fecundantes; ita futuri^g: truncaturi, sulcaturi, surrecturi, porrecturi, summersuri^h, possessuri, concessuriⁱ.

Δ^k Da rationem accentus! Χ^k Dispondeus semper acuto accentu^l profertur, dum arsis et thesis aequali temporum^m discrimine dirimuntur^l hoc est bis quaternio.

CXXVII.

DE DIAMBOⁿ.

Δ^o Quae sunt nominum exempla ad diiambum^p pertinentia? Χ^o Haec actutum^q prompta^r depromere non me pertaesum^s pigebit utpote^t paternitas, inormitas, iniquitas, propinquitas^u, fidelitas, profunditas^v, severitas, ferocitas, atro[citas, acerbitas^w, rotunditas^x, sagacitas, capacitas, loquacitas, feracitas^y, edacitas, Latinitas^z, procacitas, benignitas, cupiditas, inanitas. Verum haec nomina tertiae declinationis^z in singulari numero secundum regulam casualis formae pentaptota esse noscuntur, in plurali^a triptota^b; item

a) inquit om. P¹; in marg. CONTRA N b) tyberim P¹ c) tam praeteriti temporis quam futuri P¹K, tam praeteriti quam futuri temporis AN, tam praeteriti temporis quam futuri temporis F³, tam fu¹ quam pr¹t t F¹ d) macula uerunt KP¹ (pro mulcauerunt sulcauerunt); mulcauerunt inlexerunt F¹ e) inlexerunt codd., intellexerunt F³ f) futurum P¹ g) humectabunt AGiles, umectabunt h s. l. m² P¹ h) exanthlabunt Giles, exultabunt pro exanthlabunt resultabunt A i) resultabunt codd., an exultabunt? sed cf. r¹enuntio et r¹ecipio KP¹ in ionico maiore p. 305, 30 et peone primo p. 309, 12 G, vide etiam quae scripsi ad aenigm. 6, 2 k) itidem K, item P¹, identidem AF, itidentidem F³N l) *uerbilia codd. m) foeminina Giles n) sicut maculina: culina in ras. F, sic mas P¹ o) l. disponde P¹, in l. dispendio K, dispondeis A p) ultimae om. F q) indagator trix et sic reliqua P¹ r) concludator concludatrix F s) exultator, exultatrix F t) commendator commendatrix om. A, cōmendator trix (= commendator—commentatrix) P¹ u) comentor P¹, commentatur om. A v) comentum & comentarium P¹ w) inflammatrix, insultatrix om. A x) dispensatrix K y) asentatrix P¹, s. s. l. N z) prosperū F a) adolationis FKNP¹ b) aceruat codd. c) inpingentes codd. d) alligantes AP¹, allegantes retrudentes ieiunantes s. l. K e) exundantes Mai Giles f) enungentes A, emundantes P¹ g) futurum P¹ h) submersuri AP¹ i) concessuri om. A s. l. K k) Δ et Χ om. P¹ l) accentu acuto KP¹ m) tēporis F³ n) DE DIAMBO AF³NP¹, DE DIAMDO F, EXP DE SPONDEO (viride) INCIPIT DE DIAMBO (rubrum) K o) Δ et Χ om. P¹ p) iambum NP¹Mai Giles q) adtutum A r) prunta s. l. p F, prūpta F³ s) pertessum ANP¹, pte=sum F t) utpute P¹, ut A u) pquitas s. l. pin K v) profunditas — Latinitas om. A, lanitas F³ w) aceruitas F³KNP¹, aceruitas lenitas procacitas F x) rotunditas — edacitas KP¹; om. cett. y) *ueracitas KP¹ z) tertii ordinis AFNMai Giles, hordins F³, l¹ decl KP¹ a) in plurali KP¹, in om. cett. b) trixtosa F³

1) Iulianus Tolet. p. XXIII c. 95 Cuius divisionis est? Aequae; arsis habet quatuor tempora et thesis quatuor. Simplex est an duplex? Duplex, quia ex duobus spondeis constat 2) Etiam hic Prisciani collectione (Gr. L. II 128) adiutus est Aldhelmus

imagines, origines, hirundines, harundines^a, propagines, voragines. Verba^b similiter^c tempore^d praeterito plusquamperfecto his legibus subduntur ut amaverant^e, ligaverant, necaverant, putaverant, litaverant, rigaverant^f, negaverant^g et cetera.

Δ^h Quae prosodia tenoris in diiambo statuitur? Χ^h Nomina seu verba diiambo mancipata acuuntur quidem ut dispondeus, sedⁱ in hoc discrepare cernuntur, quod dispondeusⁱ in paenultima, diiambus^k vero^l in antepaenultima acutum habebit accentum, cetera^m gravabuntur.

DE DITROCHEOⁿ.

CXXVIII.

Δ^o Da formulas exemplorum, quibus ditrochei regula competenter clarescat. Χ^o Cartilago^{p1}, cantilena^a, celsitudo, altitudo, gippitudo^r, lippitudo^s, longitudo^t, | latitudo^u, fortitudo, magnitudo, crassitudo, spissitudo^u, aegritudo, pulchritudo, turpitudine, fortitudo^v, rectitudo; haec omnia pentaptota^w, excipitur cantilena^x, quod triptotum^y nomen est. Item de secunda declinatione ut^z publicanus^a, Tusculanus, passerinus, anserinus, oppidanus^b, rusticanus, Claudianus^c, Adrianus^d, masculinus, femininus, Gaditanus^e, Gallicanus^f, Formianus^g, Maximinus, bombicinus^h (dirivatumⁱ nomen epitheton^k a bombicibus id est^l vermibus^l, quos Seres vulgo nuncupant^m, unde Sericaⁿ vestis lentis^o florum staminibus contextitur), ludibundus, iracundus^p, fraudulentus^q, pompulentus^r, corpulentus^s, vinolentus, merulentus^t, principatus, paludatus^u id est paludamento indutus, sicut togatus toga vestitus dicitur^u. In verborum quoque modis et^v personarum declinationibus ditrocheus reperitur^w ut castigamus, lectitamus^x, irrogamus, subrogamus, clamitamus, fascinamus^y,²⁰ pastinamus, ruminamus (ut

Verg. ecl. VI, 54

Ilice^z sub nigra pallentes^a ruminat herbas^b),

expiamus, sauciamus, confricamus, strangulamus^c, sciscitamus^d, machinamur^e, praestulamur^f; sic infinitivo modo fascinare^g, pastinare^h, remigareⁱ. Excipiuntur passiva et depo[nentia eiusdem modi ut sciscitari, machinari^k, strangulari^l, quae in regulam^m epitriti²⁵ secundi transire noscuntur. Interdum quoqueⁿ trochaicae^o legis normula a participiorum

^a) imagines harundines origenes hirundines K ^b) uerbo F ^c) siml s. l. A ^d) pto (o in i) piquāpf temp̄r A ^e) amauerunt et sic cetera P¹, amauer' etc. K ^f) rigauerunt: ri supra alt. syllabam A
^g) negauerant om. KP¹ ^h) Δ et Χ om. P¹ ⁱ) sed in hoc — dispondeus supra in marg. man. insul. N
^k) diiambo P¹ ^l) uero om. A ^m) et cetera Mai Giles et om. codd. ⁿ) DE DRITROCH FN, DE DITROCHEO AP¹, DE DITROCHEI F³, EXPL DE DIAMBO (viride) INCIPIT DE DIROCHEO (rubrum) K ^o) Δ et Χ om. P¹ ^p) cartilago P¹ ^q) cantilena P¹ ^r) gypitudo K ^s) lippitudo om. A ^t) longitudo v supra t K
^u) crassitudo spissitudo om. A ^v) pulchritudo turpitudine fortitudo om. F, tortitudo F³NP¹, fortitudo om. A; fortitudo iam paulo supra exstat; coniecit Manitius p. 592 pro priore: firmitudo sec. Priscian. II 122, 27
^w) pentoptota NF³Mai Giles, pentaptota F, pentaptota s P¹ ^x) excepto cantilena P¹ ^y) driptotū K
^z) ut om. P¹ ^a) puplicanus P¹ ^b) oppidanus A ^c) claudizanus F ^d) adrianus codd. et Priscianus, Hadrianus Mai Giles ^e) graditanus KP¹ ^f) callicanus KP¹ ^g) *formicinus codd., om. A ^h) bombycinus Mai Giles ⁱ) dirivatum codd., deriuatum Mai Giles ^k) ephith&on AN, ephit&on F ^l) uersibus F³
^m) nuncupat AN, noncupat F³ ⁿ) sirica A ^o) lentis KF³ s. l. P¹, lestis AFNMai Giles ^p) irascundus P ^q) fraudulentus t supra d K, fraudolentus P¹ ^r) pompulentus i supra u K ^s) corpulentus om. A ^t) merulentus om. A ^u) paludat' togatus om. id est paludamento — dicitur A; adde, quod falso hic affert Aldhelmus paludatus, quoniam ad antespastum pertinet cf. etiam p. 300, 21 G ^v) ex K ^w) repperitur codd. ^x) lectitamus om. A ^y) fascinamus N, fastinamus n in ras. F ^z) Vt licesub add. i m¹P¹
^a) palentes P¹ ^b) herbis Giles, erbas P¹ ^c) strangulamus om. A ^d) sciscitamus AF ^e) macchinamus N
^f) prestolamur AGiles, prestulamus P¹ ^g) fascinare om. A ^h) fastinare F ⁱ) remigrare Giles, ruminare A
^k) macchinari N ^l) stangulari s. l. r N ^m) regulā seras F ⁿ) Interdum quoque KP¹, Iterdum s. l. n m¹F ^o) trochaicae P¹, trochacae F, ditrochaicae A

1) Exempla invenit apud Audacem (Gr. L. VII 335, 25) et apud Priscianum Gr. L. II, 122, 27 — 80, 25. 76, 14. 22. 85, 2. 79, 5. 18. — 137, 22. 441, 26. 15

significationibus oriundus^a constat ut verberandus, masticandus^b, calculandus^c, calcitrandus, dedicandus, ventilandus, vellicandus^d; sic^e a tertia vel quarta ut imbuendus, obruendus, exprimendus, sopiendus, sarcierendus^f, saepiendus, sancierendus^g, fulciendus^h.

Δ^h Da regulam divisionis! Χ^h Aequa ditrocheus lance libraturⁱ, dum arsis et thesis bis ternis temporum trutinis aequiperantur.

M. 566

Δ^k Quali accentu ditrocheus figuratur^l? Χ^k Si | paenultima positione^m producit, accentu acutoⁿ praenotabitur ut aggregandus, digerendus^o, basiandus^p; ast vero si natura paenultima longa fuerit^q, sine ambiguo circumflectitur ut passerinus^r, vulturinus^s, anserinus et cetera dirivativa, quae superius de primitivis congegimus.

DE ANTESPASTO^t.

10

CXXIX.

Δ^u Antespasti, quaeso, proferantur^v exempla! Χ^u Harenosus¹, lacertosus, querelosus, lapillosus, latebrosus, cerebrosus^w, cavernosus, tenebrosus, coronatus, capillatus vel capillosus; sic venenatus^x, venenosus^y, papillatus, paludatus (id est paludamento togatus^z), catenatus, faretratus, palumbinus, columbinus. Δ^a Haec nomina seu participia

15 cui formae casuali aptabuntur? Χ^a Omnia pentaptota esse veterum auctoritas declarat.

Δ^a Da exempla de personis^b verborum antespasto congruentia! Χ Amabamus^c amabatis amaremus amaretis, litabamus^d litabatis litaremus^e litaretis, necabamus necabatis necaremus necaretis^d; sic negabamus negabatis^f, favebamus favebatis, emebamus^g emebatis, serebamus serebatis, agebamus agebatis. Ita in ceteris modorum temporibus et per-

20 sonarum declinationibus eiusdem pedis formula crebro reperitur inserta, quam singillatim evolvere et universaliter enudare^h taedet. Nonⁱ aliter in participiorum declinationibus antespastus indagatur, tempore quidem praesenti a forma inchoativa per genetivum

G. 301

singularem ut nitescens nitescentis, rubescens^k, rubescentis, virescens virescentis, | mades-

25 cens madescentis, rigescens rigescentis. Sic tempore praeterito et futuro^l per genetivum

M. 567

pluralem amati amatorum, necati necatorum^m, litati litatorum, amandi amandorum, necandi necandorum, li[tandi litandorum; sic docendorum, legendorumⁿ, regendorum, gerendorum.

Δ Antespastus quo accentu profertur? Χ Interdum acuitur ut tepescentis, tabescentis^o, acescentis^p. Nonnumquam vero circumflectitur^q ut paludatus, palumbinus, 30 columbinus. Harum autem rerum ratio utrum acuto an^r circumflexo pronuntietur accentu^s, positio vel natura luce clarius manifestant^t. Hic pes^u aequa divisionis specie sequestratur², dum arsis et thesis paribus temporum legibus concordant id est ternis et ternis.

^a) oriunda *AMaiGiles*, oriundus *cett. sc. ditrocheus* ^b) mastigandus *KP¹* ^c) calculandus *om. A*
^d) nellicandus *om. A* ^e) similif *A* ^f) satiendus *P¹ om. A*, sarcierendus — fulciendus *om. F* ^g) sancien-
 dus *om. A* ^h) Δ et Χ *om. P¹* ⁱ) Ditrocheus equa diuisionis lance *P¹K*, libratus *P¹* ^k) Δ et Χ
om. P¹ ^l) fungitur *A* ^m) pductione *F* ⁿ) accentu acuto *KP¹*, acuto accentu *cett.* ^o) digerendus
FF²NMaiGiles, digerendus *KP¹ om. A* ^p) bassiandus *codd.*, bassiendus *s. l. a P¹* ^q) fuerat a in i *F*
^r) passeranus *F* ^s) uulterinus *KP¹* ^t) DE ANTISPASTO *F*, DE ANTI PASTO *A*, DE ANTESPASTO *F²*,
 DE ANtespato *ARS N (supra nouum caput: ARS)*; INCIPIT DE ANTIPASTO *P¹*, EXPL DE DITROCHEO
 (viride) INCIP DE ANTESPATO (rubrum) *K* ^u) Δ et Χ *om. P¹* ^v) proferuntur *K* ^w) cerebrosus
om. MaiGiles ^x) capillosus sic uenenatus *om. A*, uenenatus *om. MaiGiles*, ueneratus *KP¹* ^y) uenenisus *KP¹*
^z) paludatus — togatus *om. A*, palumto *F*, togotus *s. l. a N* ^a) Δ et Χ et Δ *om. P¹* ^b) de personis
om. P¹ ^c) amabam *MaiGiles* ^d) litabamus etc. *om. A*, litabamus — necaretis *om. P¹* ^e) litarem
MaiGiles ^f) sic necabamus necabatis *F² om. A* ^g) amebamus etc. *P¹*, emebamus *om. N* ^h) enudare
s. l. e P¹ ⁱ) Non *AFF²K*, Nam *NP¹* ^k) rubescens *om. P¹* ^l) Sic p̄to p̄f & fuī *A* ^m) nec////
 nec////orum *F²* ⁿ) legendorum docendorum *A* ^o) tapescentis *A* ^p) acescentis *om. A* ^q) circum-
 plectitur *FN* ^r) aut *K* ^s) accentus *MaiGiles*, accentu *NF* ^t) manifestat *A* ^u) pes *K*, pro *cett.*

1) cf. *Priscian. Gr. L. II 138, 22 et 441, 22. 26* 2) *Julianus Tolet. p. XXIII c. 97* Cuius di-
 visionis est? Aequae, quia arsis habet tria tempora et thesis tria

DE CORIAMBO^a.

CXXX. Δ^b Coriambus unde vocabulum sortitus est? \times^b Quia^c ex corio^d et iambo simpla pedum structura in duplum geminatus constat; corius^e quippe trocheus cognomento^f nuncupatur. Δ Exempla coriambo congruentia congerere^g, quaeso, non recuses^h! \times Omnipotens, ignipotens, pinnipotens, armipotensⁱ, arcitenensⁱ, caesaries, canities, progenies, esuries, planities, luxuries^k (ut in georgicis

Verg. georg.
I 112

Luxuriem^k segetum tenera depascit in herba^l),
temperies, segnities, calvities^m, ingluvies, illuviesⁿ, sinceritas², posteritas (ut^o illud
Et sit priscorum nescia posteritas^o),

crudelitas, sedulitas, calliditas^p, ebrietas, sobrietas^q, simplicitas, duplicitas, impietas, nobilitas, mobilitas^r, utilitas^s, asperitas, virginitas ut Prosper in epigrammatibus

Prosp. epigr.
71 (68), 5

Nec crucis asperitas potuit terrere volentem^t.

Ex his, quae tertiae declinationis sunt, pentaptota certissime fiunt; quae autem quintae fuerint, ad tetraptotam^u formulam rediguntur. Item nomina feminini generis singulari numero^v carentia ad coriambum pertinentia ut^w exuviae^x, divitiae, inferiae^y, blanditiae, primitiae, insidiae, exe|quiae, diliciae, reliquiae^z, excubiae: haec tetraptota sunt. Sed^{M. 508} et nomina primae et secundae declinationis^a, quae ad^b peonis primi^c regulas^d subterinserere^e | explanandarum rerum necessitate constricti^f conabimur, coriambo rite^{G. 302} mancipabuntur per ceteros casus utriusque numeri exceptis nominativo, accusativo, vocativo^g singularibus^h et plurali genetivoⁱ, si masculina vel feminina fuerint, neutra²⁰ vero in quibusdam casibus discrepant: ut iustitia, laetitia^k, spurcitia, maestitia, tristitia^l, munditia; item purpureus^m, caeruleus, discipulusⁿ, egregius, legitimus; item auxilium, augurium, discidium^o, concilium. Oritur etiam coriambus a praedictis nominibus, quae superius edidimus, cum de dactilo niteremur comminisci^p, illis^q dumtaxat, quae^r ex gero vel fero componuntur per obliquos casus, ut paulo ante promulgavimus^s, ut setiger setigeri. ro. 25 ros. ris^t, squamiger squamigeri. ro. ros. ris^u; sic laniger, corniger, lucifer, umbrifer, furcifer.

Δ Hunc pedem quibus divisionum speciebus^v partimur? \times Aequis temporum discerniculis ut antespastum^w.

Δ^x Da exemplar^y a verborum personis diremptum^z! \times Secunda persona singularis numeri^a et tertia pluralis legitime declarat ut conglomeras conglomerant, ingeminas³⁰

^a) DE CORIAMBO AFF³N, INCIPIT DE CHORIAMBO P¹, EXPLICIT DE ANTESPATO (viride) INCIPIT DE CORIAMBO (rubrum) K ^b) Δ et \times om. P¹ ^c) q NK, que P¹ ^d) corio codd., choraes Giles ^e) corius AP¹, chorius F³KN, chorilis F, choraes Giles ^f) cognamento P¹ ^g) congregerere F ^h) recusses N ⁱ) architenens P¹ ^k) luxuries — luxuriem FF³KNP¹ ^l) in erba F³P¹ h s. l. F ^m) caluities om. A ⁿ) illuvies om. A, inluuines F ^o) ut — posteritas om. P¹; verum non inveni ^p) calliditas KP¹ om. cett. ^q) sobrietas om. A ^r) mobilitas om. Mai Giles, est in N ^s) post utilitas codd. praeter KP¹: calliditas; caliditas FF³ ^t) terreuolentem P¹ ^u) tetraptotam F, treptotam K, triptotam P¹ ^v) numeri P¹ ^w) ut om. P¹ ^x) post exuviae: delitiae A, dilicia FF³, diliciae N ^y) inferiae om. A ^z) diliciae rel. KP¹, reliquiae om. A ^a) declAKP¹ om. cett. ^b) ad om. KP¹ ^c) peonis primae FF³ ^d) regulis KP¹ ^e) subter inserere AKP¹ ^f) constrictim P¹ ^g) et uocatio AFN, et om. FKP¹ ^h) plib: A, pluralib: si(n)gt FF³, pluralib: in marg. singl N, singularibus KP¹ ⁱ) genetiuo plurali AF³N, plurali genetiuo KP¹, gen& & plurali F ^k) l&ia F ^l) tristitia om. A ^m) purpureus FKP¹ ⁿ) discipulus om. A, duscipulus N ^o) discidium om. A, dissidium Giles ^p) adminisci A ^q) illis KP¹, illius AFF³N ^r) que P¹K, qui AFF³N ^s) promulgamus F³NMai Giles ^t) setigeri ros roris Mai Giles, ro om. P¹, setigeris roros. ris F ^u) ro. ros. ris om. Mai Giles ^v) specibus N ^w) ut om. AFF³N, habent KP¹, ut antespastum om. Mai Giles ^x) Δ om. FF³P¹, item \times antea et postea F³ ^y) exempla AKP¹, exemplaria F ^z) dirempta P¹, diremtu KF³, verborum exempla diremptu, om. a et personis A ^a) singli numr A, singularis numeri om. P¹

1) Audax Gr. L. VII 336, 7 choriambus ex longa et duabus brevibus et longa ut armipotens; cf. etiam Priscian Gr. L. II 130, 13 luxurio luxuries, illuo illuvies 2) sinceritas et infra crudelitas omnes codd. habent

ingeminant, praetitulas praetitulant, acceleras accelerant^a, commemoras commemorant;
sic^b participia instantis temporis conglomerans, ingeminans, praetitulans et cetera.

DE IONICO MINORI^c.

CXXXI. Δ^d Quae nomina seu verba ionico minori^e competunt? \times Ionico minori huiusce-
5 modi pauxillula sufficiant^f exempla ut sapientes^g, populares, seniores, furibundi, rubi-
cundi, verecundi^h, moribundi, rudibundiⁱ id est rudentes et boantes; nam ruditus
M. 569 proprie asellorum^k | est, ut poeta

linguaque rudenti

Edidit humanas^l animal pecuale^m loquelas.

Sedul. I 161 sq.

10 Et quia apta se vocis occasio praebuit, non modo propter structuramⁿ pedum et rationem
metrorum, verum etiam ob differentiam^o vocum et discretionem sonorum non absurdum
arbitror quadripedum^p et volucrum et reptilium voces cum generalitate pluralitatis et
specialitate singularitatis subtiliter dirimere, siquidem vocis qualitatem quadripartitam^q,
G. 303 tam philosophorum quam grammaticorum auctoritas^r | propalavit^r: articulata, inarticu-
15 latam, litteratam, illitteratam^s, quamvis alii duas^t esse vocis species² attestentur^u, hoc
est articulata et confusam; nam articulata^v hominum tantummodo dicta est^w, quod
articulo scribenti^x comprehendi possit, confusa est, quae scribi non potest.

Δ Pande exempla vocis confusae de diversis rerum naturis congesta^y! \times Haec^z
sunt species vocis confusae, ut maiorum auctoritas tradidit³. Nam apes ambizant^a vel
20 bombizant^b, aquilae clangunt^c, anseres crinciunt^d vel trinsiunt, aves minuriunt^e vel
vernant vel vernicant^f, accipitres pipant vel plipiant^g, anates^h teritisantⁱ, arietes crissi-

^a) acceleras accelerant om. KP¹ ^b) ic A: rubricator litteram S non addidit ^c) DE IONICO MINORI
NA, MINORE F³, titulum om. F; INCIPIT DE IONICO MINORE P¹, MINORI K ^d) Δ om. P¹ ^e) minoris F³
^f) sufficiunt AP¹ ^g) rapientes NMaiGiles ^h) uericundi K ⁱ) rubibundi b in d A ^k) post
asellorum codd. asinorum, quod AP¹ omittunt ^l) humanas animal om. MaiGiles, humal pecuale N ^m) pecale
s. l. v K ⁿ) instructuram A ^o) deferentia F³ ^p) quadrupedum K ^q) quadripartitam K, quadri-
partitum ē F; post quadripartitam codd. esse, quod KP¹ omittunt ^r) probalavit b in p F³ ^s) et illi-
teratam Giles, inlitterā FF³ ^t) duas s. l. P¹ ^u) attestantur A ^v) et confusam nam articulata in
marg. N ^w) dicta est KP¹, est dicta cett. ^x) scribentis P¹, scribendi A ^y) congestas KP¹
^z) haec AP¹, hęc KF³, Hae FNMAiGiles ^a) ambitant F ^b) bobizant F³, bobitant F (bom-
bire uel bombilare Sueton. ed. Reiff. p. 254) ^c) clangunt FAm²MaiGiles, clangiunt Am¹F³NKP¹,
sed infra tubae clangiunt; Sueton. p. 250: aquilarum clangere ^d) In A inde ab anseres crinciunt
singulae enuntiationes quatuor columnis separatim sunt positae, rubris inde a Boves initialibus ^e) minnu-
riunt NF³Mai, mynuriunt P¹, Sueton. p. 253: hirundines... minurrire: dicunt tamen quod minurrire est
omnium minutissimarum auicularum ^f) uel uernicant om. A ^g) uel pipilant MaiGiles, plipiant p alt.
in b K, plibiant ANP¹, pipilant FF³ Sueton. p. 251, accipitrum plipiare ^h) an&es AP¹ ⁱ) teritisant K,
teritisunt P¹, anateste r&isunt F, teretissant cett.

1) Priscian I, 1 (Gr. L. II 5, 5) vocis autem differentiae sunt quattuor: articulata inarticulata, literata
illiterata; affertur antea philosophorum de voce sententia 2) Donatus Gr. L. IV 367 omnis vox aut
articulata est aut confusa. articulata est quae litteris comprehendi potest, confusa quae scribi non
potest. Isidorus orig. I 15 Omnis vox aut est articulata aut confusa. Articulata est hominum, con-
fusa animalium; articulata est quae scribi potest, confusa quae scribi non potest 3) In hac 'vocis
confusae' tabula ut Aldhelmus secutus est Suetonium seu potius auctorem qui illius notas secundum alphabeti
ordinem disposuerat, ita ipse ab aliis saepe est adhibitus: conferendus est A. Reifferscheidii Suetonius
p. 247 sqq. W. Wackernagel, Voces variae animantium (ed. alt. Basileae 1869) p. 45 sqq. G. Loewe, Gloss.
nominum p. 248, L. Traube ad PlaC III 128; graeca egregie collegit W. Studemund, Anecd. varia
p. 102 sqq. 284 sqq. Conferendi sunt Auson. epigr. 72 Schenkl = 5 Peiper, Eugenius Toletanus c. XLI p. 257
Vollmer (= Anth. Lat. 730 R), Albarus PlaC III 128, Collectio Bernensis PlaC IV 243 sq.; vide etiam Anth.
Lat. 762 R et C. Zangemeister, Wiener Sitzungsber. 1876 (84), 514. De Aldhelmianis disputavit Manitius
p. 606 (74) sqq. et in Gesch. der Latein. Lit. des Mittelalt. I 137

tant^a vel blaterant^a, asini oncant vel rudunt^b, apri frendunt, arma crepant, aes tinnit, amfora profusa bilibit^c, boves mugiunt vel reboant, cornices butant, cicni desistant^d, cicadae fretinniunt^e, ciconiae gratulant^f vel glottorant^g vel critalant^h, corvi crociuntⁱ vel crocant^k, caprae micciunt^l, canes baubantur vel latrant vel ganniunt, catuli glattilant^m, cervi rugiunt, citharaeⁿ sonant, canis venatica nictit^o, elefanti barriunt vel stridunt, equi⁵ hinniunt, ferae mussitant^p, grues gruddant^q vel gruunt^r vel grugulant, gallinae cacillant^s, galli cantant vel cucurriunt^t, galuae fringilliunt^u, graculi grinciunt^v; hirundines trutissant^w vel trissant^x, hienae hirriunt^y, haedi balant vel bebant^z, | Iuppiter^a tonat, ut^b fabulae^{ML 669} fingunt^c, infantes vagiunt, leones fremunt, lince hircant^d, lepores vagitant, lupi ululant, litora murmurant, milvi iugiunt^e vel iugilant^f vel luriunt^g, meruli zinzitant^h, mustelae¹⁰ dindrantⁱ, mures mintriunt vel muniunt, noctuae^k cucubiunt, olores drensitant^k, oves balant, onagri vagillant^l, palumbes raucitant^m, passeris titiantⁿ, parri tinnipant^o, pavi paululant, perdices cacabant^p, pulli et pueri pipant, pantherae^q cauriunt^r, pardi feliant, porcelli grunniunt, porci grundiunt, ranae coaxant, sturni parsitant, sorices denticant, serpentes sibilant^s, silvae strepunt, turdi soccitant^t vel faccitant, tigrides^u raccant, tubae¹⁵ clangiunt, tauri mugiunt, vultures pionpant^v, venti flant vel tremunt^w vel sibilant^x, ursi urgant^y vel saeviunt^z, vulpes eiulant^a, verres quiritant; item homines loquuntur, rustici^b iubilant et reliqua similia. | Haec genera vocum non ad ionicum pertinebunt^c, sed G. 304 discretionis gratia prolata sunt.

Δ Da exemplaria verborum^d ionico minori subdita! ✕ Sumuntur a verbis primae con-²⁰ iugationis^e, quae^f in tribracho^g edidimus, tempore futuro ut numerabunt^h, rogitant, glomerabunt, sociabunt, temerabunt, maculabunt, dubitabunt; sic etⁱ infinitivo^k tempore praesenti a passivo^l: numerari, rogitari, glomerari^m, sociariⁿ. Veniunt a tertia^o coniugatione^p tempore praeterito imperfecto: veniebant, capiebant, rapiebant^q, poliebant, metuebant, tribuebant^r. Ita quoque^s a participiis tempore praesenti ut numerantes, glomerantes,²⁵ titulantes, polientes, statuantes, iaculantes^t, modulantes, spatiantes^t, speculantes et reliqua.

Δ Ionicus minor cui divisioni famulatur^u? ✕ Ad duplam divisionis pertinet regulam^v. Δ Dic ergo utrum arsis an^w thesis in temporum distributione^x palmam

^a) crissitant KP¹, Wackernagel p. 66, trissant F³, trissant (s. l. t) † platerant F, Sueton. p. 249 arietum blatterare ^b) rudunt KP¹, rudiunt cett. (etiam N = Mai), sed cf. Wackernagel p. 61 ^c) bilibit codd., bilbit Wackernagel p. 45 cf. Thes. ling. lat. s. v. Bilbit ^d) desistant A, desitant Gloss. Leidense ^e) fertinniunt A ^f) gratulant F³ ^g) glottorant AFP¹ ^h) citant s. l. r N ⁱ) crociunt K, erociunt P¹, crocitant cett. cf. Wackernagel p. 56 ^k) crocant KP¹, croccant cett. ^l) micciunt KP¹, mucciunt cett. Wackernagel p. 68 ^m) glattilant P¹, glattulant AFF³ ⁿ) citharae — nictit om. A ^o) nitit KP¹, cusnitit cett., nictit restituit ex codd. Wackernagel p. 62; cus credo variam lectionem esse ad uenatica ^p) mussitant KN, msitant P¹, musitant FF³ ^q) grudant FF³ ^r) uel gruunt om. A ^s) gacillant P¹, cucillant AF³ ^t) cucursuunt P¹ ^u) fringylliunt F³N, fringilliunt sed i in y m³F³, galuae = galbae = galbulae? Wackernagel ^v) griciunt Giles, grintiunt F³, grunciunt P¹ ^w) trissant P¹ ^x) uel trissant om. F³ ^y) byrriunt F ^z) bebant codd., belant Giles ^a) Ioppiter KNP¹, Iuppiter AMai ^b) uel P¹ ^c) Iuppiter — fingunt om. F³ ^d) hyrcant FF³N ^e) lugiunt ANMai Giles, iugiunt cett. ^f) iugilant FKN, iugiant P¹, uigilant Mai Giles, uel iugilant om. A ^g) luricunt F ^h) zintizant F ⁱ) d///indant s. l. r P¹ ^k) noctuae — drensitant om. A ^l) uagilant F ^m) saucitant P¹K, sed cf. Wackernagel p. 59. 81 ⁿ) passeris F, titiant i. marg. m. rec., pipilāt A ^o) parri tinnipant om. A ^p) caccabant F³ ^q) pantere s. l. h P¹ ^r) cauriunt FKP¹, chauriunt cett., cf. Wackernagel p. 65 ^s) sibillant NMai ^t) soccitant s. l. c K ^u) trigides A ^v) pionit (in fine lineae) F, piopant A ^w) trepunt n supra p P¹ ^x) sibillant P¹ ^y) urgunt F ^z) seuiunt KF³ ^a) iulant A ^b) rusti FF³N ^c) pertinebant K ^d) exemplaria uerborum P¹, exemplarū uerborum K, uerborum exempla cett. ^e) Coiugationis NF ^f) qui K ^g) tribacco s. l. h F³ vide p. 161, 14 sq. ^h) numerabant s. l. v N ⁱ) et om. F³ ^k) infinitiui A ^l) passiuu F ^m) glomerari om. A ⁿ) sociari. & simif A ^o) lul P¹, an legendum: a tertia (et quarta)? ^p) coiug F ^q) rapiebant. capiebant P¹ ^r) tribuebant om. A ^s) taq̄: I om. rubricator A ^t) iaculantes — spatiantes om. A, spatientes FF³ ^u) p̄cst famulatur. M in foliū et quaternionis fine exciderunt (noua manu fol. 37^r incipiente) omnia usque ad initium cap. insequentis Da regulas in F ^v) pertinet regulam KP¹, regulam pertinet cett. ^w) an A & P¹, aut cett. ^x) distributionem F³

victoriae promerebatur! X^a Thesis procul dubio .IV.^b temporum curricula gubernat et arsis duorum. Δ^o Unde hoc evenit^d? Xe Quia^e paenultima^f acuitur et antepaenultima gravatur^g ut populates^h, maculantes, titulantesⁱ, glomerantes, numerantes, venerantes^k et omnia propemodum verba primae coniugationis, quae in tribracho connessimus^l, cum ad participiorum significationes dirivantur, ionici minoris legibus subduntur.

DE IONICO MAIORI^m.

CXXXII. Δⁿ Da regulas ionico maiori^o rite congruentes! Xⁿ Clementia¹, sententia, concordia, discordia, prudentia, vecordia, vesania^p, dementia, Germania, Saxonia, contentio, conventio^q, possessio^r, confessio, insania, infamia, confectio, defectio^s, refectio^s, protectio, virguncula^t, fornacula, cunabula^u, paupercula, matertera, matercula, maiuscula^v, cervicula^w, vulpecula^x, veprecula^y, nubecula^z, mercedula, ficedula: in his .V. nominibus. e. producitur, ut Priscianus² libro .III. commentabatur^a. Ex his primae declinationis nomina triptota sunt in singulari^b, tetraptota in plurali^b; quae autem | de tertia declinatione ad regulam ionici maioris decerpsimus, in singulari numero pentaptota sunt, in plurali triptota. Item masculina vel communia triptota utroque numero ut mirabilis, laudabilis, affabilis^c, effabilis (Vergilius^d)

Prisc. III 33
(Gr. L. II 107 K)

Verg. III 621

Nec visu facilis nec dictu effabilis ulli^e,

spectabilis^f, triplabilis^g (Sedulius

Sedul. I 208

Quod simplex triplicet quodque est^h triplabile^g simpletⁱ),

ramusculus³, rumusculus (quod est^k rumoris^l diminutivum), fraterculus, laterculus^m (nam paterculus peon secundus esse dinosciturⁿ), maiusculus^o, complusculus, latrunculus, furunculus^p, carbunculus, lenunculus, [authenticus^q,] pauxillulus, tirunculus, ranunculus^q, arnotinus^r, hornotinus^s, quorum primitiva sunt maior, plus, latro, fur, carbo, leno, paulus^t, tiro^u, rana^v, arnus^w, horno; nam diminutiva diminutivorum inveniuntur⁴, ut paulus paululus^x, pauxillus pauxillulus: ita^y agnus agniculus, agnicellus^z agnicellulus^a; sic^b mons et reliqua: haec pentaptota sunt singulariter^c et tetraptota^d pluraliter. Item neutra ut fastidium, ludibrium (Vergilius^e)

Verg. VI 75

rapidis^f ludibria ventis)

a) X om. P¹ b) quattuor P¹ c) Δ et X om. P¹ d) uenit s. l. e K¹ e) qui K, que P¹, q F³
f) penultima KP¹, ultima cett. g) grauabitur A h) poculantes P¹ i) titulantes KP¹ om. cett.
k) uenerantes om. A l) connessimus F³ m) DE IONICO MAIORI N, MAIORE P¹F³, EXPL DE IONICO (viride) INCIP DE IONICO MAIORI (rubrum) K n) Δ et X om. P¹ o) minori Mai Giles, maiori codd. p) uesania om. A q) conuentio contentio P¹ r) possessio F³, possessio confessio consessio F, consessio confessio N s) deuectio P¹, refectio cf. p. 182 adn. t t) uirguncula om. A u) formacula curacula F³ v) maicula F³ w) ceruecula A x) uulpicula FF³ y) uaepecula FF³ z) nubecula P¹, nebecula F³ a) commentatur A b) in singularitate — pluralitate A, in sing numero P¹ c) ut fabilis K d) Virg¹ AP¹ e) ulli KP¹ om. cett.; Verg. affabilis; sed effabilis Priscian. Gr. L III 278 K f) spectabilis bi ex ui P¹, expectabilis, triumphabilis A g) triplicabilis A; Sedulius: quodque est triplicabile, simplet h) est om. A i) simple N, simpl& K, simplex cett. k) ē s. l. K l) romoris s. l. v F³ m) laterculus om. AFF³ n) cognoscitur A o) maiusculus om. A p) surunculus F, forunculus KP, furunculus Mai q) authenticulus A — renunculus AFF³ r) annotinus P¹ s) hornotinus AFF³ t) palus K u) tyro F³ v) rance corr. P¹ w) annus K x) paululus AK, paululus P¹, palut palulus F³N y) ita om. A z) agnicellus om. KP¹ a) annicellulus K ult. syll. om. F³, totum om. A b) ita A c) in singlr. A d) thetraptota P¹, triptota in plrt. 7 A e) Uirg F³P¹, Uirg¹ A f) rapidus codd.

1) Multa in his desumpsit ex Prisciano cf. Gr. L. II 103, 12. 104, 4. 107, 1. 108, 14. 142, 2. 124, 10
2) Priscianus III 33 = Gr. L. II 107, 4: affert vulpecula nubecula [diecula recula] veprecula mercedula, non affert ficedula 3) Plurima hic ex Prisciano conquisita sunt: Gr. L. II 105, 5. 103, 10. 104, 4. 14. 108, 9. 109, 4. 6. 23. 108, 5. 110, 14. 75, 25 4) cf. supra p. 172, 1 sq. Priscianus Gr. L. II 109, 23 facit igitur paulus paululus, ex hoc pauxillus pauxillulus

plumarium, aerarium, proscenium (Vergilius^a

Verg. georg.
II, 381

ineunt proscenia ludi)

collarium^{b1}, plantarium^c, palmarium (quod^d in palma est id est in laude victoriae^d) convivium, conubium^e, colludium^f, corpusculum, turpisculum, spiraculum, solacium^g, cenaculum, venabulum, spectaculum, mastigium^h, fastigium, vestigiumⁱ, miraculum^k; haec neutralia^l in utroque numero triptota sunt.

Δ^m Da regulas verborum, quae huic pedi minime refragenturⁿ¹! ✕ Elimino, ingurgito, eradico^o, procrastino, insignio^p, lascivio^q, exhaurio^r, emollio, obstetrico (ut in Exodo^s quando^s obstetricabit^s Ebreas), renuntio^t, annuntio^u, congaudeo^v, enucleo^w, assentio, consentio, irretio^x, praesagio, insanio^y, custodio^w, discrimino, determino, fastidio, contorqueo, resplendo, arrideo^z. Ita^a futurum^a tempus eiusdem modi indicativi binas admittit^b personas: gaudebimus gaudebitis, mulcabitur^c mulcabitis, sulcabitur^d sulcabitis, truncabitur^e truncabitis, lentabitur^e lentabitis (Vergilius^f

Verg. III 384

Ante Trinacria^g lentandus^h remus in unda),

| quassabimus quassabitⁱ, lustrabimus^k lustrabit^l, algebimus algebit^l, torrebimus^l torrebit^l, canebimus canebit^k. Sic de tertia correpta sed tempore praesenti: compescimus compescitis, infindimus^m infinditis, annectimusⁿ annectitis, rescindimus^o rescinditis, depectimus depectitis^o ut in georgicis

Verg. georg.
II 131

Velleraque^p ut^q foliis depectant^r tenuia Seres.

Ita^s infinitivo^t modo^s compescere, infindere^u, annectere^v, rescindere, depectere^w, excudere^x, detrudere, contradere^y, corrodere, illidere, depromere^z, colludere^a, emergere^z, lentescere^b, canescere, haerescere ut in epithalamio^c

[Claudian]
Epith. Laur.
v. 80

Mellea tunc roseis haerescunt^d labia labris².

Δ Arsis et thesis quomodo vel qualiter sillabarum tempora in ionico maiori^e partiuntur? ✕ Arsis octies^f semis continet et thesis quater semis^f id est duplum temporis augmentum²⁵ arsis usurpat et simplum thesis gubernat, quia^g sunt .IV. contra .II.^h

Δⁱ Da regulam accentuum! ✕ Ionicus maior in omnibus orationum partibus acuto accentu in antepaenultima titulabitur; idcirco arsis, ut diximus, geminata triumphorum^k tropeo^l coronabitur.

- a) Uirg^g AF³, Uirg^l A b) colarium KP¹ c) plantarium om. A d) quod — uictoriae om. A
e) conubium KP¹, om. cett. f) colludium A g) solacium NP¹ Mai, solatia cett. h) spectaculum
mastigium om. A i) fastigium uestigium KP, om. cett. k) miraculum conubium AFF³N, conubium
KP¹ cf. adn. e l) neutra K m) Δ om. P¹ n) refragentur f in ras. F o) eradico procrastino
KP¹, procrastino eradico cett. p) insignio K q) lascivio N Mai r) exiturio KP¹ s) quando KP¹,
utquando cett. t) renuntio KP¹ recte cf. resultabunt p. 175 adn. i, enuntio cett. u) annuntio A v) con-
gaudeo om. A w) enucleo; adsentio — custodio om. F x) inretio om. A y) insanio om. A
z) arrideo om. A a) Item fut^r A b) admittit F c) mulcabitur tis FF³(?), multabitur bitis A,
mulbimus. tis KP¹(?); mulcabitur om. N d) sulcabitur FF³NP¹, sculcabitur Mai Giles e) lentabitur
s. l. e P¹, laeabitur tis F³(F?) f) uirg^l AF³P¹ g) ante et Tr. Vergil, trinacria P¹ h) l&andus F
i) quassabit^r bitis & simit A k) lustrabimus — canebitis codd.; om. Mai Giles l) lustrabimus s. l.
tis N; post lustrabimus in FF³: lentabitur m) infundimus P¹ n) post adnectimus om. tis itemque in
cett. P¹ o) rescindimus — depectitis om. A p) uellera que F³ q) & K r) depectant F, depectunt P¹
s) I^r — modi A t) infinitiuū K u) difindere P¹ v) adnectare N w) rescindere. depectere om. A
x) excudere KP¹, excludere cett. y) contradere P¹F³, contrudere K, conradere cett. z) deprimere F,
deprimere — emergere om. A a) concludere P¹, concludere K b) lentescere. canescere. eriscere AFF³
c) epithalamio F, epitalamio h supra p P¹ d) eriscunt FF³ e) maiori AFF³ f) quatuor semis F
g) q N, qu(a)e FP¹, quod A, qui K h) sic FKNP¹ i) Δ om. P¹ k) rīū phorū F³ l) trocheo A

1) Priscianus Gr. L. II 75, 8 sqq. collarium .. plantarium .. palmarium, quod in palma est, hoc est in laude [103, 19 corpusculum] 2) Idem versus in carmen de virginitate insertus (v. 1159 Mellea tunc roseis haerescunt labra labellis) et in prosa de virg. c. XXXV (43, 38 G) allatus est

CXXXIII.

DE PEONE PRIMO^a.

Δ^b Restant epitriti et peones, quorum exemplar nondum commentando^c propalaveras. Χ^b Formulas^d peonis primi pedetemptim expediens nullatenus comperendinabo, cuius exempla summatim congerere libet^e ut ecclesia¹, iustitia, laetitia^f, Dardania^g, duritia, luxuria^h, spurcitia, navicula, clavicula, lenticula, particula, dulcicula, asseculaⁱ, coticula, graticula^k, Ausonia^l, Arcadia, armonia^m, ambrosia; fidiculam vero reorⁿ ad proceleumaticum^o pertinere, cuius^p primitivum est fidis ut

fretus cithara fidibusque canoris;

Verg. VI 120

sic cuticulam^q. Omnia ista diminutiva tam paenultimam quam antepaenultimam corripunt, quamvis *cuticula*^r antepaenultimam producat Iuvenalis in satiris dicens^s

Iuvenal. III,
XI 203
(Prisc. G. L. II
106 K)

Cum bibet^t aestivum contracta cuticula solem,

quod eum facere metri necessitas compulit: .IV. enim habens dictio breves^u in heroico
G. 307 poni non aliter poterat, | licet Vergilius^v in huiusmodi nominibus id est .IV. breves^w
habentibus soleat proceleumaticos^x ponere ut

15 labat ariete crebro^y

Verg. II 492

et^zdepectunt^a tenuia^b SeresVerg. georg.
II 121

et

genua labant.

Verg. V 432
(XII 905)

20 Item masculina ad peonem^c primum pertinentia ut ponticulus³, folliculus, panniculus
(a panno; panucula^d a pano^e, quamvis diminutivum a primitivo^f discrepet), fonticu-
lus, monticulus^g, igniculus^h, testiculusⁱ, funiculus, crinicus^k, pisciculus, curriculus

I
*) DE PEONE PRIMO KF³N, PMO F¹ titulum om. AF b) Δ et Χ om. P¹ c) commendo F

d) ergo m² supra formulas P¹ e) libet KP¹, nitar cett. f) letitia iustitia K, laetitia om. P¹ g) dardania codd. etiam N, om. Mai Giles h) luxoria codd. i) adsaecula P¹A, adsecula N k) coticula. graticula om. A l) ausonica F³ m) armonia om. A n) uere reor K, uereor P¹ o) proceleumaticum KP¹ p) cuius cuius, sub priore puncta N q) sic codd., possis conicere sicuti, sed sic = item cf. sic pedes et pedestes p. 188, 10 et saepius supra et infra r) cuticula codd., cuticulam F, cutiLam s. l. c A, quam. cuticula s. l. vis K s) dicens om. AFF³ t) cum libet F, combibet aestivum Priscian., Nostra bibit uernum Iuvenal. u) brebres F³N, brebes F v) Virgilius F³, uirgī AP¹ w) quattuor breues N, quattuor breuis FF³ x) proceleomaticos K y) ariete crebra F, cerebo s. l. r N, cerebro F³ z) Vt P¹ a) depectunt K, depectant Verg. b) tenuia FF³ c) mascum ad poenem F³ d) panucula F, panucula F³ s. l. v P¹ e) a pane A f) apritiuo F g) morticulus FF³N, marticulus Mai Giles h) ligniculus A i) testiculus s. l. v K, testiculus om. A k) crinicus om. A

1) ecclēsia cf. e. g. *Eugenium* app. 20, 11. 21, 1 cf. *Auct. antiquiss.* XIV 275 sq.; sequentia exempla sat multa suppeditavit Priscianus Gr. L. II 119, 11; 105, 14. 17. 121, 6. 105, 22. (fidicula) 2) Priscianus Gr. L. II 106, 2 cum omnia huiusmodi diminutiva tam paenultimam quam antepaenultimam corripunt, 'cuticula' i antepaenultimam producit. Iuvenalis: 'Combibet aestivum contracta cuticula solem', quod eum facere metri necessitas compulit; quattuor enim breves habens dictio in heroico poni aliter non poterat, quamvis Virgilius huiusmodi nomina soleat proceleusmaticos ponere ut 'labat ariete crebro'. Ut exemplum tertium (genua labant), quod huc non pertinet, adderet, inductus est Prisciani codice aliquo tali, qualis est D 3) Priscianus Gr. L. II 105, 16 sq. fons fonticulus, mons monticulus, pons ponticulus; 112, 1 notandum etiam 'pannus', quod 'panniculus' facit; 115, 13 quae magis denominativa sunt existimanda quam diminutiva, quippe non habent diminutivorum significationem, sed formam tantum; praeterea 'panus panucula'. 105, 14 ignis igniculus, testis testiculus; 106, 16 currus curriculus, dicitur tamen et 'hoc curriculum'; versus versiculus, artus articulus, fluctus flucticulus; 103, 15 venter ventriculus . . . Iuvenalis in primo: Infra — rima; 105, 17 sq. dulcis dulceiculus, etiam Iuvenal. V, XIV 280 ex Prisciano, qui vv. 278 — 280 Gr. L. II 291 citavit, potuit sumere

(et hoc^a curriculum neutraliter dicitur), versiculus, flucticulus^a, articulus, ridiculus^b, anniculus, vermiculus^c, agniculus^d, fasciculus, ensiculus, cuniculus^e, ventriculus: Iuvenalis^f in I.^g

Iuvenal. I, I 397

Infra ventriculum tenui distantia^h rima;

nascuntur vero haec diminutiva aut de monosyllabis utⁱ pons ponticulus, aut de disyllabis ut ensis^k ensiculus, dulcis dulciculus^l. Item mobilia: purpureus, caeruleus, marmoreus, aequoreus, funereus, Hercules^m (ut Iuvenalisⁿ

Iuvenal. V, XIV 280

Audiet Herculeo^o stridentem gurgite solem),tartareus, carbaseus, pampineus^p, puniceus (ut Vergilius^q

Verg. ecl. VII 31 sq.

tota Puniceo stabis suras^r evincta coturno)

10

sanguineus, sidereus, corporeus^s, femineus, virgineus, populeus, aethereus^t, Elisius^t, Gorgoneus (Vergilius

Verg. VII 341

Exin^u Gorgoneis Allecto^v infecta^w venenis^x)

egregius^y, exiguus, praecipuus, assiduus^z, irriguus, rorifluus^a, horrisonus^b, raucisonus^c, grandisonus^d ut poeta^e

15

Sedul. I 18 sq.

Grandisonis^f pompare modis tragicoque^g boatuRidiculove^h Geta,

quem versiculumⁱ imperiti^k et metricae artis ignari obtunsaque^l mentis acrimonia^m freti satis turpiter interpretantur, *vegeta*ⁿ sub una orationis asserentes parte et quasi pendeat^o sensus de praelato^p nomine neutrali id est *figmenta*^q, quod nec^r scandendi ratio nec^s sillabarum regula consentit, siquidem *-ve* coniunctio est disiunctiva, *Geta* vero principale et | primitivum nomen^s est, unde^t P^u. Terentius^v Afer in Formione sic ait

G. 308

Ter. Phorm. I 1, 11 sq.

Amicus summus meus et popularis Geta

Heri ad me venit

et infra^w

25

ib. I 2, 22

O Geta^x, provinciam || Cepisti duram.

Quodsi^y *vegeta*^z neutrale nomen esset^a accusativo plurali, heroicae versificationis regula vacillaret, quia^b semper neutra in plurali corripiunt *-a* in nominativo, accusativo et vocativo ut

Verg. I 1

Arma virumque^c cano^d

et

30

Verg. georg. III 345

Arma(que)^e Amycleumque^f canem Cressamque^g faretram.

^a) et hoc — flucticulus om. A ^b) ridiculus om. A ^c) uerniculus F³ ^d) agniculus om. A
^e) caniculus KP¹, cuniculus cett.: neutrum conuenit; an legendum corniculus? ^f) Iouenalis F³KN ^g) in I' om. A ^h) testantia F, tistantia F³, et ante tenui nullus codex ⁱ) ut om. F ^k) addendis syl K
^l) dulcis om. F, dulcis dulciculus om. A ^m) herculeū A ⁿ) Iuuenales F³N ^o) erculeo F ^p) pampineus F³ ^q) uirgī AF³P¹ et sic atque similiter fere semper ^r) stabis sura A ^s) sidereus corporeus om. A ^t) populeus aethereus om. A, aetherius KP¹, aethereus cett. — eliseus N, heliseus A ^u) in (pro exin) K, exim (=Verg.) nullus codex; inter uirgī et gorgoneis ras. P¹ ^v) ablecto F, alecto F³ ^w) insecta Mai Giles ^x) uenenos s. l. i N ^y) egregius P¹ ^z) praecipuus assiduus om. A ^a) rorifluus F
^b) orisonus FF³, rorifluus horrisonus om. A ^c) raucisonus F ^d) grandissonus P¹, grandisolus F³N
^e) ut poeta sedul A ^f) grandisonus F³ ^g) moditrag|||oq; s. l. s; in ras. c P¹ ^h) rediculo K, uegeta FF³KN, uegete P¹ ⁱ) uersiculum KP¹, uersum cett. ^k) inperiti P¹F, imperiti cett. ^l) obtonsa K
^m) acrimunia F³ ⁿ) *uegeta quasi codd. ^o) *et pendeat codd. ^p) plato FF³ ^q) figmento P¹K; figmenta apud Sedulium v. 17 praecedat ^r) quod ne P¹ ^s) nomen KP¹, om. cett. ^t) unde archinū rātā N (pro archipirata ex insequenti) ^u) p. K, p' P¹, p in marg. N; om. cett. ^v) sic codd., errentius F³ ^w) infra NF³ ^x) ogeta K (= Ter. I, 2, 22), c. geta NF³, c. gena F ^y) Quid si Mai Giles, Quodsi codd. ^z) uegita N ^a) neum nom ēe P¹ ^b) q N, q̄ A, quae F³ ^c) uiz F³N
^d) cano troiae A ^e) *que om. codd. edd., addidi ex Vergilio, quoniam necessarium est ad probandum, quod uult probare Aldhelmus ^f) asdeumq; A, amycleumq; F³, l ex e? N, amycleumque FKP¹ ^g) cessāq; s. l. r N, cressam quae F

Ergo non est *vegeta* accusativus pluralis, sed *Geta*^a ablativus singularis, qui semper in prima declinatione -a- producit in omnibus generibus: masculina^b ut *proreta*^c, *agonitheta*^d, *lanista*^e, *pirata*, *archipirata*^f, *satrapa*, *rabula*^g, *anthleta*^h, *psalmista*, *exorcista*, *baptista*, *Agrippa*; item femininaⁱ: *sica*, *mica*^k, *pica*, *rima*, *lima*, *mima*, *ruga*^l, *bibliotheca*, *umbrella*^m, *libella*, *serula*ⁿ, *columella*, *tympanistria* ut *in medio iuvenularum tympanistria-* Pa. 67, 26
arum; communia^o ut^p *advena*, *berna*^q, unde *bernaculus*^r, quod melius per -b- quam per digammon^s scribi veterum auctoritas orthograforum testatur, quia^t ver, unde^u *vernum* derivativum^v ducitur^t, per -v- constat. Verum haec nomina non ad peonem^w primum pertinentia protulimus, sed ad ostendendam^x primae declinationis in ablativo finalitatem, ubi semper -a- producit, ut *Geta*; scanditur autem^y ita: *ridicu*^z. *lovege. taseu*^a. *qualibet. arteca. nendi*; alioquin *taseu* non est^b spondeus sed iambus, quod heroici exametri regula abnuit.

Item neutra peonis primi ut *concilium*¹, *augurium*, *supplicium*, *discidium*, *principium*, *servitium*, *vestibulum*, *turibulum*^c, *coniugium*, *auxilium*^d, *eloquium*, *colloquium*,
 15 *consilium*, *peniculum* (id est *spongia*, unde poeta, cum de patibulo^e Salvatoris poemate pangeret, ait

Peniculo infusum calamo porrexit acetum), |

Sedul. V 255

G. 309 *ingenium*, *iudicium*, *arbitrium*, *imperium*, *solstitium*, *hospitium*; item *caelicola*, *agricola*²,
Christicola, *ruricola*, *Phoebigena*, *Troiugena*, *Graiugena*^f, *folligena*, *nubigena* hoc est
 20 *cen|taurus*^g, ut *Lucanus*

M. 576

Ixionidas Centauros

Lucan.
VI 386 sq.

Feta^h Pelithroniisⁱ nubes^k effundet in arvis^l.

Δ^m Da regulas verborum! X^m Sanctifico, aedificoⁿ, vivifico, clarifico^o, glorifico, magnifico, mellifico, mirifico, laetifico, testifico, ludifico³, polliceor, confiteor, auxiliior, progredior,
 25 *adstipulor*, *appretior*, *intueor*^p, *contueor*, *irradio*, *discrucio*^q, *invigilo*, *conglomeror*, *inficio*,
proficio^r, *efficio*^s, *adfacio*^s, *sufficio*^s, *officio*, *conficio*, *deficio*^t, *incipio*^u, *recipio*^u, *suscipio*^u,
decipio, *percipio*^v, *accipio*, *respicio*, *suspicio*, *conspicio*, *interimo*, *comperio*, *advenio*, *in-*
venio, *diripio*^w, *eripio*, *invideo*^x, *admoneo*, *contineo*, *commoveo*^y, *edoceo*, *confugio*, *effugio*,

a) g& N, sedes g&a F, geta om. A b) mas P¹, mascl K; om. cett. c) proretra F³N, proretha
 Mai Giles d) agonitheta codd., agontheta F e) lanista — anthleta om. A f) pirata arcipirata KP¹,
 archinirata pirata FN Mai Giles, archipirata om. A g) satrapa parabula KP¹ h) anthleta N, antheta F,
 athleta cett.; om. A cf. ad pros. de virg. c. II adn. i) feminini K k) ñ sic amica K, sic amica FNP¹,
 Sicamica F³, sic(a) om. A, sica amica Mai Giles l) ruga om. A m) * umbella codd. edd. n) serula
 om. A o) in plerisque abbreviatum; tē cofu A, commune F p) |||ut, in ras. a F³ q) uerna A
 Mai Giles, berna cett. r) bernaculus KP¹, uernaculus N cett., in marg. Rq In ant (= require in ante) A, qui
 hic desinit s) digamon F, digramon F³ t) quia — ducitur om. F, dñ (= dicitur) K u) Unde
 | unde N v) diriuatum K w) poenē F³ x) ostendam P¹ y) aū (= autem) K z) rudicu FP¹,
 redico K a) tareu P¹ b) est codd., esset Mai Giles c) turribulum P¹ d) aixelium K
 e) patulo P¹ f) gragugena FF³N g) centarus s. l. v N; nubigenae — centauri desumptum ex Verg.
 VII 674 M h) foeta codd., poeta FF³ i) phelitrone F, pelithronus F³, pelithronis KNP¹, Pelethroniis
 Lucan. k) nubis FF³ l) effudit in antris Lucan. m) Δ et X om. P¹ n) aedifica s. l. o N
 o) carifico N p) intuo P¹ q) discutio F, discrutio F³KP¹, discrecio s. l. v N r) perficio Mai
 Giles, pficio etiam N s) officio F³, afficio Giles, supficio F³ t) deficio P¹, deficio bis F, cio interimo
 ceteris omissis Mai Giles u) incipio conspicio F³, recipio suscipio KP¹ cf. ad rēstabunt 298, 12, ceteri
 recipio omittunt. — suspicio s. l. ei N, qui suscipio post percipio repetit; suspicio post percipio etiam F³ v) per-
 cipio — conspicio bis, sed alterum deletum K w) diripio P¹K, deripio cett. x) invideo eripio KP¹,
 eripio invideo cett. y) commoneo KP¹, commoneo cett.

1) Priscianus Gr. L. II 124, 2 sq. augurium — consilium — vestibulum — turibulum 2) Prisci-
 anus Gr. L. II 144, 5 agricola, caelicola — Graiugena 3) Priscianus Gr. L. II 392, 16 ludifico
 396, 16 progredior; 377, 7 perficio .. afficio .. efficio .. conficio; 401, 1 comperio

ingemino, delapido, dispolio, evacuo, annumero, exsupero, assimulo, conmemoro, exacuo, retribuo, constituo, instituo, restituo, concupio, desipio, excorio^a, febricito, effodio^b, mellifico (ut^c Vergilius^d in tetrasticis^e theatralibus^f)

Donat. vita Verg.
c. 17

Sic vos non vobis mellificatis, apes),

delacero, delanio, esurio^g, degenero, abbrevio, suppedito, quadripedo^h: Vergilius

Verg. XI 875
et VIII 596

Quadripedante putrem cursuⁱ quatit ungula campum.

Δ^k Quo pacto^l quave ratione dividitur^l peon primus?¹ X Sescupla divisione^m dirimiturⁿ, dum caret aequa divisionis^o regula et dupla et tripla^p. Δ Quot^a tempora moderatur arsis et^r thesis? X^s Arsis trium temporum dominatur, thesis duorum, quia^t antepaenultima acuto profertur accentu.

CXXXIV.

DE PEONE SECUNDO^u.

Δ^v Da nomina ad peonem secundum pertinentia! X^v Potentia, frequentia, colonia, crepacula, novacula^w², sororecula, diecula, domuncula, laguncula, puellula, Bononia^x, puerpera, pecuscula ut Iuvenius

Iuven. II 591 sq.

foveam^y si forte pecuscula vestra

Inciderint^z;

Cic. in Pison.
25, 5
(Priscian. Gr. L.
II 109, 5 K)

item lepusculus², pedunculus^a, homunculus vel homuncio vel | homullulus aut homullus^b M. 577
ut Cicero homullus^c ex argilla et^d luto^d fictus, sed^e homullus ad amphibrachum^f pertinet.

Solet etiam peon secundus a superlativis | gradibus dirivari, ubi geminantur .r. vel .l. litterae ut acer^g acerrimus, vetus^h veterrimus³ (Vergilius

Verg. II 513

veterrima laurus

ibid. 715

Religioneⁱ patrum multos servata per annos,

quamvis^k analogia exigit, ut epitheta in .r. terminantia superlativum geminata^l .r. littera promant^m ut teter teterrimus, creber creberrimus, unde antiquissimi non vetus, sed veter protulereⁿ ut^o Ennius

Prisc. Gr. L.
II 97, 5

Cum veter occubuit^p Priamus sub Marte Pelasgo^q),

niger nigerrimus, miser miserrimus, celer celerrimus, piger pigerrimus, tener tenerrimus, ut^r in basilion cautum est quasi vermiculus ligni^s tenerrimus^r; nam pauper pauper-

II Reg. 23, 8

a) excurio F³ b) effodeo F³ c) ita Mai Giles, ut N = cett., mellifico iam supra attulerat
d) trasticis KP¹ e) uirg F³ f) th&ralib; KP¹ g) delacero delauio esurio (iesurio K) KP¹, post apes, post effodio cett. h) quadripede o supra e N i) Quadrupedante — sonitu Vergil. VIII 596, Quadrupedumque — cursu XI 875 k) Δ om. P¹ l) pactu F, qua ueneratione F³, ratione ditur F m) diuisioni N n) dirimuntur P¹ o) diuisione P¹ p) & ripla K q) Quod F³P¹ r) aut N Mai Giles, et cett. s) X om. P¹ t) que F³, q: F u) DE PEONE SECUNDO N, DE PEONE SECŌDO P¹, DE POEONE SECUNDO F³, INCIP DE PEONE .//. K v) Δ et X om. P¹ w) nouacula bis Mai x) * bonoria codd., bonaria P¹ y) fou&am P¹ z) inciderit Mai Giles, inciderint KNP¹, incederint N, incenderint FF³ a) pendulculus K, peñdūcul P¹ b) homulu aut homullu P² c) ut Cicero homullus om. P¹ d) ut P¹, ut luto s. l. o K e) sed om. Mai Giles f) amphibraccū F³ g) acer s. l. N h) ueter FP¹ i) religione Mai, regione s. l. le N, relegione KP¹ k) queis P¹ l) nata FF³ m) * promantur codd. et edd. n) protulere KLP¹?, om. cett. o) ut om. KP¹ p) occubuit s. l. v K q) pelargo P¹ r) ut in basilion — tenerrimus (in fine fol. 91^v) om. P¹, cj. L. Mueller Mus. Rhen. XXI 130 teter teterrimus (qui etiam antea cantum legi vult ut p. 80, 11) cf. R. Peiper, Alc. Avitus p. LXII s) ligni in marg. N

1) Iulianus Tolet. p. 24 c. 100 Paeon primus (de ceteris idem legitur) quibus temporibus constant? Quinis. Cuius divisionis sunt? Sescuplae. De sescupla divisione cf. p. 151, 15. 2) Priscianus Gr. L. II 138, 10 novacula, 105, 7 sororecula, 107, 6 diecula, 113, 18 puellula, 105, 1 lepusculus, 108, 12 pedunculus, 109, 1: homo homunculus ... dicitur tamen et homuncio et homullus et homullulus. Cicero in Pisonem: homullus ex argilla et luto fictus 3) Priscianus Gr. L. II 97, 5 Etiam veterrimus notandum, quod, cum in us desinat eius positivus, tamen formam in er terminantium servat in superlativo, veterrimus, quasi a veter positivo, quod Capri quoque approbat auctoritas et usus antiquissimorum. Ennius: Cum veter occubuit Priamus sub Marte Pelasgo.

rimus¹ et pulcher pulcherrimus ionico maiori mancipantur. Excipiuntur anomala sinistimus et dextimus, quorum primitiva sunt sinister et dexter, unde Sallustius^a historiografus in Iugurthino^b *Sylla*^c, inquit, *cum equitatu apud dextimos*^d, in sinistra parte *Mallius cum funditoribus*^e; nam secundum analogiam^f sinisterrimus et dexterrimus diceretur.

Item facillimus², gracillimus, humillimus, simillimus, agillimus. Neutralia quoque in hanc regulam rediguntur ut opusculum³, minusculum^g, holusculum^h, crepusculum, pecusculum, cuius pluraleⁱ iam protulimus, piaculum, periculum, silentium. Necnon etiam in verborum modis et personis ac temporum declinationibus idem peon reperitur insertus a prima coniugatione, quae in pirrichio digessimus⁴, vel secunda, quae in tribracho⁵, tempore futuro ut amabimus amabitis, beabimus^k beabitis, meabimus^l meabitis; creabimus^m creabitis, cavabimus cavabitis, secabimus secabitis; a secunda de activis et neutralibus ut docebimus docebitis, stupebimus | stupebitis, fovebimus fovebitis, ciebus ciebitis, rigeamus rigebitis. Passiva, communia et deponentia, utroque numero concordant: doceberisⁿ docebitur docebimur^o, medeberis^p medebitur medebimur^p, fateberis^q fatebitur fatebimur, vereberis^r verebitur verebimur^q; sic et a^s forma inchoativa, sed a tempore praesenti^t ut virescimus virescitis, rigescimus rigescitis, tumescimus tumescitis, madescimus madescitis, rubescimus rubescitis, tepescimus tepescitis^u, utpote^v

Sall. Iug. 100, 2
(Prisc. Gr. L.
II 95, 2)

G. 311 Quem^w magis offendit, quisquis sperando^x tepescit. | Sedul. I 350

Participia nihilominus peoni^y secundo^x congruere videntur in nominativo et dativo plurali genere neutro^z ut videntia videntibus, vigentia^a vigentibus, olentia olentibus, nitentia nitentibus (quae nitorem, non nisum designant), litantia litantibus, micantia micantibus, luentia^b luentibus, struentia^c struentibus, euntia euntibus.

Δ^d Da divisionis^e legem in peone secundo! X Quemadmodum^f antecessor, sescupla discretionem dirimitur; arsis vero et thesis et accentus eadem^g temporum^h regula fungunturⁱ, quam in peone priore^k praefati sumus.

DE PEONE TERTIO^l.

CXXXV. Δ Exempla peonis tertii depromantur! X Nemorosus id est nemoribus plenus; sic decorosus, speciosus, rabiosus^m, varicosusⁿ id est varicibus plenus, scabiosus, generosus, macilentus^o, truculentus, gracilentus^p, feculentus, opulentus, oriundus, moribundus, rudibundus^q, Palinurus, paliurus (ut est^r illud

a) salustius *FF*³ *KP*¹ b) iugusthino *F* c) silla *F*³ d) dextimus *P*¹, dextinos *F* e) confunditoribus *FF*³, cum funditoribus *Mai Giles*, (funditoribus etiam *N*) f) analogian *N* g) minusculum *KP*¹, minusculum *FF*³ *N*, maiusculum *Mai Giles* h) holusculum *P*¹ i) pluralem *F* k) amauimus .. beuimus .. *K(P*¹) l) mediabimus *F* m) creauimus creauitis *K* n) doceris *KP*¹ o) docebimus *P*¹ p) medebis medebitur medebimur *P*¹ q) fatebis *N*, fateberis — uerebimur *om. F* r) uereberis — uerebimur *om. KP*¹, uerbis -mur -tur *N* s) a *om. F* t) sed temp̄ presenti *P*¹, sed temp̄ p̄sens *K* u) timescimus -tis *K*, tepescimus tepescitis *om. Mai Giles* v) utpote *FF*³ *NK*, utpote *P*¹, ut in poeta *Mai Giles* w) quem: e ex a *P*¹ x) sperando congruere (*om. tepescit — secundo*) *F* y) peonis *P*¹ z) neutra *K* a) rigentia -tibus *P*¹ b) lucentia *KP*¹ c) struentia *codd.*, fruentia *Mai Giles* d) Δ *om. P*¹ e) diuisiones *F*³ f) quemadmodum *NF* g) edem *NF*³, eodem *F* h) temporis *P*¹ i) confunguntur *P*¹ k) peone . s . *KP*¹ l) DE PEONE TERTIO *NF*³, DE PEONE III *P*¹, INCIP DE PEONE . III . *K tit. om. F* m) rapiosus *F* n) uaricosus *KP*¹, uariosus *cett. Mai Giles* o) macil/lentes v *supra e P*¹ p) gracilentus *F*³ q) moribundus, rudibundus *om. K*, radibundus *F*³ r) est *om. Mai Giles*

1) Priscianus Gr. L. II 95, 2 pulcher pulcherrimus, miser miserrimus, pauper pauperrimus, acer acerrimus. Excipitur dextimus et sinistimus pro dexterrimus et sinisterrimus. Sallustius in Iugurthino: Sulla cum equitatu apud dextimos — funditoribus 2) Priscianus Gr. L. II 96, 13 Excipiuntur haec: facillimus, difficillimus, gracillimus, humillimus, simillimus, dissimillimus, agillimus 3) Priscianus Gr. L. II 103, 20 opusculum 101, 11 plusculus, maiusculus, minusculus; maiusculum Aldhelmus attulit p. 181, 21; plurale iam protulimus vide p. 186, 14 4) p. 153, 28 sqq. 5) p. 161, 22 sqq.

Sedul. I 279

Carduus et spinis surgat^a paliurus acutis)alienus^b, sceleratus, galeatus¹, tunicatus^c, trabeatus, cuneatus, equitatus, peditatus, comitatus, capitalis, glacialis^d, specialis, generalis, lateralis^e, Cerealis (utVerg. georg.
I 212

Cereale palpaver

Tempus humo tegere)

M. 579

5

operosus², maculosus^f, numerosus, onerosus^g, animosus, populosus, spatiosus, oculosus
Apocal. IV 6. 8 et oculatus ut apocalipseos^h animalia altrinsecusⁱ oculata.

Δ^k Praepositorum^l da differentiam^m nominum! Χ Quod omnia mobilia sunt et epithetaⁿ dicuntur exceptis paliuro et Palinuro et illis, quae^o ab equite et peditate ac comite^p derivata protulimus, quia^q eques et equester^r unum idemque est^s: sic pedes et pedester; equitatus vero et peditatus^t ad numerum equitum et peditum pertinebunt.

Δ Cui formae casuali^u praelata nominum exempla mancipantur? Χ Omnia secundae declinationis in -us terminata pentaptota sunt in singulari numero et^v tetra-
ptota in plurali.

Δ^w Quae sunt verborum exempla peoni .III.^x congruentia? Χ^y Sumuntur quidem
a prima et tertia coniuga|tione tempore praesenti et futuro indicativi modi praesertim
a verbis, quae superius coaptavimus^z, cum de tribracho commentaremur³: glomeramus
glomeratis^z glomerabo glomerabis glomerabit, properamus properatis properabo prope-
rabis properabit^a, geminamus geminatis geminabo geminabis geminabit^b, rogitamus
rogitatis rogitabo rogitabis rogitabit, rapiemus rapietis, capiemus capietis^c, poliemus
polietis, veniemus venietis: Vergilius in bucolicis^d

Verg. ecl. I 65

rapidum Cretae^e veniemus Oaxen.

Passiva vero, communia et deponentia^f, per easdem personas passim non conveniunt^g,
sed hoc modo: iugulamur^h iugulanturⁱ iugulabor, veneramur venerantur venerabor,
stipulamur stipulantur stipulabor, stomachamur^k stomachantur stomachabor. Infinitivus
quoque modus in activis et neutralibus peoni .III. mancipatur^l tempore praesenti et
praeterito ut stimulare stimulasse^m, titolare titulasse, ululare ululasse, spoliare spoliasse,
temerareⁿ temerasse; unde Proba inter poetas clarissima in exordio Vergiliocentonis^o
quamvis apocriphorum frivola^p sub specie prophetica continentis, sed tamen^q legitimam
exametri regulam servantis eleganter deprompsit^r dicens

Proba cento
Verg. proem. 1

Iam dudum temerasse duces pia foedera pacis;
scanditur ita: iamdu. duntteme^s. rassedu. cespia^t et reliqua^u

^a) surgat et KP¹ ^b) alienatus KP¹ ^c) tunicatus F³ Mai Giles, tunicatus cett. ^d) gracialis P¹
^e) litteralis F ^f) maculos K, numerosus maculosus P¹ ^g) honerosus NKP¹ Mai, homerosus F³,
humerosus F ^h) apocolipseus F ⁱ) altrinsecus KP², antrinsecus cett. ^k) Δ om. P¹ ^l) appo-
sitorum F³ ^m) disserentia F ⁿ) epith&e F ^o) illos quos FF³N, illis quos KP¹, quae Mai
p) acomite K, et comite P¹ ^q) quae F ^r) equester FKP¹, equet² N, eqitut F³ ^s) unū id est
q. ē. F ^t) peditatus it in ras. K ^u) forma et casualia KP¹ ^v) et FF³N, ut tetrapto K,
ut&traptota P¹, et om. Mai Giles ^w) Δ om. P¹ ^x) peoni III K, peon III P¹ ^y) Χ om. P¹
^z) coaptavimus commentaremur glomeramus glomerabit F ^a) properamus -tis -bos -bit P¹ ^b) gemi-
namus -tis -bos -bit P¹ ^c) capietis om. NF³ ^d) bucolico P¹ ^e) Creta Giles ^f) deponente K
^g) conveniant KP¹, congruentia FN, congruunt corr. N, congruent F³ ^h) iugulamur s. l. v N ⁱ) iugu-
luntur Mai Giles ^k) stomachabamur corr. stomachabor N ^l) manipantur F³ ^m) stimulare
stimulasse KP¹, stipulare stipulasse cett. ⁿ) tenerare F, terminare K, corr. temerare P¹ ^o) Virgilio —
centonis Giles, uerg centonis K, uirg centonis P¹, uergis centonis F ^p) fribula KP¹ ^q) tum F
^r) deprompsit N ^s) iamdu. temerasse F³ ^t) cepia s. l. s P¹ ^u) et reliqua codd., foedera pacis
Mai Giles

1) Priscianus Gr. L. II 562, 14 galeatus .. tunicatus .. trabeatus 2) Priscianus Gr. L. II 138, 25
numeri numerosus, oneris onerosus; oculosus legitur etiam apud Sedulium Scottum, Liber de rector. christ.
c. IV ed. Hellmann p. 31, 15 3) p. 161, 16 sqq.

Δ^a Da^b exempla significationibus participiorum approbata. χ^a Praeteriti et futuri temporis participia a passivo, communi et deponenti, venientia peonem .III. non repudiant^c ut glomeratus glomerandus, veneratus venerandus, iaculatus iaculandus, imitatus imitandus^d (ut

Sedul. I 305 sq.

5 Demens, perpetui qui non imitanda parentis
Iura caducorum gradibus simulavit^e honorum^f,
ab activo quoque et neutro ut^g fugiturus, ruiturus, habiturus^h, doliturus, domiturus (ut
in georgicis

Verg. georg.
IV 102

10 petiturus^k, periturus^l.

Δ^m Peon tertius qua discretione sequestratur? χ^m Sescupla divisione dirimitur, sed arsis et thesis peoni .I. et .II.ⁿ reluctantur, dum arsis usurpat tempora bina et thesis trina. |

G. 313 Δ^o Unde ergo^p ista diversitas et veluti^q inconueniens diafonia^r nascatur, cum in
15 praedictis .X. pedibus aequo divisionis exagio trutinatis^s, quasi quaedam organicae modulationis melodia, ita consors^t temporum armonia teneatur? χ^u Quia^u peon tertius semper aut^v acuto paenultimam producit accentu^w ut calamistrum^x, unde dirivatur calamistratus epithetum, aut^y circumflexo ut medicina, peon^z vero primus et secundus semper ante paenultimam acuere accentum legibus^a compelluntur.

DE PEONE QUARTO^b.

XXXVI. Δ^c Promito^d tandem peonis .IV. regulares exemplorum formulas! χ^e Strictius
M. 581 hunc pedem commentaturus expediam, dum plura exempli documenta uber^tim minime suppedient ut humilitas, saturitas, satietas, varietas, temeritas, agilitas, facilitas¹, gracilitas, celeritas, viriditas, tenuitas, cupiditas^e, stabilitas ut Prosper in epigrammatibus^f

25 Lex aeterna Dei stabili regit omnia nutu;

Prosp. VI 1.

sic stoliditas, proceritas^g. Necnon etiam illa nomina^h, quaeⁱ recto^k casu in proceleumatico^l superius conguessimus, per genetivum huic pedi regulariter aptabuntur^m: fidicula fidiculae, miseria miseriae, crucicolaⁿ crucicolae, apicula apiculae, avicula aviculae, cuticula cuticulae^o, quamvis Iuvenalis auctoritas variaverit, ut supra retulimus²; coticula
30 vero, cuius primitivum est^p cos, peoni primo adsciscitur approbante^q versifico de aqua contradictionis

rumpuntur cotibus amnes.

Cyprian. Gall.
heptat. v. 503
ed. Peip.

Sic peon^r quartus latibulum latibuli, patibulum patibuli, manipulus manipuli, puerulus pueruli^r; at vero nomina, quae in^s proceleumatico^t per obliquos casus genetivum et

a) Δ et χ om. P¹ b) da om. K c) repudiant FF³ d) imitans imitatur NF³ e) simulabit
s. l. v m¹N, simulabit F³ f) honorem F g) et P¹ h) habiturus codd., trahiturus Mai Giles
i) domura s. l. it F³ k) petiturus! sic codd. l) periturus om. F m) Δ et χ om. P¹ n) sic P¹
o) Δ om. P¹ p) ergo F³P¹, rogo cett. q) uelut r r) diafonia FF³N, diafania KP¹ s) truti-
natis KP¹, trutinantis cett. t) consors KP¹, concors cett. u) χ om. P¹, Que P¹ v) aut KP¹, om. cett.
w) acuto p. p. accentu KP¹, acuto accentu p. p. cett. x) calamistrum N y) ut P¹ z) peo N
a) legeb; s. l. i N b) DE PEONE . IIII . F³NP¹, DE PEONE QUARTO F, INCIP DE PEONE . IIII . K
c) Δ et χ om. P¹ d) promisto F e) cupiditas s. l. i N, conpeditas P¹ f) epygr i super y P¹
g) pröcēritas! sic codd. h) omā F i) q P¹ k) rectu K l) proceleumaticos P¹, procleomaticos K
m) abtabuntur NFF³, artabuntur P¹ n) crocicula K, crucicola, miseria crucicola F³, miseria post cruci-
colae F o) coticula KP¹, om. F, crucicula N, crucicula F³Mai Giles p) est cos P¹K, est om. cett.
q) adprobante P¹K, om. cett. r) Sic peon — pueruli om. P¹ s) nomina quae in KP¹, om. cett.
t) proceleumatico KP¹ (sic etiam infra)

1) Audax Gr. L. VII 336, 12 paeon quartus ex tribus brevibus et longa ut cupiditas, facilitas.
Isid. orig. I 17, 26 paeon primus ut celeritas 2) p. 183, 9 sqq.

ablativum accumulantes^a aggregavimus, ad peonis quarti documentum minime concurrant^b. Verba autem tam indicativi quam subiunctivi modi, quae^c in proceleumatico promulgavimus¹, huic regulae rite concordant^d tertia dumtaxat persona ut humilio humiliant, arieto arietant; sic aperiunt, sepeliunt, operiunt^e, et in subiunctivo modo docuerim docuerint, tumuerim tumuerint^f, statuerint, patuerint. Animadvertite, quaeso, perplexam metricae artis subtilitatem! nam | patuerunt indicativi modi est temporis praeteriti G. 314 perfecti^g, ubi semper -e- producitur ut

Sedul. I 136

Pervia divisi patuerunt caerula^h ponti,(scanditur: *pervia. divi. sipatu. erunt*ⁱ) et infra^k

Sedul. I 157

Et ieiuna novum vomuerunt marmora potum:

10

scanditur: *etie. iunano. vumvomu. erunt*^l; ast vero patuerint, vomuerint^m: in subiunctivo modo temporis praeteriti perfectiⁿ -e- semper fixa definitione corripitur.

Δ Dicit participiorum exemplar! Χ^o Nulla participia nisi praesentis tantum tempo|ris apta peoni quarto investigare valui a praedictis verborum significationibus M. 582 ut arietans, humilians, sepeliens^p, operiens, aperiens. Quae vero in subiunctivo modo 15 posuimus, huic regulae participiorum discrepant, sed aut^q iambo manciantur, ut docens, vicens, stupens, aut anapestum legitime formabunt ut statuens, metuens, tribuens, poliens.

Δ^r Da rationem accentuum^s! Χ^r Peon quartus semper in antepaenultima^t acuto pronuntiatur accentu, et erunt^u in arsi tempora^v duo et in thesi tria^w, quae per sescuplam divisionem trutinata quasi obliqua potius quam aequa discretionis lance librabuntur. 20

DE EPITRITO PRIMO^x.

CXXXVII.

Δ^y Expositis ad liquidum et defaecatis^z peonum regulis epitriti^a primi promulgentur exempla! Χ^b Facultates, potestates, honestates, voluntates^c, voluptates, sacerdotes, puellares, novercales, maritales, theatrales, loquelaes, Quirinales, Palatini^d, Numantini², Ps. 65, 15 palumbini, columbini, tiarati^e, capistrati, medullati^f (ut psalmigrafus *holocausta medullata* 25 *offeram tibi*), capillati, papillati^g, faretrati, capillosi^h, paludosi, lacertosi et propemodum omnia nomina vel derivativa vel quae sub specie participiorum numero singulari in antespato^h 3 protulimus, haecⁱ eadem in plurali ad epitriti primi regulam liquido manciantur^k. Simili modo^l verborum genera concordant tempore praeterito perfecto^m, hoc est activa tantum et neutra primae coniugationis, quae in pirrichio edidimus⁴ et quae 30 perfectum tempus in -avi sillabasⁿ desinunt; haec eadem in plurali epitritum pri|mum G. 315 reformabunt ut amavi amaverunt^o, rogavi rogaverunt, dicavi di|caverunt, piavi piaverunt M. 583 (unde compositum expiavi), volavi volaverunt, meavi meaverunt, beavi beaverunt (ut

Sedul. II 160

famamque beavit Gurgitis),

^a) sic codd. ^b) concurrant *K Mai Giles*, concurrant etiam *N* ^c) quā *F* ^d) concordant rite signis transpositionis additis *K* ^e) aperiunt sepeliunt operiunt *KP*¹, aperiunt sepeliunt *om. Mai Giles*, sepeliunt *om. NFF*³ ^f) timuerint *s. l. v F*³ ^g) tpr pto pfto *F* ^h) curula *F*³ ⁱ) erunt. caerula ponti *F* ^k) et infra *om. F* ^l) uomu. eē uomueē, in marg. inferiore ast ū patuer uomueē *F* ^m) patuerint uomuerint *KP*¹, patuerunt uomuerunt *cett.* ⁿ) *pfecto *F³N Mai Giles, cett. per abbreviationem* ^o) Χ *om. P*¹ ^p) repeliens *F*³ ^q) ad *P*¹ ^r) Δ et Χ *om. P*¹ ^s) accentum *K* ^t) antepenultimo *KNF*, antepén *P*¹ ^u) caeterum *Mai Giles*, et erunt *codd.* ^v) arsi in tēp *P*¹, in arsis tpra *F* ^w) trea *s. l. i N*, trea *K* ^x) DE EPITRITO PRIMO *N³FF³*, EXPLIC DE PEONE (*viride*) INCIP DE EPITRITO .|. (*rubrum*) *K*, INCIP DE EPITRITO .|. *P*¹ ^y) Δ *om. P*¹ ^z) defecatis *FF³KN*, defectis *P*¹ ^a) epitrita *F* ^b) Χ *om. P*¹ ^c) uoluntates bis *F* ^d) palantini *F³N* ^e) trarati *F* ^f) medullati — papillati *om. P*¹ ^g) capillosi *KP*¹, lapillosi *cett.* ^h) antespato *F³KN*, antispato *P*¹ ⁱ) ante haec Δ *F*³ ^k) manciantur *P*¹ ^l) similitudo *F*; ante Simili: Χ *F*³ ^m) perfecto *om. K* (*habet P*¹) ⁿ) in a. vi syllaba *P*¹, sillabas *FF*³ ^o) amavi. Uerget rogaui *P*¹

1) p. 174, 6 sqq. 2) *Audax Gr. L. VII 336*, 4 epitritus primus, qui et hippius, ex brevi et tribus longis, Palatini Numantini. *Isidorus I 17*, 27 epitritus primus ut sacerdotes 3) p. 177, 23 4) p. 153, 28

rotavi rotaverunt, plicavi plicaverunt: et plicui plicuerunt¹ (utramque formam sequitur, unde compositum^a explicavi et explicui) ut illud^b *Et cum plicuisset^c librum*. Quae vero Lucas IV 20 praeteritum in -ui mittunt, hanc regulam^d refutant ut crepo crepui¹, tono tonui, mico micui, frico fricui, domo domui; nam crepuerunt, tonuerunt^e, micuerunt, domuerunt, fricuerunt^f, non epitritum primum, sed ionicum minorem^g amplectuntur. Et notandum, quod Focas grammaticus praeteritum tempus frico^h fricuiⁱ exposuit, Gregorius vero tertio Gr. L. V 431, 15 dialogi volumine^k non fricuit^l sed fricavit retulit^m dicens: *faciem defuncti fricavit²* et Greg. dial. III 17 infra: *cumque diutius fricaretur²* et ceteraⁿ.

Δ^o Possuntne participia huiusmodi definitionibus^p epitrito primo subiugari?
 10 Χ^o Quemadmodum significationes participiorum ab inchoativis speciebus venientes per genetivum antespasti^q legibus paruisse^r iam retulimus³, ita huic epitrito per dativum suffragari testamur^s ut nitescens nitescenti, rubescens rubescenti, tepescens tepescenti^t; sic tumescenti^u, patescenti^v, tremescenti, calescenti, acescenti^w. Ita quoque futuri temporis participia a forma perfecta primae coniugationis derivata^x, quae in pirrichio
 15 degesta^y sunt, per omnes casus exceptis nominativo, accusativo, vocativo singularibus et genetivo plurali^z epitrito primo famulantur ut litaturi litaturo litaturis litaturos; sic amaturi, crepaturi, beaturi^a, meaturi, rigaturi^b, fricaturi, plicaturi, necaturi^c, negaturi^a, araturi.

Δ^d Da regulam divisionis et qualitatem prosodiae! Χ^d Epitriti quidem praedictarum^e legibus divisionum minime gubernantur⁴ et quia^f | paenultima epitriti primi
 20 sillaba acuitur, in arsi procul dubio colliguntur tempora terna et in thesi quaterna.
 M. 584

G. 316

DE EPITRITO SECUNDO^g.

XXVIII. Δ^h Partes orationum, quae epitriti secundi structuris rite obsecudent, absque comperendinationeⁱ subdantur! Χ^h Vinitores, proditores, debitores^k, creditores, traditores^k, conditores^k, venditores, portitores, editores^l, funditores hoc est qui fundibulorum^m exercitationibusⁿ duellum committunt^o; ita saeculares, corporales, carcerales, cardinales, temporales, criminosi^p, calculosi, ponderosi, ulcerosi, cancerosi^q, vultuosi^r. Item feminina: dignitates^s,

^a) post compositum codd. est praeter KP¹S (= Sangallensis a p. 190, 33 unde compositum — p. 192, 16 strangulandi) N Mai Giles ^b) illud P¹ ^c) plicuisset KP¹ = Lucas; complicuisset cett. Mai Giles
^d) regulam KP¹S, om. cett. ^e) toreeft P¹ ^f) domuerunt fricuerunt KP¹S, fricuerunt domuerunt cett. ^g) ionicum maiorem KS ^h) frico om. P¹ ⁱ) frico fric N ^k) III dialogi volumine, omissio in KP¹, in tertio d. u. cett. ^l) frucuit N ^m) retulit om. P¹ ⁿ) et relq P¹, &c; F ^o) Δ et Χ om. P¹ ^p) definitionib; KP¹S ^q) antespasti F³KNS, antispasti P¹ ^r) paruisse codd. patuisse Mai Giles ^s) testamur KP¹, contestamur cett. ^t) pubescens . ti (pro tepescens) P¹ ^u) temescenti F ^v) patescenti KP¹, fatescenti FF³N Mai ^w) acescenti P¹ ^x) derivata KNP¹S, derivatiua FF³ ^y) degesta codd. digesta Mai Giles ^z) prurali punctum infra r et s. l. l N, gener plur K, plur gen P¹ ^a) beaturi — negaturi om. KP¹S ^b) rigaturi FF³N, ligaturi Mai Giles ^c) necaturi om. F³ ^d) Δ et Χ om. P¹
^e) predicatorum F ^f) q S, quae FP¹, qui K ^g) DE EPITRITO . II . NP¹, DE EPITRITO : SECUNDO : F, punctis omissis F³, INCIP DE EPITRITO . II . KS ^h) Δ et Χ om. P¹ ⁱ) comperendinatione F³
^k) debitores — conditores om. S, traditores bis P¹ ^l) editores KP¹S, limitores cett. ^m) fundibulorum Mai Giles, fundibularum KP¹S, fundilaborum F³N ⁿ) exercitationibus codd. (etiam N), exertationibus Mai Giles ^o) committunt F³ ^p) criminosi FF³NS ^q) cancerosi om. KP¹S ^r) vultuosi F
^s) dignitatis itemque cetera substantiva in genet. FF³

1) Priscianus Gr. L. II 468, 25 domo domas domui, crepo crepas crepui, frico fricas fricui, mico micas micui, seco secas secui, sono sonas sonui, tono tonas tonui, veto vetas vetui, plico plicas plicui vel plicavi, quod maxime ex compositis dinoscitur. nam cum praepositione magis per -ui divisas, cum nomine vero compositum per -avi terminat perfectum ut implico implicui, applico applicui, explico explicui e. q. s. cf. Phocam Gr. L. V 431, 15 sqq. 2) Gregorii dial. III c. XVII Ablato igitur pallio diu eo, quem collegerat, pulvere defuncti faciem fricavit. Qui dum diutius fricaretur, recepit animam.
 3) p. 177, 23 4) Iulianus Toletanus p. XXIV c. 101 quot tempora habent? Septena. Cuius divisionis sunt? Nullius.

qualitates, quantitates, vastitates, vanitates, almitates, sanitates, summitates, caecitates, densitates. Sic et cetera, quae singulari^a numero^b in amphimaero coartavimus^c, in plurali huic epitrito annectuntur^d. Verba quoque primae coniugationis activa vel neutralia, quae prima persona dactilum gignunt^e, eadem^f tempore futuro his regulis adsciscuntur in plurali numero ut verbero verberabunt^g, pignero pignerabunt, fenero^h, fenerabunt^h, exulo exulabunt, expio expiabunt, irrigo irrigabunt, reprobore reprobabuntⁱ, fascino^k fascinabunt ut

Verg. ecl. III 103

quis teneros . . . mihi fascinat^l agnos^m?

Sic et aⁿ ceteris coniugationibus^o, sed tempore praeterito perfecto, si secundae coniugationis^o fuerint, ut palleo palluerunt, censeo censuerunt, caneo canuerunt, torpeo¹⁰ torpuerunt^p, horruerunt, terruerunt^q, floruerunt, arcuerunt, marcuerunt, languerunt; quod si subiunctivo modo dixeris^r: censuerint, palluerint, canuerint, procul dubio non epitrito, sed coriambo copulantur. A tertia^s autem coniugatione^t tam praeterito perfecto quam^{M. 585} imperfecto exempla suffragantur ut eruebant eruerunt, diluebant^u diluerunt, obruebant obruerunt, diruebant diruerunt, afferebant attulerunt, conferebant contulerunt^v. Partic¹⁵ipia quoque trium temporum ab activis dumtaxat et communibus venientia non discrepant ut dedicati dedicandi (dedicantes)^w, strangulati strangulandi strangulantes^x, pastinati pastinandi pastinantes, osculati osculandi^y osculantes; ita a tertia vel^z quarta^a absque^b praeterito ut conterentes conterendi, inserentes inserendi, diluentes diluendi. Arsis vero et thesis epitriti secundi tempora haud^c secus dirimere noscuntur quam primi. 20

DE EPITRITO TERTIO^d.

M. 317

CXXXIX.

Hier. Chron.
Ol. VII 1 S

Δ^e Exempla nominum, quae epitrito tertio^f regulariter amminiculentur, in propatulo promulgata nullatenus, quaesog^g, delitescant^h! Χ Divinitas, vicinitas, aequalitas, finalitas, felicitas, maturitas, aeternitas, impunitas (Eusebius in Chronicis: *Ob asyli impunitatemⁱ magna^k Romulo multitudo^l coniungitur^m*), crudelitas, audacitas, immanitas, humanitas, 25 obscenitas, obscuritasⁿ, moralitas, antiquitas, velocitas, infirmitas, deformitas^o, pluralitas, vivacitas², fraternitas, germanitas, fecunditas, urbanitas, affinitas^o. Sunt praeterea nomina in plurali numero^p huius epitriti formis famulantia ut fuligines^q, prurigines^r, sartagine, caligines, ferrugines, testudines, uligines; verum haec et superiora singulariter pentat³⁰otam sequuntur regulam^s et^t pluraliter triptotam.

Δ^u Haecine^v exempla queunt in^w verborum declinationibus reperiri necne?

Χ Equidem reor a tertia coniugatione^x subiunctivo et optati^yvo^z modo epitritum tertium^z M. 586

a) cetera qui KS; singulari KP¹S, in singulari cett. b) nrñr F c) aptauimus P¹ d) adnectuntur KP¹S, adnectentur cett. e) gignant FF³ f) eodem KP¹S g) uerbero bunt P¹ h) fenero KS, foenero cett., foenerabunt S i) reprobabunt s. l. b N k) fascino om. P¹, fascino F l) fascinat codd. Mai, fascinas P¹, fascinet Giles m) agnos codd. (etiam N), agnus F³, agros Mai Giles n) a KP¹, om. cett. o) coiugā F p) torpeo o ex e, īpue F q) torruer FF³ r) dixeritis F s) ad tertia FF³ t) cogā F u) diliebant s. l. v P¹ v) adferebant . runt adtulerunt P¹, attulerunt S, conferebant contulerunt S in marg. w) om. codd. edd. x) strangulantis et sic deinceps FF³ y) osculanti F z) ut P¹ a) a quarta KP¹ b) abque K c) haut K d) DE EPITRITO TERTIO F³N, DE EPITRITO JIJ P¹, INCIP DE EPITRITO : III . K, tit. om. F e) Δ om. P¹ f) tertio om. P¹ g) nullatenus qu(a)eso KP¹, quaeso nullatenus cett. h) delitescant K, dilitiscant F³P¹ i) ob asili inpunitate F k) magno P¹ l) multitudo bis F m) coniunguntur P¹ n) om. KP¹ o) deformitas fecunditas urbanitas adfinitas pluralitas N Mai; deformitas fenitas germanitas ceteris omissis FF³, germanitas fecunditas urbanitas adfinitas KP¹ p) numerū P¹ q) faligines N, saliginis (genetivus etiam in reliquis) FF³, corr. Mai r) rurigines KP¹ s) sequantur FF³, regula N t) et om. P¹, & plū et plr F u) Δ om. P¹ v) *haec in exempla codd., in om. Mai Giles w) in om. P¹ x) coiug F y) obtam F³, obtatino N z) terciū F

1) Audax Gr. L. VII 336, 5 epitritus secundus ex longa et brevi et duabus longis ut conditores, funditores. Isidorus orig. I 17, 27 epitritus secundus ut conditores 2) Audax l. l. 336, 6 epitritus tertius ex duabus longis et brevi et longa ut vivacitas

dirivari^a ut emungerent^b, excuderent^c, retruderent, rarescerent^d, vilescerent, lentescerent, squalescerent, ignoscerent, depromerent, depecterent, annecterent^e.

Δ Quare prima et secunda coniugatio^f per hanc regulam^g in subiunctivo modo epitrito tertio minime congruunt? Χ Quod utrarumque verba coniugationum in praedicto modo tempore praeterito imperfecto loco paenultimo producantur ut^h macerarent, lace-
5 rarent, glaciarentⁱ; item^k maderent^l, vigerent^m, squalerent. Nam utrasqueⁿ coniugationes^o imperativus producit, quae res paenultimas praedictorum sillabas^p verborum correptas^q fore nequaquam patitur.

Δ^r Arsis et thesis quibus discriminibus alternatim temporum particulas^s sequestrant?
10 Χ^r Modo arsis temporum tropeo triumphat, dum octies^t semis gubernat; thesis vero versa vice sexies semis^u usurpat et, quae prius in praecedentibus epitritis arsin^v subiugando victrix extiterat, nunc demum in succedentibus idem^w serviliter mancipando et enerviter cedendo succumbit. Δ^x Operae pretium est, ut manifestandarum^y rerum gratia replices^z,
G. 318 unde hoc constare credatur. Χ^x Nempe^a hoc | prosodiae^b causa contingere solet, quia
15 hic epitritus, de quo impraesentiarum parumper comminisci nitimur^c, in antepaenultima^d acuto profertur^e accentu, sicut^f praecessor paenultima^g.

DE EPITRITO QUARTO^h.

CXL. Δⁱ Regulas ex partibus orationum, quae epitriti .IV.^k legibus congruant, quantocius^l depromito^m! Χⁱ Constantinus, Marcellinus, Saturninusⁿ, cancellatus^o, fortunatus^p, con-
20 tignatus, aerumnosus, libertinus^q, collibertus^r, Augustinus, Caelestinus, cristallinus, smaragdinus^r. Haec | denique tam propria quam appellativa in singulari numero penta-
M. 587 ptota sunt, appellativa vero^s pluraliter tetrapkota; item neutra utroque numero triptota, ut fundamentum, sacramentum, iuramentum^t, spiramentum (Vergilius in .VIII.^u

Spiramenta animae letali vulnere^v rupit)

Verg. IX 580

25 salsamentum, atramentum, purgamentum, firmamentum, nutrimentum, fulcimentum, orna-
mentum, hostimentum^w, armamentum; locus vero receptaculi, quo armamenta recondun-
tur^x, armamentarium^y nuncupatur^z, quod ad nauceros^z proretasque pertinet: nam arma
unius militis, armatura^a autem^b totius expeditionis, armentum, quod^c armentarius seu
bubulcus^d procurat^e.

^a) dirivare *F* ^b) emungerint itemque *cett. FF³* ^c) excuderent *KP¹*, excuterent (excuterint) *cett.*
^d) rariscerint *F³* ^e) adnecterent *KP¹*, coneceterent (-int) *FF³NMai* ^f) coiugum *F*
^g) regulam *K(P¹)*, personam *NFF³*, personarum *Mai Giles* ^h) ut *om. P¹* ⁱ) glaciarent *om. FF³N*
^k) idem *Giles* ^l) maderent *P¹* ^m) uierent *F* ⁿ) utraq; *F³* ^o) coiug *F* ^p) sillā *F* ^q) co-
reptas *N* ^r) Δ et Χ *om. P¹*, Δ discipulus *NF³* ^s) particulas *P¹*, particula *cett.* ^t) domoc-
cies *F³* ^u) sexies semies *P¹* ^v) arsin *codd.*, arsis *Mai Giles* ^w) eidem *K*, eisdem *P¹* ^x) Δ et
Χ *om. P¹* ^y) manifestandarum *P¹* ^z) replicis *FF³* ^a) nempe *F* ^b) prosodiae *F* ^c) nititur *FN*
^d) antepenultimo *N* ^e) profertur *KP¹*, proferatur *cett.* ^f) sic et *KP¹* ^g) penultimo *FF³KN*,
penult *P¹* ^h) DE EPITRITO QUARTO *F³N*, JIJ *P¹*, INCIP DE EPITRITO .IIII. *K*, tit. *om. F* ⁱ) Δ
et Χ *om. P¹* ^k) .IIII. *KP¹*, *om. cett.* ^l) quantocius *P¹* ^m) depromito *P¹* ⁿ) saturnitus *K*
^o) cancellatus *codd.*, cancellatus *Mai Giles* ^p) fortunatus *KP¹* ^q) conlibertinus *KP¹* ^r) smaragdinus *P¹*
^s) uero *FF³N*, quoque *KP¹* ^t) iuramentum *om. K* ^u) sic *codd. edd.* ^v) vulnere *NF³* ^w) osti-
mentum *codd. edd.*; sed cf. p. 199, 16 ^x) conduntur *P¹* ^y) armañtū dī *P¹* ^z) * nauceros *codd.*
edd. ^a) armatura *FF³N*; interpungendum esse post militis iam codicum viderunt librarii ^b) aū *NK*,
aut *P¹*, aut *F³ Mai Giles*, *om. F³* ^c) quia *KP¹* ^d) bubulcus *codd.* ^e) curat *F³*

1) Audax l. l. 336, 6 epitritus quartus ex tribus longis et brevi ut libertinus 2) Priscianus
Gr. L. II 125, 13 sq. hortor hortaris hortamentum, orno ornas ornamentum, sacro sacras sacramentum,
fundo fundas fundamentum, . . . fulcivi fulcimentum . . . 3) Priscianus l. l. 75, 12 armamentarium,
in quo arma posita sunt. Isidor. Orig. XV 5, 4 armarium locus est, ubi quarumcumque artium instru-
menta ponuntur; armamentarium vero, ubi tantum tela armorum. — Priscianus Gr. L. III 462, 32
armarium armamenta armamentarium . . . armentum et ab eo armentarius

Donatus Gr. L.
IV 391, 13 =
Servius IV 442 K

Δ Uberrimis argumentorum indiciis mihi patenter enucleare^a precor, quid^b sit, quod illustris grammaticae artis^c commentator^d *Praepositiones*^e, inquit, *aut verba corrumpunt aut ipsae^f corrumpuntur*¹. Χ² Haec sententia triplices continere regulas dinoscitur^h, quae tamen quadripertita figurarum ratione colliguntur. Δ Hac responsione, ut arbitror, non est interrogationis nodus patenter solutus, sedⁱ veluti panucula^k quaestionis involuta. Χ¹ Tripertita, ut diximus, praepositionum definitio huiuscemodi differentia colligitur: aut ipsae praepositiones corrumpuntur ut accedo, succedo, oppono^m, apponoⁿ; aut ceteras orationum partes, quibus praepositae fuerint, corrumpunt et ipsae incorruptae permanent ut quaero exquiro^o inquirō requiro et frango confringo infringo, spargo dispergo, sparsi dispersi; aut certe altrinsecus | corrumpuntur id est tam praepositio quam¹⁰ ceterae orationis partes^p, quae praepositionibus ritu figurae compositae successerint ut corripio, coerceo, sinciput, occiput. | Δ^q Da praepositiones, quae corrumpant ceteras¹⁰ partes vel quae acceptis reliquis partibus corrumpantur^r. Χ *Ex, ad, ob, in, sub, trans, con, circum, ante.* G. 319 M. 588

Ex praepositio interdum ·x· litteram aut in ·f· commutat ut effringo, effugio, effluo, effundo^s, effatur, effabilis; ferus efferus, frenatus effrenatus, facio efficio, factus effectus efficax, effodio effossus^t; aut ·ex·^u integra manet subnexa. Corrumpuntur ut aestimo existimo, carpo excerpto, quaero exquiro, arceo exerceo, cado excido; aut omnino eadem littera carebit ut evenio^v evenit, egero egressi, egredior egressus, emano emanavi, elicio elicui, elimino eliminavi, elido elisi^w, enarro enarravi, enucleo enucleavi.²⁰

Ad praepositio saepe finalem ·d· litteram^x in eandem^y convertit litteram, a qua sequens orationis inchoat pars ut cedo accedo non adcedo^z, accessi non adcessi^a, accommodo, accolo, accipio accepto, accingo, accumulo (ut

Iuven. II
prae. 8

Accumulant quorum famam laudesque poetae)

Cant. cant.
I, 11.

accubo accubitus (ut: *Cum esset rex in accubitu^b suo, nardus mea dedit odorem²³ suum*); cantus (accepta praepositione ·ad· utrimque^c corrumpitur) [ut^d] accentus, qui Graece prosodia nuncupatur²; sic eadem ·d· littera^e in ·t· transmutatur, ut Lucius Annaeus^f Seneca^g in sexto volumine tetrametro brachicatalecto^h sic ait

Seneca Agam.
729

Geminumque duplices Argosⁱ attollit domus.

ib. v. 787

et infra

Dubia labat cervice^k? famuli, attollite^l!

a) enucleari P¹ b) quit P¹ c) artis om. K; post artis desinit 41° in F³, 42^r incipit a consequi aut oratione completi = 197, 9; reliquiae duorum foliorum exstant. — d) cōmūtatur F e) ppositiones F f) ipse FKP¹ g) Χ om. P¹ h) dignoscitur Giles i) sed solutus patenter ueluti KP¹ k) panula F l) Χ om. P¹ m) oppo P¹ n) apono F o) edro F p) c& partes orationis P¹ q) Δ om. P¹ r) corrumpuntur F. Inter sequentes praepositiones re- et dis-, quae deinceps inseruntur, omissae sunt s) effundo, e (et f?) in ras., P¹ t) *effodio post excido codd., effodio effodis effossus Mai Giles, effodio effossus (effosius) NF, effodi effossus KP¹ u) x KP¹ v) euenio om. KP¹ w) elidi P¹, elisi KP¹ x) littera P¹ y) in eadem N z) non adcedo K, non accedo P¹, om. cett. a) non accessai FP¹, accersi non adcersi N b) accubitis accubito P¹ c) utrimque KNP¹ Mai, utrumque F d) ut codd. edd.; deleui e) litteram in t F f) anneus FNK, ann&is P¹ g) senecta F; cf. L. Müller Mus. Rhen. XXII 85; in cod. Etrusco Agamemno septimum locum habet, qui numerus forsitan sit restituendus h) brachicata lecto KP¹, brachiacatalecto N, brachia catalectu F, senarium sic appellare nemo potuit nisi qui quantitate neglecta numerarit syllabas i) argo F k) ceruices KP¹ l) attulite KP¹

1) Donatus Gr. L. IV 391, 12 sqq.: praepositiones aut ipsa verba corrumpunt, ut conficio, aut ipsae corrumpuntur ut suffero, aut et corrumpunt et corrumpuntur, ut suscipio. Servius Gr. L. IV 442, 35 sqq.: praepositiones aut ipsa verba corrumpunt, ut conficio; nam erat integrum facio; aut ipsae corrumpuntur ab integris verbis, ut affero; nam erat integrum fero; aut utrumque, et corrumpunt et corrumpuntur, ut afficio 2) Servius Gr. L. IV 426, 6 Accentus dictus est quasi adcantus secundum Graecos, qui προσηδία vocant

attuli, attero attrivi attritus: Vergilius in georgicis

Saepe etiam duris errando in cotibus^a alas

Attrivere.

Verg. georg.
IV 203

In .p. interdum transit ut appono apposui, appareo apparui^b, approbo^c, appello, applico^d;
nonnumquam vero in .l. mutatur: laedo allido allisi, ligo alligo alligavi, allicio, allecto,
G. 320 allegatio. Solvitur et^e in .r.^f ut arripio arripui^g (cuius^h simplex estⁱ rapio; | sed
M. 589 accepta praepositione^k .ad. neutra | pars corruptione carebit) arreptus, arrepticus^l;
arrigo arrexī, arrogo arrogans arrogantia. Transit et in .n. ut annuo^m, quemadmodumⁿ
in Proverbiis^o inconstantis^p et lubrici passivus notatur obtutus: *Annuat oculis, terit^q pede*; Prov. VI 13
10 Vergilius in decimo

Annuat et totum nutu tremefecit Olimpum;

Verg. X 115

mutatur nihilominus^r in .f. semivocalem: afflatus, affectus^s, affixus, affabilis, affatur^t ut

Angelicis tremefacta minis^u affatur asella;

Sedul. I 160

solvitur in .g. mutam ut aggere, aggredior aggressus, aggero aggressi^v, unde aggerem^w 1
15 aggestis^x de fossato^y sablonibus et collectis in cumulum glareis^z dici etimologia^a declarat,
sicut congeriem a congerendo; transit aliquoties^b in .m. ut^c ammoneo ammonitus,
amminiculator amminiculabor^d amminiculum.

Sub, praepositio utriusque^e casus, interdum .b. litteram amittens^f in eam convertit^g,
qua sequens oritur vocabulum seu verbum, aut ex corrupto et integro partem orationis
20 componit ut suffulcio^h suffultus, suffodio, suppono supposituraⁱ, suggestio^k suggero
suggessit^l, (Vergilius in decimo

Suggere tela mihi),

Verg. X 333

suffero suffers^m suffert ut *Beatus vir qui suffert temptationes*, suffusio (ut *Cui oculorum* Iacob. ep. I 13
suffusio? quam Graeci glaucoma dicuntⁿ), summoveo summotus, succumbo succubui^o, Prov. 23, 29

25 successus^p succedo successi^q, (Vergilius

Mezentius ardens Succedit pugnae)

Verg. X 689 sq.

succurro, succendo^r, succingo, succresco succrevi; plico suplico, puto supputo, peto
suppeto, aut^s certe ex duobus corruptis^t ut supprimo^u, sustineo^v, sufficio^w, suscipio,
quorum primitiva integra sunt^x sub^y et premo, (teneo^z), facio, capio, sed in compositione
30 figurarum .b. .e. .a. in alios^a litterarum characteres^b vertuntur^c. Verum tamen haec
M. 590 verba tempore perfecto^d et plusquamperfecto ex corruptis et integris | componuntur ut
suppressi suppresseram^e, sustinui sustinueram, suffeci suffeceram, suscepi susceperam.

^a) sic codd., etiam N; in duris . . cotibus Mai Giles ^b) apparui K, om. NF, rui P¹ ^c) adprobo
KP¹ ^d) adplico P¹ ^e) et om. P¹ ^f) er K ^g) arripui om. KP¹ ^h) cuius KP¹, cui cett.
ⁱ) est om. K ^k) praepositio NF ^l) arrepticus om. P¹ ^m) anno Mai ⁿ) quemammodum N
^o) puerbis K ^p) inconstantis NF ^q) terit F ^r) nihilominus N ^s) effectus NF Mai Giles
^t) affatur afflatus Mai Giles, afflatus om. codd. ^u) mini//s P¹ ^v) aggressi KP¹, aggressus F s. l. i,
puncta sub us N ^w) aggerem KP¹ ^x) aegyptis N, aegyptis F, agestis P¹, egestis K ^y) deformato KP¹
^z) glaries P¹ ^a) etimologia FNP¹, dicie & himologia K ^b) aliquoties P¹ ^c) ut om. P¹
^d) amminiculabar P¹ an *amminiculator? ^e) utrisque P¹ ^f) amittens K, ammittens P¹, admittens cett.
^g) *conuertitur codd. edd. ^h) suffulcio om. F ⁱ) suppositura KP¹, suppositura FN Mai Giles ^k) sug-
gessio KP¹ ^l) suggestit F, in quo post haec verba septem lineae inanes in folio 44^v; alia manus
pergit fol. 45 ^m) suffers om. Mai Giles ⁿ) dicant F, dicz s. l. v K ^o) succubo NF Mai Giles, sub-
cumbo succumbui P¹, succumbo K ^p) successus K ^q) successi F ^r) succendo codd., succedo Mai Giles
^s) at s. l. v N ^t) correptis KP¹ ^u) subpremo b in p P¹, suppremo K ^v) sustineo i supra e N,
sustinio F, sustino KP¹ ^w) suffitio F ^x) primitiva s integra P¹ ^y) sup K, ut sup P¹ ^z) *teneo
om. codd. edd. ^a) alias KP¹ ^b) characteres NF, characteres KP¹ ^c) conuertuntur P¹ ^d) temp pī
(= praeterito) P¹ ^e) suppresserat P¹

1) *Eutyches Gr. L. V 481, 16* aggero . . ex quo verbo nomen fit agger M.; sed cf. Roger, *L'ensei-
nement* p. 329, 4

Ob, praepositio accusativi casus, plerumque .b. mutat in | eam conversa litteram, G. 321
quae sequentem inchoat orationis particulam ut peto oppeto^a, (ut

Verg. I 95

Troiae sub moenibus altis

Contigit oppetere),

oppono opposui^b, occumbo occubui, cado occido^c, (quod est patientis^d et agentis ut
ruo), ommutesco^e ommutui^f, officio offeci^g (id est nocui), offero obtuli (.b. ad statum^h
pristinum reversaⁱ), offulcio offulsi, offusco offuscavi, offuit, offendit, occurrit, occalluit^k, || G. 322, 16
occipio (Terentius^l in Adelfis^m

Ter. adolph.
III 1, 2

Recteⁿ edepol^o spero. Modo dolores^p, mea tu^q, occipiunt);
caput occiput; sinciput ex duobus corruptis^r id est semis caput.

10

In praepositio corrumpit verba ut facio inficio, capio incipio, gradior ingredior^s,
Cic. Cat. III 6, 14 partior impertior (ut Tullius Cicero^t Invektivarum libro .III. ait: *Atque etiam viro forti,*
collegae^u meo, laus impertitur), fateor infiteor, quaero inquirio. || Interdum^v .n. litteram^w G. 322, 22
in .m.^x commutat^y ut pius pietas impius impietas, improbus^z improbitas^a, imploro^b
Cic. in Verr.
act. II V 72, 186 (Cicero^c in libro .XV. *Omnes imploro et obtestor^d*), immunis immunitas^e, immanis^f 15
Augustin. epist.
138, 14 immanitas^g, impunitas^h (Augustinusⁱ Afer: *Nihil est infelicius felicitate^k peccantium^l,*
qua^m poenalis nutritur impunitasⁿ), imbuo imbutus^o, immortalis; aut ipsa praepositione
integra cohaerentia corrumpuntur^p ut salsus insulsus^q, sapiens insipiens, aptus ineptus,
castus^r incestus (Vergilius in .X.)

Verg. X 389

thalamos^s ausum incestare novercae^t),

20

facio inficio, capio incipio, amicus inimicus, aequus^u iniquus, quaero inquirio^v, partior
impertior^w, armatus inermis, barbatus imberbis^x, damnatus indemnus^y.

Con praepositio aut ipsa in compositione^z corrumpitur ut commoveo, commercium,
meo commeo^a, meatus commeatus, corrobore^b, corruo, corrumpo, colloquor^c, colloquium^d,
collega, collegium, collectio, collectanea, colludium; aut accedentes orationum partes²³
corrumpit^e ipsa manente integra: fateor confiteor confessus, gradior congredior^f congres-
sus, cantus concentus, scando conscendo^g, statuo constituo, cano concino, iacio conicio^h (ut

Verg. IX 535

Princeps ardentem coniecitⁱ lampada Turnus)

a) oppeto R, appeto cett. b) obposui P¹ c) cado occido *suprasc.* i N d) patientis K
e) commutesco KP¹, cōmutui K, ōbmutesco F f) comutui P¹ g) offeci F h) b. ad statum codd.,
b. om. Mai Giles i) conuersa P¹ k) occalluit F, occalluit. In praepositio interdum .n. litteram e. q. s.
codd. edd. Sed quae infra apud Maium et Gilesium leguntur p. 322, 16 G occipio — 322, 22 Tullius Cicero et
quae addunt codices optimi KP¹, huc pertinere et huc, ubi ea posui, transponenda esse ipsa verba sua sponte
huc spectantia docent, quae hic concinunt, illic ordinem omnem perturbant; quae exstant in editionibus Tullius
Cicero Lucanus vel ipsa indicare debebant, locum istum vitio aliquo pernicioso esse depravatum; num initio ac
fine interciderint aliqua, nescitur, at conicere id nil cogit. Quae hic inserui, in textu Aldhelmi omissa, a librario
in margine folii insequentis adscripta, deinde illo loco in textum recepta remanserunt in eo codice, ex quo poste-
riores omnes sunt descripti cf. p. 35 l) tertius KP¹, terrentius F, terentias F³, cf. p. 308, 1 G m) adelfis F
n) ræcte F³ o) edupul N, edupol: u ex is F³ p) doloris F³ q) mea tu Terent.; meatu codd. edd.
r) correptis P¹ s) congredior FF³N Mai Giles, ingredior KP¹ t) Tullius Cicero Lucanus libro decimo
e. q. s. FF³N Mai Giles, ut tullius cicero inuektivarum — inquirio KP¹ u) collige KP¹ v) In prae-
positio interdum codd. edd.; In praepositio omisi, quod addere hic, cum priora essent sublata, necessarium
erat. w) littera F x) litterā non m P¹ y) commutauit N z) improbus KNP¹ a) improbitas
KP¹ b) imploro K c) ceciro P¹ d) om̄ imploro et obtesto F e) immunitas immunis *signis*
transpositionis adscriptis K; immunis et sic cetera deinceps FP¹ f) in manis KN g) immanitas K
h) impunitas KN i) agustinus FKP¹ k) felicitate P¹, i *supra* a prius N l) peccantium Giles =
Augustin., peccantum MaiFN m) quo codd., qua Augustin. n) impunitas P¹ o) imbue inbutus P¹
p) corrumpantur FN q) insulsus codd., impulsus Mai Giles r) castus om. P¹ s) *inthalamos codd.
t) incestare nouer. ae F u) aequus s. l. v N v) inquino F w) impertior FKP¹ x) inberbis
codd. edd. y) indemnus ni ex m P¹ z) in compositione codd. a) meo commeo om. P¹, cōmea F
b) corrobore FKN c) colloco F d) colloquium P¹ e) corrumpunt P¹ f) congredior om. K
g) conscendo om. KP¹ h) iaceo coniceo KP¹, conicio N, conitio F i) coniecit FKNP¹

- M. 591 cado concido (ut *Quare concidit vultus tuus?*), | taceo conticeo (ut
Conticuere^a omnes intentique ora tenebant), Genes. IV 6
Verg. II 1
unde inchoativum^b conticesco (genetrice Samuhelis vaticinante *Et impii in tenebris*
conticescent^c), teneo contineo, tango contingo, calco conculco^d, facio conficio, capio
G. 322⁵ concipio, quaero conquiro^e, quaestio conquisitio: nam queror | deponens^f corripitur, unde
querela vel querimonia^g dirivatur, sicut in historia ecclesiastica cautum^h est: *Omnes*
querimoniarum libros iussit incendi; seu utraque^k corrumpuntur videlicet tam praepositio^l
quam subiecta pars ut rapio corripio, mando commendo^m, plector complectorⁿ (Cicero
libro .XIII.º: *Nulla modo possum aut^p memoria consequi aut oratione complecti^q*), laedo
10 collido collisio (unde poeta
Vix tamen effugit totis collisa^r medullis), Simfos. 52, 2
rego corrigo, lego colligo. Interdum vero eadem -con- praepositio^s -n-^t litteram^u non
corrumpit, sed omnino amittit^v, si sequens pars a vocali inchoat ut aeternus coaeternus,
coaevus^w, coaetaneus, coepiscopus^x, coacervo^y, coarto^z (ut^a *Et^b angelus domini coartans*^c Ps. 34, 5
15 eos; Lactantius^d ad Demetrianum^e *Et levi, inquit, et non coartato^f spiritu, quotiens volu-*
mus, efficitur^g vox)^h, | arceo coerceoⁱ (Lucanus libro decimo
Atque opifex rerum certo sub iure coerces), Luc. X 267
cohibeo, coaequo^k, coalesco^l (vel inolesco^m: Vergilius
udoqueⁿ docent^o inolescere^p libro); Verg. georg.
II 77
20 ago per sinalipham cogo, ut^q nolo malo, quod in praeterito^r manifestius liquet^r coegi.
M. 592 Re praepositio aut subnexas^s orationum | partes corrumpit et ipsa detrimentum
non^t patitur ut salio resilio (Prosper in epigrammatibus
Si resilit, misero degit^u in exilio), Prosp. ep. 64, 4
capio recipio, captio receptio, captus receptus, sapio^v resipio resipisco^w, facio reficio,
25 factus reffectus^v, cano recino^x, gradior regredior^y, statuo restituo, statutus restitutus^z,
quaero requiro^a, teneo retineo, taceo reticeo, premo reprimo^b, spargo respergo^c; aut
eadem -re- praepositio^d, si ad verba^e a vocalibus incipientia accesserit, -d- litteram
crebro assumit ut emo redimo, emptio redemptio, emptus redemptus, arguo redarguo,
G. 323 ago redigo, | actus redactus, undo redundo (ut^f *Omnia flumina exeunt in mare et mare*
30 *non redundat*^g), eo^h redeo reditus, euntes redeuntes, iturus rediturus, redintegro, redibeo
redibitioⁱ, oleo redoleo, olere redolere, olentes^k redolentes: Vergilius^l
et olentia Medi Ora foveat illo^l. Verg. georg.
II 134 sq.

^a) conticuere^{runt} KP¹, conticuere N ^b) inchoativum Mai ^c) conticescent s. l. v N, conticescunt
cett. ^d) conculca s. l. o N ^e) quero conquero K ^f) queror N, depon queror P¹ ^g) quaerella
† quaerimonia N, q:rella querimonia F, querella querimonia KP¹, uel om. Mai Giles ^h) actum P¹
ⁱ) omne N; locum non inveni ^k) seutraq: F ^l) pposita F ^m) comūda s. l. o N ⁿ) complector FKP¹
^o) *XIII codd., cf. p. 196, 15 ^p) psū (r supra p) aut F ^q) complecti FF³KN; inde a consequi denuo
incipit F³ ^r) conlisa F ^s) eadem compositio F ^t) non F³ ^u) littera FF³ ^v) ammittit F³,
omninomittit F ^w) coaequus P¹, coequus K, coaenus F³ ^x) coepiscopus F³N ^y) coaruo s. l. ce N
^z) coarcto FN ^a) ut om. FN ^b) et om. P¹ ^c) coartans etiam FN ^d) luctantius P¹ ^e) edemetri-
anum FF³N, ademedrianum d supra a P¹ ^f) coarto FF³N ^g) uolumus efficitur bis script. KP¹ ^h) sequitur
occipio — ut tullius cicero lucanus FN, occipio — inquiri KP¹, vide supra p. 196 nota k ⁱ) arceo coerceo
KP¹, om. cett. ^k) coaequo F ^l) coequo olesco uirat P¹, calesco, o supra a, N ^m) † indisco F ⁿ) undique
FF³K ^o) doc& K ^p) inalescere FF³ ^q) ut om. KP¹ ^r) p̄ t̄ (= praeterito tempore) K, t̄ p̄to F,
liquit F ^s) subnexas FF³KN, subnixa P¹, subnexas Mai Giles ^t) non om. P¹ ^u) deget NFF³Mai
^v) sapio — reffectus om. KP¹ ^w) et resipisco FF³N ^x) cancinno F³ ^y) regredio K ^z) statutus
restitutus om. P¹ ^a) requero K ^b) praemo N, premo reprimo om. P¹ ^c) *respergo codd., om. F
^d) rprepositio KP¹ ^e) aduerbja N ^f) ut — redundat om. F ^g) redundant P¹ ^h) eo om. P¹
ⁱ) redibeo redibitio codd.; redibitio om. P¹ ^k) olentes om. Mai Giles, e ex a P¹ ^l) Vergilius — illo
om. P¹, uirg. F

Si vero a digamma verba incipiant^a id est .u.^b loco consonantis posita, .d. litteram praedicta praepositio repudiat^c ut reverter^d, revolve, revinco.

Matth. I 19
Aug. de civ.
Dei XXII 22

Trans praepositio interdum .n. et .s. perdit ut traductus traducit^e (ut *noluit eam traducere*; Augustinus^f libro .XXII.^g civitatis^h Dei *Etiam si eos*, inquit, *per haec ad sua traducere non potuerint*ⁱ et cetera), traiectus traiecit^k (Vergilius in .X.^l

Verg. X 399

Tum Pallas biiugis^m fugientem Rhoeteaⁿ praeter^o
Traiecit),

Verg. X 264

trano tranas tranat^p, cuius simplicia sunt trans et no nas nat monosyllaba^q: Vergilius
quales^r sub nubibus atris

Verg. georg.
III 270

Strymoniae^s dant signa grues^s atque aethera tranant

et^t in georgicis

montes et flumina^t (tranant);

Sol. p. 94, 14 M.

Solinus quoque in collectanea rerum memorabilium^u de cervis: *Si maria*, inquit^v, *tranent*,
non aspectu petunt^w litora sed olfactu^x.

Circum praepositio .m.^y aliquoties amittit^z ut^a circuitus^b.

Ps. 76, 2

Sic *ante* praepositio .e. in .i. commutat ut anticipo^c psalmigrafo^d adstipulante [ut^e]:
Anticipaverunt^f oculi mei vigilias.

Dis praepositio interdum .s. litteram in compositione perdit ut † diluto dilusus^g,
dilanio, diluo, dilabor dilapsus (ut

Sedul. I 130

foveam dilapsus in atram),

Sol. p. 120, 15 M.

dilancino dilancinatus^h; idem Solinus de leontofono bestiaⁱ ait: *Morsu^k quidem abstinent*,
sed dilancinatas exanimant^l pedum nisibus^h. Quodsi .s. littera in principio verbi ponatur,
eadem praepositio non perdit .s. ut disspolio^m, dissolvo, disseroⁿ; interdum .s. in .f.
mutatur ut fido diffido diffidentia^o, fero differo differentia, fundo diffundo^o (Vergilius in .X.

Verg. X 908

Undantique^p animam diffundit in arva cruore^q;

Sol. p. 101, 14 sqq.

unde Iulius Solinus in collectanea rerum memorabilium | ait: *Idque^r in centum viginti^s* G. 324
milia^t passuum^u diffundi^v, qui fidem ad verum^w ratiocinati^x sunt, aestimaverunt); facultas

Sol. p. 153, 18 sqq.

difficultas (ut idem Solinus: *Multisque difficultatibus fatigatus^y Ripheis se iugis adnectit^z*),
facilis difficilis, tam praepositione corrupta quam nomine. Sequentibus autem^a .c. .p. .t.
dis praepositio integra manet ut cerno^b discerno discerniculum^c, crepo discrepo^c, curro^d 30
discurro, calcio discalcio, cedo discedo^e, cingo discingo^d, placeo displiceo^f, placuit displicuit
(.a. corrupta^g et^h in .i. mutata), puto disputo, perdo disperdo, pono disponoⁱ,

^a) incipiant KP¹, incipient cett. — per digammon p. 185, 7 ^b) ut F ^c) praepositio repudiat KP¹, rep. praep. cett. ^d) reuertar s. l. o K ^e) traducit om. P¹ ^f) agustinus NFF³K ^g) XXII codd., XX Mai Giles ^h) ciuitas P¹ ⁱ) potuerint NFF³, Augustinus potuer^t KP¹ ^k) traiecit om. P¹ ^l) uirg F³ ^m) biiugis P¹ ⁿ) rhoetea K, rhoa s. l. re N, rhoetea F³, rhoeta F, rophea roothea P¹, Rhetea Mai ^o) post P¹ ^p) truncat P¹ ^q) modosyll P¹ ^r) qualis sit FF³N, qualis KP¹, om. Mai Giles, quales Verg. ^s) strymoniae K, strimoniae cett. — graes F, grues cett. ^t) et — flumina K, om. cett. ^u) memorabilium K, om. cett. ^v) mariamquit P¹ ^w) repetunt F ^x) olfactram P¹, olfactam K ^y) .m. aliquoties K, maliq^u P¹, aliquotiens M F³, m om. NF ^z) ammittit NF ^a) cum, ut Mai Giles ^b) circuitur FN ^c) anticipo FKP¹ ^d) psalmigrafo codd. edd., in psal P¹ ^e) *ut codd. edd.; adstipulante ut om. P¹ ^f) anticipauerunt K, anticipauerunt uig^u ocul^u P¹ ^g) diluto dilusus codd.; an diuido diuisus legendum? dilutus F ^h) dilancino — nisibus om. P¹ ⁱ) leonto sonobestia F ^k) mursu K ^l) exanimant N, exanimant FF³K, exanimant Mai Giles ^m) dispolio FKP¹ ⁿ) dissero om. P¹ ^o) diffidentia — diffundo om. P¹; diffidentia differentia fero F³N ^p) undantique P¹ ^q) cruere F ^r) ideoque P¹ ^s) uiginte N ^t) milia codd., CXX milia P¹ ^u) passuum P¹ ^v) diffundi om. P¹ ^w) aduenarum codd. edd., aduerum Solin. ^x) rationati s. l. ci K ^y) fatigatur P¹ ^z) adnectiti K ^a) añ KP¹, aut F ^b) cero s. l. n P¹ ^c) discerniculum — discrepo om. P¹ ^d) curro — discingo om. F ^e) cedo om. F³KN, cedo discedo om. P¹, credo discedo Mai Giles ^f) placeo displiceo om. P¹ ^g) correpta K ^h) et codd., om. Mai Giles ⁱ) pono dispono om. P¹

tendo distendo, tribuo distribuo^a, traho distraho, tingo^b distingo, pecto dispecto (id est pectino dispectino^c), pendo dispendo^b.

Sunt aliae praepositiones, quae^d similiter in compositione figurarum^e corrumpunt^f annexas orationum partes ut *per*, *prae*, *pro*, *de*, *se*^g ut perficio, praecipio, proficio, decipio, rapio deripio (Vergilius

Tergora deripiunt costis^h),

Verg. I 211

paro separo, cerno secernoⁱ, pono sepono^k, cedo secedo^l, cubo secubo^m, duco seducoⁿ, cado decido (ut *folium eius non decidit*^p et alibi^q *aruit focum et flos decidit*^q), patior

Ps. I 3

M. 594 perpetior pas|sus perpressus et cetera similia^r.

I. Petr. I 24

10 Δ Triperititam praepositionis regulam cum quadrifaria^s figurarum compositione velut quoddam^t atrae caliginis chaos adhibitis documentorum lanternis^u luculente illustrasti^v; restat ut ommissa^w praepositione et compositione positionis^x tantum^y et elevationis^z tempora epitrito quarto congruentia regulariter edisseras. Χ^a Epitriti quidem non seruiunt divisionibus, cum tamen in epitrito quarto arsis anticipet^b tempora quaterna^c et thesis terna.

15 Δ^a Lex prosodiae promulgetur! Χ^a Epitritus quartus, si paenultima positione longa fuerit, acuto pronuntiatur^d accentu ut^e hostimentum id est aequamentum vel exagium trutinæ^e; si vero paenultima naturarum legibus protelabitur, absque scrupulosa ambiguitate circumflexo profertur^f accentu ut contignatus, fortunatus^g.

CXLI.

DE PROSODIA^g.

²⁰
G. 325 Prosodia est signum sermonis iter rectum faciens legenti. | Sunt autem prosodiae .X.^h¹: acutus, gravis, circumflexus, longa, brevis, dasia^h, 'psili^k, apostrofus' hyfen^o, hypodiasole^l, dividuntur autem^m haec in .IV.: in tonosⁿ, in tempora, in respiraciones, in passiones. Tonus autem aut pertrahitur^o aut attrahitur aut medietas sillabae^p bonam vocem habens^q; toni sunt tres²: acutus, gravis, circumflexus. Acutus tonus est

^a) tribuo distribuo om. P¹ ^b) tingo — dispendo om. P¹ — cingo discingo K — penso dispenso K, pendo dispendo cett. ^c) dispectino om. N Mai Giles ^d) qui F ^e) figuram P¹ ^f) corrumpunt N
^g) re Mai Giles, se codd. ^h) cortis F ⁱ) recerno K, cerno secerno om. P¹ ^k) repono Mai Giles
^l) recedo F³ ^m) cubo secubo om. P¹ ⁿ) reduco Mai Giles ^o) folium & non P¹, filium eius F
^p) defluit s. l. cidit N ^q) et alibi — decidit om. P¹ ^r) assus & multa similia P¹ ^s) quadā KP¹
^t) sic etiam infra ^u) lanternis KP¹, lanternis cett. ^v) inlustrati KP¹, inlustrari F³, illustrasti Giles
^w) ommissa P¹ ^x) ppositionis FP¹ ^y) tantum KP¹, tm NF³, tam F ^z) et eleuationis KP¹, eleuationisque cett. ^a) Χ et infra Δ Χ om. P¹ ^b) anticipet codd., anticipat Mai Giles ^c) III P¹
^d) pronuntiatur codd., pronuntietur Mai Giles ^e) ut — trutinæ om. P¹, trutinę F, s. l. v N, trytinæ F³
^f) profertur KP¹, proferatur NFF³ ^g) fortunatus explicit de prosodia K, accentu EXPL, ut contignatus fortunatus om. P¹, in quo insequens caput excidit. DE PROSODIA NFF³ ^h) decim NF³ ⁱ) dasia Giles, dasia codd. Mai ^k) psili codd., psile Mai Giles; totum locum sic scripserunt codices: acutus gravis circumflexus longa brevis dasia (suprasc. hispidus) 'psili (suprasc. subtilis) apostrofus' (suprasc. egressio) hyfen (suprasc. coniunctio) hypodiasole (suprasc. separatio) ^l) 'hypodiasole FNK, hypodiasolae F³; sed vide infra p. 200 not. z ^m) h (= autem) K ⁿ) tonos s. l. in K ^o) trahitur F³ ^p) sillabę F ^q) praedicatum deest in codd.

1) cf. Roger L'enseignement p. 355. — hypodiasole ab uno Aldhelmo nominatur, ceteri eam diastolen vocant cf. Roger 356, 5. Etiam in ordine eorum, quae de prosodiae generibus offert, cum ceteris dissentit Aldhelmus. Nam cum ipse decem prosodias esse doceat, tres accentus, duo tempora, duas respiraciones, tres passiones, Diomedes (Gr. L. I 434), Priscianus q. f. de accentibus (Gr. L. III 520 sq.), Donatus (Gr. L. IV 371sq.), Sergius (Gr. L. IV 483 sq.), Cledonius (Gr. L. V 33), Pompeius (Gr. L. V 132: hic solus apostrophum ante diastolen posuit), Audax (Gr. L. VII 330 sq.), Isidorus orig. I 19 respiraciones non tertio, sed ultimo loco numerant 2) Donatus Gr. L. IV 371, 1 Toni igitur tres sunt: acutus, gravis, circumflexus . . . 31 acutus accentus est nota per obliquum ascendens in dexteram partem /, gravis nota a summo in dexteram partem descendens \, circumflexus de acuto et gravi facta \. Exempla pax pix nux leguntur (cum aliis) apud Priscianum (Gr. L. III p. 521, 6), sola (in nonnullis codicibus) apud Donatum Gr. L. IV 371, 9

nota per obliquum^a ascendens in dexteram partem ut est^b páx, píx, núx; gravis est a summo in dexteram partem descendens^c, ut est hòmo, bònus, pàrvus; circumflexus est nota de acuto^d et gravi facta, ut est mēta^e, mûsa, cōēpi. Tempus est significatio extensionis sive contractionis invisibilia discernens^f; tempora sunt duo: longum et breve. Longum est significatio productam litteram vocalem^g (indicans), ut est

Verg. I 1

Arma virumque cano, Troiae | quī prīmus ab ōris^h;

5

M. 595

breve est significatio correptae vocalis, ut est

Mallius Theod.
Gr. L. VI 590, 5Ingentes actusⁱ carminā nostrā cānunt¹.

Spiritus est productio vocis: aut^k citata aut lenis de ore profertur; spiritus sunt duo: dasia^l et psili.^m Dasia est qualitas sillabaeⁿ iuxta sonitum spirantis, ut est hòmo^o, 10 hābitans, hābens; psili est qualitas sillabaeⁿ, quae^p iuxta extremitatem labiorum^q profertur ut ōrator^r, ādiit, ōrare. Passio est vox passibilis coniuncta et unita et divisibilia discernens; passiones sunt .III.: apostrofus, hyfen^s, hypodiascoli^t; apostrofus^u est signum extritae^v vocalis: (exteritur autem aut vocalis) una aut vocales duae, quod^w non habent Latini, sed Graeci; hyfen est coniunctio^x dictionis, ex duabus — perfectis imperfectis — 15 compositae^x, ut est lucifer unigenitus^y, primogenitus; hypodiascoli^z est divisio compositarum litterarum propter ambiguitates, ut est

Verg. VIII 83

viridique^a in litore conspicitur, sus;ut non erret, qui legat, ne prorsus ursum legat².

Acutus loca habet tria, quomodo dicunt^b Graeci³; (quomodo) Latini^c, duo: paenulti- 20 mam et^d antepaenultimam; paenultima^e nomen est ante unam sillabam a fine habens accentum ut árma órna, ónus^f; antepaenultima^g est nomen ante duas sillabas habens a fine accentum, ut est Basílius^h, Gregóriusⁱ, † Bobátius^k. Circumflexus^l | nomen^m estⁿ 25 loca habens duo, sicut dicunt Graeci, Latini^o autem, unum; circumflexus nomen est ante unam sillabam a fine habens accentum, ut est caelum, caeli^p, caelorum. Tempora^q ponuntur in vocalibus litteris, ubi producuntur vel corripuntur ut est nīhil, āmem, flaminia, mīnus^q. Spiritus ponitur initio^r vocalium litterarum, rarius in medio, ut est hūius, trahō,

^a) obliquum NF ^b) est K, om. cett. ^c) descendens KF³ ^d) acuta s. l. o K, acutae cett.
^e) moēcha F, mō&a NKF³, mōeta Mai Giles, sed mēta legendum ex Prisciano III 521, 13 K = Donato IV 371, 12 K = Isidorus orig. I 18, 6 ^f) discernens N ^g) productam litteram uocalem codd.; participium aliquod (correxī ex Manlio Toletano et Iuliano Toletano p. 51 indicans) excidit; productae litterae uocalis Mai Giles ^h) ab horis FF³ ⁱ) ingens (s. l. te) acutus N, ingentes acutus FF³K, ingens acutus Mai Giles ^k) quae Mai Giles, om. codd. ^l) dasia codd. ^m) psili — hic et infra — codd., psile Mai Giles
ⁿ) sillabę F ^o) hòmo etc. codd. ^p) quae aut Mai Giles; quae om. codd. ^q) labiorum sps F
^r) orator etc. codd. ^s) yfen F³KN, yfeny F ^t) ypodiascoli NK, hypodiascoli F, ypodiascolo F³
^u) apostrofus F³N ^v) ex tristitia codd., corr. Mai ^w) *vocalis unius aut duarum, quos Mai Giles, vocalis una aut uocales (vocalis F³) duae, quos codd.; vocales duas nominavit Aldhelmus diphthongos ^x) coniunctio dictionis ex duabus perfectis imperfectisue compositae Mai Giles, coniunctio composita dictionis ex duabus perfectis imperfectis FF³N, compositum F³N, ē compositum F, compositae coniunctionis . . compositum K, perfectis imperfectis est asyndetum adversativum ^y) lucifez genitus N, luciferum genitus FF³, lucifer omissio genitus K ^z) hypodiascoli codd. ^a) uirideque FF³N ^b) dicant F ^c) *quomodo om. codd.
^d) et K, om. cett. ^e) peneūl. antepeneūl. peneultima N ^f) hōnus codd. edd. ^g) Antepeneūl N
^h) basilius NF, basilius F, basilius F³ ⁱ) grigórius N, grégorius F, gregórius K, grégorius F³
^k) bobatius codd.; at nomen latinum non est ^l) circumflex N, circumflexū F ^m) nomen om. K
ⁿ) est om. F³ ^o) ut supra quomodo, sic hic sicut videtur excidisse ^p) caeli om. Mai Giles; paene evanuit N ^q) nīhil āmnis flāmma (flamina F³NP¹) mīnus codd.; recte haec referuntur ad versum qui exstat apud Mallium Theodorum (Gr. L. VI 590 cf. Manitius p. 599) et apud Iulianum Toletanum p. 51: Et nihil est quod amem Flaminia minus ^r) initium FKP¹

1) Versum hunc Mallius Theodorus Gr. L. VI 590, 5 et Iulianus Tolet. (p. LI c. 230) afferunt pro exemplo metri elegiaci 2) Hoc exemplum afferunt eadem adnotantes iam Diomedes p. 435, 15, Donatus p. 372, 8, Sergius p. 484, 16, Pompeius p. 130, 35, 132, 12, Isidorus Orig. 18, 6 3) Donatus Gr. L. IV 371, 2 sqq.

invehō^a. Apostrofus ponitur supra, sicut diximus; quo non utuntur Latini, sed Graeci. Hyfen ponitur infra ad dexteram partem, ut est sub₃urbanus^b. Hypodiascoli^c ponitur infra contrarie atque hyfen^d, ut est Constantinopolis^e.

CXLI.

DE SINZIGIIS^f.

Enucleatis igitur grammaticorum^g regulis et metrorum pedibus, qui septies, ut iam promulgavimus^h, quaternario concluduntur laterculoⁱ, operae pretium arbitror, ut multimodas alternantes sinzigiae replicationes, quae rethoricis mancipantur disciplinis, stimulo^j festinationis compulsi praeterire studeamus; quarum^k vocabula haec esse noscuntur^l: proxilius^m, diproliusⁿ, diopros, trampus^o, cribussus^p, namprossimalus^q, phymarus, 10 atrobis^r, rivatus, pranulus, linuatus^s, machaus, matrimus, phynulus, febrinus. Hi^t sunt proprie^u rethorum pedes, qui quaternarum mensuram^v sillabarum transeuntes a metricis magnopere spreti repudiantur, siquidem proxilius ex tribus longis et tribus^w brevibus constans huiusmodi scematibus componitur ut — — — — —, diprolius^x vero versa vice ex tribus brevibus et tribus longis constat tali figura^y — — — — —, diopros autem^z et 15 trampus^a reciproca duarum sillabarum alternatione^b variantur utpote^c — — — — — et iterum — — — — —^d. Sic et ceteri^e sinzigiarum pedes huiusmodi praeposteris vicissitudinum ordinibus alternare noscuntur. Et stat^f praeterea nomen sinzigiae serviens figurae compositae, quod in genetivo plurali .IX.^g sillabarum et .XXII.^h litterarum esse deprehenditur ut Constantinopolitanus, si dicatur pontifex Constantinopolitanusⁱ, et genetivo 20 pontificum Constantinopolitanorum.

ALLOCUTIO EXCUSATIVA AD REGEM^k.

CXLI.

G. 327

25

M. 597

Appropinquante iam stili^l termino, o reverentissime fili, | subnixis^m precibus satagens velut flexis genuum poplitibusⁿ suppliciter imploro^o, ut hoc opusculum, quo manifestissime declaratur, quod tua sagaci eruditione non livescam^p et strenua^q instructione non tabescam, contra omnes aemulorum catapultas et venenata garrulo^rrum iacula^t, quae de faretra obliqui livoris^r plerumque^s intorquere nituntur, inexpugnabili^t metrorum pelta

a) *inruho FF³P¹, in^rruo K, inruho Mai Giles b) suburbanus N, suburban^r K c) hypodiascole Mai Giles d) *contrarietate hyfen codd. e) constantinopolis N, constantinapolis o supra a K f) DE SINZUGIIS F³, om. cett. g) quā F³ h) pmulgabim^r K i) stimulo F³ k) quorū F³ l) eē vocabuli noscuntur F³ m) proxilius N Mai Giles, prolixius FF³K n) diprolius sic codd. o) diopstrāpus N, diopstāpus F³, strampus P¹ p) cribus · sus P¹F³ q) nampsimalus P¹ r) atrobis P¹ s) liniatus F³ t) Hii codd. u) propriae F³ v) mensarū F³ w) longiritrib; F³ x) diplus KP¹, diplodius FF³N Mai y) figura P¹ z) dioplos aū K a) tranpus codd., ranpus s. l. t K b) alternante P¹ c) utpute P¹ d) — — — — — (et) V V V — — F³ e) ceteris FN, ceterum P¹ f) et stat codd., constat Mai Giles g) nom³ F³, nomen Fm¹ h) XXII P¹, XX FN Mai Giles i) si dicatur pontifex constantinopolitanus om. P¹F³ k) ALLOCUTIO EXCUSATIUA AD REGEM F³, om. cett. l) stilo K m) subnexus Giles n) poplitibus; F, poplitibus genuum P¹ o) implora F³ p) libescam codd., liuescam Mai Giles q) extrenua F, et strenua — tabescam m² s. l. K r) obliquis FF³, liboris FF³KN, liuoris P s) prerumq; P¹, plurūq; F³ t) inexpugnabilis Mai Giles

1) cf. ad initium huius partis tractatus 2) Ut multi egerunt de synzygiis, ita nullus habetur, qui haec nomina tradat, cf. etiam Roger, L'enseignement p. 399. Iulianus Toletanus p. XXIV. XXV c. 103 nihil cum Aldhelmo commune habet. De synzygiis vide Pompeium Gr. L. V 123 et Isidorum Orig. I 14, 20. De nominibus allatis penes codices unica est auctoritas quamvis sublesta 3) prosa de virg. c. XXXVII subnixis precibus — flectere nitebantur c. XLVII subnixis precibus . . poposcerat; carm. de virg. 2031 subnixis precibus gestit compellere virgo. — epist. ad Gerunt. p. 87, 27 G subnixis precibus et flexis poplitibus vestram fraternitatem adiurantes suppliciter efflagitamus 4) prosa de virg. c. XIII venenatis piaculorum iaculis, c. LX s. f. venenatas aemulorum ansatas, Epist. Merow. I 281, 7 hostis occulti venenata iacula

et grammaticorum parma^a protegere^b digneris¹ meique laboris industriam, si voti com-
 potem summus Olimpi² regnator effecerit^c, tanto velim^d devotae mentis effectum^e
 ostendens enixius mireris^f et uberius venereris, ut hoc^g sit quaedam^h fessae mentiⁱ rata
 recompensationis portio^k ac oblata remunerationis vicissitudo, quanto^l constat neminem
 nostrae^m stirpis prosapiaⁿ genitum⁴ et Germanicae gentis cunabulis confotum in huius-
 cemodi negotio ante^o nostram mediocritatem^p tantopere desudasse^q priorumque^r argu-
 menta ingeniorum iuxta metricae artis disciplinam^s litterarum textui^t tradidisse prae-
 sertim inter tot tantosque saecularium rerum tumultuantes^u strepitus constitutum^v et
 ecclesiastica^w pastoralis curae sollicitudine^x depressum^y, quibus mens meticulosa^z ac
 scrupulosa quasi quodam artissimo catenarum repagulo^z constringitur. Non enim^a hoc¹⁰
 proferendo horrendis superciliorum iaculis me vulnerandum^b arbitror neque dirissima
 elationis^c turgidae falarica confixum perhorresco^d, si paulisper^e de gratuita divini muneris^f
 gratia, quae singulis quibusque non meritorum praecurrentium praerogativa, sed caelestis
 beneficii munificentia confertur, fretus domino gloriari, siquidem^g illustris^h ille, qui dicebat

Verg. georg.
 III 11-13

Primus egoⁱ in patriam mecum^k; modo vita^l supersit,

15

Aonio rediens deducam^m vertice Musas;

Primus Idumaeas referamⁿ tibi, Mantua, palmas,

(et longiuscule idem poeta et infra^o prosequitur^p:

ibid. 292 sq.

iuvat^q, inquit, ire iugis, qua nulla priorum^r

Castaliam^s molli devertitur orbita^t clivo^u) —

20

hoc, inquam, ille versificans^v significari voluit, nullum ante | se^w Latinorum georgica M. 598
 Romulidis scripsisse^x, quamvis Hesiodus et Homerus et ceteri Graeci disertitudinis^y
 fa|cundia freti et Argolicae urbanitatis privilegio praediti quadrifariam agriculturam G. 323
 lingua Pelasga^z deprompserint^a.

- ^a) parma r in ras. P¹ ^b) ptege s. l. m³ re K ^c) efficerit codd. ^d) uellim FF³N ^e) effectum
 codd., affectum Mai Giles ^f) mereris P¹, miseris s prius in r F ^g) hoc om. F ^h) quadam F
ⁱ) mentis F ^k) partio F ^l) quantū F ^m) nrāte P¹ ⁿ) prosapiam K ^o) negotiante P¹
^p) hic desinit K ^q) deludare P¹ ^r) *priorumque codd. edd. ^s) displinā s. l. ci N ^t) textui
 FF³N, texuit P¹, textum Mai Giles ^u) tumultuante FF³N ^v) constitutus P¹ ^w) ecclesiasticas codd.
^x) sollicitudines codd. ^y) meticolosa v supra o N, maculosa P¹ ^z) repagula FF³N ^a) n̄beñ F
^b) uulnerandom v supra o F ^c) durissima elationis P¹, dirissim(a)e lationis F³N, dirissimae elationis Mai Giles
^d) porrisco F³ ^e) sipaup s. l. lis F³ ^f) numeris P¹ ^g) gloriari. Siquidem N Mai Giles ^h) ill F
ⁱ) eiŕgo P¹ ^k) meam s. l. cv F³ ^l) uitam FF³ ^m) dededucam P¹ ⁿ) referam F³ ^o) et infra P¹,
 et om. FF³N ^p) prosequenter P¹ ^q) iubat codd. ^r) piorum P¹ ^s) castalium ut FF³N,
 castalium et P¹, ut om. Verg. ^t) obrito FF³N ^u) diuo F ^v) uersicans P¹ ^w) se om. P¹
^x) *romuli disscripsisse N, romuli discripsisse FF³, romulis disconscipsisse s. l. r P¹, Romuli descripsisse Mai
 Giles cf. Festsch. f. A. v. Bamberg p. 3 ^y) disertitudinis FF³N, dissertitudinis P¹ ^z) pelarga P¹
^a) deprompserint FF³

1) *prosa de virg. c. XI* cum tuta pelta protecti, *ib. c. LIII* aerea umbonis parma protectum,
Epist. Merow. I 281, 6 Leobgytha: tuarum orationum parma muniar contra hostis occulti venenata
 iacula, 298, 3 *Denehartus et Lullus*: ut atra contra piaculorum spicula parma tuae orationis protegere
 non recuses, p. 338, 2 *Lullus*: ut contra antiqui hostis venenata spicula orationum tuarum frequenti
 iuvamine muniar 2) *prosa de virg. c. II* superi regnator Olimpi 3) *prosa de virg. LX* sit mihi
 praesentis opusculi rata recompensatio vestrarum precum frequens collata vicissitudo 4) *prosa de*
virg. XLIX Secundam, nobili stirpis prosapia oriundam 5) *prosa de virg. c. LIX* Fateor autem
 caritati vestrae, .. pastoralis curae sarcina gravatus negotiorumque terrenorum ponderibus oppressus ita
 perneciter, ut satagitis, dictare nequiveram, quia securae quietis spatium .. scrupulosa ecclesiastici
 regiminis sollicitudo denegabat et tumultuans saecularium strepitus obturbabat. *Epist. Merow. I 261, 15*
Eangyth et Heaburg: quod miseriarum molibus .. depressi sumus et saecularium rerum tumultibus

Denique priusquam^a sermo supremus^b competenti calculo terminetur, paterna sollicitudine coactus, quae solet natorum commodis consulere, commoneo, ut ea, quae difficillima^c sudoris et laboris^d industria, acsi gravi sarcina oppressus^d, dictando descripseram sine sudoris et laboris contritione rimanda ac recensenda, nullatenus spernendo^e 5 contempnas ac solertis ingenii^f gratiam prae ceteris contribulibus et^g coaetaneis^h tibi diuinitusⁱ collatam^k torpentis otii^l segnitie squalescere patiaris. Et absurdum nempe^m arbitror, si te pertaesum sitⁿ affabiliter investigando et ventilando^o percurrere, quod me pertaesum^p non fuit^q difficulter commentando et coacervando digerere^r, si illud, inquam, te pigeat velut insolescentem ac delicatum^s paulatim masticare et^t ruminare, quod me 10 non piguit^u utpote^v pistoris pinsentis officio^w functum commolere^x et tollere^y. Quamvis ergo mundanae dispensationis curis velut scopulis^z refluxis algarum illisionibus et undarum circumlatrantium vorticibus fatigatus populorum frena commissorum^a moderando gubernes, nequaquam tamen huius rei^b gratia praepeditis melliflua divinarum studia scripturarum² negligenda^c et sub huiusmodi^d occasionis^e praetextu^f parvi pendenda ducas.

15 Nam inclitus^g ille Theodosius³, ut prisca veterum opuscula produnt, qui totius propemodum mundi gubernans monarchiam^h maritabatur et regalibus florentis imperii sceptrisⁱ undecies^k labente annorum circulo^l feliciter fungebatur^m, cotidiani sumptusⁿ M. 599 alimoniam | et corporeae sustentationis edulium, in quibus mortalium vivacitas vescitur, in praecelso potestatis culmine antiquarii^o scriptoris mercimonia indeptus^p est, malens^q 20 scripturarum emolumento litterarum carnalis vitae nutrimenta per laboris exercitium adipisci quam inertis desidiae^r torpore tabescens gratuitis^s epularum deliciis saginari^t. Unde etiam, cum Prisciani^u grammatici .XVIII. volumina, qui Romanae lumen facundiae vocabatur^v, propriis palmarum digitulis calce tenus digesta^w describeret^x, inauditam 6. 329 antecessoribus et inexpertam praeteritis saeculorum imperatoribus promulgabat senten- 25 tiam posteris, ut reor, exemplum industriae derelinquens: *Ego^y, inquit, Theodosius^z, totius orbis imperator, inter curas palatii hoc volumen propria manu descripsi et cetera^a. Propterea caelestis tubae clangor et supernae salpicis classica concrepauerunt dicentis: Ios. I 8 Non recedat liber legis de ore tuo et meditaberis^b in ea die ac nocte. Idcirco^c in omnibus operibus tuis memorare novissima tua et in aeternum non peccabis!*

^a) primus quam *F* ^b) sup̄m; *P*¹, summus *F* ^c) difficilima *F* ^d) p̄ssus *F* ^e) recensendo spernendoq; *P*¹ ^f) ingenui *F*³ ^g) et om. *P*¹ ^h) c&aneis *P*¹ ⁱ) diuinus *F* ^k) collectam *P*¹
^l) otii *F*³ ^m) et om., absurdum. Nempe *P*¹, nemphe *F* ⁿ) pertessum *FG*, p̄tes sumpsit *P*¹, p̄tes sumpsit *NF*³ ^o) uentilandoque *P*¹, et uentilando *cett.* ^p) pertessum *FNP*¹, p̄tes sum *F*³ ^q) fuerit *F*³
^r) congerere *P*¹ ^s) delicatum *F*³*N* ^t) ac *Mai Giles*, et etiam *N* ^u) pigit ^v) utpute *P*¹
^w) officii *F*³*N*, officii *F* ^x) conmolere *N* ^y) torrere *P*¹ ^z) scopolis *FF*³, scopolim s. *supra* m *N*
^a) commissorum *N* ^b) regi *F* ^c) negligenda sic *codd.* ^d) huiusmodi *P*¹ ^e) occasionib; *FF*³*N*, occasione *P*¹ ^f) pr̄textum *P*¹ ^g) inclitus *FF*³*P*¹ ^h) monarchiū *F* ⁱ) imperiis ceptis *P*¹ ^k) undecies *P*¹ ^l) circulo *P*¹ ^m) fungeba//tur *F* ⁿ) sup̄tus *N*, sub̄tus *F*³ ^o) antiquaris *P*¹ ^p) indeptus *P*¹, indemptus *N Mai Giles* ^q) mallens *F* ^r) dissidiae *FF*³*N* ^s) gratuitus s. l. i *N* ^t) saginare *FF*³*N*
^u) pristiani *F*³ ^v) uocabitur *P*¹ ^w) digestum *codd.*, digesta *Mai Giles* ^x) describeret *P*¹ ^y) E//go *F*³
^z) thedosius *N*, theodosius o prius ex u *P*¹ ^a) descrips & cetera *F* ^b) meditabis *FF*³ ^c) Idcirco *F*³

1) *prosa de virg. c. LX* meique sudoris et laboris fiat fulcimentum vestrae intercessionis adiumentum 2) *prosa de virg. c. II* melliflua divinarum studia scripturarum 3) *Theodosius II* (obiit 450 p. Ch.) notus est ille calligraphus, ad quem scripta sunt carmina anthologiae Latinae 724 (cf. v. 4 inclita proles, v. 5 totus quem vix capit orbis) et 783; cf. de eo L. Traube, *Sitzungsber. der Bayer. Akad.* 1891 III 419. O. Iahn, *Ber. der Sächs. Ges. der Wiss.* 1851 III 343. M. Hertz, *Philol.-klin. Streifzüge*, Berol. 1849, 22. Sed recte posuit M. Hertz (cf. etiam Priscian. I praef. VIII) hariolatum hic esse Aldhelmum; nam codicem Prisciani saeculo VI scribentis exarare eum non potuisse saeculo fere iam ante Prisciani opus mortuum. Narrat idem Aldhelmum secutus eumque etiam in sermone imitatus Angelomus Luxoviensis (saec. IX) in *Enarratione in canticum canticorum c. VIII s. f.* (Migne CXV 627 sq.).

Quae est enim labentis mundi prosperitas aut fallentis vitae^a felicitas? Nonne simillima collatione^b ut somnium evanescit, ut fumus^c fatescit^d, ut^e spuma marcescit^{1?}
 Ps. 61, 11 *Divitiae*, inquit psalmigrafus, *si^f adfuerint, nolite cor apponere!* Utinam nobis praesentium rerum possessio non sit futurarum^g remuneratio! Utinam^h caducarum copia secularum non sit inopia! Utinam lenocinantis mundi oblectamenta aeternae beatitudinis non gignantⁱ detrimenta! Quin potius transacto fragilis vitae intervallo succedant^k suffragante Christo perpetua^l praemia^m meritorum! Quod ipse praestareⁿ dignetur, qui pro nobis in patibulo pependit, cum aeterno patre vivens ac regnans una^o cum spiritu sancto per infinita semper^p saecula saeculorum! AMEN.

^a) uita *F* ^b) conlectatione *F*³ ^c) funus *FN* ^d) fanescit *s. l. t N* ^e) et *N* ^f) palmus-graphus (*corr. m*¹) fusi *N* ^g) futurarum *P*¹, futurorum *cett.* ^h) utinam *om. Mai Giles*; Utinam nobis praesentium caducarum: nobis praesentium *del. N* ⁱ) gignunt *F(?) F*³*N* ^k) succedunt *FF*³*N* ^l) pp&uā *F*
^m) prima *P*¹ ⁿ) praestabit re *N* ^o) una *om. Mai Giles* ^p) semper *om. F* — *In fine FINIT DŌ GRATIAS P*¹ Orapro me sepissime dñi caeli carissime . uti mea innumera . xps remittat crimina *F*³
 sicut nauigantibus desiderabilis portus. Ita scriptori nouissimus uersus. || Ora p me sepissime . dñi celi carissime . uti mea Innumera, xps remittat crimina . *N*

1) *prosa de virg. c. VI* instituta simillima collatione declarantur. *c. XLIII* Sed omnis praestigiarum scena . . ut cera liquescens emarcuit, ut umbra fatescens dicto citius dissolvebatur. *Epist. Merow. I 242, 36 sqq. Bonifatius*: universa mundi huius pretiosa . . simillima collatione rerum ut umbra praetereunt, ut fumus fatiscunt, ut spuma marcescunt

EPITOME TRACTATVS ALDHELMIANI.

Exstat in codice Vossiano, quo Ademari grammatici studia continentur (cf. praef. aenigmatum p. 46), epitome primae tractatus metrici partis, quae est de numero septenario: nam fol. 153^r—154^r legitur post aenigmata Aldhelmi praemisso titulo Incip. de metrica arte. Primus hanc nihil de ea diligentius quaerens commemoravit Lucianus Mueller, sed iamdiu ante hunc eam, ex quo codice sumpta esset, non addens multaque falso legens descripserat Abrahamus Gronovius in codice Leidensi Gronov. 5^a fasc. I; nunc ipse denuo eam ex codice descripsi edendamque curavi, ut etiam in prosa Aldhelmi eandem versatam esse lubidinem declaretur, quam in carmine de virginitate apud librarium codicis R et in carminibus ecclesiasticis apud eum deprehendimus, qui scripsit codicem Berolinensem. De rege Oswaldo, cum in allocutione coniungatur cum Aldhelmo, quaerendum non est: quippe suo arbitrio id nomen pro Acircio, quem ignorabat, inseruit epitomator pro rege Northanumbrorum alium eiusdem gentis inserens. Epitome satis anxie sequitur textum Aldhelmi nec omittendum est, quod in nonnullis eandem verborum formam praebet atque P¹, quocum in aenigmatum textu codicem Vossianum consentire constat; nec tamen ideo ad Ademarium ipsum eam referre cogimur.

Num plura excerpterit ex Aldhelmi tractatu librarius quam quae in codice Ademari habemus, nescitur licetque conicere eis illum se continuisse propter ipsam argumenti gravitatem; sed inscriptio ipsa: Incip. de metrica arte, cum tamen nil nisi de numero septenario excerpta sequantur, eam afferre videtur coniecturam, ut etiam cetera pariter in usum suum convertisse eum censeamus nec omnia in codicem suum recepisse Ademarium. Accedit aliud. Apud Willelmum enim Malmesburiensem (Gesta pontif. V § 190 p. 335 H.) legitur: Ista enim sunt eius (Aldhelmi) verba in calce libri, quem fecit de scematibus. Haec, inquit, de metrorum generibus et scematibus pro vilitate ingenii mei habes, multum laboriose, nescio si fructuose, collecta, quamvis mihi conscius sim illud Virgilianum me posse iactare:

Primus ego patriam mecum, modo vita supersit,
Aonio rediens deducam vertice Musas.

Talia non leguntur apud Aldhelmum, qui versus Vergilianos contextu longe alio sub finem tractatus p. 202, 15 sq. laudat fallitque Hamilton lectorem ad 'librum de Septenario etc. Migne Patrologiam LXXXIX p. 255' — sic errato typographico legitur pro 235 — eum relegans, qui locus praeter versus Vergilianos nil commune habet cum Willelmo, nec eo loco, quo de scematibus egit (p. 84—92), quicquam tale habet, quale Willelmus affert. Coniecit Boenhoffius (Aldhelm von Malmesbury, Dresden 1894 p. 97) sumpta haec esse e tractatu de scematibus, qui perierit; non credo Aldhelmum bis idem in re non eadem dixisse eisdem versibus Vergilianis allatis nec concordat hoc cum eis, quae in tractatu ipso leguntur p. 76 et 202, quibus locis haec prima esse, quae scripserit, neque ullum in eis ante ipsum elaborasse profitetur. At Willelmo ignota omnino est altera Aldhelmiani trac-

tatus metrici pars (sola aenigmata et capitula partis prioris p. 344 H. affert), in qua genuina legebantur: fieri igitur potuit, ut haec ex epitome partis prioris desumpta afferret non adhibito codice ipso non dubitans, quin essent vera. Haec si recte sint disputata, Willelmi locus ad ea, quae in fine legebantur epitomes, cuius prior tantum pars extet, pertinere sit putandus; at tamen tenendum est, plane aliam eorum, quae Willelmus laudat, esse naturam atque eorum, quae habet Vossianus. Nam cum haec Aldhelmianis ipsis ad verbum respondeant, cum Willelmi loco Aldhelmianum nihil concordat. Nec tamen potest negari non supra locum de scematibus continuasse opusculum suum epitomatores eumque suis verbis concludere potuisse laborem suum additis eis Vergili versibus, quos in genuini operis fine ab Aldhelmo invenit laudatos.

Praeter Vossianum nullus alius codex tradidit epitomen.

DOMINO GLORIFICANDO REGI OSWALDO ALTHELMVS SALVTEM.

- p. 61 Confido, reverentissime fili, pepigisse nos pignus foederis ante bis denos annos. Nam tempore
pubertatis nostrae, cum ornaretur sub manu pontificali vestra indoles, memini te vocabulum dignitatis
p. 62, 4 adoptivae sortitum, quem fructum sermo propheticus explanans designavit virgultum tipo Dei geni-
trici de radice Iesse pullulare septeno sapientiae intellectu. Isdem namque septiformis numerus
miraculis adstipulatur, cuius misterium revolvens de scripturarum amoenitate quasi quosdam flosculos
pratorum coacervans ad unius texturam coronae congerere nitatur.
- p. 62, 18 Hic, inquam, numerus ab ipso mundi primordio sacer oriundus extat. Nam non solum universitas
creaturae septenario ebdomadam curriculo patrata est^a, verum perennis requies non nisi septeno temporis
p. 63, 7 incremento. Eiusdem supputationis sacramentum patuit in cataclismo, dum de mundo septena et septena
p. 63, 15 bicameratam^b legantur arcam ingressa; septenaria^c Iob prosapia et septena^d lanigerarum pecudum summa
in principio libri, qui dactilo et spondeo scanditur apud hebreos; rursus in calce idem bidentium
numerus ad remunerandam pacientiae palmam. Denique Isaias .VII. matronas sub tipo .VII. eccle-
siarum adprehendisse xpm celestium et terrestrium reconciliatorem, Heliae autem conquerenti dictum:
Reliqui mihi VII milia^e virorum; qui dum subolem Sunamitis septies artus artubus membraque membris
copulans suscitaverat, redemptorem signat genus humanum septiformi spiritu a labe peccati vivificantem.
Sed et Machabeorum pignora, qui suillum contempserunt edulium, non inmerito septiformem ecclesiae speciem
praefigurasse noscuntur. Quid? etiam proverbialis aula nonne septenis columnarum fulcimentis innixa
sustentatur? Cortinae quoque tabernaculi nonne quadruplicato septeno calculo hoc est .XXVIII. cu-
p. 64, 22 sqq. bitis in longum protenduntur? Quod autem nonnumquam paracliti gratiam praefiguraverit, interdum
vero praeae legis imaginem praetulerit, sacra auctoritate docemur, ut est: *Da partem his, qui septem sunt!*
Sed et idem tabernaculum Eleazar de sanguine buculae aspersisse legitur. Gloriosissimus etiam regum
p. 65, 3 sqq. sollemnem delubri festivitatem .VII. diebus catervatim celebrasse describitur. Nam sacer dominici
p. 65, 15 sqq. pectoris accubitor Smirnae, Pergamo ac Philadelfiae et ceteris per Asiam ecclesiis septupla serie scrip-
ibid. 18 sqq. sisse perhibetur. In eodem nihilominus apocalypseos oromate septena voluminis signacula cernere
promeruit, quae solus leo de tribu Iuda aperire nativitatis et passionis praerogativa potuit. Etenim
p. 66, 3 sq. nisi quis eum solvisse crediderit, obtusis optutibus velut epilepticus aut scotomaticus opaca prophe-
ibid. 6 tarum contemplabitur. Idem etiam ectasi .VII. aurea candelabra et totidem sidera in dextera habentis
contemplabitur^f; illud quoque exodi candelabrum a praedicto numero minime discordare sentio. Fundamenta
p. 67, 21 sqq. quoque civitatis Dei .VII. epistularum canonicarum rivulis sunt irrigata. Nam summus auctor .VII. frag-
p. 67, 7 minibus panum crescentibus .IV. milia^g virorum satiasse legitur, .VII. quoque cistellas reliquiis replevisse.
p. 67, 14 Nec non et illa iubeleorum festivitas septenis annorum ebdomadibus celebrata non nescitur. Porro pen-
ibid. 19 tecostes^h solemnitas reciproca .VII. ebdomadarum vicissitudine nonne huiusmodi laterculum adstipulari
p. 67, 23 dinoscitur? LXX quoque linguarum loquelae deciesque septena progenies bellicosi Gedeonis a tyranno
p. 68, 11 Abimelec prostrata, cui ramnorum surculus sub tipo antixpi assimilabatur. Caelesti etiam claviario
sciscitanti, quoties vincula delinquentibus enodanda forent, redemptor noster respondit: *'Non solum usque
septies sed usque septuagies septies'* id est quinquagies novem et quinquies octoni, quae in unum redacta

L = codex Vossianus 8° 15 : XII (fol. 153^v — 154^v) saec. X/XI. Post aenigmata in L haec leguntur:
EXPL ENIGMATA DE VARIIS REB; | Aldelmi epi. Incip de metrica arte. Dñō glorificando regi osualdo e. g. s.
^a) sunt L (narrantur KP¹) ^b) de mundis Aldh., bicameratum L; om. et tricameratam ut P¹ ^c) hic
et infra post Isaias excerptor verbum (est; fertur) omisit ^d) septem L ^e) VII L ^f) sic L; ob-
iectum omisit excerptor ^g) III L ^h) pentecosten L

quadringenti nonaginta calculantur. Undecies quoque septenaria propago ab ortu mundi usque ad^a caelestis puerperii cunabula concatenationem accipit, quam Antiochensis medicus a prole Dei inchoans decursus .LXXVII. laterculis generationum protoplastum terminum posuit, quod praefigurabatur relatione historica: *Septies vindicabitur de Cain, de Lamec uero LXXes VIIes*. Quid, inquam, ille nepos p. 69, 5

Abrahamae nonne septies iteratis incurvationum vicibus cernulus inclinabatur? Illustris autem^b vir p. 69, 11 desideriorum .LXX. ebdomadibus usque ad cunas bethleemitici ducis porrectis declarat xpi adventum hoc est evolutis .XCVIII. lustrorum circulis, quod est a XXo anno Artaxerxis, regis Persarum, decuplato videlicet Septenario, tunc existente olimpiade LXXX^aIV^a usque in annum .XV. Tiberii solares supputantur anni .CCCCLXXV. id est iuxta lunarem calculationem .CCCCXC. adiectis quadrantibus et

embolismorum incrementis. Sirorum quoque princeps nonne septenis vicibus formam regenerantis p. 69, 24 gratiae alveo Iordanis declaravit? Nunc .VII. sacerdotum salpicibus iubeleorum clangor dirutam p. 70, 11 urbem evertit, quae figura iuxta anagogen peractis .VII. saeculorum voluminibus ruiturum mundi terminum manifestat. Ornamenta quippe ecclesiae septenis officiorum gradibus continentur, quae a primo ordine distincta per exorcistas et acolitos^c incrementa virtutum capiunt et usque ad

summi pontificatus gubernacula ac sacerdotum infulas pedetemptim pertingunt^d. Idcirco praxapostolicon^e totidem viros diaconatus officio functos ecclesiae primitivae dispensatores probat. Nam duplex Nilotici rex somniorum^f praesagia portendens septenas spicarum glumulas cum totidem buculis p. 71, 8 contemplatus praedicto numero minime refragare^g deprehenditur. Altera quoque testamenti tabula .VII. ibid. 11 praeceptorum tenere^h scripta legebatur et orationis dominicae intercessio .VII. sententiarum serie

contexitur, siquidem diurna et nocturna horarum intervalla — fiscale tributum officiumⁱ — septena sinaxeos intercapedine revoluta rotantur. Et alibi psalmistae oraculo eloquia domini argento, quod septuplo expiatur, coaptari noscuntur. Saeculares quoque disciplinae totidem partibus calculari cernuntur: ibid. 22 arithmetica scilicet, geometrica, musica, astronomia, astrologia, mechanica^k, medicina. Sed universa temporum vicissitudo nonne binis et quinquies denis ebdomadibus voluminibus iugiter rotatur? Nec p. 72, 1

ipsa superna creatura huiusmodi supputationis laterculo carere cognoscitur, dum visibilis mundi factura septenis orbibus caelorum sperae impetu praeceps vergentibus circumvallata cingitur. Porro lunaris rotunditas septenis variatur figuris hoc est bicornia et sectili ac reliquis, quae septiformem ecclesiae speciem designare patrum statuta sanxerunt. Nec praetereunda reor Pliadis vel Arcturi sidera; p. 72, 10 nam Arcturus, (qui)^l boreo aquilonis poli cardine volvitur, qua Scythia regna horrendum incolunt

barbariem, septiformi temonis^m et plaustrum sidere designatur, et qui numquam occasurus semper brumali G. 226, 1 circio copulatur, propter vicinitatem axis non inmerito praeae legis austeritatem praefigurat. Quid referam Athlandasⁿ vel Pliadas seu Vergilias sive botrum septena(riam)^o carismatum distributionem praefigurare? Astrorum quoque situs, quae dicuntur Hiadae vel Suculae, ante frontem Tauri locatus p. 73, 1 septiformis esse monstratur, unde mathematici^p fatum fortunam vel genesim^q aut supremae Parcarum ibid. 6

fila dicunt. Nec non et planetarum dispar volubilitas septenis stellarum curriculis rotatur. Sed et ibid. 10 latibula noctis .VII. partibus dirimuntur, hoc est conticinio, intempesto, crepusculo et cetera. Fidiculum ibid. 15 quoque modulatione armoniae resultantem .VII. constare fidibus regula declarat Virgilii: .VII. *discrimina vocum*. Sed mihi, ut poeta refert, *ante diem clauso componet vesper olimpo, quam possim decerpere* ibid. 19 *tota, quae numeris*^r .VII. *monstrent exempla sacratis*. Sed forte quilibet percunctetur, cur hic cal-

culus saepius a me replicetur: recolat argumentum (me) sumpsisse, unde postmodum fragilis et gracilis ingenii frutices et nutabunda verborum vimina patulis defusa ramusculis succreverunt^u.

^a) usque a L ^b) aī L ^c) acolitos o supra a L ^d) pgunt s. l. in L ^e) praxapticon L

^f) rex somniorum L: propter contemplatus nil mutandum ^g) sic L ^h) tenere L = Pⁱ, tenore cett. ⁱ) haec plane temere excerpta videntur ^k) mechanitia L ^l) qui om. L ^m) demonis L

ⁿ) athlandas s. l. ti L ^o) septena L ^p) matematici, p supra t L ^q) gne/sim L ^r) q s. l. oty numerus s. l. oty L ^s) montrent L ^t) sacritis L ^u) finis et excerpti et paginae; nulla subscriptio est addita.

The American Medical Association is a non-profit corporation organized for the purpose of promoting the science and art of medicine, and of improving the health of the people. It is composed of all the duly qualified and licensed physicians and surgeons of the United States, and of such other persons as may be admitted to membership by the association.

The association is organized into a number of departments, each of which is responsible for the promotion of the science and art of medicine in its respective field. These departments are the Department of Internal Medicine, the Department of Surgery, the Department of Obstetrics and Gynecology, the Department of Pediatrics, the Department of Dermatology and Syphilis, the Department of Ophthalmology and Otorhinolaryngology, the Department of Radiology, and the Department of Pathology and Bacteriology.

The association is also organized into a number of committees, each of which is responsible for the promotion of the science and art of medicine in its respective field. These committees are the Committee on the Practice of Medicine, the Committee on the Practice of Surgery, the Committee on the Practice of Obstetrics and Gynecology, the Committee on the Practice of Pediatrics, the Committee on the Practice of Dermatology and Syphilis, the Committee on the Practice of Ophthalmology and Otorhinolaryngology, the Committee on the Practice of Radiology, and the Committee on the Practice of Pathology and Bacteriology.

The association is also organized into a number of sections, each of which is responsible for the promotion of the science and art of medicine in its respective field. These sections are the Section of Internal Medicine, the Section of Surgery, the Section of Obstetrics and Gynecology, the Section of Pediatrics, the Section of Dermatology and Syphilis, the Section of Ophthalmology and Otorhinolaryngology, the Section of Radiology, and the Section of Pathology and Bacteriology.

The association is also organized into a number of divisions, each of which is responsible for the promotion of the science and art of medicine in its respective field. These divisions are the Division of Internal Medicine, the Division of Surgery, the Division of Obstetrics and Gynecology, the Division of Pediatrics, the Division of Dermatology and Syphilis, the Division of Ophthalmology and Otorhinolaryngology, the Division of Radiology, and the Division of Pathology and Bacteriology.

The association is also organized into a number of branches, each of which is responsible for the promotion of the science and art of medicine in its respective field. These branches are the Branch of Internal Medicine, the Branch of Surgery, the Branch of Obstetrics and Gynecology, the Branch of Pediatrics, the Branch of Dermatology and Syphilis, the Branch of Ophthalmology and Otorhinolaryngology, the Branch of Radiology, and the Branch of Pathology and Bacteriology.

ALDHELMVS
DE VIRGINITATE.

I.

PROSA.

RECEIVED
JAN 10 1900

PRAEFATIO.

Ad prosam Aldhelmi recensendam primo loco adhibui codicem Wirceburgensem (A) = M. th. f. 21 (olim bibliothecae Cathedralis 82). Hunc scriptum esse saeculo nono medio ipsa, quae fol. 1^a in margine superiore legitur, inscriptio partim paene evanida docet: Quicunq; legerit hunc librum . . . Gozbaldo ep̃ . . . cf. E. Steinmeyer, *Althochd. Glossen* IV 666 n. 644; altera manus infra scripsit Berner. In priore lacuna scriptum fuisse E. Duemmler (*Zeitschr. für Deutsches Alterthum* XIV (N. F. II) 190) secutus, ut videtur, Oeggium *Korographia* I 510, dicit: agat gratias; ego dispicere mihi videor de pro, quae supplenda ita putem de uirginitate, oret pro Gozbaldo; ultima autem verba fuisse non, ut Duemmler legit, qui iussit hunc librum scribere, sed ut legit Steinmeyer qui iussit eum fieri ipsae litterarum umbrae indicant. De Gozbaldi autem nomine nulla potest esse dubitatio. Obtinuit is episcopatum Wirceburgensem inde ab anno 842 (cf. E. Duemmler, *Ostfraenk. Reich* I 178) usque ad annum 855. Exaratus est codex (cf. L. Traube, *Regula St. Benedicti* p. 63), ut etiam alii codices pro Gozbaldo scripti (e. g. *Palaeogr. Society* II 67. 68, cf. etiam *Catalogum codicum manuscr. Bodl.* II, 1 (Laudiani) n. 120 Gozbaldu*s* iussit me, n. 124 Gozbaldu*s* sancto me donauit Kiliano ut Dominum pro se cum devoto roget ore, n. 135 Gozbaldu*s* iussit ut scriberer) scriptura Carolingica a manibus inter se satis distantibus; sed leguntur non solum in correcturis, sed etiam semel in textu continuo (fol. 42^b) in fine capituli LI inde a verbis riparum marginibus usque ad sidera scandunt litterae insulares; quod notatu dignum est, non solum ideo, quoniam inde correcturas illas eodem tempore quo textum scriptas esse apparet, sed etiam quod sic testimonium exstat, non semel prius scribendi genus, quod Wirceburgi usurpatum erat, esse abolitum et in primo auctore Anglosaxonico transcribendo etiam popularium studium esse versatum: quippe colonia monachorum insularium etiamtum Wirceburgi degebat (cf. S. Hellmann, *Sedulius Scottus* p. 187). Nec desunt indicia, quibus coniectura superstrui possit de origine eius, quo usi sint Wirceburgenses, archetypi. Constat enim satis artam inter illos et Fuldenses intercessisse consuetudinem (cf. L. Traube l. l.), necnon constat Lullum e Britannia Aldhelmi opera ut sibi mitterentur orasse: scribit enim M. G. Ep. Mer. I 338 ad 'fratrem Dealwinum iamdudum magistrum': Similiter obsecro, ut mihi Aldhelmi episcopi aliqua opuscula seu prosarum seu metrorum seu rithmicorum dirigere digneris ad consolationem peregrinationis meae et ob memoriam ipsius beati antestitis. Primum institutus est Lullus (cf. H. Hahn, *Bonifaz und Lullus* p. 239) Malmesburii; illic etiam Dealwinus, olim sodalis eius, litteras docuisse videtur: ex ipsius igitur Aldhelmi coenobio primum opera eius ad Lullum in continentem et per hunc, si non ipsum — nam cum Sturmio non satis amice Lullus est conversatus — at tamen aliis intercedentibus Fuldam, inde Wirceburgum pervenisse potest conici. Fuldae etiam postea adservatos esse codices Aldhelmi (cf. *Beihefte zum Centralblatt f. Bibliothekswesen*

XXVI 95. 101) nolo premere, quoniam de eorum aetate nil constat, sed certe e bibliotheca Malmesburiensi etiam ea manarunt, quae in celeberrimo codice Vindobonensi epistolari saec. IX ut videtur Fuldae exarato, inde Coloniam translato ex epistulis Aldhelmi sunt servata (cf. E. Duemmler *Ep. Mer.* I 221). Ut non firmissima haec esse indicia concedo, ita nil sane in eis inest, quod non sit verisimile; si vero fides eis est habenda, facile intelligitur, qui factum sit, ut hic codex Germanicus cum eis Anglicis consentiat, qui eiusdem classis testes cum illo priorem et sinceriores textus formam servarint.

Codex, in tabulis saec. XV ligatus, scriptus in forma quarta q. d. ($27 \times 18,5$ ctm.) duos quaterniones (8^b : I; 9^a : II) quatuor biniones (17^a : III; 21^a : IIII; 28^b : V; 32^b : VI) duos quaterniones (36^a : q; alter non est signatus) unum unionem continet; singulae paginae lineas vicens septenas, octonas, quinas, senas, ternas stilo ductas habent scriptura subfusca; titulum prima manus non scripsit, posterior supra paginam primam addidit: Aldehelmus ad uirgines sacras · xvij. In altera folii primi pagina leguntur versus Prudentii peristeph. 3 (Eulalia) 1—105, quos post textum Aldhelmi (50^a) excipiunt versus 106—128 (simulacra dehinc); 50^b vestigia litterarum cernuntur, quae ut plurima eorum, quae fol. 1^a exstant, plane sunt detersea, ita ut diu textura caruisse codicem appareat. Neque capitulorum indicem habet neque numerat aut discernit capitula singula aliter quam simplici littera maiuscula. Ex codice hoc, qui ad Aldhelmi textum recensendum nondum adhibitus est, glossas Germanicas primum descripsit I. G. ab Eckhart in *Commentariis de rebus Franciae Orientalis* II 981, deinde E. Duemmler l. l. et E. Steinmeyer, *Althochdeutsche Glossen* II 11.

Ex codice Wirceburgensi descriptus est, ut vix potuerit describi religiosius et stupidius, codex Guelferbytanus (G) = Helmstedtiensis 365 saec. X, de quo conferendi sunt O. v. Heinemann, *Die Handschriften der Herzogl. Bibliothek zu Wolfenbüttel* I 1, 294 et E. Steinmeyer, *Alth. Gl.* IV 662 n. 632.

Continet nunc 1. Aldhelmi prosam de uirginitate fol. 1—43. 2. Concilium Aquisgranense 44—63^a (63^b legitur epistola Bardonis (episc. 1031—1051) ad conuentum S. Albani (Moguntinensis); cum 1—43 et 44—63^a a manu aequali seu ut mihi videtur eadem scripta sint saeculo X, haec epistola manu s. XI addita est). 3. post folium insertum (= *Evang. Matthaei XXVII*) Isidori sententias ab initio et in fine mutilas. Cum 1 et 2 sive primitus sive mature in unius codicis corpus colligata fuisse (nam non unius codicis ab initio fuisse partes et pagina antica folii extremi dimidia et insequens tota vacuae et dispar linearum numerus — 31 et 28 — demonstrant) inscriptio saeculi XIII fol. 1^a (OPVS ALTHELMI DE laude uirginitatis scōrū | uiroz & quædam instituta conciliorum) doceat, tertia pars manu plane alia (bis Stephani librarii nomen invenitur) exarata non inde ab initio cum illis coniuncta fuit; sed cum codex in possessionem Flacii Illyrici, cuius manus argumentum totius codicis in folio primo inscripsit, pervenisset, codex iam omnia, quae nunc in ligatura saeculi XVII comprehenduntur, continebat. Si inde, quod epistola Bardonis in ea exstat, coniecturam facere liceat, ex monasterio S. Albani Moguntinensi, ut codicem carminis de uirginitate Vindobonensem — uterque igitur ad centuriatorum studia esset referendus — cum oriundum esse suspicor. In dextro folii primi angulo legitur N° 21. Codici ipsi nunc folium, in quo Augustini lectiones leguntur, praefixum est.

Pars Aldhelmiani textus — complet quinque quaterniones et binionem unum — nitidissime scripta duas correctorum manus plane diversas experta est: altera est librarii ipsius eademque glossas et latinas et germanicas suprascriptis, altera saeculi XVI.

Priore correcturarum genere ipsa, quae intercedit inter Wirceburgensem et Guelferbytanum necessitudo, clarissime illustratur. Unum afferro exemplum, quod instar plurimorum sit. Cap. XI scripsit A: buccis ambronibus (in ras. fuit bu) et labris lurocōnibus, in margine ad ambronibus adnotatum est alia manu et alio atramento auidis, ad

ambronibus item in margine uoracibus; librarius Guelferbytani locum ita descripsit, ut correcturam in ambronibus recte reciperet, sed cetera sic exararet bucis auidis ambronibus & labris uoracibus lurconibus; deinde intellecto errore totum locum erasit, sola textus verba in rasura collocavit glossis supra scriptis, ita ut et ante verba Aldhelmi et post ea spatium satis amplum relinqueretur: |||||^{auidis} ambronibus |||||^{uoracibus} & labris ||||| lurconibus. Hac ratione factum est, ut plurimae rasurae in codice exstent, in quibus prima manus textum genuinum cum glossa suprascripta posuit, cum antea in textu continuo una cum lectione genuina etiam glossemata legerentur.

Nec tamen ubique glossemata sic inlata advertit librarius: veluti c. VI s. f. uirgulti ad defruti in Wirceburgensis margine adscriptum in Guelferbytani textu insertum est, item c. X tyrocinio initium militiae (sic!) legitur et cymbae conpagibus nauicula, c. XVII rubro coloris bleiha stibio, c. XXXVI replentur farciuntur, cum in A replentur supra farciuntur scriptum sit: quid, quod glossam et in textu et supra lineam habet c. XXVI fallaces. Pellaces suprascr. fallaces, cum in A fallaces supra pellaces legatur. Sed etiam in aliis propter Wirceburgensis scripturam peccatum est: veluti c. XIX scripsit discertis (discētis A), c. XXX nam quoque (nā (= nostra) quoque A), c. LII quandorum tante (quando | ro tante sed ro per ligaturam A), c. LIII reptos (repertos, sed per breuiatione insulari A). His autem erroribus ut indoles librarii detegitur, ita certissimum nacti sumus argumentum, quo editionem principem ex hoc codice fluxisse demonstratur; nam quae supra attuli, ea omnia in illius textu leguntur; de eis, quae saeculo XVI in codice correxisse sibi visus est librarius, infra dicendum erit.

Ex Wirceburgensi in Guelferbytanum etiam ea translata sunt, quae post textus Aldhelmiani finem (ΔXEN) continuo in eo leguntur ex Prudentio, cum tamen prior eius carminis pars sit omissa; nec mirum, quod etiam hic librarius in modum ridicule servilem rem gessit: cum in A scriptum sit in textu Prudentiano v. 120 meres, suprascr. cin, ita ut in simile sit m, in G legitur Necineres. Post simulacra dehinc legitur in G AMex, infra quod alia manus denuo scripsit Δmen uuolfganc.

Artissime vero cum ipso fonte Wirceburgensis coniuncta sunt fragmenta, quae Francisci Ienkinsonis industria bibliothecae suae comparavit, Cantabrigiensia (A¹), quae quod tam exigua et exilia sunt, vehementer dolendum est. Sunt reliquiae codicis saeculo VIII|IX duabus columnis — ex omnibus prosae qui exstant codicibus veteribus hic solus (cod. Cantabrigiensis Gaius College n. 68 est saeculi XIV) ita scriptus erat — fortasse in Germania scriptura insulari accurate exarati. Unum complent folium (29 × 21 ctm.) et dimidium lineas vicensenas continentia; scriptura columnarum 23 centimetros alta, 8,5 centimetros lata est; quatuor foliorum singulorum columnae unam fere Gilesianae editionis paginam aequabant. Olim textura libri fuerunt et viridi colore partes exteriores ita sunt oblatae, ut legi fere nihil possit. Continent autem huius vetustissimi omnium codicis fragmenta fol. 1^r col. 1 sul]phuris — xpi = 48, 21—31 G., col. 2 macta — genuinis = 48, 31—49, 4 G.; 1° col. 1 (ca)rpentur (sic) — cum x lepro | = 49, 4—15 G., col. 2 | siquos — squalentis ceni = 49, 15—25 G.; 2^r col. 1 Expletis igitur — ex uirginis = 53, 33—54, 5 G., col. 2 (solae primae quaternae vel quinae huius columnae intercisae litterae sunt servatae) [asuo?] — [pudi]citiae . . . = 54, 5—13 G.; 2° col. 1 docum]enta — sus]cipere = 54, 14—23 G., col. 2 meruit — concentus cum In | = 54, 24—34 G. Neque numeris neque titulis capita sunt distincta; initiales nigrae rubris punctis ternis sunt circumdatae et intus coloratae. Ut autem iam hic, quod posui, arcta necessitudine haec fragmenta attingere Wirceburgensem comprobem, affero haecce: legitur in A¹ 48, 23 G. abolisci = A, 25 spere = A, 31 anthletis = A, 36 sine fumigabundis = A, 49, 2 conexos cruex|tus = A, 5 (ca)rpentur = A, 7 biluarum = A; quod autem 54, 25|26 omisit fauorabilis extiti et post caelestis puerperii praeconium uirgo, hoc librarii ipsius incuria

propter verbum fere idem (fauorabilis — fauorabilior) aberrantis factum esse facile intelligitur.

Necnon ad eam, quam Wirceburgensis exhibet, textus formam referendum est fragmentum Oxoniense = Ms. lat. th. f. 4 cf. F. Madan, Summary catal. of Western Mss. Bodl. libr. n. 30. 951. Est folium unum (15×12 ctm.) viginti duas lineas habens, atramento fusco scriptum saeculo X, scriptura characteris insularis, quae tamen formas vulgares et insulares iuxta habet. Capitula distinguit initialibus ante schema positis, sententias interpunxit per . — ., — ., . Continet c. XXXI ludificare (= 36, 33 G.) usque ad cap. XXXII lampadibus ecclesiae (= 37, 28 G.).

Aetate fere par Wirceburgensi, sed in Anglia scriptus saeculi noni parte priore (sic recte A. Napier, Old Engl. Glosses p. XVI n. 11; octavo saeculo codicem adscripsit H. Schenkl, Bibl. patr. Lat. Brit. n. 1727 = Sitzungsber. der Wiener Acad. phil.-hist. Cl. CXXVII, 9 p. 17) est codex Phillipicus (P) nunc Cheltenhamii adservatus n. 8071 = foll. 26 in 4°; cum duo eiusdem codicis folia a librorum duorum tecturis soluta in bibliothecam Cantabrigiensem — haec quoque per Fr. Jenkinsonium — venerint (= Add. 3330), nunc codicis pretiosissimi, sed misere dilacerati folia omnino duodetriginta exstant, quae partem opusculi fere quartam continent. Ne ea quidem, quae bibliotheca Phillipica possidet, una in eam sunt inlata; primo solum folium 22 Thomam Phillipsium emisse indicant, quae ipse in margine folii 22° superiore scripsit: Preserved from the cover of a book by . . Singer Librarian to the Royal Institution & by him presented to Sir Thos. Phillips. Bart. 1827, cum in eiusdem folii margine inferiore legantur haec: This leaf only was given me by Mr. Singer; the others bought at Hebers Sale 1836; catalogus autem bibliothecae Heberianae, quae venibat 1836, ipse quoque Cheltenhamii adservatus, docet Aldhelmum de laudibus uirginitatis, fragmentum continens XXV folia, codicem membranaceum sec. VIII aut IX caractere Saxonico, most curious (= n. 32) emptum esse 20 £ 9 sh. 6 d. Unde Richardus Heberus folia illa acquisiverit, non iam potest explorari; mature autem folia codicis integri ad bibliopegorum operam esse dissoluta constat.

Folia (c. 19×15 ctm.; posteriora folia concisa sunt ad $13 \times 10,4$ ctm.) scripserunt manus duae insulares, altera minoribus litteris usa a folio decimo incipiens; etiam linearum numerus differt; nam priora lineas undeviginti habent (inveniuntur tamen etiam 18. 20. 21. 22), posteriora viginti duas. Litterae intra duas lineas stilo ductas sunt positae, initiales sunt coloratae et punctis plerumque rubris circumdatae; capitula maioribus litteris indicantur, sed neque titulos habent nec numeros. Anglicae glossae, de quibus A. Napier l. c. p. XVII conferendus est, a duabus manibus saeculo XI sunt adscriptae; verba saepe continuo scribuntur, saepe punctis separantur; sententiae per puncta et virgulas semel posita vel saepius repetita dividuntur. Continent autem folia Phillipica partes prosae hasce: 1) 1. 2: unus tamen — cum diceret., = 2, 19—3, 22 G. — 3. 4. 5: rite rimando — propi^(naret...) = 4, 34—7, 4 G. — 2) 6: ut est illud — splendor = 7, 33—8, 26 G. — 7. 9 (folia 8. 9 inverso ordine in Phillipico sunt ligata): suppraema — conponat = 12, 12—13, 24 G. — (Cantabrig. fol. 1: humilitatis — manifesta^{tur} = 16, 8—32 G.) — 8: uocibus quod — collum = 16, 32—17, 17 G. — 3) 10—15: pudicitiae — spectatoribus = 17, 19—23, 17 G. — 16. 17: conplanans — quinquies quadra | = 24, 17—26, 17 G. — 18. 19: muros — pollebat = 29, 13—31, 11 G. — 20: demum — fanaticae = 34, 37—35, 35 G. — 4) 22: sera penitentia — imperii sceptrum = 38, 28—39, 26 G. — (Cantabrig. fol. 2: sponsalia erogantur — uincere ualuerunt = 56, 13—57, 11 G.) — 21: exsoluit — uirginitatis = 60, 31—61, 25 G. — 23. 24: ad eundem teophilum — post pauca = 63, 16—65, 19 G. — 25. 26: Quarum — cruenta|ta = 66, 6—67, 35 G. — De notis Anglicis, quae Canticam prae se ferre dicuntur dialectum, videndus est A. Napier p. XXXII; haec ipsa autem res, quod Cantica in libro reperiuntur vestigia, haud scio an originem indicet Cantuariensem.

Quarto loco affero codicem *Bruxellensem* 1650 saec. X (B; 56 folia in 4°; 26, 5 × 21, 5 ctm.), de quo conferendus est I. van den Gheyn, *Catalogue des manuscrits de la bibl. Royale de Belg.* II 410 n. 1520 et K. Schiebelius, *Die Sprache der Altengl. Glossen zu Aldhelms Schrift 'De laude virginitatis'*. Halle a. S. 1907 p. VII. Liber elegantissime minusculis Carolingicis in lineis vicenis binis stilo ductis exaratus primorum capitulorum versus primos maiusculis rusticis habet scriptos; insequentibus capitulis breves titulos maiusculis conceptos addit librarius, quorum qui in fine libri leguntur, cum textu tabulae ipsius capitulorum concordant; numeri capitulorum, quos in margine plerumque adscriptis manus posterior, cum illa non conveniunt. Satis celebris liber est propter glossas Anglicas, de quibus legendus A. Napier p. XXIII adnot. I, ubi ceteri quoque viri docti hoc codice usi nominantur; hae pluribus manibus non aequalibus (cf. van den Gheyn l. l.) inter linearum spatia sunt scriptae; etiam latinas habet, quarum partem prima ipsa manus apposuit cf. *Zeitschr. f. Deutsch. Altert.* IX 402 sqq. Confusio quaternionum, quam manus saec. XVI fol. 8^b, 16^b, 32^b indicavit, nunc emendata est, cum codex denuo corio est ligatus.

Codicem oriundum esse e Britannia ut glossae Anglicae, ita notae grammaticales docent, quae plerumque falso pro neumis, quibus vel cantus vel recitatio dirigeretur, (cf. Schubiger, *Sängerschule von St. Gallen* p. 6) habitae ad vocabula longius inter se distantia coniungenda et ad ea, quae grammatica constructione conectuntur, indicanda saeculo X/XI textui fere sunt appositae; scite de notis hisce, quarum de natura et ratione omnis eo tollitur dubitatio, quod pedestris oratio eas exhibet, iamdudum iudicavit Ildefonsus de Arx in indice cod. Sangallensi 242 inserto, fusius de eisdem disseruit Hauthal, *Ueber den codex Heinsianus des Horaz*, Bonn 1847 p. 2. 32 sqq. cf. etiam L. Traube, *Neues Archiv* XXIX 566, R. Kauer, *Wiener Stud.* 1904, 227, *Progr. Gothanum* 1904, 5 adn. 1. Notae autem tales in multis codicibus Aldhelmianis maximeque in eis, qui in Britannia scripti sunt, inveniuntur: velut occurrunt in codice prosae Bodleiano 146, in Cantabrigiensi Coll. Corp. Christi, in codice Sarisberiensi, in codicibus Musei Britannici R², R³, R⁴, R⁵; itemque in codicibus carminis e. g. in Bodleianis 49. 577, Rawlinsoniano C 697, Cantabrigiensi Collegii Corp. Chr. 285. Nec tamen mos iste in Britannia se continuit, sed etiam nonnulli codices in continenti scripti, praesertim Sangallenses, secundum illorum, ut videtur, exemplum, saeculo X eis, partim ab initio, partim a correctoribus, sunt instructi ut Parisinus 2339 (Lemovicensis), Parisinus 16700, Sangallensis 242, Turicensis (olim Sangall.) C 59 (carmen de virg.), Sangallensis 869 (de aris). Docent autem hae notae non minus quam ipsae glossae Latinae, Germanicae, Anglicae, quam diligenter in monasteriorum scholis lectitatus et in usu scholastico usurpatus sit Aldhelmus. Unum Bruxellensis locum signis grammaticalibus instructum exempli gratia appono, qui legitur fol. 24^a = c. XXX In quibus opulenta . . . lucra et copiosa animarum emolumenta! (hoc signo commata discernuntur) prouenerunt! quae dominice gnarus cultor uineae . . . uelud maturescentes aduexit . . . ut inferret . . . quatenus . . . conuiuia muneribus allatis gratulabunda glorificaretur.

Primus codicem possedissee videtur I. I. Baleus, qui in folio praefixo altero nonnullis de vita Aldhelmi allatis supposuit nomen suum; deinde ad Abrahamum Ortelium († 1598) pervenisse declarat codicis *Bruxellensis* 4164 ex hoc codice saec. XVII descripti librarius, qui dicit se usum esse exemplari Msto, quod olim Abrahami Ortelii fuerit; tum bibliothecae Iesuitarum Antwerpiensium eum inlatum esse cognoscimus ex eis, quae leguntur in folio codicis ipsius 1^a Collegii soc. Iesu Antwerp. D(aniel) P(aebroch.); inde in Burgundicam bibliothecam translatus est. In folio priore praefixo Andreas Schottius († 1629) de opere ipso Aldhelmi et de codice agens scribit ingens esse operae pretium, editionem ex *Orthodoxographis* — i. e. editionem principem — in tomo tertio bibliothecae SS. Patrum repetitam cum hoc exemplari valde fideli et antiquo conferre, quod ex Anglia

allatum flammisque iconomachorum ereptum esse conicit: idque suo eum iure posuisse concedet, quicumque susceperit laborem istum.

In fine codicis quaedam sunt addita ad Aldhelmum ipsum non pertinentia. Nam in margine folii 54^b legitur de Christo septem sacerdotii gradus repraesentante suosque monente, fol. 55^r glossae, quae infra¹ adscribo, 55^r et 56^r exponitur de Salomonis (in marg. manus recens adscripsit Eccl. 42 v. 14 Ergo Siracides non Salomon) dicto: melior est iniquitas viri quam benefaciens mulier et de praecepto: calamum quassatum non conteret et linum fumigans non extinguet (man. recens Isaiae 43, v. 3); pars fol. 56^r et folium 56^v sunt vacua.

Codex Bruxellensis 4164—4166 (cf. I. van den Gheyn l. l.) ex hoc codice descriptus est saec. XVII: librarius librum Aldhelmi divisit in Prologum, Librum primum (De virginitate Sanctorum patrum), Librum secundum (De virginitate sanctarum faeminarum); sequuntur Glossulae in Aldhelmum et Canisii editio carminis adscriptis collationibus codicum Gandensis et Bertiniani.

Ei, quos hucusque enumeravi, codices omnes inter se eo coniuncti sunt, quod et soli liberi sunt ab ea interpolatione, quae ceteros initio capituli XXX obsedit, nec capitulorum per titulos numerosque divisionem nec capitulorum tabulam, quae in ceteris praeter Lambethanum et Herefordensem textui praemittitur, habent. Atque ut illorum recensio, si fides habenda est vestigiis supra exploratis, originem prae se fert Malmesburiensem, ita horum, quos nunc tractabo, fons haud scio an ab universa studiorum reformatione q. d., quae a Benedictinis monachis profecta est (cf. A. Brandl in H. Paul, Grundr. der germ. Philol. II, 1, 1098 sq.) maximeque a renovato Aldhelmi studio repetendus sit, quo St. Dunstanus, archiepiscopus Cantuariensis (+ 988; cf. Willelm. Malmesb. Gesta pont. Angl. V, 255 sqq.) memoriam Aldhelmi prosecutus est, quod etiam nunc aliquot Aldhelmi operum codices olim Cantuarienses probare videntur; nec dissentit hac cum opinione aetas codicis Regii 5, F. III, quem ego saeculo X scriptum esse puto.

Atque ex his libris manuscriptis primum ei afferendi sunt, qui carent capitulatione. Quorum primum locum obtinet Lambethanus (L). Hic codex saeculo X pulcherrime in Anglia exaratus descriptus est a Toddio in A Catalogue of the archiepiscopal manuscripts in the library of Lambeth palace, London 1812 (praemisit hic imaginem folii 68^v), a S. W. Kerschawio in Art treasures of the Lambeth Library, London 1873, p. 29 sq., a C. Zangemeistero, Sitzungsber. der Wien. Akad. Philos. hist. Cl. 1876 p. 537, a M. Rh. James in The manuscripts at Lambeth Palace, Cambridge 1900 p. 8 sq. (apud hunc p. 29 ea sunt enumerata, quae praeter Aldhelmum in codice continentur), in Palaeographical Society, Nova Series I pl. 191, ubi fol. 94^v (= spes pascebat inanis — ad fidem et contemptum = 49, 6 — 50, 6 G.) phototypica imagine exhibetur.

Complentur Aldhelmi opusculo folia codicis 66—112; olim separatim hunc scriptum esse codicem inde constat, quod folio demum 68^v incipit textus et folia 111^v et 112^v sunt vacua. Paginae (27, 4 × 19 ctm.) lineas habent tricenae binas. Neque capitulorum enumeratio in eo legitur neque capitula, quae inter se spatio vacuo, initiali insulari, prima-

1) Mesochorus . qui in medio choro stat. Pistis fides inde (lineis deletum) neophitus (i in y m²) nouiter ueniens ad fidem. Canon . i. regula interpretatur. Ergum . gi. operatio unius diei inde ergastulum locus operationis . unde etiam carcer dicitur ergastulum per contrarium eo quod in eo operis quippiam non fiat. Avellanę (, m²) paruę nuces. Clitella . i. crates. Hic cantus . ti. summitas rote. Hic modiolus (i suprascr.; o ex u) . li . i. lignum in quo axis uoluitur. Et modiolus dicitur uas ex uitro fusum. Scutra sunt uasa ex uirgis contexta. Infrunitus . i. multum comedens uel uorax. Echo . i. imitatio uocis (imago uocis Horat. adsc. m. s. XVI). Explodo . i. executio. Executio (corr. ss) cum sono. Emporion . i. conuentus populorum. Etymologia . i. ueriloquium (um s. XVI). Economus (oeconomus saec. XVI) . i. dispensator. Obolus graece . latine sagitta. Inpostor . quasi hypochrita. Obtusior . i. crassior. Inremeabilis . quasi non rediens. Inremediabilis sine remedio. uel sine requie. Comminus . i. prope. Eminus . procul. Ruscus . sci . hollen. — G. Goetzius mihi scripsit haec sibi esse ignota.

linea viridibus litteris exarata distinguuntur, aut numeros aut titulos habent. f. 68^b praefatio sola est scripta, incipiens a magna initiali R eleganter decorata, quam duae lineae excipiunt capitali scriptura conceptae; infra exstat pictura, de qua mox dicam. f. 69^a post initialem pulcherrime delineatam maiusculis viridi et rubro colore alternatim scriptis leguntur verba (J)AMDVDVM usque ad ALLATA, 69^b scriptura incipit communis. Complures correctorum manus apparent, quae mihi tamen videntur aequales textui; manifestissimum curae etiam ceteris in rebus observatae signum religiosa est interpunctio, quae commata(.), cola(!), periodi (— vel .—) discernuntur; puncta grammatica liber utpote legentibus, non discentibus destinatus non habet. Initiales ipsae prae se ferunt consuetudinem anglosaxonicam litteras artificiosas mirabilibus beluarum capitibus folisque decorantem.

Pertinuisse olim codicem (cf. James l. l.) ad abbatiam Sanctae Crucis Walthamiensem haud procul a monasterio Bercingensi sitam, cuius sanctimonialibus Aldhelmus librum suum dedicaverat, notatio, quae folio 66^b legitur, CXXX. al. ca indicat separatimque eum illic esse adservatum id, quod fol. 67^a post titulum Aldelmus de uirginitate (s. XV)¹ scriptum est doꝝ p̄ = dormitorii Prioris (ut docuit me Warnerus v. d.), ac nescio an cum monasteriorum Bercingensis et Walthamiensis commercio aliquo modo cohaereat codicis splendor aut exemplar egregie scriptum referens aut eximiam curam officiose demonstrans. Adde, quod codex insignis est pictura dedicatoria inferiorem paginae, in qua praefatio scripta est, partem exornante. In qua delineatus est Aldhelmus sacerdotali habitu in solio, cuius spondae beluarum capitibus decoratae pulvinus impositus est, sedens et librum Hildelithae abbatissae cum benedictionis gestu porrigens, quem illa donatorem venerans accipit, stantibus post eam octo sanctimonialibus: nona, quam secundum prologum expectes, omissa est; e quibus una librum tenet alterum. Qui picturam in Palaeographical Society l. l. describit, Aldhelmum exemplaria (copies) libri sui tradere illis interpretatur; aliter ego eam declaro. Puto pictorem de duobus de uirginitate libris cogitasse, quorum alterum — prosam — iam acceperint sanctimoniales, alterum iam accipiant, ita ut aut non tam ad codicem prosae ornandum primitus factam esse picturam putandum sit quam ad codicem carminis, quod post prosam ad eas missum est — simili pictura, sed unum tantum librum exhibente instructus est codex Bodleianus 577 solum carmen continens — aut ad duos communiter libros i. e. prosam et carmen pertinere. Certe ad egregiam codicis Lambethani condicionem speciemque augendam etiam hoc ornamentum optime et valet et convenit.

Codici autem huic utique debetur, quod textus prosae Aldhelmianae multo emendatior quam in prioribus editionibus legitur in ea, quae ab Henrico Whartone, qui primus eam commemoravit in *Usserii Historia Dogmatica* (London 1689) p. 356, anno MDCXCIII curata est, qui etsi de aetate codicis vehementer erravit, cum aequalem fere ipsi Aldhelmi opusculo esse credidit, tamen ita codice suo usus est, ut plurima tolleret menda, quibus usque ad ipsius operam illud erat inquinatum; sed cum in codice exscribendo se contineret maximeque interpunctionem eius sequeretur ab ea, qua textus iam edi solet, maxime abhorrentem, multa in eius editione legebantur, quae insequenti editori essent mutanda; attamen Gilesius, qui suam editionem in illa repetenda totam condidit, cum tandem exemplar Whartonianae ab amico commodatam accepisset, 'ne nimia correctione macularetur, ea tantum mutavit, quae ad sensum pertinebant, relictis multis, quae mos hodiernus non omnino approbat'.

Capitulum enumeratione caret etiam codex cathedralis Herefordensis P I, 17 (in 4°: 19 × 13 ctm.) pulchre scriptus c. a. 1200 (= H), de quo cf. H. Schenkl, *Sitzungsber. der Wiener Akad. phil.-hist.* Cl. CXXXIX (1898) p. 25 n. 4196 et A. Napier, *OEG.* p. XIV n. 3; fuit olim — ut docet inscriptio fol. 1 — ecclesiae Beatae Mariae Cirence-

1) In fol. 68^b legitur a manu s. XV liber de conceptu uirginali et a manu posteriore Aldhelmus de uirginitate. Gul: Malmesburiensis sic appellat.

strensis. Duodevicenas lineas singulae paginae habent; capitula nec numeris nec titulis, sed initialibus maiusculis primo rubris caeruleisque, deinde rubris viridibusque sunt notata; linearum schemata non stilo, sed graphio atramento subfusco sunt ducta. Aldhelmi textus legitur fol. 1—103^a; sequuntur versus de Sancto Nicolao (scripti a manu posteriore, eadem, quae iuxta prosam adscripsit Aldelmus), deinde Forma uitae cuiuslibet Reclusae, tum Sancti Bernardi morlanensis de contemptu mundi uersifice composito. Opusculo ipsi Aldhelmi post praefationem inscriptum est: Orditur libellus de virginitate sacris virginitibus editus, cum supra prologum legatur lineis arcuatis inclusum Incipit prologus.

Ex codice bonae notae accurate descriptus est; in capp. XXX et LV et in fine, ubi Amen etiam in eo deest, consentit cum alterius classis codicibus ut Lambethano. Codicis Herefordensis collationem praesto fuisse Abrahamo Gronovio novam editionem paranti ex codice Leidensi 393 (= XXIII. Gronov. 5^a vol. I) apparet.

Eorum, qui capitulorum tabulam cum textu prosae coniungunt, vetustissimus est codex Musei Britannici Regius 5 F. III (= R¹) scriptura insulari saeculo, ut equidem puto, decimo fere medio exaratus, cum A. Napier l. l. p. XVI n. 9 eum saeculi eius initio esse scriptum credat, C. Zangemeister (Sitzungsber. der Wiener Akad. LXXXIV (1876) p. 512 eum saeculo IX (vel octavo) adscripserit itemque is, qui descriptionem codicum Musei Britannici composuit (A. Kenyon), qui eum 'IX cent. in a Mercian hand' scriptum esse dicit. Habet folia quadraginta (24 × 17 ctm), lineas vicenas quaternas stilo ductas. Ab initio et a fine mutilus est; nam in folio primo capitulatio praemissa incipit a capite XIII; in folio quadagesimo ultima haec leguntur tenerrima membra = 62, 26 G. Index capituli XXXIX est omissus (cf. ad h. l.) et in textu inter fol. 23 et 24 ea omnia interciderunt, quae leguntur inter Basilius pontifex et qua tempestate predictos = 31, 13—41, 31 G. i. e. quaternio universus. In fol. 33^r legitur refertos æquiperat ., Et post caelesti puerperii, suprasc. dt (= desunt) i. e. omissa sunt Expletis igitur — fauorabilis extitit = 53, 33—54, 25 G.; haec tamen omnia, superscripto Explicit de masculini sexu: Incipit de feminini gradu, ita exstant in folio insequenti = 34^{rr}, ut inferior paginae 34^r pars vacua manserit; fol. 35^r pergitur de agatha uirgine = c XLI; similiter postea ea, quae f. 14^r inter contexere nitar: — En hieremias (= 20, 18 et 21, 6 G.) omissa sunt, postea 15^r (helias vates — reddit spiritum: = 20, 18—21, 5 G.) inseruntur. Capitulorum numeros non habet in textu, sed capitibus singulis inscriptiones colore metallico olim rubro nunc atro sunt additae; initia capitulorum maiusculis sunt decorata, quae simplicia belluarum capita exhibent; post praefationem legitur: Incipit liber qui dicitur prosa aldhelmi episcopi. f. 7^r manus saec. XII scripsit Godwine mun æt tur gret 7 noc ceoh ge (cf. etiam Napier l. l.), quae C. Wildhagen sic mihi interpretatur: Godwinus monachus salutatur (vel queritur) in turri (vel tangit turrim); cetera, ut corrupta, incerta sunt. Glossae interlineares iam saec. X sunt adscriptae.

Ubi confectus sit codex, nescitur; id unum constat, ex bibliotheca Iohannis Theyer, cuius manus aliquot in locis apparet, in bibliothecam Musei Britannici eum venisse; interpolatio capitis XXX ipso textu non potest demonstrari, quoniam is locus interciderit, sed propter capitulationis testimonium de ea videtur constare.

Sequitur codex Oxoniensis = Digby 146 (= O) scriptus saec. X (fol. 104, 24 × 16 ctm, lineae stilo ductae undevicena) minusculis vulgaribus, sed intermixtis et litteris et breviationibus Anglosaxonicis; monuit me H. Schenkelius similem sibi videri scripturam ei, quae cernitur in Boethio et Persio (= Bodleian. F. 1, 15) a Leofrico episcopo Exeteriensi ecclesiae St. Petri donatis (cf. Bibl. patr. n. 4341 = Sitzungsber. der Wien. Akad. 1898 p. 67). Notae grammaticae, quales supra p. 215 descripsi, et litterae supra positae aut verborum ordinem significantes aut ad interpretationes marginales lectorem revocantes et litterae Graecae pro signis usurpatae (ψθϞϙψ; haec maxime in extrema libri parte inveniuntur) idem spectantes occurrunt; glossae Latinae duabus manibus saeculi XI

sunt inter lineas adscriptae itemque anglicae (cf. A. Napier p. XXVII): omnia haec ad scholasticum usum librum destinatum fuisse declarant. Continet Oxoniensis

1. fol. 1—95^r Aldhelmi prosam de virginitate praemissa capitulorum tabula, quae tamen in singulari ternione a manu non eadem sed aequali ita est scripta, ut pars fol. 6^r et tota pagina insequens sint vacuae; fol. 7^r sine titulo (libellus de uirginitate saec. XV est additum) prosa ipsa incipit; capita singula numeris primumque linea maiusculis rusticis q. d. exarata significantur. Post praefationem initiali simpliciter, sed pulchre depicta incohata legitur rubro metallico scriptum Orditur libellus de uirginitate sacris uirginibus editus. Extrema prosae vocabula (inde a Valet — participes) decrescente linearum longitudine artificiose per formam triangularem scripta serieque punctorum ac linearum inclusa sunt.

2. fol. 95^r—100^r epistolam ad Ehfridum: hac codicis parte usus est iam Usserius.

3. fol. 101^r—104^r (100^r et 101^r sunt vacua) narrationem de morte Edwardi regis, quae saec. XII/XIII scripta postea est addita.

De libro conferendi sunt G. D. Macray, *Catal. codd. mss. bibl. Bodleianae* p. IX (Oxonii 1883) p. 143 et A. Napier, *Old Engl. Gl.* p. XIII n. 1. Fol. 1^r legitur codicem fuisse sexagesimum sextum Thomae Allenii; deinde venisse eum ad Kenelmum Digby indicat inscriptio haec: Vindica te tibi Kenelme Digby; ab hoc donatus est bibliothecae Bodleianae. In parte paginae inferiore scriptum est Liber monasterii Abendonie, quem Iohannes Clyss — vixisse eum initio saeculi XVI docet Napier l. l. — fecit ligari anno . . . : insequentia abscissa sunt; nunc in textura antica et postica insignia sunt impressa Kenelmi Digby. Notandum est Abendoniae (= Abingdon prope Oxonium) magno-pere fuisse Aldhelmo St. Dunstanum et abbatem monasterii eius fuisse saeculo XI Fari-cium, qui primus vitam Aldhelmi descripsit: hic quem in alterius capitis de vita Aldhelmi fine commemorat 'antiquissimum codicem' (p. 365 G.), eum non Aldhelmi, sed Bedae, quem modo laudavit, fuisse codicem operae pretium est admonere. In hoc autem monasterio Abendonensi quod tantum studium in Aldhelmo lectitundo et explicando sit positum, non est mirum.

Sed Cantuarium ipsum ducimur codice eo, qui nunc est Collegii Corporis Christi Cantabrigiensis n. 326 (= C¹). Scriptus est textus Aldhelmi minusculis Carolingicis saeculo X in foliis 1—70 (23, 2×16 ctm; lineae 24) habetque puncta grammaticalia. Ex notis in folio praefixo (D(istinctio) II. G(radus) III. dem(onstratio) prima) et in pagina prima (de) exstantibus apparet, eum olim fuisse Ecclesiae Christi Cantuariensis, cuius in catalogo, quem Henricus de Estria, 1284—1331 eius monasterii prior, composuit, sic affertur: Aldelmus de laude uirginum, primus, lib. I. Cantuario Parker archiepi-scopus eum Cantabrigium in collegium Corporis Christi transtulit cf. *Edwardis Memoirs and libraries* (London 1859) I 129, et M. Rh. James, *The sources of Archbishop Parkers collection of Mss. at Corp. Christi college* (Cambridge 1899) p. 58 et in *The ancient libraries of Canterbury and Dover* (Cambridge 1903) p. 21 n. 47 et p. 506; vide etiam A. Napier, *OEG.* p. XIV n. 4.

Singuli codicis quaterniones praeter ultimum p. 16. 32. 48. 64. 78. 94. 110. 126, numeris I—VIII sunt numerati; post capitulorum enumerationem (I—LX; lapsu calami pro LX scriptum est XL ut in OR²) lineae spatio haecce leguntur singulari quadam vocabu-lorum Latinorum, Graecorum, Anglosaxonicorum commixtione maxime mira (cf. etiam A. Napier p. XIV, qui recte versus singulos distinxit): þus me zesette s̅cs et iustus. | beorn boca gleaw. bonus auctor. | Ealdelm æþele sceop. etiam fuit | ipselos on ædel anġel-sexna | byscop on bretene. biblos. Ic nu sceal. | ponus et pondus. pleno cum sensu. | zeonges zeanode geomres iam iamq; | seczan soð. nalles leas. þ him symle wæs | euthenia oftor on fylste | æne on edle ec ðon ðe || (fol. 3^b) se is — haec corrupta videntur — | yfel on zesæd. Etiam nusquā | ne sceal (seal cod.; corr. A. Napier) ladigan labor quē tenet | eneratea. ac he ealneƷ sceal | boethia biddan zeorne | þurh his modes gemind

micro in cosmo | þ him drihten zyfe dinams on eordan | fortis factor, þ he forð simle ||; quae L. Morsbachio et C. Wildhageno ducibus sic vertenda puto: Sic me composuit sanctus et iustus | vir librorum peritus bonus auctor | Aldhelmus, nobilis vates; etiam fuit praeclarus (ὕψηλός) | in terra Anglosaxonum, episcopus in Britannia. | Ego, liber, onus (πόνος) et pondus pleno cum sensu | lucto iuvenis statim tristis, | oportet vera dicam, minime falsa: ei (sc. Aldhelmo) semper fuisse | valetudinem (εὐθυμία) saepius praesidio | et laudes (αἶνῃ) in terra, etiamsi de eo mala sunt dicta. | Etiam nusquam is, quem labor tenet, excuset se oportet patientiā ((ἐγκράτεια i. e. nunquam se satis laborasse dicat), | sed semper oportet | auxilium (βοήθεια) petat studiose per animi sui sententiam in parvo mundo (μικρῷ . . . κόσμῳ), | ut sibi dominus donet vigorem (δύναμις) in terra |, fortis factor, ut iam semper [in opere perseveret?]. Nulla lacuna indicata, sequitur textus prologi a pulchra initiali beluarum capitibus ornata incipiens, ita ut reliqua paginae huius pars vacua maneat, similiter atque in Lambethano et Sarisberiensi.

Inde a fol. 7^r iterum ab initiali simili textus ipsius tractatus orditur; capita singula per litteram maiusculam simplicem notata lineae unius spatio distinguuntur; capitibus I—XXV numeri sunt apppositi, cetera numeris carent; tituli non sunt adscripti; in fine capituli XLIX legitur credebatur; V : V : V . L : F : L : C : M CR : ST :: . M : N i. e. vive vale fili cum Cristo amen. Aldhelmi textus fol. 75^r (patrię participes. —) sine subscriptione finitur. Sequitur post duarum linearum spatium [C]onperias, lector, litteras tam grecas (haec maiusculis rubris, cetera nigris minusculis sunt scripta) quam latinas superpositas quibusdam lineis istius codicelli suas habere significationes. & gręca nomina quere signi . . .; haec ad sequentis carminis scripturam pertinent, cuius proprietates cum transsumere e codice suo noluerit librarius, etiam descriptionem interruptit; leguntur enim infra versus primi septendecim ex Abbonis clericorum decore (Clerice dip-ticas lateri ne dempseris umquam | Effipiam diamant stragula pariterque per poma) cf. Mon. Germ., Script. II 802, Zupitza, Zeitsch. f. deutsches Alt. XXXI 1 sqq., eidem qui etiam in altero monasterii St. Augustini Cantuariensis codice, nunc Cantabrigiensi inveniuntur G. g. V. 35 n. 17). Quos versus sequuntur glossae quaedam a b et c incipientes¹, et post sententias christianas (Ama Deum! diligenter te omnes . . . Tres infelices leguntur in lege: qui scit et non docet, qui docet et non facit et qui nescit nec interrogat) ab alia manu scriptus tractatulus, qui inscribitur Dic mihi, frater, unde fuit factus Adam. Ego dico tibi, de octo partibus fuit factus e. q. s., deinde 1. versus sex: (N)auta rudis pelagi ut seuis ereptus ab undis — (P)roque laboris agat iste sui requie (cf. Progr. Goth. 1904 p. 5, 3 = PlaC II 402. III 684), 2. Explicatio evangelica: (C)entum oves uniuersitas est angelorum et hominum. Una autem erraverat, 3. Vituperatio ebrietatis, 4. Excerpta ex Alcuini disputatione Pipini et discipuli (Patrol. lat. CI. = Alcuini opp. II 977 Migne): Quid est terra? Mater crescentium e. q. s. cf. praef. ad aenigmata p. 54. 5. Grammatica quaedam: Omnes nominativi singulares corripiuntur nisi quintae declinationis etc. Pagina 139 vacua est, in latere legitur D et fot gewædu (= pedum vestimenta); p. 140 scriptae sunt litterae septem runicae interpositis punctis, quae vocales significant, infra DI; finem facit figura, ex XVIII orbibus lineisque rectis composita, cum inscriptionibus partim evanidis (affero unum: Ordine quadrifido cOlludens cornua natO), qualem in Lambethano 204 saec. X C. Zangemeister (Sitzungsber. d. Wiener Akad. LXXXIV (1876) p. 538) invenit et descripsit. Habes igitur etiam in hoc codice farraginem ad usum scholasticum destinatam.

1) Bassium est (quod) uxori datur . osculum filio . suauium scorto (cod. scorti). Bidubium quae (cod. qui) post duos uiros uidua est (cf. Corp. Gl. IV 26, 5) Bigam(us) est uir secundae uxoris (ib. 25, 36). Biuira . secunda coniux . blax vel blas . i. stulti . loquax (ib. 25, 65). Blenni . tetri (IV 488, 12). Blicea . i. stulta . (= bilicia . stulta IV 25, 27) bobinator inconstans (bobimatores inconstantes IV 26, 18) . ceco igni (Verg. Aen. IV 2) occulto amore . calorate ardentem;

Cantuariensi codici huic adiungo alterum = Oxoniensem Bodleianum 97 saec. XI. (= C²) fol. 75 (21, 5 × 15 ctm) lineis vicens trinis cf. Catal. Mss. Oxon. 1697 n. 1928. A. Napier OEG. p. XV n. 6 M. R. James, The ancient libraries of Canterbury and Dover p. 21. 506. A fine mutilus est, cum ultima eius verba sint fidei fragilitate tremebundis = 81, 20 G. In folio praefixo legitur D II G V (vide supra p. 219), infra quam notam scriptum est saec. XV: Aldelmus de laude virginum; deinde De librario Sancti Augustini Extra Cantuariam et infra hoc W parell possessor huius libri; in folio primo iuxta titulum capitulationis: SX. Fuit igitur olim ecclesiae Christi Cantuariensis, unde — et solus est, de quo hoc constat — tralatus est post a. Ch. 1284 in bibliothecam St. Augustini. Nam in catalogo Henrici de Estria (cf. supra p. 219) notatur: Adelmus de laude uirginum, secundus, lib. I cf. James l. c., qui quod scribit librum esse saeculi IX, hoc error calami aut typositetae sit oportet. Tertius — ut id iam hic afferam — Cantuariensis afferri videtur prosae Aldhelmianae codex (cf. James l. l. p. 503) in notis Lelandi, qui inter codices monasterii St. Augustini affert Aldhelmum de Virginitate prosa et carmine. Quae ante hunc et post eum laudantur, ea omnia nunc exstant in codice celeberrimo Cantabrigiensi Gg. V 35 saec. XI olim Cantuariensis St. Augustini. Sed in hoc quamquam nunc leguntur carmen Aldhelmi et aenigmata, tamen non legitur in eo prosa, nec est prosa inter ea, quae nunc in codice illo desiderantur cf. R. Pribsch, Deutsche Handsch. in England I 25. Errasse igitur puto Lelandum aut tacite hic inseruisse codicis, qui hic non nominandus erat, memoriam: et sane mirum esset, si in uno codice carmen et prosa fuissent coniuncta, quoniam, qui haec duo coniuncta habeat, omnino nullus exstat. Quartus Aldhelmi codex Cantuariensis, ut etiam hunc simul afferam cum fratribus, est Musei Britannici Regius 15 A XVI, in quo leguntur aenigmata: etiam hic olim pertinebat ad bibliothecam abbatiae St. Augustini.

In folio 1^r INCIPIUNT CAPITULA LIBRI DE LAUDE VIRGINITATIS; singula capitula (I — LX) alternatim ab initiali viridi aut rubra ordiuntur excipiturque fol. 3° sub fine textus sine titulo; capitula numeri primo in propriis lineis positi, deinde in fine lineae aut in margine adscripti separant primaque in codicis parte primae capitulorum lineae maiusculis scribuntur; punctis grammaticalibus textus caret. Usus est hoc codice Giles, qui collationem eius post textum editum libro suo addidit p. 387 sq.

Simillimus Bodleiano Digby 146 est codex Sarisberiensis (S) = codex cathedralis Sarisberiensis n. 38 saec. XI ineunte scriptus, nunc denuo ligatus. Humore partim affectus est et sub finem muribus adesus: 81 folia (27 × 16, 5 ctm; lineae 23); conferendi sunt de codice (M. Thompson) A Catalogue of the Library of the cathedral of Salisbury, London 1880, p. 9, H. Logeman, Anglia XIII 26 sqq., A. Napier ibid. X 204 sqq. Fol. 1 et 2 (inverso ordine sunt positae) partes epistulae ad Ehfriidum leguntur, non, ut Napier putat, primo a codice alienae, cum iam Wharton eas cum ceteris foliis coniunctas invenerit; in codice misere habito facile, quae desunt, perire potuerunt. Fol. 3—6^r tabula exstat sexaginta capitulorum (Incipiunt capitula libri de laude uirginitatis); post eam fol. 6° et 7^r sunt vacua. Fol. 7° pulchra initiali decorata — ei, quae est in (L), R¹, O, simili — legitur praefatio; post hanc excidit folium unum, in cuius pagina altera pars capituli alterius (Iamdudum ad pontificale proficiscens conciliabulum — artibus in gymnasio) erat scripta; incipit fol. 8^r a verbis exerceri, qui laboriosi = 2, 15 G. Finis scriptus est, ut in O et R², versibus decrescentibus, sed in Sarisberiensi extrema haec lineis decoratis sunt inclusa: trina personarum sub|sistentia: totius mundi | . . . par|tici|pes |; — amen deest. Initiales litterae sunt serpentinae nigrae et in initio rubrae; glossae suprascriptae sunt interlineares Latinae Anglicaeque; puncta grammaticalia habet. Capitula numeris in vacua linea supra positae in initis per maiusculas rusticas scriptis sunt notata; si oratio continua propter sententiam est dividenda, margini, ut in C¹ et O, saepe adscribitur K. Scriptura est vulgaris, sed ut ligaturas quasdam habet vetustas (ŋ = na, ʷ = us), ita

scribae errores (e. g. *tirorum* = *tironum*) *Sarisberiensem* ex codice insulari derivatum esse docet; hoc quoque notandum, virgulam pro *m* superscriptam non post vocalem legi, sed ante eam vel supra; nec tamen forma scribendi deest communis. Interpunctio eadem est atque in *Lambethano*. Etiam huius codicis iam partes fuerunt in textu *Aldhelmi* constituendo; nam *Wharton* ex eo edidit '*Indiculum seu summulas Capitulorum*', quae 'in prioribus editionibus et in codice *Lambethano*' deerant.

Cum codicibus hisce componendus est codex *Musei Britannici Regius 7 D XXIV* (= *R*²), saec. X, quem descripserunt *C. Zangemeister*, *Sitzungsb. der Wien. Ak. LXXXIV* (1876) p. 512 — is eum IX, fort. VIII saeculo scriptum esse putat — et *A. Napier*, *OEG*, p. XV n. 5. Legitur *Aldhelmus* in huius codicis foliis 82^r—162^r (17,2 × 11,6 ctm), singula folia lineas habent vicensenas. Scripturae character est insularis; notae interlineares latinae et anglicae paucae (cf. *Napier* l. l. p. 153 sqq.) fere continuae eadem manu sunt additae; fol. 82^r—85^r leguntur capitula (I—LX: pro LX scriptum esse XL iam supra notavi), quibus inscriptum est Incipiunt capitula libri sequentis de virginitate; manus saeculi XV supra posuit Liber de virginitate; fol. 85^v vir ad pluteum sedens scribensque i. e. *Aldhelmus* delineari coeptus est: librum sinistra tenet, dextra scribit; omnia praeter figuram viri paene evanida sunt seu potius tantum adumbrata; similis sedentis episcopi imago etiam in *Bodleiano* 577 saec. X fol. 1^r et in *Regio 5 E XI* saec. XI exstat; etiam in O et S spatium, ubi poneretur imago, relictum est. Textus notis grammaticalibus est instructus.

Praefatio littera initiali capitibus beluarum decorata est et coloribus rubro, gileo, viridi expleta: similiter spatia inter litteras et in litteris ipsis sunt colorata; fol. 86^r legitur cum titulo *Orditur libellus de virginitate sacris virginibus editus*; textus ipse usque ad finem, cuius simile schema est atque in *Bodleiano* et *Sarisberien*si (. . . ab al | to . . dignetur | Valete . . soro | res . . alumne | scolasticę . . marga | ritę . . ge | mine . . pa | triae parti | cipes: —) etiam in *R*² amen deest.

Sequitur 162^v usque ad finem (168^r; 168^v vacuum est) epistula ad *Ehfridum*, quae etiam in *Bodleiano* et *Sarisberien*si tradita est, manu aequali nec tamen eadem exarata (textus ipsius ἀπόγραφον manu *Patricii Youngii*, ut docet catalogus, confectum ante fol. 162 est interpositum), cum folia praefixa 1—81 librum *Guimundi* de corpore et sanguine continentia saeculo XII sint scripta.

Hi tres codices (*Bodleianus Digby*, *Sarisberien*sis, *Regius 7 D XXIV*) tantam vel externi habitus prae se ferunt similitudinem, ut ad archetypum eundem referendi esse videantur.

Eiusdem originis est etiam codex *Musei Britannici Regius 6 A VI* (= *R*³) saec. XI, (foll. 109 28, 5 × 16, 2 ctm; lineae stilo ductae) atramento subfusco scriptus cf. *A. Napier*, *OEG*, p. XV n. 7. Quatuor folia prima (saec. XIII) continent commentarium ad canticum canticorum tractatusque grammaticos, fol. 5^r—9^r epistolam ad *Ehfridum*, 9^v—12^v tabulam capitulorum I—LX (Incipiunt kapitula libri sequentis de laudibus s(an)c(t)arum virginum), ita ut pars 12^v vacua maneat, 13^r—109^r textum tractatus: fol. 107, quod exciderat, moderna manu in pergameno suppletum est. In fine huius libri leguntur versus, qui tertio addito etiam in *Harleiano* 3013 exstant,

Tres digiti scribunt totum corpusque laborat,

Scribere qui nescit, nullum putat esse laborem,

postremo 109^v *Richardi Worcestrensis* versus de morte *Henrici Wincestrensis* († 1171) saec. XII/XIII scripti. Capitula vacuo spatio, in quo plerumque numerus legitur, et littera initiali et prima linea maiusculis rusticis viridi rubroque colore scripta dirimuntur; puncta grammaticalia sunt apposita; scholia sat multa marginalia et glossae interlineares Anglicae leguntur. In capite XX et XXXIX partes novae maiusculis conspicuis sunt notatae. Conclusio scripta est non tam artificiose quam in praecedentibus, sed sic tamen, ut lineae breviores tres ita concludantur celestis patriae participes.

Similis est Musei Britannici Regius 5 E XI (= R⁴) saec. XI, fol. 120 (22×13 cm; folia 1 et 120 accurate respondent foliis 116. 117, quae in textu ipso suo loco leguntur) cf. A. Napier, OEG. l. l. n. 8. Folium 2° Aldhelmi praebet imaginem suprasc. S. AELDEL^m EPC (cf. Bodl. 577 saec. X fol. 1^r); ante episcopum pictus est pluteus, in quo ipse liber est positus, cuius haec verba leguntur IAM | DVDM | ad pon | tifica | le pro | ficiscens. Glossas Latinas Anglicasque habet et puncta grammaticalia. 3^r—7^r, cuius pars inferior vacat, leguntur Capitula libri de laude virginitatis, 8^r prologus cum salutatione, 8° vacua est, 9^r incipit liber de laude virginitatis; initia capitulorum numeris, initialibus rubris, maiusculis rusticis significantur; in margine nonnunquam k appictum est; in fine legitur caelestis patrię participes.

Accedit codex Musei Britannici Regius 6 B VII (= R⁵) = 53 folia 30,5×20 cm, lin. 25; splendide scriptus est sub saeculi duodecimi initium cf. A. Napier, OEG. p. XVI n. 10. In fine reliquiarum sanctarum positus est index, sed monasterii, cuius fuerunt, nomen erasum est. Ante capitulorum tabulam (1^r—3^r) legitur maiusculis scriptum: Incip capla libri (rubro colore) Aldelmi epī (viridi c.) de laude virginum (rubro c.); capitulorum argumenta rubris viridibusque initialibus distincta sunt praefixis numeris (I—LVIII) olim rubris nunc atris; in fine Expliciunt capla; reliqua paginae pars vacua est. 3^r incipit prologus ab initiali viridi per lineas litteris maiusculis rubris viridibusque alternantibus, post quem legitur: Orditur libellus de virginitate (litt. maiusc. virides) sacris uirginibus editus . . . (litt. rubrae). Initialis perpulchre picta ornat tractatus ipsius initium similiter atque antecedentia scriptum; capitula litteris rubris incohata numeris significantur, qui tamen post LII (= LIII G) deficiunt. 53^r post patriae particeps (supra e scriptum est i et supra p scriptum est e) legitur Explicit liber Aldel (litt. rubrae) | mi epī de virginitate (litt. virides).

Cum hoc arta necessitudine coniunctus est codex Harleianus 3013 saec. XII, qui fol. 3—7^r continet epistolam ad Ehfridum, 7^r—10° capitulationem (I—LX), 11^r—96^r tractatum, quem finit: patrię participes; sequuntur duo versus ex R³ allati addito tertio hoc

Dum digiti scribunt, vix cetera membra quiescunt

(cf. Bedae excerpta = Migne, Patrol. XCIV 551). Capitula ut in R⁵ aliisque sunt distincta.

Codicem Cantabrigiensem Gaius College n. 687 saec. XIV duabus columnis scriptum, quem unum ad textum editionis Whartonianae emendandum Giles adhibuit, tantum inspexi.

Ex his codicibus totos equidem contuli cum textu Gilesiano Wirceburgensem A, Guelferbytanum G, Bruxellensem B, Bodleianum Digby O, Regium 5 F. III R¹, fragmenta Cantabrigiensia A¹, fragmentum Oxoniense, Oxoniensem C², Phillipica P, paene totum Cantabrigiensem Collegii Corporis Christi; ceteros partim contuli et excerpti. In textu constituendo secutus sum Wirceburgensem et aetate et fide omnium facile primum.

Restat ut de editionibus typis expressis paucis absolvam.

Editionem prosae principem publici iuris factam esse Giles p. VII dicit a Canisio: at in Antiquae lectionis volumine quinto (Ingolstadii 1604) Canisius carmen edidit, non prosam. Primi autem editoris laus, quae tamen eo vel maxime minuitur, quod corruptissimum suppeditavit textum omnemque recensendi operam lectoribus reliquit, vindicanda est Iohanni Iacobo Grynaeo, theologo Basileensi, qui in altera Orthodoxographorum editione — in priore (Basileae 1555) nihil de Aldhelmo legitur — Basileae 1569 in officina Henricopetrina impressa (Monumenta S. Patrum Orthodoxographa hoc est Theologiae Sacrosanctae ac syncerioris fidei Doctores numero circiter LXXXV; in priore opera fidei Doctorum numero LXXVI edita erant) p. 1677—1717 prosam eamque solam edidit hoc titulo: ALDHELM DE LAUDIBUS VIRGINITATIS LIBER; nulla capitulorum distinctione textum separat, sed ante cap. XII inscriptum est: DE PRINCIPALIBUS VITIIS.

Ex eis, quae Grynaeus in praefatione brevissime dicit, unius Hermannii Contracti testimonium afferens, non altius eum in vitam operaque Aldhelmi inquisivisse apparet, nec unde sumpserit sua lectores edocet, quemadmodum eos non edocet de ceteris libris a se editis. Constare autem supra iam commemoravi ex textu ipso, posuisse editionem illam qualemcumque Grynaeum in solo codice Guelferbytano; quod etiam inde elucet, quod, quae in codice leguntur a manu saeculi XVI correctae, ea in textu editionis Basileensis leguntur, ita ut conici oporteat, correctiones illas in codice Guelferbytano a Grynaeo esse adscriptas. Possedit autem codicem tunc Matthias Flacius Illyricus, qui codicem Grynaeo commodasse putandus est, quemadmodum alios ei commodasse vel constat vel verisimile est (cf. *Zentralbl. für Bibliothekswesen* 1908 p. 173 sq.). Hic textus — in capita XXX divisus — per Sacram et Maximam Bibliothecam Patrum, in cuius editionibus posterioribus (primum Coloniae Agrippinae 1618 vol. VIII 1—53) carmen a Canisio, aenigmata a Delrio edita adiuncta sunt, traditus¹, quamquam, quicumque eum citabat vel nominabat, de gravissimis eius corruptelis querebatur, tamen retentus est absque codicum auxilio usque ad Henricum Whartonem, qui ipse 'adeo misere corruptum' suo iure dixit Aldhelmi librum 'ut vix unica periodus vitio insigni immunis in eo deprehendi possit'. Quem cum taederet immeritae Aldhelmi incuriae, 'qui primus Romanae pariter ac Graecae literaturae gloriam concivibus suis Anglosaxonicis asseruisset', ipse ex Cantuariensis archiepiscopi sui bibliotheca codicem nactus Lambethanum, secundum quem prosam expressit librarii vestigiis anxie etiam in eis insistens, in quibus relinquendus erat, et addita ex Sarisberiensi capitulorum tabula prosam denuo edidit in libro, qui inscribitur Bedae Venerabilis opera quaedam Theologica, nunc primum edita, nec non historica, antea semel edita. Accesserunt Egberti Archiepiscopi Eboracensis Dialogus de Ecclesiastica Institutione, Et Aldhelmi Episcopi Scireburgensis Liber de Virginitate, Ex codice antiquissimo emendatus. Londini MDCXCIII, p. 291—369. Hanc editionem, quam prioribus longe superiorem, erratis tamen iam abundantem ipse dixit, Giles in sua operum Aldhelmianorum editione Oxonii 1844 p. 1—82 ita repetiit, ut Cantabrigiensis codicis admodum recentis collatione contentus et 'centum fere inelegantiss sublati' ea tantum mutaret 'quae ad sensum pertinerent', cetera, ne 'nimia correctione exemplar editionis Whartonianae ab amico sibi commodatum macularetur', intacta relinqueret (cf. supra p. 217). Et utinam vel ea, quae professus erat, patrasset neve vitiis editionis a se repetitae alia plura maxime propter incuriam addidisset! Gilesii textum integrum in Patrologiam suam Latinam (= tomus LXXIX 103—162) transsumpsit I. P. Migne (1863), ita ut, quod Whartonem olim de textu in *Orthodoxographis* publicato iudicasse indicaverat, id ad vulgatissimum nunc Aldhelmi textum haud immerito possit transferri.

Ac ne ei quidem, qui in singulis prosae locis vel emendandis vel interpretandis operam suam collocaverunt, inter quos primo loco propter Observatorum in scriptoribus ecclesiasticis monobiblon (Daventriae 1651) laudandus est Iohannes Fridericus Gronovius — ceteros I. A. Fabricius in *Bibl. Lat. med. aevi*. I 142 sq. enumeravit — novis codicum subsidiis, a quibus unicum textus universi remedium peti potuit, sunt innixi et, quamquam non nulla suo Marte prospere effecerunt, misera tamen operis Aldhelmiani condicio non est mutata. Paraverat sane saeculo duodevicesimo nec tamen absolvit novam editionem Abrahamus Gronovius, Iohannis Friderici nepos, cuius adnotationes textui Whartoniano adscriptae in bibliotheca Leidensi (cod. Leidens. 393 C = XXIII. Gronov. 5^a vol. I) etiam nunc exstant. Is ab initio codicis Herefordensis lectionibus usus brevi in editionibus Magnae Bibliothecae

1) Primum repetitus est Grynaei textus in editionis Parisinae, quam curavit Margarinus de la Bigne 1575 apud Sonnum, volumine octavo; per errorem Basnagius inverso temporis ordine in *Thesouro Monumentorum Ecclesiasticorum* vol. I 112 dicit: habetur prosa apud Sonnum, deinde inter *Orthodoxographa*. Etiam editiones Parisinae annorum 1589 et 1659 solam prosam continent. De ceteris editionibus vide Th. Ittigium, *De bibliothecis et catenis patrum*. Lipsiae 1707.

Lugdunensi et Parisina afferendis acquievit; quae ipse textui adscripsit, pleraque ex avi lucubrationibus desumpsit; ipse typographica errata tollere et biblicos aliorumque auctorum locos addere satis habuit.

Sed cum textus, qualis ferebatur, corruptissimus maneret, in eis, quae una cum textu tradita vel ex eo desumpta sunt, codicum subsidia adhibita sunt accuratissime. Nam non solum in Thesouro glossarum insigni G. Goetzii industria et sagacitate curato multa egregie sunt parata, quamquam quantum ad glossarum collectiones valuerit Aldhelmus nondum satis explicatum est (cf. Karl W. Gruber, *Die Hauptquellen des Corpus: Epinaler und Erfurter Glossare*. Erlangen 1904 p. 15, vide etiam I. Stalzer, *Zu den hrabanisch-keronischen Glossen in ΣΤΡΩΜΑΤΕΙΣ* Grazer Festsch. zur 50. Versammlung Deutsch. Philologen, Graz 1909 p. 88 sq.); glossis ipsis, quae ex Aldhelmi codicibus sunt collectae, in restituendo eo non multum iuvamur. Sed etiam et Germanicae glossae e codicibus Wirceburgensi et Guelferbytano in admirabili Eliae Steinmeyer libro (*Die Althochdeutschen Glossen II* 11) optime sunt collectae et Anglicae tam eae, quae separatim sunt compositae, a Thoma Wrigthio et R. P. Wuelckero (in *Anglo-Saxon and Old English Vocabularies I* 985 sqq. e codice Cottoniano Cleop. A III), quam eae, quae in codicibus passim adscriptae legebantur, in A. Napierii opere omni laude dignissimo (*Old English Glosses*, Oxford 1900) ad artis criticae rationem redactae sunt. His igitur viris studia Aldhelmiana plurimum debent, nec non multa eis debet textus ipse.

CODICES PROSAE DE VIRGINITATE.

Wirceburgensis M. th. f. 21	saec. IX	A
Guelferbytanus olim Helmstedtiensis, antea Moguntinus(?)	saec. X	G
Fragmenta Cantabrigiensia	saec. IX	A ¹
Fragmentum Oxoniense Ms. lat. th. f. 4	saec. X frgt. Oxon.	
Phillipicus, nunc Cheltenhamicus n. 8071	} saec. IX	P
Fragmenta Cantabrigiensia		
Bruzellensis 1650, in Anglia scriptus	saec. X	B
Bruzellensis 4164—4166 ex hoc descriptus	saec. XVII	
Bodleianus Digby 146 olim Abendonensis	saec. X	O
Bodleianus 97 olim Cantuariensis	saec. XI	C ²
Lambethanus olim Walthamiensis	saec. X	L
Herefordensis, olim Cirencestreensis	saec. XII	H
Britannicus Regius 5 F III	saec. X	R ¹
Cantabrigiensis collegii Corporis Christi olim Cantuariensis	saec. X	C ¹
Sarisberiensis	saec. XI	S
Britannicus Regius 7 D XXIV	saec. X	R ²
Britannicus Regius 6 A VI	saec. XI	R ³
Britannicus Regius 5 E XI	saec. XI	R ⁴
Britannicus Regius 6 B VII	saec. XII in.	R ⁵
Harleianus 3013	saec. XII	
Cantabrigiensis Gaius College n. 687	saec. XIV	

ALDHELMVS DE VIRGINITATE.

(PROSA.)

[Incipiunt capitula libri sequentis de uirginitate. I. Salutatio et prologi praefatio. — II. De gymnicorum exemplis, qui in agone circensi victoriae palmam promerentur. — III. Quod haec gymnasii disciplina et theatrialis comparatio in ecclesia spiritaliter exerceatur. — IV. Paradigma de apum solertia sumptum, quo scriptorum studia regulariter aequiperentur. — V. Quod apum castimonia uirginalis pudicitiae typum portenderit. — VI. De conglutinata apum concordia et spontaneo subditarum famulatu, quibus regularis coenobiorum disciplina comparatur. — VII. Quod uirginale privilegium ceterarum virtutum arcem obtineat numerosaque spiritalium charismatum merita praecellat. — VIII. Quod sanctae uirginitatis praeconia ita immensis rumoribus extollantur, ut tamen concessae iugalitatis consortia minime condemnentur. — IX. Quod dispar uirginitatis et iugalitatis comparatio de diversis creaturarum qualitatibus assumpta (sit). — X. Quod interdum inferioris vitae gradus superiorem otio torpentem anticipet id est tepidae uirginitatis ignavia continentium castimoniae cedat. — XI. Quod superbiae typus, turgidae et inflatae uirginitatis grassator, licet ultimus in catalogo vitiorum ponatur, tamen primatum sibi ceterarum vindicet passionum. — XII. De octo principalium vitiorum duobus, quibus ceteri scelerum satellites subsequuntur. — XIII. De minori vitiorum caterva tyrannicae potestati subiecta, quae in collationibus Cassiani et moralibus beati Gregorii liquido clarescunt. — XIV. Quod nonnulli ab ipsis infantiae cunabulis sacrae uirginitatis propositum fine tenus legitime seruantes reliquos coniugatos et continentes meritum privilegio praecellant. — XV. Quod nemo corporalis pudicitiae castimonia fretus perfecte sine ceteris virtutum gradibus gloriatur. — XVI. Quod vera humilitatis tutela vera uirginitatis cautella existat. — XVII. De duplici ac dispari uirginitatis et iugalitatis differentia. — XVIII. Quod angelicae vitae castimonia a uirginibus per vim iam quodammodo praelibetur. — XIX. De tripartita humani generis distantia. — XX. Exemplum uirginitatis ab Helia et Heliseo sive Hieremia sumptum. — XXI. Quod Daniel

Titulum non habent AGBL, liber (libellus) de uirginitate OR² ante capitula et post prologum, R⁵H post prologum; De uirginitate liber Beda (cf. etiam ad titulum carminis) Explicit Aldhelmi episcopi de uirginitate in fine R⁵; liber de laude uirginitatis C¹C²R⁴S (opus de laude uirginitatis S²), de laude uirginum Catalog. Cantuar. s. XIV Cantabrig. Gaius Coll. n. 68 R⁵ (ante capitula); Faricius, de uirginum laude Willelm. Malmesb.; liber de laudibus sanctarum uirginum R³; liber qui dicitur prosa Aldhelmi episcopi R¹ post prologum. In A manus posterior, sed vetusta supra textum scripsit Aldehelmus ad uirgines sacras. XVII, in G titulus in folio praefixo a manu saec. XIV additus est: Opus Althelmi de laude uirginitatis sanctorum uirorum [et quedam instituta conciliorum]; in marg. superiore legitur de conceptu uirginali (saec. XV), infra manu recenti saec. XVII: Aldellmus de uirginitate. Will. Malmesburiensis sic appellat. Capitulum enumerationem non habent AG(P)BL. Eos omnes, qui capitulum hunc indicem praebent, ad unum redire archetypum eumque indicem non ab Aldhelmo ipso esse confectum docent ea, quae notavi ad cap. XXX et XXXIX. INCIPIUNT CAPIĻA LIBRI SEQUENTIS DE VIRGINITATE OR², INCIPIVNT KAPITVLA LIBRI SEQVENTIS DE LAVDIBVS ŠCARVM VIRGINVM R³, INCIPIUNT CAPITVLA LIBRI DE LAUDE VIRGINITATIS C²R⁴, INCIPIUNT CAPITVLA LIBRI DE LAUDE VIRGINITATIS C¹, INCIPIUNT CAPIĻA LIBRI ALDELMII EPI DE LAUDE VIRGINVM R⁵. Edidi capitulationem ipsam secundum O et R¹, qui codex ab initio mutilus incipit a cap. XIII, adhibitis passim C¹R³S; in O singula capitula per ~, in R¹ per 7 vel 7 vel 7 clauduntur. Primum edita sunt a Whartonio in editione sua (Lond. 1693) ex codice Sarisberiensi. III spiritaliter C¹ IX sit deest in codd., est add. Wharton XI uindicat O XIII tyrannice potestate O, tyrannicae subiecta potestati R¹ XIV coniugatos O XVI sic R¹ (secundum textum: vera . . delicatae uirginitatis gloria vera . . humilitatis cautela tutetur) humilitatis cautela O vere uirginitatis O, verae R¹ XVII dispari O XVIII euangelicae R¹ iam deest in O XX ab h/llia O

et tres pueri apud Chaldeos virginitatis gratia floruerint. — XXII. Quod forma virginitatis facilius in neutericis quam in veteribus inveniri valeat. — XXIII. Quod Iohannes baptista et euangelista infulis pudicitiae coronarentur et sententia Thomae. — XXIV. Quod Paulus apostolus simulque Lucas, evangelii tetrarcha, incorrupti pudicorum coetibus copulentur. — XXV. Quod Clemens, successor Petri, et Silvester pontifex integritatis gloria insignes haberentur. — XXVI. Quod Ambrosius apud Mediolanum et Martinus apud Toro(no)s pro incontaminata virginitate innumeris signorum virtutibus effulserint. — XXVII. Quod Gregorius Nazanzenus nec non et Basilius in Cappadocia simulque et Felix ob pudicitiae preconium claruerint. — XXVIII. Qualiter Antonius heremita et Paulus anachorita propter indefessam vitae puritatem apud Aegyptum celebri fama uulgarentur. — XXIX. Quod Hilarion et Iohannes solitariam ducentes vitam multis miraculorum signis crebrescerent. — XXX. Quod Amos, Nitriae habitator, et Benedictus, monachorum praeceptor, pudicitiae ornamentis praediti floruerint. — XXXI. Quod virtus nulla occasione ultroneam sibi debe(a)t mortem inferre, nisi quando pudicitia periclitetur, et de Malchi facto. — XXXII. Quod Narcisus pontifex (et) Athanasius, praesul Alexandrinus, ob integritatis gloriam celebres haberentur. — XXXIII. Quod Babyllus, venerandus antistes, cum tribus alumnis martyrii mitra coronaretur. — XXXIV. Qualiter beatus Cosmas et Damianus districta severitate tortorum torquerentur. — XXXV. Quomodo sanctus Chrysantus et Daria, virgo vestalis, ob pudicitiae meritum martyrizaverint. — XXXVI. Quod beatus Iulianus apud Antiochiam et uirginitatis flore fronduerit et martyrii purpura rubuerit. — XXXVII. Quod sanctus Amos, primus Nitriae habitator, signis et prodigiis coruscantibus claruerit. — XXXVIII. Quod beatae memoriae Apollonius apud Thebaidam in primordio pubertatis theoricam exercuerit vitam. — XXXIX. Quod Hieronymus presbiter tam integritatis pudicitia praeditus quam interpretationis gratia decoratus limpidum scripturae iubar orthodoxis exhibuerit ecclesiis. — XL. (XXXIX.)

Exempla de feminino sexu adsumpta: primitus de beata Dei genetrice et Caecilia virgine. — XLI. (XL.) Quod sancta Agatha pro virginitate servata diversa tormentorum genera pertulerit. — XLII. (XLI.) Quod beata Lucia apud Siracusas propter pudicitiam martyrizaretur. — XLIII. (XLII.) Quod Iustina, Dei virgo, castitatis gratia magorum necromantias vicerit et passionis palma triumphaverit. — XLIV. (XLIII.) Quod sancta Eugenia ob integritatis castimoniam conservandam sub tonsura virili militum Christi

XXI florent R¹ XXII feteribus R¹ XXIII eguangelista O XXIV eguangelii O coetibus O XXV habentur R¹ XXVI in (?) caminata R¹ in numeris R¹ XXVII claruerit R¹ XXVIII anchorita R¹ indiuessam R¹ XXIX hilarionus R¹ solitaria R¹ XXX ammon R¹ praeceptus C¹ predictis in marg. predictis O. Quicumque capitula enumerant codices — etiam R¹ — hanc agnoscunt interpolationem. cf. ad textum R⁵ amos — & linea sustulit, et scripsit hornamentis praeditus floruerit, sed in textu eandem interpolationem habet ac ceteri XXXI ultroneam sumptus sibi OR³ debet codd. quando om. C¹ pudicitiae C¹ facto monachas... R¹ XXXII et om. O De narciso pontifice scō pontifice qui uirginitatis honore claruit R¹ XXXII De athanasio epō alexandriae R¹ martyrii intra O XXXIII De babillo epō R¹ XXXV XXXIV codd., De cosmē et domiano marī R¹ XXXV martyri-zauerunt OC¹ XXXVI De crysanti martyris uirtutibus et passione R¹ XXXVI codd., XXXVII De iuliano martyre R¹ XXXVIII codd., XXXVIII De appollonio R¹. Eis, quae O exhibet, Wharton addidit ex S: Item quomodo Apollonius Gentilium turmas cum simulachro debacchantes immobiles permanere fecit et quomodo tempore Paschali ad speluncam ueri Dei Christus solita pietate deliciarum affluentias contulit nec non ex tribus sportulis crustellis torcellisque refertis famelicis Aegypti turmis alimoniam exhibent XXXIX pudicitie O XXXIX Hoc capitulum, quod in omnibus, qui capitula enumerant, codicibus indicatur praeter R¹, in nullo legitur codice. Insertum esse videtur a librario carminis versuum 1619 — 1652 memori; in R¹ propterea, quod a numero XXXVIII ad num. XL transitur, (... L. Exempla de feminino sexu e. q. s.) omisso numero XXXIX, non tam defuisse in archetypo, quam a librario consulto omissa esse videtur capituli indicatio. In OC¹ SR⁴ in marg. iuxta Nec praetereundum legitur K, qua littera novum capitulum notatur. In O capitula sequentia non per XLI, XLII etc. numerantur, sed per XL, XLI etc. cum ad Expletis igitur adscripsisset librarius XXXIX XLII siracusanos (o ex u m¹) O XLIV militonū O (in ras. fuit s) sub tonsuram R¹

catervis adscisceretur. — XLV. (XLIV.) Quod sancta Agnes in scammate martyrum legitime decertans purpureo cruoris murice rubuerit. — XLVI. (XLV.) Quod Tecla et Eulalia post virginale bravium feliciter martyrio coronarentur. — XLVII. (XLVI.) Quomodo Scolasticam in Italia, Dorotheam in Cessaria simulque Christinam pudicitiae pre-conia celebrarent. — XLVIII. (XLVII.) Qualiter Constantina, Constantini imperatoris filia, innumeras virginum catervas ad praecelsum puritatis fastigium erexerit. — XLIX. (XLVIII.) Quod Eustochiae et Demetriadis rumor ob castimoniae coronam creber et celebrer apud Europam haberetur. — L. (XLIX.) De horrenda trium germanarum vexatione Chionae et Hirenis atque Agapae, quas Dioclitianus imperator tortoribus torrendas tradidit. — LI. (L.) De duabus virginibus, Rufina et Secunda, qualiter in agonia passionis martyrizando triumphaverint. — LII. (LI.) Quomodo sacratissimae Christi tirunculae, Anatolia et Victoria, roseo cruoris ostro rorantes constanter Romae martyrizaverint. — LIII. (LII.) Quod Ioseph ac David nec non et Samson, antequam conubii nexibus nodarentur, praecipuo virtutum praeconio claruerint. — LIV. (LIII.) Quod per Abel passio Redemptoris nostri, per Melchisedech autem superni pontificatus infula praefigureretur. — LV. (LIV.) Quod sacra virginitas non ornamentis corporalibus, sed spiritalibus oporteat gloriari. — LVI. (LV.) Quid beatus Cyprianus de virginibus, quae saeculariter comuntur, depromserit. — LVII. (LVI.) Quod Iudith Holofernem, Assyriorum principem, crepundiis corporalibus captum obtruncaverit. — LVIII. (LVII.) De habitu indisciplinatorum; quod virginitatis castimonia plus in arbitrio mentis quam carnis consistat. — LIX. (LVIII.) Apologitica excusatio dilati codicelli. — LX. (LIX.) Quod virginitatis praeconium, sicut in presenti opusculo rethoricis relatibus digestum est, ita in futuro opere metricis carminibus expolietur.]

REVERENTISSIMIS^a CHRISTI VIRGINIBVS OMNIQVE DEVOTAE GERMANITATIS AFFECTV VENERANDIS ET NON SOLVM CORPORALIS PVDICITIAE PRAECONIO CELEBRANDIS, QVOD PLVRIMORVM EST, VERVM ETIAM SPIRITUALIS^b CASTIMONIAE^c GRATIA GLORIFICANDIS, QVOD PAVCORVM EST, HILDILITHAE^{d1}, REGVLARIS DISCIPLINAE ET MONASTICAE CONVERSATI-

XLVI pre uirginale brauium R¹ XLVII inital=ā . . in cessareā O, cessaria R¹ XLVIII erexerat OR¹ IL sic (pro Eustochii) codd., ut supra Babillus pro Babylas IL—LII exciderunt in R¹, sed numeri continuantur, ita ut IL = LIII . . LVII = LX sit LI triumphauerunt O LIII nodarent R¹ p̄cipue uirtutu' p̄conia R¹ LIV melchisedec O, mechisedech R¹ prefiguraretur O post hoc capit. Dea (vel Deti) R¹ LV sacra uirginitatis R¹ gloriari oporteat O LVI ciprianus R¹ comuntus O LVII Ante Quod uirginitatis castimonia in R LV LIX Apollogitica OC¹, Apologetica R¹ delati, codicelli R², Apologitica excussatio dilati codice illi (ex codicilli?) R³ pro LX m¹, in O XL, sed craso numero X; XL C¹R² est (÷) supra lin. C¹ meretricis C¹

^a) Reuerentissimis codd., Reuerendissimis Trithemius in scriptoribus eccles. fol. 39 et edd., cf. e.g. tract. metr. c. I et c. CXLII ^b) spiritalis codd. et sic ubique, spiritualis edd. ^c) castimoniae supras. m¹ continentie C¹R⁵, continentiae supras. m² castimoniae O, continentie † castimoniae R³Heref., continentiae R²S ^d) hildilithae AR¹R² (sed i alterum ex e), hildiliche, sed i in ii et t in c m. rec. G, Hyldilichae ed. pr., HILDELIDE B, hildelithe (vel hildelithe) C¹LOR³R⁴R⁵SHeref. Hildilid Beda, Hildelida Bonifatius Ep. Mer. I 252, 12; scilicet, quod Wharton et Giles habent, ante nomen hoc nullus codex in textu habet, supra lineam legitur in Lm²

1) Beda h. e. IV 10 Successit autem Aedilburgi in officio abbatisae (monasterii Bercingensis) deuota Deo famula, nomine Hildilid, multisque annis id est usque ad ultimam senectutem eidem monasterio strenuissime et in obseruantia disciplinae regularis et in earum, quae ad communes usus

ONIS MAGISTRAE, SIMVLQVE IVSTINAE AC CVTHBVRGAE^{a 1} NEC NON^b OS-
BVRGAE^c, CONTRIBVLIVS NECESSITVDINVM NEXIBVS CONGLVTINATAE,
ALDGITHAE^d AC SCOLASTICAE^e, HIDBVRGAE^f ET BERNGITHAE^g, EVLALIAE
AC TECLAE^h, RVMORE SANCTITATIS CONCORDITER ECCLESIAMⁱ ORNAN-
5 TIBVS, ALDHELMVS^k, SEGNIS CHRISTI CRVCICOLA^l ET SVPPLEX ECCLESIAE
BERNACVLVS^m, OPTABILEM PERPETVAE PROSPERITATIS SALVTEMⁿ.

I. IAMDVDM ad pontificale proficiscens^o conciliabulum^o fraternis sodalium cater-
vis comitatus almitatis vestrae scripta meae mediocritati^p allata satis libenter suscipiens
erectis ad aethera palmis³ immensas^q Christo pro sospitate vestra gratulabundus impen-
10 dere grates curavi; quo stilo non solum ecclesiastica promissorum votorum^r foedera,
G. 2 quae fida pollicitatione spopondistis, ubertim claruerunt^s, verum etiam melliflua divi-
narum studia scripturarum⁴ sagacissima sermonum^t serie patuerunt^u.

II. CVMQVE singulos epistolarum textus recitans^w pernecibus pupillarum obtu-
tibus specularer atque naturali quadam, ut mihi insitum fertur, latentium rerum curio-
15 sitate contemplerer uberrimamque^x verborum facundiam ac virginalem urbanitatis

^a) eutburge A, euthburg(a)e BC²R¹Heref.OLR²R⁴R⁵S, acudburge C¹ ^b) nec non et C¹LSR⁵, et
supra lin. R³m¹, supasc. etiam R³m² ^c) osburgi AG, osburge BC¹SHeref.LR², osburge supasc. i R¹
^d) altgide A, altgythe BC²OSHeref., aldythae L, algethe (supra g m¹ d) R³, algyde C¹, algythae R¹R⁴
^e) scolestice C¹ ^f) hydburge LSR²R⁴, hyzdburge C¹, eadburge OHeref.R³, hydburge (i supra e) R¹, hyd-
burgi R¹ ^g) bergide (n supra r) A, berengyde C², birngide B, byrngide C¹, byrngithe R³, byrngythe(ae)
LOSR⁴, birngyde C², berngydi (i corr. in e) R¹, byrngythi R², birgithi R³ ^h) sic codd. (non Theclae);
item prosa de virg. XLVI carm. v. 1976 ⁱ) aeclae A ^k) Aldelmus BC¹Heref.R⁴R⁵ ^l) xpicola cruci A,
xpicola crucis (s add. m. rec.) G: Christicola crucis ed. pr. ^m) vernaculus codd., sed confer epist. ad Acirc.
p. 185, 6 berna, unde bernaculus, quod melius per b quam per digammon scribi veterum auctoritas ortho-
graforum testatur Ante caput primum: incipit liber qui dicitur prosa aldhelmi episcopi R¹, ORDITUR
LIBELLUS DE VIRGINITATE SACRIS VIRGINIBUS EDITUS OHeref. R²R⁵, INCIPIT LIBER DE LAUDE
VIRGINITATIS R⁴ ⁿ) pro proficiens (prius pro deletum) R¹ ^o) conciabulum (supasc. m¹ li) C²; pontificale
s. l. episcopale O ^p) meocritate (i supra e) A ^q) inmensa s. l. s A ^r) promisorum A — tuoru R¹
^s) caruerunt (supasc. l) O, claruerit (corr. m²) R¹ ^t) seruorum (corr. m²) R¹ ^u) paterunt G ^v) Novum
capitulum notavi ^w) recitant (supra t m² s) A ^x) uberrima/// (in ras. fuit que) C¹

pertinent, rerum providentia praefuit — In epistola circa a. 717 scripta etiam Bonifatius eam venerandam
abbatissam nominat (Ep. Mer. I 252); praefuit monasterio inde ab anno 664 cf. Plummer, Beda II p. 219;
vide etiam Will. Malmesb. Gesta pont. II § 73 p. 143 — Epist. Lulli (Ep. Mer. I 219) ancillarum . . guber-
natrici et monasticae conversationis normam . . praebenti 1) Cuthburga fuit soror Inae regis, cuius
'arctissima necessitudine consanguineus' Kenten, pater Aldhelmi, erat. Nupserat Aldfrido, Northaninum-
brorum regi (685—705 i. e. Acircio), sed non multo post 'coniugio diducto' in coenobium Bercingense
secessit. Cf. ad Chartae n. 5 not. 4 et Browne, St. Aldhelm. p. 271. Certum hinc duci potest argumentum,
post 685 scriptam esse prosam de virginitate, sed eodem indicio fit verisimile, non nimis diu post illum
annum eam esse compositam: quoniam Cuthburga, cum non diu fuisset sanctimonialis Bercingensis, abba-
tissa facta est Wimbornensis. — De pictura codicis Lambethani vide praef. p. 217 2) Quamvis saepissime
in epistulis Bonifatianis formula caritatis vel sospitatis — haec etiam in epistola ad Acircium legitur
— salutem legatur, haec ipsa (prosperitatis salutem) in eis non invenitur; sed adiectivum utrumque
(optabilis, perpetuus) in salutationibus maxime obvium est 3) c. LII (p. 70, 22 G) erectis ad sidera
palmis. Epist. ad Ehfrid. (p. 92, 5 G) ineffabiles altithrono grates pansis in edito utrimque volis tripu-
diantes obtulimus? — Bonifatius ep. 50 (Ep. Mer. I 299, 6) suspansis ad aethera palmis Deo gratias
egimus. 4) epist. ad Acirc. p. 203, 13 nequaquam . . melliflua diuinarum studia scripturarum negle-
genda . . ducas. Cf. cap. XXVI (p. 29, 34 G) mellifluam dogmatum dulcedinem

disertitudinem magnopere admirarer, en, inquam, ineffabili gratulatur tripudio¹ ille
superi regnator Olympi² et rector caeli^a, cum taliter catholicas Christi bernaculas^{b3}, immo
adoptivas regenerantis gratiae filias ex fecundo ecclesiasticae conceptionis utero spiri-
talis verbi semine progenitas per maternam viderit sollicitudinem divinis dogmatibus
erudiri ac velut sagaces gimnosofistas sub peritissimo quodam agonitheta palestricis
disciplinis et gimnicis artibus in gymnasio exerceri, qui laboriosi certaminis coronam et
olimpiaci agonis triumphum difficillimis propriae exercitationis viribus naviter nancis-
cuntur, ita dumtaxat, ut alius strenua anthletarum^c luctamina cum aemulo sinuosis laterum
flexibus^d desudans in meditullio scammatis flagrante delibutus lubrici liquoris nardo
solenter exercere studeat; alius iaculorum catapultas et sagittarum spicula de obstruis
faretrae latibulis depromens^e, non ut passivos^d oculorum obtutus libere per aethera^e
relaxet^f, sed ut certos^g pupillarum conspectus demonstret^f, pando strepente arcu et
nervo stridente ad destinatum^h indeclinabiliter dirigit locum; alius anhelantium^h in stadio
cursorum plantis fidens pernicibus, (de quibus egregius agonista et divini sermonis dog-
matista Omnes, inquitⁱ, currunt, unus tamen accipit braviumⁱ) turmas ludi participes^{6.3}
et laboris consortes superans victoriae palma^k fortunatus^l feliciter perfruitur; alius cum
caterva contribulium falerato vectus cornipede, quem calcaribus cruentatum et flagris
caesum^m aureis comuntⁿ lupatis, (de quo facetus poeta

Verg. XI 875 et
VIII 596

Quadripedante^o putrem cursu^o quatit ungula campum)

perniciter implicans orbis orbibus^p spatia terrarum metitur; alius classicis nautarum²⁰
cohortibus stipatus et densis remigantum^q agminibus circumsaeptus per vitreos oceani
gurgites^r celerrimam^s agens liburnam aut lintrem instanter hortante proreta et crepitante^t
nauleru^u portisculo^v spumosis^w algosisque remorum tractibus trudit^x.

III. ET quidem universa haec, quae per gimnosofistas exerceri deprompsimus inter
scolares^y saecularium disciplinas, apud vestri discipulatus industriam non exterioris²⁵
hominis motibus aguntur, sed interioris gestibus geruntur^z, siquidem microcosmum id

^a) rector olimphi (olimpi) & regnator celi BC¹ LOR¹ R³ Heref. (cf. Ep. Mer. I 259, 30 sq.); regnator olimpi et rector celi AG ^b) uernaculus (supra u m² a) C¹, bernaculas R¹ m¹ cf. p. 229, 6 ^c) sic AB (m² n eras.); adthletarum (d ex n m²) R¹, anthletarum, n rubro atramento sublatum G, cf. H. Zimmer Nachrichten der Götting. Ges. 1895 p. 159: antletē etiam Lios monocus (PlaC IV p. 281) v. 114; sic scripsi cum codd. etiam epist. ad Acirc. p. 185, 3; athletarum L, vulgo ed. pr. ^d) passius (supra u alt. u m¹) A, passius GR¹ S, passius B (u alt. in o m²) ^e) aera (suprasc. æpera) B, post (suprasc. t p) C¹ S ^f) relaxat .. demonstrat AGC² R¹ (demonstret B, sed e ex a vel æ), demonstrat O ^g) certus AS ^h) ad obiectionem R¹ (obiectionem man. s. XVII in loco detricto supplevit) ⁱ) Omnes inquit currunt & celi C² ^k) palmo (o in a m²) C¹ ^l) fortunatu feliciter (s suprasc. m²) C¹ ^m) cessum AG, cesum OP, concessum R¹ ⁿ) comant AG ^o) sic codd., sonitu Vergil. cf. ad p. 186, 6 ^p) orbis obibus (suprasc. r) A ^q) nauigantū AG, remigantiū B, remigatū (suprasc. n) O, densremigantiū (is suprasc. m²) C¹ ^r) gurgites (m¹ suprasc. r) P ^s) celerrimam om. AG, celerrimum (a ex u) liburnicam m¹, liburnam corr. m² R² ^t) sic A, crepante BC¹ O ^u) sic AGP, naulerii BC¹ R¹ R² m¹, nauleri OLS Heref. ^v) portisculo AGR¹, portisculo BC² PSR², porticulo (s suprasc. m¹) C¹, porticulo C² LO Heref. ^w) spomosis (supra o prius m¹ v) C¹ ^x) trudit/// (ru in ras.) P ^y) Novum capitulum in codd. varie significatur aut indicatur ^z) sic codd., inter supra lin. C² ²) geruntur gestibus AG

1) ad epist. ad Ehfridum adnot. prima; Cuthbertus ad Lullum (Ep. Mer. I 398, 27) ineffabili Dei pietati tripudiantes gratias egimus; Egburg Bonifatio (Ep. Mer. I 259, 30) En, inquam, ille superi rector Olympi ineffabili gratulatur tripudio, qui taliter te doctrina exornat diuina 2) Verg. II 779 superi regnator Olympi; de virg. v. 108 regnator Olympi = 1196. 1368, aenigmata 79 (VIII, 3) 5 summi .. regnator Olympi. Epist. ad Acirc. p. 202, 2 summus Olympi regnator 3) c. LV (p. 74, 4 G) bernaculis Christi, virginibus ecclesiae 4) Verg. georg. I 244 flexu sinuoso M 5) aenigmata 33 (IV 3), 7 spicula non vereor longis exempta faretris; de virg. v. 2276 spicula dum patitur longis exempta faretris, ep. ad Ehfridum p. 94, 31 G. tenso .. arcu spiculisque ex faretra exemptis

est^a minorem mundum ex duplici et gemina materiae substantia constare vestrae sagacitatis solertiam^b non arbitror latere, quin potius, sicut exterioris hominis^c natura, qui in propatulo formatus visibiliter conspicitur, haud difficillime deprehendi^d potest, ita interioris qualitatem, qui caelesti^e afflatus spiraculo iuxta geneseos^f relatum creditur^g, Gen. 2, 7
 5 a vestra prudentia membratim et particulatim subtiliter^h investigatam reor. Etenim celeberrimus ille nominis Christi¹ gerulusⁱ ad exemplum militiae¹ Christianorum agonem protulit gimnicorum dicens: *Et illi quidem, ut corruptibilem coronam accipiant^k, nos¹* I Cor. 9, 25
autem incorruptam et alibi: *non quasi^m aerem verberans*. Et quamvisⁿ gimnicorum ibid. 26
 exempla, qui^o agilitate corporis theatrales^p populi pompas et praeconia circensium
 10 adipiscuntur, rite congruant ad comparisonem eorum, qui per ampla^q scripturarum stadia^r decurrentes sagacissimam^s animorum^s industriam et vivacis ingenii qualitatem assidua^t lectionis instantia exercere noscuntur², IV. ast^u tamen solertissimae apis^v 3 industriam praedictis exemplorum formulis coaptari posse uberrima rerum experimenta liquido declarant^w, quae roscido facessante^x crepusculo et^y exorto limpidissimi solis iubare⁴ densos extemplo
 15 tripudiantium^y turmarum exercitus per patentes campos gregatim^z diffundunt, modo melligeris^a caltarum^b frondibus seu purpureis maluarum floribus incubantes mulsa^c nectaris stillicidia^d guttatim rostro decerpunt et velut lento careni^e defruto, quod regalibus ferculis conficitur, avida^f viscerum receptacula certatim implere contendunt, modo flaves-
 6. 4 centes saliculas^g et crocata genestarum^h cacumina circumvallantes fertilem praedam

^a) microcosmum i. mundum m. O (i. C²), microcosmum Id est P ^b) constare . sagacitatis solertiam O supra lin. sagacitatis ur̄ae solertia C¹ ^c) hominis in marg. m²A ^d) conprehendi C¹, conprehendi O Heref. ^e) caelestes A ^f) iuxta illud geneseos relatum R¹, illud man. rec. ^g) geneseos creditur relatum: creditur supasc. m¹A, iuxta geneseos relatum creditur G ^h) subtiliter, supasc. li m¹A ⁱ) ab Etenim novam partem significat P; sic (nominis Christi) codd.; Christi nominis ed. pr., militiae P ^k) Et illiquidem (i supasc. m¹); m² supasc. laborant P; supra quidem m² currunt R¹, accipiant om. AG, accipiunt (u m² in ras.) P ^l) uos AG, nos ex uos P, nos B cett. ^m) sic pugno non quasi C¹R¹R⁴PS, sic pugno om. AGR³Heref., supasc. L (sed ita, ut inter non et quasi insereret) pugno sic supasc. OR²; iuxta verberans in margine K OS ⁿ) Capitulum IV hinc incipit R⁴ ^o) qui codd., quae Giles ^p) theatralis supasc. m² e P ^q) p ampla C¹ ^r) studia (a supra u m¹) A, stadia (a pr. ex u) B, studia R¹ ^s) animorum AGLPR¹R⁴, animis (i ex orum) B, animi OC²R²R³, animorum supasc. animi m¹C¹S (corr. m²) ^t) asidui (alt. s et a supasc. m²) B ^u) Novum (quartum) hinc capitulum incipiunt codices (De apium solertia insc. R¹) et editiones. Ast AG, At (sed A in ras.) B, Eat C¹, At cett., Et Heref. ^v) apes (e ex i) C² ^w) liquide declarant supasc. o m¹P, liquide R³S ^x) sic AC¹C³GOPR¹R³R⁴, fatescente (a supra alt. e m²) B, facessente Heref., facessante supasc. recedente m³L, supasc. deficiente R²S, (roscida? L) facessente ed. pr. cf. p. 236, 8, ad carm. rhythm. 1, 159 et ad epist. ad Ehfridum y) et om. AG — trepudiantium R¹ ^z) gregatim campos BL, campos gregatim AG cett., gregatim (sed e ex æ) O, gregatim P ^a) Hinc novum incipit capitulum, adscripto in margine CAP II, Melligeris (Modo add. m²) B, Modo mellieris AG ^b) caltorum (supra o m¹ a) C¹ ^c) mulsa (s ex t m¹) R¹ ^d) stillicidia (supasc. di) A; ad rostro in A in marg. inferiore adscriptum est p rostra semper plurales numerus et est locus ubi in urbe conticitur (lege contionatur = Corp. Gl. V 577, 41); eadem verba in G in pag. praecedente adscripta sunt ^e) carenae AGR¹, carenae (supasc. ae m¹ i) P, careni (e ex i) B, careni G, casiae J. F. Gronov. ^f) avida (corr. m¹) C¹, avida viscerum P ^g) saliculos C², saliunculas B ^h) genestarum codd., genistarum edd.; crocata (o in a m¹) R¹, crocata (man. rec. supasc. ea) genestarum (man. rec. alt. e in i) G, crocata genistarum ed. pr.

1) epist. ad Acirc. p. 66, 14 G. vas electionis illustre et sapiens architectus nominisque Christi gerulus 2) c. V servitutis affectum . . exercere noscuntur 3) Obvia haec apud Aldhelmum apum comparatio (cf. epist. ad Ehfr. 92, 20 G. et ad ep. Wilfridi clerum adnot. g) etiam apud auctores, qui de virginitate scripserunt, ex cant. cant. IV 11 desumpta saepius legitur cf. Ambros. de virginibus I c. VIII 40 sqq., August. de bono coniug. c. 2, cf. etiam Levison ad Willibaldi vitam Bonif. p. LXXXVI 4) c. IX luculentus limpidissimi solis splendor, epist. ad Acirc. p. 63, 13 furis tenebrarum latebris cessantibus . . exorto crepusculo clarum et croceum limpidissimi solis iubar totis terrarum finibus infunditur

numerosis crurum^a et coxarum oneribus^b advehunt, quibus cerea castra¹ conficiunt^c, modo teretes hederarum corimbos et levissimos florentis tiliae surculos constipantes^d multiformem favorum machinam angulosis et opertis cellulis construunt^e, cuius artis molimen egregius poeta^f metrica facundia fretus catalectico versu creditur cecinisse, cum diceret

Sedul. praef.
carm. pasch. 13

Cerea gemmatis flavescunt mella canistris

5

et infra brachicatalecto sive colopho^g²

ibid. 14

Collucentque^h suis aurea vasa favis.

Nam quemadmodumⁱ examen arta^k fenestrarum foramina et angusta alvearii vestibula certatim per turmas egressum amoena¹ arborum prata populatur, eodem modo vestrum, ni fallor^m, memoriale mentis ingenium per florulenta scripturarum arva late vagans¹⁰ bibula curiositate decurrit, nunc divina priscorum prophetarum oracula certis adstipulationibus iamdudum salvatoris adventum vaticinantia enixius investigandoⁿ, nunc anti-
Exod. 7, 17 sqq. quarum^o arcana legum ab illo mirabiliter digesta, qui bis quinis Memphitica^p regna saevissimis plagarum afflictionibus crudeliter percussisse et rubicundi tumentes oceani
Exod. 14, 17 sqq. gurgites ac reciproca spumantis pelagi frustra^q sacrosancti tactu viminis ex colubro^r¹⁵ nuper transfigurati in simulacro maceriae altrinsecus sequestrasse et post caeleste colloquium^s cornutis vultibus incredulum fugasse^s vulgus describitur, sollicita intentione scrutando, nunc quadrifaria^t evangelicae relationis dicta mysticis catholicorum patrum commentariis exposita et ad medullam usque spiritaliter enucleata ac^u quadriformis ecclesiasticae traditionis normulis secundum historiam, allegoriam, tropologiam, anagogen²⁰ digesta³ solerter indagando, nunc priscas historiograforum fabulas et cronograforum seriem, qui fortuitas praeteritorum permutationes temporum tenaci memoriae textu tradiderunt, rite rimando, nunc grammaticorum et orthograforum disciplinas^v tonis temporibus^w⁴ trutinatas^w, pedibus poeticis compactas, per cola et commata hoc est pentimemerin et eptimemerin^x diremptas^y, immo centenis metrorum generibus sequestratim discretas²⁵ G. 5 sagaciter inquirendo^z.

^a) *cruribus codd. edd. col///xarum C¹ ^b) honeribus BC¹ ^c) conficiant (a m² ex u) B ^d) constipantes, in marg. manus insularis (d)ensantes A, densantes constipantes, utrumque in ras. G; comportantes P m. rec., m¹ scripsisse videtur constipantes ^e) cellulis construunt deest in P ^f) molim C¹; supra egregius poeta m³ sedulius PS(m²) ^g) colapho B, colopho cett. ^h) collucent ex conlucent C²; sus supasc. i m¹R¹ ⁱ) quemammodum AGC² (corr. m²); in S adscriptum in marg. K ^k) arcta R ^l) egressus AG; egressae mane I. F. Gronov pro egressa ambae ed.; amona (supasc. e) O ^m) ni fallor om. C² ⁿ) innixius Wharton ingestigando L ^o) antiquarum supra lin. A ^p) memphica, supasc. ti A ^q) sic pro lustra iam I. F. Gronov = codd.; frustra, s. l. fluctus B ^r) colubro C²S, colōbro R¹ ^s) colloquiū (infra sollicita) . . fulgasse R¹ ^t) qua=drifaria A, quadrifaria: faria in ras. C¹ ^u) sic (non et) codd. ^v) post haec verba lacunae signum posui, quoniam quae sequuntur non ad grammatica et orthographica, sed ad metrica studia quadrant; haec fere supplenda videntur (vel metricae artis regulas) ^w) sic codd.; tonis temporibus supasc. & m¹(?)R², .| et m²SR³, trutinatos C¹ ^x) per p. et e. C¹L edd., per om. AOPR¹, pentimemerin & eptimemerin (utrumque -en m¹, corr. in -in) AR¹, pentimemerim et eptimemerim BL, pentimemerim (sed i per ras. ex e) et eptimemerim^{im} P, recte per omittitur, quoniam pent. et ept. ad unum verbum 'commata' pertinet, pentimemerin et eptimemerin C¹SR², pentimerin (supasc. me) et eptimemerin O, eptimemerin, sed i prius in e et e insequens in i m. rec. G, heptemimerin ed. pr. ^y) diremptas B; immo supasc. magis R² ^z) post inquirendo in R¹ legitur: typū uirginitatis p castimonia apiū.~

1) Verg. XII 589 per cerea castra M., georg. IV 202 aulasque et cerea regna refigunt 2) Marius Victorinus I 17 (Gr. Lat. VI 61 K) brachycatalecton, . . cum uno pede i. e. duabus syllabis metrum immittitur . . : hoc metrum quidam colobon (cod. B colofon) vocant; in epistola ad Acircium hoc vocabulo Aldhelmus non utitur (p. 82, 15. 85, 15) 3) cf. Realencyclopaedie für protestant. Theol. VII 734 4) epist. ad Leutherium (p. 96, 26 G) quomodo . . metricae artis instrumenta . . tonis temporibus (tonis temporibusque G) conglomerentur. — ad sequentia cf. c. LVIII et ep. ad Acirc. p. 77 sq.

V. APIS, inquam, propter peculiaris castimoniae privilegium pudicissimae virginitatis tipum et ecclesiae portendere speciem indubitata scripturarum auctoritate asstipulatur^a 1, quae florentes saltuum cespites ineffabili praeda depopulans dulcia natorum pignora, nesciens coniugii illecebrosa consortia, fetosa quadam suavissimi suci^b concretionem producit: ecclesia vero bis acuto testamentorum mucrone hominum vitaliter corda transverberans hereditariam legitimae aeternitatis sobolem casto verbi fecundat semine.

VI. ILLVD etiam commemorandum^c de apum^e concordii sodalitate et theatriali quodam spectaculo^d stupendum autumo, ultroneum videlicet voluntariae servitutis affectum, quem erga suorum obsequia principum^e exercere noscuntur². Nonne sub huiusmodi contemplationis^f intuitu omnis monasticae conversationis disciplina et regularia coenobiorum instituta simillima collatione³ declarantur? Quamdiu enim antiquas inhabitare sedes^g et^h exigua fovere tuguria gracillimisⁱ contexta^k viminibus seu cavatis consuta codicibus^l ille, qui^m inter ceterasⁿ magistratus officio fungitur, decreverit^o, nulla ex immensa multitudine fugitivis^p discursibus et passivis volatibus per aethera vagatur; ast si certis existentibus^q causis et cogente peregrinandi necessitate ille^r, cui consulatus^s vice regimen ceterarum^t commissum est, externa quaerere regna⁴ maluerit, nusquam apud mortales videas extorem^u propria pulsum patria tam densis^v exercituum agminibus tamque spissis legionum^w cohortibus constipari⁵, ita prorsus, ut multo libentius^x ob reverentiam principis ad incolatum^y peregre proficiscantur^z, quam domesticis assuetae deliciis et bernacula^a contentae quiete in cellulis commorentur^b. Quid enim, quaeso^c, in rerum visibilium videri valet natura^d, quod^e tam^f ingenti studio auctoris^g sui praecepto pareat et regis

^a) asstipulat^s *suprasc.* .i. creditur i. affirmatur O; passivo sensu ab Aldh. usurpatum est ^b) sic *codd.* suci, sed lineola alio atramento R¹ ^c) supra etiam commemorandum m² s. l. est P, apium R¹ ^d) spectaculo (a super u prius) A ^e) principum ex principum B, principum C¹ ^f) contemplatione (*supra* e m¹ cs) intuitu A ^g) sedes om. R¹ ^h) et om. B ⁱ) gracillimis (1 prius in ras.) A ^k) contexta (t *suprasc.* m²) C¹ ^l) codicibus AP (sed addita glossa rindun) R², caudicibus C¹, codicibus (r *supra* o m¹) L, corticibus (*suprasc.* gaudicibus) O, corticibus (*suprasc.* caudicibus) BC², corticibus in ras. m² R¹ (cf. Plin. n. h. XXI 80); alvearia hic intellege ex viminibus confecta vel ex truncis cavatis, qui inter se clavis vel asseribus sunt coniuncti cf. Colum. IX 6, 1 si neutrum (i. e. nec suber nec ferula), opere textorio salicibus connectentur (alvearia), vel si nec haec suppetent, ligno cauatae arboris aut in tabulas desectae fabricabuntur ^m) Ille (*suprasc.* a) qui (i in e m²) L; illa quae I. F. Gronov = ed. Lugd. ⁿ) ceteras C¹ L, ceteras R¹, ceteros *cett.* (cf. *infra* ille cui . . regimen ceterarum commissum est) ^o) si decreverit (si in marg.) A ^p) fugitivus (*supra* lin. i add. m¹) O ^q) existentibus *codd.*, exigentibus Giles ^r) ille (*suprasc.* a) L¹, illa R² Giles ^s) consolatus (*supra* o alterum v) G, consulatus (u prius ex o) B, consolatus C¹ ^t) caeterarum L ^u) extorem (*suprasc.* r m²) A ^v) desis (*suprasc.* n m²) P ^w) legionum (u ex e) B ^x) libentius add. m¹ A ^y) incolatum *codd.*, incolarum Giles (incolatus habitatio peregrinatio Corp. Gloss. V 629, 25) ^z) proficiscantur *codd.*, proficiscatur Giles ^a) bernacula (u *supra* b) A, uernacula (u ex b m²) P, uernacula *cett.* ^b) commorentur (*suprasc.* o) A, cō|||ma²nt² B ^c) quaeso om. AG ^d) videri valet natura AG, natura uideri valet (*suprasc.* a m²) BP, natura uideri ualeat C¹ LOR¹ ^e) sic *codd.*; quid Giles ^f) tam *supra* lin. A ^g) auctoris O, rectoris (pro actoris) I. F. Gronov

1) Ambrosius de virginibus I c. 8, 46 (III 1, 210 Migne) de cantico canticorum IV 11 disserens: Favum itaque mellis tua opera componant; digna enim virginitas, quae apibus comparetur; sic laboriosa, sic pudica, sic continens. Rore pascitur apis, nescit concubitus, mella componit. Ros quoque virginis est sermo divinus, quia sicut ros Dei verba descendunt. Pudor virginis est intemerata natura. Partus virginis fetus est labiorum, expers amaritudinis, fertilis suavitatis. In commune labor, communis est fructus. Quam te velim, filia, imitatricem esse huius apiculae, cui cibus flos est, ore soboles legitur (cf. Verg. georg. IV 200 sq.), ore componitur. Gregorius Magnus, Expositio super cant. cant. III 15 Praedicatores ecclesiae bene labia sponsae esse dicuntur . . in favo autem mel latet et cera videtur 2) cf. *supra* ad c. III adnot. 2 3) Epist. ad Acirc. p. 204, 2 simillima collatione = Epist. Bonifatii, Ep. Mer. I 249, 37 4) Verg. IV 350 et nos fas externa quaerere regna M. 5) Epist. ad abbates Wilfridi p. 335, 4 G rex earum spissis sodalium agminibus vallatus

imperium implere contendat, ut merito propter^a intactae virginitatis tipum et spontaneum
[Ps. 83, 7] devotae subiectionis famulatum, quo exemplum obedientiae | mortalibus in valle lacri- G. 6
marum degentibus praebebat, prae ceteris creaturis nectareum conficiat edulium et mulsae
dulcedinis^b alimoniam flavescenti^c cerarum^d gurgustio^e recondat^f, quae non modo cuncta
diliciarum fercula et piperatas^g pulmentorum saginas praecellat omneque flagrantis^h 3
ambrosiaeⁱ thimiama¹ ac nardi spirantis olfactum vincat, verum etiam, ut omissa specia-
litate^k ad generalitatem sermonis oratio decurrat, universam mundanae suavitatis dulce-
dinem opulentique luxus exquisita superet oblectamenta et haustum defruti^l despiciat^m?

VII. IGITUR, si sanctae virginitatis gloriaⁿ angelicae beatitudinis^o germana² cre-
ditur et pulchra^p supernorum civium^q sodalitas merito pudicitiae praedicatur, debitis at- 10
tollenda est praeconiis, cum inter ceteras virtutum infulas summi principatus sceptrum et
regnandi^r monarchiam gubernare dinoscitur^s, siquidem, ut humanis^t faucibus et morta-
lium palato omne, quicquid iocundum ac delectabile illatum sentitur, mellitae dulcedinis
gustum^u ammodum^v incomparabiliter praecellit, ita divina maiestas^w — quod tamen
cum pace et reverentia sanctorum loquar^x quondam iugalitatis nexibus foederatorum — 15
omnibus generalium^y virtutum gradibus, quae in catalogo^z charismatum enumerantur,
speciale virginitatis privilegium praeposuit; cuius rei satis evidens indicium constat, dum
Luc. 15, 4. 8 a summo caelorum fastigio veneranda Dei proles^a descendens^b ovem erraneam redemp-
tura^c et dragmam perditam quaesitura alvum incontaminatae puerperae^d virginali^e puer-
perio praeditae sine periculo perpetuae puritatis et dispendio castitatis^f intraret⁴. Ob 20
hoc etiam reor, quod sacer dominici pectoris accubitor et quartus paradisi gurgis⁵, qui
Apoc. 1, 11 potissimum septenas^g Asiae ecclesias inexhaustis dogmatum imbribus irrigabat, specialem
divinae dilectionis praerogativam ac privatam amoris munificentiam ante cetera aposto-
lorum praeconia^h promerueritⁱ, quia^k Christo, qui est cupidus castitatis amator et zelo-

a) pp L, pp P b) dulcedis (suprasc. m² ni) C¹ c) flavescente B, flavescenti (i ex e) C¹
d) cerarum L, ceterarum (linea traducta, sed nil adscriptum) R¹ e) gurgusio AG, gurgussio (t supra s) P
f) recondat (re m² in marg.) P g) piperata G h) flaratis (suprasc. g et n) A i) ambrosia AG,
ambrosiae cett. k) specialiate (t suprasc.) R¹ l) virgulti haustum defruti G = ed. pr.; inde merulenti
vel uinolenti h. d. cj. I. F. Gronov, haustum m¹ supra lin., in marg. uirgulti A m) despiciat : de privilegia
(sic) uirginitatis spiritaliumq; charismatum : R¹ Novum capitulum (VII; CAP. III B) codices significant
vel notant n) gloria A, gla m² supra lin. B o) beatitudinis B p) pulchra A q) civium supra
lin. B, civium, sed ci in ras. P r) regandi (suprasc. n m¹) O s) dinoscitur (i prius ex e) P t) &
humanis AG, ut hymnis Pm¹, corr. m² u) gustus C¹ LPO, sed gustum (ABG; est nom. gen. neutrius)
rectum est cf. G. Goetz, Thes. gloss. I 507; omne, quod supra legitur, accusativus est v) ammodum supra
lin. m² B w) magestas AGC¹ x) loquor LO, loqar (suprasc. v m¹?) R y) generabilium R¹ z) calogo
(suprasc. ta) A a) dñ prolēs (v m¹ inseruit; l ex u?) P b) discedens (n suprasc. m¹) A c) red-
emptura (u ex a m¹) A d) puerperae codd., om. Giles e) uirgina (suprasc. li) A f) castitis (suprasc.
ta) A g) septenas (e alt. in ras. m²) R¹, (om. in textu septenas, in marg. add.) C¹ h) praeconio man.
insularis suprasc. A, ante cetera [////] apostolorum [////] promeruerit: apostolorum in ras. et suprasc. prae-
conio G i) promeruit m¹; it in erit corr. m² B, meruit: p suprasc. m¹, supra it m² er R¹ k) qui (a
suprasc. in ras. m²) P

1) c. XXI velut flagrantis incensi thimiama 2) cf. c. XVIII. August. sermon. CXXXII c. 3
Mementote (virgines), in quocumque sexu sitis, sive mares sive feminae, angelorum vitam ducere vos
in terra. cf. c. XVIII init. et XXIII virginitas soror est angelorum e. q. s. 3) Egburg ad Win-
fridum (Ep. Mer. I 259, 6) quasi quiddam mellitae dulcedinis meis visceribus hic sapor insidet
4) Augustinus, Sermo de concordia Matthaei et Lucae XV 26 at ubi natus est ipse rex omnium gentium,
coepit dignitas virginitatis a matre domini, quae et filium habere meruit et corrumpi non meruit
5) Epist. ad Acirc. p. 65, 15 G sacer dominici pectoris accubitor et quartus caelestis paradisi gurgis,
ex quo larga laticis vivi flumina perenniter roriflua inundatione manantia decurrunt e. q. s., c. XXII
tropicus florentis paradisi latet — Quartus paradisi gurgis appellatur quarti evangelii scriptor, quoniam
quatuor paradisi flumina typologice ad quatuor evangelia transferebantur cf. carm. in aras X 5 sqq.

tipus¹ sanctimoniae informator^a, grata virginitatis libamina oblaturus spontanea^b devotione litarat. Quamobrem verax medicus, dum vulnera facinorum et cicatrices criminum |
 6.7 considerans, quibus animae aegrotorum crudeli strage^c sternebantur, saluberrimum componeret malagma fibrisque virulento spiritalis nequitiae poculo letaliter infectis caelestis
 5 medicinae antidotum^d vitaliter propinaret ac verticem gabali^e scandens sexta sabbati Luc. 23, 44, 54
[Marc. 16, 42]
 hoc est parasceue^f pateretur, maternae memor reverentiae^g discipulo inter discrimina Ioh. 19, 26, 31
 perfidorum militum eventus rerum praestulanti genetricem pie praecepit^h tuendam, ut
 non inconvenienterⁱ carmine rithmico^k dici queat^l

Christus passus patibula^m

Atqueⁿ leti^o latibula^p

Virginem virgo virgini

Commendabat^q tutamini.

10

Is postmodum labentibus temporum lustris a Domitiano^r, qui per idem tempus sceptris imperialibus fretus saeva tormentorum supplicia orthodoxae fidei^s cultoribus irrogabat^t,
 15 extorris in Pathmo^u relegatus^v septies vicena et quaterna^w virginum milia^x dulcisonis Apoc. 14, 1
 melodiae concentibus canticum rude canentia raptus in oromate^y extaseos auscultare et
 castis obtutibus^z contemplare^a meruit^b, de quibus dictum est: *Virgines enim sunt et* Apoc. 14, 4
secuntur^c agnum, quocumque ierit. Ceteri fideles audituri^d, isti sancta^e modulaturi sunt
 carmina et cum^f agno pariter per augustam^g aethralis^h regni gloriam gradituri².

20

VIII. NEC TAMEN virginali pudicitiaeⁱ gloriam immensis laudibus accumulantes et ad exemplum rigidae conversationis et ardui formam propositi animos militantium Christo instigantes immaculata^k matrimonii contubernia et legitimum legalis tori^l conubium, sicut

^a) informator *suprasc.* plasmator *O* ^b) spontaneo *Wharton* ^c) crudeli////strage *P*, crudelis trage *G* ^d) ante dotum *A*, antedotum *G*, antidotum *O* ^e) gabuli (= *codd.*, *supra* u *man. rec.* a) *G*, gabali *ed. pr.* ^f) parascephe *C*¹, parasceue *rectum*: nam sexta sabbati idem est atque id quod legitur apud *Marc. 16, 42*, parasceue hoc est ante sabbatum; cf. *Isidorus de officiis I 25, 3* Sexta enim dies est parasceue, quae ante sabbatum ponitur. 30, 1 parasceue id est sexta sabbati et *Beda de temporum ratione c. VIII* Quae populo Dei hebdomada ita computabatur antiquitus: prima sabbati vel una sabbati sive sabbatorum; secunda sabbati, tertia sabbati *e. q. s.* ^g) reuerentiae *codd.*, venerantiae *Giles = ed. pr.* ^h) precipit *AG*, piæ (= *G*) precepit *C*¹ ⁱ) non conuenienter (*suprasc.* *m*¹ in) *R*¹ ^k) rithmico *AC*¹, carminerit mico (*suprasc.* rubro colore *h*) *G*, rithmico *B cett.* ^l) *Versus hic afferri notavit iam Abraham Gronovius et post eum Migne; cf. M. Manitius p. 10* ^m) patibula *ABGR*¹ = *ed. pr.*, patibulo *Bm*², patibulo *cett.* ⁿ) atq; add. *m*² *supra lin. B* ^o) lēti *C*¹, loeti *LO* ^p) sic *AGR*¹ = *ed. pr.*, latibulo *cett.* ^q) uirginis cō mīdabat *B* ^r) domitiano *m*¹, corr. *m*² *C*¹ ^s) seua (seua) horthodoxe fidei *C*¹ *O*, orthodoxae *R*¹ ^t) inrogabat *ABC*¹ *LO* ^u) pathmo *m*¹, corr. *A* (cf. *adn. k*), pathmo *cett.* ^v) religatus *codd.*, relegatus *Giles = ed. pr.* ^w) sic *A*, quaterna *suprasc.* de *m*² *R*¹, septies vicena & quat dena uirginum milia *B*, quater dena *C*¹ *LO*, vicena atque ter dena *C*² ^x) milia *om. A* ^y) oramate *AG* (cf. *orama uisus somni Placidus: Corp. gl. V 90, 11*), oromate *C*¹ *LO*, horomate *R*¹: in horomate in visione *Corp. gl. IV 250, 26*; oroma scribendum secundum codicum consensum *c. XXXVII et carm. v. 1277, epist. ad Ac. p. 65, 20. 66, 18, cf. etiam Beda, Retractatio in act. apost. c. 9, 11. 12.* In Graeco habetur ita: Et uidit in uisu uirum, hoc est ἐν ὁμοίᾳ, quod nomen et Iuuenius presbyter in evangelio carmine posuit dicens (= *III 340**) Horomatis huius expertes reddite cunctos ^z) obtutibus *A* ^a) contemplare (*suprasc.* *i*) *AR*¹, contemplari *cett.* (etiam *G*) ^b) merit (*suprasc.* *u*) *A* ^c) sic *LOR*¹ ^d) audituri sunt *O* ^e) sic *ABGC*¹, Ista sancti *Giles* ^f) cū *m*¹, *supra lin. C*¹ ^g) august////ā *AG*, *suprasc.* regalem ī amplam *C*¹, augustam *cett.*, augustū *R*¹, angustam *Giles* ^h) a&ralis *AG*, aetralis *C*¹; post gradituri *R*¹: Ita uirginitas extollatur utrum iugalitas? *Novum capitulum (VIII; R*¹ numerum non addit) indicant codices ⁱ) uirginū (u ex is *m*²) *B*; *supra* pudicitiae scriptum est uirginitatis *B* ^k) maculata add. in *m*² *R*¹ ^l) legalistori *AG*, legalis thori *R*¹, iugalitatis *suprasc.* *m*² ī, legalis thori *B*

1) *Hieron. ad Eustochium (epist. XXII) 26* zelotypus est Iesus, non vult ab aliis videri faciem tuam

2) cf. *Augustinus de s. virg. c. XXVII–XXIX*. Videbit vos (virgines) cetera multitudo fidelium, quae agnum ad hoc sequi non potest: Nam et illud canticum novum proprium vestrum dicere non poterit, audire autem poterit et delectari vestro tam excellenti bono. — gradituri: eadem forma *c. XXII*

scismaticorum deleramenta^a garriunt, spernendum ducimus^b; quod absit a catholica^c ecclesiarum fide, praesertim cum pro certo^d noverimus^e, priscis temporibus¹ patriarchas divinae sanctionis praecepto^f coniugii^g foedera servantes supernae gratos maiestati extitisse^h et sacrosancti spiritus charismate refertos futurae incarnationis cunabula prophetisⁱ praesagiorum vocibus vaticinasse, ut est illud: *Non auferetur sceptrum de Iuda et dux de femoribus eius, donec veniet^k, qui mittendus est, et ipse erit expectatio gentium et reliqua^l*, quod millena testimoniorum^m congerie liquidoⁿ probari et experiri^o potest; sed iam^p furvo facessante^q veteris^r instrumenti^s | umbraculo et clara^t coruscante^u evan-
 Gen. 49, 10 gelii^v gratia tantum inter virginitatis flores et iugalitatis mores distare dicimus^w, quan-
 Ps. 103, 12 tum distat oriens ab occasu. Unde quidam^x catholicorum floridam virginitatis gloriam^y 10
 explanans de iugalitatis stirpibus oriundam sub figura tropi ita eleganter^z exorsus^{aa}
Lego, inquit^{ab}, de terra aurum, de spina rosam, de conca^{ac} margaritam^{ad}.

IX. NON ENIM splendida meri argenti species turpiter deformatur^{ae}, quamvis obrizum rutilantis auri metallum praeferatur, neque marmoris candidi venustas detrimentum decoris patitur, cum formosior rubentis gemmae pulchritudo praedicetur, aut lanea filorum^b 15
 stamina ex glomere et panuculis^c revoluta neglegenter^d vilescent, etiamsi bombicinum purpurae peplum et serica imperatorum trabea potius fulgescat^e. Numquid mala punica cittis^f granisque rubentibus^g referta et simplo librorum tegmine^h contextaⁱ contemptibilem naturae calumniam perpeti putantur, licet mellifluos palmeti^j dactilos^k et mulsum

^a) sic AGBC¹LR¹ ^b) ducimus *supra* lin. A ^c) catholica (*corr. numeris arabicis adscriptis manus recens*) B ^d) praecerto G ^e) noue/////rimus (*in ras. fuit rue*) A ^f) praecepta A, pcepto (*in ras. fuit i*) B, praecepto C¹LOR¹ ^g) conigii (*suprasc. u*) A, conigii (*suprasc. in m¹*) O ^h) extisse (*suprasc. ti*) O ⁱ) prophetis AG ^k) ueni& (*suprasc. a m²*) B, ueniat C¹ ^l) et rli A, et rli L, gentiū isrl B (*ex abbreviatura pro reliqua ortum!*) ^m) millen testimonia (*suprasc. a m²*) P, testimorum (*corr. m²*) R¹ ⁿ) liquide BR¹ ^o) expediri nescio quis in editionis Paris. 1589 exemplari Gothano ^p) iam ALPR¹, etiam G = *ed. pr. Giles* ^q) facessane (*suprasc. m²*) t) uteris (*suprasc. m²*) e) P ^r) instrumenti *suprasc. i. edificii* O ^s) clara *codd.*, clare Giles ^t) chorscante AGC¹, coruscanae (*suprasc. e*) P ^u) euangelii (*in ras. fuit l*) A, eguangelii O ^v) discimus A. Gronovius ^w) eliganter AG, elegantur B, ita leganter (*suprasc. e m²*) P ^x) exortus *suprasc. s. ÷* R¹ ^y) inquit (t ex d) B, inquit C¹P ^z) de tera . . conho (a m²) C¹, conca AGOPR¹, concha BL ^{aa}) margar&am AG, margaritam *cett.*, margaritam (*suprasc. r m²*) P *Novum capitulum (vulgo nonum; B in marg. CAP. IV) codices notant* ^b) lana (*suprasc. e*) filarum (*suprasc. o*) B ^c) panuelis BL, panudis C², panuelis (*suprasc. u*) R⁴, panniculis Giles; *sed conf. epist. ad Acirc. p. 183, 21, panniculus a panno, panucula a pano* ^d) sic *codd.* ^e) fulgescant O ^f) cittiis R¹, thecis *in ras. m¹*, *in marg. m²*, cittis R³ ^g) tegminae C¹ ^h) contexta C¹C²OR³Harl, contexta *suprasc. fo. c. ne* R⁴ ⁱ) sic *codd.*, palmeiti O, palmetis Giles ^k) dactylos B, dacticos (*corr. m²*) R¹, *cf. ad c. XXVIII*

1) *cf. carm. de virg. 244—208. Augustinus de bono coniug. c. IX* Ex quo colligitur, primis temporibus generis humani, maxime propter Dei populum propagandum, per quem prophetaretur et nasceretur princeps et salvator omnium populorum, uti debuisse sanctos isto non propter se expetenda, sed propter aliud necessario bono nuptiarum: nunc vero *e. q. s. cf. ibid. c. XIII (15), XXII de sancta virg. c. XVIII; de bono viduit. c. VII. XV* 2) facessante = *discedente, cessante cf. p. 231, 14. Levison ad Willibaldi vit. Bonifat. p. XIV* 3) Hieron. *ad Eustochium (ep. XXII) 20*: Laudo nuptias, laudo coniugium, sed quia mihi virgines generant: lego de spinis rosam, de terra aurum, de concha margaritam. *cf. infra c. XXIX* rosa, ut dicitur, rubicunda de spinetis vulgo nascentibus florens 4) *Cum hoc capitulo conferendi sunt carminis versus 201—247. Hieron. adv. Iovinian. c. 3 (II 223 Migne)* nuptias recipimus, ut virginitatem, quae de nuptiis nascitur, praeferamus. Numquid argentum non erit argentum, si aurum argento pretiosius est aut arboris et segetis contumelia est, si radici et foliis, culmo et aristis poma praeferantur et fructus? Ut poma ex arbore, frumentum e stipula, ita virginitas e nuptiis 5) *carm. de virg. 236 sqq.* Punica nec granis temnuntur mala rotundis, Quae circum simplo cortex velamine cingit, Quamquam palmeti praecedant dulcia poma Nectaris et mellis mulsos imitantia gustus — *r. 1596* Punica mala vident granis cittisque referta

nectaris^a nicolaum¹ longe incomparabiliter praestare credamus? Nequaquam scabrae^b incudis commoditas^c seu rigida tundentis mallei durities vel rubiginosae forcipis ac forcipis tenacitas sprete despicitur^d, quamquam baltheus^e bullifer et diadema regni ac diversa ornamentorum gloria ex isdem^f praefatis ferri instrumentis confecta et fabricata
 5 praeferatur, neque teres^g lunaris^h globi circulusⁱ iacturam propriae pulchritudinis patitur, licet luculentus limpidissimi solis splendor triquadram² mundi rotam clarius illustrare credatur. Numquid profundus^k putei latex aut gelida cisternae limpha^l, quam anthlia^m hoc est rotaⁿ hauritoria^o exanthlamus^p, parvi pendenda putantur^q, quamvis reciproca purissimi^r fontis redundantia praecellere et perpes^s aquaeductuum^t decursus crebris ac
 10 celsis^u arcuum fornicibus in edito^v sublimatus tubo cataractisque vorantibus praestare videantur^w? Non enim furva voracis mergulae^x factura confunditur et atra cornicis^y creatura contempnitur^z, licet versicolor pavonis gloria tereti circulorum rotunditate prae-
 G. p. 9 cellat^a, cuius pennae pulchritudo nunc crocea qualitate flavescit aut purpurea | venustate rubescit, nunc glauco coloris vigore fulgescit aut flava auri specie splendescit. Huius^b
 15 decoris dignitas^c haut frustra virginali formulae comparata reliqua mundi crepundia contempnit et falerata saeculi ornamenta parvi pendit^d, siquidem beatus Augustinus in
 libro civitatis Dei, quod pulpa pavonis imputribilis naturae sit, experimentis se comprobasse testatur³. Num^e arborum silvestrium natura foliorumque^f infecunda viriditas aut succulentus^g herbarum terrestrium cauleculus^h contempnitur, cum purpurei et rubi-
 20 cundi flores ex ipsis lignorum ramusculisⁱ exorti seu vernantis^k prati holusculis^l progeniti pulchrius rubescant et suavi odoris fragrantia dulcius redoleant, cum constet ex floribus secutura fructuum emolumenta^m exuberante reditu et multiplici quaestu mirabiliter maturescere, frondentia vero surculorumⁿ folia et spissos^o palmitum pampinos cessante librorum suco miserabiliter^p marcescere et torrido adventante autumnii fervore in modum
 25 densissimae stragis^q catervatim cadere? Non, inquam^r, ita^s laudandae^t virginitatis sublimitas^u quasi praecelsa^v farus^w in edito^x rupis promontorio posita splendescit⁴, ut arta^y

August. de civ.
dei XXI 4

^a) nectaris B ^b) scabrae in marg. asperae A, scabrae B ^c) incudinis commoditas A, incudinis G
^d) spraepta depitur R¹ ^e) balteus (suprasc. h m²) P, baltheus cett. ^f) ex hisdem C¹P ^g) tres R¹
^h) lunari i ex e C¹ ⁱ) circulis (super i ult. suprasc. v) B ^k) profundus .. latex ABm¹R¹, profundi (supra i m² scr. v) putei latex (m² nil mutavit) L, profundum .. laticem Bm²C¹C²OR²R⁴ ^l) gelida cisternae (cysterne) lymphae A, cysterne Bm¹R¹, gelidam — lympham Bm²C¹C²OR² (limpā) R³, gelidae (m² ā) cisterne limpha (m² ā) L ^m) anthilia A, anthilia G (in marg. antlia), anthilia (in ras. fuit i) C¹, anthilia ed. pr. ⁿ) tota pro rota Giles ^o) aritoria (suprasc. v m²) A, auritoria (suprasc. h m²) BG
^p) exanthlamus (suprasc. aurimus m²) AGB ^q) *pendenda putamus AGB, pendendam putamus C¹C²OR²R³, pendenda putatur (m² putamus) LR¹ ^r) purissima (i supra a) R¹ ^s) ppes m¹, ppes m²B ^t) sic ALOB¹, aqueductuum B, aque ductuum C¹ ^u) accelsis B ^v) in edito G ^w) uideatur R¹
^x) merulae ascr. in Gothano exemplari edit. Paris. 1589 ^y) *corporis codd., graculi vel corvi A. Gronov. cf. c. d. virg. 224 cornicis aut coracis K. Strecker ^z) contempnitur R¹ ^a) praecelat AG ^b) huius codd., cuius Giles ^c) dignitas (m¹ dignitatis) B ^d) parvi supra lin. m¹; pendet A ^e) Numquid C¹, Nam Giles
^f) filiorumque R¹ ^g) succulentus (suprasc. n m²) A, succulentus B ^h) cauleculos suprasc. v A ⁱ) ramusculus (per ras. u in i) B ^k) uenatis, corr. m²C¹ ^l) holusculus (per ras. u in i) B ^m) emulamenta (supra a prius v) AR¹, emulamenta (man. rec. suprasc. o et u) G ⁿ) susculorum (s in r) A, sic etiam G, in quo man. rec. surculorum suprasc. ^o) spissos AG ^p) mirabiliter A ^q) stagis A, strages C¹ ^r) inquam suprasc. itaque B ^s) ita om. AG ^t) laudandae (in ras. fuit e) R¹ ^u) sublimitas m² s. l. B ^v) praecelsa B ^w) supra farus man. rec. uariis G = ed. pr. ^x) inedito (rubro colore subsc.) G
^y) Uarta (suprasc. t m¹) R¹, arta (suprasc. c m²) C¹

1) c. XXXIX palmeti dactylis, quos nicolaos vocant — Corp. gloss. V 373, 41 nicolaum idem quod dactylus. Edict. Diocletiani VI 81 et H. Blümner ad h. l. p. 101 2) cf. ad p. 247 adnot. 3.
 3) carm. v. 231 sic caro, mirandum fatu, putrescere nescit, Ut referunt nobis veterum documenta viro- rum; aenigm. 14 (I 16) 4 et moriens mea numquam pulpa putrescit — Augustinus de civ. dei XXI 4 Quis enim nisi Deus, creator omnium, dedit carni pavonis mortui, ne putresceret? Quod cum auditu incredibile videretur, evenit ut e. q. s. 4) cf. c. XXII (p. 23, 27 G.) c. XLIX (p. 64, 34 G.)

castitatis^a continentia, qui secundus est^b gradus, omnino inferius sprete vilescat seu legitima iugalitatis fecunditas ob liberorum posteritatem sumpta notabiliter^c squalescat; nec in comparatione huiusmodi bonum^d dehonestari^e video, sed, quod melius^f est, propensius laudari^g censeo.

X. ET TAMEN^g plerumque, pro^h dolor, immutatis ordinibus versa vice contingere solet, ut inferioris vitae gradus usquequaqueⁱ paulatim proficiens superiorem tepide torpentem^k praeoccupet et acerrimae stimulo compunctionis instigatus dudum superiorem voti compos victorem anticipet^l et, qui existimabatur praeteritae conversationis negligentia^m posterior, deinceps divinae caritatis flamma succensus existat anterior evangelicae reminiscens sententiae: *Cui multum dimittiturⁿ, multum diligit*, et qui contempta mundi blandimenta velut quisquiliarum peripsema^o respuens^p ac carnalis lux lenocinia refutans^q in sancto proposito^r successor extiterat, sumpto viriliter castae conversationis tirocinio^r horrendum gehennae tartarum tremescens et aeternae vitae desiderio flagrans gratuita Christi gratia fretus cum sudoris industria efficiatur^s antecessor, quod^t illis dumtaxat^u in utroque sexu lacrimosis luctuum singultibus^v lugubriter lamentandum³ et cum profundo praecordiorum suspirio querulosis questibus^w flebiliter ingemescendum^x autumo, qui tumido elationis supercilio inflati de sola carnis integritate gloriantur, dum illi periculoso^y saeculi naufragio et^z grassante dirae^a tempestatis⁴ turbine^b velut inter Scillam^c Siciliae et barathrum^d voraginis⁵ navigantes ad portum coenubialis^e vitae festinantes, licet aliquantulum quassatis^f cymbae compagibus^g, Christo gubernante feliciter pervenerunt^h. Isti vero cum integris animae ratibus et salva incontaminati corporis lentre sine discrimine scopulorum sanctae conversationisⁱ habitum petentes tanto minus lamentorum fletibus incumbere gestiunt et lacrimarum imbribus vultum rigare⁶ contendunt^k, quanto se nullis naevorum^l maculis deformatos^m, nullo saecularis scoriae atra-

^a) castitatis *codd.*: in *G* *man. rec.* in *marg.* scripsit *arcta* = *ed. pr.* *arcta coniugii Giles* ^b) *secunest* (*m² suprase.* *du²*) *A* ^c) nobiliter *AG* ^d) honestari *AG*, de honestari *C¹* ^e) melior *AG* ^f) laudare (*suprase.* *i*) *R¹*; de *dispara* (*sic*) *cō*paratione uirginitatis et iugalitatis *R¹* *Capitulum novum (decimum) indicant codd. plerique.* ^g) Attamen *B* ^h) *sic codd.* ⁱ) gradib; usqueq. (*suprase.* *que m²*) *B* ^k) torpentem (*ten eras.*) *A* ^l) anticipet *AG* ^m) *sic codd.* ⁿ) dimittit *C¹* ^o) peripsemare spuens *A*, peripsimare spuens *G*, peripsemata despuens *I. F. Gronov* ^p) lenocinia (*suprase.* *re*) futans *A*, lenociniare futans *G* ^q) incō (*suprase.* *s m²C¹*), proposita (*a in o alio atram.*) *B* ^r) tirocinio, in *marg.* *Initiū militiæ, A: tyrocinio Initiū militiæ horrendum G = ed. pr.; initium militiæ eiecit I. F. Gronov* ^s) efficiatur *A*, efficiatur (*in ras. fuit a*) *B*, efficitur *Giles* ^t) Quid *O* ^u) dumtaxat *suprase.* *sine dubio C¹* ^v) singultibus (*suprase.* *n m¹*) *A* ^w) querulosis questibus *AG*, quaerulosis *OR¹* ^x) *q̄* tumido (*suprase.* *autumo m¹*) *A*, Ingemescendum. *||||||| q̄ G* ^y) de periculoso *C¹LOR¹*, de *om.* *AGB* ^z) et *supra lin.* *m¹R¹* ^a) grassant edire *G* ^b) turbine *O* ^c) scillam *GC¹* ^d) *sic C¹LPR¹* ^e) coenubialis *AGOR¹*, cenobialis *BC* ^f) quasi *m²* quassatis *B* ^g) k̄ybæ compagibus in *marg.* *navicula A*, cymbe (= *C¹*) compagibus *navicula in fine lineae in textu, sed alio atramento G*, cimbe *navis (navis eras.) B* ^h) perveneriēt (*i ex u*) *BR¹*, pervenerant (*supra a m¹ i*) *O* ⁱ) conversatio *A* in *marg.* *cruce appicta G* ^k) condunt (*suprase.* *m¹ ten*) *C¹* ^l) neorum *suprase.* *malorum m²A*, neorum *suprase.* *malorum G*, ne||orum *C¹* ^m) deformatos (*supra t m² n*) *O*

1) *i. e. virginitatem; Augustinus De s. virginit. c. XVIII* nec patent minui tam magnum integritatis bonum, si nuptiae non erunt malum, immo vero hinc sibi potius maioris gloriae palmam esse confidat, quae non damnari, si nuberet, timuit, sed honoratius coronari, quia non nuberet, concupivit
2) *Corp. gloss. V 429, 27* peripsema purgamentum pomi vel alicuius causae vel quisquilia *cf. c. XLIV* ut proiecta perispema contempsit; *etiam Corp. gloss. V 630, 34 est pluralis* 3) *c. XLIV* cum . . lacrimosis singultibus lugubriter lamentaretur — *cf. epist. ad Gerunt. p. 87, 10 G.* 4) *Bonifatii epist. (Ep. Mer. I 250, 29)* sine ullo naufragio periculosae tempestatis 5) *c. II* inter Scillam soloecismi et barbarismi barathrum 6) *Verg. IX 251* vultum lacrimis atque ora rigavit — *c. XIV* salsis lacrimarum fontibus; *Lullus ad Cuneburg. (Ep. Mer. I 298, 6)* salsis lacrimarum imbribus

mento^a foedatos fuisse confidunt. Illi eo magis roscidis oculorum fontibus et palpebris stillantibus maestam^b faciem^c umectare^d iugiter non desinunt, quo se^e quaedam vetita^f et legis austeritate^g interdicta ex mundi consortio illicite perpetrasse meminerunt^h, isti vero, quod se caelibes castosⁱ et ab omni spurcitiae sentina^k funditus immunes arbitrentur^l, fiducia virginitatis^m inflati¹ arroganter intumescuntⁿ et nequaquam crudelissimam^o superbiae balenam^p, ceterarum virtutum devoratricem, humilitatis cercilo^q declinant^r.

XI. NAM in conflictu octo principalium² vitiorum^a, licet ultima ponatur, tamen quasi atrox regina tyrannicae potestatis imperium et dominandi monarchiam prae ceteris^t sibi usurpare dinoscitur^u, quia sine ancipiti^v ambiguitatis scrupulo veraciter credendum est^w, quod prius^x Lucifer³ parasitorum sodalibus vallatus et apostatarum^y satellitibus glomeratus in profundum superbiae barathrum et tetrum elationis tumidae tartarum cassabundus corruisset, quam protoplaustus, recentis paradisi colonus et totius terrestres creaturae, quam^z teres vertigo caeli^{a4} in modum^a rotantis fundibali^b circumgirat, rudis possessor, buccis ambronibus^c et labris lurconibus vetitam degustans alimoniam in gastrimargiae^d voraginem crudeliter cecidisset. Quodsi angelica supernorum civium celsitudo⁵ elationis^e tantum supercilio⁶ turgescens^f beato ceterorum contubernio et deificae contemplationis participio^g privabatur, quanto magis gracillima mortalium fragilitas, si de propriis^h meritorum⁷ emolumentisⁱ ut inflata vesica intumuerit^k et de virginali castimonia^l quasi speciali sanctimonia rumusculos^m cenodoxiae ceperitⁿ, a caelestis sponsi triclinio^o infeliciter fraudabitur? Idcirco^p virginibus Christi et tirunculis^q ecclesiae contra horren-

^a) atromento AG, atramento corr. man. rec. ^b) mestam A, mestam (e ex ae) B, mestam C¹LO
^c) faciem C¹ ^d) sic codd. ^e) quod se in ras. s B ^f) uerita quedam C¹, vetita quaedam O ^g) et legis ue[ro?] in linea singulari sublatum ante et legis austeritate B ^h) meminerint BC¹LO ⁱ) Isti — celibes castos A in textu om.; manus alia sed coeva in marg. adsc.; G in textu habet, castos celibes BLOP, castos celibes C¹ ^k) sentina in marg. aqua nocibilis Innaui R A; idem suprasc. supra ras. G
^l) arbitrantur R¹ ^m) fiducia uirginis R¹ ⁿ) intumescunt supra lin. m¹ in fine lineae A ^o) crudelissimum A ^p) ballenam codd., baellenam O, sed cf. carm. v. 2535 ^q) cercilo AG, cercilio R¹, circilo (alt. l suprasc. m²) B, circilo C¹L, circilo O, coercilo W ^r) declinant/// (in ras. fuit ur) B, decinant, de/// principalium uitiorum ducib: R¹ Codices novum (undecimum; CAP. V adsc. B) capitulum notant
^s) Nam inflictu VIII uitiorum (suprasc. principalium m²) C², principalium in textu om. R⁵ ^t) praeis suprasc. ce A ^u) dingnoscitur C² ^v) anticipiti BR¹ ^w) est m² supra lin. C¹ ^x) prius om. R⁵ ^y) apostarum A, apostarum G ^z) quam/// (in ras. fuit ue) A ^{a4}) caeli AG, poli cett., nec caeli nec poli habet Harl. — immodum R¹ ^b) fundibali B, fundibuli R¹ ^c) ambronibus iuxta lurconibus in marg. uoracibus A, lucis /// ambronibus (suprasc. audis) /// et labris (suprasc. uoracibus) /// G
^d) gastrimargiae (g add. m¹ al. atram.) B ^e) angelica (suprasc. superna anglorum m²) elationis celsitudo supernorum civium tantum (Ntū in ras. m²) B, angelica elationis celsitudo supernorum civium C²LSR² ^f) turescens (suprasc. g m¹) C¹ ^g) participio (supra lin. a m²) S ^h) propriis AG, pīs C² ⁱ) emulamentis AG, emulantis (a in u corr.) C² (cf. p. 237 m), emolumentis (o alt. ex u) B, emulumentis R¹ ^k) intumerit (suprasc. u m²) C² ^l) decerpere, quod est in textu apud Gilesium post castimonia, deest in codd. et in ed. pr. ^m) ramusculus (supra a m² v et o supra u alt.) B, gingiuis, quod apud Gilesium post rumusculos legitur, deest in codd. et in ed. pr. ⁿ) ceperit supra lin. m¹A, cepit (suprasc. s. si) C², coeperit BC¹Giles ^o) a celestis sponsi triclinio (suprasc. l m²) B ^p) Idcirco A, idusco G, Iccirco Heref. ^q) tyrunculis B, xpī m¹ s. lin. C¹

1) August. De s. virg. c. 1 s. f. (virginitas) monenda, ne infletur. 2) Cassianus, Institut. XII 1: Octavum, quod extremum, adversus spiritum superbiae nobis certamen est, qui morbus licet ultimus sit in conflictu vitiorum atque in ordine ponatur extremus, origine tamen et tempore primus est, saevissima et superioribus cunctis inmanior bestia 3) Cass. institut. XII 4, 1; conlationes V 6, 6. 7 4) aenigm. 48 (VI 2) de vertigine poli, de virg. 2690 vertigo poli = Iuvenc. evang. I praef. 13; item poli centrum (8, 26), rector poli (5, 10), herus poli 9, 33 (15, 7), poli samum (10, 1) in faminibus Hispericis; sed epist. ad Leutherium p. 97, 16 vertigine caeli, epist. ad Acirc. p. 73, 11 praecipitem caeli vertiginem 5) c. XVIII angelicae vitae celsitudo 6) epist. ad Ehfrid. p. 94, 34 G turma supercilii typho turgens 7) Hieron. ad Eustoch. (ep. XXII) 27: illud quoque tibi vitandum est cautius, ne inanis gloriae ardore capiari 8) c. LX Heia Christi tirunculae

dam superbiae bestiam simulque contra has virulentorum septenas vitiorum beluas^a, quae rabidis^b molaribus et venenosis^c genuinis^d inermes^e quosque ac^f virginitatis lorica spoliatos^g pudicitiaeque^h parma exutos atrociter discerpereⁱ nituntur, lacertosis viribus dimicandum est et quasi adversus^k ferocissimas barbarorum legiones, quae manipulatim^l tironum^m Christi testudinem strofosaeⁿ fraudis^o ballista quatere non cessant, spiritalis^p armaturae spiculis et ferratis virtutum venabulis naviter certandum^q, ac nullatenus timidorum more militum horrorem belli et classica salpictae^r muliebriter metuentium saevissimis hostibus scapularum terga pro scutorum umbonibus segniter praebeamus! Quin potius coenubialis militiae pugiles frontem vexillo crucis^s armatam audaciter^t aemulorum agminibus offerentes et armorum^u instrumenta bellica^v, quae pugnator egregius enume-¹⁰

Eph. 6, 17 rat, hoc est divini macheram verbi et loricae fidei inextricabilem cum tuta pelta^w pro-
ad Thessal. I 5, 8 tecti^x contra spiritalium nequitiarum mille nocendi artes^y pertinaciter portantes^z a
Christo remuneratore^{aa} nostro debitum^{ab} victoriae triumphum percepturi^{ac} in supernis
Eph. 6, 12 sedibus et caelesti gloria gratulabundi feliciter tunc tripudiabimus, si nunc adversus
principatus Leviathan et^{ad} potestates^{ae} tenebrarum^b mundique rectores ceu bellatores do-¹⁵
minici pertinaciter pertinacibus^c repugnantes in fronte^d duelli fortiter dimicemus^e.

XII. PRIMITVS, ut dixi^f, principalium bis quaternos^g vitiorum duces, quibus Cerethi^h criminum et Felethiⁱ facinorum cum horrendo belli apparatu mancipantur, di-¹²
vino freti suffragio vincere laboremus, qui contra tironum Christi catervas et bellicosas virginum cohortes truculentis^k inimicorum exercitibus cum innumera strofarum^l falarica²⁰
et densis deceptionum telis infatigabiliter certare non cessant, quamvis saepe patrocinium Christo praestante^m suorumque falanges militum cum praedestinataeⁿ palma victoriae cohortante turpiter terga fugacia vertant. Sed, pro dolor, non est tuta indeptae pacis prosperitas neque^o acquisitorum securae triumphorum felicitas aut inflexibile et diuturnum^p fallentis fortunae tropeum. Nam hostes, qui putabantur usque ad internicionem²⁵

^a) biluas AGR¹, beluas cett. ^b) rapidis C² ^c) uenosis (suprasc. ne m¹) O ^d) genuinis AGR¹,
ginginis C¹LR²R³R⁴, sed n prius in ras. m¹, ginguinis C², gin//uinis (in ras. fuit g) O, ginguinis SR⁴, gin-
giuis Heref. et Harl. Giles, cf. A. Napier, Old engl. gl. p. 20, 723 ^e) inermes G ^f) a pro ac Harl.
^g) despoliatos C² ^h) pudicitiae quae AG ⁱ) dicerpere Heref. ^k) et quia si auersus (suprasc. d) R³,
Et quasi (suprasc. s. est m²) C¹ ^l) quaemanipulatim A ^m) tironum S (praecedente rasura) O ⁿ) stro-
fose (o alt. ex e) B ^o) frãdis A ^p) certandum est C² ^q) sic AG, salpic//ae R¹, classica (alt. s add.
m²) salpiste (s in ras.) B, salpiste (suprasc. c m²) C¹, salpistę C²LOHarlR³R⁴R⁵, salpicae (suprasc. t salpistę
m²) S, classicae salpitę Giles ^r) audacter B ^s) armarum AG ^t) bellica (m¹ supra lin.) O ^u) pelta
supra lin. m¹AG ^v) potantes (r suprasc. man. rec.) G ^w) remuneratore C¹ ^x) nostrobium (suprasc.
de m¹) A, nōn (~ eras.) debitum C², nōo debitum O ^y) inter percepturi et in rasura per dimidias duas
lineas A ^z) et om. R¹ ^{aa}) potentatus B (ex c. XXI tyrannici potentatus ruinam), potestates cett. cf.
Sabatier III 808 ^{ab}) tenebrarum R¹ ^{ac}) pnicit¹ pnicib; Heref (suprasc. constanter t dure!) ^{ad}) in
fonte (suprasc. r m¹) A ^{ae}) post dimicemus AG: DE PRINCIPALIBUS VITIIS = ed. pr. De gastri-
margia R¹ Novum capitulum indicant codd. ^{af}) ut dixi O ^{ag}) bis quater nos AG, supra bis qua-
ternos B: ./. XXVIII ^{ah}) cærethi C¹ ^{ai}) pelethi R¹, felethi ABC¹GLO cf. Hieron. interpr. hebr. nom.
p. 42, 5 Lag. ^{aj}) truculentis (in ras. i ex u B) C¹ ^{ak}) strophorum B ^{al}) patricinium xpō pr(a)e-
stante AG, xpō patrociniū præstante C¹LO, patrociniū R¹ ^{am}) prę(p pre)destinatę ABC¹R¹, praedesti-
nate O, praedestinate (i in e man. rec.) G (disti ex dn m¹) ^{an}) neuq; AGR¹(m¹) ^{ao}) diuturnum A

1) aenigm. 13 (I 15) quamvis aere cavo salpictae classica clangant (carm. v. 1519 et salpix clas-
sica clangit) 2) carm. rhythm. 2, 37 Christi crucis per culmina Ferimus frontis vexilla 3) epist. ad
Acirc. p. 201, 23 sqq.: imploro, ut hoc opusculum . . contra omnes aemulorum catapultas . . inexpugnabili
metrorum pelta et grammaticorum parma protegere digneris. Lorica Gildae (Zimmer, Nennius vind.
p. 338) v. 32 tuta pelta protegente singula, Leobgytha ad Bonifat. Ep. Mer. I 281, 7 enixius efflagito,
ut tuarum orationum pelta muniar contra hostis occulti venenata iacula 4) Verg. VII 338 tibi . . mille
nocendi artes M; c. XXVI mille nocendi artibus armata, v. 1867 sq. quae numquam valuit superari
mille nocendi artibus

- suprema strage obtruncati et optatis^a eventuum successibus feliciter^b superati, denuo versa vice victores ad importunum praelium provocant^c, arma¹ cruenta capessunt^d, bellum horrendum^e instaurant, rediviva^f certamina voti compotibus instruunt^g. Quamobrem primo importunus gastrimargiae^h draco, qui pestiferum praevaricationis² virus rudibus florulentaeⁱ telluris colonis^k de venenosa fauce letaliter^l evomit^m, frugalitatis abstinentia explodatur, ad extremumⁿ vero truculentus superbiae natrix, qui beatam caeli familiam et almae civitatis municipes^o lugubriter conturbavit, de latebrosis animae nostrae^p recessibus et clandestinis praecordiorum latibulis eliminatus procul divino terrore trudatur^q, quemammodum Ebreorum falanx duodecies quinquagenis^r expeditionum^s milibus et Exodus 12, 37
- 10 peditum turmis procedens, avido Pharaonis^t exercitu rubri maris gurgitibus summerso^u et profundis^v pelagi flustris suffocato, per quem gastrimargia^w figuratur³, septem gentes^{x 4} ibid. 14, 27 Cananeorum, quae septenos vitiorum cuneos tipice obumbrabant^y, crebra internicionis^z Deut. 7, 1 strage^a ambronis orci faucibus tradidit^b terramque^c repromissionis^d, quamdiu decalogi sanctionibus^e non refragabatur, .XII.^f tribus sorte territorii^g diremptam^h feliciter in- Num. 33, 54. 34, 13.
- 15 coluit sicque paternae generationis prosapia per atavos et tritavos futurae posteritatis nepotibus et pronepotibusⁱ legitimae hereditatis iure perpetuo possidendam dereliquit^k. Josua 14, 2
- G. 13 XIII. AST VERO¹ si vestrae^m sagacitatis pervigil sollicitudoⁿ solerter^o nosse desiderat, quanta legionum turmae praedictis spiritalium nequitiarum^p ducibus^q et tetrīs tenebrarum principibus^r famulentur, quot^s tyrannici militonum commanipulares
- 20 humanae naturae nocituri^t subsequantur, quot^s sceleratorum satellites ad impugnandam^u nostrorum aciem conspirati et fidei^v propugnacula^w subruenda manipulatim conglomerent et quomodo eiusdem nefandae militiae tam calones^x et clientes^y cum lixarum coetibus^z ad inferiorem gradum pertinentes^a quam satrapae et proceres flagitiosum^b sibi eorundem spirituum tribunatum vindicantes certis vocabulorum proprietatibus nominatim nuncupentur,

^a) sic AGC¹R¹, obs. euentuum *suprasc.* tati^z m²P ^b) feliter (*suprasc.* ci m¹) A ^c) prouocans, corr. m¹, A ^d) capessunt bellū (*suprasc.* & m¹) O, arma cruenta (*apicem inter haec verba sc. m²*) capessunt (*suprasc.* a m²) P ^e) horrendum P ^f) redi·ui·ua P ^g) intruunt (*s supra lin.*) A ^h) gastrigie (*suprasc.* mar m¹) A, g|||astrimargiae (*in ras. fuit u*) P ⁱ) florulentis A ^k) coēlonis (*in ras. fuit l*) P, colonibus R¹ ^l) letaliter (*suprasc.* o) R¹ ^m) euomit (*suprasc.* u m¹) P ⁿ) extemis (*suprasc.* r m¹) A ^o) municeps corr. m²AB ^p) nostrae om. m¹, *supra lin. add. m³B* ^q) trudatur codd., traditur Giles ^r) quinquagenis (*suprasc.* n) B, quinquagenis R¹ ^s) expeditionum codd., expeditionum *ras. super iti P; an legendum: expeditiorum? expeditorum cj. Abr. Gronovius; per 'peditum turmis' Aldh. circumscribit id quod est in Exodo absque parvulis* ^t) pharaonis (phara *in ras. m¹*) P ^u) sūmerso AGOPR¹ ^v) profundis (*is in ras. m¹*) B ^w) castrimargia AG ^x) septingentes R¹ ^y) obumbrabant (umbrabant m¹ *in ras. B*) codd., obumbrabant *in spatio, ut videtur, rasura P, obumbrant Giles* ^z) sic ABGPR¹ ^a) stage (*suprasc.* r m¹) A ^b) tradidit (didit m¹ *in ras.*) B ^c) terram *supra lin. C¹* ^d) promissionis (*supra add. re*) C¹ ^e) sanxionibus APR¹, sanxionibus GL ^f) sic (.XII.) ABG ^g) teritorii (*r alt. add. m²*) P ^h) dirē tā A, diremptam G, direptam BR¹, diremptam (*i ex e per ras.*) C¹ ⁱ) & nepotibus *suprasc. p A, et pronepotibus Cm¹ in marg.* ^k) dereliquit: *In nova linea: de minore uitiorum caterua R¹ Capitulum novum (XIII; CAP. VII B) codd. indicant* ^l) At vero B ^m) SIVESTRE *suprasc. L et postea eras. O, siē uestrae (in ras. fuit l) P* ⁿ) sollicitudo m¹ *in marg. C¹* ^o) sollenter C¹C³ ^p) nequiarum (*suprasc. ti m¹*) A ^q) duēcibus A ^r) principibus A ^s) quot (*suprasc. et m²*) L ^t) nocturi AG, nociturę B ^u) inp. AG ^v) fidei m¹ *supra lin. C¹* ^w) p|||pugnacula (*in ras. fuit ex*) A ^x) colones AG ^y) dicentes G, gentes Meursius ^z) cetibus C¹ ^a) pnentes (*ti m¹ supra lin.*) C¹ ^b) flagitiosum (*s ex r m¹*) C¹, flatiosum R¹

1) Verg. III 234 sociis tunc, arma capessant, Edico 2) Cassian. Collat. V 6 post praevaricationem mandati . . gastrimargia namque est, qua interdicti ligni praesumit (Adam) edulium 3) Cassian. collat. V 18 Octo esse principalia vitia, quae inpugnant monachum, cunctorum absoluta sententia est. Quae figuraliter sub gentium vocabulo nominatae idcirco nunc omnia non ponuntur, eo quod egressis iam de Aegypto et liberatis ab una gente validissima, id est Aegyptiorum, Moyses vel per ipsum dominus in Deuteronomio loquebatur. Quae figura in nobis quoque rectissime stare deprehenditur, qui de saeculi laqueis expediti gastrimargiae, id est ventris vel gulae vitio caruisse cognoscimur

4) Cassian. Collat. V 16. 18, 2. 25

qui profanos allophilorum^a exercitus in centuriis et milibus^b adversum Israhelitas in
 Sam. I 31, 1 sqq. vertice montis Gelboae conglobatos hortantur^c ad bellum, id est inuisorum horrenda
 uitiorum^d agmina, quae contra catholicam ecclesiae parrochiam^e cum ducibus sibi prae-
 latis gregatim ingruere moliantur^f venenatisque^g piaculorum spiculis¹ et dira facinorum
 framea^h non solum segnesⁱ sauciant, verum emeritos^k Christi milites interdum virulento^l
 castitatis vulnere et letali toxam^m prosternunt, ut non immerito intellectualis David, id
 Ies. 11, 1 estⁿ flos virgulti^o de radice Iesse descendens^p, populis^q ecclesiae vitiorum strage cater-
 Sam. II 1, 19 sqq. vatim cadentibus carmen funebre et canticum lamentabile^r, quod epicedion^s et epita-
 phion vocatur, compatiens affectu lugubriter componat — haec, inquam, si vestra curiosae
 sollicitudinis solertia plenius^t animadverti maluerit, non modo .X.^u collationes patrum a
 Cassiano^v, Massiliensis parrochiae archimandrita peculiariter^w dictandi facundia praedito²,
 digestae³ patenter propalabunt, verum etiam Gregorius, sedis apostolicae praesul, a quo
 rudimenta fidei^x et baptismi sacramenta^y suscepimus^z, libro^a moralium XXX(I)^b per
 allegoriam luce clarius eliminavit⁴. Sed nos de flagitiosis .VIII.^c vitiorum radicibus, unde
 reliquorum pernicio^d facinorum fructa velut spissa virgultorum vimina^e lentis fron-
 dibus succrescunt, ea potissimum causa disceptare et disputare^f coegit, quod nonnulli
 edito virginitatis fastigio sublimati et pudicae^g conversationis arcibus exaltati secundum
 castitatis gradum acsi contemptibilem sibi longe disparem arbitantes ceterorum prae-
 conia se incomparabiliter transcendere confidunt illud quodammodo obliterantes et pos-
 Matth. 23, 12 tergum^h ponentes: *Omnisⁱ, qui se exaltat, humiliabitur, et qui se humiliat^k, exaltabitur⁵*.
 Si enim nobis incontaminata Mariae virginitas incarnatum Dei verbum caelesti puerperio

^a) alophilorum AG, allophilorum (i in y m²) B, allophilorum C¹LOR¹, cf. Psalm. LV 1 ^b) mili////b;
 (in ras. fuit ti) C¹, militibus edd., millibus Giles ^c) hortan////tur A ^d) horrenda//// uitiorum B
^e) sic ALOR¹, parrochiam (rochiam in ras.) B, parrochiā (a in ras.) C¹ ^f) mobuntur G ^g) venenatisque
 (suprasc. ne) O ^h) fra mea//// C¹ ⁱ) segne///s C¹ ^k) e////meritos C¹ ^l) virolento (o prius ex u m¹,
 suprasc. v m²) O ^m) letaliter suprasc. loetali toxam et pro glossa adac. mortali ueneno B, loetali AGPR¹,
 et letalitoxa C¹, loetaliter (suprasc. ali toxam m²) L, uulnere & loetalitoxa O, et letali toxam C²R²R³E⁴R⁵Harl
 cf. Napier, Old engl. glosses p. 25 n. 896. ⁿ) id est AG, qui est (÷) BLOPR¹, quēst C¹, quid est Giles
^o) uirgulti (in ras. fuit s) A ^p) descendens R¹ ^q) populi (s m² supra lin.) A ^r) canticum &
 lamentabile (& eras.) A ^s) sic AGLR¹, cedion P, epicedio (suprasc. n m²) B, epichedion C¹C²R²R³, epi-
 cedieon (suprasc. c m² et t = h) O, epichedieon R⁴R² (add. t supra lin.); Harl. (i ultimum suprasc.), Epi-
 threnion Giles ^t) plenus (suprasc. i) C¹ ^u) decem O ^v) casiano (add. alt. s m²) BC¹, casiano LO
^w) seculariter A, seculi ariter G, peculiater (suprasc. li m¹) C¹ ^x) fidei om. B, supra lin. m¹C¹ et bap-
 tismi sacramenta m² in marg. C² ^y) sacramenta (suprasc. a m²) O ^z) suscepimus (i alt. in e m²) A,
 suscepimus G, suscepimus R¹ ^a) in libro B, in om. AGOR¹ ed. pr.; supra moralium in B s. iob; in libris
 Wharton et Giles cf. progr. Goth. 1904 p. 8 ^b) *XXX. ABG (suprasc. simo B, suprasc. mo m²) L, tri-
 gesimo C¹O ^c) octo C¹OR¹, .VIII. (suprasc. to m²) L ^d) pernicio^d G (pnicio^d A) ^e) post ui-
 mina ras. in A, in qua fuit disputare, quod infra omissum est ^f) et disputare om. AG ^g) pudicae codd.,
 publicae Giles ^h) postergum (post | ergum A) codd. ⁱ) omnis enim C¹LO ^k) humiliat (suprasc. li) A

1) c. LX s. f. contra venenatas aemulorum ansatas; epist. ad Acirc. p. 201, 25 contra aemulorum
 catapultas et venenata garrulorum iacula; piacula = peccata ut Hesp. fam. 6, 34 cf. Zimmer, Nennius
 p. 316 cf. ad XI p. 240, 3. Lullus ad Cuneburgam Ep. Mer. I 298, 3 atra contra piaculorum spicula;
 Lullus ad Eadburgam Ep. Mer. I 778, 2 contra antiqui hostis venenata spicula 2) archimandrita
 = abbas. cf. mandra c. XXXIV. Nam duo Massiliae condiderat monasteria 3) Cassian. praef. ad
 collationes 2: nunc has interim decem collationes summorum patrum .. vobis credidi consecrandas,
 quae de institutis coenobiorum et de octo principalium vitiorum remediis .. digesta sunt 4) Gre-
 gorius, Moralia XXXI c. XLV, 87 sq. Radix quippe cuncti mali superbia, de qua scriptura attestante
 dicitur 'Initium omnis peccati est superbia'. Primae autem soboles septem nimirum principalia vitia
 de hac virulenta radice proferuntur scilicet inanis gloria, invidia, ira, tristitia, avaritia, ventris inglu-
 vies, luxuria 5) Augustinus de s. virginit. c. XXXI. XXXII (ubi idem Matthaei locus laudatur).
 XXXV. XLI. L.

peperit, tamen emenso^a unius quadragesimalis circulo^b Anna, filia Phanuel^c, profetissa Luc. 2, 36 sqq. eundem redemptorem sacrosancti spiritus^d praesagio vaticinabatur^e, et ideo uterque gradus in divinae nativitatis^f exordio virginibus et viduis^g consecratus clarescit¹, quatenus^h centenae frugis copia ubertim locupletatusⁱ nequaquam sexagenis manipulorum^j fasciculis^k ditatum^l iactanter parvi pendere praesumat^m necⁿ occasio corporeae virginitatis vulnus in mente gignat elationis aut remedium sospitatis fomitem nutriat perditionis. Deflenda namque est calamitasⁿ, si alma humilitatis materia, qua reliquarum incrementa virtutum salubriter conservantur, sanctae virginitati retiaculum^o superbiae aut tendiculum^p elationis conectat^q, si^r tiriaca^s vel antidota, quae letiferum virus auferre solent, immunitatis ordinibus detrimenta salutis existant³.

XIV. E CONTRARIO autem^t nonnulli beatae vitae aemulatores, qui ab ipso nascentis^u infantiae rudimento in summo virginitatis proposito infatigabiliter perseverare non desistunt et sine aliquo^v puritatis offendiculo indisrupta pudicitiae repagula fine tenus feliciter servare contendunt et tamen ita divinae dilectionis stimulo compunguntur^w et scintillante superni ardoris^x facula inflammantur, ut cotidie de mundi calamitate translato^y corporis ergastulo⁴ emigrare^z inhianter gestiant et ad caelestem paradisi patriam se quantocius^a properare frugalitatis parsimonia prodant, dum furtivis psalmodiae^b cantibus et salsis^c lacrimarum fontibus⁵ ardens mentis desiderium dissimulare nequeant ac propter crebra compunctionis suspiria imis^d praecordiorum ilibus^e prolata graviter ingemescant⁶, sicque theoricæ vitae oblectamento suaviter^f satiantur et nectareo contemplativæ dulcedinis edulio saginantur, ut nullus in practicae^g conversationis studio, quam actualement vocitamus, etiam commissa fletibus diluens^h normam vitae aequiperareⁱ valeat, — his igitur^k talibus, qui huiusmodi^l virtutum supplemento et morum sanctitate virginitatis gloriam accumulare noscuntur, cedit^m omnis continentium eminensⁿ magnitudo, cedit omnis coniugatorum sublimis celsitudo.

^a) tamenso (*suprasc.* effi m¹) A ^b) circulo AG, ebdomadis curriculo BC¹LOR¹, sed cf. c. XXIX quaterdenis annorum circulis et quinquies bilustris temporum circulis, ep. ad Ehfr. al. 2 ter bino circiter annorum circulo. Eadem varia lectio c. XXXII; quadragesimale est tempus quadraginta dierum inter puerperium et purificationem cf. Levit. 12, 2. 4 ^c) fanubel B ^d) sacra (a in o per ras.) sc̃i sp̃s A
^e) vaticinavit R¹ ^f) uanitatis G ^g) uirginibus uiduis, et *suprasc.* R¹ ^h) quatinus LO ⁱ) locupletatis (*suprasc.* n m²) A, locupletantis G ^k) nasciculis C¹ ^l) didatum R¹ ^m) nec codd., ne/// in ras. u R¹, ne Giles ⁿ) sic A (G?), calamitas est BC¹LR¹, clamitas (*corr.* m¹) est O ^o) retiaculum codd., r&iaculum sed & brevi linea supra i terminatur G, retinaculum ed. pr. = Giles ^p) tendiculum AGR¹ cf. Corp. Gloss. V 156, 46. 516, 34, tenticulam (sed t alt. ex d in ras. m²) B, tenticulam C¹C²LOR³R⁴, tenticu///lam a ex u R², tendiculum Giles ^q) connectat C²L ^r) si codd., etsi Giles ^s) tyriaca ABC²LR¹R², tiriaca (in marg. tyriaca est antidotum serpentium; Quo uenena pelluntur, ut pestis peste soluat) C¹, tiriaca OR⁴R⁵ (= θηριακά), ityriaca loetiferum, *suprasc.* uel antidota que m²R², sytiria (s. l. poculū contra febri) cauelanti dotaque G = ed. pr. *Novum capitulum* (XIV; in B numerus deest) indicatur in codd. ^t) autem (*suprasc.* h = A) B, aut^r C¹, autem sunt nonnulli O ^u) nascentes R¹ ^v) sinaliquo (*suprasc.* e m¹) A ^w) comp. codd. ^x) andoris R¹ ^y) *translato e AGR¹, translati//// (i ex us vel os) de c. e. migrare B, translato e corporis ergastulo (*suprasc.* de) migrare C¹ ^z) migrare LOR¹ ^a) quantotius GO ^b) salmodie (*suprasc.* p m³) B ^c) sic codd., falsis Giles; p supra salsis *suprasc.* m² L ^d) in imis B ^e) ingemescant ABC¹GL, ingemescunt R¹ ^f) saunter (*suprasc.* u m¹) A ^g) inpracticq A ^h) diluens AR¹, deluens C¹LO ⁱ) æqperare A ^k) his igitur A, his ergo BC¹LOR¹ ^l) qui in huiusmodi Giles, in deest in ABC²GOR¹ ^m) ce///dit (in ras. fuit ci) B, cedit C¹ ⁿ) eminens supra lin. m²O

1) Augustinus de bono viduitatis c. VI. VII. XIII, de s. virginit. XI 2) cf. c. XV et ad c. XIX; *carm. de virg.* 113—129 3) Augustinus de s. virginit. c. XXXIII 4) c. LX hoc carneum animae ergastulum 5) *carm.* v. 965 salsis oculorum fontibus 6) Ep. ad Acirc. p. 155, 18 marcida praecordiorum ilia. — c. XII claudistinis praecordiorum latibulis. Lullus ad Cuneburgam (Ep. Mer. I 297, 28) ex intimis praecordiorum iliis

XV. QUAMOBREM nullus hanc solam puritatis praerogativam¹ sine ceterarum adiumento^a virtutum sufficere sibi ad capessendam^b plene perfectionem confidat et quasi hac^c tantum servata absque reliquorum conflictu vitiorum feriat^d et securus existat! Quin immo, ne singularis generosae virginitatis^d nobilitas et minus^e compta vilescat, residuo praeceptorum legalium suffragio fulciatur et multimoda^f mandatorum varietate^g Ps. 44, 10 decenter decoretur, ut iuxta psalmigrafi sententiam quasi *regina a dextris*^h divinae maiestatis *in vestitu deaurato* radians et *circumamicta*ⁱ meritorum *varietate* resplendens supernis comitata cohortibus iugiter assistere^k et inseparabili^l angelicae sodalitatis collegio perfrui feliciter^m mereatur! Alioquin incompta virginitatis industria sine reliquarumⁿ amminiculo virtutum non opulenta ecclesiasticae segetis^o ubertate cum centen^p meritorum manipulis ditabitur, sed infructuosa et infecunda^q sterilitate^r marcescens cum Matth. 13, 8 fatuis virginibus extinctas lampadas gestantibus multabitur^s, siquidem curtinarum^t sive^u stragularum textura^v, nisi panuculae^w purpureis, immo diversis colorum varietatibus fucatae inter densa filorum^x stamina ultro citroque decurrant et arte^y plumaria omne textrinum^z opus diversis imaginum thoracibus^a perornent, sed uniformi coloris fuc¹⁵ singillatim^b confecta fuerit, liquet profecto quoniam^c nec oculorum obtutibus^d iocunda^e nec ornamentorum pulcherrimae venustati formosa videbitur. Nam et curtinae^f veteris delubri^g non simplici et singulari tincturae genere splenduisse^h leguntur, sed ex auro, Exod. 26, 1. 36, 8 iacintho, purpura, bis tincto coccoⁱ sive vermiculo cum bisso^k retorto dispari murice^l fulsisse describuntur². Sed quid de fucorum muricibus subtiliter comminiscimur? En, 20 ipsius auri obriza^m lamminaⁿ, quod cetera argenti et electri stagnique^o metalla praecellit^p, sine topazio^q et carbunculo et rubicunda gemma^r gloria vel sucini^s dracontia^{g. 16} quodammodo^t vilescere videbitur! Has vero distinctas colorum varietates et metallorum

Novum caput (XV) a plerisque indicatur; nullus numerus in R¹ adscriptus a) adiumenta (suprasc. o) R¹ b) capissendam AGR¹, capessendā (e prius ex i) B c) hanc O d) uirginitas (suprasc. ti m¹) A e) & minus AO, et minus C¹LR¹, etiam minus Giles = ed. pr., compta C¹ f) multimodo AG (ex o m² a) B cf. c. XXI multimodas ferarum naturas et Corp. gloss. V 370, 53 multimoda multiplex g) uerietate (supra e prius m² a) B h) addextris BC¹O i) circum amicta AG k) adististere A l) inseparabili A m) feliciter perfrui C¹, feliciter om. AGO = ed. pr. n) reliquorum AG, reliquorum amminiculo bonorum R¹ o) segitis AGR¹ p) cuncentenis A q) et secunda (suprasc. in m¹) R¹ r) sterelitate AGR¹ s) mutabitur (suprasc. l) C¹ t) cortinarum BO, curitinarum R¹ u) seu C¹O v) picia (suprasc. tectura m¹) C¹, pictura (suprasc. tectura m¹) O w) panucule (supra u prius i) A, paniculae G, panucle B, panuculae C¹LOR¹ cf. ad IX p. 236 adn. c x) filorum G y) artae G z) omne extrinum (suprasc. t) B a) traci bus (suprasc. ho m¹) A, glossa prunii (m²) A, thoracibus suprasc. prunus G cf. Steinmeyer-Sievers, Althochd. Gl. IV 662, 33, thoracibus R¹C², toraciels BL, thoraciels C¹C²OR²R³R⁴, thoracidis R⁴, toraciels Giles cf. ad carm. rhythm. II 173 b) singillatim ALGOR¹, singilatim (u supra alt. i m²) BC¹, singulatim R⁴, sigillatim Giles c) quō A, qm BR¹, quō C¹, quod LO, locus ita construendus: curtinarum .. textura .. liquet quoniam .. videbitur = texturam .. liquet .. videri d) optutibus O e) iocunda AC¹GLO, iucunda BR¹ f) curtine AGR¹, cortine BC¹LO g) dilubri AG h) spenduisse (suprasc. l m¹) A i) sic etiam Exod. k) sic ABC¹GLR¹, cum bisso retorta O, bysso retorta Vulg. Exod. 26, 1, de bysso torta vers. antiqua; bisso retorto etiam Ep. ad Gerunt. p. 85, 26 G. cf. K. W. Gruber, Die Hauptquellen des Corpus-, Epinaler und Erfurter Glossares, Erlangen 1904 p. 23 l) murice G, murice O m) obriza AG n) lamina (a prius in ras.; suprasc. petalum) C¹ o) stagniq; codd., cf. aenigm. XLIV (V 10), 5; stannique ed. pr. p) procellit R¹ q) sin&opatio (supra t m¹ z) A, sin&opazio G, topazio C¹LOR¹ r) rubicunda reliquarum g. g. R¹ s) sucini AGC¹LOR¹, sulcini B t) quodammo (suprasc. do m¹) A

1) c. XXXI Magna est igitur puritatis praerogativa 2) Hieron. adv. Iovin. II 34 (III p. 328 D) Quare reliqui sacerdotes lineis tantum aluntur vestibus et non habent indumentum auro, hyacintho, cocco, purpura byssoque contextum. — Venant. Fortun. VIII 3, 275 bis cocto purpura bysso. cf. Gregorii ep. I 25. Opp. II 509, 6 sqq. Quod recte etiam super humerale ex auro, hyacintho, purpura, bis tincto cocco, et torta fieri bysso praecipitur ... auro autem ac hyacintho et purpurae bis tinctus coccus adiungitur

species pro augendis^a et amplificandis pudicitiae^b meritis assumptas per allegoriae regulam rimamini et mysticis patrum explanationibus per typicum tropologiae^c scrutinium^d scrutamini^e!

XVI. Igitur vera et non fribula^f delicatae virginitatis gloria vera et non falsa^g humilitatis cautela tutetur^h et quasi tenerrima nobilis infantiae lascivia duroⁱ disciplinae pedagogio refrenetur, quia^k incassum de sola pudicitia mens extollitur, quae elationis^l iaculo vulneratur, et frustra spiritus de integritatis gratia gratatur^m, siⁿ tumentis^o arrogantiae spiculo^p sauciat^r! Denique plerumque, ut experti sumus, castitatis conscientia elationis pulsatur cenodoxia^q, et unde se adeptae sanctitatis^r merito praestantior ceteris in ecclesia opinatur, inde debito recompensationis^s emolumento fraudabitur et laboriosi certaminis palma privabitur. Non enim omnes bis quinas^t virginum catervas^u caelestis sponsi thalamo recipiendas^u et pari tripudio^v in caelesti gloria gratulabundas^w evangelicus sermo spocondit^x, sed illas tantum, quae coruscis pudicitiae lampadibus et lichinis^y oleo castimoniae conflagentibus sponsalia servantes decreta superno repedanti^z sponso feliciter occurrere merebuntur^a. Qua de re^b operae pretium videtur, ut prius nequitiae^c gramina et elationis fructa funditus evellantur et uberrima arboris maliferae plantaria florenti fronde fecundentur^d, quatenus^e extirpatis^f vitiorum fomitibus et erutis passionum radicibus fructiferos virtutum surculos pastinare Christo plantante^g possimus^h. Ergo nequaquam carnalis integritas comprobatur, nisi consors spiritalis castimonia comitetur. Unde vas electionisⁱ *Ut sit*, inquit^k, *sancta et^l corpore et spiritu^m*. En, apostolicisⁿ manifestatur vocibus, quod sola carnalis pudicitiae immunitas caelestis regni claustra reserare nequeat^o et solitaria nequaquam paradisi valvam recludere valeat, quem^p cherubin^q rumphea^r versatili et flammifera conclusisse^s recapitulatio geneseos^t originaliter^u declarat, nisi utrimque^v duplex sanctimonia concorditer candescat. Unde idem Macero, inquit, *corpus meum et servituti redigo^v*, videlicet^w ne caro^x contra spiritum^y tyrannica potestate contumaciter insolescat et protervo^z libertatis fastu intumescens

^a) p augendis C¹ ^b) multiplicandis pudicitiae B ^c) tropologiae G ^d) scrutinium (suprasc. r m¹) C¹ ^e) scrutamini (suprasc. ta m¹) A *Novum capitulum (XVI; B: CAP. VIII) indicatur* ^f) fribula AGR¹, FRIVOLA (suprasc. bu) L, cf. c. XXIV ^g) falsa (suprasc. l) A ^h) caute latetur P
ⁱ) dura P ^k) & quia AG ^l) sic (om. et) codd., elationis G, quae et elationis Giles ^m) gratulatur C²
ⁿ) frustra — si om. R¹ ^o) sit iumentis G ^p) spiculo C¹C²OR²R⁴, spiculo (suprasc. piaculo) R²R³
^q) coedoxia (suprasc. no m²) O ^r) adeptes scitatis G ^s) indebitore compensationis (re et comp per lineam coniuncta) A, inde debitore compensationis G, debitore compensationis O, recompensationis LR¹
^t) sic codd., sed nonne legendum bis quinarum (quinae) catervas? ^u) thalamrecipiendas (suprasc. o) A
^v) tripudio AG, tripudio R¹, pa ritripud/// P ^w) gratulabundas (u ult. in a m²) A ^x) serm-spocondit (suprasc. o m¹) O ^y) sic codd., lychnis Giles ^z) repedantis C¹ ^a) merebantur R¹
^b) Q (initialis decorata) a de re R¹ ^c) prius noxia nequitiae R¹ ^d) foecundentur L ^e) sic AB, quatinus C¹, quatinus LO ^f) sic ABGPR¹, extirpatis C¹LO ^g) plantanae (suprasc. t m²) P ^h) possumus (u prius per ras. in i) A ⁱ) supra vas electionis in B: paulus; fas C¹ ^k) inquit BC¹ ^l) et ABC¹GOPR¹, non habet textus vulg. = L; sed legitur in versione antiqua apud Cyprianum et Hieronymum cf. Sabatier III p. 683 ^m) spūl G ⁿ) apostolicus (suprasc. i) R¹ ^o) nequat (suprasc. e) A ^p) Quem (suprasc. a m¹) A ^q) hieruphin AGR¹, chierupbin (c m² in ras., b ex h) P ^r) sic AG ^s) conclusisse (in ras. is) L ^t) originiliter (supra i tertium a m¹) A ^u) sic AB, utrorūq; (orūq; in ras. m²) B, utrumque C¹O, utrūque R¹ ^v) sic AG (redigo: a m²) PR¹, servituti (sui adsc. m²) subicio suprasc. t redigo. cūerto; B, inseruitutem redigo cett., Macero pro castigo = versio vulg.: habet etiam Rufinus, ut servituti redigo pro in servitutem r. = vers. vulg. vel servituti subicio = vers. ant., etiam Ambrosius habet cf. Sabatier III p. 691 ^w) Videlicet R¹ ^x) ne caro om. P ^y) proceruo R¹

1) Item locum hunc laudat Augustinus de bono coniug. c. XI (13), de bono viduitatis c. VI (8), Cyprian. de habitu virg. c. 5, Hieron. adv. Iovian. I 13 (II 241 Migne) = versio ant.

legitimae^a servitutis iugo subdere colla¹ contemnat. Ergo pura incontaminatae virginitatis perseverantia Deo mancipatur^b indefessa cogitationis instantia et ediverso effrenatae iugalitatis libertas efficitur^c securae^d immunitatis^e captiva paupertas.

XVII. HANC bipertitam vitae qualitatem hoc modo egregius praedicator dirimit^f:
 I Cor. 7, 32, 34 *Divisa est, inquit, mulier et virgo. Innupta cogitat, quae sunt^g domini, quomodo placeat⁵ Deo; nam quae^h nupta est, cogitat, quae sunt mundi, quomodo placeat¹ viro². Revera grande constat intervallum^k et larga spatiosae intercapidinis^l differentia inter divinae dilectionis munificentiam et infimi amoris diligentiam: una se angelicae castitatis comitem fore gratulatur, altera se maritalis lasciviae fomitem laetatur. Ista collum lunulis et lacertos dextralibus ornari ac gemmiferis^m digitorum anulis comi concupiscit, illa pulcherrimoⁿ fulgentis pudicitiae cultu splendescere et auratis virtutum monilibus rutilare simulque candidis meritorum margaritis^o decorari desiderat; ista tortis cincinnorum crinibus³ calamistro crispantibus delicate componi^p et rubro coloris stibio^q genas ac mandibulas suatim^r fucare satagit, illa inculta^s criniculorum^t caesarie^u et neglegenter^v squalente capillatura cum palma virginitatis coronam gloriae^w in capite praefert^x; ista stolidis ornamentorum pompis indruticans^y adinstar illius mulieris aureo calice prostibuli poculum letiferum propinantis, quam apocalipsis super bestiam sedisse describit^z, composita pulchrum pariter^a et perniciosum cernentibus spectaculum praestat, illa castae conversationis documenta et supernorum civium exemplar^b aemulari cupientibus monstrare non cessat⁴.
 Apoc. 17, 3 sq.*

XVIII. IGITUR futura^c angelicae vitae celsitudo⁵ ab illaesae virginitatis secta-
 II Cor. 4, 7 toribus^d ac sectatricibus⁶ iocundum Deo in vase^e fictili thesaurum gestantibus⁷ iam quo-
 Matth. 11, 12 dammodo violenter anticipatur, licet ultroneis affectibus sponte praeoccupetur, quia regnum^g G. 18

^a) legitime (supra e alt. i m¹) A, legitime C¹L ^b) mancipatur C¹ ^c) efficitur (in ras. fuit a) B ^d) securae om. C¹, in marg. adsc. m¹, securae G ^e) immunitates AG, immunitas (suprasc. ti m¹) O, in munitati R ^f) praedicat dirimit (suprasc. or man. alt.) C¹ ^g) sunt m¹ supra lin. C¹ ^h) Namq; suprasc. uae A = G, Namq; (suprasc. e man. alt.) C¹ ⁱ) ut placeat Giles = ed. pr. ^k) inter uallēu A ^l) inter capinis AG, intercapidinis Pm¹R¹ (e ex i m²) ^m) gemmiferis B ⁿ) pulcherrima R¹ ^o) margaritis AC¹GLOS, margaritis PR¹ ^p) delicate componi AGR¹, dilicatae componi P, componi//// C¹, cōponere (suprasc. s. se) O ^q) rubro coloris | stibio in marg. bleiha m²A, rubro coloris bleiha stibio G, rubro coloris Bleichae stibio ed. pr. (rubricoloris bleichae stibio I. F. Gronovius), bleichae primus Whartonius eiecit, rubro stibio coloris B, coloristibio P ^r) statim G = ed. pr. ^s) incultu AG ^t) armiculorum G ^u) cessariae (suprasc. man. rec. caesarie) G, in cultu armiculorum caesariae ed. pr., criniculorum iam e coniect. I. F. Gronovius ^v) sic codd., neglegente L ^w) gloriae: (l ex r m¹) A ^x) praefert AG, proferet ed. pr. = Giles, pr(a)efert cett. ^y) indruticans codd. (etiam G) et ed. pr., infruticans Giles; cf. C. Gl. V 365, 26 et Napier, OEG 1218, Archiv f. lat. Lex. XIII 287 ^z) non scribit (supra non linea sublatus de m¹) P, destruit G ^a) pater (suprasc. ri) A ^b) exemplar A, exemplaremulari P, exempla//// (in ras. fuit r) R¹, exempla cett. ^c) futurę (suprasc. a m²) A ^d) virginitati sectatoribus G ^e) in uasse P

1) Prosper, Epigr. 101, 8 Captaque servili subdere colla iugo M. cf. Sedul. Scottus c. V 20. XIV 26 et quem L. Traube adfert ad Sedulium, Venant. Fort. III 30, 7 2) Extrema verba (nam quae nupta est — quomodo placeat viro) non secundum textum Novi Testamenti, sed secundum Hieronymum ep. ad Eustoch. c. 21 = I 409 Migne attulit. cf. etiam Augustinus de bono coniug. XI (13). XII (14) de s. virg. XIV. XXII. XXXIX. de bono viduit. II (3). Allatus est locus iam a Tertulliano de virg. veland. c. IV. — Ad antithesin, quae sequentia obtinet, per ista et illa factam conf. e. g. Augustin. serm. 184, 3 3) Ep. ad Gerunt. p. 87, 22 G. pedes — laxis cincinnorum crinibus tergenter = Luc. 7, 38. 44 4) Augustinus de bono coniug. c. XII (14) ornando se non intortis crinibus aut auro et margaritis et veste pretiosa, sed quod decet mulieres promittentes pietatem per bonam conversationem cf. I Petri 3, 2 5) c. XI angelica supernorum civium celsitudo 6) Augustinus de s. virg. c. XVIII Unde sectatores et sectatrices perpetuae continentiae et sacrae virginitatis admoneo. . . 7) Hieron. ad Eustochium (ep. XXII) c. 4 quamdiu habemus thesaurum istum in vasis fictilibus

caelorum vim patitur et violenti rapiunt illud. Liqueat nempe^a, quod artissima^b sit violentia et difficillima rerum condicio, ut homo, quem materna fecunditas genuina natiuitatis^c matrice in mundum edidit, spretis naturae^d legibus individuus^e angelicae castitatis comes existere cogatur et, antequam suprema resurrectionis gloria horrendae mortis imperium in tetra^f tartara tradatur^g et corruptibile^h hoc induat incorruptionem, mirum in modum terreni caelibes superni caelitesⁱ fieri compellantur^k. Unde dominus noster factiosam farisaicae temptationis calumniam^l verae responsionis argumento confutans explodit *In resurrectione*, inquit, non nubent neque nubentur, sed erunt sicut angeli^m in caelo. O praeclara virginitatis gratia, quae velut rosa senticosis exorta surculis purpureoⁿ flore rubescit et numquam defectu dirae mortalitatis marcescit^o, et licet moribundae carnis fessa fragilitas^p fatescat et propinquante fati termino cernua curvaque vetustate senescat, haec sola^q in modum iocundae pubertatis usquequaque virescit et iugiter adolescit^r! De virginibus, inquit apostolus^s, praeceptum domini non habeo, ut potioris sit meriti munus, quod libero spontaneae voluntatis arbitrio offertur, quam quod violenti rigido praecepti^t imperio complendum iubetur^u. Olim, cum triquadra^v mundi latitudo³ nondum fecundae sobolis prosapia repletur^v, divina taliter sanxerunt edicta: *Crescite et multiplicamini et replete terram*; nunc vero⁴ eiusdem regis decreta pro temporum qualitate mutantur et aliter legem promulgare putantur^w: qui potest capere^x, capiat! Hoc^y quidem humanae fragilitatis praescius non rigido praecepti^z stimulo, sed clementi suggestionis^a consilio suadere videtur, ut singuli quique libero^b voluntatis arbitrio^c dediti et electionis examine^d praediti facultatem virium experiri^e queant qualitatemque propriae virtutis indagantes longanimum patientiae^f laborem tolerare studeant, cuius muneris beata possessio cum propriae virtutis industria specialiter a Christo importunis precibus impetratur ipso attestante: *Non omnes^g capiunt verbum istud, sed quibus datum est⁵*. Ergo cum divina indulgentia^h concordetⁱ humana diligentia et, quod^k fideli

I Cor. 15, 53

Matth. 22, 30
[Luc. 20, 35. 36]

I Cor. 7, 25

Genes. 1, 28

Matth. 19, 12
Ioh. 7, 37

Matth. 19, 11

^a) nempe C¹LOm¹, nempe (suprasc. h) P ^b) artissima L ^c) natiuitas R¹ ^d) in mundum — naturae m² supra lin. B ^e) indiuiduis G ^f) It&ra (suprasc. r m²) A ^g) tradatur C¹LOPR¹, tradat ABG ^h) corruptibile codd., incorruptibile Giles ⁱ) caelitus C¹L, caelites (suprasc. bes m²) O ^k) compellantur codd., cōpellantur B, compelluntur Giles ^l) columniam (o in a m²) A ^m) angeli (supra lin. m¹) A, angeli dei O ⁿ) purreo G ^o) marcessit C¹ ^p) fragitas (suprasc. li m¹) A ^q) sola (a ex u) A ^r) adolescit supra lin. m² P ^s) apōs A, apōs C¹ ^t) rigido praecepti codd., praecepti rigido Giles ^u) quadra AG ^v) repletur ABG, repletur C¹LOPR¹ ^w) putantur codd., putatur Giles ^x) capere, inquit Giles; inquit om. codd. ^y) Hoc codd., Haec Giles ^z) praecepti G ^a) suggestionis AG, suggestionis (suprasc. g m¹) C¹, suggestionis cett. ^b) libro (suprasc. e m¹) B ^c) sic AG, examini B, examine suprasc. ^d) arbitrio C¹, examine PR¹, examini LO ^e) dediti electionis examine (supra a alt. i; examine G) AG, et electionis arbitrio cett., arbitro C¹ in inf. marg. fol. 12^a in A: meaue hic fata remulco; idem G in inf. marg. 10^a ^f) experiri G, experiri A, sed r prius subductum et i additum A ^g) longanimum |||| patientiae (in ras. fuit pa) R¹ ^h) indulgentia (d supra prius g) A ⁱ) concordat BLGiles, concordet AC¹GOPR¹ ^k) in id, quod Giles (Paris 1589), in id om. codd.

1) c. LIII ad tartarum trudentia. *carm. v. 849* Trusit ad inferni torrentis tartara nigra (*Verg. Aen. IV 243* sub tartara tristia mittit), *v. 2552* sub tristia tartara trusit; *ep. ad Ehfrid. p. 91, 15 G.*; *ep. ad Acirc. p. 69, 4.* — *Bonifat. aenigm. v. 194. 245. 254* 2) *Hieron. ad Eustoch. (ep. XXII) c. 20 (I 407 Migne)*: 'De virginibus, inquit apostolus, praeceptum Dei non habeo.' Cur? quia et ipse ut esset virgo, non fuit imperii, sed propriae voluntatis Quare ergo non habet Domini de virginitate praeceptum? quia maioris est mercedis, quod non cogitur, sed offertur *cf. ad totum locum etiam Hieron. adv. Iovin. I 12 (II 238 Migne). August. de s. virg. c. XIV* 3) *Oros. I 2* Maiores nostri orbem totius terrae . . . triquadrum (triquedrum P¹, triquadrum P²) statuere eiusque tres partes Asiam Europam et Africam vocaverunt; *Hesper. fam. (F. Ienkinson) 4, 6* mundano triquadrae telluris artico; *cf. supra c. IX* triquadra mundi rota *c. XXII* in triquadro terrarum ambitu; *carm. v. 85. 2350. de aris X (XI) 4* 4) *cf. ad cap. VIII adn. 1* 5) *Etiam hic locus saepe citatur ab eis, quos secutus est Aldhelmus; cf. Hieron. ad Eustoch. c. 19 adv. Iovin. I 12; August. de bono vid. XXIII (28)*

prece instanter poscimus^a, congruis quoque operum affectibus concurramus, deinceps a vero agonitheta cursum certaminis contemplante fidenter patientiae palmam praestulantes, quam procul dubio finito agonis tempore^b tunc percipere^c merebitur, qui^d nunc^e pro virginitate servanda nequaquam lassescere^f videbitur, ut devictis^g aemulorum hostibus dulcem melodiam ymnista modulaturus proclamet^h et apostolicae iubilationis tripudioⁱ 5 carmen triumphale gratulabundus decantet: *Bonum certamen certavi, cursum consummavi^k, fidem servavi; de cetero reposita est mihi^l corona iustitiae, quam reddet mihi dominus in illa die iustus iudex.*

XIX. PORRO¹ tripertitam humani generis distantiam orthodoxae fidei cultricem catholica recipit^m ecclesia, sicut in quodam volumine angelica relatione refertur², quomodo virginitas, castitas, iugalitas tripertitisⁿ gradibus separatim differant; quae sicut trifaria disparis vitae qualitate singillatim^o sequestrantur, ita discretis^p meritorum ordinibus tripliciter dirimuntur angelo hoc modo alternatim distinguente^q, ut sit virginitas aurum, castitas argentum, iugalitas aeramentum³; ut sit virginitas divitiae, castitas mediocritas, iugalitas paupertas^r; ut sit virginitas pax, castitas redemptio^s, iugalitas^t 15 captivitas; ut sit virginitas^u sol, castitas lucerna^v, iugalitas tenebrae; ut sit virginitas^w dies, castitas aurora^x, iugalitas nox; ut sit virginitas regina^y, castitas domina, iugalitas ancilla; ut sit virginitas patria, castitas portus^z, iugalitas pelagus^a; ut sit virginitas^b homo, castitas semivivus^c, iugalitas corpus; ut sit virginitas purpura, castitas rediviva^d 4, iugalitas lana. Omnia haec non^e sunt extra palatium^f; sed aliter sedet in carruca praefecturae^g dignitas, aliter mulionis^h vilitas, aliter qui pedibus continet mulas, et tamen

^a) poscimus ABG, deprecimus C¹LOPR¹ ^b) tēpr C¹ ^c) tunc percipere (suprasc. c) A ^d) Quo (o in i) O ^e) qui nunq (suprasc. c) A ^f) lascescere AC¹G ^g) devictus C¹, et devictis R¹ ^h) proclamet R¹ ⁱ) ut apostolicas iubilationis tripudio (e in i) R¹ ^k) consummavi AR¹ ^l) reposita est mihi codd., mihi om. Giles *Novum capitulum (XIX; CAP. IX B) indicant codd.; XVIII, m² corr. XIXI C¹ m²) recipit ex precepto (suprasc. accipit m²) B ⁿ) tripertitis (suprasc. r m²) C¹ ^o) singillatim ex singillatim B ^p) discretis (suprasc. r) A, discretis G ^q) distinguente AR¹. In L sequentes terniones singulas lineas ita complent, ut singula commata punctis dirimantur ^r) paucitas (suprasc. ./. paupertas m²) C¹ ^s) redemptio O ^t) paupertas pro iugalitas ex lin. sup. B ^u) uirginitas (suprasc. ni m²) A ^v) sic ABC¹OPR¹, luna L ^w) uirginitas (suprasc. ni m²) A ^x) aurora (suprasc. a m¹) O ^y) regina O ^z) portus (suprasc. u m¹) R¹ ^a) iug² pelagus A ^b) uirg² A, ut sit uirginitas homo — corpus in G in marg. inf. ^c) semivivus m² supra lin. B ^d) supra rediviva m² ./. linum C¹ ^e) non m² supra lin. B ^f) regis ceteri codd. habent, om. APm¹ (in marg. addit m²) R¹ (addit m² supra lin.); omittendum esse docet textus Passionis Sanctae Victoriae ^g) praefectura L ^h) mulionis codd., mulonis C¹R¹, mulionis utilitas et aliter in marg. m¹O, mulionum Giles*

1) Hoc capitulum — ut nonum et octavum — in carmine adhibuit v. 84—128 2) Haec omnia aliunde ex visionis alicuius narratione adscita esse, inde apparet, quod de angelica relatione et de angelo hoc modo alternatim distinguente Aldhelmus dicit; etiam ea ipsa, quae in fine leguntur Omnia haec — noscuntur et cetera, demonstrant auctorem: et desumpsit ea Aldhelmus e passione Sanctae Victoriae virginis et martyris, qualis habetur in codicibus Namurcensi n. 15 et Bruxellensi 206 saec. XIII. cf. *Analecta Bollandiana* II 157—160 et *Catalogum codicum Hagiographicorum bibliothecae Reg. Bruxellensis* I 118; in *Bruxellensi* non iugalitas sed coniugalitas legitur. Post pelagus passio Brux. habet haecce: ut sit virginitas caro nova, castitas cicatrix, coniugalitas vulnus; ut sit virginitas nova purpura, castitas rediviva, coniugalitas lana, ut sit virginitas novus homo, castitas anima, coniugalitas corpus. Omnia haec non sunt extra palatium; sed et aliter sedet in carruca sua dominus, aliter mulionis vilitas, aliter pedibus ambulans continet mulas; et cum sub uno imperatore militare noscantur, habens tamen de suis gradibus unus magnitudinem, alius mediocritatem, tertius vero ultimae vilitati succumbit. In *Namurcensi* solum initium distinctionis legitur: Angelus autem domini audiens haec respondit: Locum suum habet virginitas, castitas et iugalitas; ut sit virginitas aurum, castitas argentum, iugalitas aeramentum 3) aeramentum = aes *Corpus gloss. IV 306, 11* 4) rediviva = lana denuo colore tineta cf. *Archiv f. lat. Lexikogr. XIII 287*

sub uno^a imperatore militare noscuntur, et reliqua^b. Cuius differentiae argumento conici^c
et colligi^d datur, quod virginitas sit, quae^e ab omni spurcitia carnali illibata spontaneo
6. 20 caelibatus affectu pudica perseverat, castitas vero, quae pactis sponsalibus | sortita^f matri-
monii commercia regni caelestis causa contempsit^g, iugalitas, quae ad propagandam^h
posteritatis sobolem et liberorum procreandorum gratia licitis conubii nexibus nodatur.
His igitur tribus graduum ordinibus, quibus credentium multitudo in catholica florens
ecclesia discernitur, evangelicum paradigma centesimum, sexagesimum et tricesimumⁱ Matth. 13, 8
fructum iuxta meritorum mercimonium spopondit, licet quidam^k centesimi^l fructus
manipulos evangelicis novalibus ubertim pululantes^m et granigeraⁿ spicarum glumula
10 germinantes martiribus^o sacrum pro Christianae professionis titulo cruorem ritu rivi
rorantibus^p deputare soleant.

Sed ne forte propriae disputationis verbosa garrulitas aut garrula verbositas firmo^q
scripturarum fulcimento carens a quolibet criminetur^r, purpureos pudicitiae flores ex
sacrorum voluminum prato decerpens pulcherrimam virginitatis coronam^s Christo favente
15 contexere nitar^t.

XX. HELIAS^u, vates virginitatis gratia^v decoratus et spiritu afflatus profetico,
caeli claustra et obstacula nimborum precibus patefecit geminosque militum penticotharcos^w III Reg. 18, 45
caelestis foci fulmine flagrantis et supernis arsuos incendiis crudeli flamma combustos IV Reg. 1, 9 sqq.
extorruit, qui et^x deinceps, ut poeta^y heroico exametro refert,

29 Aurea flammigeris^z evectus in astra quadrigis^a
Sidereum^b penetravit^c iter^d

Sedul. carm.
pasch. I 179 sqq.

^a) supra sub uno m³ omnia hęc L ^b) et reliqua codd., etc Giles ^c) conjici Giles ^d) elligi
(suprasc. o) A, collegi C¹LPR¹, (collei suprasc. g) O ^e) sitq; m³ supra lin. R¹ ^f) sortia (suprasc. t m²) C¹
^g) contempsit O, contempnit G ^h) propagandam LOR¹, propagandum AB¹C¹GP (suprasc. pastinandum m¹)
ⁱ) tricesimum (in ras. fuit n) P ^k) quidem (e in a) AG ^l) centessi fructus (suprasc. mi) A, centesimi
(e ex en) P ^m) sic codd. ⁿ) granigera (suprasc. g m¹) O ^o) martyribus P ^p) sic codd., riuus
rorantibus L, rorantis Giles ^q) firmo//// A ^r) crimi&ur (suprasc. n m²) A ^s) gloriam AG
^t) nitor (o in a m²) B, nita C¹ ^u) Novum capitulum (vicesimum; B in marg. CAP. X) indicatur in codd.
^v) Elias A, HELIAS B (qui etiam inscripsit: DE SCÖ HELIA PROPH); in R¹, in quo post contexere nitar:
legitur En hieremias, post sufficiat (p. 250, 19) scripta sunt: HELIAS — spiritum; in marg. hoc adnotatum est
^w) GRATIA VIRGINITATIS B ^x) penti cothar cos A, penticotharchos PR¹, penticotharcos G, penti-
cotarchos LO, penticotarchos B cf. carm. v. 256 ^y) qui et AG, quique BLOPR¹ ^z) supra poeta
m³ s. uidelicet sedulius P ^a) flamigeris B ^b) quadriis O ^c) siderium AG sidereum (e in i m²) R¹
^d) penitavit (suprasc. r m²) A, penitavit GR¹ ^e) post iter m¹LCR¹? legitur: ignique corusco (ex Sed.
I 180) = Giles; versus totus deest in Bm¹, add. m³ sidereum iter penetravit (p: n. t. uit)

1) cf. ad cap. XIII adnot. 7. Hieron. adv. Iovin. I 3 (II 223 sq. Migne) Centesimus et sexagesimus
et tricesimus fructus quamquam de una terra et de una semente nascatur, tamen multum differt in
numero. Triginta referuntur ad nuptias ... sexaginta vero ad viduas ... porro centesimus numerus
exprimit virginitatis coronam. Ad Matth. 13, 23 debemus ... facere centesimum fructum vel sexa-
gesimum vel tricesimum, de quibus plenius in libro adversus Iovinianum diximus ... centesimum
fructum virginibus, sexagesimum viduis et continentibus, tricesimum casto matrimonio deputantes ...
quidam nostrorum centesimum fructum ad martyres referunt. Cyprian. de virg. habitu c. 21 primus cum
centeno martyrum fructus est, secundus sexagenarius vester est. Augustinus quaest. evang. I, IX cen-
tesimum martyrum propter satietatem vitae vel contemptum mortis e. q. s. De s. virgin. XLV (46) Sed
quid significet fecunditatis illa diversitas, viderint qui haec melius quam nos intelligunt, sive virginalis
vita in centeno fructu sit, in sexageno vidualis, in triceno autem coniugalis; sive centena fertilitas
martyrio potius imputetur, sexagena continentiae, tricena conubio e. q. s. 2) ep. ad Acirc. p. 62, 11
cuius numeri misterium .. de amoenissimo scripturarum paradiso quasi quosdam ... vernantes pra-
torum flosculos coacervans ad unius coronae texturam congerere nitar; cf. carm. v. 248. 272. 283. 297.
318. 292. Hi tres iam componuntur ad virginitatem commendandam ab Hieronymo ep. ad Eustoch. c. 21

et infra

Sedul. l. c. 183

Humani metam non contigit aevi^a.

IV Reg. 2, 11 Sublatus in caelum in quadam secreti climatis¹ regione diuturna membrorum vegetatione vitaliter degens hactenus generali mortis debito caruisse dinoscitur, quam cuncti volentis naturae legibus addicti et primae praevaricationis nexibus adstricti^b quasi inevitabile^c vectigal et fiscale tributum pendere coguntur.

IV Reg. 2, 9 HELISEVS vero eiusdem Heliae^d duplo ditatus^e spiritu et gemina praeditus gratia, in cuius exortu aurea quadrupes^f in Galgalis bombosae vocis mugitum reboasse describitur² significans idolatriae^g lapsum et simulacrorum caeremonias explodendas^h, nonneⁱ

IV Reg. 2, 14 propter pudicitiae virginalis infulam | magistri fretus melote³ inormem^k Iordanis gurgitem¹⁰ G. 21

ibid. v. 24 dirimit^l, puberes cum^m gannaturaeⁿ ludibrio vati insultantes rabidis ursinae ferocitatis

IV Reg. 13, 21 rictibus^o tradidit, cadaveri^p gelidae mortis faucibus^q suffocato etiam ipse leto^r sopitus vitalem reddidit^s spiritum?

En, sanctus Hieremias^t ad exemplum virginalisⁿ materiae in propatulo nobis occurrit, qui antequam maternis ederetur partibus^v, beata praedestinatione^w Domino^x 15 dicatur^y et ab ipsa rudi incunabulorum teneritudine virginitati consecratur^z, de quo divina promulgat^a sententia: *Antequam procederes de vulva, sanctificavi te*, pulchro videlicet virginitatis praesagio: is, inquam, quantum profeticae^b dignitatis gratia enituerit, fulserit, floruerit^c, quis urbana verborum facundia fretus enarrare sufficiat?

Ierem. 1, 5

XXI. DANIEL^d vero, praesago nominis vocabulo iudicium Dei, ob indaganda^e 20 secretorum arcana ab archangelo saepe vir desideriorum vocitatus^f, usque supremam fugacis vitae clausulam gratissimum spontaneae^g virginitatis munus velut^h flagrantisⁱ incensi thimiama patri^k spirituum ultroneus obtulisse memoratur. Is denique^l nondum

^a) contigit eui, usque ad aerum non a//ethereu⁷; sublatus (in add. m² supra lin.) caelu⁷. In quadam e. q. s. R¹; sublatus caelum AGP, in caelum cett. ^b) adstricti R¹ ^c) ineuitale AGP (suprasc. bi m¹) ^d) alie A, heliae G, heliq R¹ ^e) dupditatus (u et s ligatura iuncta, suprasc. lo m²) A, du//uplo B, ditatis G ^f) aurea bu/cula quadrupes R¹ (ex carm. v. 285) ^g) sic codd., idololatriae Giles ^h) explodendas (en in ras.) B ⁱ) nonne: ne rubro colore add. B ^k) inormem suprasc. insulari scriptura inmensum A, inormem post rasuram suprasc. Inmensum G, inormen P, inormem (suprasc. e m²) B ^l) dirimit AGLOP, derimit (sed e in i et i in e mut. m²) B, dirimit (i alt. m² e) R¹ ^m) cum suprasc. A ⁿ) gannaturae AGPR¹, gannituae LO alii ^o) rictibus m¹ supra lin. G ^p) cadauere R¹ ^q) facibus (suprasc. u) A ^r) laeto ABG, loeto LR¹, loeti O ^s) reddit R¹ ^t) hieremias man. rec. H ex h G ^u) virginalis (al in ras.) B ^v) partibus (suprasc. u m²) B ^w) praedestinatione AGPR¹ ^x) dō L ^y) dicatus AGPR¹m¹, dicatus ÷ B ^z) consecratus AGPR¹, consecratus ÷ B ^a) pmulto (ex to m² gat) A, promulgat G(O) cf. Ierem. 14 factum est verbum domini dicens e. q. s., carm. v. 310 de quo caelestis fatur sententia patris ^b) profeticae AG ^c) fulserit floruerit man. altera alio atramento in marg. P cf. ad XXVI 3 p. 262 Novum capitulum (XXI; B in marg. CAP. X) indicant codd. ^d) DANIEL R¹S ^e) ingan supra et infra script. da (in fine paginae) A, indagando (o in a m²) i (in ras. fuit p) B ^f) nocitas (suprasc. tu m¹) A ^g) spontaneae (suprasc. e m¹) A ^h) velud C¹OPR¹S ⁱ) sic AC²GR², fagantis (suprasc. r et l m²) C¹, fragrantis G ^k) patri codd., parti Giles ^l) Is deque (suprasc. ni m¹) O

1) Corp. Gloss. V 55, 26 Clima grecum nomen est id est cardo vel pars caeli, ut clima orientale vel clima meridianum 2) Hoc non ex vetere testamento desumptum est, sed ex Isidoro, De ortu et obitu patrum c. XXXVI: Eliseus, Eliae discipulus, ex Abel Meula oppido, ex tribu Ruben, in cuius ortu aurea vitula in Galgalis mugitum dedit, eiusque vox in Ierusalem personavit. Tunc quidam praesagus vates praedixit: Hodie in Israel natus est propheta, qui cuncta eorum destruet idola. Hic gemino Eliae glorificatus spiritu plurimis atque magnis virtutum signis emicuit; ubi vide Arecalum 3) Corp. gloss. IV 257, 43 melotes pellis ovina simplex, qua monachi utuntur, ex uno latere dependens; carm. v. 293 4) Hieron. lib. interpret. hebr. nom. (Onom. sacra ed. Lagarde) 61, 10 Danihel iudicium dei vel iudicat me deus. Vir desideriorum: Dan. 9, 23. 10, 11. 19 cf. Hieron. ad Daniel. 9, 23 et ad Eustochium c. 9 (I 400 Migne)

elangente evangelica^a bucina^b ¹ 'qui potest capere, capiat' immunis tamen ab omni spur- Matth. 19, 12
citia carnali et securus ab^c illecebrarum^d colludio^e pudicissimus extitisse liquido decla- Dan. 1, 8
ratur. Cui pro vicissitudine^f castitatis repensanda prae ceteris mortalibus abdita patescunt
et mysticis sacramentorum operculis clausa caelitus reserantur. Quis enim profetarum
5 ventura vaticinantium, quorum mentes gratuita^g sacrosancti flatus gratia inspirans prae-
sagis^h virtutum muneribus affluenter fecundabat, uberius et manifestius de divina incar-
natione oraculorum seriem texuisse dinoscitur²? Deciesⁱ namque septenis annorum Dan. 9, 24
ebdomadibus^k, quo supputationis laterculo^l .CCCCXC.^m anni calculantur, salvatrix superni
ducis nativitas praefiguratur³; quique statuam quaterno metallorum genere fabrefactamⁿ Dan. 2, 32
10 totidem regnorum saecula signantem angulari duorum testamentorum lapide de collis ibid. 24
cacumine sine viri vola^o hoc est maritali^p complexu absciso^q minutatim ac membratim
G. 22 exponit percussam^r. | Arborem quoque spissis virgultorum ramusculis pululantem et Dan. 4, 7
fructiferis^s stipitem viminibus florentem, cuius immensae proceritatis celsitudo polo tenus^t
in altum porrecta surrigitur, congrua interpretationis coniectura explanat, quae sub
15 cono^u sublimi verticis pennigeras volucrum turmas praepeti^v volatu nimborum^w obsta-
cula^x penetrantes simulque multimodas ferarum naturas quadripedante cursu per orbem^y
lustrantes sumptuosa pabulorum alimonia ubertim pascebat, donec caelesti numine nuta-
bunda crudeliter corrueret et supernae potestatis instrumento^z lugubriter succisa^a pro-
cumberet ac per septem^b annorum circulos luxuriante^c foliorum^d viriditate et maliferis
20 surculorum frondibus fraudaretur^e. Profetica^f (haec)^g relatione digessit nec non terri- Dan. 8, 5. 24
ficos^h palmae caelestis articulos flexisⁱ litterarum^k apicibus in quadrata parietis pagina
caraxatis^l tyrannici potentatus ruinam et regalis monarchiae discrimen portendentes sub
trina verborum significatione, hoc est^m mane, techelⁿ, phares, quod interpretatum dicitur
numeravit^o, pensavit, divisit, sagaciter exposuisse memoratur^p.

^a) euangelii C²LPS, eguangelii O ^b) bucina codd., bucina (al. atramento) A, buccina ed. pr.
^c) ob P ^d) inlecebrarū ACG (corr. in illecebrarum); LO, inlecebrorū B, inlecebrarum (sed ar in ras.) C²
^e) colludio codd., colludio Giles ^f) uicistitudine (suprasc. si m²) A ^g) grauita (suprasc. t) C¹, gratu ita C²
^h) psagus C² ⁱ) septies C²R³ ^k) annorum curriculis R³ ^l) laterculo suprasc. numero AC²G (ante
laterculo rasura, in qua fuit numero; numero in textu codd. deest), laterculo numero Giles = ed. pr.
^m) .CCCCXC. C²LS ⁿ) fabræ factam C¹, fabræ factam S ^o) sine uiri uola AGR, vola (suprasc. o m²) R¹,
sine uiri (suprasc. li m²) uolo B, sine uiri (suprasc. li) uolo (suprasc. a) C¹, sine uiri volo C²P, sine uirili
uolo C²LOR³S (li u clariore atramento scriptum), sine uirili uola (a in ras.) R⁴, viri uola ed. pr. Giles
^p) moritali (o in a m¹) AG ^q) complex (suprasc. u) absciso A, complexuabsiso G, abscisso L, abscisso P
^r) percussum (u in a m²) B ^s) frutiferis (suprasc. c m²) R¹ ^t) polotenus C¹GLR¹ ^u) cono
(suprasc. man. insul. alto) A; G ^v) pr///petis (supra pr m¹ e; s partim eras.) P ^w) nymborum OR²
^x) obstaculo (suprasc. a m²) B ^y) per obem (suprasc. r m¹) A — cf. ad p. 230, 19 ^z) instrumenta
(suprasc. o m²) B ^a) succissa P ^b) .VII. LOPR¹, octo C² ^c) luxuriante AG (o man. rec. in u) P
(suprasc. u m²) R¹ ^d) filiorum (supra ras. o m²) P ^e) fradaretur (suprasc. v m²) A, fraudaretur B
^f) sic AG ^g) *haec addidi ^h) terificos (suprasc. r m²) B ⁱ) fexis (supra x m² l) P ^k) sic
AGOPR¹R², literarū (suprasc. t m¹) C¹ ^l) sic codd., caraxatis suprasc. scriptis et sequente rasura G
^m) hoest (suprasc. c m¹) O ⁿ) mane · thecel · phares · C¹R³, techel cett., etiam AG, tehel suprasc. c R³
^o) numerau////////t C¹ ^p) memora////////tur (in ras. fuit n) R¹

1) ep. ad Gerunt. p. 84, 20 huiusmodi opprobrium apostolica compescit bucina. vide cap. XVIII
et c. XXIII 8 2) Hieron. prolog. in Daniele: illud in praefatione commoneo, nullum prophetarum
tam aperte dixisse de Christo. Non enim solum scribit eum esse venturum, quod est commune cum
ceteris, sed etiam quo tempore venturus sit, docet; et reges per ordinem digere et annos enumerat
e. q. s. 3) Hieron. in Dan. IX 24 (V 567 M.) Dicit autem ipse angelus septuaginta annorum hebdo-
madas id est annos quadringentos nonaginta. cf. Beda, De temporum ratione c. IX. Eundem numerum
in carmine v. 331 ita computat, ut praeter quadringentos annos duodeviginti lustra circumacta esse dicat
usque ad annum natalem Iesu Christi. cf. etiam ep. ad Acirc. p. 69, 22 4) cf. titul. ep. ad Winbertum
p. 336 G 5) cf. c. XX init.

Dan. 1, 6, 3, 12, 25

Ea tempestate etiam tres pueri avita Ebreorum stirpe^a progeniti et in transmigratone Babiloniae^b ad Chaldeos abducti nequaquam carnalis copulae voluptatibus operam deditisse leguntur^c, sed in arto^d spontaneae virginitatis proposito permansisse memorantur, quamvis importuna Iudeorum^e garrulitas fribula^f falsitatis deleramenta confingat asserens, nequaquam eosdem puberes aut praefatum^g collegam externae peregrinationis^h participem ultroneos castitatis caelibes, sed invitosⁱ spadones extitisse^j, qui^k secundo^l eunuchorum^m gradui evangelica veritatis astipulatione deputanturⁿ. Hi^o denique in tantum^p paternae traditionis regulam et divinae sanctionis censuram servasse scribuntur^q, ut etiam ad obtinendam integritatis et continentiae gloriam opulentas^r regalium fereulorum^s dilicias et principalis alimoniae pulmentum in tenerissima^t pubertate contempserint^u; 10 vilibus tantum leguminibus vitam sustentare contenti lascivam^v iuventutis petulantiam Dan. 1, 10 refrenarunt. Quamobrem inorme^w Chaldaei regnatoris simulacrum, quod colosi^x | subli- G. 23 mitatem^y centenis ac septenis pedibus in alto porrectam^z bis tricena cubitorum pro- v. 5 ceritate vincebat^{aa}, licet horrendus salpicum clangor increpuerit et musica sambucorum^{ab} v. 19 armonia^{ac} persultans insonuerit^{ad} simulque flammivoma^{ae} camini incendia naptarum fomite^{af} sarmentorumque nutrimine succensa terribiliter^{ag} torruerint, flexis poplitibus suspicere^{ah} refragabantur et pro inflexibili rigidae^{ai} mentis constantia angelico fulti suffragio^{aj} ambustas malleoli machinas^{ak} crepitantesque clibani globos fide invicta vicerunt.

XXII. SED quid in veteribus viris^{al}, quibus priscae legis licentia nuptiales thalamorum copulas pro nepotum prosapia et posterorum progenie propaganda^{am} elementer^{an} 20 indulisit^{ao}, thesaurum virginitatis examusim inquirentes velut apes de diversis^{ap} pratorum^{aq} floribus flaventium^{ar} favorum machinas tenaci glute^{as} sarcientes morarum vincula nectimus^{at} 6

a) stipe (*suprasc. r m²*) A b) babiloniae *R¹R²* c) memora (*paene extinctum*) leguntur A
d) sic *ABC¹R¹R²*, in arto *GLO* e) iudeorum A, iudeorum G f) frivola *codd.* g) post praefatum
rasura unius vocabuli, supra quam i. socium (*m¹*) i. daniellem *m²*; in *ras.* fuisse videtur trenum *C¹*, pre-
phatum O h) ultroneos — inuitos *om. AG* i) spa//dones (*in ras. fuit u*) extitisse *PR²* k) qui
suprasc. s. gradus L, gradui *m¹* supra lineam O l) eunuchorum *AG* m) deputantur B, deputa//tur P,
deputatur *AGPR¹* n) Hi *OPR¹R²R³* o) intantum L p) scribuntur *AGOR¹R²R³*, describuntur
(*de add. m²*) P, describuntur *cett.* q) gloriam et opulentas L, epulentas G r) intenerissima L s) con-
tempserint (*i ex u*) *BR²*, contempserit (*suprasc. n m¹*) O t) lasciviā B, lasciviam *R³* u) inormem
(*extremum m sublatum*) A, inorme (*supra i m³ e*) B, enorme *Giles* v) sic *ABC¹GOPR¹R²*, colosii (*altera*
linea addita atramento altero) L; in *inf. marg. in AG man. insularis*: quando cadit colosus cadit roma
quando cadit roma totus mundus ca(dit) cf. *Hauck Kirchengesch. I² 414* w) sublimitatem (*i alt. in ras.*) P
x) porrectum *R¹R²*, perrectam G y) sambucorum *codd.*, *Corp. gloss. II 480, 3 sambucum ψαλτήριον*; sed
sambucae in *textu Danielis et carm. v. 374 sambuca* . . respondet musica z) armonia *codd.* aa) insonuerit
m¹ supra lin. A, inton uerit supra lin. G b) flammivoma (*supra ras. m m¹*) *C¹* c) succensē terri-
biliter P d) suscipere *m¹* (*c in p, p in c corr. m²*) B, item sed *corr. m²P*, suscipere *R¹*, suscipere refra-
gaba(tur) alia *man. in marg. R²* e) ride (*suprasc. gi m³*) B f) sufragio (*f alter. suprasc. m¹*) *R¹*
g) ma//linas supra *ras. ch C¹* h) idulsit (*suprasc. n m²*) A i) ediuersis L, //ediuersis in *ras. fuit d P* k) pratarum *AG* l) ante flaven-
tium rasura unius vocabuli A m) glute *ABGOP*, glutae L, glutine *Giles*

1) *carm. 367—390. Hieron. in Dan. I (cap. 1, 3 = V 518 Migne)* Unde et arbitrantur Hebraei Dani-
elem et Ananiam et Misael et Azariam fuisse eunuchos cf. *Hieron. in Isaiam lib. XI cap. XI (IV 414 Migne)*
2) *Hieron. in evang. Matthaei lib. II c. XIX (VII 140 Migne)* triplex genus est eunuchorum . . . alii sunt,
qui de matris utero sic nascuntur; alii, quos vel captivitas facit vel deliciae matronales; tertii sunt
e. q. s. 3) Non 'colisaeum' (cf. [Beda] *Excerpta Patrol. L. Migne XCIV 543*) plus centum cubitos altum
confert Aldhelmus, ut intellexisse locum videtur librarius Wirceburgensis, sed colossum Rhodium, qui fuit
cubitorum septuaginta = pedum centum quinque cf. *Plin. n. h. XXXIII 39, Isidorus, Etymol. XIV 6, 22*;
perturbavit Aldhelmum modulorum varietas cf. *Hultsch Metrol.² p. 77*; nam bis triceni cubiti nonaginta
tantum pedes efficiunt 4) *carm. 391—394* 5) c. XIX ingalitas, quae ad propagandam posteritatis
sobolem et liberorum procreandorum gratia . . nodatur cf. *ad c. VIII 1* 6) *Verg. ecl. VIII 77* Ve-
neris, dic, vincula necto. M.

et otia^a temporum terimus, cum etiam in rudibus^b et neutericis^c catholicae fidei sectatoribus, postquam latebrosa prioris instrumenti latibula funditus evanuerunt et limpida sequentis^d testamenti luminaria per gratiam evangelicae^e praedicationis crassae noctis caliginem illustrantia^f in triquadro terrarum ambitu^g diffusius spargerentur^h, innumeraⁱ beatae virginitatis exempla affatim exuberent et ubertim suppeditent? E quibus haec pauculaⁱ, quae ad memoriam venerant, carptim et cursim congesimus, quo facilius cunctis votivum integritatis munus mercantibus in propatulo patenter clarescat, quibus auctoribus edita pudicitiae proceritas velut^k praestantissima^l omnium virtutum farus seu quadrati rotundus obolisci^m globusⁿ ad tantum perfectionis fastigium et divinae contemplationis culmen^o in altum surrexit^p, ut merito sextum evangelicae^q beatitudinis^r gradum consequi credatur, de quo evangelista^s, tropicus florentis^t paradisi latex^u, quem Ezechiel^v vultu declarat humano^w, ita congruenter adstipulatur: *Beati mundo^x corde, quoniam ipsi^y Deum videbunt.* O quam limpida virginalis pudicitiae pupilla coruscat, o quam splendida piae castitatis acies illustrat, quas nec carnalis caligo illecebrae^z obtundit^{aa} nec^{ab} spurcae^{ac} obscenitatis glaucoma suffundit, quo plerumque — heu dolendum dictu^{ad} — etiam perfectorum palpebrae graviter grossescunt^{ae} et, qui putabantur pudicitia^b praediti, dum saepe humanum fallitur iudicium, quasi scotomaticorum lumina tetrīs tenebris obturantur^{af}! De qua fetida^{ag} impuritatis sentina animarum liburnas^{ah} lugubriter sommergente^{ai} veraciter immunes fore creduntur, qui gloriosa non fictae puritatis palma perfecte potiuntur^{aj} et cum^{ak} caterva castae vexillationis victricia arma vehenti^{al} per portas caelestis Hierusolimae^{am} gregatim gradituri ante angelicum caelestis theatri consessum et terribile tribunal iudicis singulorum facta^{an} iusta discretionis lance librantis virginalis triumphī tropeum^{ao} et illaesae^{ap} castitatis labara^{aq} laeti gestabunt^{ar}.

XXIII. IOHANNES^{as}, sacer materna nondum editus matrice profeta^{at}, veteris instrumenti meta et prima rudi dumtaxat regnante gratia asperrimae poenitudinis lima, vox verbi salebrosos^{au} complanans^{av} anfractus, praeco regis saluberrimum Christi devulgans adventum, supernae prolis paranympus^{aw} primitivae dispensans^{ax} ecclesiae rudi-

a) otio (o in a m³) B b) inrubus (suprasc. di m¹) A c) neutericis codd., neotericis Giles
d) sequentes (suprasc. i) O e) eguangelicę O f) lustrantia BR¹ g) ambitu (sic) A, ambimtu G
h) spargerentur Aldhelmus scripsit quasi praeretur cum i) paucul R¹ k) uelud O l) praestantissima
o. u. farus AGOR¹, praestantissima farus o. u. B, praestantissimus o. u. LGiles cf. c. IX quasi praecelsa farus in edito rupis promontorio posita c. XLIX usque ad summam uirtutis farum m) obolisci cruce superpos. AG, abolisci R¹ n) globos (suprasc. v m²) B o) ad culmen O p) surrexit ABm² (erit m³) GL, surrexerit OR¹ q) eungelicę (suprasc. a) A r) bea tudinis B s) euuangelista B (u prius delet.), suprasc. matheus m², eūangelista O t) patētis (t florentis suprasc.) paradysi B, paradysi L; typicus f. p. latex I. F. Gronov. u) mundi (suprasc. o m²) B, mundo A; mundi ut videtur, ex Augustino cf. Sabatier III 21 v) inlecebrę caligo BOR¹, caligo inlec(a)ebrę AG w) optundit O x) naec R³
y) spurcae codd., spineae Giles z) dictu codd., dictum Giles aa) grossesunt (suprasc. c m²) B, grossescunt (suprasc. n) O ab) pudicitię B ac) obturantur (t prius in d m²) A, obdurantur G, obscurantur (suprasc. t tu) B ad) fēda ALR¹ ae) liburnas codd., liburnicas Giles af) sommergente ABm²GR¹
ag) qui — potiuntur minoribus litteris m³ suprasc. O ah) cum codd., dum Giles ai) uehenti AG, uehētis i in e m²; uehētis R¹B, uehentes LO aj) hierusolimae AGL, hierosolimae R¹, hierosolymę O al) fata (suprasc. c m²) A am) tropeum AGO, tropheum BL an) inleseq codd., illēsa Giles ao) labara (suprasc. b m²) A, labbara G ap) gestabunt//// (in ras. fuit ur) B ar) Novum capitulum indicant codd. plerique
as) IOHANNIS A at) salebrosa suprasc. incultos G au) complans (suprasc. an m¹) A av) paranympus codd. cf. carm. v. 407 aw) dispensas (suprasc. n m²) A

1) cf. ad c. VII, 4 2) cf. ad carm. de aris (carm. eccles. IV) X v. 17 3) Auctiora de Iohanne baptista habet carmen v. 395—459 4) Lucas 1, 41. — Sedul. carm. pasch. II 144 matris dum ventre latet nondumque creatus Senserat obstruso iam tunc sermone prophetes 5) complanans: Iesaja 40, 3. Ioh. 1, 23; Marc. 1, 3. Luc. 3, 4 6) carm. v. 407 Praedicat adventum Christi paranympus in orbe. carm. v. 421 Idcirco mundus mundum sine labe piaculi Abluit

mentum, nonne pro integritate castimoniae totius^a castitatis auctorem polo patente, voce
 Matth. 3, 16 per aethera tonante, spiritu in simulacro alitis descendente Iordanis gurgite^b tinctum,
 mundus mundum et virgo virginem baptizasse describitur? Quique torrido castitatis
 Marc. 6, 18 ardore flagrans vetitos regalis tori^c hymeneos compescens olidarumque polluta nuptiarum
 contubernia aporians¹ asperrimae^d invectionis severitate coercuit et huius rei gratia
 putidos ergastuli^e squalores libenter laturus purpureo carnis cruore rubris fibrarum rivu-
 lis^f decurso sacram redemptoris^g passionem mysticis praesagminibus^h portenderat^h.

IOHANNES³, quadripartitae scriptor historiae et verax evangelicae relationis
 tetrarchaⁱ, quem salvator, unica mundi redemptio et conservandae castitatis alma prae-
 figuratio, propter virginalis pudicitiae gloriam inter ceteros peculiariter pio dilexit^k 10
 affectu, miris virtutum signis per totum orbem claruit. Etenim vimina virgultorum sil-
 vestria e frondosis^l nemoribus allata mutavit in obrizum flaventis | auri metallum, teretes G. 25
 quoque scopulorum glareas et rotundos^m scruporumⁿ lapillos de arenosis litorum sablo-
 nibus^o adductos contra creaturae ritum in rubicundas gemmarum congeries^p superna^q
 potestate fretus^r facillime convertit. Nec non dispersa gemmarum fragmina, quae de 15
 cepta germanorum simplicitas secundum stolidissimi sofistae⁴ monita ad spectaculum^s
 vulgi minutatim in frusta^t friabat^u, in pristinum reformavit statum, sed et^v matronam,

^a) totī (adsc. v m³) B ^b) iurgite R¹ ^c) thori L ^d) asperrime AOP, asperrima BL
^e) ergastuli in marg. m¹B ^f) ribulis (b in v) A, runulis m¹G. — redemptoris OR¹ ^g) mystici s^{ps} agminibus
 G = ed. princ. (mystici); m. s. imaginibus I. F. Gronov., qui tamen etiam praesagminibus coniecit, quod codd.
 (psagminibus) habent ^h) portenderat codd., portendit Giles ⁱ) tetrarcha (suprasc. r m²) P, tethrarcha G
^k) dilexit codd., diligebat ed. pr. = Giles ^l) frondosis (sis m² in ras.) P, effrondosis (f prius sublatum) G
^m) rotundas L ⁿ) scruporum AG (= ed. pr.) PR¹, scrupearum B (suprasc. o m²) C¹C²LO (suprasc. saxarum
 nigrarum); R²R³R⁴R⁵, scruporum Giles ^o) sablonis AG ^p) congeries P ^q) supne (e in a m²) B
^r) potestate fretus codd., fretus potestate Giles ^s) spectaculum (a supra u alt. m²) A ^t) frustra G ^u) fri-
 abat AR¹Gm¹ (man. rec. fricabat), in frustae friabat (suprasc. c m²) P, fricabat cett.; restituit iam I. F. Gronov.
 conferens carm. v. 1541, in frustra fricabat ed. pr. ^v) et ABLOP, Sed ut G, sed etiam ed. pr. = Giles

1) II Corinth. 4, 8 cod. Amiatinus: aporiamur = coartamur Corp. Gloss. V 491, 46 aporiatius
 angustiatius, IV 422, 17 repulsus aporiatius. cf. K. W. Gruber, Die Hauptquellen des Corpus-, Epinaler
 und Erfurter Glossares, Erlangen 1904 p. 15. 51. 2) carm. v. 1313 donec purpureo rorarent sanguine
 rivi c. LIV purpureo pretiosi sanguinis ostro. fam. Hesper. 4, 11 fuis ostrei cruoris rivi. — cruore . .
 decurso: participium tale verbi neutrius vix alius quisquam toleravit; aliter de tempore: epist. ad Ac.
 p. 67, 15 et Thes. L. L. V 232 3) carm. 460—478, ubi multa omissa sunt. [de aris V 11. 12] Desumpsit
 sua Aldhelmus ex eodem fonte ad Acta Iohannis referendo, quo usus est etiam Isidorus, De ortu et obitu
 patrum c. LXXII (V 183 Arev.) Ioannes apostolus, filius Zebedaei, frater Iacobi, virgo electus a Domino
 atque inter ceteros magis dilectus, qui etiam super pectus magistri recumbens et evangelii fluentia de
 ipso sacro Dominici pectoris fonte potavit et quasi unus de paradisi fluminibus verbi Dei gratiam in
 toto terrarum orbe diffudit . . . Cuius inter alias virtutes magnitudo signorum haec fuit:
 mutavit in aurum silvestres frondium virgas litoreaue saxa in gemmas, item gemmarum fragmina in
 proprium reformavit naturam, viduam quoque ad precem populi suscitavit [et redivivum iuvenis
 corpus revocata anima reparavit]. Bibens lethiferum haustum non solum evasit periculum, sed eodem
 prostratos poculo in vitae reparavit statum . . . Unde accidit, ut quidam eum vivere asserant nec
 mortuum in sepulcro, sed dormientem iacere contendant, maxime pro eo quod illic terra sensim
 ab imo scaturiens ad superficiem sepulcri conscendat et quasi flatu quiescentis deorsum ad
 superiora ebulliat 4) Mellitus de passione Iohannis = Codex apocryphi Novi Test. ed. I. A. Fabric.
 III p. 607: Craton (cf. Lipsius, Die apokryphen Apostelgesch. I 422) philosophus in foro proposuerat de
 contemptu mundi spectaculum, ut duo fratres ditissimi, quos fecerat distracto patrimonio suo gemmas
 emere singulas, quas (l. has) in conspectu omnis frangerent populi e. q. s.

quam suprema sors gemina mortis multaverat^a urna, turbis pauperum¹ subnixa prece poscentibus, quos sumptuosa erogatae stipis alimonia sustentabat, oratione sequestra^b de letifero sopore suscitavit, cumque furibunda paganorum^c ferocitate crudeliter cogeretur, ut mortiferum poculi haustum², in quo dirorum virulentus graminum sucus simul-
⁵ que truculenta regulorum et aspidum venena atque^d quadripedis robetae^e et spalagii^f pestifera confectio^g humanae naturae nocitura habebatur, potando consummaret^h, praemis-
 missoⁱ Christi labaro tutus et Christi vexillo^k armatus nec venenata draconum detrimenta tremibundus^l extimuit nec horrida mortis discrimina pallidus expavit. Gemina quoque defunctorum^m cadavera, quos letale virus crudeli mortis exitio perneciter prostraverat,
¹⁰ in pristinum vitae statum restituit et sic in castitate florensⁿ usque cicneam vetulae senectutis canitiem feliciter permansit. Nonnulli vero eundem non generali morte defunctum, sed speciali somno soporatum in sarcophago vitaliter quiescere contendunt, pro eo quod salvator dixerit^o: *Sic^p eum volo manere, donec veniam*, praesertim^q cum de
 sepulcri tumba^r pulvis ebulliat et quasi reciproco spirantis flatu in superficie^s antri
¹⁵ sensim scaturiat^t?

DIDYMVS^u³, quondam dominicae resurrectionis incredulus negator, sed visis vul-
 nerum cicatricibus credulus praedicator, qui Eoae triperitas^v Indiae provincias sereno
 evangelicae praedicationis lumine illustravit et^w execranda sacellorum lustramenta et
 inepta pontificum^x flaminia^y funditus evacuavit, cum pudicos thalami consortes instruens
²⁰ de virginitatis laudibus loqueretur, *Habetis*, inquit, *integritatem^z, quae est omnium*
^{G. 26} *regina virtutum et fructus perpetuae virginitatis^a. Virginitas soror est^b angelorum et*
omnium bonorum possessio, virginitas^c victoria libidinum, tropeum fidei, victoria de in-
imicis et vitae aeternae securitas. En, apostolicae clangor bucinae velut tonitruali fra-
 gore concrepans^d devotas^e virginum mentes ad integritatis cultum cohortatur, dum eam
²⁵ immensis rumorum laudibus prosequitur.

Ioh. ev.
11, 16. 20, 24

^a) multaverat *codd.*, multauerat *Giles* ^b) cum oratione sequestra *C²OR²*, cum *eras. C¹* ^c) paganorum *AG* ^d) adque *A*, ad quae *Giles* ^e) robetae *AGPR¹*, rubetae *BL*, rubete *O*, *Corp. gloss. V 387, 32* rubeta rana ^f) spalagi *AG*, spalagii *BPR¹*, spalangii *LO*, *Corp. gloss. V 333, 43* spalagius musca venenosa ^g) conuectio (*suprasc. f m¹*) *R¹* ^h) consummaret (*n ex m*) *A*, consummaret *GPR¹*, consumeret (*e prius ex a in ras.*) *B* ⁱ) praemisso *PR¹*; sequuntur tres versus rhythmi ^k) et crucis vexillo *OP* ^l) tremibundus (*n supra s m¹*) *A* ^m) defunctorum: unctor *in ras. B* ⁿ) flores (*suprasc. n m²*) *P* ^o) dixerit *AGP*, dixit (*it in ras. m¹*) *B*, dixit *LO* ^p) *Sic AGOP Si Giles* ^q) praesertim *corr. m¹B* ^r) *tū ha: ha delevit m. post. G* ^s) superficie *O* ^t) antris: caruiat (*in marg. m¹ sensim*) *P*, sensim *i ex u B* ^u) Dydimus *AG*, Dydimus *BL*, Didimus *OR¹* ^v) eo et triperitas *R¹* ^w) et om. *AGR¹*, *supra lin. m² add. B* ^x) pontificum *O* ^y) flaminea *B* (*e ex c m²*) *C²R⁴*, flammea *R¹*, flamina *R⁵* ^z) habetis enim integritatem *AG = ed. pr.* ^a) perpetuae vitae *AG*, perpetuae salutis *R¹* ^b) est soror *O*, sororem *G* ^c) virginitas est *B*, est om. *cett.* ^d) deuotans *G*

1) *ibid.* Sanctus Ioannes videns flentes pauperes et parentes ac viduas simul cum orphanis clamantes et dicentes: Sancte Ioannes apostole, ecce Drusianam efferimus, quae sanctis monitis tuis obtemperans nos omnes alebat serviens Domino *e. q. s.* 2) *ibid. p. 618*: B. Ioannes iacentibus mortuis his, qui venenum biberant, intrepidus et constans accepit calicem et signaculum crucis faciens in eo dixit ... audito (Dei) nomine serpens conquiescit, draco fugit, silet vipera et rubeta illa, quae dicitur rana, quieta torpescit et scorpius extinguitur, regulus vincitur et phalangius (*l. sphalangius*) nihil noxium operatur ... et omnes adversae salutis humanae radices arescunt 3) *In carmine Thomas non commemoratur, sed confer carm. de aris VI. Vel id, quod in India doctrinam Christianam propagasse narratur (cf. Lipsius l. c. I 227 sq.), indicare videtur, etiam haec ex auctore aliquo desumpta esse, qui Acta apocrypha Thomae adhibuerat. Sed ipsum frustra quaesivi* 4) *confer ad c. VII adn. 1. — Ad eundem auctorem haec referenda videntur, e quo sumpta sunt, quae leguntur c. XIX* 5) *cf. ad cap. XXI p. 251, 1*

XXIV. PAVLVS¹, dudum Saulus, vas electionis, tipicus Benjamin *crepusculo*^a *de-*
 Gen. 49, 27 vorans^b praedas, vesperi^c dirimens manubias², qui pithonissam^{d 3} necromantiae spiritu^e
 Paulus ad Philipp. 3, 5 falsitatis fribula^f vaticinantem et ob hoc^g sumptuosas procerum opulentias affluenter^h
 a. a. 16, 16 cumulantem gazasque quaeestuum diliciosas affatim locupletantem mutae taciturnitatis
 Cor. 11, 25 valvam labris procacibus opponere imperio terrenteⁱ coegit quique — mirum dictu —
 Cor. 11, 24 quater senas in fundo maris profundo sospes transegit horas atque quinquies^k quadra-
 genas acerrimo crudelitatis tormento una minus accepit, nonne ob purae integritatis prae-
 2 Cor. 12, 2 rogativam^l tertium polum peragrans supernorum civium arcana castis obtutibus contem-
 platur et caelestis militiae^m abstrusaⁿ ineffabili rerum relatu rimatur, licet revelatio^o
 quam dicunt Pauli⁴ in nave aurea florentis paradisi dilicias eundem adisse garriat? Sed¹⁰
 fas^p divinum vetat catholicae fidei sequipedas^q plus quippiam, quam canonicae veritatis
 censura promulgat⁵, credere et cetera apocriforum deleramenta velut horrisona verborum
 tonitrua^r penitus^s abdicare et procul eliminare orthodoxorum^t patrum scita scriptis de-
 cretalibus sanxerunt.

Ezechiel 1, 10 LVCAS⁶, praesago vituli simulacro ab Ezechiele designatus^{u 7} et tertius evangelicae¹⁵
 praedicationis historiografus, qui apud Antiochiam medicinale cataplasma procurans
 primo purulentas^v corporum valitudines^w et aegrotas viscerum fibras ac deinde spiri-
 tales animarum incommoditates torrido dogmatum cauterio seu divini verbi flebotomo^x
 salubriter sanabat, usque septuagenarium^y ac^z quartum aetatis annum illibatae casti-
 tatis^a comes pudicissimus permansisse^b memoratur⁸. Igitur cum generale mortis²⁰

Novum capitulum indicant codices ^a) crepusculo (*suprasc. s m²*) A, CREPCULO (*suprasc. us m³*) B
^b) deuorans A ^c) uespe (e ex i m²) B ^d) pithonissam BL, pit///onissam (*supra p m¹ h; in ras. fuit h*) O
^e) spū (u in m man. rec.) G ^f) fribula OR¹, frivola cett. ^g) ob hoc (*suprasc. h*) A ^h) affluenter B
ⁱ) terrenti R¹ ^k) substantivum etiam versiones antiqua et nova omiserunt cf. Sabatier III 754, quinquies
(*suprasc. i m¹*) O ^l) prorogativam B ^m) militiae (*suprasc. ti*) A ⁿ) abstrusa A, obstrusa B ^o) relatio AG
= ed. pr. ^p) vas R¹ ^q) sequipedas AGB, sesquipedas codd. cett., quod I. F. Gronov. corr. in pedis-
sequas, sed cogitavit etiam de sequipedas cf. *epist. ad Gerunt. p. 85, 19 G* successores et sequipedae ^r) toni-
trua B, horrisona errorum tonitrua I. F. Gronov. ^s) penitus G ^t) orthodoxorum (*suprasc. xo m²*) B
^u) simulacro signatus AG, ab Ezechiele designatus cett., ab ezechiele O ^v) purulentas (u in ras. m²) B
^w) valitudines AGB (e ex i m²) LR¹, corporum in valitudines O (in alio atramento) R² (in postea additum?)
^x) flebotomo ABGLO, plebotomo R¹ ^y) septuagenarium AG ^z) et (*suprasc. ac m²*) L ^a) casti-
tatis B ^b) permansisse ABOR¹, mansisse L

1) *carm. 479—502 (in plerisque differunt) et de XII aris II* 2) *Hieron. quaest. in genesin 49, 27 (III 1060 Migne):* 'Benjamin lupus rapax, mane comedet adhuc et ad vesperam dabit escam'. Quam de Paulo apostolo manifestissima prophetia sit, omnibus patet, quod in adolescentia persecutus ecclesiam, in senectute praedicator evangelii fuerit. cf. *epist. ad Acirc. p. 65, 14 sq. — Sedul. c. p. III 208* ut typicus Moyses 3) pithonissa = habens spiritum pythonis N. T. 4) *De Pauli apocalypsi cf. R. A. Lipsius, Die apokryphen Apostelgesch. II 74* 5) *c. LIV* apocriforum naenias et incertas fribulorum fabulas nequaquam catholica recepat ecclesia. — *Augustinus in Ioh. ev. tractat. XCIX 8* Et inter ipsos spiritales sunt utique alii aliis capaciores atque meliores, ita ut quidam illorum ad ea pervenerit, quae non licet homini loqui. Qua occasione vani quidam apocalypsin Pauli, quam sana non recipit ecclesia, nescio quibus fabulis plenam, stultissima praesumptione finxerunt, dicentes hanc esse, unde dixerat raptum se fuisse in tertium caelum et illic audisse ineffabilia verba, quae non licet homini loqui 6) *carm. v. 503—523* 7) *c. XXII* evangelista ... quem Ezechiel vultu declarat humano, *carm. v. 503 sq.* Quadripedis vituli Lucas formatur adinstar; cf. *ad carm. de XII aris X 17 et Hieron. ad Ezechiel lib. I (= V 22 Migne):* quidam quatuor evangelia ... horum animalium putant nomini-
bus designari ... vituli ad Lucae evangelium (referunt) 8) *Isidorus de ortu et obitu patrum c. LXXXII* Lucas Antiochenus evangelista et apostolicae conscriptor historiae, natione Syrus, arte medicus quique ab ineunte pueritia castissimus fuit et evangelicae praedicationis opus exercuit. Obiit septuagesimo quarto vitae suae anno. Sepultus in Bithynia, cuius quidem ossa regnante Con-
stantino Constantinopolim fuerunt translata cf. *Hieron. de viris ill. c. VII*

6. 27 naturae^a | debitum¹ suprema sorte persolverit^b, Constantino orbis gubernante monarchiam² ossa illius ad tutelam^c regni Romanorum^d Constantinopolim translata leguntur.

XXV. CLEMENS³, caelestis clavicularii primus successor et secundus Romanae ecclesiae dispensator^e, quamquam^f nonnulli Linum et Anclctum^g in pontificatus regmine^h nequiquamⁱ praeferant⁴, quod caelibatus castimoniam, etiam antequam salutifero lavacri baptisterio^k mersus ab originali piaculo purgaretur, medullitus dilexerit¹, ipse propriis litterarum apicibus propalat dicens: *Ego Clemens in urbe Roma^m natus a prima aetate pudicitiae studium gessi.* Ergo si, quodⁿ praestantissimum constat^o in cunctis virtutum gradibus et mortalium naturae difficillimum, nondum regeneratus sibi usurpans tantopere taxaverat^p, quanto magis credere fas est, ut post accepta fidei rudimenta spreto gentilium ritu, dum^q per provincias Petrum sequeretur divini verbi semina serentem^r et propagines evangelicae vitis credentium scrobibus pastinantem atque Simonicae letiferas necromantiae labruscas radicitus extirpantem, plenius et^s perfectius conservaverit! Qui deinceps itinerarium Petri .X.^t voluminibus digestum luce clarius^u eliminavit^v Rufino in^w

15 latinum ex Graecorum bibliothecis vertente⁵.

SILVESTER^x⁶, qui apud Romam pontificalis cathedrae suscepit^y sacerdotium, per omnes Europae provincias et florentis^z Ausoniae parrochias, quam glaciales^a Alpium

Rufini versio
Clementis
recog. I 1

^a) naturae R¹R⁴ (n ex m), matura AGC²R²R³R⁵, mortis debitum naturae C³LR¹, m. d. matura O, m. d. naturae (suprasc. m m³) B ^b) psolueret BLO ^c) tutelam R¹ ^d) romanorum AGO, romanorū (o ex i, rñ adsc. m³) B, romani L Novum capitulum (XXV; B in marg. R¹ CAP. XII) codd. indicant ^e) romanae (a)ec(c)lesiae dispensator AG, romanae dispensatore BLO, ecclae B, ecclae L ^f) quamquam L ^g) anclctum AG (ed. pr.); cletum cett., etiam in libro pontificali Anenclctus vel Aneclitus et similia pro varia lectione habetur nominis Anacleti, quinti papae. Cletus in codices Aldhelmi inlatus esse videtur ex Praefatione Rufini in interpretationem recognitionum Clementis s. f.: Linus et Cletus fuerunt quidem ante Clementem episcopi in urbe Roma ^h) regmine AG, regimine cett. ⁱ) nequiquam codd., nequicquam Giles ^k) In marg. inf. fol. 17^a codicis A (ultima verba sunt purgaretur medullitus) librarius adscripsit: Surge igitur cithara totis quintendere fibris; idem legitur in G in pag. insequenti ¹) dilexerit (sed erit in ras. pro it) B, dilexit L ^m) roma add. m¹B. Adscripsit in R¹ I. Theyer, qui olim possedit librum: Clementis dictum. Sic enim incipit liber primus recognitionum ⁿ) si qd ABC², si quod C²GLO, si quid Giles ^o) sic (omisso esse, quod Giles habet) codd. et ed. pr. ^p) dilexerat Abr. Gronovius ^q) sprete R¹ — rit dum (suprasc. u m¹) O ^r) serente AG ^s) et ABOR¹, ac Giles ^t) X AG, de///cem R¹ ^u) crarius (suprasc. l m¹) A, clariū (in ras. fuit d) B ^v) eliminavit (sed alt. l add. m¹) O, adscripsit I. Theyer in R¹ Itinerarium petri decem voluminibus Rufinus ^w) in add. supra lin. m¹ A ^x) Silvester AB (et sic etiam infra) GL ^y) suscipit R¹ ^z) florentes LO ^a) claucales R¹

1) c. XXV cum ... debitum naturae solveret c. XXVIII naturae debitum solvit. 2) Willibaldus vita Bonifatii c. 8 p. 42 Constantino augusto orbis monarchiam gubernante 3) carm. 524—538 4) Liber pontificalis ed. Mommsen p. 7. Hic (Clemens) ex praecepto beati Petri suscepit aecclae pontificatum guvernandi, sicut ei fuerat a domino Iesu Christo cathedra tradita vel commissa; tamen in epistula, que ad Iacobum scripta est, qualiter ei a beato Petro commissa est ecclesia, repperies. Ideo propter Linus et Cletus ante eum conscribuntur eo, quod ab ipso principe apostolorum ad ministerium sacerdotale exhibendum sunt episcopi ordinati. Hieron. de viris ill. c. XV. De variis eorum, qui post Petrum episcopi Romani dignitatem obtinuerint, nominibus et confusione horum nominum cf. Hefele apud Wetzer et Welte I 777. Anclcti = Anacleti nomen, cum certa quaedam traditio vigere coeperit, a librariis receptae seriei gnaris in Cleti mutatum est 5) Itinerarium Petri decem voluminibus digestum sunt recognitiones Clementis a Rufino in Latinum conversae, quarum initium ipse supra citavit. cf. etiam A. Harnack, Gesch. der altchristl. Lit. I 226. Commemorat Aldh. hunc librum etiam in epistula ad Geruntium p. 85, 9 G 6) Silvestri Gesta nondum omnia sunt edita et in eorum exemplaribus maxima est varietas, cum alii codices haec Gesta contineant in duos libros divisa, alii uno libro comprehensa, alii passim narratiunculas exhibeant, quas in editis frustra requiras vel ea, quae in editis leguntur, alio loco habeant aut etiam minime habeant. Bibliotheca Hagiogr. Lat. II p. 1119. Recte me A. Poncelet monuit, priorem capituli partem excerptam esse ex libris I et II Gestorum (cf. Bibl. Hag. Lat. n. 7726—29), alteram

saltus praeruptis scopulorum cautibus cingunt, signis miraculorum crebrescentibus claruit, siquidem incontaminata corporis pudicitia^a fretus et iugis^b abstinentiae parsimonia praeditus ad letiferum Romae draconem in clandestino^c criptae speleo latitantem^d, qui virulentis faucibus et pestifero spiritus anhelitu aethera corrumpens miserrimum^e populum atrociter vexabat, per centenos latebrarum gradus^f introrsum descendisse fertur et eandem mirae magnitudinis bestiam, cui paganorum^g decepta gentilitas ad sedendam^h furoris vesaniam fanaticae lustrationis spurcaliaⁱ turificabat, inextricabili collario constrictam^k perpetuae ultionis animad|versione^l perenniter multavit^m et Romam, fallacis idolatriaeⁿ G. 28 cultricem, a funesto victimarum ritu evangelicis assertionibus et signis pariter coruscantibus correxit. Illud etiam non omittendum reor, in quo praecipuum conservatae castitatis documentum declaratur, videlicet quod imperatoris Constantini diuturna^o validudo et elephantiosa^p corporis incommoditas accepto baptismatis sacramento statim ab eodem salubriter dicto citius curaretur et tam interioris hominis aestus quam exterioris gestus^q per caeleste cataplasma duplici medicamine sine tricarum^r obstaculo sanaretur^s.

Praeterea^t absurdum fore suspicabar, si celeberrimum illud spectaculi^u genus per totos mundi cardines vulgatum taciturnitatis silentio^v oppilatum vilesceret et a nostris litterarum^w apicibus intactum delitesceret^x, in quo triumphantis Christi victoria et Silvestri certantis castimonia geminae laudis praeconio crebrescunt. Nam Constantino orbem gubernante ad sinodale concilium populis catervatim confluentibus duodenos Iudeorum praeceptores et fariseorum rabbites dira disputationum spicula contra Christi tironem^y truciter torquentes divino confisus clipeo confutat. Idem namque^z praesul somnium^z Constantini rerum latentium praesagia portendens mira sagacitate prudenter patefecit, siquidem, imperator in civitate, quae Bizantium vocabatur, cum membra sopori dedisset et debitum naturae solveret, apparuit^a ei in visione^b nocturna quaedam anicula satis decrepita, etiam paene mortua, quam imperante Silvestro suscitare orando iubetur. Orante autem^c Constantino¹ illa anicula surrexit^d et facta est iuvenula² pulcherrima velut rubicundo venustae^e pubertatis flore rubescens^f; quae cum casta contemplatione

a) pudicia A b) iugis *codd.*, iugi *Giles* c) clandestini no A d) latitantem (*supra* *lt add. a*, *supra ras. i*) A e) miserrimum *AGOR*¹, miserum *BL* f) latebrarum *|||||* gradus *R*¹ g) paganorum A h) ad sedendam *R*¹ i) spurcalia *codd.*, spurcalla, spurcamina *I. F. Gronov.* k) constricta *AG* l) anima uersione *AG*, anim aduersione *R*¹ m) mutauit *ABGLOR*¹, multauit *Giles* n) idolatriae *codd.*, idololatriae *Giles* o) di||uturna (*in ras. fuit u*) A p) elephantiosa *AR*¹, elephantinosa (*B*) *L. Giles*, elephantinosa *O*, ele plantiosa *G* q) interioris hominis quam exterioris gestus A, hominis quam exterioris *G supra lin.*, h. gestus q. e. estus *BLOR*¹ r) sin&ricarum *supraposita cruce AG in marg. uterque codex: trico(?) uidar | fart* s) sonaretur *R*¹ t) Propterea *C*² u) spectali *R*¹ v) silentio (*suprasc. i*) O w) litterarum *AGLOR*¹ x) dilitesceret *ABGR*¹ y) namque *codd.*, quoque *Giles* z) omnium *AG* a) aparuit *R*¹ b) iuisione (*suprasc. n m*²) A c) in A hic et saepius pro autem legitur ligatura li. — at illa constantino anicula *R*¹; eadem ligatura (at) pro autem etiam infra in *R*¹ habetur; sed infra legitur in eo tu li d) srrexit (*suprasc. u*) A e) uenustate *AG*, uenustate linea sub ta ducta B f) rubescens *AG*, pubescens *Giles*

autem (Orante autem Constantino — usque in hodiernum diem cf. *Bibl. Hag. Lat. n. 7733—34*) esse desumptam ex narratione, qualis exstat in codice *Bruxell. 206 saec. XIII. cf. Catalogum codd. hagiogr. lat. bibl. regiae Brux. I 119* 1) Hunc locum ita, ut saepe etiam verbis eisdem utatur, repetit *Willelmus Malmesb., Gesta reg. Anglorum ed. W. Stubbs II p. 410 § 354. Etiam initium visionis huius pertinere ad beatum Silvestrum papam iam mortuum commemorare omisit Aldhelmus; ita factum est, ut haec cum sequentibus parum concordent* 2) Vita beati Silvestri (*Catalogus codd. hagiogr. lat. bibl. reg. Brux. I 119 sq.*) facta est iuvenula pulcherrima et placuit oculis Constantini casta contemplatione, et induit eam chlamydem suam et diadema quod optimum habebat posuit super caput eius. Ex eodem fonte sua videtur hausisse saec. XIII *Guntherus Parisiensis, quem Canisius laudat ad carmen p. 835: vide Canis., Ant. lect. V 378 sq.*

regalibus placuisset obtutibus, induit eam clamidem suam^a et diadema auro obrizo gemmisque purpureis ornatum posuit super caput eius. Helena^b autem mater eius dicebat ei: 'Haec tua erit et non morietur nisi in fine mundi.' Igitur expergefactus imperator futurarum ignorantia rerum acriter artatur, donec per simplam ebdomadis^c intercapidinem^d corpore frugalitatis parsimonia macilento rursus^e in | soporem solvitur^f. Cui vir vitae^g venerabilis Silvester^h septima die ieiunii suiⁱ adest iterum eiⁱ in visione dicens: 'Anus decrepita haec^k est civitas, in qua tu^l moraris, nomine Bizantium, cuius muri iam^m praeⁿ vetustate consumpti^o sunt, et paene omnia moenia eius^p corruerunt. Ascende itaque illum equum tuum^q, in quo baptizatus in albis sedisti in urbe Roma et apostolorum et martirum limina^r circuisti, et hunc sedens^s tene labarum tuum^t, quod signo Christi ex auro et gemmis est pictum. Hoc labarum^u tenens in dextera tua demitte^v frenum equi, ut, quo eum duxerit angelus Dei^w, illuc eat; tu autem fixum cuspidem labari in terra sic trahe eum^x, ut semitam faciat transitus sui; per quam semitam extrui facies^y muros et hanc veteranam civitatem et paene mortuam in^z iuvenulam suscitabis et tui nominis vocabulo nominabis^a, ita ut reginam illam facias omnium urbium. Erit enim in ea nomen domini Iesu Christi magnificum^b et erunt in ea templa Dei ad^c honorem omnium^d sanctorum constructa et filii tui post te^e et filii filiorum tuorum regnabunt^f in ea^g. Evigilans autem^h Constantinus statim ad ecclesiamⁱ perrexit indicansque^k episcopo civitatis, viro sancto nomine Sisinnio^l, somnium, quod prius viderat, et offerens Deo munera et communicans sacramentum^m dominicum ascendit equum et perrexit, quo eum duxit angelus domini atque per semitas labari fundamenta creverunt.

^a) clamidem *AGLOR*¹, clamide sua (*sed rasura supra e et a*) *B* ^b) elena *R*¹ ^c) simpla (*simplam A; lineola, ut videtur, m. alia*) Inebdomadis *G*, ebdomadis (*b ex p m*¹) *B* ^d) intercapidinē (*e prius ex i*) *B* ^e) rursus *L* ^f) uitae *om. AG* ^g) siluerter *A* ^h) sui *m*² *supra lin. B* ⁱ) ei iterum *L* ^k) haec *codd., hoc Giles* ^l) tu *om. AG* ^m) muriam (*suprasc. i m*¹) *A* ⁿ) pro *AG*, prae *BLO Giles* ^o) consūti *O* ^p) eius moenia *BLOR*¹ ^q) illum tuum equum *B* ^r) et apostolorum limina et martyrum *B*, martirum *L* ^s) sic *codd. omnes, et recte cf. Gregor. epist. II, XXXII* caballum illum sedere non possum, quia miser est, illos autem bonos sedere non possum, quia asini sunt. *Will. Malmesb. De gest. reg. Anglorum § 354* cui ... insidens ^t) tu////um: *in ras. fuit ar A* ^u) labarum *A* ^v) demitte *AB*, dimitte *G = ed. pr.* ^w) Dei *om. R*¹ ^x) fixum ... eum *codd., Vita Silvestri et edd. omnes, et tu autem fixum cupidem suprasc. s O; Will. Malm. l. l. cuius cuspidem in terram tracta muri scribentur vestigia* ^y) extrui facies *AG*, extrui facias (*suprasc. e m*²) *B ed. pr., extrui R*¹, facias *L* ^z) in *supra lin. m*¹ *A* ^a) uocabulum suscitabis *AGR*¹ *P* (*sed suprasc. re*), uocabulo (*o ex ū*) *B*, nominabis *in ras. m*² *B*, uocabulum resuscitabis *minoribus litteris suprasc. nominabis eam L* ^b) nomen dñi magnificū ihū xpī et ... tēpla dñi *O*, dñi nri ihū xpī *R*¹ ^c) ad (*d ex t*) *A* ^d) omnium omnium scōrum, omnium *alt. linea ducta sublatum A* ^e) poste (*suprasc. t m*²) *B*, poste *O*, po////ste *suprasc. t m*²; *in ras. videtur fuisse te P* ^f) regnabūt (*suprasc. n m*², regnabit *m*¹?) *P* ^g) in eam *sed puncta infra m P* ^h) lī = autem sic etiam *infra P* ⁱ) aeclesiam *L*, ecclesiam *O* ^k) indiēcansq; *B*, ad aeclesiam indi/cansque, prexit *supra lin. m*¹ *A* ^l) sisinno *G*, Silamino *ed. pr.* ^m) sacramentū (*e ex ae*) *O*

1) *Gesta Silvestri l. l.* Septima autem die ieiunii sui adest ei iterum in visione sanctus Silvester dicens: Anus decrepita civitas haec est, in qua tua (*l. tu*) moraris, nomine Bizantium; cuius et muri prae vetustate consumpti sunt et pene omnia eius moenia corruerunt. Ascende ... in urbe Romana et per apostolorum et martyrum limina circuisti, et hunc sedens tene labarum tuum, quod signo crucis ex gemmis et auro est pictum. Hoc labarum tenens ... dimitte frenum equi tui, ut, quo duxerit angelus, illuc eat. Tu autem fixo cuspite (*sic!*) labari in terram sic trahe illum ... et hanc civitatem veteranam ... tui nominis vocabulo decorabis ... Erit enim in illa nomen domini Iesu Christi magnificum ... instructa, et filii tuorum filiorum regnabunt in ea. Evigilans .. pergit indicavitque .. viro sancto Sisinnio .. quod prius viderat et secundo. Offert Deo munera et communicans sacramento dominico quae graeco sermone dicitur Constantinopolis ad hodiernum diem

Appellata est autem^a civitas Constantini^b, quod graeco sermone interpretatur Constantinopolis, usque in hodiernum diem. Igitur Silvester transacto pontificatus officio et consummato vitae curriculo cum palma virginitatis scalam Iacob ascendens^c angelorum coetibus admiscitur^d et beato supernorum^e consortio feliciter perfruitur^f.

XXVI. AMBROSIVM^g¹ vero superni nectaris ambrosia redolentem sub taciturnitatis^h velamento delitescere non patiarⁱ, cuius mellifluam dogmatum dulcedinem² et purae virginitatis praerogativam pulchra praesagia portendebant, siquidem³, infantulus cum in cunis supinus quiesceret, ex improvise examen apium^k ora labraque sine periculo pausantis | complevit, quae^l ingrediendi et egrediendi^m per tenera pueruliⁿ labella^o G. 30 certatim vices frequentabant ac demum genitore Ambrosio^p eventum rei praestulante^q 10 et, a berna^r, quae altrix infantis fuerat, ne abigerentur^s, imperante supernis caeli climatibus per aethera^t evolantes^u catervatim mortalium visus^v aufugiunt^w. Qualis autem^x vel quantus idem patriarcha virtutum gloria et miraculorum signis effulserit, neminem reor expertum, nisi qui gesta conversationis illius a Paulino, viro venerabili, digesta didicerit^y. 15

NEC^z pudeat, Christi caelibes strictis pudicitiae legibus lascivam^a naturae petulantiam coartantes^b corporeosque titillationum^c gestus velut indomitos^d bigarum subiugales ferratis salivaribus^e⁴ refrenantes Toronici^f reminisci pontificis; quem antequam regenerantis gratiae vulva parturiret^g et sacrosancti baptismatis rudimenta cognosceret^h, in catacuminumⁱ gradu et competentium statu stipem pauperculis porrigentem aga- 20

^a) apellata (= O) est k (= P cf. supra p. 258^c) ciuitas AG; in superiore marg. in L manus rustica adscripsit glori patr ^b) Constanni (suprasc. ti m²) P ^c) ascendens A, scandens Giles ^d) admiscitur ABGLPR¹ (suprasc., ut videtur, olim e), ammiscitur O, admiscetur ed. pr. Giles ^e) beatopnorū R¹ ^f) pfruitur (r in ras. m¹) O ^g) Ambrosiūs A; DE SĀO AMBROSIO B ^h) taciturnitatis (ta in ras.) C¹ ⁱ) patiar (suprasc. o m²) B ^k) apium codd., apēū O, apum Giles = c. VI ^l) qui AG ^m) &grediendi (suprasc. e m²) B, et egrediendi m² add. in marg. P ⁿ) pueru (supra adsc. li m²; u in ras. m²) B ^o) labra AG (ex antecedente: ora labraque), labella (suprasc. labia m²) B, labella cett. ^p) ambrosio AG, ambrosii (i in ras.) B, ambrosii LO, ambrosio (o in ras. m²) P, o ex i C¹ ^q) pstulanti R¹ ^r) auerna (suprasc. ancilla B) ABGOR¹ (ab ancilla Rufinus), uerna LP, et uerna que (suprasc. a m¹) C¹, vernae Giles; cf. ad p. 229 m ^s) ne abigerentur (supra i m² a) P ^t) aetrera (punctum sub r et suprasc. h) A, aethra C¹ ^u) uolantes AG, euolantes B(Rufinus)LOPR¹, auolantes Giles ^v) uisūē (in ras. fuit s) CP ^w) aufugiunt AG ^x) āt R¹ ^y) dederit AGR¹, dēdicerit supra ras., in qua fuit e, m¹ i P ^z) suprasc. DE SĀO MARTINO EPO, in marg. CAP. XIII. B ^a) lasciuam (u in ras. m²) P, nasciuam petulantiam, om. naturae G ^b) cohartantes C¹OR¹ ^c) titillationum (l supra u, et infra u punctum) A, titillationum G ^d) domitos AG, domitus R¹ ^e) salibaribus A, salibaribus suprasc. man. rec. forte calcaribus G, calcaribus ed. pr., saluaribus O, salinaribus C² ^f) toronici AGLO, toroni R¹, toronici (supra o prius u m²) P, turonici (u in o m²) C¹ ^g) parturiretur C¹C²LO ^h) cognosceret codd. (cognosceret: et in ras. C¹; ex quem subiectum supplendum est; an legendum est cognoscerent?) et edd. ⁱ) cata cumi norum A, catacuminum GOPR¹, caticuminum C¹BL cf. infra; catechuminum ed. pr.

1) *car. v. 651—676. Paulini vita S. Ambrosii c. 3 (Gallandii Bibliotheca IX 23, opp. Ambr. ed. Migne I 30)* Igitur posito in administratione praefecturae Galliarum patre eius Ambrosio natus est Ambrosius. Qui infans in area praetorii in cuna positus cum dormiret, aperto ore subito examen apum adueniens faciem eius atque ora complevit, ita ut ingrediendi in os egrediendique vices frequentarent. Quae pater, qui propter cum matre vel filia deambulabat, ne abigerentur ab ancilla, quae curam nutriendi infantis susceperat, prohibens (sollicita enim erat, ne infanti nocerent) exspectabat patrio affectu, quo fine illud miraculum clauderetur. At illae post aliquamdiu evolantes in tantam aeris altitudinem sublevatae sunt, ut humanis oculis minime viderentur
2) *c. II* melliflua divinarum studia scripturarum 3) *periodus similiter structa ac c. XXV* siquidem, imperator... cum... dedisset et... solveret, apparuit ei... anicula 4) *De salivaribus cf. H. Blümner ad Edictum Diocletiani 10, 6 p. 130*

pemque^a egentibus erogantem, cum nocturnae^b membra quieti dedisset, caeleste^c beavit oraculum¹, quique pro adepta^d integritatis corona et fausta virginitatis infula, quas^e velut regale diadema ac gemmatas crepundiorum^f lunulas indefessis^g viribus meta tenus^h servare satagebat, miris virtutum signis effulsisse memoraturⁱ. Etenim catacumini^k cadaver², quem dira, ut dicunt, fortunae ferocitas et parcarum grassatrix nulli^l parcentum^m atrocitas, immo gelidae mortis inclementiaⁿ regenerantis gratiae sacramento privatum perneciter oppresserat, de porta mortis redivivum erexit ad lumina^o vitae⁴. Alios⁵ quoque binos crudeli mortis meta multatos^p et optatis^q vitae manubiis^r spoliatos de latebroso^s leti barathro et trucidis tartari tormento voti compos reduxit ad superos. Procerum⁶ frondentis pini stipitem^t vetitis paganorum caeremoniis deputatum, quamvis obliqua reclinem^u curvatura^v crebri accolarum^w bipennes certatim^x succiderent^y, intrepidus nutabundum aspexit et fragore^z horrissona^a cassabundum^b contempsit^c. Pellaces^d 7

^a) agapemque AGPR¹ ^b) nocturna////: in ras. fuit e P, ocine (suprasc. n m²) C¹ ^c) caelestae P, caeste (suprasc. le m²) C³ ^d) ade//pta, in ras. fuit m, C¹ ^e) quas AGOPR¹, quas: linea a m², sed s a m¹, ut videtur, in ras. B, quam C¹C²LR³R⁴R⁵ ^f) crepundiorum (suprasc. n m²) C¹ ^g) indefessis R¹ ^h) metatenus L ⁱ) effulsis me|moratur AG (se add. man. rec.) ^k) cf. supra ad 260 i ^l) grassatrix nulli (suprasc. n m¹) A, non//ulli (in ras. fuit n) G, nulli C¹BLOPR¹, non ulli Giles = ed. pr. ^m) parentū (suprasc. o m¹) B, parcentum infra add. t R¹ ⁿ) clementia (suprasc. in m¹) A ^o) lumina C¹ ^p) multatus (suprasc. o) A, multatuos, corr. man. rec., G ^q) obtatis AB (sed b mutat. in p) G (b in p man. rec.) PR¹ ^r) manubiis (b in ras. ex u?) P ^s) delatē · broso P ^t) stipitem P ^u) reclinae (e ex s per ras.) C¹ ^v) cruatura (suprasc. u m²) B ^w) accolarum (in ras. fuit l) B ^x) cer (supra lin. tatim m¹) A ^y) succiderent codd., succiderint Giles ^z) fragore (sed e in ras. m²) B ^a) horriso, suprasc. no, C¹ ^b) casabundum O ^c) contempsit R¹ ^d) pellaces suprasc. fallaces A, fallaces · Pellaces suprasc. iterum fallaces G, fallaces ed. pr.

1) Sulpicii Severi v. Martini c. II Necdum tamen regeneratus (Martinus) in Christo agebat quendam bonis operibus baptismatis operibus: assistere scilicet laborantibus, opem ferre miseris, alere egentes, vestire nudos . . . c. III Nocte igitur insecuta, cum se sopori dedisset, vidit Christum . . . quo viso vir beatus non in gloriam est elatus humanam . . . 2) Sulpicii Severi l. l. c. VII quo tempore se ei quidam catechumenus iunxit . . . cum per triduum defuisset, regressus corpus exanime invenit; ita subita mors fuerat, ut absque baptismo humanis rebus excederet . . . Mirum spectaculum, quod videbant vivere, quem mortuum reliquissent 3) Verg. georg. III 68 durae rapit inclementia mortis. M. 4) Verg. VI 828 si lumina vitae attigerint. 5) Hoc pertinere videtur ad ea, quae apud Sulpicium c. VIII leguntur de homine qui laqueo sibi vitam extorserit; in vita ipsa Sulpicius de duobus tantum hominibus narrat, sed in dialogo secundo cap. IV addit: siquidem ante episcopatum duos mortuos vitae restituerit, quod liber tuus plenius est locutus, in episcopatu vero, quod praetermisisset te miror, unum tantummodo suscitaverit. Ex his errorem Aldhelmi natum esse arbitror, qui eundem dialogorum locum, sed non accuratius distinctis singulis secutus est in carm. v. 698 Surgere ter fecit defuncta cadavera leto e. q. s. 6) Sulp. Sev. l. l. XIII Item cum in vico quodam templum antiquissimum diruisset et arborem pinum, quae fano erat proxima, esset aggressus excidere, tum vero antistes loci illius ceteraque gentilium turba coepit obsistere et . . . succidi arborem non patiebantur, ille eos sedulo commonere, nihil esse religionis in stipite . . . Tum ex illis unus . . . Si habes, inquit, aliquam de Deo tuo . . . fiduciam, nosmet ipsi succidemus hanc arborem, tu ruentem excipe . . . Tum ille intrepide confisus in domino facturum se pollicetur . . . Itaque cum unam in partem pinus illa esset acclinis, ut non esset dubium, quam in partem succisa corrueret, eo loco statuitur . . . succidere igitur ipsi suam pinum cum ingenti gaudio laetitiaque coeperunt . . . iamque paullatim nutare pinus et ruinam suam casura minitari . . . at ille confisus in domino intrepidus opperens, cum iam fragorem sui pinus concidens edidisset, iam cadenti, iam super se ruenti elevata obviam manu signum salutis opponit. Tum vero . . . diversam in partem ruit 7) Sulp. Sev. l. l. c. XXIII Anatolius . . . in hanc vocem erupisse fertur: Ecce hac nocte vestem mihi candidam dominus de caelo dabit, qua indutus in medio vestrum diversabor, idque vobis signum erit, me (l. in me) Dei esse virtutem, qui Dei veste donatus sim . . . ubi illuxit dies, (Clarus) adprehensum

Anatolii^a nebulonis praestigias^b, quas lividorum^c fraudulenta aemulorum factio mille nocendi artibus¹ armata ostenso fallacis pepli ludibrio^d audacter^e | ingerebat, prae- G. 31
pollente^f meritorum gratia funditus fatescere^g et procul ut ridiculosum^h fantasma eva-
nescere fecit. Priscorum² dilubra paganorum a cimentario politissimis compacta petris
rubrisque tegularum imbricibus tecta mortalium diffidens amminiculoⁱ et angelorum fretus 5
suffragio, qui^k hastati¹ et scutati famulo Dei praesidium laturo venisse leguntur, solo
tenus deruta^m quassavit, evertitⁿ, destruxit^o 3.

XXVII. GREGORIVS⁴, Nazanzenae^p ecclesiae^q gubernator, apud Athenas, qua
per idem tempus rumigerula grammaticorum^r gloria et^s clandestinum^t academicae^u dis-
putationis sofisma pollebant^v, litteris^w incomparabiliter eruditus, Basilii^x in filosoficis 10
dogmatibus condiscipulus^y, sicut undecimus^z ecclesiasticae liber historiae manifestat⁵,
cum a rudis infantiae teneritudine corporalis illecebrae^a contemptor et zelotipus casti-
tatis amator⁶ existeret, pulchrae visionis oromate^b somno sopitus^c 7 clementer solatur.
Cui propter virginale pudoris propositum et gimnicum^d filosofiae studium in gemino
feminini sexus simulacro Castitas et Sapientia per soporem^e apparuisse descri- 15

^a) anatholii B, anatolii (suprasc. h m²) P, anatoli OR¹ ^b) praestrigias C¹P ^c) libidorum AG
(suprasc. ni man. rec.) PR¹ ^d) ludibrio B ^e) audater (suprasc. c) A, audaciter R¹ ^f) praepollente
AGPm¹, praepollenti (i m²) B, praepollenti O ^g) patescere (patiscere) P ^h) ridiculorum C¹OR²
(suprasc. iocorum) R³R⁴, ridiculo (suprasc. sū m², in ras. fuit 4: rum) C¹ ⁱ) amminiculo C¹BGLOPR¹,
imminiculo A ^k) qui codd., quia Giles ^l) astati AG (suprasc. h m²) PR¹ ^m) deruta AGPR¹,
diruta (i in ras. m²; a m¹?) B ⁿ) evertit, e ex et, C¹ ^o) destruxit (suprasc. e m²) A Novum
capitulum indicatur in codicibus; DE S^{CO} GREGORIO NAZAZENO (supra alt. Z ser. H) B ^p) nazan-
zenae AGOPR¹, nazanzæne B, NAZANZENE L, Nazianzenae Giles ^q) in B deest ecclesiae, sed supra
nazanzæne m³ suprasc. parrochie ^r) grammaticorum (suprasc. c m²) A ^s) & supra lin. P ^t) clan-
destinum AG (i in e corr.) PR¹ ^u) achademicæ AG (suprasc. man. rec. academicae), achademicæ BLO,
acha emicae P, acathemicæ R¹ ^v) pollebat (suprasc. n m²) B, pollebat sed t in ras., post quam litterae
unius exstant vestigia P ^w) *ceteris codd. ^x) basili R¹ ^y) condiscipulis A ^z) .XI. (adsc. us m¹)
R¹, XI G ^a) inlecebrae (q) codd., inlecebre (n in l mut.) G ^b) oramate B, oramate cett. ^c) somno
sopitus codd., ||||somno · sopitū|||||| G = ed. pr., s. sopitum Giles. In marg. inf. manus aequalis in A = G
adsc. sopitum suscitāt ignem (sopitos s. ignes Verg. V 743) ^d) gymicum (suprasc. alt. m m¹) A ^e) per-
sōnū (suprasc. i m²) B

(Anatolium) dextera trahere ad Martinum volebat, bene conscius, illudi illum diaboli arte non posse ...
cumque invitum ire compellerent, inter trahentium manus vestis evanuit. Unde quis dubitet, hanc
etiam Martini fuisse virtutem, ut phantasiam suam diabolus .. tegere non posset 1) cf. ad c. XI 11
et Sulp. Sev. l. l. c. XXII diabolus mille nocendi artibus sanctum virum conabatur illudere 2) Sulp.
Sev. l. l. c. XIV In vico, cui Leprosum nomen est, cum idem (Martinus) templum opulentissimum
voluisset evertere, restitit ei multitudo; itaque .. precabatur, ut quia templum illud evertere humana
manu non potuisset, virtus illud divina dirueret. Tum subito ei duo angeli hastati atque scutati
instar militiae caelestis se obtulerunt ... ita regressus ad vicum, inspectantibus gentilium turbis et
quiescentibus, dum profanam aedem usque ad fundamentum dirueret, aras omnes atque simulacra
redegit in pulverem ... 3) c. XXXVI (p. 48, 1 G.) simulacrorum effigies .. ad solum diruit,
quassavit, evertit. c. LIII lenocinia .. ad tartarum trudentia sprexit, vicit, contemnit (c. XXI numeravit,
pensavit, divisit). — c. XX is .. quantum propheticae dignitatis gratia enituerit, fulserit, floruerit,
quis .. enarrare sufficiat? epist. ad Acirc. c. I ut clarescat, a quantis profectibus .. primordia ..
originaliter processerint, pululaverint, viguerint 4) carmen de virg. 710—729 5) Undecimus
ecclesiasticae liber historiae est alter ex Rufini historiae ecclesiasticae libris, quos versionem Eusebii ipse
addidit. Ea, quae indicat Aldhelmus, leguntur in libro altero cap. IX (517 sq. Migne) 6) c. VII (Christus)
cupidus castitatis amator et zelotipus castimoniae informator 7) Verg. I 680 hunc ego sopitum
somno .. recondam. — c. LIII somno sopitus. — Lullus Ep. Mer. I 389, 29 cunctis .. propemodum
longo quietis somno sopitis

cognosco^a et virgo non sum¹. Vetus quippe consuetudo peritorum^b esse fertur contionatorum, qui pro rostris^c in edito^d stantes popularibus catervis contionantur, ut sic in^e diversae contionis cuneo et dispari^f sexu ceu propria ita interdum aliena fruniscantur^g persona atque attonitis auditoribus ignarisque auscultatoribus arcana mentis ipsorum recludentes et abstrusa praecordiorum reserantes facundi sermonis clave patefaciant^h.⁵ Hoc ergo contionandi genere praefatusⁱ antistes sermocinari creditur, qui nequaquam extrinsecus carnalis tantum^k pudicitiae immunitatem ad promerendas strenuae integritatis infulas idoneam fore ratus est, nisi spiritus quoque castimonia, cuius imperio indomita corporalis lasciviae petulantia refrenatur^l, sicut bernacula, ne contumaciter^m insolescat, matronae nutibus mancipatur, intrinsecus contubernaliⁿ soliditate^o concorditer adhaerescat.¹⁰

EXTITIT^p quidam pontificali dignitate decoratus merito Felix² et nomine, qui cum pro fidei constantia a tortoribus torqueretur^q et horrendis carnificum cruciatibus agonizans martirizaretur, exclamasse fertur: *Gratias tibi ago^r, Christe; .L. et .VI. annos in saeculo virginitatem meam servavi.*

XXVIII. ANTONIVS³, caelestis aratri stibarius^s et evangelici seminis^t sator, a¹⁵ quo primitus per Aegyptum fertilis coenubiorum seges et fecunda conversationis occa granigeris^u germinavit spicis, unde postmodum^v Memphitica tellus, quam Nilus reciprocis fecundat fluentis, millenos animarum manipulos in fructiferis ecclesiae novalibus pululantes protulit, quos angelici messoris, cum figura mundi in ictu et atomo^w⁵ evanuerit et inormia^x creaturarum elementa in melius commutata claruerint^y, sequestratis loliorum²⁰

Matth. 13, 30. 39

^a) nocognosco (*suprasc.* n m¹) A ^b) inter consuetudo et peritorum spatium unius vocabuli A
^c) pro rostris (*suprasc.* in portis m²) A ^d) inedito A ^e) ut sic in A, ut ||||| in, in *ras.* sic B
^f) dispari B, dispāri AG ^g) fruniscantur *suprap.* cruce A, frunicantur (*suprasc.* s m²) B, fruriscantur personae C² *supra* fruniscantur; *man. rec.* forte reminiscantur, quod deinde cruce supposita per lineam deletum et in marg. apposita cruce adscriptum est fruor G; reminiscantur *ed. pr.* ^h) patefaciunt B, patē (*corr. man. rec.*) faciant G ⁱ) prēphatus O, prāfa|||tus G ^k) tantū: ntū in *ras.* B, tantum deest LO
^l) refrenatur AG, refrenāi: æ ex a m²B, refrenetur LO ^m) cōtumaciū: tuma linea deletum B, necontumaciter (*suprasc.* m m²) O ⁿ) contubernali C¹ (i *eras.*) C²R² (i *suprasc.*) R³R⁴R⁵ ^o) soliditate AG *ed. pr.*, sodalitate *cett.* cf. c. XXIX s. f. ^p) DE SĀO FELICE in marg. CAP. XIII. B, exstitit O
^q) torqueretur: tur in *ras.* B ^r) ago tibi B *Novum capitulum codd. indicant* (XXVIII) ^s) stibarius AGB, STIBARIUS LO cf. c. XXXI s. f. ^t) seminis ABGO cf. c. XXV, Petrum divini verbi semina serentem; sermonis L ^u) occogoris (*suprasc.* grani m¹) A, occograni geris G = *ed. pr.* ^v) postmodum AGLO, postmodū B, postmodo Giles ^w) atomo (*suprasc.* a) O ^x) inormia AGLO, inormia (ex mormia) B, enormia Giles ^y) cōmuta claruerit (*suprasc.* ta et n m¹) A, commutata claruerint G, comutata O, claruerit (*suprasc.* n m³, t in *ras.*) B

1) *Eadem fusius explicata leguntur in carmine. Ex ipso Basilio non afferuntur* (cf. vitam Gregorii in *edit. Maurinorum Paris 1730 III p. XLVI*); ipse Aldhelmus, qui Graecis non usus est, desumpsisse sua videtur ex Cassiano *Instit. VI 19*: Fertur sancti Basilii Caesariensis episcopi districta sententia: 'Et mulierem, inquit, ignoro, et virgo non sum.' In tantum intellexit incorruptionem carnis non tam in mulieris esse abstinencia quam in integritate cordis, quae vere incorruptam perpetuo sanctimoniam corporis vel timore dei vel castitatis amore custodit 2) *Felix in carmine non laudatur. — cf. Passionem S. Felicis, episcopi Tubzacensis et martyris Venusini (obiit 24 Oct. 303) = Acta Sanct. Octob. X 628*: Felix episcopus elevans oculos ad caelum dixit: 'Deus, gratias tibi ago, qui per quinquaginta et sex annos in isto saeculo virginitatem meam in me custodire dignatus es e. q. s.' 3) *carm. de virg. 751—773* 4) evangelici seminis sator: c. XXV divini verbi semina serentem. *de aris II 3 sq.* plurima frugiferis dispergens semina verbis, de quo sacra seges mundi succrevit in occa 5) *epist. ad Acirc. p. 217, 22* cum tamen in ictu et atomo vivens in aeternum creaverit omnia simul cf. Napier, *Old engl. gl. n. 2369* (c. XXXVII s. f. in puncto temporis)

fasciculis inexhausto caelestis regni horreo^a catervatim advectabunt, nonne propter
 6.33 egregiam animae pudicitiam | ineffabili virtutum^b gratia praeditus usque supremos terra-
 rum cardines rumore clarus^c percerebuit^d? Quod plenius de suorum^e virtute miraculorum
 Athanasius^{f1}, Alexandrinus^g antistes, simplo volumine patefecit Euagrio in latinum
 5 transferente^h.

PAVLVSⁱ itidem inclitus^k et patrum celeberrimus^l, qui a pellaci^m genero caecae
 cupidinis philargiria deceptoⁿ contra iura naturae^o proditus et publicatus^p a primaevo
 pubertatis tirocinio Memphiticae solitudinis deserta penetrans², qua carnalis spurcitiae
 blandimenta fatescunt et mundani luxus^q oblectamenta vilescunt, horrendos beluarum
 10 barritus et truculentos^r leonum fremitus ardentis fidei defensaculo fretus intrepidus
 contempserat, consuta dumtaxat palmarum plecta et praedulci^s dactulorum^t sagina
 squalidum sustentans^u corpusculum naturae debitum solvit. Nonne propter^u florentis^v
 pudicitiae castimoniam^w finetenus^x inextricabili repagulo^y conservatam bis senis tempo-
 rum lustris id est vices terna^z annorum intercapidine^a bucellam^b crustulae semiplenam^c,
 15 quam penniger^d praepes indefessis famulatibus et reciprois volatibus hiulco^e advexerat
 rostro^f, usque ad^g decrepitam vitae senectam inexhaustam gratulabundus accepto ferre
 promeruit³?

^a) inexhausto cō(ae)lestis regni horreo AG, inexhaustū (u in ras., non addita praepositione in) . . hor-
 reū (ū in ras.) B, inexhaustum — horreum (sine praep.) L, inexhaustum . . . in horreum OR⁴, in exhaustum
 . . horreum *suprasc.* in C¹, in inexhaustum . . horreum L²R³, in inexhausta . . horrea Giles. *Matth. 13, 30 et*
antiqua et nova versio habet: triticum autem congregat in horreum meum; *sed cf. c. XXXVI* manipulos
 . . horreis caelestibus condendos inuexit ^b) virtute (*suprasc.* v m²) B ^c) clarus (in ras. fuit i) B
^d) percerebuit ABLO, percerebuit G ^e) suorum ABGLO, eius Giles ^f) athanasius (*suprasc.* as) A, atha-
 nasius G ^g) alexandrinus (*suprasc.* vs m¹) B ^h) transferente est, *sed est expunctum*, A ⁱ) DE
 SCO PAULO HEREM B ^k) inclitus ABGO ^l) celeberrimus (c add. m¹) A, celeberrimus G ^m) pel-
 lacii (*suprasc.* fallaci m²) A utrumque m¹G, ⁿ) appellaci duae lineae atramento clariore ductae B, apellaci L
^o) philargiria dec. ABLO, philargiria decepto G, philargiriae dec. Giles ^p) publicatus AGL
^q) luxus *codd.*, luctus Giles ^r) trecentus (*supra* e m² v, *supra* u m² o) A ^s) praedulci *codd.*, pro-
 dulci Giles = *ed. pr.* ^t) dactulorum AFL Om¹ — sustentas (*suprasc.* n m²) A ^u) pp L ^v) pflorentis A
^w) pudicitiae integritatem O ^x) finetenus AG ^y) repagulo *supraposita cruce* A ^z) uiciesterna (u ex?) A
^a) intercapidine G ^b) bucellas tortelli minuti *Corp. gloss. III 598, 3: tortelli (cf. c. XXXVIII s. f.)*
 a torta genus placenta significant G. Goetz, *Thes. gl. I 155* ^c) semiplen: *ultima syllaba abscissa* A, semiplenā
 crustulā O ^d) pennier (*suprasc.* g m¹) A ^e) famulatibus. hiulco (*suprasc.* h, in marg. h & recipis
 uolatib; m²) A, etiam G & reciprois uolatibus in *inf. marg. posuit, quamquam haec verba in textum ipsum*
adsumpsit ^f) aduexeratros (*om. tro*) G ^g) usque ad AG, ad om. B

1) *Rufinus hist. eccles. I (X) 8* volentem me aliqua exponere (*sc. de Antonio*) ille libellus exclusit,
 qui ab Athanasio scriptus etiam Latino sermone editus est, *cf. Hieron. vir. ill. c. LXXXVIII* Antonius
 monachus, cuius vitam Athanasius, Alexandriae episcopus, insigni volumine prosecutus est; *num Euagrii*
versionem (cf. Hieron. l. l. c. CXXV) noverit Aldhelmus, ex eis, quae dicit, parum constat 2) *carmen*
de virg. 774–796. — Circumscribuntur hisce et amplificuntur ea, quae legit Aldhelmus apud Hieronymum,
vita S. Pauli eremita c. 4: quid pectora humana non cogit auri sacra fames? (Verg. III 56 sq.) sororis
maritus — quod hunc generum A. hic et in carm. 778 dicit, maritum filiae et m. sororis confudit —
coepit prodere velle, quem celare debuerat . . c. 5 ad montium deserta confugiens [Paulus annorum
circiter sexdecim] tandem reperit saxum montem . . patulis diffusa ramis vetus palma contexerat . .
c. 6 cibum et vestimentum ei palma praebebat 3) *Hieronymus l. l. c. 10* Inter has sermocinationes
 suspiciunt (Paulus et Antonius) alitem corvum in ramo arboris consedisce, qui inde leniter subvolabat
 et integrum panem ante ora mirantium deposuit; post cuius abscissum 'Eia, inquit Paulus, Dominus
 nobis prandium misit vere pius, vere misericors. Sexaginta iam anni sunt, quod dimidii semper
 panis fragmentum accipio . . — Willibaldus vita Bonifatii c. 3 p. 11 usque ad decrepitam aetatis
 senectutem

XXIX. HILARION^{a 1}, opinatissimus Palaestinae solitudinis accola, ethnicis^b parentibus idolorum^c culturae^d deditis oriundus, rosa, ut dicitur², rubicunda de spinetis vulgo nascentibus florens, ea tempestate^e, qua praedictus Antonius per Aegyptum celebris^f fama vulgabatur, claruit, cuius vitam Hieronimus, caelestis bibliothecae egregius cultor universorumque^g interpretum praestantissimus, tantis opinionum rumusculis extollit, ut³ Homerum^h quoque, si ab inferis emergeret, vel invidere materiae dicat vel succumbere³. Qui ob integritatem castimoniae conservandam mortalium contuberniaⁱ declinans primo pubertatis tempore squalentis heremi vastitatem lustraturus prius paene contemplativam quam practicam^k contra rerum naturam rudis habitator exercuit vitam; lascivam^l aetatis petulantiam familiae^m frugalitatis parsimonia crudeliter castigans 'Ego te, inquit, aselleⁿ,¹⁰ faciam, ut non calcitres; | non te hordeo alam^o, sed^p paleis: fame^q conficiam⁴.' Qua^{G. 34} propter^r innumeris miraculorum prodigiis^s coruscans^t antiquis aequiparabatur patriarchis, siquidem horrendum squamoso^u corpore draconem iuxta Epidaurum^v, Dalmatiae^w municipium^{x 5}, quem boam vocant ab eo, quoniam tantae inormitatis existat, ut boves virulentis mandibularum dentibus trucidans gulosa ventris ingluvie^{y 4} voraciter gluttire soleat¹⁵ et non^z solum armenta et pecudes^a, sed agricolas^b quoque atque bubulcos^c et subulcos^d ad se tractos vi spiritus absorbeat^e, — o superi, talem terris avertite gypsam⁶! — armis orationum^f extinxit^g hoc modo. Pyram strue^h stipitum in edito constructamⁱ et flammantibus scindulis^k succensam^l praefatum^m mirae magnitudinis basiliscum vulgo spectante

Novum capitulum indicant (XXVIII) codd. DE HILARIONE B a) ILARION O b) &himeis B c) idolorum AG d) cultura AG e) eatē pestate B f) celebri O, caelebri G g) uniuersorumque codd., uniuersarumque Giles h) homerum suprasc. i. rhetorem O i) contuber suprasc. nia A k) practia AG l) lasciuēā A m) familiae ABG (familicae man. rec.) O n) aselle AB (supra e m² v) GL, asellum OGiles o) hordealam (suprasc. o m¹) A, hordeolam (suprasc. a man. rec.) G p) set: d ex t man. rec. G q) fame ABLO, et fame Giles r) Quappe L s) prodiis (suprasc. gi m¹) A t) coruscans A u) squamoso (suprasc. v m²) A, squamoso G, squamoso ed. pr. = Giles v) epidaurum (suprasc. i m¹) O w) dalmacie B x) mūcipiū (suprasc. ni m²) B y) ingluine B, ingluuiae G z) & ut non O a) pedes (suprasc. cu m³) B b) agriculas O c) bobulcos AG d) subulos (suprasc. c m²) B e) obsorbeat C¹OR² f) terris auertite gypsam (auertit aegypsam G, qui haec omnia in textu habet) armis orationum in textu om. A, manus insularis supplevit in marg. inf.; absorbeat armis orationum extinxit. O superi gypsam hoc modo; Pyram L. In marg. scriptum, sed linea huc tractum: secūdū dictū poeticū o superi (suprasc. angeli m¹) talē/// O g) extincxit G, extincsit O h) strus (s ecanidum) A, strue O i) constructum (u in a m²) A k) scindulis (n add. m¹) A, cf. Thes. gloss. emend. II p. 241, scindulis codd. l) succensā B m) pphatū O

1) carmen de virg. 797—826 2) Hieronymus, vita S. Hilarionis c. 2 (II 30 M.) Hilarion . . cum haberet parentes idolis deditos rosa, ut dicitur, de spinis floruit . . (cf. ad c. VIII s. f.) c. 3 Audiens autem tunc celebre nomen Antonii, quod per omnes Aegypti populos ferebatur, incensus eius visendi studio, perrexit ad eremum. — c. 3 per totos Palaestinae vulgatus urbes. 3) Hieronymus l. l. prolog. Porro mihi tanti ac talis viri conversatio vitaeque dicenda est, ut Homerus quoque, si adesset, vel invideret materiae vel succumberet. Sulpicius Severus vita Martini c. 26 ut inertes poetae victi materiae mole succumbimus . . si ipse, ut aiunt, ab inferis Homerus emergeret M. 4) Hieronymus l. l. c. 5 iratus . . sibi et pectus pugnis verberans: Ego, inquit, aselle, faciam, ut non calcitres: nec te hordeo alam sed paleis. Fame te conficiam et siti. — Willibaldi vita Bonifatii c. 8 p. 50 coepit gylosam ventris satiare ingluviem 5) Hieronymus l. l. c. 39 (II 50 Migne) Duxit itaque eum (Hesychius) ad Epidaurum, Dalmatiae oppidum . . . , siquidem draco mirae magnitudinis, quos gentili sermone boas vocant, ab eo quod tam grandes sint, ut boves glutire soleant, omnem late vastabat provinciam et non solum armenta et pecudes, sed agricolas quoque et pastores tractos ad se vi spiritus absorbebat. Cui cum pyram iussisset praeparari et oratione ad Christum emissa evocato praecepisset struem lignorum scandere, ignem supposuit. Tum itaque cuncta spectante plebe immanem bestiam concremavit 6) Verg. III 620 di talem terris avertite pestem! Bonifat. aenigmata v. 304 Heu miseri talem mortales spernite gypsam!

scandere terrificae iussionis imperio compellens squamigeros costarum crates rigidamque spinae curvaturam^a prunis coquentibus extorruit et assantibus titium globis crudeliter comburens plebem a letiferis bestiae flatibus eripuit. Necnon¹ etiam, ferventis oceani frustra et spumantis cataclismi caerula cum proprios egredierentur^b terminos^c et quasi^d divinae potestatis censura diluvii irruptionem^e minaretur seu^f in antiquum chaos omnia redire cogentur, accolae^g Epidauritani eundem Dei famulum contra frementes fluctus^h et salsasⁱ gurgitum moles inexperto^k compulsi terrore opposuerunt^l; qui cum terna patibuli^m signaculaⁿ in glarigeris sulcetur^o sablonum litoribus, mirum dictu, quomodo turgescens^p pontus in cumulum^q creverit² et in quanta proceritate ut murus glacialis^r ante eum steterit. O quanta est pudicitiae virtus, quae bachantis beluae rabiem humillima^s prece compescuit et^t tumentem aequoris insaniam indulta potestate compressit, Danielis profetae factum aequiperans in dracone, legislatorem aemulans in aequore.

IOHANNES^{u3} vero, Niloticae^v solitudinis heremita^w, qui Theodosio^x mundi monarchiam gubernante quaterdenis annorum circulis^y in practicae conversationis studio desudans, quam Martha, Lazari germana, votivum Christo^z humanitatis obsequium praebens Luc. 10, 40 praefigurat, miro devotionis fervore^a exegit ac demum quinquies bilustris temporum circulis in | remoto delitescens tugurio theoricam anachoreseos transegit^b vitam⁴, ex hoc purae virginitatis munus illibatum usque nonagenariam^c decrepitae vetustatis senectam liquet^d servavisse, quod chiliarco^{e5} id est tribuno militum importunis precibus de coniugis

^a) curvaturam (suprasc. a m¹) A ^b) egredientur (suprasc. ex m² insularis) A ^c) terminos (n ex m) A, terminos (suprasc. n m²) B ^d) et quasi codd.; et tollendum videtur, nisi forte temere, etiam omisso altero membro, Aldhelmus ex Hieronymo copulam retinuisse putandus est. Alterum talis incuriae exemplum attuli in Festschrift für A. v. Bamberg p. 5 sq. ^e) irruptione AG ^f) seu AG, ceu (rubro colore suprasc. s) antiquū (suprasc. in m²) B, seu suprasc. quasi et swaswafynd O ^g) accolae B ^h) luctus (suprasc. f m¹) A ⁱ) falsas G ^k) INexperto A, in experto Giles, inexpertum insuebum Corp. gloss. IV 446, 29 ^l) opposuerant BO ^m) patuli (suprasc. ib m²) A ⁿ) signa suprasc. tribus lineis tacna, signacula, blesunga O ^o) sulcetur (supra c m² r) A ^p) turgescas (suprasc. n m²) B ^q) cumulum: c in ras. C¹, c ex t(?) OR², tumulum B⁵ ^r) glacialis AG ^s) humillima A ^t) & m² add. B ^u) DE S^{CO} IOHANNE HEREMITA B, Iohannis AG, Iohannēs B, Iohannem — heremitam LO, edd. Constructio (liquet servavisse) hiat quasi continuaretur liquet, quod vel quoniam ut c. XV, vel pro liquet scriptum esset fertur ^v) nilotice, sed tice m¹ in ras., B ^w) heremita AG, heremita suprasc. anachoretā B ^x) theodosio AG ^y) curriculis LO cf. ad c. XIII ^z) christo (xpo) LC² (xpi A) ^a) miro — furore AG (exegit aut = degit cf. Corp. gloss. IV 441, 15 aut ex sequentibus vitam supplendum), mirum — feruorem codd. Giles ^b) anachoreseostrasegit (suprasc. n m¹) A ^c) nonagenaria: a alt. ex ?, ult. ex u m²B ^d) liquet om. G ^e) chiliarco ABG, chiliarcho LOP

1) Hieronymus l. l. c. 40 Ea tempestate terrae motu totius orbis . . . maria egressa sunt terminos suos et quasi rursum Deus diluvium minaretur vel in antiquum chaos (Ovid. met. II 299) redirent omnia, naves ad praerupta delatae montium pependerunt. Quod cum viderent Epidauritani, . . . ingressi sunt ad senem et quasi ad praelium proficiscentes posuerunt eum in littore. Qui cum tria crucis signa pinxisset in sabulo manusque contra tenderet, incredibile dictu est, in quantam altitudinem intumescens mare ante eum steterit ac diu fremens et quasi ad obicem indignans paulatim in semet ipsum relapsus est
2) Ovid. met. XV 508 mare surrexit cumulusque inmanis aquarum in montis speciem crescere visus (H. Magnus) 3) carmen v. 827—841 4) Rufinus historia monachorum c. I (391 Migne) Hunc (Iohannem) vidimus in Thebaidis partibus in eremo . . . in rupe quadam montis ardui commanentem. Ascensus ad eum difficilis, aditus monasterii eius obstructus et clausus, ita ut a quadragesimo aetatis suae anno usque ad nonagesimum . . . monasterium eius nullus intraverit . . . In tanta denique mentis sinceritate profecerat, ut non solum eorum, quae praesentia erant, scientiam consequeretur a domino, verum et eorum, quae futura erant, praescientiam mereretur. Evidenter namque ei Dominus prophetiae gratiam contulit 5) ibid. (392 Migne) Tribunus quidam . . . venit ad eum et obsecrare eum coepit, ut permetteret coniugem suam venire ad eum . . . tunc ille negat, sibi umquam moris fuisse videndi mulieres et praecipue, ex quo in illius rupis se monasterio conclusisset

incommoditate suppliciter consulta flagitanti^a, ut^b se^c invisendum^d adiri^e pateretur, intentione^f rigida respondisse fertur, sibi umquam moris non fuisse^g videndi mulieres et praecipue^h, ex quo in illius rupis seⁱ monasterio conclusisset. Idcirco pro adeptae integritatis clamide^k, qua^l angelicae puritatis liniamento velut^m domestica soliditateⁿ adsciscebatur^o, futura profeticae^p divinationis oracula, quae reliquos^q latuerunt^r mortales, praesago afflatus spiritu expertus est.

XXX. NEC praetereundum arbitror beatae memoriae^s Benedictum¹, quem ab ipsis infantiae incunabulis² ita fortunatum vocabuli praesagium³ pascebat, ut penitus^t aliter in proposito divinae religionis^u vivere nequiret, quam propriae appellationis dignitas et caelestis eulogiae^v praerogativa^w permetteret. Nam cum^x gratuita supernae liberalitatis¹⁰ munificentia mactus^y puer pollesceret et secundis^z meritorum successibus per augustum^a Hesperiae^b regnum late crebresceret^c, haud^d frustra cum advocatione et redemptore nostro felix vocabuli privilegium^e participavit, de quo lactantes^f evangelici^g consona vocis^h Matth. 21, 9 armonia psallentes concorditer cecinerunt: *Bene dictus, qui venit in nomine domini*. Cuius [Ps. 118, 26] reiⁱ regulam nostra quoque^k mediocritas autentica^l veterum auctoritate subnixa in sacro- 15

^a) flagitate (suprasc. n m²) A, flagitante G ^b) pro ut legendum esse videtur et ut ^c) supra se m³ illā B, se illum C² ^d) inuisendum P ^e) *adire codd. ^f) in///tentione A ^g) umquam moris non fuisse ABGLP, numquam . . non O, nunquam . . fuisse Giles ^h) praecipue G ⁱ) rupisse ABLO ^k) clamide codd. ^l) qua codd., quam Giles ^m) velud P ⁿ) soliditate AG = ed. pr., sodalitate cett. cf. c. XXVII ^o) adsciscebatur codd., absciscebatur OR²R⁴, assciscebatur R³, suscitabatur R⁵, adsciscebatur Giles. Dixisse videtur Aldhelmus: veste integritatis Iohannem ad similitudinem angelorum quasi propria quadam constantia esse adscitum ^p) pfeticae AG ^q) quosquos (suprasc. re m¹) A, reuos (suprasc. li m¹) O ^r) latuerunt codd., latuerint Giles c. XXX indicant codices; DE SĀO BENEDICTO ABBATE, in marg. CAP. XV B ^s) Nec — arbimemoriae in marg. tror beatę P — Ante ea, quae afferuntur de Benedicto, codices omnes, quos inspexi (= C¹C²LO S(alisberiensis) H(erefordensis) Harleianus 3013 R²R³R⁴R⁵), praeter ABGP (in R¹ desunt, quae leguntur a verbis plenius exposuit c. XXVII usque ad verba qua tempestate praedictos c. XXXIV, nimirum unum quaternionem, qui excidit, complementia, sed capitulorum enumeratio indicat, fuisse etiam in eo hanc interpolationem) haec inserunt ex c. XXXVII excerpta: Amos primus nitriae famosus accola, qui cum a parentibus inuitus ad nuptiarum commercia cogeretur et tamen inuitus nequaquam pudicitiae palma priuaretur, magis magisque inuisi oblatam matrimonii sortem ac si squalentis caeni contagia uel uenenatum aspidis morsum refragabatur, || infinitis a uero remuneratore uirtutum prodigiis donatur; || cuius (in textu Aldhelmi: Huius itaque Amos) spiritum antonius heremita, cum carnalis ergastuli uinculis enodaretur, a caelestis militiae manipulo astriferis inferri caelorum orbibus conspexit. Nec praetereundum arbitror e. q. s. Nota haec fuerunt etiam Bruzellensis (B) librario, qui in margine ad capitis XXXVII initium, addita nota h, adscripsit infinitis a uero remuneratore — orbibus conspexit, quamvis haec omnia etiam suis locis repetiverit. Videtur in alterius classis codice archetypo epitome haec capitis XXXVII, fortasse in peculiari folio olim vel ad marginem scripta, ideo esse inserta, ut cum Benedicto coenobiorum conditore primus Nitriae accola componeretur; non fugisse miram hanc repetitionem librarios haud scio an falso quis concludat ex nota k (kapitulum) in C¹OSR⁴ ad Nec praetereundum apposita; nam haec nil nisi novi argumenti initium indicat. In editiones non recepta sunt, quoniam editio princeps ex Guelferbylano codice pendens ea omiserat ^t) pēnitentus G ^u) relegionis G ^v) nullus codex graecis litteris, uti apud Gilesium (ἐνδογίας) leguntur, hoc vocabulum exhibuit ^w) p̄gatiua (suprasc. ro m²) C¹ ^x) cum om. AG ^y) munificentiam actus G ^z) et cum secundis O ^a) agustum (suprasc. u) P ^b) esperię OR² ^c) crebrescet AG ^d) haut OR² ^e) felix uocabulum priuilegium R⁵ ^f) lactantes codd., lactantes suprasc. infantes R⁴, laetantes Giles, sed cf. Ps. 8, 3. Sulp. Sev. v. Mart. c. 9. Venant. Fort. v. Mart. I 215 ^g) euangelici O ^h) uocis codd., uicis G = ed. pr. = Giles ⁱ) cuisrei (suprasc. u m²) O ^k) nam quoque G (nā A, quam ligaturam non novit librarius G) ^l) mediocrita//// (suprasc. s m²) authentica P

1) carmen de virg. 842—880, ubi quae de miraculis Benedicti addit Aldhelmus, sumpsit (cf. etiam 2024 sqq.) ex libro altero dialogorum Gregorii Magni, quem aperte pro auctore nominat v. 877. Ea, quae hic ad laudandum Benedictum affert, de suo composuisse videtur; unicum quod de rebus gestis Benedicti ita narrat, ut indicet, alicunde id se sumere (construxisse — scribitur) i. e. duodecim eum coenobia condidisse, hoc quoque Gregorius narrat dial. II 3 s. f. 2) c. XXXII ab ipsa cunabulorum teneritudine. Aethelwaldi epist. (p. 101, 11 G) ab ipsis tenerimae cunabulis infantiae 3) c. XXXVI (p. 47, 4) beata virgo vocabuli praesagio Basilissa hoc est regina

sancta palmarum sollemnitate binis classibus^a canora voce concrepans et geminis concentibus Osanna persultans cum iocundae^b iubilationis melodia concelebrat. Igitur praefatum Christi tironem propter^c incorrupta et iugiter stellantia immarcescibilis^d pudicitiae sarta^e sanctae trinitatis tutela^f protectum profetica signa sequebantur et superna
 5 miracula caelitus comitabantur, siquidem post deruta^g simulacrorum sacella^h et dissipatas fanaticae gentilitatis caeremoniasⁱ, quae vitam veritatis expertem fato^k fortunae
 6. 36 et genesi gubernari^l iuxta mathematicorum^m constellationem | arbitratur¹, bissena construxisseⁿ coenubia scribitur, in quibus opulenta sanctae conversationis lucra et copiosa animarum emolumenta orthodoxis dogmatibus ubertim^o acquisita Christo provenerunt,
 10 quae dominicae gnarus cultor vineae velut maturescentes palmitum botros^p ac^q rubi- Luc. 13, 7 sqq.
 cundos sarmentorum racemos evangelica falce succidens^r refertis^s fiscellis^t onustisque corbibus^u ad praelum^v calcandos et ecclesiae torcularibus regulariter exprimendos advexit, ut merulenta defecati nectaris defruta apothecis caelestibus^w recondenda et angelicis cauponibus committenda^x feliciter inferret^y, quatenus^z supernorum convivia
 15 huiusmodi muneribus de terreno^a nundinarum mercatu allatis gratulabunda glorificarentur.

XXXI. MAGNA² est igitur puritatis praerogativa^b, quam qui amittere per vim compellatur^c, si ob hoc^d humanum exosus^e consortium communi vita sponte^f caruerit, apud .CXLIII. milia virgine carmen canentia in caelesti contubernio gratulabitur^g apoc. 14, 1. 15
 20 gloriosus^g, quod Eusebius, Graecorum historiografus, virgines Deo devotas fecisse testatur³, quae se pro integritatis pudicitia conservanda rapaci gurgitis alveo per praeceps^h immerserunt; unde quidam⁴ patrumⁱ *propria*, inquit^k, *manu perire non licet absque eo*, Hieron. in Ionam 1, 12
ubi castitas periclitatur^l. O^m mirandum negotium et propemodum investigabileⁿ decretum: ceteris facinorum flagitiis, quae mundi statum lugubriter conturbant^o, cum quispiam^p
 25 mancipari invitus^q cogitur et spreto libertatis arbitrio reatum sceleris perpetrare compellitur, si sub praetextu^r cavendi noxam^s et declinandi delicta quolibet exitii genere

^a) clasibus GO ^b) iocundis R² ^c) ppe L, pp P ^d) immarcescibilis AGR⁵ ^e) servata G
^f) tutela AG, tutela P ^g) deruta AGLPR²R³R⁵, deruta (supra e m¹ i) O ^h) satella G ⁱ) caeremonias G
^k) fato (supra o m² v) B, fato OR²R³R⁵ ^l) gubernari AG, gubernare cett. ^m) mathematicorum B
ⁿ) constuxisse m¹, suprasc. r et se m²A ^o) ubertim adquisita AG, adquisita ubertim cett.
^p) butros A, botros, sed o prius in ras. ex u B, botros, sed o ex u man. rec. G ^q) ccc G (A ac scripsit, ita ut pro ccc legi posset) ^r) succedens G ^s) et refertis AL, et om. BOR²R³ ^t) fiscillis AG, fiscellis (e ex i) B
^u) cordibus (b supra d) A, honustisque cordibus G, cor||ibus R³ ^v) praelum B ^w) caelestis (suprasc. bu) A
^x) committenda AG ^y) inferre AG ^z) quatenus LO ^a) d&erræno G *Novum capitulum in codd. indicatur*
^b) prerogativa A ^c) copellatur (suprasc. n m²) AG, compellitur vel compellitur cett. ^d) sib hoc si ab hoc, deinde si ob hoc (suprasc. i. propter hoc) m²B ^e) exosus (o alt. ras. ex u m²) C¹ ^f) sponte A
^g) gloriosus B, gloriosus gratulabitur C¹LO ^h) precipites OC¹ (suprasc. pceps) R² in ras., perpraeceps suprasc. praecipites C²R⁵ ⁱ) patrum B ^k) inquit C¹ ^l) periclitatur (suprasc. re m²) A, pereclitatur G
^m) CAP. XVI in marg. B ⁿ) inuestigabilis quem nemo cognosci (l. c. cognoscere) potest Corp. gl. V 461, 52 ^o) conturbant|||| B ^p) conquispiam AG (suprasc. cum man. rec.) ^q) invitii m¹, inuitus m²A
^r) supr&exu (suprasc. t m¹) A, supretextu (suprasc. b) G ^s) nexam AG (m¹ e in o alt. atramento) in marg. ad hunc locum transverse adscriptum est: ferunt A

1) *epist. ad Acirc. p. 226, 19* Unde mathematici fatum fortunam vel genesim aut suprema Parcarum fila . . se divinare et praenoscere posse ridicula stoliditate arbitrantur. cf. *Aenigm. n. VII (I 7)* De Fato (vel genesi); *vide etiam c. XXVI* quem diva, ut dicunt, fortunae ferocitas et parcarum grassatrix nulli parentum atrocitas . . oppresserat 2) *Huius capitulum argumentum omisum est in carmine, in quo pro Malcho Gervasius et Protasius praedicantur* 3) *Rufinus Eusebii h. e. VIII 12* (Mater et filiae eius duae) minacis se fluvii rapidis iniecerunt fluentis 4) *Hieronymus in Ionam I 12 (op. VI coll. 1183 Migne)* (Unde et in persecutionibus) non licet propria perire manu, absque eo, ubi castitas periclitatur, (sed percutienti colla submittere)

vim vitae crudeliter intulerit^a, extraneus ab^b ecclesiae societate inter biothanatos^c reputabitur^d! Qua de re conici^e datur, quam pretiosa sit supernis municipibus pudicitiae generositas^f, quam nec illud abolere^g et obliterare quolibet pacto potest, quod perfectorum merita ludificare et cuncta^h virtutum genera evacuare valetⁱ. Unde Malchus¹, cum^k paternae severitatis violentia simulque materna gravitate^l, qui¹ successurae posteritati^m consulebant, ad carnaleⁿ consortium cogeretur, castitatis obtentu et regni caelestis causa con|tempnere^o decrevit; sed cum ob cognatae propinquitatis curam accepto^p conversationis fervore^q paulatim tepesceret et torrido^r coenubialis vitae rigore, instinctu^s strofosi hostis discessurus, sensim refrigesceret, a Saracenis praedonibus^t et Ismaelitis^u grassatoribus obvia quaeque atrociter vastantibus captus ut servilis berna famulari iubetur¹⁰, iusto valde iudicio, ut^v, qui interdictum repetebat postliminium^w, serviret ut vile mancipium, quatenus^x, qui Sodomitanum^y pereuntis feminae^z dispendium^a minime pertimesceret, prolixae servitutis detrimentum et invisum heri famulatum atrociter sentiret et, dum aratri stibam^b postergum^c respiciens neglegenter regeret, ruptis sulcorum glebulis iugerum occa nugaciter deperiret^d, cumque ibidem optatae castitatis insignibus, 15 quae in genitali solo servaverat, carere^e stricta machera extorqueretur^f, maluit^g mucrone^h transfossus crudeliterⁱ occumbere^k quam pudicitiae iura profanando^l vitam defendere, nequaquam animae periculum pertimescens^m, si integerⁿ virginitatis status servaretur^o.

XXXII. PRAETEREA beatae memoriae Narcissum^{p2} tam virginalis pudicitiae privilegio praeditum quam pontificalis infulae auctoritate decoratum sub silentii^q latibulo 20

^a) itulerit (*suprasc. n m2*) A ^b) extraneus ab A (*a suprasc. b m2*) BC¹GLO, ex traneus ob hoc ab Giles ^c) biothanatas (*o ex ?*) A, biothanatas BC¹GLO *ed. pr.*, *sed cf. Isid. Orig. X 31* ^d) deputabitur C¹LO ^e) conici ABC¹GLO, conici Giles ^f) gerositas (*suprasc. ne m2*) A ^g) abolere (*o in ras. m2*) B ^h) cuncta *suprasc. c frgt. Ox.* ⁱ) post valet in B: DE SCO MALCHO MONACHO CAPTIUO ^k) cum om. AG, malchus pater paternae G = *ed. pr.* ^l) glauitate AG — qui quasi praecederet pater et mater ^m) posteritate (*i ex e m2*) B *frgt. Ox.* ⁿ) carnali G ^o) compnere (*nte add. m1*) A, contempnere GL ^p) a|cepto C¹, accepto *suprasc. c m2 frgt. Ox.* ^q) ferue (*suprasc. or*) AG ^r) torrida A ^s) instintu (*suprasc. c m1*) A *frgt. Ox.*, instintu *cett.*, instructu Giles ^t) sarracenis prodonib; (*o prius in e m2*) B, saracenis G ^u) ismahelitis BGO, hismaelitis C¹, ismaeliticis *supra e m2 frgt. Ox.* ^v) iudicio ut (*suprasc. et m2*) B, & qui C¹, et qui LO ^w) post liminium (*suprasc. terminu m2*) A, pliminiu C¹, post liminium LO ^x) quatinus C¹LO ^y) sodomitarum (*supra r m1 n*) B, sodomitanum *supra ras. o frgt. Ox.* ^z) feminae G ^a) dispendium (*suprasc. i m2*) A ^b) stibam *sic codd.*, *cf. stibarius XXVIII* ^c) postergum *sic codd.* ^d) deperiret (*d ex p m1*) L ^e) caere restricta AG ^f) extorquei (*suprasc. re m2*) C¹ ^g) malluit AG *frgt. Ox.* ^h) mucrone *suprasc. o frgt. Ox.* ⁱ) crudeliter (*in ras. fuit e*) C¹ ^k) ocubere (*suprasc. c m1*) O ^l) pphanando C¹L ^m) pertimenscens *frgt. Ox.* ⁿ) integer *codd.*, integer uirginitatis *suprasc. ni frgt. Ox.*, integræ Giles ^o) serua||||retur B *Novum capitulum indicatur; DE SCO NARCISO EPO B* ^p) narcissum AG, narcisum *frgt. Ox.*, narcisu BR²S, NARCISVM C¹ (*hic et infra*) LOR³ ^q) silentii (*i ult. atramento obscuriore*) A, silenti C¹ *frgt. Ox.*

1) Quae de Malcho affert, desumpta sunt ex Hieronymi vita Malchi (*op. II 56 sqq. Migne*). c. 3 Ego .. solus parentibus fui. Qui cum me quasi stirpem generis sui et heredem familiae suae ad nuptias cogerent, monachum potius me velle esse respondi. Quantis pater minis, quantis mater blanditiis persecuti sint, ut pudicitiam proderem, haec res sola indicio est, quod et domum et parentes fugi Post multos annos incidit mihi desiderium, ut ad patriam pergerem Clamare coepit abbas meus, diaboli esse tentationem et sub honestae rei occasione latere antiqui hostis insidias ..; obsecrabat, ne .. me perderem nec aratrum tenens post tergum respicerem. 4 .. vicina est solitudo, per quam Saraceni incertis sedibus huc et illuc semper vagantur .. ecce subito .. Ismaelitae irruunt ... Ego interim longo postliminio hereditarius possessor .. cum altera muliercula in unius heri servitutem sortitus venio .. 6 .. ille implacabilis in furorem versus evaginato me coepit petere gladio ... Quid prodest parentes patriam, rem familiarem contempsisse pro Domino, si hoc facio, quod ne facerem, illa contempsi ... Expectamus manum domini, an proprio mucrone confodimur? 2) carmen de virg. 895—970. — Rufinus Eusebii hist. eccl. VI 7 ... Narcissus, qui prius inibi (Hierosolymis) functus est pontificatus officio. Verum quoniam Narcissi

delitescere non feram, cuius vita adeo signis et prodigiis miraculorum^a coruscantibus claruit, ut contra rerum naturam liquentis elementi qualitatem soli Deo mutabilem orationum armatura fretus in aliud genus converteret^b, siquidem in vigiliis^c paschalibus^d, quando reciprocis annorum circulis^e anastasis^f dominica solitae sollemnitatis tripudio celebratur^g, fortuito^h contigit, ut lichinisⁱ et lampadibus ecclesiae pinguis olei liquor oportunus defuisset. Tum vir Deo deditus liquidas fontium lymphas^k exorcizans et sacrae benedictionis ubertate fecundans stupendo virtutis spectaculo pinguescere fecit ita dumtaxat, ut latex lucernarum cicindilibus^l infusus in olei crassitudinem perneciter verteretur et papyrus^m in centro positus velut fomes arvinaⁿ vel sevo madefactus^o solito clarius^p lucesceret^q. Verum antiquus^r humani generis grassator pro tanta rumoris prae-rogativa^s, qua catholicorum laudes crebrescunt^t, obliquo^u livoris zelo | succenditur, ut tam^v favorable viri Dei praeconium falsis^w suspicionum^x argumentis nutabundum^y elideret. Nam strofosi fallaciarum^z fabricatores satis probrosum facinus et inauditum crimen adversus eum in cathedra pestilentiae^a sedentes in concilio sub tribus testibus fallaciter periurantibus concinnant^b, ut psalmista chirografatur: *Insurrexerunt in me testes iniqui et mentita est iniquitas sibi*^c; quorum unus ita, ne lare crepitante torreretur, veraciter se fari testabatur^d, alius ita, ne virulenta regiae pestis incommoditate populetur, tertius ita, ne^e gemellis oculorum obtutibus orbaretur^f. Ita Narcissus Deo confisus nequaquam apologeticam, ut sontes et insontes solent, defensionem exquirat, sed pontificalis cathedrae apicem hac occasione^g inventa relinquens abstrusam heremi vasti-

^a) prodigiis (i ult. in A *suprasc. m*¹) miraculorum *codd.*, miraculorum prodigiis *Giles* ^b) conuer-
 ///ter& A ^c) uigiliis (supra *ras. m*¹ i, in *ras. fuit a*) A ^d) paschalibus *GO* ^e) circulis *AG*, curri-
 culis *BC¹C²L* cf. ad *XIII h* ^f) anastasis *AC²G frgt. Ox.*, anastasis (*suprasc. s m*²) *R²* ^g) celebratur
codd., celebrabatur *Giles* ^h) fortuito *AC¹C²GLOR²S* ⁱ) lichinis *codd.*, lychnis *Giles* ^k) lymphas
suprasc. s A, lymphas *GOS* ^l) cicindilibus *AB (suprasc. man. insularis luminarib; G = A) G*, ci///cin-
 dilib; *R²* ^m) papyrus: pirus *m*¹ in *ras. B* ⁿ) arvina (*suprasc. m*² axungia) *C¹* (arvina *C²*), ausungia
(suprasc. abli. arvina O, ausungia R²R⁴Heref., axunga S ^o) ma defactus: *syllabae tenui linea coniunctae*
m²C¹ ^p) crarius (l supra r) *A* ^q) lucesce///ret *C¹* ^r) antiquus (*suprasc. v m*¹) *A* ^s) proroga-
 tiua *C²* ^t) crescunt (*suprasc. bre m*³) *B* ^u) obliquo *AG* ^v) ut tam *AB alii*, tamen *Giles* ^w) sal-
 sis *AG* ^x) suspiciunū (u in o) *B*, suspiciorum *O* ^y) nutabundum *codd.*, mutabundum *Giles* ^z) falla-
 ci///arū *C¹* ^a) pestilentiae *G* ^b) concinnant *C¹C²* ^c) iniqui usque sibi *ABC¹C²GOR²R³S* ed. pr.
^d) testatus est *B*, testatur *suprasc. ba C²* ^e) *ne ita *codd.*, sed *O* ne supra lin. *m*¹ ante ita ^f) orbe-
 retur *C²* ^g) hoc occasione *L*

memoriam sermo progrediens attulit, congruum mihi videtur, de eius gestis insignibus memorare . . . Acci-
 dit aliquando in die solemnī vigiliarum Paschae oleum deesse luminaribus . . . sed Narcissus fide fidens minis-
 tris imperat haurire aquam sibi que deferri, cumque intulissent, oravit et benedixit aquam et infundi lumi-
 naribus praecepit; tum repente miro et seculis inaudito genere virtutis natura aquae in olei pinguedinem
 versa splendorem luminum etiam solito reddidit clariorem . . . quidam homunculi nequam, male
 sibi conscii metuentes, ne criminum suorum, si arguerentur, non possent effugere vindictam, praeveniunt et
 factionibus circumvenire parant eum, cuius iudicium verebantur. Concinnant igitur adversum eum
 infame satis et noxium crimen; conveniunt auditores; testes ex semet ipsis producant, qui sub
 sacramento iuramenti, quae obieiebantur, confirmarent, quorum unus testis ita, non (l. ne) igni
 consumeretur, vera se dicere testabatur, alius ita, ne regio morbo corrumperetur, tertius ita, ne
 luminibus orbaretur . . . (Narcissus) subterfugit ecclesiae multitudinem et in desertis locis atque
 agellis secretioribus delitescit annis quam plurimis. At non ille magnus divinae providentiae oculus
 quiescit in longum . . . Primus namque ille testis parva ignis scintilla noctis tempore domo sua
 succensa cum omni genere suo omnique familia flammis ultricibus conflagravit; alius repente ab inis
 pedibus usque ad summum capitis verticem morbo regio . . . repletur atque consumitur; tertius autem . .
 audientibus cunctis sera poenitentia universum concinnati sceleris ordinem pandit, tantis autem lacrimis
 inmanis commissi facinus deflet et in tantum . . . perdurat fletibus, usquequo luminibus orbaretur . .
 c. 8 . . in eo (Narcisso) complevit dominus dicens 'Mihi vindictam, ego retribuam, dicit dominus'

tatem^a petiit^b et fribula^c aemulorum^d machinamenta concinnatasque^e factiones^f fugiens
 Daniel 13, 28 delitescit. Porro^g pellaces testium personas, quae presbiteros^h contra Susannam musi-
 tantes aemulabantur, ultrix divini potentatus censuraⁱ eisdem^k cladibus, quibus^l per-
 iurantes^m devotabantⁿ, crudeliter percussit. Quorum primus cum omni^o domesticae
 sodalitatis clientela^p et propinquae necessitudinis contribulibus in proprii domatis tigillo^q
 ultricibus flammaram globis² conflagrasse memoratur; secundus a triplicis summitate
 cerebri^r planta tenuis morbo regio turgescens^s, ut^t dudum^u demens et impudens procax
 imprecabatur, fetidum^v exalavit^w spiraculum; tertius infelicem sodalium fortunam ani-
 madvertens omne^x concinnati facinoris piaculum sera^y poenitentia cunctis^z auscultantibus
 in propatulo patefecit tantisque lamentorum singultibus et tam rancidis fletuum que-
 stibus^a lacrimabundus lugubriter flevit, donec gemellis pupillarum luminibus funditus
 ad Rom. 12, 19 fraudaretur^b, unde cautum est^c: *Mihi vindictam, et^d ego retribuam, dicit dominus.*

QVID^e referam^f sanctae recordationis Athanasium³, cuius rumigerula meritorum
 gloria et florigera^g pudicitiae praeconia quamquam specialiter apud Alexandriam^h et
 Aegyptum clarescerentⁱ, per totos^k tamen mundi cardines, ubi fides | catholica^l fructi-
 feris palmitibus frondescit, longe lateque percrebruit^m. Cuius altor et dogmatista bea-
 tus Alexander, Alexandriaeⁿ pontifex, ab ipsa cunabulorum teneritudine⁴ extitisse memo-
 ratur, tam notariorum characteres quam grammaticorum⁵ periodos colo et commate^o
 sequestratim distinctas^p affabiliter instruendo, qui videlicet Alexander^q, postquam ilia
 Arii^r scismatici in abstrusum^s latrinae cuniculum turpiter defluerant^t⁶, ecclesiae trium-
 phali trofeo sublimatur^u. Sed quid mirum, si Athanasius in summo graduum fastigio^v

^a) uastitē (suprasc. ta) C¹ ^b) petit (suprasc. i alio atramento) A, petiit G ^c) fribula R⁴S,
 friuola L, fribola OR² ^d) emularum A ^e) concinnatasq; C¹ ^f) factiones (e ex i) O ^g) porpo
 (p in r corr.) A ^h) presbiteros BC¹C²LOR²R³, pre(a)sbytero AG ⁱ) consura (o ex e m²) B ^k) isdem
 (suprasc. e m²) B, isdem C¹L, eis dem (s m²) R² ^l) quibus supra lin. B ^m) per iurantes R² ⁿ) de-
 fotabant AG, deuotabant cett., se deuouerant Giles, deuotabant suprasc. maledicebant Bm²C¹O cf. Corp. gl.
 V 567, 1 deuotare exprobrare maledicere, proprie tamen est voto se obligare ^o) onni (suprasc. m m²) R²
^p) clientella AGC² ^q) tegullo (alt. l linea sublato) A, tegulo G ed. pr., tigillo cett. cf. ad carm. rhythm.
 I 164; tigillum · trabem · tegulae · sed tegula prima(e) positionis nomen, cuius diminutiuum tigillum adsc. in O
^r) sumitate cerebri C¹ ^s) turiescens C² ^t) et (suprasc. ut m²) R² ^u) ddum (d prius linea sub-
 lato) A, dum G ^v) fetidum C¹C²LOR²S, foudum AG ^w) exalauit AG, exalauit B ^x) omni AG
^y) sera supra lin. m¹A, sera sententia G ^z) cuncti (suprasc. s) A ^a) rancidis — questibus codd., rau-
 cidis — quaestibus Giles ^b) frauderetur C¹R², fraud[ur]retur (suprasc. orbaretur m²) O ^c) cautum est
 codd. (suprasc. m¹ scriptū C¹) ^d) et om. omnes praeter AG secundum locum Rufini; quamquam autem
 neque vetus neque antiqua versio novi testamenti et agnoscit, agnoscunt tamen Tertullianus Ambrosius Cypri-
 anus cf. Sabatier III 642 ^e) DE SĀO ATHANASIO EPO B, k in marg. S ^f) refferam B ^g) flori-
 gera codd., florigera (a ex u) B, florigerae Giles ^h) aput alexandriā AG ⁱ) darescerent AG ^k) totos codd.,
 totas L, totius Giles; tamen om. B ^l) atholica suprasc. c A ^m) percrebruit supra lin. m¹A, percrebruit
 C¹GLPOS, percrebruit BR³ ⁿ) alexandriae (a in ras. pro n) B ^o) cola et commate ABGLP ^p) dis-
 tinctos AC¹GLPOR³, distinctas (a ex o m¹) B ^q) alexander AG ^r) ilia (i prius in ras. ex a) B, arii
 AC¹GLR³, arii (suprasc. r alt. m²) B, iliarii (a alt. add. supra lin. m²) P ^s) abstrusum AGC², ab-
 strusū (supra a m² o) B, obstrusum C¹OR²R³R⁴R⁵, latine (suprasc. r m²) C¹ ^t) defluerunt (suprasc.
 a m²) BL ^u) sublimatus est B ^v) fastio (suprasc. gi atramento obscuriore) A

1) c. XXIX divinae potestatis censura 2) Verg. georg. I 473 flammaram globos cf. c. XXXVI
 (p. 284, 4) fumigabundis flammaram globis; c. XLI sulphureis flammaram globis. M. 3) Quae de
 Athanasio hic et in carmine v. 971—1033 affert Aldhelmus, excerpta sunt ex Rufino Eusebii h. e.
 I (X) 13—18 4) vide p. 268, 2 5) Rufinus l. l. c. 14. Parvo autem tempore cum a notario inte-
 gre et a grammatico sufficienter Athanasius fuisset instructus, continuo tamquam fidele domini com-
 mendatum a parentibus restituitur sacerdoti ac velut Samuel quidam in templo domini nutritur
 6) Rufinus l. l. c. 13 Ubi (in publico loco) cum sederet (Arius), intestina eius et omnia viscera in secessus
 cuniculum defluxere: ita tali in loco dignam mortem blasphemae ac foetidae mentis exsoluit

divina charismatum gratia pollesceret, cum etiam tenerrima^a aetatula infantis^b nequaquam praesago^c indolis prodigio caruerit, sed puerilis ludorum^d gesticulatio pontificalem futuri praesulis auctoritatem^e portenderit? Etenim peractis missarum sacramentis conspicatur Alexander^f investes puerorum^g catervas in marinis litorum glareis sacerdotalem
 5 Athanasio contulisse reverentiam et quosdam catacuminos et competentes ab eodem mistico baptismatis officio regeneratos extitisse, quod scenico ludorum ioco gestum^h decretis sinodalibus serio confirmatumⁱ est¹. Igitur Athanasius post obitum Alexandri sumpto ecclesiae praesulatu quantas hereticorum^k machinas^l expertus sit, quot^m fraudulentasⁿ scismaticorum^o strofas pertulerit, quas adversus insontem^p subdola factione concinnabant, decimus ecclesiasticae historiae liber a Rufino caraxatus^q adstipulatur^r 2, ita prorsus, ut Constantio^s Augusto^t, qui Orientis imperii sceptrum gubernabat, evulsum^u cada-
 10 veris lacertum et in sarcophago delatum^v ostenderent^w, quem ab Athanasio^x magicae fraudis necromantia de Arsenii corpore^y sublato fallaciter retulerunt. Quapropter imperator commentis hereticorum lenocinantibus illectus et probrosis factionibus deceptus
 15 in concilio praesulem inconsulte^z condemnari^a praecipit^b; verum Arsenius, qui quondam in pulpito lectoris officio^c fungebatur, omnem concinnati sceleris scenam prodidit et sacrum flaminem a tam flagitiosis facinoribus immunem esse declaravit^d. O quantus quosdam attritae frontis pallor ob detectum^e sceleris reatum tremibundos arguit et edi-
 20 verso quorundam vultus purpureus genarum | rubor velut^f stibio depinxit, cum in concilio^g valentem sospitem^h specularentur, quem abscisisⁱ nervorum nexibus mancum debilem^k fatebantur! Verum huiusmodi sancta victoria confutati^l aliud argumenti genus molientes^m comminiscuntur, ut prostituta pellaⁿ virum castissimum prostibuli stupro, quo penitus a pubertate incorrupto corpore caruit, insimulare procaciter machi-

^a) tenerrima B ^b) aetatula infantis A, infantis ae(e)tatula BC¹LOPS ^c) praesago/// (o ex a) O
^d) ludorū m² supra lin. B ^e) auctoritatem AB, auctoritatē supasc. c OP ^f) alexander P ^g) puerorum (e m¹ in ras.) B ^h) ioco (o ex e m¹) gestū///: ū in ras. m¹B, iucogestum P ⁱ) sericonfirmatum (o m²) P ^k) hereticorum B, hereticorum C¹ ^l) machinas (supra i prius a m²) B ^m) quod (supasc. t m²) P ⁿ) fraudulenta (supasc. s m²) A ^o) scismaticorum ABLOS, scismaticorum C¹ P ^p) insontē (in ras. fuit s) C¹ ^q) caraxatus sic codd.; iuxta haec verba in marg. R linea traducta A ^r) adstipulatur codd., astipulatur C¹OS, abstipulatur Giles ^s) constantio (supasc. n m²) C¹ ^t) augusto (a in ras.) B ^u) evulsum (supasc. u m²) A ^v) delatū (supasc. t et a in ras. m²) C¹ ^w) ostenderet (supasc. n m²) A ^x) athanasio (supasc. as m¹) A ^y) corpore (e in ras.) B ^z) inconsulte C¹
^a) contempnari AG (man. rec. condemnari), condēpnari S, cōdēpnari (i in ras. m²) B, condemnare C¹, condemnare (e in i) L ^b) praecipit BC¹LO, p̄cepit (e ex i) S ^c) officio (o in i m¹) A ^d) declaravit (supasc. a m¹) C¹ ^e) pallor & obiectum AG ^f) velut C¹ ^g) in concilio (supasc. con m²) B ^h) et om. AG, valentem et sospitem cett. ⁱ) abscisis O ^k) et om. AG, mancum et debilem cett. ^l) confutati ex confutata B ^m) molientes (l prius sublato) A ⁿ) prostituta pella codd., pellex (e ex a man. rec.) G, prostituta pellex ed. pr., prostrata pellex Giles

1) *Rufinus l. l. c. 14.* Tempore, quo apud Alexandriam Petri martyris diem Alexander episcopus agebat, cum post expleta solemnia conventuros ad convivium suum clericos exspectaret in loco mari vicino, videt eminens puerorum supra oram maris ludum imitantium, ut fieri solet, episcopum atque ea geri, quae in ecclesiis geri mos est . . . baptizatos a se esse quosdam catechumenos confitentur per Athanasium . . . conlocutus (Alexander) cum consilio clericorum statuisset traditur, illis . . . iterari baptismum non debere . . . 2) *Rufinus l. l. c. 15* Constantius Orientis regnum solus obtinuit . . . illi (adversarii Athanasii) . . . humani corporis brachium loculo delatum imperatori ostendunt, quod ab Athanasio excisum magicae artis gratia de Arsenii cuiusdam corpore confirmabant. c. 16 Quibus ex causis imperator iubet convocato concilio Athanasium condemnari . . . c. 17 Hic Arsenius . . . lector aliquando Athanasii fuerat, . . . Athanasio se obtulit utque se rerum gestarum series haberet, edocuit . . . in quod (concilium) aliquanti concinnatae calumniae conscii . . . conveniunt . . . — Quae Aldhelmus de mulieris cuiusdam accusatione et de Timotheo illam coarguente narravit, indidem excerpsit

naretur; quae cum universum^a falsae garrulitatis incestum^b velut fetidam melancoliae nausiam de recessibus falsi pectoris evomisset, statim per Timotheum presbiterum, quem nefandis ulnarum gremiis procax obuncabat, apologitica verborum veritate acsi fixa peltarum testudine defenditur. Verumtamen aemulorum vesaniae^c cedens^d, qui contra virum Dei zelantes rancida livoris invidia torquebantur, profugus longe proficiscens^e exulat adeo^e, ut sex^f annorum¹ intercapidine^g in arida cisternae latebra delitescens nequaquam limpido solis radio potiretur, sed mens Deo^h dedita cote durior, ferro fortior, adamante rigidior omnes calamitatum insectationesⁱ, quas clandestina^k lividorum conspi-ratio hostiliter irrogabat, inflexi cordis constantia aequanimiter perferebat.

XXXIII. QUID beatum Babilam¹² loquar, qui dominici gregis^m excubias et 10 mandras ecclesiae adversusⁿ truculentam tyrannorum^o rabiem velut contra ferinam lupor-
Ioh. 10, 12, 13 rum ferocitatem non more mercenarii, sed solertia pastoralis tuebatur? Cum esset summi pontificatus infula praeditus, Numerianum Augustum interfectorum cruore contaminatum^p non permisit basilicae sacrarium^q intrando pollutis^r pedibus profanare, sed acerrimae^s castigationis censura a sacris ecclesiae liminibus^t funesti regis introitum arcebat: nequa- 15 quam, damna rerum formidans vel vitae dispendium, tremibundus et pallidus expavit³. Tunc ad palatinas ducitur zetas^u et imperialis ypodromi vestibulum, quatenus cum rege funesto reciprocis conflictibus et alternis vicibus disputans altercaretur; sed mentem Deo dicatam nec minarum ferocitas reflectit nec blandimentorum lenitas demulcet, ut a catholicae fidei^v perpendicularo ad tortas^w simulacrorum | caeremonias vergeretur. Mox²⁰ imperante^x Augusto^y ad calumniam pontificis et infamiam^z cleri boias in collo et com-
G. 41 pedes in cruribus nectunt⁴; insuper exquisitis poenarum machinamentis sacratissimos viventis hostiae artus acriter dilacerant. Nec non et tres⁵ germanos^a puerulos^b, quos Babilas sub disciplinae pedagogio^c regulariter instruendos acceperat, ad regis praesen-

^a) uniuerse (*suprasc.* v m¹) A, uniuersum G ^b) incaestū C¹OS ^c) uesunię B ^d) caedens AC¹G ^e) adeo (eo in ras. m²) B ^f) ut VII (= septem) AG, sex (UI) *cett.*, sex annis *Rufinus* ^g) sic AG ^h) dō m¹ *supra lin.* A ⁱ) insectiones AG ^k) cladestina (*suprasc.* n m¹) B *Novum capitulum notant codd.* DE S^{CO} BASILLO (*suprasc.* man. rec. LA) CAP. XVII B ^l) babyllā B, BABIL-LAM L, BABILLŪ I in ras. O ^m) gregis m² *supra lin.* B ⁿ) aduersis G (in A us *ligatura*) ^o) tyrannorum (*suprasc.* o) A ^p) contamina non: tum m² *supra lin.* A ^q) basilicae (bassilicę s *alt. linea sublatum* B) sacrarum (i m¹ *supra lin.*) A ^r) pullutis LO ^s) acerrime A ^t) liminibus *codd.*, luminibus G = *ed. pr.* = *Giles* ^u) zetas ABLO, zeta δίαυα graece cubiculum *Corp. gl. V 337, 21*, zetas aedes V 383, 25 ^v) fidei minoribus litteris *supra lineam* L ^w) adtontas (*suprasc.* tor m²) B ^x) inperante O ^y) austro (*suprasc.* gu m²) A ^z) infimiam G, infamiam (*suprasc.* s. ad m²) O ^a) ge-manos (*suprasc.* r m²) A, germanos (o ex u m², *suprasc.* ni) B ^b) puerulus *suprasc.* i B, .III. germanos (*suprasc.* i) pueruli (sic) L, germanos pueruli C¹, tres germani pueruli C²OR³R⁴ ^c) pedago|gio (*supra o prius* i) A

1) *Rufinus c. 18* Athanasius .. profugus .. sex annis continuis ita latuisse fertur in lacu cisternae non habentis aquam, ut solem nunquam videret 2) *carm. v. 1034—1070. Sequitur Aldhelmus Acta Babylae, qualia edita sunt in Actis Sanctorum Ian. II 571 sq.; I 1* ut pastor bonus ovium suarum; 2 cum vidissem lupum venientem et volentem ingredi in ovile Domini, festinavi repellere eum. — mandras: cf. *L. Traube, Philolog. LIV (1895) 132.* 3) *l. l.*: Adveniente vero Numeriano et volente ingredi ecclesiam Domini, habens manus pollutas (*carm. v. 1047* pullis — palmis) vi ingredi conabatur. — cf. *cap. LIV Melchisedech* .. praeclaro pontificatus apice praeditus; *epist. ad Acirc. p. 64, 24 sqq.* Eleazar summi pontificatus infula praeditus, *Bonifatius Ep. Mer. I 283, 26* Domino .. summi pontificatus infula praedito. *Lullus Ep. Mer. I 389, 5. Willibaldus vita Bonifatii c. 4 p. 14* summi pontificatus infula praedito, ubi vide *Levison* 4) *l. l. 4*: Igitur iubeo imponi torquem ferream collo eius similiter et pedibus eius compedes ferreos ad turpitudinem suam et gentis eius ..; imposuit Babylae torquem ferream in cervicem similiter et in pedes compedes; *III 12* positus est cum infantibus et boia et compedibus in pace 5) *l. l. II 2* Iratus vero Numerianus Rex iussit tres infantes catomo levare et priori dari duodecim plagas, secundo autem novem, tertio vero septem

tiam simul introducunt^a. Quos imperator^b mira fidei constantia munitos, cum verborum argumentis fallere nequiret, cruentis verberum ictibus vapulare praecepit^c; cernens autem^d furibundus^e princeps^f invictam parvulorum constantiam percunctatur venerandum praesulem, utrum filii sui veraciter essent. Respondisse^g legitur: *Filii mei vere sunt secundum Deum; mulierem autem coram Deo meo non cognovi, ex quo natus sum*^h. Tuncⁱ sanctus Babilas^j decollandi^k sortitus sententiam cum tribus alumnis capite truncatur^l et rubris venarum rivulis sacratur^m.

XXXIII. SED et operae pretium reor², ut celeberrimos spiritualisⁿ militiae bellatores et caelestis medicinae archiatros^o Cosmam et Damianum³ nequaquam ab historica virginum relatione dirimentes velut indignos ceterorum^p consortio sequestremus. Quos in superno Hierusolimae^q municipatu praedestinos^r et aethralis litteraturae albo descriptos^s cum praedictis commanipularibus laetabundos^t fore fiducialiter confidimus. Temporibus namque Dioclitiani^u et Maximiani^v olimpiade .CC.^v sexagesima septima, cum edictis crudelibus catholicae fidei cultores^w, quos Christicolae et crucicolae nuncupabant, ad turificandum statunculis ethnicorum cogerentur^x (nolentes autem^y apostatare^z id est ad apostasiae volutabrum^a reverti capitalem compulsi^b sunt subire sententiam) — qua tempestate praedictos Christi^c tirunculos religiosa genetrix gemellos enixa est, qui pedetemptim^d in pubertatis primordio^e instrumentis medicinalibus imbuti tam valitudo-

^a) introducuntur *codd.*, introducunt² *L* ^b) imperator *O* ^c) praecipit *A*, praecepit *cett.* ^d) *l'* *A* (*ita etiam infra*), autē *m*³ *supra lin. B* ^e) furibundus (*suprasc. f m*²) *A* ^f) princeps (*suprasc. r m*²) *A* ^g) essent. Respondisse legitur *ABL*, qui *r. l. O; Giles* ^h) Tunc *L*, tum *cett.* ⁱ) babilas *A*, babyllas *B*, babyllas (*suprasc. u*) *L*, babillus (*suprasc. a m*²) *O* ^k) decollandi (*d ex t*) *AG (man. rec.)* ^l) truncatus (*s in r m*²) *B* ^m) sacratus est *B* *Novum capitulum indicant codd. DE SCŌ COSMA ET DAMIANO MARTYRIBVS B* ⁿ) spiritualis (*i in ras.*) *B* ^o) archiatros (*o in a m*²) *O* ^p) ceterorum *L* ^q) hierusolime *AG*, hierosolime² *BLO* ^r) sic *AG* ^s) descriptos *O* ^t) laetabundus *G* ^u) dioclitiani *AGLO*, diocliciani *B* ^v) .CC. *AG*, ducesima *BL* ^w) cultores (*e ex i*) *B* ^x) cogerantur *G* ^y) *l'* *A*, autē: *in ras. fuit s B* ^z) apostatare (*suprasc. alie(x)nare m*¹) *AG* ^a) id ÷ apostasiae volutabrū *AG* ^b) compulsi *A*, iussi (*suprasc. i cōpulsi m*³) *B* ^c) praedicto xpi (*suprasc. s m*¹) *A* ^d) pedetemptim *O* ^e) primordia (*mordia in ras. m*², *a in o corr.*) *B*

1) *l. l. III* Dixitque (Numerianus) ad eum: Hi filii tui sunt? Babyllas respondit: 'Secundum Deum filii mei sunt; mulierem vero non novi' Hic iratus rex Numerianus data sententia iussit ei et parvulis capita amputari. — *Rufinus Euseb. hist. VI* 29 Babyllas . . gloriosae vitae finem sortitur in vinculis 2) *c. XLII* Mihi quoque operae pretium videtur, ut sanctae Agathae rumores . . . sequantur. *c. XLV* Sed operae pretium videtur, ut gloriosum inlustris Agnae exemplar . . . minime lateat — 3) *carm. v. 1071–1122*. — *Ex ipsis vestutis Actis Cosmae et Damiani sua hausisse Aldhelmum ex eis apparet, quae edita sunt in Actis Sanctorum Sept. VII 469 sqq.; maxime autem consentiunt, quae illic aucta leguntur p. 473 sq., quae tamen non ex Aldhelmo fluxisse demonstrant vel nomina civitatis et matris illic exstantia. Ex eis, quae Mombrinius edidit (cf. *l. l. p. 422*), Aldhelmiana non esse composita inde, quod desunt, quae posuit initio Aldhelmus, declaratur* 4) *Acta tertia (AS. Sept. VII 473)* Temporibus Diocletiani et Maximiani erat quaedam mulier in civitate Egia (Aegis) venerabilis ac timens Deum, nomine Theodote. Haec . . . sanctos geminos fratres Cosmam et Damianum enixa est (*cf. Ovid. met. XI 316* est enixa gemellos). Quae cum eos nutrisset et litteris instruxisset, medicinae arte a Spiritu sancto edocti sunt, curare secundum evangelium omnem egritudinem et omnem infirmitatem, non solum in hominibus, sed etiam in iumentis, ut impleretur sermo propheticus: Homines et iumenta salvabis, domine. Passiones vero, quas curabant, hae erant: Cecis visum in nomine Iesu Christi restituebant, claudis gressum, surdis auditum, mancis restorationem. Spiritus immundos repellebant ex obsessis corporibus et omnem amaritudinem corpori humano detrahebant per gratiam celestem. Haec facientes a nullo tam divite quam paupere aliquid accipiebant, mandatum salvatoris custodientes: Gratis accepistis, gratis date. 2. Eo tempore facta est persecutio Christianorum in civitate Egeo. Sedens itaque pro tribunali Lisia audit vitam beatissimorum martyrum Cosmae et Damiani *e. q. s.*

ydropicorum et melancolias^a viscerum quam incommoditates animarum per caeleste cata-
 plasma curabant, visum scilicet caecis et malagma monoptalmis impertiendo, mutis taci-
 turnitatis | valvam reserando, surdorum^b auribus armonias rerum restaurando, balbis et ^{G. 42}
 blaesis^c rectitudinem loquelae^d largiendo, claudos et mancos incolomitati pristinae
 restituendo, inerguminos et scotomaticos^e meritorum gratia refocilando, ipsos etiam ⁵
 fortunae casibus oppressos ad superos revocando. Verumtamen huiuscemodi^f virtutum
 munificentia praediti non philargiriae commercio, sed gratuita liberalitate optatam aegro-
 tantibus sospitatem contulerunt evangelico^g concordantes oraculo^h: *Gratis accepistis*ⁱ;
^{Matth. 10, 8} *gratis date!* Interea praedictorum tempestate persecutorum, cum sancti martires ut
^{Ps. 43, 22} oves occisionis cruentis carnificum mucronibus^k mactarentur et nequaquam consternati ¹⁰
 ecclesiarum anthletae^l velut in scammate^m palestrarum luctarentur, quantis et qualibus
 praefati confessores Lisia pro tribunali sedente suppliciorum machinamentis torquerentur,
 quis referreⁿ sufficiat? Siquidem ligatis^o lacertis et conexis surarum cruribus^p in pro-
 funda maris frustra demersos^q, sed angelico fultos^r suffragio effera fluctuum ferocitas
 contingere non audens illaesos litoribus^s restituit. Rursus truculentus praeses tam claro ¹⁵
 sanctorum tironum^t triumpho confusus et confutatus eosdem in clibanum plurimo^u sar-
 mentorum^v fomite succensum et diversis stipitum^w titionibus crepitantem truciter trudi
 praecepit^x, ast illos velut salamandras^y, quas naturaliter torrentes prunarum globi assare^z
 vel cremare nequeunt, nequaquam flagrantis camini incendia combusserunt^z. Exin eculei
 tormento vexatos^a et gabuli patibulo^b suspensos, insuper diris sagittarum ictibus obrutos ²⁰
 angelicum protexit patrocinium. Ad ultimum decollandi sortiti sententiam² cum palma
 virginitatis triumpho martirii^c agonizarunt.

XXXV. NEC meminisse pigeat³ incliti^d militis Christi^e Chrisanti^f, quem pater
 ab^g Alexandria proficiscens Romae gymnosofistis^h et rethoribus traditum cunctis liberalibus
 litterarum studiis erudiri fecit. Erat enimⁱ, ut fertur, tam ardentis ingenii et capax^k ²⁵

^a) melancolias *AGLOR*¹, in marg. fel cum fece nigri sanguinis admixtum *AG* ^b) rererandordorum
 (s supra alt. r man. insularis et su suprasc. m¹) *A* ^c) plessis (p in b m¹) *A*, blessis *GR*¹ ^d) lo-
 quelle *R*¹ ^e) scoto=maticos *B* ^f) huiuscemodi *B* ^g) euangelio (suprasc. c m²) *A*, euanglii//// i alt.
 ez o vel co *B*, euangelico *L*, Euuangelii *O* ^h) miraculo *G* = ed. pr. ⁱ) accipistis *R*¹ ^k) mucro-
 nibus (suprasc. r) *A* ^l) antl&e (suprasc. h m¹) *A*, anthlet(a) *B* (n del.) *GOR*¹, athletae *L* cf. pag. 230 c
 m) scamate (suprasc. m m¹) *A*, In scām mate *G*, sancta matre ed. pr., sancto marte *I. F. Gronov.* ⁿ) qui-
 referre (suprasc. s m²) *B*, refferre *R*¹ ^o) ligatis *B* ^p) surarum (surrarum *Bm*² = *LO*) cruribus *codd.*,
 surarum artubus *Giles* ^q) dimersos *AG* ^r) fultus *AGR*¹ ^s) inlesos *A*, inlesos *R*¹, inleso litoribus
 (suprasc. s m²) *B*, littoribus *AGR*¹ ^t) tyrorū (suprasc. n m²) *B*, tironum *LR*¹ ^u) plurima
 (suprasc. o) *O* ^v) sarmentorum *codd.*, sacramentorum *Giles* ^w) supitū *G* ^x) precipit *AGR*¹, praecepit
BLO ^y) globias sare *A*, assari *R*¹ ^z) combusserunt *AGLO*, combuserunt *R*¹ ^a) uexatus *A*
^b) gabulo patibuli *AG*, gabuli patibulo *BLR*¹, gabuli (suprasc. eculei) patibulo *O*, cf. *carm. v. 1117* crucis in
 patulum . . robur ^c) uirginitatis triumpho martyrii *AG* ed. pr., uirginitatis et cett. *Giles* *Novum capitulum*
in codd. indicatur DE SGO CRISANTE ET DARIA B ^d) in *O* ad incliti r, ad militis s forma insulari,
 (litterae hae ad commentarium aliquod referendae sunt) adscriptum est ^e) martyris (suprasc. militis); Christi
 om. *B* ^f) chrisanti *AGL*, crissanti *BR*¹, chrisanti (suprasc. s m²) *O*. Rectam nominis formam Chry-
 santhus nullus codex habet; variant in ceteris, sed in nullo th legitur. De nominis forma cf. *M. Ihm* ad
Damasi epigr. p. 92 ^g) ab supra lin. m¹ *A*, qu///m (in ras. e m¹) . . . ab Alexandria quem proficiscens *R*¹
^h) gymnosofistas (suprasc. i m¹) *R*¹ ⁱ) enī Infertur man. rec. suprasc. ut *G* ^k) capax *codd.*, In-
 gemin& capax memoriae, man. rec. ingenii & capacis memoriae *G*, capacis memoriae ed. pr. *Giles*

1) cf. aenigma XV (I 17 G.) 2) cf. c. XXXIII s. f. 3) *carm. v. 1123—1250*, quos versus cum
 dubitantes, num Damasi papae essent, cui tribuit inscriptio manus recentis, *Millerus* et *Aubenas* in *Revue*
de bibliographie VI (Paris 1845) p. 675 e codice *Sangermanensi* 1040 saec. X edidissent, nescii veri auctoris
 repetiverunt et *Migne* in *patrologiae Latinae vol. LXXIV* coll. 527 et editores *Actorum Sanctorum Octobris*
vol. XI 488 sq.; etiam hi caput prosae *Aldhelmianae* neglexerunt. *Aldhelmum* in his quoque adhibuisse
Acta (vitam et passionem sanctorum martyrum *Chrysanti* et *Dariae*), qualia Latine versa in *Actis Sanctorum*
e codicibus edita exstant (cf. l. l. p. 470 sqq.), ex locis adscriptis apparet

memoriae¹, ut quicquid lectitando et scrutando enixius^a rimaretur, velut visco glutinatum
 6. 43 praepropere^b in praecordiis puerilibus^c lentesceret | et intra sagacis animi conclave^d
 radicatum haeresceret. Igitur consummatis grammaticorum studiis et philosophorum
 disciplinis, quae .VII. speciebus dirimuntur, id est arithmetica^e, geometrica, musica, astro-
 5 nomia, astrologia, mechanica, medicina^{f, 2}, cum ad sacratissimos evangeliorum^g apices
 venisset³, quantocius^h cuncta Stoicorum argumenta et Aristotelicasⁱ categorias^k, quae^l
 .X.^m praedicamentorum generibus distinguunturⁿ, dicto citius despexit^o, dum solerter ani-
 madverteret, quantum caelestis philosophiae dogma mundi disciplinas^p et mortalium
 commenta^q praestaret, cumque regenerantis gratiae vulva conceptus^r et fetosis^r bap-
 10 sterii partibus editus in venerandis ecclesiae cunabulis nutriretur, extemplo^s post^t rudi-
 menta fidei neofitus^u discipulus efficitur dogmatista^v praecipuus, dum Christum, Dei
 filium, nequaquam^w perfidorum discrimina pertimescens cunctis publica^x voce propalat^{y, 4}.
 Quod^z genitor affinium^a et contubernalium relatione (cum) comperit^b, eundem filium contra
 iura naturae latibulis carceralibus artandum et famis inedia macerandum includit; alio-
 15 quin^c et proscriptionem^d rerum et patrimonii iacturam, insuper et^e capitale discrimen
 perhorrescit, ut^f ab imperatoribus^g locuples gazarum^h opulentia cum vitae detrimento
 funditusⁱ fiscaretur^{k, 5}. Ergo cum animadverteret^l, Christianos acerbitatem^m poenarum

a) enixus O b) propere B, perpere C¹C²O c) praecordis pueribus (suprasc. il m²) R¹ d) con-
 clauem BLR⁴R⁵ e) dirimuntur id ÷ (i. B) arithmetica (in & prius i inscriptum) A, arithmetica G,
 arethmetica R¹, arithmetica B f) sic ABGR¹ ed. pr., grammatica rethorica dialectica arithmetica
 musica geometria astronomia astrologia mechanica B in marg. m²? grammatica . rethorica . dialectica .
 arithmetica . musica . geometrica (gemetrica suprasc. o O) . astronomia C¹ (in marg. astrologia mechanica medi-
 cina) LO g) euuangeliorum O, alt. u deletum B. Post euuangeliorum nota adpicta, cui in margine ad-
 scriptum est: Generum causarum tria sunt: deliberatiuū . demonstratiuū . iudiciale . deliberatiuū genus est e. q. s.
 h) quantoties O (suprasc. v m²) B, quantotius C²C¹m², quan tocius R¹ i) aristotelicas AG (man. rec.
 Aristotelicas); LR¹ k) cathegorias BLOR l) qui R¹, que/// e ex i B, quae AGOL m) decem B,
 decim R¹ n) distinxit AGR¹, distinxit (suprasc. diuisit m²), supra exit man. 4, guunf B, distinguuntur
 cett.; distinxit propter id, quod sequitur, despexit corruptum est — despexit C²LO dispexit A cett. o) philo-
 sophie dogma mundi disciplinas B in marg. m¹ p) cōmentum///a B q) conceptis (suprasc. v m²) A, conceptus B
 r) post fetosis linea vacat, ab insequenti (baptisterii) nova manus orditur in A s) extimpro BO, exemplo G
 t) pt AG u) neophitus AGOR¹, neofitus L v) dogmatisma (?) (suprasc. t m¹) A w) dequaquam
 (supra d m¹ n) A x) puplica LR¹ y) proclamat (suprasc. manifestat, adsc. vel ppalat m²) B, ppalatur R¹
 z) quod cum C¹LO, cum suprasc. C², cum om. AB(C²)G (ed. pr.) R¹ a) adfilium (supra l m² n) A,
 adfinium G, affiniū B b) relatione . perit (suprasc. 3 = con m²) A, ubi consperit Giles; inserui cum, quod
 ante comperit facile excidit falsoque post quod inseruerunt classis alterius codices, conperit GLR¹ c) aliquin
 (suprasc. o m¹) B d) pscryptionē O e) & supra lin. m¹B, et om. OR¹ f) perhorrescit, ut AGR¹,
 ed. pr. cf. c. XXXVI pertimescebant magnopere, ut . . . privaretur et ad carm. e. 2303 g) inperatoribus AG
 h) gad|zarū O i) fonditus (v supra o m²) B k) fiscaretur AG, infiscaretur ante i ras., a in ras. B,
 infiscaretur LOR¹ l) anim aduerteret GR¹ m) acervitatem AGR¹; pro Christianos . . laturus:
 (animaduverteret . . Christianus . . laturus G ed. pr.) edd. vett. Christiani, . . laturum, quod I. F. Gronov.
 correxit in Chrysantum . . laturum

1) Vita p. 468 Erat enim ardentis ingenii (et tam memoriae capax, ut omnia, quaecunque ei ab
 oratoribus et philosophis fuissent tradita, capaci animo fortiter retineret: haec ad graeca addita
 sunt in ms. lat. p. 476) 2) Recte sic in AGR¹ legi id, quod praecedit grammaticorum studiis, probat,
 ita ut iam de solis quadrivii partibus ei dicendum sit. Eandem divisionem Aldhelmus habet in epist. ad
 Acircium p. 71, 23: Saeculares quoque et forasticae philosophorum disciplinae totidem [i. e. septem]
 supputationum partibus calculari cernuntur arithmetica scilicet, geometrica, musica, astronomia,
 astrologia, mechanica, medicina. Easdem disciplinas c. LIX enumerat: omnes propemodum philo-
 sophorum disciplinas hoc est arithmetica, geometrica, musica, astronomiam, astrologiam et
 mechanica cf. M. Roger, L'enseignement des lettres classiques p. 320 3) Vita l. l. ad evangelicos apices
 pervenit 4) Vita I 3 Omnibus divinis litteris ita imbutus coepit esse diligenter instructus, ut
 statim post septem dies baptismatis sui Iesum Christum Dei voce publica praedicaret 5) Vita I 4

libenter laturos, iam non tormentorum supplicio, sed blandimentorum lenocinio natum ad suos libitus^a flectere nititur. Auferens illum de ergastulo squalente olosericis^b et bombicinis indutum vestibis misit in triclinium^c, ubi pulcherrimae virgines pretiosis^d comptae^e cicladibus delicatas defruti dilicias et sumptuosa ferculorum convivia prae- pararent effrenatos^f laetitiae cachinnos et iocosos ludorum amplexus miscentes, ut in talibus^g blandimentis ferrea iuvenis praecordia mollescerent. Sed vir Deo deditus nec mulsa epularum sagina superatur nec formosa virginum venustate^h a propositi rigore reflectiturⁱ, sed mollia^k puellarum labra ut nociva viperarum venena declinat parvi pendens epithalamii^l elogium, in quo cautum est^m

Epithalamium
Laurentii (Claudiani
carm. ed.
L. Jeep II 198)
v. 80

Mellea tunc roseis haerescuntⁿ labia labris^o. |

10
G, 44

Deinde quidam de contribulibus hortantur patrem, ut filius blandis conubii nexibus nodaretur et illecebrosus^p matrimonii lenocinio vinciretur^q, quatenus^r Daria, virgo vestalis satis pulchra^s et eleganti^t forma, gemmis auroque radians^u ad Chrisantum^v procaciter ingrederetur, ut militem Christi tam urbana verborum facundia quam falerata colli^w crepundia ad thalami^x copulam^y inclinarent. Sed secus cessit^z, quam rati sunt. Oritur^{aa} namque inter eos satis proluxa sermonum concertatio et reciproca^{ab} sententiarum disputatio, eo quod Daria dialecticis artibus imbuta^{ac} et captiosis sillogismi conclusionibus instructa fuisse^{ad} ferebatur ita dumtaxat, ut disertissimi oratores tam sagax virginis ingenium alterno experire^{ae} conflictu vererentur. Quid plura? tandem vir^{af} vitae venerabilis non fraudis argumento, sed ratiocinationis^{ag} documento in reciprocis conflictibus^{ah} victoriae palmam adeptus eandem^{ai} Dariam iam catholicae^{aj} fidei sacramenta credentem suscipiens^{ak} simulato hymenei commercio simul conversantur^{al}, donec ipsa^{am} salubris lavacri^{an} latice lustratur. Mox relictis dialecticorum disciplinis, quibus dudum in gymnasii studio^{ao} exercebatur, canonicis scripturis et commentis spiritalibus instruitur, nec laterculo dinumerari^{ap} nec calculo computari ullatenus valet, quanta multitudo promiscui sexus illorum^{aq} magisterio a fanatica delubrorum superstitione ad fidem catholicam catervatim confluerit^{ar}. Huius rei gratia beatus^{as} Chrisantus^{at} iubente Claudio tribuno LXX militibus^{au} diverso poenarum cruciatu torquendus traditur, nisi Amphitrioniadae^{av} id est Herculis

Verg. VIII
103. 214

^a) libitos AGm¹ (o in u m²) R¹, libitos ex bilitos B ^b) olo . . sericis O ^c) tridiniū A ^d) pti-
osis A, pretiosis GO ^e) cōpte supra lin. m²B ^f) efrenatos L, ineffrenatos OR², effrenatos supasc.
in C¹C² ^g) inliēbus (supasc. ta m¹) A ^h) uenustatē O ⁱ) flectit (adsc. re m²) B ^k) mol-
lea R¹ ^l) epithalami (i in ras.) BOR¹ ^m) sic ABGLO ⁿ) horrescunt (supasc. t he m²) B
^o) hanc L. Jeep, Claudiani carmina II p. 198 vituperat Aldhelmi lectionem; labra labris pro lābia labris
neque hic neque in epist. ad Acirc. p. 182, 23 codices agnoscunt; carm. de virg. 1159, ubi versus repetitur,
finis propter versum insequentem mutatus est. In epithalamio, ubi legitur: Mellea . . basia labris, nullus
codex Jeepii et Birtii lectionem Aldhelmi habet. — laboris (o atro atramento sublatum) G ^p) inlecebrosos
ABR¹, inlecebrosos O, ille celebrosos R² ^q) uincetur (supasc. re, et (&) in i m¹) A, (uinciretur) uince-
retur BGLOR¹ ^r) quatinus LO ^s) pulcra (supasc. h m¹) A ^t) eliganti (e in ras.) BO ^u) chri-
santum ABL, crisantum O, crissantū R¹ ^v) colli (l prius add. m¹) A ^w) athalami (supasc. d m¹) A,
athalami (t in d) G ^x) copulā (o in ras.) B ^y) sed csecus cessit B ^z) repca (supasc. ci m¹) O
^{aa}) inbuta ABGLR¹ ^{ab}) fuiss (i et s ligata) A, fu//isse G ^{ac}) experire AG, experiri cett. ^{ad}) conflictu —
uir m² in marg. B ^{ae}) ratiocinationis ABGOR¹ ed. pr., rationis LR², ratio cina tionis sed cinatio deletum C¹,
ratiocinationis (sed cinationis in ras. m¹) R² ^{af}) adeptus est eandem dariam: inter eandem et dariam
insc. q: m¹B, adeptus eandēque (supasc. s. ē m²) O ^{ag}) cathocē (supasc. li m²) A ^{ah}) sacraū | to
cre dentē suscipiens A ^{ai}) conuersantur codd., praecedit nominativus absolutus ^{aj}) ipsa om. AG ed. pr.
^{ak}) lauacri supra lin. m²B ^{al}) gymnasii studio (supra i primum y m¹) A, gymnasiis studio G = ed. pr.,
gymnasii C¹C²BO, in gymnasio (supasc. i m¹) L ^{am}) denumerari B ^{an}) beat² in ras. B ^{ao}) chrisantus
AGL, chrisantus BO, chrisantus R¹ ^{ap}) milibus AG ^{aq}) anphitrioniade AG, anphitrionionide B

1) Vita I 7 Tunc virgo nomine Daria gemmis et aura (l. auro) radians repente ad Chrysanthum quasi sol radians constanter ingreditur . . . 2) Vita I 14 Et tam per Chrysanthum multitudo virorum quam per Dariam feminae innumerabiles ad Christi gratiam confluebant

sacello ethnicorum ritu turificare consentiret¹. Tunc milites pertinaciter refragantem udis et crudis nervorum nexibus crudeliter vinciunt^a, ut in torrido solis caumate^b sensim siccantibus nervis vim stricturae ferre nequiret; sed in puncto temporis dira vinculorum ligamina caelesti nutu enodantur^c. Item in nodosi cippi^d claustrum^e viri Dei tibias et suras^f adstringunt^g; statim rigentis cippi duritia invisibili contrita potestate ad nihilum redigitur. Sed milites, magica putantes praestigia^h gestum, putentissimisⁱ illum perfundunt lotii^k nidoribus^l, quibus arbitrantur^m cuncta Chaldeorum et hierophantarumⁿ fantasmata simulque ariolorum et marsorum machinas evanescere; sed fetentis lotii lustramentum in flagrantem vertitur ambrosiam et in rosatum nectaris mutatur odorem^o. Tunc buculam imperant deglobere^p, ut recentis corii^q cruditate nuda martiris membra cingerentur, quatenus^r sub flagrantissimo solis ardore in viriditate birsae truciter torretur^s, sed Christi suffragio^t fretus expertus^u periculi sospes^v evasit. Mox ferreis catenarum nexibus collum cum lacertis et suris^w simul adstringentes^x in atram ergastuli latebram coniciunt^y; sed perneciter stricta ligamina ut stuparum^z putamina rumpuntur et velut limpidissimo lanternae lichino^a tenebrosa caligo fatescit^b. Ad ultimum cum virgulis et nodosis viminibus cruenta carnificum saevitia caederetur, sceptrinae virgae, quae prius nodosa duritia rigeant, pluma molliores et papiro effectae sunt leniores^c. Haec tanta prodigia cernens Claudius^d tribunus obstipuit^e et corde compunctus cum .LXX. militibus et omni familia ac^f bernacula clientela una cum parasitis^g et sodalibus credit Deum filium salvantem saecula Christum² et statim omnes baptismatis unda regenerati purpureas paradisi coronas fuso feliciter^h cruore capessuntⁱ, quorum sancta cadavera in cuniculo subterraneo^k pariter humata quiescunt in supremo^l examine surrectura in gloriam^m.

His ad caelum migrantibus superstites Chrisantusⁿ et Daria reciprocis cruciatibus singillatim artabantur. Ille in latebrosum lautumiae^o latibulum, ubi cloacarum cuniculi putores^p stercorum ingesserunt, ferro constrictus mittitur; sed putor^q et caligo luce serena et odoramentis fugantur nectareis. Ista ad prostibula scortorum^r et meretricum con-

^a) uincunt (*suprasc.* v m²) B ^b) chaumate O ^c) enodantur B ^d) cypri B ^e) claustrum (*suprasc.* r m²) A ^f) suras BLO ^g) astringunt A ^h) prestigia *codd.* ⁱ) putentissimis (t in d) A, potentissimis (*supra* o m² v) B ^k) lotii *codd.*, loti R¹, locis *ed. pr.* ^l) nodoribus (*supra* o prius i m¹) A, nitoribus (*ex t* m² d) B, nidoribus GC¹C²LOR¹, nidoribus *suprasc.* odoribus R², odoribus *ed. pr.* Giles ^m) arbitrantur AG ⁿ) hierophantarum (*suprasc.* r) A, ierophantarum (a *secundum ex o* m²) B, inerophantarum L ^o) odoremustū G, odorem ustum *ed. pr.* ^p) deglobere *codd.*, deglobere (o in u *man. rec.*) G, deglubere *ed. pr.* Giles ^q) cori R¹ ^r) quatinus LO ^s) torretur AG, torrere////tur B ^t) suffragio xpi B ^u) expertus (*suprasc.* t m²) A, experti periculi G ^v) periculi sospes *codd.*, et sospes Giles ^w) surris BLO ^x) astringentes BLOR¹ ^y) coniciunt ABGR¹, proiciunt LO, proiciunt Giles ^z) stupparum LO ^a) lichino *codd.*, lichno *ed. pr.* = Giles ^b) fatescit *codd.*, fatiscit Giles ^c) leniores ABGLR¹, leuiiores *ed. pr.* = Giles ^d) cladius AG (*suprasc.* u *man. rec.*) ^e) obstipuit (v *supra* i m²) A, obstipuit (i in u *man. rec.*) G ^f) ac *codd.*, et Giles ^g) pasitis (*suprasc.* ra m²) A ^h) felici AGR¹ ⁱ) capessunt (*in ras.* fuit c) B ^k) subterranei AG (*man. rec.* terraneo) ^l) supremo R¹ ^m) gl'a *suprasc.* in laudem B ⁿ) crisantus (*suprasc.* y m¹) ABG, crysantus LO, crissantius R¹ ^o) lautomie B, lautumiae *suprasc. man. rec.* latrinæ sed litteris evanidis G, lacunæ *ed. pr.* ^p) pudores (d *ex t* m¹) A, pudores G ^q) pudor (d *ex t*) A, pudor G ^r) scortorum prostibula BO, scortorum prostibula LR¹

1) Vita II 15 Traditur itaque tribuno Claudio Chrysanthus, qui tradit eum septuaginta militibus dicens 'Ducite eum extra civitatem ad fanum invicti Herculis, ubi si sacrificare noluerit, diversis poenis agite, quoad usque consentiat.' Etiam cetera congruunt 2) *carm. v. 1863* credidit altithronum salvantem saecula Christum. 1692 salvantem saecula regem. 1407 credidit altithronum salvantem saecula regem. *de aris VIII 4* credere . . salvantem saecula Christum. III 7 credidit aeternum salvantem saecula regem. *Bonifat. v. 161* salvavit sanguine saecula

tubernia truditur, quo leo de clatris^a amfiteatri^b ad tutelam sacratae virginis Dei nutu dirigitur¹, ut, siquis petulcus incestator^c et lascivus scortator^d vagabundis^e gressibus^f lupanar ingredi maluisset, ferinis^g rictibus suggillaretur^h. Sed de congestaⁱ virtutum copia interdum efficitur verborum^k inopia; nam ingenti miraculorum mole victus brevitat^{is} compendio plura praetereo. Post haec decreto Numeriani Augusti pariter in una⁵ cripta mar[tir]izantes occubuerunt in consortio sanctorum simul percepturi praemia meritorum, sicut simul participes extiterunt¹ tormentorum².

XXXVI. PORRO virginali Iuliani martiris gloriam sub clandestino taciturnitatis latibulo delitescere non patiar, qui temporibus Dioclitiani^m et Maximiani nobili prosapia oriundus fuit. Quem cum³ parentesⁿ in primaevo^o pueritiae^p rudimento florentem tam¹⁰ dialecticae artis compotem quam rethoricae^q artis^r participem fecissent, pedagogis quoque et^s didasculis^t traditum multimodis philosophorum disciplinis imbuissent et iam^u in tenero pubertatis rudimento adultum [parentes]^v animadverterent eumque amatorem catholicae fidei sacrisque ecclesiae liminibus^w adhaerentem necnon ergastula confessorum crebro frequentantem comperissent, pertimescebant magnopere, ut^x, si unicum pignus ob religionis praerogativam^y et sanctae conversationis habitum ab illorum stirpe privaretur, ipsi, ut ait^z patriarcha lacrimabilem depromens^a querimoniam, *canos suos cum dolore* Gen. 44, 29 *ducentes ad inferos* optatae generationis heredibus et futuris nepotum^b nepotibus fundi-

^a) de clatris: corr. man. rec. c sublat^o et suprasc. li(?) G, latebris ed. pr. ^b) amphetheatri AG (e in i man. rec.), amphiteatri (in ras. fuit s) B, amphiteatri (suprasc. h m¹) O ^c) incestor (ta add. m²) B, incestator cett. ^d) lascivus scortator om. L ^e) uagabundis AC²GLOR¹, uagabundis (i ex u) B, uagabundus Giles ^f) *gestibus codd., quod versu carminis 1228 gestibus obscenis contrectans corpus honestum defendi non potest; gressibus legendum esse docere videtur carm. v. 1482 bachatur quoniam vagabundis passibus amens et c. LII contigit, ut uagabundis meatibus . . dispergerentur ^g) ferenis (e in i) B ^h) suggillaretur AGLO, suggillaretur BR¹ ⁱ) coniesta (supra i m² g) O ^k) copia — verborum (add. supra lin. m²) B ^l) exstiterunt BO Novum capitulum notatur; DE S^{CO} IVLIANO ET BASILISSA in marg. Cap. XIX B ^m) sic ABLO ⁿ) pa///rentes O ^o) prima euo R¹ ^p) pueritiae G ^q) rethoricae AGLOR¹ ^r) partis C²O ^s) & supra lin. O ^t) didasculis ABG (u in o man. rec.) LO, dedasculis R¹ ^u) & iam G, etiā BOR¹ ^v) parentes = codd.; repetitum est ex initio; supra animadverterent litteris minoribus illum L ^w) li///minibus G ^x) ut si ABC²GLOR¹ ed. pr.; ne edd. cf. c. XXXV p. 277 f ^y) prerogativa A, prerogativā: sicilicus appos. m²B ^z) ait om. AG, ait suprasc. LO ^a) depromens es: es extinctum, suprasc. man. rec. erent G, depromerent ed. pr. ^b) nep&u AG (nepotum corr. m¹)

1) *ibid.* 22 sq. Dariae vero leo fugiens de cavea amfiteatri dirigitur . . miserunt ad eum quendam turpissimum, qui in scelere corruptionis opinatissimus habebatur 2) *l. l.* 26 Tunc Numerianus imperator . . iussit eos duci in viam Salariam atque in arenario deponi . . facti sunt in passione sociati sanguine, sicut fuerant etiam mente coniuges *car. de virg.* 1251—1449: quae illic de deis pro delubris suis pugnantibus v. 1327—1394 scribit, hic omisit Aldhelmus. — Etiam haec ex martyrum actis excerpta sunt; eadem enim apud Aldhelmum leguntur, quae in Actis Sanctorum (Ian. I 575—587) edidit Bollandus; qui etiam hoc Aldhelmi capitulum ipse adscripsit; Aldhelmum librum, qui praesto fuit, se adhibuisse ipse testis est, cum dicit ita respondisse scribitur . . et infra. *Ficta illa et fallacia acta iam saeculo p. Ch. septimo fuisse divulgata item ac cetera maxime mira memoriae prodentia, hac Aldhelmi usurpatione comprobatur* 3) *Acta Iuliani et Basilissae* I 3 Hunc parentes cum viderent tanta animi intentione Christianae religionis cultoribus adhaerentem (§ 2 ecclesiae sanctae quotidie adhaerebat), convocantes ad se venerabilem iuvenem his verbis hortabantur; locus ex epistola ad Timotheum sic exstat in Actis: volo iuvenes nubere, filios procreare, patres familias esse nullam dantes occasionem maligno, cum in textu sacro, in quo de iunioribus viduis dicit apostolus, legatur: volo iuniores (adolescentiores) nubere, filios procreare, matres familias esse, nullam occasionem dare adversario maledicti gratia. Recte igitur Aldhelmus *Herbipolitano codice teste* matres familias esse omisit, quod ceteri (*Bruzellensis solus ex novo testamento scripsit et matres f.*) acta secuti in patres f. mutaverunt, quod, ut ordo mutatus indicat, in archetypo superscriptum fuisse videtur

tus fraudarentur^a. Idcirco puberem^b subnxis^c precibus et inauditis blandimentorum hortamentis inflectere nitebantur^d, ut ad thalami taedas^e et copulae consortium ferreos^f iuenculi affectus immo adamante^g duriores^h inclinarent. Ad argumentum etiam hortandae suasionisⁱ apostolicis utuntur oraculis^k, quibus ait: *Volo iuvenes nubere, [patres I Timoth. 5, 14 familias esse^l], filios procreare nullam dantes occasionem^m maligno.* Quibus ita respondisse scribiturⁿ: *Nec voluntatis nec aetatis est tempus^o, ut faciam, quae hortamini^p; item, cum perseverarent pertinaciter in precibus, ait^q: Nec promittendi^r mihi est^s facultas nec negandi potestas; quod hortamini, Dei mei potestati committo et reliqua^t 1.* Unius tamen^u ebdomadis indutias a parentibus poposcit^v, ut nutum supernae maiestatis argumentis evidentibus experiretur. Qua peracta^w intercapidine^x somno sopitus et sopore depressus vidit Christum in oromate^y dixisse: *Exurge^z! ne timeas nec suasiones^a verborum vel voluntatem^b parentum horrescas^c! Accipies^d enim coniugem, | quae^e te non polluendo^f a me separet^g, sed per te virgo perseveret^h; et infra: Multiⁱ iuvenes et virgines per vestram doctrinam vel vitam caelestis exercitus probabuntur et reliqua^k 2.*

15 Suscipitur itaque^l de thalamo^m beata virgo vocabuli praesagio³ Basilissaⁿ, hoc est regina, formosa^o frontis effigie^p, sed formosior cordis castitate, venusta, inquam, liniamentis membratim^q corporalibus, sed plus venusta suatim^r cicladibus^s compta spiritalibus.

O quanta caterva credentium in utroque sexu fetidas facinorum cloacas calcitrans et putida vitiorum volutabra^t abominans illorum magisterio ad fidem catholicam conversa^u cum martirii tropeo triumphans agonizavit, siquidem plura monachorum erga-

^a) fradarentur, funditus *supra lin. m² A* ^b) puber// *A*, puberem (*corr. man. rec. puerum*) *G*, puerum *ed. pr.* ^c) subnxis (*i supra e m²*) *A*, subnxis *B* ^d) hortamentis. Inflectere niteb// *A*, cf. *Verg. XII 800* precibusque inflectere nostris; flectere *cett.*, ortamentis *O* ^e) thedas *supra e m¹ t*, infra *lineam ad h virgula apposita, in marg.* thalami *A*, ad thi//tedas *suprasc.* thalami zu brut bætín *G* ^f) ferreas *R¹* ^g) adam//te *A* ^h) duritiores *G* ⁱ) suassionis *AG* ^k) utuntur oraculis *om. R¹* ^l) patres familias esse *om. AG*, matres fam. *B* ^m) nullā [dan]//tes occasiōē *A* ⁿ) Quibus fertur (*i scribitur in marg. m²*) ita respondisse *B* ^o) nec [aeta]tis *A*, Nec etatis tēpus (*suprasc. ÷ uoluntatis nec m²*) *B*, nec aetatis tempus est *R¹* ^p) quod hortaris *R¹* ^q) p[er]c[ip]ibus] ait *AL* ^r) p[ro]mittendi *AGLR¹* (p[ro]mittendi) ^s) mi ÷ (*suprasc. hi m²*) *A*, michi (*c linea sublatum*) *B* ^t) & rī *A*, & rel *B*, et rī *L*, & reliqua *O*, et reliqua *om. R¹*, & unius *G*, &c. *Giles* ^u) unustamen *A*, Unus (*suprasc. i m²*) *B* ^v) p[er]p[os]//cit *A* ^w) qu[a p]//acta *A* ^x) sic *AGR¹* ^y) oromate *codd.*, oramate *Bollandus* ^z) dixisse (*suprasc. sibi m²*) exsurge *GL*, dixisse ei. Surge *R¹* ^a) suassionis *AG* ^b) uoluntatum (*minoribus suprasc. litteris e*) *L* ^c) phorrescas *R¹* ^d) accipies // *A* ^e) quae & *A* ^f) pulluendo *L*, polluendo (*supra o m² v*) *O* ^g) separet a me *R¹* ^h) pseuerat (*a in e m¹*) *B* ⁱ) multe *B* ^k) uel uitam caelestis exercitus probabuntur *AGR¹*, caelestis exercitus *genetivus est*, & rī *A*, et pī *R¹*, ad uitam c. e. p. *Acta Iuliani*; celestē//// (*ē in ras.*) ascensuri (*suprasc. gradituri m²*) sunt exercitum *Bm¹ in ras.*, ad caelestem ascensuri sunt exercitum et rel *LO* ^l) itaque *ABGLO*, igitur *Giles* ^m) d&hamo *G* ⁿ) basilissa *B*, basilisa *R¹* ^o) formonsa (*n alio atramento sublatum*) *A* ^p) frontis effigie//// sed *G* ^q) membratim (*i ex u*) *B*, corpora////lib; in *ras. fuit ra R¹* ^r) suatim (*suprasc. suo more m²*) *AG* ^s) cycladibus *B*, cicladibus *O* ^t) uolutabra (*n linea sublatum*) *B*, fetida uitiorum uolutabra *R¹* ^u) conuersa (*a add. m²*) *B*

1) *Acta I. I.* Ad haec Iulianus respondit: Nec voluntatis est nec aetatis tempus, ut faciam, quae hortamini Nec promittendi facultas est nec negandi potestas; hoc, quod hortamini, in potestate Domini mei committo. Pro qua re dierum septem inducias peto et secundum quod ipse dignatus fuerit aspirare, a me responsum accipietis. 2) *Acta II 4* Exurgens, Iuliane, ne timeas nec suasionem verborum nec voluntatem parentum perhorrescas. Accipe coniugem, quae te non polluendo a me separet, sed per te virgo perseverans (*i. perseveret*). Et te et ipsam in coeli virgines recipiam. Multa enim mihi per vos castitas dedicabitur. Multi enim iuvenes et virgines per vestram doctrinam in vitam coelestis exercitus probabuntur. Adero tibi habitans in te, ut omnes in te carius voluptates conteras *e. q. s.* 3) *c. XXX* Benedictum, quem . . . ita fortunatum vocabuli praesagium pascebat, ut *e. q. s.* *Acta III 12* Basilissa, nominis tui digna *cf. ad 297, 4*

steria in celeberrimo Antiochiae^a municipio, quae est metropolis Aegypti^b, opitulante Christo construxere, in quibus militum Christi circiter .X. milia^{c1} sub distincto^d Iuliani regimine conversantia et nequaquam a sanctae religionis^e tramite^f per obliquos^g anfractus dextra laevaue^h declinantia regulariterⁱ vixerunt. Basilissa^k vero Deo dicata bis quingentos^l sanctae messis manipulos evangelicae^m praedicationis falce metens in⁵ area tortoris tritrandos et horreisⁿ caelestibus condendos invexit. Postremo^o cum effera persecutorum rabies^p sacrosanctos^q ecclesiae^r tirones^s feralibus edictis et fero-cibus tormentorum cruciatibus truciter ingruens grassaretur et catholicae fidei propugna-culum saecularis argumenti ballista^t quassatum atrocisque machinae arietibus subrutum funditus evertere moliretur, quis ubertim angusto stili textu^u effari valeat, quanta idem^v 10 Iulianus cum ceteris commanipularibus^w et eiusdem propositi sodalibus martirizando per-pessus sit^x? Marciano^y praeside in alto tribunalis culmine vel theatri pulpito con-tionante nodosis fustibus et cruentis mastigiis sine respectu^z pietatis flagellatus^a a cul-tura Christi flecti nequivit. Quinimmo pupillam percussoris evulsam, qui sibi^b crudeliter flagrorum vibices irrogabat, quamvis ut magus putenti^c lotio umectaretur, incolomem^d 15 restituit^{e2}. Insuper nefandas simulacrorum effigies plus quam quingentas^f, quibus^g pontifices delubrorum libamina litantes bachantum^h ritu | turificabant, ad solum diruit, G. 48 quassavitⁱ, evertit³.

^a) antiochiae ABGLOR¹ ed. pr.; Alexandri Biblioth. Maxim. patrum et Bollandus in Actis Iuliani, Alexandriae Wharton et Giles cf. Acta Sanctor. Ian. I 571 et Papebroch, Responsio ad exhibit. errorum II (Antverp. 1697) p. 215 sq. 229 = art. XV § 28. Aldhelmus sua ex depravato Actorum exemplo desumpsit
^b) sic AGR¹, aegypti cett. ^c) sic BGR¹, millia cett. ^d) distincto AG (Corp. gl. IV 229, 28 distinctum apertum, manifestum), districto cett., districto (suprasc. rigido m²) B ^e) religionis tr. A (relioni stramite) G
^f) tramite O ^g) obliquas (suprasc. o m²) B ^h) laevaue; (æ ex a m²) B ⁱ) regulariter B ^k) Bassilissa A ^l) bis quingentos L ^m) euuangelicæ B (u alt. sublatum) O, æuangelicæ L ⁿ) orreis R¹
^o) postrēmo A ^p) rabies G ^q) in sacrosanctos Giles; in om. ABGR¹ cf. ad p. 290 u ^r) ecclesiae AR¹, æclē L ^s) tyrones AGL ^t) ballista ABGLOR¹ ^u) angustustili (supra u m² s) textu (suprasc. t m²) A, sangustus stili textu G, angusto stili textu B, ubertim angusto om. Bollandus ^v) quanta id est iulianus G
^w) manipularibus R¹ ^x) peressus sit ABGR¹, peressus est cett. Giles ^y) Marciano LO ^z) sine respectu O
^a) flagellatum AGR¹ ed. pr., flagellatis (suprasc. v m²) B ^b) enulquisibi (suprasc. sã m²) A ^c) pudenti (d ex t) A, pudenti G ^d) incolomem ABGm¹R¹, incolumem Bm² ^e) restituit G ^f) quingentos, suprasc. a, A, quingentos R¹ ^g) quibus deest in B, fortasse abscissum ^h) bachantes (suprasc. v m²) A, bachantum GLR¹, bacchantum O ⁱ) quassavit (s alt. add. m²) A

1) Acta II 10 Eratque S. Iulianus sanctae congregationis circiter decem millium monachorum pater .. nec quisquam dinumerare poterat animarum multitudines, quae per S. Iulianum perfect(a)e migraverunt ad coelum. Similiter et b. Basilissa agmina virginum et mulierum de squaloribus liberatas castissimas animas praemittebat ad coelum. — *ibid.* IV 17 Haec agebantur in civitate Antiochiae, quae est metropolis Aegypti; 'quaedam mss. et Surius Syriae'. Bollandus 2) Acta VI 23 (Marcianus dixit) fustes rigidos nodososque afferte! ... Et cum ita facerent, unus de caedentibus ictu percussus oculum amisit ... 25 Ne hoc magicis artibus exerceas, lotio te perfundi iubeo, per quod omnia maleficia fugari cognoscuntur. Iulianus respondit: Hoc quod facturus es, non ad iniuriam meam, sed ad laudem Domini mei proficiet, ut et oculum pristinae sanitati restituat et putens lotium in odorem convertat nectareum. Cumque eum perfunderent, ita completum est, ut dixerat, ut non lotio, sed balsamo eum putarent perfusum 3) Acta X 54 venerandum templum Iovis, cuius est consuetudo semel in anno patefieri, ubi dignoscuntur numina Iovis, Iunonis et Minervae, ex electro puro imagines constructae, quibus suavissimus Cupido delectamenta ministrat .. cf. etiam XII 24 ubi de miraculo, ut videtur, alio, revera eodem narratur: videt omnia simulacra cristallina et electrina vel aurea atque argentea vel ex omni metallo, quae amplius quam quinquaginta (quinquaginta non quingenta sunt etiam in carmine v. 1325; sed quingenta legitur etiam in nonnullis Actorum codicibus)

Item Iulianus cum iuvenulo filio praesidis^a, ut^b effebo^c hircitallo^d, qui neofitus et nuper ad fidem conversus fuerat, in fundum^e ergastuli profundum^f retrusus^g, ubi fetida damnatorum cadavera diuturno temporis intervallo horrida vermium examina ebulliebant¹, squaloris nausiam^h perpetiturⁱ, sed versa vice pietas divina, quae suorum semper reminiscitur militum, pro fetenti^k sterquilinio olfactum ambrosiae et nectaris flagrantiam carceris illuviem et latebras tolerantibus cum luce limpida clementer contulit. Haec tanta prodigia milites^l ad excubias confessorum deputati cernentes^m spretaⁿ fanaticae superstitionis cultura orthodoxorum falangibus agglomerantur². Interea defuncti cadaver prolixis fasciarum^o ambagibus conexum nondum in sarcophagi theca humatum^p flagitante praeside fuis ad polum precibus suscitavit³; qui omnem istinc eundi tragoediam^q et illinc redeundi clementiam attonitis spectatoribus resurgens de tartari profundo patefecit.

Igitur urgente^r imperatorum decreto^s sancti martires^t in circi spectaculo^u ter denis cuparum gremiis includuntur⁴, quae intrinsecus atrae picis massa^v et bituminis fomite sulfurisque^w fetore farciuntur^x et extrinsecus suppositis crepitantis rogi torribus^y et sarmentorum faculis conflagrantibus succenduntur intantum, ut flammantis pyrae cacumina minacem^z obolisci proceritatem^a et rotundum sperae apicem .XXX. cubitis^b in conum praecellerent. Sed tamen de^c torrente incendio^d superna potestate compresso triumphabiles^e viri velut obrizum rutilans spectante circi caterva^f in publicum processere^g. Exin reciproca tortoris nefandi ferocitas, quae semper insontum poenis^h pascitur et fuso sanguine saginaturⁱ, athletis^k et agonithetis^l Christi macta^m martirii

^a) praesidis filio BLOR¹ ^b) ut om. AG ^c) effebo A, effebo G, praesidis Effembo ed. pr., effebo cett. ^d) hircitallo (suprasc. l m²) A, hircitallo cett. Corp. gl. V 462, (h)irquitallus puer cum primum ad res accedit; pro Effembo Hircitallo I. F. Gronov. recte ephobo hircitallo coniecerat ^e) infundum A (sequente quod linea sublata est) G ^f) profundum AG ^g) retrusus (us per ligaturam) A, retrusus G ^h) nausiam ABG (i in e) LO, nausium R¹ ⁱ) perpetit G ^k) fetenti BLOR¹ ^l) milit (suprasc. es m²) A ^m) cernenter A, r in s man. rec. G ⁿ) spta (suprasc. re m²) B ^o) fasciorum AG ^p) humatum (t in ras. m¹) B ^q) istinc eundi tragedia = luctuosa haec de excessu ex hac vita relatio (Corp. gl. IV 185, 46) ^r) urgente O ^s) decreto B, decreta G ^t) martyres (e ex i) B ^u) speculato R¹ ^v) atra picis massa R¹ ^w) a [sul]phuris incipit A¹ ^x) farciuntur (suprasc. replentur m²) A, fetore replentur farciuntur G = ed. pr. ^y) torribus (suprasc. r m²) A¹, crepitant. rogitatorib; suprasc. is A, rogi torribus (to in ras. m²) B ^z) cacumina (.) minacem A¹A, cacuminacem G ed. pr. ^a) post proceritatem A ex linea insequentem intulit s& tamen = G ^b) XXX cubitis A¹A, triginta cubitis Giles ^c) de ante torrente om. R¹ ^d) de torrentem incendio G ^e) triumphabiles A¹ABC²GO, triumphales C¹LR¹ ^f) circia caterua AG, cateruo R¹ ^g) processerunt B ^h) penis AG ⁱ) saginatur (i in e man. rec.) G ^k) athletis A¹AG (n del. man. rec.) R¹, athletis BLO, infra V, athletas A¹BL, athletas AR¹G (n del. man. rec.), adthletas O cf. p. ^l) agonit. thetis xpi A¹, agonithetis xpi cett., agonothetis Giles ^m) inacta G

dinoscebantur ita comminuta et in pulverem redacta, ut, qui fuerint, omnino non appareret . . . § 57 cum dixissent omnes Christiani Amen, omnia sculptilia ad nihilum redacta sunt, templum vero ita submersum est, ut quid fuerit non pareret 1) Acta S. VIII 33 iussit (Marcianus) eos in carceris ima recludi, ubi de damnatorum membris diuturno tempore consumptis horribilium vermium examina bulliebant et odor omni foetore nequior. Introducuntur beati martyres, quos praecedens gratia Domini locum horrendum delectabilem reddidit, tenebras convertit in lucem exhibens cereorum officia nectareum odorem reddens; ebulliens vero poena evanuit 2) Acta S. VIII 34 3) Acta S. IX 39 statim autem Iulianus oculos in caelum defigens ferme horae unius spatio . . . surrexit, qui erat mortuus, et magna voce clamabat: O acceptabilis oratio! . . . Quo ducebar et unde reductus sum! § 40 Ducebar nescio a quibus Aethiopibus e. q. s. et venerunt duo albis induti et tulerunt me de dominatu eorum et huic luci reddiderunt 4) Acta X 41 . . . ordinantur cupae in ordine triginta et una. Terror intolerabilis augebatur; mediantur cupae pice, bitumine et sulphure adiuncta etiam copia lignorum et sarmentorum . . . § 45 eructuabat flamma excelsior ab eo loco (obeolisco Traube Plac. III p. 99) et cubitis amplius quam triginta elevabatur . . . consumptis vero omnibus igni suppositis (l. supposito) apparent Sancti sicut aurum vel argentum rutilans

merita^a cumulavit^b, dum liciis^c olei liquore^d delibutis digitorum articulos et palmarum pollices obvolverent simulque pedum allos^e truciter adnecterent^f; sed liciorum filis flamma combustis anthletas Dei in scammate mundi ritu palestrico agonizantes sine fumigabundis flammarum globis^g immunes divina tutela protexit¹. Verum | hac con-^{G. 49}
fessorum Christi victoria confutatus^h in amfitheatrum sanctos ferreis collariisⁱ conexos^k
cruentus^l carnifex imperat duci, quatenus patefactis cavearum^m clustellis et apertis
clatrorum obstaculis ursorum genuinisⁿ carperentur^o et leonum rictibus^p roderentur^q.
Sic stolidar^r praesidis praecordia Deoque invisae spes pascebant^s inanes³, dum furibunda
ferarum rabies et gulosa beluarum ingluvies caelesti nutu compressa oblatam praedam
lurcare^t non audens hiulcas^u faucium gurguliones opilavit^v, ut poeta^w de profeta dicit¹⁰

Sedul. carm.
pasch. I 203

Et didicere truces praedam^x servare leones.

Ad ultimum beatus Iulianus cum^y ceteris commilitonibus^z stricta machera crudeliter percussus et rubicundo cruoris rivo perfusus feliciter occubuit; ad quorum venerabiles sarcophagos cum .X. leprosi^a venissent⁴, quos dira cutis^b callositas^c elephantino^d tabo deturpans non particulatim, sed membratim maculaverat, ilico et secundae nativitatis gratia¹⁵
in baptisterio regenerati^e, qui^f in sabanis et in^g sindonibus baiolabantur^h aegroti, sanctorum meritisⁱ sospites^k et voti compotes abscedunt^l.

XXXVII. Amos^m⁵, primus Nitriae famosus accola, qui cum⁶ a parentibusⁿ invitatus^o

a) mer[i]ta A¹ b) cumulat B c) liciis B d) olei liquore A¹A (elei *suprasc.* o) BLOR¹, de olei liquore Giles e) adlices Meursius Mantissa c. I f) adnectarent BO g) a — globis (L) Giles h) confutatos R¹ i) collaris R¹ k) conexos A¹GLOR¹R³, conexus (*suprasc.* o m¹) A l) cruen[tus] A¹, cruentatus B, cruntus (*suprasc.* e m¹) R¹, cruentos (v *supra* o) R³ m) cauearum A¹AR¹R³, cabearū (b ex u m², *suprasc.* u m³) B, cabearum LOR³R⁴R³, caue[arum] (in *ras.* fuit n) C², cauernarum Giles n) genuinis A¹AB (*suprasc.* ginguinib; m²) C¹C²GLR¹R³S, ginguinis OR² (ingi in *ras.* m¹) R³, genuginis (*sub en puncta*) R⁴, ginguinis Giles cf. ad c. XI o) carpentur A¹AG p) ratibus G q) reoderentur (e *sublatum* m¹) A¹ r) stolidi (i in a m²) B s) *pascebat *codd. omnes* t) lurcare A¹ALOR¹, lurcari (i in e m²) B, (contra) praedam luctari vel praedam lucrari *edd.*; pro luctari Gronov. cf. rictare u) hiucas A¹, hiulcas (l ex i) A, hiulcas G, hiulcos O v) opilavit A¹AG, oppi[la]uit (ex oppitulauit) *suprasc.* opturavit B w) pota R¹ x) dicit. didicere praedam truces seruare R¹ y) com (v *supra* o m²) A z) commanipularibus R¹ (*vide supra*), commiliton. *cett.* a) leprosi quos . . maculauerat ilico et (*om.* uenissent) A¹AGR¹, uenissent quos in *ras.* m²B, sed *supra* lineam m² .s. uenissent; uenissent ilico et secundae LO; et *om.* Giles b) dira cutis m² in *ras.* B c) callositas (a ex o m²) B, calositas R¹ d) eleuantino (*supra* u m¹ f) R¹ e) in baptisterio regerati (*suprasc.* ne m¹) A f) qñō G g) et in A¹AGO, in *supra* lin. B, in *om.* etiam R¹ h) baiolabantur A¹ABC²OR¹R³, baiulabantur L i) s̄corū promeritis R¹ k) sospite (*suprasc.* s m³) A l) absce[du]nt B Novum capitulum (XXXVII) indicant *codd.* Etiam in A¹, qui neque numeros neque titulos addidit, littera maiuscula punctis decorata posita est. DE S̄CO AMMONE in marg. CAP. XX B. In R⁴ eadem manus, quae ad c. XXXX sua adscripsit, adnotat: De isto supra capitulo XXX. In B ad marg. adscriptum est: h infinitis a uero remuneratore uirtutum prodigiis donatur. Cuius spiritum antonius heremita — conspexit cf. ad c. XXX m) Ammon R¹ n) a parentibus[us] A o) inuitis G

1) Acta VIII 59 Excogitat iniquissimus serpens nova et inaudita genera tormentorum. Iubet ministris, ut Sanctorum manuum ac pedum digitos liciis oleo madentibus colligarent et ignem supponi praecepit, cumque hoc factum fuisset, liciis consumptis incontaminata permanebat caro Sanctorum 2) Acta XIII 60 Tunc exclamavit Marcianus: Heu me! vincimur! Quid aliud faciam? Superest unum. Iubet amphitheatrum praeparari, in quod ingressus cum tribunal ascenderet, iubet Sanctos Dei exhiberi et omnium ferarum dimitti multitudines. Et cum dimissae essent ferae, singulae veniebant et pedes illis lingeabant 3) Verg. X 627 spes pascis inanis 4) Acta XIII 64 Decem leprosi iam decoctae et putridae carnis allati sunt, ut die passionis eorum hoc est epiphaniarum baptismi gratiam consequerentur. Completoque in eis sacramento, cum eos sabanis baiularent, quia manibus tangi non poterant, ita, ut unus quisque eorum intinctus est, talem consecutus est sanitatem, ut hominum genus numquam talis pulchritudo videretur. Vox autem audita est dicens: Iuliani dilecti mei fides haec omnia meruit et maiora merebitur! 5) carm. de virg. 1450—1503. Etiam in carmine codices nomen habent Amos, solus R¹ et in inscriptione B rectum nomen Ammon contra ceterorum consensum intulit ex Rufino 6) Rufinus historia monachorum c. XXX

ad nuptiarum commercia cogeretur^a et tamen^b invitus nequaquam pudicitiae palma privaretur, magis magisque invisi^c oblatam matrimonii sortem acsi squalentis^d ceni^e contagia vel venenatum^f aspidis^g morsum refragabatur — hic ergo Amos^h generosa prosapia oriundus fuit, quiⁱ praepollenti gazarum^k affluentia et sumptuosa patrimonii opulentia^l apud Aegyptum celebris habebatur^m. Huius ergo parentes amantissimam sobolem cum adultamⁿ et iam^o pubescentem in annis iuvenilibus^p deprehenderent, quasi^q securae posteritati consulentes ad nuptiales thalami copulas licet magnopere refragantem^r invitant^s. Quorum obstinatam importunitatem cum refutando frustrari^t non posset, simulata matrimonii coniventia^u invitus anulo subarratam sortitur virgunculam^v, quam 10 in^w obstruso^x thalami cubiculo clandestinis^y verborum hortamentis ad pudicitiae praemia 50 persuadet; cuius pre[c]ibus et monitis obsecundans ad summum virginitatis fastigium anhelat. Qui proluxa temporum intercapidine pariter in castimonia^z Deo tantum^a teste vixisse feruntur^b et in rigido sanctae conversationis proposito cum virtutum incrementis^c usquequaque prosperabantur^d. Sub quorum magisterio^e ad fidem Christi^f et contemptum^g mundi numerosa^h utriusque sexus caterva confluitⁱ; cumque secundis meritorum successibus in practica pollesceret, horrentis^j heremi vastitatem aggressus^k theoricam anachoreseos^l exercuit vitam.

Infinitis a^m vero remuneratore virtutum prodigiisⁿ donatur. Nam quidam iuvenculus^o 2 rabidis^p molosi rictibus^q in vesaniam versus strictis^r catenarum nexibus

^a) comeret' (*supra* m m¹ g) A ^b) et tamen — priuaretur *om.* R¹, & non G (& tñ A) ^c) in-
nisi *om.* OR²R³, inuis C² ^d) squalentis *codd.*, squalentis (*in fine alt. s. supasc. m²*) A ^e) ceni B,
coeni C¹R¹, ac si squalentis ceni: A¹ desinit ^f) uenatum G ^g) asspidis O ^h) ammon R¹ ⁱ) qui
codd., prosapia (*psa*////*pia* C¹) = pater, ut soboles et proles = filius *cf. ad Epist. ad Ehfridum* ^k) pre-
pollenti zarum (*supasc. ga m¹*) A ^l) epulentia A (*e in o man. rec.*) G ^m) c(a)elebris habebatur
AGOLR², celebres habeba////tur C¹, celebres habebantur C²R³ (*supra* qui: parentes) R²; Harl. celebres
(*e ex i m²*) habebatur (*supasc. n m²*) R⁴; celebris masculinum est ⁿ) adultās B, adultum C¹LOR²
^o) etiam C¹ ^p) iuuenibus A, iuuenilib: B ^q) quasisi R¹ ^r) refra////gantē (*in ras. fuit n*) A ^s) ui-
uitant O ^t) frustrare R¹ ^u) *conhibentia AGL, conuenientia m¹ in *ras.* B, cohibentia h *ex n* C¹, co-
hibentia *edd.* ^v) iuuenulam R¹ ^w) in *om.* R¹ ^x) obstruso *codd.*, abstruso Giles ^y) clandi-
stinas (*a in i m¹*) A, clandestinis BL, clandestinias *corr. man. rec. G* ^z) castimonio (*supasc. a m²*) dōtatū
(*supasc. n m²*) B ^a) tantam (*supasc. v m²*) A ^b) uixisse feruntur (*f in ras.*) A, uixis referuntur
se supasc. man. rec. G, teste fixerunt (*pro uixerunt*) R¹ ^c) incr////eūtis A, incremento R¹ ^d) p̄st
p̄spabuntur (*supra u prius a m²*) B, p̄sperabantur. Sed R¹ ^e) magis (*supra lin. m¹ adsc. teno*) A
^f) ad fidem xpi *codd.*, ad Christi fidem Giles ^g) contemptum R¹, et ad contemptum C¹ ^h) innumerosa
(*i add. m²*) B, innumerosa C¹OR², in numerosa R² ⁱ) horrentes AG, horrentis *cett.*, horrentem *ed. pr. Giles*
^k) adgressus AC¹L, adgressis G ^l) anachoreseos AG, theo[ricam ana]cho[reseos et infra r[emunerator]e:
uncis inclusa in R¹ excissa ^m) infinitisā (*in ras. fuit s*) A, et infinitis R³ ⁿ) prodiis (*supasc. gi*) A
^o) iuueniculis G ^p) rabidis *codd.*, rabidus R¹, rabidis *sed s eras. G*, rapidis C², rabidi *ed. pr. Giles*
^q) ictibus (*adsc. r m²*) A ^r) strictus AG, strictis *cett.*, *cf. carm. v. 1481 ferrea quem strictis nectebant*
uincla catenis

Ammon locupletibus et generosis parentibus natus est, a quibus invitus ad nuptias cogeatur, et cum vim parentum non posset effugere, accepta virgine, cum intra nuptiales thalamos convenissent et data eis essent cubiculi secreta silentia, alloquitur puellam de pudicitia *e. q. s.* 1) *Rufinus l. l.* Post obitum amborum parentum ille quidem ad vicinum deserti secedit locum, virgo vero intra domum residens in brevi et ipsa multitudines virginum et ille multitudines congregat monachorum. — *Aldh. cap. XXIX* theoricam anachoreseos transegit vitam 2) *Rufinus l. l.* Cumque iam secretus sederet in eremo, adolescens quidam, qui morsu canis rabidi in rabiem versus est, multis vinctus catenis ad eum deducitur ... At ille dixit eis: ... Reddite viduae bovem suum, quem furati estis, et sanus redditur vobis filius vester. At illi extimuerunt quidem valde, quod ea, quae secrete gesta sunt, non latuerunt hominem Dei, gavisi sunt tamen, quod hanc eis viam salutis ostendit et sine mora, ut reddiderunt direpta, orante homine Dei etiam iuveni sanitas redditur

ad eum deductus actutum incolomitati^a pristinae donatur^b, sed ea conditione prius interposita, ut pauperculae direpta et depeculata^c mulierculae redderentur^d. Ast^e illi strofam in abdito perpetrata[m] profetica virtute propalatam^f cognoscentes ea, quae fraude abegerant^g, sponte restituunt^h. Sed et illudⁱ strictimⁱ et summatim commemorandum^k, quod duo quidam dolium^l se viro Dei delaturos^m sponponderunt; e quibusⁿ 5 alter, dum pollicita fefellisset^o, obeuntem^p gibbum^q amisit camellum^r, alius promissa complens asello sospite^r perfruitur. Quanta vero sit pudicitiae^s virtus, ex hoc manifestius liquebit, quod vir Dei³, dum Nilotica gurgitis^t fluentia transire satageret et spoliare se melote et amiculis^u erubesceret, ne pudibunda^v corporis nuditas et indecens^w obscenitas castos offenderet^x obtutus, extemplo in citeriorem^y alvei marginem divina^z 10 Daniel 14, 32 virtute translatus legitur et, ne hoc incredibile videatur, memento, qualiter^a Ambacuc^b discifer messorum fercula de^c Iudea ad Chaldeos angelico fretus officio in puncto^d temporis perneciter detulerit et in leonum lacu^e rugientium^f per tanta terrarum intervalla famelicum^g Dei profetam affatim paverit et ubertim saginaverit. Huius itaque Amos^h spiritum Antoniusⁱ heremitaⁱ, cum carnalis ergastuli^k vinculis enodaretur, a 15 caelestis militiae^l manipulo astriferis inferri caelorum orbibus^m conspexit.

XXXVIII. TEMPORE⁵ scelestissimi Iuliani, qui ab ecclesiasticoⁿ clericatus gradu^o 51 discedens^o et a recto religionis tramite errabundis anfractibus exorbitans ritu gentilium

^a) incolomi////////tate (e in i m²) pristinae A, incolomitate (e in i) pristinae R², incolomitati pristinae BC¹OR³, incolomitati (o in u man. rec.) pristinae G, incolomitate pristina LR¹ ^b) donaturus AG = ed. pr., donatur BC¹LOR¹R², donatus est Giles ^c) direpta 7 depeculata (suprasc. furata m²) ABGR¹, depeculata (suprasc. i m²) R²S, depeculiata C¹C²LR³R⁴R⁵, depeculia//////// suprasc. spoliata f segregata O (segregata suprasc. etiam in C¹) ^d) redde//rent B ^e) Ast codd., At Giles ^f) propala (supra lin. m² add. tam) A, palatā (supra adsc. p m²) B ^g) abegerunt (e prius in i m²) B, abegerunt R¹, abierant C¹, abigerunt L, abigerant OR² ^h) restituunt (suprasc. n m²) O, sponte restuunt in marg. C¹ ⁱ) strictum (i supra u) A ^k) commemorandum suprasc. est C¹O ^l) doleum (e ex i) R¹ ^m) delaturas A ⁿ) æquibus suprasc. e man. rec G ^o) fefellisset (suprasc. l alt. m²) G ^p) obeuntem ABC¹OR¹R², abeuntem LR³, obeuntem (o in ras.) R⁴, carm. 1498 constrictum morte ^q) camellum A, came lum G cf. ad aenigm. IC ^r) sopite (suprasc. s m²) B, carm. 1498 sospite perfruitur sed verax alter asello ^s) Quanta ei pudicitie om. uero R¹, sit om. AG, C¹ in marg. k ^t) gurgites R¹ ^u) melote 7 amiculis A, melote//////// amiculis G ^v) pudibundi A ^w) nuditas indecent om. et (7 A), t in s man. rec. G ^x) offendet B ^y) ceteriorem (supra e primum m² i) A, ceteriorem O ^z) diuini R³ ^a) quom B ^b) anba cudiscifer (c supra u) A, ambacuc Gm¹R¹, abbacuc BOR²R³ ^c) de codd., e Giles ^d) punctu AG ^e) in lacum leonum R¹, in leonum lacu sed ~ man. rec. G ^f) rugientium AGR¹, rudentium cett. ^g) famelicum BC¹LOR²R³, falicum (suprasc. me m²) A, famelicum G ^h) ammon R¹ ⁱ) hemita (suprasc. re m²) B, heremita corr. man. rec. G, C¹ in marg. k ^k) carnis ergastuli L ex carm. v. 1501 carnis uincula ^l) milię (suprasc. it m²) A, minue (suprasc. man. rec. fort. militię) G ^m) c(a)elorum orbibus AC²GR¹, celorum om. B, ordinibus C¹ (f orbibus m²) R²R³, orbibus suprasc. f ordinibus C², ordinibus suprasc. i. agminibus infra orbibus suprasc. eahringum O, agminibus L carm. v. 1503 angelicis turmis (prosa a caelestis militiae manipulo) ad caeli sidera (prosa caelorum orbibus) vectum (prosa inferri) ⁿ) ab scelestissimi (S m², suprasc. ecclesiastico m²) B ^o) disce//dens B

1) Rufinus l. l. Alio quoque tempore cum venissent ad eum quidam, probare volens animos ipsorum dicit dolium sibi esse necessarium ... et cum polliciti essent perlaturus se, unus ex ipsis grave sibi duxit, dicens periclitari posse camelum suum, si ei tam grave onus imponeret ... Tunc alter: Mihi, inquit, ut ipse nosti, camelus non est, sed asinus e. g. s. Et ita impositum dolium asino suo perrexit usque ad monasterium hominis Dei, ita ut nec sentiret asinus se aliquid oneris portare. Quem ut vidit Ammon, Bene fecisti, inquit, in asino deferens dolium; collegae enim tui camelus mortuus est 2) Epist. ad Acirc. p. 159, 12 omnes codd. gippum scribunt 3) Rufinus l. l. fluvium Nilum cum transire vellet et exuere se erubesceret, virtute Dei subito in alteram ripam translatus dicitur 4) Rufinus in capitis initio: (Ammonis) animam, cum exisset de corpore, vidit ferri ad coelum Sanctus Antonius 5) carm. de virg. 1504—1618

lugubriter apostatare^a coeperat, fuit quidam apud Thebaidam^b vir vitae^c venerabilis, Apollonius^d nomine, qui anno aetatis^e quinto decimo^f vastae solitudinis secreta penetrans et mortalium contubernia subterfugiens delituisse fertur haud procul a veterrimo delubro, in quo redemptor noster ingressus, quem nefanda Antipatris^g proles^h insectabatur, omnes simulacrorum toracidasⁱ ad solum cernuas diruit, secundum praesagum Esariae vaticinium: *Ecce dominus^k sedet super nubem levem et veniet in Aegyptum^l et Isaias 19, 1 commovebuntur manufacta Aegyptiorum a facie eius et cadent in terram.* Nubs^m, inquit, levis: castissimum videlicet Mariae virginis gremium humanae corruptionisⁿ spurcitia^o et virili complexu carens^p praefigurat². Denique praefatus Dei famulus octenis^q temporum lustris^r hoc est quater denis^s annorum curriculis^t horrorem deserti non lassabundis, sed indefessis viribus tolerans^u quingentorum circiter monachorum^v archimandrita^w et rector extiterat³. Qui ob praeclaram virginitatis gloriam multis miraculorum^x signis et prodigiis³ coruscans centies diurnis^y et totidem nocturnis horarum spatiis^z dominum^a interpellans genua curvo poplite flexisse scribitur^b 4. Cuius colobium^c, cum de stuppae^d stamine vel potius putamine^e sine pompulenta^f panucularum^g varietate ordiretur, sindonis peplum ex tereti filorum^h glomere fusoque netum radiis stridentibus et pectine pulsante⁴ texebatur; quae (indumenta)ⁱ longiuscule^k illo in desertis^l delitescere per tot temporum volumina penitus numquam^m vetustate extricabanturⁿ 4. Cuius alimonia, immo

^a) apostare coeperat *AGR*¹, apostatare *C²BLO* ^b) apud thebaidis *R*¹ ^c) uir uite *BLR*¹, uir uite *O*, uir tute *A*, virtute *G*, quidam .. uirtute uenerabilis *ed. pr.*; quidam ... uitae uenerabilis *Giles*; in *marg. adsc. Theyer* in *R*¹ Apolloni² *supra* Iustus ut palma *s. X* ^d) apollonius *AG* ^e) etatis sue *XU · B* ^f) quinto decimo *R*¹ ^g) antipatris *ABGLOR*¹, Antipatri *Giles* ^h) proles *BLO* ⁱ) toracidas *AG*, toracidas (a prius ex o) *B*, toracidas *C²LOR*¹, thoracidas *C¹R*³ cf. ad *carm. rh. II 174* ^k) ds *suprasc. n* (i. e. dominus ex deus) *A*, dñs *BGR*¹ ^l) in egipto *A*, inægypto *GR*¹ ^m) Nubs (*suprasc. i m*³) *B*, Nubs *C²LOR*¹, Nubes *AG* ⁿ) corruptionis *m*³ in *marg. B* ^o) spurcitianis *A*, spurcitias *||||& G*, spurcitia *BLR*¹, spurcitiis *Giles* ^p) carente (*suprasc. s, punctis subpositis sublatum re*) *A*, carentē *s suprasc. tē punctis subl. B*, carentem *R*¹ ^q) odenis *AG*, octenis *BC²LO* ^r) lustris temporum *B* ^s) quatuor denis *R*¹ ^t) annorum circulis *R*¹ ^u) tollerans *R*¹ ^v) circiter annum (*linea inclusum*) monachorum *R*¹ ^w) archi mandrita *suprasc. princeps abbatum AG cf. c. XIII* ^x) annorum (*suprasc. i miraculorum m*³) *B* ^y) diurnis *A* ^z) spatiis ex spatiū *R*¹ ^a) dñm *AOR*¹, deum *Giles* ^b) destribitur *B* ^c) colobium *suprasc. lineum uestimentum A* ^d) des puppe *AG*, cum stuppeo stamine *R*¹ ^e) putamini *A* (*sed ultima littera incerta*) *G* ^f) pompulenta (*v supra o alt. m*³) *A* ^g) pannucularum *AG*, panucularum *BC¹C²LOR*¹ *cf. ad IX* ^h) filiorum *AG* (*in ras. fuit i*) ⁱ) (indumenta) *supplevi ex Rufino* ^k) longiusculae *L*, texebantur que longiuscule *R*¹ ^l) indesertis *A*, intorfertis *G* ^m) numquā *A*, poenitus numq *R*¹, pænitus *G* ⁿ) uetustate extricabantur *R*¹

1) *Rufinus hist. monachorum c. VII* Vidimus alium sanctum virum nomine Apollonium apud Thebaidam in finibus Hermopolis, ad quam civitatem Salvatorem cum Maria et Ioseph de Iudaeae finibus venisse tradunt secundum prophetiam Isariae dicentis 'Ecce dominus sedet super nubem levem et veniet in Aegyptum a facie eius et cadent in terram.' Vidimus ergo ibi etiam templum ipsum, in quo ingresso Salvatore corruisse omnia idola in terram et communita (*l. comminuta*) esse memorabant *cf. etiam Evangel. Pseudomathai c. XXIII. — Adamnannus vita Sti. Columbae praefat. II* Vir erat vitae venerabilis 2) *Hieronymus in Isaiam VII. XIX (= op. IV 258 M.)* Ascendit Dominus super nubem levem, corpus sanctae Mariae, quod nullo humani seminis pondere praegravatum est. — *Ambrosius exhortatio virginit. c. V 31* Nubem itaque Mariam dixit, quia carnem gerebat; levem, quia virgo erat, nullis oneribus onerata coniugii *cf. de institut. virg. c. XIII 81. — In verbis Isariae versiones vetus et nova commixtae sunt; cadent in terram neutra habet, confer Sabatier II 547 sq. ac ne cum Rufino quidem Aldhelmus plane consentit. — Formam Nubs ex Italia notam etiam glossae agnoscunt; vide Roensch, Italia p. 263* 3) *Rufinus l. l.* erat enim pater monachorum circiter quingentorum. — opera enim magna erant ei et virtutes multas signaque plurima et prodigia faciebat, per eum crevit. ... Quindecim ergo annorum secessisse eum ad eremum ferebant atque ibi cum quadraginta annis fuisset in exercitiis spiritualibus conversatus, aiebant 4) *Rufinus l. l. (411 M.)* Fuit autem in locis illis spelunca quaedam eremo vicina, in qua habitare coepit, indesinenter

parsimonia^a tam frugalis^b fuisse ferebatur, ut potius^c viridibus herbarum fasciculis et recentibus hortorum holusculis vesceretur^d, quasi condito^e culinae pulmentario^f potiretur^g, cum tamen cocturam et assaturam alimentorum in focularibus praeparatam ad edulium refutaret. Hic aliquando, cum Iulianus, qui tyrannidem et apostasiam pariter arripuit, non modo in clericali gradu^h constitutos, sed etiam monachica professione fungentes ad militiae cingulum cogeret, in ergastuli latibulum | truditur; sed intempestaeⁱ noctis conticinio^k angelus limpidissimo lucis radio resplendens tremibundis^l custodibus claustra carceris reserans virum Dei de latebrosis lautumiae^m squaloribus eripuit¹.

Quadam die Apolloniusⁿ, cum iter carperet, gentilium turmas circumquaque cum simulacro debachantes orationum vinculis quasi radicitus fixas sub divo et torrido solis calore immobiles^o manere fecit^p nec usquam^q aut aliorum^r ulterius progredi valentes^s. Sed cum^t comperissent rem per virum Dei gestam, ilico^u missis legatariis^v sponponderunt, si

^a) persimonia (*supra e m¹ a*) R¹ ^b) frugilis A (*i in a man. rec.*) G ^c) potius AG, potissimum cett., potissimum om. R¹ ^d) uescebatur R¹ ^e) condito/// (*in ras. fuit r*) ///culine (*in ras. fuit o*) G
^f) pulmentatio (*suprasc. R m¹*) A ^g) poteretur R¹ ^h) gradu clericali B, clericadi G ⁱ) intempeste A, intempesta R¹ ^k) noctis conticine noctis R¹ ^l) tremebundo AG ^m) lautumie A = G, in quo *man. rec. scripsit latrinae (cf. c. XXXV), lacunae ed. pr., lautomię B* ⁿ) diapollonius (*suprasc. e m²*) A, apollinius G. *Hinc novi capituli initium notant unum versum litteris uncialibus exarantes L et O, in O etiam numerus XXXVIII praemittitur* ^o) immoles (*suprasc. bi m²*) B ^p) fecit m¹ *supra lin. A* ^q) neusquam AG, necusquam BLOR¹ ^r) aliorum B ^s) ualentes. Sed AG, ualerent G *man. rec. = ed. pr.*
^t) cū m¹ *supra lin. A* ^u) ilico AGLO, illico (*i prius eras.*) B ^v) legata///riis A, legatariis R¹, legatariis G cett., cf. H. Roensch, *Semasiol. Beitr. I 40*, legatariis Giles

die ac nocte orationibus vacans easque centum, ut aiebant, per diem totidemque noctis tempore curvans genua consignabat Deo ... Indumentum eius stupeum collabium (*l. collobium; de collobio monachorum Aegyptiorum iam De la Cerda, Advers. sacra c. XXII Cassiani Institutionum I 4 attulit*), quod apud illos lebetes appellatur, et linteum, quod collum et caput obvolveret; quae tamen indumenta ferebant permansisse ei in deserta numquam veterata ... die vero dominica, gratia caritatis, secum omnes cibum sumere hortabatur, cum tamen ipse solitis abstinentiae observationibus deserviret, herbis solummodo aut oleribus utens nec usum aut ministerium ignis admittens. — *cf. c. IX lanea filorum stamina ex glomere et panuculis revoluta. Verg. VI 647 iam pectine pulsat* 1) *Rufinus l. l.* Hic cum audisset, Iuliani .. temporibus fratrem quendam militia comprehensum detineri in carcere, venit ad eum cum fratribus consolandi causa .. supervenit centurio .. claves extrinsecus carceris imposuit ipsumque et omnes quicumque venerant pariter conclusit, quo scilicet etiam ipsi similiter ad militiae detinerentur officium ... medio autem noctis astare visus est angelus ingenti luce resplendens et obstupefactis perterritisque custodibus carceris claustra patefecit 2) *Rufinus l. l. (p. 414 M.)* Erant aliquando in circuitu eius positi decem circiter gentilium vici, apud quos daemoniaca superstitio summo studio colebatur. Templum enim erat amplissimum atque in eo simulacrum, quod moris erat circumferri a sacerdotibus bacchantium ritu ... contigit autem sub eo tempore, quo huiusmodi ab eis orgia gerebantur, iter agere beatum Apollonium per ipsa loca, cum aliquantis fratribus. Et cum vidisset infeliciam turmas quasi daemone quodam agi baccharique per campos, miseratus errorem eorum fixis genibus invocavit Dominum et salvatorem nostrum et omnes eos, qui caerimoniis daemoniis agebantur, cum simulachro suo stare fecit immobiles, ne progredi omnino usquam possent. Atque ita per totam diem rapidissimis adusti aestibus permanserunt ignorantes, unde eis haerere uno in loco immobiliter contigisset. Tunc sacerdotes eorum dicebant, esse quendam Christianum in regionibus vicinae eremi commanentem, Apollonium nomine, et ipsius esse haec opera ... Tum quidam ex illis vere eos opinari aiunt, nam .. vidisse se eum in illo itinere praetereuntem confirmabant ... omni auxilio frustrati legatum ad dominum Dei mittunt pollicentes, ut, si eos resolvat his vinculis, pariter quoque erroris in eis vincula dissolveret ... Haec ubi nuntiata sunt ei, sine mora descendit ad eos et .. omnes resolvit. At illi .. omnes confugiunt ad eum ... simulacrum vero, quod erat ligneum, continuo tradunt igni

eis facultas abeundi daretur, omnes^a spretis^b caeremoniarum^c culturis se fidem catholice credituros^d et fribulam^e simulacri^f effigiem in frustra^g fracturos aut in favillam et cinerem^h crematuros, quod ita gestumⁱ rerum probavit eventus.

Lis^k aliquando^l propemodum satis cruenta inter duo populo¹ credentium et incredulorum praedia^m gerebatur: fortuitoⁿ casu contigit, ut praefatus vir Dei armatas peltarum testudine catervas iamiamque^o strictis mucronibus alternatim se iugulaturas^p offendisset^q. Qui cum verbis pacificis confusam utriusque vulgi simultatem magnopere mitigare niteretur et exortam furentis cunei crudelitatem sedare temptaret^r, quidam bellicosus incentor et fautor certaminis ac crudescens^s signifer duelli fertur bachanti et furibundo strepitu restitisse^t, dicens se spreta pace sequestra^u leto tenus pugnaturum. Tum^v sanctus Optata, inquit, tibi verbis^w fortuna contingat^x! Ceteris enim violati^y foederis clasma^z concorditer reconciliantibus solus ultricem cruentae mortis vindictam exsolves^a. Insuper nefandum^b cadaver nequaquam^c ut ceteros mortales sepulcri sarcophagus receptet, sed volucrum rostris laceratus et bestiarum rictibus corrosus communi sepultura carebis! Ita cruenta^d

fors evenit^e, ut profeticus sermo praedixit.

Tempore^f quodam, cum sacrosancta paschalis sollemnitas intra speleum celebraretur et plures ad viri Dei^g speluncam velut examen ad alvearium pro festivitate frequentanda^h certatim glomerarentur, qua peracta solitae frugalitatisⁱ dapibus saginantur id est siccis^k et pauculis panum crustulis^l et sale aspersis holerum | fasciculis^m, — tum fuis ad polum precibusⁿ Dei patrocinium fideliter implorant^o. Et dicto citius pro foribus vestibuli tantas diliciarum affluentias gerulis, quos numquam noverant^p, gestantibus solita pietate Christus familiaris^q suis tam ubertim^r contulit, ut usque ad (diem) pentecosten, qui^s septenis ebdomadarum^t curriculis calculatur, sicut iubeleus septenis annorum^u

^a) omnispretis (suprasc. b m²) B, omnes spr&is AR¹, omnibus spretis LO ^b) spr&is G ^c) caeremoniarum A, caeremoniarum G, cerimoniarum LOR¹ ^d) credituros (cre in ras. di supra lin.) R¹ ^e) friuola R¹ ^f) simulacri (i ex a) B ^g) in frustra GR¹ ^h) cinerem codd., cineres Giles ⁱ) gestum alio atramento m¹ supra lineam L ^k) LIS initiali ornata R¹, etiam L hic litteram maiusculam posuit ^l) inter duos populo AG, inter dua populo (a add. m²) B ^m) p&id&ia B, p&id&ia A, p&id&ia suprasc. man. rec. forte p&id&ia G, prodigia ed. pr. ⁿ) fortuito codd., casu: u m²B ^o) i&id&iaque m¹ supra lin. A, ||||iamque G ^p) iugulaturas (supra u ult. m² a) B ^q) offendisse AG (add. t man. rec.) ^r) sedare ||||| temptaret in ras. fuit ni (i. e. initium verbi niteretur) A, temtaret R¹ ^s) crudentis R¹ ^t) post restitisse in A: Qui cum uerbis pacificis ex versu praecedente repetita, sed per lineam sublata, resistere suprasc. i restitisse B ^u) sequestra R¹ ^v) tum sc&s AGLR¹, Tunc cett. Giles ^w) uerbi A ^x) c&|||tingat B, contingat R¹ ^y) ceteris uiolati AG, ceteris || R¹, enim violati cett. ^z) clasma: c in p man. rec. G ^a) exoluens (suprasc. s m²) A, esolues (suprasc. x m²) B, exsoluens corr. man. rec. exsolues G ^b) nefanda R¹ ^c) nequam (suprasc. qua m²) A ^d) Ita cruenta codd., Ita uero c. Giles ^e) for se uenit AG ^f) Tempore: maiuscula initiali decoratum LR¹ ^g) di supra lin. A ^h) frequentanda |||| A ⁱ) obte frugalitatis R¹ ^k) ./. siccis B, id& siccis L ^l) custulis (r supra lin. m¹) A ^m) faciculis G, saliculis ed. pr. ⁿ) p&ecibus O, p&ecibus G ^o) Pluraliter scripsisse videtur A = B vel contra Rufinum; cf. carm. v. 1589 Nunc precibus Dominum .. pulsemus!; implorat L (in quo supra tum m² suprasc. uir d&i) OGiles ^p) nouerunt R¹ ^q) sic ALOR¹; i primum in e m² B man. rec. G ^r) umbertim B ^s) pentecosten qui ABG, dies supra qui BL, addidi diem ex Rufino; cf. etiam carm. v. 1605 usque diem penti quem dicunt nomine costen; pentecosten: que O ^t) ebdomadarum suprasc. man. insul. ma A, ebdomadarum GLOR¹ ^u) annorum man. insul. supra lin. A, anor& (suprasc. n m²) B, septenis annorum laterculis G

1) Rufinus l. l. (415 Migne) Lis quodam tempore dicebatur exorta inter duos vicos, quorum unus Christianus, alter gentilius fuit. Procedunt ex utraque parte armatorum turbae plurimae. Accidit autem, ut Sanctus Apollonius superveniret, cumque eos hortaretur ad pacem, quidam eorum, qui inter gentiles quasi caput erat et causa belli illius, homo truculentus et ferox, obsistebat ei vehementer dicens, non se permittere fieri pacem usque ad mortem suam. Tum ille 'Fiat, inquit, ut optas. Nullus enim alius praeter te perimetur, sed et congruum honori tuo tibi sepulcrum fiet, non terra sed bestiarum et vulturum ventres.' Et continuo sermo eius efficitur verus

laterculis¹ supputatur^a, divinitus allata epularum^b stipe cotidie^c affatim^d pascerentur^e. Quod autem^f caelestis munificentiae stipendium potius quam humanae liberalitatis exenium^g fuerit, ex hoc certissimis experimentis colligitur^h, quod fructuosumⁱ eulogiae munusculum ignotis allatum parasitis^k tempore praepostero id est vernali, non^l autum-
nali divinitus impendebat^m hoc est mala punica, quaeⁿ et mala granata nuncupantur,
cum palmeti dactilis^o, quos nicolaos vocant^p, favos, uvas^q et palatas id est caricarum
massas, cum noverimus vinearum antes^r et palmitum propagines vere quidem frondescere
et florescere, sed autumno racemis turgentibus et botris flavescentibus^s mitescere ac
maturescere.

Contigit aliquando², dum calamitosa famis^t atrocitate promiscuum^u Aegypti vulgus¹⁰
crudeliter^v grassaretur, plures ad eum catervatim stipis gratia^w confluisse; ast ille
tres sportulas crustulis et^x tortellis^y refertas unius diei tantum intervallo fratribus

^a) suputatur *A*, subputatur *R*¹, supputatur (*p* prius in *ras. man. rec.*) *G* ^b) epularum *A* ^c) sic
*ALOR*¹, cotidie *G* ^d) sic *codd.* ^e) passcerentur *O* ^f) *li A* ^g) exenium *AGR*¹, exenium
(*e* prius sublatum) *B*, xenium *cett.* ^h) colligitur (*supra e m*¹ *i*) *L*, colligitur *O* ⁱ) fructuosa
(*suprasc. v m*²) *A* ^k) parassitis *suprasc. ministris AG* ^l) non *suprasc. m*¹ *A* ^m) *inpendebatur *AGO*,
impendeba|||tur *BL* cf. *carm. v. 1590* Quatenus impendat iudex alimenta misellis. *Post fuerit, quo verbo*
fol. 36^a in B concluditur, man.² in marg. ex hoc et infra lineam ultimam certissimis — parasitis adscripsit;
quae verba postea iterum deleta sunt; 36^b versus primus verba continet: Tempore — impendeba|||tur, alter
Ex hoc — eulogie mu, tertius nusculum — parasitis · hoc versus alter ad tertium per lineam ante hoc m²
traductus est: sic ordo totus confusus ⁿ) quae *om. AG* ^o) pelmeti (*suprasc. a m*¹) dactilis *O*, dactelis
(*e in i man. al.*) *G*, dactylis *A* ^p) vocantur *R*¹; cf. *p. 237, 1* ^q) fanos uanos et palatas *R*¹ ^r) antes
*suprasc. summitates A, vinearum om. R*¹ ^s) butris *R*¹, frauescentibus (*supra r m*¹ *l*) *A*, botris flaves-
centibus *m*² *supra lin. B* ^t) famis *AGLR*¹, fames *Giles* ^u) in promiscuum *Giles*, in *om. codd., supra*
*grassaretur m*² *uastaretur B*, cf. *Corp. gloss. V 299, 17* grassari humiliare ferire caedere et *H. Roensch, Sema-*
siolog. Beitr. III 43; famis nominativus est cf. carm. v. 1608 Iam famis Aegypti multavit clade cohortes; *vide*
etiam supra c. XXXVI p. 282, 8 ^v) s. crudeliter *m*² *supra lin.*; s. paene evanidum *A*, crudeliter *G*
^w) sti pigrā (*suprasc. s m*²) *B* ^x) & *supra lin. m*² *B* ^y) tortelis *R*¹

1) *Rufinus l. l. (416 Migne)* Dies sanctus aderat Pascha, et cum solemnitas vigiliarum sacramen-
torumque intra speluncam fuisset expleta atque ex his, quae fuerant apud eos, refectio pararetur (erant
autem eis pauci tantummodo et sicci panes atque olera ex his, quae sale aspersa reponi apud eos solent)
..... tum ille cum omni alacritate orationem fudit ad Deum; qua expleta cum omnes respondissent
Amen, ecce repente ante fores speluncae vident homines quosdam sibi penitus ignotos, quique tam
multas copias rerum omnium, quae ad usus dumtaxat ciborum pertinent, detulerunt, ut neque tam
multa neque tam diversa tam facile quisquam viderit. In quibus erant quaedam, quae omnino in Aegypti
regionibus nunquam visa sunt pomorum genera et magnitudo incredibilis, uvae, nuces, ficus, mala
quoque punica, et ante tempus omnia, favi atque mellis et lactis copia, nicolai
etiam ingentes et panes calidi et mundissimi, qui tamen peregrinae esse viderentur provinciae
Quorum copia tanta fuit, ut usque ad diem Pentecostem quotidie ministrata sufficerent. — Laterculi
(cf. *epist. ad Acirc. c. II et aenigm. LXXIII 4*) idem hic sonant ac series vel ordo et significant periodum
annorum sabbaticorum (cf. *Levit. 25, 8. Isid. de nat. rerum c. VI* Annus iubilaus est remissionis, qui
septenis annorum hebdomadibus id est XLVIII annis textitur) vide *Isid. Origg. V 37, 3* 2) *Rufinus l. l.*
(417 *M.*) Orta est aliquando fames apud Thebaidam ... omnes simul cum uxoribus et filiis pergunt
ad eum cibum simul cum benedictione poscentes. At ille nihil dubitans proferre coepit ex his, quae
ad usum fratrum reposita erant ... cum vero tres solae panum sportae remansissent, fames autem
populos vehementer urgeret, iubet proferri in medium sportas ... et in auditu totius populi, qui famis
necessitate confluerat, elevatis ad Deum manibus ait: Numquid non valet manus Domini multiplicare
haec? et quatuor continuis mensibus nec cessatum est umquam erogari panis ex sportis neque
deesse potuit aliquando. Similiter autem et alio tempore fecisse eum de frumenti et olei specie
perhibebant. Quibus virtutibus motus diabolus dixisse ad eum fertur: 'Numquid Helias es tu aut alius
aliquis prophetarum vel apostolorum?' e. q. s.

victus^a alimoniam praebituras fertili^b benedictione fecundans familiaris vulgi turmis exhibuit, quae quaternis^c mensibus cum panis copia plebis inopiam refocilantes^d ab imminentis^e famis inedia et discrimine defendunt; hoc idem de farris^f simila et pollines^g simulque crassa olei pinguidine^h fecisse memoratur. In priori quidem miraculo corbesⁱ et fiscillos^k imitatur evangelicos^l, in secundo lecithum^m olei et pugillum farinae ab Heliaⁿ profeta fecundae^o benedictionis ubertate refertos aequiperat.

Matth. 14, 20 et al.
IV Reg. 17, 14, 16

XXXIX (XL). EXPLETIS igitur summatis masculini sexus exemplis¹, qui nequaquam nutabundo integritatis fundamento castae conversationis structuram sustentabant, ad inclitas^p itidem secundi sexus personas, quae in^q sanctae virginis perseverantia inflexibili^r mentis rigore usquequaque^s duruerunt^t, verborum gressibus gradatim spatiantes ab isdem pulcherrimos pudicitiae flores feliciter carpere^u contendamus², quatenus aeternae^v beatitudinis coronam, illo clementer amminiculum^w patrocini^x praestante^y, qui virgo ex virginis alvo nasciturus^z protoplausti^a piacula expiavit et totius mundi statum^b profligatis^c tenebrarum principibus^d beavit, inextricabili plecta^e plumemus³ et, quemammodum pridem ex utroque testamentorum tenore^f principalis sexus^g

^a) uictis (*suprasc.* v m²) A, ui////ctus B ^b) fortile R¹ ^c) quaterni (*suprasc.* s m¹) A ^d) refocilates (*suprasc.* n m²) A, refocilantes GLO, reuocilantes R¹, refocillantes B cf. *epist. ad Ger.* p. 87, 23 G.
^e) imminentis (s *supra lin.*) AC¹, imminenti O, imminenti BC²R¹ ^f) faris (r alt. *suprasc.* m¹) A
^g) poline O ^h) pinguidine AG (i in e) R¹ ⁱ) coffes R¹ ^k) fiscillos R¹, fiscilos AG, ficillos (*suprasc.* s m²) B ^l) eungelicos (*suprasc.* a m¹) A, euuangelicos O ^m) legithā (h ex n) A, legitham G, legythum B, lecithum LR¹, lecythum O ⁿ) fecunde AG In capitulum de Hieronymo (in R¹ man. XVI saec. adscripsit: Deest capitulum XXXIX de Ier.), cuius tamen in nullo codice ullum exstat vestigium. Quae in R¹ notatur lacuna — nam legitur in eo refertos aequiperat (= p. 291, 6). Et post caelestis puerperii (= p. 292, 12), *suprascripto* dt — ad hanc quaestionem nihil valet; nam quae hic omissa sunt, ea post ad uos adtuli i. e. post finem capituli insequentis addita in duabus paginis folii 34 leguntur. Hieronymi mentionem ex carmine (v. 1619—1652) ab auctore capitulationis absque codicum auctoritate intrusam esse facile potest conici; in glossis codicis Cottoniani Cleop. A III saec. XI inter excerpta ex carmine capitulum (LXXII) separatim inscribitur De Hieronimo. In R¹ ut huius capituli in textu non exstantis titulus omissus est, ita tamen numerus capituli insequentis (. . L = XL) non est immutatus; invenit igitur in suo exemplari capituli indicem, sed consulto omisit. — EXPLIC DE VIRGINITAE SCOR PATRU · INCIP DE VIRGINIT · SCARV FEMINAR · *suprasc. man. s. XVII* Liber secundus in marg. CAP. XXII B, Explicit de masculini sexus: Incipit de feminini gradu R¹ fol. 34^a. Codices, qui in capitulatione capitulum de Hieronymo indicant et ita notant, ut huic numerum XXXVIII, insequenti numerum XL adscribant, ut C²O (C¹ post cap. XXV numeros non iam addit), in textu ipso ordinem rectum et numerationem idoneam retinuerunt. R¹ Expletis igitur — favorabilis exstitit notata lacuna inter aequiperat et Et post puerperii ita fol. 34 supplevit, ut cum ceterae paginae sint versuum XXIV, fol. 34^a versus XXI, fol. 34^b XVI versus contineat ^o) qui codd. omnes, quasi praecederet non masculini sexus sed virorum ^p) funda; Ad inclitas *suprasc.* mento (o ex a per ras.) man. insul.; castae conversationis structuram sustentabant om. A, fundamenta ad inclitas Guelf. = ed. pr., inclitas A¹, inclitas R¹ ^q) in add. m²O ^r) infexibi (*supra lin. add.* li m¹) A
^s) usqua; (q; *supra lin. add.* m¹) A; inde ab usquequaque ad spatiantes nil legi potest in A¹ ^t) duerunt A, duerunt *suprasc. man. rec.* durauerunt G, durauerunt C² (secundum Giles), durauerunt ed. pr.
^u) feliter (*suprasc. ci*) capere AG, carpere A¹R¹ ^v) aeternae om. AG ^w) clemente ramniculum (*suprasc. m alt. m²*) A, am(m)iniculum A¹GLR¹, amminiculū BO ^x) patrocini//// (*suprasc. i m²; in ras. fuit a*) B
^y) praesante A¹ ^z) nasciturus AGR¹, nascitur *suprasc.* us eras., sed non addito et B, nascitur//// O, nascitur et L Giles ^a) protoplausti *suprasc. s* A, protoplausti G, ploplasti L, protoplasti BO ^b) statutum R¹
^c) profugatis AG ^d) principib; R¹ ^e) plecta ABC¹ alii cf. Roensch, Italia p. 84, plectro L Giles ^f) ex utro (*supra lin. q; m¹*) testamentorum serie A, ex utroque — serie G (serie glossa pro tenore textum invasit), serie *suprasc.* ordine O ^g) principalis sexus AG = ed. pr. p. tantum s. R¹, p. tanti//// (i ex ū) sexus B, principalis tanti sexus LOGiles

1) *carm.* 1653—1692. In carmine ante hos versus inserta est laus Hieronymi (1619—1652) cf. *notas crit.* 2) c. XIX purpureos pudicitiae flores ex sacrorum voluminum prato decerpens pulcherrimam virginis coronam Christo favente contexere nitar 3) *carm.* 2445 Integritas nitidam nec non et passio rubram plumabant parilis macta virtute coronam

exempla conguessimus, cui potissimum prae ceteris^a virtutum charismatibus^b virginale propositum superni atria paradisi et caelestis regni vestibula^c patefecit^d, eodem modo in feminini^e sexus^f prosapia, sicut infra experimentis^g adstipulabimur, uberrima pudicitiae documenta^h solerter enucleare nitamur.

(XL). EN¹, ut supra retulimus, beata Mariaⁱ, virgo perpetua^k, *hortus conclusus*,⁵ *fons signatus, virgula radice, gerula floris*, aurora solis, nurus patris^l, genetrix et^m germana filii simulque sponsa ac felix bernaculaⁿ, sanctarum socrus animarum, supernorum regina civium, *columba^o inter .LX. reginas et bis quadragenas^p pelices*, propter perenne puritatis privilegium obsidem saeculi, monarchum^q mundi, rectorem poli, redemptorem soli^r archangelo pronuntiante, paraceto obumbrante praecordiis^s trepudiantibus^t feliciter¹⁰ suscipere meruit. Verum mihi de Mariae perpetua virginitate^u, quae ante sacri seminis^v receptaculum virgo favorabilis existit^w et post caelestis puerperii praeconium virgo favorabilior^x permansit², sollicite scribenti repente ad memoriam rediit, quomodo Caecilia, virgo sacratissima³, indultae^y iugalitatis consortia ac pacta proci sponsalia obtentu castitatis refutans velut^z spurca latrinarum purgamenta laudabili spiritus fervore con-¹⁵tempserit, despexerit^a, respuerit; quae, licet organica^b bis quinquagenis et ter quinis sonorum vocibus concreparet armonia, acsi^c letiferos^d Sirinarum^e concentus, cum inexpertos quosque ad vitae pericula pellexerint^f, sub praetextu integritatis surdis auribus auscultabat^g. Quamobrem procum proprium et futurum, si virginitatis^h fortuna patere-²⁰tur, levirumⁱ a superstitione de|lubrorum cultura convertens baptismatis fonte renatos^k visibiliter angelicis perfrui^l conspectibus^m fecit, quibus caelicola ab astris destinatus candidis ac purpureis contexta sarta floribus obtulit *'Istas, inquit, coronas immaculato (corde)ⁿ et mundo corpore custodite, quia de paradiso dei eas ad vos attuli⁴!'*

^a) prae ceteris (suprasc. i m¹) A, ceteris G ^b) carismatibus LO ^c) vestibula////, a ex u, R¹
^d) pate pate fecit R¹ ^e) femini (suprasc. ni m¹) AR¹ ^f) sexus: xus add. m²B, sexu R¹ ^g) ex-
 pimento (suprasc. ri m¹) A, experimento G = ed. pr., experimentis L ^h) documenta m² supra lineam A
 (XL) capituli numerum addidi. Uncialibus capituli significant initium AGR¹; suprasc. R¹: Ite(m) hic de
 uirginitatis honore scq. marie et de Scā cecilia marī ⁱ) beamaria (ta add. m²) A ^k) uirgo puerpera R¹
^l) patri R¹ ^m) ac germana R¹ ⁿ) uernacula, scōrū (suprasc. ac m²) R¹ ^o) colūna B ^p) quara-
 genas (m² add. d) B ^q) monarcham Giles ^r) scī ī soli B, soli etiam A¹ ^s) praecordis (i alt.
 add.) A ^t) trepudi////////antibus (in ras. fuit anti) A ^u) puritate R¹ ^v) *sermonis codd., cf. c. XXVIII
 euangelici seminis (codd. sermonis) sator cf. Augustin. de peccatorum meritis II 38 pia fide sanctum germen
 in se fieri promerentem ^w) existit AGR¹ ^x) receptaculum uirgo fauorabilior: sic, omissis hisce: fauora-
 bilii existit et post caelestis puerperis praeconium virgo A¹, fauorabilior (suprasc. est in AG fauorabilis) AG
 (b corr. in u man. rec.) ^y) indultae codd., indulta Giles ^z) velud R¹ ^a) dispexerit AGR¹,
 despexerit (e ex i) B ^b) orga cabis (suprasc. ni m²) B, organa (suprasc. c m¹) R¹ ^c) Asi (suprasc. c) B
^d) lo&iferos (o postea additum) A, lo&iferos GL ^e) sirinarum AGR¹, sirenarum BLO ^f) pellexerint A
^g) auscultabant R¹ ^h) uirginitatis R¹ ⁱ) leuirum (r ex s A) leuisum G ^k) fontere natos AG,
 renato (s add. m²) B ^l) perfrugi (g deletum) B ^m) conspectibus (u in i per ras.) A ⁿ) *(corde)
 om. codd.; supplevi ex Actis

1) carm. 1693—1709. — cf. etiam Milo, carm. de sobrietate II 4 sqq. (PlaC. III 645) et Ambros. de institut.
 virg. c. IX 54. 58. — aurora solis A. Salzer, Sinnbilder und Beiworte Mariens. Linz 1894 p. 23 sq., nurus
 patris ib. 109, genetrix et germana simulque sponsa ac felix vernacula ib. p. 100 sqq., sanctarum socrus
 animarum ib. p. 419, supernorum regina civium ib. p. 458. — Willibaldi vita Bonifatii c. 2. Expleto
 igitur licet summatim primordiali . . ordine . . protulimus, ut fabricae a nobis fundamento confecto
 structurae paulatim sublimitas ad summa altius erigeretur 2) Augustinus serm. CXCI 2 Maria virgo
 ante conceptum, virgo post partum 3) carm. 1710—1735. Acta Sanctorum April. II 203. 205: procum
 proprium = Valerianum, futurum levirum = Tiburtium 4) Acta Sanct. l. l. p. 204 Valerianus . . invenit
 . . stantem iuxta eam angelum Domini pennis fulgentibus alas habentem et flammeo aspectu radiantem,
 duas coronas habentem in manibus, coruscantes rosis et liliis albescentes quique unam dedit Caeciliae,
 alteram Valeriano dicens: Istas coronas immaculato corde et mundo corpore custodite, quia de para-
 diso eas ad vos attuli.

XLI. SED et^a celeberrimus virginis Agathae¹ rumor ea tempestate longiuscule crebrescens, qua Dioclitianus imperator augustae potestatis monarchiam^b gubernans truculenta tormentorum edicta orthodoxae fidei cultoribus irrogabat, totam Trinacriae provinciam penetravit. Cuius integritatis castimoniam^c nec membrorum crudelis dilaceratio^d compescere nec lictorum^e atrox^f vexatio praepedire nec acria^g testularum fragmina infringere² vel torrida carbonum incendia ullatenus vincere valuerunt^h, quin potius ut adamantinusⁱ scopulus^j contra illata carnificum^k tormenta ferro fortior induruit. Cuius rei documenta et non fictae veritatis indicia Siculus^l indigena et Catenensis^m oppidi municeps concorditer adstipulanturⁿ; qui cum Aetnaei^o montis incendia favillis late scintillantibus^p bullirent sulfureisque flammarum globis fervida torrentum^q flumina in praeceps currentia^r crepitarent, sacram sarcofagi tumbam^s, qua^t virginale corpusculum claudabatur, quasi turris obstaculum et muri propugnaculum ruituris^u ignium imbris opposuerunt et mox horrendos focorum ardores obvia quaeque crematuros et liquefactas scopulorum^v congeries voraturos³ dicto citius cum virginis suffragio sopierunt.

XLII. MIHI^w quoque operae pretium^x videtur, ut Sanctae Agathae rumores^y castissimae virginis Luciae⁴ praeconia subsequantur, quas praeceptor et pedagogus noster Gregorius^z in canone cotidiano, quando missarum sollemnia celebrantur, pariter copulasse cognoscitur hoc modo in catalogo martirum ponens: Felicitate, Anastasia, Agathe^a, Lucia^b, quatenus nequaquam literarum serie sequestrentur^b 7, quae contribuli^c populo apud^d Siciliam genitae simul caelesti^e gloria gratulantur. Etenim sicut Catenense^f municipium prae ceteris Trinacriae urbibus Agathae mar[tirio] feliciter coronatur, ita famosissimae Christi tirunculae^g Luciae praerogativa Siracusas^h, oppidum Siciliae, prosperis successibus sublimaturⁱ 8, quae genetricem proluxa valitudine fatigatam et meritis

Notant codd. novum (XLI; XXXX O) capitulum. DE SCA AGATHA VIRGINE B ^a) et m² supra lin. B ^b) monachiam (r m² supra lin.) A ^c) castomoniam AG ^d) lictorum (suprasc. c m²) A ^e) atrox (suprasc. v) G (ligatura ro in A similis est ro cum suprasc. v) ^f) neuaria (hoc ex scriptura archetypi ortum, in quo c suprascriptum fuisse videtur; duo apices nec et c in unum u colligati sunt) AG (c suprasc. man. rec.), neuacra B, neu acra L, acra O, neu sacra R¹ ^g) valuerunt (e inductum et unt add. m¹) A, ualuerunt G ^h) amantinus R¹ ⁱ) scopulus (us ligatura scriptum) A, scopulis G ^k) carnificium G ^l) siculis B ^m) catenensis AGLR¹, catenensis B, catanensis O ⁿ) adstipulatur (suprasc. n m²) B, asstipulatur O ^o) ethnei AG, aethnei R¹, aethne L, aethne O ^p) lates cintillantibus AG ^q) torrentum AGLR¹, torrentū (nT in ras.) BO, torrentium Giles ^r) ||||currentia (in ras. fuit c) B ^s) tumbam codd., cymbam ed. pr. et Acta S. Febr. I 647; correxit iam I. F. Gronov. cf. carm. v. 1776 ^t) quia B ^u) ruituris A ^v) liquefactas (s add. man. rec.) scopulorum G DE SCA LUCIA VIRGINE in marg. CAP. XXIII. B, XLI O ^w) Michi (c deletum) B ^x) prae(æ)tium AGR¹ ^y) rumores (o ex u) B ^z) gregoriis AG ^a) agathe A, agathę suprasc. a B, agathę G, agatha LOR¹ ^b) sequestrantur (a in e (æ)) B ^c) contribulo R¹ ^d) apud AG ^e) in caelesti BLOR¹ Giles ^f) catenense A, catenense BGLOR¹ ^g) tiruncule A (u et n inter se ligata), tiruncule G, tyruncule O ^h) siracusas ABGLOR¹, Syracusae Giles ⁱ) sublimari Aldh. pro deponenti usus est

1) carm. 1736—1778. — Acta S. Febr. I 616 sqq. 2) Acta S. p. 617 Tunc iussit (Quintianus) testas acutas spargi et sub testas carbones vivos immitti et in eisdem nudo eam corpori volutari 3) Acta S. p. 647 et quasi fluvius torrens, ita ignis vehemens et saxa et terram liquefaciens veniebat ad Catanensium civitatem 4) carm. 1779—1841. — Surius, De probatis Sanctorum historiis VI (Col. Agr. 1575) p. 892 5) c. LV Gregorius, pervigil pastor et pedagogus noster, noster inquam, qui nostris parentibus errorem tetrae gentilitatis abstulit et regenerantis gratiae normam tradidit 6) Gregorius, Liber Sacramentorum (ed. Maurin. Paris 1705 III 1) 4 c. Nobis quoque peccatoribus famulis tuis de multitudine miserationum tuarum sperantibus partem aliquam et societatem donare digneris cum tuis sanctis Apostolis et Martyribus, cum Iohanne . . . Petro, Felicitate, Perpetua, Agathe, Lucia, Agne, Caecilia, Anastasia et cum omnibus sanctis tuis. Iam Menardus not. 76 locum nostrum illuc rettulit 7) c. XLII licet dispari saeculorum serie sequestrarentur. — Literarum serie = in huius libri ordine. cf. ad carm. v. 21 8) Surius p. 892 Sicut per me Catanensium civitas sublimatur a Christo, ita per te Syracusana civitas decorabitur

Agathae^a a rivo^b cruoris curatam, cum alternatim confabularentur, huiusmodi precibus interpellans 'Per ipsam, inquit, te deprecor, quae te salvavit^c, ne tu mihi sponsum nomines nec (velis)^d de mea posteritate fructum mortalitatis inquirere^e, sed omnia, quae mihi eunti ad corruptionis meae auctorem, hominem moriturum, eras datura, da mihi eunti ad integritatis meae auctorem, dominum nostrum Iesum Christum¹!' Matre igitur⁵ consentiente fit rerum repentina distractio: arcarum clustella^f reserantur, mancorum marsupia^g replentur; sponsalia erogantur^h crepundia et caeli comparantur triclinia, ac dum carnale stirpatur patrimoniumⁱ, spiritale exercetur mercimonium. Verum pro huiusmodi negotio sponsus^k iracundiae facibus^l inflammatur; Pascasius^m consul tribunicaⁿ potestate fretus acri angore afficitur, eo quod Christi tiruncula nec sermonum severitate¹⁰ castigata nec lenonum^o fallaci lenocinio tradita a rigido virginitatis^p proposito penitus^q inflecti valuit, quamvis restibus^r constrictam ad detestabile^s prostibulum et invisum lupanar scortorum^t trahere vel trudere niterentur; sed sanctam^u ab omni magorum machina illaesam et aruspicum^v superstitione^w incontaminatam Christi tutela protexit. Postremo furibundus consul flammivomis^x assandam torribus tradidit, ita ut atrae picis¹³ offulas et resinae fomentum cum scintillante^y oleo rogorum (in)^z incendia cumularent^{a2}; sed haec divinae potestatis^b imbribus sopita dicto citius^c tabuerunt. Igitur beata Lucia^d salvo pudoris signaculo et consummato vitae curriculo gloriosum^e martirii triumphum meruit, dum mucrone confossa maluit^f purpureum sanguinem^g fundere quam pretiosam pudicitiam^h perdere. Nec tamen cruentus carnifex obeuntem virginem gratulabundusⁱ 20 conspexit, sed catenarum nexibus constrictus et^k ab omni Trinacria ut barbarus praedo vel^l crudelis archipirata spretus est; qui cum ad urbem Romulidam^m rigidis collaribusⁿ praegravatus duceretur, a Romano | senatu capitale sortitus^o sententiam lugubre prae- G. 57 buit spectaculum³.

^a) meriti · agathe (*supra lin. m² add. s*) A ^b) arruo G (ariuo A), arcuo *ed. pr.* ^c) saluauit etiam acta Suri: quae te saluauit orationibus suis ^d) *uelis) addidi ex actis Suri: et ne tu uelis de corporis mei posteritate fructum mortalitatis inquirere; nec te mea G ^e) inquirere AGR¹, inquiras cett. *ed. pr.* ^f) clustella (us per ligaturam) A, clistella G, clustellas R¹ ^g) marsupia AGR¹, marsupia cett. ^h) erogantur (o in ras., *suprasc. a m²*) O ⁱ) patromonium AG ^k) sponsis; item *infra*, fretis citius, ut saepe is pro us per ligaturam scripto G ^l) faucib: B ^m) pascassius AG, Paschasius Acta Suri ⁿ) tribunica (*suprasc. i m²*) B, tribunica consul potestate O, tribunus consulari R³R⁴ ^o) leonum AG, leonum (*suprasc. n m³*) B, lenonum *ed. pr.* ^p) uirginitati (*suprasc. s*) B ^q) pœnitus G ^r) restib; AG *codd. ed. pr.*, testibus Giles ^s) adaetabile G ^t) scortarum O ^u) niterentur sanctam sed AG *ed. pr.*, n. sed sanctam cett. ^v) arispicum AG (*corr. man. rec.*) ^w) supestione Bm¹, a superstitione O ^x) falmmiuomis A, flāmiuomis (la in ras.) G ^y) scincillante B ^z) *(in) addidi; in P *supra* offulas et fomentum scriptum est i p (per) ^a) cūmularentur A, cummularentur G, cumularentur BC¹m²R¹, cumlarentur (la m² in ras.) P, cumularent C¹m¹C²LO cett., offulae . . cumularent cj. A. Gronov. Eadem prioris classis codices obsedit depravatio c. XXXIII adnot. v. Cf. Acta Suri p. 893 *infra* adnot. 2 ^b) potestis AG (*corr. man. rec.*) ^c) citus (i add. m³) B, dicta citius (a m¹ *supra* o) O ^d) Lucia salua (sic) pudoris signaculo A, saluo cett., lucia uirgo L, uirgo lucia O, uirgo om. BGPR¹ ^e) gloriosūē (in ras. fuit) s B ^f) maluit (*suprasc. alt. l m¹*) A, malluit G ^g) purpueum (r forma *insul. suprasc.*) sanuuinem O ^h) pudiciam AGPm¹ ⁱ) cruentis, gratulabundis, barbaris G cf. *supra n. k* ^k) et eras. B, et om. L, constrictus et (*suprasc. est m³*) P ^l) i *supra lin.* B ^m) urbem romolidam AG, romuliē in ras. dā B, romuli dum PR¹, romuli LO Giles (Neue, *Formenlehre I² 21.*) sed *conf. carmen de virg. v. 2146* Ebreā Romulidis vertens oracula linguis ⁿ) collarib; (o in a m²) B ^o) sortius (*suprasc. t m²*) BP

1) Surius *ibid.* Per ipsam te deprecor, quae te salvavit suis orationibus, ne tu mihi aliquando sponsum nomines et ne tu velis de corporis mei posteritate fructum mortalitatis inquirere, sed omnia, quae mihi datura eras eunti ad corruptionis meae authorem, hominem moriturum, da mihi eunti ad integritatis meae auctorem Dominum Iesum Christum 2) Surius p. 893 Tunc ignem circa ipsam copiosum fecit accendi, ita ut picem et resinam et fervens oleum super eam (l. eum) iactarent. 3) Surius p. 894 Cucurrerant enim relationes Siculorum, quod fuisset praedatus (Paschasius) provinciam. Inde perductus ad urbem Romam et ab omni senatu Romano auditus accepit sententiam capitale

XLIII. DENIQUE Iustina¹, iustitiae bernacula, ab orthodoxis non contemnenda virago^a, cum Dioclitianus^b imperii sceptris infelicitur fungeretur, quanta vel qualia apud Antiochiam pro virginitate servanda pertulerit, quis mediocri fretus ingenio expedire se posse^c gloriatur^d, ni cuncta signorum et prodigiorum gesta, quae litterarum apicibus inserta^e leguntur, diligenter didicerit? Quam neque^e proci ab integritatis^f arce detrudere nec magica maleficorum necromantia ullatenus vincere valuerunt^g, sed omnis praestigiarum scena, quam^h callido fantasmate falsi nebulones scematizarunt, ut fumusⁱ evanescens disparuit, ut cera liquescens emarcuit, ut umbra fatescens^k dicto citius dissolvebatur^l. Hanc, inquam, cum Cyprianus, qui per idem tempus aruspicum celeberrimus et post Soroastren¹ et Simonem^m magorum praestantissimus fuisse memoratur, adhibitis Leviathanⁿ argumentis strososiqueⁿ deceptionum muscipulis ad thalami copulam et maritalis consortium flectere nequiret, ilico per castissimam Iustinae virginitatem^o, qua omnes contrariarum virium^p machinas exterminans^q eliminaverat^r, invictum Christi tropeum et ineluctabile^s bravium licet paganus^t prudenter intellexit ita prorsus, ut actutum ecclesiastico exorcismo catacizatus^u et parturientis gratiae vulva in baptisterio regeneratus^v, ubi seni vel^v bis terni gradus collocantur⁷, catholicorum coetibus adscisceretur, quatenus, qui magorum molimina funditus everteret et medullitus amitteret^w, versa vice supernorum sacramenta caelitus cognosceret et efficeretur impavidus praedicator, qui fuit perverax fidei refragator^x, sicque per septenos ecclesiae gradus paulatim proficiens ad summum pontificatus apicem feliciter perveniret.

XLII O DE SCA IUSTINA B a) uirago AGPR¹, uirgo B, virgo LO b) dioclitianus AGL, diocletianus B, dio cletianus O, diocletianus P c) posse om. R¹ d) gloriatur *codd.*, gloriatur Giles
e) nequo R¹ f) integritate A, integritatis (is *man. rec. in ras.*) G g) ualuerunt AGPR¹, ualuerunt: *et in ras.*; antea it? *suprasc. m*² potuerunt B, ualuit L h) qua AG i) fumus: u ex a(?) *man. rec. G*; ut ante fumus om. R¹ k) fatescens ABGLOR¹, fatescens Giles l) soroastren AG, soro astren O, zoroastren BL, zoroastnen R¹ m) et Simonem — fuisse om. R¹ n) strososique AB, strososique (s *suprasc. man. rec.*) G, strososisque LOR¹ o) uirginitatē: ~, quod in A paene evanuit, *man. rec. addidisse videtur G* p) *contrariarum uirtutum AC²GOR¹ (a *alt. ex ū*), uirtutum (*suprasc. rerum m*²) B, contrariarum rerum L, artium *cj. A. Gronov.* q) exterminans om. AG r) elimina////rat B
s) in eluctabile LGiles t) pagani G u) catacizatus AOR¹, catacizatis (i in u *man. rec.*) G, catecizatus L, catecizatus (*suprasc. h m*²) B, catacizare = *κατηξίζειν* ut catacumini = *κατηχομένοι*
v) *semis et A, semis et hysterni gradis G, bissemis et bis //// ternis (*in ras. fuit sen*) gradibus R¹, bis seni uel bis terni Giles, bissemi////et B, bis seni I bis terni L, bissemi (*suprasc. XII*) & bisterni O w) amitteret O
x) refragator: o ex u *man. rec. G*

1) *carm. 1842—1882. Acta S. Sept. VII 207*: 'Singula (Aldhelmus) ex actis nostris contrahit.' Ipse Aldhelmus auctorem suum demonstrat, cum dicit: 'prodigiorum gesta, quae litterarum apicibus inserta leguntur'
2) Willibaldus *vita Bonifat. c. 3 p. 12* martyrum passionem litterarum apicibus insertam. 3) *c. XLI* integritatis castimoniam nec membrorum crudelis dilaceratio compescere nec lictorum atrox vexatio praepedire nec acria testatarum fragmina infringere vel torrida carbonum incendia ullatenus vincere valuerunt.
4) *Epist. ad Acirc. p. 268, 1 sq.* Nonne simillima collatione ut somnium evanescit, ut fumus fatescit, ut spuma marcescit? Bonifat. *Ep. Mer. I 249, 37* universa mundi huius pretiosa . . . simillima collatione rerum ut umbra praetereunt, ut fumus fatiscunt, ut spuma marcescunt? 5) Leviathan (*cf. c. XI s. f.*) et strososus = *diabolus cf. Acta S. p. 218* 6) *Acta S. p. 219 § 10* episcopus (Anthemius) catechizavit eum et sic eum baptizavit (§ 8 catechiza (me) in Christi notitiam) 7) Isidorus *de officiis II 25, 4* Fons autem origo omnium gratiarum est, cuius septem gradus sunt: tres in descensu propter tria, quibus renunciamus, tres alii in ascensu propter tria, quae confitemur; septimus vero — id est, qui et quartus — similis filii hominis, extinguens fornacem ignis, stabilimentum pedum, in quo omnis plenitudo divinitatis habitat corporaliter. *cf. V. Schultze, Archaeol. der althr. Kunst p. 92*

Iustina vero non solum integritatis^a gloria fine tenus favorabiliter praedita permansit, verum etiam ad capissendam^b passionis palmam adamante durior diversis tormentorum cruciatibus^c macerata non cessit, quia invictae mentis fundamina^d nequaquam arenosis sablonum glareis¹ ultro citroque nutabundis sub|diderat, sed editam aulae^e structuram, ut ille sapiens, quem evangelicum describit oraculum, robustissimae petrae^f imposuit; quae^g dum crudis nervorum flagris truciter caederetur et crebris palmarum contusionibus^h exalaparetur, tandem in sartaginem ferream sevo et pice crepitantem, ut in tantoⁱ tormento tenerrima virgo torreretur^j, scandere iussa^k est. Sed Christus clementia sua solita^l, qua mediocribus consulens et contritis^m corde ultro misereri scitⁿ, flammantis foci potestatem compressit et^o ad inclitam nominis sui gloriam virgineos^p artus^q ab ingruenti sartaginis exitio^r potenter protexit. Postremo Claudio Caesare^s ultroneos^t Dei martires ergastuli squaloribus^u cruciante et edictis crudelibus ad delubrorum caeremonias cogente sententiam decollationis accipiens una cum Cypriano non iam^v necromantia freto^w, sed pontificatu^x praedito sacrosancto^y cruoris ostro purpurescit.

XLIII. QUID vero beatam Eugeniam⁴ loquar perennis^x pudicitiae sertis coronatam et floridae virginitatis vexillo armatam? Cum^y litteris liberalibus imbuta^z omnes filosoforum sillogismos et Epicuri^z sectas atque Aristotelis^a argumenta^b simulque quinquennem Stoicorum^c taciturnitatem perfecte iuxta sofismatum disciplinas didicisset, a Philippo^d patre interpellata et a proco generosis orto natalibus ad nuptias petita^e ob potio-rem virginitatis gloriam ut spurca^e sterquilinia spreuit, ut proiecta peripsema^f contempsit^g, ut caccabatum furvae fuliginis atramentum exhorruit et ad maternum sanctae

^a) ingritatis (*suprasc.* te m¹) A ^b) capissendam AB (m² corr. i in e), G (*corr. man. rec.*), LR¹
^c) crucia///tibus A ^d) funda ultro citroque *suprasc.* h; in *marg. inf. eadem manus adsc.*: mina nequaquam arenosis sablonum glareis A ^e) petrae m¹ *supra lin.* A ^f) quae/// (in *ras.* fuit m) A ^g) contusionibus R¹, contusionibus AG, contusionibus C²R⁵, tusionib; (tun in *ras.* m²) B, tusionibus C¹OR²R³R⁴
^h) tato (*suprasc.* n m²) A, tanto G, tali BC¹C²LO ⁱ) torretur (*suprasc.* re m¹) A ^j) iusa (*suprasc.* s m¹) R¹ ^k) clementia sua solita AG, solita clementia sua BC¹C²OR¹, solita potentia sua L, qua (qua om. B) mediocribus et contritis corde consulens BC¹C²LOR¹ *cett.* ^m) cōtritis (tis in *ras.*) B ⁿ) miserere (e in i) scit A, misereri scit G, miserescit BLO, cf. c. LIII tortorum seueritas nec mitescere nec miserescere nouit ^o) et om. B ^p) artis G ^q) exsitio A ^r) cladio cessare A, claudio cessare G, claudio cessare R¹ ^s) ultrenas corr. m² in ultroneos B ^t) squaloribus A ^u) non iam m¹ *supra lineam* A ^v) necromantia fructo R¹ ^w) sacro cruoris (*suprasc.* scō m¹) A, sacroscoī BC²R¹, sacrosancti O XLIII O DE SCA EUGENIA VIRGINE B ^x) phennis B ^y) quae cum (BR¹) Giles, quae om. AGL; *supra lin. alio atramento add.* m¹O ^z) epicurii AG (*corr. man. rec.*) LR¹, epicurei O
^a) aristotelis AG, aristotellis R¹ ^b) agumenta (*suprasc.* r m¹) R¹ ^c) stonicorum (stoi in *ston vel stoni mutatum*) R¹ ^d) philopo (o corr. in i) A, philipo G ^e) spirca G, spurcas terquiliaspreuitu proiecta/// (in *ras.* fuit m) R¹ ^f) peripsema (*supra e alt.* i) A, peripsima BG ^g) contempsit R¹

1) c. XXXIII teretes quoque scopulorum glareas et rotundos scruporum lapillos de litorum sablonibus adductos. *Epist. ad Gerunt.*, ubi arenosis sablonum glareis aut fulvis favillarum cineribus
2) c. XLIX solita Salvatoris clementia 3) *De confusione hac chronologica, quae non est Aldhelmi, sed auctoris, quem secutus est — legitur etiam in martyrologio Bedae — cf. H. Quentin, Les martyrologes historiques p. 71. — pontificatu sc. Antiochiae cf. Acta S. p. 213* 4) *carm. 1883—1924. Conferenda est Pseudo-Rufini vita Eugeniae (Migne P. L. XXI 1105 sqq.), quam ipse Aldhelmus laudat* (quod textus libelli Eugeniae uberius explanat) 5) *Pseudo-Rufinus c. II* Eugeniam igitur filiam suam cum literis liberalibus perfectissime docuisset et tam Latino eam quam Graeco eloquio instruxisset, etiam philosophiam edoceri permisit. c. III dixit (Eugenia): . . . philosophorum quoque syllogismos vano labore constructos studio scrupulosissimo transegimus: Aristotelica argumenta et Platonis ideas et Epicuri sectas et Socratis monita et Stoicorum 6) *Pseudo-Ruf. c. II* cum quintodecimo aetatis suae anno ab Aquilio, Aquilii consulis filio, peteretur sponsa, interrogatur a patre, utrum petenti iuveni illustrissimis orto natalibus consentiret

ecclesiae gremium, spreto basternae^a vehiculo et relictis parasitorum pedisequis, duobus tantum comitata spadonibus perrexit¹ ibique baptismatis sacramentum perceptura ac coenubialis militiae tirocinium^b non muliebriter quaesitura rasis^c cincinnorum^d crinibus sub tonsura masculini sexus contra iura naturae^e sanctorum coetibus aggregatur et militonum Christi^f catervis sine castitatis cicatrice salvo^g pudoris signaculo² adsciscitur^h. Quam cum omnis parentelaeⁱ pia propinquitas et familiaris clientelae^k domestica sollicitudo¹ fortuitis ademptam^m casibus arbitraretur et velut Proserpinam, ut | poetarumⁿ figmenta ferunt, a Plutone raptam lacrimosis singultibus lugubriter lamentaretur, statim a pithonibus^o et aruspibus^p falsitatis^q deliramenta garrientibus³, qui sibi prae ceteris mortalibus frustra^r latentium rerum peritiam applaudunt, stolidi consulta poposcit; verum illis fribula scrupulum moventia^s confingentibus, quae profetica veritate veraciter caruerunt^t, solita Salvatoris clementia⁴ municipium in monte positum et lichinum^u sub modio coruscantem clam diutius delitescere non patitur, dum de scaevo^v infamis calumniae improprio latentis pudicitiae praeconium propalatur, quamvis auctor^w⁵ integritatis virginalis munus clanculis^x occultare latebris deliberaret^y et divinae^z dumtaxat maiestatis^a notitiae, cui^b abdita secretorum arcana produntur, cognitum fore satageret. Nam cum eidem^c Eugeniae falsum prostibuli^d stuprum et lupanaris^e incesti piaculum Melantia^f nigro^g nominis praesagio⁶ traducta matronalis pudicitiae obliviscens, quam lascivae obscenitatis ludibria carnisque incentiva illecebrosis stimulis^h agitabantⁱ, pellaciter^k impingere moliretur, velut ferrato¹ apologiticae defensionis clipeo^m retundens strofosae

Matth. 5, 14. 15

^a) bastenę (suprasc. r m²) B ^b) *tironium (suprasc. ci m¹) A ^c) rasis R¹ ^d) cintinorum G, cincinnorum BOR¹ ^e) naturae om. AG ^f) Christi om. AG ^g) om salvo: om deletum (initium eius quod in sequenti linea legitur omnis) A ^h) asciscitur O ⁱ) parentella(e) AGR¹ (pie: e ex a) B, parentelę O ^k) clientella(e) AGR¹ ^l) solitudo (suprasc. ci m²) A ^m) ademptam (a ex u) A ⁿ) upoetarum (suprasc. t m¹) B ^o) pithonibus (supra p m² h) B, aphitonibus LO ^p) aurispicibus AG ^q) falsita|tatis R¹ ^r) frustra (frustra m. rec.) AG ^s) mouent id confingentibus AG ^t) caruerunt codd., carerent Giles ^u) lichinum codd., lichium (suprasc. n man. insularis) A ^v) desceuo A cett., soeuo B, disceuo (i in e mutatum) G, de om. L, saeuo Giles ^w) ante in margine editionis Paris. 1589 exempl. Gothanum ^x) canclis (suprasc. l et u m¹) A ^y) delibraret AG, inter latebris et delibraret longa rasura A ^z) deuine (e in i) A ^a) magestatis O ^b) cum AG ^c) idem ABG ^d) prostibulis tuprum AG ^e) lupinaris AG ^f) melantia///// A, melantia codd., melanthia Pseudo-Rufinus ^g) nigro codd., uirgo Giles ^h) stimumulis A ⁱ) agtabant (suprasc. i m¹) R¹ ^k) supra pellaciter man. rec. fallaciter G ¹) ferrato: e ex a(?) man. rec. G ^m) clpeo (suprasc. i m¹) A, clypeo LR¹

1) Pseudo-Ruf. l. l. Vobis itaque duobus — hi sunt eunuchi pueri Protus et Hyacinthus — iuxta basternam ambulantes et ceteris praecedentibus ad locum deponar a vobis et vacua pertranseunte basterna nos tres herili habitu simul ad Dei homines properemus 2) c. XLII salvo pudoris signaculo c. XLVII salvo pudoris thesauro 3) Sedul. I 17 Cum sua gentiles studeant figmenta poetae grandisonis pompare modis. M. — Pseudo-Ruf. c. VIII Erat itaque planctus inaestimabilis, fletus immensus: lugebant universi confusi, parentes filiam, sororem fratres, servi dominam: et tenebat universos moeror et infinita animi tribulatio. Fitque per totam provinciam inquisitio, interrogantur aruspices, inquiruntur pithones ... hoc solum omnes dicebant, quod eam deinde (l. dei de) caelo rapuissent. — c. X lacrimosis luctuum singultibus lugubriter lamentandum 4) carm. v. 2088 solita clementia Christi 5) auctor = Eugenia cf. Pseudo-Ruf. c. XVI optaveram quidem crimen obiectum in futuro iudicio denudari et castitatem meam illi soli ostendere, cuius amore servanda est 6) c. XVI Daniel vero, praesago nominis vocabulo iudicium Dei. c. XXX Benedictum, quem .. fortunatum vocabuli praesagium pascebat. c. LII beata Victoria praesago vocabulo vere Christi victoria. epist. ad Acirc. p. 65, 4 sq. (Salomo) ipso proprii nominis vocabulo piae praesagia pacis non immerito figuraliter gestabat. Pseudo-Ruf. c. XII Recte nomen tuum nigredinis testatur perfidiam c. XV O Melanthia nigredinis nomen et tenebrosa Melanthia

accusationis catapultas de falsitatis faretra^a prolatas in ipsos, a quibus diriguntur, retorsit, quod textus libelli Eugeniae uberius explanat^{b1}, quemammodum^c antiquitus, Susannam cum fabricatores falsitatum^d potius quam presbiteri^e populorum, quos adulterinae^f titillationis^g calcar incesti crimine cruentabat, dissona sermonum procacitate fallaciter insimulare machinarentur, densis dirisque^h lapidum imbribus obruti crudele mortis spectaculumⁱ 5 praebuerunt^k, ut merito psalmigrafi sententia de utrarumque prosperis vitae successibus historialiter quadrare^l et congruere videatur^m, quamvis de redemptore secundum anagogen vaticinatumⁿ credatur *Insurrexerunt in me testes iniqui et mentita est iniquitas sibi*^o et quasi pro hac calumniarum contumelia, quam insontes^p a fallacibus tolerant^q, 10 Ps. 26, 13 apta vicissitudo sequatur psalmista ita prosequente: *Credo videre bona Domini in terra viventium*.

XLV. SED et^r operae pretium videtur, ut gloriosum illustris | Agnae² exemplar^{G. 60} caelibes integritatis aemulatores et carnalis spurcitiae contemptores^s minime lateat, quinimmo^t eiusdem virginalis propositi participibus et castae sodalitatis^u consortibus^v innotescat. Quae pro integritate servanda omnem ornamentorum gloriam a proco^w, prae- 15fecti^x filio, oblatam, quatenus optata^y impetraret conubia, ut lurida^z fetentis^a cloacae volutabra^b contempnens^c huiuscemodi responsa^d reddidisse^e fertur³: *Discede a me, fomes peccati^f, nutrimentum facinoris, pabulum mortis, quia iam^g ab alio amatore praeventa sum, qui me anulo fidei suae subarravit^h, circumdedit me vernantibus atque coruscantibus gemmis, induit me ciclade auroⁱ texta, cuius pater feminam nescit, cuius 20 mater virgo est, cui angeli serviunt, cuius pulchritudinem sol et luna admirantur.* Et licet huius rei gratia ad invisum prostibuli lupanar^k, ubi scortorum^l detestanda obscenitas bachatur^m et frontosaⁿ mecharum impudentia turpiter stupratur^o, ad infame

^a) feretra (e in a m¹) B, pharetra L ^b) quod textus libelli eugeniae uberius explanat in marg. inf. postea addidit G ^c) sic AGR¹ ^d) fasitatu supasc. l R¹ ^e) presbiteri (prbi B) codd. ^f) adulterinae (supasc. i) B ^g) titillationis AG ^h) densis durisque O ⁱ) crudelem mortis pectaculum A, crudele/// mortis spectaculum (s add. man. rec.) G ^k) brebuerunt (b in p alio atramento) G ^l) quarare (supasc. d m²) B ^m) uide///tur (in ras. a) B, videtur O ⁿ) uaticinatum ABGR¹, vaticinata L, vati///cinata supra credatur add. s. sententia O ^o) insurrexerunt in me usque sibi L ^p) in/////sontes A ^q) tollerant AOR¹ ^r) et om. ed. pr. ^s) contemptores R¹ ^t) quinimo Giles ^u) sodalitates (supasc. i m²) B, solalitates (l in d corr. m¹) G ^v) comitibus C¹OR²R³R⁴ ^w) Procopo ed. pr., Procopio edd. et Bollandus ^x) pfecti (supasc. rae m¹) A ^y) obtata (m² obtatam) A, obtata BC¹C²GOR¹, optata L, oblata Giles ^z) luridu (u in a m¹) B ^a) fetentis ABGOR¹, foetentis L ^b) cloaca euolutabra R¹ ^c) contempnens supasc. p A, contempnens BGO ^d) resposa (supasc. n m¹) A ^e) redisse (supasc. di m²) B ^f) fo mes peccat (i add. m¹) A ^g) qui iam R¹ ^h) suparravit AG (corr. man. rec.) ⁱ) cycla deauro R¹, auro ex amro B ^k) lupinar AG ^l) sortarum LO ^m) bachatur AG man. rec., debachatur BC¹LOR¹, debacchatur C² ⁿ) frondosa G ^o) stupra///tur B

1) Pseudo-Ruf. c. XXII. XIV sqq. 2) carm. 1925—1974. Pseudo-Ambrosius, Acta S. Ian. II 351sq. cf. C. Weyman, Vier Epigramme des Damasus p. 32 sq. 3) Acta S. l. l. p. 351, 3 Ad haec tale fertur iuveni dedisse responsum: Discede a me, fomes peccati, nutrimentum facinoris, pabulum mortis: discede a me, quia ab alio iam amatore praeventa sum, qui mihi satis meliora te obtulit ornamenta et annulo fidei suae subarravit me longe te nobilior et genere et dignitate. Ornavit inaestimabili dextro chiro dexteram meam et collum meum cinxit lapidibus pretiosis; tradidit auribus meis inaestimabiles margaritas et circumdedit me vernantibus atque coruscantibus gemmis. Posuit signum suum super faciem meam, ut nullum praeter ipsum amatorem admittam. Induit me cyclade auro texta et immensis monilibus ornavit me. Ostendit mihi thesauros incomparabiles Cuius mater virgo est, cuius pater feminam nescit, cui angeli serviunt, cuius pulchritudinem sol et luna mirantur: cuius odore reviviscunt mortui e. g. s.

dedecus^a natalium^b propriis exuta vestibis truderetur, tamen corusco immensi luminis splendore vallata angelicis fruitur^c conspectibus et peplis donatur dominicis^{d1}. O quanta est furibundae libidinis ferocitas^e et ediverso quanta est reconciliati pudoris pietas! Nam cum praefatus^f obscenitatis amator² flammis carnalibus succensus^g lupanar^h cumⁱ 5 sodalibus scelerum aggrediretur^k, ut virgini sacratissimae^l spurca lenocinii^m ludibria labris proacibus irrogaretⁿ, caelestis irae mucrone perneciter percussus occubuit et, veluti Oza arcam testamenti, ubi virga pontificalis, quae fronderat, et urna aurea II Reg. 6, 6 sq. caelesti^o munere^p referta simulque tabulae^q decalogi litteris sulcatae recondebantur, profanis^r manibus contingere non metuens^s, ilico immaturae^t mortis vindictam exsolvit. 10 Sed rursus ad^u potiore Deum gloriam, ut insultatores^v catholicae fidei, qui cogitaverunt consilium, quod non potuerunt stabilire, balbis buccarum labellis^w obmutescerent^x et porcinus paganorum strepitus contra immunem ecclesiae castitatem saeviens spumosis^y dentibus acriter grunnire desisteret, eundem rediviva sospitate subnixum de inferni 6. 61 voragine reduxit ad lumina^z vitae et mox roseo | purpurei^a cruoris rubore perfusa im- 15 maculatam^b virginitatis victimam Christo offerens martirizavit³. Cuius tumba in cimiterio posita gravissimam Constantinae^c virginis valitudinem, cuius mentionem^d infra caraxabimus^e, velut^f caelesti medicamine^g fotam^h incolomitatiⁱ pristinae restituit⁴.

XLVI. NECNON etiam gloriosas illustrium puellarum personas^k Teclae^l et Eulaliae⁵ ad formam virginalis materiae congruentes praeterire incommodum^m duxi.

^a) dedecus — uestibus ^{m2} in marg. B cf. infra adnot. t ^b) natalum AG (i insc. ^{m2}, iv supasc. man. rec.) ^c) frugitur (g del.) B ^d) dominis (supasc. ci ^{m1}) A ^e) furibundę ||||| uirginitatis (= GR¹) & ediuerso (supasc. ferocitas ^{m2}) A ^f) praefatus O ^g) succensus (supasc. n ^{m2}) B, succensus R¹ ^h) lupanarum AG (corr. man. rec.) ⁱ) cum so|||dalibus O ^k) adgrederetur ABLR¹, adgrederetur i in e G ^l) sacratissime (supra e prius i ^{m2}) O ^m) lenocinu AG (corr. man. rec.) ⁿ) proacibu · inrogaret (s add. ^{m2}) A, inrogaret GLOR¹, inrogaret e in o B ^o) celestis (in ras. fuit s) B ^p) munera AG ^q) tabulę ^{m1} supra lin. A, tabile (corr. man. rec.) G ^r) sic codd. ^s) metues (supasc. n ^{m2}) A ^t) ilico immaturae mortis AGLO, ilico dedecis (supasc. v ^{m2}) natalicium propriis exuta uestibus Imaturae mortis B ^u) ad om. AG ^v) ut insult. codd., ut sultatores (supasc. i ^{m1}) O, ut · insultatores (supasc. t ^{m2}) P, et Giles ^w) labris OR⁵ ^x) obtumescerent R¹ ^y) spumotis (supasc. s ^{m1}) A ^z) lumina (u in i) G ^a) purpureo (o in i) A ^b) perfusa immaculatam (= GLOPR¹) al. m. in fine ultimae lineae scripsit A ^c) Constantinae codd., pro Constantiae ut c. XLVIII ^d) men|||tionem P ^e) caramus supasc. xau i A, caraxauimus G, caraxabimus BLOPR¹ ^f) uelud PR¹ ^g) mediamine (supasc. c ^{m3}) B ^h) fatam R¹ ⁱ) incolomitati sic codd. XLV O De uirginibus scis teclę et eulalię R¹ ^k) persones (supasc. a ^{m2}) B ^l) thecle A, theclę P, teclę GLO, teclę B, teclae R¹, eulaliae (e initiale in ras. ^{m2}) P ^m) In|||commodum G

1) l. l. p. 352, 8 Ad haec insanus iudex iussit eam expoliari et nudam ad lupanar duci sub voce praeconis Agnen virginem sacrilegam Diis blasphemiam inferentem scortum lupanaribus datam. Statim autem ut expoliata est, crine resoluta tantam densitatem capillis eius divina gratia concessit, ut melius videretur eorum fimbriis quam vestibis tecta. Ingressa autem turpitudinis locum, angelum Domini illic invenit, ut circumdaret eam immenso lumine, ita ut nullus posset eam prae splendore nec contingere nec videre 2) l. l. 9 Praefecti filius, qui auctor erat huius sceleris, venit ad locum cum sodalibus suis iuenculis .. et irridens eos locum, in quo Virgo orabat, ingressus est et videns tantum lumen circa eam non dedit honorem Deo, sed irruens in ipsum lumen, priusquam vel manu eam contingeret, cecidit in faciem suam et praefocatus a diabolo expiravit ... 10 .. Orante autem illa apparuit angelus Domini, qui elevavit eam flentem et confortans animum eius iuvenem suscitavit. 3) l. l. p. 353, 12 Aspasius, urbis Romae vicarius, ... in guttur eius gladium mergi praecepit. Atque hoc exitu roseo sui sanguinis rubore perfusam Christus sibi sponsam et martyrem consecravit 4) l. l. 15: Constantia regina, virgo pudentissima, sed ita obsessa ulceribus, ut a capite usque ad pedes nulla membrorum pars libera permansisset ... venit ad tumultum martyris nocte .. Ad hanc vocem evigilat sana, ita ut nec signum in eius membris remaneret: vide c. XLVIII 5) carm. 1975—2008 (Thecla; cf. Mombritius vitae Sanctorum II 310^{ab}). 2009—2023 (Eulalia). Acta S. Sept. VI 553, ubi tamen carmen Aldhelmi solum adhibetur

Quarum Tecla^a, devota Christi virguncula, cum desponsata primo pubesceret aevo¹ et castis pudicitiae moribus nondum lavacri^b baptisterio renata adolesceret^c, audita egregii dogmatistae² doctrina^d de integritatis dono disserentis^e nec maternis coacta blandimentis nec proci compulsa precibus ad tori contubernia et nuptiale triclinium inclinatur^f. Quae ante theatrales^g spectaculi clatros cruentis carnificum manibus allata, ut pudicitiae^h praemio privaretur, enixe nitentibusⁱ indisrupta^j tamen castitatis crepundia^k et pretiosam^l virginitatis^m stolam inter severos leonum rugitusⁿ et feroces ursinae rapacitatis rictus Christo patrociniū praestante³ inviolabilem conservavit^o; sed et crepitantes^p inormium^q rogorum torres^r et semiustas^s pyrarum faculas^t caelestis clementiae fontibus restinctas incolomis ac sospes feliciter evasit^u. Eulalia^v vero duplici praedita triumpho¹⁰ et gemino ornata^w tropeo cursum consummatura et fidem servatura^x caelesti^y inscribitur albo. Nam post rumigerulae^z virginitatis gloriam, qua carnalis^a cloacae spurcitas exhorruit et nuptialis copulae contubernia spreuit, ad gloriosam martirii^b palmam feliciter pervenit.

XLVII. PORRO Scolastica ac Cristina^c simulque Dorothea⁵ apud Caesariam^d 15 oriunda in provincia^e Cappadocia^f, licet dispari saeculorum serie sequestrentur⁶, pari tamen integritatis tiara a Christo coronabantur^g. Quarum prima sub confessionis titulo, licet cruentae passionis occasio defuisset, in consortio catholicorum^h laudabiliter degebat et in tam praecelso puritatis fastigio fulminavit, ut, cum unicusⁱ germanus⁷, quem subnixis precibus unius noctis intercapidinem importune poposcerat, obtemperare per²⁰ tinaciter G. 62 reluctaretur, statim profusis lacrimarum fontibus serenitatem aetheris in procellarum turbines commutans et tonitrua^k fragore horrisono^l orbem trementem terrentia concitans simulque igniferas fulminum coruscationes^m eliciensⁿ mirum mundo spectaculum exhibu(er)it^o 7. Secunda autem in tantum divinae caritatis faculis accensa, etiam ante-

a) thecla A b) lauacri (u ex b) P c) adholeretur O d) doctrine (suprasc. a m¹) A
e) diserentis L f) nuptiale triclinatur AG ed. pr., nuptiale triclinium inclinatur B cett., nuptiale in ras. L, nuptialia triclinia Giles g) thetrales G h) enixe . tentibus (suprasc. ni man. insul.) A, enixe nitentium cj. Abr. Gronov. i) in disrupta Giles k) crepudia (n add. m¹) G l) pretiosam A, pretiosam OP m) uirginitatis AG n) ruit² (suprasc. g m²) O o) inuolabilem (suprasc. o m²) enauit (suprasc. ser m²) B p) crepantes P q) inormium codd.; i in e man. rec. G⁷ r) tor-res (sic) O s) semiustos B, semi ustas A, sem///ustas (in ras. fuit i) O, semustas P t) faculias (i delet.) G u) euasit (ex euassit?) P v) Eulaliae uero AG w) ornatā A, ornatam G x) consummatura/// .. seruatura A, consummaturer G y) celesti B z) rumigerula AG, rumigerule (e supra ?) P a) carnales (e in i, cloacē supra lin. m²) B, carna/// cloacae A, carna cloace G, carnae Wharton b) martirii (i alt. m²) A XLVI O DE SCĀ SCOLASTICA AC CRISTINA ET DOROTHEA B c) ac cristina AGLO d) cesariam A, cesaream B, cesariam — capo in vacuo antecedentis lineae spatio scriptum A, cesariam — campo (sic) in textu om. et in marg. inf. add. G e) prouintia G f) capodocia A, campo docia G, cappadocie B, cappadociae LO g) aronabantur G h) in catholicorum consortio B, etholicorum (suprasc. a) A i) uicus (suprasc. n m¹) O k) tonitria A l) horrisona L m) corucationes (suprasc. s m¹) O n) eliens (suprasc. ci) A, eiciens C¹C²OR²R⁴ o) exhibuit A (h add. m²) GO, exhibuit BCLR (?) Quamvis omnes codd. indicativum habeant, tamen correxī cf. p. 301 not. d

1) Verg. Aen. III 491 aequali tecum pubesceret aevo. *carmen de virg.* 1929 cum primo glesceret aevo 2) i. e. St. Pauli cf. *carm.* v. 1977 Quae conversa fuit sacro dogmate Pauli cf. 1 Corinth. 7. vide etiam *Passionem Theclae apud Gallandium* I 177 sq. et *Bibl. hagiogr.* II 1161 3) c. XLVII Christo patrociniū praestante = ep. ad Gerunt. init. 4) *carm.* 2009—2023 5) *carm.* 2024—2050 (Scolastica); Christina et Dorothea in carmine omissae sunt. De Scolastica sua desumpsit Aldhelmus ex Gregorii dialogis II c. XXXIII. De Dorothea confer Acta S. Febr. I 773 In provincia Cappadociae apud Caesaream civitatem erat quaedam puella 6) c. XLII quatenus nequaquam litterarum serie sequestrentur 7) i. e. Benedictus; Gregorius I. I. Tanta erat caeli serenitas, ut nulla in aere nubes appareret. Sanctimonialis autem femina cum verba fratris negantis audisset, insertas digitis manus super mensam posuit et caput in manibus omnipotentem Dominum rogatura declinavit. Cumque de mensa levaret caput,

quam^a baptismi^b rudimenta suscipere, fuisse memoratur, ut statim ab undecimo aetatis anno fanaticae^c superstitionis contemptrix et supernorum decretorum cultrix extitisse narretur^d. Cuius pater in palatio magistri militum officio fungens, cum eadem^e sobolem suam liberalibus sofismatum disciplinis imbueret^f, turrem eidem minaci proceritate in edito porrectam et forti liturae compage^g constructam erexit^h¹, in qua cum bis senis puellis, iuxta ritum indegitamentorumⁱ timiama^k diis ut adoleret et holocausta turificaret, a patre culturis^l delubrorum dedito inconsulte cogeretur; sed cum se ab unica filia merito spretum comperisset et^m deauratas simulacrorum effigies, Iovis scilicet et Apollinisⁿ simulque Veneris, stuprorum^o amatrix, minutatim in frusta^p confractas^q² animadverteret, ilico^r diversa tormentorum genera eandem filiam nexatura^s cruentus carnifex et truculentus parricida potius quam pius pater crudeliter machinatur. Verumtamen mens Deo dedita nec olidos^t ergastulorum squalores horrescit³ nec scopulum collo conexum^u et marinis gurgitibus immersum pavescit nec sudibus crudeliter tenerima membra caedentibus^v mollescit^w nec venusti^x capitis deformatio, quamvis flava caesaries raderetur et per publicum decalvata^y traheretur, statum cordis inclinat nec torrida fornacis incendia^z Chaldaei regnatoris machinas^{aa} aequiperantia obstipuit^a nec venenatos^b aspidum rictus, quas marsi^c incantationum carminibus irritabant^d, pavefacta puella^e pertimescit: immo haec omnia Christo patrocinium praestante salvo^f pudoris thesauro feliciter supera(vi)t^g; postremo⁵ geminis spicularum^h vulneribus sauciata et purpureo perfusa cruore pro Christoⁱ martirizavit^k.

Tertiam⁶ vero cum Sapricius^l, orthodoxorum cruentus carnifex, non solum ad nuptias, sed ad nefandas quoque idolorum^m culturas et ineptasⁿ gentilium caeremonias cogere nequiret, confestim furibundus catastarum crudelitatem exercuit, lividas^o palmarum vibices exhibuit, torrentes lampadarum flammam applicavit. Duabus quoque feminis, quae nuper a fide naufragaverant^p et a Christi consortio apostataverant^q, eandem

^a) antequam ex antiquae A ^b) baptismi A ^c) phanaticae A, phanaticae G, phanaticae BO, phanaticae C²L ^d) narretur BLO, narratur AG ^e) eadem B ^f) imberet B ^g) forte — compagi AG ed. pr. ^h) sic ABGL, constructam eidem erexit Giles ⁱ) indegita mentorum O, iuxta ritum indegitarum mutis diis ut adoleret ed. pr. ^k) timiada suprasc. m parvum A, timiama GL, thimiama O, tymiama B, thymiam a diis ut adoleret Giles ^l) cultoris AG ^m) spretum conperisset deauratas (post comp. m² infra lineam &) A, conperisset. et L ⁿ) apollonis AG ^o) stuporum (suprasc. r m¹) A ^p) in frustra G ^q) confracta AG ^r) ilico diversa AGL, ilico per diversa O, inter ilico et diversa inseruit p B ^s) nexatura AG ed. pr., uexatura C², uexaturus BLO, diversa tormentorum genera . . filiam uexaturus Giles ^t) ne olidos (suprasc. c m²) B ^u) conexum AG, nexu s. l. co B ^v) molescit (l add. m²) B ^w) uelusti (in ras. fuit l) G ^x) de caluata L ^y) intendia B ^z) machina B ^{aa}) obstipuit (suprasc. u man. rec.) G, obstupuit ed. pr., obstipuit cett. ^b) v. uenatos A, uenatos G ^c) marsi (suprasc. a m²) A ^d) inridabant A, irridabant (d in t man. rec.) G, inritabant L ^e) puella AG, puellula cett. Giles ^f) salva O ^g) superavit Giles, superat ABGLO ^h) spicular AG (um add. man. rec.) ⁱ) per (p A) xpō G ^k) martyrizata est B ^l) Sapricius codd.; Apricius [Beda] Ado, Usuardus ^m) idolorum A (u in o man. rec.) G ⁿ) ineptus (u in a) G ^o) libidus A, libidas (a in ras.) G ^p) naufragauerunt ABG ^q) apostatauer (suprasc. ant m²) B

tanta coruscationis et tonitruum virtus tantaque inundatio pluviae erupit, ut neque venerabilis Benedictus neque fratres, qui cum eo aderant, extra loci limen, quo consederant, pedem movere potuissent. Sanctimonialis quippe femina caput in manibus declinans lacrimarum fluvios in mensam fuderat, per quas serenitatem aeris ad pluviam traxit e. q. s. 1) Gildas de exidio et conqu. Brit. c. 3

p. 28 Momms., Auct. Antiq. XI: turrium . . . , quarum culmina minaci proceritate porrecta in edito forti compage pangebantur (F. Jenkinson) 2) Passio Christinae (A. S. Iulii V 524 sq.) § 6 Vespere autem facto, (quae) accepit idola patris sui Iovis et Apollinis et Veneris, confregit 3) ibid. § 7 4) ibid. § 11 5) ibid. § 18 6) Passio Dorotheae: A. S. Febr. I 771

tradidit depravandam, sed versa vice earundem^a probrosas^b apostatarum cicatrices poenitudinis medicamento^c ita salubriter curavit, ut statim ordine praepostero doctricem propriam ad martirii palmam praecederent. Verum cum egrederetur crudele praetorium, Theophilo^{d1} cum cachinnanti^e cavillatione flagitanti^f, ut de paradiso sponsi caelestis, ad quem se properare fatebatur, rata^g fructuum^h munuscula mitteretⁱ, quod^k cum calumniae gannatura^l prolaturum, in veritate completum est^m. Nam pridemquamⁿ pateretur^o et cruentis mucronibus truncanda^p subderetur, tria mala cum purpureis totidem rosis ad eundem Theophilum^q distinasse^r describitur. Qui huius rei gratia propriae occasionem^s salutis adeptus rubicundis martirii sertis coronabatur^t.

XLVIII. CONSTANTINA^{u2}, integerrimae virtutis virago^v, Constantini filia^w, qui 10 per idem tempus tripartiti mundi monarchiam prosperis successibus gubernasse dinoscitur, nonne^x cunctas propemodum Romanorum praetorum filias omnemque paene^y generosam feminini^z sexus^a sobolem^b ac pulcherrimam pubertatis indolem famosae virginitatis rumore comperto ad culturam Christianae religionis et coronam castitatis colloquio incitavit, sermone suasit, exemplo instigavit, ita dumtaxat, ut unamquamque spreto nup- 15 tiali thalamo et maritali luxus^c commercio caelestis sponsi amplexus^d enixius satagere et inter virgines sapientes cum limpidis lampadibus properare³ ducta crebro suspiria^e faterentur, quod plenius de conversatione illius scripta dogmatibus^f opuscula produnt? Cuius rei Attica et Arthemina illibatae virginitatis pudicitia^g florentes satis evidens documentum declarant^h. Quarumⁱ genitor Gallicanus^{k4}, (quo)^l, dum Constantinus, Con- 20 stantii filius in Britannia^m ex peliceⁿ Helena genitus, sceptris imperii | poteretur^o, nullus^p G. 64 in Romana^q monarchia^r praestantior extitit^s et quem solum prae omnibus tribuniciae^t potestatis personis^u et procerum magistratibus^v dignissimum ratus est^w, cui Constantinam^x

a) eurundem A b) probrosas A, probasas G c) medicamento *suprasc.* ca O d) theofilo B
e) cachinnanti AG f) flagitanti sic *codd.* g) rata ABL, grata G, rata (*suprasc.* grata m¹) O[BR²]: grata Giles h) fructum *suprasc.* u m² i) mitteret (t in ras. m¹) A k) locus sic construendus: Theofilo . . id, quod . . prolaturum (erat), cum veritate expletum est l) gannatura ABG, gannitura LO
m) completum AG, completū ÷ sed r *supra* ñ B, completur LO n) pridem C[G] *codd.*, pridie quam ed. pr. Giles, pridem quam = antequam o) puteretur (u in a) G p) trunda (*suprasc.* can m²) A, truncanda (*suprasc.* n m²) O q) theophilum *codd.*, teophilum P r) distinasse A s) occasionis (*suprasc.* ð m²) B
t) coronatur Wharton XLVII O DE CONSTANTINA VIRGINE B u) Constantina ut c. XLV s. f. omnes *codd.*, etiam *carm.* v. 2052. Constantia ed. pr. v) uirago ABG, uir///go L, VIRGO O w) constantini imperatoris (i ex e) filia BLO, imperatoris deest AGP, Constantini filia Imperatoris Giles x) none (*suprasc.* n m²) O y) penae AG (æ in e) z) feminini (i in ã *man. rec.*) G, femini sexus in *marg. adsc.* ni O a) sexus om. AG b) sobolem (o prius in ras.) P c) mariluxus (tali in *marg.* m²) P
d) commercio — amplexus B m² in *marg.* e) supiria (*suprasc.* s m¹) A f) dogmatibus *codd.*: quid sibi velit, nescio; omisit editor in *Actis S. Febr.* III p. 69 g) pudicia AGP (*suprasc.* ti m²), pudicitia *cett.* h) declarat (*suprasc.* n m¹) O i) Quorum A, *suprasc.* fuit P k) gallicanos (*suprasc.* v) A l) (quo) om. *codd.*, cf. *carm.* v. 776 m) brittania AGP, brittannia BL, filius ||||| in britannia O n) pelice *codd.*, *man. rec.* add. l G o) poteretur (e in i *man. rec.*) G, potiretur B, sceptris potiretur imperii O
p) *supra* nullus litteris minoribus et dum L q) romano||||| o in a G r) monarchi (a add. m¹) B
s) exstitit O t) tribuniciae ABG (*corr. man. rec.* tribuniciae = tribunitiae ed. pr., tribuniciae Giles) LOP vide p. 294 n u) personis om. AG v) maiestratibus B w) est *supra* lin. A x) constannā (*suprasc.* ti m²) B

1) A. S. Febr. I 774 2) *carm.* 2051—2120. cf. etiam c. XLV s. f. A. S. Febr. III 69 sqq. Etiam hic se libro aliquo usum esse ipse indicat: de conversatione illius scripta dogmatibus (?) opuscula produnt 3) A. S. Febr. III 68 (in *precatione Constantiae*) consensus earum (Atticae et Artemiae) mihi ianuas pande, ut tantam verbis meis virtutem infundas, ut . . . ex ipso desiderio tantus amor in earum mentibus oriatur, ut ferventes ad thalamum illum tuum caelestem peruenire desiderant, quem plenis oleo lampadibus et tuae caritatis fulgentibus flammis attingantur 4) A. S. Febr. III 68 sq. et Iuni V 35 et P. de Winterfeld ad Hrotsvithae opp. p. 111

regali prosapia genitam propter secundos^a bellorum exitus et prosperos triumphorum successus nuptiali dote^b subarraret et ad copulae contubernium, si rerum ratio pate-
retur, desponsaret^c, eruta radicibus paganorum cultura^d ad fidem catholicam conversus
est^e. Qui solus ea tempestate Scithicae gentis impetum, quae cum infinito duelli appa-
5 ratu a circio^f proficiscens Traciarum^g provincias hostiliter^h populabatur, perferreⁱ potu-
isse tradebatur^k.

XLIX. HIS igitur praefatis virginum catervis nequaquam Eustochii¹¹ et Deme-
triadis^m virtutum rumusculusⁿ, qui passim per Europam^o crebescens diffunditur, a nostris
litterarum scedulis et apicum pittaciolis^p excludatur^q. Quarum prior^r, favorabilis filia
10 Paulae et beatae Blesellae^s germana, adeo apud Occidentis imperium solerti librorum
ingenio praedita^t claruit, ut in orthodoxorum bibliothecis^u, ubi sagacissimi Hieronimi^v
commenta recitantur, illius quoque opinio^w crebra lectionis assiduitate divulgatur, siquidem
sexies terna^x vel ter sena^y in Esaiiae^z vaticinium volumina ad eandem^a prolixa sermonum
serie^b virginem describuntur². Sed et residua canonicarum commentariola^c scriptu-
15 rarum, quae praefatus divinae legis interpret et matris solertia et virginis compulsus in-
dustria desuda(vi)t^{d3}, universa singillatim^e commemorare pertensum^f est, quae vestrae

^a) pp secundos (*suprasc.* i m¹) A, secundos · i · prosperos B ^b) dotē A, dotae B ^c) desponsaret
LO, disponaret ABGP ^d) culture (*suprasc.* a m²) B ^e) est (*supra lin.* m² *insul.*) A ^f) acir-
cio AO ^g) traciaram *codd.*, traciaram, *sed rum in ras.*, B ^h) hostilitur (u in e) B ⁱ) perferrae G,
preferre *ed. pr.* ^k) tradebatur AG, credebatur BC¹ *cett.*, credatur *suprasc.* e, in *marg.* ha P, post crede-
batur in C¹ *legitur*: V : V : V · L : F : L : C : MCR : ST : : · M : N = vive vale fili cum cristo; amen.

DE SCA EVSTOCHIA ET DEMETRIADE in *marg.* CAP XXVI B ¹) eustochii C² HLOS³, eustochiae AGP,
eustochie (*suprasc.* i m³) BC¹ (*corr.* m²), Eustochium etiam in *carm.* v. 2122. 2134 ^m) demetriadis B,
demetriadis (*suprasc.* t m²) P ⁿ) rumuscul//us B ^o) europiam AG (i *subl.*) ^p) pittatiolis AGP,
pittaciolis B, pictaciolis L, pitaciolis C¹ C² O ^q) excludatur AG, excipiat C¹ *cett.* ^r) pror (*suprasc.*
i m¹) P ^s) bleselle ABG (e in i et i *suprasc.*) B, blesellae P, bleselle (*suprasc.* i m¹) L, *corr.* m³ C¹,
blesille O, blesellam *nominant eam codd.* etiam de *virg.* v. 2125 ^t) predito A, praedito B ^u) bibli-
thecis (*suprasc.* o) A ^v) hieronimi ALOP, ieronime (e in i) B, geronimi (Hie *suprasc. man. rec.*) G
^w) oppinio C¹ O ^x) ter//a (*suprasc.* n) A ^y) ter sena (*supra lin.* i) A ^z) inessae AG ^a) ad
eandem . . . serie uirginem AG, ad eandem uirginem prolixa BC¹ LOP ^b) serie C¹ ^c) canonicas
commentariola AG ^d) desudans AGP, desudat (*suprasc.* laborans m²) B, desudat C¹ (*suprasc.* laborat m¹)
C² L, desudat (*supra l.* m¹) O, sudans *ed. pr.*, desudavit Giles ^e) singillatim C¹ ^f) pertesum (*in ras.*
fuit s) P, pertensum OR³, pertesum (*in ras. fuit n, in marg. pertesum*) C¹, pertesum C² L, pertensum
taediosum vel molestum C. Gl. IV 141, 17; in C¹ C² O *suprasc. est satis longum*

1) c. 2121—2161 (*Eustochium*); 2162—2192 (*Demetrias*). Ad *Eustochium* data est epistula Hierony-
mi vicesima secunda (I 394 Migne), quam infra commemorat, cum dicit: cui etiam exortatorium de
virginitate servanda insigniter edidit opusculum, quod Hieronymus ipse (de *viris illustribus* c. 135)
inscripsit 'de virginitate servanda' 2) *Commentariorum in Iesaiam prophetam* libros duodeviginti
Hieronymus Eustochio dedicavit, ad Paulam et Eustochium misit commentarios ad Sophoniam, Aggaeum,
epistolas ad Galatas, Ephesios, Titum, versionem homiliarum Origenis in Lucam 3) *Epistolae* eius,
quam hic significat, Aldhelmus auctorem nec hic nec in *carmine* (v. 2187) aperte nominavit, ita ut dubi-
tasse ipse videatur, quis eam scripserit, quamvis contextus ipse Hieronymum indicare possit. Non esse
eam, quae ad Demetriadem missa inter Hieronymianas legitur centesima tricesima (= opera I 1107 Migne),
declarat, quae ipse ex ea affert; desumpta enim sunt ex epistola Pelagii ad Demetriadem, quae edita
exstat in *appendice editionis Maurinorum vol. II operum Augustini Append. p. 4* (= opera Hieronymi XI 15
Migne = P. L. XXX; repetita est *epist. P. L. XXXIII 1099 sqq.*), de qua tamen haec habet Beda in
allegorica expositione in canticum canticorum lib. I (= Bedae op. II 1073 Migne): Sed et in libro, quem
ad Demetriadem virginem Christi de institutione virginis (sc. Iulianus Celanensis episcopus de Campania)
scripsit, haec eadem de potentia liberi arbitrii quomodo sentiat, pandit: quem vide! Licet librum
nonnulli studiose legentes sancti et catholici doctoris Hieronymi esse temere arbitrentur

sagacitatis filosofiam^a per patentes librorum campos (curiose) cursitantem^b nequaquam delitescere reor^c; cui etiam exortatorium^d de virginitate servanda insigniter edidit opusculum.

Secundam¹ vero nobili stirpis prosapia oriundam^e in tantum vagabunda rumorum praeconia^f extollebant, ut etiam transmarinis litterarum characteribus^g imbuta usque ad summam^h virtutis farumⁱ virgineis meritorum gradibus conscenderit, siquidem flagitante eiusdem genetrice volumen proluxa et lepida^k sermonum serie^l digestum^m ad praefatam Christi tirunculam citra pontumⁿ dirigitur, in | quo rudimenta vitae illius caraxantur ita^o: *Scribendum^p est igitur ad Demetriadem^q, virginem Christi, virginem nobilem, virginem divitem et, quod his maius est, ardore fidei nobilitatem^r divitiasque calcantem* 10 *et infra^s: Quae summo loco nata, in summis opibus summisque deliciis nutrita tantis tamque variis vitae huius blandimentis velut tenacissimis quibusdam vinculis irretita subito eruperit^t cunctaque simul bona corporis^u animi virtute mutavit; et post pauca Meminit^v enim, inquit, quas mundi opes^w gloriamque respuerit, quas denique contempserit vitae praesentis illecebras^x, quibus voluptatibus^y renuntiaverit.* Rursus ante calcem voluminis, cum 15 *supremi^z examinis exemplum terroremque iudicantis, qui aequa discretionis bilance^a singulorum facta trutinabit^b, eleganter^c exponeret, ita exorsus est³: Recens factum est, quod ipsa vidisti^d, cum ad stridulae buccinae sonum Gothorumque clangorem lugubri oppressa metu^e domina orbis Roma contremuit et infra Si ita, inquit, mortales timemus hostes et humanam manum, quid faciemus, cum coeperit clangor^f et terribilis tuba intonare* 20 *de caelo et ad illam^g archangeli vocem omni buccina clariorem totus simul remugiet mundus?* — *Tunc^h tu iustorum choris et sanctis comitata virginibus in sponsi obviam obvolasⁱ et cetera.*

^a) philophiliam (suprasc. so m²) P ^b) *curiositantem AG (n subl. man. rec.), curiositatem ed. pr., cursitatem (suprasc. n m²) C¹O ^c) delites; cui: cere reor suprasc. m² insul. A ^d) exortatorium (suprasc. u m²) P ^e) prosapia///// (m eras.) oriunda C¹, orundam AGP (i add. m¹) ^f) rumor pconia (suprasc. um m² insul.) A ^g) characteribus AP, characteribus GC¹LO ^h) summam (a in u man. rec.) G ⁱ) farum ABLP, farum (a in o man. rec.) G; uirginitatis farum C¹O, uirtutis suprasc. i uirginitatis C² ^k) lepida (supra æ m² e) B ^l) serie O ^m) digesadpfatam (tum m² insul. suprasc.) A, degestum C¹ ⁿ) potum (suprasc. n) C¹P ^o) ita caraxantur BC¹LOP ^p) scibendum (suprasc. r m¹) O ^q) detriadem (suprasc. me m²) A ^r) nobilitatem ABC¹LP Pelagius, nobilitē (suprasc. ta m²) OC², nobilitatem (e in a) G, nobilitatam ed. pr. Giles ^s) et ininfra: in prius deletum G ^t) erupuerit AG ^u) corporis m² in marg. add. P ^v) meminit m² insul. supra lin. A ^w) opes (es supra lin.) B ^x) ille celesbras AG (corr. man. rec.), illecebras LO ^y) uoluntatibus B ^z) supremi G ^a) bilance (n in ras.) A ^b) trutinavit AG (u in b man. rec.) ^c) eleganter ex poneret AG ^d) audisti Pelagius ^e) metuit Giles ^f) ceperit cangor AG (c in cl man. rec.), cum clangore terribili tuba intonare de caelo coeperit Pelagius ^g) illum A ^h) tunc supra lin. m¹, tu om. O, tunc enim tu sanctorum mixta choris et sanctis comitata uirginibus sponso obuam subuolabis Pelagius ⁱ) in sponsi obuam obuolas (suprasc. n) A, obuolans G ed. pr., subuolas BLO, sponso obuam subuolabis Pelagius

1) Pelagii epist. c. 1 Scribimus enim petente sancta matre eius, immo iubente, idque a nobis transmarinis litteris miro cum desiderio animi flagitante 2) Pelagii epist. c. 1 Scribendum tamen est ad Demetriadem virginem Christi, virginem nobilem, virginem divitem et, quod his maius est, ardore fidei nobilitatem divitiasque calcantem ... quae summo loco nata, in summis opibus deliciisque nutrita tantis tamque variis vitae huius blandimentis velut tenacissimis quibusdam irretita vinculis subito eruperit cunctaque simul corporis bona anima virtute mutaverit ... Meminit enim recteque meminit, quas mundi opes gloriamque respuerit, quibus voluptatibus renuntiaverit, quas denique contempserit vitae praesentis illecebras 3) l. l. c. XXX Recens factum est et quod ipsa audisti, cum ad stridulae buccinae sonum Gothorum clamorem lugubri oppressa metu domina orbis Roma contremuit ... Si ita mortales timemus hostes et humanam manum, quid faciemus, cum clangore terribili tuba intonare de caelo coeperit et ad illam archangeli vocem omni buccina clariorem totus simul remugiet mundus? ... Tunc enim tu sanctorum mixta choris et sanctis comitata virginibus sponso obviam subuolabis ...

L. GLORIOSAS itidem passiones trium germanarum Chioniae et Irenis atque Agapae^{a1}, quae sub confessionis titulo et sanctae virginitatis praeconio pari tripudio triumpharunt, rusticis saltim scedarum apicibus caraxemus^{b1}! Quarum celebrandis^c rumoribus longe^d lateque crebrescentibus Dioclitianus^e ea tempestate sceptris inperialibus infeliciter functus praedictas Christi pedisequas^f arcersiri praecepit; quibus, si a^g Christianae religionis cultura apostatarent^h et a rectoⁱ fidei tramite exorbitantes^k nefandae^l gentilitatis^m charibdibus naufragarent, palatinas pollicetur infulas et opulenta spondetⁿ patrimonialia, si mallent mundi matrimonia^o. Quae cum pompulentam^p mundi gloriam et lenocinantes^q vitae^r praesentis illecebras^s non dissona sententia^t recusarent^u,
 6. 66 ilico urgente^v nefandi^w grassatoris imperio easdem sanctae ecclesiae sequipedas^x in
 10 latebras lautumiae^y diri tortores detrudunt; quibus beata Anastasia^z, ne familiae frugalitatis parsimonia deficerent, alimoniae^{aa} stipendium et stipis edulium exhibens^{ab} lautumiae^y liminibus libenter haerescit^b. Exin praedictae sorores Dulcitio, Dioclitiani satrapae, nisi diis timiama turificarent, torquendae traduntur; quarum formosam vultus^c venustatem
 15 non stibio confectam^d vel calamistro cirris^e crispantibus indeptam, sed genuina conspersione^f ingenitam praeses petulcus^g contemplans^h statim oculorum lenocinioⁱ captus in luxum labescit, ut cera ante larem liquescit^j; in tantum videlicet caeco carpitur igne^k et clandestinis^l inflammatur stimulis^l, ut intempestae^m noctis conticinioⁿ cellamⁿ, in qua praefatae^o virgines psalmodiae concentum celebrabant, violenter irrumpere non vereretur^p,
 20 ubi cuncta culinae suppellex et numerosa^q cocorum utensilia servabantur. Mox

XLIX O. De chione hierene et Agape man. saec. XVI, quae alibi capitulorum numeros scribit B

a) chionie & irenis atque agape A, chionie & irenis atque agape G, hirenis LO, hirenis B, Irenes (et Agapes) Acta S. April. I 248 c. 2, sed etiam cod. Bruxell. 9810 s. XIV habet: passio sanctarum uirginum Agapis, Chioniae et Hyrenis, cum in Bruxell. = Phillip. n. 375 s. XI legatur Chioniae, Hirene, Agape b) caraxemus ABGO, caraxabimus L c) celebran (suprasc. dis; ebrandis in ras. m² insul.) A d) longe m² supra lin. B e) tiocletianus A, diocletianus BL (infra etiam O) f) pedes equas A, pedes aequas, pedisequas suprasc. man. rec. G, pedisequas L g) si a om. AG (si man. rec. suprasc., a deest), a (supra lin. m²) B, a om. L h) apostatarent AC¹ i) &ar&io: a recto suprasc. man. rec. G, &si a recto O k) exorbitantes (e ex i m²?) A l) nefantē (t in d m¹) B m) gentilitatis (s add. m²) B n) spondet AG (po del.) o) mundi om. L, si mallent (suprasc. uellent) mundi | matrimonia | conubia O in marg. p) populentam A, pompulentā G, pompulenta B, opulentam ed. pr. q) lenocinantis B, lenocinantes LO, lenocinantis cett. r) uit////æ G s) inlecebras iū A, illecebras BG (man. rec. ex inlecebras) t) dissona semia B u) recusa irent A v) urgente AG (u eras.), urgente (suprasc. u m¹) O w) nefande AG (e in i) x) sequipedas AG (suprasc. pedisequas man. rec. = ed. pr.) y) lautomie B, lautumiae (suprasc. man. rec. latrinae uel latomie) G, lautumie (u in o) O; infra lautomie ed. pr. hic et infra: lacunae z) alimoni · stipendium (suprasc. æ m¹) A aa) exhibens O ab) erescit AG (suprasc. forte erexit), O ac) uultis (corr. man. rec. us) G ad) non confectam stibio seu (m² in ras.) .. indēptā B ae) curris AG af) conspersione O, consparsione ed. pr. ag) petulcus p̄ses BLOP, petuleus (corr. man. rec.) G, petulans ed. pr. ah) cotemplans (suprasc. n m²) P ai) lenocio (suprasc. ni m²) P aj) sic AGP ak) famulis G, flammulis ed. pr. al) intempesto//// (o ex ?) P an) cellam codd., cellulam Giles ao) p̄factē AG ap) ueretur AG, ueretur (suprasc. re m² insul.) O aq) nume (in marg. rosa m²) P

1) carm. 2194—2278, ubi tamen de nominibus virginum ad prosam lectores relegat (v. 2200 Quarum per prosam descripsi nomina dudum). — A. S. April. I 245 sqq. Hrotsvit, quae idem martyrium tractavit, Aldhelmo usa non est. 2) A. S. l. l. c. 3 Tunc iussit eas Diocletianus carceris tradi custodiis, quas Anastasia nec diebus nec noctibus deserebat 3) Verg. ecl. VIII 80 haec ut cera liquescit .. igni (lar = ignis cf. c. XXXII ita ne lare crepitante torreretur aenigm. 52, 5. conf. ad aenigm. 54, 3) 4) Verg. Aen. IV 2 regina .. volnus alit venis et caeco carpitur igni 5) Verg. Georg. I 247 illic — intempesta silet nox 6) A. S. l. l. c. 4 Praeses ausus est nocturno silentio pergere et cellam ingredi, ubi illae orantes noctem Christo pervigilem exhibebant; in quo autem loco illae erant inclusae, omnia utensilia culinae reposita habebantur. Igitur cum fuisset ingressus et vellet ire, ubi eum vox psal-

furiis vesaniae correptus coepit quasi limphaticus^a vel freniticus^b denigratos lebetes^c et furviores fuligine caccabos complecti tetrasque sartagine basiare, in quibus diu strofosi fautoris instinctu^d debachatus^e et^f ridiculoso ludibrio ludificatus^g abscedit et nequaquam effecta, sed effeta^h voluntate tam corporis habitudineⁱ caccabatus^k quam mentis morbo maculatus egreditur et velut Aethiopica nigredine^l fuscatus^m a propriis parasitisⁿ et domesticis clientibus^o non agnoscitur. Etenim tam furva^p frontis effigies sibi soli patentibus^q oculorum orbibus delitescit et ceteris sodalibus ac lictoribus patescit, cumque palatii vestibulum caccabatus^r irrumpere enixo conamine^s niteretur, ut imperatori^t de irrogata bernarum calumnia flebili singultu querimoniam^u ederet, alii lentis viminibus caedentes^v¹, alii palmis et pugillis colafizantes^w, nonnulli ut atrum^x nebulonis fantasma^y¹⁰ exsufflantes in faciem procul eliminant². Ductus itaque ad domum suam suorum manibus bernarum^z lamentantis^a clientelae strepitu lugubriter excipitur; autumans^b incassum^c, quod a Christi tirunculis magica praestigiae necromantia ludificaretur, velut contritus coluber linguis trisulcis^d sibilans³, rursus sublime tribunal scandit, ut sanctas viragines^e propriis exutas cicladibus | obscenae cupiditatis spurcitia succensus et petulantis^f lasciviae facibus inflammatus luxuriosis obtutibus contemplaretur; sed peplorum amicula sceleratis^g manibus membratim detracta nequaquam a sanctis artibus^h spoliari valueruntⁱ. Denique Dulcitius^k praeses cum omnibus machinamentorum inceptis fraudaretur et, quicquid virgunculis molire deliberaret^l, cassaretur^m, imperante Dioclitiano comes Sisinnius⁴ praefatas Dei famulas satis crudescente poenarum atrocitate²⁰ vexandas accepit, ni spurcasⁿ delubris caeremonias exhibentes aut Lupercalia et Compitalia^o celebrando^p vel Portunalia^q perpetrando^r et Suovetaurilia^s turificando seu (Sa)tur(n)alia^t et Nictelia^u litando furibunda numina reconciliarent et deorum favorem

^a) lymphaticus AGLP, limphaticus O ^b) uel freniticus AG, freneticus LO ^c) lebetes (b ex u) A
^d) instintu AG ^e) debachatus AG, debachatur (r ex s m²) B, debachatur LO ^f) et om. O ^g) dif-
catus (suprasc. lu m¹) A ^h) effeta AGLP, effeta (supra e alt. i m²) B, effeta O, affecta ed. pr. ⁱ) hab-
tudine (i add. m¹) P ^k) caccabatus ALOP, cocabatus suprasc. forte concacatus G ^l) nigredine LOP
(e m² ex i), nigridine AG, nigre////////dine (e prius ex i) B, nigritudine ed. pr. Giles ^m) fuscatus B,
fuscatus (in ras. fuit s) P ⁿ) parassitis AG ^o) dientibus (suprasc. man. rec. cli) G, clisientibus P
P) fur////a (supra ras. u) P ^q) paten b; A, patentibus G ^r) sic AG ^s) conocmine AG (a ex
oc man. rec.) ^t) inperatori AG ^u) q;remoniam A, qaremoniam (e in i) G, qerimoniam O
^v) cedentes AGLP ^w) colafizantes ALOP, colophizantes B ^x) utarum (suprasc. t) A ^y) phan-
tasma AGP, phantasmata B, fantasma O ^z) bernarum AGP, seruulorum (suprasc. uernarum m²) B
^a) lamentatis (suprasc. n m²) P ^b) autumans codd., autumnans Giles ^c) insassum (s in c m¹) B
^d) linguistis ulcissibi suprasc. man. rec. linguis trisulcis sibilans G, linuuis O ^e) uiragines AGP, uirgi-
nes B ^f) petulantes (e in i) B ^g) amiculas celeritatis A, celeratis (corr. man. rec.) G, sceleratis O
^h) artib; P ⁱ) spoliarualuerunt A (i intrusit G) ^k) dulcitius denique B ^l) quicquid uirgunculis
molire [cf. Roensch, Itala p. 298] deliberaret (om. contra Christi) AG, contra Christi uirgunculas deliberaret
moliri P (sed moliri deliberaret m²) cett. ^m) cassaretur codd., uel cassaretur ed. pr., cassaret Giles
ⁿ) nispur cas A, ni spurcas G, nisi spurcas BLOP ^o) sic codd. ^p) celebrando O ^q) portunalia
codd., Portumnalia Giles, poenalia ed. pr. ^r) perpetrando om. AG ^s) et suo uetaurilia P, et suo
u&urilia AG, et si///// uetaurilia B, et siue turilia suprasc. a C², si/////uetaurilia R², et siue taurilia LO cett.
corr. iam Meursius in Mantissa c. I p. 45 ^t) *taralia A, turalia G = ed. pr., Floralia BLOP ^u) nic-
telia AGO, nyctilia (e supra i) B, nyctelia LP, mysteria aut nychia I. F. Gronov.

morum triplicibus sonis impellebat, mens eius in alienationem conversa ollas coepit amplecti et sarta-
gines deosculari, in quibus ludificatur diu, donec niger totus et cacabatus effectus talis coepit in vesti-
bus et in facie esse, qualis a diabolo possidebatur in mente 1) Verg. georg. IV 34 lento . . vimine
2) A. S. l. l. c. 5 alii virgis, alii pugnibus, alii exsufflantes in faciem eius impingebant eum 3) Verg.
georg. III 439 (M.) = Aen. II 475 coluber . . linguis micat ore trisulcis; Sedul. c. pasch. I 133 linguis-
que trisulcis. Epist. ad Ehfrid. init.: luridum qui linguis celydram trisulcis raucida . . . vomentem . . .
in tartara trusit 4) A. S. c. 7

repropitiarent. Cuius execrandum imperium cum implere pertinaciter refragarentur^a, duae ex illis in torrida crepitantis^b pyrae^c incendia trusae, una faretrarum^d spiculis sauciata^e cum virginitatis palma et martirii corona paradisi praemia possessurae et cum .CXLIV.^f milibus¹ virginalem^g melodiam modulaturae ad Christum pariter perrexere^h. Apoc. 14, 1

5 LI. PRAETEREA imperantibus Augustisⁱ Valeriano et Gallieno^k cum fervor torridae¹ persecutionis et ardor crudelitatis acrius incanduisset et caelestis militiae manipulares, quae^m pro confessione fideiⁿ nequaquam formidolosorum^o more luctatorum palestram certaminis horruerunt, cruentis carnificum mucronibus^p necarentur^q, duae germanae, vocabulo Rufina et Secunda^{r2}, generosis oriundae natalibus, persecutorum rabiem pauper¹⁰ lisper declinantes ad praediolum suum in Tusciae partibus basternae vehiculo properabant^{s3}. Ilico sponsis earum prodentibus nuper^t ad apostasiae^u cloacam^v, velut molosi ad vomitum, relapsis chiliarco^w cum equestri^x turma insequente Romam^y reducuntur putido squalentium ergastulorum latibulo mancipandae^z et subsannantis^a gannaturae^b ludibrium^c laturae. Post haec Rufina cum durissimis^d verberum ictibus caesa et caerula^e 15 flagrorum vibice cruentata in conspectu furentis^f satrapae vapularet, Secunda constanter ait: *Applica ignes, saxa, gladios, flagella, fustes et virgas; quot tu^g poenas intuleris, tot* G. 68 *ego | glorias numerabo; quot tu violentias irrogaveris^h, tot ego martirii computo palmasⁱ.* Mox identidemⁱ in latebroso carceris fundo, qui fumigabundis fetentis fimi fetoribus^k horrebat, sanctae virgines includuntur^l, sed furva caligo caelesti splendore^m fugatur et 20 putidum laetamenⁿ velut timiama seu^o nardi pistici flagrantia redolet. Rursus in ardentibus thermarum vapores, quae supposita prunarum congerie^p torrebantur^q, inclementer iactari imperantur^r, sed illaesa^s membrorum venustate sospites a thermis^t emersisse leguntur⁵. Verum cruenta tortorum^u severitas^v reciprocis^w vicibus toties elisa et labefacta nec mitescere nec miserescere novit, siquidem famulas Dei ingentis scopuli mole^x 25 conexas in medio Tiberis alveo sine miserationis respectu^y mergere iussit; sed undarum

^a) refragabantur B ^b) crepitantes G ^c) pire B ^d) sic AG, paretrarum P ^e) saciata (suprasc. v) A ^f) CLXIII A, CLXXIII G, centū XLIII B, .CXLIII. LOP, cf. c. VII ^g) post uirginalem longa rasura P ^h) perrexere codd., perrexerunt Giles L O. De Rufina & Secunda. Caput B m. saec. XVI ⁱ) agustis P ^k) galieno BP, gallieno (æ in e) G ^l) tortidæ P ^m) quæ AG, qui cett. ⁿ) fidi B ^o) (formi) dolorum///// (suprasc. so m²) P ^p) murrionibus (r in e m¹) L ^q) necarentes AG (es in ur man. rec.) ^r) rufinae & soda B ^s) perabant (suprasc. p) A, uehiculorum perabant (add. p man. rec., librarius p = 2) G ^t) nuper om. AG ^u) adpostasiae G ^v) doacam A ^w) ciliarco AB, ciliacco (c prius in ch man. rec.) G, cf. c. XXIX p. 267, 19, ciliarcho LP, ciliarcho (suprasc. h) O ^x) equestri O ^y) ad Romam O ^z) mancipando (do in ras. m¹?) B ^a) subsannantis (suprasc. n alt. m²) P ^b) gannaturæ ABGP, gannituræ LO ^c) ludibrium A, ludibrium (suprasc. v man. rec.) G ^d) durismis (suprasc. si m¹) A, durissimis G, dirissimis Giles ^e) cæcula AB (suprasc. e m²), cerula P, cæcula (e inseruit man. rec.) G, cerulea L, cærulea O ^f) furentis A ^g) tu om. BLO ^h) inrogaueris AGL, intuleris B ⁱ) idtidē (suprasc. en m²) B ^k) sic AGLO, fe////tentis (in ras. fuit u) B ^l) includuntur (supra e m² v) A, includuntur G ^m) spendor (suprasc. l) A ⁿ) laetamen G, letamen cett. ^o) seu ABGO, et (L) Giles ^p) congeriae AO, congerre (r ex i) G ^q) torrebantur G ^r) inclementer iactari impantur m² in marg. B ^s) inlese A, inla (suprasc. le m²) B, illese ex inlese G, inlesa LO ^t) atermis (suprasc. h m²) A, athermis GLO ^u) tormentorum O, tor////////torum (in ras. fuit en) C¹ ^v) seueritate (corr. suprasc. s) A ^w) repcis (suprasc. ci) O ^x) mele G ^y) spectu (suprasc. re) A, respectu (suprasc. e) O

1) c. VII septies vicena et quaterna virginum milia dulcisonis melodiae cantibus canticum rude canentia 2) carm. 2279—2349. — A. S. Iulii III 30 3) A. S. l. l. c. 1 ad praediolum suum, quod in Tusciae partibus videbantur habere, basternae pergebant vehiculo 4) A. S. c. 6 Applica ignes, gladios, flagella, saxa, fustes ac virgas; quot tu poenas intuleris, per tot ego gloriam martyrii nostri numerabo; quot violentias irrogaveris, tot ego martyrii computo palmas. Omnis enim nobis gloria est poena, quam pro Christi amore suscipimus 5) A. S. l. l. c. 6

gurgites dantes gloriam Deo ab infidelibus denegatam sanctas virgines riparum marginibus incolomes restituunt. Unde satrapa tanta rerum prodigia obstupescens scribitur dixisse¹: *Ista aut^a magica^b arte nos superant aut virginitatis in eis sanctitas regnat*. Postremo capitalem sortitae sententiam^c angelicis evectae^d catervis cum vexillo virginitatis ad caeli sidera scandunt².

LII. NEC praetereunda censeo sanctarum virginum^e Anatoliae^f et Victoriae^g praeconia, quarum^g rumores et prodigiorum privilegia per totos mundi cardines longiuscule^h crebrescunt, dum scedarum apicibus, quando rotanteⁱ anni circulo natalicia earundem catholici^k celebrant, in pulpito^l ecclesiae recitantur. Igitur regnante Decio, quando^m effrenata tortorum ferocitas contra bellatoresⁿ Christi crudeliter exarsit, praedictas virgines nulla persecutorum rabies, nulla poenarum acerbitas^o ab integritatis^p arce detrudere valuerunt^q, sed omne patrimonium et ornamentorum^r gloriam tam discriminalia capitum et periscelides crurum quam olfactoriola^s nardi et crepundia collo gemmiferis lunulis pendentia ad stipem mancis et matriculariis^t prodiga liberalitate contulerunt. Quo conperto procorum praecordia furibundis vesaniae faculis inflammantur, dum universi facultatum reditus et copiosa quaestus^u stipendia ad agapem^v pauperculis mendicantibus venirent. Tunc | Eugenius et Aurelius^w, qui sponsi earum futuri fore^x credebantur, fraudulento^y consilio et dissimulato negotio^z imperatoris pittacia^a impetrant^b, ut ab urbe Roma ad propria praedia^c ducerentur, ne forte, si christianae religionis titulo eas accusantes^d publica^e insimulatione propalarent, possessiones earum et agrorum fundi fiscali iure prostriberentur. Ducta est itaque beata Victoria, praesago vocabulo vere Christi victoria⁴, in Tribulano territorio^f, ut ibidem exiliata famis copia et cibi inopia angeretur^g. Ea tempestate contigit^h, ut universi municipes, quorum municipatus in Tribulano municipio fuerat, virus et flatum squamosiⁱ draconis⁵ non ferentes spreto oppido vagabundis

^a) uut A ^b) maica (*suprasc.* s arte) OC¹ ^c) ante sententiam *rasura sex vel septem litterarum B*
^d) eucte (*suprasc.* e m²) O LI O. De Anatoliâ et Victoriâ Cap. 13 B m. saec. XVI ^e) uiginum A
^f) anatholiae B ^g) quarum BLO, quarum (a ex o) A, quorum G ^h) longeusculae AG (e in i), longiuscul///, in ras. fuit æ, L ⁱ) quandorum tante G, quando ro (*per ligaturam scriptum*) tante A ^k) catholice AO, catholici B ^l) celebranti in pulpito A, caelebranti in p. G ^m) quando om. AG ⁿ) bellatores (b ex u) A ^o) aceruitas AG (u in b man. rec.) ^p) ingritatis (*suprasc.* te m²) B, integritas (*suprasc.* ti) A
^q) ualuer detrudere B ^r) ornamento . /// (*suprasc.* rû) A ^s) olfactariolia B ^t) matriculariis BLO Meursius in Mantissa c. I p. 45 (matricularius pauper Isidori GL), matricularis AG ^u) questus ABL, quaestus G ^v) agapem *codd.* cf. p. 261, 1 ^w) aureleus AG ^x) fore ABGL, esse O ^y) fraudulenter (*er del. et o suprasc.* m¹) A, fraudulentorum G ^z) negio AG (*suprasc.* fortasse regio man. rec.) ^a) pittacio AG, pictacia O ^b) imperant AG ^c) p̄diâ B ^d) accussantes BL ^e) pupica (*suprasc.* l) A, puplica G (p in b) ^f) in tribulano territorio AB (*corr.* v m²) G, tribulanum territorium LO ^g) tangeretur AG ^h) conti///git (in ras. fuit n) A ⁱ) squamosi *codd.*, squammosi Giles

1) A. S. c. 7 Ista, quas mihi tradidisti, aut magica arte nos superant, aut vere in eis sanctitas regnat 2) Tales hexametrorum partes saepe prosae suae inmiscet Aldhelmus: cf. e. g. c. XXIII suprema sors gemina mortis multaverat urna. *epist. ad Acirc.* p. 63, 7 prisca commemorans ab origine pandam (*cf.* p. 312, 6), p. 75, 14 reliquum nodetur in aevum c. XLII Christi tutela protexit c. XLVI cum desponsata primo pubesceret aevo c. LX Hactenus interea formosae virginitatis speciem . . componens; c. LII s. f. erectis ad sidera palmis. — *cf.* *carm.* 538 ad caeli sidera vexit, 2120 properant ad caeli sidera sursum, 2347 ad caeli scandunt . . sedes . . 2273 Angelicis ulnis ad caeli sidera scandunt 3) *carm.* 2350—2445. — A. S. Iulii II 676—81. Surius VI 941. *cf.* c. XLIV. Hic quoque lectiones ecclesiasticae (*vide* c. XLIX et ad *carm.* v. 2219) commemorantur. Passione Victoriae usus erat Aldhelmus iam cap. XIX (*cf.* angeli fulta suffragio). Etiam haec ex veteribus 'Actis maioribus' hausta esse, Actorum editores (*l. l.* p. 672, 7) scita coniectura assecuti sunt, et acta recentiora probant; *vide* etiam H. Quentin, *Les martyrologes historiques* p. 95 sq. 4) *vide* ad c. XLIV, 7 5) Verg. *georg.* IV 408 Squamosusque draco (M.)

meatibus passim dispergentur^a. Quibus sancta Victoria, si converterentur ad Deum^b relictis deorum statunculis et abdicatis dilubrorum^c Lupercalibus, ultronea spopondit, se virulenta spumantis basilisci spiracula procul pulsuram^d et urbem incolomitati reddituram^e. Nam propter venenata horrentis^f chelidri^g flabra calamitosum vulgus ingenti strage cater-
 5 vatim trucidabatur, parentes praepostero ordine^h immatura pignorum funera cernentesⁱ flebilibus orbitatis questibus acriter artabantur. Tunc patronus civitatis generaliter ex persona promiscui sexus cunctos^k puellae oraculis credula praecordia pandere^l pollicetur, si truculenta gypsae crudelitas, quae letiferam miserandis civibus luem inferebat, longius arceretur. Tum sacra virgo angeli^m fulta suffragio cum turbis populosae civitatisⁿ ad
 10 spectaculum manipulatim confluentibus ducitur ad draconis^o speleum^p concrepante^q iam pullorum plausu et sonante gallicinio^r et nequaquam formidosi^s gestibus tremibunda nec meticulosis palloribus nutabunda^t latitantem^u alloquitur^v bestiam 'In nomine, in-
 quiens^w, Iesu Christi domini nostri cxi hinc^x, draco^y nequissime, et da honorem Deo! Vade^z, ubi non habitent^a homines!' Paruit draco dictis et cursu rapidissimo¹ fugiens
 15 abscessit^b; illa vero ingressa latibulum beluae^c flagitat^d populum iam periculi^e expertem, ut sibi oratorium in eadem^f cripta^g struant et puellulas ad patrocinium vitae^h impendant.
 G. 70 Quibus imperio parentibus | .LXX.ⁱ virgunculae divino servitio subiugatae consona me-
 lodia ymnizantes et psalmorum concentus suaviter concrepantes Victoriae exemplis et monitis haerescunt^k. Porro Eugenius^l procius eius emenso triennio Capitolii^m flaminem
 20 enixa preceⁿ poposcit, ut misso staticulo^o Dianae cogeret Victoriam apostatice ritu turificare. Illa nefandum facinus execrata et^p gerulum simulacri exosa ictu gladii inter-
 imitur. Nec tamen cruentus carnifex victoriam de Victoria^q nactus^r est, sed mancus manu arida et elephantina^s cutis callositate^t purulentus^u ac^v vermibus scaturiens putidum exalavit^w spiritum.
 25 Anatolia vero in exilium trusa signorum^x miraculis crebrescens praefatam sociam in virtutibus^y aequiperavit; execrata etenim^z filium consulis² inerguminum^a rigidis cate-

^a) dispergerentur (a in e m²) B ^b) conuerterentur ad Deum om. AG, m¹ in marg. B ^c) dilu-
 brorum AG (i in e); spurcalibus in marg. editionis Paris. 1589 exemplar Goth. ^d) pulsarum (u supra a) A,
 pulsuram G, pulsaturam BLO ^e) reddituram A ^f) orrentis AG (suprasc. h m²) ^g) celidri
 (e in i) A, celidri G, chelidri BO, chelydri L ^h) ordine praepostero B ⁱ) cennentes (n in r m¹) A
^k) cunctis A (o supra i) B, cunctos cett. ^l) pandere add. m² B ^m) angeli ABG, angelico LOGiles
ⁿ) populosae ciuitatis multitudine add. m² B, ciuitatis om. AG, multitudine (i supra e prius) O ^o) ad-
 traconis A ^p) spelēū (e add. m²) B ^q) concrepante ABC¹C²GO, crepante LGiles ^r) gallicio
 (suprasc. ni m²) A ^s) formidosi AG, cf. formidosus formidolosus, timidus, pavidus Corp. Gl. V 457, 40,
 formidolosis cett. ^t) natabunda A ^u) latitantem m¹ in marg. A ^v) sic codd. ^w) inquit
 codd., inquit Giles ^x) exi///i (in ras.) huc G ^y) traco A (infra draco), traco (t in d) G ^z) &
 uade B ^a) habitent AG, habitant L ^b) abscessit (add. s m²) B ^c) biluae A, beluae BLO, biluae
 suprasc. man. rec. beluae G ^d) flagitabat BL ^e) periculoe (oe in ligatura pro orum? suprasc. i m¹) A,
 iam periculi expertem m¹ in marg. B ^f) in edē (suprasc. a m²) O ^g) celidri L ^h) rite G
ⁱ) septuaginta O in carm. v. 2413 insuper et decies senas iunxere puellas ^k) heresunt (suprasc. c m²) A
^l) eugenius (prius u ex i) A ^m) capituli AG (u in o man. rec.) ⁿ) enixa//// pce B ^o) misso
 staticulo ABG (i in ū man. rec.), missa statuncula L, missae statuncule C², misso statunculo O, quod defendit
 I. F. Gronov. ^p) inter execrata et & gerulum longa ras. (trium vocabulorum?) A ^q) de uictorio AG
^r) nactus AGO, na///ctus B ^s) sic O, elephantina cett. ^t) colositate AG, collositate (supra o prius a) O
^u) p///urulentus (in ras. fuit r) B ^v) ac uermibus ALO, et Giles ^w) sic codd. ^x) trusa • signis (suprasc.
 † m²) B ^y) uirginitatib; (suprasc. tuti m¹, punctis ad ginitat appositis) C² ^z) equiperavit; Etenim
 BC²LO, execrata etenim AG, Execrata enim ed. pr., Exorata enim I. F. Gronov., execrata passive dictum
 ita ut respondeat ei quod praecedit in exilium trusa ^a) inerguminum AGLO, energuminum (e ex i m²) B,
 inergumina demoniaca Corp. Gl. V 211, 1

1) Verg. V 291 qui forte velint rapido contendere cursu

2) = filium Theodori A. S.

narum^a nexibus asstrictum^b expulso habitatore dicto citius curavit. Quo rumore^c clarescente^d et larvatos et comitiales^e ac ceteros^f valitudinarios^g pristinae sanitati^h restituitⁱ; sed et marsum, qui virulentos natricesⁱ ad sacrae virginis laesionem incantationum^k carminibus irritabat^{l2}, — ut poeta ait

Verg. ecl. VIII 71

Frigidus^m in pratis cantando rumpitur anguis, —

diris spirisⁿ involutum perneciter eripuit. Tunc^o beata Anatolia^p cum staret^q in oratione erectis ad sidera palmis³ et fuis ad polum precibus, evaginato ense^r capulo^s tenus per utraque latera adacto^t cum virginitatis triumpho rubra martirii sarta^u fuso sanguine sortitur⁴.

LIII. SED quid mirum⁵, iam^v rudi^w coruscante gratia^x, postquam virgo virginem¹⁰ Is. 9, 6 sancto puerperio^y peperit, cuius principatus super umeros esse perhibetur^z, si^a ecclesia virginibus redundet^b, sicut caelum sideribus resplendet, cum etiam castissimum Ioseph^c legalia veterum volumina immensis^d praeconiorum^e laudibus celebrent^f? Quem ab ingruenti^g multiformium^h calamitatum discrimine, quas non solum lividorum conspiratioⁱ Gen. 37, 18 germanorum fratrum nequaquam exosa parricidium intentabat, verum etiam obscena Gen. 39, 3 sqq. fallentis dominae fribula matronalis^k pudicitiae oblitae^l machinabantur, quamdiu purae virginitatis comes et lenocinantis prostibuli contemptor extiterat^m, illaesum | divina tutela Gen. 40, 41 protexit futurorumque prodigiorum arcanis imbutum et signorum portentorumque praesagioⁿ ceteros mortales^o latentium mirabiliter instructum profetica quadam vaticinatione Gen. 37, 9 inspiravit, ut non immerito a limpidissimis solis et lunae luminaribus ac residuis stellarum²⁰ ibid. 7 sideribus simulque fecundis manipulorum fasciculis somno^p sopitus^q adorari^r venerarique videretur, dum in pulcherrimo^r pubertatis decore et formosi vultus florens venustate^s Gen. 39, 6 multo^t formosiore fretus virginitate strophosam^u muliebris audaciae muscipulam parvi

a) catenarūnarū (narū del.) A b) astrictum AG, asstrictum BL c) quarum ore AG d) crebrescente B e) comitales AG, commitiales B f) ceteros L g) ualitudinarios (suprasc. di) A, ualitudinarios codd., ualetudinarios Giles h) sanitate (e in i) A, cerritos ualetudinis pristinae sanitati restituit I. F. Gronov. i) uirulentos natrices codd., matrices Giles, virulentas natrices Meursius in Mantissa c. I p. 46. Sed Aldhelmus natrix ut serpens etiam pro masculino usurpavit cf. c. XII truculentus superbiae natrix, qui beatam caeli familiam . . . conturbavit k) incantationum AG l) irritabant AGO m) fridus (suprasc. gi m²) A n) dirispiris G o) Tum BLO p) anatholia B q) stare A, stare in staret corr. G r) ennse (n alt. delet.) A s) copulo (supra o prius a m²) B, capulotenus GL t) adacta (suprasc. o) A u) martyriserta (suprasc. i) B LII O. Quomodo David antequam connubii nexibus nodaretur praecipuo uirtutum praeconio claruerit, supra Cap. 14 B man. saec. XVI vide infra not. o. Haec omnia lineis sublata, in marg. CAP. XXVII v) iam AG, iam om. BLO w) rudu corr. man. rec., radii G, rudii ed. pr., rudi coruscante gratia = novo (Corp. Gl. V 387, 19 rudis nouus) testamento ualente x) gratia//// A y) purperio (suprasc. e) O z) peribetur BO a) si sic LO, sic om. ABG b) redundet (e in ras. m¹) B, redundat (suprasc. e) L c) iosep O d) immensis codd. e) pconiarum, a dubium, A f) celebrent AG, concelebrent (re in ras.) B, concelebrant LO (suprasc. t e m²) g) ab ingruente BL, ingruenti AG h) multiformium AG i) libidorum conspir libidorum conspiratio duo priora vocabula sublata A k) matronalis codd., matronalis corr. man. rec. matrimonialis G, matrimoniales ed. pr. Giles l) *oblita codd. m) exstiterat O n) presago (suprasc. i) A o) mortares A p) somno: man. rec. summo G q) adorari//// G r) pulcherimo (suprasc. r m²) B s) uenestate (suprasc. u) A, florens uen. AG, uen. florens BLO t) multo om. AG u) strophosa AG, stophosam (suprasc. r) B, strophosam LO

1) Acta S. p. 672, 9 Exiit autem opinio eius per totam Piceni provinciam et deferebantur ad eam infirmi, quos medici desperabant, et lunatici et daemoniis pleni, et omnes salvi redibant credentes in Christo 2) marsus = Marsus (l. marsus) nomine Audax A. S. l. l. 672, col. 2. — c. XLVII venenatos aspidum rictus, quas marsi incantationum carminibus inritabant. Conversionem eius hic omissam in carmine (v. 2439 sq.) Aldhelmus addidit 3) c. I erectis ad aethera palmis 4) A. S. 673, 12 Sancta autem Anatholia gladio transverberata, ut per dextrum latus gladius missus in sinistrum exiret: atque hoc exitu triumphantem Christus excipiens et virginem sacratissimam sibi et martyrem consecravit 5) Haec, quae sequuntur, non tractavit in carmine, ubi pro parte extrema inserta est octo vitiorum descriptio. — Ep. Mer. I 426, 18 falsis verborum fribulis 6) cap. XXVII somno sopitus clementer solatur

pendens callidae^a deceptionis decipulam declinavit^b simulque fraudulenta^c femineae^d titillationis^e lenocinia ac blanda^f sermocinationis incitamenta velut lentescente^g nectaris^h defruto seu mulsoⁱ mellitae potationis oblectamento¹ atrum veneni virus^k infundentia et incautos^l quosque sine lorica fidei armaturaque^m militari repertosⁿ truculente^o ad tartarum^p trudentia spreuit^q, vicit, contempsit² et cum palma virginitatis aufugit. Qui licet arta sordentis ergastuli latibula et tetrum tenebrosi carceris squalorem^r propter egregiam pudicitiae puritatem pateretur, attamen claudistinae castitatis cognitor Deus, cui secreta patent et quem abstrusa^s non latent³, pro incontaminata adolescentis^t continentia eidem Memphiticae^u gentis gubernacula tradidit et florentis imperii moderamen regendum commisit^v.

David^w quoque opinatissimus regum sub ipso pubertatis tirocinio^x illibata virginitate^y praeditus antequam copula matrimonii et conubii nexu^z nodaretur^{aa}, nonne argutis fibrarum fidibus limphaticum^b mitigabat et impensa sospitatis gratia freneticum curavit^c I Reg. 16, 23 dira procul tetrorum^d explosa spirituum vesania? Quique etiam aetate tenellus^e lacertis validis^f frementium^g mandibulas^h leonum discerpisse dirorumque rictus ursorum frustraⁱ confregisse et inormem allophilorum gigantem crista cassidis ac thoraca^k indutum, I Reg. 17, 34 sqq. ocreis et falarica^l armatum aereaue^m umbonis parma protectum⁵ saxis tantumⁿ tere- ib. 40 tibis, fundibulo^o fretus, singulariter congregiens obtruncasse^p describitur. Ergo licet vita illius usque ad metam mortis probabilis | extitit^q, utpote^r qui solus nepotum et pronepotum piacula proprii praerogativa meriti abolere potuisset, ut in basileon de regibus priscae legis^s censuram praevaricantibus saepe cautum est^t: *Non extinguam*^u II Reg. 21, 17 *scintillam David*⁶, tamen relicto virginitatis statu Urias^v insons interimitur, Bersabee^w II Reg. 11, 15. 17

^a) callidae AO, callide G ^b) dedinauit AG ^c) fraudulenta B ^d) femineae A, femineae BLO, feminea (a ex se) G ^e) titillationis BOLG, titulationis A ^f) blando AG, blandę C²LO ^g) incitamen · uelut (suprasc. ta) le///ntescente A ^h) nectares (suprasc. i) A ⁱ) mulsq mellitę .. oblectamento AG, mulso C¹LO ^k) uirus supra lin. m¹ O ^l) incatos (suprasc. v) A ^m) armatura quę G ⁿ) reptos G (reptos A) ^o) truculente AG, truculenī/// (in ras. fuit e) B ^p) ad tartatum (suprasc. r) A ^q) spræuit G ^r) carcerissqualorem (s alt. add. m. alt.) A, squallorem Giles ^s) quem abstrusa AG ed. pr., cui obstrusa BC¹LR²R³R⁴, quem (suprasc. cui m²) obstrusa C²O, quem obstrusa R⁵ ^t) adolestis (suprasc. cen m²) A, adoliscensis L ^u) memphitice (f ex t) A, menistice (suprasc. memphitice man. rec.) G, memphytice L ^v) cōmīssit A ^w) QUOMODO DAVID ANTEQUAM CONUBII NEXIB: NODARETUR PRECIPUO UIRTUTU¹ PRECONIO CLARUERIT David quoque B ante David crucis signum in A ^x) tyrocinio BO ^y) uirginitate (suprasc. ni m¹) A ^z) conubii nexu AGC¹m¹OR²R³R⁴, conubii nexibus BC¹m²C²LR⁵ ^a) innodaretur Wharton ^b) lymphaticum L ^c) curabat BLO ^d) procutetrorum (suprasc. l) A ^e) tenelus (suprasc. l m¹) A ^f) ualidis AG, ualidus BC²LO, inualidus Giles ^g) frementium A ^h) mandibulas O ⁱ) frustatim AG, frustratim B ^k) thoraca ABC¹C²O, thoruca G, toraca L, thorace Giles ^l) flarica (suprasc. a) A, falarica GLO, falarica C² ^m) eręaque A, eręaque G, æreaque LO, eręaq; B ⁿ) saxis tantum (s add. m²) G, tantum om. L ^o) fundibulo A, sed cf. aenigm. LXXIII, fundibulo BGL, et (= Giles) ante fundibulo om. AG ^p) obtruncasse (suprasc. n m²) A ^q) extitit//////// B, extitisset LO cf. infra p. 312 adnot. q ^r) utpote (supra lin. m²) B ^s) inbasileon de regibus priscę legi////////s in ras. fuit bu A ^t) cautum est (suprasc. scriptum est m²) O ^u) extinnuam O ^v) urias (supra lin. m²) B ^w) bersabee AB, bersabę GLO, Bersabę ed. pr.; sed est nominativus, Bet(h)sabee Onomast. sacra ed. P. de Lagarde p. 38, 2,

1) c. VI universam mundanae suavitatis dulcedinem opulentique luxu exquisita superet oblectamenta et haustum defruti despiciat 2) cap. XVIII in tetra tartara tradatur, ubi vide. — cf. etiam ad XXVI n. 13 3) c. XLIV cui abdita secretorum produntur. Carm. v. 1606. 1680 sqq. Lullus ep. 98 = Ep. Mer. I 385, 14 post inluminatorem celestem, cui secreta cordis patent et quem occulta et abdita non latent. Egburgae ep. = Ep. Mer. I 259, 24 Deo auspice, cui arcana non latent 4) infra: illecebrosis lenocinii nexibus nodaretur 5) epist. ad Ger. s. f. disceptator se ... talis apologiae parma protegat. epist. ad Acirc. p. 201, 26 sq. inexpugnabili metrorum pelta et grammaticorum parma protegere 6) II Reg. 21, 17 iam non egredieris nobiscum in bellum, ne extinguas lucernam Israel: ea ipsa verba, quae attulit Aldhelmus, non inveniuntur in libris Regum; etiam hic e memoria minus firma laudasse sua videtur

illegitimo^a iugalitatis vinculo foederatur^b et pro hac^c temeritate expianda caelestis irae
 II Reg. 12, 15 sq. mucrone¹ proles primogenita percellitur^d. Samson^e ille Nazareus² ab ipsa gracillima
 Iud. 13, 7 cunabulorum aetatula Domino septenis crinibus sacer, antequam fraudulentis Dalilae^f
 complexibus^g caperetur et perfidi pelicatus stupro enerviter deceptus illecebrosis^h lenocinii
 ibid. 16, 19 nexibus nodaretur, nondumⁱ ferro dempta^k cincinnorum^l caesarie quantis miraculorum signis
 et virtutum rumoribus omni saeculo usque ad id tempus^m inexpertis effulsisse divulgatur!

Licetⁿ, inquam, uterque patriarcha, quamdiu aura aetherea^o et vitali flamine ves-
 ceretur³, supernae maiestati^p gratissimus extiterat^q, ast tamen post carnalis consortii
 copulam^r de utroque^s minora virtutum praeconia crebrescunt.

LIV^t. IGITVR sicut^u, (ut)^v supra retulimus⁴, per Hieremiam et Daniele^w ceteros-
 que eiusdem propositi consortes et florentis pudicitiae sodales futura incarnati verbi
 virginitas^x mysticis sacramentorum obumbrationibus figurabatur, ita per Abel⁵ insontem
 mitis innocentia et passio, per Melchisedech^y vero supernae potestatis pontificium et
 caelestis infulae flaminium^z praesignabatur. Quorum prior, ut altius repetens ab origine
 pandam⁷, propter dignitosam innocentiae palmam et originalis patientiae titulum spreto^a
 fraterni libaminis sacrificio rata et grata⁸ divinis conspectibus holocaustomata primus
 mortalium offerre^b promeruit et huius rei gratia a perfido et nefando fratre inextricabile
 germanitatis vinculum contra ius divinum et fas humanum^c rumpente^d crudeliter cruen-
 tatus futuram^e in fine saeculorum pii redemptoris nostri passionem purpureo^f pretiosi
 sanguinis^g ostro⁹ praefiguravit. Ast vero Melchisedech^h inchoanteⁱ tertia saeculi aetate¹⁰

^a) inlegitimo *codd.* ^b) federatur *G*, foderatur (*suprasc. e*) *O* ^c) proac *O* ^d) pculitur *AG*,
 percellitur (= *C²LO*) *suprasc.* percutitur *m²*, necatur *m³ B* ^e) DE SCÖ SAMSONE NAZARENO, in *marg.*
 CAP. XXVIII *B* ante Samson crucis signum in *A*, hic ut supra nil nisi novi capitis initium indicans. In
codicibus ante Samson ea quae infra posui, leguntur Licet, inquam usque crebrescunt ^f) dalilę *A*
^g) complexibus *A*, complexus *man. rec.* complexib; *G* ^h) inlece . brosis (*suprasc. le*) *A*, inlecebrosis *BL*,
 inlecelebrosis *G* ⁱ) necdum *L* ^k) tempta *A(G)* ^l) cincinnorum *AG* ^m) ad id tempus *A*, ad
 idem tēpus (dem tēpus in *ras. m¹*) *B*, ad idem tempus *LO* ⁿ) Licet inquam usque ad crebrescunt *huc*
transposui, quoniam uterque patriarcha nisi duobus ante nominatis id est Iosepho et Samsonem non habet quo
 referatur ^o) a&erea (*suprasc. h*) *A*, a&herea *G*, &here/// *B*, q̄there *C¹O*, aetherae *R²R³R⁴* ^p) magestati
AGO ^q) extiterat *AG*, extibit *B* cf. p. 311 adnot. q, extiterit *C²O* ^r) consortium copulae *ed. pr.* *Giles*
^s) de utroque *A*, de utraque *G* ^t) LIII *O* ^u) sicut (*supra lin. m²*) *B* ^v) * (ut) *inserui*, quod sicuti
 non ad supra retulimus pertinere, sed ad per Hieremiam etc. insequens ita per Abel demonstrat ^w) iere-
 miā et danielē *B* ^x) uirgitas (*suprasc. ni m¹*) *A* ^y) melchisedech (*supra h m¹ c*) *A*, melchisedec *LO*
^z) flaminium *codd.*, flaminium *Giles* ^a) spræto *G* ^b) offerre *G* ^c) humanū (nū *m² in marg.*) *A*
^d) rumpende (*corr. te man. post.*) *B* ^e) futaram (*suprasc. u*) *A* ^f) pur/////pureo (*in ras. fuit pur*) *A*
^g) sanuunis *O* ^h) melchisedec *LO* ⁱ) inchoante (*suprasc. h m²*) *A*

1) c. XLV caelestis irae mucrone perniciter percussus occubuit 2) *Isid. Orig. X 191* Nazaraeus
 id est sanctus Dei; Nazaraeus olim dicebatur, qui sanctam comam nutriebat et nihil contaminatum
 accipiebat abstinens se a vino omnique sicera, quae mentem ab integra sanitate pervertit 3) *Verg.*
I 383 auras vitalis carpis; 346 si vescitur aura aetheria 4) cf. c. XX. XXI 5) *Augustinus De civi-*
tate Dei XV 7 Quomodo autem (Cain) significaverit etiam Iudaeos, a quibus Christus occisus est pastor
 ovium hominum, quem pastor ovium pecorum praefigurabat Abel, quia in allegoria prophetica res
 est, parco dicere 6) *Augustinus epist. CLXXVII 12* Inde Melchisedech prolato sacramento mensae
 dominicae (cf. *Genes. 14, 18*) novit aeternum eius sacerdotium figurare 7) *Verg. georg. IV 285sq.* altius
 omnem expediam prima repetens ab origine famam *M. Aen. VII 371* si prima domus repetatur origo;
Aen. I 372 Si prima repetens ab origine pergam. *Isidorus De off. II 25, 1* Baptismi sacramentum, si
 prima repetens ab origine pandam, baptizavit Moyses in nube. — *epist. ad Acirc. c. II* si prisca
 commemorans ab origine pandam. cf. p. 308, 2 8) c. LIX munusculum plus ratum et gratum.
Charta apud Will. Malmesb. gesta reg. Angl. I 39 hoc donativum stabili iure gratum et ratum regum
 praedictorum decerno durare 9) cf. ad p. 254, 2 10) Quae hic exponit *Aldhelmus*, in eis
 secutus est *Hieronymum ep. 73*, ubi § 6 haec leguntur: Nec esse mirum (tradunt), si Melchisedech victori

- florens et primus summi sacerdotii dignitate subnixus ac praeclaro pontificatus apice
 6. 73 praeditus¹ | per idem tempus orta regum simultate patriarchae cum .CCCXVIII. berna- Gen. 14, 14
 culis^a famosum reportanti tropeum^b et post inormem catervarum stragem cum fratruele ad Hebr. 7, 1 sq.
 numerosas^c Sodomorum reducenti praedas obvians^d nonne pro sanctitate conversationis
 5 tipica^e panis merique libamina litaturus redemptoris tipice^f personam praefigurans^g ibid. 18
 obtulit, ut merito de Christi sacerdotio, quo geminam obtulit^h victimam, Davitica con-
 cinantⁱ oracula: *Tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech*^k? Cuius Ps. 109, 4 = ad
 paterni geniminis^l prosapia et maternae generationis propago, ignota saeculis genuini Hebr. 5, 6, 6, 20.
 partus natura, delitescit id ipsum apostolo attestante^m: *Sine patre, sine matre, sine genea-* ad Hebr. 7, 3
 10 *logia*ⁿ, quamvis vulgata Ebreorum traditio hunc fuisse arbitretur Sem primogenitum Noe,
 tritavum^o Abrahæ^p et Nachor et Aaron^q. Sed plurimum differt inter ambiguas fari- Gen. 11, 27
 seorum traditiones et elucubratam sacrae scripturae diffinitionem; apocriforum^r enim
 naenias^s et incertas fribulorum fabulas nequaquam catholica receptat ecclesia². Sed ad
 propositum revertar^t!
- 15 LV. ORNETVR, inquam, beatæ virginitatis integritas non exterioris hominis
 formosa venustate, sed interioris religiosa castitate³! Si enim exterior pretioso indumen-
 torum comptus^u ornatu saeculariter gloriatur, frustra^v interior de pulchritudine propria
 inaniter gratatur^w, cum vas electionis generali sententia quasi speciali refragetur *Mihi*^x, ad Gal. 6, 14
 inquam, *absit gloriari nisi in cruce domini!* Utquid⁴ enim saeculi pompulenta vanitas
 20 in catholica Christi basilica^y intromittitur? Ob quam rem virgines Christi coenubii^z
 famulatu conversantes ornamentis vestium dilicatis^a decorari^b satagunt? Nonne Achar^c, I Paral. 2, 7

a) CCCXVIII · diebus (delet.) bernaculis A, bernaculis G, vernaculis cett. b) reportanti peum (suprasc.
 tro m¹) A c) numerosas (s add. m¹) L d) obuians m² supra lin. B e) sic O — typica persona AG
 f) typice A, typicæ G, tropice (suprasc. tipice m²) O, tropice cett. g) persona AG — pefugurans (l add. m.
 post.) B h) obtulit om. BC², obtulit; victimam (suprasc. m¹ ut merito — geminam obtulit L, optulit (bis) O
 i) concinant L, concinnant AG, concinnunt secundum n sublatum B, concinunt C²O k) melchisedec LO
 l) germinis B m) attestante AO, uttestante G, testante BL n) genealogia AG o) noae O — tritauū
 (suprasc. t m³) B p) habrahæ O q) aaron AGO, aron (o in a m³) B, aran L, Onomastica sacra ed.
 P. de Lagarde 2, 29 r) & apocriforum A, apocriforum GB, Apocrifarum LO s) nenias AL, nemas
 (suprasc. i m¹) G, uenias (u corr. in N m¹, suprasc. m. post. nae) B t) Sed — reuertar ad capitulum LIII
 rettulit L LIII OS u) comp////tus A v) frustra om. O w) pro · inaniter gratatur (suprasc.
 pria m² insul.) A, inaniterque B, et inaniter L, inaniter om. C¹R³, gratatur BGLO; inaniter gratari est ceno-
 doxia, quae tamen frustra gaudet, gratiatur ed. pr. = Giles x) mihi autem B y) in catholica — basili-
 ca A, catholicam — basilicam cett., sed cf. c. LII ducta est .. in Tribulano territorio z) coenubii AG,
 cenobii L, caenobii C¹ — famulato C¹ a) dilicatis AG, delicatis cett. b) decorari (ri in ras.) C¹
 c) achar BLR³, achab O, achan AG Onomast. sacra ed. Lagarde p. 118, 19, achan (n in ras. m¹) C¹

Abram obviam processerit et in refectionem tam ipsius quam pugnatorum eius panes vinumque pro-
 tulerit .. § 4 Affirmat autem apostolus, quod Aaron sacerdotium .. et principium habuerit et finem.
 Melchisedech autem id est Christi et ecclesiae, et in praeteritum et in futurum aeternum sit nullumque
 habuerit auctorem. — § 5: Tradunt (Hebraei) hunc esse Sem primum filium Noe ... quem (Thare)
 legimus quod .. genuit Abram et Nachor et Aran. .. Ratione deducta invenitur Sem abnepoti suo
 decimi gradus supervixisse annos triginta quinque 1) cf. ad XXXIII n. 3 2) c. LVI quid mirum,
 si apostolorum oracula et iurisperitorum scita praefatas fribulorum naenias abominantur? cf. XXIV
 Sed fas divinum vetat catholicae fidei sequipedas plus quippiam, quam canonicae veritatis censura
 promulgat, credere et cetera apocriforum deleramenta velut horrisona verborum tonitrua penitus
 abdicare et procul eliminare orthodoxorum patrum scita scriptis decretalibus sanxerunt 3) Qualis
 rerum condicio in sanctimonialium monasteriis Anglosaxonicis Aldhelmi aetate fuerit studiumque vestium
 pretiosarum quantopere tum in eis vigerit, vide apud W. Bright, Chapters of English Church History³
 p. 289 sq. 4) Utquid = quid cf. Rönisch, Itala p. 253, Bonnet, Le Latin de Grégoire de Tours p. 325,
 cf. etiam Hisper. fam. 8, 13 (Stow.)

Iosua 7, 1 sqq. filius Charmi^a, qui de anathemate municipii^b septeno murorum ambitu vallati pallium
 ibid. v. 21 coccineum et legulam^c auri sibi usurpans contra decretum ducis clandestina^d fraude sur-
 ripuit^e, cum totis^f parentelae contribulibus^g et domesticis clientelae sodalibus saxorum
 imbribus obrutus horrendum mortis spectaculum Ebreorum falangibus praebuit? Per
 allegoriam vero^h oppidumⁱ Hiericho^k cum septiformi murorum^l obstaculo tipum mundi^m
 cum septenis | saeculorum milibus designasse priscorum patrum decreta sanxeruntⁿ. Non G. 74
 ergo ruituri vetita mundi ornamenta purpureae^o pretiosis^p tincturae^q muricibus^r colorata
 alumnis coenubii, bernaculis^s Christi, virginibus^t ecclesiae, contra apostolica statuta et
 legalia scita rite^u et regulariter congruere queunt, siquidem pastor gregis dominici et
 ianitor caelestis aulae — de quo poeta^v

Aldh. de aris
 (IX) 1 2

Claviger aethereus portam qui pandis in aethra^{u 2} —

I Petr. 3, 3 ita^v auctoritate^w principali et authentico^x pontificatu promulgat *Sit mulieri non exterior^y
 ornamentum aut auri aut vestis cultus, sed cultus cordis^z*. Unde Gregorius, pervigil pastor
 et pedagogus noster, — noster^a inquam, qui nostris^b parentibus errorem^c tetrae genti-
 litatis abstulit et regenerantis gratiae normam tradidit³ — cum evangelicum^d explanaret 15

Matth. 11, 8
 Gregor. Homil.
 in evang. I, VI,
 c. 3

dictum: *Ecce, qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt*, adiunxit^e: *Nemo ergo exi-
 stimet^f, in studio vestium peccatum deesse, quia, si^g hoc culpa non esset, nequaquam^h
 Petrus apostolusⁱ per epistolam suam feminas a pretiosarum vestium appetitu^k compesceret*

I Petr. 3, 3 *dicens 'non in veste pretiosa'; quia, si^l hoc culpa non esset^h, nullo modo^m Iohannemⁿ
 dominus de vestimenti^o asperitate laudasset^p. Pensate, quae culpa sit, hoc etiam^q viros 20*

^a) Acharmi codd., a||chami in ras. fuit r; suprasc. r m²; in marg. man. s. XV adsc. iosue A^o id est
 Iosuae capitulo septimo C¹ ^b) municipi (add. i m²) B ^c) legulam codd.; cf. Corp. gl. III 379, 14;
 Ios. 7, 21 versio antiqua ligula, nova regula, Ambrosius lingua habet ^d) clandestina (u in N m¹) B
^e) subripit (suprasc. u m¹) C¹ ^f) totis (suprasc. v m²) B ^g) cum tribulibus, contribulibus man.
 rec. G, parentellis ac contribulibus ed. pr. ^h) uero om. L ⁱ) oppidum C¹ ^k) hiericho (suprasc. i) A,
 iericho C¹ ^l) murrorum (alt. r subl.) B ^m) purpureae G, purpu||reae C¹ ⁿ) pretiosis G
^o) tincturae (suprasc. c) A, tincturae (tin in ras.) C¹ ^p) muricibus (supra i alt. ras.) G ^q) coe-
 nubii bernaculis AG, cenobii b. C¹, cenobii b. L, alumpnis cenobii uernaculis (supra uern m² &) B
^r) supra uirginibus m² & B ^s) rite ac LC¹ ^t) po||eta B ^u) pandis in & hera AG ed. pr.,
 pandit cett., in aethra C¹ LO ^v) ita AGL, ||||ait (it m², in ras. fuit it) B, ait C¹ O ^w) auctoritate
 (suprasc. c m¹) O ^x) autentico BL, & acuthentico C¹ ^y) Sit (Si L) mulieri n̄ exterior altero atra-
 mento B ^z) cultis (in A us per ligaturam) cordis G ^a) pedagogos (u supra o) C¹, pedagogus t̄r in-
 quum (suprasc. a m¹ in marg.) AG, nr̄: Nr̄ inquā B, nr̄; inquam (suprasc. n̄r m¹) C¹ ^b) qui nostris
 (suprasc. a) B ^c) errerem (e in o m¹) B ^d) euangelium (suprasc. c) A (corr. man. rec.) G, euuangelii-
 cum O ^e) adiuncsit O ^f) ero (suprasc. g) ex isti met A ^g) quasi (suprasc. i) C¹ ^h) nequa-
 quam — esset om. hic BC¹C²LOR²R³S ⁱ) petrus ap̄ A ^k) appetitui B, appetitu^l C¹ ^l) quiasi
 (i satis parvum) A, quasi (suprasc. man. rec. quodsi) G, quod si ed. pr. Giles ^m) nullo modo (o supra m) B
ⁿ) iohan·nem A ^o) uestimentis B (uestimenti sui Gregorius) ^p) laudasset (supra lin. m¹) A, laudasset:
 Si ergo (ergo B om. C¹C²LO, deest apud Gregorium) hoc (hoc suprasc. m²B) culpa non esset, nequaquam
 petrus apostolus (ap̄ B) per epistolam (ap̄lam: e supra a B, epistolam L) suam (suam non habet Gregorius)
 non in ueste pretiosa. Pensate (ergo, quod Gregorius habet, omnes codd. omittunt) quē e. q. s.
 BC¹C²HLOR²R³S. Hoc ordine (vide etiam notam h) locus legitur etiam apud Gregorium ipsum ^q) hoc
 autem R²

1) Pseudo-Augustinus sermo XXV 5 (ed. Maurin. app. V 49) Iericho .. typum habuit mundi
 huius .. 6 Septem ergo diebus, sicut scriptura sacra dicit, muri Iericho sacerdotalibus tubis circum-
 dati ceciderunt. Unde nos spiritalibus spiritalia comparantes dicimus, quod septenario numero
 nunc per sacerdotes Dei non tam una civitas destruitur quam totius mundi iniquitas dissipatur. Nam
 sicut in singularis urbis nuncupatione universi mundi habitus figuratur, ita septem dierum circulo
 totius mundi spatia distinguuntur 2) Versum hunc ex ipsius carmine ecclesiastico I (In basilica
 Petri et Pauli) v. 6 Aldhelmus attulit; ubi vide notam 3) c. XLII quas praeceptor et paedagogus
 noster Gregorius .. pariter copulasse cognoscitur. De Gregorio papa per Augustinum Saxones fidei
 christianae conciliante conferantur Bright l. l. p. 40, 2 et Plummer ad Bedam II p. 67

appetere^a, a quo curavit pastor ecclesiae et feminas prohibere¹! Evidens namque, ut mihi videtur^b, inexcusabilis arrogantiae probum^c et ostentationis indicium ex eo declaratur, quod nemo^d ibi pretiosis et coloratis vestibus indui desiderat, ubi a nullo valet videri.

LVI. VNDE beatus Cyprianus^e de virginibus loquens Quid, inquit, ornata, quid ⁵ *compta procedit, quasi maritum aut habeat aut quaerat?* et infra subdidit^f: *Neque enim virginem^g fas est ad speciem^h formae suae comi aut de carne et eius pulchritudineⁱ gloriari², cum apostolus^k dicat: mihi autem absit gloriari nisi in cruce domini nostri Iesu^l Christi³. — Nulla ergo sit illis cura magis^m quam adversusⁿ carnem conluctatio et^o vincendi corporis ac domandi obstinata certatio⁴! — Ornamentorum enim^p ac vestium^q in- ¹⁰ *signia et lenocinia formarum non nisi prostitutis et impudicis^r feminis congruunt et nulla-* ¹⁵ *rum fere pretiosior^s | cultus est, quam quarum pudor vilis est⁵. In apocalipsi^t: Mulier* *illa amicta erat pallium purpureum et coccineum^u. — Fugiant castae virgines et pudicae incestarum cultus, habitus impudicarum, lupanarum^v insignia, ornamenta meretricum^w!* Et alibi Ceterum^x, inquit, si tu te sumptuosius comas et per publicum notabiliter incedas, ²⁰ *oculos in te iuvenum^y illicias, suspiria^z adolescentium post te² trahas, concupiscendi lubi-* *dinem nutrias, sperandi^a fomenta succendas^b, ut, etsi ipsa non^c pereas, alios tamen perdas^d* *et velut gladium^e te et venenum videntibus exhibeas^f, excusari non potes, quasi mente* *casta sis et pudica. Redarguit te cultus improbus et impudicus ornatus nec computari iam* *potest^g inter virgines Christi, quae sic vivit^h, ut possit^g adamari. Hactenus Cyprianus^h.**

Cyprian.
De habitu virg.
c. 5. 6

ad Gal. 6, 14

Cyprian. l. l. c. 5

Cyprian. l. l. c. 12

apoc. 17, 4

Cyprian. l. l. c. 9

^a) appetere (suprasc. e m¹) C¹ ^b) uidetur, ur man. rec., G ^c) probum AG (corr. man. rec.)
^d) nemo om. AG ed. pr. Hinc, ab Unde, non ab Evidens namque — ut Giles — novum (LVI) capitulum incipiunt codices. LV OR²S ^e) cyprianus AC¹G ^f) subdit/// B, subdit O ^g) uirgini L ^h) ad (d ex t) speciem . . . aud de carne A ⁱ) pulchritudine (di ex tu) A, de eius pulchritudine L ^k) ap²s A, ap²s G, cum apostolus dicat ipsius Aldhelmi sunt ex Cypriani capite sexto locum ex epistola ad Gal. 6, 14 huc transferentis ^l) domini mei Cyprianus, hū (suprasc. s) xpi A ^m) nulla ergo sit illis cura magis AG, nulla ergo sit illis magis BC² (sed om. ergo) LO, Cyprianus, qui tamen ergo non habet ⁿ) aduersus (d ex t) A, aduersis (suprasc. u man. post.) B ^o) et om. O ^p) enim add. Aldhelmus ^q) ornamentorum ac uestium A ^r) prostitutis et impudicis feminis ABGLO, p. ac imp. foeminis Giles ^s) pretior AG (corr. man. rec.) ^t) in apocalipsi — purpureo B in marg. m¹, In apocalipsi ipse infert Aldhelmus, in locum a Cypriano allatum ^u) pallium purpureum et coccineum AG Cyprianus pallio purpureo et coccineo L ^v) lupanarum AGB Cyprianus, luparum C¹LR³, luparum (suprasc. na m³) O ^w) m²retri (supra lin. add. cū) A, m²retricum G ^x) iuuenem (suprasc. v) A, iuuentutis Cyprianus ^y) supiria (suprasc. s m²) A ^z) post te A, poste (suprasc. t m³) B, pte L ^a) spirandi A, sperandi (suprasc. cta man. rec.) B ^b) fo//menta succendus (u in a man. rec.) G ^c) & ut si ipsa ne pereas AG ^d) tamen ///perdas (in ras. fuit ne) A, tamen perdas G ^e) gladius (s in ras.) B ^f) exhibeat (suprasc. s) A, praebeas Cyprianus ^g) potest . . uiuit . . possit codd., potes . . uiuis . . possis Cyprianus ^h) atenus (suprasc. c A) cyprianus AG

1) Gregorius Homil. in evangelia I, VI c. 3. Nemo ergo existimet in fluxu (l. luxu) atque (luxu atque nullus codex Aldhelmi habet) studio vestium peccatum deesse, quia si hoc culpa non esset, nullo modo Iohannem Dominus de vestimenti sui asperitate laudasset; si hoc culpa non esset, nequaquam Petrus apostolus per epistolam feminas a pretiosarum vestium appetitu compesceret dicens 'Non in veste pretiosa.' Pensate ergo, quae culpa sit, hoc etiam viros appetere, a quo curavit pastor ecclesiae et feminas prohibere 2) Cyprianus De habitu virginum c. 5 (et de eius pulchritudine) 3) ibid. c. 6 Paulus forti ac sublimi voce proclamat: mihi autem absit gloriari nisi in cruce Domini mei Iesu Christi. 4) ibid. c. 5 cum nulla sit illis magis quam adversus carnem conluctatio et vincendi corporis ac domandi obstinata certatio 5) ibid. c. 12 Ornamentorum ac vestium insignia et lenocinia formarum non nisi prostitutis et impudicis feminis congruunt et nullarum fere pretiosior cultus est quam quarum pudor vilis est; sequens apocalipseos locus — item l. 11 — ex textu Cypriani subsequenti excerptus est; verba fugiant — meretricum rursus ex Cypriano mutuatus est Aldhelmus 6) ibid. c. 9 Ceterum si tu . . oculos in te iuventutis illicias . . venenum videntibus praebeas, . . nec computari iam potes inter puellas et virgines Christi, quae sic vivit, ut possis adamari

Numquid ille conditor et^a creator omnium Deus hirsutas bidentum^b lanas et setosa vervecum vellera non potuit rubro conquillii^c sanguine aut cruento^d bacciniorum^e fuco^f inficere seu certe purpureis tincturae muricibus naturaliter colorare, si hoc nostris usibus commodum^g et utilitati^h profuturum solerti praescientia providissetⁱ, ut^k illud veraciter impleretur^l, quod per ironiam^m a poeta fallaciterⁿ cautum^o est:

Verg. ecl.
IV 42 sqq.

Nec varios^p discet^q mentiri lana colores^r,
Ipse sed in pratis aries iam suave rubenti
Murice^s, iam croceo mutavit^t vellera^u luto;
Sponte sua sandix pascentes vestiet agnos?

Ecclesiasticus
18, 1

Cyprian.
De habitu virg.
c. 14

Et quid^v ille, de quo dictum est^w: *qui vivit in aeternum, creavit omnia simul*, cum con-
deret orbem¹, originaliter creare nequiverit^x, (quod)^y nunc^z mortalium industria stolidis
et superfluis adinventionum^a argumentis addere et amplificare^b contendit^c? Unde in-
clitus idem^d Cyprianus^e, Punicorum pontifex, infit^f: *Neque enim Deus coccineas aut*
purpureas oves fecit^g aut herbarum^h sucisⁱ et conquilliis^k tingere^l et colorare lanas docuit^m 2.
Nam quippiam in rerum visibilium plastica humanae naturae necessarium omnipotentem¹⁵
reliquisse infectum atque imperfectumⁿ catholicae fidei regula refragatur^o. Sed quid
mirum, si apostolorum oracula et iurisperitorum^p scita praefatas fribulorum naenias |
abominantur^q, cum etiam gentiles gentilibus et paganis pagani^r quasi ridiculosum^s sub-
sannantis^t gannaturae^u opprobrium legantur improperasse hoc modo cum infami proverbii-
orum elogio^v cachinnantes ac cavillantes^w:

Verg. IX 614

616

Indith 8, 1

Vobis picta croco et fulgenti murice vestes;
Et tonicae^x manicas et habent redimicula mitrae?

LVII. IVDITH^y, filia Merari^z, post obitum Manasse^a sumpto^b viduitatis theristro^c

et spreto^d sponsali^e peplo blanda procorum lenocinia^f contempnens^g, nondum resultant-

I Corinth. 7, 8 tibus apostolicae salpiceis clangoribus: *Dico innuptis et viduis: bonum est illis, si sic per-* 25

a) et codd., ac ed. pr. b) bidentium B c) conquillii BGLO, conquilli (suprasc. i m¹) A
d) aucruento (suprasc. t m²) B e) sic ABGL, bacciniorum O f) fuco ABLO, suco G, succo Giles
g) commodū (suprasc. o) A h) utilitate G — utilitati profuturum (suprasc. s. nostrae) C² i) sic
ABLO, praesentia praevudisset G ed. pr., praevudisset Giles k) Et B l) impletur ABGO, ut ..
impletur Giles m) hieroniam (e del.) A, hi||roniam (h del.) B, hieroniam (suprasc. man. rec. ironiam)
GC², hironiam LO n) falliaciter (i del.) A, fallaciter C²GLO, foeliciter ed. pr. Giles o) cautum est
codd. (suprasc. firmatum) B, cantum est ed. pr. Giles p) farios (suprasc. u) A q) discit (i alt.
in e m²) B, discit L r) & calores AG s) muricae G t) iam cro mutaū (suprasc. ceo) B, mutabit O
u) nellere luto AG; in marg. man. rec. adsc. in B: Verg. ecl. IV v) quid AG, q̄si (si in ras. m¹, u
suprasc. m¹) B, quasi C²LO w) dictum est (m² supra lin.) B x) Ne quiverit A y) *{quod} deest
in codd. z) nunc codd., Nec G a) adiuventionum A, adiuventionum vel ad inuentionum cett. b) am-
plificare AG c) contendit (suprasc. a m²) A, contendat G, contendit B (i in ras.) LO cett., contendat ed.
pr. Giles d) item (t in d m¹) A, item G, idem C²LO e) ciprianus G f) infit BC²GLO, insit A,
inquit Giles g) fecit oves (suprasc. bis mutandum ordinem esse indicatur) A h) erbarum A i) sucis
codd. k) conquilliis C²LO, concilliis AG, conquyllis B, conchyliis Cyprianus l) tingere BG
Cyprianus, tingere (suprasc. u) C², tinuere O m) colorare docuit lanas; lanas post colorare ponendum
esse monet nota post colorare et ante lanas positum indicat A n) atq; imperfectum B, atque imperfectum O,
et imperfectum L, om. AG ed. pr. o) regulare fragatur G p) episcoporum cj. I. F. Gronov. q) ab-
hominantur AGO, abhominantur h del. B, abominantur L r) pagis pagani AG s) ridiculorum
(s supra r) A t) subnantis AG, subsannantis BLO u) gannaturae AG, gannituae (i in ras.) B, ganni-
turae LO v) elogio (u supra e) B w) cachinantes ac cauilantes A (l alt. suprasc.) G, cathinnantes B
x) tonicae AGLO, & tonicae (& m² supra lin., u supra o man. post.) B LVI OR². DE SCA IUDITH
UIDUA B y) Iudit AGO, Iudit (suprasc. h m²) B, iudith L z) Nonne hic inserendum (quae) et infra
legendum conuersabatur, cum . . ? a) MANNASSE O b) sup|||to (suprasc. m m²) A c) sic ABGL
cf. Corp. gloss. IV 291, 31. Isid. Orig. XIX 25, 6 d) sp̄to B e) sponsanli (n del.) A f) lecinocinia
(prius ci del.) A g) contempnans AG (e ex a man. rec.)

1) Verg. I 5 dum conderet urbem
tinguere .. lanas docuit

2) Cyprianus l. l. c. 14 Neque enim Deus .. conchyliis

manserint, quasi candens liliū^a pia^b castitate florens atque a publicis conspectibus delitescens in cenaculi solario pudica conversabatur: cum horrendum Assyriorum principem, qui innumeris manipulorum milibus equitatu et peditatu gloriantibus^c orbem^d trementem terruit, Abra comitante^e circumvenire moliretur, haud secus^f decipiendum^g credidit nec aliter obtruncandum^h rata est, nisi cum nativa vultusⁱ venustate ornamentis etiam^j corporalibus caperetur^k. De qua in LXX. translatoribus scriptum est^l: *Induit se vestem iocunditatis suae et imposuit periscelides¹ et dextralia et anulos^m et omniaⁿ ornamenta sua et composuit se nimisⁿ in rapinam virorum.* En^o, non nostris assertionibus^p sed scripturae astipulationibus^q ornatus feminarum rapina virorum vocatur! Verum quia^r hoc in arta Betuliae^s obsidione pro contribulibus dolitura^t compatiens^u affectu, non castitatis^v defectu fecisse memoratur^w, ideo^x salva^y pudoris reverentia celebre^z meticulosus^a municipibus tropeum et inclitum oppidanis trepidantibus^b triumphum teste tyrannico capite^c et conopeo reportavit^d. Iudith 13, 9

Necnon^e in proverbii^f mulier illa procaz et pertinax^g sinagogae^h tipum obumbrans, Prov. 7, 11 sqq.
 15 quae virumⁱ proprium integro plenilunio reversurum spondit, ornatu^k meretricio^l et luxu lenocinante vecordem iuvenem pellexisse et fraudulentum^m verborumⁿ oblectamento deceptum lugubriter elisisse describitur, ut merito quasi bos ductus ad victimam caecae Prov. 7, 22
 6.77 cupiditatis petulantia captus nefandum | prostitutae^o lupanar aggredi minime vereretur^p ignorans, quod ad vincula stolidus^q traheretur^r, *donec transfigat sagitta iecor eius, velut^s* Prov. 7, 23
 20 *si ales perniciter festinet^t ad laqueum.*

LVIII. PVDET^u 2 referre^v quorundam frontosam^w elationis impudentiam et comptam^x stoliditatis insolentiam, quae in utroque sexu non solum sanctimonialium sub regimine^y coenubii conversantium, verum etiam ecclesiasticorum sub ditione^z pontificali in clero degentium contra canonum decreta et regularis vitae normam deprehenduntur
 23 usurpatae ob id solum, ut crustu^a interdicto falerataque venustate carnalis statura^b

^a) linium (n del. et suprasc. l) A ^b) pie (e del. et suprasc. a) A ^c) gloriantibus AG, glomerantibus B ^d) urbem I. F. Gronov. ^e) abra comitante codd., ab ira comitante ed. pr. corr. I. F. Gronov. ^f) hauscus (suprasc. t) A, haut secus GO ^g) obtruncandum (t in c) B ^h) fultus (f in u) A ⁱ) iam praecedente macula subfusca L ^j) caperentur (n punctis supra et infra positae del.) A ^k) periscelides AG ^l) anulos AGLO, & anulos (suprasc. a m², n m³) B ^m) nimis B ⁿ) Et inquam non (suprasc. inter inquam et non: en m¹) B ^o) sic codd. ^p) astipulationibus O ^q) quia (a in ras.) B ^r) betuliae LO, petuliae AG, bethuliae B, in orta petuliae ed. pr. corr. iam I. F. Gronov. ^s) post contribulibus longa ras., tonitura (t in d et l supra n m¹) A, doletura B (e ex i m²) LO ^t) compatiens affectu B ^u) castitatis A ^v) memoratur om. AG ^w) ideo (d ex n) B ^x) salvo A ^y) caelebre LO ^z) mediculosus (d in t) A ^a) trepidantibus G ^b) tyrannico capite AG, tyranni capite BL ^c) reportatur G ^d) Nec in (suprasc. non m²) A ^e) proverbia A, prouerb. Salom. ed. pr. ^f) pertinax (e del. et a suprasc.) A ^g) sinagogae A, ^h) uirum (i ex e) B ⁱ) ornatu (u ex a) B ^j) meretrici (suprasc. o) B ^k) fraudulentum (suprasc. du) A ^l) verborum (o in ras.) B ^m) prostitutae A ⁿ) ueretur A ^o) stolidus (m² supra lin.) B ^p) trahatur (atur in ras., suprasc. re) B ^q) & uelut (& in ras.) B ^r) festinet (e alt. in ras.) B LVII OR². DE HABITU INDISCIPLINATORUM B ^s) Pudet codd., Pudet me R⁴ (suprasc. me C¹R⁵), Puderet Giles ^t) ferre AG ed. pr. ^u) frontuosam AG, frontosam BLO ^v) corruptam aut comitem I. F. Gronov. ^w) regimine AG, regimine cett. ^x) ditione A, subdicatione (c in t m²) B ^y) crustu codd. Corp. gloss. V 353, 3 crustu ornatu; G. Goetz, Thes. gloss. I 290 'nisi est pro cultu'; an legendum: crusta interdicta? ^z) staturam (an statam: ultimae duae litterae in ras., suprasc. statura m²) carnalis B

1) Iudith 10, 3. 4 (versio antiqua Sabatier I 772): Induit se vestem iocunditatis suae, qua vestiebatur in diebus viri sui Manasse, et accepit soleas in pedes suos et imposuit periscelides et dextralia et liliolum et annulos et inanes et omnia ornamenta sua et composuit se nimis in rapinam virorum
 2) Nonnulla ex simili Hieronymi loco (ep. ad Eustochium ep. XXII 13) desumpsisse videtur; ipsum imitatus est Bonifatius Ep. Mer. I 355

comatur et habitudo^a corporea membratim ac particulatim perornetur. Nam cultus gemini sexus huiusmodi constat subucula bissina^b, tonica^c coccinea^d sive^e iacintina, capitium^f et manicae sericis clavatae^g; galliculae^h rubricatis pellibus ambiunturⁱ; antiae frontis et temporum cincinni^k calamistro^l crispantur; pulla capitis velamina candidis et coloratis mafortibus^m ceduntⁿ, quae vittarum^o nexibus assutae^p talotenus^q prolixius dependunt. Ungues ritu falconum et^r accipitrum seu certe adinstar cavanorum^s acuuntur, quos^t naturaliter ingenita edendi necessitas instigat obunca pedum fuscina^u et rapaci ungularum arpagine alites^v et sorices^w crudeliter insectando grassari^x. Verum, ne forte propter publicatam^y protervorum insolentiam et tractatam indisciplinatorum arrogantiam, qui malunt neglegenter^z dissimulari quam clementer increpari, obliqua livoris invidia criminemur aut strofosae^a suggillationis^b ludibrio derogemur^c, huiusmodi disputatio nequaquam ulterius proteletur, sed competenti clausula^d maturius terminetur, ne, dum malagma^e medicamenti^f purulentis protervorum vulneribus quaerimus^g, rigida conviciorum flagra^h virulentasque asperae invectionis mastigias ab aemulis truciter illatas experiamur! Et tamen non magnopere moveorⁱ, quamlibet adversus stipulatorem veritatis suatim³ livescant^k ac contra insectatorem tumentis^l iactantiae graviter ingemescant^m, quia meliora sunt vulnera diligentis quam oscula odientis. Levius quippeⁿ ferenda est livida devoti | G. 78 vibex^o amici quam adulatio fallax^p inimici; unde proverbium dicitur

Prosper 88, 1 sq.

Lingua assentatrix^q vitium peccantis acervat^r

Et delectatum crimine laude ligat.

20

et infra

ibid. 5 sq.

Libera, inquit^s, sit potius vox correctoris amiciSerpere nec fibris^t caeca venena sinat!

Quamobrem ab omnibus generaliter indulgentiae veniam non difficulter impetrandam^u reor, quia neminem^v specialiter sermonum^w severitas castigando exacerbavit^x. Nam passiva plurimorum generalitas^y nequaquam iure lacerari^z debet, ubi specialis singulorum^a

^a) & abitudo AG, ac habitudo Giles ^b) byssina L; *post bissina codd. habent sive iacintina, quod post coccinea posui cf. p. 316, 13 ^c) tonica om. L ^d) coccinea (coccinea, c supra g, A, supra coccinea man. alt. et L, cocinea C²) codd.; constat = habetur vel est cf. e. g. p. 320, 4 ^e) seu BR³ ^f) capitie R⁵ ^g) clauatae codd., clouatae ABG (supra o man. rec. a); an legendum clavata? ^h) galliculae AC¹G, & gallicolea (c supra g) B, calliculae C²LOR³ (sic in ras.), callicole (v supra o) R⁵ ⁱ) ambiuntur C²O ^k) cincini G ^l) calamistro O ^m) mafortibus AG (supra f man. rec. v) LOR⁵, mauortibus C² (u supra f) R³ ⁿ) caedunt GR³ ^o) bittarum AG¹ ^p) adsutae AG, assutae B (s ex d), OR³, adsuetae C², mafors pro feminino Aldh. usurpat ^q) talotenus AG; ante talo ras. in quo fuit & B ^r) et accipitrum LO, et om. AG Wharton et Giles ^s) caluanorum AG, cauannorum B (o in a m²) C², cauannarum LOR³R⁵, A. Holder, Altcelt. Sprachschatz I 872; Corp. gloss. V 353, 39 ^t) quas R³ ^u) sic codd. et ed. pr. ^v) alit//es A ^w) surices R⁵ ^x) grassa . nerum (suprasc. ri) A ^y) publicatū A ^z) negegenter (suprasc. l) A, neclegenter O ^a) strofosae A (ae ex a) B ^b) suggillationis (sug m¹ in ras.) O ^c) terogemur ABG ^d) dausula A ^e) nedum maligna Giles, ne, dum I. F. Gronov. ^f) medicamenti (supra cin m² c) B ^g) queprimus A ^h) frugra (l supra r prius m¹) A ⁱ) mag|nope remoneor A ^k) libescant AG (u supra b man. rec.) ^l) ///tumentis B ^m) ingemescant GL, ingemescent (supra e ult. a m²) A, ingemiscant cett. ⁿ) q̄ AG item infra ^o) bibex AG (suprasc. u man. rec.), livida deuoti nibex amici LO, d. u. a. l. AG ^p) adolati (o om.) fallax A, adolati (suprasc. man. rec. u et o) G, adulatio (ul m² in ras.) B ^q) lingua sentatrix AG (suprasc. man. rec. seruatrix = ed. pr.), assentatrix O, adsentatrix ej. iam I. F. Gronov. ^r) acervat codd. = Prosper., acervat Giles ^s) Et infra libera inquit e. q. s. codd., Et infra inquit Libera Giles ^t) ne fibris serpene (suprasc. litteris b, c, a) B, fi///bis (suprasc. r m²) A ^u) impetrandā (a ex u) B ^v) neminum (e supra u) A ^w) sermonum om. AG ^x) exacerbavit (b in ras.) B ^y) generaliter (as supra er) A ^z) lacearis (suprasc. r m², s expunctum) debet A, laceraris debet G ^a) sigulorum (suprasc. n m²) B

1) Bonif. l. l. illa ornamenta vestium — ut illis videtur, quod ab aliis turpitudine dicitur — latis-
simis clavis vermium marginibus clavata 2) De maforte egit De la Cerda, Adversaria sacra cap. XXII 3
3) suatim = suo more cf. Goetz in Thes. gloss. II 302; suotim habet Willibaldus vita Bonifatii c. 5 p. 22

proprietas culpari non valet; multum quippe genus et species hoc est generalitas et specialitas abinvicem differunt. Sed de intactae virginitatis gloria dicturi propemodum superflue de peplorum^a amiculo rethoricamur, cum de pudicitiae^b tantum praeconio remotis paulisper^c reliquarum rerum^d negotiis, prout gratuita^e Dei gratia suppeditat^f, philosophari decrevimus.

Omne^g etenim purae virginitatis privilegium potius in solo liberae mentis praesidio^h servatur, quam in arto carnis clustelloⁱ continetur, et magis inflexibili ultroneae voluntatis arbitrio salubriter^k tutatur, quam coacto corporis famulatu funditus^l ad nihilum redigatur^m, unde Augustinusⁿ Afer^o, Ypponae Regiensis^p pontifex, eleganti^q prosae sententia^r pro-
 10 mulgat dicens¹: *Ita non amittitur^s corporis sanctitas manente animi sanctitate etiam corpore oppresso, sicut amittitur^s sanctitas^t corporis violata animi puritate etiam corpore intacto, quod Prosper per cola et commata mellitis versuum epigrammatibus^u indulcavit^v dicens:*

Mens illaesa nihil violato in corpore perdit^w,

Prosper epigr. 51

Invitam carnis vulnera non maculant;

Nec crimen facti recipit non mixta voluntas:

Velle magis facinus quam tolerare nocet.

Sic autem^x ad cordis penetralia cuncta recurrunt,

Ut plerumque animus sit^y sine carne^z reus,

Cum, quod ab intacto^a submotum est corpore, solus

Concepit et tectis motibus intus^b agit^c. |

6. 79 Denique praefatus^d Punicorum^e praesul Virginitas, inquit^f¹, carnis corpus intactum,
 20 virginitas animae fides incorrupta; item Prosper

August. Enarr. in ps. CXLVII c. 19

Carnis, inquit^f, virginitas intacto corpore habetur,

Prosper epigr. 76

Virginitas animi est intemerata fides,

Qua sine corporei nil^g prodest cura pudoris;

Sed mentis pietas auget utrumque bonum.

LIX. IGITVR digesto^h pulcherrimaeⁱ virginitatis libello licet mediocriter urbano^k stilus^l iam finem quaerit et dictandi tenor terminandus est², quia illustris contionator

^a) peplorum A ^b) pudicitiae (suprasc. rici man. rec.) B ^c) paulisper (per add. m²) B ^d) rerum om. L ^e) prout gratuita A, gratuita G ^f) supedita AG (t add. man. rec.), suppe///ditat (in ras. fuit re) B ^g) Ab Omne novum capitulum incipere videtur A, qui initialem maiusculam ponit, et B, qui Omne — privilegium uncialibus scribit. Item L ^h) praesidiae G ⁱ) clustello (suprasc. man. rec. castello) G, castello ed. pr. ^k) arbitrio lubriter (suprasc. sa) A ^l) funditus om. A ^m) redigitur AG, redigatur cett., redigatur (suprasc. reuocetur m²) O, ad nichilum (supra c et infra punctum) redigitur in ras. man. alt. G ⁿ) agustinus (suprasc. man. rec. AV) B, agustinus L ^o) affer R⁴ ^p) yppone-regensis AC¹C²GR² (in ras.) R⁴ (y in hi m¹, ere punctis sublatum) B, ypponeregensis LR⁵, yponeregensys O, yponeregensis R³S, Hipponensis ed. pr. cf. Cassianus contra Nestor. VII 27, 1 Augustinus, Hipponae Regiensis oppidi sacerdos ^q) elegante A, eliganti (supra i prius e) BL, ^r) sententiā (suprasc. peritia) B, peritia OC¹R²R³R⁴S ^s) amittitur A, amittitur BG ^t) sanctitas corporis ALO, c. s. cett. ^u) epigrammatibus G ^v) indulcavit AGLO, indulcavit (c supra d man. rec.) B, inculcavit ed. pr. ^w) p///dit (in ras. fuit di) A ^x) sicut AG, Sic enī B, Sic autem L ^y) animusit (suprasc. s) O ^z) carnae A ¹) Cum quod intacta (supra a m² o) B ²) int² (9 man. rec.) B ³) ait agit G ⁴) privatus ed. pr., pro 'Privatus' — sic etiam Wharton — I. F. Gronov. praefatus ⁵) pinicorum (supra i prius u) A ⁶) Item prosper carnis inquit AB (inquit) GO, Item Prosper inquit Carnis L Giles ⁷) nihil ABGO LVIII OR². Hinc novum capitulum incipiunt codd. QUOD VIRGIN. CASTIMONIA PLUS IN ARBITRIO MENTIS QUAM CARNIS CONSISTAT B ⁸) digeste G, digestae ed. pr. ⁹) pulchro (suprasc. errime) B, pulcherrime G, PVLERAE L ¹⁰) urbano mediocriter B ¹¹) stilos (supra o m² v) A

1) Augustinus De civitate dei I 18 Absit hic error et hinc potius admoneamur ita non amitti corporis sanctitatem manente animi sanctitate etiam corpore oppresso, sicut amittitur et corporis sanctitas violata animi sanctitate etiam corpore intacto 2) carm. 2762 sqq.

Eccles. 3, 7 *Tempus*, inquit, *loquendi et^a tempus tacendi^b*. Non enim aliud^c quodlibet munusculum plus ratum et gratum virginibus Christi^d fore credideram, quam^e ut pudicis pudicitiae praemia promerentur et mundis munditiae munera mitterentur^f. Fateor^g caritati^h vestraeⁱ, quod hoc opusculum, licet constetⁱ minusculum^k, pastoralis curae sarcina gravatus negotiorumque terrenorum^l ponderibus oppressus ita perneciter, ut satagistis^m, dictareⁿ vobisque destinare nequiverim, quia securae quietis spatium et morosam dictandi intercapidinem scrupulosaⁿ ecclesiastici regiminis sollicitudo denegabat et tumultuans saecularium strepitus obturbabat. Otium² namque clandestinae^o quietis et remotio^p secretae solitudinis^q largam scribendi materiam dictantibus affatim conferunt, sicut econtrario verbosa garrulorum loquacitas et infesta saecularium^r negotia, quae contemptibilibus^s 10 I Corinth. 6, 4 ecclesiae apostolus dispensanda praecipit^t, violenter auferunt. Non enim ut^u Origenes^u, inclitus Graecorum dedasculus^v, qui tertio ineunte aetatis lustro omnes propemodum philosophorum disciplinas, hoc est arithmetica^w, geometricam, musicam^x, astronomiam, astrologiam et mechanicam, in pubertatis principio perfecte consummavit³, dictandi^y tenorem^z notariis excipientibus et antiquariis describentibus^a usurpare praesumpsimus^b. 15

His^c ergo de causis epistolarum^dstrarum debita vicissitudo quasi quodam dilationis^e obstaculo tricabatur, quae meorum foenus votorum^f hactenus^g infectum arguebant^h, praesertim, ut dixi, diversarum rerum distentionibus fessae mentis cervicem graviⁱ | fascis^g 50 sarcina^k deprimentibus; hac^l morosa tricatione evenit, ut pollicita codicelli^m rescriptio tanto temporis intervallo protelareturⁿ. Rimosa namque fragilis ingenii barca^o dirae 20 tempestatis turbine quassata, licet laborante lacertorum^p remigio, optatum silentii portum sero attigit^q; sed tamen nostrae rusticitatis stipulatio superno Christi patrocinio freta fiducialiter confidit, quod nostrarum^r carbasa antemnarum⁴ prosperis ventorum flaminibus sinuata quasi inter Scillam^s soloecismi^t et barbarismi barathrum indisruptis^u rudentibus

^a) et om. B ^b) tempestacendi G ^c) Non enim non enim aliut (alt. non enim del.) A, aliut (t in d man. rec.) B ^d) xpe (e in i m²) B ^e) Qam (suprasc. v man. alt.) A ^f) miterentur A, p̄mia pmerent et & mundis munditiē in ras., ab eadem manu sine ras. munera mitterentur B ^g) APOLOGETICA EXCUSATIO DILATI CODICELLI ante Fateor B, Fateor (omisso autem) ABGL (Fateor maiuscula initiali), Fateor autem O ^h) caritati codd., charitati ed. pr. ⁱ) constat (e supra a m²) B ^k) munusculum B ^l) terrenorum G ^m) satagistis codd., satagistis corr. m. s. XVI B, cf. Corp. gloss. V 330, 40 satagi festinaui, in O suprasc. est: desiderauistis ⁿ) scrupulosā AG ^o) sic codd. ^p) et remotio BLO, om. AG, et remotis Giles ^q) solitudinis O ^r) saeculorum AG, saecularia (supra a m² u) B ^s) temptabilibus AG, contēptilib; B, contemptilib; L, contemtilib; O, temptibilib; ed. pr., I Corinth. 6, 4 contemptibiles qui sunt in ecclesia; tamen militibus cj. I. F. Gronov., inmerito adhibens II Timoth. 2, 4 ^t) praecipit (supra i prius e m²) B ^u) Non ut A — originis AG, orienis O ^v) dedasculus AG, dedascualus (u prius del.) B, dicasculus L, didasculus O ^w) arethimedicam AG ^x) musucam (u in i) B ^y) dicandi (suprasc. t) B ^z) tene rem (e del., o suprasc.) A ^a) et antiquariis describentibus om. AG m² in marg. B, antiq̄riis L ^b) p̄simus (suprasc. sūp) A, presumpsimus O ^c) His (H littera maiuscula colorata) L ^d) epistularum O ^e) dilaciones (suprasc. i) A ^f) fotorum AG (suprasc. u man. rec.) ^g) actenus (suprasc. h m²) O ^h) arguebat C²LO, arguebant A ⁱ) ceruicem//////// graui A ^k) sareina (e in c, i alt. suprasc. man. rec.) G ^l) Hæc (H littera maiuscula colorata) L, hec O ^m) codicelli rescr. AGL, euenit, ut pollicita codicelli deceptio (subsc. rescriptio) tanto m² in marg. B, codicellire scripsio O, cod. rescripsio R², cod. descriptio (suprasc. re m²) R⁴ ⁿ) protelaret G ^o) barac G ^p) lacertorem (e del., u suprasc.) A ^q) adtigiss& AG, attigisset BO, attigit//////// (t in ras.) L, sed set ex dittographia ortum videtur, attigit Giles ^r) nostrorum (o in a man. rec.) G ^s) inter scilla AG ^t) soloecismi (e m² in ras.) B, solocismi R² ^u) indisruptis B

1) Lullus, Ep. Mer. I 38 204, Fateor caritati vestrae. *ibid.* 426, 18 Fateor caritati tuae — *epist. ad Acirc.* p. 202, 8 sq. praesertim inter tot tantosque saecularium rerum tumultuantes strepitus constitutum et ecclesiastica pastoralis curae sollicitudine depressum 2) *carm.* 2778 sqq. 3) Hieronymus de viris *illustr. c. LIV* omitto illud, de immortali ingenio eius non tacens, quod dialecticam, arithmetica, musicam, grammaticam et rhetoricam omniumque philosophorum sectas . . didicit. *vide ad c. XXXV.* De notariis et antiquariis cf. Wattenbach, *Schriftwesen*³ p. 423 4) *carm.* 2805 sqq.

feliciter transfretaverint¹, scopulosas quoque labdacismi^a collisiones^b et myotacismi^c voragines incautos quosque sine grammaticorum gubernaculo repertos ad erroris^d naufragia truciter trudentes minime perhorruerint^e.

LX. PORRO quemammodum^f intactae virginitatis gloriam rethoricis^g relatibus favorabiliter venerari nitebar, sic itidentidem^h, si hoc carneum animae ergastulumⁱ ante fati, ut dicitur^k, crudescentibus cassabundum non obierit ac dura Parcarum quies et ferreus^l leti^m somnus palpebrarum convolutusⁿ non tricaverit, heroicis exametrorum^o versibus eiusdem praeconium pudicitiae^p subtiliter comere Christo cooperante^q conabor et, velut iactis iam rethoricis fundamentis et constructis^r prosae parietibus^s, cum tegulis trochaicis^t et dactilicis^u metrorum imbricibus firmissimum^v culmen caelesti confisus suffragio^w imponam^x. Verumtamen^y promissum sequentis eulogiae munusculum non aliter me spopondisse mementote, ni torpens nostrae mediocritatis^z ingenium, quod, quasi focus fulvis^a favillarum cineribus coopertus^b, si non^c fuerit sciscitandi^d aut scribendi^e fomite succensum, frigenti^f tepore^g tabescit^h, iteratis totidem epistolarum scriptis instigare dignemini, quodⁱ praecedentem libelli textum nequaquam^k lepida urbanitatis facundia digestum fidenter impetrare merebamini. Etenim frustra sequentis opusculi sarcina desudans laboriosis^l oneribus^m nonⁿ lassescere^o nitar, nisi praecedentis scripturae stilum^p vestrae sagacitati fore ratum^q experiar, potissimum cum metrica leporis elegantia^r et rethoricae disertitudinis^s eloquentia | tantum altrinsecus^t discrepent^u, quantum distat^v dulcis sapa^w a merulento temeto.

Hactenus^x interea formosae virginitatis^z speciem et venustum pudicitiae vultum componens diversis virtutum coloribus quasi fucorum^y floribus depinxi^z, quemammodum

^a) *laudacismi AG, lautacismi BLR² ^b) collisiones ABLR², collisionis (i ult. in e m¹) G ^c) moytacismi AGL, moitacismi (i primum in ras.) B, motacismi O, mo///tacismi R², M. Roger, L'enseignement p. 292, 7 proponit iotacismi vel labdacismi et myotacismi ^d) ad erroris (supra lin. man. alt.) A ^e) perhorruerunt ABG LVIII OR², numerum titulumque om. C¹. QUOM UIRGIN IN PSENTI LIBRO RETHORICIS UERBIS DIGESTU SIT · ITA IN FUTURO METRICIS B ^f) QUEMAMMODU O ^g) rethoricis sic codd. ^h) itidenti · de A, itidentidem GO, Corp. gloss. IV 252, 40. 357, 44 iterum atque iterum itidentidem; itidem C¹ ⁱ) ergastulum anime B ^k) dict⁹ (ad e adsc. i) A ^l) ferrei R² ^m) leti codd., leti (suprasc. o) C¹ ⁿ) convolutus G ^o) heroicis exametrorum (suprasc. h man. alt. B) codd. ^p) eiusde pudicitie preconium O ^q) conoperante AG (n prius del. man. rec.) ^r) constructis A ^s) parietib; in ras. O ^t) trochacis (suprasc. i) B ^u) dactilis (suprasc. ci) A, dactilicis (i primum in y m²) BL ^v) firmissimus A, firmissimus G ^w) confisus ||||| suffragio (in ras. fuit suffr) A, confisis (confisus man. rec.) G ^x) imponam AC¹GLO ^y) ueruptam (p del.) B ^z) mediocritatis A ^a) focus fulvis G ^b) coopertis G ^c) si non (supra lin. m²) C¹ ^d) sciscitandandi AG (dan del.), sciscitandi (scisci in ras.) C¹ ^e) sciendi (suprasc. r et b) A, scribendi G ^f) frigente (alt. e in i) B ^g) tepore ABC¹L, tepore G, te///pore O, tempore Giles ^h) tabescit (suprasc. e) B ⁱ) sic codd. ^k) nequaquam AC¹GLO, nequaqua (ua m²) B, nequaqua Giles ^l) laboriosis G ^m) honoribus B (h del.) C¹ ⁿ) *non om. codd. edd. cf. c. XVIII qui nunc pro uirginitate seruanda nequaquam lassescere videbitur ^o) lassescere AB (alt. s add. m²) L, lases crenitar G, lassescere OC¹, lacessere Giles ^p) stilum AL, stylum cett. ^q) ratum codd., gratum Giles ^r) elegantia A (i paene evanido) G ^s) rethoricae disertitudinis ABG, rethoricae disertitudinis C¹L (sed ras. ante s) ^t) atrinsecus (suprasc. altrinsecus) B ^u) discrepent (suprasc. r m¹) R¹ ^v) discrepat i distat (m² supra lin.) O, distat (supra lin. m²) R¹ ^w) dulcis sapa BC¹O, dulcisapa AGL, dulcis apa ed. pr. ^x) Actenus (A initialis colorata) L CAP. XXX EPILOGUS man. saec. XVI, Caput 21 Epilogus man. saec. XVII adscriptum in codice Bruxellensi 4164 B ^y) focorum (o prius in u) C¹ ^z) depinxi O

1) Ceolfrid apud Bedam h. e. V 21 (p. 338 Pl.) veluti naufragia Scyllae fugientes, in Charybdi voraginem submergendi decidunt. De barbarismo et soloecismo, bonae Latinitatis uechris, monent etiam Hisperica famina c. 5, de quo loco videndus est Stowasseri commentarius Archiv f. lat. Lexicogr. III 170 sqq. 2) De labdacismo et myotacismo vide Diomedem Gr. L. I 453 K et Pompeium ibid. V p. 286 sq. Isidorus Orig. I 32, 6 Metacismus est, quotiens m litteram vocalis sequitur ut bonum aurum . . 7. Labdacismus est, si pro uno l duo pronuncientur, ut afri faciunt sicut colloquium pro conloquium, vel quotiens unum exilius, duo largius proferimus 3) cf. LI p. 308 n. 2.

solent nobilium^a artifices imaginum^b et regaliū personarum pictores deauratis petalis^c toracidas^d ornare et pulcherrima^e membrorum liniamenta^f fabrefactis cultibus^g decorare, cum tamen idem opifices plerumque turpi natura corporis deformes et contemptibiles existant, magisque iconisma^h regale compto stemmateⁱ depictum laudatur, quam dispicibilis^k persona pictoris veneratur; qua de re sedis apostolicae praesulem reor dixisse: *Pulchrum depinxi^l hominem pictor foedus aliosque^m ad perfectionis litus dirigo, qui adhuc in delictorum fluctibus versor.*

Gregor. regula
pastor. 4 s. f. (ed.
Maurin. II 102)

Heiaⁿ, Christi^o tirunculae², sit mihi praesentis opusculi^p rata recompensatio^q vestrarum^r precum^s frequens^t collata vicissitudo meique^u sudoris et laboris^v fiat fulcimentum vestrae intercessionis adiumentum, ut, qui propria meritorum qualitate et fidei fragilitate^w tremibundus^x ac nutabundus^y vacillare^z videor, robustissima patrociniū vestrorum^a columna^b fretus feliciter^c ac firmiter^d fulciri merear, et, quem gravi facinorum et flagitiorum sarcina triste^e piaculi pondus deprimit, vestrorum potens^f meritorum suffragium benigna pietate^g elementer sustentet, quatenus^h in sancta synaxiⁱ, cum veneranda monasticae classis caterva universitatis creatori^k medullata^l orationum holocaustomata flexis¹⁵ poplitibus concorditer obtulerit^m, meae contemptibilis personae, iuxta quod vestra vota devota sponderunt, reminisci dignetur, ut et nostra vobis supplicantibusⁿ iuxta psalmi-
ps. 140, 2 *grafi sententiam oratio dirigatur^o, sicut incensum^p in conspectu^q divinae maiestatis turificatur^r, quod porrectarum elevationi manuum simulatur^s et sacrificio serotino aequiperatur!* Unde sacra materterae^t domini soboles, primus Heliae^u pontifex^v, cum evangelii²⁰ splendor auroresceret^w et iubar^x lucis aeternae rutilaret, *Orate, inquit, proinvicem, ut salvemini* et infra extemplo subdidit: *Multum valet | deprecatio iusti assidua^y.* Siquidem^z G. 82
Iacobi ep. 5, 16 *oppido frequens oratio quasi arx^a editissima et inextricabile propugnaculum contra venenatas^b aemulorum^c ansatas^d fore creditur, orantem pro nobis beatitudinem vestram*

^a) nobilium solent B ^b) imagium (suprasc. n m²) R¹ ^c) p&allis AG ^d) toracidas ABG, toracidas LO, toracidas (suprasc. h) C¹ ^e) pulcherrima (infra r punctum, supra h) A ^f) sic ABC¹GL ^g) uultibus codd., fabre factis uultibus (etis u in ras.) G ^h) iconis////a (m supra a) A, iconis=ma C¹ ⁱ) stemmate C¹ ^k) dispicibilis AG, despiciabilis (e ex i m², suprasc. conēptibilis) B
^l) depinxi (c del.) B ^m) alios quidē C¹O ⁿ) pro Heia ed. pr. Hora, pro quo Meursius cj. Orate, Heia (H initialis colorata) L, Eia C¹O ^o) x̄pe G ^p) opusculi B ^q) recompensatio AC¹GLO
^r) uestra (suprasc. 4) A ^s) praecum C¹G ^t) frequens (i del.) B ^u) mei (q; add. supra lin. m¹) O
^v) sudoris et laboris codd., laboris et sudoris Giles ^w) fragilitate (l supra r) A, fidei fragilitate C¹ in marg.
^x) tremebundus B ^y) ac nutabundus om. O ^z) uacillare (a prius in ras.) A, ante uideor ras. in A
^a) uro^z supra lin. C¹ ^b) columpna B (p del.) C¹, calumna AG (a in o man. rec.) ^c) feliter (suprasc. ci) A ^d) afirmiter (suprasc. c man. rec.) B ^e) tristae C¹ ^f) potens (s ex t) A ^g) pietate supra lin. C¹ ^h) quatinus LO, quati////nus C¹ ⁱ) sinaxi C², synaxi cett. ^k) creatore (i supra e) B ^l) medullata AG ^m) optulerit O ⁿ) subplicantibus C¹ ^o) dirigatur oratio OC¹ ^p) incensū (m² supra lin.) B
^q) conspectutu G ^r) turicatur (suprasc. fi) A ^s) similatur C¹ ^t) materterē | re (alt. re punctis del.) O ^u) In C¹ supra heliq scriptum ierusalem ./. iacob. — Heliae id est Ierusalem Glossarium Cod. Cotton. Cleop. saec. XI ed. Wright - Wülcker I 515, 36 cf. etiam Tabula Peutingeriana: antea dicta Hierusalem modo helya capitolina ^v) pontifex (supra lin. m¹) A ^w) aurorescet (sic, supra lin. m¹) A, in textu G, auro rescer& O ^x) Inbar G ^y) assidua BL, adsidue A, assidue G ^z) iquidem (om. S) L
^a) arx (suprasc. c) R¹ ^b) uenenatas (a m² ex u) B, uenenatis (suprasc. a) C¹, uenatas G ^c) ////emulorū (sicilicus m²) B, emularum G = ed. pr. Giles

1) De toracidis cf. ad carm. rhythm. II 174 2) Epist. ad Acirc. p. 75, 12 Heia, praestantissime et amantissime fili mi, Ep. Mer. I 425, 26 Vale Christo virguncula, Christi nempe tiruncula. supra c. XLIX praefata Christi tiruncula. c. XI virginibus Christi et tirunculis ecclesiae. carm. 2121 tiruncula Christi Floruit Eustochium 3) Epist. ad Acirc. p. 203, 3 et 4 difficillima sudoris et laboris industria et sine sudoris et laboris contritione 4) Epist. ad Acirc. p. 201, 23 sqq. imploro, ut hoc opusculum . . contra omnes aemulorum catapultas et venenata garrulorum iacula — protegere digneris

alma trinitas, una deitatis substantia et trina personarum subsistentia^{a 1}, totius mundi monarchiam gubernans ab alto caeli culmine iugiter tueri^b dignetur!

Valete^c, o flores ecclesiae², sorores monasticae^d, alumnae scolasticae, Christi margaretae, paradisi^e gemmae^f et caelestis patriae participes^g! AMEN^h.

a) subsistentia (e ex a) B, et trina personarum ante totius repetitum et deletum B; in C¹ haec verba in marg. a m² scripta leguntur b) iugitetueri (suprasc. r) A c) ualet eo G d) m///nastice (sicilicus m³) O e) paradisi BL, paradisæ G f) geminæ B g) patriae parciceps (i supra e et e add.) R⁵ h) AMHN AG, Amen B, Amen om. C¹ HLO[R²]R³R⁵S. Sequitur in AG continuo: Te lacrimis labefacta domus etc. = Prudent. in Eulalam = Perist. III 105—158. His versibus in G subscriptum est AMEN et alia rursus manu AMEN unolfgang. Vocabula inde a Valete in OSR² decreascentibus versibus in trigoni figuram dispositis sunt scripta. EXPLICIT LIBER ALDELMI EPⁱ DE VIRGINITATE R⁶

1) Epist. ad Geruntium p. 88, 7 G Sanctae Trinitatis unam essentiam unamque substantiam et trinam personarum subsistentiam corde credulo confiteor cf. carm. v. 38 sq. Est namque in Deitate manens substantia simplex, In Deitate manet quoque subsistentia triplex. cf. etiam Incerti librum contra Eutychem et Nestorium = Boetii Philos. consol. ed R. Peiper (Lipsiae 1871) tractatus V 3 2) Ep. Mer. I 356, 19 Valete, o flores aecclesiae, et orate pro nobis et pro vobis, ut pax Christi maneat in nobis. Amen.

INCIPIT VN ENIGMATA ALTHELONIA RAMI DE TER
 LIX CUNC TORUM QUOS MUNDUS GESTIT IN ABIE
 NUNCU POI & MERITO QUI AMI QUAM PIGNORIATUM
 IMPBO SICLA CERANT MURTERNAS DENTE PAPILLUS;
 PLEURENS AESTUATE TUBESCENS REPOS BRUMAE;
 CERNE ME NULLI POSSUNT NEC PRONDERE PALMIS;
 ARGUTUM UOCIS REPTUM CITOPANDO PER ABIE;
 VIRIBUS O HERRI SONSUALEO CONFRINGERE QUERCUS;
 NASUPPOSEO PULSO POLOS & RUTA PER AGRO;
 VERFICALOR FUGIENT CELUM TER RI QUE RELINQUO;
 NON CELLURE LOCUS MIHI NON IN PAR TE POLOU EST;
 EXILIU NULLUS MODO TU CRUDELE UER & UR
 SED MU DI DIS MUNDU FACIU FONDESCER; GUTAS;
 CREDEM IURES NULLA MANET SINE MEMODERANTE
 & FONTEM FACIEM QUE MEA LUX NULLAUI DEBIT;
 QUIS NESCIAT DICONEME A CONUEXAROTARI
 ALCA POLISOLIS QUE IUBAR LUNE QUE MEATIS;
 TUU MANTIS PLES PRISCAUUM FAMINE SINGOR;
 ASTEGO PRIMA MEI GENERIS TRUDIMENTA RDEX;
 SOLERUBER GENITUS SUM PAR UINIBIS AQUOSE;
 LUSTRO POLOS PASSIM SOLOS NON SCANDOPAUSTROS;
 NUNEGO CUM PELAGO FATIS COMUMIBUS IN STO
 TEPEU REAPCIS CONUOLUENS MENTRAU CERDIS;
 UT MIHI LUCIFLUG DECRESCIT GLORU FAME
 SIC AUG MENTU LATEX CUMULATO ZURGITE PDU;
 FACUNDU CONSTAT QUONDU CECINISSE PODIUM
 QUO DEUS & QUODURA UOCAT FORTUNA SEQUIMUR
 MEU DIERES FALSO DOMINU UOCITARE SOLEBANT

Incipiunt enigmata edita ab A. Chalno Archiepo
Theodori Rhetoris discipulo dactylico carmine, qua
terminis quoq. versibus contexta, quae graeca
lingua Tetasticha dicuntur: ~

liber de conuersione uirginali.

Col. Malmesburienfis sic appellat

REVERENTISSIMIS

XPI VIRGINIBVS OMNIQVE

deuotæ germanitatis affectu uenerandis. et non
solum corporalis pudicitie preconio celebrandis
plurimorum est. uerum etiam spiritalis castimo-
tia glorificandis. quod paucorum est. Hildelithe
discipline. et monastice conuersationis magistre.
infulge ac cuthburge. nec non et osburge. mihi
contribulibus. necessitudinum nexibus conglutinate.
aldgythe. ac scolastice. hydburge. et byrnzythe. eulalie ac teclæ.
rumore seruat conuocantes. ecclesiam ornantibus. Aldhelmus
signis xpi exornata et supplex ecclesie uernaculus. optabilem per
petue prosperitatis salutem.

BIBLIOTHECA
SAMBETHANA

73.000
N 81
er 92

MONVMENTA
GERMANIAE
HISTORICA

INDE AB ANNO CHRISTI QVINGENTESIMO
VSQVE AD ANNVM MILLESIMVM
ET QVINGENTESIMVM

EDIDIT

SOCIETAS APERIENDIS FONTIBVS
RERVVM GERMANICARVM MEDII AEVI

AVCTORVM ANTIQVISSIMORVM TOMI XV PARS II

ALDHELMI OPERA

EDIDIT

RVDOLFVS EHWALD

FASCICVLVS II

ADIECTAE SVNT TABVLAE III

BEROLINI
APVD WEIDMANNOS
MCMXIV

THE
THE
THE
THE
THE

ALDHELMVS
DE VIRGINITATE.

II.

CARMEN.

1911-12

1912-13

1913-14

1914-15

1915-16

1916-17

1917-18

1918-19

1919-20

1920-21

PRAEFATIO.

Quod sub finem prosae de virginitate pollicitus erat sanctimonialibus Bercingensibus Aldhelmus, si opusculum ipsum illis placuisset, se idem argumentum hexametris versibus esse repetiturum, hoc brevi post perfecit; quod vero v. 2200 dicit, ad prosae c. I. lectores relegans, se virginum Chioniae, Irenis, Agapae 'per prosam descripsisse nomina dudum', hoc non refragatur; nam apud Aldhelmum 'dudum' idem esse ac 'modo, supra' iam ad carm. eccles. II 33 adnotavimus. Atque ut consentaneum erat, artissima cum prosa necessitudine coniunctum est carmen, nec tamen ita, ut quaecumque prosa ante exposuerat, iam nullo discrimine transferret in versus; maximeque differunt inter se prologus prosae carminisque et epilogus.

Atque in prooemio quidem (v. 1—247) ea re maxime distat carmen ab opusculo priore, quod omissa omnino apium comparatione relegataque ad finem explicatione de octo principalibus vitiis post Christi invocationem et metri descriptionem sola capitulorum noni et undecimi sententias ipsis virginum exemplis praemittit easque fusius in versuum contextum transcribit ne eis quidem ita utens, ut non proprio quodam sensu ac consilio ea, quae illic dicta erant, exornet; veluti, ut ad ipsum argumentum facilius aditus sibi pateat, 'triplicem generis humani distantiam' (c. XIX) inverso ordine enumerat et describit (v. 84—128), et post hanc demum enumerationem comparationes addit ex capite octavo desumptas, sed has quoque aliquatenus inflexas, interposita virginitatis laude; apponam singula: v. 84 = c. XIX p. 248, 11; v. 87 = p. 249, 3 (lege tororum cf. c. VIII p. 235, 23); v. 91 = p. 249, 1; v. 101 = p. 247, 3. 246, 20. 234, 10; v. 108 = p. 230, 2; v. 110—128 = c. XIX p. 249, 7 sqq. (v. 187 = p. 236, 16); v. 201—247 = c. IX: v. 205 sq. = p. 236, 13. 237, 4; v. 214 = p. 237, 5; v. 222 sqq. = p. 237, 7; v. 221 sqq. = p. 237, 10 sqq., 16; v. 236 = p. 237, 17; v. 244 c. VIII = p. 236, 2 sqq. Etiam gravior ac clarior differentia cernitur in epilogo, ubi, quae breviter tetigit in prologo prosae de vitiis principalibus, Cassiani, quem iam in prosa laudaverat, vestigia premens versibus plus trecentis explicavit. Ita accidit, ut maior epilogi prosaici pars in carmine excideret et extrema tantum denuo propius ad carmen accederent; ex prosae enim degressione peculiaris carminis pars facta est.

Accuratissime autem in ipsis virginum exemplis i. e. in proprio carminis argumento tractando (v. 248—2445) argumentum capitulum prosae XX—LII repetens tam in rebus ipsis quam in ordine se ipsum secutus est, quamquam etiam in his suo arbitratu alia contraxit, alia amplificavit, nonnulla addidit, nonnulla omisit, quae omnia attuli in adnotationibus; maxime hoc in genere, ut non dicam de eis, quae de Enoch et de deis antiquis pro simulacris suis frustra propugnantibus inseruit, memoranda sunt, quae in carmine pro Malcho omisso (c. XXXI) nova leguntur de Gervasio et Protasio (v. 881—894) et in fine partis prioris de S. Hieronymo, quae, utpote ad virum praeclarissimum pertinentia ideoque in tali enumeratione paene necessaria, in causa videntur fuisse, cur is, qui capi-

tulorum prosae enumerationem exaravit, etiam in prosa unum capitulum, quod tamen in prosa ipsa non exstabat, huic destinatum fuisse existimaret.

Sed si carmen per se spectatur, hoc utique constat, omnia inter se in eo bene cohaerere et unum efficere corpus non minus quam in prosa, ita ut appareat auctoris sententiam non esse adsecutum Canisium Sangallensis auctoritate fretum eosque, qui in rem ipsi non inquirentes exemplo eius commoti ultimam carminis partem pro singulari operis parte vel pro peculiari opere segregandam edendamque esse putabant, nihilque aestimandam esse eorum librorum auctoritatem, qui titulum proprium parti huic adscripserunt (cf. Progr. Gothamum 1904 p. 2 sqq.). Nam ut enumerationem virginum prosae dispositione repetita bipartito mares feminasque separans absolvit (cf. v. 1653 et c. XL), ita in ea se non continuit, sed tertiam (cf. v. 2458) addidit prioribus duabus aequantem; nec discernenda sunt aut discernenda, quae auctor ipse consulto et aperte colligavit. Neque dubitari potest de consilio poetae, cum expressis verbis addiderit v. 2861 sqq.

Cum sit digestus sanctorum sexus uterque,
Alta supernorum qui scandunt arva polorum,
Octenusque simul peccati calculus atri
Expositus gracili verborum clave patenter,
Quem Deus a nostri detrudat pectoris antro
Et procul in furvas emigret luce latebras,

itemque expressis verbis et prosam et carmen libellum unum et peculiarem effecisse dixerit in eis, quae sequuntur

Nunc in fine precor prosam metrumque legentes,
Hoc opus ut cuncti rimentur mente benigna,
Quod geminum constat discretis forte libellis.

Aut igitur tres distinguendi erant carminis libri¹, quod tamen vetant libri vetustissimi nullam omnino divisionem agnoscentes, aut horum auctoritate et ipsius auctoris testimonio unum retinendum est et individuum; codicumque posteriorum hic non plus tribuendum est inscriptionibus quam ei, quae ante prosae caput XII legitur in AG De principalibus vitiis, unde novum librum incipiendum esse nemodum sibi persuasit nec, credo, sibi persuadebit; ipsum autem Aldhelmum, quantum in eo fuerit, satis cavisce concedendum est, ne talis, qualis obsedit editiones, error oreretur.

Quod autem in fine ipso 'prosam metrumque' pro uno opere pariter lectorum benivolentiae commendat, hoc summam utriusque libri respiciens suo iure facere potuit, praesertim cum carmen propter prosam (cf. v. 19 sqq.) scriptum atque in prosa iam indicatum sit (c. LX) et utrumque opus ad eundem sanctimonialium conventum sit missum.

Laudes virginitatis 'versu prosaque' iam tribus fere saeculis ante Aldhelmum Damasum papam celebrasse Hieronymus (epist. ad Eustoch. § 22) testis est, sed ille quomodo eas scripserit, utrum idem argumentum totum dupliciter tractarit an partem versu, partem pedestri oratione composuerit, denique num Aldhelmus noverit omnino, quae edidit Damasus, nescitur; rectissime autem iam Beda duplicem, qua Aldhelmus insignis exstitit, argumenti eiusdem tractationem cum Sedulii comparavit opere, cum (hist. eccles. V 18)

1) Sunt libri, qui talem divisionem significant, veluti Oxonienses Bodleianus et Wintoniensis, Gantensis, Cantabrigiensis cf. ad v. 1653 et v. 2445; quod in Turicensi extrema pars liber III de octo principalibus vitiis inscribitur, indidem est declarandum. Tres libros etiam editio princeps habet. Lelandus autem (Comment. de scriptoribus Brit., Oxonii 1709 I 100) tres Aldhelmi libros ita digessit, ut prosam et carmen de virginitate pro duobus numeret, tertium adiungat de Pugna vitiorum secutus Willelmum Malmesburiensem, qui Gesta pontif. V 196 haec habet: Est et liber eius 'De Virginum laude' rhetorico compactus lepore; in quo virginitatis gloriam prius praedicat et postea non difficilem esse per sanctorum celibatum exemplificat. Eiusdem materiae versibus heroicis fecit alterum, cui adiunxit tertium aequae versificum De pugna .VIII^{to}. principalium Vitiorum.

dicit: 'Scripsit et de virginitate librum eximium, quem in exemplum Sedulii geminato opere et versibus exametris et prosa composuit', quamvis errarit in ordine chronologico, cum Sedulius carmen Macedonio demum presbitero monente in rhetoricum sermonem transtulerit, non prosam in versus, ut Aldhelmus. Attamen duplex apud utrumque constat tractatio eumque morem inde ab Aldhelmi tempore etiam apud alios invaluisse, non solum eis, quae L. Traube *PlaC* III 371 ad locum ex Hrabani Mauri praefatione de laudibus S. Crucis desumptum attulit, sed etiam Bedae vita Cuthperti, quae prius heroicis versibus, deinde prosa oratione est conscripta (cf. Plummer ad Bedam I p. CXLVII), et Alcuini Wilibrordi primum prosa — ut Aldhelmi tractatus —, deinde versibus exarata demonstratur, nec non conferri possunt Sedulii Scotti praecepta de christiana vita, quorum capitula singula Boethii exemplar secutus Sedulius versibus concepta repetivit, Heiricique vita S. Germani, in qua Heiricus Constantii prosam — ut ante eum Prosper locos selectos Augustini — in versus redegit cf. L. Traube *PlaC* III 423, 2.

Sed quamquam artissima prosa et carmen necessitudine ac vicissitudine sunt conexasque conexus non effugit aequales, tamen in nullo omnino codice opera ipsa duo coniuncta leguntur, quemadmodum non leguntur coniuncta carmen Sedulii et prosa, ac propter ipsam prologi et epilogi differentiam fieri non potuit, quod lubentissime fecissem, ut tota opera iuxta posita typis repraesentarentur, quamvis ad textum alterius et intellegendum et constituendum alterius textus plurimum conferat, ita ut sufficere oportuerit notare locos inter se similes. Nec tamen adeo componi utrumque opus non potuisse dolendum est, quoniam ipse carminis textus in codicibus manuscriptis tam egregie est traditus, ut raro ad externa subsidia sit refugiendum.

Principem autem inter carminis Aldhelmiani codices facile obtinet locum codex Gothanus I 75 (= A), qui codex saeculo p. Ch. n. octavo medio scriptura insulari exaratus ab ipsa scriptoris aetate haud multum distat. Fuit olim Murbacensis; Murbacense autem monasterium conditum est anno 727 a Pirminio ex Augiensi monasterio, quod tribus annis ante condiderat, eiecto cf. Hauck, *Kirchengesch. Deutschlands* I² 337 sq. Pirminius vero quin Anglosaxonica stirpe fuerit oriundus, etsi Hrabani titulus sepulcralis (*PlaC* II 224) non expressis verbis (Deseruit patriam, gentem simul atque propinquos Ac peregrina petens aethera promeruit. Gentem hic Francorum quaesivit) declarat, tamen dubitari vix potest (cf. Hauck l. l. p. 336, 1) Scottosque fuisse primos Murbaci monachos vel inde apparere videtur, quod monasterium illud vivarius peregrinorum vocatum est cf. Holder-Egger ad *M. G. SS.* XV 1, 26, 4; nil igitur mirum, quod ut Augiae (cf. Becker, *Catal. ant.* p. 11 n. 6), ita Murbaci Aldhelmi memoria vigeat. Codicem autem ex libro, qui ipse quoque anglosaxonicis litteris erat scriptus, manasse librarii erroribus n et r, p et f inter se saepius commutantis probatur, nec temporum ratio prohibet, ne ipsum vel archetypum eius a Pirminio eiusve sodalibus vel ab Anglosaxone vel Scotto aliquo post eos ex Anglia adveniente apportatum esse putemus, sed propter artam, quam inter eum et Sangallenses infra probabitur intercedere, similitudinem verisimilius fit, eum in continenti ex eodem, ad quem illi referendi sunt, esse descriptum.

De codice pretiosissimo, quem a Maugerardio anno 1795 Ernestus dux eius nominis alter Gothano-Altenburgensis cum aliis pretiosissimis emit, conferenda sunt, quae a B. Kruschio in *N. A.* IX 271 et a me in *Abh. der Bayr. Akad. d. Wiss. Cl. III* vol. XXII, II 353 sqq. et a J. Huemero in praefatione Sedulii p. VII sqq. sunt exposita. Continet codex (i. e. codicis Gothani I 75 folia 23—69) quaterniones quinque et ternionem unum; primum folium primo fuit vacuum, ultimum ternionis ultimi ipsum quoque olim vacuum nunc deest. Signatae fuerunt singulae eius partes litteris a—e; in fine eisdem praeter ultimum saec. XV. adscripti sunt numeri arabici 4—8, cum in primis earundem partium paginis legantur numeri 4—9; paginae, nunc 24, 5 centimetros altae, 16 cent. latae, olim aliquanto fuerunt maiores, sed cum ceteris, quae nunc eadem tectura sunt colligata, aequarentur,

i. e. saec. XVII, sunt circumcisae, ita ut saepissime aliquot litterae lineas incipientes vel claudentes perierint. Saeculo iam decimo cum codice Sedulii nunc ab initio mutilo (= codicis Gothani I 75 folia 1—22; singulae codicis huius partes numeris 1—3 sunt notatae) Aldhelmi codicem esse coniunctum ea demonstrant, quae saeculo illo in folio Aldhelmi primo et in folio duplici, quod post illud primo quaternioni insertum est, leguntur. In extremis foliis Seduliani codicis, ut etiam hoc addam, duo leguntur hymni (cf. etiam Brit. Mus. Reg. 2 A XX) Merovingica scriptura saec. IX exarati ((A)ltus auctor omnium et (A)rius et Sabellius (he)retici impudici), quos editurus descripsit Blumius.

Fol. 23^a (i. e. in pagina codicis Aldhelmiani prima) nunc exstat IMNVS A SCŌ ELARIO PICTAŪ EPŌ (hymnum dicat turba fratrum — te leonum legimus), deinde Versus Bellesarii scolastici, per acrostichum et telestichum SEDVLIVS ANTISTES exhibentes cf. Anthol. Lat. ed. Riese II² n. 492, tum iterum scriptura simili ei, qualis in diplomatis usurpatur, exarati Versus Hilarii, quibus addita sunt haec: xpe ds n̄r benedic convivium mensae | Quaeque tuis servis mitissime dona (dedisti) | Per te sint benedicta quidem tu largis ut almus, suprasc. l lagitur almis; sequitur N rubrum. Paginae 23^b—25^a continent Sedulii hymnum Cantemus socii — Cum scō spū gloria magna patri = Sedulii opp. ed. J. Huemer p. 155—162; versui ultimo subscriptum est FINIT; in sequenti linea legitur INCIPIT LIBER ALDHELMII EP̄I GRAMMATICI DE VIRGIN, quem titulum excipit praefatio carminis Aldhelmiani, quae legitur usque ad fol. 25^b medium, reliqua pars folii vacua est; haec omnia, manu saeculi decimi scripta esse iam supra dixi. Nunc demum fol. 26^a incipit Aldhelmus ipse saec. VIII scriptura insulari a manibus quatuor exaratus, quarum prima scripsit fol. 26^a^b (23 lineae stilo ductae, singuli versus punctis apicibusque, quorum numerus deinceps crescit, conclusi sunt) et 27^a 27^b med.; altera manus scripsit 27^b med. usque ad 34^b med. (lineae 34. 33. 32 stilo ductae), tertia 34^b med. usque ad f. 43^b, quarta, quae iam fol. 29 in textu cernitur, inde a f. 44^a usque ad finem. Priores duae litteris utuntur minusculis quae dicuntur, tertia scriptura semiunciali, quarta a semiunciali non multum discedente, sed non tam eleganti. Post carmen verba quaedam sunt adscribilla (tres digiti — voluisse videtur librarius tres digiti scribunt e. q. s. cf. codices prosae Reg. 6 A VI(R³) cf. p. 222 et Harl. 3013, et Traube ad PlaC III 685 — et frater fratrem, imanes; in pagina aversa scriptura saeculi decimi legitur Rex humilis xps suspensus crimine nullo e. q. s., infra quos versus primum repetuntur primi versus duo eadem, tum carmen totum de ventis, quod editum est in Anthol. Lat. II² n. 484.

Correcturas in carmine adscripserunt partim manus duae aequales, partim prima ipsa, partim quarta quaedam saec. X cf. e. g. 172. 480. 486. 2775. 2897, quae codice simili ei, ex quo Bruxellensis et Parisinus 16700 fluxerunt, usa esse coarguitur eo, quod (cf. infra p. 341) versuum 2060. 2061 initia ad versum 1979 adscripsit; pleraque, velut transpositiones versuum et omissiones, librarius ipse codicis A emendavit. Neque titulum codex ipse habet neque artificiosis initialibus est decoratus: hae simplicibus punctis — tertia manus haec coloribus adpinxit —, sunt circumdatae, neque singulae partes nominibus vel numeris additis separantur; partem De vitiis principalibus linea tantum vacua a prioribus seiungit. Textum si non omnibus sordibus carentem, at eis tamen vitiis liberum exhibet, quae grammaticorum cura intulit ad grammaticae et metricae artis regulas et ad veterum dictionem omnia redigendum.

Priusquam autem ad codices pergam eandem, ex qua Murbacensis fluxit, originem prae se ferentes, paucis absolvendum est de codice eo, qui aetate proxime ad Murbacensem accedit, i. e. Petropolitano F XIV, 1 (= R) saec. VIII|IX scripto, de cuius origine si constaret Traubii coniectura, unum haberemus codicem, qui ad fontem ab Aldhelmo ipso patefactum rediret; verisimile enim reddere conatus est Traubius, fuisse eum olim monasterii Centulensis S. Richarii, quo ex Perronensi monasterio litterae ac libri commeassent, inde Corbeiam esse tralatum; hinc ad S. Germanum venisse, inde per Petrum Dubrows-

kium Petropolin constat. Egerunt de codice celeberrimo G. Rossi, *Insc. Christianae Urbis Romae* II 1, 72 sqq., Fr. Leo in praefatione *Fortunati* p. XXVII, K. Gillert *N. A.* V 225 sqq., L. Traube, *O Roma nobilis* p. 326 (*Abh. der philos. philol. Cl. der Bayer. Akad. d. Wiss.* vol. XIX, II p. 297 sqq.), Perrona Scottorum (*Sitzungsber. der philos., philol. u. hist. Cl. der Bayer. Akad. d. Wiss.* 1900, IV) p. 493, A. Maleyn, *De aenigm. Aldhelmi* p. 155 sqq.; exempla scripturae praebent Mabillon, *Traité diplom.* VI 640, 1 n. 783, de re diplom. 352. 353, 1. Steffens, *Lat. Pal.* I tab. 30, 2. Arndt - Tangl I tab. VI.

Sed ante omnia videndum est de eius origine; qua in quaestione cum in altero codice Petropolitano Q I 15 praesto non sit carmen de virginitate, confugiendum est ad aenigmata. Leguntur enim in R fol. 132^a med. — 138^b praefatio Aldhelmi in aenigmata et ex centum aenigmatibus ipsis quinquaginta unum: 2—12. 14—16. 18—22. 24—29. 31. 32. 36. 39. 42. 44. 46. 48. 55. 53. 52. 50. 51. 57—59. 63—65. 72. 76—79. 81. 60; interpositis inter praefationem et aenigmata, ut inter carminis excerpta versus Ambrosiani interpositi sunt, versibus duodecim eis, quos edidi in *Festschrift für A. von Bamberg* p. 25 (In rebus tantis trina coniunctio mundi e. q. s.): addo hic, eosdem exstare post Prosperi epigrammata in codice Parisino 2773 saec. XI et legi etiam inter Pseudodamasiana = Damasi epigr. (ed. M. Ihm) n. 64. 65.

Aenigmata autem Petropolitani F XIV 1 num descripta sint ex codice Petropolitano Q I n. 15 olim Corbeiensi, qui textus recensioem exhibet plane egregiam, quaerenti loci hi viam monstrabunt: praefationis versus 26—28 desunt in R; legit: aenigm. 4, 2 frontemque meam (frontem faciemque) 6, 4 cumulus (redundans Petrop. I m¹) 12, 2 replentur (redundant) 14, 1 Pulcher et excellens (Sum namque excellens) 18, 2 rescindere (resistere) 29, 3 exilis mox tanta gestamina (mox om. Petrop. I) 42, 3 Nam summa (Summa dum) 48, 6 Quod pedibus, quod pennis summa per aethera tranat (Quod pedibus pergat, quod pennis ethera tranet) 52, 7 extinguo (repello) 53, 2 Sed de famoso (Esseda famoso) 5 Hoc dono (hac gaza) 9 fundo — nigro (manibus nigris) 55, 2 in limina (nec limina) 9 nec traps surgit (nec trabis.: surgunt) 60, 3 arcifer (arcister) 81, 1 senis (semper). Parum igitur recte ex hisce apparet L. Traubium, Perrona p. 493 posuisse, aenigmata in Petropolitano F XIV 1 ex Petropolitano Q I 15 esse desumpta, sed hoc constat eum foedissime esse interpolatum: ergo concidit, quod sagacissime et speciosissime vir egregius suspicatus erat, etiam hunc codicem R referendum esse ad exemplar Perronense, quod Cellanum, abbatem monasterii Perronensis, ab Aldhelmo ipso accepisse epistolae Cellani et Aldhelmi demonstrare videntur et ex quo Perronae descriptum esse Petropolitatum Q I 15 postea Corbeiam tralatum Traubium suo sibi iure persuasisse arbitror. Si autem ne aenigmata quidem Petropolitani F XIV e fonte tam singulari fluxerunt, omnis deest causa, cur, quae excerpta sunt ex carmine, ad codicem tam praeclari nominis referamus et omnem carminis Aldhelmiani in continenti notitiam a Perrona repetendam esse putemus vel inde eam primum per continentem esse divulgatam. At licet hoc sit concedendum, non minus tamen constat, in monasterio Centulensi iam mature (a. 831) opera Aldhelmi esse adservata (cf. Becker, *Catal. antiqui* n. 28 (n. 187 sciens omitto), quamquam nec in Milonis collectaneis nec in ceteris carminibus Centulensibus eorum deprehenduntur vestigia. Codicis igitur R archetypus codex aliquis Centulensis videtur fuisse, qui, quamvis antiquus, aut ipse iam misere corruptus erat aut ab excerptore misere est depravatus.

Quae autem continet R praeter Aldhelmiana, enumerare supersedeo, quoniam a Gillerto et Leone iam optime sunt enumerata: quae ex aenigmatibus Aldhelmi desumpsit, supra iam attuli; quae ex carmine de virginitate excerpsit librarius, hic iam subiungam, cum ex Leonis descriptione non possit intelligi, quomodo scriptor codicis textum Aldhelmi tractarit. Excerpsit autem librarius foliis 110^b—122^a, ita ut singulis locis scriptura unciali titulos adderet, quos tamen utpote in commentario critico adscriptos hic non omnes afferam, partes hasce: 1) 1—393; praefatio deest; v. 187 consulto omisit, ut v. 186 cum v. 188, etsi per-

verse, iungeretur; quod legitur in margine Hic multi versus desunt de S. Ioan. Baptista manus moderna adscripsit. 2) 460—538; v. 532 post v. 538 positus est. 3) 710—750. 4) 677—707. 5) 651—676: De s̄co ambrosio ep̄o magistroque mediolanensi; additi sunt 15 versus S. Ambrosii de trinitate. 6) 844—880: De s̄co benedicto qui regulam monach const. 7) 751—790 De s̄co paulo thebaida heremita: v. 754 Insignis miles famosus nomine paulus (Aldh.: Nominē famoso felix Antonius auctor, qui versus infra legitur); v. 766—777 omisit librarius: quoniam mutato v. 754 iam de Paulo dictum est, hi versus huc non iam quadrabant nimirum ad Antonium pertinentes. 8) De s̄co antonio pauli discipulo: Temporæ non alio florebat collega pauli. Per deserta vetus quo non praestantior alter (in textu v. 776 fuit pro vetus erat). 777. 754 (Nominē famoso felix antonius auctor vide supra) 755. 736. 737. 766—773. 9) De helarione s̄co famosoque heremita: Sic quoque discipulus celebrandus laude perhenni. 798—841. 10) De s̄co amone heremita: 1450—1467. 1500. 1503. 1501. 1502 (Angelicis turmis ad caeli sidera ventum!!). 11) De duobus fratribus martyribus gervasio et plā = 881—894; 882 omissus est. Vides, in Petropolitano excerpta ex priore tantum carminis Aldhelmiani parte ferri i. e. ex enumeratione virorum, qui virginitatis gloriam erant adepti eaque partim ita esse usurpata, ut suo arbitratu librarius ordinem exemplorum inverteret, versus transponeret, adderet, omitteret, mutaret; apparet igitur, non tam Aldhelmiana eum reddidisse, sed paene novum aliquod opus fecisse ac quodammodo suum; quae ratio fere eadem est, qua librarius Phillipici codicis tractavit carmina ecclesiastica. Hinc facile intelligitur, cur in indice codicis Petropolitani saec. IX praefixo haec excerpta auctoris nomine carent (Et de virginitate laudanda in s̄cis veteris et novi testamenti), cum aenigmatum excerpta ita notentur: Et enigmata althelmi ep̄i et simphosii scolastici; item in versibus saec. XII in codice scriptis (cf. Leo p. IX adn. 8) excerpta de virginitate sine auctoris nomine memorantur.

Ac ne textus quidem codicis, ex quo sua qualiacumque librarius excerpsit, talis fuit, ut aliqua ei sit tribuenda auctoritas cf. e. g. v. 3 fundans (formans), 5 Sic iam (Sic quoque), 20 stimulentur laude (stipulentur laudem), 25 dignos eligo nam (dicunt eliconā), 44 disponit (dispensat), 45 persona (promissa), 91 gradibus est ordo secundus (gradus alter et ordo secundus), 111 fecundos largas sitor semine fruges (fecundo largitur semine fruges), 123 Mundantes licitas (Mundanae licita) e. q. s. a: etiam gravius igitur corrupti sunt carminis versus quam aenigmatum. Ergo ad historiam aliquid licet afferant excerpta Petropolitana, ad emendationem aut nihil afferunt aut non multum; ne versu quidem vicesimo, ubi rectum innuit, genuinam versus formam servavit integram.

Explosa autem Petropolitani auctoritate sequitur, ut, qualis ceterorum codicum sit condicio, quaeram, i. e. utrum ad unum omnes redeant archetypum an tam firma diversae originis extant indicia, ut certa fieri possit eorum distinctio. Qua in quaestione, pro fundamento adnotatione critica perlustrata, facile constabit, in duas codices discedere classes, quarum alteram Gothanus, alteram Oxonienses duo (Bodleianus 49 olim Wintonensis saec. X = W et Bodleianus 577 saec. XI = O) ducunt. Aliquot hic locos iam ita afferam, ut prius Gothani, deinde Oxoniensium ponam lectionem: 79 fomine (famine m²) — fomite, 103 facinus scelerum — scelerum facinus, 123 lecebras — latebras, 184 transcendens — transcendit, 243 rictu — ritu, 249 tenia — tenuia, 258 actus — actis, 272 tempis — templis, 278 resurgent (consurgent) — cum surgent, 297 verbere — pectore (pectore vel verbere W), 329 recto — certo, 331 iam — nam, 349 squalidus — squalida, 374 respondet — respondit, 447 portat (portant) — vectat, 470 cadavera — corpora, 472 Dedit obtutum — Obtutum dedit O, optutum dederat W, 486 floret (pudet) — comit, 606 situs — situm, 665 ambrosius — ambrosii, 762 caveri — cavere, 788 dum — hunc, 813 turbida — turgida, 864 nam — namque, 903 dum — cum, 905 quae — quod, 910 fortuna — fontana (recte!), 918 Splendens — splendescens, 923 glomerant — glomerat, 963 frustrata — frustrataque, 1036 qui gregis excubias — qui et gregis excubias; et caulas — caulas, 1042 malignum —

maligni, 1055 sacellis — sacelli, 1071 urbane — urbanus, 1085 egerunt — coegerunt, 1233 traditur — truditur, 1255 negaret — necaret, 1260 prodidit — tradidit, 1330 nec Venus — nec Iovis, 1464 fusoque — fusaque, 1465 quod . . . molam — quae . . . molem, 1490 abstrusus — obstrusus, 1534 prosperis — properis, 1563 funguntur — fruantur, 1570 biluis (beluis) — bestiis, 1718 inflexit — inlexit, 1859 quos — quae, 1950 e caelo — caeli, 2095 voti — votis, 2146 romulidis — romuleis, 2152 ausoniae — ausonia, 2178 caper(r)abat — venusta nitet, 2271 iussit om. — iussit, 2282 flores — florens, 2300 missis militibus — militibus missis, 2338 dum nat — dum natat, 2386 tribunalae — tribulane, 2564 vulga (= bulga) — vulgo, 2649 gessa . . . pariter — gesta patiens, 2706 Dumque pedes — Dum pedibus, 2840 cadat — cedat, 2860 cestu(m) — questu.

In omnibus hisce classis alterius studium eminet vitia, quae in textum irrepsisse videbantur, tollendi textusque pro viribus emendandi: veluti v. 79. 123. 249. 272. 1468. 2146. 2178. 2564. 2649 verba rariora, quae aut non iam intelligebantur aut corrupta putabantur, e textu removentur, v. 278. 472. 864. 963. 1036 arti metricae, v. 606. 762. 905. 923. 1185. 1859. 2706 grammaticae succurritur, v. 665. 1330 aliquid, quod in rebus narratis offendeat, tolli videmus; ubique igitur eadem viget ratio Aldhelmi textum ad elegantius dicendi genus redigendi, quae similis est ei, quae ut in aliis mediæ aevi auctoribus (cf. L. Traube, *Karol. Dicht.* p. 50), ita in prosae Aldhelmianae codicum classe altera deprehenditur. Nec omittendum est, quod constat, post S. Dunstani († 988) industriam et benedictinorum quae dicitur reformationem (cf. A. Brandl in *Grundriss der German. Philol.* II 1, 1097 sq.), qua optimarum artium studia revirescebant, codices Oxonienses, quos supra attuli, esse scriptos. Nec quicquam contra hanc opinionem, qua Aldhelmi quae videbatur restitutio et studiorum haec renovatio inter se componuntur, valet, quod unus codex, qui certe olim fuit Cantuariensis = C saec. XI cum classe priore in gravissimis nonnullis consentit, sive scriptus est in Anglia, ut Pribschius iudicat, sive in continenti; etiam clarius duarum classium recensionem coniunxit codex Rawlinson 697 = E.

His expositis atque, ut spero, probatis tandem, qui codices cum Gothano, qui cum altera classe faciant, videamus.

Inter illos primo loco nominandi sunt Sangallenses. In catalogo monasterii Sangallensis antiquissimo (Weidmann, *Gesch. der Bibl. von St. Gallen* p. 360 sqq. = Becker, *Catal. bibl. ant.* p. 43 n. 22) scripto saeculo IX, sed aucto saeculo IX/X quatuor nominantur codices Aldhelmi 1) (p. 379² n. 204 Becker) 'Item de miraculis Gudperti ep̄i et althelmi de laude virginū. lib. I et note iuris itēq. versus alii in volumine uno' (haec in additamentis leguntur), 2) (p. 393 = n. 391 B) Althelmi de metris et enigmatibus ac pedum regulis vol. I, 3) (= n. 392 B) Itē althelmi de laude virginum I, 4) (= n. 393 B) Item althelmi de enigmatibus et bede de metrica arte et metrū simphosii et alia in nulla scorū opuscula in vol. I parvo. Hos quatuor codices omnes iam posse recognosci arbitror. Nam primum codicem eundem esse puto ac Sangallensem n. 263: dubitavit Weidmannus; nam scriptus est saeculo X: at nominatur in additamento; nunc Bedae vitam Cuthperti et Aldhelmum de virginitate et Theodulfum continet, desunt notae iuris: at tamen non est in vetere ligatura, ita ut has notas postea omissas esse possit iudicari, nisi versimilius est, ea, quae continuerit, denuo esse descripta illis omissis. Tertium codicem eum esse puto, qui nunc adservatur Tugurii (= cod. Turicensis 59/274 saec. IX), qui anno 1712 cum aliis Tugurium est ablatum (cf. Weidmann p. 94. 437), quartum cum libris Goldastii pervenisse Bremam (= cod. Bremensis 651) re vera 'parvum' (= 12,7 × 15 ctm.): nunc glossas tantum continet ad Aldhelmi carmen et aenigmata; sed plura olim continuisse docent quae in folio primo leguntur A catalogo tribuitur (?) Bedae de Metrica arte (unde mirum sane, quo nunc notatur, Bedanus Monachus glossae titulus ortus est cf. Progr. Gothan. 1904 sq.) et quod tres lineae in folii ultimi fine recenti (Goldastii?) manu sunt adscriptae, nimirum ut haec pagina suam conclusionem haberet. Secundi autem codicis

(= n. 391 B) fragmenta exstare credo in collectione fragmentorum, quae nunc est codex Sangallensis 1394: nam in eius paginis 122|3. 127|8. 125|6 tractatus metrici partes et aenigmata aliquot (24, 2—36, 6) leguntur: exarata sunt haec fragmenta duabus columnis scriptura insulari saec. IX, ita ut inter 'libros scottice scriptos', quos ceteris catalogi libris auctor praeposuit, codicem hunc commemorandum fuisse posses credere; at non unicus est liber 'Scottice scriptus', qui inter illos sit omissus cf. p. 22. Sed praeter hos quatuor codices, quibus satis luculenter demonstratur, quanto studio monachi Sangallenses, inter quos multos fuisse Anglosaxones constat (cf. Ekkeharti carmen IV ab E. Duemmlero in *Z. f. d. A.* XIV 40 editum et J. de Arx, *Zusätze zur Gesch. des Cantons St. Gallen* I 19), saeculo nono ac decimo i. e. Gozberti (cf. Ratperti *Casus St. Galli* in *Monum. Germ.* II 66) et Grimoaldi abbatum aetate foverint Aldhelmi memoriam, quintus, qui carmen de virginitate continuit, est nominandus a bibliothecario in catalogum illum vetustissimum nondum receptus, Sangallensis 242 = S¹ scriptus saeculo IX/X nec praetereundus codex 250 Babylae martyrium solum continens saec. IX.

De tribus hisce codicibus Sangallensibus carmen de virg. continentibus (SS¹S²), qui omnes carolingica scriptura sunt exarati, deinceps agendum est.

Antiquissimus eorum est S = Turicensis Ms. C 59/274; olim Sangallensem eum fuisse docet insigne folio primo impressum; quod monere omisit, qui codicem hunc descripsit E. Steinmeyer, *Althochd. Glossen* IV 677 n. 659. Habet nunc folia 62 (26 × 18 ctm.) lineas stilo ductas vicens quinas. Constat ex quaternionibus sex et uno ternione (a—g), ultimus quaternionio (h) septem habet folia conquisita et variis manibus et impari linearum numero est scriptus; folium primum et folia 55 (i. e. folium ternionis ultimum) usque ad f. 62 saeculo decimo scripta prologum cum capitulorum indice et partem de octo vitiis continent, ita ut primo tantum carminis versus 1—2445 in codice S fuerint scripti. Singulorum versuum partis veteris initiales maiusculae inter duas lineas rectas positae plerumque vario colore sunt distinctae (16^b sqq. initiales minusculae fusco atramento ante schema sunt collocatae), itemque versus omnes partis veteris tribus punctis (·) inter lineas duas rectas positae clauduntur. Eadem manus decimi saeculi per totum codicem adscripsit glossas marginales et interlineares (latinas et germanicas) totumque codicem correxit; in prologo et in quaternionibus primis (usque ad fol. 18^a) occurrunt notae grammaticae, de quibus cum diu falso pro notis musicis vel ad recitationem (cf. Schubiger, *Sängerschule von St. Gallen* p. 6) pertinentibus sint habitae, egi iam in praefatione ad prosam p. 215. Prior pars in margine capitulorum numeros habet adpictos usque ad XXVIII (Hieronymus) i. e. in ea parte, quae est de viris. Titulo codex olim carebat, saeculo decimo carmini superscriptum est INCIP̄ LIB̄ ALTHELMI EP̄I; prologo superscriptum est INCIPIT PROLOGVS LIBRI ALTHELMI || De laude vginū, versui 2446 = fol. 55ª Incip̄ LIB̄ III althelmi ep̄i. De octo principi|bab: (suprasc. li) vitiis; in fine post añ legitur Explic̄ LIB̄ althelmi ep̄i | De laude vir gi nu. Infra prologum tribus columnis legitur capitulorum enumeratio, quam (in S¹ omissam) simili dispositione exaratam habet S²: in quo superscriptum est HORVM CŌMEMORAT POETA IN LIBRO SEQUENTI:

I. Heliseus	XIII. Gregorius	XXVI. Amos
II. Hieremias	XIV. Basilius	XXVII. Apollinius (Apollonius S ²)
III. Daniel (<i>Danihel</i> S ²)	XV. Antonius	XXVIII. Eusebius (<i>man. rec.</i> Hieronymus S ²)
IV. Tres pueri	XVI. Paulus	XXIX. Maria Maī dñi (= S ²)
V. Iohannis pabt̄is (= S ² ; <i>add. ē</i>)	XVII. Ilarion	XXX. Cecilia (<i>deest</i> S ²)
VI. Iohannes apost	XVIII. Iohannes	XXXI. Agathen (= S ²)
VII. Paulus	XIX. Benedictus	XXXII. Lucia
VIII. Lucas	XX. Gervasius (Gervasius & Protasius S ²)	
IX. Clemens	XXI. Protasius	

X. Silvester	XXII. Narcissus	XXXIII. Iustina	XL. Rufina &
XI. Ambrosius	XXIII. Alexander	XXXIV. Eugenia	Secunda
XII. Martinus	XXIV. Urbanus (= S ² ; Crisan ¹ et Daria) ¹	XXXV. Agnes	XLI. Anatholia
	Babilus	XXXVI. Decla (Tecla S ²)	& Victo-
		XXXVII. Eulalia	ria.
		XXXVIII. Scolastica	
		XXXIX. Constantin(a) ²	

*Codex Sangallensis 242 = S¹ (p. 268: Abbatie s^ci Galli saec. XV) scriptus est saec. IX|X; Steffens eum exeunti saeculo IX, Scherrer, Steinmeyer, J. Huemer, saec. X tribuunt; est pars codicis diversis ex codicibus codicumque partibus saec. XV compositi; quae in eo continentur, enumerat Ildefonsus de Arx in folio praefixo et G. Scherrer, *Verzeichnis der Handschriften der Stiftsbibliothek von St. Gallen* p. 88 sqq. et E. Steinmeyer, *Althochd. Gl. IV* 445 sq., imaginem scripturae (p. 188) exhibet F. Steffens, *Lat. Palaeogr. II* tab. 49 et (p. 132) A. Schubiger, *Die Sängerschule von St. Gallen* tab. I; cf. etiam J. Huemer praef. ad *Sedulium* p. XVIII sqq. et quos laudat l. l. E. Steinmeyer.*

Ex uno eodemque codice in hunc mixtum tralata sunt Aldhelmi aenigmata et carmen de virginitate et Sedulii carmen paschale cum hymno primo (Cantemus socii e. q. s.) et Vocabularium latino-germanicum; hae paginae 21—252 (cf. Scherrer p. 88) scriptae sunt omnes ab eadem manu scriptura carolingica et eodem atramento subfusco, saepe fere evanido.

Aenigmata Aldhelmi continentur paginis 21—48, cuius paginae versus ultimus est 96,7 (Quamquam me turpem nascendi fecerit auctor), cetera et desunt et defuerunt; p. 49 vacua est, p. 50—167 legitur cum prologo carmen de virginitate, cuius post finem scripti sunt versus hi lepidi:

Nauta rudis pelagi ut sevis ereptus ab undis
 In porto (*suprasc. v*) veniens pectora laeta tenet,
 Sic scriptor fessus calamum sub calce laboris
 Deponens habeat pectora laeta quidem:
 Ille deo dicat grates pro sospite vita,
 Proque laboris agat iste sui requie.
 Gracia magna tibi sit Christe semper in evo,
 Qui mihi donasti perficere istud opus .:

quibus de versibus conferenda sunt, quae adnotavit Scherrer in catalogo; leguntur etiam praeter ultimos in cod. Cantabrig. Colleg. Corp. Christi 326 p. 137 et Bernens. 236; vide etiam *PlaC II* 402, Gabriel Meyer, *Catal. cod. monast. Einsidl. I* 277. 301 (n. 302. 328), Wattenbach, *Schriftwesen* 281, F. Ritschl, *Opusc. II* 162. *Codex* (25×18, 75 ctm) vicanos quinos versus in singulis paginis habens primas litteras versuum rubro colore inter duas lineas rectas schematis stilo ductis ponit; ante prologum scripsit titulum: INCIP LIBER A(L)D-HELMI EPÌ DE VIRGINITATE; nec post prologum nec v. 2445 textum divisit (De VIII Principalib9 vitiis manus recens hic adscripsit; Digestis ab initiali maiore orditur); in fine legitur FINIT LIBER ALTHELMI EPÌ · DÕ GRATIAS · A×E|||. Per totum Aldhelmi Seduliique, qui p. 168—247 legitur, textum positae sunt notae grammaticae legunturque glossae germanicae, in Sedulio tamen multo rariores (duae tantum); nec desunt glossae marginales; Aldhelmum et Sedulium inde ab initio eiusdem codicis fuisse quaternionum connexio indicat.

1) In S² Urbani (cf. v. 1071) nomen deletum est et manu recenti S. Cosmas et Damianus adscriptum; numero priori (XXIII) nomen non est additum, post Urbanus legitur XXV Iulianus 2) post Constantina numerus XXXIX sine nomine scriptus; man. rec. add.: S. Eustochium et S. Demetrias S²

Tertius codex Sangallensis 263 = S², ideo in recensendo Aldhelmo maximi est ponderis, quod ex eo solo carmen de virginitate primum edidit Canisius; scriptus est minusculis carolingicis saeculo decimo: de eo cf. Scherrer l. l. p. 98. Progr. Gothan. p. 5. Formae est minoris (18×14, 5 ctm); initio vicanos, in fine vicanos quinos versus habet a pluribus librariis scriptos; quorum duo intra ipsum versum 739 inter se excipiunt. Constat ex tribus quaternionibus (1—111), uno ternione (III), novem quaternionibus (V—XII), uno ternione (XIII) et quaternione, cuius ultima quatuor folia, ut pagina ultima, vacua erant ideoque sunt excisa. In ternionem priorem (III) folium unum (= p. 61 et 62) post p. 60 insertum est inter finem carminis Bedae de Cuthperti miraculis, quod antecedit Aldhelmum; pagina 60 clauditur per versum Fecerat et priscam morbo fugiente salutem, p. 63 incipit a versu Bedae ultimo Adfore temporibus persensit ab æthere sanctis: in hoc folio interpositus est prologus Aldhelmiani carminis, qui ab initio defuerat: et scriptus hic est totus (= versus 38) in una pagina 62, cum p. 61 vacua manserit; post ultimum Bedae versum legi capitulorum enumerationem (I—XLI) carminis Aldhelmiani dixi iam in descriptione codicis Turicensis. Etiam post nonum quaternionem i. e. post p. 150 unum folium agglutinatum manus ab insequenti diversa ita explevit, ut bis sedecim versus adderet (v. 1772 Torrida e. q. s. — 1803 Pauperibus e. q. s.), quos nimirum antecedens quaternio capere non iam potuerat; cum vero novus librarius in p. 153 iam scripsisset v. 1802 sq., hi duo versus erant eradendi: ita orta est lacuna ea, quam hoc loco notavit Canisius. Prologus caret titulo, carmini (p. 64) praescriptum est: INCIPIT LIBER ALTHELMI DE LAVDE VIRGINVM, inter v. 2445 et 2446 legitur INCIPIT DE PRINCIPALIBVS VICIIS et in margine (a manu eadem) ALTHELMI EPISCOPI, in fine post erasos quatuor versus (= v. 2902. 3. 4 et quartus a Virginitas felix incipiens) latis spatiis seiuncti versus 2902. 3. 4 repetiti sunt, subscripto EXPLICIT LIB ALTHELMI EPI FI (eras.) DE LAVDE VIRGINVM; sequuntur fol. 201—219 epistolae Theodulfi et Modoini. Hic codex nec glossas germanicas habet nec notas grammaticales.

Vel ex his, quae hactenus attuli, satis apparet tres hos codices Sangallenses cum Gothano miro quodam modo consentire; nam ut in ASS² prologus, qui ab initio legebatur in S¹, postea demum saeculo decimo additus est, ita in S¹, qui ipse quoque cum Aldhelmo Sedulium coniunctum habet, etiam hymnus Sedulianus legitur, qui eodem tempore ab eodem librario cum prologo Aldhelmi ad Gothanum est adscriptus. Quod autem hoc indicio indicatur, id textu ipso probatur, in quo artissima inter codices illos cognatio elucet, quae etsi maior est inter A et SS², tamen non nulla est inter A et S¹; S autem et S¹ ita inter se sunt conexi, ut S a correctore secundum S¹ funditus sit mutatus. Tota autem quaestio aliquatenus eo impeditur, quod Gothano ipso docemur varias lectiones iam in archetypo esse inventas veluti, ut omittam quae saeculo X sunt addita, v. 79 (flore supasc. pa), 447 (portat in marg. vectant), 486 (flore pudet)¹, 683 (facundo in marg. diserto).

Ut primo ex eodem fonte et A et SS² derivatos esse demonstretur, hos locos conferre puto sufficere: 100 flore supasc. pa A, paret supasc. flore (florit) SS², 232 signum est et A, signum ||| et S, signum |||| supasc. & S², 564 Lucido divina ASm¹S² (Lucida divino S¹), 706 parata ASm¹S² (parte S¹), 734 iuste(e) ASm¹S² (iusta S¹), 739 creaturarum AS² creaturae: ae m² in ras. S (creaturae S¹), 809 indegenus ASS², 870 certamine ASS² (certamina S¹), 879 gratia baptismi ASS² (b. g. S¹), 918 splendens ASS² (splendescens S¹), strophosis (strofosis) ASS² (strofis S¹), 931 querel(l)am ASS² (loquelam S¹), 1245 inscripta ASS² (incripta S¹), 1262 iuveni ASS² (iuvenis S¹), 1325 simul stabant ASm¹S² (quingenta simul S¹: quingenta per L scriptum in archetypo omissum erat; in quo mille simul per interpolationem Sm²), 1541 frians ASm¹S² (fricans S¹), 1589 digna repotentes A digna repetentes S² digna petentes S sed a in ras.,

1) pudet, quod glossa videtur fuisse, in textum ceterorum codicum abiit; deteriores scribunt comit: florere usu singulari posuit Aldhelmus pro factitivo, = facere, ut floreat = decorare (florare).

1644 noctes diesque ASm^1S^2 (noctesque diesque S), 1650 vallantes A vallentes SS^2 (vallantes S^1), 2178 caper(r)abat ASS^2 (fronte splendidula S^1), 2242 praemium ASS^2 (praemia S^1), 2277 iussit om. ASm^1S^2 , 2289 culcata (pro calcata) ASm^1S^2 (sulcata S^1), 2338 dum nat ASS^2 (tranat S)¹, 2431 rudiversis ASS^2 (rudi diversis S^1), 2543 stuprorum ASS^2 (stupri iam S^1), 2672 creta ASm^1S^2 (cetra S^1), 2729 detract(e)io ASS^2 (detractatio S^1). Nec tamen pari uterque Sangallensis gradu cum Gothano est cognatus, sed multo propius ad textum eius appropinquat S^2 quam S ; consentiunt enim AS^2 contra S multis locis; e. g. habent 735 vocibus (vicibus), 1255 negaret, 1543. 4 inter credentes qui xpm fraude refutant pro: inter e. q. x. corde fatentur Et diffidentes qui x. f. r. AS^2 (locum correxit S^2m^2), in S versus pleni nullo errore leguntur; 1618 liquorum (liquorem), 1685 podoris, 1835 pro virgini xpi cessa (ceisa A): sed hoc nonne etiam in S fuerit, incertum est, quoniam haec verba in eo leguntur in rasura. 2098 decis (deces S^2) quingentes, 2603 domum suprasc. t, 2620 cendia (incendia), 2675 studium — sensum, 2804 undarum. Clarissime autem codicum necessitudo illustrari mihi videtur v. 2565, ubi in A ante versum Servans integrum devota mente pudorem syllaba en ita notata legitur, ut eam ad versus insequentis (Sic vitium carnis polluta sorde noctis) vocabulum extremum referendam esse appareat, nimirum ut nocentis pro noctis scribatur; falso autem eam ad versus 2565 ipsum rettulit librarius codicis S^2 , cum scribit: En servans integrum . . . sordere noctis, cum S versus ita exhibeat: Inservans integrum . . . sorde renoctis, quod m^2 mutavit in renascens: quae igitur invenerat in codice scripta, stupide sed fideliter in suum textum transtulit S^2 , leviter interpolata S . Sed si quis his innixus locis ex A ipso descriptos esse S et S^2 putaverit, quod primo adspectu probabile videatur, graviter vereor ne erret. Nam leguntur in A et SS^2 plurima etiam diversa: velut, ut gravissima tantum afferam, 152 piaclo A piaculum SS^2 , 278 resurgent (suprasc. 9 = con) A surgent Sm^1S^2 (cum surgent $S^1 = Sm^2$), 301 sqq. Sed tamen ut dixi duo maxima munia constant, Sed tamen virginitas ornabat flore pudoris; hunc versum, cuius initium repetito perperam initio prioris versus depravatum est, delevit manus prima et in margine inferiore recte adscripsit Hunc pia virginitas ornabat flore pudoris A ; v. 302 Hunc pia virginitas e. q. s. ante v. 301, Sed tamen, ut dixi, d. m. m. c. posuerunt S et S^2 , cum S^1 versus ita disponeret: 301 (Sed tamen ut dixi), 302 Hanc pia virginitas, deinde insereret Sed tamen virginitas e. q. s.: vides in archetypo, quem Gothano et Sangallensibus unum fuisse vel hic locus unus satis demonstrat, in margine iuxta depravatum versum eundem emendatum fuisse adscriptum, qua correctura pro suo quisque ingenio usus est librarius; ex horum autem versuum et v. 2565 (en Servans, Inservans, En servans) perturbatione, cuius in nullo alio codice deprehenduntur vestigia, codices Sangallenses et Gothanum singulari quodam vinculo colligari apparet.

Addo alia, quibus SS^2 non e Gothano fluxisse elucet: legitur v. 615 calce, supra erit leti m^2 scripsit nam A , locum foede interpolavit S^1 calceque S^2 , 787 effunderat A effunderat SS^2 , 788 dum $A = S^1$ tum SS^2 , 819 fidem $Am^1 = S^1$ fidum SS^2 , 870 nōe (quam contractionem insularem recte S^1 reddidit per Carolingicam nrāe S^1) A novae SS^2 , 1741 Nam A Namque SS^2 , 2282 flores A floris SS^2 , 2288 qua $A = S^1$ quo SS^2 , 2299 protentibus A prudentibus S^2m^1 rudentibus apposuit p m^2S , 2337 sqq.: 2337 omisit, deinde post 2338 inseruit A , 2237. 2238 SS^2 , 2463 achile A anchile SS^2 , 2576 id est A idem SS^2 , 2610 ad mortem A om. SS^2 , 2631 contra A terram SS^2 (etiam haec differentia ex varia contractionis solutione orta ut v. 870), 2776 sqq.: finis versus 2776, toti versus 2277. 2778, initium versus 2779 desunt in A , versum 2278 omiserunt SS^2 , omnes versus leguntur in S ut in ceteris codicibus, 2781 mihi quamvis A quamvis om. SS^2 , 2848. 9 A , 2849. 8. SS^2 , 2855 neu A ne SS^2 , 2898 delicta A dicta SS^2 . Ex horum locorum caterva concludendum esse puto ex altero, quod tamen ipsum quoque ad Gothani archetypum redibat, exemplari, non ex Gothano ipso derivari oportere S et S^2 ; ne autem ex S de-

scriptum esse S^2 putem, quod propter plurima, quae aequalia habent, conici possit, locorum, in quibus soli A et S^2 contra S conspirant, multitudo et gravitas me impedit.

Restat, ut, de S^1 quid censendum esse videatur, explicem, qui ut prologum habet a ASS^2 omissum, ita plurimis locis ab eorum textu discedit: cf. e. g. v. 278 cum surgent, 353 populum, 920 resindens, 1541 fricans, 1596 mala (mela ASS^2), 1650 vallantes, 1746 atras, 1811 pro virgine adempta, 1835 xpī pro virgine caesa, 1852 virginis (virgineis ASm^1S^2), 2190 carta, 2201 mundi qui, 2299 praecedentibus, 2338 tranat, 2442 praemia, 2629 cedes cum strage nefanda, 2729 detractatio: quas lectiones, aliasque, quibus leviora multa emendantur, ut S^1 ex fonte suo desumpsisse, non de suo intulisse putandus est, ita aliae sunt, quae produnt interpolationem librarii ipsius eamque satis audacem velut 286 signavit quo destruxit iam, 614 leti iam fine carebit, 918 splendescens, 1429 Quae tamen mox ignis flammis conbussit acerbis, 2141 tramite (pro tramate = dramate), 2170 radians iam clara luce coruscus, 2178 fronte splendidula (pro fronte caperrabat: licet etiam alterius classis codices hoc vocabulum librariis sane ignotum eosque offendens eiecerint legentes fronte venusta nitet, illa tamen interpolatio propria est codicis S^1), 2226. 7 succensus amore — succenditur ignis, 2253: pro versu hoc inserit v. 2260 suo loco omissum, 2348 absque chao vitam densis gestantia turmis, 2685 non vestrae (vestratis), 2800 contunditur uva maturis. Tamen habet, quibus ne eum quidem totum a Gothani archetypo alienum esse monstretur, veluti v. 100 floret, 122 lecebras, 152 piaclo, 301—302 Sed tamen ut dixi e. q. s. cf. supra p. 337, 344 intellegit, 447 portat, 684 facundo, 788 Dum, 819 fidem, 322 strosis e. q. s. a. Descriptum igitur hunc codicem arbitror ex libro, cuius textus non ab ipso Gothani archetypo erat deductus, sed ex codice, qui ex Gothani archetypo et alio quodam, qui — veluti N — prologum servaverat, erat contaminatus. Sed licet minoris ideo aestimanda sit in verbis constituendis eius auctoritas, in historia tamen textus memorabilis est, quoniam secundum eum totus correctus est S et quoniam in eo habentur notae illae grammaticae, quas supra indicavi quaeque ex illo ipsae quoque in S sunt tralatae. Textus autem quantam mutationem a S^1 passus sit S , quamvis quivis fere versus docet, aliquot tamen afferam exempla: v. 58 vates e ex i m^2S vates S^1 , 65 moduletur suprasc. n m^2S modulentur S^1 , 67 respuit suprasc. a S respuat S^1 , 79 flagrans suprasc. fretus S fretus l flagrans S^1 , 152 piaculum, um in o, S piaclo S^1 , 197 certamine e in ras. S certamine S^1 , 486 pudet in marg. pudet .i. ornabat $S = S^1$, 650 numerantur, nu in ras. ex glo, S numerantur S^1 , 684 facundo in ras. S facundo S^2 , 1127 pectus in aevum: pectus in m^2 in ras. S pectus in aevum S^1 , 1649 Namque suprasc. m^2 Ut S Utque S^1 , 2271 iussit in fine adsc. $S = S^1$.

In Gothano autem seu potius in archetypo eius, qualis ex Gothano et Sangalensibus restitui potest, Aldhelmiani textus fundamentum collocare sum conatus.

Ceteros iam codices, qui eiusdem classis sunt eandemque textus formam repraesentant quamvis hic illic ab illis discedentem, enumerabo. Quo in numero primum nominandus est cod. Parisinus 2339 (Colbert. 1251 Regius 4051) = P^1 , scriptus saeculo decimo (cf. p. 46), olim, ut infra demonstrabitur, Lemovicensis. Folia habet centum ($28,9 \times 18,8$ ctm), paginae singulae plerumque lineas tricenae ternas (sed etiam tricenae binas vel quaternas); notis grammaticis versus multi sunt instructi sed non a m^1 (ut 504. 526. 531. 538. 586. 622. 660. 673), aliis tamen, quam quales Sangallenses habent. fol. 1^a manus recens scripsit: Althelmus de laudibus virginum et de octo vitiis; quibus verbis subscriptum est: Aenigmatum Liber de numero septenario et de metris etc., quae omnia ad verbum contuli ad edit. meam adornandam. J. A. Giles A. D. 1843. Praeterea fol. 1^a vacuum est, itemque 100^b. Gilesii manus etiam in multis locis codicis ipsius deprehenditur. 1^b nullo titulo adscripto leguntur versus praefationis omnes duodequadragesima, quos addidit manus aequalis, 2^a—46^a carmen de virginitate a simplici littera initiali incipiens; singulae carminis partes, etiam ultima De octo vitiis maiuscula tantum littera significantur; inde

a fol. 33^a manus secunda titulos (primum CONSTANTINA) eademque v. 2446 BELLA VITIORV̄ adscripsit; carmen a compluribus manibus est exaratum, fol. 40^b dimidium vacuum est, eraso initio versus 2555; fol. 41^a a versu 2555 (Servans integrum devota mente pudorem) novus incipit quaternio a nova manu scriptus; codex neque titulum neque subscriptionem habet.

Praeterea codex continet haec: 47^a—58^a aenigmata Aldhelmi: SEQVVNTVR ITEM EPYGRAMMATA ALTHELMI, fol. 58^b post aenigmata EXPLICIVNT ENIGMATA DE VARIIS REB; | ALDHELMĒ EPĪ .L. .L. .L. || ORDITVR PREMIVM: INCIPIVNT DE ME|TRIS ENIGMATIBVS AC PEDV̄ REGVL. Hic tractatus, cuius prior pars (= supra p. 96) fol. 74 clauditur, nullo spatio intermisso prologum aenigmatum litteris initialibus et finalibus accurate dispositis habet et post hunc, omissis aenigmatibus ipsis, quae deesse nihil indicat, continuo legitur pars tractatus altera, cuius fini subscriptum est FINIT D[~] GRATIAS. Habet igitur codex carmen, aenigmata, tractatum metricum sine aenigmatibus similiter ac Bruxellensis 4433, qui tamen etiam prologum aenigmatum omisit. In fine (fol. 98^b—99^b) excerpta leguntur ex Gregorii Turonensis miraculis in gloria martyrum = I 5—7 ed. Krusch SS. rer. Mer. I 2 p. 489 (Miracula Scae Crucis ex libro miraculorum primo Gregorii Florentii nec non et Gregorii Turonici) et fol. 99^b 100^a Reversio Scae Crucis i. e. narratio de sancta cruce ab Eraclio recuperata.

Folio 46^b, quod ab ipso librario vacuum erat relictum, duabus columnis saeculo XIII scriptus exstat lectionum ecclesiasticarum index; in margine autem ab eadem manu addita sunt haecce: Anno m^o CC^o XX° scripsit B. iiii XVI. anno sui armariatus consummata columba et ciboria (sic) iuxta cortinam et maiestate Dei Genitricis elevata et depicta erupta delacorola (sic) et subterraneo ad vinum conservandum et capella S. benedicti incepta. B. iterii autem indicat Bernhardum Iterii, qui inde ab anno 1204 bibliothecarius fuit monasterii Sancti Martialis Lemovicensis, de quo viro satis illustri conferenda sunt *Histoire littéraire de la France* XVII 298 et *Notices et extraits* I (1787) p. 584 et quae eiusdem collectionis volumine XXXV 312 sqq. egregie L. Delisle exposuit, apud quem huius tamen codicis mentio non fit; in catalogo librorum Bernhardi, quem edidit idem Delisle in *Cabinet des Manuscrits* II 496 sq. (cf. etiam I 390) hic codex non nominatur. Lemovii autem Aldhelmi studia iam Ademari grammatici aetate i. e. saeculo XI et, ut conici potest, Ademaro ipso auctore maxime floruisse luculento testimonio docet codex Vossianus = cod. Lugdunensis latinus 8° 15: XII, de quo in praefatione ad aenigmata p. 46 actum est: hic afferre sat erit, Vossianum illum ex Parisino fluxisse vel ipsa aenigmatum inscriptione (sequuntur item epygrammata Althelmi) convinci. Non ex eodem atque Gothanum descriptum esse P¹ archetypo, apparet vel versu v. 615, ubi quod legitur in S² = calceque carebit per eum (et Parisinum P) egregie firmatur, et v. 2675 ubi stupidum (= N) habet, sed eiusdem tamen esse recensione probat v. 79 fomine (m¹), 123 lecebras, 184 transcendens, 247 tenia, 257 actus (m¹), 349 squalidus, 472 Dedit obtutum, 484 pudet, 864 Nam capisterium, 1330 Nec Venus, 2178 caperrabat, 2338 dum nat, 2562 vulga et alia plurima, sed correctum eum esse ex codice familiae eius, cuius sunt B Pp docent versus 1159. 1160 et v. 1971, ubi m² correxit nobilis hinc romae = P; in multis concordat cum codice Pommersfeldensi cf. e. g. ad v. 2053.

Eorum codicum, qui cum prologum inde ab initio habuerint, archetypum codicem alium secuti sint necesse est, agmen ducit codex Parisinus 16668: N saec. IX = Sorbonensis 1476 (in codice legitur numerus 434); de hoc codice conferenda sunt, quae L. Delisle, *Invent. des manuscrits de la Sorbonne* p. 73, *Cabinet des manuscrits* II 379, Th. Gottlieb, *Mittelalt. Bibl.* p. 335 sq., F. Falk, *Centralbl. f. Bibliothekswesen Beih.* XXVI 55, E. Steinmeyer, *Althochd. Gloss.* IV 599 scripserunt; pertinuisse codicem olim ad celeberrimam Laurishamensem St. Nazarii bibliothecam declarat, quod fol. 1 legitur: Codex de monasterio scī Nazarii qđ nominatur laureshā; commemoratur in vetere Catalogo Laurishamensi

saec. X (A. Wilmanns, *Mus. Rhen. XXIII* p. 388 et p. 395 n. 10 et Becker, *Catal. ant.* 37, 281. 38, 25) cf. supra p. 37. Mature eum ex coenobio ablatum esse docet, quod fol. 2^b legitur: Ex Steinbach: — | D. Marquardi | restitutū (etiam fol. 1° Anno Dñi MDXXII · M ·), quod etsi quo referendum sit, equidem declarare non possum, tamen codicem tum non restitutum esse in monasterium ex verbis illis ipsis verisimile est; nec eum cum maiore codicum Nazarianorum parte sub electoratu Ottonis Henrici Heidelbergam esse translatum inde colligendum est, quod non Romam, sed Parisios pervenit. Certe propositus monasterii Laureshamensis, cui Marquardi nomen fuerit, illo tempore non nominatur cf. F. Falk, *Gesch. des ehemal. Klosters Lorsch* p. 128; at Aldhelmum suos habuisse in monasterio Laurishamensi lectores et admiratores satis docet codex Palatino-Vaticanus 1753 saec. IX (cf. praef. ad tract. metr. p. 37. 45 sq.), in quo Aldhelmi tractatus metricus cum aenigmatibus et aenigmata anonyma Aldhelmi imitationem ostentantia (cf. *PlaC* I 3. 20 sq.) continentur, cuius scriptura codici nostro simillima est; etiam hoc in studiis Aldhelmi Laureshamensibus tenendum est, inter Laureshamense monasterium et Fuldense satis crebrum intercessisse commeatum cf. *Centralblatt f. Bibliothekswesen Beih.* XXVI 65.

Codex hic Nazarianus folia habet sexaginta unum (23, 2 × 16, 8 ctm) lineas tricenae singulas exhibentia; ex duobus codicibus, quos iam mature inter se coniunctos esse ea declarant, quae in ultimo folio prioris partis (f. 39; sunt quatuor quaterniones et unus ternio) et primo folio alterius (f. 40; sunt quaterniones tres) variae saeculi noni manus continuo scripserunt. Ab omnibus, qui codicem commemorarunt, eum scriptura saxonica (i. e. insulari) scriptum esse confirmatur: at prior pars et extrema scriptae sunt, praeter ea quae uncialibus sunt exarata, scriptura carolingica, solus Themistii textus scriptura insulari.

Continet codex 1) fol. 1—20^b Bedam de arte metrica (i. f. explicit de arte metrica liber baeda(e) famuli xp̄i lege feliciter), 2) 21^a—22^a med. carmen (Apparebunt ante summum. saeculorum iudicem | enoch magnus et helias (cf. Aldhelmus *carm. de virg.* v. 248. 273) quondam raptus in polum. Imminente die iudicii . . . Perfectisque cum coronam . iustus iudex offeres. Tunc et nostrae parvitati . largire indulgentiam. In perennis die sabbati . amen = *PlaC* IV 491 cf. infra p. 341, 3) 22^a—22^b carmen hexametricum (Audax es iuvenis tua dum caro mobilis ardet . heuque audenter agis maculans tua membra nefandae . . . sola deum sequitur (sc. laurata virago) xp̄m quocunque recurrit perpetuis gaudet bonis sine fine beata: *PlaC* IV 500; carmine hoc hymnus abecedarius editus ex cod. Cantabrig. Gg. 5. 35 in *ZfdA* XIV 484 sqq. (*PlaC* IV 495) est transformatus), 4) alio atramento ab alio librario scripta carmina duo hexametricalia a) Murice puniceo vestis de pingitur ista, . . . Cernite perspicuum sedentem in culmine regem; Quem diligunt mites, quem sontes iure verentur, b) Est mihi discipulus nonnullo nexus amore; Qui bibulas adhibere solet doctoribus aures . . meque deo precibus (pra&ibus m¹) commendet sedulus oro. Sequitur foliis 23^a—39^a Aldhelmus de virginitate: post prologum titulo carentem legitur Explicit aldhelmi ep̄i p̄fatio, INCIPIT METRICA EXPOSITIO ALDHELMI EP̄I DE VIRGINITATE SC̄ORVM. Praefatio rubris, viridibus, fuscis coloribus inter se alternantibus, scriptura semiunciali insulari, textu ut totum carmen continuo, sed versibus singulis maiuscula littera decoratis et post versuum finem notis ‘, vel ; positae scriptae est; initiales et versales q. d. carminis litterae insulari more rubro, viridi, gilvo coloribus sunt pictae; singulas carminis partes versus semiuncialibus litteris exarati notant. In fine est: Explicit m&rica EXPOSITIO aldhelmi epis|copi de virginitate sc̄orum; v. 733—2482 desunt; solos igitur continet v. 1—732. 2481 ad finem.

Fol. 39^a Aldhelmum excipit carmen duodeviginti versuum, quod colorem Aldhelmianum prae se fert: Plus amat altithronus sensus quam sophica dicta Exaltans humiles typhos in tartara mergit Simplicitasque placet caelestibus alma colonis . . . Iam tuba terribili surgunt et corpora tumbis. Omnia de priscis perpes laus gloria sanctis Rex unus specimen sceptrum decus omnibus unum. 39^b—40^a leguntur schemata LOGV ID EST

FIGVRE orationis, 40^b Hieronymi, Augustini, canonis Carthaginiensium sententiae de lapsu ep̄is vel presbiteri, deinde brevis expositio de partibus animae glossaeque latinae et germanicae ex Aldhelmo desumptae Steinmeyer DXVIII et DXX. Foliis 41—58 librarius anglosaxonicus scripsit THEMESTII DE ARTE DIALECTICA fol. 53^a legitur THEMESTII EXPLĪ LOCI DIALECTICI NVNC AD RETHORICOS VENIAMVS, quam partem (fol. 59^a) elegans manus Carolingica clausit ita Finit de rethoricis dicta arthemessii ni fallor (= Cassiodori dialectica cf. A. Wilmanns, *Mus. Rhen.* XXIII 395, 10. V. Rose, *Hermes* I 384); ultimis foliis (59^a usque ad finem) continetur Gelasii decretum de libris canonicis (cf. Sedulius ed. Arevalo p. 411 sqq.). Vides inter ecclesiastica et grammatica Aldhelmum esse insertum et argumento ipso carminum maxime eum attingi.

Textum Nazariani e codice eiusdem classis desumptum esse atque Gothanum probant v. 184 transcendens, 470 sopita cadauera leto, 472 Dedit obtutum, 2564 vulga, 2664 gessaque, 2706 Dumque pedes, alia.

Sequuntur codices tres ut in fine omnes mutili ita certo cognationis indicio inter se coniuncti: codex Parisinus 16700 (P) saec. IX/X, codex Bruxellensis 4433 (B) saec. X, codex Pommersfeldensis (p) saec. XV scriptus, e quibus primus v. 2253, alter v. 2120, tertius v. 2403 (2404) desinit; versus autem 2060 et 2061 in B et P suo loco sunt omissi, leguntur post v. 1971 in P, post v. 1994 in B, post v. 1972 in p, qui tamen versus suo loco repetit; initia versuum eorundem 2060. 2061 in codice Gothano a manu saeculi decimi adscripti sunt ad v. 1974 (cf. supra p. 330). Accedit, quod in BP v. 1858. 1857 inverso hoc ordine leguntur et in utroque codice deest v. 2080.

Ex his codicibus codex Parisinus 16700 (cf. L. Delisle, *Inventaire des manuscrits de la Sorbonne* p. 75) olim Sorbonnensis n. 1536 (499) Carolingica scriptura saec. IX/X exaratus et notis grammaticis instructus continet foliis 56 usque ad 96 carmen de virginitate: antecedit (fol. 1—55) Arator, Beda de die iudicii (= Paris. 16668 f. 21^a—22^a cf. p. 340), conflictus veris et hiemis (cf. Klein, *Rhein. Museum* XXII 299) De peccato, sequuntur foliis 99—114 Aldhelmi aenigmata cf. p. 47. Mediam partem primo peculiarem effecisse libellum notae et scriptura docent et numeri singulis fasciculis (sunt tres quaterniones, ternio, quaternio, ternio) adscripti (I—VI); ultimi ternionis folia tria extrema vacua erant; novus librarius v. 2253 subscripsit EXPLICIT LIB ALDELM DE LAVDE VIRGINV et addidit titulos aenigmatum 96^b—98^a; fol. 98^b etiamnunc vacuum est. Codex carminis undetricos versus habet in foliis singulis (23×16, 2 ctm), initiales rubro et gilvo colore pictas, post versuum omnium fines inter schematis lineas puncta rubra; neque ante prologum neque ante carmen legitur titulus.

Bruxellensis quoque 4433—4438 saec. X (olim fuisse Bollandistarum indicat, quod legitur fol. 1^a, ms. 10) tribus ex partibus est compositus inde ab initio uni corpori destinatis, folia scriptura vulgari a pluribus librariis exarata habet 120, 20 ctm alta, 12, 5—13 ctm lata cf. p. 45 sq.; egi de codice in *Festschrift für A. von Bamberg* p. 12 sq. Fasciculus primus (54 folia: in fine 19^b: II; 28^b: III; 36^b: IV; 44^b: V; 52^b: VI; 54^b: VII) continet capitula cum titulis aenigmatum et metrorum et tractatum de regulis sine aenigmatibus et Mauri Servii de centū metrū (cf. *Grammat. Lat.* ed. Keil IV 456—467), alter (55—76), cuius partes non sunt numeratae, iterum titulos aenigmatum et aenigmata sine praefatione (in fine 72^a EXPLICIVNT ENIGMATA ALDELM) et Argumenta librorum Bibliae (i. e. Alcuini carmina LXVIII 1—18 et LXIX 1—182 *PlaC* I 287), tertius (= fol. 77—120; sunt quinque quaterniones in fine I. II. III. IV. V notati et quatuor folia singularia) praefationem et carmen de virginitate 1—2120; paginae singulae habent versus vicos quinos, omnes puncto clausos et ab initiali ante posita incipientes; suprascriptum est rubris nigrisque lineis inter se excipientibus INCIPIT · LIBER · ALDHELM EXAMETRIS | VERSIBVS CON | PO[S]ITVS DE LAVDE | VIRGINITATIS ∴; glossae pari scriptura atramentoque sed caractere subtiliore ab eodem ut videtur librario sunt additae. Vides tres partes suum quamque argumentum continere Aldhelmianum.

Codex chartaceus Pommersfeldensis (n. 2883) unicus est Aldhelmi, qui saeculo XV (a. 1494) est scriptus, scriptusque est a Theodoro Gresemundo Moguntino iuniore, qui tum apud Trithemium versabatur, in usum, ut versimile mihi videtur, Trithemii abbatis, qui tunc ipsum primus inter recentiores memoriam Aldhelmi in libro de scriptoribus ecclesiasticis primum 1494 Basileae apud Iohannem de Amerbach typis expresso instauravit; de codice post Bethmann-Hollweg, Archiv IX 524 et Barack, Die Werke der Hrotsvitha p. LXI egit P. de Winterfeld, Hrotsvithae opera p. V. XIV sq. Ex quo codice transcriptus sit, non addidit Gresemundus: sed ex eis quae praemittit Nobilissime mulieris Teutonice Rosvide sacrimonialis versu et oratione conscripta opera, his diebus cum aliis desideratis X. libris (X om. Winterfeld p. XIV) feliciter reperta indicari videtur, etiam Aldhelmi codicem ad Baiuariae monasterium aliquod esse referendum, ut Hrotsvithae carmina Ratisbonae erant inventa. Habet hic codex post haec Hrotsvithae carmina carmen de virginitate fol. 102—137, versibus carminis post praefationem, turbato propter bibliopecti incuriam foliorum ordine, ita inter se excipientibus 1—1063. 1605—2133. 1064—1604. 2134—2403, cui versui additus est a manu correctoris, qui haud scio an ipse fuerit Trithemius, v. 2404; idem ea inscripsit, quae leguntur fol. 1 (cf. P. de Winterfeld l. l.), cum versus Gresemundi de Hrotsvitha, quae edidit P. de Winterfeld, a tertia quadam manu sint addita. Titulus carminis sic est conceptus: Liber (corr. Libri) partheniteucos (non parthenitentes ut edidit Bethmann) id est de laudibus virginitatis feliciter — Praefatio: Incipit; post praefationem legitur: Explicit praefatio Incipit liber partheniteucos. Ut in Hrotsvithae textu Gresemundi 'in recipiendis corruptelis mira fuit perversitas' (P. de Winterfeld p. V), ita etiam in textum Aldhelmi grassatus est cf. praef. v. 17 Ne frustra fesus (suprasc. s) pro Ne fur strofosus, carm. v. 77 spurcula bella pro spurca labella, 127 in nido pro in mundo, 285 Aurea quem pro A. hunc, 386 Salvat virginitas spernens pro Verum v. spernit, 437 convergens in marg. corr. cornigruis pro quo ringens, 608 Quam rex ut vidit gaudens pro Quam rex contemplatus ovans, 1250 dominus cum iudicat orbem pro mundum dum (l. qui) laxat habenis, 1261 egregias rhetorum condisceret arte pro rethoricas biblorum disceret artes, 1620 Mentio geronimi dum pulsat corda beati pro Mentio dum sancti pulsat penitralia cordis, 1677 ioseph pro virgo; sed codicem, quem transcripsit Gresemundus, bonae notae fuisse vel unum illud, quod servavit v. 2178 Fronte caperrabat (suprasc. caput radians!), indicat; nec omittendum est, quod, ut Gresemundus carmen inscripsit partheniteucos (= παρθενότηνχος?), sic in editione principe inscriptum est parthenice.

Praefatione inde ab initio instructus erat etiam codex Vindobonensis 969 V (fol. 1^a legitur No. 690) saec. X nitidissime scriptus, constans foliis 73, 27 ctm altis 19, 2 ctm latis (lineae sunt vicenae septenae), olim, ut legitur fol. 8^a, St. Albani, ut credo Moguntinensis; Moguntio per centuriatores eum puto Vindobonam pervenisse: cf. Tabulae codd. . . in biblioth. Palat. Vindob. asservatorum I 168 (descripsit eum iam Denis I 2, 2300 sqq.) et E. Steinmeyer, Althochd. Glossen IV 640. Novem compositus est quaternionibus, quorum sex priores signati sunt (7^b—47^b) I—VI; Aldhelmi carmen cum praefatione legitur 1—55^a, 55^b additum est Epitaphium Karoli (ex Einhardi vita c. XXXI) 'infra capellam scriptum' et De littera Pythagorea f. 56 (s. XI), Cato philosophus (i. e. Dionysii Catonis disticha), f. 62^b Annaei Senecae proverbia, f. 70^a synonyma Ciceronis, deinde Senecae et Pauli epistulae cum Hieronymi de viris illust. capite, f. 73 Sententiae de Iesu Sirach excerptae (Eccles. 1, 27—7, 16). Hic codex, quem ex codice insulari descriptum esse e. g. v. 514. 2711. 2726 demonstrant, cum S¹, qui ipse quoque praefationem habet, affinitate quadam coniunctum atque ex eius archetypo derivatum esse docere videtur, quod ut in illo, ita in V v. 2686 sequitur v. 2725 (Inde parva seges gliribus densescet acervis) et quod v. 2756 legitur post v. 2758.

Eidem classi adnumeranda sunt fragmenta et Wertheimensia et Monacensia, illa codicis saeculo nono, haec codicis saeculo undecimo scripti reliquiae. Atque Wertheimensia

(= *w*) quidem uno folio duplici (folia singula 19,5 ctm alta 14,5 ctm lata erant) continentur, quod agglutinatum erat indumento posteriori libri impressi (Quaestiones de XII quodlib. Thomae de Aquino, Coloniae, Arnold ther hoeren 1471), qui ex monasterio Grunachensi (= Grunau prope Wertheim) in bibliothecam ecclesiasticam Wertheimensem est translatus. Invenerat folium P. Lehmann, contuli ipse. Exstant in fol. 1^a versus proemii 20—38, 1^b versus carminis 1—25, fol. 2^a v. 228—252, f. 2^b 253—277; folium ipsum olim fuit alterum quaternionis primi, cuius in paginis singulis viceni quini versus ita scripti erant, ut nigrae rubraeque initiales inter se alternarent. Monacensia (= *M*) vero maiorem partem efficiunt codicis Monacensis Latini 23486, qui ex foliis viginti octo compositus (cf. E. Steinmeyer, *Alth. Glossen* IV 580) duo folia habet saeculo X scripta ex Macrobiani commentario in Somnium Scipionis II 16, 26—17, 16 et II 15, 8—15, 28 (inverso ordine in codicem sunt inserta); cetera folia 32—34 linearum saeculo XI variis manibus scripta ad Aldhelmum pertinent; nunc bibliopecti temeritate misere sunt permixta. Leguntur in his quatuor quaternionum reliquiis post prologum ad aenigmata et commentariolum de temporibus seu gradibus .i. doctrina Althelmi episcopi (= Beda hist. eccl. V 18) prologus ad carmen de virginitate et v. 1—438 (fol. 3—10); 439—636 (fol. 23—25); 770—968 (fol. 26—28); 969—1496 (fol. 13—20); 1497—1628 (fol. 11. 12); 1891—2023 (fol. 21. 22); ante prologum scriptus est titulus: INCIPIT PROLOGVS METRI ALTHELMI EPISCOPI DE LAVDE VIRGINITATIS, ante carmen INCIPIT LIBER ALTHELMI. Notae et glossae tam latinae quam germanicae altero atramento, sed manu eadem sunt adscriptae additque sunt capitulorum tituli litteris maiusculis. Nec omittenda sunt in hac codicum enumeratione excerpta Alcuini in codice Bambergensi B II 10 = *b* saec. X scripto exstantia (cf. Katalog der Handschriften der K. Bibl. zu Bamberg I 1, 364 et F. Vollmer, *Auctores antiq.* XIV p. XIV sq.), quae quantum concludi potest ex paucis illis frustulis (cf. ad v. 2814) consentire videntur cum textu, qualis in S² habetur cf. ad v. 39. 2826. 2881. 2890; his autem excerptis Alcuinum studuisse Aldhelmo, quod tamen etiam aliunde potest probari, satis luculenter apparet.

Ex Anglicis autem codicibus duos, quos supra iam commemoravi p. 52 et p. 51 sq., restat ut afferam. Ex quibus Oxoniensis-Rawlinson C 697 = *E* scriptus est IX/X; quod in Germania scriptus esse dicitur, propter titulorum potissimum formam ego non credam. De codice, qui olim fuit monasterii St. Edmundi regis et martyris — legitur hoc fol. 1^a adscriptumque est A 119 — prope Cantabrigium siti, conferendus est Macray, *Catalog. codicum manuscriptorum Bibliothecae Bodleianae* V 2, 351 sq. James, *On the Abby of S. Edmund at Bury* (Cambridge 1896) p. 45; Napier, *Old Engl. Gl.* p. XII, Maleyn, *De aenigmat. Aldh.* (Petrop. 1905) p. 197 sqq. Membranae satis sordidae singulis paginis (folia sunt duodecoginta 28×15 ctm) lineas habent tricenae ad tricenae ternas et continent 1) 1—16^a med. praefationem aenigmatum (VERSVS ALDHELM) et aenigmata (INCIPVNT ENIGMATA AEDITA AB ALDHELMO ARCHIEPO THEODORI RETHORIS DISCIPVLO DACTILICO CARMINE QVATERNIS QVOQVE VERSIBVS CONTEXTA QVAE GRECA LINGVA TETRASICA DICVNTVR) cf. p. 52, 2) 17^a (in inferiore margine legitur Q · III ·) — 55^b carmen de virginitate, a quo carmen de octo vitiis (55^b—64^a) titulo singulari separatur fol. 17 INCIPIT EIVSDEM ALDELMI EPI DE VIRGINITATE SEV LAVDE SCORVM; 55^b EXPLICIT LIBELLVS ALDHELM EPI DE LAVDE SCORVM PATRV · ATQVE VIRGINVM (maiusculis rusticis) || EIVSDEM DE OCTO VITIIS PRINCIPALIBVS; (uncialibus) fol. 64^a EXPLICIT ALDHELM ARCHIEPI DE OCTO VITIIS PRINCIPALIBVS. In hanc carminis partem ultimam post fol. 61 duo folia alius et formae et scripturae et argumenti inserta sunt ad ipsum codicem primitus non pertinentia 'Deus temptat Abraham in Isaac. Incipit praephatio'; quatuor ultimi versus de virginitate et colophon et initium insequentis carminis fol. 64^a leguntur, 3) 64—78 Prudentii psychomachiam. Fol. 78^b carmen insulari scriptura octo versuum,

quod editum est etiam a Jamesio l. l., legitur per acrostichon (ADALSTAN) et telestichon (IOHANNES) eum, ad quem datum est (Adalstanus episcopus Londiniensis fuit 970—998), et auctorem indicans. Carmen de virginitate notis grammaticalibus instructum a tribus manibus (1. fol. 17—19^a, 2. fol. 19^b—33^b, 3. fol. 34 usque ad finem) scriptura Carolingica exaratum est; versus omissos manus insularis addidit.

Partes maiores distinguuntur maiusculis rubro colore expletis; ante linearum schema nota k, post schema j positum; additur breve argumentum litteris rubris; manus insularis verba notabilia (dispâri, ludicrum, gypsa, ibidem, vëgetat, rhetorum) in margine adscripsit. Inter folia 57 et 58 unum folium (= 2578—2641) excidit.

Natura codicis, qualis nunc est, facile ex hisce locis potest perspicui: v. 39 Nominis in deidate ma (suprasc. net) dis[tantia] m² in ras.: sic OW; fuit igitur olim In deitate manet quoque substantia = S²m¹bC, 272 in tē||plis: plis m² in ras.: templis OW[G]: tempis A celt., 910 fontana: ont in ras. m² = OW fortuna A, 1036 Qui et gregis ex-cubias causas: gr. exc. in ras. m² = OW et causas A, 1330 Nec Iovis in ras. m² = OW Nec Venus A, 1463 sq. fusaque (a ex o) Quae: ae ex od m² . . molem e ex a m² fusaquae OW fusoque A, Quae OW Quod A, molem OW molam A, 1766serta m² in ras.:serta OW sertam A, 1859 Quae magis: ae in ras. m² = OW Quos A, 2178 Fronte venusta nitet: venusta nitet m² in ras. OW; caperrabat A, 2382 ringuntur: ante r rasura, in qua fuit st: stringuntur S², 2706 Dum pedibus: pedibus in ras. = OW Dumque pedes A. Archetypus, ex quo descriptus est E, proxime accessisse videtur ad eum, ex quo fluxit S², ad cuius tamen textum immutandum iam ante correcturam aliquantum valuisse is archetypus videtur, ex quo WO sunt descripti et quem W fidissime repraesentat: hoc vel unus ille titulus probat, qui in E et W legitur post v. 2445.

Restat, ut paucis agam de codice celeberrimo Cantabrigiensi 1567 = Gg V 35, saec. XI, quem saeculo iam tertio decimo pertinuisse ad bibliothecam Sancti Augustini Cantuariensis declarat, quod legitur 1^b: Liber Sci Augustini cant. Distinctio XI Gra . . . cf. James, *The ancient libraries of Canterbury and Dover* p. 364 n. 1438, p. 503. 521. Scripserunt de eo plurimi, ex quibus attulisse sufficiat R. Priebsch, *Deutsche Handsch. in England* I 20 sqq. et F. Jenkinson, *Hisperica Famina* p. XXXVI sq. cf. etiam Napier, *Old Engl. Gl.* p. XVII, PlaC I 2 III 561, Jaffé *ZfdA* XIV (N. F. II) 449 sqq. Ea, quae continet, enumerantur in *Catal. of the manusc. pres. in the library of the university of Cambridge* III 201—205; utrum in continenti an in Britannia, quod censet Priebschius, sit scriptus discerni non posse F. Jenkinson arbitratur; at certe scriptus est ab homine Anglico. Mihi quidem in Britannia exaratus esse videtur, quoniam nonnulla in textu Aldhelmiano habet, quae in solis Anglicis codicibus leguntur, quemadmodum in aenigmatibus consentit cum codice Anglico B¹. Nam ut in plurimis cum ea textus recensione consentit, qualem Gothanus exhibet (cf. 123 lecebras, 249 tenia, 762 caveri, 1466 molam, 1859 quos, 2146 romulidis, 2178 caperrabat, 2338 dum nat, 2564 bulga, 2649 Gessa, 2706 Dumque pedes, 2860 cestu), ita tamen sunt, quae cum OW habeat communia cf. 184 transcendit, 486 comit, 1330 Nec Iovis, 1464 sq. fusaque — que vehit, ubi tamen retinet, quod est in A, molam; quod v. 910 praebet montana, librarii ipsius debetur ingenio. Carmen de virginitate folia 281^a explet ad 327^a (22×15 ctm; versus in singulis paginis 31); in initio legitur: Orditur althelmi presulis in librum de virginitate prohemium limpidissimo metro miraue dissertitudine compositum (prologus a carmine rubra tantum initiali notato non separatur) post v. 2445 (319^b) Finit liber althelmi de laude virginitatis; incipit eiusdem de virtutum pugna cum vitiis, sed in fine (329^a) Explicit liber althelmi de laude virginum. Quemadmodum autem carmen Aldhelmi de virginitate Iuvenco, Aratori, Prospero, carmini de Phoenice, Boethio, Hrabano Mauro adiunxit is, qui librum scripsit, ita eiusdem Aldhelmi aenigmata cum aliis aenigmatum collectionibus (Eusebii, Tatuini, Bonifatii, Sim-fosii, trium anonymorum) si non una serie at tamen uno volumine consociavit, ita ut

ipsa auctorum argumentorumque necessitudine ad carmina eligenda et componenda ductus esse videatur recteque codex dici possit, quemadmodum dixit Fr. Jenkinson, corpus poetarum Christianorum.

Enumeratis autem codicibus eis, qui textus formam Gothano aequalcm repraesentant eisque qui inter Anglicos quasi mixtum quendam praebent carminis contextum, sequitur, ut alterius classis testes afferam, quorum ex numero non ita satis magno nullus ante saeculum decimum est scriptus; alterius huius classis est etiam Sangallensis primus, qui tamen non eundem sequitur codicem archetypum, quem ei, de quibus hic est agendum.

Horum ordinem ducit Oxoniensis Bodleianus 577 (O) in Anglia scriptura continenti exaratus, quem ego cum F. Madanio (A summary Catal. n. 27645) et A. Napierio (Old Engl. Gl. p. XII) saeculo adscribo undecimo. Folia (20, 1×14 ctm) continet unum insertum et septuaginta sex, lineas stilo ductas exhibentia vicens; fol. 1^a praeter alia nonnulla legitur (in marg. inferiore) Maij 7° MDCCXV Bibliothecae Bodleianae dono dedit Vir pereruditus Guilielmus Brewster, de Herefordia, M. D.; priores possessores fuerunt saec. XVI Guil. Seller et Guil. Rife (cf. Madan l. c.), sed ubi scriptus sit nescitur. Insignis est non solum punctis grammaticalibus¹, sed etiam folii inserti picturis duabus, quarum altera ei, quae in Lambethano prosae codice cf. p. 217 extat similis est, altera cum codice Regio 7 D XXIV et Regio 5 E XI est conferenda; addo priorem tam in habitu sanctimonialium quam delineandi ratione cum eis picturis multa habere communia, quae codices Prudentii Cottonianum (Cleopatra C VIII) et Monacensem 29031^b ornant cf. R. Stettiner, Die illustr. Prudentius-Handschr. Tafelband (Berlin 1905) tab. 35/36. 48. In pagina folii praepositi recta pictus est Aldhelmus ad pluteum sedens aureola decoratus, in versa Aldhelmus Hildelithae cum tribus sanctimonialibus flexis genibus adstanti librum suum porrigens: quasi abbreviata haec est Lambethaniana picturae repetitio. Initiales rubrae versibus sunt praepositae, partes carminis nigris maiusculis (v. 100 habet auratam) distinguuntur eisque rubri tituli sunt praefixi adscriptumque est saepius k. Praefationi praefixum est INCIPIT ALDHELMI EPÍ DE VIRGINITATE, carmini INVOCATIO AD DM DE LAVDIB: SCOR VIRORVM, v. 99 DE LAVDE VIRGINITATIS, post v. 1652 DE SACRIS VIRGINIBVS, post v. 2445 EXPLICIT LIBELLVS ALDHELMI EPISCOPI DE LAVDE SCOR PATRV ATQVE VIRGINVM: INCIPIT LIBER EIVSDEM DE OCTO VITIIS PRINCIPALIBVS, in fine EXPLICIT LIB ALDHELMI DE OCTO VITIIS. Aliam atque Gothani in Bodleiano valere textus recensionem vel v. 39 (Nominis in deitate manet distantia triplex; Goth.: In deitate manet quoque subsistentia triplex) indicatur.

Frater huius codicis aetate fere eadem, sed hic insulari scriptura exaratus saec. X/XI est Oxoniensis Bodleianus 49 (= W) folia (19×14, 5 ctm) ipse quoque septuaginta sex lineas vicens habentia continens (in Catalogo anni 1697 p. 97 est n. 1946 cf. etiam A. Napier, Old Engl. Gl. p. XVII n. 15); versus singuli praeter eos, qui interpunctionem (;) in fine habent, extra linearum stilo ductarum schema, concluduntur omnes per :-; initiales et capitulorum titulos habet quales O, partes item atque ille notavit, sed titulo libri addidit SEV LAVDE SANCTORVM (ut E). Etiam in textu concordat cum O punctaque ut ille grammaticalia habet et glossas tam Latinas quam Anglicas. In membranacea tectura posteriore legitur liber sancti Swithini Wintonensis ecclesiae, etiam fol. 1^a in margine inferiore idem olim fuisse videtur, nunc erasum: fuit igitur olim ecclesiae Wincestrensis (Winchester); in Bodleianam saec. XVII ineunte inlatum eum esse F. Madan me docuit constare eo, quod in tectura anteriore legitur Tho. Allen D. D. Codicem contulit a. 1639 I. F. Gronovius (cf. Burmanni Syll. epist. II 596), qui pervetustum et optimae notae eum

1) Exempli causa appono v. 2674sqq. Sp's ille uagus cupit ut mens otia querat. | Occüpet et studium iam somnolentia sensum. | Sedula sollicitu puls& ne lectio pectus | Lumina neq uigilu' scripture tramite tendat;

nominat et ex eo potissimum desumpsit, quae in *Observatorum in scriptoribus ecclesiasticis Monobiblo* (Deventer 1651) ad carmen Aldhelmi attulit emendandum, et post eum N. Heinsius, cuius collatio exstat in codice Leidensi Burmann. 4° 13; etiam Gilesius eum se adhibuisse testatur, qui in codice scripsit Collated throughout for my new edition of Aldhelms works I. A. Giles 1844. Hunc codicem arta quadam cognatione cum codice Oxoniensi Rawlinson C 697 coniunctum esse iam supra notavi.

Tertius huius familiae codex est Cantabrigiensis Corporis Christi Collegii 285 saec. XI (C¹), de quo conferendus est A. Napier, *Old Engl. Gl.* p. XVIII n. 18 et M. R. James, *The sources of Archbishop Parkers collection of MSS at Corp. Christi coll.* (Cambridge 1899) p. 52. Post carmen de Henrico quinto (saec. XV) foliis 75—131 (26×18 ctm; lin. 27) scriptum est Carolingico caractere punctisque grammaticalibus instructum carmen de virginitate, quod inscribitur ut in E et W (SEV LAVDE S'CORVM); eundem archetypum demonstrant, quae leguntur v. 200. 613. 1652. 2445 et textus cf. e. g. 1330. 1464. 2171; in fine Aldhelmus archiepiscopus audit ut in E cf. proll. ad aenigm. p. 52. 343.

Ultimo loco nominandus est codex Gandensis saec. XII: fol. 1^a legitur Lib sci Petri Gandensis ecclie servanti benedictio. tollenti maledictio. Qui abstulerit foliū vel curta-verit. anathema sit. Codex, ut ms. 65 in eodem folio scriptum indicat, olim Bollandistarum Antwerpeniensium, Napoleone I imperante transportatus fuit Lutetiam Parisiorum ibique, ut N coronatum in tergo libri impressum confirmat, nova tectura est ornatus; anno 1815 Bruxellas reductus et anno 1816 Gandensi bibliothecae redditus est. Foliis 1^b—51 legitur Aldhelmus de virginitate, 52^b—95 (saec. XII init. haec pars codicis (= Bibl. Gand. Codd. Mss. N. 264^a) cum Aldhelmo nondum fuit coniuncta) Sedulii carmen paschale cum hymnis duobus (= h II et I), versibus anacyclis (Gloria magna patri e. q. s.), versibus LIBERTI SCOLASTICI (Liberati Huemer p. 309) et BELLESARII SCOLASTICI; in fine 95^b legitur IVVENCVS NOBILISSIMI GENERIS HISPANORVM PRESBITER non sequente carmine. Tria folia ultima ad ea, quae praecedunt, nil pertinent: fol. 96 (saec. X) continet locos biblicos (= I Corinth. 9, 27—10, 4. Matth. XX 1—16, preces et II Corinth. 11, 19), fol. 97/98 fragmentum pretiosissimum saec. VII uncialibus litteris scriptum ex Hieronymo — ut me docuit Vanderhaeghen v. d. — ad Sabinianum = Migne Patrol. XXII 1195—1201, cuius imago habetur in Album belge de paléographie pl. I et apud Chatelain, Uncialis scriptura pl. LXXVI cf. Van den Gheyn, *Revue des bibl. et archives de Belgique* 1907.

Codex Aldhelmi nitide scriptus (28—33 lineae, in schemate impresso, per totum fere librum (aliter fol. 48^b) rubris ac viridibus initialibus, quae etiam in inscriptionibus nonnunquam alternant, distinctae) inscriptus est INCIPIT LIBER ALDELMII EPI DE LAVDE VIRGINITATIS SEV LAVDE SCORVM (= W), singulas partes eisdem titulis separat atque W (etiam v. 16 VNDE SVpra = 107 et v. 200 EXHORTATIO CONIVGATOR BONOR), primos novarum partium versus maiusculis rusticis exaratos habet. In textu consentit cum W, egregium propriae interpolationis testimonium exstat 852 sq.

Codices XIII et XIV saeculo scripti mihi non innotuerunt extincto sane Aldhelmianae poesis studio, quod olim etiam in scholarum institutione maxime vixisse glossae ipsae demonstrant, quamquam fieri etiam potuit, ut interciderent eorum saeculorum codices, ut interciderunt Coloniensis Fabri, de quo infra agetur, et Leodiensis Delrii, in quo aenigmata et carmen de virginitate coniuncta fuerunt ut in Sangallensi, Parisino aliis. Unum codicem omisi saeculi IX/X: Vaticano-Reginensem 2078, de quo dixi in proll. ad aenigm. p. 50: continet is (cf. Reifferscheid, *Sitzungsber. d. Wien. Akad.* 1868 p. 47) carminis versus v. 153—2700; non praesto mihi eius fuit collatio, nec, si Peiperi de eo constat iudicium (Alcim. Avitus praef. p. LXVII), quod probant lectiones aenigmatum, multum referebat eum novisse.

Typis autem Aldhelmi carmen primum impressum est viginti fere annis post codicem Pommersfeldensem scriptum — ipsius Trithemii abbatis de Aldhelmo testimonium in prae-

fatione laudatur — anno 1513. Edidit Iacobus Faber hoc titulo (cf. *Catal. général des livres imprimés de la Biblioth. Nationale* I 243) Vatis divini Althelmi presbyteri Abbatidis Episcopi Parthenice. Quam | haud ab re: si placet eiusdē passionale | dixerit quispiā. Accedit eiusdem nobile psychomachiamache opuseu | lū. Postremo Tyronis | pspi exhortatio de cō | tēptu mūdi gūis | sima et elegā | tissima; in fine legitur Excusum in officina lrātoria industrij | viri probatq; opificis Theoderici de | Borne Davētrię Anno (sic!) dñi .M. | CCCCC .XIII. Sunt folia 56 in quarto (17, 5×15, 5 ctm) gothico caractere, nullis custodibus paginarumque numeris per A_{II} — Z_{III} signata, alternantibus inter se quaternis binisque foliis; in fine delineatio est xylographica episcopi ecclesiae formam portantis et abbatis cum vexillo et libro. Unicum, quod exstare scio, exemplar in bibliotheca adservatur Nationali Parisina; qui librum nominant J. A. Fabricius in *Bibl. Lat. med. aevi* (Patavii 1754) I 54 et Th. Wright in *Biogr. Brit.* I 222 (non affertur a Panzero in *Annalibus typographicis* VI 486; IX 453), eum anno 1512 impressum esse dicunt, quo anno praefatio est subscripta (Ex Daventria octavo Idus Iunias Anno a natali Christianissimo Duodecimo super Millesimum (sic!); neuter igitur librum vidit: et tam fuit incognitus, ut ipse eum cum aliis, antequam eum vidissem, pro editione non carminis, sed prosae putarem. Textum sumpserat Faber ex codice, quem ipse ab Alexandro Hegio, hic 'accomodato habebat ex celebri et antiquo conventu qui nominatur Martini maioris Coloniae ab eius coenobii abbate reverendissimo nec secus in divo Aldhelmo atque in Iuvenco quem ante multos annos primus omnium publicavit' dicit se sudasse scopulis in eo occurrentibus pluribus, 'quos vix superare daretur, cum ob verum imperfectiorem, tum maxime propter peregrinam et incognitam characterum, quibus exaratus esset archetypus, ductionem, qui prae se tulisset longissime repetitam antiquitatem et aliquid ante invisum'. Conicio igitur codicem scriptum fuisse scriptura insulari: sic facile declaratur quod v. 35 scripsit Faber post mundum pro per mundum; frustra eum quaesivi, perisse eum lugendum est; sed anno 1494 ex bibliotheca S. Martini ab abbate emissum numquam eum illuc redisse mihi verisimile est, quod inter libros bibliothecae illius, quos Ziegelbauer in *Historia rei litterariae Ordinis S. Benedicti* (Augustae Vindelic. 1754) I 503 e catalogo eius enumerat, non nominatur. Eum classis fuisse alterius docent, quae in editione Daventriana singulis carminis partibus praefixa leguntur, e. g. de vita coniugatorum, v. 97 De virginitate e. g. s. a. et quod carmen in tres libros dividitur; in textu autem recensendo tanta temeritate et lubricitate abusus est Iacobus Faber, ut genuinam textus formam vix recognoscas: quidquid minus intellegebat, quidquid minus ei placebat, audacissime mutavit et sua pro Aldhelmianis vendidit. Sufficit duos primos praefationis, cuius artificiosam formam non perspexerat Faber, versus afferre, quos sic edidit

Carmina virgineos nunc promant casta Tyrones

Vt capiat laudes [laudes] sub cardine virgo quadrato!

et hos paucos ex carmine versus

1626 Septuaginta duos revocavit advena libros

2149 Edidit in lucem quos umbra exotica textit

2178 Fronte gravis patuit frugalis virgo tonantis

2849 Talia sed timidus qui scribit tela pavescat

2860 Qui proprio fretus cestu confidit in armis.

Itaque ut editio ipsa neque ad alias quicquam valuit, cum memoria eius plane fuerit oblitterata, neque ad textus formam potuit quicquam valere, cum textus ipsius totus Fabri arbitrato fuerit immutatus, ita tamen iam centum fere annis ante Canisianam, quae vulgo pro prima fertur, editionem typis mandatum esse carmen de virginitate iam constat et unica mansit, quae ante illam publici iuris sit facta. Edidit autem Canisius carmen Ingolstadii 1604 in *Antiquae lectionis tomi quinti parte secunda* p. 793—876; cuius editionis hic est titulus: Sancti Althelmi Schireburnensis apud occidentales Saxones episcopi

libri duo Carmine descripti primus de Laude virginum, alter de Octo principalibus vitiis. Nunc primum ex membranis m. s. celeberrimi Monasterii S. Galli editi. *Atque codicem quidem Canisius, aliis duobus, qui tunc in eadem bibliotheca praesto erant, non adhibitis, secutus est unum Sangallensem 263, ex quo cum carmen in duos libros distinctum ediderit, nil curans subscriptionem (quam tamen typis expressit: Explicit liber Althelmi de laude virginum), ita divisum carmen mansit in ceteris editionibus omnibus, quemadmodum inde a Canisio omnes editores fictam a Delrio dedicationem Praefatio ad Maximam Abbatissam et lectionem a Canisio falso immutatam: quadrato carmine (pro cardine) repetiverunt. Pauca de Aldhelmo ipso inprimisque de prooemii forma, quam bene et intellexit et descripsit, praefatus Canisius etsi diligentius in textum non inquisivit, tamen sobrio iudicio et a nimia mutandi lubidine prudenter abstinens, sed errans saepius propter sermonis Aldhelmiani inscitiam textum tam bene edidit, quam per Sangallensis licebat naturam et, quod magna carminis Aldhelmiani pars aliquatenus emendate legebatur, hoc Canisii debetur sollertiae ac fidei; maxime peccavit in eo, quod de sensu parum securus interpunctionem neglexit et aperta Sangallensis peccata reliquit. Iterum edita est Canisii editio a Iacobo Basnagio in volumine Thesauri monumentorum ecclesiasticorum et historicorum primo (Antverpiae 1725) p. 709—762: hic Canisii notis addidit eas, quas Hanckius ad Aldhelmi textum composuit, e quibus una certe egregia est (cf. ad v. 791); Basnagius ipse ad emendationem editionis nihil contulit, ad interpretationem non multa.*

Ex editione Canisii Aldhelmi carmen transumptum est cum aenigmatibus et prosa de virginitate in editiones Bibliothecae Maximae Patrum: e quibus primum Aldhelmiana illa exhibet editio Coloniensis (1618) in volumine octavo; editio Lugdunensis omnium optima anni 1677 habet carmen cum aenigmatibus et prosa in volumine XIII 1—22. Ex editione hac manavit ea, quam I. A. Giles (Oxonii 1844) curavit collatis codicibus Parisinis et codice Bodleiano n. 49, ex qua collatione nonnulla adnotata sunt p. 389 sq.; huius editionis textus etiam apud Mignium in Patrologiae Latinae vol. LXXXIX 237—290 extat, insertis tamen nonnullis, quae Giles ex Bodleiano et ex Parisinis attulerat: festinantius Gilesii opus est confectum, quam ut innumeris, quae textum invaserant, vitiis medelam potuerit adhibere et cum Migne totus sit in Gilesio exprimendo, idem de hoc iudicandum est atque de illo: quod unum Mignius ipse pro errore, qui apud Gilesium extat, typographico v. 30 mutavit Sandite in Scandite, hoc uno quasi exemplo docet, quid si plura corrigere ei libuisset, potuerit expectari. Optime consuluit textui Aldhelmiano in commentatione Russica Alexander Maleyn, sed neque edidit textum nec edere eum consilium cepit; at viro huic ego maximum debeo beneficium, qui ut aenigmatum ita carminis codicum, quos plurimos vel ipse contulerat vel ab aliis collatos habebat, collationes mecum communicavit eisque uti mihi liberalissime concessit: pro quo adiumento gratias ei ago maximas.

CODICES CARMINIS DE VIRGINITATE.

<i>Gothanus I 75 olim Murbacensis</i>	<i>saec. VIII</i>	<i>A</i>
<i>Petropolitanus F XIV, 1, primum Centulensis, deinde Corbeiensis</i>	<i>saec. VIII/IX</i>	<i>R</i>
<i>Bruxellensis 4433</i>	<i>saec. X</i>	<i>B</i>
<i>Parisinus 16668 olim Nazarianus</i>	<i>saec. IX</i>	<i>N</i>
<i>Parisinus 2339 olim Lemovicensis</i>	<i>saec. IX/X</i>	<i>P¹</i>
<i>Parisinus 16700</i>	<i>saec. IX/X</i>	<i>P</i>
<i>Turicensis C 59/274 olim Sangallensis</i>	<i>saec. IX</i>	<i>S</i>
<i>Sangallensis 242</i>	<i>saec. IX/X</i>	<i>S¹</i>
<i>Sangallensis 263</i>	<i>saec. X</i>	<i>S²</i>
<i>Bodleianus 49 olim Wintonensis</i>	<i>saec. X ex.</i>	<i>W</i>
<i>Bodleianus 577</i>	<i>saec. XI</i>	<i>O</i>
<i>Rawlinson C 697 olim Bury St. Edmunds</i>	<i>saec. IX/X</i>	<i>E</i>
<i>Cantabrigiensis Collegii Corporis Christi 285</i>	<i>saec. XI</i>	<i>C¹</i>
<i>Cantabrigiensis Gg V 35 olim Cantuariensis</i>	<i>saec. XI</i>	<i>C</i>
<i>Monacensis 23486</i>	<i>saec. XI</i>	<i>M</i>
<i>Vindobonensis 989 olim Moguntinus</i>	<i>saec. X</i>	<i>V</i>
<i>Gandensis</i>	<i>saec. XII</i>	<i>G</i>
<i>Pommersfeldensis 2883</i>	<i>scriptus 1494</i>	<i>p</i>
<i>Excerpta Bambergensia B II 10</i>	<i>saec. X</i>	<i>b</i>
<i>Fragmentum Wertheimense olim Grunachiense</i>	<i>saec. IX</i>	<i>w</i>

ALDHELMVS DE VIRGINITATE.

[CARMEN.]

PRAEFATIO.

METRICA TIRONES NUNC PROMANT CARMINA CASTOS

Et laudem capiat quadrato cardine virgO.

Trinus in arce Deus, qui pollens saecula creavit,

Regnator mundi regnans in sedibus altiS

5 Indigno conferre mihi dignetur in aethrA

Cum sanctis requiem, quos laudo versibus istiC.

Arbiter altithronus, qui servat sceptrA supernA,

Prologus deest in A a m¹, additus est fol. 25^a saec. X (A¹), item in S saec. X a manu aequali ei, quae addidit v. 2446 usque ad finem = saec. X; etiam in P¹ postea (saec. X) est additus a manu aequali; in S² (fol. 28^b; fol. 28^a vacuum est) ab alia manu est insertus inter extremos versus carminis Bedae de virtutibus Cuthberthi; omissus nec postea suppletus est in R; solos versus 1—20 sine titulo, carmine non sequente, habet a manu saec. XI Vindob. 842 saec. IX fol. 1^a, in folio ultimo post Hrabani Mauri de vitis et virtutibus v. 21—26; v. 11—18 leguntur inter excerpta Alcuini in codice Bambergensi saec. X. INCIPIT PROLOGUS LIBRI ALTHELMI de laude uirginum S, INCIPIT PROLOGVS METRI DE LAVDE VIRGINITATIS M, INCIPIT LIBER A(L)DHELMII EPİ DE VIRGINITATE S¹O, INCIPIT LIBER ALDHELMII EPİ GRAMMATICI DE VIRGIN... A¹, INCIPIT LIBER ALD(H)ELMI EPISCOPI DE VIRGINITATE SEU LAUDE SANC-TORUM C¹GW, INCIPIT EIUSDEM ALDHELMII EPİ DE VIRGINITATE SEU LAUDE SCORUM E (ante-cedunt aenigmata; in fine EXPLICIT ALDHELMII ARCHIEPI DE OCTO VITIIS PRINCIPALIBVS); INCIPIT LIBER ALDHEMI EXAMETRIS VERSIBVS CONPOSSITVS (prius S eras.) DE LAVDE VIRGINITATIS B, Orditur althelmi presulis in librū de uirginitate phemium limpidissimo metro miraque dissertitudine compositus C, Libri (divisum est carmen in libros tres) partheniteucos id est de laudibus virginitatis feliciter Praefacio: Incipit p, Vatis diuini Althelmi presbyteri Abbatis Episcopi Parthenice fol. 1^a; Althelmi presbyteri Abbatis Episcopi parthenice vel alio vocabulo Passionale. Oratio Althelmi presbyteri fol. 2^b ed. pr. Fabri. S. Althelmi praefatio ad Maximam abbatissam, quod Delrium secutus Canisius ceterique editores prologo praescripserunt, nullus codex habet: inscriptio prave ficta est v. 20 male intellecto. Quod Delrius in editione aenigmatum (Moguntiae 1601) dicit 'Carmen autem hoc dicat Maximae abbatissae', falso post Canisium etiam Denis (Catalog. theol. bibl. Vindob. II col. 2300) non ad coniecturam Delrii, sed ad Leodicensis codicis nunc deperditi auctoritatem referendum esse putavit. De titulo confer etiam haec: Scripsit et de Virginitate librum eximium Beda hist. eccles. V 18. Scripsit ergo aenigmata et de laude virginum geminato opere, prosa scilicet et carmine, librum eximium Faricius vita Aldhelmi c. II (p. 364 G.); Willelmus Malmesb. ter librum laudat de virginum laude (II 73 V 196 p. 143. 343 Ham.) semel libros de Virginitate (V 213 p. 358 Ham.) cf. etiam ad prosae praefationem p. 226 et 229. In nullo codice carmen cum prosa coniunctum legitur.

1 etrica Mp tyrones GSS¹S²OPVW promunt (suprasc. a) A¹ 2 cardine codd., cordine N, in cardine P¹, carmine Canisius edd. cf. v. 259. 678; Festschrift für A. v. Bamberg p. 20 sqq. cf. Oros. I, 2 maiores nostri orbem totius terrae triquadrum (sic codd. sex) statuere et carm. de XII ventis (Becker ad Isid. de rer. nat. p. XVIII) v. 60 Hi sunt bissemi quadro sub cardine venti 4 mundi in sedibus regnans, post mundi et ante regnans posita lineola obliqua cum puncto, S¹ 5 Indigo (suprasc. n) S 7 altithro (add. n p m²) N

1 Artificiosam praefationis compositionem, qua primus versus in fine inverso litterarum ordine et in acrosticho a primo ad ultimum, in telesticho ab ultimo ad primum versum repetitur, simili artificio imitatus est Lullus in epistula cf. Traube ad Ep. Mer. I 386. In praefatione aenigmatum Aldhelmus acrosticho et telesticho eodem per eundem ordinem currente versus circumcludere satis habuerat. cf. v. 46 Garrula virgineas depromat pagina laudes cf. v. 460 2 Similia adtulit ad Paschasii Radberti eclogam v. 107 (PlaC III 49) L. Traube 5 v. 2903 sq. Ultimus in requiem divino munere fretus Adduci merear Christo regnante per aethram. Ad conferre A. Gronovius adscripsit v. 2212 sq. 6 istic = in hac vita vel in hac terra cf. v. 13. 33 carm. v. 728 7 et 11 Sigilai vers. ad Hlotharium imp. v. 1 (PlaC II 670) Arbiter altithronus, mundi formator et auctor. Milo vita St. Amandi I, 1 PlaC III 569 Arbiter omnipotens, hominum rerumque creator

- Tradidit his caeli per sudum scandere limeN
 Inter sanctorum cuneos, qui laude perennl
 10 Rite glorificant moderantem regna TonanteM.
 Omnitenens dominus, mundi formator et auctoR,
 Nobis pauperibus confer suffragia certA
 Et ne concedas trudendos hostibus istinC,
 Sed magis exiguos defendens dextera tangaT,
 15 Ne praedo pallax caelorum claudere limeN
 Uel sanctos valeat noxarum fallere scenA,
 Ne fur strofosus foveam detrudat in atraM,
 Conditor a summo quos Christus servat OlimpO,
 Pastor ovile tuens, ne possit rabula raptO
 20 Regales vastans caulas bis dicere puppuP,
 Omnia sed custos defendat ovilia iam nunC.
 Maxima, praecipuum quae gestas numine nomeN,
 Addere suffragium mater dignare precatU!
 Nam tu perpetuum prompsisti lumine lumeN,
 25 Titan quem clamant sacro spiramine vateS,
 Cuius per mundum iubar alto splendet ab axE
 Atque polos pariter replet vibramine fulmeN:
 Rex regum et princeps populorum dictus ab aevO
 Magnus de magno, de rerum regmine rectoR.
 30 Illum nec terrae nec possunt cingere caell
 Nec mare navigerum spumoso gurgite vallaT
 Aut zonae mundi, quae stipant aethera celsA.
 Clarorum vitam, qui castis moribus istiC
 Auxiliante Deo vernabant flore perennl,

8 sude (*suprasc. v m²*) N, ludum *Canisius* 10 rega (*suprasc. n*) S 11 omnipotens *MS¹S²*
 mundi *om. b* 12 paperibus C 13 concedat M tradendos b 14 magis defendens exiguos
punctis alio atramento supra magis et exiguos positus A¹, exiguus V dextera M tangit Vind. 842
 16 ueleat (e in a) S noxarū (ū m² in ras.) P 17 strophosis O, frustra fosus (*suprasc. alt. s*) p
 18 xpo (o in s) P¹ olimpho *EOPW* 19 neq; possit P 20 Reg//ales P, Regalis *Giles* causas
 (s in l) A¹ bupbup *S¹S²*, pupup (p *supra p alt.*) A 21ustus P ouileas (e in i) A¹ te (*suprasc. v*) S¹
 22 precipuum . . numine numen S¹, Magno . . . gestans cum numine *suprasc. Maxima et que gestas man.*
rec. Giles P¹, Nomen (suprasc. u) P¹ qui Vind. 842 23 suffragium A¹N, praesidium *cett.*, presidium *w*
 24 prompsisti A¹CMNW, prompsisti *BEP* 26 alto (*supra lin. m¹*) C iuēbar E; iuxta *marg. V 842*
adscript: Cum scīs requiē quos laudo versib; istiC 27 polos *om. A¹, in marg. N, polum C, poplos P*
 lumen P 28 ex princeps M, ac princeps P pupuloz *Mm¹P (corr. m¹)* 29 dmagno (*suprasc. e m¹*) N
 regum P¹, regimine *ES* 30 nec terrē possunt nec c. c. P possit/// B 31 nauigerum (r in ras.)
 spumosu (*suprasc. o*) P 32 quē (ē in ras.) W 33 Clarorum (a ex o) S¹ qui castam qui castis A¹,
 qui castis A², quecastis P¹ 34 uernebant (a *supra e*) O, uernabat (n in ras.) E phenni C

15 praedo et fur idem ac diabolus *cf. carm. rhythm. II 36* Fur vix erectus. *Sedul. c. p. III 307*
 praedo furens ac noxius hostis, *carm. de virg. 2627* latro mendax, *r. 2718* praedo pallax 17 *r. 364* foveam
 retrusus in atram, *Sedul. c. pasch. I 301* foveam delapsus in atram M. *cf. epist. ad Acirc. p. 198, 20*
 18 *Sedul. I 82* qua servat amoenum Pastor ovile tuens M. 20 *Hrabanus Maurus VI, II 13 (Plac*
II 167) Ut numquam valeat hostis dehinc dicere puppup 22 *Sanctae Mariae Genetrici consecrata*
erat ecclesia, quam Aldhelmus in monasterio Malmesburiensi c. a. 685 aedificaverat cf. ad carm. eccles. II
et vitam Faricii c. III 24 *cf. ad carm. eccles. II 5* 25 *carm. eccles. II 6* Quem clamant Titan
 almo spiramine vates. *Gronovius versum refert ad Maleachi IV 2 (conf. Lucas I 78)* 28 rex regum:
I Timoth. 6, 15; princeps populorum: ps. 104, 20 (Pharao)

35 Sanctis aggrediar studiis edicere pauperR,
Tanta tamen digne si pauper praemia prodaT,
Omnia cum nullus verbis explanet aperteE.
SOTSAC ANIMRAC TNAMORP CNVN SENORIT ACIRTEM

Omnipotens genitor mundum dicione gubernans,
Lucida stelligeri qui condis culmina caeli,
Necnon telluris formans fundamina verbo,
Pallida purpureo pingis qui flore virecta;
5 Sic quoque fluctivagi refrenans caerula ponti,
Mergere ne valeant terrarum litora limphis,
Sed tumidos frangant fluctus obstacula rupis,
Arvorum gelido qui cultus fonte rigabis
Et segetum glumas nimboris imbris auges;
10 Qui latebras mundi geminato sidere demis:

35 adgrediar A¹GMNOP¹S², agrediar (*suprasc.* d) C, adgrediar (d in *ras.*) E 36 si digne S¹, digne si S² probat P 37 cum nullis uerbis A¹ explanat A^{1w} 38 *infra hunc versum maiusculis litteris scriptum versus idem recto litterarum ordine minusculis ab alia manu scriptus legitur* A¹ ractramor pnū senoritae iste (*iste in ras.* m²) P

Prologum et tractatum unius lineae spatio separant, titulo non addito, BPVw; nec Gothanus, cuius vetus pars hinc incipit (initium notat littera maiuscula decorata), habet titulum, nec P¹ EXPLICIT ALDHELM epī prefatio, || INCIPIT METRICA EXPOSITIO ALDHELM epī DE VIRGINITATE SCORUM. N INCIPIT EXPOSITIO METRICA DE VIRGINITATE LAUDANDA IN SCIIS UETERIS ET NOVI TESTAMENTI R, INCIPIT LIBER ALTHELM M, INCIPIT LIB ALTHELM epī in ras. S, INCIPIT LIBER ALTHELM DE LAVDE VIRGINUM S². — INVOCATIO AD DM DE LAUDIBVS SCORUM VIRORUM C¹EOW, INVOCATIO AD DM DE LAUDIBVS SANCTARUM VIRGINVM G; INVOCATIO AD DM C, Explicit prefacio Incipit liber partheniteucos p *Infra prologum index XLI capitulorum (I. heliseus, II. hieremias, III. Daniel . . . , XL. Rufina & secunda, XLI. anatholia & uictoria cf. p. 334 sqq.) legitur in S; idem post finem Bedae de virtutibus Cythperti additus est in S² hoc titulo Horum comemorat poeta in libro sequenti* 1 gubern/ . . A *Ultimae et primae versuum litterae fere a bibliopego sunt abscisae.* INVOCATIO AD DM C in marg. 2 stelleri (e alterum in i) S¹ 3 non alio atramento in spatio vacuo scriptum A formans *codd.*, formas p *Giles* fundamina terre, terre sublatum et uerbo *suprasc.*, S², fundans fundamina uerbo G, fundans fundamine uerbi R 4 pal- lide (*suprasc.* a m²) S, Pallada a in i P¹ pingis *supra lin.* C 5 Sic iam R, Sic et |||| (*in ras. fuit iam*) C uagi *suprasc.* flucti C refrenans ASS²b, refrena||s CM, refrenas GP¹ORS¹V, ||||frenas qui P, frenas (*adscr. re m²*) Nw fluctuagi frenas, *suprasc.* qui p 6 ne O ualeat EGOPP¹S¹pw 7 Ne Sed (*Sed deletum*) . . frangam p fluctos (*suprasc.* v m¹) AS obst||acula P fragant b, frangam p 8 cultus ||||fonte (*m¹ fronte*) S, cultes (*supra ras. u, in ras. fuit i*) B 9 glimas m² v *suprasc.* G, glumus w augis b 10 germinato b

v. 1 sqq. Verg. Aen. X 668 Omnipotens genitor. Sedulius *carm. pasch.* I 60 sqq. Omnipotens aeterne Deus, spes unica mundi, Qui caeli fabricator ades, qui conditor orbis, Qui maris undisonas fluctu surgente procellas Mergere vicinae prohibes confinia terrae, Qui solem radiis et lunam cornibus imples Inque diem ac noctem lumen metiris utrumque Pande . . viam. Aethilulf III 9 (Plac I 585) Omnipotens genitor, plasmat qui corpora cuncta, Alcuin CXIV, IV 1 (Plac I 585) Omnipotens genitor, cunctis qui gentibus almam . . fundis . . iubar, Angilbertus V 1, 1 (Plac I 365) Omnipotens dominus, qui celsa vel ima gubernas. Prudentius Hamart. 281 qui vas tenerum ditione gubernat M. Aldhelm. Aenigm. 100, 7 Deus mundum dicione gubernat 2 *carm. rhythm.* I 94 per caeli culmina, ib. 55 caelorum culmina, IV 67 Caeli ceu per culmina cf. V 30 *aenigm.* 100, 3 vertuntur culmina caeli, de virg. 2816 Limpida stelligeri scandentes culmina caeli cf. v. 1445, Florus IX 61 immensi statuit qui culmina caeli, Sedulius Scottus III, II 9 stelligeri conscendas culmina caeli 5 v. 423 Humida fluctivagi sacrantem caerula ponti. Sedul. *carm. pasch.* I 136 patuerunt caerula ponti, III 219 calidi sub caerula ponti

- Nempe diem Titan et noctem Cynthia comit;
 Piscibus aequoreos qui campos pinguibus ornas
 Squamigeras formans in glauco gurgite turmas;
 Limpida praepetibus sic complens aera catervis,
 15 Garrula quae rostris resonantes cantica pipant
 Atque creatorem diversa voce fatentur:
 Da pius auxilium clemens, ut carmine possim
 Inclita sanctorum modulari gesta priorum,
 Ut prius ex prosa laudabat littera castos;
 20 Sic modo heroica stipulentur carmina laudem,
 Ut fasti seriem memini dixisse priorem
 Et dudum prompsit voto spondente libellus!
 Non rogo ruricolae versus et commata Musas
 Nec peto Castalidas metrorum cantica nimphas,
 25 Quas dicunt Elicona iugum servare supernum,
 Nec precor, ut Phoebus linguam sermone loquacem
 Dedat, quem Delo peperit Latona creatrix;
 Versibus infandis non umquam dicere dignor,
 Ut quondam argutus fertur dixisse poeta:
 30 'Pandite nunc Elicona, deae, cantusque monete!'

11 tytan *B* cinthia *BCG Mb*, cinteia *P*, chinthia *R*, cynthia *cett.* comet *R* 12 piscibus ///equoreos
S (us in *ras.*) pinguib//us *P*¹ ornans *C* 13 Squamigeras (*g ex t*) *V* formas *R* 14 praepetibus *S*²,
 praepetibus *R* *complex *codd.* (ut *v. 1. 3. 5. causa adorandi per participium erat indicanda*), compes (*suprasc.*
 1 *m*¹) *A*, cōmples (*suprasc. im m*²) *P*¹, imples *B P p* aera = aëra *acc. pl. gen. neut.*; aëra *M* 15 que
 (uq *m*²) *A* garrulaq. (*adsc. uq m*¹) *M* rosonantibus *w* 16 diuersa: ∞ *m*² *P*, diuersa (*i ex e*) *B*, post
 hunc versum *VNDE SVpra C¹WG* fatentōs *suprasc. tur P*² 17 prius *Canis.* carmina *W* (*e ex a S*)
 18 Indita *Canis.*, modelari *A*, modolari *VBm¹w* 19 ex prosa *codd.*, et prosa *Canis. edd.* laudabāt *M*,
 laudabit a *super i R* 20 Sic modo *codd.*, Si modo *Giles* *heroica, sed in fine laude *R*, heroicam
 (*ca in ras.*) *E*, heroicam (*erohicam A*, *h eras. S*) *cett.*, sed *conf. prosa c. LX* heroicis exametrorum versibus..
 praeconium pudicitiae... canere conabor stimulentur carmina laude *R* 22 libellos *B*, libellos (*o ex*
u?) *P*¹ uotos pondente *R* 23 ruriculas *RMw*, ruricolae (*sed o in ras.*) *S*, ruricolos (*suprasc. a m*¹) *S*²
 cōmota *P* muscas *R* 24 castalidas *S*² nimphs *suprasc. a S*, cantica musas *R* 25 dicunt *E*
 eliconā *ABMNPP¹SS²Vw*, Quas dignus eligo nam *R* 26 phoebos *AP¹m¹*, pheb; (*o supra e*) *O*, pheb; *MC*,
 foeb; *B*, foebi *P* seruare loquacem *C*, loquacem (*o in ras.*) *P*, iugum seruare in *ras. E* 27 dedit *R*
 delo (*e ex o*) *S*², quedelo *P* latonēā *A*, latoma *V* 28 non umquam *ANPP¹S¹S²* (quam *supra lin.*
*m*²), non unquam *Mp*, non numquam *C*, nonūm quamdicere *B*, nonūnumquam (*in ras. fuit n*) *S*, /// num-
 quam (*supra ras. nam m*²) *E*, nam numquam *G*, nec um quā *R*, nonum quem *Canis.* 29 quandā (*o*
supra a prius) *S*, quondam (*o in ras. m*²) *P* 30 Pandite *codd.*, Sandite *Giles*, Scandite *Migne* eliconēā *N*,
 eliconā ut *v. 25 (etiam G)*, aeliconā *B*, eligoriā *R* dete (*t in a m*²) *G* monete *AEMOP¹S¹S²VW*, cantus
 cantus quemonete *R*, monet///e (*supra n m*² *v*, in *ras. fuit a*) *S*, monete *BCG*, 'monete legitur et monete'
Servius ad Verg. VII 641

13 *v. 2333* Alveus ut Tiberis mersisset gurgite glauco 15 Albarus *IX 128 (Plac III 135)* rustro
 pipant dulces per guttura cantos 17 *Sedul. carm. Pasch. I 81* verbique lucernam Da pedibus lucere
 meis *Ekkeh. Walthar. 309* Ordine sculpturae referentem gesta priorum 19 *cf. ad v. 45* 21 fasti
 series = series libri *v. 253*, series libelli *v. 772*, bibli series *v. 1295*, stili series *v. 1370*, litterarum serie
prosa c. XLII [Scotigenum... seriem *Hisp. fam. B 68*]. Non recte conferuntur apicum sēria *v. 988*.
Corp. Gloss. V 552 fastus, fasti: libri; *cf. ad epist. Cellani adnot. 10 et L. Traube, Perrona Scott.*
p. 478, 7 22 Spectat hic versus ad ea, quae in prosa *c. LX* pollicitus est Aldhelmus *cf. praef. v. 23*.
 23 versus et commata (*cf. ad v. 47*) hic synonyma sunt *cf. carm. eccles. IV 9, 1. praef. aenigm. 10*
 Castalidas nymphas non clamo cantibus istae *c. q. s. Radbertus IV 1* Aoniae nunc non gelida de rupe
 Camenae Ut veniant peto (*Plac III p. 52. L. Traube, O Roma nobilis p. 312*). Alcuinus de Sanctis
Euboricensis eccles. v. 746 Non Pana rogatans nec Phoebi nomen inane, Sed tua cum toto suffragia corde
 precarer, Ut mihi rorifluam donares, Christe, loquelam. *Florus Lugdun. XXV 27 sqq.* 30 *Verg. VII 641*

Sed potius nitar precibus pulsare Tonantem,
 Qui nobis placidi confert oracula verbi;
 Verbum de verbo peto: hoc psalmista canebat
 Corde patris genitum; quod proles unica constat,
 35 Quo pater omnipotens per mundum cuncta creavit.
 Sic patris et proles dignetur spiritus almus
 Auxilium fragili clementer dedere servo:
 Est namque in deitate manens substantia simplex,
 In deitate manet quoque subsistentia triplex;
 40 Proprietas ergo credatur nomine trino,
 Maiestas vero dicatur nomine simplo!
 Namque fides cogit personas credere trinas,
 Sed natura Dei, caeli praeclara creatrix,
 Omnia regnando dispensat saecula simplex.
 45 En promissa novo scribantur carmina versu!
 Garrula virgineas depromat pagina laudes
 Colaue cum pedibus pergant et commata ternis:

31 nitor *R*, nitar (o *supra* a *m*²) *S* tonante *P* 33 spalmista *AM*, psalmista nebat *suprasc.*
 ca, *N*, peto hoc · psalmista *R infra sc.* *P*¹: eructavit cor meum = *ps.* 44, 2 34 quia *M* proles unica *R*
 constet *P*¹*R*, restat, *suprasc.* c, b 35 patr||||| (*suprasc.* e *m*¹, fuit in *ras.* is) *A* cuncta *suprasc.* c *N*
 beavit *R* 36 Sic pater et proles . . almis *R*, proles *Bb*, proles (e in *I m*¹) *GP*¹ 38 EST NANQUE
 in ditate *G* manēns *S*² 39 In deitate (d ex *I* in *ras.*) *C* substantia (e ex a *suprasc.* sis) *B*, sub-
 sistencia (siste *m*² in *ras.*) *S*, substantia (= b, *corr.* in subsistentia *m*²) *S*² (*corr.* *m*¹) *C* Nominis in ditate manet
 distantia triplex *OW*, Nominis in deitate ^{net} dis in *ras.*; sequitur a *m*¹ tantia triplex *E*, In ditate manens
 nominis distantia triplex *G* 40 credator, o ex u, *V* 42 Nanque *G* 43 dite preclara *R* 44 regnado
 (n *suprasc.* *m*¹) *P* disponit *R*, dispensa saecula (*suprasc.* *m*² t) *S*, dispendas d in s *G* 45 En *abscissum*,
 ut multa *versuum initia A* promissa (*suprasc.* s *m*²) *A* En persona *R* *Versus uncialibus scriptus in N*
 46 uirginitas *R* 47 Colaue; *B* cōmota *G*, comota (*m. rec.* comata) *P*, comata *R* naternis, na deletum, *A*

31 v. 2817 Ut dominum pulsant clamosa voce Tonantem; *Beda vita Cuthb. cap. IV v. 2* Celsithronum
 didicit precibus pulsare Tonantem; *Vita Leudegarii martyris II 162 PlaC III 29* His pariter certant
 summum pulsare Tonantem, *vita S. Galli 1416 PlaC II 464* Aures altithroni precibus pulsare supinis
 33 *Respicit Ioh. ev. I 1* (constat = est); cf. *Bedam in Ioh. ev. = Migne Patr. Lat. XCII c. 637. Epist. ad*
Acirc. p. 74, 20 sqq. evangelica narrant instrumenta, quod incarnatum Dei verbum, de quo scriptum
 est: eructavit cor meum verbum bonum (*ps. XLIV 2*) et quod ex utero ante Luciferum psalmista
 idem cecinit progenitum (*ps. CIX 3*) humanae cogitationis propinquitatem . . dissimulasse. cf. etiam
Ambros. de virginib. III 1, 3 Ipse est, quem pater genuit . . ex corde eructavit (*ps. XLIV 2*) ut verbum.
Prudent. apoth. proem. 2 Corde Patris genita est sapientia, filius ipse est; *cathem. IX 10* Corde natus ex
 parentis 34 *ps. 2, 7* 35 *Aldh. aenigm. 91, 1* Omnipotens rector, nutu qui cuncta creavit. *Epistola Leob-*
gythae (Ep. Mer. I 281) Arbiter omnipotens, solus qui cuncta creavit 38 *Sedul. I 297* Semper ut una
 perennis Quod simplex triplicet *M. prosa c. LX s. f.* orantem pro nobis beatitudinem vestram alma
 manens deitatis forma trinitas, una dei substantia et trina personarum subsistentia, totius mundi monar-
 chiam gubernans ab alto caeli culmine iugiter tueri dignetur. *Paulinus Aquil. 14 sq. (PlaC I 127)* In deitate
 quidem simplex essentia constat; in trinitate manet sed subsistentia triplex 45 novo versu: quoniam
 hoc carmen maius primum est, quod ab homine Anglosaxonico est compositum; promissa cf. ad v. 22 46 cf.
praef. v. 1 47 *prosa c. LX* Porro quemadmodum intactae virginitatis gloriam rethoricis relatibus
 favorabiliter venerari nitebar, sic identidem . . heroicis exametrorum versibus eiusdem praeconium pud-
 citiae subtiliter Christo cooperante conabor et . . cum tegulis trochaicis et dactylicis metrorum imbricibus
 firmissimum culmen caelesti confisus suffragio imponam. — cum pedibus ternis (ternis pedibus v. 52) =

- Dactilus excepto decurrat fine metrorum,
 Spondei quintam contemnat sillaba partem;
 50 Ultima sic trochei concludat littera versum,
 Extremus iugiter qui gaudet calce teneri.
 Sic ternis pedibus properent epigrammata metri!
 Nec tibi difficile prorsus quicquam arbitror esse,
 Qui crebris vicibus naturae iura relaxas.
 55 Nam nobis rudibus veterum monumenta librorum
 Vocibus humanis fantem testantur asellam,
 Garrula quae pridem bombosa fauce rudebat,
 Devotaturus populum cum pergere vatis
 Vellet et insontem verborum sternere telis.
 60 Plus igitur conferre mihi te posse fatebor,
 Qui in me terrenam dignaris condere formam
 Et brutum inspiras vitali flamine pectus,
 Qui corda ingeniis ornas et labra loquelis,
 Nequiquam ut nullus sermonum plectra resolvat
 65 Et fidibus citharae moduletur carmina Christo.
 Si vero quisquam chordarum respuit odas
 Et potiora cupit, quam pulset pectine chordas,
 Quis psalmista pius psallebat cantibus olim,

49 syllaba *AGNV*, sillaba *E* quintam decludat littera uersum *C* 50 sic *om.* *M* con-
 cludēt (*eras.* *i.*, *suprasc.* *a*) *B* 53 psus quidem *a. e.* *C*; iuxta *v.* 53 in marg. *k* *E* 54 naturae
 iurare laxas *B*, relaxas (*m*² *suprasc.* *a*) *O*; ante *v.* 53 *b*, ante 54 *a* scriptum in *S*; hoc ordine (54. 53) versus
 leguntur in *S*¹ 55 monumenta *AMNS*², monimenta, *i ex u.* *BS*, monimenta *CEGOPpS*¹, munimenta *V*
 57 garula (*r alt.* *suprasc.* *m*¹) *C* bōsa *P*, bumbosa *RSm*¹, bombos *ā Canis.* 58 Denotaturus, *i eras.*, *R*
 uatis *AEGNRS*², uates, *e ex i.*, *CSP*¹ 59 uerberum *R* ster neretelis *B* 60 te///////// (*ras.* quinque
 litterarum) posse fatebor (*p. f.* in *ras.*) *R*; iuxta *v.* 60 *adsc.* *k* *E* 61 Qui in me *codd.*, Quin me *Canis.* *edd.*
 terrenā (*ā in ras.*) *R*, ternam *V* dignaris (*ris in ras.*) *S* conde formam *suprasc.* *re* *P*¹ 62 fla////mine *B*,
 flāmine *CP*¹ 63 loqueilis *AN*, loquellis *P¹RSV* 64 Nec quicquam *R*, nequicquam *P*, nequiquam *E*,
 nequiquam *suprasc.* *c p.*, nec quidquam *Canis.*, nequidquam *Giles* plecta *suprasc.* *r* *PSm*², pectra, et in
ras., *E* 65 Et *codd.*, Sed *Giles* fidibus (*suprasc.* *v* *m*¹) *A*, fid//ib; (*in ras.* fuit *el*) *B*, fidib; Et fidelibus:
 fidelibus *deletum p* cythar(a)e *ABGNPP¹R* moduletur (*suprasc.* *n* *m*¹) *Am*²*S*, modulentur *S*¹
 67 Atque minora (*minora m*² *supra ras.*, in marg. et potiora *m*³) *E* respuit (*suprasc.* *a* *m*²) *S*, respuat *S*¹
 quam pulsas *Abr. Gronovius* 68 Qui (*suprasc.* *s* *m*², in marg. *abl*) *B* spalmista .. spallebat *AP*¹,
 psalebat *R* pius *supra lin.* *m*²*E* oelim *P*¹

triplici versuum genere i. e. dactylo, spondeo, trochaeo. cola et commata: cf. Pompeius (*G. L. V* 133, 34 *K.*)
 ubi post duos pedes superest syllaba, comma est; ubi post duos pedes nihil, colon est; vide etiam Bedam
 de arte metrica *G. L. VII* 246, 19 sq. *K.* (sed addidit Marius Victorinus *G. L. VI* 54, 5 *K.* abusive autem
 etiam comma dicitur colon). *epist. ad Acirc.* *p.* 76, 11 sqq. quibus indesinenter secundum poeticae traditionis
 disciplinam cola vel commata seu pentimemerin et eptimemerin annectere progressis binis aut ternis
 pedibus procuravi. *prosa de virg. c. IV* per cola et commata h. e. pentimemerin et eptimemerin
 49 *epist. ad Acirc.* *p.* 83, 6 sq. Δ Quare quintus (pes) dactilo competit? X Quia semper in versu, exceptis
 aliis locis, quibus varie ponitur, quintam regionem proprie obtinet minusque lenis est versus, qui
 quinto loco spondeum habuerit. cf. Wandalbertum Prum. *epist. PlaC II* p. 570 52 epigrammata
 metri = versus heroici; sic etiam aenigmata in codicibus (cf. *p.* 47, 339) et ab Alvaro (cf. *PlaC III* 124)
 epigrammata vocantur 56 Numeri 22, 27 sq. 57 cf. *Sedul. c. pasch. I* 160 sqq. (cf. *epist. ad Acirc.*
p. 179, 7 sq.) Beda vita Cuthb. *c. II* s. f. 61 *Sedul. I* 68 Qui diversa novam formasti in corpora terram
 68 *ps.* 33, 2; cf. *carm. eccles. III* 56 Ut psalmista monet bis quinque psallere fibris

- Ac mentem magno gestit modulamine pasci
 70 Et cantu gracili refugit contentus adesse:
 Maxima millenis auscultans organa flabris
 Mulceat auditum ventosis follibus iste,
 Quamlibet auratis fulgescant cetera capsis!
 Quis poterit digne rerum misteria nosse
 75 Aut abstrusa Dei gnaro cognoscere sensu,
 Torridus altaris ni sumptus forcipe carbo
 Calculus aut ardens emundet spurca labella,
 Quo Seraphim quondam purgavit labra prophetae,
 Ut merito deinceps caelesti fomine flagrans
 80 Egregius doctor verbi clustella resolvat
 Et noxas populi scripturae torribus urat,
 Quatenus ad Christum convertat dogmate plures
 Ruricolae mutans ad caeli regna falanges?
 Humani generis triplex distantia fertur,
 85 Quae modo per mundum triquadro cardine degit
 Et studet in terris mercari regna Tonantis:
 Denique nonnullos sortitur vita iugalis,
 Qui recte vivunt concessa lege tororum

69 gestit///// modulamine in marg. niti/////tur B, gestit ///// modulamine pasci (pasci add. m²) E 70 cu-
 nei gracilis: ei in ras. (cuntu m¹?), s add. m²B, cantu S 71 Maxime (x in ras.) R 72 mulcent B ist/e
 in ras. fuit a) A, ille V 73 Quemlibet a. fulgerent cetera campis R, fulgescunt P 74 noxas (in ras. fuit a) A
 75 Aut P¹ obstrusa CEGS¹, obstrusa (o ex a) B, abstusa (suprasc. r m¹) S 76 torri///// (supra ras. dus) M
 sumens R, sūptus (et p in ras.) E, insumptus p scabro P 77 at (suprasc. u m¹) S² emundat O, emundat
 (suprasc. e) G spurcula bella p, labella (suprasc. i) S² 78 seraphim A, cheruphym (p ex b m¹) P¹,
 cherubin CGMNOS¹V, cerubin (suprasc. l) BS, cerubin ERW, Quo cērubin (r ex s m¹) S², cherubim p
 79 fomine B, famine (a ex o m²) AP¹ (cf. Hisp. fam. D 144 Jenk.), fomite CC¹EGORW, flamine P, famine N cett.
 cf. Archiv für lat. Lex. VI 148 frarans (suprasc. g) A, fragrans N, fretus f flagrans (in textu) S¹, flagrans
 (suprasc. f fretus) S 80 crustella B, clustella V, clus tella (c m² l prius deletum) P, dustella G, clu-
 stella cett., clauustella p Giles resoluit (suprasc. a) S² 81 noxas E uirat A 82 Quatinus
 EGS¹OP¹m²W xpī (f ex ti) .. dogmata B 83 Ruricolae RSS², Auricolae G musas (sas deletum
 et tans adsc. m¹) A, motans (suprasc. v m²) N, mittens MV Abr. Gronovius, mittans (e ex a?) p fa-
 langes GMNPR, phalanges S¹, falanges (e ex a) E, palantes (p ex f, a alt. ex e?) B, phalanges cett. Post
 v. 83 DE DISTANCIA HVMANI GENERIS M 84 umani omitta initiali M triplex O, iuxta v. 84
 De tribus statibus hominum p 85 Quod p tigit P, deget R 87 uigalis R 88 uiunt (suprasc.
 v m²) N concessa M

71 organa commemorantur etiam in diplomate anni 680: cf. Chartam II 72 Verg. VIII 449
 alii ventosis follibus auras Accipiunt redduntque M. 78 Ies. 6, 6. — Gildas, De excidio et con-
 questu Britanniae 67, 3 M. ignito de altari forcipe Cherubin advecto .. labia, ut Esaias, mundata sunt
 80 v. 2152 Clavibus Ausoniae verbi clustella resolvens. Vita Leudegarii I (Plac III 7) 34 linguae clustella
 resolve. Ven. Fortun. carm. II 15, 13 Egregius doctor veterum monumenta secutus M. 82 Paulinus
 Aquileiensis, Regula fidei (Plac I 128) v. 54 Aurea ruricolae reserans ad regna phalanges (aurea regna =
 Aldh. v. 1843) 83 haec ad ea referenda videntur, quae narrat Alfredus rex de Aldhelmo populares ad
 ecclesiam advertente cf. Jahrbücher der Akad. zu Erfurt N. F. XXXIII 10. cf. v. 408 84 = prosa c. XIX
 [c. VIII. IX] 85 prosa c. XVIII triquadra mundi latitudo, IX triquadram mundi rotam; carm. eccles.
 IV 10, 4 mundum triquadrum, v. 2350 triquadrum .. orbem. Oros. I 2, 1 Maiores nostri orbem totius
 terrae ... triquetrum (triquadrum sex codd.) statuere carm. Hisper. fam. c. 1 triquadrae telluris cf.
 Jenkinson in indice s. v. triquadra et Festschrift für A. v. Bamberg p. 21 88 Iuven. evang. III 485
 genitili lege tororum cf. v. 1722 M. et v. 2524

- Et praecepta Dei toto conamine mentis
 90 Conservare student thalami sub iure manentes;
 Post haec castorum gradus alter et ordo secundus
 Subsequitur, nupti qui iam conubia spernunt
 Ac indulta sibi scindunt retinacula luxus
 Lurida linquentes spurcae consortia carnis,
 95 Ut castis proprium conservent moribus aevum,
 Dum conexa prius thalamorum vincula rumpunt;
 Tertia virgineis fulgescit vita lucernis,
 Cuius praecellit praefatos infula ritus:
 Mundani luxus calcans ludibria falsa
 100 Virginitas summo virtutum vertice paret,
 Dum soror angelicae constet castissima vitae,
 In qua non regnat fallax petulantia saeculi,
 Sed potius certat carnem frenare rebellem
 Spiritus, ut tetras possit compescere noxas
 105 Et facinus scelerum superans explodat inorme,
 Quae plerumque solent ferratas vincere mentes,
 Quamlibet existant praedurae cotis adinstar.
 His igitur gradibus pandit regnator Olympi
 Aulae caelestis valvas et limina vitae;
 110 Quos numero supra ternos iam diximus ante.
 His quoque fecundo largitur semine fruges,
 Quas pia perpetui praedixit gloria regni
 Glescere sulcati per squalida iugera ruris.

89 tota (*suprasc.* o m²) S, tota N comine (*suprasc.* na) P¹, menti C 91 castrorum gradibus
 est R, Post hos castrorum (r del.) p, castorum (o m² in ras.) S² 92 nubti R 93 Ac indulta codd.,
 aac V, A||c O, de ãc (vide etiam L. Müller, De r. m² p. 502) cf. *carm. Salisb. X 15 = PlaC II 644; Carm.*
Centulens. CV 5 = PlaC III 336 retena (e in i m², *suprasc.* cula m²) P¹ 94 liquentes (n add. m²) S
 carnes (*suprasc.* i) A 95 Et castis C conseru& S² 96 connexa R, conexa M, cone|||a *supra*
 ras. x S 98 Cuius in ras. O prefat (*suprasc.* os m²) S², praecellet prefatus R, prefatus (*suprasc.*
 o m²) G inclita ritus B, indita r. P, inclyta r. P¹p Iuxta vel post v. 99 DE LAVDE VIRGINITATIS
 CC¹ EOW, post hunc versum LAVS VIRGINITATIS G 99 . . undum (um in ani m²) A, Et mundi luxus B
 ludi||bria N, ludibria P¹m¹ 100 floret (*suprasc.* pa m¹) A, paret (*suprasc.* floret m²) SS², floret cett.
 101 angrecae (*suprasc.* eli m¹) P¹ constat CP, consedet (del. et *suprasc.* constat m²) p castissime A,
 castissima||| S, castissima S¹ (a in ras. m²) S² 102 regn& (*suprasc.* a) G fullax (*corr.* m²) P saeculi R
 103 frena rebellem (*suprasc.* re) P¹ 104 tetras sic codd., sps ut te trans R, terras Giles 105 faciñus R,
 scelerum facinus EGOW, : superans : scelerum P¹ explodet (*suprasc.* excludat) M inorme codd., inorme N,
 anorme ej. Canisius, enorme Hanckius 106 ferratos (o in a m²) ASS² 107 Qua libet R in marg.
 versum adsc. P¹. Post v. 107 Vnde supra EGO 110 Quo numero sub terno iam praediximus P, Quorum
 numero R, ternas V, ternos (o ex a) G, ternos in marg. al. terno S², terno B duximus B 111 fecun-
 dos C, fecunda (a ex os) S, fecundos largas sitor R semne A 113 Glescere (e in ras.) E, e in i P¹,
 Gliscere GRO, Glescere cett.

94 v. 2054 Lurida linquentes veteris contagia carnis cf. v. 1980 Dulcia mundanae spremit consortia
 vitae; v. 2378 Angelomus diaconus (PlaC II 677) II 33 Lurida linque libens spurcae contagia carnis
 cf. etiam v. 117 et 126 et 155 Ekkeh. Walthar. 547 Nullius ulterius patiar consortia carnis 99 cf. v. 117
 Fetida calcantes spurcae contagia vitae, 155 Haec calcat pedibus spurcae consortia vitae cf. ad 126
 101 c. XVIII angelicae vitae comes c. VII sanctae virginitatis gloria angelicae beatitudinis germana
 creditur 107 cf. L. Traube ad PlaC III p. 63 v. 42 108 Verg. II 779 superi regnator Olympi cf.
 v. 1197. 1368, aenigm. 79, 5, prosa c. II superi regnator O., epist. ad Acirc. p. 202, 2 summus Olympi
 regnator 109 *carm. eccles. IX 1, 3* ianitor aeternae recludens limina vitae 112 Matth. 13, 8

- Sanctis centenos meritorum iure maniplos
 115 Virginibus iugiter fecundos sorte spopondit,
 Qui falsas mundi contemnunt pectore pompas
 Fetida calcantes spurcae contagia carnis;
 At vero decies senas de cespite ruris
 Fruges deprompsit caelorum gloria Christus:
 120 Quos proprie casti carpunt de rure maniplos,
 Qui modo disrumpunt conubia nexa tororum
 Et demunt proprias devota mente lecebras
 Mundanae licita spernentes gaudia pompae;
 Sed demum decies metens ex aequore garbas
 125 Ternas accipiet, qui vincla iugalia nectit
 Nec penitus calcit licitae commercia vitae,
 Sed magis in mundo sobolem generare nepotum
 Progeniemque libens exoptat gignere stirpis.
 Quapropter cuncti, quos flammatur cura pudoris
 130 Et quorum integritatis amor praecordia pungit,
 Spiritus ac castae coniungant foedera carnis,
 Dum divina docet duplam sententia vitam!
 Corporeis nam anima praefertur gestibus alma.
 Idcirco iugiter mentis monarchia regnet,
 135 Ut non insultent animam fantasmata carnis
 Nec vincat dominam stolido bernacula gestu
 Aut umquam regnet contemptu serva superbo!
 Nunc igitur raros decerpant carmina flores,
 E quis virgineas valeant fabricare coronas!

114 S|||| (suprasc. cis m¹) B iure (e in ras.) S v. 114 in marg. m²P¹ 115 fecundos codd.,
 fecundus R, fēcundos P, fecundo (o in ras. suprasc. s) S, f(a)ecundo sorte OS²W, fecundo (ndo in
 ras.) E 116 pector||e (e ex æ) S ponpas R 118 rudis R; iuxta 118 k E 120 Quos
 (suprasc. o) A propriae AP, propriæ E, propriæ P¹, propriae (a in ras.) S, proprio p casti om., adsc.
 in marg. M carpent V, carpant p de rure mani plos A rore Canis. 121 connubia (= S) nexata
 dorum R 122 leciebras A, lecebras (e in ras., c ex t) E, latebras GMOPW, lecebras cett. Canisius;
 suprasc. sal m²N, cf. Corp. gl. V 307 lecebra seductio, occulta blanditio. latebras Giles 122—124 in ras.,
 post v. 124 spatium unius versus P 123 Mundantes licitas R 124 *Sic codd. atq: aequore B;
 iuxta 124 k E 125 quos (suprasc. i. nos) M uinēcla A 126 commestia B 127 in nido p,
 sobolem (v supra prius o) S 129 p̄p (= propter) A flamat P, flamma curat R, flammatur
 flamma G podoris AS², podoris (suprasc. v) S¹ 130 Integritas amor R pungit (p in ras.) S,
 pungit (u supra ras., in qua fuit i) C, pingit (suprasc. u) O 131 caste AMRS coniungunt V
 132 diuino (corr. m²) E duplam sententia uita R, dupplam O; Nec uincant dominam (= 136) primo,
 deinde verbum ipsum scripsit p 133 Corporeos C, Corporeis (is in ras.) E nam (del. et suprasc. sic) p
 anima S gentibus V 134 monachia R 135 insult& (suprasc. n) P animā m¹, animæ m²S
 136 stolidia R bernacula APP¹m¹S², uernacula (u in ras.) O uincant stolidia u. gesta (item ac
 fantasmata et Aut nūquā) P in ras. gustu G 137 Aut numquam B, umquam plurimi 138 raros
 supra lin. m¹ C decerpunt A; iuxta 138. 153. 157. 162 k E 139 Et quis . . ualeat BP, E quis
 (add. t m²) P¹, E quib. S¹

114 cf. *prosa c. XV. XIX* 117 cf. *ad v. 94 et Candidum de vita Aegili (PlaC II p. 110) II 86*
 neu nos commaculent spurcae contagia vitae 126 v. 1845 Florida mundanae calcans commercia
 vitae 131 v. 653 Spiritus et castae servavit foedera carnis, 714 Corporis et castae coniungens foedera
 mentis 136 *Genes. 16, 4* at illa (ancilla Agar) concepisse se videns despexit dominam suam
 138 *prosa c. XIX s. f.* purpureos pudicitiae flores ex sacrorum voluminum prato decerpens pulcher-
 rimam virginitatis coronam Christo favente contexere nitar

- 140 Quid plus caelicolas iuvat in certamine nostro
 Quam integritatis amor regnans in pectore puro?
 Namque pudicitiae superos praeconia pascunt;
 Cui licet in terris stirpis generamina surgant,
 Attamen in caelis virtutum culmina scandit.
- 145 Virginitas castam servans sine crimine carnem
 Cetera virtutum vincit praeconia laude;
 Spiritus altithroni templum sibi vindicat almus,
 Taliter immunis flagrat si corde voluntas,
 Sanctus apostolicae cecinit dum sermo loquelae:
- 150 'Nescitis, quod fana Dei sint ilia vestra?
 Spiritus in vobis habitat iam iure Tonantis!
 Quae temerare nefas est et maculare piaclo.
 Virginitas fulget lucens ut gemma coronae,
 Quae caput aeterni praecingit stemmate regis;
- 155 Haec calcet pedibus spurcae consortia vitae
 Funditus exstirpans petulantis gaudia carnis.
 Auri materiem fulvi obrizumque metallum,
 Ex quibus ornatur praesentis machina mundi,
 Glarea de gremio producit sordida terrae:
- 160 Sic casta integritas, auri flaventis imago,
 Gignitur e spurca terreni carne parentis.
 Ut rosa puniceo tincturas murice cunctas
 Coccineosque simul praecellit rubra colores;

140 plus/// AG, plu///s B, plures S² Canisius iuvat/// M, iubat R, uiuat B certamina
 (suprasc. e) S 141 regans (suprasc. n m¹) P, regnes R, regnas (suprasc. n m²) S in corpore P,
 regnet in pectore (om. puro) C 143 Cum C surgant (a ex u) O 144 ut caelis uirtutū/// c. s. P
 culmine (suprasc. a) S 145 seruas (suprasc. n) A uirginitas (suprasc. fusco colore ni) N 147 uen-
 dicat Mp 148 immunis (sic plerique) flagrat: r m²A, fraglat BNP¹, glagrat (suprasc. f) p si corde
 (suprasc. in m¹) M uoluntas (u supra o alt. m¹) R 149 Sēs (c in ras.) S loquellae ANP¹,
 loquelle R, loquel///le (in ras. fuit ae) V 150 fana codd., suprasc. templa M, templa R sunt G ilia
 (in ras. m²) P, ūra (lineolam add. m²) P templa Canis. Giles 151 iam iure/// (e in ras., suprasc.
 s. cū cf. v. 113) S in nobis G nam iure G 152 Quae BEGP¹Sm² (Quem m¹) S¹S²p, primum voca-
 bulum deest A, Quem Sm¹V, Quem Abr. Gronovius piaclo (o del. et um adsc. m²) A, piaclo (o in ras. m²) S,
 piaclo S¹, pia clū (clū in ras. m²) P, piac///lū M, pialum R, piaculum cett., versibus 150. 151. 152 (Que) ad-
 scripsit, ut ordinem mutandum esse indicet, a c b p 153 fulgit (corr.) Vatic. Reg. 2078 lucens supra
 lin. m¹ S² 154 capit (suprasc. v m²) E stemater egis R, stemate V 155 Nec del. et
 hec in marg. m² p 156 Funditur S² petulentis P 157 materiam MPp, ut supra lin. ante
 materiam P, post materiem C obri///zumq; in marg. obrizū zmalzgolt S 159 Glarea quae Abr. Gronov.
 ut producit W 160 Sicast///a M, Sic casta (ic et ca in ras.) S, Si casta S² = Canis. 161 espurca A,
 ex spurca M, e om. R; ras. ante e S 162 muric///e B cunctis sed litterae extremae paene eranidae
 inductae N versibus 162—173 rubri numeri I—XII adscripti in W, I—VI in C¹ et E, in quo iuxta
 162 etiam k 163 coccineasque codd., suprasc. o S ante simul longior rasura N, simul supra lin. C
 pcellit (in ras. fuit e) A rubrica colores p, coloris (suprasc. e) G, coleres (suprasc. o) V

143 = licet in terra nascatur 144 Regula Benedict. c. 73 tunc demum ad maiora .. doctrinae
 virtutumque culmina .. pervenire 147 I Corinth. 6, 19 spiritus sancti, quem habetis a Deo cf. Augustinus
 de bono coniug. 13 150 I Corinth. 3, 16 152 Bonifat. aenigm. 17 Mandere quae nefas est et gustare pro-
 fanum 155 cf. ad v. 94. 117 157—176 Fusius hic Aldhelmus explicat ea, quae Hieronymum secutus in
 prosa c. VIII s. f. attigit, c. IX similiter explicavit, c. XIX ex s. Victoriae passione attulit 158 machina
 mundi = Lucret. V 96 passim apud Aldhelmum (v. 1679 aenigm. 100, 78, ubi totus v. 158 repetitur, carm.
 rhythm. I 17) legitur et apud poetas aevi Carol. cf. e. g. Milonem de sobr. I 359. Florum IV 1. 25. 35 etc.
 Bedam de die iudicii 158 Rex Deus, immensi quo constat machina mundi, et postea, ut apud Hrotsvitham

- Pallida purpureas ut gignit glarea gemmas,
 165 Pulverulenta tegit quas spurci glebula ruris;
 Ut flos flavescens scandit de cortice corni
 Tempore vernali, dum promit germina tellus;
 Dactilus ut dulcis frondenti vertice palmae
 Truditur et sicco praestabit stipite proles;
 170 Unio de conca ut ponti sordente nitescens
 Nascitur et proprio matrem praecellit honore;
 Squalidus ut sablo spreti sub cespite ruris
 Bratea flaventis depromit fila metalli —
 Ut bino sena cludam paradigmata versu —:
 175 Sic sacra virginitas caelorum grata colonis
 Corpore de spurco sumit primordia vitae.
 Vineae frugiferis ut constat gloria campis,
 Pampinus immensos dum gignit palmite botros
 Vinitor et spoliat frondentes falcibus antes;
 180 Sidera praeclaro cedunt ut lumine solis,
 Lustrat dum terras obliquo tramite Titan
 Cuncta supernorum convincens astra polorum:
 Sic quoque virginitas, quae sanctos inclita comit,
 Omnia sanctorum transcendens praemia supplet.
 185 Integritas quoque virtutum regina vocatur,
 Iungitur angelicis dum casta sponte manipulis:
 Haec, inquam, virtus caelesti munere pollens
 Aurea flammigeris praestat crepundia gemmis.

164 purpureas (e in ras.) R 165 Pulvere (re eras.) rulentus P quos S² spurca G,
 porci R glebula V 167 vernali (suprasc. a) E gemina (suprasc. r m²) S 168 uestice M
 169 stipiti AB, stipite (e in ras.) E proles codd., prolem Giles 170 Unio P conca codd., conca
 (suprasc. t = h) G sortiente R nitescit (suprasc. man. ins. ns) P¹ 171 prae honore cellit A
 propriam P, propriam .. precellet onore R, concepit (suprasc. p m¹) P¹, pcellit (p ex p) S honorem p
 172 Squalidos (suprasc. v m¹) S², Sualidus M spernenti sub cespite ruris (add. m³ saec. X) A, speti
 (add. r) S², subces piteuris (suprasc. r) P sablo (in textu del., in marg. adsc. sabulo) p 173 bratea P,
 bratea (suprasc. t m²) B, bratea cett. fuentis (suprasc. la m¹) C depromsti (sti del., suprasc. sit m²) p
 metalla (suprasc. i m²) N 174 bino (b ex u?) A cludam BMV, dudam (suprasc. cludam) p, clu-
 dam cett., bino sen cladam R paradigmata M uersu (suprasc. o) p 175 sacra (supra
 lin.) M colonis (ol arcte colligata et o insuper add.) A, colonum R, coloniis O 176 spurca
 (suprasc. o m²) N su////mit (in ras. fuit m) A consorcio uite R 177 uitea p fructiferis R
 178 in mensos p dū////gnit (suprasc. gi m¹) P¹ botros (otros m² in ras.) A, bo////tros P, batros S²,
 butros (u in o) N 179 Uinitores spoliant R, et spoliat W q; (suprasc. ae m²) A 180 plaro
 (suprasc. c m¹) P¹ caedunt V lumina BR 181 tñas suprasc. m¹; obliquo (o in a m²) C, oblico R
 182 pernorū (suprasc. su m¹) S¹ conuicens (suprasc. n m²) E 183 q; m¹, q. m² P 184 transcen-
 dens ABMNPP¹SS¹S²V, transcendit RCGOW, transcendit (it in ras.) E *suplex AB (suprasc. p alt. m²),
 subplex P¹EMSS¹, supplex cett. 185 quoque iam uirtutum regina uocatur R; iuxta 185. 187. 194 k E
 186 dum ABCPP¹RSS¹S²V, cum cett. 187 om. R 188 Area (suprasc. u m¹) A flammigeris A,
 flamigeris P

173 aenigm. 96, 11 Bratea non auri fulvis pretiosa metallis; sed in versu nostro bratea est ad-
 iectivum = tenuia 176 Iuvenius evang. II 203 iustae repetit primordia vitae cf. aenigm. 29 (III 1) 5
 178 aenigm. 78, 3 quae Pampinus .. viridi genuit de palmite botris 185 c. XIX Ut sit virginitas
 regina (ex Passione s. Victoriae) c. XXIII Habetis integritatem, quae est omnium regina virtutum
 (ex actis Thomae?) cf. etiam c. VII 186 Venant. Fortun. VIII 4, 4 Iungitur angelicis casta puella
 choris M.

- 190 Virginitas fulget veluti rubra purpura regum,
 Qua regnatores funguntur iure togati;
 Integritas animae regnans in corpore casto
 Flos est virgineus, qui nescit damna senectae
 Nec cadit in terram, ceu fronde ligustra fatescunt.
 Cernite, fecundis ut vernent lilia sulcis
 195 Et rosa sanguineo per dumos flore rubescat,
 Ex quibus ornatus, qui vincit forte palestris,
 Accipit et circo victor certamine sorta!
 Haud secus integritas devicta carne rebeli
 Atque nefandorum prostratis strage catervis
 200 Pulchras gestabit Christo regnante coronas.
 Quamvis integritas ornetur laude metrorum
 Atque pudicorum crebrescat vita per aevum,
 Non tamen aeterno fraudantur munere Christi,
 Qui concessa colunt licitae conubia vitae.
 205 Non ergo argenti squalescit spreta libella,
 Uncia bis senis quam pensat lancibus aequa,
 Quamvis auratis praecellat fibula bullis
 Amplius aut certe flavescent petala fulva;
 Nec lanterna tibi vilescat vitrea, virgo,
 210 Tergore vel raso et lignis compacta salignis
 Seu membranarum tenui velamine facta,

189 fulge///t E uelēti (eras. i, supasc. u) B purpora R, supasc. v E 191 Integritas A
 regnat R 192 uirgineus B, uirgineos R, uirgineas (supasc. v m²) N 193 Nec cadit (ec et ea in
 ras.) S in terra R ligustra (i in v m²) B fronde . gusta (supasc. li et r) S fatescunt sic
 codd., fatescunt (in marg. m. saec. X flore ...) A, fatescunt (e in i m²) GP¹ 194 fecundos
 (supasc. i) S² venient (u in v m¹) S², uestient R 195 sanguineo m¹ supra lin. C, sanguineo
 (supasc. i) O uirgineo ... rubescit G 196 ornatur R (ex versu 158) uincis (supasc. t) S,
 vicit (supasc. n) C palestres C, palestris (e in ras. m¹) G, iuncti forte palestris p 197 Accipit
 (supasc. i m¹) R *incirco punctis suppositis, supasc. idcirco V, idcirco M, idcirco (id in ras.) N, in circo
 cett., et scripsi; circo I. F. Gronovius certamina A, certamine (e in ras.) S, certamine cett., uictor certamine
 uictor (uictor linea circumclusum) sorta M, accipit hic certum uictor certamine sertū p sertam S¹, sertam
 (lineam add. m²) S, sertē (e in a m¹) S² 198 Aut p, haut N diuicta (i in e m²) B rebellis C 199 Ad-
 que R nefandarum S¹ pstraet/// M 200 Pulchras R gestauit N Post hunc versum EX(H)ORTATIO
 CONIVGATORUM BONORVM C¹EGOW, Exortatio con iugatoz in marg. C 201 uirginitas cj. Abr. Gro-
 novius or///netur S 202 pudicorum (o in i) N crebrescit (supasc. a m²) V 203 fraudantur A,
 fraudantur aeterno M 204 licita R conubia (voluit conuiuia m²) A 205 squalescit argenti M, squal-
 lescat E (a in ras.) GOW 206 pensa///t P¹ 207 om. R aurata N, auratas (supasc. i m¹) G, er-
 ratas p 208 at certe B flavescent (supasc. n m¹) S, flavescent RNm¹ petula (u ex a m²) A, pē-
 ula NP¹m¹, petala (ras. supra a prius) S 209 Nellanternā R, la///terna P¹S, laterna Em¹pS¹, lanterna
 cett. 210 raso AMNS², raso (in ras. m²) P, raso (so in ras.) S, rasa R 211 Seu m///ēbranarū
 (tres vel quattuor litterae erasae) P, Neu G uelamina AS², uelamine (e in ras.) S

193 Verg. ecl. II 18 Alba ligustra cadunt 194 cf. ad carm. rhythm. II 155 et ad v. 1878 cf.
 Sedul. Scottum de rectoribus Christianis ed. Hellmann p. 24, 17 sqq. 196 coniunge ornatūs — sorta
 197 aenigm. 91, 7 tegitur . . viridi ramo victor certamine miles; 100, 39 Me . . vincunt certamine cursus
 199 Sedul. C. P. II 116 Sternere conlisas parvorum strage catervas Inmerito non cessat atrox M.
 201—247 prosa c. IX, ubi comparantur argentum cum auro (205 sqq.), marmor cum rubente gemma, lanca
 stamina cum purpura et sericis, mala punica cum dactylis (226 sqq.), incus aliaque instrumenta cum orna-
 mentis, luna cum sole (v. 213 sqq.), puteus cum fonte (218 sqq.), mergula et graculus (vel corvus) cum pavone
 (223 sqq.) 207 aenigm. 100, 25 Pulchrior auratis dum fulget fibula bullis 208 item v. 1341 aurea
 . . . pētala (πέταλα); pētala e. g. Milo De sobriet. I 628 (Plac III 634)

- Quamlibet aerata praecellat forte lucerna
 Aut furvas lichinus illustrans luce latebras;
 Pallida nec lunae spernuntur lumina noctu,
 215 Caerula dum fuscant tenebris nox saecula furvis,
 Plus licet ex centro Titan vibramina fundat,
 Cum nimbi fugiunt et fervet torridus aether;
 Nec putei laticem spernendum ducimus altum,
 Anthlia quem sursum solet exanthlare cisternis,
 220 Quamvis praecipua praecellant flumina fontis,
 Frigida quem gelidis progignit glarea limphis;
 Mergula nec penitus nigris contemnitur alis
 Ingluviem ventris squamosis piscibus implens
 Garrulus aut etiam vilescit graculus ater,
 225 Qui segetum glumas et laeti cespitis occas
 Depopulare studet carpens de messe maniplos,
 Quamquam versicolor flavescat penna pavonis
 Et teretes rutilent plus rubro murice cycli,
 Cuius formosa species et fulva venustas
 230 Omnia fabrorum porro molimina vincit;
 Sic caro, mirandum fatu, putrescere nescit,
 Ut referunt nobis veterum documenta virorum:
 Quod signum et species est virginitatis amandae,
 Quae calcare solet devota mente nefandas
 235 Spurcitias mundi sprete putridine carnis.

212 terrata *B*, errata *pm*¹, aurata *S*¹*S*² procellat *AS*² auratei (u in *ras.*) procellant (*suprasc.* *† lat*) forte lucernae (*suprasc.* *† lucerna*) *S* 213 lichinus *codd.*, lichnus *Gp*, lighnus *P*¹, lighnus *P*, lichinus furvas *POWE* illustrans *E* (ill in *ras.*); *GP*¹ *W*, inlustret *p* latebas (*suprasc.* *r*) *S*¹, tenebras *W* Ver. sum 213 add. *m*¹ in *marg.* *P*¹ 214 lunae (ae in *ras.*) *R*, luniae *V* spernuntur *O Giles*, spernuntur *cett.* nocte (*suprasc.* *u*) *S*² 215 secula (u in *ras.* *m*²) *A*, secla (*suprasc.* *v m*²) *S* 216 fibramina *ABS*²*P*¹ (*suprasc.* *v m*¹), uibramina (u in *ras.* *ex f*) *S*, titamuibramina *V* fundant *R* 217 nymphi *R* torridos (*suprasc.* *v m*²) *A*, tordidus (*suprasc.* *r m*¹) *P*¹ aeteher (*corr.* *m*¹) *R* 218 putei *R*, Ne putei (*suprasc.* *c m*¹) *N* 219 an]thlia *A*, anthlia *cett.*, exanthlare sic *codd.*, Anthilia supra quem sursum stentque exanthilare cistinis *R* ciēternis (in *ras.* *s m*³ *saec.* *X*) *A*, sermonē in *marg.* pro forma insulari litterae *r* forma vulgaris scripta est *C* 220 Quam (*supra add.* *m*² uis) *S* pēcipue *N*, precipuii *suprasc.* *m*² *†* praecipua *S*, precipua *m*² in *ras.*, *suprasc.* *†* pspicua *EW* fontis flumina *M* 221 quegelidis pergignit *R* frigidaque *G* que (q inductum) *E* gla (*supra add.* *rea m*²) *S* 222 nec (ec in *ras.*) *S* contempnitur *CGPP*¹*p* ēalis *A*, ēalis (in *ras.* *fuit h*) *S*, halis *NS*² 223 uentri *P*, uentrem (*suprasc.* *is m*²) *N* 224 Garrulas (*suprasc.* *v*) *S*² gragulus ater (a in *ras.*) *R* 225 segitum *R*, segetum (e prius in *ras.*) *S* cespitas *p*, cespites *Giles* 226 studet (t in *ras.*) *S* messemaniplos (e et *m ligata*) *A* 227 clauescat penna (e ex *i m*²) *R* 228 rubro (o in *ras.*) *S* cicli *CEm*¹*MPGS*¹ pilos murice rubro cycli *R* 229 formosa species (osa species in *ras.* *m*¹) *O* uulua *A* (u in *f*) *SS*¹*m*¹, falua *B*, fulua *v* 230 fabo (*suprasc.* *r et rum m*²) *S* mulimina (o *supra u*) *P* 231 fatū *w* putrescere *Canis*. 232 refer' *N* monumenta librorum *w* 233 signum est et *A*, signum *////et species S*, signum *////////species* (*suprasc.* *&*) *S*², speties uirnitatis *w* 234 deuota 'nefandas 'mente *M* 235 putridine *AMNSP*¹*m*¹, putridinæ *m*¹, putredine *m*²*B*, spretata tredine (pu *m*² *supra ta*) *R*, putredine *w* spurtias *V*

214 *Iuenc. Hist. evang. II* 209 furvis miserande tenebris *cf. v. 938. 1951 aenigm. 8 (II 1) 4 M*, *v. 2866* in furvas . . latebras * 215 *aenigm. 79 (VIII 3) 10* Heu! chaos immensum fuscaret cuncta latebris 227 *Albarus IV 7—9 (PlaC III 128)* Sicque pavi varie flavescens (*cod. pavescens*) voce resultant (?), Qui pennis rutilat fulvis et murice cicli Specie formosa viget 232 *Verg. VIII 356* veterumque vides monumenta virorum. *cf. v. 392. 1262. — Significat Aldhelmus Augustinum cf. 237 16*

- Punica neu granis temnuntur mala rotundis,
 Quae circum simplo cortex velamine cingit,
 Quamquam palmeti praecedant dulcia poma
 Nectaris et mellis mulso imitantia gustus.
 240 Sic, inquam, integritas fama veneretur in aevum,
 Ut tamen electos, qui nectunt foedera nuptis
 Et iuste vivunt castorum iure tororum,
 Carpere non cupiat strofoso pagina rictu,
 Praesertim antiquae cum narret littera legis
 245 Illustrem patres vitam duxisse priores,
 Qui ventura Dei prompserunt flamine sancto
 Dona, salutaris dum Christus saecula beavit.

- Helias vates, quem tetra volumina regum
 Insignem memorant virtutum tenia fretum,
 250 Virgo sacer fuerat fama per saecula notus.
 Plurima quapropter terris miracula gessit
 Atque arcana Dei verbis oracula prompsit,
 Quae series libri promulgat famine claro.
 Nam geminos quondam caelesti fulmine fretus
 255 Iusserat arsuos flammis perferre focorum
 Penticotharcos atque viros ad funera centum

236 neu *codd.*, nec *Np* cf. 1819. 1836. 2768 *aenigm.* 9, 2. 48, 7 granis — rotundis (*m*² in *ras.*) *P*
 temnuntur *VP*, temnuntur *A cett.*, temnantur *GOWP* mala (*a alt.* in *ras.* *m*²) *S* 237 circum
 (*suprasc.* v) *A* symple cortis *R* Post cortex rasura, post quam manus aequalis velamine cingit; eadem
 post longam rasuram v. 238 post palmeti (= *P*) scripsit praecedant dulcia poma; credo, quia versuum partes
 transpositae erant *A* valamine *p* 238 Quamquam *P*¹ pomi *S*² *Canis.*, dulcia palma *N* 239 molso *A*,
 mulso (*v* in *ras.* *m*²) *B*, mulso (*u alt.* in *o m*²) *S*² imitantia *S*², mulso (*u* in *ras.*) emitantia *R*
 gustis *P*, gustu *Hanckius* 240 Sic inquam scripsit in textu manus altera aequalis *A* veneretur
 (*n alt.* *eras.*) *B*, ueneretur (*e ex &*) *N*, ueneratur (*a ex e m*¹) *w* 241 At *w* at uiunt (*suprasc.* v *m*¹) *P*¹
 foedere *B* nuptis (*suprasc.* nuptiis) *S*, nuptiis *R* cf. ad v. 1985 242 iusto (*suprasc.* e *m*²) *S*² casto-
 rum (*a ex corr.*) *B*, castorum iure tororum (*suprasc.* h, rum iure tororum *m*² in *ras.*) *E* thororum *S*² *G*
 243 cupiant *B*, cuat (*suprasc.* pi) *S* stroposa *A*, strofoso *BCMP*¹ *SVw* ritu *OW* 244 narrat et (*in ras.*
 fuit re) *A*, narrat *R* litera *Mw*, littera letis *C* 245 patris *p* dixisse *R* priorem *C*, priorū (*ū eras.*
*es m*² in *marg.*) *w* 246 promiserunt (*eras.* p) *AB*, promiserunt *NPRS*¹ *SVw*, promiserunt *C*
 flaminesancto (*e et s ligata*) *A*, famine *R*, flamine (*l adrasum*) *w* 247 saecula *M*, saecula *R* bearit
Abr. Gronovius Post v. 247 DE HELIA C'EGO, FINIT PLOS INCP LIBER *S*, De scō helia *C*, DE ELIA
 ET DE EIVS VIRGINITATE LAUDANDA ET ADMIRANDA DICENDUM *R* 248 elias *A*, elias ommissa
 initiali *w*, Haelias *S*¹ *M*, helias *cett.* uatis *R*; in *marg.* I *S*² 249 memorent *VN* (*suprasc.* a *m*²) *w*
 tenea (*e ex i*) *A*, tenuia *GOW* (*suprasc.* i. subtilia), tenia (*suprasc.* v *m*²) *E*, proemia *R*, tenia *cett.*, tenia
 extremitas uite *N*, tenia est extremitas uit(t)e et hic pro aliquo ornamento ponitur *MS*, ternia *Canis.*, tenuia
Giles, ornamenta q̄ cōponunt i tenent capillos feminarum *m*³ *P*¹ 251 Plurima *codd.*, Flumina *Giles* p̄p (= *p*
 propter) *A*, quapropter *B*, quopropter *W* Post versum 251 repetitus, deinde deletus v. 250 p 252 miracula *R*
 archana *CMOp*¹ *S*¹ *w*, ar ca (*suprasc.* h et na *m*²) *S*, arcana (*suprasc.* h *m*²) *B* promsit *ABCORS*¹ *w* 254 fla-
 mine *S*¹, famine *S*², fulmine *P*¹ 255 assuros (*suprasc.* r *m*²) *P*¹ 256 penticotharcos *A* (*o prius suprasc.*)
BCEP, penticotharcus *V*, penticotharcos *M*, penticotharchos *N*, penticotarcos *S*² *O*, pentatarchos *S*¹, pente conta-
 reos adque *R*, pentecotarchosque *p*, penticotharsos (*i in e, s prius in e, n supra e m*³) *P*; versus in textu
 ommissus, in margine inferiore additus (pentatarchos atque uiros at (*suprasc.* ad) funera centum) altera manu *S*,
 atque ad uiros funera *O*, adunera (*suprasc.* f) *V*

244 sqq. *prosa c. VIII* praesertim cum pro certo noverimus, priscis temporibus patriarchas divi-
 nae sanctionis praecēpto coniugii foedera servantes supernae gratos maiestati extitisse 248—282
 = *prosa c. XX*. — tetra = τέτρα, τέτραγα 249 tenia: ablativus syllaba ultima correpta ut v. 526 gratiā,
 578 necromantiā et alibi saepissime

- Truserat implentes pariter praecepta tyranni.
 Quique quater denis et binis mensibus actus
 Astriferum clausit quadrato cardine caelum,
 260 Aridus ut nullis roraret nubibus aether
 Atque negarentur latices morientibus herbis
 Nec sitiens pratum caperet nutrimina limphae;
 Tunc iterum nutu nimborum obstacula rupit,
 Ut fluerebnt imbres ubertim ex aethere furvo
 265 Glesceret et rursus fecundo germine tellus
 Pabula densa ferens vulgo vernantibus arvis.
 Arbiter aeternus quem iussit scandere bigis
 Aurea caelorum penetrantem culmina vatem;
 Sospes qui numquam sensit discrimina mortis,
 270 Cetera per mundum ceu gessit turba parentum
 Atque futurorum gestura est turba nepotum,
 Sed manet in temporis paradisi hactenus heros,
 Helisium colit ut superis in sedibus Enoch,
 Quem quondam rapuit divina potentia caeli,
 275 Lurida ne mundi pateretur damna nefandi:
 Ideirco simul ad belli certamina cruda
 Contra Antichristum gestant vexilla Tonantis.
 Omnia de nigris resurgent corpora bustis

257 Trusserat *R* tyranni *CMS¹R*, ... anti *w*, tyranni (*suprasc.* achab, in *marg.* XXV) *B*
 258 Quiq; /// (*ae eras.*) *S*, Quiq; (*n eras.*) *B* actus *ABCMNPSS²Vw*, actis (*suprasc.* actis) *P¹*,
 auctus *S¹*, actis *cett.* 259 quadratos *p*, quadrata *S²* celom (*suprasc.* v) *N* 260 Arridus et
 (*suprasc.* ut *m²*) *A* nullus (*suprasc.* i) *S²* haether *A*, ///aether *S* 261 ante 260, sed versus trans-
 ponendos esse per notas *d* et *h* praescriptas significatum est *A* cf. v. 404 262 parte *M* limphaet *A*,
 nimphae *R* 263 ante rupit punctis circumclusum et alio atramento cul *A* nutu supra lin. *M* ob-
 stucula (*suprasc.* a et v *m²*) *P¹* 264 flu///erent *A* ubert/// (*linea ~ alio atramento*) ex ///ethere *A*,
 hubertim & ethere *S²* furuo (*m²* in *ras.*) *E* 265 glisceret *GRMBm³P¹m²*, glesceret *cett.* ut
 (*suprasc.* &) *A*, ut *R* germine tel///lus in *ras.* *E* 266 Papula *R* densis (*suprasc.* a) *C*, ferens
 densa *M* ferens — aruis in *ras.* *m²* *E* 268 pene tretem *V* 269 Sospis *R* discrimina mostis *M*
 cf. 168 270 gemit *B*, ceu sensit vel quae sensit *Abr. Gronovius*; gerere absolute dictum est 271 ante
 gestura rasura unius litterae *A*, gestabit *P* turba (*supra* in linea inflexa) *A*, turba *SC*, turba *cett.*
 parentum — gestura est turba *om.* *S¹* sensura est *Abr. Gronovius* 272 versum *om.* *C* tempis
ABMNPP¹pS (*pi m¹* in *ras.*) *S¹S²Vw*, templis *O(W) Canis.*, tē///plis (*plis* in *ras.* *m²*) *E*, tempus (*pro*
 templis) *G*, campis *R* actenus *EMOPP¹RS²V*, *suprasc.* † *G* eros *R* 273 Heliseum (= *EVP¹w*)
suprasc. *O* am et infra seum lineam posuit *m³*, quae voluit Heliam (= *S³*; sic post *Canisium Giles*) *A*,
 helium/// (*um* in *ras.*) *W*, Helisen *P*, Elison (*suprasc.* sion) *p*, helisium *BS¹G* (*i* in *e*?) *M* (*suprasc.* paradisu
 et campus *e*) *S* (*sium* in *ras.* *m²*), Δelysium (*Δ* in *ras.* pro *h m²*, *i* in *ras.*) *N*, haelisium *R*, helisiam *O*;
 cf. e. g. *Theudulf PlaC I 573 v. 2*, Helisium = Elysium. — et in *ras.* *W*, ut (*suprasc.* † et) *E* enoc
AESOPP¹ (*suprasc.* h *m³*) *W*, enoch *CGMNpRS¹w*, ænoch *V*, henoch *cett.* in *marg.* I *S²* 274 quon-
 dam rapuit *codd.*, rapuit in *marg.* *G*, rapuit quondam *Giles* 275 Lubida *S¹* ne in *ras.* *E* munda
 (*suprasc.* i) *P¹* dāpna nefadi (*suprasc.* x *m²*) *P*, danna *S*, dampna *GP¹V*, nefanda (*suprasc.* i) *A*
 276 ad/// *E*, adbeli (*suprasc.* l *m²*) *P¹* dura (*suprasc.* cruda *m¹*) *C* simul adverbium hic est, non con-
 iunctio 277 anticristum *E*, anticristum (*suprasc.* †) *G*, anti-xristum *B* gestant (in *ras.* *m²*) *O* uixilla *R*
 278 resurgent (*suprasc.* alio atramento *g* = con) *A* de resurgent cf. ad aenigm. 6, 4; consurgent (*C*) *RP¹Giles*,
 cum surgent ex consurgent *B*, cum surgent (cum in *ras.* *m²*, e in *ras.*) *N* cf. v. 616, cum surgent *EGS¹MOPVw*,
 nigris surgent corpora *S¹* (*supra* corpora scriptum cum *m²*) *S*, surgent cum *Canis*.

258 *Lucas 4, 25; III Reg. 17, 1* (tres annos et sex menses). — actus = iussus a deo secedere cf.
III Reg. 17, 3 sq. 259 *praef. v. 2* 267 sq. *Sedul. I 179* (quem versum laudavit in prosa) 181 Aurea
 flammigeris evectus in astra quadrigis Sidereum penetravit iter. — v. 2168 Aurea ... penetrarat
 regna polorum 273 cf. *Augustin. contra Iorian. VI c. XXX. Beda explic. apocal. II 164 Migne*

- Clausae per campos et tumbae sponte patescunt,
 280 Dum salpax crepat et clangit vox clara tubarum
 Adventante Deo, qui cunctis praemia pensat
 Seu pia perfectis seu certe saeva profanis.
 Sic quoque famosis decoravit saecula signis
 Virgineo flagrans Heliseus flore propheta.
 285 Aurea hunc bombis nascentem bucula vatem
 Signavit, quoniam destruxit sacra deorum;
 Munere quem duplo ditabit spiritus almus,
 Lauti supernarum qui confert munia rerum
 Singula per sanctas cumulans charismata mentes.
 290 Excitat horrenda constrictum morte cadaver,
 Quamvis iam leti sopitus sorte fuisset;
 Ast pueros stolidos, sanctum qui carpere vatem
 Et laniare student bombosa voce frementes,
 Tradidit ursorum mandendos rictibus ultro
 295 Calvitiem capitis scurrarum more loquentes:
 Sic Deus horrida sanctos ulciscitur ira
 Et merito plectit peccantes verbere saevo.
 Hieremias bino pollebat munere clarus,
 Quamlibet innumeris esset ditissimus heros

279 Clusq M tube R, tumbae (b ex p m¹) S² patescunt (e ex u) B, patescunt PR, patescunt
 (suprasc. e m²) G, tabescunt Canis. 280 Salpax (x in ras. m¹) A, salpax (i in ras.) S² clangit R
 turbarum P 281 Adueniente ex Aduentante m²B, aduertente P, Aduentante xpo R dō (o in ras. m²) A
 cunctis S premia A, proemia R 282 pia infra lineam A pia festis . . fana profanis R Post v. 282
 spatium vacuum unius versus B in marg. De scō heliseo C, iuxta 282 DE HELISEO E, DE HELISEO
 OW, DE HELISEO PPHETA G, DE HELISEO PROPHETA DISCIPULO HELIAE R 283 Sic quo-
 que eadem manus ac v. 240 A, Hic quoque C decuravit A in marg. I S² cf. ad v. 272 et 298
 284 fragrans (r alt. in ras.) S, fragrans NW, fragrans N. Heinsius haeliseus AR, heliseus NP¹, eliseus B,
 helyseus P, heliseos p 285 (A)ureaunc (suprasc. h m¹) A, hunc (suprasc. quē) p bumbis R bucula
 codd., bacula Giles 286 Signavit qui p, in quo post 287 legitur continuo v. 336, signavit quo (quō AMS²,
 qm S) S¹ destruxit (suprasc. s m¹) A, dextruxit (suprasc. s m¹) B, destruxit R, destruxit iam S¹ 287 dup-
 plo O ditabat (t ex d) P¹ 288 confret R 289 cumulas (suprasc. n m²) carimata (suprasc. s) S¹,
 charismatata S², tumulans qui crismata R 290 constrictum ortecadauer R 291 laeti ABm¹MR, leti
 (suprasc. o) E, loeti cett. sopitus m¹, sopitū m²B, sopitū P, sopitus (s in ras.) E, sopitans R 292 stodos
 (suprasc. li m²) S¹, stollidos R, solidos (suprasc. t) E 293 clamare student bumbosa R 295 cal-
 uiciem MPS, caluitium (suprasc. e m¹) S², caluitiem (e ex a m²) R 296 horrida S¹Sm² 297 pectore
 EGO, pectore vel uerbere W 298 ITĒ DE HIEREMIA PPHETA ET DE E, VIRGINITATE R, DE
 HIEREMIA OW, DE HIEREMIA PPHETA G, iuxta 298 DE IEREMIA (in textu Hieremias) E, De scō hiere-
 mia C, hieremas B, iuxta 298 k II S. II S², Hieremias S, IHer/mias (supra ras. e m¹) P¹ 299 diuitissimus
 (ui adras.) he///ros A, dietissimus M eros V

279 v. 1248 cum tellus sponte dehiscit Et genus humanum tumbis emergerit atris. de aris VII 24
 cum tellus sponte dehiscet Omnia de priscis et surgent corpora tumbis 280 v. 2459 dum vexilla gerunt
 et clangit classica salpax; v. 1549; carm. eccles. IV 5, 18 cum clanget classica salpax. Eangythae epist.
 (Ep. Mer. p. 262, 12) corpora . . . resurrectura in die necessitatis, quando erilis tuba concrepat et omne
 humanum genus atris tumbis emergerit, rationem redditura 282 cf. Evang. Ioh. 5, 29. Versus
 Sibyllae (ed. M. Hauptius, Opusc. I 289 sq.) v. 30 Restituens seu digna bonis seu iusta profanis
 283—297 prosa c. XX med. 285 cf. ad prosam XX p. 250 adn. 2 287 IV (II) Reg. 2, 9
 290 IV Reg. 4, 34. — Sedul. III 138 gelida constrictum morte cadaver Spiritus igne fovet. cf. v. 587.
 606. 1410 [1496] M. 292 IV Reg. 2, 24 sq. 295 Epist. ad Ehlfrid. s. f. iocistae scurraeque ritu
 dicacitate temeraria loquentium 298—322 prosa c. XX extremum; quae 313—322 hic explicantur,
 non leguntur in prosa

- 300 Virtutum donis, quas Christi gratia confert;
Sed tamen, ut dixi, duo maxima munia constant.
Hunc pia uirginitas ornabat flore pudoris
Integris totum servantem legibus aevum
Atque superna Dei vatem praesagmina ditem
305 Caelitus implebant, ut nosset clausa latebris
Et reserare poli posset penetralia sensu.
Quem Deus ex uteri sacravit matrice mundum,
Ante praesentis quam nosset lumina vitae,
Ut foret affatim promens oracula vatis;
310 De quo caelestis fatur sententia patris,
Quod, dudumquam nascatur de viscere matris,
Sanctificaretur praestanti munere virgo.
Mittitur interea mox vaticinare propheta,
Daemonis ut regnum necnon et sceptrum tyranni
315 Diruat in mundo fretus virtute Tonantis
Et regnum caeli destructa fraude maligni
Aedificet plantetque restaurans sceptrum polorum.
Conspicit et geminas vernanti vimine virgas,
Quae signant speciem populorum forte duorum;
320 Nec non et totidem corbes ex ordine cernit:
Sed tamen aequiperans interpretatio plebes
Portendit geminas per sacramenta vetusta.
Scriptorum veterum liquido monumenta testantur,
Quod Danihel semper virgo floresceret almus,

300 Virtum (*suprasc.* tu m^1) A 301 munia (*suprasc.* munera) M 302 Sed tamen uirginitas — pudoris: *versus hic in textu totus deletus et infra textum eadem manu* Hunc pia uirginitas — pudoris *repetitus A; bis hunc versum, semel a verbis* Hunc pia, iterum a verbis Sed tamen uirginitas incipientem habet S^1 302 ante 301 SS^2W hornabat S^2 303 seruare R, seruantem (em in ras.) S 304 supna dēmū P, superno dī B praesegmina de la Cerda, praefamina Hanckius 305 clasa MP^1 (*suprasc.* v), causa P latebras (*suprasc.* i m^1) S^2 306 Et serare (*suprasc.* re m^2) G, reserare N possit R, poss& (*add. supra lin. m^3*) P^1 penitralia A (*suprasc.* e m^1) S^2 307 ex teri (*suprasc.* v) A, utero M sacrauit (*uit in ras.*) S^1 Iuxta 307. 313. 318 k in E 309 adfatim ABm^1CNP^1 , affatim (f prius in ras.) E uatis AS^2 , uates (e ex i m^2) BG 311 inter lineas scripsit man. insul. ut 1248 EP^1m^3 312 prestanti (i in ras.) A, prestanti O munire (e supra u) S^2 313 mox supra lin. R 314 Demonis EMP^1 ett (*eras. t alt.*) S^2 sceptrum A 315 Dirotat P, Diruit (i in ras., *suprasc.* a m^1) B fra&us B tonantis (i ex e) B, to/nantis P 316 distructa Bm^1PR 317 plant (et m^1 adsc.) A, planteq; (*suprasc.* t) M restaurans R regna (*inductum et suprasc.* sceptrum m^1) S^2 318 uimine codd., culmine Canis. Giles 319 sigant P 320 corbos V 321 aequiperans codd., aequiparans Canis. Giles, aequi/perans P, ante equiperans ras., in qua fuit exs C pleues (u in b m^2) A, plebis PP^1 , plibes (i in e) B in marg. iterum adsc. m^2 Sed tam O, *versus totus in marg. adsc.* V 322 Portendit (*suprasc.* pro m^2) A, Portendit (Por in ras.) O, /tendit (*supra ras.* Pro) S^2 , Protendit R, Ostendit (P ante O *eras.*) M, portendit cett., Protendit (*in marg.* f Portendit) Canis. vetusta codd., vetustas Canis. Giles DE DANIHELE PROPHETA ET EIUS VIRGINITATE R, DE DANIHELE O, DE DANI(H)ELE (N — E in ras.) PROPHETA EW, DANIHEL in marg. B, DE SCŌ DANIHELE G Novum capitulum notavit maiore initiali S^1 , in marg. III S^2 323 monimenta BE, monimenta CGP, munumenta R testantur (*punctis suppositis suprasc. m^2* fatentur) S; testantur ut v. 611 gēstat et alia 324 in marg. altera man. add. E

308 de aris 1, 17 Dum sani rursus redeunt ad lumina vitae cf. v. 2820. Iuvenius h. ev. IV 735 ad lumina vitae M. 311 Ierem. 1, 5 317 Ierem. 1, 10. 18, 9. [1, 11] dudumquam = antequam 318 Num haec ad interpretationem aliquam versus undecimi addendam ex primo Ieremiae capite sunt desumpta, ex qua etiam manavisse videntur, quae affert v. 321 sq.? 320 Ierem. 24, 1 323—364 prosa c. XXI

- 325 Qui nobis normam sacratae virginitatis
Imbuit et speculum vitae monstravit alumni.
Certius ideo promulgat tempora Christi
Omnibus antiquis praesaga voce prophetis;
Annorum numeros explanans ordine recto
330 Nuntiat in mundo nostri cunabula regis,
Iam quadringentis annorum cursibus absque
Bis novem scribens aetatum lustra fuisse,
Donec prodiret Christus regnator in orbem.
Porro disseruit verax sermone futura:
335 Quatuor in mundo regnorum surgere sceptrum,
Ut prius in strato truculentus imaginis altae
Diversis vidit iam praesagata metallis.
Denique frondoso regnator stipite robor
Imperio fretus vidit de cespite crescens,
340 Cuius tangebant praecelsa cacumina nimbos
Et sub qua volucrum turbae et genus omne ferarum
Dulcia de ramis carpunt alimenta ciborum;
Arbore sed procera signatum iure tyrannum
Mox intellegit praesago pectore vatis,
345 Cuius caelestis contrivit sceptrum potestas,
Tempora torquerent donec septena superbum,
Ut merito fugiens dumosis saltibus erret
Et, dum dispexit torrentis flagra Tonantis,
Squalidus hirsutus peteret myrteta luporum
350 Quadripedum socius factus sine mente tyrannus.

325 normam (n ex m) A, formam G sac////re uirginitatis ostendit R ideo A promulgat V
328 psaga P¹ 329 numerus R explanans P certo OW Abr. Gronovius 330 cunabula V, cunabula
in ras., in qua fuerat vocabulum in na desinens P¹, cunabula (v in ras. m²) B 331 iam AMNSS¹S²PR,
Nam OW cett. Giles quadringentis (g ex e) N *atque codd. et edd., adque R, absque = πρὸς e. dat.
Archiv f. lat. Lexicogr. VI 210 332 scribens supra lin. S² a&um lustra V fuisset R 333 pro-
deret R in orbe CR 334 deseruit S, diseruit P, disseruit (e in i) P¹ 335 .III. In mundo ANV,
Quatuor (suprasc. t) S, Quattuor BCGOP¹ constantia surgere P regna C, regna suprasc. S In mundo
regnorum surgere uaticinatis sceptrum, omisso quatuor R 336 in mundo in strato: in mundo del. P¹ tru-
culentus (suprasc. nabugodonosor) G alta C 337 *praesagare A et plurimi, presagare (s in ras.) R, prae-
sagire S¹ multi 338 regnator & (& in ras.) S fraudoso p robor AN codd., robor S¹B (u in ras.),
robor (o ex u) EG (suprasc. v) 339 crescens P¹ 340 tangebant S² Canis. 341 sub qua codd.,
sub quo V turme RV genus (u in ras. ex o vel e) B une (suprasc. 3) P 342 carpebant R
343 Arbori (i ex e) sed proceræ (æ m² ex a) B, sed (supra lin. m²) N, procerū (ū in a) C 344 intellegit
AS¹S², intellexit (x in ras.) S, intellexit cett. vatis ACEm¹PP¹RS², vates (e ex i) B, vates cett.
346 septena P 347 f////ugiens E dvmosis (v m² in ras.) B 348 dispexit (um corr. in i m²) A,
dispexit S, dis in ras. R, dispexit BCEm¹NOP¹S¹S², desepexit V, despexit cett. celestis flagra t. R
349 Squalida CGEm²MNOVWR, Sqjualidus A, squalidus cett. myrteta AP¹S², mysteca P, mirteita M,
mirteta CGS¹ laborum R 350 Quadripedum M, quadripedum (v supra i) ESW

329 v. 742 materiam mundi discernens ordine recto 331 cf. ad pros. XXI p. 251 adn. 3
332 Dan. 9, 14 334 Dan. 2, 31 sqq. 38 sqq. 336 sq. Dan. 2, 1 338 Dan. 4, 7 341 sub qua:
quasi non robor, sed arbor praecederet 342 Iuvenc. III 207 sumunt alimenta ciborum cf. 1610
aenigm. 91 (VIII 1), 1 M. 346 Dan. 4, 20. Sedul. I 210 septenaque tempora lustrat, Omnibus hir-
sutus silvis et montibus errans 348 dispexit hic = perspexit cf. Daniel 4, 22 et 5, 21

- Hic quoque destruxit Belis dilubra nefandi
 Flaminibus scelerum mortis discrimina passis
 Atque sacerdotes populum sub fraude sacelli
 Fallentes pariter multavit morte cruenta.
 355 Tempore sic alio vincens virtute draconem
 Horrendis atram iactabat faucibus offam;
 Dum gluttit piceam crudelis bestia massam,
 Illico rumpuntur multatae viscera beluae.
 Hunc Deus horrenda semper tutatur ab ira,
 360 Quamlibet expertus toleret tormenta malorum;
 Denique non trepidat fretus caelestibus armis
 Saevos beluarum rictus morsusque leonum,
 Quamvis inclusus saevis tortoribus esset
 Egregius vates foveam retrusus in atram.
 365 Virginitas castum sic servat semper amicum
 Tetrica contemnens millenis damna periculis.
 Sic quoque virgineis redolentes floribus olim
 Tres pueri pariter servarunt iura pudoris
 Aurea spernentes stolidi simulacra tyranni,
 370 Qui turmas vulgi surdum mutumque metallum
 Imperio terrente iubet venerarier omnes:
 Tum tuba raucisonis reboat clangoribus alte,
 Fistula cum citharis reclamans aethera pulsat,
 Sambuca salpicibus respondet musica crebris,
 375 Vt genibus flexis et curvo poplite plebes
 Aurea per campos orarent idola regis;

351 Hic *codd.*, Sic *G* destruxit *AMNPRSEm*¹, destruxit *cett.* bellis dirubra *corr.* *m*¹ *P*
 352 fla///minibus *E* passis *S*, passus *S*² 353 populo (*suprasc.* *v* *m*²) *AS*, populo *S*² *Canis. Giles*,
 populum *cett.*, populum = populorum *N. Heinsius* frade (*a* in *ras.* *m*²) *R* scelli (*s* in *ras.*, in *qua* fuit
 eu?, *m*² et *a supra c*) *S*² 354 multavit morte cruenta *codd.* (*etiam S*²), morte (*or m*² in *ras.*) *R*, mulca-
 uit *S*¹, mulctavit monte cruentam *Giles*; *versum totum omiserat Canis.* 355 aliquo *P* draconum *P*
 356 Horrendus *S*² *Canis.* iac///tabat (*c* in *ras.*) *A* facibus (*suprasc.* *v* *m*²) *NmP*¹ 357 gluttit *A*
multi, gluttit ut *C* credelis *V* bessia (*suprasc.* *t* *m*²) *N* masam *P* 358 Illico *N* 359 Hoc
 decus *Pm*¹ tutavit *C*¹*GEOP*¹ *W* abra *corr.* *m*¹ *P* 360 tolleret *APP*¹ (*1 prius eras.*) *RS*² *V*, tolleret *NS*
Iuxta 361. 372. 385 et alibi in *marg.* *k* *adsc.* *E* 362 Saeuus *R*, Sequos *P* beruarum *S*², beluarum (*e ex i*) *P*¹
 rictus *codd.*, rictis (*suprasc.* *v*) *P*, uictus *Giles* mursusq; (*corr.* *m*² morsosq;) *N* 363 Quam inclusus ...
 esse *R* saevis tormentibus *P*¹ 364 uatis *PR* retrusus *M* 365 Viginas (*suprasc.* *itas*) *S*² semper
 seruat *MP* (*additis transpositionis signis*) 366 dampna *GP*¹ DE TRIBVS PUERIS QUI DE CAMINO
 IGNIS LIBERATI SVNT *R*, DE TRIBVS PUERIS *C*¹*EGOW*, Tres pueri *m*² in *marg.* *BC*; in *marg.* *III k S*,
*III S*² 367 Sic quoque tres virgineis *Canis.* frorib; (*suprasc.* *l*) *N* 370 mutumquae *A*, mutumque *B*
 371 torrente *S* 372 Tum *codd.*, Dum (*D ex T m*²) *V*, Cum *Giles* 372 et 373, Dum *Abr. Gronovius* roboat
*ABm*¹*SS*² clangoris (*suprasc.* *bus m*²) *S*² 373 cytharis *AGPP*¹*S*¹*S*² *W*, tytharis (*suprasc.* *c*) *R* secla-
 mans *S*, reclamans *supra aliud vocabulum scriptum O* Fistula dum *Abr. Gronovius* 374 respondit *MNPROW*
 misica (*suprasc.* *v m*²) *N* crebis (*suprasc.* *r m*²) *S* 375 securus poplite *R*, curbo *S* (*suprasc.* *v*) *S*²
 376 orarent (*suprasc.* *p* *ad*, *i. e.* = adorarent) *P*, orabant *G*

351 *Dan. 14 (De idolo Bel) 1 sqq.* 352 *Sedul. IV 137 amissae passus discrimina vitae cf. 1946.*
 2213. 2563 *aenigm. 82 (V 7), 7 M.* 355—358 *Dan. 14 (Draco Babylonius) v. 26* 359 *Dan. 6, 23*
 361 *Sedul. Scottus de rectoribus christ. ed. Hellmann: p. 27, 19 comptum caelestibus armis* 362 *Sedul.*
I 236 rictusque leonum ... iussit nescire furorem cf. v. 992 contra beluarum fraudes rictusque luporum
 363 *Dan. 6, 17* 364 *Sedul. I 301 foveam delapsus in atram* 367—390 *prosa c. XXI extr.*
 368 *Iuven. Hist. evang. I 534 casti iura pudoris M.* 369 *Dan. 3, 1 sqq.* 373 *Dan. 3, 5* 374 *Dan. 3, 7*

- Sed tamen Ebrea spernens ludibria pubes
 Cernua non flectit simulacris colla nefandis.
 Impius idcirco fornacis torre minatur
 380 Puberibus castis, ut cultum suggerat ardor,
 Dum furibunda pios nodarent vincla lacertos.
 Extemplo nexus combussit flamma feroces,
 Sed sacra sanctorum non quibat membra cremare.
 O mirum dictu, pueros quod flamma camini
 385 Torribus innocuis diro sub carcere coxit,
 Verum virginitas spreuit tormenta rogorum,
 Scintillante fide dum fervent corda virorum.
 Angelus ignicomis nam scandit sanctus ab astris
 Torrida cum gelidis sedans incendia flabris
 390 Carbonumque globos extinguens imbre superno.
 Sed priscos tantum cur patres pagina prodat,
 Limpida quos celebrant veterum monumenta librorum,
 Cum rudis antiquam praecellat gratia legem,
 Salvator clemens qua saecula cuncta beavit?
 395 Virginibus vates tum primo exempla Iohannes
 Edidit affatim sacro spiramine plenus;
 Qui dominum obtrusus sensit genetricis ab alvo
 Pignus caelorum terris gestante Maria.
 Hic erat in saltu silvestria pabula mellis
 400 Atque locustarum mandens corpuscula frugi;

377 ebrea AMPV, hebrea CEGORSS², haebrea BP¹, aebrea S¹ 378 Cernua (*suprasc. n m²*) S
 non (*n suprasc. m²*) A flectet R, flectit (f in ras. m²) S 379 minatur (*eras. n*) B 380 sugge-
 rat PS¹m¹ 381 pios (o ex ?) E 382 Extemplo (*suprasc. i*) AS²N(m²), extemplo (e per ras. in i) B,
 extemplo cett. nexos S con(m)busit Om¹RVW feroces (e in i) M, fer||ces (*supra ras. o m²*) P¹
 383 crenare V, domare (*suprasc. cre m²*) S² 384 pueros quos MNS¹p camina N 385 innocuis
 (*suprasc. n m¹*) R diro ||||| sub carcere (*in ras. fuit diro*) P¹, car|||ere (*supra ras. r, in ras. fuit p*) S
 386 sp||uit (*suprasc. re*) P¹ rogorum in marg. pyrarum S² Saluet (*suprasc. a*) uirginitas sper-
 nens p 387 scintillante (T ex d) S¹, scintillante R, scentillante Giles furent corda reororum R,
 feruent: uent *supra aliam syllabam scriptum* O 388 Agelus (*suprasc. n*) A scandit sanctus
 ABEGOP¹RSVW, descendit sēs P, sanctus scandit cett. Canis. Giles 389 horrida G gelidis (*in*
ras. fuit s) S, congelidis Abr. Gronovius sedens (*suprasc. a*) N 390 carbonumquae Sm¹, que
 (*supra lin. m²*) P¹, om. W extin||guens S, extinguens B (*suprasc. u m²*) CP¹, extinguens cett. igne (*del.*
et suprasc. imbre m²) S² superne Canis. In marg. Iohannes baptista m³B, de sancto Ioanne baptista p,
 de sōo iohē baptista C, DE IOHANNE BAPTISTA C¹GOW in marg. k v S, v S² 391 pagina prodat
 patres M quur R 392 celebrat (*suprasc. n m¹*) P monumenta CGOPSm², monimenlibrorum
 (*suprasc. ta m²*) B, liborum (*suprasc. r m²*) P¹ 393 pcellit S¹pR, ecellat gratia m² in marg. M,
 gracia S iugis pro rudis Abr. Gronovius 394 demens (*corr. Giles*) P quia S² cuncta SN (*suprasc. c*).
 In R desunt versus 394—459. Manus recens adscripsit: Hic multi versus desunt de S. Ioann. Baptista
 395 uatis P cum CS primo A, primo (o ex a) M, prima P iohē P, iohē C, iohanes M, Ioannes
 Canis., Ioannis Giles 396 affattim m¹, affatim m²B, affatim CNP¹Sm¹ plenis p spiramine spasci
 (*suprasc. plenus m¹*) O 397 dudum obtrusum P, obtrusus (u ex i) M, obtrusus CNV, obtrusus (*suprasc.*
s m¹) OE, obtrusos (v *supra o m¹*) G, abtrusus cj. Canis. genitricis CGP¹S¹ in aluo (*in a in ras.*) S
 398 pigrus (n *supra r m²*) A, p|||ignus duae litterae erasae P terriis gestante (*in ras. fuit g*) A, in
 terris M 399 pupula (*corr. m¹*) V 400 mandens (a ex e m²) S storpacula (s prius *del.*) p
 frui OW ui in ras. E, in marg. adsc. g G

381 Dan. 3, 21. 384 Dan. 3, 25. — Sedul. I 204 flammis Ardentis fidei restincta est flamma
 camini M. cf. 1553 388 Dan. 3, 28 391—394 prosa c. XXII init. 395—459 prosa c. XXIII
 397 Luc. 1, 15. — cf. ad c. XXIII adn. 4. Sedul. hymn. II 19 sq. Quem matris alvo gestiens Clausus
 Iohannes senserat 398 carm. eccles. II 13 caelesti pignore feta 399 Matth. 3, 4

- Cetera nectareae contempsit fercula pompae.
 Hunc Gabrihel patri sanctus praedixerat ante
 Dextris altaris promens oracula vati,
 Turibulum aurato cum ferret sorte sacello.
 405 Sed cum forte foret felix praecursor adultus
 Atque prophetali iam maturesceret aevo,
 Praedicat adventum Christi paranympus in orbe
 Plures convertens sacro sermone catervas.
 Namque salutiferum mundus baptista Tonantem
 410 Diluit aequoreis mergens in gurgite limphis;
 Accipit inde latex mox munera sacra salutis,
 Plurima quadratum quae nunc sparguntur in orbem,
 Dum populi passim baptismi dona capessunt.
 Sic fulsit felix virgo baptista Iohannes
 415 Nuntius et domini dictus praecursor in aevum;
 Quem genuit sero patris veneranda propago,
 Quamvis fecundo caruisset corpore mater
 Iamdudum et sterili matrix algesceret alvo.
 Nullus erat potior muliebri viscere natus
 420 Ni medicus mundi, proles generata Tonantis;
 Idcirco mundus mundum sine labe piaculi
 Abluit et laticis Christum sub flumine tinxit
 Humida fluctivagi sacrantem caerulea ponti
 Fontibus et vitreis donantem munera partus,
 425 Dum vetuli redeunt iterum ad cunabula vitae.
 Tunc linquente Deo torrentum marmora glauca
 Ac ripas lustrante piis cum passibus amnis
 Alta supernorum patuerunt claustra polorum;

401 nec terrae *Canis.* contemnens *N* pēōpae *B* 402 gabriel *COP¹S¹* sanctus
om. B patri iam *S¹* 404 in *textu om. sed adsc. h, in marg. inferiore, addito d adsc. m¹A* tui-
 bulum (*suprasc. r m²*) *B*, turribulum *GNO*, thuribulum *Giles* arato *AS¹*, auroto (*o prius in a*) *S²*, auratū *P*
 cferret *P*, fertet (*suprasc. r& m²*) *S*, sēorēte (*s et t m²*) *S*, forte *CNPS¹* sacellos *S²*, sacerdos
conj. Canis. 405 p̄corsor (*suprasc. v*) *P* adul|||| (*supra ras. tus*) *S* 406 propheta iam *M*, cū
 iā *P*, pfetali *P¹* 407 aduenum (*suprasc. t m²*) *P¹* orbem *w* 408 Multas *p* conuertes
 (*suprasc. n m¹*) *S* sacro *ASS¹S²C*, *ras. ante sacro V*, sancto *cett.* 409 satiferum (*suprasc. lu*)
 mundus (*s ex m*) *A* baptista *MP¹* iohannes (*in marg. tonantē m²*) *N* 410 Deluit *C*, Deluit
 (*e ex i*) *OE* aequoreis (*reis in ras.*) *E* limphis *A aliū*, limphys *E*, lymphys *P¹* 411 Accepit *N*
 mede (*in marg. inde*) *p* 412 quem *ABm¹*, quē||| (*e ex m*) *P¹* in orbe *C* 413 baptismi *MP¹*
 capessunt (*unt in ras. m²*) *P*, capescunt *GNm¹* 414 baptista *CP¹* ioh̄ *P* 415 dei
 dictus *p*, dictus domini *N* 416 Quem ingenuit *M* seroq; *S¹* 417 Quam *Canis.*, Quamquam
Hanckius faecunda *A*, fecundo (*o ex a*) *S*, foecundo *OG* corpore (*e m² in ras.*) *S* 418 et
om. O stereli *NSS²Vw*, sterelis *P¹* matris *P* agestent (*del. et suprasc. algesceret m²*) *p* 419 vis-
 cera (*a in e*) *p* 422 edaltas (*del., in marg. et laticis m²*) *p* tinxit *PP¹Sm¹*, tinēxit *E* 423 flucti-
 uagi *codd.*, fluctivagis *Giles* 424 partus (*rtus in ras.*) *P*, par||||tus *S*, patris *S²* 425 Dum (*m in ras.*) *E*
 ueluti *P*, uetulae *S¹* cubula (*suprasc. na m¹*) *A*, conabula *P*. *Totus versus inter lineas scriptus m¹C*
 426 torrentem *A* 427 Hac *A* prius cum *p. P*, pus (*suprasc. ri m², voluit prius*) *B*

401 *v. 626* Atque dies septem declinat fercula pompae 403 *Luc. 1, 11* 404 *Luc. 1, 8. 9*
 407 *prosa*: supernae prolis paranympus *cf. Ioh. ev. 3, 29* 408 *Luc. 1, 16* 412 *Sedul. I 360* latum
 sparguntur in orbem 421 *prosa*: Iordanis gurgite tinctum mundus mundum et virgo virginem
 baptizasse describitur 423 *cf. ad v. 5. Sedul. II 161* Gurgitis et propriis sacravit flumina membris

- Aethera celsa tonant, dum fatur rector Olympi
 430 Compellans sobolem verbo currente per aethram:
 'Hic est ecce meus dilectus filius', inquit,
 'Qui mihi complacuit totum regnare per orbem.'
 Caelitus ad Christum descendit spiritus almus
 Praepetis adveniens iam per simulacra columbae:
 435 Haec avis idcirco confertur flamine sacro,
 Sola caret quoniam crudelis felle veneni,
 Cetera quo ringens stomachatur turba volucrum;
 Mitia sed gestat candescens ilia praepes.
 Plurima pro Christo patiens tormenta prophetes
 440 Carceris illuviem et furvas sine luce latebras
 Pertulit atrocis damnans conubia regis,
 Qui consanguinei disruptit foedera, fratris
 Germani thalamum incestans sine iure tororum;
 Acriter idcirco compescit voce tyrannum
 445 Non metuens furibunda necis tormenta nefandae.
 Protinus effuso rubuerunt sanguine lances,
 Dum caput abscisum populi ad convivia portant,
 Quod regina ferox per natam fraude poposcit
 Scenica virgineo monstrantem ludicra saltu.
 450 Sic igitur Christum signavit sanguinis ostro
 Horrendum mundi medicantem vulnere vulnus,
 Dum crucis in patulo suspensum stipite poenas
 Cogeret insontem violentia ferre reorum.

429 Aethera celsa tonantidum — olimpi A sator olimpi atram. pallidior P, olimphi CGMNPS
 430 compellens (suprasc. a m²) ASS¹, compellens S²V, compellans CENPP¹ (n in m m²) B sobolem
 (o prius in ras.) E currentem Sm¹, corr. m² aedram (suprasc. t m¹) A, aetheram M, a&hra P, a&ram
 (suprasc. h m¹) B, &thram (m eras.) S² 432 Qui codd., Quem Giles placuit (suprasc. con m¹) S²
 433 Caetus (suprasc. li m¹) A descendit ABm¹CNPS 434 Perpetis A, Pre///petis (re in ras.) S,
 simula V colubae P 435 c&sertur P 436 crodilil P 437 quo ringens (linea per r
 ducta et suprasc. um m³, voluit quorum ingens) A, quor ingens S²S (ras. super ingens, punctum post o, in
 marg. ringens, irascens, stomachatur i. irascitur), cor ingens PP¹B, convergens in textu, cornigruis in marg. p,
 quarum ingens Canis. restituit ex W iam I. F. Gronovius stomachat P turba AEPS¹S², turma cett. Canis.
 et Giles 438 Mitia s gestat condens Am¹ (o in a mutavit et scensilia prepes add. m² s. X) A can-
 des///cens P, cadescens (n suprasc. m²) B 439 paciens S¹p prophet&es A, pphaetes P, prophetes
 (suprasc. i. propheta) paciens M, proph&es (e in ras.) B 440 Carceres A 441 Pertullit (supra r m² s) A
 atroces ASm¹ dampnans C, p supra lin. E 442 consanguinei (i add. m²) A, sanguinei (supra
 lin. c m²) S disru pit S² fr///atris S 443 incestans codd., incertans Giles iure supra
 lin. M thororum CEGOPS¹S². Versus totus a manu aequali in marg. add. m²E 444 conpescit
 uocae tyrannum A, conpescit (n in m m²) B, compescit V 445 torment&a A 446 efuso (suprasc.
 f m¹) S sanguine P lancis (suprasc. e m¹) P¹ 447 abscisum codd. etiam S², abscissum Canis.
 Giles conuiua (suprasc. i) B portat (cf. Iuvenius Hist. evang. III 67; in textu del., adsc. in marg.
 uectant (= S²) man. alt. insul. sed non ea, quae cernitur v. 193. 480. 486) A, portat V, portant S¹,
 uectant (suprasc. t portant) S, uectant u m²BN (suprasc. portabant) M, uectat C²EGOP¹W 448 Quot p
 forox S fraud///e A 449 scen&ica S, scenica S¹ uirgine (suprasc. o m²) B mostrat& P
 451 Horrendum (v ex ? m²) B mundi supra lin. S; om. S² mediantem (suprasc. c m²) E, medi-
 cante J. F. Gronovius 451 ante 450 scriptus et supra vocabula versuum 450. 452. 453 litterae a — u positae
 ad ordinem verborum grammaticalem indicandum E

431 Matth. 3, 17 432 Marc. 1, 11 433 Luc. 3, 32 436 cf. v. 492 Sedul. II 171 per volucrem
 quae felle caret M. 447 Marc. 6, 21. 28 450 cf. ad pros. XXIV adn. 5 452 de aris 4, 14 Dum
 crucis in patulo suspensus stipite martyr ... clausit spiracula vitae

- Sed tamen optatam senserunt saecula salutem,
 455 Dum Deus ad herebi vagas descenderit umbras
 Ferrea vectiferae fracturus limina valvae;
 Aerea portarum quassavit claustra tetrarum,
 Ut psalmista prius praesaga voce canebat
 Passurum mundi promens in calce Tonantem.
 460 Promere nunc nitor sacrum sermone Iohannem,
 Qui fuit accubitor Christo gratissimus almo.
 Pectore de sacro sorbebat flumina doctor,
 Imbribus aeternis sitiens ingurgitat alvum;
 Florida qui castae servavit tempora vitae
 465 Horrescens penitus falsae commercia carnis.
 Plurimus idcirco devulgans semina famae
 Virtutum rumor latum crebrescit in orbem:
 Non igitur speciem per singula sermo retexit,
 Sed genus explanat salebroso pagina versu.
 470 Suscitāt interea sopita cadauera leto,
 Quae gelidae strictim nodabant vincula mortis;
 Dedit obtutum caecorum lumina tangens;

454 Sed tamen *codd.*, Sic tamen *Giles* aptatam *P* seq//la *P*¹ 455 ad haerebi uagas *A*, ad herebi uagas *BGPP*¹*OSS*¹*S*²*W*, uagas (*in marg.* uacuas *m*²) *N*, ad erebi (*suprasc.* † = h *m*²) uagas *E*, ad herebi uacuas *MV*, ad herebi uanas *C*, ad herebi uagas (*suprasc.* nigras *m*², *idemque etiam in marg.*) *p*, ad uagas Erebi *Giles* discenderit *A*, discenderat (*a ex i*) *S*, discenderet *Bm*¹*CNP*, descenderit *S*¹*S*², descenderat *EGOW*, descenderet *cett.* (*e ex a* *P*¹) 456 uictifere *M* facturus (*suprasc.* r *m*²) *GP*¹ uabuae (*b in l per ras.*) *A* 457 quassa//t (*suprasc.* ui, *in ras.* fuit *n*) *C* 458 Ut et v. 459 Passur abscissum *C* canebat (*suprasc.* qui cētruiit portas qreas) *P*¹ 459 in cruce *Abr. Gronovius*; in calce = *sub finem* DE IOHANNE APOSTOLO ET EUANGELISTA QUEM XPS AMAVIT PLVRIMVM *R*. *In marg.* VI K S, VI S², post v. 459 linea vacua *B*, DE IOHANNE APOSTOLO (*in marg.* k) *O*, DE IOH EUGL *E*, DE IOHANNE EUANG(EL)LISTA *C*¹*GW*, De sō iohē euangelista *C* 460 Prodere *R* nitor *ASS*¹*S*²*V* cf. v. 1674 uersibus egregiam nitor laudare puellam; nitar (*suprasc.* o) *E*, nitar *cett.* 461 accubitor (*a ex o* *m*²) *AS*, occubitor *S*² (*in marg.* alit accubitor), acubitor (*suprasc.* c *m*¹*m*²*B*) *P* gratissua *R* aluo *m*¹, almo *m*²*S*, alto *delet.*, *in marg.* almo *p* 462 sorbebat (*b ex d* *m*²) *P*, sordebat (*suprasc.* b) *p* flumine *S* 463 ingurgitaluum *R* 464 tempora (*a in ras.* *m*²) *P* 465 poenitus *C* falsa *P*¹*m*¹*p* commertia *P*¹ (*suprasc.* c) *RSS*¹*S*² 466 Plurimis *A* (*suprasc.* v *S* et *P*¹) *B* (*i eras.*, *suprasc.* v *m*²) *COS*¹*W*, Plurimis *V*, Pluribus *Abr. Gronov.* defulgens *P*, deuulgans (*i supra e*) *S*, diuulgans *E* (*i in ras.*) *GW* semine uite *p*, uitae (*del. et suprasc.* famae *m*¹) *P*¹ 468 Non ex Nunc *N* igitur *p* (*suprasc.* speciem, post singula *ras.*) *P*¹ *p* scia *P* retexit alio atram. *B*, retexit *N*, sermor & textit *C* 469 in culē (*deletum*) saleproso *R*, salebroso (*s in ras.* b *m*²) *S*, salebroso (*o ex a*) *B* pagine (*suprasc.* a *m*¹) *V* uersū *A* 470 inter ea *R* sopito *ASm*¹, sopota (*suprasc.* i) *N* cadauera (*supra lin.* *m*²) *B*, cadauera (*cadaue in ras.* *m*²) *P*¹, cadauero (*suprasc.* e) *S*² loeto *NOPP*¹*pS*¹*S*²*V*, laeto *R*, cadauer leto *C*, sopita corpora leto *EGW* 471 stictim (*suprasc.* r) *S*, strictum *RP*¹ nodobant *P*, stricti innodabat *p* 472 Dedit obtutum *AEGNS*¹*S*²*P*¹ (*suprasc.* reddidit), Dedit optutum *V*, Dedit & *RM*, Et dedit *P*, & Dedit *B*, Dedit (*m*² *in ras.*) *S*; *C* (*sic corr. Canis.*), Obtutum dedit *O*, Optutum dederat *W*, Dedit obtutum sed additis signis transpositionis *C*¹, Dedit (*del.*, *in marg.* Dedit) *p*, confer tamen ad v. 864

455 *Verg. VI* 404 imas Erebi descendit ad umbras *M*. 458 *ps.* 106, 15 sq. 460–478 *prosa c. XXIII pars altera p. 254 sq. — de aris c. II* 461 accubitor: *vide Ioh. 13, 23*; accubitorque Dei *carm. codicis Vossiani apud de Rossi, Inscr. Christ. II* 258 *adn.* 2/3 v. 2 466 *Iuenc. Hist. evang. I* 178 Dispergunt late celeris vaga semina famae *M*. 467 *Sedul. I* 359 sq. Quatuor hi procures (= evangelistae) ... latum sparguntur in orbem 468 *Sedul. III* 338 sq. Parva loquor, si facta Dei per singula curram Et speciale bonum, cum sit generale, revolvam 471 *Sedul. IV* 41 Lumina caecatis dedit et vestigia claudis cf. *Eugen. Tolet. c. XI* 9 sqq. *Auct. Antiq. XIV* p. 241. *Mellitus De passione S. Ioannis = Fabricius, Cod. apocr. novi test. III* 611: In cuius (Dei) nomine paralyticos curatos vidistis et leprosos mundatos et caecos inluminatos et homines a daemoniis liberatos cf. v. 858 sqq.

- Claudos firmatis mox iussit pergere plantis;
 Armoniam surdi sumpserunt aure sonoram
 475 Necnon et muti solvebant labra loquelis;
 Sanatis manibus concessit vivere mancos;
 Atra venenorum non sensit damna nigrorum,
 Quamvis letiferos sorberet faucibus haustus.
 Sic legimus prisco vulgatum tempore Saulum;
 480 Imperiis procerum qui Christi dogmata dempsit
 Alma beatorum contorquens membra virorum,
 Dum priscae voluit legis regnare latebras
 Et Christo patrios veterum praeponere ritus.
 Vertitur interea: mutato nomine sanctus
 485 Paulus apostolicae meruit praeconia famae;
 Infula virgineo quem floret sacra pudore,
 Quamvis iamdudum damnaret carcere tetro
 Membra catervarum servantum foedera Christi.
 Sed Deus excelsus, qui mutat corda reorum,
 490 Traxit ovem egregiam saeva de fauce luporum;
 Qui plerumque tetros furva nigredine corvos
 Vertit in albentes glauco sine felle columbas,
 Dum sceleratorum clementer crimina laxat
 Candida virtutum concedens dona sacrarum.
 495 Quem pater ingeminans alta bis clamat ab arce;

474 Armoniam *codd.*, Armonia *R*, Armonias *P* sonorum (u ex a m²) *A*, sonorum (*suprasc.* t am) *S*, sonorum *cett.*, a ex u *P*¹ 475 loquellis *ANP*¹*R*, loquelis *B*, loquelis (*suprasc.* l) *S*², loquentes *P* 476 inter *S* et anatis longa rasura *S* uirere *P* 477 nigrorum *A*, *versum* in marg. m² add. *P*¹, dirorum *Abr. Gronovius* 478 laetiferos *ANP*, loetiferos *MOP*¹*S*¹*S*²*V* austus *P*¹ (*suprasc.* h m²) *ES*, austos *R* [D]E · S · PAVLO APLO *M*, DE PAVLO APOSTOLO QUI FUIT FASA LECTI-
 ONIS *R*, DE PAVLO APOSTOLO *C*²*EGOW*, de s̄co paulo aplo *C*, de paulo apostolo *p*, DE S̄CO PAVLO
 APLO *K VII* in m. *S*, VII *S*² 479 paulum *R* 480 Imperio *P*, Imperium *B* docmata *AMR*, dog-
 mate (e ex a) *B* dempsit *adsc.* t sensit *man. saec. X* (cf. v. 193. 486) *A*, sensit *eras.*, iuxta scriptum demp-
 sit *S*², dempsit (*suprasc.* t m² et contempsit m¹) *G*, tempsit *N*, dempsit *cett.*, tempsit *Canis. Giles* sed cf. 520
 481 cotorquens (*suprasc.* n) *S* 482 latebris *PR* 483 x̄po *supra lin. C* 484 Vestitur (*supra* s m¹ r) *S*²
 motato (*suprasc.* u) *P* sc̄is *R* Saulus pro sanctus *p* 485 Paulus *A* apostolichae (*supra* t m¹ h) *P*
 meruit (*suprasc.* p) *G* preconia uitae *R* 486 Infula (*suprasc.* v) *P*, infule (q in a m²) *G* floret
 pudet sacra linea ducta sub floret pudet et in marg. comit *man. saec. X* (cf. 193. 480) *A*, pudet *suprasc.* erat
 vox nunc erasa: in marg. pudet · i · ornat *S*, pudet (in marg. pudet · i · ornat ex v. 508?) *S*¹ (in marg.
 at floret) *S*² (inter quem et sacra ras., in marg. comit *suprasc.* s m²) *B*, pudet (*suprasc.* comit t ornat) *P*¹,
 comit *cett.* (om. in textu, *suprasc.* m²*E*), quod restituit ex *W J. F. Gronovius*; cui floret conj. *Canis.* et *Abr. Gro-*
novius, sed florere pro factitio usurpavit *Aldhelmus* ut flauescere v. 1364 emigrare v. 2866 et triumphare cf. ad
carm. eccles. IV 4, 13; comit ex v. 2832 desumptum est podore *S*² 487 dampnaret *CGP* carcer&tetro *B*
 489 Sed tam *P*, Sed & (& m²) *B*, Sic *Giles* 490 egream (*suprasc.* gi) *S*¹, gregiam (*suprasc.* e) *p* face
 (*suprasc.* u) *S*² 491 tretros *A* nigridine *N* corbos *ASm*¹*S*² (*suprasc.* v), corbos *P*¹, in marg.
 vos *p* 492 glaco (*suprasc.* u m¹) *C* 493 dementer *C* laxas (*suprasc.* n m²) *A*, laxet (*suprasc.* a) *C*
 494 Condit — sacrorum *R* 495 clamat om. *W*

477 cf. ad pros. c. XXIII p. 255 adn. 2 478 *Sedul. II 19* sorberet fauce nepotes *M*. 479—502
 prosa c. XXIV 480 v. 994 stolidorum dogmata demens, v. 520 scelerum facinus . . scripturae dogmate
 dempsit 481 act. ap. 9, 2 486 v. 2123 Infula quam nitidae comebat casta iuventae, v. 2832
 virgineis comit quas infula sertis 487 act. ap. 8, 3 492 *Sedul. II 171* per volucrum, quae felle caret
 494 *Sedul. Scotti carm. II 122 (Plac III 175)* candida dona 495 act. ap. 9, 4. — de aris 2, 5 Quem
 Deus infidum caeli clamavit ab arce

Tunc ruit in faciem prostrato poplite Paulus
 Stipatus tenebris et clari luminis expers:
 Quamvis caecatus sentiret damna pupillae,
 Ast tamen e caelo vidit fulgescere solem,
 500 Pectora qui semper lustravit luce serena.
 Hic erat egregius doctor mundique magister
 Barbara convertens doctrinis agmina sacris.
 Quadripedis vituli Lucas formatur adinstar;
 Lucida divino scripsit qui dogmata libro
 505 Septuaginta patrum scribens et nomina septem,
 E quibus omnipotens regnorum gloria Christus
 Gignitur et nostrae sumpsit cunabula carnis.
 Quem sacra virgineis ornabantserta coronis,
 Quatuor et decies cum septem degeret annos
 510 Progeniem domini narrans ab origine prima,
 Dum chaos obstrusum et torpens confusio rerum
 Tetrica terrificis texisset saecula latebris
 Thesaurosque poli reseraret clave paternos,
 Donec quadrati praepollens conditor orbis
 515 Florida sub nimbis formasset saecula supernis.
 Hic medicus dudum sanabat vulnera carnis
 Putrida fibrarum procurans ulcera fotu;
 Uberius deinceps animarum crimina sontum
 Et scelerum facinus, quae mentis vulnera patrant,

496 poblite *R* prostratus *P*¹ 498 caecatos (*suprasc. v m*²) *P*¹ 499 Astamen (*suprasc. t*) *E*
 est caelo *R* vidi (*supra adsc. t*) *A* 500 lustravit *AMNPpRSS*² (*suprasc. v m*²) *P*¹, lustrat (*suprasc.*
vi) *S*¹, lustrabit *cett.* 501 egrius *S*, aegregius *G* (*punctum sub a*) *R*, om. *E* 502 aegmina *Nm*¹
*In marg. VIII S*² [K VIII *S*] Lucas *m*³*B*, De s^{co} Luca *C*, DE LUCA EUANGELISTA (EUGLISTA, EU^G)
C^{EGOW}, DE LUCA EUANGELISTA PAULI DISCIPULO *R* 503 Quadripedis (*i in u m*²) *SR*, Quadru-
 pedis *cett.* cf. *ad pros. c. II not. o* formatur *ABEGNOpRVW*, formator (*suprasc. v m*²) *P*¹, formatus *cett.*
et edd. 504 Lucido diuina *AS*²*m*¹ (*corr. m*²), lucida (*o eras., supra a*) diuino (*o ex a*) *S* docmata
AMR 505 Septuaginta *A*, LXX *N* & *supra lin. N*, scribens nomina et *M*, scribens et septem nomina
 patrum *R*, septem alio atramento in *ras. N* 506 E e uibus (*supra lin. q*) *R* 508 Quae — orna-
 bat *R*; *versum 508 inter lineas add. m*²*P*¹ 509 IIII · et decies (= *V*) cum VII *A*, Quattuor *ENOP*¹*RS*
 dereget (*supra primum e m*¹ *i*, quod denuo apponit *m*²) *A* 510 primo *ACNP*¹*SS*², primus *R* 511
 Ochaus *R*, caos (*suprasc. h*) *M*, chaus (*u in o*) *N* obstrusum prius *m del. A*, obstusum (*suprasc. r*) *S*¹,
 obtrusum (*suprasc. s m*²) *P*¹, obstrusum *cett.*, abstrusum *edd.* torquens *R* 512 Tercia *P*, iuxta
 512—515 *adbc*: legi igitur vult 512. 514. 515. 513 *p* 513 Tesaurusq; *S*² clauo (?) *R* 514 conditor *V*
 515 secla ex seda *B* 516 medicos *S*² 517 procurrans *R* foetu *E* sanabit (*suprasc. m*²) *P*¹
 518 Uberibus *R* sonum (*t suprasc. m*²) *B*, carmina sortum *R* 519 scerum (*suprasc. le m*¹) *A* mentes
 (*e in i m*¹) *A* patrat *B*

497 *act. ap. 9, 8 sq.* 500 *in basil. Buggae v. 66* domus .. resplendet luce serena, *aenigm. XXXV 3*
 raro me quisquam cernit sub luce serena 501 *sq. cf. ad carm. eccles. IV 2 adnot. crit.* 503—523 *prosa*
c. XXIV pars altera 503 *Sedul. I 357* Jura sacerdotii Lucas tenet ore iuveni, *Albanus IX 56 (Plac*
IV 134) Lucas ut taurus magno cum murmure bombat (*v. 52* Matheus Marcus Lucas quartusque Iohannes
 Qui hominis, leonis vitulique aquileque figure (*an figura?*) Quadrifido mundo preconant Cristumque
 deumque). *Epist. ad Acirc. p. 68, 19* quam (propaginem) Antiochensis medicus incorruptae virginittatis
 pudicitia praeditus texere a prole veneranda Dei inchoans post nepotum et pronepotum progeniem
 gradatim produxit ... 505 *Luc. 3, 23 sqq.* 507 *de aris 10, 19 sq.* E quis salvator nostrae cunabula
 sarcis Sumpserat 512 *Luc. 23, 44* 514 *Sedul. I 61* conditor orbis *cf. 1289. 1678 M.*

- 520 Discipulus Pauli scripturae dogmate dempsit;
Denique post mortem sacratis ossibus ornat
Sedem Augustorum, qua nunc monarchia mundi
Post Romae imperium sub caeli culmine regnat.
Roma sacerdotem clementem tempore prisco
525 Edidit et merito cui dat clementia nomen;
Quem Deus aethrali ditavit gratia gratis,
Dum se virgineo servaret munere mundum.
Hoc genuit pignus caelestis semine verbi
Et baptizandi tribuit cunabula sacra
530 Petrus, apostolicae qui culmen praesidet aedis;
Nam sacrum iugiter doctorem dogma docentem
Atque superna Dei crebro praecepta serentem
Discipulus fidis devotus passibus aequat.
Contigit idcirco longaevos forte parentes
535 Et proprios pariter germanos visere fratres,
Quos Petrus, Christi clarus piscator in orbe,
Retibus angelicis raptos ex aequore mundi
Secum felices ad caeli sidera vexit.
Tempore quo clarus fulsit regnator in orbe,
540 Cui Constantinus censebant saecula nomen,
Silvester Roma degebat praesul in urbe,

520 dogmate *MR*, dogmate (e ex i) *P*, dogmata *C*, dogmate *cett.*, dogmati *Giles* 521 Deneque
(corr. *m*¹) *A* ornat ossibus *sed additis transpositionis signis S*² 522 Sedes augustorum *O* augustorum *R*
monarchia *G*, monachi amundi, nach i in *ras.*, *R* 523 mundi imperium *R* In marg. VIII *S*²,
K VIII *S* iuxta lin. *vacuam clemens m*³*B*, DE CLEMENTE PAPA *C*¹*OW*, DE CLEMENTE pp *E*, DE S.
CLEMENTE · PAPA · *M*, DE CLIENTE (corr. *m*²) UETRI (corr. *m*²) AP¹L DISCIPULO *R*, De scō clemēte *C*,
DE CLEMENTE *C*, de sancto Clemente pontifice *p* 524 culmine prisco *P* 525 s& (s add. *m*²) *P*¹
dementia (corr. *m*³) *B* 526 aetrali *A*, &rali *S*, a&rali (suprasc. h *m*²) *PBG*, a&hralis *N*, &hralis *M*
gracia *S*¹ Quem Christi aethralis ditavit gratia gratis *Abr. Gronovius* 527 uirgineo (o prius in i *m*¹) *S*
servare *R* 528 inter caelestis et semine littera aliqua correcta *A* 529 baptizanti *P*, baptizando *p*
conabula *C* Totus in *ras.*; cum hoc versu coniuncta sunt verba versus 430 sacra petrus a (in *ras.*) posto-
lica; cetera huius versus desunt *R* 530 Petrū *S*¹ apostolicae *P* qui (i in *ras.*) *N* cumen
(suprasc. l) *A* praesidet sedis *M* (ex v. 542) arcis *P* culmina praesidet arcis nullus codex habet
531 sacro *R* dogmata (corr. *m*¹) *A*, dogma *M* 532 servantem (del. et suprasc. serentem) *S*² Versus
hoc loco omissus et post v. 538 positus *R* 533 fidus *R* 534 longeuo *R* 535 pariter om.; supra
germanos script. meruit, uiscere *P*, uisera *A* fratres *E* 536 in orbem *P*, in orbē *V* 537 Reti
euangelico *P*, Cetib; *C* (cf. v. 109) raptos (ra in *ras.* *m*¹) *B* Post v. 538 (532) legitur v. 710 *R* cf. ad
v. 651. Desunt omnino in *R* v. 539—650 In marg. K X *S*, X *S*², silvester *m*³*B*, De scō siluestro *C*, de
sancto siluestro papa *p*, DE · S · SILUESTRE · PAPA · *M*, DE SILUESTRO PAPA *C*¹*EGOW* 541 sil-
vester sic codd. romana *Vpm*¹*W* degeba///t *A* orbe (suprasc. v *m*¹) *S*¹

522 conf. ad c. XXIV s. f. 524—538 prosa c. XXV 528 Paulin. Nolan. c. XV 20 divini
semine verbi *M*. 530 aenigm. 79 (= VIII 3), 6 Qui nunc in caelis excelsae praesidet arcis;
ep. ad Acirc. p. 93, 24 et alibi poeta (i. e. Aldhelmus) dicit: Petrus apostolicae qui culmina prae-
sidet arcis cf. v. 542 535 de XII aris 1, 8 Ut prius aequoreas captabat rete catervas Linea squa-
migeris extendens vincula turmis, Sic hominum cuneos mundi de gurgite raptos Ducit ad aeternum
caelesti remige regnum 538 de XII aris 1, 36 Quem Deus .. ad caeli culmina vexit. — Indicata
haec (v. 534—538) esse videntur secundum ea, quae legit Aldhelmus in Rufini interpretatione recognitionum
Clementis lib. VII (110. 112 ed. Basil.) IX (p. 149), X (p. 171) 539—650 prosa c. XXV; 1) Draconis
devictio 539—556, 2) Baptizatio Constantini 557—566, 3) Certamen cum Iudaeis 567—593; Zambri clades
in prosa non describitur, 4) Somnium Constantini et Constantinopolis conditio 594—650

- Sanctus apostolicae qui rexit culmina sedis.
 Plurima hic fecit virtutum signa sacerdos,
 Quae modo per mundum chartis inserta leguntur;
 543 Denique squamigerum vinxit virtute draconem
 Fortia ferratis constringens vincla catenis,
 Qui prius e crypta funesto flamine spirans
 Romani regni vexabat iure catervas,
 Dum contempserunt Christo famularier uni
 550 Natricis horrendi cultum praestare putantes.
 Sed cum strinxisset beluam collaribus artis
 Morbida pestiferi compescens flabra draconis,
 Civibus exoritur mox exultatio laetis:
 'Bestia delituit, quae desaevire solebat!'
 555 Idecirco statim baptismi gratia fulgens
 Caelitus illuxit Romanis arcibus ut sol.
 Hic Constantini curavit lurida membra
 Horrida leprosis explodens ulcera squamis,
 Dum regnatorem Christi sub gurgite tinxit.
 560 Quapropter Roma fregit dilubra sacelli
 Prisca nefandorum contemnens fana deorum
 Et potiora rudis sectatur culmina templi,
 Quae salvatoris signata cruore coruscant
 Perpetuosque Dei produnt per saecula triumphos.
 565 Sic mundum propriis ornabat moribus amplum,
 Dum regem Romae correxit dogmate Christi.
 Porro conflictum gessit dedasculus idem
 Contra bis senos certantes arte magistros,

542 Plurima hic *codd.*, Plurimus hic *Giles* 544 cartis *GOPP¹pV*, kartis *C* 545 uinexit *A*,
 uinesit *S* 546 feratis (*supra r linea geminationis*) *B* uincula *M* catenis *p* 547 pius
 (*suprasc. r m²*) *B* eCrypta *A*, ecripta *CS²*, egripta (*suprasc. c m¹*) *S*, ecripta *cett.* 548 iure cateruas
 (*iure ca m² in ras.*) *S* 549 famulier (*suprasc. ar*) *P¹* 550 orrendi (*add. h m²*) *S* prestare *P*,
 putantes prestare *add. notis transpositionis S¹* 551 strexisset (*e in i et suprasc. n m¹*) *A*, strixisset (*supra*
add. n) *CS* beluam (*e ex i m²*) *P¹* colloribus (*o alt. in a m²*) *B* artes (*suprasc. i*) *O*, artis *cett.*,
 arctis *Canis. Giles* 552 pestifera *p* epescit *C* 553 exoritur (*itur m² in ras.*) *S* laetus (*u in i m²*) *S*
 554 dil/itut (*a del.*) *P*, dilituit *SS²* que *A*, quae *om. V*, *supra lin. G* de se uire (*suprasc. i. pde*) *P*,
 ui saevire *p*, quae pridem saeuire *cett. et edd.*, qua pridem exire *J. F. Gronov.*, quae persaeuere *Abr. Gronov.*
 colebat *P* 555 paptismi (*supra p m² b*) *S* 556 inlux *P*, inluxit *cett.*, illuxit (*prius l in ras. m²*) *E*,
in quo ordo grammaticalis litteris superscriptis indicatus est 557 Sic *EW* lurida *A* membra *P¹*
 558 Horrida explodens leprosis *M*, leprosi explodens (*suprasc. s*) *N* 559 gurgit tinxit (*suprasc. e m¹*) *A*,
 iurgite *B* (*i in g m²; in marg. NT = nota*) *S* tinsit *m¹*, tinxit *m²S* 560 dilubra *ABm¹ENP¹*
Romae Abr. Gronov., sed Roma est nominativus 561 nefandarum *C*, priscane fandorum *E* faena *B*
Inde a v. 561 in A nova manus incipit scriptura insulari semiunciali utens 562 reserantur (*in ras. m²*) *B*,
 sectantur *E* 563 Que *CC¹E*, q; *P*, quae *cett.*, Qua *Giles* cruore nitescent *G* choruscat *p*
 564 p///dunt (*p et linea coniunctionis in ras. m²*) *S* 565 Sic modo (*suprasc. v et m add.*) *P* propiis
 (*suprasc. r m¹*) *G* 566 docmate *M* 567 dedasculus *ABNSS²V*, dedasculus *P*, dedascalus (*a alt.*
ex u) *P¹*, didasculus *cett.* 568 bis senas (*corr. m²*) *G*

543 *Sedul. I* 95 virtutum signa tuarum *cf. v. 685. 1455* (Plurima hic gessit virtutum signa sacer-
 dos) *M.* 544 *de XII aris* 6, 16 Quae modo membranibus per mundum scripta leguntur; 10, 4 scedis,
 Quae modo per mundum divulgant scripta triquadrum 549 *v. 759* iugiter domino famularier alto,
Sedul. II 197 iussit . . soli famularier uni; *cf. v. 945* 562 *Sedul. II* 209 ardua templi culmina, *carm.*
eccles. II 2 veneranda rudis sacrantur culmina templi

- Qui pignus mundi fallaci voce negabant,
 570 Dum mediatoris spernebant dona vocantis,
 Lucida perpetuae qui pandit limina vitae.
 Quapropter cunctos fretus caelestibus armis
 Vicerat extemplo voti certamine compos
 Ac velut adversus frendentes ore molosos,
 575 Frustra qui superas implent latratibus auras,
 Ferrea scripturae direxit spicula miles,
 Dum consternati mox omnes terga dederunt
 Excepto Zambri, qui tunc necromantia fretus
 Ignarum populum strofosa fraude fefellit.
 580 Dum magus in taurum pallax sine voce susurrat,
 Corruit in terram quadrupes spiracula linquens:
 Vastus tunc vulgi clamor ferit aethera nimbi.
 Sed tamen intrepidus dominum Silvester adorat,
 Ut plebs, quam Christus pretiosi sanguinis ostro
 585 Reddidit immunem sublata fraude maligni,
 Tetro haud fallatur falsi fantasmate Zambri.
 Mox igitur tauri prostratum morte cadaver
 Suscitavit exertis absolvens vincula nodis
 Et mitem armento fecit succedere taurum:
 590 Tunc populi passim clamabant voce Tonantem,
 Laudantes dominum coeperunt reddere grates.
 Hic fuit, ut fertur, comes integritatis, adeptus
 Donec supernam claudibat tempore vitam.

569 pi//gn⁹ P negabat (*suprasc. n*) B 570 spern'ebant B, spernabant NGiles nota uocantis
 Abr. Gronovius 571 limina (i prius in v m²) A, lumina BSom¹Cm², limina cett. 573 Vicerit P
 extemplo COPP¹SS¹W 574 molosos (os ex us) B, molosus S², molosos cett. 575 superas
 (*suprasc. n man. alt. cursiva*) A, supernas S², super//as S latratibus E oras (o in au m²) P¹
 577 Tum (T ex D) B omne sterga (*corr. m²*) p 578 zamri AS²Sm¹, zambro EW nechromanTia N,
 necromantia (e in i et c supra g m²) P¹, nicromantia GMPSS², nicromantia (i prius ex e) BV, nigro-
 mantia C, necromantica Canis. 579 strophosa S² 580 mag//us A, mag//us BS inthaurum p pollax
 (*suprasc. e*) S², pelax (*suprasc. l m²*) P¹ 581 tras P 582 Ulatus P tunc codd., tum S²G, dum
 Giles fulgi V nimbo S, nymbi P¹E 583 intreidus) E prudens silur P 584 pleps AS²,
 ples (*suprasc. b m²*) Sm¹P¹ preciososi S, pr//etiasi (in ras. fuit a) B 585 Reddidi (*suprasc. t*) S
 in munē p 586 incerti fantasmate P zamri AS² 589 mitt M, mi//tem B, mitē/ S armtū (linea
 sup. u m²) P 590 Tum Cm¹Giles uoce// S uoce populi clamabant tonantē add. *suprasc. trans-*
positionis signis N 591 reddere codd., dicere S² 592 ade//ptus E, integritatis adeptus edd.
 593 supernam ABP¹S², supnā erasa lineola P, supremam CEGNOSm²S¹W, supremam C¹ claudēbant
 tempore A, claudēbat tempore S², claudēbat (*suprasc. n*) tempora S, gaudebant tempora (*suprasc. clau m²*) P¹,
 claudēbant tempora cett., claudēbat tempore Canis. Giles

571 de aris 1, 3 aeternae recludens limina vitae 572 Verg. XII 167 flagrans clipeo et cae-
 lestibus armis M. 575 Ovid. met. VII 414 implevit pariter ternis latratibus auras M. 578 v. 1202
 vernam domini necromantia fretum cf. ad pros. c. XLIII s. f. 582 Verg. V 140 ferit aethera clamor
 584 Verg. XII 67 sanguineo ostro, v. 1223 rubro perfusus sanguinis ostro, 2441 meritum cumulavit san-
 guinis ostro Paulin. Nolan. c. XXVII 89 pretiosi sanguinis ostro M. 593 v. 2159 Donec supremam
 clausissent saecula metam. Huius versus memores codices interpolati textum recensuerunt; recte ita
 construitur, ut adeptus ad sūpernam referatur: supernam (vitam) adeptus (= in caelum euectus) vitam
 claudēbat terrenam

- Rex Constantinus quondam praesagia certa
 595 Atque futurarum rimatur somnia rerum.
 Culcita dum plumis Augustos sterneret artus,
 Cernens matronae rugosae forte figuram
 Vidit in extasi deformem fronte vetusta,
 Cernua quae graditur tremulis agitata lacertis;
 600 Insuper hanc mortis iam sors mulcarat acerba.
 Imperat illustris regem sermone sacerdos
 Silvester Constantinum, decrepita membra
 Suscitet ut vetulae rursus cum sospite vita.
 Tunc regis precibus surrexit bella puella,
 605 Quam prius effigies turpabat torva senectae,
 Et licet ante situs torperet morte cadaver,
 Fit tamen extemplo formosa puerpera vultu.
 Quam rex contemplatus ovans cum stemmate comit
 Tempora praecingens auro flavente corona
 610 Et peplo clamidis necnon cicladibus ornat;
 Ut regina gestat rubicunda crepundia collo:
 Talis erat species formosae virginis alma.
 Tunc Helena docens regem sermone futura
 Sic ait Augusto depromens omina somni:
 615 'Haec tua semper erit leti calceque carebit,

Ante v. 594 vel in marg. UISIO CONSTANTINI C, DE UISIONE CONSTANTINI C¹EGOW, UBI REX CON(STAN)TINVS SÖNIÜ VI(DI)T M — somnium augusti Bm³, 594 Rex lit. maiuscula initialis AM
 595 At quae S somnia (n m² in ras.) S 596 culcidra ex culcita S *augustis ASS¹, augusti cett.
cf. v. 630 597 rugosae (æ in ras.) S¹ 598 extas B uetustā G 599 Cernuaq; S² tremul/is P
 600 mulcarat P¹, multaret A, mulcaret (suprasc. a m²) S, multa//rat (in ras. fuit ue) N, multarat cett., mul-
 caret Canis., multaret Giles acerua AN (corr. m²) P¹SS² 601 illustris (l in ras.) S regi V
 sormone P imperat: cōpellat in marg. S 602 constantino V decrepita (ras. supra i) S²
 603 uelae (suprasc. tu m¹) A mox (pro cum) P rursus (m in s) cum sospite (e ex i) S, sospita
 (a ex e) A, sospita (suprasc. e) S² 604 surexit (suprasc. r m¹) A hic nihil sc. deest suprasc. initio
 folii, omissio t in initio versus; idem suprasc. in vacua linea ante 613 et 624 p 605 turbabat (b prius
 in p m²) P¹ curua senecte S¹ 606 situs ACNS¹p, in marg. sitū ī situ S, situ// S², sitū// E,
 situm C¹MVOW, situ PP¹B; sitūs mors item dictum est atque infra leti calce et alia plurima torpescet B
 607 extemplo (suprasc. i m²) A, i ex e N, extimplo GMPP¹SS¹S² (corr. m²) E, exemplo C 608 con-
 templatus BC (us in ras.) EP, contemplatu// V, contemplatur A cett., contemplator (suprasc. v m²) P¹
 rex ut vidit gaudens p stemate P 609 Tempora (suprasc. i m²) A, e in i N, timpora (i ex e) B,
 timpora EGMOPSW au//ro flauente (fla in ras.) E, aura S² (suprasc. o m²) S corona C, coronat cett.
 610 clamidis codd. cycladib; M, cicladibus cett.; uestis qua utuntur mulieres in grecia et roma in marg. MS
 611 Et (suprasc. V) S² reg//mi (i ex a) B gestat AS²BCGOW plurimi, gestat (suprasc. r m²) P¹,
 gerit Giles rubigunda (suprasc. c m²) P¹ crepondia (suprasc. u m²) P, crebundia S 612 formosa
 . . almae V, formo//sae E MAT̄ SUA EV̄ EODEM SOMNO (AL)LOQUITUR M 613 Tunc elena
 (suprasc. h m²) S sormone P; ante v. 613 De mutatione nōis bizanti C, DE MUTATIONE NOMINIS
 BIZANTI(I) (BIZANDI C¹) ET CONSTANTINOPOLIM C¹EO (CONSTANTINOPOLIS W; CONSTANTI-
 NOPOLI G) 614 depromens (ns in ras. alio atramento) S omina AMNS¹VW (m¹ in ras.), omīfa S,
 omā P, omina ex omnia B, omnia CC¹EGS²O sōni (- in ras. m¹) N 615 erit leti, Nam (supra lin. m²) A,
 erit le&i (suprasc. nā, cace//, suprasc. l) E, erit loeti iam fine carebit S¹, loeti iam fine S¹, iam fine (in ras. m²) S,
 erit l&ti (s. l. & m¹) B calce(e)que (om. nam) PP¹S²p; cf. L. Müller De r. m. 382 et v. 1300; nam leti calce c. cett.

603 Iuven. Hist. evang. II 339 sospite vita, v. 2237 ad ripas remeans rursus cum sospite vita
 v. 1974 reddere magnificas pro vita sospite grates cf. v. 1114 609 prosa c. XXV diadema auro
 obryzo gemmisque purpureis ornatum posuit super caput eius 611 v. 2631 moderata gestat cetram
 patientia contra cf. progr. Gothan. 1904 p. 9

Ultima ni diris cum flagrent saecula flammis.²

- Cumque toro foret Augustus perterritus alto,
Pallidus evigilat somni formidine captus;
Conglobat in coetum disertos arte sophistas,
620 Gymnica qui iactant ventoso dogmata fatu.
Quos rogat, ut rerum sibi fata latentia solvant,
Quae dudum in stratis signant arcana futura.
Sed cum forte nihil stolido sermone referrent,
Plurima sed falsis finxissent frivola verbis,
625 Tunc rex frugales ieiunans castigat artus
Atque dies septem declinat fercula pompae
A Christo domino poscens oracula pandi.
Nox ruit et tetro mundum velamine vallat
Necnon et furvis terram complectitur alis:
630 Tum sopor in strato regales occupat artus;
Cui Silvester ait pandens misteria rerum:
Femina, quam torua crevisti luce vetustam,
Quae tibi horrebat multum squalente senecta,
Urbs est, quam vulgo Bizanti nomine dicunt:
635 Constantinopolis post haec vocitetur in aevum!
Nomine nempe tuo gestat per saecula triumphos;
In qua murorum praecelsa cacumina quondam
Nunc prostrata solo veterescunt arce ruenti;
Moenia marcescunt et propugnacula nutant,
640 Quae quassat caries et frangit fessa vetustas.
Sed te conservare mea praecepta iubebo:

616 cum flagrent (la et r m² in ras., fraglent m¹ ?) A, cum fraglent N, cum f/aglent V, cum fragrent M, cum flagrent CC¹BPpSS¹S², conflagrent EGOP¹WGiles flamis P ultima indiris cum flagrent Canis. 617 to//ro A, tyro PS², tyro (suprasc. o m²) P¹, thoro S¹E (h in ras.) S (sed thor m² in ras.); W perterritus A alta P 618 euilat (suprasc. gi m¹, a ex u) A, euigilat (at in ras. m²) E 619 in m¹ supra lin. A ca&um PV, cetum V dissertos M, diserto (suprasc. s) B, disertus (u in o m¹) N, discreta sorte P artesophistas (rte in ras.) S 620 quiactant (suprasc. i m¹) A, iactat (suprasc. n m²) S dogmata A, dogmata (a ex ?) V fotu P 621 sibi codd., tibi Giles, sibi//fata (fa in ras.) S, fata loquentia C 623 set (t in d m², 624 sed) A fort//e B 624 finxissent A, fincsissent M fri//ola (supra ras. v m²) E, fribola (suprasc. v m²) P¹ 625 castigans (ns del. et suprasc. t) S², castigat in ras. E, castigat//artus N ILLI · S · SILUEST (som)NIV INTER(pr)ETATUR M 626 A//dies (suprasc. t et q m²) E semptē (m eras.) P declinant f. pompae (ompae in ras.) P 627 pascens (suprasc. o m¹) C pondi p 628 uelamine (e alio atramento) S 629 furuiis B terram (m in ras. m²) O, terrarum Canis. complectitur (m ex n m²) B, amplectitur V, terrarum amplectitur Abr. Gronovius illis P 630 Tum codd., Tunc PS² (suprasc. m m²), Dum Giles in stratu W (suprasc. o m²) G frugales (ex v. 625) V 632 cernisti NS¹ (suprasc. creuisti m¹) M luce uetustam B, uetustam (uet in ras. m¹) O, uetusta N 633 horrebant C squanente V 634 Urs (b viridi colore (= U) suprasc.) S uulgo (suprasc. i m²) E byzanti M in nomine (in eras.) P 635 haec om. P uocitetur O, uocitatur W 636 perpetuo gestet (sic cj. Maleyn) per saecula triumphos P nempe (suprasc. h m²) E, nemph&uo N, namque C triumphos (corr. m²) S² 637 precessa S 638 ueterascunt M, uerescunt (suprasc. te) S², ueterescunt cett. 640 frangis A, fragit (suprasc. n) N cassant (c in qu m¹) C, quassa//t S² aries (suprasc. c m²) B 641 iubebo (b prius in ras. m²) E

617 Verg. II 384 formidine captos 626 v. 491 cetera nectareae contempsit fercula pompae
628 sq. Verg. II 250 ruit Oceano nox, VI 539 Nox ruit, VIII 369 Nox ruit et fuscis tellurem amplectitur alis M. 630 Verg. georg. IV 190 fessosque sopor suus occupat artus M.

- Cornipedis spina vectus per squalida rura
 Cuspide vexilli scrobem sulcare memento;
 Labara sic equitans per terram trudito dextra
 645 Quattuor infidens directo tramite sulcos,
 Per quos erectis castrorum turribus altis
 Moenia murorum restaures imbrice rubra!
 In qua regnabit proles prolesque nepotum,
 Sicut regnabat patrum numerosa propago,
 650 Quorum progenies et avi glomerantur avorum!
 Iam fuit Hesperiae famosus laude sacerdos
 Ambrosius: Christi complens praecepta benigni
 Spiritus et castae servavit foedera carnis;
 Qui nomen gerit ambrosiae de nectare ductum.
 655 Hic tener in cunis quondam dum parvulus esset,
 Magna futurarum meruit spectacula rerum.
 Namque examen apum numerosis forte catervis
 Contexit faciem pueri — mirabile fatu —,
 Quae licet horrenda stiparent labra cohorte,
 660 Non tamen infantis sensit discrimina corpus.
 Sic crebris vicibus replebant ora iacentis
 Atque catervatim rursus remeare studebant;
 Post haec aethereos repetentes agmine nimbos
 Visibus humanis certant abscedere porro.
 665 Haec pater Ambrosius stupuit miracula cernens,
 A quo sortitur nomen sic inclita proles.

642 Corniped//s (*suprasc. i m¹*) A, conipedis (*suprasc. r*) S² uectus (*ue alio atramento*); rura in
 ras. m² S 643 cuspide (*suprasc. v*) A (*suprasc. v m¹*) S (*suprasc. v m²*) S², cuspidae P, cuspida (*suprasc. e*
atramento clariore) N uexilli// S, uexill// (*in ras. i*) S¹ scropē P, scropem (*suprasc. b m²*) B, scrouē N,
 scobem (*suprasc. r*) S¹ 644 Labara (*a extremum in ras. apposito puncto, in marg. a*) A, labara (*suprasc.*
a m²) E, laba//ra S, Labara (*suprasc. b m²*) V, labbara P¹ sup (*pro per*) P, per (*supra lin. add. m¹*) S²
 tradito (*suprasc. v*) G dextro (*o in a clariore atramento*) N 645 directe V 647 restaur//es S²
 inbrice (*u m² in ras.*) B rura (*suprasc. b*) S, rubro C, dextra, in marg. rubra G 648 regnauit ASm¹
 tua gens P prolis (*i in e m¹*) P¹, proles stirpesque (*stirpes m² in ras.*) B 649 Sic (*suprasc. ut*) reg-
 nabat pat//um (*suprasc. t*) nu//erosa (*suprasc. m*) A regnabit S¹C (*suprasc. a m¹*) 650 gloranerant P,
 numerantur (*nu in ras.*) S, numerantur NS¹ auorum (*a ex d*) C¹ 651 DE SCŌ AMBROSIO EPO
 MAGISTROQ: MEDIOLANEN R, DE AMBROSIO EPISCOPO (EPO) C¹OEGW, De sancto Ambrosio p, k in
 sinistro, XI in dextro marg. S, XI S², om. cett. hesperies P, hesperiae (*he ex hi m¹*) B, hæsperiae E,
 hēperieq P¹ 653 et codd., en G seruabit S¹ 654 denectat R ductum (*u in i*) p, dictum C
 655 tener// (*eras. a*) A quodam (*suprasc. n*) P 656 futurorum RS² meruit codd., gessit Canis. Giles
 657 Nanq. G apū (*ū in ras.*) S, exame apum (*suprasc. n m²*) S² innumeris P, numeris V
 658 dictu C 659 Cui P, Quē . . horrendē *sicilicus m²C* orenda (*suprasc. h et r m¹*) A, orrenda S
 cohorte (*o in e m²*) S 660 tantum m¹, tamen m²S 661 Sicrebris S, crebris rebi . . . ora R, iacentes
 (*e in i*) E 662 Adque (*suprasc. t*) SE, Adque P rursuremeare R, rursus S¹, sursū (*s m² in r*) C,
 rursus (*r ex s*) G 663 aetherios (*therios m² in ras.*) S, aetherios (*i ex e*) V, &hereas repetens (*suprasc.*
tes m²) S² repentes (*suprasc. & m¹*) P¹ agmina (*supra a ras.*) E, agmina GW 664 post
 porro m³ longe B 665 ambrosius codd., ambrosii OW (*alterum i in ras.*); E, ambrosii// N, ambrosius
 (*us adrasum*) G, Ambrosii Giles 666 inclita P¹ alii, inclita (*cl ex d*) O, indita (*in marg. indita pro nata*) EW

647 v. 1387 nec glus lentescens murorum moenia pangit, *prosa c. XXVI* rubris tegularum imbricibus
 650 cf. *ad carm. eccles. IV 10, 18* Quod Christi patres et avos numeraret avorum 651—676 *prosa*
c. XXVI pars prior 653 v. 131 castae coniungant foedera carnis, 714 castae coniungens foedera
 carnis 665 *prosa*: genitore Ambrosio eventum rei praestulante

- Hoc nempe examen, quo sancti labra redundant,
 Dulcia mulsorum portendit verba favorum,
 E quibus affatim dulcescunt pectora plebis.
 670 Lucida digessit venerandus opuscula doctor
 Cum ratione pia pandens ab origine prima,
 Qualiter hunc mundum summi prudentia patris
 Tempora praesentem tunc per bis terna dierum
 Fecerit aeterno disponens saecula nutu.
 675 Haec, inquam, docuit crebro sermone sacerdos
 Plures perducens ad caeli regna falanges.
 Garrula Martini nunc prodat littera laudem,
 Quam celebrat totus quadrato cardine mundus.
 Hunc pater omnipotens nondum baptismate lotum
 680 Nec balsamorum sacris chrismatibus unctum
 Tempore nocturno caelesti laude beavit,
 Dum stipem mancis et peplum ferret egenis
 Christo devotus, cum iam catacuminus esset.

667 nemphe C¹O qui (suprasc. o m²) EP¹ 668 Dultia P protendit R fanorum (suprasc. uo m¹) S² 669 E in ras. E pl//e//bis P¹, plebis (supra p ras.) S¹, plbis (l in ras. ex o) E 670 d//oc- tor (in ras. fuit o) A, supra opuscula doctor m² exameron fecit B 671 Dum G pindens R prima (a ex o) P¹ 673 pretendit R 674 aeterno// disponens (in ras. fuit p) A, a&erno (o in ras.) S¹ saecula (c ex x) A 675 Hic P, Nq̄c R sermone cebro (suprasc. r m²) A, sermone crebro B (additis notis transpositionis) PS, crebros sermone p 576 p//ducens E phalantes (suprasc. g) C¹. — Sequuntur in R hi quindecim versus, qui inscribuntur ita: INCIPIUNT UERSICULI SCI AMBROSII DE TRINI

- Omnia trina uigent sub maiestate diuina:
 Tres pater et uerbum sanctusque spiritus unum;
 Trina salutaris species crucis una redemptrix;
 Tertia lux dominum remeantem a morte recepit;
 5 Trina dies ionam tenuit sub uiscere coeti;
 Tres pueri cernere (l. cecinere) deo flagrante camino;
 Tres (l. Ter) sabaoth sanctum referens benedictio psallit;
 Trina petro et iohanni in monte refulsit imago;
 Ter mergendus aqua est, cui gratia plena lauacri;
 10 Testibus et (l. est vel en) stabili (l. stabilis) sanctorum (l. sanctis) tribus actio cuncta;
 Ter nomen sesuis (?) redeunt statuta (l. stata) tempora membris;
 Tres sunt aetates: flos, robor, agra (l. aegra) senectus;
 Tres moduli in causis: iudex, deffensor et auctor;
 Tres a (l. ad) saecula gradus: ortus, transcurso, finis;
 15 Tres spem que palpant: requies, lux, gloria uitae.

677 in marg. XII SS² DE SCO MARTINO ET DE EIUS DOCTRINA ET UIRTUTIBUS R, DE MARTINO EPO G, DE MARTINO EPISCOPO [EPO] TORONICO (TUIR. E) C¹EOW, Martin⁹ B, De sancto Martino Cp littera C 677—707 in R leguntur ante 651—676 678 Quam CNWE (suprasc. q(u)em) ie labrat P quadroto S² 679 Tunc T initialis rubro et viridi colore picta, quamvis h praescriptum sit S omnipō (m² add. s) A nudū P bastismate A, baptismatē S¹ 680 Nq̄c R crismatibus BCEGOPRp, crimatibus V lotum R 681 Tempore codd., Tempora Giles caeleste (e in i) S, celeste C, ueste P 682 mancis (i ex u et s add.) S² peblū C 683 deuatis (suprasc. u m²) B catacumi//nus (i ex u) A, catacuminus NSS¹S², cata' (add. m²) conus P, caticuminus BCC¹E (supra i prius eras. t us in ras.) GORVW, catecuminus p, catechumenus Canis. Giles

671 Verg. I 372 prima repetens ab origine cf. prosa c. LIV init. Haec referenda sunt ad Ambrosii Hexaameron cf. prosa c. XXVII 677—709 prosa c. XXVI pars altera; extrema hic Aldhelmus omisit. Neque hic neque in prosa Venantii Fortunati agnoscitur imitatio 677 v. 1034 Garrula nunc Babylae depromat cartula palmam (v. 1032 per libros descripsit littera lautos) 678 cf. ad praef. v. 2 679 Prudent. apoth. 697 baptismate lota M.; clausula saepe usurpata

- Quis vero studeat facundo fame fretus
 685 Omnia virtutum cartis describere signa,
 Quanta Deus dederit devoto dona clienti?
 Saepe salutifero correxit dogmate pagos,
 Ut ritus vellent magis extirpare nefandos
 Atque creatorem regnantem credere Christum.
 690 Nam paganorum destruxit fana profana
 Iure tyrannorum sternens dilubra reorum
 Et mox antiqui confracta fraude sacelli
 Fabricat altithrono venerandus templa sacerdos.
 Sic quoque famosam frondenti stipite pinum,
 695 Qua proceres stolidi tunc turificare solebant —
 Heu scelus! — in veribus torrentes exta bidentum,
 Diruit, ut populum non fallat cultibus error.
 Surgere ter fecit defuncta cadavera leto
 Tetrica torrentis dirumpens tartara mortis
 700 Necnon aegrotis impendens munia vitae
 Lurida debiliū fomentat membra virorum.
 Quamlibet expertus non esset vulnera ferri
 Umquam nec rubro roraret sanguine martyr
 Aut etiam diris arsisset torribus ignis,
 705 Attamen illustrem meruit confessio palmam,
 Dum mens parta fuit mortis discrimina ferre.
 Hic praesul iugiter permansit virgo perennis,
 Donec aetheream miles migraret in aulam

684 studebat *S*¹ facundo in marg. diserto *A*, facundo *S*¹ (*m*² in ras.) *S*, diserto *R*, discreto *S*², diserto *NV* cett. 685 cartis (*ti* in ras.) *S*², chartis *NS*¹ *V*, kartis *C*, carnis (*suprasc.* *t* *m*²) *C*¹ describere *P*, describer// signa *C* donacli//enti (*in ras.* fuit *n*) *A*, clyenti *V*, //lienti (*l* ex *d*, *supra ras.* *c*) *B*, dienti *m*¹ *B*, dicenti (*in textu del.*, in marg. *m*² clienti) *p* 687 domate (*subsc.* *g* *m*¹) *A* pagos (*in marg.* *p* *paganos m*²) *B* 688 cultus (*pro ritus*) *P* extirpare (*suprasc.* *s* *m*¹) *A*, exstirpare *BGN*¹ *O* *V* 689 Adque (*suprasc.* *t*) *S* xpon (*on ex m* ?) *S*² regantem (*supra lin.* *n* *m*¹) *P* 690 Nam (*in marg.* *iam m*²) *A*, Namq; *P* panorum (*suprasc.* *ga alio atramento*) *S* destrux *P* fana (*m*² in ras.) *S* 691 Iura *V* diranno (*del. et suprasc.* tyranno? *m*²) *p* dilubra *ACEGN*¹ *O* *P* *S*, delubra (*e ex i m*²) *BP*¹ *W* deorum *R* 692 confracto sacelli fraude additis notis transpositionis *S*², destructa fraude *G* 693 uenerandos *B* 694 stipiti *AS*², stipite (*e ex i*) *BS* famosa frondenti stipite pino *R*, frondenti (*ti* in ras.) *E* pirum *Canis*. 695 Cui *cj. Canis. et Abr. Gronovius, sed cf. 1399. 2877* stollidi *R* turificare (*ri* in ras.) *E* 696 ueribus *codd.*, ueribus *Giles* torrentib; *P* bidentum (*b ex u*) *A* (*d ex b*) *P*¹, ludenda *P* 697 in populum ne *P*, nā (*ā m*² in ras.) *O* fallat (*at in ras.*) *E*, fallit (*suprasc.* *a*) *P*¹ 698 defuncto *R* lo&u *V*, loeti *p* 699 Metrica *G* torrentis *codd.*, orrentis *V*, terrentis *Canis. Giles* 700 impendens (*m ex n m*²) *P*, impendens (*omnia praeter i et ns in ras.*) *E* 701 Lu//rida *S* fomitat *R* mēñbra *P*¹ 702 uulnere *R* 703 Um//quam *S*, Unquam *G* nēc *R* rubo (*suprasc.* *r m*²) *S* rorasset *C* 704 arsis sed *R*, arsis& *S* igni// *O* 705 palmam (*l in ras.*) *E* 706 parata *AS*² *C*, par//ta (*in marg.* *parta i. e. parata*) *S*, partae (*suprasc.* *pro parata*) *C*¹, prompta *Hanckius* ferr/e *S*, fere (*suprasc.* *r*) *S*² 707 hic sul. (*suprasc.* *p m*¹) *A*, praesul *S* phennis *C* 708 e&heriam (*i in ras.*) *S*, etheriā *C* migraret miles additis notis transpositionis *S*²; item donec *pro spondeo est v. 876*

690 fana profana *cf. ad epist. ad Ehfrid. adnot. 7* 696 v. 1384 Plurima dum veribus torrebis viscera flammis 698 *cf. ad pros. c. XXVI p. 261 adn. 5* 699 v. 849 Trusit ad inferni torrentis tartara nigra *cf. ad epist. ad Ehfrid. init.* 702. 704 v. 2891 sq. Quamlibet expertes effusi sanguinis essent, Sed tamen egregiam meruit confessio palmam 706 parta = parata (*Waltharius v. 947.*) 708 *Iuven. Hist. evang. II 195* aetheriam liber conscendet in aulam

- Angelicis vectus caeli ad convexa catervis.
 710 Temporibus priscis venerandos Graecia patres
 Edidit, ex quorum numero celeberrimus extat
 Gregorius felix fama super aethera notus,
 Quem Deus edocuit mundum servare pudorem,
 Corporis et castae coniungens foedera mentis.
 715 Tempore nam quodam geminas per somnia cernens
 Virgineo vidit fulgentes flore puellas;
 Quas ille adspiciens torvis obtutibus horret,
 Femineos quoniam non gestit cernere vultus.
 Tum sanctum placidis compellant vocibus ambae:
 720 'Ne graviter, iuvenis, devotas sperne puellas
 Neuque indignatus vultum contemne sororum,
 Dum tibi perpetuo fratris copulamur amore!
 Nam nobis mundum tribuisti in corde sacellum,
 Quo iucundantes semper laetabimur ambae!
 725 Frater, amicitia numquam fraudabere nostra:
 Altera Virginitas fecundo flore vocatur,
 Altera gestabit solers Sapientia nomen;
 Et sumus angelicis missae de sedibus istuc,
 Ut tecum maneant nostrae consortia vitae.
 730 Basilius, quondam doctorum maximus auctor,
 Condidit egregiam divino dogmate legem,
 A qua processit libratae norma vitae,

709 uextus C 710 DE SCÖ GREGORIO NAZANZENO R in marg. XIII SS², Gregorius nazan⁷ m²B, De sco (sancto) gregorio Cp, DE GREGORIO NAZANZENO (suprasc. NZ, in ras. fuit R) C¹, DE GREGORIO NAZANZENO E (NAZANZENO) GOW uenerandus S 713 pudore AS² 714 coniungens codd., coniugens (suprasc. n m²) E, coniungere Giles 715 quodam S¹P¹, quondam p 717 touis (suprasc. r) obtutib; A 718 Faemineis R, Femineos (o in ras.) S¹, Femineam C gessit p uultū 719 placidus (suprasc. i) N ambq (bq in ras.) S¹ 720 sperne// (in ras. fuit re) ASS² 721 Neque R, heuq:// (in ras. fuit ue) C, heuq; (in marg. Neu) p, Neuque cett. uultū (tū ex tus) S¹, uultu// (suprasc. s m²) B 722 copulamur (R ex s) S patris (suprasc. r) S¹ 723 nouis R mundam — salutem P 724 iucundantes ANSm¹, iocundantes (suprasc. u) S², iocundantes cett. laetabimu//rambae (in ras. fuit s) A 725 fratres sed puncta sub res et lineola supra t (fra⁷) A fraudauere AS¹S² (b ex u) P¹, fradabere R 726 Altera uirginitas solers sapientia nomen, sed s. s. n del. et suprasc. m² fecundo flore vocatur; in marg. m², Altera gestabit sollers sapientia nomen p 727 gestauit R, gestabat (a ex i m²) P² solers AP¹ v. 727 in textu om. et m² adsc. p 728 sumis P, sumus (mus in ras.) S istic RP¹ (suprasc. v m²), isthuc Giles 730 DE SCÖ BASILIO ET DE EIUS VIRGINITATE R in marg. XIII SS², basilius m²B, DE BASILIO (EPISCOPO) EPÖ C²OWE, DE BASILIO G, de scö (sancto) basilio Cpm², B//asilius S² doctorum quondam maximus actor appositis notis transpositionis R 731 aegregium d. docmate R 732 lib//ratae E

709 Gildas De excid. Brit. c. 24 Mommsen = Auct. antiq. XIII 39, 24 sq. multae inventae sunt, quae arduis caeli id temporis a sanctis angelis veherentur, *carm. eccles. III 15* Angelicis turmis ad caeli culmina vectus 710—729 *prosa c. XXVII alin. 1* 712 Verg. I 379 fama super aethera notus M., *carm. rhythm. II 29* divulgati per aethera Summi Olympi supera, v. 774 Paulus signis super aethera notus 713 v. 746 virgineum prodit servasse pudorem 714 v. 131 Spiritus et castae coniungant foedera carnis, v. 653 Spiritus et castae servavit foedera carnis 719 Verg. IV 304 his Aenean compellat vocibus ultro M. 728 istuc = in terram cf. e. g. praef. v. 33 730—750 *prosa c. XXVII al. 2*

- Vergere quae nullum laxat sub pondere scaevo,
 Trutinat electos sed iustae lance libellae,
 735 Alternis vicibus reddens oracula sanctis,
 Qualiter ornetur verax concordia fratrum
 Et iustae iugiter fulgescant foedera mentis.
 Neenon diserto digessit famine librum
 Prima creaturarum pendentem semina rerum,
 740 Qualiter aeternus plasmaret saecula rector
 Atque potentatu quadratum conderet orbem
 Materiam mundi discernens ordine recto,
 Aurea devexi dum format sidera caeli;
 Hinc nobis oritur mundi nascentis origo,
 745 Cuderet ut summus rerum molimina princeps.
 Hic se virgineum prodit servasse pudorem
 Taliter affirmans perfecto famine praesul:
 'Feminea praeceps cognovi corpora numquam
 Nec tetigi penitus muliebres turpiter artus;
 750 Non tamen immunis vocitabor nomine virgo.'
 Edidit insignes tellus Memphitica patres
 Lucida perpetuae mercantes munera vitae,
 E quorum numero pollebat sorte beata
 Nomine famoso felix Antonius auctor

733 Mergere *G* nullo *R* laxo sub pondere *p* pon//dere *S*² scebo (*suprasc. v m*²) *A*, scebo (*suprasc. u, suprasc. man. alt. al i seuo*) *S*², seuo *C*, saeuo (*a ex c m*², *suprasc. .i. prauo m*²) *P*¹, scaeuo, sceuo, sceuo *cett.*, saeuo *Giles* 734 iustę (*q punctis del., sed altera littera non adsc.*) *A*, iustę *S*², iuste (*e in a m*²) *S*, iusta *cett.* libelli *codd.*, iustae — libellae *Canis.*, iusta lance libelli *edd. Giles* 735 uocibus (*suprasc. i*) *A*, uocibus *S*², Alternis uocibus *cett.*, etiam *W*, Uocibus alternis *Canis.*, Alternis uicibus *idem sibi vult, quod in prosa scribitur: reciprocis scedarum sciscitationibus uicaria litterarum relatione respondens re//ddens A scs A, sanctis (suprasc. v m*²) *P*, scs (*eras. i*) *P*¹ 736 onetur (*suprasc. r*) *S*, 736. 737 post 754. 755 infra ante 766 repetuntur in *R*: 736 ornatur, 737 fulgescant (*n in ras.*) foedera pacis (*ex v. 779*) 737 Ut iustae *S*¹ fulgescant *A* (*suprasc. g m*²) *S*² foedere menti//s (*in ras. fuit e*) *A*, federa (*suprasc. o*) *E* 738 diserto *EP*, diserto (*suprasc. s*) *B*, deserto (*e in i*) *P*¹, In digessit diserto *R*, digessit (*suprasc. digestat m*²) *A*, digestat *V* libr//um *G* 739 creaturarum *AS*²*C*, creata//rum (*a ex o*) *E*, creaturae (*ae in ras.*) *S*, creaturae *S*¹ 740 om. *Canis.*; add. ex *Oxoniensi I. F. Gronovius [et N. Heinsius]* plasmare (*add. t m*²) *A* 741 Atq; (*t in ras. et post q; ras.*) *S*, Adque (*suprasc. t*) *E*, Atque *cett.*, Quoque *Giles* 742 Materiam *APBm*¹, Materię (*ę in ras.*) *S*, Matheriem *R*, Materiem *cett.* 743 deuexi (*suprasc. i m*²) *A*, diuexi *S*, di//uexi (*u m*²) *S*² 744 Hic *RC* 745 mollimina *S* 746 seruare *G* podorem *A* uirgineo p. s. pudore *R* 747 a. p. f. narrans *R* 749 t&i//g//i *E* turpitaer *m*¹, turpitæ//r *m*²*B* artis (*suprasc. v m*²) *B* 750 uotabor (*suprasc. ci*) *P*¹ 751 DE SCO PAVLO THEBAIDA HEREMITA *R*, in quo 751—790 leguntur, Antonius *m*³*B*, De sco (sancto) Antonio *Cpm*², in marg. k et infra *XV S*, *XV S*², DE ANTONIO *C*¹*OWE*, DE ANTONIO ABBATE *G* memfifica *B*, NEMPHITICA *S* 752 numera *P* 754 insignis miles famosus nomine paulus *R* anthonius *p*

734 v. 833 Quam rector debet iusta discernere lance, *epist. ad Acirc. p. 76, 14* legitima aequitatis lance 735 *prosa c. XXVII p. 263, 13* vicaria litterarum relatione 739 *sq. cf. ad pros. c. XXVII p. 263 adn. 8, p. 264 adn. 1. Significat Aldhelmus Basilii homilias in hexaemeron et v. 748 vocem illam Basilii 'Et mulierem ignoro et virgo non sum'. semina rerum: formula hac Lucretiana iam Ovidius met. I 9 usus est cf. Dracont. de deo I 602 trahunt et semina rerum; item v. 741 Vergilianum dum conderet urbem resonat cf. aenigm. 100 (XIII), 4 primo dum conderet orbem 742 v. 329 Annorum numeros explanans ordine recto 744 *Ovid met. I 79* mundi melioris origo 751—773 *prosa c. XXVIII al. 1* 752 v. 2889 Purpureo patulum mercantes sanguine regnum *cf. v. 2341**

- 755 Summa supernorum conquirens regna polorum.
 Hic primus docuit cultores accola sanctos,
 Squalida per saltus peterent ut rura locorum,
 In quis contemplativos decerpere fructus
 Possent et iugiter domino famularier alto.
- 760 Hic, inquam, monuit caelorum regna merentes
 Spernere dilicias et mundi linquere gazas,
 Ardua sectari necnon devexa caveri,
 Dum calles gemini dispari tramite tendunt:
 Unus ut aethereos per caeli culmina campos,
- 765 Alter sic herebum lustrat sine fine profundum.
 Cuius clarificam qui malunt noscere vitam,
 Qualibus in mundo signis effulserit almus
 Quoque modo spurcas curarit corpore clades
 Dira salutifero restaurans ulcera fotu,
- 770 Qualiter ut medicus populorum pestibus obstans
 Morbida sanatis renovarit viscera fibris,
 Non pigeat prorsus seriem spectare libelli,
 In quo scribuntur virtutes illius amplae.
 Haud secus et Paulus signis super aethera notus
- 775 Omnibus et regnis, qua lustrant lumina Phoebi,

755 po///// (in marg. lorum) A 755 om. R, sed v. 754 (Nomine famoso f. A. o.) et v. 755 infra cum v. 736. 737 ante 766 repetuntur 756 accola scs R, cultore saccola scos S, cultores //accola (in ras. fuit s) S², acola V, accola solus B, accola sanctos cett., ordine sanctos Giles 757 rara (suprasc. v m²) S², rara locorum 'Graecismo poetis usitato' probavit N. Heinsius 758 contemplatibus d. iustos R 759 dñm R, deo p 760 Sic V meruit P, post monuit ras. S², merentē C 761 dilicias ACEPP¹RSV, delicias (e ex i) B tempnere gazas C 762 rectari V deuexit (suprasc. a) R, diuexa S¹S² cauere C¹EGOW, cauere A cett., recte ut egeri, indigeri, doleri, rideri cf. Roensch, Itala und Vulgata p. 302 sqq. 763 gem//ini B dispari (i in ras.) A, dispare S¹ (ante dispari supra lin. m² cū S, post dispari supra lin. m² sub) C, dispāri (sic; suprasc. l) trami//e (in marg. T) B, dispari (in marg. man. ins. dispāri) E tendant P 764 *ut scripsi, in codd. etherios S¹S², aetheos p, a&ereos P, (a)thereos cett. 765 Alterum C erebum (suprasc. h m¹) AG, here//bum E, eribi// R, herebum cett. Versum 765 continuo excipit v. 778 in R 766 glarificam (suprasc. c m¹) P mallunt S¹ In R 766—773 leguntur post 777. 754 sq. 736 sq. 767 &fulserat C 768 curaret (e ex i) A, curaret (e in i) S, curar& BV 769 Digna R restaurens (suprasc. a) S¹ ulcere (suprasc. a m²) E, ulc/// (suprasc. era) G 770 poplorum C, plorum G pesti//s (suprasc. bu; in ras. fuit o) A, postibus (suprasc. e) E 771 renouaret (e ex i) AM, renouaret S², renouarit cett. febris R 772 pigeam R, pigeat (suprasc. n m²) V prorsus (corr. m²) R seream (suprasc. e) R spectare codd., expectare R, spectasse Giles 773 scribuntur (u in a m²) S, scribantur S¹ amplae A, ample (suprasc. late) M, ample RC 774 DE PAULO P. . . . TO ANACHORE(te) M, de R cf. ad 751 et 790, Paul hereim Bm³, De s̄co paulo simplice C, De paulo heremita pm², XVI in marg. SS², DE PAULO SIMPLICE C¹OWE, DE PAULO G 774 & (supra lin.) S sup (supra lin. m¹) V 775 qua/// S, qua (a in ras.) E, quae (ae ex a) B, quae S¹ = Giles, quas S², quae (ae scriptum super i ?) P¹, qua cett. lustrat (suprasc. n m²) BS¹

755 carm. eccles. III 31 Alta supernorum conquirens regna polorum 756 v. 1456 Qui fuit in Nitriae frondosis accola dumis Squalida deserti procurans iugera ruris 759 v. 2072 Mallet et immunis regi famularier alto, 1305 sic famulabantur iugiter 773 v. 855 Quis modus . . explanare valet virtutes illius amplas? Referendi videntur versus 772 sq. ad Athanasii de Antonio librum, latine conversum cf. ad pros. XXVIII p. 265 adn. 1 774—796 prosa c. XXVIII alin. 2 774 signis = miraculis cf. v. 798; 2426. — Lucas 16, 17. 20; signis super aethera notus: cf. ad 714 775 v. 1073 Qua croceos Titan radios diffundit in orbem; praef. aenigm. 19 qua nitidus Sol Lustrat ab Oceani iam tollens gurgite cephal.

Per deserta fuit; quo non praestantior alter
 Tendit ad aeterna felix habitacula miles.
 Hunc gener infidus strophoso fallere gestu
 Maluit insontem dirumpens foedera pacis;
 780 Idcirco fugiens quaerit sub rupe latebras,
 Donec tortoris saevi tormenta fatescant
 Et rursus placido laetetur tempore mundus.
 Quem nutrit in cripta palmeti dactylus arta
 Et fruitur foliis pro aprico tegmine pepi;
 785 Nam sitis ardorem demebat gurgite fontis:
 Quem mox ut genuit telluris glarea glaucum,
 Rursus in obliquum latices effuderat antrum.
 Aliger hunc praepes gracili nutrimine farris
 Paverat in specu palmae sub frondibus altis;
 790 Cui famulabantur sprete feritate leones
 Atque lupi rapidos iussi mitescere rictus.
 Vixerat in terris caelesti munere fretus
 Undecies denos et tres feliciter annos;
 Tunc demum aethereis stipatus iure catervis

776 quo (o in ras. ex a) V 777 habicula (?) S¹ 778 Tunc (suprasc. h m¹) S inuidus R
 strophoso V Multa in his versibus fere evanuerunt in S 778—790 post 765 R 779 Maluit EMS,
 Malluit PS¹ di/rumpens M, dirum pens S¹ 780 fugens (suprasc. i m¹) S q;rit A, querit M
 781 fatescunt (suprasc. a m²) A, fatescunt (voluit a ex u m²) S², fatescant BC¹EOP, fatescat R, fatiscent
 CGM, facessant S¹, facessant ex fatescant m²S, fatiscent Canis. 782 plucido A, pl/cido (suprasc. a m¹) P
 laetetur (æ ex a) S 783 Quae R, Quam S crypta AC, crypta (y m² in ras.) S palmati V, pal-
 miti R arta codd., arcta Giles 784 fru//itur S folis (suprasc. i) A aprico pro t. p. E
 peplo E 785 demere virgulis post primum et tertium e positus C fontes (e in i) S¹ 786 telluris
 (supra lin. m²) S² glrea (suprasc. a) SS¹S² glau/cū R 787 oblicum R laticis P, latices
 in ras., i supra e E effunderat S, effunderat S¹S² autrom (suprasc. u m¹) C 788 Alliger S¹,
 Aliter R, Al/ter (eras. i, in marg. ales m²) B, Alit (suprasc. illum) P hunc CC¹GOpW, hunc in ras. E,
 dum ABMPRS¹V, tum S², tum (del. et suprasc. hunc m²) S, hunc Canis., tam Giles glauci n. f. S¹ tutri-
 mine (suprasc. n) G far/is V 789 Pauerat (s. l. se) P frondilis (corr. m²) B 790 Qui p
 sprete (s. l. t) A 791 Adque (s. l. t) SE rapidos ABGPP¹SS¹S², rabidos EMP (supra ras.) VW,
 rabidos (b in ras.) O iussit codd., iussi Hanckius, iussit mitescere add. m² in lacuna, in marg. rictus m²,
 in textu verbum del. p 791—796 omnino desunt in R, qui codex post v. 790 (cf. ad v. 765) haec habet
 partim ab ipso librario conficta partim ex aliis Aldhelmi locis conquisita:

DE S^{CO} ANTONIO PAULI DISCIPULO.

Tempore non alio florebat collega Pauli

Per deserta uetus qui (suprasc. o) non praestantior alter (cf. v. 776)

v. 777 Tendit ad aeterni felix habitacula miles

v. 754 Nomine famoso felix Antonius auctor

v. 755 Summa supernorum conquirens regna polorum.

v. 736 Qualiter ornaetur uerax concordia fratrum

v. 737 Et iustae iugiter fulgescant foedera pacis

v. 766 Cuius glarificam (suprasc. c) qui malunt noscere uitam

sequuntur hos versus 767—773

792 fra&us S

793 &tes (suprasc. r m¹) S

794 lure V

777 Verg. VI 164 quo non praestantior alter; cf. v. 2065 M. et prosa c. XLVIII Gallicanus, (quo)
 nullus in Romana monarchia praestantior extitit. — felix cf. 712. 754. 799. 973 aeternā ut v. 1443 colā
 in arsi; nam a in plurali neutrorum apud Aldhelmum non producitur cf. epist. ad Acirc. p. 184, 27sq.
 778 cf. ad pros. c. XXVIII p. 265 adn. 2 779 aenigm. LXXV 6 dirumpens foedera pacis 788 cf. l. l.
 p. 265 adn. 3 792 = 2903 cf. v. 2324 divino numine fretus = 2416 dilubri flamine fretus, 684 facundo
 famine fretus cf. ad 518 et 797 virtutum gratia fretus, v. 259 tenia fretum, v. 2694 gloria fretus e. q. s.
 794 prosa c. II nautarum cohortibus stipatus (Ovid. met. III 186 comitum turba stipata suarum)

- 795 Ivit ad aeterni castus consortia regni
Percepturus in excelso nova gaudia victor.
Nec non eximia virtutum gratia fretus
Plurima patravit deserto signa stupenda
Hilarion felix famoso nomine dictus;
800 Quem praesens crebro mundus rumore celebrat,
Dum cupidus gestit normam aequiperare magistri
Et simile suum iam perpendiculara patris.
Hic stricta corpus frenabat lege petuleum
Torrida lascivae demens incendia carnis;
805 Quique titillantis spreuit primordia luxus
Prima iuventutis calcans ludicra severus.
Claruit Aegypto, quod strictim carmine pando.
Nam gypsam, miseros quae dudum faucibus atris
Sorbuit indigenas, flammis combussit inormem,
810 Dum rogi ingenti lignorum fomite flagrans
Reptantem in prunas consumpsit torre chelidrum.
Denique, cum pelagi montanis fluctibus olim
Aequora per vitreos bullirent turbida campos
Priscaque turgescens non nosset litora pontus,
815 Caerula fluctivagis sed regnant molibus alta,

796 Percepturos (*suprasc.* v) S^2 naua (*suprasc.* o) V v. 796 post 797 scriptus, deinde deletus et suo loco in margine additus C uictor (*supra ras.*, in qua fuit fretus) C^1 , in marg. man. post. finit P^2
797 DE · S · HILARIO . . M, DE HELIARIONE SCO FAMOSOQUE HEREMITA R (post 713); in marg. XVII S^2 , hilarion m^3B , De scō hilarione (*iuxta* v. 798) C, De sancto hilario m^2p , DE HILARIONE C^1OWE , DE HYLARIONE G pro versu 797 legitur in R: Sic quoque discipulis celebrandus laude phenni Plurima patravit e. q. s. sequuntur vv. 798—841 798 deserta S^2 , deserto (rt in *ras.*) E, deserta (*suprasc.* o m^2) P^1 stupenda (a ex o) S^2 799 Helarion R, Hylarion S, Hilarion G 800 mundi P caelebrat A 801 mmagistri R 802 simulare MS^1 , simulare (u ex i m^1) G, simulare (*ras.* supra i alt.) E, simulare cett. sui iam S^2 , suam Canis., suā p //ppendicula *ras.* ante vocabalum, linea in p add. m^2 M, p pendicula G, per perpendiculara Canis. fris C, patrum cj. Abr. Gronovius 803 Hi/c E stricta (a ex us) S^1 ege (*suprasc.* l) A, lego (*suprasc.* e) S^2 frendebat longe (*supra lin.* m^1) petultum (*suprasc.* c m^1) R, fren/bat (*supra ras.* a) P 804 Terrida (*suprasc.* o) R, Horrida G lascivae C incarnis (*suprasc.* incendia m^2) R delens Hanckius 805 titillantis A, titillantis (*supra i alt. ras.* et l prius renovatum) S, titillante ex titulantes P^1 , titulantis BS^1S^2 , titilantis pR, Q//ui/qu&titillantis (linea recta infra &) E spuit (linea supra p m^2) R, sprquit V 806 P//rima E ludiora (c supra o) A, ludicra in marg. man. ins. repetitum cf. v. 763 E seuerus codd., severe Giles 807 Claruit V egypto CS, aegipto BP^1 , egypto P stictim (*suprasc.* r m^2) A, strictim cett., strictum Giles; versum om. R 808 gipsam PS^2 , gypsam cett., gipsum Canis. Giles miseroq: A, qu(a)e vel que cett., quae om. V, quod Canis. Giles facibus (*suprasc.* u m^1) G tris (*suprasc.* a) A 809 indegenas A = $Sm^1S^2P^1$, indigenas (i ex e) B, indigneas in textu del., in marg. indigenas p conbusit (*suprasc.* s) AG, conbusit RS^2m^1 , cōpussit (p in b) S^1 , conbussit (n in m) B, combussit CO inormem (*suprasc.* ingentem) P, inormem codd. (*suprasc.* e m^2) P^1 , enorme Canis. Giles 810 fraglans ASB rogi om. C 811 Rertantem (p supra r) S prunas (unas in *ras.* m^1) B consumsit Pp torrea a del. R, in marg. add. p celydrum AMP^1V , celidrum PpS, chilidrum W, cae(q)lidrum RS^1 , celidrum (*suprasc.* h (†)) B(C^1)E, chelidrum CG (e ex i) O, chelydrum S^2 812 conpel/agi A, paelagi R olym BR 813 uitreas (*suprasc.* o) S bulirent R turgida CP^1OW , g m^1 in *ras.* EGiles, turbida cett. campos (os in *ras.*) E 814 prica (*infrasc.* s m^2) A, Prisca (om. que) S^2 nossit R, nosset (et in *ras.*) S litora (*suprasc.* t m^2) A, littora B, littera M 815 Ceru la (r in *ras.*) R fluctuagis (ua in *ras.*) R set A regant (*suprasc.* n) P, regnat R mollibus (l alt. expunctum) C altis R, alte (e in a m^2) S^2 , alta (a in *ras.* m^2) E

796—826 *prosa c. XXIX al. 1* 806 v. 126 nec penitus calcat licitae commercia vitae
815 v. 5 fluctivagi refrenans caerula ponti, v. 423 Umida fluctivagi sacrantem caerula ponti,
v. 2809 Anchora fluctivagam nunc sistat metrica barcam

- Dum proprias spernunt spumosis fluctibus oras,
Tunc omnes pariter glomerantes agmine denso
Contra frustra senem sistebant turgida sanctum
Et fidum tremuli patronum rite rogabant,
820 Auxilium miseris ut ferret civibus ultro.
Ille crucis pingens per ter signacula sulcat:
Horridus in cumulum salsarum fluxus aquarum
Concrevit porro surgens ad sidera caeli;
Mox furibunda maris compressit caerula saevi.
825 Sic miles Christi frenabat marmora ponti,
Ut merito sancti non umquam fama fatescat.
Sic quoque in Aegipto fertur vixisse Iohannes
Accola deserti vitam sine crimine ducens;
Qui strictis proprium nodabat nexibus aevum
830 Carnea lascivae vincens ergastula mentis,
Conservans geminum iusto moderamine pondus,
Dum divina docet duplam sententia vitam,
Quam rector debet iusta discernere lance
Atque gubernandum carnis cognoscere motum.
835 Hunc famosa rudem replebat gratia vatem,
Ut posset clausas rerum reserare latebras
Clancula virginea pandens misteria clave.
Tempore nam quodam per somnum femina sensit,
Munere virtutum quam pleno praeditus esset,
840 Scilicet optatam dum sumpsit carne medelam,

816 spumosis (*suprasc. o*) *P*, spumosas *B* oras (*in ras. m*²) *E*, auras *G* 817 glomerante
(*suprasc. s*) *B* agmin/e *B* 818 Contra corda *P* fluta (*in ras., suprasc. frustra m*²) *S* sistebant
senem *M*, sistebanturgida (*suprasc. t*) *B* scs *R*, sanctum *om. S*¹ 819 fidem (*suprasc. v m*²) *A*, fidem *S*¹
821 per ter *codd.*, per *om. R*, et per *p*, pariter *Canis. Giles* sulcans *R* per per *mesin a* sulcat *separatum*
cf. e. g. Aethilwulf VI 55 perque itiner durum = et itiner perdurum (*Traube Karol. Dicht. p. 35*). *Prosa*
c. XXIX cum terna patibuli signacula . . sulcaret et *Hieron. c. XL* cum tria crucis signa pinxisset 822 in-
omulum *C* 823 asidera (*suprasc. d m*²) *B* 824 cae/ula (*supra ras. r*) *A* compresit *R*, compressit
(*n in m m*²) *B*, conpescit *p* 825 marmora (*a prius in ras.*) *R* 826 scī *supra lin. S* numquam
(*om. non*) *R* fatiscat *M*, fatescat (*e in i*) *GP*¹, facescat *S*¹, fatescat *cett.* 827 (De) S. IOHANNE
EREMITA *M*, DE IOHANNE HEREMITA AEGYPTIACO *R*, ioh herem m³*B*, de Ioanne heremita m²*p*,
XVIII in *marg. SS*², De iohe accola *C*, DE IOHANNE ACCOLA C²OWG, DE IOH ACCOLA *E* (a)egipto
*S*¹*P*¹, egipto *p* ||xisse (*suprasc. vi m*²) *A*, vexisse *Giles* iohanes (*suprasc. n*) *C*, iohannes *cett.*, loannes
Canis. Giles 828 deserta *V*, desert *S* uitans sine crimine mundum *S*¹ 829 strictim sobrium *R*
ne/ibus (*suprasc. x m*²) *S* 830 erga stulta in *marg. ergastula mansiuncula S* lasciue *M*, lasciuię *S*²
832 duplam *O* sentia|||| uitam (*suprasc. ten*) *P*¹ 833 debet (*in textu del., in marg. debeat*) *p* dis-
cere (*suprasc. rne m*²) *R*, discernere (*is in ras.*) *E* iusta (*ras. supra u*) *B*, iusta discernere (*suprasc. et m*²) *p*,
des cerēnere lance *P*¹ 834 Adque cognoscere *R*, Adq;|| (*suprasc. t, in ras. fuit ue*) *S* cultum *C*
motum (*et v. 835 clauē*) *supra ras. G* 835 Tunc (*suprasc. h*) *S* complebat *C* uitā m¹, uatem m²*R*,
uatēm *V* 836 possit *RV* serare (*suprasc. re m*¹) *A* 837 Clangula *AP*, clauē/ula *B*, clausula *C*
uirginea (*suprasc. o m*²) *S*, uirgineo (*suprasc. lo*) *M* misteria *BPSS*¹*V* clauī *R* 838 quodā
(*suprasc. o*) *P*, quodādam *P*¹, quoddam *p* somn/um *B*, somnia *PR*, in *marg. manus appicta C* 839 mune
(*suprasc. re*) *S*² plena *AS*², plene *RVOW*, plen/ (*supra ras. e, eras. o vel a*) *S*, pleno (*o in ras.*) *B*
p̄ditus *A*, predito sensit *R*, sentit (*suprasc. s*) *C*¹ 840 (*similiter v. 871*) obtatam *ACGMP*¹*RS*¹*S*²,
optatam (*ras. supra p*) *E* sensit *R* medellam *ABPP*¹*S*, medullam *R*

817 v. 2881 Per turmas pariter procedunt agmine denso. — *Verg. II 450* has servant agmine
denso *M*. 820 *Verg. VIII 376* Non ullum auxilium miseris *M*. 827—841 *prosa c. XXIX alin. 2*
825 *aenigm. C 75* tumidi . . marmora ponti 831 *Iuven. Hist. ev. II 575* iusto moderamine legis *M*.

- Quamlibet ante gemens gestaret corde querelam.
 Imperium mundi florens cum Roma teneret
 Atque gubernaret regnorum sceptrum per orbem,
 Temporibus faustus Benedictus claruit isdem;
 843 Quem Deus Ausoniae clemens indulserat auctor,
 Ut populum domini vadentem tramite recto
 Ferret ad aeterni ductor vestigia regni,
 Quem prius abstrusus scaevus anfractibus error
 Trusit ad inferni torrentis tartara nigra.
 850 Saepe tyrannorum contrivit templa priorum,
 Qui dominum lucis tenebroso corde negabant,
 Mox ibidem figens victricia signa salutis.
 Sic miles Christi devicto hoste triumphat
 Basilicam domino restaurans aede renata.
 855 Quis modus aut numerus vel certe calculus index
 Explanare valet virtutes illius amplas,
 Quae modulum et numerum excedunt, pro mole gestorum?
 Namque cadaveribus reddebat lumina functis,
 Quae gelidae mortis per vim fortuna necarat;
 860 Auditum surdos et claudos gressibus ornat,

841 *quere/lam A, querellam P¹, q//rellam (suprasc. ue) S loque/lam corde gestaret R carne C¹*
 842 DE .S. BENEDICTO *M, DE SCO BENEDICTO QUI REGULĀ MONACH CONST¹ R, benedict m³B, in*
marg. k, infra ad v. 844, qui versus ab initiali maiori orditur, XVIII SS², De scō Benedicto abb C, DE
BENEDICTO ABBATE (ABB) C¹OWG(E) Afferuntur v. 842—880 ab Aymoino Floriacensi in sermone
de S. Benedicto in Floriacensi vetere bibliotheca ed. a Ioanne Bosco Lugduni 1605 p. 292 sq. cf. etiam ad 2024;
mundi codd., mundi// E, mundo Giles 842. 843 desunt in R, in quo 844. 846—880 leguntur post versus
v. 676 insertos. 843 Adque A, Adque (suprasc. t) S sceptrum (r in ras. m²) E 844 benedictus p
hisdem Pp 844—880 leguntur in R 845 Qui m², Qñe B 846 dñō R, d'ni (in textu del., in marg.
dñi m²) p uadentem tramite (suprasc. in m¹) S ræcto V 847 doctor P aeterna (suprasc. i m¹) R
848 Quas R obstrusus VOW scevus (suprasc. alt sēvis) S², saevis B = Canis. Giles, sc(a)euus codd.,
s//aevis P¹ amfractibus P 849 Trusit codd., Truxit Canis. Giles adferni P tormenti R, terren-
tis P tartara// A 852 ibidem figens codd., ibi defigens Canis. Giles uictriciae signa// salutis A, uic-
tric// (suprasc. a m², in ras. fuit æ?) S, uictriciae S¹S² 853 deuicto hoste (suprasc. ex) S, deuicto ex
hoste p, deuicto oste (suprasc. h m²) E, destructa doemonis (o in a m²) arce G 854 dñi P restaurat
aede r. G a&here natā P, edere nata p, aedere nata V 855 certe uel R munus (corr. m²) S²
856 uirtutes (e ex i m²) R conplas R 857 Quæ (suprasc. t qui m²) S ex/cedunt P, excedunt
(suprasc. dit) S gestorum (ñ m², in marg. not) B, pñole gestororū (no et ro del. et supra no scriptum mo) S
versum 857 in marg. addit E 858 Nanq. G, Nam P¹ cadeueribus (e in a) S¹ reddat R functis
(suprasc. de m²) C 859 necabat P, negarat R, necabat (e in g) B 860 Auditum/ (in ras. fuit s) V
surdos (o ex u) V claudos (o adras.) G

840 sq. *similis extremorum versuum concentus v. 1374. 1376. 1657. 1659. 2015 sq. 2204 sq. 2834 sqq.*
 2837 sq. 2856 sq. 842—880 *prosa c. XXX 846 Alcim. Arit. c. II 358 tendatur tramite recto M.*
Gregor. dial. II, XXXVII via recto ab Orientis tramite . . tendebatur. Gildas p. 26, 24 ed. Mommsen cum
a recto tramite deviarent cf. v. 872 849 cf. ad v. 699. Verg. VI 134 sq. bis nigra videre Tartara. Bonifat.
carm. v. 254 (PlaC I 11) E superis regnis trudens in Tartara nigra 851 carm. eccles. IV 8, 6 Auctorem
lucis tenebroso corde negantes 858 sq. Singula, quae de gestis Benedicti narrat, omissa in prosa c. XXX
hic addidit Aldhelmus ex Gregorii, quem ipse v. 875 (cf. Dialog. lib. II praef. et cap. XXXVII) laudat
et quem etiam 2024 sqq. sequitur, dialogis: 858 sq. ex dial. II, XXIII, XXXII, 860 ex dial. II, XI,
XXVI (de surdis nihil narratur), 862 sqq. ex dial. II, IV, XVI, XXX, 864 sq. ex dial. II, I^b, 866 sq.
ex dial. II, III^d, 868 sq. ex dial. II, VI

Aegrotos vegetat membrorum viribus augens,
 Demonis arma fugans necnon et spicula frangens
 Hostibus explosis restaurat saucia corda.
 Nam capisterium rimarum fragmine ruptum
 865 Innovat, ut nutrix lacrimarum flumina fudit;
 Pestiferum calicem, qui mortis pocula cinxit,
 Porrecta rupit dextra per signa salutis;
 Sic etiam chalibem prolapsum gurgite Gothi
 Ad proprios iterum iussit remeare lacertos.
 870 Primo qui statuit, nostrae certamine vitae
 Qualiter optatam teneant coenubia normam
 Quoque modo properet directo tramite sanctus
 Ad supera scandens caelorum culmina cultor.
 Cuius praeclaram pandens ab origine vitam
 875 Gregorius praesul cartis descripserat olim,
 Donec aethralem felix migraret in arcem;
 Huius alumnorum numero glomeramur ovantes,
 Quos gerit in gremio fecunda Britannia cives;
 A quo iam nobis baptismi gratia fluxit
 880 Atque magistrorum veneranda caterva cucurrit.

861 uegitat PR memborum (suprasc. r) P angens (suprasc. v m²) S² 862 ama
 (suprasc. r) S² nec non ex (t supra x) A franges (suprasc. n) AS, frangens (suprasc. n) M
 Post v. 863 in C¹ continuo legitur v. 870, iuxta 863 adscriptum est h; quae desunt (v. 864—869), in sche-
 dula minore agglutinata eodem signo notata addidit manus aequalis 864 Nāq; M, Namque CC¹ERVW,
 Nanq; G, Nam (suprasc. que m²) OS, Nam A cett. Forte capisterium rimarum (suprasc. et del. lac)
 fragmina studit (del. et in marg. ruptum) p, nam baptisterium Hanckius. Similiter alteram pedis primi
 syllabam natura breuem Aldhelmus post monosyllabum produxit v. 332. 2212 (sed cf. 1094. 1803. 2367. 2590)
 2706; etiam voce trochaica (donec) in hoc pede pro spondiaca utitur v. 708. 876; nil igitur fortasse mutandum
 v. 472 ru/ptum B 865 studit (del. et in marg. fudit m²) p 866 Pestiferem S cinxit AG,
 poculum (um m² in a) cinxit R 867 dextra (x in s m²) C 868 calibem (b ex d m¹) P, calibem p,
 chalibem A et plurimi, chalybem S²Canis. Giles prolapsus codd., etiam S², prolapsam Canis. gothii AS,
 guti (suprasc. o m¹) P, goti R, geti (suprasc. o m³) B 869 iusis . . lacertis C 870 que p stauit V
 nōq; A, nrae S¹ (cf. Traube Perrona Scot. p. 525. 527), noue S² Canis., nouae (suprasc. nostrae m²) S
 certamine ASS², certamine (suprasc. a m³) B, certamina MS¹cett. et edd. Post v. 869 Prefatio ad virgines
 britannicos (sic!) m²p, in marg. k numero non addito S 871 teneat (suprasc. x) C normam
 (in add. m²) R 872 Quoqu/e S properet// M, propere (t add. man. rec.) R semite B 873 ad
 supera// (a ex os) M, supna R doctor P¹ 874 p̄clara M, predaram (suprasc. cl m²) B 875 Gregorius
 codd., Graegorius Giles cartis GOPpR, chartis cett. descripserat oym R 876 migra/ret S¹ in
 carcerem (corr. in arcem; in marg. man. rec. in arcem) R 877 Cuius GR glomeramus BPGiles,
 glomerantur S¹, glomeram// C, glomeramur A cett. 878 brittania AGP¹pRm¹SS²V, britania (suprasc. n m²) B,
 brittannia C 879 gratia baptismi A, additis transpositionis signis SS² baptismi P¹ fulsit R

862 hostibus = daemonibus: v. 2430 Hostibus explosis restaurat pectus anhelum cf. 2673
 864 Gregorius l. c. Mox nutricem suam blande consolatus ei sanum capisterium reddidit, quod fractum
 tulerat 866 v. 886 (ex psalmo 115, 13) Ecce salutarem calicem per pocula mortis Accipiunt, Gre-
 gorius l. l. cum vas vitreum, in quo ille pestifer potus habebatur, recumbenti patri ex more monasterii
 ad benedicendum esset oblatum, extensa manu Benedictus signum crucis edidit et vas, quod longius
 tenebatur, eodem signo rupit 876 Gregorius dial. II, XXXVII Quibus ipse (Benedictus) ait: Haec
 est via, qua dilectus Domino caelum Benedictus ascendit. Versus 876 sqq. ad Gregorium esse referendos
 docent loci prosae c. XLII, 1 et LV et XIII Gregorius, sedis apostolicae praesul, a quo rudimenta fidei
 et baptismi sacramenta accepimus 878 epist. ad Ehfrid. p. 94, 8 G. fecundo in Britanniae caespite
 (Ven. Fortunatus l. c. VIII 3, 155 Albanum fecunda Britannia profert. M.) 879 Regulam Benedicti iam
 tunc receptam esse in Britannia neque ex hoc loco neque ex eis, quae in prosa affert, concludi potest

- Quid memorem geminos germano foedere fratres
 Reddentes animas astris et corpora terris?
 Purpureo passum venerantes sanguine Christum,
 Martires effecti rubuerunt carne cruenta;
 885 Quique vicem reddunt domino, ut psalmista canebat:
 Ecce salutarem calicem per pocula mortis
 Accipiunt pariter pergentes tramite Christi.
 Quos simul invenit sanctus monstrante beato
 Ambrosius Paulo pausantes carne sepulta,
 890 Saxea quadratis quos condit tumbula fossis.
 Hos pia virginitas comebat flore superno,
 Angelicis semper quae constat cara catervis:
 Unus Gervasius nec non Protasius alter
 Imperio veterum sortita vocabula gestant.
 895 Praesul erat quondam Narcissus forte vocatus,
 Virtutum meritis redolens, ut nomine florens;
 Quem simul ornabat pollescens munere duplo
 Pontificatus apex cum virginitatis honore.

881 (De) S. GERUASIO (e)T PROTASIO *M*, DE DUOB: FRATRIB: MARTYRIB: GERUASIO ET PTASIO *R*, geruasius ptasius *m*³*B*, De geruasio et protasio *p*, in *marg.* XX *SS*², De s^co geruasio & ptasio *C*, DE GERUASIO ET PROTASIO *C*¹*OWEG*. Versus 881—894 in fine excerptorum post 1502 leguntur in *R* 881 gemi||nos *P*, gemino *add.* *m*² *s*, germano *om.* *S*² (*Canis. cj. geminato*), germanos *R* federe (*suprasc. o*) *A*, foedera *P*¹ (*suprasc. e m*¹) *S* 882 *om.* *R* hastris (*punctum sub h*) *S* 883 purpureo passus *R* 884 effectu *R*, affecti (*e supra a m*²) *S*¹ rubue^r carne (*suprasc. in m*²) *S*, rubuerunt (*suprasc. u*) cruenta morte (*additis signis transpositionis*) *S*² 885 dño reddunt *S* 887 pergente *S*², pergenti *Canis.*, pergentes *Hanckius* 888 Quis *p*, Quosimul (*suprasc. s m*¹) *S* sanctos *Pp*, s^cs (*supra lin. m*¹) *C* 889 pausantes *codd.*, pulsantes *Canis. Giles* 890 tubula *M*, tabula (*del. et suprasc. tū bula*) *S*² 891 ornat *R*, superna (*suprasc. o m*¹) *S* 893 gerbasius *A* = *PS*² (*u supra b m*²) geruasi|| *R* ptasius (*supra t et s prius s m*²) *A*, protasios (*suprasc. v*) *P*¹ 894 impero (*suprasc. i m*¹) *A*, Imperium *R* gestant *om. m*¹, gestar (*sic*) *add.* *m*²*R* 895 (D)E · S · NARCI(S)O EPISCOPO *M*, narcisus *suprasc. s m*³, De sancto Narcisso *p*, in *marg.* XXI *S*², DE NARCIS(S)O EPISCOPO *C*¹*OW*, DENARCISSO EPO *G* 895 pesul *S*¹ narcisus (*suprasc. s*) *B*, NARCISSVS *G*, narcisus *cell.* forte etiam *W*, fonte *Abr. Gronovius* 897 ornat *M*, ornabant *p* polles||cens *B*, pollenscens *S*, polescens *V*, p̄ pollens *M* deplo (*suprasc. v*) *P* 898 pontificatis (*i in u m*²) *B*, pontificatus (*suprasc. lis m*²) *P*¹

881—894 Gervasius et Protasius non commemorantur in prosa; quae Aldhelmus in prosa c. XXXI explicat, ea hic omisit cumque eis etiam Malchi martyrium. Sequitur in illis Gervasio et Protasio laudandis epistolam, quae ferebatur, Ambrosii (Ps. Ambrosii ep. II (LIII) = IV 821 *M*.; genuina, secundum quam ficta haec est, legitur (= ep. XXII) III 1065 *M*.; cf. etiam Acta Sanctorum Iunii III 821), in qua haec leguntur: duo iuvenes (i. e. Gervasius et Protasius) non dormienti, sed stupenti mihi (i. e. Ambrosio) cum quadam tertia apparent persona, quae similis erat S. Paulo, cuius vultum me pictura docuerat in tantum, ut ipse mecum illis tacentibus loqueretur dicens: Isti sunt, qui ... ad hoc pertingere meruerunt, ut Christi martires efficerentur, quorum corpora in eo loco invenies, in quo stas et oras ... Fodientes pervenimus ad arcam, quam Sanctus promiserat Paulus, quam aperientes invenimus quasi in ipsa hora positos sanctos ... Ad eorum caput libellum invenimus, in quo erant haec per ordinem universa conscripta: ... Quorum mater Valeria et pater Vitalis sunt dicti, quos uno ortu geminos genuere et unum Protasium, alterum Gervasium vocaverunt 881 v. 1056 germano foedere vinctos = v. 2030 886 salutarem calicem: cum in psalmo ipso 115, 13 calicem salutaris (ποτήριον σωτηρίου) omnes et codices et testes habere Sabatier doceat, Aldhelmus ipse verba mutasse videtur 895—970 prosa c. XXXII 896 v. 2176 Virtutum meritis rutilans 897 Sedulius Scottus in carm. Plac III 237, 30 pollescere 898 Venant. Fort. I 15, 33. IV 8, 8. VIII 19, 8. Aethilwulf V 1 (Plac I 586) pontificalis apex — Sedul. carm. pasch. II 67 Gaudia matris habens cum virginitatis honore *M*.

- Claruit idcirco celebri rumore per orbem,
 900 Dum vitae meritis fulcitur dogma loquela;
 Nam fontis laticem oleo pinguescere fecit
 Et liquida crassis mutavit flumina guttis.
 Denique cum tempus festis paschalibus aptum
 Annua Christicolis renovaret vota per orbem,
 905 Qui solet uberius Christi celebrare triumphos,
 Cetera quam celebrent anni sollemnia festa,
 Tunc oleum in vacua defecit lampade vitri
 Et lichinus fumans furvis obtorpuit umbris,
 Pendula cum nulla flammaret luce lucerna.
 910 Mox fontana iubet Narcissus flumina limphae
 Fidens in dominum sacros haurire ministros
 Et complere cavum cum glauco gurgite vitrum.
 Funditur interea per cunctas unda lucernas:
 Sic exorcizans lichinos benedixit aquosos,
 915 Iamque latex lucens flammis pascebat edaces;
 Papyrus in medio radiabat lumine centro
 Clarius et multo quam fomes pinguis olivi
 Aut certe in vitro (re)splendens arvina scrofae.
 Mox vulgi cuneus cernens miracula rerum
 920 In commune Deo grates laudesque frequentat;

899 claruit & idcirco (& eras.) C 900 dogma M, loquell(a)e AS, loquæle P, dogma /// loquela S²
 901 frontis Canis. laticem oleo codd., laticē mole P, latices Giles pinguiiscere S 902 grassis S²,
 grossis conj. Canis. motauit GP¹ ante flumina rasura P¹ guttis P (suprasc. t m²) SS², gutti/s V
 903 dum OWG Giles, cum cett. paschalibus BCpSS¹S² 904 xpi colis S² renouarent V 905 quod
 OWG (suprasc. tempus); od in ras. E, quae (q:) A cett., que (suprasc. solēnitas) P triumphat (suprasc.
 os) S¹, triumphus V 906 Caetera . . celebrant S¹, celebraēnt M, cālebrent S 908 fur//uis S¹ obtorpuit
 (o ex u) B 909 flamar & P 910 fortuna ABP¹SS¹S² Canis., furtuna m¹, forruna m²P, montana C,
 fontana cett. (nta m² in ras.) E narcissus G, narcissus (suprasc. s B) P¹, narcissus cett. 911 in domino B,
 fidens in deum (in textu, fidens in dñm m² in marg.) p sacris (suprasc. o m²) C aurire ABm¹
 (suprasc. h m²) S² 912 clauco M 913 cunctos (suprasc. a m²) A, p unctas (suprasc. c; et ex
 et?) C, cunctas (a ex o) C, cunctaīs S unde AS², unde (suprasc. a) S lucerns (suprasc.
 a m¹) S 914 exorcizans GMSm²V aquosas (suprasc. o) S¹ 915 flammis (s in ras.) B, flammis
 (suprasc. latex), lucens flammis (m prius ex ae?) p. e. C perarcet (m² in marg.) p; 914 ante 913 legi vult
 Hanckius 916 papyrus AV lumine (suprasc. cum) S v. 916 post v. 918 917 certo S² Canis., certe cett.
 fome//s B, vomes p, adeps in ras. S² oliuo C, oliuae OWG, oliuē (ē ex i) E 918 splendens (suprasc.
 re m¹) B, splendens ASm¹S²P, splendens (us deletum et suprasc. scens m²) S, splendescens (escens
 in ras. m²) V, splendescens CEGOP¹pMS¹W scrofae A, scrophae P (phae in ras., in marg. f P¹)
 scro//fae (fae in ras. m³) E, scrofis (streue in textu, in marg. scrophae m²) p, SNERESIS in marg. adsc. W,
 scrofae in textu om. Canisius, arvina scrofae conj. J. F. Gronovius Vocabula ita sunt construenda: papyrus in
 medio centro radiabat lumine idque multo clarius quam fomes pinguis oliui (= plenus olivi) aut etiam aruina
 (a ablativi correpto) scrofae resplendens cf. pros. XXXII ut latex . . in olei crassitudinem uerteretur . . et
 papyrus in centro positus uelut fomes aruina uel seuo madefactus solito clarius lucesceret; splendens mutandum
 esse recte viderunt et corrector cod. Bruzell. et auctor archetypi classis alterius; nam versum spondiacum
 (splendens aruinā scrofae) non admittit Aldhelmus cf. v. 44 et epist. ad Acirc. p. 83, 6 sqq. Sed corruptio non ita
 tollenda est, ut eam sustulit auctor archetypi: cuius correctura originem corruptionis minime declarat; vitium
 in A ortum est — uti corrector codicis B perspexit — ex haplographia ut e. g. v. 2431 legitur rudiuersis pro rudi
 diversis 920 grati/ m¹, grates m²P freq//ntat (suprasc. ue) S, frequentat (suprasc. n) V, frequentant PS¹
 frequentant P¹

917 Verg. ecl. V 68 craterasque duo statuam tibi pinguis olivi cf. v. 1616. 1823 M. 919 Verg.
 georg. IV 441 Omnia transformat sese in miracula rerum cf. v. 1406 cernens rerum miracula tanta M.
 920 Iuencus Hist. evang. I 117 Concelebrent cuncti laudes gratesque frequentent M. Vita S. Galli 239
 (PlaC II 435) Tunc pater egregius grates laudesque frequentans

- Non tulit hanc faustam grassator crescere famam,
 Qui genus humanum strophis elidere certat:
 Concilium glomerant cum trino teste nefandum,
 Qui scelus horrendum concinnant crimine falso,
 925 Praesulis ut famam serpentis dente lacescant
 Atque venenata sanctum cum fraude sugillant.
 E quorum numero procedens primitus unus,
 Quamvis iuraret, pellaci fraude fefellit:
 'Ignibus sic atris et flammis fomite farsis
 930 Conflagrem penitus, si fatu frivola fingam!
 Alter subsequitur strophosam ferre querelam;
 Taliter ad turmas infit cum voce procaci:
 'Sic mea non pereant regali corpora morbo,
 Quod veros promit iurans sententia fatus!
 935 Tertius ast testis profert e pectore questus
 Et iuramenti nodosis vincla catenis
 Nititur imprudens verbis constringere falsis:
 'Sic mea non tenebris nigrescant lumina furvis
 Glaucoma nec penitus lippos suffundat ocellos,
 940 Assertor verax si fingam famina falsa!
 Propterea exilium voluit perferre sacerdos:
 Invidiae maculam fugiens declinat iniquam.
 Sic pater in saltu fertur vixisse remotus
 Contemplativos carpens sub monte maniplos,
 945 Dum solus soli Christo famularier optat
 Lubrica fallentis conculcans gaudia saeculi.
 Mox igitur punit praefatos ultio testes,
 Qui sacramentis concinnant frivola falsis
 Et temerare student insontem crimine vatem.
 950 En lare torrenti testis conflagrat iniquus,

921 faustam (*suprasc. s m¹*) A, fastam S¹ gras//tor (*suprasc. sa m³*) B, grasator P arescere B
 922 strophis S, strophis P¹ (*m² in ras.*) p, serofis C, strophis (*corr. strophosis m²*) A, strophosis S² eludere
 Canis. 923 glomerat GOW, glomera//t S¹, glomerant A *cett.*, glumerant S² cf. *prosa c. XXXII p. 271, 14*
 teste cum trino M 924 concinnat S², cōcinant (*suprasc. n m¹*) P 925 latescant M (*in marg. k S*),
 lacescant (*in rasura supra e(nt) suprasc. m² lacerent*) P¹ v. 925 post 926 (*initio fol. 295^b*) C 926 ue-
 nata P¹ sugillant GP¹OW 927 pimitus (*suprasc. r m²*) P 928 pelaci (*suprasc. l*) S, fallaci V
 fefellit (*suprasc. s. se*) P 929 Ignibus sic *codd. edd.*, hic atris (*hic a alio atramento, hic in ras.*) S, hic conj.
 Canisius. An Igne sic legendum? sed cf. v. 1261 et flammis bis scriptum C fomite farris BW, farris (*suprasc. s,*
in marg. liquescit. s.) P¹ 930 Conflagrem BSS¹V fatua friuola P¹ 931 strophosa M, strophosam S² que-
 relam A, querelam S², loquelam S¹, ferre// querelam B, ferrec /// lo (*c ex q*) quellam (*que in ras.*) S 932 pro-
 catu V 934 sententia fatus iurans BP (*add. signis transpositionis m²*) 935 astaestis propfert A, at//testis B,
 est testis p, est e in a P¹, e in ras. B om. P, questus AS¹ 936 iumentu (*suprasc. ra m²*) P nodasis P
 937 inpdens (*suprasc. ru m¹*) P constringe (*suprasc. re m¹*) S, costringere (*suprasc. n*) P 938 Si// B tebris
 (*suprasc. ne m¹*) M nigrescant (*suprasc. r*) S 939 poenitus MG lipos M, limpos S¹, li//pos S, lepros B,
 lepus fundat ocellus P 940 adcertos (*corr. adsertor*) A, assertor V Posset scribi v. 938 nunc pro non
 et v. 949 et pro nec, nisi codicum consensus potius confudisse Aldhelmum sententiam demonstraret famine P
 941 Propter ea S¹ auxilium M sal//tu P 942 maculam fugiens (*suprasc. ut m²*) S declin& S¹(S?)
 dam nat am in ras. V 945 famulariæer S, famulier (*suprasc. ar m²*) P¹ 946 conculans (*suprasc. c m¹*) A,
 concalcans S¹ 947 tostes (*t prius simile litterae c, suprasc. r m²*) A 950 iniquus cflagrat M, con-
 fraglat SS¹S², iniquus confraglat V, conflagrat (*suprasc. r*) G, iniquis C

929 v. 1107 Et sarmentorum fornacem fomite farcit 939 glaucōma (γλαύκωμα) ut 2464 machēra
 (μάχαιρα) et 1219 papȳrus (πάπυρος) alia 950 lare = igni (*prosa c. XXXII ne lare crepitante*
cremaretur) secundum sermonem Hispericum ut saepe cf. ad aenigm. LIV 3

- Primus qui labris contorsit tela nefandis,
 Praesulis ut vitam fuscarent verba maligna;
 Culmina celsa crepant ignitis usta favillis
 Atque propinquorum turmas combusserat ardor.
 955 Sic quoque crudescens multabat poena secundum
 Morbo regali plectendo lurida membra,
 Donec putrescens prodiret pectore flatus.
 Tertius orbatu geminis sub fronte fenestris,
 Limpida dum tenebris clauduntur lumina tetris;
 960 Hic ergo aspexit tremulus tormenta priorum,
 Qualiter altithronus pellaces plecteret astu:
 Horrendi sceleris scenam patefecit opacam.
 Machina detegitur caecis frustrata sutelis
 Et reus in tantum lacrimarum flumina fudit
 965 Irrigat et salsis oculorum fontibus ora,
 Donec ocellorum caruissent luce pupillae.
 Sic vindicta reos plectebat trina Tonantis
 Usque fugam vitae, cum mors bacchatur acerba;
 Arbiter aeternus dum sontum crimina punit,
 970 Alma sacerdotis pandit praeconia casti.
 Nec minus interea stupuit Memphitica tellus
 Rumores patrum sub caeli culmine claros;
 E quis ortus erat felix Athanasius olim,
 Cuius Alexander sanctissimus extitit altor.
 975 A quo victus erat, torvum qui scisma docebat,
 Arrius infaustus, ventris dum viscera foeda

951 ne//fandis A labri / con *supra lin.* S² 952 fuscarent (*suprasc. u*) A, fulcarent (*suprasc. s*) P¹
 maligni P 953 fCulmina (f *punctis deletum*) S 954 conbussera (*suprasc. t et n in m*) B 955 mul-
 cabat C poena (pēna) *codd.*, poma Giles scds C 956 lurida (ri in ras.) P¹ 958 orbatus S
 (*iuxta versum k*) S fronde (*suprasc. t m¹*) C 959 limina (*suprasc. u m²*) S furuis p terris Canis.
 960 aspexit A, aspexit Bm¹ tremulos B 961 alttronus (*suprasc. i*) B a//tra B, hasta P,
 astu A *cett.* (*suprasc. ab*) S, astus Canis. Giles 962 scenā P, scena C¹ opac//um (c et u alio atramento) S
 963 frustata (*suprasc. r*) A, frustrataque C¹EGOP¹W, frustrata *cett.* sutelis conj. Canisius, tenebris MS¹,
 latebris (m² in ras.) S querelis p, stellis A *cett.*; in *marg.* oculis S, frustrata // sacellis (in ras. fuit a?) C;
contradixerunt Salmasius ad Spartian. Pesc. Nig. c. 3 et de la Cerda, Advers. sacra c. XIV, qui stellis pro
stellationibus vel stellaturis = imposituris dictum esse putant, cum sutel(l)is propter primam syllabam longam
ab hoc versu excludatur; sed ut quantitatis neglectio afferri non potest contra Aldhelmi usum, ita spondeus
in fine ferri non potest cf. ad v. 918 964 fundit C 965 Inrigat (*suprasc. r*) S ut P 966 ocel-
 lorum caruisset lucae A, ocellorum (e in ras.) C, caruiss& S (*suprasc. n m²*) S¹, caruisset S² 967 Si
 (*suprasc. c*) P uindicta// C plectaeat V tonantis (t ex c) S, donantis (*suprasc. t m²*) p 968 c/m
 (*suprasc. u*) A, dum P acerua PP¹S²m¹V 969 Arbi Insontum sic semper c. p. P 970 sacerdotes
 (e in i) C 971 athanasius m³B, de scō (sancto) athanasio Cp in *marg.* XXII SS², DE ATHANASIO
 EPISCOPO (EPO) C¹GO mephitica corr. m² P 972 culcumine V claro C 973 Ex quis (*suprasc.*
 bus m²) S, Aequis V ante felix eras. l S, felix *supra lin.* S² 974 scīssimum A extitis (s in t) S
 975 Adque (d eras., o *supra e*) S scisma *codd.*, quis cisma P 976 Arrius sic *codd.* feda AS²,
 faeda BP dum uentris uiscera OP¹p, uentris dum uentris C

958 Hieronymus *advers. Iovian. II* 8 per oculorum fenestras (*Sedul. IV* 38) diu clausas reserans
 sub fronte fenestras; cf. v. 2869 patulis . . sub fronte fenestris, *aenigm. V* 72 (V 6) 4 patulae . . sub
 fronte fenestrae M., Leudegarius v. 423 (*PlaC III* 17) vacuae patula sub fronte fenestrae 959 Verg.
 X 746 in aeternam clauduntur lumina noctem M. 971—1033 *prosa XXXII, al. 2*

- Turpiter egressit ruptis extalibus ani,
 Quae cava per criptas complebant antra latrinae.
 Sanctus Alexander, missae solemnibus actis
 980 Cum celebrarentur sacrae libamina mensae,
 Aspicit infantum ponti per litora turmas
 Mistica dona Dei ludo simulare stupendo.
 Vidit nempe procul, quod sic Athanasius illo
 Tingeret infantes baptismi gurgite mersos,
 985 Ceu foret antistes sacro more dicatus.
 Talia signa sacrum portendunt esse futurum,
 Prospera quod rerum liquido fortuna declarat;
 Hoc gestum ludis apicum sed seria firmant,
 Almus Alexander cum vitam funere clausit.
 990 Post haec successit florens Athanasius aevo,
 Qui gregis excubias ut pastor ovile tuetur
 Contra belvarum fraudes rictusque luporum,
 Qui lustrare solent mandras et saepta bidentum.
 Hic ergo praesul stolidorum dogmata demens
 995 Scaevos scismaticos et mille pericula perfert;
 Quem idem scismatici spissa fallente caterva
 Infamare student fingentes frivola falsa,
 Dum regi monstrant evulsum carne lacertum
 Et loculo gestant vulgi ad spectacula truncum;
 1000 Quod magico stolidi dicunt fantasmate gestum

977 egressit *VS*², aegressit *G* extalibus *m*² in marg., verbum in textu deletum *p* 978 cryptas *A*
 Uitalia rupta cplebant *P*, talia per //criptas (in ras., in marg. *S* uitalia rupta *m*²) *B* complebant *G*,
 complebant (n in m) *B* latrinae (e ex t) *A*, latine (suprasc. r) *SOV*, latrinas *C* 979 allexander *p*,
 alaxander *W* missa *S*¹, misae *A* = *B* (suprasc. s) *S* solemnib; *A*, sollēnib; *M*, sollemnibus *VS*¹, sollempnibus
 (suprasc. b) *S*, sollempnibus *S*², sollempnibus *CGP*¹ 980 caele brarentur *P*, celebrarent *C* sacra *p*
 libamina (a prius ex i) *C* 981 littora *AMGP*¹ 982 simile *CP*, simila//re *B*, simillare
 (il ex u) *V* 983 nempe (suprasc. h) *O*, nēpae *P* procul (suprasc. v) *S*¹ qđ tū a. illo (suprasc.
 huc) *P* illot *p* 984 baptis//mi (ba litteris minoribus adscriptum) *A*, baptismi gurgite (suprasc. in *m*²) *S*
 mers *C* 985 antistes (i in ras.) *B*, antistes (e ex i) *P*¹, antestis *W*, antistes (i in e et i supra e) *O*,
 antistes ex antestis *E* dicatus codd., dictus (suprasc. a *m*³) *B*, dicatu *Giles* 986 tingeret (suprasc. u) *B*
 portendu//nt *B*, protendunt corr. *m*² *G*, portendum (suprasc. nt) *S*, portendū *S*² 988 ludis · apicum (suprasc.
 est) *S* signat *C*, firmat *P*, firma//t *S*¹ (in marg. seria i · ordo librorum); seria · i · ordines apicum · i. litterarum
 (= *P*) i librorum in marg. *S*, cf. ad v. 21 989 alexhander *S* uitā// (in ras. fuerat e) *P*¹ 990 successit
 (suprasc. c *m*³) *C* 991 regis (suprasc. g *m*¹) *C*, gregis (g ex c) *S* excuuias *AB* (suprasc. b *m*²), excubias
 (b ex u *m*¹) *SS*² 992 fraudesq; *C* rictus (om. que) *M* leonum *P*¹ 993 septa videntum *A* 994 ego
 (suprasc. r) *A* dgmata (suprasc. o) *S*² denens (n in m; suprasc. m *m*³) *B* 995 sceuos *A* codd. (suprasc.
 seuos *m*²) *S*², seuos *M*, saeuos *P*¹ 996 Quem (*Q* del., suprasc. *P*) *S* idem codd. om. *V*, iidem *Canis. Giles*
 scismatispissa *A* = *S* (suprasc. ci), scismati// (supra ras. ci) *B*, scismatici//pissa *C*¹, scis matici *P* fallende *V*
 in marg. *NTo* *B* 997 infamjare *S*¹ studet *p* falsa (l in ras.) *A*, noxae *M* (suprasc. t falsa) *C*
 999 nolgi *p* 1000 maica *AS*¹, maica (supra ai ras.; suprasc. o) *S*, maico *P*¹, magica *CS*²; manco *P*
 fa/ntasmate (in ras. fuit s) *A*, fanstasmate *m*¹, corr. *m*² *P*

988 apicum seria non = ordo (seria = series) librorum, ut interpretatur *A. Maleynius*, sed = serii
 apices, litterarum gravitas (ita ut seria opponantur ludo) cf. c. XXXII p. 273, 6 quod scenico ludorum
 apparatu ioco gestum decretis sinodalibus serio confirmatum est 992 v. 1038 Dirorum contra
 morsus rictusque luporum 994 v. 480 Imperiis procerum, qui Christi dogmata dempsit 998 regi
 = Constantio

- Turpiter Arsenium sic fantes corpore mancum,
 Qui dudum extiterat librorum tramite lector.
 Tum iubet Augustus vatem Constantius alnum
 Protinus arcessi porro de finibus istuc.
 1005 Sed secus evenit, quam machina straba putabat,
 Praefatus lector dum fraudem prodidit atram;
 Tunc pius antistes detecta fraude maligna
 'En, inquit, sanam lectoris cernite dextram
 Necnon nervosam cuncti spectate sinistram!
 1010 Tum novus insonti crebrescit laude triumphus,
 Quando sacerdotem noscunt sine crimine sanctum;
 Aemulus obstipuit, fraudis dum scena patescit.
 Buxeus o quantos obtexit pallor inertes
 Seu certe quosdam rubrae confusio frontis!
 1015 Sic rea suffragante Deo commenta fatescunt.
 Sed contrita rotis extollit vipera cephal
 Et rursus ructat tetrum de fauce venenum;
 Namque alia sanctum nituntur fallere fraude.
 Femina nempe procax strophis instructa nefandis
 1020 Insimulare studet stuprorum crimine vatem,
 Sed dicto citius verborum spicula peltis
 Presbiter obtundit meham molimine vincens,
 Quem probrosa manus strictim fallentis obuncat.
 Sed tamen antistes Christi testudine fretus
 1025 Aemula scaevorum vitat figmenta virorum:
 Delituit senis annorum cursibus intro
 Cisternae latebram descendens usque profundam,

1001 Sic fantes corpore mancum $m^2 S^1$ 1002 famine *Hanckius* 1003 Dum (*suprasc.* T) *S*,
 Tunc · augustus (*suprasc.* iubet) S^1 constantinus $Bm^1 MP$ 1004 Protenus (e in i) P^1 * arceri *codd.*,
 arciri *PO* (ci m^1 in *ras.*) *istine *codd.* cf. *Rufinus hist. eccles. X (1) 16* Idque (concilium) apud Tyrum . .
 congregari iubet (Constantius). Eo deducitur Athanasius 1005 strabat *P*, stabra S^1 putabat *corr.*,
 putaret *S*, putaret S^1 1006 Praefatos (*suprasc.* v m^2) *S*, Praefatos S^2 fraude S^2 1007 Tū *P*
 prius *V* antistis (i alt. ex e) *O*, antestis $C^1 P^1$ maligni *BEGW* 1009 specta//te (in *ras.* fuit n) *S*,
 cuncti// pectate (in *ras.* fuit s) *V* 1010 Dum *p*, Tunc S^1 crebrescit *codd.*, crebescit *Giles* 1012 ob-
 stupuit $Bm^2 Cm^1 GM$ *Canis*, *Giles* fraudis *A* dūcena (*suprasc.* s) *P* 1013 ob//texit *A*, equantos op-
 texit *V*, quantos //abtexit S^2 inertem *C* 1014 confessio S^1 rubrę (ę in *ras.*) *G* 1015 suffran-
 gante *B* deo om. *V* fatescunt *codd.* (e in i m^2) GP^1 cōūta prior linea eras. *P* 1016 /uipa/
 (in *ras.* priore fuit s, in alt. l) *C* caephal $C^1 EGOW$, cephal S^2 , cephal (p ex b) S^1 , caefal (f in p et
suprasc. h) *S* 1017 ructus *V* 1018 Nanq; *G* scām *V* 1019 nemphe $C^1 OW$, namque *C*
 stofis (*suprasc.* r) *A*, strophis MPP^1 , strof//is *B* instructa uenenis *C* 1020 Instimulare $OS^1 W$,
 Insimular& (*suprasc.* e) *G* styprorum (*supra* y m^2 v) *S* carmine *Op* 1021 cicius S^1
 pletis (in *textu del.*, in *marg.* peltis m^2) *p* 1022 presbiter AP^1 multi mollimine *S* 1023 Quem
ABCPSS^1 S^2, quam $C^1 OWG$ *Giles*; sed cf. *prosa c. XXXII* statim per Timotheum presbiterum, quem
 nefandis ulnarum gremiis procax obuncabat probrosa (s in *ras.*) *W* strictim *P*, scrietim *W*
 fallentis *codd.*, fellentis *B*, tollentis *Giles* oboncat *P* 1024 antestis (i in e) *S*, antestis (i in *ras.*) *B*,
 antistis (i alt. ex e) *O*, antestis m^1 , antistes $m^2 P^1$ cf. 1007, ubi nihil mutatum 1025 Emulsceorum
 (*suprasc.* a) *B*, sc(a)euorum *codd.* (*suprasc.* se S^2), seuorum (*suprasc.* c m^1) *S*, saeuorum *Giles* 1026 senis
 (s ex p) *A* intro *codd.*, in//tro P^1 , intra *Pp*, ultro S^1 , extra *Giles* 1027 labram (*suprasc.* te m^2) S^2 ,
 labrum *Canis.*, latebra *B* discendens P^1 (i in e) *B* profundum $BP^1 p$

1007 v. 585 *Bonifat. carm. v. 226* Edidit invisam superis sub fraude maligna 1013 quantos = quot
 1016 praefatio aenigm. v. 20 iam tollens gurgite cephal cf. *Euseb. aenigm. 41, 1* 1022 presbiter i. e.
 Timotheus cf. *ad pros. XXXII p. 274, 2*

- Quae limphis vacua praestabat tecta tigilli.
 Qua latuisse ferunt lustris volventibus ipsum,
 1030 Cerneret ut nusquam radiantem lumine Phoebum;
 Iustitiae vero solem septemplicis aethrae,
 Quem sacra per biblos descripsit littera lautos,
 Pectoris intuitu desistit cernere numquam.
 Garrula nunc Babilae depromat cartula palmam
 1035 Plurima pontificis pandens praeconia clari,
 Qui excubias gregis et caulas vallare bidentum
 Imbutus fuerat conscripto dogmate bibli
 Dirorum contra morsus rictusque luporum.
 Princeps, imperium qui Romae rexerat amplum,
 1040 Immo triquadrum discreto limite mundum,
 Non cunctante gradu cum sanctae limina valvae
 Vellet adire ferox strofa stimulante maligni,
 Tum pius Augustum castigans voce superbum
 Increpat antistes contempto stemmate regis:
 1045 Fatu defendens sacri vestibula templi
 Praecipit audacter maculatum caede cruenta
 Absidam ecclesiae pullis non tangere palmis.
 Ducitur augustam quapropter praesul ad aulam,
 Ut vice verborum strabo cum rege loquatur.
 1050 Impius extemplo venerandum cogere poenis
 Christicolam coepit constrictum nexibus artis,
 Ut supplex veterum oraret figmenta deorum,

1028 praestabit (*suprasc. a m²*) *P¹* tecta in *ras. E* 1029 qua etiam *A*, quem *S¹* uolentib; *P*
 1030 cernit ut in *ras. S*, ut *om. S²* radiantē (ē in *ras.*) *P* 1031 uerū *P*, solem uero *S¹* septem-
 plices (*suprasc. i*) *S* 1032 litera *SS²* piblos *S²*, per libros *P* 1033 intuitu (t prius ex *s m¹*) *C* desis-
 tat *p* cernerē *G* 1034 babilas in *marg. B*, de scō babilas *C* in *marg. k XXIII S, XXIII S²*, DE
 BABILLA EPISCOPO *C¹*, DE BABILLO EPISCOPO *OW*, DE BABILLA EPO *G*, Passio Babile epī etiam
 separatim tradita est in *cod. Sangall. 250 saec. IX (s)*, babilī (i in *ras.*) *M*, babilae *P*, babil/e (l ex *b*) *S¹*,
 babilae *W*, babyllae *V*, babyllae *BP¹V* chartula *AMSS²*, chart/la (*suprasc. v m²*) palm/am *B* 1036 Qui
 et *EG* (*subposito puncto sub &*) *OW* *gregis excubias (excubas) *codd.* (ex *v. 991*), grecis *C*, gregis excubias
 in *ras. E*, excubi/s (*suprasc. i*) *S¹* et caulas *ACSS²P¹V*, & *supra lin. MP*, et *om. C¹EGOpS¹W*, et *eras. B*
 — mandra (*cf. prosa*: mandras ecclesiae) graece caula ouium *Corp. gl. V 309* excubiis caulas *Hanckius*
 fallare *V* uidentum *A* 1038 mursus *O*, mores (*del. et suprasc. morsq m²*) deus rictq; *p* 1039 quomē
 (*suprasc. i*) *S²* rexerat *codd.*, nexerat *Giles*; in *marg. numerianus imperator S²* 1040 limine *A*,
 limine *BPpS[S²]*, limite *cett.*, limite *conj. etiam Canis.* 1041 ualūq; (u ex *d*) *V*, uulūq; (*suprasc. ianuē*) *G*
 1042 stimulare (*suprasc. n*) *A* stropha *P¹* maligni *BC¹EGOW*, maligni (i in *ras.*) *S*, maligni *cj.*
 etiam *I. F. Gronovius*, maligna *C*, malignum *A cett.* 1043 cogitans *V* superbum (*p ex b*) *S¹*
 1044 antestis (i in *ras.*) *B*, antestis *m¹*, antistes *m²P¹* *cf. 1024*, antistes (*corr. antestis*) *O*, antistes *cett.*
 stemmate (*supra te et infra puncta*) *A*, stemmate *SS²* 1046 Praecipit (i in *ras.*) *B*, Praecepit *P¹*
 1047 psalmis *V* 1048 augustam *codd.*, angustam *Giles* qua/pp *A* 1049 cum rege loquatur in *ras. S*
 1050 extemplo *GMOPm²P¹SS¹* paenis *B*; *versum om. in textu, add. in marg. m²S* 1051 cepit *ASm¹p*
 constrictū *P* nexibus (*suprasc. cum m²*) *S* artis *codd.*, arcis *p*, arctis *Giles* 1052 suplex *APS¹Bm¹p*

1028 2402 Deserit obscurum squamosa pelle tigillum 1031 *Iuven. Hist. evang. I 356* scinditur
 auricolor caeli septemplicis aethra *M.* 1032 indicat *Rufini narrationem in prosa laudatam* 1034—1070
prosa c. XXXIII 1036 sq. *v. 991 sq.* Qui gregis excubias, ut pastor ovile, tuetur contra . . morsus
 rictusque luporum, Qui lustrare solent mandras et saepta bidentum [*prosa*: qui dominici gregis excubias
 et mandras ecclesiae adversus truculentam tyrannorum rabiem velut contra ferinam luporum feroci-
 tatem . . . tuebatur]

- Dilubri statuis libans holocausta litaret.
 Quod flamen felix ut spurca venena recusat
 1055 Nec blandimentis inclinat colla sacellis.
 Tum tres infantes germano foedere vinctos,
 Quos prius imbuerat scripturae dogmate praesul,
 Imperat Augustus lentis vexare flagellis,
 Quatenus inflictis nutarent pectora flagris,
 1060 Quae prius obstiterant regi parere nefando.
 Sed tamen infantum non cedunt corpora poenis;
 Quin magis horrendas vincunt praecordia virgas,
 Quamvis sanguineos fudissent verbera rivos
 Crudaque per teneras rorarent vulnera pulpae.
 1065 Tunc demum capital perpessus sorte sacerdos
 Aethera glauca petit devicta morte triumphans,
 Necnon investes, sursum migrante magistro,
 Hoc est effebi, quos rubris sertae rosetis
 Ornabant, pariter caelorum culmen ovantes
 1070 Angelicis iuncti penetrabant coetibus altum.
 Quis valet urbane laudes sermone polito
 Fari sanctorum sub caeli culmine claras,
 Qua croceos Titan radios defundit in orbem,
 Dum lustrat latum reflexo tramite mundum?
 1075 Sed tamen egregios depromens garrula scabro
 Incipiat celebrare viros nunc pagina versu,
 Quos materna simul matrix enixa gemellos
 Edidit in mundo sortitos nomina dupla!

1053 Delubri *Bm*²*POW* (e ex i) *EP*¹ (e in i), Dilubri *cett.*, Delubra *G*, dubri (in marg. delubri) *p*,
 Delubris *Canis. Giles* holocausta *S*¹ litaret (*suprasc. e m*²) *O* 1054 uenerarecussat *A*
 1055 blandimentis (dimen partim in ras. alio atramento) *S* sacelli *C*¹*GOW*[*E*]*Giles*, sacello *G*
 1056 T: Cum *V* foederæ *C*¹ *functos *codd.*, iunctos *cj. J. F. Gronovius, sed cf. v. 2030* 1057 pius *G*
 dogmate *M* 1059 Quatinus *CGOS*¹*VW* (i ex e) *P*¹ mutaret (m in ras.) *S* 1060 obstiterat *p*
 parare *V* 1061 infantū (ū in ras.) *G* 1062 Qui magis *Op* horrendas *S* 1063 sanguineas
 (*suprasc. o*) *G* fudissent *Bm*¹, fu///dissent *P*¹ 1064 Cruda quae *G* teneras (a ex o) *S*¹ rurarent *A*
 palmas *C* 1065 kapital *A* perpes sus *S* sorte *ABCEOP*¹*SS*¹*W*, forte *cett. Canis. Giles*, fortæ *V*
 1066 A&herea (e punctis sublatum) *S* glaca *S*² deuicta *codd.*, deuicta *Giles* triumphas *C*; versus
 in marg. *adsc. E*, inter lineas *add. P*¹*m*² 1067 inuesses (*suprasc. t*) *A*, In uestes *m*², uestes *P*, in uestes
Giles rursum *C* 1068 rubras (*suprasc. i*) *S*² 1069 ornabat *p* pa///riter *A* ouantes (o in
 ras.) *S* 1070 iuncta *AP*¹*m*¹*p*, cuncti *S*² penenetrabant (*puncta supra prius ne et infra*) *S*
cetib; *M* almū (*suprasc. t*) *S*¹ 1071 De sancto urbano (*del.*) cosma et damiano *m*²*p*, De seo cosma
 & damiano *C*, DE COSMA ET DAMIANO *C*¹*GOW*, in marg. k XXIII *S*, in marg. XXIII *S*² urbane
*AEMpS*¹*V* (e in i) *S*²*P*¹, urban// (*suprasc. us m*²) *B*, urban/e (in ras. fuit a) *S*, urbanus *CC*¹*GOPW**Giles*,
Vrbani Canis. pollito iuxta vers. 1071 *S* 1072 firi (*corr. m*²) *A*; v. 1072 post v. 1073, sed additis notis
transpositionis A 1073 Qua (*suprasc. o m*²) *S* croce/s (*supra ras. o*) *G* defundit *ASS*¹*S*², difundit
P (*suprasc. f m*²) *B*, diffundit *cett.* 1075 dipromens (i in e) *B* 1076 Incipiat *codd.*, Incipit (*suprasc. a*) *S*,
 incipiet *Giles* 1078 in mundū *V* sortito (*add. s m*²) *S*² duplo *C*

1055 v. 378 non flectit simulacris colla nefandis 1066 Beda *hymn. II* 278 Devicta . . surgit
 eorum morte redemptor *M*. 1070 v. 1503 sq. Angelicis turmis ad caeli sidera vectum Pulchraque per-
 petuae penetrantem limina vitae, 2160 Aurea tum propere penetrarat regna polorum 1071—1122 *prosa*
c. XXXIV 1073 v. 775 omnibus et regnis, qua lustrant lumina Phoebi *praef. aenigm. v. 19* Late
 per populos illustra, qua nitidus Sol Lustrat ab Oceani iam tollens gurgite cephal *cf. etiam 2029*

- Quorum alter Cosmas, Damianus dicitur alter;
 1080 Imbuit hos pariter saeculi doctrina medelam
 Necnon divina praestavit gratia gratis,
 Ut possent fibris putres explodere pestes
 Atque salutiferam morbis impendere curam
 Artibus horrendas pellentes corpore clades.
 1085 Mutos et mancos, claudos surdosque repertos,
 Luscos ac strabos, qui torta luce fruuntur,
 Blessos ac balbos, qui scaevis verba loquelis
 Fantes corrumpunt et, quicquid debile fertur,
 Caelitus instaurant, Christo donante, salute
 1090 Sicque luem carnis trudent medicamine spurcae.
 Nec tamen eximio virtutum munere dites
 Auri fallentis gestant marsupia farsa,
 Sed oculos nummi calcant ut tetra venena
 Omnia donantes gratis pro stipe superna.
 1095 Princeps interea, mundi qui sceptrum regebat,
 Martires edictis multat crudelibus atrox.
 Tum geminos pelagi praedictos gurgite fratres
 Mererat in pontum fretos virtute Tonantis;
 Algida sed vitreis mitescunt aequora flustris,
 1100 Dum dicto citius sanctos ad litora vectant:
 Sic compressa salis sacra virtute potestas
 Turgida fluctivagis sopivit caerulea campis,
 Dexterâ dum patris portum patefecit in undis.
 Impius idcirco cernens vexilla tropei
 1105 Altera Gorgoneis molitur damna venenis.
 Nam truculenta ferox flammâ pabula torret
 Et sarmentorum fornacem fomite farcit,
 In quam flagrantem sacros detrudere iussit,

1080 Inbutos *m*¹, Inbutos *m*²*S*² saeculi *V*, sedi *p* medellam *ABm*¹*PP*¹*SS*²*m*² 1081 p̄stab/t
 (in *ras.* i) *M*, p̄stabit *P*, prestat (v *supra* b) *S*²*C* 1082 febris (e in i) *P*¹ 1083 morbi *P*¹
 impendere (n in m) *B*, expendere *C* c/uram *A* 1084 Arte expellentes horrendas *P*, orrendas (*suprasc.* h) *S*,
 horrendos *V*, orrendos (*suprasc.* h) *S* corpora (*suprasc.* e *m*²) *S* 1085 repertios (ti *per* *ligaturam*) *A*
 1086 Luccos *Pm*¹ ac *ABCMPPSS*¹*S*²*V*, et *C*¹*GEP*¹*p* *WGiles* sca ambos (a *prius* in r, *punctum* sub m) *S*²
 torua *GV* 1087 Blessos *ABm*²*CP*¹*S* (s *prius* in *ras.*) *S*¹*V*, bles/os *M*, blesos *GPp*, bleses *S*² et *G*
 baluos *AS*², balbos (b *ex* u) *S* sc(a)euis *codd.*, quis ceuis *P* loquellis *AP*¹*SV* 1088 Fantas *Pm*¹
 quidquid *V*, quid *S* 1089 salutem *codd.*, *corr.* *K. Strecker* 1090 Sicque *codd.*, q; *m*² *supra* lin. *P*¹, Sic *Canis*.
 lucem *S*² *Canis.*, luem carnis (m *et* ca in *ras.*) *S*¹, luem (em in *ras.*) *V* medicamina *P*¹ 1091 eximo
 (*ras.* *supra* i *et* i *supra* mo) *B* 1092 marsupia *ACGP*¹ cf. v. 2589 marsupia *cett.* farsa *codd.* cf. v. 929,
 far//a *O*, farta *cj. Canis.* 1093 calcant ut (*suprasc.* uel) *B* atra uenena *P* 1095 sceptrum *S*¹ 1096 edic-
 tis *A* mltat *p* atris *P* 1097 Tunc *P* 1098 fretus *A* donantis *S*² 1099 sed uitreis (e *corr.* *ex* ?
 d ui in *ras.* *m*²) *B* metescunt (e *prius* in i) *A* aquora *V*, plustris *BPV* 1100 Dum (*suprasc.* T) *P*
 scs *A* litora (a in i) *S*, littora *p* 1101 salisacra *S*² 1102 fluctifagos *A* sipiuit (*suprasc.* o) *A*,
 sepaũt *del.*, in *marg.* sopiuit *p* cerula pontis *C* 1103 nidis *del.* in *textu*, in *marg.* in undis *p*
 1104 idcirco (id in *ras.*) *S*¹ tropei *CGMPP*¹*S*¹ (tr ophei), tropei (*suprasc.* a) *S*², trophaei *B* 1106 tru-
 calenta *S*² atrox *supra* lin. *M* papula (*suprasc.* b *m*²) *S*, pa//bula *P* 1107 sarmentorum
codd., sacramitoꝝ (c *et* a *eras.*) *P*, sacramentorum *Canis.* *et* *Giles* farcit (c *ex* ?) *P*¹ 1108 fraglantem
*CS*²*V*, flagrantem (l *supra* r) *S* scs *CG*

1082 *Sedul. Carm. pasch. III* 160 tristes morborum excludite pestes 1095 cf. *ad c. eccles. IV* 5, 12
 1105 *Verg. VII* 341 Gorgoneis . . infecta venenis

- Ut rogos insontes prunarum torre cremaret
 1110 Artus, quos dudum turgescens gurgite pontus
 Mergere non quibat limpharum fluctibus atris.
 Sic facula flammae fornacis fomite friget,
 Ut miles Christi neglecto turbine flammae
 Redderet ingentes pro vita sospite grates,
 1115 Ceu salamandra focos solet insultare pyrarum,
 Quamvis congerie glomeretur forte rogorum.
 Tunc crucis in patulum coguntur scandere robur
 Atque faretrarum densas sufferre sagittas.
 Mox sator aeternus, qui sanctos iure triumphat,
 1120 Spicula tortorum confregit dira reorum;
 Exin martirii sumpseruntserta cruenta
 Ad convexa poli migrantes culmina celsi.
 Nec meminisse moror praeconia clara Chrisanti,
 Quem merito mundus famosa laude frequentat.
 1125 Hunc igitur genitor florentem tempore proto
 Tradidit investem rethorum forte magistris,
 Ut puer indolis librorum disceret artes,
 Quos mundana colit stolido sapientia sensu;
 Qui fuit, ut fertur, donatus mente sagaci
 1130 Ardens ingenio et prudens pectore puber.
 Post haec illustris cum sacra volumina lector
 Auribus hausisset caelesti grammate scripta,
 Protinus antiquae contemnens dogmata sectae

1110 artos *p* 1112 facula (fa ex fl) *C* fomite fruges *C* 1113 milites in ras. *V* neglecto
 (suprasc. e) *S* flamine (suprasc. m m²) *S* 1114 retderet (t in d m²) *S*, redderent (ent in ras.) *V*
 sospita (suprasc. e) *S*² 1115 salmonda (suprasc. a et r) *S*¹ foccos (suprasc. focos) *p* pyrarum *A*,
 pirorum *S*¹*S*², pirorum (suprasc. a) *S*, pyrarum cett. 1116 congeries *W*, congeries (s add. m²) *S*¹, con-
 gerie// *B* glomeretur (o m² ex ?) *S*¹, glomeraret *B* 1117 patibulum *C* robor *BMP* 1118 fe-
 r&rarum (a supra e) *V* subferre *P* 1119 triumphat (at ex us) *S*¹ 1120 spicula tortorum (la in
 ras., t m²) *S*¹, totorum (suprasc. r) *B* dura (i supra u m²) *B* 1122 celsi (s del. m²) *A*, celsi
 (els in ras.) *S*¹ 1123 k XXV in marg. *S* De scō chrisanto *C*, de sancto chrysanto *p*, DE CRISANTO
 ET DARIA GOWC¹ (DARIO) meminisse *M* crissanti *AM*, chrisanti *CC*¹*GPP*¹*p*, cryssanti *S*, crisanti
*BS*¹*S*² Versus 1123—1250 pro carmine peculiari anonymo vel Damasi editi sunt in Actis *S*. Oct. XI 488 sq.
 cf. ad 1034. 2050 et *P. de Winterfeld PlaC* IV 404 1124 morito (o in e m²) *B* famoso (o in a m²) *S*
 1125 Hunc genitor igitur signis additis transpositionis *V*, Tunc igitur *p* prato *p* 1126 in uestem *p*
 rethorum *AGPP*¹*SS*²*VWm*², hretorum *m*¹, corr. m²*O*, rhetorum *Wm*¹, rethore corr. m¹*S*¹ 1127 indolis
 codd., indocilis *cj. Canis.*, sed cf. v. 1266 (ubi *Giles* = *Canis*. indocilem) et 1768, in *C¹EW* suprasc. sine
 dolo; sobolis *cj. Hanckius*; cf. *prosa c. XLVIII* generosam feminini sexus sobolem ac pulcherrimam pubertatis
 indolem. In carmine o praeter rationem *Aldhelmus* produxit. Indoles = infans (cf. etiam *Beda*, *Vita Cuthberti* II
 v. 9 indoles alma) est vox *Hisperica*: porcinae indolis (= prolis) coetus; indolis = progenies; cf. *Jenkinson* p. 78
 descendere *V* 1128 Quos codd., Quos (o in a) *G*, Quas *Canis. Giles* 1129 Qui /// fuit in ras. fuit
 prius *C*, fu//it (in ras. fuit *g*) *G* in mente (sed in punctis sublatum) *S* 1130 ingeniis (is m²) *B*
 prudens codd., pdins (corr. m²) *P* supra pectore m² in *S*¹ prudenti *Giles*; hiatus in caesura ut v. 901
 1131 inlustris codd. cum codd., tū *p*, dum *Canis. Giles* 1132 Haurib: *C*, Auribus hauribus: hauribus
 del. *V* ausisset *ABm*¹*PP*¹*pm*¹*V*, au//isset (suprasc. h et s) *S* 1133 docmata *M*, dogmata (a ex æ) *S*¹

1115 cf. *aenigm. 15 (I 17)* 1117 v. 452 Dum crucis in patulo suspensum stipite poenas Cogeret
 insontem violentia ferre reorum 1119 v. 2291 qui sanctos iure triumphat cf. *ad carm. eccles. IV 4, 13*
 1121 cf. *ad carm. eccles. IV 9, 12* 1122 v. 1425 Lucida stelligeri scandentes culmina caeli cf. v. 2816
 1123—1250 *prosa c. XXXV*

- Falsa vetustarum calcavit frivola legum
 1135 Et dicto citius nactus rudimenta fidei
 Flagitium sceleris baptismi diluit unda;
 Mox publice Christum paganis praedicat ultro
 Dira superbarum spernens tormenta minarum.
 Tum genitor sobolem naturae iura resolvens
 1140 Truserat in tenebras conclusi carceris atras
 Magnopere metuens fisci decreta nefandi;
 Insuper et capital tremulus formidat acerbum.
 Sed cum mens iuvenis ferret tormenta libenter,
 Mox aliam genitor concinnans machina scenam
 1145 Lubrica mundanis admovit gaudia pompis:
 Serica purpureis praebens velamina peplis,
 Quae moritura facit fetoso viscere bombix,
 Induit egregium pretiosa veste nitentem.
 Tunc iussu patris convivia larga puellae
 1150 Deliciasque ferunt epuli luxusque culinae
 Vestibus ornatae variis et fronte venusta,
 Talibus ut pompis miles mollesceret audax,
 Ferrea quis crebro cedunt praecordia virum.
 Sed tamen armatus Christi testudine tiro
 1155 Oscula virgineis dispexit lubrica labris
 Nec penetrare sinit stuprorum spicula pectus,
 Sed procul excussit iaculatas fraude sagittas:
 Non, sicut cecinit sponsali carmine vatis,
 Mellea tunc roseis haerescunt labra labellis,

1135 nactus A: t = t cf. 1085, nactus BCC³GPm²P¹m¹pSW, nactus V, nactus Giles 1136 Fla-
 gitium (F ex M) S¹ (cf. 1137) seleris (suprasc. c) A bapti/smi (in ras. fuit s) A, baptisimi C
 diluit codd., deluit C¹OE (e ex i), diluit (i prius in ras.) W, didicit Giles 1137 pluplice A Mox xpm
 xpiq. uiam tum p¹dicat G panis V ultra p 1138 spens P miarum p 1139 Dum p iure AS²,
 iura (a in ras.) S 1140 tenebras (a ex i) S, tenebris S² aras (suprasc. t) S 1141 magno-
 pare (suprasc. pere) p 1142 acerrum ACGPS¹V, acerbum (b ex u) S, acerbum (suprasc. v) S²
 1143 deū (in marg. cum) p iuenis (suprasc. u) SS² tormenta to S¹ 1144 genito Hanckius
 1145 admonuit PS¹, admo//uit (in ras. fuit n) S, ammonuit S², admo//it B 1146 purpu//reis P, purpo-
 reis (suprasc. v) S //peplis P, peblis S¹ 1147 Qe (suprasc. v m²) S¹ foetoso GPP¹V, fetora
 (suprasc. so) S, fetosa uiscera S² pombix S¹, bombix (x ex s) P¹ 1148 egregiam P nitentem
 (ntem in ras. m²) S¹, nitentem (suprasc. puellam) P 1149 Tunc codd., tum Giles iusso S con-
 uina (suprasc. i m²) S² puella p 1150 Deliciaq; (suprasc. s et v m²) S² ferunt (subsc. u m²) A,
 f//erunt S, fuerunt S² epuli M, epulis A cett. (etiam S², suprasc. a) S, epulas (a ex i) S¹, epulas
 Canis. Giles; Corp. Gloss. V 232, 29 Epulum convivium culinae (e in ras.) S, culunę S¹ 1152 mole-
 sceret p 1153 quis (suprasc. b) S¹ precordia (suprasc. r) S virum (suprasc. or) SS¹ 1155 dispexit
 ABm¹CP¹S¹, despexit cett. 1156 penetrare AS (i in e m²) pecus (suprasc. t) S¹ 1157 iaculatus S² Canis.
 fraudae A 1158 ante cecinit ras. C sponsalia carmina P uatis ABm¹CG (suprasc. onidius)
 PP¹SS²V, vates S¹cett. 1159 Mellea codd., Mellia Giles, Mollia dubitans conj. L. Müller Mus. Rhen.
 XXII 97 sed (in ras. m²) B heres//cunt A, horescunt SS¹ (o ex e), herescunt (h ex n, e in ras.) W,
 nigrescunt BPP¹m² labia labris PP¹m²pV cf. prosa c. XXXV p. 278; epist. ad Acirc. p. 182, 23 sed cf.
 v. 2137 Dulcia sed Christus compressit labra labellis; v. 1159 post v. 1160 BP; versus 1060 (lenescunt labra
 labellis) et 1059 (nigrescunt, suprasc. i. uilescent, labia labris) in ras. m²P¹

1139 v. 1920 naturae iura resolvens cf. ad carm. eccles. IIII 7, 28 1140 v. 1230 Traditur in tene-
 bras laturus carceris atras 1158 sq. Epithalamium Laurentii [cf. Claudiani carm. ed. Jeep II 198, ed.
 Birt p. 407, Anthol. Lat. I 2 n. 742] v. 79 Mellea tunc roseis haerescunt basia labris cf. ad pros. c. XXXV
 p. 278 adnot. o. Similiter idem verbum ad sententiarum parallelismum augendum in extremo versu

- 1160 Dulcia sed Christi lentescunt labra labellis.
 Venit ad extremum virgo certamen adulta
 Daria Vestalis formosa fronte rubescens,
 Aurea cum glaucis quam comit lunula gemmis.
 Nititur haec iuvenem Veneris constringere nexu,
 1165 Quatenus ad thalami flectat conubia mentem.
 Haec falerata fuit facundis freta loquelis;
 Denique disertis stupuerunt forte magistri
 Virginis ingenium biblorum fame fultum:
 Nempe tenax scripti fuerat veloxque legendi.
 1170 Sed secus evenit fortunae casus opacae:
 Dum pius opposuit fati contraria fata,
 Daria, quae dudum servabat numina Vestae,
 Credidit altithronum, caeli qui sceptrum gubernat,
 Facundis virgo verbis conversa Chrisanti.
 1175 Tunc simulata tori fingunt consortia fati
 Moribus et castis vivunt concorditer ambo,
 Ut spurcum penitus vitarent pectore naevum
 Et maculam Veneris pullam, cum corde fugassent.
 Post haec baptismi sacris tingitur undis,
 1180 Quatenus exuvias spoliaret mente vetustas
 Et nova de liquido sumatur gurgite lodix;
 Tum virgo veterum sprevit documenta librorum
 Et sequitur Christi quadratis dogmata biblis.
 Quis poterit vulgi tantas numerare catervas,
 1185 Quantas exemplis egerunt credere Christo?

1160 sed (d ex t) A leniscunt PB (i in ras.), lenescunt P¹m² labra labellis O in ras., labra loquelis S¹, labra loquellis (oque in ras.) S ex v. 63; versus 1160 in marg. infra adsc. m²S² 1162 formosa (n eras.) V 1163 lunula V 1165 Quatinus CGS¹P¹m² athalami V mentes C 1166 fecundis (e in a m²) P¹ loquellis ASP¹ 1167 deserti AS²Sm¹ (disserti m²), disertis S¹, disertis (alt. s add.) B, disertis eloquentes P fronte P 1168 byblorum P fame (e ex a) E fultum sic codd., cultum Canis. Giles 1171 oposuit (suprasc. h) S¹, obposuit P¹ factis (e eras., supra lin.) A 1172 dudum S numina (e supra i) A, numine (suprasc. a) S 1173 Credidit alio atramento inductum, d prius in ras. S¹ caeli (supra punctum qui) sceptrum S¹, caeli///qui C quis p gubernat B 1174 uirgo (i in ras. m²) P¹ cysanti A, crisanti CMSS¹S² (i in y m²), chrisanti GPP¹p V, chrisanti B 1174 ante 1173 legi vult pm² 1175 Tum P thori GMS¹, simulatathori (ath in ras.) S, tori (suprasc. h) B 1176 carnis (corr. m¹) S 1177 uitarent (i in e in ras.) A, uitarent cett. ne-aeuum A, pectus in euum S¹, pectus in aeuum (us in a m² in ras.) S, pectus n ieuum p 1178 uentris P, carnis S¹, supra ueneris m² t carnis S *fugissent codd., fugisset S¹ (suprasc. n m²) p, fugarent (aren in ras.) S; interpunctionem omiserunt edd. De sca Daria in marg. C, DE DARIA C¹OW; post v. 1178 una linea vacua, in qua de sancta daria, sed iuxta hic nihil deest p m² 1179 baptisti P tingitur A (suprasc. u m²) GS 1180 Quatinus GS¹P¹m² exubias S¹ spoliarent C mente est dativus cf. L. Traube, Karol. Dicht. p. 28, 1 1181 En S¹ sumatur (ur in ras.) S, summatur P¹ (prius m eras.) E deliquo V lodix (a in o) V, lodix (in marg. lodex) E 1183 supra quadratis: IIII euangeliorum M docmata M, dogmate S (suprasc. a m²) G Canis. 1184 poterat V uolgi p munere m¹ (corr. m², in marg. nume m²) B 1185 Quantis Canis. egerunt ABC multi, egerunt (suprasc. co) E, cogerunt (suprasc. e) C¹, coegerunt GOWGiles; agere infinitivum post se habet ut v. 1235 mittere

repetitur v. 1440 sq., in medio versu 1315 sq. 1543 sq. — Idem carmen laudat Aldhelmus epist. ad Acirc. p. 164, 11. — Ad versus confer etiam v. 1713 sq. Mellea carnalis contemnens ludicra lux, Basia dum potius dilexit dulcia Christi et v. 2137. 2185 1173 v. 1407. 1863 Credidit altithronum; v. 2059 regnorum sceptrum gubernans, 1588 mundi dum sceptrum gubernat, carm. eccl. IV 6, 19 Credidit in Christum, caeli qui sceptrum gubernat 1179 v. 984 quod ... Tingeret infantes baptismi gurgite mersos 1183 quadratis biblis = quatuor evangelis

- Traditur ideirco poenis torquendus acerbis,
 Septuaginta viri quem denso milite servant,
 Herculis in fano ni forsant tura litaret.
 Tunc miles coepit dirus vexare negantem
 1190 Anthletam domini fretum virtute superna
 Udis et crudis nervorum nexibus angens
 Torrida flammantis laturum caumata solis;
 Sed puncto citius laxantur lora lacertis
 Omnipotente Deo restes solvente nefandos.
 1195 Ecce suras iterum cipporum vincula cludunt
 Cruraque cum rigidis nectebant turgida lignis:
 Extemplo cippum findit regnator Olympi,
 Quamvis hunc stolidi caecata mente ligarent.
 Lotia tunc lictor crudelis spargere iussit
 1200 Sacros umectans artus fetore putenti, —
 Qui liquor, ut dicunt, atrum fantasma fugabit —
 Dum bernam domini sperat necromantia fretum;
 Sed putor ambrosiam flagrabat nectare suavem.
 Exin tortores buculam deglobere byrsa
 1205 Mandant, ut crudo stringantur tergore membra
 Martiris ardentem passuri lumine solem;
 Torrida sed Titan compressit fulmina fervens,
 Ut nulla insontis ferrent incendia membra.

1186 aceruis AV, a/ceruis P, acerbis (b ex u) S quem S densu (suprasc. o) S 1187 septuaginta A, LXX M quam corr.
 1188 Herculi M in fanis ut P thura M, forsant tura (in suprasc. post forsant) S 1190 Anthletam P (punctis supra n et infra additis) S¹V, Athletam etiam A, athletam BP¹, atletam p cf. p. 230c. superna (a ex o) S¹ 1191 En rudis et crudis S¹, Udis iuxta Ultis (?) p nexibus (xi in ras.) S anguens V 1192 horrida S flammatis P caumate (e per ras. ex a) B, commata (suprasc. au m¹) P¹ 1193 lora (a in ras., suprasc. f.a) S 1194 Omnipotenti S² restesolvente (alt. s add. m²) V, solvente (e in ras.) S, soluendi S² nefandos codd., nefandas (a ex o et suprasc. a) S Canis. 1195 Ecce suras iterum ABCPP¹pSS²W, Ecce suras. O, suras W, Ecce suras iterum sed additis transpositionis signis C¹, Ecce (e expunctum et suprasc. n m²) suras G, Ecce iterum suras S¹, E. i. suras E, Et cruras V, Et suras Canis. Giles cipporum (suprasc. p m²) B cludunt codd., claudunt Canis. Giles 1196 Crudaque M, Curuaq; (infrasc. cruraq; m²) p regidis (e in i) S¹ nectabant BPpS¹VW, nectabat (suprasc. n m², supra a extersum e) P¹, nectebant (e m² in ras.) O, nitabant C¹ 1197 Extemplo C¹GPP¹SS¹V (suprasc. e) fil/dit C¹ 1198 istolidi A c&a (suprasc. ca) S, cum cecata sed cum expunctum S¹ ment/e B 1199 Locia MSS¹, Loctia (e eras.) P, Lotia om. V tunc in marg. adsc. A, hunc S² licor (suprasc. t) B 1200 Sacras V, saros (suprasc. c) S¹ humectans MpS² putenti (suprasc. d m¹) S² 1201 liqor (suprasc. v) S, liquor (i in ras.) B, licor P¹ fugavit S¹, fugabit (i ex a) S, fugabat S², fugabit cett. Parenthesin non notaverunt edd. 1202 bernam ABC multi, bernam (b ex u) C, bernam (suprasc. v) GP¹m necromantias A, nicro mantia P, nicro mantia GpSS², negromantia C (e in i) P¹ 1203 puto (add. r m¹, suprasc. fetor) S, putor (suprasc. d) S² cf. v. 1200 amprosiam (p in b m¹) S² flagrabat ABC multi, suprasc. fraglabat G, fragrabat S², fragrabat m¹, fraglabat m² (suprasc. m¹ adorabat i fraglabat) M suaue (s in ras.) B, suaue GW 1204 deglobere (suprasc. v) G byrsa ACPP¹pSV 1205 strigantur (suprasc. n) A torgore (o prius in e) G 1206 Martyres A, Martyres (e in i) P¹, Martyris W, martires (e in i) S passurus S¹, passu/// (supra ras. ri) S²; 1206—1208 postea add. man. aequalis S¹ 1207 flumina S¹, fulmine (suprasc. a) S feruens codd., frendens (S²) Canis. Giles 1208 nullas A, nulla/ S²

1195 Nota hic et 1200 cf. 1203. 1300 interpolationem, ut saepissime, propter quantitatem ab Aldhelmo neglectam esse factam 1197 Verg. II 779 superi regnator Olympi cf. v. 1368 1201 praeter locum prosae huc pertinentem (milites magica putantes praestigia gestum putentissimis illum perfundunt lotii odoribus, quibus arbitrantur cuncta Caldeorum et hierophantarum fantasmata simulque marsorum machinas evanescere) cf. etiam c. XXXVI quamvis ut magus putenti lotio umectaretur 1202 cf. ad v. 578

- Tum reciproca virum claudunt ergastula sacrum:
- 1210 Arta catenarum constringunt vincla lacertos
Necnon et collum nectunt cum crure gemello;
Ecce repente pius nodatos arbiter artus
Eripit et chalibis mox stricta ligamina rupit.
Porro cum sanctum nodoso vimine miles
- 1215 Caederet infaustus, rubro qui sanguine gaudet,
Sed — mirum dictu — sceptrorum flagra beatus
Ictibus argutis martyr non sensit acerba;
Quin immo, ut plumae, mollescunt vimina sancto
Lenia, ceu viridis lentescit papyrus amne.
- 1220 Claudius his signis compunctus credidit ultro:
Septuaginta viros convertens dogmate claro
Fecit baptismi purgari gurgite mersos.
Quapropter rubro perfusos sanguinis ostro
Miles ad aethereum faustus perduxit Olimpum;
- 1225 Quos simul obstruxit felix spelunca sepultos
Lucida perpetuae visuros praemia vitae.
His convexa poli merito lustrantibus alta
Daria cum duro patitur tormenta Chrisanto.
Impiger ast ille strictus molimine ferri
- 1230 Truditur in tenebras laturus carceris atras,
Lurida quo putridis fluxerunt stercora criptis;
Nectare sed fetor cedit ceu luce latebrae.
Traditur interea sceleratis Daria scortis
Prostibulum mechae penetrans sine crimine scaevo;
- 1235 Sed leo de clatris rugibundus mittitur artis

1209 Tum *S*² reciproca *S* ergastula (*s supra l*) *S* sc̄m *M* 1210 Arta *codd.*, arte *S*² catena *P* constringunt *A* lacertos (*suprasc. t m*²) *A* 1211 haec *pro* Nec puncta supposita; *suprasc. & S* nectant *S*¹ *V* 1213 Eripit//e *S*² echalibis *A*, echalibis (*suprasc. t m*²) *P*¹, chalibis *CGS*² *V*, calibis *CGS*² *V*, calibis *MPS* (*ca in ras.*) *S*¹ nodatos (*o prius in ras.*) *S* rūpit *G* 1215 caederet *A* alii, cederat (*e supra a*) *S* 1216 sceptrorum (*suprasc. r*) *P*, ceptorum *C*, sirporum *cj. Abr. Gronovius*; de sed apodosin incipiente vide etiam 2707 1217 martir *PpS*¹ acerua *ACP**V*, acerba (*b ex u*) *S*, auerba (*suprasc. c*) *G* 1218 imo *Canis. Giles* 1219 uiri dis *A*, uirdis (*suprasc. i*) *M* omne *p* 1220 Cladius (*suprasc. u m*²) *B* 1221 LXX uiros *AMSV* dogmae *A*, docmate *M*, dogmate (*suprasc. a*) clara *p* 1222 babtismi *A*, baptis//mi *P* purgare *P*¹ 1223 perfusos (*o ex u*) *S*¹ 1224 (a)etherium *VS*¹ oliphum *P* 1225 obstuxit (*suprasc. r*) *C*, obstruxit *p* felix (*suprasc. x m*²) *P* 1226 perpetuo (*suprasc. q*) *S*² uiros (*suprasc. su m*²) *P* 1227 convexa (*v in ras.*) *S*¹ lustrantis (*suprasc. bu*) *S*¹, lustrantib: (*suprasc. r*) *C* 1228 patit *S*¹ toīnta *M* chrisantio *A*, crisanto *CM*, crisanti *V*, chrisanto *BPP*¹ *pV*, chri//santo *S* 1229 Impier *M*, Impiger *A* mollimine *B* 1230 in eras. *V* latebrosi (*pro laturus*) aut hinc tenebras *cj. J. F. Gronovius* 1231 scriptis *A*, cryptis *CM*, cyptis *S*¹, criptis *cett.*, ripis *Canis. Giles* 1232 foetor *P*¹ caedit *S* lune *M*, lucae *corr. S* tenebrae (*suprasc. late m*¹) *P*¹ 1233 Truditus *CEGpW* scepleratis *A* claustris *W* 1234 meche (*o supra e*) *ASG*, meche *Mp*, mehae (*suprasc. c*) *B*, moeche *CP*¹ *S*² *V*, maeche *S* penetras (*suprasc. n m*¹) *P*¹ sceue *S*², sceuo *cett.*, crimine (*in ras. m*²) sceuo *S*¹, saevae *Canis. Giles* 1235 clatris *A* (*suprasc. us m*²) *S*, caltris *B*, claustris *C*¹ *MpOS*¹ *VW*, claustris *in marg.* aliī de caltris id demonib. *P*¹, cla//tris *E* rugibundis *S*¹, rubicundus (*bic m*² *in ras.*) *B* nititur *Cp* atris *p*, artis *cett.*, arcis *Giles*

1223 *cf. ad v. 584* 1226 *Sedul. Carm. pasch. I 341* Aurea perpetuae capietis praemia vitae *cf. v. 2275, aenigm. 91 (VIII 1), 5 M.* 1232 nectare et luce *pro dativo est, cf. ad v. 1180 mente; vide etiam v. 180* Sidera praeclaro cedunt ut lumine Solis

- Virgineos artus tutos servare puellae:
 Si quisquam cuperet sacrum temerare pudorem
 Gestibus obscenis contrectans corpus honestum,
 Arcam ceu quondam probrosus contigit Oza,
 1240 Protinus oppeteret confusus fronte petulcus
 Rictibus et rabidis, corrosus dente leonis,
 Ultricem poenam sentiret morte ferina.
 Tunc demum Augusti, qui Romae regna regebat,
 Decreto rubras sumpserunt morte coronas
 1245 Et simul in cripta pausant sablone sepulti,
 Quos simul in vita vexavit poena cruenta.
 Credimus, ut faustis glomeratos iure catervis
 De gremio tumuli, cum tellus sponte dehiscit
 Et genus humanum tumbis emergerit atris,
 1250 Suscitet ad requiem, mundum qui laxat habenis.
 Tempore transacto sanctum gentilibus armis
 Ecclesiam Christi tempestas saeva cruentans
 Martiribus sacris mortis discrimina mille
 Conglobat insontes torquens sine crimine culpaе,
 1255 Ut miles Christi stricto mucrone negaret,
 Impia tortorum cum ferret flagra malorum.
 Hos inter quidam Iulianus nomine martyr
 Horrida sanguineis perfert certamina poenis.

1236 totos (*suprasc. v m²*) P 1237 quisquam pudorem cuperet sacrum temerare M, sacrum
codd., sanctum Giles temereare P 1238 contractans P 1239 probosus SS¹S² contingit
 (n del.) S² 1240 Protinus (v *supra* o m¹) S obpeteret EGP¹p fonte (*suprasc. r*) A
 1241 rapidis GPS¹, rabidi Giles 1242 penā (*suprasc. o*) A 1243 agusti P regabat A, rexerat
 orbem V, regebat cett., gerebat Canis. Giles 1244 Decreta ABS²P¹pEm¹, De cro P sumserunt Pp
 1245 inscripta AC¹m¹S (s expunctum) S², incripta cett., incripto conj. Canis. pro inscripta sablone *codd.*,
 sabulone conj. Canis. sepult//i (a eras.) A 1246 Quosimul (*suprasc. s m²*) S uexabit (*suprasc. v m²*) P¹
 1247 glomerantos A, glomeratis (*suprasc. o m²*) P¹ cateruas (a in i) S 1248 de///remio (*supra*
ras. g, eras. c) A tumuli cū (*suprasc. s&*) M dehiscet (e ex i m¹) P², dehiscit (i in e) BG, dehiscet
 Canis. Giles; v. 1248 inter lineas add. E 1249 tumbis (is in *ras.*) S 1250 Suscitāt CV, Suscitet (*suprasc.*
 deus) EGm²W *scripsi qui, dum *codd.*, dum *supra lin. m²S om. V* abenis (*suprasc. h*) CS, abenis P¹
 dominus dum indicat orbem p In marg. inf. in O alia manus adscripsit: Auctor qui dudum hunc illos
 formauerat amplum 1251 in marg. XXV S², XXVI S IVLIAN² B, de sancto Iuliano Cpm², DE IVLIANO
 MARTYRE C¹GW armam (am del., *suprasc. is m²*) S² 1254 insontens A culpe (p ex b) S²
 1255 milites SG, milites in *ras. fuit it suprasc. m²* quasi milites P¹ xp̄// (*supra ras. m*) S necaret
 EGOP¹pS¹WGiles, nēcaret C¹, negaret (g ex c) S, negaret ABCMPS² 1256 tororum Pm¹ conferret BS¹,
 c//ū//ferret S, ferrent G 1258 perfert om. S², pert (*suprasc. i*) B

1239 II Reg. 6, 6 sq. 1243 v. 1779 stolidi procures, qui mundi regna regebant 1244 cf. ad 1121;
 vide etiam v. 1764 Post haec martirii mercatur sanguine sarta Perpetuas regni sumens ex carne coronas
 1248 Verg. georg. I 479 terraeque dehiscunt, cf. v. 279 tumbae sponte patescunt 1251—1449
 prosa c. XXXVI; inseruit Aldhelmus in carmen enumerationem deorum paganorum frustra simulacrorum
 effigies, quas Iulianus 'ad solum diruit, quassavit, evertit' tutantium. Aldhelmi exemplo usus non est saec. IX
 Audradus Modicus Senonensis (PlaC III 89 sqq.), qui tamen eandem atque ipse secutus est Actorum narra-
 tionem. cf. ad pros. c. XXXVI p. 282 adn. 3 1254 Iuven. Hist. evang. I 262 nullo sub crimine culpaе
 cf. v. 1760 M. 1255 negaret sc. Christum h. e. id egerunt, ut Christiani, quamquam flagra tolerarent,
 tamen intentato mortis periculo apostatarent; cf. 1871 ut Christum damnati voce negarent, 2356 ut vitae
 auctorem reflexa mente negarent. — Verg. X 651 strictumque coruscat Mucronem, XII 663 strictisque
 seges mucronibus horret, v. 2419 macheram stricto mucrone vibrabat 1256 v. 1310 Tum miles Christi
 nodoso fuste flagella sustinet

- Quem pater ad scolam, cum primo glesceret aevo,
 1260 Prodidit, ut tomis dialectica dogmata rerum
 Et simul rethoricas biblorum disceret artes.
 Mox igitur iuuenis veterum documenta librorum,
 Quamvis in tenero pulcher pubesceret aevo,
 Limpida discipulus scripsit scolasticus astu;
 1265 Cumque pater sobolem vetulus vidisset adultam,
 Nititur indolem claris natalibus ortam
 Flectere cum precibus, thalamorum ut iura capessat,
 Quatenus inde foret post successura nepotum
 Progenies, mallet si ditem ducere sponsam.
 1270 Flagitat indutias septem sufferre dierum,
 Quatenus hoc spatio pulsaret voce Tonantem
 Subnixis precibus rogicans oracula, divi
 Certius ut quiret Christi cognoscere nutum.
 Denique transacto venerandus tempore puber
 1275 Lecto sopitus cum somno membra dedisset,
 Oroma per noctem cernebat rite supernum;
 Caelestes fatus sic felix auribus hausit:
 'Protinus e strato festina surgere, miles!
 Ne metuas iuuenis sortiri dote puellam
 1280 Dulcia neu rigidus frangas decreta parentum,
 Sed tamen hanc sociam sanctam servare memento,

1259 abs colam *P*, asseclam *S*¹, scolam *codd.* primo cum *p* glesceret (*suprasc.* *i*) *S*, e in *i* *BP*¹, glisceret *CMVp*, glesceret *cett.* 1260 Prodidit *ABPSS*¹*S*², Tradidit (*a ex o*) *S*, Tradidit *CMpOW* ut tomis in *ras.* *S*, tomis (*suprasc.* thomis) *GS*², tonis *B*: tōmis *cf.* 2153. 2603 omnia quodia lectica *P* dogmata (*a ex e*) *S* 1260—1263 leguntur post 1295 in *S*¹ 1261 Et simul *codd.*, Nec non *P* rethoricas *codd.*, retroricas *S*, Rhetoricasque simul *conj.* *Abr. Gronovius* diseret (*suprasc.* *c m*²) ardes *A*, artu ex astu *P*¹ egregias rhetorum condisceret artg *p* 1262 iuueni ueterum *AS* (*add.* *s m*²) *S*² 1263 tenero (*o ex c et suprasc.* *o*) *V*, in tenero (*r supra t*) *p* puchre (*suprasc.* *l*) pudesceret *P* 1264 lypmida *V* discipul//is *B* arte *S*, artu *B* 1265 Dumque *G* subolem *A* uetulus *codd.*, uetulam *Giles* 1266 indolem *codd.*, indo//lem (*l in ras.*, in *ras.* fuit *lor*) *S*², indocilem *Canis. Giles*, *cf.* ad 1127 ortam *ABCMPSS*¹*V*, ortum *C¹GS²OW* *Canis. Giles* 1267 Plectere *ABOPS*¹*S*²*W*, flectere *cett.* pre-cibus *A* thalamorum *P*, thalamarū *V* (*suprasc.* *o*) *S*² capesset *G* (*suprasc.* *a*) *P¹pW* 1268 Quatinus *GP¹m²S¹V* nopotum *P* 1269 sic *S*¹ duceret *A*, ducere// *S*² sponsum *Giles* 1270 indutias *ABCpPV*, inducias *cett.* *Canis. Giles* subferre *P*, sufer redierum *B* 1271 Quatenus (*suprasc.* *i*) *V*, Quatinus *UGS*¹ 1272 rogitat *C* divūm *conj.* *Canis.* 1273 Cercitius *V*, Cercius *p* adquiret (*suprasc.* *ut*) *G*, adquire& (*qu in ras.*) *C* cognoscere& *S*¹, cognoscer& (*suprasc.* *e*) *C* notum *P*, n//tum (*supra ras.* *v*) *B* 1274 uenerandos (*suprasc.* *u*) *A* 1276 oroma *codd.*, orama *Canis. Giles*; *cf.* ad *pros. VII p. 235y* 1277 hauribus (*h eras.*) *S*² ausit (*add.* *h m*¹) *P*, au//it (*suprasc.* *h et in ras.* *s m*²) *B* 1278 astrato *P* festina *codd.*, festin& *S*¹, festinat *Canis. Giles*; *v.* 1278 (festinat) post *v.* 1286 transponi vult *Abr. Gronovius* 1279 iu//enis (*supra ras.* *v*) *S* sortire *V* puellas *C* 1280 frangans *V* p//tum (*suprasc.* *aren et t ex r m*¹) *G* 1281 sotiam *P*

1260 tōmis = voluminibus, libris *cf.* 2153. 2603 *Hieron. prol. ad Originis homilias in Ieremiam*: Tertium, quod ipse (Origenes) inscripsit τόμους, nos volumina possumus nuncupare 1262 *v.* 233 veterum documenta virorum 1263 *Iuenc. Hist. evang. I 132* pleno pubesceret aevo *M.*, prosa *c. XLVI* cum desponsata primo pubesceret aevo 1265 *Similiter* sobolem et indolem brevi spatio sensu eodem adhibet in prosa *c. XLVIII* init. 1266 *v.* 1784 claris natalibus ortam = 1883; 2164 faustis *n. o.* 2359, *c. n. orti*; *Sidon. Apoll. carm. II 193* his natalibus ortum *M.* 1271 *v.* 1524 pulsabat voce Tonantem *cf.* ad *v.* 31 1275 *Verg. I 680* hunc ego sopitum somno . . sacra sede recondam *M* 1279 puellam: *Basilissam*

- Quae tibi cum mero copulatur corpore virgo!
 Namque pudicitiae comes indefessa manebit.
 Multa mihi populi servibunt milia passim,
 1285 Quae vestris credent caelorum sceptris loquellis.²
 Interea iuvenis patris praecepta facessit
 Et simulata tori spondens conubia matri
 Accipit ornatam gemmis auroque puellam.
 Attamen altithronus quadrati conditor orbis
 1290 Pacta tutatur sponsum cum virgine castum,
 Propria fuscarent ut numquam crimine membra
 Luxuriam carnis frenantes ilibus almis,
 Praesertim pia cum Christus praecordia pungens
 Per somnum moneat castum servare pudorem.
 1295 Nam bibli seriem, quem rex direxit Olympi,
 In thalamo cernunt aurato grammate scriptam,
 In quo virginitas servari sancta iubetur;
 Exin bernarum fundant coenubia Christi,
 Normam iustitiae qui servant tramite scripto;
 1300 Virginibus quoque condunt gurgustia cellae,
 Quas licet inferior sexus discriminet ordo,
 Non tamen inferior virtutum cardo sequestrat.
 In quis nempe decem monachorum milia florent:
 Cantibus assiduis et psalmi carmine crebro
 1305 Hic famulabantur iugiter noctesque diesque
 Viribus infractis pulsantes atria caeli,
 Astriferi precibus dum lustrant limen Olympi.

1282 cum hero copulatur *P* 1283 Nā haec pudicitiae *S*¹ indi///fessa *AS*², indifessa *SB* (i in e),
 manebit ex manebant *P*¹ 1285 uestris (st in ras. *m*²) *S* credunt *S*¹ *WGiles* loquellis *AS*, loquellis *P*¹
 1287 simulatori (*suprasc.* ta *m*¹) *P*, simulata (i *supra* u) *V*, simulato (o in a *m*²) *S* torispondens (s *add.*
*m*²) *S*, thoris *S*¹, thori *MGS*², h *suprasc.* *B* 1288 Accepit *AP*¹*S* (e in i) *S*²*Bm*¹ gemmisauoque (a in
 ras.) *B* 1290 Pactata *W* (ta *expunctum*) *G* tuatur *V* 1291 f///scarent (*supra* ras. u, in ras. fuit a) *V*,
 fuscant (& *suprasc.* ent *m*²) *C* nunquā *G* 1292 luxuriam *ACPP*¹*Sm*¹ frenantes *codd.*, fremantes *p*,
 fraenantes *Canis. Giles* uiribus almis *P* 1293 praesertim (*suprasc.* r) *A* quem *W* 1294 moneat *p*
 1295 quem *codd.*, quam *Canis. Giles*, sed cf. v. 1128 librorum artes, Quos . . colit sapientia . . *prosa c. XXVI*
 catacumini cadauer, quem dira . . fortunae ferocitas . . oppresserat 1296 thalamo *P* cernit *m*² ex cernunt,
 ut concordet versus cum v. 1260—1263, qui huc translati sunt *S*¹ scriptum *codd.*, scriptam *Canis. Giles*
 1297 In qua *S*², In quo *cett.* seruare *S*¹*S*² (e in i *m*²) *SP*¹ 1298 bernarum *A* plurimi fundent
 (e in a) *S* coenubia *ACGM* (u mutari coeptum in o) *PS*¹*m*¹*S*², coeno bia *S*, coenobia (o in ras.) *E*,
 o ex u *P*¹, cenobia *p*, conubia *BV* 1299 qui seruent *P* 1300 sic *AS*¹*S*² alii Tunc
 quoque uirginibus *M*, Virginibus sacris condant *P* queque *V*, quoque (*suprasc.* i pariter) *S*, quoque
 (*suprasc.* q; et e in e *m*², voluit quoque que) *B*, quoque tunc *C*, quoque nam *p*, quoq; sic condant (*suprasc.*
 v *m*²) *G*; de quōquē cf. *L. Müller de r. m*². p. 382. 392: cf. etiam ad v. 615 caellae *G* 1301 inferior
 (i *add. m*²) *G* discrimine ordo *AS*² (*suprasc.* t *m*²), discriminator (*suprasc.* &) do *S*, discriminetordo
 (*suprasc.* tardo *m*¹) *V* 1302 corda *P* 1303 monachorum *MPS* (o in ras.) *P*¹, monachorum (*suprasc.*
 c *m*¹) *S*², monachorum *p*, monachorum *cett.*, monachorum legendum esse docet *prosa c. XXXVI* in quibus
 militum Christi circiter X milia . . regulariter uixerunt 1305 *Sic *codd.* inter famulabantur et iugiter
 ras. *S*, famula bantur iugiter *S*² nocteq; dieq; (*add. bis s m*²) *C* 1306 infracti *APP*¹*SS*²*S*² *V*, instructi
 (et in ras.) *B* pulsabant *C* 1307 Astiferi *S*¹ limen (i ex u) *P*¹ olimphi *P*

1286 *Verg. IX 45* praecepta facessunt *M*; *carm. eccles. IV 3, 9* Et dicto citius Christi praecepta
 facessit 1288 *Verg. I 655* duplicem gemmis auroque coronam *M*. 1295 cf. ad v. 21 1307 *Verg.*
ecl. V 56 miratur limen Olympi *M*.

- Interea veteris ructantur fauce draconis
 Atra venena sacras Christi torquentia turmas.
 1310 Tum miles Christi nodoso fuste flagella
 Sustinet immerito constrictus nexibus artis,
 Flagraque cum crepitu persultant caede cruenta,
 Donec purpureo rorarent sanguine rivi:
 Sic sequitur dominum devota mente minister
 1315 Ad superas arces angusto tramite tendens,
 Ut prius angusto tendebat calle magister
 Sanguine purpureo demens peccamina mundi,
 Dum pius in patulum dignatur scandere lignum.
 Tum luscus tortor sensit detrimenta pupillae
 1320 Martiris afflictus flagris et stipitis ictu;
 Mox monoptalmi restaurat lumina martyr,
 Quamvis pontifices fani ludibria passi
 Reddere non possent evulsam stipite lucem.
 Insuper excelsum forti compage sacellum —
 1325 Quinquaginta simul stabant simulacra metallis —
 Diruit ad fundum sternens molimina prisca.
 Non Mars vulnificus, qui belli semina spargit
 Rancida Gorgoneis inspirans corda venenis,
 Dilubri statuis potuit succurrere parmis;
 1330 Nec Venus aut Veneris prodest spurcissima proles;

1310 Tu (corr. m²) P, Tunc S¹pP¹; v. 1310 in marg. p fausti (corr. fuste m¹) A 1311 in-
 merito S¹ nexibus S astris (in marg. artis) p 1312 fragraque crepitu (suprasc. s. cū) S, cum
 om. S², flagraq; (g super c?) C persultant codd., presultant (corr. in pers.) S, presultant S², praesultant
 Canis. Giles cede cruent C 1314 Sic quitur (suprasc. se m¹) A inter mente et minister ras. (uota?) S,
 mentem (e ex &) P¹ 1315 directo C angusto ej. Abr. Gronovius 1316 calle (a ex o) S² 1317 pecca-
 mina (a ex e) S², pecamina (suprasc. c m²) B 1318 scandere robur S¹ 1319 Tumulus (suprasc.
 proprium nomen) P, Dum luscus P¹ sensit (s ex t) C detrementa p 1320 ante ictu ras. S
 1321 monoptalmi codd., monotalmi p martir S¹ 1324 excelsu P compage AM alii 1325 Simul
 stabant (om. L vel Quinquaginta) AS²S, in quo hic versus deletus et in marg. adscriptus est: In quo
 mille — hoc etiam conj. Canis. pro lacuna — simul steterant s. m.; L a simul stabant s. m. m¹, Laso (suprasc.
 s alt.) mul (suprasc. ta) stabant simulacra (suprasc. tēplo) m²B metall p Quo quingenta (secundum
 prosam) ej. Abr. Gronovius, Quinquaginta simul cett. 1328 Randica (suprasc. c) G gurguneis P, gorgo||
 neis (in ras. fuit r) S inspirans (r ex n) S 1329 dilubri ASV (i in e) BGP¹ succurre A (suprasc.
 re m²) P 1330 Nec Iouis CC¹[O]WEG, sed de Iove infra agitur v. 1372; nec uenus A cett. ac uene-
 ris P pod'. (suprasc. r m¹) A, prolis (i in e) G, proles (e ex i) P¹

1308 vetus draco, ut v. 1421 draco — cf. Audradus Modicus Fons vitae v. 218 (Plac III 79) victor
 serpens et Passio beati Iuliani II 57 (l. l. p. 92) serpens pestifer — est diabolus 1313 Verg. IX 456
 plenos spumanti sanguine rivos M. Hisperica famina 605 Jenk. carnifera porpurei serpunt per latera
 rivi, ib. 579 purpureo cruore cf. v. 1317 et cf. prosa c. XXXVI rubicundo cruoris rivo perfusus feliciter
 occubuit 1315 Iuvenc. Hist. evang. I 679 Ite per angustam . . super aethera portam 1316 Verg.
 IV 405 praedam . . convectant calle angusto M. 1325 cf. ad prosam XXXVI p. 282, 3 1327 Etiam
 Audradus Modicus Passio b. Iuliani IV 65 (Plac III 110) a Marte enumerationem incipit; in Actis
 XII § 54 = (A. S. Ian. I p. 585) suavissimus Cupido commemoratur. Locus totus ab Aldhelmo doctrina
 ostentandae studio secundum Actorum indicia exornatus esse videtur. Primi sunt in templo illo ficto
 Mars et Venus, ut in Pantheo Romano 1328 cf. ad v. 1105 Altera Gorgoneis molitur damna venenis
 1330 aenigm. 79 (VIII 3), 1 Non nos Saturni genuit spurcissima proles Iupiter

- 1332 Quamque deam stolidi dixerunt arte potentem,
 1331 Aurea sternuntur fundo simulacra Minervae;
 Nec Bacchus valuit, cui frondent palmitē vites,
 Ut referunt falso veterum figmenta librorum,
 1335 Numine nutantes fani fulcire columnas,
 Sed titubant templi tremibundis marmora crustis
 Et ruit in praeceps tessellis fabrica fractis.
 Neptunus, fama dictus regnator aquarum,
 Qui regit imperium ponti turgentibus undis,
 1340 Falsas effigies, quas glauco marmore sculpunt
 Aurea seu fulva quas ornant petala fronde,
 Non valuit veterum tunc sustentare deorum.
 Alcides fertur Centauri victor opimus,
 Flammea qui pressit latronis flamina Caci,
 1345 Quamvis fumosis ructaret flabra loquelis:
 Herculis in cripta sed torquet dextera; clava
 Non tamen in templo rigida virtute resultat,
 Qua famulus Christi supplex oramina fudit.
 Vulcanus catax, quem fingunt igne potentem
 1350 Torrida flammigeris moderantem fulmina frenis,
 Funditus occubuit fraudatus torre rogorum.
 Sic quassata ruit simulacris machina lapsis,
 Ut veterum narrat verax historia regum:

1332 stolidixerunt (*suprasc.* di) *G* an armipotentem legendum est? 1332 ante 1331 transposuit
K. Strecker 1331 simulacro *S*², simulachra *G* minervas *A* 1333 bacchaus *AS*², bacchus (*in ras.*
 fuit a) *SB*, baccus *P*, bachus *CGP*¹*pS*¹*V* stundet *del. in textu, in marg.* frondēt *p* 1334 referunt *B*
 falsa *MPS*¹*V* 1335 nitentes *cf. Abr. Gronovius* columnas *G* 1336 tremibundis *APS*²*B* (*i in e m*²), tremi-
 bundas (*a in i m*²) *S*¹, tremebundas (*a in i m*¹) *P*¹ 1337 stes. sellis *AB* (*s primum eras.*), subsellis *S* (*sub*
in ras.) *S*¹, tessellis *CC*¹*GP*¹, tesselli *m*¹, tessellis *m*²*P* fabrica *V*, frabrica *Cm*¹ factis (*suprasc.* r) *A*; *V*, fretis
*m*¹ *in ras.* *G* 1338 fa//ma *S* 1339 inperium (*n in m*) *B* pontitur gentibus *AB*, princeps ingentibus undis *P*
 versus 1339–1379 in una pagina minoribus litteris manu eadem scripti sunt, nimirum ut pars carminis librario
 scribenda in suo quinione (*VII*) absolueretur; in pagina sequenti incipit nova manus *S*² 1340 Falsa *S* effigies
 .. marmo (*suprasc.* re) *S*² sculpunt *codd.*, sulpunt (*suprasc.* c) *M*, sculpant *Canis.*, scalpunt *Giles* 1341 uul-
 ua *p* petala *A*, petula *MB* (*u in a m*²), poetala *S*, petala *p* * fronte *codd. edd.* 1342 Nec *S*, Hg
 (Haud?) *S*², Haud *Canis.* *Giles* tum *G* sustenta//re *P* 1343 centauria *A* opmus (*suprasc.* i) *C* Alcides
 (*h suprasc.* m²) *P*¹ 1344 prissit *V*, presit (*suprasc.* s m²) *B*, praessit *P*¹ cati (*suprasc.* ci) *V* 1345 fau-
 mosis *A* loquellis *AG*, loquellis *P*² 1346 in : s : crypta *A*, crypta *S*²*C*, cripta *cett.* et (*ex sed*) torquet
 (*r in ras.*) *W*, sed torquet *cett.*, et torqueret *Giles* dextera (*suprasc.* e) *E* claua *ACMP*¹*S*¹, clana *B*, claua
 (*suprasc.* e m²) *V*, claua ex clausa *S*², claua *P*, clauā *G*, clauam *Canis.* *Giles.* Interpuxi ante claua propter
Verg. VIII 260 1347 Nec tamen *SS*² ridiga *G* 1348 fabulus *P* suplex (*suprasc.* p) *S* 1349 uul-
 canus catax *AMP*¹*P*¹*SS*¹*S*², u. haud catax *C* (*d ex t*) *G*, u. haut catax (*suprasc.* non aquosus = *C*¹) *OW*, Vul-
 canusque voluerunt *Canisius et Basnagius*, cutax *Giles* igne (*e in i*) *P*¹ 1350 Horrida *G* fulmine *C*, fla-
 mina *P* fren .. *A* 1351 regorem *C*¹ 1353 istoria *C*¹ (*suprasc.* h) *BG* regum *codd.*, rerum *V Canis.* *Giles*

1338 *Verg. VIII* 77 fluvius regnator aquarum *M*. 1341 *prosa c. LX* solent .. pictores ..
 deauratis petalis thoracidas ornare; petala *cf. ad v. 208* 1344 *Verg. VIII* 258; hunc versum re-
 spexisse videtur *Thomas Cantiprat. de natura rer. IV* 18 (*Spicileg. Solesm. III* 425) 1347 i. e. clava,
 qua Hercules pugnare solet, nil efficit in repugnando illic rigida virtute, ubi Iulianus precibus suis (*cf.*
Acta S. p. 586) valebat; *cf. aenigm. 24 (II* 7), 3 mihi non dabitur rigida virtute potestas 1349 cātax =
 claudus *cf. Marx ad Lucil. frgt. v. 76.* igne potens = Vulcanus *Verg. VIII* 414. 628. 710 e. s.
 1350 = quasi hastam amentatam 1353 *I Reg. 2, 12 sqq.*

- Cum geminam flamen prolem peccare videret
 1355 Nec tamen asperitas patris compesceret ulla
 Plecteret aut sontes crudescens ultio natos,
 Acriter idcirco exarsit vindicta Tonantis,
 Quatenus arca Dei dirae post funera stragis
 Ducta per Azotos simulacrum sterneret altum;
 1360 Tunc ruit in frontem confracto poplite Dagon
 Et caput infandum funestos liquerat artus
 (Quod vulsum ex umeris cives in limine cernunt,
 Aurora in fulvis dum luxit lutea bigis
 Et croceum iubar in quadrum flavesceret orbem
 1365 Ac roseos patulis radios infunderet arvis)
 Spinaque cum trunca membrorum parte remansit:
 Haud secus in divos, quorum cassata potestas
 Ad fundum cecidit, saevit regnator Olympi,
 Expers ut nullus diri discriminis esset,
 1370 Ceu stili series praesenti grammate pandit.
 Sic quoque terga dedit cassato numine Phoebus

 Qui fuit infausti Saturni filius atrox,
 Iupiter, ingentem quem pompant carmina vatum:
 Hic patris imperium, quod fantur opuscula prisca,
 1375 Contra naturam pulso spadone capessit;
 Tum miser in Latio demptis genitalibus exul
 Delituit nati vitans discrimen acerbi.
 Nec Pluton prodest, qui tetrus tartara sceptris
 Rexit et inferni furva regnavit in aula;

1354 Dum *G* uidere *C* 1355 conpesceret (*n in m*) *B* 1356 plectaret *P*, flecteret *p*
 ///ut (*supra ras. a*) *S* 1358 Quatinus *GP¹m²* archa *GS¹S²* 1359 Aucta *G* per azotos *A*;
 o *supra alt. a S²*, per azotas *P*, per azotos *BCMP¹pSS¹*, per azotos *V*; sic etiam *I Reg. 5, 3* (super Azotos)
versio antiqua; Azotos *Canis.*, azotum *G*, Azoton *WGiles* 1360 Tunc crucem in *textu del.* (*cf. v. 1364*),
 Tunc ruit in *marg. m²p* dagon primo aliam litteram scripsit (*a?*) *A*, dagon (*g ex l*) *S¹* 1361 caput
 (*t in d m¹*) *A* ante funestos *ras. S* liquerit *P* 1362 Quod tam ex humeris *S¹* ex *m²*, & *m¹B*,
 exumeris *A* limite (*suprasc. n*) *C¹*, lumine *corr. in P* 1363 faluis (*suprasc. v*) *P¹* lucea *P* lutea
 ignis *V* 1364 cruceum *A* flabesceret *M* orbe *V* 1365 Ac/roseos in *ras. fuit c, s prius ex c*)
 in patulis (*in sublatum*) *C*, Acr/seos patulis (*i ex u*) *V* infuderit *Em¹* 1366 contrunca *P*, truncto
 (*suprasc. a*) *G*, trunco *W* parte// remansit *S* 1367 quassata *C¹GW* 1368 cecinit *p* seruit *corr.*
m¹P ut (*suprasc. alui m²*) (*ualuit*) *B* olimpy *G* 1369 ut *supra lin. S* expersit (*i in u m²*) *B*
 1370 stili *APP¹SS¹S²V*, *suprasc. libri M*, styli *cett.* gramate *P*, grammate (*e ex æ*) *P²* 1371 quassato
CC¹GW phebe; *M*, phaebeus *BG*, phoebus (*o ex e*) *C*. Post *v. 1371 excidisse in archetypo versum indicat*,
quod verbum de Iove praedicatum deest, et excidit fortasse propter idem, quod antecedens habebat, initium veluti
 Sic quoque terga dedit summus pater ipse deorum 1372 saturnini *B* 1373 iupiter *MSV*, iuppiter
Bm²P¹pS¹S², iopiter *A*, ioppiter *CC¹G* (*suprasc. v*) *W* in gentes *Hanckius* pompat (*suprasc. n m²*) *S*
 1374 prima *C* 1375 naturum *AS²*, natur//m (*supra ras. a*) *S* spatone *A*, genitore *P* 1376 lacio *p*
 demptis (*tis in ras.*) *S*, dentis *V* 1377 acerui *ABPP¹S¹S²V*, acerbi (*b ex u*) *S* 1378 pluto (*suprasc. n*) *G*
 1379 Texit et *G* regnat (*suprasc. bi*) *S*

1356 *I Reg. 2, 25* 1358 *l. l. 4, 2* 1359 *l. l. 5, 1sq.* 1362 *l. l. 5, 4* 1363 *Verg. VII 26*
 Aurora in roseis fulgebat lutea bigis 1365 *Famin. hisp. c. 12 (304 Jenk.)* Roseos imam curvat radios
 sub speram 1366 *I Reg. 5, 4* 1370 *cf. ad v. 21* 1373 *Sedul. Carm. pasch. I 17 sq.* Cum sua
 gentiles studeant figmenta poetae Grandisonis pompare modis *M.*, *aenigm. 79 (VIII 3)*, 2 Iupiter, immensum
 fingunt quem carmina vatum 1376 *Alludit ad etymologiam satis divulgatam cf. Ovid. fast. I 238*
 Dicta quoque est Latium terra latente deo *cf. Cyprian. Quod idola dii non sint c. 2 = Hartel I p. 20*

- 1380 Hic Cereris sobolem nigrantes vexit ad umbras,
Sed regina sequi matrem Proserpina nolle
Fertur in antiquis falsato grammate biblis.
Nec Pan, Arcadiae quem gens colit exta litando,
Plurima dum veribus torrebunt viscera flammis,
1385 Contulit auxilium fani fundamine fracto.
Machina celsa labat, cum culmina fracta fatescunt:
Nec glus lentescens murorum moenia pangit
Nec durus scopulus calcis compage quadratur;
Sed simul exhausta veterum virtute deorum,
1390 Insuper augusti quassata mole sacelli,
Diruit in cinerem vindex censura Tonantis,
Ut precibus martyr supplex cum voce poposcit,
Quatenus altithronum, lauta qui regnat in arce,
Possent clarificis pagani credere signis.
1395 Unica tunc soboles praefecti credidit ultro,
Dum pia fructiferis pandit praecordia verbis
Martiris amplexus felix oracula puber.
Tunc simul in latebras truduntur carceris atras,
Qua damnatorum putrescens forte cadaver
1400 Turpiter introrsum bulliret vermibus atris;
Sed tamen insontum complentur nectare nares
Olfactum ambrosiae spirantes forte supernum,

1380 Sic *G* ceriris *Pm*¹ subolem *AS* 1381 proser pna (*suprasc. i*) *P* marem (*suprasc.*
t m²) *V* nollet *SS*¹*Vm*¹ 1382 falsato (*to in ras.*) *S* 1383 archadiae *GPP*¹*m*²*V*, panar cadiae
(*suprasc. h*) *B* 1384 ueribus *codd.*, ueribus (*i ex u*) *S*¹, ueribus *p* *Giles* torrebunt *AC*¹*MSS*¹*p**S*²*VW*
(*u in a m*²) *P*¹, torrebant *cett.* *Canis.*, torrebat *Giles* fractis (*pro formis*) *GW* 1385 exilium *C*
1386 mac. china *A* fatescunt *codd.*, fatescunt (*e in i*) *GP*¹, fatiscunt *Canis. Giles* 1387 Nec gliis *B*
mororum *ASm*¹*V*, morum *S*², diuorum *pro* morum *cj.* *Canis.*; *versum om. C* 1388 duris (*suprasc. u*) *G*
calces (*e in i*) *S* compage *B*, conge (*suprasc. pa m*¹) *P*¹ quadratus *BP* 1389 Sed *codd.*,
Sic *Giles* exhausta *P*¹*S*, exaudsta *P* diorum *A*, diuorum *S*¹ 1390 augusti . . sacelli
*ABGMpSS*¹*S*²*Wm*¹, augustum . . sacellum *COM*²*PGiles* quasata *B* molae *V*, moile *B*, molle *C*
1391 diruit *sc. eam = machinam celsam* 1393 Quatinus *GS*¹ regna//t *A* 1394 clarifice *W*
pagini *P* 1395 tunc *codd.*, tum *Giles* soboles (*suprasc. u*) *A*, soboles *cett.* crededit *S* 1396 prae-
cordia (*suprasc. r*) *A*, praedia *C* 1397 puper *M*, pubes (*s ex r*) *B* 1398 triduntur (*suprasc. u m*¹) *A*
in latebras pariter truduntur in atras *S*¹ 1399 Quo *p in marg.* *P*¹*m*² dampnatorum *CC*¹*GMP*¹,
Quadam natorum *Canis.*, Qua denatorum *cj. Hancius* putescensorte *V*, putrescit *S*¹*C*¹, putrescit (*it in*
ras.) *S* forte *S*¹*G* alii, sorte *AC*, sorde *C*¹*PP*¹ *A. Maleyn* 1400 Turpiter *P* introrsum *ABMPP*¹*VS*¹,
introrsus *CC*¹*GSS*² (*t supra p*) bulliret *corr. m*¹*P*, bulliret (*t ex n m*¹) *P*¹ uermibus (*i supra r*) *V*
1401 nectare na *V* 1402 fonte *B*

v. 1381 *prosa c. XLIV* velut Proserpinam, ut poetarum figmenta ferunt, a Plutone raptam lacri-
mosis singultibus lugubriter lamentarentur. — Temeratum spurcae Proserpinae incestum commemorat
Aldhelmus in epist. ad Whitfridum. Ad quem referendus sit v. 1382, nescio 1383 *Verg. ecl. X* 26 Pan
deus Arcadiae *M.*, *Ovid. fast. II* 271 Pana deum pecoris veteres coluisse feruntur Arcades, *ib.* 363 Dumque
sacerdotes verubus transuta salignis Exta parant . . (*haec de sacris Fauni i. e. Panis.*) 1387 v. 647
Moenia murorum restaures imbrice rubra 1390 *cf. v. 1326* 1393 *carm. eccles. IV* 2, 5 caeli clamavit
ab arce, 5, 9 dominum sequitur, caeli qui regnat in arce, v. 1587 dominum, caeli qui regnat in arce,
v. 2287 sponsi . . , caeli qui regnat in arce, *aenigm. 100, 12* Ni deus, aethrali summus qui regnat in arce.
Benedicti praef. v. 10 (PlaC II 673) aethrali dominus qui regnat in arce 1401 v. 1203 Sed putor am-
brosiam flagrabat nectare suavem *cf. v. 1233*

- Nec lucis radius linquens ergastula cessit,
 Limpida sed tenebras arcebant lumina furvas:
 1405 Sic Deus in sanctis alma virtute triumphat.
 Tum custos cernens rerum miracula tanta
 Credidit altithronum salvantem saecula regem;
 Baptismum nactus stipatur milite denso,
 Qui prius excubias servabant carceris atri.
 1410 Imperat interea multatum morte cadaver
 Surgere de nigris anima redeunte latebris,
 Quod prius obvolvens constrinxit fascia nexu:
 Mortuus evigilat dirumpens tartara tetra.
 Tunc precibus turmae vasto crepitante tumultu
 1415 Hortantur iuvenem vero depromere fatu,
 Qualiter exanimis furvae vestibula valvae
 Infernique nigras posset penetrare latebras
 Et redivivus item splendentem cernere solem;
 Edidit extemplo leti decreta resurgens
 1420 Postumus angelica prodens suffragia turbis.
 En iterum sancti strofa stimulante draconis
 Martires in cupas merguntur fomite farsas,
 In quibus atra picis massa flagraverat ardens;
 Nec non sulphureas ructant incendia flammās
 1425 Et sarmentorum comburunt pabula pagi,
 Donec in aethereas flamma prorumperet oras;
 Sed tamen insontes Christi suffragia vallant.
 Licia tunc digitos oleo madentia nectunt,
 Quae mox ignis edax flammis combussit acerbis;
 1430 Non tamen exussit sanctorum torre lacertos.

1403 radios *ABP¹S²V*, radios (*suprasc. v m²*) *S*, radius *S¹C¹GW*, radii *Giles*, radius lucis *S¹* lin-
 quens (*q ex g*) *M* 1404 lucida in *marg. P* sed *om. V* 1405 clara uirtute *G* 1406 Tunc *MP*
 custos (*u in o*) *P¹* 1407 Credidit *S* 1408 baptismum *A*, baptismum *S*, baptisum *P* nactus *i-s*
 (*suprasc. u m¹*) *A*, nactus *BCGPP¹m¹p*, natus *m¹*, nactus *m²P*, nactus *MS¹ alii* 1409 seruabant
ABPP¹S¹S², seruabat *cett.*, excubiaseruabat (*suprasc. s m²*) *S* atris (*suprasc. a*) *S* 1410 imperet
 (*suprasc. a m²*) *A* 1411 surgone *B* redeunte *P* latebris *A* 1412 obueluens (*suprasc. o*) *C*
 constrinxit (*suprasc. x m²*) *S*, cont///xit *V* nexu (*suprasc. o*) *p* 1414 crepitante (*c ex t et t ex d*)
 tumultuū *S*, crepitant *Giles* 1415 hortatur *GP¹* 1416 exanimis (*suprasc. ni m¹*) *S²* fuerit vestibula *P*,
 furae vestibule *V* 1417 nigra//s *S* 1418 solem · nitrum *S* 1419 Et dedit *P* extemplo *CGMPP¹S¹S*
 loeti *AMPP¹S¹S² alii*, la&i *B* 1420 Postumus *S¹S²Giles* turpis (*b supra p*) *p*, turmis *cj. Abr.*
Gronovius 1421 En//niterum *V*, Enitr//rū *P* 1422 cubas (*b ex p*) *S*, cubas *P* fartas (*t ex s*) *G*
 1423 pi//cis *B* flaglauerat (*l alt. in r*) *P¹* 1424 sulphureas *AG alii*, sulphureas *C*, sulphoreas *B*
 1425 En (*suprasc. t m²*) *S* conburent (*suprasc. u m¹*) *A*, comburant *S²*, conbu//runt *G* 1426 aethereas
ABC alii, i ex e *VS¹*, a&hreas *P* ores *A* 1427 suffragia *B* 1428 Lo&o tunc *P* madentia *S*,
 ma//dentia *S¹* 1429 Qui *AS²*, Quē (*q ex i*) *S*, Quē *BC¹EGMOP¹VW cj. Canis.*, Quē *Cp*, Quod *P* Quē
 tamen mox ignis flammis *S¹*, mox *supra lin. p*, mox edax ignis *M* cūbusit *P*, combusit *BP¹m¹* acerbis
ACS² alii B (*b ex u*) 1430 excusit *P*, exurit .. tore (*suprasc. r*) *S¹*

1407 cf. ad *carm. eccles. IV 8, 4 et ad pros. XXXV p. 279 adn. 2* 1408 v. 2573 Haec ductrix pugnae
 stipatur milite denso, v. 2670 Inquietudo simul stipatur milite denso, *aenigm. 96 (X 1), 1* denso milite;
 contrarium est v. 2078 vallatur milite parvo 1414 v. 2243 vasto crepitante tumultu = 2389; *carm.*
eccles. IV 7, 4 vasto bachante tumultu [*Corippus Ioh. VI 564 saevo crepitante tumultu M.*] Vita Leude-
 garii (*PlaC III p. 6*) v. 4 vasta crepitante ruina 1420 angelica suffragia = *auxilium a duobus angelis*
 ipsi latum cf. ad *prosam XXXVI p. 283 adnot. 3*

- En iterum gypsa spiris sinuata malignis
 Caerula pestiferis extollit colla venenis:
 Martires ad theatrum trudentur reste ligati,
 Rictibus ut rodant sanctorum membra leones
 1435 Necnon mandibulas ursorum ferre cruenta
 Cogeret insontes tortorum poena lacertos.
 Sed secus evenit sanctis victoria palmae:
 Bestia sanctorum labris vestigia linxit
 Obsequium praebens praedas oblita recentes.
 1440 Sic mutante Deo mitescunt corda ferarum,
 Quamvis stultorum torpescant corda virorum,
 Ut quondam vates cola cum commate prompsit:
 'Et didicere truces praedam servare leones.'
 Post haec martirii mercantur sarta cruenta
 1445 Lucida stelligeri scandentes culmina caeli;
 Ad quorum tumbas gelidae post funera mortis
 Corpore calloso deni venere leprosi,
 Qui simul in sacro baptismi gurgite mersi
 Spiritus et carnis sumpserunt corde medelam.
 1450 Antiquo fuerat famosus tempore quidam
 Legitime Christo famulans bernaculus alto,
 Quem genuit mundo clarum Nilotica tellus
 Sacra pudicorum quaerentem lucra virorum;
 Quem vocat Aegyptus crebris rumoribus Amos.
 1455 Plurima hic gessit virtutum signa sacerdos;
 Qui fuit in Nitriae frondosis accola dumis
 Squalida deserti procurans iugera ruris.

1431 gipsa *PP¹p*, gipsas *C*, gypsas *piris S²*, gypsas *Canis.*, qui dipsas coniecit, gypsus *Giles* *piris CP*
 1433 ac (c in d *m²*) thearum (*suprasc. t m²*) *B*, etherum in *textu del.*, theatrum in *marg. p* 1434 leonis
AP, leon/// *V* 1435 Nec non & *S*, Nec /// mandibulas (*suprasc. non m²*) *B* cruenta *AP¹S²*, cruentas *cett.*
 1436 pena (*suprasc. o m¹*) *A* 1437 post euenit *ras. A* uictorie (e in a *m¹*) *G* 1438 uestigia (*suprasc. i*)
 luxit *C*, lin///xit *M* 1439 praedas (*suprasc. r m¹*) *A*, praedes *V* 1440 mitescun *A*, mutescunt *C* 1441 stul-
 tarum torpescant (a ex u) uiuorum (*om. corda*) *V* 1442 quondam (o ex ?) *B* comate *APS* prompsit
APP¹, compsit *C* 1443 Et didicere *codd.* = *Sedul.*, Edidicere *Canis. Giles* 1445 stelligeris can-
 dentes *S²*, stelligeri/// scandentes (*sc in ras.*) *S*, scandantes *V* 1446 turbas *corr. m²P* ualidae *G*
 1447 callaso *AS²S* (*suprasc. o, l alt. ex c*), caloso *V*, squaloso *M*, colliso *P* deni *codd. cf. p. 284, 14*, dein
M, Canis. Giles, multi venere leprosi *P* ueñere *B* 1448 babtismi *A*, babptismi *C* 1449 medellam
ABm¹PP¹pS 1450 fomus *V*, famosus *suprasc. manus aequalis C* tempore (e ex a) *B* in *marg. XXVI S²*
 in *m. AMOS B, DE AMONE MONACHO C¹W, DE AMONE G, De s^co ammone C, DE S^co AMONE HERE-*
MITA R, qui sequentia i. e. 1450—1467 (cf. ad v. 1467) legit post v. 841 1451 legitimo (*suprasc. e*) *A*, legi-
 timo *M*, legittime *p* bernaculus *ABVW*, uernaculus (u in *ras.*) *S*, bernaculus (*suprasc. v*) *GP¹*, vernaculus
cett. 1452 tenuit *R* mundo *om. P¹* clarus *R* niloica *P*, niloti catellus *B* 1453 querentem *BCpRSV*
 1454 aegyptus *AS²*, egyptus *CP¹p*, aegyptus *GV*, egyptus *MPS* rimoribus (i in v *m²*) *B* āmon *R* 1455 Plu-
 rima (*supra a m² hic*) gessit /// (*in ras. fuit hic*) *S²*, plurima (a in g = us) *p* 1456 Qui fugit *G* accola
 (o ex u) *V*, acola *S¹* uentosis accola dumis *C* 1457 d&ri *P* proc///ns *S* iugera/// (*eras. e*) *B*
 ruis *del.*, in *marg. ruris p*

1442 cola cum commate = cola et commata (*cf. ad v. 47 et prosam c. LVIII*) i. e. versus prompsit
 = versibus elocutus est 1443 = *Sedul. Carm. pasch. I 219 prosa c. XXXVI s. f.* 1444 *cf. ad Carm.*
eccles. IV 9, 12 1445 v. 2816 Limpida stelligeri scandentes culmina caeli *cf. v. 1122, Carmen Scotti*
in cod. Bern. 363 (PlaC III 233, 9) Denique stelligeri conscendens culmina caeli 1449 Spiritus
 (898 pontificatus apex) *cf. L. Traube, Karol. Dicht. p. 29* 1450—1503 *prosa c. XXXVII* 1455 v. 543
 Plurima hic fecit virtutum signa sacerdos

- Hic locus ex nitro sortitur Nitria nomen:
 Creditur interdum, quod nomen saecula gignunt
 1460 Causa fortunae, si his confidere fas est,
 Si fors aut fatum seu constellatio quicquam est,
 Si Parcae nulli parcentes fila gubernant
 Mortalis vitae fusoque rotante minantur,
 Quod vehit in collo tereti vertigine molam;
 1465 Sed magis arbitrator, quod sic errata reorum
 Nitria purgavit, sicut corpuscula nitro
 Sordibus expurgata malis et lota nitescent.
 Hic quodam offendit turgentem tempore Nilum,
 Qui fecunda rigat flustris Memphitica regna;
 1470 Nam transire volens obtata lintre carebat.
 Sed spoliare vetat carnem verecundia frontis,
 Corpore ne nudo temeraret iura pudoris.
 Tum dicto citius spumantes litore limphas,
 Pinniger ut praepes, transfertur caelitus ultra,
 1475 Discifer ut dudum momenti tempore vates

1458 ntro (*suprasc. i*) *p* sortitus *R* 1459 quid *B* sacla (*suprasc. e m¹*) *R* gnunt (*suprasc. ig m¹*) *S*, gignant *C* 1460 credere (*suprasc. confidere m²*) *P¹* fas ut *Giles* 1461 fors aut ///tum *S*, sors *B* fattū ē *G* constellatio *PR*, aut *c. P¹* quicquam *codd.*, quidquam *Canis. Giles* est *om. R*
 1462 gubenant (*suprasc. r*) *A*, gubernant/// *S* 1463 mortalis *codd.*, mortali *Canis. Giles* fusoque *ABMPP¹pRSS¹S²V*, fusaque (*suprasc. o*) *G*, fusaque *C*, fusaque *C¹Om¹W*, fusaque (*a ex e*) *E*, fusaque *Giles*, fuso non a fusus sed a fusum derivat *Aldhelmus*: fusum ·|· spinnila *S* in *marg. (Althochd. Gl. II 16)*
 rotante (*a ex o*) *P¹P²* manantur *R* 1464 Quae *GOW*, Quae (*a ex o, e ex d*) *E* collo *A cett.*, (*etiam in versu aenigmatum*: per teretem collum), colo *M* teriti (*in marg. fusā*) *P*, tectri *R* uortigine *C*
 molam *ABCM* (*suprasc. rotunditatem 1 uiridin Althochd. Gl. II 20*) *S¹S²V* [molae = moles legi videtur etiam in 'Rubisca' cf. *Hesper. Famina ed. F. Jenkinson p. 58, 757 molas colligis*], molem *GSOW*, molem (*e ex a*) *E*, petra *R* 1465 ureorum *R* 1466 pug///auit (*suprasc. r*) *S¹* 1467 expurgat a malis *R* lēta *S²*, edota *p* necescunt *V*; post 1467 leguntur 1500. 1503. 1501. 1502 *R* 1468 quodam *CMPpS²W*, quondam *ABP¹S¹*, quo//dam// *S* offendit (*d ex ti*) *C* 1469 plustris *P* memphitica *P*
 1470 obtata *CMP¹S¹S²*, optata (*p ex b*) *S*, ablata (*l in t*) *A*, optata *cett.* 1471 uecundia (*suprasc. re m²*) *M* uetat in *marg. add. P* carn/em *S¹* 1472 iura (*r ex d*) *P* 1473 dictio *S* littore *p*, litora (*suprasc. e*) *S*
 1474 pinniger *ABV*, penniger *SCW* alii transfertur (*suprasc. s*) *A*, transfr&ur *Pm¹*, transuertur *V*
 1475 Discifer *codd. c. 286, 12 et progr. Gothan. 1904 p. 9, Piscifer Canis. Giles; corr. iam J. F. Gronovius* monūmenti *P¹* uates (*e ex i*) *P¹*, uatis *W*

1458—1467 de nomine Nitriae non dixit in prosa. Contraria docet *Isidorus Etymol. XVI 2, 7, ex quo tamen sua sumpsisse videtur Aldhelmus*: Nitrum a loco sumpsit vocabulum. Nascitur enim in opido vel regione Aegypti Nitria, ex quo et medicinae fiunt et sordes corporum vestiumque lavantur. Ad hunc locum haec adnotavit *Arevalus*: De Nitria agitur etiam lib. 2 Vitarum Patrum cap. 21 apud *Rosweydam* ex *Palladio* . . : 'Venimus autem et ad Nitriae clarissimum in omnibus Aegypti monasteriis locum, in quo nitrum colligitur, Nitria vocabulum trahens (?), prospiciente hoc, credo, tunc iam divina providentia, quod in illis locis peccata hominum tamquam sordes abluenda essent et abolenda.' 1460 causa fortunae: cf. *Sedulius Scottus, De rector. christianis c. XVI ed. Hellmann* causa brevitatis, *Micon III 5 (PlaC III 205)* causa iuvenum 1461 prosa *c. XXX (gentilitas)* quae vitam veritatis expertem fato fortunae et genesi gubernari iuxta mathematicorum constellationem arbitratur. *epist. ad Acirc. p. 73, 6sq.*: unde mathematici fatum fortunam vel genesim aut suprema Parcarum fila . . . se divinare et praenoscere posse ridiculosa stoliditate arbitrabantur cf. *aenigm. 7 (I 7)* 1464 *aenigm. 45 (IV 7 de fusis)* 3 Dum veho per collum teretem vertigine molam, 6 Per me fata viram dicunt decernere Parcas 1469 *Solinus p. 12, 20 M.* Nilus non tantum terras sed etiam hominum fecundat arva

- Angelico raptu lustrabat Chaldea regna,
 Ut bernam domini nutrent crustula farris.
 Ecce puer quidam laceratus dente molosi
 Atque venenato perpessus vulnera rictu
 1480 Vertitur in rabiem fraudatus mente sagaci;
 Ferrea quem strictis nectebant vincla catenis,
 Bacchatur quoniam vagabundis passibus amens.
 Idcirco prolis luxerunt fata parentes
 Et veneranda petunt flentes oracula sancti,
 1485 Ut miseri cladem et vulnus sanaret acerbum.
 Quem consulta ferunt tali cum voce dedisse:
 'Reddite nunc viduae sublatum fraude iuvenum,
 Et sospes soboles vobis comitatur amanda!'
 Olli mirantur, quod nosset clancula furta,
 1490 Quae prius abstrusis credebant gesta latebris.
 Dum genitor gaudens gratatur sospite nato,
 Actutum scaevis reddunt direpta rapinis;
 Sic fors evenit, verax ut voce spopondit.
 Tempore mox alio dolium deferre poposcit;
 1495 Quod duo voverunt, alter sed vota fefellit.
 Idcirco gelida constrictum morte camellum
 Perdebat gippum, quo vascula ferre pepercit;
 Sospite perfruitur sed verax alter asello,
 Qui promissa seni complevit vota benignus.
 1500 Hunc vidit ferri felix Antonius olim,
 Linqueret egregius cum carnis vincula miles,
 Angelicis turmis ad caeli sidera vectum
 Pulchraque perpetuae penetrantem limina vitae.

1476 Angelice (e ex æ) S¹ chaldaea C, caldea ABm¹PP¹pS¹ (l ex i) S²V, cadea (suprasc. l) S
 rapto (suprasc. v) P 1477 bernam ABCMP¹SS¹S²VW 1478 quidem (e in a m²) P¹ moli A, molosi
 codd. suprasc. s P¹ 1479 Atque suprasc. S² uen&///nato S² rictus S vulnera (suprasc. v m²) G
 1480 fradatus S² 1481 nectebat AS², suprasc. n S, nectabat (e supra a prius) S¹, nectabant V
 1483 parentis C 1485 acerrum ACPSS²V, u prius in b m² S 1486 consultauerant S¹ tale
 (e in i) S 1487 uiuentum pro iuvenum A 1488 comitetur B (e ex a) GP, commtatur p amande
 corr. m²P 1489 Oli B clancula (n ex e) A 1490 abstrusis ABPP¹pSS¹S², obstrusis (o ex a) M,
 obstrusis C¹EGW, obrusis C 1491 Dum ABCMpSS², Tum S¹G cett. Canis. Giles gaudens supra lin. C
 gratatur codd., grassatur Giles sospita Canis. 1491 post 1493 M, 1492 (Tum) ante 1491 legi vult Hanckius
 1492 sceuis ABC alii, scaeuis P¹, seuis G alii, saeuis Giles reddunt A codd., reddens Giles 1493 Si
 (suprasc. c) C¹ foris p ferax AS (suprasc. u), uera (suprasc. ci m²) B spospondit AS² 1494 doleum
 (e in i) SS² popiscit AS²m¹; in marg. k S 1495 Quo G 1496 camellum AB (= prosa p. 286, 6),
 camelus Mp, camelum cett. cf. Epist. ad Acirc. p. 167, 8 G, ubi codd. boni camellus et inscr. aenigmati 99,
 ubi DE CAMELLO legendum est 1497 gippum ACPSS² (suprasc. y) P¹, gyppum pS¹V (gippum vel gyppum
 optimi codd. etiam aenigm. 99, 3 et epist. ad Acirc. 159, 12 G.), gypum M, gybbum BVGW, gibbum (= prosa
 p. 286, 6) Canis. Giles quod cj. Abr. Gronovius peposcit m¹ (ex v. 1494), pepercit m²C 1498 altera
 sella ASS² 1499 Qui ABCGMOPS¹W, Qu/// S, Quo S² alii Canis. Giles 1500 ferri (i in ras.) B
 ollim A Nunc vidit ferri . . olym R cf. ad 1467 1501 Lingueret Giles 1502 Angelici (suprasc. s) A
 caeli//// sidera SV, caelis sidera S² ad caelestia sidera uectus C uentum R 1503 Pulchraque om. V,
 Pulchraque P, Limpidae M penitrantem G (i in e) P¹ lymina R

1487 prosa c. XXXVII p. 286, 2 1488 v. 2886 Nec non divini vobis comitantur honores
 1497 prosa c. XXXVII p. 286, 5sq. 1502 cf. ad v. 1070

- Tempore iam prisco fuit Apollonius almus:
- 1505 Edidit hunc signis clarum Nilotica tellus.
Hic erat in quadrum vulgatus laudibus orbem
Praebens exemplum quingentis fratribus aequum
Et pubertatis desertum tempore quaerit;
Nam ter quinquennis mortalis aufugit ultro.
- 1510 Hic octena simul conversans lustra peregit
Centies exorans nocturnis ferme latebris
Et totidem vicibus sic gessit forte diurnis,
Ut genibus flexis et curvo poplite patrem
Cernuus oraret fretus pietate Tonantis;
- 1515 Stuppea cui fuerant pepli velamina texti,
Donec degebat, numquam passura senectam;
Claruit idcirco celebri rumore coruscans.
Nam pagana procul vulgi cultura manebat,
Qua stetit antiquo dilubrum more dicatum;
- 1520 Inde sacerdotes crebro simulacra ferentes
Bacchantum ritu longis anfractibus errant.
Taliter ut vidit dementes forte cohortes
Fanorum statuum per girum ferre nefandam,
Tum fixis genibus pulsabat voce Tonantem
- 1525 Et mox stare facit bacchantes agmine turmas,
Funditus ut nullus cum plantis pergeret usquam;
Sed cuncti pariter velut aenea signa rigeant
Torrida flagrantis perpessi lumina solis,
Dum plus aestivo torrebat tempore Titan.
- 1530 Interea, damnum dum norunt unde fuisset,
Credula doctrinae spondent praecordia verbis
Mistica caelestis sumentes dona lavacri,
Aemula si precibus dirumpat vincla sacerdos,

1504 Tempore *P*¹ appollonius *ABGS*², appolinus *V* olim *C* in marg. XXVII *S*², XXVIII *S*
APOLLONIUS *B*, de s^{co} (sancto) apollonio *Cp*, DE APOLLONIO MONACHO *C²GW* 1505 nilotica *P*,
niloci catellus (*c prius in t*) *p* 1506 vulgatus *B* 1507 quingentis (*u in ras.*, *suprasc. n m*²) *S*, quin-
gentib; (*b; expunctum, suprasc. s*) *C* 1508 pubertatis (*p ex b*) *B* querit *C* 1509 Nam inter *V*
mortalis *AS*², mortales (*e ex i*) *S* aufuga (*suprasc. t*) *B* 1510 octena *codd.*, octena (*o supra e m*²) *S*,
octona (*o ex e*) *B* peraeget *G* 1511 centecies *p* exorans (*o in ras. supra lin.*) *A* nocturnas *S*²
forte latebris *C* 1512 si (*suprasc. c*) *C* furte (*suprasc. o m*¹) *P* 1513 partem (*e in i*) *SS*¹, patrem *corr.*
partem? *S* 1514 donantis (*suprasc. t*) *p* 1515 stupea *p* pepli (*b ex p*) *C* texti *V* 1516 nun-
quam *G* seneta (*suprasc. c*) *p*, senecta *P*¹ 1517 Clarut (*suprasc. i*) *C* 1519 antiquo manus aequa-
lis *supra lin. C* dilubrum *A* multi 1520 crebo *p* simulata (*suprasc. cra m*¹) *M* 1521 Bacchatum
(*suprasc. c et n m*²) *B* anfractibus (*a m*² *supra ras.*) *S*, anfra//tib; (*supra ras. c*) *G* 1522 forto
(*suprasc. e*) *S*² dementes (*d ex cl*) *p* cohortes *V* 1524 flexis *C¹OWGiles*, flexis (*le in ras.*) *E*,
fixis *A* cett., fixis genibus etiam *Rufinus Vit. patrum c. VII cf. Bedam Vita Cuthb. c. IX* 1525 fecit
(*suprasc. a*) *C* bachantes *CGPP¹pS¹V*, baccantes (*suprasc. h*) *B* 1527 uelu//t (*in ras. fuit n*) *P*¹
rigeant *A* 1528 horrida *G* fragrantis *AS¹m¹S²*, perpessi fragrantis *M* perpessa (*i supra a*) *S¹S²*
1529 torrebit *ABm¹SS¹S²V* tytan *S* 1530 dampnum *AGPp* 1532 mystica *APP¹S²* celestis? *M*
lauachri *G* 1533 emula *A* alii sic *S*¹, si (*suprasc. i sic m*²) *S* dirupit *S*¹, dirumpat (*suprasc.*
dirumpit *m*²) *S*, dirumpet *G*

1504—1618 *prosa c. XXXVIII* 1506 *v. 1364* Et croceum iubar in quadrum flavesceret
orbem 1521 *Ovid. met. VII 258* bacchantum ritu flagrantibus circuit aras 1524 *cf. ad v. 1271*
1532 *v. 1576* Limpida mundantis sectantes dona lavacri

- Passibus ut properis trames per rura pateat
 1535 Et possent solito pergentes calle meare.
 Ille moras rupit fundens oramina sursum,
 Dum crebris vicibus celsum pulsabat Olimpum.
 Sic sator arcitenens dissolvit competa clausa
 In tantum, ut cuneus votorum compos abiret
 1540 Purgatus maculis baptismi gurgite sacro,
 Idola fracta frians et mox in frusta resolvens.
 Lis quondam pacem crudescens rupit honestam
 Inter credentes, qui Christum corde fatentur,
 Et diffidentes, qui Christum fraude refutant;
 1545 Nam Bellona ferox infecit corda venenis,
 Arma cruenta ferens turbavit foedera pacis.
 Procedunt acies densa stipante caterva;
 Horridus exultat crudo certamine Mauors:
 Cornua rauca sonant et salpex classica clangit,
 1550 Dum stimulant Martem bombosa voce falanges.
 Tum celer advenit praefatus forte sacerdos,
 Qui pacare studens belli certamina saeva
 Nititur accensam fraudis restingere flammam
 Et necis horrendae stolidum sedare tumultum.
 1555 Sed quidam incentor bacchatur mente maligna,
 Qui caput et princeps ac pugnae signifer atrox

1534 prosperit *ABm¹CPSS²* tramens (*n del.*) *A* pura (*corr. m²*) *A* 1535 possent *codd.*,
 possent (*sent et solito in ras.*) *S*, stistent in *marg.* +; t alterum in *ras. ex g B*, possint *Giles* solito (*supra*
lin. m¹) *P¹* 1536 mores *AS²*, moras rupit (*as rupit in ras. m¹*) *S* oracula *S¹* 1537 Tum *G*
 1538 architenens *AMP¹pSS²*, acitenens (*suprasc. r m¹*) *G* competa (*e in i*) *G*, compita *p*, compita
 (*m ex n; in ras. fuit l*) *S*, compea (*suprasc. t*) *B* 1539 cuneos (*suprasc. v m²*) *C* campos
 (*suprasc. o*) *S*; totus versus in *ras. P* 1540 purgatos (*suprasc. u m¹*) *A* baptismi *A* sacra
 (*suprasc. o*) *S¹* 1541 fructa *A*, fracta (*a prius in ras.*) *S*, facta *p* frians *AS²*, frians (*suprasc. c*) *SB*
 frigans (*suprasc. c m²*) *P¹*, fricans *cett.* et *om. P¹*, mox *supra lin. S*, et mox *om. G* frusta
 (*eras. r*) *B*, frusto (*corr. m¹*) *P*, infrustra *p* 1542 quandam *S²PP¹*, quondam (*o in ras.*) *S*
 1543 sq. Inter credentes qui xpm corde fatentur, sed corde fatentur per rasuram et correctionem ex fraude re-
 futant *m²S²*, v. 1544 in *textu omissus*, in *marg. inferiore a m² additus* (*supra fraude refutant scriptum erat*
corde fatentur, sed erasum est) *S²*, corde fatentur et totus v. 1544 in *ras. C¹* 1544 diffidentes (*suprasc.*
f m²) *S* 1545 billona *P* ferax *S* infecti *p* cordaueis *A* 1546 cuenta (*suprasc. r m²*) *S*
 poedera *B*, phoedera *P¹* 1547 aties *P* in *textu versus* 1547 a *m¹ omissus*, deinde primum ante v. 1546
scriptus et deletus, tum post v. 1546 additus m²S² 1548 exulat *P* certaminae *B* monors in *marg.*
Mauors. deus belli S¹ 1549 curnua (*suprasc. o*) *A* sonat *A* (*suprasc. n*) *SC* classica *P* 1550 martem
codd. cf. 2460, mortem Giles bambosa *V* 1551 Ta/// *S* celer *S* 1552 pacari *M*, parare
ex parce S², pac'e *C*, peccare (*corr. m²*) *P* 1553 nitur (*suprasc. ti*) *A* restingere *A*, restingere
 (*suprasc. r m¹*) *B*, restringere *C¹GPP¹SS¹S²*, restringere *W*, rest//ingere *M*, restringere *Canis. Giles*
 1554 horrente *V* 1555 maligni *p* 1556 ac princeps *S¹* pygne *m¹*, pugne *m²S* signifer *ex*
 significet *p*

1536 v. 1348 supplex oramina fudit 1537 Verg. X 216 Phoebe medium pulsabat Olympum
 1541 *prosa c. XXIII p. 254, 15 sqq.* gemmarum fragmina . . minutatim in frusta friabat 1547 Verg.
 I 497 magna iuvenum stipante caterva. v. 2075 densa stipante caterva *M.*, Lucan. VII 492 densis
 acies stipata catervis 1549 v. 2459 Dum vexilla ferunt et clangit classica salpex, *carm. eccles.*
 IV 5, 18 cum clanget classica salpex cf. *ad pros. XI p. 240, 7* 1550 Verg. VI 165 aere ciere viros
 Martemque accendere cantu, v. 2450 Ac stimulant Martem legionum cornua cantu

- Extiterat dicens se numquam pignera pacis
 Malle, tetram donec perpetret funere mortem.
 Tunc ait audacter depromens fata futura:
 1560 'Sic tibi contingat leti fortuna cruenta,
 Ceu verbis optas crudeli calce casurus!
 Solus nempe necem cernes moribundus acerbam,
 Sospite cum reliqui vita funguntur ovantes.
 Sed tibi post funus non praebet terra sepulcrum,
 1565 Bestia sed rabidis discerpet rictibus atrox
 Et volucrum pariter truncatum rostra lacessant!
 Sic fuit, ut verax fatur sermone sacerdos:
 Funere transacto tectum sablone cadaver;
 Rursus mane vident rumpente crepuscula luce
 1570 Belvis effossum funesto corpus ab antro
 Et volucrum rictus artus lacerasse nefandos.
 Tum passim populi credebant esse prophetam,
 Dum celer effectus rerum spectacula pandit:
 Omnes certatim, qui fanis tura litabant,
 1575 Lurida culturae linquunt simulacra vetustae
 Limpida mundantis sectantes dona lavacri.
 Hic pater illustris celebrans solemnia paschae
 Undique deserti turmas assciscere iussit
 Atque catervatim cuneum glomerare fidelem.
 1580 Post haec, exactis missae concentibus omnes
 Fercula dum solitae peterent paupercula mensae,
 Vescuntur pariter sicco nutrimine farris
 Necnon fasciculis, quos hortus tempore verno
 Germinat ex gremio, cum glescit gramine tellus.
 1585 Tum pius alloquitur tali cum voce catervas:
 'Credula si vere gestamus pectora, fratres,

1557 Exstiterant *CS²V* pignera *A plurimi*, pignora *G* 1558 perpetraret *V*, pp&rar& *S¹*
 1559 fate *A* 1560 contingit (*suprasc. a m¹*) *A* loeti *A multi*, la&i *B*, leti *C* forna (*suprasc. tu*) *B*
 1561 Neu *G* optat *V* cale (*suprasc. c*) *A*, calle *C* cassurus *ASm¹S²* 1562 necē/// *B* acer-
 uam *GV*, acerbam (*b ex u*) *C* 1563 Sospita *C* relinqui (*n del.*) *A* fungantur (*a ex u*) *B*, fun-
 gantur *m¹* ex fundantur *P*, vita fruuntur *GW*, uitae fruuntur *p* 1564 Sed in marg. Tunc *p* post
 finem *GW* sepulchrum *ACGPP¹S* 1565 rabidis *CGMSS¹S²V*, rabitis *A*, rapidis (*ante r ras.*) *B*, ra-
 pidis *Giles* discerpat *W* (*suprasc. e*) *GP¹p* 1566 lacessant *AMpS²* (*suprasc. e m²*) *P¹*, lacessant *S¹*,
 lacessit *V*, lacessent *cett.* 1567 uorax (*suprasc. e*) *S* 1568 transacti (*u in o*) *C* 1569 Rursum *CGW*
 mare (*in marg. mane*) *p* rumpente vel spargente *W* cre///puscula *A*, credula (*dula del. et suprasc.*
 puscula *m²*) *P¹* 1570 biluis *AB* (*i in e*) *P¹V*, beluis *cett.*, bestiis *C¹GW* effossum (*ss in ras.*) *B*,
 effossum (*o ex u, ss in ras.*) *S* corpus (*suprasc. v*) *S¹* 1571 rictibus *V* 1572 populi passim *M*
 1574 Omnes (*e ex i*) *B* 1575 cultura . . uetusta *P* linquunt *M*, linquunt (*suprasc. n*) *B*, relin-
 cunt (*c in q et v supra u*) *S* 1576 labacri *A* v. 1576 om. *C*; quod in marg. legitur signum *T* (*cf. v. 1607*)
 novum capitulum indicat 1577 inlustris (*l supra n*) *SP¹*, pasce *p* 1578 deserit *p* adscis-
 sere *GS²*, adsciscere *Pm¹* 1580 misq *ABm¹SS²* 1581 paupercula peterent notis transpositionis ad-
 ditis *S¹*, solite paterent *V*, Dum peterent solite paupercula mensae *P* 1582 1583 in marg. add. *p*
 1583 qd (*suprasc. quos m²*) *M* ortus *ABP¹V* uerno ex uero *m¹C* 1584 gemio (*suprasc. r m¹*) *C*
 glescit *AS¹* (*corr. m²*) *S²*, gliscit (*i ex e*) *BGP¹S*, gliscit *VC* alii germine *CP¹*, germine (*suprasc. gramine*) *G*
 1585 alloquitur *edd. cum codd.*

1561 cf. ad. v. 2874 1576 cf. v. 1532 1577 Iuvenc. Hist. evang. II 153 aderant sollemnia
 paschae *M*.

- Nunc precibus dominum, caeli qui regnat in arce
 Et regit imperium, mundi dum sceptrum gubernat,
 Pulse mus pariter solamina digna petentes,
 1590 Quatenus impendat iudex alimenta misellis;
 Nempe die festo laxantur frena rigoris!
 Ecce dapes lautas et munera larga ciborum
 Ante fores antri cernunt — mirabile fatu.
 Haec gestant geruli, quos umquam nemo videbat,
 1595 Quamvis Aegypti lustrasset passibus arva.
 Punica mela vident granis cittisque referta,
 Botros et ficos et plures ordine tortas;
 Cernitur hic etiam palmeti dactylus alti
 Et mel lentescens cerarum machina clausum
 1600 Atque favi croceum destillans flumine nectar
 Et simul ubertim candescens lacte colostrum.
 His gestis geruli properant abscedere rursus,
 Ast olli Christo coeperunt reddere grates,
 Fercula qui dapibus largus complevit opimis.
 1605 Usque diem penti, quem dicunt nomine, costen
 Sic Deus omnipotens, qui cuncta latentia noscit,
 Diliciis proprios tantis pascebat alumnos.
 Iam famis Aegypti multavit clade cohortes:
 Ecce catervatim densis venere manipulis,
 1610 Ut pariter miseri peterent alimenta ciborum.

1587 hunc (*suprasc.* N) p dñm S² quae (*corr. m*²) P¹ arcæ P¹ 1588 sceptrum B,
 sceptrum (i *supra* c) C 1589 solamina (o in a m¹) P repotentes A, dignare petentes S², digna (a in
ras.) S 1590 Quatinus P¹m²S¹G inpendit (n in m) B 1591 diæ S fr//ena S 1592 dapes
 (e ex i) C laetas S¹, laetas (æ ex au) S, laustas V 1593 atri p, atrii S¹, atrii antri: atrii in *ras.*,
 antri *del.* S miracula (*punctis infra positis suprasc.* mirabile) S¹ 1594 Hos C gestunt P
 unquam AG, usquam C¹W 1595 egypti ACS²S, aegypti GP¹V cf. ad v. 1608 1596 penica Pm¹,
 Puni////ca S, P////unica P¹ mela AS (*suprasc.* a), punicam ela S², mella B, mala (a prius in *ras.*) E,
 mala *cett.* cittisque AS¹ alii, cittisque ex citisque S, cattisque V, cittisque P¹, citisque S²W, scitisque M
 Canis., citis *del.* et *suprasc.* intusque p, cicisque (*vel* ciccisque) J. F. Gronovius 1597 butros AS¹ (*corr.*
rubricator) S (*suprasc.* o) S²P, botros (o prius ex u) B ficos (*suprasc.* v) P¹SS¹C, ficus G turtas A,
 curtas B, torras P, platos (= palatas) *cf.* Abr. Gronovius 1598 palmæ quae S¹ altæ S¹
 1599 mellestescens V, mellestescens (*suprasc.* n) B 1600 faci (*corr. m*¹) P destillans ACV alii,
 distillans (i in *ras.*) B, distillans G Canis. Giles uectar V 1601 hubertim V condescens p
 colostrum ACMSS¹S²V (*suprasc.* v m²) B, colorum P, colostrum C¹G *cett.*, colastrum (*suprasc.* o m², gl. genus
 lactis optimi) P¹ 1602 His ita gestis S² rursum C 1603 Astoli Ap ceperunt SS² redere V
 1604 Post v. 1604, non post 1605 cum Canisio et Gilesio interpungendum esse docet c. XXXIX p. 289, 22
 1605 pente GMP, pent C 1606 latenti anoscit V 1607 proprios tantes P¹ Inter 1607 et 1608 in C
 legitur T 1608 famis ACC¹GP¹m¹OS², famis (es in *ras.*) S, famis (e ex i) W mutauit p aegypti
 AC¹GP¹V, aegypti, egypti, egipti *cett.* cohortes P, in marg. k S

1587 cf. ad v. 1398 1588 cf. ad v. 1173 1596 *prosa* c. IX mala punica cittis granisque
 rubentibus referta, *prosa* c. XXXIX p. 290, 5 mala punica, quae et granata nuncupantur, cum palmeti
 dactylis quos nicolaos vocant, favos, unas et palatos i. e. caricarum massas 1601 colostrum: *Corp. Gloss.*
 V 617, 22 Colostrum est lac novum 1604 *Iuven.* Hist. evang. III 87 dapibus mensas oneravit opimis
 v. 2489 *aenigm.* 100, 52 M. 1605 De hoc *tmesis* genere cf. *Iuliani Toletani* c. LXX (*Auct. antiquiss.*
 XIV 262 Vollmer) (*Ermoldi Nigelli* Ad Pippinum II 221 Plac II 91 ER modolata tibi conscripsit carmina
 MOLDUS) et indices ad Plac II 721. III 818; vide etiam *aenigm.* 50, 2 1606 cf. ad 1680

- Tum tres expendit sportas cum pane refertas,
 Quas prius exorans palma benedixerat alma;
 Bis binis exin nutrit mensibus omnes,
 Ut numquam penitus farris fragmenta negaret
 1615 Nec tamen exhaustis cessaret sportula crustis;
 Sic quoque naturam pinguis cumulavit olivi,
 Ut quondam Helias legitur cumulasse propheta
 Lenticulae crassum fecundans ore liquorem.
 Ecce sacerdotis pandam praeconia lauti,
 1620 Mentio dum sancti pulsat penetralia cordis,
 Cuius quadratum crebrescit fama per orbem
 Atque per extremas fulget prudentia metas.
 Qui fuit interpret et custos virgo pudoris,
 Ebrea Romanis vertens oracula verbis.
 1625 Nam rudis et priscae legis patefecit abyssum
 Septuaginta duos recludens bargina biblos,
 Quos nunc sacratis describit littera cartis.
 Insuper elicuit tractatus iure stupendos
 Atque prophetarum commentis clancula certis

1612 palmas (*sed linea infra ducta*) ante palma C benedixit (*suprasc. erat*) M 1613 Bis bibinis
 (*prius bi del.*) S dein S¹, exhinc G oñis M, annis *del.*, *adsc. omnes* P¹ 1614 nunquam G
 1615 exhaustis AS², exhaustis P¹, exhaust//is (h, quod supra x scriptum est, et ex in ras.) S cessasset C
 1616 comulauit (*suprasc. v m²*) P¹ oliuae CW 1617 eliis (*supra ras. a*) C 1618 lenticolę S,
 lentileculę (*corr. m¹*) P, lenti cule C; in margine: lenticula [*cf. I Reg. 10, 1*] ē quod & lecithum (*cf.*
prosa c. XXXIX s. f. et III Reg. 17, 14) (est) enim vas olei M, lenticula ē uas olei sicut & lecitus S¹
 liquorum AS², fecunditas (*suprasc. ant*) oreliquorum (*suprasc. e m¹*) P¹; post v. 1618 hieronim² m²B,
 hyeronimi P, De sancto heronimo m²p, DE SCO EUSEBIO G, DE IERONIMO PRESBITERO C¹, DE
 HIERONYMO PRESBI(Y)TERO OW, De sco hieronimo prbo C in marg. XXVIII SS² 1619 sacerdos
 (*suprasc. ti m²*) P lauēti p 1620 Mentio geronimi dum pulsat corda beati p penetralia (e alt. ex i) P¹,
 petralia (*suprasc. ne m²*) P 1620 ante 1619 W (Nic. Heinsius) 1621 cucus (*suprasc. i*) S crebrescit
 quadratum S¹ orbem (o in ras.) C 1621 ante 1620 G 1622 extremus A prudentiam etas B,
 metas (*suprasc. o*) P¹ 1623 intr//præs A custos (*suprasc. o*) p 1624 ebria ramanis A, ebrea
 romanis cett. 1625 abysum AB (*suprasc. s*) C¹O, abyisum E, abissum SCp 1626 duos codd.,
 duo (*suprasc. s*) B, duo Giles recludens P¹W bargina codd. (*suprasc. peregrinus*) C¹OW in marg.,
 peregrina SS¹, alienigena in marg. P, pagina Canis. Giles *cf. v. 2151* 1627 tunc S¹ describit P
 littera S² chartis AS¹S², kartis C, cartis cett. 1628 eliuat m¹ in marg. expressit P 1629 clancula
 (*suprasc. c*) G

1619—1652 Hieronymi nulla est in prosa mentio, quamquam in capitulorum enumeratione indicatur
cf. adnotat. crit. ad c. XL et ad capitulationem. Iterum commemorantur et laudantur Hieronymi libri
 2144—2152, *cf. etiam prosa c. XXIX* Hieronymus caelestis bibliothecae egregius cultor universorumque
 interpretum praestantissimus 1621 *cf. v. 1632 et ad v. 2* 1625 Sedulius Carm. pasch. I 145 geminae
 qui (= Christus) consona legis Testamenta regens veterem patefecit abyssum. M. — Sedul. prosa c. IX
 qui veteris et novi conditor testamenti inmensum primae legis abyssum suo patefecit adventu. Alcuinus
 De sanctis Euboricensis eccles. 1448 PlaC I 201 Nam rudis et veteris legis patefecit abyssum, *cf. ad*
locum totum v. 2145 sqq. 1626 Paulus Albarus IX 145 (PlaC III 136) Septuaginta duos mittens sub
 bargina biblos *cf. v. 2151. cf. Progr. Goth. 1904 11, Festschrift für A. v. Bamberg p. 20. Etiam sancti-*
monialis Anglisaxonica, quae scripsit vitam Willibaldi (Mon. Germ. XV, I p. 102, 32), habet vastae barginum
 (= peregrinorum) viae. Numerus ipse redit ad Cassiodori distinctionem et enumerationem, non ad Hierony-
 mum, qui eam non agnoscit *cf. Zahn, Gesch. d. neutest. Kanons II 334. 340. 342* 1627 carm. eccles.
 IV 4, 10 Quae nunc in cartis scribuntur rite quadratis

- 1630 Dicta retexebat pandens misteria rerum.
Inclitus hic constat scedis per saecula magister,
Quae nunc per mundum scribuntur rite quadratum,
Scilicet illustris lectorum turma per orbem,
Eusebio genitore satus, ceu prodidit idem
1635 Enumerans veterum vulgata volumina patrum,
Ex quo salvator nostrae cunabula carnis
Sumpserat in terris emundans crimina saeculi,
Quando crucis gabulum sacro corpore scandit
Et genus humanum pollutum fraude maligni
1640 Vulnera perpressus purgarat sanguine rubro.
Quis tanto studio geminarum famina legum
Aut tam solerter rimari nititur umquam,
Ceu meditatus erat sacros dedasculus idem,
Ut psalmista canit, noctesque diesque libellos?
1645 Aemulus idcirco pollutus peste livoris
Rictibus horrendis vatem lacerabat eundem:
Faucibus invidiae sic gloria carpitur atris
Et laus almorum mulcatur fraude malorum;
Namque canes crebro stipant latratibus aprum
1650 Undique vallantes densa cingente corona,

1631 scedis *codd.*, scedis (*scec in ras.*; *in marg.* scedis *†*). epistolis *S* *in marg.* libris *P*, scidis *conj.* Canis. saeculi *B* 1633 *Et licet *codd. edd.* turma est ablativus 1634 Eu//sebio *V*
1635 enumeret *p*, e//numerans *V* 1636 Ex qui saluator (*o supra i*) *A* 1637 Sumserat *V* saeculi *S*²,
crimine seclum *p* 1638 cobulum *p* 1639 Et egen = *P*, Ut genus *G* pollutum (*o ex u*) *S*
1640 purgaret *p*, purgavit *CGP*, purgarat (*suprasc.* uit *m*²) *P*¹ 1641 tanto studio (*del. et suprasc.* poterit
tanta) *S*, tanta possit *S*¹ 1642 Ac *EGW* tamen *G* solerter (*suprasc.* *l*) *S*, sollerter *CGPS*², sol-
lerē (*† in ras.* *m*²) *B* 1643 meditans (*suprasc.* *tu*) *S*¹, medatus (*suprasc.* *it m*²) *P*¹ dedasculos *AP*¹*m*¹
(*suprasc.* *v*), didasculus (*i in ras.*) *B*, dedasculus *PSS*²*V* (*e in i*), didasculus *CC*¹*S*¹, didascalus (*a*
ex u) *G* cf. 567 1644 salmista *V* noctes diesq; *AS*², noctesq; (*q; add.* *m*²) *S*, nocte dieque *S*¹
1645 pullutus *SV*, pollectus (*in textu del.* pollutus *in marg.* *m*²) *p* liboris *AP*¹ (*suprasc.* *v m*²)
1646 horrendis *A* uatem (*u ex f*) *p* laceret *A*, laceraret *S* (*e del.*, *suprasc.* *bat*) *S*²*p*, lacerarat *B*, lace-
rabat *W*, laceravit *P* 1647 Facibus *V* carpitur gloria signis transpositionis additis *G* 1648 mul-
catur *A* (*c in t*) *P*¹, multatur *BCC*¹*GPS*¹, mutatur *p*, multabat *W* 1649 Namq. *G*, Namque (*suprasc.* *Vt m*²) *S*,
Vtque *S*¹ latrantib; (*n del.*) *P*¹ aprū *add.* *m*²*P* 1650 uallentes *A*, uallentes *S* (*suprasc.* *a*) *S*²,
uallantes (*a ex e*) *V*

1630 *carm. eccles. IV 10, 6* Mire portendit pandens misteria rerum. *Laudantur igitur Hieronymi*
translatio biblicorum et tractatus eius et commentaria in prophetas 1632 *cf. ad carm. eccles. IV 10, 4*
Quae modo per mundum divulgant scripta triquadrum, 5, 16 Quae modo membranis per mundum
scripta leguntur 1634 *Hieron. de viris illustr. CXXXV* Hieronymus natus patre Eusebio; *praef.*
Hortaris, Dexter ut ... ego in nostris hoc faciam, id est, ut a passione Christi ... omnes, qui de
scripturis sanctis memoriae aliquid tradiderunt, tibi breviter exponam 1636 *carm. eccles. IV 10, 19 sq.*
E quis salvator nostrae cunabula sarcis Sumpserat in mundo scelerata piacula demens 1644 *psalm. 1, 2*
in lege eius (domini) meditabitur die ac nocte 1645 aemulus = *Rufinus cf. Hieronymus adv.*
Ruf. I 1 lingua canum meorum = *ps. 67, 24* 1649 *Verg. XII 751* venator cursu canis et
latratibus instat *cf. X 707 sqq.* — *Epist. ad Ehfrid.*: etiamsi Theodorus ..., ceu aper truculentus
molosorum catasta ringente vallatus, stipetur, limato perneciter grammatico dente .. rebelles falanges
discutit, utpote belliger in meditullio campi arcister legionum falangibus saeptus aemulorum spissis
1650 *Verg. X 122* rara muros cinxere corona *M.*

Ast ille infestos dispergit dente molosos
Et voti compos saltu regnabit in alto.

Iam nunc almorum descripta laude virorum,
Candida virginitas paradisi cara colonis
1655 Quis dedit, ut mundus celebret praeconia vastus,
Supremis donec solvantur saecula flammis,
Dum colles ut cera fluunt saltusque fatescunt,
(Immo post mundum, cum cesset cyclos Olympi,
Clarius ante thronum sanctorum sarta nitescunt),
1660 Tempus adest sacras metris vulgare puellas,
Qualiter integritas virtutum culmen adeptis
Virginibus dederit nitidas gestare coronas,
Dilicias saeculi quae temnunt corde profanas
Fetida pomparum linquentes gaudia sontum,
1665 Ut dominum lucis devota mente sequantur,
Agnum virginea spissis cum forte catervis
Stipat in aethereo caelorum culmine turma
Et grex cum pastore pio gratabitur albus,
Purpureis vernant qua campi floribus arva
1670 Et lupus horrendis non frendet rictibus atrox
Pascua nec norunt crudelis damna latronis,
Sed pacis iugiter perpes concordia regnat.
Nunc igitur casto veneror rumore Mariam:

1651 inuestes (*suprasc. f m²*) *p* gente (*suprasc. t*) *P¹* molossos *P¹m²p*, moloso *C* 1652 cā-
pos *A* salty (*suprasc. u m²*) *S²* regnabit *CS¹V*, regnauit *ASS²G* Canis. Giles alto (o ex a) *p*
1653 Iam (*suprasc. n m²*) *S*, Nam *S¹* De sacris uirginibus *C*, DE SACRIS VIRGINIBVS *C¹OW*, DE
LAUDE SCORUM (o in a man. rec.; add. m. s. XVI VIRGINUM LIBER) *G*, In laudes virginum et puellarum
praefacio *p* 1654 uirginita///s *A* paradysi *AS¹Sm¹P¹*, par//disi (r in ras., supra ras. a) *S*, paradisy *S²*
ca//ra *P* colonis (l ex r) *P¹* 1655 celebrat *p* 1656 supremis multi, supraemis *P¹*, Supraemis
(*suprasc. p*) *B* donis (i in ras.) *B* saluantur *AS* (*suprasc. o*) *P¹VB* (*suprasc. o m²*) *C*, soluantur *S¹p*
cett., soluant *S²* cf. 616 1657 Tum *p* coera *B*, caera *S¹S²* fluent *P*, fluunt (*suprasc. e m³*) *G*
fatescunt *AS¹S²V* (a *suprasc. e m³*) *G*, fatescunt (e in i) *BP¹S*, liquescunt *C* 1658 Imo *p* modum *C¹*
cesset codd., esset Canis. Giles cyclos *A*, cyclos *CC¹PP¹S²V*, ciclus *pSS¹G*, cicl//s (*supra ras. o m³*) *B*,
cy//lus *E* olympi *GPS¹*, olimphi *C* 1659 nitescent *P* 1660 vulgare putrescent (*linea supposita*,
suprasc. choreas m²) *C* 1661 integritas *V* culmina adept//is *A*, culmine adeptis *S²*, culmen// (e ex i) *P¹*
1662 nitidis *P* 1663 dilicias *ACS* alii, delicias (e ex i) *BP¹* s(a)eculi *AS²BS* tempnunt *GPSV*
profanis (*suprasc. a m¹*) *S*, cordae profanos *V* 1664 Fetida *AS²P¹* alii, Fetida del., in marg. Fetida *p*
liquentes *S²* 1665 Et *S* 1666 spissum cum *C* 1667 Stipat (*suprasc. n*) *S¹* in eras. *S¹* (a)ethe-
rio *CS¹* 1668 gratabi////tur *P¹* almus *S¹*, alibus (m m¹) *C¹* 1669 purpureis (*suprasc. v m²*) uernant
(nt ex t) *P¹* qua cūpi *V* 1670 orrendus (*suprasc. h*) *S* nefrendet *B*, frondet (o ex e?) *E*, (fren-
dēre cf. Georges, *Lexicon der lat. Wortf.* 287) rictibus codd. (etiam *S²*), dentibus Canis. Giles v. 1670 in
marg. *p* 1671 necnorum (*suprasc. g m²*) *B* credelis *V* 1672 paucis *S²*, pa//cis *S* iugiter // // //
perpes (in ras. fuit concor) *A*, igitur *S²*, paucis igitur Canis. 1673 in marg. XXVIII *S²* una linea
vacua post 1672 *B* MARIA *S*, De s̄ca maria *C*, DE S̄CA MARIA *C¹W*, LAUS VIRGINIS MARIAE S̄CE *G*,
De beata uirgine *p* uenerans rumore maria *p*, uene//or (*supra ras. r*) *P¹*

1651 Ovid. fast. II 232 aper . . Fulmineo celeres dissipat ore canes cf. a. a. II 374 1653—1672
prosa c. XL al. 1 1656 sqq. carm. eccles. IV 11, 6 sqq. cum polus ac tellus ac ponti frustra
fatescant, Donec supremis scintillent saecula favillis Et mundi moles, montes collesque liquescant
Atque creaturae cerarum fluxus adinstar Machina succumbat flamma crepitante per orbem cf.
v. 2346 sqq., Iuuenius Hist. evang. I 5 Quo cunctum torrens rapiat flamma ultima mundum 1670 v. 1565
Bestia sed rabidis discerpit rictibus atrox 1673—1709 prosa c. XL al. 2 p. 292

- Versibus egregiam nitor laudare puellam,
 1675 Cui mundus merito celebrat praeconia totus.
 Quae fuit Israhel claro de germine gentis
 Desponsata proco fecunda puerpera virgo;
 Sed Deus omnipotens, quadrati conditor orbis,
 A quo processit praesentis machina mundi,
 1680 Cui secreta patent ex alto culmine cuncta
 Quique abstrusa suo perlustrat lumine tetra,
 Virginis intemerata videns praecordia castae
 Maluit, ut prolem peperisset virgo supernam,
 Sordida qui veniens dempsisset crimina mundi,
 1685 Dum dilubra dedit Christo atque sacella pudoris.
 Mox genuit verum lumen de lumine patris,
 Exueret mundum ut furva caligine Christus,
 Qua genus humanum tetro torpebat in orbe,
 Usquequo clarifici luxerunt lumina solis,
 1690 De quo iam dudum cecinerunt verba prophetae.
 Haec, inquam, virgo caelesti pignore feta
 Edidit ex alvo salvantem saecula regem,
 Imperium mundi solus qui iure gubernat,
 Ut dudum angelico discit virguncula fatu,
 1695 Cum pater altithronus Gabrihel misisset ab astris.
 Haec fuit, egregius quam promit carmine vatis,
 Qui Solimis quondam dives regnavit in arvis,

1674 nitor (o ex u) B, nitor p uenerare pro laudare C 1676 israhel ABCP¹pSV, israel cett. gemine
 (suprasc. r m¹) S 1677 disponsa (suprasc. sa) A, disponsata Bm¹CPP¹SS¹S² fecunda codd., fuacunda
 (suprasc. e) P ioseph (pro uirgo) p, uiro GP¹W 1678 quadrato (suprasc. i) P¹ 1680 exalt/////o A
 1681 obstrusa BW perlustret p limina (i in v m²) B, lumina Giles 1682 intemerata (a ex o) P
 fidens (suprasc. v m¹) p intemerata caste p¹cordia videns C praecordia (suprasc. r) P¹ castae om.; in fine
 versus scribillata quaedam (ca?), in marg. paene evanide ste A, caste S² 1683 prolem (role in ras.) S
 peperisse (suprasc. t m²) S supernum (u in a m²) S¹ 1684 qui codd., que (e ex i) P¹ Canis., quae
 Giles dempsisset CGS¹, d¹psset (suprasc. e) P 1685 dilubra ABS alii (i in e) SCP¹ adque B
 podoris AS² 1686 uerum om. C 1687 exueret (t add. m²) B, exuret (suprasc. e) P¹ ut (supra
 lin. m¹) C, & (suprasc. v m²) P¹ fulua (in ras. fuit l) A, fulua BPP¹S¹, fulua (suprasc. r m²) S, furua
 ut c. p 1688 torpebat B 1689 usq:qm A, post quo ras. S luxer (supra lin. m¹) C lumina
 xpi GW 1690 DENVTIATIO GABRIHELIS C¹, ADVNCIATIO GABRIELIS W, ITEM DE EADEM G
 c/////ecinerunt P¹ 1691 inquit S¹ feta AS²C, f¹ea P¹, tota B, foeta cett. 1693 iubernat p 1694 Et
 in textu, in marg. Ut p didicit P uirguncula S vato (v in f) p 1695 gabriel (suprasc. h m¹) Am²S,
 gabrihel BCPS¹S² mississet A 1696 vatis ACS²V (e ex i) BP¹, vates etiam carm. eccles. II 18
 1697 solimis ABCPP¹pSS¹S², solymis cett. diuis GW, diuus p aruis (a ex e) p

1677 carm. eccl. II 7 femina praepollens et sacra puerpera virgo 1679 cf. ad v. 158
 1680 v. 1915 pater omnipotens qui cuncta latentia noscit, prosa c. LIII clandestinae castitatis cognitor
 Deus, cui secreta patent et quem abstrusa non latent, et quae illic sunt allata 1681 tetra =
 delicta, peccata: cf. ps. XVIII 13 Delicta quis intelligit? ab occultis meis me munda 1685 Sedul. Carm.
 pasch. II 45 maximus infans Intemerata sui conservans viscera templi 1686 vide ad carm. eccles. II 5
 Quae verum genuit lumen de lumine patris et I. Huemer ad Sedul. Carm. pasch. I 313 1690 cf. ad praef.
 v. 25; vide etiam Sedul. Carm. pasch. II 35 Haec ventura senes postquam dixere prophetae; Hraban.
 Maurus c. I 19 (PlaC II 160) Quod sic venturum sancti cecinere poetae 1691—1709 eadem leguntur
 in carmine ecclesiastico II 12—31; confer etiam epithetorum enumerationem in prosa l. l. Locus consimilis
 Milonis Elmonensis de sobrietate II 7 sqq. (PlaC III 645) praeter locos e cantico canticorum desumptos
 nihil cum Aldhelmo commune habet 1696 cf. v. 2137 sq.

- Hortus conclusus florenti vertice vernans,
 Fons quoque signatus caelesti gurgite pollens
 1700 Necnon et turtur tremulus; cui praescius infit
 Angelus: 'En sobolem generabis virgo perennem
 Atque puerperium paritura puerpera gignes:
 Filius altithroni faustus vocitetur in aevum!
 Spiritus e caelo veniet sanctissimus in te:
 1705 Virtus ecce tuo confert umbracula cordi;
 Patris obumbrabit te, virgo, celsa potestas.³
 Quo dictu matris turgescunt viscera fetu,
 Qui genitus mundum miseranda labe resolvit
 Atque crucifixus scelerata piacula dempsit.
 1710 Porro Caeciliae vivacem condere laudem
 Quae valeat digne metrorum pagina versu?
 Quae sponsum proprium convertit dogmate sancto
 Mellea carnalis contemnens ludicra luxus,
 Basia dum potius dilexit dulcia Christi
 1715 Candida praepulchris complectens colla lacertis.
 Quamvis armoniis praesulent organa multis
 Musica Pierio resonent et carmina cantu,
 Non tamen inflexit fallax praecordia mentis
 Pompa profanorum, quae nectit retia sanctis,
 1720 Ne forte properet paradisi ad gaudia miles.
 Taliter interea compellans vocibus infit,
 Dum secreta petunt concessa lege tororum:
 'Angelus, en, inquit, superis tranavit ab astris.

1698 O///rtus G, ortus p fertice fernans (corr. m²) p 1699 signatos (suprasc. v m²) P¹
 1700 neq (suprasc. c) S² tremulis V timidus *carm. eccles. II 22* pcius p 1701 gna³ p phennē C
 1702 puerpū (suprasc. i) C pitura p regem p gignens CP¹ 1703 altithroni hic magnus p uoci-
 tatur W 1704 ae caelo S², ///e B, et GP¹m¹W, a p sēs simus A, certissimus in *textu del.*, in *margin.*
 sanctissimus p in *supra lin.* C 1705 ecce *codd.*, et ecce S¹, esse Giles tuos S¹ oracula (suprasc.
 umbra m²) P¹ cor///di P 1706 obumbravit ACSV (u in b) P¹ 1707 dicto CC³G, dicto (o ex u) E
Canis. Giles, dictu *cett. etiam* S² = *carm. eccles. II 29*; matri *carm. eccles.* foetu AGPP¹, vetu in *textu del.*
 fetu m² in *margin.* p 1708 laue AS², laue (u in b) S, labore soluit P, laberesoluit P¹ 1709 celerata p
 dempsit ACGSS¹S²V, dempsit *cett.*, tersit *carm. eccles. II 31* 1710 in *margin.* XXX S² CECILIA m²B,
 De sancta (sca) cecilia Cp, DE SANCTA CECILIA C¹W, DE CECILIA BEATA G cel///ae (e in e et ci
 suprasc. m²) B uifacem p 1711 digna C 1712 qua (a add. m²) espon sū A, qua B 1713 Mel-
 lia p, Mollia P caRnalis S¹ contemnens CGPP¹, condempnens p ludicra lucis S, lurica (suprasc.
 d m¹) P¹ 1714 Bussia ACGSS²PP¹m¹ pocius S¹p dultia P 1715 Condita ASS², condida p
 praepulc(h)ris *codd.*, pulchris (suprasc. p) S², prae pulc(h)ris *Canis. Giles* complectens (n in m m²) B,
 confectens p 1716 armonis (suprasc. i) S², armonis S¹, armoneis (e in y) p 1717 pyerio ACSV,
 pyeriere (i *supra y*) sonent S², reson///ut (supra ras. m² e; in ras. fuit a) P¹ canto (suprasc. v) S,
 canto p 1718 inflexit S¹ (l in ras. m²) P¹, inēlexit E, inlexit C¹GOVW, illexit C, inflexit A *cett.*,
 illexit Giles 1719 sēi C, sēos (o in i) G, sanctos W 1720 paradysi AP¹S²V, paradisy G cf. v. 1654
 ad m¹ *supra lin.* p 1721 compellens C 1722 Tum S, Dū (lineam add. m²) P leg&tororum (suprasc.
 t) S, thororum G 1723 super his in *textu del.*, superis in *margin.* p tranabit (b ex u) B

1710—1735 *prosa c. XL* 1713 805 sq. Quique titillantis spremit primordia luxus Prima iuven-
 tutis calcans ludicra severus, v. 2110 Lurida linquentem scaevi colludia luxus, v. 2135 Mellea mundani
 temnens contagia luxus: Bonifat. v. 29 (Plac I p. 4) Tetrica mundani calcent ut ludicra luxus 1714 cf.
 ad v. 1159 sq. 1715 Ovid. a. a. II 457 Candida iamdudum cingantur colla lacertis M. met. XI 240
 innectens colla lacertis 1721 Verg. V 708 isque his Aenean solatus vocibus infit M. 1722 v. 2524
 ni .. nesciret iura tororum

- Hic me patronus caelesti foedere fulcit,
 1725 Ut nequeam prorsus quicquam carnalis amare;
 Namque meum iugiter conservat corpus in aevum,
 Ut nullus valeat spurco succensus amore
 Contrectare mea probroso crimine membra;
 Sed mox angelicis uliscens vindicat armis,
 1730 Qui me pollutis nituntur prendere palmis.²
 Sic devota Deo convertit femina sponsum
 Necnon et levirum solvens errore vetusto,
 Donec credentes sumpsissent dona lavacri
 Facti municipes in summis arcibus ambo,
 1735 Martires effecti carnis tormenta luentes.
 Siciliae tellus, quam vallant caerula ponti
 Fluctibus et rabies pulsant per saecula salsis,
 Edidit Agathen Christi famulatibus aptam,
 Accola quam Siculus famosa laude frequentat;
 1740 Quae se divinis subdebat cultibus ultro.
 Nam pubertatis florebat tempore Christo
 Divitias mundi conculcans mente caducas
 Et sequitur dominum devota iuvenula Christum
 Omnia saeculorum mox ornamenta relinquens.
 1745 Quis vero poenas verbis enarret acerbis
 Aut mortis valeat clades effariet atris,
 Quas tunc in terris perfert virguncula membris?
 Horrida vulnifici patitur discrimina ferri,
 Quod castum lacerat corpus mucrone cruento:
 1750 Pectora virgineis fraudantur pulchra papillis

1724 fodere (*suprasc. e m²*) P¹ fulsit P 1725 quicquam *codd.*, quidquam *Canis. Giles*
 1726 Nanq. G 1727 successus (*supra prius s m² n*) P¹ 1728 Contractare P, Attrectare S¹ probros
 aecrimine S², probroso (roso m² in ras.) S, proboso (*add. r m²*) P¹ 1729 angelico (g in is) p uen-
 dicat C 1730 pollutis (i ex u) V prendere A, nituntur (*suprasc. r m²*) praendere S² 1731—1734 in
marg. inferiore additi, 1735 om. C¹ 1732 nō et ille uirum p 1733 post Donec ras. S donalaba-
 cri A, lauachri G 1734 municeps (*corr. m²*) S, munifices (*suprasc. cip*) C 1736 *sqq. exstant etiam*
in cod. Parisino 5301 cf. P. de Winterfeld Plac IV 404. — in marg. XXX ./. S² AGATHA B, DE SCA
 (SANCTA) AGATHA C¹GW, De Sancta agatha p, De sca agathen C Siciliae CC¹EGVp, Sicilia (*suprasc.*
 e) S, siciliae (*suprasc. li m²*) B, Sicilia AP¹S¹S² *Canis. Giles cf. v. 1778* uallent V 1737 per sicula S¹
 falsis AG, salsis p; an salsi legendum est? 1738 agathen AS², agathā S¹, achaten (*in textu del., in marg.*
 m² agathen) p famulantibus (n del.) p 1739 siculis V famose p 1740 fulcebat C 1741 Namq;
 S¹S²S *Canis. Giles, Nam A cett.* pubertatis S¹ tempor//e (*in ras. fuit a*) P¹ 1742 Diuicias S¹pP¹m¹
 humana calcans P, conculcans (u in o?) V 1743 mente (*suprasc. inuencula*) C cristum P 1744 Omnium
 saeculorum P¹, saeculorum S², saec//lorum B oramenta (*suprasc. n m²*) P 1745 Quisuo P penas C
 enarrat (*suprasc. e*) S, enar////////r& P¹ acerbis (b ex u) B 1746 glades p atris AS²B, atris
 (*suprasc. a*) S, atres (e in i) p, atrae P u//leat (*supra ras. a*) B effariet (e prius in ras.) P¹
 1749 mu//crone A cruenta S², cruentus B 1750 fraudantur// (r ex m) S¹, fraudentur P pulchra
 (h add. m²) P¹

1727 Verg. VII 496 1729 Acta S. April II 204 Angelum Dei habeo amatorem, qui nimio zelo
 corpus meum custodit; hic si vel leviter senserit, quod tu me polluto amore contingas, statim circa
 te furorem suum exagitat et amittis florem tuae gratissimae iuventutis 1732 *carm. eccles. IV 1, 27*
 Romanum vulgus solvens errore vetusto 1736—1778 *prosa c. XLI* 1750 *cf. Acta S. Febr. II 616, 8*
 Quintianus iussit eam in mamilla torqueri et tortam diutius iussit eam abscindi

- Purpureusque cruor stillans de carne fluebat.
 Sic quoque carnifices torrebant igne puellam
 Virgineos artus assantes torribus atris;
 Sed dicto citius perdebat flamma vigorem
 1755 Ignibus innocuis exurens membra puellae.
 Nec fuit in poena simplex vexatio carnis,
 Sed triplex potius torquet strictura lacertos,
 Dum rogos ardescens et rubrae fragmina testae
 Necnon et rigidi crudelis sectio ferri
 1760 Membra cruentabant spurco sine crimine culpa.
 Tum pater omnipotens, devotae virginis altor,
 Arcibus aethereis defixit lumina terris
 Feminum indolis gaudens spectare triumphum;
 Mox dedit auxilium clemens defensor egentum,
 1765 Fortior ut fieret truciter torquentibus illam.
 Post haec martirii mercatur sanguine sorta
 Perpetuas regni sumens ex carne coronas.
 Denique post obitum signorum non vacat expers,
 Quamlibet in tumba pausarent ossa sepulcri
 1770 Et sacer astrifera gauderet spiritus arce.
 Tempore nam quodam fervescens ignibus Aetna
 Torrida flammivomis trudebat sulphura ravis:
 Tunc ruit in praeceps ambusta cacumina linquens
 Congeries lapidum liquefactaque viscera montis.
 1775 Tum Siculus cultor flammaram fulmina cernens
 Ignibus opposuit sanctam cum corpore tumbam,

1752-1754 om. C 1752 Sed Hanckius 1753 Virgineos (e prius in i) P¹ arentes P 1754 Sed
 codd., Sic Canis. Giles 1756 vexatio (suprasc. o) carnes (e in i) S, carni GPP¹p 1758 Dum
 codd., Tum cj. Canis. Giles ac (extinctum) & S fragmine (suprasc. a) S, fragmina (m secundum in
 in m²) P¹ teste S² 1759 rigi, cr//udelis (suprasc. di) C 1760 cruentabant (suprasc. r) AC, cruen-
 tabat S¹S² = Canis. Giles, cruentabant cett. cupe (suprasc. l) S 1761 Dum p ultor PV, alto p
 1762 Artibus P deuixit C 1763 indolis (ras. supra d) B gaudent p 1764 defensor codd. (etiam
 S² et OW), auditor Canis. Giles egentium C¹ 1765 post ut rasura duarum litterarum P 1766 mar-
 tiri A, matyrii (suprasc. r) P, martyri p mercator P sertam ABP¹S², sertam: am iam m¹, sed renovavit man.
 alt. S, sert (sic) S¹, sorta CC¹GOVW, sorta in ras. E cf. carm. de XII aris IX 12, de virg. 1121. 1444. 2341
 forma 'serta, sortae' (cf. Rothstein ad Propert. II 33, 37) non utitur Aldhelmus, sertum p Canis. Giles
 1767 coronas tres ultimae litt. abscissae A, coronans S 1768 nō (supra lin. m¹) S² 1769 pausaret (suprasc.
 n m¹) A sepulchri ABGP¹, sepulti p 1770 astrifera p, astrifera C 1771 aethna A (n dimidium et a
 abscissum) P¹SS¹G, &hna PC (hna in ras. m²) B, &hran V, a&hra (punctis suppositis, infrasc. &hna m²) S²,
 etna p 1772 flammivomus (suprasc. i) S² sulphora ACS (v supra o) PV, sulphora (suprasc. hv) P¹, sulvera p
 riuis om. C versus 1772-1803 in S² alia manus aequalis in folio quaternioni VIII agglutinato lineis
 non ductis addidit, cum manus prior in folio insequenti iam scripsisset versus 1772. 1773, qui ideo erasi sunt,
 ne bis legerentur et extra ordinem; nil igitur post v. 1803 excidit vel deest in S², quod propter lacunam a
 Canisio indicatam possis suspicari 1773 ambustas (s del.) p cacumina (a ex e) S 1774 lique-
 factaq: C, lapidum. que factaq. (suprasc. li) G 1775 Tunc S¹G cultor (u in ras.) A flamarum P
 fulmina (ul in ras.) P¹

1751 carm. eccles. IV 2, 33 Purpureusque cruor venarum fonte cucurrit, v. 2278 Purpureusque
 cruor tenera de carne cucurrit 1760 cf. ad prosam c. XLI p. 293 not. 2 et v. 1254 insontes torquens sine
 crimine culpa 1762 Sedul. Carm. pasch. I 31 Arcibus aetheriis una est cum patre potestas 1763 de
 indolis cf. ad 1127 adnot. crit.; hic indolis idem est ac: devotae virginis 1767 v. 1244 rubras sumpserunt
 morte coronas, v. 2831 Qualiter ex propria meruissent carne coronas 1774 Verg. georg. IV 555 lique-
 facta boum per viscera M.

Et dicto citius sopivit damna focorum;
Unde Trinaeriae tellus exultat in aevum.

Cum stolidi proceres, qui mundi regna regebant,

- 1780 Martires immerito mulcata carne necarent
Seu potius fuso decorarent sanguine sanctos,
Passuros inter fuerat virguncula quaedam,
Lucia, quae dominum dilexit sedula Christum.
Quam de stirpe bona et claris natalibus ortam
1785 Nonnulli iuvenum thalamis adsciscier optant,
Sed sacrata Deo foedus sociale reliquit
Mores ob castos et caeli regna lucranda.
Haec matrem monuit fessam languore cruento,
Tangeret ut tumbam, qua clausum virginis almae
1790 Agathae corpus placida sub morte quievit,
Femina ceu quondam fluxu vexata cruoris
Occulte Christum tetigit; quam fimbria pepli
Curavit medicans domino donante salutem.
Sic igitur genetrix sancta virtute sepulcri
1795 Claudebat patulas extemplo credula fibras,
Ut numquam flueret venarum rivulus ultra
Et dicto citius siccaret sanguinis undam.
Tunc proles coepit verbis narrare parenti,
Quod vellet iugiter Christo servire pudica
1800 Atque torum sponsi mallet contemnere virgo
Aurea gemmatae linquens crepundia pompae
Utque peregrinis daret ornamenta procorum

1777 sedant in *textu del.*, in *marg.* sopiuit *p* dāpna *G* uocorum *p* 1778 trina////triae in
ras. fuit die *A*, trinatriq (c *supra t*) *S*² 1779 in *marg.* XXXII *S*² De sancta lucia *p*, De s̄ca Lucia *C*,
DE S̄CA (SANCTA) LVCIA *C*¹ *W*, DE BEATA LVCIA *G*, iuxta 1882 LVCIA *m*² *B* Cum (?) Onstolidi (On
rubro colore del.) *p*, stolidi *P*¹ regebat *p* 1780 immerito (*suprasc.* n *m*¹) *A*, in merito *p*, immerito *V*
*multata *codd.*, mulcata *p*, multarent *C* 1781 *S*; (*suprasc.* eu) *p* potius *S*¹ 1782 interfuerat *Giles*
1783 quē *S*¹ dilexit *codd.*, delexit *Giles* credula *C* 1784 Qua/// *rasura trium litterarum P*
nalib9 (*suprasc.* ta) *p* optat (*in textu del.*, in *marg.* *m*¹ ortam) *p* 1785 iuuenum *codd.*, iuuenes *Canis*.
Giles thalamis (i ex u) *B*, thalemis *p* adscisci *A*, adscircier *S*, asciscere *V*, adscisci (i in e et *suprasc.*
re *m*²) *B* opta///nt *B* 1786 sacrato *Bm*¹ dō (*post o lineola recta*) *A* fedus *S*², vedus *p* reli-
quid *pSS*¹ 1787 castas (*suprasc.* o) *G* 1788 langore *P*¹ cruentam *p* 1789 qua causa *A*,
clausa *B*, clausum (u in *ras.*) *E*, clarum *V*, clausam *Giles* 1790 agathe *V*, agate *p* more (t add. *m*²) *V*
quiebit *S*¹ 1791 flexu *P*¹ fexata *p* 1792 pEpli *A*, pepli *C* 1793 Iuravit *G* 1794 geni-
trix *G* (ni ex ri) *p* s̄cae *P*, s̄cte *p* sepulchri ABPP¹ *S*, sepulcri (*suprasc.* h) *C* 1795 Clu-
debat *V* extemplo CGPSS¹, extimpo (l add. *m*¹) *P*¹ fibras ex uenas *m*³ *p* 1796 fenarum *p* ribu-
lus *A* 1797 sicaret (*suprasc.* c) *S*² 1798 Tū *V* cepit (*suprasc.* o) *A*, cepit *C*, caepit *S* 1799 iu-
giter x̄po *codd.*, Christo iugiter *Canis*. *Giles* 1800 thorum *Gp*, tho///pū (o *m*² in *ras.* p ex n) *C*¹, thororum
*S*², to///rum (*suprasc.* h *m*²) *S* sponsi//m allet *P*¹, mal& (*suprasc.* l *m*²) *B* contendere in *textu del.*, in
marg. contemnere *p* 1802 Atque C¹EGOp¹ *W* (*suprasc.* v) *P*¹ *V*, Vtque (e in *ras.*, supra *V* *m*¹ a) *S*
daret om. *S*², *m*² supra lin. *S*; inserendum esse recte *cj.* *Canisius* mallet v. 1800 et infinitivum et ut
(cf. v. 1683) post se habet; similis constructio est v. 1916 sqq. (1922) oramenta (*suprasc.* n) *P*. Post 1802
duo versus erasi in *S*² cf. ad v. 1772

1779—1841 prosa c. XLII 1 1779 Alcuin. De sanctis Euboric. eccl. 23 PlaC I p. 170 Romanos ..
reges .. mundi qui scepra regebant cf. v. 1243. 2201 1785 v. 1933 Subnixis precibus thalamis ad-
sciscere nitens, 2180 Formosam specie thalamis adsciscere gestit, 2202 Has Christi famulas nuptis ad-
sciscere gestit 1790 Verg. IX 445 placidaque ibi demum morte quievit *M*. 1791 Matthaeus 9, 20
1793 cf. v. 1089, qui versus secundum nostrum videtur esse mutatus

- Pauperibus stipem tribuens et munera mancīs
 Thesaurusque suos sub caeli conderet arce.
- 1805 Filia mox matrem fatu correxit amico
 Credula virgineis pandentem pectora verbis,
 Ut simul offerrent dites patrimonia Christo.
- Quod dum compertum vulgi sermone crebrescit
 Atque fatigantur sacris rumoribus aures,
- 1810 Tetrica mox sponsi feruent praecordia felle
 Gorgoneis infecta malis pro virgine adempta,
 Quam sibi salvator sponsam copularat adultam
 Sanguinis arratam conquirens dote puellam.
 Ignescunt populi limphatica corda furentis
- 1815 Ringitur et consul dira Pascasius ira,
 Dum altercetur crudus cum voce tyrannus
 A Christo sponsam nitens auferre venustam.
 Tum nec sermonum stimulis cedebat acerbis
 Neu blanda flecti lenonum fraude valebat,
- 1820 Quamlibet ad tetrum traheretur fune lupanar
 Atque boves pariter trusissent restibus almam,
 Quamquam tortores assarent igne tenellam,
 In quo nigra picis necnon et pinguis olivi
 Flumina terrifico crepitabant torre pirarum,
- 1825 Ut magis horrorem sentiret virgo beata,
 Plurima dum flammis augerent pabula pagi.
 Sed cito vexantis cedebat machina poenae:
 Innocuis prunae coxerunt membra favillis
 Defensante Deo flammasque fugante rogorum.

1804 are (*suprasc. c*) A, arcae P¹ (a puncto del.) S, arce cett., arca cj. J. F. Gronovius 'arca coeli pauperes'; sed sub caeli arce idem est atque in caelo vel in regno caelorum apud evangelistam 1805 fatu p
 1806 uirgines (*suprasc. i m¹*) S² pondera G 1807 offerent AP (*suprasc. r m²*) patrimonio p
 1808 dum pertum (*suprasc. g m¹*) A 1809 fatigantur A 1810 felli V 1811 per (*corr. p*
cf. 1835) uirgine// dempta (*in ras. fuit a*) A, per uirgine adempta SS², uirgine/// dempta B 1812 co-
 pularæt A, copularet BPS², copular& (*suprasc. a*) S, copularat cett., copulauit CG 1813 Sanguini-
 nis (i ex e) P¹ arratam codd. (*rr in ras. G*), arrhatam Canis. Giles tote p 1814 lymphatica G
 (p ex f) V, lymphatico B (*suprasc. h m²*) P¹, limphatica (f in l m²) P furentes (e in i) G, furentes (e ex i) B,
 furentes C, ferentes p 1815 Ringitur S², Fringitur (i prius incertum) p, Tinigitur m¹, Tinegitur m² G
 pascasius A cett., pascasiu///ira (*suprasc. s m¹ iura?*) B, astasius p 1817 A om. Abr. Gronovius et Bamagius
 nitens S¹, annitens Abr. Gronovius auferre A uenustem (e in a m²) P¹ 1818 *Cum codd., Dum G,
 Quae Abr. Gronovius caedebat S² acerbis APV, acerbis (b ex u) BP¹ S 1819 Neu A cett., New p,
 Nec (c in ras.) S *cf. v. 1836 et ad v. 236* fecti B lenorum S², lenoenum S¹, loenonum B, lenonum
 (l ex ?, a in ras.) S 1820 thetrum (*suprasc. a*) p 1821 bobes AS², bubes S¹, boues (ou in ras.) S
 trusient (*suprasc. s*) A, trusissent C, trusis fero S², trudissent S, trusissent cett., in marg. traxissent P, traxis-
 sent ex trusissent p, traxissent Canis. Giles amm (*suprasc. l et a*) S² 1822 asarent ABm¹, assarent
 S¹ S² cett., arsarent C, affarent Giles igne/// nellam (*suprasc. te*) C 1823 nigræ S¹ pacis P oliuo C,
 oliuæ C¹, oliui (i in e) OW 1824 Flamina S¹, Flumina (*suprasc. a*) S torrepirarum A, pirarum S²,
 pirarum (a ex o) S, pyrarum G 1825 sentisset G bñam p, beatā C 1826 f///lāmis A pabula
 (b ex p) S² 1827 texanti (*suprasc. v*) p sedebat p paenae (*corr. m¹*) A, poenae V, penae B, penæ p
 1828 innocuis A cocxerunt P¹ 1829 deflens ante p dēō B flammas (om. que) ABPP¹ SS¹ S² G,
 flammasq; rogante V fūgante (sic) P¹

1803 sq. Matth. 19, 21. Luc. 18, 22 1804 Iuenc. Hist. evang. I 614 Condite thesauros vobis in
 vertice caeli cf. III 517 1811 cf. ad 1105 1814 Verg. IX 66 Ignescunt irae

- 1830 Tunc igitur morbo mentis cruciatus acerbo
Non tulit opprobrium iudex a virgine factum,
Candida sed rigido violavit viscera ferro:
Purpureus cruor extemplo de carne manavit.
Nec tamen exultat saevus de morte tyrannus
1833 Neu gratatur ovans pro Christi virgine caesa,
Sed Siculi nexis stringebant colla catenis
Nodatis merito nectentes bracchia vinclis.
Sic reus advenit Romanam consul ad urbem,
Ut vindicta gravis noxam puniret inormem,
1840 Dum cruor insontis cum sontis sanguine fuso
Ulciscebatur digne pro talibus ausis.
Sic quoque Iustinam modulabor carmine castam
Aurea virgineo lucrantem regna pudore,
Quae terrena tori disruptit vincla iugalis
1843 Florida mundanae calcans commercia vitae.
Huic procus illustris pravo succensus amore
Nectere non cessat verborum retia frustra,
Ut sibi forte foret dotalis virgo per aevum,
De qua posteritas esset ventura nepotum.
1850 Sed cum tale nefas gestiret mente malignus
Nec tamen insontem posset peruertere fallax
Virginis aut fibras caecis incendere flammis,
Nititur egregiam magicis maculare venenis.
Tunc famosus erat Cyprianus fraude nugaci
1853 Doctus in horrenda sceleratorum arte magorum;
Qui tunc auxilium spondebat ferre petenti
Plurima scematizans sacrae molimina menti
In tantum, ut diris certaret demonis armis.

1830 acerbisbo A, aceruo PV (u in b) P¹ 1831 tullit Pm¹ obpriū p 1832 candida (a in ras. m²) B, candita (t in d) A rigida (a in o) V uiolabit (suprasc. v m²) P¹, violauit (suprasc. v) fiscera (suprasc. v) p 1833 purpureos P extemplo CGPSS¹S², extimpo (suprasc. l) P¹, exteiplo B cane (suprasc. r m¹) A, de om. C mānauit A 1834 tyrannus CGS¹, marte ramus p 1835 Neu ABC¹OS²W alii, N ex h C, New p, Nec SS¹ cf. v. 1819 per (e del. suprasc. o) A (cf. 1811) uirgini xpi AS² ceisa AP¹, cessa (prius s expunctum) S² pro uirgine xpi ceisa (supra p. u. x. positis transpositionis notis) B, xpi pro uirgine P¹, pro xpi uirgine caesa S (omnia in ras.) VP (ceisa) C (cessa), xpi p. u. caesa S¹Gp (a ex e), caesa pro uirgine Christi Canis. Giles 1836 S& siculi (post & m² d) B, siculi codd., si//culi (si in ras.) E, sicuti Canis. Giles katenis p nectantes B 1838 consulat urbem p 1839 inormem codd., anormem Canis. 1840 Dum (suprasc. &) P sagwine p 1841 om. P 1842 in marg. XXXIII S² IVSTINA B, De sancta (scā) iustina pC, DE SCA IVSTINA C¹, DE BEATA IVSTINA G Hic C modu- labo (o prius ex u) B carmina Giles casta V 1843 podorem A, podore S², pudorem p 1844 terna G thori S¹G, tori (suprasc. h) SP disruptit (m expunctum) S², disruptit P uicla (suprasc. n) S² 1846 Hic P porcus P¹ inlustris codd. 1847 reti//a S; post v. 1847 legitur 1850, qui suo loco repetitur C 1848 subi (u in i) P total p 1849 De quo C 1850 gestiret codd. (suprasc. a m²) P¹, gestaret Canis. Giles 1851 falax S¹ 1852 uirgineis AS², Virginis B, uirgineas P¹, uirginis (is in ras.) S, uirginitas p sceuis P incedere (suprasc. n) B, infundere C 1853 fenenis (suprasc. v) p 1854 Tum CV c//ipri- anus S¹, cipriane p n//gaci (suprasc. u) A, iugaci C 1855 in hos rigida (ig in ras. m²) B, in orren- da S (suprasc. h) V 1857 scematizans AGPS¹S² (x ex c) C, scenatizas (suprasc. n m¹) B, scematizans V, scematicans p, scematisans Canis. Giles 1858 daemonis B, doemonis G 1858 ante 1857 BP

- Quos magus assidue strophosus misit ad almam,
 1860 Ut pia pulsarent stimulis praecordia stupri;
 Sed cum virgo Dei sprevisset fribula carnis
 Lurida tetrorum confringens tela latronum,
 Credidit altithronum salvantem saecula Christum
 Ad dominum tota conversus mente fidelis:
 1865 Poenituit tandem magus idola spurca relinquens
 Expertus, virgo quid posset ferre pericli,
 Quae numquam valuit superari mille nocendi
 Artibus, incesti sed fugit crimen iniquum.
 Post haec imperio regeret cum Claudius orbem
 1870 Impius edictis sanctos crudelibus urgens, —
 Heu scelus! — ut Christum damnati voce negarent,
 (Nolentes autem sectari scita tyranni
 O quam dura necis graviter tormenta luebant!)
 Tunc Iustina suum ferro supponere collum
 1875 Sanguinis aut rivos non horret fundere fibris.
 Sic geminis felix ornatur virgo triumphis:
 Martira cum roseis rubuit veneranda coronis,
 Candida virgineis florebat femina sertis;
 Cum qua martirii meruit vexilla cruenti
 1880 Crudus athleta Dei Cyprianus fuso cruore,
 Sicque poli pariter scandebant sidera sancti,
 Ut praedira necis pariter tormenta tulerunt.

1859 quos *ABCS*² *P*¹ *Canis*. recte cf. v. 1862. Constructio κατὰ οὐνοισιν q. v. tam ad genus nominum quam ad numerum apud Aldhelmum adhibetur; exempla luculenta leguntur aenigm. 86, 3 sq.: astrifero agmine stipor, . . . quae scandunt et 96, 2 milite denso . . . miseros . . . stimulat quos cupido. Similia etiam apud veteres cf. Liv. XXI 11, 3. Qui *S*¹, quē *p*, Que *C*, Quae *G* (*suprasc.* armis) *OWGiles*, Quae (*ae in ras.* *m*², *suprasc.* arma) *E* mago (*suprasc.* v *m*²) *P*¹ adsidue *A*, adsidue *P*¹, adsidue *B*, assidue *G*, assidue (*e in ras.*) *V* strophosus *OG* 1860 pulsaret *p* 1861 pūiss& *Pm*¹ fribula *AS*² *P*¹, fibula *P*, fribula (*suprasc.* v) *G*, fliuola *V*, friuola *S*¹, friuola (*uo in ras.* *m*²) *B* 1862 Luda (*suprasc.* ri) *S*² tetrorum et *GW*, thetrorum *p*; versus 1862 hic omissus post v. 1893 legitur in *B* 1863 Credidit thronum *S*², altitronum *P*¹ 1864 conuersus (*in ras.* fuit *s*) *S* fidelis *A* 1865 tantē *P* magis (*suprasc.* v *m*²) *P* 1866 qui *p*, qd *P* posse ferre (*suprasc.* t) *S* ///pericli (*in ras.* fuit *per*) *S*, piacli *V* 1867 potuit *S*¹ 1868 incesti *codd.*, incerti *Giles* fuēgit *S* iniquus *C* 1869 gladius *A*, gaudius (*suprasc.* cl) *S*², caudius (*suprasc.* l) *S* 1870 scis (*suprasc.* o) *S* credelibus *V* urguens *SV*, urgens (*suprasc.* u) *P* 1871 he/// (*suprasc.* u) *B* celus *p*, heuiscelus (*suprasc.* s. fuit) *S* in marg. PAREN-
 TESIS *G* 1872 N///olentes *k* *A* = *C*, aū *S*¹ iussa pro scita *C*; pro glossa adscripsit *P* 1873 Ō *B* grauitur om. *G*, gra///uiter *P*¹ to/rūta *C* luebat *p* 1874 suum *codd.*, tuum *Giles* ferrom (*o ex u* *m*¹) *P*¹ 1875 ac riuuos *p* 1876 fenix (*suprasc.* l) *C* triumphus *p* 1877 martira *CpS*², martyr *S*¹, martirē *S* rubit *V* 1878 uirgneis (*suprasc.* i *m*²) *S*² 1879 qua (*a in ras.*) *S* matyrii (*suprasc.* r) *P*, martyrii uexilla meruit signis transpositionis additis *G* cruento *p* 1880 crudis *C*, Crudus (*suprasc.* nouus) *P* antheta *V*, adl//&a (*dl in ras.*) *P*¹, adclea *p* ciprianus *CPpS* fuso *codd.*, sed vix rectum cf. *L. Traube, Carol. Dicht. p. 28 sq. adn.*, an legendum fusa = perfusa? e. g. cf. 1987. 2420 1881 Sic poli *S*¹ 1882 pædira (*suprasc.* r) *A*, diræ *P*, praediræ *W*

1863 v. 1173 credidit altithronum; v. 1407 salvantem saecula regem cf. ad h. l. 1865 poenituit: personaliter, ut in Sergii papae charta s. f.: nisi de incepto temerariae praesumptionis peniteat 1867 cf. ad prosam c. XI p. 240 adn. 4 et Alcim. Avit. 6, 512 Mille nocendi artes stimulis inflammat amaris 1872 cf. ad v. 1255 1878 de candidis virginitatis, rubris martyrii coronis cf. etiam 194. 2198. 2444 prosa c. XLVI s. f. et Prudentius Peristeph. XIV 7 duplex corona est praestita martyri: Intactum ab omni crimine virginal, Mortis deinde gloria liberae, v. 127 intende . . vultum gemello cum diademate 1881 cf. ad 1445

- Eugeniam porro claris natalibus ortam,
 Gemmam virgineo rutulante stemmate rubram,
 1885 Quis digne indoctus metrorum versibus usquam
 Rusticus explanet, cuius praeconia passim
 Latus concelebrat sub caeli cardine mundus
 Atque supernorum reboat concentibus aula?
 Denique baptismi nondum cunabula sacra
 1890 Suscipiens Christum miro veneratur amore
 In tantum, ut proprios dempsisset femina crines
 Caesarie spreta sumens signacula Christi
 Ac sexum simulans posset tonsura virilis
 Hac ratione rudi sic occultare latentem.
 1895 Namque crucem domini sincera mente virago
 Gratulabunda vehens basternam linquit inanem
 Pergere cum pueris, astus quos arte fefellit,
 Ut remeare queat prudens per devia virgo
 Passibus et properis sanctorum limina lustret
 1900 Pontificemque petens baptismi lucra capessat.
 Protinus ad sedes venit basterna relictas;
 Quam ut crevere simul spretam remeare parentes,
 Pectora ferratis riguerunt marcida curis;
 Plurima tunc etiam fortunae casibus acta
 1905 Turma propinquorum questus e pectore promit
 Salsaque palpebris effundit flumina luctus:

1883 *In marg.* XXXIII S² EVGENIA m²B, De sancta (sca) eugenia Cp, DE SCA (SANCTA) EUGENIA C¹GW 1884 rutulante ABm¹W, stemmate VP (*in marg.*), stemmate P¹ 1885 indoctos (*suprasc.* v m²) P¹ aqua V 1886 Rusti///cus P explanat GP¹ praeconia (*suprasc.* r) A pas- cens p, passis C 1887 Latus codd., Ratus G, laetus Canis. Giles con celebrā A, cum (*corr.* con) celebrat B 1888 reboat W contentibus (*suprasc.* c) p 1889 Deque V baptismi A 1889–1892 in *textu om.* in *inferiore marg.* add. S 1890 Suscipiens codd., Suspiciens Canis. Giles uenerator A 1891 post ut ras. G proprios (o ex u) P¹ dempsit V, tempisset S, desisset P 1892 cessariae AMP¹S², cessariae C, cessaries B, cesariae S¹, cesariae Gp spr&a Bm¹P¹ 1893 Qua B, Quo P Ut V uirilis codd., ilis in ras. P¹ tonsura est ablativus; verba sic construenda sunt: ut sexum tonsurā virilis (*sc. sexus*) simulans (*cf. prosa*: sub tonsura masculini sexus) rudi (= nova) hac ratione occultare posset sic latentem (*sc. sexum*); an virili legendum? — latentem (e prius ex a) B 1894 Hac rudi ratione S¹, HEcc// ratione p occultare (*suprasc.* occulta&) P 1895 Nanq. G crucē (c prius in ras. ex d) P 1896 liquit G VW, liquid (*suprasc.* t) P¹ inarem (*suprasc.* n) p 1897 astuū B, astu P, artus C fefellit codd., refellit S² Canis. Giles; recte iam interpunxit Migne 1898 & remeare P queat AP¹S² diuina ABm¹S 1899 pro- speris ACS²Sm¹B lustret codd., lustrat Canis. Giles, lustrans cj. Abr. Gronovius 1900 Pontificem qu/e P¹ baptismi Ap capess& CP¹W, capescet G 1901 adsed& V basterna M, bastena (*suprasc.* r) S², ante basterna paene extinctum ba S relictas BP¹m² 1902 uidere in ras. S¹ simul et GP¹W spetam (*suprasc.* r) S², inter spretam et remeare ras. S, spr&a reaneare V 1903 ferr///atis A, feratis (*suprasc.* r) P¹ riguerant ASm¹ (*suprasc.* v), ruguef V macida M 1904 fortuna Pp de casibus p, cassibus AS²m¹V aceta A, actā C 1905 pectora AS², t pectore P, questu se pectore (e ex a?) S 1906 Falsaq. G palpebris A, palpebris S¹P¹m², palpebris p efundit ABm¹S fluctus C

1883–1924 *prosa c. XLIV* 1885 sqq. v. 1071 Quis valet urbane laudes sermone polito Fari sanctorum sub caeli culmine claras? *cf. Alcim. Arit. poem. VI 504* Eugeniae dudum toto celeberrima mundo Fama fuit, dum dat Christi pro nomine vitam 1890 v. 2062 sobolem . . miro dilexit amore: *Verg. VII 57* quem adiungi generum miro properavit amore M. 1899 v. 1534 Passibus ut properis

- Tristia rorifluis umectant imbribus ora.
 Tum bino spadone fuit comitata virago,
 Suspicio ut nullam posset generare querelam.
- 1910 Hanc Deus insontem, pius auxiliator egentum,
 Clementis dextrae clipeo protexit inermem,
 Ut cecinit dudum famosus carmine vates.
 Nam mentita fuit strofosis lingua loquelis
 Criminibus stupri nitens damnare puellam;
- 1915 Sed pater omnipotens, qui cuncta latentia noscit,
 Virginis intactae voluit monstrare triumphos
 Auctorem sceleris populo praesente revincens:
 Sicut matrona stimulis agitata maligni
 Illustrem Christi famulam sermone procaci
- 1920 Deformare studet naturae iura rescindens,
 Sic iterum infelix plebis vallante corona
 Magna cachinnantum pateretur ludicra vocum
 Plecteret et merito vultus confusio noxam,
 Ut numquam dicant gentes: 'Ubi est Deus eorum?'
- 1925 Floruit in mundo quaedam virguncula Christi,
 Agne cui nomen prisci dixere parentes.

1907 Tristitia A, Tristia (ristia in ras.) S, Tristicia M (ci eras.) p, Tristi///a P¹ humectant GS¹Pp, umectant (suprasc. t m²) E (suprasc. h et n(?) in ras.) S, umectant cett., umectans P¹, humectans Giles
 1908 Tunc S² spadano V comitatu (suprasc. a) S, commutato p 1909 Suspitio S¹ querellam
 ACGS², quereilam BM, quaerillā (il eras., suprasc. e) P¹ 1910 egentem V, post v. 1910 legitur 1914 suo
 loco omissus V; in marg. d (deest) B 1911 inhermem S 1912 cenit P famosus ·i· dauid qui
 diū Protexisti me a cūentu malignantiū & cetera (= ps. 63, 3) in marg. S; in marg. XLdextera dñi fac
 uirtutē (ps. 117, 16) P¹ 1913 stofosis (suprasc. r) S, strophosis G int//acte (in ras. fuit r) C
 linqua SS² loquellis AS (i in ras.) PP¹m¹ 1914 strupi S² dāpnare GP; 1914 post 1910 V
 1915 pāter S cuncta (suprasc. c) A nescit S², latentia noscit add. m²B 1916 noluit Canis.
 1917 sceler//is A 1918 quemota p malignis Cm¹MPV 1919 procaci in ras. B 1920 prescicens A,
 praescicens S², rescicens (suprasc. n; sequitur rasura, in qua fuit pscindens) S, rescindens MP¹ (suprasc. s),
 rescincens C, naturae scindens P, recidens Canis. 1921 pēlebis A uallante S, ualante V caterna S¹
 1922 cadiinatū A, cabinantū pS¹V, cacinnantum (suprasc. h) B, cacinatum (suprasc. h m¹, n m²) P¹, cachin-
 natu P, cachinantū (suprasc. n) C, chinna&tum (suprasc. ca m²) S² = S patitur nam W uotum AS
 (suprasc. c) p Canis. 1923 Plecteret (suprasc. f m²) P¹ ex merito B, ut m. MP Abr. Gronovius
 noxae C 1924 eorum codd., eorum (suprasc. t m²) W, (de rarissima hac synizesi cf. L. Müller De r. m²
 p. 322 sq.) horum CC¹ Giles, deus eius P, eius (m¹ in ras.) P¹ 1925 in marg. XXXV S² DE AGNA M,
 AGNES B, DE SCA (SANCTA) AGNE C¹W, DE BEATA AGNE G, De scā agne C, De sancta agnete p
 1926 agne ACC¹GS²V, agne (suprasc. n) B (suprasc. s) SP¹, agna M, Agnes S¹, Agnae Canis. Giles. De
 nomine cf. Cabrol, Lexicon liturg. I s. v. di///xere P¹

1907 Statius Theb. IV 591 largis umectant imbribus ora M. cf. ad carm. eccles. I 8 et v. 2044 Umida
 rorifluis umectant vellera guttis 1912 Haec non tam ad Alcimum Avitum, qui VI 512 sqq. similia narrat,
 referenda esse videntur quam ad ps. 17, 36 Et dedisti mihi protectionem salutis meae et dextera tua
 suscepit, coll. II Reg. 22, 3 Dedisti mihi clypeum salutis meae; vide prosam p. 297, 20 velut ferrato apolo-
 giticae defensionis clipeo retundens strofosae accusationis catapultas 1913 Adi etiam prosam c. XLIV
 p. 297, 16 Nam cum eidem Eugeniae falsum prostibuli stuprum e. q. s. 1915 cf. ad v. 1680 1918 ma-
 trona: Melantia 1920 v. 1139 naturae iura resolvens 1924 ps. 19, 10 Ne forte dicant in gentibus:
 Ubi est Deus eorum? cf. H. Günter, Legendenstudien p. 26 1925—1974 prosa c. XLV. Hrotsvit (I 8)
 quamvis in rebus consentiens (cf. e. g. v. 2928 et Hrotsvit v. 41 sqq.) nec hic Aldhelmo usa est, nec in narra-
 tionibus de Gallicano et Dulcitio 1926 Agne nominativus est, non = Agnae, secundum constantem
 Aldhelmi usum cf. e. g. praef. 25. carm. 540. 893. 1454. 2679 aenigm. 37 (III 2), 1. 53 (VI 3), 2; vide etiam
 2025. 2061. 2358, carm. eccles. IV 6, 1, quamquam commune dicendi genus non nescit cf. e. g. v. 1976
 Nomine hanc Teclam dixere parentes et 2115 al.

- Inclita haec fuerat flagrans virtute pudoris, —
 Aetatis decimus necnon et tertius annus
 Fluxerat in terris — cum primo glesceret aevo
 1930 Illuviem mundi contemnens corde nefandam.
 Sed procius illustrem praefecti filius Agnam,
 Qui famosus erat regali fasce, togatus
 Subnixis precibus thalamis adsciscere nitens
 Aurea cum rubris offert crepundia gemmis
 1935 Necnon argenti spondendo plura talenta
 Nititur intactam donorum fallere visco,
 Sicut avem nectit nodosis retibus auceps.
 Sed mox letiferam sensit virguncula cladem,
 Crebrius hauriret si spurcas aure loquelas
 1940 Aut pulsaretur probrosis virgo labellis:
 Muscipulam metuens spreuit sermone petulcum.
 Nam sponsam potius spondebat se fore Christi
 Virgineo semper servantem foedere corpus,
 Qui se rite subarravit cum dote fidei
 1945 Anulus et cuius sacravit membra puellae.
 Plurima quapropter patiens discrimina virgo
 Pertulit in terris insons ergastula tetra,
 Sed prius aspectans certantis bella puellae
 Arbiter horrendas discussit carceris umbras
 1950 Et clarum e caelo lumen de lumine fudit,
 Virginis ut tenebras non ferrent lumina furvas.
 Truditur ad tetrum scortorum casta lupanar,

1927 haec fuit insignis *p* fragrans *AVS*¹, in *marg.* *S*²*P*, flagrans *CMPp*, franglans *S*, fragrans *Canis. Giles* 1928 aetates (*suprasc.* *i*) *V* deci|||||us *A* 1929 glesceret *SS*¹*S*², e in *i* *ABGP*¹, glisceret *CMPV alii* 1930 Illuviem *S*¹, Inluui- (÷ *suprasc.* em *m*²) *P* mundo *V* contemnens *GPP*¹*S*, contempsit *p* nefandam (*suprasc.* *d* *m*¹) *S* 1931 procul (*suprasc.* *s*) *S* inlustrem *ABC alii* praefecti (*c* in *f*) *V*, praefecti (*fec* in *ras.* *m*¹) *P*¹ agnam (*agnæm corr.* *m*²) *B* 1932 regale *AS*², e in *i* *BS* 1933 subnixis (*i* ex *u*) *A* thalamis *P* adsciscere *G* 1934 offerret (*punctis sub re positis*) *G* gemmis *codd.*, pennis *Canis.*, pannis *Giles* 1936 intactam *Sm*¹ uisco ex uincto *B*, fisco (*m*² in *ras.*) *EGW* 1937 auem *P*¹ nectat (*a* in *i*) *S*¹ 1938 letiferā (*suprasc.* *o* *m*²) *A*, la&iferam *S*, lo&iferam *CS*¹*V*, la&iferam (*suprasc.* *o* *m*²) *P*¹ 1939 auriret *AP*¹*S*² (*suprasc.* *h*) *S*, haurisset *C* sippurca (*suprasc.* *s*) *A* aure *codd.*, ore *corr.* *m*² *S*¹, ore *Canis. Giles* loquellas *ACP*¹*m*¹*SS*² 1940 Ut *S*, Autsi *P* pulsaret probrosis *P* (*suprasc.* *eñ*) *B*, probosis (*suprasc.* *r* *m*¹) *P*¹, probrosi *p* 1942 sponsā (*a* ex *u*) *C* pocius *S* se forte *p* 1944 Qui seritae sub *V*, rit//e *B* subarruit *ASm*¹*S*² 1945 Anulus *codd.*, Annulus *Canis. Giles* 1947 ptullit (*alt. l* sublato) *A* ta&ra *B* 1948 Sed (*d* ex *t*) *B* cenantes *B*, certantes (*suprasc.* *i* *m*¹) *C* 1950 e caelo *AP*¹*SS*¹*S*²*V*, e celo *C*, se caelo *P*, a caelo *B*, celo (*suprasc.* e celo *m*¹) *p*, c(a)eli *C*¹*GMOW*, clarum // caeli *E* 1951 fruas (*suprasc.* furuas *m*²) *S*², tenebrae — furuae *Abr. Gronovius* 1952 Truditur *AS*²*OW* *cett.*, Traditur *BP*¹*m*² *Giles*, Trahitur *p* scortorū (*o* in *ras.*) *G*, scortarum *W* cast//a (*t* in *ras.*) *P*¹

1933 *cf. ad v. 1785.* — subnixis precibus: *prosa c. XLVII* subnixis precibus ... poposcerat = *v. 2189* precibus subnixis poposcit, 2031 subnixis precibus gestis compellere virgo 1935 *Verg. georg. I 139* laqueis captare feras et fallere visco inventum *M.* 1944 se = *ipsam: cf. pros.* qui me anulo fidei suae subarravit, *c. XLVIII* cui Constantinam nuptiali dote subarraret, *v. 1813* sanguinis arratam conquirens dote puellam; *Hrotsvit donata a Iesu ornamenta enumerans anulum non nominat v. 90 sqq.* 1949 *v. 2321* furvas .. carceris umbras. *Iuven. Hist. evang. I 409* carceris umbris *M.* 1950 *v. 1686* Et genuit verum lumen de lumine patris 1952 *cf. Prudentius Perist. XIV 25.* — Non narrat Aldhelmus, quae narrat *Hrotsvit* (= *Act. 5*), *Agnem nudam capillis subito concurrentibus esse tectam et angelum ei subvenisse*

- Quatenus incesti fuscetur crimine virgo
 Almaque probrosis notetur vita loquelis,
 1955 Quae infamare student bernarum nomina Christi,
 Ut lacerare solent latrantes fauce molosi.
 Tunc procus advenit densa comitante caterva
 Garrula verbosis contorquens spicula labris,
 Quod sua dispiceret castis conubia votis;
 1960 Sed Deus, insontes qui semper iure triumphat,
 Irae caelestis punit mucrone reatum.
 Nam dicto citius crudeli funere vitam
 Liquerat horrendi contingens tartara Ditis,
 Qui sanctam voluit maculoso laedere gestu.
 1965 Mox igitur precibus dirupit vincula mortis
 Pallida purpureo restaurans membra colore,
 Quae mulcata prius torpebant frigore leti,
 Quatenus inde forent laudis praeconia Christo,
 Unde prius fuerant spurcis ludibria verbis.
 1970 Nam Constantinam sanavit tumba sepulcri
 Et sarcophagus, qua pausant membra puellae,
 Ut merito posset regnantis filia regis
 Aeterno regi regum, qui regnat in aethra,
 Reddere magnificas pro vita sospite grates.
 1975 Virgo dicata Deo florebat tempore prisco, —

1953 Quatinus CGP¹m² incesti *codd.* cf. 1868, incerti Giles, incesto Hanckius uirgo crimine
additis transpositionis signis B 1954 probrosis (*suprasc.* r m²) P notetur (h *supra* e) A, uitietur *cj.*
Canis. loquellis ACS alii 1955 infirmare AS² (a *supra* ir m¹) Canis., infamare *cett.*, quem famare p
stud& (suprasc. n m¹) P¹ bernarum AP¹m¹S² alii, b in v VS (berna narū prius na del.) v in b S¹, uer-
 nare C 1956 laceram *corr.* S² solient A post latrantes *ras.* V 1957 procus aduenit B
 1959 dispiceret AS²PP¹ (i in e) SBm², despiceret *cett.* 1960 insontes A 1961 Iure caelestis (s *supra*
 c) B, Iure C, Iure G ponit V, punit (*suprasc.* i (puniit)) B 1962 eius (*suprasc.* ci m²) V (*suprasc.*
 ti) S² 1963 tarra (*suprasc.* ta m²) S² 1964 Quo (*suprasc.* i) G sanctam *codd.*, sanctum Giles.,
 se iam P gastu (a in e) B 1966 purpureo (in *ras.* fuit s) V restauras A 1967 *multata
codd. cf. v. 600 1968 Quatinus S¹S (i ex e) P¹m¹ inforent (*suprasc.* de m²) P, forent (*suprasc.* n) C
 1969 fuerat (*add.* n m²) P¹ post 1969 in p hi duo versus leguntur
 Sanguinis haec rubro proprii profunditur ostro
 Celi regina (l. regna) petens summa (l. summas) conscendit ad arces
 1970 Post constantinam p, constantiam (*suprasc.* n) S², con|||||stantinā: in *ras.* quinque litterarum P
 sanauit (u ex b) B sepulcri (*suprasc.* h m²) A, sepulchri BCGP¹ multi 1971 quo (o in *ras.* m²) G
 pausat (*suprasc.* n m²) P¹ versus in *textu* omissus, in *marginē superiore additus* m²S¹. Post v. 1971 in P
 2060. 2061, post v. 1972 in p 2061. 2060 leguntur, quos versus p etiam suo loco recto ordine habet, cum in P
 et in B, qui 2060. 2061 post 1994 inseruit, suo loco sint omissi. cf. etiam ad 1974 1972 posseint S, posset
 (e ex i) P¹ regi bis scriptum, prius expunctum S 1974 magnifi ficas (prius fi expunctum) A; in *marginē*
adscriptis manus s. X: Imperiū mun/ . . et Qui constantinus i. e. initia versuum 2060. 2061; vide ad 1971
 1975 in *marginē*. XXXVI S DE S. TECLA M, DE SCA (SANCTA) TECLA CGW, De scā (sancta)
 tecla Cp dicta Bp

1957 cf. ad *carm. eccles.* IV 6, 8 1958 v. 2457 Spissa nefandarum quae torquent spicula rerum,
Verg. VII 163 Spicula contorquent M. 1960 cf. ad *carm. eccles.* IV 4, 13 1962 *Verg. ecl.* V 20 crudeli
 funere M. 1967 v. 600 hanc mortis iam sors mulcarat acerba 1973 v. 2904 Christo regnante per
 aethram = *carm. eccl.* IV 13, 7 1974 sospite vita cf. ad v. 603. — *Iuven. Hist. evang.* I 96 magnificas
 laudes animus gratesque rependit M. 1975—2008 *prosa c. XLVI 1*

- Nomine hanc Teclam veteres dixere parentes —
 Quae conversa fuit sacrato dogmate Pauli
 Et Christum sequitur conubia pacta relinquens.
 Virginitatis amor flagrans in corde puellae
 1980 Dulcia mundanae spreuit consortia vitae;
 In qua fundavit caelestis gratia mentem,
 Saecula quam penitus numquam mollire valebant,
 Durior ut ferro foret ad tormenta cruenta.
 Hanc pater et genetrix pactis sponsalibus ambo
 1985 Ad stirpem generis satagebant dedere nuptis,
 Sed mens virgineis ardescens torrida flammis
 Gurgite mundano perfusa tepescere nescit,
 Quamvis verborum rorarent imbre parentes,
 Sicut nimborum stillabant aethera guttis.
 1990 Propterea focus et flagrans accenditur ignis:
 Vulcanus late feruebat torribus atris,
 Ut virgo felix ferret tormenta rogorum
 Consumptura piam falso sine crimine carnem.
 Tali femineam sontes molimine spinam
 1995 Excruciare student, membratim quatenus ossa,
 Si fieri posset, vacuarent cruda medullis;
 Sed Deus aeterna defendit ab arce puellam,
 Ut voti compos flammam evaderet ignis.
 Truditur ad rictus virgo laceranda leonum,
 2000 Diris ut rodant muliebres morsibus artus;
 Bestia sed sacrum non audet carpere corpus
 Defensante Deo devotae membra puellae,
 Dum tenerae carni non usquam sponte pepercit.
 Sic sator electis, cum mundi scammate certant,
 2005 Aurea caelestis largitur praemia regni.
 Haec suprema suae decoravit tempora vitae

1976 Nomina (*suprasc.* e) *S*, nomine quam cedam (*in marg.* teclam *m*²) *p* teglā *A*, teclū *V*, teclam cett., Theclam *Canis.* *Giles* dixere pphete *C* 1978 sequitur xpm *GP¹W* paita (*in ras.* fuit *r*, *suprasc.* c) *S*¹ 1979 in pectore (*suprasc.* corde *m*¹) *S*¹ 1980 Dultia *P* mundane *A* alii conrtia (*suprasc.* so) *A* 1982 numquam (*m* *in* *n*) *B* 1984 genetrix *CGpS¹* 1985 ob stirpem *p* satagebat (*suprasc.* n *m*¹) *C* dedere (*primum* e *ex* o) nuptum *p*, nuptam *cj.* *Canis.*, sed nuptis = nuptiis *cf.* in adnotat. 1986 Sed *codd.*, Sic *Giles* ardescens *G* flammis *S*¹ 1987 depescere *S*² v. 1987 *in marg.* *adsc.* *E* 1989 stillabunt *V* aethera (*suprasc.* h) *B* 1990 uocus *V* fragrans (*suprasc.* l) *S*¹, fraglans *ABSS²V* v. 1990 *in marg.* *adsc.* *S*¹, deest *C* 1993 carinem *B*, vitam *C* post v. 1994 leguntur vv. 2060. 2061 *B*, vide ad v. 1971 1995 quatinus *GSS¹P¹m²* 1996 fieri *A*, fieri (*suprasc.* i) *C* possent *p*, poset (*suprasc.* s) *C* aura medullis *C* 1997 Sed *codd.*, Sic *Giles* aetherea *G* arche *S*² 1998 Et uoti cāpos *A* flamma seuaderet *S* 1999 Traditur *BP¹m²p* *Giles* ad ritus (*suprasc.* c) *EP¹* leonum (*non* leopli, ut dicit *Canisius*) etiam *S*² 2000 marsibus *A*, mursibus *VP¹m¹* 2001 tangere *SpW* 2003 tenere *ACMSS²p*, teneri *GS¹W* usquā (*suprasc.* n *m*²) *P*, conusquam (*n supra* c *m*²) *P*, nonnusquam *Abr. Gronovius* 2004 satur (*u in* o) *S*² scemate (*suprasc.* h *m*²) *A*, schammate *W* (*mate in ras.*) *E*, scammate cett.; *in marg.* locus [est] certaminis *MSS¹*, *cf. prosa* c. II *in* meditullio scammatis cernant *S* (*t supra* n) *V*, certant *in ras.* *E*, certan|| *P*, certent *C* 2006 suprema (*suprasc.* p) *B*, subprema *S*², suprema *G*, suprema *ex* superna *C*, sup|||||ma *P*

1976 *Verg. III* 693 nomen dixere priores Ortygiam 1980 *cf. ad* v. 94 1985 nuptis = nuptiis = ad nuptias *cf. ad* 241 1999 *Sedul. Carm. pasch. I* 236 rictusque leonum *M*.

- Purpureo sanctam perfundens sanguine carnem,
Martira perpetui dum scandit limina caeli.
Eulaliam prosae vulgatam laudibus olim
- 2010 Metrica nunc studeant venerari carmina sanctam,
Quae mortale nihil vano dilexit amore
Nec quicquam in mundo satagit praeferre Tonanti,
Sed cunctas pariter pompas contempsit opimas,
Funditus ut spretis caeni squalentis adinstar
- 2015 Diliciis gazae sequeretur libera Christum!
Hinc thalami luxus et gaudia blanda tororum
Atque caducorum sortem dispexit honorum,
Quatenus in caelis castae virtutis amator
Arbiter omnipotens impendat praemia vitae,
- 2020 Qui solet assiduis castos armare triumphis
Militibusque suis portam reserare per aethram,
Dum vincunt sancti fallentis proelia mundi
Atque coronatis gestant vexilla manipulis.
- Tempore Gothorum fuerat virguncula quaedam,
2025 Quae proprium ex scola sumpsit Scolastica nomen.
Hanc Deus ubertim caelesti munere ditat,
Aurea virgineo lucrantem praemia voto.
De qua hoc praecipuum vitae rumusculus almae
Devulgare solet, latus qua tenditur orbis,
- 2030 Quod fratrem sibimet germano foedere vinctum
Subnixis precibus gestit compellere virgo,

2008 martyria *AS*², martira *COPW*, martiro *S*, martyr *S*¹(?), martyra *cett.* cf. 2443, martyr *Canis*.
Giles limin/// (*suprasc.* a) *A*, limina *BCGMP**S*², lumina *cett.* *Canis*. *Giles*, culmina *Abr. Gronovius* 2009 in
marg. XXXVII *S*² EULALIA *m*³*B*, De scā (sancta) eulalia *Cp*, DE SCA (SANCTA) EULALIA *GW*
ps^{ie} *P* uulgam *B* 2011 direxit (*suprasc.* l) *S*² 2012 Nequiquam *V* donanti (t *supra* d) *S*²
2013 contē opimas *V* 2014 utpretis (*suprasc.* l & *m*²) *S*, sprætis *p* ceni *A* alii, s/cæni *P* 2015 Dili-
ciis *ABm*¹*CP*¹ alii, Didilicis (*suprasc.* i *m*¹) *S*, Delitiis *G* 2016 hinc (*suprasc.* æ *m*²) *A*, Hic *VC*,
suprasc. p, (?) Tunc *M*, huic *B*, Haec *SS*¹*S*²*CEOpW* *Canis*. *Giles* talami *P*¹ (*suprasc.* h) *S*¹ tarorum
(a in o) *S*², thororum *GP* 2017 atque (t in d *m*²) *A* (t ex d) *B* dispexit: sic *ACP*¹*S*¹*S*² alii (i in e) *B*
honorē (*suprasc.* v *m*²) *AS*, honorem *S*² 2018 Quatinus *S*¹*S* caste *C* 2019 impendat (m ex n) *B*
2020 castos (s prius ex r) *S* amare *AMPWS*¹ (*suprasc.* r), armare *BGP*¹*pSS*², ornare *Canis*. *Giles*
2021 p/// *B* aetrā *P*¹ (*suprasc.* h *m*²) *AB*, reserare aetram (*suprasc.* p *m*²) *S*² 2022 uincant *W* (*suprasc.*
v *m*²) *E*, uincunt (u in ras.) *G* pelia (*suprasc.* o *m*²) *A*, proelia (praelia) *cett.*, praemia *S*² *Canis*. *Giles*, sed
confer aenigm. 91 (VIII 1), 4 dum uincunt proelia mundi 2023 desinit *M* 2024 in *marg.* XXXVIII † *S*²
De scā (sancta) scolastica *Cp*, DE SCA (SANCTA) SCOLASTICA *GW*, DE SCA SCOLESTICA *C*¹ Afferuntur
v. 2024—2050 ab Aemoyno Floriacensi in Sermonē de S. Benedicto in Floriacensi vetere Bibliotheca ed. a
Ioanne Bosco, Lugduni 1605 p. 293 cf. ad v. 842 gotorum *p* 2025 ex cola (*suprasc.* s *m*¹) *ASp*, scola
— scolastica *codd.*, schola — Scholastica *edd.*, scolastica (s prius in ras.) *E*, scolestica *C*¹ 2028 praetium
(*suprasc.* praecipuum *m*²) *P*¹ rumusculus uitae almae *supra* uitae signum transpositionis *S*¹, rumusculus
(i ex u) *V*, romusculus uitae rumusculus (o *supra* primum u) almae *P* 2029 Deuulgare *codd.*, e in i *P*¹*m*²
2030 uinctum *ABCP*¹*S*² alii, inctum (*suprasc.* v) *S*, uinctum (u prius in ras.) *E*, iunctum *PO* *Canis*. *Giles*
2031 compellere *BP*¹, cōppellere *P*

2009—2022 *prosa c. XLVI* 2 2017 *Sedul. Carm. pasch. I* 306 Iura caducorum gradibus simu-
lavit honorum *M.* cf. *epist. ad Acirc. p.* 189, 6 2021 cf. v. 1973 2024—2050 *prosa c. XLVII*,
ubi quae cum *Scholastica* afferuntur *Christina et Dorothea*, hic sunt omissae 2029 cf. ad 775 2030 fra-
trem = *S. Benedictum*; germano foedere = v. 881 2031 subnixis precibus cf. ad 1933.

- Quatenus acciperent sacrorum dulcia noctu
 Fercula librorum et sancti convivia verbi,
 E quibus affatim saturantur pectora plebis
 2035 Atque saginantur sanctorum corda virorum.
 Sed fidus precibus frater non flectitur ullis,
 Quin immo sanctam contempsit voce sororem.
 Tum virgo Christum pulsabat corde benignum,
 Ut sibi dignetur vulnus sanare doloris.
 2040 Mox igitur caelum nimbo turbine totum
 Et convèxa poli nigrescunt aethere furvo:
 Murmura vasta tonant flammis commixta coruscis
 Et tremuit tellus magno tremibunda fragore;
 Umida rorifluis umectant vellera guttis
 2045 Irrigat et terram tenebrosis imbribus aer;
 Complentur valles et larga fluentia redundant.
 Tunc mansit nolens, qui pridem sponte negavit,
 Quod germana petit deplorans anxia curis.
 Sic Deus auscultat devota mente rogantes,
 2050 Quamlibet a nullo solandi verba capessant.
 Nobilis in Roma vixit pulcherrima virgo
 Constantina novae praebens spectacula vitae
 Omnibus, integre qui conversarier optant
 Lurida linquentes veteris contagia vitae.

2032 Quatinus *GS*¹ acciperet (i ex e) *B* dultia *P* noctum (m sublatum) *S*² 2033 con-
 uiaua *A* 2034 adfatim *Am*¹*CP*¹*SS*², affatim *Am*² *cett.* E quibus fatim (f alt. add.) *B* plebis
 (p ex b) *S*¹ 2035 saginarū *S*¹ 2036 rigidus *cj. Hanckius* plectitur (p in f *m*¹) *C* 2037 Quim
*Pm*¹ immo *codd.*, imo ut semper *Giles* contempsit *Gp* 2038 corde *codd. etiam S*², uoce *Canis.*
Giles cf. 1930 2039 Uut *V* digne//tur *A* pudoris *C* 2040 nimbo (suprasc. o) *S* 2042 Mur-
 muro uaste (o in a et e in a) *B*, post uasta *rasura C*, Marmora (v supra a) *G*, Marmora (suprasc. v *m*²) *P*¹
 tonant *A cett. etiam S*², donant (suprasc. cadunt) *p*, sonant *Canis. Giles* commixta *A cett. etiam S*², co-
 mixta *O*, connixa *p*, commista *Canis. Giles* corusci// *A*, cruore *B* 2043 Extremuit *S*¹ tremibunda
*ACP*¹*SS*², tremebunda *S*¹ alii, magn////i tremebunda *V* 2044 humida *ABCEGP*¹*S*² turifluis *P* umec-
 tant *ABC*, humectant *EGP*¹*S*² alii, humectans *p* 2045 umbribus *V*, hymbribus *P*, tenebrosam imbribus
 (corr. *m*²) *B* a&her *S*¹*Sm*² (*m*¹ aer) 2046 compentur (suprasc. l) *A* edarga (suprasc. et) *p*
 2047 mansi *S*² pridem *B* 2048 Quod (o ex a) *S*² anxia (suprasc. c) *A*, anxia *PS*², anesia
 (suprasc. x) *S* 2049 audit (dit in ras., suprasc. eum) *Bm*³, exaudit deuota *P* rogates (suprasc. n) *P*¹
 2050 conpassant *S*², capessant *G cf. v. 1900* 2051 in marg. XXXVIII ☞ *S*² CONSTANTIA *m*³*B*,
 DE SCA CONSTANTINA *G*, DE SCA (SANCTA) CONSTANTINA VIRGINE *C*¹*W*, CONSTANTINA *m*²*P*¹,
 De constantina *C*, De sancta Constantina ard artiissima (arthemia?) et attica sororibus *p* Etiam haec, ut
 1034 sqq. et 1123 sqq. separatim pro carmine singulari ferebantur cf. *M. Ihm, Damasi epigr. p. XXIV adnot.*
 et *Acta S. Febr. III 68* No//////// in roma *V*, Nobilis hinc romae *P*, in roma *m*¹, hinc romae *m*²*P*¹
 purcherrima *B* 2052 constantia (suprasc. n *m*²) *S*² 2053 integre *A* alii, integre *BS*¹, integri *Giles*
 portant (corr. *m*¹) *S*² 2054 Luda (suprasc. ri) *S*² ueteres (e in i) *S*² cotagia (suprasc. n *m*¹) *S*¹

2032 acciperent i. e. Scolastica et Benedicti comites cf. *Gregor. dial. II, XXXIII* Quaeso te, ne
 ista nocte me deseras, ut usque mane de caelestis vitae gaudiis loquamur 2034 *Gregorius l. l. D*:
 Sicque factum est, ut totam noctem pervigilem ducerent atque per sacra spiritalis vitae colloquia sese
 vicaria relatione satiarent 2036 *Verg. II 689* precibus si flecteris ullis *M.* 2046 *Verg. georg. II 391*
 Complentur vallesque cavae *M.* 2047 *Gregorius l. l.* qui remanere sponte noluit, in loco remansit
 invitus 2048 *Iuven. Hist. evang. IV 307* soror anxia curis *M.* 2051—2120 *prosa XLVIII (etiam*
XLV 5 f.) Fusius hic de Constantia narrat quam in prosa, sed fonte usus eodem 2051 in Roma
 (2121. 2280 *Romae*) cf. v. 2352 extitit in Roma, *carm. eccles. IV 5, 17* in Effeso 2054 cf. ad v. 94, ubi
 etiam *Angelomi Diaconi* versus allatus est hunc versum et v. 94 contaminans

- 2055 Haec, inquam, virgo caelesti freta patrono
Contempsit mundum felix cum flore virentem,
Arida ceu paleae proiecta peripsema sordent;
Utque magis stupeas, rumorem adverte parentum!
Nam pater auguste regnorum sceptrum gubernans
- 2060 Imperium mundi Christo regnante regebat,
Qui Constantinus sortitur nomen in aevum.
Hic sobolem sanctam miro dilexit amore,
Dum vitae merito late praeconia cursant.
Quam pater intactam summus sub dote spondit,
- 2065 Felix virgineis cum iam pubesceret annis;
Namque proco fuerat, quo non praestantior alter
Regibus exceptis, mundum qui iure gubernant,
Desponsata probo pactis sponsalibus arrae;
Sed Deus integram satagens servare puellam
- 2070 Satrapae mentem stimulis compungit acutis,
Funditus ut pompas saeculi sprevisset opimas
Mallet et immunis regi famularier alto
Diliciis mundi quam opulentis degere dives;
Cui sic evenit miranda salutis origo.
- 2075 Tempore nam quodam diris exercitus armis
Scythicus adveniens densa stipante caterva
Hostibus innumeris Traciam vastabat inertem.
Tum gener Augusti vallatur milite parvo;

2055 patr//no V 2056 post felix eras. uirgo C uirentes supra erasum C 2057 Aridae C
palaeae S², palae P, paleae (e in ras.) P¹, paleae (ue add. m²) B, palme (e supra m) C peripsema AC
alii, peripsima P¹m²SS¹S², p ipsi//ma P, peripsema squalent: sema squalent add. m² B, Peripsima .i. pur-
gamenta farris .i. spriuuir S¹ in marg. = S (Peripsima). freta patrono (= 2055) deletum et adjectum: proiecta
peripsema squalent; post hunc versum v. 2056 iterum repetitus p. squalent cj. L. Traube Plac III 72, sed cf.
prosa c. X contempta mundi blandimenta uelut quisquiliarum peripsema respuens et c. XLIV ut spurca
sterquilinia spreuit, ut proiecta peripsema contempsit 2058 atque AG stupeas om. P parentis GW,
parentem (v supra e) P¹ 2059 augustae ACP¹m¹, auguste S², auguste m¹, augustus m²B, augustus PP¹m²
sortitur nomen A alii etiam S², nomen sortitur Canis. Giles; post v. 2059 duo versus omissi in BP vide ad
v. 1971 2060 gerebat P¹ 2061 constantius (suprasc. n) S² 2062 subolem V 2063 uita emerito p
prexenia (e alt. in i) B 2064 sumus P supdote A, tote pV spondit ASS² (i supra e) V post
v. 2065 legitur v. 2068 suo loco omissus G, post 2064 W 2065 pubescer& (b ex p m²) P¹ 2066 Nanq. G
fuerant V aliter A 2067 mundum qui A alii etiam S², qui mundum Canis. Giles 2068 dispensata
ACP¹ alii (i in e) B, dispensata P pbo (suprasc. c m²) A, probo (in marg. uiro h m²) S², uiro p,
proco W arre C, arrae (a ex o) B, arrhae Canis. Giles 2069 dē supra lin. S¹ integrum Giles
2070 Satrape CV, Satraphae P stimuli (suprasc. s) A, stimulus p acutus p 2071 Funditus//// ut P¹
saeculi AS (sub u punctum) S²W, s(a)ec//li BS¹, seculi p seruaret optimas C, seq////li .i. spreuiss& s alt.
evanidum P¹ 2073 opulentus W 2074 inter lineas additus C Sic sic euenit (e ex ad) G 2075 quon-
dam A exercius (suprasc. t) S² 2076 Scythicus ASV (y in i) B, scyticus GP¹S¹, scithicus CS²,
sciticus P (citicus in ras.) p, schiticus S stipate (suprasc. n) S², denstipante V 2077 inertem (r ex s) S²
2078 Dum p uallatur codd., ualla// C², vallatus Giles militae (a eras.) P paruq (e in ras.) S²

2059 cf. ad 1173 2065 prosa c. XLVI cum .. primo pubesceret aevo 2067 carm. eccl. III 15
= v. 1693 imperium mundi solus qui iure gubernat 2076 cf. ad v. 1547 carm. eccles. IV 7, 20 densa
comitante caterva 2078 sqq. i. e. Augusti gener, qui paruum secum habebat exercitum, in urbe inclusus,
breui in arcem se recepit, cum tanta esset ubique trepidatio, ut ubique mortis periculum timeretur et de
salute in urbe miles desperaret

- Moenibus inclusus mox propugnacula scandit,
 2080 Armis diffusus saevo grassante tumultu,
 Esset ut horrendae crudescens mortis imago
 Et desperatus torperet miles in urbe.
 Tunc consul, Paulo necnon hortante Iohanne,
 Ocius excelso devotus vota spondit,
 2085 Ut salvatori reliquum serviret in aevum
 Christicola clarus dilubra vetusta relinquens,
 Si populi strages et saeva pericla duelli
 Protinus auferret solita clementia Christi
 Temperiem reddens discusso turbine belli.
 2090 Quae cum dicta forent spondentis voce sequestra,
 Extemplo Christi sensit solacia praetor
 Caelicolis superis mox defendentibus urbem,
 Aemula dum passim verterunt terga falanges
 Pace salutiferis populum stipante coronis.
 2095 Denique dum voti remeasset compos ad urbem
 Compta triumphorum sortitus labara princeps
 Inclita Romanis revehens ex hoste tropea,
 Servorum decies quingentos liberat heros,
 Hoc est bernarum famulantia milia quinque
 2100 Participes faciens Romanis civibus omnes.
 Nec petit Augustum pactam sibi reddere sponsam
 Coniugium penitus famosum sponte recusans;
 Sprevit opum nodos mundique reliquit habenas,

2079 monibus (*suprasc. e*) *S* 2080 diffusus (*supra ras. s*) *A*, diffusus *G*, difusus (*f add. m²*) *S*,
 diffusus *Canis*. grassante (*c supra g*) *P¹* tumultu/// (*in ras. fuit m*) *S²* versus omis. *BP*; in *textu*
om. in marg. additus S¹ 2081 in *del.*, *suprasc. ut A*, ut *om. V* horrende vel horrendae *codd.*, horrenda
Canis. Giles 2082 desperatus *PS¹* in arma (*suprasc. urbe*) *G* 2083 ortante (*suprasc. h m²*) *B*
iohanne codd., Iohanne *Canis. Giles*, PAULUS IOHANNES *m² in marg. P¹* 2084 occius (*c prius eras.*) *P*,
ocys Canis. Giles exelso (*suprasc. c*) *C* spondit *SS²V* 2087 poli (*suprasc. pu m²*) *P¹*, poli in
textu del., in *marg. populi p* secta *G* pericula *S¹*, pericla *G* dielli (*in ras. fuit q*) *B* 2088 proninus
(suprasc. t) S auferret *p* solito (*o ex a ?*) *B* xpc *GW* 2088. 2089 in *marg. inferiore add. m²S¹*
 2089 discussa *W* 2090 circum *S¹* forent (*o in ras.*) *S²* sequestra (*suprasc. s*) *S²* 2091 oracula
pro solacia C praeter (*e in o et o suprasc. o m²*) *S²* 2092 saeli colis *P* 2093 phalanga *G*, palanges
(suprasc. h m²) B, terphalanges *V* 2094 paces *S* cateruis (*suprasc. coronis*) *C* 2095 dum *codd.*,
cum Canis. Giles votis *GW*, uoti *O*, uoti remeasset compos *S²*, cōpos (*o ex a*) *G* in urbem *C*
 2096 labara *AS² multi*, labara (*ara in ras. m²*) *S*, lauīre (*suprasc. a m²*) *B*, labbara *EP¹p Canis.*, sortius
(suprasc. t m²) barbara G Comta (*suprasc. p*) *P¹* 2097 indita *A* tropaea *AS² (suprasc. h) B*,
 tropea *S¹*, trophea *CGPP¹pSV* 2098 decis *A*, deces *S¹* quingentes *AS²* libera theros *Pp* 2099 ber-
 narum *ABC alii*, b///rnarū *V*, berarum (*suprasc. v et n m²*) *P¹* famulatia (*suprasc. n*) *S²* 2100 romanis
(s add. m²) S uicib; *P* 2101 pet& *S* si reddere (*suprasc. bi*) *G* 2102 famosum (*o ex u*) *C*
 spondere causans *A*, recausans *S²* 2103 nodos vel nudos *W* reliquit (*t ex d*) *A*, reliquid *SS² (suprasc. t)*
P¹p, relinquit *B* habenis (*suprasc. a*) *S*

2080 *Verg. VI 858* magno turbante tumultu, *Ermoldus In hon. Ludowici I 211 (PlaC II 11)* nimio
 vallante tumultu, *cf. ad v. 1414* 2081 *Verg. II 369* ubique pavor et plurima mortis imago *M.* 2083 *cf.*
ad pros. XLVIII p. 302, 4 2085 *item* ut post spondere legitur *v. 2395, cf. credere, ut v. 1767. — v. 2149*
 reliquum celebretur in aevum, *epist. ad Acirc. p. 75, 14* reliquum nodetur in aevum 2088 *prosa c. XLIV*
 solita salvatoris clementia 2101 *v. 24* nec peto (= nec rogo) *Castalidas . . nymphas* 2103 *ad*
carm. eccl. III 5

- Ut pauper Christum miles sequeretur egentem
 2105 Iam factis complens scripturae dicta loquentis:
 'Vota vovete Deo reddentes debita pacta!
 Sic Deus omnipotens famulam protexit amantem,
 Vocibus assiduis pulsantem regna Tonantis,
 Ut se servaret sator, integritatis amator,
 2110 Lurida linquentem scaevi colludia luxus.
 Plures nam Christo convertit dogmate turmas
 Exemplo simul et celebri rumore coruscans;
 Uberius pandunt geminae quod forte sorores
 Attica et Arthemias praetoris sanguine cretae,
 2115 Quem Gallicanum vocitabant saecula prisca.
 Praefatas cuius soboles regina monebat,
 Virgineum castis ut servant gestibus aevum;
 Florida quae pariter meruere tropea pudoris,
 Dum mundum linquunt transacto tempore vitae
 2120 Et faustae properant ad caeli sidera sursum.
 Nec minus interea Romae tiruncula Christi
 Floruit Eustochium, venerandae filia Paulae,
 Infula quam nitidae comebat casta iuventae
 Legibus angelicis servantem iura pudoris,
 2125 Quamvis Blesellam saeculi fortuna sororem
 Necteret ad thalami copulam taedasque iugales
 Vincula comptorum passuram blanda tororum;
 Attamen ereptum sic luxit sponsa pudorem,
 Cum vir mundanae clausisset limina metae,
 2130 Plangere ceu solet ablatum matrona maritum,
 Anxia dum queritur singultu funera sponsi.

2104 sequeretur olimphy (olimphi) *GW* 2105 scripturae *om. S² Canis.* 2106 uouente *S* debita *V*
 2107 amantem *codd.*, amentem *Giles* 2108. 2109 alia manus in fine paginae (f. 33^b) suo loco adscripsit *P¹*
 2109 serueret *P* satis integritatis *S* 2110 Ludira (*suprasc. urida m²*) *P* linquentē (*suprasc. e*) *A*
 sceui *ABP¹pSS²W*, scaeui in *ras.* *E*, s(a)eu *CGS¹ Giles* conuiuia (*corr. in colludia*) *S¹* 2111 namq; *p*,
 iam *P* 2112 caelebri *S*, crebro *P* 2114 arthemias *codd.*, Artemia *Canis. Giles, ARTEMIA (sic) (AT-*
TICA in marg. m²) P¹ pretoris *S²* 2115 gallicanum *S²* uocabant (*suprasc. it m²*) *B*, uotitabant *P*
 2116 Prefatus *P* suboles *V* monebat *V* 2117 gentib; *V* 2118 tropaea *A*, tropea (*o in ras. m², suprasc. h*) *B*, trophea *GPP¹pV* 2120 faustae *BGPP¹VSW*, fauste *AS² Canis. Giles, suprasc. felices P*
 ad caeli (*d ex c m¹*) *C* v. 2120 desinit *B* 2121 in *marg. XL S²* De scā eustochia (*suprasc. o m¹*) *C*,
 DE EUSTOCHIO *C¹W*, DE UIRGINIB. XPI PAULA ET EUSTOCHYUM *G* Haec (*puncta sub a et*
suprasc. N) *P¹* tyrancula (*u supra a m¹*) *A*, tyruncula *SS¹S²PP¹p* 2122 eustocium (*suprasc. h m²*) *A*,
 eustocium *SS²P*, eustochium *CGS¹V*, eosthocium (*suprasc. v m²*) *P¹* 2123 nitide *SS²*, nitite *V*, nitidae *P¹*
 carta iubentē (*v supra b*) *A* 2125 blesellam *codd.* (*i supra e*) *S¹* (*e in i*) *S* sedi (*corr. m²*) *p* 2126 nec-
 teretd (*suprasc. a*) *A* 2127 passura *S¹* thororum *P* 2128 lusit *AS²Sm¹*, seduxit *G*, si duxit *p*
 2129 Dum *G* limina (*suprasc. u*) metē (*puncta infra me et suprasc. ui m¹*) *A*, lumina *EV* mētē *S²*,
 metā *C*, uitae *P*, uitae (*ui in ras.*) *P¹*, mactē (*in textu del., in marg. mete*) *p* 2130 plangerē (*suprasc. e*) *C*
 solebat *V* ablatum *codd.*, oblatum *Giles* matronam maritum *S²* 2131 anxia (*suprasc. x*) *G*,
 anxia *P* tum (*t in d m¹*) *A* quæritur *AP¹S²* singultus *P*, singultū (*i in ras. m²*) *S¹* singultum
 (*u ultimum in i*) *S* sponsa *V*

2106 *ps. 75, 12 Scottus in carm. PlaC III 237, 30 vota vovere deo* 2110 *cf. v. 2054* 2114 *Verg.*
IV 191 Troiano sanguine cretum M. 2121—2161 *prosa c. XLIX alin. 1* 2121 *cf. ad prosam LX*
p. 322, 8 2126 *Ovid. met. F483 taedas exosa iugales M.*

- Hos igitur threnus, quos mundi fata facessunt
 Letifer et morbus crudeli calce lacessit,
 Eustochium lacrimis virgo non sensit amaris
 2135 Mellea mundani temnens contagia luxus.
 Aspidis ut morsum spernebat basia buccis,
 Dulcia sed Christi compressit labra labellis,
 Oscula dum supero defixit limpida sponso,
 Ut cecinit quondam famoso carmine princeps,
 2140 Qui sceptrum regni Solimis erexit in arvis
 Personam Christi sponsali dramate sumens.
 Sic, inquam, voti vixit virguncula compos,
 Ut merito fama reliquum celebretur in aevum.
 Cui sacer interpret conscripsit opuscula plura,
 2145 Qui rudis et veteris digessit famina legis
 Ebrea Romulidis vertens oracula linguis
 Necnon Argolicas Italo sermone loquelas;
 Idem translator biblis opulentus opacis
 Transtulit in Latium peregrina volumina pandens
 2150 Thesaurosque simul librorum forte Pelasgos
 Edidit in lucem, quos bargina texerat umbra
 Clavibus Ausoniae verbi clustella resolvens.
 Tomum praeterea comptum sermone polito
 Ad famulam Christi scripsit dedasculus idem,

2132 threnus AS^2 (= $\theta\rho\eta\nu\omicron\varsigma$) (u in o) S , thren//os P , thrones (o prius ex e) S^1 , thronos (*suprasc.* e) p ,
 threnos *cett.* facta S facesisunt (*eras.* c) S^2 , fatescunt (*suprasc.* c) G 2133 loetifer $CGPP^1SS^1S^2V$
 crudelialce (*suprasc.* c m^1) S^2 lacessat APP^1pS^2SV , lacescat G , lacessant C 2134 Eusto-
 cium G sensit (t *supra* s'alt.) P^1 2135 coniugia G 2136 bassia AP^1S^2G *adscript* in marg.
*Am*¹ osculetur me ab osculo oris sui (= *Cant. cant. 1, 1*) 2138 definxit P^1 2139 famos carmine A
 ce//tinit P carmine pingens P 2140 Quis sceptrum p solymis (*in ras.* fuit i) A , solimis *cett.*
 2141 tramate Ap , dramate (*dra in ras.*, *in marg. cantu*) S^2 (a alt. *in ras.*) P^1 , dramate *supra ras.*, *in qua*
fuisse videtur tramite S^1 , dragmate PG (*suprasc.* carmine), dramate *suprasc.* m^1 id ./. mutatio personarum ut
Cantica canticorum C, dramete W v. 2141 om. V 2142 fīx P 2143 famam S 2145 in
marg. S . IHERONIM P^1 diges//erit (*suprasc.* s *supra* r m^2) A , digeserit S^2 , digesserit S , digesserit P
 flamina G regis (r in l m^1) S^2 2145 in *marg.* *adscriptus* man. *insulari* E 2146 romulis dis A ,
 romulidis *etiam* S^2 , romulis (*suprasc.* di m^2) P^1 , romuleis C^1GOW , romulis (*suprasc.* e m^1) p luguis
 (*suprasc.* i m^1) C 2147 loquellas $AS^2P^1m^1$, loquelis V 2148 tranlator (*suprasc.* s) A bibli AS^2S
 (*suprasc.* s) opacis *in ras.* S^2 2149 transtullit A lacium P , latum C , latinum W nolumenta
 (*suprasc.* v m^2) P^1 pandens (*pan supra ras.* m^2) S^2 2150 pelasgos (*suprasc.* e m^2) S , pelagos
 (*suprasc.* s) S^2 , pelasgos V 2151 Ederat W , E//dit (*supra ras.* di m^2) E , Ededit (e in i m^2) P^1 bargina
codd., bargine P , *in marg.* pagina S^2 , pagina *Canis. Giles* cf. v. 1626 et *progr. Gothanum 1904 p. 11, Festschrift*
für Alb. v. Bamberg p. 20 versus 2151—2153 minoribus litteris ab alia manu scripti S 2152 ausonia
 C^1EGOW , ausoniae *cett.* *etiam* S^2 , (ausonie) ausonia// P^1 , Ausonia *Canis. Giles* clustella *codd.*, clustella
 (r iuxta l m^2) A , crustella G , clustella *in marg.* pro trostella p , clauustella *Giles* 2153 thomum G
 v. 2153 om. PP^1p ; *in marg.* *adsc. manus insularis* E cf. 2145 2154 didasculus *codd.* (u prius in a m^2)
 S^2 (a *supra* u) S , didasculus (u in a, *supra* a in fine u) P^1 cf. ad 1643 et 567

2133 crudeli calce = *funesto fine* 2135 v. 1713 Mellea carnalis contemnens ludicra luxus
 2137 v. 1160 Dulcia sed Christi lentescunt labra labellis 2138 *Cant. cant. 1, 1* 2139 sq. v. 1696
 Haec fuit, egregius quam promit carmine vatis, Qui Solimis quondam dives regnavit in arvis
 2153 cf. ad v. 1260 2154 v. 567 cf. v. 1625 sqq. 2152 v. 80 Egregius doctor verbi clustella resolvat
 2143 cf. ad v. 2085 2155 sqq. Porro conflictum gessit dedasculus idem

- 2155 In quo pinguntur castae praeconia vitae,
Qualibus integritas ornetur candida sertis
Immunes artus servans sine sorde petulca.
Sic soboles Paulae degit lectissima virgo,
Donec supremam clausissent saecula metam;
2160 Aurea tum propere penetrarat regna polorum
Spiritus, ad superas anima remeante catervas.
Hic quoque metrorum crebrescat laude per orbem
Demetriadis honor sacrae virginis almus!
Quam licet Europae faustis natalibus ortam
2165 Plurima cum densis celebrarent agmina turmis,
Punica sceptrata tamen praeconia sancta stupescunt
Virginis egregiam vulgo mirantia famam.
Sicut enim lichinus modii non cluditur umbris,
Summa sed potius fulgescens arce locatur,
2170 Omnibus ut radiet clara cum luce coruscans:
Sic sacra Deo casto virguncula sexu
Vixerat in terris caelesti freta patrono.
Inclita haec fuerat generosa stirpe parentum
Nobilibus titulis vitae cunabula sumens,
2175 Sed tamen ante Deum multo generosior extat
Virtutum meritis rutilans, ut gemma coronae.
Pulchra comis cirisque decens et candida vultu
Fronte caperrabat frugalis virgo Tonantis.
Hanc opulenta sibi certatim turba procorum
2180 Formosam specie thalamis asciscere gestit,

2155 caste *CS²V* pconie *p*, pconia *C* 2156 condida *p* 2157 In//munes *P* artus • ruans
(*suprasc. ser*) *A* 2158 suboles *S* electissima *W*, lectissima (*suprasc. c m²*) *S* uirgo *add. alia manus P¹*
2159 sup//pam *P*, suppmā *G*, supraemam *P¹* metum *V*, ma&um *P¹* 2160 Tum (*t in d*) *S* pper//
(*supra ras. e, in ras. fuit um*) *A* penetrauit *S²*, penetrarat (*suprasc. uit*) *S*, penetrat *P*, penetrarat (*e alt.*
in i m²) *P¹* 2161 adsupserat *P* 2162 in *arg. XLI S²* De sancta demetriade *m²p*, De s̄ca meri-
ade *C*, DE SANCTA DEMETRIDA *W*, DE S̄CA DEMETRIADE *G* Sic *CGV*, Ic *p* metroirum *S²* per
euum *C* (*cf. v. 2215*) crebrescit *GW*, in *fine* crebrescit uirginis almus *del. et suprasc. laude per orbem p*
2163 Demetridis (*suprasc. a m²*) *A*, Demetriidis *P*, Demetridis *P¹SS²* (*post s rasura*) Canisius, Demeritis *S¹*,
Demetriadis (*t ex d*) *V* Quam licet europe *del. et Demetriadis h. s. u. a. scriptum p* 2164 Quam libet *V*
fastis (*suprasc. v m¹*) *S¹* 2166 s̄ca (*a ex e*) stupescunt *C* 2167 uulta mirantia *S²* 2168 lichinus *P¹*
modi *Pm¹* cluditur *A codd.*, clauditur *S* 2169 sed potius (*m¹ supra lineam*) *S¹* arte
(*suprasc. c*) *S²* coruscas (*suprasc. n m²*) *C* 2170 ut diat (*suprasc. ra m²*) *A*, radiat *cett.*, radiat iam
clara l. c. *S¹*, radiat (*suprasc. e*) *G*, radiet (*e ex a m²*) *P¹*, sed *cf. Matthaeus l. l. ut luceat omnibus clare P*,
cum clara luce *S¹* 2171 caste (*corr. m²*) *P* 2172 caelestis *S²* 2173 et hec (*et supra lin.*) *p*
generoso *S¹* pasentū (*s in r m²*) *P¹* 2174 canubula *SS²*, conabula *P* 2175 genesior
(*suprasc. m² generosior*) *G* 2176 maeritis *P¹* 2177 Pulchra *S²* ante cirisque *suprasc. ī S¹*,
cirisque *Gm¹P* tegens *GW* uultum *W* 2178 caperabat (*suprasc. r m¹*) *A*, caperrabat *CP¹SS²*
(*e supra a prius*) *V* Canisius, *suprasc. caput radians p*, ceperebat (*supra e primum m² a*) *P*, *cf. Progr. Gothan.*
1904 p. 11 et epist. ad Acirc. p. 167, 24 G, redundo, caperro, susurro, capesso; fronte splendidula *S¹*, uenusta
nitet *C¹GOWE* (*in ras. m²*) *Giles*, fronte caperrata *cf. Hanckius* 2179 copulenta *V* certam (*suprasc.*
ti m¹) *G* 2180 speciem *p* adscisceret *A*, adscissere *G* gestis *C*

2159 v. 593 Donec supremam clauderant tempora vitam 2162—2193 *prosa c. XLIX 2*
2168 *Matth. 5, 14. 15 cf. prosa c. XLIV p. 297, 12* 2170 v. 2744 angelica fulserunt luce corusci, *Verg.*
II 470 luce coruscus aena M. 2180 *cf. ad v. 1785*

- Plurima dum felix ditis patrimonia gazae
Possidet, obrizum et gemma fulgente metallum,
Ac segmentata fulgebat veste virago;
Innuba sed voluit dotales linquere pompas
2185 Et superi potius sponsi lentescere labris
Suavia compressis impendens oscula buccis.
Nam nuper legi facundo grammate^u biblum,
Virginis eximiam qui scribit commate vitam,
Ut precibus genetrix subnixis sancta poposcit,
2190 Cum pia trans pontum pulsaret carta magistrum,
Scriberet ut soboli doctrinam rite supernam,
Qualiter in cordis thesaurum condant acerra
Virgineum servans stupri sine sorde pudorem.
Tempore quo rigidos saevi tormenta tyranni
2195 Anthletas Christi cogeant ferre cruenta,
Tres simul illustres sumpserunt forte sorores
Splendida purpureis plectentes sarta coronis,
Dum simul integritas candens et passio rubra
Virginibus Christi cumulabant praemia dupla;
2200 Quarum per prosam descripsi nomina dudum.
Impius Augustus, qui mundi regna regebat,
Has Christi famulas nuptis asciscere gessit,
Plurima sacratis promittens dona puellis,
Si mallent omnes consortes esse procorum
2205 Nobilium pulchra fungentes dote virorum;

2182 possedit *AP¹m¹SS²V* et *codd.*, ac *Canis. Giles* 2183 segmentata (*g in t*) *S* 2184 sic
noluit *P* 2185 lentes certe *P* labras (*a in i*) *S¹* 2186 compressis *A* impendere *G* 2187 gra-
mate *P* 1///egi (*suprasc. ego althelm m²*) *P¹* 2188 quę *S¹* scripsit *supra lin. m¹ S¹*, scripsit *V*
2189 genetrix *GPP¹m¹S¹* 2190 pulchra & *P* certa *ACSS²* alii *Canis. Giles*, carta *S¹* magistrum
(*suprasc. hieronimū*) *P¹* 2191 soboli *ASS²V*, soboli *cett.*, sobolis *W*, sobolis *Giles* 2192 acerra
(*suprasc. v*) *A*, acerua (*graphio suprasc. ra*) *V*, acerra (*suprasc. uo*) *S²*, aceruo (*suprasc. cumulo*) *S¹*
2193 post stupri *ras. P¹S* sorde *codd.*, sorte *Giles*, corde *S* 2194 in marg. *XLII S²* De trib:
sororib: chionia hirene et agape *C*, De sanctis sororibus agape chionis et hyrsua (?) *p*, DE T(RIBUS)
SORORIBUS *G*, DE TRIBUS SORORIBUS · CHIONIA · ET HIRENE · ATQUE AGAPE *C*, DE TRIBUS SO-
RORIBUS CHIONÆ ET HIRENIS AGAPÆ *W* 2195 anthletas *V*, atletas *p*, athletas *cett.*, sed *cf.*
v. 1190 et ad carm. rhythm. I 2 cogeant *S²* 2196 forte *ACG multi; om. S²*, sorte *Giles* 2197 pupureis
(*suprasc. r m¹*) *S²* flectentes *S¹*, flectentes *V* 2198 Tum *G* 2199 Uirginis (*suprasc. bu m²*) *S*
cumalabant *S²m¹*, comulabant *P* munera *S¹* 2200 nom adudum *Pm¹* 2201 qui mundi regna
A cett., mundi qui *S¹*, qui Romae scepra *Giles* 2202 famulas (*supra lin. m¹*) *S²* addiscere *p*
gessit (*s in t*) *S* supremi fallere *W(?) ut affert p. 390 Giles* 2204 mallet *p*, similent (*corr. m²*) *P¹*
inter omnes et consortes vocabulum *erasum G* 2205 fungente *V*, fidentes *G* puirorum (*p eras.*) *S¹*

2185 *v. 1160* Dulcia sed Christi lentescunt labra labellis *v. 2137 sq.* 2187 nuper = cum prosam
scriberem 2186 commate = prosa oratione artificiose composita *cf. prosa c. XXXII; de epistula ipsa cf.*
ad XLIX adnot. 3 2189 *cf. ad v. 1933* 2190 prosa *c. XLIX p. 304, 6 sqq.* flagitante eiusdem genetrice
volumen proluxa et lepida sermonum serie digestum ad praefatam Christi tirunculam citra pontum
dirigitur; pia... carta est ablativus, trans pontum ad scriberet pertinet 2194—2278 prosa *c. L*;
de nominibus virginum (*Chionia Irene Agape*) ad prosam lectores revocat *v. 2208* 2197 *cf. ad v. 1878*
2200 dudum = nuper *v. 2187 cf. carm. eccles. III 33 (Traube, Karoling. Dichtungen p. 17 sq.)* 2201 *cf.*
ad 1779

- Si vero nollent ritum complere iugalem,
 Mox tormenta iubet sanctas perferre puellas
 Lurida passuras strictis ergastula claustris,
 In quibus exiguae caperent nutrimina crustae.
 2210 Sed tamen insontes felix Anastasia bernas
 Pascere non cessat praebens alimenta misellis;
 Quae stipem quaestus simul et patrimonia gazae
 Martiribus confert mortis discrimina passis.
 Illius idcirco devulgant saecula famam
 2215 Et rumor laudis perpes crebrescit in aevum;
 Quae contempta sui spreuit patrimonia sponsi
 Et sequitur dominum neglecta sorte mariti.
 Pertulit idcirco poenas matrona cruentas,
 Quas nunc in cartis biblorum digerit ordo
 2220 Et legitur felix descriptis passio scedis,
 Annua dum redeunt celebrandis tempora festis.
 Denique praedictas germana mente sorores
 Diri tortores ducunt e carcere caeco,
 Quas simul aspiciens formosis vultibus atrox
 2225 Praeses Dulcitius spurco succenditur igne
 Luxuriae stimulis caeco et correptus amore.
 Plurima tunc pellax spondebat dona puellis,
 Si mallent animo nutum complere nefandum.
 Sed famulas Christi protexit parma pudoris
 2230 Spicula luxuriae spernentes corde profana.
 Sed nocturna quies cum fessos occupat artus,
 Dulcia dum famulae cecinissent carmina Christo

2208 passura C 2209 In quis G exigua W caperent om. P¹, supra lin. p nut-
 trimina S, nitrimina V causte P 2210 bernas AC multi (v supra b) GP¹m²; in marg. 2211
 ANASTASIA m²P¹ 2212 Quae stipem ASCGP¹ cett., st///pem P, Quaeque stipem Canis. Giles: ad stipem
 cf. 1803. 2367. 2590 2213 martyribus AP¹S¹ 2214 defulgant A, deuulgant CP¹pSS²V, deuulgant
 (suprasc. u) P 2215 fumor A 2216 speuit (suprasc. r m¹) A 2217 neglecta (g m² ex c) P¹
 2218 cruenta C 2219 librorum P 2220 relegit P discriptis AP, discriptis (is m²) S scedis
 sic A codd. 2221 reddeunt A v. 2221 om. V 2222 germina Pm¹ praedictis (suprasc. v) A
 2223 diry S, Duri (suprasc. i m¹) C in carcere P ceca S¹ 2224 aspiciens S² 2225 Praese///s
 (eras. n) P¹ tunc tius (suprasc. ci m¹) G, dulcicius p succedit (suprasc. n et add. ur m²) S
 2226 luxoriae PP¹pSV *stimulis et caeco corr. ACSS¹S²V, et om. G Canis. Giles correptus m¹,
 arreptus m²S spurco succensus amore S¹ luxuriae, stimulis caeci . . . amoris Abr. Gronovius sed cf. 2230
 2227 ceco succenditur igne S¹ 2228 ani monitū V, animi G versus 2228 et 2233 in marg. manu insulari
 additi E cf. 2145. 2668 2230 luxoriae APP¹pSV sp//nentes (in ras. fuit e) P cordae V, corda P¹
 profana. (sic) A, prophana W 2232 Dultia P

2213 = v. 352. 2563 mortis discrimina passis 2219 sq. cf. 1631 sq. prosa XLIX [Eustochium]
 adeo . . . claruit, ut in orthodoxorum bibliothecis, ubi sagacissima Hieronymi commenta recitantur, illius
 quoque opinio crebra lectionis assiduitate divulgatur. c. LII Nec praetereunda censeo sanctarum virgi-
 num Anatoliae et Victoriae praeconia, quarum rumores et prodigiorum privilegia per totos mundi car-
 dines longiuscule crebrescent, dum scedarum apicibus, quando rotante anni circulo natalitia earundem
 catholici celebrant, in pulpito ecclesiae recitantur cf. *carm. eccles. III 58* 2223 Verg. VI 734 clausae
 tenebris et carcere caeco M. 2225 sq. Hac Aldhelmi narratione in Dulciti fabula tractanda Hrotsvit
 (cf. opera ed. P. v. Winterfeld p. 127 sqq.) usa non est 2229 v. 2327 Artus virgineos sic textit parma
 pudoris; — sed famulas Christi = v. 2335

- Odis psalmorum pulsantes ostia caeli,
 Audet atrox sanctam spurco flammatus amore
 2235 Audacter cellam stolidis irrumpere plantis;
 Sed praestante Deo caecatur corde malignus,
 Basia caccabis dum stultus tradidit atris:
 Sic ollis niger, sic furva sartagine teter
 Per totam noctem praeses diluditur amens
 2240 Defensante Deo sacrasque tuente puellas;
 Egreditur tandem infelix gurgustia linquens.
 Quem scelerum socii nequeunt cognoscere fronte,
 Sed procul abscedunt vasto crepitante tumultu:
 Linquentes larvam furvum fantasma putabant.
 2245 Nam proprias acies fautor caecabat iniquus,
 Ut solus nebulam strofae non nosset adulter,
 Cernere quam reliqui quirent sine fraude maligna.
 Tum petit Augusti demens suffragia questu,
 Vindicet ut flagris bernarum crimina sontum;
 2250 Quo viso procures densa stipante corona
 Cum colaphis caedunt et lento vimine flagri,
 Ut procul effugeret facies larvata nefandi.
 Ducitur ad propriam famulis comitantibus aulam
 Moxque clientelae resonant singultibus aedes,
 2255 Dum cernunt dominum picea fuligine pictum:
 Autumat incassum fretas virtute magorum
 Hoc sibi clasma tetrum sacras gessisse puellas;
 Ideirco peplis iussit fraudare beatas,
 Pasceret obscenos ut nudo corpore visus,

2233 psalmorum *p* pulsassent *C* hostia *S* 2234 sc̄a *P* amore (*a m*² in *ras.*) *P*¹
 2235 colla *P* 2237 bassia *AE GPP*¹*pS* (*i add. m*²) *S*² caccabis *CEGP*¹*m*¹, cecabis *p*, caccavis *S* (*u in b*) *V*
 dradidit (*suprasc. t*) *S* a///tris (*tris in ras. m*²) *P*¹ 2238 Sic ollis in Sic collis *m*²*P*¹ niger (*in ras.*
 fuit *e*) *A* sic furua *AS*² *cett.*, sic *om. PV*, et furua *Canis. Giles*, furuū (*u ex a*) *V* tener *S*¹, eter
 (*suprasc. t m*²) *p*, th&er *P*¹ 2239 psens *C* diluditur *AC plurimi*; *i in e P*¹, deluditur *G* ams *C*
 2242 sotii (*t et i alt. in ras. m*²) *P* 2243 uasto (*o m*² in *ras.*) *P*¹, uaste *W* 2244 linquentē *P*, lin-
 quens (*suprasc. tis m*²) *p* larbam *APP*¹*SS*²*W* (*suprasc. v m*²) *G*, laruam (*u in ras.*) *S*, larua *p*, furuū
 (*a in u*) *G*, furua *P*¹ 2245 aties *V* 2246 rebulam *C* strofae *A codd.*, stroffe *p* nos///s&
 (*om. non*) *S*² 2247 qua *Pm*¹ qui///rent (*i m*², in *ras.* fuit *ae*) *P*¹ 2248 Tunc *p* augusto
 (*o in i*) *S*² clemens *p* suf fragio *A*, sufragia *C* quæstu *P*¹*Giles* 2249 bernarum *A codd.*
 (*suprasc. v*) *GP*¹ crimuna *P* 2250 uiro (*suprasc. s*) *C* 2251 colophis (*o alt. in a*) *S*¹*S*² cedunt *SS*² *V*
 limine (*suprasc. v*) *G* 2252 efugere *A* (*suprasc. f*) *SS*² facer& pro facies *V* larbata *P*¹ (*suprasc.*
*v m*²) *AG*, barbatā (*corr. m*¹) *P* pro *v. 2252 legitur 2260 suo loco omissus S*¹. Post *v. 2253* (comitantibus
 aulam) *desinit P*: EXPLICIT LIB ALDEMI DE LAVDE VIRGINV INCIPIV CAPITVLA DE ENIGMA-
 TIIB; ALDEMI 2254 clientellae *AP*¹*m*¹*SS*¹*S*²*C*, cliemelere sonant *V*, diente (*deletum*) lare (*in marg.*
 cliente *m*²) *p* 2255 cernunt (*u in a m*²) *P*¹ picis *G* rictū *C* pinctum *G*, pictum vel tinctum *W*
 2256 autumat ut cassum *A*, a. ut Incassum *S*², Autumant *CS*¹, Autumat in *ras. S* magnorum *p*
 2257 clasma (*in marg. s. monstrum*) *SS*¹ (*in marg. fantasma*) *S*² dasma in *textu del.*, in *marg. phasma m*² *p*,
 plasma (*p m*² ex *c*) *P*¹, phasma *ej. Canis.*, clasma damna *Corp. gloss. V 278, 12* gessisse *ASV*
g in ras. et suprasc. s (*m*¹ videtur habuisse lesisse) *P*¹, gessisse (*prius ss et i in ras.*, genuisse *m*¹?) *S*²,
 gessisse *cett.*, gestasse *Canis. Giles* 2258 peplis *C* fraudere (*suprasc. a*) *p* puellas *C* 2259 ab-
 densa scenas (*suprasc. o*) *SS*²

2243 cf. ad *v. 1414* 2246 *Juvenc. Hist. evang. II 113* sine fraude maligna 2250 *Verg. IX 551*
 .. saepta corona *M.* 2251 *Verg. VI 137* et lento vimine ramus *M.*

- 2260 Quos prius in latebris fraudis fantasma fefellit.
Sed Deus ex alto, qui sanctos iure triumphat,
Cum forti famulas dextra defendit inermes,
Ut nullus posset membris auferre ciclades.
Venit ad extremum princeps Sisinnius atrox,
2265 Ut famulas Christi, si nollent tura litare
Nec dilubrorum ritus offerre profanos,
Insontes pariter crudeli morte necaret.
Sed nullus valuit sanctas terrore minarum,
Quamvis centenis plagis incumberet atrox,
2270 A Christi cultu mentes discludere fixas.
Tum geminas iussit flamma crepitante cremari;
Quae sic orantes potius quam damna ferentes
Angelicis ulnis ad caeli sidera scandunt.
Tertia sed sequitur cuneum visura supernum
2275 Tramite dissimili tendens ad praemia vitae,
Spicula dum patitur longis exempta faretris
Vulneribus crebris occumbens saucia virgo
Purpureusque cruor tenera de carne cucurrit.
Praeterea geminas divulgat fama sorores
2280 Romae sortitas primae cunabula vitae:
Nomine nempe prior felix Rufina vocatur,
Altera posterior florens aetate Secunda.
His pater Asterius necnon Aurelia mater
Nobilium pulchra consulunt dote procorum;
2285 Sed tamen illustres sponsalia iura recusant
Cunctaque fallentis mundi patrimonia spernunt,

2260 quo *p* f. fellit (*suprasc. e m¹*) *A*, refellit *S²* v. 2260 om. *S¹* cf. ad 2252 2261 Sed *S¹V*, Sed ex Sic *P¹*, Sic *ASS²* alta *AP¹m¹* alto (*ras. post o*) *S* 2262 forte *SS²* dextra (*x ex n*) *C*, dext//ra *P¹* 2263 posset membris *A* *codd.*, possit membris *V*, membris posset *Canis. Giles* auferte (*t adrasum*) *S¹*, t in r *S²* cicladas (*cic in ras. m²*) *P²* 2264 sisinnias *V* 2265 Et *G* 2267 insontes (*o ex e, suprasc. o*) *S²* 2268 ipore *C* 2270 fixas *codd.*, rixas *Giles* 2271 Tunc *CGpSVW* iussit om. *AP¹SS¹S²*, in fine versus s. iussit *SS¹*, iussit flamma *CGVW*, missit fl. *p*, mandat flamma *Canisius*, qui nil adnotavit, et *Giles*. An iussit pro glossemate habendum et scribendum est flamma mandat? flammis *S²* 2272 ovantes *p* potius *S¹p* 2273 sydera scandit (*suprasc. vn*) *S¹* 2274 sed (*se in ras. m²*) *P¹* 2276 ratitur *C* exemptis pharetris *A*, excepta *p* far&ris *S*, faretri *C* Deest nota capituli *S²* De felice et rufina *C*, De sancta rufina t flora sororibus (?) *p*, DE SCA (SANCTA) RVFINA ET SECVNDA *C¹W*, DE SECVNDA ET RVFINA (*suprasc. c b a m²*) *G* 2279 divulgat *p* 2281 felix (*x ex e*) *A*, in marg. RUFINA *m²P¹* 2282 flores *A*, floris (a)etate *SS²VP¹* (*corr. flores m², suprasc. proprium nomen*); floris etlere (?) *p*, florens *cett.* 2283 austerius *codd.*, austerius *S*, asterius *C* *Canis.* = *Acta Sanct. Iul. III p. 30* mator (*suprasc. e*) *S²* 2284 consulunt *S¹*, consulat (*suprasc. t*) *p*, consulunt *cett.*, Consulunt *Canis.* recussant *A* 2286 cuncta (*om. que*) *V*

2261 cf. ad *carm. eccles. IV 4, 13* 2266 v. 2303 Rennuit, ut vetitum fanis offerret honorem et ad *pros. XXXV p. 279, 1* 2271 *carm. eccl. IV 11, 10* Machina succumbat flamma crepitante per orbem 2273 cf. ad *pros. LI p. 308, 2* et *Eangyth ad Bonifatium (Epist. Merov. I 262, 13)* spiritus eorum angelicis ulnis evecti regnaturi cum Christo 2276 *aenigm. 33 (IV 3), 7* Spicula non vereor longis exempta faretris 2278 v. 1761 Purpureusque cruor stillans de carne fluebat 2279—2349 *prosa c. LI. — Acta S. Iul. III 30* Rufina et Secunda, duae sorores virgines erant cives Romanae, patre clarissimo genitae Asterio, matre clarissima Aurelia; in *prosa Aldhelmus parentum nomina non affert*; Austerius, ut *codices habent*, nomen non est Latinum

- Ut sponsi thalamis, caeli qui regnat in arce,
Iungantur iugiter, qua floret pulchra iuventus
Et numquam aggreditur rugis sulcata senectus.
2290 Harum igitur sponsi neglecto tramite Christi
Errorum anfractus salebroso calle sequuntur,
Quamvis ante fidem gestarent pectore puram.
Idcirco sponsae temnentes iura procorum
Urbis Romanae linquunt fastigia celsa,
2295 Ut tempestatem tranquilla mente nescirent,
Quam rea sponsorum concinnant famina sontum.
Namque petunt pariter basternis praedia nota,
Quae procul in Tusciae felices parte regebant;
Sed rursus Romam sponsis prodentibus ambae
2300 Missis militibus propere ducuntur ad urbem
Squalores pariter passurae carceris atros.
Tunc Rufina soror dictis parere nefandis
Rennuit, ut vetitum fanis offerret honorem.
Caeditur idcirco cum lentis femina flagris,
2305 Ut soror aspiciens mollescat mente Secunda,
Verbera dira pati cum sanctos cerneret artus;
Sed secus evenit, quam tortor credidit atrox,
Dum nutabundis non fatur virgo loquelis.
Nam constanter ait numquam tremibunda Secunda:
2310 'Affer cuncta simul nobis tormenta cruenta,
Ignes et macheras et rubras vibice virgas,
Restes et fustes et dura grandine saxa
Caerula sanguineis arpagans vulnera rivis;
2315 Ast ego tanta feram victo tortore tropea,
2314 Quot tu poenarum genera crudeliter infers;

2287 in (*supra lin. m*¹) *A* arcae *P*¹ 2288 qua *ACpS*¹*V* (a ex o) *P*¹, quo *GSS*² *Canis. Giles*
flore *V* pulcha (*suprasc. r m*¹) *A* iuuenta *G* 2289 culcata *AS*² (*suprasc. a*) *S* 2290 neglecto *S*²
ramite (*suprasc. t*) *p* 2292 pector ræpuram *V*, pecoræ (*suprasc. t*) *P*¹ 2293 temnen//tes *A*, temp-
nentes *CG*, trementes *p* 2296 Qua re asponsorū *V* concinnunt *G* sponsūm *Canis. (pro sontum)*
2297 Nanq. *G* basternas *V* 2298 porro *S*¹ tus·ciae *A*, intus ciae *P*¹, Thusciae *Canis. iacebant*
Abr. Gronovius 2299 sursus (*suprasc. r m*²) *S* sponsis *A* ptentibus *A*, pcedentibus *S*¹, prudentibus
(*p in p et ru del.*) *S*², rudentibus (*addito p m*²) *S* 2300 missis militibus *ACSS*¹*S*², militibus missis
C'EGOW Giles ducunt (*m*² *add. ur*) *S* 2301 Sualores *V* carcereris *A* atox (*suprasc. r et s*) *S*
2302 rufini *V* his dictis *S*¹ par&re *V* 2303 rennuit *codd. sed cf. etiam L. Mueller De re metr.*
p. 451 et ad aenigm. 6, 4 & (*suprasc. ut*) u&idum (*suprasc. t m*²) *S* 2304 ceditur *ACG* alii, creditur
p Giles 2305 asspiciens *S*² molescat *p* 2306 diri *VP*¹*m*¹ 2307 atros *C* 2308 nutabundis
(*t in d m*²) *A*, nutabundus (*i supra u*) *C* no fatur *A* uerba (*corr. in uirgo*) *S*² loquellis
*ACP*¹*SS*¹ 2309 nunquam *G* 2310 cruenta *bis scriptum C* 2311 maceras (*suprasc. h m*¹) *A*,
macheros *S*¹ ubice *S*², subice *P*¹, obice *cj. Canis. cf. 2474* 2312 fustas *SS*² 2313 Caerul///a *P*¹
arpagans *A codd., harpagans Canis. Giles* 2314 quod *CpP (suprasc. t)* verum 2314 post v. 2315 trans-
ponendum esse sententiarum ordo docet; 2315. 2316 om. (*in marg. post 2314 suppleti*) *Pp*, 2314—2317 alia
manus scripsit *E* 2315 tanta *codd., tanta = tot cf. v. 2551 et Roensch, Italia p. 337 sq. Semasiol. Beitr. II*
p. 53, lauta Giles

2287 cf. ad 1394 2298 Tusciae neglecta positione ut nescirent v. 2295 (*cf. aenigm. 4, 3*); etiam
v. 2077 (*Thraciam*) potius quantitatem neglectam quam synizesin adhibitam esse putem 2303 cf. v. 2266
2306 Verg. georg. III 208 Verbera lenta pati 2313 arpāgans: cf. Du Cange s. v. arpacare, arpagare,
harpagare

- Quot tu concinnas crudi discrimina leti,
 Tot nos in supera numerabimus arce coronas!
 Tunc iterum carcer lanternae luminis expers
 Passuras claudit fimoso stercore poenam,
 2320 Sed splendor lucis radiantis ab axe polorum
 Furvas extingit latebrosi carceris umbras
 Et fetor fimi ut turis flagrantia spirat.
 Post haec in thermas ambusto torre calentes
 Ambas trudebant divino numine fretas,
 2325 Sed tamen in thermis crepitantes fomite flammas
 Protinus extinxit caelestis rore potestas;
 Artus virgineos sic texit parma pudoris,
 Ut nihil innocuis laesisset carbo favillis;
 Sed fax et fomes et dempto pruna vigore
 2330 Nequicquam ardentes sopito torre tepebant.
 Tum famulas tortor sacratas imperat atrox
 Pondere cum scopuli collum constringere nexu,
 Alveus ut Tiberis mersisset gurgite glauco,
 Quas prius exusti non audent urere torres,
 2335 Sed famulas Christi vectabant caerula fluctus;
 Frigida cum vitreis stupuerunt flumina flustris,
 2336 Corpus virgineum dum nat ceu planca carinae
 2337 Ad ripas remeans rursus cum sospite vita.
 Tunc iussu rigidi truculento principis aequae
 2340 Sanguine purpureo sanctarum membra rubescunt;
 Ambae martirii mercantes sarta cruenta

2316 crudis C 2317 Tquot G numerauimus S¹, numerabimus (m prius ex l) C ace (suprasc. r m²) S v. 2317 om. V 2318 lanternę P¹SS², lanternę (n prius del.) p, lanternae S¹ 2319 fimoso W (i ex u) V (i ex e) P¹ (cf. v. 2322 fetor flimi), fumoso CG (o ex ?) S, famoso cett., fetoso p poenae (æ ex am) S 2320 spendor (suprasc. l) A radians ASP¹W ab arce C axepolorum ex exemplorum p 2321 intinguit p, extinguit (ex ex in, suprasc. n m²) P¹ umbras (suprasc. r m²) S 2322 foetor CS¹ fumi C turis (i ex u) S², thuris S¹ flagrantia codd., etiam S², fragrantia Canis., fragrantia Giles 2323 in thermis S¹, termas GP¹pS² torre supra lin. callentes G 2324 diuine C, diuino munere P¹W 2325 termis (suprasc. h) SS², termis GP¹p 2326 extin//xit (suprasc. c m²) A, extinxit SP¹ c(a)elestis CGVW, caelesti A cett. 2327 parua A 2328 lessisset A, laesisset cett., lesiss& (siss&t expunctum et suprasc. der&ur m²) P¹, laesa esset Giles caro ACP¹S² aliū (suprasc. b m²) GSGiles, carbo S¹V 2330 nequicquam CGP¹SS¹S²W, nequicquam V, nec quicquam p, nequaquam A 2331 famulas — sacratas codd., famulas (a eras.) sacratas (a per ras. in i?), i. e. famulis — sacratis G, sed cf. v. 2429 sqq. sobolem . . restaurat pectus anhelum 2332 scopoli (suprasc. u) A pollum V constingere A nectens GW 2333 Alueus S, Alueus P¹ tiberes A, tyberis S², tibris P¹ 2334 pris (suprasc. u) A; v. 2334 bis scriptus: ambae (e del., suprasc. s) . . munere p 2335 uectabant S *fluctu codd., flucti C, caerula fluctus ut caerula ponti carm. eccles. IV 1, 31 2337 in marg. inferiore adscriptus, sed punctum et h, cui respondet in marg. d, inter 2338 et 2339 positum A 2338 ante 2337 CC¹S¹P¹pW at ripas p remeans sponte cum S¹ 2338 dūnat A, dum nat CC¹SS²pP¹ (suprasc. natat), dum nat (suprasc. ta m²) E, dum natat OWG (sed puncta infra dū), tranat S¹V, dum om. Canis. Giles, damnat Canis., natat Giles planca carinae A codd., plan//ca (in ras. fuit q) S², planca carina C, plana carina Canis. Giles 2339 iuso (suprasc. s) S¹ principes V aequ//e S¹, equę C, equae P¹ 2340 Sanguineo purpureo S², sanguine purpure V, purpureo P¹ 2341 mercantur p sarta codd., sorta Giles cruenta C, cruenti codd., cf. carm. eccles. IV 9, 12 de virg. 1121, 1444; cruenti ex v. 1879

2327 v. 2229 Sed famulas Christi protexit parma pudoris
 ad v. 1656

2337 cf. ad v. 603

2340 cf.

- Necnon virgineos sumpserunt iure triumphos:
 Rura relinquentes caelorum regna capessunt.
 Quamvis ossa tegat tellus et tumba sepulcri
 2345 Artus includat pro Christo funera passos,
 Donec scintillans exurat saecula carbo,
 Attamen ad caeli scandunt spiracula sedes
 Absque chao densis gestantia labara turmis,
 Quando catervatim vallant caeleste tribunal.
 2350 Tempore quo Decius triquadrum rexerat orbem
 Militibus Christi mortis discrimina patrans,
 Extitit in Roma binarum forte sororum
 Fama praecipuis pulsans rumoribus aures;
 Quas nullis poterat tormentis vincere tortor,
 2355 Quamlibet insontes multaret caede cruenta,
 Ut vitae auctorem reflexa mente negarent,
 Altera de geminis felix Anatolia dicta,
 Altera sed gestat verum Victoria nomen.
 Has igitur sponsi claris natalibus orti
 2360 Ad prolem generis satagunt coniungere nuptis;
 Sed mens virgineis ambarum torrida flammis
 Stuppas luxuriae combussit torre pudoris
 Spurcitas mundi contemnens corde caducas.
 Divitias spargunt simul et patrimonia dantes
 2365 Aurea purpureis calcant crepundia gemmis
 Cunctaque pauperibus mox ornamenta misellis
 Nil sibi servantes vendunt pro stipe superna.
 Nuntius e caelo pinnatus labitur alto:
 Flammeus aspectu, niveo candore coruscus
 2370 Sceptrinum vimen dextra gestabat in alma;
 Ambas alloquitur tali cum voce puellas:

2342 uirgineos (o ex u) P¹ sumserun A, sumserunt p iuræ V 2343 Aura G capescunt G
 2344 sepulchri AGP¹, sepuchri p, sepulchra S 2345 passus p 2346 scintillas P¹ (a in i) S¹, scin-
 tillis p exur///at A, exuran (suprasc. t m²) S 2348 gestia V, destancia p labara A codd., labari V,
 labbara Canis. Giles chao uitā densis gestantia turmis S¹, turbis C 2349 fallant (suprasc. u m¹) p
 2350 in marg. XLIII S¹ DE SCA ANAT(H)OLIA 7 (ET) VICTORIA GC¹W, De sēa (sancta) anatholia
 et uictoria Cpm² quod p 2351 triquadum (suprasc. r) p 2352 ext&it (& in it) P¹ dignarum
 del., suprasc. binarum p 2353 presans m¹, pulsans m²S¹ auris p 2354 nullus SS¹S² Canis. Giles
 2355 cruenda p 2357 anatholia CGP¹pS¹, anatonlia (suprasc. l) S, in marg. m² ANATOLIA P¹ 2358 sed
 /// gestat A ueram (suprasc. u m²) S² 2359 Ad del., adsc. Has m²p 2360 sattagunt (t prius
 del.) p nuptis codd. nuptas Canis. Giles 2362 Stupras C, Stupas G (suprasc. p m²) p luxoriae AP¹SV
 2363 corde secunda C 2364 Diuicias pgunt p dandes S² 2365 purpureis (suprasc. v m²) P¹
 2368 pinnatus ACP¹m¹S¹S²V, pennatu (e ex i) ES, pennatus cett. 2370 Sceptrinum (n supra m prius)
 S, Sceptrinum (n ex m) P¹ gestabat (a prius ex e) P¹

2343 Iuenc. Hist. evang. III 315 caeli fulgens cum regna capessam cf. v. 2481 promissae telluris
 regna capessat M. 2349 v. 2903 caeleste tribunal . . vallabunt 2350—2445 prosa c. LII
 2350 cf. ad v. 85 et pros. XVIII p. 247 adnot. 3; in Roma cf. v. 2051 2356 cf. ad v. 1255
 2360 nuptis = nuptiis cf. ad 1985 2363 v. 1742 Divitias mundi conculcans mente caducas
 2365 v. 1801 Aurea gemmatae linquens crepundia pompae, 188 aurea flammigeris praestat crepundia
 gemmis 2366 v. 1802 sq. Utque peregrinis daret ornamenta procorum Pauperibus stipem tribuens . .
 1807 Ut — offerrent dites patrimonia Christo

- 'Nunc procul a vestro pallorem pellite vultu,
 Pectore nec pavido quatiens timor ilia pulset,
 Dum vobis thalamus paradisi sede locatur,
 2375 In quo perpetui numquam consortia sponsi
 Deficient, penitus sed gaudia longa manebunt,
 Si vos virginitas comes indefessa tuetur!'
 Tunc ambae servant castae consortia vitae,
 Angelus ut dederat sancti praecepta pudoris
 2380 Usque fugam vitae, cum mors in limine latrat
 Marcida depopulans vitali pectora flatu.
 His igitur gestis ringuntur scaeva procorum
 Pectora letifero zeli maculata veneno,
 Dum cernunt amplum sponsas expendere censum.
 2385 Interea Romam linquens Victoria virgo
 Exul in exilium Tribulanae ducitur urbis,
 Quo draco funestus ructabat flamina ventris
 Limpida letiferis corrumpens aera venenis
 In tantum, ut cives vasto crepitante tumultu
 2390 Linquere iam mallent pollutam flatibus urbem
 Exosi latebram, qua horrens belva latebat.
 His igitur miseris spondet Victoria virgo,
 Credula si domino pandant praecordia Christo
 Lurida pestifero linquentes idola cultu,
 2395 Ut dicto citius truculentam flamine gypsam,
 Quae turmas vulgi multabat strage cruenta,
 Pelleret e populo, dum mallent credere Christo.
 Quod dum sponderent concordi voce catervae,
 Ilico squamigerum proturbat virgo celydram
 2400 Et procul in vacuas iussit reptare salebras;
 Mox draco crudelis sermonum pondere pressus

2372 Hunc *G* paul *C* uestra *A*, uestro (o ex a) *S* 2373 pauito *AS*² (t in d) *S* alia *A*
 (suprasc. i) *S*², illia *p* 2374 in nobis (in del.) *S* thalamus (suprasc. h) *S*² 2376 deficient
 (suprasc. ci) *A* Deniciem del., in marg. deficient *m*²*p* gaudi *V*, gaudia longa in *ras.* *P*¹ 2377 Si
 uis *V* uirginitas (suprasc. ni) *S*¹, integritas *P*¹ indefess *A*, indefensa *SS*² thuetur del., in marg.
 tuetur *m*²*p* 2379 sc̄is *AS*², sc̄is (s alt. expunctum) *S*, sanctis *p* pudoris (o in *ras.* *m*¹) *C*
 2380 mons *C* limite *W* 2381 pectore *AS*², uictali (c expunctum) pectore (suprasc. a *m*²) *G*
 2382 ringuntur *A* codd., stringuntur *S*², ante ringuntur *rasura*, in qua fuit st *E*, stringuntur *P*¹*p*, tinguntur
 Giles seua *p* 2383 Pectora (a ex e *m*²) *S*² letifero *A*, loetifero *P*¹*S*¹*S*²*V*, letifero (suprasc. o) *S*
 zelo *p* 2384 ampl̄ (v in *ras.*) *G* 2385 in marg. VICTORIA *m*²*P*¹ 2386 auxilium (au expunctum,
 suprasc. e) *S* tribulane *GOVE* (in marg.) *W*, tribunale *AC*, tribunale *SS*², tribule (suprasc. na) *S*¹,
 tribunal educitur *p*, tribunali (i in *ras.*) *P*¹ Canis. Giles, cf. *prosa c. LII p. 308, 22 sq.* in Tribulano ter-
 ritorio . . in Tribulano municipio cf. *Progr. Goth. 1904 p. 8* 2387 flumina *V* uentrix *S* 2388 aer//a *P*¹
 era fenenis (suprasc. v) *p* 2389 uasto ciues *G* 2390 flatibus *V* polluta inflatibus *p*, pullutam *W*
 2391 Exossi *GP*¹*m*¹ 2393 pandunt *P*¹ 2394 linquente idola (suprasc. s) *S* 2395 Et dicto *G*
 flaminae *P*¹ gipsam *CP*¹*p* 2396 multabat (suprasc. v) *P*¹ 2397 poleret (suprasc. el) *S*², pellere
 de populo *p* 2398 cum *p* sponderet (suprasc. n *m*²) *S*, spondere *C* concordia *S* 2399 per-
 turbat *W*, p turba *p* 2400 in facuas (suprasc. v) *p* raptare *G*

2373 Verg. IX 415 longis singultibus ilia pulsatur *M.* 2378 cf. ad v. 94 2389 cf. ad v. 1414
 2395 spondet . . ut cf. ad v. 2085

- Deserit obscurum squamosa pelle tigillum.
 Sic virgo felix aethrali freta triumpho
 Ingentem explodit sancta virtute colubrum,
 2405 Ut numquam ulterius serpens irrumperet antrum;
 Sed procul abscedens incultis exulat arvis,
 Iusserat ut gypsam verbo terrente migrare
 Civibus impendens expulso natrice palmam.
 Tunc rogitat cives felix bernacula Christi,
 2410 Quatenus in cripta sibi, natrix unde nefandus
 Aufugit, pariter dignentur condere cellam.
 Mox veneranda Dei supplex ut virgo poposcit,
 Insuper et decies senas iunxere puellas,
 Quae precibus crebris laudarent voce Tonantem,
 2415 Odis Daviticis modulantes carmina sancta.
 Tunc procius Eugenius dilubri flamine fretus
 Turificare iubet munusque litare Dianae,
 Alma sed imperium spreuit complere nefandum.
 Idcirco macheram stricto mucrone vibrabat
 2420 Crudelis tortor fundendo fluentia cruenta
 Virgineos artus consecrans sanguine rubro.
 Mox interfector sensit discrimina palmae,
 Arida marcescens dum torpet dextra lacerti;
 Insuper expertus calloso corpore lepram
 2425 Vermibus et scatens efflavuit flamen in auras.
 Sic quoque famosis felix Anatolia signis
 Claruit exilium scaevi perpessa tyranni.
 Consul is en sobolem constrictum nexibus artis

2402 obscuram squamoso *AS*, squamora (*suprasc. s*) *P*¹ tigillum *codd. cf. 1028*, sigillum *Canis*.
Giles 2404 plodit (*suprasc. ex*) *C* 2404 add. *m*²*p*, qui *codex hic desinit nulla addita subscriptione*
 2405 nunquam *G* inrump& ad antrum *C* 2406 exulit *S*², exuat *corr. excubat S*, exul//at *P*¹
 armis (*suprasc. v*) *S* 2407 gypsam uerbo (*suprasc. t*rente) migrare *C* 2408 expulso (o in a *m*²) *S*¹,
 expluso *corr. expulso S* palmas *C* 2409 bernacula *ACS* (*suprasc. v*) *GP*¹ 2410 Quatinus
*AGP*¹*m*²*S*¹ incripta *P*¹ matrix (*suprasc. n*) *S* nefandus *C*, nefandus (*suprasc. a*) *S*¹, nefandas
*AS*²*Sm*¹ (s expunctum) 2412 suppleat *W*, spplex ut ut *C* 2413 iun//xe (n in *ras.*, *suprasc. re*) *P*¹
 2414 precibus *A*, praecibus *P*¹*V* crebro *C* tonarentem (re temptatum *m*¹) *C* 2415 odis dauidicis
*ACEm*¹*GP*¹*S*²*O*, odis dauidicis *SS*¹*V* *Canis.*, odas dauidicas (a in *ras.*) *W*, odas dauidicas *Giles* modo-
 lantes *AS*² carmina sancta *ACP*¹*SS*¹*V*, carmina sancto *S*² (*sic!*), carmina sancte *Canis.*, carmine sancto
*C*¹*EGOW* *Giles* 2416 dilubri *ACSV* (e ex i) *G* famine *V*, *suprasc. la S*¹, *suprasc. l C* 2417 ma-
 nusq; (*suprasc. u*) *C*¹, q; add. *m*²*P*¹ litare *codd.*, offerre *Canis. Giles* deiane *A*, deanae *CS*, dianę
 (*suprasc. e m*¹) *S*² 2418 conprere (r prius in l *m*¹) *A* nefandis (is in *ti*) *G* 2419 mibrabat
 (*suprasc. v*) *S*, ubrabat (*suprasc. i m*²) *P*¹ 2420 crudeli tortor (*suprasc. s*) *S*¹ fundendo (*supra*
*lin. m*¹) *C*, cf. *L. Traube, Karol. Dicht. p. 28 sq.* 2421 consecran suel contorquens *W* 2423 dext//ra *P*¹,
 lacerta *C*, loeti expunctum, *suprasc. lacerti S*² 2425 flamen *supra lin. m*²*S*² aures (e in i) *S*²
 2426 anatholia *CGP*¹*S*¹ 2427 sc(a)eni *codd.*, seui *S*¹*C*, saeni *Giles* tiranni *CS*¹ 2428 Consuli/////////
 subolę *V*, Consolis (*suprasc. v m*²) consobolis (*eras.*) en sobolem *P*¹ constrictum *A codd.*, constrictam
*WP*¹*m*² (c *suprasc. et ri add. m*²) *Canis. Giles cf. ad epist. ad Ehfrid. init.* artis *codd.*, arctis *Canis. Giles*;
constructio eadem, qualis est v. 2331 famulas . . constringere collum

2415 *Sedul. Carm. pasch. I 23* Daviticis adsuetus cantibus odas resonare *M.*; v. 2895 Dum decies
 denis modulantes milibus odis et quater undecies . . carmina 2419 v. 1255 ut . . stricto mucrone
 negaret 2420 v. 2600 cruenta canes linxere fluentia tyranni cf. v. 1983. 2310 tormenta cruenta,
 v. 690 fana profana et saepius

- Expertem sensus cum bruta mente vagando
 2430 Hostibus explosis restaurat pectus anhelum.
 Quo rumore rudi diversis pestibus aegros
 Conglomerant pariter stipantes agmine sanctam:
 Ollis optatam reddebat virgo salutem,
 Necnon et marsum, qui torvam carmine gypsam
 2435 Irritat, ut sanctos crudelis belva lacertos
 Dentibus horrendis et rictu rodant aperto,
 Extemplo curat dirumpens vincla celydri,
 Qui prius in spira marsum glomeravit inertem.
 Idcirco cursim festinat credere Christo
 2440 Agnoscens propriam tanta virtute salutem,
 Insuper et meritum cumulavit sanguinis ostro
 Praemia sumpturus cum caeli coetibus almis;
 Candida post sequitur cum binis martira sertis:
 Integritas nitidam necnon et passio rubram
 2445 Plumabant pariter macta virtute coronam.

Digestis igitur sanctorum laudibus almis,
 Quorum rumores sub caeli culmine flagrant,
 Restat, ut ingentes depromant carmina pugnas
 Ex vitiis procedentes, virtutibus atque

2429 conbruta V, bruta (a ex o m²) P¹ uagando (suprasc. tem) S¹ 2430 restaurans (suprasc. t) S,
 reātaurat V, restaurant C anhellum AP¹, anellum (suprasc. h m²) S, anhellus C 2431 Quorum ore C
 rudiuersis AS²S (suprasc. di) diuersib; (r ex s) C 2432 parite (suprasc. r) P¹ agmine (in ras. fuit s) P¹
 2433 obtatam GS² 2434 marsum codd., morsum Canis. Giles carmina C gypsam P¹C, dypsam ej.
 Canisius cf. ad 808. 2754 et prosa c. XXIX p. 266, 17 ~ 2435 Inritat CV cludelis (suprasc. r) S¹
 bilua ASP¹m¹ 2436 orrendis P¹ rotat ASS², rodant (r in ras.) P¹, rodant (in ras. fuit ba) S¹
 2437 Extemplo GS, Exemplo C 2438 marsum codd., morsum Canis. Giles 2439 cursum C
 cristo C 2440 ppiā (a ex u) C salutem uirtute S¹ 2441 sanguini ostro A 2442 praemium
 ACP¹S²S (suprasc. a) caetibus SV 2443 candida (d posterior ex t) A Post v. 2445 in A
 una linea vacua, in qua Maugerardius scripsit Althelmus de 8 principalibus uitiis; v. 2446 incipit ab initiali
 littera simpliciter ut ceterae punctis decorata; similiter in P¹S¹V nulla distinctio, nisi quam initialis indicat,
 habetur; quod nunc in S¹ legitur De VIII Principalibus uitiis, manu recenti est additum. — INCIPIT DE
 OCTO PRINCIPALIBVS VICIIS, in marg. ALTHELMI EPISCOPI S², INCIPIT LIB III ALTHELMI EP¹.
 DE OCTO PRINCIPALIB; (suprasc. li) uitiis S (cf. ad v. 1653); versus 2445—2904 in S manus saec. X sup-
 plevit. EXPLICIT LIBELLUS ALDHELMI EPISCOPI DE LAUDE SANCTORUM PATRVM ATQVE VIR-
 GINVM · INCIPIT LIBER EIVSDEM DE OCTO UITIIS PRINCIPALIBVS O, INCIPIT LIBER om. C¹EW,
 EXPLICIT LIBER ALDELM DE LAUDE VIRGINVM INCIPIT EIVSDEM DE VIII (suprasc. to) VITIIS
 PRINCIPALIB. G, Finit liber aldhelmi de laude uirginitatis; ; ; INCIPIT eiusdē de uirtutū pugna cū uitiis C.
 In marg. m² BELLA VITIURU¹ P¹. Novum librum addito titulo (Althelmi Episcopi INCIPIT) DE OCTO
 PRINCIPALIBUS UITIIS incipiunt Canisius et Giles 2448 festat A carmine S² (e ex a) S¹ (a suprasc.) S
 2449 pcedentes (t ex s) A, pcedentes (suprasc. n) S, procidentes V

2429 Verg. VI 48 sed pectus anhelum Et rabie fera corda tument M. 2430 v. 2673 Hostibus
 (= demonibus) explosis secura pace potitur 2434 Milo Vita St. Amandi I 192, Plac III 573 Fama
 est serpentes Marsos turbare suetos exigua sibimet vallum tellure patrare; de sobrietate II 127. cf.
 prosa c. XLVII p. 301, 17 2441 cf. ad v. 584 2444 sq. cf. ad v. 1878 2446—2762 fusius
 explicat, quae in prosa c. XII. XIII incohavit, secutus Cassianum, Prudentii in Psychomachia exemplo
 non adscito 2446 Conferenda sunt cum hoc extremae partis exordio, quae scripsit Aldhelmus v. 1653 sqq.
 et in prosa c. LIX 2447 v. 1886 sq. cuius praeconia passim Latus concelebrat sub caeli cardine
 mundus, v. 523 sub caeli culmine regnat, Bonifat. v. 118 = 251 sub culmine caeli 2448 praef. v. 1
 Metrica tirones nunc promant carmina castos

- 2450 Virginibus Christi quae caeli regna negabunt 5
 Florida lucifluae claudent et limina portae,
 Ni virtute Dei procul eliminata fatescant
 Et fugiant furvas Christo trudente sub umbras.
 Ecce catervatim glomerant ad bella falanges,
 2455 Iustitiae comites et virtutum agmina sancta; 10
 His adversantur vitiorum castra maligna,
 Spissa nefandarum quae torquent spicula rerum,
 Aemula ceu pugnat populorum turma duorum,
 Dum vexilla ferunt et clangit classica salpex
 2460 Ac stimulant Martem legionum cornua cantu. 15
 His, inquam, denso virtutes agmine plures
 Occurrunt vitiis: gestantes bellica signa,
 Cassida cum thoracis necnon ancile duelli
 Et macheram verbi peccati monstra necantem
 2465 Se in spatium pariter portant ad proelia mundi; 20
 Virtutes quoque parmarum testudine sumpta
 Saeva profanorum contundunt tela sparorum.
 Virginitas igitur, quae calcet crimina stupri,
 Quam non deturpat peccati scaeva cicatrix,
 2470 Contra bellantes studeat certare catervas 25
 Octenosque duces, quibus haerent agmina saeva,
 Viribus armatis nitatur vincere virgo!
 Nec solum prodest tirones sternere stupri
 Et macerare suam crudeli vibice carnem,

2450 uiribus V qui AS¹S², quæ (q ex i) S, quae cett. negabant C (suprasc. v) S¹S² regna
 celi S¹S² (suprasc. 2 et 1 man. rec.; Canisius?) 2451 *claudentes limina codd. edd.; nam quae propter
 eliminata v. 2452 ad vitiis, non ad pugnas referendum est 2452 eliminata CC¹GOVEW (in ras. m²), elim-
 mata A, eliminata S¹S² (a alt. ex e) S (procul eli in ras.) P¹ (suprasc. in m²) Canis. Giles fatescant (supra
 ras. c m¹) A, fatiscant (nt ex m) S², fatescunt: e in i G, e in i, u in a P¹ Post v. 2453 Inprimis ab-
 stinentia gastrimargiam bellando adgreditur C 2453 fugiunt (suprasc. a m²) S 2454 phalangēs S¹
 2455 Iusticiæ SS¹, iustitia A, Iustiae (suprasc. ti m²) P¹ 2457 nefandarum A, nefandorum S² (o in a) S
 2458 pugnat (u ex a m¹) S² turma V 2459 clasia (suprasc. c) P¹ salpex (supra ras. s) A, salpex
 (suprasc. l) S², salpex cett., salpinx Giles 2460 legionum A cantu V 2461 densa — agmina
 (suprasc. o — e) S¹ 2463 cassica C thoracis SS², thorace (e in ras.) P¹ achile A, anchile CP¹SS²V
 2465 Semspatium A, Semspaciam (a ult. del. et suprasc. u) S², sem spatium m¹, semispazum (suprasc. i m.
 post.; suprasc. m² quas semispadā et dimidius gladius) O portan Am¹ praelia P¹ 2466 p///ar///morum S
 2467 profano (rū supra lin.) S contendunt (suprasc. v m²) O sparorum V Post v. 2467 DE EBRI-
 ETATE C¹OW, DE VIRGINITATE G 2468 calca//t V, calce (suprasc. at m²) P¹ 2469 deturbat
 (b ex p) V p&cati S sc(a)eua A cett., squa S²V, densa in ras. S 2471 octenusque AS², Octenosque
 (o supra e) P¹ sancta GOW, saeua cett. 2473 Non S¹, Nec codd., Ne Giles torones (i supra o) G
 2474 macerere (e in a) G, & ///macerare V uibice AS² codd., uivice S¹ cf. 2311, uulnere Canis. Giles

2451 Verg. II 752 obscuraque limina portae 2454 Hanc certaminis imaginem, quam Prudentius
 exsecutus est, hic et in prosa c. XI et XII init. ipse adhibet, desumpsisse videtur ex Gregorio Moral. XXXI
 c. XLV Quos videlicet duces exercitus sequitur, quia ex eis procul dubio importunae vitiorum multi-
 tudines oriuntur 2459 v. 1549 et salpex classica clangit, qui totus locus cum his versibus est con-
 ferendus; aenigm. 13, (I 15) 1 quamvis aere cavo salpictae classica clangunt cf. etiam ad carm. eccles. IV 5, 18
 et ad v. 280 2460 v. 1550 Dum stimulant Martem, Verg. VIII 2 rauco strepuerunt cornua cantu M.
 2463 ad Ephes. 6, 14sq., ad Thess. 5, 8 2464 ad Ephes. 6, 17. 2468—2481 cf. Cassiani Institut. V 11,
 ubi tamen de gastrimargia agitur

- 2475 Cetera ni fuerint vitiorum crimina septem 30
 Ad diram prostrata necem grassantibus armis:
 Ut populus domini liquit Memphitica sceptrā
 Umida cum siccis pervadens caerula plantis
 Et quater annorum complevit tempora dena,
 2480 Hoc est octeni spatiosa volumina lustrī, 35
 Usquequo promissae telluris regna capessit.
 Sed plebs Aegypti rubro sub gurgite mersa,
 Qui turmas flustris densas perdebat aquosis,
 Ingluviem ventris iuste signare potestur.
 2485 Quapropter pravas expugnans virgo cohortes 40
 Hanc pestem primo diram certamine vincat!
 Quam sequitur scelerata falanx luxusque ciborum
 Ebrietasque simul necnon et crapula cordis,
 Ingluviem dapibus quae semper pascit opimis;
 2490 Sed gula, quae dulcis lurcatur fercula victus 45
 Et gestit saturare sui penitralia ventris
 Ac stomachum farcire studet praepinguibus extis,
 Ieiunii validis pallax prosternitur armis.
 Nam protoplaustus, quem rex formavit Olympi
 2495 Ruricolamque rudem palmis plasmaverat almis 50
 Pectora fecundans caelesti flamine vitae,
 Iamdudum cecidit prostratus fraude gulosa,

2475 ceteram (m in ni) S 2476 prostratā A, inter prostrata et necem ras. S² crassantibus SP¹m²
 2477 linquid P¹m¹S¹ memphyca A 2478 Humida P¹ cerura (suprasc. l) S¹ (r prius ex l) S²
 2479 amorum (suprasc. n) G 2480 octeni A cett., (e in o) P¹ spatiosa V, spaciōsa P¹ lustra C
 2481 usqueq. (suprasc. uo) S² promise AC, pmis seq S² capessit AS² cett. (i in e m²) P¹, capessat S¹
 Canis. Giles 2482 plebs S aegypti AG, egypti SS², egypti CP¹ iurgite P¹ mersu V 2483 *Quae
 codd. edd. pendebat (suprasc. r) P¹ Hinc incipit pars altera codicis N 2484 potestor C¹OW, pro-
 testor GE (ptes in ras.), potest S¹ 2486 uingant (suprasc. c m², n expunctum) S, uincaſ N 2487 luxus
 b. add. supra lin. S¹ 2488 ebrietasq; V 2490 Sed (suprasc. v m²) P¹ lurcatur codd., luscatur
 (supra ca m² r) P¹, lucratur Canis. Giles 2491 gestat (suprasc. i) O penitralia AGP¹, sub penetrālia V
 v. 2491 om. S¹ 2492 stumachum P¹ 2493 ualidis paene totum erasum P¹ almis AS², almp (suprasc.
 is) N, armis S¹ cett., aRmis S 2494 proto pla/stus A, protoplaustus N, protoplastus cett. 2494—2497
 m² in marg. inferiore adscr. P¹ 2495 Ruricolamq; (a ex u) S², ruricolamque NOW 2496 flāmine P¹m²
 2497 iam cecidit dudum G fraude maligna (in marg. † gulosa) S¹, fradde (r in ras.) V

2477 Cassiani Collat. V 18, 19, 22, 2 cf. ad pros. c. XII p. 241, 9 sq. 2479 Deuteron. 1, 9
 2482—2543 De gastrimargia, cf. Cassiani Collat. V 18 egressis iam de Aegypto et liberatis ab una gente
 validissima id est Aegyptiorum, Moyses vel per ipsum dominus in Deuteronomio loquebatur. Quae figura
 in nobis quoque rectissime stare deprehenditur, qui de saeculi laqueis expediti gastrimargiae id est ventris
 vel gulae vitio caruisse cognoscimur. cf. 19, 2 2481 cf. ad v. 2343 2482 Verg. X 559 aut gurgite
 mersum Unda feret 2484 v. 223 ingluviem ventris .. implens, Milo de sobrietate I 201 Plac III 621
 ingluviem ventris, quae gastrimargia Achivo Dicitur eloquio. — potestur (Ennius Annal. 611 Pacuv. 100
 Lucret. III 1010) ex glossis desumptum (cf. Georges, Latein. Wortformen p. 543) contra veterum usum cum
 infinitio activi coniunxit 2487 sq. Cassian. Collat. V 17, 5 De gastrimargia nascuntur comesationes,
 ebrietates cf. ibid. 16, 3 2491 aenigm. 93 (VIII 4), 5 proprii penetrālia ventris, Iuvenc. Hist. ev. III
 394 scissi penetrālia ventris M. 2493 Cassian. Collat. V 26, 1 ieiuniis et continentiae incubantibus
 nobis festinandum est, ut gulae passione superata protinus animam nostram vacuam esse a necessariis
 virtutibus non sinamus cf. 26, 3 Cassian. l. l. 3 humiliata carne ieiuniis facilius possit .. inire
 certamen non insolescente carne saturitatis ingluvie 2496 Genes. 2, 7 2497 Prosper Ep. 65, 3
 genus humanum prostratum fraude maligni M.

- Dum vetitum ligni malum decerperet ambro;
 A quo pestiferum glescebat semen in orbe,
 2500 Unde seges spissa spurcis succrevit aristis. 55
 Ebrietas animos solet enervare virorum:
 Nam sator et mundi regnator post cataclismum,
 Cum genus humanum multarent aequora flustris,
 Pastinat in scrobibus frondenti palmitē vitem
 2505 Atque bibens nectar nudabat turpe veretrum, 60
 Proles ut stolidē rideret voce procaci;
 Quod probum cupiunt fratres velare paternum
 Tertius et primus pep̄li sub veste tegentes.
 Si Bacchus valuit venerandum cogere vatem,
 2510 Ut devotaret sobolem et genus omne nepotum 65
 Dicens 'Sit famulus Chanaan maledictus in aevum',
 Nunc potius metuat defruti pocula virgo,
 Aethralem linquat ne victrix forte coronam,
 Ebrius ad vitae si nescit tendere callem!
 2515 Loth quoque, qui largus sceleratos vixerat inter, 70
 Hospes hospitibus praebens umbracula lecti
 Dapsilis et tribuens cunctis solamina victus,
 Cum scortatores et molles sorde cenidos,
 Qui Sodomae facinus patrabant more nefando,
 2520 Caerula sulphureis torrerent fulmina flammis, 75
 Nonne sator soboles stupro cognovit adultas
 Ebrius? in thalamo natarum nescius errat;
 Quod scelus infandum patraret crimine numquam,
 Ni mero madidus nesciret iura tororum.

2498 decarperet *ASS*², dec//erperet (e m²) *P*¹ 2499 glesceba *A*, glescebat (e prius in i) *SP*¹m²,
 gliscebat *C* 2500 succrevit (c prius in a) *S*, succrevit (c in ras. et supasc. c m²) *C* 2501 animo *V*
 2502 ritor *V* sator (s ex r m²) *P*¹, mundisator (s eras. et supasc. regn) *C* cataclismum *codd.*, catalismum
 (supasc. c) *P*¹ 2503 humanum quondam multa aequora *G* 2504 crobibus *V* frondenti *AS*² *codd.*,
 frondenti in *S*, frondentem *O* (*Giles*) *GW*, post t ras. *P*¹ uita *V*, uitē (e ex e) *O* 2506 stolidae *AGNSV*,
 & stolidae *S*¹ Rideret *A* *codd.*, derideret *SS*² uoci *S* 2507 probum *N* (supasc. r m²) *GP*¹
 2508 pep̄li *C* uerte *S*² (r in s m²) *S* 2509 Si (supasc. c) *S*¹, Sic *G*, Si *AS*² *cett.*, Sic *Abr. Gro-*
novius bachus *CGNP*¹*OS*¹ 2510 deuotaret *codd.*, deuoraret *Giles* 2511 chanaan *GOP*¹*S*¹*W*,
 channan *A*, chanan *CNV*, canan *SS*² 2512 metuat *AS*² *codd.*, metuit *Canis. Giles* defruti *V*
 2513 Aethralem (supasc. h m²) *P*¹ linqua *V* 2514 uite *V* si *NV*, se *AGSS*¹*S*² *Canis. Giles*
 2515 langos (langus = reses trico) *cj. Salmasius et de la Cerda advers. sacra XXIX 11* langus etiam
Hanckius 2516 Hospes ospitibus *P*¹ 2517 tribus (supasc. en m¹) *A* alim̄ta (puncta supraposita
 et adsc. solamina) *S* 2518 sortatores *AS*² (supasc. c) *S*, sorte *A* t in d *S*², corde *Canis.*, fronte *Hanckius*
 cenidos *AS*²*NW* alii, scenidos *S*¹, caenidos *GP*¹*m*¹, cēenidos *C* 2519 more supra lin. *S*² 2520 sul-
 phoreis *ACN*, sulphureis (supasc. h m²) *P*¹ torrent *AS*²*V*, torrent cum *S*¹, torrent quos *P*¹, torrent
 (e supra rr) *S* quos ad torrent addi voluit *Canis.* fulmina *AS*¹, flamina (supasc. v) *N*, flumina
*S*² *cett. Canis. Giles* 2521 soboles *A* *codd.*, suboles *V* adultas *codd.*, adulta (ras. supra a) *C*, adultus
Canis., sobolem . . . adultam *Giles* 2522 thalamo *S* naturum *V*, nat//arum *P*¹ errat *A* *codd.*,
 erat *G*, errans *Hanckius* = *Giles* 2523 infandom (o ex u) *P*¹ nunquam *G*

2498 *Cassian. Collat. V 6, 1* in quibus (passionibus) et Adam temptatus est; . . . gastrimargia
 namque est, qua interdicti ligni praesumit edulium; sed cf. etiam *L. Traube ad PlaC III p. 619 v. 126*
 2500 *aenigm. 88 (IV 19), 3* Unde horrenda seges diris succrevit aristis 2504 *Genes. 9, 20 sqq. — v. 2846*
 Floribus evacuans frondenti palmitē vites 2511 *Genes. 9, 25 — Milo de sobriet. I 174, PlaC III 620* Chanaan
 maledictus abivit; etiam apud *Milonem*, qui tamen ipse nil commune habet cum *Aldhelmo*, *Noe* et *Loth* exempla
 primum afferuntur 2516 *Genes. 19, 8* 2518 cenidos = cin(a)edos cf. *Corp. gloss. V 277, 6, Thes. gloss.*
I 212 Cinidi quos apostolus molles (*I Corinth. 6, 10*) vocitavit 2520 *Genes. 19, 24* 2521 *Genes. 19, 33 sqq.*

- 2525 Quid memorem sapae temulentum nectare Nabal, 80
 Qui genus extorris necnon et nomen avitum
 Ebrius exprobrat stolidum cum voce cachinnans?
 Et ni matrona prudens fore damna marito
 Pervigili sensu nosset ventura maligno,
 2530 Heu quantos demens seu quales stragis acervos 85
 A rege spreto pateretur lentus in aula,
 Ut nullum paries mingentem lotia nosset,
 Ante Aurora rubrum quam lumen spargeret arvis!
 Idcirco hanc belvam studeat superare virago,
 2535 Ne balena vorax valvas explodat Olimpi, 90
 Spiritus ut nequeat paradisi scandere sceptrum!
 Dura quidem iugiter virtutes bella facessunt
 Ingluviem contra vincentem ferrea corda,
 Sed tamen integritas ieiunis viribus obstat,
 2540 Frangantur dapibus ne propugnacula mentis. 95
 Nectaris idcirco contemnit pocula mulsa
 Atque opulenta fugit pro Christo fercula virgo,
 Virginitas felix queat ut servire Tonanti.
 Exin certamen stuprorum bella secundum
 2545 Blanda cient caste Christo famulantibus alto, 100
 Verum virginitas scortorum casta lupanar
 Conculcat pedibus caeni fetentis adinstar.
 Ex hoc nascuntur monstro turpissima verba
 Necnon scurrilitas et scaevo ludicra gestu,
 2550 Frivolus et fallax amor ac petulantia luxus. 105
 O quantos qualesque viros et laude celebres
 Haec Bellona ferox sub tristia Tartara trusit
 Virgineum demens strofosa fraude triumphum!

2525 satrape *S*¹, sepe (*suprasc.* tunne) *G*, sepe ex sapae *m*²*P*¹ temulentum (*v supra o*) *P*¹
 2526 Qui *S*¹ et *om.* *N* 2527 exprobat *V* (*suprasc.* *r*) *GP*¹ cacinnans *S*, chachinnans *GV*,
 cachinnas *Cm*¹*S*² in *marg. adsc.* require in libro regum *S* 2528 cito dāna (dāna in *ras.*) *O*
 2529 pergili *A*, Peruigiles sensus *S*¹ 2530 Achu *P*¹ quanto *C*, quantas *P*¹ strages *AS*² (*e in i*)
*SS*¹*G* acerbos *OS*¹, acer (*suprasc.* uos) *S*² heu (*pro seu*) *Hanckius* 2531 Arge (*suprasc.* *e*) *S*²
 lentos (*suprasc.* *v*) *A* 2532 minguentem *N* locia *S*¹ 2534 Idcirgo *V* 2535 Ne (*N ex M*) *C*
 balena *ASS*¹*S*², ballena *CP*¹, bellena *N* (*e prius in a*) *G*, bellona *VW* ualbas *N* excludat *P*¹*W*
 olimpi (*suprasc.* *† m*²) *O*, olimphi *SC* 2537 Dura *AS*² *codd.*, Dira *GP*¹*W* facessant *S*¹, facessent
 (*suprasc.* *v*) *S*, faces *N*, facescunt *G* 2540 dabibus (*b in p*) *S* 2541 Necteris (*e in a m*²) *P*¹ id-
 cirgo *V* contempnit *AC*, contempnat *GS*² popula (*corr. m*¹) *S*¹ 2542 fuit *A* Post *v.* 2542 Pudi-
 citia libidinem expugnat *C* DE LUXURIA *C*¹*GOW* 2543 queat ut felix *S*¹ 2544 stupri iam *S*¹
 2545 cien *||||* *A*, cient *V*, ciunt *O* castę *N*, caste (*supra lin. m*²) *C* 2546 scoorum *V* lupanar
 (*a prius ex i m*²) *P*¹ 2547 coeni *S*¹, cęni *O* foetentis *OP*¹*m*¹ 2548 mostro *V* 2549 scurrilitas
*CGNOP*¹*m*¹*S*¹*V* ex sceuo *P*¹, ceuo (*suprasc.* *s*) *S* ludrica (*corr. m*¹) *N* 2550 Friulus (*u alt. in o*) *S*¹
 2551 qualesque *codd.*, qualesue *Canis. Giles* 2552 Nec *corr. S* trist *||||* *ia* (*in ras. fuit ic*) *P*¹
 2553 stofosa *O*, strophosa *G*

2525 Confudit Aldhelmus ea, quae Reg. I 25, 3 et 36 leguntur, ut *v. insequenti nomen avitum posuit*
pro nomine paterno 2526 I Reg. 25, 10 2529 I Reg. 25, 14 2531 I Reg. 25, 22. 34 2533 Verg.
 IV 584 prima novo spargebat lumine terras.. Aurora 2544–2570 de fornicatione 2548 Cassian.
 Collat. V 16, 4 de fornicatione (nascuntur) turpiloquia, scurrilitas, ludicra ac stultiloquia 2552 *v.* 849
 Trusit ad inferni torrentis tartara nigra cf. ad versum hunc allata et Verg. IV 243 sub Tartara tristia
 mittit, VII 773 fulmine Phoebigenam Stygius detrusit ad undas

- Non sic egregium virtutis perdere palmam
 2555 Forma venustatis valuit compellere Ioseph, 110
 Qui dominam spreuit nectentem retia luxus
 Et stuprum fugiens pepli velamina linquit.
 Idcirco felix meruit Memphitica sceptra;
 Quem totus celebrem terrarum praedicat orbis.
 2560 Quid referam Iudith generosa stirpe creatam 115
 Prostibulum regis temnentem corpore puro
 Et stuprum sceleris calcantem corde profanum?
 Civibus idcirco mortis discrimina passis
 Casta cruentatum gestavit bulga tropeum
 2565 Servans integrum devota mente pudorem. 120
 Sic vitium carnis polluta sorde nocentis
 Integritas almo contemnit casta triumpho
 Aemula virgineis proturbans bella sagittis,
 Lurida prostibuli ne possit serpere virus
 2570 In fibras fragiles succensis torre medullis. 125
 Post Philargiria producit tertia bellum,
 Interpretatur vitium quod forte cupido.
 Haec ductrix pugnae stipatur milite denso,
 Non sola graditur per publica strata pedestris
 2575 Arma cruenta ferens et spicula lita veneno; 130
 Haec comites pravos, id est mendacia mille,
 Fraudes et fures ac falsis fribola gestis,
 Appetitus turpis lucri et periuria inepta

2554 egregium *ACGNOS*² *V*, egregium (u in a) *P*¹ *SS*¹, egregiam *Giles* 2555 Forma (a ex o) *P*¹
 ualuit *om. C* ioseph *S* 2556 vectantem *P*¹ 2557 pepli *C*, pepli (i ex um) *O* linquit *AS*² *cett.*,
 liquit *S*, liquid (*suprasc. t m*²) *P*¹, liquit *W Giles* 2558 Idcirgo *V* meruit felix *GS*¹ memphitica
 etiam *A* scestra *P*¹, regna *CS*¹ 2559 totū *C* 2560 feram *P*¹ iudit *ACP*¹ creatum *S*²
 (u in a) *SP*¹ 2561 prostipulum *S*² 2562 celeris *S*² cancantem *P*¹ prophanum *AV*,
 profanum (u ex a) *S* 2563 Idcirgo *V* 2564 bulga *S*¹ (in marg. signifera) *CV*, uulga *ANP*¹ (u in b m²)
S, uulua *S*², uulgo *C*² *GO* (*suprasc. ablativus*) *W cf. Corp. gloss. V 51, 2* bulga saccus corteus *Lib. Iudith*
13, 12 tradidit caput Holofernis ancillae suae et iussit, ut mitteret in peram suam. — fulua *Canis.*, uulgo
Giles tropeum *A*, tropaeum *V*, tropheum *CGOP*¹ *cett.* 2565 seruans integrum *codd.*, seuans
 (*suprasc. r*) *V* ante verum en *A* (*cf. ad v. 2566*) En seruans integrum *S*², Inseruans integrum *S*,
 integrum seruans *Canis. Giles* deuo (*suprasc. ta m*²) *S* 2566 noctis ad quod pertinere en
 v. 2565 adscriptum signo apposito indicatur *A* pulluta *P*¹ sorde renoctis *S* (noctis in nascens m²) *S*²,
 renatis *Canisius* (*Giles p. 390*) 2567 almo (o ex e) *S*² casto (o in a) *S* contemnit alma
 (alma del., *suprasc. casta m*²) *P*¹ 2568 uirgineis ne pturbans *GW* (?) sagittis *V* 2569 pro-
 stibulū *S*¹ uiros *S*¹, uirus ex uncus? *S*² 2570 fragiles in ras. *O* succensibus *AS*², succensus *S*¹,
 succensius *S*, succensus *G* igne medullis *S*¹, medulis *V* In marg. Largitas philargyrians (sic) despoliat *C*
 2571 DE AVARITIA *C*¹ *OW*, DE PHILARGIRIA *G*, filargiria *S*¹ tertia *S*¹ 2573 haec (æ in ras.) *O*
 doctrix *S*¹ 2575 lita *codd.*, lata *Giles p. 390* 2576 idem *S*² *S* (*corr. id est*), itidem *Canisius, Giles*
p. 390, hoc est m² in ras. *P*¹ mendatia (*suprasc. c*) *SP*¹ 2577 fribola *AGOSS*² *W*, frivola *cett.*
 2578 dolus et *S*¹ per uitia *S* inepti *O* 2578—2641 uno folio amisso exciderunt in *E*

2555 *prosa c. LIII* 2558 *prosa l. l.* Deus . . eidem Memphitica gentis gubernacula tradidit
 2560 *prosa c. LVII. Iudith 8, 1 — Verg. X 543* Vulcani stirpe creatus *cf. Ovid. met. I 760. XIV 699*
 2563 *Iudith 1, 16* 2564 *Iudith 13, 10* 2571—2624 *De philargiria* 2573 *v. 1408* Baptismum
 nactus stipatur milite denso 2574 *sq. Cassian. Collat. V 16, 5* de filargyria [nascuntur] mendacium,
 fraudatio, furta, periuria, turpis lucri adpetitus, falsa testimonia, violentiae, inhumanitas ac rapacitas.
 Plane alia enumerat Prudentius *Psychom. v. 464 sqq.*; sed ille quoque Iudae Scarioth et Acharis affert exempla
 2575 *Ovid. ex Ponto I 2, 18* vipereo spicula felle linunt *M., Prudentius Psychom. v. 436* lita tela veneno *M.*
Bonifat. I 15, PlaC I 4 Vipereo ut dudum saeve perlita (!) veneno

- Atque rapinarum maculatos crimine quaestus
 2580 Conglobat in cuneum cum falsis testibus ardens: 135
 Ut psalmista canit lacrimans delicta reorum
 Semper avaritiae nummi servire volentum
 'Thesaurizat et ignorat, cui congregat illa';
 Paulus apostolico promulgat famine doctor
 2585 Cunctorum causam contestans esse malorum. 140
 Hoc vitium idcirco conetur frangere virgo,
 Dum facinus vastum loculi gestator avarus
 In dominum lucis strofa patrauerat atra;
 Credita qui rabidis furtim marsuppia palmis
 2590 Compilat et stipem cupidus clam fraudat egentum; 145
 Ultio quapropter letali calce reatum
 Vindicat et furem crudeli verbere plectit,
 Qui regem caeli redimentem saecula cruore
 Vendidit argenti caecatus munere demens.
 2595 Necnon Ebraeae gentis regnator avarus, 150
 A quo florigera fraudatur vinea Naboth
 Coniuge crudeli scedam scribente nefandam, ...
 Hoc scelus amborum strofoso crimine gestum
 Castigat ex superis prospectans arcibus ultor.
 2600 Namque cruenta canes linoxere fluentia tyranni, 155
 Qua dudum occubuit scopulorum grandine vasta
 Innocuus princeps, qui nullum laeserat armis;
 Iezabel vero, quae tomum scripsit ad urbem
 Atque probos domini multavit dira profetas,
 2605 Acriter horrendi discerpunt dente molosi 160
 Membraque purpureo tabo perfusa ruebant.
 Sic quoque quassatis princeps sub moenibus urbis
 Perdidit aurati vitam per lucra metalli;

2579 macularum expunctum et suprasc. m¹, rapinarū P¹, maculatus C 2580 falsi/////s A
 2581 delicta A 2582 avaritiae (e in a m¹) A nummis AGNP¹S¹S², nummi cett. seruare G
 uolentes (suprasc. um) S¹ 2583 congregat S², congregat A cett., gregat (suprasc. γ m¹) P¹, congregat
 Canis. Giles; ps. 38, 7 ignorat, cui congregabit illa 2585 detestans O 2586 Hoc uitium idcirco
 (in ras. m²) P¹ frangeret (corr. m¹) S², frangetu (suprasc. re m¹) G 2587 uastam (suprasc. v) S
 gestator (o prius in a m¹) A, gestat² CN 2588 stropha S², str//fa V 2589 rapidis OP¹m¹S¹W mar-
 suppia ACGNP¹S¹ alii cf. v. 1092 2590 & stipem puncto posito infra & G, stipem ex strictim? P¹
 egentum codd., t sublatum P¹, egenum Giles 2591 qua pro propter A loetali AG alii, lo&ale N (e in i) P¹
 2592 uulnere plectit CS¹ 2595 hebraeae P¹SS² 2596 florigerā A, florigeram S², florigerae S re-
 quire in libro regum in marg. S florigerum Canis. 2597 coniugi S¹, coiuge (suprasc. n m¹) N sce-
 dam codd., schedam Canis., scidam Giles scribenti NV. — aut anacoluthon est aut versus excidit praedicatum
 continens 2598 stofoso (suprasc. r) S², strofosa (a ex ? m²) S¹, strophosa S 2599 ex superius (u del.)
 AN, ex uperis (suprasc. s) S¹, ex superis cett., e superis OG (punctum infra e), ex om. Giles prospec-
 tans A 2600 Nam OGm¹ tyranni C 2601 occupuit S² scopulorum (r prius in l m²) A, scopo-
 lorum S² uasto O 2602 Innocuum C, Innocuis (suprasc. v) G 2603 Iezabel SS²OW Canis.,
 Zezabel AP¹S¹V, Gerabel C, Iezabel Giles cf. Lagarde, Onomast. sacra 42, 11 domum (suprasc. t) AS²
 (in marg. scriptiuncula), comum C, thomum GO scribit (suprasc. s) S; de tōmum cf. ad v. 1260 2604 At A
 probos supra ras. S¹ 2605 acriter idcirco dirumpunt S¹ discerpant GOP¹m¹ molosi codd.,
 mololosi A, molosi (suprasc. s m²) P¹ 2606 mēbrasq; AS², que om. S¹, quē V dabo (d ex t m¹) A
 perfuso N 2607 princeps ut moenib; S¹ 2608 metalla A

2583 ps. 38, 7 2584 I ad Timoth. 6, 10 2587 sqq. Ev. Ioh. 12, 6. 13, 29 2592 Act. ap. 1, 18
 2595 regnator avarus = Ahab 2596 sq. IV Reg. 21, 3. 8 2600 cf. v. 2420 2601 III Reg. 21, 19
 2602 innocuus princeps = Naboth 2603 IV Reg. 9, 7 2604 IV Reg. 9, 36 2608 Iosua 7, 21 sqq.

- Tale fuit letum miserorum forte clientum,
 2610 Quos simul ad mortem saxorum turba terebat, 165
 Cum domini populus muri pinnacula septem
 Denso vallaret cuneo fulgentibus armis:
 Salpices et clangor necnon et classica sistri
 Horrendum incussere metum per corda virorum;
 2615 Mox eversa ruunt urbis fastigia fractae, 170
 Quae dudum steterant, septenis arcibus amplae.
 Aurea sic cupidus cumulans crepundia quaestu
 Farcit egens iugiter fulvo nummismate saccum
 Et tamen expleri rabies ambusta negatur,
 2620 Ceu laris accensi crepitant incendia flammis 175
 Amplius et, quanto fuerint augmenta rogorum,
 Tanto plus sitiunt, ut torris fomite flagrent:
 Sic igitur cupidus necnon infernus et ignis
 Conferri possunt terno paradi-gmate rerum.
 2625 Ast vero quartam trux congregat Ira catervam, 180
 Quae semper furibunda cupit discrimina belli
 Et ciet ad pugnam mentes discordia fratrum,
 Dum copulata piaie dirumpit foedera pacis;
 Ex hac nascuntur caedes cum strage nefanda
 2630 Et clamor vocis, simul indignatio frendens. 185
 Sed moderata gestat cetram Patientia contra
 Atque cruentatum ferro fractura cerebrum
 Irae bacchantis strepitum compescit inormem,
 Vincere ne valeat furiarum maxima mentes,
 2635 Quamvis Gorgoneo stridat maculata cruore 190

2609 lethum *Canis*. *Giles* 2610 ad mortem *A* *codd.*; *om.* *SS² Canis.*, Achabo *Hanckius*, ad montem *Giles*
 sax crum *A* turbo *J. F. Gronovius* ex *W* (?) tenebat *S¹* 2611 pinna cula *VII A*, pinnacula *VII N*
 2613 salpi/ces c ex x; alt. c viridi colore *suprasc.* *G* classicus istri (u in a) *S¹* 2614 p̄cordia *m¹*, corr. *m²N*,
 p̄cordia uiroy *C* 2616 stetera (a *m² suprasc.* nt) *C* septenis (is *m² in ras.*) *C* āplē *A*, ampla (a in æ) *G*
 2618 egens *om.* *GW* iugitur (*suprasc.* e) *S¹* nūmismate *ACS²N*, nummismate *P¹* 2620 lares
 (e in i *m²*) *O* accense *N* crepitans (t *supra s*) *S* cendia *AS²* 2621 ut quanto *S¹V* fuer *C*
 2622 toris *S¹* flagrent *ANm¹S¹*, fraglent *Nm²SS²V* 2623 cupi nec (*suprasc.* dus *m²*) *S* 2624 terno
om. *S¹*, necū (*suprasc.* terno *m¹*) *C* pardigmata (a ex e) *S* Patientia contra iram proeliatur in marg. *C*,
 DE IRA *GOW* 2625 At *G* quantam (stilo *suprasc.* quartā) *V* congegat (*suprasc.* r) *S²*
 2627 Ut ciet *G* mentis *VP¹* 2628 pie *AS²C* alii dirupit *SN* (stilo *suprasc.* ~) *V*, dirumpit
 (*suprasc.* s *m²*) *C* foedere (*suprasc.* a) *A* 2629 Ex hoc *S* cede cum strages nefanda *AS²*, cedes
 cum strage nefanda *GP¹SS¹NOV*, strage *S*, strage *V* nefando *C*, nefandae *Giles* 2631 gestat *A* cett.,
 gerat (r in ras.) *P¹*, gerat *Giles* cf. v. 611 et *Progr. Goth.* 1904 p. 9, Sed mgestat moderata *G* ceteram *A*,
 scetram *S¹*, scedram *S*, certam *S² Canis.*, cethram *W*, cetram *VC* (dextram *m²*) *W* (*J. F. Gronovius*) *Giles*
 cf. 2672 terram (pro contra) *SS²* 2633 Iire *V*, Iire *O*, Ira (a in æ *m²*) *S* bacchantis *A*,
 bacchantis *CGNOP¹S¹S²*, pacchantis *Sm¹* inormem *A* *codd.*, enormē (e prius ex i) *P¹*, inormem *G*,
 anormem *Canis.* 2634 mentis *A*, mentes cett., 2635 stridē (*suprasc.* a *m²*) *P¹* macula (*suprasc.* ta *m²*) *S*

2611 *Ios.* 7, 26 2612 *Verg.* II 749 cingor fulgentibus armis *M.* *Ios.* 6, 9 2614 *Ios.* 2, 9
 2616 *Ios.* 6, 5 2624 v. 174 Ut bino sena cludam paradigmata versu. — terno paradi-gmate = Judas,
Ahab, *Achar* 2625—2642 *De ira* 2629 *Cassian. Collat.* V 16, 5 De ira [nascuntur] homicidia,
 clamor et indignatio 2631 *Cassian. Collat.* V 23, 2 quem furor ceperat, patientia vindicabit. *Etiā*
apud Prudentium Patientia et Ira inter se conflagunt 2634 *Verg.* VI 605 (III 252) furiarum maxima
 iuxta Accubat 2635 sq. *Verg.* VII 325 luctificam Allecto .. Infernisque tenebris cf. *georg.* III 551 sqq.
 Saevit et in lucem Stygiis emissa tenebris Pallida Tisiphone morbos agit .. inque dies .. surgens
 caput altius infert, 331 Virgo sata Nocte, 341 Gorgoneis infecta venenis, 447 tot Erinys sibilat hydris

- Atque rapinarum maculatos crimine quaestus
 2580 Conglobat in cuneum cum falsis testibus ardens: 135
 Ut psalmista canit lacrimans delicta reorum
 Semper avaritiae nummi servire volentum
 'Thesaurizat et ignorat, cui congregat illa';
 Paulus apostolico promulgat famine doctor
 2585 Cunctorum causam contestans esse malorum. 140
 Hoc vitium idcirco conetur frangere virgo,
 Dum facinus vastum loculi gestator avarus
 In dominum lucis strofa patrauerat atra;
 Credita qui rabidis furtim marsuppia palmis
 2590 Compilat et stipem cupidus clam fraudat egentum; 145
 Ultio quapropter letali calce reatum
 Vindicat et furem crudeli verbere plectit,
 Qui regem caeli redimentem saecula cruore
 Vendidit argenti caecatus munere demens.
 2595 Necnon Ebraeae gentis regnator avarus, 150
 A quo florigera fraudatur vinea Naboth
 Coniuge crudeli scedam scribente nefandam, ...
 Hoc scelus amborum strofoso crimine gestum
 Castigat ex superis prospectans arcibus ultor.
 2600 Namque cruenta canes linoxere fluenta tyranni, 155
 Qua dudum occubuit scopulorum grandine vasta
 Innocuus princeps, qui nullum laeserat armis;
 Iezabel vero, quae tomum scripsit ad urbem
 Atque probos domini multavit dira profetas,
 2605 Acriter horrendi discerpunt dente molosi 160
 Membraque purpureo tabo perfusa ruebant.
 Sic quoque quassatis princeps sub moenibus urbis
 Perdidit aurati vitam per lucra metalli;

2579 macularum expunctum et suprasc. m¹, rapinarū P¹, maculatus C 2580 falsi/////s A
 2581 dilicta A 2582 aueritiae (e in a m¹) A nummis AGNP¹S¹S², nummi cett. seruare G
 uolentes (suprasc. um) S¹ 2583 congregat S², congregat A cett., gregat (suprasc.) m¹ P¹, congregat
 Canis. Giles; ps. 38, 7 ignorat, cui congregabit illa 2585 detestans O 2586 Hoc uitium idcirco
 (in ras. m²) P¹ frangeret (corr. m¹) S², frangetu (suprasc. re m¹) G 2587 uastam (suprasc. v) S
 gestator (o prius in a m¹) A, gestat² CN 2588 stropha S², str//fa V 2589 rapidis OP¹m¹S¹W mar-
 suppia ACGNP¹S¹ alii cf. v. 1092 2590 & stipem puncto posito infra & G, stipem ex strictim? P¹
 egentum codd., t sublatum P¹, egenum Giles 2591 qua pro propter A loetali AG alii, lo&ale N (e in i) P¹
 2592 uulnere plectit CS¹ 2595 hebraeae P¹SS² 2596 florigerā A, florigeram S², florigerae S re-
 quire in libro regum in marg. S florigerum Canis. 2597 coniugi S², coiuge (suprasc. n m¹) N sce-
 dam codd., schedam Canis., scidam Giles scribenti NV. — aut anacoluthon est aut versus excidit praedicatum
 continens 2598 stofoso (suprasc. r) S², strofosa (a ex ? m²) S¹, strophosa S 2599 ex superius (u del.)
 AN, ex uperis (suprasc. s) S¹, ex superis cett., e superis OG (punctum infra e), ex om. Giles prospec-
 tans A 2600 Nam OGm¹ tyranni C 2601 occupuit S² scoporum (r prius in l m²) A, scopo-
 lorum S² uasto O 2602 Innocuum C, Innocuis (suprasc. v) G 2603 Iezabel SS²OW Canis.,
 Zezabel AP¹S¹V, Gerabel C, Iezebel Giles cf. Lagarde, Onomast. sacra 42, 11 domum (suprasc. t) AS²
 (in marg. scriptiuncula), comum C, thomum GO scribit (suprasc. s) S; de tōmum cf. ad v. 1260 2604 At A
 probos supra ras. S¹ 2605 acriter idcirco dirumpunt S¹ discerpant GOP¹m¹ molosi codd.,
 mololosi A, molosi (suprasc. s m²) P¹ 2606 mēbrasq; AS², que om. S¹, quē V dabo (d ex t m¹) A
 perfuso N 2607 princeps ut moenib; S¹ 2608 metalla A

2583 ps. 38, 7 2584 I ad Timoth. 6, 10 2587 sqq. Ev. Ioh. 12, 6. 13, 29 2592 Act. ap. 1, 18
 2595 regnator avarus = Ahab 2596 sq. IV Reg. 21, 3. 8 2600 cf. v. 2420 2601 III Reg. 21, 19
 2602 innocuus princeps = Naboth 2603 IV Reg. 9, 7 2604 IV Reg. 9, 36 2608 Iosua 7, 21 sqq.

- Tale fuit letum miserorum forte clientum,
 2610 Quos simul ad mortem saxorum turba terebat, 185
 Cum domini populus muri pinnacula septem
 Denso vallaret cuneo fulgentibus armis:
 Salpice et clangor neenon et classica sistri
 Horrendum incussere metum per corda virorum;
 2615 Mox eversa ruunt urbis fastigia fractae, 170
 Quae dudum steterant, septenis arcibus amplae.
 Aurea sic cupidus cumulans crepundia quaestu
 Farcit egens iugiter fulvo nummismate saccum
 Et tamen expleri rabies ambusta negatur,
 2620 Ceu laris accensi crepitant incendia flammis 175
 Amplius et, quanto fuerint augmenta rogorum,
 Tanto plus sitiunt, ut torris fomite flagrent:
 Sic igitur cupidus neenon infernus et ignis
 Conferri possunt terno paradi-gmate rerum.
 2625 Ast vero quartam trux congregat Ira catervam, 180
 Quae semper furibunda cupit discrimina belli
 Et ciet ad pugnam mentes discordia fratrum,
 Dum copulata piae dirumpit foedera pacis;
 Ex hac nascuntur caedes cum strage nefanda
 2630 Et clamor vocis, simul indignatio frendens. 185
 Sed moderata gestat cetram Patientia contra
 Atque cruentatum ferro fractura cerebrum
 Irae bacchantis strepitum compescit inormem,
 Vincere ne valeat furiarum maxima mentes,
 2635 Quamvis Gorgoneo stridat maculata cruore 190

2609 lethum *Canis*. *Giles* 2610 ad mortem *A codd.*; *om. SS² Canis.*, Achabo *Hanckius*, ad montem *Giles*
 sax crum *A* turbo *J. F. Gronovius ex W(?)* tenebat *S¹* 2611 pinna cula VII *A*, pinnacula VII *N*
 2613 salpi//ces e *ex x*; *alt. e viridi colore supasc. G* classicus istri (u in a) *S¹* 2614 p̄cordia *m¹*, *corr. m²N*,
 p̄cordia uiroy *C* 2616 stetera (a *m² supasc. nt*) *C* septenis (is *m² in ras.*) *C* āplē *A*, ampla (a in æ) *G*
 2618 egens *om. GW* iugitur (*supasc. e*) *S¹* nūmismate *ACS²N*, nummismate *P¹* 2620 lares
 (e in i *m²*) *O* accense *N* crepitans (t *supra s*) *S* cendia *AS²* 2621 ut quanto *S¹V* fuer *C*
 2622 toris *S¹* flagrent *ANm¹S¹*, fraglent *Nm²SS²V* 2623 cupi nec (*supasc. dus m²*) *S* 2624 terno
om. S¹, necū (*supasc. terno m¹*) *C* pardigmata (a *ex e*) *S* Patientia contra iram proeliatur in *marg. C*,
 DE IRA *GOW* 2625 At *G* quantam (*stilo supasc. quartā*) *V* congegat (*supasc. r*) *S²*
 2627 Ut ciet *G* mentis *VP¹* 2628 pie *AS²C alii* dirupit *SN (stilo supasc. ~)* *V*, dirumpit
 (*supasc. s m²*) *C* foedere (*supasc. a*) *A* 2629 Ex hoc *S* cede cum strages nefanda *AS²*, cedes
 cum strage nefanda *GP¹SS¹NOV*, strage *S*, srage *V* nefando *C*, nefandae *Giles* 2631 gestat *A cett.*,
 gerat (r in *ras.*) *P¹*, gerat *Giles cf. v. 611 et Progr. Goth. 1904 p. 9*, Sed mgestat moderata *G* ceteram *A*,
 scetram *S¹*, scedram *S*, certam *S² Canis.*, cethram *W*, cetram *VC* (dextram *m²*) *W* (*J. F. Gronovius*) *Giles*
cf. 2672 terram (*pro contra*) *SS²* 2633 Ire *V*, Iēq̄ *O*, Ira (a in æ *m²*) *S* bacchantis *A*,
 bachantis *CGNOP¹S¹S²*, pacchantis *Sm¹* inormem *A codd.*, enormē (e *prius ex i*) *P¹*, inormem *G*,
 anormem *Canis.* 2634 mentis *A*, mentes *cett.*, 2635 stridē (*supasc. a m²*) *P¹* macula (*supasc. ta m²*) *S*

2611 *Ios. 7, 26* 2612 *Verg. II 749* cingor fulgentibus armis *M. Ios. 6, 9* 2614 *Ios. 2, 9*
 2616 *Ios. 6, 5* 2624 *v. 174* Ut bino sena cludam paradi-gmata versu. — terno paradi-gmate = *Judas*,
Ahab, Achar 2625—2642 *De ira* 2629 *Cassian. Collat. V 16, 5* De ira [nascuntur] homicidia,
 clamor et indignatio 2631 *Cassian. Collat. V 23, 2* quem furor ceperat, patientia vindicabit. *Etiā*
apud Prudentium Patientia et Ira inter se configunt 2634 *Verg. VI 605 (III 252)* furiarum maxima
 iuxta Accubat 2635 *sq. Verg. VII 325* luctificam Allecto .. Infernisque tenebris *cf. georg. III 551 sqq.*
 Saevit et in lucem Stygiis emissa tenebris Pallida Tisiphone morbos agit .. inque dies .. surgens
 caput altius infert, 331 *Virgo sata Nocte*, 341 *Gorgoneis infecta venenis*, 447 tot *Erinys sibilat hydri*

- Atque venenatis mordendo sibilet ydris,
 Dum caput ex herebo nigrantis filia Noctis
 Tollit et in mundum Stygiis emersa latebris
 Suscitāt Allecto scaevas ad scandala mentes.
 2640 Haec solet ad bellum ferratos ducere contos 195
 Horrida facturos animabus vulnera sanctis,
 Nostras ni dominus mentes defendat inermes.
 Tristitiae quinto grassantia bella tumultu
 Virtutum muros et propugnacula frangunt
 2645 Tironesque Dei vexant crudelibus armis 200
 Quaeque pusillanimis trux desperatio mentis
 Opprimit incautum obtentu rancoris amari;
 Bellator Christi sed mox umbone retundit
 Gessa tristitiae — pariter genus omne mucronum —,
 2650 Quae mentem stimulare solent; ni forte fatescant, 205
 Hunc morbum aegroti medicantur gaudia cordis
 Spiritus et laeto moderans praecordia gestu,
 Ne rigor et rancor mentis penitralia turbent,
 Ut nequeat Christi securus vivere miles.
 2655 Frangatur potius mox desperatio maesta, 210
 Ne ruat in praeceptis mentis statura labantis,
 Si firmo careat nostri fundamine Christi,
 Qui semper tremulos tutatur gratia gratis
 Et nullum patitur letali vulnere labi,

2636 uenenatos (o in i) S², uenatis V sibillet V, sybilat G ydris ACGN alii, hydri S²P¹
 2637 Tunc S¹ exhere boni grandis A, caput erebo (suprasc. ex h m²) S, ex herebo GNOS², ex erebo P¹
 (suprasc. h m¹) C, exēlebeō V nigrantis m¹, nigrandis m²S², nigrandis (suprasc. t m²) S 2638 stigiis
 (tigiis m² in ras.) O immersa G latebras (a in i m¹) C 2639 alecto (suprasc. l) S, allecto O,
 adlecto G, ablecto W (?), et allecto N 2640 ferrato S (s add. m²) S² cōtos N, contus C 2641 fac-
 turus C 2642 defendet S² Letitia spiritalis tristitiam loetalem conuincit in marg. C, DE TRISTITIA
 C²GOW 2643 grassantia (g ex c) S (suprasc. c) P¹ 2645 cludelibus A 2646 Quamque codd.,
 Quāq̄e S, Quamquam S², Quaeque J. F. Gronovius pusillanimis codd., pusillamis S¹, pussillanimis V,
 pusillanimes Canis. trux (t ex c) A mentis codd., mentes Canis. 2647 Obprimit CS² incautam
 codd. Quaeque pusillanimis — incautum (aut certe: Quaeque pusillanimem . . mentem . . incautam)
 J. F. Gronovius. Construenda verba sunt ita: et pusillanimis mentis trux desperatio, quae incautum obprimit
 cf. Cassiani locum infra allatum 2649 Gessa AN (suprasc. t m²) C, Gesta GP¹S¹ cett. Giles, Gestans
 SS² Canisius, Gesū V gesum hasta uel iaculum gallice Corp. gloss. V 297, 55, gessa ibid. V 654, 15
 cf. v. 2575 et pariter Giles, et om. AS² cett., tristitiae patiens (suprasc. et m²) OW mucro-
 rum S² Gestans tristitiae pariter Canis. 2650 ni ACC¹EGNS² Canis., Ne S¹ alii Giles fatescant
 ACNSS²V, n expunctum P¹, patescant S¹, resistant G, resistat CC¹EW cf. ex aenigm. 45 (IV 7), 7, fatiscat
 Canis. Giles; subiectum est 'gaudia'. cf. Cassian. Inst. IX 13 ualebimus superare, cum . . . semper laeti
 atque immobiles perdurantes . . . fuerimus cf. etiam v. 2660 2651 Tunc G 2652 loeto ANSS²
 (suprasc. a) C 2653 Ne codd., Nec Giles penitralia AGP¹, penitralia cett. 2655 mox potius P¹
 desperatio S modesta C casta G 2657 fundamine V (e in ras.) O 2658 tatatur G 2659 nul-
 lum (l alt. in ras.) V patitur m² supra lin. S uulnere (e ex a) S

2640 Etiam Prudentius Iram conto armatam fingit Psychom. v. 116 2642—2665 De tristitia
 2646 (et 2653. 2655) Cassian. Collat. V 16, 5 De tristitia (nascuntur) rancor, pusillanimitas, amaritudo,
 desperatio. Gregor. Moral. XXXI 45, 88 De tristitia malitia, rancor, pusillanimitas, desperatio, torpor
 circa praecepta, vagatio mentis erga illicita nascitur 2651 Cassian. l. l. 22, 2 quem tristitia mortem
 operans (cf. v. 2664) occupauerat, salutaris et plena gaudio tristitia possidebit 2653 Iuven. Hist.
 evang. II 561 mentis penitralia tanget M. 2659 Verg. IX 580 Spiraementa animae letali vulnere rupit M.

- 2660 Ni desperatus medicantem spreverit aeger! 215
 In geminas istud nomen se findere partes
 Creditur et duplici dirimuntur tramite causae:
 Una salutaris tendens ad limina lucis,
 Altera mortalis penetrans ad Tartara tetra;
 2665 De qua nos salvare Deus dignetur ab arce! 220
 Hinc aciem sextam torpens Accidia ducit,
 Otia quae fovet et somnos captabit inertes,
 Importuna simul verborum frivola sontum,
 Instabiles mentis gestus et corporis actus;
 2670 Inquietudo simul stipatur milite denso. 225
 Pervigil hanc pestem calcat constantia mentis,
 Quae cetra Christi gestit defendere vitam:
 Hostibus explosis secura pace potitur.
 Spiritus ille vagus cupit, ut mens otia quaerat
 2675 Occupet et stupidum iam somnolentia sensum, 230
 Sedula sollicitum pulset ne lectio pectus
 Lumina nec vigilum scripturae tramite tendant.
 Septimus insequitur densis exercitus armis,
 Quam pestem prisci dicunt Cenodoxia Graeci,
 2680 Vana quod in Latium transfertur gloria nomen. 235
 Haec protoplaustum pellexit fraude colonum
 Dirum persuadente scelus fautore malorum,

2660 Ni *CGNP¹V*, Ne *ASS¹S²* desperatos *V*, disperatus *N* medicamen *P¹* 2661 ingeminans
Sm¹ iistud *C* immense findere *G* 2662 dupli (*suprasc. ci*) *S*, duplici *O* dirimuntur (*i ex u*) *C*
 2664 *infra lineas add. m²S* 2665 nos dē saluare *SO* (*signis transpositionis additis*) dinetur *V* In
marg. Perseuerantia boni operis accidiam oppugnat *C*, DE ACCIDIA *C²GOW* 2666 Hinc etiam *V* acci-
 dia *ACGOP¹S²V*, accidia *S*, acidia *N* duc& (*suprasc. i*) *S* 2667 nouet *A* somnos captabit *m¹*,
 somnos quē captat *corr. man. post. G* 2668 inportuna *ACS² alii*, inportunu (*suprasc. a*) *S* friuola *V*,
 friuola *O* (*suprasc. u*) *G*, friuola *cett.* v. 2668 in *marg. inferiore man. insulari additus E cf. 2229* 2669 in-
 stabilis *CE* mentes *P¹* (*suprasc. i*) *SC* 2670 Inquetudo *A* militae *S* 2671 anc (*suprasc. h*) *S*
 2671—2673 *post v. 2677 transponendi esse videntur, ne enumeratio comitum accidiaie interrumpatur et ut dispositio,*
quae in ceteris apparet, servetur 2672 cetra *S¹C*, cethra *OGW*, creta *AS²*, screta (*s m²*) *S*, cetera *N*
 (*cf. 2631*), freta Christo Hanckius gestat *ACSS²* (*a in i*) *S¹V* 2674 uagis *C* otia (*suprasc. c m²*) *S²*
 querat *S²* 2675 stupidum *CP¹N* Hanckius, studium *A* *cett.* somnolentia (*v supra o alterum*) *P¹*
 sensum *ACGNOP¹S² Canis.*, sensus *s stilo adscriptum V*, sensus *SS¹WGiles* 2676 Sedulo *V* soli-
 citum *V* ne pulset *S¹* neglectio *C* 2677 tendunt *SN*, tendant (*a ex u*) *P¹*, tendat *OGW* in
marg. 2677 Karitas cenodoxiam conculcat *C*, DE CENODOXIA *C¹GOW* 2679 Quā (*a in e*) pprie (*om.*
 pestem) *S¹*, inter Quam et pestem rasura *V* cenodoxia *S*, cenodoxia (*o supra i*) *O*, cenodox (*suprasc.*
ia) *S²* greci *CN alii*, grecia *A*, grece (*suprasc. i, c ex d?*) *S²* 2680 latinum *ANSS¹S²V* 2681 proto-
 plaustum *ANP¹m¹*, protoplaistū *S²*, protoplastum *cett.*, fradere colonum *V*

2663 *II Cor. 7, 10, Cassian. Institut. VII 3. IX 10; Iuven. Hist. evang. II 652* lucisque vicens ad
 limina tendit, *Scottus in carm. cod. Bern. 363 (PlaC III 233, 26)* Percipias meritis limina lucis
 2666—2677 De accidia. *Cassian. Collat. V 16, 2* De acedia otiositas, somnolentia (*v. 2675*), inportunitas,
 inquietudo, pervagatio, instabilitas mentis et corporis, verbositas, curiositas 2670 *cf. ad v. 1408*
 2671 *Cassian. l. l. 23, 2* quem acedia vastabat, incipiet excolere fortitudo (= pervigil constantia mentis)
 2673 *cf. ad 2430* 2678—2701 De cenodoxia. *cf. Cassian. Institut. XI 1* Septimum nobis certamen est
 contra spiritum *κενοδοξίας*, quam nos vanam sive inanem gloriam possumus appellare. *Verg. II 409* densis
 incurrimus armis *M.* 2681 *Cassian. Collat. V 6, 1.* In illis passionibus etiam ipse temptari debuit
 (Iesus) ..., in quibus et Adam temptatus est. Namque .. (est) cenodoxia, qua dicitur: aperientur
 oculi vestri *cf. § 7. vide etiam prosam c. XI*

- Tales ex atro dum rupit pectore voces:
 'In quacumque die vultis decerpere fructum,
 2685 Mox patefacta fiunt vestratis lumina frontis 240
 Necnon divini vobis comitantur honores'.
 O quam falsa latro spondebat frivola mendax,
 Ut concessa rudis fuscaret munera vitae!
 Nonne satis foret, ut quadro cum cardine mundus,
 2690 Quem vertigo poli longis anfractibus ambit, 245
 Usibus humanis serviret rite per aevum,
 Infula terrenos ni caeli comat alumnos?
 Heu! scelus, heu! facinus miseris mortalibus ortum
 Ex hoc est: vana praesertim gloria fretus
 2695 Haud metuit princeps, spe circumventus inani. 250
 Ex hoc gignuntur vitiorum fomite clades:
 Letiferi primum verbi contentio praeceps;
 Inde heresis glescit necnon iactantia crescit,
 His quoque congregitur praesumptio trux novitatum.
 2700 Sed tiro infracta tectus testudine Christi 255
 Horrida vulnifici detrudit spicula ferri.
 Octavam cumulat truculenta Superbia turmam

2684 decerpere flores *O* 2685 patefacte *A*, patefacte S^2Sm^1 (corr. m^2), patefiunt *V*, patefient *G*
nā ūrae S¹, ūrātis, supasc. Giles vestratis *P¹* 2686 comitatur *S¹* post v. 2686 Inde parua (par·ua,
supasc. r S¹) seges gliribus densescet acerbis = 2725 S^1V ; in *N* in quo v. 2693 ultimus est folii 30^a, in
 inferiore huius paginae margine versus idem legitur (parua seges [g ex d] . . densiscit) 2687 spondebat
 (in *ras.* fuit e) *C* 2689 quatro *A* cum |||| cardine (in *ras.* fuit g) *C*, carmine (m per *ras.* mutatum) *V*
 2690 poly *G* anfractibus $NOSS^1V$, anfractis AS^2 , amfractibus *Giles* 2691 humani *V* 2692 ter-
 renus *V* 2693 mortibus (supra lin. li) *C*, martalibus *A* ortu (supra u *ras.*) S^1 , aevum *OG*, ortum? *Giles*
 ortum *cett.* 2694 *Et hoc ex una *A*, Et hoc ex uana $CNP^1SS^1S^2V$ Canis., Et hac ex uana *CEGOW*
 (a prius in *ras.*) *Giles* praesentim *A* miserum *W* 2696 fomite laudes *N*, clades (el in *ras.*, a ex
 u m^2) *P¹* 2697 contio *A*, cont||enti|| S^1 2698 glescit $ACP^1m^1S^2$ multi, gliscit (i ex e) *SG*, glesc& S^1
 lactantia AS^2 (supasc. i) 2700 tiro (supasc. t) *C* infecta (supasc. ra) *N*, infractans *OW*, infractus *G*
 2701 detruxit *V* ferr|| *S* DE SVPERBIA *CGOW* 2702 truculenta om. S^2 supra lin. adsc. *S*

2683 *Aen. III* 246 rumpitque hanc pectore vocem *M.* *XI* 377 rumpitque has imo pectore voces
 2684 sqq. *Gen.* 3, 5 2686 v. 1488 Et sospes soboles vobis comitatur amanda 2689 sq. quaerentem *Ald-*
helmus facit latronem (= serpentem) ex Adamo, num contentus esse vellet eis, quae terra ipsi offerret, si non ipse
divino honore comeretur: i. e. circumscribit ea versus extremus, quae leguntur Gen. 3, 5: eritis sicut dii, scientes
bonum et malum. cf. Cassian. l. c. et Institut. VII 4, 3 et c. 6. Similiter coniunctivus praesentis in periodo
conditionalis cum coniunctivo imperfecti coniunctus legitur aenigm. 23 (II 6), 5. 70 (IV 13), 7. 79 (VIII 3), 9
 2690 vertigo poli cf. ad pros. *XI* adn. 4 et aenigm. 48 (VI 2). *Lucan. Phars. I* 605 effusam longis an-
 fractibus urbem Circueunt cf. v. 1521 *M.* 2695 princeps = protoplastus. *Verg. XI* 49 spe . . captus
 inani *M.* 2696 *Cassian. Inst. X* 14, 1 fomiti vitiorum, *Coll. V* 25, 2 de hoc septenario fomite vitiorum
 cf. *M. Petschenig in indice Cassian. op. I* p. 470. *Cassian. Collat. V* 16, 5 de cenodoxia [nascuntur] contenti-
 ones, haereses, iactantia ac praesumptio novitatum 2700 prosa c. *XI* legiones manipulatim tironum
 Christi testudinem strophosae fraudis balista quater non cessant. *Ne Cassianus quidem V* 23 proprium
 quoddam cenodoxiae remedium affert (cf. etiam *Cassian. Institut. XI* 18) 2702—2761 De superbia.
 Finxit Superbiae personam *Aldhelmus secundum Vergilianam Famae descriptionem, quam etiam aenigm. 97*
(XII) attulit: Ingrediturque solo et caput inter nubila condit; secutus est Aldhelmum Bonifatius v. 263.
Nescio an pedes ab Aldhelmo opponatur descriptioni Prudentii, qui superbiam equo vehi facit Psychomach.
v. 178 sqq.; etiam V. 2907 cristata (cf. v. 2855) referri possit ad descriptionem Prudentianam (v. 183 sqq.)

- Militibus Christi torquentem pila piaci;
 Quae glomerare studet ventosa fraude maniplos
 2705 Et graditur semper fastu comitata maligno, 260
 Dumque pedes pergit per mundi crimina fallax,
 Sed cristata caput quassat sub nubibus atris;
 Nam plerumque probos propriis prosternere telis
 Nititur et strages alienis facit armis.
 2710 Nascitur atra frutex ex ista radice frondens 265
 Et nemus umbrosum diro de semine surgit:
 Primo contemptus procerum praecepta docentum,
 Dum mentis typhus ventoso pectore turgit;
 Necnon invidiae pestis progignitur inde,
 2715 Quae solet aequales tumido contemnere fastu 270
 Atque satellitibus spretis regnare superba.
 Namque per invidiam letalia sceptra vigeant,
 Dum praedo pellax et tetrae mortis amator
 Auctorem generis stropha pellexit inani,
 2720 Scanderet ad superas arces ne turba nepotum; 275
 Sic quoque livoris tabo corruptus inormi
 Splendida germani dirupit foedera frater,
 Pinguia qui primus combusserat exta bidentum,
 Dispiciente Deo crudelis munera Cain:
 2725 Inde prava seges glitibus densescet acerbis, 280
 Sanguine purpureo dum scaevus rura cruentat.
 Inde barbarum nascuntur murmura vocum

2703 Mimilitibus V pila (1 in ras.) P¹ 2704 ventosa (o in ras.) O 2705 fatu (suprasc. s m¹) A comitante GOW, comitata supbo ī maligno S¹ 2706 Dumque ANSS¹P¹S³ alii, Demque (suprasc. v) C, Dum C¹EOW, Cum G pedes ACNS² alii, pedibus C¹E (in ras.) GOW, Ac pedibus J. F. Gronovius pedem spargit S¹ per (suprasc. git) mundi S fallat C 2707 crestata V quasa (suprasc. s m¹) C; per sed apodosia post coniunctionem incipit ut v. 1214 sq. cum caederet . . Sed non sensit e. g. s. et v. 2892 Quamlibet . . expertes essent, Sed tamen egregiam meruit confessio palmam. v. 1345 quamvis . . ructaret . . , Herculis in crypta sed torquet dextera 2708 pboi (suprasc. s) S proternere V delis (d in t) S 2709 Niti///ur (supra ras. t, in ras. fuit g) S fatitit (suprasc. c m²) O, fatigat ī facitit W, fatigat GP¹ 2710 isto GOW 2711 At (A in E m¹) C umbrorum V semine .rgit (suprasc. su m¹) A 2712 Prima A contemptos S (suprasc. v m²) S¹ docendū A 2713 tifus S¹V, typus OG 2715 faustu V 2716 spetis (suprasc. r) S² regnara (suprasc. e m¹) A 2717 Nam (suprasc. que m¹) S¹, Nanque G uiebant S 2718 montis C 2719 stropha SS²C pellex (suprasc. it) S 2721 liboris AV, liboris (suprasc. i) S corremptus V, corruptus (o ex u) P inarme (o supra a m²) C, enormi (e m² ex i) P¹, in marg. k O 2722 Spendida A, Slendida (suprasc. p) S dirupit ASS² fratris N, frater (er m² in ras.) P¹ 2723 Pingua AS conburerat ASS², conbuserat CNV, conbussit G uidentum ASm¹S²V 2724 dispiciente ANP¹m¹, Despiciente (e primum in i) S, Despiente V Post v. 2724 in fine fol. 43^a in marg. inferiore v. 2726, sed erasus P¹ 2725 parua AGS¹m¹VW, praua Sm²S²NP¹ seges (e alt. in i) S² *gliribus codd., suprasc. tribulis G, cf. glis glitis carduus Papias, glis glitis lappa. clēta Althochd. Gl. III 241 cf. ad aenigm. 69, 6 densescet ASS¹S²V, densescit CGP¹NOW acruis ACS²N (b ex u) P¹ 2726 sceuus ACSS²V, sceuis S¹, s(a)euus GOW Sanguine sceuus dum purpureo N, purpureo dum sceuus (in ras. m²) P¹ cruenta C

2707 Verg. IV 248 cui nubibus atris Piniferum caput M. 2710 Cassian. Collat. V 6, 6 quippe quae (vitia) noverat de eius radice ac fomite pullulare 2711 Verg. Georg. II 14 surgunt de semine M. 2712 sqq. Cassian. Collat. V 16, 5 de superbia [nascuntur] contemptus (2712), invidia (2714), inoboedientia (2728), blasphemia (2729?), murmuratio (2727), detractatio (2729) 2717 sqq. Item a Milone (De sobriet. I 424—426) Adam et Cain afferuntur, quorum exemplis primo vitiorum vis sit comprobata. — Praedo pellax est serpens paradisi 2723 Gen. 4, 4

- Et crimen cordis dicto parere negantis
 Ac lacerans homines trux detractatio linguae.
 2730 Cetera, quae dudum numeravimus, agmina septem 285
 Inter mortales terrena stirpe creantur;
 Ast vero monstrum, de quo nunc pagina fatur,
 Principium sumpsit super alta cacumina caeli,
 Angelicus princeps et protus lucifer aethrae
 2735 Ex aquilone suum dum sublimare tribunal 290
 Gestit et domino similem se fraude spopondit;
 Iamque novem lapidum forma faleratus amoena
 Contra creatorem frustra turgescere coepit,
 Dum scelus horrendum tetro sub pectore versat,
 2740 Ut dominum propriis aequaret viribus audax. 295
 Lucifer idcirco deserto climate caeli
 Nigra satellitibus stipatus Tartara farsit;
 Caelicolas ista prostravit belva superbos,
 Qui prius angelica fulserunt luce corusci
 2745 Sedibus et superis florebant sorte beata: 300
 Tertia stellarum rueret dum portio praeceps,
 Lucida bis tantum manserunt sidera sursum.
 Denique, si potuit caeli mulcare catervas
 Pestiferum natrix ructans de fauce venenum,
 2750 Plus se terrenus mundani cultor agelli 305
 Hic metuat multo gypsam lacerare superbam.
 Talia monstra potest humilis superare satellis,
 Qui tumido nescit mentis turgescere typho

2728 crmen (*suprasc. i*) *S* parepe *V* 2729 detractio *ANP¹S²*, detraccio *S*, detractatio *S¹ cett.*,
 truculens detractio *cj. Canis.*, Detractatio etiam *Cassian. Coll. V 16, 5, ubi codd. etiam detractio et detractatio*
 habent 2730 et cetera *ACS¹* numeraumus *A* sēptē *V*, sertē *C* 2732 austuero *A* 2734 protus
 (*m² in ras.*) *C* aetre *A*, etrē (*suprasc. h m²*) *S* 2735 suplimare *S¹*, sublmare (*suprasc. i*) *C*
 2736 Gestit et a domino *S¹*, Gestigit *S²*, Gestit///it *S* se om. *S²*, *suprasc. S* spospondit *A* 2737 Nam-
 que *CGN* .VIII. *AN, IX (suprasc. uē) C*, novem vel nomen *W* 2739 tectro *C* 2740 domino *S¹*
 2741 clymate *SS²* v. 2741 *marg. adscriptus S¹* 2743 Caelicolis (*o in a m²*) *G* biluo (*i in e m²*) *P¹*
 2744 ful///serunt *S* lucicoruscus *AV* 2745 floreba///nt *A* sorde (*suprasc. t*) *C* 2746 ruerat *S*
 2748 mulcare *ACSS²*, mulcire *S²*, multare *GNP (t ex c) OW*, mutare *V*, mulctare *Giles; versus 2749 ante*
 2748 *SS²* nutrix *C* 2750 terrenis (*suprasc. v*) *S¹*, terreni *N* mundā *C* 2751 Sic *G*
 metuit *V* gipsam *C*, dypsam *Canis.* superbum *S* 2752 satellis *ACGS²W alii* 2753 turigere,
 i dubium (ut multa in hac pagina aqua sunt extincta), *suprasc. sce N*

2730 *Milo De sobr. I 433, Plac III 628 Angelicum scelerata superbia perdidit agmen. Cassian. Institut. XII 4* Et ut gravissimae tyrannidis eius potentiam cognoscamus, angelum illum, qui pro nimie-
 tate splendoris ac decoris sui Lucifer nuncupatus est, nullo alio quam hoc vitio deiectum caelitus in-
 venimus et ex illa beata sublimique angelorum statione telo superbiae vulneratum ad inferna fuisse
 conlapsum; cf. *Prudentium Hamartig. 167 sqq. [aenigm. 7, 3]* 2736 *Ies. 14, 14* ero similis altissimo. *Locum*
affert etiam Cassianus Collat. V 7, 2 2737 *Sedul. Carm. pasch. II 51* forma speciosus amoena *M.*
 2740 *Prudent. Hamartig. 171 sq. (Lucifer)* persuasit propriis genitum se viribus ex se Materiam sumpsisse
 sibi 2742 *sq. prosa c. XI* credendum est, quod prius Lucifer parasitorum sodalibus vallatus et
 apostatarum satellitibus glomeratus in profundum superbiae baratrum . . . corruiisset, quam proto-
 plaustus recentis paradisi colonus . . in gastrimargiae voraginem crudeliter cecidisset 2750 *Ovid.*
fast. V 499 angusti cultor agelli *M.* 2751 metuere *c. acc. c. inf. coniunxit Aldhelmus ut aenigm. 38, 2*
dixit vereor, quod mergar 2752 *sqq. Cassian. Collat. V 23, 2* quem superbia conculcabat, humilitas
 honestabit, *Prudent. Psychom. v. 199 sqq.*

- Atque superborum conculcat crimina morum.
 2755 Nequiquam integritas famae praeconia captat, 310
 Si cordis peplum corrodens tineas sulcat;
 Si mentis gremium ventosa superbia farcit,
 Frustra virginitas laudem rumoribus aptat:
 Culmina celsa valet humilis conscendere virgo,
 2760 Si sequitur Christum, qui formam praestat alumnis 315
 Et mundi maculas purgaret sanguine fuso.

- Sed me materiae moles ceu sarcina grandis
 Deprimit, ut cunctas non possit carta coronas
 Prendere virgineas; aliis sed plurima restant
 2765 Perficienda, rudem malunt qui noscere sensum 320
 Ingeniique sui nolunt torpescere cotem;
 Non aciem cordis scabra rubigine perdunt
 Otia neu propriam linquunt obtundere mentem.
 Quin potius sacros versant sub pectore libros
 2770 Crebro scrutantes praescripta volumina legum, 325
 Quae superant mellis mulsum dulcedine gustum
 Flaventisque favi, cecinit quod carmine vates.
 Sic lector libri solers et gnarus amator
 Nititur electos scripturae carpere fructus,
 2775 Ut pecus agrestes ex prato vellicat herbas, 330
 Nocturnis recubans quas rursus ruminat horis;
 Sed sus caenosis volutabri sordibus apta
 Alternare nequit crasso sub gutture rumen,

2755 famam *S*², famae (æ ex a) *S* 2756 peplum *C* (b ex p) *S* corrodens *A* codd. tineas///
 sulcat *S*, tinia *V* 2756 post 2758 *S*¹ *V*, 2758 ante 2757 *CNP*¹ *W* 2757 farcit (*m*¹ prius scripsit s pro c) *P*¹
 2758 Frustra *A* pomoribus *A* aptat (a ex o *m*¹) *N*, optat *EGOW* *Giles* 2760 qui formam *A* codd.,
 formam qui *Canis. Giles* 2761 purgaret (ra expunctum, supras. ui *m*²) *P*¹ in marg. Epilog² finalis
 althelmi de thoris *C* 2763 cuncta *S*², cunenon (supras. tas) *S*, cunctos *C*, cunctis (supras. a *m*²) *O*
 charta *V* 2764 uirgineas *AS*² (o in a) *SS*¹ aliis om. *ASS*² operis inseruit *Canis.* 2765 Per-
 ficando *S*¹ *V* mallunt *NP*¹ *m*¹ *S*¹, mallent *V* 2767 cordis om. *A*, supra lin. *S*², codis *Canis.* rubige *S*
 2768 Otio *V* neu *ACP*¹ codd., nec edd. linquunt (u prius in ras.) *P*¹ obtudere (supras. n *m*²) *O*,
 contundere *G* 2770 perscripta *W*, per scripta *G* 2771 dulcedine *A*, gustum dulcedine mulsum *S*¹,
 ducedine *V* gustum (supra ras. *m*¹) *C* 2773 soler///s *A*, sollers *OSS*¹ *V* 2774 scriptorum: rum
 (per abbreviationem scriptum) *m*² *S* 2775 agrestis *C* prauo *S*² (supras. t) *SS*² *A* uillicat *ACS*¹ *V*,
 uillicat *NP*¹ erbas (supras. h) *S* 2776 recubant (supras. s *m*¹) porcaster pausat abesi.. (supras. o *m*²)
 i. e. fine versus 2776 et vv. 2777. 2778 et initio versus 2779 (oculo ab recubans v. 2776 ad recubans v. 2779
 aberrante) omissis *A*, recubant *SS*² sursus *V* ruminat *SS*¹ *S*², ruminet *NO*¹ *VGW*, rumine thoris *C*
 2777 Sed cenosis (supras. sus) *S*, cenosis *V*, (an cenosis?) *GN*, coenosis *SP*¹ uolutabris *S*¹, uoluptabri *S*
 sordib: aptis *C*, aptans *EG* (punctis sub ns positis) *OW* 2778 om. *S*², in marg. add. *S*, primus in textum
 inseruit *J. F. Gronovius ex Oxoniensi* Alternare nequit crasso sub gutture rumen post v. 2777 inseruit *W*
 nequid *V* gurgite *SP*¹ *m*¹, gutture *V*

2762—2904 *Epilogus* 2762—2811 *Conclusio*. In eis, quae usque ad finem leguntur, novam
 dispositionem sequitur *Aldhelmus*, quae etsi in nonnullis similia habet, tamen cum prosa non iam per
 singula capita potest conferri 2767 *Verg. georg. I* 495 scabra rubigine *M.* 2771 sq. *Sedulius Carm.*
pasch. II 267 sq.: Dulcia nam domini nostris in faucibus haerent Eloquia exsuperantque favos at-
 que omnia mella *M.* 2776 *Verg. ecl. 6, 54* Illice sub nigra pallentes ruminat herbas (cf. *epist. ad*
Acirc. p. 176, 22) 2777 *Levit. 11, 7.* — *Hor. ep. I* 2, 26 amica luto sus

- Dum stratis recubans porcaster pausat obesus
 2780 Iuncis et stipulis necnon filicumque manipulis. 333
 Ante dies, inquam, mihi, quamvis Quintilis ardens
 Sextilis aut etiam protelent tempora terris,
 Deficiet, totam quam possim pandere famam
 Virginibus castis fantem praeconia laudis,
 2785 Nec valet immensum perfecte forte pudorem 340
 Garrula raucisono complecti pagina versu,
 Quamvis millenis collaudent ora loquelis,
 Sicut folligenis respirant organa flabris
 Musica concisis et clamat barbita bombis.
 2790 Vineam parva mihi flaventes protulit uvas, 345
 Quamvis in gracili vernaret pampinus arvo;
 Unde pudicitiae carpens de palmitibus botros
 Ocius expressi metrorum paucula musta.
 Non tamen arbitror, quod acescant prorsus in aevum
 2795 Aut dentes strident in potu forte bibentum, 350
 Ni fallax caupo strophas infundat aquosas,
 Qui solet interdum mercatores fallere, limphis
 Dum studet in cupis defructi perdere nectar
 Taliter adstipulans natos de vite racemos,
 2800 E quibus in praelo plantis contunditur uva. 355
 Iam tempus cogit currentes cludere versus
 Rustica magnificis condentem carmina sanctis,
 Terminus aequoreo dum venit margine metri;
 Ponti spumosas ut nauta transfretat undas,

2779 recubans (cub in ras.) S abesi.. A, abesus SS¹V, abesus S², obesus NP¹m¹ (abesus m²)
 2780 filicum que om. A 2781 in quā mihi quamvis quintilis A, mihi (michi G) quamvis codd., mihi
 mihi quamvis S¹, quamvis om. SS², lacunam notavit ante mihi Canisius, quamquam mihi Giles 2783 de-
 ficit. totā S¹, deficient C, deficient (suprasc. n m²) P¹ possim (m ex nt) C forma m¹ corr. m²C
 2784 fantē (f ex t) C 2785 perfectae V pudore S² 2786 raucisona SS¹ complecti (e ex ?) V
 2787 loquellis ANP¹V 2789 clamat codd., clamet C, an legendum clamant? sed confer titulum
 aenigmati 13 (I, 15) De barbita. barbita (suprasc. aliegena) A, haec glossa pertinere videtur ad bargina
 2790 purua A, michi G, flaventes (u m¹ in ras.) C 2791 gracile AS²Sm¹V au||ro (suprasc. m¹ r) A,
 arbo V 2792 pudicitiae (suprasc. ci) S¹, pudicitiae (suprasc. ci) G de om. V butros AN, potros
 (p in b) S 2793 acius expressi A expsi N, expressi S pacula (suprasc. v) S¹ 2794 accessant
 (ult. s in c m²) S¹, accessant W (supra c prius r) N, accessant G, accessant C prorsus C 2795 rotu C
 bibentū S, bidentum (d in b m²) CN 2796 falax S infundas (suprasc. t) S², infundit N, infundat
 uel infundit W 2797 liphis A, lymphas (suprasc. i) S², lympas S 2798 defructi SS², defructi P¹
 2799 ad stipulans A natas (suprasc. o) S¹, nator (suprasc. s) S, natas V 2800 in p̄lo contunditur
 uua matura S¹ vers. 2800 om. P¹; sed adsc. Giles, addito: Ita Sorbonne 1476 i. e. Paris. 16668 N
 2801 cludere (suprasc. a m¹) A, cludere V, cludere cett. 2802 ruscica corr. rustica A 2803 terminos
 (suprasc. v) S¹ magina V 2804 pontis fumosas (suprasc. spu) S, spumosis suprasc. a m²) G undarum
 AS², undas/.ū (estū) S

2779 Albarus De Leobegildi bibl. v. 125 (Plac III p. 135 cf. ad v. 15) torbus dente pugnat porcaster
 obesus 2780 Verg. georg. III 297 stipula filicumque manipulis M. 2781 Eangyth ad Bonifat.
 (Epist. Merow. I p. 262, 18): Pro his omnibus et huiusmodi causis, que vix uno die enumerari possunt,
 quamvis, ut dicitur, Sextilis (Sextilis = carm. eccles. III 62) aut Quintilis tempora protelent aetatis,
 tedeat nos vitae nostrae. cf. ad Epist. I adn. e 2789 v. 71 sq. Maxima millenis auscultans organa
 flabris Mulceat auditum ventosis folliis 2796 Hor. sat. I 1, 29 perfidus hic caupo

- 2805 Maxima permodica emensus mox caerula lintre 360
 Attigit obtatum lassus de gurgite litus
 Turgida ventosis deponens carbasa malis
 Antennasque simul solvens de parte rudentum.
 Anchora fluctivagam nunc sistat metrica barcam,
 2810 Ut saltem in portu quassatus navita flustris 365
 Ad requiem tendens obtata sorte fruatur!
 Hos igitur pauper supplex obsecro patronos
 Virgineis proprium comentes actibus aevum
 Et famulas domini precibus pulsabo misellus,
 2815 Integritate sua quae Christi regna merentur 370
 Limpida stelligeri scandentes culmina caeli,
 Ut dominum pulsant clamorosa voce Tonantem,
 Qui solet indignis ultro miserescere bernis
 Conversisque reis noxarum solvere vincla,
 2820 Quatenus ante diem, qui vitae lumina claudit, 375
 Nec non ante diem, qui mortis limina pandit,
 Cuncta piaculorum solvantur gesta meorum
 Et, quodcumque mali gessit lasciva iuventus,
 Deleat aeternus, caelorum gloria, Christus:
 2825 Clementer veniam tribuens peccata remittat 380
 Actibus aut dictis seu solo noxia sensu!

2805 permodica emensus mox cerula lintre S^1 , per modicam (a ex u S^2) emensus mox cerula (erula *suprasc.* c A) lintrem $ACGNOP^1SS^2VW$, per modicam emensus coerula lintrem *Canis.*, per modicam dimensus caerula lintrem *Giles* 2806 Attigis (*suprasc.* s. &) G obtutum C, optatum *cett.* 2807 carbasa malis A carbosa V, carbassa C 2808 antemnasque $AP^1S^1S^2$, antemptiasque V 2809 anchora $ACGNP^1S^1S^2$ sistat A metrica V barcham S^2 , bartham S 2810 saltim GNP^1 (i in e) O 2811 densus (t ex d) S obtata $ACGNSS^2$, opt. *cett.* SUPPLICATIO POETE C^1 2812 Hos igitur proprium comentes (p. c. *deletum*) subplex S obsecro C Nunc ego uirgineos depono per omnia flores G 2814 Nam b (*cod. Bamb. s. X qui continet praeter praef. 11—18 et carm. v. 34—44 etiam 2814—2828. 2871—2904 cf. p. 343*) famulus A 2816 limphita A, Lympida V scandent (es *add. m^3*) N stellegeri (e in i) S^1 2818 miserescere C bernis A multi, *suprasc.* v P^1 2820 Quatenus COM^1C lumina (*suprasc.* i) N, limina G 2821 diem ante S^1 2823 male Nb lascivia A, lassivia S 2825 ueniam A 2826 seu om. S^2 sola S^2b , sol S

2806 *prosa c. LIX* Rimosa namque fragilis ingenii barca dirae tempestatis turbine quassata licet laborante lacertorum remigio optatum silentii portum sero attigit. Sed tamen nostrae rusticitatis stipulatio superno Christi patrocinio freta fiducialiter confidit, quod nostrarum carbasa antemnarum prosperis ventorum flaminibus sinuata quasi inter scillam soloecismi et barbarismi baratrum indisruptis rudentibus feliciter transfretaverint 2812—2831 *Invocatio virginum masculini et feminini generis* 2812 igitur: quoniam ad finem perveni 2814 *carm. eccles. IV 13, 3* Hos precibus verna crebris et pectore pulso 2816 *cf. ad v. 1445* 2817 *v. 1524* tum fixis genibus pulsabat voce Tonantem, *carm. eccles. IV 7, 9* oraret voce Tonantem 2819 *cf. ad carm. eccles. IV 13, 5* 2820 *carm. eccles. IV 1, 17 sq.* Dum sani rursus redeunt ad lumina vitae, Quamvis ante nigrae lustrassent limina mortis. *Iuven. Hist. evang. IV 354* non umquam contingent limina mortis, *Beda v. Cuthb. X 15* pelagi qui limina pandit 2825 *carm. eccles. IV 13, 4. 5* Ut mihi clementer noxarum pondera laxent Et veniam dantes commissa piacula solvant 2826 *Augustinus Contra duas epist. Pelagii I 27* Fiunt autem (peccata) sive operando sive loquendo sive, quod facillimum atque celerrimum (*l. creberrium*) est cogitando. *Bonifat. I 31* pulsabo Tonantem (*cf. v. 2817*), Actus vel dicti sensus seu vincla resolvat (*cf. v. 2871*)

- Sic mihi dignetur sanctorum summa potestas
 Praesidium misero devotum ferre vicissim,
 Quos ego virgineo descripsi carmine metri,
 2830 Ut minime lateant castorum sarta per orbem, 385
 Qualiter ex propria meruissent carne coronas!
 Sed vos, virgineis comit quas infula sertis,
 Hoc opus adversus querulos defendite scurras
 Reprehensorum claudentes labra loquentum,
 2835 Cum tamen haud metuam scurrarum dicta legentum, 390
 Qui malunt vatam scedas lacerare canentum,
 Dum furvas verbi quaerunt in luce tenebras
 Planaque rimantur tortas per rura salebras,
 Littera si titubet vel certe sillaba nutet,
 2840 Si genus aut numerus vel casus ab ordine cedat, 395
 Si persona triplex maneat duplexque figura
 Quinquies et currant verborum tempora rite,
 Nec tamen emendant titubantis gramma poetae:
 Sic semper cupiunt scriptorum carpere cartas,
 2845 Ut caper hirsutus rodit cum dente racemos 400
 Floribus evacuens frondenti palmite vites,
 Qui quondam vexit populi in deserta piaculum,

2827 sum sūma A 2828 Premium SS² deuotum AS²SV, deuoto (*suprasc.* v) S¹, deuoto etiam b,
 deuote OW Giles 2830 lateat S castrorum A, cast//orum N sarta (a ex o) S² per ævum Canis.
 2831 iuxta versum Cōndatio causalis uoluminis p̄sentis C 2832 o virgines S¹, uirgines (*suprasc.* i m²) S
 quas ACNSS¹, quos cett. Canis. Giles; sed hic alloquitur Aldhelmus sanctimoniales Bercingenses; quas comit S¹
 2833 quaerulos A, querulas V, querulas N, querulo SS² 2834 Reprehensorum V, Deprehensorum G
 2835 Dum G metū AV, metum S², mecū S¹, metūi (*suprasc.* v m²) S scurarum V, sc̄urarum
 (*suprasc.* r m², in ras. fuit r) P¹ 2836 mallunt N natum (n deletum et *suprasc.* u) A scedas codd.,
 scidas Canis., schedas Giles 2837 Cum G uerbis VP¹m¹ 2838 toras (*suprasc.* t) P¹ salibras
 (i in e m²) G 2839 Littera A plurimi uel certe bis scriptum S mutæt A, nutæt S², sylliba
 mutæt m²S, nutet cett. 2840 numen corr. m²E, nume (*suprasc.* rus m²) P¹ cēdat S¹, cadat E
 (a in ras.) GO, cadat uel cedat W, cadat (e supra a prius) P¹ 2841 triplex O duplex O, triplex
 figura (*suprasc.* q. m¹) S¹ 2842 Quinquies currant (*suprasc.* n et &) S, Quinquies/// & currant P¹ ex-
 currant Canis. 2843 emendunt S, emedant P¹ titubanti S, titubanto (o ex es vel is) S 2844 si ASS²,
 sic cett., sic etiam in fine epist. ad Ehfridum Sed/// P¹ chartas ANP¹S², chartes C 2845 rod& cum C
 2846 frondente S¹N uitem GS¹ (m in ras.) O (ex v. 2504), uites om. C, uite W 2847 quandam
 ASm¹S², condam Cm¹ vexat G deserto Gm¹OS¹VW

2827 ut v. 2446 et v. 2802, ita etiam hoc versu sanctorum nomine viros feminasque comprehendit
 2832—2860 Cohortatio sanctimonialium Bercingensium cf. prosa c. LX s. f. vide etiam epist. ad Acirc.
 p. 221, 22 sqq. et finem epistulae ad Ehfridum. — v. 486 Infula virgineo quem floret sacra pudore 2835 nota
 quinque horum versuum rimos 2839 sqq. enumerat capitula artis grammaticae, quae sunt de litteris
 [de orthographia], de syllaba [de quantitate], de nomine [de generibus, de numeris, de casu], de verbo [de
 personis, de figuris, figura verbi bipertita est, aut enim simplicia sunt verba ut scribo, aut com-
 posita ut inscribo Diomedes I p. 335 K.] de temporibus [sunt tempora tria praesens, praeteritum et
 futurum, sed praeteritum rursus dividitur in tria Priscian. VIII p. 405 K.] 2843 repetitus est hic
 versus in fine epist. ad Ehfridum v. 5; 2844 ibidem v. 3, 2845 v. 4 2845 Referendum esse hunc versum
 ad Erigones fabulam L. Traubius in egregia de his versibus disputatiuncula Hermes XXIV 649 recte
 notavit 2846 v. 2504 Pastinat in scrobibus frondenti palmite vitem 2847 Levit. 16, 20 sqq. Uni-
 versa delicta atque peccata eorum (filiorum Israel) . . imprecatus capiti eius (hirci) emittet illum per
 hominem paratum in desertum. Cumque portaverit hircus omnes iniquitates eorum in terram solitariam
 et dimissus fuerit in deserto, revertetur Aaron

- Sanxerunt veteris quod scita voluminis alma.
 Talia sed timidus dictator tela pavescat,
 2850 Qui propriis numquam confidit belliger armis 405
 Cassida nec capiti discit praetendere metri
 Nec spinam lorica noscit defendere prosae;
 Armet sed dextram capulus ceu parma sinistram
 Cruraque non careant ocreis nec femina ferro
 2855 Neu timeat scriptor terrentis ludicra linguae! 410
 Nam tremulos terret nocturnis larba latebris,
 Quae solet in furvis semper garrere tenebris;
 Sic quoque mascarum facies cristata facessit,
 Cum larbam et mascam miles non horreat audax,
 2860 Qui proprio fretus praesumit fidere cestu. 415

- Cum sit digestus sanctorum sexus uterque,
 Alta supernorum qui scandunt arva polorum,
 Octenusque simul peccati calculus atri
 Expositus gracili verborum clave patenter,
 2865 Quem Deus a nostri detrudat pectoris antro 420
 Et procul in furvas emigret luce latebras,
 Nunc in fine precor prosam metrumque legentes,
 Hoc opus ut cuncti rimentur mente benigna,
 Dum patulis lustrent textum sub fronte fenestris,
 2870 Quod geminum constat discretis forte libellis, 425
 Ut mihi cum precibus peccati vincla resolvant

2848 saxerunt (*suprasc. n*) *A* ueteres (*suprasc. i*) *N* (e in i) *S* scita (*supra lin. m¹*) *S¹*
 2849 timidus *V* (*suprasc. v*) *S* (is ex y = us) *O* dictator tela *codd.*, dictator. tela *E*, dicta tortela *S² Canis.*,
 dictorum tela *Hanckius Giles*, dictator tela iam restituit *J. F. Gronovius* pauescant *Sm¹S²* 2850 nus-
 quam *CGNOP¹W* bellier *S* 2851 protendere *O* 2852 noscat *S¹*, nescit *GW om. m¹*, add. inter
 lineas *m²P¹* prosae (*suprasc. m&ri m²*) *P¹* 2853 dexteram *ASS¹S²* ceu (*u m²*) *N* parua
 (*suprasc. m m²*) *P¹* 2854 n̄ careant area *m² in ras. E*, creant (*suprasc. a m²*) *P¹* femina *codd.*, femora
 (ora *m² in ras.*) *E* 2855 Ne *SS²* torrentis *C* ludrica *N Canis. Giles* 2856 tremulus *S* (*u in o*) *S²*
 larba *codd.* (*suprasc. v*) *GP¹*, barba *corr. S* tenebris *S¹* 2857 carrire *S* latebris *S¹* 2858 mu-
 scarum *Om¹*, macarū (*suprasc. s m²*) *G* facessit (*s supra e*) *S*, fatescit *NO* 2859 larbam *codd.*
 (*suprasc. v*) *P¹*, labam (*suprasc. r*) *S* orreat *P¹S* 2860 p̄sumere (*suprasc. it*) *C* cestum *A*, cestu *CVNP¹*,
 gestu *SS¹S² Canis.*, questu *GOW Giles*, federe questu add. *m²E*, vers. *om. m¹*, add. inter lineas *P¹*. In marg.
 Conclusio rationalis totius istius operis *C* 2861 Tum *G* 2863 octenusque *codd.*, octonus (*alterum o*
in ras. m²) *P¹* 2864 gracili *S¹* cleue (*e in a*) *S¹*, clade (*suprasc. u m¹*) *C*, c///lue (*a suprasc.*) *P¹*
 2865 nostri *GW*, nostro (*o in i*) *A*, nostro *CNSS¹S²* (*o ex i*) *V* an̄o *P¹* 2866 tenebras *C¹GOW Giles*
 2867 p̄cor *A* 2869 sub fronte latebris *C* 2871 peccanti *GOP¹m¹W* uinc///la *P¹* resoluit
 (*suprasc. an*) *b*

2848 *Levit. 16, 10. 20 sqq.* 2849 dictator = v. 2855 scriptor; opponuntur inter se auctor anxius
 et arte sua probe fretus 2850 *epist. ad Acirc. p. 201, 23 sqq.* imploro, ut hoc opusculum . . contra
 omnes aemulatores . . inexpugnabili metrorum pelta et grammaticorum parma protegere digneris
 2851 *sqq. scripsit Aldhelmus hos versus etiam hic (cf. 2463 sq.) memor armaturae militis Christiani, qualis*
Ephes. 6, 17 descripta est. femina = femora cf. *Georges, Lexicon der lat. Wortformen p. 273* 2855
 = *epist. ad Ehfridum in fine v. 2* 2860 *Verg. V 69* seu crudo fidit pugnam committere cestu 2861—
 2904 *Peroratio. cf. Progr. Gothan. 1904 p. 7* 2862 v. 755 summa supernorum conquirens regna polorum
 2865 *Iuven. Hist. evang. I 587* nil abdita clausum Pectoris antra tegunt *M.* 2866 emigret pro transi-
 tivo usurpatum ut *ps. 51, 7* emigrabit te de tabernaculo tuo 2868 rimentur = legant, ut in prosa
c. IV historiograforum fabulas . . . rite rimando; Verg. I 304 mentemque benignam M. 2869 vide
 ad v. 958 2871 cf. ad 2819 et 2826

- Et pretium libri pendant oramine crebro,
 Quatenus, aethereum qui servat regmine regnum
 Principio vel calce carens et temporis expers,
 2875 Cui dedit et dempsit nil mundi longa vetustas, 430
 Arbiter aeternum mihi iam miserescat in aevum.
 Qua laetabuntur per caeli culmina Sancti
 Atque catervatim laudabunt voce Tonantem,
 (Patriarchae primo, qui gentis germina sacrae
 2880 Et sobolem stirpemque rudem genuere nepotum, 435
 Per turmas pariter procedent agmine denso
 Et regnatoris stipant sublime tribunal;
 Illic et vatum laetatur turma priscorum,
 Quae quondam cecinit nostri cunabula Christi,
 2885 Cum restauraret labentia saecula redemptor 440
 Expurgans veterum clemens monumenta malorum;
 Illic martiribus florescit vita perennis,
 Vulnere qui diro quaerebant praemia macta
 Purpureo patulum mercatores sanguine regnum,
 2890 Qua confessorum gaudebunt agmina sancta: 445
 Quamlibet expertes effusi sanguinis essent,

2872 pretium *A*, pre(e)cium *bGSS¹V* (t ex c) *P¹* pendant *Sb* oramine (a ex o) *P¹*
 2873 Quatinus *bS¹OPm²* (a)etherium *CS¹b*, etherū delet. et supasc. ethralem *m² N* regimine *bOVW*
 corr. *NS* regum *AP¹m¹* 2874 Principiū *Sm¹* cale (supasc. c) *A* 2875 delit *b* et codd.,
 aut *Canis. Giles* uestustas (o supra e, o et s paene evanida) *S²* 2876 miserecat (supasc. s) *S²*
 2877 Qua *Ab* codd. (supasc. ubi) *E* cf. 695. 1399. 2890, Quē *S²* (e in i) *S*, Qui *P¹ Canis. Giles* 2878 to-
 nante *A*, tonantem (m expunctum) *S²* 2879 qui/// (in ras. fuit n) *O* germinae (e ex a) *S*, gemina
 (supasc. r) *C* 2880 nopotum *V* 2881 procedent *AbCSS¹S²V*, procedunt *GP¹W* (supasc. e) *N*
 2882 stibant (b ex p) *V* sublime (l ex n) *V* 2883 Illuc *S* loetatur (o in a) *G* turba *C*
 priscorum *AbS²O* codd., pri///orum (in ras. fuit sc) *P¹*, priorum *G* = *Hanckius Giles*, prisci etiam praef.
aenigm. v. 18 2884 nrā (a in i) *P¹* xpo (o in i) *P¹* 2885 inter lineas add. *m¹C* resta///rat
 (in ras. u, supasc. re *m²*) *P¹* saecula *WP¹m¹* 2886 Et (supasc. x) *N* demens (supasc. tollens
m²) *A* moni///menta *S*, monumenta *OW* (supasc. v) *m² P¹*, munumenta *S* 2887 florescit etiam *S²*,
 florescit *cf. Canis.*, qui edidit foescit phennis *C* 2888 uulnera *S²*, uulnerae *S* qui/// ///dro
 (supasc. i) *S¹*, que diro *b* p̄mia magna *G* 2889 patulo *N* 2890 qua *AbCGOS¹S² alii*, Qua con-
 fesso///rum: Qua confesso *m² in ras. E*, quo *Canis. Giles* gaudebant *bV* agmine sancta *N* 2891 ex-
 pertes (t ex c *m²*) *P¹*

2872 cf. *prosa c. LX* sit mihi . . recompensatio vestrarum precum frequens collata vicissitudo
 2874 *Auson. Eph. 3, 3* Omnipotens . . Principio extremoque carens, antiquior aevo, (= *Paul. Nol. carm. 5, 3*) quod fiat aut veniet. *Dracont. Satisfact. 5* principio seu fine carens et temporis expers . .
v. 9 Nil addit demitque tibi tam longa vetustas. *M. Lulus ad Bonifat. (Epist. Merov. I 390, PlaC I 19)*
 saeculis prior omnibus, idem calce carens et principio 2878 cf. *v. 31. 1271. 1524. 2817* 2879—2888 in
 parenthesi quatuor Sanctorum, qui in caelis versantur, catervae bis quaternis et bis senis versibus enume-
 rantur: patriarchae (2879—2882), prophetae (2883—2886 cf. *Lucas I 70, Iuvenc. Hist. evang. I 122* Hoc
 est quod prisci cecinere ex ordine vates), martyres cum confessoribus (2887—2892), virgines (2893—2958)
 2880 *prosa c. VIII* cum pro certo noverimus, priscis temporibus patriarchas divinas sanctionis prae-
 cepto coniugii foedera servantes supernae gratos maiestati extitisse cf. *v. 244 sq.* 2881 *Verg. II 450*
 has servant agmine denso *M.* 2882 *v. 2349* quando catervatim vallant caeleste tribunal cf. *v. 2901*
Prudent. Psychom. 736 mox et sublime tribunal . . supereminet (*M.*) *Dudo ad Bonifat. v. 9 (PlaC I 16)*
 Per caeli campos stipabunt pace tribunal 2886 *Verg. III 102* veterum volvens monumenta viro-
 rum *M.* 2889 *v. 752* Lucida perpetuae mercatores munera vitae 2891 *v. 702 sqq.* Quamlibet ex-

- Sed tamen egregiam meruit confessio palmam;
 Illic virginibus, qui linquunt lurida carnis
 Gaudia terrenae, confertur gloria regni,
 2895 Dum decies denis modulantes milibus odis 450
 Et quater undecies conclamant carmina Christo
 Agnum sectantes, qui quondam sanguine rubro
 Sordida peccantis saeculi delicta piarant)
 Cum his caelicolis, qui fausta sorte fruuntur
 2900 Atque coronati gestant vexilla tropei 455
 Quique catervatim densis caeleste tribunal
 Milibus in giro vallabunt sidera supra,
 Ultimus in requiem divino munere fretus
 Adduci merear Christo regnante per aethram!

2892 S& add. m² d P¹ 2893 linquunt N lurica V (c in d) P¹ 2894 terrena AS² 2895
 Cum G cedies V *modulantur — odas codd., modolantur N milibus AbC codd. 2896 undecies b
 conclamant codd., proclamant S¹, conclamat Giles carmine Canis. 2897 quodam (suprasc. n m²) S
 2898 Sordia (suprasc. d m²) E peccantis peccatis seculi peccata N delicta AbCC¹EGOP¹S¹W
 Hanckius, dicta SS², maledicta ej. Canis., recepit Giles 2899 caelicolis (is paene evanidum) A, caelicolis
 bCGNOS¹W (is in ras., coelicolis cod. Leodiensis Delrii) E, caelicoli P¹S²V, celicolę S Canis. Giles fausta
 (a in i suprasc. felice) N, fausto S¹V fruuntur (suprasc. v) P¹ 2900 vexilli V tropaei A, tropei
 NSS¹S²V, trophae C, trophaei EGO, tropei bP¹ 2902 uallabunt bGONV, uallabant AP¹SS¹S²
 suprasc. v E sidere V post v. 2901 in nova pagina versus quatuor, quorum primus est 2902, quartus a
 Virginitas felix incipit, erasi et infra v. 2902. 3. 4 magnis spatiis inter se distantes denuo scripti S² 2904
 negnante A, aet. nā; A (a)etram EW (suprasc. h) NP¹, (a)ethra GS, aā (amen) add. S Nulla sub-
 scriptio in AP¹ FINIT LIBER ALTHELMI EPI DŌ Gratias A)E) S¹, EXPLICIT LIB ALTHELMI
 EPI (FI eras.) DE LAUDE (LaVDE S²) VIRGINUM SS², Explicit liber aldhelmi de laude uirginum ÷ In-
 cipit lib milonis monachi de laude pudicitie et sobrietatis C, EXPLICIT METRUM ALTHELMI DE VIRGI-
 NITATE V, EXPLICIT METRICA EXPOSITIO ALDHelmi EPISCOPI DE VIRGINITATE SCORUM. N,
 EXPLICIT ALDHelmi DE OCTO UITIIS O, EXPLICIT LIBER (in marg.) ALDHelmi EPISCOPI DE
 OCTO UITIIS PRINCIPALIBUS W, EXPLICIT LIBELL' ALDHelmi ARCHIEPISCOPI DE VIII UITIIS
 PRINCIPALIBUS C¹, EXPLICIT ALDHelmi ARCHIEPI DE OCTO UITIIS PRINCIPALIBUS; INCIPIT
 LIBER PSYCHOMACHIAE QUEM COMPOSUIT AURELIUS PRUDENS CLEMENS E, [Explicit] de laude
 uirginum & octeno calculo vitorum cod. Leodiensis Delrii. De uirginitate liber finit ed. princ.

pertus non esset vulnera ferri Umquam nec rubro roraret sanguine martyr . . Attamen illustrem meruit
 confessio palmam 2893 v. 94 Lurida linquentes spurcae consortia carnis 2895 v. 2415 Odis
 Daviticis modulantes carmina sancta, Milo de sobr. II 1087 (PlaC III 674) Exiguas retinent binis qui
 milibus odas. Carmen Scotti v. 45 (PlaC III 240) Concinit et miras modulatis cantibus odas cf. prosa
 c. VII s. f. 2896 sq. Ioh. apoc. 14, 1. 4 2899 carm. eccles. III 16 Caelicolis iunctus laetatur (v. 2877)
 sorte suprema 2901 cf. v. 2882 2903 sq. divino munere: Iuven. Hist. evang. II 187, aenigm.
 55, 1 (VI 4) M. v. 792 caelesti munere fretus cf. v. 187. 2026 2904 Florus VI 20 (PlaC II 535)
 Sidereum Christi merear conscendere templum, v. 1973 Aeterno regi regum, qui regnat in aethra. —
 carm. eccles. IV 13, 6 sq. Quatenus in requiem divina gratia fretus Ultimus ingrediar Christo regnante
 per aethram. Ad versus hos extremos referenda sunt, quae dixit Aldhelmus in praefatione 4 sqq. Regna-
 tor mundi, . . Indigno conferre mihi dignetur in aethra Cum sanctis (v. 2877) requiem, quos laudo
 versibus istis. cf. Alcuin. carm. LXVII 13 sq. (PlaC I 286) Ut requiem post hanc vitam mereatur habere
 Perpetuam numero sanctorum iuncta per aevum

The New York Public Library, Astor, Lenox and Tilden Foundations, is a non-profit corporation organized under the laws of the State of New York. It is a public library, and its collections are open to all. The library is located at 455 Lexington Avenue, New York, New York 10017. It is a member of the American Library Association and the International Association of Agricultural Librarians and Documentalists. The library's collections include books, periodicals, microfilm, and electronic resources. It also provides reference and research services to its patrons. The library's collections are housed in several buildings, including the Main Building, the Tilden Building, and the Lenox Building. The library's collections are open to all, and it is a pleasure to serve our patrons.

**ALDHELMI ET AD ALDHELMVM
EPISTVLAE.**

ALDHELM ET AD ALDHELMVM EPISTVLAE.

1 ad Leutherium	671.	1
2 ad Hadrianum	675.	2
3 ad Wihtfridum	ante 675.	3
4 ad Geruntium	680.	4
5 ad Ehfridum	686/90.	5
I epistola Scotti cuiusdam	695. 705.	6
II epistola Aethilwaldi	c. 705.	7
6 ad Sigegytham	ante 705.	8
III epistola Cellani	" 705.	9
7 ad Cellanum	" 705.	10
8 ad Aethilwaldum	post 705.	11
9 ad Wilfridi abbates	705/6.	12
10 ad Winberthum	705/9.	13

1.

Nuntiat Aldhelmus Leutherio, episcopo Wintonensi, dolere sese, quod diem natalem Christi celebrare non possit Malmesburii cum fratribus et postea ipsum visere; sed retineri sese Cantuarii urgentibus studiis, de quibus fusius disserit.

Codex Vindob. 751 f. 38^a = V. Willelmus Malm. Gesta pontif. Angl. V § 195 p. 341 H. = W. Mon. Germ. Epist. Mer. I 236 sq. ed. E. Duemmler. Giles opp. Aldhelmi p. 96 sq.

DOMINO^a REVERENDISSIMO OMNIQUE^r VIRTUTVM CONAMINE VENERANDO ET POST DEVM PECULIARI PATRONO (LEUTHERIO ALDHELMVS) SUPPLEX ALMITATIS VESTRAE BERNACVLVS^b IN DOMINO SALVTEM.

[1] ^a) allocutio deest W; (LEUTHERIO) et (ALDHELMVS) addendum erat pro more scriptoris
^b) vernaculus VW cf. ad prosam de virg. p. 229 m

[1] *Epistulam hanc, cuius in allocutione et eius qui scripsit et eius qui accepit epistulam intercidit nomen in codice Vindobonensi, Willelmus Malmesburiensis (Gest. pont. V 195), qui totam inscriptionem omisit, Aldhelmum ad Heddam antecessorem suum scripsisse testatur. Sed ut de Aldhelmo auctore dubitari non potest, ita ad Heddam eam scriptam esse putare vetamur ipsa temporum ratione. Nam episcopus factus est Hedda (ad episcopum missam esse epistulam docet, quod initio legitur, antistes vel, ut Willelmus habet, praesul) anno demum 676, quo tempore abbas iam fuit Aldhelmus, cum ex inscriptione apparere videatur scriptorem epistulae etiamtum fuisse monachum. Lectionis vero studium, quod initio epistulae Aldhelmus commemorat, dubium non est quin referendum sit ad institutionem Aldhelmi Cantuariensem, illic autem Aldhelmum versatum esse, dum esset monachus, constat uniceque cum hac interpretatione consentit, quod abesse eum tum a fratribus i. e. monachis Malmesburiensibus ex eodem epistulae initio comperimus. Quae autem in codice suo non invenit librarius codicis Vindobonensis saeculo nono nomina, ea ne in eo quidem codice, quo usus est saeculo duodecimo, Willelmum iam invenisse putabimus, ita ut quod addit nomen Willelmus merae ipsius coniecturae eique fallaci deberi consentaneum sit. Si autem, ut hoc simul absolvam, Cantiae scripta est epistula, etiam quo tempore sit scripta, erit exploratum. Nam cum epistula ad Hadrianum circiter triennio post alteram apud Cantuarienses commorationem et ante abbatatum Aldhelmi scripta Aldhelmusque abbas factus sit anno 675, iterum discessisse Aldhelmum Cantia a. 672 eamque nativitatis Christi sollemnitate, quae in nostra epistula commemoratur, incidisse in annum 671. Maxime autem haec definire refert, quoniam quibus studiis vacavit Aldhelmus Cantiae, quae illic tractata et tradita sint, hoc exemplo demonstratur; quae de metrica tum didicerat, postea ipse in epistula ad Acircium litteris mandavit. Sed si Aldhelmus non ad Heddam dedit epistulam scripsitque Cantuarii, unus, ad quem eam miserit, restare mihi videtur Leutharius, episcopus Wintonensis. Nam quod Hahnus, qui primus dubitavit de Hedda, (Bonifaz p. 13, 2) de Theodoro cogitat, hoc non modo, ut ille ipse recte vidit, ob speciem arrogantiae parum verisimile est, sed etiam magis eo, quod de fratrum desiderio scripsit Aldhelmus, refutatur; qui Wilfridum vult intellegi, is minus verisimilia pro verisimilioribus sumit; nam nulla re probatur iam tum ullam inter Aldhelmum et Wilfridum fuisse necessitudinem. Ad Leutharium autem, quem primus Boenhoffius (Aldhelm. p. 49 sq.) indicavit, omnia recte quadrant: hic peculiaris patronus fuit Aldhelmi, hic et presbyterum eum consecrasse videtur, hic postea primum eum abbatem Malmesburiensem constituit, hic privilegium dedit eius monasterio; huius in dioecesi situm erat Malmesburium nec nimis de via flexit Aldhelmus, si Malmesburio Cantuarium rediens iter per Wintoniam illum visurus faciebat.*

mense Decembri
a. 671.

Fateor¹, o^a beatissime antistes^b, me dudum decrevisse, si rerum ratio ac^c temporum^d volitans vicissitudo pateretur^e, vicinam obtati^f natalis Domini^g sollemnitatem ibidem in consortio fratrum trepidians^h celebrare et postmodum vita comiteⁱ vestrae caritatis affabili^j praesentia frui. Sed quia diversis impedimentorum obstaculis retardati^k, quemadmodum lator praesentium viva voce^l plenius^m promulgabitⁿ, illud perficere nequivimus, idcirco^o difficultatis^p veniam, precor, impendite!

Neque enim parva temporum intervalla in hoc lectionis^q studio protelanda^r sunt^s, ei dumtaxat, qui solerti^t sagacitate legendi^u succensus legum Romanarum^v iura medullitus rimabitur et^w cuncta iuriconsultorum^x secreta^y imis^z praecordiis scrutabitur^{aa} et, quod his multo artius et^{ab} perplexius est, centena scilicet metrorum genera^{ac} pedestri regula^{ad}

a) o om. W b) antestis V, praesul W c) rerum ratio ac om. W, tempora V d) patiretur V
e) obtati W cod. Oxon., obt. V f) dñs V g) sic V, tripudians W h) affabili om. W i) retardati W,
refrenati V k) plenius om. W l) promulgavit V m) iccirco difficultati W n) lectionis om. V o) fuit
W cod. B p) om. W — Romanorum V q) etiam W r) consulatorum V s) decreta V sed cf.
prosa de virg. c. IV antiquarum arcana legum ab illo (Mose) digesta . . . sollicita intentione scrutando
t) ex intimis V u) artius et om. W

1) Aldh. epist. ad Hadrianum p. 478, 13 Fateor, mi carissime, . . quod nostra parvitas . . desiderio flagrabat, quod etiam iamdudum cogitarem . . perficere . . et nisi me diversa impedimentorum obstacula retardarent . . Prosa de virg. c. LIX p. 320, 3 Fateor caritati vestrae, ep. ad Ehfrid. p. 489, 7 Fateor sodalitatatis fraternae cliens . . Ep. Mer. I 384 (Lullus) Fateor caritati vestrae = Ep. Mer. I 426 2) Epist. ad Hadrianum p. 478, 16 si rerum ratio ac temporum vicissitudo pateretur. Epist. ad Acirc. p. 71, 24 anniversaria temporum vicissitudo 3) Epist. ad Wihtfridum p. 479, 6. Et idcirco vita comite optatum Hiberniae portum tenens sacrosancta . . praesagmina legito. Charta Inae apud Will. Malmesb. Gesta pont. V § 226 nobis vita comite . . regni gubernacula regentibus. Locutio illa aetate erat sollemnis: cf. Wilfrid apud Eddi, vita Wilfr. c. 4 Iam enim vita comite Deo adiuvante . . iterum revertens videbo faciem tuam Bedae prolog. ad vitam metr. Cuthberti: Si vero vita comes fuerit 4) Epist. ad Aethilwaldum p. 499, 10. Quemadmodum te viva voce . . ammonere curavi; ad Winbertum p. 503, 1 Gerulum litterarum ad vestrae pietatis praesentiam destinavimus, qui nobis viva voce de causa nostrae necessitatis imminenti plenius promulgabit. Beda Hist. abbat. I 6 (hist. anon. 10) viva voce . . ecclesiastica tradidit 5) lectio, lector, legere hac in epistula, ut fere apud Aldhelmum et Bedam (cf. etiam ad epist. Cellani adn. 1), idem sonat ac doctrina vel litterae, homo doctus vel litterarum studiosus vel discipulus (vel magister), litteris operam dare. — Epist. ad Acirc. c. IV p. 74, 10 quam (epistulam) tantopere . . protelaveram; prosa de virg. c. LIX p. 320, 20 evenit, ut pollicita codicilli rescriptio tanto temporis intervallo protelaretur; carm. v. 2782 quamquam Quintilis et Sextilis protelent tempora; carm. [Aethilvaldi] I (II) 15 protelata . . intervalla: est vox Hispanica cf. Jenkinson Fam. hisp. p. 86 6) prosa de virg. c. 15 has varietates . . rimamini et . . scrutamini; ibid. c. 4 scrutando . . indagando . . rimando; epist. ad Acirc. p. 65, 12 ne . . praeterita saeculorum exemplaria solummodo perscruter et rimer. — imis praecordiis cf. epist. ad Ehfrid. not. 14. — De re ipsa cf. Alcuinum De sanctis Euboric. eccl. v. 1435, Roger, L'enseignement des lettres class. p. 293, Bright, Chapters of early english church hist.³ p. 297. — Etiam infinitivi qui sequuntur a scrutabitur pendent 7) prosa de virg. c. IV 232, 23 regulas . . centenis metrorum generibus sequestratim discretas; epist. ad Acirc. p. 77, 21 species, quae ex eadem stirpe pululantes centuplis metrorum frondibus contexuntur, p. 82, 2 sq. praetermissis reliquorum generibus, quae centenis varietatum speciebus dirimuntur, p. 150, 19 pedes, de quibus centena metrorum disciplina pululaverat. Significari videtur Servii libellus, quem postea adhibuit in epist. ad Acircium, De centum metris G. L. IV 456 sqq. De Aldhelmo musico cf. Will. Malm. V § 190; etiam in hac arte discipulus videtur fuisse Theodori. Optime haec omnia illustrantur eis, quae apud Bedam Hist. eccl. IV 2 de institutione Theodori et Hadriani leguntur: congregata discipulorum caterva scientiae salutaris cotidie flumina inrigandis eorum cordibus emanabant, ita ut etiam metricae artis, astronomiae et arithmeticae ecclesiasticae disciplinam inter sacrorum apicum volumina suis auditoribus contraderent . . sed et sonos cantandi in ecclesia . . discere coeperunt.

discernere^a et ad^b musica^c cantilenae modulamina recto sillabarum tramite^d lustrare, cuius rei studiosis lectoribus tanto inextricabilior^e obscuritas praetenditur, quanto rarior doctorum numerositas reperitur.

Sed de his prolixo ambitu verborum ratiocinari stricta^e epistularis angustia minime sinit, quomodo videlicet ipsius metricae artis clandestina^f instrumenta litteris, logis^g, pedibus^h, poeticis figuris, versibusⁱ, tonis, temporibus^j conglomerentur^k, pathetica^l quoque septenae divisionis disciplina hoc est^m acefalos, lagarosⁿ, procilios^o cum ceteris | qualiter^p varietur, qui versus^q monoscemi, qui^r pentascemi, qui decascemi certa pedum mensura trutinentur^s et qualiter^t catalectici vel brachycatalectici seu ypercatalectici^u versus^v sagaci argumentatione colligantur^w. Haec, ut reor, et his similia brevi temporis intercapidine^x momentaneoque ictu apprehendi^y nequaquam valebunt^z.

De ratione vero calculationis¹¹ quid commemorandum, cum tantae^a supputationis imminens desperatio^b colla mentis compresserit^c, ut omnem praeteritum lectionis laborem parvi penderem, cuius me pridem secreta cubicula nosse credideram, et, ut sententiam^d beati Hieronimi, dum se occasio obtulit^e, depromam^f qui mihi^g videbar sciulus, rursus coepi esse discipulus?¹² Sicque tandem superna gratia fretus difficillima rerum argumenta et calculi supputationes, quas partes numeri appellant, lectionis instantia repperi^h. Porro de zodiaco¹³, XIIⁱ signorum circulo^k, quae vertigine caeli¹³ volvuntur, ideo tacendum arbitror, ne ars^l opaca et profunda, quae longa explanandarum rerum ratione indiget^m,

- a) discerneret V b) ad om. W c) musca V, musicae W d) inextricabilis s. l. or W cod. A
e) prolixo ambitu verborum disputare W, deutiis V f) clandestina W g) logis V, sillabis W h) uorsibus V
i) tonis temporibusque Giles k) conglomerantur W l) poetica W m) hoc est om. V n) om. W
o) protilos W, procilios V cf. *epist. ad Acirc. p. 94, 14 sq.* p) qualiter om. V q) uorsus V r) qui om. V
s) certa — trutinentur W cod. B (terminentur [ex *epist. ad Acirc. p. 78, 16*] *suprasc. truti cod. A*), videantur V
t) qua ratione W u) ipercatalectici W v) uorsus V w) sagaci argumentatione colligantur W,
— cognoscantur V x) intercapidine V, intercapidine W cod. A, intercarpedine, r s. l., B y) momentaneo-
que ictu om. W z) possunt W a) tanta V b) disputatio V c) oppresserit W d) sententia W
e) dum — obtulit om. V f) utar W g) mihi prius W, sed prius deest etiam in loco Hieronymi
h) Sicque — repperi om. V i) et XII W k) circulo om. W, qui post uoluntur add. ratione l) res V
m) quae — indiget om. V

8) *epist. ad Geruntium p. 483, 17* circulum . . recto tramite . . decursurum sanxerunt 9) *prosa de virg. c. XXXV p. 278, 16* proluxa sermonum concertatio et reciproca sententiarum disputatio; *c. XLIX p. 303, 13* proluxa sermonum serie describuntur, *p. 304, 7* volumen proluxa et lepida sermonum serie digestum. — Hieronymus *epist. 53, 6* neque enim epistolaris angustia evagari longius patiebatur; *ep. 70, 6* iam epistolaris angustia finienda est. Duemmler; Hieronymus *ep. 73, 3* multa alia, quae epistolaris breuitas non recipit 10) De litteris, logis (= sillabis) pedibus: hoc ordine de his rei grammaticae et metricae fundamentis a technicis agitur, sive libri eorum sic inscribuntur, ut Terentiani Mauri (De litteris syllabis et metris), sive res tantum ipsa sic tractatur, ut apud Donatum cf. *Aldh. epist. ad Acirc. p. 77, 19 sqq. 78, 10 sqq. 150.* — de poeticis figuris (i. e. de metaplasmo sinalipha ecthlypsi) egit in IX et X epistulae Acircianae capite (= *p. 79 sqq.*), de versibus *p. 82, 13 sqq.*, de tonis ac temporibus (cf. etiam *prosa de virg. c. IV p. 232, 23* regulas . . tonis, temporibus trutinatas) in fine capitum de singulis pedibus (cf. e. g. de trochaei accentu ac temporibus *p. 160, 29*), de pathetica disciplina — sex πάθη illic enumerat, sed septem nominibus — *p. 94, 13 sqq.* (sunt autem numero sex: acefalos, procefalos, lagaros, procilios, dolichuros, miurus vel spicodis), de scematibus *p. 84. 87. 90* (cf. *p. 78, 15* qui versus monoscemi, qui pentascemi vel qui decascemi cum viginti quatuor temporibus, excepto si trocheo terminentur, rite dicantur) — de versu catalectico et ypercatalectico *p. 92, 7 sqq.* 11) De ratione calculationis confer, quae dicit Roger, *L'enseignement p. 293* 12) Hieronymus *praef. ad versionem Danielis* (= IX 1359 Migne): Qui mihi videbar sciulus inter Hebraeos, coepi rursum discipulus esse Chaldaicus D 13) *epist. ad Acirc. p. 73, 5* ante frontem tauri, qui zodiaco circulo inter XII signa continetur. — vertigine caeli e. g. *prosa de virg. c. XI p. 239, 13, epist. ad Acirc. p. 73, 11*

si vili interpretationis serie propalata^{a14} fuerit, infametur et vilescat, praesertim cum astrologicae^b artis peritia et perplexa^c oroscopi^d computatio elucubrata doctoris indagatione egeat.

Haec^e idcirco, carissime pater, cursim pedetemptim perstrinximus, non garrulo verborum strepitu¹⁵ illecti, sed ut scias, tanta rerum arcana^f examusim^g non posse intellegi, nisi frequens et proluxa meditatio fuerit adhibita. Salutate in Christo omnem⁵ sodalium meorum catervam a minimo usque ad maximum, quos obsecro et adiuro per clementiam Christi, ut pro me peccatorum pondere et criminum sarcina oppresso preces Domino fundant!

2.

Scribit Aldhelmus Hadriano, magistro suo Cantuariensi, cupere se ad illum redire, sed retineri Malmesburii rerum necessitate et propter valetudinem.

Willelmus Malm. Gesta pont. V § 189 p. 335 H. Giles opp. Aldhelmi p. 330.

REVERENTISSIMO¹ PATRI MEAEQVE RUDIS INFANTIAE VENERANDO
PRAECEPTORI HADRIANO^a ALDHELMVS BERNACVLVS^{b2} FAMILIAE CHRISTI¹⁰
ET VESTRAE PIETATIS SVPPLEX^c ALVMNVS SALVTEM.

a. 675 Fateor³, mi carissime, quem gratia purae dilectionis amplector, postquam a sodali^{6. 330} contubernio vestro ante triennium circiter discedens a Cantia⁴ sequestrabar, quod nostra parvitas⁵ haecenus ad consortium vestrum ardenti desiderio flagrabat, quod etiam iamdudum cogitarem, quemadmodum in votis est, adimplens perficere, si rerum ratio ac¹⁵ temporum vicissitudo pateretur⁶, et nisi me diversa impedimentorum obstacula retardarent⁷ presertimque corporeae fragilitatis valitudine medullitus tabentia membra coquente non sinerer, qua quondam, dum post prima elementa iterum apud vos essem, domum redire coactus sum

^{a)} explanationis textu promulgata *V* ^{b)} astrologiae *V* ^{c)} difficillima *V* ^{d)} horoscopi *W*
^{e)} Haec—fundant *om. W* ^{f)} archana *V* ^{g)} examusim *V*, 'absolute siue certe uel exquisite' *OGI*
V 291, 48. *V* 499, 48 *cf. prosa de virg. c. XXII p. 252, 21, epist. ad Acirc. p. 85, 29. 173, 12*

[2] ^{a)} Adriano *W* ^{b)} vernaculus *W* ^{c)} suplex *W*

14) *prosa de virg. c. XLIX p. 303, 13 sermonum serie, c. XLII p. 293, 19 quatenus nequaquam litterarum serie sequestrentur; epist. ad Acirc. p. 65, 18 septupla sermonum serie. — propalare = enarrare vel exponere saepe occurrit apud Aldh. cf. prosa de virg. c. XIV (p. 242, 12). c. XXV (p. 257, 7). c. XXXV (p. 277, 12). c. XLIV (p. 297, 14). c. LII (p. 308, 20); epist. ad Acirc. p. 71, 7. p. 78, 3 cf. H. Zimmer, Nennius vind. p. 315* 15) *prosa de virg. c. XIX p. 249, 12 verbosa garrulitas aut garrula verboritas, c. LIX p. 320, 10 verbosa garrulorum loquacitas cf. ep. ad Acirc. p. 84, 24. De loco ipso cf. M. Roger, L'enseignement p. 295, 4*

[2] 1) *Haec allocutio num cum epistula, quae sequitur, cohaereat, non constat. Apud Willelmum sequitur Leutherii privilegium; additum est in fine allocutionis et cetera. — Epistula ipsa legitur in pagina insequenti hisce praemissis: Quod iterum Cantiae studuerit, sed pro valitudine discesserit, idem in epistola ad eundem Adrianum. Ad epistulam alteramutram referendum esse videtur, quod legitur apud Willelmum p. 334 (iterum Cantiae studuit ad pedes Hadriani) qui esset fons litterarum, rivus artium* 2) *Epist. ad Leuther. p. 475, 3 supplex almitatis vestrae bernaculus, epist. ad Wihtfridum p. 479, 2 Aldhelmus bernaculus supplex in Christo. prosa de virg. p. 229, 5 supplex ecclesiae bernaculus, epist. Cellani extremum et vile mancipium* 3) *cf. ad epist. Leuth. not. 1* 4) *i. e. e schola Cantuariensi, in qua Theodorus et Hadrianus docebant cf. epist. ad Ehfridum p. 492, adnot. 23* 5) *cf. ad epist. ad Gerunt. p. 481, 8 et ad Cellanum not. 1* 6) *epist. ad Leutherium p. 476, 1 si rerum ratio ac temporum volitans vicissitudo pateretur. Impedimenta autem haec inde orta esse videntur, quod Maildulf ingravescens iam senectute et valetudine ipsis Malmesburiensis scholae officiis retinebatur* 7) *epist. ad Leutherium p. 476, 4 quia diversis impedimentorum obstaculis retardati illud perficere nequivimus. Primum Aldhelmus 670, iterum 671/72 Cantuarii versatus esse videtur*

3.

Admonet Aldhelmus Wihtfridum in Hiberniam studiorum causa profecturum, ne illic prae saecularibus litteris maximeque fabularum veterum lectione sacra studia neglegat neve luxuriae illic vigenti se dedat.

Willelmus Malmesb. Gesta pont. V § 214 p. 358 sq. H. Giles opp. Aldhelmi p. 337 sq.

DOMINO VENERABILITER DILIGENDO ET DELECTABILITER VENERANDO
WIHTFRIDO¹ ALDHELMVS BERNACVLVS^a SVPPLEX IN CHRISTO PERENNEM^a
SALVTEM.

G. 337 Perlatum est mihi rumigerulis referentibus de vestrae caritatis industria, quod
transmarinum iter gubernante Domino carpere sagacitate legendi succensa² decreverit.
Et ideirco^b vita comite³ optatum Hiberniae portum tenens sacrosancta potissimum prae-
sagmina refutatis philosophorum commenticiis legito! Absurdum enim arbitror, spreta
rudis ac veteris instrumenti inextricabili norma per lubrica dumosi ruris diverticula,
immo per discolos philosophorum anfractus iter carpere seu certe aporriatis^c vitreorum
10 fontium limpidis laticibus palustres pontias lutulentasque limphas⁴ siticulose potare, in
quis atra bufonum turba catervatim scatet atque garrulitas ranarum crepitans coaxat.

Quidnam, rogicans quaeso, orthodoxae fidei sacramento commodi affert circa teme-
ratum spurcae Proserpinae⁵ incestum — quod abhorret^d fari — enucleate legendo
scrutandoque sudescere^e aut Hermionam, petulantem Menelai et Helenae sobolem, quae,
15 ut prisca produnt opuscula, despondebatur pridem iure dotis Oresti demumque sententia
immutata Neoptolemo nupsit, lectionis praeconio venerari aut Luperorum bacchantum^f
antistites ritu litantium^g Priapo parasitorum heroico stilo historiae caraxare^g
quae altato quondam sceptri in vertice celydro^h Ebraeaeⁱ contionis obtutibus praesentato,
hoc est | alma mortis morte stipite pabuli affixa solotenus diruta evanuerit? Numer. 21, 8sq.
Ioh. 3, 14

G. 338 20 Porro tuum discipulatum⁷ ceu cernuus arcuatis poplitibus^k flexisque suffraginibus⁸
feculenta fama compulsus posco, ut nequaquam prostibula vel^l lupanarium nugas, in quis

[3] ^a) Aldelmus vernaculus W — perhennem W ^b) iccirco W ^c) *aporriatis W, oporriatis Giles;
aporriatis = affluentibus, ductum ab aporria . . . affluxio CGL V 4, 19. 48, 10 ^d) sic W, abhorreo Giles
^e) sudescere W, surdescere Giles; sudescere a sudore ductum ut splendescere a splendore in glossis non invenitur
^f) bacchantum W cod. Oxon. corr. bachantum ^g) *posui lacunae signum, quoniam quae—evanuerit
non habet in antecedentibus quo referatur ^h) chelidro W ⁱ) Ebraeae W cod. Oxon. m¹, Hebraeae Giles
^k) poplitibus W ^l) vel om. Giles

[3] 1) Wilfrido Giles. Alterius ad Wihtfridum epistulae fragmentum exstat apud Willelmum V
§ 188 p. 332 H.: In epistola ad Wihtfridum (Withfridum W) aperte se priscam protectionis galeam
(Aldhelmus) dicit. Aethilwaldus in epist. ad Aldhelmum (Ep. Mer. I p. 239) Wihtfrithum (sic L. Traube
correxerat pro Wynfritho) suum Aldhelmique clientem appellat. Quo tempore scripta sit epistula, nullum
certum est iudicium; ex formula vernaculus supplex in Christo (cf. epist. ad Leutherium et ad Hadrianum)
eam c. 675 scriptam esse concludi posse videtur. Ut Aethilwaldus, ita Wihtfridus laicus potest putari.
Similiter in epistula sua Cellanus abbas famosae coloniae Christi extremum et vile mancipium se nominat
2) cf. epist. ad Ehfrid. p. 492, 9 — epist. ad Leuth. p. 476, 8 sollerti sagacitate legendi incensus
3) epist. ad Leuth. not. 3 4) palustres, pontias, lutulentasque limphas edidit Hamilton, sed pontiae
idem est atque 'aquae' cf. Gl. V 321, 51. 385, 41; vide etiam Columbae prosam q. d. (Revue celtique V 209)
v. 50 Invehunt nubes pontias 5) Proserpinae fabula commemoratur etiam prosa de virg. c. XLIV et
in carm. v. 1381; duo alia exempla alibi non tangit. Num certos quosdam libros significaverit — Willel-
mus haec ad poetarum lectionem rettulit — parum constat. Similes admonitiones in epist. ad Aethilwaldum
leguntur p. 500, 8 sqq. 6) pros. de virg. c. XXXVI p. 282, 16 sq. quibus pontifices dilubrorum libamina
litantes bachantium ritu turificabant 7) epist. ad Ehfrid. p. 491, 6: Quam ob rem tuum affabilem
discipulatum . . . efflagito 8) suffragines = gambas cf. CGL III 606, 13

pompulentae⁹ prostitutae delitescunt, lenocinante luxu adeas, quae obrizo rutilante periscelidis¹⁰ armillaque lacertorum tereti utpote faleris falerati^a curules comuntur, sed magis edito aulae fastigio spreto, quo patricii ac praetores potiuntur, gurgustii^b humilis receptaculo contenta tua fausta fraternitas feliciter fruatur necnon contra gelida brumarum flabra e climate olim septentrionali emergentia neglecto, ut decet Christi discipulum, fucato ostro potius lacernae gracilis amictu ac mastruca^c tegmine incompto utatur . . .

4.

Aldhelmus abbas Geruntio, Domnoniae Walliaequae meridionalis regi, cleroque illarum regionum Brittonico de concilio episcoporum scribit, ut concordiam ecclesiasticam servant, tonsuram Romanam Romanumque festi paschalis ordinem accipiant, despicere et aversari sacerdotes Anglosaxonicos desinant.

Cod. Vindob. fol. 20.

Mon. Ger. Epist. Mer. I 231 sqq. Giles opp. Aldh. p. 83 sqq.

DOMINO GLORIOSISSIMO OCCIDENTALIS REGNI SCEPTRA GVBERNANTI, QUEM EGO, VT MIHI SCRVTATOR CORDIS ET RENV^a TESTIS EST¹, FRATERNA CARITATE AMPECTOR, GERVNTIO REGI SIMVLQVE CVNCTIS

^a) faleratae Giles

^b) gurgitii W sed cf. epist. ad Ehfr. p. 489, 5; cf. etiam Thes. gloss. I 507

^c) sic W cf. CGL. V 373, 27 mastruga cocula de pellibus siue de pilis Thes. gloss. I 683

[4] Item epistola althelmi abbatis ad regem geruntium V ^a) rerum V corr. Duemmler, coll. ps. 7, 10, Hieron. ep. 1

9) prosa de virg. LV pompulenta vanitas 10) periscelides crurum etiam prosa de virg. c. LII p. 308, 13 nominat et ex Iudith 10, 4 periscelides, dextralia, anulos ibid. c. LVII

[4] Commemorant hanc epistulam Beda et Faricius et Willelmus Malmesburiensis: Beda Hist. eccl. V 18: Aldhelmus, cum adhuc esset presbyter et abbas monasterii, quod 'Maildulf urbem' nuncupant, scripsit iubente synodo suae gentis librum egregium adversus errorem Bretonum, qui vel pascha non suo tempore celebrant vel alia perplura ecclesiastica castitati (l. caritati B²) et paci contraria gerunt, multosque eorum, qui Occidentalibus Saxonibus subditi erant Bretones, ad catholicam dominici paschae celebrationem huius lectione perduxit. E Beda Faricius in vita Aldhelmi p. 364 G. sua habet, qui quod ipse addit, synodum illam anno 706 convocata esse, dubium non est quin erraverit, quoniam abbatem etiamtum fuisse Aldhelmum e Beda constat. Willelmus autem Gest. pont. V § 215 p. 361 H. sic narrat: Ambitur ergo precibus universorum vir beatissimus, ut hunc laborem impendat scismaticorum conversioni patriae, cunctorum in commune salutem. Suscepit ille munus . . . Opus ergo summa laude perfectum Britonibus direxit orationes ad Deum adiciens, ut quibus verba impenderat, pro eis verba cumulare . . . Nec potuit privari effectu sanctissimi viri labor, quin potius laudabilem accipiens finem ad veram errantes convertit religionem; cf. idem § 196 p. 343 H. Et primum quidem ingenii periculum dedit in libro, quem ad Britones, ut ad verum pascha reverterentur, fecit; cuius doctrinam nescio quod infortunium usibus nostris invidit, gaudio substraxit. Interciderat ergo — et Willelmum secutus etiam Io. Alb. Fabricius in Bibliotheca Latina mediae et infimae aetatis I 143 opus de Paschale contra Britannos Quartadecimanos suae aetatis intercidiisse dicit — in collectione Malmesburiensi exemplum epistulae, quae tamen extabat etiamtum, cum Aldhelmiana transcriberentur pro exemplari continentali; separatim autem, ut ea, quam ad Ehfridum misit Aldhelmus, epistula servata non est. De tempore epistulae dubitatur, quod mirum non est, quoniam Beda non ad certum annum rettulit concilium ipsum; id unum testimonio eius constat, scriptam esse, antequam episcopus fieret Aldhelmus i. e. ante aestatem anni 705. Ut eas omittam opiniones, quae nullo certo nituntur fundamento (collegit eas Boenhoff, Aldhelm p. 84, 3), duae inter se obstant sententiae, longe plurimis censentibus (cf. Bright, Chapters³ p. 463, Plummer ad Bedam II 311, Boenhoff p. 84) anno 705 missam esse epistulam, cum Hahn (Bonifaz p. 39) iam anno 680 in concilio

DEI SACERDOTIBVS PER DOMNONIAM^a CONVERSANTIBVS ALDHELMVS^b
SINE MERITORVM PRAEROGATIVA ABBATIS OFFICIO FVNCTVS² OPTA-
BILEM IN DOMINO SALVTEM.

- G. 83 Nuper cum essem in concilio episcoporum, ubi ex tota paene Brittania innumerabilis a. 680.
5 Dei sacerdotum caterva confluit, ad hoc praesertim congregata, ut pro ecclesiarum solli-
citudine et animarum salute ab omnibus decreta canonum et patrum statuta tractarentur
et in commune Christo patrocinium praestante³ conservarentur — his igitur rite peractis^c
omne sacerdotale concilium meam^e parvitatem pari praecepto et simili sententia com-
pulerunt, ut ad vestrae pietatis praesentiam epistulares litterarum apices^d diregerem et
10 eorum paternam petitionem salubremque suggestionem per script(ur)ae^d stilum intimarem,
hoc est de ecclesiae catholicae unitate et christianae religionis^e concordia, sine quibus
fides otiosa torpescit et merces futura fatescit⁵. Quid enim prosunt bonorum operum
emolumenta^f, si extra catholicam gerantur ecclesiam, etiamsi aliquis actualem rigidae
conversationis regulam sub disciplina coenubii solerter exerceat aut certe cunctorum
15 mortalium contubernia declinans in squalida solitudine remotus contemplativam ana-
G. 84 choreseos peragat vitam? Igitur, ut certius vestra | sagacitas animadvertere queat, pro
quibus causis mea mediocritas scripta direxerit, compendiose et breviter enucleabo^g.

^a) domnonia V ^b) althelmus V ^c) precatis Giles — meum V ^d) *scriptae V cf. scripturas
textus litterarum CGL V 483, 5 ^e) relegionis V ^f) emulamenta V ^g) eucleabo V

*Haethfelthensi decretum illud fecisse episcopos probare studeat. Quae hic sagaciter collegit (cf. etiam not. 40)
ad sententiam suam confirmandam, si non demonstrant, at maxime verisimile reddere videntur, quod posuit;
nec nihili pendendum esse puto, quod Willelmus dixit primum Aldhelmum in epistula dedisse ingenii
periculum, etsi hoc non ita intelligendum est, ut nihil antea scripsisse putetur: nam in ipsa epistula versum
p. 485, 15 ex carmine aliquo suo affert.*

*Geruntium autem, quem chronicon Saxonicum (Two of the Saxon chronicles parallel ed. Ch. Plummer
I 42 cf. II 36 sq.) anno 710 a Saxonibus devictum esse narrat, iam a. 680 regnavisse, nil est quod negetur;
nimirum Ini regnavit 688—725, Aethiwaldus 716—757. Quoniam autem bene convenit in epistulam, quod
dicit Willelmus conditum esse sermonem proprium evangelicis testimoniis — in nulla alia tot sacrae
scripturae attulit locos — et rationis invictae fulmen imbrem assertionum paternarum secutum esse —
hoc ad quaestionem de pascha refero —, etiam illud valere arbitror, quod addit, opus Britonibus direxisse
Aldhelmum orationes ad Deum adicientem, ut, quibus verba impendisset, pro eis vota cumlaret:
cum autem nunc in extrema epistula talia non legantur, in fine mutilam esse eam existimo, uti mutila
est apud Willelmum ipsum epistula ad Leutherium.*

- 1) *Sapient. I 6* renum illius testis est et cordis illius scrutator, *apoc. 2, 23* scrutans renes et
testes. *Hieron. Epist. I ad Innoc.* qui es scrutator renum et cordis. *Gildas De excidio Brit. c. I* ut mihi
renum scrutator testis est dominus 2) *epist. ad Sigegytham p. 497, 13*: indigno abbatis vocabulo
functus. *Geruntius in Chronico Saxonico (ed. Plummer Oxford 1899 p. 42) s. a. 710* audit Gerente Wala
cyninge 3) *pros. de virg. c. XLVI p. 300, 8* (Tecla) pretiosam virginitatis stolam, Christo patro-
cinium praestante, inviolabilem conservavit. *c. XLVII p. 301, 18* haec omnia Christo patrocinium prae-
stante .. feliciter supera(vi)t D., *c. XII 240, 22* quamvis saepe Christo patrocinium praestante .. turpiter
fugacia terga vertant 4) *epist. ad Winbertum p. 503, 1*: Gerulum litterarum ad vestrae pietatis
praesentiam destinavimus. — *prosa de virg. c. XXV p. 257, 7* propriis litterarum apicibus, *ibid. p. 258, 16*
nostris litterarum apicibus, *c. XLIII p. 295, 4* litterarum apicibus inserta leguntur cf. *scedarum*
apicibus c. L p. 305, 3. LII p. 308, 8 5) *prosa de virg. c. XVIII p. 247, 9* O praeclara virginitatis
gratia, quae .. purpureo flore rubescit et numquam .. marcescit et licet .. fatescat et .. vetustate
senescat, haec sola .. usquequaque virescit et iugiter adolescit, *ibid. c. IX p. 237, 13* flavescit ..
rubescit .. fulgescit .. splendescit, *c. XLVII p. 301, 12 sqq.* horrescit .. pavescit .. mollescit 6) *epist.*
ad Acirc. p. 78, 4 nos .. uberiorem exemplorum formam enucleabimus, *prosa de virg. c. XXXIX [XL]*
p. 292, 4 documenta solerter enucleare nitamur

Auditum namque et diversis rumorum relatibus^a compertum nobis est, quod sacerdotes vestri in catholicae fidei regula secundum scripturae praecepta minime concordent et per eorum simultates et pugnas verborum in ecclesia Christi grave scisma et crudele scandalum nascatur, quod psalmigrafi sententia detestatur dicens: *Pax multa diligentibus nomen tuum et non est in illis scandalum*. Pacem quippe religionis^b pia concordia copulat, sicut caritatem dira contentio contaminat. Nam unitatem fraternitatis rectae fidei sectatores psalmista hortatur inquit: *Deus, qui habitare facit unanimes in domo*. Domus vero haec^c secundum allegoriam ecclesiae^c per totos mundi cardines diffusa intellegitur. Heretici namque et scismatici ab ecclesiae societate extranei per contentionum argumenta in mundo pululantes et veluti horrenda zizaniorum semina in medio fecundae segitis sata dominicam messem maculabant. Sed huiuscemodi altercationis opprobrium apostolica compescit buccina^d. *Qui^d vult, inquit, contentiosus esse; nos talem consuetudinem non habemus nec ecclesia Dei, quae non habet maculam aut rugam*. Pacem namque catholicorum matrem et filiorum Dei genetricem esse evangelica promulgant oracula: *Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur*. Unde domino et salvatore nostro a summo caelorum fastigio^e descendente^f, ut *cirografum protopla(u)sti* deleteret et mundum pace sequestra^g reconciliaret, angelica cecinit melodia: *Gloria in excelsis Deo et in terra pax hominibus bonae voluntatis*, et psalmista *Fiat, inquit, pax in virtute^h tua et habundantia in turribus tuis*.

Denique rumor ecclesiae fidei contrarius longe lateque percrebruitⁱ, quod sint in provincia vestra quidam sacerdotes et clerici tonsuram sancti Petri, apostolorum principis, pertinaciter refutantes seque tali excusationis apologia pervivaciter^j defendentes vivant^k, quod auctorum et praecessorum suorum tonsuram imitentur, quos divina | il- lustratos gratia fuisse grandiloquis assertionibus contestantur. Qui si a nobis sollicite sciscitentur, quis primus auctor rasurae huius et tonsurae extiterit, omnino aut veritatem ignorando aut falsitatem dissimilando obmutescunt. Nos autem secundum plurimorum opinionem Simonem, magicae artis inventorem, huius tonsurae principem fuisse comperimus, qui qualem quantamque^l necromantiae fallaciam contra beatum Petrum fraudulenter machinaretur, certamen^m apostolorum et decem libri Clementis testes suntⁿ; nos, inquam, secundum sacrosanctam scripturae auctoritatem de tonsura nostra veritatis

a) relativus V b) religionis V c) ecclesiae V d) qui V, siquis I Corinth. 11, 16
e) fatigio V f) discente V g) virtute V h) pervivaciter V cf. Epist. Mer. n. 140. I 425, 22 Quae
pepigitur pariter memorare vivaciter (minaciter V); pertinaciter Giles pervivaciter Duemmler i) vivunt V
k) *quia qualem quantumque V l) certamen V

7) (Hieronymi) Brev. in psalmos VII c. 1076 Migne 'Deus qui inhabitare facit unius moris in domo'. In ecclesia, in qua fideliter consistentibus spiritum charitatis infundit, qui est unius moris. Jaffé. cf. Hieron. in Oseam II c. IX (VI c. 936 M.) qui insaniam in domo domini confinxerunt hoc est in ecclesia 8) *prosa de virg. c. XXI p. 251, 1* nondum clangente evangelica buccina, c. XXIII p. 255, 23 apostolicae clangor buccinae 9) *Verg. XI 133* pace sequestra, *prosa de virg. c. XXIII p. 255, 2* oratione sequestra, c. XXXVIII p. 289, 10 sprete pace sequestra 10) *epist. ad cler. Wilfridi init. p. 500, 18* strepitus longe lateque percrebruit cf. *prosa de virg. c. XXXII p. 272, 16* 11) *Chronica minora ed. Th. Mommsen (M. G. Auct. Antiquiss. XIII) III, 88* Gildas ait: Brittones toto mundo contrarii, moribus Romanis inimici non solum in missa, sed etiam in tonsura cum Iudaeis umbrae magis futurorum servientes quam veritati. Romani dicunt: Brittonum tonsuram a Simone mago sumpsisse exordium tradunt, cuius tonsura de aure ad aurem tantum contingebat cf. *Beda h. e. V 21 Plummer ad Bedam II 353 sq.* — Certamen apostolorum legitur *act. apost. 8, 14-24*; decem libri Clementis sunt recognitiones *St. Clementis q. f., a Rufino latine conversae, quarum in libris II et III Petri et Simonis controversiae enarrantur. Has etiam prosa de virg. c. XXV laudavit Aldhelmus cf. etiam F. A. Fabricius, Codicis N. Test. pars III 602.*

testimonium perhibentes diversas ob causas Petrum apostolum hunc ritum sumpsisse asserimus: primitus, ut formam et similitudinem Christi in capite gestaret, dum pro redemptione nostra crucis patibulum subiturus a nefanda Iudeorum gente acutis spinarum aculeis crudeliter coronaretur; deinde, ut sacerdotes veteris et novi testamenti in tonsura et habitu discernentur; postremo, ut idem apostolus suiue successores et sequipedae¹² ridiculosum gannaturae^a ludibrium¹³ in populo Romano portarent, quia et eorum barones¹⁴ et hostes exercitu superato^b sub corona vendere solebant¹⁵. Ceterum in veteri testamento tonsurae signum a Nazareis id est sanctis¹⁶, ni fallor, sumpsit exordium; Num. 6, 18 est enim regale et sacerdotale stemmatis^c indicium. Nam tiara^d apud veteres in capite sacerdotum constituebatur; haec bisso retorto^e¹⁷ rotunda erat quasi spera media¹⁸; et Exod. 29, 6 hoc significatur in parte capitis tonsa; corona autem latitudo aurea est circuli, quae regum capita cingit. Utrumque itaque signum exprimitur in capite clericorum Petro dicente: *Vos estis genus electum, regale sacerdotium*. Hoc ritu tondendi et radendi, ut I Petr. 2, 9 vitia resecentur^f, signatur et (ut)^g crinibus carnis nostrae quasi criminibus exuamur.

Est autem altera crudelior animarum perniciēs, quod in sacrosancta paschali solemnitate CCCXVIII patrum regulam non sectantur^h, qui in Niceno concilio¹⁹ decemnovenalem laterculi circulum per ogdoadam et endicadam | usque ad finem mundi recto tramite decurs(ur)umⁱ sagaci solertia sanxerunt et a quinta decima luna usque ad vigesimam primam supputationis seriem et paschalis calculi terminum tradiderunt, quem anticipare et transgredi contra ius et fas illicitum fore censuerunt. Porro isti secundum decennem novennemque Anatolii²⁰ computatum aut potius iuxta Sulpicii²⁰ Severi^k regulam, qui LXXXIII annorum cursum descripsit, quarta decima luna cum Iudeis paschale sacramentum celebrant, cum neutrum ecclesiae Romanae pontifices ad perfectam calculi rationem sequantur; sed nec Victorii²¹ paschalis laterculi curriculum, qui DXXXII annorum circulis continetur, posteris sectandum decreverunt. Erat namque genus quoddam hereticorum aput orientales, quod tessereskaedecaditae²² vocatur id est quarta-

a) sic V b) *superatos V c) stematis V d) thiara V e) retorto V, retorta Duemmler
cf. notam 17 f) raesecentur V g) ut om. V h) sectatur V i) decursum V corr. Duemmler
k) senerini V

12) *prosa de virg. c. XXIII p. 256, 11* catholicae fidei sequipedas. c. L p. 305, 5 easdem sanctae ecclesiae sequipedas; adseclas sequipedas *Gloss. vetus in Maii Class. auct. VI 504* 13) *prosa de virg. c. XX p. 250, 11* cum gannaturae ludibrio vati insultantes. c. LI p. 307, 13 subsannantis gannaturae ludibrium laturae Duemmler, c. LVI p. 316, 18 quasi ridiculosum subsannantis gannaturae opprobrium, *epist. ad cler. Wilfridi p. 502, 14* execrabilis cachinni ridiculo et gannaturae strepitu 14) *Isid. Orig. IX 4, 31* mercenarii sunt qui serviunt mercede: idem et barones graeco nomine, quod sint fortes in laboribus: *βάρης* enim dicitur gravis, quod sit fortis 15) *Gellius Noct. att. VI (VII) 4, 2* Sicuti, inquit (Caelius Secundus), antiquitus mancipia iure belli capta coronis induti venibant et ideirco dicebantur 'sub corona venire'. Jaffé 16) *Isid. Orig. X 191* Nazareus id est sanctus Dei; Nazareus olim dicebatur, qui sanctam comam nutriebat 17) *prosa de virg. c. XV p. 244, 19* bisso retorto 18) *Isid. Orig. XIX 21, 3* Pileum est ex bysso rotundum quasi sphaera media caput tegens sacerdotale et in occipitio vitta constrictum. Hoc graeci et nostri tiaram vel galeriam vocant 19) *De numero episcoporum trecentorum duodeviginti, qui Nicaeam convenerant cf. Hefele, Conciliengesch. I^a 291; de die paschali per concilium illud constituto ibid. p. 326 sqq. De re universa cf. Plummer ad Bedam II 348 sqq.* 20) *De Anatolio Alexandrino cf. B. Krusch, Studien zur christl.-mittelalterl. Chronologie p. 315 [vide Columban. Epist. Mer. I 137 et H. Zimmer, Pelagius in Irland p. 3 sq.] et p. 318 c. 2; de Sulpicio Severo cf. J. Bernays, Ueber die Chronik des Sulp. Sev. p. 46, 32* 21) Victorii paschalis laterculi curriculum vide in *Chron. minor. ed. Th. Mommsen (M. G. Auct. Antiq. IX) I 670. Gennadius De vir. ill. 88* Victorius natione Aquitanicus . . pertendit annorum seriem usque ad annum quingentesimum tricesimum secundum 22) *Isid. Orig. VIII 5, 61* Tessareskaedecaditae dicti quod XIV luna pascha cum Iudaeis observandum contendunt

decimani, eo quod quarta decima luna cum Judeis Christum blasphemantibus et mar-
 Matth. 7, 6 garitas evangelii ritu porcorum calcantibus paschae solemnitate peragunt et ob^a hoc
 alieni a beata orthodoxorum sodalitate inter scismaticorum conciliabula infelicitate repu-
 tantur, quos beatum Augustinum^b in libro de nonaginta heresibus scripto commemo-
 rasse²³ memini.

Illud vero quam valde a fide catholica discrepat et ab evangelica traditione dis-
 cordat, quod ultra Sabrinæ²⁴ fluminis fretum Demetarum²⁴ sacerdotes de privata
 propriae^c conversationis munditia gloriantes nostram communionem magnopere abomi-
 nantur^d in tantum, ut nec in ecclesia nobiscum orationum officia celebrare nec ad
 mensam ciborum fercula pro caritatis gratia pariter percipere dignentur! Quin immo¹⁰
 fragmenta ferculorum et reliquias epularum lurconum canum rictibus²⁵ et immundis de-
 vorandas porcis prociunt; vascula quoque et fialas aut harenosis sablonum^e glareis²⁶
 aut fulvis favillarum cineribus²⁷ expianda purgandaque praecipiant. Non salutatio
 Rom. 16, 16 pacifica praebetur, non osculum piae fraternitatis offertur dicente apostolo^f: *Salutate*
vos in osculo sancto! Nec manibus lomentum aut latex cum manutergio exhibetur neque¹⁵
 pedibus ad lavacrum pelvis^g apponitur, cum salvator| sindone praecinctus discipulorum pedes¹⁶
 Ioh. 13, 16 abluens normam nobis tradiderit imitandi dicens: *Sicut ego feci vobis^h, ita et vos facite aliis!*
 Ast vero, si quilibet de nostris id est catholicis ad eos habitandi gratia perrexerint, non
 prius ad consortium sodalitatis suae adsciscere dignantur, quam quadraginta dierum
 spatia in penitendo peragere compellantur, et in hoc hereticos infelicitate imitantur, qui²⁰
 se catharos id est mundos²⁸ nuncupare voluerunt. Heu, heu! pro tantis erroribus potius
 quam evax, evax! lacrimosis vocibus et querulosis singultibus lugubriter ingeminandum
 reor²⁹ et totum hoc contra evangelii praecepta secundum Phariseorum inanes traditiones
 Matth. 23, 23 agere noscuntur Christo veraciter adstipulante: *Vae vobis, scribae et Pharisei, qui mun-*
datis, quod foris est calicis et parapsidisⁱ. Nam dominus cum publicanis et peccatoribus²⁵
 Matth. 9, 10 convivia celebrasse describitur^k, ut verus medicus purulentis animarum vulneribus divinae

^a) ab V ^b) angustinum V ^c) *propria V ^d) abhominantur V ^e) sabulonum Duemmler
^f) apostulo V ^g) pulvis V ^h) vos V ⁱ) pharabsidis V, CGL V 231, 9 parapsis gabata vel patena
 Codices N. T. variant inter parapsidis, paropsidis, paratsidis, parabsidis cf. J. Huemer, Comm. Woelfflin. p. 191 sqq.
^k) describitur V

23) Augustinus de haeres. c. 29 Tessaeskaedecatitae hinc appellati sunt, quod non nisi quarta
 decima luna mense Martio pascha celebrant, quilibet e septem occurrat dies et, si dies dominicus
 occurrerit, ipso die ieiunant et vigilant 24) Sabrina = Severn fl. Duemmler — Demetae = Demetia =
 Wallia meridionalis cf. Bright l. l. p. 465 25) lurco devorator CGL V 523, 32. Epist. ad Acirc.
 p. 72, 4 caninis . . rictibus D. cf. Epist. ad Acirc. p. 67, 10 lurconum ritu comedentium 26) prosa
 de virg. c. XXIII p. 254, 13 teretes scopulorum glareas et rotundos scruporum lapillulos de arenosis
 litorum sablonibus adductos. c. XLIII p. 296, 4 arenosis sablonum glareis. D. Ad rem conferendus
 Eddius Stephanus Vita Wilfridi c. XLIX in tantum communionem nostram execraverunt, ut, si quisquam
 abbatum vel presbyterorum a fide de plebe rogatus refectionem suam ante se positam signo crucis
 Dei benediceret, foras proiciendam et effundendam quasi idolothitum iudicabant et vasa, de quibus
 nostri vescebantur, lavari prius quasi sorde polluta iuebant, antequam ab aliis contingerentur
 27) prosa de virg. c. LX p. 321, 13 focus fulvis favillarum cineribus coopertus D. 28) Isid. Orig.
 VIII 5, 28 Cathari propter munditiam ita nominantur. Gloriantur enim de suis meritis, negant
 poenitentibus veniam peccatorum, viduas, si nupserint, tamquam adulteras damnant, mundiores se ceteris
 praedicant 29) Verg. XI 274 lacrimosis vocibus implent. prosa de virg. c. X p. 218, 15 lacrimosis
 luctum singultibus lugubriter lamentandum et cum profundo praecordiorum suspirio querulosis
 questibus ingemiscendum autumo. c. XLIII p. 297, 8 Quam cum omnis . . propinquitas . . lacrimosis
 singultibus lugubriter lamentarentur D. piacula = peccata, ut semper Aldhelmus cf. H. Zimmer, Nennius
 vind. p. 316

pietatis medicamina et caelestis clementiae cataplasma³⁰ componeret. Idcirco peccatorum consortia Phariseorum^a more minime dispexit^b, sed potius illam peccatricem pollutae vitae piacula lugubriter deflentem³¹ et dominicos pedes fuis lacrimarum imbribus umectantem³² Luc. 7, 47 ac solutis et laxis cincinnorum crinibus³³ tergenter solita clementia misericorditer refocilat^{c 34} dicens: *Remittantur illi peccata multa, quia dilexit multum.*

Quae cum^d ita se habeant, propter communem caelestis patriae sortem et angelicae sodalitatis^e collegium subnixis precibus et flexis poplitibus³⁵ vestram fraternitatem adiurantes suppliciter efflagitamus^f, ut ulterius doctrinam et decreta beati Petri contumaci cordis supercilio³⁶ et protervo pectore non abominemini^g et traditionem ecclesiae Romanae propter prisca priorum statuta vestrorum nequaquam tyrannica freti pertinacia³⁷ arroganter aspernemini. Petrus namque Dei filium beata voce confessus audire meruit: *Tu es Petrus et super hanc petram aedificabo ecclesiam^h meam et portae inferni non* Matth. 16, 18sq.
G. 88 *praevallebunt adversus eam et tibi dabo claves regni caelorum | usque solutum et in caelo.* Si ergo Petro claves caelestis regni a Christo collatae sunt, de quo poeta³⁷ ait

15 Claviger aetherius, portam qui pandit in aethraⁱ,
quis ecclesiae eius statuta principalia spernens et doctrinae mandata contemnens per caelestis paradisi portam gratulabundus ingreditur? Et si ipse potestatem ligandi atque monarchiam solvendi in caelo et in terra felici sorte et peculiari privilegio accipere promeruit, quis paschalis festi regulam et tonsurae Romanae ritum refutans non potius se strictis
20 nexibus inextricabiliter obligandum quam dementer^k absolvendum^l ullatenus arbitretur?

Aldh. carm.
eccles. I 6

Sed fortasse quilibet strososus librorum lector ac sagax scripturarum disceptator tali se excusationis clipeo defendat et tali se apologiae^m parma³⁹ protegat 'Ego, inquam, utriusque instrumenti praecepta sincera fide veneror ac sanctae trinitatis unam essentiam unamque substantiam et trinam personarum subsistentiam^{n 40} corde credulo confiteor.

a) phariseorum V b) sic V c) refocilatur V d) cum om. V e) sobalitatibus V
f) efflagitamus V g) abhominemini V h) aeccliam V i) aethera V k) *clementer V
l) adsolvendum V m) *talibus apologiae V n) *substantiam V

30) *prosa de virg. c. XXV p. 258, 14* quod . . gestus per caeleste cataplasma duplici medicamine sanaretur, c. XXXIII p. 275, 18 tam valitudines ydropicorum . . quam incommoditates animarum per caeleste cataplasma curabat 31) *Lucas 7, 44* haec autem lacrimis rigavit pedes meos et capillis suis tersit
32) *prosa de virg. c. X p. 238, 23* lacrimarum imbribus vultum rigare contendunt. *Ep. Mer. I 298, 6* salsis lacrimarum imbribus 33) *prosa de virg. c. XVII p. 246, 12* tortis cincinnorum crinibus 34) refocilat = *prosa de virg. XXXIV p. 276, 5. XXXVIII p. 291, 2. Epist. ad clerum Wilfrid. p. 501, 9 epist. ad Acirc. p. 71, 13* refocilatrix; cf. *Stowasser ad Hisper. fam. 7, 11 et H. Zimmer, Nennius vind. p. 315* 35) *epist. ad Ehfrid. p. 491, 6* arcuatis poplitibus, *epist. ad Acirc. p. 201, 22* flexis genuum poplitibus, *Sigebaldus Ep. Mer. I 286, 26* progeniculans flexis poplitibus cf. *ad p. 491 adn. 18* 36) *epist. ad Ehfrid. p. 493, 1* turma supercilii typho turgens, ubi vide alia 37) *Similis formula saepe occurrit in chartis, e. g. in ea quam Willelmus servavit p. 348 H.: tyrannica fretus potestate cf. Aldhelm. p. 343, 22. 344, 10. 345, 13. 346, 22 G. et alia* 38) = *Aldhelmus carm. eccles. I 6; repetitur idem versus carm. eccles. IV 1, 2* (qui portam), *prosa de virg. LV p. 314, 10* (portam qui), *epist. ad Acirc. p. 68, 11* (portam qui), similiter atque hic versus suos (de quo poeta, de quo poeta ait, et alibi poeta dicit), *laudat in locis modo allatis et epist. ad Acirc. p. 93, 23 — Ad totum hunc locum conferendus est Beda Hist. eccl. III 25 p. 188 Pl.* 39) *epist. ad Acirc. p. 201, 2* imploro ut hoc opusculum . . grammaticorum parma protegere digneris 40) *Beda Hist. eccl. IV 17 p. 249 P. (de synodo facta a. 680 in campo Haethfelth praesidente Theodoro archiepiscopo)* confitemur . . proprie et veraciter Patrem et Filium et Spiritum Sanctum, Trinitatem in unitate consubstantiali et unitatem in Trinitate hoc est unum Deum in tribus subsistentiis vel personis consubstantialibus cf. *H. Hahn, Bonifaz p. 39, 2, Aldh. prosa de virg. c. LX p. 323, 1* alma Trinitas, una deitatis substantia et trina personarum subsistentia, *carm. de virg. 38 sq.* Est namque in deitate manens substantia simplex, In deitate manet quoque subsistentia triplex. [Boethius] contra Eutychen et Nestor. p. 195 Peip. subsistentia est οὐσίωσις, essentia οὐσία, subsistentia ὑπόστασις

Dominicae incarnationis sacramentum et passionis patibulum ac resurrectionis tropeum voce libera per populum praedicabo; supremum vivorum et mortuorum examen, quando singulis quibusque pro meritorum diversitate dispar retributio aequissimis iudicii lancibus trutinabitur⁴¹, diligenter denuntiabo et huius fidei privilegio in catholicorum coetu glomeratus sine aliquo infelicitatis obstaculo^a connumerabor.⁷ Sed huius excusationis propugnaculum, sub quo se delitescere confidunt, apostolicae castigationis ballista solo tenuis dirutum conquassare et confringere nitar⁴². Ait namque Iacobus, materterae domini filius⁴³: *Tu credis, quia unus est deus et quia per hironiam^b duodecim tribubus in dispersione constitutis loquebatur, statim subiunxit: Bene facis; et demones credunt et con-*
tremescunt, quia fides sine operibus mortua est. Fides nempe^c catholica et fraternae¹⁰ caritatis concordia inseparabiliter^d pari tramite tendunt, sicut praedicator egregius et vas electionis⁴⁴ eleganter attestatur: *Si noverim | omnem profetiam et omnia misteria, si habeam* G. 89
fidem, ita ut montes transferam, et si tradidero corpus meum, ut ardeam, caritatem autem non habeam, nihil mihi prodest.

Et ut brevis sententiae clustello cuncta concludantur, frustra de fide catholica (et)^e 15 inaniter gloriatur, qui dogma et regulam sancti Petri non sectatur. Fundamentum quippe ecclesiae et firmamentum fidei principaliter in Christo et sequenter^f in Petro collocatum nequaquam ingruentibus tempestatum turbinibus⁴⁵ nutabundum vacillabit⁴⁵
 I Cor. 3, 11 ita apostolo^g promulgante: *Fundamentum aliud nemo potest ponere praeter id, quod positum est, quod est Iesus Christus.* Petro autem veritas ita privilegium ecclesiae 20
 Matth. 16, 18 sanxit: *Tu es Petrus et supra hanc petram aedificabo ecclesiam meam*⁴⁶

5.

Gratulatur Aldhelmus Ehfrido, quod post sex annos ex Hibernia in patriam doctrinae laude florens redierit, monetque eum, ut iam magistri munere fungens popularibus suis eorum, quae acquisierit, commoda impertiat. Nec esse iam, cur e Britannia in Hiberniam iuvenes studiorum causa discedant, ex quo in schola Cantuariensi Theodorus et Hadrianus doceant; ab illo quidem omnes superari Scottos. Nolle tamen se obtrectare illis, sed in hac re iocatam suam esse epistulam.

^{a)} abstaculo V ^{b)} hieroniam V ^{c)} nemphe V ^{d)} inseparabiliter V ^{e)} et om. V ^{f)} sequentem V ^{g)} apostulo V

41) *epist. ad Ehfrid. p. 493, 3* aequa veritatis censura trutinante 42) *prosa de virg. c. XXXVI p. 282, 9* Catholicae fidei propugnaculum saecularis argumenti ballista quassatum atrocisque machinae arietibus subrutum funditus evertere moliretur, c. XI p. 240, 5 quae . . tironum Christi testudinem strofosae fraudis ballista quatere non cessat 43) *prosa de virg. c. LX p. 322, 20* sacra materterae Domini soboles 44) *sic (cf. act. ap. 9, 15) saepius ab Aldhelmo Paulus nominatur cf. e. g. prosa de virg. XVI p. 245, 20. XXIII p. 257, 1. LV p. 313, 18* 45) *prosa de virg. X p. 238, 18* grassante dirae tempestatis turbine c. LX p. 322, 11 qui . . nutabundus vacillare videor. D. 46) *Similis Wilfridi argumentatio et conclusio habetur apud Bedam H. e. III 25. Ipsa Aldhelmianae epistulae extremae verba ad Geruntium ipsum directa et valedictio desunt*

[5] *Ehfridus, cuius de nomine (cf. etiam Hahn, Bonifaz p. 111), si orthographiam excipias, codices consentiunt, qui fuerit, homines docti dissentiunt. Britanni, ex quo Wharton in Auctario ad Usseii Historiam dogmaticam p. 105. 355 hanc coniecturam protulit, plerique hanc epistulam missam esse putant ab Aldhelmo ad Eadfridum episcopum Lindisfarnensem (698—721), evangeliorum scriptorem celeberrimum (cf. Diction. of National Biogr. XVI 307). Sed ut neglegatur nominis differentia, hunc in Hibernia fuisse aut novisse Aldhelmum ne levissimo quidem indicio probatur; immo quod Wharton coniecit, Eadfridum ab Aldhelmo monitum esse, ut divina eloquia in communem omnium usum vernacula lingua explicaret eique obsecutum Eadfridum fecisse, ut textui Latino glossae Anglicae adderentur, id ex prava epistulae interpretatione ne in eis quidem, quae recte intellegi possunt, ambagibus abstimente ortum est et litteris ipsis refellitur, cum*

Codices: **D** = cod. Britannicus 7 D XXIV saec. X fol. 126^b (post *prosam de virg.* cf. p. 222). **C** = cod. Britannicus Cotton. Domit. A 9 saec. X fol. 3—7 (cod. miscellaneus maxime varia continens cf. *Catalogue Bibl. Cotton. London 1802 p. 573*). **A** = cod. Bodleianus Digby 146 saec. X fol. 95 olim Abendoniensis (post *prosam de virg.* cf. p. 218). **S** = cod. Sarisberiensis n. 38 saec. X (fol. 2 = 94, 9—95 G.; fol. 1 = 91, 21—93, 4 G. (ante *prosam de virg.* cf. p. 221); dubitat A. Napier (*Anglia XV 26*), num epistula initio ad codicem nunc denuo ligatum pertinuerit, sed invenit eam cum prosa coniunctum iam Whartoni 1593; de codice cf. (M. Thompson) *A Catalogue of the library of the cathedral church of Salisbury London 1880 p. 9*. **R** = cod. Britannicus

versio anglica saeculo demum decimo in codice Lindisfarnensi sit addita. Nec melius res cessit H. Hahnio (*Bonifaz p. 6, 3. 22, 6*) conicienti, Aldfridum, regem Nortanhumbro- rum, eum quem Acircii nomine alloquitur Aldhelmus, in hac epistula ab Aldhelmo esse salutatum. Huic coniecturae, cui adsensus est Boen- hoffius (*Aldhelm. p. 99 sqq.*), ego non possum assentiri. Nam ut etiam huic nomini adversatur forma in codicibus tradita, ita ne hunc quidem in Hiberniam ipsam secessisse compertum habemus, licet a Scottis sit eruditus; vixit enim aliquamdiu, ut Beda in vita Cuthberti c. 24 dicit, ob studia in insulis Scotorum, ut accuratius dicit auctor anonymus vitae Cuthberti § 28 (cf. Hahn l. l.) in insula, quam Hy nominant; planeque ab eius persona abhorret, quod Aldhelmus eum admonet, ut iam magistri munus in Britannia obeat. Nil igitur scimus de Ehfrido, nisi quae ex epistula cognoscuntur; quae tamen partim divinanda magis sunt quam concludenda propter nimiam qua in ea consulto vel ultra morem consuetum usus est verborum obscuritatem, sententiarum prolixitatem, tralationum frequentiam, dictionis redundantiam. Fuit natione Britannus, usque ad adolescentiam in Britannia — sed non Malmesburii — eruditus, deinde per sex fere annos (ter bino circiter annorum circulo) in Hibernia cum multis popularibus, qui, quamquam ipse minus eos colebat (quorum contubernio parumper fretus es), praeclarissima de eo in patriam scribebant, com- moratus litteris apud Scotticos magistros strenue operam dedit, quo in monasterio, non dicit Aldhelmus, sed monachum eum fuisse inde effici videtur, quod eum sodalitatis fraternae clientem atque municipatus municipem appellat. Iam in patriam reversum ipsum ibi remansurum eaque popularibus traditurum esse sperat, quae in Hibernia didicerit.

Temporis indicia non sunt clara: unum constat, vivente etiam tum Theodoro archiepiscopo Can- tuariensi, qui obiit a. 690, epistolam esse scriptam (cf. p. 493 adnot. k). Plura et accuratiora vix ex epistolae verbis possunt elici, quamvis verisimile sit magnam, qua iam florebat Cantuarium, laudem per Theodorum et Hadrianum scholam illam tempore demum eo esse adsecutam, quo a patria aberat Ehfridus. Ne inde quidem, quod in fine ex carmine de virginitate quatuor affert versus, res definiri potest; attamen cum c. a. 686 scriptum sit carmen, certe epistula inter annos 686—690 scripta sit oportet, ita ut abbas fuerit tum Aldhelmus, cum talia scriberet, non tam monasterii sui, quam patriae suae causam gerens. Maximi autem momenti est epistula ad eximiam illam, qua pollebant tum Hiberni, auctoritatem maximamque, qua scholas eorum Anglosaxones adibant, frequentiam luculentissime illustrandas cf. H. Zimmer, *Z. f. d. A. XXXII 202* et Plummer ad *Bedam Hist. eccles. III 27* = vol. II 196; cur autem sic, ut scripsit, scripserit Aldhelmus i. e. stilo adeo perverso, ut omnia sermonis sui artificia quaesita perversitate etiam superaret, hoc credo etiam nunc posse demonstrari. Monet Aldhelmus Ehfridum reducem, in Britannia optime iam provisum esse litteris iuventutisque institutioni nec iam esse, cur iuvenes doctrinam ab Hibernia quaerant; ut vero ostendat, ea quibus Scotti suos libros ornabant quaeque in deliciis tum illic habita esse videmus, non minus quam in Hibernia etiam in Britannia adhiberi atque in usu esse, eandemque, quam in Scottis discipuli admirabantur, solertiam vigere apud Anglosaxones magistros in scribendo Scottica artificia, Scotticas con- suetudines, Scotticam — ut ita dicam — doctrinam aemulatur atque ad talia suum dicendi genus dirigit, qualia quasi in singulari elegantissimae dictionis specimine videmus in Hispericis faminibus, quorum auctores Ausonica vel Hisperica i. e. vere Romana latinitate uti sibi videntur cf. H. Zimmer, *Götting. Gel. Anz. 1895 p. 165*. Cum hisce multa communia habere epistolam ad Ehfridum primus suo iure vidit M. Roger, *L'enseignement des lettres classiques d'Ausone à Alcuin p. 293 n. 256* recteque adsensus est in egregia faminum editione F. Jenkinson. Graeca vel Graecanica verba, quin etiam phrases Graecas, quem- admodum etiam e. g. hymnus Benchoriensis, adhibet: confer, ut semilatina et ubivis recepta omittam, pan- torum, climata, nauarcus, ad doxam onomatis cyrii, enigmatum problemata, dedasculi, extasis, gazo- filacium, cata experimentum, trapezitae, syllogismi dogmata, typhus (cf. H. Zimmer, *Nennius vindicatus*

Regius 6 A VI saec. XI fol. 5—9^a (ante prosam de virg. p. 222). H = cod. Britannicus Harleianus s. XII fol. 3—7 (ante prosam de virg. p. 223) olim Novi Monasterii in Nordhumbria; codicem Cantabrigiensem colleg. Caii saec. XIV (post prosam de virg. p. 223) non contuli. Omnes hi codices ad unum redeunt exemplar, quod fidissime secuti sunt AD arte inter se, sed ita cognati, ut A ex D sit transcriptus; C multa recte exhibet, sed suum secutus iudicium nonnulla interpolavit; A et S in multis consentiunt. Edidit primum epistolam Iacobus Usserius in Veterum epistolarum Hibernicarum sylloge (Dublin 1632) p. 37—41; iterum edidit Henr. Wharton in Auctario ad Iacobi Usserii Historiam dogmaticam (London 1689) p. 351—355, inde Giles in opp. Aldh. p. 91—95 = Migne, Patrol. lat. tom. LXXXIX c. 92—95.

DOMINO VENERABILI PRAECONIO EFFERENDO^a ET SANCTORVM MERITIS MAGNOPERE HONORANDO EHFRIDO^b ALDHELMVS^c EXIGVVS IN DOMINO AETERNAM SALVTEM.

a. 686—690

Primitus^d pantorum procerum praetorumque pio potissimum paternoque praesertim privilegio panagericum^e poemataque^f passim prosatori sub polo promulgantes¹ stridula vocum simphonia^g et melodiae² cantilenaque carmine^h modulaturi ymnizemusⁱ, praecipue quia^k tandem almae editum^l puerperae^m sobolem³ ob inextricabile sons³ proto-

[5] Incipit epistola (epistola H) aldhelmi epi DH ^a) offerendo CR ^b) ehfrido DA, heafrido C hachfrido R, hechfrido H ^c) adelmus RH ^d) P om. R ^e) sic codd. ^f) poema que H ^g) symphoniae CRH ^h) carmina HR s. l. e m²D, carmine s. l. a m²C, carmin/// A ⁱ) ymnizemus CRH ^k) † quod Dm² ^l) sic codd. (editum D) ^m) † puerpere s. l. † puerperio m²C, puerperio s. l. puerpere H cf. prosa de virg. c. VII incontaminatae puerperae uirginali puerperio praeditae

p. 314); adhibet verba abscondita et e glossarum collectionibus desumpta: confer arcister, boatu, caespes (= tellus cf. H. Zimmer, Nennius p. 316), circio, circilus, dodrans, discipulatus, dapsilis, deditio, glauca, lurco, piaculum (= peccatum), oracula, sablones, siticulose, volae; baiolans, clancolare, facessans, fretantium, metari (= manere), propalare, repatrians, repedare (cf. H. Zimmer, Nennius vindic. p. 315 Götting. Gel. Anz. 1895 p. 160). Saepe, ut in Hispericis faminibus, occurrunt (cf. H. Zimmer, Nennius p. 314) vocabula in -men (oramen, vocamen = vocabulum, sagmen) et adiectiva in -fer et -ger idem significantia ac simplicia (spumifer = spumans, floriger = florens) et distributiva pro cardinalibus (ter bina, bis ternae, bis quaternis cf. Stowasser ad Hisp. fam. 4, 17: haec tamen etiam alibi usurpat Aldhelmus). Unum autem maxime notandum, quod contorta verborum collocatio Hisperica famina obtinens (cf. e. g. gaudifluam pectoreis arto procellam arthereis) — utitur ea, quamvis rarius, etiam alibi Aldhelmus — in hac epistula invenitur: confer e. g. almae editum puerperae sobolem; cruda fanis celebrantur stoliditate in profanis; priscam paterni visitantem clientelam ruris; fuscata tetrae occultitur latebra urnae. Denique ut etiam libros apud Scottos magni aestimatos sibi quoque notos esse monstret, e Virgilio grammatico Glengium auctorem affert p. 494, 1 (cf. L. Traube, Hermes XXIV 648). Placuisse autem etiam Anglosaxonibus epistolam, eo probatur, quod sola ex omnibus separatim in codicibus est tradita atque plerumque cum prosa de virginitate coniuncta (solus Cottonianus Domitianus A 9 eam solam continet) solisque in Anglicis codicibus invenitur; sed etiamsi in codice Vindobonensi non exstat, tamen novisse eam Lullum imitatio eius docet. Hoc autem maxime mirum, quod Faricius eam non commemorat, cum tamen in monasterio eius Abendonensi iam inde a saeculo decimo exemplar eius (A = cod. Bodl. Digby 146) cum prosa de virginitate colligata adservatum fuisse videtur. Graecorum verborum admistione similis huic epistulae maxime est epistula Bonifatii ad Nithardum Epist. Mer. I 249 sqq.

1) Cum nimia, quae in hoc epistulae exordio deprehenditur, alliterationis ostentatione (cf. Taine, Histoire de la litt. Anglaise I 68), conferenda est prima hymni Scottici strophæ in Congilum (Antiphonarium Benchoriense in Muratorii Anecd. IV 139) Audite pantes ta erga Allati ad angelica Athletæ dei abdita e. q. s. et distichon in altera Caroli Calvi biblia (cod. St. Dionysii inter annos 871—873 scriptus) PlaC III 257 Pragmate posco pio populorum pectora pando Praecipuo prosit perproba proprietas et carmen Ekkhardi IV, cuius vocabula omnia a p littera incipiunt Z. f. D. A. XIV 43. — ad pantorum cf. pantes, panta, pantia in Hisp. fam. Ind. p. 84 2) prosa de virg. c. LII p. 309, 17 LXX virgunculæ .. consona melodia ymnizantes 3) soboles = filius pro masculino usurpatus ut proles Ep. Mer. I 239, 18; inextricabile sons = inextricabile peccatum

pla(u)storum^a piaculum priscorumque cirografum^b oblitteraturum terris tantundem^c destinare dignatus est, luridum qui^d linguis celydrum^e trisulcis^f rancida virulentaque vomentem per aevum venena torrentia^g tetrae tortionis in tartara trusit^h et, ubi pridem eiusdemⁱ nefandae natricis ermula cervulusque^j cruda fanis^k colebantur stoliditate in profanis^l, versa vice discipulorum gurgustia^m, immo almae oraminum aedes architectiⁿ ingenio fabre conduntur.

Fateor, sodalitatis fraternae cliens altique municipatus municeps^o, postquam vestram repedantem istuc ambrosiam ex Hiberniae^p brumosis circionis^q insulae climatibus, ubi |
6.92 ter bino circiter annorum circulo uber sofiae^r sugens metabatur^s, territorii^t marginem
10 Britannici^u sospitem applicuisse rumigerulis referentibus^v comperimus^w, ilico^x, ut flam-
miger^y flagransque flagitabat amor, ineffabiles altithrono grates pansis in edito utrimque^z
volis^{aa} tripudiantes^{ab} obtulimus, potissimum quod te exulem almus arbiter priscam
paterni visitantem clientelam ruris^{ac} caerula trans ponti glauca^{ad} inormesque dodrantium
glareas^{ae} atque spumiferas limphae^{af} obstirpationes circili carina^{ag} procellosum sulcante^{ah}

^a) prothoplastorum *H*, protoplastorum *cell*. ^b) sic *D* (*s. l.* peccaminum *m*²); *AH*, cyrographum peccaminum *C*, cyrograf[||||] in *marg.* phum peccami, in *ras.* um *m*² *R* ^c) tantundem *H* ^d) luridumque *CRH*
^e) celydrum *DA*, chelidrum *CRH* ^f) *torrenda *codd.* ^g) eadem (*s. l.* eiusdem *m*²) *A*, eandem *R*
(puncta sub *n*) *H* ^h) sic *DA*, ermula ceruulique *R*, supra ermula *m*² puerpera *H*, ermuli ceruulique *C* *Giles*,
hinnuli ceruulique *Du Cange*, sed ermulam (hermula statua sine manibus *Thea. Gl. I 518*) ceruulumque pro
uetula ac cervo accipio, de quibus cf. *Du Cange s. v. cervula* ⁱ) prophanis *CH* ^j) gurgitia *D* (*s. l.* † gur-
gustia) *A* cf. ad p. 480 adnot. 6 ^k) architecto (*s. l.* *i*) *C*, archi tecti *A* ^m) hybernę (*s. l.* *i*) *H*, exhibernę *A*;
pro adiectivo sumendum est ⁿ) circionis *DA*, circionum *H*, circionem *SR*, circionum (*s. l.* circionis) *C*,
Circio pars inter aquilonem et occidentem *CGL. V 595, 43* ^o) sophe *RH*, sophe *CS* ^p) metabatur *s. l.*
castra metatus est † manebat *A* (metatur manet *CGL. IV 527, 38. V 310, 12*) uber sophiae seges metebatur
M. Roger ^q) teritorii (*s. l.* *r m*²) *D* ^r) brittanici (*s. l.* *n*) *D*, brittannici *CA*, brytannici *H*, bryttanice *SR*
^s) conperimus *DASR* ^t) sic *codd.* ^u) flamiger *H* ^v) sic, non utrinque, *DACH* ^w) priscam paterna
uisitantem clientelam rura *DASR*, paternam *H*, paterni—ruris *C* ^x) glauca *DASR*, glauci *C Giles*, cerula
ponti trans glauca (glauca maris cerula *Lullus*) *H* ^y) lymphæ(e) nemphæ(e) *DA Giles*, limphę nymphę *CSR*,
in *marg.* lymphę dietę sunt a nimphis *Cm*², lymphę ||| nympe (*supra ras.* ul) *H* ^z) carena *DA*, careno *S*,
carino *RH* (cercilus navicula *CGL. IV 493, 40*) ^{aa}) salcante *S*

4) ad *Coloss. 2, 14* deleto quod adversum nos erat rituum chirographo; cf. ad *Gerunt. p. 482, 16*
cirografum protoplausti, *epist. ad Acirc. p. 62, 8* cirografumque protoplaustorum misericorditer abro-
gantem, *prosa de virg. c. XXXIX(XI) p. 291, 13* qui . . protoplausti piacula expiavit 5) *prosa de*
virg. L p. 306, 14 coluber linguis trisulcis sibilans cf. *Verg. georg. III 439* 6) *carm. de virg. 849* Quem . .
error trusit ad inferni horrentis tartara nigra, v. 699 tetrica torrentis . . tartara mortis, v. 2552 sub tristia
Tartara trusit cf. *Verg. IV 243. prosa de virg. c. XVIII. LIII. Bonifat. PlaC I 10* *carm. v. 245. 254*
7) *carm. de virg. 690 sqq.* paganorum, destruxit fana profana . . et mox . . fabricat altithrono venerandus
templa sacerdos; de aris *III 7* illius eloquio quae fana profana friabant 8) *Lullus (Epist. Mer. I*
p. 384) Fateor caritati vestrae, postquam Brittanice telluris inclita sceptrā . . deserui relictāque fecun-
dissima natalis patriae insula, quam glauca spumantis maris cerula infligentia scopolosis marginibus
undique vallant, . . huius regionis marginem applicuisse gratulans votorum compos tripudiabam. —
prosa de virg. c. XIII = p. 241, 7 almae civitatis municipes 9) *Aldhelmus ad Wihtfridum (p. 479, 3)*
rumigerulis referentibus. *Cuthbertus ad Lullum (Ep. Mer. I p. 398, 10)* quandocumque vestram dilectio-
nem . . exortationis fructum de aliorum conversatione . habere rumigerulis referentibus audimus, *Willi-*
baldus vita Bonifat. c. V p. 18 rumigerulis referentibus 10) *prosa de virg. c. I p. 229, 9* erectis ad aethera
palmis immensas Christo pro sospitate vestra . . impendere grates curavi; 'vola palma manus' (*Gl. IV 314*)
cf. *infra p. 493, 8* nervosis . . volis *prosa de virg. c. XXI p. 251, 11* sine viri vola 11) *prosa de virg. c. II*
p. 230, 1 en, inquam, ineffabili gratulatur tripudio ille superi regnator Olimpi. *Cuthbertus l. l. 27* frequen-
tius recolentes ammirabili vel potius ineffabili Dei pietati tripudiantes gratias egimus 12) *Sedul.*
III 219 calidi sub caerula ponti. *M.*; cf. *epist. ad Acirc. p. 190, 8. Lulli epist. (vide adn. 8)* glauca spumantis

salum reducere ovante nauarco^a dignatus est, ut, ubi dudum incunabulis tirocinii editus¹³ rudibus adulto tenus pubertatis aevo adoleveras, nunc versa vice superna opitulanti^b praerogativa affatim fultus ab incolatu externi ruris repatrians praeceptoris vocamine indepto sortitoque fretus fungaris^c.

Illud aequae almitati beatitudinis vestrae ex penetralibus¹⁴ praecordii nequaquam⁵ promens^d dissimulo propalare ad augmentum^e (simmistis)^f mistisque, ut reor, tripudii^g, immo ad doxam¹⁵ onomatis cyrii^h magnopere inolevisse, quod praeconio citra modum rumoris Scotticoⁱ in solo degentium, quorum contubernio parumper fretus es, ceu tonitruali quodam boatu fragore nimbo^k emergenti auditus nostri quatiuntur et per tot tantaque telluris^l stadia lectionis opinio pagis provinciisque^m divulgataⁿ crebrescit^o, siquidem¹⁰ tam creber meatus est istinc illincque istuc illucque navigero aequoreas^p fretantium^q calle gurgites velut quaedam contribula apium germanitas nectar fabre conficientium. Nam quemadmodum^r alternatim reciproca facessante^s 16 noctis nebula mellifluum^t examen, emergente axe tenus^u aequore^v Titane^w, glescentium^x culmina tiliarum per florulenta^y ad crates^z graciles sarcinatum flava baiolans^a gestamina asportat^b, eodem modo, ni fallor, 15 lurconum conglobatio lectorum, [tunning tat frid]^c, ac residua sagax discipulorum caterva florigeris agiographae^d ex arvis^e non solum artes grammaticas atque geometricas bister-nasque¹⁷ omissas^f fisicae^g artis machinas^h, quin immo allegoricaeⁱ potiora ac tropo-

^a) nauarco A, ouante nauarco om. D (m² in marg. add.); HS supra lin. C²R ^b) opulenti SH, ^c) fungeris codd., correxi ^d) promississe A, promississe D ^e) adaugmentum DA
^f) *(simmistis) addendum est ex glossa, quae legitur in marg. C: mistis: Simmistes & mistes ita distinguuntur: mistes graece dicitur misterii auctor. simmistes uero qui sub eo est. siue conscius mysterii (cf. CGL. V 26, 6) idem in RH ^g) tripudii codd., tripudium edd. ^h) onomatis cyrii D, cyrii C ⁱ) sic codd.
^k) nimboso CH, nimbose S ^l) tellurum SH ^m) sic C, pagiis DASRH (s. l. m² uillulis) H, prouintiisque DAH ⁿ) sic codd. ^o) crebrescit (s. l. r) H ^p) sic codd.; aliter prosa de virg. c. II per uitreos oceani gurgites et carm. de virg. v. 13 glauco gurgite = v. 2333 ^q) frequentantium M. Roger
^r) quem ammodum DAm² ^s) sic hic et infra proprio facessante meritorum quaestu codd., facessante s. l. deficiente H, facessente Giles ^t) mellifluum R ^u) axae tenus H, tanus corr. m¹A ^v) *æ/thre (s. l. e) D, aethre SR¹, aethere om. H, aethere AC ^w) titan/e (s. l. sole) H ^x) glescentium codd., gletentium (sed e prius in i et s. l. s) H, gliscentium Giles ^y) tiliacum florulenta om. per DAR, tilia cumflorulenti S
^z) ad grates S ^a) baiulans DAH, baiolans RCS ^b) ans portat D ^c) sic ARS, tunningtat frid D, tunning tatfrid H, tunninge. tatfrid C; in nullo codice verba anglosaxonice litteris scripta sunt; verba haec e glossa librarii adscripta corrigenda esse C Wildhagen suadente Morsbachio putat cunning tatfrid = experientia Tatfrithi; de Tatfrido cf. Beda H. e. IV 21 p. 255 P., ubi vocatur uir strenuissimus ac doctissimus atque excellentis ingenii vocabulo; num hic is intelligendus sit, nescio ^d) sic codd. ^e) arbis DAS, cartis (s. l. cartulis) H ^f) omisas R (s. l. s m²) D ^g) phisice H ^h) mechnas A ⁱ) allegorice (i in e m¹) D

maris caerula. Aldh. de aris I 13 Qui ponti pedibus calcavit caerula glauci. [Aethihcaldus] carm. rythm I 108 (ubi vide adnotata) Nec non marina cerula Glomerantur in glarea . . . Oceanus cum molibus Atque diris dodrantibus Pulsabat promontoria. Eleutherii charta (Wilh. Malmesb. De gestis pontif. p. 347 Ham.) procellosa pelagi cerula innormesque oceani gurgites 13) prosa de virg. c. XXX p. 268, ab ipsis infantiae cunabulis, ubi vide alia. Aethihcaldus Epist. Mer. I 239, 12 memet ab ipsis tenerrime cunabulis infantiae . . ad vegetam usque pubertatem provexisti. cf. ad epist. ad Wilfridi abbates p. 501 adnot. 5 14) Egburg Wynfrido Epist. Mer. I 260, 15 ex intimis praecordiorum penetralibus implorans 15) Graeca etiam suis inseruit Bonifatius (e. g. Epist. Mer. I 250, 6. 8) ac sollemnia haec apud Scottos saeculi VII fuisse docent, quae Roger, L'enseignement p. 270 collegit. Etiam nono saeculo viguisse hunc morem Iohannis Eriugena et Sedulii Scotti exemplis probatur 16) prosa de virg. c. IV p. 231, 14 roscido facessante crepusculo, c. VIII p. 236, 8 furvo facessante veteris testamenti umbraculo, Eleutherii charta apud Will. Malm. p. 347 Ham. autumnali torrido facessante caumate 17) Bisternae omissae (= reliquae) fisicae artis machinae intelligendae esse videntur (cf. epist. ad Acirc. p. 71, 23) arithmetica, musica, astronomia, astrologia, mechanica, medicina; allegoricae autem ac tropologicae disputationis bipertitae bis oracula interpretor regulas declarandi scripturam sacram secundum historiam, allegoriam, tropologiam, anagogen cf. prosa de virg. c. IV p. 232, 20

6.93 logicae^a disputationis bipertita^b bis oracula aethralibus | opacorum mellita in aenigmatibus
 problematum^c siticulose^d sumentes carpunt et in alveariis^e sofiae^f iugi meditatione
 letotenus^g servanda condentes abdunt^h, e quorum catalogo tuam proficisci solertiamⁱ
 praeda onustam^k atque torrentis^l fluentis^m sacrosanctiⁿ propinatam^o redundantemque
 5 excellens fama percerebruit^p.

Quam ob rem tuum affabilem^a discipulatum ceu cernuus singulatim arcuatis
 poplitibus subnixisque precibus effragito¹⁸, ut oblitterata nequaquam memoria excedat,
 quod Pacificus¹⁹ caelitus^r ambrosia praeditus, subrogatus genitore iure hereditario, bis
 quaternis temporum lustris Israhelitici^s plebis imperii sceptro fungens almo auctus spi-
 10 ramine prompsit dicens: *Bibe aquam de cisterna tua et fluenta putei tui; diriventur^t* Prov. 5, 15 sqq.
fontes^u tui foras et in plateis aquas divide; solus habeto eas nec^v sint alieni participes tui.
 Quapropter his^w sacris imbutus sagminibus iugi conamine orthodoxiae^x aperito gurgitem
 et sitientia rigato^y arva mentium, quatinus^z germen aethralis extaseos vivis fecundisque^a
 in orthodoxorum^b satoris sudore sulcis satum nullo torridae obstaculo siccitatis obtinente,
 15 pululans^c glescat^d et ubertim spissa Dei suffragio seges demum maturescat.

Nam idcirco supplex tam obnixe haec^e cernitur oramen suggestisse^f, quod non-
 nulli superna noscuntur sofia^g praediti et arcana^h luce inormiter refertiⁱ, attamen,
 quod gratuita caelitus munificentia Deique dapsili deditio^k receptantes, proprio faces-
 sante meritorum quaestu, adepti sunt, nequaquam gazofilacio^l scientiae reserato^m pleneⁿ
 20 promulgantes, sed particulatim lurconibus largientes. Nam cata evangelicae^o experi-
 mentum auctoritatis nequaquam flagrans lichinus^p clancule fuscata tetrae occultitur Matth. 5, 15

^a) tropoloicę AR, tropoloicę S ^b) biertica S, biptica R ^c) problesmatum DASH (s. eras.) R
^d) siticulosę DA ^e) alvearis CHR ^f) sophę ADC, sophe HRS ^g) loetotenus DC, loeto tenus AS
 cf. *prosa de virg. c. XXXIIX p. 289, 10*, loco tenus Giles ^h) abundant ACm² ⁱ) sollertiam CS, tua
 proficiscens sollertię R, tuam proficiscens sollertiam (*puncta sub m utrumque*) H ^k) onusta DACH,
 onusto R ^l) *torrenti Dm¹Cm¹ (?), torrente Dm²Cm²AHR Giles ^m) . . . uentis in ras. Dm² fluentis s. l. R
 om. H, fluentis est ablat. plur. cf. *lin. 10 et prosa de virg. c. XXVIII p. 264, 18* ⁿ) sacrosanctae(e) DAHR
^o) propinatum H ^p) procrebuit (s. l. r m¹?) D, procrebuit A, percerebuit C, remeasse percerebuit H
^q) effabilem DAHR, tam affabilem C ^r) caelitus AD, celesti CH, caelesti R ^s) israheliticę C,
 israhelitici H ^t) diriuuntur (i in e) D ^u) fontis (i in e m²) C ^v) ne DR ^w) hiis A
^x) *ort(h)ographiae codd. ^y) rigito DHR ^z) sic codd. ^a) foecundisque C ^b) in hortodoxorum DA,
 ortodoxorum H ^c) pullulans Dm¹CHR ^d) glescat (s. l. i) H ^e) haec sc. seges; hoc CHR
^f) suggeste corr. m²H ^g) sophę (s. l. i) R ^h) archana DAH, et archana supra et m¹ ac R, ac
 archana C ⁱ) ferti DA ^k) dedicatione A ^l) gazofilatio H ^m) serrato AC ⁿ) plenę A
^o) eguangelicę A (sic vel euuangelicus semper A) ^p) lichin/s (s. l. u) D

18) *epist. ad Wihlfrid. p. 479, 20* tuum discipulatum ceu cernuus arcuatis poplitibus flexisque
 suffraginibus . . posco, *ad clerum Wulfr. p. 501, 2* (= Will. Malm. p. 338) vos . . flexis genuum
 poplitibus, subnixa exposco prece, *prosa de virg. c. XXXVI p. 281, 1* subnixis precibus et inauditis blan-
 dimentorum hortamentis, *c. XLVII p. 300, 19* subnixis precibus, *epist. ad Gerunt. p. 485, 7* subnixis
 precibus et flexis poplitibus vestram fraternitatem . . efflagitamus, *epist. ad Acirc. p. 201, 22* subnixis
 precibus satagens velut flexis genuum poplitibus suppliciter imploro, *carm. de virg. 1933* subnixis
 precibus cf. 2031. 2189; 1513 ut genibus flexis et curvo poplite patrem Cernuus oraret, cf. *ad p. 485 adn. 35*
Sigebaldus Epist. Mer. I 286, 26 Primitus subnixis precibus acsi progeniculans flexis poplitibus . . obsecro,
Antiphon. Benchor. (Muratorii Anecd. IV 144) tibi subnixis precibus . . supplicamus. — discipulatum
 tuum = te virum doctum cf. discipulati edocti, discipulatus μάθησις CGL.; discipulari = discere Rönisch,
Coll. philol. p. 295 19) *Hieronymus epist. 53 (III 547 M.)* Salomon pacificus et amabilis Domini; *epist.*
ad Acirc. p. 65, 4 Gloriosissimus regum, qui . . ipso proprii nominis vocabulo piae pacis praesagia non
 immerito figuraliter gestabat

latebra urnae, qui candelabri summitate cunctis limpidio lumine lucere decuit^a; necnon
 Matth. 25, 18 frustra talenti foenora^b subterraneis clanculantur obstructa sablonibus, quae trapezitarum²⁰
 numerosis monetae^c oportuissent^d nummismatibus^e profligari²⁰, ne forte, ut iners adepto
 segnitia torpens²¹ mancipium talento, suppressos^f ergastulorum in squalores trusus
 praecipitaretur^g, sed potius — euax eugeque! —, | ingressurus^h tripudium a prosatoreⁱ
 pio promereatur^k. Unde psalmigrafus^l vates ob hoc, propriae piaculi expians flagitium⁵
 Ps. 39, 11 conscientiae^m, sacro praesagio orsus infit: *Iustitiam tuam non abscondiⁿ* et reliqua.

Sed haec misellus homuncio dictando volvens scrupulo^o ancipiti extemplo^p quatiens^q
 angebar. Cur^r, inquam, Hibernia, quo^s catervatim istinc lectitantes^t classibus advecti
 confluunt, ineffabili^u quodam privilegio efferatur, acsi istic, fecundo^v Britanniae^w in cespite,¹⁰
 dedasculi^x Argivi Romanive Quirites reperiri^y minime queant, qui caelestis tetrica eno-
 dantes bibliothecae^z²² problemata^a sciolis reserare se sciscitantibus^b valeant? Quamvis
 enim praedictum Hiberniae rus discentium opulans vernansque, ut ita dixerim, pascuosa^c
 numerositate lectorum, quemadmodum^d poli cardines astriferis micantium vibraminibus
 siderum, ornetur^e: ast tamen climatis Britannia^f occidui in extremo ferme orbis margine¹⁵
 posita verbi gratia ceu solis flammigeri et luculento lunae specimine potiatur^g, id est
 Theodoro^h²³ infula pontificatus fungenti ab ipso tirocinio rudimentorum in flore philo-

^a) decuit *codd.*; *possit conici debuit sed cf. Dracontii de laude Dei III 478 V. faciant, quod honesta decet; simile est de virg. v. 1865 poenituit . . magus; charta Sergii: nisi de incepto temerariae praesumptionis paeniteat; etiam gravius, si modo recte legitur, epist. ad Aethilwaldum p. 499, 11 fretus — piget* ^b) fenora *CHR*
^c) monetata *CHR* ^d) oportuissent *codd. cf. charta Sergii: quia talibus oportet et debetur pontificalis indulgentiae beneficium* ^e) *sic A, numismatibus cett.* ^f) *sic ACDHR* ^g) praecipitetur *CRm²* ^h) ingressus ([†] ingressurus) *CR*, ingressuro *A* ⁱ) prosatoreo *H* ^k) promeretur *DA*, *pm̃ C*, a prosatore pio mereatur *minoribus litteris in loco vacuo R* ^l) psamigraphus *A* ^m) conscię *DA*, *c* scientię *in ras. R*, expians flagitionē concio *H* ⁿ) abscondidi *CR* ^o) scrupuloq; *H* ^p) extemplo *D*, extimplo *cett.*
^q) quatiens *H* ^r) Quir *DC* ^s) qua (*sed a ex o*) *D*, qua *A* ^t) lectitantes *codd. s. l. at, lectores CR et Giles* ^u) ineffabile *DAHR* ^v) foecundo *C* ^w) britannię *D*, brittan(n)ię *A*, bryttannię *R*
^x) dedasculi *DARHm¹*, didasculi *CHm²* ^y) repperiri *C*, repperire *DAHRS* ^z) bibli//// *D*, bibliothecae *H*
^a) problemsmata *DCR* ^b) scissitantib; *H* ^c) pascua *RSm²D s. l. os* ^d) quemadmodum *DC*, quemadmodum *cett.* ^e) *ornentur (ornetur *S*) uibraminibus siderum *codd.* ^f) . . . tania *D*, brittania *A*, brittannia *S*, bryttannia *R* ^g) potiatur *S* ^h) theodora *R*

20) trapezitae = numularii *Matth. 25, 27.* — profligare = celerius consummare aut perficere vel coadunare *CGI IV 148, 23* 21) *Matthaeus 25, 30* inutilem servum eicite in tenebras exteriores
 22) caelestis bibliotheca est scriptura sancta *cf. e. g. speculator caelestis bibliothecae Cuthbertus Epist. Mer. I 398, 28 cf. L. Traube in indice palaeogr. PlaC III 819* 23) *Beda Hist. eccles. IV 1*
Theodorus (fuit archiepiscopus Cantuariensis 668—690) natus Tarso Ciliciae, vir et saeculari et divina literatura et Graece instructus et Latine, probus moribus et aetate venerandus cf. Zachariae papae epist. ad Bonifatium Epist. Mer. I 357, 17 Theodorus, Graeco-Latinus ante philosophus et Athenis eruditus. Eodem Bedae loco laudatur abbas Hadrianus, vir natione Afer, sacris literis diligenter imbutus, monasterialibus simul et ecclesiasticis disciplinis institutus, Graecae pariter et Latinae linguae peritissimus. — Beda de vita quinque Sanct. Abbatum lib. I (Patr. L. XCIV 715 Migne) papa apostolicus . . elegit de suis, quem Britannias (l. Britanniae) archiepiscopum mitteret Theodorum videlicet saeculari simul et ecclesiastica philosophia praeditum virum et hoc in utraque lingua, Graeca scilicet et Latina, dato ei collega et consiliatore viro aequae strenuissimo ac prudentissimo Adriano abbate. Beda Hist. eccles. V 2 Quia literis sacris simul et saecularibus, ut diximus, abundanter ambo erant instructi, congregata discipulorum caterva, scientiae salutaris quotidie flumina irrigandis eorum cordibus emanabant, ita ut etiam metricae artis, astronomiae et arithmeticae ecclesiasticae inter sacrorum apicum volumina suis auditoribus contraderent . . neque umquam prorsus, ex quo Britanniam petierunt Angli, feliciora fuerunt tempora, dum . . quicumque lectionibus sacris cuperent erudiri, haberent in promptu magistros qui docerent

sophicae^a artis adulto necnon et^b eiusdem sodalitatis^c cliente^d Hadriano^e dumtaxat^f urbanitate enucleata ineffabiliter praedito! Et audacter in propatulo contestans pellaci falsitatis fribulo^g neglecto^h aequa veritatis censura trutinante²⁴ discernamⁱ: etiamsi [beatae memoriae]^k Theodorus summi sacerdotii^l gubernacula regens Hibernensium globo^m discipulorum, ceuⁿ aper²⁵ truculentus molosorum catasta^o ringente vallatus, stipetur, limato perneciter grammatico dente iactura dispendii^p carens rebelles falanges discutit et utpote belliger^q in meditullio campi arcister²⁶ legionum falangibus saeptus aemulorum spissis: mox nervosis^r tenso^s lacertorum volis^t arcu spiculisque ex faretra exemptis, hoc est chronographiae²⁷ opacis acutisque^u syllogismis^v, turma supercilii²⁸ tyfo^w turgens amissa^x ancilium testudine terga dantes latebras^y antrorum atras triumphante victore praepropere^z petunt.

G. 95 Neu tamen haec philosophando Scotticos sciolos, quorum | gemmato tua sagacitas dogmatum favo^a aliquantisper abusa est²⁹, sugillare^b a quoquam autumer, quippe cum satagerem praeconium cudens affabiliter texere nostrorum^c, non sugillationem^d ridiculose cachinnans^e rumigerare vestrorum! Sed potius iocistae scurraeque ritu³⁰ dicacitate temeraria loquentium fraternae^f hironia^g dilectionis obtentu cavillabatur; si vero quippiam^h, inscitiaⁱ suppeditante^k garrula, frontose vincitur pagina prompsisse^l, ut versidicus ait³¹,

^a) philosophiae DAHS ^b) nec non etiam C; (m in ras.) R ^c) codalitatis A ^d) clienti C, cliente S, clientulo u (vel a) in ras. H ^e) Adriano CD ^f) dumtaxat (s. l. a m¹) A ^g) fribulo AS, friobulo D, friuolo CHR ^h) neglecto RS ⁱ) discernere CRS ^k) beatae memoriae codd. omnes; uncis inclusi, quia e textu vizisse etiamtum Theodorum apparet; inserta videntur vocabula ex Bedae: cf. hist. eccl. V 8 Theodorus beatae memoriae archiepiscopus cf. praef. p. 6 Pl.; vita Cuthberti c. XIV ^l) sacerdotis DAS ^m) hibernentium DA, hybernensium H ⁿ) ceu codd., seu Giles ^o) cataexta S ^p) dispendii R ^q) bellier S ^r) nervasis R, nervosis (o in ras.) H ^s) tenso om. C ^t) uocis DAS, uobis R ^u) accutisque H ^v) syllogismis D, syllogismis A ^w) typo CS ^x) amisa (s. alterum add. m²) D ^y) latebrai D ^z) propere C, perpropere RH ^a) fobo SH ^b) sugillare A ^c) nostrorum: hic desinit D, n̄ horum C (h in ras.) R ^d) sugillatione C ^e) cachinnans AR ^f) fraterna AHR S ^g) sic ACSR, hy(rō)nia H ^h) quempiam inscitia moueat subpeditantem C ⁱ) inscitiam S ^k) subpeditante (s. l. moueat m¹) R ^l) prorumpente C, prompsisse HR, prompsisse S

24) epist. ad Gerunt. p. 486, 3 dispar retributio aequissimis iudicii lancibus trutinabitur 25) carm. de virg. 1649 sq. Namque canes crebro stipant latratibus aprum Undique vallantes densa ringente corona; Ast ille infestos dispergit dente molosos Et voti compos saltu regnavit in alto 26) aenigm. 60 (VIII 2) 2 sq. Quamvis venator frustra latrante moloso Garriat arcister contorquens spicula ferri. — Gildas, De excidio Brit. c. 23 = M. G. Auctores antiquiss. XIII p. 39, 1 mittit satellitum canumque prolixiorem catastam 27) chronographiae syllogismi ideo maxime afferuntur, quod in eis refutatio haereticae de pascha opinionis nitebatur, quam sequebantur Scotti 28) carm. de virg. 2713 Dum mentis typhus ventoso pectore turget, prosa de virg. c. X p. 238, 17 tumido elationis supercilio inflati, c. XI p. 239, 17 elationis .. supercilio turgescens 29) abuti duas res significat modo contemnere et non uti, modo valde et satis aliqua re uti Placid. V 5, 34. — turma .. terga dantes cf. Draeger, Histor. Syntax II², 1, 174 30) Lullus Epist. Mer. I 385, 17 hos namque versus iocistae more caraxatos reperietis. carm. de virg. 295 Calvitiem capitis scurrarum more loquentes 31) Exemplum Aldhelmi secuti aequales saepius epistulas chartasque versibus clausurunt, sed hoc in versibus Aldhelmi inprimis proprium est, quod eis continetur apodosis grammatica. ad v. 1 cf. Virgilii Maronis epist. p. 121 Huemer: ne in illud Glengi incedam, quod cuidam conflictum fugienti dicere fidenter ausus est, gurgo, inquit, fugax fambulō (qui fiat) (add. L. Traube, Hermes XXIV 648) dignus est, pauca tibi tui negotii necessaria de pronomine profabulabor. CGL V 299, 22 gurgo garrulus, Gramm. Lat. VII 174, 10 K bambalo ψαλλιστής. Dicere voluisse videtur Aldhelmus, paginam suam, si inania procaciter iactasse convincatur, dignam esse, de qua iudicetur, ut iudicaret de garrulo fugiente Glingius, — hic apud Virgilium Glengus audit; in versu Aldhelmi i pro consonante est ut e. g. in prosa Columbae (Revue celt. V 209) v. 2. 22. 41. 72. 107. 131 — qui eum balbum fieri i. e. usu linguae praepediri par esse censuerit. Insequentia ex carmine suo de virginitate — similiter atque ut versidicus

Digna fiat fante^a Glingio: gurgo fugax fambulob^b
 Neu^c timeat scriptor terrentis ludicra linguae!
 Sic semper cupiunt scriptorum carpere cartas,
 Ut caper hirsutus^d rodet cum dente racemos;
 Nec tamen emendant titubantis gramma poetae.

I (6).

Petit Scottus quidam ab Aldhelmo, ut doceat se librumque sibi commodet.

Codex Vindob. fol. 25^a.

M. G. Epist. Mer. edd. E. Duemmler I 237 n. 4; ex Usserio, Veterum Epist. Hibern. sylloge n. XII p. 35
Giles Aldh. opp. p. 98. Mon. Mogunt. ed. Phil. Jaffé p. 34.

DOMINO SANCTO SAPIENTISSIMO IN CHRISTO QVIDEM CARISSIMO ALDHELMO [SCOTTVS IGNOTI NOMINIS]¹ IN DEO AETERNO SALVTEM.

Dum te praestantem ingenio facundiaque Romana ac vario flore litterarum, etiam Graecorum more non nesciam, ex ore tuo, fonte videlicet scientiae purissimo, discere^a malo quam ex aliquo quolibet potare turbulento magistro. Praesertim hoc scito^b praenoscens, quod idcirco te fiducialiter ita obsecro, ut me suscipias doceasque, quoniam fulgor, ceu dictum est, sapientiae prae multis in te fulget lectoribus² ac peregrinorum mentes cupientium sapientiam discere cognoscis, quia tu Romae advena fuisti³, insuper quod a quodam sancto viro de nostro genere nutritus es⁴. Haec compendii causa significant^c, quia, si humiliter^d per caritatem volueris attendere, non minus per pauca verba quam per plurimas sermocinationes perspicies.

Haec tibi quoque sinceriter dissero: libellum quendam, quem ego (non)^e habeo, qui non est maior acceptorio⁵ duarum septimanarum, legere cupio; hoc autem breve tempus praedico non eo, quod mihi plus non opus sit, sed ne haec petitio fastidium in tua mente creet; ministrum quoque equosque, ut opinor, adipiscar^f. In hoc autem tempore messis laetum^g a | te responsum^g sperabo; orantem pro nobis beatitudinem tuam divina gratia custodire dignetur^h.

^a) fante eras. S ^b) Dignus, fante Glengo, gurgo fugax fambulost P. Lejay, *Revue de philol.* XIX 60 sq.
^c) heu CRS; *versum hunc et insequentes sic codd.*; 2 et 3 in unum (Neu timeat scriptor terrentis carpere chartas) conflavit Giles ^d) hirsutus CHR; SH post hos versus addunt: Arbiter aeternus tibi iam miserescat in aeuum; Fulgens diuitiis semper et ore clarus. — Explicit epla aldemi episcopi. | Incipiunt capitula libri sequentis de laudibus s̄carum Virginum H

[I (6)] item epistola V ^a) discire V ^b) sic V, praenoscens scito Jaffé ^c) sierifficant V corr. Duemmler ^d) humiliter V; an legendum humaniter? ^e) non add. Jaffé ^f) adipiscar V ^g) laetam—responsam V, retinui laetum—responsum = Giles, quoniam illud nec exemplo ullo alio confirmari videtur,

ait in epist. ad Geruntium de quo poeta cf. p. 485 adn. 38 — sumpsit: 2 = v. 2855, 3 = v. 2844, 4 = v. 2845, 5 = v. 2843. Similiter versus, quibus carmina de XII aris conclusit poeta, cum versibus de virginitate concordant, sed illi non hos, sed hi illos repetunt

[I] 1) Quod M. Roger, *L'enseignement* p. 240, 4. 291, 2 dicit L. Traubium (Perrona Scott. p. 477) putare huius epistulae auctorem esse Cellanum, non recte dictum est; Traube enim aperte, postquam hanc nostram et Artwili epistulam commemoravit, de Cellani epistula verba facit, de hac nil coniecit 2) lector = vir doctus cf. ad epist. ad Leuth. p. 476 not. 5; hic idem fere valet ac magister cf. *carm. rhythm.* I 1 3) sub Sergio I, papa 687—701 cf. quae adnotavi ad privileg. Sergii 4) i. e. a Moeldubh sive Maildufo (cf. Beda *Hist. eccl.* V 18 et Plummeri notam) 5) verbum hoc nec Thesauro Latino nec glossis notum idem valere videtur ac tempus, in quod aliquid accipitur. Du Cange pro exceptorio vel exceptorario dictum esse putat et officium ecclesiasticum duarum septimanarum comparat 6) Aelfled abbatissa Epist. Mer. I 249 Orantem pro nobis sanctitatem vestram divina gratia tuere dignetur

II (7).

Aethilwaldus, rex postea Merciae, ab Aldhelmo abbate petit, ut 'inceptum largae institutionis beneficium compleat', et carmina mittit Aldhelmo.

Codex Vindobonensis fol. 35^b.

Epist. Mer. I 238 sq. Mon. Mogunt. ed. Phil. Jaffé p. 35 sqq. Giles opp. Aldhelmi p. 100.

SACROSANCTO ABBATI ALDHELMO MIHI INEXTRICABILIBVS^{a1} IGNITAE CARITATIS NODIS, VT MERITA POSCVNT, ADSTRICTO AEDILWALDVVS, TVAE PIAE PATERINITATIS SVPPLEX ALVMNVS, PERPETVAM IN DOMINO SOSPI- TATIS SALVTEM².

⁵ Aestivi igitur temporis cursu, quo immensis feralium passim congressionum ex- non post 705
^{6. 100} peditiōibus haec miserrima patria lugubriter invidia vastatrice³ deformatur^b, tecum legendi studio conversatus demorabar. Tum mihi, licet indigno, tuae beatitudinis sacro- sancta sagacitas omnibus, ut reor, propemodum panagericis^{c4} tam saecularium litterariae verborum facundia editorum quam etiam spiritalium ecclesiastici^d dogmatis stilo elu-
¹⁰ cubratorum plenissime^e voluminum scriptis imbuta arcana liberalium litterarum studia⁵, opacis dumtaxat misteriorum secretis^f ignaris quibusque mentibus obstrusa^{g6} abrepto^h propereⁱ spissae stoliditatis velamine^k patefaciens liquidissime propalarat⁷. Quibus ad

nec in vetere Francogallorum (beau repons) aut in Hispanorum aut in Itolorum lingua vocabulum est generis feminini

^b Sequuntur in V praemisso titulo Versiculi versus viginti, in quibus Christum orat poeta: Augustum foueas, festis ut sepe diebus Annua sinceri celebret ieiunia sacri. Versus hosce Ph. Jaffé primus eumque secutus E. Duemmler ab epistula ipsa suo iure relegaverunt in notas, quoniam nec cum eis, quae in epistula leguntur, quicquam commune habent, nec fieri potest, ut 'Augustum foueas' ad Aldhelmum referatur. Boenhoffius, Aldhelmus p. 70, 9 hunc hymnum paschalem una cum epistula ab Artwilo, regis Scottici filio, scriptum esse dicit; sed neque hanc ipsam ab Artwilo, de quo conferendus est Willelmus Malmesb. g. p. V § 191, scriptam esse ullo testimonio aut argumento potest probari nec hic hymnus Artwili est, sed legitur inter Claudiani carmina minora p. 330 edit. Birtianae = II p. 200 ed. Jeep. Quod vero Birtius in praefatione editionis suae p. LXXX quaerit, utrum 'anonymus ad sollemnem hanc invitationem quae audit 'ora pro nobis' an Claudiani carmen pro ipsis verbis orationis ipse adiecerit' et num, quoniam carmen paschale sit et pro Augusto in eo oretur, sub anonymo quoque ipso rex quidam delituerit, hoc ut ipsum ambiguum est, ita diiudicari non poterit hoc constat nullam intercedere inter epistulam versusque rationem, ita ut ne consuetudine quidem illa epistulam; versibus concludendi possint defendi causaque, cur intrusi sint hoc loco a librario in Vindobonensem omnino lateat. Apte conferas, quod post epist. Lulli ad Dealwinum (Epist. Mer. I 339) legitur Ausonii epigramma VIII

[II (7)] Item epistola aedilwaldis V a) inextricabilis V b) deformatur Duemmler, defamatur V, defanatur Giles c) pannagericis V d) aeclesiastici V e) plenissimae V f) secretus V
 g) obstructa Jaffé h) abrepta V i) prepore V k) uelaminae V

[II] 1) De Aethilwaldo cf. ep. 8 (11) et praefat. ad carm. rhythm. — Epist. ad Acirc. p. 75, 13 inextricabilis verae dilectionis ligatura . . reliquum nodetur in aevum; p. 61, 9 inextricabile conglutinati foederis pignus 2) Epist. ad Acirc. p. 61, 2 Domino . . mihi iam dudum spiritalis clientelae catenis conexo . . inmarcescibilem sempiternae sospitatis salutem cf. Festschrift für Albert von Bamberg, Gotha 1905, p. 16 3) Haec ad impetus Brittonum in Ceonredi, qui Merciam obtinuit a. 704, regnum referenda esse videntur. — Ad legendi studia cf. ad epist. Cellani p. 498 adn. 1 et epist. ad Leuth. p. 476 adn. 5. Quod hic Aethilwaldus de suo studiorum amore dicit, bene convenit cum eis, quae in Aldhelmi epistula ad Aethilwaldum p. 500 legimus 4) Epistula Cellani ad Aldh. p. 498 adn. 7 — ep. ad Leutherium p. 478, 4 garrulo verborum collocatio, etiam in Hespericis faminiibus obvia, in epistula ad Ehfridum et in charta apud Kemble, Cod. diplom. I n. CCLXVII (s. Bl. 50) saepissime occurrit cf. p. 488 et p. 509 6) Aldh. prosa de virg. c. II p. 230, 10 obstrusa faretrae latibula 7) propalare cf. p. 478 adn. 14 et epimenia cf. Roensch, Collect. philol. p. 136 et refocilare (cf epist. ad Wilfridi abbates

integrum exuberantis ingenii epulis^a ambronibus siticulosae intelligentiae faucibus avide
absumptis meam adhuc pallentem hebitudinis maciem largissima^b blandae^c sponsionis
epimenia⁷ affluenter refocilabat⁷ pollicitans, omni me desi | deratae^d lectionis instrumento, G. 131
quo potissimum meae mediocritatis industriam satis inhiantem agnoverit, libenter edo-
cendo imbuere^e. Quapropter, mi amantissime purae institutionis praeceptor, quatenus 5
effectu^f consequente fidem verborum haut difficulter adhibeas, operae^g pretium censemus,
Prov. 6, 1. 2 talibus sacrae scripturae oraculis instimulatus: *Fili mi, si spoponderis pro amico tuo,
defixisti apud extraneum manum tuam; illaqueatus es verbis oris tui.*

Etiam dico: si nullis te capacibus prolatae^h promissionis retiaculisⁱ⁸ perplexum
involutumque reminisceris, tamen, cum memet ab ipsis tenerrimae^k cunabulis infantiae⁹ 10
fovendo, amando pedetemptimque delicatioribus solertiae cibus recreando ad vegetam
usque pubertatem provexisti, dignum ab omnibus sanae intelligentiae esse iudicatur,
quatenus confotum^l iam pabulo tenerioris ingenii alas^m cibo solidioreⁿ quoque pro-
fundioris sofiae^o, (et), tametsi^p humillima subiectae devotionis instantia importune^q
insistens expetit, affatim alendo epulas impendere non deneges meque, licet nullius^r 15
momenti ducas, vestrae sublimitatis adoptivum^s prolem¹⁰ ex omni paternae prudentiae
diviti censu aliquatenus ad tempus ditare non recuses, ne quando invisi audacium
aemulorum^t cunei crispanti optatae^u improbationis cachinno^v tripudiantes congratulentur,
si sobolem opulenti^w paternae philosophiae censu exheredem penuriaeque^x feralis in-
sipientiae experientem comperiunt, et non incongrue mihi ille Robuam, generosa de 20
stirpe famosissimi tam^y laudabilis sapientiae excellenti inormitate quam etiam opimis
rerum facultatibus regis Salomonis infelici fusus ortu omnis paene paternae felicitatis
expers lugubriter coaequari queat. Denique age^z iam nunc impleturus^a vota persolve
et inceptum^b largae institutionis beneficium concitus comple sciens, te haud dubie^c
maiores inde perpetuae remunerationis gloriam adepturum^d Domino adstipulante, qui 25
Matth. 10, 22 ait: *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit!*

Huic autem nostrae parvitatibus epistulae^e trina cantati modolaminis carmina binis
generibus digesta subdidimus, quorum primum dactilico heroici poematis exámetro ac
pedestri, ut | autumo, regula enucleate trutinatum et in LXX coaequantium versuum G. 102
formulas, casu ita obtingente^f vel^g, ut verius dicam, supernae^h dispensationis nutu mode-
rante, divisum¹¹; tertium¹² quoque non pedum mensura elucubratum, sed octenisⁱ syllabis

a) aepulis V b) *largissime V c) blande V d) desiderate V e) edocando (educando
Jaffé) inbueret V f) affectu V corr. Jaffé g) opere V h) prolate V i) *retinaculis V k) tener-
rime V l) confoto V m) al V restituit Jaffé n) *uino solidiores V, des cibos solidiores Giles o) sophae V
p) *tamen si V q) inportunae V r) nullus V s) adoptivum V, adoptivam edd. t) emulor V u) op-
tate V v) chacinno V w) opilenti V cf. Corp. gloss. V 316, 45 opulens diues, abundans x) penuriaeque V,
penuriamque Jaffé; penuriae experiens dictum est uti perferentes iniuriarum Cic. de orat. 2, 43 y) tuū V
z) acgiae V a) sic V b) inceptum V c) haut dubiae V d) adeptarum V e) aepistolae V
f) obtigente V g) *et V h) superne V i) octenis V, octonis Jaffé

p. 501, 9 et prosa de virg. XXXVIII p. 291, 2) vocabula sunt Scotticae latinitatis cf. H. Zimmer, Nennius
vind. p. 314. 315; sed epimenia hic pro singulari substantivi gen. fem. usurpatum est 8) Aldh. prosa
de virg. c. XIII p. 243, 7 deffenda . . est calamitas, si alma humilitatis materia . . sanctae virginitati
retiaculum (sic codd., edd. retinaculum) superbiae . . conectat 9) Aldh. prosa de virg. c. XXX p. 268, 8 ab
ipsis infantiae cunabulis; ep. ad Acirc. p. 67, 5 ab ipso tenerrimae rudisque infantiae nutritore Duemmler. —
epist. ad Wilfridi abbates p. 501, 7 qui vos ab ipso tirocinio rudimentorum et a primaeva tenerae
aetatis infantia usque adultae pubertatis florem nutriendo docendo castigando paterna provexit pietate
10) adoptivum prolem ut almae editum puerperae sobolem . . piaculum . . oblitterarum . . qui . . trusit
in ep. ad Ehfridum p. 488, 7 cf. ad carm. rhythm. IV 15 11) vide praefationem ad carmina rhythmica
12) Extare hoc inter carmina Aethilwaldi infra edita = carm. rhythm. n. IV vidit Ph. Jaffé

in uno quolibet versu compositis, una eademque littera comparis^a linearum tramitibus aptata cursim calamo perarante caraxatum¹³ tibi, sagacissime sator¹³, transmittens dicavi; medium vero meo tuoque clienti Wihtfrido^{b 14} de transmarini scilicet^c itineris peregrinatione simillimis itidem versuum^d et syllabarum lineis confectum repraesentans por-
 5 rexi. Haec idcirco vestrae beatitudinis venerandis obtutum^e luminibus¹⁵ repraesentanda fore necessarium duxi, quod nostrae parvitat^{is} iudicio dignum esse visum est, (ut)^f omnem tibi, utpote^g patri, mearum litterarum editiunculam^h primum pandens propalarem, quatenus vestrae sublimitatis probabili rationis iudicio comprobata et ad aequitatis normulam derivata omnibus deinceps lectorum numerositatibus acceptabilis extetⁱ. Vale
 10 in Christo!

6 (8).

Sigegythae abbatissae Aldhelmus abbas nuntiat, permittere episcopum baptizari sanctimoniam quandam; rogat, ne desistat operam dare scripturae et cum suis pro ipso orare.

Cod. Vindob. f. 33^b.

Epist. Mer. I 235 Mon. Mogunt. ed Phil. Jaffé p. 31. Giles opp. Aldh. p. 90.

DILECTISSIMAE ATQVE AMANTISSIMAE SORORI ET MIHI SINCERO CARITATIS AFFECTV VENERANDAE (SIGEGYTHAE) ALDHELMVS SVPPLEX INDIGNO ABBATIS VOCABVLO FVNCTVS IN DOMINO SALVTEM.

Cognoscat vestra almitas de baptismo sororis me interrogasse pontificem¹, qui licen- ante 705
 15 tiam dedit baptizari illam^a sanctimoniam, sed tamen clam et latenter. Saluto te diligenter, o Sigegyth^b, ex intimo cordis cubiculo² subnixis precibus³ obsecrans, ut assidua scripturarum meditatione mentem tuam occupare non desistas, quatenus psalmigrafi sententiam compleas dicentis: *In lege eius meditabitur die ac nocte* et idem psalmista hoc item Ps. 1, 2 testatur dicens: *Quam dulcia faucibus meis eloquia tua* et reliqua. Orationum vero me- Ps. 119, 103
 20 arum ut memores sint, omnes sorores per Christum suppliciter obsecro^c, quia dicit apostolus: *Multum valet deprecatio iusti assidua*⁴. Vale, decies dilectissima, immo centies Iac. 5, 16 et milies; te Deus valere faciat!

a) comparis V b) Wynfrido V, Wihtfrido L. Traube, Karol. Dicht. p. 131 c) scilicet V d) uorsuum V e) obtutum V f) (ut) addidi g) ut puto V h) aeditiunculam V i) extat V

[6 (8)] item epistola V a) illum V b) o Sigegyth V, Osgitha Giles cf. epist. ad Leutherium p. 476, 1 o beatissime antistes, Epist. Mer. I 415, 28 O Suitha c) obsecra V

13) *Carm. rhythm. I (II) 9 stili calamo caraxatum persedulo.* — sator cf. praef. ad *carm. rhythm.*

14) Wihtfrido pro Wynfrido recte correxisse videtur L. Traube, quoniam exstat epistula et fragmentum epistulae Aldhelmi ad Wihtfridum, cum neque apud Aldhelmum neque apud Bonifatium ulla familiaris eorum inter se necessitudinis fiat commemoratio; ipsa temporum ratio, cum aequalis fere essent Aethilwaldus et Wynfrid, non obstaret. Carmen hic significatum de transmarini itineris peregrinatione servatum esse inter Aethilwaldi rhythmos infra editos (= *carm. rhythm. II (1)*), recte indicaverunt H. Hahn et L. Traube recteque in textu primus indicavit E. Duemmler 15) Aldh. prosa de virg. c. II p. 229, 13 pernicibus pupillarum obtutibus, ib. p. 230, 11 passivos oculorum obtutus

[6 (8)] 1) Heddam Wintonensem, ut videtur 2) prosa de virg. c. XIV p. 243, 19 imis praecordiorum ilibus, epist. ad Acirc. p. 155, 18 praecordiorum ilia, Denchartus Epist. Mer. I 297 te . . in cordis cubiculo cingimus amore, Egburga Epist. Mer. I 260 ex intimis praecordiorum penetralibus D., ad Leutherium p. 476, 9 imis praecordiis, *carm. rhythm. IV (V) 3* Quem in cordis cubiculo Cingo amoris vinculo 3) epist. ad Eghfr. p. 491 adn. 18 4) prosa de virg. c. LX p. 322, 22

III (9).

Petit ab Aldhelmo Cellanus, abbas Perronensis, ut sibi 'sermunculos' aliquot transmittat.

Willelm. Malmesb. g. p. V § 191 p. 337 Ham. Giles op. Aldh. p. 331 L. Traube, Perrona Scottorum p. 478.

DOMINO LECTRICIBVS DITATO¹ STVDIIS MELLIFLVISQVE² ORNATO LVCVBRATIVNCVLIS ALDHELMO ARCHIMANDRITAE³, SAXONVM MIRIFICE REPERIENTI IN ORIS, QVOD NONNVLLI CVM LABORIBVS ET SVDORIBVS IN ALIENO AERE VIX LVCRANTVR⁴, CELLANVS IN HIBERNENSI INSVLA NATVS, IN EXTREMO FRANCORVM LIMITIS LATENS ANGVLO⁵ EXVL, FAMOSA⁵ COLONIAE CHRISTI EXTREMVM ET VILE MANCIPIVM⁶, IN TOTA ET TVTA TRINITATE SALVTEM.

ante a. 705

... Quasi pennigero volatu ad nostrae paupertatis accessit aures vestrae latinitatis panagericus rumor⁷, quem agiliū lectorum¹ non horrescunt auditus, sine sanna⁸ aut amureali⁸ impostura notus propter alburnum⁸ dietricis Romaniae⁹ decorem. Etsi te¹⁰ praesentem non meruimus audire, tuos tamen bona lance constructos legimus fastos¹⁰ diversorum deliciis^a florum depictos¹¹; sed si peregrini triste refic(ere v)is^b corculum,

[III (9)] ^a) delitiis *W* cod. Magd. Oxon. respicis

^b) reficis *W*, reficere vis *cf.* *L. Traube*; ipse conieci

[III (9)] 1) lectricea studia et infra lectorum auditus eodem sensu dicuntur, quo Aldhelmus de lectoribus etc. dixit *cf. ad epist. ad Leuther. p. 476 adn. 5. In Hispericis faminiibus item legitur* lectoralis et lectriceus 2) *epist. ad Acirc. p. 203, 13 nequaquam ... melliflua divinarum studia scripturarum (cf. prosa de virg. c. I p. 229, 12) negligenda ducas* 3) archimandritae = abbati *cf. L. Traube, Philol. LIV 133 Quamquam abbas monasterii mansit Aldhelmus, etiam postquam episcopus factus est (705), verisimilius tamen fit, hac appellatione epistolam scriptam esse ante 705* 4) 'Dicit Cellanus, Aldhelmum quasi ludentem scientiae thesaurum in Britannia patria invenire, quem alii aegre ita acquirant, ut peregre proficiscantur.' *L. Traube. cf. Aldh. prosa de virg. LX p. 322, 9 meique sudoris et laboris fulcimentum, epist. ad Acirc. p. 203, 4 difficillima sudoris et laboris industria* 5) i. e. Perronae Scottorum, quod monasterium in Franciae septentrionalis parte ad occidentem versus sitae conditum erat anno fere 650 a Scottis; Furseus ibi sepultus erat, cuius de corpore immaculato vita eius refert in Scriptoribus rerum Mer. IV 439. Mortuus est Cellanus anno 706 *cf. L. Traube, Perrona Scott. p. 490* 6) *cf. epist. ad Hadrian. p. 478 adn. 2* 7) Gildas De excid. Brit. M. G. Auct. Antiquiss. XIII p. 37, 21 Mommsen ignoti rumoris penniger ceu volatus arrectas omnium penetrat aures. — panagericus = panegyricus *cf. Aldh. epist. ad Ehfrid. p. 488, 5 panagericum — promulgantes Aethilvaldi epist. p. 495, 8 sagacitas omnibus, ut reor, panagericis . . saecularium litterariae verborum facundia editorum . . imbuta. — cf. Corpus gloss. V 381, 33 Panagericis laudabilibus* 8) sanna : tortio narium *CGI. V 623, 35; amurca : humor sordidus qui oleo subsidit ibid. V 166, 16; alburnum albiscentem ib. IV 485, 30* 9) dietrix Romania est orbis Romanus eloquentiae studens *cf. epist. Scotti cuiusdam ad Aldhelmum p. 494, 8 te praestantem ingenio facundiaque Romana ac vario flore litterarum. — Dietrix item ac lectrice apud unum Cledonium (G. L. V 37 K sed cf. glossas Echternacenses Hisp. fam. p. 35 Jenkinson: lectriceam lectriceam) videtur inveniri; Romania iam ex Orosio affertur; cf. etiam Gildas, De excid. Brit. M. G. Auct. Antiquiss. XIII p. 30, 19 ita ut non Britannia, sed Romania censeretur et Index geogr. ad Chron. minora III (M. G. Auctores Antiquiss. XIII) p. 686* 10) fastus fasti, libri *CGI. V 552, 7. cf. Aldh. c. de virg. v. 21, Hisper. fam. 4, 15. 10, 38 St. = Luxemb. 20, 343 Jenkinson* 11) his verbis significare videtur Cellanus opus de virginitate: *cf. Aldh. prosa de virg. c. XIX p. 249, 13 purpureos pudicitiae flores ex sacrorum voluminum prato decerpens . . coronam contexere nitar. Initium fragmenti ad epistolam ad Acircium referendum esse suspicor*

paucos trans mitte sermunculos¹² illius pulcherrimae labiae tuae, de cuius fonte purissimo dulces dirivati^a rivi multorum possint reficere mentes, ad locum, ubi dominus Furseus¹³ in sancto et integro pausat corpore . . .

7 (10).

Respondet Aldhelmus Cellano abbati Perronensi.

Willelmus Malmesb. g. p. V § 188 p. 333 cf. § 192 p. 337 Ham. Giles opp. Aldh. p. 331. L. Traube, Perrona Scott. p. 419.

[CELLANO . . ALDHELMVS . . SALVTEM].

5 . . . Miror, quod me tantillum homunculum¹ de famoso et florifero Francorum rure ante 705 vestrae frunitae² fraternitatis industria interpellat Saxonicae prolis prosapia genitum et sub arctoo axe teneris confotum cunabulis³ . . .

8 (11).

Monet Aldhelmus Aethilwaldum adolescentem, ut voluptatum cupidinem coerceat et saeculares litteras ad sacra tantum studia promovenda adhibeat.

Will. Malmesb. g. p. V § 123 p. 339 Ham. Giles opp. Aldh. p. 332 sq.

DILECTISSIMO MIHI FILIO ET SIMVL DISCIPVLO AETHILWALDO^a ALDHELMVS EXTREMVS SERVORVM DEI¹ SALVTEM.

¹⁰
G. 332 Quemadmodum te viva voce² aliquotiens de aliquibus ammonere curavi, ita etiam- c. 705 nunc absentem paterna secundum Deum auctoritate fretus^b litteris exhortari non piget³. Hoc enim ideo agimus, quia karitas Christi, sicut ait apostolus, urget nos. Itaque, fili II Corinth. 5, 14 mi carissime, licet adolescens aetate existas, vanissimis tamen oblectamentis huius mundi nequaquam te nimium subicias^c sive in cotidianis potationibus et convivii usu frequen-

^a) dirivati sic W

[8 (11)] ^a) Adilwaldo W ^b) sic W ^c) subitias W secundum cod. Magdal. Oxon., quae orthographia in hoc codice similes omnes formas obtinet

12) Sermones scripsisse Aldhelmum testis est Wilhelmus Malmesburiensis (gesta pontificum p. 344 Ham.): Sermones eius minus infundunt hilaritatis, quam vellent hi, qui rerum incuriosi verba trutinant iudices inportuni, qui nesciant, quod secundum mores gentium varientur modi dictaminum. . . . Quem si perfecte legeris, et ex acumine Graecum putabis et ex nitore Romanum iurabis et ex pompa Anglum intelliges 13) cf. supra adnot. 5

[7 (10)] 1) epist. ad Acirc. p. 202, 6 nostram mediocritatem, ad Gerunt. p. 481, 17. 8 mea mediocritas; meam parvitatem, ad Hadrian. p. 478, 15 nostra parvitas, Aethilwaldus ad Aldh. p. 496, 27 nostrae parvitas 2) Ut infrunitus = insipiens (CGL. V 560, 52) ita frunitus = sapiens cf. L. Traube, Perr. Scott. 479, 4 3) epist. ad Acirc. p. 202, 4 sqq. constat neminem nostrae stirpis prosapia genitum et Germanicae gentis cunabulis confotum ante nostram mediocritatem tantopere desudasse

[8 (11)] 1) De Aethilwaldo cf. epist. II (7), ad carm. rhythm. praef., L. Traube, Karol. Dichtungen p. 132. — Si extremus servorum Dei idem est ac servus servorum Dei, uti Aldhelmus ipse se nominat in epistula ad Winbertum, haec epistula oportet referatur ad tempus episcopatus (705—709). Aethilwaldi epistula ante hanc, in qua similia tanguntur, est scripta 2) viva voce cf. epist. ad Leutherium p. 476, 5 3) Aethilwaldus ad Aldh. p. 496, 15 sq.: me quem vestrae sublimitatis adoptivum prolem ex omni paternae prudentiae diviti censu . . . ditare non recuses. — fretus . . . non piget, si modo sic scripsit Aldhelmus, — possit scripsisse pigeo cf. CGL. II 381, 37 pigeo pigor(?) ὀκνῶ — scripsit, quasi sequeretur audeo, sed cf. etiam ad ep. ad Ehfr. p. 492 adn. a

tiore ac prolixiore inhoneste superfluis sive in equitandi vagatione culpabili seu in quibuslibet corporeae delectationis voluptatibus execrandis⁴. Memento semper, quod^a Eccles. 11, 10 scriptum est: *Adolescentia et voluptas vana sunt*. Amori quoque vehementiori pecuniae et omni saecularis gloriae Deo semper odibilis iactantiae nequaquam ultra modum in- Marc. 8, 36 servias illius sententiae reminiscens: *Quid prodest homini, si totum mundum lucretur*, 5 Matth. 16, 27 *animae vero suae detrimentum patiatur?* — *Filius enim hominis venturus est in gloria sua et sanctorum angelorum et retribuet unicuique secundum opera sua*.

Sed multo magis, mi amantissime, vel lectionibus divinis vel orationibus sacris G. 333 semper invigila! Si quid vero praeterea saecularium litterarum nosse laboras⁵, ea tantummodo causa id facias, ut, quoniam in lege divina vel omnis vel paene omnis ver- 10 borum textus artis omnino grammaticae ratione consistit, tanto eiusdem eloquii divini profundissimos atque sacratissimos sensus facilius legendo intelligas, quanto illius rationis, qua contextitur, diversissimas regulas plenius ante didiceris^b. Hanc autem epistolam iugiter inter ceteros, quos legis, libros habere non omittas, ut videlicet eius lectione creberrima de his, quae in ea scripta sunt, implendis mea vice possis ammoneri. Vale! 15

9 (12).

Adhortatur Aldhelmus Wilfridi abbates, ne deserant Wilfridum eiectum.

Willelmus Malm. g. p. V § 192 p. 338 sq. Ham. Giles opp. Aldhelmi p. 334 sq.

[ABBATIBVS WILFRIDI ALDHELMVS SALVTEM].

a. 705/6 . . . Nuper¹ furibunda tempestatis perturbatio, sicut experimento didicistis, funda- G. 334
menta ecclesiae sicut quodam immenso terrae motu^a concussit, cuius strepitus per

^a) quid *W* ^b) Signum lacunae posuit post didiceris Giles
[9 (12)] ^a) immenso terremotu *W*

4) *Epistula Bonifatii ad Aethilwaldum, Merciorum regem, Epist. Mer. I 342, 26* Si in iuventute adolescentiae tuae putredine luxoriae inquinatus et foetore adulterii involutus et voragine libidinis quasi puteo inferni demersus fueras, iam tempus est, ut memor domini tui a diaboli laqueis resipiscas et a foetore luxoriae sordidatam animam laves. — p. 343, 14 Praeterea nuntiatum est nobis, quod multa privilegia ecclesiarum et monasteriorum fregisses et abstulisses inde quasdam facultates . . qui Christi pecunias et ecclesiae fraudavit vel rapiet, homicida . . deputabitur. — p. 345, 10 Incipe ergo melioribus moribus vitam componere et praeteritos errores iuventutis corrigere. — *De equitandi cupidine ac de commissationibus Anglorum cf. Bright, Chapters of early english church history 445, 9. Browne, St. Aldhelm p. 92* 5) *Strenuum saecularium et ecclesiasticarum litterarum studium in Aethilwaldo fuisse, etiam ex ipsius epistula ad Aldhelmum discimus. Conferenda est cum epistula universa ea, quam ad Wihtfridum, suum et Aethilwaldi clientem, scripsit Aldhelmus*

[9 (12)] 1) Cum Wilfridus episcopus . . exul ageretur, multi suorum abbates fortunae sequentes rotam ad inimicorum favorem devolvi meditabantur. Quorum iustitiae(?) Aldelmus diffidens et amico venerabili metuens his verbis labantes nitebatur erigere. Post praefationem enim congruam 'Nuper, inquit, furibunda' e. q. s. *Willelm. Malmesb. V 192 p. 337 Ham. De tempore epistulae nihil Willelmus dicit loco illo. Possis putare anno 678 (cf. Beda Hist. eccles. IV c. 12) eam esse scriptam, quo primum Wilfridus episcopatu privatus est (cf. K. Obser, Wilfrid der Aeltere p. 52, H. Hahn, Bonifaz p. 26), possis suspicari de anno 691 (cf. Obser l. l. p. 72), quo iterum in exilium abiit, vel de anno 702/3, quo tempore synodus Easterfeldensis habita est (cf. W. Bright, Chapters of early english church hist. p. 44. Boenhoff, Aldhelm p. 80 Diction. of Nation. Biogr. LXI 240 f.). Sed nec illud verisimile est, quoniam Aldhelmus, si talia suasisset, Theodoro Cantuariensi adversari debuit, quocum et catholicae fidei studio et venerationis vinculo erat coniunctus, nec hoc, quoniam in alterum exilium eiectus et in synodo damnatus est maxime*

diversa terrarum spatia velut tonitruali fragore longe lateque percrebruit^{a2}. Et idcirco^b vos viscerales contribulos flexis genuum poplitibus³ subnixa exposco prece nequaquam huius perturbationis strofa scandalizari, ne quisquam vestrum inertis segnitiei fide^c torpescat, etiamsi rerum necessitas exigat cum praesule proprio pontificatus apice privato^d tellure paterna propelli et quaelibet oporteat latorum regnorum transmarina aggredi rura. Quis enim, quaeso, tam durus atroxve labor existens ab illo vos antistite separans arceat, qui vos ab ipso tirocinio rudimentorum et a primaeva tenerae aetatis infantia^e usque adultae pubertatis florem nutriendo, docendo, castigando paterna^d provexit pietate et quasi nutrix gerula dilectos alumnos^e extensis ulnarum sinibus refocilians^{f6} sic caritatis^g gremio fotos clementer amplexus est? Perpendite, quaeso, creaturarum ordinem eique divinitus insitam naturam, quatenus^h ex minimarum rerum collatione inflexibilem conversationisⁱ formam Christo favente^k capiat! Quomodo examina apum calescente caelitus caumate ex alveariis nectare flagrantibus^l certatim emergunt^m et earum auctore linquente brumalia mansionum | receptacula densarum catervarum cohortes rapido volatu^{G. 335} ad aethera glomerantⁿ⁷, exceptis dumtaxat^o antiquarum sedium servatriciibus ad propagationem sobolis futurae relictis^{p8}! Ecce^q, inquam, mirabilius dictu, rex earum spissis sodalium agminibus vallatus⁹ cum hiberna castra gregatim egreditur et cava stipitum

a) percrepuit Giles

b) idcirco W

c) inertis segnitiei fide W, mentis segnitie fide Giles

d) paterna om. Giles

e) alumnos om. Giles

f) refocillans W

g) karitatis W, charitatis Giles

h) quatinus W

i) flexibilem commiserationis Giles

k) iuvante Giles

l) flagrantibus W, fragrantibus Giles cf. CGL. V 295, 18 flagrantibus olentes uel ardentibus uel fulgentibus

m) *emergant W Giles

n) glomerante Giles

o) dumtaxat Giles

p) relictus Giles

q) ecce om. Giles

Aldfridi, Nortanhumborum regis, consiliis (cf. Obser l. l. p. 77), cuius amicissimum fuisse Aldhelmum epistula ad Acircium docet. Sed bene omnia concordant ad ea tempora, quae mortem Aldfridi († 14. Dec. 705) sunt secuta: tum subito ab Eadwulfo, qui regno potitus erat — haec est furibunda tempestatis perturbatio, quae initio epistolae commemoratur — Wilfridus cum comitibus e patria cedere iussus est (Obser l. l. p. 86); sed mortuo Februario mense a. 706 tyranno Wilfridus est servatus. Hoc autem tempus vel ideo magis videtur idoneum, quod tum episcopus fuit Aldhelmus, ita ut maiorem quandam interponere posset auctoritatem, quae abbati defuisset 2) Epist. ad Gerunt. p. 482, 20 rumor . . longe lateque percrebruit, prosa de virg. c. 32 p. 39, 1 gloria . . longe lateque percrebruit 3) Epist. ad Gerunt. p. 485, 7 subnixa precibus et flexis poplitibus vestram fraternitatem adiurantes suppliciter efflagitamus, ubi vide plura. — viscerales contribulos dixisse videtur Aldh. ad exemplum Italiae I Timoth. 1, 2 visceralis filius; contribula — germanitas legitur in epist. ad Ehfridum p. 490, 12 cf. contribuli consanguinei quasi ex eadem tribu CGL. IV 36, 7. 499, 7 (contribulis legitur prosa de virg. c. XXXV p. 278, 11, LV p. 314, 3, epist. ad Acirc. p. 203, 5). Notat hoc Aldhelmus, quoniam illi ut ipse monasticae oboediebant regulae, nec hinc concludendum esse puto, Aldhelmi monasteria, quamvis suspexerit ipse Benedictum (cf. prosa de virg. c. XXX p. 268 et carmen v. 873 sqq.), Benedicti regulam esse secuta, quam Wilfridus (cf. Eddii Steph. ritam Wilfridi c. 14) in Nortanhumbriam introduxit 4) prosa de virg. c. LIV p. 313, 1 praeclaro pontificatus apice praeditus 5) epist. ad Acirc. p. 62, 16 necdum matura rudimentorum tirocinia; prosa de virg. c. XIV p. 243, 11 ab ipso nascentis infantiae rudimento, c. XXVII p. 262, 12 a rudis infantiae teneritudine c. XXXVI p. 280, 10 in primaevo pueritiae rudimento, c. XXX p. 268, 7 ab ipsis infantiae cunabulis. Charta Leutherii (Will. Malm. g. p. p. 334 H. et De gest. reg. Angl. I 30) a primoaevo infantiae atque ab ipso tirocinio rudimentorum; Leuther. apud Will. Malm. de g. p. p. 347 H. a primoaevo infantiae atque ab ipso tirocinio rudimentorum 6) cf. ad epist. ad Gerunt. p. 485 adn. 34 7) prosa de virg. c. XIII p. 241, 20 quot sceleratorum satellites . . manipulatim conglomerant, cf. carm. rhythm. I (II) 54. Exemplo apium libenter utitur Aldhelmus cf. prosa de virg. c. IV. VI — qui locus maxime hic conferendus est — epist. ad Ehfrid. p. 490, 13 8) epist. ad Acirc. p. 63, 10 exceptis ad propagationem sobolis futurae relictis 9) epist. ad Ehfrid. p. 493, 5 aper . . molosorum catasta vallatus, prosa de virg. c. XI p. 239, 10 parasitorum sodalibus vallatus

robora rimatur¹⁰, si pulverulenta sablonis aspergine praepeditus seu repentinis imbribus cataracta Olimpi guttatim rorantibus retardatus fuerit et ad gratam cratem sedemque pristinam revertatur, omnis protinus exercitus consueta vestibula perrumpens prisca cellarum claustra gratulabundus ingreditur^a Si ergo taliter creatura (ratione)^b carens, quam iura naturae^c indita absque legibus scriptis gubernant, reciprocis temporum successione ducoris praecepto paret, respondete, rogo, utrum horrendae^d abominationis infamia sint exprobrandi, qui concessa septiformis spiritus¹¹ gratia praediti devotae subiectionis frena ritu frenetico frangunt. Cur autem diversarum rerum ratiocinationes conglobans ad instiganda vestri pectoris praecordia stridente calamo percurram, audite!

Ecce, saeculares divinae scientiae extorres si devotum dominum, quem in prosperitate dilexerunt, cessante felicitatis opulentia et ingruente calamitatis adversitate deseruerint ac secuta dulcis patriae otia exulantis domini pressurae praetulerint, nonne execrabilis cachinni ridiculo et gannaturae strepitu¹² ab omnibus (digni)^e ducuntur? Quid ergo de vobis dicetur, si pontificem, qui vos nutrit et extulit, in exilio solum dimiseritis?^f

10 (13).

Rogat Aldhelmus Winbertum, ut ager a Baldredo emptus tunc ab Ina rege occupatus monasterio Malmesburiensi restituatur.

Willelmus Malm. g. p. V § 211 p. 355 Ham. Giles opp. Aldhelmi p. 336.

DOMINO IN DOMINORVM DOMINO DILECTISSIMO WINBERHTO¹ ALD-
 ad Ephes. 2, 20 HELMVS SERVVS SERVORVM DEI IN ANGLARI DVORVM^a TESTAMENTO-
 Daniel 2, 34. 45 RVM LAPIDE DE SVMMIS MONTIVM VERTICIBVS ABSCISO², QVI STATVAM
 QVATERO METALLORVM GENERE FABRE³ FACTAM QVATERNAL POPV-
 LORVM REGNA SIGNANTEM CONTRITO CRVRATENVS^b AVRATO CAPITE
 OPPRESSIT, SALVTEM.

^a) post ingreditur : Et post alia W ^b) ratione om. W suppl. Giles ^c) iura naturae W, nita et natura Giles ^d) non horrendae Giles ^e) digni om. W supplevi ^f) dimiseritis. Et cetera W

[10 (13)] ^a) duo W, sed 'unterlined' W, duorum Giles ^b) sic W, in loco Danielis: percussit statuam in pedibus eius ferreis et fictilibus

10) *prosa de virg. c. IV p. 232, 8 examen . . angusta alvearii vestibula catervatim per turmas egressum*

11) Septiformis spiritus secundum Ioh. apocal. 1, 4; Confer epist. ad Acirc. init. p. 62, 1 sqq. pridem tempore pubertatis nostrae, cum septiformi spiritalium charismatum munificentia vestra solers indolis . . ornaretur et ib. 5 sqq. quem propheticus sermo . . designat . . cum septeno sapientiae intellectu ceterarumque virtutum spiritu germinasse, p. 64, 22 quod autem septinarius numerus nonnumquam spiritus paraleti gratiam praefiguraverit . . sacra auctoritate edocemur 12) epist. ad Gerunt. not. 13

[10 (13)] 1) De Winberhto, abbate Nuthcellensi, regum Cadwallae et Ine clerico, Bonifatii magistro, cf. H. Hahn, Bonifaz p. 27, Hauck, Kirchengesch. Deutschlands I² 435. De re ipsa — dubitat num epistula genuina sit — Aronius, Diplom. Studien, Königsberg 1883, p. 67 et p. 20. Ad allocutionem cf. Beda in dedicatione vitae metricae Cuthberti: Domino in domino dominorum dilectissimo Iohanni presbytero Beda famulus Christi salutem 2) Quaternaria populorum regna sunt regna Babyloniorum Persarum Macedonum Romanorum a Daniele indicata cf. Hieronymi commentarium in Daniele (V 527 Migne). Prosa de virg. c. XXI quique statuam quaternario metallorum genere fabrefactam totidem regnorum saecula signantem angulari duorum testamentorum lapide de collis cacumine sine viri vola . . absciso . . exponit percussam 3) fabre factam cf. epist. ad Ehlfrid. p. 489, 6. 490, 12

Gerulum litterarum ad vestrae pietatis praesentiam destinavimus, qui vobis viva voce de causa⁴ nostrae necessitatis imminenti plenius promulgabit id est de terra, quam nobis venerandus patricius^a Baldredus^b possidendam accepto pretio obtulit, praecipue pro captura piscium apta et competenti^b loco. Et ideo^c, dum in vestri regis potestate data et collata esse videtur, obnixe precamur, ut eandem agri partem per terrae tuae caritatis patrocinium obtinere et habere^d firmiter valeamus, ne eadem possessione per violentiam privati, quia plerumque iustitiae iura vacillant, fraudemur^d . . .

^a) patritius W

^b) competenti W

^c) ideo W

^d) post fraudemur W habet Et cetera

4) ad Leutherium p. 476, 5 lator praesentium viva voce plenius promulgabit 5) Charta a Winberhto subscripta, in qua alia eiusdem Baldredi transactio commemoratur (agitur de agrorum commutatione; exstat in cod. Landsdown. 417 = Kemble, Cod. diplom. I n. XXVIII = Registr. Malm. c. XVIII) ab initio mutila legitur apud Will. Malmesb. g. p. V 208 p. 353 Ham. Commutatio illa cum in charta dicatur a Centwino († 685) confirmata, anno autem 688 signo 'Cedurallani regis', secundum cod. Landsdown., a Kentwino rege secundum Willelmum subscripta sit, pro spuria a Kemblio editur; ego valde turbatam et forsitan interpolatam arbitror; anni 685 et 688 confusi sunt etiam in altera charta Cedwallae et Centwini Kemble I n. XXIX

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
455 N. 5TH ST. NEW YORK, N. Y. 10017

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
455 N. 5TH ST. NEW YORK, N. Y. 10017

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
455 N. 5TH ST. NEW YORK, N. Y. 10017

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
455 N. 5TH ST. NEW YORK, N. Y. 10017

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
455 N. 5TH ST. NEW YORK, N. Y. 10017

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
455 N. 5TH ST. NEW YORK, N. Y. 10017

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
455 N. 5TH ST. NEW YORK, N. Y. 10017

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
455 N. 5TH ST. NEW YORK, N. Y. 10017

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
455 N. 5TH ST. NEW YORK, N. Y. 10017

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
455 N. 5TH ST. NEW YORK, N. Y. 10017

CHARTAE ALDHELMIANAE.

CHARTAE ALDHELMIANAE.

1. Leutherii privilegium	675
2. Cenfrithi donatio	680
3. Caedwallae donatio	685/6
4. Sergii privilegium	c. 695 (693)
5. Aldhelmus de successorum electione	705
-

Inter aevi Anglisaxonici chartas hae Aldhelmi nomen continent sive in textu sive in subscriptione: *Kemble, Cod. Diplom. I*, *VII (a. 670), *XI (26. VIII. 675), *XVIII (685/6), *XX (681), *XXII (681 indictione nona), *XXIII (681 indictione nona), *XXIV (mense Augusto 682 indictione prima), *XXVI (30. Iunio DC(L)XXXV), *XXVIII (Augusto 688 indictione prima), *XXIX (19. Augusto 688 (l. 685) indictione XIII), XLVIII (701 indictione XIII), *L (26. Maio 704 indictione secunda), *LI (704), *LIV (705 indictione III); *Registrum Malmesburiense cap. *XXIII (repetita 745 cf. n. XVIII), cap. *XXXV (937 repetita ex 680 cf. *Kemble XXIV. XXIX*), c. *LXIII (Privilegium Sergii) Willelmus Malmesburiensis gesta pontif. V § 201 (680). Omnes fere praeter *Kemble XLVIII* suspectae sunt originis, sed ut aliae ad historiam Aldhelmi afferunt, quae dubitationi sunt exempta, ita aliae dictionem referunt Aldhelmianam. Itaque hae quinque, quae sequuntur, dignae mihi visae sunt, quae inter opera Aldhelmi recipereantur.*

1.

Leutherius Wintoniensis episcopus Aldhelmo presbitero et Meldunensi cenobio terram Maldumesburgensem contulit aeterna largitione.

*Registrum Malmesb. I c. XIII p. 280 sqq. = R, Willelmus Malmesb. gesta regum Anglorum I § 30 p. 31 Stubbs = W¹, gesta pontif. V 189 p. 334 Hamilton = W², gesta pontif. V 199 p. 347 Ham. = W³, codex Landsdowniensis, quem secutus est *Kemble = L.**

*Ioh. M. Kemble, Codex diplomat. aevi Saxonici (London 1839) I n. *XI. Giles opp. Aldh. p. 341, 340.*

... Solet enim^a plerumque contingere, ut autumpnali^b torrido^c facessante¹ caumate^{Aug. 26 a} brumalia saevientium^d ventorum flabra² reciprocis alternatim cursibus succedant, quibus procellosa pelagi caerulea innormesque^e oceani gurgites³ hinc atque illinc quatuntur, qua-

[1] ^a) enim om. W³. Initium mancum esse docet invocationis absentia et particula enim. Inscriptio ex R addita est ^b) autumnali W³ ^c) corrodio L ^d) semencium L ^e) enormesque W³

[1] Hanc chartam *Kemblus* dubiae originis, *Wrightius* (*Biogr. Brit. lit. Anglo-Saxon. period p. 213*) falsam esse putat, quoniam *Leutherius* anno 676 mortuus eam, quam subscriptio a. 680 datam esse indicet, dare non potuerit. Sed cum is annus non legatur in codicibus, haec quidem ratio concidit. *H. Hahn, Bonifaz p. 8, 2* quoniam multa Aldhelmiana habet, non tam falsam quam interpolatam eam esse censet, itemque *Boenhoff, Aldhelm p. 60*, qui prooemio et aliis quibusdam omissis genuinam formam recuperasse se opinatur. Sed hic ut ea ipsa, quae minime suspecta sunt, omisisse videtur, ita, quod dicit interpolationes illas appropinquantis mundi termini significatione ad decimum saeculum revocari, hoc ipso *Lulli*, quem attuli, loco refutatur

1) ad *Ehfrid. p. 490, 13* alternatim reciproca facessante noctis nebula; contrarium ei incalescente caumate *Gildas De excidio Brit. c. 19 (M. G. Auctores antiquiss. XIII 35)* 2) ad *Wihthfrid. p. 480, 4* gelida brumarum flabra 3) ad *Ehfrid. p. 489, 13* caerulea trans ponti glauca innormesque dodrantium glareas, *prosa de virg. c. IV p. 232, 14* rubicundi tumentes oceani gurgites

tenus navigero tramite^a nullus absque discrimine^b navigans furibundo flamine carbasa rumpente transfretet^c, ita nimirum prostrata mundi pompulenta gloria^d iamque appropinquante eiusdem termino^e fluctuantes saeculi turbines incumbere evidenti experimento^f videntur, ut revera et ullo absque ancipiti scrupulo^g illa Domini praesagmina^h nostris tandem temporibus comprobenturⁱ impleri, quibus illa caelesti oraculo effatus est dicens^j 5

Luc. 21, 29 *videte ficulneam et omnes arbores*^k et cetera. Porro inter has turbulentas saeculi tempestates scripturarum flectenda^l sunt gubernacula totiusque navigii armatura atque instrumenta paranda, quatenus garrulo Sirenarum^m carmine spreto ratis recto cursu ad portumⁿ patriae prospere perducatur.

Quamobrem ego Leutherius^o Dei gratia^p episcopus pontificatus Saxoniae^q gubernacula regens^r rogatus sum^s ab abbatibus, qui sub iure parochiae^t nostrae coenobiali monachorum agmini pastoralis sollicitudine praeesse noscuntur^u, uti terram illam, cui vocabulum est^v Mealdumesburg^w, Aldhelmo presbytero^x ad degendam regulariter vitam conferre largisque dignarer, in quo videlicet loco a primo aevo infantiae^y atque ab ipso tirocinio^z rudimentorum^{aa} liberalibus litterarum^{ab} studiis^{ac} eruditus et in gremio Sanctae^{ad} 15 Matris Ecclesiae nutritus vitam duxit, et ob hoc potissimum hanc petitionem fraterna^{ae} caritas suggerere videtur. Quapropter praedictorum abbatum precibus annuens ipsum locum, de quo supra mentionem fecimus, tam sibi quam suis successoribus normam sanctae regulae sollerti devotione sequentibus fraterna petitione coactus ultroneus impendo^b, quatenus in futuram posteritatem remoto^c omni disceptationum conflictu ingruentium^d 20 quiete continua et pace perpetua Deo famulari sine impedimento valeant. Sed ne forte contentionis occasio deinceps emergat, hac rationis conditione interposita roborans^e confirmo, ut nullus succedentium demum episcoporum seu regum hanc nostrae donationis cartulam tyrannica fretus potestate^f violenter invadat, asserens pertinaciter, quod de iure potestatis episcopatus ablatum sequestratumque fuisse videretur. Et ideo 25 sciendum est et contra aemulos promulgandum, multo magis^g me commodum augmen-

a) nauigio errante *Giles* b) absque discriminibus *Giles* c) transfrettat *R*, transfretat *L*
d) experimento evidenti *W*³ e) absque ullo a. sc. *W*³ f) praesagia *L* g) comprobantur *LR*
h) dicens *om. W*³ i) et omnes arbores *om. Giles* k) flectenda *R* l) sirenarum *M*³, syrenarum
cell. cf. prosa de virg. c. XL p. 292, 17 m) portam *R* n) ego Leutherius — ultroneus concedo impendo
*haec sola habet W*¹, sed addita subscriptione Actum — quinto, omissis tamen subscriptionibus; ego Leutherius — vitam duxit *haec sola habet M*² o) gratia dei *LW*¹*W*³, *om. W*², gr. divina *W*¹ *Giles* p) Saxonicus *W*³
q) pontificatus — regens *om. W*² r) sum *om. LR* s) parochiae *W*³ t) praeesse noscuntur pastoralis
sollicitudine *W*³, qui — noscuntur *om. W*² u) inditum est *W*¹*W*², est inditum *W*³ v) Meildulfesburh *W*¹,
Maldulfesbirg *W*², Maldumesburg *W*³ w) presbytero *W*¹*W*² x) a primaevo infantiae flore *W*² y) tyrocinio *R*
z) litterarum liberalibus *L* aa) frena *M*, superna *L*, fraterna *W*³, superna *ed. Brewer in Reg. Malm.*
b) concedo *W*¹ c) remota *M et cod. Oxon. W*³ d) ingruentium conflictu *W*³ e) roborans *om. W*³ f) multo magis *LM*

4) *ad Ehfrid. p. 490, 11 navigero aequoreas fretantium calle gurgites prosa de virg. LIX p. 320, 23 confidit quod . . carbasa . . prosperis ventorum flaminibus sinuata . . barathrum . . transfretaverint. Nennius Hist. Brit. c. 37 M. G. Auctor. Antiquiss. XIII 177 legati transfretaverunt trans Tithycam vallem* 5) *ad Wihtfrid. p. 480, 1 pompulentae prostitutae, prosa de virg. c. LV p. 313, 19 pompulenta vanitas* 6) *ad Acirc. p. 201, 22 appropinquante iam stili termino. Epist. Lulli = Epist. Mer. I 425 adpropinquante iam mundi fine* 7) *ad Ehfrid. p. 491, 12 sacris imbutus sagminibus, ad Wihtfrid. p. 479, 6 sacrosancta potissimum praesagmina legito, prosa de virg. c. XXIII p. 254, 7 passionem mysticis praesagminibus portendit, carm. de virg. c. 304 superna Dei vatem praesagmina ditem Caelitus implebant* 8) *ad Ehfrid. p. 493, 4 summi sacerdotii gubernacula regens* 9) *ad Ehfrid. p. 490, 1 incunabulis tirocinii editus rudibus, p. 492, 17 ab ipso tirocinio rudimentorum* 10) *epist. Aethilwaldi p. 495, 10 arcana liberalium litterarum studia* 11) *epist. ad Gerunt. p. 485 adnot. 37*

tumque pontificali^a ecclesiae addidisse quam per vim abstraxisse. Postremo ut firmior praefatae^b donationis largitio iugiter mansura sit, praedictos abbates propriis manibus subscribere iussimus. Quodsi quis haec scripta et decreta nostrae definitionis^c irrita facere nitetur, sciat se ante tribunal Christi rationem redditurum. Actum publice iuxta
5 flumen Bladon, VII. Kalendas^d septembris anno incarnationis Christi DCLXXV^e.

Ego Leutherius aesi indignus episcopus rogatus a fratribus hanc donationis cartam subscripsi.

Ego Cuniberctus^f abbas subscripsi.

Ego Haeddi abbas subscripsi.

10 Ego Hiddi presbiter subscripsi^g.

Ego Wymberhtus^h presbiter subscripsi.

Ego Hedda subscripsi.

2.

Cenfrithus monasterio Malmesburiensi donat agros in Wdetun: prima haec, quae quidem servata est, charta donativa Malmesburiensis ab Aldhelmo videtur esse concepta.

Willelmus Malmesb. gest. pont. V § 201 p. 349 Ham. Kemble, Cod. dipl. I n. CCLXVII.

.. Fortuna fallentis saeculi procax non lacteo immarcescibilium liliorum candore¹ amabilis, sed fellita eiulandae corruptionis amaritudine odibilis filios in valle lacrimarum

^a) pontificalis LM

^b) praedictae W³

^c) diffinitionis L, et definita et decreta nostra W³

^d) Kalendarum L

^e) anno incarn. Christi 680 Giles p. 342 ex cod. Bodl. Wood, V fol. 10^b (p. 340 habet non videns eadem bis se edere Anno incarnationis Domini 675)

^f) Cunuberhtus L

^g) hanc lineam post insequentem habet L

^h) sic R, Wyniberetus cett.

[2] Chartam ex libro Gest. pont. V 201 (= W¹) Willelmus in principio alterius anno 937 datae repetivit § 250 = W². In Registro Malmesburiensi (R) altera haec exstat: cap. XXXV; posterior textus (cf. Kemble, Cod. dipl. CCLXVII) nonnulla melius servavit quam prius exemplum ipsum

[2] Cenfrithum Willelmus (§ 200) nominat comitem Merciorum, regi affinem sanguinis, virum corpore saeculo, mente militantem Deo. Chartam dubiae fidei putavit Boenhoff, Aldhelm. p. 61sq., quod dictio eius plane mira et ipsa in posteriore quadam charta spuria sit repetita. Sed ut de donatione ipsa (cf. Boenhoff l. c.) dubitari non potest, ita dicendi genus idem exemplum demonstrat, quod ad Aldhelmi dictionem valuisse epistula ad Ehfridum docet, i. e. Hisperica famina. Verborum collocatio, quae per totum prooemium habetur (a β b a), illum praeter alteram (a β a b) textum obtinet cf. mundario triquadrae telluris artico, remota vasti flaminis competa, fuis ostrei cruoris rivis, spumaticum bombosi tithis flustrum Fam. Hisp. c. I. Accedit libido verba rara adhibendi cf. immarcescibilis (CGL V 211 incorruptum vel aeternum Aldh. prosa de virg. c. XX) odibilis (cf. lorica Gildae v. 52; Aldh. ad Aethilwald. p. 504 gloria Deo semper odibilis) fellitus, eiulandus, indicibilis, attrectabilis (attrectat: cum pollutione tangit CGL IV 11, 13) boantis (= clamantis); cum his confer quae ex faminibus et Gilda collegit H. Zimmer, Nennius vind. p. 314. 321 et Götting. Gel. Anz. 1895, 158. 160. Restat unum vocabulum alibi inauditum nisi in hac charta et in hymno q. d. Bethmanni (edidit hunc optime Stowasser in progr. gymn. Francisco-Joseph. Vindob. 1889; adnotavit hanc concordantiam in apparatu suo iam F. Jenkinson) tanaliter; charta haec habet: (fortuna) ruinoso tanaliter dilabatur, hymnus haec: dedronte (dronte St. Omer 666; dedronte = τείρονται amicus Jenkinsonii; quoniam St. Omer suprascriptit decadent, conieci dramonte = δραμονται) tanaliter (suprasc. in St. Omer mortaliter). In aliis charta cum Aldhelmo consentit; cf. in valle lacrimarum Aldh. prosa de virg. VI (p. 234, 2) mortalibus in valle lacrimarum degentibus (ex psalm. 84; 7); fortuna .. filios fetentis carnis rictibus venenosis mordaciter dilacerat Aldh. prosa de virg. c. XI (p. 240, 1sq.) vitiorum belluas, quae rabidis molaribus et venenosis genuinis inermes quosque .. dis-

1) Sedul. Scottus De rectorib. christ. p. 24, 17 Hellm. Lilia florigerum comunt ceu lactea campum.

fetentis carnis rictibus venenosis mordaciter dilacerat^a, quae quamvis arridendo sit infelicibus attrectabilis, Acherontici tamen ad ima^b Cociti², ni satus alti subveniat boantis, imprudenter est declivis^c. Et ideo quia ipsa ruinoso deficiendo^d tanaliter dilabitur^e, summopere festinandum est ad amoena indicibilis laetitiae arva, ubi himnidica angelicae^f iubilationis³ organa mellifluaque vernantium^g rosarum odoramina a bonis beatisque⁵ naribus inaestimabiliter dulcia capiuntur sineque calce auribus felicitum suavia^h hauriuntur.

Cuius amore felicitatis illectusⁱ ego Cenfrithus, comes Merciorum, quandam telluris particulam venerabili abbati Aldhelmo sub aestimatione⁴ X cassatorum in loco, qui dicitur Wdetun⁵, ad serviendum Deo et Sancto Petro in perpetuum ius largitus sum cum consensu domini Ethelredi regis. Anno ab incarnatione Domini DC^{mo}LXXX^{mo} indictione VIII^k.¹⁰

[Subscripserunt¹ Theodorus archiepiscopus, Ethelredus rex Merciorum, Berhtwaldus subregulus, Cenfrithus patricius, Sexuulfus Licitfeld et Bosel Wigorniae episcopi.]

3.

Chartam Caedvallae, regis Westsaxoniae, qua Wilfrido episcopo Eboracensi agros prope Pegganham et portum Vedringmutham donat, 'dictitans scribere iussit' Aldhelmus. Propter errorem chronologicum putatur non genuina; sed confer p. 511 not. g.

Kemble, *Codex dipl. I n. * XVIII.*

685/6

I Timoth. 6, 7

In nomine salvatoris nostri Ihesu Christi!

'Nihil intulimus in hunc mundum, verum nec auferre quid poterimus.' Idcirco terrenis et caducis aeterna et caelestia supernae patriae praemia mercanda sunt¹. Qua-¹⁵

^a) fetentis filios i. u. l. carnis rictibus debachando uenenosis dilacerat W², fetentis filios ualle in lacrimarum carnis rictibus debachando mordaciter dilacerat R ^b) yma R ^c) decursibus R ^d) om. W¹, deficiendo W² ^e) canaliter dilatabitur R ^f) angelica himnidicae W¹, angelica ymnidicae R ^g) vernantium om. W¹ ^h) suauia om. W¹, auribus cliuipparum suavia R ⁱ) illectus *quamquam sequitur fastidiunt ima R* ^k) 'VIII written upon an erasure A (= cod. colleg. Magd. Oxon.)' Ham. Numerus indictionis constat ¹) Subscripserunt—episcopi addidi ex Will. Malm. § 204 p. 352 Ham.

cerpere nituntur et c. XX (p. 250, 11 cf. c. LIII p. 311, 15) puberes .. rabidis ursinae ferocitatis rictibus tradidit; sine calce = sine fine cf. Aldh. carm. de virg. v. 459. 615. 2591. epist. ad Acirc. p. 263, 23. Notanda sunt etiam membra parallela in prooemio per rimi consonantiam ligata. — Cenfrithi exemplum secutus etiam rex Aethelredus Aldhelmo XV cassatos largitus est cf. Kemble LXXIII, Giles p. 344; de hac autem charta, quam ipsam falsarii Malmesburienses auxerunt (Kemble n. XXII Will. Malmesb. V 202 Registri Malm. c. XV) recte iudicasse videtur Boenhoff

2) Etiam Hisper. fam. c. II Cocitus nominatur; satus alti boantis = filius eius qui de caelo clamat = Iesus Christus 3) Aldh. prosa de virg. c. XVIII p. 248, 5 ut devictis .. hostibus .. apostolicae iubilationis tripudio carmen .. decantet 4) Regist. Malm. c. XXIII sub X mansionum estimatione taxata, c. XXXV sub estimatione LX cassatorum 5) = Wootton in Wiltshire cf. Archaeologia XXXVII (1857) p. 259

[3] 1) Idem initium legitur in charta Aethelredi (Kemble, Cod. dipl. n. XXIII; repeterunt hanc falsarii Malmesb. = Kemble n. XXII Reg. Malm. c. XV Will. Malm. G. p. V 202), in charta Heddi episcopi (pridie Non. Iul. 680; Kemble n. XIX: hanc chartam, quam etiam Kemble pro genuina habet, Aldhelmus imitatus est; verba transumpsit auctor chartae Kemble n. VII), in charta Baldredi (Aug. 688: Kemble n. XXVIII = Reg. Malm. c. XVIII; initium omisit Will. Malm. G. p. V 208). Simile est initium chartae partim spuriae Kemble n. XXIX Reg. Malm. c. XIX Will. Malmesb. G. p. V 206, quae non ad annum 688, sed, ut indicatur indictione XIII, ad annum 685 referenda est; cf. etiam spuriam Osheri regis chartam = Kemble XVII

propter ego Caedvalla, disponente Domino rex, rogatus a venerando Vuilfrido² episcopo, ut sibi aliquantulam terram ad suffragium vitae suae fratrumque suorum, qui secum conversarentur, et in divino servitio huius peregrinationis, quam vir venerandus diutius peregit, pro relaxatione criminum et perpetui praemii receptaculo largiri dignarer, eius^a precibus annuens³ terrenam sibi possessiunculam, de qua suggerere^b videbatur, pro remedio animae meae⁴ libenter impendi et hanc liberalitatem^c sub aestimatione LXX tributarium taxavimus in illo loco, qui dicitur peccanham aliisque locis circumquaque adiacentibus (hoc est scrippaneg . ceorlatun . bucganora . beorganstede . northbeorganstede . crymesham se nothra mundanham . other mundanham) et haec omnia venerabili viro Vuilfrido cum consensu et devota confirmatione Ecgvaldi subreguli in potestatem propriae dominationis pro suae nimiae sanctitatis conversatione et nostrorum peccatorum relaxatione redegimus^d. Insuper addidimus fratribus suis deo servientibus ad ecclesiam Sancti Andreae super ripam positam^e orientalem portus, qui dicitur vedringmutha, terram, quae dicitur tangmere, X tributarium, ut eis, quamdiu fides catholica regnet, hinc necessaria corporalis usus specialiter praebeantur. Si quis vero — quod absit! — contra haec decreta firmiter statuta contraire et ea solvere conatus fuerit, noverit se ante tribunal examinis Christi rationem redditurum et habere partem cum Iuda, traditore Domini nostri Ihesu Christi, in inferno inferiore^f

Anno dominicae incarnationis DCLXXX . . .^g

† Ego Caedvalla rex a praefato rogatus episcopo hanc donationis meae cartulam scribere iussi et absque trimoda necessitate totius christiani populi (id est arcis munitione, pontis emendatione, exercitii congestionem) liberam perstrinxi.

† Ego Ecgvuald subregulus mente devota consensi et subscripsi.

† Ego Aethelredus, domino prestante rex, pro remedio animae meae hanc donationem corroboravi.

† Ego Haeddi episcopus consensi et subscripsi.

† Ego Ercenvualdus⁶ episcopus consensi et subscripsi.

† Ego Aldhelmus, scolasticus archiepiscopi Theodori⁷, hanc cartulam dictitans⁸,

[8] a) cuius *K(emble)* b) suggerere *K* c) libertatis *K* d) redigimur *K* e) positum *K*

f) 'Here follows the boundaries, inserted in Latin and in the same hand' *K* g) post hunc excidisse ultimum numerum puto, nam Caedvalla anno demum 685 rex factus est; notandum autem annorum subscriptiones in Caedvallae chartis saepius esse depravatas

2) *Eddi Stephanus vita Wilfridi c. 42* Quippe Caedwalla, Occidentalium Saxonum regionis monarchiam tenens (= a. 685) statim Sanctum Wilfridum episcopum nostrum gentilem populum in Suthsexum bene ad Deum convertentem . . . ad se venire humiliter accersivit. Iamiamque sancto ac venerabili patre nostro veniente rex Caedwalla in omni regno suo excelsum consiliarium mox illum composuit. Tunc vero Caedwalla triumphalis sancto pontifice nostro per Deum elevato et innumeris terrarum partibus et muneribus donorum secundum desiderium animae suae pro Deo donatis . . . illaesum audaci animo tuebatur; vide etiam *K. Obser, Wilfrid der Aeltere p. 66. Plummer ad Bedam h. e. IV 16 = II p. 229 Will. Malmesb. g. p. III 102 p. 233 Ham.* 3) *Leutherii privil. p. 508, 16*: praedictorum abbatum precibus annuens 4) *ibid.*: ob hoc potissimum hanc petitionem fraterna caritas suggerere videtur. — pro remedio animae meae; legitur etiam in genuina *Ini regis charta anni 723 = Kemble n. LXXI cf. etiam n. LII LVI* 5) *Charta Osheri regis = Kemble n. XXXXVI* Si quis hanc donationem minuetur (sic), sciat se redditurum rationem in die iudicii et partem eius esse cum peccatoribus et cum Iuda traditore, cruciatus sine fine in inferno cum diabulo 6) *Ercenvualdus episcopus Londiniensis 675—693* 7) *Similiter in cod. aenigmatum Britann. Reg. 12 CXXIII (= B¹ cf. p. 51)* Aldhelmus (archiepiscopus!) vocatur Theodori rhetoris discipulus. Theodorus tum in gratiam rediit cum Wilfrido cf. *Obser l. l. p. 69* 8) *Kemble n. XLVIII (genuina charta Ini)*: Ego Vuynberchtus donationem dictans subscripsi

prout regis maiorumque imperia statuerunt, scribere iussi, illisque sancientibus constitutum est, ut beato viro Vuilfrido liberum remaneret arbitrium in vita sua de hac ruris possessiuncula et post obitum, cuicumque voluerit, in aeternam possessionem iure hereditario derelinqueret.

Pax cunctis (sit) ^a legentibus	Consensumque praebentibus
Sitque ^b laus utentibus	Luxque perpes credentibus.
Virtus vita faventibus	Rite constet senatibus
Anglorum atque c(o)etibus,	Qui dona firment nutibus ⁹ .

In aversa pagina scriptum est:

† Vuilfridus episcopus cartulam hanc multimodasque et humillimas Theodoro 10 archiepiscopo in Christo salutes.

4.

Sergii papae privilegium super exemptionem monasterii Malmesberiensis.

Registrum Malmesberiense c. LXIII (vol. I 343 ed. J. S. Brewer) = R Willelmus Malmesber. g. p. V 221 p. 368 sq. Ham. = W [et § 189 p. 335 Ham. = W²] cf. etiam Faricii vitam Aldhelmi p. 362 Giles, qui addit ea exemplaria, quae Ini et Aethelredus suis reliquerint, periisse.

c. 695 Sergius¹ episcopus^a, servus servorum Dei, Aldhelmo^b abbati eiusque successoribus et per vos venerabili vestro monasterio.

^a) sit addidi; versus esse nota octonarum syllabarum, quales etiam alibi Aldhelmus adhibet ^b) sic K, legendum igitur laus; an scribendum Sit atque?

[4] ^a) episcopus om. W ^b) Aldelmo W

9) Versus in fine chartae addere ausus est Aldhelmus ex consuetudine epistulari cf. epist. ad Ehfrid. s. f. idem metrum adhibuit prosa de virg. c. VII cf. p. 520 sq. idemque discipuli eius in carminibus rhythmicis. Similiter hexametri duo leguntur in dubia Coenwallae regis charta anni 670 = Kemble VII.

[4] 1) Romae fuisse Aldhelmum et eorum, qui vitam eius scripserunt, testimonio et Scotti cuiusdam epistula constat, qui eum Romae advenam fuisse dicit (cf. p. 494, 13); sed de tempore nil constat nec ex charta quicquam redundat ad tempus privilegii constituendum, cum haec tam praesenti quam absenti data esse potuerit. Recte iter ad Sergii papae pontificatum refertur (687—701), et cum confirmatum sit privilegium ab Ini, Westsaxonum, (688—727) et Aethelredo, Merciae rege (675—704), eum abbatem post a. 688 Romam venisse constat facileque adsentiamur auctori eulogii (Eulog. hist. s. temp. ed. F. S. Haydon, Lond. 1858 I 224), qui privilegium datum esse a. 693 narrat seu potius coniecit; Willelmus (Hist. nov. lib. II 482 = gesta reg. Angl. II p. 560) de anno itineris (674) falsa prodidit. Quod Wrightius (Biogr. Brit. Litt. Anglo-Saxon period. p. 216) commemorat, Aldhelmum comitatum esse Caedwallam regem, qui a. d. XII. kal. April. 689 Romae obiit, huius coniecturae nec causa nec ratio potest afferri; nec minus dubia sunt, quae praeterea de itinere et privilegio proferuntur (cf. Boenhoff, Aldh. 75 sqq., Brightius, Chapters of early church hist.³ p. 410. H. Hahn, Bonifaz p. 45); cur ad ultimum Sergii annum (701) Jaffé in Regestis pontificum I² 245 n. 2140 itemque Hamilton in Willelmi editione descenderint, non video. Quod Faricius Aldhelmum a Sergio Romam adscitum esse dicit, Willelmus causam eundi fuisse, ut monasteriis suis apostolica privilegia acquireret, hoc utrumque ex interpretatione privilegii deductum esse puto; hoc utique constat, incidisse Aldhelmi iter in tempus id, quo inter homines Anglosaxonicos studium Romam peregrinandi summum fuisse Beda e. V 7 testis est. Ut Ceolfridus presbiter, abbas postea Giricensis et Wircmuthensis, condiscipulus Aldhelmi, cum Benedicto Biscopo Romam profectus erat cupiens sui gradus officium plenius Romae, quam in Brittannia poterat, ediscere (Hist. abbat. an. c. 10), ita Aldhelmus, Theodori, Hadriani, Wilfridi, propugnatorum ecclesiae Romanae, amicus et ipse causae Romanae deditissimus, Romam ideo petivisse videtur, ut cum sede ipsa ecclesiasticarum rerum rationem necteret et consuetudinem, simul id nimirum agens, ut, quemadmodum ab Agathone Benedictus (Jaffé, Registr. pont. n. 2106) monasterio suo impetraverat privilegium, ita suis monasteriis papae praesidium procuraret

Ea, quae religiosas conversationis intuitu monachis, servis Dei, pro libera vivendi facultate conferuntur, non pro illecebrarum licentia, sed pro sedulitate bene conversandi et divinis servitiis^a se ipsos singulari desiderio mancipandi procul dubio^b a praesulibus atque cultoribus Deo decretae Christianae religionis^c indulgentur, ut nexu humanae conditionis exuti, dum ab omni munere saecularium functionum efficiuntur^d immunes, sicut professionis eorum regula protestatur, Deo penitus vacent et eius solius sint intenti servitio^e, pro cuius maiestatis reverentia non solum ab oneribus temporalium ditionum sunt liberi^f, sed etiam amore religionis maximo honore sunt^g digni. Unde poscente^h a nobis religione vestraⁱ, ut auctoris nostri, beati Petri^k, apostolorum principis, vice^l, cui creator et redemptor noster, Dominus Iesus Christus, claves ligandi atque solvendi in terra caeloque dignatus est impertire, cuius et nos, licet impares, ministerio fungimur et ecclesiam eius Dei dignatione disponimus^m, monasterium beatorum apostolorum Petri et Pauliⁿ, quod Meldum religiosae memoriae condidit, quod etiam nunc Meldumesburg vocatur, situm in provincia Saxonia, atque^o aliud monasterium, quod in honore Sancti Iohannis Baptistae est in eadem provincia positum iuxta fluvium, qui vocatur Fron^p, quae^q tuam religionem Deo cooperante provide dispensare^r multorum veridica relatione ad nos pervolante^s agnovimus^t, apostolicis privilegiis robaremus, piae devotioni facientes^u assensum hortamur vos, in Dei laudibus et orationibus studiosos atque^v pervigiles, abstinentiae, castimoniae, purificationi tenaciter inhaerentes^w, hospitalitatis atque humanitatis officiis deditos ac devotos, obedientiae atque humilitatis Christi existere vos amatores, circa invicem pia caritate concordantes mandatis spiritalibus et sanctorum patrum regulis serviendo apostolicae fidei rectitudinem illibate servare, bonis studiis operam dare, humanitatem egentibus et peregrinis^x impendere, ecclesiarum Dei praesulibus et sacerdotibus venerationem debitam exhibere, Deo vacare, saeculares curas et quaestus effugere, temperantiam et paupertatem diligere, psalmis et ymnis^y spiritalibus^z atque orationibus assiduis cum Deo colloquium inserere, abstinentiam tamquam purificationem corporis in cunctis vitae studiis adhibere, in omnibus Dei mandatis alterutros excitare et proficientes^{aa} in melius aemulari, sollicitos^{ab} circa sui salutem esse et in Dei praesidio confidere, immaculatos vos^{ac} non solum a contagione carnali, sed etiam a sermonibus et cogitationibus noxiis^{ad} custodire, ut castitas atque sobrietas corporis simul et spiritus vestri ante Dei oculos luceat, quatenus et interior homo gratia virtutis illustretur et exterior bonae conversationis atque opinionis laudem^{ae} optineat.

Quia igitur talibus oportet et^d debetur pontificalis indulgentiae beneficium, praesentibus apostolicis privilegiis praedicta venerabilia monasteria decernimus munienda, quatenus sub iurisdictione atque tuitione eiusdem, cui et nos deservimus, auctoris nostri, beati Petri apostoli, et^e eius, quam dispensamus, ecclesiae et nunc sint et in perpetuum permaneant, sicut tua religio petiit^f, nulliusque alterius iurisdictioni sint^g subiecta nec quisquam^h episcoporum autⁱ sacerdotum vel cuiuslibet ecclesiastici ordinis clericus^k

^a) servitiis *R* ^b) procul dubio mancipando *W* ^c) religione *R* ^d) efficiuntur (*infra* officiis, beneficium, provintia, fatientes, iuditio) *W* ^e) servitio *R* ^f) liberali *R* ^g) sint *suprasc.* sunt *W*
cod. coll. Magd. Oxon. ^h) poscente—tribuimus etiam *W*², una poscente *R* ⁱ) religione tua *W*²
^k) beati Petri et cui—disponimus *om. W*² ^l) vitae *R* ^m) Petri et Pauli apostolorum *R* ⁿ) atque—Fron
*om. W*² ^o) quod *W*² ^p) dispensare didicimus *R* ^q) ad nos pervolante *om. W* ^r) quod tuam
religionem provide dispensare cognovimus *omissis* Deo cooperante et multorum—agnovimus *W*² ^s) fa-
uentes *R*, piae petitioni fauorem tribuimus *W*² ^t) aque *R* ^u) inhabentes *R* ^v) peregrinis et
egentibus *W* ^w) imnis s. l. h *W cod. coll. Magd. Ox.* ^x) spiritalibus *codd. edd.* ^y) perficientes *R*,
profitientes *W* ^z) sollicitos circa sui salutem et profitientes in melius emulari *W cod. Ox., sed recto*
ordine indicato ^{aa}) sese *R* ^{ab}) sermonibus noxiis et cogitationibus *W* ^{ac}) exterior bonae con-
versationis laudem atque opinionis *W cod. Oxon., sed corr.* atque opinionis laudem ^{ad}) oportet et
om. W ^{ae}) et *om. R* ^f) ecclesiae, sicut tua religio petiit, et nunc esse et imperfectum permanere *R*
^g) esse *R* ^h) nec quemque *R* ⁱ) ac *R* ^k) clericum *R*

quoquo tempore in ea sibi qualemcumque iurisdictionem^a defendere aut susceptionem vel^b quaelibet munuscula a religiosa congregatione extorquere vel exposcere praesumat^c neque in eorum oratorio episcopalem cathedram constituere aut missarum sollemnia^d ibidem gerere, praetersi a religioso abbate et congregatione ascitus^e advenerit. Presbiterum vero si necesse habuerint pro missarum sollemniis^f sibi ordinari aut diaconum, a reverentissimo episcopo, qui e vicino^g est, consecrandum expostulent, illo^h dumtaxatⁱ, quae^k ad sacram regulam pertinent, sub divino iudicio perquirente et absque muneris datione ordinante^l. Si autem et religiosum abbatem obire^m contigerit et ad electionem alterius fuerit ventum, illum, quem religiosa congregatio servorum Dei communi consilio delegeritⁿ promovendum, e vestigio (promoveat)^o, ut non detrimentum disciplina monachicae conversationis^p incurrat vel res monasterii abbatis privatione depereant. Praesul similiter, qui^q in propinquo fuerit, ex apostolici pontificis auctoritate orationem ei abbatatus^r attribuat.

[Mathaeus 27, 5]
Acta apost. 1, 18
Acta ap. 4, 5. 10

Dum haec ita sint, si quisquam episcoporum, presbiterorum^s vel cuiuslibet ecclesiastici ordinis clericus sive etiam laicus, cuiuscumque dignitatis fuerit^t, haec, quae a nobis sub divino iudicio statuta sunt, transgredi vel temerare temptaverit, reum se noverit ante conspectum Dei^u et a^v participatione corporis salutiferi et sanguinis Domini nostri Iesu Christi^w alienum. Condemnationem, quam Iudas Scarioth assecutus est, assequatur et ab apostolorum^x principe, ut Ananias et Saphira, percellatur, nisi de incepto temerariae praesumptionis peniteat; vita vero, salus et beatitudo perpetua his, qui^y haec conservaverint et conservari mandaverint!

Bene valete, dilectissimi fratres. Amen^z.

[Subscripserunt hoc privilegium, ut ex Anglosaxonica versione in codice Evangeliorum = Cotton. Otho C. 1 discimus (ab Hamiltone in nota ad Wilh. Malm. p. 371 sq. edita est), manus signo Aethelredus, Merciae, et Ini, Westsaxonum rex, et nomine suo Aldhelmus ipse; addideruntque reges in subscriptione quae cum Anglosaxonica versione congruentia leguntur apud Willelmum Malmesberiensem — in cod. collegii Magdalenae Oxoniensis in margine sunt addita = Gesta pontif. p. 374 Ham.: Decreveruntque quod [quaecumque] sors vel pacis vel disci[dii inter] regna Merciorum et Westsaxonum fieret, cenobia illa in ser[vitio Dei] otium exercerent.]

5.

Scriptum Aldhelmi abbatis et pontificis de successorum electione.

*Registrum Malmesb. I n. XXII = R Willelmus Malmesb. g. p. V 225 p. 379 Ham. = W Kemble, Cod. dipl. I n. *LIV = Anglia Sacra II 31. Giles opp. Aldh. p. 348.*

a. 705 Nihil^a in^b hoc saeculo proluxa felicitate perfruitur, nihil^a diuturna dominatione^c potitur, nihil^a (est)^d, quod non ad fatalem vitae terminum veloci cursu tendere videatur^e; et ideo sic^f nobis mundanarum rerum patrimonialia^g sunt perfruenda, ut tamen aeternae patriae emolumentis numquam fraudemur^h. Hinc est, quod ego Aldhelmus, postquam me immeritum nullisque praedignisⁱ moribus comprobatum in pontificatus officii sedem

- a) iurisdictionem RW b) susceptionem aut R c) praesumat om. R d) solempnia R
e) conuocatus R f) solempniis R g) euicino R h) ille R i) duntaxat W k) quaeque R
l) consecrante R m) obire ex obedire cod. R n) delegerit communi R o) *promoveat om. RW
p) monachicae conuersationis disciplina W q) Praesul quoque qui similiter W r) abbatibus R
s) presbyterorum W t) fuerit praeditus R u) Dei conspectum R v) a om. R w) nostri Iesu Christi om. W
x) ab Ejus apostolorum W y) hiis quique R z) Amen om. W
- [5] a) nichil RW b) in s. l. W cod. Magdal. Oxon. c) damnatione R d) *est om. RW
e) terminum loci cursu protendatur W f) nobis sic W g) patrimonialia R h) fraudemur R
i) pene dignis W

divina gratia subthronizasset^{a1}, proposui arcano^b mentis meae affectu, ut monasteriis meis^c, quibus iamdudum in abbatatus^d gradu constitutus suffragante Domino regulariter praefui², religiosum abbatem, quem sibi spontanea familiarum mearum optio consona voce elegisset^e, canonica ratione atque regulari sanctione constituerem^f. His^g voluntariis propositionibus meis pia monachorum meorum restitit pertinacitas et cum hoc sedulo saepiusque in conventu fratrum meorum fiducialiter^h narrassem, nullus his votis meis placidissimum praebebatⁱ assensum, dicentes quod^k 'Quamdiu vitali vegetaris spiritu nobiscumque praesentis vitae deputaris stadio^l, tuae semper dominationis iugo humillima colla subdere non dedignamur; sed hoc supplicii^m prece communique rogatu deprecamur, quod sub sacra scripturarum testificatione et favorabilium virorum claro consensu corrobore, ut nullus post obitum tuum nec regalis audacitas nec pontificalis auctoritas vel aliquis ecclesiasticae seu saecularis dignitatis vir sine nostro voluntatis arbitrio in nobis sibi vindicetⁿ principatum.³

Huic debitae monachorum meorum maxime^o famulorum Dei petitioni libentissime consensi et in monasterio, quod iuxta fluvium, qui dicitur Winburna^{p3}, situm est, cui venerandi regis nostri germana Cuthburga^{q4} praesidet, cum optabili famosissimi regis Ini^r consensu et reverentissimi^s fratris et coepiscopi mei Danihelis^t nutu praesentatae professionis devotionem decentissimam^u et vernarum Domini postulationem sacrae crucis signaculo confirmavi; itidem idem^v venerandus rex et praenominatus pontifex pari devotionis manu subscripserunt nec multo post in sacrosancto concilio^w, quod iuxta fluvium, qui dicitur Noodr^x, congregatum esse dinoscitur, idem omnium Saxonicae gentis archimandritarum cum regalis potentatus assensu et pontificalis^y prioratus nutu consensit auctoritas. Si quis vero contra haec tam illustrium personarum decreta moliri machinetur et sacra praesentis scedulae scita praevaricari praesumpserit, sciat se ante terribilem divinae maiestatis thronum cum praevaricatoribus praeceptorum Domini lugubri dampnationis iudicio percellendum^y. Sunt autem haec nomina monasteriorum: Maldubesburg, Froom, Bradanford^{z5}.

Scripta est huius confirmationis cartula anno ab incarnatione Domini nostri Ihesu Christi .DCC°V° indictione III^a.

[Subscripserunt Ina rex, Danihel episcopus, Ethelfrid patricius^b.]

^a) subtronizasset *R* ^b) archano *RW* ^c) Maeldumesburgh (*Maildunesburg Giles*) Froin (*From G*) Bradanford *add. R* ^d) abbatiss *Giles* ^e) eligissent *W*, elegissent *R* ^f) constituerent *Giles* ^g) hiis *R*
^h) fiducianter *K* ⁱ) praebebat *s. l. be W cod. Magd. Oxon.* ^k) quod *om. R* ^l) stadio deputaris *R*, studio *Giles* ^m) suplicii *W* ⁿ) uendicet *KK* ^o) maximeque *WK* ^p) Uninburna *K*, Wymburnia *R*, Wenburnia *Giles* ^q) Cuthburg *RW*, Cuthburh *K cf. prosa de virg. I, Cuthburga Giles*
^r) Yni *R* ^s) reuerendissimam *K Giles* ^t) sic *W*, Danielis *R* ^u) deuoto nutu decentissimam *R = Giles*; deuotissimam, *sed. corr. decentissimam W cod. Magd. Oxon.* ^v) identidemque *W* ^w) consilio *R*
^x) Wodes *K*, Wodor *Giles* ^y) pontificali *R* (pontificali, prioratus *ed.*), regali—pontificali *Giles* ^z) perculsurum *R* ^a) Sunt—Bradanford *om. R, sed conf. supra not. c. De forma Maldubesburg cf. Plummer ad Bedam II p. 310 sq.* ^b) Subscripserunt—patricius (*patritius cod.*) *W*; in *R* et apud *Kemblum*: (†) Signum

[5] 1) anno 705; *cf. Charta Loenfraedi a. 709 = Kemble I n. *LX* subthronizatus regali solio
 2) inde ab anno 675 3) Wimbourne in Dorsetshire 4) Codices recensiois primae Gestorum regum Anglorum (*Willelm. Malmesb. G. r. A. ed. Stubbs I p. 35*): Habuit sane Ina sorores Cuthburgam et Quen-
 burgam: Cuthburga Alfrido Northanimbrorum regi nuptum tradita, sed non post multum coniugio diducto primo apud Berkingum sub abbatissa Hildelida (*Hildelida abbatissa fuit 664 (675)—709*) mox ipsa magistra regulae Wimburnae Deo placitam vitam transegit. Vicus est modo ignobilis, tunc temporis insignis, in quo frequens virginum chorus terrenis desideriis castratis superos suspirabat amores. Accessit sacri caelibatus studio librorum Aldelmi De virginitate lectio, Berkingensium quidem nomini dedicata, sed omnibus eandem professionem anhelantibus valitura 5) *Willelm. Malm. Gesta pont. V § 128* Fecit et aliud cenobium iuxta fluvium, qui vocatur From; ... stat ibi adhuc et vicit diuturni-

manus Danielis (Danihelis *W*) episcopi (†) Signum Yni (Ini *W*) regis (†) Signum manus patricii Ethelfridi (Aethelfridi *W*). *De charta universa* cf. *H. Hahn, Bonifaz* p. 12, 1. *Boenhoff* p. 90. *Si non genuina est, at genuina Aldhelmi ad eam componendam videtur esse adhibita.*

tate sua tot saecula ecclesia in honorem Sancti Iohannis Baptistae constructa (cf. *privileg. Sergii* p. 513, 15) Necnon apud Bradeford tertium ab eo monasterium instructum crebra serit opinio . . et est ad hunc diem eo loci ecclesiola, quam ad nomen beatissimi Laurentii fecisse praedicatur. *Bradanfordense monasterium aliquot annis post From conditum est; in Sergii privilegio nondum commemoratur.*

CARMINA RHYTHMICA.

САНКТ-ПЕТЕРБУРГ

PRAEFATIO.

In praeclarissimo epistularum Bonifatii codice Vindobonensi 751 saeculo nono scripto, de quo post alios accuratissime egit W. Diekampius (N. A. IX 11 sqq.), foliis 38^a—39^b legitur epistula nullo nomine inscripta (Epist. Mer. I 384), quam ex quo H. Hahn (Forschungen zur Deutschen Geschichte XXI 384) Lullo adscripsit, omnes rectissime eius sententiam sunt amplexi. Hanc Lulli epistulam, post versum recurrentem miro quodam artificio rectis versisque litteris inter se ligatis scriptum, nomina runarum et ludicra quaedam scribendi eiusdem litterae repetitione comprehensa sequuntur (cf. L. Traube, Karol. Dicht. p. 134, 4 et E. Duemmler ad Epist. Mer. I 384 sq.); haec autem in nova pagina (40^a), quae sexti quaternionis prima est, excipiunt carmina quatuor rhythmica insigne alliterationis studium prae se ferentia, quae octonarum syllabarum versibus, quorum binos rimus inter se conectit, composita propriaque inscriptione notata sunt incipit carmen AĹ, quae inscriptio ante sequentia tria repetitur, cum primo carmini subscriptum sit finit carmen aldhelmi.

Haec carmina — quinque autem sunt, non quatuor, cum tertium in duo discernendum esse doceat versus IV 9 mihi . . facunda funde famina, cum in praecedentibus preces per tertiam personam sint conceptae (Summum satorem . . peto . . tutamina tribuat) — nihil ad epistulam praecedentem pertinere quamquam et codicis ipsius indicant indicia et probat argumentum, quod in epistula res Germanicas demonstrat, res Britannicas in carminibus, tamen ex quo Serrarius in Epistulis S. Bonifaci martyris (Moguntiae 1605) cum hac epistula, ordine codicis Vindobonensis deceptus, coniunxit, cum ea coniuncta manserunt, dum ea ita, ut iustum tandem recensiois interpretationisque iaceret fundamentum, edidit Philippus Jaffé in Monumentis Moguntinis (Berol. 1866) p. 38 sqq. Is cum recte vidisset, in epistula Aethilwaldi ad Aldhelmum (= Epistulae Aldhelmi (7) II p. 495 sq) carminis quarti mentionem fieri, haec carmina ab epistula anonyma seiuncta cum Aethilwaldiana, quae ipsa quoque in solo Vindobonensi servata est, coniunxit; quod recte viderat Jaffé, L. Traubius (l. l. p. 131) et H. Hahnus (Bonifaz und Lul p. 45. 181) recte longius persecuti etiam carmen de transmarini itineris peregrinatione in epistula commemoratum in carminibus nostris (= n. II) iam exstare monuerunt, cum Ph. Jaffé hoc ipsum perincommode evanuisse putaverit. Leguntur autem in epistula p. 496, 27 sqq. haecce: Huic autem nostrae parvitatibus epistulae trina cantati modolaminis carmina binis generibus digesta subdidimus, quorum primum dactilico heroici poematis exametro ac pedestri, ut autumo, regula trutinatum¹ et in LXX coaequantium versuum formulas, casu ita obtingente et (l. vel), ut verius dicam, supernae dispensationis nutu moderante², divisum; tertium quoque non pedum mensura

1) Hoc idem sibi velle puto ac secundum quantitatem in pedibus metricis valentem quemadmodum infra dictum est non pedum mensura elucubratum cf. epist. ad Leuth.: centena metrorum genera pedestri regula discernere et qui (versus) certa pedum mensura trutinentur 2) Cernitur in hisce numeri septiformis studium, quod in exordio epistolae ad Acircium uberrime explicaverat magister

elucubratum sed octenis syllabis in uno quolibet versu compositis (cf. W. Meyer, *Nachr. d. Gesellsch. d. W. zu Götting.* 1906 p. 213; et aliter W. Brandes, *Mus. Rhen.* LXIV 91), una eademque littera comparis (sic cod. pro comparibus) linearum tramitibus aptata cursim calamo perarante caraxatum transmittens dicavi; medium vero meo tuoque clienti Wihtfrido (sic L. Traube, *Wynfrido cod.*) de transmarini scilicet itineris peregrinatione similimodum itidem versuum et syllabarum lineis confectum representans porrexi. His perlectis recte iudicasse eos, quos supra nominavi, viros doctos lubenter quivis concedet.

Nec difficile est intellectu, qui factum sit, ut Aldhelmi nomine inscripta cum epistula illa coniungerentur. Exstat Lulli epistula ad Dealuwinum magistrum (*Epist. Mer.* I 338 n. 71; cf. etiam in prolegomenis ad pros. de virg. p. 210), qua illum obsecrat 'ut sibi Aldhelmi episcopi aliqua opuscula seu prosarum seu metrorum aut rithmicorum dirigere dignetur ad consolationem peregrinationis suae et ob memoriam ipsius beati antestitis'. Obsecutum esse magistrum discipulo docent epistulae Aldhelmianae inter epistulas Moguntinas insertae; cum hisce etiam rhythmis inter Aldhelmiana inventi trans mare venerunt et inter Lulliana sunt servati, cumque una cum Aldhelmianis et forsitan iam pro Aldhelmianis sint tralati, mirum non est, quod etiam nomine eius illustri sunt inscripti, ut Aldhelmi ipsius versus, qui in fine carminis de XII aris leguntur, in cod. Sangallens. 869 nomine Fortunati sunt inscripti, quoniam Aldhelmus cum Fortunato est traditus, et Sisebuti versus (*anthol. Lat.* 232, 4) nomine Isidori, quoniam in Isidori codice exstabant. Nam hoc mihi dubium non est, quin librarius Vindobonensis litteris AL cum signo abbreviationis scriptis indicare voluerit idem, quod aperte scripsit in fine carminis primi (carmen) Aldhelmi, non ut alii solverunt abbreviationem, aliud.

Et licet ipsum epistulae Aethilvaldi testimonium duos saltem rhythmos non esse Aldhelmi coarguat, omnes tamen Aldhelmianae esse prosapiae multis indiciis apparet, ita ut in hisce scholae Malmesburiensis egreium habeamus documentum.

Ac metrum quidem a Scottis excultum ab Aldhelmo, ut alia, quae ab illis tradita aequalibus probari videbat (cf. ad epist. ad Ehwfridum 487), receptum et ad discipulos imitatoresque propagatum esse videtur. Duo versuum octonarum syllabarum genera (cf. W. Meyer, *Ludus de Antichristo* = *Acta Ac. Bav. class. philol.-philos.* 1882 = *Ges. Abh.* I 219. 221) sunt secernenda: alterum, quod iam saeculo quinto adhibitum esse rhythmica Auspicii Tullensis epistula (*Epist. Mer.* I 155 n. 23; cf. W. Brandes, *progr. Guelferbyt.* 1905 et W. Meyer, *Nachr. d. Ges. d. W. z. Götting.* 1906 p. 194 sqq., *M. G. Poetae lat. a. C.* IV 614) docet, syllabarum extremarum concentum non flagitat, alterum numero syllabarum eodem comprehensum (*Beda de arte metrica* = *Gram. Lat.* VII 258 K) et rimo versus binos inter se excipientes coniungens apud Scottos excultum esse antiquissima eius exempla — inveniuntur in antiphonario Benchoriensi a Muratorio in *Anecdotorum* volumine IV (Patavii 1713) p. 127 sqq. et a F. E. Warren, *The Antiphonary of Bangor*, London 1893, edito — demonstrant: ymnum Sancti Comgilli abbatis nostri (f. 15^v), collectio ad secundam (f. 18^r), memoria abbatum (f. 36^v); accedit hymnus in codice Aurelianensi 146 saec. X servatus, ut hymnus St. Comgilli, abecedarius, quem edidit Ch. Cuissard in *Revue Celtique* V (1881/3) p. 207 sqq.: hunc sub finem saeculi VI a Columba Ionensi compositum esse editor eius suspicatus est, sed ob causas tam metricas quam grammaticas arcte eum cum Benchoriensibus eisque, de quibus hic agitur, coniunctum esse credam; notanda est etiam arcta eius cum Hispericis faminibus necessitudo, cum legatur in eo dodrantibus (51) per metas tethis ignoti (118) suffultus Dei iduma: sic legendum est pro Suffultu Dei idama v. 70; de iduma = manus cf. Stowasser ad *Hisp. fam.* 4, 21.

Aldhelmum autem talia panxisse carmina, quamquam nullum integrum inter opera eius exstat, probari mihi videtur paucis quibusdam reliquiis, quae tamen satis idonea luculentaque sunt, praesertim si coniungas ea cum Lulli epistulae loco, quem supra attuli. Servata est hymni Aldhelmiani pars in prosa de virg. c. VII p. 235:

Christus passus patibula
Atque leti latibula
Virginem virgo virgini
Commendabat tutamini

et in fine chartae ab Aldhelmo conscriptae (Kemble, *Codex dipl. I n. XVIII* = charta III p. 512) hi versus eius leguntur:

Pax cunctis (sit) legentibus	Consensumque prebentibus
Sitque laus utentibus	Luxque perpes credentibus.
Virtus vita faventibus	Rite constet senatibus
Anglorum atque coetibus,	Qui dona firment nutibus.

Quantopere autem Aldhelmus rhythmo illi adsueverit, inde vel maxime apparet, quod, ut partes hexametri atque adeo hexameter totus, sic prosam scribenti ei intercucurrerunt talia, qualia leguntur in prosa de virg. c. XXIII p. 255, 6 sqq. praemisso Christi labaro | tutus et Christi vexillo | armatus nec venenata | draconum . . detrimenta | tremebundus extimuit. Ab Aldhelmo igitur¹ transsumpta est forma ad carmina illa rhythmica pangenda formamque iam tritam factam ab Aldhelmo eiusque discipulis post illos adhibuerunt Bonifatius Lullus Bertgytha.

Nec metro solo carmina illa inter se et cum Aldhelmo concordant, sed etiam in genere dicendi. Eadem in omnibus quaesita ac redundans elegantia, idem in omnibus studium vocabulorum rariorum (nota in his etiam dodrantibus I 18, tithis II 51, nota genuinis = dentibus, caeli camara) et graecorum (monarchia, archon, synaxis, doxa, agon, agape, amnestia, cosmus, carismata, aius (= αἴσιος), alitus, tipo = typhon, obrizum), eadem operum Aldhelmianorum imitatio. Scholae vero Malmesburiensis institutionem hi fere loci ostendunt: I 31 Isidorum respexit auctor, v. 77 fortasse Gregorii moralia, v. 85 Hieronymum, v. 97 Isidorum; II 9 Sedulium laudavit; Lucae evangelium citatur, Iohannis evangelium et Epistulae Pauli exprimuntur. Denique ut Aldhelmum ipsum, ita carmina haec rhythmica imitati sunt Lullus et Bertgytha et Aelbwaldus cf. ad I 8. 121, II 183, III 17. 18, IV 75, V 3. 7. 8; de Aelbwaldo cf. infra p. 523.

Iam vero ut de auctore eorum quaeramus, quamvis codex Vindobonensis eum nominet et sint, qui re non accuratius perquisita omnia ea pro Aldhelmi carminibus venditent, continuo Aldhelmum omittendum esse profitebitur, quicumque duo (II. IV) ab Aethilwaldo scripta, in primo Aldhelmum appellatum esse, in quinto auctorem ipsum nomen suum apposuisse viderit; restat igitur solum tertium, quod tamen verisimilius est composuisse eundem, qui composuit carmen quartum.

Sed quamquam omnia eandem prae se ferunt indolem, tamen non unius esse videntur, ut posuit Henricus Bradley in disputatiuncula in *The english historical review* XV (1900) 291 edita (vide ad I 1), qui omnia ab Aethilwaldo putat esse conscripta. Nam primum carmen recte L. Traubius vidit scriptum esse a clerico, etsi in eis, quae de tempore carminum explicavit, adsentiri viro doctissimo non possum. Quod enim posuit, inde, quod I 1 Aldhelmum alloquitur auctor: Lector casses catholice atque obses anthletice oportere concludi carmen scriptum esse ante 675, quo Aldhelmus lector fuerit coenobii Malmesburiensis, nondum abbas, minime mihi videtur recte esse positum, cum eo tempore vix tantam iam acquisiverit auctoritatem, ut tam praeclara laude ornaretur; nam verba illa ita interpretor, ut poetam ad nomen Aldhelmi per transennam alludentem ipsum laudare voluisse arbitrer, quod ecclesiam catholicam Romanam fortiter tegat ab haereticorum i. e. Brittonum Scottorumque inimicitis, et ingentibus suis viribus pro ea se interponat, nec,

1) Theodori versus ad Heddam episcopum (Hahn, Bonifaz p. 32, 2) item rimo conexi trochaico rhythmo sunt compositi et bisyllaba in fine ponunt.

cum appellet eum lectorem, ecclesiasticum eius gradum indicasse, sed vocabulum illud idem hic sonare ac praeceptorem: confer, ut unum hic asseram exemplum, Scotti cuiusdam Aldhelmum praedicantis verba (*Epist. Mer. I 327 = p. 494*) fulgor, ceu dictum est, sapientiae prae multis in te fulget lectoribus (*cf. epist. Cellani p. 498*), et confer, quod in epistula Aethilwaldi legitur *p. 496, 5* 'mi amantissime purae institutionis praeceptor'; si autem propter carmen hoc etiam iter, quod in altero carmine describitur, ante 675 factum esse opinatur Traubius, neglexit, quod ipsa, in qua illud commemoratur, epistula secundum inscriptionem missa est ad Aldhelmum iam abbatem; nec potest ad primam abbatatus Aldhelmi partem referri iter illud eiusque descriptio, si vera sunt, quae de Aethilwaldo infra disputabo. Sed de auctore carminis primi rem acu tetigisse mihi videtur Traubius: nam clericum indicari puto versibus 127 sq. Tum binis stantes classibus Celebramus concentibus Matutinam melodiam Ac synaxis psalmodiam; scriptum autem illud puto post 705, quo episcopus factus erat Aldhelmus, quoniam Domnonia et Cornubia, quo iter susceptum est, ad episcopatum Aldhelmi tum pertinebant (*cf. ad I 9*); sed hoc pro incerto in medio relinquam.

Attamen quod primum carmen a ceteris separandum esse dixit Traubius, hoc non sola auctoris persona, sed etiam aliis quibusdam indiciis, quibus differt a ceteris quatuor, quamvis in aliis plurimis concordet, mihi quidem satis luculenter videtur comprobari. Nam cum *II 143. 152, IV 67, V 30* ceu dissyllabum sit, *I 175* heu diphthongum habet (*cf. Traube, Karol. Dicht. p. 112 sq.*); cum scriptor carminum *II—V* repetitionis figuram (sic, sic, —illis, illis etc. in initio versuum in deliciis habeat (*II 157, III 35, IV 65. 69, VI 9. 45*), eam auctor primi non adhibet; cum in carmine primo nullus legatur versus, in quo rimus inter duos versiculos — sufficere unius litterae concordantiam epistula Aethilwaldi *p. 497, 1* testatur — per unam consonantem s efficiatur non eadem praecedente vocali (*v. 151* dubiis coniectura est parum verisimilis), in ceteris quatuor undecim, in solo secundo non minus septem, leguntur exempla; alliteratio rarius in primo quam in quatuor sequentibus omittitur; quod in quatuor ultimis quater (*II 26, IV 2, V 9. 68*) legitur herus = deus et quod bis (*III 1, V 21*) legitur sator = parens, frustra in primo quaeras.

Reliqua autem quatuor unum composuisse puto Aethilwaldum, quod quibus rationibus demonstrari putem, ad singula adscripsi carmina; hic colligam, quae Aethilwaldum eundem fuisse suadent ut putemus, qui postea regnavit in Mercia inde ab anno saeculi octavi sexto decimo ad quinquagesimum septimum (*cf. Plummer ad Bedae Hist. eccles. V 23 = II p. 342*). Ac primum optime consentiunt, quae leguntur in Aldhelmi ad Aethilwaldum epistula, cum eis, quae Bonifatius quadraginta fere annis post ad Aethilwaldum, Merciae regem, scripsit (*cf. ad epist. ad Aethilwaldum p. 499 sq.*). Monet Aldhelmus iuvenem, ne vanissimis oblectamentis huius mundi nimium se subiciat in cotidianis potationibus et conviviiis superfluis, in equitandi vagatione culpabili, in voluptatibus execrandis, ne pecuniae gloriaeque amor nimis inserviat; apud Bonifatium autem scripta videmus haecce (*Epist. Mer. I p. 342, 26 n. 73*): si in iuventute adolescentiae tuae putredine luxoriae inquinatus et foetore adulterii involutus et voragine libidinis . . demersus fueras, iam tempus est, ut . . . resipiscas; *ibid. p. 343, 14* Praeterea nuntiatum est nobis, quod multa privilegia ecclesiarum et monasteriorum fregisses et abstulisses inde quasdam facultates . . *p. 345, 9* Incipe ergo melioribus moribus vitam componere et praeteritos errores iuventutis corrigere. Neque vero minus bene consentiunt, quae adnotavi ad *carm. V de Aethilwaldo et Offa amicis*, quae vel sola commovere me posse confiteor ad sententiam illam sequendam. Accedit, quod, quae in epistulae Aethilwaldi initio legimus *p. 495* (Aestivi igitur temporis cursu quo immensis feralium passim congressionum expeditionibus haec miserrima patria lugubriter invidia vastatrice diffamatur) facile declarantur, si conferas, quod in vita Guthlaci Felix *II § 20* narravit Coinredi (Merciorum 704—709 regis) diebus Britones, infestos hostes Saxonici generis, bellis praedis publicisque vastationibus Anglorum gentem deturbasse *cf. ad p. 495 adn. 3*. Sed si verum est, quod haec testimonia indicare videntur, Aethilwaldum

Aldhelmi discipulum eundem esse atque Merciorum regem, vix ante annum 680 natum eum esse putandum erit, ita ut carmina eius non ad initium, sed ad finem abbatatus Aldhelmi sint referenda; sic bene etiam quadrat, quod ad abbatem Aldhelmum Aethilwaldus scribit p. 496, 10, se ab illo ab ipsis tenerrimae cunabulis infantiae ad vegetam usque pubertatem esse provectum. Addo, etiam id, quod se p. 496, 20 cum Robuam, Salomonis filio, confert (cf. H. Hahn, Bonifaz p. 179), etiamsi translate haec omnia dicta sunt, facilius pleniusque posse intellegi, si Aethilwaldus re vera regii erat sanguinis. Satis vero constat Aethilwaldum, ubi Ceolred a. 709 Merciae regno potitus sit, in exilium esse eiectum (cf. Felix, Vita Guthlaci § 26, Lappenberg, Gesch. von England I 219) et per hoc exilii tempus accidit, quod de Hova comite eius narratur. Sed licet carmina III et V possint revocari ad Aethilwaldi exilium, nihil tamen continent, quo revocare eo illa cogamur.

Ut igitur omnia quatuor ab eodem viro conscripta esse videntur, ita non uno eodemque tempore sunt composita. Primum compositum esse c. IV ipse auctor in epistula ad Aldhelmum testis est; non multo post eum scripsisse c. II inde apparet, quod una cum quarto hoc misit ad Aldhelmum; carmina V et III aliquanto post sunt conscripta sed vivo etiam Aldhelmo, ita ut illi oblata postea inter ea, quae collecta exstabant, invenirentur.

Restat, ut de quaestione dicam cum carminibus illis coniuncta.

Vidimus supra epistulas inter se misisse Bonifatium et Aethilwaldum, e quibus tamen duae tantum inter Bonifatianas supersunt, quas scripsit Bonifatius Epist. Mer. I 337 n. 69 et 339 sqq. n. 73. Puto latere sub alio nomine unam, quam illi scripsit Aethilwaldus. Epist. Mer. I 361 n. 81 legitur epistula Aelbwaldi Aestanglorum regis, quae concluditur versu ex Aethilwaldi carmine desumpto cf. ad II 183; in eadem epistula legitur: in septenario numero perfecti saepe designantur, cum in epistula ad Aldhelmum (cf. supra p. 496, 29) Aethilwaldus profiteatur se plurimum numero tribuere septenario; denique, ut etiam grammatici aliquid accedat, ut Aethilwaldus V 73 scripsit Inque locet (sc. te) aethereum Caelestis sceptri gremium, sic auctor epistulae: qui vos in episcopatus regimen ponere voluit. Nec omittendum, quod Felix in praefatione vitae Guthlaci Aethilwaldum orientalium Anglorum rite regmina regentem appellat. Haecne sufficiunt ad epistulam illam Aethilwaldo adscribendam? Editores quidem Actorum Sanctorum (April. II p. 38 annot. a) hunc eundem fuisse aiunt et scriptorem epistulae.

Editionem Gilesii repetiit Migne, sed tam perverse is omnia confudit, ut apud eum intelligi carmina non possint; nam quae apud Gilesium ita impressa sunt, ut qui coniungendi essent versus iuxta ponerentur, ea ita posuit Migne, ut, quae in singulis paginis partita legerentur, continuo inter se coniungeret: sequuntur igitur post 1. 2 versus 3. 5. 7. 9 etc. deinde 4. 6. 8. 10 etc. Quid legisse sibi visus sit Migne carminum versiculis sic dispositis, prudenter reticuit. Optime versus rhythmos Philippus Jaffé in Monumentis Moguntinis p. 38—48 et Ernestus Duemmler in Epistulis Merovingicis I p. 240—247 ediderunt.

I.

CARMEN¹ (CLERICI CUIUSDAM IGNOTI) AL(DHELMO DATUM).

Post iter per Domnoniam Cornubiamque factum auctor carminis in aulam hospitis seu potius in hospitium monasterii alicuius ad fluvium (v. 50) prope mare (v. 99) siti — fortasse Adecastransis cf. Bright, Chapters of early english church history³ p. 353 — devertitur, cui vicina est ecclesia. Tempestatem, qua illic opprimitur, gravissimam

1) incipit carmen AL V

describit gravissimamque cladem, qua casa illa diruitur, sospite basilica monasterii, ubi ipse cum monachis [et sanctimonialibus?] matutinam cantaverat. Unum carmen est bipertitum (1—114. 115—200) compositum, non duo sunt carmina, ut putat Boenhoff, *Aldhelm* p. 118; ad *Aldhelmum* scriptum est, non ab *Aldhelmo*, ut putant A. Ebert, *Hist. lit.* I² 632, A. Baumgarten, *Hist. litt. Gr. et Lat.* I 273, M. Manitius, *Hist. litt. christ.* p. 493, indicio codicis Vindobonensis adducti; auctorem fuisse clericum recte primus vidit L. Traubius (*Karol. Dicht.* p. 130 cf. supra p. 521), non *Aethilwaldum*, ut posuerunt H. Hahn, *Bonifaz u. Lul* p. 181, Manitius, *Zu Aldhelm und Beda* p. 11, H. Bradley, *The english histor. rev.* XV (1900) 291. Cum *Cornubia* et *Domnonia* partes fuerint dioecesis *Scherburnensis* i. e. *episcopatus Aldhelmiani* (cf. *Will. Malmesb. gesta pontif.* II § 79 p. 175 Ham.), haud absonum videtur conicere, carmen compositum esse a clerico *Malmesburiensi* ab episcopo per illas dioecesis partes ob causam nescio quam misso, qui magistro eidemque episcopo abbatique suo post reditum ea, quae viderat atque expertus erat in itinere, narravit illiusque rogatu litteris postea mandavit. Cum neque lectoris (cf. supra p. 522) neque ymnistae vocabulum ad monastica munera referendum esse putem, sed altero magistrum, altero poetam hymnicis versibus sua decantantem significari (cf. *prosam de virg. c. XVIII* p. 248, 4 ut devictis aemulorum hostibus dulcem melodiam hymnista modulaturus proclamet), non ante 675, sed post 705 scriptum esse credo.

Lector, casses catholice	Usque diram Domnoniam
Atque obses anthletice,	10 Per carentem Cornubiam
Tuis pulsatus precibus	Florulentis cespitibus
Obnix flagittantibus	Et foecundis graminibus,
5 Ymnista carmen cecini	Elementa inormia
Atque rem sponsam reddidi,	Atque facta informia
Sicut pridem pepigeram.	15 Quassantur sub aetherea
Quando profectus fueram	Convexi celi camara,

[I] 1 Rector *M. Haupt* casae *Jaffé* catholicae *V* 2 oспes *Jaffé* anthletice *V*, athletice *edd.* sed cf. *Aldh. prosa de virg. XXXIV* p. 276, 11, *XXXVI* p. 283, 21 et *H. Zimmer, Nachr. der Gött. Ges. d. Wiss. Hist.-phil. Kl.* 1895 p. 159, cf. ad *carm. de virg.* 1190; sic etiam *sanctimonialis anglosaxonica*, quae vitam *Willibaldi* scripsit *Mon. Germ. Script.* XV 1 p. 104, 16 *Christi anthletus* 6 responsa *V*, corr. *Jaffé* 9 *dōnoniam V*

[I] 1 lector = magister: item *Dud Bonifatium* alloquitur *PlaC* I 16 casses catholicus (cf. *L. Traube, Karol. Dichtungen* p. 130; hic lectoris vocabulum ad dignitatem monachialem rettulit cf. p. 521sq.) et obses anthleticus appellatur *Aldhelmus*, qui ipse se in epistula ad *Wihlfridum* (*Willelm. Malmesb. gest. pont. V* § 188 vide p. 479 adn. 1) priscam protectionis galeam dixit memor nimirum epistulae *Pauli ad Ephes.* 6, 17 galea salutis. Item *Aethilwaldus eum IV*, 15 et 51 cassem priscum alloquitur, cum § 59 *Althelmum eum* dicens altissimum alio veriloquio laudet: de hoc more per nominis etymologiam ludendi cf. *P. de Winterfeld, PlaC IV* 264 sq. Tertiam etymologiam *Faricius* affert (p. 357 *Giles*) *Ald* enim, ut aiunt barbarice, senex interpretatur, inde *Aldhelmus* quasi senex almus. — Aliter versum interpretatus est *H. Bradley* (*The English hist. review* XV (1900) 291) per casses et obses virum indicari censens, cui nomen fuerit *Helmgisl*; sed carmina haec omnia aut ad *Aldhelmum* pertinent aut ad *Aldhelmum* sunt missa. Ad carmen confer etiam *Grimm, Altdutsche Wälder* I 127 3 *Aldh. carm. eccles. IV* 13, 3: Hos precibus . . crebris . . pulso cf. *carm. de virg.* 31. 1524. 2814, *epist. Aelbwalidi Epist. Mer. I* 361, 30 altithronum . . precibus pulsantem, 8 *Epist. Lulli Epist. Mer. I* 425, 10 quae pariter pepigimus, quando profectus fueram cf. *ibid.* 31 Quae pepigimus pariter memorare vivaciter. 9 *Domnonia* (*Devonshire*) et *Cornubia* (*Cornwallis*) ad dioecesin *Schireburgensem*, cuius episcopus *Aldhelmus* fuit, pertinebant cf. *Willelm. Malm. g. p. II* § 79 13 *Aldh. prosa de virg. c. XXVIII* p. 264, 20 cum . . inormia creaturarum elementa in melius mutata claruerint 16 *Hisp. fam. p. 7*, 3 *Stow.* almi scandunt camaram firmamenti cf. *ibid.* p. 11, 22

- Dum tremet mundi machina
 Sub ventorum monarchia.
 Ecce, nocturno tempore,
 20 Orto brumali turbine,
 Quatiens terram tempestas
 Turbabat atque vastitas,
 Cum fracto venti federe
 Bacharentur in aethere
 25 Et rupto retinaculo
 Desevirent in saeculo.
 Tum libertate potita
 Et servitute sopita
 Spissa statim spiramina
 30 Duelli ducunt agmina,
 Quibus bis sena nomina
 Indiderunt volumina.
 Horum archon, atrociter
 Fumam verrens, ferociter
 35 Furibundus cum flamine
 Veniebat a cardine,
 Unde Titanis torrida
 Labuntur luminaria;
 Cumque flatus victoriae
 40 Non furerent ingloriae,
 Tremebat tellus turbida
 Atque eruta robora
 Cadebant cum verticibus
- Simul ruptis radicibus.
 45 Neque guttae graciliter
 Manabant, sed minaciter
 Mundi rotam rorantibus
 Umectabant cum imbribus.
 Cum praepollenti pluvia
 50 Essent referta flumina,
 Turbo terram teretibus
 Grassabatur grandinibus,
 Quae catervatim caelitus
 Crebrantur nigris nubibus.
 55 Neque caelorum culmina
 Carent nocturna nebula,
 Quorum pulchra planities
 Perlucebat ut glacies,
 Donec nimbo ac nubibus
 60 Torve teguntur trucibus.
 Nam tenebrescunt turbine
 Disrupto rerum ordine
 Germanae Phoebi numina
 Atque praeclara lumina;
 65 Neque flagrabat flammiger
 Ductor dierum Lucifer,
 Sicut solet sepiissime
 Auratum sidus surgere,
 Sed caecatus caligine
 70 Velud furva fuligine.

23 fracti V 33 archons V 34 *famam V, fumum Jaffé cf. IV 23, fuma terra C. Gl. V 240, 21
 et al. cf. IV 23 35 flaminae V 40 furerent V 58 glacies V 60 crucibus V 63 germane V
 66 doctor V

17 Aldh. *carm. de virg. v. 158* praesentis machina mundi Duemmler cf. v. 1352. 1386. 1679 et
aenigm. 100 (XIII), 78 — *de virg. v. 522* monarchia mundi — regnat cf. v. 134 20 brumalis turbo
non est hiemalis tempestas, cum media aestate (v. 182) incidat, sed = ferocissima tempestas, ut C. Gl.
IV 22, 3. 473 aspera hiems declaratur per violenta tempestas 31 *Ut auctor Hispericorum faminum*
(p. 13, 26 Stow. bisenos phisici efferunt zephiros), poeta Isidorum respexisse videtur Orig. XIII 11
(de nat. rerum XXXVII) cf. etiam carmen de ventis Anthol. Lat. n. 484 R., v. 3 atque ita bis seno
circumdant flamine mundum (sed cf. etiam G. Becker ad Isid. De nat. rer. p. XVIII). Isid. De nat.
rer. XXXVII Ventorum primus cardinalis Septentrio frigidus et nivalis flat rectus ab axe. carm. de
ventis (Becker l. l.) v. 60 Hi sunt bissemi quadro sub cardine venti 34 Verg. *Aen. I 59* maria
ac terras caelumque profundum Quippe ferant (venti) secum verrantque per auras Ovid. met. VI 705
pulveream — verrit humum 47 Aldh. *prosa de virg. c. IX p. 237, 6* triquadram mundi rotam D.
 48 Aldh. *epist. ad Gerunt. p. 485, 5* (dominicos pedes fuis lacrimarum) imbribus umectantem D., *de*
virg. v. 1907 umectans imbribus (ora) = *carm. eccles. I 9. II 9* 51 turbo terram grassabatur cf. C. Gl.
 V 299, 17 grassari humiliare ferire caedere 55 *infra v. 94* late per caeli culmina cf. etiam IV 34.
 V 15. Aldh. *de virg. v. 2* Lucida stelligeri qui condis culmina caeli, v. 2816 stelligeri scandentes cul-
 mina caeli, v. 2877 per caeli culmina sancti 57 II 153 pulchra ceu planities 70 Aldh. *prosa*
de virg. XLIV p. 296, 21 (ut cacabatum) furvae fuliginis (atramentum) D.

Plaustri plane pulcherrima
 Non conparent curricula
 Aquilonis a circio
 Cursum servantis sedulo,
 75 Ac totidem torrentibus
 Septem latet lampadibus
 Pliadis pulchra copula
 Ab Athlantis prosapia:
 Haec conscendunt per ethera
 80 Ab ortu solis sidera.
 Tunc pari lance limpida
 Librae torpebat trutina;
 Zodiacus cum cetera
 Cyclus fuscatur caterva,
 85 Quem Mazarothe reperimus
 Nuncupari antiquitus,
 Bis senis cum sideribus
 Per Olimum lucentibus;
 Nec radiebat rutulus,
 90 Sicut solebat, Sirius,
 Quia nubis nigerrima
 Abscondunt polos pallia.
 Attamen flagrant fulmina
 Late per caeli culmina,
 95 Quando pallentem pendula

Flammam vomunt fastigia,
 Quorum natura nubibus
 Procedit conclidentibus,
 Necnon marina cerula
 100 Glomerantur in glarea,
 Qua inruit inruptio
 Ventorum ac correptio.
 Per pelagi itinera
 Salsa spumabant equora,
 105 Cum bulliret brumalibus
 Undosus vortex fluctibus;
 Oceanus cum molibus
 Atque diris dodrantibus
 Pulsabat promontoria
 110 Suffragante victoria:
 Sic turgescerebat trucibus
 Pontus ventorum flatibus
 Infigendo flaminibus
 Scopulosis marginibus.
 115 Quid dicam de ingentibus
 Altithroni operibus,
 Quae nullus nequit numero
 Computare in calculo?
 En, multa in miraculo
 120 Nunc apparent propatulo:

72 curricula V 82 Libre torpebat V 89 radiebat sic V cf. Traube *PlaC* III 796, *Hrotsvit*
Agnes. 258; rutulus sic V cf. V 37 *fragm. Lux. Hisp. fam. Nachr. der Götting. Ges. der Wiss.* 1895 p. 123, 20
 91 nugerrima V 97 quarum V 101 *ruit V, furuit Traube 113 fāminibus V 119 En multa.
 In miraculo *Jaffé* 120 apparet *Jaffé*

77 sq. *Aldh. prosa de virg. c. XLIX* p. 304, 4 (Demetrius) nobili stirpis prosapia oriundum; sed cum non generis Atlantis sint Pleiades, sed ipsius filiae, credo legendum esse ab Athlante prosapia. — *Gregor. Moralia* XXIX in caput XXXVIII *Iob* § 73 Pleiades quippe ab Oriente .. surgunt 85 *Repperit auctor hoc apud Hieronymum epist.* 64, 19 (= I 365 *Vallars.*): Nam et in *Iob* (= 38, 31) Arcturum et Orionem et Mazuroth hoc est zodiacum circum et caetera astrorum nomina legimus D. *Hieronymus* formam nominis ex *LXX* sumpsit, cum secundum textum hebraicum legendum fuisset Masarothe; itaque etiam in versu forma illa restituenda videtur. Similis doctrinae ostentatio etiam apud *Aldhelmum* in *praef. aenigmatum* v. 4 exstat, ubi alterum verbum hebraicum adhibetur torsisti membra Behemoth 92 (vide etiam 84) *Carmen de commentario in apocal. Ioh.* (*Neues Archiv* VI 510) Noctis qua clarum non fuscant pallia lumen 94 cf. ad v. 59 96 *Verg. VIII* 259 incendia vomentem, *ibid.* 620 flammisque vomentem, *Ovid. met. V* 353 flammamque .. vomit, *Aldh. aenigm.* 52 (VI), 5 Quae flammisque focosque laremque vomentia fundunt 97 *Isidorus De nat. rer. c. XXX* Aiunt naturalium scrutatores causarum, quod ex conlisione atque adritu nubium fulgura generentur 104 *Verg. VIII* 689 totum spumare .. aequor 108 (cf. 100) *Aldh. epist. ad Ehlfrid.* p. 489, 13 inormesque dodrantium glareas (ubi vide notam). Est vox *Hisperica*; lunam paene completam, quae 'maritimos aestus maximos in oceano efficere consuevit' (cf. *Stowasser ad Hisp. fam.* p. 33) significans, deinde aestum ipsum: *Hisp. fam.* p. 13, 30 pollentemque tonuit rapere dodrantem, 12, 1 vastaue tumente dodrante inundat freta; cf. etiam *Columbae rhythmos a Chuissardio Revue celtique V* 207 sqq. editos v. 50 sq. Invehunt nubes pontias Ex fontibus brumalias Tribus profundioribus Oceani dodrantibus Maris

- Clara Christi clementia
Per haec facta recentia!
Cum quarta gallicinia
Quasi quarta vigilia
125 Suscitarent sonantibus
Somniculosos cantibus,
Tum binis stantes classibus
Celebramus concentibus
Matutinam melodiam
130 Ac synaxis psalmodiam:
En, statim fulera flamine
Nutabant a fundamine;
Tigna tota cum trabibus
Tremibunda ingentibus
135 Vacillabant ab omnibus
Aulae pulsata partibus.
His tantis tempestatibus
Ac terrorum turbinibus
Nostra pavent precordia,
140 Tot monstrorum prodigia
Quando cernebant lumina:
Tectorum laquearia
Horrissonis fragoribus
Concuti ac creporibus.
- 145 Tum tandem cursu caterva
Confracta linquens limina
Portum petit basilicae
Populante pernicie:
Hic pelluntur pericula
150 Per Matris adminicula!
Quidam discrimen † duobus
Devitantes cum saltibus
Per devexa ac lubrica
Clivosi ruris latera
155 Metuebant magnopere
Casam contritam crepore.
Porro cum tetrae tenebrae
Preterissent et latebrae
Fatescente velamine
160 Orto iubaris lumine,
Scissa ceca caligine
Quasi mortis imagine,
Tunc videns ab ecclesia
Tigilli fusa fragmina,
165 'En, inquam, noctis horrida
Nunc apparent spectacula!
Ecce, casae cacumina
Cadebant ad fundamina,

136 pulsatis V 148 propellente Jaffé, sed cf. in adnotatione 151 duobus V, dubiis coni. Jaffé,
recepit Duemmler 152 diuitantes V 156 contritum V 157 tetro V 159 fatescentes V
160 iuuaris V 163 uident Jaffé

121 facta sc. est: *verbum substantivum q. d. (est, sunt) in his carminibus non invenitur usurpatum.*
Aldh. de virg. v. 2088 saeva pericla duelli Protinus auferret solita clementia Christi. Epist. Berthgythae ad Baltnardum Epist. Mer. I 429 Clara Christi clementia celsae laudis in secula 127 *Aldh. prosa de virg. c. XXX p. 286, 14 Cuius rei regulam . . binis classibus canora voce concrepans et geminis concentibus Osanna persultans cum iucundae iubilationis melodia concelebrant. — carm. eccles. III v. 47 classibus et geminis psalmodum concrepet oda, Aethilwulf XV 24, XXI 14. 23 (Traube, Karol. Dicht. p. 36)* 130 synaxis (= collecta) officium ecclesiasticum, canonicam precationem chori, cursum psalmodum significat; regula St. Bened. c. XIII describit, in nataliciis Sanctorum qualiter agantur vigiliae cf. *Aldh. prosa de virg. c. LX p. 322, 14 quatenus in sancta synaxi cum veneranda monasticae classis caterva . . creatori . . orationum holocaustomata . . obtulerit, Aethilwaldi (Aethilwaldi?) epist. ad Bonifatium Ep. Mer. I 363 memoriaque nominis vestri in septenis monasteriorum nostrorum sinaxis perpetua lege censeretur debet* 136 aula, casa, tigillum, tecta idem significant aedificium 143 *Aldh. prosa de virg. c. XXX p. 261, 12 fragore horrissono = XLVII p. 300, 22 (in tempestatis descriptione) D.* 148 populante pro pullulante ut in *fam. Hisp. cf. F. Jenkinson, Fam. Hisp. p. 85 sq.* 150 c. III 27 Alma per adminicula Hostium demat spicula 159 sq. = deficientibus tenebris cf. *Aldh. prosa de virg. c. XXXV p. 279, 15 limpidissimo lanternae lichino tenebrosa caligo fatescit; similiter epist. ad Ehfr. p. 490, 13 facessante noctis nebula (cf. ibi adnotata), prosa de virg. c. IV p. 231, 14 facessante crepusculo et exorto limpidissimi solis iubare. Epist. ad Acirc. p. 65, 14 furvis tenebrarum latebris cessantibus et nocturnis umbrarum latibulis fatescentibus exorto crepusculo clarum et croceum limpidissimum iubar totis terrarum finibus infunditur* 164 Tigillum = tectum Corp. Gl. V 648 cf. *Aldh. de virg. v. 1028. 2402, prosa c. XXXII p. 272, 5 in proprii domatis tigillo cf. Progr. Goth. 1904 p. 8* 166 cf. supra v. 120

Qua solebant lautissimae
 170 Sumi dulces deliciae!
 En, genestarum aprica
 Frondosarum velamina
 Pelluntur parietibus
 Flabrorum arietibus!
 175 Heu! tectorum tutamina
 Prosternuntur in platea;
 Ecce, crates a culmine
 Ruunt sine munimine!
 Flatus saevi spiramina
 180 Haec fecerunt ludibria.
 Et nisi natalicia
 Pauli sancti sollemnia
 Tuerentur trementia
 Timidorum precordia,

185 Forsan quassato culmine
 Quateremur et fulmine,
 Quemadmodum crudeliter
 Novies binos circiter
 Propalant evangelica
 190 Trini Tonantis famina
 Turris fregisse fragmina
 Cum immensa maceria.
 Ergo Christo in commune
 Adempti a discrimine
 195 Grates dicamus dulciter
 Manenti immortaliter!
 Doxa Deo ingenito
 Atque gnato progenito
 Simul cum sancto superna
 200 Flatu regenti saecula!²

II.

AETHILWALDI CARMEN DE TRANSMARINI ITINERIS PEREGRINATIONE
AD WIHTFRIDUM.

Tres viri, ex quibus duo fratres erant (cf. ad v. 19), Romam proficiscuntur; aliquantum temporis illic morati mortuo fratre altero post duas hiemes duo superstites in patriam revertuntur donaque plurima tam praestantia sua quam novitate animos maxime allicientia secum referunt. — Carmen hoc dubium non est quin recte Traubius et Hahnus coniecerint esse idem, quod Aethilwaldus in epistula ad Aldhelmum data significavit, cum scripsit p. 497, 3: medium (ex tribus carminibus cum epistula missis) meo tuoque clienti Wihtfrido (sic L. Traube) de transmarini scilicet itineris peregrinatione simillimis itidem versuum et syllabarum lineis confectum (cf. ad carm. IV) representans porrexerit. Sed hoc ut certum videtur, ita de ceteris ambigendum est, nisi quod ex epistula ad Aldhelmum data ipsa consequitur, eam ante annum 705 esse scriptam; maxime autem cavendum, ne quid, quod primo carmine videatur indicari, ad huius carminis interpretationem adhibeatur, cum illud ab alio auctore sit compositum. Nimirum illud cum hoc ea sola re, quod ipsum quoque ad Aldhelmum missum est, cohaeret.

Nuper dein labentibus
 Binis brumae temporibus

Absque mora meatuum
 Mox completa vergentium

169 que V lautissime Jaffé et Duemmler 173 uelluntur Jaffé 174 fabrorum V, corr. Haupt
 185 *quassati V flamine cj. Jaffé 200 regenti Jaffé, regente V In fine finit carmen aldhelmi V
 [II] incipit carmen at V 1 de inlabentibus V 2 uiuis Jaffé et Duemmler brunae V 3 Atque
 Jaffé et Duemmler

182 = Iunii die 29 190 Lucas 13, 4 omnes similiter peribitis, sicut illi decem et octo, supra
 quos cecidit turris in Siloam et occidit eos. — propalare: vide ad epist. ad Leuther. p. 476 adn. 5
 197 Aldh. epist. ad Ehfr. p. 490, 7 ad doxam onomatis cyrii

[II] 2sq. Versus primi circumscribere videntur, quod simplicius dici potuit per duas hiemes con-
 tinuas. Versum, quem in sequentibus indicavit, esse Sedul. carm. pasch. II 139 (quas etenim volitans per
 tempora mundus Novit habere moras?) recte vidit L. Traube, Acta Acad. Bav. cl. philos.-philol. XIX 11

- 3 (Quemadmodum mellificis
Heroicorum vorsibus
Inlustris quondam poeta,
Romae urbis indigena,
Stili calamo stridulo
10 Caraxante persedulo
Sacris inserit scedulis
Doctiloquus Sedulius,
Evolutam labilibus
Mundi molem rotatibus
15 Protelata praepatulis
Intervalla obstaculis
Pepulisse perneciter
Parum sistens stabiliter)
Trini fuere famine
20 Viri absque cunctamine
- Divulgati per aethera
Summi Olympi suprema,
Virtutum quos redimita
Cristatos cingit corona;
25 Parta namque per fabricam
Aethralis Heri vegetam,
Fides necnon trilicibus
Girat thoracis humeros.
Sic truduntur tyrannidis
30 Tela labaro tyronis,
Quibus horrende inruit,
Imber veluti ingruit;
Bellicosus in agone
Christi, adverso agmine
35 Consternatus quo quiritat
Fur vix erectus, indicat:

5 an mellifluis? cf. ad epist. Cellani p. 498 adn. 2 15 protellata V, prae patulis V 20 cunctamine V
21 divulgati V 25 paeta V 26 uegitam V 27 fidei V, corr. Traube trilices Jaffé 28 gi-
rant V, corr. Traube humeris thoraces Jaffé 30 te labiosa V, corr. Traube vi osa Jaffé 35 quod V,
corr. Traube veritat V, queritat Haupt, corr. Traube 36 furvex V, corr. Traube furvus et rictu inhiat Jaffé

(1892) p. 339; tetigit Aethilwaldus etiam ea, quae praecedunt apud Sedulium, aevique meatus (v. 135) et nec mora (= absque mora Aethilw.) 9 Epist. Aethilvaldi ad Aldh. p. 497, 2 (carmen) cursim calamo perarante caraxatum; formam vorsus etiam in epistula Aethilwaldus usurpavit p. 496, 29. 497, 1. 4 cf. L. Traube, Karol. Dichtungen p. 14 adn. — heroicorum versus sunt dactilici heroici poematis hexametri, ut dicit in epistula. Sedulium carmen de virg. et aenigmata demonstrant tam in compositione quam in elocutione Aldhelmi fuisse exemplum: lectitasse et laudasse hic videmus illius auctoritatem secutos Sedulii carmina etiam discipulos Malmesburienses. — Ad doctiloquus Sedulius cf. v. 114 apostoli doctiloqui oraculi Columbanus ad Sethum (Epist. Mer. I 183) v. 14 doctiloqui vates 13 evoluta labilibus rotatibus = volitans Sed.; mundi moles = mundus Sed. (cf. Sed. V 248); protelata — intervalla (cf. ad epist. ad Leuth. p. 476 adnot. 5) = moras Sed.; parum sistens stabiliter pro p. sistentem st. graviter contra grammaticam peccans ad mundi molem pertinere oblitus est 19 Trini viri qui fuerint, non constat; ne hoc quidem clerici laicine fuerint, potest explorari; v. 102 ad laicos potius quadrat. Omnes tres sodalitates foedere fuisse iunctos, duos fuisse fratres ex carmine ipso apparet; nec Wihtfridus, cui carmen Aethilwaldus 'representans porrexit', inter eos fuisse videtur nec potest inter eos fuisse, quod sunt qui putent, Aldhelmus aut Aethilwaldus ipse. Illud praeter conversionem orationis v. 41sq. nihil indicat, hoc ipse verborum epistulae tenor impedit quominus possit credi. — Trini = tres, ut bini = duo v. 74. 95 et I (31 bis sena) 127 binis classibus (188 novies binos) 190 trini: item distributiva pro cardinalibus usurpant Hesper. fam. cf. Stowasser ad 4, 17 20 absque cunctamine = procul dubio 21 c. IV 14 virum, virtutum rumore fulgentem in aethere; de virg. v. 712 Gregorius felix fama super aethera notus, v. 774 Paulus signis super aethera notus omnibus et regnis 22 Verg. Aen. VII 558 summi . . Olympi Duemmler. Aldh. de virg. praef. v. 18 a summo — Olympo., aenigm. 79 (VIII 3, 5 summi regnator Olympi 26 Hesper. fam. p. 9, 33 alium herum poscite poli, p. 15, 7 supernum vasti posco herum poli; c. IV, 2 Aethereus qui omnia Mundi Herus molimina . . formasti cf. v. 9. 68. vide P. de Winterfeld ad PlaC IV 289 v. 361 27 Coniuncti hic sunt duo novi testamenti loci: Pauli ad Thessal. I 5, 8 et ad Eph. 6, 17 28 c. III 29 sq. Quibus infesti fortibus Forant thoracas humeris (cf. de virg. v. 2463 cassida cum thoracis); de girare aliquid aliqua re cf. L. Traube PlaC III p. 72 adn. 1 30 et 38 Aldh. prosa de virg. c. XXIII p. 255, 7 praemisso Christi labaro tutus et Christi vexillo armatus 32 Verg. Aen. XII 284 ac ferreus ingruit imber D. cf. v. 39 horridis . . telorum imbribus et c. III 33 imbribus Telorum emicantibus 36 Aldh. de virg. praef. 15 Ne praedo pellax caelorum claudere limen . . valeat . . Ne fur strofosus foveam detrudat in atram: praedo (latro) et fur est = diabolus

- 'Christi crucis per culmina
 Ferimus frontis vexilla,
 Quae fugax Orcus horridis
 40 Timet telorum imbris.²
 At vos, famosi viribus
 Viri sudantes strennuis,
 Trucem vicistis tropeo
 Hostem belli aethereo,
 45 Qui propinquos et patrias
 Abspernantes peregrinas
 Ignoti ruris cespites
 Adistis cursu praepetes!
 Neque furentes vortices
 50 Undisonis fragoribus
 Turgentis Tithis tellurem
 Debellantis per terrorem,
 Neque latrones libidis
 Glomerantes genuinis
 55 Loetiferae libidinis
 Luridaeque cupidinis,
 Abstrahunt qui exuvias
 Legentibus per avias,
 Neque belvae vibrantibus
 60 Rabidi rostri rictibus
 Oberrantes per devia
 Dumosi ruris limina
- Celsorum Christi militum
 Refrenarunt propositum.
 65 Tum agape pro numinis
 Iter suum conaminis
 Gradientes sublimia
 Petri petunt suffragia;
 Illum visendi gratia
 70 Frequentant, ut amnestia
 Nancta foret a numine
 Petri iuvante fame:
 Omnes hii in Domino
 (Bini sane pro saeculo)
 75 Erant iuncti bitumine
 Germanitatis viscide.
 Tandem, decurso concite
 Perlongi callis limite,
 Edem aliam adiere,
 80 Patria quam petivere,
 Ubi Petri corpusculum
 Iacet tellure conditum.
 Tum alter e felicibus
 Couterinis fratribus
 85 Prosilit de ergastulo
 Carnis evulsus clanculo
 Clavigero et regiae
 Caeli adhesit munitae;

39 quas V orcas V 42 sic (strennuis) V = *fragm. Luxemb. fam. Hisp. Nachr. der Götting. Ges. d. Wiss. 1895 p. 121, 16* 48 audistis V cassu V praecipites V 51 turgentis V, turgentis K. Strecker
 *Thitis V cf. Stowasser, *Hisp. fam. p. 19*, Zimmer, *Nennius vindic. p. 317*, Roger, *L'enseignement p. 245*.
 Thetidis Haupt, Ditis Giles 53 lividis Haupt 57 abstrahuntque V 58 pera uias Jaffé cf. Traube,
 Karol. Dicht. p. 133 59 Neque bilue V, Nec beluae Jaffé et Duemmler 61 oberrantes Jaffé et
 Duemmler, aberrantes V 63 caelsorum V 64 refrenarunt V 69 uissendi V 72 iuuant V
 74 uiui Jaffé et Duemmler 76 uscide V, corr. Jaffé 77 decurre V, corr. Jaffé 79 audiere V
 cf. v. 48 80 patriam V 83 altar V 87. 88 reginae — Mariae Jaffé

38 Aldh. *prosa de virg. c. XI p. 240, 9* coenubialis militiae pugiles frontem vexillo crucis armatam
 audaciter aemulorum agminibus offerentes cf. ad v. 30 47 cespites = terras H. Zimmer, *Nennius vind.*
p. 316. cf. epist. ad Efrid. p. 492, 10 secundo Britanniae in cespite 51 Tithys = mare est vox
Hisperica: cf. Hisper. fam. 4, 13 spumaticum bombosi tithis flustrum inertes oppressit naufragio remiges
 (cf. H. Zimmer l. l. p. 317 et Jenkinson in *indice verborum*) et 'Prosa Columbae' (*Revue Celtique V p. 211*)
 v. 118 Per metas Tethis ignoti Orientalis circuli 54 glomerantes = sese glomerantes cf. ad epist.
 ad Wilfridi abbates p. 501, 15. — genuinis = dentibus Aldh. *prosa de virg. c. XI p. 240, 1* contra ..
 belluas, quae rabidis molaribus et venenosis genuinis inermes quosque .. atrociter discerpere nituntur
 (cf. c. XX p. 250, 11 rabidis ursinae ferocitatis rictibus), c. XXXVI p. 284, 7 quatenus .. ursorum genuinis
 carperentur et leonum rictibus roderentur. de virg. v. 361. 992. et *carm. rhythm. III, 11 sq.* funera ante-
 quam rictu rabido raptent 58 legentibus = transeuntibus CGL V 553, 52 59 beluae bisyllabum,
 ut saepe apud Aldhelmum cf. e. g. de virg. v. 999. 1570. 2435. 2534. 2743 65 Aldh. *prosa de virg. XXVI*
p. 260, 20 agapemque egentibus erogantem CGL II p. XIII 70 amnestiam abolitionem CGL V 341, 58
 85 Aldh. *prosa de virg. XIV 243, 17* ut .. e corporis ergastulo migrare inbianter gestiant 88 Cum

	Qui evectus florentibus		En vehebant volumina
90	Paradisi cespitibus		Numerosa per agmina
	Sociatus sublimibus		Multimodis et mysticis
	Angelorum cum milibus	110	Elucubrata normulis,
	Regnat, istic per saecula		Quorum auctori aius
	Carpens aeterna gaudia.		Adesse constat alitus;
95	Bini vivi, beantibus		Quae profetae, apostoli
	Meritorum meatibus,		Doctiloqui oraculi
	Virentes acsi floscula	115	Indiderunt pergaminae
	Paradisi perflorea		Almo inflati flamine.
	Olim spretas agilibus		Nunc vestium velamina
100	Patrias petunt cursibus,		Bella produnt ornamina,
	Non quod luxu labilia		Mirifico quae munere
	Cosmi quaerunt quisquilia,	120	Proferebant praepropere
	Sed quod ferunt non minima		Quaeque ita inormia
	Carismatum donamina,		Eliciunt exordia:
105	Quibus ditatur area		'Pulchra prorsus propagine
	Animarum perflorea.		Deprompta in origine

89 quo V, corr. Jaffé 95 Bini bini V, corr. Jaffé 98 sic V, flosculi—perflorei Jaffé 99 olim
 spraeas V 100 pectunt V 102 cusmi V quisquilia V 103 fert' V, fertur Giles, corr. Jaffé
 105 didatur V arida V 111 *auctor V, auctoribus Jaffé auctor caelitus Giles pro aius — alitus
 H. Hahn, Bonifaz 181, 4 Alcimius—Avitus. aius = agius (hagius) ut mais pro magis, naufragio pro naufragio
 alia; intelligendus est Benedictus 118 ulla . . oramina V, corr. Jaffé 119 que V 120 perferebant
 ppore V 123 pulchro prosus V

regia caeli munita conferendum est quod legitur c. III 4: Alti Olympi arcibus Obvallatus minacibus.
 IV 21 mundo minacibus Eminentem cum arcibus 107 sqq. Afferunt dona eadem, qualia enumerat
 Beda in historia Abbatum I 9 de Benedicto Roma reduce narrans: rediit magna quidem copia voluminum
 sacrorum, sed non minori, sicut et prius, sanctarum imaginum munere ditatus . . . adtulit inter alia et
 pallia duo oloserica incomparandi operis cf. I 6 (de eodem Benedicto) Multipliciore quam prius spiri-
 talium mercium fenore cumulatus rediit, primo quod innumerabilem librorum omnis generis copiam
 adportavit; secundo quod reliquiarum beatorum apostolorum martirumque Christi habundantem gratiam
 multis Anglorum aeclesiis profuturam advexit; . . . quintum picturas imaginum sanctarum (cf. infra
 beatae Dei genetricis et XII apostolorum), quas ad ornandam ecclesiam beati Petri apostoli . . . detulit
 cf. Hist. abbat. anon. § 9. Librorum duo genera discernit Aethihwaldus, alterum normularum i. e. statutorum
 monachalium, — Beda Benedictum Biscop narrat septendecim monasteriorum regulas collegisse Hist. abb. I 11
 cf. c. 4 et Hist. abb. anon. § 6 — alterum biblicorum; itemque duo vestium genera sunt secernenda, alterum
 sericarum, alterum syricarum i. e. vestium purpure tinctarum (cf. Isid. Etym. XIX 17, 5); thoracidae infra
 (v. 174) laudatae picturae sunt, quales commemorat Beda. — aius — alitus est ἄγιον πνεῦμα. cf. Roger, L'en-
 seignement des lettres classiques p. 390 108 IV 51sq. Cassis . . prisci . . candunt gloriosa per agmina
 gemmifera ornamina 112 constat cum nom. c. inf. coniunxit etiam Beda martyrolog. poet. de Augusto
 scribens (opp. V 604 Migne) Sancta Dei genetrix senas ter constat adire Angelicos vecta inter coetus virgo
 kalendas 114 doctiloqui (cf. v. 12) oraculi (= sermonis cf. v. 56) = praediti sermone erudito
 117 uestium uelamina: Aldh. de virg. v. 1146 Serica purpureis praebens velamina peplis 122 exordia =
 initium, principium sermonum CGL IV 339, 1 123 De scribis hic narrantur mira, quorum maxime
 mirum, quod quae de papilione dicenda erant, dicuntur de verme; non quae ipsi viderant vel ipsi experti
 erant, referunt peregrinatores, sed parum recte comperta (feruntur v. 126) in miraculum aucta produnt.
 Rectiora in aenigmatibus indicat de bombycibus Aldhelmus ipse I 14 = n. 12 cf. J. Yates, Tetrinum
 antiquorum. London 1843 I 240, qui vir doctissimus hos Aethihvaldi versus dolendum est quod non novit.
 Sericas vestes Aldhelmus commemoravit etiam de virg. v. 1146, prosa de virg. c. IX p. 236, 17, c. XXXV

- 125 Gnari quaedam genimina
Vermis feruntur minima,
Foliis quique vescitur,
Brumae meatu moritur;
Cumque proles progreditur,
130 Ovorum alvo oritur,
Neque illos qui genuit
Vermis, idem recaluit.
Foetus fluunt ex semine
Imo naturae germine;
135 Sed quod magis mirabile
Mundo et desperabile:
Ova viri et faeminae
Calificata calore
Parturire progenitum
140 Foetum vellere vegetum.
Lana ostri elabatur
Vermiculo, cum vertitur,
Spissam ceu aranea
Telam textit muscareae;
145 Tumque lana, latratibus
Fusi valde volantibus
Filatim quae revolvitur,
Veluti setis torquitor.³
Inde sumuntur syrica,
- 150 Quae portabant, promiscua,
Quorum persplendit species:
Pulchra ceu planities
Paradisi puniceis
Purpurata cum rosetis,
155 Quibus inter eburnea
Lilia lucent linea;
Sic, sic sane sanguinea
Syriceorum insignia,
Pulchre picta perniveo
160 Colore atque croceo;
Viridi, fulvo, floreo
Fucata atque blaveo
Ut peplorum per pallia
Pulchra pandunt ornamina!
165 Tum sanctorum reliquias
Nonnullorum eximias
Advehebant inormiter
Dicatas, nutu naviter
Quae concedunt oramina
170 Orantium fidelia.
Necnon adhuc munusculum
Quoddam addunt pulcherrimum,
Toracidas, tuentibus
Retorquentes luminibus

126 *fuerunt' V, fuerunt edd. 128 meatū oritur V 133 foetum fluant V 136 disparabile
cj. Jaffé 138 calificati V 140 uegitum V 144 muscareae V 145 an iactatibus vel rotatibus?
146 fusae V 147 *filā inq; V, filamenque Jaffé et Duemmler 148 seta cj. Jaffé sic (torquitor) V
149 Serica Giles 154 roseis V 156 locant V 158 insignia V 162 laneo V, corr. Haupt
164 pandunt V, pandant edd. 165 tā V 168 dicatus V 173 toracyclos V, toracydas Jaffé et
Duemmler, toracydos Giles

p. 236, 17, c. XXXVIII p. 287, 15, epist. ad Acirc. p. 176, 16 easque cum purpureis componit de virg. c. IX
p. 278, 2 145 Recte haec descripsit auctor: fila enim bombylii primum revolvuntur, deinde quina
vel octona tenuissima in unum filum firmiter capillorum instar contorquentur (Brehm, Tierleben IX²
411sq.) 148 setis = ad setas = ad crinis firmitudinem. Cum setis conferenda sunt setigera fila
(Yates vertit heavy threads) aenigmatum; setiger enim simplex adiectivum circumscibit, ut fere composita
in -fer-ger -genus in Hisp. fam. cf. Archiv f. lat. Lexicogr. II 260, H. Zimmer, Nachr. d. K. g. Ges. d. W. z.
Gött. 1895, 165. Nescio num iam ante Aldhelmum seta — unde nostrum Seide ductum est — de texturis talibus
dictum sit. — torquitor (item propter sonorum concentum Aldh. prosa de virg. c. XXV p. 260, 4 scripsit
admiscitur) ut persplendit (151), candunt (IV 52. 68) 149 In nova hac descriptione discernuntur pur-
pureae vestes rubris maculis, quae ipsae albis croceisve lineamentis decoratae sunt, distinctae et pallia variis
coloribus tincta variisque ornamentis illustrata 152 ceu bisyllabum ut v. 143 et 4, 67. 5, 30; cf. p. 522. —
I 57 Quorum pulchra planities Perlucebat ut glacies 155 = quibus interlucent eburnea lilia cf. Aldh.
de virg. v. 194sq. Cernite fecundis ut vernent lilia sulcis (sulcis = lineae) Et rosa sanguineo per dumos
(= rubeta) flore rubescat; (Ovid. am. II 5, 37 Quale rosae fulgent inter sua lilia mixtae). — 159 picta
sc. sunt cf. ad I 121 174 Toracidae (= Thoracidae) hae sunt imagines Sanctae Mariae pectore tenus
(Byzantinorum more) pictae cf. Aldh. prosa de virg. LX p. 322, 1sq. quemadmodum solent nobilium
artifices imaginum et regalium personarum pictores deauratis petalis toracidas ornare. Adamnannus

175 Imagines auriferis
Christi matris capitibus.
Cumque multa magnanima
Producebant donamina,
Christi sponsae, ecclesiae,

180 Cuncta ferebant opimae
Et ipsorum et omnium
Matri Christo credentium.
Valetote felicibus
Vitam clausuri calcibus!

III.

AETHILWALDI ORATIO AD DEUM.

Summum satorem, solia
Sedit qui per aethralia,
Alti Olympi arcibus
Obvallatus minacibus,
5 Cuncta cernens cacumine
Caelorum summo lumine
Alta poli et infima
Telluris latae limina,
Cuius inmensa munera
10 Nequeo prorsus, funera
Antequam rictu rabido
Raptent et rodant avido
Ore halitum, corpore
Mortis rigente torpore,
15 Carminare concentibus
Celsae laudis stridentibus,
Ipsum profecto precibus

Peto, profusis fletibus
Allidens libentissime
20 Solo tenuis saepissime
Curvatam colli cervicem
Capitis atque verticem:
Titubanti tutamina
Tribuat per solamina
25 Sacrosancta sublimiter;
Suffragans manu fortiter
Alma per adminicula
Hostium demat spicula,
Quibus infesti fortibus
30 Forant thoracas humeris,
Christi tyronum cassibus
Caesis foedis fragoribus
Afflant necantes imbribus
Telorum emicantibus.

177 magnamina V 178 perducebant V, corr. Haupt 184 post calcibus in V finit carmen

[III] incipit carmen al V 5 acumine Jaffé 10 prosus V 12 rodent V 14 sortis V,
corr. Haupt rigenti V 16 caelsae V 20 saepissimae V 33 afflā V 34 aemicantibus V

De locis sanctis III 5 (Acta Sanct. ord. Ben. III 2, 471) idem verbum adhibet, cum commemorat Sanctae Mariae semper virginis thoracidam (Gretsel thoraciolum) Constantinopolitanam, cum antea dicat de imagine in brevi tabula figurata linea lignea in pariete cuiusdam domus suspensa et postea de beatae Mariae tabula; idem c. 4 p. 470 thoracidam S. Georgii interpretatur imaginem. In prosa de virg. c. XXXVIII p. 287, 5 Aldhelmus (omnes simulacrorum toracidas ad solum cernuas diruit) de figuris sculptis eodem verbo utitur (cf. CGL V 624, 27 sculpta imago pectoralis e. q. s.) ibid. c. XV p. 244, 15 de figuris acu pictis, ubi tamen cum Wirceb. = Guelferbyt. et Reginensi legendum est thoracibus 183 Epist. Aethilwaldi (Aethilwaldi?) Epist. Mer. I 362 Vivete, felicibus finem clausuri calcibus

[III] Orationem hanc, quae apte conferri potest cum Hispericorum faminum capite vicesimo secundo, Aethilwaldi — hunc auctorem produnt multae, quae in aliis eius carminibus inveniuntur, similitudines — falso codex cum insequenti carmine coniunxit. Ad exilium Aethilwaldi, cum ab hostibus graviter lacescebatur, potest referri nec tamen oportet. Post II et IV compositum est, cum in epistula non commemoretur 1 Sator = pater caelestis; in epistula p. 497, 2 (sagacissime sator) et V 21 (Summo satore) est = pater terrestris
3 IV 20sq. axis . . molem mundo minacibus eminentem cum arcibus 11 cf. ad II 54. 60
16sq. Bertgytha epist. ad Balthardum (Epist. Mer. I 429) Profecto ipsum precibus peto profusis fletibus
Solo tenuis sepius subrogare auxilia, Ut simus digni gloria, ubi resonent carmina Angelorum
laetissima aethræ laetitia Clara Christi clementia celsae laudis in secula 27 I 150 Matris per
adminicula 30 cf. II 28 33 cf. II 32

<p>35 Illos, illos Omnipotens
Trudat aeternis tenebris,
Ubi typo teterrimus
Tostos globorum gremiis
Girat torquens gurgitibus
40 Atri ignis ultricibus.</p> | <p>En, pilorum acerrima
Parma pellat acumina,
Hostium a ferocibus
Protegens arundinibus
45 Concertantes agonibus
Christo semper fidelibus!</p> |
|---|--|

IV.

AETHILWALDI CARMEN IN ALDHELMVM.

Indicari hoc carmen in epistola ab Aethilwaldo ad Aldhelmum scripto primus sagaciter vidit Ph. Jaffé, qui recte ad hoc rettulit quae in illa leguntur 496, 31 sqq.: Tertium quoque non pedum mensura elucubratum sed octenis syllabis in uno quolibet versu compositis una eademque littera comparis linearum tramitibus aptata cursim calamo perarante caraxatum tibi, sagacissime sator, transmittens dicavi. Praedicat magistri vim, qui, ut astra caeli i. e. sol et luna omnia calefaciunt et illustant et malis humoribus sublatis omnia ad laetum vigorem producunt, ipse ubique prosperrime munere suo fungatur. Primum hoc carmen poetam pepigisse et ipse profitetur et orationis perplexitas cum metro simplicissimo aegre proficiens probat.

<p>Aethereus qui omnia
Mundi Herus molimina
Verbi tantum cum numine
Formasti in origine,
5 Mihi, nova qui nutibus
Adgredior nutantibus,
Litterarum cum lusibus
Odas coaptem usibus,
Facunda funde famina,
10 (Ut fausta per conamina)
Queam coepto in carmine</p> | <p>Celso proferre famine
Virum virtutum rumore
Fulgentem in aethere,
15 Cassem priscum cum nomine
Comptum, veluti lumine
Astra Olympi ignito
Ardui orbi vegeto
Larem librant lucifluam;
20 Lustrant axis ignifluam
Molem mundo minacibus
Eminentem cum arcibus,</p> |
|---|---|

37 ubi V *teterrimus tortis V, teterrimis tostis Jaffé et Duemmler 41 *pilarum V edd.

[IV] Carmen quartum in V a tertio non separatur 6 adgredirer V 8 odis V 10 *versum
unum omisit V 18 uegito V 19 larem librant lucifluam V, lucem librant lucifluam Jaffé 22 aemi-
nentem V

37 typo = typho = diabolus (Tipo dracon CGL IV 184, 40) 42. 44 Aldh. epist. ad Gerunt.
p. 485, 22 tali se apologiae parma protegat

[IV] cf. carm. III 1 et ad II 26. Similia huic exordio leguntur in prooemio carminis de virginitate 3 Iohannis evang. I 3 Omnia per ipsum (verbum) facta sunt et sine ipso factum est nihil, quod factum est 13 cf. Aldhelmi laudes in codice Cantabrigiensi p. 219 sq. 14 cf. II 21 15 v. 51 Cassis prisci (similiter Aethilvulfus latine audit Lupus Clarus PlaC I 603 et Adalrammus in carminibus Salzburgens. PlaC II 643 Nobilis Aries) cf. ad I 1. Aethilwaldus ut auctor carminis primi cassis, hoc versu cassis gen. masc. et cassis, cassidis gen. fem. confudit inductus eo, quod de viro vocabulo utitur; similiter soboles = filius pro masculino usurpatur ab Aldhelmo in epist. ad Ehfriðum p. 488, 7 et adoptivus proles dicitur ab Aethilwaldo cf. p. 496, 66 et tithis = mare, oceanus pro neutro vel masculino in faminibus Hespericis (cf. Zimmer, Nennius vind. p. 316 sq.) et lar v. 19 = lux pro feminino 21 III 3 Alti Olympi arcibus Obvallatus minacibus

Fumam furvam frigoribus
 Foci conplent caloribus,
 25 Caeli iubar e culmine
 Croceo fundunt fulmine:
 Titan tremet torrentibus
 Taedis late lucentibus
 Passim orbis per marginem
 30 Ad usque caeli cardinem;
 Phoebe quoque flagrantibus
 Fratrem iuvat ardoribus,
 Noctem nigram nubiculis
 Lucens lustrat corniculis;
 35 Ambo spargunt spiramina
 Ignis aethralis lumina
 Neque nocent nitoribus
 Nemorosis cespitibus
 Ruris rigati rivulo
 40 Roscidi roris sedulo,
 Sed lutosam liquoribus
 Tellurem umectantibus
 Arebant astra ignito
 Torrentis globi iaculo:
 45 Glescunt, ut glebae germina
 Dura atque tenerrima,
 Situ roscido robora
 Quaeque virescunt tenera;
 Sucorum sumunt saporem,
 50 Si verminant per vaporem.

Ita Cassis per culmina
 Prisci candunt praefulgida
 Gloriosa per agmina
 Gemmifera ornamina,
 55 Rutulanti redimita
 Obrizo, velud limpida
 Astra convexi Olympi
 Orbi clarescunt viridi.
 Althelmum nam altissimum
 60 Cano atque clarissimum
 Alto nostratim nomine
 Nuncupatum et numine
 Pollentem per caelestia
 Potente ac terrestria,
 65 Sic, sic sane sublimibus
 Satis ornatum cultibus,
 Caeli ceu per culmina
 Candunt exorta fulmina:
 Illis, illis in omnibus
 70 Aequalem dico actibus.
 Quae effari sublimiter
 Odes huius inormiter
 Surgens nempe prolixitas
 Refragat atque vastitas.
 75 Tibi salus per secula
 Sospes et absque macula
 Maneat immortaliter
 Fine tenus feliciter!

V.

AETHILWALDVS AD HOVAM COMITEM.

Aliquanto difficilior quam de reliquis quatuor carminibus de carmine quinto oriri videtur quaestio, quod totidem sane versibus, quot carmen quartum, compositum cum hoc

23 sic V cf. I 33, fumum furvum edd. 25 et ulmine V 27 tremet (cf. I 17) torrentibus V, torret
 trementibus Jaffé 28 late V 32 iubet V 34 lucem V 43 arebant V, cf. CGL V 168, 9 arebant
 siccabant; urebant Jaffé 45 glescunt V, gliscant Jaffé 48 aspera Jaffé, sed cum teneris glebae ger-
 minibus conferuntur teneri frutices, ut duris calamis dura robora opponuntur 50 verum nam V, uerminant
 Jaffé 51 Ista V, corr. Jaffé 52 pandunt V, splendent Jaffé, corr. Traube 62 nuncupatum V
 64 *potentem V edd. 67 ceu V 68 sic (candunt) V per orta V, corr. Jaffé 71 quaeque fari V
 72 hodie V, odes Jaffé et Duemmler, odis Giles 73 nēpē V 74 refragaturque Jaffé 76 *sospis
 ab usque V, sospiti absque Jaffé et Duemmler, sospes ab usque Giles post v. 78 finit carmen V

30 Sedul. hymn. II 1 A A solis ortus cardine ad usque terrae limitem 53 II 107 numerosa
 per agmina 67 cf. ad I 55 69 V 9 Te, te Herus in omnibus clarum creavit actibus 72 V 55
 nequit sane in saeculo Ullus fari oraculo, Quanto mundo mirabilem . . 75 Epist. Bertgythae ad
 Balhardum Epist. Mer. I 428, 28 sq. n. 147 Vale vivens feliciter . . Tibi salus per saecula Tribuatur per
 culmina (D.), vide ad v. 78 III 16, IV 5 76 V 67 Sospitem tete sordibus Servet Herus ab omnibus
 78 Ep. Bertgythae ad Balhardum n. 148 Epist. Mer. I 430, 8 Fine tenus feliciter Famam serva simpliciter. D.

etiam in elocutione multa habet communia; hoc tamen dissuadere magis videtur, ut alterum alteri respondere putemus, quam suadere. Ac L. Traubius quidem (*Karol. Dichtungen* p. 132), pro Hova legens have et cum Iaffeio Aethelwalde pro Aethilwaldi, quam mutationem etiam E. Duemmler recepit, Aldhelmum rhythmos hos scripsisse censet, ut pro accepto Aethilwaldi carmine gratias agens discipulum sua vice salutaret; sed de gratiarum actione vel necessitatis vicissitudine nihil omnino in carmine dicitur; etiam H. Hahn (*Bonifaz* p. 179) Aethilwaldum ab Aldhelmo in carmine praedicari opinatur. Alii (cf. Bright, *Chapters of Early English Church Hist.*³ p. 471 sq. et Boenhoff, *Aldhelm* p. 34 sqq.) Aethilwaldum hoc carmen item atque antecedens ad Aldhelmum scripsisse censent, ita ut, quae dicantur in eo, adhiberi possint ad mores Aldhelmi et corporis habitum et oris lineamenta adumbranda, quod ut per se iucundissimum esset, ita tamen propter nimiam sententiarum vocabulorumque cum priore necessitudinem aegre esset ferendum. Utraque tamen sententia cum codicis Vindobonensis testimonio dissentit: huius autem auctoritati qui fidem habet, carmen ita interpretabitur, quemadmodum primus quamvis accuratius rem non persequens interpretatus est H. Bradley, *The English Histor. review* XV (1900) p. 291 sq., ut carmen illud ad Hovam quendam missum esse putet ab Aethilcaldo, cum v. 5 Have hova et v. 8 Aethilwaldi cum vocibus in Vindobonensi sit scriptum. Atque bene accidit, quod utraque lectio ita aliunde stabilitur, ut mihi quidem de carmine interpretando nulla iam restare videatur dubitatio. Versum enim octavum leviter tantum mutatum scriptor epistulae inter Bonifatianas n. 141 (*Epist. Mer.* I 426, 10: Lullum epistolam scripsisse credam, diligentem harum epistularum lectorem) ita repetivit: Vale semper salutatus supplicibus tuorum amicorum cum vocibus et, quod multo gravius est, fuit inter amicos Aethilwaldi revera quidam Hova nomine. In vita enim Sancti Guthlaci, quam Felix Aethilwaldo regnum Merciae adepto dedicavit, IV 31 (*Acta Sanctorum Aprilis* II p. 46) legitur: veniebat inter alios quidam comes praedicti exulis Ethelbaldi Obba nomine ad verbocinium beati viri Guthlaci. Cum igitur de fide codicis Vindobonensis nil sit derogandum, etiam hoc carmen ut praecedentia tria Aethilwaldo vindicandum est. Argumentum ipsum per se satis perspicuum in laudandis animi corporisque, quibus Obba insignis fuerit, virtutibus versatur. Cum in epistula Aethilwaldi ad Aldhelmum data non commemoretur carmen, post II et IV compositos esse hos versus iudicabimus; ut tertium tempore exilii, ita hoc post tempus exilii, quo Hova fidelissimum se praestiterat, scriptum esse forsitan quispiam putaverit; sed ad id tempus definiendum nulla sane causa necessaria adducimur. Non minus recte epistulam scriptam esse quis coniciat, cum Aethilwaldus valere iusserit sodalem in monasterium denuo Malmesburiense secessurus, ut denuo litteris illic sub Aldhelmi magisterio operam daret.

Vale, vale, fidissime,
Philochriste carissime,
Quem in cordis cubiculo
Cingo amoris vinculo.

5 Have, Hova altissime,
Olim sodes sanctissime,
Salutatus supplicibus
Aethilwaldi cum vocibus.

[V] Incipit carmen Al V 2 phile christe V, corr. Traube 5 sic V, ova Jaffé, haue, haue
Traube 6 ollim V 8 sic V, Aethilwalde Jaffé et Duemmler

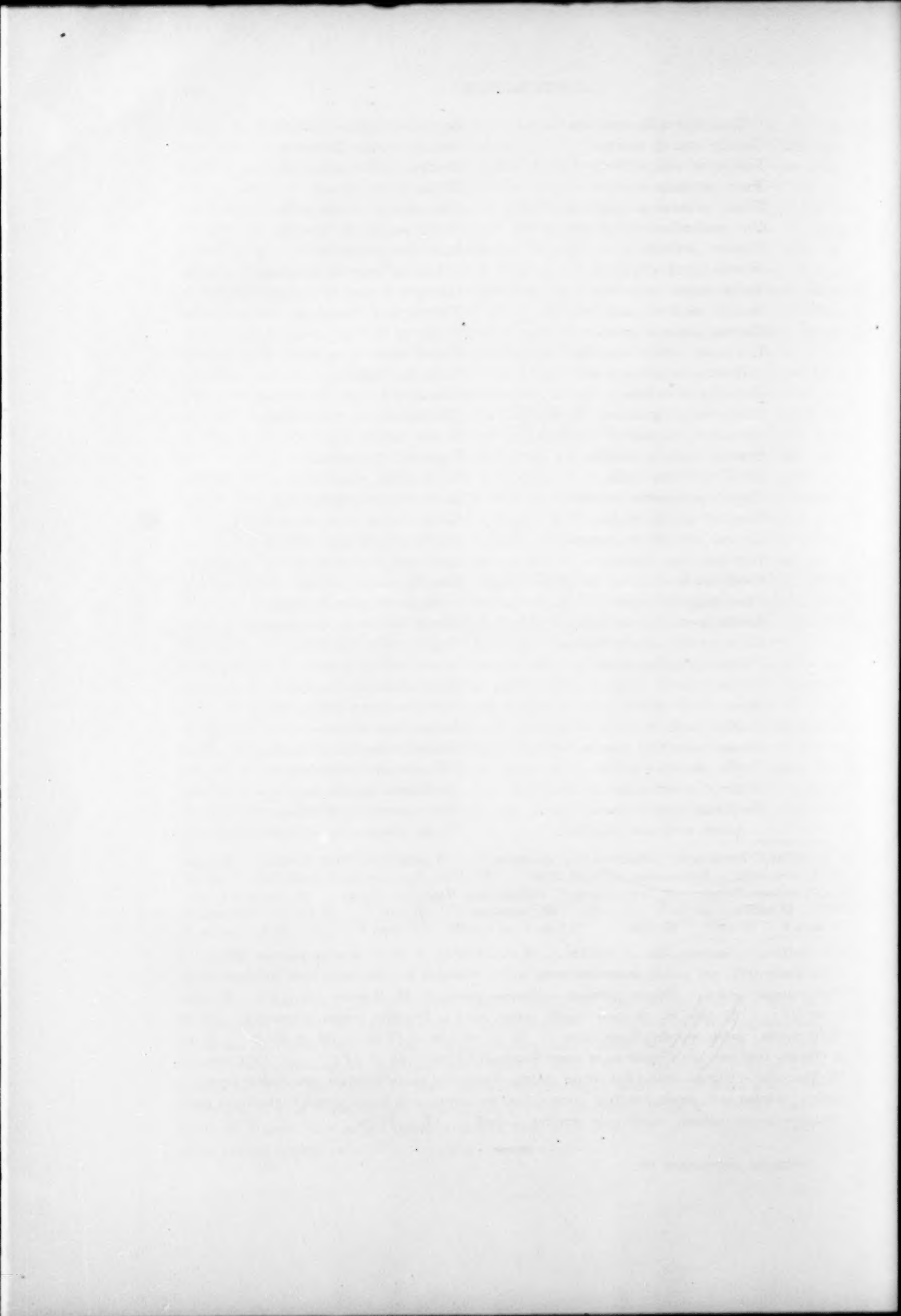
[V] 3 Denharti et Lulli et Burghardi epist. ad Cuneburgam *Epist. Mer.* I 297 n. 49, 2 quia te prae ceteris cunctis feminini sexus in cordis cubiculo cingimus amore. Aldhelmus in epist. ad Sigegytham p. 497, 15 Saluto te . . ex intimo cordis cubiculo 5 sqq. Epistula [Lulli?] *Epist. Mer.* I 426 n. 141, 10 Vale semper, salutatus supplicibus tuorum amicorum cum vocibus cf. ad v. 1 et 18 *Ep. Bertgythae* cf. ad IV 75 ad Baldhardum *Epist. Mer.* I 430 n. 148 Have, care crucicola, salutate a sorore. 6 sodes = sodalis vide Du Cange s. v. cf. etiam fragm. *Luxemb. Hisperic. fam.* (= B 94 Jenkinson), H. Zimmer, *Götting. Nachr.* 1895 p. 123, 14 et carm. quod ex cod. Parisino 8440 A. Riese edidit *Anth. Lat.* (ed. I) II, XXV Unde tuos, sodes, voluisti tendere gressus?

Tete Herus in omnibus
 10 Clarum creavit actibus,
 Forma et visu virilem,
 Facto et dicto senilem.
 Tuam primam propaginem
 Per profundam indaginem
 15 Curiose conicere
 Mentis atque inspicere
 Nullus valet volucibus
 Summi caeli sub nubibus;
 Tamen adgressi gaudiis
 20 Loquimur parum trepidis.
 Summo satore sobolis
 Satus fuisti nobilis,
 Generosa progenitus
 Genetrice, expeditus
 25 Statura, (val)de stabilis
 Statu et forma agilis.
 Capud candescens crinibus
 Cingunt capilli nitidis;
 Lucent sub fronte lumina,
 30 Lati ceu per culmina
 Caeli candescunt calida
 Clari fulgoris sidera;
 Genae gemellae collibus
 Glomerantur cum mollibus,
 35 Pedetemptim purpureo
 Pictae fuco et niveo,
 Rosa veluti rutulis
 Radiat valde flosculis;
 Aures auscultant omnia;
 40 Verba ex ore prodita
 Almi oris innumera
 Nequeunt fari munera.
 Adest verbosae fulgidum

Sophiae stemma lucidum:
 45 Manus, manus mirabiles,
 Multum pedes placibiles,
 Tibiae cursu teretes
 Tam fortes, ut sonipedes
 Saepe sequantur cursibus
 50 Salientes praepetibus.
 Iam si centenis clamitet
 Quisque linguis et vocitet
 Ferrea voce fremitans
 Valde et ore crepitans,
 55 Nequit sane in saeculo
 Ullus fari oraculo,
 Quantum mundo mirabilem
 (Te praestes et laudabilem),
 Neque altum ingenium
 60 Explicare mortalium
 Ullus valet, sonantibus
 Licet clamet concentibus;
 Quod idcirco non effero
 Laude quavis nec reffero,
 65 Quia mundi per omnia
 Cunctis claret confinia.
 Sospitem tete sordibus
 Servet Herus ab omnibus,
 Tegat totum tutamine
 70 Truso hostis acumine,
 Mite reddens refugium
 Robustum per suffragium,
 Inque locet aethereum
 Caelestis scepri gremium,
 75 Ubi semper consortium
 Perfruaris angelicum
 Fine carens, caelestibus
 Vitam degens cespitibus.

9 Tete V, Te, te Giles 13 primum V 15 curiosq V 24 genetrice et editus W. Meyer 25 destabilis V, corr. Jaffé 37 Statura adest habilis W. Meyer 34 ollibus V 37 sic V, rutilis Jaffé 43 uerbosa V, verbosae Haupt 44 sophia et omne V, sophiae lumen Haupt, corr. Traube 46 placabiles V, corr. Jaffé 48 tantum .. sonipes V, corr. Jaffé 49 *sequuntur V 51 Nam V 56 fare V 58 *omisit V 64 lauda V 65 qui V 69 togat V 71 *rite V, mi te Jaffé 78 deges V post v. 78 finit carmen V

9 Herus = dominus, deus, cf. ad II 26 10 cf. IV 69 sq. 13 21. Inter primos reges Merciorum enumerabatur Offa, qui quarta generatione natus erat a Woden, a quo fere genus suum ducebant regiae Anglosaxonum familiae cf. Historia Britonum = Chronica minora ed. Th. Mommsen III p. 203 21 sator cf. ad III 1 27 Nihil hic de canis capillis agitur, ut e. g. Brightius versum interpretatur, sed de nitidis capillis, quibus splendet Horae caput 30 cf. ad I 55 = IV 67 32 cf. IV 57 35 cf. A. Zingerle, Ovid und sein Verhältniss zu seinen Vorgängern I 114 42 cf. IV 71 51 Verg. Aen. VI 625 Non, mihi si linguae centum sint oraue centum, Ferrea vox, omnis scelerum comprehendere formas .. possim. Sedulius carm. pasch. I 99 Nam centum licet ora movens, vox ferrea clamet Centenosque sonos humanum pectus anhelet, cuncta quis expediet .. Jaffé 67 cf. IV 75.

INDICES

- I. CODICVM
 - II. LOCORVM
 - III. NOMINVM PROPRIORVM
 - IV. VERBORVM
 - V. RERVM GRAMMATICARVM ET METRICARVM
 - VI. REI ORTHOGRAPHICAE
-

INDEX

ALPHABETICALLY
BY NAME
OF THE PERSONS
WHOSE NAMES
ARE IN THE
LIST

I. INDEX CODICVM.

- Bambergensis fragmenta B II 10 saec. X p. 343*
Berolinensis 167 Phillippicus 1825 olim S. Albini apud Andegavenses saec. IX p. 9
Bertinianus Quercetani p. 10 sq.
Bremensis 651 olim Sangallensis saec. IX/X p. 52. 333
Britannicus Cotton. Domit. A 9 saec. X p. 487
 " *Regius 6 A VI saec. XI p. 488*
 " " *15 A XVI olim Cantuariensis saec. IX p. 50*
 " " *6 B VII saec. XII init. p. 223*
 " " *12 C XXIII saec. X p. 51*
 " " *7 D XXIV saec. X p. 222. 487*
 " " *5 E XI saec. XI p. 223*
 " " *5 F III saec. X p. 218*
Bruzellensis 1372 = 9581-95 olim Cusanus saec. X p. 40 sq
 " *1650 Anglicus saec. X p. 215*
 " *4164-4166 saec. XVII p. 39*
 " *4433-4438 saec. X p. 39. 45. 341*
 " *9799-9809 olim Cusanus saec. XII p. 44*
 " *10 615-10 729 olim Cusanus saec. XII p. 44*
Cantabrigiensis 1567 Gg V 35 olim Cantuariensis saec. XI p. 28, 51. 344 sq
Cantabrigiense fragmentum saec. VIII/IX p. 213
Cantabrigiense fragmentum Add. 3300 saec. IX p. 214
Cantabrigiensis Collegii Corporis Christi 326 olim Cantuariensis saec. X p. 219
 " " *285 saec. XI p. 346*
 " " *Caius College 687 saec. XIV p. 223*
Caroliruhensis LXXXV olim Augiensis saec. VIII/IX p. 36
Coloniensis Fabri p. 347
Einsidlensis 302 saec. X p. 53 sq
Gandensis 264^a saec. XII p. 346
Guelferbytano-Gudianus 331 saec. X/XI p. 54
 " *Helmstedtiens 365 olim Moguntinus saec. X p. 212*
Gothanus I 75 olim Murbacensis saec. VIII p. 329
Harleianus 3013 saec. XII p. 223
Herefordensis P I 37 olim Cirencestrensis saec. XII p. 217
Lambethanus olim Walthamiensis saec. X p. 216
Leidensis Vossianus Lat. 8° 15 XII olim Lemovicensis saec. XI p. 46 sq
 " *393 C = XXIII Gronov. 5^a vol. I saec. XVIII p. 218*
 " *490, transcriptus ex cod. Bertiniano, saec. XVIII p. 40*
Leodiensis Delrii p. 53. 55
Lipsiensis Bibl. urbanae Rep. I 74 (olim Aurelianensis?) saec. IX/X p. 48
Monacensia fragmenta = cod. Monacensis 23486 saec. XI p. 343
Oxoniense fragmentum 30591 saec. X p. 214
Oxoniensis Bodleianus 49 olim Wincestrensis saec. X/XI p. 345 sq
 " " *97 olim Cantuariensis saec. XI p. 221*
 " " *577 saec. XI p. 345*
 " *Digby 146 olim Abendonensis saec. X p. 218 sq. 487*
 " *Rawlinsonianus C 97 olim Bury St. Edmunds saec. IX/X p. 52. 343*
Parisinus 2339 olim Lemovicensis saec. X p. 19. 36. 46. 338 sq
 " *2773 saec. XI ad carm. eccles. IV p. 19. 48 sq. 331*
 " *7540 saec. X p. 49*
 " *8318 saec. X p. 9*
 " *8440 saec. X/XI p. 47 sq*
 " *9347 olim Remensis saec. IX ad carm. eccles. IV p. 19*
 " *16 668 olim Nazarianus saec. IX p. 339 sq*
 " *16 700 saec. IX/X p. 47. 341*
Phillippicus nunc Cheltenhamensis saec. IX p. 214
Petropolitanus Q I 15 olim Corbeiensis saec. VIII p. 44. 331
 " *F XIV I olim Centulensis saec. VIII/IX p. 330 sq*

- Pommersfeldensis* 2883 scriptus 1494 p. 342
Sangallensis fragmenta saec. IX p. 37. 52 sq. 334
Sangallensis 242 saec. IX/X p. 52. 53. 334. 335. 338. 345
 „ 263 saec. X p. 333. 336
 „ 869 saec. IX p. 10
Sarisberiensis saec. XI p. 221. 487
Turicensis 59/274 olim *Sangallensis* saec. IX p. 333. 334 sq
Valentinianus 376 olim *St. Amandinus* saec. IX/X p. 39
 „ 378 „ „ saec. IX/X p. 38
Vaticano-Palatinus 1753 olim *Nazarianus* saec. IX p. 37 sq. 45. 340
 „ „ 591 saec. XV p. 20. 54
 „ „ 2078 saec. IX/X p. 49 sq. 346
 „ *Reginensis* 251 olim *S. Dionysii Dibionensis* saec. X p. 10
Vindobonensis 751 olim *Fuldensis* saec. IX p. 212. 519
 „ 969 olim *S. Albani Moguntinensis* saec. X p. 342
Wertheimiense fragmentum olim *Grunachiense* saec. XI p. 342
Wirceburgensis M. th. f. 21 saec. IX p. 211 sq

II. INDEX LOCORVM.

c e = Carmina ecclesiastica; tr = tractatus = De metris et enigmatibus ac pedum regulis;
 aen = Enigmata; pr = De virginitate prosa; c = De virginitate carmen; ep = Epistulae;
 ch = Chartae; c rh = Carmina rhythmica.

I. Loci Biblici.

- Genesis* I 20 aen 29, 4 sq — II 7 pr 231, 4 c 2496 — III 1 aen 88, 1 — III 4 aen 76, 3 — III 5 c 2684 — III 7 aen 77, 4 sq — III 24 pr 245, 23 — IV 4 c 2723 — IV 6 tr 197, 1 — IV 24 tr 69, 1 — VI 15 (versio antiqua et nova) tr 63, 13 — VII 2 tr 63, 12 — VIII 7 aen 63 — VIII 11 aen 64 — VIII 16 aen 36, 6 — IX 20 sqq c 2504 sqq — XI 27 p. 313, 11 — XIV 14 pr 313, 2 — XVI 4 c 136 sq — XIX 8 c 2516 — XIX 20 pr 270, 12 — XIX 24 c 2520 — IX 25 c 2511 — XIX 33 sqq c 2521 — XXXI 17. 18. 38 tr 69, 6 — XXXII 28 tr 69, 7 — XXXIII 1. 3 tr 69, 10 — XXXVII 18 pr 310, 15 — XXXVII 9. 7 pr 310, 20 sq — XXXIX 3 sqq pr 310, 16 — XXXIX 6 pr 310, 23 — XXXIX 12 c 2557 — XL 41 pr 310, 18 — XLI 17 sqq tr 71, 9 — XLIV 29 pr 280, 17 — XLIX 27 pr 256, 1 — XLIX 9 tr 65, 22 — XLIX 10 pr 236, 5 — XLIX 27 tr 66, 16. 256, 1
Exodus I 16 tr 182, 9 — VII 17 sqq pr 232, 13 sqq — XII 37 pr 241, 9 — XIV 17 sqq pr 232, 13 sqq — XIV 27 pr 241, 11 — XIV 22. 29 praej aen 33 — XVI praej aen 17 — XX 12 tr 71, 12 — XXV 31 tr 66, 10 — XXVI 1 pr 244, 20 — XXVI 2 tr 64, 19 — XXIX 6 ep 483, 10 — XXXIV 29 sqq pr 232, 13 sqq — XXXVI 8 pr 244, 20 —
Leviticus XVI 20 sqq c 2847 — XI 7 c 2777 — XXV 4 tr 67, 14 — XXV 8 tr 67, 15 — XXV 9 tr 67, 17
Numeri VI 18 ep 483, 8 — XIX 2 tr 65, 2 — XIX 4 tr 65, 1 — XIX 10 tr 65, 3 — XXI 8 ep 479, 18 — XXII 27 sq c 56 — XXXIII 34. XXXIV 13 pr 241, 14
Deuteronomion I 9 c 2479 — V 16 sqq tr 71, 12 — VII 1 pr 241, 12
Iosua I 8 tr 203, 28 — II 9 c 2614 — VI 5 c 2616 — VI 8 sqq tr 70, 10 — VI 9 c 2612 — VI 24 tr 70, 12 — VII 1 pr 314, 1 — VII 21 sqq pr 314, 2 c 2608 — VII 26 c 2611 — XIV 2 pr 241, 15
Iudices VI 32 tr 68, 1 — VII 1 tr 68, 2 — IX 5 tr 68, 3 — IX 6 tr 68, 6 — IX 8 tr 77, 2 — IX 10. 12 tr 68, 8 — IX 15 tr 77, 4 — XIII 7. XVI 19 pr 312, 2 sqq
I Reg. 2, 6 tr 197, 3 — 2, 12 c 1353 — 2, 25 c 1356 — 4, 2 c 1358 — 4, 49 sq aen 74, 4 — 5, 1 c 1359 — 5, 4 c 1362 — 16, 23 pr 311, 13 — 17, 4. 34. 40 pr 311, 15 — 25, 3. 36 c 2525 — 25, 10 c 2526 — 25, 14 c 2529 — 25, 22. 34 c 2531
II Reg. 6, 6 sq pr. 299, 7 — 11, 15. 17 pr 311, 22 — 12, 15 sqq pr 312, 2 — 21, 17 pr 311, 21 — (ut in basilion cautum est) 23, 8 tr 186, 28
III Reg. 17, 1. 3 c 258 — 18, 45 pr 249, 17 — 19, 18 tr 64, 6 — 21, 19 c 2601
IV Reg. 1, 9 sqq pr 249, 18 — 2, 9 pr 250, 7 c 287 — 2, 11 pr 250, 3 — 2, 14 pr 250, 3 — 2, 24 pr 250, 11 c 290 — 4, 34 sq tr 64, 8 — 5, 1 sqq 70, 1 — 5, 14 tr 70, 2 — 9, 7 c 2603 — 9, 36 c 2604 — 13, 21 pr 250, 12 — 14, 4 tr 77, 5 — 17, 14. 16 pr 291, 5 — 21, 3. 8 c 2596
Samuel I 31, 1 sqq pr 242, 2 — II 1, 19 sqq pr 242, 8
I Paralipom. 2, 7 pr 313, 21
II Paralipom. 7, 8 tr 65, 7
Job 1, 2 tr 63, 14 — 1, 3 tr 64, 1 — 38, 31 tr 72, 12 — 39, 13 aen 42, 2 — 42, 12 tr 64, 2
Iudith 1, 16 c 2563 — 8, 1 pr 316, 23 c 2560 — 8, 8 pr 317, 2 — 10, 2. 11 pr 317, 4 — 10, 3. 4 pr 317, 7 — 13, 9 pr 317, 13 — 13, 10 c 2564
Psalmus 1, 2 ep 497, 18 — 1, 3 tr 199, 8 — 2, 7 praej aen 21 — 11, 7 tr 71, 19 — 17, 12 c e IV 9, 11 tr 73, 13 — 17, 36 c 1912 — 19, 10 c 1924 — 26, 12 pr 271, 15. 298, 10 — 26, 13 pr 298, 10 — 32, 2 c e III 56 — 34, 5 tr 197, 14 — 38, 7 c 2583 — 39, 11 ep 492, 7 — 44, 2 (2, 7) c 34 — 44, 2 tr 74, 21 — 44, 10 pr 244, 6 — 61, 11 tr 204, 3 — 64, 12 tr 71, 25 — 65, 15 tr 190, 25 — 67, 7 ep 482, 7 — 67, 26 tr 185, 5 — 75, 12 c 2106 — 76, 2 tr 198, 17 — 77, 13. 15 praej aen 34 — 77, 24. 25 tr 67, 9 — (83, 7 pr 234, 2) — 86, 1 tr 66, 22 — 87, 7 c e IV 8, 5 — 95, 12 tr 77, 9 — 97, 8 tr 77, 10 — 103, 12 pr 236, 9 — 104, 20 praej c 28 — 106, 15 sq c 458 — 109, 3 tr 74, 21 — 109, 4

(= ad Hebr. 5, 6, 6, 20, 7, 13) 313, 7 — 115, 13 c 866, 886 — 118, 26 pr 268, 15 — 118, 162 tr 71, 17 — 118, 164 tr 71, 17 — 119, 103 ep 497, 19 — 119, 165 ep 482, 4 — 122, 7 ep 482, 18 — 140, 2 pr 322, 19
 Proverb. 5, 15 ep 491, 10 sq — 6, 1, 2 ep 496, 7 — 6, 13 tr 195, 9 — 7, 11 sq pr 317, 14 — 7, 22 pr 317, 17 — 7, 23 pr 317, 19 — 9, 1 tr 64, 16 — 23, 29 tr 195, 24
 Cant. cant. 1, 1 c 2138 — 1, 11 tr 194, 25 — 2, 14, 5, 2, 6, 8 e c II 22 c 1698 sqq — 4, 12 c e II 21 pr 292, 5 — 6, 7 pr 292, 8
 Lib. sapientiae 1, 6 ep 480, 8
 Ecclesiastes 1, 7 tr 197, 29 — 3, 7 pr 320, 1 — 3, 19, 6, 8 tr 77, 15 — 11, 2 tr 64, 24 — 11, 10 ep 500, 3
 Ecclesiasticus 18, 1 tr 63, 2 pr 316, 10
 Iesaias 4, 1 tr 64, 5 — 11, 1 pr 242, 7 (292, 5) — 14, 14 c 2736 — 19, 1 pr 287, 6 — 52, 2 tr 62, 5 — 61, 1 pr 296, 19
 Ieremias 1, 5 pr 250, 17 c 311 — 1, 10, 18, 9 c 317 — 24, 1 c 320
 Ezechiel 1, 10 c e IV 10, 16 pr 253, 11, 256, 15
 Daniel 1, 6 (3, 12, 25) pr 252, 1 — 1, 8 pr 251, 2 — 1, 10 pr 252, 10 — 2, 1 c 336 — 2, 24 pr 251, 10 — 2, 31 sqq. 38 sqq c 334 — 2, 32 pr 251, 9 — 2, 34, 45 ep 502, 19 — 2, 48, 9, 21 sq. 24, 25 tr 69, 15 sqq
 3, 1 sqq c 369 pr 252, 12 — 3, 5 pr 252, 14 c 373 — 3, 7 c 374 — 3, 19 pr 252, 5 — 3, 21 c 381 — 3, 25 c 384 — 3, 28 c 388 — 4, 7 pr 251, 12, 338 — 4, 20 c 346 — 6, 23 c 359 — 6, 17 c 363 — 8, 5, 24 pr 251, 20 — 9, 23 tr 69, 14 — 9, 24 pr 251, 7 c 332 — c 13 pr 298, 4 — 14, 1 c 351 — 14, 26 c 355 sqq — 14, 32 pr 28, 11
 Zacharia 3, 9 tr 66, 20

in LXX translatoribus (*Iudith* 10, 3, 4) pr 317, 6

Maccabaei II 7, 1 tr 64, 11

Matthaeus 1, 19 tr 198, 3 — 3, 9 c 399 — 3, 16 pr 254, 3 — 3, 17 c 431 — 4, 18 c e IV 3, 4 — 4, 21, 22 c e IV 4, 3 sq. 5, 3 — 5, 8 pr 253, 12 — 5, 9 ep 482, 15 — 5, 14, 15 pr 297, 12 c 2168 — 5, 15 ep 491, 21 — 7, 6 ep 484, 2 — 9, 10 ep 484, 26 — 9, 20 c 1791 — 9, 24 pr 296, 5 — 10, 8 pr 276, 8 — 11, 8 pr 314, 16 — 11, 12 p. 246, 22 — 13, 8 pr 242, 7 — 13, 8 pr 244, 11 c 114 sqq — 13, 8, 23 pr 243, 4 — 13, 9 pr 244, 12 — 13, 26 ep 482, 10 — 13, 30, 39 pr 256, 19 — 14, 18 sqq c e IV 1, 7 — 14, 20 pr 291, 5 — 14, 29 c e IV 1, 13 — 15, 29 tr 67, 12 — 16, 18 sqq ep 485, 12, 486, 21 — 16, 27 ep 500, 6 — 18, 12 pr 252, 7 — 18, 22 tr 68, 13 — 19, 11 pr 247, 24 — 19, 12 pr 251, 1 — 19, 21 (*Luc.* 18, 22) c 1803 — 21, 9 pr 268, 14 — 22, 30 (*Luc.* 30, 35, 36) pr 247, 8 — 23, 12 pr 242, 20 — 23, 25 ep 484, 24 — 25, 1 pr 245, 11 — 25, 18 ep 492, 2 — 26, 15 c e V 10
Marcus 1, 11 c 432 — 6, 16 pr 254, 4 — 6, 21, 28 c 447 — 8, 6 tr 67, 11 — 8, 7 tr 67, 10 — 8, 36 ep 500, 5
Lucas 1, 11 c 404 — 1, 15 c 397 — 1, 16 c 408 — 1, 41 pr 253, 24 — 2, 14 ep 482, 17 — 2, 36 pr 243, 1 — 3, 23 c 505 tr 68, 20 — 3, 32 c 433 — 4, 18 pr 296, 9 — 4, 20 tr 191, 2 — 4, 25 c 258 — 4, 27 tr 70, 3 — 4, 27 tr 70, 3 — 7, 47 pr 238, 10 ep 485, 3 — 10, 40 pr 267, 15 — 13, 4 c rh 1, 190 — 13, 7 sqq pr 269, 10 — 15, 4, 8 pr 234, 18 — 16, 17, 20 c 774 — 17, 31 sq pr 270, 13 — 21, 29 ep 508, 6 — 23, 44 c 512 — 23, 44, 54 pr 235, 5
Iohannes 3, 14 ep 479, 18 — 3, 29 c 407 — 5, 29 c 282 — 6, 8 sqq 24 tr 70, 10, 12 — 7, 37 pr 247, 18 — 10, 12, 13 pr 274, 12 — 11, 16, 20, 24 pr 255, 17 — 12, 6, 13, 29 c 2587 — 13, 16 ep 484, 17 — 13, 23 c 461 — 19, 26, 31 pr 235, 6 — 20, 24 sqq c e IV 6, 1 sq — 20, 26 c e IV 6, 11 — 20, 27 c e IV 6, 5 — 21, 22 pr 255, 13
Acta apostolorum 1, 3, 8, 22 tr 67, 22 — 1, 18 c 2592 ch 511, 17, 514, 18 — 1, 24 c e V 4 — 4, 5, 10 ch 514, 19 — 6, 3 tr 70, 20 — 6, 5 tr 71, 4 — 8, 3 c 487 — 8, 9 ep 482, 29 — 9, 2 c 481 — 9, 4 c e IV 2, 6 — 9, 7 c e IV 2, 7 — 9, 8 c 497 — 13, 8, 11 c e IV 2, 16 — 14, 7 c e IV 2, 18 — 16, 16 pr 256, 4 c e IV 2, 11 — 20, 9 c e IV 2, 14 — 28, 3 c e IV 2, 24 — 28, 8 c e IV 2, 20
ad Romanos 5, 4, 5 tr 74, 16 sq — 11, 4 tr 64, 7 — 12, 19 pr 274, 12 — 16, 16 ep 484, 14
I ad Corinthios 3, 11 ep 486, 19 — 3, 16 c 150 — 6, 4 pr 320, 11 — 6, 10 c 2518 — 6, 19 c 147 — 7, 8 pr 316, 25 — 7, 22, 24 pr 246, 5 — 7, 25 pr 247, 13 — 7, 34 pr 245, 20 — 9, 24 pr 230, 15 — 9, 25, 26 pr 231, 7, 8 — 9, 27 pr 245, 25 — 11, 16 ep 482, 12 — 13, 2, 3 ep 486, 12 — 15, 53 pr 247, 5
II ad Corinthios 4, 7 pr 246, 21 — 5, 14 ep 499, 12 — 7, 10 c 2663 — 11, 16 pr 256, 5 — 11, 24 pr 256, 6 — 12, 2 tr 74, 15 pr 256, 8
ad Galatas 2, 9 tr 75, 10 — 6, 14 pr 313, 18, 315, 7
ad Ephesios 1, 14 tr 67, 22 — 2, 20 ep 502, 18 — 6, 14 (*ad Thess.* 5, 8) c 2363 — 6, 12 pr 240, 15 — 6, 17 c 2464 pr 240, 11
ad Philippenses 3, 5 pr 256, 12
ad Colossenses 2, 5 tr 75, 8 — 2, 14 tr 62, 7 ep 482, 16, 489, 1
I ad Thessalonicenses 5, 8 pr 240, 12 — 5, 8 (*ad Ephes.* 6, 17) c rh 529, 27
I ad Timotheum 2, 9 pr 314, 12 — 5, 14 pr 281, 4 — 6, 7 ch 510, 14 — 6, 10 c 2584 — 6, 15 prae] c 28
II ad Timotheum 4, 7, 8 pr 248, 6 — 4, 7 pr 300, 11
ad Hebraeos 5, 6, 6, 20 pr 313, 7 — 7, 1 pr 313, 3 — 7, 3 pr 313, 9 — 7, 13 pr 313, 7 — 7, 18 pr 313, 5
Iacobi 1, 1 ep 486, 9 — 1, 13 tr 195, 23 — (2, 1, 9 sqq aen 23, 3) — 5, 16 pr 322, 21 ep 497, 21 — 2, 19, 26 ep 486, 8, 10
I Petri 1, 24 tr 199, 9 — 2, 9 tr 70, 9 ep 483, 13 — 3, 3 pr 314, 12
Iudae 12 c e IV 12, 16 sqq — 13 c e IV 12, 20 — 14 c e IV 12, 12, 14
apocalypsis 1, 11 tr 65, 16 pr 234, 22 — 1, 12—16 tr 66, 8 sqq — 1, 20 tr 66, 13 — 2, 6 tr 71, 6 — 3, 7 tr 66, 3 — 4, 6, 8 tr 188, 7 — 5, 1 tr 65, 19 — 5, 5 tr 65, 21 — 6, 5 tr 71, 6 — 9, 4 c 495 — 14, 1 pr 269, 19, 307, 4 — 14, 4 pr 235, 17 — 14, 15 pr 269, 19 — 17, 3 pr 246, 18 — 17, 4 pr 315, 11

II. Loci classici et ecclesiastici.

Acta Sanctorum

Ianuarii I 575 sqq (Iulianus) pr 280, 8 sqq; II 571 sqq (Babilas) pr. 274, 10 sqq — Februarii I 616 sq (Agatha) pr 293, 1 sqq; I 771 (Dorothea) pr 301, 22 sqq; I 773 (Dorothea) pr 300, 15 sqq; I 774 (Theophilus) pr 302, 4 sqq; III 69 sq (Constantina) pr 302, 10 sqq — Aprilis I 245 sqq (Chionia, Irene, Agape) pr 305, 1 sqq; II 203, 205 (Caecilia) pr 292, 13 sqq — Iulii II 676 sqq (Anatolia et Victoria) pr 308, 6 sqq; III 30 sqq (Rufina et Secunda) pr 307, 5 sqq; V 524 (Christina) pr 301, 10 sqq. — Septembris VI 553 (Eulalia) pr 299, 19; VII 207 (Iustina) pr 295, 1 sqq; VII 469 sqq (Cosmas et Damianus) pr 275, 8 sqq — Octobris X 628 (Felix) pr 264, 11; XI 488 (Chrisantus) pr 276, 23 sqq — Acta Thomae (?) (Thomas) pr 255, 16 sqq

Mombritius vitae Sanctorum II 310 a. b (Thecla) pr 299, 13 sqq

Surius De probatis Sanctorum historiis VI 892 (Lucia) pr 293, 16

aenigmata Anglica 9, 8 aen 59, 3 — 3, 1 aen 42, 3 — 10, 6 aen 52, 7 — 11, 3 aen 44, 6

aenigmata Bernensia 37, 3. 4 aen 40, 5 — 23. 57 aen 44

Aethilwulfus cf p 15 et 16 sqq

Albinus grammaticus (Audax Gr L VII 339, 1) tr. 84, 17

(Alcimus Avitus VI 512 c. 1912)

Alcuinus cf p. 8 ad carm. eccles. IV, IV 13

Aldelmi versus tr 85, 32 sqq — 87 sqq — 88, 10 sqq

„ versus octo syllabarum pr 235, 8 sqq

„ carm. eccles. I 6 (= IV 1, 2) tr 68, 11 pr 314, 11 ep 485, 15

„ carm. eccles. II 12—31 c 1691—1709

„ carm. eccles. IV 13, 4. 6 sq c 2871. 2903 sq

„ carm. 2855. 2844. 2845. 2843 ep 494, 2 sqq

„ carm. 530 tr 93, 24 (?)

„ carm. 158 aenigm. 100, 75

Ambrosius exámetro tr 153, 16 — Ps. Ambros. ep II (LIII) c 881 sqq — Ps. Ambros.: Acta Sanctor. Ian. II 351 sqq pr 298 sq

Andreas orator (Anth. Lat. 494^c (766), 10 tr 80, 24

Angelomus Luxov. Enarratio in cant. canticorum VIII pr 203, 15

Arator I 552 tr 71, 1 ep. ad Vig. I. 6. 80, 21. 23. — I 871 92, 28. — I 883 tr 93, 3. — I 59. 62 tr 153, 6. 8

Athanasii vita Antonii ab Euagrio conversa pr 265, 4

Audax tr 82, 6. 90, 1. 3. 93, 12. 176, 10. 190, 24

Augustinus de civ. Dei I 18 pr 319, 10 — XXI 4 pr 237, 16 c 232 — XXII 22 tr 198, 4 — de virginitate XI pr 243, 3 — XXXI. XXXII. XXXV. XLI. L pr 242, 19 — XXXIII pr 243, 10 — de bono viduitatis VI. VII. VIII pr 243, 3 — de haeres. V tr 71, 7 — enarratio in psalm. 147 c 19 pr 319, 22 — epist. 138, 14 tr 196, 16

Bonifatius cf ad c. eccl. II 14; p. 229, 3

Cassianus Collat. praef. 2 pr 242, 11 — V 6, 1 c 2498 — V 6, 1. 7 c 2681 — V 6. 16. 18, 2. 25 pr 241, 11. 12 — V 16, 2 c 2666 — V 16, 4 c 2548 — V 16, 5 c 2574 sqq. 2629, 2646. 2672 sqq. 2696 — V 17, 5 c 2487 — V 18 c 2446 sqq. 2477 — V 18. 19. 22, 2 c 2477 — V 22, 2 c 2651 — V 23, 2 c 2631 — V 25, 2 c 2671. 2696. 2752 — V 26, 1. 3 c 2493 — Institut. V 11 c 2468 sqq — VI 19 pr 264, 1 — VII 3. IX 10 c 2663 — XI, 1 c 2678 — XII 4 c 2730

Cicero libro XIII = in Verrem II, IV, 26, 57 tr 197, 8 — in libro XV = in Verrem II, V 72, 186 — in Pison. 25, 5 (Priscian. Gr. L. II 109, 5) tr 186, 18 — Invektivarum lib. III = in Cat. III 6, 14 tr 196, 12

Claudian. cons. III Honorii v 98 tr 172, 5 — Epithal. Laurentii v 72 tr 164, 11 — v 79 c 1159 — v 80 pr 278, 10 sqq tr 182, 23

Clementis recognitiones cf. Petri itinerarium

Clementis Decem libri ep 482, 29 — Recognitiones Clementis a Rufino in Latinum conversae pr 257, 7

Cynwulf: aen 14. 16. 29. 32. 33. 41. 55. 59. 61. 66. 73. 78. 79. 80. 83. 84. 86. 87. 89. 100

Cyprianus De habitu virg. c 5. 6. 9. 12 pr 315, 4 sqq

Cyprianus Gallus (Reg. IV 25, 28) tr 80, 12 — iudic. 679. 681 tr 158, 3. 5 — iudic. 18 tr 92, 12 heptateuch. v. 503 ed. Peip. tr 189, 32

Donati grammatica: Gr. L. IV 367 tr 179, 16 — Gr. L. IV 391, 13 (= Serv. Gr. L. IV 442) tr 194, 2

Donati vita Verg. c. 7 (Culex 413. 414) tr 157, 22 — c 17 tr 186, 4

Dracont. satisfact. 5 c 2874

Ennius ann. 17 (Priscian. Gr. Lat. II 97, 5) tr 186, 26 — ann. 673 (Audax Gr. L. VII 338) tr 84, 14

Epithalamium Laurentii: vide Claudianus

Eusebius aenigm. 8 aen 43 — 28 aen 52 — 57, 2 aen 42, 3

Eusebii chronica: vide Hieronymus

Eusebius, Graecorum historiografus: vide Rufinus

Euagrii versio Athanasii de vita Antonii pr 265, 4

Focas Gr. L. V 410 tr 79, 26 — v 7 = Gr. L. VII 146 tr 95, 24 — Gr. L. V 431, 15 tr 191, 6

Gildas de exc. et conqu. Britanniae c 3 pr 301, 5

Gregorius Magnus dialog. II 3 pr 269, 8 — II 23. 32. 11. 26. 4. 16. 30. 1^b. 3^b. 6 c 858 sqq — II 33

- pr 300, 15 sqq 19 sqq c 2034 sqq — III 17 tr 191, 7 sq — Liber Sacrament. 4 pr 293, 17 — Moralia XXXI c. XLV, 87 pr 242, 13 — homil. in evangel. I, VI c 3 pr 314, 16 — regula pastorum c 4 s. j. pr 322, 6
- Hieronymus chron. ol. VII, 1 tr 192, 24 — Chronica Eusebii ol. 190, 2 tr 88, 29 — Eusebius in chronica tr 192, 24 — ep 64, 19 c rh 526 v 85 — ad Eustoch. pr 246, 5. 303, 7 — c 10 pr 236, 12 — c 20 pr 236 12. 247, 15 — quaest. hebr. in genes. praef. s. j. tr 171, 22 — quaest. in genes. 49, 27 pr 256, 1 — praef. in Dan. pr 251, 7 (tr 69, 22); ep 477, 15 — in Dan. I 3 pr 252, 6 — in Dan. IX 24 pr 251, 9 — in Ionam I 12 pr 269, 22 — adv. Iovinian. c 3 pr 236, 13 — in ev. Matth. II 19 pr 252, 7 — vita S. Hilar. pr 266, 1 sqq — vita Malchi c 3 pr 270, 4 — vita S. Pauli eremita c 4 sqq pr 265, 6 — Lib. interpr. hebr. nom. 61, 10 pr 250, 21
- Hisperica jamina 538 ed. Ienkinson aen 32, 2 — 604 J. aen 36, 7 — 426 J. aen 44 — 429. 436 J. aen 44
- Isidorus, Origines I 4, 10. 11. 16 aen 30 — I 34, 8 tr 169, 24 — XII 2, 5 aen 39, 6 — XII 6, 51 aen 37, 6 — XII 8, 14 aen 36, 1 — XII 11 c rh 525, 31 — XIV 4, 1 aen 25 — De rerum nat. c XXX c rh 526, 97 — De ortu et obitu patrum 36 pr 250, 8 — 72 pr 254, 8 — 82 pr 256, 20 — de officiis II 25, 4 pr 295, 16 (Sisebutus Anth. Lat. 483, 2 R tr 80, 2)
- Iulianus Africanus (Hieron. in Daniel. c IX) tr 69, 23
- Iunilius praef. ad instituta regularia divinae legis tr 81, 18
- Iuvenalis I 3, 97 tr 189, 3 — III, IX 50 tr 164, 24 — IV, X 133 tr 79, 8 IV, XI 203 tr 183, 11 — V, XIII 19. 23 tr 85, 19. 21 — V, XIII 118 tr 79, 4 — V, XIV 280 tr 184, 8 — V, XIV 129 sq tr 167, 15
- Iuvencus Hist. evangel. I 1. 8 tr 85, 12. 14 — I 12 tr 174, 15 — I 405 tr 156, 11 — II praef. 8 tr 194, 24 — II 591 sq tr 186, 15 sqq — III 225 tr 158, 31 — III 229 tr 154, 3
- Lactantius ad Demetrianum (de opificio) c 15 tr 197, 15
- Lucan. Pharsal. III 579 tr 87, 25 — III 762 tr 92, 14 — V 442 tr 89, 24 — V 800 (VI 401) tr 86, 26 — VI 24 tr 89, 5 — VI 386 sq tr 185, 20 — VIII 282 tr 86, 24 — VIII 289 tr 79, 11 — IX 430 tr 79, 15 — X 21 tr 85, 22 — X 267 tr 197, 17 — X 538 tr 79, 13 — de Orfeo tr 159, 25 sq — epigr. 1 tr 89, 1
- Lucretius II 661 (Non. Marc. p 57. 141) tr 165, 10
- Mallius Theodorus Gr. Lat. VI 590, 5 tr 200, 8
- Mellitus De passione Iohannis pr 254, 16. 255, 1. 4
- Orosius hist. I 13, 2 tr 167, 22 — VII 10, 7 tr 175, 1
- Ovidius met. XIV, 1–14 aen 95 — XIV 50 aen 38, 6 — XIV 58 aen 95, 3 — XIV 60 aen 95, 11 — XIV 64 aen 95, 5 — Ovidius = Anth. Lat. ed Riese II² 674, 2 tr 169, 18
- Passio Sanctae Victoriae (Anal. Bolland. II 157–160) pr 248, 13 sqq
- Paulini vita S. Ambrosii c 3 pr 260, 14
- Paulinus Nolanus 15, 1 tr 96, 16
- revelatio Pauli (Augustin. in Ioh. evang. tractat. XCIX 8) pr 256, 9
- Paulus Quaestor in gratiarum actione tr 87, 30 — Paulus Quaestor tr 79, 16. 86, 30
- Pelagii epist. ad Demetriadem pr 303, 16. 304, 9 sqq. 17 sqq
- itinerarium Petri .X. voluminibus digestum (Rufini versio Clementis recognit. I 1) pr 257, 14
- Persius Flaccus, prol. 1 praef. aenigm. 13 — prol. 1–3 tr 78, 11 — II 75 tr 168, 9 — V 19 sq tr 88, 2 sqq
- Plinius Hist. nat. XXXII 154 aen 17 — XXXVII 44 tr 165, 2 — XXXVII 48 tr 165, 3. 173, 4 — XXXVII 48 tr 173, 4 — XXXVII 59 aen 9 — XXXVII 61 aen 25
- Pompeius Gramm. Lat. V 311, 9 tr 77, 12
- Priscianus Gramm. Lat. II 5, 5 tr 179, 14 — II 95, 2. 96, 13. 103, 20 tr 187, 1 sqq — II 103, 12. 107, 1. 105. 5. 109, 6. tr 181, 6 — II 105, 16 tr 183, 20 — II 107 tr 181, 12 — II 122, 12. 562, 12 tr 171, 10. 22 — II 122, 27 tr 176, 10 — II 124. 144. 377. 396. 401 tr 185, 13 sqq — II 128 tr 175, 21 — II 138, 35 tr 188, 6 — II 138, 22. 441, 21. 26 tr 177, 11 — II 278 tr 156, 5 — II 562 tr 188, 3 — III 453 tr 174, 17
- Proba Cento Verg. proem. 1 tr 188, 31
- Prosper Epigrammata 3, 5 tr 79, 20 — 6, 1 tr 189, 25 — 15, 6 tr 168, 11 — 21, 1 tr 162, 24 — 42, 9 tr 162, 11. 51 pr 319, 14 sqq — 64, 4 tr 197, 22 — 67, 1 tr 89, 12 — 68, 1 tr 93, 5 — 71, 3 tr 93, 17 — 71, 5 tr 158, 21. 178, 12 — 76 pr 319, 24 — 88, 1 tr 175, 12 — 88, 1 sq 5 sq pr 318, 19 sqq — 89, 2 tr 174, 6 — 94, 5 tr 96, 7 — 101, 8 pr 246, 1
- Rufinus Hist. monachorum I (Iohannes heremita) pr 267, 13 — VII (Apollonius) pr 287, 2 sqq — XXX (Amos) pr 284, 18 — Eusebii hist. eccles. VI 7 pr 270, 19 sqq — Eusebius, Graecorum historiograus, VIII 12 pr 269, 20 sq — hist. eccles. X (I) 8 pr 265, 4 — X (I) 13–18 pr 272, 13 sqq c 1032 — XI (II) 9 pr 262, 8 — prol. in libros Gregorii pr 263, 1 sqq — versio Clementis recognit. I 1 pr 257, 7, versio homiliarum Basilii in hexaameron pr 263, 15 — versio regulae Basilii pr 263, 12 — Ps. Rufinus Vita Eugeniae c 2 sqq pr 296, 15. 297, 2 — c 8. 16 pr 297, 9. 14 — c 22. 14 pr 298, 2
- Sallustius Iugurth. 100, 2 (Priscian. Gramm. Lat. II 95, 2) tr 187, 3
- Sedulius Carm. pasch. praef. 13. 14 pr 232, 5. 7 — I 1 tr 85, 17 — I 18 tr 184, 16 — I 98 tr 160, 12 — I 130 tr 198, 20 — I 135 tr 156, 23 — I 136 tr 190, 8 — I 140 tr 174, 13 — I 157 tr 190, 10 — I 160 tr 195, 13 — I 161 sq tr 179, 8 sqq — I 170 tr 156, 25 — I 175 aen 63, 7 — I 179 sq pr 249, 20 sq — I 183 pr 250, 2 — I 203 pr 284, 11 — I 208 tr 181, 19 — I 219 c 1443 — I 259 tr 158, 25 — I 279 tr 188, 1 — I 305 sq tr 189, 5 — I 350 tr 187, 18 — I 368 tr 173, 23 — II 49 tr 160, 16 — II 139 c rh 529, 12 — II 139 tr 154, 10 — II 160 sq tr 190, 34 — III 82 tr 161, 23 — III 122 tr 160, 14 — III 128 tr 89, 10 — III 264 tr 157, 2 — IV 78 tr 153, 21 — IV 142 tr 162, 9 — V 92 tr 153, 3 — V 190 tr 153, 18 — V 234 tr 158, 14 — V 255 tr 185, 17

- Seneca, Agamemnon (in sexto volumine)* 729. 787 tr 194, 29. 31
Servius Gr. L. 461, 9. 19 tr 92, 23. 16
Sibilla tr 79, 23. 93, 22. 33
Silvestri gesta pr 257, 14 sqq 258, 26. 259, 5
Simfiosius Aenigmata 17, 2 tr 95, 22 — 22, 3 tr 154, 22 — 24, 3 tr 167, 19 — 36, 2 tr 167, 21 —
 47, 1 tr 93, 9 — 58, 3 tr 160, 6 — 52, 2 tr 197, 11 — 53, 3 tr 154, 24 — 58, 3 tr 154, 20 — 72, 1
 tr 94, 15 — 84, 3 tr 96, 3 — 91, 3 tr 96, 5 — 98, 2 tr 94, 2
Sisebutus Anth. Lat. 483, 2 R (*Isidorus*) tr. 80, 2
Solinus Collectanea rerum memorabilium 94, 14 ed. Momms.² tr 198, 13 — 94, 15 tr 159, 21 sq — 101, 14
 tr 198, 26 — 120, 15 tr 198, 21 sqq — 133, 2 (*Plin. h. n. XXXVII 158*) aen 24 — 153, 18 sq
 tr 198, 27 — 91, 7 tr 169, 2 — 69, 8 tr 167, 25
Suetonius ed. Reifferscheid p. 247 sqq tr 179, 19
Sulpicius Severus Vita Martini c 2. 3. 7. 13 sqq XXIII pr 261, 2 sqq — 26 pr 266, 6
Sylloge Turonensis 42, 1 = *Inscr. Rom. ed. de Rossi* II 60 tr 153, 31

Tatuinus aenigm. 6, 4 aen 59, 3 — 12, 1 aen 55, 4 sqq — 33 aen 44
Terentius Phormio II 1, 11. 2, 22 tr 184, 23. 25 — *Adelphoe* III 1, 2 tr 196, 9

Vergilius Maro Aen. 1, 1 tr 184, 30. 200, 6 — 12 tr 94, 19 — 18 tr 95, 20 — 167 tr 165, 16 — 195 sq
 tr 196, 3 sqq — 1211 tr 199, 6 — 1262 tr 89, 26 — 1374 tr 73, 21 — 1434 = *georg* IV 167 tr 83, 21 —
 1468 tr 171, 21 — 1587 tr 91, 11 — 1744 = III 516 tr 73, 3 — II 1 tr 197, 2 — II 3 tr 93, 7 —
 II 111 tr 91, 13 — II 119 tr 168, 13 — II 492 tr 183, 15 — II 513 tr 186, 21 — II 715 tr 186, 22
 — II 747 sq tr 169, 14 — II 790 tr 154, 12 — III 26 tr 169, 12 — III 384 tr 182, 14 — III 491 pr 300, 1
 — III 516 tr 73, 3 — III 550 tr 91, 32 — III 599 tr 91, 15 — III 620 pr 266, 17 — III 621 tr 181, 16
 — III 664 tr 91, 30 — III 666 tr 91, 41 — IV 1. 2 tr 93, 18. 20 — IV 47 tr 89, 22 — IV 177. 181—184
 aen 97, 12—16 — IV 248 c 2707 — IV 301 sq tr 171, 1 sqq — IV 303 tr 171, 7 — V 344 tr 163, 22 —
 V 432 (*XII 905*) tr 183, 19 — V 511 tr 152, 21 — V 617 tr 91, 5 — V 673 tr 91, 36 — V 712
 tr 91, 34 — V 721 tr 91, 3 — V 738 tr 91, 19 — VI 33 tr 89, 19 — VI 75 tr 181, 28 — VI 120
 tr 183, 8 — VI 128 tr 83, 17 — VI 413 sq tr 157, 28 sq — VI 517 tr 171, 5 — VI 646 tr 73, 17
 — VII 26 tr 171, 15 — VII 59 tr 83, 19 — VII 123 tr 80, 6 — VII 341 tr 184, 13 — VII 623
 tr 170, 15 — VII 634 tr 83, 10. 90, 18 — VII 641 c 30 — VIII 83 tr 200, 18 — VIII 94 tr 168, 4
 — VIII 596 tr 186, 6 pr 230, 19 — IX 93 tr 91, 1 — IX 106 tr 91, 17 — IX 146 tr 90, 20 —
 IX 226 tr 90, 22 — IX 256 tr 91, 21 — IX 419 tr 91, 7 — IX 503 tr 89, 7 — IX 535 tr 196, 28
 — IX 580 (*Aldhelmus: Vergilius in VIII.*) tr 193, 24 — IX 614. 616 pr 316, 21 sq — IX 616 tr 92, 8
 — (*Verg IX 758 (ab Aldhelmo (?) mutatus)*) tr 92, 19 — X 1 tr 92, 2 — X 54 tr 91, 25 — X 115
 tr 195, 11 — X 264 tr 198, 9 sq — X 333 tr 195, 22 — X 389 tr 196, 20 — X 399 tr 198, 6 —
 X 462 sq tr 91, 27 — X 689 sq tr 195, 26 — X 908 tr 198, 24 — XI 1 = IV 129 tr 80, 4 — XI 75
 tr 92, 10 — XI 537 tr 83, 23 — XI 875. VIII 596 pr 230, 19 — XI 875. VIII 596 tr 186, 6 —
 XII 677 aen 7, 2 — XII 846 aen 97, 3 sq — XII 905 tr 183, 19 — XII 906 tr 92, 4 — *Eclogae* I 3
 tr 96, 12 — I 8 tr 96, 14 — I 59—62 tr 73, 23 sq — I 62 tr 94, 4 — I 65 tr 188, 22 — III 106
 tr 192, 8 — IV 42—45 pr 316, 6 sqq — IV 46 sq tr 73, 8 — VI 66 tr 93, 31 — VI 13 tr 87, 32
 — VII 31 tr 184, 10 — VII 61 tr 164, 16 — VIII 41 tr 152, 18 — VIII 71 pr 310, 5 — IX 51
 tr 89, 29 — X 69 tr 89, 30 — *Georgica* — I 43. 44 tr 153, 11 sq — I 46 tr 173, 1 — I 212 tr 188, 4 sq
 — I 335 tr 163, 24 — I 399 tr 173, 25 — I 431 tr 159, 2 — II 13 tr 165, 22 — II 31 tr 160, 4 —
 II 70 tr 152, 24 — II 77 tr 197, 19 — II 121 tr 182, 19. 183, 17 — II 134 tr 197, 32 — II 176
 tr 86, 28. 154, 26 — II 381 tr 182, 2 — III 11—13 tr 202, 15 sqq — III 201 tr 92, 6 — III 231
 tr 155, 14 — III 256 tr 165, 18 — III 270 tr 198, 12 — III 292 sq tr 202, 19 sq — III 345
 tr 184, 31 — III 425 tr 152, 16 — III 449 tr 89, 15 — III 551 sqq c 2635 sqq — IV 5 tr 164, 20 —
 IV 102 tr 189, 9 — IV 167 tr 83, 21 — IV 194 sq tr 168, 1 — IV 203 tr 195, 2 — IV 511 tr 164, 18
Culex 413. 414 tr 157, 22
Vergilius libro qui pedagogus praetitulatur tr 160, 18 — *Vergili Pedagogus* tr 80, 13 sqq *Vergilius in*
tetrasticis theatralibus (Donat. vita Verg. c 17) tr 186, 3
Virgilius Maro Grammaticus p. 121H ep 493, 17 sq

Willibaldus vita Bonifatii praef. p. 3 pr 263 adn. 9

versus incertus tr 90, 6. 92, 21. 178, 9
historia ecclesiastica tr 197, 7: non inveni.

III. INDEX NOMINVM PROPRIORVM.

A

Aaron *pr* 313, 11
 Abel *pr* 312, 13
 Abgarus: Abgaro *c* *IV* 12, 4
 Abimelech *tr* 68, 1
 Abra comitante *pr* 317, 4 (*Judith* 10, 2)
 Abrahæ *pr* 313, 11
 Acalantida *aen* 22
 Accidia *c* 2666
 Achar *pr* 313, 21
 Acherontici — Cociti *ch* 510, 2
 Acircius = Aldfridus, rex Northanumbrorum *tr* 61, 3
 Achivum — nomen *c* *IV* 6, 1
 Achivorum lingua *aen* 50, 1
 Adamas *aen* 9
 Adelfi: Terentius in Adelfis *tr* 196, 8
 Adrianus *tr* 176, 14
 Aegiptiorum *pr* 287, 7
 Aegiptus *c* 1454 Aegipti *tr* 65, 7 *pr* 282, 1. 290, 10
c 1595. 1608. 2482 Aegiptum *pr* 264, 16. 266, 3.
 272, 15. 285, 5. 287, 6 Aegipto *c* 807. 827
 Aeneidos *tr* 83, 4. 89, 18. 94, 17
 Aethelredus rex *ch* 511, 24
 Aethilwaldo *ep* 499, 8 Aedilwaldus *ep* 495, 2 Aethil-
 waldi *c* *rh* 5, 8
 Aethiopica nigretidine *pr* 306, 5
 Aetna *c* 1771
 Aetnaei montis *pr* 293, 9
 M. Terentius Afer *tr* 184, 22
 Augustinus Afer *tr* 196, 14 *pr* 319, 19
 Africa *aen* 42, 6
 Agapae *pr* 305, 1
 Agathe *pr* 293, 18 Agathæ *pr* 293, 1. 15. 21. 294, 1
c 1790 Agathen *c* 1738
 Agne *c* 1926 Agnae *pr* 298, 12 Agnam *c* 1931
 Agrippa *tr* 185, 4
 Albinus grammaticus *tr* 84, 15
 Alcides *c* 1343
 Aldithae, sacrimonialis Bercingensis *pr* 226, 3
 Aldhelmus *tr* 61, 5 *pr* 229, 5 *ep* 475, 2. 478, 11. 479,
 2. 481, 1. 488, 2. 497, 12. 499, 8. 502, 17. *ch* 511,
 28. 514, 34 Aldhelmo *ep* 494, 6. 495, 1. 498, 2
ch 508, 13. 510, 8. 512, 11 Althelmum *c* *rh* 4, 59
 Alexander, Alexandriae pontifex *pr* 272, 17. 19.
 273, 4 *c* 974. 979. 989 Alexandri *pr* 273, 7
 Alexandriae *pr* 272, 17 apud Alexandriam *pr* 272, 14
 ab Alexandria *pr* 276, 24
 Alexandrinus *pr* 265, 4
 Allecto *c* 2639
 Alpes *c* *III* 24 Alpium *pr* 257, 17
 Amasias: Amasiam *tr* 77, 6
 Ambacue *pr* 286, 11
 Ambrosius, Mediolanensis episcopus *tr* 153, 14
 Ambrosius *c* 652. 665. 889 Ambrosio *pr* 260, 10
 Ambrosium *pr* 260, 5
 Amos *pr* 284, 18. 285, 3. 286, 15 *c* 1454
 Amphitroniadae (Herculis) *pr* 278, 28
 Ananias *ch* 514, 19
 Anastasia *pr* 293, 18. 305, 11 *c* 2210
 Anatolia *pr* 309, 25. 310, 6 *c* 2357. 2426 Anatoliae
pr 308, 6
 Anatolii *ep* 483, 21
 Ancletum *pr* 257, 4
 Andreas *c* *IV* 3, 1. 6 Sancti Andreae *ch* 511, 13
 Andreas orator *tr* 80, 24
 Anna, filia Phanuel *pr* 243, 1
 Anneus *vide* Lucanus et Seneca

Antichristus *tr* 171, 11 antichristi *tr* 68, 7 antichri-
 stum *c* 277
 Antipatris proles *pr* 287, 4
 Antiochensis medicus *tr* 68, 19
 Antiochi *tr* 64, 12
 Antiochia *pr* 282, 1 Antiochiam *pr* 256, 16. 295, 3
 Antonius: Aegiptius *pr* 264, 15. 266, 3 *c* 754
 Antonius heremita *pr* 286, 15 *c* 1500
 Apis *aen* 20
 Apollo *aen* 79, 4 Apollinis *pr* 301, 9 Apollini *tr* 94, 9
 Apollonius *pr* 287, 2. 288, 9 *c* 1504
 Aqua *aen* 29
 Aquila *aen* 57
 Ararim (*Verg*) *tr* 74, 2
 Arator *tr* 70, 21. 80, 20. 92, 27. 153, 5
 Area libraria *aen* 89
 Arcadia *tr* 183, 6 Arcadiae *c* 1383
 Arcturus *aen* 53
 Argivi dedasculi *ep* 492, 11 lingua Argivorum *tr*
 73, 1
 Argolica gens *aen* 95, 2 Argolicae urbanitates *tr*
 202, 23 Argolicas loquelas *c* 2147
 Aries *aen* 86
 Aristotelicas categorias *pr* 277, 6
 Aristoteles *tr* 76, 1 Aristotelis *pr* 296, 17
 Aarii scismatici *pr* 272, 20
 Armenia *c* *IV* 12, 25
 Arrius *c* 976
 Arsenius *pr* 273, 15 Arsenii *pr* 273, 13 Arsenium
c 1001
 Artaxerxis *tr* 69, 19
 Arthemias *pr* 302, 19 *c* 2114
 Ascræum carmen (*Verg*) *tr* 86, 28
 Asia *tr* 161, 5 Asiae *c* *IV* 8, 16 Asiam *IV* 8, 12
tr 65, 17
 Assyriorum *pr* 317, 2
 Asterius *c* 2283
 Athanasius *pr* 265, 4. 272, 21. 273, 5 *c* 973. 983. 990
 Athanasio *pr* 273, 5. 12 Athanasium *pr* 272, 13
 Athenas *pr* 262, 8 Athenis *pr* 263, 11
 Athlante *aen* 8, 1 Athlantis *c* *rh* 1, 78 Atlantides
tr 72, 17
 Attica *pr* 302, 19 *c* 2114
 Augustinus *tr* 81, 13. 193, 20. 196, 16. 198, 4 *pr*
 237, 16. 319, 9 Augustinum *ep* 484, 4
 Augustus (*Constantinus*) *c* 617 Augusto *c* 614 —
 Augusti *c* 2078 Augustum 2101 (*Constantius*)
c 1003 (*Diocletianus*) *c* 201 Augusti 2248; Nu-
 merianum Augustum *pr* 274, 13. 21. 280, 5
c 1043. 1058. 1243
 Augusti: sedes Augustorum *c* 522 Augustis Valeriano
 et Gallieno *pr* 307, 5
 Augustam aulam *c* 1048 Augustos artus *c* 596
 Augusti — mensis *c* *III* 61
 Aurelia *c* 2283
 Aurelius *pr* 308, 17
 Aurora *tr* 171, 14 *c* 2533
 Ausonia *tr* 183, 6 Ausoniae *pr* 257, 17 *c* 845. 2152
 Azotos *c* 1359

B

Baal *tr* 64, 8
 Babilas *pr* 274, 24. 275, 6 Babilae *c* 1034 Babilam
 274, 10
 Babiloniae *pr* 252, 2
 Babbista (*Iohannes*) *pr* 253, 24 Baptistae *ch* 513, 15
 Bacchanalia *tr* 170, 23

Bacchus *c* 1333. 2509 pocula Bacchi *aen* 78, 1
 a Baccho, qui et Dionisius vocabatur ipse et
 Liber *tr* 170, 21
 Baldredus patricius *ep* 503, 3
 Barbita *aen* 13
 Barnabae *tr* 75, 10
 Bartholomeus *c* *IV* 9, 4
 Basiliscus *aen* 88
 in basilion *tr* 186, 28
 Basilissa *pr* 281, 15. 282, 4
 Basilius *tr* 200, 23
 Basilius Cappadox *pr* 263, 11 *c* 730 Basili *pr* 262, 10
 Belis dilubra *c* 351
 Bellona *c* 1545. 2552
 Benedictus *pr* 268, 7 *c* 844
 Benjamin *tr* 66, 15 *pr* 256, 1
 Berhtwaldus *ch* 510, 11
 beornganste *ch* 511, 8
 Berngithae *pr* 229, 3
 Bethlehemiti ducis *tr* 69, 17
 Bersabee *pr* 311, 22
 Betuliae *pr* 317, 10
 Bizantium *pr* 258, 23. 259, 7 Bizanti *c* 634
 Bladon flumen *ch* 509, 5
 Blesellae germana *pr* 303, 10 Blesellam *c* 2125
 Bobatius *tr* 200, 23
 Bombix *aen* 12
 Bononia *tr* 186, 13
 Boreas *aen* 69, 3 boreo-cardine *tr* 72, 13
 Bosel, Wigorniae episcopus *ch* 510, 12
 Bradenford *Ch* 517, 27
 Britannia *c* 878 *ep* 481, 4. 492, 15 Britanniae *ep*
 492, 10 in Britannia *pr* 302, 21
 Britannici territorii *ep* 489, 10
 bucanora *Ch* 511, 8
 Bugge, filia Centwini regis *c* *III* 1. 39

C

Cacus: Caci *c* 1344
 Caecilia *tr* 292, 13 Caeciliae *c* 1710
 Caecus natus *aen* 85
 Caedvalla, rex Westsaxonum *c* *III* 18 *Ch* 511, 20
 Caelestinus *tr* 193, 20
 Caesaris proelia *tr* 83, 4 Claudio Caesare *pr* 296, 11
 apud Caesariam *pr* 300, 15
 Cain *tr* 69, 1 *c* 2724
 Calabri *tr* 88, 29
 Calix vitreus *aen* 80
 Camellus *aen* 99
 Canāneus *c* *IV* 11, 1 Cananeorum *pr* 241, 12
 Cancer *aen* 37
 Candela *aen* 52
 a Cantia *ep* 478, 14
 Capitoli *pr* 309, 19
 Cappadocia *pr* 300, 16
 Cappadox *pr* 263, 11
 Cartago *tr* 171, 17
 Cassianus: Cassiano *pr* 242, 11
 Castalidas nimphas *c* 24 *praej* *aen* 10
 Castitas *pr* 262, 15. 263, 2
 Castor *aen* 56
 Catenensis oppidi *pr* 293, 8 Catenense municipium
pr 293, 20
 Caucasus *tr* 164, 10. 13
 Cellanus, abbas Perronensis, *ep* 498, 4 (499, 4)
 Cenfrithus patricius *ch* 510, 7. 12
 Cenodoxia *c* 2679
 Centaurus *tr* 185, 20 Centauri *c* 1343
 Centuinus, rex Westsaxonum *c* *III* 2
 ceorlatun *ch* 511, 8
 Cerealis *tr* 188, 3
 Ceres *tr* 152, 14 Cereris *c* 1380
 Cerethi et Felethi *pr* 240, 18
 Chaldaici regnatoris *pr* 252, 12. 301, 16

ad Chaldeos *pr* 252, 2. 286, 12 Chaldehyorum *pr* 279, 7
 Chaldēa regna *c* 1476
 Chānāan *c* 2511
 Charmi filius *pr* 314, 1
 flamina Chauri *aen* 69, 3
 Chioniae *pr* 305, 1
 Chrisantus *pr* 278, 27. 279, 24 Chrisanti *pr* 276, 23
c 1123. 1174 Chrisanto 1228 Chrisantum *pr*
 278, 13
 Christianos *pr* 277, 17 Christianorum agonem *pr*
 231, 6
 Christianae religionis *pr* 302, 14. 305, 6 *Ch* 513, 4
 Christianae professionis *pr* 249, 10
 Christicola *tr* 185, 19 *c* 2086 Christicolam *c* 1051
 Christicolae *c* *III* 7 Christiculis *c* 904 Chri-
 sticolas *pr* 275, 14
 Christus *c* *IV* 6, 12. 8, 2. 12, 7 *tr* 84, 28. 30. 32.
 85, 2. 4. 86, 6. 8. 10. 12. 14. 16. 18 *pr* 235, 9. 21.
 289, 22. 296, 8 *praej* *c* 18 *c* 119. 247. 333. 506.
 584. 1293. 1687. 2824. — Christi *c* *III* 9. 39. 76
IV 1, 6. 15. 3. 9. 5. 10. 7. 1. 9. 13. 12, 3 *tr* 66, 15
aen 7, 4. 55, 7 *pr* 228, 24. 229, 5. 230, 2. 231, 6.
 238, 14. 239, 20. 240, 5. 19. 242, 5. 253, 26.
 255, 7 (bis) 258, 17. 20. 259, 11. 16. 260, 16.
 269, 3. 275, 17. 276, 23. 278, 14. 279, 12. 282, 2.
 283, 21. 284, 5. 285, 14. 293, 22. 294, 10. 14.
 295, 13. 297, 5. 300, 1. 301, 25. 304, 8. 9. 305, 5.
 306, 13. 308, 10. 309, 13. 313, 20. 314, 8. 315, 19.
 320, 2. 22. 322, 8. 323, 3 *c* 203. 300. 327. 407.
 480. 488. 536. 559. 566. 652. 825. 853. 887. 905.
 1024. 1113. 1154. 1160. 1183. 1252. 1255. 1273.
 1298. 1309. 1310. 1348. 1427. 1714. 1738. 1835.
 1892. 1919. 1925. 1942. 1955. 2088. 2091. 2121.
 2137. 2141. 2154. 2195. 2199. 2202. 2229. 2265.
 2270. 2290. 2335. 2351. 2409. 2450. 2648. 2654.
 2657. 2672. 2700. 2703. 2815. 2884 *ep* 478, 8.
 11. 480, 5. 482, 3. 483, 2. 498, 6. 499, 12 *Ch*
 509, 4. 5. 511, 17. 18. 513, 20 *c* *rh* 1, 121. 2. 34.
 63. 176. 179. *III* 31 — Christo (*dat.*) *c* *I* 14
III 43 *IV* 3, 12. 5, 2. 8, 14 *tr* 87, 17. 19. 21
pr 229, 9. 234, 24. 235, 21. 267, 15. 269, 9. 299, 15
c 65. 461. 483. 549. 683. 945. 1185. 1451. 1603.
 1685. 1741. 1799. 1807. 1817. 1968. 2111. 2232.
 2393. 2397. 2439. 2545. 2896 *c* *rh* *I* 193. 2, 182.
 346 — Christum *c* *IV* 6, 19. 6. 8, 4 *tr* 64, 5
pr 277, 11. 279, 20. 281, 11. 307, 4 *c* 82.
 422. 433. 450. 689. 883. 1137. 1543. 1544.
 1743. 1783. 1792. 1863. 1871. 1890. 1978. 2015.
 2033. 2104. 2760 *ep* 484, 1. 497, 20 — Christe
pr 264, 13 — Christo (*abl.*) *c* *IV* 3, 16. 4, 3.
 13, 7 *pr* 204, 7. 238, 20. 240, 13. 22. 245, 18.
 247, 23. 249, 14. 282, 2. 300, 8. 17. 301, 18. 20.
 321, 8 *c* 200. 439. 627. 1089. 2060. 2345. 2453.
 2542. 2904 *ep* 478, 6. 479, 2. 481, 7. 484, 24.
 485, 14. 486, 17. 497, 10. 501, 12
 Chromis *tr* 87, 32 (*Verg.*)
 Cicero *tr* 186, 18. 196, 12. 15
 Circe *aen* 95, 3
 Circius *aen* 69, 3
 Ciconia *aen* 31
 Claudianus *tr* 176, 14
 Claudius (*imperator*) *c* 1869 Claudio Caesare *pr*
 296, 11
 Claudius tribunus *pr* 279, 18 Claudius *c* 1220 Clau-
 dio tribuno *pr* 278, 27
 Clemens *pr* 257, 3. 7 Clementis *ep* 482, 29
 Clipeus *aen* 87
 Cociti *Ch* 510, 2
 Cocuma duplex *aen* 54
 Colosus *aen* 72
 Columba *aen* 64
 Compitalia *pr* 306, 21
 Constantius: Constantio Augusto *pr* 273, 11 —
 pater Constantini: Constantii *pr* 302, 20

Constantina *pr* 302, 10 *c* 2052 Constantinae *pr* 299, 16 Constantinam *pr* 302, 23 *c* 1970
 Constantinus *tr* 193, 19 *pr* 259, 18. 260, 1. 302, 20 *c* 540. 557. 594. 2061 Constantini *pr* 258, 11. 22. 302, 10 Constantino *pr* 257, 1. 258, 18. 26 Constantinum *c* 602
 Constantinopolis *tr* 201, 3 *pr* 260, 1 *c* 635 Constantinopolim *pr* 257, 2
 Constantinopolitanus *tr* 201, 19 (bis) Constantino-
 politanorum *tr* 201, 20
 Corbus *aen* 63
 Cornubia *c rh* 1, 10
 Cosmas *c* 1079 Cosmam *pr* 275, 9
 Coticula *aen* 27
 Crabro *aen* 75
 Creatura *aen* 100
 Creta *aen* 23, 4
 Creticum Minotaurum *tr* 167, 23
 Cribellus *aen* 67
 Crismal *aen* 55
 Cristina *pr* 300, 15
 cymesham se nothra *ch* 511, 9
 Cuniberctus *ch* 509, 8 Cupa vinaria *aen* 78
 Cuthburga *ch* 515, 16 Cuthburgae *prae* *pros* 229, 1
 Cyclopum more *aen* 100, 33
 Cyprianus *magus* *pr* 295, 9 *c* 1854. 1880 cum Cy-
 priano *pr* 296, 13
 Cyprianus Gallus *tr* 80, 11
 Cyprianus, Punicorum pontifex *pr* 316, 13. 315, 4. 19
 Cyprus: Cypri *aen* 25, 5
 Cynthia *aen* 79, 4 *c* 11
 Cynthus: Cynthi *prae* *aen* 12

D

Dagon *c* 1360
 Dalilae *pr* 312, 3
 Dalmatiae *pr* 266, 13
 Damianus *c* 1079 Damianum *pr* 275, 9
 Dani(h)el *pr* 250, 20 *c* 324 Danielis *pr* 267, 11 Da-
 nielem *pr* 312, 10
 Danihelis coepiscopi *ch* 517, 17 [515, 30]
 Dardana proles *aen* 57, 3
 Daria *pr* 278, 12. 17. 279, 24 *c* 1162. 1228. 1233
 Dariam *pr* 278, 21
 David *tr* 66, 2 *prae* *aen* 34 *pr* 242, 6. 311, 11
 Davitica oracula *pr* 313, 6 Daviticis odis *c* 2415
 Decius *c* 2350 Decio *pr* 308, 9
 Delfici accolae *tr* 94, 11
 Delus: Delo *c* 27 in Delo *aen* 79, 3
 Demetarum sacerdotes *ep* 484, 7
 Demetrianus: ad Demetrianum *tr* 197, 15
 Demetrias: Demetriadis *pr* 303, 7 *c* 2163 ad Deme-
 triadem *pr* 304, 9
 Deus *c* *IV* 1, 35. 2, 5. 3, 4 *V* 4 *tr* 86, 2. 4 *prae* *aen* 9. 14. 29 *aen* 7, 2. 64, 1. 85, 5. 100, 7. 12 *pr* 311, 7. 316, 1. 13 *prae* *c* 3 *c* 296. 307. 359. 455. 489. 526. 686. 713. 845. 1405. 1606. 1678. 1910. 1924. 1960. 1997. 2026. 2049. 2069. 2107. 2261. 2665. 2865 *ep* 482, 7. 497, 22
 Dei *c* *IV* 10, 13. 16 *tr* 62, 6. 66, 22. 68, 20. 74, 17. 20. 87, 3. 5. 7. 15. 88, 10. 14. 16. 18 *pr* 242, 21. 250, 20. 259, 12. 16. 262, 6. 267, 6. 271, 12. 274, 5. 277, 11. 279, 4. 20. 280, 1. 281, 8. 284, 3. 286, 5. 8. 14. 287, 9. 288, 8. 12. 289, 5. 17. 20. 296, 12. 299, 10. 306, 20. 307, 24. 319, 4 *c* 43. 75. 89. 150. 246. 252. 304. 532. 564. 982. 1358. 1861. 1880. 2412. 2452. 2645 *ep* 481, 5. 482, 13. 14. 15. 485, 11. 491, 15. 18. 499, 9 *ch* 508, 10. 512, 11. 513, 1. 12. 18. 23. 27. 28. 31. 514, 9. 17. 515, 14 Deo (dat.) Deo—Christo *c* *III* 43 *pr* 246, 2. 6. 21. 259, 20. 269, 20. 271, 2. 6. 18. 274, 7. 19. 278, 6. 282, 4. 301, 12. 303, 1. 309, 13 *c* 920. 1731. 1786. 1975. 2106.

2171 *ep* 482, 17 *ch* 508, 21. 510, 9. 513, 4. 6. 24 *c rh* 1 197 Deum *pr* 253, 13. 275, 5. 309, 1 *c* 2175 *ep* 475, 2. 499, 11 Deo (abl.) *c* *IV* 5, 7 *pr* 275, 5. 285, 12 *prae* *c* 34 *c* 281 (Christo). 426. 1015. 1194. 1440. 1829. 2002. 2236. 2240. 2724 *ch* 513, 16. 26
 Diana: Dianae *pr* 309, 20 *c* 2417
 Didymus (Thomas) *c* *IV* 6, 1 *pr* 255, 16
 Dioclitianus *pr* 293, 2. 295, 2. 305, 4 Dioclitiani 275, 13. 280, 9. 305, 13 Dioclitiano 306, 19
 Dionisius *tr* 170, 21
 Dis: Ditis *aen* 67, 6 *c* 1963
 Dominice incarnationis *ep* 486, 1
 Dominus *c* *IV* 12, 14 dominus noster *pr* 247, 6
 Dominus Iesus Christus *ch* 513, 10 Domini *c* *II* 1 *V* 3 *tr* 95, 16 *ep* 476, 2 *ch* 508, 4. 510, 10. 515, 18. 25 Domini I(h)esu Christi *pr* 259, 16 *ch* 511, 18. 514, 17. 515, 28 Domino (dat.) *c* *IV* 3, 13. 250, 15. 312, 3 *ep* 478, 9. 502, 17 Domino Wiht-
 frido 479, 1 (Domnus Furseus *ep* 499, 2) Domi-
 num *c* *IV* 5, 9. 9, 13. 12, 24 *V* 9 Domino (abl.) *c* *IV* 2, 23 *ep* 479, 5. 496, 25 in dominorum
 Domino *ep* 502, 17 *ch* 511, 1. 515, 2 *c rh* 2, 73
 Domitianus: Domitiano *pr* 235, 13
 Domnonia: per Domnoniam *ep* 481, 1 Domnoniam *c rh* 1, 9
 Dorothea *pr* 300, 15
 Dracontia *aen* 24
 Dulcitius *pr* 306, 18 *c* 2225 Dulcitio *pr* 305, 13

E

Ebrei: Ebreorum *tr* 69, 22 *pr* 241, 9. 252, 1. 313, 10. 314, 4 Ebreos *tr* 63, 16
 Ebrëa pubes *c* 377 Ebraeae contionis *ep* 479, 18
 Ebrëa lingua *c* *IV* 9, 6 Ebrëa dicta *IV* 10, 2
 Ebrëa oracula *c* 1624. 2146 Ebrëae gentis *c* 2595
 Ebulus *aen* 94
 Ecclesiastes *tr* 77, 14
 Ecgvald subregulus *Ch* 511, 23 Ecgvaldi *ch* 511, 10
 Sanctae Matris Ecclesiae *Ch* 508, 16
 in Effeso *c* *IV* 5, 17
 Ehfrido *ep* 488, 2
 Eleazar *tr* 64, 24
 Elleborus *aen* 98
 Elementum *aen* 30
 Elefans *aen* 96
 Elicon: Elicona *c* 25. 30
 Eliotropus *aen* 51
 Elisius *tr* 184, 11
 Emath *tr* 65, 6
 Ennius *tr* 186, 25
 Enoch *c* *IV* 12, 11 *c* 273
 Eous: Eoae Indiae *pr* 255, 17 Eoas gentes *c* *IV* 6, 14
 Epicurus: Epicuri sectas *pr* 296, 17
 Epidauritani *tr* 267, 6
 Epidauros: Epidaurum *pr* 266, 13
 Ercenvualdus episcopus *ch* 511, 27
 Erebus: Erebi *aen* 79, 11
 Esaias *tr* 64, 3 Esaiæ *pr* 287, 6. 303, 13
 [Ethelfrid patricius] *ch* 515, 30
 Ethelredus rex Merciorum *Ch* 510, 11 Ethelredi *ch* 510, 10
 Euagrius: Euagrio *pr* 265, 4
 Eugenia: Eugeniam *pr* 296, 15 *c* 1883
 Eugenius *c* 2416
 Eulalia *pr* 300, 10 Eulaliae *prae* *p* 229, 2 *pr* 299, 19
 Eulalam *c* 2009
 Eugeniae *pr* 297, 17. 298, 2 Eugeniam *c* 1883
 Eugenius *pr* 308, 17. 309, 19 *c* 2416
 Eumenides: Eumenidum *aen* 97, 3
 Europa *tr* 171, 19 Europae *pr* 257, 17 *c* 2164 Eu-
 ropam *pr* 303, 8
 Eusebius, pater Hieronymi: Eusebio *c* 1634

Eusebius, Graecorum historiografus *pr* 269, 20
 Eusebius (= Hieronymus) Chronica Eusebii *tr* 88,
 26 Eusebius in chronicis *tr* 192, 24
 Eustochium *c* 2122. 2134 Eustochii *pr* 303, 7
 Evander et Evandrus *tr* 82, 16
 in Exodo *tr* 182, 8
 Ezechiel *pr* 253, 11 ab Ezechiele *pr* 256, 15

F

Famfaluca *aen* 62
 Farus editissima *aen* 92
 Fatum *aen* 7
 Felethi (Cerethi et Felethi) *pr* 240, 18
 Felicitas: Felicitate *pr* 293, 17
 Felix *pr* 264, 11
 Ficulnea *aen* 77
 Filadelfiae *tr* 65, 17
 Fison *c* e IV 10, 5
 Focas grammaticus *tr* 191, 6; 79, 26. 95, 23
 Fons *aen* 73
 Formianus *tr* 176, 14
 in Formione (P. Terentius Afer in F.) *tr* 184, 22
 Fortuna *aen* 7, 2
 Francorum limitis *ep* 498, 5 Francorum rure *ep*
 499, 5
 Froom *ch* 515, 27
 Fron (fluvius) *ch* 513, 15
 Fundibalum *aen* 74
 Furseus *ep* 499, 2
 Fusum *aen* 45

G

Gabrihel *c* e II 17 *c* 402. 1695 Gabrihele *tr* 69, 15
 Gaditanus *tr* 176, 14
 in Galgalis *pr* 250, 8
 Gallicanus *tr* 176, 14 *pr* 302, 20 Gallicarum *c* 2115
 Gallienus: Gallieno *pr* 307, 5
 Gallus *aen* 26
 Ganimides: Ganimidis *aen* 57, 1
 Gedeon: Gedeonis progenies *tr* 68, 1
 Gelboae *pr* 242, 2
 Gervasius *c* 893
 Geruntio regi *ep* 480, 9
 Germanicae gentis *tr* 202, 5
 Germania *tr* 181, 8 *tr* 74, 2 (Verg.)
 Geta *tr* 184, 21. 185, 1. 10
 Glingio *ep* 494, 1
 Gnossia rura *aen* 28, 3
 Gorgoneus *tr* 184, 13 Gorgoneo cruore *c* 2635 Gor-
 goneis venenis *c* 1105. 1328 [*tr* 184, 13] Gor-
 goneis malis *c* 1811
 Gothi *c* 868 Gothorum *pr* 304, 18 *c* 2024
 Graece *tr* 95, 6. 161, 4. 194, 26
 Graecia *c* 710
 Graecus: Graeci *tr* 78, 9. 91, 23 *aen* 51, 4. 68, 8
tr 195, 24. 200, 15. 201, 1. 202, 22 *c* 2679
 Graecorum *tr* 42, 18. 74, 16 *pr* 257, 15. 269, 20.
 320, 12 *ep* 494, 10
 Graecus, a, um: Graeca disertitudo *tr* 150, 12
 Graeca littera *tr* 81, 21 Graeca enuntiatio
tr 82, 16 Graecae interpretationes *tr* 164, 4
 Graiugena *tr* 185, 19
 Gregorius *tr* 200, 23 (Magnus) *tr* 191, 6 *pr* 242, 12.
 293, 17. 314, 13 *c* 712. 875. — Gregorius, Na-
 zanzanae ecclesiae gubernator *pr* 262, 8

H

Hadrianus abbas: Hadriano *ep* 478, 11. 493, 1
 Haeddi episcopus *ch* 511, 26
 Haeddi abbas *ch* 509, 9
 Hedda *ch* 509, 12
 Helena, mater Constantini *pr* 259, 2. 302, 21 *c* 613
 Helena, Menelai uxor: Helenae *ep* 479, 14
 Helia (Hierosolyma): Helia *pr* 322, 20

Helias *c* 248. 1617 Heliae *tr* 64, 6 *pr* 250, 7
 Heliseus *pr* 250, 7 *c* 284
 Helisium *c* 273
 Hercules: Herculis *pr* 278, 28 *c* 1188. 1346
 Herculeus *tr* 184, 7 Herculeo 184, 8
 Hermione, Menelai filia: Hermionam *ep* 479, 14
 Herodes *c* e IV 4, 11
 Herus (Deus) *c* rh 4, 2. 5, 9. 68. Heri 2, 26
 Hesiodus *tr* 202, 22
 Hesperiae *pr* 268, 12 *c* 651
 Hibernia *ep* 492, 9 Hiberniae *ep* 479, 6. 489, 8.
 492, 13
 Hibernensis: in Hibernensi insula *ep* 498, 4 Hiber-
 nensium *ep* 493, 4
 Hidburgae, sanctimonialis Bercingensis *prae* *pr*
 229, 3
 Hiddi presbiter *ch* 509, 10
 Hieremias *pr* 250, 14 *c* 298 Hieremiam *pr* 312, 10
 Hiericho *pr* 314, 5
 Hieronimus *tr* 171, 23 *pr* 266, 4 (*c* 1621) Hieronimi
pr 303, 11 *ep* 477, 15
 Hierusolima: in superno Hierusolimae municipatu
pr 275, 11 caelestis Hierusolimae *pr* 253, 20
 Hilarion *pr* 266, 1
 Hildilithae, sanctimonialis Bercingensis *prae* *pr*
 228, 28
 Hirobaal *tr* 68, 1
 Hirundo *aen* 47
 Hispanus (Juvenus) *tr* 85, 11 Hispanas gentes
c e IV 4, 5
 Homerus *tr* 202, 22 Homeri *tr* 83, 4 Homerum *pr*
 266, 6
 Hova, Aethilwaldi amicus, *c* rh 5, 5

I

Ignis *aen* 44
 Ilias *tr* 83, 4
 India *c* e IV 6, 16. 9, 1 Eoae Indiae *pr* 255, 17
 Ini, Westsaxonum rex *c* e III 36 *ep* 515, 17 (Ina)
ch 515, 30
 Invectivatum libro III *tr* 196, 12
 Iob *tr* 63, 15 *prae* *aen* 30 (*dat.*)
 Ira *c* 2625
 Iris *aen* 5
 Irene: Irenis *pr* 305, 1
 Isidorus *tr* 81, 15. 80, 1 (Sisebutus)
 ab Ismaelitis grassatoribus *pr* 270, 9
 Israhel *tr* 65, 6. 69, 17 *c* 1676 (*genet.*)
 Israhelita: Israhelitas *pr* 242, 1
 Israheliticus populus *tr* 65, 3 Israheliticae stirpis
tr 69, 7 Israheliticae plebis *tr* 77, 5
 Italia *tr* 173, 18
 Italus: Italo sermone *c* 2147

Jot

Jacob (*gen.*) *pr* 260, 3
 Jacobus *c* e IV 4, 1. 7, 1 *ep* 486, 7 Jacobi *c* e IV 7, 31
 Jacobum *tr* 75, 11
 Jesse: de radice Jesse *tr* 62, 6. *pr* 242, 7
 Jesus Christus *ep* 486, 20 *ch* 513, 10 Jesu Christi
pr 259, 16. 309, 13. 315, 7. *ch* 510, 13. (Iesu
 Christi) 511, 18. 514, 18 Jesum Christum *pr*
 294, 5
 Jezabel *c* 2603
 Joas *tr* 77, 5
 ab Joatham *tr* 68, 7
 Johannes (baptista) *pr* 253, 24 *c* 395. 414 Johannis
 Baptistae *ch* 513, 15
 Johannes (apost.) *c* e IV 5, 1 *pr* 254, 8 Johannem
tr 75, 11 *pr* 314, 19 *c* 460
 Johannes Niloticus *pr* 267, 13 *c* 827
 Johannes, Constantini dux: Johanne *c* 2083
 Jordanes: Jordanis *tr* 70, 3 *pr* 250, 10. 254, 2
 Juda: de tribu Juda *tr* 65, 21 de Juda 236, 5

Judas (*Thaddeus*) *c e IV* 12, 8. 24
 Judas Scarioth *c e V* 5. *ch* 514, 18. — *ch* 511, 17
 de Judea *pr* 286, 12
 Judei: Judeorum *pr* 252, 4. 258, 19 *ep* 483, 3 *cum*
 Judeis *ep* 484, 1
 Jud(a)eus: plebs Judea *c e IV* 7, 4
 Judices: in libro *Judicum tr* 92, 11
 Judith *pr* 316, 23 *c* 2560
 in Jugurthino *tr* 187, 3
 Julianus Africanus *tr* 69, 23
 Julianus Apostata *pr* 288, 4 scelestissimi Juliani
pr 286, 17
 Julianus martyr *pr* 283, 1. 284, 12 *c* 1257 Juliani
pr 280, 8. 282, 2.
 Julius Solinus *tr* 159, 19 *vide* Solinus
 Junillius *tr* 81, 17
 Junius *vide* Juvenalis
 Jup(p)iter *aen* 79, 2. *tr* 180, 8. *c* 1373 Jovis *aen*
 57, 1 *pr* 301, 8
 Justina *pr* 295, 1 *c* 1874 Justinæ *pr* 295, 12
 Justinam *c* 1842
 Justina, sanctimonialis Bercingensis *præf* *pr* 229, 1
 Juvenalis *tr* 85, 18. 167, 14. 183, 10. 184, 2. 7.
 189, 29 Junius Juvenalis *tr* 79, 2. 164, 23
 Juvencus *aen* 83 Juvencus Hispanus *tr* 85, 11.
 158, 30. 186, 14

L

Lactantius *tr* 197, 15
 Lamech *tr* 69, 1. 2
 Latine *tr* 95, 18
 Latinitas *tr* 175, 23
 Latinus *tr* 167, 11 Latini *aen* 37, 1. 60, 11 *tr* 200, 15. 20.
 24. 201, 1 Latinorum *tr* 202, 22 in latinum 257, 15.
 263, 4. 15
 Latinus, *adj.*: Latina lingua *aen* 50, 1 *tr* 94, 14
 L. traditio *tr* 72, 18 L. scriptura *tr* 82, 1 L.
 enuntiatio *tr* 82, 17
 Latium: in Latium *c* 2149. 2680 in Latio *c* 1376
 Latona *aen* 79, 3 *c* 27
 Lazari germana *pr* 267, 15
 Lebes *aen* 49
 Leo *aen* 39
 Lethea palude *aen* 53, 8
 Leutherius *ch* 508, 10. 509, 6 (*Leutherio*) *ep* 475, 2
 Leviathan *pr* 240, 15. 295, 11
 Libanus: Libani 77, 4. 8: in Libano *tr* 77, 8
 Libbeus *c e IV* 12, 2
 Liber *tr* 170, 22 a Libero *tr* 170, 22
 Liberalia *tr* 170, 22
 Libia *tr* 161, 5
 Licitfeld *ch* 510, 12
 Lima *aen* 21
 Linum et Ancletum *pr* 257, 4
 Lisias: Lisia *p.* 276, 12
 Locusta *aen* 34
 Lorica *aen* 33
 Loth *c* 2515
 Lucanus *tr* 79, 9. 12. 14. 85, 22. 86, 23. 87, 24. 89, 1.
 23. 92, 13. 185, 20. 197, 16 Lucanus de Orfeo
tr 159, 24 Lucani *tr* 83, 4. 90, 10.
 Lucas *pr* 256, 15 *c* 503
 Lucia *pr* 293, 19. 294, 17 *c* 1783 Luciae 293, 16. 22
 Lucifer *præf* *aen* 23 *aen* 81 *pr* 239, 10 *c rh* 1, 66
 Luligo *aen* 16
 Luna *aen* 6
 Lupercalia *pr* 306, 21. Lupercalibus 309, 2
 Luperci: Lupercorum *ep* 479, 16

M

Machabei: Machabeorum *tr* 64, 11
 Magnes ferifer *aen* 25
 Malchus *pr* 270, 4
 Malduburg *Ch* 515, 27 Mealdumesburg *Ch* 508, 13
 Meldumesburg *Ch* 513, 13

Manasse (*gen.*) *pr* 316, 23
 Mantuanus vates *tr* 73, 1. 89, 7
 Marcellinus *tr* 193, 19
 Marciano praeside *pr* 282, 12
 Maria *c e III* 60 *c* 398 Mariae *c e II* 1 III 64
pr 242, 21. 287, 8. 292, 5. 11 Mariam *c* 1673;
cognomina eius c e II 20 *sqq e* 1698 *sqq*
 Mars *c* 1327 Martis *aen* 61, 1. 96, 6 Martem *c* 1550.
 2460
 Maro (*Vergilius*) *tr* 73, 7
 Marsus = magus: marsi incantationum carminibus
pr 301, 17 marsum *pr* 310, 3 marsorum machina
pr 279, 46
 Martha *pr* 267, 15
 Martinus: Martini *c* 677
 Massiliensis *pr* 242, 11
 Mater: Matris *c rh* 1, 150 sanctae Matris Ecclesiae
Ch 508, 16 maxima Mater *præf* *c* 23
 Mathæus *c e IV* 10, 1. 15
 Mathias *c e V* 1. 11
 Mavors *c* 1548
 Maximianus: Maximiani *pr* 275, 13. 280, 9
 Mazaroth *c rh* 1, 85
 Melantia *pr* 297, 17
 Melarius *aen* 76
 Melchisedech *pr* 312, 13. 20
 Meldum *Ch* 513, 13
 Memphiticus: Memphitica tellus *pr* 264, 17 *c* 751.
 971 Memphiticae solitudinis *pr* 265, 8 Mem-
 phiticae gentis *pr* 311, 9 Memphitica regna
tr 65, 7 *pr* 232, 13 *c* 1469 M. rura *aen* 36, 6
 M. sceptræ *c* 2477. 2558
 Menalus *tr* 164, 10
 Menander: Menandrum *tr* 90, 12
 Menelaus: Menelai *ep* 479, 14
 Merari filia *pr* 316, 23
 Mercii: comes Merciorum *ch* 510, 7 (rex Merciorum)
ch 510, 11
 Mesopotamia *tr* 69, 5
 Minerva: Minervae *c* 1331
 Minotaurus *aen* 28
 (Minturnenses) *tr* 84, 14
 Mnasullus *tr* 87, 32
 Mola *aen* 66
 Molosus *aen* 10
 Monocerus *aen* 60
 Moyses: Moysen *præf* *aen* 17
 Mulcifer *aen* 27, 4
 mundanham *ch* 511, 9
 Musa: Musarum *tr* 78, 11 Musas *c* 23
 Mustela *aen* 82
 Myrifyllon *aen* 50
 Myrmicoleon *aen* 18

N

Nabal *c* 2525
 Naboth *c* 2596
 Nachor *pr* 313, 11
 Narcis(s)us *pr* 270, 19. 271, 18 *c* 895. 910
 Natura *aen* 4
 Nazanzenae ecclesiae *pr* 262, 8
 Nazareus *pr* 312, 2 a Nazareis *ep* 483, 8
 Neoptolemo *ep* 479, 16
 Neptunus *c* 1338
 Nicolaitae *tr* 71, 4
 in Niceno concilio *ep* 483, 16
 Nictelia *pr* 306, 23
 Niloticus: Nilotica tellus *c* 1452. 1505 Nilotici re-
 gnatoris *tr* 71, 8 Niloticae solitudinis *pr* 267, 13
 Nilotica regna *aen* 34, 6 N. fluenta *pr* 286, 8
 Nilus *pr* 264, 17 Nilum *c* 1468
 Nitria *c* 1458. 1466 Nitriae *pr* 284, 18
 No(a)e *pr* 313, 10
 Noodr fluvius *ch* 515, 21
 crymesham se nothra *ch* 511, 9

north beorganstede *ch* 511, 8
 Nox *aen* 97 Noctis *c* 2637
 Nubes *aen* 3
 Numantini *tr* 190, 24
 Numerianus: N. Augusti *pr* 280, 5 N. Augustum
pr 274, 13
 Nycticorax *aen* 35. *cf* 171, 8

O

Occidens: Occidentis imperium *pr* 303, 10
 Oceanus *c rh* 1, 107 Oceano *aen* 58, 3 Oceanum
tr 87, 30
 Olympus *aen* 37, 4 Olympi *c e* III 32 *aen* 25, 1. 79, 5
tr 202, 2 *pr* 230, 2 *c* 108. 429. 1197. 1295. 1307
 1368. 1658. 2494. 2535. *ep* 502, 2 *c rh* 3, 3.
 4, 17. 57 Olimpum *c e* IV 6, 21. 12, 7 *c* 1224.
 1537 *c rh* 1, 88 Olimpo *c e* IV 7, 3 *tr* 73, 21.
 (Vergil.) *prae* *c* 18
 Omnipotens *c rh* 3, 35
 Orcus *tr* 86, 4 *aen* 87, 4 *c rh* 2, 39 orci *pr* 241, 13
 Orco *aen* 70, 7
 Oriens: Orientis *pr* 273, 11
 Orestes: Oresti *ep* 479, 15
 Origenes *pr* 320, 11
 Orosius 167, 22. 174, 27
 Osanna *pr* 269, 2
 Osburgae, sanctimonialis Bercingensis *prae* *pr* 229, 1
 Ovidius *tr* 169, 17
 Oza *pr* 299, 7 *c* 1239

P

Pacificus *ep* 491, 8
 Palatini *tr* 190, 24
 Palestinae solitudinis *pr* 266, 1
 Palinurus *tr* 187, 30 Palinuro *tr* 188, 9
 Palma *aen* 91
 Pan *c* 1383
 Parcae *aen* 73, 9 (Vergil.) 89, 5 *c* 1462 Parcarum
tr 73, 6. *pr* 321, 6 Parcas *aen* 45, 6
 Parnassus: Parnasso *tr* 94, 10 *prae* *aen* 13
 Parthus *tr* 74, 2 (Vergil.)
 Pascasius *pr* 294, 9 *c* 1815
 in Pathmo *pr* 235, 15
 Patientia *c* 2631
 Patres: Patrum decreta *tr* 69, 14
 Paula: Paulae *tr* 303, 10 *c* 2122. 2158
 Paulinus (Nolanus) *tr* 96, 15
 a Paulino *pr* 260, 14
 Paulus apostolus *c e* I 3. 13. IV 2, 2. 24. 27 *pr*
 256, 1 *c* 496. 2584 Pauli *pr* 256, 10 *c* 520. 889.
 1977. *ch* 513, 13 *c rh* 1, 182 Paulo *c e* IV 2, 12
c 2083
 Paulus Aegyptius *pr* 265, 6 *c* 774
 a Paulo Persa *tr* 81, 17
 Paulus Quaestor *tr* 79, 16. 86, 29. 87, 29
 Pavo *aen* 14
 Pedagogus (Vergili) *tr* 80, 13
 Pelagus: lingua Pelasga *tr* 202, 24. *aen* 60, 10
 voce Pelasga *aen* 35, 6 sermone Pelasgo *aen* 18, 2
 thesauros — Pelasgos *e* 2150
 Penna *aen* 59
 Pergamum: Pergamo *tr* 65, 17
 Perna *aen* 17
 Persa (Paulus) *tr* 81, 17 regni Persarum *tr* 69, 19
 Persarum tyrannis *tr* 80, 12
 Persius Flaccus *tr* 78, 11. 88, 1. 168, 8 Persii Flacci
tr 90, 10
 Petrus apostolus *c e* I 3. IV 1, 1 *pr* 314, 18 *c* 530.
 536 *ep* 485, 10. 12. 486, 21 Petri *c e* IV 3, 2. 11, 2
 itinerarium Petri *pr* 257, 14 *ep* 482, 21. 485, 8.
 486, 16 *ch* 513, 9. 12. 36 *c rh* 2, 68. 81 Petrum
tr 75, 11 *pr* 257, 11 *ep* 482, 28. 483, 1 Petro
c e I 17 *ep* 483, 12. 485, 14. 486, 17. 20 *ch* 510, 9
 Phaniel *pr* 243, 1
 Pharaon: Pharaonis *pr* 241, 10

Pharisei *ep* 484, 24 Phariseorum *ep* 484, 23. 485, 2
 Philargiria *c* 2571
 Philippus (Eugeniae pater): a Philippo *pr* 296, 19
 Philippus apostolus: Philippum *c e* IV 8, 1
 Phoebe *c rh* 4, 31
 Phoebigena *tr* 185, 19
 Phoebus *c* 26. 1371 Phoebi *c e* IV 8, 9 *aen* 26, 2.
 57, 8. 81, 2. 97, 8. 100, 67 *c* 775 *c rh* 1, 63
 Phoebum *c e* IV 2, 17 *c* 1030
 Pierides *tr* 87, 32 (Vergil.)
 Pierius: Pierio cantu *c* 1717
 Piper *aen* 40
 Piscis *aen* 71
 Pithius *tr* 94, 10
 pithium metrum *tr* 94, 8
 pithon: pithone—pithonem *tr* 94, 10. 11
 Pliades *aen* 8
 Plinius secundus *tr* 165, 1. phisicus 173, 4
 Pluton *c* 1378 Plutonis *tr* 63, 11 Plutone *p.* 297, 8
 Poalum *aen* 11
 Poeni: Poenorum terra *aen* 42, 6
 Pompeius: proelia Pompei *tr* 83, 4
 Pontus: Ponti *c e* IV 12, 23
 Portunalia *pr* 306, 22
 Priapus: Priapi *tr* 94, 6 Priapo *ep* 479, 17
 Primasius pontifex *tr* 81, 18
 Priscianus *tr* 181, 12 Prisciani *tr* 174, 17
 Proba inter poetas clarissima *tr* 188, 28
 Proserpina *c* 1381 Proserpinae *ep* 79, 13 Proser-
 pinam *pr* 297, 7
 Prosper *tr* 79, 18. 89, 11. 93, 4. 95, 16. 162, 10.
 23. 168, 10. 174, 6. 175, 10. 178, 11. 189, 24.
 197, 22. *pr* 319, 12. 23 Prosperi *tr* 96, 6 Pro-
 spero *tr* 158, 20
 Protasius *c* 893
 psalmista *prae* *aen* 21
 Puerpera geminas enixa *aen* 90
 Pugio *aen* 61
 Pugillares *aen* 32
 Pulvillus *aen* 41
 Punicus: Punica sceptrum *c* 2166 Punicorum praesul
pr 319, 22 Punicorum pontifex *pr* 316, 13
 Pupli pater (act. apost. 28, 8) *c e* IV 2, 20

Q

Quirinales *tr* 190, 24
 Quirinus *tr* 167, 10
 Quintilis *c* 2781

R

Reges: in quarto Regum *tr* 77, 5 libri Regum
tr 80, 11
 Yppona Regiensis *pr* 319, 9
 Ripheis montibus *aen* 53, 6 *tr* 72, 13
 Robuam *ep* 496, 20
 Roma *c* 524. 560. 842 domina orbis Roma *pr* 304, 19
 Romae *c e* III 26. IV 5, 12 *pr* 258, 3. 276, 24
c 523. 566. 1039. 1243. 2121 *ep* 494, 14 Ro-
 mam *pr* 258, 8. 307, 12 *c* 2299. 2385 apud
 Romam *pr* 257, 16 in Roma *c* 2051. 2352 in
 urbe Roma *pr* 257, 7. 259, 9 Roma . . in urbe
c 541 ab urbe Roma *pr* 308, 19
 Romanus: dietricis Romaniae *ep* 498, 10
 Romani *tr* 162, 25 Romani Quirites *ep* 492, 11 Ro-
 manorum *pr* 257, 2 Romanis *tr* 74, 15. *c* 2097.
 2100
 Romanus miles *aen* 99, 1 R. monarchia *pr* 302, 22
 facundia R. *ep* 494, 9 R. vulgus *c e* IV 1, 27
 urbis Romanae *c* 2294 R. facundiae *tr* 203, 22
 R. ecclesiae *pr* 257, 3 ecclesiae R. *ep* 483, 23.
 485, 9 tonsurae R. *ep* 485, 19 R. regni *c* 548
 R. ad urbem *c* 1838 a R. senatu *pr* 294, 23 in
 populo R. *ep* 483, 6 (R. per oppida) *tr* 86, 28
 (Vergil.) R. praetorum *pr* 302, 12 legum R.

ep 476, 8 R. arcibus c e IV 7, 21 c 556 R. verbis c 1624
 Romuleus: Romulea antiquitas *tr 73, 4 Romuleis biblis aen 35, 6*
 Romulida: urbem Romulidam *pr 294, 22 Romulidis tr 202, 22*
 Rufina *pr 307, 9. 14 c 2281. 2302*
 Rufinus: Rufino *pr 257, 14 a Rufino pr 273, 10*

S

Sabaeus: ambrosia Sabaea *c e III 81*
 Sabrinae fluminis *ep 484, 7*
 Salamandra *aen 15*
 Salis *aen 19*
 Sallustius *187, 2*
 Salomo (*c e II 19*): Salomonis *ep 496, 22 Salomone tr 64, 16*
 Salpex *aen 68*
 Salvator: Salvatoris *tr 185, 15 pr 297, 12*
 Samson *tr 312, 2 Samsonis tr 158, 1*
 Samuhelis *tr 197, 3*
 Sancti *c 2877*
 Sanguisuga *aen 43*
 Saphira *ch 514, 19*
 Sapientia *pr 262, 15. 263, 2 c 727 Sapientiae tr 64, 16*
 Sapriscus *pr 301, 21*
 Saraceni: Saracenorum *tr 155, 17 a Saracenis praedonibus pr 270, 9*
 Saturnalia *pr 306, 23*
 Saturninus *tr 193, 19*
 Saturnus: Saturni *aen 79, 1 c 1372*
 Saulus *c e I 13 IV 2, 1 pr 256, 1 Saulum c 479*
 Saxo: Saxo-num *c e III 3. 37 Saxonum ep 498, 2*
 Saxonia *tr 181, 7 ch 513, 14 Saxoniae ch 508, 10*
 Saxonius: Saxonicae prolis *ep 499, 6 S. gentis ch 515, 21*
 Scarioth *c e V 5 ch 514, 18*
 Scilla *aen 95 Scyllam pr 238, 19 Scillam pr 320, 24*
 Scintilla *aen 93*
 Scithia: Scithiae *aen 53, 6 Scithiam c e IV 8, 4*
 Scithica regna *tr 72, 14 Scithicae gentis pr 303, 4 vide etiam Scythicus Snifer aen 36*
 Scolastica *pr 300, 15 c 2025 Scolasticae sanctimonialis Beringensis praej. pr 229, 3*
 Scotticus: Scottico in solo *ep 490, 8 Scotticos sciolos ep 493, 12*
 Scottus *ep 494, 7*
 Scrippaneg *ch 511, 8*
 Scrofa praegnans *aen 84*
 Scythicus exercitus *c 2076*
 Secunda *pr 307, 9. 15 c 2282. 2305. 2309*
 Sedulius *tr 89, 9. 153, 17. 162, 8. 173, 22. 181, 18 c rh 2, 12*
 Sem *pr 313, 10*
 Lucius Annaeus Seneca *tr 194, 28*
 Senites *aen 36*
 Seraphim *c 78*
 Seres: versibus quos Seres vulgo nuncupant *tr 176, 16*
 Seres vermes *aen 33, 4*
 Sergius (*papa*) *ch 512, 11*
 Serica vestis *tr 176, 16 Serica pensa aen 100, 59*
 Sextilis = Augustus mensis *c 2782 c e III 62*
 Sexuulfus *ch 510, 12*
 Sibilla *tr 93, 21 Sibillae tr 79, 23. 170, 13*
 Sibillinus versus *tr 93, 32*
 Sicilia: Siciliae *pr 238, 19. 293, 22. c 1736 apud Siciliam pr 293, 20*
 Siculus *tr 293, 8 c 1739. 1775 Siculi c 1836*
 Sigegyth: Sigegythae *ep 497, 8 c Sigegyth ep 497, 16*
 Silvester *pr 257, 16. 259, 6. 260, 2 c 541. 583. 602. 631 Silvestri tr 258, 17 Silvestro pr 258, 25*
 Simfiosius *tr 75, 21. 93, 8. 94, 1*

Simon (Zelotes) *c e IV 11, 1*
 Simon magus: Simonis *c e IV 1, 25 Simonem pr 295, 10 ep 482, 27*
 Simonicae necromantiae *pr 257, 12*
 Sinius *pr 306, 20*
 Siracusae: Siracusas *pr 293, 22*
 Sirinae: Sirinarum concentus *pr 292, 17 Sirenarum ch 508, 8*
 Sirius, sidus *c rh 1, 90*
 Siria: Siriae *tr 69, 6*
 Siri: Sirorum *tr 69, 24. 81, 17. 155, 16.*
 Siricus: Syrica *c rh 2, 149. 158*
 Sisinnius *pr 306, 20 c 2264 Sisinnio pr 259, 19*
 Smyrnae *tr 65, 17*
 Sodoma: Sodomae *c 2519*
 Sodomi: Sodomorum *pr 313, 4*
 Sodomitanus: Sodomitanum dispendium *pr 270, 12*
 Sol *praej aen 19 aen 79*
 Solima (*Hierosolyma*): Solimae *c e IV 7, 19*
 Solimus: Solimis in arvis *c e II 19 c 1697. 2140*
 Solinus *tr 167, 25. 169, 2. 198, 13. 21. 28 Julius Solinus 198, 26*
 Soroastres: Soroastrer *pr 295, 10*
 Stoici: Stoicorum *pr 277, 6. 296, 18*
 Stigiis: Stigii Plutonis *tr 63, 11 Stigia palude aen 53, 8 Stygiis latebris c 2638*
 Strutio *aen 42*
 Sulpicii Severi regula *ep 483, 21*
 Sunamitis (*gen.*) *tr 64, 8*
 Suovetaurilia *pr 306, 21*
 Superbia *c 2702*
 Susanna: Susannam *pr 272, 2. 298, 2*

T

Tartara *aen 8, 3. 79, 11. 100, 22 c 1413. 1963. 2552. 2664. 2742*
 Tartareus: *tr 184, 9 Tartareum tyrannum c e IV 12, 5 Tartaream prolem aen 97, 4*
 Tartarus *aen 100, 56*
 Taumantis proles *aen 5, 1*
 Taxus *aen 69*
 Tecla *pr 300, 1 Teclae praej pr 229, 4 pr 299, 18*
 Teclam *c 1976*
 Terentius *tr 184, 22. 196, 8 Terenti tr 90, 10 Terentio 90, 12*
 Terra *aen 1*
 Thaddeus *c e IV 12, 1*
 Thebais: apud Thebaidam *pr 287, 1*
 Theodorus archiepiscopus *ep 493, 4 ch 510, 11 Theodori ch 511, 28 Theodoro ep 492, 17 ch 512, 10*
 Theodosius *tr 203, 15. 25 Theodosio 267, 13*
 Theophilus: Theophilo *pr 302, 4 Theophilum pr 302, 8*
 Thomas *c e IV 6, 1. 21 Thoma ib. 18*
 Tiberis *pr 307, 25 c 2333*
 Tiberius: Tiberii Caesaris *tr 69, 21*
 Tigris: Tigrin *tr 74, 3 (Verg.)*
 Timotheus: Timotheum presbiterum *pr 274, 2*
 Tippula *aen 38*
 Titan *c e II 6 praej c 25 c 11. 181. 216. 1073. 1207. 1529 c rh 4, 27 Titanis aen 100, 53 c rh 1. 37*
 Titane *ep 490, 14*
 Titanius: Titania proles *aen 95, 12 lampas Titania Phoebi aen 97, 8*
 Titus Caesar *c e V 7, 20*
 Tithis (= mare) *c rh 2, 51*
 Tonans: Tonantis *c e I, 7. IV 1, 20. 3. 6. 6, 13 aen 76, 7. 81, 6. 100, 21 c 86. 151. 277. 315. 348. 420. 967. 1357. 1391. 1514. 2108. 2178 c rh 1, 190 Tonanti c 2012. 2543 Tonantem c e III 50 IV 7, 9 praej c 10 c 31. 409. 459. 590. 1271. 1524. 2414. 2817. 2878*
 Toronicus: Toronici pontificis *pr 260, 18*
 Tortella *aen 70*

Tracia: Traciam *c* 2077 Traciarum provincias *pr* 303, 5
 Tribulanus: Tribulanae urbis *c* 2386 Tribulano municipio *pr* 308, 23 in Tribulano territorio *pr* 308, 22
 Trinacria: Trinacriae *pr* 293, 3. 21 *c* 1778 Trinacria (*abl.*) *pr* 294, 21
 Tristitia: Tristitiae *c* 2643
 Troiugena *tr* 185, 19
 Trutina *aen* 23
 Tullius Cicero *tr* 196, 12
 Tuscia: Tusciae *pr* 307, 10 *c* 2298
 Tusculanus *tr* 176, 13
 Tusculum *tr* 164, 22

U

Urias *pr* 311, 22
 Urtica *aen* 46

V

Valerianus: Valeriano *pr* 307, 5
 Valerius grammaticus *tr* 153, 9. 172, 12.
 vedringmutha *Ch* 511, 13
 Vehemoth *praef* *aen* 4
 Venus *c* 1330 Veneris *pr* 301, 9 *c* 1164. 1178. 1330
 Ventus *aen* 2
 Vergiliocento: in exordio Vergiliocentonis *tr* 188, 28
 Vergilius: *aen* 53, 7 *tr* 73, 17. 80, 3. 5. 13. 86, 27.
 87, 31. 89, 14. 21. 92, 7. 93, 6. 30. 94, 17. 96, 10.
 18. 152, 20. 153, 10. 155, 13. 157, 27. 159, 1.
 160, 17. 167, 25. 168, 12. 169, 11. 170, 14. 24.
 171, 6. 172, 27. 173, 24. 181, 16. 27. 182, 1.
 13. 183, 13. 184, 9. 12. 186, 3. 5. 20. 188, 21.
 193, 23. 195, 1. 10. 21. 25. 196, 19. 197, 18.

31. 198, 5. 8. 199, 5 (*c* 29) Vergili *tr* 83, 4.
 90, 9 Vergilium *tr* 88, 26. 157, 20 Vergilio 90, 16
 Vertigo poli *aen* 48
 Vesper sidus *aen* 58
 Vesta: Vestae *c* 1172
 Vestalis Daria *c* 1162
 Victoria *pr* 308, 21. 309, 1 *c* 2358. 2385. 2392 Vic-
 toriae *pr* 308, 6. 309, 18 Victoriam *pr* 309, 20
 de Victoria *pr* 309, 22
 Victorius: Victorii *ep* 483, 14
 Virginitas *c* 726
 Virgo: Virginis Mariae *c* *III* 41 Vvifridi *ep* 500, 16
 Vvilfridus episcopus *ch* 512, 10 Vvilfrido *ch* 512, 2
ch 511, 1. 10
 Vulcanus *c* 1349. 1991 Vulcani torre *aen* 70, 2 Vul-
 cani flammis *aen* 100, 30

W

Wdetun (Wooton) *ch* 510, 9
 Wigornia: Wigorniae episcopi *ch* 510, 7
 Wihtfrido *ep* 479, 2. 497, 3 (Winfrido *cod.*)
 Winberhtus *ep* 502, 17 Wymberhtus *ch* 509, 11
 Winburna *ch* 515, 15

Y

Yppona Regiensis: Ypponae Regiensis *pr* 319, 9

Z

Zacharias *tr* 66, 18
 Zambri *c* 578. 586
 Zelotes *c* *IV* 11, 1
 Zephirus *tr* 161, 7 Zephiri *aen* 100, 35
 Zodiacus *c* *rh* 1, 83

Mēsa iūmoyendē dē hēlchīnne uate ^{CD} Inprobie sic lacō hē matner dōrē papillat.
 Jā dudū cecinit rē glōrīa uē ille rē pōi ^{XIII} Prole uisōr est uate tūbercā rē pōrē hūme.
 Latop popular mīlūstia quantidur sōl. ^Cephepome nulli pōrē nē pōrē dōrē pōlūm
 Lūstet abocōrē uē tollē rē gūstō capul. Argutū uocis cēpētū cēo pūdo pōrē bōm.
 Et pōl mīra cūbōrē mēlūstia cūmīma uocē. Umbur hōrē rōnīr uicēl cōfīngē rē quē hūm.
 Nāc dūmō pōmīr gēnē rōmīne nūmēl ^{XIII} Nāc supōr ego pulso polor dīrurā pāzō.
 Inēpū rē pōrē gōstūm quāmluāfer orbī. ^Uestīcolor fugīr cēlum rē rāngī tēlīngū.
 Splēndīda fōrmā rē fūdrē lūmīnā fēlī. Nōtūllū rē lōcū mīhī nōnīn pāstē polorē.
 Uē rē fūstīr bānē hēc emīgnē cēte uē rē. Exīlīum nullū mōdō tē cū dēle uē fēlū.
 Ex pōl rē pōlūstīr nōdū rē rēstīcītātē. ^{XV} Sed mādīdī mūdī fācīa fīndē rē gūstī.
 Rē rē dūstīlīcō rē cēte dēcū rē sānē cōrē. ^Colemī hūstī nullā mīhī sīnē mōdē rē cēte.
 Sed rē rē uānā spēcīe mōlūmīnē cōmōrē. Et fōrē rē fācīe qū mēcū lūx nullā uīdēbīt.
 Incīpīam pōtīōrā sūī dī cōrē dēcē sōrū. Quī nēscīat dīcīōnē mēcū cōnūstī rē rē.
 Bellī gōstī quōndā quī uīstī rē rādīdītīō. ^{XIII} Alīcī pōlī solīqū uībūt lūnē qū mēcū rē.
 Uīcē rē pōlūstī rē rōnī rē pōlēcē rē hēstū. ^Tūmī mīrī pōlēcē rē pōlēcē fēcūmīne fīngōr.
 Sīcī rē rē lācīr dūxīstī cū rē bīrā mēg. Alīcī gō pōmā mēcū gēnē rē fūdrē mīlā fēlī.
 Olīm cū cūndī rē rē gē rē sōmī mōrē pōlēcē. Solē rē bē rē gē rē sūm pōlēcē nūbīr cēquōscē.
 Dēfēstī pōlēcē rē cēcīnīt qd cāy mīnē dūmīd ^{XVII} Lūstē polor pūstī mī solōr nē scāndō pūstīstī.
 Alīcī pōlēcē rē sōr uā rē qūstī cūlēcū mōtā. ^Nūncē gō cū pōlēcē fācīr cōmōnībī mīstō.
 Solūstī rē rē lōrē nōxā dīgnī rē nēscēndē. Tēn pōrā fēcīpēcīr cōnūlēcī mēstīr uācīdī.
 Incīpīuntē nīcī mātā. Uē mīhī lūcī flū pōlēcē rē glōrē fōrmē.
 Quātē rē nīs uē rē sībī cōn ^{XVIII} Sīcī qūstī mīrā lūcē cū mīlēcū rē gūstī pōlēcē.
 Tēxtā qūstī cē rē cōrū līn ^Tācūndūm cōstāt quōndā cēcīnīt sē pōlēcē.
 Quātē rē rāstī tādīcūntī. Quōdā rē dī quōdū rā uocāt fūstīnā sēquāmīr.
 Alīcī cūndī rē quōmūdū rē gēstī mōrē. ^Mēstī rē fē rē fūlso dē mīnū uocē rē sōlēcānt.
 Nūncī pōrē dē mīrē quī mīg pīgnōrē rē. Sēptē rē fē gēnī mūdī dū rē gē rā fē gēnī.

In gentis scopuli mole conexus In mediocribus alveo sine misericordia
 m. spectu mergere iussit secundum gurgites dantes gloriam dō
 ab infidelibus donec itum scilicet uirgines in papam marginibus
 In colo mei perit tuunt; Unde ratrapa tanta perump pro
 digia ob stupescens rembitur dixisse istas uirt magica
 apte nos superant aut uirginitatis In efficitas pignat;
 postremo capitale populi sententia angelicis euectis
 catervim cū uexillo uirginitatis ad celum deparandunt;
Nec proter eundem censeo scilicet uirginum amicolis & uirtutibus
 comū quibus rumores & prodigiorum priuilegiū per totos mundos
 dimer longae uale crebrescunt dum scelerum apibus. quicquid
 stante ammiculo nuda licia ac runde catholice celebrant
 In pulpro. & lesis reuertantur. Igaur regnante decio effrenata
 torrens ferocitas. Contra bellatores xpi crudeliter & arse
 p dictas uirgines nulla pteatorū rapies Nulla poenarum.
 aceruitas ab imitricis arcedrudere ualuerunt sed omne
 patrimonium & omnia. In gloria tam discriminata ca
 pitum & periscelides crustum quam olfactoriola pardi
 & opundia collo gemiferis lunulis pendentia; Ad sapem man
 cis & matricularis pda liberalitate contulerunt. Quo conper
 to pcorum pordia furibundis uersant faculis inflammantur. Dum
 uniuersi facultatum radices & copiosa quercus sapendia ad ga
 pem pauperum mentibant uenire. Tunc eugenius & au
 releus quipponi earum pteatorū credebantur fraudulenter
 consilio & dissimulato Negio imperatoris potatio imperant ut
 ab urbe rome ad pppia ducerentur. Ne forte si xpi ang.

Quoniam potentior est potentior mundum ditione subdit
 Lucida pte ligat quicquid culmina cuncta
 Ne forte luctus totius mundi fundamina subvertat
 Pallida purpureo pinguis quicquid uisibilia
 Sic quoque fluctu uariis sequebantur cuncta potentia
 Mergere noua loca terra quum litorea limphar
 Sed tumidos pertransant fluctus obrita cula pupis
 Quorum celido quicquid fonte pergit
 Brezium flumina nimbis imbibus augeat
 Quicquid mundi summat inde demit
 Nam pedem terram tenentem cuncta comit
 Per cibum aequos qui per pinguibus oritur
 Quamvis haec totius mundi iusticia subigit summat
 Umbrida praeter cibum siccomper aera ceterum
 Zaphula quicquid resonantem cantica pipant
 Etque creaturam diuersa uoce facientum
 Dapum auxilium clementis ut carmina possunt
 Inclita resum modolamzeta prorum
 Utitur dephora laudabat littera carior
 Sic modo epichamzeta pulchrum carmina laudat
 Ut carita resum mitemi diuise prouone
 Et dudum prompserat uoto respondente libellus
 Non ideo nunc colat uisus et commata mularum

43.000
M81
sera 2

JUN 13 1921

MONVMENTA
GERMANIAE
HISTORICA

INDE AB ANNO CHRISTI QVINGENTESIMO
VSQVE AD ANNVM MILLESIMVM
ET QVINGENTESIMVM

EDIDIT

SOCIETAS APERIENDIS FONTIBVS
RERVVM GERMANICARVM MEDII AEVI.

AVCTORVM ANTIQVISSIMORVM TOMI XV PARS III

ALDHELMII OPERA

EDIDIT

RVDOLFVS EHWALD

FASCICVLVS III

BEROLINI
APVD WEIDMANNOS
MCMXIX

IV. INDEX VERBORVM.

Verba eorum, quae offeruntur, fere non adscripsi; verba carminum ecclesiasticorum non omnia notavi; epistulae ad Aldhelmum et carmina rhythmica separatim sunt excerpta; chartas non excerpti.

a, ab] c. abl. saepissime, ut e. g.: 257, 7. 262, 12. 272, 17. 301, 1. 312, 14. p c 28. t 69, 19. 483, 18. 268, 7. 501, 7. 243, 11. 492, 17. 312, 2. — c e 11 17. c 1675. a 58, 6. c 874. 1997. 2665. 1723. 2320. p c 26. c 1530. 2865. c e IV 12, 6. c 18. c 2840. — 70, 17. 72, 19. 294, 13. 65, 20. — 82, 11. 231, 5. 501, 6. 492, 5. 483, 3. 8. 485, 14. c 1831. 1871. 2531. 2050. 2270. 2372. 90, 13. 16. 294, 1. 21. 295, 1. 318, 24. — 152, 2. 303, 8. 301, 25 (bis). 305, 5. 280, 16. 64, 10. 310, 13. 482, 15. 250, 16. 272, 17. — c e V 9. 267, 3. — 170, 21. 72, 18. — 66, 12. 301, 25. 305, 6. 317, 1. 478, 6. 484, 6. 482, 9. 484, 3. 490, 3. 478, 12. 484, 6. — 170, 21. 175, 13. 168, 21. 156, 2. 200, 21. 23. 25. 168, 6. 18. — 93, 29. 244, 6. 71, 4. 161, 16. 187, 9. 11. 158, 16. 174, 10. 159, 4. 172, 17. 83, 14. 190, 14. 187, 15. 72, 18. 481, 6. 502, 14. 501, 7. 493, 13. 482, 24. — c 666. 879. 975. 1679. 2449. 2596. 159, 11. 194, 21. c 173. 397. a 100, 24. t 81, 17. 240, 12. — 65, 6. 276, 23. 272, 6. 478, 13

abbas] -batis officio 481, 2 a. vocabulo 497, 13

abdo] oracula in alveariis. servanda abdunt 491, 3 in -dito perpetratum 286, 3 -dita arcana 297, 16 cui a. patescunt 251, 3

abdico] penitus abdicare 256, 13. -catis. Luper-calibus 309, 2

bduco] ad Chaldaeos -ducti 252, 2

abeo] ut. votorum compos -iret c 1539

abhorreo] quod -reat fari 479, 13

abigo] quae fraude -egerat 286, 4 ne -igerentur, imperante 260, 11

abinvicem differunt 319, 2

ablatus singularis. semper in prima declinatione -a. producit 185, 2

abluo] mundus mundum -luit c 422 cum -lueret. contagia limphis a 64, 2 vitae pervicaciam. undis -luens 63, 9 discipulorum pedes a. 484, 17

abnuo] quod heroici exametri regula -nuit 185, 12 ut. propalare non -nuas 150, 2

aboleo] piacula -olere 311, 70. a. et obliterare 270, 3. non -olenda. est. affinitas 75, 9

abominatio] horrendae -tionis 502, 6

abominor] nostrum communionem -nantur 484, 8 ut. doctrinam. Petri. non -nemini 485, 9 si. naenias -nentur 316, 18 volutabra -minans 281, 19 -minanda. flagitia 68, 5

abrogo] cirographum. misericorditer -gantem 62, 8

abscedo] ludificatus -cedit 306, 3 voti compotes -dunt 284, 17 procul. c 2243 draco -cessit 309, 25 spiritus a. c e IV 2, 12 procul -cedens c 2406 -cedere rursus c 1602 visibus humanis. a. c 664

abscido] caput -cisum c 497 lapide. sine viri vola -ciso 251, 11 in lapide de. verticibus a. 502, 19 -cisis. nexibus 273, 20

absentia] praecordia. absentia pulsat 75, 6

absinthia] glauca a. campi a 100, 32

absis] -sidam c e III 41. IV 1, 1 a. ecclesiae c 1047 a. consecrat c e III 41

absque] a. 47, 1. c 2348. 192, 19. 245, 3. 191, 22. 199, 17. 154, 30. 160, 1. 502, 5 quadringentis annorum cursibus absque c 331

absolvo] -vens vincula nodis c 588 -lutus pes est 89, 28 nexibus. -vendum 485, 20

absorbeo] ut agricolae. vi spiritus -beat 266, 17

AUCTORES ANTIQUISSIMI XV.

abstinentia] iugis -tiae 258, 2 frugalitatis -tia 241, 5

abstrudo] -sus error c 697. 848 -sa Dei c 75 a. tetra c 1681 -sis latebris c 1490 in -sum. cuniculum 272, 20 caelestis militiae -sa 256, 9 -sam. vastitatem 271, 20 chaos inferni -sum c e IV 6, 8 quem -sa non latent 311, 8 a. praecordiorum 264, 5

absum] quod -sit a catholica. fide 236, 1 te. -sentem 499, 11

absurdus] -dum arbitror 203, 6. 479, 7 non a. a. 179, 11 -dum fore suspicabar 258, 15 a. non opinor 88, 7

abutor] tua sagacitas dogmatum favo. -sa est 493, 13

abyssus] patefecit -sum c 1625

ac] saepissime ut c e 11 10. 111 14. 279, 19. 297, 13. 300, 10. 300, 15. 309, 23. 311, 2. 313, 1. 321, 6. c 427. 574. 1086. 1087. 1365. 1893. 2183. 2460. 2492. 2550. 2577. 2729. 476, 1. 478, 15. 479, 8. 480, 3. 485, 4. 21. 23. 490, 16. 18. 502, 13 ac deinceps 96, 21 ac oblata. vicissitudo 202, 4 feliciter ac firmiter 322, 12 ac contra 318, 16 ac cavillantes 316, 20 ac castae c 131 ac indulta c 93 die ac nocte 203, 28 caput et princeps ac signifer c 1556 sacramentum et. patibulum ac tropeum 486, 1 cum calamis ac sciss et sperulis 66, 10 ossibus ac nervis ac. sanguine a 14, 2

academicus] -miae disputationis 262, 9

acalant(h)is] acalantida a 22 quam. dicunt acalanthida a 68, 8

acatalecticus] -tici 90, 5

accedo] re praepositio si ad verba. -cesserit 197, 24 quoties dactylus a. 84, 8 -cedentes orationis partes 196, 25

accendo] flagrans -cenditur ignis c 1990 laris -censi c 2620 -censam. fraudis flammam c 1553 faculis -censa 300, 24

accentus] qui Graece prosodia nuncupatur 194, 26 acutum a. habebit 173, 7 acuere a. 189, 19 acuto aut circumflexo -centu 152, 6 a. vel prosodia 155, 5 acuto a. 159, 7. 163, 4. 175, 17. 193, 16 acuto a. profertur 160, 27 antepaenultima a. notatur 162, 16 anapestus quo a. profertur 163, 29 circumflexo a. 166, 18. 27 quo a. pronuntiatur 168, 25. 173, 6 acuto pronuntiatur a. 199, 16 circumflexo profertur a. 199, 18 tempora. -tibus numerantur 152, 3 quibus. a. 160, 25

accido] quot sunt -dentia pedum 150, 14

accipiter] par color -pitri a 42, 2 necnon -tre properantior a 100, 35 -tres pipant vel plipiant 179, 20 ritu -pitrum 318, 6

accio] 166, 8 acciunt 169, 20 accire 172, 18

accipio] ornatús. -pit. sarta c 197 a. latex munera c 411 a. puellam c 1288 salutarem calicem -piunt c 887 quatenus -perent. fercula librorum c 2032 -pies. coniugem 281, 12 decies. garbas ternas -piet c 125 materia. species. -cepit 68, 18 quinquies quadragenae (horas). a. 256, 7 famulas. vexandas a. 306, 21 tertius a. sceptrum c e III, 35 puerulos. instruendos -ceperat 274, 24 indifferentur -pitur 82, 10 potestatem -pere 485, 18 quod. ceteris ruminandum. -cepisse meruerunt 67, 5 sententiam decollationis -piens

- 296, 13 -cepto fervore 270, 7 -cepta loquelari praepositione 158, 11 a. baptismatis sacramento 258, 12 post -cepta rudimenta 257, 10 -ceptis reliquis partibus 194, 13 -cepto pretio 503, 3 gratulabundus -cepto 265, 16
- acelinis] alveo a. 70, 3
- accomodo] orationem -dat integram 92, 26
- accubitor Christo gratissimus c 461 sacer domini pectoris a. 65, 15
- accubo] requiescens -cubuisse 65, 23 accubo, accubitus 194, 25
- accumulo] 194, 23 quae. -lentur 86, 33 virginis gloriā -lare 243, 24 exemplorum copiam -lantes 77, 22 quae. a. congressimus 170, 7 nomina. -lantes aggregavimus 190, 1 gloriā. laudibus -lantes 235, 20
- accusatio] strophosae -tionis 298, 1
- accusativus] -vi casus 196, 1 -vo plurali 170, 19. 184, 27
- accuso] christianae religionis titulo eas -santes 308, 19
- acefalos] 94, 14. 16. 477, 7 -on 94, 18
- acer] -cri angore 294, 10 -cria. fragmina 293, 5 philosophorum -cerimus 76, 2 -rimo crudelitatis tormento 256, 7 -rimae castigationis 274, 14 a. compunctionis 238, 7
- acerbitas] nulla poenarum a. 308, 11 -tatem poenarum 277, 17
- acerbus] mors. -ba c 968 mortis. sors. a. c 600 vulnus. -bum c 1485 necem -bam c 1562 capital -bum c 1142 funus -bum c c IV 7, 29 morbo. -bo c 1830 nati. -bi c 1377 sceptrorum flagra -ba c 1217 poenas. -bas c 1745 glitibus. -bis c 1745. 2725 stimulis a. a 36, 1 poenis a. c 1186 flammis a. c 1429 stimulis. a. c 1818 invidiae stimulis. a. a 66, 5 - acerva (= acerba) 167, 5
- acerra 167, 5 in cordis -râ c 2192
- acesco] quod -cant prorsus in aevum c 2794 -centi 191, 13
- acervus] stragis -vos c 2530 farris a. a 65, 4
- acies] splendida piae castitatis a. 253, 13 -iem sextam c 2666 a. cordis c 2767 a. legis 81, 8 ad impugnandam a. 241, 21 procedunt -ies c 1547 ferratas -cies a 96, 1 proprias a. c 2245
- acolitus] per exorcistas et -litos (ἀκολούθους) 70, 18
- acquiro] emolumenta. ubertim -quisita 269, 9 -quisitorum. triumphorum 240, 24
- acquisitio] populus -tionis 70, 9
- acrimonia] mentis -niâ freti 184, 18
- acriter] 259, 4. 274, 23. 299, 13. 309, 6. c 444. 1357. 2605
- acsi] acsi fixa peltarum testudine 274, 3 acsi contagia 285, 2 acsi oppressus 203, 3 acsi concentus 262, 17 acsi contemptibilem 242, 18 acsi istio 492, 10
- actio] in Gratiarum -tione 87, 29
- activus] de -tavis et neutralibus 189, 11 ab -tivo. et neutrali 189, 7
- actualis] practicae conversationis, quam -alem vocitamus 243, 22 a. regulam 481, 13
- actus] instabilis corporis -tus c 2669 virgineis -tibus c 2813 a. et dictis seu. sensu c 2826 -praxapostolon hoc est -tus apostolorum 70, 20
- actutum] 175, 20. 286, 1. 295, 15. c 1492
- aculeus] 173, 20 acutis spinarum -leis 483, 4
- acuio] -cuere accentum 189, 19 antepaenultima -cuitur 152, 5 paenultima a. 163, 4. 168, 26. 181, 2 indurpta firmitatis censura semper a. 174, 21 (antespastus) interdum a. 177, 28 paenultima epitriti primi sillaba a. 191, 20 omnes. regulariter -cuuntur 157, 14 participia. a. 166, 19 nomina. a. 176, 5 ungues. adinstar cavanorum -cuuntur 318, 16 omnia (exempla) propemodum a. 162, 16 ingenia a. 82, 2
- acutus. accentus 164, 1 a. 199, 21. 25. 200, 1. 20 -cutum accentum habebit 173, 7 -cuto accentu 155, 6. 163, 4. 175, 17. 193, 16 - acuto testam. mentorum mucrone 233, 5 -cuta spicula a 20, 4 stimulis -cutis a 46, 5. c 2070 veribus -cutis c c IV 7, 26 -cutis. aculeis 483, 3 chronographiae opacis -cutisque syllogismis 493, 4
- acus exilis a 29, 3
- ad praepositio 194, 21 ad c. acc. saepissime ut e. g. 81, 5. 161, 6. 175, 20. 170, 7 ad plenum a 78, 5 ad integrum 85, 28 ad extremum c 2264 ad ultimum 276, 21. 279, 15 - 77, 6. 501, 15. a 30, 4. c 1048. 1315. 1859. 2253. 2720. 294, 5. 242, 2. c 2454. 2514. 2640. 301, 22. c 1161. 2161. 484, 19. c 2126. 1165. 502, 2. c 873. 1122. 301, 22. 484, 18. 490, 7. c 1864. 2154. 490, 15. c 1326. 1386. 1720. 481, 5. c 869. 484, 16. c 1100. c 1820. 1952. 2663. 484, 9. 477, 11. c 2610. 2476. 296, 16. 301, 22. 65, 22. c 1224. 302, 3. c 2360. 2275. 481, 9. 503, 1. c 2465. 2627. 501, 15. 483, 23. 95, 7. 163, 27. c 1250. 2811. 2337. 502, 2. c 1990. 2639. 1259. 1901. 2347. 1502. 2120. 2273. c 999. 1985. c 849. 2664. 1433. 302, 7. c 1983. 1446. 932. 1380. 2095. 2300. 2603. 1838. 2300. 847. 292, 23. - ad mitigandum. rancorem 69, 9 ad impugnandam. aciem conspirati et fidei propugnacula subruenda 241, 21 ad instiganda. praecordia 502, 9 - ad medullam usque 232, 19 vide usque - ad
- adamas] a 4 -mante duriores 281, 3 a. durior 296, 2 a. rigidior 274, 8 -mante Cypri praesente a 25, 5
- adamantinus scopulus 293, 7
- addico] cui cognomen erat -dictum Libbeus c c IV 12, 2 naturae legibus -dicti 250, 5
- additamentum] cum -mento. n. litterae 156, 5 explosa collisionis -menta 78, 9
- addo] -de verborum exempla 153, 27 -dere suffragium precatu p c 23 a. et amplificare 316, 12 a. carmen p a 14
- adduco] in requiem. -duci c 2904 lapillos de. sablonibus -ductos 254, 14
- adeo 271, 1. 303, 10 adeo durum 84, 15 adeo, ut 274, 6
- adeo, ii] limina valvae -dire c 1042 se invisendum -diri 268, 1 paradisi dilicias. -disse 256, 10 ut nequaquam prostibula. -eas 480, 1
- adiaforos] omnis sillaba in ultimo versu a. est 82, 9
- adhaereo] mihi nomen -haesit a 58, 1 sacris ecclesiae liminibus -haerentem 280, 14
- adhaeresco] nisi spiritus. concorditer -rescat 264, 10
- adhibeo] nisi mediatio fuerit -bita 478, 5 -bitis documentorum lanternis 199, 11 a. argumentis 265, 10
- adicio] -iectis quadrantibus 69, 23
- adigo] ense. -acto 310, 8
- adimo] pro virgine adempta c 1811 fortuitis -tam casibus 297, 7
- adimpleo] quod cogitarem -plens perficere 478, 15
- adinstar] aratri a 32, 5 a. mulieris 246, 16 a. cavanorum 318, 6 - cerarum fluctus a. c c IV 11, 9 praedurae cotis a. c 107 quadripedis vituli. a. c 503 caeni. a. c 2014 caeni faetentis a. c 2547
- adinventio] commentis -num stimulata 76, 4 a. argumentis 316, 12
- adipiscor] praeconia. -seuntur 231, 10 nutrimenta. -pisci 203, 21 Israheliticae stirpis vocabulum -eptus est 69, 7 palmam a. 278, 21 a. supernam (vitam) c 592 occasionem. a. 302, 9 virtutum culmen a. c 1661 quod. -epti sunt 491, 19 -eptae integritatis 268, 3 a. sanctitatis 245, 9 pro -epta. corona 261, 2 -epto. talento 493, 3
- adiumentum] sine. -mento virtutum 245, 2 vestrae intercessionis -mentum 322, 10

adiungo] -iunxit 314, 15 -iuncto dactilo 84, 18
 adiuro] 172, 4 quos obsecro et a. 478, 6 vestram
 fraternitatem -rantes 485, 7
 adminiculum] rerum -culo 67, 8
 admiror] pulchritudinem -ratur 298, 21 urbanitatis disertitudinem -rarer 230, 1
 admisc(e)o] angelorum coetibus -miscitur 260, 4
 admitto] versum . modernus usus . non libenter -tit 93, 14 versus . trocheum a. 93, 14 futurum tempus . binas a. personas 182, 12 tribrachum . -misit 95, 1 ypercatalectus versus -titur 92, 20 dactilus inter spondeos -missus 84, 20 -misso trocheo 82, 12
 admoveo] -movit gaudia pompis c 1145
 adnecto] eptimemerin -tere progressis . pedibus 76, 13 subter -tere 151, 1 dum . pedum alloece . -terent 284, 2
 adoleo] timiama . ut -leret 301, 6
 adolescens] licet a. aetate existas 499, 13 pro -centis continentia 311, 8
 adolesco] virginitatis gratia iugiter -lescit 247, 13 cum . -lesceret 300, 2 ubi dudum . -leveras 490, 2
 adoptivus] -vae dignitatis 62, 2 -vas . filias 230, 3
 adoro] dominum . -rat, ut . c 583 -rari venerarique 310, 21
 adscendo] ad praedam -disse 65, 22
 adscisco] quem Deus caelitus -scivit c e IV 3, 5 militonum Christi catervis . -scitur 297, 5 coti-cula . peoni primo a. 189, 30 his regulis -scuntur 192, 5 quamvis in ceteris . declinationibus -scatur 172, 17 qua (clamide) . -scebatur 268, 5 ut . catho-licorum coetibus -sceretur 295, 16 thalamis -scere c 1933 ad consortium . -scere 484, 19 tha-lamis -scier c 1785 vide etiam ascisco
 adscribo] qui deprehenditur -ptus 93, 28
 adsero] quod nequaquam . -seri potest 89, 28
 adsimulo] cui . surculus -labatur 68, 2
 adsoleo] ut -let 81, 19
 adspicio] tabernaculum . -spexisse 65, 1 quas . -spi-ciens c 717
 adstipulatio] evangelica -latione 252, 7 poetica . a. 159, 16 a. decupla 86, 33 certis -tionibus 232, 11 scripturae a. 317, 9
 adstipulor] 185, 24 unum scema contineri a. 88, 20 quot pathos -laris 94, 13 decimus liber a Rufino caraxatus -latur 273, 10 numerus . oraculis . a. 62, 10 de quo evangelista . a. 253, 12 cuius rei documenta . indigena . et . municeps -lantur 293, 9 laterculum . -lari denoscitur 67, 20 -lans . racemos c 2799 -lante Prospero 158, 19 psalmigrafo a. 198, 16 Christo veraciter a. 484, 24 nomina . regulam -lantia 167, 4 vide etiam asstipulor
 adsto] pars domus adsto a 86, 8
 adstringo] viri dei tibias . -gunt 279, 5 collum . -gentes 279, 13 nexibus -stricti 66, 14 . 250, 5
 adsum] Silvester . -est iterum 259, 6 tempus a. vulgare c 1660 refugit contentus -esse c 70
 adsumo] quot species -sumpsit 90, 22 . 37 seras . a. species 91, 9 IV species . a. 91, 23 a Vergilio -sumpta 90, 16
 adstruo] quid -uis esse spicodin 95, 6
 adulatio fallax inimici 318, 18 de crimine -tionis 175, 11
 adulter] solus a. c 2246
 adulterinus] -nae titillationis 298, 3
 adultus] cum foret a. c 405 in tenero . rudimento a. 280, 13 virgo . -ta c 1161 sobolem . -tam 285, 5 . c 1265 sponsam . a. c 1812 prolem gentis a. a 47, 5 soboles . -tas c 2521 -to . pubertatis aevo 490, 2 -tae pubertatis 501, 8 in flore philo-sophicae artis -to 493, 1
 advecto] quos . messores . -tabunt 265, 1
 adveho] fertilem praedam . -hunt 231, 1 racemos -vexit 269, 13 quem . praepes . -vexerat rostro 265, 15 classibus -vecti 492, 9

advenio] celer -venit . sacerdos c 1551 a. Roma-nam consul ad urbem c 1838 procius a. c 1957 quo anno redemptio gentis . -venisse traditur 69, 21 -niens . per simulacra c 434 exercitus . a. c 2076
 advento] -tante Deo c 281 a. autumnii fervore 237, 24
 adventus] -tum Christi c 407 saluberrimum . a. 253, 26 salvatoris a. 232, 12
 adverbium] ab -bio qualitatis et quantitatis 156, 9
 adverto] rumorem -te parentum c 2058
 adversitas] ingruente calamitatis -tate 502, 12
 adversor] his -santur vitiorum castra c 2456
 adversus(m)] adversus stipulatorem veritatis 318, 15 a. insontem 273, 9 a. eum 271, 14 a. rabiem 274, 11 a. molosos c 574 a. principatus 240, 15 a. scurras c 2833 a. ferocissimas . legio-nes 240, 4 adversum Israelitas 242, 1
 advocatus] cum -to et redemptore nostro 268, 12
 aedes] -de renata c 845 apostolicae -dis c 530 hanc -dem Domini c e IV 7, 3 resonant singulti-bus -des c 2254 conservans a. a 65, 1 almae oraminum a. 489, 5
 aedifico] ut . regnum caeli . -cet plantetque c 317 Sapientia -cavit sibi domum 64, 18
 aeger] desperatus . -ger c 2660 -gros conglomerant c 2341 pulpas . -gras a 94, 5
 aegritudo] 176, 11
 aegroto] -tantibus sospitatem contulerunt 276, 8
 aegrotus] -ti . cordis c 2651 in sindonibus baio-labantur -ti 284, 16 animae -torum 235, 3 -tos vegetat c 861 -tas . fibras 256, 17 -tis impendens munia vitae c 700 vide etiam egrotus
 aemulator] beatae vitae -tores 243, 11 integri-tatis a. 298, 13
 aemulor] presbiteros . -labantur 272, 3 exemplar -lari 246, 19 legislatorem -lans 267, 12 quem . -lans 89, 1
 aemulus c 1645 a. obstipuit c 1012 -la . turma c 2458 luctamina cum -lo exercere 230, 8 -la . bella c 2568 a. . figmenta c 1025 a. terga c 2093 contra -lorum catapultas 201, 25 a. agminibus 240, 9 devictis a. hostibus 248, 4 lividorum . a. 262, 1 a. vesaniae 274, 4 contra . a. ansatas 322, 24 cum ab -lis carperentur 90, 13 mastigias ab a. illatas 318, 14 falangibus . a. 493, 7
 aeneus] velut -ea signa c 1527
 aenigma] aethralibus . in -matibus 491, 2 vide enigma
 aequalis] -li temporum discrimine 175, 18 -les communi sorte sorores a 66, 1 -les -contemnere c 2715
 aequamentum] hostimentum id est a. vel ex-agium trutinae 199, 16
 aequanimiter 274, 9
 aeque c 2339 . 490, 5 aeque ut praefatus collega 263, 11
 aequipero] pugillum farinae . -rat 291, 6 sociam -ravat 309, 26 quod sacrificio serotino -ratur 322, 19 arsis et thesis . -rantur 177, 5 antiquis -rabatur patriarchis 266, 12 normam vitae -rare 243, 22 normam a. magistri c 801 -rans inter-pretatio c 321 profetae factum a. 267, 12 -rante temporum exagio 174, 20 incendia . machinas -rantia 301, 16
 aequitas] legitima -tatis lance 76, 14
 aequo] (quos) fluctibus -quat c e IV 12, 20 docto-rem . -quat c 533 quis laterculus -quet a 73, 4 ut dominum . -quaret viribus c 2740 Vergilius numeris -quans a 53, 7
 aequor] -quoris insaniam 267, 11 cum . plecteret -quore noxas a 64, 1 turgescunt -quore fluctus a 92, 2 ex a. campi a 74, 1 ex a. mundi c 537 metens ex a. garbas c 124 in a. 267, 12 algida -quora c 1099 a. turbida c 813 nova . a. a 63, 2 maris a. a 16, 2 cum genus humanum multarent

- a. c 2503 per a. a 29, 4 super a. a 38, 6 emergente. -quore Titane 490, 14
- aequoreus] -reo. margine metri c 2803 -reos. campos c III 21. a 92, 5. c 12 -reas. praedas c IV 5, 4 -reis. limphis c 410 -reas. gurgites 490, 11
- aequus] exemplum. -quum c 1507 -qua sillabarum trutina 174, 19 uncia. a. c 206 a. divisio 163, 29 a. lance 177, 4 a. censura 493, 3 a. discretionis bilance 174, 18. 304, 16 a. d. lance 190, 20 a. divisionis regula 186, 8 -quo divisionis exagio 189, 15 -quis divisionum legibus 166, 20 a. temporum discerniculis 178, 27 aequis lancibus 95, 12 -quissimis. lancibus 486, 3
- aër] irrigat. terram. a. c 2045 in nubibus -ris t 67, 2 nubibus aeris c IV 9, 11 aera per surdum a 75, 1 limpida. aera c 14. 2388
- aeramentum 248, 14
- aeratus] aerata. lucerna c 212
- aereus] aerea. parma 311, 17 aerea. claustra c 457
- aes tinnit 180, 1 aere cavo a 13, 10
- aerugo 171, 17
- aerumnosus 193, 20
- aestas] mox -state redibo a 22, 5 vivens -state a 1, 4
- aestivus] -vo tempore c 1529 a. caumate solis a 100, 73
- aestus] interioris hominis a. 258, 13
- aetatula] tenerrima a. infantis 273, 1 ab ipsa gracillima cunabulorum -tula 312, 3
- aetas] usque. aetatis annum 256, 19 a. petulantiam 266, 9 anno a. quinto decimo 287, 2 ab undecimo a. anno 301, 1 tertio a. lustro 320, 12 a. annus decimus necnon et tertius annus c 1928 tenerrimae a. 501, 7 florens -tate c 2282 a prima a. 257, 7 a. tenellus 311, 4 tertia saeculi a. 312, 20 licet adolescens a. existas 499, 13 per secundas saeculorum -tates 75, 14 bis novem -tatum lustra c 332
- aeternalis] -les 174, 25
- aeternitas] legitimae -tatis 233, 6
- aeternus] arbiter a. c 267. 969 a. rector c 240 sator a. c 1119 a. Christus c 2824 filius -ni 84, 29 a. regis c 154 -ni. regni c 795. 847 -nae beatitudinis 204, 5. 291, 12 lucis a. 322, 21 vitae a. 255, 23 a. vitae 238, 13 -no regi c 1973 -num. regem c IV 3, 1 -num regnum c IV 1, 10 -nam salutem 488, 3 -numinaevum c 2876 vivens in -num 63, 3 in a. non peccabis 203, 29 -no. munere Christi c 203 cum -no patre vivens 204, 8 a. nutu c 674 -na. ab arce c 1997 -na. ad habitacula c 777 -nis columnis a 100, 1 a. legibus p a 3 a. triumphis c IV 1, 35 imbris a. c 463
- aether] torridus a. c 217 aridus. a. c 260 serenitatem -theris 300, 21 sub a. axe a 57, 5 aura. -thrae a 88, 1 protus lucifer a. c 2734 septemplicis a. c 1031 fistula -thera pulsat c 373 quod pennis -thera. tranet a 48, 6 ferit a. nimbi c 582 a. corrumpens 258, 4 per a. evolantes 260, 12 per a. c IV 2, 36. a 16, 3. 35, 5. 230, 11. 233, 14. 254, 2. c 430 erectis ad a. palmis 229, 9 ad a. 229, 9. a 30, 4. 501, 15 ad aethram a 30, 4 ad-duc. per -thram c 2904 per a. c IV 13, 7. c 430. 2021 super -thera c 710. 774. a 81, 9 (ex) -there furvo c 264. 2041 de madido. a. a 62, 1 regnat in -thra c 1973 portam qui pandit in a. 485, 15 in a. c I, 6. IV 1, 2. t 68, 12. p c 5 ab -thra a 58, 6 sub aethere a 93, 8 -thera (pl.) c IV 9, 8. p c 32. c 429. 1989 stillant a. guttis c IV 9, 8 stillabant a. g. c 1989 nimbose per -thera c IV 2, 36 summa. per a. a 42, 3 a. glauca c 1066
- aethereus (ius)] claviger a. c IV 1, 2 cl. -therius 485, 15 -thereus Olympus a 37, 4 -eum Olimpum c IV 6, 21. c 1224 a. regnum c 2873 -ream in aulam c 708 -reo. regmine p a 1 a. flatu a 16, 4 in a. culmine c 1667 -reos. nimbos c 663
- a. campos c 764 -reas. auras c IV 1, 30 (in) a. arces c IV 4, 14. 12, 27 arcibus -reis c 1762 a. catervis c 794
- aethralis] -lis regni 235, 19 a. extaseos 491, 13 a. tauri 73, 5 a. litteraturae 275, 11 -lem. coronam c 2513 a. in arcem c 876 -li. gratia c 526 a. triumpho c 2403 a. in arce a 100, 12 a. gratia c IV 8, 2. c 526 -libus. in aenigmatibus 491, 1
- aevum] felix. fieret. mortalibus a. a 23, 4 proprium a. c 95. 829. 2813 virgineum. a. c 2117 totum. -vum c 303 in -vum c I 22. II 25. c 415. 635. 1703. 1726. 1778. 2061. 2215. 2511. 2794. 2876 reliquum. in -vum 75, 14. c 2085. 2143 per a. c 202. 1848. 2691. 489, 3 primo -vo 300, 1. c 1259. 1929 prophetali. a. c 406 in tenero a. c 1263 florens. a. c 990 dictus ab a. p c 28 adulto tenus pubertatis a. 490, 2
- affabilis] -bili praesentia 476, 3 tuum -bilem discipulatum 491, 6
- affabiliter] 75, 8. 16. 203, 7. 272, 19.
- affatim] affatim c 309. affatim c 395. c 669 c 2031. 253, 5. 256, 4. 286, 14. 290, 1. 320, 9. 490, 3
- affectio] saevissimis plagarum -tionibus 232, 14
- affectus] servitutis -ctum 233, 8 incontaminatae genetricis a. 74, 23 spontaneo caelibatus -ctu 249, 3 omni devotae germanitatis a. 228, 25 pio. a. 254, 11 sincero caritatis a. 497, 12 compatiens a. 317, 10 pristini fraternitatis -ctus 75, 1 ferreos iuvenuli -ctus 281, 3 ultroneis -ctibus 246, 22 congruis. operum a. 248, 1
- affero] a. cataplasma a 47, 8 quidnam. commodi -fert 479, 12 -fer. tormenta c 2310 eas ad vos attuli 292, 23 carnificum manibus allata 300, 5 munusculum. allatum 290, 4 allata epularum stipe 290, 1 scripta meae mediocritati allata 229, 8 signa c. nemoribus allata 254, 12 muneribus. allatis 269, 15
- afficio] Pascasius acri angore -citur 294, 10
- affigo] stipite pabuli -fixa 479, 19
- affinis] -nium et contubernium 277, 13
- affinitas] dextris firmata a. 75, 10
- affirmo] taliter -firmans c 747
- afflatus] profetico a. spiritu 69, 16 caelesti a. spiraculo 231, 4 spiritu a. profetico 249, 16 praesago a. spiritu 268, 6
- affligo] martiris -flictus flagris c 1320
- affluenter] 67, 1. 251, 6. 256, 3
- affluentia] praepollenti gazarum -tia 285, 4 tantas diliciarum -tias 289, 21
- agape] dum ad -pen. venirent 308, 16 -pem. erogantem 261, 1
- ager] eandem -gri partem 503, 5 fructus -grorum a 34, 2 a. fundi 308, 20
- agger] unde -gerem. dici etymologia declarat 195, 14 Alpes -geribus niveis. saeptae c III 25
- aggero] -gestis de fossato sablonibus 195, 14
- agglomer] milites. orthodoxorum falangibus -merantur 283, 8
- aggredior] numquam -itur. senectus c 2289 vitam -diar. edicere p c 35 cum. amator. lupanar. -eretur 299, 5 lupanar. edi 317, 18 transmarina a. rura 501, 5 -ressus profetam 70, 2 heremi vastitatem a. 285, 16
- aggrego] sanctorum coetibus -gatur 297, 4 nomina quae. -gavimus 190, 1
- agilis. vertigo 63, 1 -gillimus 187, 5
- agilitas] -tate corporis 231, 9
- agiographa] -phae ex arvis 490, 17
- agito] obscenitatis ludibria. -tabant 297, 19 cicones -tabo fugaces a 57, 4 invidiae stimulis -tamur a 66, 5 turmas -tare fugaces a 65, 7 tremulis -tata lacertis c 599 stimulis a. maligni c 1918
- agmen] velox -men equorum a 99, 5 bacchantes -mine turmas c 1525 stipantes a. sanctam c 2432 repetentes a. nimbos c 663 astrifero procedens

- a. stipor a 86, 3 agmine denso c 817. 2461. 2881
barbara. -mina c e IV 4, 6. 7, 3. 8, 3. c 502 a.
saeva c 2471 confessorum a. sancta c 2890 vir-
tutum a. s. c 2455 cetera. a. septem c 2730 plu-
rima a. c 2165 a. defugiunt a 75, 10 adversum
horrenda vitiorum a. 242, 3 denis remigantum
-minibus 230, 21 tam densis exercituum a. 233, 17
aemulorum a. 240, 10 spissis sodalium a. 501, 17
agnosco] a domesticis clientibus non -scitur 306, 6
-scens propriam salutem c 2440
agnus, angiculus agnicellus agnicellulus 181, 25
-num. sectantes c 2897 a. cum stipat. turma
c 1666 cum -gno. gradituri 235, 19
ago] gratias tibi a. 264, 13 hoc. ideo -gimus 499, 12
quantas egerunt credere Christo c 1185 haec. non
exterioris hominis motibus -guntur 230, 26 contra
evangelii traditiones. -gere 484, 24 per. gurgites
celerrimam -gens liburnam 230, 22 quod est
patientis et -entis 196, 5 -ctus (= iussus a deo
secedere) c 258 fortunae casibus -cta c 1904 im-
mensis. flucibus -ctos a 92, 7 missae solemnibus
-tis c 979
agon] Olympiaci -gonis triumphum 230, 7 a. tem-
pore 248, 3 Christianorum -gonem gymnecorum
231, 6
agonista egregius a. 230, 14
agonitheta 185, 2 famosus spiritalis palestrae
a. 75, 7 sub peritissimo. -ta 230, 5 a vero a. 248, 2
praesidente a. 167, 1 athletis et -tis 283, 21
agonizo] quanta caterva cum martirii trofeo. -za-
vit 281, 20 cum palma virginis. -zarunt 276, 22
cum. -zans matirizaretur 264, 13 athletas Dei.
ritu palestrico -zantes 284, 3
agrestis cultor a. a 78, 9 -stes. herbas c 2775
agricola] sedulus a. a 77, 7 -las 266, 16 -lis. lau-
dabilis a 34, 1
agricultura] quadrifariam -turam 202, 23
aio] ait 79, 12. 23. 86, 29. 87, 29. 88, 1. 89, 9. 93, 21
unde. ait 184, 21. 185, 16. 194, 28. 196, 12. 280, 17.
307, 16. 310, 4. c 631. 1559. 2309. 486, 7. 493, 17.
499, 12 Solinus de leontofono bestia a. 198, 21
de quo poeta a. 485, 15 de quo Plinius. a. 165, 1
ut Solinus de gruib. a. 167, 26
ala] veloci praepetis -la a 71, 3 furvis. -lis c 629
Zephyri velocior a. a 100, 35 nigris. a. c 222
albens] per -bentes. campos a 59, 3 in a. colum-
bas c 492
albus] grex. a. c 1668 me genuit onocrotalus -bam
a 59, 1 - caelesti. -bo 300, 12 aethralis littera-
turae -bo 275, 11 - post -bas (post baptismum)
c e III 29 baptizatus in -bis sedisti 259, 9
alea] unde aleator calculis et tessaris ludens per
-leam 164, 7 sq.
aleator] 164, 8
ales] in simulacro -litis 254, 2 -lites et sorices 318, 8
alga] -garum illusionibus 203, 11 spretis. -gis a
100, 26
algesco 172, 11 quamvis. matrix -sceret c 418
algidus] -da membra a 83, 5 a. -aequora c 1099
algius] -gosis remis c e IV 5, 5 a. -remorum
tractibus 230, 23
aliger 165, 6
alibi 71, 17. 73, 22. 79, 14. 89, 7. 90, 2. 91, 26.
92, 18. 22. 93, 2. 23 et alibi 95, 21. 96, 4. 169, 13.
199, 8. 281, 8. 315, 4
alienus] -na fruniscantur persona 264, 3 -ni a.
sodalitate 484, 3 -nis. armis c 2709
aliger praepes c 708
alimentum] -ta ciborum 91, 11. c 342. 1610 dulcia.
a. a 75, 4 cocturam et assaturam -torum 288, 3
quatenus impendat. -ta c 1590 praebens -ta c 2211
alimonia] sumptuosa pabulorum a. 251, 17 cuius
a. immo parsimonia 287, 18 principalis -niae
252, 10 a. stipendium 305, 12 victus -niam 291, 1
vetitam. a. 239, 14 mulsae dulcedinis a. 234, 4
cotidiani sumptus a. 203, 18 sumptuosa. -nia
255, 2
aliquando 288, 4. 289, 4. 290, 10
aliquantisper] 493, 12
aliquantulus] -lum quassatis -compagibus 238, 20
-la explanatione 173, 14 -la munuscula 75, 17
aliquis] etiamsi aliquis 481, 13 -qua. confusio 81, 18
-quid probabilius 263, 8 sine -quo. obstaculo
486, 5 sine a. -offendiculo 243, 13 de -quibus
ammonere 499, 10
aliquotiens 195, 16. 198, 15. 499, 10
alioquin 76, 14. 185, 11. 245, 9. 277, 14
aliorum ulterius progredi 288, 11
aliter 247, 18 penitus a. 268, 8 non a. 321, 12
nec a. 315, 5 a. a. a. 248, 20 sq.
alius alius. alius 230, 8 a. (= alter) 286, 6 -liam
-scenam c 1144 -liud argumenti genus 273, 21
a. quodlibet munusculum 320, 1 quodlibet a.
83, 2 in a. genus 271, 3 tempore alio c 355.
1494 alia. fraude c 1018 alii. alii. nonnulli 306, 9
-liorum scematum 91, 38 -liis -restant plurima
perficienda c 2764 -lios quoque binos 261, 7 sex
-lias nothas a 30, 2 exceptis -liis locis 83, 7
in a. scematum ordinibus 87, 28
almitas] 168, 33. 497, 14 -tatis vestrae 229, 8.
475, 3 -tati beatitudinis vestrae 490, 5 -tates 192, 1
allego] allegantes 175, 14
allegoria] per -goriae regulam 246, 1 mysticam.
-legoriam 69, 13 secundum a. 232, 20. 482, 8
per a. 67, 18. 242, 14. 314, 5
allegorice 74, 25
allegoricus] -ricae. disputationis 490, 18 -ricis
enigmatibus 62, 4. 72, 17
allocutio excusativa ad regem 201, 21
alloquor] -quitur. catervas c 1585 a. bestiam
309, 12 ambas a. -puellas c 2371 sanctum.
-quantur 263, 1 celsitudinem vestram. -quens
75, 16
allophilus] -lorum exercitus 242, 1 inormem a.
gigantem 311, 16
allox] pedum -lores 284, 2
alluo] 166, 3
almus arbiter a 71, 1. 489, 12 a. Alexander c 989
fuit Apollonius a. c 1504 qualibus. signis effulse-
rit a. c 767 virgo. almus c 324 naturae conditor
a. a 48, 1 spiritus a. c 36. 147. 287. 433 Deme-
triadis honor. a. c 2163 species -ma c 612 a. do-
mus a 55, 1 anima. a. c 133 a. praefiguratio
254, 9 a. trinitas 323, 1 a. (Victoria) c 2418
a. vita c 1954 a. humilitatis materia 243, 7
semen. -mum a 32, 6 corpus. a. a 58, 3 dilu-
brum a. c e V 1 -mae. puerperae 488, 7 a. civi-
tatis 241, 7 virginis a. c 1789 vitae a. c 2028 nu-
merum. -mum c e IV 12, 1 vatem. a. c 1003 quam-
libet. trusissent. -mam c 1821 quos. magus misit
ad a. c 1859 Christo. -mo c 461 a. -triumpho
c 2567 a. -spiramine 491, 9 alma virtute c 1405
palma. a. c 1612 dextra in a. c 2370 a. -morte
479, 19 - almae aedes 489, 5 -ma. membra
c 481 a. -praeconia c 970 scita. a. c 2848 laus
-morum c 1648 a. -viorum c 1653 sociis in-
credulus -mis c e IV 6, 5 cum caeli coetibus
-mis c 2442 a. -biblis c e IV 6, 14 palmis a.
c 2495 sanctorum laudibus a. c 2446 doctrinis
a. c e IV 12, 24 cum milibus a. c e IV 12, 14
ilibus a. c 1292
alo] non te hordeo -lam 266, 11 ilia. sustentasse
et -luisse 155, 19
Alpes] nimbosas A. c e III 24 -pium 257, 17
altare] -ris sacri c e III 71 torridus a. carbo
c 76 dextris a. c 403 veneranda -ria c e III 64
sacris -ribus 71, 1
alter] e quibus -ter 286, 5 quilibet a. a 85, 4 a.
-a. c 1079 unus. a. c 765. 893 verax a. c 1498
quo non praestantior a. c 776. 2066 castorum

- gradus a. c 91 capit a. honorem a 11, 4 a. subsequitur c 931 a. vota fefellit c 1495 -tera. -tera a 66 4. c 726. c 2351 sq. a. ex nobis — a. 263, 2 a. posterior c 2282 a. mortalis c 2664 unum ex Graeca. -terum ex Latina 82, 17 — -tera. translatio 63, 13 a. testamenti tabula 71, 11 a. perniciēs 483, 15 a. damna c 1104
- altercatio] huiusmodi -tionis 482, 11
- altercor] quatenus. disputans -caretur 274, 18
- alternatim 490, 13 a. sequestrant 193, 9 vica-
tim et a. 82, 5 a. inserta 85, 10 catervas a. se
iugulaturas 289, 6 cum a. confabularentur 294, 1
- alternatio] per revolvētem dierum -tionem 68, 18
reciproca. sillabarum -tione 201, 15 totidem die-
rum -tiones 12, 8
- alternō] -nare. rimam c 2778 isdem locis -nare
88, 5 vicissitudinum ordinibus a. 201, 17 -nantes
sinzigiae replicationes 201, 7
- alternus] -nae vitae c e IV 1, 3 -no. flatu a 71, 4
a. conflictu 278, 19 -na interpositione 82, 18
-nis. festis c e III 44 a. vicibus 274, 18. c 735
flatibus a. a 11, 1
- altithronus c 961 pater a. c e II 17. c 1675 ar-
biter a. (voc.) p c 7 a. quadrati conditor orbis
c 1289 filius -ni c e II 25. c 1703 spiritus a.
c 147 -no. grates obtulimus 489, 11 a. credidit
orbis c e IV 13, 2 fabricat a. templa c 693 cre-
didit -num regem c 1407 cr. a. c 1173 cr. a.
Christum c 1863 -num credere c 1393
- altrinsecus 166, 25. 188, 7. 194, 10. 232, 16.
321, 19.
- altrix 260, 11 -trix cunctorum a 1, 1
- alto] -tato. celydro 479, 18
- altor et dogmatista 272, 16 cuius Alexander. ex-
titit a. c 974 virginis a. c 1761
- altus] palmeti. -ti c 1598 a. municipatus 489, 7
imaginis -tae c 336 domino -to c 759 Christo.
a. c 1451. 2545 regi. a. c 2072 putei laticem -tum
c 218 simulacrum. a. c 1359 caelorum culmen. a.
c 1070 in a. surrexit 253, 10 in a. porrecta
251, 14 telo. -to c 167 laqueo. ab a. c e V 8
a. ab axe p c 26 e caelo. a. c 2368 ex a. culmine
c 1680 aba. caeli c. — in a. culmine 282, 12 saltu.
in a. c 1652 a. ab arce c 495 ex a. arce p a 5 —
in alto porrectam 252, 13 ex alto a 85, 5. c 2261
— convexa poli. alta c 1227 a. arva c 2862 super
a. culmina caeli c 2733 a. claustra c 428 caerula
a. c 815 alta poli a 4, 4 altos. elefantes a 60, 4
montes. a. a 93, 7 pinos. altas a 78, 10 muro-
rum. arcibus -tis a 86, 6 frondibus a. a 77, 5
turribus a. c 645 in saltibus a. a 78, 8 in turribus
a. a 92, 9 in sedibus a. p c 4 sub frondibus a.
c 789 — altior caelo a 100, 21 — reboat. alte
c 372 altius repetens 312, 14
- alumnus] egregius Christi. a. c e IV 5, 10 vestrae
pietatis. a. 478, 11 -mnae scolasticae 323, 3 -mno-
rum numero c 877 speculum monstravit -mnis
c 326 formam praestat a. c 2760 a. coenubii
314, 8 proprios. -mnos c 1607 terrenos. a.
c 2692 dilectos a. 501, 9 cum tribus -mnis
275, 6
- alvearium] -rii vestibula 232, 8 ad -rium 289, 7
in -ria sofiae 491, 2 ex -riis nectare flagrantibus
501, 13
- alveus Tiberis c 2333 in. -vei marginem 286, 10
Iordanis -veo 70, 3 rapaci gurgitis a. 269, 21 in
medio Tiberis a. 307, 25
- alvus fecunda. a. a 82, 3 -vum. puerperae 234, 19
ingurgitat a. c 463 sterili. -vo c 418 genetricis
ab a. c 397 matris. ab a. a 100, 24 dura. ab a.
a 93, 10 ex virginis a. 291, 13 edidit ex -vo
c e II 14. c 1692 editus ex a. a 96, 8
- amarus] rancoris -ri c 2647 cortice. -ra a 56, 9
lacrimis -ris c 2134
- amasco 172, 13
- amator] castitatis a. 234, 24. 262, 13 obscenitatis
a. 299, 4 castae virtutis a. c 2018 integritatis
a. c 2109 tetrae mortis a. c 2718 gnarus a.
c 2773 -torem catholicae fidei 280, 13 ab alio
-tore 298, 18
- amatrix] Veneris, stuprorum -triciis 301, 9
- ambages] tantis verborum -gibus 75, 1 prolixis
fasciarum a. 283, 9
- ambigo] non ambigo. sed. confido, quod c. con-
61, 7
- ambiguitas scandendi 80, 9 sine ancipiti -gui-
tates scrupulo 239, 9 absque scrupulosa -guitate
199, 17 propter -guitates 200, 16
- ambiguus] -guum convertit c e IV 6, 9 sine -guo
177, 8 inter -guas. traditiones 313, 11
- ambio] -bit quas Tartarus, umbris a 100, 56 quem
vertigo poli. a. c 2690 galliculae rubricatis pelli-
bus -biuntur 318, 3 quod. -biatur sillabis 166, 23
-bire 172, 19 -biens 169, 22
- ambitus] in triquadro terrarum -bitu 253, 4 septeno
murorum a. 314, 1 prolixo a. verborum 477, 4
- ambo] pater et genetrix. ambo c 1984 facti muni-
cipes. a. c 1734 vivunt concorditer a. 1176
ambae c 719. 2378 laetabimur a. c 724 a. du-
cuntur c 2299 a. mercantes. sarta c 2341 -borum
. crimine c 2598 labor -barum a 66, 3 mens
a. c 2361 -bas trudebant c 2324 a. alloquitur.
puellas c 2371
- ambro] c e IV 1, 31. c 2498 -bronis orci 241, 13
buccis -bronibus 239, 14
- ambrosia] superni nectaris a. 260, 5 flagrantis
-siae 234, 5 a. de nectare c 654 olfactum a.
a 100, 4. 283, 5. c 1402 -siam. nectare suavem
c 1203 vestram. a. 279, 9 -sia spirabunt tura c e
III 81
- ambustus] rabies -sta c 2619 -sto torre c 2323
-sta cacumina c 1773 -stas. machinas 252, 17
- amen 204, 9. 323, 4
- amens c 1482 praeses. a. c 2239
- amfi- vide amphi-
- amfora profusa bilibit 180, 2
- amica] quae cunctis constat -ca a 97, 7
- amicitia] -tiā. nostrā c 725
- amictus] lacernae. amictu 480, 6
- amiculum] de peplorum -lo 319, 3 peplorum -la
306, 17 melote et -lis 286, 9
- amicus] castum. -cum c 365; fatu. -co c 1805
- amitto] circum. m. aliquotiens -tit 198, 15 con-
n. omnino. a. 197, 12 qui. molimina. -teret 295, 17
gibbum camellum -misit 286, 6 praerogativam.
-tere 269, 17 b. litteram -tens 195, 18 -missa.
testudine 483, 10
- amminiculus] exempla nominum, quae epitrito
tertio -lentur 192, 22 quae palimbachii legibus
pariter a. 172, 3 -lor amminiculabor 195, 17
- amminiculum 195, 17 mortalium. -lo 262, 5
sine. a. virtutum 245, 9
- ammodum 234, 14
- ammoneo] de aliquibus -nere 499, 10 de his. im-
plendis -neri 500, 15
- amnis] ripas. -nis c 427 densescit papyrus -ne c 1219
laticum. -nes p a 32 natate per a. a 38, 5
- amo] Eoas partes -mo a 81, 4 omnis -mat a 67, 3
quicquam mortalis -mare c 1725 latrones me.
-mare debebant a 97, 9 famulam. -mantem c 2107
sospes soboles -manda c 1488 virginitatis -mandae
c 233 — amantissimae sorori 497, 11 mi amantis-
sime 500, 8 a. fili 75, 12 amantissimam sobolem
285, 5
- am(o)enus] faciem. -nam a 32, 4 de -nissima.
paradiso 62, 11 formā. -nā c 2737 -na arborum
prata 232, 9 a. riparum virecta 71, 10
- amor] integritatis a. c 130. 141 virginitatis a.
c 1979 flammiger flagransque. a. 489, 11 frivolus
et fallax a. c 2550 -moris munificentiam 234, 23

- infimi a. 246, 8 -mori vehementiori pecuniae 500, 3 perpetuo -more c 722 spurco.a. c 1727. 2234 pravo.a. c 1846 miro a. c 1890. 2062 vano. a. c 2011 caeco.a. c 2226
 amphi utrimque interpretatum dicitur 167, 2
 amphibrachus] -chum. generabunt 168, 18 ad a. 170, 7 -cho concurrat 168, 14 a. mancipantur 172, 23 de a. 166, 22
 amphimacrus 151, 19. 169, 16 de -macro 168, 31
 amphitape genus vestimenti 166, 24
 amphitheatrum 166, 25 de clatris amfiteatri 280, 1 in amphitheatrum 284, 5
 ampizo] apes -zant 179, 19
 amplector] quem .a. 478, 12 quem .fraterna caritate a. 480, 9 ionicum minorem -ctuntur 190, 5 caritatis gremio fotos. -plexus est 501, 10 a. oracula c 1397
 amplexus] caelestis sponsi a. 302, 16 sine maritali -xu 251, 11 iocosos ludorum -xus 278, 5
 amplifico] addere et -ficare 316, 12 pro. -candis meritis 245, 1
 amplius] urbis. septenis arcibus -plae c 2616 imperium. -plum c 1039 mundum. a. c 565 a. -censum c 2384 urbem. -plam c e IV 7, 22 machina me. construxit a. 92, 3 virtutes. -plae c 773 -pla scripturarum stadia 231, 10 virtutes -plas c 856 - ne. -pior numerus crescat 88, 24 - amplius flavescent c 208 non a. quam 90, 11 eo a. carminantur 76, 11 crepitant incendia. a. c 2621
 amurca 167, 5
 an] nec interest, utrum. an 82, 10 exaneter rectius dicitur an exanetrus 82, 15
 anachoresis] -reseos vitam 267, 17. 285, 17. 481, 15
 anagoge] iuxta -gogen 70, 14 secundum .a. 232, 20. 298, 7
 analogia] quamvis a. exigit 186, 23 secundum -giam 187, 3. 232, 20
 anapestus] 151, 10. 163, 12 de -pesto 163, 6 anapesto 163, 14. 26. 29 anapestum 190, 17
 anapesticus] -sticis regulis 163, 7 exemplis a. 163, 4
 anas] anates teritisant 179, 20
 anastasis dominica 271, 4
 anathema] de -mate municipii 314, 1
 anceps somnium 71, 8 -cipitem. scrupulum 96, 19 scrupulo -cipiti 492, 8 sine a. scrupulo 239, 9
 anchora metrica c 2809
 ancile duelli c 2463 -lium testudine 493, 10
 ancilla 248, 18
 anfractus] errorum -ctus. sequuntur c 2291 dactilicos metrorum a. 84, 22 verbi salebrosos. a. 253, 26 per obliquos. a. 282, 5 per discolos. a. 479, 9 obliquis linearum -ctibus 72, 20 nigratis. a. a 59, 5 girans a. orbem a 73, 2 tortuosis vernarum a. 157, 19 errabundis a. 286, 18 longis. a. c 1521 scaevis. a. c 848 longis a. c 2690
 angelicus princeps c 2734 -lica. celsitudo 239, 15 -licae conluctationis 69, 7 a. beatitudinis 234, 9 a. castitatis 246, 8. 247, 3 a. vitae 246, 20. c 101 a. sodalitatis 245, 8. 485, 6 a. puritatis 268, 4 ante angelicum. consessum 253, 21 a. patrocini-um 276, 21 -lico. suffragio 257, 17. 276, 14 a. officio 286, 12 a. raptu c 1476 -lica relatione 71, 6. 248, 10 a. melodia 482, 17 -lico. fatu c e II 16. c 1694 -lica. luce c 2744 -lici messoris 264, 19 -lica. suffragia c 1420 coetibus -licis c e IV 2, 36 a. coetibus c 1070 a. cauponibus 269, 14 a. conspectibus 269, 14. 299, 2. 21 a. maniplis c 186 a. catervis 308, 4. c 709. 892 a. de sedibus c 728 a. turmis c 1502 legibus a. c 2124 a. ulnis c 2273 retibus a. c 537 a. armis c 1729
 angelus c 1703. 2379 a. Dei 259, 12 a. limpidissimo lucis radio resplendens 288, 7 a. sanctus c 388 praescius a. c e II 23. c 1701 -li. suffragio 309, 9
 -lo. distinguente 248, 13 cui -li serviunt 298, 21 soror. -lorum 255, 21 a. coetibus 260, 3 a. suffragio 262, 5
 angol] nervorum nexibus -gens c 1191 -gebar 492, 9 ut. cibi inopia -geretur 308, 22
 angor] acri -gore 294, 10
 angularis] -lari. lapide 251, 10 in a. lapide 502, 18
 angulosus] -is. cellulis 232, 3
 angustia] stricta epistularis a. 477, 4
 angustus] -sto. textu 282, 10 a. tramite c 1315 a. calle c 1316 -sta alvearii vestibula 232, 8
 anhelitus] pestifero. -litu 258, 4
 anhelu 167, 23 ad summum virginitatis fastigium -lat 285, 12 -lantium. cursorum 230, 13 -lanti. viscere a 72, 5
 anhelus 167, 9 febris -la c IV 2, 20 pectus -lum c 2430
 anicula] quaedam a. satis decrepita 258, 24 illa a. surrexit 258, 26
 anima alma c 133 de. -mae nostrae recessibus 241, 7 a. ergastulum 321, 5 integritas a. c 191 a. periculum 270, 18 a. pudicitiam 265, 2 cum. a. ratibus 238, 21 ut non insultent -mam c 135 -ma redeunte c 1411 ad superas a. remeante catervas c 2161 -mae aegrotorum 235, 3 sic a. pereunt a 67, 7 artus a. que a 70, 6 animarum ulceribus 71, 13 a. liburnas 253, 17 a. incommoditates 256, 18. 276, 1 a. manipulos 264, 18 a. emolumenta 269, 9 sanctarum. a. 292, 7 a. sontum c 518 pro. a. salute 481, 6 a. perniciis 483, 15 a. vulneribus 484, 26 reddentes -mas astris c 882 -mabus. sanctis c 2641
 animadversio] ultionis -versione 258, 8
 animadverto] dum. -verteret, quantum. . 277, 7 cum a. Christianos. laturos 277, 17 cum. effigies. confractas a. 301, 10 cum. adultum -verterent 280, 13 -verte. subtilitatem 190, 5. 15 ut. vestra sagacitas -vertere queat 481, 16 si plenius -verti maluerit 242, 10 his argumentis a. ias est 263, 4 infelicem. fortunam -vertens 272, 8
 animal] ab -li 77, 10 utraque -lia 95, 8
 animula 173, 18
 animus] sagacis -mi 277, 2 -mo nutum complere c 2228 -morum ingenia 82, 2 a. industriam 231, 11 -mos militantium Christo 235, 21 a. virorum c 2501
 annecto] illa. breviter -ctam 159, 16 malus, cui. rudentes -ctuntur 169, 16 cetera. epitrito a. 192, 3
 anniculus 184, 2
 anniversarius] -saria temporum vicissitudo 71, 24
 annoto] amphimacrus. insertus -tatur 169, 16
 annunero] sex alias. non. -randas a 30, 2
 annus] aetatis decimus nec non et tertius a. c 1928 -ni circulo 308, 8 coronam a. benignitatis 71, 25 a. sollemnia festa c 906 in -num decimum quintum 69, 20 usque. aetatis a. 256, 19 -no aetatis quinto decimo 287, 2 ab undecimo aetatis a. 301, 2 a vicesimo a. Artaxerxis 69, 19 CCCCXC -ni calculantur 251, 2 -norum corona 73, 13 labente a. circulo 203, 17 ter bino. a. circulo 489, 9 septem a. circulos 251, 19 a. circulis 75, 2. 267, 14. 271, 4. 287, 10 septenis a. laterculis 289, 23 a. numerum a 27, 4 a. numeros c 329 a. cursibus c 331 senis a. cursibus c 1026 decies septenis. a. ebdomadibus 251, 7 vicies terna a. intercapidine 265, 14 sex a. i. 274, 6 a. numerositate 75, 5 DXXXII a. 483, 25 LXXXIII a. 483, 32 quater a. tempora dena c 2479 quatuor et decies cum septem degeret -nos c 509 vixerat undecies denos et tres. a. c 793 L et VI a. servavi 264, 13 in annis iuvenilibus 285, 6 virgineis. annis c 2065 annuus] -ua. vota c 904 -ua. tempora a 12, 1. c 2221
 anomalus] quod -lum est 159, 30 -la 187, 1
 ansata] venenatas aemulorum -tas 322, 24
 anser] -res crinciunt vel trinsiunt 179, 20

- ansula] diversis -larum nexibus 64, 19
ante] c e IV 1, 18, 6, 5. a 62, 6. c 841. 2292. 500, 13
a. dies deficient c 2181 iam diximus a. c 110 prae-
dixerat a. c 402 licet a. torperet c 606 — ante
praepositio 198, 15 a. diem c 2820. 2821 a. trien-
nium 478, 13 a. cetera apostolorum praeconia
234, 23 non curvaverunt genua a. Baal 64, 8
a. Deum c 2175 in quanta proceritate. a. eum
steterit 267, 9 a. frontem 73, 5 a. theatrales.
clatros 300, 5 a. calcem voluminis 304, 15 a.
larem 305, 17 a. fores c 1593 a. thronum c 1659
a. receptaculum 292, 11 a. angelicum. con-
sensus 235, 21
anteceessor] ut. efficiatur a. 238, 14 quemadmodum
a. 187, 23 inauditam -soribus. sententiam 203, 24
antemnae] -narum carbasa 152, 19 c. a. 320, 23
-nas solvens c 2808
antepaenultimus] antepaenultimo (locorum li-
mite) 152, 4 -tima (sillaba) 162, 16. 200, 22 -timam
200, 21
antequam c. coniunct. 65, 4. 247, 4. 250, 15.
257, 5. 260, 18. 301, 1. 311, 12. 312, 3 ante.
quam nosset c 308 ante. quam. spargeret c 2533
ante. quam plecteret c e IV 12, 13
anterior] omnibus a. c e IV 5, 11 ut posterior
exstat a. 238, 9 -rioribus saeculis 68, 4
antes] vinearum a. 290, 7 vinitor. spoliat. a. c 179
ante(i)spastus 177, 28 antispastus 151, 17 ante-
spasti. exempla 177, 11 de -sto 177, 10
anthleta] 185, 3 -tam domini c 1190 ecclesiarum
-tae 276, 11 -tarum luctamina 230, 8 -tas Dei
284, 3 a. Christi c 2195 -tis et agonithetis 283, 21
vide athleta
anthlia (limpham) exantlans 237, 7 (laticem) a.
solet exantlare c 219 rota putei. a. vocatur 177, 8
antiae frontis 318, 3
antibachus 171, 10. 172, 16
antichristus 171, 11 -sti 68, 7 -stum c 277
anticipo 198, 16 cum. arsis -pet tempora qua-
terna 199, 14 ut. victorem a. 238, 8 celsitudo.
-patur 246, 22 quem -pare 483, 9 interrogationes.
-pantes 96, 23
antidotum] caelestis medicinae a. 235, 5 tiriaca
vel -ta 243, 9
antifonae c e III 46
antiquarius] -quarii scriptoris mercimonia 203, 19
-quariorum. negligentiam 82, 19 -quariis descri-
bentibus 320, 15
antiquitas solers a. 151, 7 veterum a. 170, 23
Romulea latinitatis a. 73, 4 obumbratae -quitate
legis 68, 9
antiquitus 298, 2. 68, 24
antiquus grassator 271, 10 -qua veterum traditio
78, 6 -qui livoris rabiem 69, 10 a. sacelli c 692
-quae legis c 244 a. sectae c 1133 in -quum chaos
267, 5 -quam. legem c 393 -quo. more c 1519
a. tempore c 1450 -quarum legum 232, 12 a.
sedium 501, 15 -quas. loquelas c e IV 12, 11 -quis.
patriarchis 266, 22 omnibus. -quis. prophetis
c 328 in -quis. biblis c 1382 — -quissimi non
vetus, sed veter protulere 186, 24
antistes c 985. 264, 6. 265, 3. c 1007. 1024. 1044
o beatissime a. 476, 1 ab illo. -stite 501, 6 Luper-
corum bacchantum -stites 479 17
antithetus] antitheta 171, 11
antrum] in superficie -tri 255, 14 ante fores a.
c 1593 ut numquam serpens irrumperet -trum
c 2405 in obliquum. a. c 787 a nostri pectoris.
-tro c 2865 funesto. ab a. c 1570 cava antra
c 978 latebras antrorum 493, 10 per cava. -tra
a 73, 1 tetrus herebi. ab -tris c e IV 12, 6 in
curvis. a. (codd. arvis) a 82, 1 atris in a. a 65, 3
anulus] 164, 11. 12 -lus. cuius sacravit membra
puellae c 1945 -lo subarratam 285, 9 me -lo.
subarravit 298, 9 gemmiferis digitorum -lis 246, 10
anus decrepita haec est civitas 259, 7
anus] extalibus ani c 977
anxius] germana. -xia curis c 2048 a. (matrona)
c 2131
aper truculentus 493, 5 canes. stipant latratibus
-prum c 1649 setigero -pro a 100, 10 -pri fren-
dunt 180, 1 armatos dentibus -pros a 39, 1
aperio] -rit et nemo cludit, cludit et nemo -rit 66, 2
orthodoxiae -rito gurgitem 491, 12 quae. -rire.
potuit 66, 1 ritu. -perto c 2436 in fibras. -pertas
a 96, 10 palmis. -pertis a 51, 1 a. obstaculis
284, 6
aperte p c 37 apertius explana 84, 11 planius et
a. 81, 11
apex] pontificatus a. c 898 praeclaro p. -pice 313, 1
ad summum p. -picem 295, 20 pontificalis cathe-
drae a. 271, 20 rotundum sperae a. 283, 17 ponti-
ficatus apice 501, 4. — ad. evangeliorum -pices
277, 5 epistolares litterarum a. 481, 9 -picum.
seria c 988 -picum pittaciolis 303, 9 ludibun-
dis -picibus 75, 22 in sacris litterarum a. 76, 18
litt. a. 251, 21. 257, 7. 258, 17. 295, 4 scedarum
a. 305, 3. 308, 8
apicula] 173, 19. 189, 28
apis a 20 a. asstipulatur 233, 1 solertissimae apis
233, 12 apes ampizant vel bombizant 179, 19
velut a. machinas. sarcientes 252, 21 examen
apum c 657 examina a. 501, 12 de a. sodalitate
233, 7 examen apium 260, 8 apium germanitas
490, 12 melligeris -pibus a 32, 1
apocalipsis angelica relatione propalans 71, 6
quam a. describit 246, 17 in eodem. -pseos oro-
mate 65, 18 a. animalia 188, 7 in apocalypsi 315, 7
apocrypha] -forum frivola 188, 29 a. deleramenta
256, 12 a. naenias 313, 12
apologia] -giae parma 485, 22 tali excusationis
-gia 482, 22
apologiticus] -ticae defensionis 297, 20 -ticam
defensionem 271, 19 -tica. veritate 274, 3. —
velut -ticos 90, 14 in prologo -tici 263, 9
aporians] polluta nuptiarum contubernia -rians
254, 5
aporriatus] aporriatis. latibulis 479, 9
apostasia] ad -siae volutabrum 275, 16 ad a.
cloacam 307, 11 tyrannidem et -siam 288, 4
apostata] -tarum satellitibus 239, 10 earundem
probrosas a. cicatrices 302, 1
apostaticus] -co ritu 309, 20
apostato] a Christi consortio -taverant 301, 25
si a Christianae religionis cultura -tarent 305, 6
nolentes -tare 275, 15 lugubriter a. coeperat 287, 1
apostolicus] -ca buccina 482, 11 -ci honoris
c e V 6 -cae iubilationis 248, 5 a. buccinae
255, 23 a. salpices 316, 25 a. loquelae c 149
a. famae c 485 sedis a. 81, 18. 242, 12. 322, 5
a. sedis c 542 a. aedis c 530 a. castigationis
486, 6 -licam. loquelam c e IV 8, 8 -lico. famine
c 2584 -lica statuta 314, 8 -licis. triumphis
c e V 13 a. vocibus 245, 20 a. oraculis 281, 4
— inter -licos c e IV 11, 2
apostolus] 283, 13. 315, 7. 483, 5. 497, 21. 499, 12
ecclesiae a. 320, 11 Petrum -lum 483, 1 -lo
attestante 313, 9 a. promulgante 486, 14 di-
cente a. 484, 14 ante cetera -lorum praecordia
67, 22 a. praeconia 234, 23 a. et martirum limina
259, 10 a. oracula 316, 17 Petri a. principis
482, 21 certamen a. 482, 29
apostrofus 199, 21. 200, 13. 201, 1
apotheca] -cis caelestibus 269, 13
apparatus] cum horrendo belli -tu 240, 18 cum
infinito duelli a. 303, 4
appareo] -ruit ei. anicula 258, 24
appellatio] propriae -tionis 268, 9
appellativus] tam propria quam -tiva 193, 21 ab
undecima -tivorum nominum specie 81, 16

appello] quos nubes -lat c e IV 12, 16 quas partes numeri -lant 477, 17 latine semiseptenaria -latur 95, 18 badius unde -latus est 170, 21 -lata est civitas Constantini 260, 1
 arbiter pa 1. a 99, 2. c 1949. 2876 a. omnipotens c e IV 1, 36. 85, 32. c 2919 almus a. a 71, 2 a. orbis a 76, 6 a. altithronus (voc.) p c 7 a. aeternus c 267. 969 pius a. c 1212 almus a. 489, 12
 arbitrium] de libero -trio 81, 14 libero spontaneae voluntatis a. 247, 14 libero voluntatis a. dediti 247, 21 spreto libertatis a. 269, 25 inflexibili ultroneae voluntatis a. 319, 8
 arbitror] ut a. 67, 3. 162, 17 quod a. -signari 159, 3 me vulnerandum a. 202, 11 non absurdum a. -dirimere 179, 12 absurdum a. 203, 6. 479, 7 vestrae sagacitatis solertiam non a. latere 231, 2 nec praetereundum a. Benedictum 268, 7 nec tibi difficile. a. esse c 53 magis a., quod. purgavit c 1465 non tamen a. quod acescant c 2794 de zodiaco. tacendum a. 477, 19 vitam. fortunae fato. gubernari. -tratur 269, 7 quidam -trantur ob id (dictum esse) 94, 9 a. cuncta. fantasmata evanescere 279, 7 ne quis. nos. enigmata cecinisse -tretur 77, 18 quamvis. traditio hunc fuisse a. Sem 313, 10 quis non. se. obligandum a. 485, 20 quod se caelibes castus -trentur 239, 4 unde mathematici. -trabantur 73, 10 quam cum. adeptam. -traretur 297, 7 acsi contemptibilem. -trantes 242, 18
 arbor] -boris maliferae 245, 16 si ad -borem pertinebit 162, 15 a. spissis virgultorum ramusculis pululantem 251, 12 -bore. procera c 343 -borum silvestrium 237, 18 -boribus sterili de stipite natis c e IV 12, 18
 arca Dei c 1358 -ca libraria a 89 bicameratam et tricameratam. -cam 63, 13 a. . contigit Oza c 1239 a. testamenti 299, 7 -carum clustella 294, 6
 arcanus] -na luce 491, 17 -no praecordiorum intuitu 66, 20 misteriorum -na 64, 3. 67, 18 a. legum 66, 6. 232, 13 a. rerum 69, 16 rerum a. 478, 4 supernorum civium a. 256, 8 a. mentis 264, 4 a. futuro c 622 ob indaganda secretorum a. 250, 20 abdita s. a. 297, 16 a. oracula c 252 futurorum prodigiorum -nis 310, 18
 arceo coerceo 197, 14 ab illo vos antistite separans -ceat 501, 6 regis introitum -cebat 274, 15 tenebras -cebant lumina c 1404 si. crudelitas longius -ceretur 309, 9
 arcesso (rso)] iubet. vatem. -cessi c 1004 pedisse. quas -cersiri praecepit 305, 5
 archangelus] ab -gelo 250, 21 -gelo pronuntiante 292, 10
 archiater] caelestis medicinae -tros 275, 9
 archimandrita] Massiliensis parrochiae -drita 242, 11 monachorum a. 287, 11
 archipirata] 185, 3 crudelis a. 294, 22
 architecta (Sapientia)] 64, 16
 architectus] sapiens a. 66, 15 -cti ingenio 489, 5 arcister] venator. a. a 60, 3 belliger. a. 493, 7
 appetitus turpis lucis c 2578
 applaudo] qui sibi. latentium rerum peritiam -dunt 297, 10
 applico] flammam -licavit 301, 24 -lica ignes 307, 16 territorii marginem -licuisse 489, 10
 appono] pedibus. pelvis -nitur 484, 16
 apprehendo] haec. -hendi nequaquam valebunt 477, 11 virum unum -hendisse 64, 5
 approbo] ut Prisciani auctoritas -bat 174, 17 -bante versifico 189, 30 exempla significationibus participiorum -bata 188, 1 exemplum auctoritate -batum 94, 17
 appropinquo] -quante stili termino 201, 22
 aprieus] pro -co tempore c 784
 apto] virginitas laudem rumoribus aptat c 2758 cui formae casuali aptabuntur 177, 15 nomina. huic pedi. a. 189, 27

aptus] apta vocis occasio 179, 10 sus. sordibus -pta c 2777 a. vicissitudo 298, 10 caelum. stellis. -ptum c e III 73 tempus festis paschalibus a. c 903 iura ministerii sacris altaribus -pti 71, 1 Agathen Christi famulatibus -ptam c 1738 de terra. pro captura piscium apta 503, 4 participia. -pta peoni quarto 190, 14 -ptius comitur 84, 18
 apud c. acc. ut e. g. 78, 19. 87, 27. 90, 5. 230, 25. 269, 19. 478, 18. 483, 9 a. Aegyptum 285, 5 a. Thebaidam 287, 5 apud Siciliam 293, 20 apud Alexandriam et Aegyptum 272, 14 a. Athenas 262, 8 a. Antiochiam 256, 16. 295, 2 a. Romam 257, 16 a. Caesariam 300, 15 a. Occidentis imperium 303, 10 aput orientales 483, 26
 aqua] a 39 tenebrosa a. 67, 2 -qua stillante c e IV 12, 16 salisum. -quarum c 822 regnator a. c 1338 suspendentis -quas c e IV 9, 7
 aquaeductus] -tuum decursus 237, 9
 aquila] a 57 -lae clangunt 179, 20 plus pernix -lis a 100, 35
 aquilo] ex -lone c 2735
 aquilonalis] a. imperii 61, 4 a. poli 72, 13
 aquosus] nubis -ae a 5, 3 in fundo. -eo a 56, 5 in lymphas. -sas a 38, 2 lichinos. -sos c 914 strofas. -sas c 2796 flustris. -sis c 2483
 ara] sacra a. c e IV 11, 5 faciata. a. c e IV 8, 18 veneranda. a. c e IV 9, 14 -rae bis nomine sacrae c e III 40
 aratrum] caelestis -tri 264, 15 a. stibam 270, 14 adinstar -tri a 32, 5
 arcitenens 178, 5 pater a. a 100, 19 sator a. c 1583
 aretous] sub -too axe 499, 7
 areturus] a 53 a. Ripheis praelatus montibus 72, 13 girum -cturi 72, 12 a. sidera 72, 10
 arcuatus] -tis poplitibus 479, 20. 491, 6
 arcus] pando strepente -cu 230, 12 tenso. -cu 493, 8 ardea] 164, 8
 ardeo] nec. foco nec. favilla -deo a 15, 4 quamlibet. nec -sisset. ignis c 704 cum sim Vulcani flammis. -dens a 100, 30 calculus. a. c 77 a. ingenio c 1130 atra picis massa. a. c 1423 conglobat in cuneum. a. c 2580 Quintilis a. 2781 a. -desiderium 243, 18 dentis fidei 265, 10 erat. tom a. ingenii 276, 23 -denti desiderio 478, 14 -dentem. solem c 1206 nequicquam -dentes c 2330 in a. vapores 307, 20 stellis -dentibus c e III 73 geminos. -suos c 256 supernis a. incendiis 249, 18
 ardescens] ignibus a. a 49, 3 rogos a. c 1758 virgineis a. flammis c 1987
 ardor] fornacis a 80, 3 a. crudelitatis 307, 6 ut cultum suggerat -dor c 380 turmas combusserat a. c 954 superni ardoris 243, 15 sitis -dorem demebat gurgite fontis c 785 flagrantissimo solis -dore 279, 11 torrido castitatis a. 254, 4 horrendos focorum -dore 293, 13
 arduus] ad. -dui formam propositi 235, 21 super -dua a 36, 2. 74, 8 a. sectari c 762
 area] in -ea tortoris 282, 6
 arenosus] in -sis sablonibus 254, 13 vide harenosus
 argentum] 248, 14 liquidi -ti 71, 19 meri a. 236, 13 a. et electri stagnique metalla 245, 21 a. libella c 205 a. plura talenta c 1935 a. munere c 2594
 argumentatio] sagaci -tatione 477, 10
 argumentor] enigmata -tatur 76, 3
 argumentum] aliud -ti genus 273, 21 saecularis a. 282, 9 ad -tum. hortandae suasionis 281, 3 oblato huius supputationis -to 74, 11 inusitato dicendi a. 77, 17 hoc a. 82, 2 huiusmodi responsionis a. 86, 31 verae r. a. 247, 7 cuius differentiae a. 249, 1 fraudis a. 278, 20 ratiocinationis -ta 77, 13 da horum scematum a. 87, 23 priorum a. ingeniorum 202, 6 cuncta Stoicorum a. 277, 6 Aristotelis a. 296, 17 difficillima rerum a. 477, 16 per

- contentionum a. 482, 9 uberrimis -torum indiciis 194, 1 his -tis 263, 4 falsis suspicionum a. 271, 12 verborum a. 275, 2 a. evidentibus 281, 9 adhibitis. a. 295, 11 superfluis adinventionum a. 316, 12 arguo] pallor. tremibundos -guit 273, 18 foenus. -guebant 320, 17
- argutus 171, 20 a. poeta c 29 -ta. lusciniæ a 68, 7 argutum. vocis crepitum a 2, 2 -tis fibrarum fidibus 311, 12 iotibus a. c 1217
- aridus aether c 260 in -da. latebra 274, 6 manu a. 309, 23 a. dextra c 2423 a. corda. c e IV 10, 14 a. ora a 83, 1 arida. peripsema c 2057 arida. viscera p a 29
- aries a 86 -ietes crissitant vel blaterant 179, 20 atrociis machinae -etibus 282, 9 arieto 174, 6 arietans 190, 15
- ariolus] -lorum et marsorum machinas 279, 8 arista] diris. aristis a 88, 3 spurcis. a. c 2500 arithmetica] 71, 23. 277, 4 -ticam 320, 13
- arma crepant 180, 1 a. cruenta 241, 2. c 1546. 2575 victicia a. 253, 20 demonis a. c 862 a. ferens a 26, 4 rictibus a. f. a 10, 3 -morum instrumenta 240, 10 -mis diffusus c 2080 confidit. belliger a. c 2850 maculare. a. foedera a 96, 3 oris. a. a 56, 2 a. orationum 266, 17 diris. a. a 32, 8. c 2075 d. demonis a. c 1858 caelestibus a. c 361. 572 gentilibus a. c 1251 angelicis. a. c 1729 grassantibus a. c 2476 ieiunii validis. a. c 2493 qui nullum laeserat a. c 2602 fulgentibus a. c 2612 crudelibus armis c 2645 densis. a. c 2678 alienis. armis c 2709
- armamentarium] locus receptaculi. a. nuncupatus 193, 27
- armamentum 193, 26. 27
- armatura totius expeditionis (est) 193, 28 orationum a. 271, 3 spiritalis armaturae 210, 6 sine. -tura militari 311, 4
- armentarius] seu bubulcus 193, 28
- armentum, quod armentarius. procurat 193, 28 -to fecit succedere taurum c 589 -ta et pecudes 266, 16
- armiger. Iovis a 57, 1
- armilla] a. lacertorum tereti 480, 2
- armipotens 178, 5
- armilla] -lâ lacertorum tereti 480, 2
- armo] -met. dextram capulus c 2853 -matur robore tanto a 93, 1 custos -mare triumphis c 2020 cornibus -matus a 28, 2 stimulis a. accerbis a 36, 1 sum. a. a 86, 1 vexillo a. 255, 7 a. Christi testudine c 1154 mille nocendi artibus armata 262, 2 gemino a. tempore 151, 17 ocreis et falarica -matum 311, 17 frontem vexillo crucis -matam 240, 9 virginitatis vexillo a. 296, 16 -matos dentibus apros a 39, 1 -matus peltarum testudine 289, 5 viribus -matis c 2472
- armonia] consors temporum a. 189, 16 musica sambucorum a. 252, 15 consona vocis a. 268, 14 organica a. 292, 17 -niam sororum c 474 concordii modulationis -monia. 73, 16 -monias rerum 276, 3 -moniiis multis c 1716
- arnotinus 181, 23
- arpago] rapaci ungularum -gine 318, 8
- arpago] -gans vulnera rivis c 2313
- arra] sponsalibus -rae c 2068 -ram vitae 85, 2
- arro] sanguinis -ratam. dote puellam c 1813
- arrepticius 197, 7
- arrigo, arrexī 195, 8
- arripio] tyrannidem et apostasiam pariter -ripuit 288, 4
- arroganter 485, 11 a. intumescunt 239, 5
- arrogantia] tumentis -tiae 245, 7 inexcusabilis a. 315, 2 propter. traductam indisciplinatorum -tiam 318, 9
- ars mea a 11, 3 duplicat mihi a. nomen a 35, 1 a. opaca 477, 19 metricae -tis 75, 21. 78, 7. 82, 8. 96, 19. 202, 7. 477, 5 cuius a. molimen 232, 3 dialecticae a. 280, 11 logicae a. 478, 2 magicae a. 482, 27 fisicae a. 490, 18 philosophicae a. 493, 1 a. grammaticae 500, 11 rethoricae a. 150, 11 astrologicae a. 478, 1 arte mea a 20, 3 a. fefellit a 60, 6 c 1897 formabar. a. a 61, 1 a. maligni a 76, 2 componens a. medelam a 82, 8 a. plumaria 244, 14 magica a. 308, 3 certantes a. c 568 disertos a. sophistas c 619 a. potentem c 1332 in horrenda. a. magorum c 1855 librorum. artes c 1127 biblorum. a. c 1261 contra. mille nocendi a. 240, 12 a. grammaticas 490, 17
- arsans] -santes grues a 57, 5
- arsis 150, 12. 14 sq. 166, 21. 168, 30. 170, 2. 174, 19. 175, 18. 182, 24 ad -sin 162, 17
- articulatus] vox -lata c e III 48 a. hominum (vocis species) 179, 16 -latam (qualitatem) 179, 14 a. (vocis speciem) 179, 16 a. hominis voce 77, 1 articulus] -lo scribenti 179, 17 terrificos. -los 251, 21 digitorum a. 284, 1 tribus -lis 164, 5 artifex] -fices imaginum 322, 1
- arto] futurarum ignorantia rerum acriter -tatur 259, 4 superstites. cruciatibus -tabantur 279, 25 parentes. acriter a. 309, 6 filium latibulis. tandem 277, 14
- artus] -tus animaeque a 70, 6 virgineos -tus 296, 11 c 1236. 1753. 2341 a. v. c 2327 muliebres a. c 749. 2000 immunes a. c 2157 immensos. a. a 99, 5 insontes. a. c 1110 augustos a. 596 regales. a. c 630 frugales. a. c 625 sacratissimos. a. 274, 23 sacros. a. c 1200 sanctos. a. c 2306 funestos. a. c 1361 nodatos. a. c 1212 a. nefandos c 1571 fessos. a. c 2231 a. pro Christo funera passos c 2345 a. -tubus. copulans 64, 9 a sanctis a. 306, 17
- artus, a, um] -ta castitatis continentia 237, 26 in -to. proposito 252, 3 in a. clustello 319, 7 in cripta. -ta c 783 in a. obsidione 317, 10 -ta fenestrarum foramina 232, 8 a. latibula 311, 6 a. vincla c 1210 collaribus -tis c 551 nexibus a. c 2428 de clatris. a. c 1235 nexibus a. c 1051. 1311 quod -tissima sit violentia 247, 1 -tissimo catenarum repagulo 202, 10 -multo artius 476, 10
- aruspex] extispex et -spex 169, 7 -spicum superstitione incontaminatam 294, 14 a. celeberrimus 295, 9 a pithonibus et -spicibus 297, 9
- arvina] -na vel sero 271, 9 a. scrofae c 918
- arvum] en arvo (codd. in arvo) vernabam a 98, 1 -vorum cultus c 8
- arx] quasi arx 322, 23 praesidet -ci a 79, 6 omnium ceterorum -cem et infulas 82, 4 in aethralem. a. c 876 alta ab -ce c 495 ex alta a. p a 5 -ce poli a 35. a 8, 3 in a. polorum a 53, 7 in a. c IV 5, 9. a. 100, 12. c 3. a 100, 22. c. 1393. 1589. 2287 aethrali in a. a 100, 12 supera in a. c 2317 ab integritatis a. 295, 5. 308, 11 summa. a. c 2169 a. recenti c 631 ex summa caeli a. 67, 21 aeterna ab a. c e IV 4, 14. c 1997 quamlibet gauderet spiritus a. c 1770 caeli in a. c 1587. 2287 sub caeli a. c 1804 astrifera a. c. 1770 in aethereas -ces c e IV 4, 14. 12, 27 superas. a. c e III 14 in proceras. a. c e IV 2, 35 ad superas a. c 1315. 2720 aethereas. a. IV 12, 28 -cibus altis a 86, 6 a. excelsis 92, 8 murorum. a. altis a 86, 6 Romanis a. c e IV 7, 21. c 556 in summis a. c 1734 ex superis a. c 2599 septenis a. c 2616 a. aethereis c 1762
- ascendo] -de. equum 259, 9 per obliquum -dens in dextram partem 200, 1 scalam Iacob a. 260, 3 ascisco] hanc. thalamis -scere c 2180 famulas nuptis a. c 2202 deserti turmas associere c 1578 vide etiam adsc.
- asella] vocibus humanis fantem. -lam c 56
- asellus] aselle 266, 10 -lo sospite 286, 7 sospite. a. c 1498 ruditus. -lorum est 179, 7

- asinus] -ni oncant vel rudunt 180, 1
 aspecto] -ctant. corporis artus 99, 5 -ctans. bella puella c 1948
 asper] -rae invectionis 318, 14 -rimae invectionis 254, 5 a. poenitudinis lima 253, 25 constans (cum sim) -rima rerum a 21, 4
 aspergo] dapibus. sale aspersis 289, 19
 aspergo] pulverulenta sablonis -gine 502, 1
 asperitas patris c 1355
 aspernor] traditionem. nequaquam. -nemini 485, 11
 aspicio] -piciit. turmas c 981 -pexit tormenta c 960 nutabundum (stipitem) a. 261, 12 quas. -ciens c 2224 soror a. c 2305 flammeus aspectu c 2369
 aspis] -pidis morsum 285, 3. c 2136 regulatorum et -pidum venena 255, 5 a. rictus 301, 17
 asporto] examen. baiolans gestamina -portat 490, 15
 assatura] cocturam et -ram alimentorum 288, 3
 assecula 183, 5
 assentatrix 175, 10
 assero] Petrum. hunc ritum sumpsisse -rimus 483, 2 garrulitas. -rens c. acc. c. inf. 252, 5 'vegeta' sub una orationis -rentes parte 184, 20
 assertio] evangelicis -tionibus 258, 9 nostris a. 317, 8 grandiloquis a. 482, 4
 assertor verax c 940
 assiduitas] crebra lectionis -itate 303, 12
 assiduus] -dua lectionis instantia 231, 12 a. cogitationis instantia 246, 2 -dua. meditatione 497, 16 cantibus -duis c 1304 a. triumphis c 2020 vocibus a. c 2108. — -due. misit c 1859
 assisto] supernis comitata cohortibus iugiter -stere 244, 8
 asso] quamquam tortores -sarent. tenellam c 1822 quas. -sare. nequeunt 276, 18 artus -santes torribus 267, 2 -santibus titionum globis 267, 2 -sandum. transfixit c e IV 7, 26 flammivomis -sandam torribus 294, 15
 astipulor] apis. protendere. -latur 233, 2 vide adstip.
 asstringo] catenarum nexibus -trictum 310, 1
 assuetus] domesticae -uetae deliciis 233, 19
 assumo] re praepositio. a. litteram crebro -mit 197, 24 metallorum species -mptas 246, 1
 assuo] curtinae. nexibus -utae 64, 19 vittarum n. a. 318, 5
 aste. g. a 5, 2. 29, 3. 233, 14. 276, 18. 286, 2. 290, 11. c 292. 935. 1603. 1651. 2315 impiger ast ille c 1229
 ast tamen c e IV 2, 35. 231, 12. 312, 8. c 499. 492, 15 ast vero 152, 19. 154, 1. 157, 30. 177, 7. 190, 11. 241, 17. 312, 20 c 2625. 2732. 484, 18
 astrifer 165, 8 -feri. Olympi c 1307 -fero. agmine a 86, 3 -ferum. caelum c 259 -fera. arce c 1770 -feras. latebras a 35, 4 -feris. caelorum orbibus 286, 16 a. vibraminibus 492, 14
 astrologia 71, 23. 277, 5 -giam 320, 14
 astrologicus] -cae artis 478, 1
 astronomia 71, 23. 274, 7 -miam 320, 13
 astrum] cuncta. -ra c 182 -rorum a 100, 57. 72, 22 ab -ris c e II 17. 292, 21. c 388. 1695. 1723
 astus] -tus quos arte fefellit c 1897 qualiter. pella. ces plecteret -tu c 961 documenta librorum. scripsit. a. c 1264
 astutus 171, 22
 ate. g.] quinque at a 90, 4 at vero 83, 24. 89, 6. 160, 2. 163, 17. 172, 22. 189, 34. a 41, 5. 83, 5. 89, 3. 311, 7 attamen a 89, 3. c 144. 705. 1289. 2118. 2347. 491, 17
 atavus] per -vos et tritavos 68, 22. 241, 15
 ater] cantarus a. a 100, 38 graculus a. c 224 balena -tra a 100, 65 a. cornicis creatura 237, 11 a. picis massa c 1423 a. frutex c 2710 a. turba 479, 11 carceris -tri c 1409 peccati. a. c 2863 -trae caliginis chaos 199, 11 a. picis 283, 14. 296, 16 -trum fantasma c 1201. 306, 10 a. virus 311, 3 foveam. in -tram p c 17. c 364 in a. latebram 279, 13 a. offam c 356. 1006 ex -tro. pectore c 2683 strofa. -tra c 2588. — -tra Tartara a 79, 11 a. damna c 477 a. venena c 1309 squalores. carceris -tros c 2301 in latebras carceris -tras c 1398 latebras a. 493, 10 mortis. clades. a. c 1746 in tenebras a. c 1140. 1230 in flammis. a. c e IV 2, 30 torribus -tris a 27, 5. c 1753. 1991 ignibus a. a 54, 5. c 929 fluctibus a. c 1111 carceris. tenebris. -tris a 100, 55 faucibus a. c 808. 1647 tumbis a. c 1249 vermibus a. c 1400 caccabis. -tris c 2237 sub nubibus a. c 2707 in n. a. c e IV 9, 7 a. in antris a 65, 3
 athleta] crudus a. Dei c 1880 vide anthleta
 atque saepissime e. g. c e II 24. III 55. IV 1, 29. 2, 10. 6, 6. V 7. a 20, 5. 43, 6. 100, 50. p c 27. c 252. 256. 261. 304. 353. 400. 406. 532. 593 et q. s. a. 479, 11. 485, 17. 489, 14 e. q. s. a. contrarie atque hyfen 203, 3 loco sec. c e III 85
 atomum] modico atomo a 100, 67 in ictu et atomo 63, 2. 264, 19
 atramentum] ut caccabatum. a. 296, 21 nullo saecularis scoriae -to 238, 24
 atrium] atria paradisi 292, 2 a. caeli c 1306
 atrocitas] parcarum. -citas 261, 6 dum famis -citate. -grassaretur 260, 10 crudescente poenarum a. 306, 20
 atrorbus 201, 10
 atrox rapina 239, 8 a. vexatio 293, 5 princeps. a. c 1096. 2264 filius a. c 1372 signifer a. c 1556 bestia. a. c 1565 lupus. a. c 1670 a. praeses c 2224 a. spurco flammatus amore c 2234 quamvis. incumberet a. c 2269 tortor. a. c 2307. 2331 tam durus ave labor 501, 6 a. machinae 282, 9 a. regis c 441. — atrociter 270, 10. 240, 3. 258, 5. 270, 13
 attero] -tritrus 172, 25 -tae frontis 273, 18
 attestor] sicut praedicator. -tatur 486, 11 quamvis alii duas esse vocis species -tentur 179, 15 Salomone -tante 64, 16 ipso a. 274, 24 id ipsum apostolo a. 313, 9
 attingo] portum sero -tigit 320, 22 a. litus c 2806
 attollo] debitis -lenda est (sodalitas) praeconiis 234, 10
 attonitus] -tis auditoribus 264, 4 a. spectatoribus 283, 11
 attraho] tonus. -hitur 199, 23
 auceps qui aucupium exercet 156, 2 a. c 1937
 auctor] summus ecclesiasticae dispensationis a. 67, 7 corporis a. a 72, 1 omnipotens a. a 91, 1 nascendi a. a 96, 7 a. (= fem.) integritatis 297, 14 doctorum maximus a. c 730 mundi formator et a. p c 11 felix. a. c 754 clemens. a. c 845 primus a. rursus huius 482, 25 auctor (gen. fem.) integritatis 297, 4. — -toris sui praecepto 233, 21. — -torem lucis. negantes c e IV 8, 6 totius castitatis a. 254, 1 ad corruptionis meae a. 294, 4 a. sceleris c 1917 vitae a. c 2356 a. generis c 2719. — earum auctore linquente. receptacula 501, 13. — ex libris -torum 87, 24 a. tonsuram 482, 23 quibus -toribus edita. proceritas 253, 7
 auctoritas] veterum a. 81, 10. 177, 15 maiorum a. 160, 1. 179, 19 a. Graecae interpretationis 164, 4 Prisciani a. 174, 17 tam philosophorum quam grammaticorum a. 179, 19 veterum a. orthographorum 185, 6. — evangelicae. -tatis 491, 21. — secundum. scripturae -tatem 482, 30 pontificalem. a. 273, 3 sacra -tate 64, 23 s. geneseos a. 68, 24 veterum a. 74, 8 exemplum a. approbatum 94, 17 a. potius quam ratione valet 169, 15 indubitata scripturarum a. 233, 2 autentica. a. 268, 15 pontificalis infulae a. 270, 20 a. principali 314, 12 paterna a. 499, 11. — veterum -tates 86, 20
 audacia] muliebris -ciae 310, 23

- audax]** fungi viribus nitatur. a. a 93, 2 miles a. c 1152. 2859 ut dominum. aequaret a. c 2740 — setigero -cior apro a 100, 10 — audacter 262, 2. c 1046. 1559. 2235. 493, 2 audaciter 240, 9
- audeo]** -det. cellam irrumpere c 2234 bestia. non a. scindere. corpus c 2001 non -dent urere c 2334 praedam lurare non -dens 284, 10. — pro talibus ausis c 1841
- audio]** -dite 502, 10 -dire docentes a 30, 6 exemplorum formulas a. 152, 10 -dire meruit 485, 11 -ditum est 482, 1 -dituri. carmina 235, 18 -dita. doctrina 300, 2
- auditor]** attonitis -toribus 264, 4
- auditus]** -ditu surdos. ornat c 860 mulceat -ditum c 72 -ditus nostri 490, 9
- aufero]** Christus. -fert mundi noxam 84, 31 negotia. (materiam) -ferunt 320, 11 si caput -fertur a 41, 4 ut. error penitus -feratur 82, 1 si. pericula duelli. -ferret clementia Christi c 2088 abstulit. Deus. labem 86, 2 femora. a. virago a 95, 6 Gregorius. errorem a. 314, 15 antidota. virus -ferre solent 243, 9 a Christo sponsam. a. c 1817 membris a. ciclades c 2263 -ferens illum de ergastulo 278, 2 ablatum. maritum c 2130
- aufugio]** cum palma virginitatis -fugit 311, 5 mortalis a. c 1509 natrix unde a. c 2411 mortalium visus -fugiunt 260, 12
- augeo.]** lumina fucis a 24, 2 segetum glumas. imbribus -ges c 9 dum flammis -gerent pabula c 1826 membrorum viribus -gens c 861 almo auctus spiramine 491, 9 pro -gendis. meritis 245, 1
- augmentum]** duplum temporis -tum 182, 25 ad a. tripudii 490, 6 temporis -mento 151, 16 -menta. perdit a 6, 4 a. rogorum c 2621
- augustus]** -sti. sacelli c 1390 -stae potestatis 293, 2 a. lucis radios a 26, 2 per -stum. regnum 268, 12 per -stam. gloriam 235, 19 a. ad aulam c 1048. — auguste. sceptrum gubernans c 2059
- aula]** proverbialis -la 64, 15 supernorum a. c 1888 -lae structuram 296, 4 a. caelestis c 109. 314, 10 a. fastigio 480, 3 dum. intraret. in -lam c e IV 6, 12 aetheream. in a. c 708 augustam. ad a. c 1048 ad propriam. a. c 2253 in hac -la c e IV 11, 5 praesenti. in a. c e IV 12, 9 in a. a 67, 4. c 2531 inferni furva in a. c 1379. — -lis quaternis a 55, 3 auleum 171, 19
- aura aetherea** 312, 17 -râ vescentibus aethrae a 88, 1 aethereas. -ras c e IV 1, 30 salpex sorbet. -ras a 96, 4 superas. a. c 575 in vacuas. a. c e IV 2, 13 per a. a 25, 3 in a. c 2425 tenues. in a. a 62, 5. 74, 9
- auratus]** -rati. metalli c 2608 -rato. sacello c 404 a. grammate c 1296 a. capite 502, 21 -ratis. bullis a 100, 25. c 207 -ratis virtutum monitibus 246, 11 a. capsis c 73
- aureus]** -rea bulla a 55, 5 a. lunula c 1163 a. quadrupes 250, 8 coma a. 299, 7 a. bucula c 285 latitudo a. 483, 11 aureo calice 246, 16 aureâ formâ a 14, 3 in nave a. 256, 10 -rea idola c 376 a. simulacra c 369. 1331 a. crepundia c 188. 1801. 1934. 2365. 2617 a. culmina c 268 a. sidera c 743 a. petala c 1341 a. regna c 1842. 2160 a. praemia c 2005. 2027 -reis nexibus 66, 14 flagris. a. 230, 18
- auricalcum]** -co clibani 66, 8
- aurifex** 169, 7
- auris]** ex -re praegnantur a 82, 5 hauserunt a. loquelam c e IV 8, 8 hauriret si. a. loquelas c 1939 armoniam. sumpserunt a. c 474 fatigantur -res c 1809 fama. pulsans. aures c 2353 totidem. -ribus a 90, 1 surdorum a. 276, 3 surdis a. 292, 18 cum. volumina a. hausisset c 1132 a. hausi a 90, 1 a. hausit c 1277 a. hausisset c 1132
- aurora** 248, 17 a. solis 292, 6 a. lutea c 1363
- auroresco]** cum evangelii splendor -sceret 322, 21
- aurum]** ut sit virginitas a. 248, 14 -ri materias massasque a 21, 3 a. fulvis. metallis a 96, 11 rutilantis a. 236, 14 a. specie 237, 14 a. obriza lammina 245, 21 flaventis a. 254, 12 legulam a. 314, 2 a. fulvi c 157 a. flaventis c 160 a. fallentis c 1092 ex auro. fulvo c e III 77 ex a. fulsisse 245, 18 a. obrizo 259, 1 ex a. et gemmis 259, 11 gemmis a. que 278, 13. c 1288 a. texta 298, 20 auro flavente c 609
- auscultator]** ignaris -toribus 264, 4
- ausculto]** sic Deus -tat rogantes c 2049 acri. concentus. surdis auribus -tabat 292, 18 -ta. vota c e I 8 -tate famina a 100, 80 pignora. referunt. -tare a 95, 11 milia. canentia. a. 235, 16 -tans organa c 71 cunctis -tantibus 272, 9
- auspex** id est qui avium auguria intendit 156, 2
- auster]** non scando per -tros a 5, 4
- austeritas]** rigidam priscae legis -tatem 72, 16 legis -tate 239, 3
- aut(h)enticus** [181, 22] autentica veterum auctoritate 268, 15 authenticum pontificatu 314, 12 authenticis versibus 93, 30 a. illustrium poetarum exemplis 169, 11
- aut saepissime** e. g. 82, 18. a 87, 5. 93, 2. 100, 72. c 704. 918. 1330. 1642. 1746. 1852. 1940. 2795. 484, 15 postpositum c 1356. 1875. 2782. a 100, 43. — supra aut infra terram 95, 12. — aut certe 481, 14 aut potius 483, 21. — aut — aut e. g. 95, 1. 308, 3. 479, 14. 16. 482, 25. 484, 12 quater repetitum 90, 22 sqq. 91, 24 sqq. sexies rep. 91, 9 sqq. decies rep. 85, 6. — nec. nec. aut c 32 aut vix aut nequaquam 83, 24 aut. aut etiam 84, 1 aut — seu c 1476. 2826 vel. seu. aut 90, 10 aut. vel c 2840 aut. vel etiam 76, 11 aut. vel certe c 855 aut. seu c 1461
- autem]** saepius e. g. 94, 14. 1872. e 482, 26. 483, 11. 15. 486, 20. 500, 13. 502, 8
- autumnalis]** tempore. non -nali 290, 4
- autumnus]** -ni tempore c e IV 12, 19 a. favore 237, 24 -no 290, 8
- autumo]** illud commemandum. a. 233, 8 quod. flebiliter ingemiscendum a. 238, 17 -mat. hoc. clasma gessisse puellas c 2256 quot scemata -mas calculanda 88, 19 neu. Scotticos sciolos sugillare a quoquam -mer 493, 13 -mans, quod. ludificaretur 306, 12
- auxiliator** egentum c 1910
- auxilior]** auxiliante Deo 34
- auxilium** clemens c 17 a. ut ferret c 820 a. ferre c 1856 contulit a. c 1385 dedit a. c 1764
- avaritia]** -tiae nummi c 2582
- avarus]** oculi gestator a. c 2587 regnator a. c 2595
- averto]** terris -tite gypsam 266, 17
- avicula** 173, 19
- avidus]** -do Pharaonis exercitu 241, 10 -da viscerum receptacula 231, 18
- avis]** haec a. c 435 avem nectit. auceps c 1937 aves minuriunt vel vernant vel vernicant 179, 20 rostris avium a 18, 4
- avitus]** nomen -tum c 2526 -ta Ebreorum stirpe 252, 1
- avunculus]** ab -culo 69, 5
- avus]** avorum et proavorum genimina 68, 21 avi. avorum c 650 patres et avos. avorum c e IV 10, 18
- axis]** propter vicinitatem -xis 72, 16 sum proximus -xi a 53, 5 alto. ab -xe 26 sub aetheris -xe a 57, 5 sub arctoo a. 499, 7 axe tenus 490, 14
- axungia]** scrofarum -giâ (abl.) a 100, 48

B

- Baca]** nigros. -carum. corimbos a 94, 3
- baccinium]** -niorum fuco 316, 2
- bachus** 151, 19. 170, 21 de -chio 170, 4 -chium 170, 8 -chio 170, 11

- bac(e)(h)or] bachor 160, 10 scortorum obscenitas
 bacchatur 298, 23 mors bacchatur acerba c 938
 baccatur. amens c 1482 inceptor bacchatur mente
 maligna c 1555 bachantis beluae 267, 11 Irae
 bacchantis c 2633 bachanti. strepitu 289, 9 saevo
 bachante tumultu c e IV 7, 4 bacchantes agmine
 turmas c 1525 bachantum ritu 282, 17. c 1521
 Lupercorum bachantum 479, 16 a bachantibus
 170, 22
 Bacchus] pocula Bacchi a 78, 1
 balo] oves -lant 180, 12 haedi -lant vel bebant
 180, 8
 baiolo] in sabanis. -labantur aegroti 284, 16 flava
 -lans gestamina 490, 15
 balbus] -bis et blaesis 276, 3 -bis. labellis 299, 11
 -bos c 1087
 bal(l)ena] balena vorax c 2528 grandior. ballena
 . atra a 100, 65 superbiae balenam 239, 6
 ballista] strososae fraudis b. 240, 5 apostolicae
 castigationis b. 486, 6 saecularis argumenti b.
 282, 9
 balsamum] -morum. chrismatibus c 680
 baltheus bullifer 237, 3
 baptisma] -matis sacramentum 297, 2 b. sacra-
 mento 258, 12 sacrosancti b. 260, 19 b. officio
 273, 6 b. unda 279, 20 b. fonte 292, 20 nondum
 -mate lotum c 679
 baptismus] per -mi sacramentum 70, 5 b. rudi-
 menta 242, 13. 301, 1 b. dona c 413 b. gratia
 c 555. 879 b. gurgite c e III 28. c 984. 1221.
 1448. 1540 b. unda c 1136 b. undis c 1179 b.
 cunabula c 1889 baptismum nactus c 1408
 baptista] mundus b. c 409 felix virgo baptista
 Iohannes c 414
 baptisterium] fetosis -terii partibus 277, 9 la-
 vacri -terio 257, 6. 300, 2 in -terio regenerati
 284, 16 in b. regeneratus 295, 15
 baptizo] Iordanis gurgite tinctum. -zasse 254, 3
 -zari 497, 15 -zatus 259, 9 -zandi. cunabula c 529
 barat(h)rum] 161, 13 latebrosus confractae sina-
 liphae b. 81, 7 superbiae b. 239, 11 barbarismi
 b. 320, 24 inter Scyllam et -thrum voraginis
 238, 18 in profundum superbiae b. 239, 11 de
 latebroso leti -thro 261, 9
 barbaries] horrendam. -riem 72, 14
 barbarismus] -mi barathrum 320, 24 -mo 95, 1
 barbarus] adversus. -rorum legiones 240, 4. — -rus
 praedo 294, 21 -rae gentis 69, 15 Ponti -ra regna
 c e IV 12, 23 -ra. agmina c e IV 4, 6. 8, 3. c 502
 barbatus 171, 23.
 barbita a 13 musica. -ta c 2789
 barca c e III 23 rimosa. fragilis ingenii b. 320, 20
 fluctivagam -cam c 2809
 barchina] recludens -gina biblos c 1626 b. umbra
 c 2151
 baro] et eorum -rones et hostes 483, 7
 barrio] elefanti -riunt vel stridunt 180, 5
 barritus] horrendos beluarum -ritus 265, 9
 barrus 160, 28
 bascauda 171, 14
 basileis] ut in basilion cautum est 186, 28 in ba-
 sileon 311, 20
 basilica] -cae. recentis c e III 69 b. sacrarium
 274, 14 -cam. restaurans c 854 in catholica Christi
 -ca 313, 20
 basiliscus a 88 spumantis -sci 309, 3 praefatum.
 -scum 266, 19
 basio] tetras sartagine -iare 306, 2
 basium] impendens -sia buccis a 80, 8 b. caccabis.
 stultus tradidit c 2237 b. dulcia c 1714 sperne-
 bat b. buccis c 2136
 basterna 171, 16 ad sedes venit b. relictas c 1901
 -nae vehiculo 297, 1. 307, 10 -nam linquit inanem
 pergere c 1896 petunt. -nis praedia nota c 2297
 battuo] pulpas battutas a 40, 4
 baubor] canes -bantur vel latrant vel gannunt
 180, 9
 beatitudo] -dinis. detrimenta 204, 5 angelicae b.
 234, 9 evangelicae b. 253, 10 aeternae b. 291, 12
 almitati b. vestrae 490, 5 orantem pro vobis
 -dinem vestram 322, 24
 beatus Augustinus 81, 13. 237, 16 b. Alexander
 272, 16 b. Chrisantus 278, 27 b. Iulianus 284, 11
 b. Gregorius 315, 4 b. martyr c 1216 muneris
 -ta possessio 247, 23 b. virgo 281, 15 virgo b.
 c 1825 b. Lucia 294, 17 b. Anastasia 305, 11
 b. Victoria 308, 21 b. Anatolia 310, 6 -ti Petri
 485, 8 b. Hieronymi 477, 15 -tae vitae 63, 4.
 243, 11 b. virginis 253, 5. 313, 15 b. memo-
 riae 268, 7. 270, 19 [493, 3] b. et incorruptae
 genetricis 62, 5 b. Blesellae germana 303, 10
 -tum Babilam 274, 10 contra b. Petrum 482, 28
 b. Augustinum 484, 4 -tam. feminam 241, 6
 b. Eugeniam 296, 15 -to Paulo c 888 b. cete-
 rorum contubernio 236, 16 ex -ta Maria 292, 5
 b. praedestinatione 250, 15 sorte b. c 753. c 2745
 a b. sodalitate 484, 3 b. voce 485, 11 b. consor-
 tio 260, 4 -atorum. virorum c 481 peplis. frau-
 dare -tas c 2258 o -tissime antistes 476, 1
 bebo] haedi balant vel -bant 180, 8
 bellator Christi c 2648 contra -tores Christi 308, 10
 ceu b. dominici 240, 5 celeberrimos spiritatis mi-
 litiae b. 275, 8
 bellicosus inceptor et fautor 289, 8 contra -cosas
 virginum cohortes 240, 9
 bellicus] -ca signa c 2462 armorum instrumenta
 b. 240, 10
 belliger impugnans a 60, 5 b. arcister 497, 7 oris.
 b. armis a 56, 2 confidit b. armis c 2850 -gero.
 Iob p a 30
 bello] contra -lantes. catervas c 2470 -lantum. corda
 a 68, 1 b. turma a 91, 6 -landi. cupido a 96, 2
 bellum] crudelis. -li a 20, 4 b. discrimina a 26, 4
 c 2626 horrorem b. 240, 7 b. semina c 1327
 ad b. certamina c 276 b. certamina c 1552 tur-
 bine b. c 2089 -lum decernere a 74, 6 b. horrend-
 um 241, 2 Philargyria. producit. b. c 2571 ad
 b. c 2640 conglobatos hortantur ad b. 242, 2 in
 b. clamo a 75, 8 in bello a 87, 6. Tristitia
 . grassantia -la c 2643 stuprorum -la blanda c 2544
 b. et facta heroum 83, 1 b. et heroum res gestas
 83, 3 crudelia b. a 65, 8 aemula. b. c 2568 dura.
 b. c 2537 certantis b. puellae c 1948 -lorum prae-
 lia patro a 10, 3 propter. b. exitus 303, 1 ad -la
 c 2454 stuprorum b. . blanda c 2544
 bellus] bella puella c 604
 belua] ista. belva c 2743 horrens b. c 2391 crudelis
 b. c 2435 bachantis -uae 267, 11 latibulum b.
 309, 15 viscera belvae c 358 hanc -vam c 2534
 cum strinxisset b. c 551 -uarum barritus 265, 9
 b. ingluvies 284, 9 -varum rictus c 362 contra
 b. fraudes c 992 contra has violentorum septenas
 vitiorum -uas 240, 1 -vis effossum corpus c 1570
 bene vide bonus
 benedico] lichinos -xit aquosos c 914 quas. palma
 -xerat alma c 1612
 benedictio] divinae -tionis 71, 25 sacrae b. 271, 7
 b. ubertate 291, 6 divina -tione 67, 10 fertili b.
 291, 1
 beneficium] caelestis -ficii 202, 14
 benignitas] coronam anni -tatis 71, 25
 benignus] complevit vota b. c 1499 Christi. -gni
 c 652 Christum corde -gnum c 2038 -gna pietate
 322, 14 mente b. c 2868
 beo] qui saecula beavit 87, 17 pietas Dei. cuncta b.
 88, 16 caeleste b. oraculum 291, 14 totius mundi
 statum. b. 291, 14 dum Christus saecula b. c 247
 salvator. saecula cuncta b. c 394 hunc. caelesti
 laude b. c 681

- berna. melius per .b. quam per digammon scribi. auctoritas orthograforum testatur 185, 6 ut servilis b. 270, 10 -nam domini c 1202. 1477 a -na 260, 11 -narum calumnia 306, 9 suorum. b. 306, 12 b. coenubia c 1298 b. nomina Christi c 1955 b. famulantia milia quinque c 2099 b. sontum c 2249 insontes -nas c 2210 indignis. bernis c 2818 vide etiam verna
- bernacula] sicut b. mancipatur 264, 9 felix b. 292, 7 iustitiae b. 295, 1 ut. nec vincat dominam. b. c 136 felix b. Christi c 2409 catholicas Christi bernaculas 230, 2
- bernaculus] berna, unde bernaculus 185, 6 quidam . b. c 1451 supplex almitatis vestrae b. 475, 3 b. familiae Christi 478, 10 b. supplex 479, 2 cum. CCCXVIII. b. 313, 2 b. Christi 314, 8
- bernaculus] (cum) -la clientela 279, 19 -la. quiete 233, 19
- bestia c 2001 crudelis b. c 357 b. delituit c 554 b. vestigia linxit c 1438 b. atrox c 1565 a -iae flatibus 267, 3 contra horrendam superbiae -tiam 240, 1 eandem mirae magnitudinis b. 258, 6 latitantem. b. 309, 12 super b. sedisse 246, 17. -iarum rictibus 289, 14 solus. leo. fortissimus b. 65, 21
- bibliotheca] spiritalis -cae 73, 18 caelestis b. 266, 4. 492, 12 ex Graecorum -cis 251, 15 in orthodoxorum b. 303, 11
- biblus] dogmate -bli c 1037 b. seriem c 1295 facundo grammate -blum c 2187 unum. b. edidit c e IV 12, 10 -lorum famine c 1168 rhetoricas b. artes c 1261 sacratos. -los a 89, 2 septuaginta duos. -los c 1626 per -los a 81, 10. c 1032 sanctis. -lis c e IV 8, 12 almīs. b. c e IV 6, 14 Romuleis scribor b. a 35, 6 quadratis. b. c 1183 b. opacis c 2147 in b. a 100, 71 in antiquis. b. c 1382
- bibo] -bens nectar c 2505 in potu. -bentum c 2795
- bibulus 161, 9 b. hausi a 83, 2 -la curiositate 232, 11 -lis buccis a 43, 3
- bicameratus] -tam. arcam 63, 13
- biceps] romphea b. 66, 8
- bicornes] -nea (specie) 72, 9
- bidens] idem -dentum numerus 64, 2 b. lanas 316, 1 exta -dentum c 696. 2723 saepta b. c 993 caulas. b. c 1036
- biformis] vultu membrisque b. a 28, 1
- bigae] -garum subiugales 260, 17 scandere -gis c 267 in fulvis. -gis c 1363
- bilanx] aequa discretionis -lance 304, 16
- bilibo] amfora profusa -bit 180, 2
- bilustris(us)] -stri temporis intervallo 69, 6 quinquies -stris temporum circulis 267, 16
- binus] cum poplite -no a 95, 5 dirimuntur tempore b. et b. 166, 21 -na et trina. intercapedine 170, 2 -no et -no tempore (ponderabuntur) 174, 20 b. -versu c 174 b. -munere c 298 b. -spadone c 1908 ter b. -annorum circulo 489, 9. - bina. emisperia 63, 1 b. -retinacula a 74, 3 arsis usurpat tempora -na 189, 12 -narum. sororum c 2352 -nos. malignos c e IV 1, 23 alios quoque b. 261, 18 -nas personas 182, 12 -na vocabula c e III 34 -nis. libellis c e IV 1, 5 b. et quinquies denis 72, 1 b. aut ternis pedibus 76, 13 b. versibus iunctis 88, 1 b. versibus 91, 26 b. classibus 269, 1 quaterdenis et b. mensibus c 258 bis b. mensibus c 1613 cum b. -sertis c 2443
- biothanatus] inter -tos 270, 1
- bipennis] crebri accolarum -nes 261, 11
- bipertitus] hanc -tam vitae qualitatem 246, 4 -ta bis oracula 491, 1
- birrus 160, 28
- birsa vide byrsa
- bis. transverberans 233, 5 b. tineto cocco 245, 19 b. dicere puppū c 20 b. clamat c 495 b. tantum c 2747 b. binis. de fontibus a 83, 2 b. binis. mensibus c 1613 bipertita b. oracula 491, 1 b. bina lustrorum volumina 61, 8 b. ternum caput a 84, 2 b. ternas. machinas 490, 7 tempora. per b. terna dierum c 623 b. quaternis. lustris 491, 8 principium b. quaternos vitiorum duces 240, 17 b. quinas virginum catervas 245, 11 b. quinis 232, 13 b. seno sidere a 37, 5 oculi b. seni a 84, 1 b. senos c 568 b. sena. prosapia 69, 6 b. senis temporum lustris 265, 13 b. sena. coenubia 269, 7 b. sexies 72, 6 pedibus. b. duodenis a 84, 3 b. tricena cubitorum proceritate 252, 13 b. quingentos. manipulos 282, 5
- bissinus] subucula -sina 318, 2
- bissus] cum -so retorto 244, 19 b. r. 483, 10
- bitumen] -minis fonte 283, 14
- bivium 161, 14
- blaesus] balbis et -sis 276, 4 bleffos ac balbos c 1087
- blandimentum] carnalis spurcitiae -menta 265, 9 mundi b. 238, 11 -mentorū lenitas 274, 19 b. lenocinio 278, 1 b. hortamentis 281, 1 blandimentis c 1055 maternis. b. 300, 3 in talibus b. 278, 6
- blandus] -da. fraude c 1819 -da. incitamenta 311, 2 b. lenocinia 316, 24 gaudia b. c 2016 vincula. b. c 2127 stuprorum bella. b. c 2545 -dis nexibus 278, 11
- blasphemo] cum Iudeis Christum -mantibus 484, 1
- blatero] arietes crissitant vel -terant 180, 1
- blessus vide blaesus
- boa] (draconem) boam vocant 266, 14
- boatatus] tonitruali quodam -atu 490, 9
- boia] boias. nectunt 274, 21
- bombus] hunc -bis. bucula vatem signavit c 285 clamat barbata b. c 2789
- bombicinus 176, 15 -cinum purpurae peplum 236, 16 olosericis et -cinis. vestibus 278, 3
- bombix a 12 moritura. b. c 1147 bombyces 169, 6
- bombizo] apes ampizant vel -bizant 179, 20
- bombosus] -sae vocis 250, 8 -sa fauce c 57 b. voce c 293. 1550
- bonus] nec -num dehonestari video 238, 3 de stirpe -na c 1734 -norum operum 482, 12 omnium b. possessio 255, 22. - meliora sunt vulnera diligentis 318, 16 quod melius est 238, 3 elementa in m. commutata 264, 20. - bene (haec) pa 25 melius. et sagacius 82, 1 m. informor 92, 27
- boo] rudibundi id est rudentes et boantes 179, 6
- boreus] -rea aquilonalis poli cardine 72, 14
- bos] quasi bos 317, 17 boves c 1821 b. mugiunt vel reboant 180, 2 b. -trucidans 266, 14
- botrus] quas -trum nuncupaverat 72, 19 immensos. -tros c 178 vident. b. c 1597 carpens. b. c 2792 quae pampinus. genuit. -tris a 78, 3 b. flavescentibus 290, 8
- brachium] nectentes brachia vinelis c 1837
- brachicatalecticus] -tici (versus) 477, 9 tetrametro -tico 194, 28 b. sive colopho 232, 6
- brachus brevis interpretatum dicitur 167, 2
- bratea] b. auri fulvis pretiosa metallis a 96, 11
- brateus] bratea. fila c 173
- bravium] caelestis palmae b. 75, 8 ineluctabile b. 265, 14
- brevis epitoma 65, 8 brachus b. interpretatum dicitur 167, 2 b. (sillaba) 169, 24 brevis 199, 21 b. sententiae 486, 15 -ve est significatio correptae vocalis 200, 7 -vi intercapedine 477, 10 in disyllabis, ubi ambae -ves fuerint 155, 6 longae et -ves sillabae 78, 8. - breviter 164, 7. 159, 16 compediose et b. 481, 17
- brevitas] -tatis compendio 280, 4
- bruma] me b. fugat a 22, 5 -mae. tempore a 77, 7 t. br. a 1, 4 contra -marum flabra 480, 4 frigidior brumis a 100, 29

brumalis] frigus -male c e IV 2, 21 -mali circio 72, 15 -males nimbi a 92, 10 -malia. receptacula 501, 14
 brumosus] -mosis. nimbis c e IV 2, 25 b. flabris c e IV 7, 12 ex b. climatibus 489, 8
 brutus] cum -ta mente c 2439 -tum. pectus c 62 -torum. bubulorum 155, 20 de mutis aut -tis 77, 13
 bubo 169, 30
 bubuleus 167, 10 armentarius seu b. 193, 28 brutorum. -corum et tragelorum 155, 20 -cos et subulcos 266, 16
 bucca] -carum. labellis 299, 11 bibulis. -cis a 43, 3 humanis. b. a 75, 5 impendens basia b. a 80, 8 herbas b. decerpo a 86, 2 b. ambronibus 239, 14 spernebat basia -cis c 2136 compressis. b. c 2186
 buc(c)ella] -lam crustulae semiplenam 265, 14 collectis buccellarum crustulis 67, 13
 buc(c)ina] apostolica. buccina 482, 12 horissonae. buccinae 67, 17 apostolicae buccinae 255, 23 nondum clangente evangelica buccina 251, 1 septem buccinis iubeleorum 70, 12
 bucolica 83, 2 in bucolicis 73, 7. 87, 31. 89, 28. 93, 30. — quam quidam tetarte bucolicon nuncupant 96, 7
 bucolicus] hic versus -licus vocatur 157, 24 regula -lici carminis 96, 17 -lico carmini 94, 7
 bucula] aurea. b. c 285 de sanguine -lae rufae 65, 1 -lam imperant deglobere 279, 10 b. deglobere byrsa c 1204 cum totidem -lis 79, 10
 bufo 160, 30 bufonum turba 479, 11
 bulga] casta b. c 2564
 bulla] aurea. b. a 55, 5 auratis -lis a 100, 25. c 207
 bullifer] baltheus b. 237, 2
 bullio] -liunt 169, 20 qua turpiter -liret vermibus c 1400 cum Aetnaei montis incendia -lirent 293, 10 cum aequora b. c 813 -lire 172, 19
 burrus 160, 28
 bustum] de nigris. -stis c 278
 buto] cornices -tant 180, 2
 buxeus. pallor c 1013
 buxifer 165, 8
 byrsa (birsae)] buculam deglobere byrsa c 1204 in viriditate birsae 279, 11

C

Caballus] caballi 170, 17
 cacabo] perdices -bant 180, 13
 caccabatus 306, 8 -batur. atramentum 296, 21 corporis habitudine -batus 306, 4
 caecabus] furviores fuligine -bos 306, 2 -bis. atris c 2237
 cachinno 167, 24 stolidum cum voce -nans c 2527 ridiculose c. 493, 15 cum -nanti cavillatione 302, 4 -nantes 316, 20 -nantum. vocum c 1923
 cachinnus] execrabilis -i 502, 14 effrenatos laetitiae -os 278, 5
 cacillo] gallinae -lant 180, 6
 cacumen] cincinnos. gesto -mine nullos a 100, 44 de collis -mine 251, 11 Cynthi. -mina a 12 genestarum frondosa c. a 12, 3 convexa c. a 71, 6 crocata genestarum c. 231, 19 flammantis pyrae c. 283, 17 praecelsa c. c 340. ambusta c. c 1773 637 super. c. caeli c 2733
 cadaver] sopitum morte c. c e IV 12, 25 catacuminis c. 261, 5 defuncti c. 283, 9 nefandum c. 289, 13 constrictum morte c. c 290 prostratum morte c. c 587 licet. torperet c. c 606 damnatorum putrescens c. c 1399 multatum morte c. c 1410 tectum sablone c. 1568 -veris lacertum 273, 11 -veri. mortis faucibus suffocato 250, 12 defunctorum -vera 255, 9 fetida damnatorum c. 283, 3 plura c. a 69, 8 sancta c. 279, 22 sopita c. c 470 defuncta c. leto c 698 -veribus. functis c 858
 cado] compositio. in dactylicum metrum -dit 82, 24 flos. nec c. in terram c 193 post haec cecidi a 81, 7

quorum cassata potestas. cecidit c 1368 protoplaustus. c. c 2497 prius. quam crudeliter cecidisset 239, 15 simul cecidisse leguntur c e IV 7, 32 crudeli calce casurus c 1561 cum constet. folia. catervatim -dere 237, 25 populis ecclesiae. catervatim -dentibus 242, 8
 caedus] -corum. honorum c 2017 -carum (rerum) copia 204, 4 divitias. -cas c 1742 spurcitas mundi. c. c 2623
 caecitas] nocturnae -tatis 73, 13 -tates 192, 1
 caeco] acies fautor -cabat c 2245 -catur corde malignus c 2236 quamvis -catus sentiret damna c 498 argenti c. munere c 2594 -cata mente c 1198
 caecus natus a 85 -cae cupidinis 265, 6 c. cupiditatis 317, 17 -co. igne 305, 17 c. amore c 2226 e carcere c. c 2223 -corum lumina c 472 -cas. latebras a 65, 2 -cis. sutelis c 963 c. flammis c 1852 clausis et c. orbibus 66, 4
 caedes] -de cruenta c 1046. 1312. 2355 ex hac nascuntur -des c 2629
 caedo] proceres. -dunt c 2251 cum sanctum -deret c 1215 quod pedibus -ditur 82, 17 c. femina c 2304 cum. carnificum saevitia -deretur 279, 16 quae dum. -deretur 296, 6 lentis viminibus -dentes 304, 10 sudibus membra -dentibus 301, 14 flagris caesum aureis 230, 18 pro Christi virgine -sa c 1835 verberum ictibus c. 307, 14
 caelebs] terreni -libes 247, 6 Christi c. 260, 16 c. aemulatores 298, 13 c. castos 239, 4 ultrones castitatis caelibes 252, 6
 caeles] superni caelites 247, 6
 caelestis] c. exercitus 281, 14 -estis tubae clangor 203, 27 superna c. que creatura 72, 2 c. gratia c 1981 c. potestas c 345. 2326 -ste tribunal c 2349. 2901 -tis clavicularii 257, 3 c. paradisi 65, 16. 485, 16 c. patris c 310 c. sponsi 239, 19. 245, 12. 302, 16 sponsi c. 302, 4 c. aulae 314, 10. c 109 c. bibliothecae 266, 4. 492, 11 c. clementiae 300, 9. 485, 1 c. eulogiae 268, 10 c. gratiae 62, 3 c. Hiersolymae 253, 10 c. infulae 312, 14 c. irae 299, 6. 312, 1 irae c. c 1961 c. medicinae 235, 4. 275, 9 c. militiae 256, 9. 286, 16. 307, 6 c. munificentiae 290, 2 palmae c. 251, 21 c. palmae 75, 8 c. tubae 203, 27 c. patriae 323, 4. 485, 6 c. philosophiae 277, 8 c. vitae a 91, 5 c. profundi c e IV 9, 9 c. aratri 264, 15 c. beneficii 202, 13 c. foci 249, 18 c. lavacri c 1532 c. puerperii 292, 12 regni c. 249, 4. 270, 6 c. regni 265, 1. 292, 2. c 2005. 485, 14 c. theatri 253, 21 c. verbi c 528 -este beavit oraculum 261, 1 ad caelestem. patriam 243, 16 per caeleste cataplasma 258, 14. 276, 2 post c. colloquium 232, 16 -lesti tramite c e IV 11, 4 in -lesti contubernio 269, 19 c. remige c e IV 1, 10 c. patrono c 2055. 2172 c. nutu 279, 4. 284, 9 c. splendore 307, 19 c. albo 300, 11 c. flamine vitae c 2496 c. foedere c 1724 c. fomine c 79 c. fulmine c 255 c. gloria 293, 20 in c. g. 240, 14. 245, 12 c. grammate c 1132 c. gurgite c e II 21. c 1699 c. laude c 681 c. medicamine 299, 17 c. munere 299, 8. c 187. 792. 2026 c. numine 251, 17 c. pignore feta c e II 13. c 1691 c. puerperio 242, 20 c. spiraculo 231, 4 c. suffragio 321, 10 c. tramite c e IV 11, 4 -estes fatus c 1277 -estium et terrestrium inferorumque 65, 23 c. et terrestrium reconciliator 64, 5 c. materiam 75, 18 -estibus armis c 361. 572 apothecis c. 269, 13 horreis c. 282, 6
 caelibatus] spontaneo -batus affectu 249, 3 c. castimoniam 257, 5
 caelicola 185, 18 c. ab astris destinatus 292, 21 -las c 140 c. superbos c 2743 -lis superis c 2092 cum his c. c 2899
 caelitus c 305. 491, 18. 501, 13 c. adscivit c e IV 3, 5 clausa c. reservantur 251, 14 c. comitabantur 269, 5 quatenus caelitus cognosceret 295, 18 cae-

- litus. descendit *c* 433 gratia. *c.* illuxit *c* 556 *c.* instaurant salute *c* 1089 transfertur *c.* *c* 1474 *c.* ambrosia praeditus 491, 8
- caelum sideribus resplendet 310, 12 *c.* totum *c* 2040 tertii -li secreta 74, 15 *c.* creatrix *c* 43 stelligeri. *c.* *c* 1445. 2816 perpetui. *c.* *c* 2008 patuli. *c.* *a* 100, 3 devexi. *c.* *c* 743 culmina *c.* *c* 2 *c.* in arce *c* 1587. 2287 sub *c.* *a.* *c* 1804 atria *c.* *c* 1306 *c.* catervas *c* 2748 super. alta cacumina *c.* *c* 2733 climate *c.* 2741 *c.* climatibus 260, 11 sub *c.* cardine *a* 100, 8. *c* 1887 *c.* claustra 249, 17 cum *c.* coetibus *c* 2442 ab alto *c.* culmine — sub *c.* *c.* *c* 523. 972. 1072. 2447 culmina *c.* *c* 2 ad *c.* *c.* *a* 59, 8 per *c.* *c.* *c* 764. 2877 *c.* ad convexa *c* 709 *c.* familiam 241, 6 infula *c.* *c* 2692 *c.* limen *p* *c* 8 ostia *c.* *c* 2233 potentia *c.* *c* 274 rector *c.* 230, 2 regem *c.* *c* 2593 regnum *c.* *c* 316 *c.* regna *c* 83. 676. 1787. 2450 *c.* sceptra *c* 1173 ad *c.* sedes *c* 2347 ad *c.* sidera 308, 5. *c* 538. 1502. 2120. 2273 ad sidera *c.* *c* 823 *c.* regale tribunal *p* *a* 2 *c.* triclinia 294, 7 vertigo *c.* 239, 13 *c.* vertiginem 73, 11 vertigine *c.* 477, 18 volucres *c.* *a* 29, 4 astriferum -lum *c* 259 *c.* terramque relinquo *a* 3, 1 *c.* tangens *a* 49, 2 ad *c.* migrantibus 279, 24 sublatus in *c.* 250, 3 per *c.* *a* 73, 6 81, 3 altior caelo *a* 100, 21 de *c.* *a* 32, 6 *e* *c.* *a* alto *c* 2368 *e* caelo *c* *e* 11 26. *c* 499. 1704. 1950 in caelo *a* 37, 5 in *c.* et in terra 485, 18 nec terrae nec caeli *p* *c* 30 -orum. limen *p* *c* 15 *c.* culmen *c* 1069 in *c.* culmine *c* 1667 culmina *c.* *a* 86, 4. *c* 2. 268 ad *c.* *c.* *c* 873 *c.* colonis *c* 175 *c.* gloria *c* 119. 2824 *a.* *c.* fastigio 234, 18. 482, 16 *c.* limen *p* *c* 15 *c.* lumina *a* 53, 4 *c.* orbibus 72, 4. 286, 16 pignus *c.* *c* 398 *c.* regna *c* 398. 760. 2343 *c.* sceptra *c* 1285 *c.* sidera *c* *e* IV 12, 21 in caelis *p* *a* 22. *a* 71, 5. 79, 6. *c* 144. 2018
- caenosus] -nosis. sordibus *c* 2777
- caenum] -ni squalentis *a* 100, 17. *c* 2014 *c.* fetentis *c* 2547
- caeremonia] iuxta ritum -niarum 65, 2 spretis *c.* culturis 289, 1 propter. legum -nias 64, 13 simulacrorum *c.* 250, 9 post. dissipatas. *c.* 269, 6 ad delubrorum *c.* 296, 13 ad ineptas gentilium *c.* 301, 22 spurcas. *c.* 306, 21 vetitis paganorum -iis 261, 10
- caerulus 164, 10 -la. nox *c* 215 -la. vibice 307, 14 vestigia *c.* *a* 59, 4 *c.* colla *c* 1432 *c.* vulnera *c* 2313 *c.* fulmina *c* 2520. — verrebat -la remis *c* *e* IV 5, 5 *c.* findunt *a* 95, 8 qua tundunt *c.* cautes *a* 92, 1 volitans per *c.* *a* 48, 7 trans *c.* *c* *e* IV 5, 13 turgida *c.* *c* *e* III 20 emensus *c.* lintre *c* 2805 *c.* alta *c* 815 umida. *c.* *c* 2478 cataclismi *c.* *c* 267, 4 *c.* fluctus *c* 2335 maris. *c.* *a* 48, 4. *c* 824 *c.* ponti *a* 17, 1. *c* 5. 423. 1736 ponti *c.* glauci *c* *e* IV 1, 13 *c.* trans ponti glauca 489, 13
- caesaries] flava *c.* 301, 15 inculta criniculorum -rie 246, 14 dempta cincinnorum *c.* 312, 5 *c.* spreta *c* 1892 caesaries. crispae *a* 100, 46
- caesura pentimemeris 95, 10 *c.* tetarti trochaici 96, 7 *c.* trititrochaici 96, 1 versus -ae priapeiae 93, 27 in -ra exametri versus 92, 24 earundem vocabula -rarum 92, 25 *c.* scansio 78, 18
- calamistro] plus -stratis. calamistro *a* 100, 47
- calamistrum 189, 17 cincinni -stro crispantur 318, 4 crinibus *c.* crispantibus 246, 13 plus calamistratis *c.* *a* 100, 47 venustatem *c.* indeptam 305, 15
- calamitas] deffenda est. *c.* 243, 7 -tatis adversitate 502, 12 de mundi -tate 243, 15 -tatum insectationes 274, 8 multiformium *c.* 310, 14
- calamitosus] -tosa famis 290, 10 -tosum vulgus 309, 4
- calamus] stridente -o 502, 9 cum -is 66, 10
- calcar] adulterinae titillationis *c.* 298, 4 -ribus cruentatum 230, 17
- calciamentum] -ta *a* 32, 3
- calco] terras et flumina *c.* *a* 38, 3 nec. -cat. commercia vitae *c* 176 virginitas *c.* crimina stupri *c* 155 quae *c.* lumina stupri *c* 2468 hanc pestem *c.* constantia *c* 2671 loculos nummi -cant *c* 1093 *c.* crepundia *c* 2365 ponti. -cavit caerula *c* *e* IV 1, 13 *c.* frivola legum *c* 1134 -care. spurcitas *c* 234 -cans ludicra *c* 806 *c.* ludibria falsa *c* 99 *c.* commercia vitae *c* 1845 stuprum. -cantem *c* 2562 -cantes. contagia carnis *c* 117 margaritas evangelii. -cantibus 484, 2 racemos. -candos. ad-vexit 269, 12
- calciro] ut non -tres 266, 11 cloacas -trans 281, 18 iura. -trante 69, 9 -trandus 177, 1
- calculatio] de ratione -ionis 477, 12 iuxta lunarem -ionem 69, 22 uberiozem -ionem 152, 7
- calculo] (dies penticoste) septenis ebdomadam curculis -latur 289, 23 quae. cccc et xc -lantur 68, 15 totidem supputationum partibus -lari 71, 23 quot scemata autumas -landa 88, 19 disciplinae. -lari cernuntur 71, 23
- calculosus] -si 191, 26
- calculus 164, 9 septinarius supputationum *c.* 69, 12 septinariae supputationis *c.* 74, 6 -lis. ludens 164, 8 *c.* ardens *c* 77 *c.* index *c* 855 octenus. peccati *c.* atri *c* 2863 paschalis -li 483, 19 supra memoratae supputationis -lum 70, 6 -li supputationes 477, 17 ad. -li rationem 483, 23 quadruplicato septenae supputationis -lo 64, 20 competententi *c.* 203, 1 *c.* computari 278, 25
- caleo] ambusto torre calentes *c* 2323
- calesco] -scenti 191, 13 -scente caumate 501, 12
- calidus 161, 10 -dos. per ignes *a* 19, 3
- caligo 171, 18 carnalis *c.* illecebrae 253, 4 tenebrosa *c.* 279, 15 putor et *c.* 279, 26 furva *c.* 307, 19 atrae -ginis chaos 199, 11 crassae noctis -ginem 253, 4 furva -gine *c* 1687
- calix] *c.* vitreus *a* 80 aureus *c.* *c* *e* III 72 quod foris est calicis et parapsidis 484, 25 pestiferum -licem *c* 866 salutarem *c.* 886 aureo -lice 246, 16
- callidus] -dae deceptionis 311, 1 -do fantasmate 295, 7 -dior cunctis *a* 88, 1
- callis] unum. pandere -lem *a* 59, 6 ad vitae *c.* *c* 2514 angusto. -e *c* 1316 solito. *c.* *c* 1535 salebroso *c.* *c* 2291 navigero. *c.* 490, 12 -les gemini *c* 763 navigeros -les *a* 92, 4
- calo] -ones et clientes 241, 22
- calor] torridus *c.* *c* *e* IV 2, 21
- callositas] dira cutis *c.* 284, 14 elefantina cutis -tate 309, 23
- callosus] cutis -sa *c* *e* IV 7, 8 corpore -so *c* 1447 *c.* corpore *c* 2424
- calt] melligeris -tarum frondibus 231, 16
- calumnia] cum -niae gannatura 302, 5 infamis -niae 297, 13 contemptibilem naturae -niam 236, 19 factiosam. *c.* 247, 7 ad *c.* pontificis 274, 21 de irrogata bernarum -nia 306, 9
- calvities 178, 8 -tiem capitis *c* 952
- calx] -cis compage *c* 1388 ante -cem voluminis 304, 15 -ce cruenta *c* IV 3, 13 *c.* teneri *c* 51 leti *c.* 2615 crudeli *c.* *c* 1561. 2133 letali *c.* *c* 2591 principio vel *c.* carens *c* 2874 mundi. in *c.* *c* 459 *c.* tenus 203, 23
- camellus *a* 99. 167, 8 gibbum. -lum 286, 6 constrictum morte *c.* *c* 1496
- caminus 167, 8 flamma -ni *c* 384 *c.* incendia 252, 15 flagrantis *c.* 276, 19
- campestris] -strem. florem *a* 47, 9 -strium cauliculos 62, 12
- campus] -ex aequore -pi *a* 74, 1 absinthia *c.* *a* 100, 32 *c.* floribus *c* 1669 in meditullio *c.* 493, 7 maris aequoreos. -pos *c* *e* III 21 per patentes *c.* 231, 15. 304, 1. aequoreos. *c.* *c* 12 per *c.* *c* 279. 376 aethereos *c.* *c* 764 per vitreos *c.* *c* 813 in vitreis. -is *a* 58, 5 frugiferis. *c.* *c* 177 fluctivagis. *c.* *c* 1102

- cancellatus 193, 19
 cancerosus] -si 191, 26
 candelabrum] celeberrimum exodi c. 66, 9 -ri
 summitate 492, 1 aurea -ra 66, 7 a -rorum mi-
 nisterio 66, 11
 candeo] -ens onocrotalus a 59, 1 c. lilium 317, 1
 integritas c. c 2198 -dentem medullam a 40, 2
 c. nivem a 67, 2 -denti viae a 59, 4 -dente pruina
 a 100, 29 -denti corpore a 70, 1
 candesco] interiora mihi -scunt a 52, 2 nisi con-
 corditer -scat 245, 24 -scens praepes c 438 uber-
 tim c. lacte c 1601
 candidus] -da forma nitens a 31, 1 -do vultu
 c 2171 -da . gloria a 55, 8 c. virginitas c 1654
 c. femina c 1878 integritas c. c 2156 c. matira
 c 2443 marmoris -di 236, 14 — -da dona c 494
 c. colla c 1715 c. viscera c 1832 — -dis meritorum
 margaretis 246, 12 c. floribus 292, 22 c. maforti-
 bus 318, 4 — candidior nivibus a 100, 24
 candor] niveo -dore c 2369
 caneo canuerunt 192, 10
 canesco 172, 12
 cani] -nos suos 280, 17
 canicula 173, 19
 caninus] dente -no 90, 13 -nis rictibus 71, 4
 canis] c. venatica nictit 180, 5 -nes baubantur vel
 latrant vel gannunt 180, 4 -es stipant aprum
 c 1649 c. tyranni c 2600 lureonum -num 484, 11
 cum -nibus a 65, 7
 canistrum 167, 16
 canities] usque ad cicneam -tiem 255, 11
 cano] ut psalmista -nit c 1644. 2581 psalmista
 -nebat c 33. 458. 885 sicut cecinit vates c 1158
 ut c. vates c e IV 9, 10. c 1912. c 2772 psalmista
 c. 74, 21 Prosper c. 89, 11 c. quod carmine Da-
 vid p a 34 apostolicae c. sermo loquela c 149
 ut c. carmine princeps c 2139 quae c. cunabula
 Christi c 2884 angelica c. melodia 482, 17 de
 quo psallentes concorditer cecinerunt 268, 14 de
 quo c. verba prophetae c 1690 dum cecinissent
 carmina Christo c 2232 -ne carmina 87, 21 non
 sum spreta -nendo a 22, 3 non cesso -nens a 22, 4
 -nens metrorum cantica p a 21 milia virginum.
 canticum rude -nentia 235, 16 CXLIII. milia
 virginale carmen c. 269, 19 vatium -nentum c 2836
 reor psalmigrafum vatem cecinisse 71, 17 de qui-
 bus legitur c. 73, 2 enigmatum propositiones c.
 75, 22 praedicta enigmata c. 77, 17 Vergilium.
 c. tradunt 88, 27 versificus eleganter c. memo-
 ratur 158, 2 declarant vatem c. vexilla p a 18 con-
 stat quondam c. poetam a 7, 1 Vergilium constat
 curam c. sororem a 97, 11 c. solebam radios a 26, 1
 cuius artis molimen poeta catalecto versu credi-
 tur c. 232, 4
 canon] per utrumque testamentorum -nem 74, 7
 in -ne cotidiano 293, 17 decreta -num et patrum
 481, 6 sacrorum c. floribus 70, 7 c. decreta 317, 24
 canonicus] -cae veritatis 256, 11 -cis scripturis
 278, 24 c. rivulis 66, 22 -carum scripturarum
 303, 14
 canorus] -ra voce 269, 1
 cantarus ater a 100, 38
 canticum lamentabile 242, 8 metrorum -ca p a 21
 garrula c. c 15 metrorum c. c 24
 cantilena] melodiae -naeque carmina 485, 6 ad.
 c. modulamina 477, 1
 cantito 169, 10
 canto] galli -tant vel curruunt 180, 7 quam
 -tarent carmina vates a 57, 2 luscina -tans ruscis
 a 68, 7
 cantus] -tu graiili c 70 Pierio . c. c 1717 stimu-
 lant Martem cornua c. c 2460 — centenos -tus
 a 13, 3 c. monete c 30 -tibus crebris c e III 51
 non clamo c. p a 10 furtivis psalmodiae c. 243, 18
 psallebat c. c 68 c. assidius c 1304
- capax a 49, 1 forma c. a 80, 4 truxque rapaxque
 c. que feroxque a 93, 8 c. memoriae 276, 23
 capella 167, 5 putidis -lis a 61, 3
 caper hirsutus c 2845 ut c. hirsutus 494, 4 san-
 guine -ri a 9, 2
 caperro 167, 24 fronte -rabat virgo c 2178
 capesso] coniecturam c. 273, 16 discipuli . verba
 -sit c e IV 8, 15 patris imperium c. c 1375 usque-
 quo . regnum c. c 2481 Christi praecepta -sunt
 c e IV 1, 6 paradisi coronas c. 279, 21 arma c.
 241, 2 baptismi dona c. c 413 caelorum regna c.
 c 2343 ut . fulvum nōmisma -sat c e V 10 thala-
 morum ut iura c. c 1267 ut baptismi lucra c.
 c 1900 quamlibet a nullo solandi verba c. c 2050
 ad -sendam perfectionem 245, 2 ad c. passionis
 palmam 296, 12
 capillatura] squalente -ā 246, 15
 capillatus vel capillosus 177, 2 -ti 190, 26
 capillosus 177, 2 -si 190, 26
 capio] -it alter honorem a 11, 4 incrementa virtu-
 tum -piunt 70, 18 laudem -piat virgo p c 2 qua-
 tenus conversationis formam -piatis 501, 12 ut.
 nec pratum peret nutrimina c 262 in quibus.
 -perent n. crustae c 2209 si de virginali castimo-
 nia ramusculos ceperit 239, 19 priusquam Dalilae
 complexibus -peretur 312, 4 nisi ornamentis c.
 317, 6 a Saracenis praedonibus -ptus 270, 10
 oculorum lenocinio c. 305, 16 petulantia c. 317, 18
 somni formidine c. c 618
 capisterium rimarum fragmine ruptum c 864
 capistratus] -ti 190, 25
 capistrum 167, 16
 capital acerbum c 1142 c. perpessus c 1065
 capitalis] -lem sententiam 275, 16. 294, 23. 308, 4
 -le discrimen 277, 15
 capitellum] -lis undique cinctum c e III 79
 capitium 318, 2
 capitulum] quinto hereticorum -lo 71, 7 prae-
 dicta enigmatum -la 76, 9
 capra] -rae micciunt 180, 4
 capsula] auratis -sis c 73
 captiosus] -sis conclusionibus 278, 17
 captivitas 248, 16
 captivus] -va paupertas 246, 3
 capto] integritas famae praeconia -tat c 2755 ae-
 quoreas -tabat rete catervas c e IV 1, 7 somnos
 -tabit inertes c 2667
 captura 171, 16 -rae retia spretae c e IV 3, 8 pro
 -ra piscium 503, 4
 capulus] armet dextram c. c 2853 -lo tenus 310, 7
 caput] c. et princeps c 1556 horrentis c. draconis
 a 24, 1 bis ternum c. a 84, 2 c. aufertur a 41, 4
 cirros -pitis c e IV 7, 15 cincinnos c. a 100, 44
 summo c. de vertice a 24, 5 c. in vertice c 26, 5
 in summo c. vertice a 91, 8 c. mole a 41, 5 c.
 certamine a 86, 5 venusti c. 301, 14 c. velamina
 318, 4 calvitium c. c 295 in parte c. tonsa 483, 11
 -piti praetendere c 2851 caput proprium tin-
 gens . mergo a 56, 6 c. circa a 74, 9 super c.
 eius 259, 2 c. aeterni regis c 154 c. abscisum
 c 447 c. infandum c 1361 c. filia Noctis tollit
 c 2637 c. quassat c 2707 versus sine -pite 194, 6
 contrito . c. 502, 21 capite truncatur 275, 6
 tyrannico c. 317, 13 in capite 246, 15. 483, 2.
 9. 12 — regum -pita 483, 12 discriminalia -pi-
 tum 308, 12
 caracter] notariorum -res 272, 18 ex peregrinis
 -ribus 81, 20 litterarum c. 82, 5. 304, 5
 caraxo] passionem scedarum apicibus -xemus 305, 3
 cuius mentionem infra -xabimus 299, 17 heroico
 stilo historiae -raxare 479, 17 rudimenta vitae
 illius -xantur 304, 8 litterarum apicibus -xatis
 251, 22 decimus liber a Rufino -xatus 273, 10
 carbasus 164, 10 algida sa c e III 22 c. antemna-
 rum 320, 23 turgida c. c 2807

- carbo] torridus. c. c 76 ut nihil. laesisset c. c 2328
donec. exurat saecula c. c 2346 -bonum globos
c 390 c. incendia 293, 6
- carbunculus] sine -lo 245, 22
- carcer laternae luminis expers c 2318 -ris. tenebris
a 100, 55 c. illuvem 283, 6. c 440 claustra c.
288, 8 in c. fundo 307, 18 tenebrosi c. 311, 6
conclusi c. c 1140 in tenebras. c. c 1230 in late-
bras. c. c 1398 c. atri c 1409 c. umbras c 1949
squalores. c. c 2301 latebrosi c. c 2321 muri
-re c e IV 7, 24 constat c. saeptum a 34, 4 diro
sub c. c 385 c. tetro c 487 e c. caeco c 2223
- carceralis] -les 191, 25 latibulis -libus 277, 4
- cardinalis] climata -lia 153, 13
- cardo] inferior virtutum c. c 1302 quadrato -dine
p c 2. c 85. 678 complector c. partes a 58, 2 quadro
cum c. c 2689 sub caeli c. a 100, 8. c 1887 boreo
aquilonalis poli c. 72, 14 poli -dines 492, 14 su-
premos terrarum c. 265, 3 per totos mundi c.
288, 16. 272, 15. 308, 7. 482, 8
- carenum] lento -ni defruto 231, 17
- careo] dum -ret aequa divisionis regula 186, 8 sola
c. felle veneni c 436 quo cuncta -rent miracula
mundi a 25, 2 cum -ream vita a 73, 3 si firmo
-reat fundamine c 2657 crura non -reant ocreis
c 2854 oblata lintre -rebat c 1470 -rerent tramite
mortis a 70, 6 geminis -rebo lacertis a 43, 4 com-
muni sepultura -rebis 289, 14 eadem littera -rebit
194, 19 neutra pars corruptione c. 195, 7 leti
calce. c. c 615 (stupro) penitus -ruit 273, 23 veri-
tate. -ruerunt 297, 11 si. communi vita -ruerit
269, 18 cum. nequaquam. prodigio c. 76, 8 quam-
vis fecundo -ruisset corpore mater c 417 donec
-ruissent luce pupillae c 966 supputationis later-
culo -rere 72, 3 speciebus. c. 91, 38 insignibus.
c. 270, 16 generali mortis debito -ruisse 250, 4
sensus vivacitate -rens 76, 20 c. manibus a 20, 5
voce c. a 21, 5. 31, 3 firmo scripturarum fulci-
mento c. 249, 13 virili complexu c. 287, 9 prin-
cipio vel calce c. c 2874 iactura dispendii c. 493, 6
creatura ratione c. 502, 4 versum pentimemere
vel eptimemere -rentem 93, 13 nubes aqua. -ren-
tes c e IV 12, 16 legitima aequitatis lege c. 76, 14
nomina. singulari numero -rentia 178, 15 metri-
cae artis disciplina -rentibus 78, 7 piaculorum
crimine c. 63, 6
- carex id est herba asperrima 155, 13 -rices 169, 6
quinque -ricibus 155, 18 c. educari et vesci 155, 20
- carica me curvat 77, 6 c. fructus de ficulnea nun-
cupatur 155, 15 -carum massas 290, 6 florulenta
c. ficulnea 68, 7
- caries] quae quassat c. c 640
- carina] circuli c. 489, 14 planca -nae c 2338 pan-
dam. -nam c e IV 5, 3
- caritas] cum. c. constringatur 74, 14 devotae -tatis
62, 1 indisruptae c. 75, 5 perfectae c. 75, 6 di-
vinae c. 238, 9. 300, 24 vestrae c. 476, 3. 479, 4
pro c. gratia 484, 10 fraternae c. 486, 11 c. affectu
497, 12 c. gremio 501, 10 terrae tuae c. 503, 6
fateor -tati vestrae 320, 3 -tatem. contentio con-
taminat 482, 6 fraterna -tate 480, 9
- carmen] illud epithalamii c. 164, 11 regula bu-
colici -minis 96, 17 bucolico -mini 94, 17 versi-
ficum. c. a 14 c. funebre 242, 8 c. triumphale
248, 6 virginale c. 269, 19 promit -mine c e II
18. c 1692 clamoso -c. c e III 49 psalmorum c.
c e IV 9, 10 psalmi c. crebro c 1304 cecinit quod
c. p a 34. c 2772 quamquam cantarent c. a 57, 2
narrantes c. a 97, 3 -mine rhythmico 235, 8 c. mo-
dulari c 17 modulabor c. c 1842 c. pando c 807
sponsali c. c 1158. 2141 famosus c. c 1912 famoso
c. c 2139 c. gypsum irritat c 2434 virgineo c.
metri c 2829 cantilenae c. 488, 6 pleraque -mi-
na 94, 5 metrorum c. p a 6 metrica. c. p a 17
garrula c. a 47, 4 c. vatam a 79, 2. c. 1373 c. Cir-
cae a 95, 3 heroica. c. c 20 promissa. c. c 45 de-
cerpant c. flores c 138 musica. c. c 1717 metrica
c. p c 1. c 2010 ut depromant c. pugnas c 2448
cane-mina mundus 87, 21 sancta c. 235, 19 c. sancta
c 2415 moduletur c. c 65 modulabor c. a 22, 2
condentem c. sanctis c 2802 dum cecinissent c.
c 2232 dum. conclamat c. Christo c 2896. - in-
cantationum -minibus 301, 17. 310, 3
- carminor] -nantur 76, 11
- carnalis luxus 238, 11. c 1172 c. integritas 245, 19
c. statura 317, 25 -le. patrimonium 294, 8 -
lis vitae 203, 20 c. copulae 252, 2 c. illecebrae
253, 14 c. pudicitiae - 264, 7 c. spurcitiae 265, 8.
298, 13 c. ergastuli 286, 15 c. cloacae 300, 12
c. consortii 312, 8 quicquam -nalis c 1725 -
nali parentelae 74, 19 - ad -le consortium 270, 6
- ab omni spurcitia -nali 249, 2. 251, 2 flammis
-nalibus 299, 4
- carneus] -neum ergastulum 321, 5 -nea. ergastula
c 830
- carnifex] cruentus c. 284, 6. 294, 20. 301, 11. 21.
309, 22 -fices c 1752 -ficum cruciatibus 264, 12
c. mucronibus 276, 10. 307, 8 c. saevitia 279, 16
c. tormenta 293, 7 c. manibus 300, 5
- caro. putrescere nescit c 231 ne c. insolescat 245, 25
-nis integritate 238, 17 moribundae c. 247, 11
purpureo c. cruore 254, 6 c. incentiva 297, 19
in c. clustello 319, 7 spurcae. c. c 94. 117 spiritus
ac castae. c. c 131 fantasmata c. 135 petulantis c.
156 putredine c. c 235 falsae. c. 465 nostrae. c.
c 508. 483, 14 vulnera c. c 516 castae c. c 653
lascivae. c. c 804. 1636 c. motum c 834 c. spurcae
c 1090 luxuriam c. c 1292 spiritus et c. medelam
c 1449 c. tormenta c 1735 vexatio c. c 1756 fri-
bula c. c 1861 c. nocentis c 2566 c. terrenae
c 2893 -nem. rebellem c 103 castam servans c.
c 145 spoliare c. c 1471 piam. c. c 1993 sanctam
c. c 2007 suam c. c 2474 -ne venenata a 31, 7
devicta c. rebelli c 148 sumpsit c. medelam c 840
c. cruenta c 884 c. sepulta c 889 evulsum c.
lacetum c 998 mulcata c. c 1780 saginata. c.
a 100, 50 sancta cum carne c e IV 3, 3 e spurca.
c. c 161 ex c. c 1767 ex propria. c. c 2831 de
c. a 90, 3. c 1833 stillans de c. c 1751 tenera de
c. c 2278
- carpo] fructus c. a 34, 3 caper. -pit racemos c 2845
lurcones. quem. -punt a 69, 7 quos. c. maniplos c 120
ramis c. alimenta c 342 oracula. siticulose su-
mentes c. 491, 2 cum iter -peret 288, 9 nec
radiis -por a 33, 5 caeco -pitur igne 305, 17 sic
gloria c. c 1647 cum ab aemulis. -peretur 90, 13
quatenus. ursorum genuinis -perentur 284, 7
pudicitiae flores -pere 291, 11 electos. c. c 243
c. vatem c 292 scripturae c. fructus c 2774 scripto-
rum c. cartas c 2844. 494, 3 iter c. 479, 5. 9
-pens. maniplos c 225. 943 c. de palmitibus botros
c 2792 buculis. virecta -entibus 71, 10 iter c. 81, 4
- carptim et cursim 253, 6
- carruca] sedet in -ca 248, 20
- carta] ut non possit c. coronas prendere c 2763 piâ
-tâ c 2190 scriptorum. -tas c 2844. 494, 3 -tis
describere c 685 c. descriperat c 875 describit
littera c. c 1627 in c. quadratis c e IV 4, 10 in
c. librorum c 2219 vide charta
- cartilago 176, 10
- cartula 169, 9 garrula. c. c 1034
- carus] paradisi -ra colonis c 1654 constat c. c 892
-ram sororem a 97, 11 -rior. multo quam cetera
scuta a 70, 3 -rissime pater 478, 3 mi c. 478, 12
fili mi c. 499, 13
- cassabundus 239, 11 fragore. -dum 261, 12 erga-
stulum. c. 321, 6
- cassis] crista -sidis 311, 16 -sida. metri c 2851
-sida cum thoracis c 2463

- casso] cum., quicquid. deliberaret, -saretur 306, 19
-sata potestas c 1367 -sato numine c 1371
castigatio] acerrimae -ionis 274, 15 apostolicae c. 486, 6
castigo] rex -gat artus c 625 scelus. c. ultor c 2599
-gamus 176, 20 petulantiam. -gans c 266, 10 pius
Augustum c. c 1043 sermonum severitate -gata
294, 11 -gando 318, 25. 501, 8
castimonia] spiritalis c. 245, 19 Silvestri. c.
258, 18 spiritus. c. 264, 8 spiritalis -niae 228, 27
peculiaris c. 233, 1 oleo c. 245, 14 pro integritate
c. 254, 1 integritatem c. 266, 7 caelibatus -niam
257, 5 propter. pudicitiae c. 265, 13 integritatis
c. 293, 4 de virginali -nia 239, 18 in c. 285, 12
castitas 248, 11. 14 sqq. 249, 3 -tatis amator
234, 24. 262, 12 c. continentia 238, 1 sine dispen-
dio c. 234, 20 c. vulnere 242, 6 secundum c.
gradum 242, 18 c. conscientia 245, 8 angelicae
c. 246, 8. 247, 3 ultroneos c. caelibes 252, 6 pia
c. 253, 14 totius c. auctorem 254, 1 illibatae c.
258, 10 c. obtentu 270, 6 o. c. 292, 14 optatae
c. 270, 15 cordis c. 281, 16 sine c. cicatrice 297, 5
c. crepundia 300, 6 ad coronam c. 302, 4 clan-
distinae c. 311, 7 c. defectu 317, 11 pro vicissi-
tudine c. 251, 3 immunem ecclesiae -tatem 299, 12
religiosa -tate 313, 16 pia c. 317, 1 in c. florens
255, 10
castra] cerea c. 232, 1 virorum c. maligna c 2456
hiberna c. 501, 17 -rorum turribus c 646
castus] ibat ad aeterni c. consortia regni c 795
-a integritas c 160. 186 i. c. c 2567 truditur ad
tetrum. casta lupanar c 1952 infula. c. c 2123
virginitas. c. c 2546 c. bulga c 2564 sacerdotis.
-ti c 970 -tae vexillationis 253, 20 c. carnis c 131.
653 c. conversationis 238, 12. 246, 18. 291, 8
c. sodalitatibus 298, 14 c. vitae c 464. 2155. 2378
c. mentis c 712 virginis. c. c 1682 c. virtutis
c 2018 -tum amicis c 365 sponsum. c. c 1290
c. pudorem c 1294 -tam carnem c 145 Iustinam.
c. c 1842 -tum. corpus c 1749 -to verti. semine
233, 6 in corpore c. c 191 c. rumore c 1673 c.
sexu c 2171 -ta contemplatione 258, 27 proprie-
-ti c 120 -torum gradus c 91 c. tororum c 242
c. turribus c 645 c. certa c 2830 -tos 239, 4
c. obtutus 286, 10 tirones. c. p c 1 laudabat littera
c. c 19 mores ob c. c 1787 c. armare triumphis
c 2020 -tis. moribus 300, 2. p c 33 c 95 moribus c.
c 1176 c. obtutibus 235, 17. 256, 8 puberibus c.
c 380 c. votis c 1959 c. gestibus c 2117 virgini-
bus c. 2784 soror -tissima c 101 -tissimae virginis
293, 16 virum -tissimum 287, 8 c. Ioseph 310, 12
per -tissimam. virginitatem 295, 12 - caste Chri-
sto famulantibus c 2545
casualis] -lis formae 175, 25 rei formae -li 188, 12
casus] fortunae c. opacae c 1170 fortuito -su 289, 5
tantos -sus a 87, 5 fortunae -sibus 276, 6. c 1904
fortuitis. c. 297, 7 - genus aut numerus vel -sus
c 2840 utriusque -us 195, 18 accusativi c. 196, 1
recto -su 189, 26 per eosdem -sus 163, 16 per
obliquos c. 174, 2 in his -ibus 170, 19 per ceteros
c. 178, 19 quarta declinatio -sibus discrepat 163, 17
cata (κατά). experimentum 491, 20
catacizatus] exorcismo c. 295, 15
cataclismus] spumantis -i caerula 267, 4 post
-mum c 2502 -morum irruptio 63, 8
catacuminus] cum iam c. esset c 683 in -norum
gradu 260, 20 quosdam -nos 273, 5
catalectus] pentametro -to 85, 15
catalecticus] versus heroicus c. 92, 7 -to versu
232, 4 -ti versu 477, 9
catalogus] omnium pedum c. 150, 4 in -go mar-
tium 293, 18 e quorum c. 491, 3
cataplasma] medicinale c. 256, 16 compertum.
c. salutis a 47, 8 caelestis clementiae c. 485, 1
per caeleste c. 258, 14. 276, 1
catapulta] retundens. -tas 298, 1 contra omnes
aemulorum. c. 201, 25 iaculorum c. 230, 10
cataracta] -a Olimpi 502, 2 -is vorantibus 237, 10
catasta] molosorum c. 493, 5 -tarum crudelitatem
301, 23
catax] Vulcanus cātax c 1349
categoria] Aristotelicas -ias 277, 6
catena] artissimo -rarum repagulo 202, 10 c. nexi-
bus 279, 12. 285, 19. 294, 21. 309, 26 arta c..
vincla c 1210 spiritalis clientelae -nis 61, 3 fer-
ratis. c. c 546 iuramenti. c. c 936 nodosis c. c 936
nexus. c. c 1836 strictis. c. c 1481
caterva] o quanta c. 281, 18 numerosa. c. 285, 15
veneranda. monasticae classis c. 322, 15 magistro-
rum. c. c 880 innumerabilis Dei sacerdotum c.
481, 5 discipulorum c. 490, 16 quartam -vam
c 2625 omnem sodalium meorum c. 478, 6 spe-
ctante circi -va 283, 19 spissa. c. c 996 densa
. c. c e IV 7, 19. c 1547. 1957. 2076 vasta. c. c
e IV 6, 8 sequestrata. c. 63, 6 excepta secundi
sexus c. 67, 10 cum c. vastae vexillationis 253, 20
cum c. contribulium 230, 17 quod dum spon-
derent. -vae c 2348 cum quadringentis -varum
militibus 69, 8 cum ingenti c. falange 70, 10
c. stragem 313, 3 c. servantum foedera c 488
densarum c. 501, 14 aequoreas. -vas c e IV 1, 7
c. moenibus obstructas c e IV 7, 24 fames con-
sumpsit. c. c e IV 7, 23 contra tironum Christi
c. 240, 19 omnes. virginum c. 245, 11 investes
puerorum c. 273, 4 armatas. c. 289, 6 plures. c.
c 408 Romani regni. c. c 548 vulgi tantas. c. 1184
alloquitur. c. c 1585 ad superas. c. c 2161 contra
bellantes. c. c 2470 propriis -vis a 75, 4 quae
scandunt c. a 86, 4 fraternis sodalium c. 229, 7
populantes c. 264, 2 militum Christi -vis 297, 5
virginum c. 303, 7 angelicis. c. 308, 4. c 709. 892
praepetibus. c. c 14 nefandorum. c. c 199 nume-
rosis. c. c 657 aethereis. c. c 794 faustis. c.
c 1247 spissis. c. c 1666
catervatim 65, 8. 81, 6. 170, 7. a 34, 3. 36, 2. 62, 6.
75, 9. 232, 9. 237, 25. 242, 7. 258, 19. 260, 12.
278, 26. 290, 11. 309, 4. c 662. 1579. 1609. 2349.
2454. 2878. 2901. 479, 11. 492, 9
catharus] -ros id est mundos 484, 21
cathedra] pontificalis -rae 257, 16. 271, 20 in -ra
pestilentiae 271, 14
catholicus] -ca. ecclesia 248, 10. 313, 13 fides -ca
272, 15. c. 486, 10 -cae fidei 253, 1. 256, 11.
274, 20. 275, 14. 278, 21. 280, 13. 282, 8. 299, 10.
316, 16 c. vernaculus ecclesiae 61, 5 ecclesiae c.
481, 11 fidem -am 289, 1 ad f. c. 278, 26. 281, 19.
303, 3 extra c. ecclesiam 481, 13 in -ca. ecclesia
249, 6 in c. basilica 303, 20 a c. ecclesiarum fide
236, 1 a f. c. 484, 6 de f. c. 486, 15 -ci patres
74, 24 c. 308, 9 -ca Patrum decreta 69, 14 c..
monimenta 73, 19 -corum patrum 232, 18 qui-
dam c. 236, 10 c. ecclesiae 242, 3 c. coetibus
295, 16 in consortio c. 300, 18 pacem. c. 482, 14
in c. coetu 486, 4 -cas Christi bernaculas 230, 2
quilibet de nostris id est -cis 484, 18
catulus 161, 7 -li glattilant 180, 4
caula] -las. bidentum c 1036 regales. c. c 20
cauliculus] succulentus c. 237, 19 quasi quosdam.
-los 62, 11 -lis florens a 50, 4
caulis] decerpere -em a 46, 3
cauma] aestivo. -mate solis a 100, 73 in torrido
solis c. 279, 2 sub. torrido solis c. 288, 10 cale-
scente. c. 501, 13 horrida -mata solis c 1192
caupo] fallax c. a 2796 -onis. tabernam a 78, 4 cau-
pones 162, 22 angelicis -onibus 269, 14
caurio] pantherae -riunt 180, 13
cautela] humilitatis c. 246, 5
cauterium] torrido dogmatum -terio 256, 18
cautes] quae tundunt caerula c. a 92, 1 siccis
-tibus p a 32 praeruptis scopulorum c. 258, 1

- causa] c. ruinae a 76, 3 dispar c. volandi a 42, 2
 ea potissimum causa 242, 16 cunctorum -sam
 esse malorum c 2585 prosodiae -sâ 93, 14 regni
 caelestis c. 249, 4. 270, 7 c. fortunae c 1460 eâ.
 c. 500, 10 de -sa nostrae necessitatis imminendi
 503, 2 — dirimuntur -sae c 2662 diversas ob
 -as 483, 1 tantis -sis a 54, 1 certis . c. 233, 15
 his . de c. 320, 16 pro quibus c. 481, 17
 cavanus] adinstar cavanorum 318, 6
 cavea] -vearum clustellis 284, 6
 caveo] de quibus cautum est 73, 13 novissimo
 versu . c. legitur 80, 11 ut in basilica . c. est
 186, 28 sicut in historia ecclesiastica c. est 197, 6
 unde c. est 272, 12 in quo c. est 278, 9 ut saepe
 c. est 311, 21 quod a poeta . c. est 316, 5 prae-
 sertim cum de illo c. sit 263, 7 devexa -veri c 762
 sub praetextu -vendi noxam 269, 26
 caverna 167, 7
 cavernosus 177, 12
 cavillatio] cum furibundo -tionis ludibrio 77, 7
 cum cachinnanti -ione 302, 4
 cavillor] fraternae hironia dilectionis obtentu -la-
 batur 493, 15 -lantes 316, 20
 cavo] -vatis codicibus 233, 12
 cavus] sum -va a 68, 1 -vum vitrum c 912 aere -vo
 a 75, 3 -va antra a 73, 1 c 918 c. robora 501, 17
 cedo] his -dit. -dit 243, 24. 25 c. cui tippula
 limphae a 100, 41 nectare fetor c. c 1232 vela-
 mina mafortibus -dunt 318, 5 sidera . c. lumine
 solis c 180 non c. corpora poenis c 1061 quis . c.
 praecordia c 1153 si ab ordine -dat c 2840 ser-
 monum stimulis -debat c 1818 Petro -ssit victoria
 c e IV 1, 32 natura . c. a 19, 2 secus c. 278, 15
 Iustina non c. 296, 3 lucis radius . c. c 1403 cede-
 bat machina poenae c 1827 enerviter -dendo
 193, 12 aemulorum vesaniae -dens 274, 4
 cedrus] Libani -ros 77, 4
 celebrer a 34, 6 Antonius c. 266, 3 qui celebris
 habebatur 285, 5 quem . -brem . praedicat orbis
 c 2559 -bre municipium 70, 10 c. tropeum 317, 11
 -bri rumore c 899. 1517. 2112 laude -bres c 2551
 -berrimus gerulus 231, 6 c. Cappadox 263, 11
 patrum c. 265, 6 c. rumor 293, 1 aruspicum c.
 295, 9 c. Gregorius c 710 -berrimum . genus 258, 15
 c. . profetam 70, 2 c. exodi candelabrum 66, 9
 -berrimo triumphorum spectaculo 70, 8 in c.
 municipio 282, 1 praecessores -berrimi 78, 2 -ber-
 rimos bellatores 275, 8
 celebros] quam -brat totus mundus c 678 quem .
 mundus . brat c 800 mundus . c. praecordia to-
 tus c 1675 natalicia -brant 308, 9 quos c. mo-
 numenta librorum c 392 paschale monumentum
 c. 483, 23 ut mundus -bret praecordia c 1665 prae-
 sentem diem -bremus c e III 42 cum Ioseph
 volumina -brent 310, 13 uberius cetera quam c.
 sollemnia c 906 psalmodiae concentum -brabant
 305, 19 quam licet -brarent agmina c 2165 ana-
 stasis dominica -bratur 271, 5 laudes -brantur
 c e IV 12, 9 missarum sollemnia c. 293, 17 ut
 fama -bretur c 2143 cum sollemnitas -braretur
 289, 16 cum -brarentur libamina c 980 Christi
 -brare triumphos c 905 incipiat c. viros pagina
 c 1076 orationum officia c. 484, 4 sollemnitate .
 c. 476, 3 festivitatem -brasse 65, 8 convivia c.
 484, 26 -brans sollemnia paschae c 1577 festi-
 vitas -brata 67, 15 Lupercalia -brando 306, 22
 -brandis rumoribus 305, 3 virginibus corporalis
 pudicitiae praecordio c. 228, 26 c. festis c 2221
 celer . advenit sacerdos c 1551 c. effectus rerum
 c 1573 nihil . tam c. esset a 48, 5 nec natura sinit
 celerem natam a 38, 4 serpo -rimus a 73, 1 -ri-
 mam liburnam 230, 22
 cella] gurgustia -lae c 1300 condere -lam c 2411
 c. migravit in almam c e III 13 sanctam . c. c 2235
 c. irrumpere 305, 18 -larum claustra 502, 3
 cellula] angulosis et opertis -lis 232, 3 in c. 233, 20
 celo] pretium fundi -larant c IV 1, 24
 celsitudo] angelica c. 239, 15 sublimis c. 243, 25
 futura . c. 246, 20 immensae proceritatis c. 251, 13
 venerandam -dinem vestram 75, 16
 celsus] patris -sa potestas c e II 28. c 1706 machina
 c. c 1386 poli -si c 1122 -sam . ad urbem a 60, 9
 culmen -sum c e V 6 c. regnum c e IV 11, 4
 c. . Olimpum c 1537 aethera -sa p c 32. c 429 cul-
 mina . c. a 86, 4. c 953. 2759 praecordia c. c 1123
 fastigia c. c 2244 collibus in -sis a 60, 9 rupibus
 in c. a 92, 1 arcibus ex c. a 92, 8 c. . fornicibus
 c 237, 10 — celsior . possum turgescere a 41, 3
 celydrus] squamosa contextum pelle -drum c e IV
 2, 29 squamigerum . c. c 2399 luridum c. 489, 2
 disrumpens membra -ri c 2437 altato . sceptri in
 vertice -o 479, 18 vide chel.
 cenaculum 63, 12 in -li solario 317, 2
 cenidus] molles sorde cenidos c 2518 vide cinedus
 cenodoxia] elationis c. 245, 9 rumusculos -ae
 239, 19 quam dicunt Cenodoxia Graeci c 2679
 cenosus] -sas paludes a 43, 1
 censeo] iambum formari c. 158, 16 verba . iambo
 mancipari c. 163, 26 exempla . propalanda c.
 173, 13 (bonum) propensius laudari c. 238, 4 nec
 praetercunda censeo . praecordia 308, 6 cui Con-
 stantinus -sebant saccula nomen c 540 hunc
 pedem . excludendum -suerunt 82, 9 quem
 anticipare . illicitum fore c. 483, 20
 censura] rectae legis c. a 23, 2 firmitatis c. 174, 2
 divinae sanctionis c. 252, 8 canonicae veritatis c.
 256, 12 divinae potestatis c. 267, 5 ultrix divini
 potentatus c. 272, 3 acerrimae castigationis c.
 274, 15 aequa veritatis c. 493, 3 vindex c. To-
 nantis c 1391 praeae legis -ram 311, 21
 census] amplum . -sum c 2384
 centenus] -na metrorum disciplina 150, 10 -nae
 frugis copia 243, 4 undecies -na milia c e IV 7, 32
 c. . metrorum genera 476, 10 -nos . cantus a 13, 3
 per c. gradus 258, 5 c. . maniplos c 114 decies
 denas (vel vicies) quina id est centenas . proposi-
 tiones 76, 5 -nis varietatum speciebus 82, 3 c.
 urnis a 78, 7 c. pedibus a 100, 68 c. metrorum
 generibus 232, 25 cum c. meritorum manipulis
 244, 10 c. ac septenis pedibus 252, 1 c. plagis
 c 2269
 centies] c. diurnis . horarum spatiis 287, 13 c. ex-
 orans c 1511 c. et milies 497, 21
 centrum] ex -ro c 216 in c. 271, 9 in medio c.
 c 916
 centum] viros . c. c 256 c. milia c e IV 7, 34
 centuplus] -lis metrorum frondibus 77, 21
 centuria] in -riis et milibus 242, 1
 cenum] squalentis -ni 285, 2
 cephal] tollens c. p a 20 extollit vipera c. c 1016
 cera] c. liquescens 295, 8 ut c. . liquescit 305, 17
 dum colles ut c. fluunt c 1657 c. machinâ clau-
 sum c 1599 -arum fluctus adinstar c e IV 11, 9
 flavescens c. gurgustio 234, 4
 cercilus] humilitatis c. 239, 6
 cerebrosus 177, 12
 cerebrum] eruentatum . c. c 2632 triplicis -ri 272, 7
 cereus] -ea castra 232, 1
 cerno] tetra Tartara c. a 100, 22 totidem corbes .
 -nit c 320 -nunt qui lumina primi a 81, 5 bibli
 seriem . c. c 1296 dum c. dominum c 2255 dum
 c. . sponsas expendere censum c 2384 ni prius .
 plumas pigrescere -nam a 63, 9 quamvis . con-
 vexa cacumina c. a 71, 5 oroma . -nebat c 1276 -ne-
 ret ut numquam Phoebum c e IV 2, 17. c 1030
 verbera . pati cum . c. artus c 2306 necem -nes
 c 1562 c. rerum miracula tanta c 1406 raro me
 quisquam -net a 35, 3 rerum spectacula . crevit
 c e IV 5, 15 quam . crevisti . vetustam c 632 quam .
 ut crevere . remeare parentes c 1902 vix -itur una

- a 8, 2 c. dactylus c 1598 haec c. oramen suggestisse 491, 16 disciplinae. calculari -nuntur 71, 23 nomina. in hoc discrepare c. 176, 5 -nite. ut venient c 194 sanam lectoris c. dextram c 1008 signacula. -nere 65, 21 spectaculum. c. 66, 21 c. me nulli possunt a 2, 1 oculis. c. a 72, 3 c. -murmura Martis a 96, 5 splendentem c. solem c 1418 non gestit c. vultus c 718 quem desistit c. numquam c 1033 c. quam reliqui quirent c 2247 -nens invictam. constantiam 275, 2 nec tanta prodigia c. 279, 18 c. figuram c 597 haec miracula c. c 665 c. miracula rerum c 919 geminas per somnia c. c 715 c. vexilla c 1104 fulmina c. c 1775 -nentes lumina Phoebe c IV 8, 9 parentes. pignorum funera c. 309, 5 tanta prodigia. c. 283, 7 -nenda. spectacula vitae a 16, 1
- cernulus inclinabatur 69, 10
- cernuus 164, 10 c. corrui c e IV 1, 31 acclinis et c. 70, 3 ut patrem c. oraret c 1514 ceu cernuus 479, 20. 491, 6 -nua. graditur c 599 -nua curvaque vetustate 247, 11 -nua colla e 378 toracidas ad solum -nuas diruit 287, 5
- ceritus 171, 23
- certamen apostolorum 482, 29 laboriosi. -minis 230, 6. 245, 11 cursum c. 248, 2 fautor c. 289, 9 palestram -minis 307, 8 -men. secundum c 2544 ad extremum. c. c 1161 victor -mine miles a 91, 7 c. cursus a 100, 39 in c. nostro c 140 circo victor c. c 197 voti c. c 573 nostrae c. vitae c 870 crudo c. c 1548 primo. c. c 2486 capitis c. a 86, 5 veneror -ina a 88, 5 rediviva c. 241, 3 ad belli c. cruda c 276 torrida. c. c 1258 belli c. saeva c 1552
- certatim c e IV 8, 10. 231, 18. 260, 10. 261, 11. c 1574. 2179. 501, 13
- certo] -tat carnem frenare. spiritus c 103 genus humanum. elidere c. c 922 -tant abscedere c 664 cum mundi scammate c. c 2004 ut diris -taret demonis armis c 1858 contra bellantes. -are cattervas c 2470 -tantis bella puellae c 1924 Silvestri c. castimonia 258, 18 qua -tantes. bravium percepturi sunt 75, 7 contra c. arte magistros c 568 venabulis naviter -tandum 240, 6
- certus] -ti substantia partus a 97, 5 -to numero 92, 15 -tā. mensurā 477, 8 cum pro -to noverimus 236, 2 suffragia -ta p c 12 praesagia c. c 594 -tos pupillarum conspectus 230, 12 -tis ad stipulationibus 232, 11 c. -causis 233, 14 c. vocabulorum proprietatibus 241, 24 commentis. c. c 1629 -tissima definitione 85, 5 -tissimis experimentis 290, 3 - certe a 52, 3. 194, 10. 316, 3. 318, 6. c 208. 282. 855. 918. 1014. 2839. 474, 9. 481, 14. - certius. expediri 88, 5 c. cognosci 81, 9 c. promulgat c 327 c. cognoscere 90, 15. c 1273 c. animadvertere 481, 16 - pentaptota -issime fiunt 178, 13
- cervix] fessae mentis -vicem 320, 18
- cervicula 181, 10
- cervus] cornigeri -vi a 88, 5 cervi rugiunt 180, 5 -vos licet ore rudentes a 39, 2
- cervulus] natricis ermula cervulusque 489, 4
- cespes] fecundo -ite a 51, 1 viridi de c. a 34, 2. 50, 2 de c. ruris c 118 de c. crescens c 339 sub c. ruris c 1722 fecundo Britanniae in c. 492, 10 florentes saltuum -pites 233, 3 laeti c. c 225
- cesso] non c. canens a 22, 4 exemplar. monstrare non -sat 246, 19 nectere non c. verborum retia c 1847 bernas pascere non c. c 2211 certare non -sant 240, 21 cum -set cyclos Olympi c 1658 ut. nec tamen. -saret sportula c 1615 -sante librorum suco 237, 23 c. felicitatis opulentia 502, 12 -santibus stibariorum. quassationibus 67, 15 latebris c. 65, 13
- cestus] proprio -tu c 2860
- ceterum 483, 7
- ceterus] -ra. turba c 270. 437 pars exterior. c. a 32, 2 materia. c. a 61, 2 hic versus et -ri similes 87, 27 c. omnes 91, 40 c. sinzigiarum pedes 201, 16 ceteri Graeci 202, 22 -rae passiones 95, 1 -rorum omnium (metrorum) 82, 4 beato c. contubernio 239, 16 c. praeconia 242, 18 c. consortio 275, 10 -rarum virtutum 244, 2 -ros omnes 89, 14 ut c. mortales 289, 13. 310, 19 c. valitudinarios 310, 2 c. -consortes 312, 10 inter c. libros 500, 14 inter -ras (apes) 233, 13 inter c. virtutum infulas 234, 11 -ra membra a 28, 2. 84, 2 c. scuta a 70, 3 c. apocriforum deleramenta 256, 12 c. virtutum. praeconia c 146 c. fercula c 401 c. -sollemnia c 906 c. -vitia c 2475 c. -agmina septem c 2730 c. properant a 53, 4 quamlibet. fulgescant c. c 73 ante c. apostolorum praeconia 234, 23 et cetera 179, 2. 191, 8. 198, 4. 203, 26. 304, 23 et c. similia 77, 16. 157, 2. 158, 23. 199, 9 c. huiusmodi 83, 2 inter cetera sic ait 89, 9 -ris sodalibus 306, 7 c. -reconciliantibus 289, 11 praestantiores c. 245, 10 c. ecclesiis 65, 17 c. -flagitiis 269, 24 c. virtutum charismatibus 292, 1 cum c. 477, 7 prae c. mortalibus 251, 3. 297, 9 prae c. creaturis 234, 3 prae c. urbibus 293, 21 in c. -declinationibus 169, 15. 172, 16
- cetra Christi c 2672 gestat -ram Patientia c 2631 ceu a 53, 4. 100, 59. 240, 15. 264, 3. c 193. 270. 985. 1115. 1219. 1239. 1370. 1561. 1634. 1643. 1791. 2057. 2130. 2338. 2458. 2620. (= et) 2853. 479, 20. 490, 8. 491, 6. 492, 16. 493, 5
- chaos inferni c e IV 6, 7 nullum. explosae collisionis ch. 81, 7 ch. immensum a 79, 10 in antiquum ch. 267, 5 ch. obstrusum c 511 absque chao c 2348
- chalib] -bis. metalla a 25, 3 ch. -stricta ligamina c 1213 -bem prolapsum c 868
- charibdis] nefandae gentilitatis -dibus 305, 7
- charisma] sacrosancti spiritus -mate 236, 4 singularia. -mata c 289 spiritalium -matum 62, 2 ch. gratia 67, 22. 273, 1 septinariam ch. distributionem 72, 22 in catalogo ch. 234, 16 prae ceteris -matibus 292, 1 balsamorum sacris ch. c 680
- charta] -tis inserta c 544 vide carta
- chelidrus] horrenti -ri 309, 4 reptantem. -rum c 811 vide celydrus
- cherubin] -conclusisse recapitulatio geneleos. declarat 245, 23
- chiliarcus] -co id est tribuno militum 267, 19 ch. -insequente 307, 12
- chirogrator] ut psalmista -fatur 271, 15 vide cirografus
- chorda] musica ch. fibrarum a 13, 4 -darum. odas c 66 pulset pectine -das c 67
- christianus] -nae religionis 308, 19. 481, 11
- Chriticola 185, 19
- Chronica Eusebii 88, 26
- chronographia] -phiae opacis. syllogismis 493, 9 vide cronografus
- cibus] -bi inopia 308, 22 absque -bo a 47, 1 luxus. -borum a 40, 3. c 2487 dapibus c. a 63, 8 alimenta c. a 91, 11. c 342. 1610 munera c. c 1592 c. fercula 484, 10
- cicada] garrula. c. a 68, 6 -dae fretinniunt 180, 3
- cicatrix] rubra c. c e IV 6, 9 peccati scaeva c. c 2469 sine castitatis -rice 297, 5 probrosas apostatarum -rices 302, 1 c. criminum 235, 2 visis vulnere -ricibus 255, 16
- cicindile] lucernarum -dilibus 271, 8
- ciclas] -lade auro texta 298, 20 membris auferre -lades c 2263 pretiosis -ladibus 278, 4 c. -spiritalibus 281, 17 propriis. c. 306, 15 quam peplo elamidis necnon c. ornat c 610
- ciclus] spatiosis. -lis a 48, 2 vide cycus
- cicneus] usque -neam canitiem 255, 10
- cienus] -ni desistant 180, 2 -nos. fugaces a 57, 4

- ciconia a 31 -niae gratulant vel glottorant vel
citalant 180, 3
- cieo] -iet ad pugnam mentes discordia c 2657 cer-
tamen stuprorum bella cient c 2545 corda ciebo
a 68, 1 mihi latrantes bella ciebut a 65, 8
- cilindrum 167, 13
- cimbalum 164, 21
- cimentarius] dilubra. a -tario. compacta 262, 4
- cimeterium] in -terio 299, 15
- cincinnus] temporum -ni 318, 4 fortis -norum
crinibus 246, 12 c. caesarie 312, 5 c. crinulus
297, 3 c. crinibus 485, 4 -nos capitis a 100, 44
- cinedus 167, 10 vide cenidus
- cingo] pampinus. -git. botros c 178 quae circum.
cortex. c. c 237 quae regum capita c. 483, 12
quam. bina. -gunt emisperia 63, 1 quam glaciales
Alpium saltus. c. 258, 1 qui mortis poculo -xit
c 866 factura. circumvallata -gitur 72, 5 ab utra-
que parte. c. 169, 24 ut. membra -gerentur
279, 11 illum nec terrae nec possunt -gere caeli
p c 30 densa -gente corona c 1650 capitellis un-
dique -ctum c e III 79
- cingulum] ad militiae c. 288, 6
- cinis] -neri. simillima a 19, 4 in favillam et -ne-
rem 289, 3 in c. c 1391 -nerum reliquias 65, 2
reliquias c. a 52, 8 fulvis favillarum -neribus
321, 13. 484, 13
- cippus] nodosi -pi 279, 4 rigentis c. 279, 5 -pum
findit c 1197 -porum vincula c 1196
- circa. incestum 479, 12 caput c. a 74, 9
- circensis] praeconia -sium 231, 9
- circilus] -li carina 489, 14
- circiter 282, 2. 287, 11. 478, 13. 489, 9
- circio] ex Hiberniae brumosis circionis insulae cli-
matibus 489, 8
- circius] brumali circio 72, 16 a c. proficiscens
303, 5 (cf. a 69, 3)
- circulus] teres lunaris globi c. 237, 5 metam -li
72, 21 tereti. c. rotunditate 237, 12 latitudo
c. 483, 11 paschalis c. 483, 24 usque ad per-
fectum pleniluni -lum 72, 7 decemnovalem later-
culi c. 483, 17 volvente mensis septimi -lo 67, 17
zodiaco c. 73, 5 labente annorum c. 203, 17
emenso unius quadragesimalis c. 243, 1 rotante
anni c. 308, 8 de zodiaco, duodecim signorum
c. 477, 18 ter bino. annorum c. 489, 9 reciproca
-lorum vertigine 72, 1 post totidem generatio-
num -los 69, 3 per septem annorum c. 251, 19
evolutis. XCVIII. lustrorum -lis 69, 18 paeteri-
torum evolutis annorum c. 75, 2 affectus c. con-
ciliasse denoscimur 75, 2 quater denis annorum
c. 267, 14. 287, 10 quinquies bilustris temporum c.
267, 16 reciprocis annorum c. 271, 4 DXXXII.
annorum c. 485, 25
- circum se 82, 18 quae latrant inguina c. a 95, 11
- circum praepositio 198, 15 circum. cingit c 237
- circumamicio] -cta meritorum varietate resplen-
dens 244, 7
- circumcludo] longis sillabis -sa 169, 24
- circumcingo] quae circum. cortex velamine cingit
c 237
- circumdo] -dedit me. gemmis 298, 19
- circu(m)eo] apostolorum et martirum limina cir-
cuisti 259, 10
- circumflecto] numquam -ctitur (antepaenultima)
152, 5 paenultima. c. 177, 8 nonnunquam. c.
177, 29 -flexa prosodia 173, 8
- circumflexus 199, 21. 25. 200, 2. 23. 24 -flexo
accentu 160, 29. 166, 18. 168, 27
- circumgiro] creaturae, quam. vertigo caeli. -rat
239, 13
- circumlatro] undarum -trantium 203, 12
- circumquaque debachantes 288, 9
- circumsaepio. densis. agminibus -ptus 230, 21
- circumvallo] cacumina -lantes 231, 19 factura
-lata cingitur 72, 5
- circumvenio] principem. -nire 317, 4 spe -ventus
inani c 2695
- circus] in -ispectaculo 283, 13 in c. caterva 283, 9
- cirografum protoplastorum 62, 7 c. protoplausti
482, 16 priscorum c. 489, 1 vide etiam chirographor
- cirrus 160, 28 -ros capitis c e IV 7, 15 -ris crispan-
tibus 305, 15 c. decens c 2177
- cistella] septem corbes vel -tellas 67, 3
- cisterna] gelida -nae limpha 237, 7 in. c. latebra
274, 6 c. latebram c 1027 exanthlare -nis c 219
- citerior] in citeriorem alvei marginem 286, 10
- cithara] fidibus -rae c 65 -rae crepitent a 13, 2
c. sonant 180, 5 fistula cum -ris reclamans c 373
- cito] (productio) aut -tata aut lenis. profertur 200, 9
- cito IV 1, 21. a 2, 2. 30, 7. c 1827 -tius c IV 2, 23.
8, 14 puncto c. c 1193 dicto c. c e IV 3, 9. a
100, 39. 258, 13. 277, 7. 289, 20. 293, 14. 294, 17.
295, 8. 310, 1. c 1021. 1100. 1135. 1473. 1754.
1777. 1797. 1962. 2395
- citra pontum 304, 8 c. modum rumoris 490, 7
- citro] ultro -roque 245, 14. 296, 4
- cittum] -tis granisque rubentibus referta 236, 18
granis c. que referta c 1596
- civis] supernorum -vium 234, 10. 239, 15. 246, 19.
256, 8. 292, 8 participes faciens Romanis -vibus
c 2100 c. impendens. palmam c 2408 quod. -ves in
limine cernunt c 1362 ut c. . mallent c 2389
quos gerit. Britannia c. c 878 rogitat c. c 2409
moribundis -vibus c e IV 7, 33 miserandis c.
309, 8 c. laetis c 553 miseris. c. c 820 c. . mortis
discrimina passis c 2563
- civitas] haec est c. 259, 7 c. Constantini 260, 1
gloriosae -tatis Dei 66, 22 in libro c. Dei 237, 17
almae c. 241, 7 conservandae c. 254, 9 episcopo
c. 254, 19 patronus c. 309, 6 populosae c. 309, 9
hanc veteranam -tatem 259, 14
- clades] miseri -dem c 1485 letiferam c. c 1938
multavit -de c e IV 7, 30. c 1608 ex hoc. gig-
nuntur fomite -des c 2696 spurcas. c. c 768 pel-
lentes corpore c. c 1083 mortis. c. atras c 1746
-dibus horrendae. leprae a 94, 7 eisdem c. 272, 3
clam a 73, 1. 297, 13. c 2590. 497, 15
- clamis] -midem pepli a 17, 3 peplo -midis c 610
induit eam -midem suam 259, 1 pro adeptae inte-
gritatis -mide 268, 4
- clamo] nimphas non c. . istuc p a 10 in bellum c.
cohortes a 75, 8 Ebrea quem -mat. lingua c e IV
9, 6 quem pater. bis c. ab arce c 495 c. barbata
bombis c 2789 quem -ant Titan c e II 6 Titan
quem c. c 25 quem c. Ini c e III 36 populi -ma-
bant. Tonantem c 590 quem Deus infidum -mavit
c e IV 2, 5 quem. c. voce proterva c e IV 2, 11
-mante pio. Christo c e IV 4, 3 c. Deo c e IV 5, 7
- clamor] vulgic. c 582 c. vocis c 2630 tanto -more a 68, 3
- clamosus] -so carmine c e III 49 -sa voce c 2817
- clanculo] talenti foenora. -lantur 492, 2
- clanculus] -lum 164, 22 enigma c. 76, 16 -lo cor-
dis cogitatu 74, 5 -lis. latebris 297, 15 c. . misteria
c 837 -la furta c 1489 prophetarum c. dicta c 1629
- clancule 491, 21
- clandistinus] -na. conspiratio 274, 8 -nae casti-
tatis 311, 7 c. quietis 320, 8 in -no. speleo 258, 3
-na fraude - num. sofisma 262, 9 sub -no. lati-
bulo 280, 8 rerum. enigmata. clandestina a 8
clandistina instrumenta 477, 5 -nis. tabulis 241, 8
c. . hortamentis 285, 10 c. . stimulis 305, 18
- clangio] tubae -giunt 180, 16
- clango] -git. vox. tubarum c 280 salpax classica c.
c 1549 c. classica salpax c 2459 aquilae -gunt
179, 20 quamvis. classica -gant a 13, 1 cum -et
classica salpax c e IV 5, 18 nondum -gente evan-
gelica bucina 251, 1 ventosis flatibus -gebantur
buccinae 67, 17 -genti. sistro a 96, 5

- clangor] salpicum c. 252, 14 apostolicae c. bucinæ 255, 23 caelestis tubae c. 203, 27 salpiciis c. c. 2613 conciso -gore 70, 12 nondum resonantibus apostolicae salpiciis -goribus 316, 25 raucisonis. c. c. 372
- claresco] uterque gradus -scit 243, 3 ut. -scat 62, 14 quibus ditrochei regula . c. 179, 9 quo facilius. c. 253, 7 ut. ratio -scret 77, 9 quamvis specialiter. c. 272, 14 Iohannes. per totum orbem -ruit 254, 11 Silvester. signis miraculorum c. 258, 1 Hilarion c. 266, 4 vita adeo signis. c. 271, 2 filia. adeo. c. 303, 11 c. Aegypto c. 807 Benedictus c. c. 844 c. celebri honore c. 899 c. celebri rumore coruscans c. 1517 felix Anatolia c. signis c. 2427 foedera. ubertim -ruerunt 229, 11 cum. elementa -ruerint 264, 20 rumore -rescente 301, 1
- clarificus] -ci. solis c. 1689 -cam vitam c. 766 -cis signis c. 1394
- claritas] siderum -tate 72, 22
- clarus] fama c. a. 28, 3 rumore c. 265, 3 bino. munere c. c. 298 c. piscator c. 536 c. regnator c. 539 Christicola c. c. 2086 -ra. evangelii gratia 236, 8 vox c. c. 280 -ri sideris instar a. 44, 7 c. luminis c. 497 pontificis. -ri c. 1035 quem genuit mundo -rum. tellus c. 1452 c. lumen a. 81, 1. c. 1950 c. iubar 65, 14 signis c. c. 1505 -ro. lumine 66, 2 munere c. a. 85, 5 tam c. triumpho 276, 15 famine c. c. 253 dogmate c. c. 1221 c. de germine c. 1676 -ra cum luce c. 2170 -rorum vitam. edicere p. c. 33 rumores sub caeli culmine -ros c. 972 laudes s. c. c. -ras c. 1072 -ris natalibus c. 1265. 1784. 1883. 2359 Titanis -rior orbe a. 100, 53 monimenta luce -riora 73, 19 Proba inter poetas -rissima 188, 28. — -ius enodari 84, 5 c. illustrare 237, 6 eloquentia c. 263, 7 c. nitescent c. 1659 manifestus et c. 150, 7 c. multo c. 917 luce c. 96, 19. 177, 31. 242, 14. 257, 14. 263, 14 solito c. 271, 10
- clasma] violati foederis c. 289, 11 hoc c. tetrum c. 2257
- classicus] -ca salpex c. e. IV 5, 18. c. 2459 salpex c. c. 1549 -cis nautarum cohortibus 230, 20 rauca. -ca a. 96, 5 c. sistri c. 2613 supernae salpiciis cl. 203, 27 salpictae cl. a. 13, 1 cl. salpictae 240, 7 bucinis per cl. crepitantibus 70, 12
- classis] monasticae c. 322, 15 -sibus. geminis c. e. III 47 binis c. 269, 1 calles ut pandam -sibus a. 92, 4 tonsis trudunt -ses a. 95, 8 -sibus adiecti 492, 9
- clatri] -trorum obstaculis 284, 7 ante theatrales spectacula -tros 300, 5 de -tris amfitheatri 280, 1 de -tris. artis c. 1235
- claudio] carcer passuras -dit. poenam c. 2319 ante diem, qui vitae lumina c. c. 2820 virum -dunt ergastula c. 1209 donec -debat. vitam c. 593 genitrix c. . fibras c. 1795 heu! chaos. -deret cuncta latebris a. 79, 10 -dent. limina portae c. 2451 -sit. caelum c. 259 vitam funere c. 984 cum vir mundanae -sisset limina metae c. 2129 donec -sissent saecula metam c. 2159 — occiduo -dor (sole) a. 51, 6 qui pyrrhichio -ditur 95, 9 -duntur lumina leto a. 61, 4 c. lumina somno a. 100, 6 (accentus) tribus locorum limitibus c. 152, 4 dum tenebris -duntur lumina c. 959 qua virginalia corpusculum -debatur 293, 12 ut quartus pes dactilo -deretur 96, 18 caelorum -dere limen c. 15 -dens lumina a. 39, 6 retibus. -dentem praedas c. e. IV 5, 4 -dentes labra c. 2834 -sae. tumbae c. 279 mel. cerarum machina -sum c. 1599 c. corpus c. 1789 operculis -sa 251, 4 c. latebris c. 305 -sas. latebras c. 836 competa c. -sa 1538 foribus -sis c. e. IV 6, 11 clausis et caecis. orbibus 66, 4 vide cludo
- claudus] crure gemello -dum c. e. IV 1, 20 cruribus atque suris c. c. e. IV 2, 18 -dos et mancos 276, 4 c. iussit pergere c. 473 c. gressibus ornat c. 860 c. surdosque c. 1085
- claustrum] in nodosi cippi c. 279, 4 caeli -ra 249, 17 c. carceris 288, 7 alta supernorum. c. polorum c. 428 aerea portarum. c. c. 457 prisca cellarum c. 502, 4 strictis. -ris c. 2208
- clausula] ultimam fugacis vitae clausulam 70, 15 usque supremum. vitae c. 250, 22 competenti -la 318, 12
- clava. non resultat c. 1346
- clavatus] manicae sericis -tae 318, 3
- clavicula 183, 5
- clavicularius] caelestis -rii 257, 3 caelesti -rio 68, 11
- claviger aetherius 68, 12. c. e. I 6. 485, 15 aetherius cl. c. e. IV 1, 2
- clavis] habere -vem 66, 2 facundi sermonis -vo 264, 5 dum thesauros. reseraret -ve c. 513 virginia. cl. c. 837 gracili sermonum cl. c. 2864 -ves caelestis regni 485, 14 occultis -vibus 69, 16 cl. verbi clustella resolvens c. 2152
- clemens] salvator c. c. 399 c. . auctor c. 845 c. . defensor egentum c. 1764 expurgans. cl. c. 2886 -mentis dextrae c. 1911 sacerdotem -mentem c. 524 auxilium -mens c. 17 -enti suggestionis consilio 247, 20
- clementia Romae c. e. III 26 solita. c. 297, 12. 485, 4 cui dat c. nomen c. 525 caelestis -tiae 300, 9. 485, 1 adiuro per -tiam Christi 478, 7 illinc redeundi -tiam 283, 11 solita -iā Christi c. 2088 cl. sua solita 296, 9
- clementer c. e. IV 13, 4. a. 77, 2. 252, 20. 262, 13. 283, 6. 291, 12. 318, 10. 322, 14. c. 17. 493. 2825. 501, 10
- clericalis] in -li gradu 288, 5
- clericatus] ab ecclesiastici -tus gradu 286, 17
- clericus] in capite -corum 483, 12 quidam sacerdotes et -ci 482, 21
- clerus c. e. III 27 (ad) infamiam -ri 274, 21 in -ro degentium 317, 24
- clibanus] auricalco -ni 66, 8 c. globos 252, 18 in -num plurimo sarmentorum fomite succensum 276, 16
- clientela] spiritalis -lae 61, 3 familiaris c. 297, 6 lamentantis c. 306, 12 (cum) c. sodalibus 314, 3 c. . singultibus c. 2254 priscam -lam 489, 13 cum omni domesticae sodalitates -la 272, 5 (cum) bernacula -la 279, 19
- cliens] sodalitates fraternae c. 489, 7 devoto. -ti c. 686 eiusdem sodalitates -te 493, 1 calones et -tes 241, 22 miserorum. -tum c. 2609 a. domesticis -tibus 306, 6
- clima] secreti -tis 250, 3 c. . occidui 492, 15 deserto -te caeli c. 2741 e. c. olim septentrionali 480, 5 si -mata cardinalia designat 153, 13 supernis caeli -matibus 260, 11 ex brumosis c. 489, 8
- climax] cui c. vocabulum indiderunt 74, 16
- clipeus] in medio -ei a. 70, 4 divino. -eo 258, 21 ferrato apologeticae defensionis c. 297, 20 clementis dextrae c. c. 1911 tali. excusationis c. 485, 22
- cloaca] fetentis -cae 298, 16 carnalis c. 300, 12 ad apostasiae -cam 307, 11 -carum cuniculi 279, 25 fetidas facinorum -cas 281, 18
- cludo] caerula c. a. 48, 4 aperit et nemo -dit, c. et nemo aperit 66, 2 suras. cipporum vincula cludunt c. 1196 ut -dam paradigmata c. 174 lichinus modii non -ditur umbris c. 2168 currentes -dere versus c. 2801 vide claudio
- clunaculum] clunis unde c. dicitur 159, 19
- clunis 159, 19
- clustellum] in arto carnis -lo 319, 7 brevis sententiae -lo 486, 15 arcarum -la 294, 6 verbi -la c. 80. 2152 patefactis cavearum -lis 284, 6
- coacervo 197, 13 quae superius -vavimus 168, 15 flosculos -vans 62, 12 coacervando 203, 8
- coactaneus 197, 14 prae ceteris. -neis 203, 5

- coaeternus 197, 13
 coaequo 197, 18
 coaevus 197, 14
 coalesco 197, 18
 coapto] verba quae superius -tavimus 188, 17 simillima collatione -tasse 71, 21 industriam formulis -tari 231, 13
 coarto 197, 13 quae -tavimus 192, 2 petulantiam. -tantes 266, 7
 coaxo] garrulitas ranarum -xat 479, 11
 cocullus] coculli 170, 17
 coccum] ostri et -ci coloribus 64, 19 -ci murice rubro a 98, 2
 coccineus] tonica -nea 318, 2 pallum -neum 314, 2 -neos.colores c 163
 coctura] -ram.alimentorum 288, 3
 cocus] -corum utensilia 305, 20
 codex] cavatis. . dicibus 233, 12
 codicellus] -li rescriptio 320, 19
 coenubialis] -lis vitae 238, 19. 270, 8 c. militiae 240, 9. 297, 3
 coenubium] Christi -bii famulatu 313, 20 alumnis c. 314, 8 sub regimine c. 317, 23 sub disciplina c. 481, 14 -bia c 871 bisseua.c. 269, 8 bernarum. c. Christi c 1298 -biorum instituta 233, 11 c. seges 264, 16
 coepi] rursus c. esse discipulus 477, 16 -pit complecti 306, 1 cogere poenis Christicolam c. c 1051 miles c. .vexare negantem c 1189 proles c. narrare.parenti c 1798 contra creatorem.turgescere c. c 2738 -perunt reddere grates c 591 olli Christo c. reddere grates c 1603 apostatare -perat 287, 1
 coëpiscopus 197, 13
 coërceo] mundum sermone -cens a 100, 64 invectionis severitate -cuit 254, 5 vide coherceo
 coetus] conglobat in -tum sophistas c 619 in catholicorum -tu 486, 4 ab eodem -tu Nicolaitae nascuntur 71, 4 -tus gentiles c e IV 11, 3 -tibus.angelicis c e IV 2, 36 cum lixarum c. 241, 23 angelorum c. 260, 4 catholicorum c. 295, 16 sanctorum c. 297, 4 angelicis.c. c 1070 cum caeli c. almis c 2442
 cogo 197, 20 fides -git.credere c 42 tempus c. .cludere versus c 2801 tormenta.anthletas -gebant ferre c 2195 cum constitutos.ad militiae cingulum -geret 288, 6 ut c. Victoriam.turificare 309, 20 dum . poenas c. . ferre c 453 (ut). mandibula ferre c. .poena lacertos c 1436 ea causa.disputare -egit 242, 16 opponere.c. 256, 5 quispiam mancipari.-gitur 266, 25 pendere -guntur 250, 6 in patulum c. scandere robur c 1117 ut .comes existere -gatur 247, 4 cum.cruelitas -geretur 255, 3 cum ad carnale consortium c. 270, 6 cum. ad nuptiarum commercia c. 285, 1 in qua.inconsulte c. 301, 7 cum.omnia redire. -gerentur 267, 6 cum.ad turificandum c. 275, 15 domum redire -actus sum 478, 19 ad nuptias.-gere 301, 23 c. poenis Christicolam c 1050 venerandum c. vatem c 2509 -gente.necessitate 233, 15 Caesare.martires ad.caeremonias c. 296, 13 necessitate -actus 74, 7 paterna sollicitudine c. 203, 2 maternis -acta blandimentis 300, 2 -acto.famulatu 319, 8
 cogitatio] indefessa -ionis instantia 246, 2
 cogitatus] clanculo cordis -tu 74, 5
 cogito] quod -tarem.adimplens perficere 478, 15 -taverunt consilium 299, 10
 cognatio] humanae -ionis propinquitatem 74, 22 indefessa.c. instantia 246, 2
 cognatus] -natae propinquitatis 270, 7
 cognitor] claudistinae castitatis c. 311, 7
 cognomen c e IV 12, 2 certo -mine (= nomine) c e III 36 Petri c. functus c e IV 11, 2 ex hominis pecudisque.-mine a 28, 5 esseda.gesto.-mina a 53, 2
 cognomentum] -to nuncupatur 178, 3
 cognomino] spondeus . imus pes -natur 83, 12
 cognosco] feminam non c. 264, 1 -scat vestra almitas.me interrogasse 497, 14 antequam.baptismatis rudimenta -sceret 260, 19 quatenus superiorum sacramenta.c. 295, 18 antequam.oracula c. 65, 4 mulierem.non -novi 275, 5 feminea. c. corpora numquam c 748 sator soboles stupro -novit c 2521 propago.huic misterio concordare -scitur 68, 19 nec . creatura laterculo c. 72, 3 eandem litteram bis elisisse c. 79, 19 spondeus.alternare c. 88, 5 funditus carere (poeta) c. 91, 38 quas.Gregorius pariter copulasse c. 293, 18 nequeo -scere quicquam a 89, 3 easdem.species certius c. concupisco 90, 15 abstrusa Dei c. c 75 gubernandum.carnis c. motum c 834 Christi c. nutum c 1273 c. fronte c 2242 certius nosci 81, 19 strofam.-scentes 286, 3 quamvis. munus.-gnitum fore satageret 297, 16
 cohaereo] integra -rentia 196, 17
 coherceo] mortalium flagitia -hercens 63, 8 vide etiam coërceo
 cohors] septena c. est. a 8, 5 horrenda.-rte c 659 stimulans.-rtes a 68, 2 duco c. a 62, 6 socias.c. a 75, 8 contra bellicosas virginum c. 240, 20 dementes.c. c 1522 Aegypti.c. c 1608 pravus.c. c 2485 catervarum c. 501, 14 classicis nautarum. -rtibus 230, 21 spissis legionum c. 233, 18 supernis.c. 245, 8
 cohortor] clangor.mentes.-tatur 255, 24 Christo falanges.-tante 240, 24 sanctum ad integritatis coronam -tantes 263, 1
 colafizo] palmis et pugillis -zantes 306, 10
 colaphus] cum -phis caedunt c 225
 collare] rigidis -ribus 294, 22 c. artis c 551
 collarium 182, 2 inextricabili -rio 258, 7 ferreis -riis 284, 5
 collatio] simillima -ione 71, 21. 204, 2. 233, 11 ex minimarum rerum c. 501, 11 decem -iones patrum 242, 10
 collaudator, collaudatrix 175, 7
 collaudo] quamvis -dent ora c 2787
 collectanea] Solinus in -nea rerum memorabilium 159, 10. 198, 13. 26 -nea r. m. 169, 2. 196, 25
 collega] praefatus c. 263, 12 praefatum -gam 252, 5 collegium] angelicae sodalitatis c. 485, 7 inseparabili a. s. -gio 245, 8
 collibertus 193, 20
 colligo] tripertita.definitio huiusmodi differentia -gitur 197, 7 quod.fuerit, ex hoc.-gitur 290, 3 in arsi -guntur tempora terna 191, 20 quae quadripartita.ratione c. 194, 4 qualiter.ypercatalectici versus.-gantur 477, 10 quo argumento. colligi queat, utrum.an. 152, 1 conici et -gi 249, 2 somni coniectura -gi . fas est 263, 4 exempla -lecta 167, 17 -lectis in cumulum glareis 195, 14 c. buccellarum crustulis 67, 3
 collis] de -lis cacumine 251, 11 montes -lesque c e IV 11, 8 c. ut cera fluunt c 1657 -libus in celsis a 60, 1
 collisio] -sionis additamenta 78, 9 explosae c. 81, 6 scopulosas.labdacismi -siones 321, 1
 colloco] ubi seni.gradus -cantur 295, 16 firmamentum fidei.in Petro -catum 486, 18
 colloquium] post caeleste c. 232, 16
 colludium 182, 3. 196, 25 ab illecebrarum -dio 251, 2 lurida.saevi -dia luxus c 2110
 collum] -li crepundia 278, 14 -lum constringere a 80, 5 c. adstringentes 279, 13 c. lunulis ornari. concupiscit 246, 9 c. nectunt c 1211 ferro supponere c. c 1874 -lum constringere c 2332 boias in -lo nectunt 274, 21 c. conexum 301, 13 crepundia -lo.pendentia 308, 13 gestat.crepundia c. a 611 subdere -la a 63, 5. 246, 1 non flectit c. c 378 inclinat c. sacellis c 1055 caerula c. c 1432 candida.-la c 1715 stringebant c. c 1836 c. mentis 477, 13

- collus (= colus)] per collum teretem a 45, 3 in collo c 1464
- colo] Helisium -lit c 273 quos munda c. sapientia c 1128 quem gens c. c 1333 qui concessa -lunt. conubia c 204 idola. decepta fraude -lebat c e IV 8, 13 agmina, quae. ritus. decepta laude -lebant c e IV 4, 8 sacra -luit simulacra nefandis c e IV 6, 16 India idola. c. c e IV 9, 12 ubi. ermula cervulusque. -lebantur 489, 4
- colobium] c. cum. ordiretur 287, 14
- colobos] qui est versus -bos 82, 13
- colon] -lo et commate 272, 18 -la vel commata 76, 12 c. et commata c 47 per c. et commata 155, 1. 232, 24. 319, 12 c. cum commate c 1442
- colonus] recentis paradisi c. 239, 12 pellexit fraude -num c 2681 rudibus -nis a 76, 4. 241, 4 caelorum c. c 175 paradisi c. c 1654
- colophon in medio et in fine retinetur 160, 19
- colophos] brachicatalecto sive colopho 232, 6
- color] par c. accipitri a 42, 2 -ris vigore 237, 14 uniformi c. fuco 245, 15 rubro c. stibio 246, 13 spurca -re a 22, 3 toto. c. a 100, 79 purpureo. c. 1922 cunctorum. -rum a 100, 77 distinctas c. varietates 244, 23 coccineos. -res c 163 purpureis ostri et coci -ribus 64, 19 diversis virtutum. c. 321, 22
- coloro 167, 23 vellera. naturaliter -rare 316, 3 pretiosis. muricibus -rata 314, 7 pretiosis et -ratis vestibis 315, 3 c. mafortibus 318, 4
- colostrum] candescens lacte c. c 1601
- colosus] -si sublimitatem 252, 12
- coluber] contritus c. 306, 14 ingentem -brum c 2404 ex -bro. transfigurat 232, 16 squamigeros. -bros a 31, 4
- columba] praepetis. -bae c 434 in albentes. -bas c 492
- columbinus 177, 14 -ni 190, 25
- columella 185, 5
- columna] robustissima. c. 322, 11 septenis -narum fuloimentis 64, 7 -nas septem 64, 18 inconcussas. c. c 1335 surgunt nec tecta -nis a 55, 9 aeternis. c. a 100, 1
- coma] pulchra -mis c 2177
- comburo] sarmentorum -runt pabula c 1425 nexus -ussit flamma c 382 quae. ignis. c. c 1429 stuppas luxuriae c. c 2362 illos. nequaquam. incendia -usserunt 276, 19 turmas -usserat ardor c 954 c. exta bidentum c 2723 curvaturam. -urens 267, 3 crudeli flamma -ustos 249, 18 liciorum filis flamma -ustis 284, 3
- comedia] -diarum volumina 90, 12
- comedo] mane -dens praedam 66, 15
- comes] cum mihi vita c. fuerit a 14, 3 castitatis c. 247, 4. 310, 17 c. Sisinnius 306, 20 purae virginittatis c. 310, 17 c. integritatis c 592 pudicitiae c. indefessa c 1283. 2377 angelicae castitatis -mitem 246, 8 vita -ite 476, 3. 479, 6 plures -mites a 62, 7 sex. c. a 81, 9 iustitiae -mites c 2455 -mites pravos c 2576
- comitialis] -les restituit 310, 2
- comito 161, 18
- comitor 162, 7 soboles vobis -tatur amanda c 1488 divini vobis -tantur honores c 2686 nisi. castimonia -tetur 245, 19 tironem. miracula. -tabantur 269, 5 bino spadone fuit -tata c 1908 -tante caterva c e IV 6, 8. 7, 20. c 1957 Abra c. 317, 4 famulis -tantibus c 2253 fraternis. catervis -tatus 229, 8 supernis -tata cohortibus 244, 8 duobus. c. spadonibus 297, 2 fastu c. maligno c 2705
- comma] metrorum c. c e IV 8, 1 scribit -mate vitam c 2188 colo et c. 272, 18 cola vel -mata 76, 12 cola et c. c 47 versus et c. c 23 per cola et c. 155, 1. 232, 24. 319, 12 cola cum -mate c 1442
- commaculo] -lare domum a 75, 7
- commanipularis] tyrannici militionum -res 241, 19 cum praedictis -ribus 275, 12 cum ceteris c. 282, 11
- commemoro] -rat metrorum comma Philippus c e IV 8, 1 fundamenta. at. c. 66, 22 commentariola. -rare 303, 16 quos. Augustinum. -rasse memini 484, 4 prisca -rans. pandam 63, 7 quid -randum 477, 12 illud. c. 286, 4 illud. c. de apum. sodalitate. autumo 233, 7
- commendator, commendatrix 175, 7
- commendo] virginem. virgini -dabat tutamini 235, 12
- commentariolum] residua canonicarum -la scripturarum 303, 14
- commentarium 175, 10 -ria declarant 157, 20 mysticis catholicorum patrum -riis 232, 19
- commentator, commentatrix 175, 7 illustris grammaticae artis -tor 194, 2
- commentor 172, 10 c. -tatis, -tatur, unde et commentum et commentarium 175, 9 cum de tribracho -taremur 188, 17 hunc pedem -taturus 189, 22 exemplum nondum -tando propalaveras 183, 2 -tando et coacervando 203, 8
- commentum 175, 9 histrionum ridiculosa -ta 166, 25 mortalium c. 277, 9 Hieronymi c. 303, 12 rea. c. c 1015 -tis ad inventionum simulata 76, 4 c. hereticorum lenocinantibus 273, 14 c. spiritalibus 278, 24 c. certis c 1629
- commenticium] refutatis philosophorum -ciis 479, 7
- commercium] philargiriae -cio 276, 7 simulato hymenaei c. 278, 22 maritali luxu c. 302, 16 matrimonii -cia 249, 4 ad nuptiarum c. 285, 1 c. vitae c 126. 1845 falsae c. carnis c 465
- commilito] cum ceteris -tonibus 284, 11
- comminiscor] quid de fucorum muricibus -cimur 245, 20 aliud argumenti genus molientes -cuntur 273, 22 de dactilo -nisci 178, 19 de quo. comminisci nitimur 193, 15
- commينو] stagni ferrique metalla -nuens a 44, 6 ore patenti c. a 66, 7
- commisceo] murmura. flammis -mixta c 2042
- committo] duellum -tunt 191, 25 moderamen regendum -misit 311, 10 regimen -missum est 233, 15 -missa piacula c e IV 13, 15 c. diluens 243, 22 populorum -missorum 203, 12 defruta. cauponibus -tenda 269, 14
- commoditas] scabrae incudis c. 237, 2
- commodum] quidnam. -di 479, 12 natorum -dis 203, 2
- commodus] nostris usibus -dum 316, 4
- commolo] quod me non. piguit -lere 203, 10
- commoneo 203, 2
- commoror] (ut). in cellulis -rentur 233, 20
- communico] -cans sacramentum 259, 20
- communio] nostram -nionem 484, 8
- communis] propter -nem. sortem 485, 6 -ni sorte a 66, 1 c. lege a 79, 1 c. vita 269, 18 c. sepultura 289, 14 - in -ne c 920. 481, 7 - a passivo comuni et deponenti 188, 2 verba passiva -nia 162, 4 passiva c. et deponentia 187, 13. 188, 23 masculina vel c. 181, 16 sillabae -nes 78, 8 -nia (nomina) 185, 6 ab activis. et -nibus 192, 16 passiva communia 160, 9 - cum pelagi fatibus -nibus a 6, 1
- commuto] ex. x. litteram in. f. -tat 194, 15 n. in. m. c. 196, 14 e. in. i. c. 198, 16 elementa in melius -tata 264, 20 serenitatem in procellarum turbines -tans 300, 22
- como] diem Titan. -mit c 11 quam c. lunula c 1163 c. quas infula c 2832 (virginitas). sanctos. c. c 183 quam rex. cum stemmate c. c 608 quae se -munt calamistro a 100, 47 novum -mat cum voce sacellum c e III 57 infula. ni. caeli -mat alumnos c 2692 flagris caesum. -munt 230, 18 virginitas -mebat flore c 89 infula quam. -mebat iuventae c 2123 genus versificationis. aptius -mitur 84, 18

- periscelidis -muntur 480, 2 ut carnalis statura -matur 318, 1 praeconium -mere 321, 8 lacertos . anulis -mi concupiscit 246, 10 virgineis -mentes actibus aevum c 2813 pretioso indumentorum comptus ornatu 313, 17 multiplici specie -pta colorum a 100, 77 ne minus c. vilesat 245, 4 cicladibus c. spiritalibus 281, 17 tomum . -ptum sermone polito c 2153 -ptam insolentiam 317, 22 -pto stemmate 322, 4 pretiosis -ptae cicladibus 278, 4 -pta labara c 2096 -ptorum . tororum c 2127 -ptis cultibus 66, 11
- compactus] lanterna . tergore raso et lignis -ta salignis c 216 pedibus poeticis -tas 232, 24 dilubra . -ta petris 262, 4
- compages] forti liturae -ge 301, 5 forti c. c 1324 calcis c. c 1388 quassatis cymbae -gibus 238, 20 comparatio] quamvis . congruat ad -tionem 231, 10 in -tione huiusmodi 238, 3
- comparo] quos . arboribus -rat c e IV 12, 19 caeli -rantur triclinia 294, 7 dignitas virginali formulae -rata 237, 15
- compatiens] -ientis affectu 317, 10
- compello] de quibus . labant ita 72, 11 sanctum -lant vocibus c 719 -lans sobolem c 430 c. vocibus c 1721
- compello] quae . subter annectere exemplorum -let 151, 1 quod eum facere metri necessitas -pulis 183, 12 meam parvitatem . -pulerunt 481, 8 quodsi . sequestrare -pulerit 155, 2 vitam -lor degere a 96, 16 reatum sceleris perpetrare -litur 269, 25 acuere . -luntur 189, 19 qui . amittere -latur 269, 18 ut caelibes fieri -lantur 247, 6 quam . peragere c. 484, 20 capitalem -pulsus sunt subire sententiam 275, 16 non . valuit virtutis perdere palmam -lere Ioseph c 2555 fratrem c. c 2031 basiliscum . scandere -lens 267, 1 virginis -pulsus industria 303, 15 fama c. 479, 21 proci -pulsus precibus 300, 4 stimulo . -pulsus 201, 8 c. terrore 267, 7
- compendium] brevitatis -dio 280, 5
- compendiose 481, 17
- compensio] nec -santur harenae a 73, 7
- comperendinatio] absque -ione 191, 22
- comperendino] formulas . nullatenus -nabo 183, 3
- comperio] Simonem . principem fuisse -rimus 482, 27 quod . cum -rit 277, 13 postquam . ambrosiam marginem applicuisse -rimus 489, 10 cum se . spretum -risset 301, 8 cum . eum . frequentantem -rissent 280, 15 -pertum nobis est, quod . concordent 487, 1 -pertum . crebrescit c 1808 c. . cataplasma a 47, 8 rumore -perto 302, 14 quo c. 308, 14
- compes] -pedes . nectunt 274, 21
- compesco] -cit . tyrannum c 444 strepitum c. c 2633 opprobrium . c. buccina 482, 12 cum . prolem nec asperitas patris -ceret c 1355 rabiem . -cuit 267, 11 castimoniam . -cere 293, 5 c. noxas c 104 hymeneos -cens 254, 4 c. flabra draconis c 552
- competenter 67, 20. 165, 12. 176, 9
- competum] -ta clausa c 1538
- competo 166, 4 praesenti -tit . adminiculo 67, 7 pes quintus dactilo c. 83, 6 anapesto aequa divisio c. 164, 1 opifex . anapesto c. 169, 7 quae nomina . ionico minori -tunt 179, 4 -tenti calculo 203, 1 c. clausula 318, 12 c. loco 503, 4 sillabae . utrubi -tentes 78, 9 ad trochaicam legem -tentia 159, 9 exempla amphimacro c. 169, 8 e. . palimbachio c. 171, 13 e. coriambo c. 178, 4 (in) -tentium statu 260, 20 quosdam catacuminos et -tentes 273, 5
- compillo] marsupia palmis -lat c 2590
- complaceo] qui mihi -cuit . regnare c 432
- complano] vox verbi . -nans anfractus 253, 26
- complector] occiduas mundi c. . partes a 58, 2 c. mundum a 97, 6 c. cuncta a 100, 8 quot sce-
- mata -titur 86, 19 nox . terram c. c 629 bella . -tuntur 83, 3 lebetes . -ti 306, 2 pudorem . c. versu c 2786 -tens colla c 1715
- compleo] quatenus psalmigrafi sententiam -pleas 497, 18 quae . -plebant antra c 978 praecepti -plevi iussa a 64, 3 -plevit tempora vitae c e IV 2, 21 ora labraque . pausantis c. 260, 9 seni c. vota c 1499 fercula . dapibus . c. 1604 c. tempora c 2479 -plentur viscera verbis a 89, 1 -plentur nectare nares c 1401 c. valles c 2046 in veritate -pletum est 302, 6 -plere . cum gurgite vitrum c 912 ritum c. iugalem c 2206 animo c. nutum c 2228 imperium c. c 2418 nectare . -plens . tabernam a 78, 4 promissa c. 286, 7 c. aera catervis c 14 Christi c. praecepta c 652 factis c. scripturae verba c 2105 (munus) . imperio -plendum 247, 15
- complexus] sine . maritali -xu 251, 11 virili c. 287, 9 fraudulentis . -xibus 312, 4
- complodo] -plosus 173, 9
- compluseculus 181, 21
- compono] partem orationis -nit 195, 19 ut canticum lamentabile -nat 242, 9 cum comediarum volumina -neret 90, 13 dum . c. malagma 235, 3 ut . caelestis clementiae cataplasma c. 485, 1 mihi -posuit nomen fortuna a 43, 2 varia -nor imagine a 31, 2 de salicis trunco c. a 87, 2 enigma clanculum . -nitur 86, 20 prolixius . c. 201, 13 quando a verborum significationibus gero et fero -nuntur 165, 6 resupinis . varietatum vicibus c. 173, 15 ex corruptis et integris c. 194, 31 enigmatum propositiones -nere 76, 5 epigramma -posuisse 88, 28 crinibus -ni 246, 13 huius tropi figuram . -nens 77, 7 c. arte medelam a 82, 8 vultum c. 321, 22 ista . -posita pulchrum . spectaculum praestat 246, 18 figurae -positae 194, 11. 201, 17 ex duabus . c. 200, 15 a nominibus figurae -positae 195, 15 versum hoc modo -positum 92, 16 divisio -positarum litterarum 201, 17 -positis . figuris a 18, 1 occasio -nendarum rerum 76, 10
- compos] voti c. a 60, 9. 238, 8. 261, 9. c 573. 1652. 1998. 2095. 2142 votorum c. c 1539 dialecticae artis -potem 280, 11 voti c. 202, 1 voti -potes 284, 17 voti -potibus 241, 3
- compositio] eiusmodi c. 82, 24 hoc genus -ionis 94, 6 in -ione figurarum 195, 30. 199, 3 cum quadrifaria figurarum c. 199, 10
- comprehendo] geminas . -dit 80, 5 quod articulata hominum (vocis species) -di possit 179, 17
- comprendo] digitis . -dere corpus a 80, 6
- comprengo] rerum c. figuras a 100, 20
- comprimo] virtus . insaniam . -pressit 267, 11 foci potestatem c. 296, 10 c. caerulea c 824 Titan c. fulmina c 1207 Christi c. labra labellis c 2137 cum desperatio colla mentis -pressisset 477, 13 de incendio superna potestate -presso 283, 18 ingluviens caelesti nutu -pressa 284, 9 -pressis . buccis a 80, 8. c 2186 sic -pressa salis potestas c 1101
- comprobo] quemadmodum . Augustinus . fecisse -batur 81, 14 nequaquam . integritas c. 245, 19 experimentis . -basse 237, 17 quod . -bari poterit 155, 3
- compunctio] acerrimae . -tionis 238, 7 propter crebra c. suspiria 243, 19
- compungo] mentem stimulis -git c 2070 divinae dilectionis stimulo -guntur 243, 14 -punctus voce Tonantis c e IV 3, 6 corde c. 279, 18 Claudius his signis c. c 1220
- computatio] perplexa oroscopi c. 478, 2
- computatus] secundum . Anatolii -tum 483, 21
- computo] tot ego martirii c. palmas 307, 17 sciendum est . numquam -tari 83, 25 calculo c. 278, 25
- con praepositio 196, 23
- conamen] enixo -mine 306, 8 toto c. mentis c 89 omni virtutum c. 475, 1 iugi c. 491, 12

- conca] de c. ponti sordente c 170 e geminis. -cis a 17, 1
- concatenatus] propago ab ortu. mundi. -ta 68, 16 -tae dilectionis viscus 75, 15 -to scemate 74, 15 -ti inter se 93, 29
- concedo] ne -das trudendos hostibus p c 13 pater arcitenens -cessit a 100, 19 c. vivere mancos c 476 -dens dona c 494 -cessuri 175, 16 -cessa. gratia 502, 7 c. lege tororum c 88 -cessa. conubia c 204 c. munera c 2688
- concelebro] regulam. -brat 267, 2 praeconia. c. mundus c 1887 Christo. -bret praeconia. mundus 87, 19 Christo -bretur honos 87, 17 Christo -brans 87, 21
- concentus] psalmodiae -tum celebrabant 305, 19 letiferos Sirinarum -tus 292, 17 psalmorum c. 309, 18 dulcibus -tibus c e III 46 dulcisonis melodiae c. 235, 16 geminis c. 269, 1 missae c. c 1580 reboat c. c 1888
- concertatio] proluxa sermonum c. 278, 16
- concido] -ciso clangore 70, 12 -cisis. bombis c 2789
- conceptio] ecclesiasticae -ionis 230, 3
- conciabulum] ad pontificale. c. 229, 7 inter scismaticorum -la 484, 3
- concilio] affectus. circulis -liasse 75, 2
- concilium] ad sinodale c. 258, 19 c. nefandum c 923 omne sacerdotale c. 481, 8 in -lio 273, 15. 19 in c. episcoporum 481, 4 in Niceno c. 483, 16
- concino] ut Davitica -nant oracula 313, 6
- concinno] quot tu -nas. discrimina leti c 2316 crimen adversus eum. -nant 271, 15 scelus. c. c 924 sacramentis c. frivola falsis c 948 quam. c. famina sontum c 2296 (strophas). -nabant 273, 9 -nati facinoris 272, 9 c. sceleris 273, 16 -natas factiones 272, 1
- concito] tonitrua -tans 300, 22
- concipio] regenerantis gratiae vulva -ceptus 277, 9
- conclamo] -mat carmina Christo c 2896 cantibus -met turba sororum c e III 51
- conclave] intra sagaxis animi c. 277, 2
- concludo] supremus numerum -dat c e IV 12, 1 c. littera verum c 50 in media -dor parte pupilli a 100, 28 pedibus, qui septies quaternario -duntur laterculo 201, 6 ut. cuncta -dantur 486, 15 spondeo totum -dere verum 84, 17 quem. cherubin. -clusisse. declarat 245, 23 hortus -clusus 292, 5 -clusi carceris c 1140
- conclusio] captiosis sillogismi -sionibus 278, 17
- concordia] germana. c. c e IV 5, 2 verax c. c 736 pacis perpes c. c 1672 pia c. 482, 5 fraternae caritatis c. 486, 11 de christianae religionis -dia 481, 11
- concorditer 229, 4. 245, 24. 268, 14. 269, 10. 289, 11. 293, 9. 322, 16. c 1176
- concordo] prima et secunda coniugatio -dant 156, 14 sunt alia, quae in praeterito perfecto c. 156, 21 huic regulae c. etiam passiva 160, 9 neutralia. c. 163, 16 arsis et thesis c. 177, 32 passiva. concordant 187, 13 verba. c. 190, 2 verborum genera c. 190, 29 cum divina indulgentia -det humana diligentia 247, 25 quod sacerdotes. minime -dent 482, 2 huic misterio -dare 68, 19 evangelico -dantes oraculo 276, 8
- concoers] -cordi ratione 65, 12. 174, 5 c. modulationis armonia 73, 16 c. scematum lege 88, 21 c. suffragio 174, 5 de c. sodalitate 233, 7 c. voce c 2398
- concremo] buculae. -matae 65, 2
- concrepo] classibus geminis psalmorum -pet oda c e III 47 licet. -paret armonia 292, 17 supernae salpices classica -puerint 203, 27 concava voce -pans 269, 1 -pante. plausu 309, 10 psalmorum concentus -pantes 309, 18
- concreresco] turgida -scent a 62, 2 in cumulum. -crevit c 83
- concretio] fetosa. -tione 233, 4
- conculco] virginitas scortorum. lupanar -cat pedibus c 2546 superbiorum c. crimina morum c 2754 -cans gaudia saeculi c 946 divitias mundi c. c 1742
- concupio 186, 2
- concupisco] cognoscere c. 90, 15 lacertos. anulis comi -cit 246, 10
- concurro] secunda coniugatio. amphibracho -rit 163, 14 verba -runt 153, 28 nomina. c. 157, 17 bachio c. 170, 11 congruis. affectibus -ramus 248, 1
- concurso] nomina. -sant 190, 1
- concutio] tempestatis perturbatio. fundamenta. -cussit 500, 18
- condemno] praesulem. -nari. praecipit 273, 15
- condicio] trina divisionis c. 151, 15 difficillima rerum c. 247, 2 triplum -ionis incrementum 168, 29 pari -ione 153, 28 ea -ione interposita 286, 1
- condiscipulus] Basilii. c. 262, 11
- condo] dilicias. c. culinae a 40, 4 -dis culmina caeli c 2 quos -dit tumbula c 890 -dunt sidera nimbi a 92, 10 virginibus c. gurgustia c 1300 in cordis thesaurum -dat acerra c 2192 qualiter potentatu. -deret c 741 primo dum c. orbem a 100, 4 cum. c. orbem 316, 10 ut thesauros suos sub caeli c. arce c 1804 Basilius -didit egregiam legem c 731 aedes. fabre -duntur 489, 6 -dere formam c 61 vivacem c. laudem c 1710 condere cellam c 2411 -dentem carmina c 2802 oracula -dentes 491, 3 manipulos. -dendos 282, 6
- condio] -dito culinae pulmentario 288, 2
- conditor] naturae c. almus a 48, 1 c. fulcit qui saecula a 100, 1 c. omnium 316, 1 c. Christus c 18 quadrati. c. orbis c 514. 1289. 1678
- conecto] si. humilitatis materia. retiaculum superbiae -tat 243, 9 cadaver. ambagibus -nexum 301, 13 mihi. catenis -nexo 61, 3 sanctos ferreis collaris -nexos 284, 5 famulas. ingentis scopuli mole -nexas 307, 25 lilia purpureis -nexa rosetis a 100, 15 c. vincula c 97 -nexus cruribus 276, 13
- confabular] cum alternatim -larentur 294, 1
- confectio] spalagii c. 255, 6
- confero] pabula pulpa c. a 17, 4 virtus -fert umbracula cordi c e II 27. c 1705 qui. nobis c. oracula verbi c 32 qui c. munia c 288 quas Christi gratia c. c 300 patrimonia gazae martiribus c. c 2213 otium. et remotio. materiam dictantibus. -runt 320, 9 haec avis -fertur flamine c 435 virginibus. c. gloria c 2894 quae singulis. c. 202, 14 quae. fidelibus c. 70, 5 utrum ad arsin an ad thesin plura tempora -rantur 152, 1 olfactum ambrosiae. tulit 283, 6 affluentias. c. 289, 22 Pan c. auxilium c 1385 aegrotantibus sospitatem -tulerunt 276, 8 crepundia. ad stipem c. 308, 14 claves. collatae sunt 485, 14 nobis. -fer suffragia p c 12 -ferre. requiem p c 5 plus -ferre mihi c 60 infernus et ignis -ferri possunt c 2624 sacerdota. lem Athanasio -tulisse reverentiam 273, 5 in. potestate data et collata esse 503, 5 frequens collata vicissitudo 322, 9 gratiam tibi divinitus collatam 203, 6
- confessio] meruit c. palmam c 705. 2892 sub -ionis titulo 300, 7. 305, 2 pro -ione fidei 307, 7
- confessor] praefati -sores 276, 12 ergastula -sorum 280, 14 ad excubias c. 283, 7 c. Christi victoria 284, 4 c. . agmina c 2890
- confestim 301, 23
- conficio] massas caricarum -ciunt 155, 15 cerea castra c. 2321 ut nectareum -ciat edulium 234, 3 fame -ciam (te) 266, 11 -fecit bella triumphis c e III 11 ex quo -citur stragula a 45, 4 defruto, quod regalibus ferculis c. 231, 18 siquidem -fecta fuerit (textura) 244, 16 dulcia -ciens. alimenta a 75, 4 nectar fabre -cientium 490, 12 gloria ex isdem. instrumentis -fecta 237, 4 venustatem. -fectam 305, 15

- confido, quod c. *coni.* 61, 7 stipulatio. -dit, quod c. *coni.* 320, 23 c. belliger armis c. 2850 quos. lactabundos fore -dimus 275, 12 se delitescere -dunt 486, 6 se. nullo. atramento foedatos fuisse c. 239, 1 praeconia se. transcendere c. 242, 19 nullus. praerogativam. sufficere sibi. confidat 244, 2 his -dere c. 1460 divino -fusus clipeo 258, 21 Deo c. 271, 28 caelesti c. suffragio 321, 10
- configo] cruce -fixus c. e IV 1, 33 in cruce c. 84, 27. 87, 13 dirissima. falarica -fixum 202, 12
- confingo] quamvis. garrulitas. deleramenta -gat 252, 4 factor -inixit corpus a 72, 7 illis fribula. -gentibus 297, 11
- confinium] Sirorum et Sarraenorum -nio 155, 17
- confirmo] quod. decretis -matum est 273, 7
- confiteor] trinam. subsistentiam. c. 485, 24 Dei filium -fessus 485, 11 -fessa fidem c. e IV 6, 18
- conflagro] testis -at iniquus c. 950 sic -grem penitus c. 930 flammam globis -grasse 272, 6 oleo castimoniae -grantibus 245, 14 faculis c. 283, 16
- conflatorium] per. torridi ignis c. 71, 20
- confligo] vocales inter se -gunt 89, 21
- conflictus] -tum gessit c. 567 in -tu octo principium vitiorum 239, 7 absque reliquorum -tu 244, 3 alterno c. 278, 19 reciprocis -tibus 274, 18. 278, 20
- confluo] quo. lectitantes -fluunt 492, 10 ad fidem Christi. caterva -fluxit 285, 15 ubi innumerabilis. caterva c. 481, 5 quanta multitudo. -xerit 278, 26
- contigit. plures. confluisse 290, 11 populis. -fluentibus 258, 19 ad spectaculum c. 309, 10
- confodio] mucrone -fossa 294, 19
- confotus] teneris -tum cunabulis 499, 7 cunabulis c. 202, 5
- confringo] mortis imperium conquassans. -fregit 69, 4 spicula tortorum c. c. 1120 nisi. frena in frusta -fregerit 66, 3 -gere quercus a 2, 3 propugnaculum c. 486, 7 rictus ursorum -fregisse 311, 16 effigies veterum -gens deorum c. e IV 9, 5 c. tela latronum c. 1862 in frusta -fractus 301, 9 -fractae sinaliphae 81, 7 -fracto poplite c. 1360 -fracta fraude c. 692 -fractis ossibus c. e IV 1, 31 crustulis in frusta c. 67, 13
- confundo] quatenus. chaos. lucem scandentis -dat 81, 7 factura -ditur 237, 11 -fusa est (vocis species) 179, 17 triumpho -fusus 276, 16 c. fronte petulcus c. 1240 vocis -fusae 178, 18. 19 -fusam. simultatem 289, 7 articulata et -fusam (vocis speciem) 179, 16
- confusio] aliqua c. 81, 19 torpens c. rerum c. 511 c. frontis c. 1014 sinzigiarum superflua -ne 96, 22
- confuto] fariseorum rabbites. -tat 258, 21 calumniam -tans 247, 7 triumpho -tatus 276, 16 victoria c. 284, 5 v. -tati 273, 21
- congaudeo 182, 19
- congeries] millenā. -ie 236, 7 prunarum c. 307, 21 c. -rogorum c. 1116 sicut -iem a congerendo 195, 6 in rubicundas gemmarum -ies 254, 14 liquefactas scopulorum c. 293, 14 c. lapidum c. 1777
- congero] exemplorum copiam accumulantes. gessimus 78, 1 versus. c. 81, 6 quae. superius c. 158, 23 quae. c. 163, 12. 168, 6. 170, 8. 177, 9. 181, 4. 187, 9 nomina. superius c. 189, 26 haec paucula. conessimus 253, 6 exempla c. 292, 1 calculum -gesseram 74, 7 misterium -gerere 62, 12 exempla c. 157, 16. 167, 18. 178, 4. 183, 4 de -gesta. copia 280, 3 nomina -gesta 162, 20 exempla. c. 179, 18 formulas. -gestas 152, 10 regulas c. 155, 8
- congestio] nominum et verborum c. 155, 4
- conglobatio] lurconum c. lectorum 490, 16
- conglobo] -bat. sophistas c. 619 mortis discrimina c. c. 1254 quaestus c. c. 2580 ratiocinationes -bans 502, 9 in vertice montis -batus 242, 2
- conglomeratio] aegros -rant c. 2492 quot. satellites. -rent 241, 21 quomodo. medicae artis instrumenta. -rentur 477, 6
- conglutinatio] sinalipharum. c. 78, 18
- conglutino] -tinati foederis 61, 9 nexibus -tinatae 229, 2
- congregior] his. -ditur praesumptio c. 2699 singulariter -diens 311, 18
- congrego] cui -gat illa c. 2583 quartam. c. Ira catteram c. 2625 ad hcc. -gata 481, 5
- congruenter 253, 12
- congruo] quod nomen. integrum non -uit 173, 22 participia. trochaico pedi -uunt 160, 22 prima et secunda coniugatio. epitrito minime c. 193, 4 quae. legibus -uant 193, 18 quamvis exempla. rite -uant ad comparisonem 231, 10 trocheo -uere 159, 10 dactilico pedi c. 165, 12 peoni secundo c. 187, 19 historialiter. c. 298, 7 non. ornamenta. alumnis coenubii. c. queunt 314, 9 ad sinaliphae metaplasmum -uentes 81, 5 regulas ionicis minori c. 187, 7 ad formam. c. 299, 19 exemplis anaepisticis -uentia 163, 11 ad eundem. c. 164, 7 dactilo c. 166, 13 ad dispondeum. c. 174, 24 anaepisto c. 177, 16 peoni. III. c. 188, 15 epitrito quarto c. 199, 13
- congruus] responsa festis -ua c. e III 52 c. interpretationis coniectura 251, 14 -uis. operum affectibus 248, 1
- conicio] in atram. latebram -ciunt 279, 14 -ici et colligi 249, 1 c. datur 270, 2
- conifer 165, 8
- coniectura] congrua interpretationis c. 251, 4 -ram capasso 263, 16 somni -rā 263, 4
- coniugatio] prima et secunda c. 193, 3 confusae -ionis 154, 17 tertiae c. 168, 17 secundae c. 168, 18 quartae c. 172, 17 ex triplici -ione 161, 15 de secunda c. 161, 21. 172, 15 de prima et tertia c. 172, 14 a secunda. vel tertia c. 174, 11 a tertia c. 192, 32 quadrifaria -ionum discrimina 165, 11 c. quadripartita qualitas 165, 12 c. qualitatibus 167, 17 praedicta c. verba 154, 29
- coniugatus] omnis -torum. celsitudo 243, 25
- coniugium] -gii. consortia 233, 4 c. foedera 236, 3 -gium. famosum c. 2102
- coniunctio. disiunctiva 184, 21 c. dictionis 200, 15
- coniungo] spiritus ac castae -gant foedera carnis c. 131 -gere. micantes stellas 72, 12 c. nuptis (= ad nuptias) c. 2360 corporis et castae c. foedera mentis c. 714 -iuncta et unita. discernens 200, 12
- coniux] de -iugis incommoditate 267, 19 accipies. -iugem 281, 12 -iuge crudeli c. 2597
- coniuro 172, 5
- coniventia] simulata matrimonii c. 285, 9
- conluctatio] angelicae -ionis 69, 7
- connumero] -rabor 486, 5
- conor] vitium -netur frangere c. 2586 expedire -nabor 81, 10 praeconium. comere. c. 321, 8 subter inserere -abimur 178, 17
- conopeum] -eo 317, 13
- conquasso] -sabunt 125, 3 propugnaculum -sare 486, 7 mortis imperium -sans 69, 4
- conqueror] interfectionem. -renti 64, 7
- conquiliū] -lii sanguine 316, 2 -lio similis a 98, 2
- conquiro] -rens regna c. e III 31. c. 755 c. puellam c. 1813
- consanguineus] -nei. foedera c. 442 -neae germanitatis 68, 2
- conscendo] in proceras -dit spiritus arces c. e IV 2, 35 c. Olimpum c. e IV 12, 7 ut usque ad virtutis farum. -derit 304, 6 culmina. -dere c. 2759 -dens culmen c. e III 32
- conscientia] castitatis c. 245, 8 propriae. -iae 492, 7
- conseribo] -ipsit opuscula c. 2144 carmina -ipta sunt 94, 5 -ipto dogmate bibli c. 1037
- consecro] absidam -crat virginis arae c. e III 41 Heremias. virginitati -cratur 250, 16 virgineos artus -crans c. 2421 virginibus. -cratus 243, 3

consentio] quod. nec sillabarum regula -tit 184, 21 nisi ethnicorum ritu turificare -tiret 279, 1 matre -tiente 294, 6
 consequor] sextum. gradum -qui 253, 10
 conservo] meum -vat corpus c 1726 ut. -vent. aevum c 95 corpore corpus -vabo a 87, 4 stolam. -servavit 300, 8 ut. perfectius -servaverit 257, 13 incrementa. servantur 243, 7 ut. decreta. -servarentur 481, 7 -servabitur ara c e IV 11, 5 praecepta Dei. -servare c 90 c. mea praecepta c 641 -servans. aedes a 65, 1 c. pondus c 831 -servatae castitatis 258, 10 propter castitatem. -servatam 265, 13 -servandae civitatis 254, 9 integritatem castimoniae. -servandam 266, 7 pro. pudicitia -servanda 269, 21
 consessus] ante angelicum. -sum 253, 21
 considero] naturam -rans 75, 19 cicatrices criminum c. 235, 3
 consilium] cogitaverunt c. 299, 11 clementi suggestionis -lio 247, 20 fraudulento c. 308, 18
 consisto] verborum textus artis. grammaticae ratione -stit 500, 11
 consobrinus] -ni. nomine c e IV 7, 2
 consonans] loco -ntis 198, 1 interposita -nte 89, 25
 consonus] -na armonia 268, 13 c. melodia 309, 17
 consors temporum armonia 189, 16 c. spiritalis castimonia 245, 19 -rti laude c e III 85 turmas. laboris -rtes 230, 16 pudicos thalami c. 255, 19 eiusdem propositi c. 312, 11 c. procorum c 2204 castae sodalitatit -rtibus 298, 14
 consortium] humanum. c. 269, 18 maritale c. 295, 12 carnalis -tii 312, 8 ad carnale -tium 270, 6 (ad) copulae c. 281, 2 ad c. vestrum 478, 14 ad c. sodalitatit suae 484, 19 ex mundi -tio 239, 3 beato supernorum -tio 260, 4 indignos ceterorum c. 275, 10 in c. sanctorum 280, 6 in c. catholicorum 300, 18 a Christi c. 301, 25 in c. fratrum 476, 3 coniugii illecebrosa -tia 233, 4 indultae iugalitatis c. 292, 14 spurcae c. carnis c 94 nostrae c. vitae c 739 ad aeterni c. regni c 795 tori. c. c 1175 dulcia mundanae. c. vitae c 1980 c. sponsi c 2375 castae c. vitae c 2378 peccatorum c. 485, 2
 conspectus] in -tu. satrapae 307, 15 in c. divinae maiestatis 322, 18 certos pupillarum -tus 230, 12 perspicacissimis cordis -tibus 65, 20 puris c. 66, 21 angelicis. c. 292, 21. 299, 2 divinis c. 312, 16 a publicis c. 317, 1
 conspersio] genuina -sione 305, 15
 conspicio] -cit. virgas c 318 qui. visibiliter -citur 231, 3 spiritum -inferri caelorum orbibus. -spexit 286, 16 obeuntem virginem c. p 294, 21 furvis -cimur tenebris a 8, 4
 conspicio] -catur. catervas 273, 3
 conspiratio] elandistina lividorum c. 274, 8 invidiorum c. germanorum 310, 14
 conspiratus] ad impugnandam. aciem -ti 241, 21
 constanter ait 307, 15. c 2309
 constantia] inflexi cordis c. 274, 9 mira fidei c. 275, 1 pervigil. c. mentis c 2671 invictam parvulorum -tiam 275, 3 pro fidei -tia 264, 12 pro inflexibili. c. 252, 17
 constellatio c 1461 iuxta mathematicorum -tione 269, 7
 consternatus] nequaquam -ti 276, 10 c. terga dederunt c 577
 consterno 172, 8
 constipo] cohortibus -pari 233, 18 corimbos et. surculos pantes 232, 2
 constituo] tiara. -tuebatur 483, 10 inter tot. strepitus -tutum 202, 8 in clericali gradu -tutos 288, 5 duodecim tribubus -tutis 486, 9
 consto] hac. norma. versificatio. -stat 78, 18 c. dactilo et spondeo 82, 7 senarius c. ex simplicibus sex 82, 20 (versus). X. scematibus c. 85, 6

spondeus. V. c. locis 88, 23 catalogus ter quadragenus et quaternus c. 150, 4 malus. ex duabus brevibus c. 152, 15 quia ex corio et iambo. c. 178, 3 quia ver. per. v. c. 185, 8 diproliis ex tribus brevibus et tribus longis c. 201, 14 qui. sex pedibus dactylicis -stant 83, 1 si versus exameter sex spondeis -stiterit 82, 22 si solis spondeis c. 84, 6 .VII. -stare fidibus 73, 17 ex dactilis sex c. 89, 32 microcosmum ex duplici. substantia c. non arbitror latere 231, 1 versus. singulari dactilo cum quaterno spondeo -stans 84, 25 tribus dactilis c. 87, 1 .IV. dactilis c. 88, 8 proxiliis ex tribus longis et tribus brevibus c. 201, 13. — argento -stat fabricata patena c e III 74 (dogma) binis c. descriptum. libellis c e IV 1, 5 praeconia -stant c e IV 7, 17 -stat 150, 4 ultima terrarum. India c. c e IV 9, 1 tertia pars mundi mihi c. tenenda a 29, 6 c. carcere saeptum a 34, 4 (materia) c. fabricata capellis a 61, 3 quae cunctis c. amica a 97, 7 nihil per saecula c. a 100, 63 a participiorum significationibus oriundus c. 177, 1 cuius rei. evidens indicium c. 234, 17 grande c. intervallum 246, 7 quod praestantissimum c. 257, 8 cultus. c. subucula 318, 2 quod proles unica c. c 34 vinea. c. gloria campis c 177 c. cura c 892 inclitus hic c. magister c 1631 quod geminum. c. discretis. libellis c 2870 nulla mihi c. certi substantia partus a 97, 5 virtutum tanta praeconia -stant c e IV 7, 17 bina mihi c. retinacula a 74, 3 (tela) c. infecta venenis a 75, 12 parva mihi c. exordia vitae a 93, 3 duo maxima munia c. c 301 cum -stet verum a 85, 2 quid c. sillaba, nosse a 100, 72 dum soror angelicae c. castissima vitae c 101 licet c. minusculum 320, 4 quamquam. patulae -stent sub fronte fenestrae a 72, 4 quamvis gemmarum c. ornata lucernis a 96, 12 rursus -stans audacior a 100, 10 c. asperima a 21, 4. — tanto strictius, quanto -stat, quod. lentescit 75, 14 c. cecinisse poetam a 7, 1 Vergilium c. cecinisse sororem a 97, 11 c. neminem. desudasse 202, 4 cum -stet. emolumenta. maturescere 237, 21 unde hoc -stare credatur 193, 13
 constringo] -gunt vincla lacertos c 1210 -rinxit fascia nexu c 1412 mens meticulosa -gitur 202, 10 cum. caritas -gatur 74, 14 collum -gere dextra a 80, 5 nexibus. homines c. a 83, 6 vincla. c. c 937 iuvenem Veneris c. nexu c 1164 famulas. collum c. nexu c 2332 -geris. vincla catenis c 546 ferro -rictus 279, 26 catenarum nexibus c. 294, 21 c. nexibus artis c 1311 horrenda -rictum morte c 290 c. nexibus artis c 1051 gelida c. morte c 1496 c. nexibus c 2428 inextricabili collario -rictam 258, 7 restibus c. 294, 12 necessitate -ricti 178, 17
 construo] machinam. cellulis. -ruunt p 232, 3 sacellum Bugge -ruxit c e III 39 machina me. c. a 92, 3 monachorum ergasteria -ruxerunt 282, 2 domus est -ructa mihi a 61, 6 bisseña -ruxisse conubia 269, 7 pyram. in edito -ructam 266, 18 turrem. forti liturae compage c. 301, 5 templa. -ructa 259, 17 -ructis. parietibus 321, 9
 consuetudo] vetus. c. 264, 1
 consuetus] -ta vestibula 502, 3
 consul a 99, 1. 294, 9. c 2083 furibundus c. 294, 15 ringitur c. c 1815 reus. c. c 1838 filium -lis 309, 26 c. sobolem c 2428
 consulatus] -tus vice 233, 15
 consulo] his. consulant c 2284 posteritati -lebant 270, 6 natorum commodis -lere 203, 2 mediocribus -lens 296, 9 posteritati -lentes 285, 7 attritus et -sultus et nomina sunt et participia 172, 25
 consultum] de coniugis incommoditate suppliciter -ta flagitanti 268, 1 stolidi c. 297, 10 c. dedisse c 1486

- consummo] cum.haustum.potando -maret 255, 6
omnes.disciplinas.-mavit 320, 14 cursum -ma-
tura 300, 11 -mato vitae curriculo 260, 3. 294, 18
-matis grammaticorum studiis 277, 3
consumo] -sumpsit strage catervas c e IV 7, 23
rogus.c.chelidrum c 811 cum muri -sumpti
sunt 259, 8 igne.cedros -sumpturus 77, 4 -sum-
ptura piam.carnem c 1993
consuo] tuguria -suta codicibus 233, 12 c..pal-
marum plecta 265, 11
consurgo] -gunt.vexilla c e II 3
contagium] scelerum -ia a 64, 2 ceni c. 285, 3
c. carnis c 117 c. vitae c 155. 2054 c. luxus
c 2135
contamino] caritatem.contentio -nat 482, 6 cru-
ore -natum 274, 13
contego] examen apum.-exit faciem pueri c 658
quem.spurcitia.elefantino tabo -xerat 70, 1
-ctum pelle c e IV 2, 29 mala punica.librorum
tegmine -cta p 236, 18
contemplatio] divinae -ionis 66, 19. 253, 9 huius-
cemodi c. 233, 10 deificae c. 239, 16 casta -ione
258, 27
contemplativus] -vae dulcedinis 243, 20 -vam
vitam 266, 8. 481, 15 -vos.fructus c 758 c..
maniplos c 944
contemplor 172, 10 arcana.-platur p 256, 8 septe-
nas.glumulas -plabatur 71, 10 cum.textus.-pla-
rer 229, 15 ut.virgines.-plaretur 306, 16 -plabi-
tur arcana legum 66, 6 virginum milia -plare
meruit p 235, 17 venustatem -plans p 305, 16 cur-
sum certaminis -plante p 248, 2 quam.-platus
c 608
contemno] non c. marmora ponti a 71, 6 oreputia
-tempnit 237, 15 nectaris -nit pocula c 2541
vitium integritas c. c 2567 -nunt limina Ditis
a 67, 6 c..pompas c 116 ut ea.-nas 203, 5 ne.
subdere colla -nat 246, 1 spondei quintam -nat
sillaba partem c 49 -nes ludicra luxus c 1713
illuviem mundi c. c 1930 castitas.matrimonii
commercia.-tempnit 249, 4 cassabundum (sti-
pitem) c. c 261, 12 proiecta peripsema c. 296, 20
sermocinationis incitamenta c. 311, 5 c. fercula
pompae c 401 pompas c. opimas c 2013 c. voce
sororem c 2037 virgo c. mundum c 2056 -tempse-
runt edulium 64, 12 c. Christo famularier c 549
ut.dilicias.-tempserit 252, 10 quomodo.spon-
salia c. 292, 15 leonum fremitus.-tempserat
265, 11 creatura -tempnitur 237, 12 num.
viriditas.c. ? 237, 19 mergula nec penitus.
-nitur c 222 vultum -ne c 721 torum sponsi
-nere c 1800 aequales c. c 2715 regni cae-
lestis causa -tempnere 270, 7 -nens culmina
regni c e III, 4 c. retia c e IV 3, 8 c. subdere
colla a 63, 5 lenocinia -nens 316, 24 c..damna
c 366 c. fana deorum c 561 c. dogmata c 1133
spurcitias mundi c. c 2363 doctrinae mandata
c. 485, 16 -tempnens nardum c e IV 7, 13
cloacae volutabra c. 298, 17 -tempto stemmate
regis c 1044 -tempta.patrimonia c 2216 c..
blandimenta 238, 10 ab orthodoxis non -nenda
295, 1
contemptibilis] meae c. personae 322, 16 -lem
242, 18 c. naturae calumniam 236, 18 opifices.
-les 322, 3 -libus 320, 10
contemptor] prostibuli c. 310, 17 illecebrae c.
262, 12 carnalis spurcitiae -tores 298, 13
contemptrix] superstitionis c. 301, 2
contemptus procerum c 2712 -tu.superbo c 137
(ad) -tum mundi 285, 14
contendo] (quod).industria.argumentis addere.
-dit 316, 12 implere -dunt 231, 18 vultum
rigare c. 238, 23 servare c. 243, 14 eundem.
quiescere c. 255, 12 quod regis imperium implere
-dat 234, 1 flores.carpere -damus 291, 11
contentio] verbi c. praeceps c 2697 dira c. 482, 6
per -tionum argumenta 482, 9
contentus] cantu gracili c. c 70 -ta tua fraternitas
480, 4 leguminibus vitam sustentare -ti 252, 11
-tae quiete p 233, 20
contero] setiger.apros.c. a 39, 3 -trivit.mala
86, 10 c. sceptrum potestas c 345 tyrannorum c.
templa c 850 -tritus coluber 306, 14 -trita rotis
.vipera c 1016 invisibili c. potestate 279, 5 -trito.
capite 502, 21 mediocribus.et -tritis 296, 9
contestor] Esaias.septem matronas.virum unum
apprehendisse c. 64, 6 grandiloquis assertionibus
-tantur 482, 4 audacter -tans 493, 2 Paulus.
promulgat -tans c 2585
contexto] libri, qui prosa -xitur 63, 15 orationis
dominicae intercessio.septem sententiarum serie
c. 71, 14 Serica vestis.florum viminibus c.
176, 16 rationis, qua c. 500, 13 species.centuplis
metrorum frondibus -xuntur 77, 21 coronam -texere
249, 15 tuguria.-texta viminibus 233, 12 can-
didis.-texta floribus 292, 22
contextus] sine -tu partium orationis 154, 29
conticesco 197, 3
conticinium] -io 73, 15 intempestae noctis -io
288, 6. 305, 18
contignatus 199, 18
continentia] arta castitatis c. 238, 1 -tiae glo-
riam 252, 9 pro incontaminata adolescentis -tia
311, 8
contineo] -net translatio 63, 13 dena.c. scemata
87, 1 V. species c. 88, 9 triplicem c. regulam
166, 15 arsis c. unum tempus 168, 30 (proceleu-
maticus).recapitulationis seriem c. 173, 18 arsis
octies series c. 182, 25 qui pedibus c. mulas
248, 21 qui.inter.XII. signa -netur 73, 5 sina-
lipha versibus Sibillae c. 79, 23 pes ternis sillabis
c. 164, 6 in arto carnis clustello c. 319, 7 qui
DXXXII annorum circulis c. 483, 25 ornamenta.
septenis.gradibus -nentur 70, 16 quot scemata c.
87, 22 totidem tempora.quot in thesi c. 164, 1
pedes, qui rhetoricae artis regula c. 150, 11 tri-
plices -nere regulas 194, 3 unum scema -neri
adstipulor 88, 20 apocriforum frivola.-nentis
188, 29 quodlibet aliud c. 83, 2 misterium
-nentia 65, 20 -nentium eminens magnitudo
243, 24
contingo] quod raro -git 172, 13 optata . for-
tuna c. 289, 11 sic tibi -gat.fortuna c 1560 -for-
tuito -tigit, ut 271, 5 fortuito casu c., ut . 289, 5
c..plures confluisse 290, 10 c., ut . 308, 23 c..
parentes.visere c 534 — arcam ceu quondam
-tigit oza c 1239 — hoc prosodiae causa -gere
solet 193, 14 c. solet, ut . 230, 5 — profanis ma-
nibus -gere 299, 9 angelico fultus suffragio.fero-
citas c. non audens 276, 15 -gens tartara Ditis
c 1963
contio] diversae -ionis 264, 3 Ebraeae c. 479, 18
contionator] illustris c. 319, 29 peritorum.-torum
264, 1
contionor] qui. popularibus catervis -nantur 264, 2
quod Christum populis -naretur c e IV 7, 7
Marciano . -nante 282, 12 hoc -nandi genere
264, 6
contra] c. acc. 71, 3. 74, 23. 94, 16. 155, 18. 168, 29.
171, 11. 182, 26. 201, 25. 239, 20. 240, 1. 12. 19.
242, 3. 245, 25. 265, 7. 266, 9. 267, 6. 271, 2.
272, 2. 274, 5. 11. 277, 13. 293, 7. 297, 4. 299, 12.
308, 10. 312, 18. 314, 2. 8. 317, 24. 318, 16.
322, 23. c 277. 568. 818. 992. 1038. 1375. 2538.
2470. 2738. 480, 4. 482, 28. 483, 20. 484, 23
gestat cetram Patientia contra c 2631
contractio] significatio extensionis sive -tionis
200, 4
contradictio] de aqua -tionis 189, 30
contraho] ni prius reatum -hat a 46, 3

- contrarius] antibacchius c. bachio. et Antichristus c. Christo 171, 11 rumor. fidei. c. 482, 20 fatis. -ria fata a 54, 2. c. 1171 -riarum virium 295, 13 — contrarie atque hyfen 201, 3
- contrecto] -tare mea. membra c. 1728 gestibus obscenis -tans corpus c. 1238
- contribulis] -li populo 293, 19 cum caterva -lium 230, 17 prae ceteris -libus 203, 5 c. necessitudinum nexibus 229, 2 quidam de c. 278, 11 cum totis parentelae c. 314, 3 pro c. 317, 10 cum. propinquae necessitudinis c. 272, 5
- contribulus] viscerales -los 501, 2 -la germanitas 490, 12
- contritio] sine sudoris et laboris -tione 203, 4
- contubernalis] -li soliditate 264, 10 affinium et -lium 277, 13
- contubernium] ad copulae c. 303, 2 quorum -nio. fetus es 490, 8 beato. c. 239, 16 in caelesti c. 269, 19 a sodali c. 478, 13 devotae caritatis -nia 62, 1 matrimonii c. 235, 22 polluta nuptiarum c. p. 254, 5 mortalium c. 266, 7. 287, 3. 481, 15 (ad) meretricum c. 279, 27 ad tori c. 300, 4 nuptialis copulae c. 300, 13
- contumaciter] ne c. insolescat 245, 26. 264, 9
- contumax] -aci. supercilio 485, 8
- contumelia] pro hac calumniarum -lia 298, 9
- contundo] virtutes. -dunt tela c. 2467 -ditur uva c. 2800
- conturbo] metaplasmos. ambiguitas scandendi -bat 80, 9 (flagitia) mundi statum. -bant 269, 24 almae civitatis municipes -bavit 241, 7
- contus] duris ferrata cuspidis -tis a 74, 7 ferratos. -tos c. 2640
- contusio] crebris palmarum -sionibus 296, 7
- conubium] -bii nexibus 249, 5. 278, 11. 311, 12 legitimum legalis tori -bium 235, 22 optata. -bia 298, 16 c. spernunt c. 92 c. nexa tororum c. 121 concessa. licitae c. vitae c. 204 c. regis c. 441 ad thalami. c. c. 1165 simulata tori. c. c. 1287 sua. c. c. 1959 c. pacta c. 1978
- conus] ut. in -num praecellerent 283, 18 sub -no sublimi verticis 251, 15 cristo et -no galeatus 171, 22
- convecto 172, 9
- convenio] verba iambo -niunt 158, 6 verba. tribracho c. 161, 16. 162, 5 passiva. non c. 188, 23 volunt hoc genus bucolico carmini magis -nire 94, 7 amphimacro -niens 168, 32
- conversatio] monasticae -tionis 228, 28. 233, 10. 263, 12 rigidae c. 235, 2 praeteritae c. 238, 8 castae c. 238, 12. 246, 18. 291, 8 sanctae c. 238, 22. 269, 8. 280, 16. 285, 13 pudicae c. 242, 17 practicae c. 243, 21. 267, 14 gesta c. illius 260, 14 c. occa 264, 16 c. fervore 270, 7 pro sanctitate c. 313, 4 rigidae c. 481, 14 propriae c. 484, 8 c. formam 501, 12 de -tione illius. scripta. opuscula 302, 18
- conversor] in cavo. c. stipite a 75, 3 discolor in curvis c. antris a 82, 1 simul -santur 228, 22 in cenaculi solario. -sabatur 317, 2 integre -sariet c. 2503 simul -sans c. 1510 coenubii famulatu -santes 313, 21 sub. regimine -santia 282, 3 sub regimine coenubii -santium 317, 23 sacerdotibus per Domnoniam -santibus 481, 1
- convertor]. d. in eandem -tit litteram 194, 21 in eam (litteram) c. 195, 18 quatenus ad Christum -tat. plures c. 82 ut elementi qualitatem. in aliud genus -teret 271, 3 Hispanas -tit dogmate gentes c. e. IV 4, 5 ambiguum c. cicatrix c. e. IV 6, 9 Asiae c. dogmate regnum c. e. IV 8, 16 lapillos in. gemmarum congeries. c. 254, 15 sponsum. c. dogmate c. 1712 c. femina sponsum c. 1731 Christo c. dogmate turmas c. 2111 significatio. in participia praesentis temporis -tuntur 158, 29 si -tentur ad Deum 309, 1 ad fidem catholicam -versus est 303, 3 quae -versa fuit. dogmate Pauli c. 1977 gentes -tere biblis c. e. IV 6, 14 Asiam properat c. c. e. IV 8, 12 -tens agmina dictis c. e. IV 4, 6 c. doctrinis agmina c. 502 procum. a. delubrorum cultura c. 292, 20 c. catervas c. 408 septuaginta viros c. dogmate c. 1221 -versus c. e. III 13. IV 13, 2 nuper ad fidem c. 283, 2 ad dominum. c. c. 1864 in eam -versa litteram 196, 1 ad fidem catholicam c. 281, 9 verbis c. Chrisanti c. 1174 -versis reis c. 2819
- convexus] dictione mea -xa a 4, 3 c. cacumina a 71, 5 caeli ad c. c. 709 ad c. culmina c. 122 c. poli c. 1227. 2041
- convicium] -ciorum flagra 318, 13
- convinceo] si. quippiam. -citur pagina prompsisse 493, 17 cuncta. -cens astra c. 182
- convivium] supernorum -via 269, 4 ferculorum c. 278, 5 populi ad c. c. 447 c. larga c. 1149 sancti c. verbi c. 2033 c. celebrasse 484, 26 in -viis. superfluis 499, 14
- convolutus] palpebrarum -tus 321, 7
- convolvere] tempora reciprocis -vens menstrua cyclis a 6, 2
- cooperio] focus. cineribus -pertus 321, 13
- cooperor] Christo -perante 321, 8
- copia] caducarum (rerum) c. 204, 4 centenae frugis c. 243, 4 de congesta virtutum c. 280, 4 famis c. 308, 22
- copiosus] -sa. stipendia 308, 16 c. emolumenta 269, 8
- copula matrimonii 311, 12 carnalis -lae 252, 2 (ad) c. consortium 281, 2 nuptialis c. 300, 13 ad c. contubernium 302, 2 post carnalis consortii -lam 312, 9 ad thalami c. 278, 15. 295, 11. c. 2126 nuptiales thalamorum -las 252, 20 ad nuptiales thalami c. 285, 7
- copulo] pacem. -lat 482, 5 quam sibi salvator sponsam -larat c. 1812 arcturus. brumali circio -latur 72, 16 tibi. c. virgo c. 1282 dum tibi -lamur c. 722 verba. in hanc regulam -lantur 154, 16 epitheta. nominibus c. 164, 4 non epitheto, sed coriambo c. 192, 13 lichini -labantur 66, 14 caritatis contubernia -lasse 62, 1 affectus. annorum circulis conciliasse et c. 75, 2 quas. c. cognoscitur 293, 17 membra membris -lans 64, 9 -lata. foedera c. 2628
- coquo] calor frigus. -quebat c. e. IV 2, 21 pueros. flamma. coxit c. 385 prunae coxerunt membra c. 1828 valitudine. membra -quente 478, 17 prunis -quentibus 267, 2 quem coctum. edebat c. e. IV 7, 27
- cor] c. mihi sub genibus a 34, 4 mundi cordis 65, 2 clanculo c. cogitatu 74, 5 dementia c. a 98, 6 inflexi c. 274, 9 c. castitate 281, 16 statum c. 301, 15 penetralia c. c. 1620 in c. acerra c. 2192 crapula c. c. 2488 c. peplum c. 2756 gaudia c. c. 2651 crimen c. c. 2728 aciem c. c. 2767 scrutator c. 480, 8 c. supercilio 485, 9 ex intimo c. cubiculo 497, 16 tuo. cordi c. e. II 27. c. 1705 dubio corde c. e. IV 6, 6 tenebroso c. c. e. IV 8, 6 in c. tuo habitaculum praeparavisti 263, 3 c. compunctum 279, 18 immaculato (c.) 292, 23 contritis c. ultra misereri 296, 9 c. patris c. 34 flagrat si c. c. 148 in c. c. 723 quamlibet gestaret c. querelam c. 841 tenebroso c. c. 851 cum c. fugasset c. 1178 sumperunt c. medelam c. 1449 Christum c. fatentur c. 1543 dilicias qui temunt c. c. 1663 contemnens c. c. 1930 flagrans in c. puellae c. 1979 Christum c. benignum c. 2038 spicula luxuriae spernentes c. c. 2230 caecatur c. malignus c. 2236 spurcitas mundi contemnens c. c. 2263 stuprum. calcantem c. c. 2562 c. credulo 485, 24 arida corda c. e. IV 10, 14 laudem c. rependunt p. a 16 bellantum. c. a 68, 1 hominum c. 233, 5 c. ingeniis ornas c. 63 c. virorum c. 387. 1441. 2035. 2614 c. reorum

- c* 489 saucia *c.* *c* 863 rancida *c.* *c* 1328 *c.* ferarum
c 1440 infecti *c.* venenis *c* 1545 populi limpha-
tica *c.* *c* 1814 ferrea *c.* *c* 2538 per *c.* virorum
c 2614
coram Deo meo 275, 5
corbis] septem -bes vel fscellas 67, 13 *c.* et fscel-
los. evangelicos 291, 4 totidem *c.* *c* 320 onustis
-bibus 269, 12
coriambus 151, 11. 178, 23 de -bo 178, 1 -bo
178, 4 ad -bum 178, 15
corimbus] bacarum -bos *a* 94, 3 hederarum *c.*
232, 2
corium 161, 14 recentis -rii 279, 10
corius (χορίος) 178, 3 ex corio et iambo 178, 2
cornicor 166, 10
corniger 165, 7 -geri cervi *a* 88, 5 -ros. cervos
a 39, 2
cornipes] -pedis spina *c* 642 falerato. -pede 230, 17
-pedum. equorum *a* 99, 5
cornix] atra -nicis creatura 237, 17 -nices butant
180, 2
cornu] ex *c.* *a* 60, 10 -nua rauca *c* 1549 -nibus ar-
matus *a* 28, 2 rugosis *c.* *a* 86, 1 legionum *c.*
c 2460
cornus] de cortice -ni *c* 166
cornutus 171, 22 -tis vultibus 232, 17
corona 483, 11 ad unius -nae texturam 62, 12
gemma *c.* *c* 153. 2176 -nam anni benignitatis
71, 25 certaminis *c.* 230, 6 *c.* gloriae 246, 15
virginitatis *c.* 249, 14 ad integritatis *c.* 263, 1
puritatis *c.* 263, 5 beatitudinis *c.* 291, 12 (ad) *c.*
castitatis 302, 14 rubram. *c.* *c* 2445 aethralem. *c.*
c 2513 inaequali annorum -nâ 73, 13 pro adepta
integritatis *c.* 261, 2 cum. martirii *c.* 307, 3 auro
flavente *c.* *c* 609 sub *c.* vendere 483, 7 densa
cingente *c.* *c* 1650 densa stipante *c.* *c* 2250 plebis
c. *c* 1922 purpureas. -nas *c.* *c* IV 3, 15. 279, 21
istas. *c.* 292, 22 virgineas. *c.* *c* 139 *c.* virgineas
c 2763 pulchras. *c.* *c* 200 rubras. *c.* *c* 1244 niti-
das. *c.* *c* 1662 perpetuas. *c.* *c* 1767 tot. *c.* *c* 2317
qualiter. meruissent. *c.* *c* 2831 frondigeris. -nis
a 91, 6 -narum aculeis 483, 4 dum acutis *c.*
aculeis. ornaretur 483, 4 virgineis. *c.* *c* 508 ro-
seis. *c.* *c* 1877 salutiferis. *c.* *c* 2094 purpureis. *c.*
c 2197
corono] absidam. -nat *c.* *c* IV 1, 1 Catenense
municipium. Agathae martirio. -natur 293, 21 ru-
bicundis martirii sertis -nabatur 302, 9 inte-
gritatis tiara -nabantur 300, 17 arsis. geminato
triumphorum tropeo -nabitur 182, 29 -natus lauri
de fronde *c.* *c* IV 1, 29 -nati. tropei *c* 2900 pu-
dicitiae sertis -natam 296, 15 -natis. maniplis
c 2023
corporalis] -lis pudicitiae 228, 25 *c.* illecebrae
262, 12 *c.* lasciviae 264, 9 ornamentis. -libus 317, 6
corporaliter 263, 16
corporeus] -rea visibilis mundi factura 72, 3 habi-
tudo *c.* 318, 1 -reae vivacitatis 63, 9 *c.* susten-
tationis edulium 203, 18 *c.* virginitatis 243, 5
c. delectationis 500, 2 *c.* frugalitatis 478, 17
-reos. gestus 260, 17 -reis. gestibus *c* 133
corpulentus] -ta crassitudine 79, 10
corpus 248, 19 *c.* alium *a* 58, 3 *c.* inorme *a* 72, 7
totum. *c.* *a* 74, 8 non vexat crapula *c.* *a* 78, 6
lubricum. *c.* *a* 80, 6 proprio. gestantis corpore *c.*
conservabo *a* 87, 3 per omne *c.* librorum 81, 2
infantis. *c.* *c* 660 *c.* petuleum *c* 803 *c.* honestum
c 1238 effossum. *c.* ab antro *c* 1726 meum. *c.*
c 1726 castum. *c.* *c* 1749 clausum. Agathae *c.*
c 1790 servanem *c.* *c* 1943 sacrum. *c.* *c* 2001
c. virgineum *c* 2338 -poris auctor *a* 72, 1 sex
c. unguis *a* 84, 4 truci *c.* *a* 99, 7 incontaminati
c. 238, 21 *c.* ergastulo 243, 16 *c.* pudicitia 258, 2
c. incommoditas 258, 12 *c.* nuditas 286, 9 *c.* ha-
bitudine 306, 4 *c.* famulatu 319, 8 turpi natura
c. 322, 3 *c.* foedera *c* 712 *c.* actus *c* 2669 -pore
Christi *c.* *c* III 76 pausat. *c.* *c* IV 5, 17 con-
temnens *c.* nardum *c.* *c* IV 7, 13 setigero. *c.*
a 17, 2 *c.* sulcato *a* 21, 1 squamoso *c.* *a* 24, 4
c. sum gracili *a* 36, 1 toto *c.* dempto *a* 41, 4
c. denso *a* 42, 1 rutilent de *c.* *a* 55, 4 in toto *c.*
a 68, 5 frondente in *c.* *a* 69, 1 de *c.* *a* 69, 6 can-
denti *c.* *a* 70, 1 proprio de *c.* *a* 77, 4 in *c.* solo
a 84, 1 in *c.* *a* 90, 2 gracili *c.* scifes *a* 93, 9
nigralem *c.* *a* 97, 1 *c.* frugalitatis parsimonia
macilento 259, 5 squamoso *c.* 266, 13 de Arsenii
c. 273, 13 mundo *c.* 292, 23 *c.* de spurco *c* 176
in *c.* casto *c* 191 fecundo. *c.* *c* 417 quomodo eu-
rarit *c.* clades *c* 768 *c.* mancum *c* 1001 pellentes
c. clades *c* 1083 cum mero. *c.* *c* 1282 *c.* calloso
c 1447 *c.* nudo *c* 1472 sacro *c.* *c* 1638 sanctam
cum *c.* tumbam *c* 1776 nudo *c.* *c* 2258 calloso *c.*
c 2424 *c.* puro *c* 2561 omnia de priscis. surgent
-pora tumbis *c.* *c* IV 6, 25 per multa librorum *c.*
81, 13 qui *c.* humant 174, 27 *c.* dira *a* 43, 5
flavescent *c.* *a* 52, 4 *c.* corrumpit vetustas *a* 57, 6
spiritus. vegetat *c.* *a* 71, 4 *c.* gippi *a* 99, 3 re-
ferunt dum *c.* fagis *a* 100, 49 sulcat qui *c.*
a 100, 66 omnia. *c.* *c* 278 feminea. *c.* *c* 748 red-
dentes. *c.* terris *c* 882 mea. *c.* *c* 933 infantum. *c.*
c 1061 -porum valitudines 256, 17
corpuseulum] squalidum. *c.* 265, 12 virginale *c.*
293, 11 locustarum. -la *c* 400 *c.* nitro sordibus
expurgata *c* 1466
corrado 172, 4
correptio] -tione ultimae sillabae 175, 6
corrigo] Romam -rexit 258, 10 regem Romae *c.*
dogmate Christi *c* 566 *c.* dogmate pagos *c* 687
filia. matrem *c.* *c* 1805
corripio] tam paenultimam quam antepaenulti-
mam -piunt 183, 9 semper neutra in plurali *c.*
a 184, 28 quotiens finalis sillaba -pitur 154, 18
lego legis *c.* 160, 3 paenultima. *c.* 169, 21 *e.*
semper *c.* 174, 17. 190, 12 ubi. -piuntur 200, 26
nec interest, utrum -piatur 82, 10 coniugatione
-repta 159, 3 de tertia (coniugatione) *c.* 182, 16
significatio -reptae vocalis 200, 7 paenultimas
sillabas. -reptas 193, 7 morbo -reptus *c.* *c* III 29
furiis vesaniae *c.* 306, 1 caeco. *c.* amore *c* 2226
corrodo] -dens tinea *c* 2756 -rosus 173, 9 libris *c.*
a 56, 9 bestiarum rictibus *c.* 289, 14 *c.* dente
leonis *c* 1284
corrumpo] corpora senio -pit vetustas *a* 57, 6
in praepositio *c.* verba 196, 11 partes *c.* 196, 25.
197, 21 interdum. *n.* litteram non *c.* 197, 11
ceteras orationum partes. -punt (praepositiones)
194, 8 verba. fantes. *c.* *c* 1088 *c.* annexas oratio-
num partes 199, 3 praepositiones, quae -pant.
vel -pantur 194, 13 *a.* -pitur 158, 12 utrimque *c.*
194, 26 ipsa in compositione *c.* 194, 26 *c.* altrin-
secus (praepositiones) -pantur 194, 10 ipsae prae-
positiones *c.* 194, 17 ipsa praepositione. cohae-
rentia *c.* 196, 17 utraque *c.* 197, 7 anhelitus
aethera -pens 258, 4 *c.* aera venenis *c* 2388 livoris
tabo -ruptus *c* 2721 ex -rupto et integro 195, 19
tam praepositione -rupta quam nomine 198, 29
a. -rupta 198, 32 ex -ruptis et integris compo-
nuntur 195, 31 ex duobus -ruptis 195, 28
corruptibilis] -le hoc 247, 5 carnali et -li paren-
telae 74, 19
corruptio] humanae -ionis 287, 8 ad *c.* meae
auctorem 294, 4 -ione carebit 195, 7
corruo] donec (arbor). -rueret 251, 18 ambro-
ruit *c.* *c* IV 1, 32 *c.* in terram quadrupes *c* 581
per. moenia. -ruerunt 259, 8 quod Lucifer in.
tartarum -ruisset 239, 12
cors, cortis 156, 9
cortex] quae. *c.* cingit *c* 237 rugoso -tice tectus
a 40, 1 *c.* amara *a* 56, 9 de *c.* corni 166
coruscatio] igniferas fulminum -iones 300, 23

corusco 167, 2 saecula -cat (*transit.*) 88, 14 pupilla c. p 253, 13 templi festa -cant c e III 59 (culmina) c. c 563 miraculorum prodigiis -cans 266, 12 multis signis. c. 287, 13 celebri rumore c. c 1517. 2112 (lichinus) clara cum luce c. c 2170 lichinum -cantem 297, 13 radio rudis testamenti -cante 68, 11 c. evangelii gratia 236, 9 rudi c. gratia 310, 10 lichini flammivomis lampadibus -cantes 66, 13 prodigiis miraculorum -cantibus 271, 1 signis. c. 258, 9. 271, 1 c. gemmis 298, 20
coruscus] niveo candore c. c 2369 -sco splendore 299, 1 angelica fulserunt luce -sci c 2744 -scis. lampadibus 245, 13 flammis. c. c 2042
corvus] -vi crociunt vel crocant 180, 3 tetros furva nigredine -vos c 491
cos 156, 9. 189, 30 praedurae cotis c 107 ingenii sui. cotem c 2766 cote durior 274, 7 velut quibusdam cotibus 82, 2
costa] -tarum crates 267, 1
[coste] usque diem penti -costen c 1605
coticula 183, 6. 189, 29. a 27
cotidianus] -ni sumptus alimoniam 203, 17 in canone -no 263, 17 in -nis potationibus 499, 14 cotidio] ut c. gestiant 243, 15 ut. c. pascerentur 290, 1
coturnus] 167, 8 -ni 170, 10 facundiae -no 94, 12
coxa] crurum et -xarum 232, 1
erabro] spix dicitur graece c. 95, 6
crapula] non vexat c. corpus a 78, 6 c. cordis c 2488
crassitudo] in olei -dinem 271, 8 corpulenta -dine 79, 10
crassus] -sae noctis 253, 3 -sum. liquorem c 1618 -so sub gutture c 2778 (de) -sa olei pinguidine 291, 3 viscera -sa a 55, 6 -sis. guttis c 902
crastino 165, 13
crates] ad gratam -tem 502, 2 squamigeros costarum -tes 267, 1 ad c. graciles 490, 15
creator Olympi a 25, 1 c. omnium 316, 1 universitatis -ori 322, 15 -orem. fatentur c 16 c. regnantem c 689 contra c. c 2738
creatix] mater c. a 79, 3 Latona c. c 27 caeli. c. c 43
creatura] rationabilis c. 76, 18 caelestis. c. 237, 12 c. ratione carens 502, 4 -rae. machina c e IV 11, 9 totius c. 62, 18. 239, 13 contra c. ritum 254, 14 -rae famulantes c e IV 8, 7 -rarum naturam 75, 19 c. elementa 264, 20 c. ordinem 501, 10 prae ceteris -ris 234, 3
creber] c. meatus 490, 11 -bro sermone c e IV 7, 7 c 675 c. sermone c 800 psalmi carmine c. c 1304 omine c. c 2802 -bra strage 241, 12 -bri bipennes 261, 11 -bra. suspiria 243, 19 -bris vicibus c e IV 13, 3. c 2414 c. fenestris a 67, 1 c. fornicibus 237, 9 c. contusionibus 296, 6 c. vicibus c 54. 1537 salpicibus. c. c 374 c. rumoribus c 1454 vulneribus c. c 2277 — lectione -berrima 500, 15
crebresco] rumor -seit in orbem c 467 c. laude triumphus c 1010 c. fama per orbem c 1621 sermone c. c 1808 rumor c. per aevum c 2215 lectionis opinio. c. 490, 10 Christi victoria et Silvestri. castimonia. -scunt 258, 18 catholicorum laudes c. 271, 11 privilegia. c. 308, 8 praeconia c. 312, 9 metrorum -scat laude. Demetriadis honor c 2162 quamvis pudicorum c. vita c 202 cum. puer. late -scret 268, 12 rumor. -scens 293, 2 rumusculis. c. 303, 8 signorum miraculis c. 309, 25 rumoribus. -scentibus 305, 4 signis. c. 258, 1
crebro 78, 19. 87, 29. 162, 14. 169, 16. 197, 24. a 52, 6. 94, 6. 280, 14. 302, 17. c 532. 1153. 1520. 1649. 1939. 2770
credo] quantam. sufficere -dimus 78, 2 c., ut. suscitetur c 1247 licet. dactilos et nicolaum praestare -damus 237, 1 quae. -debant gesta c 1490 populi c. esse prophetam c 1572 vestris -dent

coelorum sceptrum loquelis c 1285 credidit aeternum. regem c e IV 3, 7 c. monarchum c e IV 6, 4 c. in Christum c e IV 6, 19 altithrono. c. c e IV 13, 2 c. Dei filium 279, 20 principem. decipiendum c. 317, 5 c. altithronum c 1173 c. ultro c 1220. 1395 c. altithronum. regem c 1407 c. Christum c 1863 secus quam tortor c. c 2307 nisi eum. sigilla. solvisse -diderit 66, 4 non aliud munusculum plus ratum et gratum. fore. -dideram 320, 2 cum me. cubicula nosse c. 477, 4 -de mihi a 4, 1 qui. afflatus. -ditur 231, 4 poeta. c. cecinisse 232, 4 gloria. germana c. 234, 9 antistes sermocinari c. 264, 6 oratio quasi arx. fore c. 322, 24 -ditur, quod. gignunt c 1459 in geminas. nomen se findere partes c. c 2662 haec esse -duntur 160, 1 immunes fore c., qui. . 253, 19 unde hoc constare -datur 193, 14 licet solis splend. mundi rotam. illustrare c. 237, 7 ut. conse. qui c. 253, 11 quamvis. vaticinatum c. 298, 8 proprietas. c. nomine trino c 40 qui sponsi. futuri fore -debantur 308, 17 veraciter -dendum est, quod. corruisset 239, 9 -dere. Christum c e IV 8, 4. c 689. 2439 c. quis poterit a 51, 1 quod vix c. possis a 85, 1 quanto magis c. fas est, ut. . 257, 10 personas c. trinas c 42 altithronum. c. c 1394 c. Christo c 1183. 2397. 2439 iam. sacramenta -dentem 278, 21 -dentes c 1733 auscultate mei c. famina verbi a 100, 80 inter c. et diffidentes c 1543 -dentium multitudo 249, 6 propagines evangelicae vitis c. 257, 12 caterva c. 281, 18 c. et incredulorum praeda 289, 4 fidem catholicam -dituros 289, 2 — -dita. marsuppia c 2589
credulitas] profundae -tatis 61, 7
credulus] c. efficitur c e IV 2, 2 c. praedicator 255, 17 genetrix -la c 1795 corde -lo 485, 24 -la praecordia c e IV 3, 12. 8, 14. 88, 25. a 41, 2. 309, 7. c 1531. 2393 c. pectora c 1586. 1806
cremo] ut rogos. -maret artus c 1109 flammarum neu torre -mor a 9, 2 quas. -mare nequeunt 276, 19 sacra. membra c. c 383 geminas iussit -mari c 2271 effigiem. in favillam. -maturos 289, 3 ardores obvia quaeque c. 293, 13
creo] nutu. cuncta creavit a 91, 1 pollens saecula c. p c 3 quo pater. cuncta c. c 35 terni nos fratres incerta matre creantur a 30, 5 cum. creaverit omnia simul 63, 3 terrena stirpe creantur c 2731 originaliter creare 316, 1 Iudith generosa stirpe creatam c 2560 creatarum. rerum c 739
crepaculum] -la 186, 13 faxo c. rostro a 31, 3
crepito] -tat. carmina guttur a 47, 4 -tant incendia flammis c 2620 citharae -tent a 13, 2 -tabant carbasa flabris c e III 22 flumina. c. torre pirarum c 1824 cum. flumina -tarent 293, 11 -tare. sue. scens a 35, 5 garrulitas ranarum -tans 479, 11 -tantis rogi 283, 15 c. pyrae 307, 2 clibanum -tantem 276, 17 sartaginem sevo et pice -tantem 296, 7 flamma -tante per orbem c e IV 11, 9 c. foco a 15, 3 c. naucleru portisculo 230, 22 lare c. 271, 16 vasto c. tumultu c 1414. 2243. 2389 flamma c. c 2271 -tantes. globos 252, 18 c. torres 300, 8 c. fomite flammis c 2325 septem buccinis iubeorum. -tantibus 70, 13
crepitus] vocis -tum pando a 2, 2 -tu corda. ciebo a 68, 1 crimina cum c. persultant c 1312
crepo] salpix -pat c 280 arma -pant 180, 1 culmina. c. c 953 cum -puit medius c e V 8
crepundia] reliqua mundi c. 237, 15 falerati colli c. 278, 15 sponsalia. c. 294, 7 castitatis c. 300, 6 c. collo. pendentia 308, 13 rubicunda c. c 611 aurea. crepundia c 188. 1801. 1934. 2365. 2617 -diorum lunulas 261, 3
crepusculum 187, 6 -lo 73, 16 exorto. c. 65, 14 roscido facessante c. 231, 14 c. devorans praedas 256, 1 rumpente -la luce c 1569

- cresco] lunaris globi rotunditas -scit 72, 7 versus.
 c. 83, 4 totus unâ sillabâ c. 84, 8 necnon iactan-
 tia c. c 2698 ne sillabarum amplior numerus
 -scat 88, 24 pars exterior -scebat cetera a 32, 2
 per semitas labari fundamenta creverunt 259, 21
 mirum dictu, quomodo. pontus in cumulum cre-
 verit 267, 9 non tulit. grassator crescere fa-
 mam c 921 robor. de cespite -scens c 339 -scentia
 glebae lilia a 100, 14 divina. benedictione -scenti-
 bus 67, 10
 cretus] ossibus ac nervis ac sanguine cretus a 14, 2
 c. genitore vetusto c e IV 4, 1 Christi matertera
 c. c e IV 7, 1 sine semine creta a 20, 1 praetoris
 sanguine cretae c 2114
 cribussus 201, 9
 crimen] inauditum c. 271, 14 incesti c. iniquum
 c 1868 c. cordis c 2728 sine -ine 87, 9. c 145. 828
 piaculorum c. 63, 6 de c. adulationis 175, 11
 incesti c. 298, 4. c 1953 c. falso c 924 temerare.
 c. vatem c 949 sacerdotem sine c. sanctum c 1011
 stuprorum c. c 1020 sine c. scaevo c 1234 sine
 c. culpa c 1254 fuscaret ut numquam c. membra
 c 1291 probroso c. c 1728 spurco sine c. culpa
 c 1760 falso sine c. c 1993 quod scelus. patraret
 c. numquam c 2523 rapinarum. c. c 2579 strofoso
 c. c 2598 -mina cuncta 86, 18 sceleratorum. c.
 c 493 animarum c. sontum c 518 sontum c.
 c 969 c. saeculi c 1637 sordida. c. mundi c 1684
 vindicet ut flagris c. c 2244 bernarum c. sontum
 c 2249 c. stupri c 2468 vitiorum c. septem c 2475
 per mundi c. c 2706 superbiorum. c. morum c 2754
 cicatrices -minum 235, 2 Cerethi c. 240, 18 c. sar-
 cina 478, 1 -minibus stupri c 1914 quasi c. 483, 14
 criminor] ne. garrulitas a quolibet -netur 249, 13
 (pass.) ne. nemur 318, 9 (pass.)
 criminosus] -si 191, 26
 crincio] anseres -ciunt vel trinsiunt 179, 20
 crinicus 183, 22 inculta -lorum caesarie 246, 14
 rasis cincinnorum -lis 297, 3
 criniger 165, 7
 crinis] virides -nes a 69, 1 proprios. c. c 1891 tortis
 cincinnorum -nibus 246, 12. 485, 4 septenis c.
 312, 3 c. carnis nostrae 483, 14
 cripta] in -tae. speleo 258, 3 in una -ta 280, 6
 in eadem c. 309, 16 in c. arta c 783 in c. c 1245.
 1346. 2410 per -tas c 978 putidis. -tis c 1231
 crispo] antiae frontis. calamistro -pantur 328, 4
 crinibus calamistro -pantibus 246, 13 cirris c.
 305, 15
 crispus] caesaries. -pae a 100, 46
 crissito] arietes -tant vel blaterant 179, 20
 crista] -tâ cassidis 311, 16 c. galeatus 171, 22
 servatas. gestans. -tas a 26, 5
 cristallus] forma -li a 100, 58
 cristallinus 193, 20
 cristatus 171, 20 facies -ta c 2858 c. caput quassat
 c 2707
 critalo] ciconiae gratulant vel glottorant vel -lant
 180, 3
 crocatus] -ta genestarum cacumina 231, 19
 croceus] -cea. fercula a 20, 3 -ceum solis iubar
 72, 20 c. iubar 65, 14. c 1364 c. nectar c 1600
 de -ceo flore a 51, 2 -cea. lanugine a 33, 4 c. qua-
 litate 237, 13 -ceos. radios c 1073
 croco] corvi. -cant 180, 4
 crocio] corvi. -iunt 180, 4
 crocotula 173, 18
 cronografus] -forum seriem 232, 21 vide chrono-
 graphia
 cruciatus] diverso poenarum -tu 278, 28 horren-
 dis carnificum -tibus 264, 12 reciprocis c. 279, 24
 tormentorum c. 282, 8. 296, 3
 crucicola 173, 19. 189, 28 segnis Christi c. 229, 5
 -las 275, 14
 crucifixus c e II 3. c 1709
 crucio] Caesare. martires. -ciant 296, 12 morbo
 -ciatus c 1830
 crudelis] miles a 87, 6 c. archipirata 294, 22 lictor
 c. c 1199. 2420 draco c. c 2401 c. Cain c 2724
 c. virago a 95, 6 c. dilaceratio a 95, 6 c. bestia
 c 357 c. sectio c 1759 c. belva c 2435 -le vene-
 num c e IV 2, 28 exilium. c. a 3, 3 c. spectaculum
 298, 5 c. praetorium 302, 3 c. scandalum 482, 3
 -lis vulnera ferri c e IV 1, 34 scelera populi c.
 64, 6 c. leti 64, 9 c. specula belli a 20, 4 c.
 veneni c 436 c. latronis c 1671 -li morte c e IV
 4, 12 c 2262 c. cuspide c e IV 6, 23 c. strage 63, 12.
 238, 3 c. flamma 249, 12 c. exilio 255, 9 c. meta
 261, 8 c. calce c 1561 c. funere c 1962 c. calce
 c 2133 c. vibice c 2474 c. verberare c 2592 con-
 iuge c. c 2597 -lia bella a 65, 8 edictis -libus
 275, 14. 296, 12. c 1096. 1870 c. armis c 2645
 -lior perniciēs 483, 15 -lissimam superbiae bale-
 nam 239, 5
 crudeliter 77, 7. 232, 14. 239, 15. 251, 18. 255, 3.
 266, 10. 267, 2. 270, 1. 17. 272, 4. 279, 2. 282, 14.
 284, 12. 14. 290, 11. 301, 11. 13. 308, 10. 312, 18.
 318, 8. c 2314. 483, 4 cum. ardor crudelius in-
 canduisset 307, 6
 crudelitas 178, 19 gypsa c. 309, 8 -tatis tormento
 256, 7 ardor c. 307, 6 exortam furentis cunei
 -tatem 289, 8 catastarum c. 301, 23
 crudescio] -scens. poena c 955 c. ultio c 1356
 lis c. c 1542 c. imago c 2081 -scentis. duelli 289, 9
 satis -scentie. atrocitate 306, 20 fati. -scentibus
 321, 6
 cruditas] recentis corii -tate 279, 10
 crudus. tyrannus c 1816 c. athleta Dei c 1880
 -di. leti c 2316 -do. tergore c 1205 c. certamine
 c 1548 -da. soliditate 489, 4 discrimina -da duelli
 a 87, 2 ad belli certamina -da c 276 c. vulnera
 c 1064 ossa. c. c 1996 -dis flagris 296, 6 udis et
 c. nexibus 279, 2. c 1191
 cruento 167, 25 sanguine scaevus rura -tat c 2726
 quos. calcar incesti crimine -tabat 298, 4 rogus
 ardescens et. fragmina testae. et. sectio ferri
 membra -tabant c 1760 ecclesiam. tempestas.
 -tans c 1252 crudeliter -tatus 312, 18 calcaribus
 -tatum 230, 17 c. cerebrum c 2632 c. tropeum
 c 2564 flagrorum vibice -tata 307, 15
 cruentus carnifex 284, 6. 294, 20. 301, 10. 21.
 309, 22 lis. satis -ta 284, 4 c. fors 289, 14 c.
 severitas 307, 23 poena c. c 1246 fortuna c.
 c 1560 martirii. -i c 1879 -tae mortis 289, 12
 c. passionis 300, 18 nomen. -tum a 43, 2 mucrone
 -to a 36, 3. c 1749 c. fuco 316, 2 languore c.
 c 1788 calce -ta c e IV 3, 13 c. saevitia 279, 16
 morte c. c 354 carne c. c 884 caede c. c 1046.
 1312. 2355 c. poena c 1435 strage c. c 2396
 serta -ta c e IV 9, 12. c 1121. 1444. 2341 ora c.
 a 39, 4 arma c. 241, 2. c 1546. 2575 tormenta c.
 c 1983. 2195. 2310 fluente c. c 2420 c. fl. c 2600
 poenas. -tas c 2218 -tis mastigiis 283, 13 c. mu-
 cronibus 276, 10. 302, 7. 307, 8 c. ictibus 275, 2
 c. manibus 300, 5
 cruor exsuperat a 9, 4 c. insontis c 1840 pur-
 pureus c. c e IV 2, 33. c 1751. 1833. 2278 a rivo
 -oris 293, 23 sacrosancto c. ostro 296, 14 pur-
 purei c. 299, 14 fluxu. c. c 1791 c. rivo 284, 13
 sacrum. -orem 249, 10 Christi sacro. -ore c e III 76
 tetro. cruore draconum a 31, 7 interfectorum c.
 274, 13 fuso. c. 279, 21. c 1880 purpureo (carnis)
 c. 254, 6. 301, 20 salvatoris c. c 563 redimentem
 saecula c. c 2593 Gorgoneo. c. c 2635
 crusta] exiguae. -tae c 2209 tremibundis -tis c 1336
 exhaustis c. c 1615
 crus] crure gemello claudum c e IV 1, 19 cum c.
 gemello c 1211 crura turgida c 1197 c. non careant
 ocreis c 2854 crurum et coxarum 232, 1 perisceli-
 des c. 308, 13 cruribus atque suris claudum c e IV

- 2, 18 conexas surarum c. 276, 13 femina cum cruribus a 95, 5 compedes in cruribus nectunt 274, 22 cruratenus 502, 21
- crusculum 164, 22
- crustula farris c 1477 bucellam -lae semiplenam 265, 14 collectis bucellarum -lis 67, 13 siccis et pauculis panum c. 289, 19 c. et tortellis 290, 12 crustulum 164, 23 siccis. panum -lis 289, 19 crustus] -tu interdicto 317, 25
- crux] crucis. lamina c e III 77 c. in patulo. stipite c e IV 3, 14. c 452 vindicta c. c e IV 7, 30 per lignum c. 84, 31 vexillo c. 240, 9 c. signacula c 821 c. in patulum. robur c 1117 c. gabulum c 1638 c. patibulum 483, 3 crucem domini vehens c 1895 de cruce 86, 8. 10 sacra. c. 86, 16 c. salvat saecula 87, 5 salvat c. mundum 87, 7 cruce 88, 10. 12. 14. 16. 18 in c. suspensus 87, 9 in c. confixus 87, 13
- crypta] e crypta c 547
- cubiculum] in obstructo thalami -lo 285, 10 ex intimo cordis c. 497, 16 secreta -la 477, 14
- cubitum] .XXVII. -tis 64, 20 .XXX. c. 283, 17 bis tricena -torum proceritate 252, 13
- cucubio] noctuae -biunt 180, 11
- cucurrio] galli cantant vel -riunt 180, 7
- cudo] -deret ut. molimina princeps c 745 praeconium -dens. texere 493, 14
- culeita] c. dum. sterneret artus c 596
- culina] -nae 170, 9 dilicias. condo c. a 40, 5 c. palmentario 288, 2 c. suppellex 305, 20 luxur c. c 1150
- culmen] stelligeri c. Olimpi c e III 32 celsum. c. c e III 49 divinae contemplationis c. 253, 9 firmissimum c. 321, 10 apostolicae. c. aedis c 530 caelorum c. altum c 1069 virtutum c. c 1661 divinae contemplationis -mine 66, 4 regali c. fretus a 39, 5 in praecelso potestatis c. 203, 19 in alto tribunalis c. 282, 12 sub c. querno a 75, 7 ab alto caeli c. — sub caeli c. c 523. 972. 1072. 2447 in aethereo caelorum c. c 1667 ex alto c. c 1680 fulgida. -mina a 51, 2 virtutum c. c 144 aurea caelorum c. c 268 c. caelorum. celsa a 86, 4 pendula. patuli. c. caeli a 100, 3 c. celsa c 953. 2759 apostolica. c. sedis c 542 lucida stelligeri. c. caeli c 2. 1445 limpida st. c. c. c 2816 potiora rudis. c. templi c 562 praesentis. c. regni c e III 4 c. fracta c 1386 ad caeli c. c e III 15. IV 1, 36. a 59, 8 ad supera. caelorum c. c 873 ad convexa poli. c. celsi c 1122 per caeli c. c 764. 2877 c. ni fuerint sublata a 55, 3 c. tiliarum 490, 14
- culmus] fertilis -mi summitate 71, 9
- culpa] sine crimine -pae c 1254. 1760
- culpabilis] in equitandi vagatione -bili 500, 1
- culpo] singulorum proprietates -pari non valet 319, 1
- cultellus 172, 1
- culter. rasit c e IV 7, 16
- cultrix] superiorum decretorum c. 301, 2 orthodoxae fidei -tricem 248, 9 fallacis idolatriae c. 258, 9
- cultor] c. sacelli c e IV 6, 22 c. agrestis a 78, 9 caelestis bibliothecae egregius c. 266, 4 gnarus c. vineae 269, 10 sanctus. c. c 873 Siculus c. c 1775 mundani c. agelli c 2750 catholicae fidei -res 275, 14 c. sanctos c 756 orthodoxae fidei -toribus 235, 14. 293, 3
- cultura] agrorum c. 67, 15 pagana vulgi c. c 1518 idolorum -rae 266, 2 c. vetustae c 1575 ad -ram Christianae religionis 302, 14 sprete fanaticae superstitionis -ra 283, 8 eruta. paganorum c. 303, 3 a c. Christi 282, 13 a superstitiosa delubrorum c. 292, 20 a Christianae religionis c. 305, 6 spurcas ethnicorum -ras 64, 14 ad nefandas. idolorum c. 301, 2 spretis caeremoniarum -ris 289, 1 c. delubrorum 301, 7
- cultus] arborum c. c 8 c. gemini sexus 318, 1 ad integritatis -tum 255, 24 ut c. suggerat ardor c 380 natricis horrendi c. c 530 pulcherrimae fulgentis pudicitiae -tu 246, 11 a Christi c. c 2270 pestifero. c. c 2394 comptis -tibus 66, 11 divinis c. mancipatus 69, 15 ut fabrefactis c. 322, 2 ut populum non fallat c. error c 697 divinis. c. c 1740
- cum c. abl. saepissime ut c e IV 7, 10. 69, 8. a 11, 1. p c 6. 288, 9. 477, 7. 483, 22. 484, 1. 25. 501, 4. c 923. 1049. 1228. 1290. 1668. 1776. 1840. 1879. 1897. 2165. 2442. 2580. 2629. 2899. mecum a 66, 10. 81, 9. 244, 10. — c. quaternio spondeo 84, 25. a 6, 1. 83, 3. 93, 7. 95, 5. c 302, 6. 7. 484, 15. c 898. 1163. 1211. 1282. 1312. 1366. 1442. 1934. 2056. 2332. 2443. 2463. — = abl. instr. e. g. 77, 6. 78, 16. 96, 9. 155, 6. c e III 57. IV 1, 11. 2. 6. 10. 9, 13. 62, 8. c 427. 494, 4. 603. 671. 926. 932. 1197. 1267. 1392. 1486. 1526. 1585. 1611. 1816. 2165. 2170. 2251. 2262. 2337. 2371. 2429. 2478. 2527. 2689. 2845. 2871. 96, 4. 240, 11. 291, 2. 293, 14. 302, 4. 317, 5. 321, 9. a 21, 5. 155, 6. 78, 16. 74, 6
- cum coniunctio, c. coni. praes.: 74, 13. 77, 13. 88, 22. 91, 39. 155, 19. 189, 16. a 11, 2. 18, 4. 44, 4. 73, 3. 100, 30. 34. 46. 79. 236, 15. 237, 21. 255, 13. 310, 12. 313, 18. 315, 7. 316, 18. 321, 18. 322, 3. p c 37. c 393. 616. 1293. 1658. 2835. 2859. 2861. 478, 1. 483, 23. 485, 6. — c. coni. impf.: 62, 1. 63, 2. 8. 90, 12. 13. 94, 10. 175, 10. 178, 24. 185, 15. 188, 17. 203, 22. 204, 8. a 64, 1. 74, 5. 247, 15. 255, 3. 19. 262, 12. 267, 4. 268, 10. 11. 270, 7. 15. 273, 19. 274, 12. 275, 1. 13. 276, 9. 277, 9. 17. 279, 15. 281, 7. 282, 6. 284, 18. 285, 6. 8. 15. 287, 14. 288, 3. 9. 289, 7. 16. 293, 9. 294, 1. 22. 295, 2. 9. 297, 6. 17. 298, 2. 299, 4. 300, 1. 19. 301, 21. 302, 3. 304, 15. 305, 8. 306, 7. 18. 307, 1. 14. 310, 6. 314, 15. 317, 2. 322, 20. p c 37. c 404. 405. 509. 617. 623. 683. 812. 842. 903. 909. 980. 1041. 1143. 1214. 1256. 1259. 1354. 1779. 1850. 1929. 1944. 2065. 2090. 2190. 2306. 2503. 2518. 2619. 2885. 481, 4. 493, 13 — liquesceret cum c 1501 regeret cum c 1869 — c. coni. perf.: 63, 2. a 14, 3. 94, 5. 256, 20. 273, 1. 280, 10. 290, 7. 292, 17. 322, 14. 479, 12. 484, 16 c. coni. plusquamperf.: c e II 17. 258, 23. 261, 1. 284, 14. 288, 12. 296, 16. 301, 7. 307, 5. c 1131. 1178. 1265. 1275. 1861. 2128 c. ind. praes.: a 44, 7. tr 64, 17. 89, 20. 94, 16. 95, 18. 96, 1. 9. 158, 28. 181, 4. p a 33. a 69, 6. 269, 24. c 217. 968. 1386. 1563. 1584. 1666. 1695. 2004. 2231. 2380. 501, 17 cum dehiscit et. emergerit c 1249 c. fut. c e IV. 5, 18 IV 6, 24 c. ind. perf.: c e V 8. tr 93, 28. 277, 13. 319, 3. c 989. 1877. 2336
- cumba] -ba trans caerula vectum c e IV 5, 13 vide etiam cymba
- cumulo] octavam -lat Superbia turmam c 2702 virginibus. -labant praemia c 2199 ut. fomentum. -larent 294, 16 ferocitas. anthletis martirii merita -lavit 284, 1 naturam pinguis c. olivi c 2441 Helias legitur -lasse. liquorem a 1627 -lans charismata c 289 c. crepundia c 2617 pithonissam. opulentias. -lantem 256, 4
- cumulus] collectis in -lum glarcis 195, 14 quomodo pontus in -lum creverit 267, 9 in -lum concrevit c 822 maris undantes -los a 48, 4
- cunabula] e quis salvator. c. sumpserat c e IV 10, 9 futurae incarnationis c. 236, 4 ad c. vitae c 425 primae c. vitae c 2280 vitae c. c 2174 nostri c. regis c 330 baptizandi. c. sacra c 529 baptismi. c. sacra c 1889 nostri c. Christi c 2884 nostrae c. sarcis c e IV 10, 19 nostrae c. carnis c 508. 1636 ab. -lorum teneritudine 272, 17 ab. gracillima c. aetatula 312, 3 usque ad. puerperii. -la 63, 19 Germanicae gentis -lis confotum 202, 5 ab. in-

fantiae -lis 268, 8 in venerandis ecclesiae c. 277, 10 teneris c. 499, 7
 cunae] usque ad -nas Bethlehemitici ducis 69, 17 in -nis 260, 8. c. 655
 cunctor] non -tante gradu c. 1041
 cunctus] -ta culinae suppellex 305, 20 -ti c. 129 c. legibus addicti 250, 4 c. spectate c. 1009 c. rigeant c. 1527 hoc opus ut c. rimentur c. 2864 -ta. miracula mundi a 25, 2 mala mundi c. 86, 10 secreta c. c. 1680 c. gesta c. 2822 ut c. concludantur 486, 15 sapientissimus -torum. regum 77, 14 altrix c. a 1, 1 c. praecordia a 85, 6 c. colorum a 100, 77 c. malorum c. 2585 c. mortalium 481, 14 Christum -tis. propalat 277, 12 damus c. alimenta a 65, 2 quae c. constat amica a 97, 7 c. praemia pensat c. 281 tribuens c. solamina c. 2517 c. Dei sacerdotibus 480, 9 c. lucere 492, 1 -tos 309, 7 mortales c. a 63, 2 c. vicerat c. 572 -tas. filias 302, 12 tincturas c. c. 162 per c. lucernas c. 913 c. pompas. opimas c. 2013 c. coronas c. 2763 cum -a. necaret 63, 9 mala mundi c. 86, 10 carmina c. 86, 18 pietas Dei -ta beavit 88, 16 saecula c. p a 35. c. 394 chaos. clauderet c. a 79, 10 nutu c. creavit a 91, 1 complector c. a 100, 8 c. virtutum genera 270, 4 c. Stoicorum argumenta 277, 6 c. fantasmata 279, 7 c. gesta 295, 4 c. diliciarum fereula 234, 4 moderantem c. Tonantem p c 10 c. creavit c. 35 c. astra c. 182 c. latentia c. 1606. 1915 c. tormenta c. 2310 c. patrimonia c. 2286 c. ornamenta c. 2366 c. secreta 476, 9 -tis habitantibus orbem c. e IV 12, 15 c. scrutantibus 62, 13 callidior c. a 88, 1 c. munus mercantibus 253, 6 in c. gradibus 257, 8 c. auscultantibus 272, 9 c. litterarum studiis 276, 1
 cuneatus 188, 2
 cuneus. penetrat p a 33 vulgi c. c. 919 c. votorum c. 919 furentis -ei 289, 8 -eum fidelem c. 1579 c. supernum c. 2274 conglobat in c. 2580 in diverso contionis -eo 264, 3 denso c. c. 2612 hominum -eos c. e IV 1, 9 septenos vitorum c. 241, 12 inter sanctorum c. p c 9 materiam -eis findit a 78, 9
 cuniculus 184, 2 in abstrusum latrinae -lum 272, 20 in -lo subterraneo 279, 22 cloacarum -li 279, 25
 cupa] ter denis -parum gremiis 283, 14 in -pas. fomite farsas c. 1422 in -pis c. 2798
 cupiditas] obscenae -tatis 306, 15 caecae c. 317, 18
 cupido] vana c. a 96, 2 interpretatur vitium quod. c. c. 2572 caecae c. 265, 7
 cupidus c. 2523 ut c. nomisma capessat c. e V 10 c. castitatis amator 234, 24 dum c. gestit c. 801 stipem c. clam fraudat c. 2590 c. farcit. saccum c. 2617
 cupio] experiri c. 88, 25 qui -pit. audire a 30, 6 quicumque c. commaculare domum a 75, 6 potiora c. c. 67 c. discrimina belli c. 2626 spiritus c., ut. quaerat c. 2674 quod probum -piunt fratres velare c. 2507 c. scriptorum carpere cartas c. 2844 sic semper c. carpere cartas 494, 3 ut. electos. carpere non -piat pagina c. 243 si quisquam c. temerare pudorem c. 1237 cum -perent. saevire falanges a 74, 5 rudimenta exercitari -piens 76, 6 c. vexilla triumphii a 100, 11 aemulari -pientibus 246, 19
 cur 74, 6. 492, 9. 502, 8. a 18, 5. c. 391
 cura] c. pudoris c. 129 pastoralis -rae 202, 9. 320, 4 -ram praesto a 43, 6 ob. propinquitatis c. 270, 7 anxia c. c. 2048 morbis impendere c. c. 1083 inter -ras palatii 203, 26 dispensationis -ris 203, 11 ferratis c. c. 1903
 curiositas] latentium rerum -tate 229, 4 bibula c. 232, 11
 curiosus] -sae sollicitudines 242, 9. — curiose 304, 1

curo] incommoditates. -rabat 276, 2 grates impendere -ravi 229, 10 te. de aliquibus ammonere c. 499, 10 patrem -ravit c. e IV 2, 23 cicatrices. c. 302, 2 filium c. 310, 1 freneticum c. 311, 13 Constantini c. lurida membra c. 557 quam fimbria pepli c. medicans c. 1793 quo. modo -arit. clades c. 768 non omittendum reor, quod. -raretur 258, 13 geneticem. a rivo cruoris -ratam 294, 1 curriculum] hoc c. 184, 1 paschalis circuli c. 483, 24 septenario ebdomadis simplae -lo 63, 2 ebdomadis unius c. 70, 11 consummato vitae c. 260, 9. 294, 18 thesis. IV. temporum -la gubernat 181, 1 septenis ebdomadarum -lis 289, 23
 curro] quinquies et -rant verborum tempora c. 2842 cruor. cucurrit c. e IV 2, 33. c. 2278 a quo. magistrorum. caterva c. c. 880 nec rota. -rere sic posset a 48, 9 verbo -rente per aethram c. 430 -rentes. versus c. 2801 flumina in praeceps -rentia 263, 11
 cursim] c. et particulatim propalanda 173, 13 captim et c. 253, 6 c. festinat c. 2439 haec c. pedetemptim perstrinximus 478, 3
 cursito] filosofiam per. librorum campos. -tantem 304, 1
 curso] altera non -at a 66, 4 dum vitae. late praeconia -sant c. 2063
 cursor] anhelantium -rum plantis 230, 14
 cursus] certamine -sus a 100, 39 -sum certaminis 248, 2 c. consummata 300, 11 LXXXII annorum c. 483, 22 quadripedante -su 251, 16 c. rapidissimo 309, 14 nocturnos -sus a 79, 8 planetarum retrogradis -sibus 72, 5 annorum c. c. 331. 1026
 curta] -nae. tabernaculi 64, 18 c. veteris delubri 244, 17 -narum sive stragularum textura 244, 12
 curvatura] rigidam spinae -ram 267, 2 obliqua reclinem -ra 261, 11
 curvo] carica me -vat a 77, 6 non -vaverunt genua 64, 8
 curvus] -va a 49, 1 poplite -vo a 96, 15 c. poplite 287, 14. c. 375. 1513 cernua -vaque vetustate 247, 11 cum ratibus. -vis c. e III 20 in c. antris a 82, 1
 cuspidis] fixum -idem. eum 259, 12 crudeli -pide c. e IV 6, 2 ferrata c. contis a 74, 7 c. vexilli c. 643
 custodio] istas coronas. -dite 292, 23 coronam -disse 263, 6
 custos] (ut) c. defendat ovilia p c 21 c. cernens. miracula c. 1406 c. virgo pudoris c. 1623 fida satis custos a 65, 1 tremibundis -dibus 288, 7 cuticula 173, 19. 189, 29 -lam 183, 9
 cutis] c. callosa c. e IV 7, 8 -tis callositas 284, 14 c. callositate 309, 23
 cyclus] cum cesset cyclos Olympi c. 1658 teretes. -li c. 228 reciprocis. -lis a 6, 2 ride ciclus
 cymba] quassatis -bae compagibus 238, 20 vide etiam cumba
 cyrius] ad doxam. onomatis cyrii 490, 7

D

Δ (graecam litteram) 81, 20
 dactylicus] poterit dici d. 82, 22 exameter d. 82, 19. 83, 14 d. exameter 84, 4. 5 -ci exametri 76, 14. 82, 4 in -co exametro 82, 14. 94, 13 in exametro d. 93, 14 -cum metrum 82, 7. 24 metrum d. 82, 23 in versum d. exametrum 84, 2 in versu exametro -co 83, 13 in d. metro 82, 6 in pentametro d. 92, 20 -ca. scansione 91, 40 versus exametri -ci 82, 24 -cos metrorum anfractus 84, 22 sex pedibus -cis 83, 1 d. metrorum imbricibus 321, 10
 dactylus 79, 5. 6. 83, 6. 11. 84, 8. 20. 21. 87, 2. 4. 6. 8. 10. 12. 14. 16. 18. 20. 88, 4. 9. 23. 89, 13. 90, 17. 23. 151, 10. c. 48 -lum recipit 85, 31 si

- unum d. habuerit 84, 6 de -lo 164, 3 -lo 82, 18, 83, 6 -lo spondeoque 63, 16 constat d. et spondeo 82, 7 qui d. terminatur 90, 4. 96, 12 d. clauderetur 96, 17 cum d. 96, 9 pars cum d. terminatur 96, 9 ceteros omnes -los habet 89, 14 ex -lis sex 89, 32 IV. d. constans 88, 8 tribus d. 87, 1 — dactylus dulcis c 168 palmeti d. alti c 1598 -lorum sagina 265, 11 mellifluos palmeti -los 236, 29 cum palmeti -lis 290, 5
- daemon] -nis . fraude IV 4, 8 d. regnum c 314 vide demon
- damno] quamvis . -naret carere . membra c 487 tartareum -navit morte tyrannum ce IV 12, 5 -nare puellam c 1914 -nans conubia regis c 441 ut . -nati . negarent c 1871 -natorum cadavera 283, 3
- damnum] d. dum norunt unde fuisset c 1530 -narrum 274, 16 d. senectae c 192 lurida . d. c 275 tetrica . d. c 366 atra venenorum . d. c 477 d. papillae c 498 altera . d. c 1105 crudelis d. latronis c 1671 d. furorum c 1777 d. ferentes c 2272 fore d. marito . ventura c 2528
- daps] mando -pes mordax a 100, 33 d. lautas c 1592 -pibus ciborum a 63, 8 d. -opimis a 100, 52 c 1604. 2489 solitae frugalitatis d. 289, 18 frangantur d. ne propugnacula mentis c 2540
- dapsilis] d. victus c 2517 Dei -li deditione 491, 18
- dasia est qualitas sillabae iuxta sonitum spirantis 200, 10 d. 199, 21. 200, 10
- dativus] per obliquos casus -vi et ablativi 174, 2 de c. abl. saepissime ut e. g. c e I 20. II 4. III 81. IV 1, 9. 29, 2, 4, 6, 7, 25, 7, 3, 5, 10, 8, 13, 12, 18, a 8, 5, 24, 5, 32, 6, 33, 1, 34, 2, 3, 43, 3, a 34, 2, 43, 3, 47, 9, 51, 2, 55, 4, 61, 1, 6, 62, 2, 87, 1, 90, 3 etc. tr. 65, 1, 70, 21, 72, 11, 73, 1, 7, 74, 14, 20, 78, 11, 84, 15, 95, 16, 161, 2, 5, 21, 163, 21, 172, 12, 15, 177, 16, 230, 10, 239, 17, 18, 252, 21, 254, 13, 263, 6, 281, 15, 283, 18, 294, 3, 319, 5, c 29, 310, 1004, 1017, 1181, 1235, 1248, 1411, 1676, 1686, 1690, 1751, 1784, 1833, 1834, 1849, 1950, 2028, 2278, 2357, 2665, 2711, 2732, 2749, 2792, 2799, 2806, 2808, 477, 4, 12, 18, 479, 4, 481, 11, 482, 30, 484, 4, 7, 18, 485, 14, 486, 15, 497, 14, 499, 5, 10, 502, 15, 19, 503, 2 (bis) de his . implendis 500, 15 remeans . de Mesopotamia 69, 5
- dea] quam . deam stolidi dixerunt arte potentem c 1322
- deauratus] in vestitu -to 245, 7 -tas . effigies 301, 8 -tis petalis 322, 1
- debachor] in quibus diu -chatur 306, 3 circum- quaque cum simulacro -chantes 288, 10
- debeo] in fine dactylus -bet poni 83, 11 generalitas nequaquam lacerari d. 318, 26 d. discernere c 833 latrones me semper amare -bebant a 97, 9 epistolarum . -bita vicissitudo 320, 16 -bitum . triumphum percepturi 240, 13 -bito recompensationis emolumento 245, 10 generali mortis d. 250, 4 generale mortis naturae -bitum 257, 1 cum -bitum naturae solveret 258, 24 naturae d. solvit 265, 12 praeconia -bita 87, 19 d. pactu c 2106 -bitis . praeconiis 234, 10
- debilis] quicquid -le fertur c 1088 -lium . virorum c 701 quem . mancum -lem fatebantur 273, 21
- dēbrio] plures -brians a 78, 1
- decalogus] -gi sanctionibus 241, 13 d. litteris 299, 8
- decalvo] caesaries -vata 301, 15
- decanto] ut carmen triumphale -tet 248, 6 proelia Caesaris et Pompei -tantis 83, 5
- decascemus 91, 9 primum versum -mum 85, 16 (versus) -mi 78, 15 d. 86, 31, 477, 8
- decem] decem et septem a 30, 1 d. plagas a 34, 7 d. praedicamentorum generibus 277, 7 d. monachorum milia c 1303 d. libri Clementis 482, 29 decemnovalis] -lem . circulum 483, 16
- decennis] secundum -nem novennemque . computatum 483, 20
- decenter . decoretur 244, 6
- deceo] ut -cet Christi discipulum 480, 5 lichinus . lucere -cuit 492, 1 cirris -cens c 2177
- deceptio] callidae -tionis 311, 1 -tionum telis 240, 21 strososi d. muscipulis 295, 11
- decerno] verba . naturae regulis produci maiorum auctoritas -crevit 160, 1 contempnere d. 270, 7 de pudicitiae . praeconio . philosophari -crevimus 319, 5 curriculum . posteris sectandum -creverunt 483, 25 quamdiu . antiquas inhabitare sedes . -creverit 233, 13 quae . orgia nuncupari . antiquitas . -creverat 170, 24 versus per quot species variari -cernitur 89, 3 fata . -nere a 45, 6 bellum d. a 74, 6 fateor . me dudum -crevisse 476, 1
- decerpo] herbas . d. a 86, 2 stillicidia guttatim . -pant 231, 17 d. carmina flores c 138 dum . malum -peret ambro c 2498 quae de tertia declinatione -psimus 181, 14 legum -pere flores 74, 3 d. caulem a 46, 3 d. fructus c 758 d. fructum c 2684 flores -pens 249, 14
- decies ternas c 124 d. senas puellas c 2413 d. . septenis 251, 7 d. novem . ungues 84, 9 d. denas . propositiones 76, 4 digitos d. denos a 90, 2 d. denis . milibus odibus . et quater undecies c 2895 servorum d. quingentos c 2097 d. centenum nomen a 50, 3 dactylus decies variatur 86, 21 d. dilectissima 497, 21
- decimus ecclesiasticae historiae liber 273, 10 d. necnon et tertius c 1928
- decipula] deceptionis -lam 311, 1
- decipio] strofa -ceptus iniqua ce V 5 imperator probosis factionibus d. 273, 14 stupro enerviter d. 312, 4 -cepta fraude IV 8, 13 d. simplicitas 254, 16 d. gentilitas 258, 6 iuvenem . verborum oblectamento -ceptum 317, 17 a genere caecae cupidinis philargiria -cepto 265, 7 agmina daemonis -cepta fraude ce IV 4, 8 principem . -cipiendum credidit 317, 4
- declaro] quemadmodum . vir desideriorum . d. 69, 14 calculum . textus . d. 70, 8 fiduciam . VII constare fidibus . regula declarat 73, 17 multiplices regularum ramusculos pululasse . traditio d. 73, 17 quantum metrica regula d. 84, 10 Sibyllinus versus hoc idem d. 93, 32 iambicos pedes derivari . ratio d. 158, 19 ubi regula . fungantur . Vergilius d. 172, 27 omnia pentapota esse veterum auctoritas d. 177, 15 secunda persona . legitime d. 178, 30 unde aggerem dici etimologia d. 195, 15 quam Ezechiel vultu d. humano 253, 12 quem cherubin . conclusisse recapitulatio generis d. 245, 24 liquide fortuna d. c 987 ut Vergilium disticon fecisse commentaria -rant 157, 20 tam primae quam secundae coniugationes esse poetae d. 162, 8 industriam . exemplorum formulis coaptari posse . experimenta . d. 231, 13 cuius rei . documentum . d. 302, 20 metrica . d. carmina (c. acc. c. inf.) p a 17 regenerantis gratiae formam . -ravat 70, 5 flaminem . immunem esse d. 273, 17 iubeleorum festivitas . arcana . portendisse -ratur 67, 18 volo . ad pirrichium pertinere d. 154, 9 opusculum . quo . -ratur . quod c. con. 201, 14 Daniel . pudicissimus extitisse . d. 251, 2 illud . in quo praecipuum . documentum d. 258, 11 ostentationis iudicium ex eo d. 315, 2 coenubiorum instituta simillima collatione -rantur 233, 11
- declinatio] -ionis 157, 26, 161, 4, 167, 4, 175, 24, 178, 13 -ione 174, 1 -ionibus 169, 15 in ceteris modorum et temporum d. 172, 17 . personarum 176, 19, 177, 20 in . temporum d. 187, 8
- declino] in dativo singulari aut nominativo plurali -nantur 158, 18 sic . d. (verba) 168, 17 — -nat fercula pompae c 626 invidiae maculam . d. c 941 virginum labia . d. 278, 8 nequaquam su-

- perbiae balenam -nant 239, 6 decipulam -navit 311, 1 mortaliū contubernia -nans 266, 7. 481, 15 rabiem. -nantes 307, 10 -nandi deliota 269, 26
- decollatio] sententiam -ionis 296, 13
- decollo] -landi sententiam 275, 6. 276, 21
- decoro] cum -rarent sanguine sanctos c 1781 -ravit saecula signis c 283 suprema. d. tempora vitae c 2006 per me -ratur Olympus a 37, 4 nobilitas. mandatorum varietate -retur 245, 6 fabrefactis cultibus -rare 322, 2 meritorum margaretis -rari 246, 12 ornamentis. d. 313, 21 vates virginittis gratia -ratus 249, 15 pontificali dignitate d. 264, 11 infulae auctoritate -ratur 270, 20
- decorosus 187, 20
- decrepatus] anicula satis -ta 258, 25 anus d. 259, 7 -tae vetustatis 267, 18 -tam vitae senectam 265, 16 -ta membra c 602
- decreseo] -scit gloria formae a 6, 3 lunaris globi rotunditas. d. 72, 8
- decretalis] scriptis -libus 256, 13
- decretum] investigabile d. 269, 33 contra d. ducis 314, 2 -to Numeriani 280, 5 d. sumpserunt. coronas c 1244 urgente imperatorum d. 283, 13 catholica Patrum -ta 69, 14 iuxta d. veterum 70, 16 sponsalia. d. 245, 14 regis d. 247, 17 priscorum patrum d. 314, 6 canonum d. 317, 24 fisci d. nefandi c 1141 dulcia. d. parentum c 1280 leti d. c 1419 d. canonum 481, 6 d. beati Petri 485, 8 supernorum -torum 301, 8
- decuplus] -pla scematum species 85, 9 -pla recapitulationis serie 69, 23 adstipulatione d. 86, 33
- decurro] dactilus libere -rit 84, 21 quae exámetro. d. 85, 15 per. arva late vagans d. 232, 11 -unt 65, 17 d. flumina c e IV 10, 8 ut ad generalitatem sermonis oratio -rat 234, 7 dactilus. -rat c 48 flumina ut versus -rant 88, 21 nisi paululae ultro citroque d. 244, 14 si fuerint enigmata recte -curra p a 27 concatenata. serie -rens 68, 17 per ampla scripturarum stadia -rentes 231, 11 circulum. usque ad finem mundi. -cursurum 483, 18 bis -curso bilustri. intervallo 69, 6 cruore. d. 254, 7 septenis annorum ebdomadibus -cursis 67, 15 d. laterculis 68, 23 LXX ebdomadibus d. 69, 18
- decursio] simpla tantum et septupla decursione 69, 12
- decursus] perpes aquaeductuum d. 237, 9
- decus] detrimentum -coris 236, 15 d. dignitas 237, 15 in pulcherrimo pubertatis -ore 310, 22
- dedasculus] inclitus Graecorum d. 320, 12 d. idem c 567. 1643. 2154 dedasculi Argivi Romanive 492, 11 v. e. didasc.
- dedecus] ad infame d. 299, 1
- deditio] Dei dapsili -tione 491, 18
- dedo] ut Phoebus linguam sermone. -dat c 27 -didit (codl.: dedit) obtutum c 472 hanc. dedere nuptis (= nuptiis) c 1985 carnalis copulae voluptatibus operam -didisse 252, 3 vir Deo -ditus 271, 6. 278, 6 India paganis -dita sacris c e IV 9, 3 mens Deo -dita 274, 7. 301, 12 a patre culturis delubrorum -dito 301, 7 libero voluntatis arbitrio -diti 247, 21 parentibus idolorum culturis -ditis 266, 2
- deduco] -cit ad urbem a 60, 9 ad eum -ctus 286, 1 verba. ex triplici conjugatione -cta 161, 16
- def(a)eco] -cati nectaris 269, 13 defaecatis peonum regulis 190, 22
- defectivus] verba -va 157, 16
- defectus] -tu divae mortalitatis 247, 10 castitatis -tu 317, 11
- defendo] ab imminentis famis. inedia. -dunt 291, 3 custos -dat ovilia p c 21 nostras ni dominus mentes d. c 2642 Iacobus. dilubrum. dit c e IV 4, 2 Deus. d. puellam c 1997 famulas. d. c 2262 quilibet tali se. clipeo -dat 485, 22 per Timo-
- theum. -ditur 274, 4 hoc opus. -dite c 2833 -dere vitam a 61, 5. c 2672 quos. nitor d. a 97, 10 vitam d. 270, 17 spinam. d. c 2852 exiguos -dens p c 14 fatu d. vestibula c 1045 se tali. apologia. -dentes 482, 22 caelicolis. -dentibus urbem c 2092
- defensaculum] ardenti fidei -lo 265, 10
- defensio] apologeticae -ionis 297, 20 in -ionem sui 90, 14 apologeticam. d. 271, 19
- defenso] -sante Deo c 1829. 2002. 2240
- defensor] clemens d. egentum c 1764
- defero] qualiter. fercula. -tulerit 286, 13 dolium -re c 1494 lacertum. -latum 273, 12 dolium se viro Dei -laturos 286, 5
- deficio] licet in obliquis casibus. -ciat 156, 6 dies mihi -ciet c 2783 nunquam consortia sponsi -cient c 2376 ne. frugalitatis parsimonia -cerent 305, 12 oleum -fecit c 907
- defigo] oscula. -ixit. sponso c 2138 d. lumina terris c 1762
- definitio] trina diversionis condicio -nitur 151, 5
- definitio] tripartita. praepositionum d. 194, 6 quae est d. caesurae 96, 7 metricae -tionis regulis 76, 8 passiva d. generalitate 85, 28 certissima -tione 85, 5 fixa d. 190, 12 huiusmodi -nibus 191, 9 vide diffinitio
- defleo] -lenda. est calamitas 243, 7 vitae pericula -lentem 485, 3
- defloro] naturam considerans -rari 75, 20
- defluo] ilia. in. cuniculum -fluxerunt 272, 20
- deformatio] venusti capitis d. 301, 14
- deformis] -mem fronte vetusta c 598 opifices. -mes 322, 3
- deformo] species turpiter -matur 236, 13 in poplite et suris. d. 157, 20 Christi famulum -mare c 1920 nullis. maculis -matos 238, 24
- defrutum] sapa id est d. 159, 11 haustum -ti 234, 8 d. dilicias 278, 5 -ti pocula c 2512 d. nectar c 2798 lento careni -to 231, 17 nectaris d. 311, 3 nectaris. -ta 269, 13
- defundo] croceos Titan radios -dit in orbem c 1073 -fusa ramusculis 74, 12 -fusarum septuaginta linguarum loquela 67, 23
- defugio] sidera. -giunt 90, 6 agmina d. a 75, 10
- defungor] -functi cadaver 283, 8 non generali morte -ctum 255, 11 -cta cadavera leto c 698 gemina -ctorum cadavera 255, 9 -ctis c e IV 1, 16
- degero] scrupulum. -gessisti 96, 19 participia. in pirrichio -gesta sunt 191, 15 nomina. -gere 162, 20 -gesta metrorum melodia 150, 1 quaternis versiculorum lineis -gesta 76, 90
- deglobo] -bere frontem a 69, 4 buculam impe-rant d. 279, 10 buculam d. byrsa c 1204
- dego] (distantia). triquadro cardine -git c 85 plures -gebam. menses a 47, 1 in consortio catholico-rum. -gebat 300, 18 Roma d. in urbe c 541 donec d. c 1516 quatuor et decies cum septem -geret annos c 509 soboles Paulae -git c 2158 vitam -gere stando a 96, 16 divitiis mundi d. dives c 2073 vitam solitariam -gens 155, 17 vitaliter d. 250, 4 in clero -gentium 317, 24 Scottico in solo d. 490, 8 mortalibus in valle lacrimarum -gentibus 234, 3
- degusto] vetitam -tans alimoniam 239, 14
- dehisco] cum tellus sponte -scit c 1248 c. t. sp. -scet c e IV 6, 24
- dehonesto] nec. bonum -stari video 238, 3
- deificus] -cae contemplationis 239, 16
- deinceps 63, 16. 76, 6. 77, 14. 81, 6. 96, 21. 238, 9. 248, 1. 249, 19. 257, 14. c 79. 518
- deinde 256, 17. 278, 11. 483, 4
- deitas] una -tatis substantia 323, 1 in -tate c 38. 39
- delacero 186, 5
- delapido 186, 1
- delectabilis] iocundum et -le illatum 234, 13 -liter 479, 1

- delectatio] corporeae -ionis 500, 2
deleo] precibus. -lent peccamina *c* 11 12 (malum)
-leat. Christus *c* 2824 ut cirografum protoplausti
-leret 482, 16
deleramentum (vel deliramentum)] scismatico-
rum -ta 236, 1 falsitatis *d.* 252, 4 apceriforum
d. 256, 12 falsitatis deliramenta 297, 9
delibero] quamvis. munus occultare. -raret 297, 15
quicquid virgunculis molire *d.* 306, 19
delibutus] flagrante *d.* nardo 230, 9 licis -tis
284, 1
delicatus] te velut insolescentem et -tum 203, 9
-tae virginitatis 245, 4 — delicate componi 246, 13
vide delicatus
deliciae] domesticis. -ciis 233, 19 vide diliciae
delictum] declinandi -ta 269, 26 *d.* reorum *c* 2581
sordida peccantis saeculi *d.* *c* 2898
delineo] dextra laevaue -neantia 282, 5
delinquo] quoties -quentibus vincula enodanda
forent 68, 12
delitesco] petiit et. -scit 272, 2 effigies sibi soli
d. 306, 7 prosapia *d.* 313, 8 residua scemata.
-scunt 85, 27 in quis. prostitutae *d.* 480, 1 ex-
empla nominum. nullatenus -scant 192, 23 si.
genus -scret 258, 17 delituit, non delatuit dici-
mus 158, 14 bestia -tuit *c* 554 *d.* intro *c* 1026
miser. exul *d.* *c* 1377 Ambrosium. -scere non pa-
tiar 260, 6 Narcissum. sub silentii latibulo *d.* non
feram 271, 1 gloriam. *d.* non patiar 280, 9 clam
diutius *d.* 297, 13 quae. filosofiam nequaquam
d. reor 304, 2 sub quo se *d.* confidunt 486, 6
qui. -tuisse fertur haud procul a veterrimo de-
lubro 287, 3 in remoto -scens 274, 6 in. cisternae
latebra *d.* 274, 6 a publicis conspectibus *d.* 317, 2
illo. -scente 287, 17
delubrum] -bri festivitatem 65, 6 veteris *d.* 245, 18
a veterrimo -bro 287, 3 a. -brorum supersti-
tione 278, 26 *d.* libamina 282, 17 *d.* cultura
292, 20 ad *d.* caeremonias 296, 12 culturis *d.*
301, 7 spurcas -bris caeremonias exhibentes
306, 21 vide etiam dil.
demens] *d.* et imprudens procax 272, 7 petit Au-
gusti *d.* suffragia *c* 2248 *d.* *c* 2530 qui regem caeli
vendidit. *d.* *c* 2594 -tes. cohortes *c* 1522
dementer 485, 20
dementia cordis *a* 98, 6
demergo] in profunda maris frustra -ersos 276, 24
demitto] -te frenum equi 259, 12
demo] latebras mundi. -mis *c* 10 -munt. latebras
c 122 sitis ardorem -mebat *c* 783 cirros. ferrata
forfice dempsit *c* IV 7, 15 mundi peccamina
d. 85, 4 mundi *d.* peccata 85, 32 Christi dogmata
d. *c* 480 scelerum facinus discipulus Pauli. *d.*
c 520 crucifixus scelerata piacula *d.* *c* 1709 (tersit
c II 31) cui dedit et *d.* nil mundi. vetustas
c 2875 viri vitam ne dempserit Orcus 87, 4
annorum numerum ni *d.* igne *a* 27, 4 qui. -psisset
crimina *c* 1684 ut proprios -psisset femina crines
c 1891 scelerata piacula -mens *c* IV 10, 20 *d.*
incendia *c* 804 stolidorum dogmata *d.* *c* 994 san-
guine *d.* peccamina *c* 1317 *d.* strofosa fraude
triumphum *c* 2553 toto corpore dempto *a* 41, 4
d. vigore *c* 2329 demptis genitalibus *c* 1376
demon] -nis arma *c* 862 *d.* armis *c* 1858 vide daemo
demonstro] formulas. monimenta -rant 73, 9 ut
certos pupillarum conspectus -ret 230, 12
demulceo] mentem. nec blandimentorum lenitas
-cet 274, 19
demum 260, 10. 267, 16. *c* 124. 479, 15. 491, 15
nunc demum 193, 12 tunc demum *c* 794. 1065.
1243
denego] quietis spatium. sollicitudo. -gabat 320, 7
gloriam. ab infidelibus -gatam 308, 1
deni. leprosi *c* 1447 -na. scemata 87, 1 quater
annorum. tempora -na *c* 2479 undecies -nos et
tres. annos *c* 793 quater -nis et binis mensibus
c 258 decies *d.* milibus odis *c* 2895
denigratus] -tos lebetes 306, 1
denique *c* IV 2, 29. 6, 20. 64, 3. 76, 9. 151, 18.
173, 15. 203, 1. 245, 8. 250, 23. 287, 9. 295, 1.
306, 18. 319, 22. *c* 87. 338. 361. 521. 545. 812.
903. 1167. 1274. 1768. 1889. 2095. 2222. 2748.
482, 20
denosco] pentecostes solemnitas. laterculum. adsti-
pulari -scitur 67, 19 copulasse -scimur 75, 2 vide
dignosco
dens] lacerant dente *a* 1, 3 *d.* canino 90, 13 ser-
pentis *d.* *c* 925 *d.* leonis *c* 1241 *d.* molosi *c* 1478.
1651. 2605 rodet cum *d.* racemos *c* 2845. 494, 4
quod. dentes stridunt *c* 2795 armatos -tibus apros
a 39, 1 virulentis mandibularum *d.* 266, 15
spumosis *d.* 299, 13 *d.* horrendis *c* 2436
densesco] -scit. vellus *a* 91, 8 seges glitibus -scet
acerbis *c* 2725
densitas] -tates 192, 1
densus] corpore -so *a* 42, 1 *d.* milite *a* 96, 1. *c* 1187
milite *d.* *c* 1408. 2573. 2670 *d.* cuneo *c* 2612 agmine
d. *c* 817 *d.* agmine *c* 2461 -sa. caterva *c* IV 7, 20.
c 1547. 1957. 2076 *d.* corona *c* 1650. 2250 in tam
d. silva 78, 4 -sarum catervarum 501, 4 saltus
-sos *a* 93, 6 *d.* exercitus 231, 14 -sas. flammis
a 100, 41 *d.* sagittas *c* 1118 turmas. *d.* *c* 2483
inter -sa filorum stamina 245, 14 pabula *d.* *c* 266
-sis. imbribus 298, 5 *d.* manipulis *c* 1609 *d.* mili-
bus *c* 2901 *d.* turmis *a* 75, 3. *c* 2165. 2348 cum
d. -turmis *c* 2165 *d.* agminibus 230, 21. 233, 17
d. telis 240, 21 *d.* armis *c* 2678 — nimbo -sior
a 67, 4 -sissimae stragis 237, 25
denticolo] sorices -cant 180, 14
denuntio] supremum. examen. -tiabo 486, 4
denuo 170, 19. 241, 1
deorsum *a* 53, 3
depeculo] -lata mulierculae 286, 2
depecto] -ctimus. depectitis 182, 18
depello] ut lumen. noctis -leret umbras *a* 58, 7
dependeo] mafortibus, quae. talotenus. -dent
318, 5
depereo] dum. occa. -riret 270, 15
depingo] pudicitiae vultum. -pinxi 321, 22 vul-
tus. rubor. -xit 273, 19 qui. canonum floribus
-gitur 70, 7 iconisma regale. -pictum 322, 4
deploro] germana. -rans *c* 2048
deponens] si verbum fuerit *d.* 153, 1 verbum *d.*
160, 11 tam verbi passivi quam -nentis 158, 15
a passivo, communi et -nenti 188, 2 verba -nentia
162, 4 passiva, communia et *d.* 187, 13. 188, 23
depono] -nens carbasia malis *c* 2807
depopulo(r)] occas -lare *c* 226 cespites. -lans
233, 3 *d.* pectora *c* 2381
deposco] pedester ordo -scit, ut 161, 2
depravo] eandem tradidit -vandam 302, 1
deprecor] per ipsam te *d.*, ne. 294, 2
deprehendo] parentes. sobolem cum. -derent 285, 6
sommium. minime refragari -ditur 71, 1 rudibus
facile negotium *d.* 78, 7 neque. negotium *d.* 78, 7
quot species sibi usurpasse *d.* 91, 22 qui. *d.* 93, 27
quod IX sillabarum esse *d.* 201, 18 duo scemata
-duntur 90, 15 quae. a metricis. *d.* 159, 15 quae.
d. 317, 24 quot species. -di queant 90, 10 ex-
terioris hominis natura. *d.* potest 231, 3
deprimo] quam grave piaculi pondus -mit 322, 13
me materiae moles *d.* *c* 2763 distentionibus.
mentis cervicem -mentibus 320, 19 ecclesiastica.
sollicitudine -pressus 281, 11
depromo] grossae *d.* murmura vocis *a* 75, 2 sablo.
-mit fila metalli *c* 173 -mat pagina laudes *c* 46
d. cartula palmam *c* 1034 restat, ut. -mant car-
mina pugnas *c* 2448 ut sententiam. -mam 477, 15
quis. -prompsit tegmina vestis *a* 77, 1 Ambro-
sius. exámetro *d.* dicens 153, 14 unde Proba.

- eleganter d. dicens 188, 30 decies senas. fruges d. Christus c 119 haec. ambagibus -prompsimus 75, 1 haec particulatim d. 172, 14 quamvis Hesiodus et Homerus quadrifariam agriculturam -prompserint 202, 24 exempla peonis. -mantur 187, 27 regulas -mito 193, 19 haec. prompta -mere 175, 21 vero d. fatu c 1415 spicula. -mens 230, 11 d. querimoniam 280, 17 d. omina somni c 614 egregios d. viros c 1075 audacter d. fata c 1559
- deputo] secundo eunuchorum gradui. -tantur 252, 7 manipulos. martiribus -tare 249, 11 stipitem. -tatum 261, 10 milites ad excubias confessorum -tati 283, 7
- derelinquo] terram. possidendam -liquit 241, 16 posteris. exemplum -quens 203, 25
- derivativum 95, 5 v. e. dirivat
- derivo] unde -vatur spicodis 95, 6 a praedictis. monosyllabis. iambicos pedes -vari. ratio declarat 158, 17 v. e. dirivo
- derogo] ne. ludibrio -gemur 318, 11
- deruo] dilubra solotenus -ruta 262, 7
- desaevio] quae -vire solebat c 554
- descendo] caelitus ad Christum -dit c 433 dum Deus ad herebi -derit umbras c 453 per. latebrarum gradus -disse 258, 5 latebram -dens usque profundam c 1027 a summo. d. 200, 2 a summo caelorum fastigio. d. 234, 18 de radice Iesse d. 242, 7 spiritu. -dente 254, 2 domino a. caelorum fastigio d. 482, 16
- describo] quam apocalipsis super bestiam sedisse -bit 246, 17 incredulum fugasse vulgus -bitur 232, 17 quadrupes. reboasse d. 250, 8 mundus mundum. baptizasse d. 254, 3 distinasse d. 302, 8 qui gubernasse d. 302, 8
- desero] draco -rit. tigillum c 2402 si. dominum. -ruerint 502, 13 -serti. ruris c 1457 -serto climate caeli c 2741
- desertum] horrorem -ti. tolerans 287, 10 accola d. c 828 d. turmas c 1578 cuneus -tum penetrat p a 34 d. quaerit c 1508 illo in -to delitescente 287, 17 deserto (= in d.) c 798 Memphiticae solitudinis -ta 265, 8 per d. c 776 in d. c 2847
- desiderium] ardens mentis d. 243, 18 aeternae vitae -rio 238, 13 ardenti. d. 478, 14 vir -riorum 69, 14. 250, 21
- desidero] exempla. doceri d. 86, 22 experimenta. d. d. 93, 30 si. sollicitudo. nosse -rat 241, 17 illa. decorari d. 246, 12 nemo. pretiosis. vestibus indui d. 315, 3
- desidia] inertis -diae torpore 203, 21
- designo] fontis -gnatsalvator figuram c e IV 10, 7 d. virgultum. pululasse 62, 5 plaga, si climata cardinalia d. 153, 13 nitentia nitentibus (quae nitorem, non nisum d.) 187, 21 septiformem ecclesiae speciem -gnare 72, 10 tipum mundi -gnasse 314, 6 praesago vituli simulacro ab Ezechiele -gnatus 256, 15
- desino] quae perfectum tempus in -avi. nunt 190, 31 faciem umectare. non d. 239, 2 nomina verbalia in -trix -nentia 175, 4
- desisto] quem -stit cernere numquam c 1033 infatigabiliter perseverare non -stunt p 243, 13 ut mentem. occupare non -stas 497, 7 ut. grunnire -steret 288, 13
- desisto] cieni -stant 180, 2
- desonus] supputationi non -nam sententiam 71, 8 non d. sillabarum regulam 174, 7
- desperatio] trux d. mentis c 2646 d. maesta c 2655 supputationis imminens d. 477, 13
- desperatus. miles c 2082 d. ager c 2660
- despicio] quae. haustum defruti -ciat 234, 8 argumenta. -spexit 277, 7 quomodo. -spexerit 292, 16 nequaquam. tenacitas spretu -citur 273, 3 vide dispicio
- despondeo] quae. -debatur. Oresti 479, 15
- desponso] cui Constantinam. -saverat 303, 3 cum -sata. pubesceret 300, 1 fuit d. proco virgo c 1677 proco fuerat d. probo c 2068
- desterno 172, 8
- destillo] favi croceum -lans. nectar c 1600
- destino] gerulum litterarum -navimus 503, 1 opusculum. vobis -nare 320, 5 sobolem. terris d. 489, 2 mala ad. Theophilum -nasse describitur 302, 8 post. indutias -natus 67, 21 caelicola ab astris d. 292, 21 ad -natum. locum 230, 13
- destruo] -struxit fana profana c e IV 9, 4 dilubra. d. 262, 7 d. sacra deorum c 286 d. Belis dilubra c 351 paganorum d. fana c 690 -structa fraude maligni c 316
- desudo 172, 7 commentariola -davet 303, 16 in practicae conversationis studio -dans 267, 14 d. studeat 230, 9 opusculi sarcinae d. 321, 16 constat neminem. tantopere -dasse 202, 6
- desum] ut lichinus. olei liquor -fuisset 271, 6 licet occasio d. 300, 18
- detego] machina -gitor c 963 ob -tectum. reatum 273, 18 -tectata fraude c 1007
- detestabilis] ad -le prostibulum 241, 12
- detestor: quod psalmigrafi sententia -tatur 482, 4 -tanda obscenitas 298, 22
- detractatio] trux d. linguae c 2729
- detraho] amicu. -tracta 306, 17 -tractis sinaplis 84, 1
- detrimentum] d. non patitur 197, 21 simplum temporis d. 168, 30 d. decoris 236, 14 prolixae servitutis d. 270, 13 cum vitae -to 277, 16 -ta rogi a 15, 2 beatitudinis d. 204, 5 d. salutis 243, 10 venenata diaconum d. 255, 7
- detrudo] tiro. -dit spicula ferri c 2701 sequipedas in latebras lautumiae -dunt 305, 11 ne fur. foveam -dat in atram p c 17 quem Deus a nostri d. pectoris antro c 2865 fantasma -trusit in umbras c e IV 1, 26 ab integritatis arce -dere 295, 5. 308, 11 flagrantem. d. c 1108
- deturpo] quam non -pat c 2469 elephantino tabo -pans 284, 14
- deus] Deus (voc.) p a 9 - veterum. deorum c e IV 9, 5. c 1052. 1342. 1389 d. favorem 306, 23 d. statunculis 308, 2 sacra d. c 286 fana d. c 561 timiama diis ut adoleret 301, 6 nisi diis timiama turificarent 305, 14
- deuteronomium] -ii recapitulatione 65, 11
- devevus] -xi. caeli c 743 -xa caveri c 762
- devinco] -victo hoste c 853 -victa carne rebelli c 198 d. morte c 1066 -victis aemulorum hostibus 248, 4
- devoratrix] ceterarum virtutum -tricem 239, 6
- devoro] -rans praedas 256, 1 immundis -randas porcis 484, 11
- devotio] -tionis fervore 267, 16 spontanea -tione 235, 1
- devoto] eisdem cladibus, quibus periurantes -tabant 272, 4 ut -taret sobolem c 2510 -taturus populum c 58
- devoveo] discipulus. -votus c 533 Christo d. c 683 excelso. d. vota sponndit c 2084 -vota Christi virguncula 300, 1 d. Deo c 1731 d. iuvencula c 1743 -voti. amici 318, 18 -votae caritatis 61, 4 d. fraternitatis 68, 2 d. mentis effectum 202, 2 d. germanitatis 228, 24 d. subiectionis 234, 2. 502, 7 d. virginis c 1761 d. puellae c 2002 -voto clienti c 686 -votum dominum 502, 11 praesidium misero d. c 2828 -vota mente c 122. 234. 1314. 1665. 2049. 2565 -votas. mentes 255, 24 virgines Deo d. 269, 20 d. puellas c 720 vestra vota -vota 322, 17
- devulgo] rumoribus effulsisse -gatur 312, 6 regis. -gans adventum 253, 26 -gant saecula famam c 2214 de qua hoc. rumusculus. -gare solet, quod. gestit c 2029 lectionis opinio pagis. -gata 490, 10

dextra] -tera. Christi *c* IV 1, 15 in d. tua 259, 11
 exiguos defendens d. *p* c 14 d. patris *c* 1103 Her-
 culis. d. *c* 1346 in d. habentis 66, 7 — arida -tra
 lacerti *c* 2423 clementis -trae *c* 1911 sanam.
 -tram *c* 1008 armet. d. capulus *c* 2853 collum
 constringere -tra *a* 80, 5 d. laevaue 282, 5 tru-
 dito d. *c* 644 cum forti. d. *c* 2262 d. in alma
c 2370 -tris firmata affinitas 75, 9 a d. 245, 6
 d. altaris *c* 403
 dextralia] lacertos -tralibus ornari. concupiscit
 246, 10
 diaconatus] -tus officio 70, 20
 diadema regni 237, 3 d. auro obrizo gemmisque.
 ornatum 259, 1 velut regale d. 261, 3
 diafonia] veluti inconueniens d. 189, 14
 dialecticus] -cae artis 280, 11 -ca dogmata
 rerum *c* 1260 -corum disciplinis 278, 23 -cis
 artibus 278, 17
 dicacitas] -tate temeraria 493, 15
 diachronus] quas Graeci -nas dicunt 78, 9 secun-
 dum rationem -narum 169, 9
 dicio] -cione mea *a* 4, 3 propria d. *a* 100, 7 sub d.
 pontificali 317, 23 mundum d. gubernans *c* 1
 dico] Hieremias. Domino -catur 250, 15 antistes
 saeculo more d. *c* 985 Basilissa. Deo -cata 282, 5
 virgo d. Deo *c* 1975 mentem Deo -catam 274, 19
 antiquo dilubrum more -catum *c* 1519
 dico] alibi. poeta -cit 93, 23 ut poeta d. 284, 10
 d. apostolus 497, 10 sex alias nothas non -cimus
 annuerandas *a* 30, 2 tantum. distare d. 236, 9
 quas Graeci dichronas -cunt 78, 9 d. decernere
 Parcas *a* 45, 6 quam d. acalantida Graeci *a* 68, 8
 quomodo d. Graeci 200, 20 sicut d. G. 200, 24
 revelatio quam d. Pauli 256, 10 ut. d. 261, 5.
c 1201 quas d. Elicona. servare *c* 25 quam vulgo
 Bizanti nomine d. *c* 634 quod stolidi d. fantas-
 mate gestum *c* 1000 usque diem penti, quem d.
 nomine, costen *c* 1605 quam pestem. d. Ceno-
 doxia Graeci *c* 2679 ut Homerum. invidere ma-
 teriae -cat 266, 6 cum apostolus d. 315, 7 ut
 numquam -cant gentes *c* 1924 affabiliter -cebat
 75, 8 mater d. ei 259, 3 creditur cecinisse, cum
 -ceret 232, 4 laudem dixi tibi 71, 17 primitus
 ut d. 240, 17 ut d. 320, 18. *c* 301 superius -xisti.
 V. genera esse 82, 13 sicut supra iam -ximus
 77, 2 haec idcirco d. 77, 16 quas superius d.
 metaplasum interciperi 83, 26 quem superius
 d. monoscemum nuncupari 84, 12 ut d. 87, 1
 quos numero supra ternos. d. *c* 110 sic ibidem
 propria -xerunt voce Latini *a* 60, 11 deam stoli-
 di d. arte potentem *c* 1332 nos Athlante satas.
 -xere priores *a* 8, 1 nepa mihi nomen. d. *a* 37, 1
 Agnecui nomen. d. parentes *c* 1926 tunc Teclam.
 d. parentes *c* 1976 ut ita -xerim 492, 13 quod
 salvator -xerit 255, 13 licet hunc versum Graeci
 pentascemum -xerint 91, 23 — Cynthia non -cor
a 79, 4 ex hominis pecudisque. cognomine d. 28, 5
 d. habere. medelam *a* 82, 8 -citur hic etiam.
 Iudas *c* IV 12, 8 ipse habere d. clavem 66, 2
 exaneter rectius d. an exanetrus 82, 15 spix d.
 graece crabro 95, 6 pentimemeris latine semiqui-
 naria d. 95, 11 pentimemeris. dicitur, ubi. 95, 13
 ex eadem prima positione derivativum d. miurus
 95, 5 sicut amphitape genus vestimenti. d. 166, 24
 brachus brevis interpretatum d. 167, 2 macro-
 logia longa sententia d. 170, 1 nicticorax noctur-
 nus corvus d. 171, 8 nomen est, ubi d. 173, 4
 togatus toga vestitus d. 176, 18 quod interpre-
 tatum d. 251, 23 altera Sapientia, altera Castitas.
 d. 263, 2 rosa, ut d., rubicunda 266, 2 unde
 proverbium d. 318, 18 ut d. 321, 6 Damianus
 d. alter *c* 1079 quae. hyadae -cuntur 73, 1 de-
 cascemi d. 86, 31 d. pentascemi 88, 5 Pathos.
 passiones d. 94, 14 clara ingenito -catur gloria
 patri *c* III 83 maiestas. d. nomine simplo *c* 41

qui versus monoscemi. rite -cantur 78, 16 quid.
 de vobis -cetur 502, 15 interfecto pithone Tithius
 dictus est 94, 10 ob quam rem antibachus. d.
 est 171, 10 articulata hominum (vocis species)
 dicta est 179, 16 divinis dictum est oraculis 64, 7
 unde d. est priapeium metrum 94, 5 unde d. est
 pithium 94, 8 de quo d. est 316, 10 quae cum
 dicta forent *c* 2990 — dic ergo utrum arsis an
 thesis. promerebitur 180, 28 -cito. exempla 164, 6
 170, 5 d. participiorum exemplar 190, 13 quae
 sint. d. 82, 14 bis -cere puppup *p* c 20 non um-
 quam d. dignor *c* 28 -cendi argumento 77, 17
 -cendo 88, 28 vidit Christum. dixisse 281, 11 unde
 satrapa. scribitur d. 308, 3 praesulem reor d. 322, 5
 ut festi seriem memini d. *c* 21 ut fertur d. poeta
c 29 poterit -ci dactylicus 82, 22 unde aggerem.
 d. etimologia declarat 195, 15 ut. d. queat 235, 8
 -cens *c* IV 12, 14. 77, 15. 79, 3. 10. 19. 25. 80, 18.
 20. 86, 23. 89, 2. 11. 92, 7. 93, 8. 94, 18. 96, 2. 172, 27.
 174, 7. 175, 11. 231, 7. 257, 7. 259, 7. 289, 10.
 319, 10. 13. *c* 1557. 2511. 482, 4. 484, 17. 485, 5.
 491, 10. 497, 19 supernae salpicis classica. -centis
 203, 27 psalmigrafi. d. 497, 18 historica relatione
 -cente 68, 24 Petro d. 483, 13 d. apostolo 484, 14
 de gloria dicturi 319, 2 rex regum. dictus *p* c 28
 nuntius et domini d. praecursor *c* 415 famoso
 nomine d. *c* 799 fama d. regnator aquarum *c* 1338
 felix Anatolia -ta *c* 2357 supra -tum. numerum
 83, 27 -to citius *a* 100, 39. 258, 13. 277, 7. 289, 20.
 293, 14. 294, 17. 295, 8. 301, 1. *c* 1021. 1100.
 1135. 1473. 1754. 1777. 1797. 1962. 2395. 2728
 patronimico -tas vocabulo 72, 8 scurrarum -ta
c 2835 prophetarum d. *c* 1630 quadrifaria evan-
 gelicae relationis d. 232, 18 licet irrita d. putentur
a 41, 1 Ebrea. d. *c* IV 10, 2 ex supra -tis spe-
 ciebus 90, 10 paruit draco d. 309, 14 d. nefandis
c 2302 actibus aut d. seu. sensu *c* 2826 quo dictu
 matri(s) tu. gescunt viscera *c* II 29. *c* 1707 mi-
 rum d. *a* 67, 9. 256, 5. 267, 8. *c* 1216 o mirum
 d., quod. coxit *c* 384 mirabilis d. 501, 16 heu
 dolendum d. 253, 16
 dictator] timidus d. *c* 2849
 dictio] .IV. habens d. breves 183, 12 -ionis ex
 duabus. compositae 200, 15
 dictito 169, 10
 dicto] opusculum. ita perniciter -tare 320, 5 lim-
 pida -tanti. carmina *p* a 6 materiam -tantibus
 conferunt 320, 9 quod genus -tandi 81, 16 d.
 praestantia 242, 11 d. tenor 319, 29 d. inter-
 capidinem 320, 6 d. tenorem 320, 14 quae. -tando
 descripsit 203, 3 haec. d. volvens 492, 8
 didascalus] pedagogis. et -lis 280, 12 vide deda-
 sculus
 diecula 186, 13
 dies] ut sit virginitas d. 248, 17 d. mihi deficient
c 2781 unius diei 290, 12 istam diem, qua..
c III 59 diem Titan comit *c* 11 d. ac noctem
c IV 2, 7 usque in hodiernum d. 260, 2 usque
 ad (diem) penticosten 289, 22 usque d. penti-
 costen *c* 1605 ante d. qui *c* 2820. 2821 die festo
c 1591 septies in d. 71, 17 d. ac nocte 203, 28
 septima d. ieiunii sui 259, 6 quadam d. 288, 9
 in quacumque d. *c* 2684 per dierum alternationem
 68, 18 quadraginta d. spatia 484, 19 per ter
 quinas d. revolutiones. totidemque d. alternatio-
 nes 72, 7 frena d. *a* 79, 8 opera sex d. 263, 15
 tempora. per bisterna dierum *c* 673 indutias
 septem. d. *c* 1270 dies septem *c* 626 noctesque
 diesque *c* 1305. 1644
 differentia] discretionis d. 80, 10 larga spatiosae
 intercapidinis d. 246, 7 cuius -tiae argumento
 249, 1 triperititam sillabarum -iam 76, 8 ob d.
 vocum 179, 11
 differo] lavo. -fert a labo 154, 5 plurimum d.
 inter traditiones 313, 11 multum. genus et spe-

- cies -runt 319, 2 quomodo virginitas, castitas, iugalitas. separatim -rant 248, 11
- difficilis] nec tibi le arbitror esse c 53 -cillima industria 203, 3 d. rerum condicio 247, 2 mortalium naturae -ficillimum 257, 9 -cillima. argumenta 477, 16
- difficultas] -tatis veniam 476, 6 victus operis -tate 96, 18
- difficulter 203, 8 non d. 318, 24 haud -cillime 231, 3
- diffido] mortalium -dens amminiculo 262, 5 inter credentes. et -dentes c 1544 armis -fusus c 2080
- diffinitio] inter. fariseorum traditiones et elucubratam sacrae scripturae -ionem 313, 12 vide def.
- diffundo] quae. exercitus. -dunt 231, 15 rumusculus. ditur 303, 8 -dens lumina templo c 111 68 ecclesia per totos mundi cardines -fusa 482, 8
- diffuse] cum -sius spargerentur 253, 4
- digamma] a digammâ 198, 1
- digammon] per digammon 185, 7
- digero] quas. -rit ordo c 2219 ut tetrasyllabos pedes -ras 173, 12 bisseña -gessi nomina c 17 13, 1 omnibus -gessit dogma c 17 1, 4 per simplum d. dicta libellum c 17 10, 2 profetica haec relatione d. 250, 20 normam. d. 263, 14 d. opuscula c 670 d. librum c 738 d. famina c 2145 quorum exempla -gessimus 173, 14 cum sit -gestus. sexus uterque c 2361 difficulter. -gere 203, 8 ut Africanus -gessisse monstratur 69, 24 collationes a Cassiano. -gestae 242, 12 volumen. -gestum 304, 7 textum. -gestum 321, 15 itinerarium. d. 257, 14 -gesto. libello 319, 28 Prisciani. XVIII. volumina -gesta 203, 23 -gesta. a Paulino. d. 260, 14 arcana legum. mirabiliter d. 232, 13 dicta. secundum historiam. d. 232, 21 -gestis. laudibus c 2446
- digitulus] propriis palmarum -tulis 203, 23
- digitus] tres -ti. versant a 74, 8 gemmiferis -torum anulis 246, 10 d. articulos 284, 1 -tos decies denos a 90, 2 licia d. nectunt c 1428 -tis comprehendere corpus a 80, 6
- dignitas] huius decoris d. 237, 15 praefecturae d. 248, 20 propriae appellationis d. 250, 18 adoptivae -tatis 62, 3 profeticae d. 250, 18 pontificali -tate decoratus 264, 11 summi sacerdotii d. 313, 1
- dignitosus] propter -sam. palmam 312, 15
- dignor] non umquam dicere d. c 28 -naris condere formam c 61 in patulum -natur scandere lignum c 1318 ad consortium. adsciscere -nantur 484, 19 ut hoc opusculum. protegere -neris 202, 1 quod ipse praestare -netur 204, 7 quatenus. meae. personae. reminisci d. 322, 17 ut. beatitudinem. vestram. tueri -netur 323, 2 Deus. conferre mihi d. requiem p c 5 d. spiritus. auxilium. dedere c 36 ut sibi d. vulneris sanare c 2039 de qua nos salvare Deus d. c 2665 d. summa potestas. praesidium ferre c 2827 ni. ingenium. instigare -nemini 321, 14 quatenus. -nentur condere cellam c 2411 ut ciborum fercula. percipere d. 484, 10 sobolem. terris. destinare -natus est 489, 2 te reducere d. est 490, 1 addere suffragium. -nare p c 23 solvere. noxas d. p a 36
- dignosco] quae ad pirrichium pertinere -scitur 155, 4 a participiis oriri molosus d. 163, 2 vide denosco
- dignus] (pagina) -na fiat fante Glingio c 1589 solamina -na c 1589 gannaturae strepitu (digni) 502, 14 quem -nissimum ratus est, cui. subarraret 302, 23 — digne c 36. 76. 1711. 1841. 1885
- diiambus 151, 10. 176, 6 -bo 176, 4 ad -bum 175, 20 de -bo 175, 19 in -bo 176, 4
- dilaceratio] membrorum crudelis. d. 293, 4
- dilacero] artus acriter -rant 274, 23
- dilancino dilancinantes 198, 21
- dilatio] quasi quodam -ionis obstaculo 320, 16
- dilectio] verae -ionis 75, 13 concatenatae d. viscus 75, 13 divinae d. 234, 23. 243, 14. 246, 8 gratia purae d. 478, 12 fraternae. d. obtentu 493, 16
- dilectus] decies -ctissima immo centies et milies 497, 21 domino. -ctissimo 502, 17 -ctissimae. sorori 497, 11
- dilicatus] -tas. dilicias 278, 5 ornamentis. -tis 313, 21 vide delicatus
- diliciae 178, 16 cuncta -ciarum fercula 234, 5 tantas d. affluentias 289, 21 -cias. cordo a 40, 3 opulentias. ferculorum d. 252, 9 paradisi d. 256, 10 dilicatas defruti d. 278, 5 spernere d. c 761 d. epuli c 1150 d. saeculi. profanas c 1663 gratuitis epularum -ciis 203, 21 d. tantis c 1607 spretis. d. gazae c 2015 d. mundi. epulentis c 2073 vide del.
- diliciosus] gazas. -sas 256, 4
- diligenter 295, 5. 486, 4. 497, 15
- diligentia] humana d. 247, 25 infimi amoris -tiam 246, 8
- diligo] quercus d. a 84, 9 quem. pio -lexit affectu 254, 10 basia dum d. dulcia Christi c 1714 dominum d. c 1783 quae mortale nihil. d. c 2011 sobolem. miro d. amore c 2062 quem in prosperitate -lexerunt 502, 12 quod. castimoniam medullitus -lexerit 257, 6 domino venerabiliter -gendo 479, 1 vulnera -gentis 318, 17 -gentibus nomen tuum 482, 4 magno -lectus amore c 17 5, 11 d. filius c 431 -lecta. prole mariti a 82, 3 -lectos alumnos 501, 9 — -lectissimo mihi filio 499, 8
- dilubrum] antiquo d. more dicatum c 1519 -bristatuis c 1053. 1329 d. flamine c 2416 -brum. celsum c 17 4, 2 hoc. d. alium c 17 1 -brorum lupercalibus 309, 2 d. ritus c 2266 priscorum -bra paganorum 262, 4 Belis d. c 351 d. sacelli c 560 tyrannorum. d. reorum c 691 dum d. dedit Christo c 1685 d. vetusta c 2086 vide etiam del.
- diludo] praeses -ditur c 2239
- diluo] saluiferum. Tonantem -luit c 410 flagitium. baptismi d. unda c 1136 commissa fletibus -luens 243, 22 -lutus 173, 8
- diluvium] -vii irruptionem 267, 5
- dimeter 82, 15
- dimico] si. fortiter dimicemus 240, 16 lacertosis viribus -candum est 240, 4
- dimidius] -dia pars poli 95, 12
- diminutive 159, 11
- diminutivum 181, 20. 183, 21 -va 181, 24. 183, 9. 184, 5
- dimitto] si. in exilio solum -miseritis 502, 16 aethereas -tens. auras c 17 1, 30
- dindro] mustelae -rant 180, 11
- dinosco] palimbachius. iterum bachius. vocari -scitur 171, 12 paterculus. peon secundus esse d. 181, 21 haec sententia. continere d. 194, 3 (virginitas). regnandi monarchiam gubernare d. 234, 12 quasi. regina. monarchiam sibi usurpare d. 239, 9 Helias hactenus. caruisse d. 250, 4 qui uberius. seriem texuisse d. 251, 8 vide denosco
- dinumero] avorum. genimina -remus 68, 21 laterculo -rari 278, 24
- diopros 201, 9. 13. 15
- diotum] evangelicum. d. 314, 16
- diprolus 201, 9. 13
- dirigo] iaculorum catapultas ad destinatum. git locum 230, 13 ut ad vestrae pietatis praesentiam. litterarum apices diregerem 481, 9 scripturae -rexit spicula c 576 quam rex d. Olympi c 1295 pro quibus causis mea mediocritas scripta -rexerit 481, 17 quo leo. Dei nutu -gitur 280, 2 volumen. ad Christi tirunculam d. 304, 8 a quibus -guntur (catapultae) 298, 1 ut. nostra. oratio -gatur 322, 18 -recto transite a 59, 3. c 645. 872
- dirimo] quos talis. differentia -mit 80, 10 bipertitam vitae qualitatem. praedicator. d. 246, 4 He-

- luseus. Iordanis gurgitem d. 250, 10 sescupla divisione -mitur 186, 7. 187, 24. 189, 11 latibula. -muntur 73, 15 quae centeniis varietatum speciebus d. 82, 3 arsis et thesis qua divisionum formula d. 160, 26 aequis divisionum legibus d. a. et th. 166, 20 a. et th. bina et trina temporum intercapidine d. 170, 3 a. et th. aequali temporum discrimine d. 175, 18 tripliciter d. 248, 13 quae. VII. speciebus d. 277, 4 duplici d. tramite causae c 2662 voces subtiliter -mere 179, 13 tempora d. 192, 20 -mens manubias 256, 2 ab historica virginum relatione -mentes 275, 10 pars orationis non -rempta 87, 28 terram repromissionis. sorte territorii -remptam 241, 14 exemplar a. personis -remptum 128, 29 disciplinas. per cola et commata -remptas 232, 25
- diripio] pauperculae -repta 286, 2 scaevus. d. rapinis c 1492
- derivativum] -va 177, 9. 185, 18. 190, 26 v. e. der. dirivo] unde -vatur calamistratus 189, 18 queror, unde querela. d. 197, 6 cum ad participiorum significationes -vantur 181, 5 solet. -vari 186, 19 reor a tertia coniugatione epitritum tertium d. 193, 1 a pronominiis. -vatum 162, 12 d. nomen epitheton 176, 15 quae. -vata protulimus 188, 10 participia a forma perfecta. d. 191, 14 v. e. derivo
- diruo] daemonis ut regnum. -ruat c 315 effigies ad solum -ruit 282, 17 toracidas ad solum cernuas d. 287, 5 famosam. pinum. d. c 697 sacellum. d. c 1326 d. in cinerem vindex censura c 1391 mancipium. -rutum 70, 13 propugnaculum. d. 486, 7 solutenus -ruta 479, 19
- dirus] quicumque cupit. d. commaculare domum a 75, 7 miles. d. c 1189 multavit -ra profetas c 2604 d. famas c e IV 7, 23 d. famis a 100, 51 d. (ciconia) a 31, 4 d. framea 242, 5 d. ferocitas 261, 5 d. callositas 284, 14 d. vesania 311, 14 d. contentio 482, 6 -ri Orci 86, 4 d. discriminis c 1369 -rae mortis 69, 4 d. Circae a 95, 3 d. tempestatis 238, 18 d. mortalitatis 247, 10 d. tempestatis 320, 20 d. stragis c 1358 -ram ingluviem 63, 11 ad d. necem c 2476 pestem. d. c 2486 -rum. scelus c 2682 -ro sub carcere c 385 -ra morte c e IV 7, 18 d. cum gente a 82, 2 d. ira c 1815 -ro de semine c 2711 vulnere. d. c 2888 -ri latrones a 97, 9 d. tortores 305, 11. c 2223 -rae. Parcae a 89, 5 corpora. -ra a 43, 5 d. spicula 258, 20 spicula. d. c 1120 d. ligamina 279, 3 d. ulcera c 769 d. tormenta c 1138 verbera d. c 2306 -rorum. virorum a 70, 5 d. graminum 255, 4 d. ursorum 311, 15 d. luporum c 1038 propter -ra. piacula 68, 5 -ris. ictibus 276, 20 densis d. que. imbribus 298, 5 d. morsibus c 2000 -ris aristis a 88, 3 d. spiris 310, 6 d. flammis c 616 d. torribus c 704 iaculis. d. a 75, 10 d. armis a 32, 8. c 1858. 2075 -rior. quam. ab-sinthia a 100, 32 -rissima. falaria 202, 11
- dis praepositio 198, 18
- dis ditis vide dives
- discalcio 198, 31
- discedo] flatus -dat in auras a 62, 5 -de a me 298, 17 ab ecclesiastico. gradu -dens 286, 18 d. a Cantia 478, 13 instinctu strososi hostis -cessurus 270, 9
- disceptator] sagax scripturarum d. 485, 21
- discepto] de flagitiosis radicibus -are 242, 16
- discerniculum 198, 31 aequis temporum -lis 178, 28
- discerno] -nam 493, 3 ut in tonsura -nerentur 483, 5 credentium multitudo -nitur 249, 7 tempora. -nuntur 152, 3 metrorum genera -nere 477, 1 invisibilia -nens 200, 4 vox. divisibilia d. 200, 12 materiem mundi d. c 742 -creto limine c 1040 centenis metrorum generibus. -cretas 232, 25 -cretis meritorum ordinibus 248, 12 d. libellis c 2870
- discerpo] acriter. -puncto dente molosi c 2605 quamvis. -pam. colobros a 31, 4 bestia. -pet. truncatum c 1565 exutos atrociter -pere 240, 3 mandibulas leonum -psisse 311, 15
- discifer. vates c 1475 Ambacuc d. 286, 12
- disciplina] nostrae artis d. 78, 7 omnis monasticae conversationis d. 233, 10 pathetica septenae divisionis d. 477, 7 duro -nae paedagogio 246, 5 regulari -nae 228, 28 sub d. paedagogio 274, 24 secundum poeticam traditionis -nam 76, 12 iuxta metricae artis d. 202, 7 sub -na coenubii 481, 14 septenae -nae 477, 7 d. calculari cernuntur 71, 23 grammaticorum. -nas 232, 23 mundi d. 277, 8 iuxta sofismatum d. 296, 18 omnes. philosophorum d. 320, 13 inter scolares saecularium d. 230, 25 rethoricis. -nis 201, 7. 263, 12 palestricis d. 230, 6 philosophorum d. 277, 4. 280, 12. 320, 13 relictis dialecticorum d. 278, 23 liberalibus sofismatum d. 301, 4 (263, 12)
- discipulatus] apud vestri -tus industriam 230, 25 tuum -tum 479, 10 tuum affabilem d. 491, 6
- discipulus] neofitus d. 277, 11 d. Pauli c 520 d. devotus c 533 d. scolasticus c 1264 coepi esse d. 477, 16 splendida -li. verba c e IV 8, 15 -lo eventus rerum praestulanti 235, 6 et simul d. 499, 8 ut decet Christi -lum 480, 5 -lorum pedes 484, 16 d. gurgustia 489, 5 d. caterva 490, 16 Hibernensium globo d. 493, 4 -lis 81, 20 de septuaginta d. Domini c e V 3
- discludo] sanctas mentes -dere c 2270
- disco] ut angelico -scit virguncula fatu c e II 16. c 1694 cassida nec capiti d. praetendere metri c 2851 ut. librorum -scret artes c 1127 ut. rhetoricas d. artes c 1261 sicut experimento didicistis 500, 17. 21 Et didicere. praedam servare leones c 1443 diversissimae regulas. didiceris 500, 13 nisi qui gesta a Paulino digesta didicerit 260, 14 ni diligenter d. 295, 5 quae a Paulo didicerat 81, 18 cum. Stoicorum taciturnitatem. didicisset 296, 18 discentium. lectorum 492, 13
- discolor] d. quadripes a 82, 1
- discolus] per -los philosophorum anfractus 479, 9
- discordia] fratrum c 2627
- discredo] ab evangelica traditione -dat 484, 6 neutralia. -dant 163, 6 a candelabrorum misterio minime -dare 661, 1 -dante temporum trutina 151, 13
- discrepo] quarta declinatio casibus -pat 163, 17 quam valde a fide catholica d. 484, 6 nominativo. -pant 170, 19 neutra d. 178, 21 huic regulae. d. 190, 16 quamvis diminutivum a primitivo -pet 183, 21 cum tantopere -pent 88, 22 cum. elegantia et. eloquentia. altrinsecus d. 321, 19 nomina. in hoc -pare cernuntur 176, 5
- discretio] tripartita -ionis norma 78, 17 talis d. differentia 80, 9 aequali d. statera 151, 9 aequa d. norma 174, 18 d. gratia 180, 19 d. lance 190, 20 iusta d. lance 253, 22 aequa d. bilance 304, 16 propter -ionem temporum pedestrium 150, 18 ob. d. sonorum 179, 11 sescupla -ione 187, 24 qua d. sequestrantur 189, 11
- discrimen] regalis monarchiae d. 251, 22 capitale d. 277, 15 nati. d. acerbi c 1377 diri -minis c 1369 vario. -mine t 49, 4 aequali temporum d. 175, 18 novo fati d. a 19, 2 sine d. scopulorum 238, 22 ab imminentis famis. d. 291, 3 ab ingruenti. calamitatum d. 310, 13 rigidi -mina ferri a 9, 1 belli d. a 26, 4 senectutis. d. a 27, 3 saevi d. Martis a 60, 1 d. mortis a 87, 7. c 269 mortis d. 255, 8. c 352. 706. 1253. 2213. 2351. 2563 d. cruda duelli a 87, 2 quadrifaria coniugationum d. 165, 11 inter d. perfidorum militum 235, 7 perfidorum d. 277, 12 non. sensit d. c 660 patitur d. c 1748 plurima. d. c 1946 crudi d. leti c 2316 d. palmae c 2422 furibunda. d. belli c 2626 quibus -minibus 193, 9

- discriminale] -lia caput 308, 12
discrimino] quas licet inferior. -net ordo c 1301
proceleumaticus -natur 174, 9 sillabae sagaciter
-nentur 78, 9
discursus] fugitivis -sibus 233, 14
discutio] falanges -tit 493, 6 -cussit carceris um-
bras c 1949 -cusso turbine belli c 2089
disertitudo] graeca d. 150, 12 et -dinis facundia
freti 202, 22 rhetoricae d. 321, 19 virginalem
urbanitatis -dinem 230, 1 mira eloquentiae -dine
263, 15
disertus] -ti. magistri c 1167 -to. famine c 738
-tos arte magistros c 619 -tissimi oratores 278, 18
disillabus] quem necesse est -bum esse 88, 24
-borum pedum 161, 2 de -bis 184, 5. 155, 5 di-
sillaborum pedum 161, 2 de -bis pedibus 173, 13
disiunctivus] coniunctio -va 184, 21
dispar] planetarum d. volubilitas 73, 11 d. causa
volandi a 42, 2 d. fortuna duarum a 66, 3 d. retri-
butio 486, 3 -pari vitae 248, 12 sibi. -parem
242, 18 -pari murice 245, 19 d. sexu 264, 3 d. sae-
culorum serie 300, 16 d. tramite c 763
dispareo] fumus -ruit 295, 8
dispectino 199, 2
dispendium] Sodomitanum pereuntis feminae d.
270, 12 vitae d. 274, 16 iactura -dii 493, 6 sine
-dio castitatis 234, 20
dispensatio] summus ecclesiasticae -ionis auctor
67, 6 mundanae d. curis 203, 11
dispensator] secundus Romanae ecclesiae d. 257, 4
primitivae -tores ecclesiae 70, 20
dispensatrix 175, 10
dispenso] natura Dei omnia. -sat saecula c 44
-sans ecclesiae rudimentum 253, 26 regimina
-santi 61, 5 contemptibilibus -sanda 320, 11
dispergo] infestos -git. molosos c 1651 quas. -gunt
flamina c e IV 12, 17 ut. municipes. -gerentur
309, 1 plurima -gens semina verbis c e IV 2, 3
-persa fragmina 254, 15. — late per mundum
dispersi semina a 88, 2
dispersio] in -ione constitutis 486, 8
dispicabilis persona 322, 4
dispicio] quod -ceret. conubia c 1959 -pexit. flagra
Tonantis c 348 oscula virgineis d. labris c 1155
sortem d. honorum c 2017 peccatorum consortia.
minime d. 485, 2 -iente Deo. munera Cain c 2724
vide despicio
displodo] terminalem genetivi sillabam -dit 80, 20
dispondeus 151, 10. 176, 5. 6. de -deo 174, 23
dispolio 186, 1
dispono sandala. mortis a 65, 5 sceptrum. -nis p a 3
aeterno -nens saecula nutu c 674
disputatio] reciproca sententiarum d. 278, 16
huiusmodi d. 318, 11 propriae -ionis 249, 12
academicae d. 262, 9 -ionum spicula 258, 20
disputo] reciprocis conflictibus. -tans 274, 18 -tare
coegit 242, 16
disrumpo] glebas. d. feraces a 83, 4 dum. -pit foe-
dera c 2628 si precibus -pat vincla c 1533 mortis
imperium -rupit 69, 4 consanguinei d. foedera
c 442 tori d. vincla c 1843 precibus d. vincla
mortis c 1965 germani d. foedera frater c 2722
-pens foedera pacis a 75, 6. c 779 d. tartara mortis
c 699 d. tartara tetra c 1413 d. membra celydri
c 2437
dissero] -rit. futura c 334 quod nomen. Priscianum.
recolo -ruisse 156, 5 de integritatis dono -rentis
300, 3
dissimilis] sum mihi d. a 28, 1 tramite -i c 2275
dissimulo] nequaquam d. propalare 490, 6 ardens
mentis desiderium -lare 243, 18 falsitatem -lando
482, 26 genetricis affectum. -lasse 74, 23 malunt
neglegenter -lari 318, 9 -lato negotio 308, 18
dissipo] girum arcturi -pare 72, 13 post -patas.
caeremonias 269, 5
dissolvo] -vit competa clausa c 1538 umbra.
-vebatur 295, 8 -vens faucibus ora a 83, 1
dissonus] non -na sententia 305, 9 d. -procacitate
298, 4
distantia] humani generis triplex d. c 84 triper-
titam humani generis -tiam 248, 9
distentio] diversarum rerum -tionibus 320, 18
disticon 157, 20
distinguo] categoriae -guuntur 277, 7 angelo.
-guente 248, 13 officia. -incta 70, 7 sub -incto
regmine 282, 3 -inctas colorum varietates 244, 23
periodos. -inctas 272, 19
distino] tria mala ad. Theophilum -nasse descri-
bitur 302, 8
disto] quantum -stat oriens ab occasu 236, 10 d.
sapa a. temeto 321, 19 tantum. -stare dicimus
236, 9
distractio] rerum repentina d. 294, 6
distributio] septinariam charismatum -ionem
72, 22 in temporum -ione 180, 28
distingo] -rietus 92, 25 versus d. 92, 26 partem
-rieti 93, 15 -riectum versum 93, 8
dito] hanc Deus. caelesti munere -tat c 2026 mu-
nere quem. -tabit spiritus c 287 quem aethrali
-tavit gratia Christus c e IV 8, 2 penticostis so-
lemnitas apostolorum praecordia. loquela -tavit
67, 23 hac gaza -tor a 53, 5 uberius -tantur
viscera a 55, 6 virginitatis industria cum cen-
tenis meritorum manipulis -tabitur 244, 11 Heliae
duplo -tatus spiritu 250, 7 sexagenis manipulo-
rum fasciculis -tatum 243, 5 qua -tati a 67, 6
ditrocheus 151, 11. 176, 19 de -cheo 176, 8
diu 306, 2 diutius 297, 13
diurnus] -na et nocturna horarum intervalla 71, 14
centies -nis. horarum spatiis 287, 13 totidem vici-
bus. d. c 1512
diuturnitas] prolixi temporis -tate 75, 3
diuturnus] -na valitudo 258, 11 inflexibile et
-num tropeum 240, 25 -no intervallo 283, 3 -na.
vegetatione 250, 3
diversitas] ista d. 189, 14 pro meritorum -tate
486, 3
diversus] -sa ornamentorum gloria 237, 4 -sae
contionis 264, 3 -so linearum tramite 73, 12
d. cruciatu 278, 28 -sa voce c 16 e -so 76, 19. —
-sa lignorum genera 76, 20 d. obstacula 478, 16
-sarum rerum 320, 18. 502, 8 -sos versus 81, 5
-sas ob causas 483, 1 -sa impedimentorum ob-
stacula 81, 3 d. tormentorum genera 301, 10
per d. spatia 501, 1 -sis. nexibus 64, 19 d. colo-
rum varietatibus 244, 13 d. imaginum thoracibus
244, 15 de d. pratorum floribus 252, 21 d. titio-
nibus 276, 17 d. cruciatibus 296, 3 d. coloribus
321, 22 d. relativis 482, 1 de d. rerum quali-
tatibus 74, 18 ex d. orationum partibus 78, 1
de d. rerum naturis 179, 18 d. figuris a 22, 1
d. pestibus c 2431 d. metallis c 337 d. obsta-
culis 476, 4 — diversissimas regulas 500, 13
diverticulum] per. ruris -la 479, 8
dives] littera d. a 100, 71 d. regnavit c e II 19.
c 1697 mallet. immuni regi famularier. quam
divitiis degere dives c 2073 ditis. gazae c 2181
vatem. ditem c 304 d. sponsam c 1269 virtutum
munere dices c 1091 ut. offerrent d. patrimonia
c 1807. — innumeris. ditissimus. donis c 299
divido] -dimus mundum. quadratum a 79, 2 -ditur
medio. Sextilis orbe c e III 61 -duntur. haec.
in. IV. 199, 22 a reliquis. -visi. sunt 93, 29 ve-
spere -dens spolia 66, 16 -visus 92, 25 d. versus
93, 10 partem -visi 93, 16 ecce pars d. 93, 25
divinatio] profeticae -ionis 268, 5
divinitus 203, 6. 290, 1. 5. 501, 11
divino] -nare et praenoscere 73, 10
divinus] -na maiestas 234, 14 pietas d. 283, 4
d. sententia 250, 17. c 132. 832 d. gratia 273, 1.

- c* 1081 d. tutela 284, 4. 310, 17 d. potentia *c* 274
-ni muneris 202, 12 d. sermonis 230, 14. 240, 11.
256, 18 d. verbi 257, 11 d. potentatus 273, 3
eiusdem eloqui d. 500, 11 -nae contemplationis
66, 19. 253, 9 d. benedictionis 71, 25 d. dilectio-
nis 234, 23. 243, 14. 246, 7 d. legis 73, 18. 303, 15
d. sanctionis 236, 3. 252, 8 d. caritatis 238, 9.
300, 24 d. nativitatis 243, 3 d. potestatis 267, 5.
294, 17 d. maiestatis 244, 6. 297, 15. 322, 18.
d. pietatis 484, 26 d. scientiae 502, 11 ius -num
312, 18 -no terrore 241, 8 d. clipeo 258, 21 d.
libro *c* 504 cum -na indulgentia 247, 25 d. gratia
c *IV* 13, 6. 482, 23 de d. incarnatione 251, 7
d. virtute 286, 10 in lege d. 500, 10 -no genera-
mine *p* a 22 d. munere *a* 55, 1. *c* 2903 d. suffragio
240, 18 d. servitio 309, 17 d. dogmate *c* 731 d.
numine *c* 2324 -ni honores *c* 2686 -na medicamina
72, 11 d. edicta 247, 10 -narum legum 64, 13
d. scripturarum 203, 13. 229, 12 -nis cultibus
69, 15. *c* 1740 d. conspectibus 312, 16 d. scate-
bris *c* *IV* 10, 14 lectionibus d. 500, 8 d. dictis
c *IV* 4, 6 d. oraculis 64, 7 d. verbis *a* 89, 1
d. dogmatibus 230, 4
- divisio] caesarum d. 155, 1 aequa d. 151, 5.
163, 29 sescupla d. 151, 14 d. compositarum
litterarum 200, 16 dupla -sionis qualitate 151, 11
dupla d. norma 163, 4 d. formula 163, 29 qua.
d. formulâ famulatur 168, 28 parem d. regulam
168, 28 d. et partitionis qualitatem 174, 18 ad
duplam d. regulam 180, 27 d. regula dupla et
tripla 186, 8 septenae d. disciplina 477, 7 aequo
d. exagio 189, 15 ionicus maior cui -sioni famu-
latur 180, 27 per sescuplam -sionem 190, 19 ses-
cupla -sione 170, 2. 189, 11 in s. d. 171, 8 qua
-ionum formula 160, 26 d. species 151, 3 aquis
d. legibus 166, 20 d. speciebus 178, 27 epitriti
non serviunt -nibus 199, 14
- divisibilis] vox -lia discernens 200, 12
- divitiae 248, 14 -tias mundi *c* *III* 5. *c* 1742 d.
spargunt *c* 2341 divitiis degere dives *c* 2073
- divulgo] geminas -gat fama sorores *c* 2279 (scedae)
-gant scripta *c* *IV* 10, 4 ut opinio. -getur 303, 12
- divus] -vi. Christi *c* 1272 in -vos. saevit *c* 1362
sub -vo 288, 10
- do] cui dat clementia nomen *c* 525 prompta damus
verba *a* 30, 7 d. alimenta *a* 66, 2 prologos. dabat
90, 14 ut peregrinis daret ornamenta *c* 1802 Chri-
stus dedit arram vitae 85, 2 ars. d. ornamenta
metallis *a* 11, 3 vis mihi naturae d. id *a* 25, 1 mi
d. nomen habendum *a* 91, 2 terga d. Phoebeus
c 1371 virginitas quis d., ut. *c* 1655 dum dilubra
d. Christo *c* 1685 d. auxilium. defensor egentum
c 1764 cui d. et dempsit nil mundi. vetustas *c* 2875
licentiam d. baptizari 497, 15 nomen mihi fata
dederunt *a* 95, 1 terga d. *c* 577 quanta Deus
dederit. dona *c* 686 qualiter integritas. virginibus
d. gestare coronas *c* 1662 dederam. munuscula
a 85, 3 angelus ut dederat. praecepta *c* 2379 cum
membra sopori dedisset 258, 23 cum nocturnae
membra quieti d. 261, 1 cum somno membra d.
c 1275 gratia nulla datur mihi *a* 11, 4 conici et
colligi d. 492, 2 conici d. 270, 2 mihi non dabitur.
potestas *a* 24, 3 si eis facultas abundi daretur
289, 1 da partem his 64, 24 da exemplis horum
probationem 85, 10 da argumenta 87, 23 da
exemplum 94, 17 da exempla 156, 12. 159, 9.
165, 19. 167, 3. 17. 171, 13. 177, 16. 189, 1 da
quartae (coniugationis exempla) 166, 7 da ex-
emplar 178, 29 da exemplaria 180, 20 da formu-
las 166, 1. 176, 9 da differentiam inter arsin et
thesin 150, 15 da rationem 85, 6. 162, 19. 175, 17.
190, 18 da regulam 177, 4. 182, 27. 191, 18 da
regulas 172, 3. 181, 7. 182, 7. 185, 22 da quali-
tatem 174, 18 da differentiam 188, 8 da nomina
ad peonem secundum pertinentia 186, 12 da
- praepositiones 194, 2 da divisionis legem 187, 23
omnia mihi da 294, 4 da honorem Deo 309, 13
da pius auxilium *c* 17 consulta. dedisse *c* 1486
veniam dantes *c* *IV* 13, 5 undarum gurgites d.
gloriam Deo 308, 1 patrimonium d. *c* 2364 turma.
terga d. 493, 10 quae. eras datura 294, 4 in vestri
regis potestate data 563, 5
- doceo] dum. -cet. sententia vitam *c* 132. 832 tor-
vum qui scisma -cebat *c* 975 sacrum qui dogma
-cebant *c* *IV* 3 -cuit doctrinis agmina credere.
Christum *c* *IV* 8, 3 coetus d. gentiles dogma
c *IV* 11, 3 in biblis d. me littera *a* 100, 7 haec.
d. sacerdos *c* 675 d. cultores, ut. *c* 756 -cendo
501, 8 exempla. -ceri desidero 86, 22 experimenta
d. desidero 93, 30 decens regem. futura *c* 613
sacrum. dogma -centem *c* 531 audire -centes *a* 30, 6
procerum praecepta -centum *c* 2712. — doctus
in horrenda. arte magorum *c* 1855
- doctor] sorbebat flumina d. *c* 462 egregius d. *c* 80.
501. venerandus d. *c* 670 Paulus. d. *c* 2584 -oris
sermonibus 88, 25 d. indagacione 478, 2 d. dogma
docentem *c* 531 -orum maximus auctor *c* 730
d. numerositas 477, 3
- doctrina Dei *c* *IV* 10, 13 saeculi d. *c* 1080 -nae.
verbis *c* 1531 d. mandata 485, 16 per vestram
-nam 281, 14 d. supernam *c* 2191 d. et decreta
Petri 485, 8 audita egregii dogmatistae -na 300, 3
-nis. stolidis parentum *c* *IV* 6, 17 d. sacris *c* *IV*
8, 3. *c* 503 d. almis *IV* 12, 24
- doctrix] -icem propriam 302, 2
- documentum] praeceptum conservatae castitatis
d. 258, 11 raticinationis -to 278, 20 ad peonis
quarti -tum 190, 1 satis evidens d. 302, 20 plura
exempli -ta 189, 22 castae conversationis d.
246, 19 uberrima pudicitiae d. 292, 4 cuius rei
d. 293, 8 veterum d. virorum *c* 232 veterum. d.
librorum *c* 1182. 1262 adhibitis -torum lanternis
199, 11
- dodrans] -num glareas 489, 13
- dogma] geminum. d. *c* *IV* 1, 4 procerum. d. *c* *IV*
9, 9 egregium. d. salutis *c* *IV* 10, 1 d. supernum
c *IV* 11, 3 sacrum. d. *c* *V* 3 caelestis philo-
sophiae d. 277, 8 sacrum. d. *c* 531 d. loquelae
c 900 d. et regulam. Petri 486, 16 convertit
-mate gentes *c* *IV* 4, 5 c. d. regnum *c* *IV* 8, 16
c. d. plures *c* 82 scripturae d. *c* 520 d. Christi
c 566 salutifero. d. *c* 687 divino d. *c* 731 d. bibli
c 1037 scripturae d. *c* 1057 d. claro *c* 1221 d.
sancto *c* 1712 sacrato d. Pauli *c* 1977 Christo
convertit d. turmas *c* 2111 Christi. -mata *c* 480
lucida. d. *c* 504 gymnica. d. *c* 620 stolidorum
d. demens *c* 994 antiqua d. sectae *c* 1133 Christi
d. *c* 1183 dialectica d. rerum *c* 1200 sacrorum
-matum imbribus 66, 16 inexhaustis d. imbribus
234, 22 d. cauterio 256, 18 d. dulcedinem 260, 6
d. favo 493, 12 divinis -matibus 230, 4 in filoso-
ficis d. 262, 11 orthodoxis d. 269, 9 scripta d.
opuscula 302, 18
- dogmatista 272, 16 divini nomenis d. 230, 14
d. praeceptorum 277, 11 -tae sententiis 88, 24 egregii
d. 300, 3
- doleo] pro contribulibus -litura 317, 10 heu. len-
dum dictu 253, 16
- dolichuros 94, 15
- dolium] dolium se delaturos 286, 5 d. deferre
c 1444
- dolor] pro dolor 71, 3. 240, 23 vulnus. -loris *c* 2039
cum -lore 280, 17
- doma] proprii -matis 272, 5
- domesticus] -ca sollicitudo 297, 6 -cae familiari-
tatis 75, 17 d. resurrectionis 255, 16 d. sodali-
tatis 272, 4 velut -ca soliditate 268, 4 -cis.
deliciis 233, 9 a d. clientibus 306, 6 (cum) d..
sodalibus 314, 3

- dominicus] anastasis -ca 271, 4 -ci pectoris 65, 15
d. gregis 274, 10 gregis d. 314, 9 orationis -cae
71, 13 d. vineae 269, 10 d. incarnationis 486, 1
-am messem 482, 11 sacramentum -cum 259, 20
ceu bellatores -ci 240, 15 -cos pedes 485, 3 peplis
-cis 299, 2
domina 248, 17 me. -nam vocitare solebant a 7, 3
-nae fallentis 310, 16 (ut) nec vincant -nam c 136
d. spreuit c 2556
dominor] arsis trium temporum -natur, thesis duo-
rum 186, 9 -nandi monarchiam 239, 8
dominus 484, 25 ni d. defendat mentes c 2642
omnitenens dominus (voc.) pc 11 -ni. hostes a 10, 2
d. vitam a 61, 5 angelus d. 259, 21 Iesu Christi
d. nostri 309, 13 materterae d. 322, 20. 486, 7
nuntius et d. dictus praecursor c 415 progeniem
d. c 510 populum d. c 846 d. populus c 2611
populus d. c 2477 d. virtute c 1190 bernam d.
c 1202. 1477 crucem d. c 1895 probos d. profetas
c 2604 famulas d. c 2814 exultantis d. 502, 13
-no. alto c 759 basilicam d. restaurans c 854 qui-
que vices reddunt d. c 885 domino. Christo c 2393
d. similem c 2736 d. reverendissimo 475, 1
d. venerabiliter diligendo 479, 1 d. gloriosissimo
480, 7 d. venerabili 488, 1 d. in dominorum d.
dilectissimo 502, 17 -um. redimentem sanguine
saecla c e V 9 d. interpellans 287, 13 ad d. no-
strum Iesum Christum 294, 5 d. sensit c 397 d.
Silvester adorant c 583 laudantes d. c 591 d.
lucis c 851. 1665. 2588 fidens in d. c 911 sequitur
d. c 1314. 1743. 2217 precibus d. pulsemus c 1586
d. dilexit c 1783 ad d. conversus c 1864 dum
cernunt d. c 2255 d. Tonantem c 2817 ut d.
aequaret viribus c 2740 devotum d. 502, 11 in
domino fretus c e V 12 fretus -no 202, 14 a Chri-
sto d. c 627 d. donante salutem c 1793 in d.
salutem 475, 13. 488, 2. 497, 13 d. descendente
482, 15 in -norum domino dilectissimo 502, 17
domuncula 186, 13
domus] d. est constructa mihi a 61, 6 d. haec
482, 7 alma -mus veneror a 55, 1 pars domus
a 86, 8 Sapientia aedificavit sibi -mum 64, 18
commaculare d. a 75, 7 ductus. ad d. suam 306, 11
d. redire 478, 18 in -mo 482, 7
donec c. ind. praes. 259, 4. 278, 22 c. ind. impf.
c III 23. c 593. 1516 c. ind. perf. c III 4.
13. 30. IV 7, 23. 30. 8, 8 c. coni. praes. c e IV 11, 7.
c 781. 1558. 1656. 2346 c. coni. impf. a 76, 3.
251, 17. 272, 11. c 333. 708. 876. 957. 1313. 1426
torquerent donec c 346 c. coni. plqpf. c 514. 966.
1733. 2159
dono] a vero renovatore virtutum prodigiis -natur
285, 18 incolumitati pristino d. 286, 1 peplis
d. dominicis 299, 2 fontibus -nantem munera par-
tus c 424 Christo -nante c 1743 omnia -nantes
c 1094 -natus mente sagaci c 1129
donum] in quo. gaudet -no a 85, 6 de integritatis
d. 300, 3 tua -na rependis p a 9 ventura. Dei
d. c 247 baptismi d. c 413 candida virtutum d.
sacrarum c 494 mediatoris. d. vocantes c 570
quanta. dederit d. c 686 mistica d. Dei c 982
mistica caelestis d. lavacri c 1532 limpida mun-
dantis d. lavacri c 1576 d. l. c 1733 plurima. d.
c 2203. 2227 -norum visco c 1936 innumeris
virtutum -nis c 300
dormio. patulis gemmis a 39, 6 nunquam -mire
iuvabit a 100, 5
dos] iure dotis 479, 15 nuptiali dote 303, 2 sortiri
d. puellam c 1279 cum d. fidei c 1944 sub d.
c 2064 pulchra. d. virorum c 2205 nobilium
pulchra. d. procorum c 2284
dotalis] -les. pompas c 2184
doxa] ad -xam onomatis cyrii 490, 7
draco] importunus gastrimargiae d. 241, 4 paruit
d. 309, 14 d. crudelis c 2401 d. funestus c 2387
d. nequissime 309, 13 horrentis -onis a 24, 1
virus et flatum d. 308, 24 ad d. speleum 309, 10
pestiferi. d. c 552 veteris fauce d. c 1308 sancti.
d. c 1421 ad letiferum Romae -onem 258, 3
horrendum squamoso corpore d. 266, 13 vin-
cens virtute d. c 355 squamigerum. d. c 545
in -one 267, 12 cruore -onum a 31, 7 dira cum
gente d. a 82, 2 d. detrimenta 255, 7
dracontia] (sine) sucini -tiâ 244, 22
dragma] -mam perditam 234, 19
drensito] olores -tant 180, 11
dubitatio] sine -ionis scrupulo 84, 19
dubius] palus. ad iambum pertinere haud -iura est
157, 27 -io. corde c e IV 6, 6 procul d. 248, 3
duco] d. cohortes a 62, 6 errantes. ad litora d.
a 92, 8 hominum cuneos. -cit ad aeternum. regnum
c e IV 1, 10 aciem sexta. Accidia d. c 2666 nec.
conubium. spernendum -imus 236, 1 nec laticem
spernendum d. c 218 sorores. diri tortores -cunt
e carcere c 2223 nequaquam studia. parvi pen-
denda -cas 203, 14 praeterire incommodum duxi
299, 19 quo eum -xit angelus 259, 21 -xisti
cantibus amnes p a 32 quo cum -xerat angelus
259, 12 ver, unde vernum dirivativum -citur
185, 8 semen de caelo -citur a 32, 6 ad palatinas
d. zetas 274, 17 d. praesul ad aulam c 1048 exul
in exilium. d. c 2386 virgo. d. ad speleum 309, 10
d. ad propriam. aulam c 2253 rursus Romam.
-cuntur c 2300 nonne. ab omnibus (digni) d.
502, 14 cum ad urbem. -ceretur 294, 23 ut.
ad propria praedia. -cerentur 308, 19 ducta est.
beata Victoria 308, 21 ditem -cere sponsam
c 1269 -ferratos d. contos c 2640 quem -xisse.
ferunt. scedam Abgaro c e IV 12, 3 illustrem. vi-
tam d. c 245 in amphitheatrum. sanctos. imperat
-ci 284, 6 vitam sine crimine -cens c 828 canos
suos. -centes ad inferos 280, 18 nomina de verno
d. tempore a 8, 5 ad caeli culmina ductus c e III 15
per aethera d. c e IV 2, 36 d. ad donum 306, 11
area -cta per Azotos c 1359 nomen. ambrosiae
de nectare -ctum c 654 sulci. ad siccandos agros.
-cti 156, 3 -cta crebro suspiria 302, 17
ductilis] stipes obrizo ductilis 66, 10
ductor c 847 -oris praecepto 502, 6
ductrix] haec d. pugnae c 2573
dudum c e II 16 (= modo) c. 1694. III 34 (= modo)
IV 4, 7. 8, 5. 13. a 18, 1. 19, 1. 55, 3. 59, 1. 63, 6.
95, 12. tr 96, 22. 238, 7. 256, 1 (Paulus. du-
dum Saulus). 272, 7. 278, 24. c 22. 311 (dudum
quam = antequam). 516. 622. 808. 1002. 1100
(= modo). 1172. 1475. 1912. 2200 (modo = cum
prosam scriberem). 2601. 2616. 2730 (= modo).
476, 1. 490, 1
duellum committunt 191, 25 scuta -li a 70, 3
discrimina. d. a 87, 2 in fronte d. 240, 16 cru-
descentis. d. 289, 9 cum infinito d. apparatu
303, 4 pericla d. c 2087 ancile d. c 2463
dulcedo] mulsae -dinis 234, 4 mellitae d. 234, 13
contemplativae d. 243, 21 universam mundanae
suavitatis -dinem 234, 8 mellifluam dogmatum
d. 260, 6 spirantis nardi -dine a 100, 16 quae
superant. d. gustum c 2771
dulcesco] affatim -cunt pectora c 669
dulciculus 184, 6 -la 183, 5
dulcis] d. sapa 321, 19 dactylus d. c 168 d.
victus c 2490 -cis patriae 503, 13 -cem melo-
diam 248, 5 -cia. praecordia a 20, 2 d. alimenta
a 75, 4. c 342 d. mala a 76, 4 d. poma c 238 d.
basia a 80, 8 basia. d. c 1714 d. pignora 233, 3
d. verba c 668 d. labra c 1160. 2137 d. con-
sortia c 1980 sacrorum d. fercula librorum c 2032
d. carmina c 2232 -cior quam nectaris haustus
a 100, 31. — -cius redoleant 237, 21
dulcisonus] -nis melodiae concentibus 235, 15

dum c. ind. praes. c e III 61. 64. IV 1, 17. 5, 19. 7, 9. 8, 15. 9, 8. a 12, 1. 19, 3. 29, 2. 31, 2. 35, 7. 37, 5. 43, 3. 45, 3. 47, 3. 49, 5. 55, 5. 57, 6. 60, 7. 62, 7. 67, 7. 72, 6. 75, 9. 80, 7. 83, 5. 89, 5. 91, 4. 92, 10. 94, 1. 7. 95, 8. 97, 8. 98, 7. 99, 5. 100, 3. 25. 49. 54. tr 71, 19. 72, 3. 19. 164, 2. 168, 30. 175, 17. 177, 4. 32. 186, 8. 189, 12. 193, 10. 253, 16. 255, 24. 277, 11. 294, 8. 297, 13. 308, 8. 318, 12. c 96. 132. 167. 178. 181. 186. 215. 280. 357. 387. 413. 425. 429. 447. 493. 580. 722. 743. 763. 801. 816. 900. 944. 959. 969. 998. 1012. 1074. 1100. 1202. 1307. 1318. 1396. 1491. 1550. 1573. 1588. 1620. 1657. 1722. 1808. 2008. 2022. 2063. 2093. 2119. 2131. 2181. 2221. 2255. 2276. 2308. 2338. 2374. 2384. 2423. 2459. 2628. 2637. 2706. 2713. 2726. 2739. 2779. 2798. 2837. 2895. 503, 4 c. ind. impf. c e V 5. a 44, 2. 99, 2. c 570. 1529. 1537. 1758. 1840. 2198 c. fut. a 81, 4. 100, 52. c 1384 c. ind. perf. c e III 28. IV 1, 15. 3, 13. 5, 3. 96, 8. 100, 19. 154, 28. 238, 17. 284, 8. 294, 19. 310, 22. c 149. 247. 348. 482. 549. 559. 566. 577. 706. 810. 840. 976. 1006. 1103. 1171. 1363. 1530. 1685. 1714. 2003. 2138. 2237. 2683. 2718. 2735. 2803. 477, 15 c. ind. plqpf. 64, 8. c 2587 c. coni. praes. c e IV 11, 6 a 7, 4. 72, 8. 80, 2. 96, 3. 10. tr 75, 10. 189, 22. 243, 17. c 101. 943. 2869 c. coni. impf. c e IV 2, 24. 6, 7. 11. 7, 20. p a 5. a 63, 1. 71, 2. 76, 6. 85, 5. 93, 10. 100, 4. 234, 17. 257, 11. 270, 14. 277, 7. 284, 1. 286, 8. 290, 10. 296, 6. 302, 20. 308, 15. c 307. 457. 527. 596. 655. 682. 832. 1581. 1816. 2397. 2398. 2498. 2746. 478, 18. 483, 2 c. coni. pf. a 58, 3. c 455 c. coni. plqpf. 286, 6. c 511. 2095. 2232 dum luxit et flavesceret ac infunderent c 1364

dumosus] -si 162, 25 d. ruris 479, 8 -sis saltibus c 347

dumtaxat 155, 2. 158, 23. 168, 15. 174, 10. 178, 19. 190, 3. 192, 16. 230, 8. 238, 15. 253, 25. 265, 11. 271, 8. 278, 18. 297, 15. 302, 15. 476, 8. 493, 1. 501, 15

dumus] per -mos c 195 in Nitriae frondosis -mis c 1456

duo quidam 286, 5 d. tempora 162, 17 quod d. voverunt c 1495 d. maxima munia c 301 populorum duorum c 319. 2458 d. testamentorum 502, 18 dispar fortuna duarum a 66, 3 septuaginta duos. biblos c 1626 duabus. feminis 301, 24 ex d. (dictionibus) compositae 200, 15

duodecies quinquagenis expeditionum milibus 241, 9

duodecim signorum circulo 477, 18 d. tribubus 486, 8 a duodecim sillabis 83, 14

duodenij] -nos. praeceptores 258, 20

duplex et anceps. somnium 71, 8 d. sanctimonia 245, 24 d. figura c 2841 d. tributum a 17, 4 natura -plici a 52, 1 ex d. et gemina materiae substantia 231, 1 d. medicamine 258, 14 d. triumpho c 2662 (constat) ex -plicibus trimeter 82, 21

duplico] -cat ars. mihi nomen a 35, 1 -catum revolutionis officium 173, 17

duplus] divisionis regula -a et tripla 186, 8 -plum temporis augmentum 182, 25 -plam. vitam c 132. 832 ad d. divisionis regulam 180, 27 in -plum restitutus 64, 2 in d. geminatus 178, 3 -plo. spiritu 250, 7 -pla divisionis qualitate 151, 11 munere -plo c 287. 897 altera pars alteram non -plo vincit 151, 15 sortitos nomina -pla c 1078 praemia d. 2199 nominibus. -plis a 18, 3

duresco] usquequaque -ruerunt 291, 10

durus] d. scopulus c 1388 tam d. labor 501, 6 -ra. Fortuna a 7, 2 d. Parcarum quies 321, 6 virtus edomiti -ri rigoris a 9, 3 genus versificationis adeo -rum 84, 15 -ro labore a 56, 3 -ro. pectine

a 33, 5 d. disciplinae paedagogio 245, 5 cum -ro. Chrisanto c 1228 -ra grandine saxa c 2312 -ro. ab alvo a 93, 10 saxorum viscera -ra a 80, 2 tergora d. a 32, 3 frigora d. a 45, 7 d. necis tormenta c 1873 d. bella c 2537 -ris. saxis a 37, 6 d. contis a 74, 7 -rior. ferro a 100, 42. c 1983 cote d. 274, 7 adamante d. 296, 2 affectus. adamante -riores 281, 3 — -rissima elationis turgidae falatica 202, 11 -rissimis. ictibus 307, 14

durities] rigida tudentis mallei d. 237, 2 -tiem ferri a 27, 2 — nodosa duritia 279, 17 rigantis cippi d. 279, 5

dux] Bethlemitici ducis 69, 17 superni d. 251, 9 contra decretum d. 314, 2 principalium bis quaternos vitiorum. duces 240, 17 octenos d. c 2471 praedictis spiritalium nequitiarum -cibus 241, 18 cum d. sibi praelatis 243, 3

E

.e. corripitur 174, 17. 190, 12

e = ex vide ex

ebdomas] -dis simplae curriculo 63, 1 per simplam e. intercapidinem 259, 4 unius. e. indutias 281, 9 -dae unius curriculo 70, 11 septem -darum vicissitudine 67, 19 binis et quinquies denis e. voluminibus 72, 1 septenis e. curriculis 289, 23 septenis annorum -dibus decursis 67, 15 LXX e. 69, 16 decies. septenis annorum e. 251, 8

ebrietas c 2488. 2501

ebrius c 2514 sator. e. c 2522 genus. e. exprobrat c 2527

ebullio] praesertim cum. pulvis -liat 255, 14 cadavera. vermium examina -liebant 283, 4

ecce c e II 27. c 1705. IV 9, 11. 12, 14. a 54, 3. 95, 1. 96, 9. 100, 24 senis ecce plagis 100, 61. 93, 1. 25 hic est ecce meus c 431. 886. 1195. 1212. 1478 ecce. cernunt c 1592. 1609. 1619. 2454. 501, 16. 502, 11

ecclesia] ecclesia 183, 4 e. corda transverberans 233, 5 catholica. e. 248, 10. 313, 13 si e. virginibus redundet 310, 11 e. per totos mundi cardines diffusa 482, 8 ecclesiae c 1047 catholicae -siae 61, 5. 481, 11 universalis e. 64, 15. 70, 16. 72, 21 sanctae e. 70, 4. 297, 1. 305, 10 primitivae. e. 70, 20. 253, 27 septiformem e. speciem 72, 9 e. sp. 233, 2 supplex e. vernaculus 229, 6 contra catholicam e. parochiam 242, 3 populis e. 242, 7 Romanae e. 257, 4 e. Romanae 483, 23. 485, 9 Nazarenae e. 262, 8 e. novalibus 264, 18 e. torcularibus 269, 12 ab e. societate 270, 1 lichinis et lampadibus e. 271, 5 e. tropeo 272, 20 e. praesulatu 273, 8 mandras e. 274, 11 a sacris e. liminibus 274, 15 e. liminibus 280, 14 in e. cunabulis 277, 10 e. tirones 282, 7 e. gradus 295, 19 e. castitatem 299, 12 in pulpito e. 308, 9 virginibus e. 314, 8 e. apostolus 320, 11 o flores e. 323, 3 ab e. societate 482, 9 rumor e. 482, 20 e. eius 485, 16 fundamentum e. 486, 17 fundamenta e. 500, 18 privilegium e. 486, 20 rumore sanctitatis. -siam ornantibus 229, 4 sanctam. e. Christi c 1252 ad e. 259, 18 extra catholicam. e. 481, 13 in catholica. -sia 249, 7 in e. 245, 10. 484, 9 in e. Christi 482, 3 simul ecclesia c e III 27 sub tipo septem -siarum 64, 4 e. lanternae 66, 13 VII e. novalia 66, 16 e. columnas 75, 10 a catholica e. fide 236, 2 e. anthletae 276, 11 pro e. sollicitudine 481, 5 septenas Asiae -sias 234, 22

ecclesiasticus] -ci regiminis 320, 7 -cae dispensationis 67, 5. 230, 3 e. traditionis 232, 20 e. segetis 245, 10 e. historiae 262, 11. 273, 10 ab -co. gradu 286, 17 e. exorcismo 295, 15 -a pastoralis curae sollicitudine 202, 9 e. promissorum votorum foedera 229, 10 -corum sub ditione pontificali. degentium 317, 23 -ca. foedera 229, 10

ecloga] primâ -â 96, 10

- econtrario 320, 9
 ectasis] per -in 173, 18
 ecthlipis 80, 11 sinalipham et -in 80, 5
 eculeus] -ei tormento 276, 19 vide equuleus
 edax] ignis e. c 1429 flammis. -ces c 915
 edico] vitam. -cere p c 35
 edictum] truculenta tormentorum -ta 293, 3 di-
 vina. e. 247, 16 feralibus -ctis 282, 7 e. crude-
 libus 275, 13. 296, 12. c 1096. 1870
 edissero] ut. regulariter -ras, quot 90, 9 ut. tem-
 pora. e. 199, 13
 editus] -tam. structuram 296, 4 in -to 237, 10.
 264, 2. 266, 18. 301, 5. 489, 11 in -to rupis pro-
 montorio 237, 26 e. virginitatis fastigio 242, 17
 e. fastigio 480, 3 arx -tissima p 322, 23 farus e.
 a 92
 ediverso 246, 2. 273, 18. 299, 3
 edo] quem coctum. mater -debat c e IV 7, 27 -dendi
 necessitas 318, 7
 edo] ut imperatori. querimoniam -eret 306, 9 -idit
 ex alvo regem c e II 14. c 1692 unum. biblum
 e. c e IV 12, 11 sobolem sic e. alvus a 82, 3
 quem materna fecunditas. in mundum e. 247, 3
 normam. ta. e. 263, 16 de virginitate. e. opu-
 sculum 304, 2 virginibus. exempla. e. c 395 Roma
 sacerdotem elementem. e. c 525 Graecia. e. patres
 c 710 e. tellus Memphitica patres c 751 quos.
 matrix e. c 1078 e. leti decreta c 1419 e. bunc.
 Nilotica tellus c 1505 Siciliae tellus. e. Agathen
 c 1738 thesauros. librorum Pelasgos e. in lucem
 c 2151 a nominibus, quae superius edidimus
 178, 23 verba quae in tribracho e. 180, 21 quae
 in pirrichio e. 190, 30 antequam maternis edere-
 tur partibus 250, 15 quod oracula sint edita
 94, 10 tartareum quamvis. partu testentur
 edere prolem a 97, 4 editus ex alvo a 96, 8 ma-
 terna. e. matrice 253, 24 fetosis baptisterii par-
 tubus e. 277, 10 incunabulis tirocinii e. 490, 1
 quibus auctoribus -ta. proceritas 253, 8 edi-
 tum puerperae sobolem 488, 7 edita praemia
 a 91, 5
 edoceo] quem deus -cuit. servare pudorem c 711
 quod. praefiguraverit, -cemur 64, 23 rhetoricis
 sofismatum -ctus disciplinis 263, 12
 educo, quod est nutrio 161, 19 caricibus -cari et
 vesci 155, 20
 edulium] suillum. e. 64, 13 corporeae sustentationis
 e. 203, 18 nectareum. e. 234, 3 cocturam.
 praeparatam ad e. 288, 3 stipis e. 305, 12 nectareo.
 -o 243, 21
 effebus] -bi funus c e IV 7, 29 -bum puerum
 c e IV 2, 4 ut -bo hircitallo 283, 1 investes.
 hoc est -bi c 1068
 effectus] celer e. rerum c 1573 devotae mentis
 -ctum 202, 2
 efferro] qui vos nutrit et extulit 502, 15 hoc
 illum versu. extulerunt 94, 12 cur. Hibernia in-
 effabili quodam privilegio -ratur 492, 10 domino.
 praeconio -rendo 488, 1
 efferus] -ra ferocitas 276, 14 e. rabies 282, 7
 effetus] nequaquam effecta, sed -ta voluntate 306, 4
 efficio] si voti competem. regnator -fecerit 202, 2
 credulus -citur c e IV 2, 2 libertas e. paupertas
 246, 3 neofitus discipulus e. dogmatista prae-
 cipuus 277, 11 de. virtutum copia. e. verborum i.
 280, 4 ut. -ciatur antecessor 238, 14 quatenus.
 -ceretur impavidus praedicator 295, 18 martires
 -fecti c 884. 1735 virgae. papiro -fectae sunt
 leniores 279, 17 nequaquam -fecta. voluntate
 306, 4
 effigies] e. veterum. deorum c e IV 9, 5 furva
 frontis e. 306, 6 e. torva senectae c 605 fribulum
 simulacri -iem 289, 2 frontis -ie 281, 16 nefandas
 simulacrorum -ies 282, 16 deauratas s. e. 301, 8
 falsas e. c 1340
 efflagito] magnopere e., ut 90, 8 promissus rerum
 ordo -tat, ut 150, 2 suppliciter -tamus, ut 485, 8
 tuum affabilem discipulatum efflagito, ut 491, 7
 efflo] -lavit flamen in auras c 2425
 effor] angusto stili textu -fari 282, 10
 effodio] belvis -fossum. corpus ab antro c 1570
 effrenatus] -ta ferocitas 308, 10 -tae iugalitatis
 246, 2 -tos. cachinnos 278, 5
 effugio] ut procul -geret c 2252
 effulgeo] qualis. vel quantus. -lserit 260, 13 qua-
 libus. signis e. c 767 qui miris virtutum signis
 -lisse memoratur 261, 4 rumoribus. e. 312, 6
 effundo] pruinosa e. fenestris. nivem a 67, 1 pal-
 pebris -dit flumina luctus c 1906 in obliquum
 latices -fuderat antrum c 787 -fusi sanguinis
 c 2891 -fuso. sanguine c 446
 egenus] miserum. -num a 77, 2 me famis macie
 torquebit -nam a 100, 51 dum. peplum ferret
 -nis c 682
 egeo] cum. astrologicae artis peritia. doctoris in-
 dagatione egeat 478, 2 farcit -gens saccum c 2618
 -gentem c e IV 2, 19 Christum. e. c 2104 clemens
 defensor -gentum c 1764 auxiliator e. c 1910
 stipem. e. c 2590
 egero] ventris viscera -gessit c 977
 ego] e. Theodosius 203, 25 ego a 18, 1. 87, 3.
 307, 17 (bis) ast ego c 2315. e. 2829. 480, 8.
 485, 22 mihi a 3, 1. 31, 2. 34, 4. 35, 1. 37, 1.
 73, 9. c 5. 1284 (mihi deficiet) 2762. 2781. 2790.
 2827. 2871. 2876. 477, 15. 479, 4. 480, 8. 497, 11.
 499, 8 mi a 91, 2 (codd. cum) me e. g. 77, 2 c 1724.
 1730. 476, 1. 477, 14. 478, 16. 497, 14. 499, 5
 pro me 478, 7 memet a 54, 7
 egredior] -ditur 306, 5. c 2241 castra e. 501, 17
 cum -deretur. praetorium 302, 3 caerula cum.
 -derentur terminos 267, 4 ingrediendi et egre-
 diendi. vices 260, 9 examen. vestibula -essum
 232, 9
 egregius. vatis c e II 18. c 1696 e. vates c 364
 e. Christi alumnus c e IV 5, 10 e. praedicator
 74, 14. 246, 4 p. e. 486, 11 e. agonista 230, 14
 e. poeta 232, 4 pugnatore e. 240, 10 e. cultor
 266, 4 e. doctor c 80. 501 e. miles c 1501 -gii
 dogmatistae 300, 2 -gium. dogma c e IV 10, 1
 e. pretiosa veste nitentem c 1148 e. Ioseph c 2554
 -giam. pudicitiam 265, 2 propter e. puritatem
 311, 7 ovem e. c 490 e. legem c 731 e. puellam
 c 1644 nititur e. maculare venenis c 1853 e. fa-
 mam c 2167 e. palmam c 2892 -gios. viros c 1075
 eiulo] vulpes -lant 180, 17
 elatio] -tionis turgidae 202, 12 e. supercilio 238, 17.
 239, 16 e. tumidae 239, 11 vulnus. e. 243, 6
 tendiculum e. 243, 8 e. cenodoxia 245, 9 e. fru-
 tecta 245, 16 e. iaculo 246, 6 e. imprudentiam
 317, 21
 electio] vas -tionis 66, 14. 245, 20. 256, 1. 313, 18.
 486, 11 e. examine 247, 21
 electrum 171, 19 argenti et -etri stagnique me-
 talla 244, 21
 elephas] altos. -fantes a 60, 5
 elefantinus] -no tabo 70, 1. 284, 14 -na. callosi-
 tate 309, 23
 elephantiosus] -sa corporis incommoditas 258, 12
 elegans] satis -anti forma 278, 13 e. -sententia
 319, 9
 eleganter 58, 1. 188, 30. 236, 11. 304, 17. 486, 11
 elegantia] metrica leporis e. 486, 11
 elegiacus] -o versu 80, 22. 174, 7
 elementum] liquentis -ti 271, 2 inormia creatura-
 rum -ta. 264, 20 post prima e. 478, 18
 elevatio] arsis interpretatur e. 150, 11 positionis
 et -tionis tempora 199, 12 porrectarum -tioni
 manuum 322, 19
 elicio] non spondeum -ciunt 156, 22 -cuit tractatus
 c 1628 coruscationes -ciens 300, 23

- elido] ut. praeconium -deret 271, 12 utrasque. simul -lisit 79, 3 bis e. 79, 10 e. m. litteram 79, 16 vocales e. 80, 1 sillabam e. 80, 18 strophis -dere c 922 eandem litteram bis -lisisse 79, 19 iuvenem. e. 317, 17 severitas. toties -lisa 307, 23
- eligo] -lectum signavit c e V 4 genus -lectum 70, 9 -lectos. carpere c 241 trutinat e. c 734 e. fructus c 2774 sator -lectis. largitur praemia c 2004
- elimo] itinerarium. luce clarius -mavit 257, 14 haec. Gregorius luce clarius e. 242, 14
- elimino] ut. fantasma procul -nant 306, 11 machinas exterminans -naverat 295, 13 de recessibus -natur 240, 8 apocriforum deleramenta. procul -nare 256, 13 virtute Dei procul -nata c 2452
- elix] -lices sulci maiores ad siccandos agros ducti 156, 3
- elogium] epithalamii e. 278, 9 cum probroso. -gio 77, 7 ex ipsius e. 263, 16 cum infami probriorum e. 316, 20
- eloquentia] rethoricae disertitudinis -tiae 321, 19 e. dissertitudine 263, 15 neque -tia clarius 263, 7 eloquium 185, 15 eiusdem -quii divini 500, 11 illius -quo c e IV 3, 11 -quia domini -quia casta 71, 19
- elucubro] inter -bratam. diffinitionem 313, 12 -brata. indagatione 478, 2
- em (en)] em. rimor a 100, 21
- emaresco] cera liquescens -reuit 295, 8
- embolismus] -smorum incrementis 69, 23
- emendo] -dant. gramma poetae c 2843. 494, 5
- emergo] examina apum. -gunt 501, 13 si ab inferis -geret 266, 6 -mersit ab antris c e IV 12, 6 cum. genus humanum tumbis -merserit c 1249 sospites a thermis -mersisse 307, 22 fragore nimbo -genti 490, 9 -gente Titane 490, 14 a climate orientali -gentes 72, 20 flabra -gentia 480, 5 in mundum Stygiis -mersa latebris c 2638
- emeritus] -tos Christi milites 242, 5
- emetior] -emensus. caerulea lintre c 2805 -enso circulo 243, 1 e. triennio 309, 19
- emigro] quem. in furvas -ret luce latebras c 2866 corporis ergastulo -rare 243, 16
- emineo] omnis continentium -nens magnitudo 243, 24
- emis. semis est 95, 11
- emisperium 95, 11 bina. -ria 63, 1
- emo] emptus. mundus 87, 21
- emolumentum] scripturarum -to litterarum 203, 20 debito recompensationis e. 245, 10 fructuum -ta 237, 22 copiosa animarum e. 269, 9 bonorum operum e. 481, 13 meritorum -tis 63, 4 de propriis meritorum e. 239, 18
- emundo] ni calculus. ardens -det. labella c 77 -dans crimina saeculi c 1637
- emungo 172, 8 -gentes 175, 14
- en c e II 23. a 9, 1. 17, 3. 33. 76, 5. 78, 1 [98, 1 codd. in]. 100, 21. 48. c 65, 11. 87, 7. 88, 14. 230, 1. 244, 20. 245, 20. 250, 14. 255, 23. 292, 5. 317, 8. c 45. 950. 1008. 1421. 1431. 1701. 1723. 2428 vide etiam em
- enarro] poenas verbis -ret c 1745 quantum enituerit, quis. -rare sufficiat 250, 19
- endicas] per ogdoadam et endicadam 483, 17
- enervo] animos. -vare virorum c 2501
- enerviter 193, 12. 312, 4
- enigma] e. clanculum 76, 16 perplexa -mata 76, 2 praedicta e. 77, 17 haec e. p a 25 h. rerum. enigmata p a 8 -matum propositiones 75, 1. 76, 5 e. propositionibus 150, 1 e. capitula 76, 9 e. problema 96, 20 allegoricis -matibus 62, 4 allegoricis e. 72, 17 aethralibus. in -matibus 491, 2
- enim saepe ut c 2168. 479, 7. 481, 12. 483, 9. 499, 12. 13. 501, 6 e. q. s. a. neque enim 78, 4. 476, 7 non enim 69, 12. 202, 10
- eniteo] quantum -tuerit 250, 18
- enitor] religiosa genetrix gemellos -ixa est 275, 17 simul -ixa gemellos c 1077 -ixo conamine 306, 8 -ixa prece 309, 20
- enixe 300, 6 -ius 75, 13. 78, 3. 202, 3. 232, 12. 277, 1. 302, 16
- ensiculus 184, 2. 6
- ensis 184, 6 evaginato -se 310, 7
- enodo] ligamina. -dantur 279, 4 cum carnalis ergastuli vinculis -daretur 286, 15 clarius -dari 84, 5 -dantes bibliothecae problemata 492, 11 quotiens delinquentibus. vincla -danda forent 68, 13
- enucleo] pro quibus causis mea mediocritas scripta direxerit, -leabo 481, 17 formulam -leabimus 78, 4 ut sciscitatio. -leetur 95, 3 id. examusim -leare 85, 30 patenter e. 194, 1 documenta. e. 292, 4 medullam -leantes 74, 24 -leata exemplo. rum specie 90, 8 urbanitate e. 493, 2 dicta spiritaliter -leata 232, 19 -leatis. regulis 173, 11 e. grammaticorum regulis 201, 5 — enucleate legendo 479, 13
- enudo] universaliter -dare 177, 21
- enunero] quae pugnator. -rat 240, 10 virtutum, quae in catalogo charismatum -rantur 234, 16 -rans. volumina a 1635 -ratis. ordinibus 90, 8
- enuntiatio] ex Graeca -tione 82, 16
- equester] Romanus miles e. a 99, 1 cum -tri turma 307, 12
- equidem reor 192, 32
- equitatus 188, 11 -tu et peditatu 317, 3
- equito] in -tandi vagatione 500, 1 sic -tans c 644
- equuleus 173, 20 vide eculeus
- equus] ascende. illum equum tuum 259, 9 ascendit e. 259, 20 frenum equi 259, 12 equi hinnunt 180, 5 velox agmen equorum a 99, 5
- eo] ut. illuc eat 259, 12 ivit ad aeterni. consortia regni c 795 istinc eundi tragoediam 283, 10 eunti ad corruptionis. auctorem 294, 4 eunti ad integritatis meae auctorem 294, 5
- epicedion 242, 8
- epigramma. composuisse 88, 27 e. Prosperi 96, 6 -mata 79, 18 e. metri c 52 in -matibus 89, 11. 93, 4. 95, 16. 197, 22 mellitis versuum -matibus 319, 12
- epilenticus 66, 5
- epitafium 88, 27 epitaphion 242, 8
- epistula] in primordio -lae 74, 9 hanc. -lam 500, 3 singulos -olarum textus 229, 13 -olarum vestrarum. vicissitudo 320, 16 totidem -tolarum 321, 14
- epistularis -rem. rusticitatem 74, 5 -res. apices 481, 9
- episcopus] -po civitatis 259, 19 in concilio -porum 481, 4
- epithalamium] illud -mii carmen 164, 11 e. elo-gium 228, 9
- epithetus] dirivatum nomen -on 176, 15 calami-stratus e. a bombicibus 189, 18 epitheta 164, 14. 183, 23. 188, 9
- epitoma] veteris testamenti brevis e. 65, 9
- epitritus] -ti quarti 175, 6 de -o primo 190, 21 de e. secundo 191, 21 de e. tertio 192, 21 de e. quarto 193, 17
- eptaticus] sextus -ci voluminis textus 70, 7
- eptimemeris] -rin 76, 13. 95, 18. 232, 24 versum -re carentem 93, 13
- epulae] -larum deliciis 203, 21 e. sagina 278, 7 e. stipe 290, 1 reliquias e. 484, 11 -las regum a 40, 3
- epulum] delicias. -li c 1150
- eradico 182, 8
- erga] (affectum) erga. obsequia. exercere 233, 9
- ergasterium] plura monachorum -ia 281, 20
- ergastulum] hoc carneum animae e. 321, 5 putidos -li squalores 254, 6 in e. latebram 279, 13 in fundum e. 283, 2 carnalis e. 286, 15 e. la-

- tibulum 288, 6 e. squaloribus 296, 12 sordentis e. 311, 6 corporis -lo emigrare 243, 16 de e. squalente 278, 2 -la confessorum 280, 14 carnea . e. c 830 reciproca . e. c 1209 linquens e. c 1403 e. tetra c 1947 lurida . e. c 2208 -lorum squalores 301, 12. 492, 4 squalentium . e. 307, 13 ergo c e IV 2, 6. 86, 31. 162, 2. 185, 1. 245, 19. 246, 1. 247, 25. 277, 17. 311, 18. 314, 7. 320, 16 c 40. 205. 960. 994. 485, 14. 502, 4. 15 Quid ergo? 82, 22 quid ergo? numquamne . . 89, 13 ergo loco sec. 82, 17. 90, 8. 172, 8. 285, 3. 5
 ergon (ἔργον) erga ta (ex emeron vel) exaameron 263, 14
 erigo] Bugge templum -rexit c e III 2 cadaver e. ad lumina vitae 261, 7 tuirem . e. 301, 5 qui. sceptrum regni . e. c 2140 -rectis ad aethera pal- mis 229, 9 e. ad sidera p. 310, 7 e. castrorum turibus c 645
 eripio] arbiter artus -pit c 1213 plebem a. bestiae flatibus -puit 267, 3 virum Dei de. squaloribus e. 288, 8 marsum . e. 310, 6 -reptum . pudorem c 2128
 ermula] nefandae natricis e. cervulusque 489, 4
 erogo] sponsalia -gantur crepundia 294, 7 agapem egentibus -gantem 261, 1 -gatae stirpis 255, 2
 errabundus] -da. sidera c e IV 12, 21 -dis an- fractibus 286, 18
 erraneus] ovem -neam 234, 18
 erro] e. caput circa a 74, 9 limphis . e. a 100, 76 Ripheis. praelatus montibus -rat a 53, 6 in tha- lamo natarum e. c 2522 longis anfractibus -rant c 1521 ut non -ret, qui legat 200, 6 ut. dumosis saltibus e. c 347 non -rantes a 59, 8 e. .duco a 92, 7 -rata reorum c 1465
 error omnis 82, 1 nec e. seduxit. molimina mentis p a 27 ut populum non fallat e. c 697 abstrusus scaevus anfractibus e. c 848 ad -ris naufragia 321, 2 -rem. gentilitatis 314, 14 -re vetusto c e IV 1, 27. c 1732 perniciosus -rum radicibus 71, 5 e. offendicula 81, 4 e. anfractus c 2291 pro tantis -ribus 484, 21
 erubescio] dum spoliare se melote. -scret 286, 9
 eructo] centenos -tat viscera a 13, 3
 erudio] divinis dogmatibus -divi 230, 5 quem. litterarum studiis -diri fecit 276, 23 litteris. -ditus 262, 10
 eruditio] sagaci -ione 201, 24
 eruo] -ruta . paganorum cultura 303, 3 -rutis passionum radicibus 245, 17
 esca] mellifluis -scarum. saginis a 91, 10
 esseda] e. gesto cognomina a 53, 2
 essentia] sanctae trinitatis unam -tiam 485, 23
 esuries 178, 5
 et] = etiam saepissime, ut 64, 11. 24. 71, 24. 73, 13. 76, 17. 77, 2. 82, 20. 89, 9. 90, 7. 92, 20. 93, 11. 95, 1. 8. 169, 19. 170, 21. 22. 172, 21. 202, 18. 293, 1. 298, 12. 300, 8. 303, 14. 310, 3. 322, 17. c 318. 774. 2413. 2883. — loco secundo e. g. a 53, 9. 54, 2. 96, 4. 100, 32. 55. 75. c 179. 424. 775. 917. 965. 1142. 1176. 1899. 1945. 2226. 2425. 2441. 2517. 2613. 2652. 2675. 2745. 2842 loco tertio a 67 4 loco quarto IV 6, 25. a 91, 5. c 279. 1717. 2451; et — et 172, 26. 175, 9; — et — ac 188, 9; et. non — et non 263, 17 et nemo 66, 2 et numquam c 2289; et tamen 201, 15; et iterum 318, 14; postmodum et (cum hiato) a 44, 8
 etenim 95, 1. 231, 5. 305, 6. 321, 16 loco secundo 309, 26. 319, 6
 etiam saepissime, ut 65, 4. 66, 6. 77, 5. 89, 32. 158, 23. 162, 66. 165, 4. 168, 6. 175, 13. 258, 10. 267, 3. 273, 1. 281, 3. 299, 18. 301, 1. 304, 2. 5. 310, 12. 311, 14. 316, 18. 317, 6. c 224. 704. 868. 1598. 1904. 2782 etiam iamdudum 473, 14 etiam- nunc 499, 10
 etiamsi] e. fulgescat 236, 16 e. .exerceat 481, 13 e. stipetur 493, 3 e. .exigat 501, 4
 etimologia declarat 195, 15
 ethnicus] spurcas -corum culturas 64, 14 statun- culis -corum 275, 15 e. ritu 279, 1 -cis parentibus 266, 1
 euge] evax eugeque 492, 5
 eulogia] celebris -giae 268, 10 fructuosum e. mu- nusculum 290, 3 sequentis e. 321, 11
 eunuchus] secundo -orum gradui 252, 7
 evacuo] flaminia funditus -cuavit 255, 19 cuncta virtutum genera -cuare 270, 4 funditus -cuans c e IV 1, 25 floribus e. .vites c 2846
 evado] ut flammis -deret ignis c 1998 sospes -vasit 279, 12. 300, 10
 evagino] -nato ense 310, 7
 evanesco] ut somnium -escit 204, 2 spiritus. -nuit c e IV 2, 13 cum figura mundi. -nuerit 264, 19 latibula -nuerunt 253, 2 quae. -nuere 479, 19 fumus -scens 295, 7 arbitrantur fantasmata. -scere 279, 8 e. fecit 262, 3
 evangelicus sermo 245, 13 -ca bucina 251, 1 -cum paradigma 249, 7 e. oraculum 296, 5 e. dictum 314, 15 -cis. seminis 264, 15 -cae rela- tionis 232, 18. 254, 8 sententiae 238, 9 e. prae- dicationis 253, 3. 255, 18. 256, 16. 282, 57 e. beatitudinis 253, 10 e. vitis 257, 12 e. auctori- tatis 491, 20 -ca veritatis astipulatione 252, 7 e. falce 269, 11 ab e. traditione 484, 6 -co ora- culo 276, 8 lactantes -ci 268, 13 corbes et fiscillos -cos 291, 5 -ca . instrumenta 74, 20 e. oracula 482, 14 -cis novalibus 249, 9 e. assertionibus 258, 9
 evangelista 253, 11
 evangelium] clara -ii gratia 236, 8 e. splendor 322, 20 margaritas -ii 484, 2 contra e. praecepta 484, 23 -iorum textu narrante 67, 11 e. spices 277, 5
 evax, evax 484, 22 evax eugeque 492, 5
 eveho] angelicis -ectis catervis 308, 4
 evenio] cruenta fors evenit 289, 15 cui e. salutis origo c 2074 e., ut . . 320, 19 secus e. c 1005. 2307 secus e. .casus c 1170 unde hoc e. 181, 2 secus e. .victoria c 1437 sic fors e. c 1493
 eventus rerum 235, 7 rerum . e. 289, 3 -tum rei praestulante 260, 9 optatis -tuum successibus 241, 1
 everto] qui maiorum molimina. -teret 297, 17 mu- nicipium. -tit 70, 13 dilubra quassavit, -tit, de- struxit 262, 7 diruit, quassavit, e. 282, 18 -sa ruunt. fastigia c 2615 propugnaculum. -tere 232, 10 pinos -tens altas a 78, 10
 evidens indicium 168, 32. 234, 17 e. .probrum 315, 1 e. documentum 302, 19 argumentis -den- tibus 281, 10 -dentioris indicii 78, 2
 evidenter] -tius 62, 13. 77, 19. 96, 10
 evigilo] pallidus -lat c 618 mortuus e. c 1413 -lans. Constantinus 259, 18
 evolo] per aethera -lantes 260, 12
 evomo] virus. munit 241, 5 cum. incestum. -misset 274, 2
 evolvo] singillatim -vere 177, 21 -lutis . circulis 69, 18. 75, 2
 ex (e) saepissime, ut c e II 14. c 1692. a 92, 8. 70, 4. 77, 12. 21. 78, 10. 79, 1. 81, 20. 89, 32. 95, 4. 161, 15. 194, 15. a 28, 4. 29, 5. 60, 10. 72, 2. 74, 4. 82, 6. 89, 3. 90, 3. 91, 9. 95, 3. 100, 78. 230, 3. 245, 18. 267, 17. 268, 3. 275, 5. 302, 21. 307, 2. c 19. 139. 158. 196. 1362. 1458. 1584. 1636. 1680. 1767. 1905. 2025. 2096. 2261. 2449. 2548. 2599. 2629. 2637. 2693. 2696. 2710. 2735. 2775. 2831. 481, 4. 489, 8. 490, 5. 17. 493, 8. 497, 16. 501, 11. 13. — e c e II 26. IV 13, 2. c 1704. 66, 13. 243, 11. c 506. 669. 753. 927. 935. 973. 1278. 1950. 2034. 2223. 2368. 2397. 2800. 480, 5. 491, 3 vide etiam econtrario. ediverso

- exacerbo] neminem .severitas castigando -bavit 318, 25
 exaemeron] erga ta [ex emeron vel] exaemeron 263, 14
 exagium] aequamentum vel e. trutinæ 199, 16 velut momentanae -io 151, 17 aequiperante temporum e. 174, 20 aequo divisionis e. 189, 15
 exalapo] quae dum .contusionibus -paretur 296, 7
 exalo] fetidum -lavit spiraculum 272, 8 putidum e. spiritum 309, 24
 exaltator, exaltatrix 175, 8
 exalto] pudicae conversationis arcibus -tati 242, 17
 exameter 82, 14. 15. 17. 19. 20. 22. 83, 14. 84, 4. 5. 9. 25. 86, 33. 92, 15 dactilici -tri 76, 14. 82, 4 heroici e. 73, 17. 81, 9. 185, 11 versus heroici e. 85, 30 versus e. dactilici 82, 24 in caesura e. versus 92, 24 legitimam e. regulam 188, 30 nullum versum dactilicum -trum 84, 3 -tro 85, 15 e. heroico 83, 13 e. versu 93, 28 in dactilico e. 82, 14. 94, 13 in e. dactilico 83, 13. 93, 14 in dactilico e. 173, 21 heroico e. 249, 19 -tri heroici 83, 3 -trorum versibus 321, 7
 exametrum (metrum) 94, 8
 exametrus 82, 15. 17
 examen p a 11. 232, 8. 289, 17 e. apium 260, 8 supremum vivorum et mortuorum e. 486, 2 melliferum e. 490, 13 e. apum c 657 hoc. e. c 667 supremi -minis p 304, 16 electionis -mine 247, 21 in supremo e. 279, 22 horrida vermium -mina 283, 3 e. apum 501, 12
 examussim 85, 29. 173, 12. 252, 21. 478, 4
 exanimis] qualiter e. posset c 1416
 exanthlo id est exaurio 172, 7 (limpham) anthlia. -lamus 237, 8 -labunt 175, 3 laticem. -lare cisternis c 219
 exardeo] ferocitas contra bellatores Christi -arsit 308, 10 acriter. e. vindicta c 1357
 exaurio] exanthlo id est e. 177, 7 vide exh.
 exauritorius] rota putei -a 172, 8 vide exh.
 excedo] quae modulum. -dunt c 859 ut oblitterata nequaquam memoria -dat 491, 7 supra. numerum videntur -dere 83, 27 numerum. e. 84, 3
 excellens specie a 14, 1 e. fama 491, 5
 excelsus] pater e. c IV, 4, 13 Deus e. c 489 -so vota spondit c 2084 -sum. sacellum c 1324 -sae. arci a 76, 6 in -so c 796
 excerpo] ea, quae. versibus -pta sunt 86, 32
 excido] -dit columnas 64, 18
 excipio] -pitur cantilena 176, 12 lugubriter e. 306, 12 -piuntur passiva 176, 24 e. anomala 187, 1 dictandi tenorem notariis -pientibus 320, 15 -cepto ultimo loco 88, 23 e. Terentio 90, 12 e. praeterito tempore 166, 14 e. fine metrorum c 48 e. Zambri c 578 -cepta secundi sexus caterva 67, 10 e. sinzigiarum. confusione 96, 21 -ceptis. relictis 63, 10 e. aliis locis 83, 7 e. raris a 63, 3 e. dativo et ablativo 162, 16 e. nominativo accusativo vocativo singularibus 191, 15 regibus e. c 2067 e. servatricibus 501, 15 — excepto si (= praeterquam si) 78, 16
 excito] -tat. cadaver c 290
 exclamo] Felix. -masse fertur p 264, 13
 excludo] quem. -dunt 89, 20 rumusculus. a. scedulis -datur 303, 9 hunc pedem de versu -dendum 82, 9
 excorio 186, 2
 excrucio] sotes. spinam -ciare student c 1995
 excubiae] gregis -bias 274, 10. c 991 e. gregis c 1036 ad e. confessorum p 283, 7 e. carceris c 1409 pervigilem -biis a 100, 5
 excusatio] -ionis apologia 482, 22 e. clipeo 485, 22 huius e. 486, 5
 excusativus] allocutio -va ad regem 201, 21
 excubo 165, 14
 excutio] -cussit. sagittas c 1157
 execrabilis] -lis cachinni 502, 14
 execror] nefandum facinus -crata 309, 21 e. filium 309, 26 -crandum imperium 307, 1 -cranda. lustramenta 255, 18 in voluptatibus -crandis 500, 2
 exemplar] luculentum e. 168, 32 participiorum e. 190, 13 gloriosum. Agnae exemplar 298, 12 da e. 178, 29 quorum e. nondum. propalaveras 183, 2 praeterita saeculorum -ia 65, 10 e. ionico pedi subdita 180, 20
 exemplum industriae 203, 25 e. oboedientiae 234, 2 supremi examinis e. 304, 16 e. aequum c 1507 -li gratia 74, 10. 84, 2. 85, 24 praebet Vergilius -lum 92, 7 p. Arator e. 92, 27 ad e. militiae 231, 6 ad e. rigidae conversationis 235, 21 ad e. virginalis materiae 250, 14 praeceptorum -lo 67, 3 uniformi nominis e. 78, 3 e. instigavit 302, 15 e. coruscans c 2112 monstrent -la 74, 4 harum rerum e. 86, 22 iambici pedis e. 157, 16 e. anapesticis regulis mancipata 163, 7 secundae coniugationis e. 165, 19 exempla ad amphibrachum pertinentia 167, 3 e. amphimacro competentia 169, 8 e. ad pedestrem bachii regulam pertinentia 170, 5 e. a nominibus venientia 171, 13 e. pedum sequentium 173, 13 nominum e. 175, 20 e. vocis confusae 179, 18 gymniorum e. 231, 9 innumera beatæ virginitatis e. 253, 4 principalis sexus e. 292, 1 tantam -lorum copiam 77, 22 uberiorem e. formulam 78, 4 prolatis e. formulis 84, 23 e. specie 90, 9 manifestis e. formulis 96, 10 praedictis e. f. 231, 13 poet ca. e. adstipulatione 159, 16 infra -lis adstipulamur 292, 3 si -la praebueris 93, 16 e. congerere 157, 16 adde verborum exempla 153, 27 dicito e. 170, 5 quorum e. digessimus 173, 14 virginibus. e. edidit c 395 horum -lis instincta 76, 3 e. informor 92, 27 e. anapesticis 163, 11 authenticis illustrium poetarum e. 169, 11 expletis masculini sexus e. 291, 7 Victoriae e. et monitis 309, 18 e. egerunt c 1185
 exenium] humanae libertatis e. 290, 2
 exeo] exi hinc 309, 13
 exequiae] ad suprema -iarum funera 88, 77
 exerceo] augurium -cet 156, 2 etiamsi aliquis. regulam. -ceat 481, 14 contemplativam. -cuit vitam 266, 9 theoricam anachoreseos e. vitam 285, 17 catastarum crudelitatem e. 301, 23 spiritale -cet. mercimonium 294, 8 scenicorum ludibria -centur 167, 1 disciplinis, quibus. -cebatur 278, 24 strenua luctamina. exercere 230, 10 industriam. e. 231, 12 (affectum) erga. obsequia principum e. 233, 9 pugnas -cens a 82, 2 quae per gymnosofistas -ceri deprompsimus 230, 24 palestra disciplinis. -ceri 230, 6
 exercitatio] nostrae -ionis sollicitudo 76, 3 propriae e. viribus 230, 7 fundibulorum -nibus 191, 24
 exercitium] per laboris e. 203, 20
 exercitus Scythicus c 2075 septimus. e. c 2678 omnis. e. 502, 3 caelestis e. 281, 14 avido Pharaonis -tu 241, 10 e. superato 483, 7 densis -tuum agminibus 233, 17 densos. turmarum -tus 231, 15 profanos allophilorum e. 242, 1 truculentis inimicorum -tibus 240, 20
 exeroito] prima ingenioli rudimenta -tari cupiens 76, 6
 exero] -ertis. nodis c 588
 exhaurio] -hausta. virtute deorum c 1389 -hausta. membrorum vitalia 155, 17 -haustis. crustis c 1615 vide exau.
 exhibeo] iuxta quod se occasio. -buit 76, 10 sportulas. fecundans. turmis e. 291, 1 palmarum vibices e. 301, 24 ut. mundo spectaculum -buerit 300, 23 nec latex. -betur 484, 15 stipis edulium -bens 305, 12 delubris caeremonias -bentes 306, 21

- exhorreo] ut caccabatum. atramentum -ruit 296, 21
carnalis cloacae spurcitas e. 300, 12
exhortor] te litteris -tari 499, 11 vide exort.
exigo] ratio -git, ut. 82, 11 regula bucolici car-
minis e., ut 96, 17 tempus et ordo rerum e.,
ut 96, 70 quamvis analogia -at, ut 86, 23
etiāsi rerum necessitas e. propelli 501, 4 miro
devotionis fervore -egit 267, 16 exactis missae
concentibus c 1580
exiguus] Aldhelmus e. 488, 2 -uae. crustae c 2209
-uo verme a 100, 66 -ua stipe c e IV 7, 36
-ua. tuguria 233, 12 -uos defendens c 14 -uis.
pennis a 42, 2
exilio] ut -iata. angeretur 308, 22
exilis] acus e. a 29, 3 -li materia sumpta 75, 22
exilium] trusit in e. c e IV 5, 13 in e. trusa 309, 25
e. tam crudele a 3, 3 e. perferre c 941 in e. Tri-
bulane. urbis c 2386 e. scaevi. tyranni c 2427 in
-ia 502, 15
eximius] virginis -iam. vitam c 2188 -io. in mu-
nere c 1091 -ia virtutum gratia c 797
eximo] longis exempta faretris a 33, 7. c 2276 spi-
culis ex faretra exemptis 493, 8
exin c e III 8, 2 a IV 12, 7. 276, 19. 283, 20. 305,
13 c 1121. 1204. 1298. 1613. 2544
existimo] qui -mabatur. posterior 238, 8
existo] licet adolescens aetate -tas 499, 13 ut
posterior. -tat anterior 238, 9 quasi feriat. -tat
245, 3 quoniam tantae inormitatis e. 266, 14
cum. opifices. contemptibiles -tant 322, 4 quam-
libet e. -cotis adinstar c 107 si tiriaca. detrimenta
salutis e. 243, 10 numerus. sacer oriundus -titit
62, 18 e. quidam Felix 264, 11 virgo favorabilis
e. 292, 12 quo. nullus. praestantior e. 302, 22
vita probabilis e. 311, 9 cuius Alexander e. altor
c 974 e. in Roma c 2352 participes -titerunt tor-
mentorum 280, 7 si trocheus positione longus
-titerit 160, 27 quis. auctor huius tonsurae e.
482, 25 qui. victrix -titerat 193, 12 si sancto
proposito successor e. 238, 12 archimandrita et
rector e. 287, 12 comes. et. contemptor e. 310, 17
maiestati gratissimus e. 312, 8 e. lector c 1002
qui e. dicens c 1557 ut homo. comes -tere cogatur
247, 4 opifex. legitur -tisse 64, 17 cum. noverim-
us patriarchas. gratos maiestati e. 236, 3 pu-
dicissimus e. declaratur 251, 2 asserens, eosdem
puberes. spadones e. 252, 6 cuius altor. Alexander
e. memoratur 273, 6 conspicatur catacuminos.
regeneratos e. 273, 6 ut. decretorum cultrix e.
narretur 301, 2 minor -tens a 93, 9 tam durus.
labor e. 501, 6 -tente olimpiade octuagesima
quarta 69, 20 certis -tentibus causis 233, 15
exitium] quolibet -tii genere 269, 26 crudeli
mortis -tio 255, 9 ab ingruenti sartaginis e.
296, 11
exitus] bellorum e. 303, 1
exodus] -di candelabrum 66, 9
exopto] progeniem. -tat gignere stirpis c 128
exorbito] a recto religionis tramite. -tans 286, 18
a recto fidei tramite -tantes 305, 6
exorcismus] ecclesiastico -mo 295, 15
exorcista 185, 3 per -tas et acolitos 70, 17
exorcizo] -zans c 914 lymphas e. 271, 6
exordior] -rsus est 74, 16. 304, 17 sub figura
tropi ita. e. 236, 11
exordium] sumpsit e. 483, 8 in -dio Vergilio-
centonis c 188, 28 in divinae nativitatis e. 243, 3
e. vitae a 93, 3
exorior] civibus -itur. exultatio c 553 rosa senti-
cosis -rta surculis 247, 9 numen. prius -rtum
pa 22 croceum solis iubar e. 72, 20 -rtam.
crudelitatem 289, 8 -rto crepusculo 65, 14 -rto.
solis iubare 231, 14 lignorum ramusculis -rti
237, 20
exoro] -rans c 1612 centies e. c 1511
exortatorius] -um de virginitate servanda. opu-
sculum 304, 2 vide exh.
exortus] in cuius -tu 250, 8
exosus 171, 23 humanum e. consortium 269, 18
gens -sa a 65, 9 gerulum simulacri e. 309, 21
fraternum nequaquam e. parricidium 310, 15 -si
latebram c 2391
exquiro] apologeticam defensionem -rit 271, 19
-quisita. oblectamenta 234, 8 -quisitis. machi-
namentis 274, 22
expavesco] nec. discrimina -pavit 255, 8 tremi-
bundus e. 274, 16
expedio] strictim hunc pedem commentaturus
-iam 189, 22 quis. -ire se posse gloriatur 295, 4
strictim summamque e. 81, 10 formulas pede-
temptim -iens 183, 3
expeditio] totius -tionis 193, 28 -tionum milibus
241, 9
expello] -pulso habitatore 310, 1 e. natrice c 2408
expendo] tres -dit sportas c 1611 amplum. -dere
censum c 2384
expergefacio] -ctus. artatur 259, 3
experimentum] cata evangelicae e. auctoritatis
491, 20 -to 500, 17 rerum -ta 93, 30. 231, 13
-tis. comprobasse 237, 17 certissimis e. 290, 3
experior] nisi. stilum vestrae sagacitati fore ra-
tum -iar 321, 18 ne. mastigias. illatas -iamur
318, 14 ut nutum supernae maiestatis -riretur
281, 10 oscula. -rtus est 268, 6 ut. -rti sumus
245, 8 quantas hereticorum machinas -rtus sit
273, 8 quamlibet e. non esset vulnera c 702
facultatem virium -riri 247, 21 id. ex priscis.
poematibus e. cupio 88, 25 liquido probari et e.
potest 236, 7 ut. virginis ingenium -riri. vereretur
278, 19 quamlibet -rtus toleret tormenta c 360
e., quid. posset ferre c 1866 e. lepram c 2424
neminem reor -rtum, nisi qui 260, 14 -rto popu-
lorum nomine a 26, 3
expers] sensu. e. a 73, 3 antiquitas verae religionis
e. 170, 23 e. periculi 279, 12 clari luminis e.
c 497 e. divi discriminis c 1369 e. signorum
c 1768 carcer lanternae luminis e. c 2318 tem-
poris e. c 2874 vitam veritatis -rtem 269, 6 po-
pulum. periculi e. 309, 15 e. sexus c 2429 -rtes
effusi sanguinis c 2891
expiatio] ad -tionem Israhelatici populi 65, 3
expio] protoplausti piacula -piavit 291, 13 septu-
plo -piari 71, 20 piaculi -pians flagitium 492, 6
pro hac temeritate -pianda 312, 1 vascula -pianda
purgandaque 484, 13
explanatio] aliquantula -tione 173, 4 mysticis
patrum -tionibus 246, 2
explano] -nat dicens 86, 23 arborem congrua
interpretationis coniectura -nat 251, 14 quod
textus libelli Eugeniae. e. 298, 2 genus e. pagina
c 469 omnia cum nullus ve. bis -net aperte p c 37
Eugeniam. quis. rusticus e. c 1886 cum evangeli-
cum -naret dictum 314, 15 species. -na 84, 11
has species. -nare 81, 2 e. virtutes c 856 incre-
mentorum fructus. -nans 62, 4 physicas rerum
historias e. 165, 1 virginitatis gloriam e. 236, 10
annorum numeros c. c 329 -nandarum rerum
74, 7. 158, 17. 178, 17. 477, 19
expleo] -leri rabies. negatur c 2619 -letis. exemplis
261, 7
explodo] factiosam. calumniam -dit 247, 8 ingen-
tem e. colubrum c 2404 facinus scelerum superans
-dat c 105 ne balena. valvas e. Olympi c 2535
si prior vocalis -ditur 80, 10 saepissime a poetis.
vocalis. u. (in manipulo) e. 173, 22 gastrimargiae
draco. -datur 240, 6 si posterior fuerit -plosa
80, 10 fibris. -dere pestes c 1082 -dens ulcera
squamis c 558 -plosus 173, 9 -plosae collisionis
81, 6 -plosa. vesania 311, 14 -plosa. additamenta
78, 18 -plosis. naevis pa 26 hostibus -plosis

c 863. 2430. 2673 significans. simulacrorum caerimonias -dendas 250, 9
 expono] statuum. -nit percussam 251, 12 quod Rufinus. -osuit 263, 10 cum. eleganter -neret 304, 17 Focas. praeteritum tempus frico fricuit -posuit 190, 6 sagaciter -suisse 251, 24 precor. -ni 84, 5 hanc. normulam uberius -ni supplico 151, 8 peccati calculus. -positus *c* 2864 dicta mysticis. commentariis -posita 232, 19 -positis enigmatum propositionibus 150, 1 e. . regulis 161, 2 e. . nominum regulis 153, 23 e. . peonum regulis 190, 22
 exposco] subnixa e. prece nequaquam. scandalizari 501, 2
 exprimo] -pressi musta *c* 2793 vinitor -pressit quae. uvis *a* 78, 2 quem psalmus. -pressit 67, 9 hanc doctrinam e. Matheus *c* *IV* 10, 15 utrumque. signum -primitur in capite clericorum 483, 12 racemos. -mendos 269, 12
 exprobro] genus ebrius -brat *c* 2527 utrum. infamia sint -brandi 502, 7
 exprodo] sinalipham -dit 79, 25
 expugno] pravus -nans. cohortes *c* 2485
 expurgo] -gans. monumenta *c* 2886 sordibus -gata malis *c* 1467
 exsanguis] -guinibus. manibus 63, 11
 exsolvo] immaturae mortis vindictam -vit 299, 9 cruentae mortis vindictam -ves 289, 11
 ex(s)tirpo] ritus extirpare 682 -ans gaudia *c* 156 labruscas. -antem *p* 257, 13 extirpatis vitiorum fomitibus 245, 17
 ex(s)to] pice nigrior e. *a* 44, 8 patulis terrarum finibus exto *a* 100, 27 celeberrimus -tat Gregorius *c* 710 palimbachius modo oriundus extat 172, 18 ante deum multo generosior e. *c* 2175
 extruo] -strui facies muros 259, 14
 exsufflo] -antes in faciem 306, 11
 ex(s)urgo] cadaver -surrecturum *c* *IV* 12, 26 exurge 281, 11
 exta bidentum *c* 696. 2723 e. litando *c* 1383 putida pecudum e. 68, 10 tostis -tis *a* 100, 42 praepinguibus e. *c* 2492
 extalis] -les multavit poena *c* *IV* 2, 22 ruptis -talibus *c* 977
 extasis] in oromate -seos 235, 16 aethralis e. 491, 13 in -si *c* *IV* 5, 15. *c* 598 in eadem. revelationis e. 66, 7
 extemplo *c* *IV* 6, 4. *a* 75, 8. 100, 6. 231, 14. 277, 10. 286, 10. 322, 22. *c* 382. 573. 607. 1050. 1197. 1419. 1795. 1833. 2091. 2437. 492, 8
 extendo] -dens vincula turmis *c* *IV* 1, 8 -tensis. sinibus 501, 9
 extensio] significatio -sionis sive contractionis 200, 4
 exterior] pars e. *a* 32, 2 -oris hominis 230, 25. 231, 2. 258, 13. 313, 15 e. flavescunt corpora *a* 52, 4 licet e. rutilent *a* 55, 4; extremus *c* 51 e. servorum Dei 499, 9 in -mo orbis margine 492, 15 per -mas. metas *c* 1622 ad extremum 77, 3. 241, 6. *c* 1161. 2264 niger -rius *a* 40, 1
 extermino] machinas -nans 295, 13
 externus] -ni ruris 490, 3 -nae peregrinationes 252, 5 -na. regna 233, 16
 extero] signum -tritae vocalis 200, 13
 exterreo] iaculis -rita diris *a* 75, 10
 extimesco] nec. draconum detrimenta. -muit 255, 8
 exting(u)o] furvas -git. umbras *c* 2321 seges -guitur armis *a* 32, 8 mortis imperium conquassans. -nxit 69, 4 draconem. e. 266, 18 flammas. e. caelestis rore potestas *c* 2326 carbonum globos -guens *c* 390 -ctas lampadas 245, 12
 extispex] 169, 7
 extollo] vitam. rumusculis -lit 266, 5 e. vipera cephal *c* 1016 gypsa. e. colla *c* 1432 Secundam. praeconia -lebant 304, 5

extorqueo] cum. stricta machera -queretur 270, 16 penticotharcos. -torruit 249, 19 curvaturam. e. 267, 2
 extorris in Pathmo relegatus 235, 15 genus e. *c* 2526 -rem propria pulsum patria 233, 17 rex e. . trusit in exilium *c* *IV* 5, 12 saeculares divinae scientiae -res 502, 11
 extra palatium 248, 20 e. catholicam. ecclesiam 481, 13
 extraneus. reputabitur 270, 1 scismatici ab ecclesiae societate -nei 482, 9
 extremitas pandatur 95, 3 iuxta -tatem labiorum 200, 11 membrorum -tate 95, 8
 extrico] (indumenta). numquam vetustate -cabantur 287, 18
 extrinsecus 264, 7. 283, 15
 exubero] cum. exempla. -rent 253, 5 -rante reditu 237, 22
 exul *c* *IV* 5, 14. *a* 95, 13 miser. e. *c* 1376 e. . ducitur *c* 2386 te -lem 489, 12
 exulo] profugus. -lat 274, 6 incultis e. arvis *c* 2406 -lantis domini 502, 13
 exultatio] civibus exoritur. e. *c* 553
 exulto] -tat. Mavors *c* 1548 Trinacria tellus e. in aevum *c* 1778 e. de morte tyrannus *c* 1834
 exundo] -dantes 175, 14
 exuo] ut crinibus carnis nostrae. -uamur 483, 14 -ueret mundum ut. caligine Christus *c* 1687 propriis -uta vestibibus 299, 1 pudicitiae palma -utos 240, 3 propriis -utas cielandibus 306, 15
 exuro] donec -rat saecula carbo *c* 2346 -ussit (ignis). lacertos *c* 1430 ignibus -rens membra *c* 1755 -usti. torres *c* 2334
 exuviae] -vias vitae *a* 98, 4 quatenus e. spoliaret. vetustas *c* 1180

F

faber] -brorum metalla *a* 20, 5 f. . molimina *c* 230
 fabre 489, 6. 490, 12. 502, 20
 fabrefactus] stipes. fabrefactus 166, 10 statuum. -tam 251, 9 -tis cultibus 322, 2
 fabrica] ruit in praeceps. f. *c* 1337
 fabricator] strofosi fallaciarum -res 271, 13 f. falsitatum 298, 3
 fabrico] -cat altithrono. templa *c* 693 virgineas. -care coronas *c* 139 globulos -cans *a* 12, 4 argento -cata patena *c* *III* 74 patulis f. metallis *a* 49, 1 (materia) constat f. capellis *a* 61, 3 gloria ex isdem. instrumentis. f. 237, 4
 fabula] ut -lae fingunt 180, 8 praeas historiograforum -las 232, 21 incertas fribulorum f. 313, 13
 facesso] Christi praecepta -sit *c* *IV* 3, 9 patris pr. f. *c* 1286 mascarum facies. f. *c* 2858 quos mundi fata -sunt *c* 2132 virtutes bella -sunt *c* 2537
 facesso] -sante crepusculo 231, 14 f. . nebula 490, 13 f. . umbraculo 236, 8 f. meritorum quaestu 491, 19
 facies] f. larvata *c* 2252 mascarum f. cristata *c* 2858 f. nitet *a* 19, 4 frontem -iemque meam *a* 4, 2 f. . amoenam *a* 32, 4 maestam f. 239, 2 f. pueri *c* 658 exsufflantes in f. 306, 11 ruit in f. . Paulus *c* 496
 facillo] turdi soccitant vel -lant 180, 15
 facilis] -le negotium 78, 7 — haud facile reperiri potest 172, 16 -ilius. flectuntur 84, 23 f. flector 93, 16 quo f. . clarescat 253, 6 tanto. f. 500, 3 -illime convertit 254, 15
 facinus] satis probrosum f. 271, 13 nefandum f. 309, 21 f. scelerum. inorme *c* 105 scelerum f. *c* 519 f. vastum *c* 2587 f. . ortum ex hoc est *c* 2693 f. patrabant *c* 2519 concinnati -noris 272, 9 nutrimentum f. 298, 18 vulnera -norum 235, 2 Cerethi criminum et Feletbi f. 240, 18 f. framea 242, 4 reliquorum f. 242, 15 f. flagitiis 269, 24

- f. cloacas 281, 18 f. sarcina 322, 12 a tam flagitiosis -noribus 273, 17
- facio] quae -cit. bombix c 1147 stare f. turmas c 1525 habitare f. unanimes in domo 482, 7 ut reginam -cias urbium 259, 15 cā. causā id f. 500, 10 ut semitam -ciat 259, 13 te deus valere f. 497, 12 cum -cerent fulmina flammis c 2520 mundum -ciam frondescere a 3, 4 f., ut non calcitres 266, 11 extrui -cies muros 259, 14 me varium fecit a 100, 4 praestigias. fatescere. f. 262, 4 pinguescere f. 271, 7 quem. erudiri f. 276, 23 renatos. perfrui f. 292, 21 turbas. manere f. 288, 11 plurima f. virtutum signa c 543 armento f. succedere taurum c 589 surgere ter f. cadavera c 698 laticem oleo pinguescere f. c 901 f. purgari gurgite mersos c 1221 me pestiferam fecerunt fata reorum a 69, 5 quamquam me. turpem. fecerit auctor a 96, 7 qualiter. hunc mundum. f. c 674 sic me rerum veneranda potestas fecerat a 10, 1 cum participem fecissent 280, 4 — detrimenta rogi. ludibria faxo a 15, 2 pedibus belli discrimina f. a 26, 4 f. crepacula rostro a 31, 3 — quo fit, ut. 83, 27 f. puerpera c 607 f. rerum. distractio 294, 6 patefacta fiunt. lumina c 2685 mei sudoris et laboris fiat fulcimentum 322, 9 digna f. fante Glingio 494, 1 ut vindicta necis. interitus fieret Solimae c e IV 7, 19 id facere satagerem 96, 22 felix in terra f. aevum a 23, 4 fortior ut f. c 1765 non sum. vellere facta a 33, 2 f. est iuvenula 258, 26 quemadmodum. sex libris de musica fecisse comprobatur 81, 14 hoc. f. 317, 11 quod Eusebius. virgines f. testatur 269, 20 hoc idem de farris similia. fecisse memoratur 291, 4 quomodo. fieri potest, ut 88, 21 ut coelibes. f. compellantur 247, 6 si f. posset c 1996 participes faciens Romanis civibus c 2100 iter rectum f. 199, 20 horrida. facturos vulnera c 2641 quadripedum socius factus c 350 nota de acuto et gravi facta 200, 3 lanterna. membranarum velamine f. c 211 opprobrium. a virgine factum c 1831 statuum fabre factam 502, 20 facti municipales c 1734
- factio] lividorum fraudulenta aemulorum f. 262, 1 subdola. -ione 273, 9 concinnatas -iones 272, 1 probosis -ionibus 273, 14
- factiosus] -sam. calumniam 247, 7
- factito] strages. factitat c 2709
- factor] frustra f. confluxit corpus a 72, 7
- factum] profetae f. 267, 12 bella et -cta heroum 83, 1 singulorum f. 253, 22. 304, 17 -ctis complens scripturae verba c 2105
- factura 171, 16 corporea visibilis mundi f. 72, 3 furva voracis mergulae f. 237, 11
- facula] f. flammae c 1112 scintillante superni ardoris -lā 243, 15 semiustas pyrarum -las 309, 9 sarmentorum -lis conflagrantibus 283, 16 divinae caritatis f. 300, 24 vesaniae f. 308, 15
- facultas abundi 289, 1 -tatem virium experiri 247, 21 universi -tatum reditus 308, 15
- facundia] urbana verborum f. 278, 14 -diae coturno 94, 12 Romanae lumen f. 203, 22 uberriam verborum -iam 229, 15 poetica -dia fretus 70, 21 prosae locutionis f. fretus 76, 2 metrici poematum f. freti 150, 6 disertitudinis f. freti 202, 22 metrica f. fretus 232, 4 urbana verborum f. fretus 250, 19 lepidā urbanitatis f. 321, 15
- facundus] -ai sermonis 264, 5 -dum. poetam a 7, 1 -do fame IV 12, 10. c 684 -dis loquelis c 1166 f. verbis c 1174
- fagus] -gos glandibus uncas a 84, 7 glandiferis -gis a 100, 9
- falanx] Ebreorum f. 241, 9 cum ingenti catervarum -lange 70, 10 gentis. -anges a 74, 5 suorum f. militum 240, 22 plures. f. c 676 stimulant Martem. f. c 1550 verterunt terga f. c 2093 glomerant ad bella f. c 2454 ruricolos. f. c 83 rebelles f. 493, 6 orthodoxorum -langibus 283, 8 Ebreorum f. 314, 4 legionum f. 493, 7
- falarica] dirissima elationis turgidae f. 202, 12 cum innumera stropharum -cā 240, 20 f. armatus 311, 17
- falco] ritu -onum 318, 6
- falerae] -rarum floribus a 96, 13 -ris falerati 480, 2
- faleratus] novem lapidum forma f. c 2737 -rata venustate 317, 25 haec f. fuit c 1166 -rato cornipede 230, 17 faleris -rati 480, 2 -rata colli crepundia 278, 14 f. saeculi ornamenta 237, 16
- fallacia] necromantiae -ciam 482, 28 -ciarum fabricatores 271, 13
- fallaciter 271, 15. 273, 13. 298, 4. 316, 5
- fallax c 1851 adulatio f. 318, 18 f. petulantia c 102 f. pompa c 1718 f. amor c 2550 pedes. f. c 2706 f. caupo c 2796 -laci idolatriae 258, 8 f. pepli 262, 2 -laci voce c 569 f. lenocinio 294, 11 quam. a. -lacibus tolerant 298, 9
- fallo] ut populum non -lat. error c 637 cum -lant nec frivola mentem a 85, 2 me dirae -lebant carmina Circae a 95, 3 fortuna. me sic arte fefellit a 60, 6 populum. fraude f. c 579 pellaci fraude f. c 928 alter. vota f. c 1495 astus quos arte f. c 1897 quos. fraudis fantasma f. c 2260 dum pollicita fefellisset 286, 6 ni fallor 483, 8. 490, 15 dum. humanum -litur iudicium 253, 17 ut. haud -latur fantasmate c 586 verborum argumentis -lere 275, 2 sanctos. f. p c 16 strophoso f. gestu c 778 sanctum. f. c 1018 intactum. f. c 1937 mercantes f. c 2797 -lensis vitae 204, 1 f. fortunae 310, 16 f. saeculi c 946 manus. f. c 1023 auri f. c 1092 f. mundi c 2022. 2286 spissa -lente caterva c 996 sacerdotes populum. -lentes c 354
- falsitas] sine -tatis frivolo 155, 3. 493, 3 f. deleramenta 252, 4. 297, 9 f. fribula 256, 3 de f. faretra 298, 1 -tatem dissimulando 482, 26 fabricatores -tatum 298, 3
- falso] -sato grammate c 1382
- falso a 7, 3. c 1334
- falsus] -si pectoris 274, 2 f. fantasmate Zambri c 586 f. Simonis c e IV 1, 25 -sae garrulitatis 274, 1 f. carnis c 46 -sum prostibuli stuprum 297, 17 verā et non -sā humilitatis cautela 246, 4 crimine -so c 924 f. sine crimine c 1993 -si nebulones 295, 7 ludibria -sa c 99 famina f. c 940 frivola f. c 940 f. frivola c 1134. 2687 -sas. pompas c 116 f. effigies c 1340 cum -sis testibus c 2580 -sis verbis c 624 verbis. f. c 937 f. argumentis 271, 12 sacramentis. f. c 948 f. gestis c 2577
- falx] -lce maligna a 88, 4 evangelica f. 269, 11 evangelicae praedicationis f. 282, 5 vinitor. spoliati -leibus antes c 179
- fama] ut. f. fatescat c 826 crebrescit f. c 1621 divulgat f. sorores c 2279 f. pulsans. aures c 2353 feculenta f. 479, 1 excellens f. 491, 5 semina -mae c 466 apostolicae. f. c 485 f. praeconia c 2755 faustam. -mam c 921 praesulis f. c 925 ut f. lacessant c 925 virginis. f. c 2167 devulgant saecula f. c 2214 totam. f. c 2783 ut -mā fertur a 77, 5 f. clarus a 28, 3 f. vulgabatur 266, 4 integritas f. veneretur c 240 f. notus c 250 felix f. c 710 f. dictus regnator aquarum c 1338 ut. famā celebretur c 2143
- fambulo] gurgo fugax fambulo 494, 1
- famen] facundo -mine c e IV 12, 10. c 684 priscorum f. a 5, 1 f. claro c 253 deserto. f. c 738 perfectio f. c 747 biblorum f. c 1168 apostolico. f. c 2584 -mina verbi a 100, 80 f. falsa c 940 geminarum f. legum c 1641 rudis et veteris. f. legis c 2145 rea sponsorum. f. sontum c 2296

- familia] primitivae illustrisque -iae 67, 7 berna-
culus f. Christi 478, 10 beatam caeli -iam
241, 6 cum omni -ia 279, 19
familiaris clientelae 297, 6
familiaritas] domesticae -tatis 75, 17
familicus] -cae frugalitatis 266, 10. 305, 11 -cum
Dei profetam 286, 14 -cis. turmis 291, 1 f. suis
289, 22
famis (vel fames)] famis 152, 25 dira f. a 100, 51
calamitosa f. 290, 10 f. multavit cohortes c 1608
dira fames c e IV 7, 23 -mis. funera c e IV 7, 36
f. exigua. stipe c e IV 7, 36 famis inedia 277, 14
imminentis f. 291, 3 f. copia 308, 22 -me con-
ficiam 266, 1
famosus] bello f. et armis c e III 18 f. vexans
a 36, 6 f. ille nepos 69, 5 f. agonitheta 75, 7
Nitriae f. accola 284, 18 f. laude c 651 fuerat f.
c 1450 f. fraude nugaci c 1854 f. carmine vates
c 1912 qui f. erat regali fasce c 1932 legalis et
-sa. festivas 67, 14 f. gratia c 835 -sae virgini-
tatis 302, 13 -sam. pinum c 694 f. spectaculum
66, 19 coniugium. f. c 2102 f. tropeum 313, 3
-sa laude c 1124. 1739 -so. vulgo a 53, 2 nomine
f. c 754 f. nomine c 799 f. carmine c 2139 de
f. Francorum rure 499, 5 -sis. signis c 283. 2426
-sissimae. tirunculae 293, 22
famulatus] praedicti pedis -tum 172, 20 propter
spontaneum. f. 234, 2 invisum heri f. 270, 13
Christi coenubii -tu 313, 21 coacto corporis f.
319, 8 Christi -tibus aptam c 1738 indefessis
-tibus 265, 15
famulor 162, 6 qua divisionis formula -latur 168, 28
Ionicus minor cui divisioni f. 180, 27 participia.
epitrito primo -lantur 191, 16 quantae. turmae.
principibus -lentur 241, 19 cantibus assiduis. hic
-labantur c 1305 cui f. leones c 790 verba.
anapesti legibus. -labuntur 163, 20 ut. berna -lari
iubetur 270, 10 contempserunt Christo -larier
uni c 549 domino f. c 759 soli Christo f. c 943
regi f. alto c 2072 utraque redit -lans a 66, 7
Christo f. c 1451 creaturae -lantes c e IV 8, 7
caste Christo -lantibus c 2545 bernarum -lantia
milia quinque c 2099 nomina. huius epitriti for-
mis f. 192, 28
famula vide famulus
famulus] praefatus Dei f. 287, 9 f. Christi c 1348
sit f. Chanaan maledictus c 2511 -lo Dei 262, 6
eundem Dei -lum 267, 6 illustrem Christi f.
c 1919 -lam. amantem c 2107 ad f. Christi c 2154
dum -lae cecinissent carmina c 2232 praefatas
Dei -las 306, 20 f. Dei 307, 24 Christi f. c 2202
f. Christi c 2229. 2265. 2335 f. inermes c 2262
f. sacratas c 2331 f. domini c 2814 -lis comi-
tantibus c 2252
fanaticus] -cae gentilitatis 269, 5 f. lustrationis
258, 7 f. superstitionis 283, 8. 301, 8 a f. super-
stitione 278, 26
fantasma] magicum f. c e IV 1, 25 ut ridiculo-
sum f. 262, 3 atrum nebulonis f. 306, 10 atrum
f. c 1201 furvum f. c 2244 fraudis f. c 2260
callido -mate 295, 7 tetro. falsi f. Zambri c 586
magico. f. c 1000 cuncta Chaldeorum et hiero-
phantarum -mata 279, 7 f. carnis c 135
fanum] -ni. veteris c e IV 6, 22 f. ludibria c 1322
f. columnis c 1335 f. fundamine c 1385 Herculis
in -no c 1188 -na profana c e IV 3, 11. 9, 4. c 690
lurida f. IV 4, 7 f. Dei c 150 prisca. f. deorum
c 561 -norum statuam c 1523 qui -nis tura lita-
bant c 1574 ut vetitum. f. offerret honorem c 2303
f. in profanis 489, 4
far] farris acervos a 65, 4 de f. simila 291, 3 gra-
cili nutrimine f. c 788 crustula f. c 1477 sicco
nutrimine f. c 1581 f. fragmenta c 1614
farcio] sarmentorum fornacem fomite -cit c 1107
f. saccum c 2618 si mentis gremium. superbia f.
c 2757 nigra Tartara -rsit c 2742 quae. atrae picis
massa. -ciuntur 283, 15 stomachum -cire c 242
marsupia -rea c 1092 in cupas. fomite -rsas
c 1422 flammis fomite -reis c 929
faretra] de obstrusis -rae latibulis 230, 11 de -ra
obliqui livoris 201, 26 de falsitatis f. 298, 1 ex
f. 493, 8 -rarum spiculis 307, 2 f. sagittas c 1118
longis. ris a 33, 7. c 2276
faretratus 177, 14 -ti 190, 26
farina 170, 14 pugillum -nae 291, 5
farisaicus] -cae temptationis 247, 7
fariseus] -seorum rabbites 258, 20 inter ambiguos
f. traditiones 313, 11 vide etiam Pharis.
farrago 171, 16
farus] praecelsa f. 237, 26 velut praestantissima
omnium virtutum f. 253, 8 usque ad summam
virtutis farum 304, 5
fas divinum 256, 11 f. humanum 312, 18 credere
f. est 257, 10 colligi. f. est 263, 4 si his confidere
f. est c 1460 contra ius et f. 483, 20
fascia] constrinxit f. nexu c 1412 -sciarum am-
bagibus 283, 9
fasciculus] sexagenis manipulorum -lis 243, 5 se-
questratis loliorum f. 265, 1 viridibus herbarum
f. 288, 1 fecundis manipulorum f. 310, 21 f. (ve-
scuntur) c 1583
fascino 165, 13 -no, fascinabat 192, 7
fascis] -cis sarcina 320, 18 regali -ce c 1432
fastigium] ad tantum perfectionis -gium 253, 9
ad summum virginitatis f. 285, 11 a summo
caelorum fastigio 234, 18 edito virginitatis f.
242, 17 in summo graduum f. 272, 21 in tam
praecelso puritatis f. 300, 19 edito aulae f. 480, 3
a summo caelorum f. 482, 16 praecelsa. -gia
turris c e IV 1, 28 tertia caelorum f. c e IV 2, 9
urbis Romanae. f. celsa c 2294 urbis f. fractae
c 2615
fastus (fasti)] -sti seriem. priorem c 21
fastus] protervo libertatis -tu 245, 26 f. maligno
c 2705 tumido. f. c 2715
fatalis] -li sorte c e IV 8, 17 f. fine c e IV 12, 26
fateor a 100, 53. 489, 7 f. quod. nequiverim 320, 3
f. me dudum decrevisse 476, 1 f. quod. cogita-
rem 478, 12 creatorem. -tentur c 16 qui Christum
corde f. c 1543 ad quem se properare -tebatur
302, 5 quem. debilem -tebantur 273, 21 ut unam-
quamque. properare. suspiria -terentur 302, 18
plus. conferre mihi te posse -tebor c 60
fatesco] dum vita -fcit a 67, 7 vitae felicitas ut
fumus f. 204, 2 tenebrosa caligo f. 279, 15 merces
futura f. 481, 12 carnalis spurcitiae blandimenta
-scunt 265, 9 ceu ligna ligustra f. c 193 commenta
f. c 1015 cum fulmina fracta f. c 1386 dum saltus
f. c 1657 ut fama -scat c 826 dum polus et tellus
et ponti frustra -scant c e IV 11, 6 donec. tor-
menta -scant c 781 ni. f. c 2452 ni forte f. c 2650
praestigias. -scere. fecit 262, 3 umbra -scens 295, 8
nocturnis umbrarum latibulis -scantibus 65, 14
fatifer 165, 6
fatigo] -gantur sacris rumoribus aures c 1809 mun-
danis dispensationis curis -gatus 203, 12 proluxa
valitudine -gatam 293, 23
fatum c 1461 -ti sorte quiescam a 12, 4 duplex
f. tributum a 17, 4 novo f. discrimine a 19, 2
nostri spectacula f. a 29, 1 primordia f. a 74, 2
f. termino 247, 11 fatum fortunam 73, 6 fortuna
meum mutaverat. f. a 45, 2 -to. futuro a 22, 4
f. victus a 44, 8 infelix f. a 89, 4 f. fortunae
296, 6 ferrea -ta a 25, 4 vincere f. a 44, 4 f.
virum a 45, 6 f. reorum a 69, 5 molosorum nomen
mihi f. dederunt a 95, 1 rerum f. latentia c 621
luxerunt f. parentes c 1483 f. futura c 1559 mundi
f. c 2132 -tis rerum contraria fata a 54, 2 f. con-
traria fata c 1171 cum pelagi -tis communibus
a 6, 1 f. crudescantibus c 1171

- fatus]** angelico. -tu *c* II 16. *c* 1634 pandere. *f.* pa 8 ventoso. *f.* *c* 620 si fatu frivola fingam *c* 930 *f.* defendens. vestibula *c* 1045 fingunt. *f.* *c* 1175 vero. *f.* *c* 1415 *f.* amico *c* 1805 veros. -tus *c* 934 caelestes *f.* *c* 1277
- fatuus]** cum -tuis virginibus 244, 12
- faustus]** *f.* Benedictus *c* 844 miles. *f.* *c* 1224 filius. *f.* *c* II 24. *c* 1703 -ta fuit. mundi origo *a* 76, 1 tua *f.* fraternitas 480, 4 -tam famam *c* 921 pro. -tā. infula 261, 2 *f.* sorte *c* 2899 -tis. catervis *c* 1247 Europae *f.* natalibus *c* 2164
- fautor]** bellicosus incentor et *f.* certaminis 289, 9 *f.* iniquus *c* 2245 strofosi -toris 306, 3 -tore malorum *c* 2682
- faux]** de venenosa fauce 241, 5 bombosa *f.* *c* 57 de *f.* luporum *c* 490 de *f.* *c* 1017 veteris. *f.* draconis *c* 1308 lacerare *f.* *c* 1956 ructans de *f.* venenum *c* 2749 faucium gurguliones 284, 10 dissolvens faucibus ora *a* 83, 1 humanis *f.* 234, 12 ambronis orei *f.* 241, 13 gelidae mortis *f.* 250, 12 virulentis *f.* 258, 4 horrendis. *f.* *c* 356 quamvis sorberet *f.* haustus *c* 478 *f.* atris *c* 808. 1647 hiulcas fidelium fauces 67, 3
- faveo]** Christo -vente 249, 14. 501, 12
- favilla]** in -lam et cinerem 289, 2 scintillante -la *a* 15, 3 -larum cineribus 321, 13. 484, 13 supremis. -lis *c* IV 11, 7 *f.* scintillantibus 293, 9 ignitis. *f.* *c* 953 innocuis. *f.* *c* 1828. 2328
- favor]** decorum -rem 306, 23
- favorabilis]** virgo *f.* 292, 12 *f.* filia Paulae 303, 9 -le. praeconium 271, 12
- favorabiliter** 296, 1. 292, 13. 321, 5
- favus]** -vi. nectar *c* 1600 flaventis *f.* *c* 2772 gemmato. dogmatum *f.* 493, 12 -orum machinam 232, 3 flaventium *f.* 252, 2 mulsorum. *f.* *c* 668 -vos 290, 6
- fax et fomes et. pruna** *c* 2329 face. luminis 90, 6 iracundiae facibus 294, 9 petulantis lasciviae *f.* 306, 16
- febris** anhela *c* IV 2, 20
- febricito** 182, 2
- febrinus** 201, 10
- fecunditas]** legitima iugalitatis *f.* 238, 2 materna *f.* 247, 2 -tatis serie 68, 17
- fecundo]** ecclesia. sobolem. verbi -dat semine 233, 6 tellus, quam Nilus *f.* 264, 18 mentes. virtutum muneribus. -dabat 251, 6 ut plantaria. fronde -dentur 245, 17 apostolorum praecordia. charismatum gratia -dans 67, 23 (lymphas). benedictionis ubertate *f.* 271, 7 sportulas. benedictione *f.* 291, 1 *f.* ore liquorem *c* 1618 pectora *f.* *c* 2496 -dantes 175, 15
- fecundus]** -da. alvus *a* 82, 4 *f.* occa 264, 16 *f.* Britannia *c* 878 *f.* puerpera *c* 1677 -dae sobolis 247, 16 *f.* benedictionis 291, 6 *f.* segitis 482, 10 nil -dum *a* 97, 2 -do cespit *a* 51, 1 ex *f.* utero 230, 3 *f.* semine *c* 111 *f.* germine *c* 265 *f.* corpore *c* 417 *f.* flore *c* 726 *f.* grammate *c* 2187 *f.* Britanniae in cespit *c* 492, 10 maniplos. -dos *c* 115 -da. regna *c* 1469 -dis palmitibus 62, 5 *f.* visceribus 70, 5 *f.* fasciulis 310, 21 *f.* sulcis *c* 194 vivis *f.* que. sulcis 491, 13
- feculentus** 187, 29 ob omni -ta vitiorum sentina 65, 20 *f.* fama 479, 21
- fel]** nigro sine felle *a* 64, 6 crudelis *f.* veneni *c* 436 glauco sine *f.* *c* 492 fervent. praecordia felle *c* 1810
- felicitas]** perennis. *f.* 63, 4 fallentis vitae *f.* 204, 1 acquisitorum securi triumphorum *f.* 240, 24 -tatis opulentia 502, 12
- feliciter** 203, 17. 230, 16. 238, 20. 241, 1. 14. 243, 14. 245, 9. 15. 255, 11. 260, 4. 269, 14. 279, 21. 284, 13. 291, 11. 292, 10. 293, 21. 295, 20. 300, 10. 13. 301, 18. 321, 1. 12 *c* 793. 480, 14
- felio]** pardi -iunt 180, 13
- felix]** *f.* convertit *c* IV 8, 16 *f.* fieret aevum *a* 23, 4 *f.* praepes *a* 64, 6 o felix. servata lege Tonantis *a* 81, 6 vivere *f.* *a* 100, 34 *f.* privilegium 268, 13 *f.* bernacula 292, 7 *f.* praecursor *c* 405 *f.* virgo *c* 414. 1876 virgo *f.* *c* 1992. 2056. 2403 Gregorius *f.* *c* 712 *f.* Antonius auctor *c* 754 *f.* miles *c* 777 Hilarion *f.* *c* 799 donec aethralem *f.* migraret in arcem *c* 876 *f.* Athanasius *c* 973 flamen *f.* *c* 1054 *f.* spelunca *c* 1225 *f.* auribus hausit *c* 1227 *f.* puber *c* 1397 *f.* Antonius *c* 1500 *f.* cum. pubesceret *c* 2065 *f.* possidet *c* 2181 *f.* Anastasia *c* 2210 *f.* passio *c* 2220 *f.* Rufina *c* 2281 *f.* Anatolia *c* 2357. 2426 *f.* bernacula *c* 2409 virginitas *f.* *c* 2543 *f.* meruit sceptrum *c* 2558 consobrini -lici nomine fretus *c* IV 7, 2 *f.* sorte 485, 18 fratres -lices *c* 538
- femen]** nec (careant) femina ferro *c* 2854 vide femur
- femina]** mactavit *f.* natum *c* IV 7, 25 *f.* urbs est *c* 632 *f.* sensit *c* 838 *f.* procax *c* 1019 convertit *f.* sponsum *c* 1731 *f.* fluxu vexata cruoris *c* 1791 candida. *f.* *c* 1878 ut. dempsisset *f.* crines *c* 1891 caeditur. *f.* *c* 2304 pereuntis -nae 270, 12 -nam non cognosco 263, 17 pater *f.* nescit 298, 20 ornatus -narum 317, 9 duabus. -nis 301, 24
- femineus]** -eae titillationis 311, 1 -neum. triumphum *c* 1763 -neam. spinam *c* 1994 -neos. vultus *c* 718 -nea. corpora *c* 748
- femininus]** -ni sexus 262, 15. 292, 3. 302, 13 nomina verbalia -na 175, 4. 5
- femur]** femora cum cruribus *a* 95, 5 vide femur
- fenero** 165, 14
- fenestra]** patulae. constet sub fronte -rae *a* 72, 4 arta -rarum foramina 232, 8 per vitreas. -ras *c* III 67 geminis sub fronte -ris *c* 958 patulis sub fronte *f.* *c* 2869
- ferae** vide ferus
- feralis]** -alibus edictis 282, 7
- ferax]** glebas. -aces *a* 83, 4
- ferculum** 164, 23 crocea. -cula regum *a* 20, 3 cuncta deliciarum *f.* 234, 5 messorum *f.* 286, 12 cetera. *f.* *c* 401 *f.* pompae *c* 401 *f.* solitae. paupercula mensae *c* 1581 *f.* qui. complevit *c* 1604 sacrorum dulcia. *f.* librorum *c* 2033 dulcis *f.* victus *c* 2490 opulenta *f.* *c* 2542 ciborum *f.* 484, 10 regalium -culorum 252, 9 *f.* convivia 278, 4 fragmenta *f.* 484, 11 regalibus -culis 231, 17
- feriatus et securus** 245, 3
- ferinus]** contra -nam ferocitatem 274, 11 morte -na *c* 1242 -nis rictibus 280, 3
- ferio]** clamor -rit aethera *c* 582
- feritas]** sprete -tate *c* 790
- ferme:** *c* 1511 in extremo ferme orbis margine 492, 15
- fero]** dum. *f.* robor *a* 29, 2 a verborum significationibus gero et fero 165, 6 quam duxisse -runt. scedam *c* IV 12, 3 ut poetarum figmenta *f.* 297, 8 latuisse *f.* ipsum *c* 1029 puellae delicias *f.* epuli *c* 1159 quem consulta *f.* dedisse *c* 1486 dum vexilla *f.* *c* 2459 turibulum. cum ferret. sacello *c* 404 dum peplum. *f.* egenis *c* 682 ut populum. *f.* ad aeterni. vestigia regni *c* 847 cum mens juvenis *f.* tormenta *c* 1143 cum *f.* fragla *c* 1256 ut virgo. *f.* tormenta rogorum *c* 1992 ut nulla insontis ferrent incendia membra *c* 1208 ut tenebras non *f.* lumina *c* 1951 Narcissum. delitescere non feram 271, 1 tanta *f.* tropea *c* 2318 tetra tulit mundi peccata 86, 8 non t. opprobrium iudex *c* 1831 non t. grassator crescere famam *c* 921 sopor et somnus ieiunia longa tulerunt *a* 47, 2 necis pariter tormenta t. *c* 1882 unus -rtur de septuaginta fuisse *c* V 2 libri, qui. dactilo spondeoque scandere *f.* 63, 16 ut *f.* 94, 10. 276, 23. *c* 592. 1129 me caput. *f.* genuisse draconis *a* 24, 1 me *f.* gignere tellus *a* 42, 6 *f.* succumbere *a* 53, 9 praepes, quo *f.* Dardana

- proles a 57, 3 ut fama f. a 77, 5 ut mihi insitum f. 229, 14 descendisse f. 258, 5 Felix exclamasse f. 264, 13 respondisse f. 268, 2 vetus. consuetudo esse f. 284, 1 qui delituisse f. 287, 3 fautor certaminis. f. restitisse 289, 9 huiusmodi responsa reddidisse f. 298, 17 ut f. dixisse poeta c 29 humani generis triplex distantia f. c 84 in Aegypto f. vixisse Iohannes c 827 pater. f. vixisse c 942 quicquid debile f. c 1088 Alcides f. Centauri victor c 1343 regina sequi matrem. nolle f. c 1381 quem medici. crebro quaesisse -runtur a 94, 6 in castimonia. vixisse f. 285, 13 Daria. instructa fuisse -rebat 278, 18 alimonia. tam frugalis fuisse f. 288, 1 levius -renda est. vibex 318, 17 masculina. subiectionis iugum ferre non recusant 175, 6 bucellam. ferre promeruit 265, 16 vim stricturae f. 279, 3 poenas. f. reorum c 453 mortis discrimina f. c 706 strofosam f. querelam c 931 mandibulas ursorum f. c 1435 vascula f. c 1497 statum f. nefandam c 1523 auxilium. f. petenti c 1856 virgo quid posset f. pericli c 1866 tormenta. ferre c 2195 praesidium. f. c 2828 rictibus arma -rens a 10, 3. 26, 4 ora cruenta f. a 39, 4 pabula densa f. c 266 armenta cruenta f. c 1546 arma cruenta f. c 2575 hunc vidit -ri. Antonius c 1500 virus. draconis non -rentes 308, 24 sacerdotes. sacra f. c 1520 damna f. c 2272 ergastuli squalores laturus 254, 6 truditur in tenebras l. c 1230 Dei praesidium -turi 262, 6 gannaturae ludibrium -turae 307, 14 -turum caumata solis c 1192 cum animadverteret Christianos libenter -turos 278, 1
- ferocitas] dira. fortunae f. 261, 5 minarum f. 274, 19 effera fluctuum f. 276, 14 reciproca. f. 283, 20 furibundae libidinis f. 299, 3 effrenata tortorum f. 308, 10 ursinae -tatis 250, 4 contra ferinam luporum -tatem 274, 12 furibunda paganorum -tate 255, 3
- ferox] heu fortuna f. a 60, 6 trux rapaxque capaxque feroxque a 93, 8 regina f. c 448 cum vellet adire f. c 1042 f. flammaram pabula torret c 1106 Bellona f. c 1545. 2552 fluvios -oces a 38, 5 flammis f. a 49, 5 (inter) f. rictus 300, 7 nexus. f. c 382 -ocibus cruciatibus 287, 7 — adversus -ocissimas. legiones 240, 4
- ferratus] -rato. clipeo 297, 20 -rata forfice c e IV 7, 15 f. cuspidis. contis a 74, 7 -ratos contos c 2640 -ratus acies a 96, 1 f. mentes c 106 -ratis virtutum vocabulis 240, 6 -ratis salivaribus 260, 18 f. catenis c 546 f. curis c 1903
- ferreus umbo a 70, 4 f. somnus 321, 7 -rea massa a 9, 4 in sartagine -ream 296, 7 in virgo -rea 69, 18 -reos. affectus 281, 3 -rea fata a 25, 4 f. limina c 456 f. praecordia 278, 6. c 1152 f. corda c 2538 f. spicula c 576 f. vincla c 1481 -reis. nexibus 279, 12 f. collaris 284, 5
- ferri fer 165, 6 -ris. milibus c e IV 7, 22
- ferrugo 171, 17 -gine glauca a 21, 1 -gines 192, 29
- ferrum] -ri mucro c e IV 7, 35 rigidi. f. a 9, 1 duritiem f. a 27, 2 f. stimulus a 32, 4 stagni ferri. que metalla a 44, 5 contorquens spicula f. a 60, 3 ex f. instrumentis 237, 4 vulnera f. c 702 molimine f. c 1229 vulnifici. f. c 1748. 2701 rigidi. f. c 1759 nascimur ex -ro. -ro moribundae a 30, 3 (evertens) robora f. a 78, 10 durior. f. a 100, 42 f. fortior 274, 7. 293, 7 f. constrictus 279, 26 f. dempta. caesarie 312, 5 rigido f. c 1832 f. supponere collum c 1874 durior f. c 1983 f. fractura cerebrum c 2632 nec (careant) femina f. c 2854 fertilis] f. seges p 264, 16 -lis culmi summitate 71, 9 -lem praedam 231, 9 -li benedictione 291, 1
- fervidus] -da. membra a 46, 4 f. flumina 263, 10
- fervesco] -scens ignibus Aetna c 1771
- ferveo] cum. -vet. aether c 217 scintillante fide. -vent corda c 387 f. praecordia felle c 1810 Vul-
- canus late -vebat c 1991 gurgite fervens a 49, 3 Titan. f. c 1207 -ventis oceani 267, 3
- fessus] -sa vetustas a 57, 6 f. fragilitas 247, 11 f. vetustas c 640 distentionibus -sae mentis cervicem 320, 18 -sae menti 202, 3 me flecti fessum natura negavit a 96, 14 -sam languore cruento c 1768 f. -sos artus c 2231
- festinatio] stimulo -tionis compulsi 201, 8 -tionem meam. praecoccuparent 96, 23
- festino] -nat credere Christum c 2439 e strato -na surgere c 1278 ad portum coenubialis vitae -nantes 238, 20
- festivitas] legalis iubeleorum f. 67, 14 solemnem delubri -tatem 65, 6 pro -tate frequentanda 289, 17
- festus] die -to c 1591
- festum] paschalis -ti 485, 19 templi -ta c e III 59 cetera. anni solemnitas -ta c 906 aeternis. -tis c e III 44 f. paschalibus c 903 celebrandis. f. c 2221
- feteo] -tentis lotii 279, 8 f. cloacae 298, 16 f. fimi 307, 18 caeni f. c 2547 pro -tenti sterquilinio 283, 5
- fetidus] -da impuritatis sentina 253, 17 -dam. nau-siam 274, 1 -dum. spiraculum 272, 8 -das cloacas 281, 18 -da. cadavera 283, 3 f. contagia c 117 f. gaudia c 1664
- fetor] nectare. f. cedit c 1232 f. fimi c 2322 sulfuris -ore 283, 15 f. putenti c 1200 fetentis fimi -oribus 307, 18
- fetosus] -sa quadam concretionem 233, 4 -so viscere c 1147 -sis baptisterii partubus 277, 9
- fetura 171, 16
- fetus] ex aure praegnantur viscera -tu a 82, 6 turgescunt viscera f. c e II 29. c 1707 post teneros -tus a 47, 5
- fetus] caelesti pignore feta c e II 13. c 1691
- fiala] -las 484, 12
- fibra] musica chorda -rarum a 13, 4 vulnera f. a 56, 7 rubris f. rivulis 254, 6 VII f. fidibus 311, 13 f. ulcera c 517 -ras olidas c e V 7 restaurans germine f. a 94, 9 olidas holocaustum f. 68, 10 aegrotas viscerum f. p 256, 17 patulas f. c 1795 virginis. f. c 1852 in f. apertas a 96, 10 in f. fragiles c 2570 bis quinis. -ris c e III 56 f. letaliter infectis 235, 4 sanatis. f. c 771 f. explodere pestes c 1082 rivos. fundere. f. c 1875
- fibula] dum fulget f. a 100, 25
- ficedula 181, 1
- fictilis] in vase -li 246, 21
- ficulnea] florulenta caricarum f. 68, 8
- ficus 77, 3 vident. -cos c 1598 de recentibus -cis 155, 16
- fidelis] tota mente f. c 1864 cuneum. -lem c 1579 -li prece 247, 25 ceteri -les 235, 18
- fideliter 289, 20
- fidenter 248, 2. 321, 16
- fides catholica 272, 15. 486, 10 f. cogit credere c 42 f. otiosa 481, 12 contra orthodoxam -dei regulam 71, 3 orthodoxae f. 235, 14. 248, 9 293, 3. 479, 12 rudimenta f. 242, 13. c 1135 f. rudimenta 257, 10 post r. f. 277, 11 catholicae f. 253, 1. 256, 11. 274, 20. 275, 14. 278, 21. 280, 14. 282, 8. 299, 10. 316, 16. 482, 2 tropeum f. 255, 12 f. constantia 275, 1 f. defensaculo 265, 10 pro f. constantia 264, 12 f. refragator 295, 19 me f. suae subarravit 298, 19 lorica f. 240, 11 sine lorica f. 311, 4 f. propugnacula 241, 21 ardentis f. 265, 10 a recto f. tramite 305, 6 pro confessione f. 307, 7 f. fragilitate 322, 10 rudimenta fidei c 1135 cum dote fidei c 1944 rectae f. 482, 8 rumor. f. contrarius 482, 20 huius f. 486, 4 firmamentum f. 486, 17 -dem. sinistram c e IV 6, 6 confessa f. c e IV 6, 18 nolo f. frangas a 41, 1 ad f. catholicam 278, 26. 281, 19. 303, 3 f. catholicam 289, 1 ad f. conversus 283, 2 ad f. Christi 285, 14 f. servatura 300, 11 f. puram

- c* 2292 a catholica ecclesiarum -de 236, 2 a f. catholica 484, 6 de f. c. 486, 15 f. invicta 252, 18 f. purius 263, 8 a f. naufragaverant 301, 25 scintillante f. c 387 sincera f. 485, 23 inertis segnitiei f. 501, 3
- fides] decem -dibus *c* III 55 VII constare f. 73, 17 argutis fibrarum f. 311, 13 f. citharae c 65
- fidicula 173, 19. 183, 6 -lam. armonia resonantem 73, 16
- fido] proprio fretus praesumit -dere cestu c 2860 cursorum plantis -dens 230, 14 f. in dominum c 911
- fiducia] medullata mentis f. 66, 4 domesticae familiaritatis -ciā 75, 17 f. virginitatis inflati 239, 5
- fiducialiter] f. confidimus 275, 12 f. confidit 320, 23
- fidus] f. frater c 2036 -da satis custos a 65, 1 -dum. patronum c 819 -da pollicitatione 229, 11 -dis. passibus c 533
- figmentum] poetarum -ta 297, 8 aemula saevorum f. virorum c 1025 veterum f. deorum c 1052 veterum f. librorum c 1334
- figo] -gens. signa c 852 fixum cuspidem labari 259, 12 -xa definitione 190, 12 f. testudine 274, 4 turmas. orationum vinculis quasi radicatus -xas 288, 10 sanctas. mentes. f. c 2270 -xis genibus c 1524
- figura] rerum f. futurarum 70, 13 f. (accidens pedis) 150, 15 f. mundi 264, 19 duplex f. c 2841 a nominibus -rae compositae 165, 5 ritu f. 194, 11 nomen serviens -rae compositae 201, 17 fontis -ram c IV 10, 7 huius. tropi f. c 597 diprolium. constat tali -ra 201, 14 sub f. tropi 236, 11 septenis -rarum speciebus 72, 8 quadripartita f. ratione 194, 4 in compositione f. 195, 30. 199, 3 quadripartita f. compositione 199, 10 graciles rerum -ras a 100, 20 compositis. -ris a 18, 1 diversis f. a 22, 1 geminis. f. a 35, 1 poeticis f. 477, 6
- figuraliter 65, 5 f. vocitans 67, 9 f. portendisse 67, 18
- figuro] a tertia coniugatione. spondeus -ratur 157, 3 quali accentu ditrocheus f. 177, 6 exercitu. per quem gastrimargia f. 241, 11 per Hieremiam. virginitas. figurabatur 312, 12
- filia] favorabilis filia Paulae 303, 9 venerandae f. Paulae c 2122 Constantini f. 302, 10 f. Merari 316, 23 f. matrem. correxit c 1805 regnantis f. regis c 1972 nigantis f. Noctis c 2637 -liam nexatura 301, 10 ab unica -lia 301, 8 adoptivas regenerantis gratiae -lias 230, 3 cunctas. Romanorum praetorum f. 302, 12
- filius altithroni faustus c II 24. c 1703 Christus f. aeterni 84, 29 ut f. nodaretur 278, 11 Constantini f. 302, 21 f. Charmi 314, 1 hic est ecce meus. f. c 431 f. atrox c 1372 praefecti f. c 1931 Iacobus materterae domini f. 486, 8 genetrix et germana -lii 292, 7 praefecti -lio 298, 16 dilectissimo mihi f. 499, 8 Christum Dei -lium 277, 12 eundem f. includit 277, 13 credidit Dei f. 279, 20 f. consulis inerguminum 309, 26 Dei f. 485, 11 reverentissime fili 61, 7 praestantissime et amantissime f. mi 75, 12 o reverentissime f. 201, 22 f. mi carissime 499, 12 cum iuvenulo -lio praesidis 283, 1 -lii tui post te et f. filiorum tuorum regnabunt 259, 17 filii sui. f. mei 275, 4 -liorum Israhel 65, 6 f. Dei 482, 14
- filix] -licum. manipulis c 2780
- filosofia] -iae studium 262, 14 vestrae sagacitatis -iam 304, 1 vide philosophia
- filosoficus] in -cis dogmatibus 262, 11 vide phil.
- filosofus] -forum sillogismos 296, 17 vide phil.
- filum] torto. -lo a 74, 3 garrula -la a 33, 3 suprema Parcarum f. 73, 6 bratea. f. metalli c 173 f. gubernant mortalis vitae c 1462 lentis -lorum staminibus 176, 16 lanea f. stamina 236, 15 inter densa f. stamina 236, 15 ex f. glomere 287, 16 contortis -lis c III 70 setigeris. f. a 12, 2 licio. rum f. 284, 2
- fimbria pepli c 1742
- fimosus] -oso stercore c 2319
- finis] fetentis -mi 307, 18 f. soboles sordentis a 100, 38
- finalis sillaba 169, 6 -lem. d. litteram 199, 21 -li. r. littera 162, 4
- finalitas 192, 23 ad ostendendam. -litem 185, 9
- findo] materiam cuneis -dit a 78, 9 cippum f. regnator c 1197 quas -dunt stipite a 61, 7 nautae caerula -dunt a 95, 8 nomen se -dere. creditur c 2661
- tingo] horrendum cetera -gunt membra virum a 28, 2 immensum quem f. carmina a 79, 2 tori f. consortia c 1175 quem f. igne potentem c 1349 nec frivola -gam a 77, 3 si fatu frivola f. c 930 si -gam famina falsa c 940 cum plurima. -xissent frivola c 624 Taumantis proles praeorum fame -gor a 5, 1 natura quasi loqui. -gitur 76, 17 -gentes frivola falsa c 997 non fictae puritatis 253, 19 non f. veritatis 293, 8
- finio] -nito agonis tempore 248, 3
- finis] letifer. f. a 96, 10 stilus. -nem quaerit 319, 29 usque ad f. mundi 483, 17 fatali -ne c IV 12, 26 f. metrorum c 48 in f. 89, 13. c 2867 in f. versus 95, 2 in f. mundi 259, 3 in f. saeculorum 312, 19 sine f. c 765 fine tenus 243, 13. 296, 1 finetenus 265, 13 totis terrarum -nibus 65, 15 f. Indorum 65, 15 patulis terrarum f. a 100, 27 de f. c 1004
- firmamentum fidei 486, 17
- firmitas] -tatis censura 174, 21
- firmiter 322, 12. 503, 6
- firmo] hoc gestum ludis apicum. seria -mant c 988 dextris -mata affinitas 75, 9 -matis. plantis c 473
- firmus] -mo scripturarum fulcimento 249, 12 f. fundamine c 2657 -missimum culmen 321, 10
- fiscalis] -ale tributum 71, 15. 250, 6 -ali iure 308, 20
- fisci(e)llus] corbes et -cillos evangelicos 291, 5 refertis -cellis 269, 11
- fiscus] -ci. nefandi c 1141
- fisco] ut ab imperatoribus. opulentia. -caretur 277, 17
- fiscella 171, 18
- fisicus] artis -cae 490, 18 vide phis.
- fistula cum citharis reclamans c 373
- fixura 171, 16
- flabrum] spiritus. -bra a 68, 5 venenata. chelidri f. 309, 4 morbida. f. c 552 quamvis. ructaret f. c 1345 contra gelida brumarum f. 480, 5 ventosis. -bris c III 22 brumosis. f. c IV 7, 12 millenis. f. c 71 cum gelidis. f. c 389 folligenis. f. c 2788
- flagello] nodosis fustibus. -latus 282, 13
- flagellum] -li 170, 17 applica. -la 307, 16 sustinet f. c 1310 lentis. -lis c 1058
- flagitiosus] -osum. tribunatum vindicantes 241, 23 de -osis. radicibus 242, 14 a tam f. facinoribus 273, 17
- flagitium] f. sceleris c IV 8, 11. c 1136 piaculi expians f. 492, 6 mortalium -tia 63, 8 facinorum f. 68, 5 -tiorum sarcina 322, 12 facinorum -tiis 269, 24
- flagito] -tat populum. ut. . . 309, 15 f. indutias inferre c 1270 ut. -tabat amor 489, 11 suppliciter consulta -tanti 268, 1 Theophilo f. ut. . . 302, 4 -tante prae. ide 283, 10 f. genetrix 304, 6
- flagrantia] nardi pistici f. 307, 20 turis f. c 2322 suavi odoris f. 237, 21 nectaris -tiam 283, 6
- flagro] species -grat pulcherrima Christi a 55, 7 immunis f. si corde voluntas c 148 piis -grant altaria donis c III 64 quorum rumores sub caeli culmine f. c 2447 cum. -grent saecula flammis c 616 ut torris fomite f. c 2622 putor ambrosiam

- grabat *c* 1203 quod nostra parvitas. ad consortium vestrum ardenti desiderio *f.* 478, 14 in quibus atrae picis massa -graverat *c* 1423 aeternae vitae desiderio -grans 238, 13 torrido castitatis ardore *f.* 254, 4 caelesti fomine *f.* *c* 79 virgineo *f.* flore *c* 284 lignorum fomine *f.* *c* 810 *f.* virtute pudoris *c* 1927 *f.* in corde puella *c* 1979 *f.* accenditur ignis *c* 1990 flammiger flagransque amor 489, 11 *f.* lichinus 491, 21 -grantis ambrosiae 234, 5 *f.* incensi 250, 22 *f.* camini 276, 19 in -grantem. ambrosiam 279, 9 *f.* nardum *c* *IV* 7, 13 in (fornacem) *f.* *c* 1109 -granti torre *a* 15, 4 -grante. lubrici liqueris nardo 230, 9 caelestis fori fulmine -grantes 249, 18 ex alvearii nectare -grantibus 501, 13 — odorato ture -grantior halans *a* 100, 13 -grantissimo. ardore 279, 11
- flagrum] lento vimine -gri *c* 2251 rigida conviciorum -gra 318, 13 torrentis. Tonantis *c* 348 sceptrorum *f.* acerba *c* 1216 impia tortorum. *f.* malorum *c* 1256 *f.* persultant *c* 1312 -grorum vibices 282, 15 *f.* vibice 307, 15 -gris caesum 230, 17 crudis nervorum *f.* 296, 6 inflicti. *f.* *c* 1059 martiris. *f.* *c* 1320 cum lentis. *f.* *c* 2304
- flamen] fani *f.* veteris *c* *IV* 6, 22 flamen id est sacerdos delubri 159, 22 *f.* felix *c* 1054 cum *f.* prolem peccare videret *c* 1354 sacrum -minem 273, 17 Capitoli *f.* 309, 19 dilubri -mine *c* 2416 -minibus scelerum mortis discrimina passis *c* 352
- flamen] efflavit flamen *c* 2435 vitali -mine 317, 7. *c* 62 *f.* sancto *c* 246 *f.* sacro (= *dat.*) *c* 435 funesto *f.* *c* 547 truculentam *f.* gypsam *c* 2395 caelesti *f.* vitae *c* 2496 frigida -mina *c* *IV* 12, 17 *f.* Cauri *a* 69, 3 flammea. latronis *f.* *c* 1344 *f.* ventris *c* 2387 prosperis ventorum -minibus 320, 23
- flaminium] caelestis infulae *f.* 312, 14 inepta pontificum -nia 255, 19
- flamma] divinae caritatis *f.* 238, 9 nexus combussit *f.* *c* 382 *f.* camini *c* 384 donec *f.* prorumperet *c* 1426 prodebat *f.* vigorem *c* 1754 facula -mae *c* 1112 turbine -mae *c* 1113 fraudis -mam *c* 1553 -mâ crepitante *c* *IV* 11, 9. *c* 2271 *f.* combustis 284, 3 crudeli *f.* 249, 18 *f.* tepescunt *a* 15, 4 dum frangant -mae saxorum viscera *a* 80, 2 -marum torre *a* 9, 2 *f.* globis 272, 6. 284, 4. 293, 10 *f.* pabula *c* 1106 *f.* fulmina *c* 1775 densas -mas *a* 100, 41 torrentes lampadarum *f.* 301, 24 non sentio *f.* *c* 15, 1 *f.* feroces *a* 49, 5 *f.* que focosque laremque vomentia *a* 52, 5 *f.* inter et undas *a* 54, 6 *f.* fororum *c* 256 *f.* edaces *c* 915 sulphureas. *f.* *c* 1424 *f.* rogorum *c* 1829 ut *f.* evaderet ignis *c* 1998 crepitantes fomite *f.* *c* 2325 Vulcani -mis torrentibus *a* 100, 30 *f.* voracibus 77, 3 *f.* carnalibus 299, 4 divis. *f.* *c* 616 *f.* combussit *c* 809 *f.* fomite farsis *c* 929 torrebant viscera *f.* *c* 1384 *f.* acerbis *c* 1429 supremis *f.* *c* 1656 dum *f.* augerent pabula *c* 1826 caecis. *f.* *c* 1852 virgineis. *f.* *c* 1987. 2361 *f.* coruscis *c* 2042 sulphureis. *f.* *c* 2520 laris accensi *f.* *c* 2620
- flammeus] *f.* aspectu *c* 2369 -mea. flamina *c* 1344
- flammifer] rumphea versatili et -era 245, 23
- flammiger (farus!) *a* 92, 9. 165, 17 *f.* amor 489, 10 ceu solis -geri. specimine 492, 16 -geris. gemmis *c* 188 *f.* frenis *c* 1350
- flammiivomus] -ma. incendia 252, 15 -mis lampadibus 66, 12 *f.* torribus 294, 15 *f.* rivis *c* 1772
- flammo] quas -mat cura pudoris *c* 129 cum nulla -maret luce lucerna *c* 909 -mantis pyrae 283, 16 *f.* solis *c* 1192 *f.* foci 296, 10 -mantibus scindulis 266, 18 spurco -matus amore *c* 2234
- flatus] fragilis. *f.* *a* 62, 5 nullus *f.* *a* 72, 5 putrescens. *f.* *c* 957 sacrosancti *f.* gratia 251, 5 -tum. draconis 308, 24 vitali. -tu *c* 2381 aethereo *f.* *a* 16, 4 alterno *f.* *a* 71, 4 reciproco spirantis *f.* 255, 4 -tibus alternis *a* 11, 1 ventosis *f.* *a* 96, 4. 167, 17 a letiferis bestiae *f.* 267, 3 pollutam *f.* urbem *c* 2390
- flaveo] -ventis auri 254, 12 auri *f.* *c* 160 *f.* metalli *c* 173 *f.* favi *c* 2772 auro -vente corona *c* 609 -ventium favorum 252, 22 -ventes. uvas *c* 2790
- flavesco] pennae pulchritudo. -vescit 237, 13 -vescunt pallia filis *c* *III* 70 crocea *f.* fercula *a* 20, 3 de croceo *f.* culmina flore *a* 51, 2 exterius *f.* corpora *a* 52, 4 *f.* bulla metallis *a* 55, 5 quamquam. -scat penna pavonis *c* 227 quamvis. -scant petala *c* 208 dum. croceum iubar -esceret *c* 1364 flos -escens *c* 166 -escenti cerarum gurgustio 234, 2 -escentes saliculas 231, 18 -escentibus uvis *a* 78, 4 botris *f.* 290, 8
- flavus] -va caesaries 301, 4 -va. specie 237, 14 -va. gestamina 490, 15
- flebilis] -li singultu 306, 9 -libus. questibus 309, 6 — -biliter ingemiscendum 238, 16
- flebotomus] divini verbi -tomo 256, 18
- fleo] lacrimabundus lugubriter -evit 272, 11 petunt flentes *c* 1484
- flecto] pubes. non -tit simulacris colla *c* 378 quatenus ad thalami -tat conubia mentem *c* 1165 feras gentes. ad dominum flexerat *c* *IV* 12, 24 facilius ratione -tor 93, 16 obliquo tramite -tor 93, 16 precibus non -titur ullis *c* 2036 cum in nominativo. plurali *f.* 156, 7 meditantium mentes facilius -tuntur 84, 23 indolem -tere cum precibus *c* 1267 natam ad suos libitus. -nititur 278, 2 ad thalami copulam. *f.* 295, 12 genua curvo poplite -xisse 287, 14 me flecti genibus. natura negavit *a* 96, 14 a cultura Christi *f.* nequivit 282, 14 *f.* lenonum fraude *c* 1819 tramite flexo *a* 92, 6 -xos. orbes *a* 73, 2 poplitibus -xis *c* *IV* 7, 10 *f.* p. 201, 22. 252, 16. 322, 15. 485, 7. 501, 2 *f.* litterarum apicibus 251, 21 genibus *f.* *c* 375. 1513 *f.* suffraginibus 479, 20
- fletus] -tuum questibus 272, 10 lamentorum -tibus 238, 23 commissa -tibus diluens 243, 22
- flexus] stimulus faciem proscindit. -xibus *a* 32, 5 sinuosis laterum *f.* 230, 9
- flo] venti flant vel tremunt vel sibilant 180, 16
- floreo] si -ret gloria *a* 55, 8 infula. quem -ret sacra *c* 486 *f.* pulchra iuventus *c* 2288 in quis. decem monachorum milia -rent *c* 1303 -rebat. Christo *c* 1741 *f.* femina sertis *c* 1878 virgo. *f.* tempore prisco *c* 1975 -ebant sorte beata *c* 2745 -ruit in mundo quaedam virguncula *c* 1925 tiruncula Christi *f.* Eustochium *c* 2122 quod. corporaliter -ruerit 263, 16 quantum enituerit, fulserit, *f.* 250, 18 cauliculis -rens *a* 50, 4 in catholica *f.* ecclesia 249, 6 in castitate *f.* 255, 10 rosa. de spinetis. *f.* 266, 3 vultus *f.* v. 310, 22 inchoante tertia saeculi aetate *f.* 313, 1 *f.* Roma *c* 842 nomine *f.* *c* 896 *f.* Athanasius aevo *c* 990 -rente aetate *c* 2282 -rentis imperii 203, 16 *f.* tiliae 232, 2 *f.* paradisi 253, 11 *f.* Ausoniae 257, 16 *f.* imperii 311, 9 *f.* pudicitiae 265, 13. 312, 11 arborem. stipitum viminibus -rentem 251, 13 in primaevio. rudimento *f.* 280, 10 -rentem tempore proto *c* 1125. *a* 84, 8 -renti vertice *c* *II* 20. *c* 1698 -renti fronde 245, 17 -rentes saltuum cespites 233, 3 illibatae virginitatis pudicitia *f.* 302, 19
- floresco] 172, 12 -escit gloria templi *c* *I* 1 nomine. meo *f.* gloria regum *a* 91, 3 martiribus *f.* vita *c* 2887 quod. virgo -esceret almus *c* 324 lilium pia castitate -rescens 317, 1 frondescere et -rescere 290, 8
- flos virgulti de radice Iesse descendens 242, 7 *f.* flavescens *c* 166 *f.* virgineus *c* 192 gerula -ris 292, 6 quaerens campestem. -rem *a* 47, 9 purpureum surculorum *f.* 62, 5 usque adultae pubertatis -rem 501, 8 de croceo -re *a* 51, 2 exterius flavescunt corpora *f.* 52, 4 purpureo *f.* 247, 8.

- c* 4 rubicundo venustae pubertatis *f.* 258, 27
f. perenni *p* c 34 sanguineo *f.* c 195 virgineo *f.*
c 284. 716 *f.* pudoris *c* 302 fecundo *f.* c 726
f. superno *c* 891 mundum cum *f.* virentem *c* 2056
in *f.* philosophicae artis 492, 17 purpurei et rubi-
cundi -res 237, 20 *f.* ecclesiae 323, 3 rubros -res
c e IV 10, 11 legum decerpere *f.* 74, 3 inter vir-
ginitatis *f.* 236, 9 pulcherrimos pudicitiae *f.*
291, 11 purpureos pudicitiae *f.* 249, 13 raros *f.*
c 138 purpureis malvarum -ribus 231, 16 ex *f.*
secutura. emolumenta 237, 21 de diversis pra-
torum *f.* 252, 22 candidis ac purpureis *f.* 292, 22
fucorum *f.* 321, 22 virgineis *f.* c 367 purpureis
campi *f.* c 1669 *f.* evacuans. vites *c* 2846
floridus] -da. tellus *a* 97, 1 -dae virginitatis 296, 16
-dam virginitatis gloriam 236, 10 -da tempora
c 464 *f.* saecula *c* 515 *f.* commercia *c* 1845 *f.*
tropea *c* 2118 *f.* limina *c* 2451
floriger 165, 7 -gera. vinea *c* 2596 de famoso et
-gero Francorum rure 499, 5 -gera. praeconia
272, 14 -geris. praedis *a* 20, 2 *f.* ex arvis 490, 17
florulentus] -ta caricarum ficulnea 68, 7 -tae
telluris 241, 5 -ta scripturarum arva 232, 10
culmina per *f.* 490, 14
flucticulus 184, 1
fluctivagus] -gi. ponti *c* 5. *c* 423 -gae. harenae
a 73, 7 -gam. barcam *c* 2809 -gis. molibus *c* 815
f. campis *c* 1102
fluctus] turgescit aequore *f.* *a* 92, 2 fluctus (*gen.*)
ad instar *c* e IV 11, 9 caerulea fluctus *c* 2335 -ctuum
ferocitas 276, 14 vastos -ctus *a* 95, 6 contra fre-
mentes *f.* 267, 6 tumidos *f.* c 7 immensis. -ibus
actos *a* 92, 7 spumiferis undarum *f.* *c* e IV 12, 20
salsis in *f.* *a* 95, 13 in glaucis *f.* *a* 100, 65 pelagi
montanis *f.* c 812 spumosis *f.* c 816 limpharum
f. atris *c* 1111 quam vallant caerulea ponti *f.* c 1737
fluentum] truculenta -enta *a* 63, 1 Nilotica gur-
gitis *f.* 286, 8 larga *f.* c 2046 *f.* cruenta *c* 2420
cruenta *f.* c 2600 reciprocis. -entis 264, 18 tor-
rentis *f.* sacrosancti 491, 4
flumen] Sabrinae -minis 484, 7 -mine lento *a* 80, 1
f. fontis *a* 100, 74 destillans *f.* nectar *c* 1600
laticis. sub *f.* c 422 decurrunt -mina *c* e IV 10, 8
quatuor limpida *f.* *c* e IV 10, 10 larga laticis vivi
f. 65, 6 terras et *f.* *a* 38, 3 *f.* fontis *a* 54, 5 fontis
liquidi *f.* *a* 95, 4 fervida torrentum *f.* 293, 10
praecipua. *f.* fontis *c* 220 sorbebat *f.* c 462 lacri-
marum *f.* c 865. 964 liquida. *f.* c 902 fontana
f. lymphae *c* 910 nigra picis necnon et pinguis
olivi *f.* c 1824 salsa. *f.* luctus *c* 1906 frigida *f.*
c 2336
fluo] dum colles ut cera -uunt *c* 1657 cruor stillans
de carne -uebat *c* 1751 ut numquam -ueret. rivulus
c 1796 ut -uerent imbres *c* 264 doctrina Dei.
-uxit de fonte quaterno *c* e IV 10, 13 a quo. nobis
baptismi gratia *f.* c 879 fontana *f.* c 910 per
latum -uxerunt flumina mundum *c* e IV 10, 10
quo. *f.* stercora criptis *c* 1231 aetatis decimus
necnon et tertius annus -uxerat *c* 1929
flustrum] oceani. -ra *c* e IV 3, 4. 267, 3 ponti *f.*
c e IV 11, 6 pelagi *f.* 232, 15 in profunda maris
f. 276, 14 profundis pelagi -ris 241, 11 vitreis.
f. c 1099. 2336 rigat *f.* c 1469 *f.* aquosis *c* 2483
cum genus humanum multarent aequora *f.* c 2503
quassatus navita *f.* c 2810
fluuius] *f.* pandens misteria rerum *c* e IV 10, 6
-vios transire feroces *a* 38, 5
fluxus] salsarum *f.* aquarum *c* 822 -xu. cruoris
c 1791
focularia] assaturam. in -aribus praeparatam 288, 3
focus] *f.* favillarum cineribus coopertus 321, 13 *f.*
accenditur *c* 1990 flammantis -ci 296, 10 cae-
lestis -ci 299, 18 crepitante -co *a* 15, 3 -corum
ardores 293, 13 flammis *f.* c 255 damna *f.* c 1777
flammasque -cosque *a* 53, 5 -cos. pyrarum *c* 1115
foedero] Bersabee. -deratur 312, 1 sanctorum.
iugalitatis nexibus -deratorum 234, 15
foedo] nullo saecularis scoriae atramento -datos
239, 1
foedus] viscera -da *c* 976
foedus sociale *c* 1786 conglutinati -deris 61, 9
violati *f.* 289, 11 germano -dere *c* 881. 1055. 2030
caelesti *f.* c 1724 virgineo *f.* c 1943 perdebam
-dera iuris *a* 63, 4 *f.* pacis *a* 54, 6. 75, 6. *c* 779.
1546. 2628 pia foedera regni *a* 96, 3 ecclesiastica
promissorum votorum *f.* 229, 10 coniugii *f.* 236, 3
spiritus ac castae. *f.* carnis *c* 131 -dera. pacis sunt
flammas inter et undas *a* 54, 6 consanguinei. -dera
c 442 *f.* Christi *c* 488 corporis et castae *f.* mentis
c 714 iustae. *f.* mentis *c* 737 servavit *f.* c 653
nectunt *f.* nuptis *c* 241 splendida germani. *f.*
c 2722
foenus] meorum *f.* votorum 320, 17 talenti -nora
492, 2
folium] frondentia surculorum -lia 237, 23 -liorum.
viriditas 237, 18 luxuriante *f.* viriditate 251, 19
sambucus. par -liis *a* 94, 2 fruitur *f.* c 784 —
mille. folium (*imesis*) *a* 50, 2
folligena 185, 19 -nis. flabris *c* 2788
follis] ventosis -libus *c* 72
fomen] caelesti -mine *c* 79
fomento] -tat membra virorum *c* 701
fomentum] resinae *f.* 294, 16
fomes arvina vel sevo madefactus 271, 9 *f.* peccati
298, 18 *f.* pinguis olivi *c* 917 fax et *f.* et. pruna
c 2329 -mitem. perditionis 243, 6 maritalis lasciv-
iae -mitem 246, 9 naptarum -mite 252, 15 plu-
rimo sarmentorum *f.* 276, 17. *c* 1107 bituminis *f.*
283, 15 sciscitandi aut scribendi *f.* 321, 13 in-
genti lignorum *f.* c 810 flammis *f.* farsis *c* 929
in cupas. *f.* farsas *c* 1422 fornacis *f.* c 1112 cre-
pitantes *f.* flammis *c* 2325 ut torris *f.* fragrant
c 2622 ex hoc vitiorum *f.* c 2696 -mitibus siccis
a 44, 2 extirpatis vitiorum *f.* 245, 17
fons. signatus *c* e II 21. *c* 1699. 292, 6 -ntis figu-
ram *c* e IV 10, 7 flumina *f.* *a* 54, 5 *f.* liquidi
a 100, 74 flumine *f.* *a* 100, 74 purissimi *f.* 237, 9
flumina *f.* c 220 gurgite *f.* c 785 *f.* laticem *c* 901
fuso lacrimarum -nte *c* e II 11 venarum *f.* *c* e IV
2, 33 *f.* lavacri *c* e IV 8, 11 paradisi *f.* *c* e IV 10, 5
de *f.* quaterno IV 10, 13 de *f.* aut monte Musa-
rum 78, 10 gelido. *f.* c 8 baptismatis *f.* 292, 20
-tium lymphas 271, 6 vitreorum *f.* 479, 10 -tibus
in liquidis *a* 57, 7 de *f.* hausi *a* 83, 2 roscidis. *f.*
239, 1 salsis lacrimarum *f.* 243, 18 profusis lacri-
marum *f.* 300, 21 caelestis elementiae *f.* 300, 9
f. vitreis *c* 424 salsis oculorum *f.* c 965
fontanus] -na. flumina lymphae *c* 910
for] de quo. fatur sententia, quod *c.* *con.* *c* 310
dum *f.* c 429 ut *f.* sacerdos *c* 1567 dum non *f.*
virgo *c* 2308 de quo nunc pagina *f.* c 2732 quod
-ntur opuscula prisca *c* 1374 veraciter se fari
testabatur 271, 17 quod abhorret *f.* 479, 13 lau-
des. *f.* sanctorum *c* 1072 discipuli. fantis verba
c e IV 8, 15 vocibus humanis fantem. asellam *c* 56
famam. *f.* praeconia laudes *c* 2784 digna fiat fante
Glingio 494, 1 sic fantes corpore mancum *c* 1001
verba *f.* corrumpunt *c* 1088 psalterii melos *f.*
modulamine crebro *c* e III 54 — mirabile fatu
a 100, 62. *c* 658. 1593 mirandum *f.* c 231
foramen] fumosa -mina pandens *c* e III 80 arta
fenestrarum *f.* 232, 8
forasticus] saeculares et -cae philosophorum di-
sciplinae 71, 22
forceps] -cipis ac forcis tenacitas 237, 2
fore, forem *e. q. s. s.* vide sum
fores] ante *f.* antri *c* 1593 -ribus clausis *c* e IV 6, 11
pro *f.* vestibuli 289, 20 — quod foris est calicis
et parapsidis 484, 25

- forfex] forcipis ac -ficus 237, 2 ferrata -fice c e IV 7, 15 -fices 169, 6
- forma] candida f. a 31, 1 f. capax glacieque simillima a 80, 4 f. cristalli a 100, 58 f. venustatis c 2555 lucifuae -mae a 6, 3 gloria f. a 96, 9 secundum regulam casualis f. 175, 25 -mae casuali 177, 15 regenerantis gratiae -mam 70, 4 ad ardui f. propositi 235, 21 ad f. virginalis materiae 299, 19 terrenam f. c 61 f. praestat alumnis c 2760 f. et similitudinem Christi 483, 2 inflexibilem conversationis f. 501, 12 aurea formā (abl.) a 14, 3 marcente pulcherrimi vultus -ma 72, 8 virgo satis pulchra et eleganti f. 278, 13 novem lapidum f. amoena c 2737 huius epitriti -mis 192, 28
- formator] mundi f. p c 11
- formica] ut leo, sic f. a 18, 2
- formido 171, 18 somni -dine c 618
- formido] capital.-dat c 1142 damna rerum -idans 274, 16
- formidolosus] -osis gestibus 309, 11
- formo] dum -mat sidera c 743 malleus. memet -mabat a 54, 7 anapestum legitime -mabunt 190, 17 sic me -mavit naturae conditor a 48, 1 quem rex f. Olympi c 2494 donec. nimbis -masset saecula c 515 digitum. qui tribus articulis -matur 164, 5 quadripedis vituli Lucas f. adinstar c 503 de quinque sillabis XXII pedes -mantur 150, 13 a pronomine trochaici pedes f. 159, 27 -mabar. arte a 61, 1 corpore sulcato. sum -matus a 21, 2 a tertia coniugatione. iambum -mari censeo 158, 16 telluris -mans fundamina verbo c 3 f. in gurgite turmas c 13 in propatulo -matus 231, 3 mirificis -mata modis a 20, 1 -matas species 63, 17 -matis. saeculis p a 24
- formosus] ornamentorum pulcherrimae venustate -mosa 244, 17 f. frontis effigie 281, 16 f. species c 229 f. puerpera vultu c 607 -mosae virginitatis 321, 21 f. virginis c 612 -mosam venustatem 305, 14 f. specie c 2180 f. venustate 278, 7. 313, 16 f. fronte c 1162 -mosi vultus 310, 22 -mosis vultibus c 2224 -osior. puchritudo 236, 15 f. cordis castitate 281, 16 -mosiore. virginitate 310, 23
- formula] priscae legis. f. 65, 10 exemplorum f. 151, 1 divisionis f. 163, 29. 168, 28 eiusdem pedis f. 177, 20 virginali -mulae 237, 15 uberio-rem exemplorum -mulam 78, 4 ad tetraptotam f. 178, 14 qua divisionum -mula 160, 26 tantum tres -mulae 85, 25 spiritalis bibliothecae f. 73, 18 exemplorum -mulas 152, 9 f. exemplorum 176, 9 f. peonis primi 183, 3 singulas quasque propositionum f. 76, 1 secundae coniugationis f. 165, 1 regulares exemplorum f. 189, 21 exemplorum -mulis 84, 23. 96, 10. 155, 2. 231, 13
- fornacula 181, 10
- fornax] ardor -acis a 80, 3 f. incendia 301, 16 f. torre c 379 f. fomite c 1112 sarmentorum -nacem fomite farcit c 1107
- fornix] cebris ac celsis arcuum -nicibus 237, 10
- fors c 1461 sic f. evenit c 1493 cruenta f. 289, 15
- foisan] ni f. refrager a 70, 8 ni f. litaret c 1180
- fortasse 485, 21
- forte c e III 67. IV 1, 22. a 45, 7. t 74, 5. 77, 16. 249, 12. 308, 19. 318, 8. c 198. 212. 295. 319. 534. 597. 623. 657. 893. 1116. 1126. 1167. 1399. 1402. 1512. 1522. 1551. 1666. 1720. 1848. 2123. 2150. 2196. 2513. 2552. 2572. 2609. 2650. 2785. 2870. 492, 3
- fortis] -ti compage 301, 5. c 1324 cum f. dextra c 2262 -tia. vincla c 546 — ferro -tior 274, 7. 293, 7 f. ut fieret c 1765 — leo -tissimus 65, 21 — si -titer dimicemus 240, 6
- fortuitus] -ito casu 289, 5 -itas. permutationes 232, 22 -itis. casibus 297, 7 — fortuito contigit 271, 5
- fortuna t 73, 6 f. gressu privavit egentem c e IV 2, 19 dispar f. duarum a 66, 3 composuit nomen f. cruentum a 43, 2 f. mutaverat. fatum a 45, 2 heu f. ferox a 60, 6 optata verbis. f. 289, 10 virginitatis f. 292, 19 quae (cadavera). f. necarat c 859 prospera rerum. f. c 987 leti f. cruenta c 1560 saeculi f. c 2125 fallentis -rae 240, 25 fato f. 269, 6 f. ferocitas 261, 5 f. casibus 276, 6 f. opacae c 1170 causa f. c 1460 f. casibus c 1904 infelicem sodalium -nem 272, 8
- fortunatus. ni tollar a 58, 6 f. 199, 18 victoriae palma f. 230, 16 quem. ita -natum. pascebat 268, 8
- fossa] quadratis. -sis c 890
- fossarius] vespillonis id est -rios 174, 27
- fossatus] aggestis de -to sablnibus 195, 14
- fotus] procurans ulcera -tu c 517 salutifero. f. c 769
- fovea] -veam. in atriam p c 17. c 364
- foveo] cum me vita -vet a 44, 7 otia quae f. c 2667 ego nocte -vebo latebras a 35, 4 velut caelesti medicamine fotam 299, 17 caritatis gremio fotos 501, 10
- fragilis] f. flatus a 62, 5 -lis et gracilis ingenii 74, 11 f. ingenii 320, 20 f. vitae intervallo 204, 6 -li. servo c 37 in fibras -les c 2570
- fragilitas] gracillima mortalium f. 239, 17 moribundae carnis fessa f. 247, 11 humanae -tatis 247, 19 corporae f. 478, 17 fidei -tate 322, 10
- fragmen] rimarum -mine c 864 dispersa gemmarum -mina 254, 15 acria testularum f. 293, 5 rubrae f. testae c 1758 septem panum -minibus 67, 10
- fragmentum] farris -enta c 1614 f. ferculorum 484, 11 -entorum reliquiis 67, 12
- fragro] -rantis. solis c 1528
- fragor] veluti tonitruali -gore 255, 23. 501, 1 f. horrisono 261, 12. 300, 22 magno. f. c 2043 f. nimbo 490, 9
- framea] dira facinorum f. 242, 4
- frango] quae -git. vetustas c 640 propugnacula -gunt c 2644 frena f. 502, 8 nolo fidem -gas a 41, 1 neu. f. decreta parentum c 1280 dum -gant flammae saxorum viscera a 80, 2 ut tumidos f. fluctus obstacula rupis c 6 Roma fregit dilubra sacelli c 560 -gatur. desperatio c 2655 -gantur dapibus ne propugnacula mentis c 2540 hoc vitium. -gere c 2586 spicula -gens c 862 -acturus limina valvae c 456 ferro -actura cerebrum c 2632 effigiem in frusta -acturos 289, 2 urbis -actae c 2615 fani fundamine -acto c 1385 culmina -acta c 1386 idola f. c 1541 tesselis. -actis c 1337
- frater] nec f. Apollo vocatur a 79, 4 soror et f. a 79, 9 germani dirupit foedera f. c 2722 fidus f. c 2036 frater (voc.) c 725 -tris germani c 443 f. amore c 722 -trem sibimet germano foedere vinctum c 2030 cum -tre gemello a 11, 1 a perfido et nefando f. 312, 17 -tres (monachi) c e III 50 terni. -tres a 30, 5 qui probum cupiunt f. velare c 2507 fratres (voc.) c 1586 concordia -trum c 736 discordia f. c 2627 in consortio f. 476, 3 quingentis -tribus c 1507 alimonium praebituros 290, 12 germanos -tres c 535 geminos germano foedere f. c 881 geminos. praedictos f. c 1097
- fraternitas] tua fausta f. 480, 4 devotae -tatis vincula 68, 2 pristini f. affectus 75, 1 unitatem -tatis 482, 6 pia -tatis 484, 14 vestrae frunitae f. 499, 6 vestram -tatem 485, 7
- fraternus] -nae caritatis 486, 10 sodalitatis f. 489, 7 f. dilectionis 493, 16 -ni libaminis 312, 16 -num. parricidium 310, 15 -na caritate 480, 9 -nis sodalium catervis 229, 7
- fratruelis] cum -ele 313, 3
- fraudo] stipem cupidus clam -dat c 2590 dum deus -daret munere a 85, 5 magum. geminis -davitt oculis c e IV 2, 16 me pedibus manibusque. -da-

- verat. arbiter a 71, 1 potentiā -dor a 25, 5 a quo -datur vineā Naboth c 2596 non tamen. -dantur munere c 203 pectora -dantur. papillis c 1750 membrorum dum -der sensibus a 72, 8 ne eadem possessione. -demur 503, 7 donec (arbor). foliorum viriditate. -daretur 251, 20 donec. luminibus. f. 272, 12 cum omnibus machinamentorum inceptis f. 306, 18 pertimescebant, ut. -darentur 281, 1 fato -dabor munere tali a 89, 4 quanto magis. mortalium fragilitas. a. triclinio -dabitur 239, 20 remunerationis emolumento f. 245, 10 peplis. -dare beatas c 2258 occubuit -datus c 1351 f. mente sagaci c 1480 cum toto nunc sim -data colore a 100, 79
- fraudulentus] -lenta. factio 262, 1 -lento consilio 308, 17 f. oblectamento 317, 16 -lentas. strofas 273, 8 -lenta. lenocinia 311, 1 -lentis Dalilae complexibus 312, 3 — fraudulenter 482, 28
- fraus] strofosae -dis 240, 5 magicae f. 273, 13 f. argumento 278, 20 f. scena c 1012 f. fantasma c 2260 -dis. flammam c 1553 -dem. atram c 1006 sine -de maligna a 66, 7 quae f. abegerant 286, 4 daemonis horrendi decepta f. c e IV 4, 8 claudistina f. -decepta f. c e IV 8, 13 -de maligni c 316. 585. 1639 f. maligna c 1007 sine f. m. c 2247 sub f. sacelli c 353 f. poposcit c 448 strofosa f. 579. 2553 antiqui. f. sacelli c 692 pellaci f. c 928 venenata. cum f. c 926 alia f. c 1018 iaculatas f. sagittas c 1157 sublaturum f. iuvenum c 1487 qui Christum f. refutant c 1544 f. malorum c 1648 blanda. lenonum f. c 1819 f. nugaci c 1854 f. gulosa c 2497 pellexit f. colonum c 2681 ventosa f. c 2704 f. spocondit c 2736 -des et fures c 2577 contra belvarum f. c 992
- fremo] leones -munt 180, 9 contra -mentes fluctus 311, 15
- fremitus] leonum f. 265, 10
- frend(e)o] apri -dunt 180, 1 lupus. non -det rictibus c 1670 indignatio -dens c 2630 -dentes ore molosos c 574
- freneticus (freniticus)] quasi lymphaticus vel -niticus 306, 1 -neticum curavit 311, 13 ritu -netico 502, 8
- freno] corpus -nabat lege c 803 f. marmora ponti c 825 carnem -nare rebellem c 103 -nans. fulmina lege a 100, 2 luxuriam. -nantes ilibus almis c 1292
- frenum] -na dierum a 79, 8 credulitatis f. relaxans 61, 5 obstinata nefandae infidelitatis f. 66, 3 populorum f. commissorum 203, 12 demitte f. equi 259, 12 f. rigoris c 1591 devotae subiectionis f. 502, 8 flammigeris. -nis c 1350
- frequens collata vicissitudo 322, 9 oppido f. oratio 322, 23 f. meditatio 478, 5 usu -entiore 499, 14 — frequenter 77, 14. 81, 2. 169, 14 -entissime 62, 10
- frequentativum vel iterativum 154, 6
- frequentia] cum omni -entia filiorum Israhel 65, 6
- frequentio] Deo. laudes. -tat c 920 quem. mundus famosa laude f. c 1124 quam. famosa laude f. c 1729 ingrediendi et egrediendi. vices -tabant 260, 10 ergastula crebro -tantem 250, 15 pro festivitate -tanda 289, 16
- fretinnio] cicadae -tinnunt 180, 3
- freto] aequoreas -tantum gurgites 490, 11
- fretum] ultra Sabrinae fluminis -tum 484, 7
- fretus virtute c e IV 1, 20 caelesti numine f. c e IV 5, 15 consobrini felici nomine f. c e IV 7, 2 divina gratia f. c e IV 13, 6 in Domino f. c e V 12 regali culmine f. a 39, 5 magnis. f. viribus a 60, 4 rursus f. iuventa a 88, 7 poetica facundia f. 70, 21 metrica facundia f. 232, 4 urbana verborum facundia f. 250, 19 domesticae familiaritatis fiducia f. 75, 17 prosae locutionis facundia f. 76, 3 f. domino 202, 14 sceptris imperialibus f. 235, 14
- gratuita Christi gratia f. 238, 14 magistri f. melote 250, 10 superna potestate f. 254, 15 pudicitia f. 258, 2 angelorum f. suffragio 262, 5 mira disertitudine f. 263, 16 fidei defensaculo f. 262, 5 orationum armatura f. 271, 3 Christi suffragio f. 279, 12 f. officio 286, 12 consul tribunica potestate f. 294, 10 mediocri f. ingenio 295, 3 formosiore f. virginitate 310, 23 fundibalo f. 311, 18 robustissima. columna f. 322, 12 caelesti fulmine f. c 255 f. virtute Tonantis c 315 imperio f. c 339 f. caelestibus armis c 361. 572 necromantiā fretus c 578 fecundo fame f. c 684 caelesti munere f. c 792 eximia virtutum gratiā f. c 797 testudine f. c 1024 f. pietate Tonantis c 1514 f. virtute magorum c 2256 dilubri flamine f. c 2416 vana. gloria f. c 2694 proprio f. fidere cestu c 2860 divino munere f. c 2903 superna gratia f. 477, 16 praeceptoris vocamine. f. 490, 4 contubernio parumper f. es 490, 8 paterna. auctoritate f. 499, 11 stipulatio superno. patrocinio -ta 320, 22 facundis f. loquelis c 1166 caelesti f. patrono c 2055. 2172 aethrali f. triumpho c 2403 virtutum teniā -tum c 249 f. virtute superna c 1190 una cum Cypriano non iam necromantia -to 296, 14 bernam. n. f. c 1202 metrici poematum facundia -ti 150, 6 mentis acrimonia f. 184, 18 disertitudinis facundia f. 202, 23 divino f. suffragio 240, 19 tyrannica f. pertinacia 485, 10 -tos virtute Tonantis c 1098 divino numine -tas c 2324
- fribulus (vel fribolus vel frivolus)] -volus 164, 10 -volus et fallax amor c 2550 pellaci falsitatis -bulo 493, 3 vera et non -bula. virginitatis gloria 245, 4 -bulam. effigiem 289, 2 sine imposturae. -volo 155, 3 falsitatis -bula 256, 3 f. confingentibus 297, 11 f. falsitatis deleramenta 252, 4 f. machinamenta 272, 1 obscena dominae fallentis f. 310, 16 f. carnis c 1861 falsis -bola gestis c 2577 nec -vola fingam a 77, 3 cum fallant nec f. mentem a 85, 2 quae. non retur f. lector a 100, 82 apocriforum f. 188, 29 plurima. f. c 624 si fatu f. fingam c 930 concinnant f. c 948 f. falsa c 997 falsa f. c 1134. 2687 verborum f. sontum c 2668 -bulorum naenias 316, 17 f. fabulas 313, 13
- frico] -cans rimis. metallum a 21, 2
- frigeo] facula flammae fornacis fomite -get c 1112 -genti tepore 321, 14
- frigidus a 27, 1 quamvis sit -da a 67, 3 -da. glareae c 221 -da. flamina c e IV 12, 17 f. -metalla a 25, 3 f. pignora a 93, 10 f. flumina c 2336 frigidior brumis a 100, 29
- frigus] brumale c e IV 2, 21 -gore leti c 1967 torribus ut pellat -ora c e IV 2, 25 f. dura viros sternant a 45, 7
- fringillio] galvae -illunt 180, 7
- frio] fragmina minutatim in frusta -abat 254, 17 oppida. fana profana -abant c e IV 3, 11 idola fracta -ians c 1541
- fritillum 170, 18 -illi 170, 18
- frondeo] cui -dent palmitum vites c 1333 frutex ex alta radice -dens c 2710 -dentis pini 261, 10 -denti in corpore a 69, 1 f. in vertice c 168 f. stipite c 694 f. palmitum c 2504. 2846 -dentia surculorum folia 237, 23
- frondesco] ubi fides catholica. -scit 272, 16 (virgo) -duerat 299, 7 mundum faciam -descere a 3, 4 cum noverimus. palmitum vere. propagines. f. 290, 7
- frondiger] -geris. coronis a 91, 5
- frondosus] taxus -osa 66, 11 -oso. stipite c 338 genestarum -osa cacumina a 12, 3 e -osis nemoribus 254, 12 in -osis dumis c 1456
- frons] ramosa fronde a 45, 1 viridi f. a 84, 6 sambucus. putris f. virescit a 94, 1 florenti f. 245, 17 ceu f. ligustra fatescunt c 193 fulva. f. c 1341

- ndibus hirtis a 98, 1 f. altis a 77, 5 venenatis haereticae pravitatis f. 71, 6 centuplis metrorum f. 77, 21 melligeris caltarum f. 231, 16 lentis f. 242, 15 maliferis surculorum f. 251, 20 palmae sub f. altis c 789
- frons] attritae frontis 273, 18 f. effigie 281, 16 furva f. effigies 306, 6 antiae f. 318, 3 rubrae f. c 1014 verecundia f. c 1471 vestratis f. c 2685 ante frontem. tauri 73, 5 f. faciemque meam a 4, 2 deglobere f. a 69, 4 (cincinnati) ornent. f. pompis a 100, 45 f. vexillo crucis armatam 240, 9 ruit in f. c 1360 quadrata fronte a 27, 2 sub f. a 72, 4 in f. a 94, 3 in f. duelli 240, 16 f. vetusta c 598 geminis sub f. fenestris c 958 patulis. sub f. f. c 2869 f. venusta c 1151 formosa f. c 1162 confusus f. petulcus c 1240 f. caperrabat c 2178 cognoscere f. c 2242 stillant de frontibus a 52, 6
- frontosus 171, 22 -tosa. impudentia 298, 23 -tosam. impudentiam 317, 21 -tosi 162, 25 — frontose 493, 17
- fructifer] malus, si arbor -fera fuerit 152, 23 -feros virtutum surculos 245, 18 -feras. quercus a 84, 8 -feris stipitum viminibus 251, 13. in f. novalibus 264, 18 f. palmitibus 272, 15 f. verbis c 1396
- fructuosus] -osum munusculum 290, 3
- fructus] centesimi -tus manipulos 249, 8 f. perpetuae virginitatis 255, 21 -tum c e IV 12, 19 spiritalium incrementorum f. 62, 4 centesimum, sexagesimum et tricesimum f. 249, 8 f. mortalitatis 294, 3 decerpere f. c 2684 -tu. venisse salutem a 64, 4 -tuum emolumenta 237, 22 f. munuscula 302, 5 -tus agrorum a 34, 2 contemplativos f. c 758 electos scripturae f. c 2774
- frugalis] alimonia. tam f. fuisse ferebatur 288, 1 f. virgo Tonantis c 2178 -les. artus c 625
- frugalitas] -tatis abstinencia 241, 5 f. parsimonia 243, 17. 259, 5 familiae f. 266, 10. 305, 11
- frugifer] -eris. verbis c e IV 2, 3 f. campis c 177
- fruniscor] ut. aliena -scantur persona 264, 3
- frunitus] vestrae -tae fraternitatis 499, 6
- fruor] angelicis -uitur conspectibus 299, 2 f. foliis c 784 qui torta luce -uuntur c 1086 fausta sorte f. c 2899 spiritus atque sacer consorti laude -uatur c e III 85 ut. obtata sorte f. c 2811 ut gurgustii. receptaculo. tua fraternitas f. 480, 4 affabili praesentia frui 476, 4
- frustra 68, 6. a 60, 2. 72, 7. 237, 15. 245, 7. 268, 12. 297, 10. 313, 17. 321, 16. c 575. 1847. 2738. 2758. 486, 15. 492, 2
- frustratim 311, 15
- frustror] obstinatam importunitatem. -rari 285, 8 machina. caecis -rata sutelis c 963 -rata (pass.) c 963
- frustum] frena in -sta confregerit 66, 3 crustulis in f. confractis 67, 13 in f. friabat 254, 17 in f. fracturos 289, 2 in f. confractas 301, 9 in f. resolvens c 1541
- frutesco] sic nulla -tescit herba a 50, 4
- frutectum] -ta a 93, 6 perniciose facinorum f. 242, 15 elationis f. 245, 16
- frutex] atra f. c 2710 ingenii -tices 74, 12
- frux] centenae frugis copia 243, 4 hic erat. frugi c 400 millena fruge a 32, 7 fecundo. semine fruges c 111 decies senas. fruges c 119
- fucos] ista genas. -care satagit 246, 14 neglecto -cato ostro 480, 6 cortinae. purpureis. coloribus -catae 64, 19 panuculae purpureis. varietatibus f. p 245, 13
- fucus] uniformi coloris -co 245, 15 cruento bacciniorum f. 316, 2 de -corum muricibus 245, 20 f. floribus 321, 22 purpureis. -cis a 24, 2
- fuga] usque -gam vitae c 968. 2380
- fugax] gurgo f. famulo 494, 1 -gacis vitae 70, 15. 250, 22 cienos. -gaces a 57, 4 terga -gacia 240, 23
- fugio] opulenta -git pro Christo fereula c 2542 trepidi -giunt a 99, 5 cum nimbi f. c 217 ni. -giant c 2453 incesti. fugit crimen c 1868 famis -gerunt funera c e IV 7, 36 -giens. relinquo a 3, 1 infantum f. verbera vito a 10, 4 machimenta. f. 272, 1 cursu rapidissimo f. 309, 14 merito f. c 347 fugiens c 780. 941 stuprum f. c 2557
- fugitivus] -vis discursibus 233, 14
- fugo] me bruma -gat a 22, 5 liquor. fantasma -gabit c 1201 cum corde -gassent c 1178 caligo. splendore -gatur 307, 19 putor et caligo luce serena -gantur 279, 27 in creditum -gasse vulgus describitur 232, 17 turmas. -gans a 65, 7 demonis arma f. c 862 flammis -gante (Deo) c 1829
- fulcimentum 193, 25 mei sudoris et laboris. f. 322, 9 firmo scripturarum -to 249, 13 columnarum -tis 64, 17
- fulcio] -cit qui sacra columnis a 100, 1 hic me patronus f. c 1724 -cior haud praepetis ala a 71, 3 vitae meritis -citur dogma c 900 quin immo. praeceptorum. suffragio -ciatur 244, 5 fani -cire columnas c 1335 firmiter -ciri 322, 12 superna opitulanti praerogativa fultus 490, 3 angeli fulta suffragio 309, 9 ingenium biblicum fame ful-tum c 1168 angelico fulti suffragio 252, 17 a. fultos s. 276, 14
- fulgeo] dum -get fibula a 100, 25 virginitas f. c 153. c 189 per extremas f. prudentia metas c 1622 -gebat veste virago c 2183 sic fulsit felix virgo c 414 tempore quo. f. regnator c 539 angelica -serunt luce c 2744 quantum enituerit, fulserit, floruerit 250, 18 dispari murice -sisse p 244, 20 baptismi gratia -gens c 555 -gentis pudicitiae 246, 10 sceptris -gentem 77, 6 gemma -gente c 2182 virgineo -gentes flore c 716 meritis -gentibus c e IV 4, 14 f. armis c 2612
- fulgesco t 172, 11 calix. gescit c e III 72 pennae pulchritudo. glauco coloris vigore f. 237, 14 tertia virgineis f. vita lucernis c 97 etiamsi. trabea. -gescat 236, 17 quamlibet. -gescant cetera capsis c 73 qualiter. f. foedera c 737 vidit -gescere solem c 499 -gescens (lichinus) c 2169
- fulgidus] -ida. culmina a 51, 2
- fuligo] furvae -iginis 296, 21 fulviores -igine cacca-bos 306, 2 picea f. c 2255 -igines 192, 28
- fullo] -lonis sude c e IV 7, 5
- fulmen] polos. replet. f. p c 27 caelestis foci -mine 249, 18 caelesti f. c 255 frenans -mina lege a 100, 2 horrida. f. c 1207. 1350 cum f. fracta fatescunt c 1386 flammarum f. c 1775 caerula. f. c 2520 -minum coruscationes 300, 23
- fulmino] in. praecelso puitatis fastigio -navit 300, 19
- fulvus] -va venustas c 229 auri. -vi c 157 -vum nomisma c e IV 10 -vo nummismate c 2818 -va. fronde c 1341 velleia -va a 17, 2 petala f. c 208 -vis. tenebris a 8, 4 f. metallis a 55, 5. 96, 11 f. cineribus 321, 13. 484, 13 in f. bigis c 1363
- fumifer 165, 7
- fumigabundus] sine -dis. globis 284, 4 -dis. fetoribus 307, 18
- fumosus] -sa foramina c e III 80 -sis loquelis c 1345
- fumo] lichinus -mans c 908
- fumus] vitae felicitas ut f. fatescit 204, 2 f. evanescens 295, 7
- fundamen] fani -mine fracto c 1385 fumo f. c 2657 invictae mentis -mina 296, 3 telluris. f. c 3
- fundamentum. ecclesiae 486, 16 nutabundo ec-clesiae -mento p 291, 8 -menta. civitatis Dei 66, 21 labari f. 259, 21 f. ecclesiae 500, 17 iactis. rethoricis -mentis 321, 9
- fundibulus] rotantis -bali 239, 13 -balo fretus 311, 18
- fundibulum] -bulorum exercitationibus 191, 24

- funditor] -tores 191, 24
funditus *ce IV* 1, 25. *a* 73, 3. *t* 70, 13. 91, 38. 239, 4. 245, 16. 255, 19. 262, 3. 272, 11. 277, 17. 280, 18. 282, 10. 295, 17. 319, 8. *c* 156. 1351. 1526. 2014. 2071
fundo] bernarum -dant coenubia *c* 1298 in quae -davet caelestis gratia mentem *c* 1981 telluris -dans fundamina verbo *c* 3
fundo] quae flammisque focosque laremque vomentia -dunt *a* 52, 5 plus licet. Titan vibramina -dat *c* 216 ut preces Domino -dant 478, 8 fibras. fudit *ce V* 7 *f.* viscere flammis *a* 100, 41 lacrimarum flumina *f.* *c* 865. 964 oramina *f.* *c* 1348 lumen de lumine *f.* *c* 1950 quam. orbi fudisset lumina *a* 24 quamvis. fudissent verbera rivos *c* 1603 sanguinem -dere 294, 19 sanguinis rivos *f.* fibris *c* 1875 -dens oramina *c* 1536 fuso cruore 279, 21. *c* 1880 fuso sanguine 283, 31. 310, 8. *c* 1781. 1840. 2761 fusis. precibus 283, 10. 289, 20. 310, 7. 485, 3 fundendo fluentia cruenta *c* 2420
fundus] in -dum ergastuli profundum 283, 2 sacellum diruit ad *f.* *c* 1326 ad *f.* cecidit *c* 1368 in. -do. aquoso *a* 56, 5 in *f.* maris profundo 256, 6 in latebroso carceris *f.* 307, 18 sternuntur *f.* simulacra *c* 1331 agrorum -di 308, 20
fungor] experto populorum nomine *f.* *a* 26, 3 irrationabilis (creatura) intellectualium gestu -gitur *t* 76, 20 qui. magistratus officio *f.* 233, 13 pedes, quibus metrici. -guntur 150, 6 arsis et thesis eadem temporum regula *f.* 187, 24 (purpura) regnatores *f.* *c* 190 cum reliqui vita *f.* *c* 1563 gemino cur nomine -gar *a* 18, 5 *f.* quo nomine *a* 100, 83 ut. praeceptores vocamine. fretus -garis 490, 4 cum ceteri dactilica -gantur scansione 91, 40 ubi regula participiorum *f.* 172, 26 quot scematibus -gebatur 91, 8 sceptris. *f.* 203, 17 lectoris officio *f.* 273, 16 cum. imperii sceptris. -geretur 295, 2 paribus -gi. viribus *a* 93, 2 magistri militum officio -gens 301, 3 imperii sceptro *f.* 491, 9 Theodoro infulae pontificatu -genti 492, 17 monachica professione -gentes 288, 5 *f.* dote virorum *c* 2205 Petri cognomine -netus *ce IV* 11, 2 sceptris. infeliciter *f.* 305, 5 abbatis officio *f.* 481, 2 indigno abbatis vocabulo *f.* 497, 13 pistoris. officio -netum 203, 10 diaconatus officio -netos *t* 70, 20 cadaveribus. -netis *c* 858
funebri] carmen -bre 242, 8
funestus] draco *f.* *c* 2387 -sti regis 274, 15 -stum. hostem *a* 81, 8 *a* -sto. ritu 258, 9 cum rege *f.* 274, 18 *f.* flamine *c* 547 *f.* ab antro *c* 1570 -stos. artus *c* 1361
funiculus 183, 22
funis] quamlibet. traheretur -ne *c* 1820
funus] effebi funus (= nex) *ce IV* 7, 29 post funus *c* 1564 -nere leti *a* 67, 5 vitam *f.* clausit *c* 989 donec penetret *f.* mortem *c* 1558 *f.* transacto *c* 1568 crudeli *f.* *c* 1962 -nera horrida *ce IV* 3, 3 famis *f.* *ce IV* 7, 36 ad suprema exequiarum *f.* 88, 28 immatura pignorum *f.* 309, 5 viros ad *f.* centum truserat *c* 256 dirae post *f.* stragis *c* 1358 gelidae post *f.* mortis *c* 1446 *f.* sponsi *c* 2131 artus. *f.* passos *c* 2345
fur] *f.* strofosus *p* *c* 17 furem crudeli verbere plectit *c* 2592 fraudes et fures *c* 2577 furibus invisus *a* 65, 4
furcifer Simon *ce IV* 1, 30 *f.* 165, 6. 178, 26
furia] -iarum maxima *c* 2634 -riis vesaniae 306, 1
furibundus] *f.* princeps 275, 3 *f.* consul 294, 15 *f.* crudelitatem exercuit 301, 23 -da fratri vesania 69, 8 *f.* rabies 284, 8 *f.* perturbatio 500, 17 -dae libidinis 299, 3 cum -do. ludibrio 77, 6 bachanti et *f.* strepitu 289, 9 -da. ferocitate 255, 3 -da numina 306, 23 *f.* vincla *c* 381 *f.* necis tormenta *c* 445 *f.* caerula *c* 824 *f.* discrimina belli *c* 2626 -dis vesaniae faculis 308, 15
furo] -entis cunei 289, 8 *f.* satrapae 307, 15 populi. *f.* *c* 1814
furor] -roris vesaniam 258, 6
furtim *c* 2589
furtivus] -vis psalmodiae cantibus 243, 17
furtum] clancula -ta *c* 1489
furfus] (forma) -va nigrescens *a* 31, 1 *f.* factura 237, 11 *f.* frontis effigies 306, 6 *f.* caligo 307, 19 -vum fantasma *c* 2244 -vae fuliginis 296, 21 *f.* valvae *c* 1416 de viscere -vo *a* 67, 2 ex aethere *f.* *c* 264 ae. *f.* *c* 2041 *f.* umbraculo 236, 8 inferni -va. in aula *c* 1379 *f.* nigredine *c* 491 *f.* caligine *c* 1687 *f.* sartagine *c* 2238 -va. latibula 73, 13 -vas. umbras *a* 58, 7. *c* 2321 *f.* sub u. *c* 2453 *f.* latebras *c* 213. 440 in *f.* l. *c* 2866 tenebras. *f.* *c* 1404. 1951 *f.* verbi *t.* *c* 2837 -vis tenebrarum latebris 65, 13 noctibus in *f.* *a* 65, 2 tenebris. *f.* *c* 215. 938 in *f.* *t.* *c* 2857 *f.* alis *c* 629 *f.* umbris *c* 908 — -viores fuligine caccabos 306, 2
fusco] dum -scat nox saecula *c* 215 ut. -scaret munera vitae *c* 2688 ut vitam -scarent verba *c* 952 propria -scarent ut numquam membra *c* 1291 quatenus incesti -scetur crimine *a* 59, 5 -scans anfractibus arva *a* 59, 5 velut Aethiopica nigredine -scatus 306, 5 -scata. latebra 491, 21
fuscina] obunca pedum *f.* 318, 7
fuscus] gremio. -seo *a* 97, 10
fustis] nodoso -ste *c* 1310 restes et -stes *c* 2312 applica *f.* 307, 16 nodosis -stibus 282, 13
fusus] -so. rotante *c* 1463 ex tereti filorum glomere -soque 287, 16
futurus] -ra angelicae vitae celsitudo 246, 20 *f.* virginitas 312, 11 merces *f.* 481, 12 -ri praesulis 273, 3 radicem -rae locutionis 74, 10 sobolis *f.* 63, 10. 501, 16 *f.* incarnationis cunabula 236, 4 *f.* posteritatis 241, 15 -rum levirum 292, 19 -ram passionem 312, 19 fato. -ro *a* 22, 4 -ra. oracula 268, 5 arcana *f.* *c* 622 fata *f.* *c* 1559 regum deinceps -rorum 77, 14 *f.* nepotum *c* 271 rerum figura -rarum 70, 13 *f.* rerum 259, 4. *c* 595. 656 *f.* (rerum) remuneratio 204, 4 -rorum promissorum 63, 3 *f.* prodigiorum 310, 18 futurorum praesagia 71, 8 -turis. nepotibus 280, 18 disse-ruit -tura *c* 334 docens regem. *f.* *c* 613 — futurum tempus 182, 11 *f.* participii tempus 168, 22 tam praesentis quam -turi temporis 163, 1 verba. -turi (temporis) 175, 2. 3 et -turo (= a. *f.*) 168, 10 -tura participia 166, 17 — et futuro (= a. *f.*) 168, 16

G

- gabulum] crucis *g.* *c* 1638 verticem -buli 235, 5 *g.* patibulo 276, 20
galeatus 180, 2 crista et cono *g.* 171, 22
gallicinium] sonante gallicinio 309, 11
galliculae 318, 3
gallina] -nae cacillant 180, 6
gallus] -li cantant vel cucurriunt 180, 7
galua (?) -uae fringilliant 180, 7
gannatura] -rae subsannantis 77, 7. 307, 13. 316, 19 *g.* ludibrio 250, 11 *g.* ludibrium 483, 6 *g.* strepitu 502, 14 cum calumniae -ra 302, 6
gannio] canes baubantur vel latrant vel -niunt 180, 4
garba] decies. ternas -bas *c* 124
garrio] voce carens *a* 21, 5 sicut -riunt 235, 22 sicut scismaticorum deleramenta -riunt 236, 1 quamvis venator -riat *a* 60, 3 licet revelatio. paradisi delicias emendavisse. *g.* 256, 10 quae solet -rire *c* 2857 -riens 169, 22 a. pithonibus. falsitatis deliramenta -rientibus 297, 9
garrulitas] propriae disputationis verbosa *g.* 249, 12 importuna Iudeorum *g.* 252, 4 *g.* ranarum 479, 11 falsae. -litis 274, 1
garrulus] *a* 26, 1 *g.* graculus *c* 224 -la. cicada *a* 68, 6 *g.* verboritas 249, 12 *g.* loquacitas 320, 10 *g.*

- pagina c 46. 1075. 2786 g. quae (asina).rudebat c 57 g. littera c 677 g. cartula c 1024 inscitia. g. 493, 17 -lo.strepitu 478, 3 -la fila a 33, 3 g. cantica c 15 nuda -lorum loquacitate verborum 84, 24 venenata g. iacula 201, 25 g. carmina a 47, 4 g. spicula c 1958
- gastrimargia] per quem g. figuratur 241, 11 in -giae voraginem 239, 15 importunus g. draco 241, 4
- gaudeo] cuius in adventu -det clementia Romae c e III 26 iugiter g. calce teneri c 51 rubro qui sanguine g. c 1215 in quo. -dent praecordia dono a 85, 6 quae naturaliter productione g. 159, 15 quamlibet. -deret spiritus arce c 1770 confessorum -debunt agmina c 2890 -dens emersit c e IV 12, 6 genitor g. sospite nato c 1491 g. spectare triumphum c 1763
- gaudium] licita -dia c 123 g. carnis c 156 nova g. c 796 lubrica g. c 946. 1145 fetida pomparum. g. solum c 1664 paradisi ad g. c 1720 g. blanda fororum c 2016 g. longa c 2376 g. cordis c 2651 lucida carnis g. terrenae c 2894
- gaza] diliciis -zae c 2015 ditis g. c 2181 patrimonium g. c 2272 hac -za ditor a 53, 5 -zarum opulentia 277, 16 g. affluentia 285, 4 -zas quaestuum dilicias 256, 4 mundi g. c 761
- gazofilacium] -cio scientiae 491, 19
- gehenna] -nae tartarum 238, 13
- gelasco 167, 25. 172, 14
- gelidus] e -do viscere a 27, 1 -da cristernae limphae 237, 7 -dae mortis 250, 12. 261, 6. c 471. 859. 1446 -dum. virus c e IV 2, 27 -do de viscere a 33, 1 g. rigore a 44, 1 g. fonte c 8 -da. morte c 1496 contra -da. flabra 480, 4 -dis. limphis a 100, 76. c 221 cum g. flabris c 389
- gemellus] crure -lo c e IV 1, 19 cum cr. g. c 1211 cum fratre g. a 11, 1 -los enixa est 275, 17 simul enixa g. c 1077 -lis. obtutibus 271, 18 g. luminibus 272, 11
- geminatus] -to sidere c 10 pro -ta pirrichii vicissitudine 173, 16
- geminus] quod -num constat c 2870 -ni sexus 318, 1 -nae laudis 258, 18 -nam victimam 313, 6 g. prolem c 1354 -num dogma c e IV 1, 4 g. pondus c 831 -na. gratia 250, 7 ex duplici et g. materiae substantia 231, 1 g. mortis urna 255, 1 -no nomine a 18, 5 dupla g. armata tempore 151, 17 in g. simulacro 262, 15 g. tropeo 300, 11 calles -ni c 763 -narum legum c 1641 -nos. penticotharcos 249, 17 geminos c 254 g. fratres c 1907 -nas, sinalipham et ecthlipsin 80, 5 g. sorores a 23, 1 g. pugnas a 49, 4 g. virgas c 318 plebes g. c 322 g. puellas c 715 g. iussit. cremari c 2271 g. sorores c 2279 in g. partes c 2661 -na. cadavera 255, 8 -nis. ocellis c e IV 2, 16 g. lacertis a 43, 4. 72, 6 g. concentibus 269, 1 g. triumphis c 1876 altera de g. c 2357 e g. concis a 17, 1 g. figuris a 35, 1 g. sub fronte fenestris c 958 g. vulneribus 301, 19
- geminus] ubi -nantur. r. vel. l. litterae 186, 19 in duplum -natus 178, 28 -nato triumphorum tropeo 182, 28 g. sidere c 10 -nata. r. littera 186, 23
- gemma coronae c 153. c 2176 rubentis -mae 236, 15 -mam. rubram c 1884 -ma fulgente c 2182 licet. rutilent -mae a 55, 4 paradisi g. 323, 4 -marum lumina a 24, 2 g. lucernis a 96, 12 sine rubicunda g. gloria 244, 22 in rubicundas g. congeries 254, 14 g. fragmina 254, 15 purpureas. -mas c 164 calix -mis opertus c e III 72 argenti g. ornata metalla c e III 78 patulis g. a 39, 6 g. purpureis 259, 2 signo Christi ex auro et g. 259, 11 g. auroque 278, 13. c 1288 vernantibus et coruscantibus g. 298, 20 flammigeris g. c 188 cum glaucis g. c 1163 cum rubris g. c 1934 purpureis g. c 2365
- gemma] -tae. pompae c 1801 -to. dogmatum favo 493, 12 -tas. lunulas 261, 3 -tis. metallis a 11, 3
- gemma] -ris digitorum anulis 246, 10 g. lunulis 308, 13
- gemo] -mens c 841
- gena] -narum rubor 273, 19 -nas. fucare 246, 13
- genealogia 68, 22
- gener infidus c 778 g. Augusti c 2078 a pellaci -ero 265, 6
- generalis] -le mortis naturae debitum 256, 20 -li mortis debito 250, 4 non g. morte 255, 11 g. sententia 313, 18 -lium virtutum 234, 16
- generalitas 319, 1 passiva plurimorum g. 318, 26 ad -tatem sermonis 234, 7 passiva definitionis -tate 85, 28 cum g. pluralitatis 179, 12
- generaliter 150, 4. 309, 6. 318, 24
- generatio] septinariae -tiones 68, 16 paternae g. 241, 15 optatae g. 280, 18 maternae g. 313, 8 LXXVII -tionum laterculis 68, 23 totidem -tionum 69, 3
- generamen] divino. -mine p a 21 stirpis -mina c 143
- genero] quod (semen). -rat millena fruge manipulos a 32, 7 vita viventum -rem quot milia a 73, 5 dum genetrix -raret. pignora a 93, 10 en sobolem -rabis. perennem c e II 23. c II 1701 inchoativa. verba amphibrachum rite -rabunt 168, 18 non una. declinatione -ratur 152, 27 anapestus legitime g. 163, 12 pirrichius g. 154, 19 de duarum natura sillabarum. IV. pedes. -rantur 150, 8 matris. -rabar ab alvo a 100, 24 obstacula. -rare 81, 4 sobolem g. nepotem c 127 nullam g. querelam c 1909 latibula. tetro telluris umbraculo -rata 73, 14 proles g. Tonantis c 420
- generosus] -osae virginitatis 244, 4 -osam. sobolem 302, 12 -osa prosapia 285, 3 g. stirpe c 2173. 2560 -osa germanitatis pignora 64, 11 -osis. natalibus 307, 9 g. natalibus 296, 19 multo -osior c 2175
- generositas] pudicitiae g. 270, 2
- genesis] iuxta -seos relatum 231, 4 recapitulatio g. 245, 23 sacra g. auctoritate 68, 24 lato fortunae et -si 269, 7 -sim 73, 6
- genesta] -arum cacumina a 12, 3. 231, 19
- genetrix] dum g. generaret pignora a 93, 10 religiosa g. 275, 17 g. et germana filii 292, 6 g. credula c 1794 pater et g. c 1984 g. sancta c 2189 beatae et incorruptae Dei -triciis 62, 5 incontaminatae g. 74, 23 g. ab alvo c 397 discipulo -tricem. praecepit tuendam 235, 7 g. proluxa validudine fatigatam 293, 23 filiorum Dei g. 482, 14 fatigante. -trice 304, 7 g. Samuhelis vaticinante 197, 3
- genetivus] terminalem -ivi sillabam 80, 20 per -ivum singularem 177, 22 per g. pluralem 177, 24 excepto -ivo plurali 170, 9 in g. singulari 170, 18 in g. plurali 201, 18 genetivo 163, 12 201, 19
- geniculum 174, 1
- genimen] paterni -minis 313, 8 avorum et proavorum -mina 68, 21
- genitalis] in -li solo 270, 16 demptis genitalibus c 1376
- genitor c 1125. 1139. p a 35 (voc.) rerum g. a 100, 64 quod g. comperit 277, 13 quarum g. 302, 20 omnipotens g. c 1 (voc.) g. concinnans. scenam c 1144 g. gratatur c 1491 cretus -tore vetusto c e IV 4, 1 cum -tore c e IV 7, 21 incerto. g. creatus a 28, 4 g. Ambrosio. praestulante 260, 10 Eusebio g. satus c 1634 subrogatus g. 491, 8
- gens exosa a 65, 9 Arcadiae g. c 1383 prolem -tis adultam a 47, 5 g. falanges a 74, 5 frigida. pignora g. a 93, 11 Argolicae g. a 95, 2 profanae g. idolothita 64, 14 barbarae g. 69, 15 Germanicae

- g. cunabulis 202, 5 Scithicae g. impetum 303, 4 Memfiticae g. 311, 9 Israhel de germine g. c 1676 Ebraeae g. c 2595 g. sacrae c 2879 a nefanda Iudeorum g. 483, 3 spurca cum g. a 34, 7 ut numquam dicant -tes c 1924 redemptio -tium 69, 21 Eoas -tes c e IV 6, 14 feras g. c e IV 12, 23 septem g. Cananeorum 241, 11
- gentilis] -ilium ritu 257, 10. 286, 18 g. turmas 288, 9 ad ineptas g. caeremonias 301, 22 gentiles gentilibus 316, 18 coetus -iles c e IV 11, 3 -ibus armis c 1251
- gentilitas] paganorum decepta g. 258, 6 fanaticae -tatis 269, 5 nefandae g. 305, 7 tetrae g. 314, 14 genu] non curvaverunt -ua 64, 8 g. flexisse 287, 14 -uum poplitibus 201, 22. 501, 2 cor mihi sub -ibus a 34, 4 me flecti g. natura negavit a 96, 14 g. flexis c 375. 1513 fixis g. c 1524
- genuinus] venenosis -inis 240, 2 ursorum g. 284, 7 genuinus] -ini partus prosopia 313, 8 -ina natiuitatis matrice 247, 2 g. conspersione 305, 15
- genus humanum 63, 1. 64, 10. 86, 16. c 922. 1249. 1639. 1688. 2503 g. electum 70, 9 g. dictandi 81, 16 g. versificationis 84, 15 g. compositionis 94, 6 spectaculi g. 258, 15 in aliud g. 271, 3 g. et species 319, 1 g. omne ferarum c 341 g. explanat. pagina c 469 genus omne nepotum c 2510 g. extorris c 2526 g. omne mucronum c 2649 genus aut numerus vel casus c 2840 g. quoddam hereticorum 483, 25 mei -eris rudimenta a 5, 2 g. maculas humani 86, 14 humani g. 248, 9. 271, 10. c 84 ad stirpem g. c 1985 ad prolem g. c 2360 auctorem g. c 2719 hoc -nere metri 94, 9 g. neutro 187, 19 simplici. tincturae g. 244, 18 quaterno metallorum g. 251, 9. 502, 20 hoc contionandi g. 264, 6 quolibet exitii g. 269, 26 diversa lignorum -era 77, 1 universa. principalia octo g. 77, 20 g. versuum 82, 6. 24 exametri versus g. 82, 19 g. verborum 174, 5 cuncta virtutum g. 270, 4 diversa tormentorum g. 301, 10 poenarum g. c 2314 centena. metrorum g. 476, 10 praetermissis reliquorum metrorum -eribus 82, 3 in omnibus g. 185, 2 praedicamentorum g. 277, 7 centenis metrorum g. 232, 25
- geometria 277, 4
- geometricus] geometrica 71, 23 -icam 320, 13 arte grammaticas et -icas 490, 17
- georgica 83, 2 g. scripsisse 202, 21 in -icis 89, 14. 92, 5
- germana] angelicae beatitudinis g. 234, 9 Lazari g. 267, 15 genetrix et g. filii 292, 6 beatae Blessillae g. 303, 10 g. anxia curis c 2048 duae -nae 307, 8 trium -narum 305, 1
- germanitas] velut quaedam contribula apium g. 490, 12 generosa -tatis pignora 64, 11 consanguineae g. 68, 2 totius g. iura 69, 9 doctae g. 228, 24 g. vinculum 312, 18
- germanus] Petri g. c e IV 3, 2 unicus g. 300, 19 -ani. foedera c 2722 lividorum. -norum 310, 15 g. simplicitas 254, 16
- germanus] -na concordia c e IV 5, 2 fratris -ni c 443 -no foedere c 881. 1055. 2030 -na mente c 2222 tres -nos puerulos 274, 23 -nos. fratres c 535
- germen aethralis extaseos 491, 13 restaurans -mine fibras a 94, 9 fecundo g. c 265 claro de g. c 1676 promit -mina tellus c 167
- germino] quos hortus. -nat c 1583 spes. -navit spicis 264, 17 florem. -nasse 62, 9 manipulos. spicarum glumula -nantes 249, 10
- gero] a verborum significationibus gero et fero 165, 5 acuta g. spicula a 20, 4 quos -rit Britannia cives c 878 quae divina -runt. medicamina vitae c e III 75 haec. interioris (hominis) gestibus -runtur 230, 26 si extra catholicam g. ecclesiam 481, 13 lis. -rebatur 289, 5 pudicitiae studium gessi 257, 8 tribus gessit certamina pugnis c e III 10 quod numquam altera g. a 66, 4 ceu g. turba parentibus c 270 plurima. miracula g. c 251 conflictum g. c 567 plurima hic g. virtutum signa sacerdos c 1455 sic g. forte c 1512 quodcumque mali g. iuventus c 2823 hoc. clasma. gessisse c 2257 ceu gestura est turma nepotum c 271 rem per virum Dei gestam 288, 12 scenico. ioco gestum 273, 6 magica. praestigia g. 279, 6 quod ita g. 289, 3 hoc g. ludis c 988 magno fantasmate g. c 1000 hoc scelus. crimine g. c 2598 pro mole gestorum c 857 vulnera crudeli cuspidem gesta c e IV 6, 3 gesta conversationis illius 260, 14 cuncta signorum. g. 295, 4 inclita. g. c 18 abstrusis g. latebris c 1490 cuncta. gesta c 2822 his gestis c 1602. 2382 falsis g. c 2577
- gerulus 161, 9 nominis Christi g. 66, 15. 231, 6 -rula floris 292, 6 quasi nutrix g. 501, 9 -rulum simulacri 309, 21 g. litterarum 503, 1 haec gestant -ruli c 1594 g. properant c 1602 -rulis, quos numquam noverant, gestantibus 289, 21
- gessum] -sa tristitiae c 2649
- gestamen] tanta gestamina a 29, 3 flava. gestamina 490, 15
- gestator] loculi g. avarus c 2587
- gesticulatio] puerilis ludorum g. 273, 2
- gestio] mentem. -tit pasci c 69 non g. cernere vultus c 718 g. normam aequiperare magistri c 801 fratrem. g. compellere virgo, quatenus. c 2031 hanc thalamis asciscere g. c 2180 famulas nuptis asciscere g. c 2202 g. saturare. penitralia c 2491 g. defendere vitam c 2672 fletibus incumbere -tiunt 238, 23 ut. se corporis ergastulo emigrare. -tiant 243, 16 cum tale nefas -tiet. malignus c 1850 dum sublimare tribunal -tiit c 2736 gestire 172, 19
- gesto] nomen g. a 18, 1 candentem g. medullam a 40, 2 esseda. g. cognomina a 53, 2 larem, latice quoque g. a 54, 3 milia. praecordia g. a 64, 5 digitos decies denos in corpore g. a 90, 2 cincinnos capitis. g. nullos a 100, 44 praecipuum. -tas numine nomen p c 22 quos mundus -tat a 1, 1 milia -tat. ilia c 438 ut regina gestat. crepundia c 611 g. triumphos c 636 g. verum Victoria nomen c 2358 gestat cetram Patientia contra c 2631 credula si vere -tamus pectora c 1586 -stant praecordia biblos a 89, 2 quod letum. g. penetralia ventris a 93, 5 g. vexilla Tonantis c 277 quamlibet. g. querelam c 841 loculo g. truncum c 999 auri. g. marsuppia c 1092 haec g. geruli c 1594 coronatis g. vexilla manipulis c 2023 coronati g. vexilla tropei c 2900 praesagia pacis. -tabat 65, 5 vimen dextra g. in alma c 2370 quem ad templum -tabant propinqui c e IV 1, 2 quamvis fidem. tarent pectore puram c 2292 pulchras -stabit. coronas c 260 qui vaginalis triumphus tropeum. -stabunt 253, 23 altera g. Sapiencia nomen c 727 -tavit bulga tropeum c 2564 nitidas -tare coronas c 1662 -tans in vertica cristas a 26, 5 -tantis. corpus a 87, 3 pignus caelorum terris -tante Maria c 398 -tantes bellica signa c 2462 affluentias gerulis. -tantibus 289, 21 lampadas g. 244, 12 thesaurum g. 246, 21 -tantia labara turmis c 2348
- gestus] exterioris (hominis) g. 258, 13 irrationalium -tu 76, 19 intellectualium g. 76, 20 stolidum. g. c 136 strofo. g. c 778 maculoso. g. c 1964 sacro g. c 2549 laeto. g. c 2652 corporeos titillationum -tus 260, 17 instabiles mentis g. c 2669 interioris (hominis) -tibus 230, 26 formidolosis g. 309, 11 corporeis. g. c 133 g. obscenis c 1238 castis g. c 2117
- gibbus] gibbum camellum 286, 6 vide gippus
- gigas] inormem. -antem 311, 16

- gigno] ut -nit glarea gemmas *c* 164 pampinus .
 g. botros *c* 178 -nunt qui semina saeculi *a* 63, 3
 pirrichium -nunt *a* 63, 3 spondeum *g.* 158, 18
 daetulum *g.* 192, 4 nomen saecula *g.* *c* 1459 qua-
 tenus. nec occasio corporeae virginitatis vulnus .
 -gnat 243, 6 utinam. non -nant detrimenta 204, 6
 puerperium paritura puerpera -nes *c* *e* 1124. *c* 1702
 genetricis, quae verum -nuit lumen de lumine
 petris *c* *e* 115 *g.* verum l. de l. p. *c* 1686 nos. *g.*
 natura *a* 23, 1 me *g.* tellus *a* 33, 1. 97, 1 me
 dudum *g.* onocrotalus *a* 59, 1 quae pampinus .
 g. botris *a* 78, 3 non nos Saturni *g.* proles *a* 79, 1
 summi (nos) *g.* regnator Olympi *a* 79, 5 mater
 me *g.* 77, 12 quem. *g.* patris. propago *c* 416 hoc
 g. pignus. Petrus *c* 528 quem mox ut *g.* glarea
c 786 quem *g.* Nilotica tellus *c* 1452 me pater
 et mater gelido -nuere rigore *a* 44, 1 qui sobolem
 stirpemque rudem *g.* nepotum *c* 2880 eadem
 mox -nitur ex me 77, 12 a participiis *g.* 169, 21
 integritas *g.* e carne *c* 161 e quibus. Christus *g.*
c 507 qua ex vocalibus litteris. -nuntur 79, 2
 ex hoc *g.* fomite clades *c* 2696 Africa. me fertur
 -nere tellus *a* 42, 6 progeniem. *g.* stirpis *c* 128
 me. fertur -nuisse *a* 24, 1 participia. iambum -ni
 arbitror 159, 3 genitus mundum. resolvit *c* *e* 1130.
c 1708 ruber *g.* sum partu nubes *a* 5, 3 ex pelice .
g. 302, 21 Saxonicae prolis prosapia -nitum 499, 6
 nostrae stirpis prosapia *g.* 202, 5 corde patris *g.*
c 34 regali prosapia -nitam 303, 1 -nito. nato
c *e* 11184 -nitae sine voce sororis *a* 30, 1 apud
 Siciliam -nitae 293, 20
- gimnasium] in -nasii studio 278, 24 in -nasio
 75, 5. 230, 6
- gimnicus] -nicum studium 262, 14 Christianorum
 agonem -nicorum 231, 7 *g.* exempla 231, 8 -nicis
 artibus 230, 6
- gimnosofista] velut sagaces -stas 230, 5 per *g.*
 230, 24 -istis et rethoribus 276, 23
- gippitudo 176, 10
- gippus 159, 12 corpora -pi *a* 99, 3 camellum
 perdebat -pum *c* 1497 vide gibbus
- giro] flexos scenarum -rans. orbes *a* 73, 2
- girus] per -rum *a* 48, 8. 73, 2 -rum areturi 72, 12
 in -ro *a* 53, 3. 98, 7. *c* 2902
- glacialis] ut murus *g.* 267, 9 -les Alpium saltus
 257, 16
- glacies] forma -cie (*dat.*) simillima *a* 80, 4
- gladius] ietu -dii 309, 21 applica. -dios 307, 16
- glandifer] -ris. fagus *a* 100, 49
- glans] fagos -dibus uncas *a* 84, 7
- glarea. sordida *c* 159 pallida. *g.* *c* 164 frigida. *g.*
c 221 telluris *g.* *c* 786 teretes. -reas 254, 13 in-
 ormes dodrantium glareas 489, 14 collectis in
 cumulum -reis 195, 14 in marinis litorum *g.* 273, 4
 (h)arenosis sablonum *g.* 296, 4. 484, 12
- glariger] in -geris. litoribus 267, 8
- glatillo] catuli -lant 180, 4
- glaucicomans] cum -mante oliveto 68, 8
- glaucoma] oculorum suffusio, quam Graeci *g.* di-
 cunt 195, 23 spurcae obscuritatis *g.* 253, 15 *g.* .
 suffundit ocellos *c* 939
- glaucus] -ca seges lini *a* 74, 1 ponti. -ci *c* *e* IV 1, 12
 quem. ut genuit. glarea -cum *c* 786 -co rore *c* *e*
 IV 10, 12 *g.* vigore 237, 14 in *g.* gurgite *c* 13
g. sine felle *c* 492 cum *g.* gurgite *c* 912 *g.* marmore
c 1340 *g.* glauco *c* 2333 ferrugine -ca *a* 21, 1
 -ca absinthia *a* 100, 32 marmora *g.* *c* 426 aethera
g. *c* 1066 caerula trans ponti *g.* 489, 13 in -cis.
 undis *a* 58, 4 in *g.* fluctibus *a* 100, 65 cum *g.* .
 gemmis *c* 1163
- gleba] crescentia -bae lilia *a* 100, 14 terrae -bas
a 83, 3 prata virentia -bis *c* *e* IV 10, 11
- glebula] spurci *g.* ruris *c* 165 sulcorum -bulis
 270, 15
- glesco surculus arvis *a* 94, 2 pinguior. scrofarum
 axungia *g.* *a* 100, 48 -scit de corpore stipes *a* 69, 6
 cum *g.* gramine tellus *c* 1584 heresis *g.* *c* 2698
 dum -scunt gramine rura *a* 47, 3 quatinus ger-
 men. putulans -scat 491, 15 a quo pestiferum
 -scebat semen *c* 2499 ut. -scret. tellus *c* 265 cum
 primo *g.* aevo *c* 1259. 1929 -scere. per iugera *c* 113
 -scens in saltibus *a* 78, 8 -scentium. tiliarum
 490, 4
- glis] glitibus. acerbis *c* 2725
- globulus] -os fabricans *a* 12, 4
- globus astrorum. teres *a* 100, 57 quadrati rotun-
 dus obolisci *g.* 253, 9 lunaris -bi 72, 5. 237, 5
 -bo discipulorum 493, 4 torrentes prunarum -bi
 276, 18 crepitantes clibani globos 252, 18 carbo-
 num. -bos *c* 390 assantibus titium -bis 267, 2
 ultricibus flammaram. *g.* 272, 6 sine fumigabun-
 dis flammaram *g.* 284, 4 sulfureis flammaram *g.*
 293, 10
- glomerio] concilium -rant *c* 923 *g.* ad bella falanges
c 2454 cohortes ad aethera *g.* 501, 15 dum sar-
 menta -raret *c* *e* IV 2, 24 marsum -ravet inertem
c 2438 -ror 162, 7 alumnorum numero -ramur
c 877 quorum progenies et avi -rantur avorum
c 650 nec minus. -retur virgo Iohannes *c* *e* IV 5, 1
 quamvis congerie -retur rogorum *c* 1116 iussit
 cuneum -rare fidelem *c* 1579 *g.* maniplos *c* 2704
 glomerare = se *g.* 501, 15 pariter -rantes *c* 817
 apostatarum satellitibus -ratus 239, 10 in catho-
 licorum coetu *g.* 486, 4 faustis -ratos iure catervis
c 1247
- glomus] et -ere et panuculis 236, 16 ex tereti filo-
 rum *g.* 287, 16
- gloria] dicatur *g.* patri *c* *e* 11183. 84 lucifluae.
g. formae *a* 6, 3 candida sanctarum. *g.* rerum
a 55, 8 *g.* regum *a* 91, 3 *g.* formae *a* 96, 9 sanctae
 virginitatis *g.* 234, 9 diversa ornamentorum *g.*
 237, 4 versicolor pavonis *g.* 237, 12 non fribula.
 virginitatis *g.* 245, 4 suprema resurrectionis *g.*
 247, 4 rumigerula grammaticorum *g.* 262, 9 r.
 meritorum *g.* 272, 14 integritatis *g.* 296, 1 *g.*
 regni *c* 112. 2894 caelorum *g.* *c* 119. 2824 vinea.
 constat *g.* campi *c* 177 omnipotens regnorum *g.*
c 506 sic *g.* carpitur *c* 1647 vana. *g.* *c* 2680 coro-
 nam -iae 246, 15 saecularis *g.* 500, 4 per augu-
 stam aethralis regni -iam 235, 19 virginalem
 pudicitiae *g.* 235, 20 floridam virginitatis *g.*
 236, 10 ob praedam v. *g.* 287, 12 ob potio-
 rem v. *g.* 296, 20 ob rumigerulae v. *g.* 300, 12 intactae
 v. *g.* p 321, 4 virginitatis *g.* 243, 24 ad obtinen-
 dam integritatis. *g.* 252, 9 propter virginalis pu-
 dicitiae *g.* 254, 10 surrecturi in gloriam 279, 23
 virginalem Iuliani. *g.* 280, 8 ad inclitam nominis
 sui *g.* 296, 10 ornamentorum *g.* 298, 15. 308, 12
 ad potio-rem Dei *g.* 290, 10 pompulentam mundi
g. 305, 9 dantes *g.* Deo 308, 1 (in) caelesti -ia
 240, 14. 245, 12. 293, 20 sine rubicunda gemma-
 rum *g.* 244, 22 virtutum *g.* 260, 13 de intactae
 virginitatis *g.* 319, 2 tot -ias numerabo 307, 17
- glorifico] -cant Tonantem *p* *c* 10 quatenus. .con-
 vivia. -carentur 269, 15 castimonia gratia -candis
 228, 27
- glorior] saeculariter -riatur 313, 17 frustra de
 fide catholica. *g.* 486, 16 de. carnis integritate
 -riantur 238, 17 de gratuita. gratia -rier 202, 14
 -riabitur gloriosus 269, 20 de privata munditia
 -riantes 484, 8 equitatu. -riantibus 317, 3
- gloriosus] gratulabitur *g.* 269, 20 -osa. palma
 253, 19 -osae civitatis Dei 66, 21 -osum. trium-
 phum 294, 18 ad -osam. palmam 300, 13 -osum.
 exemplar 298, 12 -osae. personas 299, 18 *g.* .
 passiones 305, 1 -osissimus. regum 65, 3 domino
 -osissimo 480, 7
- glottorio] ciconiae gratulant vel -rant vel critalant
 180, 3

- gluma] segetum -mas c9. 225
glumula] granigera spicarum g. 249, 9 septenas spicarum -las 71, 9
glus lentescens c1387 tenaci -te 252, 22
glutinat] velut visco -atum 277, 1
glutinos] -osius lentescit 75, 15
gluttio] -tit piceam.massam c357 voraciter -tire 266, 15
gnarus.lector a81, 10 g..magister a100, 81 g. cultor 269, 10 g. amator c2773 -ro.sensu c75
gracilis grandes soleo prosternere a93, 4 fragilis et -lis ingenii 74, 12 lucernae g. 480, 6 -lem. creaturarum naturam 75, 19 in g..panum a100, 60 corpore sum -li a36, 1 g..corpore senifes a93, 9 g. iunco a52, 3 g. membrorum extremitate 95, 8 cantu g. c70 g. nutrimine c788 in g..arvo c2791 g. verborum clave c2864 -les.figuras a100, 20 — -cillima.fragilitas 239, 17 ab ipsa -cillima. aetatula 312, 2 -cillimis.viminibus 233, 12
gracilentus 187, 28
graculus] garrulus.g. ater c224 -culi grinciunt 180, 7
gradatim 68, 21. 291, 10
gradior] pedibus g. super aequora siccis a38, 6 g. pedibus suffultus bis duodenis a84, 3 centenis pedibus g. a100, 68 non sola -ditur per publica strata c2574 cernua quae g. c599 g..fastu comitata maligno c2705 arce poli -dimur a8, 3 Deus. -iens per litora ponti c e IV 3, 5 per caelum g. a81, 3 per augustam . gloriam -ituri 235, 19 per portas caelestis Hierusolimae.g. 253, 21
gradus] uterque g. 243, 3 qui secundus est g. 238, 1 inferioris vitae g. 238, 6 castorum g. alter c91 secundo eunuchorum -dum 252, 7 ad inferiorem g. 241, 24 secundum castitatis g. 242, 18 sextum evangelicae beatitudinis g. 253, 10 in catacuminorum -du 260, 20 ab ecclesiastico clericatus g. 286, 17 in clericali g. 288, 5 in cunctante g. c1041 seni -dus 295, 16 -duum ordinibus 249, 6 in summo g. fastigio 272, 21 per centenos latebrarum -dus 258, 5 per septenos ecclesiae g. 295, 19 praeceteris regalium dignitatum -dibus 61, 2 septenis sacrorum officiorum g. 70, 16 a superlativis g. 186, 19 omnibus generalium virtutum g. 234, 16 tripartitis g. 248, 11 in cunctis virtutum g. 257, 9 virgineis meritorum g. 304, 6 his.g. c108
graecus] -cam litteram 81, 20 -co sermone 260, 1 graece 91, 39. 95, 6. 171, 6
gramen] purpureo.-mine a47, 3 cum glescit g. tellus c1584 nequitiae -mina 245, 16 divorum. -minum 255, 4 per -mina ruris a100, 68
gramma] titubantis g. poetae c2843. 494, 5 Christi cum -mate scedam c e IV 12, 3 caelesti g. c1132 aurato g. c1296 praesenti g. c1370 falsato g. c1382 facundo g. c2187
grammaticus] Focas.g. 79, 25. 191, 6 Prisciani -tici 74, 16 quos -tici sibi usurpare noscuntur 150, 3 Graecorum g. 74, 16 -corum auctoritas 179, 15 g. regalis 201, 5 g. parma 202, 1 g. discuplinas 232, 23 g. gloria 262, 9 g. periodos 272, 18 g. studiis 277, 3 sine g. gubernaculo 321, 2 — illustris -icae artis 194, 2 -ico dente 493, 6 artes -icas 490, 17
granatum] mala -nata 290, 5
grandiloquus] -quis assertionibus 482, 4
grando] dura -dine c2312 scopulorum g. vasta c2601
grandis] sarcina -ndis c2762 -nde constat intervallum 246, 7 -ndem.creaturarum naturam 75, 19 sarcina -ndis c2762 trucido -des a60, 7 gracilis -des soleo prosternere a93, 4 -dia membra a42, 1 — -dior. ballena a100, 65
grandisonus 184, 14
graniger] -gera.glumula 249, 9 -geris.spicis 264, 17
granum] cillis granisque rubentibus referta 236, 18 g. cittisque referta c1596 g..rotundis c236
grassator] antiquus humani generis g. 271, 10 non tulit.g. crescere famam c921 nefandi -oris 305, 10 ab Ismailitis -oribus 270, 10
grassatrix.atrocitas 261, 15
grassor 160, 21 mortales -santur funere a67, 5 cum.rabies.tirones.ingruens -saretur 282, 8 dum famis.vulgus.g. 290, 11 aliter et sorices.insectando -sari 318, 8 -sante procella a95, 8 g..turbine 238, 18 saevo g. tumultu c2080 -santia bella c2643 -santibus armis c2476
grates] immensas.g. 229, 10 reddere g. c591. 1603 g. laudesque c920 ingentes g. c1114 magnificas.g. c1974 ineffabiles.g. 489, 11
gratia] Christi g. a7, 4. c300 g. nulla datur mihi a11, 4 gratuita Christi gratia 238, 14 profeticae dignitatis g. 250, 18 divina charismatum g. 273, 1 divina g. c1081 virginitatis g. 247, 9 gratuita Dei g. 319, 4 rudis.g. c393 famosa. g. c835 baptismi g. c879 caelestis g. c1981 regenerantis -tiae 70, 4. 230, 3. 260, 19. 261, 6. 277, 9. 314, 15 caelestis g. 62, 3 parturientis g. 295, 15 spiritus paracleti -iam 64, 22 solertis ingenii g. 203, 5 per g. evangelicae praedicationis 253, 3 aethrali -tia c e IV 8, 2. c526 divina g. c e IV 13, 6. 482, 24 septiformi spiritus g. 64, 10 gratuita praecurrente g. 67, 5 supernorum charismatum g. 67, 22 exempli g. 74, 10. 84, 2. 85, 24 pro evidentioris indicii g. 78, 2 verbi g. 150, 18. 492, 16 explanandarum rerum g. 158, 17 discretionis g. 180, 19 manifestandarum rerum g. 193, 13 de gratuita divini muneris g. 202, 13 huius rei g. 203, 13. 254, 5. 278, 27. 298, 22. 302, 8. 312, 17 spiritalis castimoniae g. 228, 27 clara.evangelii g. 236, 8 de integritatis g. 245, 7 i. g. 263, 16 liberorum procreandorum g. 249, 5 virginitatis g. 249, 16 gemina.g. 250, 7 gratuita sacrosancti flatus g. 251, 5 rudi.g. 253, 25. 310, 10 praepellente meritorum g. 262, 3 ineffabili virtutum g. 265, 5 secundae nativitatis g. 284, 15 stipis g. 290, 11 impensa sospitatis g. 311, 13 aethrali ditavit gratia gratis c526 baptismi gratia fulgens c555 eximia virtutum g. fretus c797 qui . tremulos tutatur g. gratis c2658 superna . g. 477, 16 g. purae dilectionis 478, 12 pro caritatis g. 484, 10 habitandi g. 484, 18 concessa septiformis spiritus g. 502, 7 in -tiarum actione 87, 29 -tias tibi ago 264, 13
graticula 183, 6
gratis p a 9. 45. c526. 1081. 1094. 2658
grator] -tatur iure triumphis c e V 13 frustra spiritus de integritatis gratia g. 245, 7 neu g. (tyrannus) c1835 frustra de pulchritudine.inaniter g. 313, 18 genitor.g. c1491 grex . -tabitur albus c1668
gratuitus] -ta.gratia 67, 5. 238, 14. 251, 5. 319, 4 gr..munificentia 268, 10. 491, 18 de -ta divini muneris gratia 202, 12 g. libertate 276, 7 -tis epularum diliciis 203, 21
gratulo] ciconiae -tulant vel glottorant vel critalant 180, 3
gratulor] unius scematis sorte -latur 91, 38 manifestius hoc.patefactum audire g. 150, 7 ineffabili g. tripudio 230, 1 una se.comitem fore g. 246, 9 quae contribuli populo.caelesti gloria -lantur 293, 20 in caelesti contubernio -labitur, quod.. 269, 19
gratulabundus.curavi 229, 9 in caelesti gloria g. 245, 12 g..promeruit 265, 16 g. conspexit 294, 20 g. ingreditur 502, 4 virago.g. basternam linquit c1896 quatenus convivia.-bunda glorificarentur 269, 15 in supernis sedibus -bundi 240, 14
gratus] virginitas caelorum -ta colonis c175 ad -tam craterem 502, 2 ratum et -tum 320, 2 rata

et -ta 312, 16 patriarchas. supernae -tos maiestati
extitisse 236, 3 munuscula -ta a 85, 3 g. virgini-
tatis libamina 235, 1 — maiestati -tissimus 312, 8
accubitor g. c 461 -tissimum. munus 250, 22
graviter 243, 19. 253, 16. 318, 16. c 720. 1873
gravis] vindicta g. c 1839 -vi. sarcina 203, 3.
320, 18. 322, 12. 482, 3 — gravis 199, 21. 25
gravis est a summo in dextram partem descen-
dens 200, 1 — sum -vior plumbo a 100, 40 -vissi-
mam valitudinem p 299, 16
gravitas] materna -tate 270, 5
gravo] ante paenultima -vatur 181, 2 capitis. pres-
sus mole -vabor a 41, 5 cetera -vabuntur 176, 6
pastoralis curae sarcina -vatus 320, 4
gregatim 63, 14. 231, 15. 242, 4. 253, 21. 501, 17
gremium] gr. pandens a 60, 8 castissimum Mariae
virginis g. 287, 8 ad maternum. ecclesiae g. 297, 1
mentis g. c 2757 in -mio portans a 48, 3 g. tectos
fusco a 97, 10 de g. terrae c 159 quos gerit in
g. Britannia cives c 878 de g. tumuli c 1248
germinat ex g. c 1584 caritatis g. 501, 10 de
terrae -miis a 61, 1 nefandis ulnarum g. 274, 3
terdenis cuparum g. 283, 14
gressus] -su privavit egentem c e IV 2, 19 vaga-
bundis -sibus 280, 2 verborum g. 291, 80 claudos
g. ornat c 860 pedum -sus a 80, 9
grex. albus c 1668 dominici gregis 274, 10 g. do-
minici 314, 9 g. excubias c 991 excubias g.
c 1036 cum grege piscoso a 16, 2
grincio] graculi -ciunt 180, 7
grossesco] quo. palpebrae graviter -scunt 253, 16
grossus] -sae. murmura vocis a 75, 2 caricis, quae
post -sos maturescunt 155, 20 -sas. figuras a
100, 20 -sa ligna a 56, 4
gruddo] grues -dant vel gruunt vel grugulant 180, 6
grugulo] grues -grugulant 180, 6
grundio] porci -diunt 180, 14
grunnio] porcelli -niunt 180, 14 spumosis denti-
bus -nire 299, 13
gruo] grues — -uunt 180, 6
grus] arsantes. grues a 57, 5 grues gruddant vel
gruunt vel grugulant 180, 6
gubernaculum] plebis -culo potitus 77, 6 sine
grammaticorum g. 321, 2 regni Persarum -cula
tenentis 69, 19 summi pontificatus g. 70, 18
Memfiticarum gentis g. 311, 9 summi sacerdotii g.
493, 4
gubernator] Nazanzenae ecclesiae g. 262, 8
gubernio] omnia. iure g. a 100, 19 imperium. iure
-nat c e II 15. c 1693 c e III 37 caeli qui sceptrum
g. c e IV 6, 19 quas. legis censura g. a 23, 2 pro-
pria mundum ditione g. a 100, 7 regna. sceptrum
imperiale g. 65, 7 quos arsis et thesis aequali.
statera g. 151, 9 thesis. IV temporum curricula
g. 181, 1 simplum (tempus) thesis g. 182, 25
dum octies semis g. 193, 10 caeli qui sceptrum g.
c 1173 mundi dum sc. g. c 1588 populi frena.
-nant c e I 4 (oculi et caput) cetera membra g.
a 84, 2 si Parcae. fila g. c 1462 mundum qui
iure g. c 2067 quam iura naturae. g. 502, 5 quam-
vis. nes 203, 10. 12 ni soror et frater. saecula.
-nent a 79, 9 qui Orientis imperii sceptrum -nabat
273, 11 cum. -naret. sceptrum c 843 epitriti. mi-
nime -nantur 191, 19 sceptrum et regnandi mon-
archiam -nare 234, 12 mundi monarchiam. -nasse
302, 11 vitam fato fortunae et genesi -nari.
arbitratur 269, 7 mundum ditione -nans c I
totius. mundi g. monarchiam 203, 16 monarchiam
g. 293, 2. 321, 2 regnorum sceptrum g. c 2059
sceptrum -nanti 61, 4. 480, 7 Christo -nante 238, 20
Constantino orbis g. monarchiam 257, 1 Con-
stantino orbem g. 258, 19 Theodosio mundi mon-
archiam g. 267, 13 g. Domino 479, 5 -nandum.
carnis motum c 834
gula. prosternitur c 2490

gulosus] -si 170, 16 -sa. ingluvies 284, 9 -sa. in-
gluvie 266, 15 fraude g. c 2497
gurgues] quartus paradisi gurgues 65, 16. 234, 21
-gitis alveo 269, 21 g. fluente 286, 8 orthodoxiae
-gitem 491, 12 inormem Iordanis g. 250, 10 cae-
lesti -gite c e II 21 g. sacro c e IV 8, 10. c 1699
latex redundans g. a 6, 4 g. fervens a 49, 3 in
g. a 56, 6. c 410 de g. a 59, 2. c 2806 in glauco
g. c 13 cum g. g. c 912 g. g. c 233 prolapsus g.
c 868 baptismi g. c 984. 1221. 1448. 1540 ponti
sub g. c e IV 2, 7 sub g. ponti c e IV 5, 6 ab
oceanis. g. p a 20 Iordanis g. 254, 2 g. fontis
c 785 pelagi. g. c 1097 tumescens g. pontus c 1110
g. sacro c e IV 8, 10 spumoso g. p c 31 de liquido
g. c 1181 g. mundano c 1987 Christi sub g. c 559
rubro sub g. c 2482 rubicundi tumentes oceani
-gites 232, 15 undarum g. 308, 1 per vitreos
oceani g. 230, 22 aequoreas. g. 490, 12 (!) salsas
-gitum moles 267, 7 -gitibus puris c e IV 10, 12
rubri maris g. 241, 10 marinis g. 301, 13
gurgo fugax famulo 494, 1
gurgustium] -stii humilis 480, 3 flavescens cera-
rum -stio 234, 4 -ustia cellae c 1300 g. linquens
c 2241 discipulorum g. 489, 5
gurgulio] hiuleas faucium gurguliones 284, 10
gustus] mellis mulsum. -stum c 2711 mellitae dul-
cedinis g. 234, 14 nectaris et mellis mulsum.
gustus c 239
gutta] nimbois -tis c e IV 9, 8. c 1989 madidis.
g. a 3, 4 rorantibus. g. a 62, 1 stillat sanguis. g.
a 98, 3 crassis g. c 902 rorifluis g. c 2044
guttatim 231, 17. 502, 2
guttur] rubicundum. g. a 47, 4 -ture. patulo a 59, 2
casso sub g. c 2778
gypsa] g. spiris sinuata c 1431 -sae crudelitas 309, 8
talem -sam 266, 17 g. inormem c 808 truculen-
tam flamine g. c 2395 iusserat. g. migrare c 2407
torvam g. c 2434 g. superbam c 2751
gymnicus] -ca. dogmata c 620 vide gymnici

H

habena] mundi -nas c 2103 mundum qui laxat
-nis c 1250 laxis h. a 80, 3
habeo] -bet sillabas. XII 83, 15 omnes in se spon-
deos h. 84, 12 versus. quot scemata h. 85, 5
totidem species h. 87, 23 ceteros omnes dactilos
h. 89, 19 partes orationis separatas h. 93, 10
quot pedes h. 93, 11 qui utrumque in se h. 93, 15
acutus loca h. tria 200, 20 -betis. integritatem
255, 20 quod non -bent Latini 200, 14 quae
cum ita se -beant 485, 6 nomen -bebo a 50, 3
acutum accentum -bebit 173, 7 diiambus. in ante-
paenultima acutum h. acceptum 176, 6 qui
quinto loco spondeum -buerit 83, 8 si unum
dactylum h. 84, 6 apud metricos. -bentur 87, 27
in quo. pestifera confectio. -bebatur 255, 6 qui.
celebris h. 285, 5 -bere. clavem 66, 2 dicor h..
medelam a 82, 8 hanc epistolam inter ceteros.
libros h. 500, 14 eandem agri partem obtinere
et h. 503, 6 semper -bens virides crines a 69, 1
bonam vocem h. 199, 24 -bentis pedes auricalco
olibani simillimos 66, 9 tradebat nomen -bendum
a 65, 9 mi dedit -tam victix nomen h. a 91, 2
habitaculum] iocundum nobis. h. 263, 3 ad
aeterna. habitacula c 777
habitor] rudis h. 266, 9 expulso -tatore 310, 1
habito] spiritus in vobis -tat Tonantis c 151 ubi
non -tent homines 309, 14 missae sumus. tecum
-tare 263, 3 h. in domo 482, 7 praeruptis -tans
in margine ripis a 56, 1 cunctis -tantibus orbem
c e IV 12, 15 -tandi gratia 484, 18
habitus] corporea 318, 1 corporis -tudine 306, 4
habitus] (ob) sanctae conversationis -tum 238, 22.
280, 16 in tonsura et -tu 483, 5

- hactenus 250, 4. 315, 19. 320, 17. 321, 21. c 272. 478, 14
 haedus] -di balant vel bebant 180, 8
 haereo] quibus -rent agmina saeva c 2471
 haeresco] lautumiae limitibus -rescit 305, 13 -re-
 scunt labia labris 278, 10 Victoriae monitis h.
 309, 19 h. labra labellis c 1159 ut radicatam
 -resceret 277, 3
 halo] odorato ture flagrantior -lans a 100, 13
 harena] fluctivagi ponti -nae a 73, 7
 harenosus] -osis glareis 484, 12 vide arenosus
 hastatus] (angeli) -tati et scutati 262, 6
 haud] h. unquam 162, 13 h. frustra 263, 12 h.
 secus 317, 4. c 198. 774. 1367 h. facile 172, 16
 h. veror a 39, 5 h. perdens oculorum lumen
 a 65, 3 fulcior h. praepetis ala a 71, 3 h. metuit
 c 2695 h. metuam c 2835 ut tetro h. fallatur
 fantasmate c 586
 haurio] -ririt si loquelas c 1939 potum de fontibus
 hausi a 83, 2 totidem simul auribus h. a 90, 1
 caelestes fatus auribus hausit c 1277 hauserunt
 aure loquelam c e IV 8, 8 quamvis hoc nectar
 centenis hauserit urnis a 78, 7 cum volumina.
 auribus hausisset c 1132 flumina lymphae hau-
 rire c 911
 hauritorius] rota -oria 237, 8
 haustus] -tum defruti 234, 8 mortiferum poculi
 h. 255, 4 roris. -tu p a 31 lenti nectaris -tus
 a 100, 31 letiferos. -tus c 478
 heder] teretes -erum corimbo 232, 2
 heia 75, 12. 322, 3
 herba] nulla. -ba a 50, 5 -barum terrestrium 237, 19
 h. fasciculis 288, 1 -bas arborum virentes a 86, 2
 agrestes. h. c 2275 morientibus -bis c 261
 herebus] ad -bi. umbras c 455 tetrus -bi. ab astris
 c e IV 12, 6 -bum. profundum c 765 dum caput
 ex -bo tollit c 2637
 hereditarius] -iam. sobolem 233, 6 iure -io 491, 8
 hereditas] promissae -tatis 67, 22 legitima -tatis
 241, 16
 heremita] Niloticae solitudinis h. 267, 13 Anto-
 nius h. 286, 15
 heremum] horrentis -mi 285, 16 h. vastitatem
 271, 20
 heres] optatae generationis -edibus 280, 18
 heresis glescit c 2698 de nonaginta -resibus 484, 4
 hereticus] -ticae pravitate 71, 5 -tici 482, 9
 quinto -ticorum capitulo 71, 7 h. machinas 273, 8
 commetis h. 273, 14 genus quoddam h. 483, 26
 -ticos imitantur 484, 20
 herus] -ri famulatum 270, 13
 heroicus] versus h. 83, 14. 92, 7 h. versus 88, 8
 ut h. (versus) 160, 19 exámetro h. 82, 20 -ici
 exámetro 78, 17. 81, 9. 85, 30 -icae versificationis
 regula 184, 27 exámetro -ico 83, 13 h. exámetro
 249, 19 in versu h. 95, 13 in h. 183, 12 h. stilo
 479, 17 exámetro -ici 83, 3 -ica. carmina c 20
 non -icis versibus 90, 3 h. versibus 321, 7
 heros] nullus. h. a 45, 5 manet. hactenus h. c 272
 ditissimus h. donis c 299 heros c 2098 facta
 -oum 83, 1 h. res gestas 83, 3
 heu a 32, 8. 60, 6. 72, 7. 79, 10. 81, 7. 253, 16.
 c 696. 1871. 2530 heu! scelus, heu! c 2693 heu,
 heu 484, 21
 hibernus] -na castra 501, 17
 hic (adv.) c e IV 8, 1. 88, 23. c 1510. 1598. 2162.
 2751
 hic, haec, hoc] saepissime e. g. plurima hic fecit
 c 543 hic c 746. 756. 960. 994. 1374. 1380. 1455.
 1458. 1468. 1506. 1577. 1632. 1724. 2062 haec
 c 1164. 1166. c e II 13. c 1690. c e II 18. c 1696.
 1788. 1927. 2006. 2055. 2173. 2552. 2573. 2576.
 2640. 2681. 482, 8. 483, 10. 491, 16 cuius hoc
 templum c e IV 8, 18. 9, 14 hoc 291, 3. c 667.
 2028. 2257. 2586. 2598. 2833. 2868. 483, 11.
 484, 23 hoc est 64, 20. 69, 18. 70, 19. 72, 9.
 73, 15. 75, 11. 81, 13. 90, 16. 150, 4. 174, 20.
 175, 18. 179, 15. 185, 20. 191, 24. 232, 24. 237, 8.
 238, 6. 240, 11. 251, 23. 281, 15. 287, 10. 290, 5.
 319, 1. 320, 13. c 1068. 2098. 2480. 477, 7. 479, 19.
 481, 11. 493, 8 huius c 877. 482, 25. 27. 486, 4. 5.
 493, 13. 501, 3 huic c 1846 hunc c 835. 1198.
 1500. 1505. 2651. 483, 1 hanc c 1281. 1910. 1976.
 1984. 2026. 2179. 2486. 2534. 2671. 500, 13 hoc
 497, 18 499, 12 ad hoc 481, 5 ob hoc 484, 2.
 492, 6 ex hac c 1894. 2629 hoc c 1271. 483, 13
 ex hoc c 2548. 2693. 2696 in hoc 476, 7. 484, 20
 hi 252, 7 haec sunt species 179, 8 haec (n. pl.)
 c 1594. 478, 3. 477, 10 haecine 192, 31 bene
 haec (cum hiatu) p a 25 harum c 2290 hos
 c 891. 1080. 2132. 2812 his c 1460. 2283. 2699.
 477, 10 (n. pl.) hos inter c 1257 has c 665.
 2202. 2359 haec 492, 8. 493, 12 post haec a 57, 8.
 63, 10. c 1131. 1179. 1444. 1580. 1766. 1869. 2323
 his c 2456. 2899 cum his caelicolis c 2899 his
 (n. pl.) c 1220. 1227. 1602. 2382. 2392. 476, 10.
 477, 4. 481, 7. 491, 12. 500, 15
 hinc c 744. 2016. 2666
 hierophantes] hierophantarum fantasmata 279, 7
 hinnio] qui -niunt 180, 6 -nire 172, 19
 hiena] -nae hirriunt 180, 8
 hircitallus] cum effebo hircitallo 283, 1
 hironia] fraternae h. dilectionis obtentu cavilla-
 batur 493, 16 per -niam 486, 8 vide ironia
 hirco] linceo -cant 180, 9
 hirrio] hienae -riunt 180, 8
 hirsutus] squalidus h. c 349 caper h. c 2845.
 494, 4 genus vestimenti h. 166, 24 -ti rabulae
 69, 9 -tas. lanas 316, 1
 hirtus] frondibus -tis a 98, 1
 hirundo] -dines trutissant vel trissant 180, 7
 historia] verax h. regum c 1353 quadripartita.
 -riae 254, 8 ecclesiasticae h. 261, 11. 273, 10
 stilo h. 479, 17 secundum -riam 232, 20 in -ria
 ecclesiastica 197, 6 phisicas rerum -rias 165, 1
 historialiter 298, 7
 historicus] -ica relatione 68, 24. 74, 26 ab h.
 virginum r. 275, 9 in prosa h. 167, 22
 historiografus 187, 2. 232, 21. 256, 15. 269, 20
 histrio] -rionum. commenta 166, 25
 hiulus] -co. rostro 265, 15 -cas. gurguliones 284, 10
 hodiernus] usque in -num diem 260, 2
 holocaustoma] rata et grata. -mata 312, 16 me-
 dullata orationum h. 322, 15 olidus -matum
 fibras 68, 10 vide olosericus
 holocaustum 65, 2 -sta 301, 6 ut . h. litaret
 c 1503
 holus] -lerum fasciculis 289, 19
 holusculum 187, 6 vernantis prati -sculis 237, 20
 recentibus hortorum h. 288, 2
 homo 248, 19 ut h. cogatur 247, 2 exterior (h.)
 313, 16 ex -minis pecudisque. cognomine a 28, 5
 fervida h. membra a 46, 4 articulata h. voce 77, 1
 exterioris h. 230, 25. 231, 2. 313, 15 interioris h.
 258, 13 eunti ad. -minem moriturum 294, 4 tan-
 tillum h. 499, 5 item -mines loquuntur 180, 17
 ubi non habitent h. 309, 14 olidas -minum fibras
 a 94, 9 lacerans -mines c 2729 h. constringere
 possum a 83, 6
 homuncio] misellus h. 492, 8
 homunculus vel homuncio vel homullulus aut
 homullus 186, 17
 honestus] pacem -tam c 1542 corpus -tum c 1238
 honor vel honos] Demetriadis h. almus c 2163
 Christo concelebratur -nos 87, 17 apostolici.
 -oris c e V 6 capit alter -orem a 11, 4 in h.
 Priapi 94, 5 ad h. omnium sanctorum 259, 17
 da h. Deo 309, 13 vetitum. h. c 2303 proprio
 -ore c 171 cum virginitatis h. c 898 divini -ores
 c 2686 caducorum -norum c 2017

- honorō] domino. sanctorum meritis magnopere -rando 488, 2
- hora] diurna et nocturna -rarum intervalla 71, 14 nocturnis h. spatiis 287, 13 quater senas -ras 256, 6 nocturnis -ris c 2776
- hordeum] non te -deo alam 266, 11
- horno 181, 24 h. generabar a 100, 24
- hornotinus 181, 23
- horreo] quas ille adspiciens -ret c 717 sanguinis. rivos non h. fundere fibris c 1875 humanis -rent haec pabula buccis a 75, 5 cum larbam. miles non -reat c 2859 (fundus) fetoribus -rebat 307, 19 quae tibi -rebat c 633 nequaquam. palestram certaminis -ruerunt 307, 8 rugosis cornibus -rens a 86, 1 h. lumbricus a 100, 36 adeo durum et h. 84, 15 h. belva c 2391 caput -rentis. draconis a 24, 1 h. heremi 285, 16 h. chelidri 309, 4 -rentem corporis staturam 70, 3 — horrendus. clangor 252, 4 -renda irruptio 63, 8 h. seges a 88, 3 daemonis -rendi decepta fraude c e IV 4, 8 natricis h. c 550 h. Ditis c 1963 cladibus -rendae. leprae a 94, 7 h. mortis 247, 4. c 2081 necis h. c 1554 h. abominationis 502, 6 -rendi sceleris c 962 -rendum ruituri mundi terminum 70, 14 h. virum a 28, 2 h. gehennae tartarum 238, 13 h. draconem 266, 13 h. principem 317, 2 h. metum c 2614 -rendum. barbariem 72, 14 contra h. bestiam 239, 20 onus -rendum a 99, 3 bellum h. 241, 3 h. spectaculum 314, 4 h. vulnus c 451 scelus h. c 924. 2739 -renda valitudine 72, 11 cum -rendo belli apparatu 240, 18 h. morte c 290 h. cohorte c 659 in h. arte magorum c 1855 -rendi molosi c 2605 -rendos. barritus 265, 9 h. ardores 293, 13 -rendas latebras a 52, 7 h. virgas c 1067 h. clades c 1083 h. umbras c 1949 -renda agmina 242, 2 h. semina 482, 10 nexibus -rendis a 83, 6 h. cruciatibus 264, 12 rictibus h. c 1646 h. r. c 1670 dentibus h. c 2436 vocibus -rendis a 68, 2 viribus h. a 69, 4 h. faucibus c 356 -rendis superciliorum iaculis 202, 11
- horresco referens c e IV 7, 29 nec. squalores -scit 301, 12 -rescens. commercia carnis c 465 nec suasionem verborum. -escas 281, 12
- horreum] in exhausto caelestis regni -reo 265, 1 -reis caelestibus 282, 6
- horribilis] in vertice. -bili 68, 3
- horridus. -haud vereor a 39, 5 h. depromo a 75, 2 h. fluxus c 822 h. Mavors c 1548 horrida a 49, 1 -da membra p a 4 h. discrimina 255, 8. c 1748 h. examina 283, 3 h. ulcera c 558 h. certamina c 1258 h. vulnera c 2641 h. spicula c 2701 — horridior ramnis a 100, 26
- horrifer] -fera. ira c 296
- horrisonus] fragore -sono 261, 12. 300, 22 -sona. tonitrua 256, 12 viribus. -sonis a 2, 3
- horror] -rem belli. metuentium 240, 7 h. deserti. tolerans 287, 10 ut magis h. sentiret c 1825
- hortamentum] inauditis blandimentorum -mentis 281, 2 clandestinis verborum h. 285, 10
- hortor] unitatem. rectae fidei sectatores psalmista -tatur 482, 7 quidam. -tantur patrem, ut. . 278, 11 in vertice. conglobatos h. ad bellum 242, 2 turmae h. iuvenem. depromere c 1415 instanter -tante prorsa 230, 22 Paulo necnon h. Iohanne c 2083 -tandae suasionis 281, 3
- hortus conclusus 292, 5. c e II 20. c 1698 quos h. germinat c 1583 -torum holusculus 288, 2
- hospes a 56, 1 laudabilis h. a 34, 1 hospes hospitibus praebens umbracula lecti c 2516
- hostiae] viventis -iae 274, 23
- hostis] strofosi -stis 270, 9 -sti. nocenti a 75, 11 funestum. -stem a 81, 8 devicto -ste c 853 ex h. c 2097 -stes, qui putabantur. obtruncati 240, 25 barones et h. 483, 7 saevissimis -stibus 240, 8 devictis aemulorum h. 248, 4 nec concedas truden-
- dendos h. p c 13 explosis h. c 863. 2430. 2673 h. innumeris c 2077
- hostiliter 274, 9. 303, 5
- hostimentum 193, 26 h. id est aequamentum vel exagium trutinae 149, 16
- huiuscemodi 72, 2. 74, 9. 86, 31 (bis). 90, 5. 91, 8. 94, 5. 179, 4. 183, 13. 191, 19. 194, 6. 201, 13. 202, 5. 233, 9. 243, 23. 263, 4. 269, 15. 276, 16. 294, 1. 298, 17. 318, 2. 11. 482, 11
- huiusmodi 83, 2. 93, 13. 201, 16. 233, 9. 273, 21. 294, 8. 203, 14
- humanitas] -tatis obsequium 267, 15
- humanus] genus -num a 63, 1. 86, 16. c 922. 1249. 1639. 1688. 2503 h. iudicium 253, 17 h. consortium 269, 18 -na diligentia 247, 25 -nae. naturae c e IV 7, 28. 241, 20. 255, 6. 316, 15 h. cognationis 74, 22 h. locutionis 77, 4 h. fragilitatis 247, 19 h. corruptionis 287, 8 h. liberalitatis 290, 2 generis -ni 86, 14 h. g. 248, 9. 271, 10. c. 84 (contra) fas -num 312, 18 vultu -no 253, 12 -na specie c e IV 10, 17 -nis. buccis a 75, 5 h. faucibus 234, 12 vocibus h. c 56 visibus h. c 664 usibus h. c 2691
- humidus] h. in fundo a 56, 5 -mida. per litora a 37, 2 h. caerulea ponti c 423
- humilio 174, 6
- humilis. satellis c 2752 h. virgo c 2759 gurgustii -lis 480, 3 -millima prece 267, 10
- humilitas] -tatis cercilo 239, 6 h. materia 243, 7 h. cautela 246, 5
- humo] fossarios, qui corpora -mant 174, 27 cadaver. nondum in sarcofagi theca -matum 183, 10 cadavera in cuniculo subterraneo. -mata 279, 22
- hyada] hyadae 73, 1
- hyfen 199, 21. 200, 13. 15. 201, 2
- hypodiastoli 199, 22. 200, 13. 16. 201, 3
- hymenaeus] -naei commercio 278, 22 vetitos regalis tori -neos 254, 4

I

- iacintinus] tonica coccinea sive -ina 318, 2
- iacinthus] ex auro, -tho, purpura fulsisse 244, 19
- iambus 151, 12 de iambo 157, 15 -bo 158, 6 -bum 159, 3. 7
- iambicus 82, 20 -ici pedis 157, 16 -ici pedes 158, 23 -icis legibus 157, 19
- ibex] ibicum 155, 20
- ibi 84, 20. 88, 22. 315, 3
- ibidem 270, 15. 308, 22. c 852. 476, 2
- iconisma regale 322, 4
- ictus] -tu gladii 309, 21 in -tu et atomo 63, 2. 264, 19 stipitis. i. c 1320 momentaneo i. 477, 11 cruentis verborum -tibus 275, 2 diris sagittarum i. 276, 60 durissimis verborum i. 307, 14 i. argutis c 1217
- idcirco c e V 11. a 50, 3. 68, 3. 70, 29. 75, 1. 77, 16. 81, 5. 82, 2. 151, 16. 162, 17. 173, 22. 174, 19. 182, 28. 203, 28. 239, 20. 268, 3. 281, 1. 317, 11. c 134. 276. 327. 379. 421. 435. 444. 466. 534. 555. 780. 839. 1104. 1186. 1357. 1483. 1496. 1517. 1645. 2214. 2218. 2258. 2293. 2304. 2419. 2439. 2534. 2541. 2558. 2563. 2586. 2741. 476, 5. 478, 3. 491, 16. 499, 6. 501, 1. 503, 4
- idem] Zelotes necnon Cananeus i. c e IV 11, 1 i. numerus 64, 2 i. (senarius) 82, 20 idem (Arator) 93, 2 i. Paulinus 96, 12 i. pes 170, 1 rursus i. 173, 2 i. succumbit 193, 12 dedasculus i. c 567. 1643. 2154 ceu prodidit i. c 1634 i. translator c 2148 i. apostolus 483, 5 i. psalmista 497, 18 cum eadem. imbueret 301, 3 hoc idem 93, 32 i. quod exametrum 94, 8 eiusdem genetrice 304, 7 e. pudicitiae 321, 8 e. natricis 489, 4 e. sodalitatis cliente 493, 1 e. eloquii divini 500, 11 eidem 301, 4 eidem. gubernacula tradidit 311, 9 ad

- eundem (pedem dactilicum) 164, 6 numerum eundem *ce* V 9 ad e. Theophilum 302, 8 e. redemptorem 243, 2 vatem e. *c* 1646 eandem pedis regulam 167, 4 e. tradidit depravandam 301, 25 ad e. virginem 303, 13 e. agri partem 503, 5 per idem tempus 302, 11 ortu. eodem a 62, 7 e. modo 169, 4. 232, 9. 292, 2. 490, 15 ab e. 258, 13 in eadem cripta 309, 16 e. possessione 503, 6 idem opifices 322, 3 i. scismatici *c* 996 haec eadem. bachium reformabunt 170, 8 per ordinem eorundem scematum 85, 29 e. spirituum 241, 25 earundem specierum 85, 6 solutio e. passionum 95, 3 natalicia e. 308, 8 e. apostatarum cicatrices 302, 1 easdem. sequipedas 305, 10 isdem (= indisruptis vestibis) 75, 14 i. ternis testibus 164, 6 temporibus i. *c* 844 ex isdem a 72, 2 ab i. 291, 11 eadem 301, 3
- identidem 307, 18
- ideo 83, 11 (*bis*). 243, 2. 477, 18. 494, 12
- idolatria] -iae lapsum 250, 10 fallacis i. 258, 8
- idolothitum] profanae gentis i. 64, 14
- idolum] i. colebat *ce* IV 8, 13 India i. coluit *ce* IV 9, 13 aurea. i. regis *c* 376 i. fracta *c* 1541 i. spurca *c* 1865 lurida. i. *c* 2394 -lorum culturae 266, 2 ad nefandas i. culturas 301, 22
- idoneus] immunitatem. -neam 264, 8
- igitur a 81, 9. 123, 11. 291, 7. 294, 5. 303, 6. *c* 60. 108. 450. 468. 947. 1125. 1262. 1673. 1794. 1830. 1965. 2040. 2132. 2290. 2359. 2382. 2392. 2446. 2468. 2623. 2812. 481, 7. 16 Quid igitur? 88, 19 *primo loco*: 70, 6. 75, 16. 81, 9. 234, 9. 246, 4. 20. 256, 20. 259, 3. 260, 2. 269, 2. 273, 7. 277, 3. 283, 13. 294, 17. 308, 9. 312, 10. 319, 28 *tertio loco*: 269, 17
- ignarus] -arum populum *c* 579 metricae artis -ari 184, 18 -naris auscultatoribus 264, 4
- ignesco 172, 11 -escunt. corda *c* 1814
- igneus] -nea. sidera a 92, 10
- ignicomus] -mis. ab astris *c* 388
- ignifer] -ras. coruscationes 300, 23
- ignipotens 178, 5
- ignis] quamlibet. nec arsisset. i. *c* 704 i. edax *c* 1429 flagrans. i. *c* 1990 infernus. i. *c* 2623 torridi -is conflatorem 71, 20 flammis. i. *c* 1998 indurescit ad -nem a 67, 9 ni dempserit -ne a 27, 4 i. proprio 77, 3 caeco. i. 305, 17 i. potentem *c* 1349 torrebant i. puellam *c* 1752 spurco. i. *c* 2225 quamquam. assarent i. tenellam *c* 1822 -nium imbribus 293, 12 calidos. per -nes a 19, 3 applica i. 307, 16 i. et macheras *c* 2311 i. opposuit tumbarum *c* 1776 -nibus in mediis a 15, 1 i. ardescens a 49, 3 i. atris a 54, 5. *c* 919 i. innocuis *c* 1755 ferverescens i. *c* 1771
- ignitus] -tis. favillis *c* 953
- ignorantia] stolidae. -tiae 84, 23 futurarum -tiarum 259, 4
- ignoro] -rat, cui congregat illa *c* 2583 -rans, quod. traheretur 317, 19 veritatem -rando 482, 26
- ignotus] -ta saeculis. natura 313, 8 -tis. parasitis 290, 4
- ilia] marcida praecordiorum i. 155, 18 i. Arii 272, 19 i. vestra *c* 150 mitia. i. *c* 438 nec timor i. pulset *c* 2373 imis praecordiorum ilibus 243, 19 i. almis *c* 1292
- ilex] non spernitur i. a 84, 9
- ilico 288, 12. 289, 15. 295, 12. 299, 9. 301, 10. 305, 10. 307, 11. *c* 358. 2399. 489, 9
- illaesus] -sae virginitatis 246, 20. 253, 22 i. puritatis 263, 5 quem. -sum protexit 310, 17 ab omni. machina -sam 294, 14 -sa. venustate 307, 22 -sos litoribus restituit 276, 15
- ille *c* 821. 1229. 1536. 1651 illa 246, 9 sq. *c* 2583 illud 64, 24. 490, 5 illud non omittendum reor, quod *c*. *con*. 258, 11 illud, quod *c*. *con*. 484, 6 illud. quod *c*. *ind*. 490, 5 virtutes illius amplae
- (-as) *c* 773. 856 illius *c* 2214. 500, 5. 12 illam *c* 1765. 485, 2. 497, 15 illo 86, 20. *c* 983. 501, 6 in illis 482, 5
- illecebra] carnalis. -rae 253, 14 corporalis i. 262, 12 ab -rarum colludio 251, 2 lenccinantes vitae praesentis -ras 305, 9
- illecebrosus] -oso. lenocinio 278, 12 coniugii -osa consortia 233, 4 -osis stimulis 297, 19 i. -nexibus 312, 4
- illegitimus] -mo. vinculo 312, 1
- illibatus] virginitas spurcitia carnali -ta 299, 2 -tae castitatis 256, 9 i. virginitatis 302, 19 munus -tum servavisse 267, 18 -ta virginitate 311, 11 illic *c* 2883. 2887. 2893
- illicio] quod. pecudum exta illexit 68, 10 -lexerunt 175, 3 imperator commentis hereticorum -lectus 273, 14 garrulo verbositatis strepitu -lecti 478, 4 illicitus] -citur fore 483, 20 — -cite perpetrasse 239, 3
- illine 283, 11 istinc illincque 490, 11
- illiteratus] literatam, -ratam (qualitatem) 179, 15 illuc] ut. i. eat 259, 12 istuc illucque 490, 11
- illucesco] gratia. -luxit Romanis arcibus *c* 556
- illusio] algarum -ionibus 203, 11
- illustris vir desideriorum 69, 14 i. ille, qui dicebat 202, 14 i. contionator 319, 29 i. sacerdos *c* 601 i. lector *c* 1131 hic pater. i. *c* 1577 proculus i. *c* 1846 -ris. turma *c* 1633 vas electionis -re 66, 14 -ris patientiae 64, 2 primitivae -risque familiae 67, 7 i. grammaticae artis 194, 2 i. Agnae 298, 12 -rem. vitam *c* 245 i. palmam *c* 705 i. Christi familiam *c* 1914 i. Agnam *c* 1931 tres. -res. sorores *c* 2196 i. sponsalia iura recusant *c* 2285 vexilla. -ria p a 19 -rium poetarum 169, 11 i. puellarum 299, 18 — clarius et -rius 263, 8
- illustro] o quam splendida. acies -rat 253, 14 domum. sol -ret *ce* III 67 regulam luculente -rasti 199, 11 qui. Indiae provincias. evangelicae praedicationis lumine -ravitt 255, 18 lanternae claro lumine -rantur 66, 14 licet solis splendor mundi rotam. -rare credatur 237, 6 lichinus -rans. latebras *c* 213 luminaria. caliginem -rantia 253, 4 forpulis. latibulum -rantibus 84, 24 divina -ratos gratia 482, 23
- illuvies] carceris -viem 283, 6. *c* 440 i. mundi nefandam *c* 1930
- imago] auri flaventis i. *c* 160 crudescens mortis i. *c* 2081 -ginis altae *c* 336 priscae legis -ginem 64, 23 varia -gine. pennae a 31, 2 diversis -ginum thoracibus 244, 15 nobilium. i. 322, 1
- imber] -bre superno *c* 390 verborum. i. *c* 1988 ut fuerant -bres *c* 264 roscidis sacrorum dogmatum -bribus 66, 16 ab arcendis i. 156, 1 inexhaustis dogmatum i. 234, 22 lacrimarum i. 238, 23. 485, 3 ruituris ignium i. 293, 12 divinae potestatis i. 294, 17 densis. lapidum i. 298, 5 saxorum i. 314, 4 nimborum i. *c* 9 i. aeternis *c* 463 rorifluus. i. *c* 1907 tenebrosis i. *c* 2045 repentinis i. 502, 1
- imberbis 196, 22
- imbrex quod ab arcendis imbribus dicitur 156, 1 -brice rubra *c* 647 rubris tegularum -bricibus 262, 5 dactylicis metrorum i. 321, 10
- imbuo] nobis normam. virginitatis -buit *c* 326 i. hos saeculi doctrina medelam *c* 1080 cum eadem. sobolem. disciplinis -bueret 301, 4 quos. -buerat scripturae dogmate praesul *c* 1057 cum. pedagogis traditum. philosophorum disciplinis -buisset 380, 12 vallare -butus fuerat *c* 1037 sacris i. sagminibus 491, 12 dialecticis artibus -buta 278, 17 litteris liberalibus i. 296, 16 transmarinis litterarum caracteribus i. 304, 5 futurorum prodigiorum arcanis -butum 310, 18 divina -buti magisterio 67, 3 instrumentis medicinalibus i. 275, 18

- imitor] fiscellos -tatur evangelicos 291, 5 hereticos infelicitur -tantur 484, 20 quod auctorum. tonsuram -tentur 482, 23 quem aemulans his verbis -tabatur 89, 2 mulso -tantia gustus c 239 normam. -tandi 484, 17
- immaculatus] -tam. victimam 299, 14 -to (corde) 292, 22 -ta matrimonii contubernia 235, 22
- immanis immanitas 196, 16
- immarcescibilis] -bilis pudicitiae 269, 3 -bilem. salutem 61, 6
- immaturus] -rae mortis 299, 9 -ra. funera 309, 5
- immensus] pietas -sa Dei 88, 16 -si luminis 299, 1 -sae proceritatis 251, 13 -sum. orbem a 71, 2 i. mole tyrannum a 74, 4 (Iovem) i. a 79, 2 chaos i. a 79, 10 i. pudorem c 2785 -so terrae motu 500, 18 ex -sa multitudine 233, 13 -sos. corporis artus a 99, 5 i. botros c 178 -sas. grates 229, 9 -sis. fluctibus a 92, 7 i. laudibus 235, 20. 255, 25. 310, 13 — premit -sum (adv.) a 99, 4
- immergo] se. gurgitis alveo. -merserunt 269, 22 marinis gurgitibus -mersum 301, 13
- immerito 64, 14. 65, 15. 72, 16. 242, 6. 310, 20. c 1311. 1780
- immineo] -nens desperatio 477, 13 -nentis famis 291, 2 de causa nostrae necessitatis -nenti 503, 2 -nente metu mortis 88, 26
- immisceo] -scens. verba a 95, 6
- immo a 25, 1. 230, 2. 232, 25. 245, 4. 13. 261, 6. 281, 3. 287, 18. 301, 18. c 1040. 1218. 1658. 2037. 479, 9. 484, 10. 489, 5. 490, 7. 18. 497, 21 vide etiam quinimmo
- immobilis] turmas -biles manere fecit 288, 11
- immundus] -dis. porcis 484, 11
- immunis 196, 15. c 2072 -nis. voluntas c 148 i. virgo c 750 a tam flagitiosis facinoribus -nem 273, 17 i. castitatem 299, 12 quam Christus. reddidit i. c 585 veraciter -nes 253, 19 i. artus c 2157 ab omni spurcitiae sentina. i. 239, 4 i. ab omni spurcitia 251, 1 anthletas Dei. i. 284, 4
- immunitas 196, 15 carnalis pudicitiae i. 245, 22 securae -tatis 246, 3 -tatem ad promerendas. infulas idoneam 264, 7
- immutatus] sillaba -tata 171, 12 sententia i. 479, 16 -tatis ordinibus 243, 10
- impavidus praedicator 295, 18
- impedimentum] diversa -torum obstacula 81, 3 i. obstaculis 476, 4 i. obstacula 478, 16
- impendo] i. pocula Bacchi a 78, 1 quatenus. arbiter. -dat praemia vitae c 2019 quatenus i. . alimenta misellis c 1590 ut puellulas ad patrociniū vitae -dant 309, 16 fructuosum. munusculum. -debat 290, 5 difficultatis veniam -dite 476, 6 immensas. grates -dere 229, 9 morbis i. curam c 1083 basilicis -dens rura c e III 6 -dens basia buccis a 80, 8 aegrotis i. munia vitae c 700 i. oscula buccis c 2186 civibus i. palmam c 2408 -pensa. gratia 311, 13
- imperator 203, 26. 258, 23. 259, 4. 273, 14. 275, 1. 293, 2 -toris pittacia 308, 18 i. Constantini 258, 11 -tori 306, 8 ab uno -ore 249, 1 serica -orum trabea 236, 17 i. decreto 283, 13 praeteritis saeculorum -toribus 203, 24 ut ab i. -fiscaretur 277, 16
- imperfectus] tempore praeterito -to 180, 24. 193, 5 tam praeterito perfecto quam i. 192, 14 ex duabus (dictionibus) perfectis -tis compositae 200, 15 infectum atque -ctum 316, 16
- imperialis] sceptrum -le 65, 7 -lis ypodromi 274, 17 sceptris -libus 235, 4. 305, 4
- imperitus] -ti et metricae artis ignari 184, 18
- imperium Saxōnum c III 37 mortis i. 69, 4. 247, 4 regis i. 234, 1 tyrannicae potestatis i. 239, 8 apud occidentis i. 303, 10 execrandum i. 307, 1 post Romae i. c 523 i. mundi c e II 15. c 1693. 842. 2060 i. amplum c 1039 i. ponti c 1339 patris i. c 1374 regit i. c 1588 i. nefandum c 2418 sprete sceptrum -rii 68, 8 regalibus i. sceptris 77, 6 florentis i. 203, 16 Orientis i. sceptrum 273, 11 i. sceptris 295, 2 sc. i. 302, 21 florentis i. 311, 9 Israhelitici plebis i. 491, 9 quibus -rio parentibus 309, 17 -rio patris a 63, 5 i. regni sceptrum regebat a 99, 2 rigido praecepti i. 247, 15 i. terrente 256, 5. c 371 castimonia, cuius i. petulantia refrenatur 264, 8 terrificae iussionis i. 267, 1 urgente. grascatoris i. 305, 10 i. fretus c 339 i. veterum c 894 i. regetur cum. orbem c 1869 -iis procerum c 480
- impero] sanctos. carnifex -rat duci 284, 6 i. regem sacerdos, ut c. c. 601 i. Augustus (infantes) vexare c 1058 i. cadaver. surgere c 1410 famulas. tortor imperat. constringere c 2331 buculam -rant deglobere 279, 10 iactari -rantur 307, 22 -rante Augusto 274, 21 i. Dioclitiano 306, 19 i. Silvestro 258, 25 a berna, ne abigerentur, i. 260, 11 -rantibus Valeriano et Galerio 307, 5
- impertio] malagma. -tiendo 276, 2
- impeto 166, 4
- impetro] imperatoris pittacia -trant 308, 18 possessio. a Christo. -tratur 247, 24 quatenus optata -traret conubia 298, 16 textum -trare 321, 16 veniam -trandam reor 318, 24
- impetus] Scithicae gentis -tum 303, 4 pernici volventis sperae -tu 72, 4
- impingo 172, 7 cum. stuprum. -gere moliretur 297, 19 -gentes 175, 14
- impiger. ille c 1229
- impius c 379. 1050. 1104. 1870. 2201 -pia. flagra c 1256
- impleo] -lent latratibus auras c 575 vatem praesagmina. -lebant c 305 ut illud veraciter -leretur 316, 5 defruto. viscerum receptacula. -lere 231, 18 regis imperium i. 234, 1 execrandum i. i. 307, 1 ingluviem ventris. piscibus -lens c 223 -lentes. praecepta tyranni c 257 de his -lendis 500, 15
- implico] perniciter -cans orbis orbibus 230, 20
- imploro] suppliciter i., ut. . 201, 23 Dei patrociniū -rant 289, 20
- impono] culmen -nam 321, 11 structuram. robustissimae petrae -suit 296, 6 -nens torres in turribus a 92, 9
- importunitas] obstinatam -tatem 285, 8
- importunus gastrimargiae draco 241, 4 -na Iudeorum garrulitas 252, 4 ad -num proclium 241, 2 -na. frivola c 2668 -nis precibus 247, 23. 267, 19 — -ne 300, 20
- impostura] sine -rae et falsitatis frivolo 155, 3
- impraesentiarum 193, 15
- imprecor] ut dudum. procax. -caretur 272, 8
- improbis] pignora. -ba a 1, 3
- improperium] in scaevo. calumniae -io 297, 14
- impropero] cum gentiles gentilibus. opprobrium legantur improperavisse 316, 19
- improvisus] ex i. 260, 8
- imprudens c 937
- imprudencia] frontosam elationis -iam 317, 21
- impudens] demens et i. procax 272, 7
- impudentia] frontosa mechorum i. 298, 23
- impugno] belliger -gnans elefantes. sterno a 60, 5 ad -gnandam. aciem 241, 20
- impunitas 192, 24. 196, 17
- impuritas] fetida -tatis sentina 253, 17
- imputribilis] -lis naturae 237, 17
- imus pes 83, 12 ima petens a 41, 6 cum stirpibus imis a 83, 3 i. praecordiorum ilibus 243, 19 i. praecordiis 476, 9
- in praepositio 196, 11
- in c. acc. saepissime e. g. in te c e II 26. c 1704 credidit in Christum c e IV 6, 19 — a 62, 5. 68, 2. 96, 10. 100, 60 vivens in aeternum 62, 2 in

- aevum *ce* II 24. *c* 1703. 75. 24. *c* 240. 1726. 1778. 2061. 2085. 2143. 2215. 2511. 2794. 2876 in holocaustum concrematae 65, 2 — 90, 14. 259, 14 — in tantum ut... 283, 16. 304, 3. 305, 17. *c* 1539. 1858. 1891. 2389. 482, 9 in tantum (= adeo) *c* 964 — 239, 11. 13. 250, 3. 251, 14. 253, 10. 254, 14. 17 (*bis*). 255, 10. 259, 5. 14. 263, 15. 264, 20. 265, 4. 267, 9. 271, 3. 8. 272, 20. 278, 3. 279, 9 (*bis*). 13. 25. 283, 2. 19. 284, 5. 285, 19. 288, 6. 294, 16. 298, 1. 8. 301, 9. 303, 19. 307, 2. 309, 25. 313, 7 in tetra tartara 247, 5. 285, 19 in sponsi obviam 304, 22 foveam in atram *c* 17. 364 — *c* 822. 876. 911 in commune *c* 920. 481, 7 — *c* 1073. 1098. 1108. 1117 in tenebras *c* 1140. 1230 — *c* 1318 in praeceps 293, 10. *c* 1337. 1773. 2656 — *c* 1360. 1364. 1367. 1391 in latebras *c* 1398. 2866 — *c* 1426. 1422. 1480. 1541 in Latium *c* 2149. 2680 — *c* 2323. 2362. 2386. 2400. 2425. 2465. 2570. 2580. 2588. 2638. 2661. 2847. 2903. 489, 3. 494, 4
- in *c. abl. saepissime e. g.* in arvis *c* II 19. *c* 1697 in adventu gaudet *ce* III 26 in Effeso *ce* IV 5, 17 in Delo *a* 79, 3 in Pathmo 235, 15 in Roma *c* 2051. 2352 in urbe Roma 257, 7 — 259, 9. *a* 3, 2. 26, 5. 48, 5. 65, 2. 78, 8. 82, 1. 85, 5. 91, 2. 164, 1. 65, 18. 67, 8. 69, 17. 71, 2. 17. 74, 24. 76, 17. 79, 18. 83, 11. 13. 84, 11. 12. 85, 15. 86, 2. 6. 20. 21. 27. 87, 9. 13. 23. 31. 88, 19. 89, 11. 13. 14 (*bis*). 93, 15. 94, 10. 11. 13. 95, 16. 96, 9. 156, 13. 21. 163, 11. 15. 20. 25. 164, 1. 166, 15. 16. 17. 167, 1. 22. 168, 6. 15. 169, 9. 172, 17. 173, 21. 175, 4. 176, 5. 203, 18. 28. 204, 8. 230, 9. 13. 231, 3. 232, 16. 234, 2 in catalogo charismatum 234, 16 — 235, 16. 237, 10. 238, 3. 12. 15. 239, 7. 240, 16. 242, 1. 243, 6. 21. 244, 7. 245, 10. 12. 246, 15. 21. 247, 3. 5. 6. 8. 12 in Galgalis 250, 8 in propatulo 250, 14. 251, 21. 252, 2. 3. 10. 19. 253, 1. 4. 254, 2. 4. 259, 3. 6. 7. 9 (*ter*). 11. 13. 16 (*bis*) in monasterio se conclusisset 268, 3 in nomine domini 268, 14 in n. Iesu Christi 290, 13 in reciprocis conflictibus 274, 18 in superno municipio 275, 11 in primaevo rudimento 280, 10 in sabbatis et in sindonibus 284, 16 in annis iuvenilibus 285, 6 in veritate 302, 6 in orthodoxorum bibliothecis 303, 11 in quibus debachatur 306, 2 in basileon 311, 20 in aethra *ce* IV 1, 2. 314, 11 in LXX. translatoribus 317, 6 in sancta synaxi 322, 14 — *pc* 3. 4. 5. *c* 61. 773. 792. 878. 907. 916. 918. 1078. 1103. 1188. 1245. 1246. 1263. 1295. 1297. 1303. 1346. 1347. 1362. 1363. 1376. 1379. 1382. 1393. 1405. 1423. 1448. 1456. 1464. 1587. 1627. 1652. 1667. 1688. 1734. 1747. 1756. 1769. 1823 doctus in arte *c* 1855. 1925. 1929. 1947. 1973. 1979. 1981. 2012. 2018. 2082. 2140. 2155. 2172. 2192. 2209. 2219. 2260. 2287. 2298. 2317. 2325. 2370. 2375. 2380. 2410. 2438. 2499. 2504. 2522. 2531. 2684. 2791. 2795. 2798. 2800. 2810. 2837. 2857. 2867. 2902 in domino 475, 3. 476, 2. 7 in votis est 478, 15. salutate in Christo 478, 5 in Christo salutem 479, 2 in quis 479, 10. 21 — 479, 18 optabilem in domino salutem 481, 3 — 4. 15. 482, 2. 3. 5. 10 (*bis*). 20. 483, 2. 4. 6. 7. 9. 11. 12. 15. 16. 484, 4. 9. 20 (*bis*) in aethra 485, 15 — 18 (*bis*) 486, 4. 8. 17 (*bis*). 488, 2. 489, 4. 11. 490, 8. 491, 1. 2. 14. 492, 10. 15. 17. 493, 2. 7. 497, 13. 499, 14. 500, 1 (*bis*). 10. 15. 502, 11. 15 — in domino dominorum 502, 17 — 502, 18. 503, 4
- inaequalis] -li annorum corona 73, 13
- inanimalis] ad -le 77, 10
- inanis] spe -ni *c* 2695 strofa i. *c* 2719 basternam linquit -nem pergere *c* 1896 spes. -nes 248, 8 secundum. i. traditiones 484, 23 — inaniter 303, 18. 486, 16
- inarticulatus] articulatam, inarticulatam (qualitatem) 179, 15
- inauditus] -tam. sententiam 203, 23 -tum crimen 271, 13 -ta. strage 68, 3 -tis. hortamentis 281, 1
- incandesco] cum ardor -duisset 307, 6
- incantatio] -tionum carminibus 301, 17. 310, 3
- incarnatio] futurae -tionis cunabula 236, 4 dominicae i. 486, 1 de divina -tione 251, 7
- incarnatus] -tum Dei verbum 74, 20. 242, 20 -ti verbi 312, 11
- incassum 246, 6. 306, 12. *c* 2256
- incautus] quae. opprimit incautum *c* 2647 -tos quosque 311, 4. 321, 2
- incendium] de torrente -io 283, 28 nec. vincunt -ia limphae *a* 54, 4 flammivoma camini i. 252, 15 flagrantis c. i. *p* 276, 19 torrida i. 293, 6. 301, 16. 307, 2. *c* 389. 804 Aetnaei montis i. 293, 9 (*in*) i. 294, 16 nulla. i. *c* 1208 ructant i. flammis *c* 1424 crepitant i. flammis *c* 2620 supernis. -diis 249, 18
- incendo] fibras. -dere flammis *c* 1852 -censum. turificatur 322, 18 flagrantis -si 250, 22
- incentivum] carnis -va 297, 19
- incentor] bellicosus i. et fautor certaminis 289, 8 quidam i. *c* 1555
- incertus] -to genitore *a* 28, 4 -ta matre *a* 30, 5 -tas. fabulas 313, 13
- incestus] -ti lupanaris 297, 17 universum falsae garrulitatis -tum 274, 1 circa temeratum spurcae Proserpinae i. 479, 13
- incestum] -ti crimen *c* 1868 i. crimine 298, 4. *c* 1953
- incestator] petulcus i. 280, 2
- incesto] fratris. thalamum -tans *c* 443
- inchoativus] -iva forma 158, 10 -ivum 156, 7. 197, 2 a forma -iva 177, 22. 187, 15 -iva 172, 11 i. verba 168, 17 ab -ivis speciebus 191, 10
- inchoo] a qua (littera) sequens orationis -oat pars 194, 21 littera, quae sequentem i. orationis particulam 196, 2 si sequens pars a vocali i. 197, 13 a prole veneranda Dei -oans 68, 20 -oante tertia. aetate 312, 20
- incipio] -piat celebrare viros. pagina *c* 1076 si a digamma verba -piant 198, 1 -pam potiora *a* 29 verba a vocalibus -pientia 197, 24
- inceptum] omnibus machinamentorum -ptis 306, 18
- incircumscriptus] spiritalis et -pta necessitudo 74, 19
- incitamentum] peregrinantis vernaculae -to 70, 2 blanda sermocinationis -ta 311, 2
- incito] pubertatis indolem ad culturam Christianae religionis -tavit 302, 14
- inclementer 307, 21
- inclementia] gelidae mortis -tia 261, 6
- inelino] -nat colla sacellis *c* 1055 statum cordis i. 301, 15 quos. vergunt et -nant 151, 13 ut militem Christi. ad thalami copulam -narent 278, 15 ut. iuvenuli affectus. i. 281, 3 ad tori contubernia -natur 300, 4 cernulus -nabatur 69, 11
- inclitus ille Theodosius 203, 15 itidem i. 265, 6 i. Cyprianus 316, 13 i. dedasculus 320, 12 i. magister *c* 1631 (virginitas). sanctos -ta comit *c* 183 i. haec fuerat *c* 1927. 2173 i. proles *c* 666 -ti lapidis 66, 19 i. militis 276, 22 -tum. triumphum 317, 12 ad -tam. gloriam 296, 10 ad -tas. personas 291, 9 -ta. gesta *c* 18 i. tropea *c* 2096
- includo] filium. -dit 277, 14 quamvis. tumba. artus -dat *c* 2345 ex quo. se monasterio -sisset 283, 14 martires. ter denis cuparum gremiis -duntur 283, 14 in. carceris fundo. virgines i. 307, 19 quamvis inclusus. tortoribus esset *c* 363
- incolatus] ad -tum 233, 11 ab -tu externi ruris repatrians 490, 3
- incolo] Scithica regna horrendam -lunt barbariem 72, 14 terram repromissionis. -luit 241, 14
- incolomitas] -tati pristinae 276, 4. 286, 1. 299, 17 se. urbem i. reddituram 309, 3

- incolomis ac sospes 300, 10 pupillam.-mem restituit 282, 15 virgines.-mes restituant 308, 2
- incommoditas] elephantiosa corporis i. 258, 12 de conjugis -ditate 268, 1 virulenta regiae pestis i. 271, 17 -ditates animorum 276, 1 spirituales animarum i. 256, 18
- incommodus] personas.praeterire -dum duxi 299, 19
- incomparabiliter 234, 14. 237, 1. 242, 19. 262, 10
- incomptus] -pta virginitatis industria 245, 9 mastruceae tegmine -pto 480, 6
- inconcussus] -sas ecclesiarum columnas 75, 10
- inconstans] -antis et lubrici.obtutus 195, 9
- inconsulte] i. condemnari 273, 15 cum i.-cogere-tur 301, 7
- incontaminatus] -ta Mariae virginitas 242, 20 i.-pudicitia 258, 2 -ti corporis 238, 21 -tae genetricis 74, 22 i. puerperae 234, 19 i. virginitatis 246, 1 aruspicum superstitione -tam 294, 14 pro -ta.continentia 311, 8
- inconueniens diafonia 189, 14
- inconuenienter 155, 16 non i. 235, 8
- inconvulsus] indisrupta et i. firmitatis censura 174, 21
- incorruptio] corruptibile hoc induat -ionem 247, 5
- incorruptus] integritatis gratia i. 263, 16 beatae et -ptae.genetricis 62, 5 -pto corpore 273, 23 ipsae -ptae permanent (praepositiones) 194, 8 propter -pta.serta 269, 3
- incredibilis] ne hoc -le videatur 286, 11
- incredulus] sociis i. almīs c e IV 6, 5 i. negator 255, 16 -lum vulgus 232, 17 credentium et -lorum praedia 289, 4
- incrementum] triplum condicionis i. 168, 29 septena per temporum -ta 63, 5 (officia).i. virtutum capiunt 70, 18 reliquarum i. virtutum 243, 7 spiritalium -torum 62, 4 embolismorum.-tis 69, 23 virtutum i. 285, 13
- increpo] Augustum.-pat antistes c 1044 licet. clangor -puerit 252, 14 clementer -pari 318, 10
- includo] moenibus -usus c 2079
- incubo] frondibus.seu floribus -bantes 231, 16
- inculo] ut pedum.rationem.-ces 96, 22
- incultus] -ta criniculorum caesarie 246, 14 -tis. arvis c 2406
- incumbo] quamvis.-beret atrox c 2269 lamentorum fletibus -bere 238, 23
- incunabula] ab ipsa.-lorum teneritudine 250, 16 -lis tirocinii.rudibus 490, 1
- incurvatio] -ionum vicibus 69, 10
- incurvo] corporis staturam alveo acclinis et ceruus -vans 70, 3
- incus] malleus.et i. a 54, 7 scabrae -dis 237, 2
- incutio] horrendum -cussere metum c 2614
- indagator, indagatrix 175, 6. 7
- indagatio 478, 2
- indago] antepastus -gatur 177, 22 species -gare 81, 1 vestigia -gantes 78, 1 qualitatem propriae virtutis -gantes 247, 22 dicta -gando 232, 21 ad -gandos.dactilicos anfractus 84, 22 ob -ganda. arcana 250, 20
- inde a 81, 4. 74, 10. 91, 23. 245, 10. c 411. 1268. 1520. 1968. 2698. 2714. 2725. 2727
- indecens obscenitas 286, 9
- indegitamenta: iuxta ritum indegitamentorum 301, 6
- indeclinabiliter dirigit 230, 13
- indefessus] -ssa cogitatis instantia 246, 2 comes -ssa c 1283. 2377 -ssis viribus 261, 3. 263, 6. 287, 11 i. famulatibus 265, 15
- indemnīs] damnatus i. 196, 22
- indesinenter 71, 75. 76, 12
- index] calles ut pandam classibus i. a 92, 4 calculus i. c 855
- indicativus] eiusdem -vi 182, 11 i. modi 172, 15
- indiciū] evidens i. 168, 32. 234, 17 ostentationis i. 315, 2 regale et sacerdotale stemmatis i. 483, 9 evidentioris -cii 78, 2 uberrimis argumentorum -ciis 194, 1 non fictae veritatis -cia 283, 8
- indico] -cans episcopo.somnium 259, 18
- indifferenter 82, 10
- indigena] Siculus i. 293, 8 miseros.-nas c 809
- indigeo] quae longa.ratione -get 477, 19 quae adstipulatione plurimum -gent 159, 16
- indignatio frendens c 2630
- indignor] -gnatus c 721
- indignus] -gno conferre mihi.requiem p c 5 -gno abbatis vocabulo 497, 13 -gnos ceterorum consortio 275, 10 -gnis.dona rependis p a 9 i. bernis c 2818
- indipiscor] alimoniam indeptus est 203, 19 indeptae pacis (pass.) 240, 23 venustatem.indeptam (pass.) 305, 15 praeceptoris vocamine indepto (pass.) 490, 4
- indisciplinatus] propter -torum arrogantiam 318, 9
- indisruptus] -ta.firmitatis censura 174, 21 -tae caritatis 75, 4 -ta.crepundia 300, 6 -tis restibus 75, 14 i. rudentibus 320, 24
- individuus.comes 247, 3
- indo] indidit.nomen mihi a 60, 10 cui vocabulum nomen indiderunt 74, 16 quomodo his versibus.metrici vocabulum i. 90, 4 iura naturae indita 502, 5
- indomitus] -ti.rigoris a 9, 3
- indoles] solers -lis 62, 1 puer indolis c 1127 i. prodigio 273, 2 indolis . triumphum c 1763 pulcherrimam pubertatis -lem 302, 13 indolem claris natalibus ortam c 1265
- indomitus] -ta.petulantia 264, 9 -tos subiugales 260, 17
- indrutico] solidis ornamentorum pompis -cans 246, 16
- indubitatus] -ta scripturarum auctoritate 233, 2
- indulco] quod Prosper.-cavit 319, 12
- indulgentia] i. larga de pietate fluens c e 122 -tiaae veniam 318, 24 cum divina -tia 247, 25
- indulgeo] quibus.licentia.clementer -dulsit 252, 21 quem Deus Ausoniae.-dulserat c 845 indultae iugalitatis 292, 14 -ta potestate 267, 11 i. sibi retinacula luxus c 93
- indumentum] -torum.ornatu 313, 16
- induo mortales .stamine pepeli a 86, 7 corruptile hoc -uat incorruptionem 247, 5 -uit eam elamidem suam 259, 1 i. me ciclade 298, 20 i. egregium pretiosa veste nitentem c 1148 pretiosis et coloratis vestibus -ui 315, 3 paludamento -tus 176, 18 olosericis et bombycinis -utum vestibus 278, 3 crista cassidis et thoraca i. 311, 16
- induresco] nix.magis -rescit ad ignem a 67, 9 contra.carnificum tormenta.castimonia -duruit 293, 7
- industria] incompta virginitatis i. 244, 9 virginis. i. 303, 15 mortalium i. 316, 11 vestrae frunitae fraternitatis i. 499, 6 exemplum -riae 203, 25 laboris -riam 202, 1 apud vestri discipulatus i. 230, 25 sagacissimam animorum i. 231, 11 solertissimae apis i. 231, 12 difficillima sudoris et laboris -ria 203, 3 cum sudoris i. 238, 14 cum propriae virtutis i. 247, 23 de vestrae caritatis i. 479, 4
- indutiae] post decem dierum -tias 67, 21 unius. ebdomadis i. 281, 9 i. septem dierum c 1270
- inedia] famis i. 277, 14 ab imminentis famis -dia 291, 3
- ineffabilis] -bili.tripudio 230, 1 i. praeda 233, 3 i. rerum relatu 256, 9 i. gratia 265, 2 i. privilegio 492, 10 -biles.grates 494, 11 — ineffabiliter 493, 2
- ineluctabilis] -bile bravium 295, 14

- ineo] tertio -eunte lustro 320, 12
 ineptus] ad -ptas gentiliū caeremonias 301, 22
 -pta. flaminia 255, 19 periuria i. c 2578
 inerguminus] filium -inum 309, 26 -inos et scomaticos 276, 5
 inermis] Deus protexit -mem c 1911 vincor virgine -mi a 60, 7 -mes quosque 240, 2 famulas. -mes c 2262 nostras. mentes. i. c 2642
 iners. mancipium 493, 3 -tis desidia 203, 21 i. segnitiei 501, 3 Traciam. -tem c 2077 marsum. i. c 2438 o quantos. -tes c 1013 somnos. i. c 2667
 inesco 167, 24
 inevitabilis] -bile. vectigal 250, 5
 inexcusabilis] -lis arrogantiae 315, 2
 inexhaustus] (bucellam) -stam 265, 16 -sto. horreo 265, 1 -stis dogmatum imbribus 234, 22
 inexpertus] -tam. imperatoribus sententiam 203, 24
 -to. terrore 267, 7 -tos quosque 292, 17 -tis. successibus 70, 8 rumoribus. -tis 312, 6
 inexpugnabilis] -li metrorum pelta 201, 26
 inextricabilis. ligatura 75, 12 -le. pignus 61, 9 i. vinculum 312, 17 i. propugnaculum 240, 11
 loriam fidei -lem 240, 11 ob -le sons 488, 7
 -li collario 258, 7 i. plecta 291, 14 i. norma 479, 18 -lior obscuritas 477, 2 — -liter 485, 20
 inextricatus] -to repagulo 265, 13
 infamia] horrendae abominationis i. 502, 7 ad -miam cleri 240, 21
 infamis] -mis calumniae 297, 13 ad -me dedecus 298, 23 cum -mi proverbiorum elogio 316, 19
 infamo] ne ars. -metur 478, 1 quem. scismatici -mare student c 997 i. bernarum nomina Christi c 1955
 infandus] caput -dum c 1361 scelus i. c 2523 -das. noxas a 64, 1 versibus -dis c 28
 infans] alitrix -fantis 260, 11 tenerrima aetata i. p 273, 1 i. corpus c 660 -fantes vagiunt 180, 9 tres i. c 1055 -fantum verbera a 10, 4 i. turmas c 981 i. corpora c 1061 -fantes baptismi gurgite mersos c 984
 infantia] a tenerrimae rudisque -iae nutritore 67, 5 noscentis i. 243, 12 nobilis i. 246, 5 rudis i. 262, 12. 478, 9 ab -iae cunabulis 268, 8 a primaeva tenerae aetatis -ia 501, 7
 infantulus 260, 7
 infatigabiliter 240, 21. 243, 12
 infaustus] Arrius i. c 976 miles. i. c 1215 armiger. -sti Iovis a 57, 1 i. Saturni c 1372
 infectus] -tum atque imperfectum 316, 16 hactenus i. 320, 17
 infecundus] foliorum -da viriditas 237, 18 infructuosa et -da sterilitate 245, 11
 infelicitas] sine. -tatis obstaculo 486, 5
 infeliciter 239, 20. 295, 2. 305, 5. 484, 3. 20
 infelix fato a 89, 4 sic. i. pateretur c 1921 egreditur. i. c 2241 -licem. fortunam 272, 18
 infernum] chaos -ni c e IV 6, 7 i. manibus a 53, 9 de i. voragine 299, 14 i. furva. in aula c 1379 i. nigras latebras c 1417
 infernus. ignis c 2623 -ni torrentis c 849
 inferi] iure caelestium et terrestrium -rorumque 65, 23 si ab -ris emerget 266, 6 ducentes ad -ros 280, 18
 inferior terri. a 100, 22 pars. i. a 53, 8 i. sexus. ordo c 1301 i. virtutum cardo c 1302 -rioris vitae 238, 6 ad -riorem gradum 241, 24 longe -rius 157, 1 i. 238, 1
 infero] quot tu poenarum genera. -fers c 2314 civibus luem -ferebat 309, 8 ut. defruta. -ferret 269, 14 quot tu poenas -tuleris 307, 16 cum infertur 64, 17 -ferri caelorum orbibus 286, 16 iocundum et delectabile illatum 234, 13 contra illata. tormenta 293, 7 mastigias ab aemulis. illatas 318, 14
 infestus] -sta. negotia 320, 10 -stos. molosos c 1651
 inficio] Bellona. -fecit corda venenis c 1545 vellera -ficere 316, 3 tela. tetrus -fecta venenis a 75, 12 Gorgoneis i. malis c 1811 fibris. letaliter infectis 235, 4
 infidelis] gloriam. ab -libus denegatam 308, 1
 infidelitas] nefandae -tatis 66, 3
 infidus] gener -dus c 778 Deus -dum clamavit c e IV 2, 5
 infimus] -mi amoris 246, 8
 infindo] -dens. sulcos c 645
 infinitivus] -vo modo 158, 15. 172, 18. 176, 24. 182, 20 sic et i. tempore a passivo 180, 22
 infinitus] cum -to duelli apparatu 303, 4 per -ta semper saecula saeculorum 204, 9 -tis. virtutum prodigiis 285, 18
 infit c e II 22 = c 1700. 96, 10. 316, 13. c 431. 932. 1721. 492, 7
 infiteor] fateor i. 196, 13
 infitior] infitiri noscuntur 74, 26 quae. -tians non retur. lector a 100, 82
 inflammatrix 175, 10
 inflammo] scintillante. facula -matur 243, 15 spon-sus iracundiae facibus i. 294, 9 clandestinis i. stimulis 305, 18 lasciviae facibus i. 306, 16 praecordia. faculis -mantur 308, 15
 inflecto] -lexit. praecordia. pompa c 1718 puberem -ctere nitebantur 281, 2 a. virginitatis proposito. -cti 294, 12
 inflexibilis] -le et diuturnum. tropeum 240, 25 -lem. formam 501, 11 pro -li. constantia 252, 17 i. rigore 291, 10 i. arbitrio 319, 7
 inflexus] -xi cordis 274, 9
 infligo] -ctis. fragris c 1059
 inflo] -lata vesica 239, 18 -latum. corpus a 78, 6 tumido elationis supercilio -lati 238, 17 fiducia virginitatis -lati 239, 5 -latos. sofes a 100, 83
 informator] primitivae familiae i. 67, 6 zelo. typus sanctimoniae i. 235, 1
 informis] materia i. 68, 18 -e metallum a 21, 1
 informo] melius exemplis. -mor 92, 27
 infra (adv.) 79, 11. 80, 22. 85, 13. 20. 90, 21. 93, 19. 96, 12. 165, 2. 167, 19. 184, 21. 190, 9. 194, 30. 201, 2. 3. 232, 6. 250, 1. 281, 13. 292, 3. 299, 16. 304, 11. 315, 5. 318, 21. 322, 22 — praep. c. acc. 84, 4 (supra aut infra terram 95, 12). a 100, 62
 infractus] -cta. testudine Christi c 2700 viibus -ctis c 1306
 infringo] castimoniam. -gere 293, 5
 infructuosus] -tuosa et infecunda sterilitate 245, 11
 infula] pontificatus i. 65, 1. 274, 13 i. p. 492, 17 i. sacra c 486 i. nitidae. casta iuventae c 2123 cuius. i. c 98 i. caeli c 2692 comit quas i. c 2832 pontificalis -lae 270, 20 caelestis i. 312, 14 propter pudicitiae. -lam 250, 10 pro. fausta virginitatis -la 261, 2 arcem et -las 82, 4 spirituales sacerdotum i. 70, 19 inter ceteras virtutum i. 234, 11 ad promerendas. integritatis i. 264, 8 palatinas. i. 305, 7
 infundo] ni. caupo strofas -dat c 2796 dum. radios -deret arvis c 1365 solis iubar. terrarum finibus -ditur 65, 15 iubar. terris i. 72, 21 veneni virus -dentia 311, 3 latex lucernarum cicindilibus -fusus 271, 8
 ingemino] pater -nans clamat c 495 lugubriter -nandum 484, 22
 ingemesco] dum. graviter. -escant 243, 20 quamlibet. contra insectatorem. i. 318, 16 flebiliter -escendum 238, 16
 ingeniolum] prima -oli rudimenta 75, 6
 ingenium] memoriale mentis i. 232, 10 tam sagax virginis i. 278, 18 torpens nostrae mediocritatis i. 321, 12 virginis i. c 1168 fragilis et gracilis -nii 74, 12 solertis i. gratiam 203, 5 vivacis i. qualitatem 231, 11 ardentis i. 276, 23 fragilis i.

- 320, 20 i. sui c 2766 mediocri. -nio 295, 3 solerti
librorum i. 303, 11 ardens -nio c 1130 architecti
i. 489, 6 animorum -nia 82, 2 priorum argumenta
-norum 202, 7 corda -niis ornas c 63
ingenitus] naturaliter -nita. necessitas 318, 7 -ni-
to. patri c e III 83 venustatem. -nitam 305, 16
ingens] -entis scopuli 307, 24 -entem quem pom-
pant carmina c 1373 i. colubrum c 2404 tam
-enti studio 283, 21 i. mole 280, 4 i. strage 309, 4
i. fomite c 810 -entes grates c 1114 i. pugnas
c 2448
ingero] (praestigias). -rebat 267, 2 ubi cloacarum
cuniculi putores stercorum -gesserant 279, 26
ingluvies 178, 8 gulosa beluarum i. 284, 9 diram.
Plutonis -viem 63, 11 i. ventris c 223. 2483 i.
quae pascit c 2489 i. contra vincentem corda
c 2538 gulosa ventris -vie 266, 15
ingredior] quis per. paradisi portam -editur 485, 17
prisca. claustra. i. 502, 4 in requiem -ediar c e
IV 13, 7 quatenus ad Chrisantum -ederetur
278, 14 lupanar -edi 280, 3 -ediendi et egrediendi.
vices 260, 9 redemptor noster -essus 287, 4 ar-
cam. -essa 63, 13 i. latibulum 309, 15 -essurus
tripudium 492, 5
ingruo] agmina. -uere moliuntur 242, 4 cum.
rabies. tirones. -uens grassaretur 282, 8 ab -uenti.
exitio 296, 11 ab i. discrimine 310, 13 -uente
calamitatis adversitate 502, 12 -uentibus. tur-
binibus 486, 18
inguen] quae latrat -uina circum a 95, 11
ingurgito] imbris -gitat alvum c 463
inhabito] antiquas -tare sedes 233, 11
inhianter 152, 10. 243, 16
inhoneste 500, 1
inimicus] adulatione. -ci 318, 18 -ca est mihi. lam-
pas. Phoebe a 97, 7 -corum exercitibus 240, 20
victoria de -cis 255, 22
initium] -tio vocalium litterarum 200, 27
iniquus] testis. i. c 950 fautor. i. c 2245 maculam.
-quam c 941 incesti. crimen -quum c 1868 strofa
deceptus -qua c e V 5
innitor] aula. fulcimentis -nixa 64, 67
innocentia et passio 312, 13 propter. -tiae pal-
mam 312, 15
innocuus princeps c 2602 ignibus -cuis c 1755
torribus -cuis c 385 i. favillis c 1828. 2328
innotesco] ut Agnae exempla. -scat 298, 14
innovo] capisterium -vat c 865
innuba c 2184
innumerabilis. caterva 481, 4
innumerus] cum -ra. falarica 240, 20 -ra beatae
virginitatis exempla 253, 5 per -ros. sulcos a 50, 5
-ris. prodigiis 266, 12 i. milibus 317, 3 i. virtu-
tum donis c 299 hostibus i. c 2077
inoleasco] coalesco vel i. 197, 18 illud. dissimulo
propalare -levisse 490, 7
inopia] utinam caducarum (rerum). non sit i. 204, 5
verborum i. 280, 4 cibi i. 308, 22 plebis -iam
291, 2
inormis] corpus -me a 72, 7 facinus. i. c 105 i.
simulacrum 252, 12 -mem Iordanis gurgitem
250, 10 i. gigantem 311, 16 i. stragem 313, 3
gypsam. i. c 809 noxam. i. c 1839 strepitum. i.
c 2633 livoris tabo -mi c 2721 -mium rogorum
300, 9 -mes glareas 489, 13 -mia. elementa 264, 20
inormitas 175, 21 tantae -tatis 266, 14
inormiter 491, 17
inquam c e II 13 = c 1690. 62, 17. 69, 5. 202, 21.
203, 6. 230, 1. 233, 1. 242, 9. 250, 18. 263, 16.
281, 16. 295, 9. 312, 7. 313, 15. 314, 14. c 187.
240. 675. 760. 2055. 2142. 2461. 2781. 482, 30.
492, 9. 501, 6 inquit 73, 17. 77, 2. 8. 81, 19.
165, 3. 167, 22. 171, 1. 173, 5. 175, 1. 187, 3.
230, 15. 236, 12. 245, 20. 25. 246, 5. 255, 20.
266, 10. 269, 22. 289, 11. 294, 2. 304, 14. 19.
315, 4. 14. 318, 21. 319, 22. 24. 322, 21. c 1008.
1723. 482, 12. 18 inquit 247, 8. 292, 22. 309, 13.
313, 19. 482, 7. 485, 22
inquietudo c 2670
inquiri] fructum mortalitatis -rere 294, 3 disci-
plinas. discretas. -rendo 232, 26 thesaurum vir-
ginitatis examussim -rentes 252, 21
insanus] -um vexat dementia cordis a 98, 6
insania] tumentem aequoris -iam 267, 11
inscitia. garrula 493, 17
insectatio] omnes calamitatum -tiones 274, 8
insectator] -torem tumentis iactantiae 318, 16
insector] quem. proles -tabatur 287, 4 crudeliter
-tando 318, 8
insensibilis] -bilium rerum 76, 16
inseparabilis] -bili. collegio 244, 8
inseparabiliter 486, 11
insequor] septimus -quitur. exercitus c 2678 cum.
pythonem. -queretur 94, 11 chiliarco -quente
307, 12
inservio] omni. iactantiae nequaquam. -vias 500, 4
insero] dactilus. totidem locis -ritur 88, 23 primo
et quinto loco dactilus i. 90, 23 ceterae passio-
nes. -runtur 95, 2 potestne pirrichius. exámetro.
-ri 154, 26 in ceteris personarum declinationibus
amphimacrus crebro -sertus annotatur 169, 16
in temporum declinationibus idem peon inveni-
tur i. 187, 8 species alternatim -erta 85, 10 eius-
dem pedis formula. reperitur i. 177, 20 in sacris.
apicibus -ertum 76, 18 in. orationum partibus.
i. 162, 14 species. reperuntur -ertae 81, 3 litte-
rarum apicibus -erta 295, 4 quot pathos in.
exámetro i. adstipularis 94, 13 chartis i. c 544
insidiae] piscibus -dias nectes c e IV 5, 6 va-
stant. farris acervos -diis a 65, 5
insignia] optatae castitatis -gnibus 270, 15
insignis] quem. volumina regum -gnem memo-
rant c 249 -gnes. patres c 751 — insigniter
304, 2
insimulatio] publica -one 308, 20
insimulo] virum castissimum. -lare 273, 23 Su-
sannam. i. 298, 4 stuprorum crimine i. vatem
c 1020
insitus] ei. divinitus -sitam naturam 501, 11 ut
mihi -situm fertur 229, 14
insolentia] comptam stoliditatis -tiam 317, 22
propter publicatam protervorum i. 318, 9
insolesco] ne caro. contumaciter -scat 245, 26 ne
c. i. 264, 9 te. velut -scentem et delicatum 203, 9
insono] licet. armonia. -nuerit 252, 15
insons] Urias i. 311, 22 pertulit i. ergastula c 1947
-sontis. membra c 1208 cruor i. c 1840 adversus
-sontem 273, 9 per Abel i. 312, 12 i. sternere
c 59 dum. poenas cogeret i. ferre c 453 fallere i.
c 779 i. vatem c 949 i. pervertere c 1851 hanc. i.
c 1910 -sonti c 1010 sontes et -sontes 271, 9
quam i. tolerant 298, 9 -sontum poenis 283, 20
i. nares c 1401 -sontes torquent tela a 75, 11
i. artus c 1109 i. torquens c 1254 i. Christi
suffragia vallant c 1427 i. lacertos c 1436 i. qui.
triumphat c 1960 i. bernas c 2210 ut i. necaret
c 2267 quamlibet i. multaret c 2355 -sontibus
63, 6
inspiro] -ras. flamine pectus c 62 quem. vatici-
natione (divina tutela) -ravitt 310, 20 mentes
gratuita gratia -rans 251, 5 i. munera menti a 15
i. corda venenis c 1328
instabilis] -les mentis gestus c 2669
instanter a 30, 6. 230, 22. 248, 1
instantia] indefessa cogitationis i. 246, 2 assidua
lectionis -tia 231, 12 lectionis i. 477, 17
instar] clari sideris i. a 44, 7 vide etiam adinstar
instauro] bellum. rant 241, 3 caelitus i. salute
c 1089
inscribo] caelesti -bitur albo 300, 11

- instigo] necessitas -gat. grassari 318, 7 exemplo -gavit 302, 15 stimulo compunctionis. -gatur 238, 7 ingenium. -gare 321, 14 animos. -gantes 235, 22 ad -ganda. praecordia 502, 9
- instinguo] horum exemplis -tineta 76, 4
- instinctu strofosi hostis 270, 8 strofosi fautoris i. 306, 3
- institutum] -tuta regularia scribens 81, 7 regularia coenubiorum -tuta 233, 10
- insto] nunc ego. i. a 6, 1 participia -stantis temporis 179, 2
- instructio] strenua -one 201, 24
- instrumentum] rudis -menti (= novi testamenti) 65, 11 veteris i. 236, 8. 253, 25 prioris i. 253, 2 utriusque i. 485, 23 supernae potestatis -mento 251, 18 evangelica. -menta 74, 20 armorum i. bellica 240, 10 metricae artis i. 477, 5 ex isdem praefati ferri -mentis 237, 4 i. medicinalibus 275, 18
- instruo] rediviva certamina. -uunt 241, 3 canonicis scripturis. -uitur 278, 24 thalami consortes -uens 255, 19 sillogismi conclusionibus -ucta 278, 17 femina strofis i. nefandis c 1019 signorum. praesagio. -uctum 310, 19 scolis naviter -ucto 81, 18 praeceptorum -ucti exemplo 67, 4 tam characteres. quam periodos -uendo 272, 19 puerulos. -uendos acceperat 274, 24
- insula] brumosis. circionis -lae climatibus 489, 8
- insulsus] gelidae terrae limphis -sulsior a 100, 76
- insultator] -tores catholicae fidei 299, 10
- insultatrix 175, 10
- insulto 172, 4 ut non -tent animam fantasmata c 135 puberes. vati -tantes 250, 11 focos. -tare pyrarum c 1115
- insuper c e IV 1, 25. IV 7, 26. 34. 274, 22. 276, 20. 277, 15. 282, 16. 289, 12. c 600. 1142. 1324. 1390. 1628. 2413. 2424. 2441
- intactus] a nostris litterarum apicibus -ctum 258, 17 -ctae virginitatis 234, 1. 319, 2. 321, 4 c 1916 -ctam fallere c 1936 quam pater i. -spondit c 2064
- integer virginitatis status 270, 18 -gra pars orationis 87, 28 nulla oratio i. 93, 1 sequentibus. c. p. t. dis praepositio i. manet 198, 29 quod nomen. -grum non congruit 173, 22 servans -grum pudorem c 2565 orationem -gram 92, 26 i. puellam c 2069 non ad -grum 85, 28 ex -gra manet subnexa 194, 17 praepositione -gra 196, 17 ipsa manente -gra 196, 25 ex corrupto et -gro 195, 19 i. plenilunio 317, 15 quorum primitiva -gra sunt 195, 29 -gris. ratibus 238, 21 i. legibus c 303 ex corruptis et i. componuntur 195, 31 -gerri-mae virtutis 302, 10
- integre c 2053
- integritas c 185. 198. 201. 1661. 2444. 2539. 2755 virginitatis i. 313, 15 i. veneretur c 240 carnalis i. 245, 19 i. animae c 191 casta i. c 160 i. c. 2567 i. candens c 2198 i. candida c 2156 -tatis. gloriam 252, 9 i. gloria 296, 1 i. munus 253, 7 ad i. cultum 255, 24 de i. gratia 245, 7 i. gratia 263, 16 i. corona 261, 2 ad i. coronam 263, 1 pro i. pudicitia 269, 21 i. fundamento 291, 8 sub praetextu i. 292, 18 i. castimoniam 293, 4 ab i. arce 295, 5. 308, 11 i. tiara 300, 17 auctor (= fem.) i. 297, 14 i. aemulatores 298, 13 de i. dono 300, 4 i. amor c 130. 141 comes i. 592 i. amator c 2109 purae i. 256, 7 strenuae i. 264, 7 adeptae i. 268, 4 habetis -tatem 255, 20 i. castimoniae 266, 7 de sola -tate 238, 17 pro i. castimoniae 254, 1 pro i. servanda 298, 15 i. sua c 2815
- intellectualis David 242, 6 -alium gestu 76, 20
- intellectus] septena sapientiae -ctu 62, 8
- intelligibilis] -lem Lamech 69, 2
- intelle(i)go] ineluctabile bravium. -lexit 295, 14 mox -lëgit. vatis c 344 emispermum semispera -ligitur 95, 12 domus haec ecclesia. -legitur 482, 8 ut. sensus. legendo -ligas 500, 12 arcano. non posse -legi 478, 5 nec -ligentes sinalipham tunc esse 89, 20
- intemeratus] -ta. praecordia c 1682
- intempestus] -tae noctis 288, 6. 305, 18 — in-tempesto 73, 15
- intendo] avium auguria -dit 156, 2
- intentio] sollicita -tione 232, 17 i. rigida 268, 1
- intento] parricidium -tabat 310, 15
- inter saepissime, ut e. g. a 73, 5. 84, 20. 89, 21. 93, 29. 202, 8. 203, 26. 246, 8. 278, 16. 300, 7. p c 9. c 1543. 2731. 484, 3. 500, 14 flammis inter et undas a 54, 6 hos inter c 1257 passuros inter c 1782 sceleratos vixerat inter c 2515
- intercapido] spatiosae -pidinis 246, 7 per simplam ebdomadis -pidinem 259, 5 unius noctis -pidinem 300, 20 morosam dictandi i. 320, 6 septena sinaxeos -pidine 71, 16 longa locorum i. 75, 4 bina et trina temporum i. 170, 2 vicies terna annorum i. 265, 14 sex annorum i. 274, 6 qua peracta i. 281, 10 temporum i. 285, 12 brevi temporis i. 477, 10
- intercessio] orationis dominicae i. 71, 13 vestrae -iones 322, 10
- intercipio] quas. diximus sinaliphae metaplasmm -pere 83, 26
- interdico] -dictum. postliminium 270, 11 crustu -dicto 317, 25 quaedam. legis austeritate -dicta 239, 3
- interdum 75, 6. 174, 1. 176, 26. 177, 28. 194, 15. 195, 4. 18. 196, 13. 197, 11. 198, 3. 18. 23. 242, 5. 264, 3. 280, 4. c 1459. 2797
- interea c e IV 5, 1. 276, 9. 283, 8. 321, 21. c 313. 470. 484. 913. 971. 1095. 1233. 1286. 1308. 1410. 1530. 1721. 2121. 2385
- interest] nec i., utrum. an. . 82, 10
- interfectio] lugubrem -tionem 64, 6
- interfactor c 2422
- interficio] -fecto pithone 94, 10 -factorum cruore 274, 13
- interimo] ictu gladii -imitur 309, 21 Urias in-sons i. 311, 22
- interior (homo) 313, 17 -ioris (hominis) gesti-bus 230, 26 i. (hominis) qualitatem 258, 13 i. (hominis) 313, 16 -riora mihi candescunt a 52, 2 — -erius c e III 66. a 68, 4
- interitus Solimae c e IV 7, 19
- internicio] -cionis strage 241, 12 usque ad -ionem 63, 11. 240, 25
- interpello] ne. industria -let 499, 6 dominum -lans 287, 14 genetricem. precibus i. 294, 2 a Philippo patre -lata 296, 19
- interpono] licet. crebro. -nantur 79, 1 -posita con-sonante 89, 25 ea conditione. i. 286, 2
- interpositio] alterna -one 82, 18
- interpres] divinae legis i. 303, 15 qui fuit i. c 1623 sacer i. c 2144 universorum -tum 266, 5
- interpretatio] aequiperans i. c 321 auctoritas Graecae -ionis 164, 5 congrua i. coniectura 251, 14 i. serie 478, 1
- interpretor] quem versiculum. satis turpiter -tan-tur 184, 18 — mys latine mus vel sorex -tatur 95, 4 qualiter (censura) i. 95, 10 arsis i. elevatio 150, 16 quod sermone Graeco i. Constantinopolis 260, 1 interpretatur vitium quod. cupido c 2572 brachus brevis i. dicitur 167, 2 quod -tatum dicitur 251, 23
- interrogatio] -tionis nodus 194, 5 per -tionem 81, 11 scopulosae -tiones 96, 23
- interrogo] cognoscat. de baptismo me -gasse pon-tificem 497, 14

- intervallum] grande constat i. 246, 7 bilistri temporis -lo 69, 6 spatioso temporis i. 75, 5 transacto.vitae i. 204, 6 diuturno temporis i. 283, 3 unius diei.i. 290, 12 tanto temporis i. 320, 20 diurna et nocturna horarum -la 71, 14 per tanta terrarum i. 286, 13 parva temporum i. 476, 7
- intimo] ut.suggestionem -marem 481, 10
- intimus] ex -mo cordis cubiculo 497, 16
- intorqueo] quae.-quere nituntur 201, 26
- intra 277, 2. 289, 16
- intrepidus.aspexit 261, 11 i. contempserat 265, 10 i. Silvester c 583
- intrinsecus 264, 10. 283, 14
- intro] delituit i. c 1026
- intro] dum.-raret Christus.in aulam c e IV 6, 12 dum.Dei proles.alvum.puerperae -raret 234, 20 basilicae sacarium -rando 274, 14
- introduco] quam psalmista coronam.-cit 71, 25 ad regis praesentiam.-cunt 275, 1
- introitus] funesti regis -itum 274, 15 ab -itu Emath 65, 6
- intromitto] utquid.vanitas in.basilica -titur? 313, 20
- introrsum 258, 5. c 1400
- intuitus] arcano praecordiorum -tu 66, 20 sub huiusmodi contemplationis i. 233, 10 pectoris i. c 1033
- intumesco] arroganter -scunt 239, 5 si de merito- rum emolumentis -muerit 239, 18 libertatis fastu -mescens 245, 26
- intus a 55, 7. 72, 8
- inundatio] roriflua -tione 65, 17
- inundo 167, 24
- invectio] asperrimae -ionis 254, 5 asperae i. 318, 14
- inveho] manipulos.horreis caelestibus condendos -vexit 282, 6
- invenio] -nimus verum 83, 16 quos simul -venit. Ambrosius c 888 sicut crebro -nitur 87, 29 dacti- lus .V. locis invenitur 87, 29 spondeus i. 91, 24 idem peon i. insertus 187, 8 diminutiva diminuti- vorum -niuntur 181, 24 exempla.-nire nequivit 169, 9 sciendum est nullum verum .-niri posse 84, 3 huius neque vita aliquid probabilius i. potest 263, 8 hac occasione -venta 271, 20
- inventio] commentis ad -ionem stimulata 76, 4
- inventor] magicae artis -torem 482, 27
- invergo 172, 8 quem.-gentes 89, 16
- inverto] spondeus toties -titur 86, 21
- investigabilis] -bile decretum 269, 23
- investigo] non amplius quam.X.et.VII.-gare valui 90, 21 nulla participia.i. valui 190, 14 -gando et ventilando 203, 7 oscula.enixius -gando 232, 12 membratim.subtiliter -gatum 231, 5
- investis] tradidit -stem c 1126 -stes.hoc est effebi c 1067 -stes.catervas 273, 4
- invictus] -ctae mentis 296, 3 -ctam.constantiam 275, 3 -ctum.tropeum 295, 14 fide -cta 252, 18
- invigilo] orationibus sacris.-gila 500, 9
- invideo] -dere materiae 266, 6
- invidia] rancida livoris i. 274, 5 obliqua livoris i. 318, 10 -diae stimulis a 66, 5 i. maculam c 941 faucibus i. 1647 i. pestis c 2714 per -diam c 2717
- inviolabilis] virginitatis stolam.-bilem conserva- vit 300, 8
- invisibilis] -bili.potestate 279, 5 significatio. -bilis discernens 200, 4
- inviso] ut se -visendum adiri pateretur 268, 1
- invisus] magis magisque -si.matrimonii 285, 2 -sum famulatum 270, 13 celebre municipium et superis -sum 70, 11 i. lupanar 294, 12. 298, 22 salicta sunt -sa mihi a 84, 7 praecordia Deo i. 284, 8 -sorum.vitiorum 242, 2 furibus -sis a 65, 4
- invito] (parentes.sobolem) ad nuptiales copulas -vitant 285, 8
- invitus] i. cogitur 269, 25 cum.i..cogeretur 284, 18 cum i..privaretur 285, 1 i..sortitur 285, 9 -tos spadones 252, 6
- involve] diris spiris -lutum 310, 6 panucula quae- stionis -luta 194, 6
- ionicus] -icus minor 151, 12. 180, 27 i. maior 151, 13. 182, 27 de -ico minori 179, 3. 180, 20 de i. maiori 181, 6 -ico minori 179, 4 (bis) -ico maiori 181, 7 in -ico maiori 182, 24
- ipse a 46, 2. 250, 12. 485, 17 id ipsum 313, 9 ipsius 477, 5 ipsum c 1029 ipso 65, 4. 247, 24. 311, 11. 492, 17. 501, 7 ipsa 312, 2 ipsos 298, 1
- ira] horrifera.i. c 296 dira.i. c 1815 caelestis irae 299, 6. 312, 1. c 1961 horrenda.ab ira c 359
- iracundia] -diae facibus 294, 9
- ironia] per -iam 316, 5 vide hironia
- irradio 185, 25
- irrationabilis.(creatura) 76, 19 -biliun gestu et personis 76, 18
- irrepol] cum scabies pulpas -repperit aegras a 94, 5
- irrigo] -gat.ora c 965 i. terram.aer c 2405 qui. septenas Asiae ecclesias.dogmatum imbribus -ga- bat 234, 22
- irriguus 184, 14
- irrito] carmine gypsam -tat c 2435 natrices.in- cantationum carminibus -tabat 310, 4 (aspides) marsi i. c. -tabant 301, 17
- irritus] licet -ta dicta putentur a 41, 1 i. non referam a 77, 3
- irrogo] (Domitianus).tormenta orthodoxae fidei cultoribus -gabat 235, 14 quas.conspiratio.i. 274, 9 qui sibi.flagrorum vibices i. 282, 14 tru- culenta.edicta cultoribus -gabat 293, 3 ut vir- gini.ludibria labris -garet 299, 6 quot tu.vio- lentis -gaveris 307, 17 de -gata.calumnia 306, 9
- irroro] -rans corda salebris c e IV 10, 14 fidelium fauces -rantes 67, 3
- irrumpo] ut numquam serpens -peret antrum c 2405 cellam.-pere 305, 9. c 2235 vestibulum i. 306, 8
- irruptio] cataclismorum i. 63, 8 diluvii -onem 267, 5
- is, ea, id] ecclesiae eius 485, 16 e. lectione 500, 14 eiusmodi compositio 82, 23 ei 476, 8. 501, 11 dedit.id, quo carent a 25, 2 id facias 500, 10 ea.causa 500, 9 in ea 500, 15 eo, quod 278, 17. 484, 1 eorum 481, 10. 482, 3. 483, 6. 501, 16 ubi est deus eorum c 1924 earum 501, 13 ad eos 484, 18 id est 69, 2. 70, 12. 71, 6. 76, 4. 82, 10. 85, 25. 87, 23. 93, 11. 15. 95, 12. 157, 19. 167, 23. 171, 22. 174, 27. 176, 15 sq. 18. 177, 32. 179, 6. 184, 20. 185, 15. 194, 10. 196, 6. 198, 1. 199, 1. 16. 231, 1. 242, 2. 6. 263, 15. 265, 14. 267, 19. 275, 15. 289, 18. 290, 4. 6. c 2576. 483, 8. 26. 484, 18. 21. 485, 1. 492, 16. 503, 2
- iste c 72. c 2674 ista.illa 246 sqq. ista (oppositum ille) 279, 27. c 2743 istam c e III 59 istud c 2661 ex ista radice c 2710 isti 235, 18. 238, 21. 239, 3. 483, 20 ista 308, 3 istas 292, 22 istis 85, 24
- istic (= in hac vita) p c 6. 53. 33. 728 istie.hic 492, 10
- istinc p c 13. 283, 10 i. illincque 490, 11 i. (= hinc) 492, 9
- istuc (= huc) p a 10. c 728. 1004 i. (= huc) 489, 8. 490, 11
- ita 72, 12. 74, 16. 79, 9. 14. 84, 17. 26. 28. 30. 85, 1. 3. 13. 31. 86, 1. 3. 5. 21. 88, 4. 90, 7. 169, 6. 172, 11. 175, 15. 177, 19. 180, 25. 192, 18. 233, 18. 243, 14. 271, 16. 17. 18. 289, 14. 294, 15. 302, 2. 304, 9. 314, 12. 320, 5. 485, 6. 486, 19. 20. 492, 13. 499, 10
- itaque 84, 3. 88, 4. 499, 12 — loco sec.: 81, 11. 82, 12. 89, 32. 259, 9. 281, 15. 286, 14. 306, 11. 483, 12 — loco tertio: 308, 21

item 79, 21. 83, 18. 20. 22. 85, 20. 26. 91, 35. 92, 1. 9. 93, 4. 32. 94, 1. 95, 16. 22. 96, 6. 164, 20. 166, 9. 167, 7. 12. 175, 3. 176, 1. 13. 185, 4. 187, 5. 191, 26. 279, 4. 281, 7. 283, 1. 319, 23. c 1418. 497, 18
 itenditem 307, 18
 iter rectum faciens 199, 20 cum i. carperet 288, 9 transmarinum i. 479, 5 i. carpere 479, 9
 iterativum 156, 6
 iterol] -rata replicatione 62, 10 septies -ratis. vicibus 69, 10 i. scriptis 321, 14
 iterum c e III 63. a 76, 5. 100, 49. 74. 74, 8. 171, 12. 259, 6. c 263. 425. 869. 1195. 1421. 1431. 1921. 2318. 478, 18
 itidem a 60, 11. 84, 8. t 66, 18. 81, 17. 85, 15. 168, 14. 175, 4. 265, 6. 291, 9. 305, 1
 itidentidem 321, 5
 itinerarium Petri 257, 14

J

iaceo] ora iacentis c 661
 iacio] iactis. fundamentis 321, 9
 iacto] -ctant dogmata c 620 -ctavit faucibus offam c 356 -ctari imperantur 307, 22 effundo -ctans a 67, 2
 iactanter 243, 5
 iactantia crescit c 2698 tumentis -tia 318, 6 odibilis i. 300, 4
 iactura dispendii 493, 6 -ram. patitur 237, 5 patrimonii i. 277, 15
 iaculor 162, 6 -atas fraude sagittas c 1157
 iaculum] (mens) elationis -culo vulneratur 246, 6 venenata. -cula 201, 25 -culorum catapultas 230, 10 -culis. diris a 75, 10 horrendis superciliorum i. 202, 11
 iam p a 20. 36. a 64, 1. 85, 1. t 86, 12. 18. 87, 10. 12. 16. 18. 96, 19. 161, 2. 168, 6. 278, 1. 296, 4. 298, 18. 309, 10. 15. 319, 29. p c 21. c 110. 151. 291. 321. 337. 406. 434. 651. 683. 802. 879. 915. 1504. 1608. 1653. 2065. 2105. 2390. 2675. 2737. 2801. 2876
 iamdudum p a 18. a 10, 1. 34, 6. t 96, 22. 229, 7. 232, 12. c 418. 487. 1690. 1960. 2497. 478, 14
 iamiam 67, 15. 289, 6
 ianitor c e IV 1, 3 i. caelestis aulae 314, 10
 ieiunium] septima die -iunii sui 259, 6 i. validis. armis c 2493 -iunia longa a 47, 2
 ieiuno 172, 4 rex -unans c 625 -unantes 175, 14
 ieiunus] -unis viribus c 2539
 iocista] -tae scurraeque ritu 493, 15
 iocosus] -osos. amplexus 278, 5
 iocus] scenico ludorum -co 273, 6
 iocundus vel iucundus] iocundum et delectabile illatum 234, 13 i. Deo. thesaurum gestantibus 246, 21 i. habitaculum 263, 3 -cundae pubertatis 247, 12 i. iubilationis 269, 2 textura oculorum obtutibus iucunda 245, 16
 iucundo] quo -cundantes c 724
 iubar] solis i. a 4, 4 dum i. meabit a 81, 4 clarum et croceum limpidissimi solis i. 65, 14 croceum s. i. 72, 20 croceum i. c 1364 i. lucis aeternae 322, 21 cuius. i. splendet p c 26 exorto. solis iubare 231, 14
 iubileus] i. supputatur 289, 23
 iubileum] legalis et famosa -leorum festivitas 67, 14 septem buccinis. i. 70, 12
 iubeo] qui. metallum -bet venerari omnes c 371 i. Narcissus flumina. haurire ministros c 910 i. Augustus vatem. arcessi c 1003 tormenta i. perferre puellas c 2207 turificare i. c 2417 te conservare praecepta mea -bebo c 641 famulas. in. Tiberis alveo mergere iussit 307, 25 quem i. scandere c 267 claudos. i. pergere c 473 chalibem ad proprios. i. remeare lacertos c 869 flagrantem

sacros detrudere i. c 1108 lotia lictor spargere i. c 1199 deserti turmas assciscere i. c 1578 peplis i. fraudare beatas c 2258 geminos i. cremari c 2271 celydrium in vacuas i. reptare salebras c 2400 geminos iusserat. flammis perferre c 256 i. ut gypsam. migrare c 2407 munus. complendum iubetur 247, 15 quam. suscitare orando i. 258, 25 ut servilis berna famulari i. 270, 10 virginitas servari sancta i. c 1297 sacerdotes missas offerre iubentur c e III 82 in sartaginem. scandere iussa est 296, 8 -bente Claudio 278, 27 lupi iussi mitescere rictus c 791 — praecepti. iussa a 64, 3
 iubilatio] apostolicae -tionis 248, 5 iocundae i. 269, 2
 iubilo] rustici -lant 180, 18
 iudex] quatenus impendat i. alimenta c 1590 non tulit opprobrium i. c 1831 ante. tribunal -dicis 253, 22
 iudicium] Daniel, praesago nominis vocabulo i. Dei 250, 20 humanum. i. 253, 17 -cii lancibus 486, 3 iusto valde -cio 270, 11
 iudico] terrorem -cantes 304, 16
 iugalis] vita i. c 87 tori. -lis c 1843 ritum. -lem c 2206 ad. taedas -les c 2120 vincla -lia c 125
 iugalitas 248, 11. 14 sqq. 249, 4 -tatis nexibus 234, 15 i. mores 236, 9 de i. stirpibus 236, 11 i. fecunditas 238, 2 indultae i. 292, 14 i. vinculo 312, 1
 iugerum] per squalida iugera ruris c 113 squalida deserti. i. ruris c 1457 iugerum occa 270, 15
 iugio vel iugilo] milvi iugiunt vel iugilant vel luriunt 180, 10
 iugis] iugis abstinentiae 258, 2 iugi meditatione 491, 2 iugi conamine 491, 12
 iūgiter c e III 60. p a 1. a 23, 2. 41, 6. 53, 3. 100, 52. 72, 2. 239, 2. 245, 8. 246, 3. 247, 13. 269, 3. 323, 2. c 51. 115. 134. 531. 707. 737. 759. 1305. 1672. 1726. 1799. 2288. 2537. 2618. 500, 14
 iugum. supernum c 25 epitriti quarti subiectionis i. 175, 6 legitimae servitutis -go 246, 1
 iuncus] gracili -co a 52, 3 stratis. -cis c 2780
 iungo] quem germana. -xit concordia Christo c e IV 5, 2 decies senas -xere puellas c 2413 integritas. -gitur angelicis. manipulis c 186 ut sponsi -gantur c 2288 caelicolis -ctus c e III 16 i. apostolicis. triumphis c e V 13 angelicis -cti. coetibus c 1070 bis versibus -ctis 88, 1
 iuramentum 193, 22 -ti. catenis c 936
 iurisconsultus] -torum secreta 476, 9
 iuro] quamvis -raret c 928 -rans sententia c 924
 ius] i. simul et pulpas a 40, 4
 ius] foedera -ris a 63, 4 i. peritorum scita 316, 17 ius servare a 23, 3 contra i. divinum 312, 18 contra i. et fas 483, 20 iure gubernat c e II 15. c 1693 designat i. (= recte) c e IV 10, 7 gratatur i. c e V 13 i. tenenda a 29, 6 ni. i. gubernent a 79, 9 omnia i. gubernio a 100, 19 i. aperire potuit 65, 23 legitimae hereditatis i. perpetuo 241, 16 fiscali i. 308, 21 i. lacerari 318, 26 thalami sub i. c 90 meritum i. c 114 habitat iam i. c 151 funguntur i. c 190 castorum i. tororum c 242 intellegit. i. c 343 sine i. tororum c 443 vexabat i. catervas c 548 i. sternens c 691 stipatus i. catervis c 794 sanctos i. triumphat c 1119. 2261 insontes i. t. c 1910 glomeratus i. catervis c 1247 i. stupendos c 1628 mundum qui i. gubernant c 2067 sumpserunt i. triumphos c 2342 i. dotis 479, 15 i. hereditario 491, 8 naturae -ra c e IV 7, 28. a 44, 6. c 54. 1139. 1920. 502, 5 contra n. i. 265, 7. 277, 14. 297, 4 i. rumpente 68, 3 totius germanitatis i. 69, 9 i. ministerii 71, 1 contra i. 74, 23 pudicitiae i. 270, 17 i. pudoris c 368. 1472. 2124 i. tororum c 2524 thalamorum i. c 1267 i. procorum c 2293

sponsalia i. c 2285 legum Romanarum i. 476, 8
iustitiae i. 503, 7
iussio] terrificae -ionis 267, 1
iussus] iussu patris c 1149 i. rigidi truculento
principis c 2339
iustitia] -tiae normam a 23, 5 n. i. c 1299 Iustina,
i. bernacula 295, 1 i. solem c 1031 i. comites c 2455
i. iura 503, 7
iustus] -stae libellae c 734 i. mentis c 737 -sta.
lance 253, 22. c 833 -sto iudicio 270, 11 -sto
moderamine c 831 — iuste c 242. 2484
iuuencus] sublatum fraude -vencum c 1487
iuuencula] devota i. c 1743 facta est i. 258, 26
veteranam -culam 259, 14
iuuenculus] quidam i. 285, 18 -culi affectus 281, 3
cum -culo filio 283, 1
iuuenuis] in annis -nilibus 285, 6
iuuenis c 1262. 1279. 1286. c 720 (voc.) mens
-nis c 1143 i. praecordia 278, 6 vecordem -nem
317, 16 i. constringere c 1164 hortantur i. c 1415
multi -nes 281, 13 nonnulli -num c 1785
iuuenta] nova. i. a 88, 7 nitidae. -tae c 2123
iuuentus] pulchra i. c 2288 lasciva i. c 2823 -tutis
petulantiam 252, 11 i. ludicra c 806
iuvo] quid plus caelicolas -vat c 140 numquam
dormire -vabit a 100, 5
iuxta c. acc. 65, 2. 9. 22. 69, 22. 70, 13. 16. 76, 8.
77, 4. 161, 3. 200, 10. 11. 202, 7. 231, 4. 245, 6.
249, 8. 266, 13. 269, 7. 296, 18. 301, 8. 322, 17.
483, 21 iuxta quod 65, 8. 74, 10. 86, 19. 151, 4.
322, 16

K

kalendae 170, 1
karitas Christi 499, 12

L

labarum] hoc l. tenens 259, 11 fixum cuspidem
-ri 259, 13 l. fundamenta 259, 21 praemisso
Christi -aro 255, 7 illaesae castitatis -ra 253, 23
l. tridito c 644 compta triumphorum l. c 2096
gestantia l. c 2348
labdacismus] -mi collisiones 321, 1
labellum] -li 170, 18 per tenera pueruli -la 260, 9
spurca l. c 277 salutiferis. -lis a 43, 6 balbis
buccarum l. 299, 11 roseis. l. c 1159 lentescunt
labra l. c 1160 probrosis. l. c 1940 Christi com-
pressit labra l. c 2137
labefacio] severitas toties elisa et -facta 307, 23
labes] omnem mundi -bem 86, 2 miseranda -be
c e 1130 = c 1708 a l. peccati 64, 11 sine l.
piaculi c 421
labesco] praeses in luxum -scit 305, 17
labium] haerescunt -bia labris 278, 10 intra ex-
tremitatem -bium 200, 11
labo] machina celsa -bat c 1386 mentis -bantis
c 2656
labor] par l. ambarum a 66, 3 durus atroxque l.
501, 6 mei -boris industriam 202, 1 sudoris et
l. industria 203, 3 sine sudoris et l. contritione
203, 4 mei sudoris et l. 322, 9 per l. exercitium
203, 20 turmas. l. consortes 230, 16 longanimum
patientiae -rem 247, 22 omnem praeteritum pa-
tientiae l. 477, 13 duro. -bore a 56, 3 ex nostro .
l. a 66, 2
labor] nuntius e caelo -bitur c 2368 nullum. pati-
tur -bi c 2659 -bentis tempora vitae c e IV 2, 31
l. mundi prosperitas 204, 1 -bente annorum circulo
203, 17 -bentia saecula c 2885 -tibus temporum
lustris 253, 13 simulacris -psis c 1352
laboro] si quid. saecularium litterarum nosse -ras
500, 9 duces vincere -remus 240, 19 -rante.
remigio 320, 21
laboriosus] -si certaminis 230, 6. 245, 11 -sis
oneribus 321, 17

labrum unde labellum 159, 12 ora -raque 278, 8
l. prophetae c 78 sancti l. c 667 mellea. l. c 1159
dulcia. l. c 1160. 2137 reprehensorum. l. loquen-
tum c 2834 (ornas) l. loquelis c 63 solvebant l.
c 475 licet. stiparent l. c 654 -bris oscula trado
a 80, 7 haerescunt labia l. 278, 10 -bris lureoni-
bus 239, 14 l. procacibus 256, 5. 299, 6 l. nefandis
c 951 virgineis. l. c 1155 bestia. l. vestigia linxit
c 1438 verbosis. l. c 1958 superi. sponsi. l. c 2185
labrusca] Simonicae letiferas necromantiae -scas
257, 13
lac] candescens lacte c 1601
lacerna] -nae gracilis 480, 6
lacro] quod . -rat corpus c 1749 pignora. -rant.
papillas a 1, 3 vatem -rabat eundem c 1646 ut
-rare solent. molosi c 1956 gypsam l. c 2751 va-
tum scedas l. c 2836 vident. volucrum rictus
artus -rasse c 1571 generalitas nequaquam iure
-cerari debet 318, 26 -cerans homines c 2729
-ratus dente molosi c 1478 volucrum rostris -ratas
289, 14 truditur. virgo -randa c 1999
lacertosus 177, 11 -tosi 190, 26 -tosis viribus
240, 3
lacetis] dextra -certi c 2423 evulsum cadaveris
-tum 273, 12 evulsum carne l. c 998 -certorum
remigio 320, 21 armilla l. 480, 2 l. volis 493, 8
ursorum quasso -certos a 39, 3 l. dextralibus
ornari. concupiscat 246, 10 pios. l. c 381 ad
proprios. l. c 869 constringunt vincla l. c 1210
sanctorum. l. c 1430 insontes. l. c 1436 torquet
strictura l. c 1757 sanctos l. c 2435 geminis
-certis a 43, 4. 72, 6 ligatis l. 276, 13 collum
cum l. adstringentes 279, 13 l. validis 311, 4
tremulis. l. c 599 laxantur lora l. c 1193 prae-
pulchris. l. c 1715
laccessio] morbus crudeli calce -ssit c 2133 volucrum
truncatum rostra -ssant c 1566
lacrima] -mae. udae a 52, 6 in valle -marum 234, 2
l. imbris 238, 23 l. fontibus 243, 18. 300, 21
l. flumina c 865. 964 l. imbris 485, 3 -mis.
amaris c 2134
lacrimabilis] -bilem. querimoniam 280, 17
lacrimabundus lugubriter flevit 272, 11
lacrimo] -mans delicta reorum c 2581
lacrimosus] -osis. singultibus 238, 15 l. singulti-
bus 297, 8 l. vocibus 482, 22
lactans] -tantes evangelici 268, 13
lacus] in leonum -cu 286, 13
laedo] si. quisquam pullorum lumina -dat a 47, 7
qui nullum -serat armis c 2602 ut nihil -sisset
carbo c 2328 -dere nec sanctum valuit venenum
c e IV 2, 28 l. nec quemquam volo a 46, 2 sanc-
tam. l. gestu c 1964
laesio] ad. virginis -ionem 310, 3
laetabundus] quos -dos fore. confidimus 275, 12
laetamen] putidum l. 307, 20
laetitia] -iae cachinnos 278, 5
laetor] -atur sorte superna c e III 16 simul eccle-
sia -tatur clerus c e III 27 altera se maritalis
lasciviae fomitem l. 246, 9 vatum l. turma c 2883
saginata -tantur carne subulci a 100, 50 donec.
placido -tetur tempore mundus c 782 semper
-tabimur c 724 -tabuntur sancti c 2877
laetus] -ti oespitis c 225 -to. gestu c 2652 civibus.
-tis c 553
laevus] dextra -vaque 282, 5
lagaros 94, 15. 477, 7
lagoena] -nae 170, 12
laguncula 186, 13
lamentabilis] canticum -bile 242, 8
lamentor] cum velut Proserpinam. -taretur 297, 8
-tantis clientelae 306, 12 scelera. -tanti 64, 6
quod. -tandum. autumo 238, 15
lamentum] -torum fletibus 238, 23 l. singultibus
272, 10

- lam(m)ina] crucis.lamina *ce III 77* ipsius auri obriza lammina 245, 21
lampas Titania Phoebi *a 97, 8* in vacua.-pade vitri *c 907* -padarum flammis 301, 24 extinctas -padas 245, 12 flammivomis -padibus 66, 13 coruscis pudicitiae l. 245, 13 lichinis et l. 271, 5 cum limpidis l. 302, 17
lana 248, 20 setigero -narum vellere *a 33, 2* hirsutas bidentum -nas 316, 1
laneus] -ea.velamina *ce IV 7, 11* l. florum stammina 236, 15
laniger] -rarum pecudum 68, 1
lanx] legitima aequitatis lance 76, 14 velut pari temporum l. 151, 9 aequa l. 177, 4 quasi obliqua potius quam aequa discretionis l. 190, 20 iusta discretionis l. 253, 22 iustae l. libellae *c 734* iusta l. *c 833* rubuerunt sanguine -ces *c 446* aquis -cibus 95, 12 temporum l. 160, 26 bis senis l. *c 206* aequissimis iudicii l. 486, 3
languesco] -guerunt 192, 11
languor] -guore cruento *c 1788*
laniger 165, 9 -gerarum pecudum 64, 1
lanio] carpere vatem et -niare *c 293*
lanista 185, 2
lanterna 171, 18 l. vitrea *c 209* -nae lichino 279, 15 l. luminis *c 2318* ecclesiarum -ae 66, 3 adhibitis documentorum -nis 199, 11
lanugo 171, 18 vestis (= barbae) -gine *ce IV 7, 16* crocea l. *a 33, 4*
lapillus] rotundos scruporum -ulos 254, 13
lapido 161, 20
lapis] incliti -pidis 66, 19 in angulari duorum testamentorum -pide 251, 10. 502, 19 de rimis -pidum *a 80, 1* l. imbribus 298, 5 congeries l. *c 1774* novem l. forma *c 2737*
lapsus] significans idolatriae -sum 250, 9 liquido. -su *a 62, 2*
laqueus] -queo ab alto *ce V 8*
lar] laris accensi flammis *c 2620* larem vomentia *a 52, 5* larem, laticem.gesto *a 54, 3* ante l. 305, 17 lare crepitante 271, 16 l. tormento *c 950* coctum laribus *ce IV 7, 27*
larba] tremulos terret. -ba *c 2856* -bam et mascam *c 2859* vide larva et larvatus
larbula] me l. terret *a 100, 9*
largior] -itur.fruges *c 111* sator l. praemia *c 2005* munera. -gire *p a 7* lurconibus -gientes 491, 20 balbis.rectitudinem loquelae -giendo 276, 4
largitas 169, 1
largus complevit *c 1604* l. vixerat *c 2515* -gam. materiam 320, 9 -gos manipulos *a 32, 7* -ga flumina 65, 16 convivia l. *c 1149* munera l. *c 1592* l. fluentia *c 2046*
larva] linquentes -vam *c 2244* vide larba
larvatus 171, 23 facies -ta *c 2252* -tos.restituit 310, 2
lascivia] maritalis -viae 246, 9 corporalis l. 264, 9 petulantis l. 306, 16
lascivus scortator 280, 2 -va iuventus *c 2823* -vae obscenitatis 297, 18 l. carnis *c 804* l. mentis *c 830* -vam.petulantiam 252, 11. 260, 16. 266, 9
lassabundus] non -dis, sed indefessis viribus 287, 10
lassesco] qui nequaquam -scere videbitur 248, 4 oneribus non l. 321, 17
lassus] attigit l. de gurgite litus *c 2806*
latebra 167, 7 luce -brae *c 1232* in atram ergastuli -bram 279, 14 l. usque profundam *c 1027* exosi latebram *c 2391* in arida cisternae latebra 274, 6 fuscata tetrae latebra urnae 492, 1 -brarum gradus 258, 5 astriferas. -bras *a 35, 4* umbrosas. l. *a 47, 6* horrendas l. 52, 7 caecas l. *a 65, 2* carceris l. 283, 6 in l. lautumiae 305, 11 l. mundi *c 10* furvas l. *c 213* furvas sine luce l. *c 440* priscae.legis l. *c 482* quaerit l. *c 780* clausas rerum l. *c 836* in l. carceris atras *c 1398* penetrare l. *c 1417* in furvas l. *c 2866* l. antrorum atras 493, 10 chaos.clauderet cuncta -bris *a 79, 10* furvis tenebrarum l. 65, 13 clanculis l. 297, 15 clausa l. *c 305* terrificis l. *c 512* de nigris l. *c 1411* abstrusis l. *c 1490* nocturnis l. *c 1511*. 2856 in l. 2260 Stygiis l. *c 2630*
latebrosus] -osi carceris *c 2321* -osum.baratrum 81, 7 l. latibulum 279, 25 de -oso.barathro 261, 9 in l. carceris fundo 307, 18 -osa.latibula 253, 2 -osis.umbrae *a 100, 56* de l. squaloribus 288, 8 de l. recessibus 241, 7
latenter] clam et l. 497, 15
lateo] luce -temus *a 8, 4* quem abstrusa non -tent 311, 8 ut contemptores minime -teat 298, 13 ut minime -teant.serta per orbem *c 2830* trepidans qua turba. -tebat *ce IV 6, 11* qua horrens belva l. *c 2391* (oracula) reliquos -tuerunt mortales 268, 5 vestrae sagacitatis solertiam non arbitror -tere 231, 2 -tuisse ferunt. ipsum *c 1029* -tens propositio 76, 17 -tentis pudicitiae 297, 14 -tentem in litteris sensum 74, 24 sexum occultare l. *c 1894* -tentium rerum 229, 14. 297, 10 rerum l. 258, 22 portentorum ceteros mortales l. 310, 19 rerum fata -tentia *c 621* cuncta l. *c 1606*. 1915
laterculus 181, 20 quis l. aequet *a 73, 4* -culi circum 483, 17 huiusmodi supputationis -culum 67, 20 supputationis -culo 72, 2. 251, 8 septies. quaternario l. 201, 6 l. dinumerari 278, 24 septiformis -culorum numerus 62, 17 LXXVII generationum -culis 68, 23 septem annorum l. 290, 1
latex.tenebrosus *ce IV 9, 11* l. redundans gurgite *a 6, 4* profundus putei l. 237, 7 tropicus florentis paradisi l. 253, 11 l. lucernarum cicindilibus infusus 271, 8 accipiet l. munera *c 411* l. lucens *c 915* l. cum manutergio 484, 15 -ticis vivi 65, 16 l. sub flumine *c 422* larem, -ticem quoque gesto *a 54, 3* putei l. altum *c 218* fontis l. *c 901* salubris lavacri -tice 278, 23 cum -tices possint vincere fata *a 44, 4* l. limphae *a 49, 5* ut negarentur l. *c 261* -ticum. amnes *p a 32* per -tices *a 43, 1* super l. *a 38, 1* l. effuderat *c 787* fontium limpidis -ticibus 479, 10
latibulum 174, 1 stolidae obstrusum ignorantiae l. 84, 23 l. beluae 309, 15 in latebrosam lautumiae l. 279, 25 in ergastuli l. 288, 6 sub silentii -bulo 270, 20 sub taciturnitatis l. 280, 9 ergastulorum l. 307, 13 furva nocturnae caecitatis -bula 73, 13 leti l. 235, 10 latebrosa prioris instrumenti l. 253, 2 arta.ergastuli l. 311, 6 nocturnis umbrarum -bulis 65, 14 de obstrusis faretrae l. 230, 11 clandestinis praecordiorum l. 241, 8 l. carceralibus 277, 14
latine 95, 4. 11. 18
Latinitas 175, 23 Romulea -tatis antiquitas 73, 4 totius l. 78, 5
latito] in.criptae speleo -tantem draconem 258, 3 l. bestiam 309, 12
latitudo] triquadra mundi l. 247, 16 l. aurea. circuli 483, 11
lator praesentium 476, 5
latratus] caninis -tuum rictibus 71, 4 implent -tibus auras *c 575* canes. stipant l. aprum *c 1649*
latrina] antra -nae *c 978* in -nae cuniculum 272, 20 -narum purgamenta 292, 15
latro.mendax *c 2687* -nis flamma *c 1344* crudelis. l. *c 1671* spreto -one nefando *ce V 12* diri -ones *a 97, 9* tetrarum. -onum *c 1862*
latro] cum mors in limine -rat *c 2380* quae -rant inguina circum *a 95, 11* canes baubantur vel l. vel gannunt 180, 4 frustra -rante moloso *a 60, 2* -rantes. bella ciebut *a 65, 8* l. molosi *c 1956*

- latus] sinuosus -terum flexibus 230, 8 per utraque -tera 310, 8
- latus.orbis a 100, 61. c 2029 l..mundus c 1887 -tum.in orbem c 467 l..mundum c 1074 -torum regnorum 501, 5 -tas.terras a 48, 3 — -tior. patulis terrarum finibus a 100, 27 — late p a 19. a 67, 4. 88, 2. 232, 10. 268, 12. 293, 9. c 1991. 2063 longe -teque 272, 16. 305, 4. 309, 8. 482, 20. 501, 1
- laudabilis hospes a 34, 1 -bili.fervore 292, 15 apud metricos -biles habentur 87, 27 — -biliter 300, 18
- laudo] quos l. p c 6 fratres.-demus.Tonantem c III 50 -dabat littera castos c 19 quae -darent voce Tonantem c 2414 -dabunt voce Tonantem c 2878 iconisma.compto stemmate depictum -datur 322, 4 versibus -dare puellam c 1674 propensius -dari 238, 4 -dantes dominum c 591 -dandae virginitatis 237, 25
- laus almorum c 1648 geminae -dis 258, 18 l. praeconia c 1918 rumor l. perpes c 2215 praeconia l. c 2784 -dem corda rependunt p a 16 l. dixi tibi 71, 17 l. capiat.virgo p c 2 stipulentur carmina l. c 20 Martini.l. 677 Caeciliae vivacem l. c 1710 l. rumoribus captat c 2758 -de perenni p c 9 vincit praeconia l. c 146 l. metrorum c 201. 2162 insonti.l. c 1010 famosus l. c 651 caelesti l. c 681 famosa l. c 1124. 1739 descripta l. viro- rum c 1653 l. celebres c 2551 cuius -des cele- brantur c e IV 12, 9 catholicorum l. 271, 11 grates laudesque c 920 virgineas.l. c 46 l..sancto- rum.claras c 1071 immensis.-dibus 235, 20. 255, 25. 310, 13 de virginitatis l. 255, 20 erat vulgatus l. c 1506 prosae .l. c 2009 digestis . sanctorum l. c 2446
- lautumia] -miae latibulum 279, 25 de.l. squaloribus 288, 8 in latebras l. 305, 11 l. liminibus 305, 12 *
- lautus] sacerdotis.-ti c 1619 -ta.in arce c 1393 per biblos.-tos c 1032 -ta.munia c 288 dapes -tas c 1592
- lavra] fonte -cri c e IV 8, 11 l. baptisterio 257, 5. 300, 2 salubris l. 278, 22 caelestis.dona l. c 1532 mundantis .l. c 1576 dona l. c 1733 ad -crum 484, 16
- lavo] hunc.nondum baptisate lotum c 679 oor- puscula lota c 1467
- laxo] dum.crimina -xat c 493 vergere quae nullum l. c 733 mundum qui l. habenis c 1250 ut mihi. nexarum pondera -xent c e IV 13, 4 -xantur lora lacertis c 1193 l. frena rigoris c 1591
- laxus] -xis.habenis a 80, 3 solutis et l. cincinnorum crinibus 485, 4
- lebes] denigratos -betes 306, 1
- lecebra] proprias -bras c 122
- lecithus] -thum olei 291, 5
- lectio] sedula.l. c 2676 -ionis instantia 231, 12. 477, 17 l. assiduitate 303, 12 in hoc l. studio 476, 7 l. laborem 477, 13 l. praeconio 479, 16 l. opinio 490, 10 eius -ione creberrima 500, 14 -ionibus divinis 500, 8
- lectito] -itantes 492, 9 -itando et scrutando 277, 1
- lector lectrixve c e III 58 gnarus .l. a 81, 10 quae.non retur .l. a 100, 82 qui extiterat l. c 1002 praefatus l. c 1006 illustris.l. c 1131 l. libri solers c 2773 strophosus librorum l. 485, 21 -toris officio 273, 16 l. dextram c 1008 -torum turma c 1633 lurconum.l. 490, 16 pascuosa numerosi- tate l. 492, 14 studiosis -toribus 477, 2
- lectus] umbracula lecti c 2516 lecto sopitus cum somno membra dedisset c 1275
- lectus] lectissima virgo c 2158
- legalis] -lis tori 235, 22 praeceptorum -lium 245, 5 -lia.volumina 310, 13 l. scita 314, 9
- legatarius] missis -tariis 288, 12
- legio] spissis -ionum cohortibus 233, 18 l. turmae 241, 17 l. cornua c 2460 l. falangibus 493, 7 adversus ferocissimas barbarorum -iones 240, 4
- legislator] -torem aemulans 267, 12
- legitimus] -tima grammaticorum regula 159, 7 l..fecunditas 238, 2 -timum legalis tori conubium 235, 22 -timae aeternitatis 233, 6 l. hereditatis 241, 16 l. servitutis 246, 1 -timam exametri regulam 188, 29 -tima.lance 76, 14 -timi.pedes 150, 9 -timos.pedes 77, 19 — legitime 88, 7. 163, 12. 178, 30. 190, 17. c 1451
- lego] inter ceteros, quos -gis libros 500, 14 sic -gi- mus vulgatum .Saulum c 479 quem quidam in- vertentes sic -gunt 89, 16 ut non erret, qui legat, ne prorsus ursum legat 200, 18 nuper -gi . biblum c 2187 sacrosancta.praesagmina.-gito 479, 7 opifex.sapientia.-gitur extitisse 64, 16 Eleazar.adspersisse l. 65, 1 auctor.quatuor milia virorum.l. pavisse 67, 12 Mantuanus vates l. cecinisse 73, 1 Simfiosius.l. cecinisse 75, 22 hoc in sacris.apicibus insertum l. 76, 18 novissimo versu.cautum l. 80, 11 respondisse l. 275, 4 in ceteriorem alvei marginem.translatus l. 286, 11 Helias l. cumulasse.liquorem c 1617 l. passio c 2220 membranarum.per mundum scripta -guntur c e IV 5, 16 l. cecidisse c e IV 7, 32 septena. l. arcam ingressa 63, 13 curtinae.splenduisse l. 244, 18 tres pueri.operam dedisse l. 252, 3 ossa illius.Constantinopolim translata l. 257, 2 angeli. venisse l. 262, 6 quae in Latinum translata l. 263, 15 quae litterarum apicibus inserta l. 295, 5 sospites.emersisse l. 307, 23 signa.chartis in- sarta l. c 544 cum.gentiles opprobrium -gantur improperasse 316, 19 altera.tabula septem prae- ceptorum tenore scripta -gebatur 71, 12 aciem legentis 81, 8 iter rectum faciens -genti 199, 20 prosam metrumque -gentes c 2867 scurrarum. legentum c 2835 velox -gendi c 1169 sagacitate l. 476, 8. 479, 5 ut.sacratissimos sensus -gendo intellegas 500, 12 enucleate l. 479, 13
- legula] -lam auri 314, 2
- legumen] vilibus.-uminibus 252, 11
- lenis] minus l. est versus 83, 8 aut citata aut l. de ore profertur (productio) 200, 9 vimina -nia c 1219 — papiro.-iores 279, 17
- lenitas] blandimentorum l. 274, 19
- leno 162, 22 -nonum lenocinio 294, 11 l. fraude c 1819
- lenocinium] -nii ludibria 299, 5 l. nexibus 312, 4 blandimentorum -nio 278, 1 illecebrosi matri- monii l. 278, 12 lenonum fallaci l. 294, 11 ocu- lorum -nio 305, 16 luxus -nia 238, 11 fraudulenta femineae titillationis l. 311, 2 blanda procorum l. 316, 24
- lenocinor] -nantis mundi oblectamenta 204, 5 l. prostibuli 310, 17 luxu -nante 317, 16 l. luxu 480, 1 -nantes.illecebras 305, 9 commentis. -nantibus 273, 14
- lentesco 172, 12 viscus.glutinosius -escit 75, 15 l. papyrus amne c 1219 -escunt labra labellis c 1160 ut.in praecordiis puerilibus -esceret 277, 2 sponsi -escere labris c 2185 glus -escens c 1387 -escente.defruto 311, 2
- lenticula 183, 5 -culae.liquorem c 1618
- lentos] pateretur l. in aula c 2531 -ti nectaris a 100, 31 flumine -to 80, 1 l. careni defruto 231, 17 l. vimine c 2251 -tis filorum staminibus 176, 16 l. frondibus 242, 15 l. viminibus 306, 9 l..flagellis c 1058 cum l. flagris c 2304
- lenunculus 181, 22
- leo a 18, 2 solus de tribus Iuda l. 65, 21 quo l.. dirigitur 280, 1 l. rugibundus c 1235 corrosus dote -onis c 1241 -ones fremunt 180, 9 cui famulabantur.l. c 790 ut rodunt.membra l. c 1434 truces l. c 1443 -onum fremitus 265, 10

- l. rictibus 284, 7 l. rugientium 286, 13 inter. l. rugitus 300, 7 frementium l. 311, 15 moreus l. c 362 ad rictus l. c 1999
- leontofonus] Solinus de -no bestia ait 198, 21
- lepidus] -da. sermonum serie 304, 7 l. urbanitatis facundia 321, 15
- lepor] cum metrica -oris elegantia 321, 18
- lepra] cladibus horrendae. leprae a 94, 8 lurida l. spurcitia 69, 24 expertus -ram c 2424
- leprosus] .X. leprosi 284, 14 deni. l. c 1447 -osis. squamis c 558
- lepus] -pores vagitant 180, 9
- lepusculus 186, 16
- letalis] -le virus 255, 9 -li dente c e IV 2, 26 l. toxa 242, 6 l. calce c 2591 l. vulnere c 2659 -lia sceptrum c 2717
- letaliter 235, 4 241, 5
- letifer 165, 9 l. finis a 96, 10 l. morbus c 2133 -feri. verbi c 2697 -ferum. draconem 258, 3 -feram. luem 309, 8 l. cladem c 1938 -ferum virus 243, 9 prostibuli poculum l. 246, 17 de -fero sopore 255, 3 l. veneno c 2383 -feros. concentus 292, 17 l. haustus c 478 -feras. labruscas 257, 12 -feris. venenis a 31, 5. c 2358 a l. flatibus 267, 3
- letum] tale fuit l. c 2609 funere -ti a 67, 5 l. vulnera a 87, 5 crudelis l. 64, 8 l. latibula 235, 10 de. l. barathro 261, 9 l. somnus 321, 7 l. sorte c 291 l. calce c 615 l. decreta c 1419 l. fortuna c 1560 frigore l. c 1967 crudi. l. c 2316 grandes. prosternere -to, quod -tum. gestant a 93, 4. 5 clauduntur lumina -to a 61, 4 occido l. 69, 8 l. sopitus 212, 12 l. tenus 289, 10. 491, 3 suscitatur cadavera l. c 470 defuncta cadavera l. c 689
- levasco 172, 14
- levir] futurum. -rum 292, 20 l. solvens c 1732
- levis] nubs l. 287, 8 sum levior pluma a 100, 41 levissimos. surculos 232, 2 — levius. ferenda est 318, 17
- lex metrica 160, 29 l. prosodiae promulgetur 199, 15 rectae. -gis censura a 23, 2 priscae l. 64, 23. 65, 10. 72, 16. 252, 19. 311, 21. c 482 obumbratae antiquitate l. 68, 9 divinae l. 73, 18. 157, 31. 303, 15 trochaicae l. normula 176, 26 l. austeritate 239, 3 antiquae l. c 244 rudis et priscae l. c 1625 rudis et veteris l. c 2145 divisionis -gem 187, 23 exempla ad trochaicam l. competentia 159, 9 aliter l. promulgare 247, 18 antiquam l. c 393 egregiam. l. c 731 communi -ge a 79, 7 servata l. Tonantis a 81, 6 frenans. fulmina l. a 100, 2 concordia seematum l. 88, 21 l. tororum c 88. 1722 stricta l. c 803 concessa l. tororum c 1722 in l. divina 500, 10 propter divinarum -gum caeremonias 64, 13 arcana l. 66, 6. 233, 13 l. flores 74, 3 vetustarum. l. c 1134 geminarum. l. c 1641 volumina l. c 2770 l. Romanarum 476, 8 aeternis -gibus p a 3 strictis parsimonia l. 155, 17 iam-bicis l. 157, 17 trochaicis l. 157, 30 positionum l. 159, 29 anapesti l. 163, 20 aequis divisionum l. 166, 20 palimbachii l. 173, 3 verba. his l. subduntur 176, 2 paribus temporum l. 177, 32 ionici minoris l. 181, 5 l. compelluntur 189, 19 antespasti l. 191, 11 praedictum l. divisionum 191, 19 epitriti. IV. l. 193, 18 naturarum l. 199, 17 spretis. l. 247, 3 volentis naturae l. 250, 5 strictis pudicitiae l. 260, 16 integris. l. c 303. l. angelicis c 2114 absque l. scriptis 502, 5
- libamen] fraterni -minis 312, 16 grata virginitatis -mina 235, 1 delubrorum l. 282, 17 tipica panis merique l. 313, 5 sacrae l. mensae c 980
- libella] argenti spreta l. c 205 iustae -lae c 734
- libellus] ut. promisit. l. c 22 textus -li Eugeniae 298, 2 l. textum 321, 15 seriem. l. c 722 per simplum -lum c e IV 10, 2 pulcherrimum virginitatis -lo 319, 18 meditatus erat sacros -los c 1644 binis -lis c e IV 1, 5 discretis. l. c 2870
- libenter 93, 14. 229, 8. 233, 18. 254, 6. 278, 1. 305, 13. c 128. 1143
- liber] undecimus ecclesiasticae l. historiae 262, 11 non recedat l. legis de ore tuo 203, 28 in principio -bri 63, 15 uno versu l. VIII 79, 10 novissimo versu l. Regum 80, 11 primus versus decimi l. 92, 1 series l. c 253 lector l. c 2773 pretium l. c 2872 divino -bro c 504 l. qui Pedagogus praetitulatur 160, 17 l. III 92, 12 l. IV 93, 17. 89, 21. 79, 7 l. V 86, 25. 89, 23. 167, 14 satirarum l. V 85, 18 l. sexto 89, 4. 171, 4 l. VIII 80, 5. 86, 23 l. X 79, 12. 85, 22 l. undecimo 80, 3. 92, 9 l. iudicum 92, 11 in l. iudicum 76, 20 l. moralium XXXI 242, 13 libro = in l. 80, 13 Lucani l. III 87, 24 in libro civitatis Dei 237, 17 in l., quem. scripsit 84, 15 in l. de nonaginta heresibus scripto 484, 4 decem -bri Clementis 482, 29 -brorum scripta c e IV 9, 2 l. lumina a 89, 5 poeticorum l. 81, 2 per multa l. corpora 81, 13 simplio l. tegmine 236, 18 solerti l. ingenio 303, 10 per patentes l. campos 304, 1 veterum l. c 55. 392. 1182. 1262. 1334 l. tramite c 1002 l. artes c 1127 sacrorum. l. c 2033 thesauros. l. Pelasgos c 2150 l. lector 485, 21 sacros. -bros c 2769 inter ceteros. l. 500, 14 sex -bris de musica 81, 14 ex l. auctorum prolata 87, 24
- liber] simplio -brorum tegmine 236, 18 cessante l. suco 237, 24 rodens de stipite -bros a 34, 3 -bris corrosis a 56, 9
- liber] ut sequeretur -bera Christum c 2015 -berae mentis 319, 6 de -bero arbitrio 81, 13 l. arbitrio 247, 14. 20 voce -bera 486, 2 — libere 84, 20. 230, 11
- liberi] ob -berorum posteritatem 238, 2 l. procreandorum gratia 249, 4
- liberalis] cunctis -alibus litterarum studiis 276, 23 litteris l. 296, 16 l. disciplinis 301, 4
- liberalitas] supernae -tatis 268, 10 humanae l. 290, 2 prodiga -tate 308, 14
- libero] servorum decies quingentos -rat heros c 2097 libertas] effrenata iugalitatis l. 246, 3 -tatis fastu 245, 36 spreto l. arbitrio 269, 25 gratuita -tate 276, 7
- libet] exempla summatim congerere l. 183, 4 ut Valerio. vocare -buit 153, 9
- libido] furibundae -dinis 299, 3 victoria -dinum 255, 22
- libitus] ad suos -tus flectere 278, 2
- libo] ut -bans holocausta litaret c 1053
- libro] aequa ditrocheus lance -bratur 177, 4 tempora quasi obliqua. lance -brabuntur 190, 20 iudicis singulorum facta iusta discretionis lance -brantis 253, 22 pars poli. aequis lancibus -brata 95, 13 -bratae. vitae c 732
- liburna] celerrimam -nam 230, 22 animorum -nas 253, 18
- licentia] priscae legis l. 252, 19 -tiam dedit baptizari 497, 14
- licet] l. divinis cultibus mancipatus 69, 15 l. inaequali. corona 73, 12 libello l. mediocriter urbano 319, 28 l. laborante. remigio 320, 21 cervos l. ore rudentes. a 39, 2 l. refragantem 285, 7 l. paganus 295, 14 — l. c. conj. praes. a 41, 1. 55, 4. t 72, 4. 78, 18. 156, 6. 183, 13. 238, 20. 236, 19. 237, 6. 12. 239, 7. 246, 22. 247, 10. 249, 8. 256, 9. 300, 16. 320, 4. c 143. 216. 1301. 499, 13 c. conj. perf. 91, 22. 252, 14 c. conj. impf. 292, 16. 298, 21. 311, 6. c 606. 659. 2164 c. conj. plqpf. 300, 18 c. ind. praes. 311, 8 c. ind. plqpf. 312, 7
- lichinus] c 2168 l. illustrans. latebras c 213 l. obtorpuit c 908 flagrans l. 491, 21 -num sub modio coruscantem 297, 12 velut limpidissimo lanternae -no 279, 15 lucernarum -ni 66, 12 -nos. aquosos c 914 -nis oleo castimoniae conflagentibus 245, 14 l. et lampadibus 271, 5

- licinus 161, 7
 licitus] -tae vitae c126. 204 -ta gaudia c123
 -tis conubii nexibus 249, 5
 licium] l. nulla a33, 3 -cia.oleo madentia c1428
 -ciorum filis 284, 2 -ciis olei liquore delibutis
 284, 1
 lictor crudelis c1199 -orum.vexatio 293, 5 ceteris
 sodalibus et -oribus 306, 7
 ligamen] dira vinculorum -mina 279, 4 stricta l.
 279, 14. c1213
 ligatura] inextricabilis.l. 75, 13
 lignum] vetitum -ni malum c2498 per -num
 crucis 84, 31 in patulum -num c1318 in -no
 85, 2. 87, 11 grossa. -na a56, 4 diversa -norum
 genera 77, 1 ex ipsis l. ramusculis 237, 20 l. fo-
 mite c810 -nis.salignis c210 cum rigidis. -nis
 c1196
 ligo] quamvis hunc stolidi -garent c1198 martires.
 reste -gati c1433 -gatis lacertis 276, 13 pote-
 statem -gandi 485, 17
 ligustrum] ceu fronde -stra fatescunt c193
 lilium] candens l. 317, 1 crescentia -lia a100, 15
 ut vernent l. c194
 lima 185, 4 prima.asperimae poenitudinis l.253, 25
 limatus] -mato.grammatico dente 493, 5
 limax] lumbricus et l. a100, 37
 limen] caeli l. p c8 caelorum.l. p c15 l. Olympi
 c1307 per sudum.l. p c8 in primo -mine no-
 vellae religionis 71, 3 in l. c1362. 2380 -mina
 vitae c e IV 1, 3. c109. 571. 1503 l. mortis c e
 IV 1, 18 mortis l. c2821 nec l. pandit a55, 2
 l. Ditis a67, 6 apostolorum et martirum l. 259, 10
 ferrea l. c456 sanctae l. valvae c1041 sancto-
 rum l. c1899 l. caeli c2008 mundanae l. metae
 c2129 claudent.l. portae c2451 ad l. lucis c2663
 a sacris ecclesiae -minibus 274, 15 sacris ecclesiae
 l. 280, 14 lautumiae l. 305, 13
 limes] telluris -mite a50, 5 discreto l. c1046 tri-
 bus locorum -mitibus 152, 4
 limpha] gelida cisternae l. 237, 7 rota. -phae a48, 8
 latice l. a49, 5 tippula l. a100, 41 nutrimina
 l. c262 l. obstirpationes 489, 4 undantes -phae
 a54, 4 -pharum fluctibus c1111 luctantes litore
 -phas c e IV 5, 7 in l. a38, 2 qui.sorbet l. a59, 2
 per l. a62, 6 spumantes litore l. c1473 luculen-
 tas l. 479, 10 cum ablueret.contagia -phis a64, 2
 gelidis terrae l. a100, 6 mergere. litora l. c6
 aequoreis l. 410 l. vacua c1028 l. . perdere
 nectar c2797 vide lympa
 limphaticus] quasi l. 306, 1 -cum mitigabat
 311, 13 -co ritu 68, 3 -ca corda c1814
 limpidus] lustrat qui l. orbem a81, 2 -da sum
 a100, 53 l. pupilla 253, 13 -do.radio 274, 7
 l. lumine 492, 1 cum luce -da 283, 6 -da.lumina
 c e III 68. IV 8, 9. c959. 1404 l. flumina c e
 IV 10, 10 l. luminaria 253, 2 l. carmina p a6
 l. aera c14. 2388 l. monumenta c392 docu-
 menta.l. c1264 l. dona c1576 oscula.l. c2138
 l. culmina c2816 cum -dis lampadibus 302, 17
 l. laticibus 479, 10 — luce -dius 62, 13 — -dissimi
 solis 65, 14. 231, 14. 237, 6 -dissimo.lichino
 279, 15 l. radio 288, 7 a -dissimis.luminaribus
 310, 20
 linea] diviso -nearum tramite 73, 12 obliquis l.
 anfractibus 72, 20 isdem l. tramitibus 168, 14
 quaternis versiculorum -neis 76, 10
 lineus] -nea.vincula c e IV 1, 8 l. mantilia c e
 IV 7, 12
 liniamentum] angelicae puritatis -mento 268, 4
 pulcherrima membrorum -menta 322, 2 venusta.
 -mentis membratim corporalibus 281, 16
 lingo] bestia sanctorum.vestigia linxit c1438 ca-
 nes -xere fluentia c2600
 lingua] sic promit l. a95, 2 mentita fuit.l. c1913
 Ebraea l. c e IV 9, 6 Achivorum l. a50, 1 l. Pe-
 lasga a60, 10 l. Argivorum 73, 1 Latina l. 94, 14
 l. propria a68, 8 trux detractio -guae c2729
 terrentis. -guae c2855 = 494, 2 -guam.loquacem
 c26 -guâ Pelasgâ 202, 23 Latinâ l. 94, 14. 95, 11
 defusarum. -guarum loquela 67, 23 Romulidis.
 -guis c2145 l. trisulcis 306, 14. 489, 2
 linquo] candenti viae vestigia.l. a59, 4 dum -quit
 c e III 9 l. spiritus membra a83, 5 basternam
 l. inanem pergere c1896 pepli velamina l. c2557
 culturae -quunt simulacra c1575 mundum l.
 c2119 urbis Romanae l. fastigia celsa c2294
 otia neu. l. obtundere mentem c2768 l. carnis
 gaudia c2893 aethralem -quat ne victrix.coro-
 nam c2513 -quebat proprium.parentem c e IV
 4, 4 -queret cum carnis vincula c1501 dum.
 chaos redemptor l. c e IV 6, 8 pandam liquit
 cum patre carinam c e IV 5, 3 ut populus do-
 mini liquit Memphitica sceptrâ c2477 caput
 funestos liquerat artus c1361 vitam liquerat
 c1963 mundi linquere gazas c761 dotales
 l. pompas c2184 ut cives. linquere. mallent.
 urbem c2390 Oceanum. linquens 87, 30 qua-
 drupes spiracula l. c581 lucis radius l. ergastula
 c1403 ambusta cacumina l. c1773 l. crepundia
 pompae c1801 gurgustia l. c2241 Romam l.
 c2385 linquentem.colludia luxus c2110 lin-
 quente Deo.marmora c426 auctore linquente.
 receptacula 501, 14 lurida linquentes.consortia
 carnis c94 fetida.linquentes gaudia c1664 l.
 veteris contagia vitae c2054 l. larvam c2244
 pestifera l. idola cultu c2394
 lino] spicula lita veneno c2575
 linter] agens liburnam aut -trem 230, 22 salva
 incontaminati corporis -tre 238, 22 obtata l.
 c1470 emensus.caerula l. c2805
 linum] glauca seges -ni a74, 1 viscera -no. spoliata
 a52, 2
 linuatus 201, 10
 linx] lince hircant 180, 9
 lippitudo 176, 10
 lippus] -pos.ocellos c939
 liquefacio] -factas.congeries 293, 14 -facta vi-
 scera c1774
 liqueo] quinto hereticorum capitulo. -quet 71, 7
 quod in praeterito manifestus l. 197, 20 textura
 liquet 244, 16 l. quod sit. . 247, 1 Iohannes.
 l. servavisse 267, 19 ex hoc manifestus -que-
 bit 286, 8 -quentis elementi 271, 2
 liquesco] ut cera ante larem. -scit 305, 17 donec.
 montes collesque -scant c e IV 11, 8 cera -ques-
 cens 295, 8
 liquidus] fontis -di a95, 14 l. argenti 71, 19 ex-
 positus ad -dum.regulis 190, 22 luce clarius ad
 l. digessit 263, 14 -do.lapsu a62, 2 de l. gurgite
 c1181 -da flumina c902 -das.lymphas 271, 6
 fontibus in -dis a57, 7 — liquido 85, 25. 190, 28.
 231, 13. 236, 7. 251, 2. c323. 987
 liquor] pinguis olei l. 271, 5 qui l. fantasma
 fugabit c1201 lubrici -quoris nardo 230, 9 lenti-
 culae crassum. -quorem c1618 olei -quore 284, 1
 liquor] si liquor verbum fuerit tertiae coniugationis
 153, 7 -quitur.numquam haec nix a67, 8
 lira] tendere -ram c e III 55
 lis.satis cruenta 289, 4 l. crudescens c1542
 lito] qui fanis tura -tabant c1574 ut.libans holo-
 causta -taret c1053 ni forsan tura l. c1188
 Christo.libamina oblaturus. -tarat 235, 2 sacra,
 quae.a bachantibus -bantur 170, 22 munus -tare
 Dianae c2417 tura l. c2265 pontifices delubro-
 rum libamina -tantes 282, 17 ritu -tantium Priapo
 parasitorum 479, 17 tipica.libamina -taturus
 313, 5 Saturnalia et Nictelia -tando 306, 22
 exta l. c1383
 littera tollatur a63, 10 l. quindecima a86, 8
 l. dives a100, 71 laudabat l. castos c19 ultima.

- trochei l. c 50 antiquae. l. legis c 244 garrula. l. c 677 sacra. l. c 1032 describit l. castis c 1627 l. si titubet c 2839 l. 194, 27 eandem -ram 79, 19 graecam l. 81, 20 l. 194, 15. 21. 195, 18 productam l. vocalem 200, 5 scripturarum emolumento -rarum 203, 20 l. apices 481, 9 l. apicibus 76, 18. 251, 21. 257, 7. 258, 17. 295, 4. l. relatione 263, 13 l. serie 293, 19 a nostris l. scedulis 303, 9 l. caracteribus 82, 5. 304, 5 saecularium l. 500, 9 gerulum l. 503, 1 l. studiis 276, 25 latentem in -ris sensum 74, 25 ex vocalibus l. 79, 1 apud Athenas l. incomparabiliter eruditus 262, 10 l. liberalibus 296, 16 decalogi l. 299, 8 l. 477, 5 l. exhortari 499, 11
- litteratura] aethralis l. 275, 11
- litteratus] -atam, illiteratam (qualitatem) 179, 15
- litus] attigit. lassus de gurgite litus c 2806 spumantes -tore limphas c 1473 -tora murmurant 180, 10 terrarum l. c 6 prisca. l. c 814 de -torum sablonibus 254, 13 in. l. glareis 273, 4 ad -tora a 92, 8. c 1100 per l. c e IV 3, 5. a 37, 2. c 981 illaesos -toribus restituit 276, 15
- litura] -rae compage 301, 5
- livesco] quod tua sagaci eruditione non -scam 201, 24 quamlibet adversus stipulatorem -scant 318, 15
- lividus] -da. vibex 318, 17 -dorum. aemulorum 262, 1 l. conspiratio 274, 8 l. germanorum 310, 14 -das palmarum vibices 301, 23
- livor] antiqui -ris rabiem 69, 10 de faretra obliqui l. 201, 26 l. zelo 271, 11 l. invidia 274, 5. 318, 10 peste l. c 1645 l. tabo c 2721
- lixa] cum -xarum coetibus 241, 23
- loco] summa fulgescens (lichinus) arce -catur c 2169 vobis thalamus -paradisi sede l. c 2374 ante frontem. -catus 73, 5
- loculus 161, 8 -li gestator c 2587 -lo gestant c 999 -los nummi c 1093
- locus] non tellure l. mihi. est a 3, 2 hic l. c 1458 ad destinatum. -cum 230, 13 l. primo 84, 26 (secundo. tertio. quarto 84, 27 sqq.) primo et secundo l. 91, 10 (similiter 12 sqq.) primo et secundo loco (item in sqq.) 85, 7 primo l. et secundo 85, 30 l. primo secundo tertio et quarto 88, 9 sqq. l. primo secundo et tertio 87, 2. 4. 6. 10. 12. 14. 16. 18. 20 l. primo et tertio (itemque in sqq.) 86, 1 sqq. primo et quinto l. 90, 23 cf. 91, 2 sqq. l. primo et quinto (secundo et quinto, tertio et quinto) 85, 25 tertio l. 96, 1 secundo l. et quinto 90, 16 quinto l. 83, 8. 96, 1 l. paenultimo 193, 5 compententi l. 503, 4 u. l. consonantis posita 198, 1 excepto ultimo l. 83, 23 in quinto l. (poni) 83, 11 in quarto l. (vel regione) 96, 9 in praedicto l. 89, 28 longa -corum intercapidine 75, 4 rura l. c 757 acutus l. habet tria 200, 20 nomen l. habens duo 200, 23 exceptis aliis locis 83, 7 omnibus quinque l. 84, 20 quinque l. 88, 4 isdem l. 88, 5 spondeus. V. constat l. 88, 23 totidem l. 88, 24
- locuples. opulentia 277, 16
- locupletus] gazas. -pletantem 256, 4 centenae frugis copia. -pletatus 243, 4 coronam. divinae benedictionis ubertate -pletatam 71, 25
- locusta] 167, 6 -custarum. corpuscula c 400
- locutio] radicem futurae -tionis 74, 11 iuxta initium humanae l. 77, 4 prosae l. facundia 76, 2
- lodix] nova. l. c 1181
- logos] -gis 477, 5
- lolum 161, 13 -iorum fasciculis 264, 20
- lomentum] nec manibus l. exhibetur 484, 15
- longaevus] -vos. parentes c 534
- longiuscule 202, 18. 287, 17. 293, 1. 308, 7
- longus] tam -ga. zona a 45, 5 longa 199, 21 macra. longa. dicitur 169, 24 l. vetustas c 2875 tempora
- sunt duo: longum et breve. longum est significatio productam litteram vocalem (indicans) 200, 5 longum est, ut. .95, 2 in longum 64, 20 -ga locorum intercapidine 75, 4 paenultima positione l. 168, 25 l. explanandarum rerum ratione 477, 19 -gae. sillabae 78, 8 tam positione quam natura l. (partes orationum) 157, 14 ieiunia -ga a 47, 2 participia si in positione -ga fuerint 166, 19 gaudia l. 2376 -gis faretris a 33, 7. c 2276 de positione l. 159, 14 l. anfractibus c 1521. 2690 — longe inferius 157, 1 longe incomparabiliter praestare 237, 1 sibi longe disparem 242, 18 l. proficiscens 274, 5 l. lateque 272, 16. 305, 4. 309, 8. 482, 20. 501, 1
- longanimis] -nimem. laborem 247, 22
- loquacitas] verbosa garrulorum l. 320, 10 nuda g. -citate verborum 84, 24
- loquax] linguam. -acem c 26
- loquela] defusarum. linguarum l. 67, 23 rectitudinem -lae 276, 4 apostolicae. l. c 149 dogma l. c 900 apostolicam -lam c e IV 8, 9 antiquas. -las c e IV 12, 11 spurcas. l. c 1939 Argolicas. l. c 2146 peregrinis -lis c e IV 9, 6 sic promit lingua. l. a 95, 2 ornas labra l. c 63 solvebant labra l. c 475 scaevus. l. c 1087 facundis. l. c 1166 vestris. l. c 1285 fumosis. l. c 1345 strophosis. l. c 1913 probosis. l. c 1954 nutabundis. l. c 2308 millenis. l. c 2787
- loquularis] accepta -lari praepositione 158, 11 -lares 190, 24
- loquor] item homines -quantur 180, 17 quod tamen cum pace. -quar 234, 15 Quid beatum Babilam l. ? 274, 10 quid beatam Eugeniam l. ? 296, 15 ut. strabo cum rege -quatur c 1049 qui per hironiam. -quebatur 486, 9 cum de crimine adulationis -queretur 175, 11 cum de virginitatis laudibus l. 255, 20 quasi -qui et sermocinari 76, 17 de virginibus -quens 315, 4 scripturae. -quentis c 2105 calvitium. scurrarum more -quentes c 295 lignorum genera articulata. voce -quentia 77, 1 reprehensorum. -quentum c 2834 dicacitate temeraria l. 493, 16
- lorica] virginitatis l. 240, 2 lorica. prosae c 2852 -icam fidei inextricabilem 240, 11 sine -ica fidei 311, 4
- lorum] laxantur -ra lacertis c 1193
- lotium] fetentis -tii 279, 8 putenti -tio 282, 15 mingentem -tia c 2532 l. spargere c 1199
- lubricus] -cum. corpus a 80, 6 inconstantis et -ci obtutus 195, 9 l. liquoris 230, 9 -ca. gaudia c 943. 1145 oscula. l. c 1155 per l. diverticula 479, 8 -cis. progressibus 76, 14
- luceo] mihi forma capax. lucet a 80, 4 Aurora dum luxit c 1363 luxerunt lumina solis c 1689 limpido lumine -cere 492, 1 -cens ut gemma c 153 latex l. c 915
- luerna 248, 16 aerata. l. c 212 cum. flammaret l. c 909 -narum lichini 66, 12 l. cicindilibus 271, 8 per cunctas -nas c 413 virgineis. -nis c 97 gemmarum. -nis a 96, 12
- lucresco] ut papyrus. solito clarius -cesceret 271, 10
- lucidus] -da. arva a 59 l. culmina c 2. 1445 l. dogmata c 504 l. limina c 571 l. opuscula c 670 l. munera c 752 l. praemia c 1226 l. sidera c 2747 — lucidius 84, 5
- lucifer 200, 6 protus l. aethrae c 2734
- lucifluus] -uae. formae a 6, 3 -uum. regale tribunal p a 2 -uae. portae c 2451
- lucror] aurea virgineo -crantem regna pudore c 1842 -crantem praemia voto c 2027 Thoma -crante salutem c e IV 6, 18 ob. caeli regna -cranda c 1787
- lucrum] appetitus turpis -cri c 2578 opulenta sanctae conversationis -cra 259, 8 sacra l. c 1453 baptismi l. c 1900 aurati per l. metalli c 2608

- luctamen] strenua athletarum -mina 230, 8
luctator] -ores 174, 26 formidolosorum -orum 307, 7
luctor] cum.ecclesiarum athletae.-ctarentur 276, 11 -ctantes litore limphas *c* IV 5, 7
luctus] flumina -ctus *c* 1906 -ctuum singultibus 238, 15
luculentus.splendor 237, 6 -tum exemplar 168, 32 -tae urbanitatis 96, 20 -to lunae specimine 492, 16 -tas limphas 479, 10 — luculente 199, 11
ludibrium] subsannantis gannaturae l. 307, 14 ridiculosum g. l. 483, 6 cum furibundo cavillationis -brio 77, 7 cum gannaturae l. 250, 11 ostenso fallacis pepili l. 262, 2 ridiculoso l. 306, 3 strofosae sugillationis l. 318, 11 -bria faxo *a* 15, 2 scenicorum l. 166, 52 lascivae obscenitatis l. 297, 19 spurca lenocinii l. 299, 5 l. falsa *c* 99 spernens l. *c* 377 fani l. *c* 1322 unde prius fuerant. l. verbis *c* 1969
ludibundus] -dis apicibus 75, 22
ludicrum] scenica.-era *c* 449 iuventutis l. *c* 806 mellea carnalis.l. luxus *c* 1713 magna cachinantum.l. vocum *c* 1922 saevo l. gestu *c* 2549 terrentis l. linguae *c* 2855 = 494, 2
ludifico] autumans, quod a Christi tirunculis.-caretur 306, 13 perfectorum merita -care 270, 4 ridiculoso ludibrio -catus 306, 3
ludo] calculus et tesseriis -dens 164, 8
ludus] turmas -di participes 230, 15 -do.stupendo *c* 982 -dorum gesticulatio 273, 2 l. ioco 273, 6 l. amplexus 278, 5 hoc gestum -dis *c* 988
lugubris] -brem interfectionem 64, 6 -bre.spectaculum 294, 23 — lugubriter 238, 15. 241, 7. 242, 9. 251, 18. 253, 17. 269, 24. 272, 11. 287, 1. 297, 8. 306, 12. 317, 12. 484, 22. 485, 3
lues] pestemque -emque resolvo necantem *a* 56, 8 letiferam.l. 309, 8 l. carnis.spurcae *c* 1090
lugeo] sic -xit sponsa pudorem *c* 2128 -xerunt fata parentes *c* 1483
lumbrius] horrens l. et limax *a* 100, 37
lumen] ut.l. depelleret umbras *a* 58, 7 oculorum l. *a* 65, 3 Romanae l. facundiae 203, 22 verum l. *c* 1686 rubrum l. *c* 2555 clarum praecedo lumine l. *a* 81, 1 praecipuum prompsisti lumine l. *p* *c* 24 clarum.l. de lumine fudit *c* 1950 verum l. genuit de lumine patris *c* 115 face.-minis 90, 6 immensi l. 299, 1 clari l. *c* 497 laternae l. *c* 2318 praeclaro -mine Phoebi *a* 57, 8 claro l. 66, 13 sereno evangelicae praedicationis l. 255, 17 praeclaro.l.solis *c* 180 papyrus radiabat l. *c* 916 radiantem l. Phoebum *c* 1030 ardentem.l. solem *c* 1206 suo .l. *c* 1681 de l. patris *c* 1686. 1950 limpido l. 492, 1 Petrus et Paulus, tenebrosi -mina mundi *c* 12 l. vitae *c* IV 1, 17. 299, 14. *c* 308. 2820 l. Phoebi *c* IV 8, 9. *a* 26, 2. *c* 775 splendida.l. *p* *a* 24 gemmarum l. *a* 24, 2 non claudens l. *a* 39, 6 pullorum l. *a* 47, 7 caelorum l. *a* 53, 4 recedens l. *a* 58, 5 multorum.l. *a* 61, 4 cernunt.l. primi *a* 81, 5 librorum l. *a* 89, 5 clauduntur l. somno *a* 100, 6 scotomaticorum l. 253, 9 pallida lunae. l. *c* 214 caecorum l. *c* 472 cadaveribus reddebat l. *c* 858 mea non.nigrescunt l. *c* 938 dum.clauduntur l. *c* 959 monoptalmi l. *c* 1321 limpida l. *c* 1404 torrida flagrantis.l. solis *c* 1528 luxerunt l. solis *c* 1689 defixit l. terris *c* 1762 virginis.l. *c* 1951 l. vigilum *c* 2677 vestralis l. frontis *c* 2685 gemellis pupillarum -minibus 272, 11
luminare] limpida sequentis testamenti -ria 253, 2 a limpidissimis solis et lunae -naribus 310, 20
luna] sol et l. 298, 21 solis et -nae 310, 20 l. meatus *a* 4, 4 l. lumina *c* 214 luculento l. specimine 492, 16 quarta decima -na 483, 22. 484, 1 a quinta decima l. 483, 18
lunaris] -ris globi rotunditas 72, 5 iuxta -rem. calculationem 69, 22
lunula] aurea.l. *c* 1163 gemmatas crepundiorum -nulas 261, 3 colla -nulis.ornari.concupiscit 246, 9 gemmiferis l. 308, 13
luo] tormenta -ebat *c* IV 1, 33 vindictam.dira morte l. *c* IV 7, 8 decem plagas -ebant *a* 34, 7 tormenta l. *c* 1873 dum poenas -eret soboles. Tonantis *a* 76, 7 carnis tormenta -entes *c* 1735
lupanar ingredi 280, 3 invisum l. scortorum 294, 13 ad invisum prostibuli l. 298, 22 cum amator.l. aggredereur 299, 4 nefandum prostitutae l. 317, 18 ad tetrum.l. *c* 1820. 1952 scortorum l. *c* 2546 -naris incesti 297, 17 -narium nugas 479, 21
lupatus] flagris caesum aureis comunt -atis 230, 18 lupercal 167, 13
lupinus] -ini 170, 16
lupus.atrox *c* 1670 -pi.iussi mitescere rictus *c* 791 -pi ululant 180, 9 morsus rictusque -porum *a* 39, 4 contra.l.ferocitatem 274, 11 myrteta l. *c* 349 de fauce l. *c* 490 rictus.l. *c* 992. 1038
lurco] -ones rapidi *a* 69, 7 -cones 162, 22 -conum more Cyclopum *a* 100, 33 l. rictu 67, 70 l. canum 484, 11 l. lectorum 490, 16 labris -conibus 239, 14 particulatim -conibus largientes 491, 20
lurco(r): oblatam praedam lurcare 284, 10 quae dulcis -catur fercula victus *c* 2490
luridus 164, 9. 14 l. (vehemoth) *p* *a* 5 -da *a* 43, 1. 100, 79 l. leprae spurcitia *a* 69, 24 -dum . celydium 489, 2 -da fana *c* IV 4, 7 l. viscera *a* 12, 2 l. membra *a* 56, 7. *c* 557. 701. 956 l. sceptrum 86, 4 l. -volutabra 298, 6 l. consortia carnis *c* 94 l. damna *c* 775 l. stercora *c* 1231 l. simulacra *c* 1576 l. contagia *c* 2054 l. colludia *c* 2110 l. tela *c* 1862 l. ergastula *c* 2208 l. idola *c* 2394 l. prostibuli *c* 2568 l. gaudia *c* 2893
lurio] milvi iugunt vel iugulant vel -riunt 180, 10
luscini] arguta l. *a* 68, 7
luscus lusor *c* 1319 -cos *c* 1086
lusor] luscus l. *c* 1319
lustramentum] fetentis lotii l. 279, 8 execranda sacellorum -menta 255, 18
lustratio] fanaticae -ionis 258, 7
lustrum] l. polos *a* 5, 4 cenosas l. paludes *a* 43, 1 l. saecula *a* 48, 2 qua . Sol -strat *p* *a* 20 l. qui limpidus orbem *a* 81, 2 saecula dum l. *a* 97, 8 l. dum terras.Titan *c* 181 herebum l. profundum *c* 765 dum l. mundum *c* 1074 sacra.limina -strant *c* 118 l. lumina Phoebi *c* 775 precibus dum l. limen Olympi *c* 1307 ut.sanctorum limina -strant *c* 1899 dum -strent textum *c* 2869 non maris aequoreos -strabam remige campos *a* 92, 5 maris -strabat remige campos *c* 111 21 ut. vates.l. Chaldea regna *c* 1476 caecas -strabo latebras *a* 65, 2 aethereas -stravit spiritus arces *c* IV 12, 28 aethereum l. Olimpum *c* IV 6, 21 pectora qui.l. *c* 500 quamvis.-strasset.arva *c* 1595 quamvis -strassent limina mortis *c* IV 1, 18 donec.lavacri latice -stratur 278, 23 -strare solent.mandras *c* 993 metrorum genera.l. 477, 1 l. tartara mortis *c* IV 2, 14 oceani -strantem frustra phasello *c* IV 3, 4 ripas -strante (Deo) *c* 427 -strantes orbem *a* 94, 6 ferarum naturas . per orbem l. 251, 17 convexa poli -strantibus alta *c* 1227 vastitatem -straturus 266, 8 ebdomadae unius curriculo -stratam 70, 11
lustrum] octeni.volumina -stri *c* 2480 tertio aetatis -stro 320, 12 annorum -stra *c* 111 45 octena. lustra *c* 1510 in novem aetatum l. *c* 332 bis bina -strorum volumina 61, 8 evolutis . XCVIII . l. circulis 69, 18 labentibus temporum l. 235, 13 bis senis temporum l. 287, 10 octenis t. l. 287, 10 l. volventibus *c* 1029 bis quaternis . l. 491, 9
lustrum] -ra ferarum *a* 65, 9
luteus] Aurora -tea *c* 1363

lux nulla a 4, 2 auctorem -cis c IV 8, 6 dominum l. c V 9. 851. 1665. 2588 augustae l. radios a 26, 2 limpidissimo l. radio 288, 7 l. aeternae 322, 21 l. radius c 1403 l. radiantis ab axe polorum c 2320 ad limina l. c 2663 -cem scandentis 81, 7 evulsam stipite l. c 1323 thesauros. librorum edidit in l. c 2151 -ce latemus a 8, 4 l. limpidius 62, 13 l. serena c III 66. a 35, 3. 279, 26. c 500 l. clarius 96, 19. 242, 14. 257, 14. 263, 14 monumenta l. clariora 73, 19 cum l. limpida 283, 6 illustrans l. latebras c 213 furvas sine l. latebras c 440 torva. l. c 632 nulla. l. c 909 donec. caruissent l. pupillae c 966 torta l. c 1086 nectare. ceu l. c 1232 rumpente crepuscula l. c 1569 clara cum l. c 2170 angelica l. c 2744 in l. c 2837 quem. emigret l. c 2866 arcana l. 491, 17
luxuria] -iae stimulis c 2226 spicula l. c 2230 stuppas l. c 2362 -iam carnis c 1292
luxurio] -riante foliorum viriditate 251, 19
luxuriosus] -osis obtutibus 306, 16
luxus] carnalis l. 238, 11. c 1713 l. ciborum c 2487 maritali luxus commercio 302, 16 mundani luxus 265, 9. c 99. 2135 opulenti l. 234, 8 retinacula l. c 93 titillant. l. c 805 saevi. l. c 2110 petulantia l. c 2550 retia l. c 2556 in -xum labescit 305, 17 -xu lenocinante 317, 16 lenocinante l. 480, 1 luxus. ciborum a 40, 3 l. culinae c 1150 thalami l. c 2016
lyricus] apud poetas lyricos 78, 19
lympa] dudum lympa fui a 19, 1 liquidas fontium lymphas 271, 6 vide limpha

M

M graecam litteram 81, 20 .m. semivocali 79, 1 .m. litteram 79, 14
macellum 167, 12 -li 170, 18
maceria] in simulacro -iae 232, 16
macero] -rare suam. carnem c 2474 diversis tormentorum cruciatibus -rata 296, 3 famis inedia -randum 277, 14
machaus 201, 10
machæra c IV 4, 12 -ram verbi 240, 11. c 2464 m. vibrabat c 2419 stricta -ra 270, 16. 284, 11 percussus m. c IV 4, 11 ignes et -ras c 2311
machina] creaturae m. c IV 11, 10 rota. .quam trudit m. a 48, 8 m. me construxit a 92, 3 praesentis m. mundi a 100, 78. c 158. 1679 m. detegitur c 963 m. straba c 1005 quassata m. c 1352 cedebat m. poenae c 1827 m. celsa c 1386 atrocis -nae 282, 9 favorum -nam 232, 3 concinnans -na scenam c 1144 cerarum m. c 1594 ab omni magorum m. 294, 14 ambustas malleoli -nas 252, 18 faventium favorum m. 252, 22 heretico- rum m. 273, 8 ariolorum et marsorum m. 279, 8 omnes contrariarum virium m. 295, 13 Chaldaici regnatoris m. 301, 16 bis ternas omissas artis fisicae m. 490, 18
machinamentum] fribula aemulorum -menta 272, 1 -mentorum inceptis 306, 18 inquisitis poenarum -mentis 274, 22 suppliciorum m. 276, 12
machinor] diversa tormentorum genera. -natur 301, 11 quas. fribula. -nabantur 310, 16 ut. in- simulare -naretur 273, 23 qui qualem. necro- mantiae fallaciam. m. 482, 29 cum. insimulare -naretur 298, 5
macies] me famis -cie torquebit egenam a 100, 51
macilentus 187, 28 corpore frugalitatis parsimo- nia -lento 259, 5
macrologia longa sententia dicitur 169, 24
macros] macra longa. dicitur 169, 24
macto] -tavit femina natum c IV 7, 25 cum sancti martires -tarentur 276, 10
mactus] magnificentia m. puer 268, 11 -ta virtute c 2445 -ta martirii merita 283, 21 praemia m. c 2888

macula] -lam Veneris pullam c 1178 invidiae -lam iniquam c 941 generis -las humani 86, 14 mundi m. 2761 nullis naevorum -lis 238, 24 purgatur m. c 1540
maculo] quae fontis. -labat flumina verbis a 95, 4 heretici. dominicam messem -labant 482, 11 quos dura cutis callositas. -laverat 284, 15 -lare stu- dent armis pia foedera a 96, 3 m. piaclo c 152 egregiam. m. venenis c 1853 mentis morbo -latus 306, 5 rapinarum m. crimine quaestus c 2579 Gorgoneo. -lata cruore c 2635 -latum caede cruenta c 1046 pectora zeli -lata veneno c 2383 maculosus] -so. gestu c 1964
madefactus] fomes arvina vel sevo m. 271, 9
madens rorem a 100, 74 licia. oleo -dentia c 1428
madesco] mergentis membra -descunt a 57, 7
madidus] mero m. c 2524 de -do aethere a 62, 1 -dis. guttis a 3, 4
maestus] desperatio -ta c 2655 -tam faciem 239, 2
maforte] candidis et coloratis -tibus 318, 15
magicus] -ca. necromantia 295, 6. 306, 13 -cae fraudis 273, 12 -cum fantasma c IV 1, 25 -ca. praestigia 279, 6 m. arte 308, 3 -co. fantasmate c 1000 -cae artes 482, 27 -cis. venenis c 1853
magis a 57, 4. 67, 9. 94, 7. p c 14. c 127. 688. 1465. 1825. 2058. 480, 2 m. quam 319, 7. 322, 4 multo m. 500, 8 eo m. 239, 1 quanto m. 257, 10 magis magisque invisi 285, 2 quin m. a 35, 4. 82, 5. c 1062
magister] gnarus. m. a 100, 81 mundi m. c 501 ut. tendebat. m. c 1316 inclitus. m. 1631 -stri. melote 250, 80 normam m. c 801 cum. pulsaret -strum c 2190 -stro 81, 19 sursum migrante m. c 1067 de m. 81, 14 -stri militum 301, 3 diserti. m. c 1167 -strorum. caterva c 880 contra. certantes arte -stros c 568 rethorum. -stis c 1126
magisterium] divino -sterio 67, 3 illorum m. 278, 26. 281, 19 sub quorum m. 285, 14
magistra] monasticae conversationis -strae 229, 1
magistratus] -tus officio 233, 13 (prae) procerum -tibus 302, 23
magnificus] erit in ea nomen. -cum 259, 16 -cas. grates c 1974 -cis. triumphis c IV 6, 15 m. . sanctis c 2802
magnitudo] his cedit omnis continentis eminens m. 243, 24 mirae -dinis 258, 6. 266, 19
magnopere 90, 8. 201, 12. 230, 1. 280, 15. 285, 7. 289, 7. 318, 15. c 1141. 484, 8. 488, 2
magnus] dictus. magnus de magno p c 29 magna est. puritatis praerogativa 269, 17 -gno. fragore c 2043 m. modulamine c 69 -gna. ludicra c 1923 m. .spectacula c 685 -gnis viribus a 60, 4 — maiorum auctoritas 160, 1. 179, 19 — minimus versus et maximus 88, 21 doctorum m. auctor c 730 -xima mater p c 22 furiarum m. c 2634 a minimo usque ad -ximum 478, 6 -xima. caerula c 2805 m. .organa c. 71 duo m. munia c 301 — maxime. gignuntur 79, 1 magis vide supra
magus] ut m. 282, 15 m. fallax c 580 m. .stro- fosus c 1859 poenituit. m. c 1865 -gum. fraudavit c IV 2, 16 ab omni -gorum machina 294, 13 m. praestantissimus 295, 10 m. molimina 295, 17 sceleratorum. m. c 185 virtute m. c 2256
maiestas c 41 divina m. 234, 14 a dextris divinae -tatis 245, 6 divinae m. 297, 15. 322, 18 nutum supernae m. 281, 9 supernae. -tati 236, 3. 312, 8 mala] culter malas vestis lanugine rasit c IV 7, 16
malagma] saluberrimum. m. 235, 4 m. .imper- tiendo 276, 2 m. medicamenti 318, 12
maledicus] sit famulus Chanaan m. c 2511
maleficus] -corum necromantia 295, 6
malifer] arboris -ferae 245, 16 -feris. frondibus 251, 19
malignus] mente m. c 1850 caecatur corde m. c 2236 prostratus. arte -gni 76, 2 fraude m.

c 316. 585. 1639 strofa stimulante m. c 1042
stimulis m. c 1918 marito -gno c 2529 fastu m.
c 2705 sine fraude -gna a 66, 7. 2247 fraude m.
c 1007 falce. m. a 88, 4 mente m. c 1555 multa-
vit fraude -gnos c e IV 1, 23 verba -gna c 952
vitiorum castra m. c 2456 spiris. -gnis c 1431
malleolus] ambustas -li machinas 252, 18
malleus memet formabat a 54, 7 tudentis -lei
237, 2
malo] ago per sinalipham cogo, ut nolo malo 197, 20
-lunt neglegenter dissimulari 318, 9 m. noscere
vitam c 766 rudem m. noscere sensum c 2765
m. -scedas lacerare c 2836 mallet si. ducere spon-
sam c 1269 quod. torum sponsi m. contemnere
c 1800 ut. m. regi famularier c 2072 si mallent
mundi matrimonia 305, 8 si m. consortes esse
procorum c 2204 si m. animo nutum complere
c 2228 ut cives linquere. m. urbem c 2390 dum
m. credere Christo c 2397 dum. maluit. sanguinem
fundere quam. pudicitiam perdere 294, 19 fallere.
m. c 779 m. occumbere quam vitam defendere
270, 16 Deus omnipotens. m., ut peperisset c 1683
si. externa quaerere regna maluerit 233, 16 si.
plenius animadverti m. 242, 10 si quis. lupanar
ingredi maluisset 280, 3 dicens se numquam
pignera pacis malle c 1558 malens. nutrimenta
adipisci. quam saginari 203, 19
mālum] mundi -la 86, 6 m. mundi cuncta 86, 10
tormenta -lorum c 360 cunctorum. m. c 2585 ve-
terum. m. 2886 Gorgoneis. -lis c 1811
mālum] vetitum ligni m. c 2498 dulcia mala
a 76, 4 m. punica 236, 17. 290, 5 punica m.
c 236 m. granata 290, 5 tria m. 302, 7
mālus, si nequam significare videtur 152, 14 quod-
cumque -li gessit c 2823 tortorum. -lorum c 1256
fraude m. c 1648 fautore m. c 2682 sordibus
m. c 1467
mālus] si m. navis fuerit 152, 19 necnon etiam
malus, si arbor frugifera fuerit 152, 22 vento-
sis. -lis c 2807
malva] purpureis -varum floribus 231, 16
mamilla 167, 5
maneus] m. manu arida 309, 22 abscisis nervorum
nexibus -cum 273, 20 sic. corpore m. c 1001
-corum marsupia 294, 6 tribuens. munera -cis
c 1803 claudos et -cos c 476 mutos et -cos c 1085
-cis et matriculariis 304, 14 dum stipem -cis.
ferret c 682
mancipium] ut vile m. 270, 12 iners. segnitia
torpens m. 492, 4
mancipor] palus. trochaicis legibus rite -patur
157, 3 omnis. quadripartita qualitas. dactilo m.
165, 13 infinitivus. modus. peoni. III. m. 188, 26
virginitatis perseverantia Deo m. 246, 2 berna-
cula. matronae m. 264, 10 pedes, qui. prosae
urbanitate -pantur 150, 11 verba huic regulae.
m. 151, 2 verba. pirrhichii aut iambi regulis m.
154, 30 regendus. videndus amphibracho m.
172, 23 feminina dispondeo m. 175, 5 pauper
pauperrimus. ionico maiori m. 187, 1 cui formae
casuali. exempla m. 188, 12 participia iambo m.
190, 16 qui rethoricis m. disciplinis 201, 7 duces,
quibus. Cerethi criminum m. 240, 18 nomina
coriambo. -pabuntur 178, 18 haec. ad epitriti
primi regulam liquido m. 190, 28 verba. iambo
-pari censeo 163, 26 cum quispiam m. -cogitur
269, 25 divinis cultibus -patus 69, 15 exempla
anapesticis regulis -pata 163, 7 nomina. diiambos
m. 176, 5 serviliter -pando 193, 12 (germanae).
reducuntur, ergastulorum latibulo -pandae 307, 13
mandatum] doctrinae -ta 485, 16 -torum varietate
245, 5
mandibula] -larum dentibus 266, 15 genas ac-
-las. fucare 246, 13 m. leonum 311, 15 m. urso-
rum c 1435

AUCTORES ANTIQUISSIMI XV.

mando] tortores baculum deglobere byrsa -dant
c 1205
mando] -do dapes mordax a 100, 33 quod -dit a 66, 6
agricola. quas (massas). m. a 77, 7 pabula mellis
atque locustarum -dens corpuscula c 400 exuvias
-denti tollere nolo a 98, 4 -dentum. cadavera
a 69, 8 pueros ursorum -dendos rictibus c 294
mandra] lustrare solent -dras c 993 m. ecclesiae
274, 11
mane 66, 15. c 1569
maneo] res nulla. -net a 4, 1 -ex. integra m. subnexa
194, 17 -dis. praepositio integra m. 198, 30 in
deitate m. c 39 m. in temporis paradisi c 272
si persona triplex -neat c 2841 ut tecum -neant
c 729 procul. cultura. -nebat c 1518 post haec
sine prole. nebo a 63, 10 felix. praepes nigro
sine felle m. a 64, 6 pudicitiae comes indefessa
-nebit c 1283 penitus. gaudia longa -nebunt c 2376
-sit nolens c 2047 -serunt sidera sursum c 2747
turmas. immobiles -nere fecit 288, 11 in deitate
-nens c 38 thalami sub iure -nentes c 90
manes] inferni mānibus. nigris a 53, 9 exsan-
guinibus miserorum m. 63, 12
mango] -ones 162, 21
manica] -cae sericis clavatae 318, 3
manifesto] positio. -tat 177, 31 sicut undecimus
ecclesiasticae liber historiae m. 262, 11 rerum
figura. clausulam portendere -tatur 70, 15 m.
quod. nequeat 245, 21 -tandarum rerum gratia
193, 13
manifestus] -stis exemplorum formulis 96, 10 —
manifestus 71, 7. 150, 7. 197, 20. 251, 8. 286, 8
-stissime 70, 5. 201, 23
manipulus] poli procēros -plos c e IV 2, 10 largos.
m. a 32, 7 centenos m. c 114 quos. carpunt. m.
c 226 carpens. m. c 225 contemplativos. m. c 943
glomerare. m. c 2704 filicum. -plis c 2780 ange-
licis. m. c 186 densis. m. c 1609 coronatis. m.
c 2023
manipularis] caelestis militiae -lares (fem.) 307, 6
manipulatim 290, 4. 241, 21. 309, 10
manipulus 173, 20 a caelestis militiae -lo 286, 16
-lorum fasciculis 243, 4. 310, 21 m. milibus 317, 3
-los. ubertim pululantes 249, 9 millenos animo-
rum m. 246, 18 bis quingentos sanctae messis m.
282, 5 cum centenis meritorum -lis 244, 11
mano] cruor de carne. -avit c 1833 flumina peren-
niter. -nantia 65, 17
mansio] -onum receptacula 501, 14
mantile] linea. -tilia c e IV 7, 12
manubiae] dirimens -bias 256, 2 optatis vitae
-biis 261, 8
manus] nulla. m. a 62, 3 probrosa m. c 1023 sub
manu pontificis 62, 1 propria m. 203, 26 arida
m. 309, 23 porrectarum. -nuum 322, 29 profanis
-nibus 299, 9 cruentis carnificum m. 300, 5 suo-
rum m. bernarum 306, 12 sceleratis m. 306, 17
sanatis m. c 476 nec m. lomentum. exhibetur
484, 15
manutergium] latex cum -gio 484, 15
marceo] -cuerunt 192, 11 -cente pulcherrimi vul-
tus forma 72, 8
marcesco] vinculum nec annorum numerositate
-cescit 75, 5 (fallentis vitae felicitas) ut spuma
m. 204, 2 nunquam defectu dirae mortalitatis
m. 247, 10 moenia -cescunt c 639 cum constet.
folia. miserabiliter -cescere 237, 24 arida -cescens.
dextra c 2423 infecunda sterilitate m. 244, 11
marcidus] degebam -a a 47, 1 -a. ora c e I 9 -a
praecordiorum ilia 155, 18 pectora. m. c 1903
m. p. c 2381
mare navigerum p c 31 -ris aequora a 16, 2 m.
undantes cumulos a 48, 4 m. aequoreos. campos
a 92, 5 rubri m. 241, 10 in fundo m. 256, 6 in
m. frustra 276, 14 m. -saevi c 824

- margareta] Christi -tae 323, 4 margaritas evangelii 484, 1 candidis meritorum -tis 246, 12
 margo] in citeriorem alvei -ginem 286, 10 territorii m. Britannici 489, 9 ponti de -gine c e IV 4, 3 in m. a 56, 1 aequoreo m. metri c 2803 in extremo orbis m. 492, 15 riparum -ginibus
 marinus] in -nis glareis 273, 4 m. gurgitibus 301, 13
 marisca 167, 6. 168, 26
 maritalis] -le consortium 295, 12 -lis lasciviae 246, 8 -li luxur commero 302, 16
 maritor] Theodosius -tabatur 203, 16
 maritus] dilecta prole -ti a 82, 3 neglecta sorte m. c 2217 ablatum -tum c 2130 -to maligno c 2528
 marmor] -ris candidi 236, 14 claudentem -re praedas c e IV 5, 4 transgresso m. rubro p a 33 glauco m. c 1340 turgentia -ra c e IV 1, 15 m. ponti a 76, 6. 100, 75. c 825 torrentum m. glauca c 426 — templi m. c 1336
 marsuppiu] mancorum -ia 294, 7 m. farsa c 1092 credita m. c 2589
 marsus] -sum eripuit 310, 3 m. curat c 2434 m. inertem c 2438 -si 301, 17 ariolorum et -sorum 279, 8
 martira. veneranda c 1877 m. scandit limina caeli c 2008 candida m. c 2443
 martirium] -ii sarta c e IV 9, 12. 310, 8. c 1121. 1766. 2341 triumpho m. 276, 22 m. triumphum 294, 18 cum m. tropeo 281, 20 m. merita 283, 21 ad m. palmam 300, 13. 302, 3 rubicundis m. sertis 302, 9 cum m. corona 307, 3 m. palmas 307, 17 m. cruenti c 1879 -ium . sacrum c e IV 2, 32 Agathae -io 293, 21
 martirizo] victimam Christo offerens -rizavit 299, 15 pro Christo m. 301, 20 cum -rizaretur 264, 13 -rizantes occubuerunt 280, 6 quanta -rizando perpassus sit 282, 11
 martyr c e IV 3, 14. c 703. 1217. 1257. 1321. 1392 Iuliani -tiris 280, 8 membra m. c 1206 m. flagris c 1320 m. oracula c 1397 sancti -ires 276, 9. 283, 13 m. effecti c 884. 1735 m. in cupas merguntur c 1422 m. . reste ligati c 1433 -tirum limina 259, 10 in catalogo m. 293, 18 -tiribus. edita. praemia a 91, 4 manipulos. m. deputare 249, 10 m. florescit vita c 2887 ultroneos Dei -tires 296, 12 princeps. m. multat c 1096 cum. m. necarent c 1780 -tiribus sacris c 1253 m. mortis discrimina passis c 2213
 masca] larbam et -scam 2859 -scarum facies c 2858
 masculinus] -ni sexus 291, 7. 297, 4 -na 161, 6. 170, 10. 14 sicut m. in -tor terminantur 175, 4 m. iugum ferre non recusant 175, 6
 massa] ferrea m. a 9, 4 atrae picis m. 283, 14 atra picis m. ardens c 1423 piceam. -sam c 357 -sas caricarum 155, 15 caricarum m. 290, 7 auri materias -sasque a 21, 3 dum -sis pabula praestat a 77, 6
 mastico] si illud te pigeat. paulatim -care 203, 9 -candus 177, 1
 mastigium 182, 5
 mastigia] virulentas asperae invectionis -gias 318, 14 cruentis -giis 282, 13
 mastigo 165, 13
 mastruca] -cae tegmine 480, 6
 mater] crudelis m. c e IV 7, 27 pater et m. a 44, 1 m. Latona creatrix a 79, 3 m. me genuit 77, 12 Helena m. eius 259, 2 cuius m. virgo est 298, 21 maxima m. p c 23 quamvis fecundo caruisset corpore m. c 417 Aurelia m. c 2283 -tris. ab alvo a 100, 24 sacrosanctae m. personam 74, 25 in vindicta m. 94, 11 m. solertia 303, 15 de viscere m. c 311 m. turgescunt viscera c 1707 -tri turgescunt viscera c e II 29 simulata. spondens conubia m. c 1287 -trem praecellit honore c 171 sequi m. c 1381 m. monuit c 1788 filia m. correxit c 1805 m. et filiorum Dei genetricem 482, 14 incerta -tre a 30, 5 m. consentiente 294, 5 residuae -tres a 82, 5
 materia. cetera a 61, 6 m. informis 68, 17 alma humilitatis m. 243, 7 -iae substantia 231, 1 virginalis m. 250, 14. 299, 19 m. moles c 2762 invidere -iae 266, 6 -iam cuneis findit a 78, 9 modo caelestium modo terrestrium m. 75, 19 ad praestantiorum operis m. 76, 7 largam scribendi m. 320, 9 auri -iem fulvi c 157 m. mundi c 742 -ia duplici a 52, 1 exili m. sumpta 75, 22 auri -ias massaeque a 21, 3
 maternus] -na fecunditas 247, 2 m. matrix c 1017 -nae reverentiae 235, 6 m. generationis 313, 8 per -nam sollicitudinem 230, 4 ad -num gremium 296, 21 m. matrice 253, 24 m. gravitate 270, 5 -nas. papillas a 1, 3 -nis. partibus 250, 15 -nis blandimentis 300, 3
 matertera] -rae domini 322, 20. 486, 7 Christi -ra cretus c e IV 7, 1
 mathematicus] -ci 73, 6 iuxta -corum constellationem 269, 7
 matricularius] mancis et matriculariis 308, 14
 matrimonium] immaculata -nii contubernia 235, 22 m. commercia 249, 4 m. lenocinio 278, 12 magis magisque invisi. m. 285, 2 m. convivia 285, 9 copula m. 311, 12 mundi -nia 305, 8
 matrimus 201, 10
 matrix] quamvis m. algesceret c 418 materna m. c 1017 genuina nativitatis -ice 247, 2 materna nondum editus m. 253, 24 ex uteri. m. c 307
 matrona stimulis agitata malignis c 1918 plangere ceu solet. m. maritum c 2130 pertulit poenas m. c 2218 m. prudens c 2528 -onae nutibus 264, 10 m. rugosae c 597 -nam. suscitavit 254, 17 septem -onas 64, 4
 matronalis pudicitiae 297, 18. 310, 16
 matureco] caricis, quae post grossos -rescunt 155, 20 quatinus. seges. -rescat 491, 15 cum -resceret. aevo c 406 cum constet. emolumenta. -rescere 237, 23 mitercere ac -rescere 290, 9 -rescentes. botros 269, 10 glumulas. -rescentes 71, 9
 maturitas 192, 24
 maturus] -ra rudimentorum tirocinia 62, 15 — maturus 318, 12
 meatus] lunae m. a 4, 4 creber m. 490, 11 quadripedante -atu a 99, 6 vagabundis -atibus 309, 1
 mecha] prostibulum -chae c 1234 -cham. vincens c 1022 -charum impudentia 298, 23
 mechanica 71, 23. 277, 5 -cam 320, 14
 medela 167, 7 tribuente -lam c e IV 2, 23 praestabat. m. c e IV 1, 16 rudem. m. a 82, 8 optatam. m. c 840 imbuat hos. doctrina m. c 1080 spiritus et carnis. m. c 1449
 medeor] vulnera. necnon et membra -dens a 56, 8 mediator] -oris. vocantis c 570
 medicamen] duplici -mine 258, 14 caelesti m. 299, 17 luem carnis trudent m. c 1090 divina. -mina vitae c e III 75 divinae pietatis m. 485, 1
 medicamentum] malagma -ti 318, 13 poenitudinis -to 302, 2
 medicina 71, 24. 277, 5 m. refocilatrix 71, 13 caelestis -nae 235, 5. 275, 9
 medicinalis] -le cataplasma 256, 16 instrumentis -libus 275, 18
 medicor] hunc morbum. -cantur gaudia cordis c 2651 adfero compertum -cans cataplasma a 47, 8 quam. curavit -cans c 1793 ni -cantem spreverit aeger c 2660 -cantem vulnere vulnus c 451
 medicus] Antiochensis m. 68, 19 verax m. 235, 2 verus m. 484, 26 m. mundi c 420 hic m. c 516 ut m. c 770 -dici (sambucum). quasisse feruntur a 94, 4

medietas] m. sillabae bonam vocem habens 199, 23
-tate dupli 151, 16
mediocris] -cri. ingenio 295, 3 haec -cria metricae
definitionis 76, 7 -cribus et contritis 296, 9 —
libello. mediocriter urbano 319, 28
mediocritas 248, 15. 268, 15. 481, 17 nostrae
-tatis ingenium 321, 12 suae -tati 229, 8 meam
-tatem 74, 10 ante nostram m. 202, 6
meditatio] frequens et prolixa m. 478, 5 iugi
-tatione 491, 2 assidua scripturarum m. 497, 17
meditor] -taberis in ea (lege) 203, 28 -tatus erat
sacros. libellos c 1643 -tantium mentes 84, 22
meditullium] in -io scammatibus 230, 9 in m.
campi 493, 7
medius] cum crepuit m. c e V 8 quasi spera -ia
483, 10 -dium. per aethera a 35, 5 in -dia. parte
pugilli a 100, 28 in -dio clipei 70, 4 in m. bar-
barae gentis 69, 15 in m. aut in fine versus 69, 15
ponitur rarius in m. 200, 27 in m. Tiberis alveo
307, 25 in m. centro c 916 in m. fecundae segitis
482, 10 ignibus in -diis a 15, 1
medulla] candentem gesto -lam a 40, 2 spiritalem
sermonum m. 74, 24 ad m. usque 232, 19 in
propriis. -las c e IV 2, 15 nitidis. -lis a 40, 6 qua-
tenus ossa. vacuarent m. c 1996 succensis. m.
c 2570
medullatus] -ta mentis fiducia 66, 3 -ti 190, 25
-ta. holocaustomata 322, 15
medullitus 257, 6. 295, 17. 476, 8. 478, 17
mel lentescens c 1599 nectaris et mellis. gustus
c 239 pabula m. c 399 m. gustum c 2771
melancolia] -iae nausiam 274, 1 -ias viscerum
276, 1
melarius] arbor. quae m. vocatur 152, 23
melleus] -ea. labia 278, 10 m. labra c 1159 m..
ludica c 1713 m. contagia c 2135
mellifico 185, 24. 186, 3
mellifluus] -uam. dulcedinem 260, 3 -uum examen
490, 13 -ua divinarum studia scripturarum 203, 13.
229, 19 -uos palmeti dactilos 236, 19 -uis. sagi-
nis a 91, 10
melliger] -geris caltarum frondibus 231, 15 m.
apibus a 32, 1
mellitius] -tae dulcedinis 234, 13 m. potationis
311, 3 oracula. -ta 491, 1 -tis. epigrammatibus
319, 12
melior vide bonus
melodia] digesta metrorum m. 150, 1 quasi quae-
dam organicae modulationis m. 189, 16 consona
m. 309, 17 angelica. m. 482, 17 dulcisonis -diae
concentibus 235, 16 m. carmine 488, 6 dulcem
-diam 248, 5 virginalem m. 307, 4 cum iocundae
iubilationis -dia 269, 2
melon] punica -la c 1596
melos] psalterii mēlos c e III 54
melote] magistri. m. 250, 10 melote et amiculis
286, 9
membrana] -narum. velamine c 211 -nis. scripta
c e IV 5, 16
membratim 70, 1. 231, 5. 251, 11. 281, 17. 284, 15.
306, 17. 318, 1. c 1995
membrum] horrida torsisti -a vehemoth p a 4
vetera m. a 28, 3 mea. m. a 31, 5. c 1728 grandia
m. a 42, 1 fervida. m. a 46, 4 lurida tabo m.
a 56, 8 mergentis m. madescunt a 57, 7 omnia
m. a 72, 1 algida m. a 83, 5 cetera m. a 84, 2
notat. vecors vertigine m. a 98, 7 m. membris
copulans 64, 9 cum m. sopori dedisset 258, 23
cum. m. quieti dedisset 261, 1 nuda martiris m.
279, 10 tenerrima m. 301, 14 sacra m. c 383
alma. m. c 481 m. catervarum c 488 lurida m.
c 557. 701. 956 decrepita m. vetulae c 602 m.
matris c 1205 insontis m. c 1208 cum somno
m. dedisset c 1275 propria m. c 1291 sanctorum
m. c 1434 m. puellae c 1755. 1945. 1971. 2002

pallida m. c 1966 fragmina. m. cruentabant c 1760
prunae coxerunt m. c 1828 sanctorum m. c 1424
sanctarum m. c 2340 disrumpens m. celydri c 2437
m. tabo perfusa c 2606 tabentia m. 478, 17 -bro-
rum munia a 72, 2 totis m. sensibus a 72, 8 m.
extremitate 95, 8 exhausta m. vitalia 155, 18
m. vegetatione 250, 3 m. dilaceratio 293, 4 m.
venustate 307, 22 m. liniamenta 322, 2 m. vi-
ribus c 861 cum trunca m. parte c 1366 -bris
auferre ciclades c 2263 vultu -brisque biformis
a 28, 1 quas. perfert virguncula m. c 1747
memini me nomen adeptum 62, 2 ut fasti seriem
m. dixisse c 21 quos. Augustinum. commemorasse
m. 484, 5 se quaedam vetita. perpetrasse -nerunt
239, 3 -ento, qualiter c. con. 286, 11 scrobem
sulcare m. c 643 hanc sociam. servare m. c 1281
m. quod scriptum est 500, 2 munusculum me
spopondisse -mentote 321, 12 nec -nisse pigeat
276, 22 m. praeconia c 1123
memor] priscae paternitatis m. 75, 12 maternae
m. reverentiae 235, 6 orationum. mearum -mores
497, 20
memoria] oblitterata. m. 491, 7 tenaci -iae textu
232, 22 capax m. 277, 1 beatae m. Benedictum
268, 7 b. m. Narcissus 270, 19 [b. m.] Theodorus
493, 4 quae ad -riam venerant 253, 6 repente
ad m. rediit 292, 13 recenti. -ria 75, 3
memorialis] -e mentis ingenium 232, 10
memoro] quem. volumina regum insignem -rant
c 249 quid -rem geminos. fratres c 881 quid m..
Nabal c 2525 leo, qui. ad praedam adscendisse.
-ratur 65, 23 versificus eleganter cecinisse m.
158, 2 Daniel. obtulisse m. 250, 23 sagaciter ex-
posuisse m. 251, 24 pudicissimus permansisse m.
256, 20 qui. effulsisse m. 261, 4 primus. con-
flagrasse m. 272, 6 altor. extitisse m. 272, 17
hoc idem. fecisse m. 291, 4 magorum praestan-
tissimus fuisse m. 295, 10 secunda. accensa fuisse
m. 301, 1 hoc. fecisse m. 317, 11 pueri in arto.
proposito permansisse -rantur 252, 3 memorare
(imperat.) novissima tua 203, 29 supra memorata
supputationis 70, 6 in poematibus -ratorum 90, 11
-randa Dei proles 87, 5
mendacium] -cia mille c 2576
mendax] latro m. c 2687
mendicor] pauperculis. dicantibus 308, 16
mene techel phares 251, 23
mens meticulosa ac scrupulosa 202, 10 de sola
pudicitia m. extollitur 245, 6 m. Deo dedita
274, 7. 301, 12 dum m. parta fuit c 706 m.
iuvenis c 1143 m. torrida c 1987 m. virgineis
torrida flammis c 2361 ut m. otia quaerat c 2674
gaudia -tis c e III 63 molimina m. p a 28 de-
votae m. 202, 2 m. ingenium 232, 10 m. deside-
rium 243, 18 rigidae m. 252, 17 arcana m.
264, 4 inflexibili m. rigore 291, 10 invictae m.
296, 3 m. morbo 306, 4 liberae m. 319, 6 disten-
sionibus fessae m. 320, 18 conamina m. c 89 m.
monarchia c 134 m. vulnera c 519 castae. m.
c 714 iustae. foedera m. c 737 lascivae. m. c 830
praecordia m. c 1718 morbo m. c 1830 pro-
pugnacula m. c 2540 pusillanimis trux desperatio
m. c 2646 rigor et rancor m. c 2653 m. labantis
c 2656 m. gestus c 2669 constantia m. c 2671
m. typhus c 2713 m. typho c 2753 m. gremium
c 2757 colla m. 477, 13 stolidae. -ti p a 15 fessae
m. 202, 3 sacrae. m. c 1857 tangit -tem p a 16
cum fallant nec frivola m. a 85, 2 m. Deo dica-
tam 274, 18 m. gestit pasci c 69 quatenus. flet-
tat. m. c 1165 in qua fundavit caelestis gratia m.
c 1981 satrapae m. c 2070 m. stimulare c 2650
obtundere m. c 2768 m. tuam occupare 497, 17
proterva -te superbus a 81, 7 nec penitus spo-
liabunt m. venena a 98, 5 vulnus in m. gignat
elationis 243, 6 devota m. c 122. 234. 1314. 1665.

2049. 2565 sine m. tyrannus c 350 m. sagaci c 1129. 1480 spoliaret m. vetustas c 1180 caecata m. c 1198 m. maligna c 1555 conculcans m. c 1742 m. malignus c 1850 tota. m. c 1864 sincera m. c 1895 germana m. c 2222 tranquilla m. c 2295 ut. mollescat m. Secunda c 2305 reflexa m. c 2356 cum bruta m. c 2429 m. benigna c 2868 meditantium -tes 84, 22 sitientia. arva -tium 491, 13 -tes muto a 80, 7 m. . inspirans 251, 5 devotas virginum m. 255, 24 ferratas. m. c 106 per sanctas. m. c 289 sanctas. m. fixas c 2270 scaevas. m. c 2639 vincere. m. c 2634 ciet ad pugnam m. discordia c 2627 nostras. m. . inermes c 2642
- mensa] solitae -sae c 1518 ad -sam 484, 10 sacrae -sae c 980
- mensis] plures. -ses a 42, 1 quaternis -sibus 291, 2 quater denis et binis m. c 258 bis binis m. c 1613
- menstruus] -ua. tempora c e III 44 t. m. a 6, 2 -uis momentorum suppletionibus 72, 6
- mensura] pedes, qui. -ram. transcendunt 150, 7 quaternarum m. sillabarum 201, 11 certa pedum -ura 477, 8
- mentio. sancti c 1620 cuius -ionem. caraxabimus 299, 16
- mentior] -tita fuit. lingua c 1913
- meo] iubar inde meabit finibus Indorum a 81, 4 ut. possent. meare c 1535
- meracus] -cissimo. metallo 77, 19
- mercatus] de terreno nundinarum -catu 269, 15 mercedula 181, 11
- mercenarius] more -arii 274, 12
- merces futura fatescit 481, 12
- mercimonium] spiritale. m. 294, 8 iuxta merito- rum m. 249, 8 antiquarii scriptoris -onia 203, 19
- mercor] martirii -catur certa c e IV 9, 12. c 1766 martirii -cantur certa c 1444 -cari regna Tonantis c 86 -cantes munera vitae c 752 martirii -cantes certa c 2341 m. sanguine regnum c 2889 m. fallere c 2797 cunctis votivum integritatis munus -cantibus 253, 7
- mereo(r)] mergi -ruit c e III 28 magna m. specta- cula c e IV 2, 8 virginum milia. auscultare et contemplare m. 235, 17 monarchum mundi. suscipere m. 292, 11 martirii triumphum m. 294, 19 m. praeconia c 485 magna. m. spectacula c 656 m. confessio palmam c 705. 2892 martirii m. vexilla c 1879 felix m. Memphitica sceptrum c 2558 Petrus. audire m. 485, 11 quod. accepisse -ruerunt 67, 5 -ruere tropaea pudoris c 2118 -ruerim 174, 11 qualiter. -ruissent. coronas c 2831 quae Christi regna -rentur c 2815 ut. feliciter. fulciri -rear 322, 12 in requiem. adduci m. c 2904 in- separabili. collegio perfrui. -reatur 245, 9 textum. impetrare -rebamini 321, 66 (palmam) percipere -rebitur 248, 3 sponso. occurrere -rebuntur 245, 15 caelorum regna -rentes c 760
- meretricius] ornatu -cio 317, 15
- meretrix] (ad) -icum contubernia 279, 27
- mergo] caput in gurgite m. a 56, 6 fratres -rserat c 1098 alveus ut Tiberis -rsisset (eas) c 2333 martires in cupas -guntur c 1422 m. gurgite sacro c e IV 8, 10 vereor quod -gar a 38, 2 famu- las. in Tiberis alveo. -gere iussit 307, 25 m. ne valeant. litora limphis c 5 quos. pontus mergere non quibat c 1111 -gi meruit baptismi gurgite c e III 28 Tonantem -gens in gurgite limphis c 410 fontibus in liquidis -gentis a 57, 7 mare -gentem. non sorbuit c e IV 1, 14 ponti sub gur- gite mersus c e IV 2, 7 lavacri baptisterio m. 257, 6 plebs Aegipti rubro sub gurgite mersa c 2482 in sacro baptismi gurgite mersi c 1448 baptismi gurgite mersos c 984. 1221
- mergula c 222 voracis -lae 237, 11
- merito c e IV 2, 16. a 1, 2. a 95, 13. 234, 1. 253, 10. 264, 11. 298, 6. 301, 8. 313, 6. 317, 17. c 79. 297. 347. 525. 826. 1124. 1227. 1675. 1837. 1972. 2063. 2143
- meritum] potioris. ti munus 247, 14 proprii prae- rogativa m. 311, 20 -tum cumulavit sanguinis ostro c 2441 -to pudicitiae 234, 10 adeptae sanctitatis m. 245, 9 perfectorum -ta 270, 4 macta martirii m. 284, 1 -torum emolumentis 63, 4 m. praecurrentium praerogativa 202, 13 sine m. praerogativa 481, 2 praemia m. 204, 7. 280, 6 de propriis m. emolumentis 239, 18 m. varietate 244, 7 cum centenis m. manipulis 244, 10 candidis m. margaretis 246, 12 m. ordi- nibus 248, 12 iuxta m. mercimonium 249, 8 m. gratia 262, 3 huiusmodi m. 263, 5 m. successibus 268, 11. 285, 15 m. gloria 273, 13 m. gratia 276, 5 m. gradibus 304, 6 propria m. qualitate 322, 10 vestrorum. m. 322, 13 m. iure c 114 pro m. diversitate 486, 3 m. quaestu 491, 19 -tis splendidibus c e III 14 m. fulgentibus c e IV 4, 14 pro augendis. pudicitiae m. 246, 1 sanctorum m. 284, 17 m. Agathae 293, 23 vir- tutum m. c 896 vitae m. c 900 virtutum m. c 2176 sanctorum m. 488, 1
- merulentus] a -to temeto 321, 20 a m. palmitum racemo 72, 9 -ta. defruta 269, 13
- merulus] -li zinzitant 180, 10
- merum] panis merique 313, 5 -ro madidus c 2524
- merus] -ri argenti 236, 13 cum -ro. corpore c 1282
- messis] sanctae messis manipulos 282, 5 domini- cam -sem 482, 11 carpens de -se manipulos c 226
- messor] angelici -sore 264, 19 -sorum fercula 286, 12
- meta] mundanae. -tae c 2129 Atlantides -tam circuli peragunt 72, 12 usque ad m. sortis supremae 263, 5 usque ad m. mortis 311, 19 supremam. m. c 2159 crudeli. -ta 261, 8 veteris instrumenti m. 253, 25 metatenus 261, 3 per extremas. -tas c 1622
- metaforice 77, 11
- metallum] informe m. a 21, 2 obrizum rutilantis auri m. 236, 14 in obrizum flaventis auri m. 254, 12 obrizum m. c 157 surdum mutumque m. c 370 gemma fulgente m. c 2182 fila -li c 173 aurati. m. c 2608 meracissimo liquidi argenti -lo 71, 19 argenti gemmis ornata -la c e III 78 fabrorum. m. a 20, 5 chalibis. m. a 44, 5 cetera argenti et electri stagnique m. 244, 21 -lorum species 244, 23 quaterno m. genere 251, 9. 502, 20 gemmatis. -lis a 11, 3 patulis. m. a 49, 1 fulvis. m. a 55, 5. 96, 11 diversis m. c 337 quinquaginta. stabant simulacra m. c 1325
- metaplasma] (ad) sinaliphae -smum 81, 5. 83, 26 has duas -smorum species 81, 1 hos duos -smos 80, 9
- meticulosus] mens -osa 202, 9 -osis palloribus 309, 12 m. municipibus 317, 11
- metior] spatia terrarum -titur 230, 20
- meto] quam (segetem) -tit. scotator a 88, 4 mani- pulos evangelicae praedicationis falce -tens 282, 5 decies mētens garbas ternas accipiet c 124
- metor] ubi -tabatur 489, 9
- metricus] -ca ratio 84, 10 m. elegantia 321, 18 anchora. m. c 2809 -cae artis 75, 21. 78, 7. 82, 8. 96, 19. 202, 7. 477, 5 m. definitionis 76, 7 in -ca ratione 83, 25 in praefatione m. 85, 15 m. fa- cundia 232, 4 -ci 89, 32. 90, 4. 150, 6 -ca. car- mina p a 17. p c 1. 2010 apud -cos 87, 27. 90, 5 a -cis 159, 14. 201, 11
- metropolis 282, 1
- metrum 150, 75 dactilicum m. 82, 7. 23. 24 m. priapeum 93, 28 p. m. 94, 5 pithium m. 94, 8 prosam metrumque c 2867 necessitate -tri 78, 19 hoc genere m. 94, 9 epigrammata metri c 52

- aequoreo. margine m. c2803 virgineo carmine m. c2829 cassida. m. c2851 in dactilico -tro 82, 6 in priapeio m. 93, 27 -trorum comma c e IV 8, 1 m. carmina p a 6 m. cantica p a 21. c 24 m. munuscula 75, 17 centuplis m. frondibus 77, 21 m. pedes 77, 19 m. ratio 78, 15 diversos versus m. 81, 5 reliquorum m. 82, 3 dactilicos m. anfractus 84, 22 m. pelta 201, 26 m. generibus 232, 25 m. genera 476, 10 m. imbricibus 321, 10 fine m. c 48 laude m. c 201 m. l. 2162 m. versu c 1711 m. versibus c 1885 m. musta c 2793 de -tris 84, 15 m. vulgare c 1660
- metuo] ostrea quem -tuit a 37, 6 haud m. princeps c 2695 cum haud -tuam scurraum dicta c 2835 ne -tuas. sortiri. puellam c 1279 potius -tuat defruti pocula virgo c 2512 se. cultor. m. gypsam lacerare c 2751 contingere non -tuens 299, 9 non m. necis tormenta c 445 m. decreta c 1141 muscipulam m. c 1941 classica salpictae. -tuentium 240, 7
- metus] horrendum -tum c 2614 imminente -tu mortis 88, 26
- meus c. g. mea mediocritas 481, 17 meum. corpus c 1726 meae. infantiae 478, 9 meam parvitatem 481, 8 mi carissime 478, 12 fili mi 499, 13 mi amantissime 500, 8 mea vice 500, 15 sodalium meorum 478, 6 orationum meorum 497, 19 piaculorum. meorum c 2822 mea. viscera a 78, 5 mea. sapientia a 100, 70 mea. membra c 1728
- mico] -cantes stellas 72, 12 -cantium. siderum 492, 14
- miccio] caprae -iunt 180, 4
- microcosmus] -mum id est minorem mundum 230, 26
- migro] donec. miles -graret in aulam c 708 donec. m. in arcem c 876 inferni nigias -grare latebras c 1417 iusserat. gypsam. m. c 2407 sursum -grante magistro c 1067 ad convexa poli -grantis culmina c 1122 his ad caelum -grantibus 279, 24
- miles] crudelis. m. a 87, 6 victor certamine m. a 91, 7 Romanus m. equester a 99, 1 direxit spicula m. c 576 donec m. migraret in aulam c 708 felix. m. c 777 m. Christi c 825. 853. 1113. 1255. 1310 Christi m. c 2659 m. audax c 1152. 2859 m. durus c 1189 m. infaustus c 1214 m. faustus c 1224 egregius. m. c 1501 ne. properet. m. 1720 desperatus. m. c 2082 pauper. m. c 2104 festina surgens. m. c 1278 -litis Christi 276, 22 -litem Christi 278, 14 denso -lite a 96, 1. c 1187 m. denso c 1408. 2573. 2670 m. parvo c 2078 m. refragantem. vinciunt 279, 1 m. illum perfundunt 279, 6 m. ad excubias. deputati 283, 7 perfidorum -litum 235, 7 timidorum more m. 240, 7 suorum falanges m. 240, 22 m. penticotharcos 249, 17 m. Christi 283, 5 suorum. m. 283, 5 tribuno m. 287, 19 magistri m. 287, 19 emeritos Christi -lites 242, 5 cum quadringentis catervarum -litibus 69, 8 LXX m. 278, 27 cum .LXX. m. 279, 19 m. suis c 2021 missis m. c 2300 m. Christi c 2351. 2703
- militaris] (sine) armatura -ri 311, 4
- militia] ad exemplum -tiae 231, 6 coenubialis m. pugiles 240, 9 eiusdem nefandae m. 241, 22 caelestis m. 256, 9. 286, 10. 307, 6 spiritalis m. 275, 8 ad m. cingulum 288, 6 coenubialis m. 297, 3
- milito] -tonum commanipulares 241, 19 m. Christi 297, 5
- milito] sub uno imperatore -tare 249, 1 animos -tantium Christo 235, 21
- mille] silvarum robora m. a 29, 2 mille. vocor folium (tmesis) a 50, 2 contra m. nocendi artes 240, 12 m. pericula c 995 m. nocendi artibus c 1867 mortis discrimina m. c 1253 mendacia m. c 2576 undecies centena. milia c e IV 7, 32
- quot m. a 73, 5 reliqui mihi septem m. virorum 64, 7 septies vicena et quaterna virginum m. 235, 15 apud .CXLI. milia 269, 19 militum Christi circiter .X. milia 282, 2 multa populi. m. c 1284 decem monachorum m. c 1284 bernarum famulantia m. quinque c 2099 ferriferis. -libus c e IV 7, 22 cum m. almis c e IV 12, 14 duodecies quinquagenis expeditionum m. 241, 9 in centuriis et m. 242, 1 cum .CXLI. m. 307, 4 cum septenis saeculorum m. 314, 6 innumeris manipulorum m. 317, 3 decies denis. m. odis et quater undecies c 2895 densis. m. c 2902 -centies et milies 497, 22
- millenarius] -io numero 63, 5
- millenus] -no tramite a 59, 7 -na fruge a 32, 7 m. testimoniorum congerie 236, 7 -nos. manipulos 264, 18 -nis exemplorum formulis 155, 2 m. flabris c 71 m. periculis c 366 m. loquelis c 2787
- milvus] -vi iugiant vel iugilant vel luriunt 180, 10
- mima 185, 4
- minae] -narum ferocitas 274, 19 superbarum. m. c 1138 terrore m. c 2268
- minax] -acem. proceritatem 283, 17 -aci proceritate 301, 4
- mingo] -gentem lotia c 2532
- minister] sequitur dominum. m. c 1314 sacros. -istros c 911
- ministerium] iura -sterii 71, 1
- minor] fornacis torre -natur puberibus c 379 fuso rotante -nantur c 1463 cum divinae potestatis censura diluvii irruptionem -naretur 267, 5
- minoro] iugiter -rari parte a 41, 6
- mintrio] mures -iunt vel muniant 180, 11
- minuo] -uitur temporum numerus 82, 12 lurconum rictu. -uentibus 67, 10
- minurio] aves -riunt vel vernant vel vermicant 179, 20
- minusculum] opusculum, licet constet -culum 320, 4
- minutal 167, 14
- minutatim 251, 11. 254, 17. 301, 9
- mirabilis] -bile fatu a 100, 62. c 658. 1593 -bilis dictu 501, 16 -biliter 232, 13. 237, 22. 310, 19
- miraculum] in priori -culo 291, 4 plurima -cula c e IV 10, 3 cuncta veteris. m. mundi a 25, 2 superna m. 269, 5 plurima. m. c 251 m. rerum c 919 rerum m. tanta c 1406 signis -culorum 258, 1 m. signis 260, 13. 287, 12. 312, 5 suorum. m. 265, 3 m. prodigiis 266, 12 prodigiis m. 271, 1 ingenti m. mole 280, 4 signorum -culis 309, 25
- mirificus] -cis. modis a 20, 1
- miror] m., quod me. interpellat 494, 5 olli mirantur, quod nosset c 1489 velim. enixius mireris 202, 3 -rantia famam c 2167 -randus in orbe a 14, 1 -randa salutis origo c 2074 o -randum negotium 269, 23 m. fatu c 231
- mirus] quid -rum, si. pollesceret 272, 21 quid m. si. redundet 310, 10 quid m., si. abominemur 316, 17 mirum dictu a 67, 9. 256, 5. 267, 8. c 384. 1216 -rae magnitudinis 258, 6. 266, 19 -rum spectaculum 300, 23 m. in modum 247, 5 -ro fervore 267, 16 m. amore c 1890. 2062 -ra sagacitate 258, 22 m. disertitudine 263, 15 m. constantia 275, 1 m. urbanitate 263, 9 -ris. signis 261, 4 m. virtutum signis 254, 11 mire c e IV 10, 6
- misceo] cachinnos et. amplexus -entes 278, 5 versus mixtus 93, 15 mixtus 92, 25
- misellus] precibus pulsabo m. c 2814 m. homuncio 492, 8 quatenus impendat. alimenta -ellis c 1590 praebens alimenta m. c 2211 pauperibus. m. c 2366

- miser.exul *c* 1376 -seri cladem *c* 1485 praesidium
 -sero devotum *c* 2828 -serum .egenum *a* 77, 2
 pariter -seri *c* 1610 -serorum manibus 63, 12
 m..clientum *c* 2609 -seris.civibus *c* 820 his.m.
c 2392 m. mortalibus *c* 2693 -seros stimulat.
 cupido *a* 96, 2 m..indigenas *c* 808 — miserrimum
 populum 258, 4
 miserabiliter 237, 24
 miserandus] -da labe *c* *II* 30. 1708 -andis
 civibus 309, 8
 miseratio] sine -ationis respectu 307, 25
 misereor] corde ultra -rerī 296, 9
 miseresco] arbiter.mihi -scat *c* 2876 nec mitescere
 nec -scere 307, 24 indignis m. bernis *c* 2818
 miseria 173, 18
 misericorditer 62, 7. 485, 4
 missa] -ae solemnibus actis *c* 979 m. concentibus
c 1580 -arum sacramentis 273, 3 m. sollemnia
 293, 17 -as offerre *c* *III* 82
 mistae] (simmistis) mistisque 490, 6
 misterium] numeri m. 62, 10 transactae prae-
 figurationis m. 65, 19 huic -rio concordare 68, 19
 a candelaborum -io 66, 12 -ria rerum *c* *IV* 10, 6.
c 631. 1630 rerum m. *c* 74 clancula m. *c* 837
 -riorum arcana 64, 3. 67, 18 septiformi m. nu-
 mero 75, 15
 mysticus] -cam.allegoriam 69, 13 ab eodem -co
 baptismatis officio 273, 6 -ca dona *c* 982. 1532
 -cis obumbrationibus 62, 6. 312, 12 m. sacrorum
 canonum floribus 70, 6 m..commentariis 232, 18
 m. patrum explanationibus 246, 2 m. sacramen-
 torum operculis 251, 4 m. praesagminibus 254, 7
 — mystice ornatus 66, 20
 mitesco] vitreis -scunt aequora flustris *c* 1099 m.
 corda ferarum *c* 1440 -scere ac maturescere
 290, 8 nec mitescere nec miserescere 307, 24
 iussi -scere rictus *c* 791
 mitigo] limphaticum -gabat 311, 13 simultatem
 magnopere -gare 289, 7 ad -gandum.rancorem
 69, 10
 mitis innocentia 312, 13 -tem.taurum *c* 589 -tia.
 praecordia *a* 64, 5 m. venena *a* 98, 5 m..ilia
c 438
 mitto] quae .praeteritum in -ui -tunt 191, 3 ut.
 fructuum munuscula -teret 302, 5 -sit Eoas
 gentes convertere *c* *IV* 6, 13 illum m. in tricoli-
 nium 278, 3 quos magus.m. ad almam *c* 1859
 cum pater. Gabriel -sisset ab astris *c* *II* 17.
c 1675 ille in .latibulum -titur 279, 26 m. .
 vaticinare propheta *c* 313 leo m. virgineos ar-
 tus servare *c* 1235 ut mundis munditiae mu-
 nera -terentur 320, 3 missae sumus.tecum habi-
 tare 263, 2 sumus angelicis m. de sedibus *c* 728
 misso staticulo Dianae 309, 20 missis legatariis
 288, 12 m. militibus *c* 2300
 miurus 94, 15. 95, 4 miurus vel murinus vel sori-
 cinus 95, 5 miurus vel spicodis 95, 7
 mobilis] -lia (nomina) omnia m. sunt et epitheta
 dicuntur 188, 9
 moderamen] florentis imperii m. 311, 9 iusto
 -mine *c* 831
 modernus usus 93, 13 -no tempore 89, 32
 moderor] quot tempora -ratur arsis et thesis 186, 9
 planetarum.quae.caeli vertiginem -rantur 73, 62
 -rans illud *p* *a* 3 laeto -rans praecordia gestu
c 2652 -rantem regna Tonantem *p* *c* 10 m. ful-
 mina frenis *c* 1350 sine me -rante *a* 4, 1 -rata.
 Patientia *c* 2631 quamvis frena.-rando gubernas
 203, 12
 modicus] -co.atomo *a* 100, 67
 modius] -dii umbris *c*.2168 sub -dio 297, 13
 modulamen] fantes -mine crebro *c* *III* 54 magno
 m. *c* 69 ad musica cantilenae -mina 477, 1
 modulatio] organicae -ionis 189, 16 concordi m.
 armonia 73, 16
 modulator] fidibus citharae -letur carmina *c* 65
 Deo -lemur carmina Christo *c* *III* 43 strepitu
 tibiae -lentur *a* 13, 2 -labor carmina *a* 22, 2
 Iustinam m. carmine *c* 1842 -lari gesta priorum
c 18 odis Daviticis -lantes carmina *c* 2415 m..
 odis *c* 2895 melodiam.ymnista -turus 248, 5
 sancta -laturi sunt carmina 235, 9 melodiae.
 carmine m. 488, 6 melodiam -laturae 304, 7
 modulus 161, 8 -lum excedunt *c* 859
 modus] subiunctivus m. 174, 9 infinitivus m.
 188, 26 qui modus .est 83, 13 quis modus —
 indicativi -di 172, 15 subiunctivi m. 174, 16
 eiusdem m. 176, 25 verba tam indicativi quam
 subiunctivi m. 190, 2 in -dum.stragis 237, 24
 in m. rotantis fundibali 239, 13 mirum in m.
 247, 6 in m. iocundae pubertatis 247, 12 citra
 m. rumoris 490, 7 ultra m. 500, 4 -do tam cru-
 dele *a* 3, 3 simili m. 73, 18 hoc m. 80, 7. 87, 1.
 92, 16. 246, 4. 263, 1. 266, 18. 293, 18. 316, 19
 eodem m. 89, 11. 170, 11. 490, 15 indicativo m.
 156, 17 imperativo m. 156, 18 indicativo et
 imperativo m. 158, 7 infinitivo m. 158, 15. 172, 18.
 176, 24. 182, 20 m. temporum 193, 10 quoque
 m. *c* 768 in ceteris -dorum et temporum decli-
 nationibus 172, 16 mirificis -dis *a* 20, 1 in ver-
 borum .m. 176, 19 in verborum m. et personis
 187, 8. — non -do.verum etiam 179, 10. 242, 10
 sed modo *a* 97, 6 modo *c* *IV* 2, 34. 10, 4. *c* 20.
 85. 121. 544 modo — modo 74, 18. 231, 15. 18.
 232, 1
 moenia] paene omnia m. 259, 8 m. marcescunt
c 639 m. murorum *c* 647 murorum m. *c* 1387
 catervas -nibus obstructas *c* *IV* 7, 24 m. in-
 clusus *c* 2079 quassatis.sub m. *c* 2607
 mola] veho.vertigine -lam *a* 45, 3 vehit.v. m.
c 1464
 molaris] rabidis -aribus 240, 2
 moles] mundi m. *c* *IV* 11, 8 materiae m. *c* 2762
 truculentae.-lis *a* 92, 4 praecelsa -le sacellum
c *III* 38 m. sepulcri *c* *IV* 2, 24 capitis.m.
a 41, 5 ingenti miraculorum m. 280, 4 ingentis
 scopuli m. 307, 24 pro m. gestorum *c* 857 quas-
 sata m. sacelli *c* 1390 contra salsas gurgitum -les
 267, 7 summis.-libus *a* 92, 3 montes cum m.
 altos *a* 93, 7 fluctivagis.m. *c* 815
 molimen] cuius artis m. 232, 3 templum pulchro
 -mine structum *c* *III* 1 meham m. vincens
c 1022 m. ferri *c* 1229 tali.m. *c* 1994 -mina
 mentis *p* *a* 28 magorum m. 295, 17 omnia fabro-
 rum m. *c* 230 rerum m. *c* 745 m. prisca *c* 1326
 plurima.m. *c* 1857
 molior] -litur damna venenis *c* 1105 agmina.in-
 gruere -liuntur 242, 4 cum .rabies .propugna-
 culum.everttere -liretur 282, 10 cum .impingere
 -liretur 297, 20 quicquid virgunculis -lire de-
 liberaret 306, 19 aliud argumenti genus -lientes
 273, 22
 mollesco] virtus edomiti -scit.rigoris *a* 9, 3 rigida
 species m. torribus *a* 27, 5 nec sudibus.caedenti-
 bus m. 301, 14 -scunt vimina *c* 1218 ut soror.
 -scat.Secunda *c* 2305 ut miles -sceret audax
c 1152 ut praecordia -scerent 278, 6
 mollio] saecula quam .numquam -ire valebant
c 1982
 mollis] -les sorde cenidos *c* 2518 -lia.labra 278, 8
 — tostis.-lior extis *a* 100, 42 pluma -liores 279, 17
 molosus 151, 12 a participiis oriri m. dignoscitur
 163, 2 ad -sum pedem 162, 19 de -so 162, 18
 molosus] dente -si *c* 1478 m. rictibus 285, 19
 frustra latrante -so *a* 60, 2 velut m. ad vomitum
 307, 11 latrantes -si *c* 1956 discernunt m. *c* 2605
 -sorum nomen *a* 95, 1 m. catasta 493, 5 fren-
 dentes ore -sos *c* 574 infestos.m. *c* 1651
 momentana] velut -nae exagio 151, 17
 momentaneus] -neo.ictu 477, 11

- momentum] -ti tempore *c* 1475 menstruis -torum suppletionibus 72, 6
- monachicus] -ca professione 288, 5
- monachus] -chorum ergasteria 281, 20 decem m. milia *c* 1303
- monarchia] mentis m. *c* 134 m. mundi *c* 522 regalis -iae 251, 22 mundi -iam 203, 16. 267, 13. 302, 11. 323, 1 regnandi m. 234, 12 dominandi m. 239, 8 orbis m. 257, 1 augustae potestatis m. 293, 2 m. solvendi 485, 17 sub tyrannica. -ia 64, 12 tyrannide potius quam. -ia 68, 2 in Romana m. 302, 22
- monarchus] salvantem saecula -chum *c* IV 6, 4 m. quasisse 77, 1 m. mundi 292, 9
- monasterium] in illius rupis -io 268, 3
- monasticus] -ca iura *c* III 7 -cae conversationis 228, 28. 233, 10. 263, 12 m. classis 322, 14 sorores m. 323, 3
- moneta] -tae oportuissent numismatibus profligari 492, 3
- moneo] psalmista -net psaltere *c* III 56 cum. Christum -neat servare pudorem *c* 1294 soboles regina -ebat *c* 2116 -nuit caelorum regna merentes *c* 760 matrem m. ., tangeret ut *c* 1788 cantus monete *c* 30
- monilia] auratis virtutum -libus 246, 11
- monimentum] praecessorum -ta 73, 19 vide monimentum
- monitum] secundum. sofistae -ta 254, 16 precibus et -tis 285, 11 Victoriae exemplis et m. 309, 19
- monoptalmus] -mi. lumina *c* 1321
- monoscemus versus 91, 39 hic quem. diximus -mum nuncupari 84, 12 -mo versu 89 versus -mi 477, 8
- monosyllabus] -ba 198, 8 nomina m. 153, 22 veniunt a -bis 156, 6 a praedictis m. 158, 17 de m. 184, 5
- mons] in vertice -tis Gelboae 242, 2 Aetnaei m. 293, 9 viscera m. *c* 1774 de fonte aut -te Musarum 78, 10 municipium in m. positum 297, 12 sub m. *c* 943 mundi moles -tesque collesque *c* IV 11, 8 de summis -tium verticibus 502, 19 piniferos -tes 93, 7 Ripheis praelatus -tibus *a* 53, 6 *t* 72, 13 in -tibus sanctis structa 66, 22
- monstro] regi -rant. lacertum *c* 998 qui -rent exempla 74, 4 speculum vitae -ravat alumnis *c* 326 numerus. arcana praefigurasse -ratur 64, 4 progenies. praefigurasse m. 68, 5 ut Iulius Africanus. digessisse m. 69, 24 situs. septiformis esse m. 73, 4 omnis metrorum ratio m. 78, 15 sicut prisca. auctoritas tradidisse m. 81, 10 exemplar. -rare 246, 19 m. triumphos *c* 1916 per natam. -rantem ludicra saltu *c* 449 -rante. Paulo *c* 888
- monstrum, de quo nunc pagina fatur *c* 2732 ex hoc -ro *c* 2548 talia -ra *c* 2752 peccati m. *c* 2464
- montanus] -nis fluctibus *c* 812
- monumentum] scriptorum veterum. -ta *c* 323 veterum m. librorum *c* 58. *c* 392 veterum. m. malorum *c* 2886
- mora] -rarum vincula 252, 22 -ras rupit *c* 1536
- moralia] libro -lium XXXI 242, 13
- moralitas 192, 26
- morbidus] -da. flabra *c* 552 m. viscera *c* 771
- morbus] letifer. m. *c* 2133 scabies -bi *a* 94, 5 -bum. aegroti *c* 2651 mentis -bo 306, 4 m. regio 272, 7 regali. m. *c* 933 m. regali *c* 956 m. mentis. acerbo *c* 1830 -bis impendere curam *c* 1083
- mordax] mando dapes m. *a* 100, 33
- mordeo] corpora vulneribus m. *a* 43, 5 vipera. manum momordit *c* IV 2, 26 venenatis mordendo. ydris *c* 2636
- moribundus] cernes m. *c* 1562 -dae carnis 247, 10 rursus ferro -dae *a* 30, 3 -dis civibus *c* IV 7, 33
- morior] non -ietur nisi in fine mundi 259, 3 -iens mea. pulpa *a* 14, 4 -ientibus herbis *c* 261 -tuus
- evigilat *c* 1413 vivorum et -tuorum 486, 2 anicula. paene -tua 258, 25 civitatem. paene -tuam 259, 14 -ritura. bombix *c* 1147 hominem -riturum 294, 4
- moror] nec meminisse m. praeconia *c* 1123 civitas, in qua tu -raris 259, 7
- morosus] -sam. intercapidinem 320, 6 -sa tricatione 320, 19
- mors bacchatur acerba *c* 968 cum m. in limine latrat *c* 2380 tetra. -tis in umbra *c* IV 8, 5 scandala m. *a* 65, 5 tramite m. *a* 70, 6 discrimina m. *a* 82, 7. *c* 269 m. discrimina 255, 8. *c* 352. 706. 1253. 2213. 2351. 2563 semina m. *a* 88, 2 dirae m. imperium 69, 4 imminente metu m. 88, 27 gemina m. urna 255, 1 gelidae m. 250, 1. 261, 6. *c* 471. 859. 1446 horrendae m. 247, 4. *c* 2081 generali m. debito 250, 4 generale mortis naturae debitum 255, 20 m. exitio 255, 9 de porta m. 261, 7 crudeli m. meta 261, 8 usque ad metam m. 311, 19 cruentae m. 289, 12 m. spectaculum 298, 5. 314, 4 pabulum m. 298, 18 immaturae m. 299, 9 m. sors acerba *c* 600 torrentis m. *c* 699 m. pocula *c* 866 per pocula m. *c* 886 m. clades *c* 1746 vincula m. *c* 1965 tetrae m. *c* 2718 m. limina *c* 2821 m. morte 479, 19 -ti successit gloria formae *a* 96, 9 donec perpetret funer -tem *c* 1558 post m. *c* 521 ad m. saxorum *c* 2610 damnavit -te tyrannum *c* IV 12, 5 sopitum m. cadaver *c* IV 12, 25 non generali morte 255, 11 horrenda. m. *c* 290 m. cruenta *c* 354 prostratum m. cadaver *c* 587 licet torperet m. cadaver *c* 606 devicta m. *c* 1066 m. ferina *c* 1242 sumpserunt m. coronas *c* 1244 multatum m. cadaver *c* 1410 gelida m. *c* 1496 placida sub m. *c* 1790 exultat. de morte *c* 1834 crudeli m. *c* 2267 alma mortis m. 479, 19
- morsus] venenatum aspidis -sum 285, 3 aspidis. morsum *c* 2136 -sus. luporum *a* 39, 4 sacros. m. leonum *c* 362 dirorum contra m. luporum *c* 1038 diris -sibus *c* 2000
- mortalis] altera m. *c* 2664 -lis vitae *c* III 30. IV 3, 14. *c* 1463 -le nihil *c* 2011 -les grassantur funere *a* 67, 5 -lium flagitia 63, 8 m. vivacitas 203, 18 m. palato 234, 12 m. fragilitas 239, 17 m. natu. ae 257, 9 m. visus 260, 12 m. amminiculo 262, 5 m. contubernia 266, 7. 287, 3 m. commenta 277, 8 primus m. 312, 17 m. industria 316, 11 cunctorum m. 481, 15 miseris -libus *c* 2693 -les. cunctos *a* 63, 2 induo m. *a* 86, 7 nusquam apud m. 233, 16 reliquos. m. 268, 5 ceteros m. 289, 13. 310, 19 mortalis aufugit *c* 1509 inter mortales *c* 2731 -libus in valle lacrimarum degentibus 234, 2 prae ceteris m. 251, 3. 297, 10
- mortalitas] dirae -tatis 247, 10 fructum m. 294, 3
- mortifer] -rum. haustum 255, 4
- mos] sibi unquam -ris non fuisse videndi mulieres 268, 2 -re sororum *a* 23, 5 m. rubetae *a* 34, 5 luronum m. Cyclopus *a* 100, 33 tumidorum m. militum 240, 7 non m. mercenarii 274, 12 formidolosorum m. luctatorum 307, 7 scurrarum m. *c* 295 sacro m. *c* 985 antiquo. m. *c* 1519 m. nefando *c* 2519 Phariseorum m. 485, 2 -rum sanctitate 243, 23 superbiorum. m. *c* 2754 inter virginitatis flores et iugalitatis -res 236, 9 m. ob castos *c* 1787 castis. -ribus 300, 2. *p* *c* 33. *c* 95 m. castis *c* 1176 propriis m. *c* 565
- motus] carnis -tum *c* 834 quodam immenso terrae -tu 500, 18 non exterioris hominis -tibus 230, 26
- moveo] non magnopere -veor 318, 15 fribula scrupulum -ventia 297, 11
- mox *p* *a* 16. *a* 10, 4. 12, 3. 13, 4. 22, 5. 25, 5. 27, 5. 29, 3. 44, 2. 46, 4. 47, 4. 52, 8. 56, 4. 60, 8. 69, 8. 99, 5. *t* 77, 12. 274, 20. 278, 23. 279, 12. 293, 12. 299, 14. 305, 20. 307, 18. *c* 313. 344. 411. 473.

553. 577. 587. 692. 786. 824. 852. 910. 919.
947. 1119. 1137. 1144. 1213. 1262. 1321. 1429.
1494. 1525. 1541. 1686. 1729. 1744. 1764. 1805.
1810. 1938. 1965. 2040. 2079. 2092. 2207. 2254.
2366. 2401. 2412. 2422. 2615. 2648. 2655. 2685.
2805
muero] rigidus ferri m. c e IV 7, 35 -crone cruento
a 36, 3. c 1749 acuto testamentorum m. 233, 5
m. transfossus 270, 16 m. confossa 294, 19 cae-
lestis irae m. 299, 6. 312, 2. c 1961 stricto m.
c 1255. 2419 genus omne -cronum c 2649 cruentis
-cronibus 276, 10. 302, 7. 307, 8 strictis m. 302, 7
mugio] boves -iunt vel reboant 180, 2 tauri m.
180, 16
mugitus] bombosae vocis -um 250, 8
mula] pedibus continet -as 248, 21
mulceo] -ceat auditum c 72
mulco] -caverunt 175, 2 hanc mortis.sors mul-
carat c 600 laus almorum -catur fraude malorum
c 1648 caeli -care catervas c 2748 -cata carne
1780 quae -cata prius torpebant c 1967
mulsus] -sa.sagina 278, 7 -sae dulcedinis 234, 3
-sum.gustum c 2771 -so.oblectamento 311, 3
-sorum.favorum c 668 -sa nectaris stillicidia
231, 16 pocula m. c 2541 -sos.gustus c 239 —
mulsum nectaris 237, 1
muliebris] -bris audaciae 310, 23 -bri viscere
c 419 -bres.artus c 749. 2000
muliebriter 240, 7. 297, 3
mulier illa procax 317, 14 adinstar illius -lieris
246, 16 -lierem.non cognovi 275, 5 moris non
fuisse videndi -lieres 268, 2
muliercula] pauperulae direpta et depeculata
-lae 286, 2
Mulcifer a 27, 4
multiformis] specie m. 63, 2 -mem.machinam
232, 2 -mi quinque declinationum radice 152, 11
-mium calamitatum 310, 4 -mes pedum regulas
150, 2
multimodus] -da mandatorum varietate 245, 5
-das alternantes sinzigiae replicationes 201, 7 m.
ferarum naturas 251, 16 -dis.disciplinis 280, 12
mulio] -ionis vilitas 248, 21
multiplex.congestio 155, 4 -plici specie.colorum
a 100, 77 m. quaestu 237, 22 -plices regularum
ramusculos 78, 6
multitudo] credentium m. 249, 6 quanta m. pro-
miscui generis 278, 25 ex immensa -dine 233, 14
multo] princeps martires. -tat c 1096 -tabat poena
secundum c 955 turmas vulgi -tabat strage
c 2396 quamlibet insontes -taret c 2355 dum
mortalis -tarent aequora a 63, 2 cum genus hu-
manum m. aequora c 2503 -tavit morte malignos
c e IV 1, 23 sanctas m. carcere turmas c e IV 2, 1
extales m. poena c e IV 2, 22 vindicta.m. clade
nefandos c e IV 7, 30 m. passio sones c e IV 7, 31
bestiam.perenniter m. 258, 8 sacerdotes.m. morte
c 354 famis.m..cohortes c 1608 m. dira profetas
c 2604 matrona quam suprema sors.-taverat
255, 1 cum fatuis virginibus -tabitur 245, 12
-tans p a 4 -tatum morte cadaver c 1410 -tatae.
beluae c 358 crudeli mortis meta -tatos 261, 8
multus] pax -ta 482, 4 multi volunt 94, 6 -ta.
populi milia c 1284 -torum.lumina a 61, 4 ar-
monis. -tis c 1716 — sambucus, .quem medici
multum.quaesisse feruntur a 94, 4 -tum vereor
certamina a 88, 5 m. differunt 319, 1 m. squalente
senecta c 633 — -to.obscurior a 100, 55 m. for-
mosiore.virginitate 310, 33 m. generosior c 2175
m. artius 476, 10 m. magis 500, 8 carior -to a 70, 3
pinguior m. axungia a 100, 48 ulterior m. a
100, 62 salsior m. a 100, 75 clarius.m. c 917
plus.m. c 2751 — plures] p. comites a 62, 7
volunt p. a 80, 5 cum plures.glomerarentur
289, 17 virtutes . p. 2461 plures.annos c e III 12

p..menses a 47, 1 p. debrians a 78, 1 contigit.
p..confluxisse 290, 11 quatenus convertat dog-
mate p. c 82 p..catervas c 408 p..falanges c 676
plures. tortas c 1597 p..turmas c 2111 plura
cadavera a 69, 8 quid plura? 278, 19 p. prae-
tereo 280, 5 p. monachorum ergasteria 281, 20
argenti.p. talenta c 1935 opuscula p. c 2144
plurimus.rumor c 466 -mo sarmentorum fomite
276, 16 tela -ma a. 75, 12 p. vulnera a 87, 5 p.
miracula c 251 p. (munera) c 412 p..tormenta
c 439 p. signa c 543. 798. 1455 p. frivola c 624
p..praeconia c 1035 p..viscera c 1384 p..pabula
c 1826 p..molimina c 1857 p..acta c 1904 p.
discrimina c 1946 p..agmina c 2165 p..patri-
monia c 2181 p..dona c 2203. 2227 aliis p. re-
stant perficienda c 2764 — quod plurimorum est
228, 26 p. generalitas 318, 26 secundum p. opi-
nionem 482, 26 — nihil.plus rubet a 14, 4 p.
amo a 74, 6 p. se comunt a 100, 47 plus absentia
pulsat quam praesentia pascat 75, 6 p. quippiam.
credere 256, 11 efficies p. quam quingentas 282, 16
p. conferre c 60 p. iuvat c 140 p. licet.vibramina
fundat c 216 quamquam rutilent p. rubro mu-
rice c 228 dum p. torreat c 1529 tanto p. siliunt
c 2622 p. metuat.multo c 2750 p. pernix aquilis
a 100, 35 p. uda flumine fontis a 100, 74 p. ve-
nusta 281, 17 p. ratum et gratum 320, 2 quae
disputatione plurimum indigent 159, 16 p. dif-
fert 313, 11
mundanus] -na.sapientia c 1128 -ni luxus 265, 9.
c 99. 2155 m. agelli c 2750 -nae dispensationis
curis 203, 11 m. suavitatis 234, 7 m..pompae
c 123 m..vitae c 1845 m..metas c 2129 gurgite
-no c 1987 -nis.pompis c 1145
munditia] -iae munera 320, 3 de privata propriae
conversationis -ia 484, 8
mundo] -dantis.lavacri c 1576
mundus] quos m. gestat a 1, 1 Christo concelebrat.
m. 87, 9 totus.m. c 678 m..totus c 1675 laetatur.
m. c 782 quem.praesens m. celebrat c 800 m.
c 1124 m..vastus c 1655 latus.m. c 1887 ut
m..serviret c 2689 emptus Christo carne carmina
m. (voc.) 87, 21 -di in occa c e IV 2, 4 m. moles
c e IV 11, 8 m. de gurgite c e IV 1, 9 sceptrum
m. a 7, 4 m. sceptrum c 1588. 1095 veteris.m.
a 25, 2 tertia pars m. 29, 6 in vertice m. a 53, 1
occiduas m. partes a 58, 2 m. nascentis a 76, 1
t 62, 17. 68, 18. c 744 proelia m. a 91, 4 prae-
sentis machina m. a 100, 78. c 158. 1679 prolapsi.
m. t 62, 7 totius m. 69, 2. 203, 16. 291, 14. 323, 1
ruituri m. terminum 70, 14 visibilis m. 72, 3
m. noxam 84, 31 m..peccamina 85, 4. c 1317 m..
peccata 85, 5. 32. 86, 10 omnem m. labem 86, 2
m. mala 86, 6 mala m. cuncta 86, 10 labentis
m. prosperitas 204, 1 lenocinantis m. oblecta-
menta 204, 5 triquadram m. rotam 237, 6 m.
crepundia 237, 15 m. blandimenta 238, 10 ex
m. consortio 239, 3 adversus m. rectores 240, 15
de m. calamitate 243, 15 triquadra m. latitudo
247, 15 unica m. redemptio 254, 9 in fine m.
259, 3 figura m. 264, 19 m. monarchia 267, 13.
c 522 monarchum m. 292, 15 m. statum 269, 24
per.m. cardines 272, 15. 308, 7. 482, 8 m. disci-
plinas 277, 8 in scammate m. 284, 3 m. scammate
c 2004 (ad) contemptum m. 285, 15 tripertiti
m. 302, 11 m. matrimonia 305, 8 m. gloriam
305, 8 tipum m. 314, 5 ruituri m. 314, 7 regnator
m. p c 4 latebras m. c 10 m. formator p c 11
zonae m. p c 32 latebras m. c 10 falsas m. pompas
c 116 spuroitias m. c 235. 2363 m..nefandi c 275
medicus m. c 420 horrendum m..vulnus c 451
m..in calce c 459 m. magister c 501 ex aequore
m. c 537 pignus m. c 569 materiam m. c 742
m..gazas c 761 imperium m. c 842. c e II 15 =
c 1693. 2060 crimina m. c 1684 per m. crimina

c 2706 divitias m. c 1742 m. regna c 1779. 2201
illuviem m. c 1930 fallentis proelia m. c 2022
diliis m. c 2073 m. habenas c 2103 m. fata
c 2132 fallentis m. c 2286 ad proelia m. c 2465
sator et m. regnator c 2502 m. maculas c 2761
m. vetustas c 2875 usque ad finem m. 483, 17
huius m. 499, 13 iterum -do testor remeasse salu-
tem a 76, 5 ut mirum m. spectaculo exhibuerit
300, 23 per -dum. triquadrum c e IV 10, 4 per
latum. m. c e IV 10, 10. c 1074 m. faciam fron-
descere a 3, 4 per m. dispersi semina a 88, 2
quadratum. m. a 97, 6 propria m. dicione guber-
nat a 100, 7 m. sermone coercens a 100, 64 m.
salvavit 84, 27. 29. 87, 3. 15 salvat. m. 87, 7. 9.
88, 12 m. salvat 88, 10. 18 microcosmum id est
minorem m. 231, 1 in m. edidit 247, 3 ut m.
reconciliaret 482, 16 per m. p c 26. c 35. 85. 270.
544 m. amplum c 565 per m. quadratum c 1632
m. gubernas c 1 m. vallat c 628 hunc m. praesen-
tem c 672 triquadrum. m. c 1040 m. qui laxat
habenis c 1250 post m. c 1658 exueret m. ut
1687 genitus m. resolvit c e II 30. c 1708 m.
cum flore virentem c 2506 m. qui gubernant
c 2067 m. linquunt c 2119 in m. emersa c 2638
in -do c e IV 10, 20 a 77, 1. 91, 2. c 127. 315.
330. 335. 767. 1078. 1925. 2012. 482, 10 senior
m. a 100, 23 m. clarum c 1452
mundus, a, um] m. -dum. baptizasse describitur
254, 3 m. baptista c 409 m. mundum abluit c 421
catharos id est m. 484, 21 -di cordis 65, 20
-dae. vitae c 1980 satis -dum. habitaculum 263, 3
quem Deus. sacravit m. c 307 dum se. servaret.
m. c 527 m. pudorem c 712 m. sacellum c 723
-do corpore 292, 23 de -dis (sc. animantibus)
63, 12 ut m. munditiae munera mitterentur
320, 3
muneror 166, 11
munia] membrorum m. a 72, 2 lauta. m. c 289
duo maxima m. c 301 m. vitae c 700
municeps] Catenensis oppidi m. 293, 9 alti muni-
cipatus m. 489, 7 almae civitatis -cipes 241, 7
universi m. 308, 23 facti m. c 1734 supernis
-cipibus 270, 2 meticulosis m. 317, 12
municipatus] quorum m. in Tribulano municipio
fuerat 308, 23 alti -tus 489, 7 in superno Hiero-
solimae -tu 275, 11
municipium] celebre m. 70, 10 m. solotenus di-
ritum 70, 13 Dalmatiae m. 266, 13 Catenense
m. 293, 21 m. in monte positum 297, 12 de
anathemate -pii 314, 1 in celeberrimo Antiochia
-pio 282, 1 in Tribulano m. 308, 23
munificentia] caelestis beneficii m. 202, 14 huius-
cemodi meritorum m. 263, 5 gratuita supernae
liberalitatis m. 268, 11 huiuscemodi virtutum
m. 276, 7 caelestis -tiae 290, 2 privatam amoris
-tiam 234, 23 divinae dilectionis m. 246, 8 septi-
formi spiritalium charismata -tia 61, 2
munio] mira fidei constantia -itos 275, 1
munio] mures mintriunt vel -iunt 180, 11
munus] ut potioris sit meriti m., quod c. ind.
247, 14 gratissimum spontaneae virginitatis m.
250, 22 purae virginitatis m. 267, 18 virginale
m. 297, 15 m. Dianae c 2417 de gratuita divini
-neris gratia 202, 12 cuius m. beata possessio
247, 23 divino -nere plena a 55, 1 m. clara 85, 6
m. tali 89, 4 caelesti m. 299, 8. c 187. 792. 2026
aeterno m. Christi c 203 m. duplo c 287. 897
bino m. c 298 praestanti m. c 312 virgineo.
m. c 527 m. virtutum. p. pleno c 839 eximio
virtutum m. c 1091 argenti. m. c 2594 divino
m. c 2903 -nera. largire p a 7 pia. m. p a 15 m.
vitae a 98, 8 offerens Deo m. 259, 20 munditiae
m. 259, 20 m. sacra salutis c 411 m. partus c 424
lucida. m. c 752 m. larga ciborum c 1592 tribuens.
m. mancis c 1803 concessa rudis. m. vitae c 2684

AUCTORES ANTIQUISSIMI XV.

crudelis m. Cain c 2724 -neribus de terreno nun-
dinarum mercatu allatis 269, 15 praesagis vir-
tutum m. 251, 6
munusculum] fructuosum eulogiae m. 290, 4 aliud
quodlibet m. 320, 1 promissum sequentis eulogiae
m. 321, 11 -la grata a 85, 3 aliquantula metro-
rum m. 75, 17 fructuum m. 302, 5
murex] cocci -rice rubro a 98, 2 dispari m. 245, 19
puniceo m. c 162 rubro m. c 228 purpureae
pretiosis tincturae -ricibus 314, 7 purpureis
tincturae m. 316, 3 de fucorum m. 244, 20
murinus] miurus vel m. vel soricinus 95, 5
murmur] rauco cum -re a 21, 5 grossae. -ra vocis
a 75, 2 m. Martis a 96, 6 m. vasta c 2042 super-
barum. m. vocum c 2727
murmuro] litora -rant 180, 10
murus] ut m. glacialis 267, 9 -ri carcere c e IV 7, 24
m. propugnaculum 293, 12 m. pinnacula c 2611
cuius muri. prae vetustate consumpti sunt 259, 8
-rorum. arcibus altis a 86, 6 septeno m. ambitu
314, 1 m. obstaculo 314, 5 m. cacumina c 637
moenia m. c 647 m. moenia c 1387 virtutum
-ros c 2644
mus] mus vel sorex 95, 4 -res mintriunt vel mu-
niunt 180, 11
muscipula] strofosam. -lam 310, 23 m. metuens
c 1491 strofosi deceptionum -lis 295, 11
muscosus] -i 162, 25
musica 71, 23. 277, 4 -cam 320, 13 sex libris de
-ca 81, 14
musicus] -ca. armonia 252, 14 sambuca. m. c 374
m. chorda fibrarum a 13, 4 musica. barbita c 2789
m. carmina c 1717 ad m. modulamina 477, 1 —
rithmica musicorum regula 73, 7
musito] contra Susannam -sitantes 272, 2
musmo] -mones 180, 6
mussito] ferae -tant 180, 6
mustela] -lae dindunt 180, 10
mustum] turgescunt viscera -to a 78, 5 metrorum
paucula -ta c 2793
mutabilis] qualitatem soli Deo -lem 271, 2
muto] mentes m. a 80, 7 ob. plerumque. b. -tat in
eam conversa litteram 196, 1 m. corda c 489
vimina -tavit in flaventis auri metallum 254, 12
m. flumina guttis c 902 fortuna meum -taverat
fatum a 45, 2 nonnumquam. in. l. -tatur 195, 5
m. nihilominus in. f. 195, 12 interdum. s. in. f.
m. 198, 23 fetentis lotii lustramentum. in. rosa-
tum nectaris m. odorem 279, 9 decreta pro tem-
porum qualitate -tantur 247, 18 -tans ad caeli
regna falanges c 83 -tante Deo c 1440 -tato
nomine c 484
mutus] -ta natura 76, 16 -tae taciturnitatis 256, 4
solvitur in. g. mutam 195, 14 surdum -tumque
metallum c 370 -ti solvebant labra c 475 -tos
c 1085 de -tis aut brutis 77, 13 -tis. valvam
reserando 276, 2
mystacismus] -i voragines 321, 1
myrtetum] -ta luporum c 349
mys 95, 4

N

nabulum 164, 22
naenia] apocriforum. -ias 313, 13 praefatas fribu-
lorum n. 316, 17
naevus] spurcum. -vum c 1177 nullis -vorum ma-
culis 238, 24 explosis. -vis p a 26
nam saepissime c. g. p a 14. a 2, 4. 8, 2. 19, 4.
22, 5. 29, 4. 34, 4. 35, 2. 43, 2. 48, 5. 62, 18.
63, 8. 84, 3. 85, 3. 93, 6. 94, 2. 100, 7. 23. 62, 1.
71, 8. 72, 13. 82, 11. 23. 83, 15. 86, 20. 95, 13.
166, 14. 20. 169, 15. 24. 172, 8. 17. 174, 16. 201, 9.
p c 24. c 55. 690. 785. 808. 864. 901. 1106. 1295.
1470. 1509. 1518. 1545. 1625. 1653. 1741. 1771.
1913. 1942. 1962. 1970. 2059. 2111. 2187. 2245.

2309. 2494. 2502. 2708. 2856. *ep* 482, 6. 483, 9. 484, 25. 490, 13. 491, 16. 20 *loco sec. c* e 111 76. *pa* 4. 17. 25, 3. 32. *a* 39, 6. 66, 4. 83, 3. *c* 133. 838. 2075 *loco tertio* 100, 44. *c* 388 *loco quarto* *a* 31, 3
- namque saepissime e. g. a* 36, 7. 88, 6. *c* 42. 409. 657. 858. 1018. 1283. 1649. 1726. 1895. 2066. 2297. 2600. 2717. *ep* 482, 1 *loco sec. a* 14, 1. 86, 1. 158, 21. 159, 10. 243, 7. 251, 7. 275, 13. 278, 16. 315, 1. 320, 8. 20. *c* 38. *ep* 482, 9. 13. 483, 25. 485, 11. 486, 7 *non causale a* 14, 1. 86, 1
- nanciscor*] *triumphum naviter -cuntur* 230, 7 *victoriam de Victoria nactus est* 309, 22 *materiam nactus* 75, 19 *n. rudimenta fidei c* 1135 *baptismum n. c* 1408
- nanus id est pumilio* 159, 19
- napta* 160, 27 *-ptarum fomite* 252, 15
- naris*] *insontum. -res c* 1401
- nardus*] *spirantis -di a* 100, 16 *n. pistici* 307, 20 *olfactorioli n.* 308, 13 *n. spirantis* 234, 6 *flagrantem. -dum c* e IV 7, 13 *lubrici liquoris -do* 230, 9
- narro*] *ut. -at. historia regum c* 1353 *evangelica -ant instrumenta, quod c. ind.* 74, 20 *praesertim. cum -et littera c. acc. c. inf. c* 244 *universitas. patrata -atur* 63, 2 *septem milia. descripta -antur* 64, 1 *ut. supernorum decretorum cultrix extitisse -atur* 301, 3 *verbis -are parenti, quod. vellet c* 1798 *-ans miracula scedis c* e IV 10, 3 *progeniem domini n. c* 510 *-antes carmine vates a* 97, 3
- nascor*] *e geminis n. -concis a* 17, 1 *in saltu n. a* 45, 1 *sponte mea n. a* 51, 1 *n. rorantibus guttis a* 62, 1 *-scitur molosus a verborum generibus* 162, 26 *unio. de conca ponti. n. c* 171 *n. atra frutex c* 2710 *-scimur ex ferro a* 30, 3 *ab eodem coetu Nicolaitae -scuntur* 71, 4 *n. haec deminutiva. de monosyllabis* 184, 5 *ex hoc n. monstro turpissima verba c* 2548 *ex hac n. caedes c* 2629 *inde superbarum n. murmura vocum c* 2727 *unde ista diversitas -scatur* 189, 14 *dudumquam -atur c* 311 *quod. crudele scandalum n. ep* 482, 4 *ex quo natus sum* 275, 5 *-scendi auctor a* 96, 7 *-scentis origine saeculi c* e IV 10, 9 *mundi n. a* 76, 1. *c* 744 *n. mundi* 62, 17. 68, 16 *n. infantiae* 243, 12 *-scentem. vatem c* 285 *de spinetis vulgo -scentibus* 266, 3 *ego. in urbe Roma natus* 257, 7 *muliebri viscere n. c* 419 *mille. folium viridi de cespite natum a* 50, 2 *nati. discrimen acerbi c* 1377 *tenerum. natum c* e IV 7, 25 *n. flectere nititur* 278, 1 *natum. promit vitium pa* 22 *per natam c* 448 *sospite nato c* 1491 *natorum commodis* 203, 2 *n. pignora* 233, 3 *natarum nescius c* 2522 *sontes. natos c* 1356 *n. de vite racemos c* 2799 *arboribus. de stipite natis c* e IV 12, 18
- natalicia*] *n. eorundem* 308, 8
- natalis*] *vicinam obtati natalis Domini sollemnitatem* 476, 2. *ad. dedecus -lium* 299, 1 *generosis -libus* 296, 19. 307, 9 *claris n. c* 1265. 1784. 1883. 2359 *Europae faustis n. c* 2164
- nativitas*] *redemptoris nostri n.* 69, 3 *salvatric superni ducis n.* 251, 9 *primae -tis* 65, 4 *n. praerogativa* 66, 1 *secundae n.* 70, 4. 284, 15 *divinae n.* 243, 3 *genuina n. matrice* 247, 2 *diem -te sua sacravit Maria c* e III 60
- nativus*] *-va. venustate* 317, 5
- nato*] *nec natura sinit. nātare a* 38, 4
- natrix a* 24, 4 *truculentus superbiae n.* 241, 6 *n. nefandus c* 2410 *n. ructans. venenum c* 2749 *-triceis horrendi c* 550 *eiusdem nefandae n.* 489, 4 *expulso -trice c* 2408 *virulentos natrixes* 310, 3
- natura. cessit a* 19, 2 *nos. olim genuit n. a* 23, 1 *nec n. sinit. nātare a* 38, 4 *muta insensibilium n. a* 76, 16 *n. negavit a* 96, 14 *positio vel n.* 177, 31 *exterioris hominis n.* 231, 2 *arborum silvestrium n.* 237, 18 *ignota saeculis genuini partus n.* 313, 8
- n. Dei c* 43 *vis -rae a* 25, 1 *humanae. n. iura c* e IV 7, 28 *cum humanae sit n.* 155, 19 *n. regulis* 159, 32 *humanae n.* 241, 20. 255, 6. 316, 15 *n. iura a* 44, 6. *c* 54. 1139. 1920 *iura n.* 265, 7. 297, 4 *contra i. n.* 277, 14 *n. conditor a* 48, 1 *contra iura ritumque n.* 74, 23 *contemptibilem n. calumniam* 236, 19 *imputribilis n.* 237, 17 *n. legibus* 247, 3 *volentis n.* 250, 5 *n. petulantiam* 260, 16 *generale mortis -rae debitum* 257, 1 *mortalium n.* 257, 9 *cum debitum -rae solveret* 258, 24 *n. debitum solvit* 265, 12 *humanae n. necessarium* 316, 19 *iura n. indita* 502, 5 *creaturarum -ram* 75, 9 *contra -ram* 94, 16. *c* 1375 *contra rerum n.* 155, 18. 266, 9. 271, 2 *n. pinquis. olivi c* 1616 *ei. divinitus insitam n.* 501, 11 *in rerum -ra a* 48, 5 *tam positione quam n. longa* 160, 9 *in rerum visibilium. n.* 233, 21 *turpi n. corporis* 322, 3 *-rarum decreto* 173, 7 *n. legibus* 199, 17 *multimodas ferarum -ras* 251, 16 *de diversis rerum -ris* 179, 18
- naturalis*] *-li quadam. curiositate* 229, 14
- naturaliter* 159, 15. 160, 28. 164, 2. 166, 18. 168, 26. 276, 18. 316, 3. 318, 7
- nauarcus*] *orante -co* 490, 1
- naucleros*] *crepitante -ru portisculo* 230, 23 *ad -ros proretasque* 193, 27
- naufragium*] *periculoso saeculi -gio* 238, 18 *ad erroris -gia* 321, 2
- naufrago*] *si nefandae gentilitatis charibdibus -garent* 305, 7 *a fide -gaverunt* 301, 25
- nausia*] *fetidam melancoliae -iam* 274, 2 *squaloris n.* 283, 4
- nauta*] *ut n. transfretat undas c* 2804 *pavid. -tae a* 95, 7 *classicis -tarum cohortibus* 230, 16
- naviger* 165, 7 *mare -gerum pc* 31 *-gero. calle* 490, 11 *-geros calles a* 92, 4
- navigo*] *inter Scyllam et barathrum voraginis -gantes* 238, 19
- navis*] *in -ve aurea* 256, 10
- navita*] *quassatus n. flustris c* 2810
- naviter* 81, 18. 230, 7. 240, 6
- nē*] *haecine -necne. . .* 192, 31
- ne a* 87, 4. 75, 3. 77, 16. 81, 18. 88, 24. 245, 25. *pc* 13. 16. 19. *c* 7. 720 *(ne sperne). 1279. 1472. 1720. 2535. 2569. 2634. 2653. 2656. 477, 19. 492, 3. 501, 3. 503, 6 postpositum: c* 2513. 2540. 2676. 2720
- nebula*] *noctis n.* 490, 13 *-lam strofae c* 2246 *-lis. spargatur a* 67, 4
- nebulos*] *Anatolii -lonis* 262, 1 *n. fantasma* 306, 10 *falsi -lones* 295, 7
- nec*] *saepissime e. g. c* e IV 7, 16. 270, 3. (169, 3). *c* 24. 26. 53. 749. 1055. 1333. 1378. 1403. 1671. 1756. 2101. 2266. 2852. 484, 5 *nec = et ne c* 2677 *neo quisquam c* 2012 *nec = ne — quidem c* 1383. 483, 24; *loco sec. c* e IV 2, 28. *a* 55, 9. 98, 5. *c* 939. 2677. 2851 *ne — nec* 281, 11. 294, 3. *c* 2373. 2677 *nec — nec a* 15, 3. *t* 83, 11. 274, 19. 294, 10. 300, 3. 307, 24. *c* 1387. 484, 9 *nulla. nec. nec. nec. nec a* 33, 3 *sqg. nec Venus aut Veneris. proles c* 1330 *nec. nec. nec. aut pc* 30 *nec. nec. nec. vel* 293, 4 *non. nec. neu c* 2854 *nec. neu c* 1819 *(nec tamen — neu) c* 1835 *neu. nec a* 48, 8 *nec minus c* e III 84. IV 5, 1. *c* 971. 2121 *neo tamen a* 66, 5. 70, 4. 294, 20. *c* 1091. 1355. 1615. 1851. 2843 = 494, 5 *nec solum c* 2473
- needum* 82, 27 *primordia et needum matura. tirocina* 62, 16
- necessarius*] *humanae naturae -ium* 316, 15
- necesse*] *quem n. est disillabum esse* 88, 23
- necessitas*] *metri n.* 183, 12 *naturaliter ingenua edendi n.* 318, 7 *rerum n.* 501, 4 *nostrae -tis* 503, 2 *explanandarum rerum -tate coactus* 74, 7 *n. metri* 78, 19 *cogente peregrinandi n.* 233, 15

- necessitudo]** spiritalis et incircumscrip̃ta n. 74, 19
nostrae -tudiñis primordia 62, 14 propiñquae n.
272, 5 contribulib̃us -tudiñum nexib̃us 229, 2
necnon cē IV 2, 22. 7, 1. 11, 1. 12, 18. a 8, 3. 21, 1.
91, 4. 100, 14. 29, 35. t 67, 14. 229, 1. 251, 20.
254, 15. 263, 14. 280, 14. 317, 14. c 3. 610. 700.
738. 762. 797. 893. 1009. 1067. 1081. 1424. 1435.
1583. 1935. 2083. 2146. 2283. 2342. 2463. 2549.
2595. 2623. 2686. 2698. 2714. 2821. 480, 4. 492, 1
necnon et cē II 22. IV 1, 19. a 17, 3. 30, 4. 31, 1.
49, 3. 56, 7. 61, 7. 100, 58. t 73, 10. 159, 3. 170, 23.
p 274, 23. c 314. 320. 475. 629. 862. 1211. 1700.
(cē II 22). 1732. 1759. 1823. 1928. 2434. 2444.
2488. 2526. 2613. 493, 1 nec non etiam 187, 7.
189, 26. 267, 3. 299, 18
neco] cum. cuncta. -caret 63, 11 ut insontes n.
c 2267 cum proceres. martires. -carent c 1780
cum genus humanum. fluēta n. a 63, 1 hanc.
crudeli morte -cavit cē IV 4, 12 quem plebs.
fullonis sude n. cē IV 7, 5 quae. fortuna -carat
c 859 cum. manipulares. -carentur 307, 8 pestem-
que luemque. -cantem a 56, 8 peccati monstra
n. c 2464
necromantia] magicae fraudis n. 273, 13 magica
maleficorum n. 295, 6 magica praestigiaē n.
306, 13 -tiaē spiritu 256, 2 Simonicae. n. 257, 13
n. fallaciam 482, 28 -tia fretu 296, 14 -tiā fretus
c 578 bernam -tiā fretum c 1202
nectar] hoc n. a 78, 7. p a 11 favi croceum. n.
c 1600 bibens n. c 2505 defruti. n. c 2798 n.
conficiuntur 490, 12 lenti -taris haustus a 100, 31
mulsa n. stillicidia 231, 16 mulsum n. 237, 1
superni n. 260, 5 defecati n. 269, 13 n. flagran-
tiam 283, 5 n. defruto 311, 3 in. n. odorem 279, 9
n. gustus c 239 n. pocula c 2541 -tare. complens.
tabernam a 78, 4 n. tribuens alimenta a 91, 11
ambrosiae de n. c 654 ambrosiam. n. suavem
c 1203 n. sed fetor cedit c 1232 complentur n.
nares c 1401 sapae. n. c 2525 n. flagrantibus
501, 13
nectareus] -cae. pompae c 401 -eum. edulium 234, 3
-eo. edulio 243, 20 odoramentis. -eis 279, 27
necto] vincla iugalia -etit c 125 n. retia sanctis
c 1719 avem n. nodosis retibus auceps c 1937
morarum vincla -tunt 252, 22 compedes in
cruribus n. 274, 22 n. foedera nuptis c 241 col-
lum n. cum crure c 1211 licia. digitos n. c 1428
crura cum rigidis -tebant. lignis c 1196 quem.
n. vincla c 1481 quamvis saeculi fortuna. -teret
ad thalami copulam c 2125 quae. superius nexui-
mus 172, 13 nectere. verborum retia c 1847 pi-
scibus insidias -tens cē IV 5, 6 -tentem retia
luxus c 2556 -tentes brachia vinclis c 1837 co-
nubia nexa c 121 -xis. catenis c 1836
nefandus] natrix. n. c 2410 -da. proles 287, 4 tor-
toris -di 283, 20 n. grassatoris 305, 10 mundi
n. c 275 Belis. n. c 351 fisci. n. c 1141 facies
larvata n. c 2252 -dae infidelitatis 66, 3 n. mi-
litiāe 241, 22 n. gentilitatis 305, 6 necis. n. c 445
n. natricis 484, 4 regi. -do c 1060 nutum. -dum
c 2228 famosam staturam. -dam c 1253 illuviem
raundi. -dam c 1930 scedam. n. c 2597 pretium
fundī. -dum cē IV 1, 24 n. cadaver 289, 12 n.
facinus 309, 21 n. lupanar 317, 18 concilium.
n. c 923 imperium. n. c 2418 spreto latrone -do
cē V 12 a n. Abimelech 68, 1 a. n. fratre
312, 17 more n. c 2519 cum strage -da c 2629
a n. Iudeorum gente 483, 3 -dorum. catervis
c 199 n. deorum c 561 -darum. rerum c 2457
vindicta. multavit clade -dos cē IV 7, 30 ritus.
n. c 608 artus. n. c 1571 restes. n. c 1194 soele-
rum noxas. -das p a 36 n. effigies 282, 16 ad
n. culturas 301, 22 n. spurcitas c 234 strofis
-dis c 1019 -dis. gremiis 274, 3 labris. n. 951
dictis. n. c 2302
nefas] quae temerare n. est c 152 tale n. c 1850
negator] dominicae resurrectionis incredulus n.
255, 16
neglegenter 236, 16. 246, 15. 270, 14. 318, 10
neglegentia] per antiquariorum. -tiam 81, 19
praeteritae conversationis -tia 238, 8
negligo] thermarum -glexit pompas cē IV 7, 14
quod Vergilius. n. 96, 18 -glecto turbine c 1113
n. tramite Christi c 2290 n. fucato ostro 480, 5
pellaci falsitatis fribulo n. 493, 3 -glecta sorte
mariti c 2217 quos -glectos. mucro reliquit cē
IV 7, 35 nequaquam studia -glegenda. ducas
203, 14
nego] pignus mundi fallaci voce -gabant c 569 do-
minum lucis n. c 851 ut miles Christi stricto
mucrone -garet c 1255 ut numquam penitus
farris fragmenta n. c 1614 ut Christum damnati
voce -garent c 1871 ut vitae auctorem. n. c 2356
virtutibus atque virginibus Christi. caeli regna
-gabunt c 2450 me flecti natura -gavit a 96, 14
qui pridem sponte n. c 2047 expleri rabies am-
busta -gatur c 2619 ut -garentur latices. herbis
c 261 dicta -gantis c 2728 vexare -gantem an-
thletam c 1189 auctorem lucis tenebroso corde
-gantes cē IV 8, 6
negotium] facile n. deprehenditur 78, 7 o miran-
dum n. 269, 23 in huiusmodi -gotio 202, 6
pro huiusmodi n. 294, 9 dissimulato n. 308, 18
infesta saeculorum -gotia 320, 10 -gotiorum ter-
renorum 320, 5 reliquarum rerum -gotiis 319, 4
nempe cē IV 3, 13. 12, 23. a 80, 5. 91, 3. t 193, 14.
c 11. 1169. 1591 loco sec. cē III 59. 203, 6.
247, 1. c 635. 667. 983. 1019. 1562. 2281. 486, 10
loco tertio c 1303
nemo. desiderat 315, 3 quos umquam n. vide-
bat c 1594 neminem nostrae stirpis prosapia ge-
nitum 202, 4 n. nisi qui 260, 14 n. exacerbavit
318, 25
nemorosus] -sa. ilex a 84, 9 -sis sillabarum salti-
bus 78, 5
nemus umbrosum c 2711 saltus -morum a 93, 6
e frondosis -moribus 254, 12
neo] peplum ex tereti filorum fusoque netum 287, 16
neofitus 283, 1 n. discipulus 277, 11
nepa mihi nomen. dixere Latini a 37, 1
nepos] famosus ille n. patriarchae 69, 5 -potum
et pronepotum progeniem 68, 21 pro n. pro-
sapia 252, 20 n. nepotibus 280, 18 n. -piacula
311, 19 sobolem. n. c 127 futurorum. n. c 271
proles n. c 648 n. progenies c 1268 posterior.
n. c 1849 genus omne n. c 2510 turba n. c 2720
sobolem stirpemque. n. c 2880 futurae posteri-
tatis -potibus et pronepotibus 241, 16 futuris
nepotum n. 280, 18
nequam] draco -quissime 309, 13
nequaquam 64, 3. 68, 6. 83, 24. 85, 24. 29, 89, 27.
163, 26. 193, 18. 203, 13. 237, 1. 239, 5. 243, 4.
245, 19. 248, 4. 252, 2. 5. 264, 6. 270, 18. 271, 19.
273, 1. 274, 7. 15. 275, 9. 276, 16. 19. 277, 12.
282, 4. 285, 1. 289, 13. 291, 8. 293, 19. 296, 3.
303, 7. 304, 1. 306, 3. 17. 307, 7. 309, 11. 310, 15.
313, 13. 318, 11. 26. 321, 15. 477, 11. 479, 21.
485, 10. 486, 18. 490, 5. 491, 7. 19. 21. 479, 14.
500, 4. 501, 2
neque. nec a 73, 6. 295, 5 neque. neque. neque.
neque 263, 7 neque enim 476, 7 neque 484, 15
nequeo cognoscere quicquam a 89, 3 alter-
nare nequit. rumen c 2778 quas. assare vel cre-
mare -queunt 276, 19 quem. socii n. cognoscere
fronte c 2242 cum. -queam resistere a 18, 4 ut
n. -quicquam carnalis amare c 1725 manifestatur,
quod. pudicitiae immunitas. regni claustra rese-
rare. -queat 245, 22 spiritus ut n. paradisi scan-
dere sceptrum c 2536 ut n. Christi securus vivere
miles c 2654 dum. dissimulare -queant 243, 18

- ut.aliter.vivere -quiret 268, 9 cum fallere n. 275, 2 ut vim stricturae ferre n. 279, 3 cum. flectere n. 95, 12 cum. cogere n. 301, 23 a verbis.exempla.invenire -quivi 169, 9 a cultura Christi flecti -quivit 282, 14 illud perficere -quivimus 476, 5 nequierim 174, 16 fateor.quod. opusculum.vobis destinare -quiverim 320, 6 quid ille creare -quiverit 316, 11 participia uspiam reperire -quiveram 166, 14
- nequi(c)quam] c 64. 257, 5. c 2755 nequicquam c 2330
- nequitia] nequitiae 235, 4 n. gramina 245, 16 spiritalium -iarum 240, 12. 241, 18
- nervosus 171, 22 -sam.sinistram c 1009 -sis. volis 493, 8
- nervus] -vo stridente 230, 13 -vorum nexibus 273, 20. 279, 2. c 1191 n. flagris 296, 6 ossibus ac -vis a 14, 2 sensim siccantibus n. 279, 3
- nescio] cuius pater feminam -scit 298, 20 qui n. damna senectae c 192 caro.putrescere n. c 231 mens.tepescere n. c 1987 ebrius ad vitae si n. tendere callem c 2514 n. mentis turgescere typho c 2753 -scitis, quod.sint c 150 quis nesciat a 4, 3 ni -sciret iura tororum c 2524 ut tempestatem. nescirent c 2295 -sciens coniugii illecebrosa concordia 233, 4 (-scientibus) 78, 8
- nescius] notarum n. c 2522
- neu] (= nec) neu timeat 2855 = 494, 2 neu tangas c 1280 neu.autumer 493, 12 neuque. contemne c 721 flammaram neu torre cremor a 9, 2 neu.temnuntur c 236 neu gratatur orans c 1835 neu.linquor c 2768 accola neu ponti .nec rota a 48, 7 nec.neu c 1818. 1835
- neuter] neutra pars 195, 7 lavo activum est, labo neutrum 154, 6 cum.neutrum.sequantur 483, 23 genere neutro 187, 20 ab activo quoque et n. 189, 7 neutra eiusdem declinationis 161, 12 item neutra 164, 20 activo et n. primae coniugationis 190, 30
- neuterius] in rudibus et -cis.sectoribus 253, 1
- neutralis] -le nomen 184, 27 verbi activi et -lis 158, 28 tam masculina quam -lia nomina 161, 6 n. illa 182, 5 vel activa vel n. 192, 4 de activis et -libus 187, 11
- neutraliter 184, 1
- nex] vindicta -cis c IV 7, 18 n. nefandae c 445 c 1554 n. tormenta c 1873. 1882 -cem.acerbam c 1562 ad diram -cem c 2476
- nexor] tormentorum genera.filiam nexatura 301, 10
- nexus] Veneris.-xu c 1164 constrinxit fascia n. c 1412 conubii n. 311, 12 famulas.collum constringere n. c 2332 -xus.feroces c 382 -xibus horrendis a 83, 6 diversis ansularum n. 64, 9 aureis n. 66, 14 sacratis numerorum n. 74, 14 contribulibus.necessitudinum n. 229, 2 iugalitatis n. 234, 15 conubii n. 249, 5 primae praevaricationis n. 250, 5 abscisis nervorum n. 273, 20 blandis conubii n. 278, 11 ferreis catenarum n. 279, 13 udis et crudis nervorum n. 279, 2. c 1121 catenarum n. 285, 19. 294, 21 rigidis catenarum n. 310, 1 illecebrosis lenocinii n. 312, 5 vitiorum n. 318, 5 strictis.n. c 829. 485, 20 n. artis c 1051. 1311. 2428
- ni fallor 160, 24. 232, 10. 483, 8. 490, 15 ni c. coni. praes. a 46, 2. 48, 9. 58, 6. 62, 4. 63, 9. 70, 8. 79, 9. 321, 12. c 76. 616. 2452. 2642. 2650. 2692. 2796 ni c. coni. perf. a 27, 4. 40, 6. 55, 3. 295, 4. c 2475. 2660 ni c. coni. imp. 306, 21. c 2524 ni nosset c 2528 nullus.ni Deus a 100, 12 nullus erat potior.ni medicus mundi c 420 nil ni latices a 44, 4 nihil.ni rerum genitor a 100, 64 ni forte a 45, 7 ni forsan c 1188
- nicolaus] licet. palmeti dactilos. nicolaum.praestare credamus 237, 1 cum dactilis, quos nicolaos vocant 290, 6
- nictelium] quae graece nictelia vocantur id est nocturna 171, 6
- nicticorax nocturnus corvus dicitur 171, 8
- nicto] canis venatica -tit 180, 5
- nidor] putentissimis.lotii -doribus 279, 8
- niger] sum n. exterius a 40, 1 ollis n. diluditur c 2238 Erebi.-gri a 79, 11 -grae.mortis c IV 1, 18 -gro sine felle a 64, 6 n. praesagio 297, 18 -gra. flumina c 1823 venenorum -grorum c 477 -gros. corimbo a 94, 3 inferni -gras.latebras c 1417 ad tartara -gra c 849 n. Tartara c 2742 manibus. -gris a 53, 9 n. alis c 222 de n. buetis c 278 de n. latebris c 1411 — pice nigrior a 44, 8
- nigredo] Aethiopica -dine 306, 5 furva n. c 491
- nigresco] convexa poli -scunt c 2041 sic mea non tenebris -scant lumina c 938 plumas -scere cernam a 63, 9 furva (forma) -scens a 31, 1
- nigro] -grantis.Noctis c 2637 me genuit -grantem corpore tellus a 97, 1 -grantis.ad umbras c 1380 -gratis.anfractibus a 59, 5
- nihil a 14, 3. 48, 5. 100, 62. c 623. 2011. 2328 ad nihilum redigitur 279, 5 ad nihilum redigatur 319, 8
- nihilominus 65, 8. 76, 2. 158, 27. 169, 21. 187, 19. 195, 12
- nil a 60, 4. 97, 2. c 2367. 2875 nil ni latices a 44, 4
- nimbosus] -so turbine c 2040 fragore n. 490, 9 -sa per aethera c IV 2, 36 -sis.guttis c IV 9, 8. c 1989 n. imbribus c 9
- nimbus] ningit vellera n. a 100, 54 clamor ferit aethera -bi c 582 -bo densior a 67, 3 brumales. -bi a 92, 10 cum -bi fugiunt c 217 obstacula -borum 249, 17 n. obstacula 251, 15. c 263 tangebant.cacumina -bos c 340 aethereos.n. c 663 brumosis.-bis c IV 2, 25 sub n. supernis c 515
- nimum 499, 14
- nimpha] Castalidas -phas p a 10. c 24
- ningo] dum -git vellera nimbus a 100, 54
- nisi c. coni. praes. 86, 32. 245, 19. 24. 321, 17 c. coni. perf. 66, 3. 81, 3 c. coni. imp. 305, 14. 317, 5. 478, 16 non.nisi 259, 3. 478, 5 neminem.nisi qui 190, 13 nulla participia nisi praesentis tantum temporis 190, 13 nisi forte.producatur 169, 9
- nisus] -su virtutis a 83, 4
- niteo] cineri facies nivibusque simillima nitet a 19, 4 candida forma nitens a 31, 1 pretiosa veste nitentem c 1148
- nitesco] viscera -scunt a 52, 3 corpuscula.lota n. c 1467 clarius.serta n. c 1659 unio.-scens c 170
- nitor 160, 15
- nitor 160, 11 nudus nitor defendere vitam a 61, 5 spiculo nec.n. torquere a 72, 6 quos gremio tectos n. defendere fusco a 97, 10 nomina.degerere n. 162, 20 promere nunc n. Iohannem c 460 versibus.n. laudare puellam c 1674 natum fallere -titur 278, 2 vincla.n. constringere c 937 n. iuvenem constringere c 1164 n. indolem. flectere c 1265 n. restringere flammam c 1553 quis.tam solerter rimari n. c 1642 n. egregiam maculare venenis c 1853 n. intactam.fallere c 1936 probos. prosternere n. c 2709 n. carpere fructus c 2774 de quo.comminisci -timur 193, 15 quae.intorquere -tuntur 201, 26 atrociter discernere n. 240, 3 sanctum n. fallere fraude c 1018 me.n. prendere c 1730 quae res paribus fungi -tatur viribus a 93, 2 octenos duces n. vincere virgo c 2472 -tamur tendere c III 55 enucleare n. 292, 4 gloriam venerari -tebar 321, 5 sollicitudo.propositiones componere -tebatur 76, 5 inflectere -tebantur 281, 2 cum.mitigare -teretur 289, 7 cum.irrumpere.n. 306, 8 cum.principem.circumvenire n. 317, 4 cum de dactilo -teremur comminisci 178, 24 quamvis.trahere vel

trudere -terentur 294, 13 congere -tar 62, 13 coronam contexere n. 249, 15 non lassescere n. 321, 17 n. pulsare Tonantem c 31 propugnaculum. conquassare n. 486, 7 explanare nisus sum 81, 2 sponsam nitens auferre c 1817 n. damnare puellam c 1914 thalamis adsciscere n. c 1933 ut priuaretur, enixe -tentibus 300, 6 nitidus Sol p a 19 -dae. iuventae c 2123 -dam. coronam c 2444 -das. coronas c 1662 -dis. medullis a 40, 6 nitrum] ex -tro c 1458 corpusculo -tro sordibus expurgata c 1466 niveus] -veo candore c 2369 nix] liquitur. numquam haec n. a 67, 8 candentem -vem a 67, 2 pelta -ve fecunda a 70, 2 -vibus. simillima a 19, 4 candidior n. a 100, 54 no] corpus virgineum dum nat c 2338 udo gurgite nantem a 62, 3 nantes. per aequora pisces a 29, 4 nobilis. vixit pulcherrima virgo c 2051 -lis infantiae 246, 5 -li prosapia 280, 9. 304, 4 -bilium. imaginum 322, 1 n. virorum c 2205 n. procorum c 2284 -bilibus titulis c 2174 nobilitas] singularis generosae virginitatis n. 254, 4 noceo] hominis. membro -centis a 46, 4 carnis polluta sorde n. c 2566 hosti -centi a 75, 11 contra. mille -cendi artes 240, 12 mille n. artibus 262, 2. c 1867 confessio humanae naturae -citura 255, 6 humanae naturae -citur 241, 20 noeivus] -va. venena 278, 8 nocturna] nictelia id est nocturna 171, 6 nocturnus corvus 171, 8 -na quies c 2231 -nae caecitatis 73, 13 -nae. quieti 261, 1 tempore -no c 681 in visione nocturna 258, 24 diurna et nocturna horarum intervalla 71, 14 -nos. cursus a 79, 8 -nas tenebras a 35, 7 -nis umbrarum latibulis 65, 13 n. latebris c 1511. 2856 totidem n. horarum spatiis 287, 13 n. horis c 2776 noctua] -uae cucubunt 180, 11 nodo] proprium. -dabat nexibus aevum c 829 strictim n. vincula c 471 dum. -darent vincla laceratos c 381 iugalitas. licitis conubii nexibus -datur 249, 5 ligatura reliquum -detur in aevum 75, 14 ut filius. conubii nexibus -daretur 278, 12 antequam. conubii nexu n. 311, 12 priusquam. lenocinii nexibus n. 312, 5 -datos. artus c 1212 -datis. vinclis c 1837 nodosus] in -si cippi claustrum 279, 4 -so vimine c 1214 n. fuste c 1310 -sa duritia 279, 17 -sis fustibus 282, 13 n. catenis c 936 n. viminibus 279, 16 n. retibus c 1937 nodus] interrogationis n. patenter solutus 194, 5 opum -dos c 2103 exertis. -dis c 588 nolo fidem frangas a 41, 1 exuvias. mamenti tollere n. a 98, 4 ago per sinalipham cogo, ut nolo malo 197, 20 nomen cruentum a 43, 2 mihi n. adhaesit a 58, 1 tam victrix nomen a 91, 2 patrum n. 62, 2 molosorum n. 95, 1 n. vero est, ubi dicitur 173, 4 n. non congruit 173, 21 principale et primitivum n. 184, 21 erit in eo n. magnificum 259, 16 praecipuum. n. p c 22 n. ambrosiae de nectare ductum c 654 proprium. n. c 2205 verum. n. c 2358 n. avitum c 2562 istud n. c 2661 quod. nomen c 2680 n. tuum 482, 5 proprii -minis vocabulo 65, 5 n. Christi gerulus 66, 15. 261, 6 uniformi n. exemplo 78, 3 n. proprietate 164, 4 n. vocabulo 250, 20 tui n. vocabulo 259, 15 ad. n. sui gloriam 296, 10 n. praesagio 297, 18 Didymus nomen sortitur Achivum c e IV 6, 1 n. gesto a 18, 1 duplicat ars mihi n. a 35, 1 nepa mihi n. -dixere a 37, 1 decies centenum n. habeo a 50, 3 indidit. n. mihi a 60, 10 tradebat n. habendum a 65, 9 praecipuum quae gestas. n. p c 22 cui dat clementia n. c 525 cui censebant saecula n. c 540 n. gerit c 654 sortitur n.

c 666 gestabit Sapientia n. c 727 sortitur. n. c 1458 n. saecula gignunt c 1459 Agne cui n. dixere parentes c 1926 Constantinus sortitur n. c 2061 gestat verum Victoria n. c 2358 pro Christi -mine c e III 9 consobrini felici nomine c e IV 7, 2 vulgato n. c e IV 12, 8 gemino. n. a 18, 5 experto populorum n. a 26, 3 n. servo tenebras a 35, 7 proprio de n. a 47, 9 n. meo a 91, 3 fungar quo n. a 100, 83 primitus a n. venientia 157, 16 n. Byzantium 259, 7 viro sancto n. Sisinnio 259, 19 merito Felix et n. 264, 11 Apollonius n. 287, 2 in n. Iesu Christi 309, 13 n. trino c 40 n. simplo c 41 mutato n. c 484 Bizanti n. c 634 n. tuo c 635 vocitabor n. c 750 n. famoso c 754 f. n. c 799 ut n. florens c 896 qui dum Iulianus n. martyr c 1257 penti quem dicunt n. costen c 1605 n. hanc Teclam. dixere parentes c 1976 n. prior. felix Rufina vocatur c 2281 -mina patrum c e IV 13, 1 n. prisca a 8, 5 posuerunt n. a 51, 4 tam masculina quam neutralia n. 161, 6 n. breviter ponenda sunt 164, 7 haec sunt n. primae declinationis 167, 3 omnia n. primae et secundae declinationis 170, 6 et n. sunt et participia 172, 26 haec sunt n. ad participium pertinentia 173, 16 quae sunt n. ad dispondeum congruentia 174, 24 n. verbalia in -trix desinentia feminina 175, 4 haec n. tertiae declinationis 175, 24 patrum. n. c 505 sortitos n. dupla c 1078 bernarum n. Christi c 1955 quarum. descripsi n. c 2200 ab undecima appellativorum -minum specie 81, 16 n. exempla 175, 20 -minibus. duplis a 18, 3 nominatim 70, 17. 82, 14. 92, 24. 241, 24 nominativus] -vo plurali 170, 19 nomino] civitatem tui nominis vocabulo -nabis 259, 15 ne tu mihi sponsum -nes 294, 3 nomisma] fulvum nomisma c e V 10 vide numisma non saepissime e. g. c e IV 1, 14. 7, 15. 157, 16. 167, 18. 203, 28. 204, 4. 5. 6. c 28. 102. 933. 938. c 1342. 1670. 1768. 1831. 1951. 2001. 2003. 2037. 2066. 2134. 2168. 2211. 2246. 2308. 2334. 2469. 2514. 2554. 2763. 2767. 2859. 478, 3. 4. 18. 482, 5. 483, 16. 484, 13. 14. 18. 485, 9. 19. 486, 16. 493, 14. 497, 7. 499, 11. 500, 14 ut. non = ne e. g. c 697 non tamen c 1302. 1347. 1717. 2794 non nisi 63, 5. 82, 24 non solum. quin immo 490, 17 non. nec. neu c 2854 non unquam c 826 nonagenarius] usque -nariam. senectam 267, 18 nonaginta] de n. heresibus 484, 4 nondum 247, 16. 250, 23. 253, 24. 257, 9. 283, 9. 300, 2. 312, 5. 316, 24. c 679. 1889 nonne c e IV 2, 16. 64, 20. 70, 1. 7. 72, 1. 82, 7. 204, 1. 233, 9. 254, 1. 256, 7. 265, 1. 12. 302, 12. 311, 12. 313, 4. 21 c 2521. 2689. 502, 13 quid ergo? nonne 83, 16 nonnulli 82, 8. 242, 16. 243, 11. 255, 11. 257, 4. 306, 10. c 1785. 491, 16 nonnullorum 151, 5 nonnullos c 87 nonnunquam 64, 22. 76, 18. 177, 29 norma] iustitiae -mam a 23, 5 n. iustitiae c 1299 ad praesentis opusculi n. 78, 1 n. vitae aequiperare 243, 22 regularem monasticae conversationis n. 263, 13 regenerantis gratiae n. 314, 15 contra regularis vitae n. 317, 24 n. virginitatis c 325 n. magistri c 801 optatam. n. c 871 imitandi n. 484, 17 dupla divisionis -ma 163, 4 spreta. rudis ac veteris testamenti. n. 479, 8 norma] tripartita discretionis n. 78, 17 aequa discretionis n. 174, 18 libratae n. vitae c 732 tripartitum divisionis -lam 151, 7 trochaicae legis -la 176, 26 quadriformis ecclesiasticae traditionis -lis 232, 19 nos (= ego) 78, 3 nos 86, 18. c 2317. 2665. 482, 26. 29 nos (= me) 77, 16 nobis 482, 1. 484, 17. 503, 3

- n. pauperibus *p* c 12 n. baptismi gratia fluxit *c* 879 affer. n. tormenta *c* 2310 pro nobis 204, 8 a nobis 482, 24 nobiscum 484, 9
- nosco] qui cuncta latentia -scit *c* 1606. 1915 nec spinam. n. defendere *c* 2852 sacerdotem -scunt sine crimine sanctam *c* 1011 severitas nec mitescere nec miserescere -vit 307, 24 damnum. norunt unde fuisset *c* 1530 pasqua nec n. damna *c* 1671 cum pro certo noverimus *c. acc. c. inf.* 236, 2 cum n. vinearum antes. frondescere 290, 7 quos numquam -verant 289, 21 ut nosset clausa latebris *c* 305 ante. quam n. lumina vitae *c* 308 cum. non n. litora pontus *c* 814 quod n. clancula furta *c* 1489 ut. nebulam strofae non n. *c* 2246 ni matrona. fore damna marito. n. ventura *c* 2529 ut nullum paries mingentem lotia n. *c* 2532 speciem praefigurasse noscuntur 64, 15 eloquia. coaptasse (oracula) n. 71, 21 patres. infitiri n. 74, 26 quod praecessores. propalasse n. 78, 3 mirus vel spicodis ad unam. regulam pertinere n. 95, 7 quos grammatici sibi usurpare n. 150, 3 de sex sillabis LXIV sinzigiae reciproca varietate n. 150, 14 pedes qui ad grammaticos pertinere n. 151, 4 quae. vulgo pululasse n. 152, 12 nomina. haec esse n. 157, 17 quae ad amphibrachum redire n. 170, 20 genera verborum. proceleumatici regulis obsecundare n. 174, 5 haec nomina pentaptota esse n. 175, 25 in regulam epitriti secundi transire n. 176, 26 arsis et thesis epitriti secundi tempora. dirimere n. 192, 20 quorum vocabula haec esse n. 201, 8 ceteri sinzigiarum pedes. alternare n. 201, 17 industriam. exercere n. 231, 12 affectum erga obsequia. exercere n. 233, 9 qui. virginitatis gloriam accumulare n. 243, 24 ab uno imperatore militare n. 249, 1 contra evangelii traditiones agere n. 489, 24 nonnulli superare n. sofia praediti 491, 17 clarificam. -scere vitam *c* 766 rudem. n. sensum *c* 2765 si. sollicitudo solerter nosse desiderat quantae *c. coni.* 241, 17 digne rerum misteria n. *c* 74 cum me. cubicula n. credideram 477, 14 si quid. saecularium litterarum. n. laboras 500, 9
- noster *e. g.* paedagogus noster, noster inquam 314, 14 nostra parvitas 478, 13 nostri Christi *c* 2657. 2884 nostrae. sarcis *c* IV 10, 19 nostrae carnis *c* 1636 carnis n. 483, 14 n. necessitatis 503, 2 nostri pectoris *c* 2685 nostram communionem 484, 8 salvatore nostro 484, 15 de tonsura nostra 482, 30 pro redemptione n. 483, 3 auditus nostri 490, 9 praeconium nostrorum 493, 14 nostras. mentes *c* 2642 quilibet de nostris 484, 18 nota per obliquum ascendens in dexteram partem 200, 1 n. de acuto et gravi facta 200, 3 notabiliter 238, 2
- notarius] -riorum characteres -riis excipientibus 320, 15
- notha] sex alias nōthas *a* 30, 2
- notitia] divinae. maiestatis -iae 297, 16 huius rei -iam 85, 11
- noto] ante paenultima accentu -tatur 162, 16 inconstantis et lubrici passivus n. obtutus 195, 9 quatenus. -tetur loquelis *c* 1954 -tandum, quod. habentur 82, 26 n., quod. exigit 96, 17 n. quoque nomina monosyllaba quaedam esse 153, 22 n., quod. exponit 191, 5
- notus] fama per saecula n. *c* 250 super aethera n. *c* 710. 774 praedia -ta *c* 2297
- novale] VII ecclesiarum -lia 66, 16 evangelicis -libus 249, 9 in fructiferis ecclesiae n. 264, 18
- novellus] -vellae religionis 71, 3 basilicis. -vellis *c* III 6
- novem] decies nōvem. unguis *a* 84, 4 novem lapidum *c* 2737
- noverca 168, 24
- novitas] praesumptio. -tatum *c* 2699
- novo] saecula prisca -vavit 87, 13
- novus] n. triumphus *c* 1010 -va. lodix *c* 1181 -vae. vitae *c* 2052 veteris et -vi testamenti *ep* 483, 4 -vo fati discrimine *a* 19, 2 n. dicendi argumento 77, 16 n. -versu *c* 45 -va. aequora *a* 63, 2 n. inventa *a* 88, 7 n. gaudia *c* 796 — -vissimo versu 80, 11 memorare -vissima tua 203, 29
- nox 248, 17 caerulea n. *c* 215 n. ruit *c* 628 horrendas -ctis. latebras *a* 52, 7 tempore de primo n. *a* 58, 1 furvas. n. umbras *a* 58, 7 crassae n. 253, 3 unius n. 300, 20 intempestae n. 288, 6. 305, 18 n. nebula 490, 13 diem ac -ctem *c* IV 2, 7 n. Cynthia comit *c* 211 per n. *c* 1276 per totam n. *c* 2239 ego -cte fovebo latebras *a* 35, 4 die ac n. 203, 28 nec lunae spernuntur lumina n. *c* 214 n. *c* 2032 -ctesque diesque *c* 1305. 1644 -ctibus in furvis *a* 65, 2
- noxia] vindico sic -xam *a* 46, 5 Christus. aufert mundi noxam 84, 31 cavendi n. 269, 26 n. inormem *c* 1839 -xarum pondera *c* IV 13, 4 n. vincula 68, 13. *c* 2819 n. scena *p* c 16 n. sce-lerum noxas. nefandas *p* a 36 infandas. noxas *a* 64, 1 n. populi *c* 81 tetras. n. *c* 104
- noxius] peccata. solo noxia sensu *c* 2826
- nubigena hoc est centaurus 185, 20
- nubes] partu -bis aquosae *a* 5, 3 quos nubes appellat *c* IV 12, 16 ad superas. n. *a* 41, 3 in -bibus atris *c* IV 9, 7 n. aeris *c* IV 9, 11 in n. aeris 67, 2 nullis. n. *c* 260 sub n. atris *c* 2707 vide nubs
- nubo] quae. Neoptolemo nupsit 479, 16 nupti qui iam conubia spernunt *c* 92
- nubs. levis 287, 7
- nuditat] pudibunda corporis n. 286, 9
- nudo] -dabat turpe veretrum *c* 2505
- nudus nitor defendere vitam *a* 61, 5 -do corpore *c* 2258 nuda garrulorum loquacitate verborum 84, 24 -da verbositate 92, 27 -da. membra 279, 10
- nugaciter 270, 15
- nugae] lupanarium -gas 479, 21
- nugax] fraude -gaci *c* 1854
- nullatenus vide nullus
- nullus. veretur *a* 3, 3 n. heros *a* 45, 5 valvas. nullus reserat *a* 55, 2 nullus. flatus *a* 72, 5 sequior est n. *a* 100, 9 n. me superat ni Deus *a* 100, 11 n. confidat 245, 1 n. praestantior extitit 302, 21 omnia cum n. explanet *p* c 37 ut n. resolvat *c* 64 n. ni *c* 419 expers ut nullus. esset *c* 1369 ut n. pergeret *c* 1526 ut nullus valeat *c* 1727 ut n. posset *c* 2263 n. valuit *c* 2268 res nulla *a* 4, 1 lux n. *a* 4, 2 gratia n. *a* 11, 4 n. herba *a* 50, 4 n. manus 62, 3 n. substantia *a* 97, 5 n. oratio integra 93, 1 n. ex immensa multitudine (apis) 233, 13 nullum. chaos 81, 6 ad nullius. occursum 65, 22 quadrupedi. nulli *a* 36, 4 n. parcentium 261, 5 Parcae n. parcentes *c* 1462 nullum torqueo sponte *a* 46, 1 nullum versum 84, 2 vergere. n. laxat *c* 733 n. mingentem lotia *c* 2532 qui n. laeserat *c* 2602 nullum patitur. labi *c* 2659 nullam. querelam *c* 1909 a nullo. valet videri 315, 3 n. saecularis scoriae atramento 238, 24 quamlibet a n. solandi verba capessant *c* 2050 n. obstaculo 491, 14 nulla virtute *a* 40, 5 n. luce *c* 909 — nullatenus 74, 25. 183, 3. 192, 23. 203, 4. 240, 6 nulli possunt *a* 2, 1 licia nulla *a* 33, 3 n. viscera 68, 4 n. incendia *c* 1208 cincinnos. gesto. nullos *a* 100, 44 nullis. nubibus *c* 260 n. tormentis *c* 2354
- num 237, 18
- numen] natum divina. generamine n. *p* a 22 caelesti -mine 251, 17 quae gestas n. nomen *p* c 22 n. nutantes. columnas *c* 1335 cassato n. *c* 1371 divino n. *c* 2324 furibunda -mina 306, 23 servabat n. Vestae *c* 1172
- numero] quod Christi patres et avos -eraret *c* IV 10, 18 tot ego glorias -erabo 307, 17 tot -erabi-

mus. coronas c 2317 -eravit, pensavit, divisit 251, 24 quae dudum -eravimus c 2730 omnes sillabae a fine -erantur 152, 2 qui -erare valet. oppida c e IV 3, 10 n. catervas c 1184
 numerositas] rarior doctorum n. 477, 3 annorum -tate 75, 5 ex hac perplexa n. 150, 5 pascuosa n. lectorum 492, 14
 numerosus] -sa. caterva 288, 15 n. propago c 649 -sa utensilia 305, 20 -sas. praedas 313, 4 -sis. oneribus 232, 1 n. catervis c 657 n. nummismatibus 492, 3
 numerus] quis n. a 73, 4. c 855 septiformis sacramentorum n. 62, 9 n. sacer. extitit 63, 13 septiformis laterculorum n. 62, 17 idem bidentum n. 64, 2 septinarius n. 64, 22 temporum n. 82, 12 sillabarum n. 88, 24 n. sillabarum 150, 15 genus aut n. vel casus c 2840 cuius -eri misterium 62, 10 quas partes n. appellant 477, 17 sinzigias -ero pariter simulabo a 84, 5 -erum. alium c e IV 12, 1 n. eundem c e V 12 annorum n. a 27, 4 supra-dictum sillabarum n. 83, 27 n. sillabarum. XVII. 84, 3 ad n. equitum peditumque 188, 11 n. -excedunt c 859 millenario -ero 63, 5 sacro et septiformi misteriorum n. 75, 15 ex n. XXIV. 81, 1 sillabarum n. 88, 22 certo n. VI. pedum 92, 15 n. sex 94, 14 tam singulari quam plurali n. 162, 20 in singulari n. 175, 24 utroque n. 187, 13 n. supra ternos c 110 ex quorum n. c 710. 753. 927 alumnorum n. c 877 praedictis -erorum speciebus 71, 11 sacratis n. nexibus 74, 13 annorum -eros c 329 vergiliis -eris aequans in arce polorum a 53, 7 n. VII. sacratis 74, 4
 nummismat] fulvo -mate c 2618 trapezitarum numerosis monetae. -matibus 492, 3 vide nomisma
 nummus] loculos -mi c 1093 avaritiae n. c 2582
 nunc p a 7, a 6, 1. 16, 1. 32, 4. 52, 4. 75, 1. 79, 6. 11. 84, 1. 89, 1. 95, 7. 99, 3. 5. p c 1. c 138. 412. 460. 522. 638. 677. 1034. 1125. 1487. 1587. 1627. 1632. 1673. 2010. 2219. 2372. 2512. 2732. 2809. 2867. 490, 2 — nunc. nunc 75, 19. 151, 13. 237, 13. 14 nunc. nunc. nunc. nunc. nunc 232, 11. 12. 18. 21. 23 nunc vero 247, 17 iam nunc p c 21
 nuncupo] quam quidam tetarte bucolicon -pant 96, 9 quos Seres vulgo n. 176, 16 quos Christicolae et crucicolas -pabant 275, 14 auctoritas Graecae interpretationis dactilum digitum -pavit 164, 5 latina (traditio) botrum -paverat 72, 9 alitrix -por a 1, 2 corius quippe trocheus cognomento -patur 178, 4 accentu, qui Graece prosodia -patur 94, 26 armamentarium n. 193, 27 huiuscemodi versus acatalectici -pantur 90, 5 quae et mala granata n. 2995 quomodo. nominatim -pentur 241, 24 quomodo eiusdem. militiae tam calones. quam satrapae. -pentur 241, 22 catharos id est mundos -pare 484, 21 sacra, quae. orgia -pari. antiquitas decreverat 170, 23 tertiam peonicam n. solers antiquitas sanxit 151, 7 quem. diximus monosecemum -pari 82, 12 tribrachi ex tribus brevibus Graece sic -pati 161, 3
 nundinae] de. -narum mercatu 269, 15
 nundinor 166, 11
 numquam p a 12. a 1, 2. 14, 4. 22, 2. 27, 3. 66, 4. 67, 8. 68, 6. 85, 4. 100, 5. 69. t 72, 15. 83, 25. 87, 27. 89, 13. 92, 26. 287, 18. 289, 21. c 269. 725. 748. 1033. 1291. 1516. 1557. 1614. 1796. 1867. 1924. 1982. 2289. 2309. 2375. 2405. 2523. 2850
 nusquam 233, 16. c 1030
 numquid 72, 12. 236, 17. 237, 7. 316, 1
 nuntio] -iat cunabula regis c 330
 nuntius. pinnatus c 2368
 nuper 232, 16. 283, 2. 301, 25. 307, 11 (= brevi post). c 2187. 481, 4. 500, 17
 nuptiae] olidarum polluta -iarum contubernia 254, 4 ad n. commercia 285, 1 hanc. dedere nuptis (= nuptiis, ad nuptias) c 1985 nectunt foedera

nuptiis (= nuptiis) c 241 nuptis (= nuptiis = ad n.) asciscere c 2202 ad nuptias. cogere 301, 22 ad n. petita 296, 19
 nuptialis] (ad) -le triclinium 300, 4 -lis copulae 300, 13 -li thalamo 302, 15 -li dote 302, 2 -les thalamorum copulas 252, 19 ad n. c. 285, 7
 nurus patris 292, 6
 nutabundus] tremibundus et n. 322, 11 arbor caelesti numine -da 251, 17 nec. palloribus n. 309, 12 nequaquam. dum 486, 18 praeconium falsis suspicionum argumentis -dum 271, 12 -do integritatis fundamento 291, 8 -da verborum vimina 74, 12 glareis ultro citroque -dis 296, 4 n. loquelis c 2308
 nuto] si. sillaba nutet c 2839 propugnacula -tant c 639 quatenus. -tarent pectora flagris c 1059 numine -tantes. fulcire columnas c 1335
 nutrimentum] sacramentorum -mine 252, 16 gracili n. farris c 788 sicco n. farris c 1581 -mina limphae c 262 exiguae. n. crustae c 2209
 nutrimentum] n. facinoris 298, 18 carnalis vitae -ta 203, 20
 nutritio] quem nutrit. dactilus c 783 quatenus. nec. remedium sospitatis fomitem -triat perditionis 243, 6 ut bernam domini -trent crustula c 1477 -rivit. omnes c 1613 qui vos n. 502, 15 cum. in venerandis ecclesiae cunabulis -triretur 277, 10 corpore Christi sacroque cruore -trimur c e III 76 teneros pullos prolemque -trire a 31, 6 caricis -triri 155, 20 -triendo 501, 8
 nutritor] ab ipso tenerrimae. infantiae -toie 67, 5 -tores 174, 21
 nutrix lacrimarum flumina fudit c 865 quasi nutritrix gerula 501, 9
 nutus] Christi. cognoscere -tum c 1273 n. nefandum c 2228 ut. n. supernae maiestatis. experiretur 281, 9 -tu aeterna creant a 91, 1 caelesti -tu 279, 4. 284, 9 Dei -tu 280, 2 n. rupit c 264 aeterno. n. c 674 matronae -tibus 264, 10

①

O felix a 81, 6 o reverentissime fili 201, 22 o praeclara. gratia 247, 8 o superi 266, 17 o mirandum negotium 269, 23 o beatissime antistes 476, 1 o Sigegyth 497, 16 o quanta est. virtus 267, 11 o quantus. pallor 273, 17 o quanta caterva 281, 18 a quantos. inertes c 1013 o quam dura. tormenta c 1873 o quantos qualesque viros. Bellona. sub. Tartara trusit c 2551 o quam falsa. spondebat c 2687
 ob 196, 1. — c. accus. 179, 11. 233, 18. 238, 2. 250, 20. 266, 7. 273, 18. 280, 15. 287, 12. 296, 19. c 1787. 483, 1. 488, 7 ob hoc 84, 13. 234, 20. 256, 3. 269, 18. 484, 2. 492, 6 ob id 94, 9 ob id solum, ut 317, 25 ob quam rem. ? 171, 10 quam ob rem 491, 6
 obba 159, 10
 obedientia] exemplum -tiae 234, 2
 obo] si ergastulum. non obierit 321, 6 obeuntem. camellum 286, 6 o. virginem 294, 20
 obesus] porcaster. o. c 2279
 obitus] post -tum c e IV 8, 17. c 1768 post o. Alexandri 273, 7 post o. Manasse 316, 23
 oblectamentum] theoriae vitae -to 243, 20 mulso mellitae potationis o. 311, 3 fraudulentum verborum o. 317, 16 lenocinantis mundi -ta 204, 5 opulenti luxu exquisita o. 324, 8 mundani luxu o. 265, 9 vanissimis. -tis huius mundi 499, 13
 obligo] strictis nexibus inextricabiliter -gandum 485, 20
 obliquo] sulcos -quat a 32, 5
 obliquus] de faretra -qui livoris 201, 26 nota per -quum ascendens 200, 1 in o. antrum c 781 -quo tramite a 81, 3. c 181 o. zelo 271, 11 quasi -qua. discretionis lance 190, 20 o. curvatura 261, 11

- o. invidia 318, 10 per -quos casus 174, 2 per o. anfractus 282, 4 -quis linearum anfractibus 72, 9 in o. casibus 153, 22. 156, 6
- oblit(t)ero] abolere et -rare 270, 3 illud quodammodo -rantes 242, 19 priscorum cirografum oblitteraturum 489, 1 oblitterata. memoria 491, 7
- obliviscor] matronalis pudicitiae -scens 297, 18 praedas -lita recentes c 1439 dominae. matronalis pudicitiae -lita 310, 16
- obmutesco] omnino. -scunt 482, 26 ut insultatores -scerent 299, 11
- obnix 491, 16. 503, 5
- oboliscus] quadrati rotundus -sci globus 253, 9 o. proceritatem 283, 17
- obrizum] velut o. rutilans 283, 19 stipes. -zo dactylis 66, 10 o. rutilante 480, 1
- obrizus] -zum rutilantis auri metallum 236, 13 o. metallum c 157. 2182 in -zum flaventis auri metallum 254, 12 ipsius auri -za lammina 245, 21 auro -zo 259, 1
- obruo] saxorum imbribus -rutus 314, 4 lapidum imbribus -ruti 298, 5 sagittarum ictibus -rutos 276, 20
- obscenitas] indecens o. 286, 10 scortorum detestanda o. 298, 22 spurcae -tatis glaucoma 253, 14 lascivae o. 297, 8 o. amator 299, 4
- obscenus] -nae cupiditatis 306, 15 -ni 162, 25 -nos. visus c 2258 -na. fribula 310, 16 gestibus -nis c 1238
- obscuritas] inextricabilior o. 477, 2
- obscurus] -rum. tigillum c 2402 carceris. tenebris -rior atris a 100, 55
- obsecro 172, 40 patronos c 2812 quos o. et adiuro 478, 6 subnixis precibus -crans 497, 16
- obsecundo] partes orationum, quae epitriti secundi structuris rite -dent 191, 22 genera verborum. proceleumatici regulis -dare noscuntur 174, 5 precibus. -dans 285, 11
- obsequium] votivum. humanitatis o. 267, 15 o. praebens c 1439 erga suorum -quia principum 267, 15
- obervo] hoc -vat dilubrum Mathias c e V 1
- obsidio] in arta Betuliae -dione 317, 10
- obstaculum] turris o. 293, 12 absque scrupulorum -lo 160, 1 sine tricarum o. 258, 14 cum septiformi murorum o. 314, 5 quasi quodam dilationis o. 320, 7 sine aliquo infelicitatis o. 486, 5 nullo torridae o. siccitatis 491, 14 -la rupis c 7 diversa impedimentorum o. 81, 4. 478, 16 o. nimborum 249, 17 n. o. 251, 15. c 263 apertis clatorum -lis 284, 7 diversis impedimentorum o. 476, 4
- obstetrico 182, 8
- obstinatus] -tam importunitatem 285, 8 -ta. frena 66, 3
- obstirpatio] spumiferas limphae -tiones 489, 14
- obsto] integritas ieiunis viribus -stat c 2539 quae. -stiterat regi placere c 1060 populorum pestibus -stans c 770
- obstrusus] stolidae -sum ignorantiae latibulum 84, 33 chaos o. c 511 in -so cubiculo 285, 10 de -sis fenestras latibulis 230, 10
- obstupeo] qui non -peat. spectacula a 29, 1
- obstupesco] Claudius tribunus -stipuit 279, 18 nec. incendia. o. 301, 16 aemulus o. c 1012 tanta rerum prodigia -scens 308, 2
- obstruo] quos simul -struxit. spelunca sepultos c 1225 catervas moenibus -structas c e IV 7, 24 funera. subterraneis. -structa sablonibus 492, 2
- obsutus 173, 8
- obtatus vide opto
- obtego] -xit pallor inertis c 1013
- obtentus] castitatis -tu 270, 6 o. castitatis 292, 14 o. rancoris amari c 2647 fraternae dilectionis o. 493, 16
- obtempero] ut. -rare. reluctarentur 300, 20
- obtimeo] quintam regionem. -net 83, 8 eandem agri partem -nere 503, 6 nullo. obstaculo siccitatis -nente 491, 14 ad -nendam. gloriam 252, 9
- obtorpesco] lichinus. -puit c 908
- obtrudo] -trusus. genetricis ab alvo c 397
- obtrunco] gigantem. -casse describitur 311, 18 suprema strage -cati 241, 1 principem. -candum rata est 317, 5
- obtundo] quas nec caligo illecebrae -dit 253, 14 verborum spicula peltis. o. c 1022 quatenus. nullum. chaos. aciem legentis -dat 81, 8 quod nulla. -dant. vocem a 68, 4 -dere mentem c 2768 -tunsis obtutibus 66, 5
- obtui bo] quietis spatium. tumultuans saecularium strepitus -babat 320, 8
- obturo] quasi scotomaticorum lumina. -rantur 253, 17
- obtus] passivus. o. 195, 9 dedit -tum c 472 castos. -tus 286, 10 obtunsis palpebrarum -tibus 66, 5 oculorum o. 66, 20. 256, 8. 271, 18 perniciosibus pupillarum o. 229, 13 passivos oculorum o. 230, 11 castis o. 235, 17. 256, 8 regalibus. o. 259, 1 luxuriosis o. 306, 16 torvis o. c 717 Ebraeae contionis o. 479, 18
- obumbratio] mysticis -tionibus 62, 5 mysticis sacramentorum o. 312, 12
- obumbro] septenos vitiorum cuneos tipice -brabant 241, 12 patris -brabit te. celsa potestas c e II 28 = c 1706 sinagogae tipum -brans 317, 14 paracleto -brante 292, 10 -bratae antiquitate legis 68, 9
- obunco] quem probrosa manus. -cat c 1023 quem. procax -cabat 274, 3
- obuncus] -ca pedum fuscina 318, 7
- obviam] in sponsi obviam 304, 22
- obvio] reducenti praedas -vians 313, 4
- obvius] -via quaeque 270, 10. 293, 13
- obvolvo] dum liciis. palmarum pollices -verent 284, 2 (cadaver) prius -vens c 1412
- occa] fecunda conversationis o. 264, 16 iugerum o. 270, 15 mundi. in o. c e IV 2, 4 laeti cespitis -cas c 225
- occalesco] -luit 196, 7
- occasio componendarum rerum 76, 10 apta. vocis o. 179, 10 o. corporeae virginitatis 243, 5 cruentae passionis o. 300, 18 dum se o. obtulit 477, 15 sub huiusmodi -sionis praetextu 203, 14 propriae -sionem salutis 302, 8 hac -sione inventa 271, 20
- occasus] quantum distat oriens ab -su 236, 10
- occido] occido. mox plura cadavera leto a 69, 8 occido quod est patientis et agentis, ut ruo 196, 5
- occido] arcturus numquam occasurus 72, 15
- occidentalis] -lis regni 480, 7
- occiduus] climatis. -dui 492, 15 -duo. sole a 51, 3 -duas mundi. partes a 58, 2
- occipio 196, 8
- occiput 194, 12 caput occiput 196, 10
- occisio] ut oves occisionis 276, 10
- occulo] lichinus clancule. fuscata -litur latebra 491, 21 -cultas enigmatum propositiones 75, 21 -cultis clavibus 69, 16
- occulte c 1792
- occulto] sexum. -tare latentem c 1894 clanculis o. latebris 297, 15
- occumbo] si prius -bat. matrix a 24, 4 Iulianus. feliciter -cubuit 284, 13 caelestis irae mucrone. percussus o. 299, 6 funditus o. torre rogorum c 1351 o. scopulorum grandine c 2601 in una crypta martirizantes -cubuerunt 280, 6 crudeliter -bere 270, 17 vulneribus crebris -bens c 2277
- occupo] sopor. -pat artus c 630 nocturna quies fessos o. artus c 2231 ut. -pet. somnolentia sensum c 2675 mentem tuam -pare 497, 17

- occurro] Hieremias nobis -rit 250, 14 his virtutes plures -runt vitii c 2462 sponso feliciter -rere 245, 15 -rente fratris vesania 69, 8
- occursum] ad nullius pavescens -sum 65, 22
- oceanus] ab -ni gurgite p a 20 per vitreos o. gurgites 230, 21 rubicundi o. 232, 14 ferventis o. 267, 3 -num. linquens 87, 30 o. transeo a 37, 3 oceano Titan dum corpus tinxerit a 58, 3
- ocellus 167, 9 -lorum pupillae c 966 lippos. -los c 939 geminis. -lis c e IV 2, 16
- ocius c 2084. 2793
- ocrea] -eis armatum 311, 17 crura non carent o. c 2854
- octavus] -vam. turmam c 2702
- octenus calculus c 2363 -ni. lustris c 2480 -na. lustra c 1510 -nos duces c 2471 -nis. lustris 287, 9
- octies] arsis o. semis continet 182, 25
- octo principalium vitiorum 239, 7 o. vitiorum 242, 14
- octoginta quatuor annorum 483, 22
- octuagesimus] olimpiade -ma quarta 69, 20
- oculosus et oculatus 188, 6
- oculus] nunc mihi sunt -li bis seni a 84, 1 sex o. a 90, 1 -lorum obtutibus 66, 20. 245, 16. 271, 18 passivos o. obtutus 230, 11 o. lenocinio 305, 16 o. orbibus 306, 7 o. lumen a 65, 3 roscidis o. fontibus 239, 1 salsis o. f. c 965 -lis cernere a 72, 3
- oda] psalmorum o. c e III 47 chordarum. -das c 66 -dis psalmorum c 2233 o. Davitici c 2415 modulantes o. c 2895
- odibilis] saecularis gloriae Deo semper -lis 500, 4
- odio 162, 2 oscula -dientis 318, 17
- odor] suavi -doris flagrantia 237, 21 in rosatum nectaris. -dorem 279, 9
- odorum] -tis. nectareis 279, 27
- odoratus] -to ture a 100, 13
- offa] atram. o. c 356
- offendiculum] sine aliquo puritatis -lo 243, 13 errorum -la 81, 4
- offendo] offendit 196, 7 ne indecens obscenitas. offenderet obtutus 286, 10 hic offendit. Nilum c 1468 ut vir Dei. catervas -disset 289, 6
- offero] aurea. offert crepundia c 1934 ut vetitum fanis offerret honorem c 2303 ut semel offerrent dites patrimonia Christo c 1807 redemptores. personam praefigurans obtulit 313, 6 geminam o. victimam 313, 6 dum se occasio o. 477, 15 quam nobis. possidendam o. 503, 3 altithrono grates. obtulimus 489, 12 cum. caterva. creatori. holocaustomata obtulerit 322, 16 munus, quod libero spontaneae voluntatis arbitrio offertur 247, 14 non osculum pie fraternitatis o. 484, 14 missas offerre c e III 82 holocaustomata o. 312, 17 dilubrorum ritus o. profanos c 2266 virginitatis munus patri spiritum ultroneus obtulisse memoratur 250, 23 offerens Deo munera 259, 20 victimam Christo o. 299, 15 frontem. aemulorum agminibus offerentes 240, 10 grata virginitatis libamina oblaturus 235, 1 oblata. redemptoris nativitas 69, 3 o. remunerationis vicissitudo 202, 4 oblata praedam 284, 9 o. sortem 285, 2 gloriam. a proco o. 298, 16 oblato. argumento 74, 11
- officio 185, 26 officio officii (id est nocui) 196, 6
- officium] duplicatum revolutionis o. 173, 17 diaconatus -cio functus 70, 20 pistoris pinsentis o. 203, 10 magistratus o. 233, 13 transacto pontificatus o. 260, 2 baptismatis o. 273, 6 lectoris o. 273, 16 angelico fretus o. 286, 12 magistri militum o. 301, 3 abbatis o. 481, 2 orationum -cia 71, 16. 484, 9 septenis sacrorum -ciorum gradus 70, 16
- offula] atrae picis -las 294, 16
- offulcio] offulsi 196, 7
- offusco] offuscavi 196, 7
- ogdoas] per ogdoadam et endicadam 483, 17
- oleum defecit c 907 in -ei crassitudinem 271, 8 de crassa o. pinguidine 291, 4 pinguis o. 271, 5 o. liquore 284, 1 lecithum o. 291, 5 -eo castimoniae 245, 14 cum scintillante o. rogorum 294, 16 o. pinguescere c 901 licia o. madentia c 1428
- olfactoriolum] -la nardi 308, 13
- olfactus] -tum ambrosiae a 100, 14. 283, 5. c 1402 nardi spirantis o. 234, 6
- olidus] -da caeni squalentis sorde a 100, 17 -darum. nuptiarum 254, 4 -dos. squalores 301, 12 fibras -das c e V 7 o. fibras a 94, 9. t 68, 10
- olim c e IV 10, 15. 17. 12, 2. p a 33. a 23, 1. 29, 5. 36, 6. 74, 5. 81, 6. 247, 15. c 68. 367. 812. 875. 973. 1500. 2009. 480, 5
- olimpiacus] -piaci agonis 230, 7
- olimpias] -de octuagesima quarta 69, 20 o. CC. sexagesima quarta 275, 13
- oliva 77, 3
- olivum] cum glaucicomante -to 68, 8
- olivum] pinguis -vi c 917. 1823. 1616
- olla] -lis niger. diluditur c 2238
- ollus] -li c 1489. 1603 -lis. reddebat. salutem c 2433
- olor] -lores drensitant 180, 11
- olosericus] -cis et bombycinis. vestibus 278, 2
- omen] omina somni c 614
- omitto] hanc epistulam inter ceteros. libros habere non -tas 500, 14 -issa praepositione et compositione 199, 12 o. specialitate 234, 6 bis ternas -issas. machinas 440, 18 illud etiam non -ittendum reor 258, 10
- ommutesco 196, 6
- omnino 197, 12. 238, 1. 482, 25. 500, 11
- omnipotens 178, 5 arbiter o. c e IV 1, 36. 85, 32. c 2019 o. auctor a 91, 1 o. genitor c 1 pater o. c 35. 679. 1761. 1915 o. regnorum gloria c 506 Deus o. c 1606. 1678. 2107 -tentem 316, 15 -tente Deo c 1194
- omnis amat a 67, 3 o. metrorum ratio 78, 15 o. versificatio 78, 17 error o. 82, 1 o. sillaba 82, 9 o. versus ex ameter dactylicus 83, 14 o. versus 84, 4 o. coniugationum quadripartita qualitas 165, 12 o. disciplina 233, 10 o. continentium magnitudo 243, 24 o. coniugatorum celsitudo 243, 25 o. praestigiarum scena 295, 6 o. exercitus 502, 3 vel o. vel paene o. textus 500, 10 o. se. privilegium 319, 6 genus o. ferarum c 341 o. concilium 481, 8 -nis parentelae 297, 6 -ni saecularis gloriae. iactantiae 500, 4 -nem mundi labem 86, 2 o. scenam 273, 16 o. tragoediam 283, 10 o. gloriam 298, 15 o. sobolem 302, 12 o. laborem 477, 13 o. catervam 478, 5 -ne. thimiam 234, 5 o. extrinsecum opus 244, 14 o. patrimonium 308, 12 o. piaculum 272, 9 genus o. nepotum c 2510 genus o. mucronum c 2649 per o. corpus 81, 2 ab -ni feculenta. sentina 65, 20 ab o. spurcitiae sentina 239, 4 ab o. spurcitia carnali 249, 2. 251, 2 o. devotae germanitatis affectu 228, 24 cum o. clientela 272, 4 (cum) o. familia 279, 29 ab o. machina 294, 13 ab o. Trinacria 294, 21 o. saeculo 312, 6 o. virtutum conamine 475, 1 -nes illi versus 83, 27 ceteri o. 91, 40 o. regenerati 279, 20 consternati. o. c 577 o. sistebant c 817 o. linquunt c 1574 o. dum peterent c 1580 si mallent o. c 2204 o. X. scematum regulae 85, 24 o. insectationes 274, 8 o. sorores 497, 20 -nia membra a 72, 1 o. cum nullus. explanet p c 37 o. ovilia p c 21 o. saecula c 44 o. praemia c 184 o. molimina c 230 o. corpora c 278. c e IV 6, 25 o. virtutum. signa c 685 o. ornamenta c 1744 ad honorem -nium sanctorum 259, 17 reginam o. urbium 259, 15 ceterorum omnium (metrorum) 82, 4 conditor et creator o. 316, 1 -nibus tribuit sperare salu-

- tem 87, 11 o. antiquis prophetis c 328 novae praebens spectacula vitae o. c 2053 o. ut radiet c 2170 -nes. spondeos 84, 12 ceteros o. 89, 14 o. sillogismos 296, 16 nutrit. o. c 1613 participes faciens Romanis civibus o. c 2100 o. bis quinas virginum catervas 245, 11 o. toracidas 287, 5 o. machinas 295, 13 o. disciplinas 320, 12 turmas vulgi. o. c 371 -nia. gubernio a 100, 18 cum creaverit o. 63, 3 o. da 294, 3 o. cum nullus. explanet p c 37 o. donantes c 1094 -nibus quinque locis 84, 20 prae omnibus personis 302, 22 o. inceptis 306, 18 ab o. generaliter 318, 24 o. regnis c 775 ab o. 481, 6 nonne ab o. digni ducuntur 502, 14
- omnitenens dominus p c 11
- onager] onagri vagillant 180, 12
- onco] asini oncant vel rudunt 180, 1
- onero praecordia praedis (= praediis) a 20, 2
- onocerotatus] condens o. a 59, 1
- onoma] ad doxam -matis cyrii 490, 7
- onus horrendum a 99, 3 numerosis crurum et coxarum -neribus 232, 1 laboriosis o. 321, 17
- onustus] solertium praeda -tam 491, 4 -tis. cor-bibus 269, 11
- opacus] ars -ca 477, 19 fortunae -cae c 1170 scenam. -cam c 962 -ca prophetarum 493, 9 -corum. problematum 491, 1 biblis. -cis c 2148 chronographiae -cis. syllogismis 493, 9 -cis. secretis 495, 11
- opera] operae pretium videtur, ut 74, 18. 245, 15. 293, 15. 298, 12 o. p. reor, ut 85, 27. 173, 11. 275, 8. o. p. arbitror, ut 201, 6 o. pretium est, ut 193, 13 -ram dedidisse 252, 2
- operculum] mysticis sacramentorum -lis 251, 4
- operio] calix gemmis -pertus c e III 72 angulosis et -pertis cellulis 232, 3
- opes] opum nodos c 2103
- opifex] architecta et o. 64, 16 -fices 322, 3
- opimus 167, 8 victor o. c 1343 sceptrum. -mum c e III 35 pompas saeculi. o. c 2071 cunctas. pompas. -mas c 2013 dapibus. -mis a 100, 52. c 1604. 2489
- opinitissimus. accola 266, 1 o. regum 311, 11
- opinio] illius. o. 303, 12 lectionis o. 490, 10 secundum plurimorum -ionem 482, 27 -ionum rumusculis 266, 5
- opitulator 174, 6 verba. his regulis -lantur 175, 2 -lante Christo 282, 1 superna -lanti praerogativa 490, 2
- oppeto] protinus -teret. petulcus c 1240
- oppidanus] -nis trepidantibus 317, 2
- oppido frequens oratio 322, 23
- oppidum Hiericho 314, 5 Siracusas, o. Siciliae 293, 22 Catenensis -di 293, 8 spreto -do 308, 24 populosis -da turbis c e IV 3, 10 o. prosternens a 86, 6
- op(p)ilo] rabies. faucium gurguliones opilavit 284, 10 genus. taciturnitatis silentio oppilatus 258, 16
- opprimo] quae -mit incautum c 2647 qui statuam. -pressit 502, 21 quem. mortis inclementia -presserat 261, 7 gravi sarcina -pressus 203, 3 negotiorum. ponderibus o. 320, 5 per turbinem horrenda valitudine -pressum 72, 11 pro me peccatorum pondere. -presso 478, 7 ipsos. fortunae casibus -pressos 276, 5
- opprobrium] o. a virgine factum c 1831 quasi ridiculosum subsannantis gannaturae o. 316, 19 huiusmodi altercationis o. 482, 11
- oppono] pius -posuit fatis. fata c 1171 ignibus o. tumbam c 1776 Dei famulum contra. fluctus -posuerunt 267, 7 tumbam. ignium imbribus o. 293, 13 taciturnitatis valvam labris procacibus -nere 256, 5
- oportet] quaelibet -teat. rura 501, 5 quae. oportuissent. profligari 492, 3
- oportunus] olei liquor o. 271, 6
- optabilis] -lem. perpetuae prosperitatis salutem 229, 6 o. salutem 281, 2
- optativus] subiunctivo et -vo modo 192, 32
- op(b)to] ceu verbis -tas c 1561 quam. thalamis adsciscier -tant c 1785 integra qui conversarier o. c 2053 dum solus soli Christo famularier -tet c 943 optata. verbis fortuna 289, 11 obtati natalis Domini 476, 2 optatae castitatis 270, 15 o. generationis 280, 18 optatum. portum 320, 21. 479, 6 obtatum. litus c 2806 gratuita libertate optatam 276, 7 o. salutem c 454. 2433 o. medellam c 840 o. normam c 871 obtata lintre c 1470 o. sorte c 2811 optata. conubia 298, 16 -tis. manubiis 261, 8 o. eventuum successibus 241, 1
- opulans] rus discentium -lans vernansque 492, 13
- opulentia] locuples gazarum o. 277, 16 sumptuosa patrimonii o. 285, 4 cessante felicitatis -tia 502, 12 sumptuosas procerum -tias 256, 3
- opulentus] translator. o. c 2148 -ta. turma c 2179 -ti luxus 234, 8 -ta. ubertate 245, 10 -ta. lucra 269, 8 o. patrimonium 305, 7 o. fercula c 2542 -tas regalium ferculorum delicias 252, 9 divitiis mundi. -tis c 2073
- opus] ad praestantiores -peris materiam 76, 6 victus o. difficultate 96, 18 omne texturum opus 245, 15 hoc opus c 2823. 2868 -pera sex dierum 263, 15 congruis -perum affectibus 248, 1 bonorum o. 481, 12 in omnibus -peribus tuis 203, 29
- opusculum] praesentis -li 78, 1. 322, 8 sequentis o. 321, 16 exortatorium. -lum 304, 3 hoc o. 201, 23. 320, 4 prisca veterum -la 203, 15 scripta dogmatibus o. 302, 18 lucida. o. c 670 o. prisca c 1374 prisca o. 479, 15 o. plura c 2144
- ora] proprias. -ras c 816 in aethereas. o. c 1426
- oraculum] caeleste. o. 261, 2 evangelicum. o. 296, 5 evangelico -lo 276, 8 superna spoponderunt -la 65, 3 sermonum o. 71, 18 divina o. 72, 11 quod. oracula. sint edita 94, 9 Davitica. o. 313, 7 apostolorum o. 316, 17 promulgant o. 482, 14 -lorum seriem 251, 8 primae nativitatis -la 65, 4 privata priscorum prophetarum o. 232, 11 futura propheticae divinationis o. 268, 5 placidi. o. verbi c 32 arcana Dei. o. c 252 o. vatis c 309 promens o. c 403 poscens o. pandi c 627 reddens o. c 735 rogicans o. c 1272 martiris o. c 1397 veneranda o. c 1484 Ebraea. oracula c 1624. 2146 allegoricae potiora et tropologiae disputationis bipertita bis o. 491, 1 testamentorum -lis 62, 10 divinis dictum est o. 64, 7 apostolicis. o. 281, 4
- oramen] supplex. o. 491, 16 -mine crebro c 2872 -minum aedes 489, 5 -mina fudit c 1348 fundens o. c 1536
- oratio] nulla o. integra 93, 1 ut. o. decurrat 234, 7 nostra. o. 322, 18 frequens o. 322, 23 -ionis dominicae intercessio 71, 12 integra pars o. 87, 28 pars o. 96, 9 partes o. 93, 10. 11 partem o. 95, 14. 19 -ionem integram 92, 26 de -ione Domini 95, 16 o. sequestra 255, 2 cum staret in o. 310, 6 -ionum officia 71, 15. 484, 9 annexas o. partes 199, 4 ex. diversis o. partibus 78, 1. 150, 2 in ceteris o. partibus 162, 14 subnexas o. partes 197, 21 armis o. 266, 18 o. armatura 271, 2 o. vinculis 288, 10 o. holocaustomata 322, 15 o. mearum 497, 19 -ionibus sacris 500, 8
- orator] Andreas o. 80, 22 -torum pedes 150, 10 oratorium] ut sibi -ium. struant 309, 16
- orbis] altithrono. credidit o. c e IV 13, 2 inferior sexus. o. c 1301 latus. o. a 100, 61. c 2029 totus. terrarum o. c 2559 arbiter -bis a 76, 6 totius o. imperator 203, 26 o. monarchiam 257, 1 quadrati. o. c 514. 1289. 1678 in extremo. o. margine 492, 15 prius. quam. -bi. fudisset lumina p a 23 habitantibus -bem c e IV 12, 15 immensum o.

- 71, 2 lustrat qui limpidus o. 81, 2 lustrantes o. a 94, 6 dum conderet o. a 100, 4. 316, 11 Constantino o. gubernante 258, 19 o. trementem 300, 22. 317, 3 donec prodiret. in o. c 333 in o. c 412. 467 quadratum. o. c 741 in quadrum. o. c 1364. 1506 triquadrum. o. c 2350 defundit in o. c 1073 imperio reget cum Claudius o. c 1869 per o. c e IV 1, 4. 11, 9. a 2, 2. 251, 16. c 843 399. 904. 1621. 1633. 2162. 2830 per totum o. 254, 11 totum. per o. c 432 Titanis clarior. be a 100, 53 medio. o. c e III 61 tetro. in o. c 1688 in o. a 1, 1. 14, 1. c 407. 536. 539. 2499 perneciter implicans -bes -bibus 230, 20 flexos venarum. o. 73, 2 clausis et caecis pupillarum -bibus 66, 5 septenis caelorum o. 77, 4 astriferis caelorum o. 286, 16 patentibus oculorum o. 306, 7 orbitas 168, 33 -tatis questibus 309, 6 orbo] tertius -batur geminis sub fronte fenestris c 958 ne gemellis oculorum obtutibus -baretur 271, 18 -batae Sunamitis 64, 8 orcus] ambronis -ci 241, 13 ordior] colobium cum. -diretur 287, 15 sacro praesagio -sus 492, 7 ordo] o. rerum exigit 96, 20 promissus rerum o. 150, 1 pedester o. 161, 2 praefationis o. 173, 12 o. castorum. secundus c 91 quas. digerit o. c 2219 tertiae coniugationis vel tertii -dinis 153, 9 -dinem genealogiae 68, 22 per o. 85, 6. 29. 88, 7. 95, 3 creaturarum o. 501, 10 -dine verso c e IV 8, 7 fortuna. mutaverat o. fatum a 45, 2 in o. vaticinantium 66, 18 a primo sacramentorum o. 70, 17 o. praepostero 88, 6. 302, 2. 309, 5 ex o. c 320 o. recto c 329. 742 plures o. tortas c 1597 ab o. c 2840 sacratis -dinibus 62, 15 in aliis scematum o. 87, 28 enumeratis scematum o. 90, 8 praeposteris vicissitudinum o. 201, 16 immutatis o. 238, 5. 243, 19 discretis meritorum o. 248, 12 his. tribus graduum o. 249, 6 organum] maxima -na c 71 quamvis armoniis praesultet o. c 1716 respirant o. flabris c 2788 organicus] -ca. armonia 292, 16 -cae modulationis 189, 15 orgia] sacra, quae. o. nuncupari. antiquitas decreverat 170, 23 originalis] -lis patientiae 312, 15 ab -li piaculo 257, 6 originaliter 62, 15. 68, 17. 245, 24. 316, 11 origo] mea prima. o. a 32, 1 mundi nascentis o. a 76, 1. c 744 miranda salutis o. c 2074 nascentis -gine saeculi c e IV 10, 9 ab o. pandam 63, 7. 312, 14 sine o. verbi 171, 20 ab o. prima c 510. 671 pandens ab o. vitam c 814 oriens] quantum distat o. ab occasu 236, 10 orientalis] a climate -li 77, 20 aput -les 483, 26 orior] de terris o. a 70, 1 -ritur. idem pes a verbis primae coniugationis 168, 6 o. et a quarta coniugatione 169, 19 quod o. a verbo commentor 175, 8 o. etiam a participiorum significationibus. regula 175, 13 o. etiam choriambus a praedictis nominibus 178, 23 literam. qua sequens o. vocabulum 195, 18 o. concertatio 278, 15 hinc nobis o. origo c 744 facinus miseris mortalibus ortum ex hoc est c 2693 e quis ortus erat. Athanasius c 973 a participiis oriri molosus dignoscitur 163, 2 a prima coniugatione ortum 172, 13 claris natalibus ortam c 1265. 1784. 1883 Europae faustis natalibus o. c 2164 cum genitore. Romanis arcibus orto c e IV 7, 21 orto sole a 51, 3 a proco generosis orto natalibus 296, 19 orta regum simultate 313, 2 sponsi claris natalibus orti c 2359 oriundus] numerus. o. extitit 62, 18 amphibrachius a participiorum significationibus o. 168, 21 palimbachius infinitivo modo o. 172, 18 a participiorum significationibus o. (ditrocheus) 177, 1 ethnicis parentibus. o. 266, 2 Iulianus nobili prosapia o. fuit 280, 10 generosa prosapia o. fuit 285, 4 -da in Cappadocia 300, 6 de iugalitatis stirpibus -dam 236, 11 secundum. nobili stirpis prosapia o. 304, 4 generosis -dae natalibus 307, 9 ornamentum] basilicae plurima -ta c e III 69 dedit o. metallis a 11, 3 o. universalis ecclesiae 70, 15 falerata saeculi o. 237, 16 ruituri vetita mundi o. 314, 7 omnia saeculorum. o. c 1744 o. polorum c 1802 cuncta. o. c 2366 diversa -torum gloria 237, 4 o. pulcherrimae venustati 244, 17 solidis o. pompis 246, 16 o. gloriam 298, 15. 308, 12 -tis vestium delicatis 313, 21 o. corporalibus 317, 5 ornatus feminarum 317, 9 -tus. sarta c 196 pretioso. -tu 313, 17 o. meretricio 317, 15 orno] piscibus. qui campos. -nas c 12 corda ingenii o. c 63 sacratis ossibus -at sedem Augustorum c 531 quam. cicladibus o. c 610 surdos auditu et claudos gressibus o. c 860 quas -nant petala fronde c 1341 -nent qui (cincinnati) frontem pompis a 100, 45 virginitas ornabat flore pudoris c 302 sic. mundum. -nabat moribus c 565 simul o. pontificatus apex cum virginitatis honore c 897 quem -nabant sarta coronis c 509 quos rubris sarta rosetis o. c 1069 ex quibus -natur. machina mundi a 100, 78. c 158 o. virgo triumphis c 1876 qualiter -netur. concordia c 736 o. virginitatis integritas 313, 15 quamvis integritas o. c 201 qualibus integritas o. -sertis c 2156 quamvis. rus Hiberniae. numerositate lectorum o. 492, 15 stipes. comptis cultibus -nabatur 66, 11 cum. munificentia. -naretur 62, 2 toracidas -nare 322, 2 rumore sanctitatis. ecclesiam -nantibus 229, 4 septenis oculorum obtutibus. -natus 66, 20 gemino -nata tropeo 300, 11 gemmarum. o. lucernis a 92, 12 aeternis. -atum triumphis c e IV 1, 35 diadema auro obrizo. -natum 259, 2 -natam gemmis auroque puellam c 1288 vestibibus -natae variis c 1151 oroscopus] -pi computatio 478, 2 oro] omnes sorores per Christum. o. 497, 20 dum. -raret voce Tonantem c e IV 7, 9 ut. -raret figmenta dierum c 1052 ut patrem cernuus o. c 1514 ut. plebes. -rarent idola regis c 376 -rantem pro vobis beatitudinem 322, 24 -rante Constantino 258, 26 sic -rantes c 2272 quam. suscitare -rando iubetur 258, 25 orōma. supernum c 1276 in eodem apocalipseos o. 65, 19 in o. visionis raptus 66, 18 pulchrae visionis o. 262, 13 in o. extaseos 235, 16 in o. 281, 11 orthodoxia] -iae. gurgitem 491, 12 orthodoxus] -xae fidei 235, 14. 248, 9. 293, 3. 479, 12 contra -xam fidei regulam 71, 3 -xis dogmatibus 269, 9 orthodoxorum patrum sarta 256, 13 o. falangibus 283, 8 o. carnifex 301, 21 in o. bibliothecis 303, 11 a beata o. sodalitate 484, 3 o. satoris 491, 14 ab -xis non contemnenda 295, 1 ort(h)ografus] veterum auctoritas orthograforum 185, 6 ortograforum disciplinas 232, 23 ortus] ortu. eodem a 62, 7 ab ortu nascentis mundi 68, 66 os] oris armis a 56, 2 rictibus o. a 69, 7 promulgans ore loquelas c e IV 12, 11 spargebat. nectar in ore p a 11 cervos licet o. rudentes a 39, 2 o. patenti a 66, 6 pandere. o. a 100, 81 o. pandebat 66, 8 non recedat liber legis de o. tuo 203, 28 frendentes o. molosos c 574 fecundans o. liquorem c 1618 ora cruenta ferens a 39, 4 dissolvens faucibus o. a 83, 1 o. labraque 260, 8 o. iacentis c 661 irrigat o. c 965 tristia. o. c 1907 quamvis. collaudent o. c 2787 os] ossa illius (Lucae) 257, 2 quamlibet. pausarent o. c 1769 o. cruda c 1995 quamvis o. tegat

tellus c 2344 ossibus ac nervis ac sanguine a 14, 2
o. carebo a 43, 4 sacratis o. c 521
Osanna] geminis concentibus O. persultans 269, 2
osculum piae fraternitatis 484, 14 labris o. trado
a 80, 7 o. odientis 318, 17 o. lubrica c 1155 o.
limpida c 2138 suavia. o. c 2186
ostendo] ut lacertum. in sarcophago delatum -derent
273, 12 devotae mentis affectum -dens 202, 3
-so. ludibrio 262, 2 ad -dendam. finalitatem 185, 9
ostentatio] -ionis indicium 315, 2
ostium] -ia caeli c 2233
ostrea. perterrita a 37, 6
ostrifer 165, 8
ostriger. vernabam a 98, 1
ostrum] -tri et cocci coloribus 64, 9 sanguinis -tro
312, 20. c 450. 584. 1223. 2441 sacrosancto cru-
oris ostro 296, 14 neglecto fucato ostro 480, 6
otiosus] fides -sa 481, 12
otium clandestinae quietis 320, 8 torpentis otii
segnitie 253, 1 otia temporum 253, 1 o. quae
fovet c 2667 ut mens o. quaerat c 2674 o. neu.
linquunt obtundere mentem c 2768 secura dulcis
patriae o. 502, 13
ovile] pastor o. tuens p c 19 ut pastor o. (tuetur)
c 991 omnia. custos defendat ovilia p c 21
ovis] ovem erraneam 234, 18 o. egregiam c 490
oves balant 180, 11 ut o. occisionis 276, 10
ovo] rex. -vans c 608 -vante nauarco 490, 1 diem
celebremus -vantes c e III 42 alumnorum nu-
mero glomeramur o. c 877 caelorum culmen o.
penetrabant c 1069 reliqui. o. c 1563
ovum] ovorum. testas a 42, 5

P

pabulum mortis 298, 18 stipite -li 479, 19 -la
pulpae a 17, 3 haec p. a 75, 5 dum massis p.
praestat a 77, 6 silvestria p. mellis c 399 p. densa
c 266 truculenta. flammaram p. c 1106 sarmento-
rum. p. c 1425 plurima. p. c 1827 sumptuosa
-lorum alimonia 251, 17
pacifer. Christus salvator c e IV 6, 12
pacificus] salutatio -ca 484, 14 verbis -cis 289, 7
paciscor] petit Augustum pactam sibi reddere
sponsam c 2101 vide pango
paco] -care. belli certamina c 1552
pactum] quo pacto 78, 8. 88, 21. 186, 7 quolibet
pacto 270, 3
paene 258, 25. 259, 8. 14. 266, 8. 302, 12. 481, 4.
500, 10
paenultima 168, 25. 26. 200, 20 p. acuitur 163, 4
in disillabis. p. cum acuto accentu profertur 155, 6
p. nomen est ante unam sillabam a fine habens
accentum 200, 21 p. corripitur 164, 2 si p. posi-
tione producit 173, 6 si -mā. producantur
166, 18 dispondeus in paenultima. acutum habe-
bit accentum 176, 6
paenultimus] -mo (locorum limite) 152, 4 in
-mo. tempore 174, 16
paganus] priscorum. -norum 262, 4
paganus] -na. cultura c 1518 India -nis dedita
sacris c e IV 9, 3 — licet -nus 295, 14 quatenus
altithronum possent -ni credere c 1394 -nis -ni
316, 18 -norum ferocitate 255, 3 p. decepta
gentilitas 258, 6 p. caeremoniis 261, 10 p. stre-
pitus 299, 12 eruta. p. cultura 303, 3 p. -fana
c 690 Christum -nis praedicat c 1137
pagina] garrula. p. c 46. 1076. 2786 ut electos.
carpere cupiat p. c 243 cur patres p. prodat c 391
genus explanat p. c 469 condere laudem quae
valeat. p. c 1711 de quo nunc p. fatur c 2732
convincitur p. 493, 17 in quadrata parietis pa-
gina 251, 21
pagus] dum auferent pabula -gi c 1826 comburunt
pabula p. c 1425 correxit dogmate -gos c 687
-gis provinciisque 490, 10

palata] palatas id est caricarum massas 290, 6
palatum] in -āto a 100, 31 mortalium palato
234, 13
palatinus] ad tinas. zetas 274, 17 p. infulas 305, 7
palatium] inter curas -tii 203, 26 p. vestibulum
306, 8 extra -tium 248, 20 in -tio 301, 3
palea 161, 4 arida ceu -cae. peripsema c 2057 -eis
(te alam) 266, 11
palestra] spiritalis -strae agonitheta 75, 7 post
angelicae conluctationis -stram 69, 7 p. certa-
minis 307, 7 in scammate -strarum 276, 11 qui
vincit. -stris c 196
palestricus] in scammate -co 167, 2 ritu p. 284, 3
-cis disciplinis 230, 5
palimbachius 151, 19. 171, 10. 12. 172, 18 quo
accentu p. pronuntiatur 173, 6 de -io 171, 9
paliurus 187, 30
pallidus] tremibundus et p. 274, 16 p. evigilat
c 618 -da dum. spoliabor a 100, 52 p. glareas
c 164 -da. rura a 47, 3 sidera p. 90, 6 p. virecta
c 4 p. lunae lumina c 214 p. membra c 1966
pallium coccineum 314, 2 aurea. -ia c e III 70
pallor] attritae frontis p. 273, 18 obtexit p. inertes
c 1013 -orem pellite c 2372 meticulosis -oribus
309, 12 pudicitiae p. 285, 1
palma] victoriae p. 230, 16 laboriosi certaminis
p. 245, 11 gloriosa non fictae puritatis p. 253, 19
caelestis -mae bravium 75, 8 p. caelestis articu-
los 251, 21 vertice p. c 168 p. sub frondibus
c 789 victoria p. c 1437 discrimina p. c 2422
ad remunerandam. -mam 64, 2 p. victoriae
180, 28. 278, 21 patientiae p. 248, 2 ad capes-
sendam passionis p. 248, 2 ad gloriosam martirii
p. 300, 13 ad martirii p. 302, 3 propter digni-
tatem innocentiae p. 312, 15 illustrem. p. c 705
depromat cartula p. c 1034 virtutis p. c 2554
egregiam p. c 2892 cum praedestinatae -ma victo-
riae 240, 22 cum p. virginitatis 246, 15. 260, 3.
276, 21. 311, 5 cum virginitatis p. 307, 3 in
-arum sollemnitate 269, 1 martirii -mas 307, 17
palma. alma c 1612 civibus. impendens. -mam c
2408 propriis -marum digitulis 203, 23 p. plecta
265, 11 p. pollices 284, 1 p. contusionibus 296, 6
p. vibices 301, 24 pendere -mis a 2, 1 p. apertis
a 52, 1 erectis ad aethera p. 229, 9 erectis ad
sidera p. 310, 7 p. et pugillis 306, 10 pullis. p.
c 1047 pollutis. p. c 1730 p. -almis c 2495 rabi-
dis. p. c 2589
palmarium 182, 2
palmes] viridi de -mite a 78, 3 stillat sanguis de
p. a 98, 3 pampinus. gignit p. botros c 178 cui
frondent p. vites c 1333 frondenti p. c 2504. 2846
pudicitiae carpens de p. botros c 2792 pampi-
nosae vitis -mites 68, 8 a merulento p. racemo
72, 19 -itum pampinos 237, 23 p. botros 269, 10
p. propagines 290, 7 fecundis -mitibus 62, 5
fructiferis p. 272, 16
palmetum] mellifluos -ti dactilos 236, 19 cum p.
dactilis 290, 6 p. -poma c 238 p. dactilus c 783
p. -alti c 1598
palmula. panda a 95, 9
palpebrae] perfectorum p. 253, 16 -brarum ob-
tutibus 66, 5 p. convolutus 321, 7 palpēbris tra-
dere somnos a 96, 15 p. stillantibus 239, 1
palpo] discipulo -pante vulnusecula c e IV 6, 10
paludatus id est paludamento indutus 176, 18 p.
id est paludamento togatus 177, 13
paludosus] paludosi 190, 26
palumba] -bae 170, 13
palumbes raucitant 180, 12
palumbinus 177, 14 -ni 190, 25
palus] Lethaea. -de a 53, 8 cenosas. -des a 43, 1
palustris] tarda testudo p. a 100, 37 -tres pon-
tias 479, 10
panagericus] -cum (πανηγυρικόν) 488, 5

- pancratiarius] theatrales -riorum pompae 167, 1
pando] vocis crepitum. p. a 2, 2 dogmatistae senti-
tentiis. praecordia p. 88, 25 quod strictim car-
mine p. c 807 qui portam -dit in aethra c e IV 1, 2.
t 63, 12 p. praecordia Christo c e IV 8, 14 nec
limina p. a 55, 2 huius rei notitiam p. 85, 11
p. valvas c 108 qui pandit limina vitae c 571 p.
praeconia c 970 ceu stili series. p. c 1370 fructi-
feris p. praecordia verbis c 1396 effectus rerum
spectacula p. c 1573 ante diem, qui mortis limina
p. c 2821 uberius -dunt. quod c 2113 ut. ab ori-
gine -dam 312, 15 navigeros calles ut -dam
classibus a 92, 4 regulas. -damus t 82, 5 si -dant
praecordia Christo c 2393 prisca commemorans
ab origine -dam 63, 8 sacerdotis p. praecordia
c 1619 vocibus. aures -de c e I 16 nostris p. praec-
cordia verbis a 41, 2 p. vocabula 92, 24 p. ex-
empla 179, 18 latus qua -ditur orbis a 100, 61
extremis -datur 95, 3 -dere rerum. enigmata
p a 7 unum per campos p. callem a 59, 6 quos
poterit per biblos p. lector a 81, 10 p. quae po-
terit. magister a 100, 81 oraculis. praecordia p.
309, 7 totam. p. famam c 2783 poscens oracula
p. c 627 de summo. foramina -dens c e III 80
p. misteria rerum IV 10, 6. c 631. 1630 p. mi-
steria clave c 837 gremium p. a 60, 8 p. ab
origine prima c 671 praeclearam p. ab origine
vitam c 874 pontificis p. praecordia c 1035 pere-
grina volumina p. c 2149 prima. -dentem semina
rerum c 739 p. pectora verbis c 1806 -dentes
regi praecordia c e IV 3, 12 pansis in edito utrim-
que votis 489, 11
pandus] palmula. -da a 95, 10 -dam. carinam c e
IV 5, 3 -da de puppe c e IV 1, 12 p. cum puppe
c e IV 4, 4 -do strepente arcu 230, 12
pango] nec glus. murorum moenia -git c 1387 poeta
cum de patibulo Salvatoris poemate -geret 185, 16
dum p. orbem a 71, 2 pignus pepigisse 61, 9 pacta
. cum virgine c 1290 pactam. sponsam c 2101
pacta. sponsalia 292, 14 debita p. c 2106 conubia
p. c 1978 pactis sponsalibus 249, 3. c 1984. 2068
panis] panis merique 313, 5 -nem caeli et -nem
angelorum 67, 9 sportas cum -ne refertas c 1611
septem -num fragminibus 67, 10 -num crustulis
289, 19
panniculus a panno 183, 20
panthera] -rae cauriunt 180, 13
panucula a pano 183, 21 p. quaestionis in voluta
194, 5 -lae purpureis. colorum varietatibus fuca-
tae 245, 13 sine. -larum varietate 287, 15 e glo-
mere et panuculis 236, 16
panus] in gracilem porrecta panum a. 100, 60
papilla 167, 5 maternas. -las a 1, 3 virgineis -lis
c 1750
papillatus 177, 13 -ti 190, 26
papius in centro positus 271, 9 papius radiabat
lumine c 916 viridis. lentescit papius amne
c 1219 -ri 170, 16 -ro. leniores 279, 17
par] p. color accipitri a 42, 2 p. labor ambarum
a 66, 3 sambucus est mihi p. foliis a 94, 2 parem
divisionis. regulam 168, 28 pari tripudio 245, 12.
305, 2 p. integritatis tiara 300, 16 p. praecepto
481, 8 p. tramite 486, 11 paribus. viribus a 93, 2
p. temporum legibus 177, 32 — pariter a 67, 7.
84, 5. 173, 3. 174, 20. 235, 19. * 258, 9. 279, 22.
280, 6. 285, 12. 288, 4. 293, 17. 304, 7. p c 27.
257. 354. 368. 535. 817. 887. 1069. 1080. 1527.
1566. 1589. 1610. 1821. 1881. 1882. 2013. 2118.
2267. 2297. 2301. 2411. 2432. 2445. 2465. 2649.
2881. 484, 10 Achivorum lingua pariterque La-
tina a 50, 1 saltus pariterque fructa a 93, 6
pariter terras et flumina calco a 38, 3 pulchrum
pariter et perniciosum spectaculum 246, 18
paracletus 67, 21 spiritus -ti 64, 22 -to obum-
brante 292, 10
paradigma] evangelicum p. 249, 7 ab Ionathan
sumpto -ate 68, 7 terno p. rerum c 2624 sena.
-ata c 174
paradisus] fluvius -si fonte redundans c e IV 10, 5
caelestis p. 65, 16. 485, 17 quartus p. gurges
234, 21 recentis p. 239, 12 ad caelestem p.
patriam 243, 16 p. valvam 245, 22 florentis p.
253, 11 p. dilicias 256, 10 p. coronas 279, 21
superni. p. 292, 2 p. praemia 307, 3 p. gemmae
323, 4 in temporibus p. c 272 p. colonis c 1654 p.
ad gaudia c 1720 p. sede c 2374 p. sceptrum
c 2536 de. scripturarum -so 62, 11 de p. Dei
292, 23 de p. sponsi caelestis 302, 4
paralipomena] veteris testamenti brevi epitoma
hoc est paralipomenon 65, 9
paranymphus] supernae prolis p. 253, 26 prae-
dicat. p. c 407
parapsis] quod foris est. parapsidis 484, 25
parascene] sexta sabbati hoc est p. 235, 6
parasitus] -sitorum sodalibus vallatus 239, 10 re-
lictis p. pedisequis 297, 1 ritu litantium Priapo
p. 479, 17 ignotis -tis 290, 4 una cum p. et
sodalibus 279, 19 a propriis p. 306, 5
parca] parcarum. nulli parentes 261, 5 vide Par-
cae
parco] quo vascula ferre pepercit c 1497 tenerae
carni non usquam. p. c 2003 quadrupedi parcens
nulli a 36, 4 nec p. quasso a 39, 3 Parcae nulli
parentes c 1462 parcarum. nulli parentum
261, 5
pardus] -di feliant 180, 13
parentela] omnis -lae 297, 6 cum p. contubulibus
314, 3 carnali et corruptibili -lae 74, 19
parens] praecepti. iussa -tis a 64, 3 terreni. p. c 161
verbis narrare -ti c 1798 -tes 280, 10. 285, 5.
309, 5. c 1988 prolis. p. c 1483 prisci. p. c 1926
veteres. p. c 1976 ut crevere. p. c 1902 volun-
tatem -tum 281, 12 turba p. c 270 dulcia. decreta
p. c 1280 rumorem. p. c 2058 generosa stirpe p.
c 2713 nostris -tibus 314, 14 longaevis -tes
c 534 ethnicis -tibus 266, 1 indutias a p. poposcit
281, 9 cum a p. cogeretur 284, 18
pareo] virginitas summo virtutum vertice -ret
c 100 ductoris praecepto p. 502, 6 quid. videri
valet, quod. auctoris sui praecepto -reat 233, 21
-ruit draco dictis 309, 14 regi parere nefando
c 1060 dictis -rere nefandis c 2302 dicta p. ne-
gantis c 2728 antepasti legibus -ruisse 191, 11
quibus imperio -rentibus 309, 17
paries] ut nullum p. mungentem lotia nosset c 2532
in quadrata -etis pagina 251, 21 prosae -etibus
321, 9
pario] si Mariae virginitas incarnatum Dei verbum
peperit 243, 1 postquam virgo virginem. p. 310, 11
quem Delo p. Latona creatrix c 27 ut prolem
peperisset supernam c 1683 paritura puerpera
c e II 24. c 1702 dum mens parta (= parata)
fuit ferre c 706
parma] divorum p. virorum a 70, 5 grammatico-
rum p. 202, 1 pudicitiae p. 240, 3 aerea umbonis
p. 311, 17 pudoris p. c 2229. 2327 armet. p.
sinistram c 2853 tali apologiae parma 485, 22
-miarum testudine c 2466 succurrere -mis c 1329
parricida] truculentus p. 301, 11
parricidium] fraternum p. 310, 15 -diorum pia-
cula 68, 5
parrochia] Massiliensis -chia 242, 11 contra.
-chiam 243, 3 per omnes. florentis Ausoniae
-chias 257, 16
parrus] -rri tinnipant 180, 12
pars] tertia p. mundi a 29, 6 p. exterior. cetera
a 32, 2 p. inferior a 53, 8 p. domus adsto a 86, 8
p. ultima profetantium 64, 4 integra p. orationis
87, 28 ecce p. divisi 93, 25 dimidia p. poli 95, 12
p. orationis 96, 9 -tem tenebrae retinent -temque

- volucres *a* 35, 2 *da* p. his 64, 24 p. districti et p. divisi 93, 15 p. orationis 95, 14. 19 quintam. p. *c* 49 eandem agri p. 503, 5 minorari -te *a* 41, 6 in media. p. pugilli *a* 100, 28 cum trunca membrorum p. *c* 1366 in Tusciae. p. *c* 2298 de p. rudentum *c* 2808 in p. capitis tonsa 483, 11 tres in -tes *c* *IV* 9, 2 occiduas mundi. p. *a* 58, 2 Eoas p. *a* 81, 4 p. orationis 93, 10 tot et orationis [partes] 93, 11 in geminas. p. *c* 2661 quas p. 477, 17 totidem supputationum -tibus 71, 23 VII p. 73, 15 ex diversis orationum p. 78, 1 in omnibus orationum p. 182, 27 in Tusciae p. 307, 10
- parsimonia] frugalitatis p. 243, 17. 259, 5. 266, 10 iugis abstinentiae p. 258, 2 cuius alimonia, immo p. 288, 1 strictis -niae legibus 155, 17 frugalitatis -niā 305, 12
- particeps] externae peregrinationis -cipem 252, 5 rethoricae artis p. 280, 11 simul -cipes extiterunt tormentorum 280, 7 caelestis patriae p. 323, 4 turmas ludi p. 230, 15 p. facient Romanis civibus *c* 2100 eiusdem virginalis propositi -cipibus 298, 14
- participium] cristatus, quod tamen p. est sine origine verbi 171, 20 tempus -pii praeteritum 166, 15 p. tempus 168, 22 -pia tempore praesenti 157, 11 a tertia coniugatione correpta p. venientia 159, 3 quaedam p. 172, 23 et nomina sunt et p. 172, 26 p. a passivo. venientia 188, 2 p. trium temporum 192, 16 regula -piorum 172, 26 a p. significationibus 168, 21. 175, 13 a. -piis cuiuslibet temporis 162, 13 a p. tam praesentis quam futuri temporis 163, 1 a p. tempore praesenti 180, 25 — deificae contemplationis participio privabatur 239, 17
- participo] felix vocabuli privilegium -pavit 268, 13
- particula] sequentem. orationis -lam 196, 2 hae lae 150, 12 temporum -las 193, 9
- particulatim 70, 1. 86, 32. 172, 14. 284, 15. 491, 20 cursim et p. 173, 3 membratim et p. 231, 5. 318, 1
- partior] hic. pes dupla divisionis norma -titur 163, 4 anapestus qua divisionis formula p. 163, 29 amphimacrum sescupla divisione -timur 170, 2 hunc pedem quibus divisionum speciebus p. 178, 27 arsis et thesis quomodo. sillabarum tempora. -tiuntur 182, 24 pedes. qui dupla divisionis qualitate -tiantur 151, 12
- partitio] divisionis et -tionis qualitatem 174, 18
- parturio] antequam. valva -turiret 260, 19 -turientis gratiae 295, 15
- partus] semina -tus *a* 82, 5 certi substantia p. *a* 97, 5 genuini p. natura 313, 8 munera p. *c* 424 -tu nubes aquosae *a* 5, 3 generem quot milia p. *a* 73, 5 quamvis. p. testentur edere prolem *a* 97, 4 maternis -tubus 250, 15 fetosis baptisterii p. 277, 10
- parumper 193, 15. 490, 8
- parvitas] nostra p. 478, 14 meam -tatem 481, 8
- parvus] vinea -va *c* 2790 milite -vo (= paucis m.) *c* 2078 -va mihi constant exordia *a* 93, 3 p. intervalla 476, 7 parvi pendit 237, 16 ut laborem p. penderem 477, 14 p. pendere 243, 5 p. pendens 278, 8. 310, 23 p. pendenda 75, 9. 203, 14. 237, 8 — minor] m. existens *a* 93, 9 m. exiguo. verme *a* 100, 66 microcosmum id est -orem mundum 231, 1 -ora. praeconia 312, 9 minus] m. lenis 83, 8 tanta m. gestiunt 238, 22 quinquies quadragenae (horas) una m. 256, 7 sillabas non m. quam. XII. 83, 15 nec m. et... *c* *III* 84 nec m. *c* 971. 2121 minimus] qui m. est versus 83, 15 m. versus et maximus 88, 21 a -mo usque ad maximum 478, 6 -marum rerum 501, 11 minime 86, 32. 172, 20. 270, 12. 298, 13. 317, 18. 321, 3. *c* 2830. 477, 4. 482, 2. 485, 2. 492, 11
- parvulus] cum p. esset *c* 655 -lorum constantiam 275, 3
- pas (πᾶς)] pantorum procerum 488, 4
- pascha] solemnitas -chae *c* 1577 p. solemnitatem 484, 2
- paschalis] sacrosancta p. sollemnitas 289, 16 -ale sacramentum 483, 22 -lis calculi 483, 19 p. circuli 483, 24 p. festi 485, 19 in -li sollemnitate 483, 15 in vigiliis -libus 270, 3 festis p. *c* 903 pasco] mellifluis escarum p. saginis *a* 91, 10 ingluviem. quae. -cit *c* 2489 pudicitiae superos praeconia -cunt *c* 142 (vinculum) praesentia (praecordia) -cat 75, 7 arbor. volucrum turmas. -cebat 251, 17 quem. vocabuli praesagium p. 268, 8 latex. flammis p. *c* 915 diliciis. tantis p. alumnos *c* 1607 spes -cebant inanes 284, 8 -ceret. ut nudo corpore visus *c* 2258 qualiter. Dei profetam. paverit 286, 14 hunc. praepes. paverat *c* 789 ferocitas. insontum poenis -citur 283, 21 ut cotidie. -cerentur 290, 1 insontes. bernas -cere *c* 2211 quatuor milia virorum. -visse 67, 12 mentem. gestit modulamine -ci *c* 69
- pascuosus] -sa numerositate lectorum 492, 13
- pascuum] -cua nec norunt *c* 1671
- passer] -res titiant 180, 12
- passibilis] vox p. 200, 12
- passim *c* *IV* 7, 34. *a* 5, 4. 159, 14. 188, 23. 303, 7. 309, 1. *c* 413. 590. 1284. 1572. 1886. 2093. 488, 5
- passio] multavit p. sontes *c* *IV* 7, 31 p. est vox passibilis et unita et divisibilia discernens 200, 12 innocentia et p. 312, 13 p. rubra *c* 2198 felix. p. *c* 2220 integritas. et. p. *c* 2444 nativitatis et -ionis praerogativa 66, 1 p. palmam 296, 2 cruentae p. 300, 18 p. patibulum 486, 1 saevam redemptoris -ionem 254, 7 pathos Latina lingua. -iones dicuntur 94, 14 ceterae p. 95, 1 p. sunt. III. 200, 13 earundem -ionum 95, 3 erutis p. radicibus 245, 17 in -iones 193, 23 gloriosas p. 305, 1
- passivum] a -vo 168, 10 -va et deponentia eiusdem modi 176, 25 a passivo, communi et deponenti 188, 2 -va communia et deponentia 160, 9. 187, 13. 188, 23
- passivus] tam verbi -vi quam deponentis 158, 15 a -va significatione 172, 21 — passivus. obtutus 195, 9 -va plurimorum generalitas 318, 26 -vā definitionis generalitate 85, 28 -vos oculorum obtutus 230, 11 -vis volatibus 233, 14
- passus] -ibus. versis *a* 37, 3 piis cum p. *c* 427 fidis. p. *c* 533 vagabundis p. *c* 1483 p. prosperis *c* 1534 quamvis Aegypti lustrasset p. arva *c* 1595 p. properis *c* 1899
- pastino 165, 13 -nat. vitem *c* 2504 fructiferos virtutum surculos -nare 245, 18 propagines. scrobibus -nantem 245, 18 -nati -nandi -nantes 192, 18
- pastor gregis dominici 314, 9 pervigil p. 314, 13 p. ovile tuens *p* *c* 19 ut p. ovile tuetur *c* 991 cum -re pio *c* 1668
- pastoralis] -lis curae 202, 9. 320, 4 solertia -li 274, 12 -les 174, 25
- patefacio] abstrusa praecordiorum. -ciunt 264, 5 ut. problemata. -cias 96, 21 ut trisillabos pedes. p. 161, 3 quam. succreverit, apocalypsis -fecit 71, 5 caeli claustra. precibus p. 249, 17 somnium. prudenter p. 258, 22 quod. Athanasius. p. 265, 4 piaculum. in propatulo p. 272, 10 omnem tra-goediam p. 283, 12 cui. virginalis propositum. vestibula p. 292, 2 sceleris scenam p. *c* 962 portum p. *c* 1103 p. abyssum *c* 1625 quot iam -fecimus 87, 23 iuxta quod veterum auctoritates -fecerunt 86, 20 videor. mihi hoc. posse -facere 81, 11 manifestius et clarius patefactum 150, 7 -facta fiunt lumina *c* 2685 -factis. olustellis 284, 6
- patellae 170, 12
- patena] argento. fabricata p. *c* *III* 74

- patens] ore -enti a 66, 6 polo -ente 254, 1 per -entes campos 231, 15 per p. librorum c. 304, 1 sibi soli. -entibus oculorum orbibus 305, 7 patienter 194, 1. 5. 242, 12. 253, 7. c. 2864
- pateo] cui secreta patent. cuncta c. 1680 suppurationis sacramenta -uerunt 63, 7 regulae liquido p. 85, 25 'patuerunt' indicativi modi est temporis praeteriti perfecti 190, 6 studia. p. 229, 12 p. claustra c. 428 patuerint 190, 6
- pater altithronus c. e. 11 17. c. 1695 p. arcitenens a 100, 9 Liber p. 170, 22 dum p. concessit 100, 19 p. ab Alexandria proficiscens 276, 22 cuius p. feminam nescit 298, 20 cuius p. 301, 3 p. et mater a 44, 1 p. et genetrix c. 1984 pius p. 301, 11 p. omnipotens c. 35. 679. 1761. 1915 pater. clamat c. 495 p. Ambrosius c. 665 p. Asterius c. 2283 p. in saltu fertur vixisse remotus c. 942 quem p. ad scolam. prodidit c. 1259 p. vetustus c. 1265 hic p. illustris c. 1577 regnorum sceptrum gubernans c. 2059 p. summus c. 2064 carissime p. 478, 3 -tris. celsa potestas c. e. 11 28. c. 1706 imperio p. a 63, 5 p. imperium c. 1374 nurus p. 292, 6 corde p. c. 34 p. et prolis. spiritus c. 36 caelestis. p. c. 310 p. veneranda propago c. 416 summi. p. c. 672 sui. perpendicularia p. c. 802 iussu p. c. 1149 p. praecepta c. 1286 asperitas p. c. 1355 de lumine p. c. 1687 ingenito -tri c. e. 111 83 p. spirituum 250, 23 Gabriel p. praedixerat c. 402 reverentissimo p. 478, 9 hortantur -trem 278, 11 ut. p. oraret c. 1513 cum aeterno p. vivens 204, 8 a Philippo p. 296, 19 a p. cultus delubrorum dedito 301, 7 catholici p. 74, 24 nomina -trum c. e. IV 13, 1 p. decreta 69, 14 p. statuta 72, 10 catholicorum p. 232, 18 decem collationes p. 242, 12 mysticis p. explanationibus 246, 2 orthodoxorum p. 256, 13 p. celeberrimus 265, 6 quidam p. 269, 22 priscorum p. decreta 314, 6 veterum. p. c. 1635 septuaginta p. et. septem c. 505 p. propago c. 649 rumores p. c. 972 CCCXVIII p. 483, 16 canonum et p. 481, 6 Christi -tres et avos avorum c. e. IV 10, 18 p. priores c. 245 priscos. p. c. 391 venerandos. p. c. 710 insignes. p. c. 751
- paterculus 181, 21
- paternitas] priscoe -tatis 75, 12
- paternus] -nae traditionis 64, 13 p. generationis 241, 15 p. traditionis 252, 8 p. severitatis 270, 5 -ni geniminis 313, 8 p. ruris 489, 13 -nam petitionem 481, 10 -num. nomen 62, 3 probum p. c. 2507 -na sollicitudine 203, 1 p. auctoritate 494, 11 tellure p. 501, 5 p. pietate 501, 8 pio. -noque. privilegio 488, 4 thesauros poli. -nos c. 513
- patesco] orto sole p. a 51, 3 ceteris sodalibus et lictoribus -scit 306, 7 fraudis dum scena p. c. 1012 cui. abdita -scunt 251, 3 tumbae sponte p. c. 279 ut. -scat 62, 13 ut trames. p. c. 1534
- patheticus] -ca. disciplina 477, 6
- pathos] quot pathos. adstipularis vel quid sunt pathos? Pathos quidem Latina lingua passiones dicuntur 94, 13 sq.
- patibulum 174, 1 crucis p. 483, 3 passionis p. 486, 1 -li signacula 267, 7 de -lo Salvatoris 185, 15 in p. pendit 204, 8 gabuli p. 276, 20 passus -la 235, 9
- patientia] illustris -tiae palmam 64, 2 p. laborem 247, 22 p. palmam 248, 2 originalis p. 312, 15
- pator] dum. p. tormenta a 19, 3 geminas. p. pugnas a 49, 4 proles -titur discrimina mortis a 82, 7 quae res. sillabas. correptas fore nequaquam p. 193, 8 re. praepositio. ipsa detrimentum non p. 197, 21 neque marmoris candidi venustas detrimentum decoris p. 236, 15 neque lunaris globi circulus iacturam propriae pulchritudinis p. 237, 5 delitescere non p. 297, 13 Daria. p. tormenta c. 1228 spicula dum p. c. 2276 nullam.
- p. . labi c. 2659 ut. gratiam. segnitie squalescere -tiaris 203, 6 gloriam delitescere non -tiar 280, 9 Ambrosium. delitescere non p. 260, 6 dum. sexta sabbati. -teretur 235, 6 ut se invisendum adiri p. 268, 1 ut virginitatis fortuna p. 292, 19 pridemquam p. 302, 6 si rerum ratio p. 303, 2. 476, 2. 478, 16 licet. latibula et. squalorem p. 311, 7 ne mundi p. damna c. 275 infelix. p. ludicra rerum c. 1923 quantos. stragis acervos. pate-retur c. 2531 verbera dira -ti c. 2306 -tiens discrimina. duelli a 87, 2 pro Christo p. tormenta c. 439 plurima. p. discrimina c. 1946 occido, quod est -tientis et agentis 196, 5 passus patibula 235, 9 exilium. passa c. 2427 purpureo passum. sanguine Christum c. 883 pontifices fani ludibria passi c. 1322 artus. funera passos c. 2345 faminibus. mortis discrimina passis c. 352 martiribus. mortis discrimina p. c. 2213 civibus. m. d. p. c. 2563 passurus vulnera ferri c. e. IV 1, 34 numquam passura senectam c. 1516 martiris ardentem passui. solem c. 1206 passurum. promens. Tenantem c. 459 vincula. passuram. tororum c. 2127 squalores. passurae carceris atros c. 2301 passuros inter c. 1782 passuras. poenam c. 2319 p. ergastula claustris c. 2208
- patria] ut sit virginitas p. 248, 18 ad paradisi -riam 243, 16 caelestis -riae 323, 4. 485, 6 dulcis p. 502, 13 propria pulsum -ria 233, 17
- patriarcha] idem p. 260, 13 ut ait p. 280, 17 uterque. p. 312, 7 vaticinium -chae 65, 22 nepos -chae praecipui 69, 5 -chae. reportanti tropeum 313, 2 -chae (nom. pl.) c. 2879 stirpe -charum progenitus 70, 10 -chas. coniugii foedera servantes 236, 2 antiquis. -chis 266, 12
- patricius] venerandus p. 503, 3 -cii ac praetores 480, 3
- patrimonium] carnale. p. 294, 8 omne p. 308, 12 -onii iacturam 277, 15 p. opulentia 285, 4 opulenta -nia 305, 8 ut. offerrent dices p. c. 1807 p. gazae c. 2212 p. sponsi c. 2216 p. dantes c. 2364
- patrius] -ios. ritus c. 483
- patro] bellorum praelia p. a 10, 3 quae mentis vulnera -rant c. 519 facinus -rabant c. 2519 quod scelus. -raret. numquam c. 2523 hic praesul -ravit signa stupendus c. e. IV 4, 9 plurima p. signa st. c. 798 dum facinus vastum. -raverat c. 2588 mortis discrimina -rans c. 2351 plurima -rantem signa c. e. IV 6, 15 universitas. -rata narratur 63, 2
- patronimicus] -co dictas vocabulo 72, 17
- patrocinium] angelicum. p. 276, 21 Dei p. 289, 20 amminiculum -nii 291, 12 -nium Christo praestante 240, 21 Christo p. praestante 300, 8. 301, 8. 481, 7 ad p. vitae 309, 16 per terrae tuae caritatis p. 503, 6 superno Christi -nio 320, 22 -niorum vestrorum columna 322, 11 plurima -nia c. 2181
- patronus civitatis 309, 6 hic. p. c. 1724 fidum. p. c. 819 caelesti. -no c. 2055. 2172 peculiari -no 475, 2 hos. -nos c. 2812
- patulus 161, 7 -li. culmina caeli a 100, 3 crucis in -lum. scandere robur c. 1117 in p. lignum c. 1318 p. regnum c. 2889 pectore. -lo c. e. IV 1, 6 crucis in patulo. stipite c. e. IV 3, 14. c. 452 gutture. p. a 59, 2 stipite de p. a 76, 6 -lae. fenestras a 72, 4 -las. fibras c. 1795 -lis. gemmis a 39, 6 p. metallis a 49, 1 p. terrarum finibus a 100, 27 p. ramusculis 74, 12 p. arvis c. 1365 p. sub fronte fenestris c. 2869
- pauci] quod -corum est 228, 27
- pauculus] haec -la 163, 10 haec p. congesimus 253, 6 metrorum p. musta c. 2793 -lis. panum crustulis 289, 19
- paulatim 203, 9. 238, 6. 270, 8. 295, 20
- paulisper 202, 12. 307, 9. 319, 4
- paulus paululus pauxillus pauxillulus 181, 25

- pauper] vitam. aggrediar edicere. p., si p. praemia prodat *p c 35, 36* p. miles *c 2104* p. supplex *c 2812* nobis -ribus *p c 12* p. stipem tribuens *c 1803* p. misellis *c 2366*
- pauperculus] -lae. mulierculae *286, 2* fercula. -la *c 1581* turbis -lorum *255, 1* -lis mendicantibus *308, 16* stipem p. porrigentem *260, 20*
- paupertas *248, 15* securae immunitatis. p. *246, 3*
- pauso] -sat in Effeso corpore *c e IV 5, 17* porcaster p. obesus *c 2779* in cripta -sant *c 1245* qua p. membra puellae *c 1971* quamlibet in tumba -sarent ossa sepulcri *c 1769* ora labraque sine periculo -santis *260, 9* -santes carne sepulta *c 889*
- paululo] pavi paululant *180, 12*
- pauillulus *181, 22, 25* si -lum. varietur *81, 12* huiusmodi -la. exempla *179, 5*
- pauillulus *172, 1, 181, 25*
- pavefacio] -cta puella *301, 17*
- pavesco] quem. massa pavescit *a 9, 4* nec scopulum. p. *301, 13* talia. dictator tela -scat *c 2849* ad nullius -scens occursum *65, 22*
- pavidus] non p. didici *a 96, 6* pectore. -do *c 2373* -di. nautae *a 95, 7*
- pavimentum] -ta sacelli *c e IV 7, 10*
- pavo] versicolor -oris gloria *237, 12* pulpa p. *237, 17* penna p. *c 227*
- pavus] -vi paululant *180, 12*
- pax] ut virginitas sit p. *248, 15* p. multa *482, 4* foedera pacis *a 54, 6, 75, 6, c 779, 1546* piae. p. *65, 5, c 2628* indeptae p. prosperitas *240, 23* pignera p. *c 1557* p. concordia *c 1672* pacem. honestam *c 1542* p. religionis *482, 5* p. catholicorum *482, 13* cum pace et reverentia sanctorum *234, 15* p. sequestra *289, 10, 482, 16* secura p. *c 2673* p. . populum stipante coronis *c 2094*
- paxillus *172, 1*
- peccamen] mundi -mina *85, 4* p. mundi *c 1317*
- peccator] -torum consortia *485, 2* cum publicanis et -toribus *484, 25*
- peccatrix] illam -tricem *485, 2*
- peccatum] a. labe -ti *64, 11* fomes p. *298, 18* p. monstra *c 2464* p. cicatrix *c 2469* p. atri *c 2863* p. vincla *c 2871* -torum pondere *478, 7* mundi -ta *85, 32, 86, 8* p. remittat. noxia *c 2825*
- pecco] in aeternum non -abis *203, 29* cum flamen prolem -are videret *c 1354* -antis saeculi *c 2898* plectit -antes verbere *c 297*
- pecten] duro. -ine *a 33, 5* p. pulsante *287, 16* pulset p. chordas *c 67*
- pectino *165, 4*
- pectus] dominici -toris accubitor *65, 15* falsi p. *274, 2* p. intuitu *c 1033* a nostri p. antro *c 2865* vestri p. *502, 9* brutum. pectus *c 62* nec penetrare sinit spicula p. *c 1156* p. anhelum *c 2430* sollicitum. p. *c 2676* -tore. patulo *c e IV 1, 6* neglexit p. pompas *c e IV 7, 14* precibus crebris et p. *c e IV 13, 3* contemnunt p. pompas *c 116* in p. puro *c 141* praesago p. *c 344* p. de sacro *c 462* profert e p. questus *c 935* donec prodiret p. flatus *c 957* prudens p. *c 1130* ut. vitarent p. naevum *c 1177* e p. promit *c 1905* quamvis. gestarent p. *c 2292* p. pavidus *c 2373* ex atro. p. *c 2683* ventoso p. *c 2713* tetro sub p. *c 2739* versant sub p. libros *c 2769* protervo p. *485, 9* -tora poplitis subduntur *a 34, 5* p. qui. lustravit *c 500* p. plebis *c 669, 2034* quatenus. nutarent p. flagris *c 1059* credula. p. *c 1586* p. pulchra *c 1750* credula. p. *c 1806* p. marcida *c 1903* m. p. *c 2381* scaeva procorum p. *c 2383* p. fecundans *c 2496* peculiaris] -ris castimoniae *233, 1* -ri patrono *475, 2* p. privilegio *485, 18* peculiariter *242, 11, 254, 10* pecunia] amoris -niae *500, 3*
- pecus] ex hominis -disque. cognomine *a 28, 5* armenta et -des *266, 16* setigeras -dum. pulpas *a 36, 5* septem milia lanigerarum p. *64, 1* putida p. exta *68, 10*
- pecus. vellicat herbas *c 2775* -coris. tergore *a 87, 1*
- pecusculum *187, 6* -la *186, 14*
- pedagogium] duro disciplinae -io *246, 6* sub disciplinae p. *274, 24*
- pedagogus] praeceptor et p. noster *293, 16* pastor et p. noster *314, 13* -gis. et didasculis *280, 11*
- pedes] p. fallax *c 2706* -ditum turmis *241, 10*
- pedester] pergo p. *a 100, 69* calco -stris *a 38, 3* non sola graditur. p. *c 2574* -ster ordo *161, 2* ad -strem bachii regulam *170, 5* -stri regula *476, 10* sizigias. -stres *a 84, 5*
- pedetemptim *70, 19, 183, 3, 275, 17* cursim p. *478, 3*
- pedisequa] praedictas Christi -quas *305, 5* relictis parasitorum -quis *297, 1*
- peditatus] equitatu et -tu *317, 3*
- pedica *161, 4, 163, 14*
- pedunculus *186, 16*
- pelagicus *173, 20*
- pelagus *248, 18* cum -gi fatis *a 6, 1* spumantis p. *232, 15* p. flustris *241, 11* p. fluctibus *c 812* p. gurgite *c 1097*
- pelex] de -lice fraudulenta *157, 31* ex p. gemitus *302, 21* inter. bis quadragenas -lices *292, 8*
- pelicatus] subdola -tus persuasione *158, 1* perfidi p. stupro *312, 4*
- pellax] praedo p. *p c 15, c 2718* magus. p. *c 580* p. spondebat dona *c 2227* prostituta p. *273, 22* gula. p. *c 2493* a -aci genero *265, 6* p. fraude *c 928* p. fribulo *493, 2* -aces. vates *a 57, 2* p. personas *272, 2* p. praestigias *261, 12* qualiter p. plecteret *c 961* — pellaciter *297, 19*
- pellicio] sic me -lexit. Titania proles *a 95, 12* proplautum p. fraude colorum *c 2681* auctorem generis strofa p. *c 2719* cum inexpertos. ad vitae pericula -lexerint *292, 18* luxu. iuvenem. -lexisse *317, 16*
- pellis] senescenti -le *a 88, 6* squamosa p. *c 2402* rubricatis -libus *318, 3*
- pello] pallorem -ite *c 2372* spondet, ut. gypsam -eret *c 2397* artibus. -entes corpore clades *c 1083* spopondit se. basilisci spiracula. pulsuram *309, 3* pulsum de pinna *c e IV 7, 5* propria p. patria *233, 17* pulso spadone *c 1375*
- pelta] candenti corpore p. et nive fecunda *a 70, 1* inexpugnabili metrorum -ta *201, 26* cum tuta p. *240, 11* -tarum testudine *274, 4, 289, 5* verborum spicula -tis obtundit *c 1021*
- pelvis] neque pedibus ad lavacrum p. apponitur *484, 16*
- pendeo (pendo) *a 49, 2* hic quoque turibulum -dit *c e III 80* quasi -deat. de praelato nomine neutrali *184, 20* stipite de patulo dum -dêret arbiter orbis *a 76, 6* funera horrida perpessus sancta cum carne pependit *c e IV 3, 3* qui pro nobis in patibulo p. *204, 8* in ligno -dens *86, 6* crepundia collo -dentia *308, 14*
- pendo] dignitas. ornamenta parvi -dit *237, 16* ut pretium libri -dant oramine crebro *c 2872* ut laborem parvi -derem *477, 14* quam (mortem) quasi inevitabile vectigal -dere. coguntur *250, 6* muscipulam parvi -dens *310, 23* parvi p. epithalamii elogium *278, 9* parvi -denda est. affinitas *75, 9* nequaquam. studia. parvi p. ducas *203, 14* latex aut limpha. parvi -denda putantur *237, 8*
- pendulus] -la. lucerna *c 909* -la. retia *c e IV 3, 8* p. culmina *a 100, 2*
- penetro] cuneus. desertum -trat *p a 34* caelorum culmen. -trabant *c 1070* totam. provinciam -travit *293, 4* -trarat regna polorum spiritus *c 2160* nec -trare sinit. spicula pectus *c 1156* p. latebras

- c* 1417 Memphiticae solitudinis deserta -trans 265, 8 vastae solitudinis secreta p. 287, 2 prostibulum mechae p. *c* 1234 p. ad Tartara tetra *c* 2664 -trantem culmina *c* 268 perpetuae p. limina vitae *c* 1503 volucrum turmas. nimborum obstacula -trantes 251, 16 his principibus caelum -trantibus *c* 111 33
- pene(i)tralia] proprii. p. ventris *a* 93, 5 poli p. *c* 306 p. cordis *c* 1620 sui penitralia ventris *c* 2491 mentis penitralia turbent *c* 2653 ex penetrabilibus praecordii 490, 5
- peniculum id est spongia 185, 15
- penitet] in penitendo peragere 484, 20 vide poen.
- penitus *c* *IV* 7, 14. 28. *pa* 26. *a* 15, 2. 44, 6. 98, 5. 100, 69. *t* 82, 1. 156, 6. 256, 13. 268, 8. 273, 33. 287, 18. 294, 11. *c* 126. 222. 465. 749. 930. 939. 1177. 1614. 1982. 2102. 2376
- penna] volucris p. *a* 30, 4 versicolor. p. pavonis *c* 227 varia. imagine -nae *a* 31, 2 p. pulchritudo 237, 13 scando per aethera pennis *a* 16, 3 volitans. p. *a* 36, 2 exiguis. p. *a* 42, 2 quod p. tranet *a* 48, 6 binis p. *a* 75, 1
- penniger *a* 26, 3 p. praepes 265, 15 -ras volucrum turmas 251, 15
- penso] unica. quam -sat. aequa *c* 206 cunctis praemia -sat *c* 281
- pensum] ceu Serica -sa *a* 100, 59
- pentameter 82, 15 -tro catalecto 85, 15 in p. 92, 20
- pentaptotus] -tam. regulam 192, 29 haec nomina. -ta esse noscuntur 175, 25 haec omnia p. 176, 12 p. 177, 15. 181, 14. 26. 188, 13. 193, 21 ex his. p. certissime fiunt 178, 13
- pentascemus] licet hunc versum Graeci -mum dixerint 91, 23 versus. -mi 78, 15 dicuntur p. 88, 5 qui p. trutinatur 477, 8
- penticoste] -stes solemnitas 67, 19 usque ad [diem] penticosten 289, 22 usque ad diem penticosten *c* 1605
- penticotharcos *c* 256 geminos militum -cos 249, 17
- pentimemeris 95, 10. 13 caesura p. 95, 10 -rin 76, 12. 232, 24 -re. carentem 93, 13
- peon] p. primus 186, 7 p. tertius 189, 11. 16. 18 p. primus et tertius 189, 19 quartus 189, 33. 190, 18 formulas peonis 183, 3 -nis tertii 187, 27 peonis quarti 189, 21 -ni secundo 187, 19 -ni tertio 188, 15 -ni primo et secundo 189, 12 -nem primum 183, 20 -nem tertium 189, 2 ad p. primum 183, 20 ad p. secundum 186, 12 in -ne secundo 187, 23 de -ne primo 183, 1 p. secundo 186, 11 de p. tertio 187, 26 de p. quarto 189, 20 -nes *IV* 151, 19
- peplum] bombicinum purpurae p. 236, 17 sindonis p. 287, 16 villosi. -li *c* *IV* 7, 11 regalibus stragula p. *a* 45, 4 retorto stamine p. *a* 86, 7 multiplicis. p. *a* 91, 9 stamine. p. *a* 100, 60 fallacis p. 262, 2 pro tegmine p. *c* 784 p. tecti *c* 1515 fimbria p. *c* 1792 p. sub veste *c* 2508 p. velamina *c* 2557 -lum produxi *a* 77, 4 dum. p. ferret egenis *c* 682 cordis p. corrodens *c* 2756 spreto sponsali -lo 316, 24 quam. peplo clamidis. ornat *c* 610 -lorum amacula 306, 16 de p. amiculo 319, 3 -lis. dominicis 299, 2 purpureis. p. *c* 1146 p. fraudare beatas *c* 2258
- per saepissime *e. g.* *III* 67. *IV* 5, 16. 7, 33. 8, 4. *a* 16, 3. 25, 3. 35, 5. 37, 2. 4. 38, 5. 42, 2. 45, 3. 6. 59, 3. 61, 4. 91, 11. 94, 4. 95, 10. 10, 69. *t* 63, 5. 65, 17. 68, 18. 22. 70, 12. 17. 72, 4. 6. 11. 74, 7. 75, 13. 79, 5. 6. 81, 2. 19. 84, 9. 10. 31. 89, 2. 164, 8. 173, 22. 188, 23. 199, 4. 203, 20. 204, 9. *p* 230, 4. 232, 9. 235, 13. 246, 2. 248, 3. 253, 3. 281, 13. 294, 2. 295, 9. 301, 25. 362, 11. 303, 7. 311, 8. 312, 10. 12. 13. 313, 2. 314, 4. 316, 5. *p* *c* 8, 26. *c* 85. 195. 250. 279. 322. 376. 434. 448.
468. 544. 642. 644. 673. 757. 764. 813. 838. 843. 859. 867. 886. 899. 904. 913. 978. 981. 1032. 1064. 1276. 1294. 1359. 1523. 1524. 1621. 1622. 1631. 1632. 1633. 1737. 1848. 2021. 2162. 2239. 2574. 2608. 2614. 2691. 2706. 2717. 2830. 2838. 2877. 2881. 2904. 478, 6. 479, 4. 8. 481, 1. 10. 482, 3. 8. 483, 17. 485, 16. 486, 2. 8. 490, 9. 14. 497, 20. 500, 18. 503, 5. 6 per. sulcat (*cum tmesi*) *c* 821
- perago] (Atlantides) metam circuli -gunt 72, 21 paschae solemnitate p. 484, 2 etiamsi. contemplativam anachoreseos. -gant vitam 481, 16 octena. lustra -egit *c* 1510 amphitheatrum, ubi. theatrales. pompae -guntur 167, 2 quadraginta dierum spatia in penitendo -gere 484, 20 -acta intercapidine 281, 10 qua (festivitate) p. 289, 18 -actis septem saeculorum voluminibus 70, 14 p. sacramentis 481, 7
- peragro] rura p. *a* 2, 4 tertium polum -rans 256, 8
- percello] ultio. funestum -culit hostem *a* 81, 8 proles primogenita -cellitur 312, 2 caelestis irae mucrone. -culus 299, 6
- percipio] ciborum fercula. pariter -pere 484, 10 -cepturus. nova gaudia *c* 796 baptismatis sacramentum -ceptura 297, 2 bravium -cepturi sunt 75, 8 simul p. praemia meritorum 280, 6 debitum victoriae triumphum p. 420, 12
- percontor (cunctor) 172, 9 perquirat et -tetur, cur *c. con.* 74, 6 percunctatur venerandum praesulem 273, 5
- percrebresco] Antonius. clamore clarus -bruit 265, 3 gloria. longe lateque p. 272, 16 rumor p., quod sint 482, 20 equorum catalogo. proficisci solertiam. fama p. 491, 14 cuius strepitus. longe lateque p. 501, 1
- percurro] diversarum rerum ratiocinationes conglobas -ram 502, 9 affabiliter investigando. -rere 203, 7
- percussor] pupillam -oris 282, 14
- percutio] personas. crudeliter -cussit 272, 4 Memphitica regna. plagarum affectionibus. -cussisse 232, 14 machera crudeliter -cussus 284, 13 statuum. exponit -cussam 251, 12
- perditio] fomitem. -ionis 243, 6
- perdix] -ces cacabant 180, 13
- perdo] augmenta latex -dit *a* 6, 4 trans praepositio interdum. n. et. s. p. 198, 3 dis. praepositio interdum. s. litteram. p. 198, 18 dis. praepositio non perdit. s. 198, 23 (arbores). fructum perdunt *c* *IV* 12, 19 aciem cordis scabra rubigine p. *c* 2767 primus. -debam foedera *a* 63, 4 culmen apostolici -ebat honoris *c* *V* 6 camellum p. gippum *c* 1497 p. flamma vigorem *c* 1754 qui turmas flustris. p. *c* 2483 -didit. vitam *c* 2608 pretiosam pudicitiam -dere 294, 20 virtutis p. palmam *c* 2554 limphis. defruti p. nectar *c* 2798 atris haud -dens oculorum lumen *a* 65, 3 dragmam -ditam 234, 19
- perduco] perfusos. miles -xit ad Olimum *c* 1224 plures -cens ad caeli regna falanges *c* 676
- peregre] ut. p. proficiscantur 233, 19
- peregrinatio] externa -onis participem 252, 5
- peregrinor] -nandi necessitate 233, 15 -nantis vernaculae incitamento 70, 2
- peregrinus] -na volumina *c* 2149 ut. -nis daret ornamenta *c* 1802 -nis. loquelis *c* *IV* 9, 6 ex p. caracteribus 81, 20
- perennis. felicitas 63, 4 virgo p. *c* 707 vita p. *c* 2887 -enne privilegium 292, 9 -nis pudicitiae 296, 15 sobolem. -nem *c* *II* 23. *c* 1701 in Christo p. salutem 479, 2 laude -ni *p* *c* 9 flore p. *p* *c* 34 -perenniter 65, 7. 258, 8
- pereo] animae pariter -eunt *a* 67, 7 sic mea non -eant corpora *c* 933 -euntis feminae 270, 12

- perfecte 296, 18. 320, 14. c 2785 plenius et -tius 257, 13. 263, 8
- perfectio] ad tantum -onis fastigium 253, 9 ad capessendam. -onem 244, 2
- perfectum] praeteritum p. 157, 3 tam praeterito -fecto quam imperfecto 192, 13 praeterito p. 156, 21. 158, 13 ex duabus (dictionibus). perfectis imperfectis. compositae 200, 15
- perfectus] -tae caritatis praecordia 75, 6 usque ad -tum pleniluni circulum 72, 7 ad -tam rationem 483, 23 -torum papebrae 253, 16 p. merita 270, 3 praemia pensat. -tis c 282 — tempore praeterito -to 162, 27. 170, 10. 192, 9 in paenultimo tempore praeterito p. 174, 17
- perfero] mille pericula -fert c 995 p. certamina poenis c 1258 quas (clades). p. virguncula membris c 1747 insectationes. aequanimiter -ebat 274, 9 carceris illuviem -tulit c 441 p. ergastula tetra c 1947 p. poenas c 2218 psalmistae oracula. non desonam -tulere sententiam 71, 18 quot. strophas -tulerit 273, 9 quanta vel qualia. p. 295, 3 -latum est mihi. de. industria, quod. decreverit 479, 4 inceptum -ferre 303, 5 flammam p. focorum c 256 exilium p. c 941 tormenta p. c 2207
- perficio] illud -cere 476, 5 quod cogitare. adimplens p. 478, 15 -fecto fame c 747 aliis. plurima restant -cienda c 2765
- perfidus] -di pelicatus stupro 312, 4 a -do. fratre 322, 17 -dorum militum 235, 7 p. discrimina 277, 12
- perfruo] victoriae palma -itur 230, 16 consortio feliciter p. 260, 4 sospite p. asello 245, 9 inseparabili. collegio -ui 244, 9 asello sospite p. 286, 7 renatos. angelicis p. conspectibus 292, 21
- perfunto] milites -dunt lotii nidoribus 279, 7 ecclesiarum novalia. dogmatum imbribus -fudit 66, 17 -fundens sanguine carnem c 2007 cruoris rivo -fusus 284, 13 roseo purpurei cruoris rubore -fusa 299, 14 purpureo p. cruore 301, 20 gurgite mundano p. c 1987 purpureo tabo p. c 2606 -fusus sanguinis ostro c 1223
- pergo super latices a 38, 1 p. per albentes. campos a 59, 3 numquam per teriam p. pedester a 100, 69 dum pedes -git c 2706 quod pedibus -gat a 48, 6 cola. -gant et commata c 47 ut nullus cum plantis c 1526 Constantinus. ad ecclesiam -rexit 259, 18 ad maternum ecclesiae gremium p. 297, 2 -rexerunt 175, 3 ad Christum -rexere 304, 7 si quilibet. habitandi gratia -rexerint 484, 18 sanatis. pergere plantis c e IV 1, 21 p. nec plantis. possum a 72, 3 populum cum p. vatis vellet c 58 claudos. iussit p. c 473 basternam linquit inanem p. c 1897 pariter -gentes tramite Christi c 887 solito p. calle meare c 1535
- perhibeo] sacer accubitor. scripsisse -betur 65, 18 quod. septuplo expiari p. 71, 20 cuius principatus super umeros esse p. 310, 11 quae tetro telluris umbraculo generata -bentur 73, 14 ficus et vitis simulque oliva et. ramnus. profari p. 77, 4 veritatis testimonium -bentes 483, 1
- perhorresco] dirissima. falarica confixum p. 202, 12 insuper et capitale discrimen -scit 277, 16 quod. collisiones minime -horruerint 321, 3
- periculosus] -so naufragio 238, 18
- peric(u)lum] animae periculum 270, 18 expers periculi 279, 12 p. expertem 309, 15 quid. periculi c 1866 sine periculo perpetuae puritatis 234, 20 sine p. pausantis 260, 8 ad vitae pericula 292, 18 mille pericula c 995 saeva pericula duelli c 2087 millenis. periculis c 366
- periodus] grammaticorum -dos 272, 18
- peripsema] velut quisquiliarum peripsema 238, 11 ut proiecta p. 296, 20 arida seu paleae p. oiecta p. c 2057
- periscelis] -lides crumum 308, 13 -lidis. falerati 480, 1
- peritia] metricae artis p. 75, 21. 82, 8 astrologicae artis p. 478, 2 latentium rerum -tiam 297, 10
- peritus] -torum. contionatorum 264, 1 sub -tissimo quodam agonitheta 230, 5
- periurium] -ia inepta c 2578
- periuro] 172, 5 qui -rantes devotabant 272, 3 sub tribus testibus fallaciter -rantibus 271, 15
- perlustro] Cynthi sic numquam p. cacumina p a 12 abstrusa suo -rat lumina tetra c 1681
- permaneo] ipsae incorruptae -nent (praepositiones) 194, 9 usque ciceram. canitiem. -nsit 255, 11 virgo favorabiliter. p. 292, 13 integritatis gloria. praedita p. 296, 1 praesul p. virgo c 707 in arto. proposito -nsisse memorantur 252, 3 pudicissimus p. memoratur 256, 20
- permitto] penitus aliter. quam. praerogativa -eret 268, 10 non -sit. profanare 274, 14
- permodicus] -ca. lintre c 2805
- permoveo] sollicitudine -motus 74, 9
- permutatio] fortuitas praeteritorum -ones temporum 232, 22
- perniciēs] altera crudelior animarum p. 483, 15
- perniciōsus] pulchrum pariter et -sum spectaculum 246, 18 -sa facinorum. fructa 242, 15 -sis errorum radicibus 71, 5
- pernix] plus p. aquilis a 100, 35 -nici. spe. ae impetu 72, 4 -nicibus pupillarum obtutibus 229, 13 cursorum plantis p. 230, 14 — perniciter 230, 20. 255, 9. 261, 7. 271, 8. 279, 14. 286, 13. 299, 6. 310, 6. 320, 5. 493, 6
- perorno] ut habitudo corpora -netur 318, 1 nisi panuculae. textrinum opus. diversis. thoracibus -nent 244, 15
- pero] perones 162, 22
- perpendiculum] iuxta -lum 76, 8 a catholicae fidei -lo 274, 20 tripertita heroici exametri -la 81, 9 sui. perpendicula patris c 802
- perpendo] -dite. creaturarum ordinem 501, 10
- perpes] indulgentia p. c e I 21 p. decursus 237, 9 pacis p. concordia c 1672 rumor laudis p. c 2215
- perpetior] squaloris nausiam -titur 283, 4 Numquid mala punica. contemptibilem naturae calumniam -ti putantur 236, 19 quanta. martirizando -pessus sit 282, 11 funera horrida -pessus c e IV 3, 2 capital p. c 1065 p. vulnera p. c 1479 vulnera p. c 1640 -pessi lumina solis c 1528
- perpetro] donec -ret funere mortem c 1558 reatum sceleris -trare 269, 25 illicite -trasse 239, 3 Portunalia -trando 306, 22 stropham in abdito -tratum 286, 3
- perpetuus] virgo -tua 292, 5 -tui. Phoebe c e IV 8, 9 p. roris p a 31 p. sponsi c 2375 -tuae prosperitatis 229, 6 p. puritatis 234, 20 p. virginittatis 255, 21 p. ultionis 258, 8 p. vitae c 571. 752. 1226. 1503 -tui regni c 112 p. caeli c 2008 -tuum. lumen p c 24 -tuo. amore c 722 de Mariae -tua virginitate 292, 11 iure -tuo 241, 16 -tua praemia meritorum 204, 7 -tuos Dei. triumphos c 564 -tuas coronas c 1767
- perplexus] -xa computatio 478, 2 -xam. subtilitatem 190, 5 -xa revolutione 74, 8 ex hac p. numerositate 150, 5 -xa. enigmata 76, 2 — multo artius et perplexius 476, 10
- perquiro] -rat et percontetur, cur c. con. 74, 6
- perrumpo] consueta vestibula -pero 502, 3
- perscrutor] ne. exemplaria -ter 65, 11 epistularem -tans rusticitatem 74, 5 latentem. sensum. -tantes 74, 25
- persecutio] torridae -ionis 307, 6
- persecutor] praedictorum. -torum 276, 9 p. rabies 282, 7. 308, 11 p. rabiem 307, 9
- persequor] ut truculentos -quar hostes a 10, 2

- perseverantia] pura incontaminatae virginitatis p. 246, 2 in sanctae virginitatis -ia 291, 9
persevero] virginitas. pudica -rat 249, 3 per te virgo -ret 281, 13 cum -raret pertinaciter in precibus 281, 7 in virginitatis proposito -rare 243, 12
persolvo] duplex. p. tributum a 17, 4 orationum officia -vimus 71, 16 cum generale mortis naturae debitum. -verit 257, 1
persona] volo tam volantis quam volentis -nam demonstrans 154, 8 in prima -na 167, 5 primâ p. 169, 8 in prima -na indicativi modi 172, 15 in secunda p. numero singulari indicativo modo 158, 7 in secunda p. et tertia plurali 156, 12 in tertia p. plurali 169, 19 praedicta p. 156, 12 quae. iam congesimus his -nis 168, 6 a verborum -nis 178, 29 in ceteris -narum declinationibus — dispicibilis p. pictoris 322, 5 p. triplex c 2841 meae contemptibilis -nae 322, 16 sacrosanctae matris -nam 74, 26 redemptoris. p. 313, 5 p. Christi c 2141 alienâ fruniscantur -nâ 264, 3 ex p. promiscui sexus 309, 7 regaliū -narum 322, 1 trina p. subsistentia 323, 1 trinam p. subsistentiam 485, 24 temnere -nas a 23, 3 pel-laces testium p. 272, 2 ad inclitas. secundi sexus p. 291, 9 gloriosas illustrium puellarum p. 299, 18 p. trinas c 42 irrationabilium. -nis 76, 19 stolidissimorum p. 77, 15 prae omnibus tribunicae potestatis p. 302, 23
perspicax] -cacissimis. cordis conspectibus 65, 20
perspicio] his perspectis 81, 6
perstringo] haec cursim pedetemptim -ximus 478, 3
persuadeo] quam. ad pudicitiae praemia -det 285, 11 -dente scelus fautore malorum c 2682
persuasio] subdola pellicatus -one 158, 1
persulco] per ter signacula sulcat c 821
persulto] flagra. cum crepitu -tant c 1312 musica sambucorum armonia -tans 252, 15 Osanna p. 269, 2
pertaedet] si te -taesum sit. percurrere 203, 7 quod me pertaesum fuit. digere 203, 8
pertaesus] non me pertaesum pigebit 175, 21
pertensus] commentariola. universa singillatim commemorare -sum est 303, 16
perterritus] cum. foret. p. c 617 duris -ta saxis a 37, 6
pertimesco] nec. aspidum rictus. puella -scit 301, 18 -scebant magnopere, ut fraudaretur 280, 15 qui pereuntis feminae dispendium minime -sceret 270, 12 animae periculum -scens 270, 18 perfidorum discrimina p. 277, 12
pertinacia] tyrannica. p. 485, 10
pertinax] procax et p. 317, 14 -cibus repugnantes 240, 16 — -naciter 240, 12. 16. 279, 1. 281, 7. 300, 20. 307, 1. 482, 22
pertineo] ad duplam divisionis -net regulam 180, 28 homullus ad amphibrachum p. 186, 18 armamentum, quod ad nauceros proretasque p. 193, 27 ad eandem -nent sescuplam hi. VII. pedes 151, 18 mālus. ad trocheum -nebit 152, 23 verba, quae in -o. terminantur, ad pirrichium -nebunt 154, 18 duo tempora in tribracho ad arsin. p. 162, 17 haec genera vocum non ad ionicum p. 180, 18 equitatus et peditatus ad numerum equitum et peditum p. 188, 11 ad unam significationis regulam -nere 95, 7 volo. ad pirrichium p. declaratur 154, 9 ad pirrichium p. 155, 4 ad iambum p. 157, 26 ad proceleumaticum p. 183, 7 rationem nominum. ad molosum pedem -nentem 162, 29 ad inferiorem gradum -nentes 241, 24 omnia nomina. ad iambum -nentia 159, 7 participia ad trocheum p. 160, 23 nomina ad tribrachum p. 161, 6 exempla ad amphibrachum p. 167, 3 e. ad pedestrem bachii regulam p. 170, 5 nomina ad proceleumaticum p. 173, 16 exempla ad diiambum p. 175, 20 nomina. ad coriambum p. 178, 15 masculina ad peonem primum p. 183, 20 nomina non ad peonem primum p. 185, 8 n. ad peonem secundum p. 186, 12 versibus ad hanc speciem -nentibus 86, 22
pertingo] officia. usque ad ipsa summi pontificatus gubernacula. -gunt 70, 19
pertraho] tonus -hitor 199, 23
perturbatio] furibunda tempestatis p. 500, 17 huius p. 501, 3
pervado] cum siccis -dens caerulea plantis c 2478
pervenio] quatenus. ad summum pontificatus apicem. -niret 295, 20 feliciter -nerunt 238, 21 ad martirii gloriam -nit 300, 14
pervorto] insontem -tere c 1851
pervicacia] vitae -ciam 63, 9
pervicax. refragator 295, 19
pervigil] conservans p. aedes a 65, 1 p. sollicitudo 241, 17 p. pastor 314, 13 p. constantia mentis c 2671 -gilem excubiis iuvabit a 100, 5 -gili sensu c 2529
pervivaciter 482, 22
pes] ultimus p. 82, 8 p. quintus 83, 6 imus p. 83, 12 absolutus p. 89, 28 p. dactilo terminatur 96, 11 quartus p. 96, 17 idem p. 170, 1 eiusdem -dis 161, 12 eandem p. regulam adstipulantia 167, 4 praedicti p. famulatum 172, 20 praedicti p. regula 175, 13 dactylico -di. congruere 165, 11 hunc -dem 182, 9 praeter ultimum -dem 91, 39 in quolibet -de 93, 2 primi tres -des 93, 28 hi sunt. rethorum p. 201, 10 ceteri sinzigiarum p. 201, 16 -dum gressus a 80, 9 certo numero. VI. p. 92, 15 singulorum quorumque p. 173, 11 trisillaborum p. 173, 11 exempla p. sequentium 173, 13 s. p. structura 178, 3 p. allos 284, 2 p. fuscina 318, 7 p. mensura 477, 8 -des auricalco clibani simillimos 66, 8 legitimos septies quaternos metrorum p. 77, 19 quot p. habet 93, 11 post duos p. 95, 13 post tres p. 95, 19 trisillabos p. 161, 3. 273, 12 discipulorum p. abluens 484, 16 dominicos p. 485, 3 ponti -dibus calcavit caerulea c e IV 1, 13 arma ferens p. a 26, 4 p. -siccis a 38, 6 quod p. pergat a 48, 6 p. spatior a 42, 4 p. -carebo a 43, 4 p. manibusque a 71, 1 p. suffultus bis duodecim a 84, 3 centenis p. gradior a 100, 68 binis aut ternis p. 76, 13 singulis quibusque p. 77, 22 quot p. caeditur 82, 17 sex p. dactylicis 83, 1 cum praedictis p. 168, 28 metrorum p. 201, 5 p. poeticis 232, 24 p. continet mulas 248, 21 centenis ac septenis p. porrectam 252, 13 pollutis p. 274, 4 cum p. -ternis c 47 ternis p. c 52 calcatur p. c 155 conculcat p. c 2547 pedibus 477, 6 neque p. -pelvis apponitur 484, 16
pestifer] -ra confectio 155, 6 -um. venenum c 2748 -ri draconis c 552 -rum calicem c 866 -ram (taxum) a 69, 5 -rum. virus 241, 4 -rum. semen c 2499 -ro. anhelitu 258, 4 p. cultu c 2394 -ris. venenis c 1432
pestilentia] in cathedra -iae 271, 14
pestis] invidiae p. 2714 regiae -tis 271, 17 -temque luemque. necantem a 56, 8 hanc p. divam c 2486 hanc p. c 2671 quam p. c 2679 -te livoris c 1645 putres. -tes c 1082 populorum -tibus c 770 diversis -tibus c 2431
petalum] -la fulva c 208 aurea. p. c 1341 deauratis -lis 322, 1
petitio] paternam -ionem 481, 10
peto] neo p. cantica nimphas c 24 verbum de verbo p. c 33 -tit superas. arces c e III 14 aethera glauca p. c 1066 p. Augustum pactam sibi reddere sponsam c 2101 quod germana p. c 2048 p. Augusti. suffragia c 2248 -tunt. oracula sancti c 1484 dum secreta p. c 1722 p. -praedia nota

- c 2297 turma. latebras. petunt 493, 11 ut. -teret myrteta c 349 ut celsum -terent caelesti tramite regnum c e IV 11, 4 p. ut rura c 757 omnes fercula dum. p. 1581 ut p. alimenta ciborum c 1660 abstrusa heremi vastitatem -tiit 272, 1 ima -tens a 41, 6 pontificem p. c 1900 auxilium ferre -tenti c 1856 sanctae conversationis habitum -tentes 238, 22 solamina digna p. c 1589 ad nuptias -tita 296, 19
- petra] robustissimae -trae 296, 5 politissimis. -tris 262, 4
- petulans] -lantis lasciviae 306, 15 -lantis. carnis c 156 -lantem. sobolem 479, 14
- petulantia] indomita corporalis lasciviae p. 264, 9 fallax p. saeculi c 102 amor ac p. luxus c 2550 lasciviam iuventutis -lantiam 252, 11 l. naturae p. 260, 16 l. aetatis p. 266, 10 caecae cupiditatis -lantia 317, 18
- petulcus incestator 280, 2 praeses p. 305, 16 confusus fronte p. c 1240 sprexit sermone -cum c 1941 corpus. -cum c 803 sine sorde -ca c 2157 phasellus] -li 170, 16 -lo c e IV 3, 4
- philargiria] caecae cupidinis ph. 265, 7 -riae commercio 276, 7
- philosophia] caelestis -iae 277, 8 vide fil.
- philosophicus] -cae artis 492, 17 vide fil.
- philosophor] de pudicitiae. praeconio -phari 319, 5 haec -phando 493, 12
- philosophus] saeculares et forasticae -phorum disciplinae 71, 22 Aristoteles ph. acerrimus 76, 2 ph. disciplinae 71, 22 ph. disciplinis 277, 3. 280, 12. 320, 13 ph. commentariis 479, 7 tam ph. quam grammaticorum auctoritates 179, 14 per. ph. anfractus 479, 9 vide fil.
- phisicus] Plinius ph. 173, 5 -cas rerum historias 165, 1 vide fis.
- phymarus 201, 9
- phynulus 201, 10
- piac(u)lum] piaculi pondus 322, 13 sine labe piaculi c 421 pila piaculi c 2703 piaculi flagitium 492, 6 omne concinnati facinoris 272, 9 lupanaris incesti p. 297, 17 protoplaustorum p. 489, 1 populi. piaculum c 2847 ab originali piaculo 257, 6 maculare piaculo c 152 piaculorum crimine 63, 6 p. spiculis 242, 4 piaculorum. meorum c 2822 commissi piacula c e I 10 polluta piacula c e II 31 scelerata p. c 1709 scelerata p. demens c e IV 10, 20 commissi p. c e IV 13, 5 propter dira parricidiorum p. 68, 5 protoplausti p. 291, 13 nepotum et pronepotum p. 311, 20 pollutae vitae p. 485, 3
- pica 185, 4
- piceus] -eam massam c 357 -ea fuligine c 2255 pictor] dispicibilis persona -oris 322, 5 regalium personarum -ores 322, 1
- Pierius] -io cantu c 1717
- pietas immensa 88, 16 p. divina 283, 4 reconciliati pudoris p. 299, 3 sine respectu -tatis 283, 13 vestrae p. 478, 11. 481, 9. 503, 1 divinae p. 485, 1 solita -tate 289, 22 benigna p. 322, 14 fretus p. Tonantis c 1514 paterna p. 501, 8
- piget] te. litteris exhortari non p. 499, 11 nec meminisse -geat 276, 22 exempla. congerere non p. 257, 16 congerere non p. 167, 18 si illud. te pigeat. paulatim masticare 203, 9 non p. spectare c 772 arbutum depromere non me pertaesum -gebit 175, 21 quod me non -guit. commolere 203, 10
- pignero 165, 14
- pignus] paracletus iure p. promissae hereditatis vocatur 67, 22 inextricabile conglutinati foederis p. 61, 9 unicum p. 280, 15 p. caelorum c 398 hoc genuit p. c 528 p. mundi c 569 caelesti -gnore feta c e I 13. c 1691 -gnorum lob prosapia 63, 15 bis sepa p. prosapia 69, 6 p. funera 309, 5 -gnora. improba a 1, 2 frigida. p. gentis a 93, 11 p. ululantia 95, 7 generosa germanitatis p. 64, 12 dulcia natorum p. 233, 3 pignera pacis c 1557
- pila] sperula -lae a 100, 58
- pilum] torquentem -la piaculi c 2703
- pinguesco] (lymphas) -escere fecit 271, 1 laticem de oleo p. fecit c 901
- pinguido] (de) crassa olei -dine 291, 4
- pinifer] -ros. montes a 93, 6
- pingo] -gis qui flore virecta c 4 -guntur castae praeconia vitae c 2155 (labarum) signo Christi. est -ctum 259, 11 crucis pingens per ter signacula sulcat c 821 -ctus cum stigmate Christi c e IV 9, 13 dominum picea fuligine -ctum c 2255
- pinguis] -guis olei 271, 5 p. olivi c 917. 1616. 1823 -guia exta c 2723 piscibus. -guibus c 12 -guior multo scrofarum axungia a 100, 48
- pinna] pulsum de -na c e IV 7, 5
- pinnaculum] muri -la septem c 2611
- pinnatus] nuntius. p. c 2368
- pinniger. praepes c 1474
- pinnipotens 178, 5
- pinso] pistoris -sentis officio 203, 10
- pinus] frondentis -ni 261, 10 famosam. -num c 694 -nos. altas a 78, 10
- pio] sordida. delicta piarat c 2898
- pionpo] vultures -pant 180, 16
- pipo] accipitres -pant vel plipiant 179, 20 cantica -pant c 15
- piperatus] -ratas pulmentorum saginas 234, 5
- pira] torre -rarum c 1824
- pirrichius 151, 10 pro geminata -chii vicissitudine 173, 16 ad -chium pedem 152, 9 de pirrichio 152, 8 monosyllabis, quae in -chio. praetulimus 158, 17 in -chio digessimus 158, 24 vide pyrrichius
- piscator] Christi clarus p. in orbe c 536
- piscis] franat qua p. a 56, 5 squamoso -sce a 19, 1 nantes per aequora -secs a 29, 4 pro captura -scium 503, 4 squamosis -scibus c 223 p. -pin. guibus c 12
- pisco] -cantem vocavit c e IV 1, 12
- piscosus] cum grege -scoso a 16, 2
- pisticus] nardi -stici 307, 20
- pistor] -ris pinsentis officio 203, 10
- pithius] quod est -ium genus 94, 8
- python] -thonem serpentem 94, 11 interfecto -thone 94, 10 a -thonibus et aruspibus 297, 9
- pythonissa procax c e IV 2, 11 -nissam. falsitatis fribula vaticinantem 256, 2
- pittaciolum] (ab). apicum pittaciolis 303, 9
- pittacium] imperatoris -cia 308, 18
- pius Paulus c e IV 2, 28 p. Christus c e IV 8, 2 p. pater 301, 11 da p. auxilium c 17 psalmista p. c 68 p. antistes c 1007 p. Augustus castigans c 1043 p. opposuit c 1171 p. arbiter c 1212 dum p. dignatur c 1318 p. allocquitur c 1585 p. auxiliator c 1910 pia propinquitas 297, 6 p. gloria c 112 pensat. pia perfectis c 282 p. virginitas c 382. 891 p. concordia 482, 5 pii redemptoris nostri 312, 19 pia. pacis 65, 5. 2628 p. castitatis 253, 14 p. fraternitatis 484, 14 piam. carnem c 1993 pio. Christo c e IV 4, 3 p. affectu 254, 10 cum pastore p. c 1668 a prosatore p. 492, 6 pia castitate 317, 1 cum ratione p. c 671 p. carta c 2190 pio. privilegio 488, 4 p. munera p a 15 p. foedera regni a 96, 3 p. praecordia c 1293. 1396. 1860 pios. lacertos c 381 piis cum passibus c 427 — pie 235, 7
- pix] atrae picis 283, 14. 294, 15 atra p. massa c 1423 p. flumina c 1823 pice nigrior exsto a 44, 8 sevo et pice 296, 7
- placeo] cernenda placent. spectacula vitae a 16, 1 quae cum regalibus placuisset. obtutibus 259, 1

- placidus 161, 8 -di. verbi c 32 -da sub morte c 1790 -do. tempore c 782 -dis. vocibus c 719
- plāga, si climata cardinalia designat 153, 13 senis. -gis a 100, 6
- plāga] -garum affectionibus 234, 14 decem plagas a 34, 7 centenis -gis c 2269
- planca] ceu p. carinae c 2338
- planetes] -tarum. volubilitas, quae. moderantur 73, 11 -tarum cursibus 72, 5
- plango] -gere. maritum c 2310
- plano superficiem a 21, 4
- planus] -na per rura c 2838 — planius atque apertius 81, 11
- planta] -ta tenuis 272, 7 sanatis. -tis c e IV 1, 21 p. quaternis a 38, 1 pergere p. 72, 3 cursorum p. perniciousibus 230, 14 firmatis. p. c 473 cum p. c 1526 stolidis. p. c 2235 cum siccis. p. c 2478 p. contuditur uva c 2800
- plantarium 182, 2 uberrima arboris maliferae -ria 245, 16
- planto] aedificet -tetque. sceptrum polorum c 317 Christo -tante 245, 18
- platanus surculosa 66, 11
- plasma] qualiter. -maret saecula rector c 740 omnia membra mihi -mavit corporis auctor a 72, 1 materna duplici palmis -mabar apertis a 52, 1 ruricolam. palmis -maverat almīs c 2495 ut globus astrorum -mor teres a 100, 57
- plastica] in rerum visibilium -tica 316, 15
- plaustrum] septiformi temonis et -stri sidere 72, 15
- plausus] concrepante -su 309, 11
- plebs Iudaea c e IV 7, 4 si populus p. est 164, 19 ut p. haud fallatur c 584 p. Aegypti c 2482 Israheliticae -bis 77, 6 Israhelitici p. imperii 491, 9 p. inopiam 291, 2 pectora p. c 669. 2034 p. corona c 1922 -bem eripuit 267, 3 ut. -bes. orarent idola c 375 -bes. geminas c 321
- plecta] consuta dumtaxat palmarum -cta 265, 11 inextricabili -ctā 291, 14
- plecto] -tit peccantes verberare c 297 furem crudeli verberare p. c 2592 vindicta non -tebat c 967 ante mundum quam pontus -teret undis c e IV 12, 13 cum Deus p. aequore noxas a 64, 1 qualiter. pellaces p. c 961 cum (nec). p. sontes c 1356 -tentes sarta coronis c 2117 morbo. -tendo. membra c 956
- plectrum] sermonum -tra c 64
- plemen 159, 23
- plenilunium] usque ad perfectum -ni circum 72, 7 integro -nio 317, 15
- plenus] sacro spiramine p. c e IV 10, 16. c 396 domus. divino munere -na a 55, 1 turgescunt ad -num a 78, 5 in -no versu 82, 12 spiranti nardi dulcedine -na a 100, 16 munere virtutum. -no c 839 — ad capessendam plene perfectionem 245, 2 p. promulgantes 491, 9 plenius 242, 10. 257, 13. 263, 10. 265, 4. 302, 18. 476, 5. 503, 2 tanto. facilius. quanto plenius 500, 13
- plerique] sunt. p. 83, 19 -aque carmina 94, 5
- plerumque 82, 7. 83, 16. 201, 26. 238, 5. 245, 8. 253, 16. 322, 3. c 106. 491. 2708. 503, 7
- plias] -adis. sidera 72, 10 micantes stellas p. 72, 12 a pluralitate -adas. nuncupaverat 72, 18
- plipio] accipitres pipant vel -pian 179, 20
- pluma] sum levior -mā a 100, 41 p. molliores 279, 17 ut -mae c 1218 -mas nigrescere cernam a 63, 9 culcita dum -mis. sterneret artus c 596
- plumarius] arte -ria 245, 14
- plumbum] sum gravior -bo a 100, 40
- plumesco] grandia membra mihi -scant a 42, 1
- plumo] coronam inextricabili plecta -memus 291, 14 integritas nitidam necnon et passio rubram -mabat. coronam c 2445
- pluralis] nominativo. -rali 163, 13 excepto. genetivo p. 170, 9 in p. numero 169, 4 in p. (haec nomina) triptota 175, 25 in secunda et tertia p. 156, 13
- pluralitas 192, 26 cum germanitate -tatis 179, 12 a -tate pliadās. nuncupaverat 72, 18
- pluraliter 181, 26. 192, 30
- plures, plurimus, plus, plurimum vide multus plusculum 164, 22
- plusquamperfectum] tempore praeterito plusquamperfecto 176, 2 tempore perfecto et p. 194, 31
- poculum] prostibuli p. 246, 16 -li haustum 255, 4 virulento spiritalis nequitiae -lo 235, 4 ad -la a 42, 5 p. Bacchi a 78, 1 mortis p. c 866 per p. mortis c 886 defruti p. c 2512 nectaris. p. mulsa c 2541
- podagra] -rae 170, 13
- poema] panageticum -mataque 488, 5 ex priscis veterum -matibus 88, 25 in p. memoratorum 90, 11
- poena] servata. p. c e IV 12, 22 crudescens. p. c 955 p. cruenta c 1246 cruenta. tortorum p. c 1436 vexantis. -nae c 1827 ulticem. -nam c 1242 passuras. p. c 2319 nec fuit in -na c 1756 -narum vindictas 69, 1 p. machinamentis 274, 22 acerbitem p. 277, 17 p. cruciatu 278, 28 p. atrocitate 306, 20 nulla p. acerbitas 308, 11 p. genera c 2314 dum -nas lueret a 76, 7 quot -nas intuleris 307, 16 p. reorum c 452 p. acerbas c 1745 p. cruentas c 2218 in sontum -nis 283, 20 cogere p. Christicolam c 1050 non cedunt corpora p. c 1061 p. acerbis c 1186 sanguineis. p. c 1258 307, 16 p. reorum c 452 p. acerbas c 1745 p. cruentas c 2218 insontum -nis 283, 20
- poenitentia] sera p. 272, 9
- poeniteo] poenituit. magus c 1865 vide penit.
- poenitudo] asperimae -dinis lima 253, 25 p. medicamento 302, 1
- poeta (= Aldhelmus) 68, 11. 93, 23 p. (Vergilius) 73, 20 Simfiosius p. 75, 21. 93, 8. 96, 2. 167, 18 Cordubensis p. 79, 10 Prosper p. et rhetor 79, 18 praefatus. p. (Vergilius) 91, 23 ut p. (Sedulius) 161, 23. 179, 7. 249, 19. 284, 10 ut idem p. (Sedulius) 160, 15 egregius poeta metrica facundia fretus 232, 4 (Sedulius). ut poeta ait (Vergilius) 310, 4 argutus. p. c 29 (Vergilius) de quo poeta (Aldhelmus) 314, 10 de quo p. ait (Aldhelmus) 485, 44 tibulantis -tae c 2843. 494, 5 unde puto dixisse -tam (Sedulius) a 63, 6 a -ta (Vergilius) 316, 5 authenticis illustrium -tarum exemplis 169, 11 p. figmenta 297, 7 apud -tas liricos et satiricos 78, 9 a -tis. u. exploditur 173, 22
- poeticus] illud -cum 77, 11 -cae traditionis disciplinam 76, 12 -ca facundia fretus 70, 21 -corum librorum 81, 2 pedibus -cis 232, 24 p. versibus 88, 7
- poetris] Sibyllae -ridis 79, 23
- polenta] -tae 170, 12
- polio] duritiem ferri -libo a 27, 2 auri materias massasque -lire a 21, 3 sermone -lito c 1071. 2153 — politissimis. petris 262, 4
- polionimum] sinonima -ma 81, 15
- polleo] Hieremias -lebat c 298 e quorum numero p. sorte beata c 753 qua. grammaticorum gloria et. disputationis sofisma -lebant 262, 10 caelesti gurgite -lens c e II 21. c 1699 Deus, qui p. sacella creavit p c 3 virtus caelesti munere p. c 187
- pollesco] quid mirum, si. -scret 273, 1 cum puer p. 268, 11 cum in practica p. 285, 16 -scens munere duplo c 897
- pollex] palmarum -lices 284, 2
- polliceor] palatinas -licetur infulas 305, 7 cunctos. oraculis. praecordia pandere p. 309, 7 dum -licita fefellisset 286, 6 p. rescriptio 320, 19

- pollicitatio] iuxta -tionem prologi 161, 3 fida -tione 229, 11
- pollis] de farris simila et -line 291, 3
- polluo] quae te non -luendo a me separet 281, 13 -lutus peste livoris c 1645 -luta sorde c 2566 -lutae vitae 485, 2 -lutum fraude maligni c 1639 -lutam flatibus urbem c 2390 -luta nuptiarum contubernia 254, 4 -lutis pedibus 274, 4 p. palmis c 1730
- polus] dum p. et tellus et ponti frustra fatescant c e IV 11, 6 p. relabens a 58, 4 arce -li p a 35, a 8, 8 alta p. a 4, 4 aquilonalis p. 72, 14 dimidia pars. p. 95, 12 rectorem p. 292, 9 p. penetratia c 306 thesauros p. paternos c 513 p. celsi c 1122 convexa p. c 1227. 2041 p. sancti c 1881 vertigo p. c 2690 p. cardines 492, 14 tertium -lum 256, 8 fuis ad p. precibus 283, 10. 289, 20. 310, 7 quae -lo sunt subter a 100, 18 p. tenuis 251, 13 p. patente 254, 1 prosatori sub p. 488, 5 supernorum. regna -lorum c e III 31. c 755 s. claustra p. c 182. 428 supernorum. arva p. c 2862 in parte p. a 3, 2 in arce p. a 53, 7 p. vertigo 63, 1 sceptrum p. c 317 regna p. 2160 ab axe p. 2160 superos. -los a 2, 4 lustro p. -solos a 5, 4 p. pariter replet. fulmen p c 27
- pompa] fallax p. profanorum c 1719 mundanae. -ae c 123 nectareae. p. c 401 fercula. p. c 626 gemmatae. crepundia p. c 1801 theatrales pancratorum -pae 167, 1 -parum. sontum c 1664 thermarum. -pas c e IV 7, 14 theatrales populi p. 231, 9 falsas mundi. p. c 116 cunctas. p. opimas c 2013 p. saeculi. opimas c 2071 dotales. p. c 2184 cincinnati ornament. frontem -pis a 100, 45 solidis ornamentorum p. 246, 16 talibus. p. c 1152 mundanis. p. c 1145
- pompo] quem -pant carmina c 1373
- pompulentus] -ta vanitas 313, 19 -tam. gloriam 305, 8 sine -ta. varietate 287, 15 -tae prostitutae 480, 1
- pomum] palmeti. dulcia -ma c 238
- pondero] pari temporum lance -rantur 157, 9 arsis et thesis aequa sillabarum trutina. -rabuntur 174, 9 ponderosus] -si 191, 26
- pondus] triste piaculi p. 322, 13 geminum p. c 831 cum -dere a 48, 3 sub p. scaevo c 733 p. cum scopuli c 2332 sermonum p. c 2401 peccatorum p. 478, 7 noxarum -dera c e IV 13, 4 scopulorum -dera a 100, 40 negotiorum terrenorum -deribus 320, 5
- pono] laterculis protoplaustum terminum -suit 68, 23 secundo loco acefalon -suit 94, 18 diadema. p. super caput eius 259, 2 quae. in subiunctivo modo -suimus 190, 16 quos supra exempli gratia -sueras 84, 2 -suerat nomina a 51, 4 quibus varie -nitur 83, 7 p. loco primo dactilus 84, 26 primo. loco dactilus p. 85, 7 dactilus in fine p. 89, 13 tempora -nuntur in vocalibus litteris 200, 25 spiritus p. initio vocalium litterarum 200, 27 apostrofus p. supra 201, 1 hyfen p. infra 201, 2 hyperdiastoli p. infra contrarie atque hyfen 201, 2 spiritus p. initio vocalium litterarum 200, 27 tempora -nuntur in vocalibus litteris 200, 25 quodsi. s. littera in principio verbi -natur 198, 22 licet ultima -natur 239, 7 acutus. accentus in antepaenultima -nendus est 164, 2 arsis in prima parte -nenda est 150, 16 nomina. breviter -nenda sunt 164, 7 -nere iudicium habitantibus c e IV 12, 16 proceleumaticos p. 183, 14 in fine dactylus debet -ni 83, 11 dictio. in heroico -ni non aliter poterat 183, 12 in catalogo martirum -nens 293, 18 illud oblitterantes et postergum -nentes 242, 20 exul qua -situs c e IV 5, 14 singulariter p. 173, 17 papyrus in centro p. 271, 9 -u. loco consonantis -sita 198, 1 farus in edito rupis promontorio p. 237, 26 tumba in cimeterio p. 299, 16 Britannia in extremo ferme orbis margine p. 492, 16 praetoribus vicatim et altercatim -sitis 82, 5 dactilo et spondeo circum se p. 82, 18
- pons] -tibus. fluvios transire a 38, 5
- pontia] palustres -tias 479, 10
- pontifex Constantinopolitanus 201, 19 p. et celeberrimus Cappadox 263, 11 Alexandriae p. 272, 17 Punicorum p. 272, 17 Yponae Regiensis p. 319, 9 primus Heliae p. 322, 20 venerandi. -ficus 260, 18 Toronici. p. 260, 18 ad calumniam p. 274, 21 p. clari c 1035 sedis apostolicae -fici 81, 18 -ficem petens c 1900 -ficem 497, 14. 502, 15 -fices delubrorum libamina litantes 282, 17 p. fani ludibria passi c 1322 ecclesiae Romanae p. 483, 23 -ficum flaminia 255, 19
- pontificalis] virgo p. 299, 7 -lis cathedrae 257, 16. 271, 20 p. infulae 270, 20 -li dignitate decoratus 264, 11 -lem. auctoritatem 273, 2 ad -le. conciliabulum 229, 7 sub dicione -li 317, 23
- pontificatus] in -tus regimine 257, 4 p. officio 260, 2 summi p. 70, 18. 274, 13 per p. apicem 295, 20 p. apex c 898 p. apice 313, 1. 501, 4 summi p. infula praeditus 65, 1 infula p. 492, 17 -tu praedito 296, 14 authentico p. 314, 12
- pontificium] supernae potestatis p. 312, 13
- pontus] rapax. p. c e IV 12, 13 turgescens p. 267, 9 cum. non nosset litora p. c 814 turgescens gurgite. p. c 1110 sub gurgite -ti c e IV 5, 6 p. frustra c e IV 11, 6 marmora p. a 71, 6. 100, 75. c 825 fluctivagi caerula p. c 5. c 423 per caerula p. a 17, 1 caerula p. c 1736 caerula trans p. glauca 489, 13 spumiferi per litora p. a 37, 2 p. per litora c 981 accola. p. a 48, 7 fluctivagae p. harenae a 73, 7 de conca. p. sordente c 170 imperium p. c 1339 p. spumosas. undas c 2804 nec ratibus -tum sulcavam a 92, 6 citra -tum 304, 8 fratres merserat in p. c 1098 trans p. c 2190 properant caelorum. lumina -to a 53, 4
- popina 167, 5 -nae 170, 9
- poples] curvato -lite c e II 10 cum p. bino a 95, 5 p. curvo a 96, 15. 287, 14. c 375. 1513 in -lite et suris pulparum 157, 19 prostrato p. c 496 contrafacto p. c 1360 -lites 169, 5 -litibus. claudum c e IV 1, 29 p. flexis c e IV 7, 9 pectora p. subduntur a 34, 5 flexis genuum p. 201, 23. 501, 2 flexis p. 252, 16. 322, 16. 485, 7 arcuatis p. 479, 20. 491, 7
- popularis] -ribus catervis 264, 2
- populor 162, 6 examen. prata -latur 232, 9 Tra- ciarum provincias -labatur 303, 5 ne regiae pestis incommoditate -laretur 271, 17
- populosus] -ae civitatis 309, 9 inter duo -sa. praedia 289, 4 -sis. turbis c e IV 3, 10
- populus] p. acquisitionis 70, 9 si p. plebs est 164, 19 p. domini c 2477 domini p. c 2611 scelera -li crudelis 64, 6 theatrales p. pompas 231, 9 p. noxas p. c 81 p. ad convivia c 447 multa p. milia c 1284 p. furentis c 1814 p. strages c 2087 p. piaculum c 2847 miserrimum -lum vexabat 258, 4 p. periculi expertem 309, 15 devotaturus p. c 58 p. fallentes c 353 ignarum p. c 579 ut p. non fallat error c 697 p. domini c 846 pace. p. stipante coronis c 2094 per p. 486, 2 contributi -lo 293, 19 p. praesente c 1917 ut gypsam. pelleret e p. c 2397 in p. Romano 483, 6 dum -li. dona capessunt c 413 p. clama- bant c 590 passim p. credebant c 1572 experto -lorum nomine a 26, 3 p. frena commissorum 203, 12 presbiteri p. 298, 3 princeps p. p c 28 speciem p. duorum c 319 p. pestibus c 770 p. turma duorum c 2458 quaterna p. regna 502, 20 quod Christum -lis contionaretur c e IV 7, 6 per -los p a 19. a 91, 11 -lis ecclesiae. cadentibus 242, 7 p. confluentibus 258, 19

- pōpulus 164, 14. a 84, 6
 porcastor. obesus c 2779
 porcellus] li grunniunt 180, 14
 porcinus. strepitus 299, 12
 porcus] -ci grundiunt 180, 14 ritu -corum 484, 2
 immundis -cis 484, 12
 porrigō] stipem pauperibus -rigentem 260, 21
 -recturi 175, 15 in gracilem -recta panum a 100, 60
 celsitudo in altum p. 251, 14 sublimitatem. in alto
 -rectam 252, 13 turrem. in edito -rectam 301, 5
 -rectā. dextrā c 867 -rectarum. manuum 322, 19
 LXX ebdomadibus decursis -rectisque 69, 18
 porro 67, 18. 72, 5. 76, 16. 91, 36. 163, 25. 248, 9.
 272, 2. 280, 8. 300, 15. 309, 19. 321, 4. c 230.
 334. 567. 664. 823. 1004. 1214. 1710. 1883.
 477, 7. 479, 20. 483, 20
 porta] claudent limina -ae c 2451 -tam qui pandit
 68, 12. 485, 15 p. reserare c 2021 per caelestis
 paradisi p. 485, 17 -tarum. tetrarum c 457 per
 -tas caelestis Hierusolimae 253, 20
 portitor] -res 191, 24
 portendō] sacrum -dunt esse futurum c 986 prae-
 rogativam. praesagia -debant 260, 7 quem Fison.
 -dit c e IV 10, 6 interpretatio plebes p. geminas
 c 322 p. verba favorum c 668 cum. puerilis
 ludorum gesticulatio pontificalem. auctoritatem
 -derit 273, 3 redemptoris passionem. -derat 254, 7
 mysticam -dere allegoriam 69, 13 quae rerum
 figura futurarum. clausulam p. manifestatur 70, 15
 apis. ecclesiae p. speciem. assitipulatur 232, 2 figu-
 raliter -disse 67, 18 -dens. venisse salutem a 64, 4
 somnium futurorum praesagia -dens 71, 8 som-
 nium rerum latentium praesagia -dens 258, 22
 articulos. ruinam et. discrimen -dentes 251, 22
 portentum 171, 19 signorum -tentorumque 310, 18
 portio] quaedam. recompensationis p. 202, 3
 portisculus] crepitante naucleru -lo 230, 23
 porto] dum caput abscisum. ad convivia -tant c 447
 ut idem apostolus suiue successores. ludibrium
 portarent 483, 6 latas in gremio -tans terras
 a 48, 3 bacarum p. in fronte corimbo a 94, 3
 instrumenta bellica. -tantes 240, 12
 portus 248, 18 ad -tum coenubialis vitae 238, 19
 optatum silentii p. 320, 21 p. patefecit c 1103
 optatum Hiberniae p. 479, 6 in -tu c 2810
 posco] feculenta fama compulsus p., ut 479, 21
 quod. instanter -scimus 248, 1 unius ebdomadis
 indutias a parentibus poposcit 281, 9 stolidi
 consulta p. 297, 10 flaminem enixa prece p., ut
 309, 20 quod regina p. c 448 ut martyr supplē.
 p. c 1392 dolium deferre p. c 1494 ut. genetrix.
 p. c 2189 ut. virgo p. c 2412 quem. unius noctis
 intercupidinem poposcera 300, 20 industriam
 exercere poscuntur 231, 12 a Christo poscens
 oracula pandi c 637 turbis. prece poscentibus 255, 2
 positio] thesis (interpretatur) p. 150, 11 p. vel
 natura 177, 31 quaedam sunt. primae -tionis
 164, 13 p. et elevationis tempora 199, 12 ex
 eadem prima -tione 95, 5 haec sufficiant de p.
 longis 159, 14 a pronomibus p. longis 159, 27
 tam p. quam natura longa 160, 9 si. p. longā
 fuerint 166, 19 paenultima p. longa 168, 25 si
 paenultima p. producit 173, 6. 177, 6 si paen-
 ultima p. longa fuerit 199, 15
 possessio] muneris beata p. 247, 23 omnium bo-
 norum p. 255, 22 eadem -ione 503, 6 -iones
 earum 308, 20
 possessor] totius terrestri creaturae. rudis p.
 239, 14
 possideo] quod ceterorum omnium (metrorum)
 arcem et infulas -det 82, 7 plurima. felix patri-
 monia. p. c 2182 -sessuri 175, 15 paradisi prae-
 mia. -sessurae 307, 3 terram repromissionis. ne-
 potibus -sidendam dereliquit 241, 16 quam nobis.
 p. obtulit 503, 3
 possum] aethereo non p. vivere flatu a 16, 4 p.
 turgescere a 41, 3 quorum vi propria fortunam
 vincere p. a 44, 3 pergere nec plantis oculis nec
 cernere p. a 72, 3 constringere p. a 83, 6 cladi-
 bus. p. succurrere leprae a 94, 8 olfactum ambro-
 siae. p. vincere a 100, 5 quo pacto fieri -test 88, 21
 p. quidem 89, 13 adseri p. 89, 28 -testne. sub-
 iugari 168, 21 quod facile. reperiri p. 172, 16
 scribi non p. 179, 17 generositatem nec illud
 abolere. p. 270, 3 inveniri p. 263, 9 talia monstra
 p. superare satellis c 2752 cernere me nulli -sunt
 a 2, 1 -suntne. congruere 165, 11 nec terrae
 nec p. cingere caeli p c 30 cupidus necnon in-
 fernus et ignis conferri p. c 2624 quam. -sim 74, 3
 cum p. vivere felix a 100, 34 ut. p. modulari gesta
 c 17 ante. quam p. pandere famam c 2783 quod
 vix credere -sis a 85, 1 ut de his implendis p.
 amoveri 500, 15 ut venire -sit 76, 6 quod.
 comprehendere possit 179, 17 ne p. rabula. dicere
 p c 19 ut. p. compescere noxas c 104 lurida pro-
 stituli ne p. serpere virus c 2569 ut cunctas non
 p. carta coronas prendere c 2763 quatenus. pasti-
 nare. -simus 245, 18 cum latice mea -sint vin-
 cere facta a 44, 4 tradere quas numquam -terat
 a 85, 4 dictio in heroico poni non aliter p. 183, 12
 quas nullis p. tormentis vincere tortor c 2354
 posset. versus ex dactilis sex. constare 89, 32 nec
 rota. currere sic p. a 48, 9 cum. importunitatem.
 frustrari non p. 285, 8 ut. reserare poli posset
 penetralia c 306 ut p. reserare latebras c 836
 qualiter inferni. p. penetrare latebras c 1417 cum..
 nec tamen insontem p. pervertere c 1851 ex-
 pectas, virgo quid p. ferre pericli c 1866 ut sexum.
 p. occultare c 1893 suspicio ut. nullam p. gene-
 rare querellam c 1409 ut. p. reddere grates c 1972
 si fieri p. c 1996 ut nullus p. membris auferre
 ciclades c 2263 in quis. decerpere fructus possent
 c 759 ut p. explodere pestes c 1082 quamvis
 reddere non p. lucem c 1323 quatenus altithro-
 nam. p. pagani credere c 1394 ut. p. meare
 c 1535 girum arcturi dissipare poteris 72, 13
 -erit dici 82, 22 p. Deus addere carmen p a 14
 credere quis p. a 54, 1 me p. superare cicada
 a 68, 6 quos p. per biblos pandere lector a 81, 10
 pandere quae p. magister a 100, 81 quis p..
 nosse c 74 quis p. numerare c 1184 quae. ape-
 rire. potuit 66, 1 non p. inficere 316, 2 non.
 dilubri statuis p. succurrere c 1329 quae num-
 quam p. superari c 1867 si p. caeli mulcare
 catervas. natix c 2748 (consilium) non potuerunt
 stabilire 299, 11 utpote qui. piacula abolere po-
 tuisset 311, 20 plebs Aegypti. ingluviem ventris.
 signare potestur c 2484 praenoscere posse 73, 10
 videor. mihi. hoc p. patefacere 81, 11 sciendum
 est nullum verum. inveniri p. 84, 3 quis. ex-
 pedire se p. gloriatur 295, 4 plus conferre mihi
 te p. fatebor c 60 ut scias. arcana. non p. intellegi
 478, 4 impetum. perferre potuisse tradebatur 303, 5
 post saepissime e. g. 68, 21. 69, 27. 95, 13. 19.
 257, 10. 269, 5. 277, 10. 280, 5. 292, 12. 295, 10.
 300, 12. 309, 13. 312, 8. 313, 3. 316, 23. c 1358.
 1446. 1564. 1658. 1768. 2502. 475, 2. 478, 18
 post haec a 81, 7. 307, 14. c 91. 635. 663. 990.
 1131. 1179. 1444. 1580. 1766. 1869. 2323 post
 hunc successit c e III 17 post successura nepotum
 progenies c 1218 post adv. c 2443. 2571
 postergum ponentes 242, 19 p. respicientes 270, 14
 posteritas. nepotum c 1849 -tis sobolem 249, 5
 futurae p. 241, 15 successurae -ti 67, 4. 270, 5
 secuturae p. consulentes 285, 7 ob liberorum
 -tem 238, 2 de mea -te 294, 3
 postliminium] interdictum. p. 270, 11
 postmodum a 44, 8. 74, 11. 235, 13. 264, 17
 posterus] pro -rorum progenie propaganda 252, 20
 -ris. exemplum derelinquens 203, 25 p. sectandum

- 483, 25 — posterior (vocalis) 80, 10 qui existimabatur p. 238, 9 altera p. c 2282 — postremo 282, 6. 294, 15. 296, 11. 301, 19. 308, 4. 483, 5
 postquam c. ind. pf. c e IV 2, 31. 12, 5. 68, 7. 96, 19. 310, 10. 489, 7 postquam . evanuerunt et . spargerentur 253, 2 c. ind. plqpf. 272, 19 c. ind. impf. 478, 12
 postulo] populum Israhel gentesque -latas 69, 17 postumus. prudens c 1420
 potens] vestrorum p. meritorum suffragium 322, 13 deum. arte -tem c 1332 igne p. c 1349
 potentatus] tyrannici -tūs 251, 22 divini p. 272, 3 -tu c 741
 potenter 296, 11
 potentia divina . caeli c 274 -tiā fraudor a 25, 5
 potestas] patris celsa p. c e II 28. c 1706 rerum veneranda p. a 10, 1 non dabitur rigida virtute p. a 24, 3 caelestis. p. c 345. 2326 compressa salis. p. c 1101 cassata p. c 1367 sanctorum summa p. c 2827 in praecelso -tis culmine 203, 19 tyrannicae p. imperium 239, 8 supernae p. 251, 18. 312, 13 divinae p. 267, 5. 294, 17 augustae p. 293, 2 tribunicae p. 302, 23 caelestium et terrestrium inferorumque -tem 66, 1 flammantis foci p. 296, 10 p. ligandi 485, 17 tyrannica -te 245, 26 superna p. 254, 15. 283, 18 indulta p. 267, 11 invisibili p. 279, 5 tribunica p. 294, 10 in vestri regis p. 503, 4 adversus. -tes tenebrarum 240, 15
 potatio] mellitae -tionis 311, 3 in cotidianis -tionibus 499, 14
 potior] secura pace -titur c 2673 plures ortu comites -tiuntur eodem a 62, 7 gloriosa. palma p. 253, 19 quo patricii ac praetores -tiuntur 480, 3 Britannia. ceu. lunae specimine -tiatur 492, 16 ut nequaquam limpido solis radio -tiretur 274, 7 quasi condito. pulmentario p. 288, 2 dum. sceptris ingenii -teretur 302, 21 plebis gubernaculo -titus 77, 6
 potior] nullus erat p. c 419 -tioris. meriti munus 274, 14 ob -tiorum virginitatis gloriam 296, 20 ad p. Dei gloriam 299, 10 allegoricae -tiora. oracula 490, 18 incipiam p. p a 29 p. cupit c 67 -tiora. culmina c 562 — potius a 38, 6. 42, 3. 56, 3. 59, 7. 61, 3. 79, 5. 96, 16. t 67, 10. 68, 2. 70, 1. 78, 10. 169, 15. 204, 6. 231, 2. 236, 17. 240, 9. 287, 15. 288, 1. 290, 2. 293, 6. 298, 3. 301, 11. 319, 6. c 31. 103. 1714. 1751. 1781. 1942. 2169. 2185. 2272. 2512. 2655. 2769. 480, 6. 483, 21. 484, 21. 485, 2. 19. 492, 5. 493, 15 — potissimum 234, 22. 242, 16. 292, 1. 321, 18. 479, 6. 488, 4. 489, 22
 poto] palustres pontias. -tare 479, 10 ut. haustum -tando consummaret 255, 6
 potus] -tum de fontibus hausi a 83, 2 in -tu. bibentum c 2795
 practicus] -cae conversationis 243, 21. 267, 14 -cam. vitam 266, 9 in -ca sc. vita 285, 16
 prae c. abl. e. g. 61, 1. 203, 5. 234, 3. 239, 8. 251, 3. 259, 8. 292, 1. 293, 21. 297, 9. 302, 22
 praebeo] -bet. exemplum dicens 92, 7 p. Arator exemplum 92, 27 quo exemplum oboedientia mortalibus p. 234, 3 non p. terra sepulcrum c 1564 scapularum terga. segniter -beamus 240, 8 quia apta se vocis occasio -buit 179, 10 lugubre p. spectaculum 294, 24 mortis spectaculum Ebreorum falangibus p. 314, 4 crudele mortis spectaculum -buerunt 298, 6 si exempla -bueris 93, 16 non salutatio pacifica -betur 484, 14 ovorum teretes -bens ad pocula testas a 42, 5 votivum Christo humanitatis obsequium p. 267, 15 p. velamina c 1146 obsequium p. c 1439 p. exemplum c 1507 novae p. spectacula vitae c 2052 p. alimenta misellis c 2211 hospitibus p. umbracula lecti c 2516 sportulas. fratribus victus alimoniam -bituras 291, 1
 praecedo] clarum p. lumine lumen a 81, 1 quamquam -dant. poma c 238 ut. doctricem. -derent 302, 3 -cassi tempora prisca c 100, 23 -dentis scripturae 321, 17 -dentem textum 321, 15 in -dentibus epistritis 193, 11
 praecello] mellitae dulcedinis gustum. -lit 234, 14 auri. quod cetera. metalla p. 244, 21 p. praefatos infula ritus c 98 rosa. tincturas cunctas p. c 163 matrem p. honore c 171 quamvis dupla. eandem sescuplam -lat 151, 18 alimoniam. quae. fercula. p. 234, 5 licet versicolor pavonis gloria. p. 237, 12 quamvis. p. fibula c 207 quamlibet. p. lucerna c 212 cum. p. gratia legem c 393 quamvis. -lant flumina fontes c 220 ut. obolisci proceritatem. -lerent 283, 18 quamvis. redundantia -lere. videantur 237, 9
 praecelsus] -sa farus 237, 26 in -so potestatis culmine 203, 19 in tam p. fastigio 300, 19 -sa. fastigia turris c e IV 1, 27 p. cacumina c 340
 praiceps] feminea p. cognovi corpora numquam c 748 rueret dum. p. c 2746 verbi contentio p. c 2697 -cipitem caeli vertiginem 73, 11 in praeceps 293, 11. c 1337. 1773. 2656 per p. 72, 4. 269, 21
 praeceptor et pedagogus noster Gregorius 243, 16 -toris vocamine 490, 3 meae rudis infantiae venerando -tori 478, 10 duodenos Iudeorum -tores 258, 20
 praeceptum] -ti. iussa a 64, 3 violenti. p. 247, 15 p. stimulo 247, 19 auctoris sui -to 233, 21 divinae sanctionis p. 236, 3 pari p. 481, 8 ductoris p. 502, 6 Christi -ta c e IV 1, 6. 3, 9. c 652 p. Dei c 89 p. tyranni c 257 superna. p. c 532 conservare mea p. c 641 patris p. c 1286 sancti p. pudoris c 2379 procerum p. docentum c 2712 secundum scripturae p. 482, 2 contra evangelii p. 484, 23 utriusque instrumenti p. 485, 23 -torum legalium 245, 5s septem -torum tenore 71, 12
 praecessor] sicut p. (= is pes, de quo ante dictum est) 193, 16 -sore celebritati 78, 2 catholica -sorum monumenta 73, 19 p. auctoritas 151, 4 p. tonsuram 482, 23
 praecingo] (coronae. caput aeterni -git. regis c 154 tam longa nullus -gitur heros a 45, 5 tempora -gens. corona c 669 sindone -ctus 484, 16
 praecipio] praesulem . condemnari . -pit 273, 15 quae . dispensanda p. 320, 11 p. maculatum. absidam non tangere c 1047 vascula. expianda. praecipiant 484, 13 -cepit pergere c e IV 1, 21 discipulo genetricem pie p. tuendam 235, 7 quos imperator. vapulare p. 275, 2 eosdem in clibanum. trudi p. 276, 18 pedisequas arcessiri p. 305, 5
 praecipito] ne forte. in squalores trusus -taretur 492, 5
 praecipuus] dogmatista p. 277, 11 -um. documentum 258, 10 p. nomen p c 22 hoc p. c 2028 patriarchae -ui 69, 5 -ua. flumina c 220 -uis. rumoribus c 2353 — praecipue 268, 3. 503, 3 p. quia 588, 6
 praeclearus] o -ra virginitatis gratia 247, 9 p. creatrix c 43 ob -ram. gloriam 287, 12 p. vitam c 874 -ro pontificatus apice 313, 1 -ro lumine a 57, 8. c 180
 praeco. Christi devulgans adventum 253, 26
 praecognosco] nisi sagaci subtilitate -nitae fuerint 81, 3
 praeconium] favorabile viri Dei p. 271, 12 post caelestis puerperii p. 292, 12 latentis pudicitiae p. 297, 14 eiusdem p. pudicitiae 321, 8 p. nostrorum 493, 14 corporalis pudicitiae -nio 228, 26 geminae laudis p. 258, 18 sanctae virginitatis p. 305, 2 de pudicitiae p. 319, 3 lectionis p. 479, 16 domino p. offerendo 488, 1 p. Scottico in solo degentium 490, 7 virtutum -ia c e IV 7, 17 p.

- debita 87, 19 p. circensium 231, 9 ante cetera apostolorum p. 234, 23 ceterorum p. transcendere 242, 18 florigera pudicitiae p. 272, 14 castissimae virginis Luciae p. 293, 16 vagabunda rumorum p. 304, 5 sanctarum virginum p. 308, 7 minora virtutum p. 312, 9 cetera virtutum p. c 146 pudicitiae p. c 142 apostolicae p. famae c 485 alma p. c 970 plurima p. c 1035 p. celsa Chrisanti c 1123 sacerdotis p. lauti c 1619 ut mundus celebrat p. c 1655 celebrat p. c 1675 cuius p. . concelebrat mundus c 1886 laudis p. c 1968 p. laudis c 2784 p. sancta c 2166 vitae p. c 2063 castae p. vitae c 2155 famae p. c 2755 niorum laudibus 310, 13 debitis. -niis 234, 11
- praecordium] ex penetralibus -dii 490, 5 credula. -ia c e IV 3, 12. 8, 14. a 41, 2. t 88, 25. 309, 7. c 1531. 2393 dulcia p. a 20, 2 milia p. a 64, 5 cunctorum p. a 85, 6 tota p. a 89, 2 provida sagacitatis vestrae p. 61, 8 arida et siticulosa nascentis ecclesiae p. 67, 1 apostolorum p. 67, 22 perfectae caritatis p. 75, 6 ferrea iuvenis p. 278, 6 stolidi praesidis p. 284, 8 procorum p. 308, 15 amor p. pungit c 130 vincunt p. virgas c 1062 ferrea p. virum c 1153 pia p. c 1293. 1396. 1860 internerata p. c 1682 p. mentis c 1718 tetrica. sponsi p. c 1810 moderans p. c 2652 ad instiganda vestri pectoris p. 502, 9 -diorum intuitu 66, 21 marcida p. ilia 155, 18 cum p. suspicio 238, 16 p. latibulis 241, 8 p. ilibus 243, 19 abstrusa p. roserantes 264, 5 in -diis puerilibus 277, 2 p. trepudiantibus 292, 10 imis p. 476, 9
- praecurro] gratuita -rente gratia 67, 5 non meritorum -rentium praerogativa 202, 13
- praecursor] felix p. c 405 domini p. c 415
- praeda] ad -dam adscendisse 65, 22 mane comedens p. 66, 15 fertilem p. 231, 19 oblatam p. 284, 9 p. servare c 1443 ineffabili -da 233, 3 p. onustam 491, 4 aequoreas -das c e IV 5, 4 sanguineas p. a 36, 3 devorans p. 256, 2 numerosas p. 313, 14 p. -recentes c 1439 florigeris. -dis a 20, 2
- praedicamentum] -torum generibus 277, 7
- praedicatio] evangelicae -ionis 253, 3. 255, 18. 256, 16. 282, 5
- praedicator] egregius p. 74, 14. 246, 4 p. egregius 486, 11 praedictus p. 75, 10 credulus p. 255, 17 impavidus p. 295, 18
- praedico] -cat adventum c 407 publice Christum paganis p. c 1137 quem celebrem terrarum p. orbis c 2559 resurrectionis tropeum. -cabo 486, 2 supernorum civium sodalitas merito pudicitiae -catur 234, 10 cum formosior rubentis gemmae pulchritudo -cetur 236, 15
- praedico] profeticus sermo -xit 289, 15 quas p. gloria regni glescere c 112 quae in tribracho -ximus 163, 25 nunc. Gabriel -xerat c 402 -dictus. vicarius 66, 8 p. praedicator 75, 10 p. vates 89, 6 p. Antonius 266, 3 -dicti pedis famulatum 172, 20 p. p. regula 175, 13 -dictum rus 492, 13 a -dicto. ministerio 66, 11 in p. loco 89, 28 -dicti tretrasillabi pedes 173, 24 -dictae sorores 305, 13 -dicta misteriorum arcana 64, 3 p. enigmatum capitula 76, 9 p. enigmata 77, 17 -dictorum. persecutorum 276, 9 p. signorum 66, 4 haec -dictis respondent 170, 18 -dictos. tirunculos 275, 17 geminos. p. fratres c 1097 -dictas Christi pedisequas 305, 5 p. virgines 308, 10 p. sorores c 2222 propter -dicta. scemata 88, 6 -dictis numerorum speciebus 71, 11 p. characteribus 82, 5 cum p. pedibus 168, 28 p. formulis 231, 12 p. ducibus 241, 18 cum p. commanipularibus 275, 12
- praediolum] ad p. suum 307, 10
- praedirus] -ra. tormenta c 1882
- praedistinctio] beata -tione 250, 15
- praedistino] cum -natae palma victoriae 240, 22 -natos 275, 11
- praeditus] pontificatus infula p. 65, 1. 274, 13 praeclaro pontificatus apice p. 313, 2 virginitatis pudicitia p. 68, 20 versificus metricae artis peritia p. 75, 21 gemina p. gratia 250, 7 iugis abstinentiae parsimonia p. 258, 2 mira verborum urbanitate p. 263, 9 ineffabili virtutum gratia p. 265, 2 illibata virginitate p. 311, 12 munere. quam pleno p. esset c 839 Pacificus caelitus ambrosia p. 491, 8 Iustina integritatis gloria. -dita 296, 1 Eulalia duplici p. triumpho 300, 10 prior solerti librorum ingenio p. 303, 11 huiusmodi meritorum munificentia -ditum 263, 5 virginalis pudicitiae privilegio p. 270, 20 peculiariter dictandi praestantia -dito 242, 11 cum Cypriano. pontificatu p. 296, 14 urbanitate enucleata ineffabiliter p. 493, 2 puerperae virginali puerperio -ditae 234, 20 metricae artis peritia -diti 82, 8. Argolicae urbanitatis privilegio p. 202, 23 electionis examine p. 247, 21 pudicitia p. 253, 16 virtutum munificentia p. 276, 7 superna. sofia p. 491, 17 concessa. gratia p. 502, 7
- praedium] populo credentium et incredulorum -ia 289, 5 ad propria p. 308, 19 p. nota c 2297
- praedo peltax p c 15. c 2718 barbarus p. 294, 21 a Saracenis -donibus 270, 9
- praedulcis] -ci. sagina 265, 11
- praedurus] -rae cotis c 107
- praefatio] -ionis ordo 173, 12 in -ione metrica 85, 15
- praefatiuncula] hac -la 75, 16
- praefectura] -rae dignitas 248, 20
- praefectus] soboles -ti c 1395 p. filius c 1931 p. filio 298, 15
- praefero] coronam gloriae in capite -fert 246, 15 quamquam. nequiquam Linum et Anoletum -ferant 257, 5 sinagogae tipum -tulit 158, 1 in monosyllabis, quae in pirrichio -tulimus 158, 18 quod. septinarius numerus. priscas legis imaginem -tulerit 64, 13 si. patriae otia. domini pressurae -tulerint 502, 13 corporis. anima -fertur gestibus c 133 ut necessitudo. parentelae -feratur 74, 19 quamvis obrizum rutilantis auri metallum p. 236, 14 quamquam. gloria ex isdem. instrumentis confecta. p. 237, 5 nec quicquam. -ferre Tonanti c 2012 Ripheis -latus montibus a 53, 6. t 72, 13 de -lato nomine neutrali 184, 20 -lata nominum exempla 188, 12 cum ducibus sibi -latis 242, 3
- praefiguratio] conservandae civitatis alma -tio 254, 9 transactae -tionis misterium 65, 19
- praefiguro] arcturus. austeritatem allegoricis enigmatibus -rat 72, 17 (practicam conversationem) p. 267, 16 castissimum Mariae. gremium p. 287, 9 (Atlantides) ecclesiae septinariam charismatum distributionem. siderum claritate -rant 72, 22 passionem. -ravit 312, 20 decies septenis annorum ebdomadibus. superni ducis nativitas -ratur 251, 9 quod sacra geneseos auctoritate. -rabatur 68, 24 numerus. arcana -rasse monstratur 64, 4 quas. progenies crudeliter interfecta p. monstratur 68, 4 septiformem. speciem p. 64, 15 redemptoris tipice personam -rans 313, 5 florem. recuperatorem mundi -rantem 62, 7
- praefor] ut -fati sumus 73, 11 eadem temporum regula, quam in peone priore p. sumus 187, 24 — pausat in Effeso -fatus c e IV 5, 17 p. poeta 91, 23 p. collega 263, 11 p. antistes 264, 6 p. Dei famulus 287, 9 p. vir Dei 289, 5 p. amator 299, 4 p. interpretes 303, 15 p. praesul 319, 22 p. lector c 1006 p. sacerdos c 1551 -fatum. tiro-nem 269, 2 -fatae supputationi 71, 18 -fatum collegam 252, 5 p. basiliscum 266, 19 ad -fatam Christi tirunculam 304, 7 p. sociam 309, 25 -fati confessores 276, 12 -fatae virgines 305, 19 -fatos

ritus c 98 p. testes c 947 -fatas Dei famulas 306, 20 p. naenias 316, 17 p. soboles c 2116 ex isdem -fatis. instrumentis 237, 4 his. p. catervis 303, 6

praegno] ex aure -gnantur viscera fetu a 82, 6

praegravo] rigidis collaribus -vatus 294, 23

praegusto] quod. septinarius numerus. spiritus paracleti gratiam -staverit 64, 22

praelium] bellorum -lia patro a 10, 3 vide proelium

praelum] racemos. ad praelum. advexit 269, 12 in -lo c 2800

praemitto] -misso Christi labaro 255, 6

praemium] pudicitiae -mio 300, 6 edita caelestis. -mia vitae a 91, 5 p. vitae c 1226. 2019, 2275 p. meritorum 204, 7. 280, 6 pudicitiae p. 285, 10. 320, 3 paradisi p. 307, 3 beata. p. p c 36 omnia. p. c 184 cunctis p. pensat c 281 aurea caelestis. p. regni c 2005 aurea. p. c 2027 p. dupla c 2199 p. sumpturus c 2447 p. macta c 2888

praenosco] divinare et -scere 73, 10

praenoto] paenultima accentu acuto -tabitur 177, 6

praecoecupo] ut inferioris vitae gradus. superiorem -pet 238, 7 nisi. interrogationes tuae. festinationem meam. -parent 96, 24 licet. sponte -petur 246, 22 thesis uberiorem calculationem -pans usurpabit 151, 6

praeparo] ubi. dilicias et. convivia -rarent 278, 4 in corde tuo habitaculum -rasti 263, 3 cocturam. in focalibus -ratam ad edulium 288, 3

praepedio] castimoniam. -dire 293, 5 huius rei gratia -ditus 203, 13 pulverulenta sablonis aspergine p. 502, 1

praepes] -peti volatu 251, 15 -petibus. catervis c 14 -petis. columbae c 434

praepes] non fueram p. a 57, 3 felix p. a 64, 6 penniger p. 265, 15 pinniger ut p. c 1474 candescens. p. c 438 aliger. p. c 788 veloci -petis ala a 71, 3

praepinguis] -guibus extis c 2492

praepollens India c e IV 9, 31 p. conditor c 514 -lenti. gratia 262, 3 -lente. affluentia 285, 4

praepondero] aequam divisionem temporis augmento sescupla superans -rat 151, 17

praepono] magistro graecam litteram -posui 81, 20 divina maiestas. speciale virginitatis privilegium -posuit 234, 17 ceteras orationum partes, quibus -positae fuerint 194, 8 Christo patrios veterum -ponere ritus c 483 -positorum. nominum 188, 8

praepositio] ob p. accusativi casus 196, 1 accepta loquelari -tione 158, 11 ipsae -tiones corumpuntur 194, 7 tripartita. -onum definitio 199, 6

praeposterus] ordine -ro 88, 6. 302, 2 p. ordine 309, 5 tempore p. 290, 4 -ris vicissitudinum ordinibus 201, 17

praepropere 277, 2. 493, 11

praepulcher] -chris. lacertis c 1735

praerogativa] nativitatis et passionis p. 66, 1 non meritorum praecurrentium p. 202, 13 caelestis eulogiae p. 268, 10 puritatis p. 269, 17 Luciae p. 293, 22 proprii p. meriti 311, 20 secundae nativitatis -vam 70, 4 speciem divinae dilectionis p. 234, 23 hanc solam puritatis p. 245, 1 purae integritatis p. 256, 7. 260, 7 ob religionis p. 280, 16 cum caelestis gratiae -va 62, 3 pro tanta rumoris p. 271, 10 sine meritorum p. 481, 2 superna opitulanti p. 490, 3

praeruptus] -tis. rupibus a 56, 1 p. cautibus 258, 1

praesagium] vocabuli p. 268, 8 pia -gio pacis 65, 5 sacrosancti spiritus p. 243, 2 pulchro. virginitatis p. 250, 18 virgo vocabuli p. Basilissa 281, 15 nigro nominis p. 297, 18 signorum portentorumque p. 310, 18 sacro p. 492, 7 tropica. -gia a 18, 3 futurorum p. portendens 71, 8 rerum latentium p. 258, 22 pulchra p. 260, 7 p. certa c 594 prophetis -gicrum vocibus 236, 4

praesagmen] superna. Dei -mina c 304 sacro. sancta. p. 479, 6 mysticis -minibus 254, 7

praesago] ut vidit iam -gata c 337

praesagus] -gum Esaiiae vaticinium 287, 5 -ga voce c 328. 458 -go. spiritu 268, 6 p. vocabulo 250, 20. 308, 21 p. vituli simulacro 256, 15 p. prodigio 273, 2 p. pectore c 344 -gis virtutum muneribus 251, 5

praescientia] solerti -ia 316, 4

praescius] humanae fragilitatis p. 247, 9 p. angelus c e II 22. c 1700

praescribo] -scripta volumina c 2770

praesens. mundus c 800 -sentis. vitae c e IV 6, 20. c 308 vitae p. 305, 9 p. machina mundi a 100, 78 p. opusculi 78, 1. 322, 8 tam p. quam futuri temporis 163, 1 p. mundi c 158. 1679 -sentem. diem. celebremus c e III 42 hunc mundum. p. c 673 -senti. in aula c e IV 12, 9 me praesente a 13, 4 adamante Cypri p. a 25, 5 -senti. rerum adminiculo 67, 8 tempore -senti 156, 19. 157, 11 -senti grammate c 1370 populo -sente c 1917 -sentium rerum possessio 204, 3 lator -sentium 476, 5 (vinculum) praesentia (praecordia) pascit 75, 7

praesentia] ad regis -tiam 274, 24 ad vestrae pietatis p. 481, 9. 503, 1 vestrae caritatis affabili -ia 476, 4

praesento] celydro Ebraeae contionis obtutibus -sentato 479, 18

praesertim 74, 18. 78, 7. 150, 3. 188, 17. 202, 7. 320, 18. c 2694. 478, 17. 481, 5. 488, 4 praesertim cum c. cont. 236, 2. 255, 13. 263, 6. c 244. 1293. 478, 1

praeses] truculentus p. 276, 15 p. petulcus 305, 16 Dulcitius p. 306, 8 atrox p. Dulcitius c 2225 p. amens c 2239 cum. filio -sidis 283, 1 p. praecordia 284, 8 Marciano -side 282, 12 flagitante p. 283, 10

praesideo] apostolicae qui culmen -det aedis c 530 in caelis excelsae p. arcu a 79, 6 -dente agnitheta 167, 1

praesidium laturi 262, 6 p. ferre c 2828 in solo liberae mentis -sidio 319, 6

praesigno] per Melchisedech. flaminium -gnabatur 312, 14 oblata et -gnata saeculis redemptoris nativitas 69, 3

praestans] -tanti munere c 312 quo nullus. -tantior extitit 302, 22 quo non p. alter c 776. 2066 ad -stantiorem operis materiam 76, 6 p. ceteris in ecclesia 245, 9 universorum interpretum -tantissimus 266, 5 magorum p. 295, 10 -tissime. fili 75, 12 vel -tissima. farus 253, 8 quod -tissimum constat 257, 8 -tissimas. regulas 82, 4

praestantia] dictandi -ia praedito 242, 11

praestigia] magica -giae necromantia 306, 13 magica. -gia gestum 279, 6 omni -giarum scena 295, 6 pellaces. Anatolii nebulonis -gias 262, 1

praesto] sic curam p. a 43, 6 littera quindecima -stat, quod. adsto a 86, 8 dum massis pabula p. a 77, 6 pulchram pariter et perniciosum spectaculum p. 246, 18 haec virtus p. crepundia gemmis c 188 formam p. alumnis c 2760 -stabat defunctis umbra medelam c e IV 1, 16 p. tecta c 1028 quantum caelestis philosophiae dogma mundi disciplinas. -staret 277, 8 dactilus. -stabit. proles c 169 praestavit gratia gratis c 1081 quod ipse -stare dignetur 204, 7 licet mellifluos palmeti dactilos et. nicolaum. p. credamus 237, 1 quamvis decursus. tubo cataractisque -stare videantur 237, 10 matricis. cultum p. putantes c 550 patrociniis Christo -stante 240, 22 Christo patrociniis p. 300, 8. 301, 18. 481, 7 illo. amminiculum patrociniis p. 291, 12 p. Deo c 2236

praestulor 166, 12 discipulo eventus rerum -lanti 235, 7 genitore. eventum rei -lante 260, 10 fiden-

- ter patientiae palmam -lantes 248, 2 redemptio gentium -lata 69, 21
- praesul *ce IV* 4, 9. 5, 17. 258, 21. *pa* 6. *c* 707. 747. 875. 895. 994 Gregorius sedis apostolicae p. 242, 12 praefatus Punicorum p. 319, 22 Roma degebat p. in urbe *c* 541 ducitur p. ad aulam *c* 1048 quos imbuerat. p. *c* 1057 futuri -lis 273, 3 p. famam *c* 925 p. vitam *c* 952 venerandum -lem 275, 3 sedis apostolicae p. 322, 5 cum -le proprio 501, 4
- praesulatus] sumpto ecclesiae -latu 273, 8
- praesulto] quamvis armoniis -tent organa *c* 1716
- praesumo] proprio fretus -mit fidere cestu *c* 2860 quatenus. ditatum iactanter parvi pendere -mat 243, 5 dictandi tenorem usurpare. sumpsimus 320, 15
- praesumptio trux novitatum *c* 2699
- praeter *c. acc.* praeter bella et facta heroum 83, 1 praeter ultimum pedem 91, 39
- praetendo] cuius rei. lectoribus tanto inextricabilior obscuritas -ditur 477, 2 cassida nec capiti -dere metri *c* 2851
- praeterea 258, 15. 270, 19. 307, 5. *c* 2153. 2279. 500, 9
- praetereo] brevitatis compendio plura p. 280, 5 ut. sinzigiae replicationes -ire studeamus 201, 8 personas p. 299, 19 tempus participii -itum 166, 15 participia -iti temporis 172, 23 verba. p. temporis 175, 1 -itae conversationis 238, 8 -itum. participii tempus 168, 22 p. laborem 477, 13 pungo, quod pupugi -ito dicitur 159, 32 tempore p. perfecto 162, 27. 170, 10 in paenultimo. tempore p. perfecto 174, 17 tempore p. plusquamperfecto 176, 2 tempore p. et futuro 177, 24 -ita saeculorum exemplaria 65, 10 -itorum. temporum 232, 22 -itorum annorum 75, 2 -itis saeculorum imperatoribus 203, 24 nec -eundum arbitror. Benedictum 268, 7 nec -eunda reor. sidera 72, 10 nec p. censeo. praeconia 308, 6
- praeternitto] -missis. generibus 82, 2
- praetextus] sub huiusmodi occasionis -tu 203, 14 sub p. cavendi noxam 269, 26 sub p. integritatis 292, 18
- praetitulo] -las, -lant 179, 1 libro, quem Pedagogus -lavit 80, 13 quam de magistro p. 81, 14 in libro, quem epigrammata -laverat 79, 18 Vergilius libro, qui Pedagogus -latur 160, 17 duobus voluminibus, quae sinonima. -lantur 81, 15
- praetor *c* 2091 -oris sanguine cretae *c* 2114 patricii ac -tores 480, 3 Romanorum p. filias 302, 12 pantorum procerum -torumque 488, 4
- praetorium] crudele p. 302, 3
- praevaricatio] -ionis virus 241, 4 primae p. 250, 5
- praevaricor] de regibus praeae legis censuram -cantibus 311, 21
- praevenio] quia. ab alio amatore -venta sum 298, 18
- pranulus 201, 10
- pratum] sitiens p. *c* 262 vernantis -ti 237, 20 ex -to *c* 2775 ex sacrorum voluminum p. 249, 14 -ta virentia glebis *c* IV 10, 11 amoena arborum p. 232, 9 -torum flosculos 62, 12 de diversis p. floribus 252, 21
- pravitas] hereticae -tis 71, 6
- pravus] -va seges *c* 2725 -vo. amore *c* 1846 comites -vos *c* 2576 -vas. cohortes 2485
- praxapostolon hoc est actus apostolorum 70, 19
- precatus] addere suffragium -catu (*dat.*) *p* *c* 23
- precor] p. hoc. exponi 84, 5 mihi patenter enucleare p. 194, 1 nec precor, ut *c* 26 precor. legentes, ut *c* 2867 precor 476, 6 obnixi -camur, ut 503, 5
- premo] -mit immensum sarcina *a* 99, 4 dextera Christi. marmora pressit *c* IV 1, 15 pressit latronis flamina *c* 1344 pressura 171, 14 patriae otia exulantis domini pressurae 502, 13 capitis.
- pressus mole *a* 41, 5 sermonum pondere p. *c* 2401
- prendo] (me) mox pulchra puerpera -dit *a* 60, 8 -dere palmis *a* 2, 1. *c* 1730 cunctas. coronas p. *c* 2764
- preso] caelestis -sant et praemia vitae *a* 91, 5
- presbiter *c* 1022 per Timotheum -terum 274, 2 -teri populorum 298, 3 -teros. aemulabantur 272, 2
- pretiosus] quam -sa sit. pudicitiae generositas 270, 2 -si sanguinis 312, 19. *c* 584 -sam. stolam 300, 6 p. pudicitiam 294, 19 -so ornatu 313, 16 -sa veste *c* 1448 bratea. auri. -sa metallis *a* 96, 11 -sis. muricibus 314, 7 p. cicladibus 278, 3 p. vestibibus 315, 3
- pretium fundi. nefandum *c* IV 1, 24 p. libri *c* 2872 operae pretium reor, ut 85, 27. 173, 11. 275, 8 operae p. arbitror, ut 201, 6 operae p. est, ut 193, 13 operae p. videtur, ut 74, 18. 245, 15. 293, 15. 298, 12 accepto -tio 503, 3
- prex] fideli -ce 248, 1 turbis. p. poscentibus 255, 2 humillima p. 267, 11 enixa p. 309, 20 subnixa p. 255, 1. 501, 2 -ces Domino fundant 478, 8 vestrarum -cum 322, 9 -cibus. crebris *c* IV 13, 3. *c* 2414 subnixis p. 201, 22. 281, 1. 300, 20. *c* 1272. 1933. 2031. 485, 7. 491, 7. 497, 16 p. subnixis *c* 2289 importunis p. 247, 24. 267, 19 caeli claustra. p. patefecit 249, 17 cum perseveraret. in p. 281, 7 fuis ad polum p. 283, 10. 289, 20. 310, 7 p. et monitis 285, 11 huiusmodi p. 294, 1 proci. p. 300, 4 p. pulsare *c* 31 p. dominum. pulsemus *c* 1586 p. pulsato *c* 2814 regis p. *c* 604 indolem flectere cum p. *c* 1267 p. dum lustrant limen Olympi *c* 1307 p. poposcit *c* 1392 p. hortantur *c* 1414 si p. dirumpat. vincla *c* 1533 p. dirupit vincula mortis *c* 1965 p. ullis *c* 2036 cum p. *c* 2871
- priapeus 92, 25 metrum -peium 93, 28. 94, 5 versus caesurae -peiae 93, 27 in -peio metro 93, 27
- pridem 62, 1. 291, 15. *c* 57. 2047. 477, 14. 479, 15. 489, 3 pridem quam pateretur 302, 6
- primaevus] *a* -vo. tirocinio 265, 7 in p. pueritiae rudimento 280, 10 *a* -va. infantia 501, 7
- primitivus] cuius -vum est fidis 183, 7 principale et p. nomen 184, 21 cuius p. est eos 189, 30 -vae illustrisque familiae 67, 7 p. ecclesiae 70, 20. 253, 36 quamvis diminutivum *a* -vo discrepet 183, 21 quorum -va sunt 172, 2. 181, 23. 187, 2. 195, 29 quae. de -vis congegimus 177, 9
- primitus *c* IV 4, 5. *a* 61, 1. 77, 4. 93, 11. 176, 9. 157, 16. 159, 9. 162, 20. 164, 7. 240, 17. 264, 15. *c* 927. 483, 2. 488, 4
- primogenitus 200, 16 moles -ta 312, 2 Sem -tum Noe 313, 10
- primordium] ab ipso. mundi -dio 62, 17 in p. epistulae 74, 9 in pubertatis p. *c* 176 -dia vitae *a* 29, 5 p. fati *a* 74, 2 nostrae necessitudinis p. 62, 14 p. luxus *c* 805
- primus 272, 4. *c* 756. 951. 2723 p. dignitate subnixus 313, 1 fratres tertius et p. *c* 2508 p. ventum *a* 63, 4 p. mortalium 312, 16 p. successor 257, 3 p. Nitriae accola 284, 18 p. Heliae pontifex 322, 20 p. auctor 482, 25 quarum -ma 300, 17 p. complevi *a* 64, 3 mea p. origo *a* 32, 1 p. lima 253, 25 -mae nativitatis 65, 4 p. positionis 164, 13 p. praevaricationis 250, 5 p. cunabula vitae *c* 2280 -mo versu 79, 25 p. prologi versu 85, 11 ab origine -ma *c* 510. 671 statim in -mo limine 71, 3 tempore de p. *a* 58, 1 p. pubertatis tempore 266, 7 p. aevo 300, 1. *c* 1259. 1929 p. certamine *c* 2486 cernunt. lumina -mi *a* 81, 5 p. tres pedes 93, 28 -ma. rudimenta *a* 5, 2 p. ingenioli rudimenta 75, 6 p. semina *c* 739 p. ludicra *c* 806 post p. elementa 478, 18 — primum *c* 2697 in -mo *a* 54, 7 primo *a* 71, 2. 76, 1.

- 100, 4. 194, 9. 241, 4. 256, 17. c 395. 870. 2712. 2879
- princeps] Sirorum. p. 69, 24 furibundus p. 275, 3 p. populorum p. c 28 summus p. c 745 princeps, imperium, qui Romae rexerat c 1039 p. martires, multat c 1095 caput et p. c 1556 sortitus labara p. c 2096 ut cecinit quondam. p. c 2139 p. Sissinius atrox c 2264 innocuus p. c 2602 p. urbis c 2607 haud metuit p. c 2695 angelicus p. c 2734 ob reverentiam -cipis 233, 18 rigidi. p. c 2339 Petri, apostolorum p. 482, 21 horrendum. -cipem 317, 2 huius tonsurae p. 482, 27 suorum obsequia -cipum 233, 9 tenebrarum -cipibus 241, 19. 291, 14
- principalis] -pale et primitivum nomen 184, 21 -palis sexus exempla 291, 15 -palis alimoniae 252, 10 auctoritate -pali 314, 12 universa. -palia octo genera 77, 20 quaedam ex his p. sunt 164, 13 statuta p. 485, 16 octo -palium vitiorum 239, 7. 240, 17 ex -palibus orationum partibus 152, 10
- principaliter 78, 18. 486, 17
- principatus] cuius -tus 310, 11 summi p. sceptrum 234, 11 adversus p. Leviathan 240, 15
- principium 80, 13 -ium sumpsit c 2733 in -pio libri 63, 15 in p. verbi 198, 22 in pubertatis p. 320, 14 p. vel calce carens c 2824
- prior] quis p. deprompsit a 77, 1 p. vocalis 80, 10 ille prior 86, 20 quorum p. 312, 14 quarum p. 303, 9 nomine. p. Rufina vocatur c 2281 oris instrumenti 253, 2 fasti seriem. -orem 291, 4 in -ori. miraculo 291, 4 stolidi. -ores a 8, 1 patres. p. c 245 nullis -orum vestigiis 77, 17 p. argumenta ingeniorum 202, 6 sanctorum. p. c 18 tyrannorum. p. c 850 tormenta p. c 960 p. -vestrorum 485, 10 — prius c e IV 2, 19. p a 22. a 24, 4. 46, 2. 63, 9. 176, 7. 245, 15. 259, 19. 266, 8. 279, 17. 281, 1. c 19. 96. 336. 458. 547. 605. 848. 1056. 1060. 1316. 1409. 1412. 1490. 1612. 1948. 1967. 2260. 2334. 2438. 2744. 484, 18 priusquam. terminetur 203, 1 quod prius. corruisset, quam. cecidisset 239, 10
- priscus] -sca. auctoritas 81, 10 -scae. causa ruinae a 76, 3 p. legis 64, 23. 65, 10. 72, 16. 252, 19. 311, 21. c 482 rudis et priscae legis c 1825 p. paternitatis 75, 12 -scam. clientelam 489, 12 -sco. tempore c e IV 12, 12. c 479 tempore p. c 524. c 1975 t. p. c 1504 -sci. parentes c 1926 p. Graeci c 2679 -scorum famine a 5, 1 p. prophetarum 232, 11 p. paganorum 262, 4 p. patrum 314, 6 vatium. p. c 2883 p. cirografum 489, 1 -scos. ritus c e IV 4, 7 p. patres c 391 -scas historiograforum fabulas 232, 21 nomina -sca a 8, 5 tempora p. a 100, 23 p. commemorans pandam 63, 7 saecula p. 87, 13. c 2115 p. opuscula 203, 15. 479, 15 opuscula p. c 1374 p. fana c 560 p. litora c 814 molimina p. c 1326 propter p. statuta 485, 10 p. claustra 502, 3 -scis saeculis c e IV 5, 19 de p. tumbis c e IV 6, 25 ex p. poematibus 88, 25 p. temporibus 236, 3 temporibus p. c 710
- pristinus] incolomitati -tinae 276, 4. 286, 1. 299, 17 p. sanitati 302, 2 ad statum -tinum 196, 7 in p. statum 294, 17. 255, 10 ad sedem -tinam 502, 3 -tini fraternitatis affectus 75, 1
- privatus] -tam amoris munificentiam 234, 23 de -ta. munditia 484, 7
- privo] quodsi angelica. celsitudo. deificae contemplationis participio -vabatur 239, 17 si unicum pignus. ab illorum stirpe -varetur 280, 16 cum. nequaquam pudicitiae palma p. 285, 2 ut pudicitiae praemio p. 300, 6 laboriosi certaminis palma -vabitur 245, 11 gressu -vavit egentem c e IV 2, 19 regenerantis gratiae sacramento -vatum 261, 6 cum praesule. pontificatus apice -vato 501, 4 possessi ne per violentiam -vati 503, 7
- privilegium] propter peculiaris castimoniae -ium 233, 1 speciale virginitatis p. 234, 17 felix vocabuli p. 268, 13 perenne puritatis p. 292, 9 omne purae virginitatis p. 319, 6 p. ecclesiae 486, 20 Argolicae urbanitatis -io praediti 202, 23 virginalis pudicitiae p. 270, 20 peculiari p. 485, 8 huius fidei p. 486, 4 pio potissimum paternoque praesertim p. 488, 5 ineffabili quodam p. 492, 10 prodigiorum -ia 308, 7
- pro dolor 71, 3. 238, 5. 240, 23
- pro c. abl. saepissime e. g. 78, 2. 204, 8. 245, 1. 247, 17. 248, 3. 251, 3. 252, 17. 254, 1. 255, 13. 264, 2. 12. 276, 12. 294, 8. 312, 1. 313, 4. 322, 24. c 784. 857. 1094. 1114. 1811. 1835. 1841. 1974. 2345. 2368. 2542. 478, 7. 481, 5. 16. 483, 2. 484, 10. 21. 486, 3. 503, 4 pro nepotum propaganda 252, 20
- proavus] avorum et -vorum genimina 68, 21
- probabilis] vita. p. extitit 311, 19
- probatio] da exemplis horum -tionem 85, 10
- problema] promissa enigmatum -mata 96, 20 caelestis tetrica. bibliothecae p. 492, 12 oracula aethralibus opacorum mellita in aenigmatibus -matum 491, 2
- probo] sicut poeta -bat 158, 24 quod ita gestum rerum -bavit eventus 289, 3 multi iuvenes et virgines. caelestis exercitus -babuntur 281, 14 liquido -bati et experiri potest 236, 7
- probrosus Oza c 1239 -sa manus c 1023 satis -sum facinus 271, 13 cum -eo gannaturae. elcgio 77, 7 -sas. cicatrices 302, 1 -sis facticnibus 273, 14 p. labellis c 1940 p. loquelis c 1954
- probrum] inexcusabilis arrogantiae p. 315, 2 p. paternum c 2507
- probus] proco. -bo c 2068 -bos domini profetas c 2604 p. prosternere c 2708
- procacitas] dissona sermonum -tate 298, 4
- procax] pithonissa p. c e IV 2, 11 demens et impudens p. 272, 7 p. obuncabat 274, 3 p. et pertinax 317, 4 femina. p. c 1019 sermone -caci c 1919 voce p. c 2506 labris -cacibus 256, 5. 299, 6 — procaciter 273, 23. 278, 13
- procedo] nullus anhelanti -dit viscere flatus a 72, 5 de tribus sillabis. VIII. -dunt (pedes) 150, 9 p. acies c 1547 ore -debat romphea 66, 8 ita ut. procederent — per turmas pariter -dent c 2881 mea prima -cessit origo a 32, 1 materia trucibus p. tauris a 61, 2 ex me. p. causa ruinae a 76, 3 a qua p. norma vitae c 732 a quo p. machina mundi c 1679 triumphales viri. in publicum -cessere 283, 19 a quantis profectibus. tircecinia. -cesserint 62, 15 astrifero -cedens agmine stipor a 86, 3 Ebreorum falanx. peditum turmis p. 241, 10 equorum numero p. c 927 pugnas ex vitiis -cedentes c 2449
- procefalos 94, 15
- proceleumaticus 151, 10. 174, 1. 19. 21 -matici regulis 174, 5 -matico suffragatur 174, 10 de -matico 173, 10 ad -maticum 173, 16
- procella] grassante -la a 95, 8 in -larum turbines 300, 21 tenebrosis. -lis c e IV 12, 22
- procellosus] -sum. salum 489, 14
- procer] satrapae et -ceres 241, 23 p. stolidi c 645. 1779 p. caedunt c 2250 -cerum opulentias 256, 3 p. stipitem 261, 9 p. magistratibus 302, 23 imperiis p. c 480 contemptus p. c 2712 pantorum p. 488, 4 -ceribus 174, 4
- proceritas 189, 26 pudicitiae p. 253, 8 immensae -tatis 251, 13 minacem obolisci -tatem 283, 17 bis tricenae cubitorum -tate 252, 13 in quanta p. 267, 9 minaci p. 301, 4
- procerus] -cerum. dogma c e IV 19, 9 arbore. -cera c 343 poli -ceros. maniplos c e IV 2, 10 in -ceras. -arces c e IV 2, 10
- procilios 94, 15. 477, 7

- proclamo] ut dulcem melodiam ymnista modulaturus -met 284, 5
 procrastino 182, 8
 procreo] iambus -creatur 154, 25 liberorum -creandorum gratia 249, 4
 procul a 95, 14. 181, 1. 191, 20. 192, 12. 241, 8. 248, 3. 256, 13. 262, 3. 287, 3. 306, 11. 309, 3. 311, 14. c 983. 1157. 1518. 2243. 2252. 2298. 2372. 2400. 2406. 2452. 2866
 procumbo] donec (arbor) -beret 252, 18 nec in Parnasso -cubui p a 13
 procuro] armentum, quod armentarius. -rat 193, 28 adnectere. -ravi 76, 13 medicinale cataplasma -rans 256, 16 p. ulcera fotu c 517 p. iugera c 1457
 proci 295, 5. c 1957. 2416 p. eius 309, 19 p. illustris c 1846 p. praefecti filius c 1931 -ci sponsalia 292, 14 p. precibus 300, 4 desponsata -co c 1677 -cum proprium 292, 9 a -co generosis octo natalibus 296, 19 a p., praefecti filio 298, 15 p. proba c 2066 -corum praecordia 308, 15 p. lenocinia 316, 24 ornamenta. p. c 1802 turma p. c 2179 consortes. p. c 2204 nobilium. p. c 2284 p. pectora c 2382 iura p. c 2293
 prodeo] donec -diret Christus in orbem c 333 donec. p. flatus c 957
 prodigium] praesago indolis -gio 273, 2 haec tanta -gia 279, 18. 283, 7 tanta rerum p. 308, 2 signorum et -giorum 295, 4 rumorum et p. privilegia 308, 7 futurorum p. 310, 8 miraculorum -giis 266, 12 infinitis. virtutum p. 285, 18 signis et p. 271, 1. 287, 13
 prodigus] -ga liberalitate 308, 14
 prodo] se -dit servasse pudorem c 746 ut prisca. opuscula -dunt 203, 15 quod. o. p. 302, 18 ut prisca p. opuscula 479, 5 Dei p. triumphos c 564 tanta. digne si pauper praemia p. p c 36 cur patres pagina p. c 391 p. littera laudem c 671 ut se. properare -dant 243, 17 omnem concinnati sceleris scenam -didit 273, 16 fraudem p. atram c 1006 quam pater ad scolam. p. c 1259 ceu p. c 1634 cui. arcana -duntur 297, 16 -dens suffragia turbis c 1420 sponsis -dentibus 307, 11. c 2299 a pellaci genero. -ditus et publicatus 265, 7
 produco] ablativus singularis. semper in prima declinatione. a. -cit 185, 2 peon tertius semper acuto paenultimam p. accentu 189, 17 utraque coniugationes imperativus p. 193, 7 dulcia natorum pignora. p. 233, 4 auri materiem. glarea de gremio p. c 159 Philargia p. tertia bellum c 2571 quamvis antepaenultimam -cat Iuvenalis 183, 10 primitus. peplum. xi a 77, 5 quam. gradatim -xit 68, 21 cum prima sillaba contra naturam -citur 44, 16 .la. p. 153, 1 paenultima p. 154, 1 si vero eadem sillaba p. 154, 25 si vero (trocheus) naturaliter p. 160, 28 naturaliter paenultima p. 168, 26 si paenultima positione p. 173, 6. 177, 6 in ablativo, ubi semper. a. p. 185, 9 temporis praeteriti perfecti, ubi semper. e. p. 190, 7 a verborum significationibus quae positionum legibus -cuntur 159, 29 utrarumque verba coniugationum. loco paenultima p. 192, 5 in vocabulis litteris, ubi p. vel corripiuntur 200, 26 nec interest, utrum corripiatur an -catur 82, 10 nisi forte sillaba p. 169, 9 Italiam, quamvis per ectasin p. 173, 18 futura participia. si paenultima naturaliter -cantur 166, 18 naturae legibus -duci 159, 32 verbi finalis sillaba. reperitur p. 169, 11 vellera. -cens corpore a 17, 2 dum generaret. ex utero p. pignora a 93, 11 a quarta coniugatione -ducta in tertia persona plurali 169, 19 -ductam litteram vocalem 200, 5
 productio] p. vocis 200, 9 ut naturaliter -ione gaudent 159, 15
 proelium] ad importunum -lium 241, 2 -lia mundi a 91, 4 p. Caesaris et Pompei 83, 4 fallentis p. mundi c 2022 ad p. mundi c 2465 vide etiam praelium
 profano] basilicae sacrarium. -nare 274, 14 pudicitiae iura -nando 270, 17
 profanus] stuprum sceleris. -num c 2562 -nae gentis idolothita 64, 14 fana -na c e IV 3, 11. 9, 4. c 690 spicula. p. 2230 pompa -norum c 1719 p. sparorum c 2467 -nos allophilorum exercitus 242, 1 dilubrorum ritus offerre p. c 2266 dilicias. -nas c 1663 -nis manibus 299, 9 pensat. saeva. p. c 282 fanis. in p. 489, 5
 profectus] a quantis -ctibus 62, 15
 profero] -fert. questus c 935 dum exempla exametris versibus -tulisti 154, 29 districtum verum -tulit 93, 8 epigramma Prosperi triton trocheon p. 96, 6 unde. non deonam p. sillabarum regulam 174, 7 ad exemplum militiae Christianorum agmen p. 231, 7 manipulos in. novilibus pululantes p. 264, 19 vinea. flaventes p. uvas c 2790 haec nomina. -tulimus 185, 9 cuius plurale iam p. 187, 6 quae. derivata p. 188, 10 quae sub specie participiorum. p. 190, 27 antiquissimi non vetus, sed veter -tulere 186, 25 iudicium. -fer 168, 32 p. verum 92, 16 anapestus quo accentu -fertur 163, 29 circumflexo accentu p. 168, 27 in bisyllabis. paenultima cum acuto accentu p. 155, 6 quo tenore proceleumaticus p. 174, 21 dispondeus semper acuto accentu p. 175, 17 antepastus quo accentu p. 177, 28 antepaenultima acuto p. accentu 186, 10 in epitritis in antepaenultima acuto p. accentu 193, 16 circumflexo p. accentu 199, 18 de ore p. (productio) 200, 9 qualitas sillabae, quae iuxta extremitatem labiorum p. 200, 11 si verba. -feruntur 154, 30 exempla. quo accentu p. 162, 15 futura participia. circumflexo accentu p. 166, 18 antepasti. -ferantur exempla 177, 11 quae ordine praepostero. -latae sunt 88, 7 discretionis gratia -lata sunt 180, 19 partes. orationum. quo accentu -ferendae sunt 157, 13 quos exempli gratia -tulisse visus es 85, 24 ex gelido -latus viscere a 27, 1 cum calumniae gannatura -latum 302, 6 scemata necdum -lata 85, 27 ex libris auctorum p. 87, 24 imis praecordiorum ilibus p. 243, 19 catapultas de falsitatis faretra -latas 298, 1 -latis exemplorum formulis 84, 23 formulis sine. frivolo p. 155, 3 hoc (n. s.) -ferendo 202, 11
 professio] pro Christianae -ionis tutela 149, 10 monachica -ione 288, 5
 profeta Dei sacro spiramine plenus c e IV 10, 16 sacer materna non editus matrice p. 253, 24 -tae factum 267, 12 celeberrimum adgressus -tam 70, 2 familiarum Dei p. 286, 14 ab Helia -ta 291, 6 ut poeta de p. dicit 284, 10 quis -tarum vaticinantium 251, 4 probos domini -tas c 2604 vide etiam propheta
 profeticus sermo 289, 5 -cae dignitatis 250, 18 p. divinationis 268, 5 -co afflatus spiritu 69, 16 spiritu. p. 249, 16 -ca. relatione 251, 30 p. virtute 286, 3 p. veritate 297, 11 p. vaticinatione 310, 19 -ca signa 269, 4
 profetissa 243, 1 Sibylla p. 93, 11
 profeto] pars ultima -tantum 64, 4
 proficio] ad expiationem. -cere 65, 3 paulatim -ciens 238, 6. 295, 19
 proficiscor] ut. ad incolatum peregre -scantur 233, 19 e quorum catalogo tuam -cisci solertiam. fama percerebuit 491, 3 ad pontificale -scens concubulum 229, 7 longe p. 274, 5 ab Alexandria p. 276, 23 a circio p. 303, 5
 profligo] quae. oportuisset. -gari 492, 2 -gatis. principibus 291, 4

profluo] de rimis lapidum -uxi flumine a 80, 1
 profor] iuxta ritum humanae locutionis -fari 77, 4
 profugus longe proficiscens 274, 5
 profundo] amfora -fusa 180, 2 -fusus lacrimarum
 fontibus 300, 21
 profundus] p. putei latex 237, 7 ars opaca et
 -da 477, 19 caelestis . -di c e IV 9, 9 -dae
 credulitatis 61, 7 in fundum . -dum 283, 2
 latebram . usque -dam c 1027 herebum . -dum
 c 765 in -dum barathrum 239, 11 terram p.
 a 79, 2 in fundo maris p. 256, 6 cum -do. suspirio
 238, 16 de tartari p. 283, 12 in -da. frustra 276, 14
 -dissimos. sensus 500, 12 -dis. flustris 241, 11
 progenies] decies septena. p. 68, 1 p. crudeliter
 interfecta 68, 3 quorum p. c 650 post successura
 nepotum p. c 1269 -niem. stirpis c 128 p. domini
 c 510 (pro) posterorum -nie propaganda 252, 20
 progigno] quem. -nit glarea limphis c 221 invidiae
 pestis -nitur inde c 2714 solet. proceleumaticus
 a tertia declinatione -ni 174, 2 stirpe patriarcha-
 rum -genitus 70, 10 vernantis prati holusculis
 -geniti 237, 20 avita Ebreorum stirpe p. 252, 1
 spiritalis verbi semine -genitas 230, 4
 progredior] quibus (pedibus) . principalia octo
 genera -diuntur 77, 20 aliorum ulterius -di
 288, 11
 progressus] lubricis sillabarum -gressibus 76, 15
 proicio] reliquias epularum. devorandas -ciunt
 484, 12 ut proiecta peripsema 296, 20 arida
 ceu paleae p. peripsema c 2057
 prolabor] mysticis obumbrationibus -lapsi mundi
 62, 7 chalibem -lapse gurgite Gothi c 868
 proles suspendentis aquas in nubibus atris c e IV
 9, 7 Taumantis p. a 5, 1 Dardana p. a 57, 3
 p. sum terrae a 78, 8 spurcissima p. a 79, 1 p.
 patitur discrimina mortis 82, 7 Titania p. a 95, 12
 memoranda Dei p. 87, 5 veneranda Dei p. 87, 7.
 88, 14. 234, 18 nefanda Antipatris p. 287, 4 p.
 primogenita 312, 2 p. unica c 34 p. generata
 Tonantis c 420 p. prolesque nepotum c 648 incita
 p. c 666 spurcissima p. c 1330 proles. coepit
 verbis narrare parenti c 1798 p. ut stolidè rideret
 c 2506 supernae -lis paranympus 253, 26 patris
 et p. spiritus c 36 p. parentes c 1483 Saxonicae
 p. 499, 6 teneros pullos -lemque a 31, 6 p. gentis
 adultam a 47, 5 Eumenidum. Tartaream p. a 97, 3
 geminam. p. c 1354 p. supernam c 1683 ad p.
 generis c 2360 -le virens a 1, 4 sine p. 63, 10
 dilecta p. mariti 82, 3 a p. veneranda Dei 68, 20
 dactilus. praestabit. -les c 169
 proluxus] -xa. concertatio 278, 16 p. meditatio
 478, 5 -xae servitutis 270, 13 -xi temporis 75, 13
 -xo ambitu 477, 4 -xa. intercapidine 285, 12 p.
 valitudine 293, 23 p. sermonum serie 304, 7 vo-
 lumina ad eandem -xa sermonum serie virginem
 303, 13 -xis. ambagibus 283, 9 — usu frequen-
 tiore et -xiore 500, 1 — -lixius 318, 5
 prologus] primo -gi versu 85, 11 iuxta pollicita-
 tionem p. 161, 3 in prologo apologitici 263, 9
 earum -gos 90, 13
 prorsus a 100, 13
 promereo] signacula. cernere -ruit 65, 21 specta-
 culum. cernere p. 66, 21 bucellam. ferre p. 265, 7
 holocaustomata offerre p. 312, 17 ipse potesta-
 tem. accipere p. 485, 18 ob hoc reor, quod (Io-
 hannes). amoris munificentiam -meruerit 234, 24
 a prosatore pio -reatur 492, 6 dic, utrum arsis
 an thesis palmam victoriae -rebitur 181, 1 ad
 -rendas strenuae integritatis infulas 264, 7
 promiscuus] -scui sexus 278, 25. 309, 7 -scuum.
 vulgus 290, 10
 promitto] -mittens dona puellis c 2203 -missus
 rerum ordo 150, 1 -missum. munusculum 321, 11
 -missae telluris c 2481 -missa enigmatum proble-
 mata 96, 20 p. carmina c 45 p. complens 286, 6

p. vota c 1499 futurorum. -missorum 63, 3 p.
 votorum 229, 10
 promo] nil fecundum. p. a 97, 2 Haec fuit. quam.
 -mit. vates (vatis) c e II 18. c 1696 natum p.
 generamine numen p a 21 sic p. lingua a 95, 2
 p. germina tellus c 167 quod veros. p. fatus c 934
 questus e pectore p. c 1905 ymnos et psalmos
 et responsoria -mamus c e III 53 ut epitheta.
 -mant 186, 23 tirones nunc p. carmina castos p c 1
 perpetuum -mpsisti lumine lumen p c 24 sicut
 poeta -mpsit 96, 2 ut dudum p. libellus c 22
 arcana Dei. oracula p. c 252 vates cola cum
 commate p. c 1442 quod p. 491, 10 qui ventura
 Dei -mpserunt. dona c 246 spondei regulas. -mito
 155, 8 p. peonis. IV. exemplorum formulas 189, 21
 -matur gloria nato c e III 84 ut pudicis pud-
 citiae praemia. -merentur 320, 3 -mere Iohannem
 c 460 quippiam frontose. -mpsisse 493, 17 -mens
 oracula vatis c 309 p. o. vati c 403 passurum. p.
 Tonantem c 459 illud. p. 490, 6 prompta. verba
 a 30, 7 haec. p. depromere 175, 21
 promontorium] in edito rupis -rio 237, 26
 promulgo] de quo divina -gat sententia 250, 17
 plus. quam canonicae veritatis censura -gat
 256, 12 pastor. ita. p. 314, 12 Augustinus. p. di-
 cens 319, 9 (oracula). series libri p. c 253 p.
 tempora Christi c 327 Paulus. p. cunctorum cau-
 sam. contestans esse malorum c 2584 filiorum
 Dei genetricem esse evangelia -gant oracula
 482, 14 inauditam antecessoribus. -gabat sen-
 tentiam 203, 24 plenius -gabit 476, 5 qui vobis
 de causa. plenius -gabit 503, 2 ut paulo ante
 -gavimus 178, 25 verba, quae. p. 190, 3 ut iam
 p. 201, 5 id, quod non ad integram -gaveras
 85, 28 lex prosodiae -getur 199, 15 epitriti
 primi -gentur exempla 190, 22 aliter legem -gare
 247, 18 -gans ore loquelas c e IV 12, 11 ita apo-
 stolo -gante 486, 19 panegyricum. -gantes 488, 5
 nequaquam. plene p. 491, 20 in propatulo -gata
 192, 23
 pronepos] nepotum et -tum progeniem 68, 21
 n. et p. piacula 311, 20 nepotibus et -tibus
 241, 16
 pronomen] a -minibus trochaici pedes formantur
 positione legis 159, 27
 pronuntio] paenultima acuto aut circumflexo ac-
 centu -tiatur 152, 6 quo accentu p. 155, 5 hic.
 pes. acuto accentu p. 163, 4 amphibrachus quo
 accentu p. 168, 25 quo accentu palimbachius
 p. 173, 6 peon quartus. in antepenultima acuto
 p. accentu 190, 19 epitritus quartus acuto p.
 accentu 199, 16 harum rerum ratio utrum acuto
 an circumflexo -tietur accentu 177, 30 trochaici
 pedes quo tenore. -tiandi sunt 160, 25 omnia
 nomina. ad iambum pertinentia acuto accentu
 -tiari 159, 7 trocheum circumflexo accentu -tiari
 160, 29 archangelo -tiente 292, 10
 propagatio] ad -ionem sobolis futurae 63, 10.
 501, 15
 propago] septinariae generationis p. 68, 16 ma-
 ternae generationis p. 313, 8 patris veneranda
 p. c 416 patrum numerosa p. c 649 -gines evan-
 gelicae vitis credentium 257, 12 palmitum p.
 290, 7
 propago] 167, 25 ad -gandam posteritatis sobolem
 249, 4 (pro). posterorum progenie -ganda 252, 20
 propalo] ipse. -lat dicens 257, 7 Christus. cunctis
 publica voce p. 277, 12 decem collationes a Cas-
 siano digestae patenter -labunt 242, 12 ne pu-
 blica insimulatione (eas) -larent 308, 20 vocis
 qualitatem quadripertitam. grammaticorum auc-
 toritas -lavit 179, 4 exemplar nondum. commen-
 tando -laveras 183, 2 latentis pudicitiae prae-
 conium -latur 297, 14 si vili interpretationis serie
 -lata fuerit 478, 1 multiformis. regulas. -lare 150, 2

- quod praecessores. -lasse noscuntur 78, 3 apocalipsis angelica relatione -lans 71, 6 strofam. profetica virtute -latam 286, 3 cursim et particulatim -landa 173, 13
- propatulum] in -lo 62, 13. 65, 12. 192, 22. 231, 3. 250, 14. 253, 7. 272, 10. 493, 2 in publico et p. 159, 14
- prope vide proximus
- propello] tellure paterna -li 501, 5
- propemodum 69, 9. 162, 16. 170, 6. 181, 4. 190, 26. 203, 16. 269, 23. 289, 4. 302, 12. 319, 2. 320, 12
- propense] (bonum) -sius laudari censeo 238, 4
- properans] neonon accipit -rantior a 100, 35
- propero] Asiam -at convertere c IV 8, 12 cetera ceu -rant a 53, 4 geruli p. abscedere c 1602 p. ad caeli sidera c 2120 ne. -ret paradisi ad gaudia miles c 1720 -rent epigrammata c 52 ad praediolum. basternae vehiculo -rabant 307, 10 ad caelestis paradisi patriam. -rare 243, 17 ad quem se -rare fatebatur 302, 5 inter virgines sapientes. -rare 302, 17 in proprias anima -rante medullas c IV 2, 15
- properus] passibus. -ris c 1534. 1899 — propere c 2160
- propheta] Heliseus. p. c 284 mittitur. p. c 313 Helias. p. c 1617 labra -tae c 78 verba p. c 1690 populi credebant esse -tam c 1572 opaca -tarum 66, 6 priscorum p. 232, 11 p. olancula. dicta c 1629 omnibus antiquis. -tis c 328 vide etiam profeta
- prophetalis] -li. aevo c 406 vide etiam profetalis
- prophetes] patiens tormenta p. c 439
- propheticus sermo 62, 4 sub specie -ca 188, 29 -cis praesagiorum vocibus 236, 4 vide etiam profeticus
- propino] dum. fibris. caelestis medicinae antidotum. -naret 235, 5 mulieris. prostibuli poculum. -nantis 246, 17 solertiam. torrentis fluentis sacrosancti -natam 491, 4
- propinquitat] omnis parentelae pia p. 297, 6 humanae cognationis -tatem 74, 22
- propinquo] -quante fati termino 247, 11
- propinquus] -quae necessitudinis 272, 5 -quorum turmas c 954 turma p. c 1905
- propono] verba quae in tribracho -posuimus 163, 19
- propositio] latens p. 76, 17 occultas enigmatum -tiones 75, 22 -tionum formulas 76, 1 centenas enigmatum p. 76, 5 enigmatum -tionibus 150, 1
- propositum] ad ardui formam -ti 235, 21 a p. rigore 278, 7 eiusdem p. 282, 11. 298, 14. 312, 11 ad -tum revertar 71, 7. 292, 2 propter virginale. propositum 262, 14 v. p. 292, 2 in sancto -to 238, 12 in summo virginitatis p. 243, 12 in arto. virginitatis p. 252, 3 a rigido v. p. 294, 11 in p. divinae religionis 268, 8 in rapido sanctae conversationis p. 285, 13
- proprietas c 40 specialis singulorum p. 319, 1 nominis -tate 164, 4 certis vocabulorum -tatibus 241, 24
- proprius] -rii. ventris a 93, 5 -riae exercitationis 230, 7 p. pulchritudinis 237, 5 p. virtutis 247, 22. 23 p. disputationis 249, 12 p. appellationis 268, 9 p. salutis 302, 8 p. conversationis 484, 8 p. conscientiae 492, 6 -rii nominis 65, 8 p. domatis 272, 5 p. meriti 311, 20 -rium. parentem c IV 4, 4 procum p. 292, 29 virum p. 317, 15 sponsum p. c 1712 doctricem -riam 302, 2 ad p. aulam c 2253 p. salutem c 2440 p. mentem c 2768 caput -rium a 56, 6 p. aevum c 95. 829. 2813 p. nomen c 2025 igne -rio 77, 3 p. honore c 711 p. cestu c 2860 cum praesule p. 501, 4 p. meritorum quaestu 491, 18 vi -ria a 44, 3 p. voce a 60, 11 lingua p. a 68, 8 p. dictione a 100, 7 p. manu 203, 26 p. patria 233, 17 ceu p. (per-sona) 264, 3 de pulchritudine p. 213, 17 p. meritorum qualitate 322, 10 ex p. carne c 2831 -rio de nomine a 47, 9 p. de corpore a 77, 4 p. gestantis corpore corpus a 87, 3 tam -ria (sc. nomina) quam appellativa 193, 21 -rios. terminos 267, 4 p. germanos c 535 ad p. lacertos c 839 p. alumnos c 1607 p. crines c 2891 -rias. lecebras c 122 p. oras c 816 p. acies c 2245 -ria. membra c 1291 ad p. praedia 308, 19 -riis palmarum digitulis 203, 23 p. apicibus 257, 7 a p. parasitis 306, 5 p. moribus c 565 -riis. catervis a 75, 4 p. vestibibus 299, 1 p. cieladibus 306, 15 p. viribus c 2740 de -riis meritorum emolumentis 239, 13 p. . telis c 2708 p. armis c 2850 — proprie 83, 7. 179, 7. 201, 10. c 120
- propter c. acc. saepe e. g. 64, 15. 68, 5. 72, 16. 88, 5. 150, 12. 200, 16. 243, 19. 262, 14. 269, 3. 292, 8. 303, 1. 309, 4. 311, 6. 318, 8. 485, 6. 10
- propterea 81, 1. 203, 27. c 941. 1990
- propugnaculum] catholicae fidei p. 282, 8 muri p. 293, 12 inextricabile p. 322, 23 huius excusationis p. 486, 5 fidei -la 241, 21 p. nutant c 639 p. scandit c 2079 p. mentis c 2540 p. frangunt c 2644
- proreta 185, 2 instanter hortante -tâ 230, 22 ad nauceros -tasque 193, 27
- prorsus a 50, 1. 200, 18. 133, 28. 273, 11. 295, 14 c 53. 772. 1426. 1725. 2794
- prosa] -sae locutionis 76, 2 p. urbanitate 50, 11 p. sententia 319, 9 p. parietibus 321, 9 p. laudibus c 2009 lorica. p. c 2852 per -sam c 2200 p. metrumque c 2867 libri qui -sa contextitur 63, 15 in p. historica 167, 22
- prosapia] septinaria. pignorum Iob p. 63, 15 paternae generationis p. 241, 15 paterni geniminis p. 313, 8 cum bisseña pignorum -iâ 69, 6 nostrae stirpis p. genitum 202, 5 fecundae sobolis p. 247, 16 pro nepotum p. propaganda 252, 20 nobili p. 280, 9 nobili stirpis p. 304, 4 generosa p. oriundus 285, 3 in feminini sexus p. 292, 3 regali p. 303, 1 Saxonicae prolis p. 494, 6
- prosator] -ori sub polo promulgantes 488, 5 a -ore pio 492, 5
- proscenium 182, 1
- proseindo] nunc ferri stimulus faciem -dit a 32, 4
- prosequor] longiuscule idem poeta et infra -quitur 202, 18 dum eam immensis rumorum laudibus p. 255, 25 coniecturam ita. -quentis 263, 16 psalmista ita -quente 298, 10
- prosodia tenoris 176, 4 accentus, qui Graece p. nuncupatur 194, 26 p. est signum sermonis iter rectum faciens legenti 199, 20 qualitatem -diae 191, 18 lex p. promulgatur 199, 15 accentu vel -diâ 155, 5 circumflexa p. 173, 8 De p. 199, 20 sunt -diae. x. 199, 20
- prospecto] ex superis -tans arcibus c 2599
- prosper] -ra fortuna c 987 propter -ros triumphorum successus 303, 1 -ris successibus 293, 22. 302, 11 de. p. . successibus 298, 6 p. ventorum flaminibus 320, 23 — prospere c 2300
- prosperitas] labentis mundi p. 204, 1 indeptae pacis p. 240, 23 perpetuae -tatis 229, 6 cognatae -tatis 270, 7 in -tate 502, 11
- prospero] usquequaque -rabantur 285, 14
- proscribo] ne possessiones. fiscali iure -berentur 308, 21
- proscriptio] -ionem rerum 277, 15
- prosterno] Christi milites. -nunt 242, 6 caelicolas. -travit belva c 2743 quos letale virus. -traverat 255, 9 gula ieiunii validis pallax -sternitur armis c 2493 gracilis grandes soleo -sternere a 93, 4 probos. p. c 2708 grossa -sternens ligna a 56, 4 oppido murorum p. arcibus altis a 86, 6 -stratus. arte maligni a 76, 2 p. fraude gulosa c 2497 -stratum morte cadaver c 587 -strato poplite

- c* 496 *cacumina* -strata solo *c* 638 *cetera* ni fuerint vitiorum crimina septem -strata *c* 2476 -stratis. *catervis* *c* 199
- prostibulum*] *p. mechae* *c* 1234 *p. regis* *c* 2561 -li poculum 246, 16 *p. stupro* 273, 22 *p. stuprum* 297, 17 *p. lupanar* 298, 22 *lenocinantis* *p.* 310, 17 *p. virus* *c* 2569 ad detestabile -lum 294, 12 -la 479, 21 ad -la scortorum 279, 27
- prostituta* *pellax* 273, 22 -tae *lupanar* 317, 18 *pompulentae* -tae 480, 1
- prosum*] *quid prodest*. *parma* *a* 70, 5 nec *Venus*. *p.* *c* 1330 nec *Pluton* *p.* *c* 1378 nec *p. tirones* sternere stupri *c* 2473 *quid prosunt bonorum operum emolumenta* 481, 12 *utilitati profuturum* 316, 4
- protego*] *tali se apologiae parma* -gat 485, 22 *qui miserum* -textit *egenum* *a* 77, 2 *brutos angelicum* *p.* *patrocinium* 286, 21 *anthletas Dei*. *divina tutela* *p.* 284, 4 *sanctam Christi tutela* *p.* 294, 14 *virgineos artus ab exitio* *p.* 296, 22 *quem illaesum divina tutela* *p.* 310, 8 *Deus*. *p. inermem* *c* 1911 *Deus famulam* *p.* *amantem* *c* 2107 *famulas Christi* *p.* *parma pudoris* *c* 2229 ut hoc opusculum -tegere digneris 202, 1 *aerea umbonis parma* -tectum 311, 17 *sanctae trinitatis tutela* *p.* 269, 4 *cum tuta pelta* -tecti 240, 11
- protelo*] *quamvis Quintilis*. *Sextilis aut* -lent tempora *c* 2782 *quam tantopere* -laveram 74, 10 *si naturarum decreto* -letur 173, 7 *disputatio nequaquam ulterius* *p.* 318, 12 ut *rescriptio tanto temporis intervallo* -laretur 320, 20 *si paenultima naturarum legibus* -labitur 199, 17 *parum intervallo* -landa sunt 476, 7
- protendo*] *versa vice* -dor *a* 100, 59 *curtinae*. XXVIII. *cubitis in longum* -duntur 64, 21
- protervus*] -vo. *fastu* 245, 26 *p. pectore* 485, 9 *voce* -va *c* *IV* 2, 11 *p. lege superbus* *a* 81, 7 *propter* -tervorum insolentiam 318, 9 *p. vulneribus* 318, 13
- protinus* *c* *IV* 2, 30. 3, 6. 6, 21. *c* 446. 1004. 1133. 1240. 1278. 1901. 2088. 2326. 502, 3
- protopla(u)stus* 239, 12. *c* 2494 -ti *piacula* 291, 13 *cirografum* *p.* 482, 16 -tum *terminum* 68, 23 *p. colonum* *c* 2681 -torum *piaculum* 488, 7 *cirografum protoplastorum* 62, 7
- proturbo*] *arsantes grues* *p.* *a* 57, 5 *ilico* -bat *virgo celydrium* *c* 2399 -bans *bella sagittis* *c* 2568
- protus*] *p. lucifer aethrae* *c* 2734 *tempore* -to *c* 1125
- proveho*] *qui*. *vos paterna* -vexit *pietate* 501, 8
- provenio*] *ne aliqua confusio* -iret 81, 19 *in quibus emolumenta*. *Christo* -venerunt 269, 9 *solet dactylus*. *a nominibus figurae ignotae* -ire 165, 5
- proverbialis aula* 64, 15
- proverbium*] *unde* *p.* *dicitur* 318, 8 *cum* -biorum *elogio* 316, 19 *in* -biis 317, 14
- provideo*] *si hoc nostris usibus commodum* -disset 316, 4
- providus*] -da. *praecordia* 61, 8
- provincia*] *totam Trinacriae* -ciam 293, 3 *in* -cia *Cappadocia* 300, 16 *in* *p.* *vestra* 482, 1 *Eoae triperititas Indiae* -cias 255, 17 *per* *p.* 257, 11 *per omnes Europae* *p.* 257, 11 *Traciarum* -cias 303, 5 *pagis* -ciisque *devulgata* 490, 10
- provoco*] *victores ad proelium* -cant 241, 2 *veterum auctoritate* -catus 74, 18
- prout* 319, 4
- proxilius* 201, 9 *p.* *ex tribus longis et tribus brevibus constans* 201, 12
- proximus*] *sum* *p.* *axi* *a* 53, 5
- prudens pectore* *c* 1130 *p. virgo* *c* 1898 *matrona* *p.* *c* 2528 -tes. *Graeci* *a* 51, 4 -tes. *sōfos* *a* 100, 70 — *prudenter* 258, 22. 295, 14
- prudentia*] *summi* *p.* *patris* *c* 672 *fulget* *p.* *c* 1622
- pruina*] *necnon candente* -nā 100, 19
- pruinosis*] -sam. *nivem* *a* 67, 1
- pruna*] *dempto* *p.* *vigore* *c* 2329 -nae. *coxerunt membra* *c* 1828 -narum *globi* 276, 18 *p. congerie* 307, 21 -narum *torre* *c* 1109 *reptantem in prunas* *c* 811 *in* -nis. *torrentibus* *a* 67, 8 *p. coquentibus* 267, 2
- prurigo* 171, 18 -gines 192, 28
- prurio* 166, 8 -riens 169, 22
- psallo*] *quis* (= *quibus* *sc.* *fidibus*) *psalmista* -llebat *cantibus* *c* 68 *monet* -llere *c* *III* 56 -llentes *concorditer cecinerunt* 268, 14
- psalmigrafus* 190, 25. 204, 3 *p. vates* 492, 6 -fi *sententia* 298, 6. 482, 4 *iuxta* -fi *sententiam* 245, 6. 322, 17 -fi *sententiam* 497, 17 -fum *vatem* 71, 17 -fo *adstipulante* 198, 16
- psalmista* *c* *IV* 3, 56. *p.* *a* 21. 66, 22. 71, 25. 72, 9. 185, 3. 482, 7 *p.* *idem* 74, 21 *idem* *p.* 497, 18 *p. pius* *c* 68 ut *p. chirografatur* 271, 15 ut *p. canit* *c* 1644. 2581 hoc *p. canebat* *c* 33 ut *p. canebat* *c* 458. 885 *p.* *inquit* 482, 18 *eiusdem* -tae 71, 18 -ta *ita prosequente* 298, 10
- psalmodia*] *furtivis* -diae *cantibus* 243, 17 *p. concentum celebrabat* 305, 19
- psalmus*. *septuagesimus septimus* 67, 7 -mi *carmine* *c* 1304 -morum. *vates* *c* *IV* 9, 10 *p. oda* *c* *III* 47 *odis* *p.* *c* 2233 *p. carmine* *c* *IV* 9, 10 *p. concentus* 309, 18 *ymnos et* -mos et *responsoria* *c* *III* 52
- psalterium*] -tēri *melos* *c* *III* 54
- psili* 199, 21. 200, 10 *p.* *est qualitas sillabae*, *quae iuxta extremitatem labiorum profertur* 200, 11
- puber*] *prudens pectore* *p.* *c* 1130 *venerandus*. *p.* *c* 1274 *felix* *p.* *c* 1397 -berem. *inflectere nitebantur* 281, 1 *eisdem* -beres 252, 5 -beribus *castis* *c* 380
- pubertas*] -tatis *nostrae* 61, 10 *iocundae* *p.* 247, 12 *venustae* *p.* 258, 27 *a. p. tirocinio* 265, 8 *sub*. *p. tirocinio* 311, 11 *p. tempore* 266, 8. *c* 1508. 1741 *in* *p.* *primordio* 285, 28 *in*. *p. rudimento* 280, 13 *in* *p.* *principio* 320, 14 *p. indolem* 302, 13 *in* *p.* *decore* 310, 22 *adultus* *tenuis* *p.* *aevo* 490, 2 *adultae* *p.* 501, 8 *in* *tenerrima* -tate 252, 10 *a* -tate 273, 23
- pubes*] *Ebrea*. *p.* *c* 377
- pubesco*] *cum desponsata* -sceret 300, 1 *quamvis in tenero*. *p.* *aevo* *c* 1263 *virginis*. *cum*. *p.* *annis* *c* 2065 *sobolem*. *adultam* et *iam* -scentem 285, 6
- publicanus*] *cum* -nis 484, 25
- publicatus*] *proditus* et *p.* 265, 7 *propter* -tam. *insolentiam* 318, 9
- publicus*] -ca *voce* 277, 12 *p. insimulatione* 308, 20 *per* -ca *strata* *c* 2574 *a* -cis *conspicibus* 317, 1 *quamvis* *per* -cum *traheretur* 301, 15 *in* -cum *processere* 283, 9 *in* -co et *in* *propatulo sita* 159, 14 — *pūblice* *c* 1137
- pudet*] *p.* *referre* 317, 21 *nec* -deat. *reminisci* 260, 16 *poena* -denda *c* *IV* 2, 22
- pudibundus*] -da. *nuditas* 286, 9
- pudicitia*] *corporalis* -tiae 228, 25 *merito* *p.* 234, 10 *p. gloriam* 235, 20 *p. parma* 240, 3 *p. lampadibus* 245, 13 *p. merita* 246, 1 *fulgentis* *p.* 246, 10 *p. flores* 249, 13. 291, 11 *p. vaginalis* 250, 10 *virginalis* *p.* 253, 13. 254, 10. 270, 19 *p. proceritas* 253, 8 *p. studium* 257, 8 *p. legibus* 260, 16 *carnalis*. *p.* 264, 7 *florentis* *p.* 264, 7. 312, 11 *p. virtus* 267, 11. 286, 7 *immarcescibilis* *p.* 269, 3 *p. generositas* 270, 2 *p. iura* 270, 17 *p. praeconia* 272, 14. *c* 142 *de* *p.* *praeconio* 319, 3 *p. palma* 285, 1 *ad* *p.* *praemia* 285, 10 *p. praemia* 320, 2 *p. praemio* 300, 5 *p. documenta* 292, 3 *perennis* *p.* 296, 15 *latentis* *p.* 297, 14 *matronalis* 297, 18. 310, 16 *p. moribus* 300, 2 *propter*. *p. puritatem* 311, 7 *eiusdem*. *p.* 321, 8 *p. vultum* 321, 21 *p. comes* *c* 1283 *p.* *de palmitate* *c* 2792 *propter egregiam animae* -tiam 265, 2 *pretiosam*

- tiam 294, 20 virginitatis -tia praeditus 68, 20
p. praediti 253, 16 de sola p. 245, 6 incontami-
nata corporis p. 258, 2 pro integritatis p. 269, 21
illibatae virginitatis p. 302, 19
- pudicus] virginitas. -ca perseverat 249, 3 p. con-
versabatur 317, 2 quod vellet. Christo servire p.
c 1799 -cae conversationis 242, 17 -corum. vita
c 202 -corum. virorum c 1453 -cos. consortes
255, 19 -cis 320, 2 -cissimus extitisse. decla-
ratur 251, 2 p. permansisse memoratur 256, 20
-cissimae. virginitatis 233, 1
- pudor] -ris propositum 262, 14 p. signaculo 294, 18.
297, 5 reconciliati p. 299, 3 p. thesauro 301, 18
cura p. c 129 flore p. c 302 p. reverentia 317, 11
iura p. c 368. 1472. 2124 custos virgo p. c 1623
sacella p. c 1685 virtute p. c 1927 tropea p.
c 2118 parma p. c 2229. 2327 torre p. c 2362
sancti. p. c 2379 mundum. -rem c 711 vigineum.
p. c 746. 2193 sacrum. p. c 1237 castum. p. c 1294
ereptum. p. c 2128 integrum. p. c 2565 immen-
sum. p. c 2785 virgineo. -re c 486. 1842
- puella] pavefacta p. 301, 18 bella p. c 604 -lae
oculis 309, 7 virgineos artus. p. c 1236 membra
p. c 1755. 1945. 1971 bella p. c 1948 in corde p.
c 1979 devotae. p. c 2002 Paulo purgante -lam
c IV 2, 12 sortiri dote p. c 1279 ornata gem-
mis auroque p. c 1288 egregiam. p. c 1674 torrebant
igne p. c 1752 sanguinis arratam. dote p.
c 1813 damnare p. c 1914 Deus. defendit. p.
c 1997 integrum. servare p. c 2069 convivium
larga -lae. ferunt c 1149 -larum labra 278, 8 illu-
strium p. 299, 18 sacratis. -lis c 2203 spondebat
dona p. c 2227 geminas. -las c 716 devotas. p.
c 716 sacras. p. c 1660. 2240. 2257 sanctas. p.
c 2207 ambas. p. c 2371 decies senas. p. c 2413
cum bis senis -lis 301, 6
- puellula] ut -las. impendant 309, 16
- puer] munificentia pactus p. 268, 11 p. indolis
c 1127 p. quidam c 1478 faciem -ri c 658 pulli
et -ri pipant 180, 13 tres p. avita Ebreorum
stirpe progeniti 252, 1 tres p. c 368 -ros stolidos
c 292 p. flamma coxit c 384 -rorum catervas
273, 4 cum -ris c 1897
- puerilis] p. gesticulatio 273, 2 in praecordiis.
-rilibus 277, 2
- pueritia] in -iae rudimento 280, 10
- puerpera] sacra p. virgo c II 7 p. c II 24.
c 1702 pulchra p. a 60, 8 formosa p. vultu c 607
fecunda p. c 1677 incontaminatae -rae 234, 19 al-
mae p. 488, 7
- puerperium] -ium paritura puerpera gignes c II 24.
c 1702 caelestis -rii 68, 18. 292, 12 virginali
-rio 234, 19 caelesti -rio 242, 20 sancto p. 310, 11
- puerulus 173, 20 in tenera -li labella 260, 9
tres germanos -los 274, 23
- pugil] coenubialis militiae -les 240, 9
- pugillus] in medio. parte -li a 100, 28 -lum farinae
291, 5 palmis et -lis 306, 10
- pugna] -nae signifer c 1556 haec ductrix p. c 2573
ad -nam c 2627 geminas. patior. -nas a 49, 4 p.
exeruens a 82, 2 ingentes. p. c 2448 (per) p.
verborum 482, 3
- pugnator egregius 240, 10
- pugno] aemula ceu -nat. turma c 2458 duris -nans
contis a 74, 7 dicens, se. leto tenus -naturum
289, 10
- pulcher, pulc(h)ra, pulchrum] quamvis. p. pu-
besceret c 1263 vox mea. pulchra a 22, 1 -chra
puerpera a 60, 8 p. sodalitas 234, 10 p. comis
c 2177 p. inventus c 2288 -chrum spectaculum
246, 17 -chrae visionis 262, 13 satis -chra et
eleganti forma 278, 13 p. dote c 2205. 2284
-chro. praesagio 250, 18 -chras. coronas c 200
-chra praesagia 260, 7 p. limina c 1503 pectora.
p. c 1750 -chrior auratis. bullis a 100, 25 -
- species -cherrima Christi a 55, 7 iuvenula p.
258, 26 p. virgo c 2051 -cherrimi vultus forma
72, 8 -cherrimae virginitatis 319, 28 ornameto-
rum -cherrimae venustati 244, 17 -cherrimam.
coronam 249, 14 p. indolem 302, 13 -cherrimo.
cultu 246, 10 in p. decore 310, 22 -cherrimae
virgines 278, 3 -cherrimos. flores 291, 11 -cher-
rima. linamenta 322, 2 - pulchre a 80, 6. t 72, 4
pulchrius 237, 21
- pulchritudo] formosior rubentis gemmae p. 236, 15
pennae p. 237, 13 iacturam propriae -dinis 237, 5
-dinem. admirantur 298, 21 de -dine propria 313, 17
- pullus] -li et pueri pipant 180, 13 teneros -los
a 31, 6 -lorum lumina a 47, 7 p. plausu 309, 11
- pullus] maculam Veneris -lam c 1178 -la. vela-
mina 318, 4 -lis. palmis c 1047
- pulmentarium] condito culinae -rio 288, 2
- pulmentum] principalis alimoniae p. 252, 10 -to-
rum saginas 234, 5
- pulpa] moriens mea. p. a 14, 4 p. pavonis 237, 17
pabula -pae a 17, 3 in suris -parum 157, 19
stimulans per vulnera -pas a 36, 5 ius simul et
p. a 40, 4 p. aegras a 94, 5 per teneras. p.
c 1064 in -pis a 63, 9
- pulpitum] in -to. officio fungebatur 273, 16 in
theatri p. 282, 12 in p. ecclesiae 308, 9
- pulsor] hos precibus crebris et pectore p. c IV 13, 3
superos ego p. polos a 2, 4 fistula. aethera -sat
c 373 dum. p. penetralia cordis c 1620 quam.
rabies p. salsis c 1737 quam -set pectine chordas
c 67 nec timor ilia p. c 2373 p. ne lectio sensum
c 2676 precibus dominum. -semus c 1589 anti-
fonae -sent concentibus aures c III 46 ut do-
minum pulsent. voce c 2817 barca rudi -sabat
litora rostra c III 23 p. voce Tonantem c 1524
celsum p. Olimpum c 1537 virgo Christum p.,
ut. c 2038 quatenus -saret voce Tonantem c 1271
cum. p. magistrum c 2190 ut. -sarent stimulis
praecordia stupri c 1860 famulas. precibus -sabo
c 2814 duro nec pectine -sor a 33, 5 castitatis
conscientia elationis -satur cenodoxia 245, 9 si.
-saretur. virgo tabellis c 1940 precibus -sare To-
nantem c 31 fama. -sans. aures c 2553 vocibus
assiduus -santem regna c 2108 pectine -sante
287, 17 -santes. atria caeli c 1306 p. ostia caeli
c 2233
- pulverulentus] -ta. glebula c 165 -tā. aspergine
502, 1 cessantibus stibariorum. -tis quassationi-
bus 67, 15
- pulvis] praesertim cum. p. ebulliat 255, 14
- pululo] secta quam perniciosus errorum radicibus
-laverit 71, 5 -laverint 62, 15 de quibus centena
metrorum disciplina -laverat 150, 19 de. verbo-
rum radicibus multiplices regularum ramusculos
-lasse. traditio declarat 78, 6 designat virgultum.
fecundis palmitibus p. 62, 6 quae. vulgo p. no-
suntur 152, 12 germen. -lans 491, 15 arborem
spissis virgultorum ramusculis -lantem 251, 12
ex eadem stirpe -lantes 77, 21 manipulos evan-
gelicis novalibus ubertim p. 249, 9 manipulos
in. novalibus p. 264, 18 in mundo p. 482, 10
verba. a radicibus secundae coniugationis -lantia
168, 18
- pumilio] nanus id est p. 159, 19
- punctum] in -to temporis 279, 3. 286, 12 p. citius
c 1193
- pungo] quorum integritatis amor praecordia -git
c 130 pia. praecordia -gens c 1293
- puniceus] -ceo. murice c 162
- punicus] mala -ca 236, 17. 290, 5 p. mala c 236
p. mela c 1596
- punio] -nit. ultio testes c 947 dum sontum crimina
p. c 969 p. reatum c 1961 ut vindicta. noxam
-niret c 1839 vindictas intellegibilem Lamech.
-nientes 69, 2

pupilla] limpida virginalis pudicitiae p. 253, 13
damna -lae c 498 detrimenta p. c 1319 -lam
percussoris evulsam 282, 14 ocellorum -lae c 966
-larum orbibus 66, 5 pernicibus p. obtutibus
229, 13 certos p. conspectus 230, 12 p. lumini-
bus 272, 11
pupillus] -li 170, 16
puppis] panda de -pe c e IV 1, 12 p. cum p.
c e IV 4, 4
puppup] bis dicere p. p c 20
purgamentum 193, 25 spurca latrinarum -ta
292, 15
purgo] -gavit. maculas 86, 14 quo Seraphim. p.
labra prophetae c 78 errata reorum Nitria p.
c 1466 genus humanum. -garat c 1640 mundi
maculas p. sanguine fuso c 2761 antequam. ab
originali piaculo -garetur 257, 6 fecit. -gari gur-
gite mersos c 1221 flagitium. -gantes fonte lavacri
c e IV 8, 11 -gatus maculis c 1540 expianda
-gandaque 484, 13
puritas] perpetuae -tatis 234, 20 sine aliquo p.
offendiculo 243, 13 p. praerogativam 245, 1 p.
praerogativa 269, 19 non fictae p. 253, 9 illaesae
p. 263, 5 angelicae p. 268, 4 p. privilegium
292, 9 in. p. fastigio 300, 19 propter egregiam
pudicitiae -tatem 311, 7
purpura] veluti rubra p. regum c 189 ut sit vir-
ginitas p. 248, 19 bombicinum -rae peplum
236, 17 ex auro, iacintho, -ra fulsisse 244, 19
purpureo] sacrosancto cruoris ostro -scit 296, 14
purpureus. sanguis a 98, 3 p. rubor 273, 19 p.
cruor c 1751. 1833. 2278 -rei cruoris 299, 14
-eae. tincturae 314, 7 -eum saeculorum florem
62, 6 p. sanguinem 294, 19 -reo. gramine a 47, 3
p. ostro 312, 19 p. flore 247, 9. c 4 p. cruore
254, 6. 301, 20 p. sanguine c 883. 1313. 2007.
2889 sanguine p. c 1317. 2340. 2726 p. colore
c 1966 p. tabo c 2606 -rea venustate 237, 13 -rei
et rubicundi flores 237, 19 -reos. flores 249, 13
-reas. coronas c e IV 3, 25. 279, 21 p. gemmas
c 164 -eis. fucis a 24, 2 p. rosetis a 100, 15 p.
coloribus 64, 19 p. immo diversis colorum varie-
tatibus 244, 13 p. malvarum floribus 231, 16
candidis ac p. floribus 292, 22 p. floribus c 1669
gemmis p. 259, 2 p. gemmis c 2365 cum p.
rosis 302, 7 p. tincturae muricibus 316, 3 p.
peplis c 1146 p. coronis c 2197
purulentus] cutis callositate p. 309, 23 -tas cor-
porum validudines 256, 17 -tis animarum ulceri-
bus 71, 13 p. vulneribus 318, 13. 484, 26
purus] -ra. perseverantia 246, 1 -rae integritatis
256, 7 p. virginitatis 260, 7. 267, 18. 310, 16.
319, 6 p. dilectionis 478, 12 fidem. -ram c 2292 in
pectore -ro c 141 corpore p. c 2561 gurgitibus
-ris c e IV 10, 12 p. conspectibus 66, 21 neque
fide purius 263, 8 purissimi fontis 237, 9
pusillanimis] quae. pusillanimis trux desperatio
mentis opprimat incautum c 2646
putamen] de stuppae stamine vel potius -mine
287, 15 ut stuparum -mina 279, 14
putens] -tenti lotio 285, 15 fetore p. c 1200 -ten-
tissimis. lotii nidioribus 279, 8
puteus 161, 7 rota -ei exauritione 172, 8 pro-
fundus p. latex 237, 7 p. laticem c 218
putidus] -dum. certamen 307, 20 -dum. spiritum
309, 23 -do. latibulo 307, 13 -dos ergastuli
squalores 254, 6 -da pecudum exta 68, 10 p.
volutabra 281, 19 -dis. capellis a 61, 3
puto] unde. p. dixisse poetam a 63, 6 quam ma-
china straba -tabat c 1005 furvum fantasma
-tabant c 2244 -ta 83, 2 ut -ta 93, 11 a quibus-
dam vitiosus versus -tatur 82, 11 mala. punica.
calumniam perpeti -tantur 236, 19 latex aut
cisterna. parvi pendenda p. 237, 8 decreta. aliter
legem promulgare p. 247, 18 licet irrita dicta

-tentur a 41, 1 hostes, qui -tabantur. obtruncati
240, 25 qui p. pudicitia praediti 263, 16 magica
-tantes praestigia gestum 279, 6 natricis. cultum
praestare p. c 556
putor et caligo 279, 26 p. ambrosiam flagrabat
c 1203 -tores stercorum 279, 26
putredo] spreta -dine carnis c 235
putresco] caeni. sorde p. a 100, 17 nunquam mea
pulpa -scit a 14, 4 caro. crescere nescit c 231
-trecens. flatus c 957 damnatorum p. cadaver
c 1399
putridus] -da. ulcera c 517 -dis. criptis c 1231
putris] sambucus. p. virescit a 94, 1 -tres. pestes
c 1082
pyra] flammantis -rae 283, 16 crepitantis p. 307, 2
-ram. in edito constructam 266, 18 -rarum faculas
300, 9 focos. p. c 1115
pyrrichius] qui pyrrichio clauditur 95, 9 vide pir-
richius

Q

qua (= ubi) e. g. c e III 40. III 87. IV 5, 14.
6, 11. p a 19. a 55, 7. 56, 5. 92, 1. 95, 9. t 72, 14.
20. c 775. 1029. 1073. 1399. 1669. 1971. 2288.
2601. 2877. 2890 apud Athenas, qua 262, 8 =
quatenus a 100, 61. c 2029
quadragenus] catalogus ter q. et quaternus con-
stat 150, 4
quadragesimalis] emenso unius -lis circulo 243, 1
quadragesima] dierum spatia 484, 19
quadrans] adiectis -tibus et embolismorum in-
crementis 69, 23
quadrantal 167, 14
quadratus] -ti. obolisci 253, 8 q. orbis c 514. 1289.
1678 mundum. -tum a 79, 7 q. mundum a 97, 6
per mundum. q. c 1632 q. in orbem c 412 q.
orbem c 412 q. per orbem c 1621 -to. templo
c e III 68 q. cardine p c 2. c 269. 678 -ta fronte
a 27, 2 in q. parietis pagina 251, 21 in cartis.
-tis c e IV 4, 10 q. biblis c 1183 q. fossis c 890
quadrifarius] -iam agriculturam 202, 23 cum -ia
figurarum compositione 199, 10 -ia coniugatio-
num discrimina 165, 11 q. dicta 232, 18
quadrifluus] -uis. rivis c e IV 10, 8
quadriformis] -mis. normulis 232, 19
quadriga] rapidis. -gis 87, 30
quadrupes vel quadrupes] aurea -drupes 250, 8
corrui. -drupes c 581 discolor. -dripes a 82, 1 -dri-
pedis vituli c 503 -dripedis robetae 255, 5 -dru-
pedi. nulli a 36, 4 -dripedum socius c 350 q. et
volucrum et reptilium voces 179, 12
quadrupedo 186, 5 -dante meatu 99, 5 q. cursu
251, 16
quadripertitus] coniugationum -ta qualitas 165,
12 -tae. historiae 254, 8 vocis qualitatem -tam
179, 13 -ta figurarum ratione 194, 4
quadro] nec. scopulus calcis compage -dratur c 1388
scematum species. legitime. -drare 88, 7 histo-
rialiter q. et congruere 298, 7
quadruplicatus] -to. calculo 64, 20
quadrus] in -drum. orbem c 1364. 1506 -dro cum
cardine c 2689
quaero] umbrosas q. latebras a 47, 6 desertum
-ris c 1508 stilus. finem -rit 319, 29 q. latebras
c 780 malagma. vulneribus -rimus 318, 13 verbi
-runt in luce tenebras c 2837 ut mens otia -rat
c 2674 vulnere. -rebant praemia c 2888 perrexi
-rere c e III 8 externa -rere regna 233, 16 quem
crebro -sisse feruntur a 94, 6 monarchum q. 77, 1
-rens campestem. florem a 47, 9 sacra -rentem
luera c 1453 proles Dei. dragmam perditam -situra
234, 19 coenubialis militiae tirocinium. q. 297, 3
quaeso 167, 18. 177, 11. 178, 4. 190, 5. 192, 23.
233, 20. 479, 12. 501, 6. 10

quaestio] panucula -ionis involuta 194, 5
 quaestus] -tus stipendia 308, 16 stipem q. c 2212
 multiplici -tu 237, 22 cumulus crepundia q.
 c 2617 meritorum q. 491, 19 gazas -trum 256, 4
 rapinarum maculatos crimine -tus c 2579
 qualis] q. vel quantus effulserit 260, 12 -le est
 metrum priapeum 93, 28 -lem quantamque fal-
 laciam 482, 28 quantos seu quales acervos c 2530
 O quantos -lesque viros c 2551 quanta vel -lia
 295, 2 -libus signis c 767 q. -sertis c 2156 quantis
 et q. -machinamentis 276, 11
 qualitas] coniugationum quadripartita q. 165, 16
 q. syllabae 200, 10, 11 da divisionis et partitionis
 -tatem 174, 18 vocis q. quadripartitam 179, 13
 q. prosodiae 191, 18 interioris (hominis) q. 231, 4
 vitae q. 246, 4 q. propriae virtutis 247, 21 q. soli
 Deo mutabilem 271, 2 dupla divisionis -tate
 151, 11 crocea q. 237, 13 pro temporum q.
 247, 18 trifaria disparis vitae q. 248, 12 propria
 meritorum q. 322, 10 de diversis rerum -tatibus
 74, 18 exempla coniugationum collecta 167, 17
 qualiter 78, 8, 95, 10, 282, 24, 286, 11, c 672, 736.
 740, 770, 871, 961, 1416, 1661, 2192, 2831.
 477, 7, 9
 quam 62, 15, 253, 13, 14, c 839, 1873, 2687, 484, 6.
 a 74, 7, 83, 15, 93, 9, 100, 75, t 92, 27, c 906, 917.
 c 67, 2073 tam quam 160, 9, 161, 6, 162, 8, 20.
 163, 1, 12, 18, 175, 2, 179, 14, 183, 9, 194, 1.
 241, 23, 270, 19, 272, 18, 275, 18, 278, 14, 280, 10.
 306, 7, 308, 12 plus quam 75, 6, 256, 11, 320, 2
 potius quam 169, 15, c 2272, 484, 22, 485, 20
 aliter quam 268, 9 secus quam c 1005, 2307
 prius quam a 24, 4, p a 23, 266, 9, 484, 19 ante.
 quam 74, 3, c 2533, 2783 pridemquam 302, 6
 quamdiu non refragabatur 241, 13 q. extiterat
 310, 16 q. decreverit 233, 11 q. vinceretur 312, 7
 quamlibet c. con. praes. 318, 15, c 73, 107, 212.
 360, 2050 c. con. imp. c 299, 841, 1769, 1820.
 2355, 2891 c. con. plusqpf. c 702
 quamobrem 76, 3, 85, 27, 235, 2, 241, 3, 245, 1.
 252, 12, 292, 19, 318, 24, 491, 6
 quamquam c. con. praes. a 72, 4, 237, 3, 257, 4.
 c 227, 238 c. con. imp. a 57, 2, 272, 14, c 1822
 c. con. pf. a 96, 7
 quamvis c. ind. praes. a 13, 1, 17, 3, 31, 4, 34, 1.
 60, 2, 69, 3, 71, 5, 96, 12, 97, 13, t 91, 8, 162, 14.
 172, 16, 173, 18, 179, 15, 186, 20, 231, 8, 236, 13.
 237, 8, 240, 21, 252, 4, 298, 7, 313, 10, c 200, 207.
 220, 1116, 1441, 1716, 2344, 2346, 2635, 2781.
 2787, 492, 12 c. con. impf. c e IV 6, 5, 261, 10.
 282, 15, 294, 12, 297, 14, 301, 14, c 478, 487, 498.
 928, 1198, 1263, 1322, 1345, 1988, 2125, 2269.
 2292, 2791 c. con. pf. a 78, 7, t 74, 189, 29.
 202, 22 c. con. plusqpf. c e IV 1, 18, c 291, 363.
 417, 1063, 1595 tegat quamvis c e IV 2, 34
 quamvis continentis, sed tamen servantis 188, 29
 quando 67, 21, 70, 3, 158, 27, 163, 19, 165, 5.
 271, 4, 293, 17, 308, 8, 9, c 1011, 1638, c e III 82.
 IV 1, 12, 486, 2 quando a 34, 7, c 2349
 quantocius 193, 18, 243, 17, 277, 6
 quandoquidem 74, 20, 163, 20, 172, 15
 quantus] o q. pallor 273, 17 o -ta caterva 281, 18
 q. sit pudicitiae virtus 286, 7 o q. est ferocitas
 299, 2 q. est pietas 299, 3 qualem quantamque.
 fallaciam 482, 28 o -tos inertes c 1013 -tos seu
 quales acervos c 2530 o q. qualesque viros c 2551
 -ta perpressus sit 282, 10 q. vel qualia 295, 2
 q. dederit dona c 686 -tas (catervas) c 1185 -tis
 et qualibus machinamentis 276, 11 q. miraculo-
 rum signis 312, 5 tantam . . quantam 78, 1
 tantum discrepent, quantum distat 321, 19 quan-
 tum enituerit 250, 18 q. declarat 84, 9 quanto
 magis 239, 17, 257, 10 q. tanto c 2621, 477, 2
 tanto . . q. constat 202, 4 tanto minus q. 238, 24
 tanto facilius q. plenius 500, 12

quapropter a 64, 5, 81, 8, 266, 11, 273, 13, c 129.
 251, 560, 572, 1048, 223, 1946, 2484, 2591.
 491, 12
 quare 82, 6, 151, 14, 166, 23, 193, 3
 quartus] q. paradisi gurges 234, 21 -tam catervam
 c 2625 -ta decima luna 483, 22, 484, 1 -tesse-
 reskaedecaditae id est quartadecimani 483, 26
 quasi 76, 17, 77, 17, 237, 26, 239, 7, 19, 240, 4.
 244, 6, 245, 5, 250, 5, 253, 17, 255, 14, 280, 2.
 285, 6, 288, 10, 293, 12, 306, 1, 313, 18, 316, 18.
 317, 1, 17, 320, 40, 321, 2, 22, 322, 23, 483, 10, 14.
 501, 9 quasi quosdam cauliculos 62, 12 q. quod-
 dam reipublicae vectigal 71, 15 q. quaedam.
 melodia 189, 15 q. quodam artissimo catenarum
 repagulo 202, 10 q. quodam obstaculo 320, 16
 q. existat 244, 2 q. sequatur 298, 9 q. poti-
 retur 288, 2
 quassatio] cessantibus stibariorum pulverulentis
 -ionibus 67, 15
 quasso] ursorum q. lacertos a 39, 3 turratas urbes
 q. a 86, 5 (propugnacula) -sat caries c 640 caput
 q. c 2707 -savit sceptrum 86, 4 dilubra q., evertit,
 destruxit 262, 7 simulacrorum effigies ad solum
 diruit, q., evertit 282, 18 portarum q. claustra
 c 457 -satus navita flustris c 2810 -sata machina
 c 1352 barca tempestatis turbine -sata 320, 21
 propugnaculum saecularis argumenti ballista -sa-
 tum 282, 9 -sata mole sacelli c 1390 viscera
 nitidis -sata medullis a 40, 6 -satis compagibus
 238, 20 q. sub moenibus c 2607
 quatenus = ut, c. con. c e II 19, IV 13, 6, 81, 6.
 243, 3, 245, 17, 269, 14, 270, 12, 274, 17, 278, 12.
 279, 11, 284, 6, 291, 12, 293, 19, 295, 17, 298, 16.
 322, 14, c 82, 1059, 1165, 1180, 1268, 1271, 1358.
 1393, 1590, 1953, 1968, 1995, 2018, 2032, 2410.
 2820, 2873, 491, 13, 497, 17, 501, 11
 quater denis (digitis) a 90, 3 q. senas horas 256, 6
 q. denis annorum circulis 267, 14, 287, 10 q. anno-
 rum tempora dena c 2479 decies denis milibus
 odas et q. undecies c 2896
 quaternus] de fonte -no c e IV 10, 13 cum q.
 spondeo 84, 25 bis q. (discrimine) 175, 18 q. me-
 tallorum genere 251, 9, 502, 20 -nam mensuram
 sillabarum 150, 7, 201, 11 quinquies -nos (digi-
 tos) a 90, 4 (tempora) -na 191, 20 tempora q.
 et terna 199, 14 q. populorum regna 502, 20
 plantis -nis a 38, 1 aulis q. a 55, 3 q. versiculo-
 rum lineis 76, 9 q. mensibus 291, 2 bis q. lustris
 491, 9
 quatio] vox celsum quatit clamoroso carmine cul-
 men c e III 49 auditus nostri -tiuntur 490, 9
 tironum Christi testudinem strophosae fraudis
 ballista -tere non cessant 240, 5 -tiens timor
 c 2373 scrupulo ancipiti q. 492, 8
 quat(t)uor] reor (habere) thesin q. (tempora) 163, 5
 quatuor sceptrum c 335 quattuor sulcos c 645
 que saepissime; pestemque luemque a 56, 8 noctes-
 que diesque c 1644 flammisque focosque laem-
 que vomentia a 52, 5 truxque rapaxque capaxque
 feroxque a 93, 8 quaeque polo sunt subter et
 axe reguntur a 100, 18 necnon filicumque c 2780
 quemadmodum 76, 20, 81, 12, 187, 23, 191, 10.
 195, 8, 232, 7, 241, 9, 476, 4, 478, 25, 490, 13.
 492, 14, 499, 10 quemadmodum 291, 15, 321,
 4, 22
 queo] referri -eunt 67, 5 aut vix aut nequaquam
 reperiri q. 83, 25 haecce exempla q. in verbo-
 rum declinationibus reperiri? 192, 31 non con-
 gruere q. 314, 19 quo pandere -eam p a 8 ut
 non inconvenienter dici -eat 235, 8 ut remeare
 q. per devia c 1898 virginibus q. ut servire To-
 nanti c 2543 ut certius animadvertere q. 481, 16
 ut certius cognosci -eant 81, 9 quot species
 deprehendi q. 90, 10 ut singuli quique facul-
 tatem virium experiri q. 247, 21 acsi Quirites

reperiri minime q. 492, 11 quos. pontus mergere non quibat c 1111 non q. membra cremare c 383 certius ut quiret Christi cognoscere nutum c 1273 cernere quam reliqui q. c 2247 vincere non quibunt a 96, 13 aut umquam. quivi. nosse a 100, 72 quercus] confringere -cūs a 2, 3 fructiferas. q. a 84, 8 querela] queror. unde querela vel querimonia dirivatur 197, 6 quamlibet. gestaret. -lam c 841 strophosam. q. c 931 nullam. q. c 1909 querulosus 177, 12 vide querulosus querimonia] ut imperatori. iam ederet 306, 9 lacrimabilem. q. 280, 17 vide querela quernus] sub culmine -no a 75, 7 queror deponens corripitur 197, 5 -ritur. funera sponsi c 2131 querulosus] -sis questibus 238, 16 q. singultibus 484, 22 vide querulosus querulus 161, 7 adversus -los. scurras c 2833 questus] petit Augusti. suffragia -stu c 2248 -stūs. promit c 1905 profert. q. c 935 querulosis -stibus 238, 16 tam rancidis fletuum q. 272, 16 flebilibus orbitatis q. 309, 6 qui, quae, quod] qui saepissime e. g. c e II 15. c 1693. c e II 30. c 1708 biblum. qui c 2188 qui liquor c 1201 quae saepissime, quod saepissime e. g. quod est 69, 19. 476, 19. 479, 13. 483, 26. 491, 8. 500, 2 imbrex (quod ab arcendis imbris dicitur) 156, 1 cuius saepissime e. g. pars cuius inferior a 53, 8 cuiusque ore 66, 8 cui saepe e. g. c e II 22. c 1700 quem saepissime e. g. Ebraea quem clamat lingua. proles c e IV 9, 6 quam saepe c e II 18. c 1696 quam pestem c 2679 quod saepe] quid. videri valet, quod. pareat 233, 21 quod. impetrare merebamini 321, 15 quod probum. paternum c 2507 cecinit quod carmine vates c 2772 quo e. g.] a quo c 879. 975. 1679. 2499. 2596 de quo c 1690. 2732. 485, 14 ex quo c 1636 in quo 259, 9. c 1297. 1823. 2155. 2375 quo (= in quo) c 1231. 2387 sub quo 486, 6 quo non praestantior alter c 2066 quo dictu c e II 29. c 1707 quo rumore c 2431 qua saepe] de qua c 1849. 2028. 2665 qua de re 245, 15. 270, 2 in qua c 1981 cum qua c 1879 quo] tempore quo c e IV 7, 25. 2194. 2350 qualiter vel quo pacto 78, 8 quo potiuntur 480, 3 quo viso c 2250 qui nom. pl. saepissime e. g. qui c 1456 masculini sexus exempla, qui. sustentabant 291, 7 quae nom. pl. gen. fem. c 857. 1955. 2118. 2212. 2414. 2815. 480, 1 quae nom. pl. gen. neutr. saepissime astrifero. agmine, quae. a 86, 4 quorum saepe] e quorum numero c 927 e quorum catalogo 491, 3 quibus c 2471 quis dat.] quis. restat. poena c e IV 12, 22 quis. cedunt praecordia c 1153 quis dedit c 1655 quos saepissime] quos. reliquit et. fugerunt c e IV 7, 33 quas saepe] quas partes 477, 17 quae acc. pl. gen. neutr.] ab ea sermonum serie, quae. coacervavimus 168, 15 quibus] quibus metricei. funguntur 150, 6 e quibus 285, 5. c 2034. 2800 in quibus c 1423. 2209 sine quibus 458, 11 pro quibus causis 481, 17 quis abl.] quis. cantibus c 68 e quis c e IV 10, 19. c 139. 973 in quis c 758. 1303. 479, 11. 21 quia a 1, 2. 65, 13. 66, 1. 72, 15. 76, 18. 81, 2. 82, 9. 83, 6. 88, 22. 91, 24. 95, 2. 162, 16. 163, 4. 11. 170, 2. 20. 178, 2. 179, 10. 181, 2. 184, 28. 185, 7. 188, 10. 189, 16. 193, 14. 234, 24. 239, 9. 245, 6. 246, 22. 263, 3. 292, 23. 298, 18. 296, 3. 317, 9. 318, 16. 25. 319, 29. 320, 6. 476, 4. 483, 6. 486, 8. 488, 7. 497, 20. 499, 12. 503, 7 quicumque cupit a 85, 6 in quacumque die c 2684 quodcumque mali c 2823 quidam] q. vir vitae venerabilis 287, 1 q. catholicorum 236, 10 q. patrum 269, 22 q. iuvenculus 285, 18 q. merito Felix 264, 11 q. de contribulibus 278, 11 q. bellicosus inceptor 289, 8

q. inceptor c 1555 q. Iulianus nomine martyr c 1257 q. bernaculus c 1450 puer q. c 1478 quaedam. recompensationis portio 202, 3 q. anicula 258, 24 virguncula q. c 1782. 2024 q. virguncula c 1925 velut q. germanitas 490, 12 quasi quoddam reipublicae vectigal 71, 15 velut q. atrae caliginis chaos 199, 11 genus q. hereticorum 483, 25 sub peritissimo quodam agonitheta 230, 5 tonitruali q. boatu 490, 9 q. terrae motu 500, 18 vi quadam a 25, 4. 96, 23 naturali q. curiositate 229, 14 fetosa q. concrezione 233, 4 in q. regione 250, 3 q. die 288, 9 profetica q. vaticinatione 310, 19 velut in quodam gymnasio 76, 5 theatri q. spectaculo 233, 8 quasi q. obstaculo 320, 16 tempore q. c 715. 838. 1771. 2075 q. tempore c 1468 ineffabili q. privilegio 492, 10 quidam. legunt 89, 16 q. arbitranti 94, 9 quam q. tetarte bucolicon nuncupant 96, 8 licet q. soleant 249, 8 duo q. 286, 5 q. sacerdotes et clerici 482, 22 quaedam ex his principalia sunt. q. epitheta 164, 13 q. participia 172, 33 q. vetita et. interdicta 239, 2 quorundam. quorundam. nonnullorum 151, 5 q. vultus 273, 19 q. impudentiam 317, 21 quasi quosdam. cauliculos 62, 12 q. catacuminos 273, 5 q. tremibundos 273, 18 q. (obtexit) confusio frontis c 1014 velut quibusdam cotibus 82, 2 a quibusdam 82, 11. 83, 12 quidem 83, 19. 90, 5. 165, 12. 170, 18. 177, 22. 188, 15. 230, 24. 247, 19. 291, 4. c 2537 quidem. sed 82, 23. 89, 13. 290, 7 pathos quidem dicuntur, sunt autem. 94, 14 quiesco] in qua. fatali sorte -scit c e IV 8, 17 in Armenia cadaver exsurrecturum -scit c e IV 12, 26 sancta cadavera. pariter humata -scunt 279, 22 fati sorte -scam a 12, 4 infantulus cum. -sceret 260, 8 corpus -evit c 1790 in sarcophago -scere 255, 12 quies] dura Parcarum q. 321, 6 nocturna q. c 2231 securae -etis 320, 6 clandestinae -etis 320, 8 nocturnae -eti 261, 1 bernacula -ete 233, 20 qui(s)libet] quilibet scrupulosus 74, 5 quilibet. lector 485, 21 quislibet alter 85, 4 quodlibet aliud 83, 1 aliud q. munusculum 320, 1 a participiis cuiuslibet temporis 162, 13 in quolibet pede 93, 2 ne forte. a quolibet criminetur 249, 13 q. exitii genere 269, 26 q. pacto 270, 3 qualibet significatione 166, 17 si quilibet de nostris. perrexerint 484, 18 quaelibet. rura 501, 5 in quibuslibet. voluptatibus 500, 2 quin immo 245, 4. 282, 14. 298, 13. c 1218. 2037. 484, 10 non solum. quin immo 490, 18 quin magis a 35, 4. 82, 6. c 1062 quin potius a 38, 6. 56, 3. 59, 7. 96, 16. t 85, 6. 204, 6. 231, 12. 293, 6. c 2769 quindecimus] littera -ma a 86, 8 quinquagies novies 68, 14 quinquaginta. simulacra c 1325 quinque] bernarum famulantia milia q. c 2099 quinquennis] ter q. c 1509 -nem Stoicorum taciturnitatem 296, 17 quingenti] (quingentorum triginta duorum) DXXXII annorum 483, 24 -tis fratribus c 1507 servorum decies -tos c 2097 quinquies 88, 7. c 2842 q. octo 68, 14 q. quadragenas (horas) 256, 6 binis et q. denis 72, 1 quinquies (an quinquies) a 90, 4 q. bilustris. circulis 267, 6 quintus] -tam. partem c 49 aut -to (loco) 90, 19 q. tumultu c 2643 a q. decima luna 483, 18 quinus] -nas. species 84, 25 propter praedicta quina scemata 88, 6 bis quinis. fibris c e III 56 quinis. versibus 76, 11 quippe. est 89, 28 q. cum 493, 23 loco sec. 70, 15. 82, 11. 84, 12. 20. 95, 11. 178, 3. 264, 1. 318, 17. 319, 1. 482, 5. 486, 17

quirites] acsi q. reperiri minime queant 492, 11
 quirito] verres -ritant 180, 17
 quis? saepissime e. g. c 1071. 1184. 1641. 1745.
 1885. 482, 25. 485, 19. 501, 6 quis. sufficiat 250, 19
 quis. effari valeat 282, 10 quis. studeat c 684
 quis. deprompsit. aut quis. protexit a 77, 1 quis.
 aut quis. suscipit a 87, 5 quis. modus c 855 qui
 versus monoscemi, qui pentascemi, qui decasce-
 mi. trutinentur 477, 8 quae pagina? c 1711
 quid saepissime e. g. quid videri valet, quod.
 pareat 233, 21 quid mirum, si 310, 10. 316, 17
 quid commemorandum 477, 12 quid. dicetur
 502, 15 quid. prosunt 481, 12 quid referam 72, 17
 c 2560 quid. loquar 296, 15 quid memorem c 881.
 2525 quid. vincula nequimus 252, 19 Quid? .
 nonne 64, 15. 17. 69, 5. 8 Quid ergo? 82, 22
 quid ergo? nonne 83, 15 quid ergo? numquamne
 89, 13 quid igitur? . quot 88, 9 quid plura?
 278, 19 quid constet sillaba, nosse a 100, 72
 quid ille. nequiverit 316, 10
 quis] ne quis forte 77, 16 nisi quis 66, 3 si quid
 500, 9
 quisnam] quidnam. commodi 479, 12
 quisquam] si. q. laedat a 47, 7 raro me q. cernit
 a 35, 3 si. q. respuit c 66 si q. cuperet c 1237
 ne q. vestrum. torpescat 501, 3 neque cogno-
 scere quicquam a 89, 3 nec tibi difficile. q. arbi-
 tror esse c 53 si fors. q. est c 1461 ut nequeam.
 q. carnalis amare c 1725 nec q. c 2012 laedere
 nec quemquam volo a 46, 2 a quoquam 493, 13
 quisque] (unusquisque c e 111 57 unamquamque
 302, 15) singuli quique 247, 20 quique vicem
 reddunt domino c 885 singulorum quorumque
 pedum 96, 21 singulis quibusque 486, 3 inermes
 quosque 240, 2 inexpertes q. 292, 18 incautos q.
 311, 4. 321, 2 singulas quasque. formulas 76, 1
 obvia quaeque 270, 10. 293, 13 singulis quibus-
 que. emolumentis 63, 4 singulis q. pedibus 77, 22
 singulis q. confertur 202, 13
 quisquiliæ] velut .iarum peripsema 238, 11
 quisquis] omne, quicquid. sentitur 234, 13 q.
 rimaretur 277, 7 q. virgunculis molire deliberaret
 306, 19 q. debile fertur c 1088
 quispiam] cogitur 269, 24 plus quippiam. credere
 256, 11 quippiam. necessarium 316, 15 si. quip-
 piam. convincitur prompsisse 493, 16
 quo] Deus et quo vocat Fortuna a 7, 2 (Verg.
 XII 677) quo cum duxerit 259, 12 quo. dirigitur
 280, 1 quo. confluunt 492, 9 — eo magis, quo.
 239, 2 — quo (= ut). queam p a 7 quo facilius.
 clarescat 253, 6
 quod] constat, quod. lentescit 75, 14 littera quin-
 decima praestat, quod. adsto a 86, 8 notandum,
 quod. habentur 87, 26 notandum, quod. exigit
 96, 17 commemorandum, quod. sponponderunt
 286, 4 o mirum dictu, quod. coxit c 384 miror,
 quod. interpellat 499, 5 creditur, quod. gignunt
 c 1459 arbitror, quod. purgavit c 1465 hoc. de-
 vulgare solet, quod. gestit c 2030 fateor. quod.
 flagrabat 478, 13 — confido, quod. reminiscantur
 61, 8 quod. praefiguraverit, edocemur 64, 22 te-
 statur, quod. lento . . 172, 13 reor, quod. pro-
 meruerit 234, 21 quod. sit, experimentis se com-
 probasse testatur 237, 17 manifestatur, quod.
 nequeat 245, 21 liquet, quod. sit 247, 1 conici
 et colligi datur, quod. sit 249, 2 quod. fuerit, .
 colligitur 290, 2 fateor. quod. nequiverim 320, 4
 confidit, quod. transfretaverint 320, 23 nescitis,
 quod. sint c 250 non arbitror quod acescant
 c 2794 perlatum est, quod. decreverit 479, 4
 compertum est, quod. concordent 482, 1 rumor
 percrebruit, quod. sint 482, 20 autumans, quod
 ludificaretur. scandit 306, 13 ut. vereretur igno-
 rans, quod. traheretur 317, 19 vidit, quod. tin-
 geret c 983 coepit. narrare, quod. vellet. servire.

utque. daret c 1799 — illud. non omittendum
 reor. videlicet quod. curaretur 258, 11 fatur.
 quod. sanctificaretur c 311 testantur, quod. flore-
 sceret c 324 mirantur, quod. nosset c 1489 fateor,
 quod. cogitarem 478, 14 — narrant, quod. dissi-
 mulasse 74, 20 Δ Praepositorum da differentiam
 nominum! X Quod omnia mobilia sunt. 188, 8
 vereor, quod. mergar a 38, 2
 quod. fingitur, hoc legitur 76, 16 in hoc. quod.
 gravabuntur 176, 5 est. perniciēs, quod. non
 sectantur 483, 15 illud. quod. abominantur 484, 7
 illud. quod. quatiuntur 490, 7 eo, quod. valuit
 294, 10 eo, quod. 484, 1 ob id, quod. 94, 9 ex
 hoc. quod. fertur 267, 19 ex hoc. quod. legitur
 286, 8 ex hoc. quod. impendebat 290, 3 ex eo.
 quod. nemo. desiderat 315, 2
 quod. coni. causalis] quod. propalasse noscuntur
 78, 2 quod. possidet 82, 4 quod. conscripta sunt
 94, 3 quod. cingitur 169, 23 quod. nec scandendi
 ratio nec sillabarum regula consentit 184, 20
 quod. producantur 193, 4 ea potissimum causa,
 quod. confidunt 242, 16 quod. valet 270, 3 quod.
 promit c 934 potissimum quod. dignatus est
 489, 12 idcirco. quod. noscuntur 491, 16 — id-
 circo. quod. obtundant a 68, 4 quod. contionaretur
 c e IV 7, 6 quod. numeraret c e IV 10, 18 ideo,
 quod. vindicet 83, 12 quod. ambiatur 166, 23
 quod. se caelibes castos. arbitrentur 239, 4 quod.
 dispiceret c 1959 quod. dilexerit 257, 5 quod
 floruerit 263, 16 quod. imitentur 482, 23
 quodammodo 74, 23. 75, 3. 242, 19. 244, 23.
 246, 21
 quodsi 155, 1. 160, 15. 168, 26. 184, 27. 192, 11.
 198, 22. 239, 15
 quomodo 84, 19. 90, 3. 241, 22. 248, 10. 292, 13.
 477, 5. 501, 12 quomodo vel quo pacto 88, 20
 quomodo vel qualiter 182, 24 quodque. modo
 c 872
 quondam c e 11 19. c 1697. c e IV 9, 10. 12, 4.
 p a 5, 30. a 7, 1. 99, 7. 234, 15. 255, 16. 273, 15.
 c 29. 78. 254. 274. 594. 637. 655. 730. 895. 1239.
 1442. 1542. 1617. 1791. 2139. 2847. 2884. 2897.
 478, 18. 479, 18
 quoniam a 50, 4. 53, 5. 100, 9. 245, 16. c 286. 718.
 500, 10 ab eo, quoniam 266, 14 caret q. c 436
 bacchatur q. c 1482
 quoque] Homerum q. 266, 6 David q. 311, 11
 Loth q. c 2515 sic q. c e IV 7, 13. a 91, 10. c 5.
 183. 367. 694. 827. 955. 1371. 1752. 2721. 2858.
 sic q. c 1616 sic q. . . Heliseus c 283 sic q. Iustinam
 c 1842 sic q. Anatolia c 2426 sic q. princeps c 2607
 sic q. in Aegypto c 827 ita q. 169, 6 hic q. tiri-
 bulum c e 111 79 hic q. poplitibus c e IV 1, 19
 hic q. Iacobus c e IV 4, 1 hic q. Demetriadis
 honor c 2162 hic q. destruxit c 351 hic q. largi-
 tur c 119 hic q. praesumptio c 2699 — c e 11 21.
 c 1699. 167, 17. 175, 1. 192, 16. c 185. 1300. (quō-
 quē) c 2466. 484, 12. 500, 3 — a 84, 6. t 63, 7.
 321, 1. 477, 6. 248, 1 larem, laticem q. a 54, 3
 manet q. subsistentia c 39 cum voluerum
 turma q. scando per aethera a 16, 3 pecoris q.
 tergore raso a 87, 1 mihi quoque operae pretium
 videtur 293, 15
 quot milia a 73, 5 q. argumenta 77, 13 q. sunt
 genera 82, 6 exametri versus genera q. sunt 82, 19
 q. pedibus 82, 17 q. scemata 85, 5. 87, 22. 88, 19
 q. scematibus 91, 8 per q. species 84, 9 q. sunt
 species 92, 24 q. species 90, 9. 22. 91, 22. 37 q.
 pathos 94, 13 q. commanipulares 241, 19 q.
 satellites 241, 20 q. discrimina leti c 2316 toti-
 dem. q. 87, 23 totidem tempora. q. 164, 1 quot.
 violentias 307, 17 q. pedes habet, tot 93, 11 q.
 tu poenas intuleris, tot ego glorias numerabo
 307, 16 tanta. quot c 2314
 quoties 68, 12. 84, 8

R

- rabbitus] fariseorum r. 258, 20
 rabidus] -dis molaribus 240, 2 r. rictibus 250, 11.
 285, 19. c 1565 rictibus. r. c 1241 r. palmis
 c 2589
 rabies] effera persecutorum r. 282, 7 nulla per-
 secutorum r. 308, 11 furibunda ferarum r. 284, 9
 (quam) r. pulsat c 1737 r. ambusta c 2619 anti-
 qui livoris -iem 69, 10 bacchantis beluae r. 267, 10
 truculentam tyrannorum r. 274, 11 persecutorum
 r. 307, 9 vertitur in r. c 1480
 rabiosus 187, 28
 rabula raptor p c 19 hirsuti -lae 69, 9
 racco] tigrides -ant 180, 15
 racemus] a merulento palmitum -mo 72, 19 rubi-
 cundos sarmentorum -mos 269, 11 natos de vita
 r. c 2799 caper. rodit. r. c 2845 = 494, 4 -mis
 turgentibus 290, 8
 radica tus] intra sagacis animi conclave -tum 277, 3
 radieitus exstirpantem 257, 13 quasi r. fixas
 288, 10
 radio] in vestitu deaurato -dians 245, 7 gemmis
 auroque r. 278, 13 lucis -iantis ab axe polorum
 c 2330 -diantem lumine Phoebum c 1030
 radius] lucis r. c 1403 -dio rudis testamenti co-
 ruscante 68, 10 limpidio solis -dio 274, 7 limpi-
 dissimo lucis r. 288, 7 rutilos augustae lucis -dios
 a 26, 2 croceos. r. c 1073 roseos. r. c 1365 nec
 -diis corpor a 33, 5 Phoebi r. a 100, 67 r. stri-
 dentibus 287, 16
 radix] virgula -dicis 292, 6 -dicem futurae locu-
 tionis 74, 10 de -dice lesse 62, 5. 242, 7 multi-
 formi quinque declinationum r. 152, 11 ex ista
 radice c 2710 perniciosus errorum -dicibus 71, 5
 de singulis verborum r. 78, 5 verba. a r. pul-
 lantia 168, 18 de flagitiosis octo vitiorum r.
 242, 14 erutis passionum r. 245, 18 eruta r.
 cultura 303, 3
 rado] nec culter malas vestis lanugine rasit c e IV
 7, 16 quamvis flava caesaries -deretur 301, 15
 pecoris. tergore raso a 87, 1 tergore. r. c 210 ta-
 bulis. rasis a 61, 7 r. crinibus 297, 3 hoc ritu
 tendendi et radendi 483, 13
 ramnus 77, 3 -norum surculus 68, 3
 ramosus] -sa fronde a 45, 1
 ramus] viridi -mo a 91, 7 horridior ramis a 100, 6
 de r. carpunt alimenta c 342
 ramusculus] multos regularum -los 78, 6 patulis
 defusa -lis 74, 12 ex ipsis signorum r. 237, 20
 spissis virgultorum r. 251, 12
 rana] -nae coaxant 180, 14 garrulitas -narum 479, 11
 rancidus] -da. invidia 274, 5 -da corda c 1328
 r. venena 489, 2 tam -dis. questibus 272, 10
 rancor] rigor et r. mentis c 2653 -coris amari
 c 2677 ad mitigandum hirsuti rabulae -corem
 69, 10
 ranunculus 281, 22
 rapacitas] ursinae -tatis 300, 7
 rapax. pontus c e IV 12, 13 truxque rapaxque ca-
 paxque feroxque a 93, 8 -ci. alveo 269, 21 r.
 arpagine 318, 7
 rapidus] -do volatu 501, 14 lurcones -di a 69, 7
 -dos. rictus c 791 -dis. ventis c e IV 12, 17 r.
 quadrigis 87, 30 — cursu -dissimo 309, 14
 rapina virorum 317, 9 -narum. crimine c 2579
 scaevis. -nis c 1492
 rapio] quem. -puit. potentia c 274 in oromate vi-
 sionis -ptus 66, 18 r. in oromate extaseos 235, 16
 a Plutone -ptam 297, 8 hominum cuneos mundi
 de gurgite -ptos c e IV 1, 9 fratres. retibus an-
 gelicis r. ex aequore mundi c 537
 raptor Ganimidis a 57, 1 rabula r. p c 19
 raptus] angelicos -ptu c 1476
 rarus] -ros. flores c 138 exceptis -ris a 63, 3 quanto
 -rior. numerositas invenitur 477, 2 — raro a 35, 3.
 83, 24. 172, 13 -rius 200, 27
 rastrum] stibariorum -rorumque quassationibus
 67, 15
 rasura] -rae huius et tonsurae 482, 25
 ratio] rerum r. 77, 19. 177, 30. 476, 1. 478, 15.
 303, 2 omnis metrorum r. 78, 15 r. exigit 82, 11
 metrica r. 84, 10 scandendi r. 155, 1. 184, 20
 certissima metrorum r. 158, 19 illius -ionis
 500, 12 da. earundem specierum -ionem 85, 6
 da r. nominum et verborum 162, 19 da r.
 accentus 175, 17 singulorum quorumque pe-
 dum. r. 96, 22 secundum r. dichronarum 169, 9
 propter. r. metrorum 179, 10 ad perfectam cal-
 culi r. 483, 24 concordii -ione 65, 12 in metrica
 r. 83, 25 quomodo quave r. 84, 19 facilius r.
 flector 93, 16 concordii r. 163, 8 hoc auctoritate
 potius quam r. valet 169, 4 quadripartita figu-
 rarum r. 194, 4 cum r. pia c 671 hac r. rudi
 c 1894 de r. calculationis 477, 12 longa expla-
 nandarum rerum r. 477, 19 artis. grammaticae
 r. 500, 11 r. carens 502, 4
 ratiocinatio] -ionis argumenta 77, 13 r. docu-
 mento 278, 20 diversarum rerum -iones 502, 8
 ratiocinor] de his. -nari 477, 4
 rationabilis creatura 76, 18
 ratis] retiferam. -tem c e IV 5, 8 pontibus aut
 -tibus fluvios transire a 38, 5 nec r. pontum
 sulcibam a 92, 6 cum integris animae r. 238, 21
 ratus] -ta recompensatio 322, 8 quaedam fessae
 menti r. recompensationis portio 202, 3 aliud.
 munusculum plus. -tum et gratum 320, 2 stilum
 fore -tum 321, 18 -ta fructuum munuscula 302, 5
 r. et grata. holocaustomata 312, 16
 raucisonus 184, 14 -no. versu c 2786 -no. crepi-
 tare. suescens a 35, 5 -nis. rostris a 22, 2 r.
 clamoribus c 372
 raucito] palumbes -tant 180, 12
 raucus] -co cum murmure a 21, 5 -ca. classica
 a 96, 5 cornua r. c 1549
 re praepositio 197, 21
 reatus] ni prius. -tum contrahat a 46, 2 totius
 mundi r. 69, 2 r. sceleris perpetrare 269, 25
 ob detectum sceleris r. 273, 18 punit. r. c 1961
 ultio. r. vindicat c 2591
 rebellis] carnem. -lem c 103 devicta carne -li c 198
 -les falanges 493, 6
 rebo] tuba. -oat c 372 supernorum r. concentibus
 aula c 1888 boves mugiunt vel -oant 180, 2
 bombosae vocis mugitum -oasse 250, 8 -oans.
 resulto a 68, 3
 recalesco] ut affectus. recuperentur et -cant 75, 3
 recapitulatio geneseos 245, 33 decupla -ionis
 serie 69, 13 r. seriem 173, 17 deuteronomii -ione
 65, 2
 recapitulator] ordinem -lans 68, 23 per ordinem
 -lando 85, 29
 recens] -tis paradisi 239, 12 r. corii 279, 10 -ti.
 memoria 75, 2 praedas. recentes c 1439 de -tibus
 ficis 155, 56 r. holusculis 288, 1
 receptaculum] locus. -li 193, 26 ante sacri semi-
 nis -lum 292, 12 gurgustii humilis -lo 480, 13
 avida viscerum -la 231, 18 brumalia mansionum.
 r. densarum 501, 14
 recepto] apocriforum naenias. nequaquam -tat ec-
 clesia 313, 13 cadaver nequaquam. sacrofagus
 -tet 289, 13 gratuita caelitus munificentia. -tan-
 tes 491, 18
 recedo] non -dat liber legis de ore tuo 203, 28
 recenseo] rimanda ac -senda 203, 4
 recessus] de -sibus falsi pectoris 274, 2 de late-
 brosis animae nostrae r. 241, 7
 recipio] versus heroici ex metri. dactylum -pit 85, 31
 arsis. r. duo tempora 160, 29 orthodoxae fidei

cultricem catholica r. ecclesia 248, 10 caelestis sponsi thalamo -piendas 245, 13
 reciprocus] solemnitas. revoluta et -ca 67, 19 r. redundantia 237, 8 r. disputatio 278, 16 r. ferocitas 238, 20 r. nebula 490, 13 quasi -co spirantis flatu 255, 14 -ca varietate 150, 4 r. duarum sillabarum alternatione 201, 15 r. circularum varietate 72, 1 -co spiraculo 63, 9 -ca frustra 232, 15 r. ergastula c 1209 reciprocis. cyclis a 6, 2 -cis vicibus 81, 12. 171, 12. 307, 23 resupinis et r. varietatum vicibus 173, 15 r. sciscitationibus 263, 13 r. fluentis 264, 17 r. volatibus 265, 15 r. circulis 271, 4 in r. conflictibus 278, 20 r. cruciatibus 279, 24 r. temporum successione 502, 5
 recito] ubi Hieronimi commenta -tantur 303, 12 scedarum apicibus (natalicia) in pulpito ecclesiae r. 308, 9 singulos epistolarum textus -tantes 229, 13
 reclamo 172, 4 fistula cum citharis -mans c 373
 reclinis] quamvis -nem. succiderent 261, 11
 reccludo] paradisi valvam -dere 245, 22 ianitor -dens limina vitae c IV 1, 3 septuaginta duos r. biblos c 1626 arcana mentis ipsorum -dentes 264, 5
 recolo] coniux quod nomen Priscianum. cum additamento. n. litterae. r. disseruisse 156, 5 -at et reminiscatur c. acc. c. inf. 74, 9
 recompensatio] sit mihi praesentis opusculi rata r. 322, 8 quaedam. -ionis portio 202, 3 debito r. emolumento 245, 10
 recompenso] felicitas. meritorum emolumentis -sabitur 63, 5
 reconciliator] caelestium et terrestrium -torem 64, 5
 reconcilio] ni. furibunda numina -liaret 306, 23 ut. mundum pace sequestra r. 482, 16 ceteris. clasma. -liantibus 289, 12 -liati pudoris 299, 3
 recondo] ut. alimoniam. gurgustio -dat 234, 4 locus receptaculi, quo armamenta -duntur 193, 26 ubi. tabulae. -debantur 299, 8 -dens lumina a 58, 5 defruta apothecis caelestibus -denda 269, 13
 recordatio] sanctae -ionis Athanasium 272, 13
 recordor] quamvis (tribrachum). crebro insertum -der 162, 14
 rectitudo 176, 12 -dinem loquelae 276, 4
 rector c 833 r. regnorum a 100, 2 dictus. de rerum regimine r. p c 29 r. caeli 230, 2 archimandrita et r. 287, 12 r. Olympi c 429 aeternus r. c 740 -rem Olympi c 429 r. poli 292, 9 mundi -ores 240, 15
 rectus] -tae legis a 23, 2 r. fidei 482, 6 iter -tum faciens 199, 20 -to casu 189, 20 a -to. tramite 286, 1. 305, 6 tramite r. c 846. 477, 1 r. tramite 483, 17 ordine r. c 329. 742 — recte p a 27. c 88 -tius 82, 15. 263, 8
 recubo] stratis -bans iuncis c 2779 nocturnis r. horis c 2776
 recuperator] prolapsi -torem mundi 62, 7
 recupero] ut affectus -rentur 75, 3
 recuso] quod flamen. -sat c 1054 masculina. subiectionis iugum ferre non -sant 175, 6 illustres sponsalia iura r. c 2285 exempla. congerere non -ses 178, 4 cum. illecebras non dissona sententia -saret 305, 9 coniugium. -sans c 2102
 redemptio gentium 69, 21 ut sit. castitas r. 248, 15 unica mundi r. 254, 9 pro -ione nostra 433, 3
 redemptor] surgens de morte r. c IV 6, 7 r. noster 68, 11. 287, 4 cum restauraret. saecula r. c 2885 -toris nostri nativitas 69, 3 sacrum r. passionem 254, 7 pii r. nostri 312, 19 r. personam 313, 5 -torem significat 64, 10 r. vaticinabatur 243, 2 r. soli 292, 9 de -tore. vaticinatum 298, 7 cum advocato et r. nostro 268, 12
 reddo] utraque, quod mandit. -dit a 66, 7 qui. vicem -dunt domino c 885 r. direpta rapinis c 1492

cadaveribus -debat lumina c 858 collis. r. virgo salutem c 2433 ut. -deret. grates c 1114 cadaveri vitalem -didit spiritum 250, 13 quam Christus. r. immunem c 585 -dite. viduae. iuvenum c 1487 ut pauperulae direpta. -derentur 286, 2 coeperunt -dere grates c 591 r. evulsam stipite lucem c 1323 r. grates c 1603 r. magnificas. pro vita grates c 1974 pactam sibi r. sponsam c 2101 huiusmodi responsa -didisse 298, 17 -dens oracula c 735 temperiem r. c 2089 -dentes animas astris c 882 r. debita pacta c 2106 spopondit se. urbem incolumitati -dituram 309, 3
 redeo reditus. redeuntes. rediturus 197, 30 viribus -eunt solemnia festa c IV 64 sani r. ad lumina vitae c IV 1, 17 annua dum r. tempora a 12, 1 vetuli. r. ad oinabula vitae c 425 mox aestate -ibo a 22, 5 repente ad memoriam -iit 292, 13 ad amphibrachum -ire 170, 20 i. antiquum chaos. r. 267, 6 domum r. 478, 19 animo -eunte c 1411 illinc -eundi clementiam 283, 11
 redibeo reditio 197, 30
 redigo] malus ad trochei regulam -gitur 152, 20 plaga ad trochaicam regulam r. 153, 20 rigentis cippi duritia ad nihilum r. 279, 6 nomina. ad trocheum -guntur 157, 10 verba. ad significationes participiorum r. 163, 19 verba. ad regulam dissillaborum r. 163, 27 ad tetrapotam formulam r. 178, 14 neutralia quoque in hanc regulam r. 187, 6 funditus ad nihilum -gatur 319, 18 ut ad. XVI. -gantur 84, 1 in unam -dacta summam 68, 14
 redimo] dominum. redimentem sanguine saecula c V 9 regem caeli r. saecula cruore c 2593 Dei proles ovem erraneam -demptura 234, 18
 reditus 197, 13 exuberante -tu 237, 22 universi facultatum -tus 308, 15
 redivivus c 1418 -va 248, 19 -vum erexit 261, 7 -va sospitate 299, 13 -va certamina 241, 3
 redoleo] putidum laetamen velut timiama. -let 307, 20 cum flores. dulcius -leant 237, 4 virtutum meritis -lens c 896 superni nectaris ambrosia -lentem 260, 5 virgineis -lentes floribus c 367
 reduco] eundem. de inferni voragine -xit ad lumina vitae 299, 14 alios. binos. r. ad superiores 261, 9 Romam -cuntur 307, 12 te. -cere dignatus est 490, 1 numerosas -centi praedas 313, 4
 redundantia] reciproca purissimi fontis -tia 237, 9
 redundo] redundant viscera filis a 12, 2 examen, quo. labra -dant c 667 larga fluentia r. c 2046 si ecclesia virginibus -det 310, 12 fluvius paradisi fonte -dans c IV 10, 5 latex redundantans gurgite a 6, 4 squamoso pisce -dans a 19, 1 solertiam. -dantem 491, 4
 refero] de quibus Arator -fert 70, 21 ut poeta r. 73, 20 vates. ita r. 89, 7 ut poeta heroico exámetro r. 249, 19 pignora. -runt. nautae. auscultare a 95, 7 iterum r. corpora fagis a 100, 49 ut r. nobis. documenta c 232 ut r. figmenta librorum c 1334 ut. repudiando -at 75, 11 quid -ram Atlantidas 72, 17 irrita non -ram verbis a 77, 3 quid r. Athanasium 272, 13 quid r. Iudith c 2560 dum. trepidando -rat 75, 11 cum forte. nihil. -ferrent c 623 ab animali ad inanimale -tulit 77, 11 Gregorius. 'fricavit' r. dicens 191, 7 supra -tulimus 189, 29. 292, 10. 312, 10 quemadmodum. iam r. 191, 11 quem. de Arseni corpore sublatum. -tulerunt 273, 13 quamvis. sensum. -tulerint 74, 25 in cuius genibus cutis callosa -fertur c IV 7, 8 sicut. angelica relatione r. 248, 10 lignorum genera. monarchum quaesisse -feruntur 77, 1 quis -ferre sufficiat 276, 13 pudet r. impudentiam 317, 21 hoc. regulariter ructasse -ferri queunt 67, 5 -ferens. funus acerbum c IV 7, 29 rumigerulis -ferentibus 479, 4. 489, 10

- refertus] urna. caelesti munere -ta 299, 8 arcana luce inormiter -ti 491, 17 sancrosancti spiritus charismate -tos 236, 4 lecithum olei et pugillum farinae. benedictionis ubertate r. 291, 6 sportulas crustulis et tortellis -tas 290, 12 sportas cum pane r. c 1611 mala. cittis granisque. -ta 236, 18 mala granis cittisque r. c 1596 -tis fiscellis 269, 11 reflecto] mentem. nec minarum ferocitas -tit 274, 19 nec formosa. venustate. -titur 278, 8 -flexo tramite c 1074 -flexa mente c 2356
- refluus] velut scopulis -is algarum illusionibus 203, 11
- refocilatrix medicina r. 71, 13
- refocilo] illam peccatricem. misericorditer -lat 485, 4 alumnos. ulnarum sinibus -lans 501, 9 cum panis copia. inopiam -lantes 291, 2 inerguminos et scotomaticos meritorum gratia -lando 276, 5
- reformat] bachium -mabunt in ceteris casibus 170, 8 haec. in plurali epitritum primum r. 190, 32 fragmina. in pristinum -mavit statum 254, 17
- refragator] qui fuit pervicax fidei r. 295, 19
- refragor] catholicae fidei regula -gatur 316, 16 participia. spondei legibus non -gantur 157, 11 ni forsan. -ger viribus Oroo a 70, 8 cum vas electionis. -getur 313, 18 verborum, quae huic pedi minime -gentur 241, 13 quamdiu decalogi sanctionibus non -gabatur 241, 13 simulacrum. suspicere -gabatur 252, 17 oblatam matrimonii sortem. r. 285, 3 imperium cum implere. -garentur 307, 1 praedictis numerorum speciebus minime -gari 71, 11 participii tempus non reor -gari 168, 22 pertinaciter dura cum calce -gans c e IV 2, 2 -gantem 279, 1 licet magnopere r. 285, 7
- refreno] iuventutis petulantiam -narunt 252, 12 (castimoniae) imperio. petulantia -natur 264, 9 virginitatis gloria. duro disciplinae pedagogio -netur 246, 6 -nans caerulea ponti c 5 corporeos. gestus. ferratis salivaribus -nantes 260, 18
- refrigesco] ne. longa locorum intercapidine -scant 75, 4 cum. sensim -scoeret 270, 9
- refugio] cantu gracili -git contentus adesse c 70
- refuto] hanc regulam -tant 191, qui Christum fraude r. c 1544 cum tamen cocturam. -taret 288, 4 si. non -tarent 89, 33 carnalis luxus lenocinia -tans 238, 12 sponsalia obtentu castitatis r. 292, 15 tonsurae Romanae ritum r. 485, 19 tonsuram. Petri. -tantes 482, 22 -tatis philosophorum commenticiis 479, 7 -tando frustrari 285, 8
- regalis] -le sacerdotium 70, 9 iconisma r. 322, 4 r. iudicium 483, 9 -is monarchiae 251, 22 r. tori hymeneos 254, 4 r. stragula populi a 45, 4 r. regni regimina t 61, 4 caeli -le tribunal p a 2 velut r. diadema 261, 3 -li. morbo c 933 morbo r. c 956 r. fasce c 1932 r. prosapia 303, 1 r. culmine fretus a 39, 5 -les artus c 630 -lium personarum 322, 1 r. ferculorum 252, 9 -les caulas p c 20 -libus. obtutibus 259, 1 r. sceptris 77, 6. 203, 16 r. ferculis 231, 17
- regenero] -rantis gratiae 70, 4. 230, 3. 260, 19. 261, 6. 277, 9. 314, 15 nondum -ratus 257, 9 parturientis gratiae vulva. r. 295, 15 in baptisterio -rati 284, 16 baptismatis unda r. 279, 20 competentes. baptismatis officio -ratos 273, 6
- regimen ceterarum 233, 15 ecclesiastici -minis 320, 7 sub distincto Iuliani -mine 282, 2 sub r. coenubii 317, 33 regalis regni -mina 61, 4 v. regmen
- regina 248, 17 atrox r. 239, 8 integritatem, quae est omnium r. virtutum 255, 20 virtutum r. c 185 Basilissa hoc est r. 281, 15 supernorum r. civium 292, 8 r. ferox 292, 8 ut r. gestat. orepundia c 611 r. Proserpina c 1381 soboles r. monebat c 2116 ita ut -inam illam facias omnium urbium 259, 15 inter LX -inas 292, 8
- regio] -ionem sextam 83, 12 quintam r. 83, 7 in quarto loco vel -ione 96, 9 quinta r. 84, 18 in quadam secreti climatis r. 250, 3
- regius] -iae pestis 271, 17 morbo -io 272, 7
- regmen] aethereo. -mine p a 1 in pontificatus r. 257, 4 de rerum r. p c 29 aethereum qui servat r. regnum c 2873 vide regimen
- regnator] tertius. r. c e III 35 r. mundi p c 4 sator et mundi r. c 2502 Christus r. c 333 summus Olympi r. 202, 3 r. Olympi a 79, 5. 230, 2. c 108. 1197. 1368 r. imperio fretus c 338 clarus. r. c 58. r. aquarum c 133 Ebraeae gentis r. avarus c 2599 Nilotici -toris somnium 71, 8 Chaldaici r. 252, 12. 301, 16 r. tribunal c 2882 -torem. tinxit c 559 -tores 174, 25 r. togati c 190
- regno] caeli qui -nat in arce c e IV 5, 9. c 1587. 2287 summus q. r. in a. a 100, 12 lauta q. r. in a. c 1393 laxis ardor fornacis r. habenis a 80, 3 virginitatis in eis sanctitas r. 308, 3 in qua non r. petulantia c 102 qua. monarchia mundi. r. c 523 pacis. concordia r. c 1672 r. in aethra c 1973 spiritus. -nant. flabra a 68, 5 caerulea. r. molibus alta c 815 dum Christi gratia -net a 7, 4 mentis monarchia r. c 134 ut non. umquam r. serva c 137 sicut -nabat patrum. propago c 649 atra. Erebi -narent Tartara a 79, 11 saltu -nabit in alto c 1652 in qua r. proles c 648 filii tu post te et filii filiorum tuorum -nabunt 259, 18 qui. dives -navit in arvis c e II 19. c 1697 inferni furva -navit in aula c 1379 priscae voluit. legis regnare latebras c 482 solet. r. superba c 2716 -nandi monarchia 234, 12 -nando dispensat c 44 -nans una cum spiritu sancto 204, 8 r. in sedibus altis p c 4 r. in pectore puro c 141 r. in corpore casto c 191 -nantis. regis c 1972 creatorem -nantem c 689 Christo -nante c e IV 3, 15. 13, 7. c 200. 2060. 2904 rudi. r. gratia 233, 25 r. Decio 308, 9
- regnum] pia foedera -ni a 96, 3 r. sceptrum c e IV 12, 4. a 99, 2. 480, 8 sceptrum r. c 2140 regalis r. regimina 61, 4 r. Persarum gubernacula 69, 19 diadema r. 237, 3 aethralis r. 235, 19 r. caelestis causa 249, 4. 270, 6 caelestis r. 265, 1. 292, 2. 485, 14. c 2005 ad tutelam r. Romanorum 257, 2 gloria r. c 112. 2894 Romani r. c 548 aeterni. r. c 795. 847 r. coronas c 1767 occidentalis r. 480, 7 convertit dogmate -num c e IV 8, 6 celsum. r. c e IV 11, 4 per augustum Hesperiae r. 268, 12 daemonis. r. c 314 r. caeli c 316 aethereum. r. c 2873 patulum. r. c 2889 Scithica r. 72, 14 rector -norum a 100, 2 totidem r. saecula 251, 10 r. sceptrum c 335. 2059 omnipotens r. gloria c 506 latorum r. 501, 5 Romae qui -na regebat c e IV 5, 11 qui R. r. r. c 1243 barbara r. c e IV 12, 23 spoliens Nilotica r. a 34, 6 Memphitica r. 65, 7. 232, 13. c 1469 externa. r. 233, 16 moderantem r. Tonantem p c 10 ad caeli r. c 83 caeli r. c 676. 2450. ob. caeli r. lucanda c 1787 caelorum r. c 760. 2343 r. Tonantis c 86. 2108 summa. r. c 753 Chaldea r. c 1476 mundi r. c 1779. 2201 aurea. r. c 1843. 2160 promissae telluris r. c 2481 Christi r. c 2815 quaterna populorum r. 502, 21 omnibus. -nis c 775
- rego] -git imperium c 1339. 1538 nocturnos -gimus cursus et frena dierum 79, 8 imperium -gebat c e III 3 quondam. regni sceptrum r. c e IV 12, 4 arbiter. regni sceptrum r. a 99, 2 mundi. sceptrum r. c 1095 Romae. regna r. c e IV 5, 11. c 1243 imperium mundi. r. c 2060 qui mundi regna r. c 2201 qui mundi regna -gebant c 1779 quae. felices r. c 2298 imperio -geret cum Claudius orbem c 1869 dum aratri stibam. neglegenter r. 270, 14 qui. tartara. -xit c 1379 apostolicae qui r. culmina sedis c 542 imperium qui Romae -xerat amplum c 1039 triquadrum r. orbem c 2350 axe -guntur

- a* 100, 18 scepra -gens mundi *a* 7, 4 summi sacerdotii gubernacula *r.* 493, 4 ducis populum Israel. recturi 69, 18 imperii moderamen -gendum tradidit 311, 10
- regula] rithmica musicorum *r.* 73, 17 *r.* bucolici carminis 96, 17 legitima grammaticorum *r.* 159, 7 *r.* participiorum 172, 26 praedicti pedis *r.* 175, 13 ditrochei *r.* 176, 9 sillabarum *r.* 184, 21 heroicae versificationis *r.* 184, 27 heroici exametri *r.* 185, 11 aequa divisionis *r.* et dupla et tripla 186, 8 catholicae fidei *r.* 316, 16 contra orthodoxam fidei -lam 71, 4 ad unam significationis *r.* 95, 7 ad trochaeam *r.* 153, 19 triplicem *r.* 166, 15 nomina eandem pedis *r.* adstipulantia 167, 4 parem divisionis *r.* 168, 29 ad pedestrem bacchi *r.* 170, 5 non desonam. sillabarum *r.* 174, 7 secundum *r.* casualis formae 175, 25 in *r.* epitriti secundi 176, 25 da *r.* divisionis 177, 4 da *r.* accentuum 182, 27 ad duplam divisionis *r.* 180, 28 ad *r.* ionici maioris 181, 13 legitimam exametri *r.* 188, 30 bipertitam praepositionis *r.* 199, 10 per allegoriae *r.* 246, 2 paternae traditionis regulam 252, 8 cuius rei *r.* 268, 15 actualem rigidae conversationis 1. 481, 14 iuxta Sulpicii Severi *r.* 483, 1 CCCXVIII patrum *r.* 483, 16 paschalis festi *r.* 485, 19 dogma et regulam. Pauli 486, 16 ex principalibus orationum partibus id est verbi -la 152, 11 eadem temporum *r.* 187, 24 pedestri regula 476, 10 in catholicae fidei *r.* 482, 2 dactilici exametri -lae 76, 14 omnes. X. scematum -lae 85, 25 his -larum sanctionibus 168, 21 multiplices *r.* ramusculos 78, 6 anapesticis *r.* 163, 7 proceleumatici *r.* 174, 5 verba his *r.* opitulatur 175, 2 divinae legis -las 73, 19 praestantissimas dactilici exametri *r.* pandamus 82, 24 multiformes pedum *r.* 150, 2 spondei *r.* ex diversis orationum partibus congestas 155, 8 da verborum *r.* 172, 3 da *r.* verborum 182, 7. 185, 22 ad peonis primi *r.* 178, 17 *r.* ionico minori congruentes 181, 7 eius rationis. diversissimas *r.* 500, 13 metricae definitionis -lis 76, 7 naturae *r.* 159, 32 dissillaborum pedum *r.* 161, 2 trisillaborum pedum *r.* 173, 11
- regularis] *r.* disciplinae 228, 28 *r.* vitae 317, 24 -rem. normam 263, 21 -res exemplorum formulas 189, 21 instituta -ria. scribens 81, 17 *r.* instituta 233, 10 — -riter 67, 5. 90, 9. 96, 22. 157, 14. 164, 6. 165, 11. 189, 27. 192, 22. 199, 13. 269, 12. 274, 24. 282, 5 rite et *r.* 314, 9
- regulus] -lorum et aspidum venena 255, 5
- relabor] polus -bens *a* 58, 4 sponsis. ad apostasiae cloacam. -lapis 507, 12
- relatio] evangelicae -tionis 232, 18. 254, 8 historica -tione 68, 24. 74, 26 ab historica virginum *r.* 275, 9 angelica *r.* 71, 6. 248, 10 profetica. *r.* 251, 20 vicaria litterarum *r.* 263, 13 affinium et contubernalium *r.* 277, 13
- relatus] iuxta geneseos -tum 231, 4 ineffabili reum -tu 256, 9 diversis rumorum -tibus 482, 1 rethoricis *r.* 321, 4
- relaxo] naturae iura -xos *c* 54 ut. obtutus libere. -xet 230, 12 credulitatis frena -xans 61, 7 crimina cuncta *r.* 86, 18
- relego] extorris in Pathmo -gatus 235, 15
- religio] in primo limine novellae -ionis 71, 3 antiqitas verae *r.* experts 170, 23 in proposito divinae *r.* 268, 9 ob *r.* praerogativam 280, 15 sanctae *r.* 282, 4 a. *r.* tramite 286, 18 Christianae *r.* 302, 14. 305, 6. 308, 19. 481, 11 pacem *r.* 482, 5
- religiosus] -sa genetrix 275, 17 -sa castitate 313, 16
- relinquo] caelum terramque *r.* *a* 3, 1 limphas retiferamque ratem -linquit *c* *IV* 5, 8 reliquias cinerum. viscera. -linquunt *a* 52, 8 quos neglectos. mucro -liquit *c* *IV* 7, 35 sacrata Deo foedus sociale -liquit *c* 1786 mundi -liquit habenas *c* 2103 quippiam -liquisse infectum 316, 16 imperium mundi. -linquens *c* *III* 9 pontificalis cathedrae apicem *r.* 271, 20 omnia saeculorum. ornamenta *r.* *c* 1744 idola spurca *r.* *c* 1865 conubia pacta *r.* *c* 1978 dilubra vetusta *r.* *c* 2086 rura -linquentes *c* 2343 -licto. statu 311, 22 ad sedes. -lictas *c* 1901 ad propagationem. -lictis 63, 10 *r.* disciplinis 278, 23 *r.* pedisequis 297, 1 *r.* deorum statunculis 309, 2 a servatricibus quoque ad propagationem. *r.* 501, 16
- reliquiae] 178, 16 -quias cinerum *a* 52, 8 cinerum *r.* 65, 2 *r.* epularum 484, 11 fragmentorum -quias 67, 12
- reliquus] -quum. in aevum 75, 14. *c* 2085. 2143 cum -qui vita funguntur *c* 1563 cernere quam *r.* quirent *c* 2247 absque -quorum conflictu 244, 3 -quorum rerum 319, 4 *r.* virtutum 243, 7. 244, 9 -quorum metrorum 82, 3 *r.* facinorum 242, 15 -quos. mortales 268, 5 -qua mundi crepundia 237, 15 et -qua 72, 9. 165, 21. 166, 13. 173, 5. 175, 3. 180, 26. 181, 26. 188, 32. 236, 7. 249, 1. 281, 8. 14. 492, 7. 497, 19 et *r.* similia 163, 10. 180, 18 a -quis tribus (pedibus) 93, 29 *r.* (speciebus) 72, 9 acceptis *r.* partibus 194, 13
- reluctor] arsis et thesis peoni. I. et. II. -tantur 189, 12 ut. obtemperare. -taretur 300, 21
- remaneo] nova rursus fretus -nebo inventa *a* 88, 7 spina. -mansit *c* 1366 quinquies. video -nere quaternos *a* 90, 4
- remedium sospitatis 243, 6
- remeo] 161, 20 dum voti -measset compos *c* 2095 catervatim rursus -meare *c* 662 ad proprios. *r.* lacertos *c* 869 ut. *r.* queat. per devia *c* 1898 quam ut crevere. *r.* parentes *c* 1902 iterum mundo testor -measse parentes *a* 76, 5 -means de Mesopotamia Siriae 69, 5 ad ripas *r.* rursus *c* 2337 ad superas anima -meante catervas *c* 2161
- remigium] licet laborante lacertorum -gio 320, 21
- remigo] binis *r.* pennis *a* 75, 1 densis -gantum agminibus 230, 21
- remes] 160, 30 -mites 169, 5
- remex] maris lustrabat -mige campos *c* *III* 21 caelesti *r.* *c* *IV* 1, 10 non maris lustrabam *r.* campos *a* 92, 5
- reminiscor] a pronomini. tribrachum haud umquam dirivatum *r.* 162, 13 pietas divina. suorum semper -soitur militum 283, 5 recolat et -scatur *c.* acc. *c.* inf. 74, 9 praecordia -scantur 61, 8 evangelicae *r.* sententiae 238, 10 Toronici -nisci pontificis 260, 18 meae contemptibilis personae. *r.* 322, 17 illius sententiae *r.* 500, 5
- remitto] peccata -tat *c* 2825
- remotio] secretae solitudinis 320, 8
- remotus] in saltu. *r.* *c* 942 in. solitudine *r.* 481, 5 in -to. tugurio 267, 17 -ta. rubigine 71, 20 -tis. reliquarum rerum negotiis 319, 14
- remuneratio] futurarum (rerum) *r.* 204, 4 oblata -ionis vicissitudo 202, 4
- remunerator] a vero -tore 285, 18 a Christo *r.* nostro 420, 12
- remuneror] ad -randam. palmam 64, 2
- remus] -orum tractibus 230, 13 algosis. -mis *c* *IV* 5, 5 palmula qua -mis succurrit *a* 95, 9
- ren] -num testis 480, 8
- renatus] nondum lavacri baptisterio -ta 300, 2 aede -ta *c* 854 baptismatis fonte -natos 292, 20 renovo] diem quam iugiter -vant. tempora *c* *III* 60 cum. -varet vota *c* 904 qualiter -varit viscera fibris *c* 771
- ren(n)uo] Rufina dictis parere nefandis renuit *c* 2303 scepra imperii suscipere rennuerunt 68, 9 renuntio 182, 10
- reor. vatem cecinisse 71, 16 nec praetereunda *r.* sidera 72, 10 quod. translatum *r.* 81, 17 operae

- pretium r., ut 85, 27. 173, 11. 275, 8 arsin habere r. tempora duo 163, 5 participii tempus non r. refragari 168, 22 fiduciam r. ad proceleumati- cum pertinere 183, 6 r. tertia conjugatione. epi- tritum tertium dirivari 192, 22 ut r. 203, 25. 477, 10. 490, 6 interioris (hominis) naturam. investigatam r. 231, 5 r., quod. promoverit 234, 21 illud non omittendum r. 258, 10 neminem r. ex- pertum 260, 14 quae. nequaquam delitescere r. 304, 2 indulgentiae veniam. impetrandam r. 318, 24 praesulem r. dixisse 322, 5 lugubriter ingemiscendum r. 484, 23 quae. non retur. lector a 100, 82 immunitatem. ideoneam fore ratus est 264, 8 quem. dignissimum r. est 302, 23 prin- cipem. obtruncandum rata est 317, 5 secus. quam rati sunt 278, 15
- repagulum] artissimo catenarum -lo 202, 10 in- extricato -lo 265, 13 -la servare 243, 13
- repatrio] ab incolatu externi ruris -ians 490, 3
- repedo] superno -danti sponso 245, 14 vestra -dantem istuc ambrosiam 489, 8
- repello] horrendas noctis rēpello latebras a 52, 7
- rependo] indignis tua gratis dona -dis p a 9 lau- dem corda -dunt p a 16
- repenso] pro vicissitudine castitatis -sanda 251, 3
- repente 292, 13. c 1212
- repentinus] -na distractio 294, 6 -nis imbribus 502, 1
- reperio] a quarta. nusquam repperi 159, 4 parti- cipia. non r. 160, 24 calculi supputationes r. 477, 17 nunquam pars orationis non dirempta reperitur 87, 28 secundo tantum dactylus r. 90, 17 spondeus r. 91, 10 verbi finalis sillaba. r. produci 169, 11 ditrocheus r. 176, 20 eiusdem pedis for- mula crebro r. inserta 177, 20 quanto rarior doctorum numerositas r. 477, 3 (species) satis frequenter -iuntur insertae 81, 3 tantundem r. 158, 9 eodem modo in plurali numero r. 169, 4 nulla oratio integra. -perta est 93, 2 participia uspiam -rire nequiveram 166, 13 -riri queunt 83, 25 haud facile r. potest 172, 16 haecine exempla queunt. r. 192, 31 acsi. Quirites r. mi- nime queant 492, 11 sine grammaticorum guber- naculo -pertos 321, 2 surdos r. c 1085 sine lorica fidei. r. 311, 4
- repeto] interdictum -tebat postliminium 270, 11 oceanum linquens -tensque 87, 30 altius r. 312, 14 -tentes. nimbos c. 633
- repleo] polos. -plet vibramine fulmen p c 27 vi- scera. si roris -pleat haustu p a 31 crebris vicibus -plebant ora c 661 r. gratia vatum c 835 manco- rum marsupia -plentur 294, 7 cum. mundi lati- tudo nondum. prosapia -pleretur 247, 16 legitur. sublati fragmentorum reliquiis. septem corbes -plevisse 67, 14
- replicatio] iterata -ione 62, 10 multimodas alter- nantes sinzigiae -iones 201, 7
- replico] ut -ces, unde hoc constare credatur 193, 13 cur calculus. perplexa revolutione -cetur 74, 8
- reporto] onus horrendum -tant corpora a 99, 3 tropeum et. triumphum -tavit 317, 13 patri- archae. famosum -tanti tropeum 313, 3
- rēprēhensor] -orum c 2834
- repropitio] ni. deorum favorem -iarent 307, 1
- reprobus] -borum caterva 63, 6
- repromissio] terram -ionis 241, 13
- reptilis] quadripedum et volucrum et -ptilium voces 179, 12
- repto] -tantem. chelidrum c 811 in vacuas. -ptare salebras c 2400
- repudio] .d. litteram praedicta praepositio -diat 198, 1 participia peonem. III. non -diant 188, 3 participia futuri temporis praedicti pedis famu- latum. -diant 172, 20 spurcas ethnicorum cultu- ras. -diarunt 64, 14 rethorum pedes. a metricis magnopere spreti -diantur 201, 12
- repugno] triplum condicionis incrementum contra simplum temporis detrimentum -gnat 168, 30 pertinacibus -gnantes 240, 16
- reputo] alieni a beata orthodoxorum sodalitate -tantur 484, 3 extraneus. inter biothanatos -tabi- tur 270, 1
- requies] quatenus in -iem. ingrediatur c e IV 13, 6 conferre. r. p c 5 optata. r. 63, 3 suscitetur ad r. c 1250 ad r. tendens c 2811 in r. c 2903
- requiesco] -scens 65, 23
- requiro] quot mutis. ratiocinationis argumentis -runtur 77, 13
- res nulla manet a 4, 1 quae r. armatur a 93, 1 quasi quoddam rei publicae vectigal 71, 15 huius r. notitiam 85, 11 huius r. gratia 203, 13. 254, 5. 278, 27. 298, 22. 302, 8. 312, 7 eventum r. prae- stulante 260, 10 cuius r. regulam 268, 15 cuius r. documenta 293, 8 cuius r. documentum 302, 9 cuius r. obscuritas 477, 2 rem per virum Dei gestam 288, 12 quam ob rem 491, 6 ob quam rem. ? 313, 20 qua de re 322, 5 rerum reliquit habenas c e III 5 r. spectacula plura c e IV 5, 54 misteria r. c e IV 10, 6. c 1630 r. misteria c 74 r. enigmata clandestina p a 7 armonias r. 276, 3 r. argumenta 477, 16 difficillima r. condicio 247, 2 creatarum r. c 739 damna r. 274, 16 r. distractio 274, 16 diversarum r. 320, 18. 502, 8 dialectica dogmata r. c 1260 harum r. exempla 86, 22 r. eventus 289, 3 effectus r. 289, 3 explanandarum r. 477, 19 r. experimenta 93, 30. 231, 13 fatiis r. a 54, 2 r. fata c 621 r. figura futurarum 70, 13 grossas et graciles r. figuras a 100, 20 prospera. r. fortuna 70, 13 futurarum. r. 259, 4. c 595. 656 sanctarum gloria r. a 55, 8 r. genitor a 100, 62 ordo r. 96, 20 physicas r. historias 165, 1 in- sensibilibus r. 76, 16 latentium r. 229, 14. 297, 10 r. latentium 258, 22 r. latebras c 836 minima- rum r. 501, 11 miracula r. c 919 r. miracula c 1406 r. molimina c 745 contra r. naturam 155, 18. 266, 9. 271, 2 in r. natura a 48, 5 r. ne- cessitas 501, 4 explanandarum r. necessitate 74, 7 torpens confusio r. c 511 nefandarum r. c 2457 reliquiarum r. negotiis 319, 4 occasio componen- darum r. 76, 10 terno paradiagmate r. c 2624 praesentium r. possessio 204, 3 r. veneranda potestas a 10, 1 tanta r. prodigia 308, 2 pro- scriptionem r. 277, 15 de diversis r. qualitatibus 74, 18 r. ratio 77, 19. 303, 2. 476, 1. 478, 15 de r. regmine p c 29 ineffabili r. relatu 256, 9 sae- cularium r. strepitus 202, 8 inexpertis. r. suc- cessibus 70, 8 supernarum. rerum c 289 r. visi- bilium 233, 20. 316, 15 arcana r. 69, 16 r. arcana 478, 4 asperrima r. a 21, 4 heroum res gestas 83, 3
- rescindo] naturae iura -dens c 1920
- rescriptio] pollicita codicelli r. 320, 19
- resceo] ut vitia -centur 483, 14
- resero] valvas. nullus -rat a 55, 2 dum thesauros -raret c. 513 arcarum clustella -rantur 294, 6 mysticis sacramentorum operculis clausa. r. 251, 4 claustra reserare — r. poli posset penetralia c 306 rerum latebras c 836 portam r. per aethram c 2021 qui problemata. r. valeant 492, 12 hoc evidentiis -rari rogo 96, 10 claustra carceris -rans 288, 8 arcana rerum occultis clavibus -rante 69, 16 arcana praecordiorum -rantes 264, 5 gazo- filacio. scientia -rato 491, 19 mutis taciturnitatis valvam -rando 276, 2
- residuus] -dua. discipularum caterva 490, 16 -duo praecceptorum. suffragio 245, 5 -duae matres a 82, 4 -dua. commentariola 303, 14 r. -scemata 85, 25 -duis. sideribus 310, 20
- resina] -nae fomentum 294, 16

- resipisco] sapio resipio resipisco 197, 24
 resisto] ni forte resistam a 45, 7 cum rostris. ne-
 queam resistere a 18, 4
 resolutio 150, 15
 resolvo] pestem luemque -vo necantem a 56, 8 ut
 nullus sermonum plectra -vat c 64 ut doctor.
 verbi clustella r. c 80 ut peccati vincla -vant
 c 2871 naturae iura -vam a 44, 5 genitus mun-
 dum. labe -vit c e II 30. 1708 naturae iura -vens
 c e IV 7, 28. c 1139 in frusta r. c 1541 clavibus
 Ausoniae verbi clustella r. c 2152
 resono] -nant singultibus aedes c 2254 quamvis
 -nent carmina cantu c 1717 fiduciam. armonia
 -nantem 73, 16 rostris -nantes c 15
 respectus] sine -tu pietatis 282, 13 sine miscra-
 tionis r. 307, 25
 respicio] postergum -ciens 270, 14
 respiratio] in -iones 199, 22
 respiro] -rant organa flabris c 2788
 resplendo] haec domus interior -det luce serena
 c e III 66 caelum sideribus r. 310, 12 circum-
 amicta meritorum varietate -dens 244, 7 limpi-
 dissimo radio r. 288, 7 r. arvinā scrofae c 918
 respondeo] sambuca salpicibus -det c 374 haec
 praedictis -dent 170, 18 -dit 68, 13 -dete 502, 6
 chiliarco. -disse fertur 268, 2 r. legitur 275, 4
 quibus ita r. scribitur 281, 5 sciscitationibus. rela-
 tione -dens 263, 13 concordii ratione -dentia
 62, 16. 163, 8
 responsio] huiusmodi -ionis 86, 31 verae r.
 247, 7 per interrogationem et -ionem 81, 12 hac
 -ione 194, 4
 responsorium] -ia festis congrua c e III 52
 responsum] huiusmodi -sa 298, 17
 respuo] chordarum -uit odas c 66 quomodo. con-
 tempserit, despexerit, -uerit 292, 16 mundi blan-
 dimenta -uens 238, 11
 restauro] nobis. -rat gaudia c e III 63 claudum
 r. c e IV 1, 20. 2, 18 hostibus r. corda c 863 mono-
 ptalmi r. lumina c 1321 sobolem r. pectus an-
 helum c 2430 per quos. moenia murorum -res
 c 647 cum -raret. saecula redemptor c 2885 -ror.
 lumine a 57, 8 -rans germine fibras a 94, 9 ut
 aedificet plantetque r. sceptrā polorum c 317 r.
 ulcera c 769 basilicam domino r. c 854 purpureo
 r. membra colore c 1966 suorum auribus armo-
 nias rerum -rando 276, 3
 restingo] fraudis -gere flammam c 1553 faculas.
 -inctas 300, 10
 restis] martires -te ligati c 1433 -tes. nefandos
 c 1194 r. et fustes c 2312 indisruptis -tibus 75, 14
 r. constrictam 294, 12 quamlibet. trusissent r.
 aliam c 1821
 restituo] quae. abegerant, sponte -tuunt 286, 4
 virgines. incolumes r. 308, 2 cadavera. in pristi-
 num vitae statum -uit 255, 10 illaesos litoribus
 r. 276, 15 pupillam. incolumem r. 282, 16 vali-
 tudinem. incolumitati. r. 299, 17 larvatos. pristi-
 nae sanitati r. 310, 2 numerus. in duplum -tutus
 64, 2 claudos. incolumitati -tuendo 276, 5
 resto] quis servata restat. poena c e IV 12, 22 aliis.
 plurima -tant perficienda c 2764 -restat, ut.
 199, 12. c 2448 -tant epiriti et peones 183, 2
 fautor certaminis. fertur -stitisse 289, 9
 resulto] tanto clamore r. a 68, 3 olava. non. rigida
 virtute -tat c 1347 nec garrula fila -tant a 33, 3
 -tant classica sistro a 96, 5 ymnistae vox -tet
 c e III 48 -tabunt 175, 3 nondum -tantibus.
 clangoribus 316, 24
 resupinus] -nis. varietatum vicibus 173, 15
 resurgo] de nigris -gent corpora bustis c 278 atto-
 nitis spectatoribus -gens 283, 11 -gens Postu-
 mus c 1419
 resurrectio] suprema -ionis gloria 247, 4 domi-
 nicae r. 255, 16 r. tropeum 486, 1
 retardo] nisi me. obstacula -darent 478, 16 si.
 imbibus -datus fuerit 502, 2 diversis impedimen-
 torum -dati 476, 4
 rete] captabat rete (abl.) catervas c e IV 1, 7 pen-
 dula capturae. -tia c e IV 3, 8 nectit r. sanetis
 c 1719 verborum. r. c 1847 r. luxus c 2556 -tibus.
 claudentem praedas c e IV 5, 4 r. angelicis c 537
 nodosis r. c 1937
 retexo] non. speciem. sermo -xit c 468 rudimenta
 -xam a 5, 2 prophetarum. dicta -xebat c 1630
 retiaculum superbiae 243, 8
 retifer] -ram. ratem c e IV 5, 8
 retinaculum] bina. torto -la filo a 74, 3 r. luxus
 c 93
 retineo] partem -nent tenebrae a 35, 2 colophon
 in medio et in fine -netur 160, 20
 r(h)et(h)or] Prosper poeta et rethor 78, 18 retho-
 rum pedes 201, 10 rhetorum. magistris c 1126
 gimnosofistis et rethoribus 276, 23
 rethorico] superflue de peplorum amiculo -camur
 319, 3
 r(h)et(h)oricus] rethoricae disertitudinis 321, 18
 rethoricae artis — rethoricae artis regula 150, 11
 rethoricas. artes c 1261 rethoricis relatibus 321, 4
 rethoricis disciplinis 201, 7 rethoricis. disciplinis
 263, 12 rethoricis fundamentis 321, 9
 retorqueo] catapultas in ipsos -torsit 298, 1 re-
 torto stamine pepli a 86, 7 cum bisso r. 245, 19
 bisso r. 483, 10
 retributio] dispar r. 486, 3
 retro] cunctorum r. regum 77, 14
 retrogradus] -da a 37, 3 planetarum -dis cursi-
 bus 72, 5
 retrudo] -dentes 175, 14 in fundum ergastuli pro-
 fundum -trusus 283, 2 foveam r. in atram c 364
 retundo] bellator Christi. umbone -dit gessa tristi-
 tiae c 2648 -dens. catapultas 297, 20
 reus c 964 r. consul c 1838 rea. commenta c 1015
 r. famina sontum c 2296 poenas. reorum c 453
 corda r. c 489 tyrannorum. r. c 691 tortorum. r.
 c 1120 errata. i. c 1465 dicta r. c 2581 vindicta
 reos plectebat c 967 conversis reis c 2819
 reveho] Romanis -hens ex hoste tropea c 2096
 revelatio quam dicunt Pauli 256, 9 in eadem.
 -ionis extasi 66, 9
 revello] quater denis (digitis) de carne revulsis
 a 90, 3
 revera 246, 6
 reverendissimus] domino -mo 475, 1
 reverentissimus] -me fili 61, 7. 201, 22 -mo patri
 478, 9 -mis Christi virginibus 228, 24
 reverentia] maternas. -tiae 235, 6 ob -tiam prin-
 cipis 233, 18 sacerdotalem r. 273, 5 salva pu-
 doris -tia 317, 11 cum pace et r. sanctorum 234, 15
 revertor] si. ad gratam sedem. -tatur 502, 3 ad
 propositum -tar 71, 7. 313, 14 apostatare id est
 ad apostasiae volutabrum -ti 275, 16 virum.
 -versurum spondit 317, 15 b. ad statum pri-
 stinum -sa 196, 7
 revineo] ferrea fata r. a 25, 4 auctorem sceleris.
 -cens c 1917
 revoco] fortunae casibus oppressos ad superos
 -cando 276, 6
 revolutio] duplicatum -ionis officium 173, 17 per-
 plexa -ione 74, 8 per ter quinas dierum -iones 72, 7
 revolve] volumina sacra -vant c e III 58 mister-
 ium. -vens 62, 11 per -ventem dierum alter-
 nationem 68, 18 penticostes solemnitas -luta et
 reciproca septem ebdomadarum vicissitudine
 67, 19 horarum intervalla septena sinaxeos
 intercapidine i. 76, 16 stamina ex glomere et
 panuculis -luta 236, 16
 rex regum dictus p c 28 r. Constantinus c 594
 quam r. comit c 608 r. ieiunans c 625 r. Olympi
 c 1295. 2494 r. earum 501, 16 regis imperium

- 233, 21 eiusdem r. decreta 247, 17 r. saluberrimum Christi devulgans adventum 253, 26 funesti r. 274, 15 ad r. praesentiam 274, 24 aeterni r. c 154 nostri cunabula r. c 330 idola r. c 376 atrocis r. c 441 r. precibus c 604 stemmate r. c 1044 regnantis r. c 1972 prostibulum r. c 2561 vestri r. 503, 4 regi. Christo c e IV 3, 12 r. monstrant. lacertum c 998 r. nefando c 1060 aeterno r. regum c 1973 r. alto c 2072 Geruntio r. 480, 9 regem Romae c 566 r. Constantinum c 601 docens r. futura c 613 salvantem saecula r. c e II 14. IV 3, 7. c 1407. c 1692 r. caeli c 2593 cum rege funesto 274, 17 strabo cum r. c 1049 a r. spreto c 2531 fereula regum a 20, 3 epulas r. a 40, 3 gloria r. 91, 3 cunctorum retro r. et deinceps futurorum 77, 14 opinatissimus r. 311, 11 r. similitate 313, 2 rex r. p c 28 purpura r. c 189 tetra volumina r. c 248 veterum r. c 1353 aeterno regi r. c 1973 r. capita 483, 13 in basileon de regibus 311, 21 r. exceptis c 2067
- rietus] dirorum r. ursorum 311, 15 lurconum -tu 67, 10 srofoso r. c 243 venenato r. c 1479 r. aperto c 2436 morsus -tusque luporum a 39, 4 (inter) feroces ursinae rapacitatis r. 300, 8 venenatos aspidum r. 301, 17 saevos beluarum r. c 362 contra r. luporum c 992 r. luporum c 1038 volucrum r. c 1571 rapidos r. c 791. c 1565 ad r. leonum c 1999 -tibus arma ferens a 10, 3 r. oris a 69, 7 caninis latratuum r. 71, 4 rabidis ursinae ferocitatis r. 250, 12 ferinis r. 280, 3 leonum r. 284, 7 rabidis r. 285, 19 r. rabidis c 1241 bestiarum r. 289, 14 ursorum r. c 294 r. ut rodant c 1434 r. horrendis c 1646 horrendis. r. 1670 lurconum canum r. 484, 11
- rideo] proles ut stolidi -deret c 2506
- ridiculosus] ut -sum fantasma 262, 3 r. opprobrium 316, 18 r. ludibrium 483, 6 -so ludibrio 306, 3 -sa stoliditate 73, 10 histrionum -sa commenta 166, 25 -ridiculose 493, 14
- ridiculum] execrabilis cachinni -lo 502, 14
- rigeo] (virgae) prius nodosa duritia -gebant 279, 17 sed cuncti r. c 1527 pectora -guerunt c 1903 -gentis cippi 279, 5
- rigescio] Vulcani torre -gescens a 70, 2
- rigidus ferri muero c e IV 7, 35 neu r. frangas decreta parentum c 1280 -da species a 27, 5 r. durities 237, 2 -di. principis c 2339 -dae conversationis 235, 21. 481, 13 r. mentis 252, 17 -di ferri a 9, 1. c 1759 -dam. curvaturam 267, 1 r. austeritatem 72, 16 -do. ense c e IV 6, 23 non r. stimulo 247, 19 -da virtute a 24, 3. c 1347 intentione r. 268, 2 in -do proposito 285, 13 a r. proposito 294, 11 r. imperio 247, 15 r. ferro c 1832 -dos. anthletas c 2194 -da. flagra 318, 13 -dis. nexibus 309, 26 -dis. collaribus 294, 22 cum r. lignis c 1197 -adamante -dior 274, 8
- rigo] qui. gat flustris Memphitica regna c 1469 flumina. flores et prata. gurgitibus et. rore -gabant c e IV 10, 12 arborum. cultus fonte -gabis c 8 hiulcas fidelium fauces irrorantes -garunt 67, 3 -gaverant 176, 3 sitientia -gato arva mentium 491, 13 lacrimarum imbribus vultum -gare 238, 23 -gaturi 191, 17
- rigor et rancor mentis c 2653 virtus edomiti. -goris a 9, 3 frena r. c 1591 gelido -gore a 44, 1 torrido coenubialis vitae r. 270, 8 a propositi r. 278, 7 inflexibili mentis r. 291, 10
- riguus] -guis. imbribus c e I 9
- rima 185, 4 -marum fragmine c 864 fricans -mis. metallum a 21, 2 de r. lapidum a 80, 1
- rimator] -tores 174, 26
- rimor secreta Tonantis a 100, 21 praesagia atque futurarum -matur somnia rerum c 595 stipitum robora r. 502, 1 metallorum species. -mamini 246, 2 -mantur. per rura salebras c 2838 ne.
- exemplaria perscruter et -mer 63, 11 hoc opus ut cuncti -mentur c 2868 quicquid. enixius -maretur 277, 1 -mabor lustra ferarum a 65, 6 iura medullitus -mabatur 476, 9 tanto studio. -mari c 1642 dicta. -mando 232, 23 lectitando et. -mando 277, 1 descriperam. -manda 203, 4
- rimosus] -sa. barca 320, 20
- ringor 160, 21 -gitur. consul. ira c 1815 -guntur scaeva procorum pectora c 2382 -gens. turba volucrum c 437 molosorum catasta -gente 493, 5
- ripa] amoena -parum virecta 71, 10 -parum marginibus -pas. amnis c 427 ad r. remeans c 2337 praeruptis. -pis a 56, 1
- rite c e IV 1, 5. 4, 10. a 35, 1. 65, 12. 67, 4. 76, 9. 78, 16. 157, 30. 163, 20. 168, 18. 174, 24. 178, 17. 190, 3. 191, 22. 231, 10. 232, 23. 314, 9. p c 10. c 819. 1276. 1494. 1632. 2191. 2691. 2842. 481, 7
- rithmicus] -ca musicorum regula 73, 17 carmine -co 235, 8
- ritus] iuxta -tum caeremoniarum 62, 2 iuxta. r. 77, 4 iuxta r. indegitamentorum 301, 6 contra iura ritumque naturae 74, 23 contra creaturae r. 254, 14 r. iugalem c 2206 hunc r. 483, 1 tonsurae Romanae r. 485, 19 -tu dactilico p a 27 triumphatico r. 68, 3 r. figurae 194, 11 r. rivi 249, 10 spreto gentilium r. 257, 11 r. gentilium 286, 18 a funesto victimarum r. 258, 9 ethnicorum r. 279, 1 bachantum r. 282, 17. c 1521 r. palestrico 284, 3 apostolico r. 309, 20 r. falconum 318, 6 r. litantum. parasitorum 479, 17 hoc ritu tendendi 483, 13 r. procorum 484, 2 iocistae scurraeque r. 493, 15 r. frenetico 502, 8 prisocos -tus c e IV 4, 7 propter. r. paternae traditionis 64, 13 praefatos. r. c 98 patrios veterum r. c 483 r. nefandos c 684 dilubrorum r. profanos c 2266
- rivatus 201, 10
- rivulus] venarum r. c 1786 canonicis septem epistularum -lis 67, 1 rubris fibrarum r. 254, 6 rubris venarum r. 275, 7
- rivus] ritu -vi 249, 10 rubicunda cruoris -vo 284, 13 a r. cruoris 293, 23 donec. rorarent -vi c 1313 sanguineos. -vos c 1063 sanguinis. r. c 1875 quadrifidis. -vis c e IV 10, 8 flammivomis. r. c 1772 sanguineis. r. c 2313
- robeta] quadripedis -tae 255, 5 vide rubeta
- robu(o)r] robor. de cespite crescens c 338 crucis in patulum. robur c 1117 (evrens) -bora ferro a 78, 10 silvarum r. mille a 29, 2 cava stipitum r. 502, 1 -robore tanto a 93, 7
- robustus] -stissima. columna 322, 11 -stissimae petrae 296, 5
- rodo] ut sanctos. belva lacertos -dat c 2436 ut -dant. membra leones c 1434 ut r. muliebres morsibus artus c 2000 ut caper. -det cum dente racemos c 2845. 494, 4 quatenus. leonum rictibus -derentur 284, 7 -dens de stipicie libros a 34, 3
- rogito] -tat cives c 2409 -tans oracula c 1272 rogians quaeaso 479, 12 damus -tanti verba a 30, 7
- rogo] non r. versus. Musas c 23 hoc evidentius reserari r. 96, 10 quos -gat, ut. c 621 patronum rite -gabant c 819 devota mente -gantes c 2049
- rogus. consumpsit torce chelidrum c 811 ut r. cremaret artus c 1109 r. ardescens c 1758 detrimenta -gi a 15, 2 crepitantis r. 283, 15 cum. oleo -gorum 294, 16 inormium r. 300, 9 tormenta r. c 386 congerie. r. c 1116 torre r. c 1351 flammis. r. c 1829 tormenta r. c 386. 1992 augmenta r. c 2621
- ro(u)mphea biceps 66, 8 rumphea versatili et flammifera 245, 23
- rorifluus 184, 14 -ua inundatione 65, 17 -uis. imbribus c 1907 r. guttis c 2044
- roro] latex -rat tenebrosus nubibus aeris c e IV 9, 11 ut nullis -raret nubibus aether c 260 nec rubro r. sanguine martyr c 703 quamvis. -rarent vulnera

- c 1064 doneo purpureo r. sanguine rivi c 1313
quavis r. imbre parentes c 1988 sanguine -tan-
tem c e IV 6, 23 -rantibus guttis a 62, 1 cruorem.
r. 249, 11 imbribus r. 502, 2
ros] perpetui -ris p a 31 glauco -re c e IV 10, 12
r. madens a 100, 74 flammis. extinxit rore
c 2326
rosa senticosis exorta surculis 247, 9 r. rubicunda
266, 2 r. rubra c 162 ut r. rubescat c 195 cum
purpureis totidem -sis 302, 7
rosatus] in -tum nectaris odorem 279, 9
rosidus] -da tellus a 33, 1 -do crepusculo 231, 14
-dis oculorum fontibus 239, 1 r. imbribus 66, 16
rosetum] purpureis -tis a 100, 15
roseus] -seo rubore 299, 14 -seos radios c 1365
-seis labris 278, 10 r. labellis c 1159 r. coronis
c 1877
rostratus] -ti 162, 26
rostrum] faxo crepacula -ro a 31, 3 r. decerpunt
231, 17 hiuleo r. 265, 16 volucrum -ra c 1566
cum rostris avium resistere -ro a 18, 4 raucisonis.
-ris a 22, 2 pro r. 264, 2 volucrum r. 289, 14
r. resonantes c 15
rota] limphae a 48, 8 r. putei exauritoria 172, 8
anthlia hoc est r. hauritoria 237, 8 triquadram
mundi -tam 237, 6 contrita -tis c 1016
roto] dum -tat vecors membra a 98, 7 vicibus
certis annorum lustra -tabunt c e III 45 vicissi-
tudo reciproca circulo- rum vertigine -tatur 72, 2
planetarum volubilitas inaequali annorum cor-
ona r. 73, 13 horarum intervalla -tantur 71, 16
quis nesciat ditione mea conexa -tari alta poli
a 4, 3 -tantis fundibali 239, 13 -tante temporis
diuturnitate 75, 3 fuso r. c 1463 r. anni circulo
308, 8
rotunditas] lunaris globi r. 72, 6 tereti circulo-
rum -ditate 237, 12
rotundus] globus 253, 9 teres atque -da a 100, 57
haec r. erat 483, 10 -dum apicem 254, 13 gra-
nis -dis c 236
rubeta 167, 6. 168, 27 more -tae a 34, 5 -tae, -tas,
-tis 170, 10 vide etiam robeta
ruber] genitus sum a 5, 3 r. scando a 37, 5 -bra
cicatrix c e IV 6, 9 quam spoliis de vertice rubra
a 24, 5 rosa r. c 163 r. purpura c 189 passio r.
c 2198 -brae frontis c 1014 r. testae c 1758 -bri
maris 241, 10 gemmam -bram c 1884 r. coro-
nam c 2444 -brum lumen c 2533 -bro de san-
guine a 43, 3 -bro sanguine a 14, 2. 316, 2. c 703.
1215 sanguine r. c 1640. 2421. 2897 rubro san-
guinis ostro c 1223 cocci murice r. a 98, 2 r. mu-
rice c 228 r. sub gurgite c 2482 imbrice -bra c 647
transgresso marmore -bro p a 33 r. coloris stibio
246, 13 -bros flores c e IV 10, 11 -bras coronas
c 1244 r. vibice virgas c 2311 -bra sarta 310, 8
-bris fibrarum rivulis 254, 6 cum r. gemmis c 1934
rubris rivulis 275, 7 -bris imbricibus 262, 5 -bris
rosetis c 1068
rubeo] nihil plus -bet a 14, 4 -bentis gemmae
236, 15 granis -bentibus 236, 18
rubesco] penna pulchritudo -scit 237, 14 rosa
purpureo flore r. 247, 9 sanguine sanctorum
membra -scunt c 2340 ut rosa sanguineo flore
-scat c 195 cum flores pulchrius -bescant 237, 21
iuvencula velut rubicundo flore -bescens 258, 27
martira roseis -buit coronis c 1877 -buerunt san-
guine lances c 446 r. carne cruenta c 884 formosa
fronte -bescens c 1162
rubicundus] rosa -da 266, 2 -dum guttur a 47, 4
-di oceani 232, 14 -do flore 258, 27 r. rivo
284, 13 (sine) -da gemmarum gloria 245, 22 pur-
purei et -di flores 237, 19 -dos sarmentorum
racemos 269, 10 -das congeries 254, 14 -da cre-
pundia c 611 -dis sertis 302, 9
rubiginosus] -sae forcipis ac forcis 237, 2
rubigo] squalenti scoriarum -gine 71, 20 scabra
r. c 2767
rubor] purpureus genarum r. 273, 19 roseo pur-
purei cruoris -bore 249, 14
rubricatus] -tis pellibus 318, 3
ructo] rursus -tat venenum c 1017 -tant incendia
flammis c 1424 draco -tabat flamina ventris
c 2387 quavis -taret flabra c 1345 -tantur
fauce draconis atra venena c 1308 hoc regula-
riter ructasse referri queunt 67, 5 natrix -tans
de fauce venenum c 2749
rudibundus 187, 30 -di 179, 6
rudimentum] primitivae ecclesiae r. 253, 26 in
primaeva pueritiae -to 280, 10 in tenero pubertatis
r. 280, 13 ab ipso nascentis infantiae r. 243, 12
dum -ta vigeant a 44, 2 r. vitae illius 304, 8
matura -torum tirocinia 62, 15 ab ipso tirocinio
r. 69, 14. 492, 17. 501, 7 prima mei generis rudi-
menta a 5, 2 prima ingenioli r. 242, 13 r. fidei
242, 13 post accepta fidei r. 257, 10 sacrosancti
baptismatis r. 260, 19 post r. fidei 277, 10 baptis-
mi r. 301, 1 nactus r. fidei c 1135
rudis quo pandere -enigmata queam p a 7 r.
habitor 266, 9 r. possessor 239, 13 r. gratia
c 393 rudis (= novi) templi c I 1. 112 r. turris
c IV 1, 28 r. instrumenti (= novi testamenti)
65, 11 r. testamenti 68, 10. 479, 8 r. et priscae
legis c 1625 r. et veteris legis c 2145 tenerrimae
rudisque infantiae 67, 5 r. infantiae 262, 12.
478, 9 r. vitae c 2688 -dem medelam a 82, 8
r. vatem c 835 ruricolam r. c 2495 sobolem
stirpemque r. nepotum c 2880 r. sensum c 2765
ab ipsa -di teneritudine 250, 16 r. regnante gra-
tia 253, 25 r. gratia 310, 10 ratione r. c 1894
rumore r. c 2431 -dibus colonis a 76, 4. 241, 4
rudibus (= ab imperitis) 78, 6 r. et neutericis.
sectatoribus 253, 1 nobis r. c 55 incunabulis r.
490, 2
ruditus 163, 18 ruditus proprie asellorum est
179, 6
rudo] asini oncant vel rudunt 180, 1 bombosa
fauce -debat c 57 cervos licet ore -dentes a 39, 2
rudibundi id est rudentes et boantes 179, 6 de
parte -dentum c 2808 indisruptis -dentibus 320, 24
rufa] buculae -fae 65, 1
rugibundus] leo r. c 1235
rugio] cervi -giunt 180, 5
rugitus 163, 18 inter severos leonum r. 300, 7
rugosus] matronae -sae c 597 -so cortice a 40, 1
rugosi 162, 26 -sis cornibus a 86, 1
ruga] -gis sulcata senectus c 2289
ruina] populi r. c e IV 7, 19 priscae causa -nae
a 76, 3 tyrannici potentatus -nam 251, 22 sterno
-na a 80, 9
ruma 159, 17
rumen 159, 23 alternare nequit rumen c 2778
rumex] -ices 169, 6
rumigerulus] -la gloria 262, 9. 272, 13 -lae vir-
ginitatis 300, 12 -lis referentibus 479, 4. 489, 10
rumigero] sugillationem -rare 493, 15
rumino] quod -nat a 66, 6 quas rursus r. c 2776
paulatim masticare et -nare 203, 9 hoc rite
-nasse referri queunt 67, 4 quod ceteris rumi-
nandum accepisse meruerunt 67, 5
rumor] celeberrimus virginis Agathae r. 293, 1
plurimus virtutum r. c 467 r. laudis perpes c 2215
r. ecclesiae fidei contrarius 482, 20 pro tanta
-moris praerogativa 271, 10 citra modum r. 490, 8
-morem parentum c 2058 -more sanctitatis 229, 4
r. clarus 265, 3 r. clarescente 301, 1 famosae
claritatis r. 302, 14 crebro r. c 899 celebri r.
c 1517. 1673. 2112 r. rudi 2431 Annae -mores
293, 15 quorum r. flagrant c 2447 immensis
-morum laudibus 255, 25 r. praeconia 304, 4 r.
privilegia 308, 7 r. relatibus 482, 1 -mores patrum

claros *c* 972 celebrandis -moribus 305, 4 virtutum
r. 312, 6 crebris r. *c* 1454 sacris r. *c* 1809 prae-
cipuis r. *c* 2353 laudem r. aptat *c* 2758
rumpo] dum. tanta gestamina -pit *a* 29, 3 dum.
vincla -punt *c* 96 nuta nimborum obstacula rupit
c 263 calicem r. dextra *c* 867 chalibis. stricta
ligamina r. *c* 1213 moras r. *c* 1536 lis. pacem. r.
c 1542 dum r. pectore voces *c* 2683 stricta liga-
mina. rumpuntur 279, 14 r. viscera belvae *c* 358
ni rumpantur viscera tactu *a* 62, 4 a nefando
Abimelech. iura. rumpente 68, 3 fratre. germa-
nitatis vinculum r. 312, 18 r. crepuscula luce
c 1569 rimarum fragmine ruptum *c* 864 ruptis.
glebulis 270, 74 r. extalibus ani *c* 977
rumusculus 181, 20 virtutum r. 303, 7 vitae r.
almae *c* 2028 -los cenodoxiae 239, 19 tantis opi-
nionum -lis 266, 5
ruo] occido, quod est patientis et agentis, ut ruo
196, 6 eversa ruunt urbis fastigia *c* 2615 ne ruat in
praeceps. statura *c* 2656 membra ruebant *c* 2606
rueret dum *pa* 5 tertia stellarum rueret dum
portio *c* 2746 ruit in faciem *c* 496 nox r. *c* 628
r. in praeceps. fabrica *c* 1337 quassata r. machina
c 1352 r. in frontem *c* 1360 r. congeries lapidum
c 1773 arce ruenti *c* 638 ruituri mundi 70, 14.
314, 7 ruituris. imbris 293, 12
rupes] in edito -pis promontorio 237, 26 in illius
r. monasterio 268, 3 obstacula r. *c* 7 sub -pe
c 780 -pibus in celsis *a* 92, 1
ruricola] -lam rudem *c* 2495 -las Musas *c* 23 r. .
falanges *c* 83
rursus *a* 30, 3. 88, 7. 100, 10. 100, 32. *t* 64, 1.
79, 12. 89, 17. 160, 13. 173, 2. 259, 5. 276, 15.
299, 10. 304, 15. 306, 14. 307, 20. *c* 265. 603.
782. 787. 1017. 1569. 1602. 2299. 2337. 2776.
477, 15 rursum 68, 22. 79, 6. *c* 662
rus] praedictum Hiberniae r. 492, 13 de cespite
-ris *a* 34, 2. *c* 118 r. per terga *a* 94, 4 per gramina
r. *a* 100, 68 sulcati. r. *c* 113 spurci. r. *c* 165 spreti
sub cespite r. *c* 172 deserti r. *c* 1457 dumosi r.
479, 8 paterni. r. 489, 13 externi r. 490, 3 car-
punt de -re maniplos *c* 120 de famoso. Franco-
rum r. 499, 5 -ra peragro *a* 2, 4 per Gnosia r.
a 28, 3 vexans Memphitica r. *a* 36, 6 per squalida
r. *a* 42, 4 pallida r. 47, 3 per squalida r. *c* 642
squalida. r. locorum *c* 757 per r. *c* 1534. 2838 r.
relinquentes *c* 2343 scaevus r. oruentat *c* 2726
transmarina. r. 501, 6
ruscus 159, 13 simul cantans. -scis *a* 68, 7
rusticitas] nostrae -tatis stipulatio 320, 22 epi-
stularem perscrutans -tatem 74, 6 explosis. naevis
et -tate *pa* 26
rusticus] quis. r. *c* 1885 -ci iubilant 180, 17 -ca.
carmina *c* 2802 -ois. scedarum apicibus 305, 3
rutilo 161, 18 caelum -lat stellis aptum *c* III 78
licet exterius -lent de corpore gemmae *a* 55, 4
quamquam r. cyoli *c* 228 (cum) iubar lucis aeter-
nae -laret 322, 21 auratis virtutum monilibus
-lare 246, 11 velut obrizum -lans 283, 19 virtu-
tum meritis r. *c* 2176 -lantis. sperae *a* 73, 6 r.
auri 236, 14 virgineo -lantem stemmate *c* 1884
obrizo-lante 480, 1
rutilus] -los. radios *a* 26, 1

S

sabanum] in -nis 284, 16
sabbatum] sexta -ti 235, 5
sabbatizo] -zante agrorum cultura 67, 15
sablo] squalidus s. *c* 172 -onis aspergine 502, 1
-one sepulti *c* 1245 tectum s. cadaver *c* 1568 in
-onum litoribus 267, 8 s. glareis 296, 4. 482, 12
aggestis. -onibus 195, 14 de. litorum -onibus
254, 13 subterraneis s. 492, 2
saburro 167, 25

saccus] farcit -um *c* 2618
sacellum] novum. s. *c* III 38. 57 mundum. s.
c 723 excelsum. s. *c* 1324 cultor -li *c* IV 6, 22
pavimenta s. *c* IV 7, 10 sub fraude s. *c* 353
dilubra s. *c* 560 antiqui. s. *c* 692 augusti. s. *c* 1390
Herculis -lo 279, 1 aurato. s. *c* 404 post deruta
simulacrorum -la 269, 5 s. pudoris *c* 1685 -lorum
lustramenta 255, 18 inclinat colla -lis *c* 1055
sacer Mathias *c* V 1 s. spiritus *c* III 85 s. do-
minici pectoris accubitor 65, 15. 234, 21 s. pro-
feta 253, 24 Domino septenis crinibus s. 312, 3
virgo s. *c* 250 s. spiritus *c* 1770 s. interpres
c 2144 -cra virgo 309, 9 s. soboles 322, 20 s. vir-
ginitas *c* 175 infula. s. *c* 486 s. littera *c* 1032
-crae benedictionis 271, 7 s. virginis 310, 3 s.
scripturae 313, 12 s. mensae *c* 980 gentis. s.
c 2879 -cri seminis 292, 11 s. templi *c* 1045
-crae menti *c* 1857 -crum. cruorem 249, 10 s.
flaminem 273, 17 s. Iohannem *c* 460 s. esse
futurum *c* 986 virum. s. *c* 1209 s. pudorem
c 1237 -cram redemptoris passionem 254, 7 s.
tumbam 293, 11 -crum. dogma *c* V 3. *c* 531 s.
corpus *c* 2001 gurgite -cro *c* IV 8, 10. *c* 1540
s. spiramine plenus *c* IV 10, 16 in s. gurgite
c 1448 s. numero 75, 15 s. sermone *c* 408 -cia.
cruce 86, 16 s. virtute *c* 1101 -cro spiramine
p *c* 25. *c* 396 flamine s. *c* 435 pectore de s. *c* 462
s. praesagio 492, 7 -cra. sarta *c* 508 -crorum.
librorum *c* 2032 virtutum. -crarum *c* 494 -crorum
dogmatum 66, 16 s. voluminum 249, 14 -cros.
ministros *c* 911 flagrantem s. detrudere iussit
c 1108 s. artus *c* 1200 s. libellos *c* 1643 s. libros
c 2769 -cras Christi turmas *c* 1309 s. puellas
c 1660. 2240. 2257 -cra. membra *c* 383 munera
s. *c* 411 baptizandi. cunabula s. *c* 529 c. s. *c* 1889
s. volumina *c* 1131 s. lucra *c* 1453 (in) -cris api-
cibus 240, 7 (a) s. liminibus 274, 15. 280, 14 mar-
tiribus s. *c* 1253 s. rumoribus *c* 1809 doctrinis s.
c 502 orationibus s. 500, 8 s. chrismatibus *c* 680
s. sagminibus 491, 12 — sacra, quae Libero a
bachantibus litabantur 170, 22 s. nefandis *c*
IV 6, 16 s. deorum *c* 286 paganis dedita s. *c* IV
9, 3 s. ferentes *c* 1520
sacerdos *c* IV 7, 7 fecit virtutum signa s. *c* 543
illustris. s. *c* 601 Hesperiae. s. *c* 651 haec docuit.
s. *c* 675 venerandus. s. *c* 693 exilium voluit perferre
s. *c* 941 capital peressus. s. *c* 1065 hic. s. *c* 1455
si precibus dirumpat vincla s. *c* 1533 praefatus.
s. *c* 1551 verax. s. *c* 1567 -dotis. casti *c* 970 s.
lauti *c* 1619 -dotem clementem *c* 524 s. noscunt.
sanctum *c* 1011 -dotes missas offerre iubentur
c III 82 s. sacra ferentes *c* 1520 s. vestri 482, 1
quidam s. et clerici 482, 21 s. veteris et novi
testamenti 483, 4 Demetarum s. 484, 7 sonanti-
bus septem -dotum salpicibus 70, 11 spiritales
s. infulas 70, 19 Dei s. 481, 5 in capite s. 483, 10
-dotes populum. fallentes *c* 353 cunctis Dei s.
480, 9
sacerdotalis] -lem. reverentiam 273, 4 -le con-
cilium 481, 8 s. indicium 483, 9
sacerdotium] regale s. 70, 9 pontificalis cathe-
drae. s. 257, 16 summi -tii 313, 1. 493, 4 de
Christi -tio 313, 6
sacramentum dominicum 259, 20 baptismatis s.
297, 2 paschale s. 483, 22 dominicae incarna-
tionis s. 486, 1 per baptismi s. 70, 5 accepto
baptismatis -to 258, 12 regenerantis gratiae s.
261, 6 orthodoxae fidei s. 479, 12 eiusdem. sup-
putationis -ta 63, 7 baptismi s. 242, 13 catho-
licae fidei s. 278, 21 supernorum s. 295, 18 septi-
formis -torum numerus 62, 9 a primo s. ordine
70, 17 tot tantisque s. vinculis 74, 13 rusticis
s. operculis 251, 4 s. obumbrationibus 312, 12
per -ta vetusta *c* 323 peractis missarum -tis 273, 3
s. falsis *c* 948

- sacrarium] basilicae s. 274, 14
 saceratus] -ta. ara c IV 8, 18 s. Deo c 1786 s. Deo virguncula c 2171 -tum sarta testudine templum c IV 6, 2 -tae virginis 280, 1. c 2163 s. virginitatis c 325 -to more c 985 s. corpore c 1638 s. dogmate Pauli c 1977 -tos. biblos a 89, 2 famulas -tas c 2331 -tis ordinibus 62, 15 numeris. VII. s. 74, 4 s. nexibus 74, 13 s. ossibus c 521 baptismi s. undis c 1179 s. cartis c 1627 s. puellis c 2203 — virgo -ratissima 292, 14. virgini -mae 299, 5 -mos. artus 274, 23 ad -mos. apices 277, 5 s. sensus 500, 12
 sacrificium] spreto fraterni libaminis -cio 312, 16 s. serotino 322, 19
 sacro] dum nativitate sua -oravit Maria c III 60 quem Deus. s. mundum c 307 anulus. s. membra puellae c 1945 -crantem caerulea ponti c 423 rubris venarum rivulis -cratur 275, 7
 sacrosanctus] -ta. solemnitas 67, 19. 289, 16 -ti spiritus 236, 4. 243, 2 s. flatus 251, 5 torrentis. s. 491, 4 -tae matris personam 74, 26 s. viminis 232, 15 s. baptismatis 260, 19 secundum -tam auctoritatem 482, 30 in -ta. solemnitate 268, 15. 483, 15 -to cruoris ostro 296, 14 psalmistae -ta. oracula 71, 18 s. praesagmina 479, 6 -tos. tirones 282, 7 -tis. oraculis 62, 9
 saecularis scoriae 238, 24 s. gloriae 500, 4 s. argumenti 282, 9 -res 191, 25 s. divinae scientiae extorres 502, 11 s. philosophorum disciplinae 71, 22 inter scolares -rium disciplinas 230, 25 s. strepitus 320, 7 s. negotia 230, 10 s. rerum. strepitus 202, 8 s. litterarum 500, 9 — saeculariter gloriatur 313, 17
 saec(ul)um] falerata saeculi ornamenta 237, 16 s. naufragio 238, 18 tertia s. aetate 312, 20 s. vanitas 313, 19 in -lo 264, 14 omni s. 312, 6 cui censebant -la nomen c 540 ultima. s. c 616 nomen s. gignunt c 1459 donec solvantur s. flammis c 1656 s. quam. numquam mollire valebant c 1982 s. prisca c 2115 donec. clausissent s. metam c 2159 devulgant s. famam c 2214 praeterita -lorum exemplaria 65, 10 septem s. voluminibus 70, 14 s. aetates 75, 13 praeteritis s. imperatoribus 203, 24 per saecula s. 204, 4 dispari s. serie 300, 16 in fine s. 312, 19 cum septenis s. milibus 314, 6 ignota -lis. natura 313, 8 praesignata s. 69, 3 salvantem -la regem c IV 3, 7. II 14. c 1407. 1692 salvantem s. Christum c IV 8, 4. 279, 20. c 1863 s. cuncta p a 35. c 394 tota s. a 48, 2 vaga s. a 79, 9 s. dum lustrat a 97, 8 per s. a 100, 63. c 250. 1737 s. prisca novavit 87, 13 per infinita. s. saeculorum 204, 4 totidem regnorum s. 251, 10 natura Dei. omnia dispensat s. c 44 fuscet nox s. c 215 donavit s. signis c 283 disponens s. c 674 qualiter. plasmaret s. auctor c 740 donec. exurat s. carbo c 2346 — nascentis origine saeculi c IV 10, 9 gignunt qui semina s. a 63, 3 petulantia s. c 102 fallentis s. c 946 s. doctrina c 1080 crimina s. c 1637 dilicias s. c 1663 pompas s. c 2071 s. fortuna c 2125 peccantis s. c 2898 donec supremis scintillant saecula favillis c IV 11, 7 senserunt s. salutem c 454 saeculorum. ornamenta c 1744 salvantem saecula monarchum c IV 6, 4 redimentem sanguine s. c V 9 fulcit qui s. columnis a 100, 1 salvavit. s. 86, 12 cruce salvat s. 87, 5 qui s. beavit 87, 17 dum Christus s. beavit c 247 pollens s. creavit p c 3 tetrica. s. c 512 per s. c 564. 636. 1631 redimentem s. cruore c 2593 labentia s. c 2885 formati. saeculis p a 24
 saepe a 56, 6. t 80, 9. 240, 21. 311, 21. c 687. 850 saepissime 173, 22
 saepio] legionum falangibus -ptus 493, 7 constat carcere -ptum a 34, 4 Alpes. montis vertice -ptas c III 25 muri carcere s. c IV 7, 24 — saepta bidentum c 993
 saevio] in divos -vit regnator Olympi c 1368 ursi urgent vel -viunt 180, 17 cum cuperent. -vire a 74, 5 contra. castitatem -viens 299, 12
 saevitia] cruenta carnificum -tia 279, 16
 saevus. tyrannus c 1824 tempestas -va c 1252 -vi discrimina Martis a 60, 1 tortoris s. c 781 maris. s. c 824 s. tyranni c 2194 verbere -vo c 297 s. tumultu c 2080 s. gestu c 2549 -vos rictus c 362 -va supplicia 235, 14 pensat. s. profanis c 282 belli certamina s. c 1552 s. pericla c 2087 s. tela c 2467 agmina s. c 2471 -vis tortoribus c 363 — saevissimis hostibus 240, 7 s. affectio- nibus 232, 14
 sagacitas] vestra s. 481, 16 tua s. 493, 12 vestrae -tatis 61, 8. 231, 1. 241, 17. 304, 1 -tati vestrae 61, 8 mira -tate 258, 22 solerti s. 476, 8 s. legendi 479, 5
 sagax disceptator 485, 21 residua s. discipulorum caterva 490, 16 tam s. ingenium 278, 18 -cis animi 277, 2 -aci subtilitate 81, 3 tua s. eruditione 201, 24 mente s. c 1129. 1480 s. solertia 483, 18 velut -aces gymnosofistas 230, 5 — sagacissimi Hieronymi 303, 11 -mam animorum industriam 231, 11 -ma sermonum serie 229, 12 — sagaciter 78, 9. 82, 1. 165, 1. 232, 26. 251, 24
 sagina] praedulci dactulorum s. 265, 11 mulsa epularum s. 278, 7 piperatas pulmentorum -nas 234, 5 mellifluis escarum -nis a 91, 10
 sagino 167, 18 qualiter. Dei profetam. -naverit 286, 14 ferocitas. fuso sanguine -natur 283, 21 nectareo. edulio -nantur 243, 21 frugalitatis dapi- bus s. 289, 18 s. sanctorum corda virorum c 2035 gratuiti. diliciis -nari 203, 21 -nata carne a 100, 50 corpulenta crassitudine -natis 79, 10
 sagitta] -tarum spicula 230, 10 s. ictibus 276, 20 faretrarum densas. -tas c 1118 iaculatas fraude -tas c 1157 virgineis -tis c 2568
 sagmen] his sacris -minibus 491, 12
 sal] Salis (nom.) in titulo a 19 salis (= maris) undantes. fluctus a 92, 2 compressa -lis. potestas c 1101 sale aspersis 289, 19
 salamandra focos solet insultare c 1115 velut -dras 276, 18
 salebra] in vacuas. -bras c 2400 tortas. s. c 2838 salebrosus] -so. versu c 469 s. calle c 2291 verbi -sos. anfractus 253, 26
 salicta] viridi. fronde salicta sunt invisae mihi a 84, 6
 salicula] flavescentes -las 231, 19
 salignus] -gni 170, 14 lignis. -gnis c 210
 salivaria] ferratis -varibus 260, 18
 salix] de -licis trunco a 82, 1
 salpicta] -tae classica a 13, 1 classica s. 240, 7
 salpiz] classica s. c IV 5, 18. c 2459 s. classica c 1549 s. sorbet auras a 96, 4 s. crepat c 280 supernae salpiz classica 203, 27 apostolicae s. 316, 25 s. clangor c 2613 -picum clangor 252, 14 sonantibus septem sacerdotum -picibus 70, 11 s. crebris c 374
 salsamentum 193, 22
 salsus] -sarum. aquarum c 822 -sas gurgitum moles 267, 7 -sa. flumina c 1906 -sis in fluctibus a 95, 13 -sis lacrimarum fontibus 243, 18 s. oculorum fontibus c 965 (quam) rabies pulsat. -sis c 1737 — salsior. multo. quam marmora ponti a 100, 75
 salsugo 171, 17
 salte(i)m c 2816 saltim 95, 3. 305, 3
 saltus] in -tu a 45, 1. c 399 virgineo. s. c 449 in s. remotus c 942 s. in alto c 1652 -tus. com- minuens a 44, 5 glaciales Alpium s. 258, 1 dum. s. fatescunt c 1657 florentes -tuum cespites 233, 3 s. nemorum densos a 93, 6 per s. c 757 nemorosis sillabarum -tibus 78, 5 in s. altis a 78, dumosis s. c 347

- saluber] -bris lavacri 278, 22 -brem suggestionem 481, 10 -berrimum. malagma 235, 3 s. adventum 253, 26 — salubriter 243, 7. 256, 19. 258, 13. 302, 2. 319, 8
- salum] procellosum sulcante s. 490, 1
- salus] egregium describens dogma -lutis c e IV 10, 1 cataplasma s. a 47, 8 detrimenta s. 243, 10 propriae occasionem s. adeptus 302, 9 munera sacra s. c 411 signa s. c 852 per signa s. c 867 miranda s. origo c 2074 Thoma lucrante -lutem c e IV 6, 18 terris venisse s. a 64, 4 testor remeasse s. a 76, 5 immarcescibilem sempiternae sospitatis s. 61, 6 sperare s. 87, 11 optabilem perpetuae prosperitatis s. 229, 6 optatam s. c 454. 2433 domino. donante s. c 1793 propriam s. c 2440 in domino s. 475, 3 in Christo perennem s. 479, 3 reverentissimo patri s. 478, 11 optabilem in domino s. 481, 3 aeternam s. 488, 3 in domino s. 497, 13 Aethilwaldo s. 499, 9 Winberhto s. 502, 21 caelitus instaurant s. c 1089 (pro) animarum s. 481, 6
- salutaris. Christus c 247 una s. c 2663 -tarem calicem c 886
- salutatio pacifica 484, 13
- salutifer] -ferum. Tonantem c 409 -feram. curam c 1083 -fero. baptisterio 257, 5 s. dogmate c 687 s. fotu c 769 -feris. libellis a 43, 6 s. coronis c 769
- saluto te diligenter 497, 15 -lutate in Christo. omnem catervam 478, 5
- salvator c e IV 1, 11. 10, 7. 254, 9. 255, 13. c 1636. 1812 pacifer Christus s. c e IV 6, 12 s. nostrae. sarcis c e IV 10, 19 s. clemens c 394 s. sindone praecinctus 484, 16 -toris vicarius 66, 9 s. adventum 232, 12 s. cruore c 563 ut -tori. serviret c 2085 -tore nostro 482, 15
- salvatrix superni ducis nativitas 251, 8
- salvo] -vat saecula 87, 5 s. mundum 87, 7. 88, 12 s. mundum 87, 9 mundum s. 88, 10. 18 mundum. -vavit 84, 27. 87, 15 mundum s. 87, 3 s. mundum 84, 29 s. genus humanum 86, 16 s. saecula 86, 12 quae te s. 294, 2 de qua nos -vare Deus dignetur c 2665 -vantem saecula Christum c e IV 8, 4. 279, 20. c 1863 s. saecula regem c e II 14. c 1692. c e IV 3, 7. c 1407 s. saecula monarchum c e IV 6, 4
- salvus] -vo pudoris signaculo 294, 18. 297, 5 s. thesauro 301, 18 -va lintre 238, 21 s. reverentia 317, 11
- sambuca. musica c 374
- sambucus a 94, 1 -bucorum armonia 252, 14
- sancio] tertiam peoniam nuncupari. antiquitas -xit 151, 7 trocheum circumflexo accentu pronuntiarum lex s. 160, 29 Petro veritas. privilegium. s. 486, 20 mysticam portendere allegoriam catholica Patrum decreta -xerunt 69, 14 speciem designare patrum decreta s. 72, 10 divina taliter s. edicta 247, 16 apocryphorum deleramenta. procul eliminare. patrum scita s. 256, 14 oppidum Hiericho. tipum mundi. designasse. patrum decreta s. 314, 6 s. quod scita voluminis c 2848 circulum s. 483, 18
- sanctifico] quod -catur. virgo c 312
- sanctificus] -cis. scedis c e IV 10, 3
- sanctimonialis] baptizari illam -lem 497, 15 -lium sub regimine coenubii conversantium 497, 15
- sanctimonia] duplex s. 245, 24 quasi speciali -nia 239, 19 zelotipus -niae informator 235, 1
- sanctio] divinae -tionis 236, 3. 252, 8 his regularum -tionibus 168, 22 decalogi s. 241, 13
- sanctitas] virginitatis s. 308, 3 rumore -tatis 229, 4 adeptae s. 245, 9 morum -tate 243, 23 pro s. conversationis 313, 4
- sanctus Babilas 275, 6 s. Gabrihel c 402 s. Paulus c 484 s. Ambrosius c 888 s. Alexander c 979 angelus s. c 388 s. cultor c 872 s. inquit 289, 10
- s. qui rexit c 542 s. sermo c 149 -cta seges a 32, 8 s. Victoria 309, 1 virginitas s. c 1297 genetrix. s. 2189 -cti Petri 482, 21. 486, 16 s. labra c 667 s. fama c 826 mentio s. c 1620 s. draconis c 1421 oracula s. c 1484 poli s. c 1881 s. pudoris c 2379 -ctae virginitatis 234, 9. 291, 9. 305, 2 s. conversationis 238, 22. 269, 8. 280, 16. 285, 13 s. trinitatis 269, 4. 485, 23 s. recordationis 272, 13 s. religionis 282, 3 s. messis 282, 5 s. ecclesiae 296, 21. 305, 10 s. valvae c 1041 -cti verbi c 2033 viro -cto 259, 19 mollescent vimina s. c 1218 -ctae virginitati 243, 8 -ctum. vatem c 292 s. compellant c 719 senem s. c 818 ut s. -sugillant c 926 sacerdotem. sine crimine s. c 1011 s. fallere fraude c 1018 cum s. caederet c 1214 -ctam. illaesam 294, 13 s. ecclesiam c 1251 hanc sociam s. servare c 1281 s. tumbam c 1776 s. laedere c 1964 s. carnem c 2007 Eulaliam s. c 2010 s. sororem c 2037 sobolem s. c 2062 s. cellam c 2234 stipantes agmine s. c 2432 in -cta synaxi 322, 14 s. virtute c 1794. 2404 s. victoria 273, 21 in -cto proposito 238, 12 s. puerperio 310, 11 flamme s. c 246 dogmate s. c 1712 -cti martines 276, 9. 283, 13 vincunt s. proelia c 2022 -ctae virgines 307, 19 -cta cadavera 279, 21 agmina s. c 2455. 2890 cum pace et reverentia -ctorum 234, 15 ad honorem omnium s. 259, 17 s. tironum 276, 16 in consortio s. 280, 6 s. meritis 284, 16. 488, 1 s. coetibus 297, 4 inter s. cuneos p c 9 s. priorum c 18 s. praemia c 184 s. membra c 383. 1438 laudes s. c 1072 s. lacertos c 1430 -ctas virgines 306, 14 s. vestigia c 1438 s. sarta c 1659 s. limina c 1899 s. virorum c 2035 s. laudibus c 2446 s. sexus uterque c 2861 s. summa potestas c 2827 -ctarum. gloria rerum a 55, 8 s. animarum 292, 7 s. virginum 308, 5 s. membra c 2340 secus evenit -ctis victoria c 1437 nectit retia s. c 1719 condentem carmina s. c 2802 s. virginibus c 114 animabus s. c 2641 -ctos iure triumphat c e IV 4, 13. c 1119. 2261 s. ferreis collaris conexos 284, 5 Deus s. ulciscitur ira c 296 s. fallere p c 16 (virginitas) s. inclita comit c 183 cultores s. c 756 s. ad litora vectant c 1100 cum. decorarent sanguine s. c 1781 edictis s. -urgens c 1870 s. artus c 2306 s. lacertos c 2435 -ctas. turbas c e IV 2, 1 s. virgines 308, 1 per s. mentes c 289 s. mentes c 2268 s. puellas c 2207 -cta. carmina 235, 18 carmina s. c 2415 praeconia s. c 2166 -ctis. biblis c e IV 8, 12 in montibus s. 66, 22 a s. artubus 306, 17 cum s. p c 6 s. studiis p c 35 alternis vicibus s. c 735 in s. triumphat c 1405 a Nazareis id est s. 483, 8 — sanctissimus. altor 974 spiritus s. c e II 26. c 1704 — probabilis et sanctius 263, 7
- sandix] sandices 169, 6
- sanguineus] -neo. flore c 195 -neos. rivos c 1063 -neas. praedas a 36, 3 -neis. poenis c 1258 s. rivis c 2313
- sanguis] purpureus s. a 98, 3 pretiosi -guinis 312, 20. c 584 s. ostio c 450. 1223. 2441 s. undam c 1797 s. dote c 1813 s. rivos c 1875 effusi s. c 2891 purpureum -guinem 294, 19 rubro -guine sacrum c e IV 2, 32 rubro s. c 703. 1215 s. rubro c 1640. 2421. 2897 ossibus ac nervis ac rubro s. cretus a 14, 2 rubro de s. a 43, 3 rubro conculii s. 316, 2 s. rorantem c e IV 6, 23 redimentem s. saecula c e V 9 s. capri a 9, 2 s. vescor a 36, 7 de s. buculae 65, 1 fuso s. 283, 21. 310, 8. c 1781 cum sontis s. fuso c 1840 s. fuso c 2761 effuso s. c 446 purpureo s. c 883. 1313. 2007. 2889 s. purpureo c 1317. 2340. 2726 mercatur s. sarta c 1766 praetoris s. cetae c 2114
- sanitas] pristinae -tati 310, 2 -tates 192, 1
- sano] animarum incommoditates. nabat 256, 19 hic medicus s. vulnera c 516 ut miseri eladem

- naret c 1485 Constantinam -navit tumba sepulcri c 1970 quod.sine tricarum obstaculo -naretur 258, 14 vulnus -nare doloris c 2039 -natis. plantis c e IV 1, 21 s. manibus c 476 s. fibris c 771 sanus] -nam.dextram c 1008 -ni redeunt ad limina vitae c e IV 1, 17
sapa id est defrutum 159, 11 dulcis s. 321, 19 -pae.nectare c 2525
sapiens] scrutetur s. a 18, 5 s. architectus 66, 14 ille s. 296, 5 inter virgines -pientes 302, 17 etiam -tissimus 77, 13
sapientia] mea prudentes superat s. sofes a 100, 10 mundana.s. c 1128 septeno -tiae intellectu 62, 8 sarcina grandis c 2762 truculenta s. molis a 99, 4 gravi -na 203, 3 pastoralis curae s. 320, 4 gravi fascis s. 320, 19 sequentis opusculi s. 321, 16 gravi facinorum et flagitiorum s. 322, 12 criminum s. 478, 7
sarcinatus] examen.-tum 490, 15
sarcio] machinas tenaci glute -cientes 252, 22 sarta testudine c e IV 6, 2 -ciendus 177, 3
sarcofagus c 1971 sepulcri s. 289, 13 in -gi theca 283, 9 s. tumbam 293, 11 in -go 255, 12. 273, 12 ad quorum venerabiles -gos 284, 14
sarculum 164, 21
sarmentum 171, 19 -torum nutrimine 252, 16 s. racemos 269, 11 s. fomite 276, 16. c 1107 s. faculis 283, 16 s. -pabula c 1425 dum -ta glomeraret c e IV 2, 24
sartago 171, 16 ab ingruenti -ginis exitio 296, 11 in -ginem ferream 296, 7 furva -gine c 2238 -gines 192, 23 tetras -gines 306, 2
sarx] salvator.nostrae sarcis c e IV 10, 19
satago] inhiante s. audire 152, 10 ista genas. fucare -git 246, 14 nec quicquam.s. proferre Tonanti c 2012 ob quam rem virgines.ornamentis vestium decorari -gunt 313, 21 has.s. coniungere nuptis c 2360 quas.servare -gebat 261, 4 hanc pater et genetrix -gebant dedere nuptis c 1985 id facere -gerem 96, 22 quippe cum -gerem praeconium texere.nostrorum 493, 14 dum.fluenta transire -geret 286, 8 quamvis.munus.cognitum fore s. 297, 16 ut satagistis (codd. satagistis) 320, 5 caelestis sponsi amplexus.satagere 302, 16 subnixis precibus -gens 201, 22 Deus integram s. servare puellam c 2069
satellis] humilis.s. c 2752 sceleratorum -lites 241, 20 apostatarum -litibus glomeratus 239, 10 s. spretis c 2716 s. stipatus c 2742
satio] cum.ingluviem.crudeli strage -tiaret 63, 12 siticulosa.ecclesiae praecordiae -tiarunt 67, 2 theoricarum vitae oblectamento.-tiantur 243, 20 affiatim -tiasse 67, 12
satira] quinto -rarum libro 79, 2 s. libro.V. 85, 18 satiricus] idem s. (Iuvenalis) 79, 6 Iunius Iuvenalis s. 164, 23 apud poetas lyricos et -cos 78, 19 satis a 65, 1. 81, 2. 184, 19. 229, 8. 258, 24. 271, 13. 278, 13. 16. 289, 4. 302, 19. 306, 20 nec satis est a 59, 6 nonne satis foret, ut. c 2689
satisfacio] mihi minime satisfactum arbitror 86, 32
sator] evangelici seminis s. 264, 15 s. aeternus c 1119 s. arcitenens c 1538 s. electis largitur praemia c 2004 ut se servaret s. c 2109 s. et mundi regnator c 2502 s. ebrius c 2521 orthodoxorum -toris 491, 14
satrapa 308, 2 furentis -pae 307, 15 -pae mentem c 2070 Diocletiani -pae 305, 13 -pae et proceres 241, 23
saturo] sobolem dapibus -rabo a 63, 8 e quibus. -rantur pectora plebis c 2034 -rare.penitralia ventris c 2491
saucio] segnes -ciant 242, 5 (spiritus) tumentis arrogantiae spiculo -ciatur 247, 8 spicularum vulneribus -ciata 301, 19 una faretrarum spiculis s. 307, 2
saucius] -cia virgo c 2277 -cia corda c 863
saxeus] -ea.tumbula c 890
saxum] cum tereti.-xo a 74, 6 -xorum viscera dura a 80, 2 s. imbribus 314, 3 ad mortem s. c 2610 applica -xa 307, 16 dura grandine s. c 2610 duris.-xis a 37, 6 s. teretibus 311, 17
scaber] -brae incudis 237, 1 -bro.versu c 1075 -bra rubigine c 2767
scabies 163, 10 sc. morbi a 94, 5
scabiosus 187, 28
scaevus rura cruentat c 2726 -va cicatrix c 2469 -vi.luxus c 2110 sc. tyranni c 2427 -vo.tumultu c e IV 7, 4 de sc.improperio 297, 13 sub pondere sc. c 733 sine crimine sc. c 1234 -va.pectora c 2382 -vorum.virorum c 1025 -vos seismaticos c 995 -vas.mentes c 2639 -vis.anfractibus c 848 sc.loquelis c 1087 sc.rapinis c 1492
scala] -lam Iacob ascendens 260, 3
scalpo] quas glauco marmore -punt c 1340
scalprum a quo diminutive scalpellum 159, 11
scamma] in meditullio -matis 230, 9 in -mate palestrarum 276, 11 in sc. mundi 284, 3 mundi sc. certant c 2004
scandalizo] exposco.nequaquam huius perturbationis strofa -zari 501, 3
scandalum] crudele sc. 482, 4 non est in illis sc. 482, 5 -la mortis a 65, 5 suscitatur ad sc. c 2369
scando] non sc. per austros a 5, 4 genestarum. cacumina sc. a 12, 3 sc. per aethera pennis a 16, 3 sc. catervatim a 36, 2 in caelo.sc. a 37, 5 -dit fastigia c e VI 1, 28 fastigia scandit 2, 9 sublime tribunal sc. 306, 14 (pudicitia).virtutum culmina sc. c 144 flos.sc. de cortice c 166 angelus.sc. ab astris c 388 crucis gabulum.sc. c 1638 martira. dum sc. limina caeli c 2008 propugnacula sc. c 2079 sex.comites mecum super aethera -dunt a 81, 9 culmina caelorum quae sc. a 86, 4 ad caeli sidera sc. 308, 5. c 2273 ad caeli sc. spiracula sedes c 2347 sc. arva polorum c 2862 -debant sidera c 1881 -deret ad superas arces ne turba c 2730 -ditur 75, 9. 174, 14 sc. ita 79, 9. 85, 13. 86, 25. 89, 1. 5. 92, 9. 93, 1. 25. 174, 9 sc. enim 85, 20. 87, 25 sc. enim hoc modo 80, 7 dactilo spondeoque -dere 63, 16 pyram.basiliscum.sc. compellens 267, 1 in sartagine sc. 296, 8 arbiter.tradidit his.per sudum sc. limen p c 8 quem iussit sc. c 267 in patulum.sc. lignum c 1318 paradisi sc. sceptrum c 2536 iuxta perpendicularum -dendi 74, 8 ambiguitas sc. 80, 9 -dens 85, 2 sc. fastigia templi c e IV 7, 6 verticem gabali sc. 235, 5 ad supera sc. caelorum culmina c 873 lucem -dentis 81, 7 -dentes culmina caeli c 1445. 2816. -dentibus 81, 4 in -dendo 93, 10 hic versus non ita -dendus est heroicus 160, 19
scansio] caesurarum sc. 78, 18 in -sione 87, 27 dactilica.sc. 91, 40 in sc. pedum 92, 26
scapulae] -larum terga 240, 8
scatebra] divinis.-bris c e IV 10, 14
scateo] atra bufonum turba.-tet 479, 11 vermi-bus -tens c 2425
scaturio] cum.pulvis.sensim -riat 255, 15 vermi-bus -riens 309, 23
sceda] Christi cum grammate -dam c e IV 12, 3 sc. scribente c 2597 -darum sciscitationibus 263, 13 -darum apicibus 305, 3. 308, 8 vatium -das lacerare c 2836 sanctificis.-dis c e IV 10, 3 inclitus.constat sc. c 1631 descriptis.sc. c 2220
scedula] a nostris litterarum -dulis 303, 9
sceleratus] -rata falanx c 2487 -ratorum.crimina c 493 sc. satellites 241, 20 sc. magorum c 1855 -ratos vixerat inter c 2515 -rata piacula c e IV 10, 20. c 1709 -ratis manibus 306, 17 sc. scortis c 1233
scelestus] -sti antichristi 68, 6 -stis.perviciaciam. abluens 63, 9 -lestissimi Iuliani 286, 17

- scelus] heu sc. c 696. 1871 heu! sc. heu! c 2693
flagitium -leris c e IV 8, 11 reatum sc. per-
petrare 269, 25 concinnati sc. 273, 16 ob. sc.
reatum 273, 18 falsum sc. stuprum 297, 17 hor-
rendi sc. c 962 flagitium sc. c 1136 auctorem
sc. c 1917 stuprum sc. c 2562 -lus horrendum
c 924. 2739 sc. infandum c 2523 hoc sc. gestum
c 2598 dirum sc. c 2682 cum sodalibus -lerum
299, 5 sc. noxas p a 36 sc. contagia a 64, 2
a somno sc. t 64, 11 facinus sc. c 105 sc. facinus
c 519 flaminibus sc. c 352 sc. socii c 2242 -lera
populi crudelis 64, 6 ad sc. a 88, 4
scema] unum sc. 88, 20 unius tantum -matis 91, 38
concatenato -mate 74, 15 quot -mata 84, 19.
85, 5. 86, 19. 87, 22. 88, 19 residua. VII. sc. 85, 17
duo sc. 90, 15 -matum 84, 10. 85, 10. 25. 29.
87, 23. 28. 88, 6. 21. 90, 8. 91, 38. XXXII. -mata
habet 84, 10 dena. continet sc. 87, 1 propter
praedicta quina sc. 88, 5. X. -matibus 85, 6. 20
quot -matibus fungebatur 91, 8 huiusmodi sc.
201, 13
scematizo] scena, quam. nebulones -tizarunt 295, 7
-tizans. molimina menti c 1857
scena] omnis praestigiarum sc. 295, 7 fraudis sc.
c 1012 omnem concinnati sceleris -nam 273, 16
sc. opacam c 962 noxarum -na p c 16 prologos.
-nis dabat 90, 14
scenicus] -co. ioco 273, 6 -ca. ludicra c 449 —
-nicorum ludibria 166, 25
sceptrinus] -nae virgae 279, 16 -num vimen c 2370
spectrum. opimum c e III 35 sc. imperiale 65, 7
sc. regni c 2140 paradisi. sc. c 2536 -ri in vertice
479, 18 Israhelici plebis imperii -ro 491, 9
caeli. -ra c e IV 6, 19. c 1173 caelorum sc. c 1285
regni sc. c e IV 12, 4. a 99, 2 sc. disponis p a 1
sc. mundi a 7, 4 mundi. sc. c 1095. 1588 imperii
sc. gubernanti 61, 4 spreti sc. imperii 68, 8
Orientis imperii sc. 273, 11 quassavit. sc. 86, 4
contrivit sc. c 345 summi principatus sc. 234, 11
sc. superna p c 7 sc. tyranni c 314 sc. polorum
c 317 regnorum. sc. c 335. 2059 — Punica sc.
c 2166 Memphitica sc. c 2477. 2558 letalia sc.
c 2717 occidentalis regni sc. 480, 7 -rorum flagra
c 1216 regalibus. imperii -ris fulgentem 77, 6
regalibus florentis imperii sc. fungebatur 203, 17
sc. imperialibus 235, 13. 305, 4 imperii sc. 295, 2
sc. imperii 302, 21 tetrus. sc. c 1378
seifus] cum. -fis 66, 10
seilicet 276, 2. 301, 8. c 840. 1633. 476, 10 (loco
sec.). 71, 23
seindo] -dunt retinacula luxus c 93 sacrum. -dere
corpus c 2001
seindula] flammantibus -lis 266, 19
seintillo] donec supremis -lent saecula favillis c e IV
11, 7 -lans. carbo c 2346 -lante favilla a 15, 3
sc. facula 243, 15 cum sc. oleo 294, 16 sc. fide
c 387 favillis late -lantibus 293, 10
scientia] gazofilacio -tiae 491, 19 divinae sc.
502, 11 -tia plenius 263, 8
scio] corde ultro misereri scit 296, 9 ut scias.
arcana non posse intellegi 478, 4 sciendum est
c. acc. c. inf. 83, 25. 84, 2
sciolus] qui mihi videbar sc. 477, 15 Scotticos -los
493, 12 -lis. se sciscitantibus 492, 12
scisma] grave sc. 482, 3 torvum. sc. c 975
scismaticus] Arii -ci 272, 20 idem -ci c 996 sc.
ab ecclesiae societate extranei 482, 9 -corum
deleramenta 236, 1 sc. strophas 273, 9 inter sc.
conciliabula 484, 3 saevos -cos c 995
sciscitatio et solutio earundem passionum 95, 2
reciprocis scedarum -ionibus 263, 13
sciscitor inflatos, quo fungar nomine, scifos a
100, 83 qui si a nobis -tentur 482, 25 clavicu-
lario. -tanti 68, 12 sciolis. se -tantibus 492, 12
-tandi. fomite 321, 13
scitum] patrum orthodoxorum -ta 256, 13 legalia
sc. 314, 9 iuris peritorum sc. 316, 17 sc. tyranni
c 1812 veteris. sc. voluminis alma c 2848
scnifes] gracili. corpore scnifer a 93, 9 scnifes a 36
scola] ad -lam c 1259 ex -la c 2025 Sirorum scolis
81, 17
scolaris] inter -lares saecularium disciplinas 230, 25
scolasticus] discipulus. s. c 1264 alumnae -cae
323, 3
scopulosus] -sas. collisiones 321, 1
scopulus] adamantinus sc. 293, 7 durus sc. c 1388
ingentis -li 307, 24 pondere cum sc. c 2332 -lum
collo conexum 301, 12 -lorum pondera a 100, 40
in vertice sc. 68, 3 sine discrimine sc. 238, 22
sc. glares 254, 13 sc. cantibus 258, 1 sc. congeries
293, 24 sc. grandine vasta c 2601 -los. commi-
nuens a 44, 5 velut -lis refluxis algarum illusioni-
bus 203, 11
scoria] saecularis -iae 238, 24 squalenti -iarum
rubigine 71, 20
scortator] quam. metit sc. a 88, 4 lascivus sc.
280, 2 -tores c 2518
scortum] -torum obscenitas 298, 22 ad prostibula
sc. 279, 27 lupanar sc. 294, 13 ad. sc. lupanar
c 1952 sc. lupanar c 2546 sceleratis. -tis c 1233
scotomaticus 66, 5 -corum lumina 253, 17 in-
erguminos et -cos 276, 5
scribo] virginis. -bit. vitam c 2188 -beret ut soboli
doctrinam c 2191 quem de metris -psit 84, 16
sc. qui dogmata c 504 documenta librorum. lim-
pida. s. c 1264 tomum. ad famulam Christi a.
dedasculus c 2154 quae tomum sc. ad urbem
c 2603 Romuleis -bor biblis a 35, 6 bisseña con-
struxisse coenubia -bitur 269, 5 quibus ita re-
spondisse sc. 281, 5 genua flexisse sc. 287, 14
satrapa. sc. dixisse 308, 2 signa in cartis -buntur.
quadratis c e IV 4, 10 hi. divinae sanctionis cen-
suram servasse sc. 252, 8 sc. virtutes c 773 sc.
rite c 1633 en. -bantur carmina c 45 de quo
-ptum est 74, 21 in. LXX. translatoribus sc. est
317, 6 quod sc. est 500, 3 quae in ea -pta sunt
500, 15 Smyrnae. et ceteris ecclesiis septupla
sermonum serie -psisse 65, 8 nullum ante se
Latinorum georgica Romulidis sc. 202, 21 con-
fusa (vocis species) -bi non potest 179, 17 lar-
gam -bendi materiam 320, 9 scitandi aut -bendi
fomite 321, 13 de quo. Romanis. -bens 74, 15
Primasio s. 81, 18 bis novem sc. lustra fuisse
c 332 patrum sc. nomina c 505 articulo -benti
292, 13 sollicite sc. 292, 13 coniuge crudeli sce-
dam -bente c 2597 altera testamenti tabula
septem praeceptorum tenore -pta 71, 12 bibli-
seriem. aurato grammate -ptam c 1296 tramite
-pto c 1299 in libro de nonaginta heresibus sc.
484, 4 membranarum -pta c e IV 5, 16 librorum sc.
c e IV 9, 2 de conversatione eius sc. opuscula
302, 18 caelesti grammate sc. c 1132 -ptis decre-
talibus 256, 13 absque legibus sc. 502, 5 — tenax
-pti c 1169 librorum -pta c e IV 9, 2 (scedae)
divulgant sc. 229, 8 iteratis totidem epistolarum
sc. 321, 24 pro quibus causis mea mediocritas
sc. direxerit 481, 17
scriptor verax. Matheus c e IV 10, 15 temporum
sc. 69, 33 quadripartitae sc. historiae 254, 8 neu-
timeat sc. ludicra linguae c 2855. 494, 2 anti-
quarii -ptoris mercimonia 203, 19 -ptorum vete-
rum. monumenta c 323 sc. cartas c 2844. 494, 3
scriptura] Latina sc. 82, 1 sacrae -rae 313, 12
sc. astipulationibus 317, 9 praecedentis sc. 321, 17
sc. torribus c 81 sc. dogmate c 520. 2677 ferrea
sc. spicula c 576 sc. loquentis c 2105 sc. tramite
c 2677 doctos sc. fructus c 2774 per sc. stilum
481, 10 sc. praecepta 482, 2 secundum. sc. aucto-
ritatem 482, 30 de. -rarum paradiso 62, 11 melli-

- flua divinarum studia sc. 203, 13. 229, 12 sc.
emolumenta litterarum 203, 20 ampla sc. stadia
231, 10 sc. arva 232, 10 indubitata sc. auctori-
tate 233, 2 sc. fulcimento 249, 13 canonicarum.
sc. 303, 14 sc. disceptator 485, 21 sc. meditatione
497, 17 canonicis -turis 278, 24
- scroba] scrobis (nom.) 152, 26 -bem sulcare c 643
-bibus pastinantem 257, 12 pastinat in -bibus.
vitem c 2504
- scrofa] arvinā scrofae c 918 -farum axungia a
100, 48 suellum sc. edulium 64, 12
- scrupulosus] quilibet sc. 74, 5 mens meticulosa
ac sc. 202, 10 sc. sollicitudo 320, 7 -sae inter-
rogationes tuae 96, 23 absque -sa ambiguitate
199, 17
- scrupulus] metricae artis -lum degessisti 96, 19
fribula sc. moventia 297, 11 sine dubitationis -lo
84, 9 sine ancipiti ambiguitatis sc. 239, 9 sc.
ancipiti 492, 8 absque -lorum obstaculo 160, 1
- scrupus] -porum lapillulos 254, 13
- scrutator cordis 480, 8 -tores 174, 25
- scrutor maris aequora a 16, 2 -tetur sapiens a 18, 5
tertiū caeli secreta -tabatur 74, 15 secreta imis
praecordiis -tabitur 476, 9 metallorum species.
-tami 245, 3 crebro -tantes praescripta volu-
mina c 2770 cunctis -tantibus 62, 13 enucleate
legendo -tandoque 479, 14 sollicita intentione
-tando 232, 18
- scrutinium] tipicum tropologiae sc. 245, 2 -tinio
scrutantibus 62, 13
- sourra] iocistae -raeque ritu 493, 15 -rarum more
c 295 sc. dicta loquentum c 2835
- scurrilitas c 2549
- scutatus] (angeli) hastati et -tati 262, 6
- scutum] cetera -ta duelli a 70, 3 pro -torum um-
bonibus 240, 8
- se (praepositio) 199, 4
- seco] de tergore secto a 61, 6
- secretus] -tae solitudinis 320, 8 -ti climatis 250, 3
-ta. concessa lege tororum c 1722 -torum arcana
250, 21. 297, 16 rimor s. Tonantis a 100, 21
tertiū caeli s. 74, 15 vastae solitudinis s. 287, 2
cui s. patent 311, 8 s. cuncta c 1680 cuncta
iurisconsultorum s. 476, 9 s. cubacula 477, 14
- secta] quorum s. 71, 5 antiquae. -tae c 1133 Epi-
curi -tas 296, 17
- sectator] rectae fidei -tores 482, 7 ab illaesae
virginitatis -toribus 246, 20 in rudibus. catho-
licae fidei s. 253, 1
- sectatrix] ab illaesae virginitatis sectatoribus et
-tricius 246, 21
- sectilis] -li (specie) 72, 9
- sectio] crudelis s. ferri c 1759
- sector] -tatur culmina caeli c 562 qui. regulam
sancti Petri non s. 486, 16 .CCCXVIII. patrum
regulam non s. 483, 16 ardua -tari c 762 s. scita
tyranni c 1872 -tantes dona lavacri c 1576 agnum
s. c 2897 curriculum. posteris -tandum 483, 25
- secundo 167, 25
- secundum c. acc. 63, 16. 76, 12. 169, 9. 175, 25.
254, 16. 275, 4. 287, 5. 298, 7. 482, 2. 8. 26. 30.
483, 20. 484, 23. 499, 11
- secundus 272, 6 s. dispensator 257, 4 castorum
ordo s. c 91 -da 300, 24 -di sexus 291, 9 -dae
nativitatis 70, 4. 284, 15 -do eunuchorum gradu
252, 7 multabat. -dum c 955 -dum castitatis
gradum 242, 17 s. extollebant 304, 4 certamen
-dum c 2544 -do tantum loco 90, 16 in s. (mira-
culo) 291, 5 — praeter -dos bellorum exitus 303, 1
-dis successibus 268, 11. 285, 15
- securis] -ribus uncis a 56, 4
- securitas] vitae aeternae s. 255, 23
- securus] feriat et s. 245, 3 s. ab illecebrarum
colludio 251, 2 ut nequeat. s. vivere miles c 2654
- ra. felicitas 240, 24 -rae immunitatis 320, 6
-rae quietis 320, 6 -ra pace c 2673 -ra. otia
502, 13
- secus evenit c 1170. 1437 secus. quam 278, 15
secus evenit, quam. c 1005. 2307 haud s. c 198.
774. 1367 haud s. quam 192, 20 haud s. nisi
cum. 317, 4
- sed saepissime, e. g. a 90, 2. 93, 4. 97, 6. t 64, 11.
65, 10. 89, 13. 266, 16. c 1005. 1016. 1021. 1024.
1093. 1143. 1157. 1170. 1193. 1203. 1216. 1235.
1336. 1381. 1389. 1437. 1465. 1471. 1527. 1555.
1568. 1672. 1678. 1729. 1757. 1786. 1827. 1836.
1850. 1861. 1915. 1931. 1938. 1948. 1960. 1986.
1997. 2013. 2036. 2069. 2229. 2231. 2236. 2243.
2261. 2268. 2299. 2307. 2320. 2329. 2335. 2361.
2406. 2482. 2490. 2631. 2700. 2707. 2762. 2777.
2832. 476, 4. 477, 4. 478, 4. 480, 2. 482, 11.
483, 24. 485, 21. 486, 5. 491, 20. 492, 8. 500, 8
loco sec. saepe ut c IV 8, 14. a 41, 2. 55, 2. 54, 6.
56, 2. 60, 4. 100, 42. p c 21. c 438. 624. 1099.
1160. 1207. 1232. 1404. 1495. 1565. 1832. 1868.
2001. 2137. 2184. 2274. 2358. 2376. 2418. 2764.
2849. 2853 loco tertio a 43, 5. c 734. 815. 1498.
2648 loco quarto a 22, 3. 68, 5. c 1346 loco quinto
c 988 sed magis p c 14 sed potius c 2119. 485, 2.
492, 5. 493, 15 non solum. sed. quoque 301, 21
sed tamen a 98, 6. 100, 6. c 1061. 1075. 1154.
1281. 1401. 1427. 2175. 2210. 2285. 2325. 2539.
2892. 497, 15
- sedeo] -det in carruca 248, 20 (in equo) -disti
259, 9 super bestia -disse 246, 17 hunc (equum)
-dens 259, 10 Lisia pro tribunali -dente 276, 12
in cathedra pestilentiae -dentes 271, 14
- sedes] -dis apostolicae 81, 18. 242, 12. 322, 5 apo-
stolicae. s. c 542 -dem Augustorum c 522 ad.
s. pristinam 502, 2 paradisi -de c 2374 anti-
quarum -dium 501, 15 antiquas. -des 233, 12
ad caeli. s. c 2347 ad s. relictas c 1901 in supernis
-dibus 240, 14 in s. altis p c 4 superis in s. c 273
angelicis de s. c 728 s. superis c 2745
- sedo] crudelitatem -dare 249, 8 necis s. tumultum
c 1554 cum gelidis -dans incendia fabris c 389
ad -dandam furoris vesaniam 258, 6
- seduco 199, 6 nec error -xit. molimina mentis
p a 28
- sedulus agricola a 77, 7 dilexit -la Christum c 1783
s. lectio c 2676
- seges] sancta s. a 32, 8 glauca s. lini a 74, 1 hor-
renda s. a 83, 3 fertilis coenubiorum s. 264, 16
s. spissa c 2500 spissa Dei suffragio s. 491, 15
prava s. c 2725 ecclesiasticae -getis 245, 10
fecundae -gitis 482, 10 -giti a 32, 6 -getum glu-
mas c 9. 225 -gitibus 174, 3
- segmentatus] -ta. veste c 2183
- segnis Christi crucicola 229, 5 -nes sauciant 242, 5
segnior est nullus a 100, 9 — segniter 248, 8
- segnitia(es)] inertis -tiei 501, 3 torpentis olii -tie
203, 6 -tia torpens 492, 4
- semen. alium a 32, 6 pestiferum. s. c 2499 evan-
gelici -minis 264, 15 sacri s. 292, 11 sine -mine
creta a 20, 1 spiritalis verbi -mine 230, 4 casto
v. s. 233, 6 caelestis s. v. c 528 fecundo. s. c 111
diro de s. c 2711 -mina saeculi a 63, 3 s. partus
a 82, 5 s. mortis a 88, 2 divini verbi s. 257, 11
s. famae c 466 prima. s. rerum c 739 belli s.
c 1327 gentis s. sacrae c 2879 veluti horrenda
zizaniorum s. 482, 10
- semiplenus] nequaquam -na specialitate 85, 29
bucellam crustulae -nam 265, 14
- semis] emis. s. est 95, 11 secupla dicta est quasi
s. dupla 151, 15 octies s. 182, 25 sexies s. 193, 11
octies s. 193, 10
- semiquinarius] pentimemeris latine -ria dicitur
95, 11

- semiseptenarius] (eptimemeris) latine -ria appellatur 95, 18
semispera] emisperium -ra. intelligitur 95, 11
semita] s. milleno tramite tendit a 59, 7 sic, ut -tam faciat transitus sui 259, 13 per quam -tam 259, 13 per -tas 259, 21
semiustus] -tas. faculas 300, 9
semivivus 248, 19
semivocalis] in. f. -lem 195, 12 m. -li 79, 1
semper a 19, 1. 20, 4. 35, 7. 64, 5. 97, 9. 172, 15. 96, 17. 204, 9. 283, 5. c 324. 359. 365. 500. 615. 724. 892. 1943. 1960. 2489. 2582. 2626. 2658. 2705. 2844. 2857. 494, 3 (= 2844). 500, 2. 4. 9
sempiternus] -nae sospitatis 61, 6
senarius 82, 20
senatus] a Romano -tu 294, 23
senecta] damna -tae c 192 effigies. torva -tae c 605 usque ad decrepitam vitae -tam 265, 16 usque nonagenariam. s. 267, 18 fassura s. c 1516 squalente -ta c 633
senectus] rugis sulcata s. c 2289 -tutis. discrimina a 27, 3 vetulae s. 255, 11
senesco] licet cernua. vetustate -scat 247, 12 -scenti. pelle a 88, 6
senex] promissa -ni complevit vota c 1499 -nem. sanctum c 818 -ior mundo a 100, 23
senium] corpora -nio corrumpit vetustas a 57, 6
seni vide senus
sensim 255, 15. 270, 9. 279, 2
sensus] -sus vivacitate 76, 19 expertem s. c 2429 latentem in litteris -sum 74, 25 stupidum. s. c 2675 rudem. s. c 2765 -su. experts a 73, 3 gnaro. s. c 75 reserare poli. penitralia. s. c 306 stolido. s. c 1128 pervigili s. c 2529 toto. s. c 2826 sagacissimos -sus 500, 12 totis. membrorum. -sibus 72, 8
sententia] divina. s. 250, 17. c 132. 832 caelestis s. patris c 310 psalmigrafi s. 298, 6. 482, 4 iurans s. c 934 evangelicae reminiscens -tia c 238, 10 brevis s. 486, 15 illius s. reminiscens 500, 5 praefatae supputationi non desonam. -tiam 71, 19 inauditam. promulgabat s. 203, 24 iuxta psalmigrafi s. 245, 6. 322, 18 quatenus psalmigrafi s. compleas 497, 17 decollandi. s. 275, 6. 276, 21 s. decollationis 296, 13 capitalem. s. 275, 16. 294, 23. 308, 4 s. beati Hieronymi 477, 14 non dissona -tia 305, 9 generali s. quasi speciali 313, 18 elegantiae prosae s. 319, 9 s. immolata 479, 15 simili s. 481, 8 -tiarum disputatio 278, 16 septem -tiarum serie 71, 14 dogmatistae -tiis 88, 24
senticosus ramnorum surculus 68, 6 -sis. surculis 247, 9
sentina] ab omni feculenta vitiorum -tina 65, 21 ab omni spurcitiae s. 239, 4 de. fetida impuritatis s. 253, 17
sentio] candelabrum. a candelabrorum ministerio minime discordare s. 66, 12 non s. flammam a 15, 1 quatenus. famulatum atrociter -toret 270, 13 quamvis. s. damna papillae c 498 ultricem poenam s. c 1242 ut magis horrorem s. virgo c 1825 gelidum non -sit vulnere virus c IV 2, 27 s. discrimina mortis c 269 dominum. s. c 397 non s. damna c 477 non s. discrimina corpus c 660 femina s., quam. esset c 838 tortor s. detrimenta pupillae c 1329 s. virguncula cladem c 1938 Christi s. solacia praetor c 2091 hos. threnus. virgo non s. c 2134 interfector s. discrimina palmarum c 2422 sceptrorum flagra. non s. acerba c 1217 -serunt saecula salutem c 454 quicquid iocundum. illatum -titur 234, 13
senus] bisena. prosapia 69, 6 bis -no nomine c e III 40 oculi bis -ni a 84, 1 s. vel bis terni 295, 16 -nas. species 91, 9 decies s. fruges c 118 decies s. puellas c 2413 bis -na. nomina c e IV 13, 1 ter s. volumina 303, 13 s. paradigmata c 174
-nis. versibus 76, 11 s. plagis ulterior a 100, 61 bis s. lancibus c 206 s. annorum cursibus c 1026
separatim 248, 11
separo] quae te. a me -ret 281, 13 quatenus nequaquam. -rentur 293, 19 a reliquis. divisi -ratique sunt 93, 29 ab illo vos antistite -rans areat 501, 6 partes orationis -ratas habet 93, 10
sepelio] carne -pulta c 889 sablone -pulti c 1245 quos obstruxit spelunca -pultos c 1225
septem] decem et s. a 30, 1 s. sidera a 48, 9 s. milia lanigerarum pecudum 64, 1 s. sententiarum serie 71, 14 VII partibus 73, 15 s. speciebus 277, 4 indutias s. dierum c 1270 vitiorum. s. c 2475 muri pinnacula s. c 2611 agmina s. c 2730
septemplex] -plicis aethrae c 1031
septentrionalis] e climate olim -li 480, 5
septenus] -na cohors est a 82, 2 decies s. progenies 68, 1 cum -no sapientiae intellectu 62, 8 -nae supputationis 64, 20 -nae divisionis 477, 7 -na sinaxeos intercapidine 71, 16 -na -na 63, 12 tempora -na c 346 -nos vitiorum cuneos 241, 12 per -nos ecclesiae gradus 295, 19 -nas spicarum glumulas 71, 9 -nas Asiae ecclesias 234, 22 violentorum -nas vitiorum beluas 240, 1 -nis oculorum obtutibus 66, 20 s. sacrorum officiorum gradibus 70, 16 septenis caelorum orbibus 72, 3 s. versibus 76, 11 s. annorum laterculis 289, 23 s. crinibus 312, 3 s. vicibus 70, 2 s. figurarum speciebus 72, 8 s. arcibus c 2616 s. fulcimentis 64, 7 s. stellarum curriculum 73, 12 s. ebdomadum curriculum 289, 23 cum s. saeculorum milibus 314, 6
septies 68, 13. 69, 10. 71, 17 septies. septuagies septies 68, 13. 69, 1 legitimos s. quaternos. pedes 77, 19 s. quaternario. laterculo 201, 6
septiformis sacramentorum numerus 62, 9 hic. s. numerus 62, 17 situs. s. esse monstratur 73, 4 s. spiritus 502, 7 -mem. calculum 70, 6 s. speciem 64, 15. 72, 9 per s. gratiam 74, 14 sacro et -mi. numero 75, 15 s. munificentia 62, 1 s. spiritus gratia 64, 10 s. temonis et plaustrum sidere 72, 14 cum s. obstaculo 314, 5
septimus. exercitus c 2678
septinarius numerus 64, 22 s. calculus 69, 12 -ria. prosapia 63, 15 -riae generationis 68, 16 s. supputationis 74, 6 -riam charismatum distributionem 72, 21 -rio. curriculo 63, 1
septuagies septies 68, 13. 69, 1
septuaginta] unus. de septuaginta discipulis c e V 2 s. ebdomadibus 69, 16 s. militibus 278, 27 s. viri c 1187 s. viros c 1221 s. duos. biblos c 1626
septuplus] -pla sermonum serie 65, 18 simpla et s. decursione 69, 12 -plo expiari 71, 20 -plo et s. 74, 8
sepulcrum] mole -cri c e IV 2, 34 e s. tumba 255, 14 in tumba. s. c 1629 tumba s. c 1960. 2344 s. sarcophagus 289, 13. c 2344 sancta virtute s. c 1794 non praebet terra -crum c 1564
sepultura] communi -ra 289, 14
sequestratim 232, 25. 272, 19
sequester 167, 11. 486, 17 oratione -tra 255, 2 pace s. 289, 10. 482, 16 voce s. c 2090
sequestro] quas. non. inferior sexus -trat ordo c 1302 terrarum, quas in tres partes librorum scripta -trant c e IV 9, 2 arsis et thesis, quibus divisionibus temporum particulas s. 192, 9 Cosmam et Damianum nequaquam. -tremus 275, 10 qua divisionis specie idem pes -tratur 170, 1 hic pes aequa divisionis specie s. 177, 32 peon tertius qua discretionem s. 189, 11 ex hac perplexa numerositate. XXVIII. pedes -trantur 150, 5 sicut. singillatim -trantur 248, 12 licet dispari saeculorum serie -trentur 300, 16 postquam. -trabar 478, 13 per cola et commata -trare 155, 2 reciproca spumantis pelagi frustra. alitrinsecus s.

- 232, 16 -trata. caterva 63, 5 -tratis. fasciculis
 264, 20 VII partibus. singillatim -tratis 73, 15
 sequepedae 483, 5 catholicae fidei -das 256, 11
 sanctae ecclesiae s. 305, 10
 sequor a 58, 5 dominum -quitur c e IV 5, 9 s. do-
 minum c e IV 9, 13. c 1314. 1743. 2217 post
 duos (tres) pedes s. sillaba 95, 13. 19 utramque
 formam s. 191, 1 s. dogmata c 1183 Christum
 s. c 1978 si s. Christum c 2760 tertia. s. cuneum
 visura c 2274 candida post s. matrix c 2443
 quam s. falanx c 2487 concurrunt, qua -quantur
 170, 11 haec. pentaptotam s. regulam 192, 30
 sponsi errorum anfractus. s. c 2291 quasi pro.
 contumelia. apta vicissitudo -quatur 298, 10 quo.
 vocat Fortuna, -quamur a 7, 2 cum neutrum.
 pontifices -quantur 483, 24 ut dominum lucis.
 s. c 1665 dum Petrum -queretur 257, 11 ut. s.
 libera Christum c 2015 ut pauper Christum miles
 s. c 2104 tironem. profetica signa -quebantur
 269, 4 -qui matrem c 1381 -quentis testamenti
 253, 3 s. eulogiae 321, 11 s. opusculi 321, 16
 exempla pedum -quentium 173, 13 -quentia.
 carminantur 76, 10 a reliquis tribus (pedibus)
 -quentibus 93, 29 Menandrum -cutus 90, 12 -cu-
 tarum (rerum) inopia 204, 4 -cuturae posteritati
 285, 6 ex floribus -cutura. emolumenta 237, 22
 serenitas] -tatem aetheris 300, 21
 serenus] sub luce -na a 35, 3 luce s. 279, 26. c 500
 -no lumine 255, 17
 sericus] -ca. vestis 176, 16 s. imperatorum trabea
 236, 17 -ca pensa a 100, 59 s. velamina c 1146
 manica -cis olivatae 318, 3
 series libri c 253 stili s. c 1370 recapitulationis
 -riem 173, 17 cronograforum s. 232, 21 oraculo-
 rum s. 251, festi s. priorem c 21 s. libelli c 772
 bibli s. c 1295 usque ad vigesimam primam sup-
 putationis s. 483, 19 septupla sermonum -rie
 65, 18 sermonum s. 303, 14 proluxa. sermonum
 s. 304, 7 concatenata fecunditatis s. 68, 17
 dempta recapitulationis s. 69, 13 septem senten-
 tiarum s. 71, 14 ab ea. sermonum s. 168, 15
 sagacissima sermonum s. 229, 12 literarum s.
 293, 19 dispari saeculorum s. 300, 16 vili inter-
 pretationis s. 478, 1
 serius] apicum. -ria c 988 -io confirmatum est
 273, 7
 sermo supremus 203, 1 evangelicus s. 245, 13
 profeticus s. 289, 15 proph. s. 62, 4 sanctus
 apostolicae. s. loquelae c 149 non. speciem. s. re-
 textit c 468 signum -monis 199, 20 divini s.
 230, 14 ad generalitatem s. 234, 7 fecundi s.
 264, 5 crebro -mone c e IV 7, 7 s. Pelasgo a 18, 2
 vulgi s. a 33, 6. c 1808 mundum s. coerens
 a 100, 24 graeco s. 260, 1 s. suasit 302, 15
 disseruit. s. c 334 sacro s. c 408 promere. s. Io-
 hannem c 460 imperat. s. c 601 docens. s. c 613
 stolido s. c 623 crebro s. c 675 s. polito c 1071.
 2153 fatur s. c 1567 spreuit s. petulcum c 1941
 s. procaci c 1919 Italo s. c 2147 septupla -monum
 serie 65, 18 s. serie 303, 13. 304, 7 sacrosancta
 s. oracula 71, 18 spiritalem s. medullam 74, 24
 praedicta. s. exempla 162, 15 ab ea. s. serie
 168, 14 sagacissima s. serie 229, 12 s. concertatio
 278, 16 s. severitate 294, 10 s. severitas 318, 25
 s. procacitate 298, 4 s. plectra c 64 s. stimulis
 c 1818 s. pondere c 2401 doctoris -monibus 88, 25
 sermocinatio] -ionis incitamenta 311, 2
 sermocinor] -nari 76, 17 praefatus antistes s.
 creditur 264, 6
 sero] divi verbi semina -rentem 257, 11 superna
 Dei. praecepta s. c 532 Eusebio genitore satus
 c 1634 germen. vivis. sulcis -tum 491, 14 semina
 in medio fecundae segitis -ta 482, 10 Athlante
 -tas a 8, 1
 sero alligit 370, 22 quem genuit s. c 416
 serotinus] sacrificio -no 322, 19
 serpens] ut numquam s. irrumperet antrum c 2405
 -tis dente c 925 pithonem -pentem 94, 11 -pentes
 sibilant 180, 15
 serpo] per cava telluris clam s. antra a 73, 1 ne
 virus -pat a 94, 8 letifer in fibras dum finis s.
 a 96, 10 lurida prostibuli ne possit -pere virus
 c 2569
 serpulum 164, 21
 serratus] -tas. cristas a 26, 5
 sertum] martirii. s. cruenta c e IV 9, 12. c 1444.
 2341 martirii. s. c 1766 stellantia immarcesci-
 bilis pudicitiae s. 269, 4 candidis. contexta s.
 floribus 292, 22 rubra martirii s. 310, 8 ornatu.
 s. c 197 sacra. s. c 500 quos rubris s. rosetis
 ornabant c 1068 s. cruenta c 1121 sanctorum s.
 c 1659 splendida s. c 2197 castorum s. c 2830
 perennis pudicitiae -tis 296, 15 rubicundis mar-
 tirii s. 302, 9 virgineis. s. c 1878. 2832 qualibus.
 s. c 2156 cum binis. s. c 2443
 serula 185, 5
 serus] -ra patientia 272, 9
 serva] ut non umquam. regnet. s. c 137
 servatrix] exceptis. antiquarum sedium -tricibus
 501, 15
 servator] -tores 174, 24
 servilis] ut s. berna 270, 10 — serviliter 193, 12
 servio] quot pedes eidem divisioni -viunt 151, 14
 epitrirti non s. divisionibus 199, 13 cui angeli
 s. 298, 21 ut -viret ut vile mancipium 270, 11
 ut salvatori. s. c 2085 ut. mundum. usibus hu-
 manis s. c 2691 multa mihi populi -vibunt milia
 c 1284 Christo -vire c 1799 avaritiae nummi s.
 c 2582 nomen sinzigiae -viens figurae compositae
 201, 17
 servitium] divino -tio subiugatae 309, 17
 servitus] voluntariae -tutis 233, 8 legitimae s.
 246, 1 proluxae s. 270, 13
 servo] nomine s. tenebras a 35, 7 -vas qui saecula
 cuncta p a 35 Thomas -vat templum c e IV 6, 1
 hanc aedem Domini s. c e IV 7, 3 parem divi-
 sionis non s. regulam 168, 29 s. sceptrum superna
 p c 7 quos Christus s. p c 18 virginitas. sic s. ami-
 cum c 365 aethereum s. regnum c 2873 Christi-
 colae -vant monastica iura c e III 7 septuaginta
 viri quem denso milite s. c 1187 normam iustitiae
 s. c 1299 ambae s. castae consortia vitae c 2378
 nos -vet 86, 18 iustitiae normam -vent a 23, 5
 ut s. aevum c 2117 -vabat numina Vestae c 1172
 excubias -vabant carceris atri c 1409 dum se.
 servaret. mundum c 527 ut se -varet sator c 2109
 .L. et. VI. annos. virginitatem meam. -vavi 264, 14
 -vavit tempora vitae c 464 spiritus et castae s.
 foedera carnis c 653 -varunt iura pudoris c 368
 si. tripartitam sillabarum differentiam. -varint 76, 9
 (insignia) in genitali solo -vaverat 270, 16 pri-
 vilegium. in solo liberae mentis praesidio -vatur
 319, 7 ubi. cocorum utensilia -vabantur 305, 20
 si integer virginitatis status -varetur 270, 18 ius
 -vare a 23, 3 repagula. s. 243, 14 quas velut
 regale diadema. s. satagebat 261, 4 iugum s.
 supernum c 25 mundum s. pudorem c 711 ca-
 stum s. pudorem c 1294 virgineos artus tutos
 s. c 1236 hanc sociam sanctam s. c 1281 prae-
 dam s. c 1443 integram s. puellam c 2069 divinae
 sanctionis censuram -vasse 252, 8 virginitatis
 munus illibatum. liquet servavisse 267, 19 se
 prodit -vasse. pudorem c 746 virginitas -vari
 sancta iubetur c 1297 castam -vans sine crimine
 carnem c 145 immunes artus s. c 2157 virgineum
 s. pudorem c 2193 s. integrum. pudorem c 2565
 legitimam exametri regulam -vantis 188, 30 -van-
 tem legibus aevum c 303 s. corpus c 1943 s.
 iura pudoris c 2124 sponsalia -vantes decreta
 245, 14 nil sibi s. c 2367 catervarum -vantum

- foedera Christi c 488 patriarchas divinae legis
praecepto coniugii foedera -vantes 236, 3 fidem
-vatura 300, 11 quis -vata restat poena c e IV
12, 22 -vata lege Tonantis a 81, 6 hac -vata
(praerogativa) 245, 3 pro virginitate -vanda
248, 4. 295, 3 de virginitate s. 304, 2 pro inte-
gritate s. 298, 15 iugi meditatione letotenus s.
491, 3
- servus servorum Dei 502, 17 sui. -vi. viscera p a 29
fragili -vo c 37 -vorum decies quingentos c 2097
extremus -vorum Dei 499, 9
- sescuplus] aequa divisio. dupla. -pla 151, 6 s. di-
visio 151, 14 s. (divisio) dicta est quasi semis
dupla 151, 15 quamvis dupla. eandem -plam
praecellat 151, 18 per s. divisionem 190, 19
-pla. divisione 170, 2. 186, 7. 189, 11 in s. divi-
sione 171, 8 s. discretionem 187, 23
- seta] orment (cincinni). tempora. -tis 100, 45
- setiger 165, 6 s. contero a 39, 1 -ro. corpore a 17, 2
s. vellere a 33, 2 s. apro a 100, 10 -ras. pulpas
a 36, 5 -ris. filis a 12, 2
- setosus] -si 162, 25 -sa. vellera 316, 2
- seu a 96, 15. 100, 58. 60. t 76, 12. 159, 6. 176, 4.
179, 4. 160, 25. 231, 16. 267, 5. 311, 3. c 1014.
1232. 1341. 2530. 502, 1 seu certe 52, 3. 479, 9.
seu potius c 1781 si. seu 163, 13 seu. seu 89, 21.
c 282 sive. sive. seu 500, 1 aut. seu c 1461. c 2826
vel. seu 477, 9. c 211 vel. seu. aut 90, 10
- severitas] cruenta tortorum s. 307, 23 sermonum
s. 318, 25 paternae -tatis 270, 5 sermonum -tate
294, 10 asperimae invectionis -tate 254, 5
- severus c 806 inter severos. rugitus 300, 7
- sevum] arvina vel -vo 271, 9 s. et pice 296, 7
- sex alias nothas a 30, 2 s. conites a 81, 9 constat
ex simplicibus s. 82, 20 opera s. dierum 263, 15
- sexageni] -nis manipulorum fasciculis 243, 4
- sextus] -ta sabbati 235, -tum evangelicae beati-
tudinis gradum 253, 10 aciem -tam c 2666 -to
Aeneidos 89, 18
- sexus] principalis s. 291, 15 sanctorum s. uterque
c 2861 secundi -xus 67, 10. 291, 19 utriusque s.
285, 15 masculini s. 291, 7. 297, 4 feminini s.
262, 15. 292, 3. 302, 13. 318, 2 promiscui s.
278, 25. 309, 7 inferior s. ordo c 1301 sexum
occultare. latentem c 1893 in utroque -xu 238, 15
dispari s. 264, 3 in utroque s. 281, 18. 317, 22
casto. -xu c 2171
- si c. ind. saepissime ut e. g. a 41, 4. 5 t 80, 10. 164, 15.
19. 173, 6. c 1460. 1461. 1462. 1586. 2377. 2393.
2509. 2514. 2515. 2748. 2756. 2757. 2760. 482, 24.
484, 18. 485, 14. 17. 501, 17. 502, 1. 11. 15 c. con-
praes. p a 31. a 23, 5. 24, 4. 47, 7. t 63, 7. 78, 16.
81, 11. 166, 18. 201, 19. 203, 8. 310, 11. p c 36.
c 930. 940. 1533. 2657. 2839. 2840 (bis). 481, 13
c. con. perf. p a 25. t 80, 10. 82, 22. 84, 5. 6 (bis)
93, 16. 153, 19. 157, 26. 163, 13. 166, 19. 168, 25.
177, 17. 192, 9. 203, 7. 242, 10. 321, 5. 13. 478, 1
c. con. impf. 89, 32. 258, 15. 288, 12. 308, 19.
309, 1. c 1237. 1996. 2087. 2204. 2206. 2228.
2265. 476, 1. 478, 15 mallet si c 1229 hauriret
si c 1439 siquis 280, 2 si quid 500, 9 si. quis-
quam a 47, 7 si tamen 76, 7 si vero c 66. 153, 19.
173, 7. 198, 1. 493, 16 si. seu 163, 13
- sibilo] serpentes -lant 180, 15 venti flant vel
tremunt vel s. 180, 16 quamvis. -let c 2636 lin-
guis trisulcis -lans 306, 14
- sic saepissime ut e. g. p a 9. 12. a 9, 4. 10, 1. 17, 4.
22, 4. 25, 4. 31, 6. 43, 6. 48, 1. 4. 49, 4. 50, 4.
51, 3. 52, 7. 55, 8. 78, 5. 84, 9. 94, 9. 95, 2. 12.
98, 2. 100, 70. 79, 18. t 89, 9. 16. 95, 1. 161, 3.
165, 2. 5. 167, 23. 170, 10. 14. 17. 172, 21. 284, 8.
c 20. 296. 365. 414. 450. 479. 565. 614. 644.
661. 825. 827. 853. 868. 914. 929. 933. 938.
942. 955. 967. 983. 1001. 1015. 1101. 1112. 1314.
1352. 1405. 1440. 1465. 1493. 1512. 1538. 1567.
1606. 1647. 1731. 1794. 1838. 1876. 1894. 2008.
2049. 2074. 2107. 2128. 2142. 2158. 2171. 2238.
2272. 2327. 2403. 2554. 2566. 2617. 2623. 2721.
2773. 2817. 2844. a 494, 3. 501, 9. 502, 4 loco sec.
a 1, 3. 46, 5. 48, 9. 82, 4. c 355. 666 loco tert.
a 60, 6. c 1277 sic itidem a 60, 11 sicque 241, 15.
243, 20. 295, 19. c 1090. 1881. 477, 16 sic quo-
que c e IV 7, 31. 12, 20. a 91, 10. c 5. 183. 283.
694. 1371. 1616. 1752. 1842. 2426. 2607. 2858
sicut. sic c 1918. 1921 ut. sic c e IV 1, 9. a 6, 3.
100, 8. c 765 sic. seu c 1560 sic = velut 168, 16.
169, 23. 24 sic = itidem 166, 12. 177, 2. 173, 13.
24. 26. 179, 2. 180, 21. 181, 26. 187, 15. 27. 188, 10.
189, 33. 191, 13. 192, 9. 198, 15. 201, 16
- siccitas] horridae. -tatis 491, 14
- siccio] -caret sanguinis undam c 1797 -cantur flu-
mina fontis a 54, 5 -cantibus nervis 279, 3 sulci.
ad -candos agros ducti 156, 3
- siccus] -co. stipite c 169 s. nutrimine farris c 1581
-ca. effundo a 67, 1 pedibus -cis a 38, 6 s. canti-
bus 289, 19 fomitibus s. a 44, 2 s. panum cru-
stulis 289, 19 cum s. plantis c 2478 — siccior
aestivo. caumate solis a 100, 73
- sicut 75, 7. 77, 2. 80, 1. 81, 10. 86, 20. 87, 28.
88, 4. 95, 11. 96, 2. 171, 11. 166, 24. 173, 12.
175, 4. 176, 18. 200, 24. 201, 1. 248, 10. 11. 280, 7.
289, 23. 292, 3. 293, 20. 310, 12. 312, 10. 12.
320, 9. 322, 18. c 649. 1158. 1466. 1937. 1989.
2168. 2788. 482, 6. 486, 11. 499, 12. 500, 17. 18
- sidereus] -reum. Olimpum c e IV 12, 7 -reis. tur-
mis a 53, 1
- sidus] -deris instar a 44, 7 bis seno -dere a 37, 5
septiformi temonis et plaustris s. 72, 15 geminato
s. c 10 totidem -derum claritate 72, 22 mican-
tium. s. 492, 15 errabunda caelorum -dera c e IV
12, 21 septem s. 48, 9 rutilantis s. sperae a 73, 6
igneae. s. a 92, 10 totidem s. 66, 7 pliadis vel
arcturi s. 72, 11 s. pallida 90, 6 ad s. 310, 7
ad caeli s. 308, 5. c 538. 1502. 2120. 2273 ad s.
caeli c 823 dum format s. caeli c 743 s. cedunt
lumine solis c 180 scandebant s. c 1881 lucida.
s. c 2747 s. supra c 2902 caelum -deribus resplen-
det 310, 12 (a). residuis stellarum s. 310, 21
- sigillo] ut. ferinis rictibus -laretur 280, 3 septena
-lati voluminis signacula 65, 9
- sigillum] praedictorum -la signorum 66, 4
- signaculum] salvo pudoris -lo 294, 18. 297, 5
septena sigillati voluminis -la 65, 19 patibuli s.
267, 8 crucis. s. c 821 sumens s. Christi c 1892
- signifer Phoebe a 81, 2 crudescentis s. duelli
289, 9 pugnae s. atrox c 1556
- significatio extensionis sive contractionis in-
visibilia discernens 200, 3 s. productam litte-
ram vocalem (indicans) 200, 5 s. correptae v.
200, 7 ad unam -nis regulam 95, 7 qualibet
-ione 166, 18 a passiva s. 172, 21 sub trina
verborum -ione 251, 23 -iones verbi activi et
neutralis 158, 28 praesentia et futura -ionum
participia 160, 23 ad -iones participiorum 163, 19
ad participiorum s. 181, 5 s. participiorum 191, 10
participiorum s. subnexa 163, 26 s. participio-
rum approbata 188, 1 a verborum -ionibus 159, 28
a verborum s. 165, 5 a participiorum -ionibus
168, 21. 175, 13. 177, 1
- significo] redemptorem -cat 64, 10 hoc -nabatur
483, 11 malus si nequam -care videbitur 152, 13
hoc ille. -cari voluit 202, 21 -cans idolatriae
lapsus 250, 9
- signo] quod -nat procerum dogma c e IV 9, 8
quae -nant speciem populorum c 319 s. arcana
futura c 622 quem Deus electum -navit sorte
superna c e V 4 bombis. bucula vatem s. c 286
Christum s. sanguinis ostro c 450 arcturus. septi-
formi temonis et plaustris sidere -natur 72, 15
hoc. ritu. s. 483, 14 ingluviem ventris. -nare c 2484

- quem profeta humana specie vidit -nariet *c* IV 10, 17 deuteronomii recapitulatione rite -nari 65, 12 tropica nominibus -nans praesagia duplis a 18, 3 arcibus ex celsis s. a 92, 8 statum. totidem regnorum saecula -nantem 251, 10 statum. quaterna populorum regna s. 502, 20 fons -natus 292, 6 fons quoque s. *c* II 21. *c* 1699 -natum iure tyrannum *c* 343 (culmina) salvatoris -nata cruore *c* 563
- signum sermonis 199, 20 s. extritae vocalis 200, 13 quod s. est. virginitatis *c* 232 tonsurae s. 483, 8 utrumque s. 483, 12 -gno Christi ex auro et gemmis 259, 11 profetica -gna 269, 4 talia s. *c* 986 velut aenea s. *c* 1527 praedictorum sigilla -gnorum 66, 4 s. et prodigiorum 295, 4 s. miraculis 309, 25 s. portentorumque 310, 8 s. expers *c* 1768 duodecim s. circulo 477, 18 plurima. -gna *c* IV 4, 9, 6, 15 plurima. virtutum s. *c* 543. 1455 plurima s. stupenda *c* 798 inter. XII. s. 73, 5 per s. salutis *c* 867 bellica s. *c* 2462 miris virtutum -gnis 254, 11. 261, 4 s. miraculorum s. 258, 1. 260, 13 miraculorum s. et prodigiis 271, 1. 287, 12 quantis miraculorum s. 312, 5 famosis. s. *c* 283. 2426 qualibus s. *c* 767 s. notus *c* 774 his s. *c* 1220 clarificis s. *c* 1394 s. clarum *c* 1505
- silenter a 30, 7
- silentium] sub -tii latibulo 270, 20 s. portum 320, 21 taciturnitatis -tio 258, 16
- silex] -lici durior a 100, 41
- sillaba] quid constet s., nosse a 100, 72 omnis s. 82, 9 una s. 92, 16 prima s. 94, 16 s. quae terminet 95, 14 s. partem orationis terminans 95, 19 verbi finalis s. 169, 11 spondei s. *c* 49 si s. nutet *c* 2835 -bam elisit 80, 18 terminalem genetivi s. 80, 20 longae et breves -bae vel etiam communem 78, 8 tripartitam -barum differentiam 76, 8 nemorosis s. saltibus 78, 5 ex hac s. definitione 78, 10 lubricis s. progressibus 76, 14 modus s. 83, 13 versum. XVIII. s. 83, 16 sunt. plerique s. XVIII. 83, 19 s. numerum 83, 27 numerum s. 84, 3 s. numero 88, 22 s. numerus 88, 24 in versu. XII. s. 84, 11 in v. XIII. s. 84, 18 in v. XIII. s. 90, 15. 22 in illo. XIV. s. (versu) 86, 21 in versu. XVI. s. 87, 22 in v. XIII. s. 88, 4 in hoc. XVI. s. (versu) 88, 5 in v. s. XVII. 88, 19 versus. XIV. s. 85, 5 v. XV. s. 86, 19 v. XVI. s. 88, 8 exametri. XIV. s. 85, 30 versus examer. XV. s. 87, 1 ex versu. XIV. (XV. XVI. X et VII) s. 90, 22. 91, 8. 22, 37 non desonam s. regulam 174, 7 aequa s. trutina 174, 19 habet -bas. XII. 83, 15 ex -bis. m. semivocali terminatis 79, 1 a. XII. sillabis 83, 14 in. XII. sillabis 88, 20 quod. brevibus ambiatur s. 166, 24
- sillogismus] -mi conclusionibus 278, 17 filosoforum -mos 296, 17 vide etiam syll.
- silurus] -ri 170, 17
- silva] in tam densa totius latinitatis -va 78, 5 in s. a 94, 1 -vae strepunt 180, 15 -varum robora a 29, 2 -vis (= in s.) a 32, 2 in s. 91, 1
- silvestris] rimina virgultorum -tria 254, 11 -tria pabula *c* 399 arborum -trium 237, 18
- simbolum 164, 21
- simila] de farris -la 291, 3
- similis] conculio s. a 98, 2 domino -lem *c* 2, 36 -li modo 73, 18 s. sententia 481, 8 ceteri -les 87, 27 et -lia 169, 6 et reliqua s. 180, 18 haec. et his similia 477, 10 — -llimus] facies cineri nivibusque -ma a 19, 4 forma capax. glacieque s. a 80, 4 -ma collatione 71, 21. 204, 2. 233, 11 pedes auricalco elibani -mos 66, 8 — similiter 63, 15. 92, 20. 161, 15. 168, 17. 176, 1 s. ut 88, 20
- similitudo] formam et -dinem Christi 483, 2
- similo] sinzigias numero pariter -labo pedestres a 84, 5 -lare sui. perpendiculara patris *c* 802
- simmistal] -stis mistisque 490, 6
- simphonia] stridula vocum s. 488, 6
- simplex] substantia s. *c* 38 s. vexatio *c* 1756 arripuit, cuius s. est ratio 195, 6 -lici et singulari tincturae genere 245, 18 trano, cuius -plicia sunt trans et no nas nat monosyllaba 198, 8 constat ex -plicibus sex 82, 20
- simplicitas] decepta germanorum s. 254, 16
- simplus] -la pedum structura 178, 2 ebdomadis -lae 63, 1 per -lum libellum *c* IV 10, 2 -lum (tempus) thesis gubernat 182, 25 per -lam. intercapidinem 259, 4 contra -lum temporis detrimentum 168, 29 -la. decursione 69, 12 -lo librorum tegmine 236, 18 s. volumine 265, 4 nomine s. *c* 41 s. velamine *c* 237
- simpulum 164, 21
- simul *c* III 78. IV 5, 2. 7, 21. 7, 32. 13, 1. pa 2. a 28, 5. 39, 2. 40, 4. 64, 2. 68, 7. 71, 1. 84, 9. 90, 1. 93, 7. t 63, 3. 68, 14. 79, 3. 275, 1. 278, 22. 279, 13. 280, 6. 7. 293, 20. *c* 163. 276. 888. 897. 1077. 1235. 1245. 1246. 1261. 1325. 1389. 1398. 1448. 1510. 1601. 1807. 1902. 2196. 2112. 2150. 2198. 2212. 2224. 2310. 2364. 2488. 2610. 2630. 2668. 2670. 2808. 2863. 499, 8 simul ecclesia *c* III 27
- simulque 77, 3. 155, 20. 229, 1. 240, 1. 246, 11. 251, 16. 252, 15. 255, 4. 270, 5. 279, 8. 284, 2. 291, 3. 292, 7. 296, 17. 299, 8. 300, 15. 23. 301, 9. 310, 21. 311, 1. 480, 9
- simulacrum] -cri effigiem 289, 2 gerulum s. 309, 21 inorme Chaldaici regnatoris -crum 252, 12 s. altum *c* 1359 in -cro maceriae 232, 16 in s. alitis 254, 2 praescripto vituli s. 256, 15 in gemino feminini sexus s. 262, 15 cum s. debachantes 288, 10 quiquaginta. -ora *c* 1325 aurea s. *c* 1331 -crorum caerimonias 250, 9 ad s. caerimonias 274, 20 s. sacella 269, 5 s. effigies 282, 16. 301, 8 omnes s. toracidas 287, 5 coluit -ora *c* IV 6, 16 aurea s. tyranni *c* 369 per s. columbae *c* 434 lurida culturae s. vetustae *c* 1575 -cris. nefandis *c* 378 s. lapsis *c* 1352
- simulo] quod. elevationi manuum -latur 322, 19 dona ludo -lare stupendo *c* 982 sexum. -lans. tonsura *c* 1893 strofa simulante draconis *c* 1421 -lato. commercio 278, 22 -lata matrimonii coniventia 285, 9 -lata tori. consortia *c* 1175 s. tori. conubia *c* 1287
- simultas] utriusque vulgi -tatem 289, 7 regum -tate 313, 2 per eorum -tates 482, 3
- sinagoge] ad -gae tipum 74, 25 s. tipum praetulit 158, 1 s. tipum obumbrans 317, 14
- sinalipha] haec eadem s. 79, 23 erit s. 80, 10 ad -phae metaplasum 81, 5 s. metaplasum intercipere 83, 26 confractae s. 81, 7 per -pham 79, 5. 6. 9. 89, 20. 197, 20 s. exprodit 79, 25 s. et ethlipsin 80, 5 -pharum. conglutinatio 78, 18 de-tractis -phis 84, 1
- sinaxis] septima -xeos intercapidine 71, 16 vide etiam syn.
- sincēritas 178, 8
- sincerus] -ro. affectu 497, 11 -ra mente *c* 1895 s. fide 485, 23
- sinciput 194, 12 s. ex duobus corruptis id est semis caput 196, 10
- sineopa] per -pam 173, 22
- sindon] -nis pepulum 287, 15 -ne praecinctus 484, 16 in -donibus 284, 16
- sine *c*. abl. saepissime, e. g. a 30, 1. *c* 580. 84, 19. 91, 38. 154, 30. 238, 22. 239, 9. 243, 13. 245, 9. 282, 13. 287, 15. 297, 5. 307, 25. 311, 4. 321, 2. *c* 350. 421. 440. 492. *c* 145. 1011. 1234. 1254. 1760. 1993. 2157. 2247. 2193. 481, 2. 11. 486, 5 qua sine a 67, 5 me sine a 70, 5
- singillatim 68, 22. 73, 15. 77, 2. 177, 20. 245, 16. 248, 12. 279, 25. 303, 16

- singularis] genetivo. -ri 163, 13 in g. s. 170, 18 excepto nominativo, accusativo et vocativo s. 170, 9 — ne -ris. nobilitas et minus compta vilescat 244, 4 simplici et -ri tincturae genere 244, 18 — exámetro -ri dactilo cum quaterno spondeo constans 84, 25
- singularitas] cum specialitate -tatis 179, 13
- singulariter 173, 17. 181, 26. 192, 29. 311, 18
- singuli quique 247, 20 -lorum quorumque pedum 96, 21 s. facta 253, 22. 304, 17 s. proprietates 318, 26 -los epistolarum textus 229, 13 -las quasque formulas a 76, 1 -la. charismata c 289 per s. 468 -lis quibusque 486, 3 s. quibusque pedibus 77, 22 de s. verborum radicibus 78, 5 s. quibusque confertur 202, 13 s. quibusque emolumentis 63, 4
- singultatim 491, 6
- singultus] flebili. -tu 306, 9 queritur -tu funera sponsi c 2131 lacrimosis luctuum -tibus 238, 15 tantis lamentorum s. 272, 10 lacrimosis s. 297, 8 resonant s. aedes c 2254 querulosis s. 484, 22
- sinister] fidem -tram c IV 6, 6 nervosam. s. c 1009 armet. palma s. c 2853
- sino] nec natura -nit celerem natam a 38, 4 nec penetrare s. spicula pectus c 1156 de his rationari. epistularis angustia minime s. 477, 5 nisi. non -nerer 478, 18
- sinodalis] ad -le concilium 258, 19 decretis -libus 273, 7
- sinonimus] -ma vel polionima 81, 15
- sinuatus] gypsa spiris -ta malignis c 1431 carbasa. ventorum flaminibus -ta 320, 23
- sinuosus] -sis laterum flexibus 230, 8
- sinus] extensis ulnarum -nibus 501, 9
- sinzigia] multimodas alternantes -giae replicationes 201, 7 nomen s. 201, 17 .LXIV. -giae. noscuntur 150, 13 excepta -giarum. confusione 96, 21 ceteri s. pedes 201, 16 -gias. pedestres a 84, 5 -gias 150, 12. 167, 18 de -giis 201, 4
- siquidem 71, 14. 173, 13. 179, 13. 184, 21. 201, 12. 202, 14. 230, 26. 234, 12. 237, 16. 245, 12. 258, 2. 263, 260, 7. 266, 13. 269, 5. 271, 3. 276, 13. 281, 20. 303, 12. 304, 6. 307, 24. 314, 9. 322, 22. 490, 10
- sisto] anchora -tat. barca c 2809 contra frustra senem sistebant c 818
- sistrum] classica -tri c 2613 clangenti. -tro a 96, 5
- sitiolose 479, 10. 491, 2
- sitio] tanto plus -tiunt c 2622 qui cupit. -tiens audire a 30, 6 s. ingurgitat c 463 -tiens pratum c 262 -tientia. arva 491, 13
- sitis] -tis ardorem demebat c 785
- situs] astrorum s. 73, 1 situs. morte c 606
- situs] plura in propatulo sita 65, 12
- sive 63, 13. 82, 17. 83, 13. 14. 200, 4 sive. sive. seu 499, 14. 500, 1
- smaragdinus 193, 21
- solacium] Christi -cia c 2091
- solamen] -mina digna c 1589 dapsilis. s. victus c 2517
- soboles. veneranda Tonantis c IV 6, 13. a 76, 7 veneranda Dei (patris) soboles a 88, 10. 12 Dei s. a 87, 3. 15 sacra mater terae domini s. 322, 20 fimi s. sordentis a 100, 38 unica. s. praefecti c 1395 sospes s. c 1488 s. Paulae c 2158 -lis futurae 63, 10. 501, 16 fecundae s. 247, 16 dederam -li munuscula a 85, scriberet ut s. doctrinam c 2191 -lem. perennem c II 23. c 1701 s. saturabo a 63, 8 s. edidit alvus a 82, 4 Sunamitis s. 64, 8 hereditariam legitimae aeternitatis s. 233, 6 amantissimam s. 285, 5 s. suam 301, 3 omnem paene generosam feminini sexus s. 302, 13 posteritatis s. 249, 4 s. nepotum c 127 compellans s. c 430 s. truserat in tenebras c 1139 s. adultam c 1265 s. sanctam c 2062 ut devotaret s. c 2510 consulis s. constrictum nexibus c 2428 s. stirpemque.
- nepotum c 2880 petulantem Menelai et Helenae s. 479, 14 almae editum puerperae s. 488, 7 praefatas. soboles c 2116 s. adultas c 2521
- socito] turdi -tant vel facillant 180, 15
- socialis] foedus -le c 1786
- societas] ab ecclesiae -tate 270, 1. 482, 9
- socius] -ias. cohortes 75, 8 — sanctorum -cius animarum 292, 7 quadripedum s. c 350 praefatam -ciam 309, 25 hanc -ciam c 1281 scelum -cii c 2242
- sodalis] a -li contubernio 478, 12 florentis pudicitiae -les 312, 11 fraternis -lium catervis 229, 7 s. fortunam 272, 8 s. meorum 478, 6 s. agminibus 501, 17 parasitorum -libus vallatus 239, 10 una cum parasitis et s. 279, 19 cum s. scelum 306, 7 cum domesticis clientelae sodalibus 314, 3
- sodalitas] pulchra supernorum civium s. 234, 10 -tatis vinculo 61, 9 angelicae s. 245, 8 domesticae s. 272, 5 castae s. 298, 14 s. suae 484, 19 s. fraternae 489, 7 eiusdem s. cliente 491, 1 angelicae s. 485, 7 de apum concordii -tate 233, 7 a beata orthodoxorum s. 484, 3
- sofia] uber -fiae 489, 9 in alveariis s. 491, 2 superbia. s. praediti 491, 17
- sofisma] clandestinum academiae disputationis s. 262, 10 -matum disciplinis 263, 12. 301, 14 iuxta s. disciplinas 296, 18
- sofista] stolidissimi -stae 254, 16 vide etiam soph.
- sōfus] prudentes. -fos a 100, 70 inflatos. s. a 100, 83
- sol 248, 16 quam (domum) s. illustrat c III 67 s. et luna 298, 21 gratia illuxit. ut sol c 556 -lis iubar a 4, 4 limpidissimi s. iubar 65, 4 torrentis. s. a 100, 73 croceum s. iubar 72, 20 limpidissimi s. 237, 6 s. radio 274, 7 s. caumate 279, 2. 280, 10 s. ardore 279, 11 aurora s. 292, 6 s. et lunae 310, 20 lumine s. c 180 flammantis. s. c 1192 flagrantis. s. c 1528 clarifici s. c 1689 ceu s. flammigeri. specimine 492, 16 vidit fulgescere -lem c 449 iustitiae. s. septemplex aethrae c 1031 ardentem lumine s. c 1206 splendentem. s. c 1418 -le genitus sum a 5, 3 orto s. a 51, 3
- solamen] dapsilis. -mina victus c 2517
- solaris] -res. anni 69, 21
- solarium] in cenaculi -rio 317, 2
- soleo] gracilis grandes s. prosternere a 93, 4 -let. dactylus provenire 165, 4 s. proceleumaticus. progigni 174, 1 s. peon secundus a superlativis gradibus dirivari 186, 19 hoc prosodiae causa contingere s. 193, 14 contingere s. 238, 6 s. consulere 203, 2 (laticem) anthlia. s. exanthlare c 219 quae calcare. s. spurcitias c 234 s. celebrare c 905 salamandra focos s. instaurare c 1115 s. castos armare c 2020 hoc. vitae rumusculus. devulgare s. c 2029 plangere ceu solet. matrona maritum c 2130 ebrietas animos s. enervare c 2501 haec s. ducere contos c 2640 s. aequales. contemnere c 2715 s. mercatores fallere c 2797 qui solet. miserescere bernis c 2818 quae solet. garrere c 2857 temnere personas. -lemus a 23, 3 offendicula. generare -lent 81, 5 quae letiferum virus auferre -lent 243, 9 ut fontes et insontes s. 271, 19 s. artifices. toracidas ornare 322, 1 quae. s. vincere mentes c 106 lustrare s. mandras c 993 ut lacerare s. molosi c 1956 mentem stimulare s. c 2650 ut. voraciter gluttire -leat 266, 15 licet Vergilius. s. proceleumaticos ponere 183, 14 licet quidem. manipulos. martiribus. deputare -leant 249, 11 cecinisse -lebam a 26, 1 quae desaeuire -lebat c 554 veteres. vocitare -lebant a 7, 3 qua. proceres. turificare s. c 695 quia et eorum barones et hostes. sub corona vendere s. 483, 7 -litae sollemnitatis 271, 4 s. frugalitatis 289, 18 -litae. mensae c 1581 -lito. colle c 1535 -lita pietate 289, 21 s. clementia 296, 9. 297, 12. c 2088. 485, 4 -lito clarius 271, 9

sol(l)emnis] solemnem delubri festivitatem 65, 6
 cetera. anni sollemnia festa c 906 sollemnia festa
 c e III 64 missarum sollemnia 293, 7 sollemnia
 paschae c 1577 missae sollemnibus actis c 979
 sol(l)emnitatis] sacrosancta pentecostes sollemnitas
 67, 19 solitae sollemnitatis 271, 4 sacrosancta
 paschalis sollemnitas 289, 16 vicinam sollemni-
 tatem 476, 2 paschae sollemnitate 484, 2 in
 palmarum sollemnitate 269, 1 in sacrosancta
 paschali sollemnitate 483, 15
 solers indolis 62, 1 s. Sapientia c 727 lector libri s.
 c 2773 -tis ingenii gratiam 203, 5 -ti librorum
 ingenio 303, 10 s. praescientia 316, 4 s. saga-
 citate 476, 8 — solertissimae apud industriam
 231, 12 — solerter 230, 16. 232, 21. 241, 17.
 277, 7. 292, 4. c 1642. 481, 14
 solertia] vestra curiosae sollicitudinis s. 242, 10
 matris s. 303, 15 vestrae sagacitatis -tiam 231, 1
 -tia pastoralis 274, 12 sagaci s. 483, 18
 soliditas] contubernali -tate 264, 10 velut dome-
 stica s. 268, 4
 solido 161, 19
 soliloquium] -quiorum (Augustini) 81, 13
 solitarius] -ia (immunitas) 245, 22 vitam -iam
 degens 155, 17
 solitudo] Memphiticae -dinis deserta 265, 8 Pale-
 stinae s. 266, 1 Niloticae s. 267, 13 vastae s.
 287, 2 secretae s. 320, 9 in squalida -dine 481, 15
 sollicitudo] nostrae exercitationis s. 76, 13 ve-
 strae sagacitatis pervigil s. 241, 17 scrupulosa
 ecclesiastici regiminis s. 320, 7 familiaris clien-
 telae domestica s. 297, 6 curiosae -dinis 242, 9
 per maternam -dinem 230, 4 huiusmodi -dine
 permotus 74, 9 ecclesiastica pastoralis curae s.
 202, 9 paterna s. 203, 2 pro ecclesiarum s. 481, 5
 sollicitus] -tum. pectus c 2676 -cita intentione
 232, 17 — sollicite 292, 13. 484, 24
 soloecismus] inter Scyllam -mi 320, 24
 solor] somno sopitus -latur 262, 13 -landi verba
 c 2050
 solstitium 185, 18
 solum] redemptorem -li 292, 10 ad -lum diruit
 282, 17 toracidas ad s. cernuas diruit 287, 5
 solotenus 70, 13. 479, 19 -lo tenus 262, 6. 486, 6
 in genitali solo 270, 16 prostrata s. c 638 Scottico
 in s. 490, 8
 solus qui iure gubernat c e II 15. c 1693 s. de
 tribu Iuda 65, 21 s. exsolves 289, 12 qui s. tra-
 debatur 303, 4 dum solus soli Christo famularier
 optat c 943 s. cernes c 1562 s. adulter c 2246
 [virginitatis gratia] -la. virescit 247, 2 s. caret.
 felle c 436 s. pedestris c 2574 qualitatem -li Deo
 mutabilem 271, 2 sibi s. 306, 6 si. -lum dimise-
 rit 502, 15 quem s. dignissimum ratus est
 302, 22 hanc -lam. praerogativam 244, 1 -lo.
 sensu c 2826 de -la carnis integritate 238, 17 in
 corpore -lo a 84, 1 in s. praesidio 319, 6 seu -lae
 89, 21 polos. -los a 5, 4 -lis spordeis 84, 6 —
 solummodo 65, 11 nec solum c 2473 non s..
 verum etiam 296, 1 non s. sed. quoque 301, 21
 solutio] seiscitatio et s. earundem passionum 95, 2
 -tione ultimae sillabae 163, 19
 solvo] (mihi) commissa piacula -vant c e IV 13, 15
 ut rerum sibi fata latentia s. c 621 vocem domino
 -vebat calce oruenta c e IV 3, 13 muti -vebant
 labra loquentis c 475 cum. debitum naturae -veret
 258, 24 naturae debitum -vit 265, 12 -vitur et
 in. r. 195, 6 s. in. g. mutam 195, 14 donec rursus
 in soporem s. 259, 5 donec -vantur saecula flam-
 mis c 1656 cuncta piaculorum s. gesta meorum
 c 2822 nozarum -ere vincla c 2819 s. noxas
 dignare p a 35 potestatem ligandi atque mon-
 archiam -vendi 435, 18 sigilla. -visse 66, 4 vul-
 gus. -vens errore c e IV 1, 27 levirum s. errore
 vetusto c 1732 antemnas. s. c 2308 Deo restes

-vente c 1194 nodus patenter -lutus 194, 5 -lutis.
 cinnorum crinibus 485, 4
 somnifer 165, 8
 somnium] duplex et anceps Nilotici regnatoris s.
 71, 8 (fallentis vitae feliciter) ut s. evanescit
 204, 2 s. Constantini 258, 21 indicans episcopo
 civitatis. s. 259, 19 nec -nia vidi p a 13 per s.
 cernens c 715 futurarum. s. rerum c 595
 somnolentia] ut. occupet. s. sensum c 2675
 somnus] sopor et s. tulerunt ieiunia a 47, 2 ferreus
 leti s. 321, 7 cuius -ni coniectura 263, 4 omina
 s. c 614 s. formidine c 618 cum -no membra
 dedisset c 1275 per -num c 838. 1294 clauduntur
 lumina -no a 100, 6 a s. scelerum 64, 10 s. sopitus
 263, 23. 281, 10. 310, 21 palpebris tradere -nos
 a 96, 15 s. inertes c 2667
 sonitus] iuxta -tum spirantis 200, 10
 sono] oitharae -nant 180, 5 cornua rauca s. c 1549
 -nante gallicinio 309, 11 -nantibus septem sacer-
 dotum salpicibus 70, 11
 sonorus] armoniam. -ram c 474
 sons] ob inextricabile sons 488, 7 cum -tis san-
 guine c 1840 -tes et insontes 271, 19 -tes spinam
 exeruciare student c 1995 animarum. -tum c 518
 s. crimina c 969 pomparum s. c 1664 bernarum
 s. c 2249 sponsum. s. c 2296 verborum. s.
 c 2668 multavit passio s. c e IV 7, 31 aequat.
 -tes c e IV 12, 21 -tes. natos c 1756
 sonus] -norum vocibus 292, 17 ob discretionem s.
 179, 11
 sophista] directos arte -phistas c 619 vide etiam sof.
 sopio] -pivit caerulea c 1102 s. damna focorum
 c 1777 -pire 172, 8 leto -pitus 250, 12. c 1275
 somno s. 262, 13. 281, 10. 310, 21 leti s. sorte
 c 291 -pitum morte cadaver c e IV 12, 25 sobo-
 lem. leti sorte -pitam 64, 9 -pito torre c 2330
 (incendia) divinae pietatis imbribus -pita 294, 17
 s. cadavera c 470
 sopor] s. et somnus. tulerunt ieiunia a 47, 2 s..
 occupat artus c 630 cum membra -ori dedisset
 258, 23 in -orem 259, 5 -ore depressus 281, 10
 de letifero -ore 255, 3
 soporo] speciali more -ratum 255, 12
 sorbeo] qui. -bet. limphas a 59, 2 salpex -bet ven-
 tosis flatibus auras a 96, 4 -bebat flumina c 462
 quamvis. -beret faucibus haustus c 478 mare
 mergentem. non -buit undis c e IV 1, 14 quae
 mise. os. -buit indigenas c 809
 sordeo] fimi soboles -dentis a 100, 38 s. ergastuli
 311, 6 de conca. ponti sordente c 170
 sordes] olida caeni squalenti sorde a 100, 17 sine
 s. petulca c 2157 stupri sine s. c 2193 molles s.
 cenidos c 2518 polluta s. c 2566 caenosis volu-
 tabri sordibus c 2777 s. malis c 1467
 sordidus] -da. crimina mundi c 1684 s. delicta
 c 2898
 sorex] mus vel s. 95, 4 alites et -rices 318, 8 s.
 denticant 180, 14
 soricinus] miurus vel murinus vel s. 95, 5
 soror et frater a 79, 9 virginitas s. est angelorum
 255, 21 s. castissima c 101 Rufina s. c 2302
 s. aspiciens c 2305 de baptismo -roris 497, 14
 dilectissimae atque amantissimae -rori 497, 11
 caram. -rorem a 97, 11 sanctam. s. c 2037 Ble-
 sellam. s. c 2125 genitae sine voce -rores a 30, 1
 aequales. s. a 66, 1 praedictae s. 305, 13 s. mo-
 nasticae 323, 3 s. Attica et Arthemina c 2113
 tres illustres. s. c 2196 turba -rorum (= sancti-
 monialium) c e III 51 more s. a 23, 5 vultum.
 s. c 721 binarum. s. c 2352 geminas. -rores a 23, 1
 praedictas germana mente s. c 2222 geminas. s.
 c 2279 omnes s. 497, 20
 sororecula 186, 13
 sors] suprema s. 255, 1 mortis. s. acerba c 600
 usque ad metam sortis supremae 263, 6 invisibilis

- oblatam matrimonii sortem 285, 2 caducorum s. honorum c 2017 propter communem caelestis patriae s. 485, 6 sorte superna c III 16. V 4 sanctorum s. c IV 1, 1 fatali s. c IV 8, 17 communi s. 66, 1 crudelis leti s. 64, 9 leti s. c 291 unius scematis s. gratulatur 91, 58 s. territorii 241, 14 suprema s. 257, 1 s. spondit c 115 cum ferret s. c 404 s. beata c 753. 2745 capital perpressus s. c 1065 neglecta s. mariti c 2217 obtata s. c 2811 fausta s. c 2899 felici s. 485, 18
- sortior] anulo subarratam -titur virgunculam 285, 9 martirii s. 310, 9 nonnullos s. vita iugalis c 87 a quo s. nomen c 666 hic locus ex nitro s. Nitria nomen c 1458 qui Constantinus s. nomen c 2061 pedes aequam divisionem -tiuntur 151, 8 coriambus unde vocabulum sortitus est 178, 2 dactilus unde vocabulum s. est 164, 4 -tiri dote puellam c 1279 Didymus nomen -titus c IV 6, 1 decollandi s. sententiam 275, 6 a Romano capitalem s. sententiam 294, 23 s. labara c 2096 pactis sponsalibus s. commercia 249, 3 sortita vocabula (pass.) c 894 adoptivae dignitatis vocabula -titum 62, 3 praeceptoris vocamine indepto sortitoque (pass.) 490, 4 decollandi sortiti sententiam 276, 21 capitalem -titae sententiam 308, 4 sortita vocabula (pass.) c 894 sortitos nomina dupla c 1078 sorores Romae -titas primae cunabula vitae c 2280
- sospes] quater senas s. transegit horas 256, 6 s. evasit 279, 12 incolomis ac s. 300, 10 s. qui numquam sensit discrimina mortis c 269 s. soboles c 1488 valentem -pitem 273, 20 s. applicuisse. comperimus 489, 10 asello -pite 286, 7 s. asello c 1498 cum -pite vita c 603. 2337 pro vita s. c 1114. 1974 s. vita c 1563 s. nato c 1491 illaesa membrorum venustate -pites 307, 2 sanctorum meritis s. 284, 17
- sospitas] sempiternae -tatis salutem 61, 5 s. gratia 311, 13 aegrotantibus -tatem contulerunt 276, 8 pro -tate vestra 229, 9 rediviva s. 299, 13
- spado] pulso -done c 1375 bino sp. c 1908 invitos -dones 252, 6 duobus -donibus 297, 2
- spalagium] -gii. confectio 255, 5
- spargo] piniferos. montes. sub aethere s. a 93, 8 qui belli semina -git c 1327 divitias -gunt c 2364 examen. neque -gebat mihi nectar in ore p a 11 ante Aurora. quam lumen -geret c 2533 plurima. quae -guntur in orbem c 412 cum luminaria. diffusius -gerentur 253, 4 lotia. -gere c 1199
- sparus] profanorum. tela -rorum c 2467
- spatior] per litora a 37, 2 pedibus sp. per. rura a 42, 4 gradatim -tiantes 291, 11
- spatiosus] -sae intercapidinis 246, 7 -so terrarum intervallo 75, 5 -sa volumina c 2450 -sis. ciclis a 48, 2
- spatium] securae quietis sp. 320, 6 se in -tium. po. tant c 2465 hoc -tio c 1271 quadraginta dierum -tia 484, 20 sp. terrarum metitur 230, 20 per diversa terrarum sp. 501, 1 nocturnis horarum -tiis 287, 13
- specialis. proprietates 318, 26 -le virginitatis privilegium 234, 17 -lem. praerogativam 234, 22 -li somno soporatum 255, 12 quasi s. sanctimonia 239, 19 generali sententia quasi s. 313, 18
- specialitas] generalitas et sp. 319, 2 nequaquam semiplena -tate 85, 19 cum sp. singularitatis 179, 13 omissa sp. 234, 6
- specialiter 150, 9. 247, 23. 272, 14. 318, 25
- species. pulcherrima Christi a 55, 7 rigida sp. a 27, 5 una sp. est t 84, 11 decupla scematum sp. 85, 10 splendida meri argenti sp. 236, 13 genus et sp. 319, 1 formosa sp. c 229 signum et sp. est virginitatis c 233 sp. formosae virginis alma c 612 septiformem universalis ecclesiae -ciem 64, 15
- septiformem ecclesiae sp. 72, 9 versibus ad hanc sp. pertinentibus 86, 22 ecclesiae. sp. 233, 2 formosae virginitatis sp. 321, 21 sp. populorum c 319 non sp. sermo rexit c 468 humana -cie. signarier c IV 10, 17 vana sp. p a 28 ex illens sp. a 14, 1 multiplici sp. colorum a 100, 77 sp. multiformi 63, 2 ab undecima appellativorum nominum sp. 81, 16 exemplorum sp. 90, 9 qua divisionis sp. 170, 1 aequa divisionis sp. 177, 31 sub sp. prophetica 188, 29 sub sp. participiorum 190, 27 flava auri sp. 237, 14 formosam sp. c 2180 -cies. progrediuntur 77, 21 totidem sp. 87, 22 quot sp. 90, 9 quot sunt sp. in caesura 92, 29 haec sunt sp. vocis confusae 179, 19 earundem -cierum 85, 6 formatas -cies 68, 18 has duas metaplasmodum sp. 81, 1 has scematum sp. 84, 10 quinas sibi usurpat sp. 84, 26 eorundem scematum sp. 88, 6 versus. V. sp. continet 88, 8 eadem. X. et. VII. sp. 90, 15 quot sp. 90, 22. 91, 22 senas adsumpsit sp. 91, 9 IV. sp. 91, 23 metallorum sp. 246, 1 praedictis numerorum -ciebus 71, 11 septenis figurarum sp. 72, 8 centenis varietatum sp. 82, 3 ex supradictis sp. 90, 10 aliorum scematum sp. 91, 38 quibus divisionum sp. 178, 27 ab inchoativis sp. 191, 10. VII. sp. 277, 4
- specimen] luculento lunae -mine 492, 16
- spectaculum] -culi genus 258, 15 ante. sp. clatros 300, 5 famosum incliti lapidis -lum 66, 9 pulchrum pariter et perniciosum sp. 246, 18 ad sp. vulgi 254, 16 lugubre. sp. 294, 24 crudele mortis sp. 298, 5 mirum. sp. 300, 23 ad sp. confluentibus 309, 10 horrendum mortis sp. 314, 4 stupendo cunctis -lo 67, 13 celeberrimo triumphorum sp. 70, 8 theatri sp. 233, 8 stupendo virtutis sp. 271, 7 in circi sp. 283, 13 magna supernarum -la rerum c IV 2, 8 rerum sp. plura c IV 5, 14 nostiae sp. vitae a 16, 1 nostri sp. fati a 29, 1 credere quis poterit. -la a 54, 1 magna. -la rerum c 656 vulgi ad sp. c 999 sp. pandit c 1573 novae sp. vitae c 2052
- spectator] attonitis -toribus 283, 11
- specto] nervosam -tate sinistram c 1009 seriem -tare sinistram c 772 sp. triumphum c 1763 vulgo -tante 266, 9 sp. caterva 283, 19
- speculor] 162, 7 aurea septem candelabra. -labatur 66, 9 cum. textus recitans periculis pupillarum obtutibus -larer 229, 14 cum. valentem sospitem -larentur 273, 20
- speculum vitae c 326
- specus] in -cu c 789
- speleum] intra -leum 289, 16 ad draconis sp. 309, 10 in clandestino criptae -leo 258, 3
- spelunca] felix sp. c 1225 ad viri Dei -cam 289, 17
- spera] quasi -ra media 483, 10 volventis sp. 72, 4 sp. apicem 283, 17 rutilanti -rae a 73, 6
- sperno] conubia -nunt c 92 proprias. sp. oras c 816 fallentis mundi patrimonium sp. c 2286 -nebat basia buccis c 2136 dum mediatoris -nebant dona c 570 lanea. sprexit velamina c IV 7, 11 ut spurca sterquilina sp. 296, 20 nuptialis copulae contubernia sp. 300, 13 sermocinationis incitamenta sp., vicit, contempsit 311, 5 virginitas sp. tormenta c 386 sp. primordia luxur c 805 virgo veterum sp. documenta librorum c 1182 sp. sermone petulcum c 1941 sp. consortia vitae c 1980 sp. opum nodos c 2103 sp. patrimonium sponsi c 2216 imperium sp. complere c 2418 dominam sp. c 2556 ni. medicantem spreverit aeger c 2660 cum virgo Dei sprevisset fribula c 1861 funditus ut pompas saeculi sp. c 2071 ne. devotas sperne puellas c 720 sic. simul non -nitur illex a 84, 9 pallida nec lunae -nuntur lumina c 214 ab omni Trinacria. spreus est 294, 22 non sum spreta canendo a 22, 3 spernere dilicias c 761 -nens

ludibria c 377 sp. tormenta minarum c 1138 statuta principalia sp. 485, 16 licita -nentes gaudia c 123 sp. simulacra tyranni c 369 spicula luxuriae sp. c 2230 nequaquam rubiginosae forcipis tenacitas spreta despicitur 237, 3 ut. continentia. omnino inferius spreta vilescent 238, 1 spreti sceptrum imperii 68, 8 sp. ruris c 122 capturae retia spretae c e IV 3, 8 quam ut crevere. spre tam remeare parentes c 1902 cum se merito spretum comperisset 301, 8 spreto latrone nefando c e V 12 sp. ritu 254, 10 sp. nuptiali thalamo 302, 15 a rege sp. c 2531 -ta. cultura 283, 7 sp. pace sequestra 289, 10 argenti sp. libella c 205 sp. putredine carnis c 235 sp. feritate c 790 caesarie sp. c 1892 sp. norma 479, 7 -to. arbitrio 269, 25 sp. vehiculo 297, 1 sp. oppido 308, 24 sp. sacrificio 312, 15 sp. peplo 316, 24 edito aulae fastigio sp. 480, 3 a metricis magnopere -ti 201, 12 satellitibus -tis c 2716 sp. algis a 100, 16 sp. naturae legibus 247, 3 sp. caeremoniarum culturis 289, 1 sp. diliciis gazae c 2014 nec tamen. legitimum legalis tori conubium spernendum ducimus 236, 1 nec. laticem sp. ducimus altum c 218 ut ea. nullatenus spernendo contemnas 203, 4
spero] dum bernam. -rat necromantia fretum c 1202 tribuit -rare salutem 87, 11
sperula. pilae a 100, 58 cum. -lis 66, 10
spes] spe. inani c 2695 spes. inanes 284, 8
spica] -carum glumula 249, 9 septenas sp. glumulas 71, 9 granigeris -ois 264, 17
spicodis 94, 15 miuros vel sp. 95, 4 miurus vel sp. 95, 7 unde derivatur sp. 95, 6 quid adstruis esse -din 95, 6
spicula] -larum vulneribus 301, 19
spiculum 164, 12 arrogantiae -culo 245, 8 acuta. crudelis -la belli a 20, 4 sp. non vereor a 33, 7 sp. trudo a 36, 4 sp. trudent a 75, 9 contorquens sp. ferri a 60, 4 sp. torquere a 72, 6 sagittarum sp. 230, 10 dira disputationum sp. 258, 10 ferrea scripturae. sp. c 576 sp. frangens c 862 verborum sp. c 1021 sp. dira c 1120 stuprorum sp. c 1156 garrula. sp. c 1958 sp. luxuriae. profana c 2230 sp. longis exempta faretris c 2276 spissa nefandarum. sp. rerum c 2457 sp. lita veneno c 2575 horrida. sp. ferri c 2701 spiritalis armaturae -lis 240, 6 venenatis piaculorum sp. 242, 4 faretrarum sp. 307, 2 sp. ex faretra exemptis 493, 8
spina] cornipedis sp. c 642 sp. remansit c 1366 -nae curvaturam 267, 2 femineam. -nam c 1994 sp. defendere c 2862 -narum aculeis 483, 3
spinetum] de -tis vulgo nascentibus 266, 2
spira] in -ra c 2438 diris -ris 310, 6 sp. malignis c 1431
spiraculum 182, 4 reciproco corporeae vivacitatis -lo 63, 10 caelesti. sp. 231, 4 -la vitae a 11, 2. c e III 30. IV 3, 14 virulenta spumantis basilisci sp. 309, 3 sp. linquens c 581 ad caeli scandunt sp. sedes c 2347
spiramen] almo -mine c e II 6. 491, 9 sacro sp. c e IV 10, 16. p c 25. c 396
spiramentum 193, 22
spiritalis] consors sp. castimonia 245, 9 sp. et incircumscrip ta necessitudo 74, 19 -le. mercurionum 294, 8 -lis olientelae 67, 3 sp. bibliothecae 73, 18 sp. palaestrae 75, 7 sp. castimoniae 228, 20 sp. verbi 230, 3 sp. nequitiae 235, 4 sp. armaturae 240, 5 sp. militiae 275, 8 -lem sermonum medullam 74, 24 -li sodalitatibus vinculo 61, 9 sp. praecordiorum interitu 66, 20 -lium charismatum 62, 1 sp. incrementorum 62, 3 sp. nequitiarum 240, 12. 241, 18 -les. incommoditates 256, 17 sp. sacerdotum infulas 70, 19 commentis -libus 278, 24 ocladibus. sp. 281, 17 -spiritaliter 232, 19

spiritus. sanctissimus c e II 24. c 1703 aethereas lustavit sp. arces c e IV 12, 28 spiritus. vegetat nec corpora flatu a 71, 4 linquit. sp. membra a 83, 5 sp. est productio vocis 200, 9 sp. ponitur initio vocalium litterarum 200, 27 frustra sp. de integritatis gratia gratatur 245, 7 nisi sp. adhaerescat 264, 48 sp. almus c 36. 287. 433 sp. altithroni. almus c 147 certat carnem frenare. sp. c 104 sp. in vobis habitat. Tonantis c 151 sacer. sp. c 1770 penetrarat regna polorum sp. c 2161 sp. ut nequeat paradisi scandere sceptrum c 2536 sp. laeto moderans praecordia gestu c 2652 sp. iste vagus c 2674 septiformis sp. 502, 7 spiritus. flabra a 68, 5 septiformi sp. gratia 64, 10 sp. paraleti 64, 22 per septiformem sp. gratiam 74, 14 sacrosancti sp. 236, 4 sp. anhelitu 258, 4 vi sp. 266, 17 sp. fervore 292, 15 spiritus ac castae. foedera carnis c 131 spiritus. foedera c 653 spiritus et carnis. medelam c 1449 contra -tum 245, 25 vitalem. sp. 250, 13 fetidum. sp. 272, 8 huius. sp. 286, 15 exalavit sp. 309, 24 ceterarum virtutum -tu 62, 8 profetico afflatus sp. 69, 16 regnans una cum sp. sancto 204, 8 sp. profetico 249, 16 duplo. (Heliae) sp. 250, 7 -tu. descendente 254, 2 necromantiae -tu 256, 2 praesago. sp. 268, 6 -tus sunt duo: dasia et psili 200, 9 flagitiosum. eorundem spirituum tribunatum 241, 24 patri sp. 250, 23 tetrorum. sp. 311, 14
spiro] fetor fimi. -rat c 2322 de quibus ambrosia -rabunt tura Sabaea c e III 81 e crypta funesto flamine -rans c 547 -rantis nardi a 100, 16 nardi sp. 234, 6 iuxta sonitum sp. 200, 10 quasi reciproco sp. flatu 255, 14 olfactum ambrosiae -antes c 1402
spissitudo 176, 11
spissus] seges -sa c 2500 sp. seges 491, 15 -sa fallente caterva c 996 viduabor tegmine -so a 69, 2 -sos palmitum pampinos 237, 23 -sa virgultorum vimina 242, 15 sp. spicula c 2457 tam -sis legionum cohortibus 233, 17 sp. virgultorum ramusculis 251, 12 sp. catervis c 1666 falangibus. aemulorum sp. 493, 8 sp. sodalium agminibus 501, 16
spix dicitur graece crabro 95, 6
splendeo] cuius. iubar splendet. ab axe p c 26 curtinae veteris delubri. non -duisse leguntur 244, 18 -dentem lumine Phoebum c e IV 2, 17 sp. solem c 1418
splendesco] crucis ex auro -descit lamina fulvo c e III 77 pennae pulchritudo. flava auri specie sp. 237, 14 laudandae virginitatis sublimitas. sp. 237, 26 pulcherrimo. pudicitiae cultu -descere 246, 11
splendidus] -da. species 236, 13 sp. acies 253, 14 -da. verba c e IV 8, 15 sp. lumina p a 24 sp. -serta c 2197 sp. foedera c 2722
splendor] luculentus limpidissimi solis sp. 237, 6 evangelii sp. 322, 21 sp. lucis c 2320 corusco immensi luminis -dore 299, 2 caelesti sp. 307, 19
spolio] vinitor. -iat falceibus antes c 179 quatenus exuvias -iaret. vetustas c 1180 nec penitus -iabunt mente venena a 98, 5 prius. quam -lier a 24, 5 -liabor pelle vetustus a 88, 6 pallida. iugiter dapibus sp. optimis a 100, 62 -liare se melote et amiculo 286, 8 -liare. carnem c 1470 amacula. nequaquam a sanctis artibus -liari valuerunt 306, 17 -lians Nilotica regna a 34, 6 optatis vitae manubiis -liatos 261, 8 virginitatis lorica -liatos 240, 3 viscera. gracili iunco -liata a 62, 3
spolia] vespere dividens sp. 66, 16
spondeo] opulenta -det patrimonia 305, 8 miseris sp. Victoria virgo, ut. c 2392 doctrinae -dent praecordia verbis c 1531 auxilium -debat ferre petenti c 1856 sponsam. sp. se fore Christi c 1942 pellax sp. dona c 2227 falsa latro sp. fivola

- c 2687 quod dona -derent. catervae c 2398 ut sibi salvator. sponondit c e IV 1, 11 sicut praefactionis ordo sp. 173, 12 non omnes. catervas. recipiendas. evangelicus sermo sp. 245, 13 evangelium paradigma. fructum. sp. 249, 8 ultronea sp. c. acc. c. inf. 309, 2 virum. reversurum. sp. 317, 15 manipulos. fecundos. sp. c 115 verax ut voce sp. c 1493 quam pater intactam. sub dote sp. c 2064 excelso. vota sp. c 2084 dominum similem se fraude sp. c 2736 foedera, quae fida pollicitatione sponondistis 229, 11 reliquias. proficere. spononderunt 65, 3 dolium se. delaturos sp. 286, 5 ilico missis legatariis sp. 288, 12 iuxta quod vestra vota. sp. 322, 17 munusculum. sponondisse 321, 12 simulata. spondens conubia matri c 1287 spondentis voce c 2090 voto spondente c 22 argenti spondendo plura talenta c 1935
- spondeus 79, 5. 6. 83, 11. 86, 21. 88, 5. 22. 91, 10. 151, 10 -dei. sillaba c 49 qui. quinto loco -deum habuerit 83, 8 dactilo -deoque 63, 16 constat dactilo et sp. 82, 7 -deo 82, 10 De sp. 155, 17 sqq. omnes. spondeos 84, 12 inter sp. 84, 20 sex -deis 82, 22 solis sp. 84, 6
- spondiazon] versus sp. 82, 23 vocatur sp. 83, 8 sp. vocatur 84, 13
- spongia] peniculum id est sp. 185, 15
- sponsa ac felix bernacula 292, 7 ereptum sic luxit sp. pudorem c 2138 ditem. -sam c 1269 sp. adultam c 1812 sp. venustam c 1817 sp. spondebatur se fore Christi c 1942 pactam. sp. c 2101 -sae temnentes iura procorum c 2293 dum cernunt. -sas expendere censum c 2384
- sponsalis] -li peplo 316, 24 sp. carmine c 1141. 1158 -lia. decreta 245, 14 sp. crepundia 294, 7 sp. iura c 2285 pacta proci sp. 292, 14 pactis -libus 249, 3. c 1984. 2068
- sponsus. inflammatur 294, 9 caelestis sp. 239, 19. 245, 12. 302, 16 sp. caelestis 302, 4 torum sp. c 1800 tetrica. sp. praecordia c 1810 funera sp. c 2131 superi. sp. c 2185 sui. sp. c 2216 sp. thalamus c 2287 sp. claris natalibus orti c 2359 perpetui. sp. c 2375 superno repedanti -so 245, 15 ne tu mihi -sum nomines 294, 2 sp. castum c 1290 sp. proprium c 1712 vertit femina sp. c 1731 supero. -so c 2138 -si earum 308, 17 harum. sp. c 2290 -sorum. sontum c 2296 -sis earum prodentibus 307, 11 sp. prodentibus c 2299
- spontaneus] propter -neum. famulatum 234, 1 -neae voluntatis 247, 44 sp. virginitatis 250, 22 252, 3 -neo caelibatus affectu 249, 2 -nea devotione 235, 1
- sponthe c e IV 6, 24. a 46, 1. 246, 22. 269, 18. 286, 4. c 186. 279. 1248. 2003. 2047. 2102 sp. mea a 47, 6. 51, 1
- sporta] -as cum pane refertas c 1611
- sportula 164, 9 ut. nec tamen cessaret sp. c 1615 tres -las 290, 12
- spuma] vitae felicitas ut sp. marcescit 204, 2
- spumifer 165, 9 -ri. ponti a 47, 2 -ras. obstrigationes 489, 14 -ris. fluctibus c e IV 12, 20
- spumosus] -so gugite p c 31 ponti -sas. undas c 2804 -sis faucibus a 83, 1 sp. remorum tractibus 230, 23 sp. dentibus 299, 12 sp. fluctibus c 816
- spureale] fanaticae lustrationis -lia 258, 7
- spureitia 178, 21. 183, 5 lurida leprae sp. 70, 1 humanae corruptionis sp. 287, 8 obscenae cupiditatis sp. 306, 15 carnalis -tiae 265, 8. 298, 13 ab omni sp. sentina 239, 4 ab omni -tia carnali 249, 2. 251, 1 carnalis cloacae -tias 300, 12 nefandas sp. mundi c 235 -tias mundi. caducas c 2363
- spureus] -ca colore tamen a 22, 3 -cae obscuritatis glaucoma 253, 14 sp. carnis c 94. 117 carnis
- sp. c 1090 sp. vitae c 155 sp. Proserpinae 479, 13 -ci. ruris c 165 -cum. naevum c 1177 -co. igne c 2225 -co. amore c 1727. 2234 -ca cum gente a 34, 7 e sp. carne c 161 corpore de -co c 176 sp. sine crimine c 1760 -cas. culturas 64, 13 sp. clades c 768 sp. loquelas c 1939 sp. caeremonias 306, 21 -ca. purgamenta 292, 15 ut sp. sterquilina 296, 20 sp. ludibria 299, 5 sp. labella c 77 ut sp. venena c 1054 idola sp. c 1865 -cis. verbis c 1969 sp. aristis c 2500 -cissima proles a 79, 1. c 1330 -cissimi et scelesti antichristi 68, 7
- spurius incerto. genitore creatus a 28, 4
- squaleo arida ceu. peripsema -leat c 2057 caeni -lentis a 100, 17. c 2014 squ. ceni 285, 2 squ. heremi 266, 8 -alenti scoriarum rubigine 71, 20 neglegenter -lente capillatura 246, 15 de ergastulo squ. 278, 2 squ. senecta c 633 -lentium ergastulorum 307, 13
- squalesco 172, 11 argenti -lescit. libella c 205 ut. fecunditas. -lescat 238, 2 ut. gratiam. segnitie -lescere patiaris 203, 6
- squalidus hirsutus c 349 squ. sablo c 172 -dum corpusculum 265, 12 in -da solitudine 481, 15 -da iugera c 113. 1457 squ. rura c 757 per squ. ruia a 42, 4. c 642
- squalor] -loris nausiam 283, 4 tetrum tenebrosi carceris -lorem 311, 6 putidos ergastuli -lores 254, 5 olidos ergastulorum squ. 301, 12 squ. carceris atros c 2301 supremos ergastulorum in squ. 492, 4 de latebrosis lautumiae -loribus 288, 8 ergastuli squ. 296, 12
- squama] scrutor maris aequora -mis a 16, 2 volitans per caerula squ. a 48, 7 leprosis. squ. c 558 squamiger] -rum draconem c 545 squ. celydrium c 2399 -ros. colobros a 31, 4 -ros. crates 267, 1 -ras. turmas c 13 -ris. turmis c e IV 1, 8
- squamosus 171, 23 -si draconis 308, 24 -so pisce a 19, 1 -sa. pelle c e IV 2, 29. c 2402 -so corpore a 24, 4. 266, 13 -sis piscibus c 223
- stabilio] (consilium). -lire 299, 11
- stabilitas 189, 24
- stabulor 162, 6
- stadium] anhelantium in -dio cursorum 230, 13 per ampla scripturarum -dia 231, 10 per tot tantaque telluris st. 490, 10
- stagnum] -gni ferrique metalla a 44, 5 argenti et electri stagnique metalla 244, 21
- stamen] retorto -mine pepli a 86, 7 de stuppa st. 287, 15 lanea filorum -mina 236, 16 inter densa filorum st. 244, 14 st. pepli a 100, 60 lentis filorum -minibus 176, 16
- statera] aequali discretionis -tera 151, 9
- staticulum] misso -lo Dianae 309, 20
- statim a 62, 4. 71, 3. 258, 12. 259, 18. 274, 2. 279, 5. 20. 297, 8. 300, 21. 302, 2. 305, 16. c 355. 486, 9
- statua] -tuam quaterno metallorum genere fabrefactam 251, 9. 502, 19 fanorum st. nefandam c 1523 dilubri -tuis c 1053. 1329
- statunculum] -lis ethnicorum 275, 15 deorum st. 308, 2
- statuo] iura ministerio. in septem -tuere viris 71, 2 quae prosodia tenoris in diambo -tuitur 176, 4
- statura] carnalis st. 317, 25 mentis st. labantis c 2656 horrentem corporis -ram 70, 3
- status] integer virginitatis st. 270, 18 .b. ad -tum pristinum reversa 196, 6 in pristinum. st. 254, 17. 255, 10 mundi st. 269, 24. 291, 14 st. cordis 301, 15 -tu trisillaborum pedum amisso 163, 27 (in) competentium st. 260, 20 relicto virginitatis st. 311, 22
- statutum] patrum -ta 72, 10 apostolica st. 314, 8 decreta canonum et patrum st. 481, 6 propter prieca priorum st. vestrorum 485, 10 ecclesiae eius st. principalia 485, 16

- stella] septem -larum curriculum 73, 12 st. sideri-
 bus 310, 20 tertia st. portio c 2746 micantes
 stellas 72, 12 caelum. -lis ardentibus aptum c e
 III 78
 stellans] iugiter -lantia. sarta 269, 3
 stelliger] -ri. Olympi c e III 32 st. caeli c 2. 1445.
 2816
 stemma] -matis iudicium 483, 9 compto -mate
 322, 4 corona. caput praecingit st. regis c 15
 quam rex. cum st. comit c 608 contempto st.
 regis c 1044 virgineo. st. c 1884
 stercus] fimoso -core c 2319 lurida. -cora c 1231
 putores -corum 279, 26
 stere(i)lis] stereli de viscere 97, 2 sterili de stipite
 c e IV 12, 18 st. albo c 418
 sterilitas] infructuosa et infecunda -tate 244, 11
 sterno] elefantem vulnere st. a 60, 5 pedum gressus
 titubantes st. ruinā a 80, 9 frigora. viros -nant
 a 45, 7 cuncta dum. -neret artus c 596 quatenus
 arca Dei. simulacrum -neret altum c 1359 -nes
 molimina prisca c 1326 -nuntur fundo simulacra
 Minervae c 1332 animae aegrotorum crudeli
 strage -nebantur 238, 3 insontem. -nere c 59
 tirones st. stupri c 2473 tyrannorum -nens di-
 lubra c 691 stratis. iuncis c 2779
 sterquilinum] pro fetenti -nio 283, 5 ut spurca
 -nia 296, 20
 stiba] aratri -bam 270, 14
 stibarius] caelestis aratri. st. 264, 15 -riorum ra-
 strorumque. quassationibus 67, 15
 stibium] rubro coloris -bio 246, 13 vultus. rubor
 velut st. depinxit 273, 19 venustatem non st.
 confectam 305, 1
 stigma] pictis cum st. Christi c e IV 9, 13
 stillicidium] mulsa nectaris -dia 231, 17 velut
 st. stellantia 67, 2
 stillo] purpureus -lat sanguis de palmitibus guttis
 a 98, 3 dum -lant aethera guttis c e IV 9, 8 lacri-
 mae st. de frontibus a 52, 6 -labant aethera
 guttis c 1989 -lans de carne c 1751 aqua -lante
 c e IV 12, 16 palpebris -lantibus 239, 2
 stilus] si st. varietur 81, 12 st. finem quaerit 319, 29
 appropinquante -li termino 201, 22 angusto st.
 textu 282, 10 st. series c 1370 praecedentis
 scripturae -lum 321, 17 per scripturae st. 481, 10
 quo. -lo foedera. claruerunt 229, 10 heroico st.
 historiae 479, 17
 stimulo] miseros -lat. cupido a 96, 2 -lant Martem.
 cornua c 2460 dum -lant Martem. falanges c 1550
 mentem -lare c 2650 -lans. pulpas a 36, 5 voci-
 bus horrendis st. cohortes a 68, 2 strofa -lante
 maligni c 1042 commentis adinventionum -lata
 76, 4
 stimulus] ferri st. a 32, 4 -lo festinationis compulsi
 201, 8 acerrimae -lo compunctionis 238, 7 divi-
 nae dilectionis st. 243, 14 non rigido praecepti
 st. 247, 19 -lis. acerbis a 36, 1. 66, 5 st. acutis
 a 46, 5. c 2070 illecebrosis st. 297, 19 clandesti-
 nis st. 305, 18 sermonum st. acerbis c 1818 st.
 stupri c 1860 st. maligni c 1918 luxuriae st.
 c 2226
 stipendium] caelestis munificentiae st. 290, 2 ali-
 moniae st. 305, 12 copiosa quacustus -ia 308, 16
 stipes] venenatus. st. a 69, 6 st. (candelabri) 66, 10
 -pitis. ictu c 1320 procerum frondentis pini -pitem
 261, 10 crucis in patulo. -pite c e IV 5, 14. 452
 sterili de st. natis c e IV 12, 18 quas findunt st.
 a 61, 7 in cavo. st. a 75, 3 st. de patulo a 76, 6
 sicco. st. c 169 frondoso. st. c 338 frondenti st.
 c 694 evulsam st. lucem c 1323 st. pabuli affixa
 479, 19 -pitum viminibus 251, 13 strue st.
 266, 18 st. titonibus 276, 17 st. robora 501, 17
 stipo] aequum. cum. -pat. turma c 1667 zonae
 mundi. -pant aethera p c 32 canes. st. latratibus
 aprum c 1649 st. tribunal c 2882 licet horrenda
 -parent labra cohorte c 659 -paverunt 175, 2
 sidereis -por turmis a 53, 1 astrifero procedens
 agmine st. a 86, 3 -patur milite denso c 1408
 ductrix st. milite denso 2573 inquietudo. st.
 milite denso c 2670 etiamsi. -petur 493, 5 densa
 -pante caterva c 1547. 2076 pace. populum st.
 coronis c 2094 densa st. corona c 2250 pariter
 -pantes agmine sanctam c 2432 classicis nauta-
 rum cohortibus -patus 230, 21 st. tenebris c 497
 aethereis st. catervis c 794 satellitibus st. c 2742
 stips] -pis gratia 290, 11 st. edulium 305, 12 -pem
 pauperculis porrigentem 260, 20 ad st. contu-
 lerunt 308, 14 dum stipem mancis. ferret c 682
 pauperibus stipem tribuens c 1803 stipem quae-
 stus c 2212 stipem. fraudat egentum c 2590 exi-
 gua. stipe c e IV 7, 36 epularum st. 290, 1 pro
 stipe superna c 1094. 2367
 stipula] iuncis et -lis c 2780
 stipulatio] nostrae rusticitatis st. 320, 22
 stipulator] -torem veritatis 318, 15
 stipulor] -lamur 188, 23 heroica -lentur carmina
 laudem c 20
 stirpo] dum carnale -patur patrimonium 294, 8
 stirps] Israeliticae -pis 69, 7 nostrae st. prosapia
 genitum 202, 5 erogatae st. 255, 2 nobili st.
 prosapia 304, 4 progeniem. st. c 128 st. genera-
 mina c 143 ad st. generis c 1985 sobolem -pem-
 que. nepotum c 2880 -pe patriarcharum proge-
 nitus 70, 10 ex eadem st. 77, 21 avita Ebreo-
 rum st. 252, 1 ab illorum st. 280, 16 de st. bona
 c 1784 generosa st. c 2173. 2560 terrena st. c 2731
 cum -pibus imis a 83, 3 de iugalibus st. 236, 11
 sto] in medio clipei stat. umbo a 70, 4 stat nomen
 sinzigiae 201, 17 quinquaginta simul stabant
 simulacra c 1325 cum staret in oratione 310, 6
 stetit. dilubrum c 1519 quomodo. pontus. ante
 eum steterit 267, 10 quae dudum steterant c 2616
 stare facit. turmas c 1525 vitam degere stando
 a 96, 16 pro rostris in edito stantes 264, 2
 stola] pretiosam virginitatis -lam 300, 7
 stoliditas] 189, 26 -tatis insolentiam 317, 22 ridi-
 culosa -tate 73, 10 cruda fanis. st. in profanis
 489, 4
 stolidus] 161, 10 quod. st. traheretur 317, 19 -di.
 tyranni c 369 -dae. ignorantiae 84, 23 -dac.
 menti p a 15 -dum tumultum c 1554 -do. gestu
 c 136 st. sermone c 623 st. sensu c 1128 -da
 cum voce c 2527 -di. priores a 8, 1 procures st.
 c 695 st. procures c 1779 quamvis hunc st.
 ligarent c 1198 st. dicunt c 1000 st. dixerunt
 c 1332 -dorum dogmata demens c 994 pueros
 -dos c 292 -da. praecordia 284, 8 st. consulta
 297, 10 doctrinis. -dis parentum c e IV 6, 17 st.
 ornamentorum pompis 246, 15 st. plantis c 2235
 st. argumentis 316, 11 — stolidissimi sofistae
 254, 16 cum. -morum personis utatur 254, 16 —
 stolide c 2506
 stomachor] 188, 25 quo (felle). -chatur turba vo-
 lucrum c 437
 stomachus] -chum farcire c 2492
 strabus] machina -ba c 1005 -bo cum rege c 1049
 -bos c 1086
 strages] populi st. c 2087 in modum densissimae
 -gis 237, 25 dirae. st. c 1358 st. acervos c 2530
 post inormem catervarum -gem 313, 3 con-
 sumpsit -ge. catervas c e IV 7, 23 crudeli st.
 63, 12 inaudita anterioribus saeculis st. 68, 3
 crudeli st. 235, 3 suprema st. obtruncati 241, 1
 ciebra internecionis st. 241, 13 vitiorum st. 242, 7
 ingenti st. 309, 4 prostratis st. catervis c 199
 st. cruenta c 2396 cum st. nefanda c 2629 -ges.
 factitat c 2709
 stragula] regalis st. pepi a 45, 4 curtinarum sive
 -larum textura 244, 13

- stratum] in -to c 336. 630 est. c 1278 per publica
-ta c 2574 in -tis c 622
- strenuus] -nua instructione 201, 24 -nuae integri-
tatis 264, 7 -nua athletarum luctamina 230, 8
- strepitus] porcinus paganorum st. 299, 1 tumul-
tuans saecularium st. 320, 2 cuius st. percerebruit
300, 18 Irae bacchantis -tum. inormem c 2633 -tu
tubae modulentur a 13, 28 bachanti et furibundo
st. 289, 9 lamentantis clientelae st. 306, 12 gan-
naturae st. 502, 14 garrulo verborum st. 478, 4
inter tot. tumultuantes -tus 202, 8
- strepo] silvae -punt 180, 15 pando -pente arcu
230, 12
- strictim c 471. 807. 1023 st. summamque 75, 20.
81, 19. 153, 26 st. et summam 162, 20. 286, 4
— strictius 189, 21 strictius et enixius 75, 13
- strictura 171, 16 triplex st. c 1757 vim -rae 279, 3
- strido] dum catervatim -dunt a 75, 9 elefanti
barriunt vel st. 180, 5 quod dentes st. c 2795
quamvis -dat c 2635 rauco cum murmure -dens
a 21, 5 nervo -dente 230, 13 st. calamo 502, 9
radiis -dentibus 287, 16
- stridulus] -la simphonia 488, 5
- stringo] Siculi -gebant colla catenis c 1836 cum
-xisset belvam collaribus c 551 ut. crudo -gantur
tergore membra c 1205 strictus molimine ferri
c 1229 stricta machera 270, 16. 284, 11 st. lege
c 803 strieto mucrone c 1255. 2419 stricta an-
gustia 477, 4 stricta ligamina 279, 14. c 1213
rietibus. in vesaniam versus strictis 285, 19 st.
mucronibus 289, 6 st. nexibus c 829. 485, 19 st.
legibus 155, 17. 260, 16 st. catenis c 1481 st.
claustris c 2208
- strōfa] nebulam -fae c 2246 -fam in abdito per-
petratam 286, 3 -fa decipit iniqua c 5 V 5 st.
stimulante maligni c 1042 st. stimulantem draconis
c 1421 st. atra c 2588 st. inani c 2719 huius
perturbationis st. 501, 3 cum innumera -farum
falarica 240, 20 fraudulentas scismaticorum -fas
273, 9 st. aquosas c 2796 -fis elidere c 922 st.
nefandis c 1019
- strōfosus] fur -sus p c 17 magus. st. c 1859 st.
lector 485, 21 -si hostis 270, 9 st. deceptionum
muscipulis 295, 11 st. fautoris 306, 2 -sae singu-
lationis 318, 11 st. fraudis 240, 5 st. accusationis
297, 20 -so. rictu c 243 st. gestu c 778 -sam.
muscipulam 310, 23 st. querelam c 931 st. fraude
c 579. 2553 -so crimine c 2598 -si. fabricatores
271, 13 -sis. loquellis c 1913
- structura] simpla pedum st. 178, 3 editam aulae
-ram 296, 5 castae conversationis st. 291, 8
propter st. pedum 179, 10 epitriti secundi -ris
191, 22
- strues] strue stipitum 266, 18
- struo] ut sibi oratorium struant 309, 16 in monti-
bus sanctis structa 66, 22
- studeo] -det. mercari c 86 occas depopulae st.
c 226 insimulare st. vatem c 1020 Christi famu-
lam deformare st. c 1920 stomachum farcire st.
c 2492 glomerare st. maniplos c 2704 dum. st.
perdere nectar c 2798 dum maculare -dent a 96, 3
conservare st. c 90 carpere vatem. st. c 299 tem-
rare st. vatem c 949 quem scematioci infamare
st. c 997 quae infamare st. numina Christi c 1955
sontes. spiam exeruciare st. c 1995 enucleare
-deas 85, 20 in prius. -deat decerpere cautem
a 46, 3 ut. luctamina exercere st. 230, 10 quis.
st. describere c 684 contra bellantes st. certare
catervas c 2470 hanc belvam st. superare virago
c 2534 ut. praeterire -deamus 201, 8 quamvis.
-deant deglobere frontem a 69, 4 ut. laborem
tolerare st. 247, 22 Eulaliam. st. venerari car-
mina c 2010 catervatim. remeare -debant c 662
pacare -dens belli certamina c 1552
- studiosus] -sis lectoribus 477, 2
- studium] pudicitiae st. 257, 8 gymnium filosofiae
st. 262, 14 tam ingenti -dio 233, 21 in practicae
conversationis st. 243, 21. 267, 14 in gymnasii
st. 278, 24 tanto st. c 1641 in hoc lectionis st.
476, 7 melliflua divinarum -dia scripturarum
203, 13. 229, 12 litterarum -diis 276, 25 con-
summatis grammaticorum st. 277, 3 sanctis st.
p c 35
- stultus] basia caccabis. st. tradidit c 2237 -torum
virorum c 1441
- stup(p)a] de stupidae stamine 287, 14 ut -parum
putamina 279, 14
- stupeo] -pet. chorda a 13, 4 utque magis -peas
c 2058 haec. -puit miracula cernens c 665 st.
Memphitica tellus rumores c 971 -puerunt. ma-
gistri c 1167 st. flumina flustris c 2336 hic prae-
sul. -pendus c 1 V 4, 9 -pendo. spectaculo 67, 13.
271, 7 ludo. st. c 982 tractatus iure -pendos c 1628
illud theatri quodam spectaculo -pendum autu-
mo 233, 8 plurima signa -penda c 798
- stupesco] Punica sceptris. praecordia. -pescunt c
2166
- stupidus] -dum. sensum c 2675
- stuppeus] -pea. velamina c 1515
- stupror] mecharum impudentia. -pratur 298, 23
- stuprum] stimulis -pri c 1860 criminibus st. c 1914
st. sine sorde c 2193 crimina st. c 2468 thrones
st. c 2473 falsum prostibuli -prum 297, 17 st.
fugiens c 2557 st. sceleris. profanum c 2562 pro-
stibuli -pro 273, 23 perfidi pellicatus st. 312, 4
nonne sator soboles st. cognovit c 2521 Veneris
-prorum amatrix 301, 9 st. crimine c 1020 st.
spicula c 1156 st. bella c 2544
- sturnus] -ni parsitant 180, 14
- suadeo] omnia nomina. acuto accentu pronun-
tiari. suadet regula 159, 7 filias. ad culturam.
sermone -asit 302, 15 hoc. -dere videtur, ut.
247, 20
- suasio] hortandae -sionis 281, 4 -siones verborum
281, 11
- suatim 246, 14. 281, 17. 318, 15
- suavis] ambrosiam. -vem c 1203 -vi odoris fla-
grantia 237, 21 -via oscula c 2186 -vissimi suci
233, 4 — suaviter 243, 20. 309, 18
- suavitas] mundanae -vitatis 234, 7
- sub praepositio utriusque casus 195, 18; cum accus.:
a 8, 3. c 2453. 2552 cum abl.: c 1 V 2, 7. 5, 6.
a 72, 4. 93, 8. 162, 1. 64, 12. 184, 20. 188, 29.
203, 14. 230, 5. 233, 9. 236, 11. 249, 1. 251, 14. 22.
260, 5. 269, 26. 270, 20. 271, 14. 274, 24. 279, 11.
280, 8. 282, 2. 285, 14. 288, 10. 292, 18. 297, 4.
300, 17. 305, 2. 311, 11. 317, 22. 23. c 90. 172.
353. 385. 422. 515. 559. 733. 780. 789. 943. 958.
972. 1072. 1790. 1804. 1887. 2064. 2447. 2482.
2508. 2607. 2707. 2739. 2769. 2778. 2869. 481, 14.
483, 7. 486, 6. 488, 5. 499, 7
- subarro] qui me anulo fidei suae -ravet 298, 19
se rite s. c 1494 dignissimum., cui Constantinam.
-raret 303, 2 anulo -ratam. virgunculam 285, 9
- subdiaconus] Arator s. 80, 20
- subdo] se divinis -debat cultibus c 1740 infra s.
315, 5 infra extemplo s. 322, 22 septies quater-
nos metrorum pedes. -didimus 77, 22 mentis fun-
damina nequaquam. glareis -diderat 296, 4 pecto-
ra poplitibus -duntur a 34, 5 partes orationum,
quae spondeo s. 157, 13 verba his legibus s. 176, 2
omnia verba. ionici minoris legibus s. 181, 5 par-
tes orationum. -dantur 191, 23 pridemquam.
mucronibus truncanda -deretur 302, 7 imperio
patris contemnes -dere colla a 63, 5 servitutis
iugo s. colla 246, 1 exemplaria. ionico minori
-dita 180, 20
- subdolosus] -la pellicatus persuasione 158, 1 a.
factione 273, 9
- subduco] -ducta (ratione) 68, 9

- subeo] capitale[m] -ire sententiam 275, 16 crucis patibulum -iturus 483, 3
- subicio] oblectamentis. nequaquam te nimium -cias 499, 14 exempla anapesticis regulis mancipata ac subiecta 163, 7 tam praepositio quam -iecta pars 197, 7
- subiectio] epitriti quanti -ionis iugum 175, 6 devotae s. 234, 2. 502, 8
- subiunctivus. modus 174, 9 -vi modi 174, 16. 190, 2 -vo et optativo modo 192, 32 in -vo modo 190, 4. 11. 193, 3
- subiugalis] indomitos bigarum -les 260, 17
- subiugo] spondei. aut dactili legibus -gantur 155, 2 potestne amphibrachus his regularum sanctionibus -gari 168, 22 possuntne participia. epitrito primo s. 191, 9 arsin -gando 193, 11 divino servitio -gatae 309, 17
- subiungo] aliquantula. munuscula. -xi 75, 17 infra. -xit 80, 22 unde Prosper s. dicens 175, 11 statim s. 486, 9
- subito a 58, 6
- sublimitas. laudandae virginitatis s. 237, 25 colositatem 252, 12
- sublimis] omnis coniugatorum s. celsitudo 243, 25 -me tribunal 306, 14. c 2882 sub cono -mi verticis 251, 15
- sublimo] Luciae praerogativa. Siracusas. -matur 293, 22 Alexander. ecclesiae triumphali tropeo s. 272, 21 suum. -mare tribunal c 2735 divinae contemplationis culmine -matus 66, 19 decursus in edito s. 237, 10 edito virginitatis fastigio -mati 242, 17
- subnecto] una sillaba -titur 92, 16 .ex. integra manet -nexa 194, 17 verba participiorum significationibus -nexa 163, 26 -nexas orationum partes 197, 21
- subnitor] summi sacerdotii dignitate -nixus 313, 1 me -nixum. videbis a 40, 5 eundem rediviya sospitate s. 299, 13 tyrannide. -nixo 68, 2 mediocritas. auctoritate -nixa 268, 15 turbis pauperum -nixa prece poscentibus 255, 1 s. prece 501, 2 -nixis precibus 201, 22. 281, 1. 300, 19. 1272. 1933. 2031. 485, 7. 491, 7. 497, 16 precibus s. c 2189
- subrogo] -gatus genitore 491, 8
- subruo] propugnaculum. atrocis machinae arietibus -rutum 282, 9 (ad) fidei propugnacula subruenda 241, 21
- subsannans] gannaturae -nantis 77, 7 s. gannaturae 307, 13. 316, 18
- subsequor] post haec. gradus alter. -quitur c 92 alter s. ferre. querelam c 931 quot. commanipulares. -quantur 241, 20 ut Agatae rumores. s. 283, 15
- subsistentia triplex c 39 trina personarum s. 323, 1 trinam personarum -tiam 485, 24
- substantia] una deitatis s. 323, 1 certi s. partus a 97, 5 unam essentiam unamque -tiam 485, 24 ex duplici et gemina materiae -tia 231, 1
- subter testudine templi c e III 53 quae polo sunt subter a 100, 18 — subter annectere 151, 1
- subterfugio] mortalium contubernia -iam 287, 3
- subterinsero] ad peonis primi regulas -rere 178, 17
- subterraneus] in cuniculo -neo 279, 22 -neis. sablonibus 492, 2
- subtilitas] perplexam metricae artis -tatem 190, 5 sagaci -tate 81, 3
- subtiliter 179, 23. 231, 5. 245, 20. 321, 8
- subulcus 167, 9 saginata laetantur carne -ci a 100, 10 bubulcos et -cos 266, 16
- subucula bissina 318, 2
- succedo] quin potius transacta vitae. intervallo -dant. praemia 204, 6 post hunc. -cessit c e III 17 morti s. gloria formae a 96, 9 s. Athanasius c 990 orationis partes, quae praepositionibus ritu figurae compositae -cesserint 194, 11 amento fecit -dere taurum c 589 in -dentibus (epitritis) 193, 12 post -cessura nepotum progenies c 1268 -cessurae posteritati 67, 4. 270, 5
- succendo 195, 27 grassator. livoris zelo -ditur 271, 11 spurco s. igne c 2225 (cupae) -duntur 283, 16 divinae caritatis flamma -census 238, 9 amator flammis carnalibus s. 299, 4 obscenae cupiditatis spurcitia s. 306, 15 spurco s. amore c 1727 pravo s. amore c 1846 sagacitate legendi s. 476, 8 in clibanum. sarmentorum fomite -censum 276, 17 si non fuerit. fomite s. 321, 14 pyram scindulis -censam 266, 19 (industria) sagacitate legendi -censa 479, 5 incendia naptarum fomite. -censa 252, 16 -censis. medullis c 2570
- successio] reciprocis temporum -ionibus 502, 5
- successor] potens regni s. et heres c e III 18 in sancto proposito s. extiterat 238, 12 caelestis clavicularii primus s. 257, 3 sui. -sores 483, 5
- successus] triumphorum -sus 303, 2 inexpertis. rerum -cessibus 70, 8 optatis rerum s. 241, 1 secundis meritorum s. 268, 11. 285, 16 prosperis s. 293, 22 de utrarumque prosperis vitae s. 298, 6 prosperis s. 302, 11
- succido] quamvis (stipitem). certatim -derent 261, 11 racemos evangelica falce -dens 269, 11 supernae potestatis instrumento. -cisa 251, 18
- succresco] unde. fructa. lentis frondibus -cunt 242, 16 de quo sacra seges mundi -crevit in occa c e IV 2, 4 unde. seges diris s. aristis a 88, 3 unde seges spissa s. c 2500 frutices et. vimina. -creverunt 74, 12 secta quam venenatis hereticae pravitatis frondibus -creverit 71, 6
- succumbo] nunc demum. -bit 193, 13 donec. creaturae. machina -bat c e IV 11, 9 donec -beret a 76, 2 inferni manibus -bere nigris a 53, 9 ut Homerum. dicat. s. 266, 6
- succurro] palmula. remis -rit a 95, 10 dilubri statuis potuit -rere parmis c 1329 cladibus horrendae. possum s. leprae a 94, 8
- sueinum 164, 23 (sine) -ni dracontia 245, 22
- sucula] quas. -las vocitavit 73, 4
- sueulentus. cauliculus 237, 19
- sueus] dirorum virulentus graminum s. 255, 4 suavissimi -ci 233, 4 cessante librorum -co 237, 24
- sudesco] circa. incestum. enucleate legendo. -descere 479, 14
- sudis] fullonis -de c e IV 7, 5 -dibus. membra cadentibus 301, 13
- sudor] -doris et laboris industria 203, 3 sine s. et laboris contritione 203, 4 cum s. industria 238, 14 mei s. et laboris 322, 9 orthodoxorum satoris -dore 491, 14
- sudus] aera per -dum a 75, 1 per s. p c 8
- suellum] -lum serofarum edulium 64, 12 -li 170, 16
- suesco] nutrire s. a 31, 6 crepitare. -escens a 35, 5 aui materias. polire sueta a 21, 3
- suffero] faretrarum. -ferre sagittas c 1118 indutias septem s. dierum c. 1270
- sufficio] quis. enarrare -ciat 250, 19 qui referre s. 276, 13 haec -ciant de positione longis 159, 14 haec paucula s. 163, 11 huiusmodi paucillula s. exempla 179, 5 quantam ad. normam. -cere credimus 78, 2
- suffoco] exercitu. profundis pelagi flustris -cato 241, 11 cadaveri gelidae mortis faucibus s. 250, 12
- suffragator, trix 175, 7
- suffragatrix (175, 7) orationis dominicae intercessio-trix 71, 13
- suffragium] vestrorum potens meritorum s. 322, 13 addere s. precatu (dat.) p c 23 concordigio 174, 5 divino freti s. 240, 19 residuo praceptorum legalium s. 245, 5 angelico s. 252, 17 276, 14 angeli s. 309, 9 angelorum s. 262, 6

Christi s. fretus 279, 12 cum virginis s. 293, 14
 caelesti.s. 321, 11 Dei s. 491, 15 nobis.confer-
 -gia certa p c 12 angelica.s. c 1420 Christi s.
 c 1427 petit Augusti s. c 2248
 suffrago] flexis -ginibus 479, 20
 suffragor] subiunctivus .modus .proceleumatico-
 -gatur 174, 10 plura.concordi ratione respon-
 -dentia -gantur 65, 13 regulis quae primi pedis
 legibus.s. 153, 27 participia.spondei legibus non
 refragantur, sed s. 157, 12 exempla s. 192, 14
 neutrum dactilo -gabitur 166, 20 huic epitrito per
 dativum (significationes participiorum) -gari tes-
 tamur 191, 12 -gante Christo 204, 7 s. Deo c 1015
 -gantes 175, 14 nomina anapesto -gantia 163, 8
 suffulcio 195, 20 pedibus -fultus his duodenis
 a 84, 3 plantis -ta quaternis a 38, 1
 suffundo] quas.nec spurcae obscuritatis glaucoma
 -dit 253, 15 glaucoma nec.-dat ocellos c 939
 suffusio 195, 23
 suggero] ut cultum -rat ardor c 380 oramen
 -gessisse 491, 6
 suggestio] clementi -ionis consilio 247, 20 salu-
 -brem -ionem 481, 10
 sugillatio] strofosae -ionis 318, 11 -ionem.vestro-
 -rum 493, 14
 sugillo] ut.sanctum.-gillent c 926 Scotticos scio-
 -los.-gillare 493, 13
 sugo] uber sofae-gens 489, 9
 sui, sibi, se saepissime, e. g. in defensionem sui
 90, 14 sibi 64, 18. 83, 12. 241, 25. 257, 9. c 147.
 1812. 1848. 2039. 2101. 2179. 2257. 2367. 2410
 sibi = ei c e IV 1, 11 sibimet c 2030 se (saepissi-
 -me e. g.) 302, 5. c 1494. 1557. 1740. 1942.
 2109. 2465. 2661. 2736. 2750. 477, 15. 482, 22.
 484, 21. 485, 16. 19. 22 (bis). 486, 6. 492, 12
 inter se 93, 29
 sulco] -cat qui corpora a 100, 66 crucis pingens
 per ter signacula s. c 821 si cordis pepulum.tinea
 s. c 2756 nec ratibus pontum -cabam a 92, 5
 cum ratibus -cabat caerulea c e III 20 cum.pati-
 -buli signacula.-caret.in.litoribus 267, 8 scrobem
 -care memento c 643 circuli carina procellosum
 -cante salum 489, 14 -caturi 175, 15 rugis -cata
 senectus c 2289 -cati.ruris c 113 corpore -cato
 a 21, 1 tabulae decalogi litteris -catae 299, 8
 sulph(f)ur] sulfuris fetore 283, 15 viva.sulphura
 89, 15 s. viva 89, 17 torrida s. c 1772
 sulph(f)ureus] sulphureas.flammis c 1424 -reis.
 flammis c 2520 sulfureis.globis 293, 10
 sulcus] elices dicuntur -ci maiores ad siccandos
 agros ducti 156, 3 ruptis -corum glebulis 270, 15
 -cos obliquat a 32, 5 per innumeros.s. a 50, 5
 quattuor infidens.s. c 645 vivis.in orthodoxo-
 -rum satoris sudore -cis 491, 14 fecundis.-cis c 194
 sum e. g. a 14, 1. 21, 2. 33, 2. 44, 7. 478, 19 es
 490, 8 est e. g. a 11, 2. 200, 2. c 1924. 476, 10.
 478, 15 id est e. g. c 2576 483, 8. 26 hoc est e. g.
 c 1068. 2098. 2480. 477, 7. 479, 19. 481, 11. 493, 9
 ut.est 480, 8 quod scriptum est 500, 3 perla-
 -tum est 479, 4 dignatus est 489, 2. 490, 1 sumus.
 missae c 728 sunt e. g. 83, 19. 161, 16 scripta
 sunt 500, 15 adepti sunt 491, 19 quamvis.non
 sim a 34, 1 quod.sit 237, 17 sit.maledictus c 2511
 sit c 2861 sint 482, 20. 502, 7 ut.sint 497, 20 cum
 sint a 11, 2 erat e. g. c 1854. 1932. 483, 10. 25
 cum essem 481, 4 dum.essem 478, 18 quamvis.
 essent c 2891 quamvis.foret c e IV 6, 5 ut foret.
 promens c 309 cum.foret.adultus c 405 cum f..
 perterritus c 617 cum f. antistes c 985 ut sibi
 forte f. dotalis virgo c 1848 durior ut ferro f.
 c 1983 quatenus inde f. progenies c 1268 nonne
 satis f., ut c 2689 forent = essent 68, 13 quatenus.
 forent c 1968 quae cum dicta f. c 2090 erit sina-
 -lipha 80, 10 fuit c e II 18. c 1696. a 76, 1. 1456.
 1504. 1623. 1676. 1756. 2609 sic fuit, ut.c 1567

fuit.donatus c 1129 f. comitata c 1908 conversa
 f. c 1977 mentita f. c 1913 retardatus f. 502, 2
 si.fuerit 80, 10. 152, 19. 168, 26. 321, 13. 478, 1
 nisi.f. 478, 5 cum.fuerit a 14, 3 quod . f. 290, 3
 quanto fuerint c 2621 si.f. 166, 1 sq. 192, 9
 quae.f. 178, 14 ni fuerint.prostrata c 2475 si
 f..decursa p a 25 fuerat c 1450. 1782. 1927. 2024.
 2066. 2173 fuerat = erat e. g. c 1037. 1169 fuerant
 c 1515. 1969 fuisset c 1530 esse 73, 4. 89, 20.
 160, 1. 162, 8. 201, 18. 310, 11. c 53. 2204. 2585.
 477, 16. 482, 14. 503, 5 fuisse 74, 26. 482, 24. 27
 esse futurum c 986 fore 193, 8. 246, 9. 253, 19.
 258, 15. 264, 8. 275, 12. 320, 2. 321, 18. 322, 24.
 c 1942. 2528 (fore ventura). 483, 20 cognitum
 fore 297, 16 qui sponsi.futuri fore credebantur
 308, 17
 summa] in unam.-mam 68, 14
 summam 183, 4. 291, 7 strictim et s. 75, 20.
 162, 20. 286, 4 strictim summamque 81, 9
 summergo] impuritatis sentina animarum libur-
 -nas -gente 253, 17 -suri 175, 15 -exercitu.rubri
 maris gurgitibus -so 241, 10
 summitas] fertilis culmi -tate 71, 9 a triplicis s.
 cerebri 272, 6 candelabri s. 492, 1 -tates 192, 1
 summus qui regnat in arce a 100, 12 s. Olympi
 regnator 202, 2 s..princeps c 745 pater.s. c 2064
 -ma potestas c 2827 -mi.Olimpi a 79, 5 s. prin-
 -cipatus 234, 11 s. pontificatus 274, 12 s. sacer-
 -dotii 313, 1. 493, 4 s. patris c 672 per -mum.
 apicem 295, 20 usque ad -mam virtutis farum
 304, 6 ad -mum.fastigium 285, 11 a -mo.Olimpo
 p c 18 de s. Olimpo c e IV 7, 3 s..de vertice
 a 24, 5 in s. capitis vertice a 91, 8 s..vertice
 c 100 ex -ma caelorum arce 67, 21 in -mo.pro-
 -posito 243, 12 a s..fastigio 234, 18. 482, 15 in
 s..fastigio 272, 21 de -mo.foramina pandens
 c e III 80 a s..descendens 200, 2 -ma per aethera
 a 42, 2 s..regna c 755 de -mis.molibus a 92, 3
 in s. aroibus c 1734 de summis.montium 502, 19
 in summis a 52, 4
 sumo] virginitas.corpore de spurco -mit primordia
 c 176 matres.-munt semina partus a 82, 5 dum
 sumpsi munera vitae a 96, 8 nec tamen ex isdem
 membrorum munia s. a 72, 2 amphimachus unde
 vocabulum -psit 169, 23 nostrae s. cunabula
 carnis c 508 s. carne medelam c 840 proprium
 ex scola s. Scolastica nomen c 2025 principium
 s. super.cacumina caeli c 2733 tonsura signum
 a Nazareis.s. exordium 483, 8 -pserunt ex me
 p.imordia vitae a 29, 5 martirii s. certa c 1121
 decreto.s. morte coronas c 1244 spiritus et carnis
 s. corde medelam c 1449 tres.s..sorores certa c 2196
 virgineos s..triumphos c 2342 e quis salvator no-
 -strae cunabula sarcis -pserat c e IV 10, 19 ex quo
 salvator nostrae cunabula carnis s. c 1637 donec
 credentes -psissent dona lavacri c 1733 -muntur.
 exempla ab adverbio qualitatibus 157, 9 s. lambici
 pedes a participiis 158, 23 s. (exemplaria) a verbis
 primae coniugationis 180, 20 s. (exempla) a prima
 coniugatione 188, 15 de liquido -matur gurgite
 lodix c 1181 recolat et reminiscatur meam medio-
 -critatem radicem.-psisse 74, 11 Petrum.hunc
 ritum s. asserimus 483, 1 purpureas -mens.
 coronas c e IV 3, 16 linea.s. mantilia c e IV 7, 12
 sanguineas s. praedas a 36, 3 regni s. ex carne
 coronas c 1767 s. signacula Christi c 1892 per-
 -sonam Christi sponsali carmine s. c 2141 vitae
 cunabula s. c 2174 -mentes dona lavacri c 1532
 oracula.siticulose s. 491, 2 praemia -pturus c e
 IV 5, 18. c 2442 praemia -pturum c e IV 6, 24
 -ptus forcipe carbo c 76 fecunditas ob liberorum
 posteritatem -pta 238, 2 -pto.praesulatu 273, 8
 exili materia -pta 75, 22 parmarum testudine
 s. c 2466 ab Ionathan -pto paradigmata 68, 7
 s. tirocinio 238, 12 s..theristro 316, 23

- sumptus] cotidiani -ptus alimoniam 203, 17
 sumptuosus] -sa. alimonia 251, 17. 255, 2 s. opulencia 285, 4 -sas. opulentias 256, 3 -sa. convivium 278, 4
 super c. acc. a 36, 2. 38, 1. 6. 74, 8. 81, 9. 246, 17. 259, 2. 310, 11. c 712. 774. 2733
 superbia] ventosa s. c 2757 crudelissimum -biae balenam 239, 6 s. barathrum 239, 11 contra s. bestiam 240, 1 s. natrix 241, 6
 superbus] cecidi proterva mente s. a 81, 7 solet. regnare -ba c 2716 tempora torquerent donec. -bum c 346 Augustum. s. c 1043 gypsum. -bam c 2751 contemptu. -bo c 137 -borum. morum c 2754 -barum. minarum c 1138 s. vocom c 2727 caelicolas. -bos c 2743
 supercilium] -lii tyfo 493, 9 elationis -lio 238, 17. 239, 16 contumaci cordis s. 485, 9 horrendis -liorum iaculis 202, 11
 superficies] plano -ciem a 21, 4 in -cie antri 255, 4
 superfluus] sinzigiarum -ua confusione 96, 22 stolidis et -uis argumentis 316, 12 conviviis. inhoneste s. 500, 1 — propemodum superflue 319, 3
 supergredior] potestatem supergressus 66, 1
 superlativus] a -vis gradibus 186, 19
 supernus] -na. praerogativa 490, 2 s. caelestisque creatura 72, 2 -ni ardoris 243, 15 -ni ducis 251, 8 -nae salpicis classica. dicentis 203, 27 s. potestatis 251, 18 s. prolis 253, 26 s. liberalitatis 268, 10 s. maiestatis 281, 9 s. potestatis 312, 13 -ni nectaris 260, 5 s. paradisi 292, 2 -no repedanti sponso 245, 14 -nae maiestati 236, 3. 312, 8 olfactum ambrosiae -num c 1402 cuneum. s. c 2274 -nam. vitam c 593 prolem. s. c 1683 doctrinam. s. c 2191 dogma -num c IV 11, 3 iugum. s. c 25 oroma. s. c 1276 in -no. municipatu 275, 11 imbre s. c 390 flore s. c 891 sorte -na c III 16. V 4 s. potestate 254, 15. 283, 18 stipe s. c 1094 virtute s. c 1190 pro stipe s. c 2367 s. gratia 477, 16 s. sofia 491, 17 -no. patrocinio 320, 22 -ni caelites 247, 6 -na miracula 269, 4 s. praesagmina c 304 -norum. polorum c III 31. c 182. 428. 755. 2862 s. civium 234, 10. 239, 15. 246, 19. 256, 8. 292, 7 -norum consortio 260, 4 s. convivium 269, 14 s. sacramenta 295, 18 s. aula c 1888 -narum. rerum c IV 2, 8. c 289 -norum charismatum 67, 22 s. decretorum 301, 2 -na. oracula 65, 3 sceptrum s. p c 7 s. Dei. praecepta c 532 -nis municipibus 270, 2 sub nimbis. s. c 515 in s. sedibus 240, 13 s. cohortibus 245, 8 s. incendiis 249, 18 s. climatibus 260, 11
 supero] nullus me -rat a 100, 11 mea prudentes s. sapientia sofes a 100, 70 ista. magica arte nos -rant 308, 3 quae s. mellis. gustum c 2771 quae. opulenti luxu exquisita -ret oblectamenta 234, 8 haec omnia -ravit 301, 19 vir Deo deditus nec mulsa. sagina -ratur 278, 7 garrula me poterit numquam -rare cicada a 68, 6 talia monstra. s. c 2752 hanc belvam. s. c 2534 -rari mille nocendi artibus c 1867 vi quadam -rans a 25, 4 turmas. s. 230, 16 facinus scelem. s. c 105 exercitu -rato 483, 7 optatis eventum successibus feliciter -rati 241, 1
 superstes] -stites. artabantur 279, 4
 superstitionis] fanaticae -tionis 283, 8. 301, 2 a fanatica delubrorum -tione 278, 26 aruspicum -tione 294, 14
 superstitiosus] -sa cultura 292, 20
 superus] -ri. sponsi c 2185 s. Olympi 230, 2 -ro. sponso c 2138 in -ra. arce c 2317 o superi 266, 17 -ris invisum 70, 111 -ros. polos a 2, 4 -ros. praeconia pascunt c 142 ad -ros 261, 9. 276, 6 -ras. arces c II 14 ad s. nubes a 41, 3 s. auras c 575 ad s. arces c 1315. 2720 ad s. catervas c 2161 ad -ra. culmina c 873 -ris in sedibus c 237 s. ab astris c 1723 caelicolis s. c 2092 ex s. arcibus c 2599 sedibus. s. c 2745 — superior] -riorem tepide torpentem 238, 6 s. victorem 238, 7 ita et -riores. II. 90, 7 haec et -riora 192, 29 — supremus numerum concludat c IV 12, 1 sermo s. 203, 1 -ma resurrectionis gloria 247, 4 s. sors 255, 1 -mi examinis 304, 16 sortis -mae 263, 6 usque -mam. clausulam 250, 21 s. metam c 2159 -mum. examen 486, 2 -ma sorte 257, 1 s. strage obtruncati 241, 1 in -mo examine 279, 22 -mos. cardines 265, 2 s. in squalores 492, 4 -ma Parcarum fila 73, 6 s. tempora c 2006 ad s. exequiarum funera 88, 27 -mis favillis c IV 11, 7 s. flammis c 1656 — superius 82, 13. 83, 26. 84, 11. 158, 23. 168, 15. 170, 7. 172, 17. 177, 19. 178, 23. 188, 17. 189, 26
 supinus] cum s. quiesceret 260, 8 -nae 170, 13
 suppedito] prout. Dei gratia -tat 319, 4 quaedam participia. palimbachio -tant 172, 23 dum. exempli documenta ubertim minime -tent 189, 23 cum exempla. ubertim s. 253, 5 inscitia -tante garrula 493, 17
 suppellex] cuncta culinae s. 305, 20
 supplementum] huiusmodi virtutum -to 243, 25
 suppleo] virginitas omnia. praemia -let c 184 numerum -levit eundem c V 12
 suppletio] menstruis momentorum -tionibus 72, 6
 supplex ecclesiae vernaculus 229, 6 s. bernaculus 475, 3 bernaculus s. 479, 2 ut s. oraret figmenta c 1052 famulus Christi s. c 1348 s. cum voce poposcit c 1392 s. ut. poposcit c 2412 pauper s. c 2812 Aldhelmus s. 491, 16 s. oramen 491, 16 — suppliciter 201, 23. 268, 1. 485, 8. 497, 20
 supplicium] tormentorum -cio 278, 1 saeva tormentorum -cia 235, 14 -ciorum machinamentis 276, 12
 suppellico] normulam uberius exponi s. 151, 8 vobis -cantibus 322, 17
 suppono, suppositura 195, 20 ferro -nere collum c 1874 -sita. congerie 307, 21 -sitis. torribus 283, 15
 supputatio] septenae -tionis 64, 20 septinariae s. 74, 6 huiusmodi s. laterculum 67, 19 h. s. laterculo 72, 3 quo s. l. 251, 8 supra memoratae s. 70, 6 huius s. argumento 74, 11 tantae s. 477, 12 s. seriem 483, 19 praefatae -tioni non desonam. sententiam 71, 18 septinarius -tionum calculus 69, 12 totidem s. partibus 71, 22 calculi -tiones 477, 17
 supputo 195, 27 species alternatim inserta -tatur 85, 10 iubeleus septenis annorum laterculis s. 290, 1 in arsi plura -tantur tempora 152, 5 solares s. anni. CCCCLXXV. 69, 21
 supra 70, 6. 77, 2. 84, 2. 90, 10. 201, 1. 292, 5. 312, 10 — supra ternos c 110 sidera supra c 2902 supra aut infra terram 95, 12 infra me suprave a 100, 62
 sura] -rarum cruribus 276, 13 -ras cum poplite bino a 95, 5 s. vincula cludunt c 1196 viri Dei tibias et suras 279, 5 cruribus atque suris claudum c IV 2, 18 in s. pulparum 157, 19 collum cum lacertis et s. adstringentes 279, 13
 surculosus] platanus -sa 66, 11
 surculus] ramnorum s. 68, 6 glesco s. arvis a 94, 2 purpureum -lorum florem 62, 6 s. folia 237, 23 maliferis s. frondibus 251, 20 levissimos florentis tiliae -los 232, 2 fructiferos virtutum s. 245, 18 senticosis. s. 247, 9
 surdus] -dum mutumque metallum c 370 armoniam -di sumpserunt c 474 -dorum auribus 276, 3 auditu -dos. ornat c 860 s. repertos c 1085 -dis auribus 292, 18
 surgo] nemus diro de semine -git c 2711 -gunt nec tecto a 55, 9 cui licet. stirpis generamina

-gant *c* 143 de priscis -gent corpora tumbis
c *IV* 6, 25 pudicitiae prosperitas. in altum -rexit
 253, 10 illa anicula *s.* 258, 26 regis precibus *s.*
 puella *c* 604 disseruit quatuor -gere sceptrum
c 335 *s.* fecit cadavera *c* 698 e strato *s.* *c* 1278
 imperat. cadaver. *s.* *c* 1411 -gens de morte *c* *IV*
 6, 7 porro *s.* ad sidera caeli *c* 823 -recturi
 175, 15 in supremo examine *s.* in gloriam 279, 23
 surripi] celsitudo. in altum porrecta -gitur 251, 14
 surripio] pallium. et legulam auri sibi usurpans.
 -puit 314, 2
 sursum *c* 219. 1067. 1536. 2120. 2747
 sus. sordibus apta *c* 2777
 suscipio] quis tam plurima leti -pit (suscepit) vul-
 nera *a* 87, 6 antequam baptismi rudimenta -peret
 301, 1 Silvester. pontificalis cathedrae -cepit sa-
 cerdotium 257, 16 a quo rudimenta fidei. -cepim-
 us 242, 3 sceptrum imperii -pere 68, 9 monar-
 chum mundi. *s.* 292, 11 -pitur. de thalamo viago
 281, 15 scripta. satis libenter -piens 229, 8 baptis-
 mi. cunabula sacra *s.* *c* 1890 eandem Dariam
s. 278, 22
 suscito] effebum puerum. -tat *c* *IV* 2, 15 *s.* ca-
 davera *c* 470 prostratum morte cadaver *s.* *c* 588
s. Allecto. mentes *c* 2639 membra -tet ut vetulae.
 cum hospite vita *c* 603 credimus, ut. glomeratos
s. *c* 1250 veteranam civitatem in iuvenulum
 -tabis 259, 14 matronam de letifero sopore -tavit
 255, 3 cadaver. -tavit 283, 10 sobolem. -taverat
 64, 9 quam. -tare orando iubetur 258, 25
 suspendo] chalibis *s.* metalla *a* 25, 3 -dens 85, 4
 proles -dentis aquas *c* *IV* 9, 7 crucis in patulo
 -sus stipite *c* *IV* 3, 14 crucis in p. -um st. *c* 452
 laqueo *s.* ab alto *c* *V* 8 in cruce *s.* 87, 9 gabuli
 patibulo -sos 276, 20
 suspicio *c* 1909 -ionum argumentis 271, 12
 suspicio] simulacrum. flexis poplitibus -cere refra-
 gabantur 252, 16
 suspicor] absurdum fore -cabar 258, 15
 suspirium] cum profundo praecordiorum -rio
 238, 16 propter crebra compunctionis -ria 243, 19
 ducta crebro *s.* 302, 17
 sustentatio] corporeae -tionis edulium 203, 18
 sustento] duro vitam *s.* labore *a* 56, 3 ut (eum)
 vestrorum potens me. itorum suffragium -tet
 322, 14 quos. alimonia -tabat 255, 2 castae
 conversationis structuram -tabant 291, 8 aula.
 fulcimentis innixa -tatur 64, 17 vitam -tare
 252, 11 falsas effigies. *s.* *c* 1342 vitalia. et. ilia
 quinque caricibus. -tasse 155, 19 squalidum -tans
 corpusculum 265, 12
 sustineo] nodoso fuste flagella -net *c* 1311
 susurro 167, 24 dum magus in taurum. -rat *c* 580
 sutela] caecis. -lis *c* 963
 sutor] -res 162, 22
 suus *e. g.* sui. sponsi *c* 2216 *s.* ventris *c* 2491
 suae. vitae *c* 2006 sodalitatis *s.* 484, 9 ingenii
 sui *c* 2766 suam. carnem *c* 2474 suum. collum
c 1874 *s.* tribunal *c* 2735 integritate sua *c* 2815
 suo. lumine *c* 1681 sui. successores 483, 5 suo-
 rum. militum 283, 5 praecessorum *s.* 482, 23
 thesauros. suos *c* 1804 sua. conubia *c* 1959 mili-
 tibus suis *c* 2021
 syllogismus] chronographiae. -mis 493, 9 vide sill.
 synaxis] in sancta -xi 322, 14 vide sinaxis

T

ta] erga ta [ex emeron vel] exaameron 263, 14
 tabeo] medullitus -bentia membra 478, 17
 tabesco] vinculum. nec spatioso terrarum inter-
 vallo -scit 75, 6 (ingenium) frigenti tepore *t.*
 321, 14 quod. strenua instructione non -scam
 201, 25 (incendia) dicto citius -buerunt 294, 17
 -besens tempore brumae *a* 1, 4 incertis desidia
 torpore *t.* 203, 21

taberna] cauponis. -nam *a* 78, 4
 tabernaculum] idem *t.* 64, 24 curtinae. -li 64, 18
 tabula] altera. testamenti *t.* 71, 22 -lae decalogi
 litteris sulcatae 299, 8 constructa de. -lis. rasis
a 61, 7
 tabum] lurida -bo membra *a* 56, 7 vexat (virus)
 viscera *t.* *a* 94, 7 elephantino *t.* 70, 1 purpureo *t.*
c 2606 livoris *t.* inormi *c* 2721
 taceo] de zodiaco -cendum arbitror 477, 18
 taciturnitas] mutae -tatis 256, 4 *t.* silentio
 258, 16 sub *t.* velamento 260, 5 *t.* valvam 276, 2
 sub. *t.* latibulo 280, 8 quinquennem Stoicorum
 -tatem 296, 18
 tacite *a* 65, 5
 tactus] rumpantur viscera -tu *a* 62, 4 sacrosancti
t. viminis 232, 15
 taeda] ad thalami -das 281, 2 (ad). *t.* iugales
c 2126
 taedet] formulam. singillatim evolvere. *t.* 177, 21
 talentum] -ti foenora 492, 2 adepto -to 492, 4
 argenti plura -ta *c* 1935
 talis erat species. virginis *c* 612 -le fuit letum
c 2609 -lem. gypsam 266, 17 -le nefas *c* 1850
 -li. clipeo 485, 22 *t.* cum voce *c* 1486. 1585. 2371
t. apologia 482, 22 *t.* parma 485, 22 munere *t.*
a 89, 4 *t.* molimine *c* 1994 -les. voces *c* 2683
 -lia monstra *c* 2752 *t.* signa *c* 986 *t.* tela *c* 2849
 -libus. pompis *c* 1152 in *t.* blandimentis 278, 6
 pro *t.* ausis *c* 1841
 taliter 230, 2. 247, 16. *c* 148. 747. 932. 1522. 1721.
 2799. 502, 4
 talus] talotenus 318, 5
 tam *a* 3, 3. 45, 5. 91, 2. *t* 74, 13. 78, 4. *c* 1642.
 490, 11. 491, 16. 501, 6 tam plurima *a* 78, 5
 tam -quam 160, 9. 161, 6. 162, 8. 20. 163, 1. 12.
 18. 175, 1. 179, 14. 183, 9. 194, 11. 198, 29. 241, 23.
 270, 19. 272, 18. 275, 18. 278, 14. 280, 10. 306, 4.
 308, 12
 tamquam taxus 66, 10
 tamen *a* 96, 9. *c* 607. 2166. 2835. 499, 13 quod
 tamen 171, 20 sic tamen *a* 52, 7 ecce tamen
a 100, 24 spurca colore tamen *a* 22, 3 quamvis.
 tamen *a* 13, 3 quamvis. senas tamen. species 91, 9
 licet. tamen 91, 23 et tamen *a* 10, 4. 16, 4. 33, 6.
 37, 4. 75, 5. 78, 6. 86, 3. 92, 7. 100, 22. 28. 36. 82.
t 95, 7. *c* 2619 sed tamen *a* 40, 2. 55, 6. 98, 6.
 320, 22. *c* 301. 321. 377. 454. 583. 1024. 1061.
 1075. 1154. 1281. 1401. 1427. 2175. 2210. 2285.
 2325. 2539. 2892. 497, 15 ast tamen *c* 499. 492, 15
 non tamen *a* 71, 6. *c* 750. 1302. 1347. 1430. 1718.
 2794 nullatenus tamen 74, 26 ut tamen. non
 cupiat *c* 241 nec tamen *a* 38, 2. 54, 4. 72, 2.
 100, 71. 309, 22. *c* 660. 1091. 1355. 1615. 1834.
 1851. 2843. 494, 5 neu tamen 493, 12
 tandem 278, 19. 296, 7. *c* 1865. 2241. 477, 16.
 488, 7
 tango] -git. mentem *p* *a* 16 magis exiguos defen-
 dens dextera -gat *p* *c* 17 unus -gebat. cacumina
 nimbos *c* 340 -geret ut tumbam *c* 1789 nec
 tetigi. muliebres. artus *c* 749 occulte Christum
 tetigit *c* 1792 udo gurgite nantem -gere *a* 62, 4
 absidam. non *t.* *c* 1047 vulnere. -gens *c* *IV* 6, 3
 caelum *t.* *a* 49, 2 caecorum lumina *t.* *c* 472
 tantillus 172, 1 -lum hominem 499, 5
 tantus] -tae inormitatis 266, 14 *t.* supputationis
 477, 12 ad -tum perfectionis fastigium 253, 9
 tanto clamore *a* 68, 3 -ta virtute *c* 2440 robore
 -to *a* 93, 1 *t.* intervallo 320, 20 *t.* studio *c* 1641
 -tos casus *a* 87, 5 vulgi -tas. catervas *c* 1184
t. diliciarum affluentias 289, 21 -ta gestamina
a 29, 3 *t.* praeconia *c* *IV* 7, 17 per *t.* terrarum
 intervalla 286, 23 *t.* rerum prodigia 308, 2 *t.*
 praemia *p* *c* 36 rerum miracula *t.* *c* 1406 *t.* ar-
 cans 478, 4 tanta (= tot) tropea *c* 2315 inter tot
 tantosque. strepitus 202, 8 per tot tantaque

- telluris stadia 490, 10 -tis. causis a 54, 1 t. verborum ambagibus 75, 1 t. rumusculis 266, 5 t. singultibus c 72, 10 diliciis. t. c 1607 pro t. erroribus 484, 21 tot tantisque. vinculis 74, 13 tanto. enixius 202, 2 t. quanto 75, 13. 238, 22. 477, 2. 500, 11 quanto. t. c 2622
- tantopere 74, 10. 88, 22. 202, 6. 257, 9
- tantum (= solum) e. g. 65, 10. 83, 1. 85, 25. 90, 17. 22. 91, 37. 190, 13. 244, 3. 245, 13. 252, 11. 264, 7. 285, 12. 290, 12. 297, 2. 311, 17. 319, 3. c 391 — non tantum. sed etiam 69, 12
- tantum. distare 236, 9 t. turgescens 239, 16 cum t. discrepent 321, 19 t. remanere a 90, 4 t. si lacerant a 1, 2 bis t. c 2747 — in tantum c 964 in t. ut 252, 8. 300, 24. 304, 4. 305, 17. c 1539. 1858. 1891. 2389. 484, 9
- tantummodo 179, 16. 500, 9
- tantundem 158, 9. 489, 1
- tardus] -da tēstudo palustris a 100, 37
- tartareus 184, 9 -reum. tyrannum c e IV 12, 5 -eam prolem a 97, 4
- tartarus, tartara] tartarus a 100, 56 -ri 261, 9 de t. profundo 283, 12 horrendum gehennae -rum tremescens 238, 13 in tetrum elationis tumidae t. 239, 11 ad t. trudentia 311, 5 tartara mortis c e IV 2, 14 tetrica. t. mortis c 699 sub t. terrae a 8, 3 in t. trusit 69, 4. 489, 3 tetra T. a 100, 22 in tetra t. 247, 5 dirumpens t. tetra c 1413 ad inferni torrentis t. nigra c 849 qui. t. rexit c 1378 horrendi t. Ditis c 1963 ad Tartara tetra c 2664 sub tristia t. c 2552
- taurus] aethralis -ri 73, 5 t. cadaver c 587 in -rum susurrat c 580 mitem. t. c 589 -ri mugiunt 180, 16 toros. -rorum a 36, 7 trucibus. -ris a 61, 2
- taxillus 172, 1
- taxo] tantopere -xaverat 257, 10
- taxus a 84, 6 t. frondosa 66, 11
- tectum] surgunt nec -ta a 55, 9 t. tigilli c 1028
- tegmen] sancto. -mine c e IV 4, 2 viduabor t. spisso a 69, 2 simplio librorum t. 236, 18 pro aprico t. pepli c 784 mastruca t. 480, 6 -mina vestis a 77, 1 multiplicis t. pepli a 91, 9
- tego] -git quas. glebula c 165 ossa -gat tellus quamvis c e IV 2, 34 quamvis ossa t. tellus c 2344 artus virgineos. -xit parma pudoris c 2327 quos bargina -xerat umbra c 2151 dum. -xisset saecula latebris c 512 -gitur. turma coronis a 91, 6 pepli sub veste -gentes (probrum) c 2508 rigoso cortice tectus a 40, 1 tiro. t. testudine Christi c 2700 -ctum sablone cadaver c 1568 gremio -ctos. fusco a 97, 10 dilubra rubris tegularum imbricibus -cta 262, 5
- tegula] -larum imbricibus 262, 5 cum -lis trochalcis 321, 9
- tela] texendi. -las a 12, 1
- tellus sponte dehiscet c e IV 6, 24 cum t. dehiscit c 1248 roscida. t. a 33, 1 Africa. t. a 45, 6 florida. t. a 97, 1 Memphitica t. 264, 17 t. Memphitica c 751. 971 promit germina t. c 167 ut glescet. t. c 265 cum glescit gramine t. c 1584 Nilotica t. c 1452. 1505 Siciliae t. c 1736 Trinacriae t. c 1778 quamvis ossa tegat t. c 2344 -uris limite a 50, 5 cava t. antra a 73, 1 t. umbraculo 173, 14 florulentae t. 241, 5 t. fundamina c 3 t. glareas c 786 promissae t. c 2481 per tot tantaque t. stadia 490, 10 non -ure locus. non in parte polorum est a 3, 2 t. paterna 501, 5
- telum] torquent -la. plurima a 75, 11 contorsit. t. c 951 lurida. t. c 1862 saeva profanorum. t. spatorum c 2467 talia. t. c 2849 densis deceptionum -lis 240, 21 verborum. t. c 59 propriis. t. c 2708
- temerarius] dicacitate -ria loquentium 493, 15
- temeratus] circa -tum. incestum 479, 12
- temeritas] pro hac -tate expianda 312, 1
- temero] corpore ne nudo -raret iura pudoris c 1472 quae -rare nefas est c 152 t. vatem c 949 sacrum t. pudorem c 1237
- temetum] a merulento -to 321, 20
- temno] dilicias. quae -nunt c 1663 punica. -nuntur mala c 236 -nere personas a 23, 3 -nens contagia luxus c 2135 prostibulum regis -nentem c 2561 -nentes iura procorum c 2293
- temo] septiformi -monis et plaustris sidera 72, 15
- tempe] in -pis paradisi c 272
- temperies 178, 8 -riem reddens c 2089
- tempero] -ret. fata a 54, 2
- tempestas saeva c 1252 dirae -tatis 238, 18. 320, 21 t. perturbatio 500, 17 ut -tatem. nescirent c 2295 ea t. 252, 1. 266, 3. 293, 1. 303, 4. 305, 4. 308, 23 qua t. 275, 16 praedictorum t. persecutorum 276, 9 -tatum turbinibus 486, 18
- templum] culmina -li c e II 2 fastigia t. c e IV 7, 6 rudis. t. c 562 sacri. t. c 1045 t. marmora c 1336 quadrato. -lo c e III 68 t. sacrata tuebitur ara c e IV 8, 1 t. tuebitur ara c e IV 9, 14 -lum sibi vindicant c 147 in -lo a 55, 9. c 1347 erunt in ea -la Dei constructa 259, 16 tyrannorum. t. priorum c 850 fabricat altithrono. t. c 693
- temporalis] -les 191, 25
- temptatio] farisaicae -ionis 247, 7
- tempto] cum. crudelitatem sedare -taret 289, 8
- tempus] (cincinnati) ornet. -pora setis a 100, 45 t. cingens. coronā c 609 -porum cincinnati 318, 4
- tempus. exigit 96, 19 t. festis paschalibus aptum c 903 t. adest. vulgare c 1660 t. cogit c 2801 bilustri -poris detrimentum 168, 29 in puncto t. 279, 3. 286, 13 t. intervallo 283, 3. 320, 20 t. expers c 2874 t. intercapidine 477, 10 per idem t. 295, 9. 302, 11. 313, 2 usque ad id t. 312, 6 de verno. -pore a 8, 5 a v. t. 172, 18 t. verno c 1583 t. vernali c 167 t. de primo a 58, 1 t. non ullo a 69, 2 brumae t. a 77, 7 moderno t. 89, 31 pubertatis t. 266, 8. c 1508. 1741 t. scelestissimi Iuliani 286, 17 t. quodam 289, 16. c 715. 838. 1771. 2075. 1468 t. praepostero 290, 4 finito agonis t. 248, 3 t. alio c 355. 1494 prisco t. c 479 t. prisco c 524. 1975 t. prisco c 1504 tempore quo c 539. 2194. 2350 claudebat t. vitam c 593 t. nocturno c 681 placido t. c 782 t. proto c 1125 t. transacto c 1251 transacto t. c 1274 transacto t. vitae c 2119 antiquo t. c 1475 aestivo. t. c 1529 t. Gothorum c 2024 t. vitae c 2119 Augusti -pora mensis c e III 60 annua dum redeunt t. c 2221 verborum t. c 2842 septena. per -porum incrementa 63, 5 t. scriptor 69, 23 t. vicissitudo 71, 24. 476, 1. 478, 16 t. exagio 174, 20 otia t. 253, 1 praeteritorum t. 232, 22 labentibus t. lustris 235, 13 pro t. qualitate 247, 17 t. lustris 265, 1 quinquies bilustris t. circulis 285, 12 octenis t. lustris 287, 9 per tot t. volumina 287, 18 t. intervalla 476, 7 t. successionibus 502, 5 -pora. menstrua a 6, 2 annua texendi t. telas a 12, 1 t. prisca a 100, 23 t. Christi c 327 t. septena c 346 florida. t. vitae c 464 t. per bis terna dierum c 673 suprema suae. t. vitae c 2006 quater annorum. t. dena c 2479 quamvis. protelent t. c 2782 priscis -oribus 236, 2 t. priscis c 710 t. Diocletiani et Maximiani 275, 12 t. Dioclitiani 280, 9 t. isdem c 844 — tempus 150, 15 t. participii praeteritum 166, 5 t. est significatio extensionis 200, 3 participia quoque futuri -poris 172, 20 participia praeteriti t. 172, 23 verba. praeteriti t. 175, 1 t. praeteriti perfecti 190, 6 unum (tempus) 160, 29 praeteritum et futurum participii tempus 168, 22 -pore praeterito perfecto 156, 18 t. praesenti 157, 11. 158, 15. 169, 21 t. praesenti et futuro indicativi modi 188, 16 t. praeterito perfecto 162, 27.

- 174, 10. 17 excepto praeterito t. 166, 14 dirimuntur. tempore bino et bino 166, 21 t. praeterito plusquamperfecto 176, 2 t. praeterito imperfecto 180, 24 ut in pleno versu .XXIV. -pora sint 82, 12 erunt t. .XXIII. 82, 13 plura t. 152, 1 t. in arsi et thesi accentibus discernuntur 152, 3 erunt in arsi t. duo 190, 19 t. sunt duo: longum et breve 200, 4 t. ponuntur in vocalibus litteris 200, 25 -porum numerus 82, 12 propter discretionem t. pedestrium 150, 13 quibus t. lancibus 160, 26 in ceteris modorum et t. declinationibus 172, 16 aequali t. discrimine 175, 18 consors t. armonia 189, 16 -pora. duo 160, 29 habere t. duo 163, 5 in t. 199, 22 versus cum .XXIII. -poribus 78, 16 in ceteris modorum t. 177, 19 ternis t. trutinatas 232, 24 versibus, tonis, temporibus 477, 6
- temulentus] sapae -tum nectare Nabal c 2525
- tenacitas] rubiginosa forcipis ac forcicis t. 237, 3
- tenax scripti c 1169 -naci. textu 232, 22 t. glute 252, 22
- tendicula] -lam elationis 243, 8
- tendo] semita. milleno tramite -dit a 59, 7 t. ad aeterna. habitacula c 777 dum calles gemini. -dunt c 763 inseparabiliter pari tramite t. 486, 11 lumina nec. scripturae tramite -dant c 2677 ut. angusta -debat calle magister c 1316 tenues. -dor in auras a 74, 9 latis. plagis. ulterior t. a 100, 62 latus qua -ditur orbis c 2029 decem fidibus. -dere liram c e III 55 ad vitae. t. callem c 2514 ad superas arces. -dens c 1315 t. ad praemia vitae c 2275 t. ad limina lucis c 2663 ad requiem t. c 2811 tenso. arcu 493, 8
- tenebrae] partem retinent t. a 35, 2 (ut sit) ingalitas tenebrae 248, 16 furvis -brarum latebris 65, 13 adversus potestates t. 240, 15 tetris t. principibus 241, 19 profligatis t. principibus 291, 14 nocturnas. -bras a 35, 7 in t. atras a 35, 7. c 1230 t. furvas c 1404. 1951 furvas t. c 2837 furvis. -bris a 8, 4 in f. t. c 2857 t. furvis c 215. 958 in t. a 26, 1 carceris. t. atris a 100, 55 tetris t. 253, 17 t. tetris c 959 stipatus t. c 497
- tenebrosus 177, 12 latex t. c e IV 9, 11 -sa aqua 67, 2 t. caligo 279, 15 -si carceris 311, 6 -so corde c e IV 8, 6. c 851 -sis. procellis c e IV 12, 22 t. imbribus c 2045
- tenellus] aetate t. 311, 14 quamquam. assarent. -lam c 1822
- teneo] primo qui statuit, qualiter optatam -neant coenubia normam c 871 imperium mundi. cum Roma -eret c 842 -ne labarum tuum 259, 10 cum in. X pedibus consors temporum armonia -neatur 189, 16 calce -neri c 51 labarum -nens 259, 11 optatum Hiberniae portum -nens 479, 6 Artaxerxis regni. gubernacula -nentis 69, 19 tertia pars mundi mihi constat iure -nenda a 29, 6
- tener] hic t. cum parvulus esset c 655 -nerae aetatis 501, 7 -nerae carni c 2003 -nerum. natum c e IV 7, 25 -nera de carne c 2278 in -nero. rudimento 280, 12 in t. aevo c 1263 -neros pullos a 31, 6 post t. fetus a 47, 5 per -neras. pulpas c 1064 per -nera pueruli labella 260, 9 -neris. cunabulis 499, 7 -nerrima nobilis infantiae lascivia 246, 5 t. aetatula 273, 1 t. virgo 296, 8 -nerrimae rudisque infantiae 67, 5 in -nerrima pubertate 252, 10 -nerrima membra 301, 13
- teneritudo] ab ipsa. incunabulorum -dine 250, 16 a rudis infantiae t. 262, 12 ab ipsa cunabulorum t. 272, 17
- tenia] virtutum -ni& fretum c 249
- tenor] dictandi t. 319, 29 prosodia -noris 176, 4 dictandi -norem 320, 15 septem praeceptorum -nore 71, 12 unius versus t. 79, 2 trochaici pedes quo t. pronuntiandi sunt 160, 25 quo t. proceleumaticus profertur 174, 21 ex utroque testamentorum t. 291, 15
- tenuis] -nui et gracili membrorum extremitate 95, t. velamine c 211 -nues. in auras a 62, 5. 74, 9
- tenus] postpositum cum abl. 203, 23. 243, 14. 251, 13. 261, 3. 262, 7. 272, 7. 289, 10. 296, 1. 310, 7. 486, 6. 490, 2. 14. 491, 3 affirum e. q. 70, 13. 261, 3. 265, 13. 318, 5. 491, 3 nullatenus 192, 23 - cruratenus 502, 21
- tepeo] fax et fomes et. pruna -pebant c 2330
- tepesco] flammae flagranti torre -scunt a 15, 4 cum. paulatim -pesceret 270, 8 mens -pescere nescit c 1987
- tepide 238, 6
- tepor] frigenti -pore 321, 14
- ter] per ter quinas. revolutiones 72, 6 ter trigeni et ter. bini, quod est nonaginta sex 150, 12 ter denis cuparum gremiis 283, 13 ter sena. volumina 303, 13 surgere ter fecit. cadavera c 698 per ter. sulcat c 821 ter quinquennis c 1509 ter bino. annorum circulo 489, 9
- terebra 167, 7
- terebro] toros -brans taurorum a 36, 7
- teres] lustro t. a 48, 2 globus astiorum. t. atque rotunda a 100, 57 t. circulus 237, 5 t. vertigo caeli 239, 13 per collum (= colum) -retem a 45, 3 ex -reti. glomere 287, 16 cum t. saxo a 74, 6 t. circulorum rotunditate 237, 12 in collo. t. c 1464 armilla. t. 480, 3 -retes. cycli c 228 ovorum -retes. testas a 42, 5 t. hederarum corimbos 232, 2 t. glareas 254, 13 -retibus 174, 4 saxis. t. 311, 7
- tergo] crucifixus. piacula tersit c e II 31 dominicos pedes. tergenter 485, 4
- tergum] ruris per -ga a 94, 4 scapularum t. 240, 8 t. fugacia 240, 33 consternati. t. dederunt c 577 t. dedit. Phoebus c 1371 aemula. verterunt t. c 2093 t. dantes 493, 10 - postergum 242, 19. 270, 14
- tergus] seges. et tergus mihi tradebant primordia fati a 74, 2 de -gore secto a 61, 6 pecoris. t. a 87, 1 t. raso c 210 crudo t. c 1205 -gora dura a 32, 3
- teretiso] anates -sant 179, 20
- termes] termites 169, 5
- terminalis] -lem genetivi sillabam 80, 20
- termino] sillaba, quae partem orationis -nat 95, 14 ultimus pes trocheo -natur 82, 8 omnis versus dactylicus ex ameter infra hunc numerum usque XII sillabas t. 84, 4 ita. et versus. t. 95, 9 pes dactilo t. 96, 2 pars orationis cum dactilo t. 96, 9 in .r. litteram. pes t. 152, 26 qui dactilo -nantur 90, 4 utraque animalia tenui. membrorum extremitate t. 95, 8 verba, quae in. o. litteram t. 154, 17 verba. quae finali r. littera. -t. 162, 4 masculina in -tor t. 175, 5 priusquam sermo supremus competenti calculo -netur 203, 1 disputatio. maturius t. 318, 12 si trocheo t. 78, 16 si secunda declinatione genetivus in. i. -nabitur 157, 30 formulas tribus versiculis -nasse (legitur) 76, 1 sillaba partem orationis -nans 95, 19 epitheta in. r. -nantia 186, 23 (verba) in. r. -nata 166, 10 finalis sillaba in. o. -nata 169, 9 omnia in -us t. 188, 12 sillabis. m. semivocali. -natis 79, 1 dictandi tenor -nandus est 319, 29
- terminus] c 2803 protoplaustum -num posuit 68, 23 horrendum ruituri mundi t. 70, 14 paschalis calculi t. 483, 19 appropinquante. stili -no 201, 22 propinquante fati t. 247, 11 proprios. -nos 267, 4
- ternus] bis -num caput a 84, 4 -no paradigmate rerum c 2624 -ni fratres a 30, 5 tempora -na 191, 20 sexies t. vel ter sena. volumina 303, 13 supra -nos c 110 decies. garbas -nas c 125 tempora -na 199, 14 t. patibuli signacula 267, 7

- nis. triumphis *c* 111 11 binis aut t. pedibus 76, 13 cum pedibus. t. *c* 47 t. pedibus *c* 52 isdem. t. sillabis 169, 6 bis t. temporum trutinis 177, 5 paribus temporum legibus id est t. et t. 177, 32
- tero] otia temporum -rimus 253, 1 quos. turba -rebat *c* 2610 triverat. mala Christus 86, 6 argumento. quasi nullis. vestigiis trito 77, 17
- terra] non praebet t. sepulcrum *c* 1564 sub tartara -rae *a* 8, 3 ex -viscere t. *a* 27, 1 proles sum t. 78, 8 t. glebas *a* 83, 3 t. limphis *a* 100, 76 de t. gremiis *a* 61, 1 de gremio. t. *c* 159 t. motu 500, 18 t. tuae 503, 5 caelum -ramque relinquo *a* 3, 1 t. profundam *a* 49, 2 per t. *a* 100, 29. *c* 644 supra aut infra t. 95, 12 t. repromissionis 241, 13 cadit in t. *c* 193 corrui in t. *c* 581 t. complectitur *c* 629 irrigat t. aer *c* 2045 in caelo et in t. 485, 18 in t. *a* 23, 4. 77, 4. 259, 13 de t. 503, 2 nec -rae nec caeli *p* 30 -rarum, quas. librorum scripta sequestrant *c* IV 9, 2 patulis -rarum finibus *a* 100, 27 totis t. finibus 65, 15 spatioso t. intervallo 75, 5 spatia t. 230, 20 per. t. spatia 501, 1 in triquadro t. ambitu 253, 4 t. cardines 265, 2 per tanta t. intervalla 286, 13 t. litora *c* 6 t. orbis *c* 2559 iubar. -ris infunditur 72, 21 t. venisse salutem *a* 64, 4 reddentes. corpora t. *c* 882 sobolem. t. destinare 489, 1 quamvis. protelent tempora t. *c* 2782 -ras et flumina *a* 38, 3 latas. t. *a* 48, 3 lustrat. t. Titan *c* 181 de -ris orior *a* 70, 1 in t. *a* 93, 1. *c* 86. 143. 1637. 1747. 1929. 1947. 2172 inferior t. *a* 100, 22 t. avertite gypsam 266, 17 t. miracula gessit *c* 251 pignus caelorum t. gestante *c* 398 defixit lumina t. *c* 1762
- terrenus. cultor *c* 2750 -ni. parentis *c* 161 carnis. -nae *c* 2894 -nam formam *c* 61 de -no mercatu 269, 15 -na stirpe *c* 2731 -ni caelibus 247, 6 negotiorum -noium 320, 5 -nos. alumnos *c* 2692 -na vincla *c* 1844
- terreo. velox agmen equorum *a* 99, 5 me larbula -ret *a* 100, 9 tremulos t. larba *c* 2856 orbem. -ruit 317, 4 -rentis. linguae *c* 2855. 494, 2 fato -rente futuro *a* 22, 4 imperio t. 256, 5. *c* 371 verbo t. *c* 2407 tonitrua. orbem. -tia 300, 22 face -rita luminis 90, 6
- terrester] totius -ris creaturae 239, 12 caelestium et -trium reconciliatorem 64, 5 caelestium et t. inferorumque 65, 23 t. materiam 75, 19 herbarum t. 237, 19
- terribilis] ante -le tribunal 253, 21 — -biliter 252, 16
- terrificus] -cae iussionis 267, 1 -co. torre *c* 1824 -cos palmae caelestis articulos 251, 20 -cis. latebris *c* 512
- territorium] sorte -rii 241, 14 t. Britannici 489, 9 in Tribulano -rio 308, 22
- terror] -rorem indicantis 304, 16 divino -rore 241, 8 inexperto. t. 267, 7 t. minarum *c* 2268
- tertius 272, 8. *c* 958 t. testis *c* 935 decimus necnon et t. *c* 1928 fratres t. et primus *c* 2508 -ia pars mundi *a* 29, 6 t. vita *c* 97 t. visura *c* 2274 Philargyria producit t. bellum *c* 2571 t. stellarum. portio *c* 2746 -ii caeli secreta 74, 15 sic -iae quoque (declinationis) 161, 14 -ium polum 256, 8 -iam (virginem) 301, 21 -ia saeculi aetate 312, 20
- tessella 171, 18 -lis. fractis *c* 1337
- tessera 164, 9 calculis et -ris ludens 164, 8
- tesserescadecaditae 483, 26
- testa] rubrae. -tae *c* 1758 praebens ad pocula -tas *a* 42, 5
- testamentum] -ti veteris. epitome 65, 8 rudis t. 68, 11 altera. t. tabula 71, 12 sequentis t. 253, 3 arcam t. 299, 7 rudis ac veteris t. 479, 8 veteris et novi t. 483, 4 in veteri -to 483, 8 -torum
- oraculis 62, 9 per utrumque t. canonem 74, 7 acuto t. mucrone 233, 5 duorum t. 251, 10. 502, 18 ex utroque t. tenore 291, 15
- testimonium] veritatis t. 483, 1 millena -niorum congerie 236, 7
- testis] tertius. t. *c* 935 t. iniquus *c* 950 renum t. 480, 8 Deo tantum -te 285, 12 t. tyrannico capite 317, 12 cum trino t. *c* 923 certamen apostolorum et decem libri Clementis -tes sunt 482, 29 -tium personas 272, 2 praefatos -tes *c* 947 sub tribus -tibus 271, 14 cum falsis t. *c* 2580
- testor] iterum mundo t. remeasse salutem *a* 76, 5 iuxta quod. epitoma -tatur 65, 9 quod Valerius a prima coniugatione ortum t. 172, 13 beina. melius per. b. quam per digammon scribi veterum auctoritas orthographorum t. 185, 6 exemplis se comprobasse t. 237, 18 quod Eusebius. virgines fecisse t. 269, 20 hoc item t. 497, 19 (significationes participiorum) huic epitrito suffragari -tamur 191, 12 fantem -tantur asellam *c* 56 monumenta -tantur quod floresceret *c* 323 quamvis. partu -tentur edere prolem *a* 97, 4 veraciter se fieri -tabatur 271, 17
- testudo 171, 19 tarda testudo palustris *a* 100, 37 tironum Christi -dinem 240, 5 subter -dine templi *c* 111 53 sarta t. *c* IV 6, 2 peltarum t. 274, 4. 289, 6 t. fretus *c* 1024 Christi t. *c* 1154 infracta. t. Christi *c* 2700 parmarum t. *c* 2466 amissa ancilium t. 493, 10
- testula] -larum fragmina 293, 5
- tetarte bucolicon 96, 7
- teter] furva sartagine t. *c* 2238 -trae gentilitatis 314, 14 t. mortis *c* 2718 t. tortionis 489, 3 t. urnae 491, 21 in -trum. tartarum 239, 11 t. squalorem 311, 6 tetram. mortem *c* 1558 -trum. venenum *c* 1017 ad t. lupanar *c* 1820. 1952 hoc. clasma t. *c* 2257 -tro. cum viscere *c* V 7 t. cuore *a* 31, 7 carcere t. *c* 487 t. in orbe *c* 1688 -tra. in umbra *c* IV 8, 5 -tro cum viscere *c* V 7 t. fantasmate *c* 586 t. velamine *c* 628 t. telluris umbraculo 73, 4 t. sub pectore *c* 2739 -trorum. latronum *c* 1862 portarum. -trarum *c* 457 tetros furva nigredine corvos *c* 491 -tras. in umbras *c* IV 1, 26 t. sartagine 306, 2 t. noxas *c* 104 -tra Tartara *a* 100, 22 tartara t. *c* 1413 ad Tartara t. *c* 2664 t. mundi peccata 86, 8 in t. tartara 247, 5 t. venena *c* 1093 abstrusa. t. *c* 1681 ergastula t. *c* 1947 t. principibus 241, 19 t. tenebris 253, 17 tenebris. t. *c* 959 t. herebi. ab antiis *c* IV 12, 6 t. venenis *a* 75, 12 t. sceptris *c* 1378
- tetra (τέτρα, τέσσαρα) volumina *c* 248
- tetrameter 82, 15 -tro brachicatalectico 194, 28
- tetraptotus] ad -tam formulam 178, 14 haec -ta sunt 178, 26 -ta 181, 13. 26. 188, 13. 193, 22
- tetrarcha] regni t. *c* IV 4, 11 verax evangelicae relationis t. 254, 8
- tetrasyllabus] praedicti -bi pedes 173, 14 -bos pedes 173, 11
- tetrastichum] Vergilius in -chis theatralibus 186, 3
- tetricus] -ca. damna *c* 366 t. saecula *c* 512 t. tartara *c* 699 t. praecordia *c* 1810 t. problemata 492, 11
- texo] nec crocea Seres -xunt lanugine vermes *a* 33, 4 primum versum decasemum -xuit 85, 16 sindonis peplum. -xebatur 287, 17 cum satagerem praeconium eudens affabiliter -xere nostrorum 493, 14 quam (propaginem) t. inchoans 68, 20 -xendi tempora telas *a* 12, 1 quis uberius. seriem -xuisse dinoscitur 251, 7 pepi. texti *c* 1515 — auro texta 298, 20
- textrinus] omne -num opus 245, 15
- textura] curtinarum sive stragularum t. 244, 13 ad unius coronae -ram 62, 12

- textus] sextus eptatici voluminis t. 70, 7 t. libelli
 298, 2 omnis verborum t. 500, 11 litterarum
 -tui 202, 7 praecedentem libelli -tum 321, 15
 dum.lustrent t. c 2869 tenaci memoriae -tu
 232, 22 angusto stili t. 282, 10 singulos episto-
 larum -tus 229, 13
 thalamus 161, 9 vobis th. paradisi sede locatur
 c 2374 pudicos -mi consortes 255, 19 ad th.
 taedas 281, 2 ad th. copulam 278, 15. 295, 11.
 c 2126 ad th. copulas 285, 7 in.th. cubiculo
 285, 10 th. sub iure c 90 ad th. conubia c 1165
 th. luxus c 2016 fratris germani -mum c 443
 caelestis sponsi -mo 275, 12 de th. 281, 15 nu-
 ptiali th. 302, 16 in th. c 1296. 2522 nuptiales
 -morum copulas 252, 19 th. vincula c 96 th.
 iura c 1267 -mis adsciscere c 1785 th. adsciscere
 c 1933 th. asciscere c 2180 sponsi th. c 2287
 theatrum] caelestis -tri 253, 21 in.th. pulpito
 282, 12 ad -trum trudentur c 1433
 theatralis] -li quodam spectaculo 233, 8 -les
 paneratiariorum pompae 167, 1 th. populi pom-
 pas 231, 9 ante -les.clatros 300, 5 in tetrasti-
 cis -libus 186, 3
 theca] in sarcophagi -ca 283, 9
 theoricus] -cae vitae 243, 20 -cam.vitam 267, 17.
 285, 16
 theristrum] sumpto viduitatis -ro 316, 23
 thermas] in -marum vapores 307, 21 th. pompas
 c IV 7, 14 in th. c 2323 a -mis 307, 22 in th.
 c 2325
 thesaurizo] -zat c 2583
 thesaurus] -rum virginitatis.inquirentes 252, 21
 qualiter.th. condit c 2192 iocundum Deo.th.
 gellantibus 246, 21 salvo pudoris -ro 301, 19
 -ros poli.paternos c 513 th. suos c 1804 th.
 librorum.Pelasgos c 2150
 thesis in secunda (parte.ponenda est) 150, 12 th.
 (continet) tria (tempora) 168, 30 arsis et th.
 150, 14. 166, 21. 170, 2. 174, 19. 175, 18 duo
 tempora ad arsin, unum ad -sin pertinebunt
 162, 17
 thimiam] omne flagrantis ambrosiae th. 234, 6
 velut flagrantis incensi th. 250, 23 vide etiam tim.
 thorax (thoraca)] thoraca indutum 311, 16 di-
 versis imaginum thoracibus 245, 15 cassida cum
 thoracis c 2463
 threnus] hos.threnus (acc.) c 2132
 thronus] ante -num c 1659
 tiara 483, 9 -rae 170, 11 pari integritatis -ra
 300, 17
 tiarati 190, 25
 tibia] viri Dei -bias et suras 279, 5
 tigillum] -li 170, 18 tecta t. c 1028 obscurum
 -lum c 2402 in proprii domatis -lo 272, 5
 tigris] -ides raccant 180, 15
 tilia] florentis -liae 232, 2
 timeo] ne -meas 281, 11 neu -meat scriptor.
 ludica linguae c 2855. 494, 2
 timiam] velut t. 307, 20 -ma ut adoleret 301, 6
 nisi diis t. turificarent 305, 14 vide thim.
 timidus dictator c 2849 -dorum more militum
 240, 6
 timor] quatiens t. c 2373
 tinctura] simplici.-rae genere 245, 18 purpureae
 pretiosis t. muricibus 314, 7 purpureis t. muricibus
 316, 3 -ras.cunctas c 162
 tineas] corrodens t. c 2756
 tingo] vidit.quod.-geret infantes baptismi gur-
 gite mersos c 984 laticis Christum sub flumine
 -xit c 422 regnatorem Christi sub gurgite t.
 c 559 oceano Titan dum corpus -xerit a 58, 3
 baptismi -gitor undis c 1179 caput proprium
 -gens a 56, 6 Iordanis gurgite -ctum 254, 2 bis
 -cto cocco sive vermiculo 245, 19
 tinnio] aes -nit 180, 1
 tinnipo] parri -pant 180, 12
 tipicus Benjamin 66, 15. 256, 1 -cum tropologiae
 scrutinium 246, 2 -ca.libamina 313, 5 — tipice
 313, 5. 241, 12
 tippula 164, 9 t. limphae a 100, 41
 tipus] ad sinagogae -pum 74, 25 sinagogae t. 158, 1.
 317, 14 pudicissimae integritatis t. 233, 1 propter
 intactae virginitatis t. 234, 1 t. mundi 314, 5
 in -po.geneticis 62, 5 sub t. septem ecclesiarum
 64, 14 sub t. antichristi t. 68, 6
 tirannus] immensum.mole tirannum a 74, 4 vide
 etiam tyr.
 tiriaceum] tiriaca (θηριακά) vel antidota 243, 9
 tiro] armatus Christi testudine t. c 1154 t. tutus
 testudine Christi c 2700 contra Christi -ronem
 258, 20 praefatum Christi t. 269, 3 contra
 -ronum catervas 240, 19 t. Christi testudinem
 240, 5 sanctorum t. 276, 16 -rones Dei c 2645
 t. castos p c 1 sacrosanctos ecclesiae t. 282, 7
 t. stupri c 2473
 tirocinium] coenubialis militiae t. 297, 3 incuna-
 bulis -nii 490, 1 ab ipso -nio rudimentorum 69, 14.
 492, 17. 501, 7 sumpto.castae conversationis t.
 238, 2 sub ipso pubertatis t. 311, 11 a primaevo
 pubertatis t. 267, 7 matura rudimentorum -nia
 62, 15
 tiruncula] Christi t. 294, 10 t. Christi c 2121
 ad praefatam Christi -lam 304, 8 Christi -lae
 293, 22. 322, 8
 tirunculus 181, 22 -lis ecclesiae 239, 20 prae-
 dictos Christi -los 275, 17 a Christi -lis 306, 13
 titillatio] adulterinae -ionis 298, 3 femineae t.
 311, 2 -ionum gestus 260, 17
 titillo] -lantis.luxus c 805
 titio] -ionum globis 267, 2 diversis stipitum -ioni-
 bus 276, 17
 titio] passeris -iant 180, 12
 titubo 161, 19 -bant.templi marmora c 1336 lit-
 tera si -bet c 2839 -bantis.poetae c 2843. 494, 5
 pedum gressus -bantes a 80, 9
 titulo 161, 19 ionicus maior.acuto accentu in ante-
 paenultima -labitur 182, 28 titolare, titulasse
 188, 27
 titulus] proles originalis patientiae -lum 312, 15
 pro Christianae professionis -lo 249, 10 sub con-
 fessionis t. 300, 17. 305, 2 christianae religionis
 t. 308, 19 nobilibus -lis c 2174
 toga] togatus -ga vestitus 176, 18
 togatus toga vestitus 176, 18 paludatus id est
 paludamento t. 177, 14 procius.t. c 1932 regna-
 tores -ti c 190
 tolero] dum latices limphae tolerant a 49, 5 quam
 (contumeliam) insontes a fallacibus -rant 298, 9
 quamlibet.-ret tormenta c 360 longanimum pa-
 tientiae laborem -rare 247, 22 horrorem deserti.
 -rans 287, 11 carceris illuvem.-rantibus 283, 6
 tollo] dum caput.filia Noctis -lit c 2638 -lunt.
 librorum lumina Parcae a 89, 5 ni -lar ab aethra
 a 58, 6 littera -latur a 63, 10 exuvias.mandenti
 -lere nolo a 98, 4 commolere et t. 203, 10 iam
 -lens.cephal p a 20 sublatus in caelum 250, 3
 de Arsenii corpore -tum 273, 13 s. fraude iuven-
 cum c 1487 -ta fraude c 585 culmina ni fuerint
 aulis -ta quaternis a 55, 3 conspectibus ab omni.
 sentina.-tis 65, 21 -tis fragmentorum reliquiis
 67, 12
 tōmus] -mum.comptum sermone polito c 2153
 quae t. scripsit ad urbem c 2603 ut -mis.dogmata
 rerum.disceret c 1260
 tondeo] hoc ritu -dendi et radendi 483, 13 in
 parte capitis -sa 483, 11
 tonica 161, 5 t. coccinea sive iacintina 318, 2
 tonicatus 188, 2
 tonitru] velut horrissona verborum -trua 256, 13
 t. orbem terrentia 300, 22

- tonitrualis] velut -li fragore 255, 23. 501, 1 t. quodam boatu 490, 8
- tono] Iuppiter -nat 180, 8 aethera celsa -nant c 429 murmura vasta t. c 2042 voce per aethera -nante 254, 2
- tonsa] -sis trudent classes a 95, 8
- tonsura] sexum simulans. -ra virilis c 1893 -rae signum 483, 4 rasurae huius et t. 482, 25 huius t. 482, 27 t. Romanae 485, 19 -ram Sancti Petri 482, 21 auctorum et praecessorum suorum t. 482, 23 sub -ra masculini sexus 297, 4 de t. nostra 482, 30 in t. et habitu 483, 4
- tonus aut pertrahitur aut attrahitur aut. 199, 23 -ni sunt tres 199, 24 in -nos 199, 22 tonis, temporibus trutinatas 232, 24 versibus, tonis, temporibus 477, 6
- topazium] sine -zio 245, 22
- toracis] omnes simulacrorum -cidas 287, 5 t. ornare 322, 2
- torcular] ecclesiae -laribus 269, 12
- tortementum] acerrimo crudelitatis -to 256, 7 truci tartari t. 261, 9 eculi t. 276, 20 in tanto t. 296, 8 tortoris saevi -ta c 781 saevi t. tyranni eruenta c 2194 -torum supplicia 235, 14 non t. supplicio 278, 1 participes. t. 280, 7 t. cruciatus 282, 8. 296, 3 t. edicta 293, 3 t. genera 301, 10 -ta luebat c e IV 1, 33 graviter t. luebant c 1873 torrida. t. a 19, 3 contra illata carnificum t. 293, 7 t. malorum c 360 t. rogorum c 386. 1992 plurima. t. c 439 furibunda necis t. nefandae c 445 t. priorum c 960 dira. t. c 1138 cum mens iuvenis ferret t. libenter c 1143 Daria. patitur t. c 1228 carnis t. c 1735 praedira necis. t. c 1882 ad t. eruenta c 1983 cuncta. t. c uenta c 2310 t. -perferre c 2207 nullis. -tis c 2354
- torpeo] dum -pet dextra c 2423 genus humanum -pebat c 1688 tetra -pebant mortis in umbra c e IV 8, 5 quae mulcata prius t. frigore leti c 1967 licet ante situs -peret morte cadaver c 606 ut. t. miles c 2082 -pens confusio rerum c 511 t. Accidia c 2666 segnitia t. 492, 4 t. ingenium 321, 12 -pentis otii segnitie 203, 6 superiorem tepide -pentem 238, 8
- torpesco 172, 12 fonte superno, dignis qui populis nunquam -scit c e I 22 fides otiosa t. 481, 12 ne quisquam -scat 501, 3 ne -scant 75, 4 quamvis. t. corda virorum c 1441 ingenii sui. nolunt -scere coterem c 2766 non sum -scens a 56, 2
- torpor] inertis desidia -pore 203, 21
- torqueo torquentes, sed nullum t. sponte a 46, 1 Herculis. -quet dextera c 1346 t. strictura lacertos 1757 sic hosti -quent tela a 75, 11 quae t. spicula c 2457 tempora -querent donec. superbum c 346 me. famis macie -quebit egenam a 100, 51 torsisti membra p a 4 quem febris torsit anhelat c e IV 2, 20 ex quo. -quentur tegmina pepli a 91, 9 qui. rancida livoris invidia -quebantur 274, 5 cum. a tortoribus -queretur 264, 12 quantis et qualibus. confessores. machinamentis -querentur 276, 12 spicula. -quere a 72, 6 insontes -quens sine crimine culpae c 1254 turmam. -quentem pila piae c 2703 spicula contra Christi tironem. -quentes 258, 21 torqueo -quentes a 46, 1 Christi -quentia turmas c 1309 truciter -quentibus illam c 1765 torto. filo a 74, 3 torta luce c 1086 ad tortas. caeremonias 274, 20 botros et ficos. t. c 1597 t. salebras c 2838 -tis cinnorum crinibus 246, 12 Chrisantus. LXX. militibus -quendus traditur 278, 28 traditur. t. c 1186 sorores. -quendae traduntur 305, 14
- torrens] -rentis fluentis sacrosancti 491, 4 usque ad -rentem Aegypti 65, 7 -rentum flumina 293, 10 t. marmora glauca c 426
- torreo] flammaram pabula -ret c 1106 qui prece flagranti -rent peccamina c e I 11 plus. -rebat Titan c 1529 carnifices -rebant igne puellam c 1384 dum. veribus -rebunt viscera c 1384 licet. incendia. terribiliter -ruerint 252, 16 (thermae) supposita prunorum congerie -rebantur 307, 21 ita, ne lare crepitante -reretur 271, 16 quatenus sub flagrantissimo solis ardore. truciter t. 279, 11 ut. virgo t. 296, 8 -rens Sextilis c e III 61 -rentis. solis a 100, 73 t. mortis c 699 t. Tonantis c 348 inferni t. c 849 lare -renti c 950 de -rente incendio 283, 18 -rentes. globi 276, 18 t. exta c 696 -rentes lampadarum flammis 301, 24 in prunis. -rentibus a 67, 8 Vulcani flammis t. a 100, 30 viscera tosta a 52, 8 tostis extis a 100, 42 celydrium. torrendum tradidit c e IV 2, 30
- torresco 172, 12
- torridus. calor c e IV 2, 21 t. carbo c 76 t. aether c 217 mens. -da c 1987. 2361 -di ignis conflatorium 71, 20 -dae persecutionis 307, 6 t. -siocitatis 491, 14 -do castitatis ardore 254, 4 -do. rigore 270, 8 t. cauterio 256, 18 in t. caumate 279, 2 t. solis caumate 288, 10 -rida tormenta a 19, 3 t. incendia 293, 6. 301, 16. 307, 2. c 389. 804 t. caumata c 1192 t. fulmina c 1207. 1350 t. lumina c 1528 t. sulphura c 1772
- torris] ut -ris fomite flagrent c 2622 flammaram -re a 9, 2 flagranti t. a 15, 4 Vulcani t. a 70, 2 fornacis t. c 379 rogos. consumpsit t. chelidrum c 811 prunorum t. c 1109 t. rogorum c 1351 non. exussit (ignis) t. lacertos c 1430 terrifico. t. pirarum c 1824 ambusto t. c 2323 sopito t. c 2330 t. pudoris c 2262 succensis t. medullis c 2570 exusti -res c 2334 imponens -res a 92, 9 crepitantes. rogorum torres 300, 9 -ribus c e IV 2, 25 t. atris a 27, 15 flammivomis. t. 294, 15 scripturae t. c 81 t. innocuis c 385 diris. t. c 704 t. atris c 1753. 1991
- tortella] crustulis et -lis 290, 12
- tortio] tetrae -iones 489, 3
- tortor. atrox c 2307. 2331 quas. poterat. vincere t. c 2354 crudelis t. c 2420 in area -ris 282, 5 t. nefandi 283, 20 t. saevi c 781 vieto -re c 2318 -res c 1204. 1822 diri t. 305, 11. c 2223 -rum severitas 307, 23 t. ferocitas 308, 10 t. reorum c 1120 t. malorum c 1256 t. poena c 1436 cum. a -ribus torqueretur 264, 12 saevis t. c 363
- tortuosus] varicibus id est -sis venarum anfractibus 157, 19
- torvitas 169, 2
- torvus] effigies. -va senectae c 605 -vum. scisma c 975 -vam. gypsam c 2434 -va. luce c 632 -vis obtutibus c 717
- torus] legalis -ri 235, 22 regalis t. 254, 4 ad t. contubernia 300, 4 t. consortia c 1175 simulata t. conubia c 1287 -rum sponsi c 1800 -ro. alto c 617 lege -rorum c 88. 1722 conubia. t. c 121 comptorum. t. c 2127 castorum. t. c 242 sine iure t. c 443 gaudia t. c 2016 iura t. c 2524 -toros terebrans taurorum a 36, 7
- tot] quot. tot 93, 11. 307, 16. 17 per tot temporum volumina 287, 17 tot coronas c 2317 tot tantisque. vinculis 74, 13 inter t. tantosque. strepitus 202, 8 per t. tantaque telluris stadia 490, 9
- totidem a 90, 1. 169, 3. 70, 20. 71, 22. 72, 7. 22. 79, 10. 87, 22. 88, 23. 164, 1. 251, 10. 287, 13. 302, 7. 321, 14. c 320. 1512
- toties 86, 21. 307, 23 quoties. toties 84, 8
- totus. mundus c 678 mundus. t. c 1675 t. orbis c 2559 caelum. -tum c 2040 -tius creaturae 62, 18. 239, 12 t. mundi 69, 2. 291, 13. 323, 1 t. prope. modum mundi 203, 15 t. germanitatis iura 69, 9 t. latinitatis 78, 5 armatura t. expeditionis (est) 193, 28 t. orbis imperator 203, 26 t. castitatis auctorem 254, 1 per t. orbem 254, 11 t. per orbem c 432 -tam. provinciam 293, 3 per t. noctem c 2239 t. famam c 2783 -tum corpus

- a* 74, 8 *t.* aevum *c* 303 *t.* hoc 484, 23 *-ta. mente* *c* 1864 *ex t.* Britannia 481, 4 *-to corpore dempto* *a* 41, 4 *t.* colore *a* 100, 79 *in t.* corpore *a* 68, 5 *t.* conamine *c* 89 *-ta. saecula* *a* 48, 2 *t.* praecordia *a* 89, 2 *-tos. flores* 74, 3 *per t.* cardines 272, 15 308, 7. 482, 8 *-tis. sensibus* *a* 72, 8 *t.* terrarum finibus 65, 14 *cum t.* contribulibus 314, 3
- toxa] letali toxa 242, 6
- trabea] serica imperatorum *t.* 236, 17
- trabis (*n. sing.*) *a* 55, 9
- tractatus iure stupendos *c* 1628
- tracto] ut decreta. statuta *-tarentur* 481, 6
- tractus] spumosos. remorum *-tibus* 230, 23
- traditio] Graecorum *t.* 72, 18 antiqua veterum *t.* 78, 6 vulgata Ebreorum *t.* 313, 10 paternae *-tionis* 64, 13 poeticae *t.* disciplinam 76, 12 ecclesiasticae *t.* 232, 20 paternae *t.* 252, 8 *-tionem ecclesiae Romanae* 485, 9 *ab evangelica -tione* 484, 6 *inter ambiguas fariseorum -tiones* 313, 12 *secundum Pharisaeorum inanes t.* 484, 23
- trado] labris oscula *t.* *a* 80, 7 Chronica Eusebii Vergilium cecinisse *-dunt* 88, 27 dulcia. rudibus *-ebam mala colonis* *a* 76, 4 generosa mihi *-debat nomen habendum* *a* 65, 9 calciamenta mihi *-debant tergora* *a* 32, 3 seges et tergus mihi *t.* primordia fati *a* 74, 2 celydrium in flammis torrendum *-didit* *c* IV 2, 30 *qui vires t.* Iob *p* *a* 30 *ut maiorum auctoritas t.* 179, 19 septem gentes. oroi faucibus *t.* 241, 13 puberes. ursinae ferocitatis rictibus *t.* 250, 11 assandam torribus *t.* 294, 15 eandem *t.* depravandam 302, 1 eidem. moderamen regendum *t.* 311, 9 (parentibus) regenerantis gratiae normam *t.* 314, 15 arbiter. *t.* his caeli. scandere limen *p* *c* 8 pueros. *t.* ursorum mandendos rictibus *c* 294 hunc. *t.* investes. magistris *c* 1126 basia caccabis. *t.* *c* 2237 *qui fortuitas. permutationes. -diderunt* 232, 22 circulum. *t.* 483, 19 *cum. normam nobis -diderit imitandi* 484, 17 redemptio. advenisse *-ditur* 69, 21 Chrysantus. LXX. militibus. torquendus *t.* 278, 28 *t.* torquendus *c* 1186 *t.* Daria scortis *c* 1233 *hae particulae propter discretionem temporum. inventae -duntur* 150, 18 sorores. torquendae *t.* 305, 14 impetum perferre potuisse *-debatur* 303, 5 palpebris *-dere somnos* *a* 96, 15 *t.* quae. numquam poterat mihi *a* 85, 4 *sicut. auctoritas -disse monstratur* 81, 10 *constat, neminem. argumenta litterarum textui t.* 202, 7 lenonum. lenocinio *-dita* 294, 11 gymnosofistis et rethoribus *-ditum* 276, 23 pedagogis et didascalis *t.* 280, 13
- traduco] trans interdum. *n.* et. *s.* perdit ut traductus traducit 198, 3 nigri nominis praesagio. *-cta* 297, 18 *propter. -ctam. arrogantiam* 318, 9
- tragelafus] brutorum. bubulorum et *-forum* 155, 20
- tragoedia] omnem istinc eundi *-diam* 283, 11
- traho] licia nulla *-hunt* *a* 33, 3 *-xit ovem. de fauce luporum* *c* 490 *cuspidem. in terra sic -he eum* 259, 13 *quamvis. per publicum. -heretur* 301, 15 ignorans, quod ad vincula stolidus *t.* 317, 19 quamlibet ad tetrum *t.* fune lupanar *c* 1820 *ad lupanar scortorum -here* 294, 13 *agricolas. ad se -ctos* 266, 17
- trames] ut *t.* patescat *c* 1534 caelesti *-mite* *c* IV 11, 4 *directo t.* *a* 59, 3. *c* 645. 872 milleno *t.* *a* 59, 7 *t.* mortis *a* 70, 6 obliquo *t.* 81, 3. *c* 181 *t.* flexo *a* 92, 6 *a* sanctae religionis *t.* 282, 3 *a* recto religionis *t.* 286, 18 *a* recto fidei *t.* 305, 6 *t.* recto *c* 846. 483, 16 *dispari t.* *c* 763 *t.* Christi *c* 887. 2290 librorum *t.* *c* 1002 scripturae *t.* *c* 2677 reflexo *t.* *c* 1074 *t.* scripto *c* 1299 angusto *t.* *c* 1315 *t.* dissimili *c* 2275 duplici *t.* *c* 2662 sillabarum *t.* 477, 1 *pari t.* 486, 11 *isdem linearum -mitibus* 168, 14
- trampus 201, 9 diopros. et trampus reciproca duarum sillabarum alternatione variantur 201, 15
- trano, tranas, tranat 198, 8 non trano per aethera pennis *a* 42, 3 tranat qua piscis *a* 56, 5 quod pennis aethera *-net* *a* 48, 6 angelus *-navit ab astris* *c* 1723
- trapetum 167, 13
- trapezita] *-tarum. nummismatibus* 492, 2
- tranquillus] *-la mente* *c* 2295
- trans praepositio 198, 3 trans *c.* acc. *c* IV 5, 13. *c* 2190. 489, 13
- transcendo] *-dit passibus Alpes* *c* III 24 *pedes. qui quaternarum mensuram sillabarum -dunt* 150, 7 *praeconia se incomparabiliter -dere confidunt* 242, 10 *omnia -dens praemia* *c* 184
- transeo] oceanum. *t.* *a* 37, 3 *in. p.* transit 195, 4 *t.* et *in. n.* 195, 8 *t.* *in. m.* 195, 16 gurgitis fluentia transire 286, 8 fluvios *t.* feroces *a* 38, 5 *t.* volens *c* 1470 *in regulam epitriti secundi t.* 176, 26 quaternarum mensuram sillabarum transeunt 201, 11
- transfero] *-tulit in Latium peregrina volumina pandens* *c* 2149 *limphas -fertur caelitus* *c* 1474 *vana quod in Latium t.* gloria nomen *c* 2680 Euagrio in latinum *-ferente* 265, 5 *in citeriorem alvei marginem. -latus* 286, 11 *quod -latum reor* 81, 17 ossa Constantinopolim *-lata* 257, 2 *quae in latinum t.* leguntur 263, 15 *de mundi calamitate -latos* 243, 16
- transfigo] assandum (natum) veribus *-fixit* *c* IV 7, 26
- transfiguro] ex colubro. *-rati* 232, 16
- transfodio] mucrone *-fossus* 270, 17
- transfreto] ut nauta *-tat undas* *c* 2804 *confidit, quod. -taverint* 321, 1
- transgredior] quem anticipare et *-di contra ius et fas illicitum fore censuerunt* 483, 20 *-gresso marmore rubro* *p* *a* 33
- transigo] quater senas. *-egit horas* 256, 6 *t.* vitam 267, 17 *-actae praefigurationis misterium* 65, 19 *-acto. tempore* *c* IV 6, 20. *c* 1274 *tempore t.* *c* 1251 *t.* tempore vitae *c* 2119 *t.* fragilis vitae intervallo 204, 6 *t.* officio 260, 2 *funere t.* *c* 1568
- transitus] ut semitam faciat *-tûs sui* 259, 13
- translatio] altera. *t.* 63, 13
- translator] idem *t.* opulentus *c* 2147 *in. LXX. -toribus* 317, 6
- transmarinus] *-num iter* 479, 5 *-na. rura* 501, 5
- transmigratio] in *-ione Babiloniae* 252, 1
- transmuto] tribrachus in iambum *-tatur* 158, 28 *.d. in. t. t.* 194, 27
- transverbero] sanguine rorantem *-rat ense* *c* IV 6, 23 *hominum corda -rans* 233, 5
- trecenti duodeviginti] CCCXVIII. patrum 483, 16
- tremesco] tartarum *-scens* 238, 13
- tremibundus extimuit 255, 7 *t.* et pallidus 274, 16 *t.* et nutabundus 322, 11 *virgo. nequamquam. -da* 309, 11 *tellus magno t.* fragore *c* 2043 *numquam t.* Secunda *c* 2309 *quosdam. -dos* 273, 18 *-dis custodibus* 288, 7 *t.* crustis *c* 1336
- tremo] venti flant vel *-munt vel sibilant* 180, 16 *-muit tellus* *c* 2043 *orbem -mentem* 300, 22. 317, 4
- tremulus] turtur *t.* *c* II 22. *c* 1700 *aspexit t.* *c* 960 *t.* formidat *c* 1142 *-li rogabant* *c* 819 *qui -los tutatur* *c* 2658 *t.* terret *c* 2856 *-lis supplicantiibus* *c* I 17 *t.* lacertis *c* 599
- trepido] non *-dat* *c* 361 *-dans. turba* *c* IV 6, 11 *oppidanis -dantibus* 317, 12
- trepidus] *-di fugiunt* *a* 99, 5
- trepudio] *-dians* 476, 3 *praecordiis -diantibus* 292, 10 *-diando referat* 75, 11 *ride etiam trip.*
- tres digiti *a* 74, 8 *t.* in partes *c* IV 9, 2 *primi t.* pedes 93, 28 undecies denos et *t.* annos *c* 793

t. infantes c 1055 t. sportas c 1611 t. illustres. sorores c 2196 tria mala 302, 7 tribus versiculis 76, 1 a reliquis t. (pedibus) 93, 29 sub t. testibus 271, 14
 tribrachus 151, 12 -chum 95, 1 in -cho 162, 17. 168, 17 de -cho 161, 1
 tribunal 167, 14 caeli regale t. pa 2 (ante) terribile t. 253, 21 sublime t. 306, 14. c 2882 caeleste t. c 2349. 2901 suum. t. c 2735 in -nalis culmine 282, 12 pro -nali 276, 12
 tribunatus] flagitiosum. eorundem spirituum -tum 241, 25
 tribunicus] -cae potestatis 302, 22 -ca potestate 294, 9
 tribunus] Claudius t. 279, 18 chiliarco id est -no militum 267, 19 iubente Claudio t. 278, 27
 tribuo] omnibus tribuit sperare salutem 87, 11 baptizandi t. cunabula c 529 nobis mundum -busti sacellum c 723 felicitas. insontibus. -buitur 63, 6 per populos -buens alimenta a 91, 11 pauperibus stipem t. c 1803 t. cunctis solamina c 2517 veniam t. c 2825 Domino -buente medellam c e IV 2, 23
 tribus] de -bu Iuda 65, 21 .XII. -bubus 241, 4 duodecim t. 486, 8
 tributum] duplex fati. t. a 17, 4 fiscale t. 71, 15. 250, 6
 trica] sine -carum obstaculo 258, 14
 tricameratus] -tam. arcam 63, 13
 tricatio] hac morosa -tione 320, 19
 tricladium] misit in -nium 278, 3 (ad) nuptiale t. 300, 4 a caelestis sponsi -nio 239, 19 caeli. -nia 294, 7
 trico] ni septem sidera -cent a 48, 9 licet planetarum. cursibus -centur 72, 5 vicissitudo. -cabatur 320, 17 si leti somnus palpebrarum convolutus non -caverit 321, 7
 triennium] ante -nium 478, 13 emenso -ennio 309, 19
 trifarius] -ria. qualitate 248, 12
 trimeter 82, 15 ex duplicibus t. constat 82, 21
 trinitas] alma t. 323, 1 sanctae -tatis 269, 4. 485, 23
 trinsio] anseres crinciunt vel -siunt 179, 20
 trinus] t. in arce Deus pc 3 -na divisionis condicio 151, 5 t. personarum subsistentia 323, 1 vindicta. t. c 967 -nam personarum subsistentiam 485, 24 cum -no teste c 923 bina et -na. intercapidine 170, 2 sub t. verborum significatione 251, 23 nomine -no c 40 thesis (usurpat) tempora -na 189, 13 personas. -nas c 42
 triperitus] -ta. praepositionum definitio 194, 6 -ti mundi 302, 11 -tam sillabarum differentiam 76, 8 t. divisionum normulam 151, 7 t. praepositionis regulam 199, 10 t. distantiam 248, 9 hac -ta norma 78, 17 -tas. provincias 255, 17 -ta. perpendiculara 81, 9 -tis gradibus 248, 11
 triplabilis 181, 18
 triplex] subsistentia t. c 39 t. distantia c 84 t. striatura c 1757 persona t. c 2841 -plices. cerebri 272, 6 -plicem. regulam 166, 15 ex hac. -plici. definitione 78, 10 ex t. coniugatione deducta 161, 15 -plices. regulas 194, 3 — tripliciter 248, 13
 triplus] -lum condicionis incrementum 168, 29 divisionis dupla et -la 186, 8
 triptotus] -tam regulam 192, 30 -tum nomen 176, 12 -ta 181, 12. 14. 15. 182, 6 in plurali (haec nomina) triptota esse noscuntur 175, 25 neutra utroque numero t. 193, 22
 tripudio] feliciter tunc -diabimus 240, 14 -diantes 489, 12 extemplo -diantium turmarum 231, 14 vide etiam trep.
 tripudium] ingressurus t. 492, 5 ad augmentum. -dii 490, 6 pari -dio 245, 12. 305, 2 ineffabili.

t. 230, 1 apostolicae iubilationis t. 248, 5 solitae sollemnitatis t. 271, 4
 triquadrus] -ra mundi latitudo 247, 15 per mundum. -rum c e IV 10, 4 t. mundum c 1040 t. orbem c 2350 -ram mundi rotam 237, 6 in -ro terrarum ambitu 253, 4 t. cardine c 85
 trisillabus] statu -borum pedum amisso 163, 27 t. pedum regulis 173, 11 -bos pedes 161, 3
 trisso] hirundines trutissant vel -sant 180, 8
 tristegum] -ga 63, 12
 tristis] -te. pondus 322, 13 -tia. ora c 1907 sub t. Tartara c 2552
 trisuleus] vulneribus -cis a 43, 5 linguis t. 306, 14
 tritavus] -vum Abrahae 313, 11 per atavos et -vos 68, 22. 241, 15
 trititrochaicus] caesura -ici vel tritus trocheus 96, 1
 trituro] manipulos. in area tortoris -randos 282, 6 tritus] -tus trocheus 96, 1 triton trocheon 96, 6
 triumphabilis] -les viri 283, 19
 triumphalis] carmen -le 248, 6 -li tropeo 272, 20
 triumpho] miles Christi devoto hoste -phat c 853 Deus in sanctis alma virtute t. c 1405 sanctos iure t. c e IV 4, 13. c 1119. 2261 insontes. qui. iure t. c 1960 quae. pari tripudio -pharunt 305, 3 Christus -phans 86, 12 cum martirii tropeo t. 281, 20 devicta morte t. c 1066 -phantis Christi victoria 258, 17 -phante victore 493, 10
 triumphus] novus t. c 1010 vexilla -phi a 100, 11 virginalis t. 253, 22 olimpiaci agonis -phum 230, 7 debitum victoriae t. 240, 13 gloriosum martirii t. 294, 18 inclitum t. 317, 12 femineum indolis t. c 1763 virgineum t. c 2553 claro sanctorum tironum -pho 276, 10 t. martirii 276, 22 duplici. t. 300, 10 cum virginitatis t. 310, 8 aethrali. t. c 2403 almo. t. c 2567 celeberrimo -phorum spectaculo 70, 8 geminato t. tropeo 182, 28 acquisiteum. t. 240, 24 t. successu 303, 1 t. labara c 2096 perpetuos Dei. -phos c 564 gestat. t. c 636 Christi. t. c 905 monstrare t. c 1916 virgineos. t. c 2342 magnificis. -phis c e IV 6, 15 apostolicis. t. c e V 13 geminis. t. c 1876 perpetuis. t. c 2020
 trivium 161, 14
 trochaicus] cum tegulis -cis 321, 10
 trocheus 151, 12 tritus t. 96, 1 -ei. littera c 50 versus qui -eum admittit 82, 11 triton -eon 96, 6 si -eo terminentur 78, 16 t. terminatur 82, 8 admisso t. 82, 12
 tropeum] inflexibile. fallentis fortunae t. 240, 25 t. fidei 255, 22 vexilla -pei a 18. c 1104 coronati. t. c 2900 virginalis triumpho -peum 253, 22 invictum Christi t. 295, 14 famosum. t. 313, 3 celebre t. 317, 12 cruentatum. t. c 2564 resurrectionis t. 486, 1 geminato triumphorum -peo 182, 29 arsis. t. triumphat 193, 10 ecclesiae triumphali t. 272, 21 cum martirii t. 281, 20 gemino. t. 300, 11 florida. -pea pudoris c 2118 tanta. t. c 2315
 tropicus] t. . latex 253, 11 trópica. praesagia a 18, 3
 tropologia] tipicum -giae scrutinium 246, 2 secundum. -giam 232, 20
 tropologicus] -cae disputationis 490, 18
 tropus] huius -pi figuram 77, 5 sub figura t. 236, 11
 trucido] dum trucidando grandes a 60, 7 trucidabam. tyrannum 74, 4 vulgus. catervatim -dabatur 309, 5 boves. -dans 266, 15
 truculentus 187, 28 t. natrix 241, 6 t. praeses 276, 15 t. parricida 301, 11 t. vidit c 336 aper t. 493, 5 -ta. crudelitas 309, 8 t. Superbia c 2702 -tae sarcina molis a 99, 4 -tam. rabiem 274, 11 t. . gypsam c 2395 iussu. -to c 2339 -ta fluente a 63, 1 t. . venena 255, 5 -tos. hostes a 10, 2 t. leonum fremitus 265, 10 -ta pabula c 1106

- t. edicta 293, 2 -tis inimicorum exercitibus 240, 20 — truculente 311, 4
- trudo] spicula t. a 36, 4 rota, per girum quam -dit machina a 48, 8 celerrima agens liburnam. spumosis. remorum tractibus t. 230, 23 spicula -dunt a 75, 9 nautae. tonsis t. classes a 95, 8 luem carnis t. medicamine c 1090 -debant sulphura c 1772 in thermas. ambas t. c 2324 rex extorrem. -sit in exilium c e IV 5, 13 in tartara t. 69, 4 quem. t. ad tartara c 849 o quantos. viros. Bellona sub. Tartara t. c 2552 celydrium. in tartara t. 489, 3 viros ad funera centum -serat c 257 genitor sobolem -serat in tenebras c 1140 quamlibet. boves. -sissent restibus almam c 1821 labara. -dito dextra c 644 ista ad. meretricum contubernia -ditur 280, 1 in ergastuli latibulum t. 288, 6 dactilus. vertice palmae t. c 169 t. in tenebras c 1230 t. ad tetrum. casta lupanar c 1952 t. ad rictus. leonum c 1999 in latebras -duntur carceris c 1398 martires ad theatrum t. c 1433 procul divino terrore -datur 241, 8 priusquam. mortis imperium in. tartara t. 247, 5 licet. ad. lupanar -deretur 299, 1 ad. lupanar scortum trahere vel -dere 294, 13 eosdem in elibannum. -di. praecepit 276, 17 Christo -dente sub umbras c 2453 incautos ad erroris naufragia. -dentes 321, 3 ad tartarum -dentia 311, 5 ergastulorum in squalores -sus 492, 4 in exilium -sa 309, 25 in. incendia -sae 307, 2 ne concedas -dendos p c 13
- trunco] capite -catur 275, 6 -caturi 175, 15 volucrum. -catum rostra lacessant c 1566 pridemquam. mucronibus -canda subderetur 302, 7
- truncus] loculo gestant. -cum c 999 de salicis -co a 87, 1 — cum -ca. parte c 1366
- trutina] exagium -nae 199, 16 discordante temporum -na 151, 13 aequa sillabarum t. 174, 19 bis ternis temporum -nis 177, 5
- trutino] -nat electos iustae lance libellae c 734 qui. singulorum facta -nabit 304, 17 arsis et thesis. quibus temporum lancibus -nantur 160, 26 qui versus monoscemi. -nentur 477, 9 quando. dispar retributio. nabitur 486, 4 aequa veritatis censura -nante 493, 3 per sescuplam divisionem -nata 190, 20 (disciplinas). tonis temporibus -natas 232, 24 in .X. pedibus aequo divisionis exagio -natis 189, 15
- trutisso] hirundines -sant vel trissant 180, 7
- trux. tyrannus c e IV 4, 11 truxque rapaxque capaxque feroxque a 93, 8 cernere non pavidus didici t. murmura a 96, 5 t. .Ira c 2625 .desperatio c 2646 praesumptio t. novitatum c 2699 t. detractatio linguae c 2729 -cis. ferri c e IV 6, 10 t. tartari 261, 9 -ces. leones c 1443 -cibus. tauris a 61, 2 — truciter 258, 21. 276, 17. 279, 11. 282, 8. 284, 2. 296, 6. 318, 14. 321, 3. c 1765
- tu 307, 16. 17. c 2314. 2316 tibi c 1282. 1560. 1564 te c e II 28. c 1706. 489, 12. 497, 15. 22. 499, 10. 14 post te 259, 17 in te c e II 26. c 1704
- tuba. reboat c 372 caelestis -bae clangor 203, 27 -bae clangunt 180, 15 quamvis. strepitu. t. modulentur a 13, 2 vox. -barum c 280
- tubus 160, 30 tubo cataractisque. praestare 237, 10
- tueor] qui gregis excubias. -etur c 991 si vos virginitas. t. c 2377 qui. mandras ecclesiae. -ebatur 274, 12 templum sacra -ebitur ara c e IV 8, 18 templum veneranda t. ara c e IV 9, 14 orantem pro nobis beatitudinem. -eri 323, 2 pastor ovile tuens p c 19 sacras tuente (Deo) puellas c 2240 genetricem. praecepit tuendam 235, 7
- tugurium] in remoto -rio 267, 17 exigua. -ria 233, 12
- tufus 160, 30
- tum saepissime e. g. a 12, 4. 58, 5. 289, 16. c 630. 719. 1003. 1010. 1043. 1055. 1097. 1139. 1182. 1209. 1310. 1319. 1376. 1406. 1473. 1524. 1551. 1572. 1585. 1611. 1761. 1775. 1818. 1908. 2038. 2078. 2160. 2248. 2271. 2331
- tumba in cimeterio posita 299, 15 t. sepulcri c 1970. 2344 sacram sarcophagi -bam 293, 11 sanctam cum corpore t. c 1776 tangeret ut t. c 1789 de sepulcri -ba 255, 4 in t. sepulcri c 1769 clausae -bae c 279 ad quorum -bas c 1446 de priscis. -bis c e IV 6, 25 t. -atris c 1249
- tumbula] saxea t. c 890
- tumeo] -mentis arrogantiae 245, 7 t. iactantiae 318, 16 -mentem. insaniam 267, 11 -mentes gurgites 232, 14
- tumescio] tumuerim 174, 11
- tumidus] -di. marmora ponti a 100, 75 elationis -dae 239, 11 -mido. fastu c 2715 t. typho c 2753 t. supercilio 238, 17 -dos. fluctus c 7 -dis. undis c e IV 1, 14
- tumultuor] -tuans strepitus 320, 7 inter tot -tuantes strepitus 202, 8
- tumultus] necis horrendae stolidum -tum c 1554 scaevo -tu c e IV 7, 4 vasto t. c 1414. 2243. 2389 saevo t. c 1414 quinto t. c 2643
- tumulus] de gremio -li c 1248
- tunc saepissime, e. g. 89, 20. 274, 17. 279, 10. c 263. 426. 496. 578. 582. 590. 604. 613. 625. 673. 695. 724. 817. 907. 1007. 1117. 1149. 1159. 1175. 1189. 1199. 1342. 1360. 1395. 1398. 1414. 1428. 1559. 1747. 1798. 1830. 1854. 1856. 1874. 1904. 1957. 2047. 2083. 2227. 2302. 2318. 2339. 2378. 2409. 2416 tunc demum c 1065. 1243
- tundo] genibus -dunt terram c e II 10 quo t. caerulea cautes a 92, 1 -ditur. unda c 913 partibus flexis -dens pavimenta c e IV 7, 10 -dentis mallei 237, 2
- [tunning tat frid] 490, 16
- turba parentum c 270 cetera t. volucrum c 437 quos t. terebat c 2610 t. nepotum c 2720 atra bufonum t. 479, 11 volucrum -bae c 341 populos. -bis c e IV 3, 10 t. pauperculorum 255, 1 cum t. civitatis 309, 9 prodens suffragia t. c 1420
- turbidus] aequora -da c 813
- turbo] per -binem 72, 11 dirae tempestatis -bine 238, 18. 320, 21 neglecto t. flammae c 1113 nimbo t. c 2040 discusso t. belli c 2089 in procellarum -bines 300, 22 ingruentibus tempestatum -binibus 486, 18
- turbo] ne rigor et rancor mentis penitralia -bent c 2653 Bellona -bavit foedera pacis c 1546
- turdus] -di soccitant vel faccillant 180, 15
- turgeo] dum mentis typhus. -get c 2713 turma supercilio tyfo -gens 493, 9 -gentem. Nilum c 1468 -gentia marmora c e IV 1, 15 -gentibus undis c 1339 racemis t. 290, 8
- turgesco] non ego t. prole mariti a 46, 4 matri -scunt viscera fetu c e II 29 matris t. v. f. c 1707 non mea tetiferis t. membra venenis a 31, 5 t. membra a 46, 4 sic mea t. viscera musto 78, 5 t. aequore fluctus a 92, 2 contra creatorem. -scere c 2738 ad superas possum t. nubes a 41, 3 mentis t. typho c 2753 elationis tantum supercilio -scens 239, 16 t. pontus 267, 8. c 814. 1110 morbo regio t. 272, 7
- turgidus] -da concrescens a 62, 2 elationis -dae 202, 11 contra frustra. -da c 818 t. caerulea c 1102 crura. t. c 1196 t. carbasa c 2807
- turibulum 185, 4 t. capitellis undique cinctum c e III 79 t. -ferens c 404
- turifico] spurcalia -cabat 258, 7 pontifices. -cabant 282, 17 ut. holocausta -caret 301, 6 nisi diis timiama -carent 305, 14 sicut incensum. -catur 322, 19 ethnicorum ritu -care c 2791 ut cogeret Victoriam. t. 309, 21 qua procures. t. solebant c 695 t. iubet c 2417 cum ad -candum. cogerentur 275, 15 Suovetaurilia -cando 306, 22

turma] bellantum t. a 91, 6 t. nepotum c 272
 illustris lectorum t. c 1633 virginea t. c 1667
 t. propinquorum c 1905 opulenta t. procorum
 c 2179 aemula populorum t. duorum c 2179 va-
 tum t. priscorum c 2883 t. supercilii tyfo turgens
 493, 9 octavam -mam c 2702 cum volucrum
 -ma a 16, 3 cum equestri t. 307, 12 legionum -mae
 241, 17 t. hortantur c 1414 tripudiantium -ma-
 rum 231, 15 -mas fugaces a 65, 7 denso milite
 t. a 96, 1 t. ludi participes 230, 15 examen per
 t. egressum 232, 9 volucrum t. 251, 15 gentilium
 t. 288, 9 formans in gurgite t. c 13 t. vulgi.
 omnes c 370 ad t. infit c 932 propinquorum t.
 c 954 infantum t. c 981 sacras Christi t. c 1309
 bachantes agmine t. c 1525 deserti t. c 1578
 plures t. c 2111 t. vulgi c 2396 t. densas 2483
 per t. c 2881 angelicis -mis c 111 15. c 1502
 squamigeris t. c 14 IV 1, 8 sidereis t. a 53, 1 den-
 sis t. a 75, 3 c 2348 cum d. t. c 2165 peditum
 t. 241, 10 familiaris vulgi t. 291, 1
 turpis] appetitus -pis lucri c 2578 quamquam me-
 pem fecerit auctor a 96, 7 -pe veretrum c 2505
 -pi natura corporis 322, 3 -pissima verba c 2548
 — turpiter 184, 19. 236, 13. 240, 23. 272, 20.
 298, 23. c 749. 977. 1001. 1400
 turpisculum 182, 4
 turpo] quam effigies -pabat senectae c 605
 turriger 165, 7
 turris] -ris obstaculum 293, 12 -rem minaci pro-
 ceritate in edito porrectam 301, 4 in -ribus altis
 a 92, 9 castrorum t. altis c 646
 turritus] -tas urbes a 86, 5
 turtur tremulus c 11 22. c 1700
 tus] ut -ris flagrantia c 2322 odorato -re a 100, 13
 -ra Sabaea c 111 81 ni -ra litaret c 1188 qui
 fanis t. litabant c 1574 t. litare c 2265
 tutamen] virginem virgo virgini commendabat
 -mini 235, 13
 tutela] divina t. 284, 4. 310, 17 Christi t. 294, 14
 sanctae trinitatis t. 269, 4 ad -lam sacratae
 regni Romanorum 257, 2 ad t. sacratae virginis
 280, 1
 tutor] qui semper tremulos -tatur c 2658 hunc
 Deus t. ab ira c 359 t. sponsum castum c 1250
 virginitatis gloria humilitatis cautela -tetur 246, 5
 Andreas templum -tabitur ara c 14 IV 3, 1 pri-
 vilegium salubriter -tatur (pass.) 319, 8
 tutus et . armatus 255, 7 non est -ta indeptae
 pacis proprietates 240, 23 cum -ta pelta 240, 11
 virgineos artus -tos servare c 1236
 tuus] haec tua erit 259, 3. c 615 tua fraternitas
 480, 4 tui nominis vocabulo 259, 15 t. sagacitas
 493, 12 per terrae tuae caritatis patrocinium
 503, 5 tuo . cordi c 11 27. c 1705 tuum disci-
 pulatum 479, 20. 491, 6 tuam . solertiam 491, 3
 mentem t. 497, 17 nomen tuum 482, 5
 tyfus tide typhus
 tympanistria 185, 5
 typhus] mentis t. c 2713 tumido mentis -pho
 c 2753 supercilii tyfo 493, 9
 tyrannicus] -ci potentatus 251, 22 -cae potestatis
 imperium 239, 8 -eo capite 317, 13 sub -ca
 Antiochi monarchia 64, 12 t. potestate 245, 26
 t. freti pertinacia 485, 10 -ci. commanipulares
 241, 19
 tyrannis] -nidem et apostasiam 288, 4 -nide po-
 tius quam monarchia 68, 2
 tyrannus] trux t. c 14 IV 4, 11 sine mente t. c 350
 crudus t. c 1816 saevus t. c 1834 praecepta -ni
 c 257 sceptrum t. c 314 simulacra t. c 369 scita
 t. c 1872 saevi t. c 2194 saevi t. c 2427 canes t.
 c 2600 tartareum -num c 14 IV 12, 5 arbore.
 procera signatum iure t. c 343 compescit voce t.
 c 444 -norum rabiem 274, 11 t. reorum c 691
 t. templa c 850 vide etiam tir.

U

u] vocalis u. 173, 22
 uber] sofiae sugens 489, 9
 uber] uberiorem formulam 78, 4 uberrimam ver-
 borum facundiam 229, 15 uberrima rerum ex-
 perimenta 231, 13 u. arboris maliferae plan-
 taria 245, 16 u. documenta 293, 3 uberrimis
 argumentorum indiciis 194, 1
 uberius a 55, 6. 151, 8. 202, 3. 251, 6. 298, 2.
 c 518. 905. 2113
 ubertas] divinae benedictionis -tate 71, 25 non
 opulenta ecclesiasticae segetis u. 245, 10 bene-
 dictionis u. 271, 7. 291, 6
 ubertim 66, 17. 189, 22. 229, 11. 243, 4. 249, 9.
 253, 5. 269, 9. 282, 10. 286, 14. 289, 22. c 264.
 1601. 2026. 491, 45
 ubi 95, 13. 172, 26. 173, 4. 272, 15. 303, 11. 313, 3.
 318, 26. c 1928. 481, 14. 489, 3. 8. 490, 1
 udus] plus -da flumine fontis a 100, 74 -do gurgite
 a 62, 3 lacrimae -dae a 52, 6 -dis et erudis.
 nexibus 229, 2. c 1191
 ulciscor] stimulis u. (noxam) a 46, 5 Deus.
 sanctos -scitur ira c 296 dum cruor insontis
 -scebatur pro talibus ausis a 1841 angelicis
 -scens vindicat armis c 1729
 ulcerosus] -si 191, 26
 ulcus] putrida fibrarum -cera c 517 horrida u.
 c 558 restaurans u. c 769 purulentis animarum
 -ceribus 71, 13
 uligo 171, 8 -gines 192, 29
 ullatenus 278, 25. 293, 6. 295, 6. 485, 20
 ullus] asperitas patris -la c 1355 sine -la varietate
 84, 12 tempore non -lo a 69, 2 precibus -lis
 c 2036
 ulna] -narum gremiis 274, 3 u. cinibus 501, 9
 angelicis -nis c 2273
 ulterior] senis plagis u. multo a 100, 61 -rius
 288, 11. 318, 12. c 2405. 458, 8
 ultimis ingrediatur c 14 IV 13, 17 u. pes 82, 8 u.
 adduci merear c 2903 -ma terrarum c 14 IV 9, 1
 pars u. profetantium t 64, 4 licet u. ponatur 239, 7
 u. littera c 50 correptione -mae sillabae 175, 6
 praeter -mum pedem 91, 39 -mam clausae vitae
 clausulam 70, 15 in -mo versu 82, 9 excepto
 -mo loco 88, 23 u. (locorum limite) 152, 4 -ma.
 spiracula vitae c 14 IV 3, 14 u. tempora c 14 IV
 5, 19 u. saecula c 616 — ad -mum 276, 21.
 279, 15. 284, 12
 ultio. pe. culit hostem a 81, 8 punit u. testes c 947
 crudescens u. c 1356 u. reatum vindicat c 2591
 perpetuae -ionis 258, 8
 ultor] ex superis prospectans arcibus u. c 2599
 ultrix vindicta 153, 19 u. censura 272, 3 -tricem.
 mortis vindictam 289, 12 u. poenam c 1242 -tri-
 ces poenarum vindictas 69, 1 -tricibus undis
 63, 9 u. globis 272, 6
 ultra c. acc. 484, 7. 500, 4 — transfertur caelitus
 u. c 1474 ut numquam flueret u. c 1796
 ultro 296, 9. c 294. 820. 1137. 1220. 1395. 1509.
 1740. 2818 u. citroque 244, 14. 296, 4
 ultroneus 250, 23 Victoria -nea sponndit 309, 2
 -neae voluntatis 319, 7 -neum affectum 233, 8
 -neos castitatis caelibes 252, 6 u. martires 296, 12
 -neis affectibus 246, 22
 ulula 161, 5
 ululo] lupi -lant 180, 9 pignora -lantia a 95, 7
 umbella 171, 18. 185, 5
 umbo] ferreus u. a 70, 4 -bonis parma 311, 17
 -bone retundit c 2648 pro srutorum -bonibus
 240, 8
 umbra] cuius u. c 14 IV 1, 16 u. fatescens 295, 8
 bargina u. c 2151 mortis in -bra c 14 IV 8, 5
 nocturnis -brarum latibulis 65, 13 tetras in -bras
 c 14 IV 1, 26 furvas noctis u. a 58, 7 furvas u.

- c 2321 furvas. sub u. c 2453 ad herebi vagas. u. c 455 nigrantes. ad u. c 1380 horrendas. carceris u. c 1949 latebrosis. -bris a 100, 56 furvis. u. c 908 modii. u. c 2168
- umbraculum] tetro telluris -lo 73, 14 virtus. confert -la cordi c e 11 27. c 1705 u. lecti c 2516
- umbrifer 165, 8
- umbrosus] nemus -sum c 2711 -sas. latebras a 47, 6
- umecto] -tant imbribus ora c e 19. 11 9. c 1907 u. vellera guttis c 2044 -tabunt 175, 3 quamvis. putenti lotio -taretur 282, 15 maestam faciem -tare 239, 2 -tans artus fetore c 1200 dominicos pedes. lacrimarum imbribus -tantem 485, 3
- umerus] super -ros esse 310, 11 vulsum ex -ris c 1362
- umidus 164, 10 -da c 2478 -da. aethera c e IV 9, 8 u. vellera c 2044
- umquam a 96, 13. 100, 72. c 1642 ut non. nec. aut u. c 137 u. nec roraret c 703 quos u. nemo videbat c 1594 u. non fuisse 268, 2 non u. c 28. 826
- unanimis] habitare facit -mes 482, 7
- unca] fagos glandibus -cas a 84, 7 securibus -cis 56, 4
- uncia. aequa c 206
- unda] funditur. u. c 913 baptismi. u. c 1136 sanguinis -dam c 1797 baptismatis -da 279, 20 -darum circumlatrantium 203, 11 u. gurgites 307, 25 spumiferis u. fluctibus c e IV 12, 20 flammam inter et -das a 54, 6 per u. a 95, 10 ut nauta transfretat u. c 2804 -dis c e IV 12, 13 in glaucis. u. a 58, 4 ultricibus u. 63, 9 baptismi sacratis u. c 1179 portum patefecit in u. c 1103 turgentibus u. c 1339
- unde a 51, 4. 58, 3. 63, 8. t. 65, 7. 71, 16. 73, 6. 74, 11. 82, 11. 84, 2. 94, 5. 8. 95, 6. 164, 4. 23. 167, 14. 168, 8. 169, 23. 170, 21. 22. 171, 6. 174, 6. 27. 175, 9. 10. 184, 21. 185, 8. 16. 186, 24. 187, 2. 203, 22. 236, 10. 245, 9. 24. 247, 6. 269, 22. 272, 12. 300, 2. 314, 13. 315, 4. 316, 12. 318, 18. 319, 9. 322, 20. c 1530. 1778. 1969. 2410. 2500. 2792. 482, 15. 492, 6
- undecies 68, 16 u. labente annorum circulo 203, 17 u. denos et tres. annos c 792 decies denis milibus odis et quater u. c 2896
- undecimus] in ordine vaticinantium u. 66, 18 ab -ma appellativorum nominum specie 81, 16
- undique c 1578. 1650
- undo] -dantes. limphae a 54, 4 salis u. fluctus a 92, 2 maris -dantes cumulos a 48, 4
- undosus] -si. ponti a 71, 6
- unguis] decies novem. et sex corporis -gues a 84, 4 u. acuuntur 318, 6
- ungo] nec balsamorum. chrismatibus -etum c 680
- ungula] -larum arpagine 318, 7
- unicus germanus 300, 9 unica mundi redemptio 254, 9 proles u. c 34 u. soboles c 1395 -cum pignus 280, 15 ab -ca filia 301, 7
- uniformis] -mi nominis exemplo 78, 3 u. coloris fuco 245, 15
- unigenitus 200, 16
- unio. nitescens c 170
- unio] coniuncta et unita. discernens 200, 12
- unitas] -tatem fraternitatis 482, 8 de ecclesiae catholicae -tate 481, 11
- universalis] -lis ecclesiae 64, 15. 70, 15. 72, 21 — universaliter 86, 33. 177, 21
- universitas totius creaturae 62, 18 -tatis creatori 322, 15
- universus] -sam. dulcedinem 234, 7 -sum. incestum 274, 1 -si. reditus 308, 15 -si. municipes 308, 23 -sae ecclesiarum lanternae 66, 13 -sa. genera 77, 20 u. haec 230, 24 -sorum interpretum 266, 5 commentariola. -sa 303, 16
- unus. de septuaginta. discipulis c e V 2 quorum u. 271, 16 u. c 927 vix cernitur una a 8, 2 duae. una 307, 2 u. sillaba 92, 16 u. deitatis substantia 323, 1 eques et equester unum idemque est 188, 10 unius versus 79, 2 arma unius militis (sunt) 193, 28 u. diei 290, 12 u. ebdomadis 281, 8 u. noctis 300, 20 u. scematis 91, 37 emenso u. quadragesimalis circulo 243, 1 Christo famularier uni c 549 unum. biblum edidit c e IV 12, 10 u. callem a 59, 6 ad -nam. significationis regulam 95, 7 u. essentiam unamque substantiam 485, 23 unum scema 88, 20 thesis unum (tempus recipit) 160, 30 uno versu 79, 10 sub u. imperatore 249, 1 in -na cripta 280, 5 -nus. alter c 764. 892 -na. altera 246, 8. c 2663 quorum -num. alterum 82, 16 unusquisque c e III 57 unamquamque 302, 15 — una] regnans una cum spiritu sancto 204, u. cum parasitis 279, 19 u. cum Cypriano 296, 13
- urbanitas] luculentae -tatis versibus 96, 20 Argolicae u. privilegio 202, 23 virginalis u. disertitudinem 229, 15 u. facundia 321, 15 prosae -tate 150, 11 mira verborum u. 263, 9 u. enucleata 493, 2
- urbanus] -na facunda 250, 19. 278, 14 libello. mediocriter -no 319, 28 — urbane c 1071
- urbs] femina. urbs est c 634 -bis Romanae c 2294 in exilium Tribulanae. u. c 2386 princeps. u. c 2607 u. fractae c 261 celsam. ad -bem a 60, 9 ad u. Romulidam 294, 22 se. u. incolomitati redditurum 309, 3 Romanam. ad u. c 1838 caelicolis. defendentibus u. c 2092 ad u. c 2095. 2603 pollutam flatibus u. c 2390 in -be Roma 259, 9 ab u. Roma 308, 18 Roma. in u. c 541 in u. c 2082 reginam. omnium -bium 259, 15 turritas -bes a 86, 5 prae ceteris Trinacriae -bibus 293, 21 urg(u)eo] edictis sanctos -gens c 1870 -gente. decreto 283, 13 -guente. imperio 305, 10
- urgo] ursi -gant vel saeviunt 180, 17
- urna] gemina mortis. u. 255, 1 u. aurea 299, 7 tetrae. -nae 492, 1 centenis. -nis a 78, 7
- uro] ut noxas. scripturae torribus -rat c 81 quas. non audent -rere torres c 2334 culmina. ignitis usta favillis c 953
- ursinus] -nae ferocitatis 250, 11 u. rapacitatis 300, 7
- ursus] -si urgent vel saeviunt 180, 16 -sorum. lacertos a 39, 3 u. genuinis 284, 7 dirorum. u. 311, 15 u. rictibus c 294 mandibulas u. c 1435
- uspian 166, 13
- usquam] nec u. progredi valentes 288, 11 ut nullus pergeret u. c 1526 quis. u. explanet c 1885 non u. c 2003
- usque c. acc. 68, 13 (bis). 84, 4. 250, 21. 255, 10. 256, 19. 265, 2. 267, 18. c 968. 2380. 1605. 501, 8 latebram. usque profundam c 1027 usque ad 63, 11. 65, 7. 68, 18. 69, 17. 70, 8. 18. 72, 7. 83, 14. 240, 35. 263, 5. 265, 16. 289, 22. 304, 5. 311, 9. 312, 6. 478, 6. 483, 17. 18 usque in annum decimum quintum 69, 20 usque in hodiernum diem 260, 2 usque solutum est in caelo 485, 13
- usquequaque 238, 6. 247, 12. 263, 6. 285, 14. 291, 10
- usquequod c 1689. 2481
- usurpo] quinas sibi -pat 84, 26 totidem tempora arsis sibi u. 164, 1 duplum temporis augmentum arsis u. 182, 25 arsis u. tempora bina 189, 12 thesis. sexies semis u. 193, 11 thesis uberiorem calculationem praecoccupans -pabit 156, 6 quos grammatici sibi -pare noscuntur 150, 3 dominandi monarchiam. sibi u. dinoscitur 239, 9 dictandi tenorem. u. 320, 15 quot species sibi -passe deprehenditur 91, 22 sibi -pans 257, 9 pallium et legulam auri sibi u. 314, 2 quae. deprehenduntur -patae 317, 25

usus] modernus u. 93, 13 -su frequentiore 499, 14 nostris -sibus 316, 3 u. humanis c 2691
 ut e. g. 100, 57. 86, 20. 270, 10. 276, 9. 278, 8. 293, 7. 296, 20 (bis). 21. 306, 10. s 770. 991. 1054. 1093. 1218. 1474. 1657. 2136. 2176. 2322. 493, 3. 494, 4 = c 2845 ut Vergilius 89, 21 ut in bucolicis 89, 28 ut nomine florens c 896 similiter. ut 88, 20 aequis. ut 178, 28 aequae ut 263, 11 ut = velut 82, 16. 90, 5. 17. 19. 23sq. 91, 10sq. 24sq. 40. 92, 20. 95, 14. 19. 162, 14. 17. 163, 2. 17. 20. 164, 7. 14. 19. 21. 165, 6. 9. 13. 166, 2. 14. 15. 19. 167, 4. 168, 4. 15. 169, 19. 23. 26. 27. 169, 4. 10. 16. 20. 21. 170, 9. 11. 171, 20. 172, 5. 18. 20. 22. 24. 173, 7. 8. 174, 2. 5. 12. 14. 175, 2. 176, 6. 13 ut est illud 64, 24. 236, 5 ut est ille 83, 9 ut est 84, 13. 200, 1. 2. 3sq. 480, 8 ut sunt hi 83, 6 ut sunt bucolica 83, 2 ut arbitror 162, 17. 194, 5 ut reor 203, 25. 477, 10. 490, 6 ut diximus 84, 25. 194, 6. c 1201 ut dicitur 266, 2 ut retulimus 312, 10 ut referunt c 1324 ut. ait 493, 17 ut prisca veterum opuscula produnt 203, 15 ut. produnt 493, 17 ut. prompsit c 1442 ut fama fertur a 77, 5 ut fertur 94, 10. 298, 16. c 1129 ut legitur c 1617 ut canit c 1644 ut psalmista canit c 2541 ut canebat c 885 ut cecinit. vates c 1912 ut cecinit. princeps c 2139 ut. discit c e 11 16. c 1694 (cum verbo 63, 13. 204, 2sq.) (ter). 272, 7. c 336. 786. 865. 1316. 1392. 2412. 1475. 1902. 1956. 2189. 2477. 2775. 2804. 2845. 478, 7. 480, 5. 489, 10 — ut. vidit c 1522 angelus ut dederat c 2379 laeserat ut c 2407 sic. ut a 82, 5. c 21. 1353. 1493. 1567. 1882 ut. sic c e IV 1, 7. a 6, 3. 18, 2. 100, 7. c 764 — sic a 51, 3 ut puta 93, 11
 ut c. coni. praes. saepissime e. g. a 12, 4. 92, 4. 93, 13. 181, 9. 84, 15. 88, 21. 93, 11. 200, 16. 273, 23. 301, 1. 322, 17. c 729. 826. 925. 1049. 1205. 1267. 1434. 1534. 1655. 1665. 1725. 1727. 1898. 1924. 2000. 2039. 2058. 2117. 2170. 2287. 2305. 2435. 2536. 2622. 2654. 2674. 2763. 2810. 2817. 2868. 2871. 2830. 477, 14. 478, 4. 479, 21. 481, 16. 483, 13. 485, 8. 486, 15. 490, 1. 491, 7. 497, 16. 20. 500, 10. 14. 503, 5 c. coni. impf. a 58, 7. 177, 19. 271, 2. 274, 19. 281, 9. 286, 2. 302, 2. 4. 306, 6. 310, 20. c 820. 836. 846. 952. 1052. 1082. 1109. 1127. 1152. 1177. 1208. 1255. 1260. 1273. 1369. 1471. 1485. 1513. 1526. 1610. 1614. 1765. 1795. 1807. 1825. 1848. 1860. 1871. 1972. 1983. 1992. 1998. 1802. 1909. 1951. 2014. 2104. 2252. 2258. 2263. 2265. 2295. 2303. 2356. 2506. 2510. 2688. 2740. 477, 13. 481, 5. 9. 482, 16. 483, 2. 4. 5. 484, 26 exigit. ut clauderetur 96, 17 exigit. ut. patefacias 96, 20 c. coni. perf. 492, 13 c. coni. plpf. c 1683. 2071. 2328. 2333 ut. nosset c 2246. 2532 postpositum c. coni. praes. c 2543 c. coni. impf. c 1030. 1291. 1789. 2081. 2191. 2249. 2258 sic. ut celebretur s 2143 sic. ut c. coni. impf. c 1113. 1839. 2109. 2405 ita. ut. praecederent 302, 2 in tantum, ut 252, 9. 300, 24. 304, 4. 305, 17. c 1539. 1858. 1891. 2389. 484, 9 ideiroo, ut 75, 1 vota spondit, ut c 2085 spondet, ut c 2395 credimus, ut c 1247 credere, ut 257, 10 operae pretium videtur, ut 74, 14. 245, 15. 293, 15. 298, 12 operae pretium reor, ut 85, 27. 173, 11. 275, 8 operae pretium arbitror, ut 201, 6 operae pretium est, ut 193, 13 coepit narrare. quod vellet servire. utque. daret c 1802 satis foret, ut c 2689 restat, ut c 2448
 utquid = quid 313, 19
 utrumque] quorum exempla. u. digessimus 173, 14 utensilia] cuncta cocorum u. 305, 20
 uterque gradus 243, 2 u. patriarcha 312, 7 sanctorum sexus u. c 2861 utraque. reddit a 66, 6 utrumque signum 483, 12 per ceteros casus utriusque numeri 178, 19 sub. praepositio u.

casus 195, 18 u. sexus 285, 15 u. vulgi similitatem 289, 7 u. instrumenti 485, 23 utrumque. canonem 74, 7 utrumque 82, 16 qui utrumque in se habet 93, 15 de utroque 312, 9 utroque numero 181, 15 in utroque sexu 238, 15. 281, 8. 317, 22 ex u. testamentorum tenore 291, 15 ex utraque parte 166, 23 ab u. p. 169, 23 utraque animalia (sc. mus et sorex) 95, 8 utraque corumpuntur 197, 7 utrarumque verba coniugationum 193, 4 de u. (Eugeniae et Susannae) prosperis vitae successibus 298, 86 has utrasque 79, 2 utrasque coniugationes 192, 6 per utraque latera 310, 8
 uterus] ex -ri. matrice c 307 ex -ro produens a 93, 11 ex u. sanctae ecclesiae 70, 4 ex fecundo ecclesiasticae conceptionis u. 230, 3
 utilitas] -tati profuturum 316, 4
 utinam. non sit 204, 3
 utor] ne. formula. -tar 65, 10 rationalis creatura irrationabilium gestu. -titur 76, 19 quibus. u. 82, 1 quo (apostrofo) non -tuntur Latini 201, 1 apostolicis u. oraculis 281, 4 cum. stolidissimorum personis -tatur 77, 15 ut. mastrucae tegmine inempto u. 480, 6
 utpote 70, 9. 159, 4. 163, 8. 175, 21. 187, 17. 201, 15. 203, 10. 311, 19. 480, 2. 493, 6
 utrimque 166, 24. 167, 2. 194, 26. 245, 24. 489, 11
 utrubi 78, 9
 utrum (= num) 275, 4. 502, 6 utrum. an 82, 20. 177, 30 dic., utrum arsis an thesis. promerebitur 180, 28
 uva] contunditur u. c 2800 uvas 290, 6 flaventes. u. c 2790 flavescitibus -vis a 78, 2

V

vacillo] quia plerumque iura -illant 503, 7 heroicae versificationis regula -cillaret 184, 28 dactilici exametri. -cillarent 76, 15 fundamentum. nequam. nutabundum -cillabit 486, 18 -cillare videor 322, 11
 vaco] signorum non -cat expers c 1768
 vacuo] quatenus ossa. -cuarent. medullis c 1996
 vacuus] limphis -cua c 1023 in -cua lampade vitri c 907 in -cuas. salebras c 2400
 vado] -de 309, 14 populum. -dentem tramite recto c 846
 vagabundus] -da praeconia 304, 4 -dis gressibus 280, 2 v. meatibus 308, 24 v. passibus c 1482
 vagatio] in equitandi -tione culpabili 500, 1
 vagillo] onagri -lant 180, 12
 vagio] infantes -giunt 180, 9
 vagito] lepores -tant 180, 9
 vagor] nulla (apis) per aethera -gatur 233, 14 per. arva late -gans 232, 10 cum bruta mente -gando c 2429
 vagus] spiritus iste v. c 2674 -ga venatrix a 65, 6 -ga saecula a 79, 9 ad herebi -gas. umbras c 455
 valde] iusto v. iudicio 270, 11 quam v. discrepat 484, 6
 valeo confringere a 2, 3 quis numerare -let c e IV 3, 10 nulla v. manus. nantem tangere a 62, 3 hoc auctoritate potius quam ratione v. 169, 15 quid. videri v. 233, 21 a nullo v. videri 315, 3 quod. cuncta virtutum genera evacuare v. 270, 4 ne laterculo dinumerari nec calculo computari v. 278, 25 singulorum proprietates culpari non v. 317, 1 quis modus. explorare v. virtutes illius c 856 quis v. laudem fari c 1071 culmina celsa v. conscendere virgo c 2759 nec v. complecti pagina versu c 2785 manifestatur., quod. nequam. valvam recludere -leat 245, 22 quis. effari v. 282, 10 ut nullus. aequiperare v. 293, 23 ne. sanctos v. fallere p c 106 condere laudem quae v. pagina c 1711 ut nullus v. contrectare c 1727

- quis v. clades effarier c 1746 vincere ne v. furia-
rum maxima mentes c 2634 ut eandem agni
partem. obtinere -leamus 503, 6 mergere ne
-leant. litora c 6 e quis v. fabricare coronas c 139
qui. problemata reserare v. 492, 12 neu. flecti
lenonum fraude -lebat c 1819 saecula mollire
v. c 1982 coniungere -lebis micantes stellas
72, 12 apprehendi nequaquam -lebunt 477, 11
investigare -lui 90, 12. 190, 14 laedere nec
sanctum -luit venenum c e IV 2, 28 tiruncula.
nec. a proposito. inflecti v. 294, 12 nec Bacchus
v. c 1333 Neptunus falsas effigies non v. susten-
tare c 1342 nullus v. sanctas. mentes discludere
c 2268 si Bacchus v. cogere vatem c 2509 non
sic. virtutis perdere palmam forma. v. compellere
Ioseph c 2555 castimoniam. vincere -luerunt
293, 6 quam. nec necromantia vincere v. 295, 6
amicula. nequaquam a sanctis artibus spoliari
v. 306, 18 nulla rabies, nulla. acerbitas praedictas
virgines ab integritatis arce detrudere v. 308, 12
vale 497, 21. 500, 15 valete 323, 3 te Deus -lere
faciat 497, 22 -lentem sospitem 273, 20 nec
usquam aut aliorum ulterius progredi -lentes
288, 11
- validus] virtutis -dae a 83, 4 lacertis -dis 311, 15
v. viribus a 70, 8 ieiunii v. armis c 2493
- valitudinarius] ceteros -rios restituit 310, 2
- valitudo] imperatoris Constantini v. 258, 11 gra-
vissimam. virginis -dinem 299, 16 horrenda -dine
72, 11 proluxa v. 293, 23 corporeae fragilitatis
v. 478, 17 purulentas corporum -dines 256, 17
v. ydropicorum 275, 18
- vallis] in -le lacrimarum 234, 2 complentur -les
c 2046
- vallo] illum. nec mare. -lat p c 31 nox. mundum
velamine v. c 628 insontes Christi suffragia -lant
c 1427 quam v. caerula ponti fluctibus c 1736
quando. v. caeleste tribunal c 2349 cum. pinna-
cula. denso vallaret cuneo c 2612 dum Titus.
cum genitore. urbem -larent c e IV 7, 20 caeleste
tribunal -labunt c 2902 -latur milite parvo c 2078
excubias gregis -lare c 1036 plebis -lante corona
c 1922 undique -lantes. cingente corona c 650
parasitorum sodalibus -latus 239, 10 aper. molo-
sorum. catasta. v. 593, 5 spissis sodalium agmini-
bus v. 501, 17 splendore -lata 299, 2 municipii
septeno murorum ambitu -lati 314, 1
- valva] vectiferae -vae c 456 sanctae. v. c 1041
furvae. v. c 1416 paradisi -vam 245, 22 taciturni-
tatis v. 256, 5. 276, 3 -vas. nullus reserat a 55, 2
aulae caelestis v. c 109 v. Olympi c 2535
- vanitas] saeculi pompulenta v. 313, 19
- vanus] -na. cupido a 96, 2 v. gloria c 2680 -no.
amore c 2011 -na specie p a 28 -na. gloria fretus
c 2694 -nissimis. oblectamentis 499, 13
- vapor] in arduentes thermarum -pores 307, 21
- varicosus 187, 28
- varietas] sine ulla -tate 84, 12 reciproca v. 150, 14
multimoda mandatorum v. 244, 5 meritum
v. 244, 7 sine pompulenta panucularum v. 287, 15
centenis -tatum speciebus 82, 3 resupinis et reci-
procis v. vicibus 173, 15 distinctas colorum
-tates 244, 23 diversis colorum -tatibus 244, 13
- vario] quamvis Iuvenalis auctoritas -iaverit 189, 29
vox mea diversis -iatur. figuris a 22, 1 lunaris
globi rotunditas. septenis figurarum speciebus v.
72, 9 dactilus decies v. 86, 21 diopros et trampus
reciproca duarum sillabarum alternatione -iantur
201, 15 si reciprocis vicibus stilus -ietur 81, 12
pathetica. disciplina. qualiter v. 477, 8 versus
per quot species -iari decernitur 84, 9 dactilo
et spondeo. alterna interpositione -iatis 82, 18
- varius] me -rium fecit a 100, 4 -ria. imagine a 31, 2
-rio. discrimine a 49, 4 vestibus. -riis c 1151 —
varie 83, 7
- varix 157, 18 varioibus id est tortuosis venarum
anfractibus 157, 19
- vas electionis 66, 14. 245, 20. 256, 1. 313, 18. 486, 11
in vase fictili 246, 21
- vasculum] -la ferre c 1497 v. quoque 484, 12
- vastitas] squalentis heremi -tatem 266, 8 abstru-
sam heremi v. 271, 20 horrentis h. v. 285, 16
- vasto] -stant qui farris acervos a 65, 4 Traciam
-stabat inertem c 2077 regales -stans caulas
p c 20 grassatoribus obvia quaeque. -stantibus
270, 10
- vastus] mundus. v. c 1655 v. vulgi clamor c 582
-stae solitudinis 287, 2 facinus -stum c 2587
-sto. tumultu c 1414. 2243. 2389 -sta comitante
caterva c e IV 6, 8 murmura -sta c 2042 scopu-
lorum grandine v. c 2601 -stos. fluctus a 96, 9
- vate(i)s] egregius. vates c e II 18 e. vatis c 1696.
c 364 ut cecinit. v. c e IV 9, 10 sicut c. vatis
c 1158 Enoch. v. c e IV 12, 12 Mantuanus v.
73, 1 praedictus v. Mantuanus 89, 7 praedictus
v. 153, 20 v. decoratus 249, 16 Helias v. c 248
v. Iohannes c 395 v. cola. prompsit c 1442 di-
scifer. v. c 1475 famosus carmine v. c 1912 ceci-
nit quod carmine v. c 2772 psalmigrafus v. 492, 6
cum. vatis vellet c 58 intellegit. vatis c 344 —
oracula vatis c 309 vati insultantes 250, 11 pro-
mens oracula v. c 403 Moysen. vatem p a 17
psalmigrafum v. 71, 17 quam iussit scandere.
v. c 268 nascentem. v. c 285 sanctum. v. c 292
v. ditem c 304 rudem. v. c 835 insontem. v.
c 949 v. alium c 1003 insimulare. v. c 1020
v. eundem c 1646 venerandum. v. c 2509 pel-
laces. -tes a 57, 2 narrantes carmine v. a 97, 3
Titan quem clamant. v. p c 25 carmina -tum
a 79, 2. c 1373 v. canentum c 2836 v. prisoo-
rum c 2883
- vaticino(r)] eundem redemptorem. -nabatur 243, 2
mittitur -cinare propheta c 313 futurae incar-
nationis cunabula -cinasse 236, 5 pitonissam.
falsitatis fribula -cinantem 256, 3 genetrice Sa-
muhelis -cinante 197, 3 oracula. salvatoris ad-
ventum -cinantia 232, 12 interfectionem -cinan-
tium 64, 7 in ordine v. 66, 8 ventura v. 251, 5
de redemptore. -cinatum 298, 8
- vaticinium patriarchae 65, 22 praesagium Esaiiae
v. 287, 5 ter sena in Esaiiae vaticinium volumina
303, 13 ut. vates evangelici metri -cinio refert
153, 20
- ve] infra. suprave a 100, 63 Argivi Romanive
492, 11 durus atroxve labor 501, 6
- vecors] rotat in giro v. membra a 98, 7 -cordem
iuvenem 317, 16
- vectifer] -rae. valvae c 456
- vectigal] quasi quoddam reipublicae v. 71, 15
inevitabile v. 250, 6
- vector] sanctos ad litora -tant c 1100 famulas
Christi -tabant caerula fluctus c 2355
- vegetatio] diuturna. -ione 250, 3
- vegeto (vegito)] spiritu alterno -gitat nec corpora
flatu a 71, 4 aegrotos -getat c 861
- vehemens] amoris. -mentiori pecuniae 500, 3
- vehiculum] spreto basternae -lo 297, 1 basternae
v. 307, 10
- veho molam a 45, 3 -hit. vertigine molam c 1464
quem Deus. ad caeli culmina -xit c e IV 1, 36
hunc v. in aethereas. arces c e IV 4, 14 semita.
non errantes ad caeli culmina v. a 59, 8 fratres.
ad caeli sidera v. c 538 Cereris sobolem. v. ad
umbras c 1380 v. populi in deserta piaculum c 2847
crucem domini -hens c 1896 cum caterva. victri-
cia arma -henti 253, 20 faretrato vectus corni-
pede 230, 37 cornipedis spina v. c 642 v. caeli
ad convexa c 709 cumba trans caerula vectum
c e IV 5, 13 ad caeli sidera v. c 1502

- vel a 73, 4. t 93, 13. 94, 13. 15. 95, 4 (bis). 96, 1. 9. 243, 9. 295, 16. 303, 13. c 2839. 2874. 479, 21 vel etiam 76, 11 vel potius 287, 15 vel certe c 855 ne. vel p c 16 miurus vel. vel 95, 5 cf. 180, 16 vel. vel 266, 6. 500, 8. 10 vel. seu c 210. 477, 9 vel. seu. aut 90, 10 aut. vel c 2840
- velamen] membranarum tenui -mine c 211 simplo. v. c 237 tetro. v. c 628 altaris sacri -mina pulchra c e III 71 lanea. v. c e IV 7, 11 pulla capitis v. 318, 4 serica purpureis. v. peplis c 1146 stuppea. v. c 1515 pepli v. c 2557
- velamentum] sub taciturnitatis -to 260, 6
- veliger 165, 7
- vellus] densescit. v. a 91, 8 setigero lanarum -lere a 33, 2 -lera. fulva a 17, 2 ningit v. nimbus a 100, 54 setosa vervecum v. 316, 1 umida. v. c 2044
- vellico] pecus. -cat herbas c 2275
- vello] (caput) vulsum ex umeris c 1362
- velo] probrum. -lare paternum c 2507
- velox agmen equorum a 99, 5 v. legendi c 1169 -loci praepetis ala a 71, 3 Zephiri -locior alis a 100, 35
- velut(i) 76, 5. 78, 18. 90, 14. 201, 22. 203, 9. 11. 230, 5. 231, 17. 238, 11. 18. 242, 15. 247, 9. 250, 22. 252, 21. 253, 8. 255, 23. 256, 12. 258, 27. 260, 17. 269, 10. 271, 9. 273, 19. 274, 1. 11. 275, 10. 276, 11. 277, 1. 292, 15. 297, 7. 20. 299, 17. 306, 13. 307, 11. 20. 311, 2. 321, 9. c 574. 1527. 490, 12. 501, 1 veluti 83, 3. 84, 1. 89, 14. 33. 189, 14. 194, 5. 299, 7. c 189. 482, 10
- vena cum rivulis 275, 7 flexos -narum. orbes a 73, 2 v. fonte c e IV 2, 38 v. rivulus c 1796
- venabulum] ferratis virtutum -lis 240, 6
- venaticus] canis -ca 180, 5
- venator. arcister a 60, 2
- venatrix] vaga v. a 65, 6
- vendo] cuncta. ornamenta. -dunt c 2367 Dominum. -didit c e V 10 qui regem coeli v. c 2594 centum -duntur milia c e IV 7, 34 sub corona -dere 483, 7
- venenatus] -tum. morsum 285, 3 -to rictu c 1479 carne -ta a 31, 7 -ta. cum fraude c 926 -tos. rictus 301, 17 -tas. stipes a 69, 6 v. ansatas 322, 24 propter -ta. flabra 309, 4 v. draconum detrimenta 255, 7 contra. v. garrulorum iacula 201, 25 -tis hereticae pravitatis frondibus 71, 5 v. spiculis 242, 4 v. ydris c 2636
- venenosus] de -sa fauce 241, 5 -sis genuinis 240, 2
- venenum] -ni virus 311, 3 crudelis v. c 436 tetrum. -num c 1017 pestiferum. v. c 2749 letifero zeli. -no c 2383 spicula lita v. c 2575 mitia. -na a 98, 5 truculenta regulorum et aspidum v. 255, 5 -norum. nigrorum c 477 nociva vipera- rum v. 278, 8 ut spurca v. c 1054 ut tetra v. c 1093 vomentem. v. torrentia 489, 3 letiferis. -nis a 31, 5. c 2388 tetris. v. a 75, 12 Gorgoneis. v. c 1105. 1328 pestiferis. v. c 1432 infecit corda v. c 1545 magicis. v. c 1853
- venerabilis] vir vitae -lis 259, 6. 278, 19. 287, 1 a. viro -li 260, 14 domino v. 488, 1 v. sacro- fagos 284, 14 — venerabiliter 479, 1
- veneror] casto v. rumore Mariam c 1673 utrius- que instrumenta praecepta. v. 485, 23 Christum -ratur amore c 1890 velim. devotae mentis ef- fectum ostendens. uberius -nereris 202, 3; *passive*: alma domus -ror a 55, 1 persona pictoris -ratur 322, 5 alma -rantur. in aula c e I 5 integritas fama -retur c 240; adorari -rarique 310, 21 — glo- riam. venerari 321, 5 metallum. -rarier c 371 Eulalam studeant -rari carmina c 2010 -rantes. Christum c 863 Proserpinam. lectionis praeconio v. 479, 16 -randus. doctus c 670 v. sacerdos c 693 v. puber c 1274 v. patricius 503, 3 soboles. -randa Tonantis c e IV 6, 13. a 76, 7 v. ara c e IV 9, 14 rerum v. potestas a 10, 1 v. soboles 87, 3. 15. 88, 12. 14. 18 v. Dei proles 87, 7. 88, 16. 234, 18 v. caterva 322, 14. c 880 patris v. pro- pago c 416 martira. v. c 1877 v. Dei. virgo c 2412 -randi pontificis 62, 2 -randae filia Paulae c 2122 domino. omni virtutum conamine -rando 475, 1 v. praeceptori 478, 9 domino. delectabi- liter v. 479, 1 mihi sincero caritatis affectu -randae 497, 12 -randum praesulem 275, 3 v. Christicolam c 1050 v. vatem c 2509 -randam celsitudinem 75, 16 a prole -randa Dei 68, 20 omni devotae germanitatis affectu -randis 228, 25 -randos. patres c 710 -randa. oracula c 1484 in -randis. cunabulis 277, 10
- venia] -niam. merentur c e II 11 v. dantes c e IV 13, 15 indulgentiae v. 318, 24 v. tribuens c 2825 difficultatis v. 476, 6
- venio] -nit Dominus. ponere iudicium c e IV 12, 14 -niunt. a monosyllabis 156, 6 v. a secunda con- iugatione 158, 27 v. et a verborum significationi- bus 159, 28 v. a tertia coniugatione 180, 23 dum universi facultatum reditus. ad agapen. -nirent 308, 16 spiritus -iet sanctissimus in te c e II 26. c 1704 unum venit ex Graeca enuntia- tione 82, 16 v. ad extremum virgo certamen c 1161 ad sedes v. basterna certamen c 1901 v. princeps c 2264 dum v. c 2803 deni -nere leprosi c 1447 catervatim. -nere c 1609 quae ad memoriam -nerant 253, 6 cum ad. evangeliorum apices -nisset 277, 6 ad sarcophagos cum .X. leprosi -nissent 284, 14 ut -nire possit (solicitude nostra) ad praestant. orem. materiam 75, 6 (an- geli). -nisse leguntur 262, 6 portendens. terris v. salutem a 64, 4 qui -niens dempsisset crimina c 1684 significationes participiorum ab inchoa- tivis speciebus -nientes 191, 10 pedis exempla a nominibus -nientia 155, 9 exempla primitus a nomine v. 157, 16 a tertia coniugatione cor- repta participia v. 159, 3 verba a tertia coni- ugatione v. 166, 2 futura participia qualibet signi- ficatione v. 166, 16 exempla a nominibus v. 171, 13 participia a passivo. v. 188, 2 ab activis. v. 192 profetarum -tura vaticinantium 251, 5 ventura Dei. dona c 246 de qua posteritas esset v. c 1849 ni matrona. fore damna marito. nos- set ventura c 2529
- venter] in viscere -tris a 54, 3 proprii. penetralia v. a 93, 5 sui penetralia v. 2491 v. ingluvie 266, 15 ingluviem v. c 223. 2484 v. viscera c 976 flamina v. c 2387
- ventilo] -landus 177, 2 investigando et -lando 203, 7
- ventosus] -sa superbia c 2757 -so. fatu c 620 v. pectore c 2713 -sa fraude c 2704 -sis flatibus a 96, 4 v. foliibus c 72 v. malis c 2807
- ventriculus 184, 2
- ventus] -ti flant vel tremunt vel sibilant 180, 16 -torum flaminibus 320, 23 rapidis. v. c e IV 12, 17
- venustas] marmoris candidi v. 236, 14 fulva v. c 229 forma -tatis c 2555 ornamentorum pulcher- rimae -tati 245, 17 formosam vultus -tatem 305, 14 purpurea -tate 237, 13 formosa virgi- num v. 278, 7 illaesa membrorum v. 307, 22 formosi vultus v. 310, 22 exterioris hominis. v. 313, 16 cum nativa vultus v. 317, 5 falerata v. 317, 25
- venustus] -ta. liniamentis membratim, sed plus venusta suatim 281, 16 -tae pubertatis 258, 27 -ti capitis 301, 14 -tum. vultum 321, 21 spon- sum. -tam c 1817 fronte -ta c 1151
- veprecula 181, 11
- ver unde. vernum derivativum ducitur, per. v. con- stat 185, 7
- verax] scriptor v. c e IV 10, 15 v. medicus 235, 2 v. tetrarcha 254, 9 disseruit v. c 334 assertor

- v. c940 v. concordia a9,3 v. historia regum c1353 v. voce spondit c1493 v. alter c1498 v. sacerdos c1567 — veraciter 239, 9. 253, 17. 271, 17. 275, 4. 297, 11. 316, 4. 484, 24
- verbalis] nomina -lia 175, 4
- verber] -bere saevo c297 crudeli v. c2592 infantum -bera a10, 4 quamvis fudissent v. rivos c1063 v. dira c2306 -berum ictibus 275, 2. 307, 14
- verborum] garrula v. 249, 12 -tatis strepitu 478, 4 nuda -tate 92, 27
- verbosus] -sa garrulitas 249, 12 v. loquacitas 320, 10 -sis labris c1958
- verbum] incarnatum Dei v. 74, 20 vocabulum s. v. 195, 19 v. deponens 160, 11 mei famina -bi a100, 80 v. gratia 150, 13. 492, 16 spiritalis v. semine 230, 4 casto v. semine 233, 6 divini v. 240, 11. 256, 18. 257, 11 v. anfractus 253, 26 incarnati v. 312, 11 placidi v. c32 v. clustella c80 Ausoniae v. clustella c2152 caelestis. verbi c528 sancti v. c2033 macheram v. c2464 letiferi v. c2697 v. tenebras c2837 incarnatum Dei -bum 242, 10 v. de verbo peto c33 formans fundamina -bo c3 v. currente c430 v. terrente c2407 verbum de v. peto c33 -ba. ex triplici coniugatione deducta 161, 15 v. passiva 162, 4 haec sunt v. a tertia coniugatione venientia 165, 1 inchoativa v. 168, 17 v. quoque opitulatur 175, 1 v. similiter subduntur 176, 1 v. maligna c952 v. prophetae c1690 turpissima v. c2548 -borum vimina 74, 12 tantis v. ambagibus 78, 1 de singulis v. radicibus 78, 5 nuda garrulorum loquacitate v. 84, 24 a v. significationibus 159, 28. 265, 5 genera v. 174, 5 uberrimam v. facundiam 229, 15 urbana v. facundia 250, 19 v. facundia 278, 14 sub trina v. significatione 251, 23 v. tonitrua 256, 12 v. urbanitate 263, 9 v. veritate 274, 3 v. argumentis 275, 1 v. inopia 280, 4 suasiones v. 281, 11 v. hortamentis 285, 10 v. gressibus 291, 10 v. oblectamento 317, 66 v. telis c59 v. spicula c1021 vice v. c1049 v. retia c1847 v. imbre c1988 v. sontum c2668 v. tempora c2842 gracili v. clave c2864 prolixo ambitu v. 477, 4 per pugnas v. 482, 3 omnis v. textus 500, 10 splendida -ba c e IV 8, 15 prompta v. a30, 7 immiscens v. a95, 6 dulcia mul-sorum v. favorum c668 v. fantes corrumpunt c1087 solandi v. c2050 scriptura v. loquentes c2105 frugiferis -bis c e IV 2, 3 nostris v. a41, 2 referam v. a77, 3. 85, 1 divinis v. 89, 1 maculabat flumina v. a95, 4 his v. 89, 2 a v. quartae coniugationis 172, 17 v. pacificis 289, 7 optata v. fortuna 289, 11 cum nullus v. explanet p c37 arcana Dei v. oracula prompsit c252 falsis v. c624 v. falsis c937 facundis v. c1174 fructiferis v. c1396 doctrinae v. c1531 ceu v. optas c1561 Romanis v. c1624 poenas v. enarret c1745 v. narrare parenti c1798 virgineis v. c1806 spurcis v. c1969
- verecundia frontis c1471
- vereor] non v. discrimina ferri a9, 1 senectutis v. discrimina a27, 3 specula non v. a33, 7 v. quod mergar a38, 2 morsus ritusque luporum haud v. a39, 5 nil v. a60, 4 multum v. certamina a88, 5 exilium nullus -retur a3, 3 ut cellam irrumpere non -reretur 305, 19 ut lupanar aggredi minime v. 317, 18 ut virginis ingenium alterno experire conflictu -reretur 278, 19
- veretrum] turpe v. c2505
- vergiliae] quas Latina (traditio) a verno tempore -lias nuncupaverat 72, 19 -lias numeris aequans a53, 7
- vergo] non v. a53, 3 scopulorum pondera v. a100, 40 (tertia coniugatio) in praeteritum perfectum primae personae -git 157, 3 quos nunc arsis. nunc thesis. -gunt et inclinant 151, 13 ut. ad tortas simulacrorum caeremonias -gerentur 274, 20 -gere. nullum laxat sub pondere scaevo c733 orbibus. per praeceps -gentibus 72, 4
- veritas. privilegium ecclesiae sanxit 486, 29 evangelica -tatis astipulatione 252, 7 canonicae v. 256, 11 vitam v. expertem 269, 6 non fictae v. 293, 8 stipulatorem v. 318, 15 v. testimonium 482, 30 v. censura 493, 3 -tatem ignorando 482, 25 apologetica verborum -tate 274, 3 profetica v. 297, 11 quod. in v. completum est 302, 6
- vermiculus] bis tincto cocco sive -lo 244, 19
- vermis] minor exiguo. -me a100, 66 Seres. -mes a33, 4 -mium examina 283, 3 -mibus scaturiens 309, 23 v. atris c1400 v. -scatens c2425
- verna] hos. v. pulso c e IV 13, 3 vide etiam berna
- vernacula] supplex v. Christi c e III 39 peregrinantis -lae incitamento 70, 2 vide etiam bern.
- vernaculus ecclesiae 61, 5 supplex ecclesiae v. 229, 6 vide etiam bern.
- vernalis] tempore -li c167 tempore praepostero id est -li 290, 4
- vernico] aves minuriunt vel vernant vel -icant 179, 20
- verno] aves minuriunt vel -nant vel vernicant 179, 20 — ut -nent lilia c194 in arvo -nabam frondibus hirtis a98, 1 qui. -nabant flore perenni p c34 quamvis. -naret pampinus c2791 hortus florenti vertice -nans c e II 19 fecundo cespite v. a51, 1 v. ex aequore campi a74, 1 rus. v. pascuosa numerositate lectorum 492, 13 florenti vertice v. c e II 20. c1698 -nantis prati 237, 20 -nanti vimine c318 -nantes pratorum flosculos 62, 12 -nantibus gemmis 298, 19 v. arvis c266
- vernus] a -no tempore 72, 18 de v. t. a8, 5 tempore v. c1583
- vernula 164, 8
- vero 64, 23. 80, 21. 85, 26. 88, 23. 160, 29. 163, 21. 164, 2. 166, 17. 169, 7. 171, 13. 173, 4. 175, 6. 176, 5. 250, 7. 20. 285, 18. 296, 1. 300, 10. 301, 21. 309, 15. 25. 312, 13. 314, 5. c41. 684. 1031. 1745. 2603. 477, 12. 482, 8. 484, 6. 497, 19. 500, 9 ast vero 312, 20. c2625. 2732. 484, 18 quid vero 296, 15 si vero a47, 7. 82, 7. 173, 7. c2206. 493, 16
- verres] -es quiritant 180, 17
- versatilis] rumphea -li et flammifera 245, 23
- verro] -rebat caerula remis c e IV 5, 15 -rentes fluctus a95, 9
- versicolor a3, 1 v. pavonis gloria 237, 12 v. penna pavonis c227
- versiculus] quem -lum. turpiter interpretantur 184, 18 quaternis -lorum lineis 76, 9
- versidicus] ut v. ait 493, 17
- versificatio] omnis heroici exametri v. 78, 17 genus -tionis 84, 15 heroicae v. regula 184, 27 absque metrorum -tione 154, 30
- versifico] ille -cans 202, 21
- versificus metricae artis peritia praeditus 75, 21 ille v. 157, 31 approbante -co 189, 30 -cum. carmen p a14
- verso] dum. scelus. sub pectore -sat c2739 tres digiti totum -sant corpus a74, 8 sacros v. libros c2769
- versus] v. colobos 82, 13 v. exameter 82, 22. 86, 33 v. spondiazon 82, 23 minus lenis est v., qui. 83, 8 omnis v. exameter dactylicus 83, 14 v. dactylicus exameter 84, 4. 5 v. XIII. sillabarum 84, 18 v. XIV. sillabarum 85, 5 v. heroici exametri 85, 30 v. XV. sillabarum 86, 19 huius-cemodi v. 86, 31 hic v. et ceteri 87, 27 minimus v. et maximus 88, 21 heroicus v. XVI. sillabarum 88, 8 posset. v. etiam ex dactilis sex constare 89, 32 veluti v. ille est 89, 33 monoscemus v. 91, 39 primus v. 92, 1 v. heroicus catalectic

- 92, 5 v. ypercatalecticis exameter 92, 15 v. ypercatalecticis 92, 20 v. dictictus 92, 26 divisus v. 93, 10 quis est v. mixtus 93, 15 Sibyllinus v. 93, 32 versus sine capite 94, 16 v. terminatur 95, 8 exametri -sūs 82, 19 in caesura exametri v. 92, 24 -sum .XVIII. aut .XIX. aut .XX. sillabarum 83, 16 nullum v. dactylicum exametrum 84, 2 primum v. decaseemum 85, 16 hunc v. 91, 23 profer v. 92, 16 districtum v. 93, 8 huiusmodi v. admittit 93, 13 concludat v. c50 -su dixisse a63, 6 primo v. 79, 25. 80, 20. 96, 15 novissimo v. 80, 11 elegiaco v. 80, 22 de v. excludendum 82, 9 in ultimo v. 82, 9 in pleno v. 82, 12 in v. exámetro dactilico 83, 13 in v. .XII. sillabarum 84, 11 in v. .XIII. sillabarum 84, 18. 88, 4. 90, 15 primo prologi v. 85, 11 in v. .XVI. sillabarum 87, 22 in v. sillabarum .XVII. 88, 19 monoscemo v. 89, 9 ex v. .XVI. (.XV.) (.XVI.) (X et VII) sillabarum 90, 22. 91, 8. 22. 37 exámetro v. 93, 28 hoc v. 94, 12 secundo v. 94, 17 in v. heroico 95, 13 elegiaco -su 174, 7 catalecto v. 232, 4 si fuerint v. decursa p a25 novo v. c45 bino v. c174 salebroso v. c469 scabro v. c1076 metrorum v. c1711 raucisono v. c2786 -sus monoscemi 78, 15. 477, 8 v. exámetro dactilici 82, 24 omnes illi v. 83, 27 currentes v. c2801 ypercatalectici v. 477, 9 genera -suum 82, 6. 14 v. epigrammatibus 319, 12 -sus et commata c23 diversos v. metrorum 81, 5 pandere -sibus p a8 metrorum v. 76, 11 sinapha v. Sibyllae continetur 79, 23 v. istis patuerunt 85, 24 v. ad hanc speciem pertinentibus 86, 22 v. excerpta 86, 32 binis v. iunctis 88, 1 poeticis v. 88, 7 his v. 90, 4 non heroicis v. 90, 13 binis v. 91, 26 authenticis v. 93, 30 luculentae urbanitatis v. 96, 21 heroicis exámetrorum v. 321, 8 quos laudo v. p c6 v. infandis c28 v. laudare c1674 metrorum v. c1885 versibus 477, 6
- versutus 171, 22
- vertex] sub cono sublimi -ticis 251, 15 -ticem gabuli scandens 235, 5 Alpes montis -ce saeptas c e111 25 summo de v. a24, 5 capitis in v. a26, 5 in summo capitis v. a91, 8 in v. mundi a53, 1 florenti v. a84, 8 de v. a100, 46 in v. scopulorum horribili 68, 3 in v. montis Gilboae 242, 2 summo virtutum v. c100 frondenti v. palmae c168 florenti v. c1698. c e11 20 sceptri in v. 479, 18 de summis montium -ticibus 502, 19 vide etiam vortex
- vertigo] volubilis et agilis polorum v. 63, 1 teres v. caeli 231, 13 v. poli c2690 praecipitem caeli -ginem 73, 11 reciproca circulatorum -gine 72, 2 veho v. molam a45, 3 rotat. vecors v. membra a98, 7 vehit v. molam c1464 v. caeli 477, 8
- verto] corvos -tit in albescentes columbas c492 quam turpiter terga vertant 240, 23 fetentis lotii lustramentum in flagrantem -titur ambrosiam 279, 9 v. interea c484 puer v. in rabiem c1480 dum patuli -tuntur culmina caeli a100, 3 b. e. a in alios litterarum caracteres -tuntur 195, 30 ut latex in olei crassitudinem -teretur 271, 9 -terunt terga falanges c2093 Ebrea Romanis -tens oracula verbis c1624 Ebrea Romulidis v. oracula linguis c2146 Rufino in Latinum. -tente 257, 15 in vesaniam -sus 285, 19 ordine so c e1V 8, 7 passibus -sis a37, 3 -sa vice a100, 59. 170, 8. 193, 10. 201, 13. 238, 5. 241, 2. 283, 4. 295, 18. 302, 1. 489, 5. 490, 2
- veru] -ribus acutis c e1V 7, 26 in v. c696 v. terre bunt viscera c1384
- verum p a25. 83, 25. 159, 13. 163, 10. 175, 24. 192, 29. 194, 30. 234, 4. 271, 10. 273, 15. 21. 284, 4. 292, 11. 294, 8. 297, 10. 301, 11. 302, 3. 307, 23. 317, 9. 318, 8. c386. 2546 verumtamen
- 274, 4. 276, 6. 321, 11 non solum verum 242, 5 non solum verum etiam 63, 3. 77, 20. 228, 26. 229, 11. 310, 15. 317, 23 non modo verum etiam 179, 10. 242, 12
- verus medicus 484, 26 -ra et non fribula gloria 245, 4 -rae dilectionis 75, 13 v. responsionis 247, 7 -rum lumen c1686 v. nomen c2358 cum constet -rum a85, 2 a -ro agonitheta 248, 2 v. fatu c1415 -ra et non falsa cautela 245, 4 -ros. fatus c934 — vere 75, 4. 275, 4. 290, 7. 303, 21. c1586
- vervex] -vecum vellera 316, 2
- vesania] furibunda fratris -nia 69, 8 dira tetro -rum spirituum v. 311, 4 furiis -niae 306, 1 furibundis v. faculis 308, 15 aemulorum -niae 274, 4 in -niam versus 285, 19 ad sedandam furoris v. 258, 7
- vescor] flatibus alternis v. a11, 1 sanguine v. a36, 7 rubro dum bibulis v. de sanguine buccis a43, 3 libris corrosis et cortice v. amara a56, 9 in quibus mortalium vivacitas -citur 203, 18 -cuntur. nutrimine farris c1581 quae spiraculo -cebantur 63, 10 ut potius recentibus hortorum holusculis -ceretur 288, 2 quamdiu aura aetherea v. 312, 7 caricibus educari et -ci 155, 20 cunctis aura -centibus aethrae a88, 1
- vesica] ut inflata v. 239, 18
- vespello] -ones id est fossarios 174, 27
- vesper] -pere 66, 16 -peri 256, 2
- vestalis] virgo v. 278, 12
- vester] -tra indolis 62, 2 v. sagacitas 481, 6 v. almitas 497, 14 -tri regis 503, 4 sagacitatis v. 61, 8 v. sagacitatis 231, 1. 241, 17. 303, 16 almitatis v. 475, 3 v. caritatis 476, 3. 479, 4 v. pietatis 478, 11. 481, 9. 503, 1 beatitudinis v. 490, 5 v. fraternitatis 499, 6 v. pectoris 502, 9 celsitudinem -stram 75, 16 v. fraternitatem 485, 7 v. ambrosiam 489, 7 ad consortium -strum 478, 14 a -tro vultu c2372 in provincia -tra 482, 21 a contubernio -tro 478, 13 sacerdotes -tri 482, 2 priorum -trorum 485, 10 sugillationem v. 493, 15 -tris loquelis c1285
- vestibulum] imperialis ypodromi v. 274, 17 palatii v. 306, 8 pro foribus -li 289, 20 angusta alvearii -la 232, 8 caelestis regni v. 292, 2 furvae v. valvae c146 sacri v. templi c1045 consueta v. 502, 3
- vestigium] -gia caerula a59, 9 eorundem v. 78, 3 sanctorum v. c1438 ad aeterni v. regni c847 nullis priorum -giis 77, 17
- vestmentum] genus -ti 166, 24
- vestis. vocabor a33, 6 Serica v. 176, 6 -tis (= barbae) lanugine c e1V 7, 16 tegmina v. a77, 1 pretiosa -te c1148 segmentata v. c2183 pepili sub v. c2508 ornamentis -tium 313, 21 olosericis et bombycinis -tibus 278, 3 propriis v. 299, 1 pretiosis et coloratis v. 315, 3 v. variis c1151
- vestitus] in -tu deaurato 245, 14
- vestras] -ratis frontis c2685
- veteranus] hanc -nam civitatem 259, 14
- veteresco] cacumina -scunt c638
- veto] fas divinum -tat. credere 256, 11 spoliare v. carnem verecundia c1471 ut -tet spondeo totum concludere versum 84, 16 -titum honorem c2303 -titam alimoniam 239, 14 -titum ligni malum c2498 -tita ornamenta 314, 17 -titos hymeneos 254, 4 quaedam -tita 239, 2 -titis caeremoniis 261, 10
- vetulus 161, 12 pater v. c1265 -lae senectutis 255, 10 -lo cum patre c e1V 5, 3 dum -li redeunt c425
- vetus. consuetudo 281, 1 antiquissimi non vetus, sed veter protulere 186, 24 -teris mundi a25, 2 v. draconis c1308 v. vitae c2054 rudis et v. legis c2145 v. delubri 244, 17 v. instrumenti

- 236, 8. 253, 24 v. testamenti 479, 8 v. et novi testamenti 483, 4 v. voluminis c 2848 in -teri testamento 483, 7 -teres. solebant a 7, 3 v. Latini a 37, 1 v. parentes c 1976 -terum. parentum c e IV 6, 17 v. patrum c 1635 v. deorum c e IV 9, 8. c 1052. 1342. 1389 iuxta decreta v. 70, 16 v. auctoritate 74, 18. 268, 15 prisca v. auctoritas 81, 10 v. auctoritates 81, 10 antiqua v. traditio 78, 6 ex priscis v. poematibus 88, 25 v. antiquitas 170, 23 prisca v. opuscula 203, 15 v. volumina 310, 13 v. librorum c 55. 392. 1182. 1262. 1334 patrios v. ritus c 483 v. virorum c 232 scriptorum v. c 323 imperio v. c 894 v. regum c 1353 v. malorum c 2886 apud -teres 483, 9 in -teribus viris 252, 19 — a veterrimo delubro 287, 3
- vetustas] fessa v. a 57, 6. c 640 quatenus exuvias spoliaret. v. c 1180 mundi longa v. c 2875 decrepitae -tatis 267, 18 cernua curvaque -tate 247, 12 prae v. consumpti 259, 8 v. extricabantur 287, 18
- vetustus] spoliabor pelle v. a 88, 6 culturae. -tae c 1575 quam. crevisti. -tam c 632 cretus genitore -to c e IV 4, 1 errore -to c 1732 fronte -ta c 598 -tarum. legum c 1134 per sacramenta -ta c 323 dilubra v. c 2086
- vexatio] lictorum atrox v. 293, 5 simplex v. carnis c 1756
- vexo] non -xat crapula corpus a 78, 6 dum v. (virus) viscera tabo a 94, 7 tirones Dei -xant crudelibus armis c 2645 miserrimum populum. -xabat 258, 5 (draco) v. iure catervas c 548 quos simul in vita -xavit poena c 1246 infantes imperat. -xare flagellis c 1058 v. negantem athletam c 1189 -xans Memphitica rura a 36, 6 -xantes. poenae c 1827 fluxu -xata cruoris c 1791 oculi tormento -xatos 276, 20 famulas. -xandas accepit 306, 21
- vexillatio] castae -ionis 253, 20
- vexillum] cuspidi -li c 643 -lo crucis 249, 9 Christi v. armatus 255, 7 floridae virginitatis v. 296, 16 cum v. virginitatis 308, 4 -la triumphii c e 12. a 100, 11 v. tropei p a 18. c 1104. 2900 v. Tonantis c 277 martirii v. c 1879 gestant v. c 2023 dum v. ferunt c 2459
- via] candenti. viae a 59, 4
- vibex] livida devoti v. amici 318, 17 caerulea flagrorum -bice 307, 15 rubras -bice virgas c 2311 crudeli v. c 2474 flagrorum -bices 282, 15 lividas palmarum v. 301, 23
- vibramen] polos. replet -mine fulmen p c 27 licet. Titan -mina fundat c 216 astriferis micantium -minibus siderum 492, 14
- vibro] Phoebi radiis qui -brat, atomo a 100, 67 macheram. -brabat c 2419
- vicarius] praedictus salvatoris v. 66, 9 -ia. relatione 263, 13
- vicatim et alternatim 82, 5
- vicies quinas. propositiones 76, 4 v. terna annorum intercapitulae 265, 14
- vicinitas] propter -tatem axis 72, 16
- viciis] -cem. solvebat c e IV 3, 13 qui. v. reddunt domino c 885 versa vice a 100, 59. 170, 8. 193, 10. 201, 13. 238, 5. 241, 2. 283, 4. 295, 18. 302, 1. 489, 5. 490, 2 consulatus v. 233, 15 v. verborum c 1049 mea v. 500, 15 ingrediendi et egrediendi. vices 260, 10 vicibus certis c e III 45 crebris v. c e IV 7, 9. c 54. 661. 1537 reciprocis v. 81, 12. 171, 12. 307, 23 resupinis et reciprocis varietatum v. 173, 15 alternis v. 274, 18 alternis v. sanctis c 735 v. redeunt. festa c e III 64 septies iteratis incurvationum v. 69, 10 septenis v. horrentem 70, 2 totidem v. diurnis c 1512
- vicissim c 2828
- vicissitudo] anniversaria temporum v. 71, 24 oblata remunerationis v. 202, 4 apta v. 298, 10 vestrarum precum. v. 322, 9 temporum v. 476, 2. 478, 16 septem ebdomadam -dine 67, 19 pro geminata pirrichii v. 173, 16 pro v. caritatis repensanda 251, 3 praeposteris -dinum ordinibus 201, 16
- victima] geminam. -mam 313, 6 bos ductus ad v. 317, 17 immaculatam virginitatis v. 299, 15 a. -marum ritu 258, 9
- victor certamine miles a 91, 7 circo v. certamine c 197 percepturus. nova gaudia v. c 796 v. opimus c 1343 superiorem. -torem 238, 8 triumphante -tore 493, 10 -tores ad. praelium provocant 241, 2
- victoria libidinum 255, 22 v. de inimicis 255, 22 triumphantis Christi v. 258, 17 huiusmodi sancta v. 273, 21 Christi v. 308, 22 v. palmae c 1437 -riae palma 230, 16 debitum v. triumphum 240, 12 cum praedestinatae palma v. 240, 22 v. palmam 278, 21 nec tamen -riam de Victoria nactus est 309, 22 hac confessorum Christi -ria 284, 5
- victrix extiterat 193, 12 linquat ne v. coronam c 2513 tam v. nomen a 91, 2 -tricia signa 253, 20 c 852
- victus] dulcis. v. c 2490 dapsilis. v. c 2517 -tus alimonium 291, 1 iugiter sine -tu vivere a 100, 34
- videlicet 62, 3. 64, 5. 233, 8. 250, 18. 272, 19. 287, 8. 305, 17. 477, 5. 500, 74 videlicet tam. quam 197, 7 v. ne 245, 25 v. quod 258, 10
- video] quinquies. v. remanere quaternos a 90, 4 nec bonum dehonestari v. 238, 3 rursus manedent. effossum. corpus c 1569 punica mela v. c 1596 nusquam apud mortales -deas extorrem 233, 17 quos umquam nemo -debat c 1594 cum flamen. prolem peccare -deret c 1354 me subnixum nulla virtute -debis a 40, 5 frontem faciemque lux nulla -debit a 4, 2 nec somnia vidi p a 13 vidit cum mente manipulos c e IV 2, 10 humana specie v. signarier c e IV 10, 17 v. Christum in oromate dixisse 281, 11 ut v. praesata c 337 robor. v. de cespite crescens c 339 v. fulgescere solem c 499 v. deformem c 598 virgineo v. fulgentes flore puellas c 716 v. procul, quod tingeret c 983 hunc v. ferri c 1500 taliter ut v. cohortes. statuam ferre c 1522 cum. bernaculas. -derit. erudiri 230, 4 somnium, quod prius -derat 259, 19 cum pater sobolem. -disset adultam c 1265 videor. mihi. posse patefacere 81, 11 vacillare v. 322, 11 operae pretium videtur, ut. 74, 18. 245, 15. 293, 15. 298, 12 hoc quidem suadere v. 247, 20 ut mihi v. 315, 1 in vestri regis potestate data. esse v. 503, 5 qui. -dentur excedere 83, 27 nomina, quae trocheo congruere v. 159, 10 qui numerum. -deatur excedere 84, 3 ne hoc incredibile -deatur 286, 11 ut sententia. quadrare. v. 298, 7 quamvis. redundantia praecellere. -deantur 237, 11 qui mihi -debar sciulus 477, 15 ut a. lunae luminaribus. adorari. -deretur 310, 22 minorari parte -debor a 41, 6 textura. liquet quoniam nec. iocunda nec. formosa -debitur 244, 17 auri obriza lammina. vilesce v. 244, 23 qui. nequaquam lassescere v. 248, 4 quos exempli gratia protulisse visus es 85, 24 quid. in rerum visibilium -deri valet natura 233, 21 a nullo valet v. 315, 3 moris non fuisse -dendi mulieres 268, 2 intemerata -dens praecordia c 1682 tertia. visura c 2274 visuros praemia vitae c 1226 quo viso c 2250
- viduitas] -tatis theristro 316, 23
- viduo] -duabor tegmine spisso a 69, 2
- viduus] reddite. -duae. iuvenum c 1487 virginitas et -duis consecratus 243, 3

- vigeo] dum.rudimenta -gebant *a* 44, 2 letalia scepra v. *c* 2717 a quantis profectibus.tirocinia. processerint. pululaverint. -guerint *62, 17*
- vigesimus] usque ad -simam primam supputatio- nis seriem *483, 18*
- vigil] lumina. -gilum *c* 2677
- vigiliae] in -giliis paschalibus *270, 3*
- vigor] perdebat fama -gorem *c* 1754 glauco coloris -gore *237, 14* dempto.v. *c* 2329
- villesco] -scit graculus ater *c* 224 stamina.negle- genter -scunt *236, 16* mundani luxus oblecta- menta v. *265, 9* ne.nobilitas. -scat *244, 5* ut continentia.v. *238, 1* nec lanterna tibi v. *c* 209 ne ars.infametur et v. *478, 1* si.genus. -lescet *258, 16* auri obriza lammina.sine topazio -scere videbitur *244, 23*
- vilis] ut -le mancipium *270, 11* -li interpretationis serie *478, 1* -libus.leguminibus *252, 19* spretis -lior algis *a* 100, 26
- vilitas] mulionis v. *248, 21*
- villosus] genus vestimenti utrimque -sum *166, 24* -si.pepli *c* *IV* 7, 11
- vimen] sceptrinum v. *c* 2370 sacrosancti. -minis ex colubro transfigurati *232, 15* vernanti -mine *c* 318 nodoso v. *c* 1214 lento v. *c* 2251 nuta- bunda verborum -mina *74, 12* spissa virgultorum v. *242, 15* v. virgultorum silvestria *254, 11* gra- cillimis. -minibus *233, 12* stipitum v. *251, 13* nodosis v. *279, 16* lentis v. *306, 9*
- vincio] pertinaciter refragantem. -ciunt *279, 2* -xit virtute draconem *c* 545 ut filius.matrimonii la- trocinio -ciretur *278, 12* fratrem sibimet germano foedere vinctum *c* 2030 tres infantes germano foedere vinctos *c* 1056
- vinco] fabrorum v. metalla *a* 20, 5 virginitas cetera virtutum -cit praeconia *c* 146 qui v. forte palestris *c* 196 venustas.fabrorum moliminia v. *c* 230 neo tamen -cunt incendia limphae *a* 54, 4 dum v. proelia mundi *a* 91, 4 me dicto citius v. certamine cursus *a* 100, 39 v. praecordia virgas *c* 1062 v. sancti.proelia mundi *c* 2022 (ut).nec -cat dominam.bernacula *c* 136 quae.omne.thi- miana.v. *234, 6* virgo hanc pestem primo.certa- mine v. *c* 2436 sublimitatem.bistricea cubito- rum proceritate -cebat *252, 14* sermocinationis incitamenta.vicit *311, 5* machinas.vicerunt *252, 18* cunctos.vicerat *c* 573 virgine -cor inermi *a* 60, 7 a quo victus erat *c* 975 fortunam vincere *a* 44, 3 v. fata *a* 44, 4 v. non quibunt *a* 96, 13 olfactum ambrosiae.possunt v. *a* 100, 16 duces.v. laboremus *240, 19* castimoniam v. *293, 6* quam.v. *295, 6* ferratas v. mentes *c* 106 tor- mentis v. *c* 2354 ceteros duces.v. *c* 2472 v. mentes *c* 2634 vincens virtute draconem *c* 355 carnea.v. ergastula *c* 830 mecham molimine v. *c* 1022 ingluviem contra -centem.corda *c* 2538 fato victus *a* 44, 8 v. operis difficultate *196, 18* ingenti miraculorum mole v. *280, 4* victo tortore *c* 2315
- vinc(u)lum] indisruptae caritatis vinculum *75, 5* inextricabile germanitatis v. *312, 18* spiritalis sodalitatis -lo *61, 9* illegitimo iugalitatis v. *312, 1* linea. -la *c* *IV* 1, 8 germanitatis et.fraterni- tatis.v. *68, 2* nozarum v. *68, 13* *252, 22* conexa. thalamorum v. *c* 96 v. mortis *c* 471. 1965 cippo- rum v. *c* 1196 carnis v. *c* 1501 v. comptorum. blanda tororum *c* 2127 quod ad v. -traheretur *317, 19* absolvens v. *c* 588 -culorum ligamina *279, 3* sacramentorum -lis *74, 13* carnalis erga- stuli v. *286, 15* orationum v. *288, 10* — vincla iugalia *c* 125 furibunda.v. *c* 381 fortia.v. *c* 546 v. -constringere *c* 936 arta catenarum.v. *c* 1210 ferrea.v. *c* 1481 aemula.v. *c* 1533 terrena tori. v. iugalis *c* 1843 nozarum.v. *c* 2819 peccati v. *c* 2871 nodatis. -clis *c* 1837
- vineae] ut constat gloria campis *c* 177 v. parva *c* 2790 dominicae. -neae *269, 10* florigerâ.vineâ *c* 2596 -nearum antes *290, 7*
- vindex] censura *c* 1391
- vindico] noxam *a* 46, 5 spiritus.templum sibi -cat *c* 147 angelicis ulciscens v. armis *c* 1729 ultio.reatum.v. *c* 2592 quod regionem sextam sibi -cet *83, 12* -cet ut.flagris.crimina *c* 2249 -cabitur de Cain *69, 1* flagitiosum sibi.tribuna- tum -cantes *241, 24*
- vindicta] necis *c* *IV* 7, 18 v. crucis *c* *IV* 7, 30 si vero plaga ultrix v. fuerit *153, 19* vindicta. trina Tonantis *c* 967 v. Tonantis *c* 1357 v. gravis *c* 1839 ultricem cruentae mortis -tam *289, 12* immaturae mortis v. *299, 9* in -ta matris *94, 11* ultrices poenarum -tas *69, 2*
- vinitor] expressit quae *a* 78, 2 v. -spoliat.antes *c* 179 -tores *191, 23*
- violentia] liquet, quod artissima sit v. *247, 1* paternae severitatis v. *270, 5* dum.cogeret v. *c* 453 per -tiam *503, 7* quot tu -tias irrogaveris *307, 17*
- violentus] -ti.praecepti *247, 15* has -torum septe- nas vitiorum beluas *240, 1* — violenter *246, 22*. *305, 9*. *320, 11*
- violo] -lavit viscera ferro *c* 1832 -lati foederis *289, 11*
- vipera] dira *c* *IV* 2, 26 contrita rotis v. *c* 1016 -perarum venena *278, 8*
- vir Dei] *286, 8*. *289, 5* v. Deo deditus *271, 6*. *278, 6* v. desideriorum *69, 14*. *250, 21* v. vitae venera- bilis *259, 6*. *278, 19*. *287, 1* cum v. -clausisset limina vitae *c* 2129 viri vitam *a* 87, 4 sine v. vola *251, 11* viri Dei *271, 12* viri Dei tibias *279, 4* ad viri Dei speluncam *289, 17* viro sancto nomine Sisinnio *259, 19* dolium se viro Dei de- laturus *286, 5* viro sobolem.edidit alvus *a* 82, 4 horrendum.virum *a* 28, 3 v. castissimum *273, 22* contra v. Dei *274, 5* per v. Dei *288, 12* virum Dei *288, 8* v. proprium *317, 15* v. -sacrum *c* 1209 a.viro venerabili *260, 14* septuaginta viri *c* 1187 triumphales viri *283, 19* dirorum parma virorum *a* 70, 5 septem milia virorum *64, 8* rapina v. *317, 9* veterum.v. *c* 232 corda v. *c* 387 beato- rum.v. *c* 481 debiliū.v. *c* 701 sacrorum.v. *c* 1025 stultorum.v. *c* 1441 pudicorum.v. *c* 1453 almorum.v. *c* 1653 sanctorum.v. *c* 2035 nobi- lium.v. *c* 2205 animos.v. *c* 2501 per corda v. *c* 2614 fata virum *a* 45, 6 praecordia virum *c* 1153 frigora.viros sternant *a* 45, 7 totidem viros diaconatus officio functos *70, 20* viros centum *c* 256 egregios.v. *c* 1076 septuaginta v. *c* 1221 in septem . viris *71, 2* in veteribus v. *252, 19*
- virago] crudelis.v. *a* 95, 6 integerrimae virtutis v. *307, 10* ab orthodoxis non contemnenda v. *295, 2* v. -basternam linquit *c* 1895 bino spa- done fuit comitata v. *c* 1908 fulgebat veste v. *c* 2183 hanc belvam studeat superare v. *c* 2534 sanctas -agines *306, 15*
- virectum] amoena riparum -ta *71, 10* pallida. v. *c* 4
- vireo] prole virens aestate *a* 1, 4 mundum.cum flore -rentem *c* 2056 herbas arborum. -rentes *a* 86, 2 prata -rentia glebis *c* *IV* 10, 11
- viresco] sambucus.dum. -scit *a* 94, 1 (virginitatis gratia) sola.v. *247, 12* ramosa fronde -scens *a* 45, 1
- virga pontificalis] *299, 7* in -ga ferrea *69, 17* sce- ptrinae -gae *279, 16* applica fustes et -gas *307, 16* geminas.v. *c* 318 horrendas.v. *c* 1062 rubras vibice v. *c* 2311
- virginalis] -lis triumphi *253, 22* pudicitiae v. *250, 10* v. pudicitiae *253, 13*. *254, 10*. *270, 19* v. materiae *250, 14*. *299, 19* -lis propositi *298, 14*

- li formulae 237, 15 -le corpusculum 293, 11
-lem urbanitatis disertitudinem 229, 15 v. pudicitiae gloriā 235, 20 v. gloriā 280, 8 v. melodiam 307, 4 propter -le. propositum 262, 14 v. carmen 269, 19 v. propositum 292, 1 v. munus 297, 15 -li puerperio praeditae 234, 19 de v. castimonia 239, 18
- virgineus] flos. v. c 192 -nea. turma c 1666 corpus -neum c 2338 -neum. pudorem c 746. 2193 v. triumphum c 2553 -neum. aevum c 2117 -neo. flore c 284. 716 v. saltu c 449 v. pudore c 486. 1843 v. munere c 527 v. foedere c 1943 -nea. clave c 837 -neo. stemmate c 1884 -neo. voto c 2027 v. carmine metri c 2829 -neos artus 296, 10. c 1296. 1753. 2421 artus v. c 2327 v. triumphos c 2342 -neas. laudes c 46 v. coronas c 139 coronas. v. c 2764 -neis meritorum gradibus 304, 6 v. floribus c 367 v. annis c 2065 v. actibus c 2813 -neis. lucernis c 97 v. coronis c 509 v. papillis c 1750 v. flammis c 2361 v. sagittis c 2568 v. labris c 1155 v. verbis c 1806 v. sertis c 1878. 2832
- virginitas 178, 9. 248, 11. 13^{sq.} 249, 2. 255, 21. 22. c 145. 365. 726. 2377. 2468. 2758 incontaminata Mariae v. 242, 20 futura incarnati verbi v. 312, 12 v. virtutum vertice paret c 100 v. fulget c 153. 189 sacra v. c 175 v. praemia supplet c 183 v. spremit tormenta c 386 pia v. c 891 v. sancta c 1297 candida v. paradisi cara colonis c 1654 v. felix c 2543 v. casta c 2546 incorruptae -tatis pudicitia 68, 20 pudicissimae v. 233, 1 intactae v. 234, 1 sanctae v. 234, 9 speciale v. privilegium 234, 17 grata v. libamina 235, 1 inter v. flores 236, 9 v. gloriā 236, 10 ob. v. gloriā 287, 12. 296, 20. 243, 24 laudandae v. 237, 25 fiducia v. inflati 239, 5 v. lorica 240, 2 edito v. fastigio 242, 17 corporeae v. 243, 5 in summo v. proposito 243, 12 generosae v. 244, 4 incompta v. industria 244, 9 delicatae v. 245, 4 incontaminatae v. 246, 1 cum palma v. 246, 15. 260, 3. 276, 22. 311, 5 cum palma v. 307, 3 illaesae v. 246, 10 v. gratia 247, 9. 249, 16 v. coronam 249, 14 v. praesagio 250, 18 spontaneae v. 250, 22. 252, 3 thesaurum v. 252, 21 beatae v. 253, 5. 313, 15 de v. laudibus 255, 20 perpetuae v. 255, 21 purae v. 260, 7. 267, 18. 310, 17. 319, 6 v. infula 261, 2 integer v. status 270, 18 v. statu 311, 22 ad. v. fastigium 285, 11 sanctae v. 291, 19. 305, 2 v. fortuna 292, 19 a v. proposito 294, 11 floridae v. 296, 16 immaculatam v. victimam 299, 15 v. stolam 300, 7 rumigerulae v. 300, 12 famosae v. 302, 13 illibatae v. 302, 19 v. sanctitas 308, 3 cum vexillo v. 308, 4 cum v. triumpho 310, 8 pulcherrimae v. 319, 28 intactae v. 319, 2. 321, 4 formosae v. 321, 21 v. amandae c 233 sanctae v. c 325 cum v. honore c 898 v. amor c 1979 -tati. consecratur 250, 16 sanctae v. 243, 8 -tatem meam servavi 264, 14 per castissimam Iustinae v. 295, 12 pro -tate servanda 248, 4. 295, 3. 304, 2 de Mariae perpetua v. 292, 11 illibata v. 311, 11
- virgo masc.] v. Iohannes c e IV 5, 1 virgo ex virginis alvo nasciturus 291, 13 virgo sacer fama per saecula notus c 250 virgo. almus c 324 virgo virginem peperit 310, 10 virginem (Mariam) v. (Christus) virgini (Iohanni) commendabat 235, 11 virgo (Iohannes) virginem (Christus) baptizasse describitur 254, 3
- virgo c 1182. 1706 (= c e II 23). 1800. 1861. 2542. 2586. voc. c 209 virgo Maria c e III 60 Eustochium c 2134 Victoria v. c 2385. 2392 virgo non sum 264, 1 v. vestalis 278, 12 per te v. perseveret 281, 13 beata v. 281, 15 v. perpetua 292, 5 v. favorabilior permansit 292, 12
- v. sacratissima 292, 14 tenerrima v. 296, 8 cuius mater v. est 298, 21 sacra v. 309, 9 laudem capiat v. p c 2 quod. sanctificaretur. v. c 312 felix v. c 414. 1876 v. felix c 1992. 2403 v. perennis c 707 immunis. v. c 750 v. adulta c 1161 v. verbis conversa Chrisanti c 1174 quae tibi. copulatur v. c 1282 custos v. pudoris c 1623 desponsata proco. v. c 1677 ut prolem peperisset v. supernam c 1683 haec, inquam, v. c 1690 = c e II 13 sobolem generabis v. perennem 1701 = c e II 23 v. beata c 1825 dotalis v. c 1848 v. quid posset ferre c 1866 prudens. v. c 1898 ut. pulsaretur. v. 1940 plurima. patiens discrimina v. c 1946 quatenus incesti fuscetur crimine v. c 1953 v. dicata Deo c 1975 truditur. v. laceranda c 1999 fratrem. gestit compellere v. c 2021 v. Christum pulsabat c 2038 pulcherrima v. c 2051 haec. v. caelesti freta patrono c 2055 metuat defruti pocula v. c 2152 leotissima v. c 2158 frugalis v. Tonantis c 2178 saucia v. c 2277 dum. non fatur v. c 2308 proturbat v. celydrium c 2399 veneranda Dei. v. c 2412 reddebat v. salutem c 2433 octenos duces. nitatur vincere v. c 2472 v. pestem. vincat c 2485 humilis. v. c 2759 -ginis ingenium 278, 18 sacratae v. 280, 1. c 2163 v. sacratissimae 299, 5 Mariae v. 287, 8 ex v. alvo 291, 13 v. Agathae 293, 1 cum v. suffragio 293, 14 castissimae v. 293, 16 Constantinae v. 299, 16 v. industria 303, 15 sacrae v. 310, 3 formosae v. c 612 v. ingenium c 1168 v. castae c 1682 devotae v. c 1761 v. almae c 1789 v. fibras c 1852 v. intactae c 1916 v. lumina c 1951 v. famam c 2167 v. vitam c 2188 virginem (Mariam) virgo (Christus) virgini (Iohanni) commendabat 235, 11 obeuntem -ginem 294, 20 ad eandem. v. 303, 13 -gine inermi a 60, 7 pacta cum v. c 1290 pro v. adempta c 1811 opprobrium a v. factum c 1831 pro Christi v. caesa c 1835 -gines 313, 20 pulcherrimae v. 278, 3 praefatae v. 305, 19 sanctae v. 307, 19 multi iuvenes et v. 281, 14 septies vicena et quaterna -ginum milia 235, 15 contra bellicosas -ginum cohortes 240, 20 v. catervas 245, 11 v. mentes 255, 24 ab historica v. relatione 275, 10 v. venustate 278, 7 v. catervis 303, 7 sanctarum v. 308, 6 reverentissimis Christi -ginibus 228, 24 v. Christi 239, 20. 320, 2 v. et viduis consecratus 243, 3 v. ecclesiae 314, 8 sanctis. v. c 115 v. exempla. edidit c 395 v. quoque condunt gurgustia cellae c 1300 virtutum culmen adeptis v. c 1662 virtutibus atque v. Christi. caeli regna negabunt c 2450 v. Christi c 2199 v. castis c 2784 v. confertur gloria regni c 2893 -gines Deo devotas 269, 20 inter v. sapientes 302, 17 sanctas v. 308, 1 praedictas v. 308, 10 cum fatuis v. 245, 12 si ecclesia v. abundet 310, 12 de v. loquens 315, 4
- virgula radicis 292, 6 -lis et nodosis viminibus 279, 16
- virgultum 62, 5 flos -ti 242, 7 spissa -torum vimina 242, 15 v. ramusculis 251, 12 vimina v. silvestria 254, 11
- virguncula quaedam c 1782. 2024 quaedam v. c 1925 devota Christi v. 300, 1 discit virguncula c 1694. c e II 16 quas. perfert v. c 1747 sensit v. cladem c 1938 sacrata Deo. v. c 2171 voti. v. compos c 2142 anulo subarratam. -lam 285, 9 septuaginta -lae 309, 17 -lis 306, 19 quicquid -lis molire deliberaret 306, 19
- vireo] sambucum ruris per terga -rentem a 94, 4 prata -rentia glebis c e IV 10, 11
- viridis. papyrus c 1219 -dem. caulem a 46, 3 -di de cespite a 34, 2. 50, 2 v. de palmite a 78, 3 v. fronde a 84, 6 v. ramo a 91, 7 -des. crines. a 69, 1 -dibus herbarum fasciculis 288, 1

- viriditas] foliorum infecunda v. 237, 8 luxuriante foliorum -tate 251, 19 in v. birsae 279, 11
- virilis] tonsura v. c1893 -li complexu 287, 9 — viriliter 238, 12
- virtus edomiti.dura rigoris a 9, 3 pudicitiae v. 267, 11. 286, 7 haec.v. c187 virtus.confert umbracula cordi c1705. ce1127 -tutis validae a 83, 4 propriae v. 247, 22. 23 v. spectaculo 271, 7 integerrimae v. 302, 10 usque.ad v. farum 304, 6 castae v. c2018 v..palmam c2554 fretus -tute ce1V1, 20 rigida v. a24, 3 v..fero robora a 29, 2 nulla v. a40, 5 de suorum v. miraculorum 265, 3 profetica v. 286, 3 divina v. 286, 11 v. Tonantis c315. 1093 vincens v. draconem c355 vinxit v. draconem c545 sacra v. c1101 domini.v. superna c1190 rigida v. c1347 exhausta veterum v. deorum c1389 alma v. c1405 sancta v. c1794. 2404 v. pudoris c1927 v. magorum c2256 tanta v. c2440 macta v. c2445 v. Dei c2452 -tutes bella facessunt c2537 v. amplae c773 v. plures c2461 v..contendunt tela c2466 -tutum.praeonia ce1V7, 17 ceterarum v. 62, 8. 239, 6. 244, 2 incrementa v. 70, 18 inter ceteras v. infulas 234, 11 generalium v. 234, 16 v. vocabulis 240, 6 reliquarum.v. 243, 7 huiusmodi v. 243, 33 reliquarum.v. 244, 10 fructiferos v. surculos 245, 18 v. monilibus 246, 11 praesagis v. muneribus 251, 6 omnium v. farus 253, 8 omnium regina v. 255, 29 v. regina c185 v. signis 254, 11. 261, 4 v. signa c543. 1455 omnia v..signa c685 v. gradibus 257, 8 v. gloria 260, 13 v. gratia 265, 2 eximia v. gratia c797 cuncta v. genera 270, 4 v. munificentia 276, 6 de v. copia 280, 3 cum v. incrementis 285, 13 infinitis.v. prodigiis 285, 18 ceteris v. charismatibus 292, 1 v. rumusculis 303, 8 v. rumoribus 312, 6 v. rumor c467 v. praeonia 312, 9. c146 v. coloribus 321, 22 v. culmina c144 v. culmen c1661 v. tenia c249 innumeris.v. donis c300 v..sacrarum c494 munere v. c839 v. munere c1091 v. meritis c896. 2176 inferior v. cardo c1302 v. muros c2644 v. agmina c2455 omni v. conamine 475, 1 -tutes illius amplas c856 sociam in -tutibus aequiperavit 309, 26 v. atque virginibus.caeli regna negabunt c2449
- virulentus.sucus 255, 4 -ta.incommoditate 271, 17 -to spiritalis nequitiae poculo 235, 4 v..vulnere 242, 5 -tos natrices 310, 3 -tas.mastigias 318, 14 -ta.spiracula 309, 3 rancida -taque.venena 489, 2 -tis.dentibus 266, 15 v. faucibus 258, 3
- virus] gelidum.v. ce1V2, 27 ne v. serpat a 94, 8 pestiferum praevagationis v. 241, 4 letiferum v. 243, 9 letale v. 255, 9 v..draconis 308, 24 atrum veneni v. 311, 3 lurida prostibuli ne possit serpere v. c2569
- vis naturae a 25, 1 qui per vim compellatur 269, 17 si vim vitae.intulerint 270, 1 vim structurae 279, 3 mortis per vim c859 vi quadam a 25, 4 vi propria a 44, 3 nisi vi quadam praecoccuparent 96, 23 vi spiritus 266, 17 facultatem virium 247, 21 contrariarum virium 295, 13 qui vires tradidit Iob p a 30 viribus horrissonis a 2, 3 magnis.fretus v. a 60, 4 v. horrendis a 69, 4 validis. v. a 70, 8 paribus.v. a 93, 2 propriae exercitationis v. 230, 7 lacertosis v. 240, 3 indefessis v. 261, 3. 263, 6. 287, 11 membrorum v. c861 v. infractis c1306 v. armatis c2472 ieiunis v. c2539 propriis.v. c2740
- visceralis] -les contribulos 501, 2
- viscus] concatenatae dilectionis v. 75, 15 velut -co glutinatum 277, 1 donorum.v. c1936
- viscosus] tetro cum.-scere ce1V7 ex gelido.v. terrae a 27, 1 gelido de v. a 33, 1 in v. ventris a 54, 3 de v. furvo a 67, 2 anhelanti.v. a 72, 5 stereli de v. a 97, 2 silioi,. quae fudit v. flammis a 100, 42
- de v. matris c311 muliebri v. c419 fetoso v. c1147 matri turgescunt -scera fetu ce1129 = c1707 mea turgescunt v. musto a 78, 5 lurida. v. a 12, 2 mea v. a 13, 3. 89, 1 v. ni fuerint. quassata a 40, 6 v. lino.spoliata a 52, 2 v. tosta a 52, 8 v. crassa a 55, 6 rumpantur v. tactu a 62, 4 nulla.v. a 68, 4 ex aure praegnantur v. a 82, 6 v. beluae c358 liquefacta v. montis c1774 avida -scerum receptacula 231, 8 v. fibras 256, 17 melancolias v. 276, 1 arida servi -scera p a 31 saxorum v. dura a 80, 2 vexat (virus) v. tabo a 94, 7 morbida.v. c771 ventris.v. foeda c976 veribus torrebunt v. c1384 candida.v. c1832 fecundis -sceribus 70, 5
- visibilis] -lis mundi 72, 3 rerum -bilium 233, 20. 316, 15 — visibiliter conspicitur 231, 3 v.. perfrui 292, 21
- visio] in oromate -ionis 66, 18 pulchrae v. 262, 13 in -ione nocturna 258, 24 in v. dicens 259, 6
- visito] -tantem clientelam ruris 489, 13
- viso] contigit.germanos -sere fratres c535
- visus] -sum.caecis impertiendo 276, 2 mortales -sus aufugiunt 260, 12 obscenos.v. c2258 -sibus humanis c664
- vita] cum mihi v. comes fuerit a 14, 3 cum me v. fovet a 44, 7 dum v. fatescit a 67, 7 cuius v. adeo.claruit 271, 1 v. illius.probabilis extitit 311, 19 v. iugalis c87 tertia.v. c97 pudicorum. v. c202 alma.v. c1954 martiribus florescit v. c2887 aeternae -tae ce1V1, 3. 238, 13 v. aeternae 255, 23 spiracula vitae a 11, 2 nostrae spectacula v. a 16, 1 primordia v. a 29, 5 caelestis.praemia v. a 91, 5 praemia v. c2019 ad praemia v. c2275 exordia v. a 93, 3 primordia v. c176 munera v. a 96, 8 exuvias v. a 98, 4 v. pervicaciam 63, 9 ultimam fugacis v. clausulam 70, 15 beatae v. 63, 4. 243, 11 carnalis v. nutrimenta 203, 20 fallentis v. felicitas 204, 1 fragilis v. intervallo 204, 6 angelicae vitae 246, 20. c101 inferioris v. 238, 6 coenubialis v. 238, 19. 270, 8 theoriae v. oblectamento 243, 20 normam v. aequiperare 243, 22 vitae qualitatem 246, 4 disparis v. 248, 12 fugacis v. 250, 22 in pristinum v. statum 255, 10 vir v. venerabilis 259, 6. 278, 19. 287, 1 ad lumina vitae 261, 7. 299, 14 v. lumina c2820 v. manubiis 261, 8 v. curriculo 260, 3. 294, 18 decrepitam v. senectam 265, 16 si vim v. intulerit 270, 1 v. dispendium 274, 16 cum v. detrimento 277, 16 ad v. pericula 292, 18 de v. successibus 298, 6 rudimenta v. illius 304, 8 v. praesentis 305, 9. c308 ad patrocinium v. 309, 16 regularis v. 317, 24 limina v. c109 licitae v. c126. 204 spurcae v. c155 speculum v. c326 ad cunabula v. c425 v. cunabula c2174 primae c. vitae c2280 castae v. c464. 2155. 2378 perpetuae. v. c571. 752. 1226. 1503 nostrae.v. c729. 870 libratae.v. c732 v. meritis c900 usque fugam v. c968. 2380 mortalis v. c1463 mundanae. v. c1845. 1980 suae tempora v. c2006 transacto tempore v. c2114 v. almae c2028 novae v. c2052 v..praeonia c2063 v. auctorem c2356 caelesti flamine v. c2496 ad v. callem c2514 rudis.v. c2688 veteris v. c2054 munia v. c700 pollutae v. 485, 2 sacratae.quaerere -tam ce1119 v. sustento a 56, 3 v. sustentare 252, 11 multorum v. a 61, 5 viri v. a 87, 4 v..degere stando a 96, 16 cuius v..Hieronymus.extollit 266, 4 prius paene contemplativam quam practicam.v. 266, 9 theoricam anachoreseos.v. 267, 17. 285, 17 contemplativam anachoreseos v. 481, 6 v. veritatis expertem 269, 6 v. defendere 270, 17 defendere v. c2672 per nostram doctrinam vel v. 281, 14 clarorum v..edicere p c33 duplam.v. c132. 832 illustrem v. c245 supernam.v. c593

clarificam. v. c 766 v. ducens c 828 praeclaram. v. c 874 praesulis. v. c 952 v. funere clausit c 989 v. liquerat c 1962 virginis eximiam. v. c 2188 perdidit v. c 2608 cum caream -tā a 73, 3 vitā viventum generem quot milia a 73, 5 huius. v. 263, 8 communi v. 269, 18 cum sospite v. c 603. 2337 pro v. sospite c 1114. 1974 sospite. v. c 1563 simul in v. vexavit poena c 1246 v. comite 476, 3. 479, 6
vitalis] -lem. spiritum 250, 13 -li flamine 312, 7. 62 v. -latu c 2381 — exhausta membrorum -lia 155, 18
vitaliter 233, 5. 235, 5. 250, 4. 255, 12
vitis 77, 3 pampinosae -tis palmites 68, 8 evangelicae v. 257, 12 pastinat in scrobibus. -tem c 2504 complens. ex -te tabernam a 78, 4 de v. c 2799 floribus evacuans. -tes c 2846 cui frondent palmitē v. c 1333
vitiosus] a quibusdam v. versus putatur 82, 11 vitium carnis. nocentis c 2566 v. quod c 2572 hoc v. c 2586 ut -tia resecentur 483, 14 ab omni. -tiorum sentina 65, 20 in conflictu octo principalium v. 239, 7 principalium. v. 240, 17 has violentorum septenas v. beluas 240, 1 septenos v. cuneos 241, 12 invisorum. v. 242, 3 v. strage 242, 7 octo v. 242, 14 extirpatis v. fomitibus 245, 17 v. volutabra 281, 19 v. castra c 2456 v. septem c 2475 ex hoc v. fomite c 2696 ex -tiis c 2449 his. v. c 2462
vito] infantum. verbera v. a 10, 4 antistes. -tat figmenta c 1025 ut. -tarent pectore naevum c 1177 nati -tans discrimen c 1377
vitreus] lanterna. -treā c 209 -treorum fontium 479, 9 per -treos. campos c 813 per v. oceani gurgites 230, 21 per -treas fenestras c 111 67 in -treis campis a 58, 5 fontibus. v. c 424 v. -flustris c 1099. 2336
vitrum] in vacuo. lampade -tri c 907 cavum. -trum c 912 in -tro c 918
vitta] -arum nexibus 318, 5
vittatus 171, 22
vitulus] praescripto -li simulacro 256, 15 quadri-pedis v. c 503
vivacitas 192, 26 mortalium v. 203, 18 corporeae -tatis 63, 10 sensus -tate 76, 9
vivax] -vacis ingenii 231, 11 Caeciliae -vacem. laudem c 1710
vivo] recte -vunt c 88 iuste v. c 242 v. concorditer ambo c 1176 quod. se. pervicaciter defendentes. -vant 482, 23 in Roma -xit pulcherrima virgo c 2051 sic. v. virguncula c 2142 regulariter -xerunt 282, 5 -xerat in terris undecies denos et tres. annos c 792 sic sacrata Deo. virguncula. v. c 2172 sceleratos v. inter c 2515 aethereo non possum -vere flatu a 16, 4 cum possim. v. felix a 100, 34 penitus aliter -vere 268, 9 concessit v. mancos c 476 ut nequeat Christi securus v. miles c 2654 in castimonia -xisse 285, 13 in Aegypto fertur v. Iohannes c 827 sic pater. fertur v. c 943 ignibus in mediis -vens a 15, 1 v. -disrumpo a 83, 3 v. in aeternum 63, 2 cum aeterno patre v. 204, 8 -ventis hostiae 274, 23 primus -ventum a 63, 4 vitā v. -generem quot milia a 73, 5
vivificans] genus humanum. a somno scelerum. -cantem 64, 11
vivus] laticis -vi 65, 16 -vague sulphura 89, 15 s. viva 89, 17 -va voce 476, 5. 499, 10. 503, 1 -vorum et mortuorum 486, 2 -vis. sulcis 491, 13 vix a 8, 2. 70, 6. 85, 1. 100, 81. 83, 24
vocabulum 164, 4 Israeliticae stirpis v. 69, 2 v. seu verbum 195, 19 amphimacrus unde v. sumpsit 169, 23 cui climax v. indiderunt 74, 16 v. indiderunt 90, 4 unde v. sortitus est 172, 2 -li praesagium 268, 8 v. privilegium 268, 13

virgo v. praesagio Basilissa 281, 15 proprii nominis -lo 65, 5 praesago nominis v. 250, 20. 308, 21 patronimico dictas v. 72, 18 tui nominis v. 259, 15 duae germana, v. Rufina et Secunda 307, 9 indigno abbatis v. 497, 13 -la c 111 39 adoptivae dignitatis v. 62, 3 earundem v. caesarum 92, 25 quarum v. haec esse noscuntur 201, 8 sortita v. c 894 certis -lorum proprietatibus 241, 24
vocalis] prior v. 80, 10 v. u. 173, 22 significatio correptae -lis 200, 7 extritae v. 200, 13. 14 productam litteram -lem 200, 5 sequens pars a -li inchoat 197, 13 -les 89, 21 v. elisit ita 80, 1 initio -lium litterarum 200, 27 verba -libus incipientia 197, 24 ex v. litteris 79, 1
vocamen] praeceptoris -mine 490, 3
vocativus] -vo plurali 170, 19 excepto nominativo, accusativo et -vo singulari 170, 9 -vi casus 157, 10
voco] practicae conversationis, quam actualement -tamus 243, 22 pedes, quos Graeca disertitudo sinzigias -tavit 150, 12 quem Gallicanum -tabant saecula c 2115 quas. suculas -tavit 73, 4 filius altithroni faustus. -tetur in aevum c 11 25 = c 1703 quamvis. decasemus -tetur 91, 9 Constantinopolis. -tetur in aevum c 635 immunis -tabor. virgo c 750 me dominam -tare solebant a 7, 3 figuraliter -tans 67, 9 quare vocitatus est amphibrachus 166, 23 Daniel ab archangelo saepe vir desideriorum -tatus 250, 21
voco] quem -cat Aegyptus. Amos c 1454 quo. v. Fortuna a 7, 2 quas Graeci sinzigias -cant 167, 18 quem boam v. ab eo, quoniam. 266, 14 quos nicolaos v. 290, 6 piscantem panda de puppe -cavit c 11 1, 12 ut leo, sie formica -cor a 18, 2 mille v. folium a 50, 2 nec frater Apollo -catur a 79, 4 v. -spondiazon 82, 23. 83, 8 qui ob hoc spondiazon v. 84, 13 quod epitafium v. 88, 27 canticum lamentabile, quod epicedion et epitaphion v. 242, 9 monoscemus versus v. 91, 39 hic versus bucolicus v. 157, 25 rota putei exauritoria anthlia v. 172, 8 ornatus feminarum rapina virorum v. 317, 9 integritas. virtutum regina v. c 185 Virginitas fecundo flore v. c 726 nomine. prior felix Rufinae v. c 2281 genus quoddam. quod tessereskaedecaditae v. 483, 26 quae graece nicotelia -cantur 171, 6 a bacho, qui et Dionisius -cabatur 170, 21 Prisciani, qui Romanae lumen facundiae v. 203, 23 et tamen en vestis. -cabor a 33, 6 tertiae coniugationis vel tertii ordinis, ut Valerio grammatico -care libuit 153, 9 palimbachius. iterum bachius. -cari dinoscitur 171, 12 errabunda -cans sidera sontes c 11 12, 21 mediatoris. -cant s c 570 Narcissus forte -catus c 895
vola] sine viri vola hoc est maritali complexu 251, 11 pansis in edito utrimque -lis 489, 12 nervosis lacertorum. v. 493, 8
volatus] praepeti -tu 251, 15 rapido v. 501, 14 passivis -tibus 233, 14 reciprocis v. 265, 15
volito] cum mihi caesaries -tent de vertice a 100, 40 -tans. pennis a 36, 2 v. per caerula a 48, 7 volitans a 71, 3 temporum v. vicissitudo 476, 2 volucris. -tantis ad aethram a 30, 4
volo] coronatus lauri de fronte -lavit c 11 1, 29 dispar causa -landi a 42, 2
volo] laedere nec quemquam v. a 46, 2 nec v. turmas agitare a 65, 7 ut vult Vergilius 89, 13 in quacumque die vultis decerpere fructus c 2684 multi volunt hoc genus. convenire 94, 6 nempe v. plures collum constringere a 80, 5 velim. mireris et. venereris 202, 2 nec velis. inquirere 294, 3 populum cum pergere vatis vellet c 59 cum. v. adire c 1042 narrare, quod v. Christo servire c 1799 ut ritus vellent. extirpare c 688

- hoc ille versificans significari voluit 202, 21 dum v. legis regnare latebras c 482 exilium v. perferre c 941 virginis v. monstrare triumphos c 1916 sanctam v. laedere c 1964 v. linguere pompas c 2184 se catharos nuncupare voluerunt 484, 21 transire volens c 1470 volentis naturae legibus 250, 4 avaritiae nummi servire volentum c 2582 volucer] -cris penna a 30, 4 partem retinent. -cres a 35, 2 v. caeli a 29, 4 cum -crum turma a 16, 3 quadripedum et v. et reptilium voces 179, 2 v. turmas 251, 15 v. rostris 289, 13 v. turbae c 341 herba v. c 437 v. rostra c 1566 v. rictus c 1571
- volubilis vertigo 62, 18
- volubilitas] planetarum dispar v. 73, 11
- volumen] dirigitur 304, 7 in calce -minis 64, 1 ante calcem v. 304, 15 sigillati v. signacula 65, 19 eptatici v. textus 70, 7 veteris scita v. alma c 2848 hoc -men. descripsi 203, 26 in quarto Regum volumine 77, 5 in quodam v. 248, 10 simpli v. 265, 4 ter sena in Esaiiae vaticinium -mina 303, 13 legalia veterum v. 310, 13 tētra volumina c 248 sacrorum -minum 249, 14 bis bina lustrorum -mina 61, 9 comediarum v. 90, 12 Prisciani grammatici XVIII. volumina 203, 22 per tot temporum v. 287, 18 sacra v. c 1131 veterum vulgata v. patrum c 1635 peregrina v. c 2149 octeni spatiosa v. lustris c 2480 praescripta v. legum c 2770 peractis septem saeculorum -minibus 70, 14 binis et quinquies denis ebdomadarum v. 72, 1 duobus v. 81, 15 .X. v. digestum 257, 14
- voluntarius] -riae servitutis 233, 8
- voluntas] immunis v. c 148 spontaneae -tatis 247, 14 libero v. arbitrio 247, 20 ultroneae v. 319, 7 -tatem parentum 281, 12 effeta -tate 306, 4
- voluptas] carnalis copulae -tatibus 252, 2 in quibuslibet corporeae delectationis v. execrandis 500, 2
- volutabrum] -bri sordibus c 2777 ad apostasiae -brum 275, 16 putida vitiorum -bra 281, 19 lurida fetentis cloacae v. 298, 17
- voluto 167, 18
- volvo] polus in glaucis. -vitur undis a 58, 4 menstrua -vuntur alternis tempora festis c 1114 quae vertigine caeli v. 477, 18 -vens iugiter a 53, 3 haec dictando v. 492, 8 -ventis sperae 72, 16 -vente mensis septimi circulo 67, 16 lustris -ventibus c 1029
- vomitum] velut molosi ad -tum 307, 12
- vomo] -mentes venena 489, 2 larem -mentia a 52, 5
- vorago] inter Scyllam et barathrum -ginis 238, 19 in gastrimargiae -ginem 239, 15 de inferni -gine 299, 13 myotacismi -gines 321, 2
- vorax] balena v. c 2525 -racis mergulae 237, 11 flammis -racibus 77, 4 — voraciter 266, 15
- voro] cataractis -rantibus 237, 10 ardores liquefactas scopulorum congeries -raturus 293, 14
- vortex] undarum circumlatrantium vorticibus 203, 12 vide etiam vertex
- vos c 2832 ne quisquam vestrum 501, 3 vobis comitatur c 1488 v. comitantur c 2686 vobis c 2374. 503, 1 vos c 2377. 501, 2. 6. 7. 502, 15 dum apud vos essem 478, 18 de vobis 502, 15
- votivus] -vum integritatis munus 253, 7 v. obsequium 267, 15
- votum] -ti compos a 60, 9. 238, 8. 261, 9. c 1652. 1998. 2095. 2142 si -ti compotem regnator effecerit 202, 1 v. compotes 284, 17 v. compotibus 241, 3 v. certamine c 573 -to spondente c 22 virgineo v. c 2027 vestra -ta devota 322, 16 ecclesiastica promissorum -torum foedera 229, 10 meorum foenus v. 320, 17 cuneus v. c 1539 annua -ta c 904 alter v. fefellit c 1495 seni complevit v. c 1499 excelso v. spondit c 2084 v. vovete Deo c 2106 castis. -tis c 1959 quem admodum in v. est 478, 15
- voveo] quod duo -verunt c 1495 vota -vete Deo c 2106
- vox] ymnistae v. articulata c 11148 v. mea pulchra a 22, 1 v. passibilis coniuncti et unita et divisibilia discernens 200, 12 v. verbi. comp. planans anfractus 253, 26 v. clara tubarum c 280 -cis crepitum. pando a 2, 2 grossae. murmura v. a 75, 2 apta v. occasio 179, 10 v. confusa 179, 18. 19 productio v. 200, 9 bombosae v. 250, 8 v. armonia 268, 13 clamor v. c 2630 quod nulla obtundant viscera -cem a 68, 4 medietas sillabae bonam v. habens 199, 24 concordia. -ce c 11150 vera cum v. c 11151, 11 canens. -ce p a 21 v. carens a 21, 5 genitae sine v. a 30, 1 sine v. c 580 v. tremula a 31, 3 v. Pelasga a 35, 6 propria v. a 60, 11 articulata hominis v. 77, 1 intellectualium gestu et v. 76, 20 v. per aethera sonante 254, 1 canora v. 269, 1 publica v. 277, 12 diversa v. c 16 bombosa v. c 293. 1550 praesaga v. c 328. 458 compescit v. tyrannum c 444 fallaci v. c 569 clamabat v. Tonantem c 590 cum v. procaci c 932 v. procaci c 2536 Augustum castigans v. c 1043 supplex cum v. poposcit c 1392 tali cum v. c 1486. 1585. 2371 pulsabat v. Tonantem c 1524 quatenus. pulsaret v. Tonantem c 1271 v. spondit c 1493 dum alterearetur cum voce tyrannus c 1816 ut Christum damnati v. negarent c 1871 contempsit v. sororem c 2037 spondentis v. sequestra c 2090 concordia v. c 2398 quae laudent v. Tonantem c 2414 laudabunt v. Tonantem c 2878 stolidum cum v. c 2527 clamosa v. c 2817 viva v. 476, 5. 499, 10. 503, 2 beata v. 485, 11 v. libera 486, 2 ob differentiam -cum 179, 11 haec genera v. non ad ionicum pertinebunt 180, 18 ludicra v. c 1923 superbarum v. c 2727 v. symphonia 488, 6 quadripedum et volucrum et reptilium -ces 179, 12 tales v. c 2683 -cibus horrendis a 68, 2 apostolicis manifestatur v. 245, 21 bis quinquagenis et ter quinis sonorum v. 292, 17 v. humanis c 56 placidis v. c 719 compellans v. c 1721 v. assiduus c 2108 lacrimosis v. 484, 22
- vulgo] Antonius fama. -gabatur 266, 9 tempus adest. metris. -gare puellas c 1660 erat -gatus laudibus c 1506 -gata Ebreorum traditio 313, 10 genus. -gatum 258, 16 prisco -gatum tempore Saulum c 479 priscae -gatam laudibus c 2009 -gato nomine c 11152, 8 -gata volumina c 1636
- vulgus] calamitosum v. 309, 4 -gi sermone a 33, 6 utriusque v. similitudinem 289, 7 ad spectaculum v. 254, 17 v. turmis 291, 1 turmas v. c 370. 2396 vastus v. clamor c 582 v. cuneus c 919 v. ad spectaculum c 999 v. catervas c 1184 v. cultura c 1518 v. sermone c 1808 Romanum -gus c 11151, 27 incredulum v. 232, 17 promiscuum Aegypti v. 290, 10 famoso -go a 53, 2 v. spectante 266, 19 — vulgo 176, 16. 266, 2. c 266. 634. 2167
- vulnificus] Mars v. c 1327 -fici ferri c 1748. 2701
- vulnere] (mens) elationis iaculo -ratur 246, 7 hoc proferendo. me -randum arbitror 202, 11
- vulnus] quatenus. nec occasio corporeae virginis. -tatis v. gignat 243, 6 v. acerbum c 1485 v. doloris c 2039 medicantem -nere -nus c 451 elefantem -nere sterno a 60, 5 virulento castitatis v. 242, 6 v. -diro c 2888 letali v. c 2659 -nera diligentis 318, 17 quamvis rorarent v. c 1064 visis -nerum cicatricibus 255, 17 horrida. -nera ferri c 11151, 34 horrida v. c 2641 v. ferri c 702 v. crudeli cuspide gesta c 11156, 13 per v. a 36, 5 v. fibrarum a 56, 7 tam plurima leti v. a 87, 6 v. facinorum 235, 2 v. carnis c 516 mentis v. c 519 perpressus v. c 1479 v. perpressus c 1640

caerula.v. c 2313 -neribus.trisulcis a 43, 5 geminis spicularum v. 301, 19 purulentis protervorum v. 318, 13 purulentis animarum v. 484, 26 v. crebris c 2777
vulnuscum] truci -la ferri ce IV 6, 10
vulpes eiulant 180, 17
vultuosus] -si 191, 26
vultur] -res pionpant 180, 16
vultus] pulcherrimi -tus forma 72, 8 v. venustatem 305, 14 v. venustate 317, 5 -tum rigare 238, 23 venustae pudicitiae v. 321, 21 v. sororum c 721 -tu.biformis a 28, 1 v. humano 253, 12 formosa. v. c 607 candida v. c 2177 a vestro.v. c 2372 formosi -tus 310, 22 quorundam v. 273, 19 femineos.v. c 718 cornutis -tibus 232, 17 formosis v. c 2224
vulva] regenerantis gratiae v. 260, 19. 277, 9 par-turientis gratiae v. 295, 15

Y

ydra] venenatis.ydris c 2636
ydropicus] valitudines -corum 276, 1

ymnista modulaturus 248, 5 -stae vox ce III 48
ymnizo] -zemus 488, 6 consona melodia -zantes 309, 18

ymnus] -nos et psalmos et responsoria ce III 52
ypercatalecticus versus 92, 20 versus y. exa-
ter 92, 15 -ci versus 477, 9
ypodromus] imperialis -mi 274, 17

Z

zelo] contra virum Dei -lantes 274, 5
zelotipus sanctimoniae informator 234, 24 z. ca-
stitatis amator 262, 12
zelus] -li.veneno c 2383 obliquo livoris -lo 271, 11
zeta] ad palatinas -tas (διατας) 274, 17
zinzito] meruli -tant 180, 10
zizania] -niorum semina 482, 10
zodiacus] de -co 477, 18 z. circulo 73, 5
zona] tam longa z. a 45, 5 -nae mundi p c 32

IV. 2. EPISTULAE AD ALDHELMUM SCRIPTAE.

A

a, ab] a S 494, 15. 22 ab A 496, 10. 12
abbas] sacrosancto -bati A 495, 1
abripio] -repto volumine A 495, 11
absumo] epulis . a vide -sumptis A 496, 2
ac S 494, 9. 13 A 496, 28
accedo] ad nostrae paupertatis -cessit aures C 498, 8
acceptabilis] omnibus . lectorum numerositatis a. A 497, 9
acceptorium] qui non est maior -rio duarum septimarum S 494, 19
ad A 497, 5. 498, 8. 499, 2 ad vegetam usque pubertatem A 496, 11 ad integrum A 495, 12 ad tempus A 496, 17
adhibeo] quatenus . fidem verborum adhibeas A 496, 6
adhuc A 496, 2
adipiscor] ministrum . -scar S 494, 21 gloriam -epturum A 496, 25
adoptivus] -vum prolem A 496, 16
adstipulo] Domino -lante A 496, 25
adstringo] mihi inextricabilius -stricto A 495, 2
advena] tu Romae a. fuisti S 494, 14
aemulus] audacium -lorum A 496, 18
aequitas] ad -tatis normulam A 497, 8
aes] in alieno aere C 498, 4
aestivus] -vi temporis A 495, 5
aeternus] in Deo -no S 494, 8
affatim A 496, 15
affluenter A 496, 3
ago] age . persolve A 496, 23
agilis] -lium lectorum C 498, 9
agnosco] quo . industriam . -overit A 496, 4
aio] qui ait A 496, 26
alburnus] propter -num . decorem C 498, 10
alienus] in -no aere C 498, 14
aliquatenus A 496, 17
aliquis] ex -quo quolibet magistro S 494, 11
alo] quatenus confotum . -las cibo solidiore A 496, 13 affatim -lendo A 496, 15
alumnus] tuae piae paternitatis supplex a. A 495, 3
ambro] -ronibus . faucibus A 496, 1

amo] -mando A 496, 11 mi -mantissime . prae-
ceptor A 496, 5
amurealis] sine -li impositura C 498, 10
angulus] in extremo Francorum limitis . -lo C 498, 5
apto] una eademque littera comparis linearum tramitibus -tata A 497, 2
arcanus] -na . studia A 495, 10
archimandrita] Aldhelmo -tae C 498, 2
attendo] per caritatem . -dere S 494, 16
audacia] -ciam aemulorum A 496, 17
audio] te praesentem . -dire C 498, 11
auditus] agiliū lectorum . a. C 498, 9
auris] ad nostrae paupertatis . -res C 498, 8 aut C 498, 9
autem A 496, 27 S 494, 19
autumo] ut -mo A 496, 29
avide A 496, 1

B

bini] -nis generibus A 496, 27
beatitudo] tuae -dinis . sagacitas 495, 7 vestrae b. 497, 5 orantem pro nobis -dinem tuam S 494, 22
beneficium] inceptum largae institutionis b. A 496, 24
blandus] -dae sponsionis A 496, 2
bonus] -na lance C 498, 11
brevis] hoc . -ve tempus S 494, 19

C

cachinnus] crispanti optatae improbationis -no A 496, 18
calamus] cursim -mo perarante A 497, 2
canto] -tati modolaminis A 496, 27
capax] -pacibus . retiaculis A 496, 9
caraxo] tertium (carmen) cursim calamo perarante -atum A 497, 2
caritas] ignitae -tatis nodis A 495, 2 per -tatem S 494, 16
carus] in Christo -rissimo Aldhelmo S 494, 7
carmen] trina cantati modolaminis -mina A 496, 27
casus] -su ita obtingente A 496, 30

causa] compendii -sâ S 494, 15
 censeo] quatenus . adhibeas, operae pretium -se-
 mus . . A 496, 6
 census] ex omni paternae prudentiae diviti -su
 A 496, 17 opulenti paternae philosophiae c.
 A 496, 19
 ceu dictum est S 494, 13
 cibus] -bo solidiore . profundioris sofiae A 496, 13
 delicatioribus solertiae -bis A 496, 11
 cliens] meo tuoque -enti A 497, 3
 coaequo] ne . ille Robuam . -uari queat A 496, 23
 LXX -quantum versuum A 496, 29
 cognosco] peregrinorum mentes -scis S 494, 4
 colonia] famosae -niae Christi C 498, 6
 compar] -aris (abl.) linearum tramitibus A 497, 1
 compendium] -dii causa S 494, 15
 comperio] si sobolem . exheredem -riunt A 496, 20
 compleo] beneficium concitus -ple A 496, 24
 compono] bona lance -positos C 498, 11 octenis
 syllabis in uno quoque versu -tis A 497, 1
 comprobo] rationis iudicio -bata A 497, 8⁹
 concitus A 496, 24
 congratulor] ne . tripudiantes -lentur A 496, 18
 congressio] feralium passim -sionum A 495, 5
 conficio] simillimis . lineis -fectum A 496, 13
 confoveo] -otum iam pabulo A 496, 13
 consequor] effectu -quente A 496, 6
 conversor] tecum . -satus demorabar A 495, 7
 corculum] peregrini triste . c. C 498, 12
 corpus] in sancto et integro . -pore C 499, 3
 creo] ne haec petitio fastidium . creet S 494, 21
 crispo] -panti . cachinno A 496, 18
 cum . proexisti A 496, 10. — cum laboribus et
 sudoribus C 498, 3
 cunabula] ab ipsis tenerrimae -lis infantiae
 A 496, 10
 cuneus] invisi audacium aemulorum -ei A 496, 18
 cupio libellum . legere S 494, 19 peregrinorum .
 -pientium sapientiam discere S 494, 14
 cursim A 497, 2
 cursus] aestivi . temporis -su A 495, 5
 custodio] beatitudinem tuam . -dire S 494, 23

D

dactylicus] -co exámetro A 496, 28
 de c. abl. S 494, 15. A 496, 20. 497, 3. C 499, 1.
 decor] propter alburnum dicticis Romanae -corem
 C 498, 10
 deformat] patria . invidia vastatrice -matur A 495, 6
 deinceps A 497, 9
 delicatus] -catoribus . cibus A 496, 11
 deliciae] diversorum -ciis florum C 498, 12
 demoror] tecum . conversatus -rabar A 495, 7
 denego] quatenus . epulas impendere non -ges
 A 496, 15
 denique A 496, 23
 depingo] fastos diversorum deliciis florum -pictos
 C 498, 12
 de(i)rivo] ad aequitatis normulam -vata A 497, 9
 de . fonte . dulces dirivati rivi C 499, 2
 desidero] -ratae lectionis A 496, 3
 devotio] subiectae -ionis A 496, 14
 dico] tertium (carmen) tibi transmittens -cavi
 A 497, 2
 dico] etiam d. A 496, 9 ut verius -cam A 496, 30
 ceu dictum est S 494, 13
 dictrix] -triciis Romanae C 498, 10
 difficulter] haut d. A 496, 6
 digero] carmina binis generibus -gesta A 496, 28
 dignor] beatitudinem tuam divina gratia custo-
 dire -gnetur S 494, 23
 dignus] quod nostrae parvitatatis iudicio -gnum
 esse visum est A 497, 6 d. . esse indicatur, qua-
 tenus . alas A 496, 12

AUCTORES ANTIQUISSIMI XV.

disco] cupientium sapientiam -scere S 494, 14 ex
 ore tuo . d. malo S 494, 10
 dispensatio] supernae -tionis A 496, 30
 dissero] haec . sinceriter d. S 494, 18
 dito] adoptivum prolem . -tare A 496, 17 lectri-
 cibus -tato studiis C 498, 1
 diversus] -sorum . florum C 498, 12
 dives] ex omni . -viti censu A 496, 17
 divido] in .LXX. coaequantium versuum formu-
 las . -visum A 496, 31
 divinus] -na gratia S 496, 23
 doceo] ut me suscipias -ceasque S 494, 12
 dogma] ecclesiastici -matis A 495, 9
 dominus] -no sancto S 494, 7 d. lectricibus ditato
 studiis C 498, 1 perpetuam in -no sospitatis sa-
 lutem A 495, 3
 domnus Furseus C 499, 2
 dubie] haud d. A 496, 25
 duco] licet nullius momenti -cas A 496, 16 haec
 repraesentanda fore necessarium duxi A 497, 6
 dulcis] -ces . rivi C 499, 2
 dum te praesentem . non nesciam S 494, 9
 dumtaxat A 495, 11
 duo] duarum septimanarum S 494, 19

E

ecclesiasticus] -ci dogmatis A 495, 9
 editiuncula] omnem . mearum litterarum -lam
 A 497, 7
 edo] saecularium . -ditorum voluminum A 495, 9
 edoceo] -cendo imbuere A 496, 4
 effectus] -tu consequente A 496, 6
 ego] memet A 496, 10
 elucubro] non pedom mensura -bratum A 496, 31
 spiritalium . ecclesiastici dogmatis stilo -bratorum .
 voluminum A 495, 9
 enucleate A 496, 29
 epimania] largissima blandae sponsionis e. A 496, 3
 epistula] huic . nostrae parvitatatis -lae A 496, 27
 epula] -las impendere A 496, 15 -lis . absumptis
 A 496, 1
 equus] ministrum . equosque S 494, 21
 etiam S 494, 9. A 495, 9. 496, 9. 21
 etsi . meruimus C 498, 10
 ex c. abl. S 494, 10. 11. A 496, 16
 exámetro] dactilico heroici poematis -tro 496, 28
 excellens] -ti inormitati A 496, 21
 exheres] opulenti . censu -redem A 496, 19
 expeditio] immensis feralium passim congressio-
 num -tionibus A 495, 5
 experior] penuriae . feralis insipientiae -rientem
 A 496, 20
 expers] paternae felicitatis e. A 496, 23
 expeto] tametsi . instantia . expetit A 496, 15
 exto] quatenus . acceptabilis -tet A 497, 9
 extremus] -mum . mancipium C 498, 6 in -mo .
 angulo C 498, 5
 exuberans] -rantis ingenii A 496, 1
 exul C 498, 5

F

faecundia] litterariae verbositatis f. A 495, 9 prae-
 stantem -diâ Romanâ S 494, 9
 facultas] opimis rerum -tatibus A 496, 22
 famosus] -sae coloniae Christi C 498, 5 -sissimi .
 regis Salomonis A 496, 21
 fasti] tuos bona lance compositos -tos C 498, 11
 fastidium S 494, 20
 faux] ambronibus siticulosae intelligentiae -cibus
 A 496, 1
 feralis] -lis insipientiae A 496, 19 -lium passim
 congressionum A 495, 5
 felicitas] omnis paene paternae -tatis A 496, 22

fides] -dem verborum *A 496, 6*
 fiducialiter *S 494, 12*
 flos] praestantem . vario flore litterarum *S 494, 9*
 fons] fonte . scientiae purissimo *S 494, 10* de . f.
 purissimo *C 499, 1*
 formula] in LXX coaequantium versuum -las
A 496, 30
 foveo] -vendo *A 496, 11*
 fulgeo] fulgor . sapientiae prae multis in te -get
 lectoribus *S 494, 13*
 fulgor . sapientiae *S 494, 13*
 fundo] infelici fusus ortu *A 496, 22*

G

generosus] -sa de stirpe *A 496, 20*
 genus] de nostro -nere *S 494, 15* binis -neribus
A 496, 28
 gloria] maiorem . perpetuae remunerationis -riam
A 496, 25
 gratia] divina g. *S 494, 23*

H

habeo] libellum quendam, quem ego (non) h.
S 494, 18
 haut] haut difficulter *A 496, 6* haud dubie
A 496, 24
 hebitudo] -dinis maciem *A 496, 2*
 heroicus] -ci poematis *A 496, 28*
 hic] haec miserrima patria *A 495, 6* hoc scito .
 praenoscens *S 494, 11*
 horresco] quam agiliū lectorum non -scunt
 auditus *C 498, 9*
 humilis] -millima . instantia *A 496, 14* — humi-
 liter *S 494, 16*

I

idecirco *S 494, 12* . *A 497, 5*
 idem] una eademque littera *A 497, 1*
 igitur *A 495, 5*
 ignarus] -ris quibusque mentibus *A 495, 11*
 ignitus] -tae caritatis *A 495, 1*
 ille Robuam *A 496, 20* illius . labiae *C 499, 1*
 imbuo] maciem libenter edocendo -buere *A 496, 5*
 panagericis . scriptis -buta . studia *A 495, 10*
 immensus] -sis . expeditionibus *A 495, 5*
 impendo] epulas -dere *A 496, 15*
 impleo] -pleturus vota persolve *A 496, 23*
 impostura] sine sanna aut amurcali i. *C 498, 10*
 importune *A 496, 14*
 improbatio] optatae -tionis *A 496, 18*
 in c. acc. *A 496, 24* c. abl. *S 494, 7. 8. 13. 20.*
A 495, 3. 497, 1. 10. C 498, 3. 4 (bis). 5. 6. 499, 3
 in hoc tempore *S 494, 21*
 incipio] -ceptum beneficium *A 496, 24*
 incongrue] non i. *A 496, 20*
 inde *A 496, 25*
 indignus] mihi licet indigno *A 495, 7*
 industria] meae mediaevitatis -iam *A 496, 4*
 inextricabilis] -bilibus . modis *A 495, 1*
 infantia] tenerrimae . -iae *A 496, 10*
 infelix] -lici . ortu *A 496, 22*
 ingenium] exuberantis -nii *A 496, 1* tenerioris i.
A 496, 13 praestantem -nio *S 494, 9*
 inhio] industriam satis -hiantem *A 496, 4*
 inormitas] laudabilis sapientiae excellenti -tate
A 496, 21
 insipientia] feralis -iae *A 496, 19*
 insisto] importune -stens *A 496, 15*
 insula] in Hibernensi -la *C 498, 4*
 insuper *S 494, 14*
 instantia] humillima subiectae devotionis i.
A 496, 14
 instimulo] talibus . oraculis -latus *A 496, 7*

institutio] purae -tionis *A 496, 5* largae i.
A 496, 24
 instrumentum] omni . desideratae lectionis -to
A 496, 13
 integer] ad -grum *A 496, 1* in sancto et -gro .
 corpore *C 499, 3*
 intelligentia] siticulosae -tiae *A 496, 1* sanae i.
A 496, 12
 invidia] -dia vastatrice *A 495, 6*
 invisus] -si . cunei *A 496, 17*
 involvo] nullis . retiaculis perplexum -lutumque
A 496, 10
 ipse] ab -sis . incunabulis *A 496, 10*
 is] non eo, quod *S 494, 20*
 ita *A 496, 30* ita . ut *S 494, 12*
 itidem *A 497, 4*

J

iam *A 496, 13. 23*
 iudico] dignum ab omnibus . esse -catur *A 496, 12*
 iudicium] nostrae parvitatatis -cio *A 497, 6* rationis
 i. *A 497, 8*

L

labia] illius pulcherrimae -biae tuae *C 499, 1*
 labor] cum -boribus et sudoribus *C 498, 3*
 laetus] -tum responsum *S 494, 22*
 lanx] bona lancee *C 498, 11*
 largus] -gae institutionis *A 496, 24* -gissima .
 epimenia *A 496, 2*
 lateo] in extremo -tens angulo *C 498, 5*
 latinitas] vestrae -tatis *C 498, 8*
 laudabilis sapientiae *A 496, 21*
 lectio] desideratae -tionis *A 496, 3*
 lector] omnibus . -torum numerositatibus *A 497, 9*
 agiliū l. *C 498, 9* prae multis . -toribus *S 494, 13*
 lectrix] -tribus . studiis *C 498, 1*
 lego] tuos . -gimus fastos *C 498, 11* libellum -gere
 cupio *S 494, 19* -gendi studio *A 495, 7*
 libellus] -lum quendam *S 494, 18*
 libenter *A 496, 4*
 liberalis] -lium litterarum *A 495, 10*
 licet] mihi l. indigno *A 495, 7* l. . ducas *A 496, 15*
 limes] Francorum -mitis *C 498, 5*
 linea] simillimis . versuum et sillabaram -neis
A 497, 4
 liquidissime *A 495, 12*
 littera] una eademque l. *S 494, 9* comparis (abl.)
 -rarum tramitibus *A 497, 1* liberalium l. *A 495, 10*
 mearum l. *A 497, 7*
 litterarius] -riae verborum *A 495, 8*
 locus] ad -cum *C 499, 2*
 lucror] quod . vix -cratur *C 498, 4*
 lucubratiuncula] mellifluis . -lis *C 498, 2*
 lumen] vestrae beatitudinis venerandis obtutum
 -minibus *A 497, 5*
 lugubriter *A 495, 6. 496, 23.*

M

macies] meam adhuc pallentem hebitudinis -ciem
A 496, 2
 magister] ex aliquo quolibet . turbulento -tro
S 494, 11
 maior] quin non est m. acceptorio duarum septi-
 manarum *S 494, 19* -iorem . gloriam *A 496, 25*
 malo] ex tuo ore . discere m. *S 494, 11*
 mancipium] extremum et vile m. *C 498, 6*
 mediocritas] meae -tatis *A 496, 4*
 medius] medium (carmen) *A 497, 3*
 mellifluus] -uis . lucubratiunculis *C 498, 1*
 mens] in tua -te *S 494, 21* peregrinorum -tes
S 494, 14 multorum . m. *C 499, 2* ignaris qui-
 busque -tibus *A 495, 11*
 mensura] pedum m. *A 496, 31*

mereor] etsi te praesentem non -ruimus audire
C 498, 11
meritum] ut -ta poscunt A 495, 2
messis] in hoc tempore -sis S 492, 22
meus] mi amantissime . praceptor A 496, 5
minus] non m. . quam S 494, 16
minister] -strum . adipiscar S 494, 21
mirifice C 498, 2
miser] haec -serrima patria A 495, 6
mysterium] -riorum secretis A 495, 11
moderor] supernae dispensationis nutu -rante
A 496, 30
modolamen] cantati -minis A 496, 27
momentum] nullius -ti A 496, 16
mos] Graecorum more S 494, 10
multus] -torum . mentes C 499, 2 prae -tis . lec-
toribus S 494, 13

N

nascor] in Hibernensi insula natus 498, 5
ne] non eo, quod . sed ne . S 494, 20 ne quando
A 496, 17
necessarius] haec repraesentanda fore -rium duxi
A 497, 6
nescio] dum te praestantem . . non -sciam S 494, 10
nodus] inextricabilibus ignitae caritatis -dis A 495, 2
non S 494, 10. 18. 19. 20 (bis). A 496, 15. 17. 20. 31
C 498, 9. 11 non minus, quam . S 494, 16
nonnulli C 498, 3
normula] ad aequitatis -lam A 497, 9
noster] nostrae parvitas A 496, 27 de nostro
genere S 494, 15
nullus] -lius momenti A 496, 15 -lis . retiaculis
A 496, 9
numerositas] omnibus . lectorum -tatibus A 497, 9
nunc] iam n. A 496, 23
nutrio] a quodam sancto viro . tritus es S 494, 15
nutus] supernae dispensationis -tu A 496, 30

O

obsecro] te fiducialiter . o., ut . . S 494, 12
obstrudo] arcana . studia . ignaris quibusque
mentibus -sa A 495, 11
obtingo] casu ita -gente A 496, 30
obtutus] -tuum luminibus A 497, 5
octeni] -nis syllabis A 496, 31
omnis] -nis paternae felicitatis A 496, 22 -nem .
editiunculam A 497, 7 -ni instrumento A 496, 3
ex -ni . diviti censu A 496, 16 -nibus . pana-
gericis A 495, 8 ab o. . iudicatur A 496, 12
o. . lectorum numerositatibus A 497, 9
opacus] -cis . secretis A 495, 11
opera] -rae pretium censem A 496, 6
opimus] -mis . facultatibus A 496, 21
opinor] ut o. S 494, 21
opto] -tatae improbationis A 496, 18
opus] quod mihi plus non o. sit S 494, 20
ora] Saxonum in oris A 498, 3
oraculum] talibus sacrae scripturae -lis A 496, 7
orno] mellifluis . -nato lucubratiunculis C 498, 1
oro] -rantem pro nobis beatitudinem tuam S 494, 22
os] ex ore tuo S 494, 10

P

pabulum] -lo tenerioris ingenii A 496, 13
paene A 496, 22
palleo] adhuc pallentem . maciem A 496, 2
panagericus rumor C 498, 9 omnibus . -cis
A 495, 8
pando] editiunculam primum -dens A 497, 7
parvitas] nostrae -tatis A 496, 27. 497, 6
passim A 495, 5
patefacio] studia -ciens A 495, 12
pater] tibi utpote -tri A 497, 7

paternitas] tuae piae -tatis A 495, 3
paternus] -nae prudentiae A 496, 16 p. philo-
sophiae A 496, 19 p. felicitatis A 496, 22
patria] haec miserrima p. A 495, 6
pauci] -cos . sermunculos C 499, 1 per -ca verba
S 494, 16
paupertas] nostrae -tatis C 498, 8
pauso] ubi domnus Furseus . -sat C 499, 3
pedester] -stri . regula A 496, 29
pedetemptim A 496, 11
penniger] quasi -gero volatu C 498, 8
penuria] -riae . experientem A 496, 19
per c. acc. S 494, 16 (bis). 17
peraro] cursim calamo -arante A 497, 2
peregrinatio] transmarini . itineris -tione A 497, 3
peregrinus] -ni triste . corculum C 498, 12 -no-
rum mentes S 494, 13
perpetuus] -tuae remunerationis A 496, 25 -tuam
. salutem A 495, 3
perplexus] nullis . retiaculis -xum A 496, 9
persolvo] impleturus vota -ve A 496, 23
perspicio] haec . per plurimas sermocinationes
-cies S 494, 17
pes] pedum mensura A 496, 31
petitio] haec p. S 494, 20
philosophia] paternae -iae censu A 496, 19
pius] tuae piae paternitatis A 495, 3
plurimus] per -mas sermocinationes S 494, 17. —
plus] quod mihi plus non opus sit S 494, 20
plenissime A 495, 10
poema] heroici -matis A 496, 28
pollicitor] -tans me . imbueret A 496, 3
porrigo] medium (carmen) repraesentans -rex
A 497, 4
posco] ut merita -cunt A 495, 2
possum] de cuius fonte dirivati rivi multorum
-sint reficere mentes C 499, 2
potissimum A 496, 4
poto] ex aliquo quolibet -tare . magistro S 494, 11
prae c. abl. S 494, 13
praceptor] purae institutionis -tor A 496, 5
praedico] hoc . breve tempus p. S 494, 20
praenosco] hoc scito -scens S 494, 11
praesens] te -sentem non meruimus audire C 498, 11
praesertim S 494, 11
praesto] -stantem ingenio S 494, 9
pretium] quatenus . . adhibeas . operae p. cense-
mus A 496, 6
primum] quorum (carminum) p. A 496, 28 edi-
tiunculam primum pandens A 497, 7
pro c. abl. S 494, 22
probabilis] -li . iudicio A 497, 8
profero] -latae promissionis A 496, 9
profundus] -dioris sofiae A 496, 13
proles] vestrae sublimitatis adoptivum prolem
A 496, 16
promissio] prolatae -ionis A 496, 9
propalo] (ut) editiunculam . larem A 497, 7 stu-
dia . patefaciens liquidissime -larat A 495, 12
propemodum A 495, 8
propere A 495, 12
propter c. acc. C 498, 10
proveho] cum memet . -vexisti A 496, 12
pubertas] ad vegetam usque -tatem A 496, 12
prudentia] paternae -tiae A 496, 16
pulcher] -cherrimae . labiae C 499, 1
purus] -rae institutionis A 496, 5 fonte scientiae
-rissimo S 494, 10 de cuius fonte p. C 499, 1

Q

quam] non minus . quam S 499, 17 m^olo, q.,
S 494, 11 tam — q. A 495, 9. 496, 21
quando A 496, 17
quapropter A 496, 5

quasi C 498, 8
 quatenus c. coni. A 496, 5. 13. 497, 8.
 queo] ne. ille Robuam. coaequari queat A 496, 23
 quia S 494, 14. 16
 quidam] libellum quendam S 494, 18 a quodam
 sancto viro S 494, 15
 quidem S 494, 7
 quilibet] ex aliquo quolibet. magistro S 494, 11
 in uno quolibet versu A 497, 1
 quisque] ignaris quibusque mentibus A 495, 11
 quod A 497, 6 non eo quod. sit S 494, 20 in-
 super, quod. nutritus es S 494, 15 hoc scito
 praenoscens, quod. observo S 494, 12
 quoniam S 494, 12
 quoque S 494, 18. 21. A 496, 13. 31

R

ratio] -onis iudicio A 497, 8
 recreo] cibus -creando A 496, 11
 recuso] quatenus. ditare non recuses A 496, 17
 reficio] multorum. reficere mentes C 499, 2 si
 refic(ere) v]is corculum C 498, 12
 refocilo] meam. maciem. epimenia -labat A 496, 3
 regula] pedestri. -la A 496, 29
 reminiscor] si nullis te. retiaculis perplexum.
 -sceris A 496, 10
 remuneratio] perpetuae -tionis A 496, 25
 reor] ut r. A 495, 8
 reperio] Saxonum mirifice -rienti in oris C 498, 2
 repraesento] medium (carmen) -tans A 497, 4
 haec. -tanda fore necessarium duxi A 497, 5
 res] rerum facultatibus A 496, 22
 responsum] laetum. -sum (-sam codd.) S 494, 22
 retiaculum] capacibus prolatae promissionis -lis
 A 496, 9
 rex] regis Salomonis A 496, 22
 rivus] dulces. -vi C 499, 2
 rumor] r. notus C 498, 10 vestrae latinitatis
 panagericus r. C 498, 9

S

sacer] -crae scripturae A 496, 7
 sacrosanctus] -ta sagacitas A 495, 7 -to abbati
 A 495, 1
 saecularis] -rium. editorum. voluminum A 495, 9
 sagacitas] tuae beatitudinis sacrosancta s. A 495, 8
 sagax] -gacissime sator A 497, 2
 salus] in Deo aeterno -lutem S 494, 8 perpetuam
 . sospitatis s. A 495, 4 in. trinitate s. C 498, 7
 sanctus] domino -to S 494, 7 a quodam s. viro
 S 494, 15 in s. corpore C 499, 3
 sanus] -nae intelligentiae A 496, 12
 sanna] sine -na C 498, 9
 sapiens] domino. -ientissimo S 494, 7
 sapientia] fulgur -tiae S 494, 13 laudabilis s.
 A 496, 21 -tiam discere S 494, 14
 satis A 496, 4
 sator] sagacissime s. A 497, 2
 scientia] fonte. -tiae purissimo S 494, 10
 scilicet A 497, 3
 scio] sciens, te. adepturum A 496, 24
 scio] hoc -to S 494, 11
 scriptum] panagericis. plenissime. scriptis A 495, 10
 scriptura] sacrae -rae A 496, 7
 secretus] opacis misteriorum secretis A 495, 11
 sed A 496, 31. C 498, 12
 septimana] maior acceptorio duarum -timanarum
 A 494, 19
 septuaginta coaequantium versuum A 496, 29
 sermocinatio] per plurimas -tiones S 494, 17
 sermunculus] paucos. -los C 499, 1
 si A 496, 9. 19. C 498, 12 si. volueris S 494, 16
 significo] haec compendii causa -cant S 494, 15
 similis] -millimis. versuum et syllabarum lineis
 A 497, 4

sinceriter S 494, 18
 sine sanna C 498, 9
 siticulosus] -sae intelligentiae A 496, 1
 soboles] -lem A 496, 19
 sofia] profundioris -fiae A 496, 14
 solertia] delicatioribus -tiae cibis A 496, 11
 solidus] cibo -diore A 496, 13
 sospitas] perpetuam. -tatis salutem A 495, 3
 spero] laetum a te responsum -rabo S 494, 22
 spiritalis] -lium. elucubrationum. voluminum
 A 495, 9
 spissus] -sae stoliditatis A 495, 12
 sponsio] blandae. -sionis A 496, 2
 stilus] ecclesiastici dogmatis -lo A 495, 9
 stirps] generosa de -pe A 496, 21
 stoliditas] spissae -tatis A 495, 12
 studium] legendi -dio A 495, 7 arcana liberalium
 litterarum -dia A 495, 10 lectricibus -diis C 498, 1
 sublimitas] vestrae -tatis A 496, 16. 497, 8
 subdo] trina. carmina. -didimus A 496, 28
 subiectus] -tae devotionis A 496, 14
 sudor] cum laboribus et -doribus C 498, 3
 sum] est S 494, 19 sit S 494, 20 fuisti S 494, 14
 esse A 496, 12. 497, 6 haec repraesentanda fore
 necessarium duxi A 497, 6
 supernus] -nae dispensationis A 496, 30
 supplex alumnus A 495, 3
 suscipio] ut me -pias S 494, 12
 syllaba] versuum et -barum A 497, 4 octenis
 -bis A 496, 31

T

talis] -libus. oraculis A 496, 7
 tam. quam A 495, 8. 496, 21
 tamen A 496, 10. C 498, 11
 tametsi. expetit A 496, 14
 tempus] aestivi. -poris A 495, 5 hoc breve -pus
 S 494, 20 ad t. A 496, 17 in hoc -pore messis
 S 494, 21
 tener] -erioris ingenii A 496, 13 -nerrimae. in-
 fantiae A 496, 10
 tertius] -tium (carmen) A 496, 31
 totus] in -ta et tuta trinitate C 498, 6
 trames] comparis (abl.) litterarum -mitibus A 497, 1
 transmarinus] -rini. itineris A 497, 3
 transmitto] paucos -te sermunculos C 499, 1
 tertium (carmen) tibi -tens dicavi A 497, 2
 trini] -na. carmina A 496, 27
 trinitas] in tota et tuta -tate C 498, 7
 tripudio] -diantes A 496, 18
 tristis] peregrini -te. corculum C 498, 12
 trutino] pedestri. regula enucleate -natum A 496, 29
 tu S 494, 14 tibi A 497, 2 tecum A 495, 6
 tum A 495, 7
 turbulentus] ex -to magistro S 494, 11
 tutus] in tota et -ta trinitate C 498, 7

U

ubi C 499, 2
 unus] -na eademque littera A 497, 1 in -no quo-
 libet versu A 497, 1
 usque] ad vegetam usque pubertatem A 496, 12
 ut opinor S 494, 21 ut reor A 495, 8 ut autumo
 A 496, 29 ut c. coni. S 494, 12. A 495, 2. 496, 20
 (497, 6)
 utpote] tibi u. patris A 497, 7

V

valeo] -le in Christo A 497, 9
 varius] -rio flore litterarum S 494, 9
 vastatrix] invidia -trice A 495, 6
 vegetus] ad -tam usque pubertatem A 496, 11
 vel A 496, 30

velamen] abrepto . spissae stoliditatis -mine
A 495, 12
venerandus] -dis . luminibus A 497, 5
verbositas] litterariae -tatis A 495, 9
verbum] fidem -borum A 496, 6 per pauca verba
S 494, 16
vere] ut -rius dicam A 496, 30
vero A 497, 3
vester] vestrae (= tuae) sublimitatis A 496, 16
v. (= tuae) beatitudinis A 497, 5 v. (= tuae)
sublimitatis A 497, 8 v. (= tuae) latinitatis
C 498, 8
videlicet S 494, 10

videor] dignum esse visum est A 497, 6
vilis] -le mancipium C 498, 6
vir] a quodam sancto viro S 494, 15
vix C 498, 4
volatus] quasi pennigero -tu C 498, 8
volo] si refic(ere v)is corculum C 498, 12 si humi-
liter . volueris attendere S 494, 16
volumen] tam facundia editorum . quam . stilo
elucubratorum -minum A 495, 10
vorsus] in uno quolibet -su A 497, 1 -suum et
syllabarum A 497, 4 septuaginta coaequantium
v. 496, 29
votum] impleturus -ta persolve A 496, 23

IV, 3. CARMINA RHYTHMICA.

A

a, ab] a cardine 1, 36 a circio 1, 73 a funda-
mine 1, 132 a culmine 1, 177 a discrimine
1, 194 a numine 2, 71 a ferocibus . arundinibus
3, 43 ab Athlantis prosapia 1, 78 ab ortu 1, 80
ab omnibus . partibus 1, 135 ab ecclesia 1, 163
sordibus . ab omnibus 5, 68
abscondo] -dunt polos pallia 1, 92
abspernor] patrias -nantes (sc. cespites) 2, 46
absque mora 2, 3 absque cunctamine 2, 20 abs-
que macula 4, 76
abstraho] -hunt . exuvias 2, 57
ac 1, 59. 75. 102. 130. 137. 153. 4, 64 aesi 2, 97
acer] pilorum -cerrima . acumina 3, 41
actus] in omnibus . -tibus 4, 70. 5, 10
acumen] hostis -mine 5, 70 pilorum acerrima .
-mina 3, 42
ad fundamina 1, 168 ad usque cardinem 4, 30
addo] munusculum . -dunt 2, 172
adeo] peregrinas . cespites -istis 2, 48 edem . -iere
2, 79
adgredior] nova . a. 4, 6 -gressi 5, 19
adhereo] clavigero et regiae caeli -hesit 2, 88
adhuc 2, 171
adimo] Christo . -empti 1, 194
adminiculum] per Matris -la 1, 150 alma per
a. 3, 27
adsum] -est . stemma 5, 43 quorum auctori aius
-esse constat alitus 2, 112
adveho] sanctorum reliquias -hebant 2, 167
adversus] -so agmine 2, 34
aequalis] in omnibus -lem dico actibus 4, 70
aeternus] -na gaudia 2, 94 -nis tenebris 3, 36
aether] in -there 1, 24. 4, 14 per -thera . sup-
prema 2, 21 vide etiam ether
aethereus . Herus 4, 1 in -reum . gremium 5, 73
sub -rea . camara 1, 15 tropeo . -reo 2, 44
aethralis] ignis ae. 4, 36 -lis Heri 2, 26 solia .
per -lia 3, 2
afflo] -lant necantes 3, 33
agape pro numinis 2, 65
agilis] formâ a. 5, 26 -libus . cursibus 2, 99
agmen] adverso -mine 2, 24 duelli . -mina 1, 30
per -mina 2, 108 gloriosa per a. 4, 53
agon] in -gone Christi 2, 33 -gonibus 3, 45
aius (= αἰός) . alitus 2, 111
alitus] aius . a. 2, 112 vide etiam hal.
allido] -dens 3, 19
almus] -mi oris 5, 41 edem -mam 2, 79 -mo .
flamine 2, 116 -ma per adminicula 3, 27
alter 2, 83
altithronus] de ingentibus -ni operibus 1, 116

altus] -ti Olympi 3, 3 -tum ingenium 5, 59 -to .
nomine 4, 81 -ta poli . limina 3, 7. — Althel-
mum -tissimum 4, 59 Hova -tissime 5, 5
alvus] ovarum -vo 2, 130
ambo 4, 35
amnestia 2, 70
amor] -ris vinculo 5, 4
angelicus] consortium . -licum 5, 76
angelus] -lorum cum milibus 2, 92
anima] areo -marum perflorea 2, 106
antequam . raptent 3, 11
anthleticus] obses -tice 1, 2
antiquitus 1, 86
apostolus] -li doctiloqui oraculi 2, 113
appareo] multa . -rent 1, 120 a. spectacula 1, 166
apricus] -ca . velamina 1, 171
a quilo] curricula -lonis 1, 73
araneus] ceu -nea . muscaria 2, 143
archon] horum a. 1, 33
ardor] flagrantibus . -doribus 4, 32
ardus] Olympi . -dui 4, 18
area animarum perflorea 2, 105
areo] -rebant castra 4, 43
aries] ventorum -etibus 1, 174
arundo] hostium a ferocibus . -dinibus 3, 44
arx] arcibus . minacibus 3, 3 minacibus . cum a.
4, 22
astra Olympi 4, 17 arebant a. 4, 43 velud lim-
pida a. 4, 57
at 2, 41
ater] -tri ignis 3, 40
atque 1, 2. 6. 14. 22. 42. 64. 108. 198. 2, 160. 162.
3, 22. 4, 46. 60. 74. 5, 16
atrociter 1, 33
attamen 1, 93
auctor] -tori adesse 2, 111
aula] ab omnibus . -lae . partibus 1, 136
auratus] -tum sidus 1, 68
aurifer] -ris . capitibus 2, 175
auris] aures 5, 39
ausculto] aures -tant omnia 5, 39
avia] legentibus per -vias 2, 58
avidus] -do ore 3, 12
axis] -xis . molem 4, 20

B

bachor] cum . venti . -charentur 1, 23
basilica] portum . cae 1, 147
bellicosus 2, 33
bellum] tropeo . -li aethereo 2, 44
bellus] -la . ornamina 2, 118
belva] -vae . rictibus 2, 59

beo] beantibus . meatibus 2, 95
 bini 2, 74 b. viri 2, 95 novies -nos 1, 188 -nis .
 classibus 1, 127 b. . temporibus 2, 2
 bis sena nomina 1, 31 b. senis cum sideribus 1, 87
 bitumen] erunt iuncti -mine 2, 75
 blaveum] fucata . -veo 2, 162
 bruma] -mae temporibus 2, 2 b. meatu 2, 128
 brumalis] -li turbine 1, 20 -libus . fluctibus 1, 105
 bullio] cum -liret . vortex 1, 105

C

cacumen] -mine caelorum summo 3, 5 casae
 -mina 1, 167
 cado] robora -debant 1, 43 cacumina c. 1, 168
 caecatus (sic V) 1, 69 cf. etiam cecus
 caedo] tyronum cassibus caesis 3, 32
 caelestis] -stis sceptri 5, 74 -stibus . cespitibus
 5, 77
 caelitus 1, 53
 caelum] convexi -li 1, 15 per c. culmina 1, 94.
 5, 30 c. . per culmina 4, 67 regiae c. 2, 88 c.
 iubar 4, 25 ad usque c. cardinem 4, 30 summi
 c. 5, 18 lati . c. 5, 31 -lorum . culmina 1, 55 per
 c. culmina 5, 30 cacumine c. 3, 6
 caerulus] marina -la 1, 99
 calamus] stili -mo 2, 9
 calculus] in -lo 1, 118
 calidus] -da . sidera 5, 31
 califico] ova -cata calore 2, 138
 caligo] -gine 1, 69 scissa ceca c. 1, 161
 callis] perlongi callis 2, 78
 calor] foci -loribus 4, 24
 calx] felicibus . calcibus 2, 184
 camara] sub aetherea convexi (-a V) caeli c. 1, 16
 candesco] ceu . -scunt . sidera 5, 31 capud -scens
 crinibus 5, 27
 cand(e)o] -dunt . ornamina 4, 52 -dunt fulmina
 4, 68
 cano] Althelmum -no 4, 60 carmen cecini 1, 15
 cantus] sonantibus . -tibus 1, 126
 capillus] capud . cingunt -pilli 5, 28
 capud 5, 27 -pitis . verticem 3, 22 auriferis .
 -pitibus 2, 176
 caraxo] stili -xante 2, 10
 cardo] ad usque caeli -dinem 4, 30 a -dine 1, 36
 careo] neque caelorum culmina -rent . nebula 1, 56
 fine -rens 5, 77 per -rentem Cornutiam floru-
 lentis cespitibus 1, 10
 carisma] -matum donamina 2, 104
 carmen 1, 5 coepto in -mine 4, 11
 carmino] munera . -minare 3, 15
 caro] de ergastulo carnis 2, 86
 carpo] -pens aeterna gaudia 2, 94
 carus] philochriste -rissime 5, 2
 casa] -sae cacumina 1, 167 -sam contritam 1, 156
 cassis] casses catholice 1, 1 Cassis Prisci 4, 51
 -sem priscum 4, 15 tironum -sibus 3, 31
 caterva 1, 145 cum cetera . -va 1, 84
 catervatim 1, 53
 catholicus] casses catholice 1, 1
 cecus] -ca caligine 1, 161
 celebros] -bramus . melodiam 1, 128
 celsus] -sae laudis 3, 16 -so . famine 4, 12 -sorum .
 militum 2, 63
 centeni] -nis . linguis 5, 51
 cerno] -nebant lumina 1, 141 cuncta -nens . li-
 mina 3, 5
 cervix] colli -vicem 3, 21
 cespes] peregrinas . -pites 5, 78 florulentis -piti-
 bus 1, 11 florentibus paradisi c. 2, 90 nemo-
 rosis c. 4, 38 caelestibus . c. 5, 78
 ceterus] cum -ra . caterva 1, 83
 cēu 2, 143. 152. 4, 67. 5, 30

cingo] quem . c. amoris vinculo 1, 73 capud .
 -gunt capilli 1, 73
 circiter 1, 188
 circius] aquilonis a -cio 1, 73
 clamito] si . -mitet quisque 5, 51
 clamo] sonantibus licet -met conventibus 5, 62
 clanculo 2, 86
 clareo] cunctis -ret 5, 66
 claresco] astra . -scunt 4, 58
 clarus] -ra Christi clementia . facta 1, 121 -ri
 fulgoris 5, 32 tete . -rum creavit 5, 10. — Alt-
 helmum . -rissimum 4, 60
 classis] binis . -sibus 1, 127
 claudio] vitam -suri 2, 184
 claviger] -gero . adhesit 2, 87
 clementia] Christi cl. 1, 121
 clivosus] -si ruris 1, 154
 coapto] cum . odas -ptem usibus 4, 8
 coepi] coepto in carmine 4, 11
 collis] -libus . cum mollibus 5, 33
 collum] -li cervicem 3, 21
 color] perniveo -lore 2, 160
 communis] in -ne 1, 193
 como] cum nomine comptum 4, 16
 compareo] non -rent curricula Aquilonis 1, 72
 compleo vide compl.] fumam . complent caloribus
 4, 24
 conamen] iter suum -minis 2, 66
 concedo] quae -dunt oramina 2, 169
 concentus] -tibus 1, 128 c. . stridentibus 3, 15
 sonantibus . c. 5, 62
 concerto] protegens . -tantes 3, 45
 concite 2, 77
 concutio] -ti 1, 143
 condo] tellure -ditum 2, 82
 confinium] mundi per omnia . confinia 5, 66
 confringo] -fracta . limina 1, 146
 conicio] tuam . propaginem . -cere 5, 15
 conlido] nubibus . -dentibus 1, 98
 conpleo] fumam . -plent caloribus 4, 24 mora .
 -pleta 2, 4
 computo] -are 1, 118
 conscendo] haec -dunt . sidera 1, 79
 consortium . angelicum 5, 75
 consterno] -natus 2, 35
 consto] adesse -stat 2, 112
 contero] casam -tritam 1, 156
 convexus] -xi (a V.) caelicamara 1, 15 c. Olimpi 4, 57
 copula] Pliadis pulchra c. 1, 77
 cor] in cordis cubiculo 5, 3
 corniculum] lustrat -culis 4, 34
 corona] virtutum redimita . c. 2, 24
 corpus] -pore . rigente 3, 13
 corpusculum] Petri c. 2, 81
 correptio 1, 102
 cosmus] -mi . quisquilia 2, 102
 couterinus] alter e . -nis fratribus 2, 84
 crates 1, 177
 crebro] quae . -brantur 1, 51
 credo] omnium matri Christi -dentium 2, 182
 creo] clarum . creavit 5, 10
 crepito] -tans 5, 54
 crepor] -re 1, 156 horrisonis fragoribus . ac -ribus
 1, 144
 crinis] candescens -nibus 5, 27
 cristatus] -tos 2, 24
 croceus] perniveo colore atque -ceo 2, 160 c. .
 fulmine 4, 26
 crudeliter 1, 187
 crux] Christi -cis 2, 37
 cubiculum] in cordis -lo 5, 3
 culmen] a -mine 1, 177 quassato c. 1, 185 e c.
 4, 25 per -mina 2, 37. 4, 51 caelorum c. 1, 55
 per caeli c. 1, 94 per c. caeli 1, 94. 5, 30 caeli .
 per culmina 4, 67

cultus] sublimibus .-tibus 4, 66
 cum c. abl. 1, 35. 43. 48. 83. 87. 107. 133. 152. 192.
 199. 2, 92. 154. 4, 22. 5, 8. 34 cum nubibus 1, 48
 cum nomine 4, 15 cum numine 4, 3
 cum c. ind. praes. 2, 129. 142 c. ind. impf. 2, 177
 c. coni. praes. 4, 8 c. coni. impf. 1, 23. 39. 49. 105.
 123 c. coni. plqp. 1, 50. 157
 cunctamen] absque .-mine 2, 20
 cunctus] -ta ferebant 2, 180 -tis claret 5, 66
 cupidus] luridae .-dinis 2, 56
 curiose 5, 15
 curriculum] pulcherrima -la 1, 72
 cursus] -sum servantis 1, 74 -su 1, 145. 5, 47 c.
 praepetes 2, 48 agilibus .-sibus 2, 10 c. . praepetibus 5, 49
 curvo] -vatam . cervicem 3, 21
 cyclus] zodiacus . c. 1, 84

D

de c. abl. 1, 115. 2, 85
 debello] Tithis . tellurem -lantis 2, 52
 decurro] -curso . limite 2, 77
 dego] vitam -gens 5, 78
 dein 2, 1
 deliciae] lentissimae . dulces d. 1, 170
 demo] hostium -mat spicula 3, 28
 depromo] -promta . genimina 2, 124
 desevio] cum . venti . -virent 1, 26
 desperabilis] -le 2, 136
 devexus] per -xa 1, 153
 devito] discrimen . -tantes 1, 152
 devius] per -via . limina 2, 61
 dico] reliquias . -catas 2, 168
 dico] aequalem d. 4, 70 quid -cam 1, 115 Chri-
 sto grates -camus 1, 195
 dictum] facto et -to 5, 12
 dies] ductor dierum 1, 66
 diris] usque -ram Domnoniam 1, 19 -ris dodran-
 tibus 1, 108
 discrimen . devitantes 1, 151 a -mine 1, 194
 disrumpe] -pto . ordine 1, 62
 dito] quibus -tatur area 2, 105
 divulgo] -gati 2, 21
 doctiloquus Sedulius 2, 12 -qui oraculi 2, 114
 dodrans] diris -antibus 1, 108
 donamen] non minima . carismatum -mina 2, 104
 multa magnanima d. 2, 178
 donec 1, 59
 doxa Dei 1, 197
 duco] duelli -cunt agmina 1, 30
 ductor dierum 1, 66
 duellum] -li . agmina 1, 30
 dulcis] -ces . deliciae 1, 170. — dulciter 1, 195
 dum tremet 1, 17
 dumosus] -si ruris 2, 62
 † duobus 1, 151
 durus] germina -ra 4, 46

E

e, ex c. abl. e 2, 83. 4, 25 ex 2, 133. 5, 40
 eburneus] -ea lilia 2, 155
 ecce 1, 19. 167. 176
 ecclesia] -iae 2, 179 videns ab -iâ . fragmina
 1, 163
 edes] -dem almam 2, 79
 efferro] quod . non e. laude 5, 63
 effor] quae -fari . prolixitas refragat 4, 71
 ego] mihi 4, 5
 elabor] lana . -bitur vermiculo 2, 141
 elementum] -ta inormia 1, 13
 elicio] quae . -ciunt exordia 2, 122
 elucubro] multimodis -brata . normulis 2, 110
 emico] imbris telorum -cantibus 3, 34

emineo] molem mundo . -nentem 4, 22
 en 1, 119. 131. 165. 171. 2, 107. 3, 41
 equor] salsa . -ra 1, 104
 ergastulum] de -lo carnis 2, 85
 ergo 1, 193
 erigo] fur vix erectus 2, 36
 eruo] -uta robora 1, 42
 et . et 2, 81
 ether] per -era 1, 79 vide etiam aether
 evangelicus] -ca . famina 1, 189
 eveho] -ectus . cespitibus 2, 89
 evello] -vulsus clanculo 2, 86
 evolvo] -lutam . molem 2, 13
 eximius] reliquias . -ias 2, 166
 exordium] inormia -dia 2, 122
 exorior] -orta fulmina 4, 68
 expedio] -ditus statura 5, 24
 explico] altum ingenium -care 5, 60
 exuviae] -ias 2, 57

F

fabrica] per -cam . vegetam 2, 25
 facio] spiramina haec fecerunt ludibria 1, 180
 clara Christi clementia . facta 1, 122. — facto et
 dicto 5, 12 facta inormia 1, 14
 facundus] -da . famina 4, 9
 faemina] viri et -nae 2, 137
 famen] -mine . divulgati 2, 19 Petri iuvante f.
 2, 72 celso . f. 4, 12 evangelica -na 1, 190 fa-
 cunda . f. 4, 9
 famosus] -si . viri 2, 41
 fastigium] pendula . -gia 1, 96
 fatesco] -scenta velamine 1, 159
 fedus] fracto . -dere 1, 23
 felix] alter e -licibus . fratribus 2, 83 f. . calcibus
 2, 183. — feliciter 4, 78
 fero] -runt . donamina 2, 103 f. thoracas 3, 30
 -rimus . vexilla 2, 38 cuncta -rebant 2, 180 de-
 prompta . -runtur genimina 2, 126
 ferox] a -rocibus . arundinibus 3, 43. — ferociter
 1, 34
 ferreus] -ea voce 5, 53
 fidelis] oramina . -lia 2, 170 agonibus . -libus
 3, 46
 fides 2, 27
 fidissime 5, 1
 filatim 2, 147
 finis] -ne tenus 4, 78 f. carens 5, 77
 flagito] precibus . -tantibus 1, 4
 flagro] -grant fulmina 1, 93 -grabat . Lucifer
 1, 65 -grantibus . ardoribus 4, 31
 flamen] -mine 1, 131 cum -mine 1, 35 almo .
 -mine 2, 116 -minibus 1, 113
 flamma] pallentem . -mam 1, 95
 flammiger . Lucifer 1, 65
 flatus] -tus saevi spiramina 1, 179 cum sancto .
 -tu 1, 200 -tus victoriae 1, 39 trucibus . -tibus
 1, 112 profusis -tibus 3, 18
 floreo] 2, 161 -rentibus . cespitibus 2, 89
 florulentus] -tis cespitibus 1, 11
 flosculum] -la paradisi perflorea 2, 97 rutilis .
 -lis 5, 38
 fluctus] brumalibus . -ctibus 1, 106
 flumen] -mina 1, 50
 fluo] foetus -uunt 2, 133
 focus] -ci . caloribus 4, 24
 foecundus] -dis graminibus 1, 12
 foedus] -dis fragoribus 3, 32
 foetus] parturire foetum 2, 140 -tus fluunt ex
 semine 2, 133
 folium] -liis . vescitur 2, 127
 for] verba . nequeunt fari munera 5, 42 nequit .
 ullus fari oraculo, quantum . 5, 56
 forma] -ma et visu 5, 11 f. agilis 5, 26

formo] omnia . molimina . formasti 4, 4
 foro] -rant thoracas 3, 30
 forsan] f. quateremur 1, 185
 fortis] tibiae . tam fortes 5, 48 -tibus . humeris 3, 29; fortiter 3, 26
 fragmen] tigilli . -mina 1, 164 turris f. 1, 191
 fragor] horrisonis -goribus 1, 144 undisonis f. 2, 50 foedis f. 3, 32
 frango] fregisse fragmina 1, 191 fracto . federe 1, 23
 frater] -trem iuvat 4, 32 e felicibus couterinis -tribus 2, 84
 fremito] ferrea voce -tans 5, 53
 frequento] -tant 2, 70
 frigus] fumam furvam -goribus 4, 23
 frondosus] genestarum . -sarum 1, 172
 frons] -tis vexilla 2, 38 sub -te 5, 29
 fuco] viridi . -cata pallia 2, 162
 fucus] purpureo . -co 5, 36
 fugax Orcus 2, 39
 fulcrum] -era . nutabant 1, 131
 fulgesco] virum virtutum rumore -scentem 4, 14
 fulgidus] -dum sophiae stemma lucidum 5, 43
 fulgor] clari -goris 5, 32
 fuligo] furva . -gine 1, 70
 fulmen] quateremur . -mine 1, 186 croceo . f. 4, 26 flagrant -mina 1, 93 exorta f. 4, 68
 fulvum] -vo 2, 161
 fuma] -mam verrens 1, 34 f. furvam 4, 23
 fundamen] a -mine 1, 132 ad -mina 1, 168
 fundo] caeli iubar . -dunt 4, 26 -de famina 4, 9 latratibus fusi 2, 146 fusa fragmina 1, 164
 funus] -nera 3, 10
 fur vix erectus 2, 36
 furibundus 1, 35
 furo] cum . -rerent 1, 40 -rentes vortices 2, 49
 furvus] -vam frigoribus 4, 23 -va . fuligine 1, 70
 fusco] zodiacus . cyclus -catur 1, 84

G

gallicinium] grata -nia 1, 123
 gaudium] aeterna -dia 2, 94 -diis . parum trepidis 5, 19
 gemellus] genae -lae 5, 33
 gemmifer] -ra ornamina 4, 54
 gena] -nae gemellae 5, 33
 generosus] -sa genetrice 5, 23
 genesta] -tarum . frondosarum 1, 171
 genetrix] generosa -trice 5, 24
 genimen] deprompta . quaedam -mina . minima 2, 125
 genuinus] libidinis . -uinis 2, 54
 germana] -nae Phoebi numina 1, 63
 germanitas] bitumine -tatis 2, 76
 germen] imo naturae -mine 2, 134 glebae -mina 4, 45
 gigno] illos qui genuit vermis 2, 131
 giro] fides . -rat . humeros 2, 28 ubi . typo . tostos . g. 3, 39
 glacies] ut g. 1, 58
 glarea] in -ea 1, 100
 gleba] -bae germina 4, 45
 glesco] -scunt . robora 4, 45
 globus] torrentis -bi 4, 44 -borum gremiis 3, 38
 glomero] -rantur 1, 100 genae . gl. 5, 34 latrones -rantes 2, 54
 gnarus] -ri . vermis 2, 125
 gnatus] gnato progenito 1, 198
 graciliter 1, 45
 gradior] -dientes 2, 67
 gramen] foecundis -minibus 1, 12
 grando] teretibus . -dinibus 1, 52
 grassor] turbo terram . -sabatur 1, 52
 grates] g. dicamus 1, 195

gratia] illum visendi g. 2, 69
 gratus] -ta gallicinia 1, 123
 gremium] in . aethereum caelestis sceptri gremium 5, 74 globorum -miis 3, 38
 gurges] -gitibus atri ignis ultricibus 3, 39
 gutta] -tae . manabant 1, 45

H

halitus] antequam . raptent et rodant -tum 3, 13 vide etiam alitus
 have 5, 5
 heroicus] -corum vorsibus 2, 6
 Herus 5, 67
 heu 1, 175
 hic] huius 4, 72 hii 2, 73 horum 1, 33 haec 1, 79. 122. 180 his 1, 3. 137
 horrende 2, 31
 horridus] -da . spectacula 1, 165 -dis imbribus 2, 39
 horrisonus] -nis fragoribus 1, 143
 hostis] -tis acumine 5, 70 trucem . -tem 2, 44 -tium . spicula 3, 28 h. a ferocibus . arundinibus 3, 43
 humerus] fides . girat . -ros 2, 28 fortibus . -ris 3, 30

I

idcirco 5, 63
 idem (vermis) 2, 132
 ignifluus] -uam . molem 4, 20
 ignis aethralis 4, 36 atri ignis 3, 40
 ignitus] lumine . -to 4, 17 i . iaculo 4, 43
 ignotus] -ti ruris 2, 47
 ille] -lum 2, 69 -los 2, 131 illos, illos 3, 35 illis, illis in . actibus 4, 69
 imago] mortis -gine 1, 162 retorquentes . -gines 2, 175
 imber 2, 32 rorantibus . cum -bribus 1, 48 horridis . i. 2, 40 i. telorum 3, 33
 immensus] cum -sa maceria 1, 192 -sa munera 3, 9
 immortaliter 1, 196. 4, 77
 imus] imo . germine 2, 134
 in c. abl.] 1, 24. 26. 73. 100. 118. 119. 176. 2, 33. 124. 4, 4. 11. 14. 70. 5, 3. 9. 55 in c. acc. 1, 193 inque locet aethereum caelestis sceptri gremium 5, 73
 indago] per profundam -ginem 5, 14
 inde 2, 149
 indico] bellicosus . -cat 2, 36
 indigena] Romae urbis indigena 2, 8
 indo] nomina -diderunt 1, 32 quae . i. pergami-nae 2, 115
 infectus] -ti 3, 29
 infimus] -ma . limina 3, 7
 inflatus] almo -ti flamine 2, 116
 infligo] -gendo flaminibus 1, 113
 informis] facta -mia 1, 14
 ingenitus] Deo -to 1, 197
 ingenium] altum i. 5, 59
 ingens] cum trabibus -gentibus 1, 134 de i. . operibus 1, 115
 inglorius] victoriae . -riae 1, 40
 ingruo] imber veluti -gruit 2, 32
 inlustris . poeta 2, 7
 innumerus] -ra . munera 5, 41
 inormis] elementa -mia 1, 13 i. . exordia 1, 121; inormiter 2, 167. 4, 72
 inquam 1, 165
 inruo] -ruit inruptio 1, 101 quibus . inruit 2, 31
 inruptio ventorum 1, 101
 insero] -rit scedulis 2, 11
 insigne] sanguinea . -nia 2, 158
 inspicio] propaginem . mentis . -cere 5, 16
 interluceo] quibus inter eburnea lilia lucent 2, 155

intervallum] protelata . -la 2, 16
ipse] ipsum peto 3, 17 ipsorum 2, 181
istic 2, 93
ita 2, 121. 4, 51
iter suum 2, 66 per pelagi itinera 1, 103

J

iaceo] ubi Petri corpusculum -cet 2, 82
iaculum] ignito . -lo 4, 44
iam 5, 51
iubar] caeli i. 4, 25 -baris lumine 1, 160
iungo] erant iuncti bitumine 2, 75
iuvo] Phoebe . fratrem -vat 4, 32 -vante fame
2, 72

L

labarum] -ro tyronis 2, 30
labilis] luxu -lia . quisquilia 2, 101 -libus . ro-
tatibus 2, 13
labor] -buntur luminaria 1, 38 -bentibus . tem-
poribus 2, 1
lampas] septem . -padibus 1, 76
lana 2, 145 l. ostri 2, 141
lanx] pari lance 1, 81
laquearia] tectorum l. 1, 142
lar] -rem . lucifluam 4, 19
latebrae 1, 158
lateo] -tet . Pliadis copula 1, 76
latratus] -tibus . volantibus 2, 145
latro] -trones glomerantes 2, 53
latus] telluris -tae 3, 8 -ti . caeli 5, 30; late 1, 94.
4, 28
latus] ruris -tera 1, 154
laus] celsae laudis 3, 16 laude quavis 5, 64
lautus] -tissimae . deliciae 1, 169
lector 1, 1
lego] -gentibus per avias 2, 58
libentissime 3, 19
libertas] -tate potita 1, 27
libidus] -dis . genuinis 2, 53
libra] -brae . trutina 1, 82
libro] astra . larem -brant 4, 19
licet clamet 5, 62
lilium] eburnea -lia 2, 156
limen] confecta . -mina 1, 146 per devia l. 2, 62
cuncta . l. 3, 5 infima . telluris latae l. 3, 8
limes] decurso -mite 2, 78
limpidus] -da trutina 1, 81 velud -da astra 4, 56
linea] -neâ 2, 156
lingua] centenis . -guis 5, 52
linquo] -quens limina 1, 146
liquor] -quoribus . umectantem 4, 41
litterae] -rarum . lusibus 4, 7
loco] inque -cet aethereum . gremium 5, 73
loetifer] -ferae libidinis 2, 55
loquor] -quimur 5, 20
lubido] loetiferae -dinis 2, 55
lubricus] per devexa ac -ca 1, 153
luceo] -cent lumina 5, 59 (inter . -cent 2, 156)
nubiculis -cens 4, 34 taedis late -centibus 4, 28
bis senis cum sideribus . l. 1, 88
lucidus] fulgidum . stemma -dum 5, 44
lucifluus] larem . uam 4, 19
ludibrium] haec . -bria 1, 180
lumen] orto iubaris -mine 1, 160 l. . ignito 4, 16
cernens . l. 3, 6 praeclara -mina 1, 64 cerne-
bant l. 1, 141 ignis aethralis l. 4, 36 lucent .
l. 5, 29 tuentibus . -minibus 2, 174
luminare] torrida -naria 1, 38
luridus] -dae . cupidinis 2, 56
lustro] Phoebe . noctem . -trat 4, 34 -trant .
molem 4, 20
lusus] litterarum -sibus 4, 7
lutosus] -sam . tellurem 4, 41
luxus] -xu labilia 2, 101

AUCTORES ANTIQUISSIMI XV.

M

maceria] cum immensa -iâ 1, 192
machina] mundi m. 1, 17
macula] absque -lâ 4, 76
magnanimus] -ma . donamina 2, 177
magnopere 1, 155 magis 2, 135
maneo] salus . sospes et absque macula -neat 4, 77
-nenti immortaliter 1, 196
mano] neque guttae -nabant 1, 46
manus] suffragans -nu 3, 26 -nus, -nus mirabiles
5, 45
margo] orbis per -ginem 4, 29 scopulosis -ginibus
1, 114
marinus] -na caerula 1, 199
mater] Christi -tris 2, 176 -tri Christi 1, 182
matutinus] -nam melodiam 1, 129
meatus] brumae -atu 2, 128 absque mora -atuum
2, 3 beantibus meritorum -atibus 2, 96
mellificus] -cis . vorsibus 2, 5
melodia] matutinam -diam 1, 129
mens] tuam primam propaginem -tis 5, 16
meritum] -torum meatibus 2, 96
metuo] -tuebant casam 1, 155
miles] celsorum Christi -litum 2, 63
mille] sublimibus angelorum . cum -libus 2, 92
minax] arcibus . -nacibus 3, 4 m. . cum arcibus
4, 22; minaciter 1, 46
minimus] non -ma . donamina 2, 103 genimina .
m. 2, 126
mirabilis] quod magis mirabile 2, 135 quantum
mundo -lem (te praestes) 5, 57 manus -les 5, 45
miraculum] in -lo 1, 119
mirificus] -co . munere 2, 119
mitis] -te . refugium 5, 71
moles] mundi -lem 2, 14 arcis ignifluam m. 4, 21
cum -libus 1, 107
molimen] omnia -limina 4, 2
mollis] collibus . cum mollibus 5, 34
monarchia] sub ventorum -chia 1, 18
monstrum] tot -strorum 1, 140
mora] absque mora 2, 3
morio] brumae meatu -ritur 2, 128
mors] -tis imagine 1, 162 m. . torpore 3, 14
mortalis] -talium ullus 5, 60
mox 2, 4
multimodus] -dis . normulis 2, 109
multus] -ta apparent 1, 119 m. . donamina 2, 177
multum . placibiles 5, 46
mundus] -di machina 1, 17 m. . rotam 1, 47
m. molem 2, 14 m. . Herus 4, 2 m. . confinia
5, 65 quantum -do mirabilem te praestes 5, 57
magis mirabile m. 2, 136 molem . -do . emi-
nentem 4, 21
munimen] sine -mine 1, 178
munio] regiae caeli -tae 2, 88
munus] mirifica . -nera 2, 119 immensa m. 3, 9
innumera m. 5, 42
munusculum quoddam . pulcherrimum 2, 171
muscaria] ceu aranea . m. 2, 144
mysticus] -cis . normulis 2, 109

N

nam 1, 61. 4, 59 namque (loco sec.) 2, 25
nanciscor] ut amentia nancta foret a numine
2, 71
natalicium] -cia sollemnia 1, 181
natura 1, 97 -rae germine 2, 134
naviter 2, 168
nebula] nocturna n. 1, 56
nec 1, 89. 5, 64 necnon 1, 99. 2, 27. 171
neco] -cantes 3, 33
nemorosus] -sis oespitibus 4, 38
nempe 4, 73

neque 1, 45. 55. 65. 2, 49. 53. 59. 131. 4, 37. 5, 59
 nequeo . carminare 3, 10 nullus -quit . compu-
 tare 1, 117 nequit . fari 5, 55 verba -queunt
 fari munera 5, 42
 niger] noctem -gram 4, 33 -gris nubibus 1, 54
 -gerrima . pallia 1, 91
 nimbus] -bo ac nubibus 1, 59
 nisi 1, 181
 nitidus] crinibus . -dis 5, 28
 nitor] -toribus 4, 37
 niveus] purpureo . fuco et -veo 5, 36
 nobilis] sobolis . n. 5, 22
 noceo] -cent cespitibus 4, 37
 nocturnus] -no tempore 1, 19
 nomen] cum -mine 4, 15 alto . n. 4, 61 bis sena
 -mina 1, 31
 non 1, 40. 72. 2, 101. 103. 5, 63
 nonnullus] sanctorum . -lorum 2, 166
 norma] multimodis et mysticis . -lis 2, 110
 noster] -stra . praecordia 1, 139; nostratim 4, 61
 novies binos 1, 188
 novus] -va . aggredior 4, 5
 nox] noctis . spectacula 1, 165 noctem nigram
 4, 33
 nubes] -bis . pallia 1, 91 nigris -bibus 1, 54 n. .
 trucibus 1, 59 n. . confidentibus 1, 97 n. . nu-
 tantibus 4, 5 volucris summi caeli sub n. 5, 18
 nubicola] -lis lucens 4, 33
 nullus 1, 117. 5, 17
 numen] -minis 2, 65 ut amnestia nancta foret a
 -mine 2, 71 n. pollentem 4, 62 germanae Phoebi
 -na 1, 63
 numerosus] volumina -sa 2, 108
 numerus] -ro computare 1, 117
 nunc 1, 117. 120. 166
 nuncupo] -pari 1, 86 alto . nomine -patum 4, 62
 nuper 2, 1
 nuto] fulera -tabant 1, 132 nubibus . -tantibus 4, 6
 nutu 2, 168

O

oberro] belvae . rictibus -rantes 2, 61
 obnixe 1, 4
 obrizum] rutulanti . -zo 4, 56
 obses anthletice 1, 2
 obstaculum] praepatulis . -lis 2, 16
 obvallo] arcibus -latus 3, 4
 ode] -des huius 4, 72 cum . odas coaptem usibus
 4, 8
 olim 2, 99. 5, 6
 omnis] -nes hii 2, 73 -nium 2, 181 aures aus-
 cultant -nia 5, 39 o. . molimina 4, 1 per o. con-
 finia 5, 65 in -nibus . actibus 4, 69. 5, 9 ab o. .
 partibus 1, 135 sordibus . ab o. 5, 68
 opimus] Christi sponsae . -mae 2, 180
 opus] de . altithroni -peribus 1, 116
 oraculum] doctiloqui -li 2, 114 fari -lo 5, 56
 oramen] -mina orantium fidelia 2, 169
 orbis] -bis per marginem 4, 29 -bi vegeto 4, 18
 o. . viridi 4, 58
 ordo] disrupto rerum -dine 1, 62
 origo] in -gine 2, 124. 4, 4
 orior] ovorum alvo -ritur 2, 130 orto . turbine
 1, 20 o. . lumine 1, 160
 ornamen] pulchra . -mina 2, 164 gemmifero o.
 4, 53 bella . -mina 2, 118
 orno] satis -natum cultibus 4, 66
 oro] oramina -rantium 2, 170
 ortus] ab -tu solis 1, 80
 os] almi oris 5, 41 avido ore 3, 13 ex o. 5, 40
 o. crepitans 5, 54
 ostrum] lana -tri 2, 141
 ovum] ova viri et faeminae 2, 137 -vorum alvo
 2, 130

P

palleo] -lentem flammam 1, 96
 pallium] nubis nigerrima -lia 1, 92 peplorum per
 p. 2, 163
 pando] pulchra -dunt ornamina 2, 164
 pango] sicut . pepigeram 1, 7
 par] pari luce 1, 81
 paradisus] -si cespitibus 2, 90 floscula p. 2, 98
 p. . cum rosetis 2, 153
 paries] -etibus 1, 173
 pario] parta (sc. est) corona 2, 25
 parma] -mâ 3, 42
 pars] ab omnibus . -tibus 1, 136
 parturio] -rire progenitum 2, 139
 parum 2, 18. 5, 20
 passim 4, 29
 patria] -iâ 2, 80 olim spretas . patrias 2, 100
 patrius] -rias . cespites 2, 45
 paveo] -vent praecordia 1, 139
 pedetemptim 5, 35
 pelagus] per -gi itinera 1, 103
 pello] parmâ -lat acumina 3, 42 -luntur pericula
 1, 149 velamina . p. parietibus 1, 173 intervalla
 -lisse 2, 17
 pendulus] -la . fastigia 1, 95
 peplum] -lorum per pallia 2, 163
 per c. acc. 1, 10. 79. 88. 94. 103. 108. 122. 150. 153.
 2, 21. 25. 37. 52. 58. 61. 93. 163. 3, 2. 24. 27. 4, 29.
 50. 51. 53. 63. 67. 75. 5, 14. 30. 65. 72
 peregrinus] -nas . cespites 2, 46
 perflореus] area . -ea 2, 106 floscula p. 2, 98
 perfruo] ubi . consortium perfruaris angelicum
 5, 76
 pergamina] -nae 2, 115
 periculum] pelluntur -la 1, 149
 perlongus] -gi callis 2, 78
 perluceo] -cebat 1, 58
 pernicies] populante -icie 1, 148
 perniciter 2, 17
 perniveus] -veo colore 2, 154
 persedulo] -lo 2, 10
 persplend(e)o] -dit species 2, 151
 pes] -des placibiles 5, 46
 peto] ipsum . -to 3, 18 portum -tit 1, 147 Petri
 p. suffragia 2, 68 patrias p. 2, 100 quem . ti-
 vere 2, 80
 philochristus] -te carissime 5, 2
 pilum] -lorum . acumina 3, 41
 pingo] -ctae fuco 5, 36 pulchre -cta (sc. sunt)
 2, 159
 placibilis] pedes -les 5, 46
 plane 1, 71
 planities] pulchra pl. 1, 57 pulchra ceu pl. 2, 152
 platea] in -tea 1, 176
 plaustrum] -ri . curricula 1, 71
 pluvia] praepollenti -via 1, 49
 poeta] inlustris p. 2, 7
 pollens] numine -lentem 4, 63
 polus] alta -li limina 3, 7 abscondunt -los 1, 92
 pontus] turgescere . pontus 1, 112
 populus] -lante pernicie 1, 148
 porro 1, 157
 porto] quae -tabant 2, 150
 portus] -tum . basilicae 1, 147
 potens] numine per caelestia -tente ac terrestria
 4, 64
 potior] libertate -tita 1, 27
 praeclarus] -ra lumina 1, 64
 pr(a)ecordia] nostra . -dia 1, 139 trementia ti-
 midorum praecordia 1, 184
 praefulgidus] per culmina . -da 4, 52
 praepatulus] -lis . obstaculis 2, 15
 praepes] cursu -petes 2, 48 cursibus . -tibus 5, 50
 praepollens] -lenti pluvia 1, 44

praepropere 2, 120
 pr(a)etereo] cum tenebrae . preterissent 1, 158
 preces] his . -cibus 1, 3 ipsum . p. peto 3, 17
 pridem 1, 7
 primus] -mam propaginem 5, 13
 priscus] cassem -scum 4, 15 Cassis . Prisci 4, 52
 pro c. abl. 2, 65. 74
 procedo] natura nubibus -dit 1, 98
 prodigium] monstrorum -gia 1, 140
 prodo] vestium velamina . -dunt . ornamina 2, 118
 verbo ex ore -dita 5, 40
 produco] multa -cebant . donamina 2, 178
 profecto 3, 17
 profero] mirifico quae munere -rebant 2, 120
 -ferre . virum 4, 12
 profeta] -tae 2, 113
 proficiscor] quando -fectus fueram 1, 8
 profundo] -fusus fletibus 3, 18
 profundus] per -dam indaginem 5, 14
 progigno] generosa -genitus genetrice 5, 23 pro-
 genitum foetum 2, 139 gnato -genito 1, 198
 progredior] cum proles -ditur 2, 129
 proles 2, 129
 prolixitas] odes huius . p. 4, 73
 promiscuus] syrica . -scua 2, 150
 promontorium] -ria 1, 109
 propago] tuam primam -ginem . mentis 5, 13
 pulchra . -gine 2, 123
 propalo] -lant evangelica . famina 1, 189
 propatulo 1, 120
 propinquus] -quos 2, 45
 propositum] Christi militum . p. 2, 64
 prorsus 2, 64. 3, 10
 prosapia] ab Athlantis -pia 1, 78
 prosilio] -lit de ergastulo 2, 85
 prosterno] tutamina -nuntur 1, 176
 protego] -gens . concertantes 3, 44
 protelo] -lata . intervalla 2, 15
 psalmodia] -iam 1, 130
 pulcher] -ra planities 1, 57 p. ceu planities 2, 152
 p. copula 1, 77 -chrâ . propagine 2, 123 -chra .
 ornamina 2, 164 munusculum . -cherrimum 2, 172
 -cherrima . curricula 1, 71. — pulchre 2, 159
 pulso] Oceanus . -sabat promontoria 1, 109 tuis
 -satus precibus 1, 3 tigna . -sata 1, 136
 puniceus] -ceis . cum rosetis 2, 153
 purpuratus] planities . -ta 2, 154
 purpureus] -reo . fuce 5, 35

Q

quaero] cosmi -runt quisquilia 2, 102
 quando 1, 8. 95. 141
 quantus] quantum . mirabilem (te praestes) 5, 57
 quartus] -ta vigilia 1, 124
 quasi 1, 124. 162
 quasso] elementa -santur sub . celi camara 1, 15
 -sato culmine 1, 185
 quatio] forsan . -teremur . culmine 1, 186 -tiens
 terram 1, 21
 quemadmodum 1, 187. 2, 5
 queo] (ut) queam . proferre 4, 11
 qui, quae, quod] qui 2, 45. 89. 127. 131. 3, 2.
 4, 1. 5 quae 2, 147 quod 2, 135 cuius 3, 9
 quem 1, 85. 5, 3 quam 2, 80 quod 5, 63 quo
 2, 35 qui 2, 57 quae 1, 53. 2, 169 quae 2, 150.
 4, 48 quorum 1, 57. 97. 2, 111. 151 quibus 1, 31.
 2, 155 quos 2, 23 quae 1, 117. 2, 39. 113. 119.
 121. 4, 71 quibus 2, 31. 105. 3, 29. — qua (= ubi)
 1, 101. 169
 quia 1, 91. 5, 65
 quidam 1, 151 munusculum quoddam 2, 172 quae-
 dam genimina 2, 125
 quirito] -tat fur 2, 35
 quis, quid] quid dicam 1, 115

quisque 5, 52
 quisquilia] luxu labilia . cosmi qu. 2, 102
 quivis] laude quavis 5, 62
 quod] non quod . sed quod 2, 101. 103
 quondam 2, 7
 quoque] Phoebe q. 4, 31

R

rabidus] -di rostri 2, 60 rictu -do 3, 11
 radio] rosa . rutulis -iat flosculis 5, 38 radiebat .
 Sirius 1, 89
 radix] ruptis -dicibus 1, 44
 rapto] funera antequam . -ptent halitum 3, 12
 recalesco] vermis . -luit 2, 132
 recens] per haec . -centia 1, 122
 reddo] rem sponsam reddidi 1, 6 mite reddens
 refugium 5, 71
 redimitus] -ta . corona 2, 23 r. obrizo 4, 55
 reffero] nec r. 5, 64
 refrago] quae effari . prolixitas -gat 4, 74
 refreno] -narunt propositum 2, 64
 refugium] mite . r. 5, 71
 regius] -giae caeli 2, 87
 regno] qui . -gnat 2, 93
 rego] cum flatu -genti saecula 1, 200
 reliquiae] -ias . eximias 2, 165
 reperio] quem Mazaroth reperimus nuncupari 1, 85 .
 res] rem sponsam 1, 6 rerum ordine 1, 62
 retinaculum] rupto -lo 1, 25
 retorqueo] -quentes . imagines 2, 174
 revolvō] lana -vitur 2, 147
 rictus] -tu rabido 3, 11 rabidi rostri -tibus 2, 60
 rigeo] corpore -gente 3, 14
 rigo] -gati rivulo 4, 39
 rivulus] ruris . -lo 4, 39
 robur] eruta -bora 1, 42 glescunt . r. 4, 48
 robustus] -tum per suffragium 5, 72
 rodo] funera antequam raptent et -dant halitum
 3, 12
 Roma] Romae urbis 2, 8
 roro] -rantibus cum imbribus 1, 47
 ros] roscidi -ris 4, 40
 rosa veluti . radiat 5, 37
 roscidus] -di roris 4, 40 situ . -do 4, 47
 rosetum] puniceis . cum -tis 4, 154
 rostrum] rabidi -stri 2, 60
 rota] mundi -tam 1, 47
 rotatus] labilibus -tibus 2, 14
 rumor] virtutum -ore 4, 13
 rumpo] rupto retinaculo 1, 25 ruptis radicibus
 1, 44
 ruo] crates ruunt 1, 178
 rus] olivosi ruris 1, 154 ignoti r. 2, 47 dumosi
 r. 2, 62 r. rivulo 4, 39
 rutulo] rutulanti . obrizo 4, 55
 rutulus] rutulis . flosculis 5, 37 rutulus . Sirius
 1, 89

S

sacer] -cris . scedulis 2, 11
 sacrosanctus] tutamina . -ta 3, 25
 saeculum] in -lo 1, 26. 5, 55 pro s. 2, 74 super-
 nae . -la 1, 200 per s. 2, 93. 4, 75
 s(a)epe] saepe 5, 49 sepiissime 1, 67 saepissime
 3, 20
 saevus] flatus -vi 1, 179
 salio] cursibus -lientes praepetibus 5, 50
 salsus] -sa . equora 1, 104
 saltus] duobus cum -tibus 1, 152
 salus . sospes 4, 75
 salutatus 5, 7
 sanctus] Pauli -ti 1, 182 cum -to . flatu 1, 200
 -torum . nonnullorum 2, 165 sodes -tissime 5, 6

sane 2, 74. 157. 4, 65. 5, 55
sanguineus] -ea . insignia 2, 157
sapor] suorum sumunt -rem 4, 49
satis ornatum 4, 66
sator] summum -torem 3, 1 summo -tore 5, 21
satus] summo satore sobolis satus fuisti nobilis 5, 22
soedula] sacris . -lis 2, 11
scissus] -sa . caligine 1, 161
scopulosus] -sis marginibus 1, 114
sed 1, 46. 69. 2, 103. 135. 4, 41
sedeo] solia sedit qui per aethralia 3, 2
sedulus] rivulo . -lo 4, 40; sedulo 1, 74
semen] ex -mine 2, 133
semper 3, 46. 5, 75
seni] bis -na nomina 1, 31 bis -nis cum sideribus 1, 87
senilis] facto et dicto -nilem 5, 12
septem . lampadibus 1, 76
sequor] ut sonipedes . sequantur 5, 49
servitus] -tute sopita 1, 28
servo] sospitem tete -vet Herus 5, 68 cursum -vantis 1, 74
seta] veluti setis torquitor 2, 148
si 4, 50. 5, 51
sic 1, 111. 149. 2, 29 sic, sic 2, 157. 4, 65
sicut 1, 7. 67. 90
sidus] auratum s. 1, 68 haec . -dera 1, 80 calida . clari fulgoris s. 5, 32 bis senis cum -deribus 1, 87
simul 1, 44. 199
sine munimine 1, 178
sisto] parum -stens stabiliter 2, 18
situs] -tu roscido 4, 47
sobolis . nobilis 5, 21
socio] -ciatus . angelorum cum milibus 2, 91
sodes sanctissime 5, 6
sol] ab ortu -lis 1, 80
solamen] per -mina 3, 24
soleo] -let surgere 1, 67 sicut -lebat 1, 90 -lebant . sumi . deliciae 1, 69
solium] -lia . per aethralia 3, 1
sollemnis] natalicia . -nia 1, 182
solum] solo tenus 3, 20
sonniculosus] -sos 1, 126
sonipes] -pedes (acc.) 5, 48
sono] -nantibus . cantibus 1, 125 s. . concentibus 5, 61
sophia] verbosae . -phiae 5, 44
sopio] servitute -pita 1, 28
sors] -dibus . ab omnibus 5, 67
sospes] salus s. 4, 76 -pitem tete . servet Herus 5, 67
spargo] -gunt spiramina ignis . lumina 4, 35
species] quorum persplendit sp. 2, 151
spectaculum] noctis horrida . -la 1, 166
spérno] olim spretas . patrias 2, 99
spiculum] hostium . -la 3, 28
spiramen] spissa . -mina 1, 29 flatus . spiramina 1, 179 ambo . sp. 4, 35
spissus] -sam . telam 2, 143 -sa . spiramina 1, 29
sponsa] Christi -sam opimam 2, 179 rem . -sam 1, 6
spumo] -mabant equora 1, 104
stabilis statu 5, 25; stabiliter 2, 18
statim 1, 29. 131
statura 5, 25
status] stabilis -tu 5, 26
stemma] fulgidum . st. lucidum 5, 44
stilus] -li calamo 2, 9
sto] binis stantes classibus 1, 127
strenuus] viribus . strennuis 2, 42
strido] concentibus . -dentibus 3, 16
stridulus] stili calamo stridulo 2, 9
sub c. abl. 1, 15. 18. 5, 18. 29

sublimis] -mia . suffragia 2, 67 -mibus . cum milibus 2, 91 s. . cultibus 4, 65; sublimiter 3, 25. 4, 71
sucus] -corum . saporem 4, 49
suo] viribus -dantes strennuis 2, 42
suffragium] robustum per s. 5, 72 sublimia . -gia 2, 68
suffragor] -gans manu 3, 26 -gante victoria 1, 110
sum] erant 2, 75 cum . essent 1, 90 foret 2, 71 fuere 2, 19 fuisti 5, 22 fueram 1, 8
summus] -mi Olympi 2, 22 s. caeli 5, 18 -mum satorem 3, 1 cacumine -mo 3, 6 s. satore 5, 21
sumo] suorum -munt saporem 4, 49 -muntur syrica 2, 149 solebant . sumi . deliciae 1, 170
supernus] -na . saecula 1, 199
supplex] -plicibus . cum vocibus 5, 7
supremus] per aethera . -ma 2, 22
surgo] solet -gere 1, 68 -gens . prolixitas 4, 73
suscito] cum . -citarent . somniculosos 1, 125
suus] iter suum 2, 66
synaxis] s. psalmodiam 1, 130
syricum] -ca . promiscua 2, 149 -ricorum insignia 2, 158

T

taeda] -is . lucentibus 4, 28
tam fortes 5, 48
tamen 5, 19
tandem 1, 145. 2, 77
tantum 4, 3
tantus] -tis tempestatibus 1, 137
tectum] -torum laquearia 1, 142 t. tutamina 1, 175
tego] -gat totum 5, 69 oeu aranea telam -xit 2, 144
tela] spissam . -lam 2, 144
tellus turbida 1, 41 -luris latae 3, 8 -lurem debellantis 2, 51 lutosam . t. umectantibus 4, 42
-lure conditum 2, 82
telum] tyrannidis -la 2, 30 -lorum imbribus 2, 40
imbribus t. 3, 34
tempestas] quatiens terram t. 1, 21 his tantis -tatibus 1, 137
tempus] nocturno -pore 1, 19 binis brumae -poribus 2, 2
tenebrae] tetrae t. 1, 157 aeternis -bris 3, 36
tenebresco] -brescunt 1, 61
tener] nunc virescunt . -ra 4, 48 germina dura atque -nerrima 4, 48
tenus c. abl.] solo t. 3, 20 fine t. 4, 78
teres] tibiae cursu -retes 5, 47 -retibus . grandinibus 1, 51
tergo] donec . -guntur 1, 60
terra] quatiens -ram 1, 21 t. . grassabatur 1, 51
terrester] per caelestia . ac terrestria 4, 64
terror] per -rorem 2, 52 -rorum turbinibus 1, 138
teter] -trae tenebrae 1, 157 typo -terrimus 3, 37
thorax] forant -racas 3, 30 tralicibus . -racis 2, 28
vide etiam toracida
tibia] -biae cursu teretes 5, 47
tigillum] -li fragmina 1, 164
tignum] -gna tota 1, 133
timeo] quae . Orcus . -met 2, 40
timidus] -dorum praecordia 1, 184
tipus] tipo teterrimus 3, 37
titubo] -banti 3, 23
toracida] -das 2, 173 vide etiam thorax
torpeo] -pebat trutina 1, 82
torpor] mortis -pore 3, 14
torqueo] lana -quitur 2, 148 -quens gurgitibus 3, 39
torridus] -da . luminaria 1, 38
torreo] -rentis globi 4, 44 totidem -rentibus 1, 75
Titan tremet -rentibus taedis 4, 27 tostos globorum gremiis 3, 38
torris] -re 1, 60
tot monstrorum 1, 140

totidem 1, 75
 totus] tegat -tum 5, 69 tigna tota 1, 133
 trabs] cum -bibus ingentibus 1, 133
 tremibundus] tigna . -bunda 1, 134
 tremo] -mebat tellus 1, 84 dum -met . machina
 1, 17 Titan t. torrentibus taedis 4, 27 -men-
 tia . praecordia 1, 183
 trepidus] gaudiis . -pidis 5, 20
 tribuo] tutamina -buat 3, 24
 trilix] -licibus . thoracis 2, 27
 trinus] trini Tonantis 1, 190 trini . viri 2, 19
 tropeum] -peo . aethereo 2, 43
 trudo] illos . -dat . tenebris 3, 36 -duntur . tela
 2, 29 truso . acumine 5, 70
 trutina] limpida . librae t. 1, 82
 trux] trucem . hostem 2, 43 nubibus . -cibus 1, 60
 t. . flatibus 1, 111
 tu] tibi 4, 75 tete 5, 9, 67
 tueor] nisi . sollemnina tuerentur . praecordia 1, 183
 tum] 1, 27, 127, 145, 2, 65, 83, 145, 165
 tunc 1, 81, 163
 turbidus] tellus -da 1, 41
 turbo 1, 51 brumali -bine 1, 20 turbine 1, 61
 terrorum -binibus 1, 138
 turbo] -babat 1, 22
 turgeo] -gentis Tithis 2, 51
 turgesco] -gescebat . pontus 1, 111
 turris] -ris . fragmina 1, 191
 tutamen] tegat totum -mine 5, 69 tectorum -mina
 1, 175 t. . sacrosancta 3, 23
 tuus] -am . propaginem 5, 13
 tyrannis] -nidis tela 2, 29
 tyro] labaro -ronis 2, 30 -ronum cassibus 3, 31

U

ubi 2, 81, 3, 37, 5, 75
 ullus] neque ullus 5, 56, 61
 ultrix] gurgitibus . -tricus 3, 40
 umeeto] mundi rotam . -ctabant 1, 48 liquoribus .
 -ctantibus 4, 42
 unde 1, 37
 undisonus] -nis fragoribus 2, 50
 undosus vortex 1, 106
 urbs] Romae -bis 2, 8
 usque . Domnoniam 1, 9 ad usque . cardinem
 4, 30.
 usus] cum . odas coaptem -sibus 4, 8
 ut glacies 1, 58 ut germina 4, 45; ut . pandunt
 2, 163; — ut . foret 2, 70; tam fortes, ut . se-
 quantur 5, 48

V

vacillo] tigna . -lant 1, 135
 valde 2, 146, 5, 38, 54 (val)de 5, 25
 valeo] inspicere . nullus -let 5, 17 neque expli-
 care v. 5, 61 vale, vale 5, 1 -letote 2, 183
 vapor] si verminant per -porem 4, 50
 vastitas 1, 22 odes huius . prolixitas . atque v.
 4, 74

vegetus] foetum vellere -tum 2, 140 per fabri-
 cam . -tam 2, 26 orbi -to 4, 18
 veho] -hebant volumina 2, 107
 velamen] fatescente -mine 1, 159 genestarum
 aprica . -mina 1, 172 vestium v. 2, 117
 vello] foetum -lere vegetum 2, 140
 velud, veluti] velud 1, 70, 4, 56 veluti 2, 32,
 148, 4, 16, 5, 37
 venio] horum archon . -niebat a cardine 1, 36
 ventus] cum . -ti . bacharentur 1, 24 sub -torum
 monarchia 1, 18 inruptio v. 1, 102 v. flatibus
 1, 112 v. arietibus 1, 174
 verbosus] -sae . sophiae 5, 143
 verbum] -bi . cum numine 4, 3 -ba ex ore pro-
 dita 5, 40
 vergo] meatuum . -gentium 2, 4
 vermiculus] elabatur -lo 2, 142
 vermino] si -nant 4, 50
 vermis 2, 132 gnavi . -mis 2, 126
 verro] fumam -rens 1, 34
 vertex] capitis . -ticem 3, 22 cum -ticibus 1, 43
 verto] cum -titur 1, 142
 vescor] foliis -scitur 2, 127
 vestis] -tium velamina 2, 117
 vexillum] frontis -la 2, 38
 vibro] -brantibus . rictibus 2, 59
 victoria] -riae . ingloriae 1, 39 suffragante -ria
 1, 110
 video] -dens . fragmina 1, 163
 vigilia] quarta -lia 1, 124
 vinco] -cistis . hostem 2, 43
 vinculum] amoris -culo 5, 4
 vir] viri et faeminae 2, 137 -rum virtutum rumore
 fulgescens in aethere 4, 13 famosi . -ri 2, 42
 trini . -ri 2, 20 trini v. 2, 95
 vireo] virentes acsi floscula 2, 97
 viresco] quae . -rescunt tenera 4, 48
 viridis] orbi viridi 4, 58 -di 2, 161
 virilis] forma et visu -rilem 5, 11
 virtus] -tum . corona 2, 23 v. rumore 4, 13
 vis] -ribus . strennuis 2, 41
 visco] erant iuncti -scide 2, 76
 viso] illum -sendi gratia 2, 69
 visus] forma et visu 5, 11
 vita] -tam clausuri 2, 184 v. degens 5, 78
 vix 2, 26
 vocito] si . -tet 5, 52
 volo] latratibus . -lantibus 2, 146
 volucer] -cribus . sub nubibus 5, 17
 volumen] -mina 1, 32 v. numerosa 2, 107
 vorsus] mellificis . vorsibus 2, 6
 vortex] undosus v. 1, 106 furentes -tices 2, 49
 vide etiam vertex
 vos 2, 41
 vox] ferrea -ce 5, 53 Aethilwaldi . cum -cibus 5, 8

Y

ymnista 1, 5

V. GRAMMATICA ET METRICA.

I. Etymologica.

Substantiva.

I. *declinatio*: animabus sanctis.

II. *declinatio*: maximus et doctor, Saulus patulo vocitatus ab arce (voc.), mundus (voc.); biblum, qui; sacros biblos; papyrus. positus; vir: virum, virum; floscula perflorea.

III. *declinatio*: absis: absidam; aether: aethera (acc. sing.) — aethera (nom. et acc. pl.); aethrae (gen. sing.), aethram, aethrâ.

aer: aera (acc.), aeris, aera (pl.)

autor. gen. fem.

cassis: cassida (acc.), casses catholice, cassis prisci, cassem priscum.

compar: comparis (abl.; Aethilwaldus).

cortex: cortice amara.

crates: squamigeros crates.

crudelis: modo tam crudele.

cuspis: fixum cuspidem . eum.

ebdomas: ebdomadae, ebdomadaram.

famis (nom.) indolis (nom.); satellis, vatis (nom.); salis (nom.), scrobis, trabis.

femur: femina.

frutex: atra frutex.

gurges: aequeas gurgites.

lar: larem lucifluam; *confer*: robur, sub qua; astrifero . agmine, culmina quae scandunt; a sermonum serie, quae . coacervavimus; sobolem . constrictum nexibus, almae editum puerperae sobolem; masculini sexus exempla, qui . sustentabant.

natrix: truculentus n., n. nefandus; natricis . horrendi; expulso natrice; virulentos natrices (natricis nefandae).

ogdoas: per ogdoadam et endicadam.

periscelis: periscelidis (abl. pl.).

prosator: prosatori (abl.).

puppis: puppe.

restis: restes . nefandos.

silex: silici (abl.).

thorax: thoracâ, thoracis (abl.).

vibex: livida . vibex.

IV. *declinatio*: precatu (dat.).

V. *declinatio*: caesaries (nom. pl.).

graeca: naucleros: naucleru (gen.); threnos: threnus (acc. pl.);

pathos: quot pathos inserta adstipularis.

Adiectiva, pronomina, adverbia, praepositiones.

celeber: qui celebris habebatur; plus pernix, plus uda.

quis = quibus; mi (codd. cui); suus = eius: sui successores; singuli quique, singulorum quorumque, singulas quasque formulas, singulis quibusque; si quisquam, raro me quisquam ornet; quislibet alter; non unquam; quos unquam nemo videbat.

istic = hic, in hac terra; istuc = huc; istinc = hinc; iste = hic; qua = ubi.

octenus, octeni; dudum = modo; em = en.

absque, inter *postpositum*; crura tenus; inque locet aethereum . gremium (c. *rhyth.*).

Verba.

I. *coniugatio*: praestavit, signarier, emigro alqm., triumpho alqm., constare = esse, glomerare = se gl., conglomerare = se c., corusco = illustro; radiebat (c. *rhyth.*).

II. et III. *coniugatio*: adminiscitur, torquitor, candunt, persplendit, pendit, pendēret, claudēret, florere alqm., tremet, venduntur, mingere alqm., volvere = se volvere, revolvere minuire scandere *intransit.*; gradituri; fuerint decursa, sum torpescens; poenituerit *personaliter*; faxo, potestur.

IV. *coniugatio*: odio, polibo, servibunt.

Deponentia passive: adeptus, indeptus, emensus, praefatus, pollicitus [politus c. *rhyth.*], sortitus, transgressus, vaticinatus; criminari, experiri, iaculari, interpretari, ordiri, pacisci, populari, solari, sciscitari, turificari, tutari, venerari; *forma activa*: contemplare, depopulare, experire, molire, vaticinare.

Coniunctiones: vel = et; et, atque *postposita*; neu = nec; nec = et ne; nec . neu; ast tamen; namque: *non causale*; quatenus = ut; pridem quam, dudumquam = antequam.

Vocabula graeca:

absinthia, absis, abyessus, academicus, acalanthis, acatalecticus, acefalos, acolitus, adamas, adamantinus, adiaforos, aenigma, aether, agape, agon, agonista, agonitheta, agonizo, allegoria, allegoricus, allophilus, ambrosia, amen, amfora, amphi, amphibrachus, amphimacrus, amphitape, amphitheatrum, anachoresis, anapestus, anapesticus, anastasis, anathema, angelus, angelicus, anomalus, antepastus, anthleta, (athleta), anthlia, antibachus, antichristus, antidotum, antifonae, antithetus, apocalipsis, apologia, apologicus, aporians, aporiatus, apostasia, apostata, apostaticus, apostato, apostolus, apostolicus, apostrofus, apotheca, archangelus, archiatus, archimandrites, (archipirata), architectus, architecta, arithmetica, armonia, arsis, astrologia, astrologicus, astromomia, atomum, atrobis, auleum, [auricalcum], aut(h)enticus, bachius, balena, ballista, balsamum, baptisma, baptismus, baptista, baptisterium, baptizo, barat(h)rum, barbarus, barbarismus, barbita, basileis, basilica, basiliscus, bibliotheca, biblus, biothanatus, bissus, blasphemio, boa, boia, bombus, bombix, bombicinus, boreus, botrus, brachicatalecticus, bucolicus, byrsa, canon, canonicus, cantarus, character, caraxo, carbasus, carenum, cata experimentum, catacizatus, cataclismus, catacuminus, catalectus,

catalecticus, catalogus, cataplasma, catastra, catapulta, catasta, categoria, catharos, cathedra, catholicus, cauma, cauterium, cedrus, celydrus (chelidrus), cenidus (cinedus), cenodoxia, centrum, cephal, cercilus (?), circilus, chaos, chablis, charibdis, charisma, cherubin, chiliarcus, chirografo, cirografum, christianus, Christicola, chronica, chronographia, cronografus, ciclas, ciclus (cyclus), ciconus, cilindrum, cimbalum, cimeterium, cincinnus, circus, cithara, clamis, clasma, clerus, clericus, clibanus, clima, climax, coccum, coepiscopus, colaphus, colaphizo, colobium, colobos, colon, colophon, colophos, colosus, comedia, comma, contus, conus, coriambus, corimbus, corius, cribus, cripta, cristallus, cristallinus, crypta, cyrius, dasia, decalogus, decascemus, dedasculus (didascalus), demon, deuteronomium, diaconatus, diadema, diafonia, dialecticus, digamma, digammon, diiambus, dimeter, diopros, diotum, diprolus, discolus, dispondeus, disticon, ditrocheus, dogma, dogmatista, dolichuros, doma, doxa [ad doxam onomatis cyrii], draco, draconia, dragma, ebdomas, ecclesia, ecclesiasticus, ecloga, ectasis, effebus, elefas, elegiacus, embolismus, emis, emispermium, enigma, epicedion, epigramma, episcopus, epitafium, epilepticus, epithalamium, epithetos, epitome, epitritus, eptaticus, eptimemeris, ergasterium, ergon, etimologia, ethnicus, eulogia, evax euge, evangelium, evangelista, evangelicus, exameter, exametrus, exaemeron (ex emeron), exenium, exodus, exorcismus, exorcista, exorcizo, falanx, falerae, faleratus, fantasma, faretta, fariseus, farisaicus, fiala, fisolosofia (philosophia), filosoficus (philosophicus), filosofus (philosophus), flebotomus, freneticus, gastrimargia, gazaphylacium, genealogia, genesis, geometria, geometricus, georgica, gigas, gymnasium, gymnicus (gymnicus), gymnosofista, glaucoma, glaucus, gramma, grammaticus, herebus, heremita, heremum, heresis, heroicus, heros, hierophantes, hironia, historiografus, holocaustoma, holocaustum, hyada, hyfen, hypodiascoli, hymnaeus, iacinthus, iacintinus, iambus, iconisma, idolatria, idolothitum, idolum, inerguminus, ionicus, labdacismus, lagaros, lagoena, laguncula, lampas, lautumia, lebes, lecithus, leontofonus, lichinus, linx, logos, lyricus, machaus, machera, machina, macros, macrologia, magicus, magus, malagma, mandra, martira, martirium, martirizo, martyr, massa, mastigia, mastico, mathematicus, mecha, mechanica, melancolia, melodia, melon, melos, melote, metaforice, metallum, metaplasma, metricus, metropolis, metrum, microcosmus, simmistis mistisque, misterium, mysticus, miurus, molosus, monachus, monachicus, monarchia, monarchus, monasterium, monasticus, monoptalmus, monoscemus, monosyllabus, musica, musicus, myotacismus, mys, nanus, napta, nauarcus, nauceros, necromantia, nectar, nectareus, neofitus, nicolaus, nictelium, nicticorax, nimpha, nitrum, nomisma, (nummisma), nōtha, oboliscus, obrizum, obrizus, oceanus, oda, ogdoas, olimpius, olimpiacus, olosericus, onager, onocrotalus, onoma, oreus, organum, organicus, orgia, oroscopus, oroma, orthodoxia, orthodoxus, orthografus, ostrea, palata, palestra, palestricus, palimbachius, paliurus, panagericus, pancratiarius, panthera, papyrus, paracletus, paradigma, paradisus, paralipomena, paranympus, parapsis, parasceue, parasitus, pardus, parrochia, pas, pascha, paschalis, patheticus, pathos, patriarcha, patronimicus, [pauso], pedagogium, pedagogus, pelta, pentameter, pentaptotus, pentascemus, penticontharcos, pentimemeris, penticoste, peon,

peplum, periodus, peripsema, periscelis, petalum, petra, phasellus, philargiria, philosophor, phiscus, phymar, phynulus, pira (pyra), pirrichius (pyrrichius), pisticus, pithium, pithon, pithonissa, pittaciolum, pittacium, planetes, plāga, plasma, plastica, plecta, plectrum, plias, podagra, poema, poetris, polionima, polus, pompa, pontia, pontus, practicus, pranulus, praxapostolon, presbiter, priapeus, problema, procefalos, proceleumaticus, procilios, profeta, prophetes, profeticus (propheticus), profetissa, profeto, prologus, proreta, proscenium, prosodia, protoplaustus (protoplastus), protus, proxilius, psallo, psalmigrafus, psalmista, psalmodia, psalmus, psalterium, psili, rabbites, reboo, rethor, rethoricor, rethoricus, rithmicus, romphea, sabanum, sabbatum, sabbatizo, salamandra, salpicta, salpex, sambuca, sambucus, sandix, sarcophagus, sarx, satrapa, scamma, scandalizo, scandalon, sceda, scedula, scema, scematizo, scena, scenicus, sceptrum, sceptrinus, scifus, scisma, scismaticus, scifes, scola, scolaris, scolasticus, scoria, scotomaticus, [semispera], sericus, sillaba, sillogismus (syllogismus), symbolum, simmistia, simphonia, sinagoge, sinalphia, sinaxis (synaxis), sincopa, sindon, sinodalis, sinonimus, sinzigia, sofia, sofisma, sofista (sophista), sōfus, spado, spalagium, speleum, spera, sperula, spicadis, spix, spondeus, spondiazon, spongia, statera, stemma, stigma, stilus, stola, stomachari, stomachus, strōfa, strōfosus, stupa, stuppeus, sulphur, ta, talentum, tartarus, tartara, taurus, taxus, tempe, tenia, tessereskaedecitiae, tetarte, tetra, tetrametron, tetraptotus, tetrarcha, tetrasyllabus, thalamus, theatrum, theatralis, theca, theoricus, theristrum, thermae, thesaurizo, thesaurus, thesis, thimiana (timiana), thorax, toracis, threnus, thronus, tiara, tigris, tipus, tirannus (tyrannus), tyrannicus, tyrannis, tiriacum, tōmus, tonus, topazium, toxa, tragelafus, tragoedia, trampus, trapetum, trapezita, tribrachus, trichinium, trimeter, triptotus, trisyllabus, tristegum, trititrochaicus, tritus, trochaicus, trocheus, tropeum, tropicus, tropologia, tropologicus, tropus, tufus, tympanistria, typhus, tyrannis, ydra, ydropicus, ymnizo, ymnista, ymnus, ypercatalecticus, ypodromi, zelo, zelotypus, zelus, zeta, zizania, zodiacus, zona. — *Ex epistulis*: abbas, archimandrita, caraxo, dactilicus, dogma, ecclesiasticus, epimonia, exameter, misterium, panagericus, pauso, philosophia, sofia, stilus, syllaba. — *Ex carminibus rhythmicis*: aether (ether), aethereus, aethralis, agape, agon, aius, amnestia, angelus, anthleticus, apostolus, archon, bachor, basilica, caraxo, carisma, catholicus, circius, cyclus, doxa, ecclesia, ergastulum, evangelicus, giro, lampas, machina, melodia, mysticus, obrizum, ode, paradisus, pelagus, peplum, philochristus, polus, pontus, profeta, psalmodia, scedula, sophia, stemma, synaxis, thorax, toracida, tropeum, typus, tyrannis, ymnista.

Vocabula rariora:

allox (allux pollex in pede C. Gl. IV, 205, 28), ambro, arcister, bargina (W. Schulze, *Zur Gesch. lateinischer Eigennamen*, Abh. d. Gött. Ges. d. Wiss. 1904, p. 73 sq. et G. Herbig, in *Aufsätze zur Kultur- u. Sprachgeschichte Ernst Kuhn gewidmet* p. 171–175), bascauda, basterna, battuo, cabalus, capistrum, caperro, carruca, catax, cavanus, circius, cittum (ciccum cortex mali granati C. Gl. IV 217, 23), collobium, collus = colus, colostrum, dodrans, duellum, fastus, fuma, gaza, gehenna, gessum, gurgustium, indruticans (*Archiv f. lat. Lex. XIII* 287), indulcare, instrumentum (= testamentum), labarum, lar (= ignis;

κατὰ οὐρανὸν c rh 4, 19 larem lucifluam = lucem), lecebra, maforte, marsus, masca, mastruca (pellis sarda, ex pelle facta C. Gl. IV 114, 43), meditullium, mene tekell phares, metari, nubs, plecta (Rönsch, Itala p. 84), sabbatum, saburro, sartago, scindula, suffragines (vide etiam quae adscripsi ad p. 488); ex epistulis acceptorium, amurcalis, fastus, sanna. — Ex carminibus rhythmicis: casses catholice, casses priscus, dodrans, duellum, forare, labarum, sodes, viscis.

Syntactica.

nominativus nominis pro accusativo: e. g. c e II 6 a 37, 1. 58, 2. t 74, 16. 96, 9. p c 25. c 1926. 2358. 477, 17.

accusativus: pulpas irrepsit, sobolem. restaurat (Anatolia) pectus anhelum, imbuat nos doctrina medelam, vulnera. medens, hunc morbum medicantur gaudia, medicantes vulnus; quam (virgunculam) persuadet; aliquem. grassari, peto = oro: nec peto Castalidas. nymphas c 24.

genetivus: trium temporum dominatur, patuerunt indicativi modi est.

dativus: huic regulae discrepant, vobis comitantes, remeans Siria, mihi. deficiet.

ablativus pro in c. accusativo e. g. sablone sepultus, pro dativo: discrimine cessit, praecedit lumine lumen, astrifero procedens agmine, glacie similima, cedunt ut lumine solis, nectare sed fetor cedit oeu luce latebrae, ut linguam sermone dedat, confertur flamine sacro; cum c. abl. pro abl. instrumenti e. g. c e IV 9, 13. a 6, 1. 21, 5. 74, 6. t 96, 9. 155, 6. 168, 28. 238, 14. 245, 10. 250, 11. 269, 2. 291, 2. c 389. 427. 608. 1392. 1526. 1611. 1816. 2165. 2170. 2251. 2262. 2304. 2371. 2478. 2527. 2845 = 494, 4. 2871. c. rh. 1, 152. 4, 3. 15. 5, 8. pro abl. de c. abl.: vescor de sanguine, in c. abl. in Domino fretus c e V 12. pro in c. accus. imponens in turribus altis a 92, 9. pro in c. abl. in c. acc. inque locat. grēmium c. rh. 5, 73.

pro locativo in c. abl.: in Roma, in Effeso, [Delo c. 27], a c. abl. pro abl. ab Alexandria, causā et gratiā ante genetivum ponuntur: causā fortunae, gratiā purae dilectionis.

pluralis: dum Titus cum genitore. urbem vallarent c IV 7, 20.

adiectivum cum attributo: demens et imprudens procax 272, 7.

indicativus pro coniunctivo in interrogatione indirecta: e. g. dic, utrum arsis an thesis palmam. promerebitor 181, 1. quo facilius clarescat, quibus auctoritas surrexit 253, 10.

infinitivus perfecti pro inf. praesentis: e. g. cecinisse solebam a 26, 1.

nominativus cum infinitivo post cernor, cognoscor, compellor, decernor, declaror, describor, di(g)noscior, legor, memoror, monstror, noscor, perhibeor, referor, scribor.

infinitivus post facere 259, 14. 262, 4. 276, 23. 288, 11. 292, 11 ferre 271, 11 valere 282, 10. 306, 18 non recusare 175, 6 haud dubium est 157, 27. compellere 163, 12. 155, 2. 96, 16, monere c e III 67 imperare 279, 10 [imperat regem ut . .] iubere: lotia lictor spargere iussit c 1199 peplis iussit fraudare beatas c 2258 metuere: plus se. hic metuat gypsam lacerare superbam c 2751 mittere: missae sumus tecum habitare 263, 2 hunc. misit Eoas gentis convertere c e IV 6, 13; moliri: cum. evertere moliretur 282, 10 pati: sillabas correptas fore nequaquam patitur 193, 8; poscere: dolium deferre poposcit c 1944; praecipere

c e IV 1, 21. 273, 15. c 1047; peto: nec petit Augustum pactam sibi reddere sponsam c 2101; precari 194, 1; procurare: adnectere procuravi 76, 13; rogo: hoc reserari rogo 96, 10; sancire 72, 10. 151, 7. 160, 29; suadere 159, 7; supplicare: exponi supplica 151, 8. — qui mihi complacuit. regnare c 432.

coniunctiones: quod c. ind. pro accusativo c. inf. e. g. 75, 14. 87, 26. 96, 17. 191, 6. 286, 4. c 384. 1459. 1465 etc. itemque c. coni. e. g. 61, 8. 172, 13. 234, 24. 247, 1. 249, 2. 258, 10. 290, 2. c 1798. 2794. 479, 1 etc.; vereor quod mergar a 38, 2 vide etiam sub quod. quoniam: textura liquet quoniam videbitur 244, 16.

ut: credere ut . . 257, 10. c 1247 vota spondit, ut . . c 2085 pertimescebant magnopere, ut. privaretur 280, 15 perhorrescit, ut . . 277, 16 utrum interrogationis indirectae simplicis signum 502, 6.

postquam: postquam evanuerunt et . . spargerentur 253, 4.

cum: cum dehiscit et . . emergerit c 1249.

dum: dum luxit. et flavesceret ac. infunderet c 1363.

quamquam c. coni. c. 96, 7. 257, 4. c 1822 vide etiam sub quamquam.

quamvis c. coni. impf. et plusqpf. vide sub quamvis.

II. Metrica.

Corripitur: a in ablativo primae declinationis ut matertera c e IV 7, 1 gratiā c e IV 8, 2. 13, 6. c 526. 2658 potentiā a 25, 5 axungiā a 100, 48 teniā c 249 necromantiā c 578. 1203 arvinā c 918 machinā c 1144 aureā-formā a 14, 3 piā. cartā c 2190 florigerā. vineā c 2596 solitā clementiā c 2088 vanā. gloriā c 2694

genetivus quartae declinationis ut: spiritūs a 68, 5 c 131. 653. 1449 domūs a 86, 8 pontificatūs c 896

o tertiae declinationis saepe ut: virgō Maria c e III 60

o adverbiorum ut: citō a 2, 2. 30, 7 quandō c e III 82. IV 1, 11. a 34, 7 usquequō c 1689. 2481 ilicō c 358

o primae personae praesentis indicativi saepissime brevis est ut: pandō 2, 2 pulsō 2, 4 lustrō a 5, 4 sentiō a 15, 1 scandō a 16, 3 gestō a 18, 1 sqq. vincō 20, 5, item in imperativo ut: truditō c 664 et in ablativo gerundii ut: fundendō c 2420

u et i consonae fiunt: belvae c 358 belvam c 551 belvarum c 362. 992 belva c 2743; quinquies a 90, 4 Tusciae c 2298(?) Traciam c 2077(?) nuptis = nuptiis c 2202. 2360 onero praecordia praedis = praediis a 20, 2 Glingio 494, 1 Hiernias c 298 quinquies a 90, 4 cuius a 53, 8; item: eorum c 1924 cum e diverso sūeta a 21, 3 sūesco a 31, 6 legatur

re nonnunquam producit ut reciproci a 6, 2 residuae a 82, 4 reliquias a 52, 8 redundans a 6, 4 (19, 1) redundant a 12, 2 resultabunt 175, 3 renuntio 182, 9 repello a 52, 7 reportunt a 99, 3 retorto a 86, 7 (rennuo)

Quantitas falsa: arpāgans c 2313 affātim c 309 Cananēus c e IV 11, 1 cāpisterium c 864 castīgamus 176, 20 (sic ubique) cāsurus c 1561 cātāx c 1349 Chaldēa c 1476 clandestīna p a 8 crudēlitas 178, 9 crūribus a 95, 5 cruelfixus c e II 31 cūtis c e IV 7, 8 dēbrians a 78, 1 dētrimenta a 15, 2 dēcem a 30, 1 dētūr c e I 19

Ebrēa c e IV 9, 6. 10, 2 (sic semper) ēgrescit c e III 29 ēgrotum c e IV 2, 18 ēduco quod est nutritio 161, 19 eliminata c 2452 fidēi c 1135. 1494 fēmina c 2854 fēmora a 95, 5 indōlis c 1127. 1265. 1763 ibīdem c 852 iūgiter c e III 61 (sic ubique) lorīca c 2852 lumbrīcus a 100, 37 lita c 2575 Lēthēaque palude a 53, 8 mānibus (mānes) a 53, 9 mānavit c 1833 magnōpere c 1141 mētens c 124 nātare a 38, 4 nātrix, natricis a 24, 4. 550. 2408 nītet (splendet) a 19, 4 nōvem c 84, 4 occīdo (interficio) a 69, 8 in palāto a 100, 31 pānus a 69, 8. 100, 60 papīrus c 916. 1219 pavīmenta c e IV 7, 10 dum pendēret a 76, 6 procērum dogma c e IV 9, 9 procēra c 343 procēros c e IV 2, 10 putor c 1203 (pūteni c 1200) pūblice c 1137 Quintīlis c 2781 rudīmenta a 5, 2 radīce c 2760 rugītus rudītus 163, 18 reciprōca c e III 43 c 1209 sambūcus a 94, 1 Saxōnum c e III 3 Sextīlis c e III 62 c 2782 sincēritas 178, 8 somnōlentia c 2675 spīnam c 2852 stīpem c 1803 stīpe (sic ubique) sūpernam c 593 sūris c e IV 2, 18 truoīdo a 60, 7 truoīdabam a 74, 7 Tūscīae c 2298 (?) Traciā c 2077 (?) vīrum c 1153 (sed recte vīrum a 45, 6) vibīce c 2474. Idem peccatum in vocibus Graecis: in nominibus propriis Agāthen c 1738 Mathēus c e IV 10, 1. 15, in nominibus appellativis: Accidia c 2666 antifōnae c e III 46 atōmo a 100, 67 bāsīlicae c e III 6. 69 ecclēsīa c e III 27 enigmāta p a 8 glaucōma c 939 hēresis c 2698 idōla c e IV 9, 3 (sic ubique) machēra c e IV 4, 11. 12, 5 c 2311. 2419. 2464 mēlos c e III 54 nōthas a 30, 2 nōmīsmā c e IV 10 (nummīsmā c 2618. 492, 3) orōma c 1276 papīrus c 916 papīros c 1219 pētala c 208. 1341 psaltērii c e III 54 rethōrum c 1126 rethōricas c 1261 sōfos 100, 70. 83 strōfa c e V 5 strōfas c 2796 tōmum c 2603 trōpica a 18, 3.

Positio fit per mutam cum liquida:

in verbis ipsis ut celēbres c 2551 fābrorum a 20, 5 (sed fābricatus a 643) latēbra, terēbra 167, 7 lecēbras c 122 ludībria a 15, 2 palpēbris a 96, 15 intēgris c 303 ludīera c 806 quādratum c 1621 (quādratum c 1632) nūtrimen c 788 (nūtrit c 783).

ab initio vocabuli ut: liquidā crassis c 902 vernā crebris c e IV 13, 3 divinā praestavit gratia c 1081 generā crudeliter c 2314 durā grandine saxa c 2312 solā graditur c 2574 famā praecipuis c 2353 pandē praecordia a 41, 2

ex aurē praegnantur a 82, 6 littera quindecimā praestat a 86, 8 vanā praestabat c 1028 meū probroso. membra c 1728 fortē properet c 1720 istā prostravit belva c 2743 difficilē prorsus c 53 faculā flammae c 1112 deceptā fraude c e IV 4, 8. 8, 13 turē flagrantior a 100, 13.

st, sc, z interdum vocalem antecedentem non produciunt: clsternis c 219 rēstaurans c 317 tēstatur c 323 gēstat c 611. 2831 gēstorum c 857 gēstamina a 29, 3 rēstat c e IV 12, 22 prisci p a 18 priscorum c 2383 scematīzans c 1857 tēstudo a 100, 37 nēsciat a 4, 3 nēsciret c 2295 rēscindens v 1970

sc et st verbum inchoantes positionem non faciunt e. g. fastigiā scandit c e IV 2, 9 cordā scatebris c e IV 10, 14 fallerē scena p c 16 aureā spernentes c 369 sine criminē scaevo c 1234 miraculā scedis c e IV 10, 3 cum grammatē scedum c e IV 12, 3 corporē scīfes a 93, 9 epigrammatē scripta c 1132 tramite scripto c 1299 defenditē scurras c 2833 signā stupendus c e IV 4, 9, cum aliis locis syllabam longam faciant ut Iudaeā scaevo c e IV 7, 4 scelerā scortator a 88, 4 totā spatiosus a 48, 2 rigidā species a 27, 5 formosā species c 229 virgineā spissis c 1666 spissā spurcis c 2500.

h hiatus facit: plurimā hic c e IV 4, 9. c 20. 33. 272. 543. 1455 bene haec p a 25 et positionem facit: cuius hoc c e IV 8, 18. 9, 14.

qu positionem facit: leti calcēque c 615 quōquē c 1300.

Monosyllaba eliduntur in prima arsi: Qui in me c 61. quam integritatis c 141. dum altercaretur c 1816 quam integritatis c 141.

Hiatus permittitur: postmodum et a 44, 8 numquam altera a 66, 4, productio in caesura: ad aeternā felix habitacula c 777 ut quondam vates colā cum commate prompsit c 1442.

Tmesis: mille vocor folium a 50, 2 penti-costen c 1605 per ter signacula sulcat c 821; caesura post tertium trochaicum c e I 20. IV 6, 10. 9, 7. 12, 16. c 5, 25.

Rimus: cf. ad c 840; cretus — fretus c e IV 7, 2 manescit — labescit t 75, 5 cf. ad 481, 5; rimi causa coniunctivus ponitur: t 75, 7. 93, 2. 189, 14. 319, 8.

Quintum pedem, ut praecepit ipse c 49, nunquam spondeus obsidet nec versum monosyllabo Aldhelmus claudit praeter p a 19 nisi praecedente monosyllabo p c 21 c 556.

VI. INDEX REI ORTHOGRAPHICAE.

COLLEGIT K. STRECKER.

In omissa:

abena c e III 5 A aen 80, 3 Pm¹L c 1250 CSP¹
 Adriano ep 493, 1 CD
 armonia tr 73, 16 A¹FKNb
 aurio tr 157, 6 FF³KN, auriendus tr 166, 19 F³N,
 auserunt c e IV, VIII 8 APV, ausi aen 83, 2
 KPP¹P¹L, ausisset c 1132 ABm¹PP¹pm¹V,
 austus aen 100, 31 PVm¹, austu aen praef 31
 P, exausta tr 155, 17 F³ c 1389 P¹S
 auritoria Bm¹G pr 237, 8, aritoria i. e. haurit.
 237, 8 A
 elena pr 259, 2 R¹
 erba tr 178, 7 F³P¹F
 erculeo tr 184, 8 F
 emisperia tr 63, 1 multi codd.
 eriscunt i. e. haeresc. pr 278, 10
 eros c 299 V
 esperie pr 268, 12 OR²
 exametri tr 81, 9 codd. tr 82, 4 codd.
 istoria c 1353 C¹BG
 olocausta pr 301, 6 A
 onestans c 1238 Bm¹
 onore c 171 R
 orno aen 100, 24 B¹CE
 orreis pr 282, 6 R¹
 orrendus c 1670 S, orrenda c 290 V aen 68, 2 P³
 c 1646 A
 orridus aen 39, 5 R c e IV, 1, 34 V
 orisonus tr 184, 14 FF³
 ospitibus c 2516 P¹
 ynniste c e III 48 PV

caos c 511 Mm¹
 celidrum, celydrum c 811 Bm¹Em¹PpS c e IV,
 II 29 APV
 cerubin c 78 ERWBm¹Sm¹
 corda aen 13, 4 DF²S²OV
 adesit S², adessit A aen 58, 1
 anelus tr 167, 9 A c e IV, II 2 OPV tr 167, 23 A
 poebi tr 93, 31 A¹FN
 talami c 2016 P¹m¹S

baccus c 1333 P
 baccantes c 1525 Bm¹
 tribaco i. e. tribracho tr 162, 5 F³
 tribacu tr 164, 19 F
 bracus tr 167, 2 A
 cacinnus tr 167, 11 FF³P¹
 cacinno tr 167, 24 AP¹, cacinnans c 2527 S,
 cacinnantum c 1922 B
 chiliarco pr 267, 19 ABG
 conca pr 236, 12 AGOPR¹
 concilio i. e. conchilio tr 165, 3 codd.
 enoc c e IV, XII, 12 V c 273 AESOPP¹Wm¹
 eustocium c 2122 ASS²P c 2134 G

pascuales tr 85, 17 N, pascalibus GO pr 271, 3 c
 903 BCpSS¹S²
 troceo tr 82, 8 K
 trocaicae tr 176, 26 P¹
 exhibens pr 305, 12 O
 oboe i. e. ob hoc pr 256, 3 Am¹
 ueo tr 157, 7 F³N aen 45, 3 S²
 hemisperia A¹FF³N tr 63, 1, emisperia multi
 tr 63, 1

stroposa c 243 A
 sulpora tr 89, 17 F; c 1772 P¹
 tropeis tr 79, 8 Fb
 typus c 2713 OG, typo ep 493, 9 CS
 aetra c 1973 AS²
 aetrali c 526 A¹Pm¹Gm¹, etrales tr 73, 5 b¹,
 altitroni c e II 25 V
 atletas c 2195 p
 cotturnus tr 167, 8 K
 orthodoxorum ep 491, 14 H

In addita:

habeunt tr 173, 3 F³KP¹
 habrahe pr 313, 11 O
 haether c 260 A
 hala aen 71, 3 ANP³, halis aen 100, 35 BKNVm¹
 harce c pr 3 S
 hasta i. e. astu c 961 P
 hastris c 882 Sm¹
 haectasin i. e. ectasin tr 173, 18 A
 hemat i. e. emath tr 65, 6 K
 hemulans tr 89, 1 A¹
 herebi aen 79, 11 F¹LV c e IV, XII 6 A
 hiacho tr 164, 16 A
 hieroniam, hironiam pr 316, 5 ABGC²LD ep
 486, 8 V
 hisdem tr 168, 14 AF³KNP¹ pr 237, 4 C¹P
 hisidorus tr 80, 1 Ab, hesidorus NF¹
 hismaelitis pr 270, 9 C
 hisraelitas pr 242, 1 B, hysrahelitice tr 69, 7 F³
 bodis i. e. odes c rh 535, 72 V
 honera tr 83, 21 P¹, honeribus BC¹ pr 232, 1
 honerosus tr 188, 6 NKP¹
 honero aen 20, 2 P¹P³Vm¹
 hornabat c 302 S²
 hornis aen 78, 7 Fm¹
 horosius tr 167, 22 FF³KNP¹ tr 174, 27 F³KNP
 horthodoxe pr 235, 14 C¹O, hortodoxorum ep
 491, 14 DA
 hostia c 2233 S
 hubertim c 264 S²
 hundis c e IV, I 14 A¹
 hymbribus c 2045 P

abhominanda tr 68, 5 F³KP¹ ep 484, 9 V ep 485, 9 V
 adholescoret pr 300, 2 O
 alexhander c 989 S

Bahal tr 64, 8 A¹F³N
 cohartantes pr 260, 17 C¹OR¹
 cohercens tr 63, 8 codd.
 exhistens aen 93, 9 V
 ex hordine c 320 R
 inhermes pr 240, 2 G c 1911 S
 nihilominus tr 65, 18 A¹F³P¹N tr 195, 12 N
 phenni c pr 34 C c 1701 C
 phelia aen 10, 3 F¹F²
 prohemium tr 59, 1 A¹F
 rebohat c 1888 W

chacinno ep 496, 18 V
 chaumate O pr 279, 2
 choruscus tr 158, 14 F³ tr 66, 13 F³ pr 236, 8
 AGC¹

Chynthia Chinthia aen 79, 4 KV¹m¹, chinthia
 c 11 R

chonchis aen 17, 1 B¹

amphimachus tr 169, 16 P¹

anchile c 2463 CP¹SS²V

apostolichae c 485 Pm¹

archadiae c 1383 GPP¹m²V

archana tr 64, 3 multi tr 67, 18 bF³P¹ tr 69, 16
 A¹FF²P⁶

architenens tr 178, 5 P¹ aen 100, 19 DENOP³S²V
 c 1538 AMP¹pSS²

barcham c 2809 S²

cichada aen 68, 6 V

holochaustomatum tr 68, 10 P¹

holochaustum tr 65, 2 FP¹

machrologia tr 169, 24 F

muchro c e IV, VII 35 V

nechromatias pr praef XLIII O

pharabsidis ep 484, 25 V

phitonissa c e IV, II 11 PSV

camphos aen 59, 3 A

limphidus aen 81, 2 ACE, limphida aen praef 6
 B¹CO aen 100, 53 CF c e III 68 V

nemphe tr 193, 14 F aen 80, 5 CKP³V aen 91, 3
 BB¹CK ep 486, 10 V

nimphe aen 91, 3 Em²

nymphi i. e. nimbi c 217 R

olimphi aen 79, 5 CEPP³ c 1658C c 429 OGMNPS

olympho c pr 18 EOPW tr 73, 21 P, olympho
 F³, tr 158, 31 A, olimphum c e IV, VI 21 A

vecho aen 45, 3 NOM¹P²

vechors aen 98, 7 B¹C

achathemicae pr 262, 9 AG, achademicae BLO,
 acathemice R¹

aethna c 1771 AP¹SS²GPC

apostholicae c 530 P

cathaclismorum tr 63, 8 F

cathenis c 546 p

ethimologia tr 195, 15 FNP¹

posthumus c 1420 S¹S²

prothoplastorum ep 489, 1 H

trophologiae pr 245, 2 G

thessera tr 164, 9 A

thetraptota tr 181, 26 P¹

thiara ep 483, 9 V, thyarae tr 170, 12 A, thiarati
 tr 190, 25 P¹

throcheus tr 160, 11 P¹

adde:

chachinnans c 2527 GV

cahinantum c 1922 pS¹V

choors aen 8, 2 B¹CP¹m², choortes aen 68, 2 C
 e 1522 V

eosthocium c 2122 P¹

erohicam c 20 ASm¹

hieruphin pr 245, 23 AGR¹ (ex chier. corr. P)

teathrales tr 167, 1 A

cahtolica pr 236, 1 Bm¹

pahtmo pr 235, 15 A¹m¹

pulerha, corr. pulchra A pr 260, 7

a omissa:

anchorita pr 227 XXVIII R¹

defectis i. e. defecatis tr 190, 22 P¹

pro a scripta e:

carecteribus tr 81, 20 A¹N

dumtaxat ep 493, 1 Am¹

inseparabiliter ep 486, 11 V

mechinas ep 490, 18 A

persimonia pr 288, 1 R¹m¹

ueleat c pr 16 Sm¹

uerietate pr 244, 5 Bm¹

seccacenorum tr 155, 17 P¹

pro a scriptae ae:

aegricolis tr 154, 3 A

pro a scripta i:

bibtismum c 1408 A

caticuminorum (catacum. reliqui) pr 260, 20 C¹BL

ganniturae pr 307, 13 LO

laudibilis aen 34, 1 F

lupinar pr 298, 22 AG

michinas pr 273, 8 Bm¹

pro a scriptae ie:

candidie, ie in a corr., aen 55, 8 V

forsien aen 70, 7 S¹

stilliet aen 98, 3 E

pro a scripta o:

careno ep 489, 14 S, carino RH

castolidas c 24 S²

ordine c pr 2 N

mormor c e IV, V 4 V

pro au scripta o:

clodum c e IV, II 18 AP

pro a scripta u:

apostaturent pr 305, 6 AC¹

bussia c 1714 ACGPP¹m¹SS²

fulua i. e. fulua c 229 B

glumus c 9 w

hasta i. e. astu c 961 P

mudescunt aen 57, 7 RFm¹

uesunq pr 274, 4 B

ae, e, oe promiscue adhibentur velut:

aegregius c 1696 G

aenoch c 273 V

abarcae c e IV, II 5 P

asaellam c 56 S¹

barbariaem tr 72, 14 P¹

braeuis tr 65, 8 A

caenidos c 2518 GP¹m¹

coaepiscopus tr 197, 14 F³N

daemis (= demis a demere) c 10 S

doemonis c e IV, IV 8 V

foeta c e II 13 P, faeta S

graminae tr 90, 1 F

iurae c 2342 V

ocacani c e IV, III 4 V

quaeunt tr 83, 25 Fbm¹

saemina c 466 AR

scaenam c 1144 BP

speciae c 2180 S²V, spetiae P

pro b scripta d:

adsolvendum (pro abs.) ep 485, 20 V

pro b scripta p:

pacchantis c 2633 Sm¹

paptismi c 553 Sm¹

piblos c 1032 S²

plandimentis pr 300, 3 AG¹

plessis pr 276, 4 Am¹

pombix c 1147 S¹

gupernasse pr 302, 11 A

optorpuit c 908 SV

optutibus tr 66, 5 P¹

papula aen 17, 3 F³ aen 77, 6 KR c 266 R

puplico tr 159, 14 KN, reipuplicae tr 71, 15 N

pupertatis pr 302, 13 A

- rupetae (p ex b corr.) aen 34, 5 O
 suppter c e III 53 P
 suplimare c 2735 S¹
 tapescentis tr 177, 28 A
- pro b scriptum ph:
 cheruphym c 78 P¹m¹
 nymphi c 217 R
- pro b scripta u:
 aceruum c e IV, VII 29 APV
 iuueliorum tr 67, 14 K
 lauentis c e IV, II, 31 A
 obumbravit (i. e. -bit) c 1706 ACSVm¹P¹
 pleues c 321 Am¹
 promulgavit ep 476, 5 V
 regnavit c 1652 ASS²G
 relativus ep 482, 1 V
 scrouis tr 152, 26 KNP¹
 soruet aen 96, 4 A
 uehemoh aen praej. 4 AF¹, uehemoth F²KNP¹S¹,
 uehemot P³
- c omissa:
 autoris pr 233, 21 O
 anfratibus aen 59, 5 P⁴m¹
 cunta aen 25, 2 Am¹ aen 79, 10 Am¹ c 35 Nm¹
 c 394 SNm¹ c 1915 Am¹
 cuntamine c rh 529, 20 V
 olfatum aen 100, 14 P¹m¹
 santionibus tr 168, 22 AFF³
 septra c e IV, XII 4, V aen praej. 1 aen 7, 4 P³
 silicet ep 497, 3 V
 tinturae pr 314, 7 Am¹
- c interposita:
 authenticum pr 314, 12 C¹
 facta aen 25, 4 P¹m¹ aen 95, 1 Vm¹Fm¹
 facti aen 19, 2 P³, facto tr 85, 23 multi
 nefandorum c 2457 A
 neeglescit c e IV, VII 14 A
 promunctorio pr 237, 26 Bm¹
 pectunt c rh 531, 100 V
 scecla c 247 R
 sceptena c 346 P
 tectro c 2739 C
- pro c scripta b:
 calibem c 866 Pp
- pro ch scriptum cch:
 macchinamur tr 176, 23 176, 25 N
- pro c scripta g:
 gladius (i. e. Claudius) c 1869 A
 glangenti aen 96, 5 P⁴m¹, glangit c 280 R
 gragulus c 224 R
 grassis c 902 S²
 gringio (i. e. grincio) tr 156, 17 A
 egloga tr 96, 11 codd.
 ideirgo c 2534 V c 2558 V c 2563 V
 lighnus c 213 P¹
 mastigandus tr 177, 1 KP¹
 negarent aen 63, 1 P²
 neglegto c 2290 S²
 sagra c e IV, VIII 10 A, sagram c e V 3 A,
 sagris c e IV, VIII 3 A
 teglam c 1976 A
 sicerificant pro significant ep 494, 15 V
- pro c scripta o:
 acouulant tr 85, 14 A¹
 neo (nec m²) aen 48, 7 A
 ochaus c 511 R pro chaos
- pro c scriptum qu:
 desquamo i. e. declamo tr 172, 4 multi cod.
 quoquo tr 157, 8 F²
- pro c scripta s:
 fulsit c 1724 P
 lasescere pr 248, 4 AC³G
- pro c scripta t:
 bartham c 2809 S
 tomitor tr 162, 7 FP¹
 tytharis c 373 Rm¹
 bipertica ep 491, 1 R
 et ulmine pro e culmine c rh 535, 25 V
 exertens aen 82, 2 P⁴
 storpacula i. e. corp. c 400 p
- pro ci scriptae ti:
 aties c 2245 V
 conitio tr 196, 27 F
 dultia c 668 P c 1714 P
 glatio tr 161, 20 FF³
 gratilis aen 93, 4 P³ aen 93, 9 P³, gratiles aen
 100, 20 B
 homuntio tr 186, 17 KP¹
 iuditium c e IV, XII 15 A
 maties tr 163, 9 F
 sagatius tr 82, 1 Bm¹FP¹
 speties aen 27, 5 PP⁴, spetie aen 14, 1 CP⁴,
 spetiae c 2180 P
 ticius c e IV, III 9 A
- pro ct scriptae tt:
 pictacia pr 308, 18 O
- pro c scripta x:
 extasin tr 173, 18 KP¹
- pro cl scripta d:
 damidem aen 17, 3 Vm¹
 darescerent pr 272, 15 AG
 dasma c 2257 pm¹
 dausula pr 318, 12 A
 dientibus pr 306, 6 G
 dimmata tr 153, 13 F³, dimatibus pr 260, 12 B
 doacam pr 307, 11 A
 dustella c 80 G
 dudam c 174 p
 cydis aen 6, 2 R
 cydadibus pr 281, 17 B
 dedinauit pr 311, 1 AG
 indita c 666 EW c 2097 A
 panudis pr 236, 16 C²
 seda corr. in secla c 515 B, sedi c 1080 p, saedi
 aen 63, 3 V
- pro chi scripta d:
 cadiinatum i. e. cachinnantum c 1922 A
- pro cu scriptum quu:
 loquutionis tr 77, 4 P¹
 quur c 391 R ep. 492, 9 DC
- d falso addita:
 adthletas pr 283, 21 O
 adthletarum pr 230, 8 R¹
 fraudandtur c 203 A
- dst pro st:
 exaudsta c 1389 P
- pro d scripta b:
 sobalitatis ep 485, 7 V
- pro d scripta cl:
 clementer ep 485, 20 V
 nefanclam c 1930 Sm¹
 toracielas pr 322, 2 LOC¹
 toracielas pr 287, 5 BC²C³LORR¹
- pro d scripta g:
 ingulgentia pr 247, 25 Am¹
- pro d scripta t:
 testantia F, tistantia F³ tr 184, 4
 tiocletianus 305, 4 A
 togma c e IV, X 1 A¹
 tigit i. e. degit c 85 P
 adque c e IV, 1, 29 A c 261 B passim
 candita c 1832 Am¹
 ebtomatibus pr 251, 8 AG
 excuderent tr 193, 1 multi
 nitite c 2123 V

rabbitis c 1565 A
 quotsi tr 160, 15 P¹ similia passim
 quit tr 194, 1 P¹
 illut tr 164, 11 K et passim
 retderet c 1114 S
 de- et di-, des- et dis- promiscue adhibentur:
 dedicerat tr 81, 18 ABm¹KN
 deferentiam tr 150, 15 N
 indeferenter tr 82, 10 plurimi
 difficultate tr 96, 18 F³KN
 difinitionem pr 313, 12 O, diffinitionis tr 76, 7
 F³P¹
 degesisti tr 96, 19 K
 dilectabile pr 234, 13 AGP
 delicias et dilicias c 761 codices
 denoscitur tr 155, 5 K
 derimuntur tr 82, 3 A¹
 descendit pro desc. c 433 ABm¹ONPS c 455
 ABm¹CNPS
 describitur ep 484, 26 V, discripserat c 875 R
 deseruit, diseruit, desseruit, disseruit c 334 codd.
 distruxit et destruxit c 351 codd., distructa c 316
 Bm¹ PR
 diriuatuum tr 95, 5 KF³N, diriuatuum tr 95, 5
 A¹FP¹
 diziuari (sic pro derivari) tr 158, 19 AF³NP¹
 desimulasse tr 74, 23 A¹bFKN
 desyllabum tr 88, 24 multi codd.
 deuulgant c e IV, X 4 A

e falso interposita:

sepulcheri c e IV, II, 34 PS

pro e scripta a:

alexander c 979 W

pro e scripta i (y):

aristotilis pr 296, 17 AG

bibliothice tr 73, 18 N

biluae c 358 P, bilvas pr 240, 1 AGR¹

capissendam pr 296, 2 ABGm¹LR¹

chilidrum c 811 W

cispite aen 34, 2 Om¹

clandistina pr 274, 8 AG

crudile aen 3, 3 Rm¹

decim c e III 55 PV

dibita c 2106 V

dimpserit aen 87, 4 Vm¹

dioclitianus pr 295, 2 AGL(B) pr 305, 4 BL

discire ep 494, 10 V

elifantes aen 60, 5 CP¹R, elyfantas aen 60, 5 PP⁴

eliganter tr 158, 1 P¹

enucleari i. e. -e tr 194, 1 P¹

extimpro aen 75, 8 B¹CEF¹S¹ 100, 6 B¹CEF¹F³O

extymplo aen 75, 8 P aen 100, 6 P

fatiscent c e IV, XI 6 A

fenistre aen 72, 4 R

ginginis i. e. genuinis pr 240, 2 OR²R⁵

giorgica tr 83, 2 F²P¹N

mercinarii pr 274, 12 A

nimpe c 1169 V, nimphe aen 91, 3 Em³

occiano aen 58, 3 R

patiretur ep 476, 2 V

pylagi tr 91, 5 K

rariscerint tr 193, 1 F³

septinarius tr 64, 22 A¹N

segit aen 32, 6 AeKP³S

sitiger aen 39, 1 P³

subnixas tr 197, 21 FF³KN

tigit (pro degit) c 85 P

uegitat c 861 PR

uegito c rh 534, 18 V

uegitatione pr 250, 3 AGPR¹

pro e scripta o:

consura pr 272, 3 B

soillors tr 151, 7 P¹

uorsus ep 477, 8 V 477, 9 V, uorsibus ep 477, 6 V
 togat c rh 537, 69 V

pro f scripta b:

buribundus pr 275, 3 A

pro f scripta g:

glagrat c 148 pm¹

pro f (ph) scripta p:

circumplectitur tr 177, 29 FN

palantes i. e. phalanges c 83 B

plexus tr 160, 22 P¹K

plustris c 1469 P

sulpureas c 1424 C

pro f scripta u:

uedus c 1786 p

uocorum c 1777 p

uulua c 229 Am¹SS¹m¹

deuixit c 1762 C

eleuantino pr 284, 14 R¹

inuestes i. e. infestos c 1651 pm¹

suluera i. e. sulfora c 1772 p

pro fl scriptum st:

stammiger tr 165, 7 A

flagrare, fraglare, flaglare, fragrare, frarare cf.

Traube, P. L. A. C. III in indice

f pro ph, ph pro b passim

g geminatio omisa:

acentu tr 159, 7 N

acola aen 48, 7 P²

eclesiastica pr 229, 10 AR¹

secandos i. e. sicc. tr 156, 4 A; sicandos tr 156, 4 F

difundens c e III 68 A

efrenatos pr 278, 5 L

efugere c 2252 Am¹SS²

efundit c 1906 ABm¹S

sugerat c 380 PS¹m¹

bula aen 55, 5 P³

falax c 2796 S

fefelisset pr 286, 6 Gm¹

mile aen 50, 2 B

occaluit tr 196, 7 F

palida aen 47, 3 A aen 100, 52 A

policitatione pr 229, 11 Am¹

praeelat pr 237, 13 AG

salustius tr 187, 2 F³KP¹

scintillante aen 15, 3 P³

similima aen 19, 4 P¹

singilatim pr 244, 16 BC¹ pr 303, 16 C¹

sylogismis ep 493, 9 A

teritorii ep 489, 9 Dm¹

titilationum pr 260, 17 G

comata tr 155, 1 F³P¹

consumai pr 248, 6 AR¹

flame aen 80, 2 P³; flamasque aen 49, 5 BP

aen 52, 5 DPP²P³; flamis aen 100, 30 P c 616 P

flamat c 129 P

flamigeris pr 249, 20 B ep 489, 10 H c 188 P

gramate c 1370 P; gramatici tr 150, 3 Fbm¹N

150, 9 N

stematis ep 483, 9 V, stamate c 154 V c 1884 VP

cincinorum pr 246, 12 AG

suplex c 1052 APS¹Bm¹p

suputatur pr 290, 1 A

tipula tr 164, 9 P¹

asperima aen 21, 4 Am¹K

garula c 57 Cm¹

horisonis aen 2, 3 AP³, orisonus tr 184, 14 FF³

aen 2, 3 VP³m¹Om¹

abscesit c e IV, II, 12 A

asarent c 1822 ABm¹

admiso tr 82, 12 Km¹N

asumptas pr 245, 1 C¹m¹

basilisa pr 281, 15 R¹

casabundum *pr* 261, 12 O
 clasicis *pr* 230, 20 AGCPm¹, classica *c* 1549 P
 masa *tr* 155, 15 KP¹
 digeserit *c* 2145 S²
 disero *tr* 166, 2 FF³KN
 examusim *tr* 173, 12 P¹
 ediseras *tr* 90, 9 P¹
 misus *tr* 166, 16 F³KN, promisa *c* 45 Am¹, prae-
 termisis *tr* 82, 2 N
 usi *tr* 157, 8 KF³P¹
 gutis *aen* 3, 4 R
 gutur *aen* 47, 4 B
 geminatio falsa:
 abbacuc *pr* 286, 11 BOR²R³
 labbara *pr* 253, 23 GAM²
 accutu accentu *tr* 159, 7 F³, accutisque *ep* 493, 9 H
 baccarum *aen* 94, 3 S²
 buccolici *tr* 96, 17 P¹; buccolicis *tr* 87, 31 P¹
 93, 30 P¹ 152, 18 bFP¹
 gracilentus *tr* 187, 29 F³
 occiano *aen* 58, 3 R
 oculis *aen* 84, 1 F¹F²; ocellorum *c* 966 A
 succina *tr* 164, 24 P¹F³ 165, 2 P¹F³
 redeunt *c* III 64 A
 Affrica *aen* 42, 6 FF¹F²PP⁴RS¹S²
 cyrograffum *tr* 62, 8 P¹, historiograffus *tr* 187, 2
 P¹m¹
 defflenda *pr* 243, 7 AG
 diffinitionis *tr* 76, 7 F³P¹
 gimnosoffistas *pr* 230, 5 Am¹
 refferam *tr* 72, 17 A¹N *aen* 77, 3 N, reffert *tr*
 89, 7 FN, refferens *c* IV, VII 29 AV
 stroffe *c* 2246 p
 suggillare *ep* 493, 13 A
 pagis i. e. pagis *ep* 490, 10 DASRH
 allexander *c* 979 p
 anhellus *tr* 167, 9 FF³N; angellus KP¹
 anhellum *c* 2430 AP¹; anhellus C; anhello *tr*
 167, 23 F³KN; anhellanti *aen* 72, 5 AR
 cantillena *tr* 176, 10 P¹
 clientelle *tr* 61, 3 Fm¹F³KNP¹
 Iunillius *tr* 81, 17 A¹F³KNP¹
 loquella *c* IV, VIII 8 AS *tr* 67, 23 codd; lo-
 quellis *c* IV, IX 6 AS¹ *aen* 95, 2 ABKNV¹m¹
c 63 P¹RSVAm¹Nm¹ *c* 475 ANP¹R; loquel-
 lare *tr* 158, 11 FF³KNP¹
 nollo *aen* 98, 4 P³
 ollim *aen* praef. 33 ONm¹ *aen* 36, 6 O *c* rh 536, 6 V
 parentellae *tr* 74, 19 codd.
 pellago *aen* 6, 1 Vm¹
 phasello Am¹; fasellum V; phasella P *c* IV,
 III 4
 philomella *tr* 164, 18 FKNP¹
 quaerella *tr* 197, 7 N; querella KP¹; *c* 841 P¹SAm¹
 medellam *c* IV, I, 16 APVS; IV, II 23 PV;
c 840 ABPP¹S
 sibillet *c* 2636 V
 stollidos *c* 292 R
 tollero *tr* 161, 18 F³N; tollerans *pr* 287, 11 R¹;
 tolleret *c* 360 APP¹RS²V
 tullit *tr* 86, 8 N 91, 15 K *c* 1831 Pm¹; protullit
tr 93, 7 K; abstullit *tr* 86, 2 S 152, 18 F³ *aen*
 95, 6 AK; transtullit *c* 2149 A; adtullerunt
tr 192, 15 S
 tutela *c* II 1 A
 ullula *tr* 161, 5 K
 climmata *tr* 153, 13 KN
 cummularentur *pr* 294, 16 AG
 lammina *c* III 77 P
 channanneorum *pr* 241, 12 P
 gannimedis *aen* 57, 1 Fm¹
 duplex *pr* 245, 24 C¹O; dupplici *aen* 52, 1 C
pr 300, 10 B 231, 1 B; dupplo *c* 287 O
 Ioppiter, Iuppiter *tr* 180, 8 KNP¹ *aen* 79, 2 BB¹C
c 1373 Bm¹P¹pS¹S²CC¹GW

repperire *ep* 492, 11 DAHRSC
 reppetensque *tr* 87, 30 A¹
 stippe *c* IV, VII 36 A
 suppraema *tr* 73, 6 N; suppremis *c* IV, XI 7 PV
 triplex *c* 84 O
 curram *aen* 43, 6 eF¹F²P²Vm¹
 procurrans *c* 517 R
 cyrrii *ep* 490, 7 C
 errata i. e. aerata *c* 212 pm¹
 terrentius *tr* 196, 8 F; terrenti *tr* 90, 10 P¹N; ter-
 rentio *tr* 90, 12 KP¹N
 terretem *aen* 45, 3 P³
 adessit i. e. adhaesit *aen* 58, 1 A; adhessit R
 asspidis *pr* 285, 3 O
 asspiciens *c* 2224 S²
 bassia *tr* 169, 18 P¹m¹N 169, 31 FF³P¹ *aen* 80, 8
 AB¹CKNP³ *c* 1714 ACGSS²PP¹m¹; bassiant
tr 169, 17 FF³
 bassilissa *pr* 281, 15 B; Bassilissa *pr* 282, 4 A
 carbassa *c* III 22 A
 cassus *tr* 163, 16 N 174, 2 N; cassibus *tr* 153, 22 KN
 caussas *tr* 95, 20 b
 cessaries *aen* 100, 46 AFKN; cessariae *c* 1892
 AMP¹S²
 cessum *pr* 230, 18 AG; cessura *tr* 96, 1 F³
 dessero *tr* 166, 2 KP¹m¹
 dissipexit *c* 348 S
 dissertitudo *pr* 150, 12 P¹; dissertitudinem *pr*
 230, 1 B
 dissyllabis *tr* 155, 5 P¹ (F); dissillabarum *tr* 161, 1
 F³KP¹
 dulcoissonis *pr* 235, 15 C¹
 exossa *aen* 65, 9 BKN²S²P¹m¹Vm¹
 genessim *tr* 73, 6 A¹F³N
 grandissonus *tr* 184, 15 P¹
 misseram *c* IV, VII 33 A
 mississet *c* 1695 A
 obessus *c* 2779 NP¹m¹
 occassio *pr* 300, 18 AG
 parassitorum *pr* 239, 10 AG
 pascassius *pr* 294, 9 AG
 pharisseorum *ep* 485, 2 V
 plessis *pr* 276, 4 Am¹; blessis GR¹
 prissorum *aen* 5, 1 S¹
 quesso *tr* 167, 18 K
 rassis *aen* 61, 7 ABFKS²P¹; rasso *c* 210 AMNS²
 recusses *tr* 178, 4 N
 suassionis *pr* 281, 4 281, 11 AG
 sanguissuga *aen* 43 tit EOP¹P²L
 tassis *tr* 168, 30 F³m¹
 trusserat *c* 257 R
 uicissimo *tr* 69, 19 A¹P¹, uicissimo *tr* 69, 19 NF
 brattea *c* 173 PBm²
 brittanici *ep* 489, 10 Dm¹
 cotturnus *tr* 167, 8 K
 efflagitto *tr* 90, 8 K; efflagittamus *ep* 485, 8 V
 legitima *tr* 68, 2 P¹; legitimi *tr* 150, 9 F³P¹;
 legitime *tr* 163, 12 F³P¹
 littore *tr* 73, 23 F, littora *tr* 180, 10 P¹ *c* III
 23 PV *c* IV, III, 5 PV
 nuttrimina *c* 2209 S
 g omissa:
 aumenta *aen* 6, 4 P¹
 frarans *c* 79 Am¹
 g falso interposito:
 eguangelii, eguangelista et similia O in *pr*, A in *ep*
 frugitur *pr* 299, 2 Bm¹
 ligchnus *c* 213 P
 genuginis *pr* 284, 7 R⁴
 pro g scripta c:
 callicanum *c* 2115 S²
 castrimargia *pr* 241, 11 AG
 carrire *c* 2857 S
 crassantibus *c* 2476 SP¹m²
 clauciales i. e. glac. *pr* 257, 17 R¹

clauco c 912 M
 acmina c e IV, IV 6 A
 acricolis aen 34, 1 P³
 auctamenta aen 6, 4 P²
 docmata c 480 AMR c 504 AMR; docmate
 c e IV, IV, 5 A c e IV, VIII, 16 A c 520 MR;
 docmatiste tr 88, 24 F³
 paradiciata c 174 M
 neclexit tr 96, 18 F³
 pelasco aen 18, 2 e Om¹
 redicantur tr 84, 1 F
 sanguisuca aen 43 tit e
 pro g scripta d:
 destantia c 2348 p
 pro g scripta i:
 iesta c e IV, VI, 3 A; coniesta pr 280, 3 O
 conieissimus tr 181, 4 F³
 maiestratibus pr 302, 23 B
 sanguisua aen 43 tit B
 pro ig, gi scripta i:
 abierant i. e. abigerant pr 286, 4 C
 bellier c 2850 S ep 493, 7 S
 graniera pr 249, 9 Om¹
 maica pr 308, 3 OC¹; maico c 1000 P¹Sm²
 tropoloice ep 490, 18 ARS
 turiescens pr 272, 7 C²
 uiebant = uigebant c 2717 S
 cf. ginginis (pro genuinis) pr 284, 7 OR²R³
 pro h scripta b:
 anello tr 167, 23 F
 pro h scripta g:
 angellus i. e. anhelus tr 167, 9 KP¹
 i interposita:
 anthilia pr 237, 7 AGm¹
 europiam pr 303, 8 AG
 hieroico tr 95, 13 N
 leciebras c 122 A
 sperie tr 72, 4 F³
 omissa:
 inquietudo c 2670 A
 musca (pro musica) ep 477, 1 V
 sophē (e) (= sofiae) ep 489, 9 RHCS; sophae
 ep 491, 2 ADCHRS
 uersculor aen 3, 1 A
 i ante s impuram:
 istolidi c 1198 A
 pro i scripta a:
 integritas c 1661 V
 canedus tr 167, 10 FF³P¹
 felicitate tr 196, 16 P¹Nm¹
 sabellinus tr 93, 32 AbFF³N
 pro i scripta e:
 ambrosea c e III 81 A
 amphetheatri pr 280, 1 AG
 antedotum pr 235, 5 AG
 antefone c e III 46 A
 arestotelicas pr 277, 6 AG
 carena ep 489, 14 DA
 creminor tr 166, 10 FKN, creminosi tr 191, 26
 FF³NS
 crestata c 2707 V
 crudelea aen 65, 8 Am¹
 deadema pr 237, 3 AR¹m¹
 deanae c 2417 CS
 dimedia tr 95, 12 FKN
 discremina aen 9, 1 R
 effodeo tr 186, 2 F³
 ededit c e IV, XII 11 A
 emitabatur tr 89, 2 A¹KN
 esidorus tr 81, 15 Fm¹KNP¹
 hinneo tr 156, 16 FF³N

legeonum c 2460 A
 machenarentur pr 298, 5 Am¹
 materia aen 52, 1 Rm¹
 meretorum tr 63, 4 N
 necticorax tr 171, 8 A
 pescatores tr 174, 26 FF³
 plenius (= Plin.) tr 165, 1 KF³P¹m¹
 putredine c 235 wBm²
 relegionis tr 71, 3 PN tr 170, 23 N pr 268, 9 G
 ep 481, 11 V ep 482, 5 V
 secandos i. e. sicc. tr 156, 4 A
 septuaginta c 505 A
 stereles tr 152, 24 KN; stereli c e IV, XII 18 A
 tredecem tr 87, 23 S
 zepherus 161, 7 P¹
 Vergilius et Virgilius: codices sibi non constant
 pro i scripta ei:
 deiane c 2417 A
 pro i scripta g:
 Gerabel c 2603 C
 magestas pr 234, 14 AGC¹; magestati pr 312, 8
 AGO
 pro i (longa) scripta l:
 conlux (coniux) tr 156, 4 F
 pro i scripta o:
 patromonium pr 294, 8 AG
 pudocorum c 202 N
 pro i scripta y, pauca affero exempla:
 bybliothece tr 73, 18 F³
 brytannici ep 489, 10 H
 cyborum aen 40, 3 eV
 dydimus c e IV, VI, 1 A; dydymus P
 hystoria tr 74, 26 F³ pr 262, 11 B
 monarchya c 522 G
 nymbosis c e IV, IX 8 S
 phyladelphiae tr 65, 17 F³
 pkylosophorum tr 76, 2 F³
 vice versa pro y scripta i:
 cicli c 228 CEm¹MPGS¹
 cigneam pr 255, 10 BLO
 cinthia c 11 BCGMb
 pire pr 307, 2 B
 tiranni c 257 CMS¹R
 pro i, y scripta u et vice versa:
 crimuna c 2249 P
 dactulus tr 88, 13 N; dactulo tr 164, 3 UFM¹
 glimas c 9 Gm¹
 ligistra c 193 B
 monumenta c 55 CEGOPpS¹
 munusculum i. e. minusc. tr 187, 6 FF³N
 nubibus i. e. niuibus aen 19, 4 FF³
 numpha tr 159, 10 F³N
 pupigi tr 159, 32 K
 saturicos tr 78, 19 A¹bFF³KN
 sinzugias tr 167, 18 F³N
 umbribus c 2045 V
 pro il scripta u:
 titulationum pr 260, 17 A; titulationis pr 311, 2 A
 pro ili scripta u:
 dulcias pro dilicias aen 40, 3 CNP²
 pro iu scriptae ui:
 uiuat c 140 B
 uigalis c 85 R et vice versa
 pro ui scripta i et vice versa:
 inctum pro uinct. c 2030 Sm¹
 tenuia c 249 GOW
 pro ui scriptae iu:
 iunctum c 2030 PO
 pro in scripta m:
 elimmata c 2452 A
 pro i scripta z:
 Zezabel c 2603 AP¹S¹V
 i et u permutatae:
 nitrumina c 2209 V

k ante a:

karentibus *tr* 63, 6 *F*³
 karicarum *tr* 68, 7 *F*³
 karismatum *tr* 62, 2 *F*³ *tr* 72, 22 *F*³
 karitas *tr* 74, 17 *F*³
 kartis *c* 544 *C* *c* 685 *C* *c* 1627 *C*

pro l scripta r:

crustella *c* 80 *B*

pro l scripta n:

regunaliter *pr* 282, 4 *B*

pro l scripta r:

gracialis *tr* 188, 3 *P*¹

pro li scripta u:

profugatis *pr* 291, 14 *AG*

m omisa:

oliphum *c* 1224 *P* et saepius

m interposita:

umbertim *pr* 289, 22 *B*

pro m scripta b:

in orbe i. e. inorme *tr* 157, 2 *AP*¹

pro m scripta n:

comparat *c* *e* IV, XII 19 *AVP*

contenpnens *c* *e* IV, VII 13 *V*

denserit *aen* 87, 4

menbra *aen* 31, 5 *B*

dextinos *tr* 187, 3 *F*

nanque *c* 42 *G*

ponpas *c* 116 *R*

m et n permutatae:

magnamina *c* rh 533, 177 *V*

n omisa:

achile i. e. ancile *c* 2463 *A*

coiugatio *tr* 154, 17 et passim *N* *tr* 156, 13 *FN*

conuicens *c* 182 *Em*¹

costat *aen* 100, 63 *Am*¹; costant *aen* 93, 3 *A*

cuctorum *aen* 1, 1 *F*

eucleabo *ep* 481, 17 *V*

mixi *tr* 157, 7 *KAm*²

sigillatim *tr* 68, 22 *Kb*

n interposita:

cincindilibus *pr* 271, 8 *ABR*^{1m}

cincenos *aen* 57, 4 *P*³

clandibus *aen* 94, 7 *P*^{4m}

coniunx *tr* 156, 4 *AKP*¹

dingnoscitur *pr* 239, 9 *C*²

franglans *c* 1927 *S*

palantini *tr* 190, 24 *F*^{2N}

pendulculus *tr* 186, 17 *K*

spalangii *pr* 255, 5 *LO*

venatrix *aen* 65, 6 *D*

pro n scripta m:

certamem *ep* 482, 29 *V*

examimant *tr* 198, 22 *N*

homerosus i. e. onerosus *tr* 188, 6 *F*³

latoma *c* 27 *V*

matrix *pro* natrix *c* 2410 *Sm*¹

pro ni scripta m:

nemas *pr* 313, 13 *Gm*¹

sisinmo *pr* 259, 19 *G*

pro n scriptae ti:

antemptiasque *c* 2808 *V*

signatis *aen* 18, 3 *S*²

rogitatiti *aen* 30, 7 *P*²

pro n scripta r et vice versa:

rebulā *pro* nebula *c* 2246 *C*

corditor *c* 514 *V*

cortrahat *aen* 46, 3 *Fm*¹

insortes *aen* 75, 11 *B*

mucrore *aen* 36, 3 *R*; mucrorum *c* 2649 *S*²

saxonum *aen* 80, 2 *D*

urio *c* 170 *P*

pro o scripta a:

abolisci *pr* 253, 9 *R*¹

abstaculo *tr* 160, 1 *Km*¹ *ep* 486, 5 *V*

abstusa i. e. obstrusa *c* 75 *Sm*¹

anamalum *tr* 159, 30 *N*

armarum *pr* 240, 10 *AG*

colapho *pr* 232, 6 *B*

inalescere *tr* 197, 19 *FF*³

marsibus *c* 2000 *A*

neruasius *ep* 493, 8 *R*

onamatis *ep* 490, 7 *D*

oramate *pr* 262, 13 *B*

zaroastren *pr* 295, 10 *BL*

pro o scripta e:

pignera *aen* 1, 2 *S*¹

suluera *c* 1772 *p*

pro o scripta i:

gymnisophistas *pr* 230, 24 *B*

pro o scripta u:

accula *aen* 48, 7 *R*

apostulo *ep* 484, 14 *V* *ep* 486, 19 *V*; apostulo-

rum *tr* 67, 22 *N*

buculicis *tr* 89, 28 *P*¹

chaus *c* *e* IV, VI 7 *V* *c* 511 *BNm*¹

cruceum *c* 1364 *A*

cusmi *c* rh 531, 102 *V*

custus *c* *pr* 21 *P*

emulamenta *AG* *pr* 245, 10 *ep* 481, 13 *V*; emu-

lamento *pr* 245, 10 *BPR*¹; emulumentis *tr* 63, 4

*A*¹*KN*

edupul *tr* 196, 9 *N*

fribula *aen* 100, 82 *ABB*¹*CKFmP*^{1m} *ep* 493, 3

ACDHRS

furtuna *aen* 7, 2 *K* *aen* 43, 2 *KP*¹ *aen* 44, 3 *KR*

aen 60, 6 *R*; furtunatus *pr* 230, 16 *B*

glumerant *c* 923 *S*²

humerosus *tr* 188, 6 *F*

idulorum *pr* 266, 2 *AG*

mudulemur *c* *e* III 43 *P*

mulimina *c* 230 *P*

mursibus *c* 2000 *VP*^{1m}

putius *aen* 42, 4 *K*

protuplaustum *tr* 68, 23 *A*¹*N* *pr* 239, 12 *AG*

pruducens *aen* 17, 2 *A*

prumatur *c* *e* III 84 *A*

prumpta *aen* 30, 7 *AeFP*¹; prumta *P*²

rumphaea *tr* 66, 8 *A*¹*FN* *pr* 245, 23 *AGR*¹

rumuleis *aen* 35, 6 *P*²*P*³

ruriculas *c* 83 *RSS*²

utpute *tr* 70, 9 *P*¹ *passim*

p omisa:

biertica *ep* 491, 1 *S*

contemsit *pr* 261, 12 *R*¹; demsit *c* *e* IV, VII 15 *A*

tr 85, 4 *N*; demserit *aen* 87, 4 *A*

p interposita:

dampnavit *c* *e* IV, XII 5 *P*

sampsonis *tr* 158, 1 *AN*

scepleratis *c* 1233 *A*

contempnens *c* *e* III 4 *V* *c* *e* IV, VII 13 *V*

c 1713 *OGPP*¹

pro p scripta b:

amblam *aen* 92, 3 *A*

babtismi *c* *e* III 28 *V*; babtisterio 284, 16 *A*;

babtista *c* 409 *MP*¹ *c* 414 *CP*¹; babtismi

c 413 *MP*¹

nubti *c* 92 *R*

obativo *tr* 192, 32 *N*; obtam *tr* 192, 32 *F*³; ob-

tata *pr* 298, 16 *jere omnes* *c* 1470 *CMP*¹*S*¹*S*²;

obtatam *c* 840 *ACGMP*¹*RS*¹*S*²

obpidum *pr* 314, 5 *C*¹

peblum *c* 682 *C*; pebli *aen* 17, 3 *C* *c* 1792 *C*

bubertatis *c* 1741 *S*¹

poblite *aen* 95, 5 *eF*²*S*¹*S*² *aen* 96, 15 *F*¹*F*²*S*²;

poblites *tr* 169, 5 *F*³; poblitibus *aen* 34, 5 *S*¹

scripsisse *tr* 65, 18 A¹F³N, descripsi *c* e III 34 P
 scribita *tr* 71, 12 N
 scribaturarum *tr* 62, 12 A¹
 subpleuit *c* e V 12 A
 subplex *c* 184 P¹EMSS¹
pro p scriptae bp:
 pbrumale *c* e IV, II 21 P
 baptismi *c* 1136 C *c* 1448 C
pro p scripta c:
 poculantes *tr* 181, 3 P¹
pro ph (f) scripta u:
 suluera *pro* sulphora *c* 1772 p
pro p scripta x:
 trixtosa *pro* triptota *tr* 175, 25 F³
pro ps scriptae sp:
 spalmista *c* 33 AM, spalmista — spallebat *c* 68 AP¹
 spalmorum *c* 2233 p
et s:
 salmista *aen* praef. 21 P³ B *pr* 271, 15 *c* 1644 V
c e III 56 A
 salmodie *pr* 243, 18 Bm¹
 salmorum *c* e IV, IX 10 A, salmos *c* e III 52 A
 salterii *c* e III 54 A
pro qu scripta c:
 coco *tr* 157, 8 P³
 deco *i. e.* de quo *tr* 165, 1 F³
 concilio *aen* 98, 2 DEcFOPP⁴S²
 condam *c* 2847 Cm¹
 locuntur *tr* 180, 17 F³K
 oblicum *c* 787 R, oblico *c* 181 R, oblicis *tr* 153, 22
 FKNP¹ *tr* 156, 6 FF³KP¹, oblicos *tr* 174, 2 F
 quiscilia *c* rh 531, 102 V
 secor *tr* 154, 15 P¹
 relincunt *c* 1575 Sm¹
 scamis *aen* 16, 2 O, scamoso *aen* 19, 1 O
 scalida *aen* 42, 4 Fm¹
 secuntur *c* 2291 P¹SS¹S²
q omisa:
 sualidus *c* 172 M
r omisa:
 espectu *pr* 282, 13 O
 ictibus *pr* 285, 19 A
 aborum *i. e.* aruorum *aen* 86, 2 Am¹
 abstusa *c* 75 Sm¹
 constingere *c* 2332 A
 descryptos *i. e.* descript. *pr* 275, 12 O
 monachia *c* 134 R
 pisca *aen* 8, 5 D
 prosus *c* rh 531, 123 V *c* rh 533, 10 V
 stagis 237, 25 A
 stofosa *c* 2553 O *c* 2598 S²m¹
 tatara *aen* 8, 3 S²m¹
r interposita:
 praestrigias *pr* 262, 1 C¹P
pro r scripta d:
 tordidus *c* 217 P¹m¹
pro r scripta h:
 luhida *c* 275 S¹
pro r scripta l:
 cludelis *c* 2435 Sm¹, cludelibus *c* 2645 A
pro r scripta n:
 andoris *pr* 243, 15 R¹
 uennent *c* 194 S²
 zoroastnen 295, 10 R¹
pro r scripta s:
 assuros *c* 255 P¹
 cesubin *c* 78 S²m¹
 idcisco *pr* 239, 20 A
 iugusthino *tr* 187, 3 F
 mostis *c* 269 R

AUCTORES ANTIQUISSIMI XV.

pro ri scripta a:
 ratibus *pr* 284, 7 G
s omisa:
 carioth *c* e V 5 A
 ceui *tr* 162, 24 F³
 erobibus *c* 2504 V
 detruxit *c* 286 Am¹Bm¹
 gymnosophtas *pr* 230, 5 Om¹ *pr* 230, 24 OSm¹
 holocautta *c* 1053 S¹
 polier *aen* 24, 5 R
 porci *i. e.* spurci *c* 165 R
 tranlator *c* 2148 Am¹
s addita:
 sesidorus *tr* 80, 1 K
 scenidos *c* 2518 S¹
 scriptis *c* 1231 A, sscripta *c* 1346 A
 spospondit *tr* 173, 12 NK *c* 2064 ASS³V *c* 2084
 SS³V *c* 2736 A
 storpuscula *i. e.* corp. *c* 400 pm¹
 problesmata *tr* 96, 20 FNP¹ *ep* 492, 12 DCR
pro s scripta c:
 codalitates *ep* 493, 1 A
 concors *pro* consors *tr* 189, 16 multi
pro s scripta r:
 arsarent *c* 1822 C
 siluerter *pr* 259, 6 A
 uercebantur *tr* 63, 10 A
pro s scripta t:
 hibernentium *ep* 493, 4 DA
pro s scripta x:
 cataexta *i. e.* catasta *ep* 493, 5 S
 coronax *c* e IV, III 16 A¹
 cortex *tr* 156, 9 KP¹
 famix *c* e IV, VII 36 A
 glanz *tr* 156, 8 K
 luxtrat *aen* 81, 2 Am¹
 truxi *tr* 157, 8 P¹F³
 detruxit *c* e IV, I, 26 A
 dextruxit *c* 286 R
 uentrix *c* 2387 S
pro s scripta z:
 zmaragdinus *tr* 193, 21 P¹
pro ss scriptae sc:
 capescit *c* e IV, VIII 15 A, capescunt *c* e IV,
 I, 6 A
pro sc scriptae ss:
 cressentia *aen* 100, 14 F¹
pro sc scripta t:
 gletentium *ep* 490, 14 Hm¹
pro st scriptae ss:
 suggestio *tr* 195, 20 KP¹
sp falso additae:
 spstipite *c* e IV, III 14 P
syllabae omisae:
 cenisse *tr* 158, 2 P¹
 paralipenon *tr* 65, 9 A; paralypenon F¹
 trasticis *i. e.* tetrast. *tr* 186, 3 KP¹
pro t scripta c:
 adeleta *i. e.* adtlela *c* 1880 p
 satella *i. e.* sacella *pr* 269, 5 G
 mulcauit *c* e IV, VII 30 A *c* 354 S¹
pro ti scriptae ci *passim*:
 cicius *c* e IV, VIII 14 A *aen* 100, 39 F¹F² *c* 1021 S¹
 consorcio *c* 176 R
 divicias *c* e III 5 V
 marcis *aen* 60, 1 P³
 oracionum *tr* 157, 13 F³
 poeius *aen* 42, 4 P³S¹S² *c* 103 MS¹
 posicione *tr* 157, 14 F³
 pronunciari *tr* 159, 7 FF³
 spurcicias *c* 235 RS¹
 uiciosus *tr* 82, 11 bFF³

pro t scripta d passim uelut:

adnundio tr 182, 9 A
 adque c e III 72 V saepius
 capud aen 41, 4 A aen 56, 6 A aen 74, 9 AF²
 aen 97, 12 AP²m¹
 dandes c 2364 S²
 dumtaxat pr 230, 8 A
 dictandi aen praef. 6 F¹F²RP¹
 didatur c rh 531, 105 V
 fredus aen 39, 5 R
 inquit tr 68, 12 P¹ tr 73, 17 P¹ tr 77, 8 P¹
 tr 78, 12 F³ tr 81, 19 P tr 187, 3 F³
 oodenis pr 287, 9 AG
 prepedibus c 14 S²
 possed aen 48, 9 B
 reliquid c e III 5 P c e IV, V 3 APV c e IV,
 V 8 A IV, VII 35 VP tr 80, 4 FP¹ c 1786
 pSS¹ et multa
 uelut tr 66, 5 K saepissime

pro g scripta t:

palantes i. e. falanges c 83 B

pro t scripta i:

citiis pr 236, 18 R¹

pro ti scripta tr:

trarati tr 190, 25 F

pro t scripta x:

admixtit tr 182, 12 F

pro th scriptae et:

cincti i. e. cynthi aen praef. 12 B¹CF

u omissa:

adagmentum (= ad augm.) ep 490, 6 DA
 agusti c 1243 P; agustorum c 522 R; agustinus
 tr 81, 13 N tr 196, 16 FKP¹ 198, 4 NFF³K
 aritoria pr 237, 8 A
 conigii pr 236, 3 Am¹ (congii Om¹)
 enuochorum pr 252, 7 AG
 fradarentur pr 281, 1 Am¹
 fradulenta pr 311, 1 B
 gladius i. e. Claudius c 1869 A
 hastu i. e. haustu aen praef. 31 N
 infasti aen 57, 1 F¹F²
 paperibus c pr 12 C

u falso interposita:

auctus c 258 S¹
 claucales 257, 17 R¹

pro u scripta a:

caspidēs tr 169, 5 F
 emulamenta ep 481, 13 V; emulamento 245, 10 AG
 fascarent c 952 A
 salcante ep 489, 14 S
 tatatur c 2658 G
 tyrancula c 2121 Am¹

pro u scripta b:

baluas aen 55, 2 ABKNP²
 berna c e IV, XIII 3 P
 bernacula c 136 APP¹m¹S²
 bictrix aen 91, 2 Am¹
 aborum i. e. arborum aen 86, 2 Am¹
 achiborum aen 50, 1 A
 bibium, tribium tr 161, 14 KP¹
 bobes c 1821 AS²; bubes S¹
 brebio tr 161, 18 FKNP¹
 curba aen 49, 1 AP⁴; curbo c 375 Sm¹S²
 curbat aen 77, 6 B
 fobo i. e. favo ep 493, 13 SH
 incurbans tr 70, 3 NF(m¹)
 excuuias c 991 ABm¹
 flabesceret c 1364 M
 fribola aen 85, 2 eFKm¹PP⁴; fribula aen 100, 82
 ABB¹CKFm¹Pm¹; cf. friobulo ep 493, 3 D
 furbas aen 58, 7 Am¹
 iubat c rh 535, 32 V c 140 R
 labacri c 1576 A

larbam c 2244 APP¹SS³WG

larbatus tr 171, 23 KP¹

libidorum pr 262, 1 AG

malabestis c e IV, VII 16 P

nubibus i. e. niuibus aen 19, 4 FF²

obidius tr 169, 17 FKNP¹

oetabo tr 86, 23 KS

ribulus c 1796 A

salibaribus pr 260, 18 AGm¹

saluabit tr 86, 12 F³ tr 87, 3 A¹K(N) tr 87, 15
 A¹KN

simulabuit tr 189, 6 F³

scebis tr 162, 24 KP¹

torbitas tr 169, 2 et 169, 3 KP¹

uerbex tr 155, 21 KFF³P

pro u scripta e:

modelari c 18 A

suluera (pro sulphora) c 1772 p

temescenti tr 191, 13 F

pro u scriptae ec:

pollectus (pro pollutus) c 1645 p

pro u scripta f:

ferfex tr 155, 10 A

fexata c 1791 p

fexo i. e. uexi tr 157, 7 Km¹

fibramina c 216 ABS²P¹m¹

fiolauit c 1832 p

fluctifagos c 1102 A

fulgi c 582 V

pro u scripta i:

diliebant tr 192, 14 P¹

obtitibus pr 235, 17 A

pro u scripta i:

tonitria pr 300, 23 A

pro u scripta ia:

accentia tr 157, 13 P¹

pro us scriptae is et vice versa -us pro -is:

adgressis pr 285, 16 G

iuuenculis pr 285, 19 G

retrusis 283, 2 G

siculis pr 293, 8 B

strophosis c pr 17 O

subnixus pr 281, 1 B

strictus pr 285, 19 AG

cf. gurgitia i. e. gurgustia ep 489, 5 DA

edupol ex edispol tr 196, 9 F³

pro u scripta n:

salinaribus pr 260, 18 C²

pro u scripta o:

ornis aen 78, 7 ABeKP³RV, hornis aen 78, 7 Fm¹

articulis tr 164, 5 P¹

bobulorum tr 155, 20 KN

bocolici tr 96, 17 F; bocolicis tr 87, 31 bFF³ tr
 93, 30 bFF³

celom c 259 Nm¹

circom c 237 Am¹

communi aen 79, 7 BK

con (pro cum) c e IV, IX 13 A

conabula tr 65, 4 KP¹ tr 68, 19 KP¹

eosthocium c 2122 P¹

glebola c 165 V

guttur aen 47, 4 N; guttore aen 59, 2 AKS²

ioconda pr 244, 16 AC¹GLO

Iopiter aen 79, 2 K c 1373 A

Ioppiter tr 180, 8 KNP¹ c 1373 CC¹GW

Iouenalis tr 184, 2 F³KN

luxoriae c 2226 PP¹pSV

mantoanus tr 73, 1 Fb

mormura aen 75, 2 L

modolamine c 69 B

modolari c 18 VBm¹um, odolabor aen 22, 2 OP³,

modolemur c e III 43 A

noncupor aen 1, 2 P³, noncupavit tr 164, 5 F³

pecodum tr 64, 1 A¹KN tr 68, 10 codd

podoris c 129 AS²S¹m¹
 potei c 218 R
 purpureum tr 62, 7 FP¹bm²; purpureas c 164 R;
 purpureis tr 64, 19 A¹FP¹m¹ aen 24, 2 OR
 spomosis pr 230, 23 C¹
 sulphora tr 89, 15 A¹P¹N 89, 17 A¹KP¹N c 1772
 ACSPV
 tondunt c e II 10 V
 troculentos aen 10, 2 P²V
 uocabola c e III 34 A
 uolontas c 148 Rm¹
 uultores tr 180, 16 P¹
 pro u scripta p:
 capillationis tr 77, 7 KP¹
 pro u scriptae ph:
 parascephe pr 235, 6 C¹
 pro ui scripta u:
 sanguineo c 195 Om¹
 pro x scriptae cs:
 ancsia c 2048 Sm¹ c 2131 Gm¹
 construcsit c e III 39 A
 finsissent c 624 M
 tincsit c 559 Sm¹
 uincsit c 545 S
 pro x scriptae cx:
 ancsia c 2048 PS²Sm²
 aspecxit c 960 A
 despecxit c 348 V

extincxit tr 69, 4 A¹ c 2326 SP¹
 fincissent c 624 A
 tincxit c 422 PP¹Sm¹
 uincxit c 545 A
 pro x scripta s:
 cortis i. e. cortex c 237 R
 pro x scriptae sc:
 neeglescit c e IV, VII 14 A
 pro x scripta z:
 alezander pr 272, 19 AG pr 273, 4 P
 alezandriam pr 272, 14 AG
 pro y scripta o:
 porricheo tr 151, 1 P¹, porycheo K
 pro z scripta t:
 sintugias tr 167, 18 F
 varia:
 adagmentum (ad augmentum) ep 490, 6 DA
 exhibernię ep 489, 8 A
 salpiset i. e. salpiz et aen 96, 4 P³
 cata cumi norum pr 260, 20 A
 in ex austis pr 234, 22 AGP
 cedies i. e. decies c 2895 V
 ridiga i. e. rigida c 1347 G
 prepore i. e. propere ep 495, 12 V
 calgant aen 13, 1 P¹, alangant i. e. clangant P³
 s̄rum i. e. saxorum aen 80, 2 LP¹
 tractara aen 8, 3 Rm¹